DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-ARABE-PERSAN ET TURC.

TOME PREMIER.

A-E

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS - ARABE - PERSAN ET TURC,

ENRICHI D'EXEMPLES EN LANGUE TURQUE AVEC DES VARIANTES, ET DE BEAUCOUP DE MOTS D'ARTS ET DE SCIENCES.

PAR LE PRINCE

ALEXANDRE HANDJÉRI.

TOME PREMIER.

À MOSCOU.

DE L'IMPRIMERIE DE L'UNIVERSITÉ IMPÉRIALE.

1840.

Печатать позволяется

съ тѣмъ, что бы по отпечатаніи представлено было въ Ценсурный Комитетъ узаконенное число экземпляровъ. Москва. Іюня 12 го 1840 года.

Ценсоръ В. Флеровъ.

PRÉFACE.

Parmi les livres que réclament impérieusement les besoins de la diplomatie et du commerce en Orient, figure en première ligne un Dictionnaire de la Langue Turque, complet autant que possible, et fait pour guider les traducteurs dans leurs travaux, et les conduire pour ainsi dire pas à pas.

La langue Turque a, comme toutes les autres, subi des variations successives, que le temps et les relations de la nation Turque avec d'autres peuples y ont peu à peu introduites. Informe d'abord, et resserrée dans les limites fort étroites des connaissances bornées de cette nation dans son berceau, elle commença à se polir et à s'étendre, depuis que les Turcs se mêlèrent avec les Arabes et les Persans. Elle emprunta des premiers toute la richesse et la magnificence de leur langue, et des seconds, toute la douceur et l'élégance de la langue Persane, en adoptant une infinité de mots et d'expressions de l'une et de l'autre.

Quelque heureuse influence que ce mélange eût pu avoir sur le caractère de la Langue, le style Turc n'en continua pas moins d'être sec et négligé, et ne put se former que long-temps après que la dynastie des Osmanlis s'affermit sur le trône. Témoin les chroniques connues sous le nom d'Ali-Tarihi, de Hodza-Tarihi, de Néïma et même de Rachid et d'autres ouvrages contemporains, qui, malgré leur mérite, sont loin d'avoir atteint l'élégance de style à laquelle sont parvenus les auteurs du 17me siècle.

Ce n'est qu'à cette époque que la Langue se fixa et qu'elle acquit la beauté et la précision qu'on lui voit dans les ouvrages modernes et dans les productions sorties des chancelleries de la Porte. Les Grecs employés dans la partie diplomatique du Cabinet Turc, n'ont pas peu contribué à l'enrichir de belles traductions, en créant, par la combinaison des trois langues, beaucoup de mots dont le besoin d'exprimer des idées nouvelles avait nécessité la formation, et que la Porte a adoptés.

Ainsi un Dictionnaire de la Langue Turque ne saurait jamais être réellement utile aux traducteurs, si l'explication des mots n'est pas faite dans les trois langues dont elle est composée, et que les exemples ne soient fidèlement rendus avec la pureté et l'élégance de style qui caractérisent les écrits de la Porte. À ces conditions s'en joint une autre non moins nécessaire; celle d'offrir les exemples avec des variantes, servant à faire sentir les effets qui sont produits par les rapprochemens des mots dans la contexture des phrases, et par leurs combinaisons avec d'autres mots, ainsi que les nuances qui peuvent en résulter.

Dans le Dictionnaire que l'auteur présente aujourd'hui au public, et dans lequel il a pris pour base de son travail celui de l'Académie Française, édition 1798, il n'a fait que suivre cette route, qui est la plus riche en résultats. Outre les exemples, les mots mêmes y sont diversement traduits dans la signification fixée par l'usage, ou par les lexicographes les plus célèbres de l'Orient. Il a de plus enrichi ce Dictionnaire d'un grand nombre de mots d'Arts et de Sciences, pour être aussi utile aux commerçants et aux littérateurs.

Toutes ces conditions, si essentielles dans un bon Dictionnaire, ne se trouvent dans aucun des dictionnaires publiés jusqu'à présent. On n'a qu'à se donner la peine d'en comparer quelques pages à celles de ce Dictionnaire, pour voir, au premier coup d'oeil, l'immense différence qu'il y a entre celui-ci et tous ceux qui l'ont précédé, et pour se convaincre qu'il est d'une utilité infiniment plus grande pour toutes les classes des amateurs des langues Orientales.

L'auteur n'a cependant pas la présomption de prétendre pour cela que ce Dictionnaire soit parfait. Un ouvrage de cette nature ne peut parvenir à la perfection, si toutefois cela était possible, que par des améliorations successives, fruit du temps et d'un immense savoir, et surtout par le concours d'une société de savants Orientalistes, dont les lumières et l'érudition puissent suppléer aux faibles talens de l'auteur. Mais en le publiant tel qu'il est, il croit rendre un service essentiel à la littérature Orientale. Si ses efforts pour atteindre ce but ont été couronnés de succès, il se flatte que ce sera un titre d'indulgence pour les imperfections de son ouvrage.

L'auteur croit nécessaire d'ajouter ici quelques observations concernant la méthode qu'il a suivie dans son ouvrage.

N'ayant en vue dans ce Dictionnaire que la langue Turque, il n'a pas cru devoir rigoureusement s'assujettir aux règles grammaticales ni dans l'énonciation des mots de la langue Arabe, qu'il écrit souvent comme ils sont exprimés dans le Turc, ni dans le choix du régime des verbes de cette langue; choses auxquelles les Turcs ne font guère attention, en employant ces mots.

Dans la traduction des exemples, au lieu de répéter les mots sous la même forme dans laquelle ils sont expliqués, il s'est permis de faire usage indifféremment des racines ou des dérivés de ces mots, et de les présenter même sous d'autres formes, ou avec des expressions équivalentes, pour rendre la traduction plus conforme à l'idiotisme de la Langue Turque. Sans cette licence, qui ne nuit nullement à la fidélité de la traduction, il serait impossible d'éviter les tours et les locutions impropres.

Quelques mots Arabes étant pris dans la Langue Turque dans un sens différent de leur signification originaire, ces mots sont employés par l'auteur dans le sens que l'usage moderne leur a consacré.

Dans la Langue Turque, ainsi que dans la Persane, les mots scientifiques ayant été pour la plupart empruntés de l'Arabe, ils ne sont, en ce cas, expliqués qu'en cette dernière langue. Il en est de même de quelques mots du langage ordinaire qui se trouvent dans le même cas.

Les substantifs étant souvent confondus dans les trois langues avec les infinitifs des verbes, sont expliqués, en pareil cas, identiquement dans les uns et dans les autres.

Dans la plupart des mots proprement Turcs, l'ortographe étant tout-à-fait arbitraire, et abandonnée entièrement au caprice des auteurs, on les trouve dans tous les livres diversement orthographiés, et quelquefois dans la même page. Cette bizarrerie sera aussi remarquée dans ce Dictionnaire; mais le peu de mots de la langue Turque où l'ortographe est déjà fixée, sont toujours écrits uniformément.

L'auteur a dû se dispenser d'indiquer en caractères Français dans ce Dictionnaire, la prononciation des mots à côté du texte en langues Orientales, pour ne pas le rendre beaucoup trop volumineux, et par conséquent difficile à se procurer, et d'un usage fort incommode. Ce qu'il n'a pu faire maintenant par ces raisons, il a en vue de le faire dans le vice versâ de ce Dictionnaire, auquel il se propose de mettre la main, dès qu'il aura plus de loisir, et qui ne sera que d'un seul volume. Ainsi le lecteur pourra, en cas de besoin, recourir, pour la prononciation des mots, à ce dernier Dictionnaire.

Il s'est glissé dans ce volume quelques fautes, à cause de l'inexpérience du correcteur. Celles qui sont de nature à embarrasser le lecteur, sont indiquées à la fin de ce volume, où il est renvoyé en cas de doute. Mais l'auteur s'étant décidé à se charger lui-même de la correction des épreuves depuis la lettre D., il espère qu'à commencer par cette lettre jusqu'à la fin de l'ouvrage, il n'y aura que très-peu de fautes, et pour la plupart celles qui pourraient se former après, au moment de l'impression, par la suppression accidentelle de quelqu'un des points distinctifs des lettres des langues Orientales, ainsi que cela arrive malheureusement.

Table des signes et abréviations, employés dans ce Dictionnaire.

A.	....	signifie, mot Arabe.
P.	....	mot Persan.
P. vul.	....	mot Persan vulgaire.
T.	....	mot Turc.
		Les phrases où il n'y a aucune de ces lettres, sont en Turc.
—	....	Ce signe sert à séparer les synonymes d'une même langue, ainsi que les variantes dans les exemples. Il se met aussi quelquefois, pour séparer les différentes acceptions des mots, qui ne s'éloignent pas trop de leur principale signification.
||	....	Ce signe sert à séparer les mots des exemples.

Quant aux abréviations des mots Français, comme elles sont les mêmes que celles qui sont généralement usitées dans les Dictionnaires, l'auteur a cru inutile de les indiquer ici.

معلوم اوله كه اشبو لغتك طبعنه واوراق مطبوعه‌نك تصحيحنه مأمور اولنلرك لسان تركی‌يه وقوفلری اولمديغنه بناءً ابتداكی اوچ حروفك كلماتنده وباخصوص نقطه‌لرنده بعض غلطات واقع اولوب بو كيفيت مصنّف لغتك مشهودی اولنجه بصيله‌جق اوراقك امر تصحيحنی كندوسی التزام واولبابده بذل سعی مالاكلام ايتمكدن ناشی تلاحق ايدن حروف سائره‌ده هفواتك عددی اقلّ قليل اوله‌جغی دركار در بناءً علی ذلك هر بر جلدك آخرنده غلطات مذكوره‌نك فهرستی بر ورقهٔ مخصوصه‌ده ضبط اولنمق لازم كلدی شويله كه متن كتابده بولنه‌جق شبهه‌لو وياخود نقطه‌لری ناقص كلمه‌لرك صحتنی بيلمك ايچون اول فهرسته مراجعت اولنه وبو كلماتك بولنمسنه مدار سهولت اولمق ايچون فهرست مذكور ايكی ستون اوزره تقسيم اولنوب بريسينك بالاسنده غلطات وديگرينه تصحيحات ديو اشارت وهر بر كلمه قنغی صحيفه‌ده وصحيفه‌نك قنغی ستوننده وقاچنجی سطرنده موجود اولديغی رقملری وضعيله اشعار اولندی

بصمه خانه‌ده نقطه‌لو كاف حرفنك قالبی موجود اولمديغندن كاف فارسينك اوزرينه اقتضا ايدن اوچ نقطه يرينه فتحه كبی برنشان وضع ايتمشلردر آنك ايچون اشبو لغتده دخی الفاظ فارسيّه‌ده اول نشانلو كافك استعمالی اقتضا ايلدی

DÉDIÉ

À SA MAJESTÉ L'EMPEREUR

DE TOUTES LES RUSSIES

NICOLAS PREMIER.

Par Son très-dévoué, très-soumis et très-fidèle serviteur.

Le prince A. Handjéri

DICTIONNAIRE

FRANÇAIS-ARABE-PERSAN ET TURC.

A Particule qui marque le datif *A.* الى *P.* ب *T.* ه || Écri-
re à quelqu'un بر كمسنديه تحرير ايتمك Soumission à l'au-
torité اولى الامره اطاعت Attentif à la leçon درسه صرف
اهتمام ايدن كشى

Il s'emploie aussi à la place des prépositions suivantes :

Après *A.* بعد *P.* پس *T.* صكره || À deux mois de là بعد
الشهرين - بوندن ايكى آى صكره Aller pas à pas قدم بعد
القدم وارمق - آياق آياق كتمك Dire mot à mot لفظا
بعد لفظ سويلمك Compter sou à sou پول پول صايدق

Avec *A.* بَ *P.* بَ *T.* ايله || Travailler à l'aiguille بالابره
اعمال ايتمك - ايكنه ايله ايش ايشلمك Gagner à la poin-
te de l'épée بحدّ السيف ظفرياب اولمق - قليج ايله قزانمق

Dans, en *A.* فى - الى *P.* در - ب *T.* ده - ه || Demeurer
à Paris پارسده اقامت ايتمك Retourner à la ville شهره
عودت ايتمك

Par *A.* من *P.* از *T.* دن || On juge à la mine كيفيّتى ناصيهٔ
حالى چهرهسندن آكلاشيلور - حالندن استدلال اولنور

Pour *A.* ل *P.* ب *T.* ايچون || Prendre à témoin شاهد
استشهاد ايلمك - شاهد اتخاذ ايلمك - ايچون ياد ايتمك
On eut bien de la peine à lui faire entendre cette chose فلان
شيئى فلانه تفهيم ايچون خيلى زحمت چكلدى

Selon *A.* على *P.* بر *T.* اوزره - جه || Un habit à la mode
طرز نو ظهور اوزره بر ثوب - على طرز الجديد بر لباس
Bâtir à la manière d'Italie على صورة اتاليانى بنا ايتمك
اتاليا طرزى اوزره بنا ياپمق - اتاليا طرزنجه ياپو ياپمق -

Sur *A.* على - الى *P.* بر - ب *T.* اوزره - ه || Monter à che-
val آته بنمك - ات اوزرينه بنمك

Vers *A.* الى *P.* ب *T.* ه || Venez à moi بكا كل - طرفمه كل

Entre *A.* بين *P.* ميان *T.* آره || Un homme de quarante à
cinquante ans قرق اللى ياش آرهسنده بر آدمدر

ABAISSEMENT. Diminution de hauteur *A.* سفالت - تسفّل -
تنزّل - قصارة القدّ *P.* پستى *T.* آلچقلق - اينمه || Abaissement
d'un mur ديواركٔ قصارت قدّى - ديواركٔ آلچقلغى Abaisse-
ment des eaux صولرك اينمهسى - مياهكٔ تنزّل وتسفّلى
Abaissement du mercure dans le baromètre ميزان هوادهٔ جيوهنك
تنزّلى

On dit, L'abaissement de la voix *A.* انخفاض - تنزّل الصوت
سسك - سسك آشاغيلنمهسى *T.* پستئ صدا *P.* الصوت
اينمهسى

Figur. *A.* انحطاط - تنزّل *P.* فرود آمدى *T.* آشاغيلنمه ||
Abaissement de fortune انحطاط اقبال - تنزّل بختيارى وسعادت
Abaissement de courage انحطاطى - غيرتك تنزّل وانحطاطى - بهرهدار
اولديغى مايهٔ غيرت وجراٴتك مشرف انحطاط ورخاوت
اولمسى

Il se prend aussi pour humiliation volontaire *A.* خشوع -
مسكنت - تذلّل النفس - استحقار النفس - وضوع - خضوع
النفس *P.* فروتنى - افتادگى *T.* كوكل دوشكونلغى || Se tenir
dans l'abaissement devant Dieu درگاه جناب پروردگاربده
استادهٔ مقام فروتنى ومسكنت اولمق Un parfait chrétien
doit se plaire dans l'abaissement عيسوئ صحيح وكامل حال

استحقار نفس ایله - تخشع وتخضعدن لذتیاب اولملودر حائز نصاب انبساط وانشراح اولمق اقتضا ایدر

Il se prend aussi pour humiliation forcée *A.* مذلت - حقارت *P.* خواری - خاکساری - فرومایگی *T.* آلچقلق || C'est un esprit altier qu'il faut tenir dans l'abaissement بر متعظم بالا پرواز اولمغله دائرهٔ خاکساری ومذلتده ضبطی اقتضا ایدر

ABAISSER. Faire aller en bas *A.* اهدال - اسدال - اسبال *P.* فرو هشتن - فرو هلیدن *T.* آشاغی - آشاغی ایندرمک پردهیی - پردهیی اسدال ایتمک || Abaisser un store صارقتمق فنری - فنری اسبال ایتمک Abaisser une lanterne ایندیرمک آشاغی ایندیرمک

Il signifie aussi, diminuer la hauteur *A.* تنزیل - تقصیر - قصر *P.* بوییی - قصالتمق *T.* کوتاه کردن - پست کردن القد دیوارک قدینی تنزیل ایتمک || Abaisser la muraille اکسلتمک Abaisser le ton de la voix پردهٔ صدایی - اخفاض صوت ایتمک سسی ایندیرمک - پست ایتمک

Il se prend aussi pour humilier *A.* تذلیل - توضیع - تحقیر *P.* خوار کردن *T.* الچقلتمق || Dieu abaisse les superbes باری تعالی حضرتلری اهل کبر وغروری توضیع وتذلیل حضیض مذلته القا ایدر - پست وخوار ایدر - ایدر Rome abaissa l'orgueil de Carthage رومیه کبری دولتی قرطجنهلونک انف کبروغرورلرینی - خیلا ونخوتنی کسر وتوضیع ایتدیردی ارغام ایلدی

S'ABAISSER. S'avilir *A.* ارتکاب الذل والاحتقار - تمسکن - تذلیل النفس *P.* خاکساری نمودن *T.* آلچقلنمق || S'abaisser à des choses indignes de soi ذاتنه نا جسپان اوله جق حالنه - شیلری ارتکاب ایله اختیار ذل وحقارت ایتمک لایق اولمیهجق شیلری ارتکاب ایله تذلیل نفس ایتمک شاننه لایق اولمیهجق -

Joint à la préposition Devant, il signifie s'humilier || S'abaisser devant la majesté de Dieu بارگاه جلالتپناه حضرت کبریایه حضور عظمت نشور جناب - اظهار عجز ومسکنت ایتمک ربّ العزته ایفای فریضهٔ فروتنی واستکانت ایتمک

ABAISSEUR. Nom de muscles dont la fonction est d'abaisser les parties auxquelles ils sont attachés *A.* عضلهٔ هادله pl. عضلات هادله *P.* پاییغ فرو ران *T.* صارقدیجی بالق اتی || L'abbaisseur de l'oeil عضلهٔ هادلهٔ عین

ABANDON. État d'une chose, d'une personne abandonnée *A.* خذلان - مخذولیت - متروکیت - بهل *P.* واگذ اشتگی *T.* براغیلش || Il est dans l'abandon de Dieu من طرف الله مخذول من قبل الرحمن انداخته وادئ خزی وخذلاندر - ومتروکدر Dans l'abandon général عند العامه دوچار اهمال ومخذولیتدر نظرگاه عامهٔ انامدن پس انداختهٔ وادئ مخذولیت - بالجمله دوستاندن Dans l'abandon de tous ses amis اولمشدر براغلمشدر - واحبّاسی طرفندن دوچار اهمال وخذلان اولمشدر

Il se prend aussi pour une sorte de négligence qui exclue toute affectation *A.* توکل *P.* قلندری *T.* ترکیلیک - آبطاللق || Il y a dans cette partie du discours un heureux abandon مقالهنک فلان محلنده بر توکل دلپسند ودلربا واردر - بر آبطاللق خوش بر صورتی واردر Elle a dans ses manières un abandon séduisant اوضاع واطوارنده دلکش ودلفریب موجب مفتونیت اولهجق بر نوع - بر نوع آبطاللق واردر ابطاللق وار در

Il se dit aussi pour résignation *A.* تسلیمیت - توکل - تکلان *P.* بخدا سپارش *T.* اللهه نفسنی حواله ایتمه - اللهه براغلمه || Un parfait abandon à la volonté de Dieu ارادهٔ صمدانیهیه تسلیمیت کامله

Et pour oubli de soi-même *A.* لا قیدیت - اهمال النفس *P.* بیقیدی *T.* کندوبی قایرمامه - قیدسزلک || Se laisser aller à l'abandon بیقیدلک مسلکنه ارخای زمام نفس اهمال نفس وادیسنی اختیار ایتمک - ایتمک Un aimable abandon مطبوع ودلپسند بر کونه اهمال نفس

Et généralement, pour renoncement, oubli || L'abandon de tout soin کافهٔ مشاغل وغوائلک ترک واهمالی Cet abandon de vous-même nous désole بو نفسک حقنده اختیار ایلدیککز رتبه فراموشی واهمال موجب تأسف بال اولور

En termes de Palais, il se dit pour délaissement *A.* کف - الید - فراغت - فراغ - ترک *P.* دستکشی *T.* براقمه - بوشلمه || Il a fait l'abandon de sa terre جفتلکی اولدیغی متصرف متصرف اولدیغی جفتلکدن تارک وفارغ - ترک ایلدی دستکش فراغ اولدی - اولدی

À L'ABANDON *A.* علی حال الخذلان - مخذولا - مهملا - متروکا *P.* در حال بیزاری *T.* براغیلشده اولدرق || Tout est à l'abandon هر شی حال متروکیت ومخذولیتده اوزره در هرشی مخذول ومهمل قالدی -

ABANDONNEMENT. Délaissement entier *A.* ترک کلی - مخالات

عدم الالتفات - *P.* وا گذاشتگی *T.* بوشلمه || Il est à plaindre dans l'abandonnement où il est de tous ses amis et de tous ses parents بالجمله خویشان واقربا واصدقا واحبّاسی طرفندن دوستان - کلّیًا ترک واخلا اولنمش اولمغله محلّ مرحمتدر وآشنایانی کندوسندن سلب نگاه التفات ایتدکلری حسبیله سزاوار مرحمتدر Il a fait un abandonnement général de tous ses biens مال ومنالنی بر وجه مطلق ترک واخلا مال ومنالندن کافّةً ومطلقا فارغ اولدی - ایلدی

Il signifie aussi, déréglement excessif dans la conduite, dans les moeurs *A.* خلاعة الطبع - تسیّب الحال *P.* رسوایی *T.* تسیّب - رسوایلک - خراباتیلک || Abandonnement infâme تسیّب حال فضاحت مآل Vivre dans l'abandonnement خراباتیلک حالنده کچنمک - اوزره کچنمک

ABANDONNER. Quitter, délaisser *A.* ترک - اخلا - تخلیه *P.* وا گذاشتن - فرو هلیدن *T.* براقمق - بوشلمق || Les gens de guerre l'ont contraint d'abandonner sa maison عسکری طائفه‌سی کندو خانه‌سنی ترک ایلمکه مجبور ایلدیلر Il abandonna le pays مملکتی ترک ایلدی Abandonner sa femme et ses enfans ترک اولاد وعیال ایتمک Dieu n'abandonne pas les siens باری تعالی حضرتری عبادینی ترک واخلا ایتمز Vous m'avez abandonné dans le besoin وقت - وقت حاجتده بنی ترک ایلدک Abandonner la poursuite d'une affaire بر مصلحتک ضرورتنده تعقیبنی بوشلمق - تعقیبنی ترک ایتمک Abandonner une cause بر دعوادن وازکچمک - بر دعوادن تخلّی وفراغت ایتمک

On dit, qu'un père a abandoné son fils پدر اوغلنی خلع - اوغلندن سلب نگاه رغبت - بوشلدی - ترک ایلدی - ایلدی والتفات ایلدی

On dit, Abandonner une succession, une prétention, pour dire, y renoncer فراغت - میراثدن ودعوادن کفّ ید ایتمک - ال چکمک - وازکچمک - ایتمک

Il signifie aussi, laisser en proie, exposer *A.* تسییب - اهمال *P.* وا گذاشتن *T.* براقمق - صالیویرمک || Abandonner à la fureur des soldats عسکرک ایادئ باطشه‌ء قهرینه تسییب Abandonner un vaisseau à l'orage سفینه‌یی واهمال ایتمک - صالیویرمک - تندباد شدید ایچنه تسییب ایتدیرمک سفینه‌یی بوره ایچنده دستخوش امواج اولمق اوزره ترک وتسییب ایتمک Abandonner à la merci de....à la disposition de... ارادهسنه حواله ایلمک - فلانک ارادهسنه براقمق...

Abandonner quelqu'un à son caractère, à ses penchans, à son mauvais sort صالیویرمک بر کمسنه‌یی کندو طبیعتنه ورغبات نفسانیه‌سنه وبخت منحوسنه حواله ایله براقمق On dit, Abandonner son cheval اسبک زمام ضبط وتصرّفنی آتنک باشنی - آتنک باشنی صالیویرمک - اطلاق ایتمک قویویرمک

On dit, que Dieu abandonne souvent les méchants à leur sens réprouvé جناب خداوند بیچون اهل شرّی اکثریا اتخاذ - سالک اولدقلری سمت ضلالتده ترک واهمال ایدر ایتدکلری سمت ضلالتده ترک ایدر

ABANDONNER une chose, une personne à quelqu'un. Lui permettre d'en faire ce qu'il lui plaira *A.* احاله - تفویض *P.* سپردن *T.* اصمارلمق - براقمق || Abandonner tous ses biens à ses créanciers آلەجقلوسنه - مجموع مالنی داینلرینه حواله ایلمک براقمق Vous vous plaignez de cet homme, je vous l'abandonne بو آدمدن شکایتک واردر اشته سکا تفویض ایدرم Un père a abandonné le soin de son fils à la conduite de... اوغلنک تأدیب وتربیه‌سی خصوصنی فلانک عهده‌ء اهتمامنه حواله ایلدی Son père l'abandonne, pour dire, qu'il ne veut pas prendre soin de lui پدری تسییب واهمال ایلدی - خلع ایلدی Dieu l'abandonne الله تعالی کندودن کفّ ید ایدر Mon courage m'abandonne غیرتم بندن فارغ وروگردان اولور

S'ABANDONNER, se livrer à quelque chose *A.* تسییب النفس - تسلیم النفس *P.* افتادگی نمودن *T.* مبتلا اولمق - دوشمک || S'abandonner à la débauche, au vice عیش وعشرته ومساویه ومعایبه تسلیم زمام نفس ایتمک à ses passions هوای نفسه امراض نفسانیه‌یه تسییب نفس ایتمک - مبتلا اولمق aux femmes دریای زندوستلغه مبتلا اولمق à la tristesse, aux pleurs غموم واکداره وگوزیاشی ایچنده تسلیم زمام اختیار ایتمک à la joie زمام اختیاری وادیء طرب وسروره ارخا ایتمک Je m'abandonne à vous سکا تسلیم اولورم

S'ABANDONNER à la Providence حکم تقدیره اظهار تسلیمیت مقتضای - حکم طالعه متوکّل اولمق à la fortune ایتمک ظهوره تابع اولمق - طالعه تبعیّت ایتمک

On dit d'une femme qui se prostitue, qu'elle s'abandonne à tout le monde هرکسه تسلیم وجود ایدر

ABANDONNÉ. Il se dit d'un enfant sans secours, loin de ses parents *A.* مهمل - متروک *P.* بیکس *T.* کمسه‌سی یوق

Et d'un homme perdu de libertinage *A.* مسيّب الحال *P.* برباد *T.* خراباتی - خودخو

ABATAGE. La peine et les frais pour abattre le bois *A.* قطعيّة اجرة القطع - *P.* مزد بريدن درخت *T.* آغاج - كسمه بها كسيمی بهاسی

ABÂTARDIR. Dégénérer *A.* تنكير الجبلّة - تغيير الاصل - افساد الاصل *P.* نژادرا ديگر گونه گردانيدن *T.* آولكی حالنی دكشدرمك || La longue servitude abâtardit le courage امتداد حال رق ومملوكيت مايهء اصليهء جسارتك تغييرينه بادی اوله كلمشدر les jeunes gens s'abâtardissent dans l'oisiveté, dans les délices نو جوانلره كوره بيكاری وبطالت ولذايذ نفسه ادمان ومداومت باعث تغيير سن شبابده اولنلره كوره بيكاری وبطالت - جبليت اولور طبيعت اصليه لرينك تغييرينی مستلزم اولور

ABÂTARDI. *A.* متنكّر الاصل - متغيّر الاصل *P.* گمگرده نژاد *T.* بو اوزوم اصلی دكشمش || Ce plant de vigne s'est abâtardi متغيّر پيچلنمشدر - تاكی متغيّر الاصلدر Un coeur abâtardi الاصل اولمش فؤاد

ABAT-JOUR. Sorte de fenêtre dont l'appui est en talus, afin que le jour se communique plus facilement dans le lieu où il est pratiqué *A.* فخت *P.* روشندان - تابدان *T.* باجه پنجرهسی || Les marchands ont des abat-jours dans leurs magasins, pour faire paraître leurs marchandises plus belles اهل تجارت متاعلرينی خوش كوسترمك ايچون اوطهلرنده روشندانلر ياپديررلر

ABATIS. Quantité de choses abattues, telles que bois, arbres, pierres, maisons *A.* حساس pl. حساسات - كساره pl. كسارات - نقض pl. انقاض *P.* خرده چوب - خرده سنگ *T.* قيرندی - ييقندی || Les ennemis embarrassèrent les chemins par de grands abatis d'arbres اعدا معابر ومسالكی كسارات جسيمهء اشجار ايله تصعيب ايلديلر Cette rue est bouchée par un abatis de maisons بو طريق ابنيه ييقندبارليه مسدود در

On dit aussi, Faire un grand abatis de gibier عظيم شكار قيرغينی ايتمك

On appelle aussi Abatis, les pieds, la tête, le cou, les ailerons etc. des volailles *A.* جزاره - سقط *T.* سقات

Il se dit aussi, du lieu où les bouchers tuent le bétail *A.* مذبحه - قناره *P.* سلخخانه *T.* سالخانه

ABATTEMENT. Affaiblissement, diminution de force, de courage *A.* فتور - وصمت *P.* درماندگی *T.* قيرقلق - كوشكلك || Ce malade est bien mal, je le trouve dans un grand abattement بو مريض غايت ايله حالت فتور ووصمتده اولديغندن مزاجی زياده نا خوش كوربنور Cette mauvaise nouvelle l'a mis dans un étrange abattement بو خبر موحش غايت فتورينی مؤدّی اولمشدر

ABATTEUR. Celui qui abat du bois *A.* قاطع الاشجار *P.* درخت افكن *T.* آغاج كسيجی

ABATTRE. Mettre à bas, renverser par terre *A.* هدّ - هدم - نقض - تهديم *P.* بخاك افكندن - فرو افكندن - بيهيدن - زمين كردن - بر زمين زدن *T.* ييقمق - دوشورمك - يره - بيقمق - آشاغی ييقمق || Abattre des maisons, des murailles هدم - بيوت ومنازل وحيطان وجدرانی نقض زمين ايتمك des arbres خاك ايله يكسان ايتمك - وتخريب ايتمك آغاجاری كسوب ييقمق - تهديم اشجار ايتمك Abattre par le pied دبندن ييقمق Il le prit rudement au collet, et l'abattit sous lui عنف ايله بوغازندن طوتوب آلتنه ييقدی Il lui abattit la tête de dessus les épaules كلّهسنی اوموزلرنی اوزرندن قوپاروب دوشوردی Il lui abattit le bras d'un coup de sabre همان بر ضربده قولنی دوشوردی Ce chasseur abat bien du gibier بو صيّاد خيلی شكار دوشرر Ce cheval est fougueux; on est contraint de l'abattre pour le ferrer بو اسب حرون وبد رام اولمغله حين انعالده يره ييقديرلمق اقتضا ايدر

Figur. Affaiblir, faire perdre les forces, le courage *A.* تفتير ايراث الكسر والانحطاط - ايراث الكسر والفتور - توصيم - *P.* نا توان كردن - درماندگی آوردن - سست وبيمجال كردن *T.* حمّای ييقمق || Une fièvre continue abat bien un homme قوای بدنيّه - لازم خيلی مرتبه توصيم بدنی مستلزم اولور وجودی ييقار - خيليجه باعث كسر وانحطاط اولور Cette maladie a bien abattu ses forces بو علّت قوای بدنيّهسنه كلّی كسر وفتوری موجب اولمشدر Cette perte lui a abattu le courage بو ضايعات كندوبه موجب فتور اولدی غيرتنه ايراث كسر وزوال ايلدی Ces deux maisons sont ennemies, elles font leurs efforts pour s'abattre l'une l'autre بو ايكی خاندان ميانهلرنده اولان بغض وعداوت تقريبيله احد هما آخرك انحطاط وتنزّلنی موجب اولهجق اسبابك استحصالنه صرف

مقدور ایدرلر

Figur. Abattre bien du bois, pour dire, expédier beaucoup d'affaires T. خیلی ایش سورمك

Proverb. Petite pluie abat grand vent T. چسنتی یغمور کسکین روزکار بصدیرر

S'abattre || Un cheval s'abat, pour dire, que les pieds lui manquent, et qu'il tombe tout-d'-un coup A. کبوه P. شکرفیدن T. تکرلنمك

On dit aussi, une volée de pigeons s'abattit sur un champ تارلانك اوزرینه بر سوری کوکرجین نزول ایلدی Un orage terrible va s'abattre sur nous اوزریمزه قریبا بر تندباد هائل نزول ایده‌جکدر Le vent s'abat روزکار تنزّل ایتمکده در - کسب سکونت ایتمکده در - دیکلمده در -

ABAT-VENT. Charpente qui garantit du vent et de la pluie A. افریز - سدفه P. بارانگریز T. چاتی - جیقمه

ABC. Petit livret contenant l'Alphabet A. اضباره pl. اضابیر - کتاب الابجد P. سیپاره T. الف سپاره‌سی

Figur. Le commencement d'une science || Ce n'est là que l'A. B. C. des Mathématiques علوم ریاضیه‌نك هنوز ابجدیدر

ABCÉDER. Se tourner en abcès A. تورّم P. فساد آماس ورم آزمق T. آماس تباه شدن - پذیرفتن

ABCÈS. Tumeur inflammatoire qui se termine par la suppuration A. ورم قرحی pl. اورام قرحیّه P. آماس ریشدار T. رنده اولان ورم قرحی || Abcès au poumon یاره‌لو ورم

ABDICATION. Renoncement volontaire à une dignité A. استعفا P. از جاه دستکشی T. پوستی بوشلمه || L'abdication de Dioclétien فلان قیصرك استعفاسی

ABDIQUER. Abandonner la possession d'un État, d'une dignité A. استعفا - کفّ الید - فراغت P. دست کشیدن T. بوشلمق - ال چکمك - فارغ اولمق || Abdiquer la royauté, la couronne, l'Empire پادشاهلقدن وتاج وتختدن وملکت وسلطنتدن کفّ ید وفراغت ایتمك Ce Général a abdiqué فلان جنرال خدمتدن استعفا ایلدی

Abdiqué A. مستعفی P. دستکش T. پوستنی بوشلمش

ABDOMEN. Le bas ventre A. خثله pl. خثلات - بطن - اسفل البدن - تثور البدن P. پایین شکم T. کوبك التی || Les muscles de l'abdomen عضلات بطن اسفل

ABDUCTEUR. Nom qui se donne à différents muscles, dont la fonction est de mouvoir en dehors les parties auxquelles ils sont attachés A. عضلهٔ رادعه P. بیرون ران T. پیامیغ طشره‌یه دوردیجی بالق اتی || L'abducteur de l'oeil عضلهٔ رادعهٔ عین

ABÉCÉDAIRE. L'ordre des lettres suivant l'Alphabet A. ترتیب حروف الابجاد

ABÉCQUER. Donner la becquée à un jeune oiseau A. تمقیق P. مرغ با بچه اش خورش دادن T. قوش کندو یاوریسنی یملمك

ABEILLE. Insecte qui produit le miel et la cire A. نحله pl. نحل - منج - کتب - عسل P. زنبور عسل T. بال آریسی || Abeille dorée نحل زرنشان Essaim d'abeilles A. خشرمة النحل - ثول النحل P. رمذمنج T. بال آریسی سوریسی Une ruche d'abeilles A. کواره P. کندو T. آری قوانی Aiguillon d'abeille A. ابرة الزنبور - ابرة النحل P. نیش زنبور T. آری ایکنه‌سی La reine des abeilles A. امیر النحل - خشرم - یعسوب P. خان - میر منج T. آری بکی

ABERRATION. Mouvement apparent qu'on observe dans les étoiles A. حرکة متموّجه || L'aberration des fixes ثوابتك حرکت متموّجه‌سی

ABÊTIR. Rendre stupide A. تبلید P. کور دل کردن T. بودالەلندرمك

Il est aussi neutre A. تبلّد P. کوردل شدن T. بودلەلنمك || Il abêtit tous les jours کل یوم تبلّد ایتمکده در - کسب بلادت ایتمکده در

Abêti A. متبلّد P. کور دل T. بودالەلنمش

AB-HOC, AB-HAC. Confusément A. شذر مذر P. پراکنده T. قارش مورش وپریشان

ABHORRER. Avoir en horreur A. استنفار - تنفّر P. نفرت داشتن - غرش داشتن T. کوکل ایرکنمك || Les honnêtes gens abhorrent les fripons اهل عرض وناموس اولنلر فاسدلر وحیله‌کاراندن نفرت ایدرلر Les tyrans sont abhorrés de leurs sujets جبّاران وظلمکاران منفور رعایا وزیر دستاندرلر - مبغوض رعایا وزیر دستاندرلر

ABIME. Gouffre très-profond A. لجّه - غمر - غمیر pl. اغمار P. غرقاب T. اوجروم || Horrible abime غمیر هائل - غرقاب هول انگیز Il s'est fait là un abime par un tremblement de terre وقوعه کلان حرکت ارضدن بر غمر عمیق الغور پیدا اولدی Ne vous baignez pas en tel endroit de la rivière, il y a un abime نهرك فلان طرفنده برغمر بعید الغور اولمغله آنده

احتیاط اولنمق روا دکلدر

Dans le langage de l'Écriture, il signifie, enfer A. جحیم P. دوزخ T. جهنّم || Les anges rebelles ont été précipités dans l'abime طاعت باریدن منصرف سمت عصیان اولمش اشرار جانّ درکات جحیمه القا اولندی

Figur. A. ورطه P. مغاك T. اوچرم On emploie aussi les mots A. بحر P. دریا T. انکین || Il est tombé dans un abime de misère, de malheur مغاك نا قعرباب نکبت وورطهٔ بی بن وکنار فقر ومسکنته گرفتار اولدی Le jeu, les procès, les bâtimens sont des abimes دعاوی ومرافعات وملاهی ومقامرات وابنیه وعمارات ورطهٔ بی بن وکنار مصارفدر La divisibilité de la matière à l'infini est un abime pour l'esprit humain مادّه‌نك الی غیر النهایه قابلیّت تجزّیسی ملاحظه‌سی عقل بشره کوره بر دریای بیحدّ وپایاندر Les abimes de la sagesse, de la miséricorde de Dieu حکم خفیّهٔ الهیّه ومرحمت بیغایت ربّانیّه بر بحر لا حدّ ونهایه در La Métaphysique est un abime علم کلام بر دریای بی سر وپا در

On dit d'un homme très-savant, C'est un abime de science فلان کشی بحر علوم ومعارفدر

ABIMER. Précipiter dans un abime A. خسف - سوخان - غرق P. درزمین فرو بردن T. یره باترمق || Les cinq villes que Dieu abima الله تعالینك خسف وغرق ایتدردیکی بلاد خمسه - بامر الله تعالی یره باترلمش بش عدد شهرلر

Figur. Perdre, ruiner entièrement A. افنا - تخریب P. تباه کردن - هبا کردن - مضمحل کردن - T. یوق ایتمك - ییقمق || Les dépenses excessives l'ont abimé ایتدیکی مصارف خراب - مفرطدیه مبنی حالی کلیّاً مضمحل وخراب اولمشدر اولدی Prenez garde à cette porte qu'on vient de peindre, elle abimera votre habit هنوز نقش اولنمش بو قپودن حذر ایله لباسکی فنا وتباه ایده‌جکدر

Figur. Périr, et alors il est neutre A. اضمحلال - محو P. تباه شدن - نا بود گشتن T. یوق اولمق || C'est un méchant homme, il abimera avec toute sa fortune بر خبیث آدمدر جمیع اموال واشیاسیله محو ومضمحل اوله‌جغی ظاهردر Toute sa fortune abimera un jour بر کون اولور که مال ومنالی رهین فنا - جملةً تباه وهبا اوله‌جقدر

S'ABIMER. S'abandonner tellement à quelque chose, qu'on ne songe à aucune autre A. استغراق - استغراق الذهن P. غرقه شدن T. طالمق || S'abimer dans la contemplation des merveilles de Dieu کرامات حضرت پروردگاری‌یه تطلّع وتنظّر برله استغراق ذهن ایتمك S'abimer dans l'étude مطالعهٔ کتبه استغراق ذهن ایتمك dans les pensées دریای افکاره افکاره طالمق - استغراق ذهن ایتمك S'abimer dans la douleur درونه مستولی اولمش سیل غموم واکدار ایچنده غرق اولنمق dans la debauche, dans les plaisirs عیش وعشرتده حظوظات نفسانیه‌ده - ومشتهیّات نفس ایچنده مستغرق اولمق نعیم دنیاده مستغرق اولمق -

ABIMÉ || Une ville abimée منخسفه بر بلده - دوچار خسف وسوخان اولمش بلده - یره باتمش شهر Un homme abimé dans la mer دریایه باتمش آدم - غریق

Figur. Une femme abimée dans la douleur غریق بحر اندوه وکدر اولمش خاتون Abimé de dettes مستغرق دیون Un meuble abimé de taches لکه‌لرك کثرتندن فنا پذیر اولمش متاع بیت

AB IRRATO. Fait par un homme en colère A. عن جانب المغتاظ P. از سر خشمناك T. طارغنلق حالنده اولان کشیدن || Testament Ab irrato مرد مغتاظ طرفندن اولان وصیّت - طارغنلق حالنده اولان کشینك - وصیّتنامهٔ مرد خشمدار وصیّتی

ABJECT. Vil bas A. لئیم pl. لئام - رذیل pl. ارذال - دنیّ pl. ادانی - سفیل pl. سفله P. ناکس - فرومایه - بیقدر T. کوتی - آلچق || Un homme vil et abject لئیم ورذیل آدم Un esprit abject دنائت امتزاج مزاج Une créature abjecte بر مخلوق لئیم Une phisionomie abjecte سیمای دنائتنما Des emplois, des usages vils et abjects عادات وآداب دنیه Des sentimens abjects افکار مرذوله

ABJECTION. État où est une personne abjecte A. سفالت - رذالت - دنائت - خساست P. خاکساری - فرومایگی - ناکسی T. ناکسلك - آلچقلق || Il est tombé dans une telle abjection que... بر کرنه حال سفالته گرفتار اولدیکه... Vivre dans l'abjection حال سفالتده کچنمك L'abjection de ses sentimens et de ses moeurs دنائت افکار وخساست اخلاقی

Il signifie aussi, rebut, en cette phrase de l'Écriture-Sainte: L'opprobre des hommes et l'abjection du peuple فضیحهٔ بنی آدم ورذیلهٔ عامّهٔ عالم - رسوای عالم وسبب شین نوع آدم وعار بنی آدم

ABJURATION. Action par laquelle on renonce à une fausse religion *A.* رجوع عن الكفر ـ انكار الكفر *P.* از كفر رو گردانی *T.* كفردن دونمه || Abjuration publique et solennelle رسماً وعلناً انكار كفر Abjuration de l'hérésie رفض والحادك انكاری رفض والحاددن رجوع ـ

ABJURER. Renoncer à une fausse religion *A.* ردّ الكفر *P.* از كفر رو گردانيدن ـ از كفر ور گشتن *T.* كفردن دونمك || Il abjura son erreur ذاهب اولديغی خطايايی ردّ ايلدی Il abjura dans une telle église ذاهب اولديغی خطادن دوندی ـ فلان كليساده ردّ كفر ايلدی

Figur. Il se dit pour renoncer *A.* استنكاف ـ رجوع ـ نكول *P.* رو گردان شدن ـ رو گردانی نمودن ـ تبرّی *T.* دونمك || Abjurer une opinion بر اعتقاددن رجوع ونكول ايتمك Il a abjuré Aristote ارسطو مذهبندن استنكاف ايلدی ـ نكول ايلدی

Abjuré *A.* راجع عن الكفر ـ منكر الكفر *P.* از كفر رو گردان *T.* كفردن دونمش

ABLUER. Laver *A.* غسل *P.* شستن ـ شوييدن *T.* يومق

Ablué *A.* مغسول *P.* شسته ـ شوييده *T.* يومامش || Nos péchés peuvent être ablués par le repentir et les bonnes oeuvres معاصی وذنوبمز توبه وندامت واعمال خيريه باهرة البرّت ايله شسته صابون غفران اولمق ممكندر

ABLUTION. Le vin que le prêtre prend après la communion, et le vin et l'eau que l'on verse sur ses doigts, après qu'il a communié *A.* وضو *P.* آبدست *T.* آبدست صويی

ABNÉGATION. Renoncement à soi-même, et détachement de tout ce qui n'a pas rapport à Dieu *A.* تجرّد ـ ترك ما سوا ـ عن العلايق *P.* وا گذشتن از هوای خود *T.* كندودن ودنيادن وازكه

ABOI. Bruit que fait le chien en aboyant *A.* نباح ـ نبيح ـ عواء الكلب *P.* آوازه سگ ـ عوعو سگ ـ عو *T.* كوپك || L'aboi de ce chien est fort importun عوای كلب حاولمسی غايت تعجيزی موّيدر

ABOIS. Au pluriel, Il ne se dit qu'au figuré, en parlant d'une perssonne qui se meurt *A.* حالة النزع ـ حال الاحتضار *P.* جان كشمكش جان *T.* جان چكشمه || Il est aux abois حال جان چشكور ـ احتضارده در

On dit aussi d'une place qui ne peut plus se défendre, qu'elle est aux abois فلان قلعه صوك نفسنده در

ABOLIR. Annuler *A.* ابطال ـ الغا ـ نسخ *P.* عملمانده كردن *T,* بطاللمق ـ بوزمق || Il n'appartient qu'à ceux qui font les lois de les abolir قانونلرك نسخ والغاسی واضعلری اولنلره مخصوص بر مادّه در Les nouvelles coutumes ont aboli les anciennes عادات جديده نك ايجاديله رسوم قديمه ملغا اولدی Le non usage a aboli peu-à-peu cette loi trop sévère غايت شدّتی آشكار اولان اشبو قانون عدم استعمال ايله رفته رفته ملغا وعملمانده قالمشدر Cette loi a été abolie par le fait sans être formellement révoquée بو قانون خلافنده امر اولنمش دكل ايكن فعلاً ابطال اولندی

Abolir un crime *A.* عفو الجرم *P.* گناه بخشيدن *T.* جرمی بغشلمق

S'abolir *A.* تعطل ـ كسب المنسوخيّة *P.* عملمانده شدن *T.* بطاللنمق ـ بوزلمق ـ عملماندگی پذيرفتن || Cette coutume s'est abolie d'elle-même بو عادت طبيعتيله منسوخ اولمشدر C'était une ancienne pratique qui s'est abolie قديمده جاری اوله كلمش وصكره دن منسوخ اولمش اعمالدن ايدی

On dit, que tout crime s'abolit au bout d'un certain nombre d'années هر جرم عدد معيّن سنين واوقات گذرانده منسوخ ومعطّل عدّ اولنور

Aboli. *A.* معطّل ـ منسوخ عن العمل ـ ملغا *P.* عملمانده *T.* بوزلمش ـ بطاللنمش

ABOLISSEMENT. Action d'abolir *A.* تسقط ـ انتساخ ـ التغا ـ عن العمل *P.* عملماندگی *T.* بطاللمه ـ بوزلمه || L'abolissement des anciens usages رسوم قديمه نك انتساخ والتغاسی

ABOLITION. Anéantissement d'une loi, d'une coutume *A.* منسوخيّت ـ سقوط عن العمل *P.* حال عملماندگی *T.* بوزلمه || L'abolition des cérémonies de l'ancienne loi شريعت قديمه ده مرعی اولان رسوم وآيينلرك منسوخيّتی ـ عملدن سقوطی L'entière abolition de l'ordre des Templiers طامپليه دينمكله معروف طريقتك كليّاً منسوخيّتی ـ بوزلمسی

Abolition d'un crime *A.* عفو *P.* گناه بخشی *T.* صوچ باغشلايشی || Abolition générale عفو مطلق Il a eu son abolition عفو بنه مظهر اولدی

ABOMINABLE. Détestable *A.* واجب الكراهة ـ مكروه ـ كريه ـ محل الاستكراه ـ استكراه طبعی *P.* نفرت انگيز ـ سزاوار نفرت ـ پتيره *T.* ايركنجك || Crime abominable جنايت كريهه Homme abominable مكروه موجب اولدجق جرم وقباحت

طعم كريه واجب الاستكراه آدم ـ الاطوار آدم Goût abominable
Odeur abominable رايحهٔ كريهه

ABOMINABLEMENT. D'une manière abominable *A.* مكروهاً ـ
نفس ايركنجك *T.* كريهانه ـ غرش انگيزانه *P.* مستكرهاً
موجب استكراه طبع || Il se conduit abominablement وجهله
اولهجق وجهله عمل وحركت ايدر || Il écrit abominablement
صورت مكروهه ايله كتابت ايدر Abominablement mal
بادئ استكراه نفس اولهجق مرتبهده قبيح ورديء

ABOMINATION. Horreur *A.* كراهت ـ مكروهيت *P.* غرش
كريه دق ـ اكراه ايتمك || Avoir en abomination ايركنش *T.*
ايتمك

Il se dit aussi de ce qui est l'objet de l'abomination || Cet homme est l'abomination de tout le monde ـ مكروه عامّهدر
مكروه عالمدر

Il signifie aussi, action abominable *A.* مكرهه ـ كريهه pl.
مكاره *P.* پتيره *T.* جان ايركنجك شئ || Ce crime est une des plus grandes abominations que l'on puisse imaginer بو
جرم وجنايت خيال وخاطره كله ميه جك مكاره اعمالك
اشدّ واعظميدر Commettre des abominations ارتكاب مكاره
مكاره ورذايله تصدّى ايتمك ـ ايتمك

Abomination de désolation *A.* رذالة الخرابه ـ مكرهة الخرابه

ABONDAMMENT. En abondance *A.* ـ مبذوراً ـ بالغاً ما بلغ
T. با فزونى ـ با فراخى *P.* متكاثراً ـ متوافراً ـ مع زيادة
زيادهسيله ـ بول بول || Il ne doit plus souhaiter de biens, il en a abondamment بالغاً ما بلغ صاحب ثروت ويسار ايدوكنه
نظراً بوندن زياده ماله آرزومند اولمق عبثدر Cela est abondamment expliqué بو كيفيت مع زيادة شرح وايضاح
اولنمشدر

ABONDANCE. Grande quantité *A.* ـ فيض وبركت ـ غزارت
ـ فراخى ـ فراوانى *P.* خصب ـ كثرت ـ وفور ـ وفرت ـ وفارت
كمراهلق ـ چوقلق *T.* فزونى ـ شايگانى || Abondance de tout
هر شيده فيض وبركت Abondance de biens كثرت مال ومنال
Pays d'abondance كثير الارزاق ـ وفير المحصولات بر مملكت
بوللق مملكتى ـ خصب ورخا مملكتى ـ مملكت En grande abondance با كمال وفرت وغزارت Être dans l'abondance
كثرت وغنايه مالك اولمق ـ سعهٔ رزق صاحبى اولمق
Année d'abondance خصب ورخا ـ فيض وبركت سنهسى
بوللق سنهسى ـ سنهسى

On dit proverb. De l'abondance du coeur la bouche parle
ما فى الصدرك حال طغيانندە لسان پر گو اولور

ABONDANT. Qui produit abondamment *A.* كثير ـ مخصب
فراوان ـ شايگان *P.* مبذور ـ مبذول ـ عميم البركة ـ الارزاق
چوق ـ مباح ـ كور ـ كمراه ـ بول *T.* بسيار ـ || Pays abondant en toute sorte de biens هر كونه نعم وفوائدى مبذول بر مملكت
عميمة البركت Il est abondant en paroles, en comparaisons
ـ نطق وكلام وتمثيلات موافقة المراسى مبذور وفراواندر
غزارت الفاظ وتعبيرات وكثرت تمثيلات وقياساتى دركاردر
Maison abondante en richesses مال وثروتى ـ كمراه بر خانه
مباح ـ محصول كثير Récolte abondante بذير وكثير بر خانه
وكمراه اولان محصول

ABONDER. Avoir en grande abondance *A.* تملك سعة الحال
بوللقده اولمق *T.* در فراخى بودن *P.* تملك رفاغة الحال ـ
وسعت حال || Abonder en richesses بوللق صاحبى اولمق ـ
عيش شايگان وثروت ـ وكثرت مال ومناله مالك اولمق
هر شيده en toutes choses وبسار فراوان صاحبى اولمق
خير ونعمت مبذور ومتوافر اولمق Cette province abonde en blés, en vins, en soldats, en gens d'esprit مملكتده خمر
وحنطهيه متعلق محصولاتك وعسكر خدمتنه لايق نفراتك
ورشد وكياست ايله موصوف ذواتك بوللغى واردر

Il signifie aussi, être en grande quantité *A.* توفر ـ ريعان
كمراه اولمق ـ بول اولمق *T.* بسيار بودن ـ شايگان بودن *P.*
بو خانهده خير || Le bien abonde en cette maison كور اولمق ـ
خير ونعمت كمراهدر ـ ونعمت توفر وريعان اوزرهدر

On dit en Jurisprudence, que ce qui abonde ne vicie pas *A.*
زيادهسى ضرر ايتمز *T.* لابأس فى الزيادة

Et Figur. Abonder en son sens, pour dire, être fort attaché à son opinion *T.* كندو رأينه ـ كندو رأينه متمسك اولمق
الصاق ذهن ايتمك

ABONNEMENT. Marché par lequel on consent à fixer à une certaine somme ce qu'il faudrait payer pour des droits dont le produit varie selon les circonstances *A.* عقد الايجار *P.* بكراش
بر ايجار || Faire un abonnement avantageux *T.* كرالمه گيرى
رابح عقد ايتمك

S'ABONNER. Être en abonnement *A.* استيجار *P.* بكراش
كرا ايله طوتمق ـ كرالمق *T.* گرفتن || S'abonner pour les dimes اعشارك استيجارينى مقاولديه ربط ايتمك

ABONNÉ *A.* مستأجر pl. مستأجرين *P.* كرايدار ـ كراشدار *T.* كراجى

ABONNIR. Rendre meilleur *A.* اطابه ـ اصلاح *P.* بهتر ساختن ـ خوب كردن *T.* ايولتمك || Les caves fraiches abonnissent le vin بارد سردابلر اصلاح خمر ايدر

Il est aussi neutre *A.* استطابه ـ كسب الصلاح ـ استصلاح *P.* خوبى پذيرفتن *T.* ياپلمق ـ ايولنمك || Ce vin abonnira dans la cave avec le temps بو خمر سرداب ايچنده مرور ايام ايله ياپلهجقدر

ABORD, se dit proprement des ports où les vaisseaux peuvent mouiller *A.* وصول السفينه ـ رفا ـ مساحلت *P.* ساحلرسى *T.* يناشلمه || Ce port est de difficile ou de facile abord عسير سهل ـ عسير الرفادر ـ صعب الوصولدر ـ المساحله بر ليماندر يناشلمهسى قولاى ـ يناشلمهسى كوچ ـ سهل المساحله ـ الرفا

Il se dit aussi en parlant des hommes qu'on aborde *A.* وصلت *P.* نزديكى ـ مقاربت ـ مواصلت *T.* ياقلشمه ـ بر كمسهنك ـ يانته وارمه || L'abord de cette personne est fort difficile شو آدمك وصلت ومقاربتنده صعوبت عظيمه وار در Cette personne a l'abord facile مواصلتى تكلفدن عارى بر آدمدر gracieux عند المواصله اظهار مساهلت وملاطفت ايدر بر ذات مواصلت كريم الاخلاقدر Il a l'abord rude et fâcheux ردائت وار در ـ ومقاربتنده خشونت وبدلك واردر Craindre l'abord de quelqu'un بر كمسهنك وصلتندن خوف Je lui ai dit cela dès l'abord بو كلامى همان ابتداى نظرده ايتمك Il m'a paru tel au premier abord مواصلتده سويلدم وصلت اوليده ـ اوليده بكا بويله كورندى

Il signifie aussi affluence de personnes et de choses *A.* توالى الورود *P.* پياپى آمدن *T.* آقيشوب كلمه || Il y a un grand abord de monde dans cette maison بو خانهده خلقك متواليا تواردى پك چوقدر Il y a un abord de toutes sortes de marchandises et de denrées اولطرفه هر جنس اموال وذخاير پياپى هر جنس اموال وذخاير آقيشوب كلور ـ توارد ايدر

D'ABORD. Au commencement, premièrement *A.* فى ـ ابتداء اول الامر ـ ابتداء الامر *P.* درآغازكار *T.* ابتداده ـ اول اكث || D'abord il semble que cela soit vrai اول امرده اول امرده ـ صحيح كبى كورينور

TOUT d'abord, se dit au même sens, et cela rend l'expression un peu plus forte *A.* على وهلة الاولى *P.* اول بارى ـ وهلهٔ اوليده ـ ايلك قوپشده *T.* اول باول

ABORDABLE. Qu'on peut aborder *A.* ممكن ـ ممكن المساحله الرفا *P.* پذيراى ساحلرسى *T.* يناشيله بيلهجك || Cette côte n'est pas abordable à cause des écueils بو دريا كنارى كمى ـ شابلرك كثرتى تقريبيله محل ممكن الرفا دكلدر يناشه بيلهجك بر دكلدر

On dit, qu'un homme n'est pas abordable, pour dire, qu'il accueille mal ceux qui veulent l'approcher ممتنع المواصله در يانته وارلمز بر آدمدر ـ ممتنع المقاربه در ـ Et qu'il est très abordable سهل المواصله در ـ يانته وارلمسى قولاى بر آدمدر

ABORDAGE. Il se dit ordinairement en parlant des combats de mer *A.* تراكب *P.* با هم رسى *T.* ياقلشمه || Aller à l'abordage لاجل التراكب بر سفينهنك اوزرينه وارمق Prendre un vaisseau par abordage سفينهيى بالتراكب ضبط ايتمك La nouvelle construction des vaisseaux a rendu l'abordage presqu' impossible سفينهلرك رسم جديدلرينه كوره ياقلشمغله اوزرلرينه وارلمق همان درجهٔ استحالهده در

Il se dit aussi du heurt de deux vaisseaux *A.* مصادمة السفينتين ـ مصاكمة السفينتين *P.* با هم زدن كشتيها *T.* كميلرك چاتشمسى || Il n'y a rien à craindre que l'abordage كميلرك برى برلريله چاتشمسندن زياده مخوف ومخاطرهلو بر شئ يوقدر

ABORDER. Aller à bord *A.* ارفا *P.* بساحل رسيدن *T.* يناشمق || Le vent était si fort, que nous ne pûmes aborder هبوب ايدن روزكارك شدتندن يناشمق ممكن اولمدى Aborder dans une île بر جزيرهده ساحلرس قرار اولمق ـ يناشمق ـ القاى لنكر قرار ايتمك

Il signifie aussi, approcher *A.* تقرب ـ تدانى *P.* بنزديك شدن *T.* ياقلشمق ـ يانته وارمق || On ne saurait aborder de cette église, tant elle était pleine de monde كليسا خلق ايله مالامال اولديغندن يانته وارلمق امر محالدر

Et monter à un vaisseau par force dans un combat *A.* متراكبا كمى يه چاتوب ايچنه يورويش ايتمك *T.* هجوم فى السفينه

On dit, Aborder un vaisseau, lorsqu'un vaisseau va en heurter un autre *A.* تصادم السفينتين *P.* دو كشتى با همديگر برزدن *T.* ايكى كمى برى برلريله چاتشمق

Figur. Approcher de quelqu'un pour lui parler *A.* تقرب *P.* بنزديك آمدن *T.* يانته كتمك || La foule était si grande

auprès de ce ministre, que je n'ai pu l'aborder بو وكيل دولتك باننده زحام ناس شول رتبده ايديكه تقرّب ايده‌مدم

Il se dit aussi du discours, pour dire, traiter, discuter || Il n'a pas même abordé la question مبحثه تقريب كلام بيله صدد ومبحثك سمتنه بيله ياقلشمدى ـ ايتمش دكلدر

ABORIGÈNES. Il se dit des premiers habitans d'un pays *A.* سكّان اصليّه ـ سكنهٔ قديمه *P.* اهالئ پيشين *T.* اصلنده‌كى يرلولر

ABORNEMENT. V. Aborner.

ABORNER. Mettre des bornes *A.* وضع ـ اختلاط ـ تحديد الحدود *P.* مرز بستن *T.* سنور قويمق || Aborner un champ تارلايى علايم فاصله وضعيله ـ تارلاده وضع حدود ايتمك تحديد ايتمك

Aborné *A.* محدود *P.* مرز بسته *T.* سنور قونمش

ABORTIF. Qui est venu avant terme *A.* سقط ـ جهيض *P.* مولود ـ دوشوك جوجوق *T.* زادهٔ نا بهنگام نا رسيده || Enfant abortif سقط Et en parlant de fruits *A.* ناقص الخلقة *P.* فاكهٔ ناقصة الخلقة || Fruit abortif جوره قالمش يمش *T.*

ABOUCHEMENT. V. Aboucher.

En termes d'Anatomie, il signifie, rencontre des orifices de deux vaisseaux *A.* تلاقى الافواه *P.* بهم پيوستگئ دهانها *T.* آغز آغزه بتشمه

ABOUCHER. Faire trouver des personnes ensemble dans un lieu pour conférer sur quelque affaire *A.* جمع لاجل المشافهه ـ براى سروا بهم ـ بهم رسانيدن *P.* جمع لاجل المذاكره سويلشمك ايچون ـ بولشدرمق ـ كورشدرمك *T.* رسانيدن فلان ـ بر يره قاوشدرمق || Il faut les aboucher ensemble كمسنه‌لرى مذاكره ضمننده كور شدرملودر

En Anatomie et dans les arts et métiers, il se dit de la jonction et communication des divers vaisseaux qui se rencontrent *A.* التقاء الافواه *P.* دهانها بهم آمدن *T.* آغز آغزه قاوشمه

S'aboucher *A.* اجتماع ـ تلاقى *P.* بهم رسيدن *T.* كورشمك ـ بر يره كلمك ـ || Nous devons aboucher au premier jour لاجل المشافهه قريباً بر يره كلمامز اقتضا ايدر Il se sont abouchés بر يره اجتماع برله مذاكره ومكالمه‌يه قيام ايتمشلردر

Abouché *A.* مجتمع ـ متلاقى *P.* بهم رسيده *T.* بر يره كلمش || Des tuyaux abouchés l'un à l'autre متلاقى الافواه اولولقلر ـ آغز آغزه بتشمش ـ آغز آغزه اولاشمش اولولقلر

AB OVO. Dès l'origine, dès le commencement *A.* من اوّله ـ من مبدانه *P.* از سر آغاز او *T.* تا اصلندن || Prendre un fait ab ovo بر مادّه‌يى من مبدانها طوتمق

ABOUTIR. Toucher par un bout *A.* انقطاع ـ انتها *P.* بآخر رسيدن ـ بسر شدن *T.* اوج كسلمك ـ توكنمك || Un arpent de terre qui d'un côté aboutit au grand chemin, et de l'autre, au champ d'un tel بر طرفى طريق عامّ وبرطرفى فلانك تارلاسنه منتهى بر دونوم ير Ce champ aboutit à un marais منتهى اولور ـ منقطع اولور ـ بو تارلا بر صولاق يره توكنور

Il se dit figur. de l'issue d'une chose, de ce qui en résulte à la fin *A.* وصول الى النتيجه *P.* انجام يافتن ـ نتيجه يافتن *T.* نتيجه ويرمك ـ نتيجه بولمق || Tous ses desseins aboutissent à cela كافهٔ عزايم ومقاصدى بوكا منتجدر A quoi aboutissent tous les raisonnemens que vous faites? بسط ايلديككك بالجمله دليللرك نتيجه‌سى ندر Cela ne peut aboutir à rien بو كيفيّت هيچ بر شيئه منتج اولمز Cela n'aboutira qu'à le perdre بو كيفيّت تلف اولمسندن غيرى بر درلو نتيجه ويرميه جكى ظاهر در

Il se dit aussi des apostumes et des abcès, lorsqu'ils viennent à crever *A.* انفقاء *P.* كافته شدن *T.* دشلمك || Faire aboutir un apostume, un abcès ورم حارّى تفقئه ايتمك ـ دشمك

Abouti *A.* منتهى *P.* بسر شده ـ بآخر رسيده *T.* توكنمش ـ اوجى كسلمش ـ *A.* منتج *P.* نتيجه يافته *T.* نتيجه بولمش ـ نتيجه ويرمش *A.* منفقى *P.* كافته *T.* دشلمش

ABOUTISSANT. V. Abouti.

Il s'emploie aussi au pluriel comme substantif. Ainsi on dit, Les tenants et les aboutissants d'une pièce de terre, d'une maison اطراف ـ بر خانه‌نك وبر ارضك حدود وغاياتى ونهاياتى

On dit figur., qu'un homme sait tous les tenants et les aboutissants d'une affaire فلان ـ فلان مصلحته باطرافها واقفدر فلان مصلحتك بالجمله كيرش ـ مصحتى اطرافيله بيلور وچيقش يرلرينى بيلور

ABOUTISSEMENT. Il ne se dit que d'un abcès qui vient à aboutir *A.* فقاء *P.* آماس كافتگى *T.* دشله || L'aboutissement d'un abcès ورمك دشلمه‌سى ـ فقاء ورم

ABOYANT. qui aboie *A.* عوّا *P.* لاينده *T.* حاولايجى

ABOYER. Il se dit des cris des chiens, lorsqu'ils menacent

A. استنباح - اعتوا P. لاییدن T. حاولمق || Un chien qui aboie aux voleurs سارق كورنجه اعتوا ايدن كلب

On dit proverb. et figur. Tous les chiens qui aboient ne mordent pas هر حاولين كوپك اصرمز

ABOYEUR. Chien qui aboie A. نبّاح P. عوعو زن T. حاولييجى Il ne se dit qu'au figuré.

ABRACADARRA. Mot auquel on attribuait anciennement des vertus pour guérir la fièvre, en le portant autour du cou A. تعويذ الحمّا P. حرز تبلرزه T. استمه نسخه‌سى

ABRÉGÉ. Discours écrit qui a été abrégé A. مختصر - مجمل - ملخّص - موجز P. اندك سخن T. خلاصه || Il réduit toute la Théologie, tout le Droit Canon en abrégé علم الهى وفقه وشريعتى خلاصه ايدر Il en a fait un abrégé بوندن بر خلاصه يايدى Donnez-moi un abrégé de votre affaire بر خلاصه‌سنى وير - مصلحتكك بر اجمالنى وير

On dit pour exprimer l'excellence de l'homme, qu'il est un abrégé des merveilles de l'univers خلاصهٔ نوادر جهاندر C'est un monde abrégé بر عالم مصغّر ومختصر در

Il se dit aussi dans le sens d'abréviation. V. ce mot.

ABRÉGER. Rendre plus court A. قصر - ايجاز P. كوتاه كردن T. قصه‌لتمق || Ses débauches lui abrégèrent la vie ادمان عيش وعشرت قصر عمرينه علّت اولمشدر La méthode qu'il a pour enseigner le Latin, abrège de beaucoup le temps des études لسان لاتينك تعلّمنده اتخاذ ايلديكى فنّ واصول خيليدن خيلى قصر وقت استفاده‌يه وسيله اولور Abréger une narration حكايه‌يى قصر وايجاز ايتمك Abrégez votre discours كلامكى قصر ايله

On s'en sert aussi absolument || Il faut abréger قصر كلام لازمدر Laissons ce point pour abréger قصر كلام ايچون بو ماده‌يى ترك ايده‌لم Prenez ce chemin, il abrège بو طرفه طريق مختصر در - روانه اول طريقى قصر ايدر

ABRÉVIATEUR. Qui abrège l'ouvrage d'un autre A. ملخّص P. اندك سخن كننده T. خلاصه ايديجى || L'abréviateur d'un tel ouvrage فلان تأليفك ملخّصى

ABRÉVIATION. Retranchement de quelques lettres dans un mot A. ترخيم pl. ترخيمات

ABREUVER. Faire boire A. اشراب - تسقيه - اسقا - سقى P. آب دادن - پسانيدن T. صوارمق

Il se dit aussi de l'effet de la pluie sur la terre A. اروا P. آبيار كردن - سيراب كردن - شاداب كردن T. صويه قاندرمق || La terre est bien abreuvée ارض كركى كبى La pluie a bien abreuvé les terres باران سيراب وريّاندر تارلالرى كركى كبى اروا ايلدى

Figur. Préserver de dessèchement A. تجديد - ترطيب - تطريه - الطراوة والرطوبة P. تر وتازه ساختن T. رطوبتلندرمك - تازه‌لتمك || Des ventes journalières abreuvent un commerce بيع روزمرّه ايله آليش ويريش مجدّداً كسب طراوت ايدر - تازه‌لنور Il y a dans ce bourg un gros marché qui nous abreuve de toutes les choses nécessaires بو قصبه‌ده بر جسيم بازار قوريلور كه بزى كافّهٔ مالزمه ايله رطوبتلندرر

On dit aussi, Abreuver quelqu'un de chagrins بر كمسنه‌يه زهرابهٔ غموم واكدار اشراب ايتمك Et s'abreuver de larmes باران اشك وگريه ايله سيراب وريّان اولمق S'abreuver de fiel et d'amertume زهرابه نوش اندوه وكدورت اولمق

ABREUVÉ. A. مسقا P. ابخورده - پسانيده T. صوارلمش A. ريّان P. شاداب - سيراب T. صويه قانمش

On dit aussi, Un coeur abreuvé de fiel et de haine لبريز زهرابهٔ غيظ وعدوان اولمش قلب كينه دار

ABREUVOIR. Lieu où l'on mène les chevaux à boire A. مساقى pl. مسقات - مناهل pl. منهل - مشارع pl. مشرعه P. آبشخور T. صواد يرى || Un grand abreuvoir مشرعهٔ عظيمه Mener les chevaux à l'abreuvoir اتلرى صواده كوتورمك

ABRI. Lieu où l'on peut se mettre à couvert du vent, de la pluie etc. A. ستره - ستاره pl. ستاير P. سپر T. صغندجق ير - مدار استتار اولدجق شى - سپرلندجك شى || Chercher un abri بر محلّ جستجو ايتمك Il y a un bon abri dans cette plage بو يالى كنارنده سپرلندجك بر محلّ مناسب وار در C'est un lieu extrêmement découvert, où il n'y a point d'abri هر طرفى مكشوف بر محلّ اولوب مدار ستره اولدجق بر شى يوقدر

Il se dit aussi d'une plage où les vaisseaux sont en sûreté contre la tempête A. محلّ محفوظ P. جاى محفوظ T. محافظلو ير

Et figur. de quelque lieu que ce soit où l'on est en sûreté A. مأمن - كهف الامان - كنف P. سايه‌گاه - پناه T. پناه كتوره‌جك ير - صغندجق ير || La solitude est un abri contre les embarras du monde انزوا وعزلت غوايل دنيويه‌دن

بری بر نامندر La pauvreté volontaire est un abri contre la cupidité فقر اختیاری صدمات ارباب طمعدن ازاده بر نامندر La maison d'un protecteur est un abri التزام حمایت ایدن ذاتک خانه‌سی کهف الامانذر

A l'abri se dit, de ce qui sert à mettre à couvert *A.* فی محل الاحتما *P.* در سایه‌گاه *T.* صغنه‌جق یرده || Être à l'abri d'un bois, d'une muraille بر محل احتما اوله بیلدجک اورمانده ودیوارده بولنمق

Et figur. Agir à l'abri de la faveur مظهر اولدیغی مساعده‌نک سایه‌سنده عمل وحرکت ایتمک

ABRICOT. Fruit à noyau *A.* مشمش *P.* مشلوز *T.* قایصی

ABRICOTIER. Arbre qui porte des abricots *A.* شجر المشمش *P.* درخت مشلوز *T.* قایصی آغاجی

ABRITER. Mettre à l'abri *A.* حفظ ـ اظلال *P.* درسپر کردن *T.* قورتمق ـ سپرلتمک || Cette maison est abritée par une montagne بو خانه بر جبل ایله محفوظدر

Abrité *A.* محفوظ ـ مستظل *P.* در سپر کرده *T.* سپرلنمش ـ قورنمش ـ

ABROGATION. Action par laquelle une chose est abrogée *A.* منسوخیت *P.* عملماندگی *T.* بوزلمه || L'abrogation d'une loi بر قانونک منسوخیتی

ABROGER. Annuler une loi, une coutume *A.* نسخ ـ الغا ـ ابطال *P.* عملمانده کردن *T.* بوزمق || Abroger une loi, une ordonnance, une coutume قانونک ونظامنامه‌نک وعادتک الغاسنه مبادرت ایتمک

Il s'emploie aussi avec le pronom personnel || Cette loi s'est abrogée d'elle-même بو قانون خود بخود منسوخ وملغا اولدی طبیعتیله بوزلدی ـ

Abrogé. *A.* منسوخ ـ ملغا ـ ملغا عن العمل *P.* عملمانده *T.* بطال اولمش

ABROTONE. V. Aurone.

ABROUTI. Bois dont les bourgeons ont été détruits par les bestiaux *A.* شجرة مرمومه pl. اشجار مرمومه *P.* درخت شاخ *T.* بوداقلری ینمش آغاج *T.* خورده

ABRUPTO. Inopinément, sans préparation *A.* بالبداهه ـ بداهةً ـ بغتةً *P.* بردن بره ـ آنسزین *T.* ناگهان || Il se mit à parler ex abrupto بالبداهه کلامه اغاز ایلدی En entrant, il lui donna un soufflet ab abrupto دخولنده بغتةً بر شمار ویردی بردن بره ـ

ABRUTIR. Rendre comme une bête *A.* القاء الی البهیمیة *P.* همحال حیوان ساختن *T.* حیوان کبی ایتمک || Le vin, pris avec excès, abrutit les hommes ادمانِ خمرک افراطی انسانی حال بهیمیته القا ایدر abrutit l'esprit عقل انسانه ایراث حال بهیمیت ایدر

S'abrutir. *A.* کسب الحال البهیمیة *P.* همحال حیوان بودن *T.* حیوان کبی اولمق

ABRUTISSEMENT. État d'une personne abrutie *A.* حال البهیمیة *P.* حال حیوانی *T.* حالی حیوانلق

ABSENCE. Interruption de présence *A.* غیاب ـ غیبت *P.* نا موجود *T.* اولمامقلق ـ اولمامقلق ـ نا موجودی ـ بودی || Longue absence غیبت مدیده courte غیبت مختصره Il fut ordonné qu'on procéderait tant en présence qu'en absence حال غیاب وحضورده اجرای حکم شریعت اولنمق امر اولندی

Figur. *A.* فقدان کلی ـ معدومیت *P.* نا هستی *T.* یوقلق || Il y a dans cet ouvrage une absence totale d'esprit, de goût, de logique اشبو تالیفده مایهٔ رشد وکیاست واثر حسن طبیعتک وقواعد منطقیه‌نک کلی معدومیتی واردر

On dit aussi, Absence d'esprit, pour Distraction *A.* تشتت الذهن *P.* پریشانی ذهن *T.* ذهن طاغنقلغی || C'est une absence d'esprit qui n'est pas excusable عذر قبول ایده‌میه‌جک بر نوع تشتت ذهندر Il est sujet à des absences d'esprit تشتت ذهنه مبتلا در

ABSENT. Qui n'est pas présent dans un lieu *A.* غائب pl. غائبین *P.* نا موجود *T.* بولنمیان ـ موجود اولمیان || Être absent de Paris پاریسدن غائب اولمق Un religieux absent de son couvent تابع اولدیغی مناستردن غائب اولان راهب Un chanoine qui touche ses rétributions tant absent que présent حال غیاب وحضورده ـ ونا موجود اخذ تعیینات ایدن کشیش موجود غائباً وحاضراً ـ

Il se dit figur. pour distrait *A.* متشتت الخاطر *P.* پریشان ذهن *T.* ذهنی طاغنق || Son esprit quelque fois absent بعضاً متشتت وپریشان اولان ذهنی

Il est aussi substantif || Tant les absens que les présens غائبین کرک غائب وکرک حاضر اولنلر ـ وحاضرین On oublie les absens کوزدن ایراق اولان کوکلدن ایراق اولور Les absens ont toujours tort نا موجود اولنلر دائما مظلوم اولورلر

s'ABSENTER. Quitter pour quelque temps le lieu où l'on se trouve, ou une personne auprès de laquelle on est *A.* غیبوبت *P.* نابدید شدن *T.* غائب اولمق || Je m'absenterai durant trois mois تمام اوچ آی غیبوبت ایده جکم S'absenter d'un pays بر مملکتدن غیبوبت ایتمك Il s'est absenté غیبوبت ایلدی ـ غائب اولدی

ABSINTHE. Plante qui est très-amère *A.* افسنتین *P.* خترف *T.* پلین || Vin d'absinthe پلین شرابی Huile d'absinthe دهن پلین یاغی ـ افسنتین

ABSOLU. Indépendant *A.* مستقل ـ مطلق *P.* بیقید ـ خود سر *T.* باشلو باشنه || Pouvoir absolu حکومت مطلقه Commandement absolu ریاست مستقله ـ ریاست مطلقه

On dit, qu'un homme est absolu dans sa compagnie, pour dire, qu'il y fait tout ce qu'il veut زمره‌سی ایچنده مستقل زمره‌سی ایچنده کیف ما یشاء اجرای حکم ایدر ـ بالرّایدر Parler d'un ton absolu استقلال مطلق صورتیله سوق کلام ایتمك

On dit dans le didactique, Absolu, par opposition à Relatif || Homme est un terme absolu, Père est un terme relatif بشر لفظ مطلق ووالد لفظ مضاف عدّ اولنور

ABSOLUMENT. D'une manière absolue *A.* علی وجه الاستقلال *P.* خود کامانه *T.* باشلو باشنه اولدرق || Cet homme dispose absolument de tout dans la maison فلان آدم بو خانه‌ده کافهٔ اموری بر وجه استقلال اداره ایدر

Il signifie aussi, déterminément *A.* البت *P.* بهر حال *T.* مطلقا ـ البته || On eut beau lui dire, qu'il ne devait pas partir, il le voulut absolument عزیمتی مناسب اولمدیغی کندویه سویلنمش ایسه‌ده البت عزیمت ایدرم دیو فارغ اولمدی

Il s'emploie aussi pour Tout-à-fait *A.* بالکلیّه ـ جملةً *P.* باهمگی *T.* بستون || Tout le monde fut absolument de cet avis کافهٔ ناس بالکلیّه جملهٔ بورایده ایدی Il nia absolument انکار ایلدی

On dit, Absolument parlant, pour dire, à en juger en gros *A.* علی وجه المطلق *P.* بر وجه مطلق *T.* طوپدن || Absolument parlant, cette chose est bonne فلان شی بر وجه مطلق دینلسه احسندر Il y a des beautés dans cet ouvrage, mais, absolument parlant, il n'est pas bon بو تألیفده لطیف شیلر وار در انجق بر وجه مطلق باقلنجه حسندن عاریدر

ABSOLUTION. Jugement par lequel un accusé est déclaré innocent *A.* حکم البرائة *P.* حکم بیگناهی *T.* پاکه چیقارمه || Les juges balancèrent entre l'absolution et la condamnation حکام برائت دعوت ایله اثبات تهمت شقلرندن برینی حکم ایلمکده متردد ایدیلر

Il signifie aussi, l'action par laquelle le prêtre remet les péchés *A.* دعاء المغفرة *P.* دعا خوانئ آمرزش *T.* یارلغش || Donner l'absolution دعای مغفرتی ادا ایتمك || Il est mort un moment après avoir reçu l'absolution دعای مغفرت اولدیغندن بر ساعت صکره تسلیم جان ایلدی

ABSOLUTOIRE. Qui porte absolution *A.* متضمن الغفران *P.* آمرزش ساز *T.* یارلغیجی

ABSORBANT. Substance qui a la propriété d'absorber *A.* ناشف *P.* در خورنده *T.* ایچیجی ـ چکوب || On lui a donné des absorbans فلانه ادویهٔ ناشفه ویردیلر

ABSORBER. Engloutir *A.* نشف ـ بلع *P.* نوشیدن ـ فرو بردن *T.* چکوب ایچمك ـ یوتمق || Les sables, les terres sèches et légères absorbent les eaux de la pluie en un moment رمال وتراب یابس وخفیف ماء مطری بردقیقه ایچنده نشف ایدر ـ بر دقیقه ایچنده یودار ـ ایچنده چکوب ایچر Le Rhin, à la fin de son cours, se perd dans des sables qui l'absorbent رین نهری نهایت مجراسنده صویینی نشف ایدن قوملر ایچنده غائب اولور L'éponge absorbe l'eau سونکر صویی نشف ایدر

Il se dit aussi en parlant des couleurs, des sons, des odeurs, des saveurs *A.* محو *P.* نا بدید کردن *T.* بلورسز ایتمك || رنگك سیاه ضیایی محو ایتدیرر Le noir absorbe la lumière Une voix faible et délicate est absorbée dans un grand choeur صعیف ونازك اولان صدا برواسع وجسیم سازنده خانه ایچنده محو اولور

On dit en Chimie, Les alcalis absorbent les acides ساحجات تعدیل ایتدیرر ـ حامضاتك حدّتنی محو ایتدیرر

Figur. Consumer entièrement *A.* افنا ـ انفاد ـ اتلاف *P.* هبا کردن *T.* توکتمك || Les procès ont absorbé tout son bien دعوالرك کثرتی مجموع مالنی افنا ایلدی Les frais du scellé ont absorbé la meilleure partie de la succession ترکه‌نك جزء اعلاسی تمهیر مصارفنه افنا اولندی Cela absorbera trop de temps بو کیفیّت انفادینه ـ فتی جوق وقتك اتلافنه سبب اولهجقدر

On dit aussi, Absorber l'attention, l'intérêt *T.* استیعاب

افكار ايتمك || Cet orateur avait tellement absorbé l'attention, qu'il n'y en eut plus pour les autres بر واعظ شول مرتبده استيعاب افكار ايلديكه سائر واعظين طرفند دقته مجال قالمدى Cette scène absorba tout l'intérêt de la pièce بو فصل جميع مقالدنك مهمّ ومعتنا يرلربني استيعاب ايلدى

S'ABSORBER. *A.* تنشّف ـ تشرّب *P.* نوشيده شدن *T.* جكيلوب ايچلمك || Les pluies s'absorbent dans les sables مياه امطار رمال ايچنده متنشّف اولور

ABSORBÉ. *A.* متنشّف *P.* نوشيده *T.* جكيلوب ايچلمش

On dit d'un homme profondément appliqué à quelque chose, qu'il y est entièrement absorbé فلان خصوصده كلّياً افناى بضاعهٔ عقل وفكر ايدر

Et d'un homme qui est dans une méditation continuelle des choses de Dieu, qu'il est tout absorbé en Dieu قدرت وعظمت جناب ربّ العزّتك مطالعه‌سيله دائما حالت محويّتده در

ABSOUDRE. Déclarer par jugement juridique un homme innocent *A.* على وجه شرعى تنزيهٔ عن ـ شرعاً تبريهٔ الذمّة شرعاً *T.* بر وجه شرعى از گناه پاك نمودن *P.* الجخه پاكه جيقارمق || On l'a absous, malgré le crédit de ses ennemis خصماسنك نفوذى دركار ايكن شرعاً تبريهٔ ذمّتى حكم اولندى Il y a eu cinq voix pour condamner l'accusé, et sept, pour l'absoudre متهوم اولان شخصك حقنده حكم قباحت ايچون بش نفر وتبريهٔ ذمّتيچون يدى نفر كمسنه راى ايتمشلر در Il s'est fait absoudre du crime dont on l'accusait حقنده اسناد اولنان جنحه‌دن تحصيل حكم برائت ايلدى

Il signifie figur., pardonner *A.* عفو *P.* گناه بخشيدن *T.* صوچ باغشلمق || Je vous absous de votre négligence عفو اهمالكى ايدرم

Il signifie aussi, remettre les péchés *A.* عفو ـ اغفار الذّنوب *P.* آمرزيدن *T.* يارلغمق || Tout prêtre a pouvoir d'absoudre en cas de mort هر راهب بر كمسنه‌نك حال مماتنده كفارت ذنوب عفو ذنوبه مختصدر Absoudre un pénitent كمسنه‌نك ذنوبنى رهين مغفرت قلمق ايتمش

ABSOUS. *A.* برئ الذمّة *P.* از گناه پاك نموده *T.* پاكه صوچى باغشلنمش *A.* معفوّ *P.* گناهش بخشيده *T.* جيقارلمش

ABSOUTE. Absolution publique et solennelle, qui se donne en général au peuple par le prêtre *A.* عفو عمومىّ الذّنوب *P.* جمله‌يه صوچ باغشلمه *T.* بخشايش گناهاى همه كس

ABSTÈME. Celui qui ne boit point de vin *A.* ممسك عن الخمر *P.* باده ننوش *T.* شراب ايچمز

S'ABSTENIR. S'empêcher de faire quelque chose *A.* تمنّع ـ تكفّف ـ كفّ النفس *P.* خودرا زينهاربدن *T.* كسلمك || S'abstenir de boire et de manger اكل وشربدن كفّ نفس ايتمك Quand on a pris l'habitude de faire quelque chose, il est bien mal aisé de s'en abstenir بر شيده اعتياد والفت اولنخه اندن كفّ نفس ايتمك منسلب راحت بر كيفيتدر

Il signifie aussi, se priver de quelque chose *A.* استمساك *P.* پرهيز كردن *T.* صاقنمق || S'abstenir de vin شرب خمردن استمساك ايتمك Je m'abstiendrai de tout ce qui peut nuire à la santé مزاجه مضرّ اولهجق هر شيدن استمساك محلّ صحت اولان شيلردن پرهيز ايده‌جكم ـ ايده‌جكم Il est plus aisé de s'abstenir que de se contenir استمساك كلى ضبط نفسدن اهوندر

ABSTERGENT. Remède qu'on emploie pour dissoudre les duretés *A.* طاغديجى علاج *P.* دواى پراكنده ساز *P.* دواء محلّل

ABSTERGER. Nettoyer. Il se dit des plaies *A.* اذهاب الاوساخ تنظيف الجراحة ـ الجراحة *P.* جراحت پاكيزه كردن *T.* ياره تميزلمك

ABSTERSIF. Propre à nettoyer *A.* مذهب الاوساخ الجراحة منظّف الجراحة ـ *P.* پاكساز جراحت *T.* ياره تميزليجى

ABSTINENCE. Éloignement volontaire de l'usage d'une chose *A.* تحمّى ـ امساك *P.* پرهيز *T.* صاقنمه || Abstinence de vin شرب خمردن امساك L'abstinence est utile au corps et à l'âme امساك وتحمّى جان وبدنه نافعدر

Il se dit aussi en termes de philosophie morale *A.* تعفّف ـ وراعت *P.* پرهيزكارى *T.* پرهيزكارلق

ABSTINENT. Qui est modéré dans le boire et dans le manger *A.* قليل الغدا ـ ارباب القناعة pl. اهل القناعة ـ قتين *P.* آز يبيجى *T.* اندك خور

ABSTRACTION. Opération de l'esprit, par laquelle il considère séparément des choses qui sont réellement unies *A.* تجرّد ـ انفراد *P.* جداسازى *T.* آيرمه ـ بشقه‌لمه || Considérer les accidens, en faisant abstraction des sujets auxquels ils sont attachés عوارضى مسند عليها اولدقلرى موضوعاتدن مجرّد

La blancheur considérée par abstraction d'avec son sujet اولدرق مطالعه ایتمک مسندٌ علیه اولدیغی موضوعدن تجرّد برله رنکک بیاضک کیفیتی En faisant abstraction de la qualité des personnes, vous jugerez que .... ذواتک حیثیتلرینی علی وجه التجرّد ملاحظه ایتدکجه شو وجهله حکم ایتمک اقتضا ایدر که

On dit, qu'un homme est dans des abstractions continuelles, pour dire, qu'il est appliqué à toute autre chose qu'à celle dont on parle بو آدمک ذهنی دائما حال استغراقده در

ABSTRACTIVEMENT. Par abstraction *A.* علی وجه التجرّد ـ علی وجه الانفراد *P.* جدا کارانه *T.* آیرو ـ بشقه اولدرق || On peut considérer abstractivement les qualités du corps بدن انسانک کیفیتلرینی علی وجه التجرّد ملاحظه ایتمک ممکندر

ABSTRAIRE. Séparer une chose d'une autre. Il se dit proprement en parlant de l'esprit *A.* افراد ـ تجرید *P.* جدا کردن *T.* بشقه قلمق ـ آیرو قلمق || Pour connaitre l'accident comme accident, il faut l'abstraire du sujet, de la substance غرضک ماهیتنی تمییز ایچون مسند علیه اولدیغی موضوعدن وجوهردن تجرّدی اقتضا ایدر

ABSTRAIT. Il n'est guère d'usage que dans cette phrase: Terme abstrait *A.* اسم المعنا

On dit, qu'un discours est abstrait, quand il est trop métaphysique مخیّل برکلامدر Et un homme abstrait مخیّلاته مبتلا آدم

Il se dit aussi d'un homme plongé dans la méditation et la rêverie *A.* مستغرق الذهن || On est abstrait pour être trop appliqué à une seule chose بالکز امر واحده کثرت توغل واشتغال باعث استغراق ذهن اولور

ABSTRUS. Qui est difficile à entendre *A.* غامض pl. غوامض ـ مغلق *P.* دشوار فهم *T.* آکلا یشی کوج || Sciences abstruses علوم غامضه Question abstruse مسئلهٔ غامضه

ABSURDE. Qui choque l'esprit *A.* باطل pl. اباطیل ـ غیر معقول ـ غیر موجّه ـ رشید *P.* نا فرجام ـ ناموجّه *T.* یولسنز || Cela est absurde بو کیفیّت امر غیر ـ بو کیفیّت نا معقولدر Un raisonnement absurde دلیل نا موجّه Dire des choses absurdes کلمات باطله تفوّه ایتمک Conséquence absurde لازمهٔ غیر معقوله Conduite absurde مسلک باطل Il n'y a pas d'homme plus absurde dans le monde جهانده بونک کبی باطل آدم یوقدر

Il est aussi substantif || Tomber dans l'absurde بطلان طرفنه درفتار اولمق Réduire son homme à l'absurde, pour dire, le forcer à convenir de son tort ou à déraisonner اقرار بطلانه یاخود بسط اباطیله مضطرّ ومجبور ایتمک

ABSURDEMENT. D'une manière absurde *A.* باطلاً *P.* نا فرجامانه *T.* یولسز اولدرق

ABSURDITÉ. Vice de ce qui est absurde *A.* بطلان *P.* نا فرجامی *T.* یولسزلق || Il s'ensuivrait de là une grande absurdité بوندن بر بطلان عظیم ترتّب ایده جکدر

On dit en parlant des personnes, Cet homme est d'une absurdité rare فلان کشینک بطلانی نادراتدندر

ABUS. Usage mauvais ou injuste que l'on fait d'une chose *A.* بذل بالعبث *P.* صرف بیهوده *T.* نا حق ـ عبثه قوللانمه || یره قوللانمه L'abus qu'il a fait de ses richesses, de ses forces مالنک وقوّت بدنیه سنک عبث یره بذلی

Il signifie aussi, désordre, usage pernicieux *A.* اعتیاد فاسد ـ فساد pl. فسادات ـ اعتیادات ناسده *P.* عرف فاسد *T.* یولسز عادت || Abus manifeste ظاهر وبیّن بر یاسدء بیراه Réformer, corriger, retrancher les abus عرف فاسد حلول ایتمش اعتیادات فاسده یی تصحیح واصلاح وسلب ونفی || حلول ایتمش فساداتی سلب ونفی ایتمک ـ ایتمک Il s'est glissé divers abus dans la Justice امر شریعته بر تقریب کوناکون اعتیادات فاسده حلول ایتمشدر Il faut distinguer un usage reçu et un abus qui s'est introduit قبول عامّه ایله قرارگیر اولمش بر دأب مرعی ایله صکره‌دن حلول ایتمش برفسادک بیننی فرق وتمییز ایتملو در Les exemptions trop fréquentes dégénèrent en abus معافیتلر پک رایکان اولنجه اعتیادات فاسده صورتنی کسب ایدر

Il signifie aussi, erreur *A.* خطا pl. خطایا *P.* کج اندیشی *T.* یاکلشلق || Ces peuples-là sont dans l'abus اشبو ملل واقوام اشته برغریب طریق خطایه سالکدرلر Voilà un étrange abus بو دنیا خطا وبطلاندن عبارتدر Le monde n'est qu'abus et vanité

ABUSER. Tromper *A.* تغریر ـ تخدیع *P.* کنجوربدن *T.* آلداتمق || Il vous promet cela, il vous abuse بونی وعد ایدر لکن سنی آلدادر Abuser les esprits faibles ضعیف العقل اولنلری تغریر ایتمک

Abuser une fille, c'est la séduire *A.* اغوا ـ اضلال *P.* گمراه آزدرمق *T.* كردن || Il a abusé cette pauvre fille sous promesse de mariage شو فقيرەيى تزوج وعدى ايله اضلال ايلدى

Abuser de.... User mal *A.* بذل فوق ـ استعمال بالعبث عبثه قوللنمق ـ فنا قوللنمق *T.* بيهودەكارى كردن *P.* ما يليق || Il a abusé de votre bonté حقنه سز اقاندن لطف وعنايتكى مظهر فنا قوللندى Il abuse des grâces que Dieu lui a faites اولديغى نعم الهيّەيى عبثه استعمال ايدر Si vous lui faites cet honneur, il n'en abusera pas حقنه بو التفاتى ارزانى قلديغكز حالدە عبثه استعمال ايتمز Il abuse de son loisir, de son temps, de son crédit, de son autorité اوقات خاليەسنى ونقد وقتنى ونفوذ واعتبارينى وقوّت حكومتنى مرتبەدە لايقدن زيادە بذل ايدر C'est un homme qui ne se ménage point, et qui abuse de sa santé بو بر آدمدر كه نفسنى اصلا كوزتميوب بضاعەء صحت وعافيتنى فوق ما يليق بذل ايدر Vous abusez de ma patience صبر وتحمّلمى فنا قوللنورسكز Il abuse de la confiance que j'avais en lui حقنه روا قلديغم اعتماد وامنيتى مرتبەء لايقدن زيادە بذل واعمال ايدر

S'abuser. Se tromper *A.* اختداع *P.* فريفتە شدن *T.* آلدانمق

ABUSEUR. Trompeur *A.* خادع ـ خدّاع *P.* فريبندە ـ خديعتكار آلداديجى *T.*

ABUSIF. Qui est contraire au bon usage, aux règles *A.* خارج قاعدەدن *T.* خارج از قاعدە ـ نا براه *P.* عرفى ـ عن القياس جيقمش

ABUSIVEMENT. D'une manière abusive *A.* على غير قياس ـ قاعدەدن ـ قاعدەدن جيقارق *T.* خارجاً عن القاعدە ـ عرفاً على غير القياس || Mot employé abusivement خارج اولدرق استعمال اولنمش لفظ Cet homme a été abusivement décrété بو آدمك اوزرينه عرفاً حكم اولندى

ABUTILON. Plante *A.* ابوطيلون ـ خطمى برّى *P.* خاتم دشتى خاتم اوتى *T.*

ABYME. V. Abîme.

ACABIT. Qualité bonne ou mauvaise *A.* كيفيّت

ACACIA. Arbre de haute tige *A.* شجر السنط *P.* درخت بزغم سنط آغاجى ـ مصر تيكنى *T.*

Son fruit se nomme *A.* قرظ *P.* ميوەء بزغم *T.* سنط آغاجى يمشى

Et le suc de ce fruit *A.* عصارة القرظ ـ آقاقيا

ACADÉMIE. Lieu où les membres d'une société de gens de lettres tiennent leurs séances *A.* مدرسة العلوم ـ دار العلوم *P.* خانەء دانش آموزى *T.* مدرسە

ACAGNARDER. Accoutumer à une vie obscure et fainéante *A.* تاليف فى الخمول والكسل *P.* بە ينامى وكاهلى آلفتيدن آدسزلقدە وتنبللكدە آلشدرمق *T.*

S'acagnarder *A.* ائتلاف فى الخمول والكسل *P.* بە ينامى آدسزلقدە وتنبللكدە آلشمق *T.* وكاهلى آلفتن

ACAJOU. Arbre آقاژو ديدكلرى آغاج

ACANTHACÉ. Épineux *A.* شائك *P.* خاردار *T.* تيكنلو

ACANTHE, ou Branche-Ursine *A.* رأس الشيخ ـ آقنثيون كنگر *P.* تيكن اوتى *T.*

ACARIÂTRE. Qui est d'une humeur fâcheuse et criarde *A.* عصواد pl. عصاويد ـ معفاص pl. معافيص *P.* بد خو ـ تند خو يناز *T.*

ACATALEPSIE. Maladie qui attaque le cerveau *A.* داء الخباط آكلايش سقطلغى عاتى *T.* درد نا فهمى *P.* تعطل المدركه ـ درماندە ساز *P.* مثقل ـ ثقيل

ACCABLANT. Qui accable *A.* مثقل ـ ثقيل *P.* ساز درماندە *T.* اغرلشدريجى ـ بصدريجى || Un poids accablant حمل موجب درماندگى اولەجق بار گران ـ مثقل

Il se dit aussi au figuré *A.* فادح pl. فوادح ـ باهظ pl. بواهظ سبب شكستگى تاب وتوان ـ طاقتشكن ـ طاقتفرسا *P.* *T.* فوادح امور ـ امور فادحه || Affaires accablantes بصدريجى C'est une chose accablante pour un père que d'apprendre la mort de son fils unique بر پدرە كورە ولد يكانەسنك موتى موجب ـ خبرى فوادح دەردن معدود بر كدر طاقتفرسا در درماندگى وفتور اولەجق بر كدر طاقتشكندر

Il signifie aussi, importun *A.* ثقيل الروح ـ ثقيل النفس گرانجان *P.* آغر جانلو *T.* || Un homme accablant ثقيل النفس des visites accablantes ثقلتى موجب زوّار ومسافرين بر آدم

ACCABLEMENT. L'état où l'on tombe par maladie ou par excès de douleur *A.* فتور ـ اكتراث ـ حال الموقوطيّة ـ وقط فرو ماندگى ـ در ماندگى ـ طاقتفرسايى *P.* درمانسزلق *T.* || Accablement du corps وجود درمانسزلغى ـ موقوطيّت حال بدن

Et figur. Accablement d'esprit *A.* فتور الذهن

On le dit aussi absolument: La maladie l'a mis dans un si grand accablement, qu'il a peine à se soutenir چكديكى عاتدن شول رتبەدە موقوط الحالدر كه آياق اوزرندە طورمغە مجال

وطاقتی قالمامشدر Depuis la mort de son fils, il est dans le dernier accablement اوغلنك وفاتندنبرو غاية الغايه مكترث غايت فتورده در ـ الحالدر

Il signifie aussi, une grande surcharge d'affaires *A.* تثاقل *P.* بار الحمل *T.* افزايش بار يوكك بصقنلغی || Il est dans un accablement d'affaires, de travail, qui lui laisse à peine le temps de respirer تثاقل حمل امور ومشاغلدن هزار محنت ايله تنفس وقت بولور

ACCABLER. Abattre par la pesanteur *A.* الهاد *P.* فرسوده || اوزرينه چوكوب بصمق ـ آلتنه بصمق *T.* زير بار كردن La maison est tombée, et a accablé tous ceux qui étaient dedans خانه منهدم اولوب درونده بولنانلرك مجموعی آلتنه بصلوب قالدی

On dit aussi, Être accablé par le nombre, par la multitude des ennemis ـ دشمنك كثرتندن عاجز ودرمانده اولمق دشمنك كثرتی تقريبيله فرومانده وعاجز قالمق

Il signifie aussi, surcharger *A.* تحميل فوق الطاقة *P.* بار || آشوری يوكلتمك *T.* بار طاقتفرسا نهادن ـ بی اندازه نهادن Il portait un fardeau dont il était accablé طاقت كتورهمديكی بر بار گران آلتنده ايدی

Figur. Le travail, les affaires l'accablent بار مشاغل وامور فتورينی موٓدّی اولور Ne vous laissez pas accabler au mal, à la douleur, à la tristesse خستهلكدن والم ووجعدن وكدردن حمل ثقيل فتور كتورمه Il est accablé de dettes, de misère ديون وبار فقر وفاقه آلتنده فرو مانده در Il est accablé de visites كثرت زوّاردن عاجز ودرمانده در

On dit, Accabler quelqu'un de reproches, d'injures فلانی شتم وتوبيخات ايله تحميل ايتمك Et accabler quelqu'un de grâces, de bienfaits, de présens بر كمسنديی الطاف ونعم وهدايايه مستغرق ايتمك

ACCABLÉ. *A.* محمول ـ ملهد *P.* درمانده ـ زير بار مانده *T.* سال فرسوده || آلتنه بصلوب قالمش Accablé d'âge

ACCAPAREMENT. L'action d'accaparer *A.* احتكار *P.* كيسه داری *T.* مطربازلق || La police doit empêcher les accaparemens احتكارك منعی لازمهٔ ذمت ضابطاندر

ACCAPARER. Acheter une grande quantité de denrées, dans le dessein de se rendre maître du prix *A.* حكر *P.* كيسه داری كردن *T.* مطربازلق ايتمك

ACCAPARÉ. *A.* محكور *P.* برای كيسه داری جمع كرده *T.* مطربازلق ايچون بركديرلمش

ACCAPAREUR. Celui qui accapare *A.* محتكر *P.* كيسه دار *T.* مطرباز

ACCÉDER. Entrer dans des engagemens contractés déjà par d'autres puissances *A.* التحاق الى العهد *P.* به پيمان پيروی نمودن *T.* بر عهده اويوب كيرمك || Les Couronnes du Nord ont accédé à ce traité دول شماليّه فلان عهدنامه يه التحاق ايلديلر

ACCÉLÉRATEUR. Il se dit en Anatomie, d'un muscle qui est le principal muscle des parties de la génération dans l'homme *A.* مورث التعجيل ـ معجّل *P.* زود ساز *T.* تيزلدبجی || Muscles accélérateurs عضلات معجّله forces accélératrices قوای مورثة التعجيل

ACCÉLÉRATION. Action d'accélérer *A.* عجله ـ سرعت *P.* زودی ـ شتابی *T.* تيزلك ـ چابكلك || L'accélération du mouvement dans la chute des corps graves اجرام ثقيلهنك هبوطنده حركتك سرعتی Il faut faire telle chose pour l'accélération de l'ouvrage ايشك تعجيل وسرعتنه مدار اولمق ايچون فلان شيئ ايتملو در

ACCÉLÉRER. Hâter, presser *A.* اسراع ـ تعجيل *P.* زودی آوردن *T.* تيز يورتمك ـ چابكلندرمك || Il faut accélérer ce travail تيزيور تملودر ـ بوايشی تعجيل ايتملودر

ACCENSE. Dépendance d'un bien *A.* ملحق pl. ملحقات ـ مضاف pl. مضافات *P.* باز بسته *T.* تابع || Ce pré est une accense de ma ferme بو چاير چفتلكم مضافاتندندر

ACCENSER. Joindre un bien à un autre *A.* الحاق *P.* پيوستن *T.* برلشدرمك || Accenser un pré à une ferme بر چايری بر چفتلكه الحاق ايتمك

Il signifie aussi, joindre un objet d'administration rurale à un autre *A.* جمع *P.* باهم آوردن *T.* برلشدرمك || J'ai accensé plusieurs bouquets de bois à une seule coupe برقاچ اورمانلرك قطعنی يد واحدده جمع ايلدم

On dit aussi, Ces deux villages ressortissaient de différents baillages, on les a accensés au même بو ايكی قريه بشقه بشقه بو دفعه ـ محكمهلره تابع ايكن بو دفعه بر بيره ربط اولندی بر بيره الحاق اولندی

ACCENT. Élévation ou abaissement de la voix sur certaines

syllabes A. تجوید الحروف P. لهجه

Il se dit aussi, d'une prononciation vicieuse, propre à certaines provinces A. رکاکة التلفظ P. گفتار نا درست T. بوزوق سویلیش || On connait de son accent de quelle province il est قنغی مملکتک اهلی اولدیغی رکاکت تلفظندن بللو اولور

On dit aussi, Les accens de la voix A. اصوات P. صداها T. سسلر || Triste accent اصوات حزینه Les doux accens de sa voix صداسنک لطافتی

Il se dit aussi, d'une petite marque qui se met sur la voyelle A. حرکه pl. حرکات

ACCENTER. Mettre des accens A. وضع الحرکات

ACCEPTABLE. Qui peut être accepté A. ممکن القبول P. سزاوار پذیرایی T. قبول اولندیله جک || Ses offres sont acceptables عرض ایلدیکی مواد شایان قبول در

ACCEPTATION. V. Accepter.

ACCEPTER. Recevoir ce qui est donné A. تقبل - قبول - تلقی بالقبول P. پذیرفتن - بیواز کردن T. قبول - قبوللمق || Accepter un emploi بر منصبی قبول ایتمک J'accepte ce que vous m'offrez تقدیم ایلدیککز شیئی قبول ایدرم Les ennemis ont accepté la trêve دشمن عرض اولنان متارکه یی قبول ایلدی Accepter une lettre de change پولیچه تمسکنی قبول ایتمک

On dit, J'en accepte l'augure, pour dire, je souhaite que cela arrive همتی قبول ایدرم

ACCEPTÉ. A. مقبول P. قبول کرده - پذیرفته T. قبوللنمش

ACCEPTEUR. Qui accepte une lettre de change A. قابل P. بذیرا - بیواز کننده T. قبول ایدیجی || L'accepteur d'une lettre de change devient débiteur personnel après l'acceptation پولیچه تمسکنی قبول ایدن وقت قبولدنصکره بنفسه التزام دین ایتمش اولور

ACCEPTION. Sorte de préférence que l'un accorde à certaines personnes par inclination A. تفضل - امتیاز P. برتری نمایی T. اوسترلنک کوسترمه || Il n'y a point acception de personnes devant Dieu نزد باریده تفضل اشخاص معتبر دکلدر Rendre la justice sans acception de personnes امتیاز اشخاصه باقلمیدرق احقاق حق ایتمک La justice ne fait acception de personne عدل وحقده امتیاز ذوات مرعی دکلدر

Il signifie aussi, le sens dans lequel un mot est usité A. معنا P. مغزا || Ce mot, dans sa plus naturelle acception, signifie.... بو لفظ معنای طبیعیسنه کوره شویله دیمکدر که

ACCÈS. Abord, entrée A. وصول P. دسترسی T. وارلمه - دکمه || Place de difficile accès بر قلعه صعب الوصول - منیع - قلعه de facile accès سهل الوصول - دکمسی کوج - الوصول دکمسی قولای La place n'est pas fortifiée, mais l'accès en est difficile قلعه‌نک استحکاماتی یوغیسده بالطبع صعب الوصولدر

On dit, Avoir accès auprès de quelqu'un, pour dire, avoir la facilité de l'entretenir A. مقاربت - مواصلت P. بنزد آمدن T. یانه وارلمه - کوروشمه || Homme de facile accès سهل المواصله یانه وارلمسی قولای بر آدم - یانه بی تکلف - بر آدم Avoir un libre accès auprès du Roi شاهک مواصلت واربلورادم یانه وارمغه - ومقاربتنده رخصت مطلقه ایله مأذون اولمق مأذون اولمق

Il se dit aussi, de tout le temps où la fièvre dure sans interruption A. نوبت pl. نوبات P. واره T. نوبت || Avoir un accès de fièvre حمّا نوبتنه مبتلا اولمق Un accès violent بر یالکز بر نوبت نوبت شدیده Il en a été quitte par un accès ایله حمّادن خلاص بولدی Son accès n'a duré que deux heures نوبتی یالکز ایکی ساعت متمادی اولدی Un accès avec des redoublemens تجدّدات مکرّره ایله مصحوب بر نوبت

Il se dit aussi, des attaques de certaines maladies A. حمله pl. حملات T. قوپش || Il est sujet à des accès de folie en de certains temps گاه - آرالق آرالق حملات جنونه مبتلا در ویکاه جنون حمله لرینه مبتلا در

Il signifie aussi, un mouvement intérieur et passager, en conséquence duquel on agit A. حملة متواترة - نوبة متواترة T. آره‌لقلو قوپش || Il est sujet à des accès de dévotion, de libéralité نوبات متواترهٔ تعبّد ودیانت وحملات متواترة الظهور سخاوتی وار در Il faut prendre garde à ses accès کندودن سنوح ایدن حملات متواترة الظهوردن حذر اولنملو در

ACCESSIBLE. V. Abordable.

ACCESSION. Consentement par lequel une puissance entre dans un engagement déjà contracté par une autre puissance A. لحوق - التحاق P. پیوستن بعهد وپیمان - موافقت T. بر عهده اویوب کیرمه || Acte d'accession لحوق وموافقتی متضمن سند - التحاقی متضمن سند -

Il signifie aussi, l'action par laquelle on adhère à une chose *A.* انضمام الرضا ـ موافقة الرأى ـ انضمام الرأى *P.* رضا دادگى *T.* قاتل اولمق || Il y a eu accession du père au contrat de mariage du fils پدرك انضمام رأى ورضاسى اوغلنك نكاحى حجتى درونده مندرج ايدى

Il signifie aussi, ce qui survient de plus *A.* فضله *P.* فزونى ـ زيادگى *T.* آرتوقلق || Accession de droit فضلهٔ استحقاق ـ Accession de richesses فزونئ ثروت ويسار ـ فضلهٔ مال مال آرتوقلغى

ACCESSIT. Écolier qui approche du prix *A.* قريب الاعلا || Un accessit à l'Académie دار العلومده اولان قريب الاعلا بر طالب

Il se prend aussi substantivement. || Obtenir l'accessit قريب الاعلا رتبهسنى احراز ايتمك

ACCESSOIRE. Il se dit d'une chose qui sert d'accompagnement et de suite à une autre *A.* لاحقه *P.* در پى آمده *T.* صكرهدن بو شيئ محض لاحقه || Cela n'est qu'un accessoire اولاشمش || Une idée accessoire لاحقه مقولهسى بر معنا در

Il signifie aussi, la chose qui suit ou accompagne *A.* مضاف ـ ملحق ـ منضم *P.* در پى بسته *T.* صكرهدن اولاشدرلمش شيئ ملحق || L'accessoire doit suivre le principal تابع اصله ملحق اولمق اقتضا ايدر

On dit en Anatomie, Les accessoires, en parlant de certains nerfs *A.* فروعات الاعصاب

ACCESSOIREMENT. D'une manière accessoire *A.* على وجه الاضافة ـ على وجه للحوق ـ متلاحقاً *P.* بر وجه پى رسانى *T.* صكرهدن اولاشدررق || Il ajouta accessoirement bien d'autres choses على وجه اللحوق وافر شيلر دخى ضم وعلاوه ايلدى

ACCIDENT. Cas fortuit *A.* حادثه pl. حادثات ـ عارضه pl. عوارض *P.* از قضا پيد اشده *T.* ظهورات || Accident imprévu حادثهٔ نا گهظهور خيال وخاطره كلهمامش حادثه inopiné حادثهٔ موحشه fâcheux حادثهٔ وخيمه funeste حادثهٔ غريبه étrange || La vie humaine est sujette à tant d'accidens عمر بشر عوارض گوناگونه تابعدر || Il est arrivé un grand accident بر حادثهٔ جسيمه وقوعه كلمشدر ـ سرنماى ظهور اولمشدر || Accident favorable عارضهٔ خيريه ـ عارضهٔ متيمنه heureux accident عارضهٔ موافقه ـ سعيده

Par accident. Par hasard *A.* اتفاقاً *P.* از قضا *T.* راست كلدرك || C'est par accident que cela est arrivé اتفاقاً ظهور ايتمش برحالتدر

Accident, en termes de Philosophie, c'est l'opposé de Substance, et signifie toutes les manières d'être d'une chose *A.* عرض pl. اعراض || La substance soutient les accidens اعراض جواهر ايله قائمدر

ACCIDENTEL. Qui arrive par accident *A.* اتفاقى ـ عارضى *P.* از قضا آمده *T.* راست كلمش || Cette circonstance est purement accidentelle بو حالت محض اتفاقيدر ـ امور اتفاقيهدندر

En termes de Philosophie. Qui n'est que par accident dans un sujet *A.* بالعرض ـ عارضى || La blancheur est accidentelle dans la cire رنك ـ شمع عسلك رنك بياضى عارضيدر بياض شمع عسلده بالعرض واقعدر

ACCIDENTELLEMENT. V. Par accident.

ACCIPITRES. Toute espèce d'oiseaux de proie *A.* جوارح *T.* آلجى قوشلر ـ يرتجى قوشلر

ACCISE. Nom de taxe qui se lève sur le vin et autres boissons *A.* رسم المسكرات *P.* باج مسكرات *T.* رسم شراب

ACCLAMATION. Cris par lesquels un grand nombre de personnes marquent leur approbation *A.* تأهيل pl. تأهيلات *P.* بانگ دعا *T.* آلقشلمه || À son arrivée, il se fit une acclamation générale فلانك ورودنده تأهيلات عامّه ايله اظهار طرب ومسرّت اولندى || Le Sénat faisait des acclamations aux nouveaux Empereurs روميّهٔ كبرادهٔ ايمپراطور جديد نصبنده سناتو تعبير اولنور عظماى ملّت جمعيّتى رفع اصوات تأهيل ودعا ايله ايفاى رسم تعظيم ايدرلر ايدى || Les applaudissemens et les acclamations صفق ايادى ايله اعلان آفرين واستحسان ورفع اصوات تأهيل ايله اظهار سرور || Les acclamations des peuples تأهيل اصوات اقوامك فراوان تحيات وتأهيلات وتهنيتى || Élire par acclamation انتخاب ايله || Cette loi est passée par acclamation فلان قانون رفع اصوات تأهيل ايله قبول اولندى ايتمك

ACCLIMATER. Accoutumer à la température d'un nouveau climat *A.* تأليف الى طبيعة الاقليم *P.* بطبيعت زمين آلفتيدن *T.* اقليمك طبيعتنه آلشدرمق || Il faut du temps pour acclimater une plante étrangère ديار آخردن جلب اولنان بر نوع نباتى طبيعت اقليمه آلشدرمق وقته محتاج بر مادّه در

S'acclimater. *A.* ائتلاف بالاقليم ـ استيناس بالاقليم *P.*

P. بطبيعت اقليم آلفتن T. اقليمه آلشمق || Les habitans de l'Europe s'acclimatent difficilement dans les Antilles اوروپا اهاليسى آمريقه آطه‌لرى اقليمنده مألوف ومأنوس اولمق امر دشوار در

Acclimaté. A. مألوف بالاقليم - مأنوس بالاقليم P. بطبيعت اقليمه آلشمش T. زمين آلفته

ACCOINTANCE. Familiarité, habitude A. خلطه - الفت P. آلفتگى - آميزش T. قونشمه || Je ne veux point d'accointance avec lui فلان كشى ايله بر درلو الفت استمم

Il signifie aussi, liaison d'amour A. معامله - علاقة البال P. آشفتگى العشق T. سوپش - سوپشمه

S'ACCOINTER. Se lier intimement avec quelqu'un A. كسب العلاقه P. آشفته شدن T. سوشمك || Il s'est accointé de cette fille بو قزه كسب علاقه ايلدى

ACCOISEMENT. Terme de Médecine. Calme A. سكونت P. آرامش T. طورغونلق || L'accoisement des humeurs سكونت اخلاط

ACCOISER. Calmer A. تسكين P. آرميدن T. طورغونلق كتورمك || Accoiser les humeurs تسكين اخلاط ايتمك

ACCOLADE. Embrassement A. معانقه P. كناره - در آغوشى سازى T. قوجاقلمه || Grandes accolades معانقات اكيده

Il se dit dans un compte, d'un trait de plume qui joint plusieurs articles pour n'en faire qu'un A. خط الارتباط || Il a tiré une accolade sur le compte اسامئ عديده‌يى جمع ايچون بر خط ارتباط كشيده ايلدى

ACCOLER. Jeter les bras au cou de quelqu'un en signe d'affection A. تعانق P. كناره كردن - در آغوش كردن T. قوجاقلمق || Ils s'accolèrent avec grande amitié محبّت عظيمه ايله برى برلرينى تعانق ايلديلر

Accoler la cuisse ou la botte à un homme, pour dire, la lui embrasser par soumission et marque d'infériorité T. بركمسنه‌نك آياغنه صارلمق

Accoler la vigne. La relever et la lier à l'échalas A. تعريش T. آصمه داللرينى كرويه اوزرينه آلمق

Accoler deux ou plusieurs articles dans un compte A. جمع بخط الارتباط P. بكشيدن خط ارتباط با هم آوردن T. خط ارتباط كشيده‌سيله بر يره جمع ايتمك

ACCOMMODABLE. Qui se peut accommoder A. ممكن الاصلاح P. اصلاحپذير T. اوزلاشديريلور || Cette affaire, cette querelle est accommodable بو ماده وبو نزاع ممكن الاصلاحدر n'est pas accommodable نا قابل اصلاحدر

ACCOMMODAGE. L'apprêt des viandes A. طبخ P. پزش T. پشورمه

ACCOMMODANT. Qui est d'un commerce aisé A. سهل العطف - لين الجانب - موطاء الاكناف P. شيرينكار - خوش منش T. اويغون طبيعتلو

ACCOMMODEMENT. L'accord d'un différend A. مصالحه - صلح P. مهاوده - كارسازى بخوش دلئ يكديگر T. اوزلاشدرمه || Accommodement à l'amiable مصالحهٔ دوستانه Un méchant accommodement vaut mieux que le meilleur procès اضرّ مصالحه امر اصلح دعاويدن اوليدر S'entremettre d'un accommodement مصالحه‌يى تنظيم ايچون آرايه كيرمك On lui proposa un accommodement فلانه بر صورت مصالحه تكليف اولندى Nous sommes en voie, en terme d'accommodement اوزلاشمق اوزره‌يز Travaillez à cet accommodement, je les ai disposés بو صورت مصالحه‌يه طرفينى رضايه ميل ايتديردم همان تنظيمنه سعى ايله Rompre un accommodement مصالحه بازارلغنى فسخ ايتمك Il ne s'éloigne pas d'un accommodement اوزلاشمه صورتندن امتناع ايتمز

Il se dit aussi, des moyens qu'on trouve pour concilier les esprits, terminer les affaires A. صورة التوفيق - صورة المصالحه - صورة النظام - ذات البين P. صورت همسازئ ميانهٔ كسان T. اوزلاشدرمه صورتى || Il y aurait un accommodement en cette affaire, s'ils voulaient بو خصوصده مرادلرى اولور ايسه توفيق ذات البينه مدار اولهجق بر صورت واردر J'y ai trouvé un accommodement توفيق ذات البينى موجب اولهجق بر صورت بولدم

On dit, Un homme d'accommodement. V. Accommodant.

ACCOMMODER. Procurer de la commodité A. تسهيل الاسباب - تهيئة الحال الاستراحة - الرّاحة P. آسانئ حال آوردن T. اسباب راحتلندرمك || Il lui faut cela pour l'accommoder راحتنى تسهيله مدار اولمق ايچون فلان شيئه محتاجدر Cela ne m'accommode pas بو شئ استراحت حالمه مدار اولمز

Il signifie aussi, ranger, mettre dans un état convenable A. وضع فى احسن الرابطه - تنظيم P. مرتّب كردن - پرداختن T. حسن رابطه‌يه - رابطه ويرمك - نظام ويرمك - دوزمك || Il a bien accommodé sa maison, son jardin خانه‌سند قويمق

خانه‌سنی رابطه‌یه قویدی ـ وباغچه سنه حسن رابطه ویردی اموربنی Accommoder ses affaires خانه‌سنه رابطه ونظام ویردی ـ امورینه رابطه ونظام ویرمك ـ رابطهٔ حسندیه وضع ایتمك

Il signifie aussi, apprêter à manger *A.* طبخ *P.* پختن *T.* پشورمك || Voulez-vous qu'on nous accommode pour notre dîner اوبله طعاممز ایچون برشئ طبخ ایتدیرمك استرمیسك

On dit de ceux qui tiennent hôtellerie, qu'ils accommodent bien leurs hôtes مسافرلری کرکی ـ مسافرینه اکرام ایدرلر کبی راحتلرندرمکه اهتمام ایدرلر

Il se dit ironiquement, pour maltraiter *T.* دوناتمق || Je l'accommoderai comme il faut کرکی کبی دوناد‌جغم

Il se dit aussi, en parlant des affaires qu'on termine à l'amiable, et des personnes que l'on met d'accord *A.* تنظیم بالتراضی توفیق ذات البین ـ اصلاح ذات البین ـ تنظیم بالمصالحه ـ تنظیم بالتدامل ـ *P.* بخشنودئ یکدیگرکار پرداختن *T.* صلح ایله بینی بولدرمق ـ اوزلاشدرمق || Il faut accommoder cette affaire بو ماده‌یی تراضئ جانبین ایله تنظیم ایتملو در

Ils étaient près de se battre, on les a accommodés بر دوکوشمکه رمق قالمشیکن بینلرینی اصلاح ایلدیلر S'ils ne s'accommodent, ils se ruineront en procès اصلاح ذات البین ایلمه اوزلاشمیه‌جق اولورلر ایسه دعوالرده حاللری خراب اوله‌جقدر

Il se dit aussi, en parlant de certaines choses dont on convient ensemble *A.* توفیق ما بین *P.* با یکدیگر روایی نمودن *T.* آره‌یی اویدرمق ـ اوزلاشمق || Vous avez un beau cheval, voulez-vous m'en accommoder? بر کوزل آتك وار در بنم ایله اوزلاشمق استرمیسك Vous avez une maison dans mon fief, j'en ai une dans le vôtre, nous nous accommoderons, si vous voulez چفتلکم ایچنده بر خانه‌ك وار در بن دخی سنك طپراغکده بر خانه‌یه متصرف اولدیغمدن راضی اولور ایسه‌ك اوزلاشمق ممکندر

Il se prend aussi, pour conformer *A.* توفیق *P.* همساز کردن *T.* اویدرمق || Les courtisans savent accommoder leur goût, leurs discours à ce qui plaît aux Princes مقربین ملوك مشرب وطبیعت وکلام وصحبتلرینی توفیق ایتمنك فننی بیلورلر

On dit aussi simplement, S'accommoder, pour dire, se conformer *A.* موافقت *P.* پیروی کردن ـ همسازی نمودن *T.* اویمق || Il faut s'accommoder à l'usage عرف وعادته موافقت ایتمك لازمدر S'accommoder au temps وقت وحاله موافقت وتبعیت ایتمك Il s'accommode à tout هر شیئه موافقت ایدر

Il signifie encore, prendre sa commodité *A.* تنظیم الحال ـ تدارك الاسباب الاستراحة || Il entend bien à s'accommoder تنظیم حالك طریقنی بیلور

Il signifie aussi, être d'un facile accommodement || Donnez-moi tel cheval qu'il vous plaira, je m'accommode de tout قنغی آتی دیلر ایسه‌ك ویر بن هر شیئه اویارم Il est fort difficile, il ne s'accommode de rien چتین خویلو بر آدم اولدیغندن هیچ بر شیئه موافقت ایتمز Donnez-moi pour ma dette telle marchandise qu'il vous plaira, je m'en accommoderai مطلوبم ایچون نه جنس مال ویرسك اویارم

On dit aussi, S'accommoder, pour dire, accommoder ses affaires *A.* انتظام الحال *P.* خوش ـ سامان حال پذیرفتن ـ حال اندوختن *T.* حالی دوزمك || Il devient riche, il s'est accommodé کسب انتظام حال ایتمکله صاحب مال وثروت اولور Je l'ai vu pauvre, mais il sait bien s'accommoder مقدما فقیر الحال ایکن کرکی کبی کسب انتظام حال ایلدی

ACCOMMODÉ. *A.* منتظم *P.* نظامیافته *T.* نظاملو

On dit, qu'un homme est peu accommodé des biens de la fortune, pour dire, qu'il n'est pas riche خوشحال دکلدر ـ منتظم الحال دکلدر

ACCOMPAGNATEUR. Celui qui accompagne la voix avec quelque instrument *A.* رفیق فی اللحن *P.* پیرو *T.* پیرولك ایدن || C'est un savant accompagnateur پیرولکده استاد کاملدر

ACCOMPAGNEMENT. Action d'accompagner en certaines cérémonies *A.* مشی بالمعیة ـ مرافقت *P.* همراهی *T.* یولداشلق ـ برابروارمه || On porta ce souverain au tombeau de ses ancêtres, et plusieurs princes furent destinés pour l'accompagnement du corps بو پادشاهك جنازه‌سی آبا واجدادی قبرینه کوتورلدقده میت معیتنده امرای عدیده همراه اولمشلر در Telle personne a été nommée pour l'accompagnement de l'ambassadeur ایلچی معیتنده مرافقت ایتمك ایچون فلان کمسنه تعیین اولندی

Il se dit en Musique, des accords dont on accompagne la voix *A.* رفاقت فی اللحن *P.* پیروی *T.* پیرولك || Savoir l'accompagnement پیرولك فننده واقف اولمق

Il se dit aussi, de tout ce qui est regardé comme une suite

nécessaire de certaines choses *A.* تتمّه pl. تتمّات || Cette chambre à coucher est belle, mais elle manque des accompagnemens nécessaires بو يتاق اوطه‌سی كوزلدر امّا تتمّات لازمه‌سی ناقصدر

Accompagner. Aller de compagnie avec quelqu'un *A.* رفاقت *P.* همراهی كردن ـ همپایی كردن *T.* يولداشلق ايتمك ـ برابر كتمك ـ معيّتيله كتمك || Je vous accompagne jusque là سنك معيّتكه كيده‌رم ـ فلان محلّه قدر سكا رفاقت ايدرم Il m'a accompagné à ce voyage بو سفرده بكا يولداشلق ايلدی ـ بكا رفاقت ايتدی ـ

Et suivre quelqu'un par honneur *A.* تباعت *P.* در پی رفتن *T.* اردی صره كتمك || La plus grande partie de la Noblesse accompagnait le gouverneur de la province عظمای قومك اكثريسی والیٔ مملكته پيروان اولمشلر ايدی Ce prince est toujours accompagné de gens de qualité بو بكك معيّتنده دائما اصحاب رتبه‌دن بعض ذوات تباعت ايدرلر

Il signifie aussi, conduire en cérémonie *T.* ايفای مراسم مهماندارلق ايتمك ـ مهمانداری ايتمك || C'est un prince qui accompagne l'ambassadeur ايلچی‌يه مهماندارلق ايدن امرادن بريدر

Il signifie aussi, escorter *A.* لاجل المحافظه ـ تخفير ـ خفارت *P.* ترفيق النفرات *T.* پاسبانی كردن ـ يساقچيلك ايتمك || Il se fait toujours bien accompagner, parce qu'il a des ennemis خصماسی اولديغندن دائما يانده سوتی نفراته محتاجدر ـ يساقچيلك ايچون يانده بر قاچ نفرات آلمغه محتاجدر ـ

On dit figur., que le bonheur, la fortune accompagne quelqu'un توفيق واقبال هر حالده همپا ورفيقيدر Le malheur l'accompagne ادبار ونكبت رفيق هر كاربدر

Il signifie aussi, assortir *A.* تناسب ـ توافق *P.* چسپيدن ـ زيبيدن *T.* اويغون كلمك ـ ياقشمق ـ براشمق || Une garniture accompagne bien une robe فلان نوع زينت لباس اوزرنده موافق وچسپان كلور Pour un bon mariage, il faut quelque chose qui accompagne la beauté, quelque esprit, du bien رابطهٔ مزاوجتك حسن حالی زيبايیٔ جمالدن بشقه رشد وكياست ووجود مال وثروت كبی بر نوع فضيلتك دخی توافقيله حاصل اولور Les cheveux accompagnent bien le visage اويغون كلور ـ صاچ چهره‌يه ياقيشور La flûte accompagne bien la voix مناسب ـ دودك صدايه ياقشق كلور كلور

Il se dit aussi, pour joindre une chose à une autre *A.* اضافه ـ علاوه *P.* با هم بستن *T.* مصحوب كردن ـ اولاشدرمق || Il accompagna son présent d'une harangue هديه‌سنی بر موعظه علاوه‌سيله تقديم ايلدی Il accompagna ses remontrances de menaces اعتراضاتنه علاوهٔ كلمات تهديد آميز ايلدی Tout ce qu'il fait, tout ce qu'il dit, il l'accompagne de tant de grâces جميع افعال واقوالنده شول مرتبده اضافهٔ حسن ولطافت ايدر كه....

Et pour reconduire *A.* تشييع ـ ايفاء الرسم التشييع *P.* براهيدن *T.* كونديريه وارمق || quand il s'en alla, on l'accompagna jusqu'à son carrosse عودتنده عربه‌سنه قدر واربلوب ايفای رسم تشييع اولندی

Il signifie en termes de Musique, jouer les parties accessoires d'une pièce de musique pendant qu'une ou plusieurs voix chantent, ou que quelque instrument joue le sujet *A.* رفاقت فی اللحن *P.* پيروی كردن *T.* پيرولك ايتمك

S'ACCOMPAGNER. Mener quelques gens avec lui *A.* استصحاب *P.* با هم روانيدن *T.* برابر كتورمك ـ معيّته كتورمك || Il s'accompagne toujours de méchants garnemens دائما معيّتنده اراذل ناس استصحاب ايدر

ACCOMPLIR. Faire, observer fidèlement et complètement ce qu'on est obligé de faire, d'observer *A.* اتمام ـ تكميل *P.* باخر رسانيدن ـ بانجام رسانيدن *T.* بتورمك ـ تمام ايتمك || Accomplir le temps de son bannissement مدّت نفيني تكميل ايتمك

Il signifie aussi, effectuer *A.* اجرا ـ ايفا *P.* بجا آوردن ـ بكار آوردن *T.* يرينه كتورمك ـ وجوده كتورمك ـ حيز حصوله كتورمك ـ فعله كتورمك || Accomplir sa promesse ايتديكی انجاز وعد ايتمك ـ وعدينی ايفا ايلمك son voeu نذری ايفا ايتمك un traité شروط عهدنامه‌يی اجرا ايتمك un dessein اجرای نيّت ـ اجرای مرام ايتمك Accomplir un mariage qui avait été résolu تصميمكرده اولمش امر نكاحی حيز حصوله توصيل ايتديرمك J'espère que Dieu accomplira vos désirs الله تعالی حضرتلری كافهٔ مآرب ومطالبكی ايفا سزاوار حسن اسعاف ايده‌جكنی ـ ايده‌جكنی مأمول ايده‌رم مأمول ايدرم Jésus-Christ a accompli les prophéties حضرت عيسی اخبار انبيايی حيز فعله كتوردی ـ Accomplir la loi

مقتضای قانونی اجرا ایتمك ـ شریعتی ایفا ایتمك Accomplir ses obligations بر كمسنه در عهده ایلدیكی عهود وشروطی ایفا ایتمك

S'accomplir *A.* مقارنة الی الحصول ـ حصول *P.* حصول ـ باجرا رسیدن ـ بكار آمدن ـ حصول پذیرفتن ـ یافتن *T.* اجرا اولنمق ـ وجود بولمق ـ فعله كتورمك ـ حصوله كلمك || Le traité qu'ils avaient fait n'a pu s'accomplir عقد ایتدكلری اجرا اولنمدی ـ عهدنامه حصوله كلمدی Si ce mariage s'accomplit بو نكاح رهین حصول اولدجق اولور ایسه Si vos désirs s'accomplissent مآرب ومطالبك حصولپذیر اولدیغی صورتده Cela arriva de la sorte, afin que l'Écriture s'accomplit حال بو منوال اوزره وقوعه كلمك انجیل كتاب الهیك مفهومی حیز فعله كتورلمك ایچوندر Toutes les prophéties s'accomplirent اخبار انبیانك جملهسی وجود پذیر اولمشدر ـ حصولپذیر اولمشدر

Accompli. *A.* كامل ـ تام *P.* بانجام رسیده ـ بآخر رسیده ـ موفا ـ منجز *A.* تمام اولمش ـ بتمش *T.* بتمامی رسیده *P.* یرینی بولمش ـ وجوده كتورلمش *T.* بجا آمده ـ بكار آورده سنی اوتوز سنه || Il a trente ans accomplis حصوله كلمش كاملیه بالغدر

Il signifie aussi, parfait dans son genre *A.* مكمل ـ بالغ الی عدیم القصور ـ نصاب الكمال *P.* بكمال رسیده ـ بسنده *T.* كمالنی بولمش || C'est un homme accompli de tout point من جمیع الوجوه كمالنی بولمش آدمدر Une beauté accomplie حسن با كمال un ouvrage accompli نصاب كماله واصل مكمل بر تألیف ـ اولمش بر تألیف

ACCOMPLISSEMENT. Achèvement, exécution de ce qui est prescrit par une loi, ou de ce à quoi l'on s'est engagé soi-même *A.* تكمیل ـ استكمال ـ استتمام ـ وصول فی حد الكمال ـ بلوغ الی الكمال *P.* بانجام رسی *T.* تماملمه ـ تمامه ایرشمه || L'accomplissement d'un ouvrage بر تألیفك حد كماله وصولی ـ استتمامی ـ تكمیلی

Il signifie aussi l'exécution, le succès d'une chose qu'on se proposait de faire, d'un désir etc. *A.* حصول ـ اجرا ـ ایفا *P.* حصول یابی ـ وجود پذیری ـ بجا رسی *T.* وجوده كتورلمه ـ فعله كتورلمه || L'accomplissement d'une promesse, d'une parole ایفای وعد d'un dessein حصول مرام de nos voeux, de nos désirs, de nes espérances تمنیات ومرادات وكافهٔ آمالاتمزك وجود پذیر اولمسی L'accomplissement d'un traité شروط اجراسی ـ عهدنامهنك ایفاسی

ACCOQUINER. V. Acoquiner.

ACCORD. Convention que l'on fait pour terminer un différend *A.* مصالحه ـ بالتراضی نظام ـ بالتراضی مصالحه *P.* آشتی ـ سازی *T.* اویوشمه || Faire un accord عقد مصالحه ایتمك Passer un accord بالتراضی بر كونه صورته نظام ویرمك Je me tiens à l'accord qui a été fait مقدما بالتراضی ویریلان نظامه ثابتقدمم

Il se dit aussi au pluriel, pour signifier les conditions préliminaires d'un mariage futur *A.* شروط النكاح آتی الوقوع

Il signifie aussi, consentement, union d'esprit, conformité de volonté *A.* اتحاد القلب ـ موافقة الآرا ـ توافق الآرا ـ رضا *P.* یكدلی ـ همدمی *T.* كوكل برلكی ـ اویوشمه || Ils ont toujours vécu dans une grande liaison, dans un parfait accord دائما بینلرنده دائما كوكل ـ رابطهٔ كامله وموافقت تامهٔ آرا ایله كچندیلر برلكیله كچندیلر

En ce sens, il s'emploie aussi avec la particule De || Ils sont d'accord بری برلرندن ـ بری برلریله یكرای وهمدمدرلر متوافق الآرا اولمشلر || Ils en sont tombés d'accord راضی درلر J'en demeure d'accord بو بابده بندخی یكرای ویكزبانم در

On dit aussi, Mettre des gens d'accord *A.* ارضا *P.* خشنود كردن *T.* اوزلاشدرمق

On dit d'un homme, qu'il est de tous bons accords, pour dire, qu'il consent à tout ce que les autres veulent *A.* مطاوع ـ طابع المزاج *P.* نرمخو *T.* اویصال

Il signifie aussi, convenance, juste rapport de plusieurs choses ensemble *A.* مرافقت ـ مناسبت ـ مطابقت *P.* یكرنكی *T.* اویغونلق || Il y a un merveilleux accord entre toutes les parties du monde, entre les parties du corps humain بو عالمك كافهٔ اجزاسنده وبدن انسانك جوارح واعضاسنده محیر عقول اولهجق بر نوع تناسب وموافقت واردر

Et en Musique, union de plusieurs sons formant harmonie *A.* تناسب الالحان *P.* همدمی نوا *T.* سس اویغونلغی || Accord d'instrumens آلات موسیقیهنك تناسب وتوافقی

On dit d'un instrument qu'il est d'accord, pour dire, que les cordes en sont montées juste au ton où elles doivent être *A.* صحیح الضبط *P.* كوك یافته *T.* دوزنی ویرلمش

ACCORDABLE. Qu'on peut accorder *A.* ممكن الاسعاف ـ مساعده *T.* شايان مساعفه ـ روا داشتنى *P.* ممكن الانجاح || Cette grâce n'est pas accordable بو كرم ممكن الاسعاف دكلدر اولنه بيلهجك

ACCORDANT. En Musique. Qui s'accorde bien *A.* متوافق ـ برى برينه اويغون *T.* همساز *P.* متناسب

ACCORDER. Mettre d'accord, remettre en bonne intelligence *A.* ميانه *P.* اصلاح ذات البين ـ توفيق ما بين ـ تأليف ـ بارشدرمق *T.* آشتى بخشيدن ـ كسانرا همساز كردن توفيق كلم وارا ايتمك || Accorder les esprits اوزلاشدرمق Accorder les coeurs تأليف قلوب ايتمك Ces deux hommes étaient en procès, en querelle; on vient de les accorder بو ايكى كيشى دعوا ونزاع اوزره ايديلر بو دفعه بينلرى تأليف اولندى

Il se dit aussi de doctrine, de lois, d'opinions, et signifie, concilier *A.* توفيق *P.* با يكديكر همساز كردن *T.* برى برينه كتب شريفهيى برى برينه || Accorder les Écritures اويدرمق Il n'est pas facile d'accorder ces deux passages توفيق ايتمك بو ايكى فقرهيى يكديكره توفيق ايتمك امر آسان دكلدر Comment accorder toutes ces lois? بو قانونلرك جملهسنى برى برلرينه توفيق ايتمك نوجهله اوله بيلور

On dit en Musique, Accorder sa voix avec un instrument توفيق ايتديرمك ـ صدايى آلات موسيقيه سسنه اويدرمق

Accorder un insrument. C'est mettre les cordes juste au ton où elles doivent être *A.* بظ *P.* كوك كردن *T.* سازه دوزن ويرمك

Il signifie aussi, octroyer, concéder *A.* اسعاف ـ احسان ـ مساعده ايتمك *T.* ارزان داشتن *P.* تجويز المساعفه || Accorder un privilège, une grâce, une faveur بر باغشلمق كونه امتيازه ولطف وكرم واحسانه تجويز مساعده ايتمك Je lui accorde tout ce qu'il demande كافهٔ مسئولاتنى رجيسن اسعاف ايدرم

Accorder une fille en mariage *A.* خطب *P.* نامزد كردن *T.* نشان ايتمك

Accorder. signifie aussi, reconnaître pour vrai *A.* تسليم *P.* اقرار راستى كردن *T.* مقبول طوتمق || Je vous accorde cette proposition ايراد ايتديككك اشبو قضيهيى تسليم ايدرم C'est une vérité de fait qu'il faut que vous m'accordiez فعلاً حقيقتده مقارن بر كيفيت اولمغله بهر حال تسليم ايتملوسك

S'accorder. Être d'accord, de concert *A.* اتفاق ـ توافق ـ سوزى ـ برلشمك *T.* يكدل شدن ـ همدم وفاق شدن *P.* اويوشمق ـ برابتك || Ils s'accordent tous ensemble pour me tromper بنى تغليط ايچون جملهسى اتفاق ايلديلر Nous tâcherons de nous accorder جملهسى متحد الكلام اولديلر همدم وفاق اولمغه سعى ايده جكز Accordez-vous avec vous même نفسكه موافقت ايله

Il se dit aussi, de la coonformité des esprits et des humeurs *A.* امتزاج *P.* يكانكى مزاج *T.* طبيعت اويغونلغى || Ils s'accorderont toujours bien ensemble هر حالده برى برلربله امتزاج ايده جكلردر Ces deux esprits n'auront pas de peine à s'accorder بو ايكى كيشينك طبيعتنه كوره برى برلربله امتزاجه زحمت چكميه جكلرى دركار در

On dit, Ce que vous me dites aujourd'hui ne s'accorde pas avec ce que vous me dites hier بو كونكى صحبتك دونكى دونكى كلامكه اويمز ـ كلامكه موافق دكلدر

Il se dit aussi généralement, de toutes les choses qui ont entre elles de la convenance *A.* تناسب ـ تطابق ـ توافق *P.* موافق دوشمك ـ موافق كلمك *T.* سزيدن ـ سزاييدن || Ces voix s'accordent parfaitement بو صدالر بيننده اويمق Ces deux couleurs s'accordent bien بو موافقت تامه وار در امتزاج ايدر ـ ايكى رنك برى برلربله توافق ايدر

Accordé. Celui ou celle qui sont réciproquement engagés par le mariage A خطب pl. اخطاب Au féminin, Accordée *A.* مخطوبه *P.* نامزد *T.* نشانلو

ACCORT. Qui est souple, complaisant *A.* مساهل المزاج ـ خلوق *P.* مزاجكير *T.* اويغون خويلو

ACCORTISE. Humeur complaisante *A.* مساهلة الطبع ـ حفارت *P.* نوازشكارى *T.* چابيلك

ACCOSTABLE. Qui est facile à aborder *A.* سهل المواصلة ـ بى تكلف ارزانساز *P.* سهل الجوانب ـ سهل الاطراف رخصت ملاقات *T.* بولشمهسى قولاى || Il est devenu plus accostable كيدهرك زياده جه سهل الاطراف اولدى

ACCOSTER. Aborder quelqu'un *A.* تقرب *P.* بنزديك شدن خاطر *T.* يانه وارمق || Il m'accosta, lorsque je n'y pensais pas كذارم اولدميه جق بر وقتده تقرب ايلدى

S'accoster. Fréquenter quelqu'un *A.* اختلاط ـ معاشرت *P.* آميزش كردن *T.* قونشمق || Il s'accosta d'un mauvais garne-

ment اراذل ناسدن بريله اختلاط ومعاشرت ايلدى

ACCOTER. Appuyer de côté *A.* ايكا *P.* تكيه كردانيدن *T.* طياندرمق

S'accoter. *A.* استناد ـ اتكا *P.* تكيه كردن *T.* طيانمق || S'accoter contre une muraille برديواره اتكا ايتمك

ACCOTOIR. Ce qui sert d'appui *A.* مستند ـ سند ـ متكا *P.* تكيه گاه *T.* طيانجق ير

ACCOUCHÉE. Femme qui est en couche *A.* نفسا pl. نوافس *P.* نفسانك زجه ـ زن زاج *T.* لوحوسه || Aller voir une accouchée لوحوسه زيارتنه وارمق Quand est ce que l'accouchée relevera? نوقت آياغه قالقه‌جقدر ـ نه زمان ترك فراش ايده‌جكدر نوقت يتاقدن قالقه جقدر ـ

ACCOUCHEMENT. Enfantement *A.* ولاد *P.* زايش *T.* طوغرمه || Heureux accouchement بيسر وسهولتده مقارن ولاد ميمون Accouchement douloureux مصحوب بالآلام ولاد محنت انجام

ACCOUCHER. Enfanter *A.* وضع الحمل ـ ايلاد *P.* زاييدن *T.* طوغرمق || Accoucher heureusement مصحوبًا باليسر واليمنه وضع حمل ايتمك Elle est accouchée d'un enfant mâle ou d'une fille وضع حمل ايله بر ولد ذكر ياخود بر ولد انثا اركك وياخود قز طوغردى ـ آرايش كهوارهٔ وجود ايلدى Accoucher à terme وقت ـ وعده‌سنده وضع حمل ايلمك وعده‌سندن اول وضع حمل avant terme موعودده طوغرمق وقتندن اول ـ ايلمك

Il se dit figur. en parlant des productions d'esprit *A.* توليد وجوده ـ وار ايتمك *T.* وجود پذير كردن ـ زادن *P.* خلق ـ كتورمك || J'ai eu bien de la peine à accoucher cet ouvrage بو تأليفى توليد ايدنجيه قدر خيلى امك صرف ايلدم خلق ايدنجيه قدر وافر زحمت جكدم ـ Socrate disait, qu'il faisait l'office de sage-femme, qu'il faisait accoucher les esprits حكيم سقراط ديرايمشكه توليد افكاره مشغول اولديغنه نظرًا قبالت خدمتنى ايتمش اولور ايدى

Il est aussi actif, et signifie, aider à une femme à accoucher *A.* قبالت *P.* كار پيش نشينى كردن *T.* ابدلك ايتمك || C'est cette sage-femme qui a accouché une telle dame فلان خاتونه قبالت ايدن بو قابله در

ACCOUCHEUR. Celui dont la profession est d'accoucher les femmes *A.* صاحب الفن القبالة *P.* استاد فن پيش نشينى *T.* ابه‌جيلك اوسته‌سى

Au féminin, Accoucheuse *A.* قابله pl. قوابل *P.* پيش نشين *T.* ابه

s'ACCOUDER. S'appuyer du coude *A.* ارتفاق *P.* تكيه برآرنج كردن *T.* ديرسك اوزره طيانمق

ACCOUDOIR. Ce qui est fait pour s'y accouder *A.* مرفقه *P.* بالشچه *T.* قولتق يصديغى || Avoir les bras sur un accoudoir اللرى قولتق يصديغى اوزرينه طيامق

ACCOUPLE. Lien avec lequel on attache les chiens *A.* قران الكلاب *P.* رسنبند سگان *T.* زاغلرى جفت باغليه‌جق ايپ

ACCOUPLEMENT. Assemblage par couple. Il se dit principalement des animaux *A.* قران الازواج *P.* جفت سازى *T.* صپانده جفتلمه || L'accouplement des boeufs pour la charrue قوشدرمق ايچون اوكوزلرك جفتلمه‌سى

Il se dit aussi, de la conjonction du mâle et de la femelle des animaux *A.* مجامعت ـ سفاد *P.* گان جانوران *T.* اشمه ـ جفتلشمه || Le mulet vient de l'accouplement d'un âne et d'une cavale قاطر فرس ايله حمارك مجامعتندن حاصل اولور

En parlant des chiens et autres animaux de ce genre, on emploie les mots *A.* تشابك *P.* بهم پيوستگى *T.* جاتشمه

Et en parlant des oiseaux *A.* قعو *T.* جفتلشمه

ACCOUPLER. Joindre deux choses ensemble *A.* شفع *P.* هم جفت كردن *T.* اش ايتمك || Ces deux personnes sont mal accouplées بو ايكى كشى برى برلريله شفع موافق اوبغون اش دكلدر ـ دكلدر Ce serait vouloir accoupler le loup avec l'agneau قورد ايله قويونى اش ايتمكه چالشمقدر

Accoupler des boeufs *A.* قرن الازواج البقر *P.* جفت بستن گاوها *T.* اوكوزلرى جفته قوشدرمق

Il signifie aussi, apparier ensemble le mâle et la femelle *A.* تنظير الازواج ـ تزويج *P.* با همديگر جفت ساختن *T.* اش اويدرمق || Accoupler des pigeons كوكرجينلرى برى برلرينه اويدرمق

ACCOURCIR. Rendre plus court, retrancher *A.* قصر *P.* كوتاه كردن *T.* قصه‌لتمق || Accourcir une robe ثوبى قصر ايتمك

Figur. Accourcir un ouvrage تأليفى قصر ايتمك ـ مختصر قلمق un discours كلامى قصر ايتمك

On dit aussi, Accourcir un chemin *T.* قصر طريق ايتمك ـ يولى مختصر قلمق || La chaussée qu'on a faite en tel end-

roit accourcit le chemin d'une lieue فلان محلّده یاپیلان قالدرم یولنک بر ساعتلک مسافهسی تقصیرینه سبب اولور

S'Accourcir *A.* اقتصار ـ تقصّر ـ کسب القصارة *P.* کوتهی پذیرفتن *T.* قصّدلق || Les jours commençaient alors à s'accourcir اول وقتده ایّام نهار اقتصاره باشلامشیدی

Accourci. *A.* مقتصر ـ متقصّر *P.* کوتاه کرده *T.* قصّدلمش

ACCOURCISSEMENT. L'action d'accourcir *A.* تقاصر *P.* کوتاهسازی *T.* قصّدلمه V. aussi Accourcir.

ACCOURIR. Venir promptement *A.* اسراع السیر ـ ایشاک ـ انجفال ـ مسارعت ـ تسارع ـ *P.* پویان ـ جرویدن ـ شتافتن ـ سکردوب کتمک ـ قوشمق *T.* پوییدن ـ وشتابان رفتن || Accourir en diligence, en grande hâte تعجله ایله کتمک Accourir au besoin غایت استعجال ایله سرعت وشتاب ایتمک وقت حاجتده پویان وشتابان اولدرق یتشمک Accourir en foule جمع کثیر ایله تسارع وانجفال ایتمک Dès qu'on sut que la bataille se donnait en tel endroit, toute la Noblesse y accourut فلان محلّده محاربدیه شروع اولندیغی خبری ورودنده در حال کبار واصلزادگانک مجموعی خطوات تعجیل وسرعت ایله اول طرفه طوغری شتابان سیر سریع ایله اولجانبه طوغری شتاب ایتمشلر ـ اولمشلر در Accourir au secours de quelqu'un بر کمسنهنک امدادینه سکرتمک در

ACCOUTUMANCE. Habitude *A.* عادت pl. عادات ـ دربت *P.* عادت ـ آیین *T.* توره || Mauvaise accoutumance عادت ردیّه ـ عادت نا مرضیّه ـ غیر مرغوبه کوتی عادت ـ

ACCOUTUMER. Faire prendre une coutume, une habitude *A.* تعوید ـ تدریب ـ تضریه *P.* آلشدرمق ـ آلتیدن *T.* داداندرمق || Il avait peine à faire telle chose, mais on l'y a accoutumé فلان شیئی ایشلمکده مقدّما رغبتی یوغیدی مکره آلشدردیلر Il faut accoutumer de bonne heure les enfans au travail اطفالی سعی ـ اوائل حاللرندنبرو خدمته آلشدرمق واجبدندر Accoutumer un cheval à galoper واجتهاده تدریب ایتمک لازمهٔ حالدندر آتی یورغه یوریمکه تضریه ایتمک

S'accoutumer. *A.* تعوّد ـ اعتیاد ـ تدرّب *P.* آیین ـ آلفتن ـ بستن *T.* عادت ایدنمک ـ دادانمق ـ آلشمق || Je m'accoutume au froid, au chaud بردوحرّه اعتیاد ایدرم Il s'est accoutumé à la fatigue جفا ـ تحمّل تعب وزحمته الشدی

ومحنته اعتیاد ایلدی

Il se dit aussi des choses inanimées *A.* ائتلاف ـ تألّف ـ *T.* خوی گرفتن ـ آلفتگی پیدا کردن *P.* تحصیل الالفة آلشمق || Ces terres avaient accoutumé de produire بو اراضی حاصلات ویرمکه مألوف اولمشیدی

Accoutumé. *A.* معتاد ـ عادی ـ مألوف *P.* آلفته *T.* آلشلمش ـ وضع معتادی اوزره || À sa manière accoutumée اوله کلمش ـ Rentrer dans l'ordre accoutumé نظام عادیسنه رجعت ایتمک نظام مألوف ومعتاده عودت ایتمک

À l'accoutumée. *A.* حسب العادة ـ کما هو العادة *P.* بر عادت مستمرّهسی *T.* عادتجه معتاد || Il en a usé à l'accoutumée حسب العاده عمل وحرکت ـ اولدیغی اوزره حرکت ایلدی ایلدی

ACCRÉDITER. Mettre en crédit, en réputation *A.* ایجاب الموثوقیّة *P.* آزرم بخشیدن *T.* اعتبار ایتمک || Sa bonne foi l'a accrédité parmi les marchands وفای عهده رعایتی بین التجّار موثوقیّت کلامنی موجب اولمشدر L'exactitude à payer est ce qui accrédite le plus un banquier بر صرّافه اعتبار ویرهجک اسبابک اقدم واقویسی ویرهجکی اقچهنک وقت وزمانیله تأدیهسنده غایت دقّتیدر Sa bonne conduite l'a fort accrédité dans la compagnie حسن سلوکی زمرهسی ایچنده کسب اعتبارینی موجب اولمشدر

Figur. Donner cours, autoriser *A.* تصدیق *P.* راست نمودن *T.* کرچکلندرمک || Accréditer une nouvelle, un bruit, une calomnie بر خبری ونشر اولنمش کلامی وافترایی تصدیق ایتمک

Accrédité. On le dit des hommes publics qui ont une mission autorisée d'une puissance auprès d'une autre تصدیق شان واعتبارینی مشعر نامه ایله بر دولت طرفندن تعیین وارسال اولنان سفیر ویاخود مأمور

ACCROC. Déchirure que fait ce qui accroche *A.* علق pl. اعلاق ـ خرمه pl. خرمات *P.* درد *T.* یرتق || Il y a un grand accroc à votre robe ـ ثوبکده بر عظیم اثر علق وار در بر ایری یرتق وار در

Il se dit figur. d'une difficulté qui apporte du retardement *A.* ناشبة العوق *P.* عقده، پسماندگی *T.* ایلشک ـ ایلشکن بری

ACCROCHEMENT. V. Accrocher.

ACCROCHER. Attacher, suspendre *A.* انشاب ـ تسميط ـ نوط ـ تعليق *P.* آويختن *T.* آصمق ـ ايلشدرمك || Accrocher une gravure بر قطعه تصويرى تعليق ايتمك ـ آصمق

Figur. Retarder, arrêter *A.* احالة الناشبة العوق ـ توقيف *P.* در عقدهٔ پسماندگى وابسته كردن *T.* ايلشدرمك || On a accroché cette affaire بو مصلحتى ايلشديرديلر Cette négociation est accrochée بو مصلحتك مذاكره‌سى وابستهٔ عقدهٔ مذاكره‌سند احالهٔ مذاكره‌سى ايلشدى ـ عوق وتأخير اولمشدر ناشبهٔ تعويق وتأخير اولندى

S'ACCROCHER *A.* انتشاب ـ اعتلاق ـ تشبّث *P.* نشليدن ـ آويخته شدن *T.* ايلشمك || Sa robe s'accrocha à des ronces لباسى تيكنلكه ايلشدى Quand on se noie, on s'accroche où l'on peut *A.* الغريق يتشبّث بكلّ الحشيش *T.* بوغيلان آدم هر نه بولور ايسه آكا ياپشور On s'accroche à ce qu'on peut كيشى كوجى يتديكنه تشبّث ايدر

S'ACCROCHER à un prince, à un grand seigneur *A.* تشبّث فى ذيل الحماية *P.* بدامن حمايت دست زدن *T.* دامن حمايته ياپشمق || Il ne savait où donner de la tête, il s'est accroché à ce grand seigneur قنغى طرفه باش اوره‌جغنى بيلدميوب عظمادن فلانك دامن حمايتنه تشبّث ايلمكه مجبور اولمشدر

ACCROIRE. Il n'est usité que précédé du verbe Faire, et signifie, faire croire ce qui n'est pas *A.* الزام الوثوق والاعتماد *P.* گروانيدن *T.* ايناندرمق ـ اعتماد ايتديرمك || Il n'est pas homme à qui l'on en puisse faire accroire قولايلق ايله ايناندره‌جق آدم دكلدر

On dit qu'un homme s'en fait accroire, pour dire, qu'il présume trop de lui-même *A.* ادّعا ـ ذهاب فى عجب النفس ـ الخيلا *P.* خودبينى نمودن *T.* كندوبى بكنمك || Depuis qu'il a cette place, il est devenu glorieux; il s'en fait accroire بو منصبى ضبط ايده‌ليدنبرو متعظّم اولوب مسلك عجب وخيلايه سالك اولور Il a quelque mérite, mais il s'en fait trop accroire نوعمّا هنرمند ايسه‌ده خودبينلكى غالبدر

ACCROISSEMENT. Augmentation, agrandissement *A.* نموّ ـ ربوّ ـ تزايد ـ ازدياد ـ نشو ونما *P.* بالش ـ افزايش *T.* آرتمه ـ زياده‌لنمه ـ گورلك || Grand accroissement تزايد عظيم L'accroissement du corps humain, d'une plante بدن انسانك وبر نباتك نشو ونماسى L'accroissement d'un État حال ربعانى ـ ملكك نموّ وازديادى تزايد وتوسّعى Accroissement de biens, d'honneurs, de fortune مال ومنال وشان واعتبارواقبالك نموّ وتزايدى L'accroissement de la religion chrétienne dans les Indes مذهب عيسوينك ممالك هندده كسب نموّوازديادى

ACCROISSEMENT de la rivière *A.* جموم المياه الانهار *T.* افزايش *P.* آب رود *T.* چايك قبا رمسى

ACCROÎTRE. Augmenter, rendre plus grand, plus étendu *A.* ازكا ـ انما ـ اربا ـ تزييد ـ توسيع ـ تنميه *P.* باليدن ـ افزاييدن *T.* آرتورمق ـ قبارتمق ـ گورلتمك || Accroître son bien تنميهٔ مال ايتمك son revenu تزييد ايراد ايتمك un jardin باغچه‌يى توسيع ايتمك Accroître sa puissance, sa gloire, sa réputation, son autorité اسباب قوتنى وشان وشهرتنى وصيت ونامنى وقوت حكومتنى متزايد وافزون ايتمك

On dit, qu'une portion de terre accroît à un autre par allusion, par atterrissement بر قطعهٔ ارض قطعهٔ آخره من جهة اللحق منضم اولور

S'ACCROÎTRE. *A.* تزايد ـ استزاده ـ ترقّى ـ كسب الربوّ والنموّ ـ كسب الوسعة *P.* افزودن ـ افزايش پذيرفتن *T.* ارتمق ـ قبارمق ـ چوغلمق || Sa fortune, son bien s'accroît tous les jours مال ومنالى كلّ يوم تزايد ايتمكده در Il avait une terre fort bornée; elle s'est accrue بغايت مختصر چفتلكى وار ايدى صكره‌دن كسب وسعت ايلدى

s'ACCROUPIR. S'asseoir sur sa croupe *A.* تورّك *P.* بر سرون زمين شدن *T.* اوزرنده اوتورمق ـ چوكوب قيچ جومه‌لوب اوتورمق

ACCROUPISSEMENT. V. Accroupir.

ACCUEIL. Réception *A.* تلقّى *P.* پذيرايى *T.* كورشمه || Bon accueil حسن تلقّى ـ تلقّىٔ دلنواز Mauvais accueil سؤ تلقّى ـ نا خوش تلقّى ـ بد معامله ايله كورشمه Accueil froid تلقّىٔ بارد ـ معاملهٔ بارده ايله تلقّى civil تلقّى مكرمانه favorable تلقّىٔ خاطرساز obligeant موجب تحصيل جميلهٔ منّتى اولدجق حسن تلقّى

Faire accueil, se prend toujours en bonne part *A.* تلقّى بالقبول *P.* باروى دل پذيرفتن *T.* طاتلولق ايله بولشمق || Ce prince fait accueil à tous ceux qui vont chez lui مير مذكور زيارتنه وار انلرك جملەسنى روى دل خاطرساز ايله تلقّى ـ تلقّىٔ بالقبول ايدر وارانلرك جملەسنه التفات ايله

ACCUEILLIR. Recevoir quelqu'un *A.* تلاقی ـ ملاقات *P.* پذیرفتن *T.* کورشمک || Il nous accueillit de la manière du monde la plus honnête جهانده امثالی یوق التفات عظیمه غایت ایلدبزه ملاقات ایلدی Il nous accueillit fort froidement بارد معامله ایله بزه ملاقات ایلدی

Figur. il se dit des choses *A.* اصغا *P.* گوش دادن *T.* قولاق ویرمک ـ دیکلمک || Il accueillit fort mal cette proposition بو تکلیفی ردائت طبع ایله اصغا ایلدی ـ دیکلدی ـ بو تکلیفه ایرکندرک قولاق ویردی ـ

Il se dit figur. de tous les accidens fâcheux qui arrivent à quelqu'un *A.* استقبال *P.* در پیش آمدن *T.* قارشولیوب ـ صاتشمق ـ اوکه چیقوب صاتشمق || Le vent, la tempête les accueillit حملات ریح شدید وصدمات فورتنهٔ هائل آنلری قارشولیوب صاتشدی ـ استقبال ایلدی La pauvreté, la misère, tous les malheurs du monde l'ont accueilli فقر وفاقه ومسکنت حال والحاصل کافهٔ آفات ومصایب اوکنه چیقوب صاتشدیلر

Accueilli. *A.* متلاقی ـ مقبول *P.* پذیرفته ـ قبول کرده *T.* کوروشلمش

ACCUL. Lieu qui n'a point d'issue *A.* مضیق ـ مأزم ـ مأزق *P.* لا منفذ *T.* تنگنای ناگریز ـ قصیق یر ـ دیبی یوق بوجاق یر || Ceux qui poursuivaient les criminales, les poussèrent dans un accul مجرملرک تعقیبنه مأمور اولنلر مرسومونی بر تنگنای ناگریزه قصدیردیلر

Il se dit aussi, des piquets qu'on enfonce à terre pour retenir le canon *T.* طوپی آلیقویجق قازیق

Il se dit aussi, d'une petite anse dans la mer V. Anse.

ACCULER. Pousser dans un lieu sans issue, contre quelque chose qui empêche de reculer *A.* ایزاق *P.* بتنگنا در زدن *T.* دیبسز بوجاغه قصدیرمق || Il le poussuivit l'épée à la main, et l'accula contre la muraille مسلول السیف اولدرق پسنده دوشوب بر دیواره قصدیردی Notre armée avait acculé celle des ennemis عسکرمز دشمن عسکرینی بر مضیق بی منفذه قصدیردی

S'acculer. Se ranger contre un coin, contre une muraille pour se défendre *A.* استناد *P.* پشت دادن *T.* طیانمق || Se voyant poursuivi par quatre hommes, il s'accula contre la muraille, et se défendit long temps درت کشی پسنده دوشوب تعقیبنه مبادرت ایلدکلرینی لدی المشاهده بر دیوار دیبنه استناد برله وافر زمان مدافعه یه قیام ایلدی

ACCUMULATEUR. Celui qui accumule *A.* مدّخر ـ مستحقب *P.* برتیبده ساز *T.* ییغدیریجی || Accumulateur d'écus, de vivres مدّخر نقود واموال ومستحقب ذخایر وارزاق

ACCUMULATION. Action d'accumuler, ou le résultat de cette action *A.* تراکم *P.* آغاشدگی *T.* ییغلمه || Accumulation de biens, d'honneurs تراکم اموال واسباب شرف ورفعت

ACCUMULER. Mettre les unes sur les autres des choses de la même nature, de manière qu'elles s'élèvent jusque vers le comble *A.* جمع ـ ادّخار ـ تکویم ـ رکم *P.* آغاشدن ـ برتیبدن *T.* برکدرمک ـ ییغمق || Accumuler des biens, des trésors ادّخار اموال وجمع خزاین مالامال ایتمک Accumuler sou sur sou اقچه اقچه ـ دینار بر دینار جمع وتکویم ایتمک اوزربنه ییغمق

On dit figur. Accumuler crime sur crime *A.* ضمّ الجرم الی الجرم *P.* جرم بر بالای جرم نهادن *T.* قباحت اوزرینه قباحت ییغمق

S'accumuler. *A.* ارتکام *P.* آغاشده شدن *T.* ییغلمق || Des arrérages s'accumulent tous les jours بقایا کلّ یوم متراکم اولمقده در ـ تراکم ایتمکده در

Accumulé. *A.* متراکم ـ متکوّم *P.* آغاشده ـ برتیبده *T.* ییغلمش ـ برکمش ـ

ACCUSABLE. Qui peut être accusé *A.* قابل ـ ممکن الاتهام ـ الاظنان *P.* شایان اتهام *T.* اوزرینه صوچ آتیله بیلدجک

ACCUSATEUR. Celui qui accuse quelqu'un en Justice *A.* متهم *P.* تهمت انداز *T.* تهمت آتیجی || برکمسنه‌نک اوزرینه تهمت آتیجی Il s'est rendu accusateur تهمت آثار صورتنی اتخاذ ایلدی

ACCUSATION. Action en Justice, par laquelle on accuse quelqu'un *A.* تهمت *P.* بزه‌کاری *T.* تهمت ـ صوچ || Accusation capitale مستحق نکال اولدجق تهمت Il y a plusieurs chefs d'accusation contre lui تهمت اولنق اوزره علیهنه عزو اولنمش علیهنه نیچه نیچه تهمتلر اسناد اولندی ـ متعدّد مادّه‌لر واردر Susciter une accusation بر کمسنه‌نک علیهنه اتهامی موجب اولدجق بر مادّه پیدا ایتدیرمک

Il se dit aussi généralement de tout reproche, de toute imputation qu'on fait à quelqu'un *A.* اسناد pl. اسنادات ـ اتهام pl. اتهامات *P.* بزه افکنی *T.* آتمه صوچ || Vous l'accusez

de paresse, de peu d'exactitude, c'est une accusation bien mal fondée فلانی اهمال ورخاوت وقصور دقت ایله اتهام ایدر بو محض ـ ایسه‌ده بو محض اسناد ما لم یکن قبیلندندر اسناد بی اساسدر On l'accuse de beaucoup de désordres, mais ce sont des accusations calomnieuses حقنده کلی مرتبه تسیب حال تهمتی عزو اولنور انجق بونلر هب اسنادات افترا آمیز قبیلندندر

ACCUSER. Dénoncer et traduire quelqu'un devant un juge, comme coupable d'un délit, pour en poursuivre la punition A. اتهام ـ القاء التهمة P. بر کس تهمت ـ بر کس بزه انداختن انداختن T. صوچ آتمق || Accuser un homme de vol, d'assassinat بر کمسنه‌نک علیهنه سرقت وقتل تهمتنی القا ایتمک Il a été accusé d'avoir intelligence avec les ennemis دشمن ایله معاملهٔ خفیه‌سی اولمق اوزره اتهام اولندی Le crime dont on l'accuse حقنده القا اولنان جرم وتهمت

On dit d'un criminel qui a avoué son crime, qu'il s'est accusé lui-même اقرار تهمت ایلدی ـ اتهام نفس ایلدی

On dit aussi, Accuser un acte de faux T. بر سندک حقنده اسناد کذب ایتمک

Il signifie aussi, imputer quelque faute à quelqu'un A. عزو ـ حمل التهمة ـ تجرم ـ اظنان ـ اسناد الجرم ـ التهمة P. بزه کاری نسبت کردن T. تهمتلو قلمق ـ صوچ آتمق || Accuser quelqu'un de négligence بر کمسنه‌نک اوزرینه اسناد تهمت تکاسل ایتمک ـ اسناد قباحت تکاسل ایتمک L'accuser à tort بر کمسنه‌یی ـ بر کمسنه‌یه بغیر حق اسناد تهمت ایتمک لا عن اصل اظنان ایتمک On l'accuse d'avoir fait cette satire بو هجوک انشاسنی اوزرینه حمل ایدرلر ـ عزو ایدرلر ـ اسناد ایدرلر

Il se dit aussi au sens de servir de preuve A. شهادت P. گواهی کردن T. شاهد حال اولمق || Le fait vous accuse وقوع حال سنک علیهنه شهادت ایدر Toutes les apparences accusent sa mauvaise intention ظواهر احوالک مجموعی فساد نیتنی شهادت ایدر

On dit, Accuser ses péchés, pour dire, déclarer ses péchés au prêtre T. اعتراف ذنوب ایله اتهام نفس ایتمک ـ اعتراف ذنوب ایتمک

On dit qu'un homme accuse juste A. صادق القول ـ صحیح الکلام P. درستگو T. طوغری سوزلو

Et dans le sens contraire, qu'il accuse faux A. کاذب القول P. دروغگو T. یلان سوزلو

On dit aussi, accuser la réception d'une lettre A. اخبار الوصول المکتوب T. مکتوبک وصولنی اخبار ایتمک

Accusé. A. متجرم ـ متهم ـ متهوم P. نسبتکردهٔ جرم وگناه T. اوزرینه صوچ آتلمش

Il signifie aussi, celui qui est accusé en Justice A. متهوم P. تهمت زده T. تهمتلو || L'accusateur et l'accusé متهم ومتهوم ـ اتهام ایدن واتهام اولنان

ACÉPHALE. Qui n'a point de tête A. بلا راس ـ لاراس P. بی سر T. باشسز || Insectes acéphales حشرات بلا راس

Au figuré. Qui n'a point de tête A. بلا رئیس P. بی سرکرده T. باشی بوق || Secte acéphale امت بلا رئیس

ACERBE. Qui est d'un goût âpre. V. Âpre.

ACERBITÉ. V. Âpreté.

ACÉRER. Mettre de l'acier dans du fer A. اشباع الفولاد فی الحدید P. در آهن پولاد آمیختن T. دموره چلیک قاتمق

Acéré A. مشبع بالفولاد P. بپولاد آمیخته T. چلیکلنمش

Il signifie aussi en Médecine, une saveur amère et astringente A. قابض || Goût acéré طعم قابض

Il se dit aussi du fer, lorsqu'il est rendu tranchant par le moyen d'acier A. موتّف ـ محدّد P. تیز T. کسکینلنمش || Lame acérée کسکینلنمش قلیچ یلمانی Flèches acérées نبال محدّده

ACÉRIDE. Emplâtre fait sans cire A. لاصقی غیر مشموع T. مومسز یاقی

ACESCENCE. Disposition à l'acidité A. خلال P. مزهٔ ترشک T. میخوشلق ـ اکشیمسیلک ـ میخوشی ـ

ACESCENT. Qui approche de l'acidité A. ذو الخلال P. ترشکک T. اکشیمسی ـ اکشیمترک ـ میخوش ـ

ACÉTEUX. Qui tient du goût du vinaigre A. خل P. ترشناک T. اکشی ـ سرکمسی

ACHALANDER. Procurer des chalands, des pratiques A. تکثیر البایعین ـ تزیید المشترین P. فراوانی خریداران آوردن T. مشتری‌یی جوغلتمق || La bonne marchandise et le bon marché achalandent fort une boutique بر دکانک تکثر بایعینه وسیله اولان امتعه‌نک جودتی واعتدال قیمتیدر

S'achalander. A. تزاید المشترین ـ تکثر البایعین P.

مشتریلر جوغلمق *T.* افزودن خریداران || Si vous voulez vous achalander, logez-vous dans un meilleur quartier تکثر مشتری یانی دیلر ایسەک بوندن اعلا بر محلەدە اتخاذ مسکن ایلە

ACHARNEMENT. Action d'un animal qui s'attache opiniâtrement à sa proie *A.* شدّت البطش *P.* تندئ غرش *T.* کسکین قاورایش

Il se dit aussi des personnes *A.* شدّت التهوّر ـ مماصغه *P.* قتی جوق سردلک *T.* تندئ بی اندازه || Ils se sont battus avec acharnement مماصغهٔ شدیدە ایلە جنکلشدیلر متهوّرانه طوقشدیلر

Figur. il se dit, de l'acrimonie opiniâtre qu'on a contre quelqu'un *A.* شدّت العنف ـ شدّت المغایظه *P.* خشم وکینه *T.* اونکولک || L'acharnement de ces deux plaideurs est inconcevable بو ایکی خصملرک یکدیگری حقنه شدّت عنف ومغایظتلری دائرهٔ عقلدن خارجدر

ACHARNER. Exciter, irriter *A.* تهییج الغیظ ـ تعنیف ـ تغییظ *P.* غرشایندن ـ کینه انگیختن ـ بخشم آوردن *T.* اویکدلندرمک || Je ne sais qui peut les avoir acharnés les uns contre les autres بری برلرینی اولقدر عنف وغیظه کتورن کیمدربیلەمم بینلرندە اولقدر تهییج غیظ ایدن کیمدر بیلەمم || Il est fort acharné contre moi حقمدە غیظ وکینەسی درجهٔ کمالدەدر Ils sont acharnés au combat حین محاربەدە احد هما آخری حقنه تهوّر ومماصغت اوزرە درلر

S'ACHARNER. S'attacher avec fureur *A.* تسلّط بالعنف والشدّة *P.* ابطاش بالعنف ـ بغرش افتادن *T.* قاورایوب صاپلنمق ـ اوزرینه دوشوب قاورامق || Le tigre s'acharne sur sa proie قپلان فریسەسی اوزرینه بالعنف والشدّه انشاب اظفار نمر ژیان شکارینی عنف ایلە قاورایوب ـ بطش وشدّت ایدر اوزرینه صاپلانور

ACHARNÉ. *A.* شدید الغیظ *P.* غرشیدە ـ غرمیدە *T.* اویکدلنمش || Un combat acharné محاربهٔ ـ حرب وقتال شدید الغیظ اویکدلو جنک ـ بالمماصغه

Il signifie aussi, attaché à quelque chose avec excès *A.* منهمک *P.* افتادە *T.* دوشکون ـ مغرم || Un homme acharné au jeu قماربازلغه مغرم ومنهمک بر ادم

ACHAT. L'action d'acheter *A.* مبایعه ـ شرا pl. مبایعات *P.* خرید *T.* آلمه ـ صاتون || Un bon achat مبایعهٔ ـ مبایعهٔ رابحه مبایعهٔ غیر مرغوبه ـ مبایعهٔ ردیّه Mauvais achat مرغوبه Faire achat de marchandises مبایعهٔ اموال ایتمک

Il signifie aussi, la chose achetée *A.* مبیع pl. مبیعات ـ مشترا *P.* خریدە *T.* صاتون آلنمش شئ

ACHE. Nom d'une herbe *A.* کرفس مائی *P.* کرسب آبی *T.* صو کرویزی

ACHEMINEMENT. Ce qui est propre à faire parvenir à la fin qu'on se propose *A.* طریق موصل ـ وسیلة التمشیة *P.* وسیلهٔ *T.* یولنه کیرمه ـ یورتمه چاپکرسی || C'est un grand acheminement à la paix امر مصالحەیه عظیم بر طریق موصلدر ـ تسهیل طریق ـ امرمصالحەنک یورتمسنه سبب کلیدر امر مصالحەنک تمشیتنه وسیلهٔ ـ مصالحەیه وسیلە اولدیلاور عظیمە در

ACHEMINER. Mettre en état de pouvoir réussir *A.* تسهیل الطریق ـ تذنیب *P.* براه آسانی نهادن *T.* یورتدرمک ـ یولنه قویمق || Cet événement peut acheminer la paix بو حادثه امرصلحک تسهیلنه مدار اولە بیلور ـ تسهیل طریق امر مصالحەنک یورتمسنه ـ مصالحەیه وسیلە اولە بیلور وسیلە اولە بیلور

S'ACHEMINER. *A.* انسلاک ـ توجّه ـ عزیمت *P.* رو براه عزیمت شدن *T.* یول طوتمق || Nous nous acheminâmes vers cet endroit فلان طرفه توجّه ایلدک ـ فلان طرفک یولنی فلان سمته طوغری رو براه عزیمت اولدق ـ طوتدق

On dit figur. qu'une affaire s'achemine فلان مصلحت منسلک یوربمکه باشلامشدر ـ یولنه کیرمشدر ـ طریقهٔ مقصود اولمقدە در

ACHÉRON. Fleuve d'Enfer *A.* اثام

ACHETER. Acquérir à prix d'argent *A.* اشترا ـ انبیاع *P.* خریدن *T.* مبایعه ایتمک ـ صاتون آلمق || Acheter des étoffes, des provisions اقمشه وامتعه وذخایر وارزاق مبایعه ایتمک Acheter une maison بر باب منزل اشترا ایتمک Acheter argent comptant پیشین اقچه ایلە مبایعه ـ عن نقدٍ مبایعه ایتمک Acheter à crédit علی طریق النسیه اشترا ایتمک ـ ویرەسییە اولدرق مبایعه ایتمک à bon marché بهای رخیص ایلە مبایعه ایتمک Acheter cher غالی بها ایلە مبایعه ایتمک à vil prix دون بها ایلە مبایعه ایتمک ـ بهالو آلمق ـ ایتمک Acheter au poids de l'or آلتون درهمی ایلە وزن ایدەرک آلتون آغرلغنه صاتون آلمق ـ مبایعه ایتمک Acheter en double ایکی قات بها ایلە مبایعه ایتمک en gros طوبدن

کسراً مبایعه جملةً مبایعه ایتمك ـ مبایعه ایتمك en détail ایتمك

Figur. Obtenir avec beaucoup de peine *T.* بهالو آلمق || J'ai bien couru pour obtenir cette grâce, on me l'a bien fait acheter بو مساعده‌یی تحصیل ایچون خیلی تکاپو ایلدم بکا غایت بهالو آلدردیلر C'est une dignité qu'il a achetée de son sang بو منصبی قانی بهاسیله تحصیل ایلدی C'est acheter cher un repentir que de se ruiner, pour satisfaire ses plaisirs بر کمسنه حظوظ نفسانیه‌سنی استیفا ایچون خرابیّت حالنی ارتکاب ایده‌جك اولور ایسه اولبابده حاصل اوله‌جق پشیمانی وندامتی بهالو آلمش اولور

ACHETÉ. *A.* مبیوع ـ مشترا *P.* خریده *T.* صاتون آلنمش

ACHETEUR. Celui qui achète *A.* مشتری *P.* خریدار *T.* صاتون آلیجی

ACHÈVEMENT. Fin de l'exécution d'une chose *A.* ختام ـ تمامت *P.* تمامی ـ انجامپذیری *T.* تماملمه || Il ne manque que le toit pour l'achèvement de cette église بو کلیسا بناسنك اتماميچون انجق سقفنك بناسی قالمشدر

Il se dit figur. de la perfection dont un ouvrage est susceptible *A.* نصاب الکمال *P.* بکمال رسی *T.* کماله کتورلمه || La perfection est l'achèvement d'un ouvrage برایشك اتمامی نصاب کماله بلوغیله حاصل اولور

ACHEVER. Conduire un travail jusqu'à sa fin *A.* اتمام ـ ختم ـ تکمیل ـ تتمیم ـ رهین ختام *P.* بانجام رسانیدن ـ سپریدن ـ تمام کردن *T.* تماملمق ـ تمام ایتمك || Il a achevé son entreprise متصدّی اولدیغی مصلحتی رهین ختام ایلدی Les bâtimens sont achevés ابنیه ختامپذیر اولمشدر

Il signifie aussi, porter le coup mortel à quelqu'un qui est déjà blessé || Ce passant a été blessé par des voleurs, Il en est venu d'autres qui l'ont achevé ابنای سبیلدن برینی حرامیلر جرح ایلدکدنصکره بشقه بر حرامی گروهی ظهور ایله ایشنی تمام ایلدیلر

ACHEVÉ. *A.* بانجام ـ متمّم ـ رهین بالختام *P.* ختامپذیر *T.* تماملنمش ـ رسیده — Il signifie aussi, accompli, parfait dans son genre *A.* تامّ ـ مکمّل *P.* بکمال رسیده ـ با کمال *T.* کمالنی بولمش || Une beauté achevée جمال با کمال

Et extrêmement mauvais dans son genre || C'est un fou achevé تمام احمقدر

ACHILLÉE. Sorte de plante *A.* حشیشة الرثه ـ قیسون *T.* قندیل چیچکی

ACHOPPEMENT. V. Pierre d'achoppement.

ACHORES. Petit ulcère qui attaque principalement les enfans *A.* سعفة *P.* شربنه *T.* صولوجه

ACIDE. Substance qui se fait distinguer par sa saveur aigre et piquante *A.* حامض pl. حوامض *P.* ترش *T.* اکشی ـ حموضتلو || L'acide vitriolique حامض زاجی L'acide nitreux حامض شورجی L'acide du sel marin حامض ملح البحر

ACIDITÉ. Qualité de ce qui est acide *A.* حموضت *P.* ترشی *T.* اکشیلك

ACIDULE. Tout ce qui a un goût légèrement aigre et acide *A.* ذو الحموضة ـ مزّ *P.* ترشکك *T.* اکشیرك ـ میخوش

ACIDULER. Rendre aigre *A.* احماض *P.* ترش کردن *T.* اکشتمك || Une boisson légèrement acidulée جزئیجه احماض اولنمش مشروب

ACIER. Espèce de fer connu sous ce nom *A.* ذکیر ـ انیث ـ فولاد ـ یلب *P.* پولاد ـ آهن نر ـ روهنا ـ روهن *T.* جلیك || Acier de bonne trempe صویی اعلا جلیك Acier de Damas پولاد دمشقی

ACIÉRIE. Bâtiment où l'on fait de l'acier *A.* دار التصنیع الذکیر *P.* روهن خانه *T.* جلیك کارخانه‌سی

ACONIT. Espèce de plante vénéneuse *P.* خانق النمر *T.* قپلان اوتی ـ قپلان بوغان

ACOQUINANT. Qui acoquine *A.* جاذب الفؤاد *P.* دلکش ـ دلربا *T.* کوکل قاپیجی || En hiver, le feu est acoquinant آتش وقت شتاده جاذب الفؤاد در

ACOQUINER. Attirer *A.* جذب الفؤاد *P.* دل کشیدن ـ دل ربودن *T.* کوکل قاپمق || Le métier de gueux acoquine ceux qui l'ont fait une fois صنعت جرّ وسؤال بر کرّه مباشرت ایدنلرك کوکلنی البتّ جذب ایدر L'oisiveté acoquine کسل وبطالت انجذاب فؤاد ایدر

S'ACOQUINER. *A.* انجذاب الفؤاد *P.* دلداده شدن *T.* کوکل قاپلمق || Il s'est acoquiné en ce pays-là اول دیارده منجذب الفؤاد اولمشدر

Il se dit aussi en parlant des animaux domestiques *A.* تضرّی *P.* آلفتن *T.* آلشمق ـ دادانمق || Il ne faut pas qu'un chien de chasse s'acoquine à la cuisine بر کلب شکارینك مطبخده

دادانمسی جائز دکلدر

ACOQUINÉ. *A.* منجذب الفؤاد *P.* دلربوده *T.* کوکلی قاپلمش

ACORE. Sorte de racine *A.* وجّ ـ قارون *P.* آلواه *T.* اکیر

ACOUSMATE. Bruit de voix humaines ou d'instrumens *A.* صتيت *P.* غرغاب *T.* جغلتی

ACOUSTIQUE. Théorie des sons *A.* علم الانعکاس الاصوات || Traité d'acoustique انعکاس اصواتی مشتمل تألیف

Il se dit adjectivement des instrumens qui servent à augmenter le son *A.* مصوّت *P.* آواز افزا *T.* سسی قاباردیجی

On appelle, Nerf acoustique, le nerf qui va à l'oreille *A.* عصب السمع *P.* پی گوش *T.* قولاق سکیری

ACQUÉREUR. Celui qui acquiert des biens immeubles *A.* مبایع ـ مستملک *P.* خریدار ملک *T.* ملک صاتون آلیجی || Acquéreur de bonne foi ظنّ صادق ایله مستملک Nouvel acquéreur مستملک جدید

ACQUÉRIR. Rendre sien par achat *A.* مبایعه ـ انبیاع ـ اشترا *P.* خریدن *T.* صاتون آلمق || Acquérir une terre, une maison بر چفتلک وبر باب منزل اشترا ایتمک Acquérir de ses deniers کندو مالیله مبایعه ایتمک Acquérir du bien légitimement بحق اشترای ملک ایتمک Acquérir du bien par de bonnes, par de mauvaises voies طرق محموده ویاخود طرق حسنه ـ طرق فاسده ایله اشترای املاک ایتمک ویاخود طرق مذمومه ایله مبایعه ایتمک Acquérir quelque chose au nom d'autrui بر شیئی آخرک طرفندن اولدرق آخرک طرفندن وکالةً اشترا ایتمک ـ اشترا ایتمک sous le nom d'un autre بر شیئی آخرک اسمنده اولدرق اشترا ایتمک Il a beaucoup acquis depuis quelque temps بر مدّتدنبرو وقتی کلّی مبایعه ایتدی

On dit aussi, Acquérir les droits de quelqu'un بر کمسنه نک استحقاقلرینه مالک اولمق Et acquérir un nouveau droit sur quelque chose بر شیئک حقنده حقّ جدید تحصیل حقّ جدیده مالک اولمق ـ ایتمک

Il se dit aussi, de toutes les choses qui se peuvent mettre au nombre des biens et des avantages *A.* ـ اکتساب ـ کسب الفنجیدن ـ الفاختن ـ کوالیدن *P.* احتراش ـ اقتنا ـ تحصیل قزانمق *T.* اندوختن ـ || Acquérir de l'honneur کسب عزّ تحصیل رأس المال شان وشرف ایتمک ـ وشرف ایتمک de la réputation کسب نام ـ کسب صیت ونام ایتمک

du crédit کسب اعتبار ایتمک وشهرت ایتمک de l'autorité احراز مرتبهٔ حکومت ایتمک ـ کسب حکومت ایتمک de la science تحصیل بضاعهٔ علم ومعرفت ایتمک Il s'est acquis quantité d'amis وافر اصدقا واحبّا کسبنه موفق اولدی Il s'est acquis les bonnes grâces de son maître افندیسنک متبوعنک حسن نظرینی ـ حسن توجّهنی کسب ایلدی تحصیله موفق اولدی Vous avez acquis beaucoup de gloire en cette occasion بو خصوصده تحصیل شان ایتمش اولدک Il a acquis des droits à l'estime publique بین الناس مستلزم بین ـ حرمت واعتبار اولهجق استحقاقلر کسب ایلدی العامّه

Acquis. *A.* مبیوع ـ مشترا *P.* خریده *T.* صاتون آلنمش *A.* الفنجیده ـ اندوخته ـ الفاخته ـ کوالیده *P.* مکتسب ـ مکسوب *T.* قزانلمش || Du bien mal acquis کسب ـ کسب خبیث یولسز قزانلمش مال ـ حرام Qualités naturelles, qualités acquises طبیعی ـ خصایل خلقیّه وکسبیّه ـ خصایل ذاتیّه ومکسوبه واکتسابی خصلتلر

On dit, Je vous suis acquis, pour dire, vous êtes assuré de mon attachement سنک ـ سنک مال مملوکک مثابه‌سنده‌یم یانکده ملک مشترا مثابه‌سنده یم

Il s'emploie aussi substantivement || Cet homme a de l'acquis, beaucoup d'acquis, pour dire, qu'il est très-instruit فلان کشی کثیر التحصیلاتدر

ACQUÊT. Chose acquise *A.* مبیعه ـ مبیع pl. مبیعات *P.* خریده *T.* صاتون آلنمش شئ || Il a fait un bel acquêt بر مبایعهٔ حسنه بر مبیع حسن ـ ایتدی

En style de Pratique, Acquêts au pluriel, se dit proprement des biens qu'on a acquis *A.* مال مکسوب pl. اموال مکسوبه ـ مال کوالیده ـ مال اندوخته *P.* حریشه ـ ملک الید ـ *T.* قزانلمش مال || Les acquêts et les propres اموال مکسوبه وموروثه Il est permis à un homme de disposer de son acquêt هر کس اموال مکسوبه‌سنی کیف ما یشاء تنظیمه مأذون ومختاردر

Il signifie aussi, avantage, profit *A.* منفعت ـ نفع pl. منافع فائده pl. فوائد *P.* سود *T.* فائده ـ || Il n'y a pas grand acquêt à vendre cette marchandise بو مقوله مالک فروختنده کلّی منفعت یوقدر Vous aurez plus d'acquêt de le payer que de plaider دعوا ایتمکدن ایسه اقچه‌یی ویرسک انفعدر

ACQUÊTER. Acquérir un immeuble par un acte quelconque

A. استملاك *P.* آوردهٔ دست تملّك ـ ملك خود كردن ملك ايدنمك *T.* كردن

ACQUIESCEMENT. Consentement donné par amour de la paix *A.* رضا ـ رضا نمايي ـ طوع ـ رضا *P.* مطاوعت ـ تن دادگی *T.* اويوشمه ـ رضا ـ سر فروبی ـ مطاوعتمايي ـ رضا دادگی || Un entier acquiescement aux volontés de quelqu'un بر كمسنەنك رأى وارادەسنه رضاى تام Acquiescement à la sentence صادر اولان حكمه مطاوعت Acquiescement à la volonté de Dieu ارادهٔ صمدانيه‌يه مطاوعت On ne peut refuser son acquiescement à une proposition si bien démontrée كما ينبغى ثبوتيافته اولمش بر قضيه‌ده ارادهٔ طوع ورضادن امتناع اولنمق محالدر

ACQUIESCER. Consentir par amour de la paix *A.* ارتضا ـ رضا ـ ارادهٔ الطوع والرضا ـ انطياع *P.* رضا دادن ـ تن دادن *T.* اويشمق ـ ويرمك ـ رضا ـ سر فرو كردن || Il a acquiescé à ce qu'on demandait de lui كندودن مطلوب اولان ماده‌يه رضاداده اولدى Acquiescer aux sentimens, aux volontés d'autrui آخرك آرا وافكار ومراداتنه ارادهٔ رضا ايلمك Acquiescer à une sentence بر حكمه ايفاى لازمهٔ سر فروبى ومطاوعت ايتمك

ACQUISITION. Action d'acquérir des biens *A.* تملّك *P.* الفين ـ ملكسازى *T.* ملك ايدنمه || Faire un contrat d'acquisition بر قطعه تملّك حجّتنى ياپمق Depuis cette acquisition, il n'est rien arrivé فلان شيئك وقت تملّكندنبرو بر درلو حادثه ظهور ايتمش دكلدر

Il signifie aussi, la chose acquise *A.* ملك pl. املاك ـ متملّك pl. متملّكات ـ مبيع pl. مبيعات || Bonne acquisition ملك مرغوب ـ ملك جيّد Voilà ma nouvelle acquisition اشته مبيع جديدم ـ اشته ملك جديدم Il lui a cédé son acquisition مبيعنى ـ مالك اولديغى شيئى فلانه فراغ ايلدى فلانه فراغ ايلدى

ACQUIT. Quittance *A.* تذكرة الادا ـ وثيقة الخلاص *P.* خلاصنامه *T.* خلاص تذكره‌سى ـ ادا تذكره‌سى || J'en ai bon acquit يدمده بوكا دائر معتبر ادا تذكره‌سى وار Je fournirai des acquits bons et valables معتبر ومعمول به ادا خلاص تذكره‌لرى ـ تذكره‌لرى ابراز ايده جكم

On dit, Payer une chose à l'acquit d'un autre, pour dire, la payer à la décharge d'un autre *T.* آخر كمسنه‌نك تخليص ذمّتنه محسوبًا ادا ايتمك || Cela va à l'acquit des mineurs ورثهٔ صغارك ذمّتلربنى تخليص ايچوندر

On dit figur., Faire quelque chose pour l'acquit de sa conscience بر شيئى ـ بر شيئى تطمين نفس ايچون ايشلمك نفس مخطره‌يى اضطرابدن تخليص ايچون ايشلمك

On dit, Faire quelque chose par manière d'acquit, pour dire, la faire seulement par ce qu'on ne peut pas s'en dispenser *T.* زوراكى ايشلمك ـ بالضرور ياپمق ـ كرهاً ايشلمك

ACQUIT-à-caution. Billet que les commis d'un bureau donnent pour faire passer librement un ballot à sa destination *A.* ورقة ـ اذن تذكره سى *T.* گذر نامه *P.* ورقة الجواز ـ الرخصة مرور تذكره‌سى

ACQUIT-PATENT. V. Patent.

ACQUITTER. Remplir une obligation *A.* تخليص الذمّة ـ از وام وارستە ـ ردا كردن ذمّت *P.* تخليص عن الدين *T.* بورجدن قورتارمق ـ ذمّتنى قورتارمق كردن || Il a acquitté son ami, sa succession دوستنك ذمّتنى واستوراث ايلديكى تركه‌نك اوزرنده اولان ذمّاتى تخليص ايلدى Il s'est obligé de m'acquitter et indemniser بنى ديوندن تخليص وضررمى تضمين ايلمكى در عهده ايلدى Il s'est acquitté de cent mille francs depuis peu عهد قريبدنبرو يوز بيك غروشلق ديندن خلاص بولدى Il a acquitté entièrement sa terre ملكنى ديوندن كلياً تخليص ايلدى

On dit proverbialement, Qui s'acquitte s'enrichit اداى دين ايدن تيز زنكين اولور

On dit figur., S'acquitter des obligations qu'on a à quelqu'un فلانك طرفندن سزا فلنان منن فراوانك شكرينى ادا ايتمك

On dit, S'en acquitter, pour dire, y satisfaire || S'acquitter de son devoir واجبهٔ ذمّتى ايفا ايتمك S'en acquitter bien كما هو اللايق ايفاى ما وجب حال ايتمك S'en acquitter mal خلاف ما يليق ايفاى ما وجب حال ايتمك S'acquiter d'une commission ايفاى مأموريت ايتمك Il s'acquitte bien de sa charge منصبك شاننى كما هو حقّه اجرا ايدر Il s'acquitte bien de tout ce qu'il fait هر شيئى لايقى اوزره اجرا ايدر

Figur. Acquitter sa conscience *A.* تطمين ـ تبرية النفس القلب

Il signifie aussi, Payer *A.* تأديه ـ ادا *P.* گزاريدن *T.* اودهمك || Acquitter une obligation بر قطعه تمسكى ادا ايتمك

On dit dans le même sens, S'acquitter.

ÂCRE. Qui a quelque chose de piquant *A.* حامز *P.* تيز *T.* كسكين || Il lui tomba une humeur âcre sur les yeux گوزلرينه بر نوع خلط حامز نزول ايلدى Le suc de cette herbe est âcre بو نباتك عصارهسى حامز الطعمدر Cela est d'un goût âcre كسكين دادى وار در ـ تيز مزه در ـ حمزت طعمى وار در

ÂCRETÉ. Qualité de ce qui est âcre *A.* حمزت *P.* تيزى *T.* كسكينلك ـ تيزلك || L'âcreté du sel, de la bile ملحك وصفرانك حمزتى

Et figur., Âcreté dans l'humeur *A.* حدّة الطبع *P.* تندخويى *T.* تيزلك

ACRIMONIE. Âcreté active et mordicante, dont la nature se manifeste par les effets qu'elle produit *A.* حريفيّت ـ حرافت ـ حدّت *P.* تيزى *T.* تيزلك || L'acrimonie du sel, des humeurs ملحك واخلاطك حريفيتى ـ تيزى وحدّتى

ACRIMONIEUX. Qui a de l'acrimonie *A.* ذو الحرافة ـ حريف ـ حادّ *P.* تيز *T.* حريفيتلو

ACTE. Action d'un agent, opération *A.* عمل ـ صنع *P.* كار *T.* ايش || La création du monde est un acte de la puissance de Dieu خلقت عالم قدرت بالغهٔ جناب ربّ العزّتك عمل بديعيدر ـ بر صنع وكاريدر

Il se dit en Logique par opposition à Puissance *A.* فعل || Réduire la puissance en acte قوّتى فعله كتورمك La conséquence est bonne de l'acte à la puissance فعلك قوّت حقنده ملازمهسى محمود واحسندر

On dit, Faire acte d'héritier, pour dire, un acte qui suppose qu'on a dessein de se porter héritier d'un défunt اجراى عمل وارثلك ـ اجراى كار وراثت ايتمك ـ وارث ايتمك ايشنى ايشلمك || quand on a fait acte d'héritier, on est obligé aux dettes وارث عملنى اجرا ايدن كشى اداى ديونه مجبور اولور ـ تركهيه واضع اليد اولان وارث هالككك ديوننى ادايه مجبور اولمش اولور

Il se dit généralement de toutes sortes d'actions *A.* فعل pl. افعال *P.* كردار *T.* ايشلمه || Les mêmes actes plusieurs fois répétés forment l'habitude افعال متشابهه نك مرّة بعد اخرى تكرّرى حدوث عادتى مستلزم اوله گلديكى دركار در

Il se dit aussi en termes de Morale *A.* عمل مندوب || Acte de religion اعمال مندوبهٔ دينيهدن بر عمل Acte de contrition عمل مندوب سدم وندامت Acte d'humiliation عمل مندوب تخشّع واستكانت

On dit, Acte d'hostilité *A.* فعل العدوان والخصومة pl. افعال العدوان والخصومة *T.* دشمنجه حركت ـ دشمنلك ايشى

On dit, Faire acte de possession, pour dire, un acte qui suppose qu'on se croit propriétaire d'une chose *A.* اجراء الحقّ المالكيّة

Il se dit aussi, de tout ce qui se fait par le ministère d'un officier de Justice *A.* حجّت pl. حجج ـ قبالة ـ وثيقة pl. وثايق ـ سند pl. سندات *P.* ترزده ـ چك *T.* سند || Acte authentique سند حجّت معمول بها ـ سند معمول به Acte solennel سند رسمى ـ معنون ومرسوم Acte passé par devant notaire محكمه كاتبى حضورنده عقد اولنمش سند Passer un acte عقد سند ايتمك Signer un acte امضاى سند ايتمك

Il se dit aussi, des déclarations faites en Justice || Demander acte كيفيّت حالى ناطق سند طلب ايتمك Prendre acte de sa comparution حضور شرعده اثبات وجودى مبيّن سند بسط ايلديكى اخذ ايتمك On lui a donné acte de sa plainte شكايتى مبيّن يدينه بر قطعه سند اعطا اولندى J'en ai acte à la main بوكا دائر يدمده سند وار در

Acte sous seing privé. Toute convention passée entre des particuliers sans être revêtue de l'autorité publique *A.* سند غير معنون *T.* بلا معرفة الحاكم يالكز امضاى مخصوص ايله عقد اولنمش سند

Il se dit aussi, d'une dispute publique où l'on soutient des thèses *A.* مطارحة المسائل العلميّة ـ مباحثهٔ علميّه || Soutenir un acte بر مباحثهٔ علميّه نك تأييد واثباتنه سعى ايتمك Présider à un acte مطارحهٔ علميّه مجلسنده رئيس اولمق

Il se dit aussi, d'une partie d'une pièce dramatique séparée d'une autre partie par un espace de temps *A.* مقامه pl. مقامات

ACTES. Les décisions faites par autorité publique *A.* pl. احكام || Les actes du Sénat سناتو تعبير اولنور ديوانك احكامى Le Sénat cassa les actes de Néron سناتو ديوانى احكام نرونيديى نسخ ايلدى

ACTES des Apôtres. *A.* كتاب ـ كتاب الاعمال الحواريين

السير الحواربيتين

ACTEUR. Celui qui représente au théâtre *A.* ملاعب pl. ملاعبين *P.* بازنده *T.* اوينابيجى

Figur. Celui qui a part dans la conduite d'une affaire *A.* عامل pl. عمّال *P.* كاركن *T.* ايش كورن || Il a été un des principaux acteurs dans cette négociation بو مذاكره مصلحتنده باش عامللركت برى ايدى L'homme dont vous parlez est un très-bon officier, et un grand acteur au jour de combat ديديككك آدم سركردگان عسكر نامدارلردن اولوب روز جنك وپرخاشده ممتاز الاقران بر عامل بيهمتا در

ACTIF. Qui a la vertu de produire quelque chose en agissant *A.* عامل ـ فاعل *P.* كارساز *T.* ايشليجى || La forme est active, et la matière passive صورت فاعل وماده منفعلدر ـ صورتده فاعليت ومادهده انفعاليت واردر

On dit. Dettes actives, pour dire, les sommes dont on est créancier *A.* مطلوبات *P.* خواسته *T.* ذممِ ناسده اولان آلەجق ـ مطلوبات Et dettes passives, celles dont on est débiteur *A.* pl. ديون *P.* وام *T.* بورج ـ ويرەجك

On dit, en parlant d'élection, Avoir voix active et passive, pour dire, avoir droit d'élire et d'être élu *T.* امر انتخابده هم آخرك حقنده عامل وهم نفسى حقنده جارى وشامل راى صاحبى اولمق || Dans l'élection des Empereurs d'Allemagne, les Électeurs ecclésiastiques n'ont que voix active, les autres Électeurs ont voix active et passive آلامان ايمپراطورى انتخابنده رهبان زمرەسندن اولان هرسكلركت رايى يالكز آخرك حقنده عاملدر لكن سائر هرسكلركت رايى هم آخرك وهم نفسلرى حقنده عامل وجاريدر

On dit, Prendre une part active dans une affaire, pour dire, y concourir de son action *T.* بر مصلحتده فعلاً معاونت ـ بر مصلحتده فعلاً وضع يد مداخله ايتمك ـ ايتمك || Je laisserai faire, et ne prendrai pas de part active مصلحتى طبيعتنه ترك ايله فعلاً بر درلو اعانت ايدەجك دكلم || Il a eu une part très-active dans le succès حسن نتيجەسنده فعلاً وحقيقةً عظيم دخلى وار ايدى

Il signifie aussi, qui agit avec promptitude *A.* شديد العمل ـ سريع العمل ـ مسراع *P.* جيره كار *T.* چاپك ايشليجى || Le feu est le plus actif des élémens بين العناصر جملەدن زياده سريع العمل اولان عنصر نار در

Il signifie aussi, agissant, diligent *A.* عمول ـ مقدام *P.* كار گذار ـ ديو دست ـ بشكون ـ بژكول *T.* ايشگذار ـ ايش ارى || C'est un homme extrêmement actif غاية الغايه عمول وكار گذار بر آدمدر Esprit actif طبع ـ ذهن بيفتور دائمىّ الاقدام بى كسل كثير الاجتهاد

Vie active. Celle qui consiste dans les actions extérieures de piété طاعت عمليهيّه منحصر اولان عيش وزندگانى

Actif, en termes de Grammaire *A.* متعدّى

ACTION. Exercice d'une puissance active *A.* عمل *P.* كار *T.* ايشلمه || L'action du feu sur le bois نارك خشب اوزرينه عملى L'action du soleil sur les plantes شمسك نباتات حقنده عملى Le feu, par la violence de son action, vitrifie les métaux آتش شدّت عمليله معادنى صورت زجاجيّته وضع ايتديرر Une action vive عمل شديد momentanée عمل سريع كار يكدمه ـ الزوال

Il se dit généralement, de tout ce qu'on fait *A.* فعل pl. افعال ـ فعال pl. عمل pl. اعمال *P.* كردار *T.* ايش || Bonne action عمل مستهجن ـ فعل قبيح Vilaine action عمل ردى ـ فعل جودتنما générense كردار بد ـ فعل شنيع Action noire افعال خيريّه مبادرت Faire de belles actions علوّ همّت ايتمك Actions militaires اعمال حربيّه

Il signifie aussi, combat *A.* مقارعه pl. مقارعات ـ مكافحه *P.* جنك ـ كارزار *T.* طوقشمه ـ اوغراش || Les deux armées étaient si près l'une de l'autre, qu'on jugea qu'elles ne se sépareront pas, sans qu'il y eût quelque action طرفين اردولرى شول رتبەده مسافەء قريبده كلديلر كه بينلرنده بلا حدوث المقارعه مفارقت ايدەميەجكلرى متحقق اولمشدر C'est un officier admirable pour un jour d'action جنك كوننده نظيرى يوق بر سركردۀ عسكردر Engager une action جنكى ايجاب ايتدرمك Des troupes commencent à entrer en action عسكر امر جنك وجدالە مباشرت ايتمكده در

Et véhémence, chaleur à dire ou à faire quelque chose *A.* حرارت *P.* گرمى ـ گرميّت *T.* قيزغنلق || Parler d'action گرميّتلو سوز سويلمك ـ حرارت ايله نطق ايلمك Ce qu'il fait, il le fait avec action ايتدكى ايشى حرارتله طوتار

On dit, Être en action, pour dire, être en mouvement || C'est un homme qui est toujours en action دائمىّ الحركه بر آدمدر

Il signifie aussi, la contenance, le maintien d'un homme *A.* وضع pl. اوضاع *P.* طرز *T.* ادا || C'est son action ordinaire de hausser les épaules اوموزلری یوقاری قالدرمق وضع عادیسیدر Il se tint long temps devant lui en action de suppliant فلانک حضورنده طول زمان متضرع ونیازمند طرزده قیام ایلدی

Il se dit particulièrement, de tout ce qui regarde la contenance de l'orateur *A.* هیئت *P.* طور ـ شیوه *T.* جلیم || Ce prédicateur n'a point d'action بو واعظده اصلا شیوه وهیئت یوقدر Il a l'action belle حسن هیئتی وار در l'action libre سربست طوری وار در l'action froide, contrainte بارد وصیقندیلو طور وهیئتده بر نوع صوغقلق وصیقندی ـ طوری وار در وار در

Il signifie aussi, demande en Justice *A.* دعوا pl. دعاوی || Action criminelle جرم وجنایت دعواسی civile حقوق دعواسی Action personnelle مخصوص الی الشخص اولان دعوا Action de rapt سرقت دعواسی de garantie کفالت دعواسی Intenter action بر کمسنه نک اوزرینه ـ دعوایه مبادرت ایتمک دعوا ایتمک

Il signifie aussi, le droit qu'on a de faire une demande en Justice *A.* حق الادعا pl. حقوق الادعا || Il l'a subrogé en ses droits, noms et actions موجود اولان کافۀ استحقاقلرده وکندو اسمنده اولدرق اقتضا ایده جک جمیع مطلوباتده وحقوق ادعاده طرفندن فلانی نائب مناب ایلدی

En parlant de quelques anciens conciles, on appelle, Action, ce que dans les derniers on appelle Session *A.* مجلس pl. مجالس *P.* بزم *T.* لونجه || Dans la première action du concile مشورتک اولکی مجلسنده

Il se dit aussi, de la somme qu'on a mise dans une compagnie de commerce *A.* سهم pl. اسهام || Action de la compagnie des Indes هندستان تجارتی شرکاسنک اسهامندن بر سهم

On appelle, Action de grâces, un témoignage de reconnaissance *A.* تشکر *P.* شکرگذاری ـ شکرانه *T.* شکرایتمکلک || Rendre mille actions de grâces هزار بهزار ایفای لازمۀ تشکر Le Te Deum fut chanté en actions de grâces قرائت اولنان دعا اجرای فریضۀ تشکر ضمننده ایدی

ACTIONNAIRE. Celui qui a action dans une compagnie de commerce *A.* صاحب السهم pl. اصحاب السهم *P.* سهمدار *T.* سهم صاحبی || Les actionnaires de la compagnie des Indes هندستان تجارتی شرکاسنک اسهام صاحبلری

ACTIONNER. Agir contre quelqu'un en Justice *A.* تصدی الی الدعوا *P.* بر کمسنه نک اوزرینه دعوا راندن *T.* بر کمسنه نک اوزرینه دعوا ایتمک || S'il ne paye pas, il faudrait le faire actionner ادای دین ایتمیه جک اولور ایسه اوزرینه دعوا اولنمق اقتضا ایدر

ACTIVEMENT. D'une manière active *A.* بالاقدام ـ بالجد ـ مجدا *P.* ورزشکارانه ـ مقدمانه *T.* چالشرق || Cela n'a pas été conduit assez activement بو ایش اولقدر جد واقدام ایله اداره اولنمدی

ACTIVEMENT. En termes de Grammaire *A.* متعدیا

ACTIVITÉ. Faculté active *A.* قوۀ فاعلیه || L'activité du feu نارک قوت فاعلیه سی

On appelle, Sphère d'activité, la sphère dans laquelle est renfermée la faculté d'agir d'un agent naturel *A.* حدود القوۀ الفاعلیه

Figur. Diligence, vivacité dans le travail *A.* سرعة العمل *P.* چالاکی ـ چابکدستی *T.* چابکلک || J'admire l'activité de cet homme بو آدمک سرعت عملی مدار حیرت اولەجق معنا در

ACTUEL. Effectif, réel *A.* مقارن الجد والحقیقة ـ حقیقی *P.* بکار آورده *T.* کرچکدن اولان || Payement actuel حقیقی اولان ادا

Il signifie aussi, présent *A.* حاضر ـ حالی *P.* اکنونی *T.* شمدیکی || État actuel حال وکیفیت حالیه ـ حال حاضر شمدیکی حال

Il s'emploie aussi en différentes phrases par opposition à diverses choses. Ainsi on dit, Chaleur actuelle, c'est-à-dire, qui n'est pas en puissance حرارت بالفعل Intention actuelle, celle qui n'est pas virtuelle نیت بالفعل Grâce actuelle, par opposition à habituelle فیض حقیقی Et péché actuel, par opposition à péché original زلۀ حالیه

ACTUELLEMENT. Au moment présent *A.* الحالة هذه ـ حالا *P.* الآن ـ اکنون *T.* شمدیکی حالده ـ شمدی || Il demeure actuellement en tel endroit حالا فلان محلده ساکندر

ADAGE. Proverbe exprimé d'une manière piquante *A.* مثل pl. امثال ـ ضرب المثل pl. ضروب الامثال || Il ne parle que par adages ضروب امثال ایله تکلم ایدر

ADAPTATION. V. Adapter.

ADAPTER. Ajuster convenablement une chose à une autre *A.* تطبیق ـ تلفیق *P.* چسپاندن *T.* اویدرمق ـ یاقشدرمق || Adapter un couvercle à un vase بر ظرفه قپاق اویدرمق

Il se dit aussi, de l'application qu'on fait d'un mot à une personne, à un sujet *A.* توفیق *P.* زیبابیدن *T.* یاقشدرمق ـ اویدرمق ـ صرف ایتمك || Ce vers de Virgile lui est bien adapté فلانك حقنده سویلنان شعر تمام حالنه موافقدر تمام محلنه مصروفدر

Adapté. *A.* مطابق ـ موافق *P.* چسپیده *T.* یاقشدرلمش || Comparaison bien adaptée حالنه موافق بر قیاس Vers bien adapté محلنه ـ حالنه یاقشق بر بیت ـ حالنه مطابق بر بیت صرف اولنمش بیت

ADDITION. Ce qui est ajouté *A.* ضمیمه pl. ضمایم ـ علاوه pl. علاوات ـ مضاف pl. مضافات ـ مستزاد *P.* افزوده پس ضم *T.* ضمایم صکره‌دن آرتورلمش || Faire des additions ضمایم ایتمك Un livre avec des additions ضمایم جدیده‌یی مشتمل بر قطعه کتاب

On dit, Informer par addition مستزاداً اخبار ایتمك ـ علی طریق العلاوه انها ایتمك

Il se dit aussi, de la première règle d'arithmétique *A.* صنعة جمع حساب *P.* الاجمال صنعت چیره *T.* صنعتی || Il ne sait encore que l'addition فن حسابده صنعت اجمالدن غیری بر شیئه واقف دکلدر Faire une addition جمله حسابی ـ حسابك یکوننی ایتمك ـ ایتمك

ADDITIONNEL. Qui est ou peut être ajouté *A.* منضم *P.* ضم *T.* پس افزوده صکره‌دن آرتورلمش || Sou additionnel اولنمش اقچه

ADDITIONNER. Mettre plusieurs nombres ensemble *A.* جمع جمله ـ اجمال الحساب ـ عقد الجمله ـ الحساب *P.* چیره کردن ـ بستن *T.* جمله ایتمك || Il faut additionner toutes les sommes اعدادك مجموعنی جمله ایتمك اقتضا ایدر

Additionné. *A.* معقود الجمله *P.* جمله بسته *T.* جمله اولنمش

ADUCTEUR. Nom de muscles dont la fonction est de mouvoir les parties auxquelles ils sont attachés *A.* عضلهٔ محرکه *P.* جنباننده *T.* دپردیجی بالق اتی ـ پایمیغ || L'aducteur de l'oeil عضلهٔ محرکهٔ عین

ADEMPTION. Révocation d'une donation *A.* نقض الهبه *P.* باغشلایشی بوزمه *T.* شکست کار بخشایش

ADEPTE. Celui qui est initié dans les mystères d'une secte, d'une science *A.* دخیل *P.* رازدان *T.* محرم سر ـ ایچ یوزینه واقف

ADÉQUAT. Terme de Philosophie scolastique. Entier, total *A.* تام *P.* تمام *T.* بتون || Idée adéquate معنای تام

ADHÉRENCE. Union d'une chose à une autre *A.* لصوق ـ اتصال *P.* بهم پیوستگی *T.* یاپشقلق || Adhérence de deux corps entre eux ایکی جرمك یکدیگره لصوق واتصالی

L'adhérence de la pierre à la vessie est ce qui a empêché le succès de cette taille تدبیر تفتیقك نتیجه سنه مانع اولان حصاتك مثانیه اتصالی ماده سیدر

Figur. Attachement à un parti, à une opinion *A.* تباعت ـ مماشات *P.* هواداری ـ همدمی *T.* برلشمه || On l'accusait d'adhérence au parti des rebelles عصات طرفنه هواداری ومماشات تهمتیله اتهام اولنمشدر aux opinions des hérétiques اعتقاد روافضه تباعت تهمتیله اتهام اولنمشدر

ADHÉRENT. Qui est attaché à quelque chose *A.* متصل ـ ملاصق *P.* بهم پیوسته *T.* یاپشق || Une pierre adhérente à la vessie مثانیه یاپشق ـ مثانیه ملاصق بر حصات بر طاش

Il signifie aussi, celui qui est du sentiment, du parti de quelqu'un *A.* تابع pl. تبعه *P.* پیرو ـ طرفدار *T.* هوادار ـ قفادار || Il fut condamné avec ses adhérens تبعه وهوادارلریله معاً علیهنه حکم اولندی Ses fauteurs et adhérens همدم وهوادارلری

ADHÉRER. Être attaché à quelque chose *A.* التصاق ـ اتصال *P.* بهم پیوسته شدن *T.* یاپشق اولمق ـ یاپشمق || On trouva en l'ouvrant que la pierre adhérait à la vessie لدی التشریح حصات مثانیه ملاصق بولندی

Il signifie aussi, être du sentiment et du parti de quelqu'un *A.* طرفگیری ـ پیروی کردن ـ همدم شدن *P.* تبعیت ـ اتباع آخرك *T.* اویمق || Adhérer aux opinions d'autrui نمودن رأی وفکرینه تبعیت ایتمك Tous ceux qui ont adhéré à ce parti اول فرقه‌یه طرفگیری وتبعیت ایدنلرك جمله‌سی

Il signifie aussi, Confirmer un premier acte par un subséquent تأکید الحال || La Cour adhérant aux conclusions du Procureur Général امین مطلقك آرا واحکامی قبل شرعدن

بو بابده تأكيد حال Adhérez-vous à cela? لدى التأكيد ايدرميسك

ADHÉSION. V. Adhérence.

Il signifie aussi, acte par lequel une puissance adhère à un traité qui lui est proposé *A.* سند الالتحاق || Par son adhésion au traité عهدنامه‌يه التحاقى حاوى ويرديكى سند موجبنجه Acte d'adhésion التحاقى حاوى بر قطعه سند

AD HONORES, se dit de ceux qui sont décorés d'un titre sans en faire les fonctions *A.* بالاعتبار *P.* با پايه *T.* پايه‌لو

ADIANTE. Plante capillaire *A.* شعر الجن ـ شعر الغول ـ بالدرى قره اوتى *T.* پرسياوشان *P.* شعر الجن

ADIEU. Locution elliptique dont on se sert en prenant congé les uns des autres *A.* فى امان الله *P.* بامان خدا بادا *T.* اللهه اصمارلدق || Adieu, je m'en vais بن كيده‌رم اللهه اصمارلدق Il ne lui a pas dit adieu فلانه اللهه اصمارلدم اصمارلدق بيله ديمدى Il y a eu bien des larmes répandues, quand ils se dirent adieu برى برلريله اللهه اصمارلدق ديدكلرى برى برلرينه ـ وقتده ديده‌لرندن سيال دموع بوشاندى اللهه اصمارلدق ديدرك وداعلشدكلرى ساعتده ديده‌لرندن سيول دموع بوشاندى

Dire adieu, signifie, prendre congé *A.* ايفاء الرسم التوديع *P.* بدرود كردن *T.* وداعلشمك ـ اسندلشمك

Il se dit aussi pour congé *A.* وداع *P.* بدرود ـ گسيل ـ *T.* اسندلمه ـ وداعلشمه || Un éternel adieu وداع مؤبد ـ گسى Les adieux furent longs et tendres برى برلريله وداعلشمه‌لرى طول ودراز وطرفيندن اظهار سوزش دل اولندرق نتيجه ساز اولمشدر

Il se dit figur. en parlant d'un homme qui est en péril, ou d'une chose qui court grand risque *A.* الوداع || Si la fièvre vient à redoubler, adieu le malade حماسى بر قات دخى مشتد اولدجق اولور ايسه خسته‌يه الوداع Si vous touchez à ce cabinet, adieu mes porcelaines بو خزينه اوطه‌سنه ال ديدجك اولور ايسك ساقسونيا طاقملرمه الوداع ديملو در

On dit aussi, Dire adieu au monde *A.* انقطاع ـ ترك الدنيا *P.* از جهان گسيل كردن *T.* دنيادن عن العلايق الدنيا وازكلمك

Il se dit aussi, de toutes les choses auxquelles on renonce *A.* قطع العلاقه ـ فراغ *P.* واگذ اشتن *T.* براقمق || Adieu aux plaisirs ذوقيّاتدن الوداع ديبدرك كليّاً فارغ اولمق ـ ذوقيّاتدن كليّاً قطع علاقه ايتمك

ADIRER. Perdre, égarer *A.* تضييع ـ اضاعه *P.* گم كردن ـ *T.* باوى قلمق ـ غيب ايتمك || Titre adiré ياوه كردن ـ ضايع اولمش ورقه سند ضايع Pièce adirée

ADITION. Acceptation d'un héritage *A.* قبول *P.* پذيرفتگى *T.* قبوللمه || Adition d'hérédité قبول وراثت

ADJACENT. Qui est situé auprès, qui est aux environs *A.* كائن فى ـ كائن فى الحوالى ـ كائن فى النواحى ـ مجاور *T.* پيراسن فلان واقع ـ نزد فلان واقع *P.* القرب والجوار قرب وحواليده اولان ـ قوكشولقده اولان || Pays adjacent قرب وجوارده كائن اولان مملكت Terres adjacentes قرب ـ حوالى ونواحيده بولنان اراضى ـ وجوارده واقع اراضى اراضئ مجاوره

ADJECTIF. Terme de Grammaire. Il se dit des noms qu'on ajoute aux substantifs *A.* صفت pl. صفات

ADJECTIVEMENT. Dans un sens adjectif *A.* على طريق الوصفيّة ـ على طريق الوصف ـ

ADJOINDRE. Il ne se dit que des personnes, lorsqu'on en joint une à une autre, pour avoir soin de quelque affaire *A.* معيّتد ترفيق ايتمك *T.* همباز كردن *P.* تعيين بالمعيّة ـ ترفيق ـ آياقداش ايتمك ـ يانته قاتمق || Il ne pouvait pas suffire seul à un si grand emploi; on fut contraint de lui adjoindre quelqu'un بو مقولد خدمت جسيمه‌نك اداره‌سى يالكز كندينك استطاعتندن خارج بر كيفيّت اولمغله معيّتنه آخر بر كمسنه ترفيق اولنمق لازم كلدى

ADJOINT. *A.* معيّن بالمعيّة *P.* همباز كرده *T.* آياقداش معيّتد ترفيق اولنمش ـ اولمش

Il est aussi substantif *A.* رفيق ـ مشارك *P.* همباز ـ همكار *T.* اورتاق ـ آياقداش || C'est mon adjoint فلان كشى بنم آياقداشمدر ـ بنم رفيقمدر ـ معيّتمدر معيّتندر On lui a donné des adjoints معيّتند بر قاچ رفيق ويرديلر

Il signifie aussi, un officier établi pour aider au principal officier dans ses fonctions, ou pour les faire en son absence *A.* معين *P.* دستگير *T.* يارديمجى

ADJONCTION. Terme de Palais. Jonction d'une personne à une autre *A.* مرافقت ـ معيّت ـ تعيين بالمعيّة *P.* همبازى *T.* برابرلك || L'adjonction de ces deux commissaires fait bien

espérer de son affaire بوايكى مباشرتك بالمعيّة تعيينى حصول مصلحته وسيلۀ اولمدر

ADJUDANT. Officier subordonné à un autre, pour l'aider dans ses fonctions *A.* ملازم *T.* يماق

ADJUDICATAIRE. Celui à qui on adjuge, selon les formes judiciaires, un bien contesté *A.* مدفوع له ـ مدفوع بحكم الشرعى ـ قابض بحكم الشرعى ـ متسلّم بحكم الشرعى ـ *P.* با حكم شرعى پذيرفتگار *T.* حكم شرعى ايله مالك اولمش || Il est adjudicataire de cette maison بو منزلك مدفوع لهيدر Adjudicataire des fruits de cette terre بو چفتلكك محصولاتنك با حكم شرعى مدفوع لهيدر Il s'est rendu adjudicataire de cette maison بو منزلك باحكم شرعى قابضى حكمنه داخل اولمشدر

ADJUDICATIF. Qui adjuge *A.* موجب التسليم ـ موجب التقبيض تقبيض وتسليمى || Jugement adjudicatif موجب الاصحاب ـ تقبيض ايجاب ايتمش حكم شرعى Sentence adjudicative تقبيض واصحابى متضمّن بر قطعه اعلام

ADJUDICATION. V. Adjuger.

ADJUGER. Déclarer en jugement qu'une chose contestée entre deux parties appartient de droit à l'une des deux *A.* اصحاب بحكم الشرعى ـ بحكم الشرعى دفع وتسليم ـ بحكم الشرعى تقبيض *P.* باحكم شرعى تسليم كردايدن *T.* حكم شرعى ايله ايلويرمك ـ ايله آلدرمق || La sentence lui a adjugé telle chose صادر اولان اعلام شرعى ايله فلان شئ كندويه اصحاب اولندى Adjuger la récréance, les fruits محصولاتى وفصل مادّه اولنجيه قدر ظهور ايدهجك فوائد وعوائدى با حكم شرعى فلانه دفع وتسليم ايتمك

Il signifie aussi, Déférer à quelqu'un un bien qui se vend à l'enchère *T.* بعد المزايده دفع وتسليم ايتمك || Adjuger une terre à l'enchère مزاد اولنمش چفتلكى فلانه دفع وتسليم ايتمك Ce bien lui fut adjugé à tant بو ملكك بعد المزايده شو قدر غروشه فلانه دفع وتسليم اولندى

ADJURATION V. Adjurer || Les adjurations que l'on fait dans les exorcismes حين استعاذهده بسم الله تعالى سويلنان كلمات تنبيه آميز Après plusieurs adjurations بسم الله تعالى نيچه نيچه كلمات تنبيه آميز تكرار ندنصكره

ADJURER. Commander au nom de Dieu *A.* بسم الله تعالى || Je t'adjure de dire la vérité واقع حالى سويله ديو تنبيه بسم الله تعالى سكا تنبيه ايدەرم Je t'adjure par le Dieu vivant بسم الله الحىّ والقيّوم سكا انذار وتنبيه ايدرمكه

ADMETTRE. Recevoir, agréer une personne ou une chose *A.* قبول ـ تقبّل *P.* پذيرفتن *T.* قبول ايتمك || Admettre quelqu'un dans une société, dans une compagnie بر كمسنهيى مجلسده وشركتده قبول ايتمك Admettre quelqu'un au rang, au nombre de ses amis بر كمسنهيى ياران سلكنه انسلاككنى وعداد احبّايه معدوديتنى قبول ايتمك Admettre aux ordres sacrés بر كمسنهنك طريقات محترمهيه دخولنى قبول ايتمك Admettre à la sainte table مائدۀ مباركهيه قبول ايتمك

On dit, Admettre quelqu'un à se justifier, pour dire, consentir qu'il se justifie dans les formes *A.* اراۀ الرخصة ـ تجويز ـ اراۀ الجواز *P.* ارزانى داشتن *T.* رخصت ـ جائز كورمك ـ ويرمك || Il a été admis à se justifier, ou il a été admis à ses preuves justificatives برائت ذمّتنى اثبات ايلمكه كندويه رخصت ويرلدى

Et dans le même sens, Admettre quelqu'un à faire preuve *T.* اثبات مدّعا ايلمكه اعطاى رخصت ايتمك

On dit aussi, Admettre les raisons, les excuses de quelqu'un بر كمسنهنك بسط ايلديكى علل واعذارى رهين حسن ـ اعذارينى سمع قبول ايله اصغا ايتمك ـ قبول ايتمك علل واعذارينى مقبول ومعتبر طوتمق

ADMIS. *A.* مقبول *P.* پذيرفته ـ قبول كرده *T.* قبولنمش ـ قبول اولنمش

ADMINICULE. Ce qui aide à faire preuve *A.* قرينه pl. قرائن *P.* نشانه *T.* نشان || On n'y a pas des preuves formelles; il n'y a que des adminicules بو بابده دلايل صريحه اوليميوب يالكز قرينهلر وار در C'est un grand adminicule بر قرينۀ عظيمه در

Il se dit aussi, de tout ce qui peut servir à faciliter le bon effet d'un remède *A.* مسهل العمل *P.* آسانساز *T.* قولايلديجى

ADMINISTRATEUR. Celui qui régit les biens, les affaires d'une communauté, d'un hôpital *A.* متولّى *P.* كاركن *T.* متولّى || Il est administrateur d'un tel hôpital فلان خستهخانهنك متولّيسيدر

Il se dit aussi, d'un homme chargé de quelque partie du Gouvernement *A.* مدير pl. مديرين ـ مدبّر الامور *P.* كار فرما *T.* ايش چويريجى || C'est un mauvais administrateur ايشه يرامز

Un excellent administrateur فائق الامثال بر مدير بر آدمدر بینظیر در

ADMINISTRATION. Direction d'une affaire particulière *A.* تولیت *P.* کارسازی *T.* متولیلك || L'administration des biens d'un pupille بر یتیم صغیرك مالنه تولیت

Il se dit aussi, de la direction des affaires publiques *A.* اداره || ایش جورمه ـ مهمسازی *P.* تدبیر الامور ـ تصرف الامور ـ Il a eu long temps l'administration des Finances امور دفتریدنك اداره‌سی مدت مدیده‌دنبرو یدنده ایدی des principales affaires اعاظم امور دولتنك اداره وتصرفی یدنده ایدی Il avait l'administration de toutes choses کافهٔ امورك تدبیر وتصرفی کف کفا یتنه مسلم ایدی Cet homme n'entend rien en administration فلانك فن تدبیر اموروده اصلا خبر وآگاهی یوقدر L'administration de la Justice امور تصرف رؤیت حقوق عباد ـ قضا وحکومت Il n'a aucun égard aux personnes dans l'administration de la Justice امر قضا وحکومتك تصرفنده شخص وذاته بر درلو رعایت ایتمز Les abus qui se commettent dans l'administration de la Justice رؤیت حقوق عباد خصوصنده ارتکاب اولنان فسادات

ADMINISTRER. Gouverner, régir *A.* تصرف ـ اداره *P.* کار پرداختن *T.* ایش جویرمك || C'est un homme qui a toujours sagement administré les affaires امور لازمه‌یی دائما عاقلانه وحکیمانه اداره‌ید موفق اولمش بر ذاتدر On l'accusa d'avoir mal administré les affaires فلانی ادارهٔ اموروده مخطی اولمق تهمتیله اتهام ایتمشلر در Administrer la Justice امور شریعتی امور عبادی رؤیت ایتمك ـ تصرف ایتمك

On dit, Administrer des témoins, des preuves, des titres, pour dire, les fournir اتیان بینه وبیان دلایل وابراز سندات ایتمك

ADMIRABLE. Digne d'admiration *A.* واجب الحیرة ـ محیر العقول ـ معجب ـ واجب الاستعجاب *P.* شکفت *T.* حیرت شایان اعجاب وحیرت ـ شکفت انگیز ـ فرما جنابك || Dieu est admirable dans ses oeuvres رب العزت صنع یدی اولان کافهٔ اموروده واجب الحیرتدر کتوریجی

On dit ironiquement, qu'un homme est admirable *A.* عجیب عجائب بر آدم *T.* غرایب کردار *P.* الاحوال

ADMIRABLEMENT. D'une manière admirable *A.* علی وجه الاعجاب *P.* بر وجه حیرتفرمایی *T.* حیرت کتوره‌جك

حیرت کتوره‌جك وجهله || Il peint admirablement bien وجهله اعلا الاعلا رسم وتصویر ایدر

ADMIRATEUR. Qui admire *A.* حیران *P.* سر گشته *T.* طکلایجی || C'est un admirateur de l'antiquité آثار متقدمینك حیرانیدر Il est de vos admirateurs سنك سرگشته وحیرانکدر Il est grand admirateur de tout ce qui est nouveau هر جدیدك حیرانیدر

ADMIRATIF. En termes de Grammaire. Qui marque l'admiration. Ainsi on dit, Point admiratif *A.* اشارة الاستعجاب Et particule admirative *A.* حرف التعجب ـ ادات التعجب

ADMIRATION. Sentiment causé dans l'ame par l'impression qu'y fait une chose que l'on regarde comme merveilleuse *A.* حیرت ـ استعجاب ـ استغراب ـ وله ـ *P.* شکفت *T.* طکلامه || Quand il voit un beau tableau, il est en admiration بر تصویر رعنا کورنجه حیرتده قالور Il est ravi en admiration استیلای حیرت حال وله وحیرتده ایله مسلوب الشعور در Avoir de l'admiration ایراث وله وحیرت اولمق Causer de l'admiration وحیرت ایتمك S'attirer l'admiration de tout le monde عالمك انظار حیرتنی عامهٔ انام عندنده مدار حیرت اولمق ـ حقنه استجلاب ایتمك Mouvement d'admiration وضع تعجب واستغراب Transport d'admiration حالت حیرت واستغراب C'est un sujet d'admiration مدار استغراب اولهجق بر کیفیتدر C'est une chose digne d'admiration شایان استغراب اولهجق ـ محل استغرابدر حالاتدندر

ADMIRER. Éprouver de l'admiration *A.* حیرت ـ توله ـ تعجب افدیدن ـ شکفت نمودن ـ شکفتن *P.* استغراب ـ استعجاب ـ *T.* طکلامق ـ تعجبلمك || Admirer la nature آثار قدرتك تماشاسنده دیده دوز استغراب وحیرت اولمق Admirer la sagesse, la valeur, la magnificence d'un prince بر میر ذیشانك عقل وفطانت ودلاوری وشجاعت ودارات وحشمتنك سمانك Admirer l'immensité du ciel والد وحیرانی اولمق مسافهٔ بیحد وپایانی مطالعه‌سیله وله وحیرتده اولمق Admirer une beauté parfaite حسن وجمال با کمالك تماشاسیله مبتلای استعجاب وحیرت اولمق

Il se dit aussi, en critique, de ce qui parait étrange || J'admire la folie des hommes بنی آدمك خفت عقلنه تعجب ایدرم Je vous admire de vouloir qu'on suive aveuglément vos avis سنك کافهٔ رأیلریکه خلقك علی العمیا تبعیت وموافقتنی ادعا ایلدیککه تعجب ایدرم

ADMISSIBLE. Qui a les qualités requises pour être admis *A.* شایان ـ سزاوار پذیرایی *P.* معتبر ـ لایق القبول ـ مقبول ـ مقبول طوتیلور ـ قبوله کلور *T.* قبول ‖ Ses moyens de requête civile ont été jugés admissibles عرضحالی درونده مندرج قرین حسن ـ اولان علل واسباب مقبول ومعتبر طوتلدی قبول اولدی

ADMISSION. Action par laquelle on est admis *A.* مقبولیت *P.* پذیر فتگی *T.* قبوللنمه ‖ Depuis son admission aux ordres sacrés, il a toujours vécu en bon ecclesiastique طریقات مبارکدیه مقبولیتی وقتدنبرو دائما رهبانیته لایق حسن سلوک ایله تعیشدن خالی اولمش دکلدر

ADMONÉTER. Faire remontrance à quelqu'un pour avoir manqué à quelque chose. Il ne se dit que de la remontrance faite par un juge *A.* تعزیر ـ مؤاخذه ـ عتاب *P.* آزاریدن *T.* آزارلمق ‖ La Cour ordonna qu'il serait mandé et admonété محکمه‌یه احضار ومؤاخذه وتعزیرینه ابتدار اولنمق خصوصی قبل شرعدن حکم اولندی

Admonété. *A.* مظهر التعزیر ـ مظهر المؤاخذه ـ معاتب *P.* آزاریده *T.* آزارلنمش

ADMONITEUR. Qui a la fonction d'avertir *A.* منبه ـ مخطر *P.* آگاه کننده *T.* خبرویریجی ‖ Un sage admoniteur بر منبه صحیح الرأی ـ مخطر عاقل بر ‖ La conscience est un admoniteur sévère دلالت نفس مخطره بر منبه بی اماندر

ADMONITION. V. Admonéter ‖ Après plusieurs admonitions تعزیرات عدیده‌دنصکره

ADOLESCENCE. L'âge qui suit la puberté *A.* سن المراهقة *P.* جوانی *T.* دلو قانلولک وقتی ‖ Il est encore dans l'adolescense هنوز سن مراهقتده در ـ هنوز دلو قانلو در ‖ Au commencement de l'adolescence اوائل حال مراهقتده

ADOLESCENT. Jeune garçon *A.* مراهق *P.* جوان *T.* دلو قانلو ‖ Un jeune adolescent بر مراهق نو رسیده

Figur. Une vigne adolescente تازه‌لک ـ نورسیده اولان تکاک حالنده اولان تکاک

S'ADONNER. Se livrer à quelque chose avec ardeur *A.* تولع دلداده ـ گرفتار شدن *P.* ابتلاء القلب ـ اعتلاق القلب ـ مبتلا ـ دوشکون اولمق ـ دوشمک ـ کوکل ویرمک *T.* شدن اولمق ‖ Il s'adonne à l'étude, aux plaisirs, à la chasse مطالعهٔ کتبه ومشتهیات نفسه وصید وشکاره اعتلاق قلب ایدر مبتلا اولور ـ مولع وهوسکار در ـ

Il se dit aussi en parlant de chemin ‖ Je vous prie de passer chez moi, si votre chemin s'y adonne یولکز دوشر ایسه خانه‌مه اوغرامکز نیاز اولنور

Adonné. *A.* مبتلا ـ مغرم ـ مولع *P.* گرفتار *T.* دوشکون

ADOPTER. Prendre pour fils *A.* قبول الی البنوة ـ تبنی ـ اتخاذ الدعی *P.* فرزند خوانده اتخاذ کردن *T.* اوغللق ‖ اوغللغه قبول ایتمک ـ ایدنمک ‖ Auguste adopta Tibère فلان قیصر فلانی علی طریق التبنی کندوبه اوغل ایدندی Chez les Romains, ceux qu'on avait adoptés passaient dans la famille et sous la puissance de ceux qui les avaient adoptés رومانیون عندنده تبنی طریقیله اتخاذ اولنان اولاد متخذ اولان ذاتک اهل بیتی عدادینه وتحت حکومتنه داخل اولمش اولورلر ایدی

Figur. Considérer comme sien *A.* الزام ـ قبول ـ استصحاب *P.* الی النفس *P.* بر خود مستصحب کردن *T.* قبوللمق ‖ J'adopte vos sentimens سنک اعتقاداتک عندمده رهین قبول واستصحاب اولمشدر ‖ Je n'adopterai jamais une pareille opinion بو مقوله بر رأی عندمده ابد الآباد قرین قبول واستصحاب اولنمق احتمالی یوقدر

Il se dit aussi, pour choisir *A.* اختیار *P.* گزیدن *T.* سچمک ‖ Après avoir essayé différents genres de peinture, il a adopté le paysage فن تصویرک انواع مختلفه‌سنی بعد التجربه فن رسم بلادی اختیار ایلدی ‖ Cet écrivain a adopté depuis peu une mauvaise manière فلان منشی عهد قریبدنبرو بر سوء طریق اختیار ایلدی

ADOPTIF. Qui est adopté *A.* دعی ـ وضیعه *P.* فرزند خوانده *T.* تبنی طریقیله اتخاذ اولنمش ـ اوغللق ـ آخرت اوغلی اولاد

ADOPTION. V. Adopter.

ADORABLE. Digne d'être adoré *A.* واجب ـ مستحق العبادة *P.* سزاوار پرستش *T.* طاپنمغه کرکلو ‖ Dieu seul est adorable سزاوار پرستش وعبادت یالکز جناب رب العزتدر ‖ Les mystères de la religion sont adorables اسرار دین وایمان واجبة العباده اولدقلری بی گماندر ‖ La providence de Dieu est adorable en toutes choses تقدیر جناب رب متعال جمیع احوالده شایان پرستش وعبادتدر

Il se dit par exagération, de ce qu'on estime extrêmement.

Ainsi on dit: Cette femme est adorable سزاوار پرستش اولەجق پرستشە لایق بر محبوبۀ دلارادر Un caractère adorable شایان پرستش اولەجق مشرب وطبیعت Une bonté admirable جودت خلق وطبیعت

ADORATEUR. Qui adore A. متعبّد ـ عابد pl. متعبّدین P. پرستشگار ـ پرستندە T. طاپیجی || Les adorateurs du vrai Dieu معبود بالحقّک عابدین وپرستشگارانی Les vrais adorateurs متعبّدین صحیحە

On dit par exagération, qu'un homme est adorateur d'une femme فلان کمسنە بر محبوبەنک مفتون وپرستشگاریدر

ADORATION. Action par laquelle on adore A. عبادت ـ تعبّد P. پرستش T. طاپنمە || L'adoration n'est due qu'à Dieu seul الله عظیم الشاندن غیری‌یە پرستش وعبادت لازم دکلدر

On dit aussi, L'adoration de la Croix T. صلیب شریفە عبادت

ADORER. Rendre à Dieu le culte qui lui est dû A. نساکت ـ تعبّد ـ تنسّک P. پرستیدن T. طاپمق ـ قوللق ایتمک || Adorer le vrai Dieu en esprit et en vérité جانب حقّە صدق طویّت وخلوص نیّت ایلە ادای فریضۀ عبادت ایتمک Les païens adoraient de faux dieux اهل جاهلیّت زورە عبادت ایدرلر ایدی Les Israélites adorèrent le veau d'or بنی اسرائیل بقر ذهبی‌یە نساکت ایلدیلر Les Juifs adoraient à Jérusalem قوم یهود قدس شریفدە ادای مناسک ایدرلر ایدی ـ عبادت ایدرلر ایدی

Il signifie aussi, rendre des respects en se prosternant A. سجود P. بزمین خاکساری ـ جبین سای زمین بندگی شدن T. خاکپایە یوز سورمک ـ جبهە فرسودن || Les rois de Perse se faisaient adorer ملوک عجم حضورلرینە چیقانلرە سجدە ایتدیررلر ایدی ـ چهرە سائی خاک عبودیّت رسمنی اجرا ایتدیررلر ایدی

Adoré. A. معبود P. پرستیدە T. طاپنمش

ADOSSER. Mettre dos à dos A. ایکاء الظهر ـ اسناد الظهر P. پشت دادن ـ تکیە کردانیدن T. طیاندرمق ـ آرقە ویردرمک || Adosser un enfant contre la muraille ظهر طفلی دیوارە اسناد ایتدرمک ـ جوجوغە دیوار اوزرندە آرقە ویردرمک

Il s'adossa contre la muraille, et se défendit long-temps دیوار اوزرندە استناد ایلە وافر زمان مدافعەیە قیام ایلدی

Adossé. A. متکی ـ مستند P. تکیە کردە ـ پشت دادە T. طیانمش ـ آرقە ویرمش

ADOUBER. Faire les réparations nécessaires à un vaisseau. V. Radouber.

Il signifie aussi, boucher les trous d'une machine. V. Boucher.

ADOUCIR. Tempérer l'âcreté A. تلطیف ـ تعدیل P. نرم کردن ـ ملایم ساختن T. یواشلتمق ـ یومشتمق || Adoucir l'acide du citron avec du sucre لیمونک حموضتنی شکر ایلە تعدیل Cela adoucit l'âcreté des humeurs فلان شی اخلاطک حدّتنە مدار تعدیل اولور

On dit, Adoucir la voix, pour dire, parler d'un ton moins aigre A. تلیین الصوت ـ تعدیل الصوت P. صدارا نرم کردن T. سسی یواشلندرمک

Et adoucir une expression, pour dire, la corriger, la tempérer par une autre moins dure || Cette critique est trop sévère, il faut l'adoucir بو لومک شدّتی زیادە اولمغلە تعدیلی اقتضا ایدر

On dit aussi, La pluie adoucit le temps باران تعدیل هوایی موجب اولور ـ باران هوانک اعتدال وملایمتنە مستلزم اولور

Il signifie aussi, rendre moins fâcheux || Cela adoucira votre mal بو حالت دوچار اولدیغک وجعک تعدیلنە مدار اولەجقدر Adoucir l'ennui, l'amertume, le chagrin غمّ وکلالی ومرارتی والم وغصّەیی تعدیل ایتمک Adoucir l'humeur, le caractère مزاجی وخلق وطبیعتی تعدیل ایتمک ـ ملایمتلندرمک ـ یوموشتمق

On dit aussi, Adoucir l'air d'un visage, pour dire, le rendre moins dur چهرەیە ایراث طلاوت وحلاوت ایتمک

Il signifie encore, apaiser A. تسکین ـ ایراث الرفق والملایمة P. نرمی بخشیدن T. یواشلندرمق || Adoucir la colère de quelqu'un بر کمسنەنک غضبنی تسکین ایتمک ـ بر کمسنەنک آتش تند خیز عنف وغضبنە افراغ ماء رفق وملایمت ایتمک

S'ADOUCIR. A. کسب السکونة ـ کسب الملاینة ـ کسب الملایمة ـ کسب الاعتدال P. نرمی پذیرفتن T. یواشلنمق ـ یومشمق || Le temps commence à s'adoucir هوا کسب سکونت وملایمتە یوز طوتدی Son humeur s'adoucit مزاجی کسب ملایمت ایتمکدەدر Sa voix s'adoucit صداسی ملایمت ایدر

Adouci. A. قرین الملایمة ـ قرین السکونة ـ مقارن التعدیل

يواشلنمش .T اعتدالپذير ـ سكونت يافته ـ نرمى پذير .P

ADOUCISSANT. Remède qui adoucit .A ملطف pl. ملطفات بكا .P نرمساز .T يموشديجى || Donnez-moi des adoucissants ادويهٔ ملطفه وير Elixir adoucissant اكسير ملطف

ADOUCISSEMENT. Action par laquelle une chose est adoucie .A ملايمت .P نرمى .T يوموشقلق || Il paraît quelque adoucissement dans son état حالنده نوعمّا آثار ملايمت مشاهده اولنور La censure est tempérée par quelque adoucissement تعريض وتعييبى بعض اسباب ملايمت ايله تعديل اولندى Il a rendu son tableau beaucoup plus beau par l'adoucissement des contours بو تصويرك اطرافنده تعيد قلنان بعض اسباب ملايمت برقات دخى تزايد حسننه سبب وعلّت اولمشدر

Il se prend figur. pour soulagement .A خفّت .P سبكى .T يكنلك || Il y a quelque adoucissement dans ses maux آلام واكداربنده فى الجمله خفّت كلدى Rien ne peut apporter le moindre adoucissement dans sa douleur كدرينه ادنا مرتبه خفّت كتوره جك بر شئ يوقدر

Il se dit encore du temps || Il y a quelque adoucissement dans le temps هواده بر نوع اعتدال وملايمت پيدا اولدى ـ سكونت پيدا اولدى

Il se dit aussi figur. en parlant des choses morales, et signifie, accommodement, tempérament .A صورة ـ جهت التعديل التعديل والتسويه || Ne saurait-on trouver d'adoucissement à cela? بو مادّه ده عجبا بر كونه تعديل وتسويه صورتى بولنمق ممكن دكلميدر On trouve des adoucissemens à toutes choses هر شيئده بر كونه صورت تعديل بولنور Les affaires sont fort aigries entre eux, on y cherche quelque adoucissement بينلرنده در دست اولان مادّه لر زياده سيله كسب حدّت ايتمش اولديغندن بر كونه تعديل وتسويه صورتى تداركنه بذل همّت اولندى

ADOUÉ. Terme de chasse. Accouplé, apparié. .A مثنى .P دو .T بدو ايكيشر || Les perdrix sont adouées ككلكلر ايكيشر ايكيشر يورر

ADRAGAN. Sorte de gomme .A كثيرا .T كتره

ADRESSANT. Qui est adressé .A مخاطب || Lettres patentes adressantes au Parlement پارلامنتويه خطاباً ويريلان بر قطعه برات

ADRESSE. Suscription d'une lettre .A عنوان المكتوب .P برنامه .T مكتوب ظرفى اوزرى || Envoyer une lettre à son adresse بر قطعه مكتوبى عنوان ظرفى موجبنجه محلّنه ارسال ايتمك

Il signifie aussi, indication de la personne et du lieu .A تعريف الاسم والمحلّ .P تعريف نام كسى وجاى اقامتش .T صحيحه آدى ويوردى بللوردجك كاغد || Une adresse sûre خطايه مقرون تعريف اسم ومحلّ Une fausse adresse مقارن تعريف اسم ومحلّ تعريف Je vous donnerai mon adresse اسم ومحلّى محتوى اقتضا ايدن كاغدى سكا اعطا ايده جكم

On dit, Faire tenir des lettres à leur adresse مكتوبلرى مكتوبلرى ـ عنوانلرى موجبنجه محلّلرينه ايصال ايتمك ظرف اوزرنده محرّر الاسم محلّلره تسيير وايصال ايتمك

Adresse. Lettre de respect ou de demande, adressée au Souverain par un corps politique .A محضر .P محضر كونه عريضه .T محضر || On a fait une adresse pour telle demande فلان استدعايى حاوى محضر كونه بر قطعه عريضه ترتيب محضر كونه بر قطعه عرضحال ـ ايلديلر

ADRESSE. Dextérité pour les choses du corps .A لباقت ـ نذابت .P لوسانه ـ چيره كارى .T اوزلق ـ چاپكلك || Il fait toutes les choses avec adresse هر كار وعملى چيره كارى ايله اجرا ايدر Il a beaucoup d'adresse à faire toutes ces exercices بو تعليمارك جملهسنى كمال لباقت ايله اجرا ايدر

Et dextérité pour les choses de l'esprit .A فراست ـ حذاقت ـ مهارت ـ ثقافة العقل ـ نوقت .P استادگى ـ زيركى .T اوزلق || Adresse d'esprit ثقافت عقل Il faut manier cette affaire avec adresse بو مصلحتى بالفراسة والمهاره اداره ايتمك استاداته اداره ايتمك اقتضا ايدر ـ كركدر Il a tiré cela de lui par adresse بو شيئى فلان كمسندن ماهرانه جلب ايلدى

On appelle, Tour d'adresse, un tour de subtilité de main .A خفّة اليد .P چاپكدستى .T ال چاپكلكى || C'est un homme qui fait des tours d'adresse خفّت يد ايله صنعتلر اجرا ايدر بر آدمدر

Tour d'adresse, se dit d'un tour de finesse d'esprit .A حيله pl. حيل .P رنگ .T دوباره || Il lui a joué un tour d'adresse بر دوباره ـ بر رنك ايتدى ـ فلانه حيله ايلدى ايلدى

On appelle, Adresses de style, certaines tournures fines de

style *A.* حيلة الكتابة *T.* حيلهٔ كاتبه

ADRESSER. Envoyer *A.* بعث ـ تسيير ـ ارسال *P.* فرستادن *T.* كوندرمك || Adresser une lettre à quelqu'un فلانك طرفنه بر قطعه مكتوب بعث وتسيير ايتمك Vous n'avez qu'à me l'adresser à un tel endroit طرفمه واصل اولمق ايچون فلان محله ارسال ايتسهك كافيدر Vous adresserez vos lettres à un tel, pour me les faire tenir مكتوبلريكى يدمه تسليم اولنمق ايچون فلانك طرفنه ارسال ايليهسك Vous m'avez adressé un homme qui n'a pu me rendre raison de rien طرفمه بر ادم ارسال ايلدك كه هيچ بر شيئده جواب ويرهمدى

On dit, Adresser la parole à quelqu'un, pour dire, lui parler directement *T.* فلانك طرفنه ـ فلانه خطاب ايتمك توجيه كلام ايتمك

On dit aussi, Adresser ses voeux, adresser ses prières *T.* مطالب ومسئولاتنى فلان ـ مطالب ومسئولاتنى تبليغ ايتمك طرفنه ايصال ايتمك

Et adresser ses pas *T.* فلان ـ توجيه خطوات عزيمت ايتمك سمته عطف وجههٔ عزيمت ايتمك

S'ADRESSER. Aller trouver directement quelqu'un, avoir recours à lui *A.* مراجعت *P.* توجيه روى اميد كردن *T.* بركمسندنك طرفنه طوغريلوب يونلمق || Il faut s'adresser à un tel pour cette affaire بو خصوص ايچون فلانه مراجعت اولنملودر Je m'adresse à vous comme à la seule personne de qui je puisse espérer quelque secours اوّل وآخر اميد استعانت ايدهجك كمسهم اولمديغندن طرفكه مراجعت ايدرم Vous vous adressez mal ياكلش يره مراجعت ايدرسك A qui vous adressez-vous? à qui pensez-vous vous adresser? مراجعت ايلديككك كيمدر ومراجعت ايلديككك آدم كيمدر ظنّ ايدرسك

On dit, qu'une lettre s'adresse à un tel مكتوبك عنوانى بومكتوبك عنوانى فلانك اسمنه محرّردر ـ فلانه خطابدر

On dit d'une chose qui concerne quelqu'un, qui le désigne dans le discours, Cela s'adresse à vous بو كلام سكا راجعدر ـ سكا خطابدر

ADRESSER, signifie aussi, toucher droit où l'on vise *A.* اصابت *P.* محلنه وارمق ـ محلنه يتشمك *T.* بآماج مقصود رسيدن || Adresser au but هدف مقصوده ـ غرضه اصابت ايتمك Vous avez bien adressé هدف مقصوده اصابت ايتمك مصيب اولدك

ADRESSÉ. *A.* مرسل ـ مبعوث *P.* فرستاده *T.* كوندرلمش *A.* معطوف *A.* خطاب اولنمش *T.* خطاب كرده *P.* مخاطب متوجّه ـ

ADROIT. Qui a de l'adresse *A.* صاحب اللباقة ـ لبيق *P.* اوز *T.* جست وچالاك ـ چيرهكار

Il se dit aussi de l'esprit *A.* ثقيف العقل ـ نوّاق ـ ماهر *P.* زيرك *T.* اوز || Il est adroit à ses exercices ايتديكى تعليملرده جست وچالاكدر Être adroit à manier les esprits اذهان ـ اذهان ناسك ادارهسنده صاحب مهارت اولمق جمهورك اداره وتصرّ فنده ثقيف العقل اولمق

ADROITEMENT. D'une manière adroite *A.* باللباقة *P.* چيره با چيره دستى ـ كارانه *T.* اوزلولق ايله || Il fait adroitement des armes چيرهكارى ولباقت ايله اعمال اسلحه ايدر

Il se dit aussi de l'esprit *A.* بثقافة العقل ـ بالمهارة *P.* زيركانه *T.* اوزلولق ايله || Il a conduit cette affaire fort adroitement بو مصلحتى بغايت ماهرانه اداره ايلدى

ADULATEUR. Flatteur *A.* مداهن *P.* خوش آمد گوى *T.* لئيم المزاج بر مداهن || يلتاقليجى Lâche adulateur Les adulateurs ont perdu ce prince مداهنلر بوحكمدارك سبب اضمحلالى اولمشلر در C'est un perpétuel adulateur دائم الاوقات مداهنه ايله مألوف بر آدمدر V. aussi Fla..eur

ADULATION. Flatterie *A.* مداهنه *P.* خوش آمد ـ سخن خوش آمد گويى *T.* يلتاقلق || Il y a de l'adulation à cela بوماددهده مداهنه واردر V. aussi Flatterie.

ADULTE. Qui est parvenu à l'adolescence *A.* بالغ ـ مراهق يكتلك *T.* بسال خردمندى رسيده *P.* فى سنّ المراهقة || Il n'est pas encore adulte هنوز سنّ مراهقه يه حالنه يتشمش بالغ دكلدر

ADULTÉRATION. Action de gâter et de dépraver ce qui est pur *A.* اغتشاش *P.* دغل سازى ـ غلّ آميزى *T.* حيله قاتمه || L'adultération des monnaies est un délit capital اغتشاش دراهم ودنانير تهمتى جنايات واجبة العقوبتدن معدود در

ADULTÈRE. Qui viole la foi conjugale *A.* فاسق ـ فاجر pl. فسقه ـ زانى *P.* زناكار *T.* اهلنه خيانت ايدن || Époux adultère زوج فاسق Commerce adultère معاملهٔ زناكارانه Amour adultère عشق فجور آلود Une femme adultère فاسقه بر خاتون زانيه خاتون ـ

Il se dit aussi au sens de mélange vicieux *A.* مشوب ـ

ترکیب مغشوش Mélange adultère مزج مغشوش Composition adultère حیله قاتلمش P. ملوث T. دغل آلود ـ غل آلوده مغشوش || حیله قاتلمش بر ترکیب ـ

Il signifie aussi, violement de la foi conjugale *A.* فسق ـ زنا ـ فجور *P.* زناکاری *T.* اهله خیانتلک || Commettre un adultère ارتکاب فسق وفجور ایتمک

On appelle, Double adultère, l'adultère commis par un homme et une femme mariés *A.* فسق الطرفین || Enfant d'un double adultère عن فسق الطرفین حاصل اولمش ولد

ADULTÉRER. Falsifier un remède *A.* تغشیش ـ غش *P.* غل آلود ساختن *T.* حیله قاتمق || Il est de l'intérêt des malades qu'on n'adultère pas les médicamens ادویه‌نک عدم تغشیشی مرضایه کوره اهمّ اموردن معدود در

ADULTÉRIN. Qui est né d'adultère *A.* ولد الزنا pl. اولاد الزنا *P.* حرامزاده ـ غیر زاد *T.* پیچ

ADUSTE. Qui est brûlé. Il ne se dit que des humeurs du corps *A.* محترق *P.* سوخته *T.* یانق ـ یانمش || Humeur aduste خلط محترق Sang aduste یانمش قان ـ دم محترق

ADVENTIF. Il se dit des biens qui arrivent soit par succession collatérale, soit par la libéralité d'un étranger *A.* عارضی الظهور *P.* از راه نا راست آمده *T.* ظهورات مقولدسی || Biens adventifs طهورات مقولدسی ـ املاک عارضی الظهور اولان اموال

ADVERBE. Mot invariable que l'on joint à un verbe ou à un adjectif, pour en exprimer quelque circonstance ظرف || Adverbe de lieu ظرف المکان Adverbe de temps ظرف الزمان Adverbe de quantité ظرف العدد Adverbe de qualité ظرف الحال

ADVERBIAL. Qui a la signification de l'adverbe *A.* ظرفی ـ متضمن الظرفیة

ADVERBIALEMENT. Dans un sens adverbial *A.* علی وجه الظرفیة

ADVERBIALITÉ. Qualité d'un mot qui est considéré comme adverbe *A.* ظرفیت || Il y a des mots dont l'adverbialité est accidentelle معنای ظرفیت بعض کلماتده عارضیدر

ADVERSAIRE. Celui qui est opposé *A.* خصم pl. خصما *P.* هماورد ـ هماویز *T.* ضداولان || Vaincre son adversaire خصمه غلبه ایتمک ـ اوزرینه حائز رهینهٔ فوز وغالبیت اولمق

ـ خصمی مقاومتدن عاجز قلمق Désarmer son adversaire خصمک بارای مقاومتنی رهین کسر وشکست ایتمک Ménager son adversaire خصمی مدارا ـ خصمنه مدارا ایتمک Écraser son adversaire خصمی مضمحل وخراب ایله قوللنمق Adversaire puissant خصم قوی الاقتدار Adversaire généreux علوّ جناب ایله مألوف بر خصم ـ خصم عالیهمت

Il se dit aussi, de celui qui est d'un parti, d'une opinion contraire *A.* مخالف pl. مخالفین *P.* خلافگیر *T.* ضدّ طرفی || Il est mon adversaire بنم خلافگیرمدر طوتان

ADVERSATIF. Terme de Grammaire. Il ne se dit qu'en cette phrase: Particule adversative. C'est une particule qui marque quelque opposition, quelque différence entre ce qui la précède, et ce qui la suit *A.* ادات الاستدراک

ADVERSE. Contraire *A.* مخالف *P.* نا سازکار ـ نا هموار *T.* ضدّ || Fortune adverse بخت نا سازکار

En termes de Barreau, on dit, Partie adverse, pour dire, la partie contre qui on plaide *A.* خصم V. Adversaire.

ADVERSITÉ. L'état d'une fortune malheureuse *A.* شدّت ـ منکوبیت ـ نکبات pl. نکبت ـ ضرّا ـ شداید pl. شدیده کجروی ـ سختی ـ فلکزدگی ـ بد بختی *P.* ادبار ـ الحال فلک *T.* بختسزلک || Tomber dans l'adversité گرفتار مطمورهٔ منکوبیت اولمق Les adversités que Dieu nous envoie ارسال الهی اولان شداید دهر Être constant dans l'adversité وقت حال منکوبیتده اظهار ـ ضرّا ونکبتده قوی القلب اولمق استیلای ثبات ومتانت ایتمک Succomber à l'adversité شدّت وضرّاده دوچار فتور اولمق Sa vie était mêlée d'adversité et de prospérité ایام عمری سرّا وضرّا ایله مخلوط مدّت عمری گاه اقبال ورفاهت وگاه ادبار ـ ایدی وشدّتدن عبارت ایدی

Il se dit aussi, d'un accident fâcheux *A.* مصیبت pl. مصایب ـ بلیات pl. بلیه ـ نوازل pl. نازله ـ نوایب pl. نائبه *P.* واژگونی بخت *T.* بلا || Il a soutenu de grandes adversités عظیم بلالر ـ مصایب جسیمه‌ده اظهار صبر وتثبت ایلدی Il a eu de grandes adversités à essuyer عظیم وجسیم نوایب دهره دوچار اولمشدر

AÉRER. Donner de l'air *A.* عرض الی الهوا *P.* هوا دادن *T.* هوالندرمک

AÉRÉ, en parlant de la situation d'une maison, signifie, exposé.

à l'air *A.* مروحه *P.* جای باد خیز *T.* روزکار طوقنور یر —
روزکار اوغراتی بر || Une maison bien aérée مروحه‌ده کائن
روزکار اوغراتی یرده بر خانه — بر باب منزل

AÉRIEN. Qui appartient à l'air *A.* هوائی *P.* هوائی *T.* هوایه
متعلق || Corps aérien جرم هوائی Les démons aériens شیاطین
هوا Esprits aériens ارواح هوائیه

AÉRIFORME. Fluide qui a les propriétés physiques de l'air *A.*
مایع هوائی الصفة *P.* آبی هوائی *T.* هوا طبیعتلو صویق

AÉROGRAPHIE. Description, théorie de l'air *A.* وصف الاحوال
الهوا

AÉROLOGIE. Traité sur l'air *A.* بحث فی علم الهوا

AÉROMÈTRE. Instrument à mesurer l'air *A.* میزان الهوا —
مقیاس الهوا *P.* ترازوی هوا *T.* هوا اولچکی

AÉROMÉTRIE. Science qui a pour objet les propriétés de l'air,
et qui en mesure et calcule les effets *A.* فنّ الوزن الهوا

AÉROSTAT. Espèce de ballon, au moyen duquel on s'élève
dans l'atmosphère à une certaine hauteur *A.* مرکب سیّار فی
الهوا *P.* مرکب هوا نورد *T.* هوایه اوچان مرکب || L'aéros-
tat s'élève jusqu'à ce qu'il ait atteint une couche d'air où il
soit en équilibre سیّار هوا اولان مرکب حال موازنده توقف
ایده بیلدجک هوانک بر طبقه‌سنی ادراک ایدنجیه قدر
بالایه طوغری صعود ایدر

AÉTITE. Espèce de pierre *A.* حجر الولادة — حجر العقاب *P.*
سنگ عقاب *T.* قرطال طاشی

AFFABILITÉ. Qualité de celui qui reçoit avec bonté et douceur
A. خلاقة الطبع — طلاوة الوجد — طلاقة الوجد — بشر وبشاشت
P. کولر — طاتلو خوبلولق *T.* خنده روبی — شیربنخویی
بشر وبشاشت ایله || یوزلیلک Recevoir avec affabilité
غایة الغایه طلاوت Il a beaucoup d'affabilité تلقی ایتمک
وجهی وار در L'affabilité de ce prince lui gagne tous les coeurs
بو حکمدارک مجبول اولدیغی خلاقت طبع جلب قلوب
عامّدیی مؤدّی اولور

AFFABLE. Celui qui a de l'affabilité *A.* بشوش — طلیق الوجه
— طاتلو خویلو *T.* خنده رو — شیربنخو *P.* خلوق المزاج —
کولر یوزلو

AFFABULATION. Sens moral d'une fable *A.* حصّة من القصّه
P. معنای حکتنمای داستان *T.* قصّه‌دن حصّه

AFFADIR. Rendre fade *A.* افساد — ایراث البشاعة — ابشاع
الطعم *P.* بد مزه کردن *T.* طاتسزلتمق || Affadir un ragoût,
en y mêlant quelque chose de trop doux بر طعامک ایچنه
زیاده حلاوتلو نسنه قاتمغله طاتسزلندرمک

On dit figur. Affadir un discours par des pensées et par des expres-
sions affectées تکلف وتصنعدن عبارت بعض معانی وتعبیرات
کلامک مذاقنی — ایله کلامه ایراث بشاعت ایتمک
کلامی طاتسزلتمق — بوزمق

AFFADISSEMENT. Effet que produit la fadeur *A.* غثیان *P.*
دژمنش *T.* کوکل بولانمه‌سی || Affadissement de coeur غثیان
نفس

Figur. || Il loue jusqu'à l'affadissement ایراث غثیان
ایده‌جک مرتبه‌لرده مدح وثنا ایدر

AFFAIRE. Chose à faire *A.* خصوص pl. خصوصات — مصلحت
pl. مصالح — امر pl. امور *P.* کار *T.* ایش || Affaire importante
مصلحت مهمّه — مصلحت مهمّه Affaire de conséquence مصلحت معتنا
بها Affaire agréable مصلحت مطبوعه épineuse مشتبک ومشتبه
بر مصلحت difficile کار دشوار — بر مصلحت مشکل Je suis
à présent de loisir; je n'ai aucune affaire الحالة هذه مصلحتدن
فارغم بر درلو شغلم یوقدر Dites-moi la place que vous dési-
rez, j'en fais mon affaire بکا ایسدک دیلر منصبی قنغی
ایش ایدینورم استحصالنی اسباب آیاده افاده Il est fort oc-
cupé, il a bien des affaires بغایت اولدیغندن مصلحتی
مشغولدر Il a mille affaires ایله امور ومصالح هزار هزاران
متحمّلدر Je suis accablé d'affaires اقتدارم قاصت ایله امور بار
دو تا در Il a affaire ایشی واردر — مصلحتی وار در Il est en af-
faires ایشده در — مصلحتده در L'affaire du salut est la plus
grande d'un chrétien بر مؤمنک اقدم اموری نجات جاندر

On dit, Faire affaire, pour dire, conclure, terminer une af-
faire *A.* تنظیم المصلحة *P.* کار پرداختن *T.* ایش کورمک
ایش بتورمک —

On dit ironiquement, qu'un homme a fait une belle affaire ایو
ایش کوردی

Il se dit particulièrement des procès *A.* دعوا pl. دعاوی —
منازعه pl. منازعات *P.* ستیز *T.* نزاع — دعوا || Il y a une
grande affaire au Conseil, au Parlement مجلس شوراده ویاخود
پارلامنتو تعبیر اولنور مجلسده بر دعوای عظیم رؤیت
اولنمقده در Cet avocat est chargé d'une affaire d'éclat بو دعوا
وکیلی شهرتی موجب اوله‌جق دعوایی در عهده ایتدی

Pourquoi perdre tant de temps pour une affaire de rien? لا شئ مقولەسی بر منازعه ایچون بو درجەده ارتکاب زحمته موجب ندر C'est une affaire de grande discussion, de longue discussion مباحثهٔ عظیمه ومدیدەیه محتاج بر دعوا در Une affaire embrouillée بر دعوای پیچاپیچ - معقد بر دعوا embarrassée طولاشقلو بر دعوا enveloppée مغلق بر دعوا favorable خیرلو بر دعوا extraordinaire خارق عاده بر دعوا Une affaire criminelle جرم وجنایت دعواسی Son affaire se rapportera, se videra bientôt دعواسی قریباً ضبط وفصل اولنه جقدر Il a un rapporteur qui expédie bien des affaires حسن صورت ایله دعوا بتورر بر وقایع کاتبنه مالکدر Le point, le secret, la fin de l'affaire دعوانک دقیقه یری وسرّی ومقصدی

Il se dit aussi, de toutes les choses qu'on a à démêler avec quelqu'un *A.* مادّه || C'est une affaire d'intérêt منفعته متعلّق بر مادّه در C'est une affaire d'honneur عرض وناموس مادّەسی بر مادّه در Sortir d'une affaire avec honneur بر مادّەدن عرض وشاننی وقایه ایدرک چیقمق Se bien tirer d'une affaire بر مصلحتدن حسن صورت ایله چیقمق Voilà le noeud de l'affaire مصلحتک عقدەسی اشته بو در S'entremettre d'une affaire بر مادّەده آرەیه کیرمک - توسّط ایتمک Se charger d'une affaire بر مادّەیی در عهده ایتمک Débrouiller une affaire شورش پذیر اولمش مادّەیی تسویه ایتمک

Il se prend aussi pour soin, peine *A.* غائله pl. غوائل *P.* اندیشه *T.* ایش کوچ || Fâcheuse affaire موحشه غائله Il a bien des affaires sur les bras باشنده خیلیدن خیلی غائلەلر وار در Il a une mauvaise affaire sur le corps باشنده بر غائلهٔ وخیمه وار در Si vous vous brouillez avec cet homme-là, vous vous attirerez des affaires بو آدم ایله بوزشەجق اولور ایسەک باشنه نیچه غائلەلر جمع ایتمش اولورسک Cela lui a fait une affaire avec quelqu'un بو کیفیت کندو یه بر غائله اولدی Il m'a fait une affaire avec quelqu'un فلان کشی ایله بینمزده غائله پیدا ایتدیردی Ses amis l'ont tiré d'affaire فلان کشی یی احبّا وخیرخواهانی بو غائلەدن صییروب چیقاردیلر Il a si bien fait, qu'il s'est mis hors d'affaire بو رتبەده عاقلانه حرکت ایلدیکه غائلەیی بسبتون اوزرندن دفع ایلدی Il ne veut point d'affaire غائلەدن حظ ایتمز

Il se dit particulièrement des actions de guerre *A.* وقعه - واقعه pl. وقایع - محاربه *P.* پیکار *T.* جنک || C'est un homme qui a vu bien des affaires حروب ووقایع عدیده کورمش بر آدمدر Il a toujours bien fait dans toutes les affaires où il s'est rencontré جمله سنده بولندیغی محارباتک اثبات مهارت ایتمش بر آدمدر Il fit des merveilles dans la dernière affaire مؤخراً وقوعه کلمش محاربەء معجزه نماده کسب امتیاز ایتمشدر L'affaire fut quelque temps disputée نتیجهٔ محاربه طرفین بیننده خیلی مدّت رهین کشمکش منازعه وتعنّد اولمشیدی

Il se dit aussi, de ce qui regarde la levée des deniers publics, la gestion des finances *A.* مصلحت میریّه pl. مصالح امر میری - میریّه pl. امور میریّه || Il est intéressé dans les affaires du Roi پادشاهک مصالح میریەسنه علاقدسی وار در Il a commencé par une petite recette, présentement il est dans les grandes affaires مقدّما بعض تحصیلات جزئیّه خدمتندن بدا ایله شمدی میرینک امور جسیمەسی ایچنده در Il a bien tiré de l'argent des affaires qu'il a faites اداره ایلدیکی مصالح میریەدن اموال کثیره جلب ایده بیلدی Il embrasse toutes sortes d'affaires مصالح میریەنک جمیع انواعنی استیعاب ایدر Il propose une affaire qui parait bonne عرض ایلدیکی میری یه متعلق مصلحت نافع ومستحسن کورینور

Affaire, est aussi un terme général qui s'emploie pour exprimer toutes sortes de choses, et que l'on substitue à la place des termes propres de chaque chose *A.* امر *P.* کار *T.* شئ - ایش Ainsi en parlant d'une victoire, on dit, C'est une grande affaire بر امر جسیمدر Affaire glorieuse شان وشکوهی مستلزم بر امر

En parlant d'un mauvais succès, on dit, c'est une affaire fâcheuse بر کیفیت موحشه در - بر امر موحشدر

Et en parlant d'une entreprise, on dit que c'est une affaire aisée امر آساندر - امر اسهلدر malaisée کار دشوار - امر مشکل Vous me contez là une étrange affaire بر امر غریب نقل ایدرسک Le bon de l'affaire est . . . امرک حسنی بو در که Ce que vous dites là est une autre affaire دیدیککک کلام امر آخر در

Affaires, au pluriel se dit, de toutes les choses qui concernent les intérêts publics et particuliers *A.* pl. امور - احوال || Affaires publiques امور عباد - امور واحوال عامّه Affaires d'État امور ملک وسلطنت Ce ministre est chargé de toute la conduite des affaires du Roi امور خاصّهٔ شاهانەنک ادارەسی جملهٔ فلان وکیلک عهدەسنه محوّلدر Le train, le courant

des affaires مجرای امور ـ سیاق وسباق امور Affaires urgentes امور ضروریهٔ مستعجله ـ امور ضروریه Pour les expresses affaires du Roi نفس همایونه مخصوص ـ امور مخصوصهٔ پادشاهی ایچون Les affaires d'une ville امور بلده ـ امور واحوال ایچون Un homme dont les affaires sont en bon état اموری حسن حالده en mauvais état اموری منتظم بر آدم ـ اولان بر آدم اموری Ses affaires sont nettes, claires اموری پاک مختل وپریشاندر Donner, mettre ordre à ses affaires اموربنه رابطه ومنتظمدر ویرمک واموربنی حسن نظام ورابطه‌یه وضع ایتمک Affaires domestiques امور بیتیه Il a un homme d'affaires fort négligent بغایت مهمل بر مدبر اموری وار در Ce ne sont pas là mes affaires بکا متعلق اموردن دکلدر Pourquoi en parlez vous, sont-ce là vos affaires? بو صحبته نیچون مداخله سنک وظیفه‌کدن خارج ـ ایدرسک سنک نه اموركدر اموردندر

On dit pour exprimer l'aptitude de quelqu'un à traiter les affaires, qu'il entend les affaires ادراک ـ تمییز اموره مقتدر در عقل کار Il a le génie des affaires اموره ید طولاسی وار در رؤیت Il est habile en affaires پردازی ومهمسازی‌یه مالکدر ایش ـ کار شناس آدم ـ کاردان آدمدر ـ اموره ماهر وحاذقدر بیلور آدم

On dit familièrement, Faire ses affaires, pour dire, satisfaire à ses besoins naturels *T.* قضای حاجت ایتمک

On dit, Avoir affaire de, pour dire, avoir besoin de *A.* احتیاج *P.* محتاج شدن *T.* محتاج اولمق || J'ai affaire d'argent اقچه‌یه محتاجم ـ اقچه‌یه احتیاجم وار در J'ai affaire de vous سکا احتیاجم وار در

On dit, Avoir affaire à quelqu'un, avec quelqu'un, pour dire, avoir à lui parler || J'ai affaire à lui فلان ایله ایشم وار Il faut les laisser, ils ont affaire l'un à l'autre فلان ایله سویلشه‌جکم وار در ـ در حاللربنه ترک ایتملو در زیرا بری برلرینه J'ai affaire à des gens difficiles صعب المزاج آدملر ایله ایشم وار در سویلشه‌جکلری وار در

Et avoir affaire à quelqu'un, pour dire avoir contestation *A.* مجادله ـ منازعه *P.* گفتگو *T.* دیدی قودی ـ چکشمه || Il faut prendre garde à qui on a affaire برکمسنه کیمک ایله چکشدیکی Il verra à qui il a affaire کیمک ایله ملا حظه ایتملو در Si on l'attaque, on aura منازعه‌سی اولدیغنی آکلایه‌جقدر

affaire à moi فلانه تعرض اولنور ایسه بنم ایله چکشمک لازم کله‌جکدر

AFFAIRÉ. Qui a bien des affaires *A.* کثیر الاشغال *P.* کاردار *T.* ایشی چوق || Il est si fort affairé, qu'il n'a pas une heure à lui شول رتبه‌ده کثیر الاشغالدر که بر دقیقه بیله خالی وقتی یوقدر

AFFAISSEMENT. État de ce qui est affaissé *A.* حال الانقیاص ـ هبوط *P.* نشست *T.* باصقلق ـ چوککلک || L'affaissement des terres چوککلکی ـ ترابک حال انقیاصی Figur. || J'ai trouvé ce malade dans un grand affaissement بو مریضی بغایت یک چوکمش بولدم ـ مهبوط الحال بولدم

AFFAISSER. Faire que des choses qui sont l'une sur l'autre s'abaissent *A.* اهباط *P.* نشستگی آوردن *T.* آشاغیلندرمق ـ یتافلندرمق || Les pluies affaissent les terres کثرت امطار ترابی یتافلندیرور

Il signifie aussi, faire ployer sous le faix *A.* ابراث الانقیاص *P.* فرو روانیدن *T.* چوکدیرمک || Une trop grande charge de blé a affaissé le plancher de ce grenier ذخیره‌نک چوق یوکی انبارک دوشمه‌سنی چوکدیردی

S'AFFAISSER *A.* انقیاص *P.* فرو رفتن ـ نشستن *T.* چوکمک || Les terres rapportées sont sujettes à s'affaisser آخر محلدن نقل اولنمش تراب عادتا مائل انقیاصدر Ce monceau de foin s'est affaissé de tant de pieds بو اوت بیغنی شو قدر آشاغی ایندی ـ ذراع چوکدی Un plancher qui commence à s'affaisser چوکمه‌یه ـ مشرف هبوط وانقیاص اولمش دوشمه بوز طوتمش دوشمه

On dit figur. d'un vieillard qui se courbe, qu'il s'affaisse sous le poids des années متحمل اولدیغی بار سنین وعوام ایله قامت طاقتی خمگشته ـ کسب حال مهبوطیت ایلدی ودوتا اولمشدر

AFFAISSÉ. *A.* مهبوط ـ هبیط *P.* فرو رفته *T.* یتاقلنمش ـ چوکمش *A.* منقاص *P.* فرو رفته ـ نشسته *T.* آشاغیلنمش

AFFAITER. Apprivoiser un oiseau de proie *A.* تضریة الجوارح *T.* آلیجی قوش آلشدرمق

AFFALER. V. Abaisser.

On dit qu'un vaisseau est affalé, lorsqu'il est arrêté sur la côte par le défaut des vents, ou par les courants *A.* مجبور الی التوقف *P.* محتاج قرارگیری *T.* طورمغه محتاج اولمش

AFFAMER. Causer la faim *A.* تجویع ـ اجاعه ـ اقحاط ـ گرسنگی ـ گرسنگی آوردن *P.* ایقاع القحط والجوع ـ تغریث پیدا کردن *T.* قیتلغه اوغراتمق ـ آجقدرمق || Affamer une province مملکتده ایقاع قحط وجوع ایتدیرمک Vous ne faites que l'affamer, en lui donnant si peu à manger فلانه اولقدر غذای قلیل ویرمک تجویعدن غیری بر فائده‌سی یوقدر

AFFAMÉ. *A.* مبتلای بلای *P.* غرثان ـ مبتلا القحط والجوع قیتلغه اوغرامش ـ آجلغه اوغرامش *T.* گرسنگی

Figur. Qui a de l'avidité pour quelque chose *A.* ساهف ـ *T.* دلتشنه ـ تشنه *P.* حریص ـ منهمک ـ مبتلا السهاف منهمک شان || Être affamé de gloire استکلو ـ استکی چوق مبتلای ـ شان واقبال تشنه‌سی اولمق ـ واقبال اولمق حریص سهاف شان واقبال اولمق Affamé de nouvelles مبتلای سهاف حوادث واخبار ـ حوادث واخبار Je suis affamé de le voir دلتشنهٔ دیداری‌یم

On dit aussi, Écriture affamée, pour dire, une écriture trop deliée, trop maigre صیقشدیریلوب قیتلشمش بر یازو Et habit affamé, un habit dans lequel l'étoffe est trop épargnée صیقشدیریلوب قیتلنمش بر ثوب

AFFÉAGER. Donner une partie de son fief à tenir en fief ou en roture *A.* مقطوعاً ایجار ـ ایجار علی طریق المقطوعیة *P.* کسیم ایله کرایه *T.* بر وجه مقطوعیت بکراش دادن ویرمک

AFFECTATION. Attachement vicieux à dire, ou à faire quelque chose *A.* تصنّع pl. تصنّعات ـ جفلقه *P.* ریا ـ ریا کاری *T.* یاپمه || Il y a de l'affectation en tout ce qu'il fait, en tout ce qu'il dit کافهٔ افعال واقوالنده بر نوع تصنّع وار در Affectation de langage نطق وکلامده تصنع Il n'y a rien de naturel en lui, il est plein d'affectation en toutes choses کندوده طبیعی بر شیٔ یوقدر فی جمیع الامور التزام ریا وصنعت مألوف ایدر On ne saurait le corriger de ses affectations اولدیغی ریا کاری وتصنعده قابل اصلاح دکلدر Une de ses affectations est de dire que.. اطوار تصنّع آثارندن بری بو کلامی سویلمکدر که

AFFECTER. Marquer une espèce de prédilection et d'attachement *A.* اظهار العلاقة البال ـ اظهار الرغبة *P.* علاقهٔ خواهش ـ هوس ایتمک *T.* دلبستگی نمودن ـ دروں نمودن هوسکار اولمق ـ کوسترمک || Affecter une place بر منصبه

هیچ بر کمسنه‌یه راغب وهوسکار اولمق Je n'en affecte aucun علاقهٔ قلبم یوقدر ـ هوس ورغبتم یوقدر

Il signifie aussi, faire un usage vicieux de certaines choses *A.* التزام الریاء والصنعة ـ التزام التصنع *P.* ریا کاری نمودن *T.* یاپمه قوللنمق || Affecter certains mots, certaines façons de parler, certains airs, certains gestes بعض الفاظ وتعبیرات استعمالنده وبعض کونه اوضاع واطوار اظهارنده التزام تصنع ایتمک Affecter un langage extraordinaire غریب ونا معتاد بر لسان قوللنمسنده التزام تصنع ایتمک

Il signifie aussi, faire ostentation *A.* ظاهراً ـ ارائة الصورة *P.* ارائة الصورة *T.* عرض کالا کردن ـ نمایش کردن کوسترش || ظاهرده کوسترمک ـ ایتمک Affecter de paraître savant عرض کالای ـ ظاهرده عالم ودانشمند صورتنی کوسترمک نفسنی عالم کوسترمک ـ علم وهنر ایتمک Affecter une grande modestie, une grande humilité ظاهرده کمال خضوع ومسکنت وغایت اعتناق وعصمت صورتنی کوسترمک

Il signifie aussi, prendre quelque chose à tâche *A.* التزام || Il affecte un air distrait استغراق ذهن صورتنی التزام ایدر

Il se prend aussi pour Rechercher une chose avec ambition, s'y porter avec ardeur *A.* اطماح النظر ـ احتراص ـ انهماک الرغبة *P.* چشمدوز هوس وآرزو شدن ـ خواهشمند بودن *T.* کوز دیکمک ـ استکلو اولمق || Affecter le pouvoir suprême حکومت علیا رتبه‌سنه ـ حکومت علیا رتبه‌سنه منهمک اولمق Affecter le premier rang مرتبهٔ اطماح نظر رغبت ایتمک اولی‌یه چشمدوز حرص وآز اولمق

AFFECTER. Destiner une chose à un usage *A.* تخصیص *P.* بفلان چیز سپردن ـ مخصوص کردن *T.* تخصیص ایتمک || Affecter un fonds de terre pour l'entretien de quelques prêtres بر قطعه عقاری بعض رهبانک نفقه‌سنه تخصیص ایتمک Affecter une rente au paiement d'une dette بر ایرادی فلان دینک اداسنه تخصیص ایتمک

Figur. Exprimer la disposition qu'ont certaines substances à prendre certaines figures *A.* اتخاذ ـ اخذ *P.* پذیرفتن ـ گرفتن *T.* قبول ایتمک || Le sel marin affecte dans sa cristallisation la figure cubique ملح بحری حال انجمادده شکل مکعبی قبول ایدر ـ اخذ ایدر

Il signifie aussi, faire une impression fâcheuse *A.* ایقاع الضرر *P.* گزند رسانیدن *T.* طوقنمق ـ ضرر ایرشدرمک ||

Il est à craindre que le trop grand usage d'un remède si chaud n'affecte la poitrine avec le temps بو رتبده حارّ اولان دوانك افراط اوزره استعمالی مرور ايّام ايله صدره مروروقت ايله صدره ايقاع ضرر- طوقنمق احتمالی واردر ايتمك احتمالی وار در

Il signifie aussi, faire impression, toucher *A.* تأثير *P.* كارگر شدن *T.* طوقنمق || Cette pièce est dans les règles, mais elle n'affecte point les spectateurs بو فصل قواعد لازمدسند رعايت اولندرق ادا اولنمشيكن تماشا ايدنلره اصلا تأثيرى يوقدر Cet événement l'a beaucoup affecté بو حادثه قلبنه غاية الغايد دروننه طوقندى - تأثير ايلدى C'est un homme qui s'affecte aisément فلان جزئى شيدن متأثر اولور بر ادمدر

Affecté || Un fonds de terre affecté à l'entretien de . . . فلان شيئه تخصيص اولنمش بر عقار Un geste affecté اشارت صورتنا اظهار رمز ريا كارانه - تصنع الود Humilité affectée التزام اولنمش خضوع ومسكنت Il est à craindre qu'il ne se fasse un dépôt sur la partie affectée بر عضوده اولمش المزده قرارگاه مادّه پيدا اولندجغى خوف اولنور

Il se prend aussi pour Affligé *A.* متألّم - متأثّر *P.* غمگين - اندوهناك *T.* تاسدلو || Il était vivement affecté de cette nouvelle بو خبردن از دل وجان متأثر اولمشيدى

AFFECTIF. Qui inspire de l'affection. Il ne se dit qu'en parlant des choses de piété *A.* مهيّج العشق - مشوّق العشق *P.* عشق انگيز *T.* عشق دپرشدريجى || Il parle des choses de Dieu d'une manière très-affective عظمت اتّصاف اوصافى يزدانيدن بحث ايتدكجه غايت الغايد مشوّق عشق اولدجق وجهله افادهٔ مرام ايدر Saint Bernard est un des Pères de l'Église les plus affectifs فلان ذات مبارك ائمهٔ دين ابچنده بغايت مهيّج عشق الهى اولمق شهرتيله كسب امتياز ايدنلرك بريدر

AFFECTION. Amour, sentiment qui fait qu'on se plait à quelque chose *A.* علاقة الفواد - نزوع القلب - نزوان القلب - اشتياق البال *P.* مهر عشق *T.* سوش - كوكل جكنمدسى || Tendre affection علاقهٔ فواد شفقت آلود Affection paternelle علاقهٔ بال اموت حنين پدرى - علاقهٔ ابوّت maternelle حنين مادرى Avoir de l'affection pour quelqu'un بر كمسنديه عقد علاقهٔ فواد ايتمك Mettre son affection à une personne ذات واحد حقنه حصر ايتمك علاقهٔ بالنى Il n'a d'affection pour rien هيچ بر شيئك حقنه عشق وهوسى هيچ بر شيئك عاشقلوسى دكلدر - يوقدر

Il se dit aussi, de l'ardeur avec laquelle on se porte à dire, ou à faire quelque chose *A.* اشتياق البال - غلبة الشوق *P.* دوسكارى - اشتياق دل وجان - اشتياق درون شعف *T.* جان قيزغينلغى || Se porter à quelque chose avec affection برشئى حقنه اشتياق بال ايله ميل ايتمك En parler d'affection فلان شيئه دائر اشتياق درون ايله بحث ايتمك

Il signifie aussi, impression fâcheuse dans toute l'habitude du corps, ou dans quelqu'une de ses parties *A.* سرايت الضرر - اصابت الضرر *P.* گزند رسى *T.* طوقنش - ضرر ايرشمه || Affection mélancolique سرايت ضرر سودا hysterique اصابت ضرر داء الرحم

AFFECTIONNER. Avoir de l'affection *A.* تعشّق - تعليق القلب - انتزاع القلب *P.* مهر بستن - دلداده بودن *T.* كوكل سومك - ويرمك || C'est une personne que j'affectionne فلان كشى انتزاع قلب ايله سوديكم ذواتدندر C'est une sorte d'étude qu'il affectionne بر نوع مطالعهٔ كتبدر عاشق ودلداده اولديغى

On dit, Affectionner quelque chose, pour dire, s'y intéresser avec affection *A.* هوس *P.* هوسكارى نمودن *T.* هوس ايتمك قاپلمق -

Affectionné. *A.* متعشّق - مشتاق - منزوع القلب *P.* دلداده *T.* دلبسته - سوكيلو - كوكل ويرمش -

C'est un terme aussi, qu'on emploie dans la souscription des lettres *A.* مشتاق *P.* دلداده *T.* سوكيلو || Votre très-humble et très-affectionné serviteur بندهٔ كمينه - عبد احقر ومشتاق ودلداده

AFFECTUEUSEMENT. Avec affection *A.* بالتعشّق - باشتياق البال *P.* مشتاقانه - با اشتياق درون *T.* جان سوشيله || Il lui parla fort affectueusement غايت اشتياق بال ايله سويلدى

AFFECTUEUX. Plein d'affection *A.* موجب التعشّق - متضمّن المحبّة *P.* عشق آميز - مهر افزا - اشتياق آلود - محبّتنما *T.* محبّتلو - سويش كوسترجى || Discours affectueux كلام محبّتى متضمّن - كلمات دلربا محبّتنما Paroles affectueuses اقوال مهر افزا Mouvement affectueux اهتزاز اشتياق آلود

AFFÉRENT. La part qui revient à chacun des intéressés dans un objet indivis *A.* حصّهٔ شايعة

AFFERMER. Donner à ferme *A.* تقبيل - اقطاع - على طريق

كسيمه باغلنوب *T.* مقطوع دادن *P.* المقطوعة تفويض والزام جفتلكنى اقطاع ويرمك || Un seigneur qui afferme sa terre ادخاليه ايدن ارض صاحبى On lui a affermé les droits d'entrée رسومى بر وجه مقطوعيت فلانه تفويض والزام اولندى

Il signifie aussi, prendre à ferme *A.* تقبل ـ مقطوعاً التزام كسيم ايله آلمق *T.* بر وجه مقطوعيت در عهده كردن *P.*

Affermé. *A.* مقطوعاً ملزم *P.* مقطوعاً داده *T.* كسيمه باغلنوب ويريلمش

AFFERMIR. Rendre stable *A.* تشييد ـ تأييد ـ تحكيم ـ احكام ـ محكم *T.* شكرف كردن ـ استوار كردن *P.* ترصين ـ ارصان ـ قلمق || قويلشدرمك ـ استحكام ويرمك Affermir une muraille ديواره استحكام ويرمك De l'opiat qui affermit les dents ديشلرى قويلشديرر علاج ـ احكام اسنانى موجب دوا

Il signifie aussi, rendre consistant ce qui est mou *A.* تشديد ـ تصليب ـ ايراث الشدة اولصلابة *P.* سخت كردن *T.* قاتيلندرمق || Le vin affermit le poisson خمر بالغه ايراث صلابت ايدر

Figur. Rendre plus assuré *A.* تثبيت ـ تقرير ـ تقوية ـ تأييد ـ ايقاع الثبات ـ ايراث الثبات والقوة ـ ايجاب الاستحكام ـ والاستقرار *P.* ايراث الرسوخ والمتانة ـ ارساخ ـ پايدار كردن ـ بر قرار كردن *T.* قوتلندرمك ـ استحكام ويرمك || Affermir le courage مايهٔ غيرت وجسارتنه ايراث ـ غيرتى تأييد ايتمك Affermir l'âme ثبات وقوت ايراث ـ قلبه قوت ويرمك ـ قوت قلب ايتمك Affermir quelqu'un dans une résolution, dans une croyance, dans une opinion بر كمسنه نك تصميم ايلديكى عزم وقرارى وذاهب اولديغى رأى واعتقادى ومتكلف اولديغى دين ومذهبى تأييد وتحكيم ايتمك Affermir l'autorité du Roi پادشاهك قوت حكومتنه استحكام ومتانت ويرمك Affermir le sceptre dans la main d'un Roi بر پادشاهك حامل اولديغى دبوس حكومتى دست تصرفنده مستقر وپايدار قلمق Cette victoire l'a affermi dans ses États اشبو فتح وغزا فلانك ملك وسلطنتنده وسيلهٔ ثبات واستقرار اولمشدر lui a affermi la couronne sur la tête تاج سلطنتى سر همايوننده بر قات دخى مستقر وپايدار ايلدى Cela vous doit affermir encore davantage dans votre sentiment بو كيفيت سنك فكر وضميركده بر قات دخى مدار تقويت اولمق كركدر Affermir le repos des peuples رفاه حال عبادى اساس قوى اوزره تأييد واحكام ايتمك Affermir la tranquillité publique امن وآسايش عامهيى مقارن ثبات واستقرار ايتمك S'affermir dans une résolution, dans un dessein بر كونه عزم وقرارده وفكر ونيتده كسب ثبات واستحكام ايتمك

Affermi. *A.* مستحكم ـ موثق ـ محكم ـ مشيد ـ رصين *P.* قرين ـ ثابت ـ مستقر *A.* قويلشمش *T.* شكرف ـ استوار ـ استحكام ـ قويلنمش *T.* رسوخ يافته ـ پايدار *P.* الرسوخ والمتانة بولمش

AFFERMISSEMENT. Conservation dans un bon état. Il ne se dit guère qu'au figuré *A.* بقا ـ استقرار ـ دوام *P.* پايدارى *T.* طيانقلق || L'affermissement de l'État, du trône, des lois, de la religion ملك ودولتك وتخت وسلطنتك وقوانين دوام وبقاسى ـ واحكامك ودين وشريعتك بقا واستقرارى L'amour du peuple envers le prince est l'affermissement de son trône بر پادشاهك تخت سلطنتده دوام واستقرارينه سبب اولان زير دستان ورعاياسنك كندو حقنده عشق ومحبتلريدر

AFFÉTÉ. Qui est plein d'affectation *A.* متصنع الاطوار *P.* شيوه‌كار با تصنع *T.* دوزمه يايمه طورلو || Elle ne serait pas désagréable, si elle n'était pas si affétée فلان خاتون اولقدر متصنعة الاطوار اولمسه نا مطبوعه دكل ايدى

Il se dit aussi des choses qui marquent de l'affectation *A.* باهر التصنع *P.* تصنع آميز *T.* يايمه || Mine affétée سيماى تصنع آميز Manières affétées اطوار باهر التصنع

AFFÉTERIE. V. Affectation.

AFFETTUOSO. Il se dit pour avertir qu'un morceau de musique doit être rendu avec une expression tendre *A.* بلحن الحزين *P.* با نواى دلسوز *T.* يانق ازكى ايله

AFFICHE. Feuille écrite pour avertir le public *A.* رقعة الاخبار ـ رقعة الاشاعة *P.* اخبار ورقپارهٔ *T.* خبر يافته‌سى

AFFICHER. Attacher un placard *A.* الصاق الرقعة الاخبار *P.* ورقپارهٔ اخبار بر سر ديوار پيوستن *T.* خبر يافته‌سى ياپشدرمق || Afficher une ordonnance بر قطعه امر ناميى الصاق رقعهٔ اخبار ايله عامه‌يه اعلان ايتمك

On dit par exagération: Non seulement je le dirai, mais je l'afficherai فلان شيئى يالكز سويلمك دكل هر طرفه خبر يافته‌لرى ياپشدروب عامه‌يه اشاعه ايده‌جكم

Et figur. Afficher le bel esprit, pour dire, vouloir passer pour bel esprit *A.* عرض الدعواء الرشد والكياسة *P.* عرض كالاى فراست فروشى كردن ـ فرهنكى *T.* فراست صاتمق

On dit aussi, Afficher sa honte, pour dire, la rendre publique *A.* تشهير الفضاحة *P.* رسوائی خودرا به عالم فاش کردن *T.* کندو رسوایلغنی فاش ایتمك

AFFIDÉ. À qui on se fie *A.* امين ـ مؤتمن ـ معتمد ـ معتمد *P.* اعتماد ستوار ـ سزاوار *T.* امين || Il lui fit dire par une personne affidée معتمد عليه بر كمسنه واسطه‌سيله اخبار ايلدی

AFFILER. Donner le fil à un instrument qui coupe *A.* امها ـ تذريب ـ ارهاف ـ تاليل *P.* تيز كردن *T.* زاغ ويرمك ـ || Affiler le tranchant d'un rasoir, d'un couteau كسكينلتمك ـ استره‌نك وبچاغك يلماننى تاليل وارهاف ايتمك يلماننى كسكينلتمك ـ يلماننه زاغ ويرمك

AFFILÉ. *A.* مذرب ـ مؤلول ـ مرهف ـ رهيف *P.* تيز كرده *T.* زاغلو ـ كسكينلنمش

Il se dit figur. d'une personne qui a beaucoup de babil *A.* ذرب اللسان ـ فتيق اللسان *P.* تيز زبان *T.* ديلى كسكين

AFFILIATION. Espèce d'adoption. Il se dit en parlant d'une compagnie qui en a affilié d'autres *A.* علاقة العزية *P.* پيوند نسبت *T.* نسبتلنمه || Il y a affiliation entre l'Académie Française et celle de Marseille فرانسه ومارسلياده واقع دارالعلوملر بيننده علاقهٔ عزيت وار در

S'AFFILIER. Il se dit de l'action d'une société qui reconnait une autre société comme dérivant d'elle *A.* اعتزا ـ تعزى *P.* با خود منسوب كردن *T.* نسبتلنمك || L'Académie Française s'est affiliée quelques Académies de province فرانسه‌ده كائن دار العلوم بعض بلده‌لرده واقع دار العلوملرى طرفنه اعتزا ايلدى S'affilier à une société بر جمعيته اعتزا ايتمك ـ نسبتلنمك

AFFILIÉ. *A.* معتزى *P.* نسبت يافته ـ نسبت پذير *T.* نسبتلنمش

AFFINAGE. V. Affiner.

AFFINER. Purifier *A.* تصفيه ـ تمحيص *P.* نغز يدن *T.* قال ايتمك ـ صافيلتمك || Affiner de l'or et de l'argent قال ايتمك ـ صافيلتمك ـ سيم وزرى تصفيه ايتمك

On dit, Affiner du sucre *T.* شكرى ـ شكرى مكرر قلمق تصفيه ايتمك

On dit aussi, Affiner le lin, le chanvre, pour dire, le rendre plus délié *A.* ترقيق *P.* باريك ساختن *T.* اينجلتمك

Et l'on dit, que le temps et la cave affine le fromage مرور ايام وسرداب ايچنده قرارودوام پنيرك طعمنى تلطيف ايدر

S'AFFINER. *A.* تمحص ـ استمحاص ـ استصفا ـ تصفى *P.* نغزشدن *T.* قال اولمق ـ صافلنمك ـ صاف اولمق || L'or s'affine dans la fournaise ذهب اوجاقده تصفى وتمحص ايدر Le sucre s'affine avec la salpêtre شكر كهر جله ايله استصفا ايدر Ce fromage s'affine avec le temps بو پنير مرور وقت ايله كسب لطافت ايدر

Il se dit figur. pour Devenir plus fin, plus délié *A.* كسب الدقة *P.* باريك شدن ـ دقيق گشتن *T.* اينجلمك || L'esprit s'affine par la conversation عقل بشر محاورات ايله عقل انسان محاوره‌يه ادمان ـ كسب نصاب دقت ايدر ايله دقيق وباريكبين اولور

AFFINÉ. *A.* ممحوص ـ محص ـ مصفا *P.* نغز *T.* صافيلنمش ـ قال اولمش ـ صاف اولمش

AFFINERIE. Lieu où l'on affine *A.* دار التصفية *P.* نغزشگاه *T.* قال كارخانه‌سى

AFFINEUR. Ouvrier qui affine *A.* مصفى *P.* نغزگر *T.* قالجى

AFFINITÉ. Alliance, degré de proximité que le mariage fait acquerir à un homme avec les parens de sa femme, et à une femme avec ceux de son mari *A.* ـ مصاهرت ـ صهريت قرابت الصهرية ـ مخاتنت *P.* خويشاوندى از نكاح *T.* اولنمقله اولان حصلق || Il a épousé ma soeur, il y a affinité entre lui et moi همشيره مله عقد نكاح ايتمكله بينمزده رابطهٔ صهريت حاصل اولدى Les divers degrés d'affinité قرابت صهريه‌نك مراتب عديده‌سى

On apelle, Affinité spirituelle, celle qui se contracte dans la cérémonie du baptême *A.* قرابت روحانيه

Il signifie aussi, conformité entre deux choses *A.* ـ تواخى مقاربت *P.* نزديكى حال *T.* يقينلك || Ces deux mots ont beaucoup d'affinité شو ايكى لغت بيننده تواخى وار در Il y a de l'affinité entre la Poésie et la Peinture فن شعر ايله فن تصوير بيننده تواخى ومقاربت وار در

Il se dit aussi, de la liaison que des personnes ont ensemble *A.* اتحاد *P.* يكجهتى *T.* اويغونلق || Il y avait une grande affinité entre eux برى برينك ـ بينلرنده اتحاد كامل وار ايدى مزاج وطبيعتنده رابطهٔ كاملهٔ اتحاد وار ايدى

Il se dit en Chimie, de la disposition que des substances ont

à s'unir ensemble *A.* جهت الوحدة

AFFIQUET. Parure. Il se dit par ironie *A.* تجمّلات مزخرفة *P.* هفت در هفت *T.* جيجى بيجى ـ دوزكون || Avec tous ses affiquets, elle ne laisse pas d'être laide بو قدر دوزكوندنصكره بد لقا اولمقدن خاليه دكلدر

Il se dit aussi, d'un bâton creux qui sert pour tenir les aiguilles *A.* مقبض الابرة *P.* سوزندار *T.* ايكنه طوتدجق صاپ

AFFIRMATIF. Qui affirme, qui soutient une chose pour vraie *A.* ملزم الاثبات ـ مؤكد الوجوبيّة *P.* ايجابفرما *T.* سوزى قول وزاينده تأكيد كسيجى || C'est un homme fort affirmatif طور وجوبيّت دعواسنده بر ادمدر Parler d'un ton affirmatif قطعى ملزم الاثبات ايله اداى مرام ايتمك

On appelle en Logique, Proposition affirmative, celle qui énonce qu'un attribut est dans son sujet *A.* قضيّة الايجابيّة

AFFIRMATION. Assurance dans les formes juridiques *A.* تصديق || Prendre un acte d'affirmation تصديق شرعى يعنى شرعى محتوى سند اخذ ايتمك Le juge a pris leur affirmation حاكم تصديق شرعيلرينى تحصيل ايلدى

Il signifie en Logique, l'expression par laquelle une proposition affirme *A.* ايجاب || L'affirmation est opposée à la négation ايجاب نفيك مقابليدر

AFFIRMATIVE. Proposition par laquelle on affirme *A.* قول مصدّق ـ كلام متضمّن الايجاب *P.* سخن تصديقساز *T.* كرچكلندريجى سوز || Ils sont toujours d'avis différents; jamais l'un ne nie une chose, que l'autre ne prenne l'affirmative بينلرنده اختلاف رأى وار در بريسى نفى وانكار ايتسه ديكرى تصديق طرفنى طوتار Sur l'expédient qu'on proposa, les uns furent pour l'affirmative, les autres pour la negative اول خصوصده تصديقى حاوى شو قدر كلم وآرا وار ايدى

On dit, Prendre l'affirmative pour quelqu'un, pour dire, se déclarer hautement en sa faveur *T.* بر كمسنه نك طرفنى طوتمق

AFFIRMATIVEMENT. D'une manière affirmative *A.* على طريق التصديق ـ بتأكيد الحال *P.* بر وجه تصديق *T.* تصديق على وجه التصديق || Parler affirmativement اداى مرام ايتمك Il en parle aussi affirmativement que s'il l'avait vu رأى العين مشهودى اولمش كبى تصديق صورتنده صويلر ـ مشهودى اولمش كبى تأكيد حال ايدر

AFFIRMER. Soutenir qu'une chose est vraie *A.* تصديق ـ تأييد *P.* تصديق كردن *T.* كرچكلندرمك || Oseriez-vous bien affirmer cela? بونك وقوعنى تأييده جسارت ايدرمى ايدك

En style de Palais, Affirmer se prend pour Assurer avec serment *A.* تصديق الحال بالقسم *P.* با سوكند تصديق كردن *T.* يمين ايله تصديق ايتمك

On dit en Logique, qu'une proposition affirme بو قضيّه ايجابى متضمّندر ـ حاويدر || Toute proposition affirme ou nie هر بر قضيّه يا ايجاب واثبات وياخود نفى وانكارى متضمّندر

AFFLEURER. Réduire deux corps contigus à un même niveau *A.* تسويه *P.* هم برابر ساختن ـ همسر كردن *T.* بر حذايه برابرلشدرمك ـ كتورمك

Affleuré. *A.* متساوى *P.* همبرابر ساخته ـ همسر كشته *T.* حذالرى برابرلشمش ـ بر حذايه كتورلمش

AFFLICTIF. Il n'est guère d'usage que dans cette phrase: Peine afflictive, et signifie, une peine à laquelle la Justice condamne un criminel, et qui n'est pas seulement pécuniaire *A.* عقوبت مولمة البدن *P.* عقوبت تن آزار *T.* وجوده اذيّت ويريجى عقوبت || Condamner à une peine afflictive حقنده بر كونه عقوبت مولمة البدن اجراسنى حكم ايتمك ـ تعذيب بدنى موجب اولهجق بر عقوبتك اجراسنى حكم ايتمك

AFFLICTION. Déplaisir et abattement d'esprit *A.* الم pl. آلام ـ حزن pl. احزان ـ كربت ـ حسرت ـ كرب pl. *P.* دلتنكى ـ قساوت ـ تاسه *T.* پژمان ـ تاسا ـ حزن || Affliction sensible بو ماده كندويه جكر دوز Cela lui causa une affliction mortelle كندويه موجب حزن جانسوز ـ ايراث الم مهلك ايتمشدر ـ اولمشدر Les afflictions qu'il plait à Dieu de nous envoyer بمشيّة الله تعالى جانب ـ ارسال الهى اولان كرب وآلام عباده مرسل اولان آلام واحزان

AFFLIGEANT. Qui afflige *A.* موجب ـ مكرب ـ محزن ـ مولم ـ الالم *P.* كدر فرما ـ پژمان آور ـ حزن انكيز *T.* كدرلو ـ قساوتلندريجى || Une nouvelle bien affligeante بر خبر موجب الالم ـ بر خبر كدرفرما ـ كدرلو بر خبر

AFFLIGER. Causer de l'affliction *A.* تكريب ـ احزان ـ ايلام ـ تعذيب ـ ايراث الحزن والالم *P.* پژمان ـ تاسا آوردن ـ دل آوردن *T.* قساوتلندرمك ـ كدر ويرمك ـ تاسه لندرمك

|| Affliger son corps par des jeûnes, par des macérations صوم مدید وتشدد اکید ایله بدنی ایلام وتعذیب ایتمك Dieu a voulu affliger son peuple عبادك تعذیب وایلامنده ارادهٔ صمدانیه تعلق ایلدی Job fut affligé en son corps et en ses biens حضرت ایوب مالاً وبدناً مظهر الم وعذاب اولمشدر

S'affliger. *A.* تحزن ـ احتزان ـ تألم ـ اکتراب *P.* دلتنگ پژمان دل ـ وا خوردن ـ تاسا گرفتن ـ تنگی نمودن ـ شدن پذیرفتن *T.* قهرلنمك ـ قساوتلنمك ـ تاسه‌لنمك || Il s'afflige d'une chose dont il devrait se réjouir بر مسرور اولدجغی مادهٔ ایچون محزون ومتألم اولور

Affligé. *A.* متألم ـ محزون *P.* المناك ـ غمگین ـ وا خورده *T.* قساوتلو ـ کدرلو ـ تاسه‌لو ـ پژمانیده ـ دلتنگ || Appliquer un remède sur une partie affligée بر عضو متألم اوزرینه دوا وضع ایتمك Consoler les affligés محزونین ومتألمینه تسلیت ویرمك

AFFLUENCE. Concours et chute d'eaux, d'humeurs etc. *A.* صبصاب ـ انصباب ـ دفوق *P.* ریزش پیاپی بردن *T.* بوریبوب دوکلمه ـ بوشانمه || L'affluence des eaux qui venaient de la fonte des neiges, fit déborder la rivière اجماد وثاوجه‌دن نشأت ایتمش صبصاب میاه نهرك متداوب اولان طغیاننه سبب اولمشدر L'affluence des humeurs sur une partie affligée cause souvent de grands accidents عضوهٔ المزده اولان اخلاطك دفوق وانصبابی غالب حالده عوارض عظیمه تحدثنه سبب اولور

Il se dit figur. d'une grande abondance de biens *A.* بذارت ـ وفرت ـ مبذوریت *P.* فراوانی ـ فزونی *T.* بوللق || Affluence de toutes sortes de biens اجناس نعمك وفرت وبذارتی ـ نعم گوناگونك بوللغی

Il se dit aussi, d'un grand concours de monde *A.* تلاوی ـ زحام الناس ـ تهاذ الناس ـ انثلال الناس ـ الناس *P.* خلقك اوشونتیسی ـ خلقك آقشمه‌سی *T.* بسیاری ناس || Grande affluence ناسك عظیم تلاوی وزحامی

AFFLUENT. Se dit des rivières qui se jettent dans une autre *A.* منصب *P.* ریزان *T.* دوکیلن ـ بوشانن || Le Rhin et les rivières y affluentes رین نهری ودروننه منصب اولان انهار سائره

Il se dit aussi en Physique, d'un fluide qui se porte dans un certain sens *A.* مادهٔ مصبوبه *P.* مادهٔ ریزان *T.* منصب دوکیلن ماده ـ اولان ماده

AFFLUER. Se rendre à un même canal *A.* انصباب ـ تصبب *P.* ریزان شدن *T.* دوکلمك ـ بوشانمق ـ آقمق || ایچنه Il y a plusieurs ruisseaux et rivières qui affluent dans la Seine سنا نهری ایچنه منصب اولان متعدد جداول وانهار واردر

Figur. Abonder, arriver en abondance *A.* توارد ـ متواصلاً ورود *P.* متتابعاً آمدن ـ پیاپی *T.* کلمك ـ اقیشوب اردی ـ کلمیدرك کلمك || Toutes sortes de biens affluent dans cette maison بو خانه‌یه هر جنس مال ومنال متواصلاً توارد ایتمكدن خالی دكلدر Les vivres affluent dans le camp اردو پیاپی آقیشوب کلیور ـ ایچنه ارزاق وذخایر متتابع الورود در

Il signifie aussi, survenir en grand nombre *A.* الب ـ فوجاً *P.* فوج بعد فوج توارد ـ گروه گروه آمدن ـ پیاپی آمدن *T.* بری بری اوزرینه کلمك ـ آقیشوب کلمك || Les pèlerins affluent à Rome de tous les endroits de la chrétienté pendant l'année sainte سنهٔ مبارکه‌ده ممالك عیسویه‌نك مجموعندن روما شهرینه گروه گروه خلق اقیشوب کلور

AFFOIBLIR. Rendre foible *A.* توهین ـ اضعاف ـ ازالهٔ القوة ـ کسر القوة ـ ایراث الضعف والفتور *P.* زبون ساختن ـ شکست توانایی کردن *T.* زبونلتمق || La débauche affoiblit le corps عیش وعشرت اضعاف بدنه سبب اوله کلمشدر Le vin, pris avec excès, affoiblit les nerfs, le cerveau, la vue شرب خمره ادمان مفرط اعصاب ودماغه وقوت باصره‌یه موجب وهن وفتور اولور Affoiblir un parti بر فرقه‌نك قوتنه ایراث ضعف وفتور ایتمك Affoiblir une armée اردونك قوتنه ایراث کسر وضعف ایتمك Affoiblir la puissance de son ennemi دشمنك قوتنه کسر ونقصان کتورمك L'âge affoiblit l'esprit et la mémoire کبر سن عقل وشعوری وقوت حافظه‌یی اضعاف وتوهین ایدر

On dit, Affoiblir les espèces d'or et d'argent, pour dire, en diminuer le poids ou le titre *T.* سیم وزر مسکوکلرینك عیارینی ـ عیارینی تنقیص ایتمك ـ بوزمق

S'affoiblir. *A.* انتقاص القوة ـ کسب الوهن والضعف *P.* زبونی پذیرفتن ـ بی تاب شدن *T.* زبونلنمق || Il s'affoiblit قوتی رهین کسر وانتقاص اولدی ـ دوچار ضعف اولدی Son esprit s'affoiblit عقلنه وهن وضعف عارض اولدی ـ عقلنه زبونلق کلدی

Affoibli. *A.* ضعیف ـ واهن *P.* زبون ـ بیتاب ـ زبونی یافته

زبونلمش T. گرفتار وهن وزبونی -

AFFOIBLISSANT. Qui affoiblit A. مضعف - كاسر القوّة P. تاب شكن - زبونساز T. زبونلديجى || Il y a des remèdes confortatifs, il y en a d'affoiblissants هم ادويۀ مقوّيه وهم ادويۀ مضعفه وار در

AFFOIBLISSEMENT. Diminution de forces A. ضعف - انكسار القوّة - انحطاط القوّة P. فتور پذيرى T. زبونلمه || L'affoiblissement du corps قوای بدنيّه‌نك انكسارى de la vue قوّت باصره‌نك انحطاطى de la voix صدانك انحطاطى L'affoiblissement d'une armée اردونك انكسار قوّتى d'un parti بر فرقه‌نك انكسار قوّتى des forces ennemies دشمن عسكرينك قوّتنه عارض اولان حالت نقصان L'affoiblissement des monnaies سكه‌نك - سكه‌نك نقصان عيارى انتقاص عيارى

AFFOLER. Rendre excessivement passionné A. اصبا - افتان P. آشفته كردن T. دلو ايتمك - باشدن چيقارمق || Il est affolé de sa maison خانه‌سنك مفتون واشفته‌سيدر

S'AFFOLER. Être très-épris, être engoué A. افتتان - تصبّى P. آشفتن T. دلورمك - باشدن چيقمق || S'affoler de quelqu'un بر كمسنه‌نك مفتون واشفته‌سى اولمق

AFFOLÉ. A. مفتون P. آشفته دل - آشفته T. باشدن چيقمش - دلورمش -

AFFORAGE. Droit qui se payait à un seigneur, pour vendre du vin A. رسم الخمر P. باج باده T. شراب ويركوسى

AFFOURCHER. Disposer deux ancres, en les jetant à la mer, de manière qu'elles forment une espèce de fourche A. القاء المراسى السفينه على شكل الصليب P. لنگرهاى كشتيرا بشكل صليبى انداختن T. دمورلرى چتاللمه آتمق || Vaisseau affourché sur les ancres بر قطعه سفينه دمورلرى چتاللمه آتلمش - چتاللمه آتلمش دمورلرى اوزرنده طوران كمى

AFFRANCHIR. Mettre en liberté A. اعتاق P. آزاد كردن T. آزاد ايتمك || Affranchir un esclave بر قولى آزاد ايتمك - بر قولى آزادۀ قيد رقيّت ايتمك -

Figur. Délivrer A. تخليص P. رها كردن T. قورتارمق - خلاص ايتمك || La mort nous affranchira des misères de ce monde حلول اجل مسمّا بزى بو دنيانك بليّه‌لرندن تخليص ايده‌جكدر

Il signifie aussi, exempter A. اعفا P. معاف كردن T. رسوم خراجيّه‌دن معاف ومسلّم ايتمك || Affranchir de tailles معاف ايتمك Affranchir une personne de toutes sortes de charges بر كمسنه‌يى كافّۀ تكاليفدن معاف ومسلّم ايتمك Affranchir une ville بر بلده‌يى معاف ايتمك Affranchir une lettre بر قطعه مكتوبى منزل مصرفندن آزاد قلمق

AFFRANCHI. A. معاف - مسلّم P. معاف شده T. معاف اولمش

Il signifie aussi, un esclave à qui on a donné la liberté A. عاتق - عتيق pl. عتقا P. آزاد كرده T. آزادلو || La condition d'affranchi عبد عاتقك حالى

AFFRANCHISSEMENT. L'action d'affranchir A. عتاقت P. آزادگى T. آزادلولك

Il signifie aussi, exemption A. معافيّت - مسلّمى T. مسلّملك - معافيّت براتى - برات مسلّمى || Lettre d'affranchissement معافلق

AFFRES. Grande frayeur A. هول pl. اهوال - رعب pl. رعوب P. سهم - آليز T. بلكلمه || Les affres de la mort اهوال الموت

AFFRÉTEMENT. Le louage d'un vaisseau. V. Affréter.

AFFRÉTER. Prendre un vaisseau à louage A. استيجار بالنول P. كشتى بكراش گرفتن T. كمى‌يى نولين ايله طوتمق

AFFRÉTEUR. Celui qui prend un vaisseau à louage A. مستاجر السفينه P. كشتى بكراش گيرنده T. نولين ايله كمى طوتيجى

AFFREUSEMENT. Effroyablement A. هايلاً - مهولاً P. سهم انگيزانه - آليزكارانه T. بلكليه‌جك وجهله || Il criait affreusement سهم انگيزانه ندا ايدر ايدى - مهولاً فرياد ايدر ايدى

AFFREUX. Effroyable A. هايل - مهول P. سهمناك - آليز افزا - هولناك - سهم انگيز - دهشتفزا T. قورقونج

AFFRIANDER. Rendre friand A. تلذيذ الذائقه P. لذّت دادى T. خوش ايتمك - بخشيدن || Vous l'avez affriandé par la bonne chère que vous lui avez faite طعام نفيس ايله ذائقه‌سنى تلذيذ ايلدك ويرديككك

Il signifie aussi, attirer par quelque chose d'agréable au goût A. تشهية P. خواهش انگيختن T. استكلندرمك || On affriande les poissons et les oiseaux par l'appât بالق وقوش قسمى يم واسطه‌سيله تشهيه اولنور

Figur. Attirer par quelque chose d'utile, d'agréable A. اطماع P. دل كشيدن T. كوكل آولشدرمق || Le gain l'a affriandé فكر نفع وفائده اطماعنه سبب اولمشدر

AFFRONT. Injure, outrage A. تحقير pl. تحقيرات P. معاملۀ تحقير آميز - خوارينما T. آلچقاتمه معاملۀ || Cruel affront

جكرى خون - تحقير جگر دوز Sanglant affront تحقير شديد
- تحقير شديد التأثير Affront sensible ايدن بر كونه تحقير
تحقير عظيمه Il a reçu un grand affront تحقير جگر تأثير
بر كمسنه مظهر اولديغى Endurer un affront مظهر اولدى
تحقيرك انتقامنى آلمق

On dit, Essuyer un affront مظهر تحقير اولمق Boire ou ava-
ler un affront بر كونه تحقيرى - بر كونه تحقيرى هضم ايتمك
- تحقيرى هضم ايده مامك Ne pouvoir digérer un affront يوتمق
حوصلهٔ تحمله صغدرمامق

Il signifie aussi, déshonneur, honte A. نقيصه - عار - شين
- رذالت P. ننگ T. اوتاندرمه || Il fait affront à ses pa-
rens والدينه موجب شين وعار در Vous pouvez répondre
hardiment de lui ; il est honnête homme, il ne vous fera point
d'affront بر اهل عرض آدم اولمغله بى محابا حالنه كفيل
سنى اوتاندرمز - اوله بيلورسك سكا بر درلو شين وعار كتورمز
Les armes de ce prince reçurent un affront devant cette place
بو قرالك عسكرى فلان قلعه نك پيشگاهنده مظهر شين
ورذالت اولمشدر Si vous entreprenez cette affaire, l'affront
vous en demeurera بو ماده يه تصدّى ايده جك اولور
ايسه ك شين ورذالتى طرفكه راجع اوله جقدر

AFFRONTER. Attaquer avec hardiesse A. اقتحام - صولت
بى محابا - بى پروا سورن انداختن P. من غير محاباة
صولت كردن T. پرواسز صالمق || Affronter les ennemis jus-
que dans leur camp دشمن اوزرينه كندو اردولرينه قدر بى
محابا صولت وهجوم ايتمك

Figur. S'exposer hardiment A. استحقار - استبسال النفس
- قايرمامق T. بى پروايى نمودن P. اظهار عدم المبالاة
پرواسز صالمق - خوف ومبالات ايتمامك || Affronter la mort,
les hasards, les périls, les dangers موتى وفلاكت شيوه لرينى
مخاطره يى نظر - ومهالك ومخاطراتى استحقار ايتمك
مهالك - بى پروايى واستحقارايله مشاهده ايتمك
ومخاطراتده استبسال نفس ايتمك

Il signifie aussi, tromper A. تدرّى - اختلاب - احتيال T. رنگ
كردن T. دوباره ايتمك || C'est un coquin qui affronte tout
le monde عالمى احتيال ايدر - عالمه دوباره ايدر بر ديوثدر

AFFRONTEUR. Celui qui trompe A. خلّاب - خالب P. خدعه
كار - فريبنده T. دوباره جى

AFFUBLEMENT. Voile, habillement, ce qui couvre la tête,
le visage, le corps A. غطاء - لباس pl. البسه P. پوشش
T. اورتى

AFFUBLER. Envelopper le visage, le corps de quelque habil-
lement A. تغطئه - الباس P. پوشانيدن T. بورييوب اورتمك
|| On l'affubla d'une longue robe فلانى بر اوزون لباس ايچنده
بورييوب اورتديلر

S'AFFUBLER. A. اغتطاء - تكمّم P. پوشيده شدن T. بوريوب
اورتنمك

AFFUBLÉ. A. مغطاء - متكمّم P. پوشيده T. بوريوب اورتلمش

AFFÛT. Machine pour poser le canon A. مركب المدفع P.
طوب عربه سى T. نشستگاه توب

En termes de chasse, c'est l'endroit où l'on se cache pour
attendre le gibier A. دريّه - قتره - دجيه P. نهالد T. اوجى
كومولتيسى

Figur. et proverb. Être à l'affût de quelque chose ou abso-
lument, Être à l'affût T بر شيئك ظهورينه مترصّد اولمق
- بر شيئك ظهورنده مترصّد فرصت اولمق

AFFÛTAGE. Action d'aiguiser les outils. V. Affûter.

Il se prend aussi pour Provision des outils nécessaires à un
ouvrier A. باسنه - آلات الاهل الصنايع P. دست اوزار -
اهل صنعت آوادانلغى T. افزار پيشه كر - فزار - دست افزار

Il signifie aussi, la peine, l'industrie d'affûter un canon A.
جعيلة المركب المدفع P. مزد پرداختن نشستگاه توب
T. طوب عربه سى استاديه سى || On a donné tant pour l'af-
fûtage طوب عربه سى استاديه سى ايچون شوقدر اقچه ويرلدى

AFFÛTER. Aiguiser quelque chose A. تشحيذ - تسنين P. تيز
كردن T. بيلەمك - كسكينلتمك

AFFÛTER un canon A. نصب المدفع على المركب P.
طوبى عربه سنه بندرمك T. توپرا بر نشستگاهش نشاندن

AFIN QUE ou DE A. لاجل - لانّ P. از بهر آنكه - براى
آنكه T. ايچون - ضمننده || Afin que vous le sachiez معلومك
بو كرمك تحصيلى اولمق ايچون Afin d'obtenir cette grâce
بو كتابى لاجل الاستفاده آلدم J'ai pris ce livre, afin de le consulter ضمننده

AGA. Nom turc qui signifie, chef A. آغا pl. اغوات P. آقا T. آغا

AGAÇANT. Qui agace, qui excite A. مشوّق القلوب - مهيّج
- الهوا P. دلربا - آشفته ساز T. كوكل آولايجى - شهيّ
كوكل ايلشدريجى || Des regards et des propos agaçants

Des manières agaçantes انظار دلربا وکلمات مهیّجة الهوا - مشوّقة الهوا - اطوار مهیّجة الهوا - اوضاع شهیّه

AGACE. Oiseau qu'on nomme plus communément Pie. V. Pie.

AGACEMENT. Impression désagréable que les fruits verts font sur les dents *A.* ضرس الاسنان - کلالة الاسنان *P.* دندانگیری - دندان کندیٔ *T.* دیش قماشمسی || L'agacement des dents est incommode ضرس اسنان موجب انسلاب راحتدر

On dit, Agacement des nerfs, pour exprimer une certaine irritation au système nerveux *A.* نغشان الاعصاب *P.* جنبش پی *T.* سکیر دپرشمدسی

AGACER. Causer de l'agacement aux dents *A.* تضریس الاسنان - تکلیل الاسنان *P.* دندانگیری آوردن *T.* دیشی قماشدرمق

Figur. Chercher à plaire par des regards, par des manières *A.* تهییج الهوا *P.* دل شیفتن *T.* کوکل آولامق || C'est une coquette qui agace tout le monde بر محبوبهٔ شیوه‌کار در که عالمه تهییج عشق وهوا ایدر

Il signifie aussi, animer, exciter *A.* تنشیط - تفریح البال *P.* دل زدودن *T.* شطارتلندرمك || Il était pensif et distrait, on l'a agacé, et il est devenu fort aimable بغایت متفکّر وذهنی مستغرق ایکن تفریح بالنه اقدام اولندیغندن کرکی کبی محبوب القلوب اولدی

Et impatienter, mortifier *A.* تهریش *P.* بخشم انگیختن - آغالیدن *T.* قشقرتمق || Cet homme est naturellement doux, mais si on l'agace, il s'emporte aisément بالطبع ملایم مزاج برآدمدر لکن تهریش اولنه‌جق اولورایسه تیز الدن اویکدلنور

AGACÉ. || Des dents agacées *A.* اسنان مضرّسه *P.* دندان ضرس زده *T.* دیش قماشمش Des nerfs agacés *A.* اعصاب نانشه *P.* پیهای جنبان *T.* دپرشمش سکیرلر

AGACERIE. Les petites choses que dit ou que fait une femme, pour attirer l'attention de quelqu'un *A.* دلال - غنج - شکل *P.* ناز - شیوه *T.* ارشمه || Il parait qu'elle a quelque dessein sur lui, elle fait des agaceries continuelles لاینقطع غنج ودلالدن خالیه اولمدیغندن غالبا فلان کمسنه حقنه بر کونه قصدی وار در

AGALLOCHER. Espèce d'arbre aromatique *A.* یلنجوج *P.* آلنجوج

AGARIC. Plante qui s'attache aux troncs des arbres *A.* غاریقون *P.* شربین *T.* قطران کپوکی

AGASILLIS. Arbrisseau qui produit la gomme ammoniaque *A.* شجرالاشّج - شجر الاشق *P.* درخت اوشه *T.* چادر اوشاغی

AGATE. Pierre de la nature du caillou *A.* عقیق pl. عقایق *P.* عقیق *T.* عقیق طاشی || Agate d'orient عقیق یمانی Agate-onyx. V. onyx Agate arborisée عقیق شجری Cachet d'agate عقیق اوزرنده محکوك خاتم - خاتم عقیق Agate bien gravée وجه احسن اوزره حكّ اولنمش عقیق

ÂGE. La durée ordinaire de la vie *A.* مدّة العمر *P.* هنگام زندگانی *T.* دیربلك وقتی || L'âge de l'homme ne passe pas communément quatre-vingts ans انسانك مدّت عمری عادتا سکسان ییلی تجاوز ایتمز L'âge des chevaux n'est guère que de trente ans فرسك مدّت عمری اوتوز سنددن زیاده وارمز

Âge d'homme, signifie, l'âge viril *A.* سنّ الرجولیّة - سنّ الکهولة *P.* سال مردی *T.* یکتلك یاشی

Il se dit aussi, de tous les différens degrés de la vie de l'homme *A.* سنّ *P.* سال - زاد *T.* یاش || Bas âge سنّ صباوت - سنّ صغر *P.* زاد کودکی *T.* چوجوقلق یاشی Âge tendre سنّ ناعم صباوت Jeune âge *A.* سنّ شباب *P.* زاد تازگی *T.* تازه‌لك یاشی - کنجلك یاشی Âge de raison *A.* سنّ رشد *P.* زاد هوشمندی *T.* اوصلیلق یاشی Âge de discrétion سنّ عقل وتمییز Âge nubile سنّ بلوغ Âge mûr سنّ وقوف - سنّ کمال Âge avancé سنّ کبر Âge caduc *A.* سنّ شیخوخت *P.* کهنسالی *T.* احتیارلق وقتی Âge décrépit *A.* سنّ هرم *P.* زاد فرتوتی *T.* بوندمه وقتی À la fleur de l'âge سنّ ربعان شبابده Sur le déclin de l'âge حال انحطاط سنّده Une femme hors d'âge d'avoir des enfans سنّ ایلادك حدّینی تجاوز ایتمش بر خاتون - ایلاد اولاددن منقطعه اولمش خاتون

Il signifie aussi, le temps qu'il y a qu'on est en vie *A.* عمر pl. اعمار *P.* زندگانی *T.* یاشمه || Long âge عمر طویل - عمر مدید - زندگانیٔ دراز - اوزون یاشمه

On dit, Il est de mon âge بنم یاشمده در - بنم سنّمده در Il est à l'âge de trente ans یاشی اوتوزه - سنّی اوتوزه بالغدر وارمشدر Quel âge avez vous? یاشك نقدردر - قنغی سنّده‌سك

Être du même âge, se dit en parlant d'une persoone qui a le même âge qu'une autre *A.* ترب pl. اتراب - لدّه pl. لدّات - سنین *P.* همسنّ - همسال *T.* بر یاشده - یاشداش || Nous sommes du même âge بر یاشده‌یز - اترابز - سنین وهمسالز

Âge, se dit aussi par relation à divers temps marqués par

les lois. Ainsi on dit d'une fille, Être en âge de se marier *A.* حدّالبلوغ *P.* حال رسیدگی *T.* یتشمش یاش وقتی || On ne peut pas la marier par ce qu'elle n'est pas en âge هنوز حدّ بلوغه واصل اولمدیغندن نکاحی تجویز اولنمز Et en parlant d'un homme qui ne peut disposer de son bien, parcequ'il n'est pas majeur, qu'il n'est pas en âge هنوز سنّ معیّن باونده دکلدر

On dit aussi, Lettres de bénéfice d'âge, de dispense d'âge, pour dire, des lettres que le prince accorde à quelqu'un pour posséder quelque place avant l'âge prescrit par les lois *T.* قبل البلوغ رخصتی حاوی حکم سلطانی

Âge, se prend aussi pour vieillese *A.* شیخوخت *P.* پیری *T.* قوجەلق کهن سالی ـ

On dit, qu'un homme est d'un certain âge *A.* مسنّ *P.* نیمسال *T.* اورته یاشلو ـ یاشنی آلمش ـ یاشلوجه

Il se dit aussi des animaux || Quel âge a ce chien? شو کلبک سنّی نقدر در

Il se dit aussi du temps auquel les choses dont on parle sont ou ont été *A.* عهد ـ وقت *P.* زمانه ـ هنگام *T.* وقت ـ || Les merveilles de notre âge عهدمزک معجزاتی Il fut l'ornement de son âge وقتنک حلیهٔ بهیّه پرتو افزاسی زماننک ما به الافتخاری ایدی ـ ایدی

Il signifie aussi, un certain nombre de siècles *A.* دهر pl. دهور || La durée du monde est divisée en plusieurs âges مدّت دنیا دهور عدیدهیه منقسمدر Le premier âge du monde est depuis la création jusqu'au déluge, et le second, depuis le déluge jusqu'à la vocation d'Abraham دنیانک دهر اوّلی ابتدای خلقت وآفرینشدن طوفان نوح وقتنه قدر متمادی ودهر ثانیسی زمان طوفاندن اصطفای الهیٔ حضرت ابراهیم وقتنه متهیدر

On appelle, L'âge du monde, le temps qui s'est écoulé depuis que le monde est créé *A.* وقت الخلقة *P.* هنگام آفرینش *T.* یرادلش وقتی || Le déluge arriva en telle année de l'âge du monde طوفان نوح وقت آفرینشک فلانجی سنەسنده واقع اولدی

Les poètes ont divisé l'âge du monde en quatre parties, savoir, L'âge d'or عصر الذهب L'âge d'argent عصر الفضّة L'âge d'airain عصر النحاس L'âge de fer عصر الحدید

Figur. on appelle, L'âge d'or, un temps heureux *T.* رفاه وتنعّم وقتندن کنایه اولان عصر الذهب Et l'âge de fer, un temps de guerre et de calamités *T.* مصایب وشداید وقتندن کنایه اولان عصر الحدید

Âge de la lune, c'est le temps qui s'est écoulé depuis que la lune est renouvelée *A.* ایّام القمر *P.* روز ماه *T.* آیک کونی

ÂGÉ. Qui a un certain nombre d'années *A.* ذو السنّ *P.* بزادٌ *T.* یاشلو ـ یاشنده || Une fille âgée de vingt ans یکرمی یاشنده بر قز Il n'est pas si âgé que vous سنک قدر یاشلو دکلدر Elle est plus âgée que lui اندن اسندر ـ آندن زیاده در ـ یاشی آندن یاشلو در ـ

Quand Âgé est mis tout seul, il signifie, qui a beaucoup d'âge *A.* مسنّ *P.* سالخورده ـ پیر ـ دیرینه سال ـ کهن سال *T.* قوجەمان ـ احتیار

AGENCE. La charge d'agent *A.* کفالة الامور *P.* کار گذاری *T.* قپو کتخدالق

AGENCEMENT. Manière d'arranger *A.* حسن الانتظام ـ انتظام ـ انتساق *P.* ترتیبسازی *T.* دیزمه || L'agencement fait valoir les petites choses لا شیٔ مقولەسی نسنەلر حسن انتظام ایله قیمتدار اولور

AGENCER. Ajuster, arranger *A.* وضع فی ـ تنسیق ـ تنظیم حسن النظام *P.* نظام دادن ـ مرتّب کردن *T.* ـ دیزمک یرینه قویمق

Agencé. *A.* منتظم ـ مرتّب *P.* سامان پذیرفته ـ ترتیب یافته *T.* دیزلمش

AGENDA. Mémoire des choses qu'on a à faire *A.* مذکره *P.* یاد آور *T.* ورقهٔ آندریجی پوصله || Il fait tous les matins un agenda des choses qu'il se propose de faire le reste du jour هر صباح کونده ایدهجکی ایشلرک بر قطعه مذکرهسنی ثبت وتحریر ایدر

Il se dit aussi d'un petit livre destiné pour écrire les choses qu'on a à faire *A.* دفتر المذکّرات *P.* اوارهٔ یاد ساز *T.* مذکره دفتری || Mettez cela sur votre agenda بو مادّهیی مذکره دفترکزه قید واشارت ایله

S'AGENOUILLER. Se mettre à genoux *A.* جثو *P.* زانو زدن *T.* دیزچوکمک || On fit agenouiller tout le monde مجموع خلقی خلقک جملەسنه دیز چوکدردیلر ـ اجثا ایتدردیلر Les éléphans s'agenouillent فیل قسمی جثو ایدر ـ دیز چوکر

AGENOUILLOIR. Petit escabeau sur lequel on s'agenouille *A.*

دیز یصدیغی *T.* بالشچۀ زانو *P.* مجثا

AGENT. Terme de Philosophie. Tout ce qui agit *A.* عامل *P.* کار کن *T.* ایشلیجی || Agent naturel عامل طبیعی surnaturel عامل فوق الطبیعه Le feu est le plus puissant de tous les agens naturels عنصر نار عوامل طبیعیه نک اشدّ واقواسیدر

Il se dit par opposition à Patient *A.* فاعل *P.* کار ساز *T.* کار ایدیجی || L'agent et le patient فاعل ومنفعل

Il se dit aussi, de celui qui fait les affaires d'un prince dans la Cour d'un autre *A.* کافل الامور *P.* کار گذار ـ کار ران *T.* مصلحت گذار ـ قپو کتخداسی || Les princes qui entretiennent des agens dans une Cour étrangère آخر دولتده قپو کتخداسی استخدام ایدن ملوک

On appelle, Agent de change et de banque, celui dont l'emploi est de s'entremettre entre les marchands et les banquiers, pour faciliter entre eux le commerce de l'argent *A.* سمسار pl. سماسره *P.* میانجی *T.* سمسار ـ دلال

AGGLOMÉRATION. V. s'Agglomérer.

s'AGGLOMÉRER. S'assembler, se grossir par pelotons *A.* تکتّب *P.* بهم آغالسته شدن *T.* طوپلنمق || Les sables se sont agglomérés de manière à former des masses solides امواج رمال نو بنو تکتّب برله متین وقوی کومدلر صورتنی کسب ایتمشدر

AGGLUTINANT. Qui agglutine *A.* ملئم ـ مندب ـ مدمّل *P.* بهم پیونده *T.* اوکالدریجی ـ بتشدریجی

AGGLUTINATION. Action de réunir les chairs, les peaux *A.* التئام ـ انتداب ـ اندمال *P.* بهم پیوستگی *T.* اوکالتمه ـ بتشدرمه

AGGLUTINER. Réunir les chairs, les peaux *A.* انـداب ـ تلئیم *P.* بهم پیوستن *T.* اوکالتمق ـ بتشدرمک

AGGLUTINÉ. *A.* ملتئم ـ مندوب ـ مندمل *P.* بهم پیوسته *T.* اوکالمش ـ بتشمش

AGGRAVANT. Qui rend plus grave *A.* مورث ـ موجب الوزانة ـ الثقالة ـ مثقل ـ کاسر الطاقة *P.* گرانساز *T.* طاقتشکن || Circonstance aggravante حال شدید الوزانة آغرلشدریجی حالت ـ موجب کسر طاقت اولمش حالت شدیده ـ طاقتشکن

AGGRAVER. Rendre plus pesant, plus grief *A.* ایراث ـ اتخام ـ تشدید ـ الوزانة *P.* گران ساختن *T.* آغرلشدرمق || Les circonstances aggravent le crime صورت احوال اتخام جنایتی جنایته ایجاب شدّت ـ تشدید جنایت ایدر ـ موجبدر

وزانت ایدر

AGILE. Léger et dispos *A.* خفیف الحرکة ـ شلول ـ هزهز ـ سریع الحرکة *P.* جست وچالاک *T.* دپرنشی خفیف || Un homme extrêmement agile بغایت خفیف الحرکه بر آدم Le tigre, le singe, le chat sont des animaux fort agiles قپلان ویمون وکدی زیادهسیله سریع الحرکه اولان حیواناتدندر

AGILEMENT. Avec agilité *A.* بخفّة الحرکة *P.* بچالاکی *T.* خفیف دپرنش ایله || Il monte à cheval fort agilement بخفّة الحرکه اسبه رکوب ایدر

AGILITÉ. Grande facilité à se mouvoir *A.* خفّة الحرکة ـ سرعة الحرکة *P.* جست وچالاکی *T.* خفیف دپرنش

AGIO. Les spéculations faites sur les effets de commerce en papier, dont la valeur varie soit en hausse, soit en baisse *T.* اوراق میربّه آلیش ویریشنه دائر مطرهبازلق تدبیری

AGIOTAGE. L'espèce de trafic que l'on fait des effets publics en papier, en les achetant ou les vendant *T.* اوراق میربّهنک مطرهبازجه آلیش ویریشی || On a fait de grandes fortunes par l'agiotage اوراق میربّهنک مطرهبازجه ایتدکلری آلیش ویریشنده موال کثیره کسب ایلدیلر

AGIOTER. Faire l'agiotage *T.* اوراق میربّه ایله مطرهبازلق آلیش ویریشنی ایتمک || Il s'est enrichi à agioter مطرهبازلق ایله ایتدیکی اموال میربّه آلیش ویریشنده تحصیل مال وثروت ایلدی

AGIOTEUR. Celui qui fait l'agiotage *T.* اوراق میربّه مطرهبازی

AGIR. Faire quelque chose *A.* عمل *P.* کار کردن *T.* ایشلمک || Il n'est jamais sans agir بیکار وعمل اصلا طورمز

Il signifie aussi, opérer, produire quelque effet *A.* عمل ـ تأثیر *P.* کارگر بودن *T.* کار ایتمک || C'est un remède qui agit puissament بر دوای قویّ التأثیر در ـ قویّاً تأثیر وعمل ایدن اودر Le feu agit sur tous les métaux نار کافّهٔ معادنه عمل ایدر Les philosophes prétendent que les planètes agissent les unes sur les autres زعم حکمایه کوره کواکب سیّاره احد هما آخرک حقّنده عاملدر L'éloquence agit sur les esprits فصاحت لسان عقول ناسه عامل وموثّر در L'exemple des supérieurs agit fortement sur les inférieurs اعالی واکابرک امثالی اداني یه قویّاً تأثیر ایدر

Il signifie aussi, négocier *A.* بذل ـ سعی ـ تعمّل ـ عمل السعی *P.* کار پرداختن *T.* ایش کورمک ـ عمل ایتمک ||

Il agit à la Cour pour les intérêts de sa province دولتده كندو
عمل ايدر ـ ولايتنك اموريچون سعى ايدر Il a tout pou-
voir d'agir كار وعملده رخصت تامّه سى وار در Je vous prie
d'agir pour moi بنم ايچون عمل ايلمكزى رجا ايدەرم

Il signifie aussi, se conduire *A.* عمل وحركت *P.* عمل
كردار كردن ـ نمودن *T.* ايشلمك ـ طاورانمق || Agir en hom-
me d'honneur اهل عرضجه عمل وحركت ايتمك Agir en
homme d'esprit مرد عاقل كبى عمل وحركت ايتمك C'est
mal agir بو صورت ايله حركت نا صوابدر Ce n'est pas bien
agir يوللوطاورانش دكلدر ـ حركات مستحسنه قيلندن دكلدر

Et poursuivre en Justice *A.* ادّعا *P.* دعوا كردن *T.* دعوا
ايتمك || Agir criminellement جرم وجنايته متعلّق دعوا
ايتمك Agir civilement حقوقه متعلّق دعوا ايتمك Il a été
obligé d'agir contre son tuteur كندو وصيسى اوزرينه دعوا
ايلمكه مجبور اولدى

Il s'agit de, signifie, il est question de *A.* مبحث جايل ـ
|| دائر اولان صدد *T.* سخن درپيش *P.* صدد مفاض فيه
Il s'agit de savoir si... مبحث جايل شونى بيلمك اوزرنده
در Il s'agissait de choisir entre l'un et l'autre صدد ايكيسندن
بريسنك انتخابنده ايدى Quand il s'agira de votre ser-
vice صدد سنك خدمتكه دائر اولنجه De quoi s'agit-il ?
صدد نه يه دائر در Il s'agit du salut de l'État مفاض فيه اولان
صدد سلامت ـ مادّه ملكك ودولتك سلامت حاليدر
حال ملكه دائر در

AGISSANT. Qui se donne beaucoup de mouvement *A.* منز ـ
كثير الحركة *P.* هميشه جنبان *T.* تنك طورمز || Un homme
extrêmement agissant غاية الغايه كثير الحركه بر آدمدر

Il signifie aussi, qui opère avec force *A.* قوىّ العمل ـ
قوىّ التأثير ـ *P.* سخت كاركر *T.* پك ايشلك || Pour
rendre ce remède plus agissant بو دوايى بر قات دخى قوىّ
بر قات دخى عامل وموثّر ايتمك ـ العمل ايتمك ايچون
ايچون La poudre est moins agissante, quand elle est humide
باروت سياه نمناك اولنجه عمل وتأثيرينه نقصان ترتّب
ياش اولنجه ـ رطوبتلو اولنجه اولقدر قوىّ العمل دكلدر ـ ايدر
كم عملدر

AGITATION. Ébranlement prolongé *A.* زعزعه ـ رجرجه *P.*
جنبش *T.* چالقنش ـ اوينايش ـ صارصلش || L'agitation des
vaisseaux était violente زعزعهٔ سفاين پك شديد ايدى Il
ne saurait souffrir l'agitation du cheval آتك تلاعب وتزعزعنه
طاقت كتورەمز L'agitation du carrosse lui fait mal هنطوك
هنطوك صارصلمشى ـ تزعزع وارتجاجى كندويه مضرّ اولور
كندويه مضرّ در

Figur. Trouble que les passions causent dans l'âme *A.* اضطراب
اضطراب ـ قلق ـ بلبله ـ بلبال البال ـ هزهزة الذهن ـ البال
P. ـ تپاك دل ـ تاپاك جان ـ دغدغهٔ درون ـ تلاشى
بيقرارىٔ دل *T.* يورك طاغنقلغى || Il y a une grande agita-
tion dans les esprits ـ اذهان ناسده هزهزهٔ عظيمه وار در
كلّى قلق واضطراب نمايانددر L'amour, la haine, le désir,
la crainte causent différentes agitations dans l'âme درد عشق
وغلبهٔ غيظ وكين وآرزوى دل وخوف وخشيت قلبه كونه
كوناكون بلبله واضطرابه ـ كونه قلق واضطرابى موّدى اولور
باعث اولور

AGITER. Ébranler, secouer *A.* تحريك ـ ترجيج *P.* جنبانيدن
T. صارصمق ـ چالقتمق ـ اويناتمق || Les vents agitent la mer
روزكار دريايى ـ هبوب رياح تحريك دريايى مستلزمدر
اوينادر Les vagues agitent le vaisseau امواج دريا سفينه‌نك
دكز طالغه‌لرى كمى يى اوته برو اوينادر ـ ارتجاجنه باعثدر
Le vent agitait à peine les feuilles des arbres هبوب ايدن
ريح اوراق واشجارى كوچ ايله تحريك ايدر ايدى

S'AGITER, se dit d'un malade qui se tourmente sans cesse *A.*
تقلقل ـ تملّل ـ تململ *P.* بيقرار بودن ـ شكيبيدن *T.* چپاليوب
دونشدرمك || Le malade s'agite ـ مريض اولان كشى حال
چپاليوب دونشدرمكدن خالى دكلدر ـ تملّلده در Un cheval
agite برى اوته دپرنور ـ هزهزه وجولان ايدر ـ فرس تقلقل ايدر

Il se dit aussi, du mouvement qui arrive à la mer et aux
flots *A.* تخمّط ـ التطام *P.* بجوش وخروش ـ بجنبش
آمدن *T.* دپرشمك || La mer commençait à s'agiter روى
جوش وخروشه باشلدى ـ دريا تخمّط والتطامه يوز طوتدى
Les flots s'agitaient violemment امواج دريا كمال شدّت ايله
تخمّط والتطام اوزره ايدى

Il se dit figur. en parlant des différentes passions qui troublent
l'esprit *A.* ايراث ـ تخديش البال ـ تخديش الذهن
ايراث البلبله ـ الاضطراب *P.* بيچ وتاب ـ بيقرار كردن
بدرون خدشه افكندن ـ انداختن *T.* يوركه طاغنقلق
كتورمك || Les passions qui agitent l'homme بنى آدمك قلبنه
ايراث بلبله واضطراب ايدن امراض نفسانيّه Le désir et

la crainte sont les passions qui nous agitent le plus قلبمزه ایراث خدشه واضطراب ایدن امراض نفسانیه‌نک اشدّی استیلای غضب ایله خوف ورجادر La colère l'agite مضطرب البالدر

On dit aussi, Agiter le peuple, pour dire, chercher à exciter ses passions *A.* تحریک الفساد بین الناس ـ تحریک الناس *P.* ناس‌را آغالیدن ـ بین الناس شورش انگیختن *T.* خلقی قشقرتمق

Il signifie aussi, discuter de part et d'autre *A.* مباحثه ـ بحث *P.* با یکدیگر حرف زدن *T.* بری بربله سویلشمک ‖ Agiter une question بر مطلبدن بحث ایتمک ـ بر مطلبک مدّت مباحثه‌سنی ایتمک On agita long-temps cette affaire مدیده اول مصلحتک مباحثه‌سی اولدی L'assemblée dura long-temps, et il s'agita une question importante مجلس وافر زمان متمادی اولوب بر مطلب مهمّدن بحث اولندی ـ بر مطلب مهمّک مباحثه‌سی جریان ایلدی

Agité *A.* متحرک ـ مضطرب *P.* بیقرار ـ جنبان *T.* یورکی Mer agitée بحر متخمّط ـ بحر خمط الامواج ـ طاغنق *P.* دریای جوشان وخروشان *T.* دپرنمش دکز متلاطم

AGNATS. Les collatéraux descendant par mâles d'une même souche masculine *A.* ابناء عن الکلاله *P.* سلسلهٔ خویشان از سوی نر *T.* ارککک طرفندن اقربالر

AGNATION. Qualité des agnats *A.* قرابت عن الکلاله *P.* خویشاوندی از سوی نر *T.* ارکک طرفندن حصلق

AGNEAU. Le petit d'une brebis *A.* حمل pl. حملان ـ خروف pl. خرفان *P.* بره *T.* قوزی ‖ Agneau de lait *A.* رغله *P.* برهٔ شیرخوار *T.* سوداسن تازه قوزی Quartier d'agneau *A.* ربع خروف *P.* چاریک بره *T.* قوزی جیرکی

On dit d'une personne d'humeur fort douce, qu'elle est comme un agneau قوزی کبی یواش خویلو در

AGNELER. Il se dit de la brebis qui met bas *A.* نفض الحمل *P.* بره زاییدن *T.* قوزیلمق

AGNELET. Petit agneau *A.* سخله *P.* برهٔ نوزاده *T.* کوریه قوزی

AGNUS-CASTUS. Nom d'un arbuste *A.* فقد *T.* آید آناجی

AGONIE. Le dernier combat de la nature contre la mort *A.* حالت النزع ـ حال الاحتضار *P.* رنج جان *T.* جان چکشمه ‖ Être en agonie جان چکشمک ـ حال احتضارده اولمق Une longue agonie احتضار مدید

Figur. Extrême angoisse *A.* کربت pl. کروب ـ ضجرت ـ عذاب درون ـ تنگدلی ـ جگر خوری ـ رنج دل *P.* البال *T.* جان صیقندیسی ‖ Il est dans de continuelles agonies بر آن وبر دقیقه عذاب ـ لا ینقطع مبتلای کربت وضجرتدر دروندن خالی دکلدر L'agonie de Notre-Seigneur au jardin des olives حضرت عیسی حدیقهٔ زیتونده اولدیغی حالده قلب مبارکنه استیلا ایتمش فرط کربت وضجرت

AGONISANT. Qui est à l'agonie *A.* محتضر pl. محتضرین *P.* برنج جان کشان *T.* جان چکشن ‖ Je l'ai laissé agonisant یانندن حین مفارقتمده محتضر ایدی Dire les prières des agonisants محتضرینه مخصوص دعایی قرائت ایتمک

AGONISER. Être à l'agonie *A.* إحتضار *P.* برنج جان کشیدن *T.* جان چکشمک

AGRAFE. V. Épingle.

AGRANDIR. Rendre plus grand, plus étendu *A.* تمدید ـ توسیع ـ تفسیح *P.* پهن کردن *T.* بیوتمق ـ ککیشلتمک ‖ Agrandir une maison, un jardin خانه‌یی وباغچه‌یی توسیع ایتمک Cette ouverture est trop petite, il la faut agrandir بو فرجه زیاده تنگ وضیق اولدیغندن توسیعه محتاجدر Ce prince a fort agrandi ses États بو پادشاه حدود ملکنی کمالیله توسیع وتمدید ایلدی

Figur. Rendre plus grand en biens, en dignité *A.* اعظام القدر ـ اعلاء الشان ـ اعظام الحال *P.* برتری ـ بزرکی دادن ـ بخشیدن *T.* قدری آرتورمق ـ اولولتمک ‖ Les princes agrandissent qui il leur plait ملوک وسلاطین پسند ایتدکلری کسانک اعظام حال وشانلرینه همّت ایدرلر

Et faire paraître plus grand *A.* ارائة فی صورة ـ اعظام العظم *P.* بزرک نمودن *T.* ایری ـ بیوک کوسترمک ‖ Ce vêtement agrandit la taille بو لباس قامتی بیوک کوسترر Une distribution bien entendue agrandit un jardin en apparence بر باغچه وجه مناسبی اوزره تقسیم اولندیغی حالده صورت ظاهرده عظیم وواسع کورینور Cet écrivain agrandit tout ce qu'il traite بو کاتب هر تحریر ایلدیکی ماده‌یی صورت بزرکی واعظامده ارائه ایدر ـ هر تحریر ایتدیکی ماده‌یی اعظام ایدر

Il se dit aussi pour Exagérer *A.* اعظام *P.* مبالغه نمودن *T.* قبارتمق ‖ Cet homme est un peu sujet à agrandir ses récits فلان کمسنه تقریر ایلدیکی اموری اعظامه مبتلا در

On dit, Agrandir ses prétentions *T.* بر كمسنه تكليفاتنى مطلوباتنى قبارتمق ـ اعظام ايتمك

S'agrandir, se dit de celui qui augmente sa terre, sa maison *T.* پهنايى پذيرفتن *P.* تحصيل افسحة ـ كسب الوسعة *A.* كنيشلنمك || Il s'est bien agrandi du côté de la rivière نهر طرفندن كسب وسعت ايلدى ـ كنيشلندى Il était logé fort étroitement; il a trouvé moyen de s'agrandir خانه‌سى بغايت طار ايدى لكن كنيشلتمنك طريقنى بولدى

Agrandi. *A.* وسعت يافته ـ پهنايى پذير *P.* ممدود ـ متوسّع *T.* بزركى پذيرفته *P.* رهين الاعظام *A.* كنيشلنمش *T.* بيوكلنمش

AGRANDISSEMENT. L'action d'agrandir, ou de s'agrandir *A.* توسّع ـ تزايد *P.* فزونى *T.* آرتمه ـ آرتوقلق || L'agrandissement de ce parc est de deux cents arpents بو ميدان ايكييوز دونم مقدارى توسّع ايلدى

Figur. Accroissement en biens ou en fortune *A.* نموّ المال ـ تزايد المال ـ والمنال ـ اعتلا الشان ـ تزايد الشان *P.* فزونئ مال ـ شان *T.* فزونئ مال وشان آرتوقلغى || Il travaille pour l'agrandissement de sa famille كندو اهل بيتنك اعتلاى شاننه سعى ايدر L'agrandissement de cette maison vient d'un tel prince بوخاندانك اعتلاى شانى فلان پادشاهك همّتيله اولدى

AGRÉABLE. Qui plait *A.* لطيف ـ طيّب ـ مطبوع ـ مرغوب ـ موجب ـ خوش ـ دلپسند ـ دلپذير *P.* مستحبّ ـ مستطاب ـ حظ درون ـ دلنشين ـ دلارا *T.* كوزل ـ خوش || Une personne agréable مطبوع الاطوار بر ذات Conversation agréable مذاكرهٔ مرغوبه Maison agréable منزل مطبوع ـ خانهٔ دلارا ـ Demeure agréable مسكن مطبوع ـ اقامتگاه دلارا Jardin fort agréable كوزل او غايت ايله مطبوع ودلپذير بر حديقهٔ Si cela vous est agréable بو كيفيّت عندكزده مرغوب ومستحبّ اولديغى حالده انيقه Il a l'abord, la physionomie agréable وصلتنده وهيئت وسيماسنده لطافت ومطبوعيّت وار Des manières agréables اطوار مرغوبه Il est agréable de vivre avec ses amis احبّا واصدقا ايله برلكده اولدرق زندگانى ايتمك حظ درونى مستوجب بر حالتدر C'est un homme très-agréable en compagnie مجلسده مرغوب الاطوار ومطبوع الاحوال بر شيرينكار آدمدر Il ne faut pas sacrifier l'utile à l'agréable مطبوعى نافع اوزرينه ترجيح ايتمك روا دكلدر

On dit aussi, qu'un homme fait l'agréable, pour dire, qu'il affecte de passer pour agréable ظرافت فروشلق ايدر برآدمدر حسن طبيعت صاتر ـ

On dit, Avoir pour agréable, pour dire, agréer. V. Agréer.

AGRÉABLEMENT. D'une manière agréable *A.* طيّباً ـ مرغوباً ـ بالحسن واللطافة *P.* دلپذيرانه *T.* حسن ايله ـ خوشلق ايله || Il reçut cela fort agréablement فلان شيئى محظوظاً ومرغوباً تلقّى ايلدى ـ فلان شيئى وضع دلپذيرانه ايله تلقى ايلدى Il parle agréablement بالحسن واللطافه افادهٔ مرام ايدر Il est agréablement à la Cour سراى همايونده طيّباً ومرغوباً مداوم خدمتدر Il est agréablement logé اقامتگاهى مقارن حسن ولطافتدر Il écrit agréablement بالحسن واللطافه كتابت ايدر ـ حسن ايله كتابت ايدر

AGRÉER. Recevoir favorablement *A.* بالقبول تلقّى *P.* بخوشى پذيرفتن ـ قبول كردن *T.* سزاوار حسن قبول ايتمك || Dieu agrée nos prières جناب ربّ متعال دعاى عبادى سزاوار حسن قبول ايدر ـ دعاى عباد عند الله تعالى مقبول ومستجابدر Agréer le service de quelqu'un فلانك خدمتنى قرين حسن قبول اولمق Il a agréé la proposition que je lui ai faite كندويه ايتديكم تكليفى رهين حسن قبول ايلدى ـ بالقبول تلقى ايلدى ـ

Il signifie aussi, trouver bon *A.* تصويب ـ استصواب ـ تجويز ـ استحسان ـ *P.* روا داشتن *T.* يوللى بولمق ـ مناسب كورمك ـ مناسب بولمق || Le Roi l'a agréé نزد همايونده رهين استحسان واستصواب اولدى Il avait acheté une belle charge, mais le Roi ne l'a pas agréé بر اعلا مأموريتى بالمبايعه تحصيل ايلدى انجق پادشاه تصويب ايتمدى Il n'a pu se faire agréer استصوابه ـ مظهر تصويب اولمدى تحصيل دسترس اولمدى

On dit proverb., Quand on doit, il faut payer ou agréer, pour dire, qu'il faut donner de l'argent à son créancier, ou des sûretés dont il soit content بورجلو اولان كشى دينى ادا وياخود داينى ارضا ايتملودر

Il signifie aussi, plaire *A.* استحسان ـ تحسين ـ استحظاظ *P.* پسنديدن *T.* بكنمك ـ حظ ايتمك || Cela ne m'agrée pas فلان شيدن حظ ـ فلان شيئى استحسان ايدهميورم Son service, sa personne n'agrée pas au maître فلانك خدمتى وذاتى متبوعى عندنده پسنديده ومستحسن دكلدر ايدهميورم

AGRÉÉ. *A.* مقبول ـ مستحسن ـ مستصوب *P.* روا داشته ـ رهين الحظوظية *A.* مناسب كورلمش *T.* قبول كرده بكنلمش *P.* پسنديده *T.* مستحسن

AGRÉER. Équiper un vaisseau. V. Équiper.

AGRÉGAT. Assemblage *A.* جماعت pl. جماعات *P.* گروه *T.* صنف ـ بلوك

AGRÉGATION. Association dans un corps *A.* لحوق في الجماعة ـ باوكه كيرمه *T.* بگروه در آمدن *P.* دخول في الجماعة جماعته دخولى || صنفه كيرمه On s'est opposé à son agrégation خصوصنده مخالفت اولندى

En Philosophie on appelle, Corps par agrégation, un corps qui n'est formé que de l'amas de plusieurs choses *A.* مجسّم بتلاحق الاجزا

AGRÉGER. Associer à un corps *A.* الحاق في الجماعة ـ بلوكك ايچنه *T.* بگروه در نهادن *P.* ادخال في الجماعة صنفك ايچنه آلمق ـ آلمق

AGRÉMENT. Approbation, consentement *A.* رضا ـ حسن *P.* رضادادگى ـ روا داشت *T.* خوشلغى كوكل || الاختيار Il a obtenu l'agrément du Roi pour cette charge بو منصب ايچون رضاى شاهانه يى تحصيل ايلدى La mère a donné son agrément pour ce mariage بو نكاح ماده سنده والده رضا والده رضاداده اولدى ـ ويردى Il ne veut rien faire sans l'agrément de sa compagnie كندو صنفنك رضاسى منضمّ اولمدقچه هيچ بر شيئه تصدّى ايتمز Il ne saurait disposer de sa maison qu'avec mon agrément بنم حسن رضا واختيارم اولمينجه كندو خانه سى ايچون بر درلو نظام ويره مز

Il signifie aussi, qualité par laquelle on plait *A.* لطافت ـ مطبوعيّت *P.* دلپسندى *T.* خوشلق || Cette femme n'est pas belle, mais elle a beaucoup d'agrément بو خاتون حسنا دكل انجق موجب مطبوعيّت ـ انجق بغايت مطبوعه در اولدجق اسبابى قتى كَليدر Cette maison n'est pas régulièrement bâtie, mais elle a de grands agrémens بو منزلك بناسى كرچه قاعده اوزره دكل انجق كاى مرتبه لطيف ومطبوعدر La solitude a ses agrémens حال عزلت ووحدت لطافت ومطبوعيتدن خالى دكلدر Il n'y a nul agrément dans cet ouvrage بو تأليف آثار لطافتدن كليّاً عاريدر Cette femme est belle, mais elle n'a nul agrément بو خاتون كرچه صاحبة الجمالدر انجق اصلا لطافتى يوقدر Les agrémens de la figure, de l'esprit آثار سيما وعقل ونهاده مشهود اولان لطافت ومطبوعيّت

Il signifie aussi, plaisir, sujet de satisfaction *A.* سبب الحظ موجب الحظ النفس ـ اسباب الحظ النفس pl. النفس *P.* فرح بخشاى جان ـ فرح افزاى جان ـ بادئ حظ درون *T.* كوكل اكلندره جك شى ـ كوكل خوشلندره جق شى || Cette personne a raison de demeurer à la Cour, elle y a de très-grands agrémens سراى همايونده اختيار اقامت ايلمكده حقى وار در زيرا حظ نفسى موجب اوله جق اسباب عديده وار در Cet homme trouve de grands agrémens dans sa famille, dans sa profession, dans sa charge فلان كشى اولاد وعيالى ايچنده وبولنديغى حرفتده وعهده سنده اولان منصبده حظ درونى مستلزم اوله جق اسباب بولور Il ne trouve aucun agrément dans sa province ولايتنده موجب حظ نفس اوله جق بر شئ بولمز

AGRÉMENS, au pluriel signifie, certains ornemens qu'on met sur les habits *A.* pl. تزيينات *P.* زيب وزيور *T.* بزكلر

AGRÈS. Tout ce qui est nécessaire pour mettre un vaisseau en état de naviguer *A.* ما لزمة السفينه ـ آلات وادوات السفينه ـ مهمّات السفينه ـ جهاز السفينه *P.* پيرايش كشتى *T.* كمى ـ كمى دونناسى طاقمى ـ طاقمى || Le vaisseau a tous ses agrès كمينك كافّهٔ آلات وادواتى درونده موجود در

AGRESSEUR. Celui qui attaque le premier *A.* مبادى الخصومة ـ صايل متقدّم ـ صايل مبادى ـ صايل *P.* آغازندهٔ جنك *T.* جنكه باشلايجى || ياخود خصومته ايلك L'agresseur a toujours tort عدروظلم دائما ايقاع خصومته مبادى اولانك طرفنده در Il faut savoir, lequel des deux est l'agresseur ايكيسندن قنغيسى صايل متقدّم اولديغى تحقيق اولنمق لازمدر

AGRESSION. Action de l'agresseur *A.* مبادات الصولة ـ مبادات الخصومة *P.* آغاز پرخاشكارى *T.* جنكه ايلك باشلمه || Il y a preuve d'agression de sa part آنك مبادات خصومت طرفندن ظهور ايلديكنه اثبات وار در Cette critique est une véritable agression بو مقوله لوم وتعييب محض مبادات خصومتدر ـ مبادات محضدر

AGRESTE. Rustique, sauvage *A.* برّى *P.* دشتى *T.* بيابان ـ قيرده كى || Fruit agreste *A.* فاكههٔ برّيه *P.* ميوهٔ برى *T.* قير ميوه سى Lieu agreste *A.* موقع برّى *P.* محل دشتى *T.* قير يرى

Il est plus d'usage au figuré *A.* برّانى ـ بدوى *P.* بيابانى *T.*

اخلاق Moeurs agrestes مزاج برّانی Humeur agreste || بیان یبانی خوبلر - وآداب بدویّه

AGRICOLE. Qui s'adonne à l'agriculture *A.* اهل الفلاحة pl. ارباب الفلاحة - مألوف بالفلاحة *P.* برزیکر *T.* اکینجیلک || Peuple, nation agricole اکینجیلک ایدن - ایلە کچینور فلاحته مألوف قوم وملّت

AGRICULTEUR. Celui qui cultive la terre *A.* اکّار pl. اکره - فلّاحین pl. فلّاح - زرّاع pl. زرّاع - حرّاث pl. حرّاث *P.* برزکار - کشتکار *T.* اکینجی || Un bon agriculteur فنّ حراثتده ماهر بر کمسنه

AGRICULTURE. L'art de cultiver la terre *A.* فنّ الحراثة - فنّ الفلاحة *P.* پیشهٔ برزکری *T.* اکینجیلک صنعتی || Cet homme aime l'agriculture فلان کمسنه‌نک فنّ حراثته هوس وار در || Il entend l'agriculture فنّ حراثته وقوفی وار در ورغبتی وار در اکینجیلکی آکلر -

s'AGRIFFER. S'attacher avec les griffes *A.* انشاب - اظفار *P.* الاظفار چنگ زدن *T.* طرنق ایلشدرمک || Le chat s' agriffe à la tapisserie کدی قماش قاپلو دیوارده طرنق ایلشدرر دیوارده انشاب اظفار ایدر -

Agriffé. *A.* متخلّب - متنشّب بالاظفار *P.* چنگ زده *T.* طرنق ایلشدرلمش

AGRIPAUME. Plante qu'on nomme aussi Cardiaque *A.* فراسیون بیان - ابت سیکی *T.* کندنای دشتی *P.* کرّات جبلی - پراصه‌سی

AGRONOME. Versé dans la théorie de l'agriculture *A.* اهل العلم الفلاحة pl. ارباب العلم الفلاحة *P.* استاد علم برزکری *T.* اکینجیلک علمی اوسته‌سی || L'Angleterre a produit d'habiles agronomes انکلتره‌دن ماهر وحاذق ارباب علم فلاحت چیقدی - ظهوره کلدی

AGRONOMIE. Théorie de l'agriculture *A.* علم الفلاحة *P.* علم برزکری *T.* اکینجیلک علمی || La Chimie a contribué à perfectionner l'agronomie علم کیمیا علم فلاحتک اکمالنه وسیله اولمشدر

AGROUPER. Assembler en groupes *A.* تحزیب - تحفیل *P.* کروها کروه بهم آوردن *T.* طوپلتمق

Agroupé. *A.* محفّل - محزّب *P.* کروها کروه بهم آورده *T.* طوپلنمش

AGUERRIR. Accoutumer à la guerre *A.* تدریب الی الحرب بجنک آوری - بجنک آلفتانیدن *P.* تألیف الی الحرب - جنکه آلشدرمق *T.* اموزیدن || Ce Général a aguerri ses troupes en une seule campagne فلان سپهسالار زیر اداره‌سنده اولان عسکری همان بر یازلق سفر ایچنده حرب وضربه آلشدردی Depuis ce siège, les troupes étaient toutes aguerries اول محاصره‌دنبرو عسکرک مجموعی حرب وضربه تدرّب ایلدی

S'AGUERRIR. *A.* ائتلاف الی الحرب - تدرّب الی الحرب جنکه اموخته *T.* جنک اوری شدن - بجنک آلفتن *P.* آلشمق

Aguerri. *A.* مألوف الی الحرب - متدرّب الی الحرب جنکه *T.* جنک آزما - جنک اموخته - جنک آور *P.* جنکجی - آلشق

AGUETS au pluriel. Il ne se dit qu'aux phrases suivantes:

Être aux aguets, pour dire, épier l'occasion, le temps *A.* دیده دوز وقت فرصت *P.* انتهاز الفرصة - ترصّد الفرصة شدن *T.* فرصت کوزتمک - فرصت آرامق || Il était aux aguets pour prendre ses avantages تحصیل فوائد ایچون مترصّد وقت فرصت ایدی

Et mettre aux aguets, dans le même sens *A.* وضع فی المکمن *P.* در کمینگاه نهادن *T.* پوصیده قویمق || Le prévôt a mis des gens aux aguets, pour se saisir d'un tel voleur ضابط بلده فلان حرامی‌یی اخذ ایچون پوصیلرده آدملر تعیین ایلدی

AH. Interjection *A.* ایا - هیا *P.* هی *T.* آخ || Ah! que je suis aise de vous voir! آخ مظهر دیدارک اولدیغمدن نقدر ممنونم || Ah! que cela est beau! آخ بوشی نقدر احسن وزیبا در

Ce n'est souvent qu'une interjection explétive *A.* ای *P.* یا *T.* یا || Ah! madame, gardez-vous de le croire یا قادین بوکا اعتماد ویر مکدن حذر ایله

AHEURTEMENT. Obstination, attachement opiniâtre à un avis *A.* عناد *P.* خویی درشت - لجاج *T.* عقل - اونکولک بونک || C'est un étrange aheurtement que le sien صاپلنمه‌سی عنادی غرائب احوالدندر

s'AHEURTER. S'obstiner *A.* تمسّک العقل - اصرار - تعنّد *P.* لجاج نمودن - درشت خویی نمودن *T.* اونکولک ایتمک - عقلی صاپلتمق || Il s'aheurte à cela contre l'avis de tous ses parens اولبابده خویشان واقرباسنک راینه مخالف عقل بر Il s'aheurter à un obstacle عقلی اولدرق اظهار تعنّد ایدر

S'aheurter à une opinion كونه مانع ومحذوره متمسك اولمق C'est un homme qui s'aheurte tellement à ce qu'il s'est mis une fois dans la tête, qu'on ne le fait jamais revenir عقل بر رأيه مصرّانه متمسك اولمق بر كرّه ذهننه قويديغى مادّه‌ده شول رتبه‌ده اصرار ايدر كه صرف وتحويلى محال عقلى شول رتبه‌ده صاپلنور كه چورلمسى - اندر محالدر ممكن دكلدر

Aheurté. *A.* ذاهب الى التعنّد - ذاهب الى الاصرار *P.* *T.* عقلى صاپلنمش لجاجكار

Aïh. Interjection qui exprime la douleur *A.* ويلا *P.* واى *T.* واه

AIDE. Assistance qu'une personne donne à une autre *A.* عون - دستيارى - ياورى *P.* مظاهرت - نصر - مدد - معاونت - *T.* باردم || Donner aide يارمندى - مددكارى - دستگيرى امداد ويرمك - امداد ايتمك - معاونت ايتمك Demander, implorer de l'aide استمداد ايتمك - استعانت ايتمك Crier à l'aide امداده - مددرسلك طلبيله فرياد ايتمك Invoquer l'aide de quelqu'un بر كمسنه‌دن مدد واعانت رجا ايتمك يتشك ديو فرياد ايتمك

Il se dit aussi, du secours et des grâces de Dieu || Il faut tout attendre de l'aide de Dieu هر شئى عون وعنايت جناب خير الناصريندن مأمول ايتملو در Mon Dieu! venez à mon aide يا ربّ بكا نصر ومدد احسان - يا ربّ بكا امداد ايله Dieu vous soit en aide الله امداد ايليه - الله معينك اوله ايله

Il se dit aussi, du secours, de l'utilité qu'on tire de certaines choses || Il a fait de grandes découvertes à l'aide des lunettes de longue vue دوربين اعانتيله عظيم وجسيم كشفلر تحصيلنه موفق اولمشدر Il n'eût pas réussi sans l'aide d'une telle machine فلان آلتك اعانتى اولمامش اولسه ظفر بولمز ايدى

Aide, se dit aussi, de celui dont on reçoit le secours *A.* ظهير - ناصر - معاون - معين *P.* ياور - دستگير - مددرس - *T.* يارمند - ياردمجى || Dieu seul est ma force et mon aide قوّة الظهرم ومعين ودستگيرم انجق جناب حقدر Vous êtes toute son aide اوّل وآخر معين ومددرسى سنسك

Il se dit aussi, de la chose dont on tire du secours *A.* مدار الاعانة - مابه الاعانة || Il n'a point eu en cela d'autres aides que les mémoires qu'on lui a donnés بو بابده ما به اعانتى كندويه ويريلان تقريرلردن عبارتدر

Il se dit aussi, de celui qui sert conjointement avec un autre, ou sous lui *A.* معين *P.* دستيار *T.* يماق || Aide des cérémonies تشريفاتجى يماغى - تشريفاتجى معينى Aide de cuisine آشجى يماغى Aide-maçon ديوارجى يماغى

Aide de camp. Officier de guerre qui sert auprès du Général *A.* فيج pl. فيوج *P.* پيك *T.* قره قولاق || Aide de camp du Roi خنكار قره قولاغى

Aides. Subsides établis sur les boissons *A.* رسوم المسكرات

AIDER. Donner secours *A.* امداد - اعانت *P.* ياورى كردن - مددرسى كردن - مدد رسانيدن - *T.* ياردم ايتمك || Aider quelqu'un à ses besoins بر كمسنه‌يه وقت حاجت وضرورتنده ايفاى لازمهٔ مددرسى واعانت ايتمك - اعانت ايتمك Aider les pauvres فقرا ومحتاجين حقنه مدّ ايادئ معاونت فقرا وحاجتمندانه معين اولمق - ايتمك Aider quelqu'un de son bien, de sa bourse بر كمسنه‌يه كندو مالندن وكندو كيسه‌سندن اعانت ايتمك Les lunettes de longue vue ont fort aidé les Astronomes dans les découvertes qu'ils ont faites اهل نجومك دسترس كشف واستخراج اولدقلرى احوالده دوربينلرك كلّى اعانتى اولدى Cette méthode aide beaucoup la mémoire بو فنّ قوّت حافظه‌يه كلّى مدار اعانت Il faut s'aider les uns les autres احد هما آخرى حقنه اولور برى برلريله - ايفاى لازمهٔ تعاون وتظاهر ايتمك اقتضا ايدر ياردملشمق لازمدر

Aider à... signifie, secourir un homme trop chargé *A.* مدّ الايادى الاعانة *P.* دستگيرى كردن *T.* ال ياردمى ايتمك || Aider un peu à ce pauvre homme بو بيچاره‌يه آزجق ال ياردمى ايله

Il signifie aussi, contribuer à faire réussir quelque chose *A.* صرف النقدينة المظاهرة - بذل الهمّة *P.* ياورى كردن *T.* ياردم ايتمك || Il n'a pas peu aidé à cette affaire بوخصوصده آز ياردمى اولمدى Aider au bon succès d'une affaire بر مادّه‌نك حسن نتيجه‌سنه بذل نقدينهٔ همّت ايتمك

Aider, joint à l'infinitif des verbes avec la particule à, signifie, contribuer à une fin *T.* وسيله اولمق - مدار اولمق || Aider à faire réussir une négociation در دست مذاكره اولان مصلحتك حسن نتيجه‌سنه وسيله اولمق Cela a bien aidé à le tirer d'affaire مصلحتك ايچندن چيقمسنه مدار كلّى بو كيفيت آز مدار اولمدى اولدى Cela n'y a pas peu aidé

S'AIDER. Se servir d'une chose, en faire usage *A.* استعمال *P.* بکار بردن *T.* قوللنمق || S'aider bien d'une épée بر قلیجی ایو قوللنمق

On dit, Dieu aidant, pour dire, avec l'aide de Dieu *A.* بعون الله تعالی *P.* بیاوریٔ توفیق باری *T.* تکرینک یاردیله

AIDÉ. *A.* معاون ـ مستعان *P.* مدد یافته ـ یاوری پذیر *T.* یاردم اولنمش

AIE. Interjection. V. Ahi.

AIEUL. Grand père *A.* جدّ pl. اجداد *P.* نیا *T.* بیوک بابا ـ دده || Ses deux aïeuls ont rempli les premières charges جدّینی اعلای مناصبی ضبط ایلدیلر

On dit aussi, Aïeux, pour signifier, tous ceux dont on descend *A.* آبا واجداد *P.* نیاگان *T.* آتا ودده‌لر

On dit, Aïeul paternel *A.* جدّ لاب *P.* نیا از سوی پدر *T.* بابا طرفندن دده Et aïeul maternel *A.* جدّ لام *P.* نیا از سوی مادر *T.* والده طرفندن دده

AÏEULE. Grand' mère *A.* جدّه *P.* مادر بزرک *T.* بیوک آنا

AIEUX. Outre le sens indiqué au mot Aïeul, il signifie, ceux qui ont vécu dans les siècles passés *A.* اسلاف *P.* پیشینان *T.* کچمشلر || C'était la mode chez nos aïeux اسلافمزک رسم وعادتی بویله ایدی

AIGLE. Le plus grand et le plus fort des oiseaux de proie *A.* انوق pl. انواق ـ رخمه *P.* دال *T.* قرتال قوشی

AIGLE noir *A.* نسر *P.* کرکس *T.* قره قوش

On dit figur. d'un homme qui est d'un génie supérieur, que c'est un aigle انیق الفکر بر آدم

AIGLE. Nom d'une constellation *A.* نسرطایر

AIGLON. Le petit de l'aigle *A.* جرو الانوق *P.* دالبچه *T.* قرتال یاوریسی

AIGRE. Acide *A.* حامض pl. حوامض *P.* ترش *T.* اکشی ـ حامض الطعم || Les fruits qui sont aigres au goût حموضتلو فواکه Du lait aigre *A.* لبن ماضر ـ لبن حامض *P.* شیر ترشناک *T.* اکشیمش سود ـ کـکرمسی سود Vin aigre *A.* خمر مضیر ـ خمر حامض *P.* بادهٔ ترشناک *T.* کـکرمسی ـ اکشیمش شراب ـ شراب

Il se dit aussi, de quelques odeurs désagréables qui sortent de certaines choses corrompues *A.* زفرت *P.* بد بویی *T.* چورک ـ شیٔ قوقوسی || Une senteur aigre qui fait mal au coeur کوکلی بولاندرر بر رایحهٔ زفرا ـ بولاندرر بر زفرت

Il se dit encore des sons aigus et rudes *A.* احرش ـ خشین *P.* درشت *T.* سرد || Une voix aigre et désagréable صدای صداسی خشین وکریه Une cloche qui rend un son aigre خشین بر چاک D'un ton aigre ادأی خشونتنما ایله Un fer extrêmement aigre بغایت سرد دمور ـ حدید احرش Ce fer est si aigre, qu'on ne le saurait forger بو دمورک حرشتی شول قابل اعمال دکلدر ـ مرتبده‌ده در که اعماله کلمز

Il se dit figur. de l'esprit, de l'humeur, et signifie, qui a quelque chose de mordant, de piquant, de désobligeant *A.* شدید ـ ذو الشدّة ـ ذو الحدّة *P.* تند وتیز ـ حدّت آمیز *T.* سرد ـ حدّتلو || Humeur aigre طبع حدّت آمیز Esprit aigre عقل کلمات حدّت آمیز Dire des paroles aigres تفوّه حدّت آمیز سبک وسیاق شدّت Il lui a écrit d'un style fort aigre ایتمک آمیز ایله تحریر ایلدی

Il se dit figur. des personnes || C'est une personne bien aigre سرد طبیعتلو بر آدمدر ـ حدید المزاج بر آدمدر C'est l'humeur du monde la plus aigre جهانده بوندن زیاده حدّتلو مزاج اولمز

On dit aussi, qu'il y a encore de l'aigre dans l'air هواده حالا حدّت وار در

AIGRE-DE-CÈDRE, DE-LIMON, DE-BIGARADE. Sorte de liqueur qui se fait avec le jus de ces fruits et du sucre *T.* ترنج ـ لیمون شربتی ـ شربتی

AIGRE-DOUX. V. Aigrelet.

AIGRELET. Un peu aigre *A.* مزّ المذاق *P.* ترشکک ـ اکشیمسی ـ اکشیرک *T.* ترش شیرین ـ میخوش ـ خوشخوار

AIGREMENT. D'une manière aigre. Il ne se dit qu'au figuré *A.* شدیداً ـ بالشدّة ـ بالحدّة *P.* بتندی وتیزی *T.* سردلک ایله || Parler aigrement بالشدّة تکلم ایتمک

AIGREMOINE. Sorte d'herbe *A.* غافث *P.* دوای جگر *T.* قزل پیراق

AIGREMORE. Charbon pulvérisé *A.* غبار الفحم *P.* سغوف *T.* کومر طوزی انکشت

AIGRET. V. Aigrelet.

AIGRETTE. Ornement de tête *P.* اتاقه ـ جغه *T.* صورغج || Avoir une aigrette sur la tête باشده صورغج طاقنمق

Les aigrettes que les Turcs donnent comme récompense d'un

service, s'appellent *T.* جلنك

Il se dit aussi, de la panache d'un casque *A.* رياش البيضه *P.* جغهء خود *T.* توغلغه تلی

AIGREUR. Qualité de ce qui est aigre *A.* حموضت *P.* ترشی *T.* اکشیلك || Des fruits qui ont de l'aigreur حموضتلو میوه

En parlant des rapports que causent des alimens mal digérés, on dit, Cela donne des aigreurs فلان شیٔ معدهیه اکشیلك ایراث ایدر

Il se dit figur. d'une certaine disposition d'esprit, qui porte à offenser les autres par des paroles *A.* سورت ـ شدت ـ حدت *P.* تندی وتیزی *T.* تیزلك || Il a beaucoup d'aigreur dans l'esprit, dans l'humeur عقلنده سورت ومزاجنده غلبهٔ حدت وار در || Répondre avec aigreur حدت ایله جواب ویرمك ـ تند وتیز جواب ویرمك ـ || Il y a toujours de l'aigreur dans ses discours كلامنده دائما بر نوع حدت وار در || Une réprimande pleine d'aigreur كلمات حدت آمیزدن عبارت بر کونه تعزیر || Il y a de l'aigreur entre ces deux personnes بو ایکی کشینك بری برلریله معاملهلرنده بر نوع شدت وار در ـ بر کونه سردلك وار در ـ

AIGRIR. Faire devenir aigre *A.* احماض ـ امضار *P.* ترشیدن *T.* اکشیتمك || Le tonnère aigrit le vin صاعقه خمره ایراث حموضت ایدر || La chaleur aigrit le lait حرارت هوا امضار لبنی موجبدر ـ سودی اکشیدر || Le levain aigrit la pâte مایه خمیری اکشیدر

Figur. Il signifie, irriter *A.* احداد ـ ایراث الحدة والشدة *P.* تند وتیز کردن *T.* تیزلك کتورمك ـ سردلك کتورمك || Cela ne fait qu'aigrir son mal, sa douleur فلان شیٔ علت ووجعنه ایراث حدتدن غیری شیئه مفید دکلدر || Son discours a fort aigri les esprits کلامی اذهان سامعینه القای حدتنی موجب اولمشدر || Cela ne servira qu'à aigrir les affaires بو کیفیت امور واحواله ایقاع حدتدن غیری فائدهیی منتج دکلدر || La mauvaise fortune lui a aigri l'esprit بخت معکوسی قلبنه ایراث حدت وشدتنی موجب اولمشدر

S'AIGRIR. *A.* احتماض ـ کسب الحموضة *P.* ترشی پذیرفتن ـ ترشناك شدن *T.* اکشیمك || Des viandes qui s'aigrissent sur l'estomac معدهده کسب حموضت ایدن لحوم

Figur. *A.* احتداد ـ کسب الحدة والشدة *P.* تندی پذیرفتن ـ تند وتیز گشتن *T.* تیزلك پیدا ایتمك ـ تیزلنمك ـ سردلنمك || Son mal s'aigrit de jour en jour علتی یوماً فیوماً کسب حدت وشدت ایتمکده در || Les esprits commençaient à s'aigrir اذهان ناس کسب حدت ایلمکه یوز طوتمشیدی || Les affaires s'aigrissent de plus en plus امور واحوال کندکچه مایل احتداد وشدت اولمقده در ـ نو بنو کسب صورت شدت ایتمکده در

AIGU. Qui se termine en pointe *A.* محدد ـ مؤنف *P.* تیز ـ سر تیز ـ نوك *T.* اوجی کسکین ـ اوجی سیوری || Un javelot aigu اوجی سیوری حربه ـ کتالهٔ تیز نوك || Fer aigu اوجی کسکین دمور ـ حدید سر تیز

On dit en termes de Géometrie, Angle aigu *A.* زاویهٔ حادّة

Il se dit figur. des douleurs *A.* وجع حادّ pl. اوجاع حادّة *P.* رنج تند وتیز *T.* کسکین صزی

Il se dit aussi, des maladies *A.* مرض حادّ pl. امراض حادّة *P.* درد تند وتیز *T.* کسکین خستهلك

AIGUADE. Terme de Marine. Lieu où l'on peut remplacer l'eau consommée à la mer *A.* محل الاستسقا *P.* جای تدارك آب *T.* صوآلهجق یر

AIGUAIL. Rosée *A.* طلّ ـ ندی *P.* ژاله *T.* چه || L'aiguail ôte le sentiment aux chiens ژاله كلبك قوت شامهسنی ازاله ایدر

AIGUAYER. Laver dans l'eau *A.* غسل *P.* شوییدن *T.* یقامق || Aiguayer un cheval آتی یقامق

AIGUIÈRE. Sorte de vase dans lequel on met de l'eau pour le service ordinaire *A.* ابریق pl. اباریق ـ ثفال *P.* آفتابه *T.* ابریق || Aiguière d'argent سیم ابریق || de vermeil doré مذهب سیم ابریق || de cristal بلور ابریق

AIGUILLADE. Gaule dont se servent les laboureurs et les voituriers pour piquer leurs boeufs *A.* مهمزه *P.* خلد ـ غاوشنگ ـ خرگواز *T.* اوکندره ـ بزلنكچ

AIGUILLE. Petite verge de fer pour coudre *A.* ابره pl. ابار ـ مخیط *P.* سوزن ـ درزن *T.* ایکنه || La pointe d'une aiguille *A.* انف الابره *P.* سر سوزن *T.* ایکنه اوجی || Le trou d'une aiguille *A.* سمّ الابره *P.* سوراخ سوزن ـ چشم سوزن *T.* ایکنه کوزی ـ ایکنه دلیکی ـ ایکنه یوردیسی

Aiguille de tête. V. Épingle.

On dit proverb. Faire un procès sur la pointe d'une aiguille pour dire, contester sur des bagatelles *T.* بر ایکنه اوجی اوزرنده

نزاع ایتمك

Et de fil en aiguille, pour dire, de propos en propos *A.* الكلام بجرّ الكلام *T.* سوزدن سوزه || De fil en aiguille, la conversation tomba sur cette matière الكلام بجرّ الكلام دییدرك سوزدن سوزه شو ماده‌نك ـ صحبت شو ماده‌یه كلدی صددی آچلدی

On dit aussi, d'une chose qu'on cherche, mais qui est difficile à trouver, C'est chercher une aiguille dans une botte de foin *T.* اوتلق كومه‌سی ایچنده بر ایكنه آرامقدر

Il se dit aussi, de différentes sortes de verges de métal, qui servent à différentes choses || Aiguille à tricoter des bas چوراب اورمجك ایكنه Aiguille d'occuliste كحّال میلی Aiguille de balance *A.* لسان المیزان *P.* زبانهٔ ترازو *T.* ترازی دیلی Aiguille d'horloge ساعت عقربی Aiguille marine كمی پوصله‌سی Aiguille aimantée مقناطیسلو پوصله ایكنه‌سی

Il se dit aussi, d'une espèce de pyramide, établie sur le sommet des clochers des églises *T.* مناره كلاهی

AIGUILLÉE. Étendue de fil, coupée de sa longueur, pour travailler à l'aiguille *A.* خیط *P.* رشته *T.* ایپلك || Aiguillée de fil, de soie, de laine پموق وایپك ویپاغی ایپلكی

AIGUILLETTE. Cordon ou tissu pour servir à attacher *A.* قلید *P.* بندینه *T.* باغ

On dit, Lâcher l'aiguillette, pour dire, se décharger le ventre *A.* استطلاق البطن *P.* شكم راندن *T.* ایچی سورمك

On dit aussi, nouer l'aiguillette, pour dire, faire un maléfice auquel on attribue le pouvoir d'empêcher la consommation du mariage *A.* اعتنان الرجل *P.* شوهررا بافسون بستن *T.* اری سحر ایله باغلمق

Il se dit aussi, des morceaux de la peau ou de la chair, arrachés ou coupés en long *A.* شرحه *P.* شكله ـ لبی *T.* دیلم

AIGUILLIER. Étui où l'on met des aiguilles *A.* مبـر *P.* سوزدان *T.* ایكنه‌دان

AIGUILLON. Pointe de fer au haut d'un bâton dont on se sert pour piquer les chevaux et les boeufs *A.* زجّ pl. زجاج *P.* نوك غاوشنك *T.* اوكندره حربه‌سی || On pique les boeufs avec un aiguillon, pour les faire aller اوكوزلری سوق ایچون نوك غاوشنك اوكندره حربه‌سیله دورترلر ـ ایله نخس ایدرلر

Il se dit aussi, du dard des mouches à miel, des guêpes etc. *A.* حمة pl. حمات ـ شوكه *P.* نیش ـ دوزبنه *T.* ایكنه || Les abeilles laissent ordinairement leur aiguillon dans la piqûre زنبور قسمی اوردیغی محلده ایكنه‌سنی ترك ایدر On dit que la reine des abeilles n'a point d'aiguillon آری بكنك ایكنه‌سی یوقدر دیرلر

Il se dit figur. de tout ce qui incite à quelque chose *A.* آلت الحث ـ آلت الاغرا *P.* تازیانهٔ خواهش *T.* دورتیجی ـ حث ـ قندربجی || La gloire est un puissant aiguillon à la vertu اقبال صلاح حاله آلت قویهٔ حث واغرا در L'intérêt est le seul aiguillon qui puisse le faire agir بو آدم ایچون فعل وعمله آلت اغرا اولهجق شئ انجق فكر نفع وفائده در ـ شو آدمه مشوّق فعل وعمل اولهجق شئ انجق مأمول ایشه قندرهجق شئ انجق امیّد منفعتدر ـ نفع وفائده در

On dit dans le langage de l'Écriture, L'aiguillon de la chair, pour dire, les tentations de la chair فاحش شهوات جسمانیّه

AIGUILLONNER. Il n'est guère d'usage qu'au figuré *A.* اغرا ـ حثّ *P.* تازیانهٔ خواهش زدن *T.* قندرمق ـ دورتمك || C'est un lent et paresseux qu'il faut un peu aiguillonner, pour le faire agir نوعمّا اغرا اولنمدقجه عمله تصدّی ایتمز بطیٔ الحركه ومهمل بر آدمدر

AIGUISEMENT. V. Aiguiser.

AIGUISER. Rendre plus pointu, plus tranchant *A.* احداد ـ تشحیذ ـ تذریب ـ تسنین *P.* تیز كردن *T.* بیلمك ـ كسكینلتمك || Aiguiser le fer d'une lance تشحیذ سنان ـ مزراق تمرنی كسكینلتمك Aiguiser la pointe d'un couteau بچاغك اغزینی كسكینلتمك ـ احداد سكین ایتمك Pierre à aiguiser *A.* مشحذ ـ مسن *P.* فسان *T.* بیلكو طاشی

Figur. Aiguiser l'appétit تسنین اشتها Aiguiser l'esprit تسنین ذهن ـ عقلی كسكینلتمك Le travail modéré aiguise l'esprit شغل معقول تسنین ذهنه باعث اولور La nécessité aiguise l'esprit ضرورت بادئ تسنین عقلدر

AIGUISÉ. *A.* مشحذ ـ مذرّب ـ مسنون *P.* تیز كرده *T.* كسكینلنمش ـ بیلنمش

AIL. Espèce d'oignon *A.* ثوم *P.* سیر *T.* صارمساق || Une gousse d'ail *A.* فصّ الثوم *T.* صارمساق دیشی

AILE. Partie du corps des oiseaux et des insectes, qui leur sert à voler *A.* جناح pl. اجنحه ـ مجذاف pl. مجاذیف *P.* پر ـ بال *T.* قناد || Les ailes des oiseaux sont revêtues de plu-

mes اجنحهٔ طیور ذات الاریاشدر Les ailes des insectes sont si déliées, qu'elles en sont transparentes حشرات ارخك پر وباللری شول رتبده باریک ورقیقدر که شفاف اولور Un oiseau qui étend ses ailes, qui les déploie تطفیف جناح ایدن قنادینی بایمش ـ بالگشا اولان ـ بسط جناح ایدن ـ قوش Moineau qui bat des ailes تصفیق جناحین ایدن صرچه کنجشك ـ تحریك جناح ایدن صرچه قوشی ـ قوشی قنادلرینی ـ قنادلرینی چارپشدران صرچه قوشی ـ بالزن قاقشدران Une poule qui rassemble ses poussins sous ses ailes پلیچلرینی قنادی آلتنده ـ افراخنی ارفاق ایدن دجاجه طاوق بصدران On peint ordinairement les Anges avec des ailes ملائکه‌یی عادتا ذوجناح رسم وتصویر ایدرلر Les anciens donnaient des ailes à la Victoire, à la Renommée, à l'Amour امم متقدمین غزالنك وصیت ونامك وعشقك صورت مثالیدلرینی ذوجناح اولدرق نقش وتصویر ایدرلر ایمش

On dit proverb. Ne battre que d'une aile, pour dire, être fort déclin de vigueur, de credit *T.* مرغ شکسته بال دونمك || Depuis sa maladie, il ne bat plus que d'une aile چکدیکی خسته‌لکدنبرو همحال مرغ شکسته بال بیتاب وبیمجالدر Sa disgrâce fait qu'il ne bat plus que d'une aile دوچار مغضوبیت اولدیدنبرو مانند مرغ شکسته بال بیقدر واعتبار در

On dit aussi, Ronger les ailes à quelqu'un, pour dire, lui retrancher de son autorité, de son crédit *T.* بر کمسنه‌نك قولی قنادینی کسمك

On dit aussi, Vouloir voler sans avoir des ailes, pour dire, entreprendre une chose au desssus de ses forces *T.* بی بال وپر ایکن قصد پرواز ایتمك Et voler de ses propres ailes, pour dire, être en état de se passer du secours d'autrui *T.* کندو قناد یله اوچمق

On dit aussi, qu'une fille est encore sous l'aile de sa mère, pour dire, sous la conduite de sa mère والده‌سنك زیر جناح حکومتنده در

Dans le langage de l'Écriture, L'aile du Seigneur, signifie, la protection de Dieu جناح حمایت جناب ربّ العزّت || Seigneur, couvrez-moi de vos ailes یا ربّ بنی جناح حمایتکده حفظ واحما ایله

Aile, se dit aussi de diverses choses. Ainsi on dit, Les ailes d'un moulin à vent *A.* جوانح الرحاء الریح *P.* پر باداس *T.* ییل دکرمنی قنادلری Les ailes d'un bâtiment بنانك جناحلری Les ailes d'une armée *A.* جناح العسكر pl. جناحین العسكر ـ مجنبة العسكر pl. مجنبتان العسكر *P.* جناح لشکر ـ دوجناح لشکر *T.* عسکرك بر قولی ـ عسکرك ایکی قوللری L'aile droite *A.* جناح الیمین ـ میمنه *P.* جناح راست ـ برانغار *T.* صاغ قول L'aile gauche *A.* جناح الیسار ـ میسره *P.* جوانغار ـ جناح چپ *T.* صول قول L'aile droite de la première ligne, et la gauche, de la seconde صف اولك جناح یمینی وثانینك جناح یساری L'aile droite enfonça les ennemis, mais l'aile gauche plia au premier choc میمنهٔ عسکر دشمنی شکست ایتمش ایسده جناح یسار همان صدمهٔ اولیده متوجّه سمت رجعت اولمشدر

Ailé. Qui a des ailes *A.* ذو الجناح *P.* پردار *T.* قنادلو

Aileron. L'extrémité de l'aile de l'oiseau *A.* رأس القادمه pl. رؤس القوادم *P.* سر شهپر *T.* قناد اوجی

Il se dit aussi, des nageoires des poissons *A.* جانحة السمك *P.* پر ماهی *T.* بالق قنادی

Ailleurs. Adverbe. En un autre lieu *A.* فی محلّ الآخر ـ فی جانب الآخر *P.* بسوی دیگر ـ بجای دیگر *T.* بشقه یرده ـ بشقه طرفده || On souffre cela ici, mais ailleurs on ne le souffrirait pas فلان طرفده تجویز اولنور انجق محلّ آخرده تجویز اولنمز S'il ne se trouve pas bien où il est, que ne va-t-il ailleurs? بولندیغی محلده خوش حال دکل ایسه نیچون محلّ اخره نقل ایتمز Qu'il aille se pourvoir ailleurs آخر محلّه واروب تدارکنی کورسون Je le ferai venir d'ailleurs آخر طرفدن کتوردهجکم La voie dont vous vous servez pour vos lettres n'est pas sûre, il faut les faire tenir par ailleurs ارسال مکاتیب ایچون قوللاندیغك طریق امین اولمیوب محلّ اخردن ارسال اولنملو در

On dit aussi, D'ailleurs, pour dire, d'un autre principe, d'une autre cause *A.* من جهة الآخر *P.* از روی دیگر *T.* بشقه یوزدن ـ بشقه جهتدن || Vous lui attribuez mal à propos votre disgrâce, elle vient d'ailleurs حال ادبار ومغضوبیتکی بیوجه فلانه حمل ایدرسك حال بو که جهت اخردن ظهور ایلدی Il le querelle sur un sujet de rien, c'est qu'il lui en veut d'ailleurs لاشئ مقوله‌سی برماده ایچون نزاع ایدر زیرا بشقه یوزدن طارغنلغی وار در

Il signifie aussi, de plus, outre cela *A.* قطع النظر ـ ماعدا

عن P. جز از آن T. نیز - بوندن بشقه || ودخـی - Je vous dirai d'ailleurs بوندن قطع النظر سکا دییجکم که

AIMABLE. Qui mérite d'être aimé A. واجب المحبّة - محبوب - دلجو - دلاویز - سزاوار محبّت - دلپسند P. واجب العلاقه - صلاح وفضیلت T. سویلەجك شئ || La vertu est aimable سزاوار محبّت Un caractère aimable واجب العلاقه ومحبّتدر اطوار دلپسند Des manières aimables اولەجق سیرت مرغوبه اطوار جالبة المحبّة - اطوار محبوبه - C'est le lieu du monde le plus aimable دنیاده سزاوار محبّت اولەجق موقعلردن بوندن افضل واعلا بر محلّ یوقدر

On appelle Aimable, une personne de société qui y plait par ses agrémens A. محبوب القلوب - طیّب النفس P. دلستان T. سوبلور || C'est une femme très-aimable بغایت محبوبة القلوب بر خاتوندر

AIMANT. Porté à aimer A. سهل المحبّة - ودود P. مهرکار - T. سومکه استکلو آمادهٔ مهرکاری ودوستداری - دوستکار || Il est d'un caractère aimant بالطبع سهل المحبّتدر

AIMANT. Pierre qui a la propriété d'attirer le fer A. مقناطیس P. حجر T. مقناتیس - آهنکش - آهنربا || Pierre d'aimant مقناطیس طاشیله مطلا Aiguille frottée d'aimant مقناطیس اولان ایکنه

AIMANTER. Frotter du fer contre de l'aimant A. طلاء بالمقناطیس P. مقناطیس سورمك T. آهنربا سودن || On aimante la boussole, en la passant sur une pierre d'aimant پوصلەنڭ ایکنەسی مقناطیس طاشی اوزرینه سورلمکله مقناطیسلو اولور

AIMER. Avoir de l'affection pour un objet quel qu'il soit A. تعلیق القلب - عقد المحبّة - احباب - P. دل آویختن T. سومك || محبّت کردن - علاقهٔ دروں بستن || Il faut aimer Dieu par dessus toutes choses هر شیدن زیاده جانب باری یه عقد محبّت اولنملو در Aimer son prochain comme soi-même هر کس قریبنی کندو نفسی کبی سومك Aimer son prince کندو پادشاهنه محبّت ایتمك Aimer son pays کندو وطننه محبّت ایتمك Aimer son père, sa mère کندو والد ووالدەسنه علاقه دار اولمق Aimer ses enfans کندو اولادینه محبّت ایتمك Deux personnes qui s'aiment بری برلریله تحابب وتوادّ اوزره اولان ایکی کشی Aimer quelqu'un de bonne amitié بر کمسندیه صدق بال ایله محبّت ایتمك Aimer tendrement بالحنین والاشتیاق محبّت ایتمك Aimer la gloire حبّ اقباله گرفتار اولمق L'aimer plus que sa vie فلانی جاندن زیاده سومك Aimer à la folie مجنونانه علاقه بالصدق والحقیقه محبّت ایتمك Aimer fidèlement بالتیاع القلب علاقه ومحبّت ایتمك Aimer ardemment هیمان دروں ایله علاقه ایتمك Aimer passionément جانسپارانه محبّت ایتمك Aimer jusqu'à la mort از دل وجان عقد محبّت ایتمك Aimer de tout son coeur

Il signifie aussi, être amoureux A. هوا - تعشق P. دل دادن - کوکل ویرمك - عاشق اولمق T. عشق بستن - گرفتار شدن - مبتلای عشق وهوا اولمقده مخاطره درکار در || Il est dangereux d'aimer

On dit proverb. Qui bien aime, bien châtie, pour dire, que c'est aimer véritablement quelqu'un que de le reprendre de ses fautes اعمال شدّت فرط محبّته دلالت ایدر

Et on dit, Qui m'aime, me suive بنی سون بکا تابع اولسون

AIMER sa personne, ou s'aimer soi-même. Avoir un attachement excessif à sa personne A. تحبّب النفس P. مفتون خود بودن T. بر کمسندنك حبّ نفسی اولمق || کندوبی سومك - فلان کشینك حبّ نفسی درجهٔ افراطده در - غالبدر Cette personne s'aime beaucoup

S'AIMER dans un lieu, signifie, s'y plaire A. استحظاظ P. کسب حظّ درون کردن T. حظّ ایتمك - محظوظ اولمق - خوشلنمق || Il s'aime à la campagne قیردن محظوظ اولور - مصیفدن حظّ ایدر Je m'aimerais infiniment dans votre société - مجلسکزدن غایة الغاید کسب حظّ درون ایدرم Les pigeons s'aiment où il y a de l'eau کوکرجین قسمی صو اولان یردن حظّ ایدر Les oliviers s'aiment dans les lieux sablonneux زیتون آغاجی قوم‌سالقدن حظّ ایدر - خوشلنور

Il se dit aussi, de l'attachement que l'on a pour quelques choses A. انجذاب القلب P. دلبستگی نمودن - هوسناك بودن T. بر کمسندنك خوشلنمق - هوسلو اولمق || Aimer les chiens کلابه هوسناك اولمق - کلاب حقنده انجذاب قلبی اولمق Aimer le jeu قماره هوسکار اولمق Aimer la chasse, la bonne chère, l'étude کلابدن خوشلنمق - صید وشکاردن وطعام نفیسدن حظّ ایتمك - ومطالعهٔ کتبدن خوشلنمق

On dit, Aimer mieux, pour dire, préférer A. ترجیح P. بهتر شمردن - خوشتر یافتن T. اولی عدّ ایتمك || Elle

aime mieux entrer dans le couvent, que de faire le mariage qu'on lui propose تكليف اولنان نكاحه رضا ويرمكدن ايسه مناسترده طريقت رهبانيتى اتخاذ ايلمكى ترجيح ايدر J'aimerais mieux mourir, que de faire une si mauvaise action بو مقوله كريهديى ارتكاب ايتمكدن ايسه موتى اختيار عندمده اوليدر ـ ايتمك عندمده اولى عدّ اولنور Aimer mieux l'étude que le jeu مطالعهٔ كتبى لهو ولعبدن اولى وارجح عدّ ايتمك

AINE. La partie du corps qui est entre le haut de la cuisse et le bas ventre *A.* رفغ ـ اربيه ـ الفخذ ـ مغبن *P.* كش ران ـ كش زهار *T.* قاسيغى ـ اويلق قيصيغى ـ اويلق ديبى ـ قالچه باشى

AÎNÉ. Le premier né des enfans *A.* كبير *P.* مهتر ـ مهترين ـ بيوك *T.* بيوك || Son fils aîné ولد كبيرى ـ فرزند مهترى ـ بيوك قرنداش Frère aîné برادر مهتر ـ اخ كبير ـ اوغلى

En parlant des différentes branches d'une maison on dit, La branche aînée شجرهٔ نسبك شعبهٔ كبراسى La branche cadette شعبهٔ صغراسى

On dit aussi, Mon aîné بنم اكبرم Le cadet vaut bien l'aîné اصغرى اكبردن قالمز

Il se dit aussi, d'un second enfant à l'égard d'un troisième et ainsi des autres, et de toute personne plus âgée que l'autre *A.* اسنّ *P.* بزركتر *T.* دخى ياشلو || Il est mon aîné, et je suis le vôtre فلان كشى بنم برادر اسنّمدر وبن سندن اسنّم Il est mon aîné de cinq ans بش سنه بندن اسنّدر

AÎNESSE. Primogéniture *A.* تقدّم السنّ ـ كبر السنّ *P.* برترئ سال *T.* ياشده ايلكلك || Droit d'aînesse حقّ تقدّم سنّ وسال

AINSI. En cette manière *A.* كذا *P.* هم اينچنين ـ اينچنين ـ بر اين منوال *T.* بويلهجه ـ بو منوال اوزره ـ بونجليين ـ كيفيّت بو طريق ايله ـ بو وجهله || La chose se passa ainsi فلان حال بو وجهله جريان ايلدى Cela n'ira pas ainsi حال بو منوال اوزره جارى اولهجق دكلدر Le sort le veut ainsi فلكك بويلهجه ـ مقتضاى بخت بويلهجه ايجاب ايدر Ainsi l'a voulu sa destinée قسمتى بويلهجه ايجاب مراد ايدر ايلدى

On dit, Ainsi des autres choses, ainsi du reste, pour dire, il en est ainsi du reste *A.* والباقى كذلك ـ والباقى هكذا *P.* وباقى همانسان *T.* سائرى دخى بويله

Il signifie aussi, par conséquent *A.* بناءً ـ فلذلك ـ فلهذا || بو صورتده ـ بوندن اوترى *T.* بنا برين *P.* على ذلك Ainsi il est évident que... بو صورتده ـ فلذلك معلومدر كه ظاهر وآشكار در كه

Il sert aussi à faire l'application du premier membre d'une comparaison avec le second *A.* هكذا *P.* بدآنسان *T.* آنجليين ـ اويلهجه ـ اول وجهله || Comme le soleil chasse les ténèbres, ainsi la science chasse l'erreur ضياى شمس دفع ظلمات ايتديكى كبى هكذا نور علم ظلمت ضلالى دفع وازاله ايدر

AINSI-SOIT-IL. Façon de parler dont on se sert pour demander l'accomplissement de ce qu'on souhaite *A.* لعلّ ان يكن هكذا *P.* بادا *T.* بويله اوله ـ كاشكى اللّه ويرسون

Puisqu' ainsi est, s'il est ainsi. Autres façons de parler *A.* واذا كان كذا *P.* مادامكه چنين باشد *T.* بويله اولنجه

AINSI que de. De même que *A.* كما *P.* چنانكه *T.* اول وجهله كه

S'il est ainsi que. S'il est vrai que *A.* ان كان كذا *P.* گر چنين باشد *T.* بويله ايسه ـ بويله اولديغى حالده

AIR. L'un des quatre élémens *A.* هوا || L'air est plus léger que l'eau هوا اخفّ من الما در La basse, la haute, la moyenne région de l'air هوانك طبقهٔ سفلا واعلا ووسطاسى La pesanteur de l'air ثقالت هوا ـ هوانك آغرلغى La circulation de l'air دوران هوا ـ هوا جولانى Une colonne d'air عمود هوا L'air se dilate, se raréfie هوا منبسط ومتخلخل اولور L'air se condense هوا تكاثف ايدر ـ كسب كثافت ايدر se comprime منقبض اولور ـ كسب انقباض ايدر Cela s'évapore en l'air فلان شيئك بخارى هوايه مستحيل اولور Toute l'étendue de l'air هوانك مداى مجموعى La masse de l'air جمّاع هوا ـ هوانك طوپى Nous respirons l'air هوايى تنفّس ايدرز L'air rafraichit le poumon هوا رئه‌يى تازه‌لندرر Exposer à l'air هوايه نشر ايتمك ـ هوايه عرض ايتمك ـ بوشه آتمق ـ هوايه آتمق Tirer un coup en l'air هوايه سرمك On dit poetiquement, Les plaines de l'air فضاى بى انتهاى هوا Le vague des airs خلاى هوا Au plus haut des airs اعلاى طبقات هواده

On dit en parlant de la qualité de l'air, Air sain *A.* هواء صحيح ـ هواء سالم *P.* هواى صحّت بخشا ـ هواى درست *T.* صاغ هوا malsain *A.* هواء ردىّ ـ هواء وخيم *P.* هواى نا

T. هوای خوش P. هواء جیّد A. Bon air T. کونکی هوا خوش هوا T. هوای نرم P. هوای لطیف ـ هواء ملایم A. doux خوش هوا T. اورته هوای بااعتدال P. هواء معتدل A. tempéré یواش هوا T. اینجه هوا هوای باریک P. هواء رقیق A. subtil حاللو هوا هوای ـ هوای تند P. هواء خشین ـ هواء غلیظ A. grossier قپالو هوا T. هوای A. هواء محبوس renfermé سرد هوا T. درشت corrompu A. هواء فاسد P. هوای بد T. یرامز هوا contagieux A. هواء ساری infecté A. هواء متعفن P. هوای پوسیده T. هوای نفیس تنفس ایتمک Prendre l'air چورک هوا Changer d'air تبدیل هوا ایتمک Donner de l'air à une chambre بر اوطه‌یی هوالندرمک ـ بر اوطه‌یه جلب هوا ایتدیرمک Donner de l'air à un muid de vin شراب فوچیسنی نفسلندرمک

On dit, en parlant d'un homme qui se donne inutilement de la peine, qu'il ne fait que battre l'air بیهوده کرد باد پیما در یلقوانلغه کزر ـ

On dit d'une cloche, qu'elle fend l'air صدای ناقوس تغلیق سسی هواییی یارر ـ شجّ هوا ایدر ـ هوا ایدر Cette expression se dit aussi, en parlant d'un homme ou d'un oiseau qui court rapidement فلان کشی تغلیق هوا ایدر کبی سرعت فلان قوش تغلیق ریاح ایده‌رک طیران ایدر ـ وشتاب ایدر

On dit, Prendre le mauvais air, pour dire, gagner le mal contagieux علّت ساریه‌نک عفونتنی اخذ ایتمک

Et figur. L'air du monde est contagieux, pour dire, que la fréquentation du monde peut nuire à l'innocence علائق دنیا وسیلهٔ سرایت وخامتدر

On dit, qu'une chose est en l'air, toute en l'air, pour dire, qu'elle ne paraît presque soutenue de rien فلان شیٔ هواده معلق کبی طورر

En parlant d'un homme dont la fortune n'a rien de solide, on dit, Toute sa fortune est en l'air مال ومنالی هب روزکار در

On dit aussi, Contes en l'air, pour dire, un discours qui n'a pas de fondement A. اقوال ما لا یعنی T. روزکاری صحبتلر

Et craintes en l'air, espérances en l'air, projets en l'air, menaces en l'air بیهوده خوف وخشیتلر وروزکاری آمالر وتهدیدلر وروزکاری مطالعات وتدبیرلر

Il se prend aussi pour Vent A. ریح pl. ریاح P. باد T. یل هیچ ـ اصلا اثر ریح یوقدر Il ne fait point d'air || روزکار ـ روزکار اسمز

Il signifie aussi, manière, façon A. طور pl. اطوار ـ اسلوب pl. اسالیب P. طرز T. ادا || Marcher de bon air, de mauvais air حسن ادا یاسو ادا ایله مشی ایتمک À l'air dont il marche, dont il entre, dont il se met, on voit que رفتاری ودخولی وتلبّسی طورندن آکلاشیلور که De l'air dont il parle, dont il agit, on peut juger que... سویلیشی وعمل وحرکتی طورندن استدلال اولنور که De l'air dont il se prend, il aura de la peine à réussir طوتدیغی طوره کوره ظفر بولمغه نیل مرامه زحمت چکه‌جکدر ـ زحمت چکه‌جکدر L'air qu'il prend avec ces gens-là ne réussira pas بو آدملر ایله معامله‌ده قوللاندیغی ادا حقنده موجب خیر اولمیه‌جقدر De l'air dont il va, il ne durera pas long-temps طوتدیغی طوره کوره طول اتخاذ ایلدیکی ـ مدّت دوام وبقاسی اولمیه‌جغی درکار در طور واسلوبه نظراً مدّت مدیده مستدام اولمیه‌جقدر Il a un certain air de dire les choses qui fait qu'on ne s'en fâche pas بر نوع ادا ایله افادهٔ مرام ایدر که مخاطبی کوجندرمز Avoir bon air, méchant air طور حسن یا طور قبیح صاحبی اولمق Air noble بر کمسنه‌نک حسن اداسی یا بد اداسی اولمق ـ اداى ذکا Air spirituel طور نجابت اثر ـ اداى شرافتنما Air grand طور عظمت ـ اداى عظمت وفراست Air guerrier عسکری اداسی ـ طور اهل حرب L'air d'un homme de qualité ارباب حیثیت اداسی d'un honnête homme اهل عرض طوری Air méprisant طور استحقار hautain طور مکابره آدم خرسند وقانع طورنده در Il a l'air content وتعظّم

On dit, C'est un homme du grand air, pour dire, qu'il vit à la manière des grands عظما طورنده بر آدمدر Et d'une chose, qu'elle a un grand air, pour dire, qu'elle a une grande et belle apparence کوسترشلو بر شیدر Dans ce sens, il se dit aussi dans ces phrases: Avoir un air de grandeur, de noblesse, de supériorité بر کمسنه‌نک صورت حالنده آثار عظمت ونجابت وآثار امتیاز ومزیت اولمق Affecter un air de maître آغالق وادیسنی طوتمق ـ ریاست صورتنی التزام ایتمک Avoir un air de malignité یرامزلق ـ خباثت صورتنده اولمق Se donner un air de bel esprit, un air d'opulence ظرافت طبع وتموّل وثروت طورینی کوسترمک

On dit, Avoir l'air bon, pour dire, avoir la mine d'un bon homme شکل وسیماسنده آثار جودت وخلاقت لایح ونمایاندر ناصیهٔ حالنده ـ Et qu'un homme a bien l'air de faire quelque

chose فلان شیئی ایده‌جکی صورت حالندن استدلال اولنور صورت حالندن آکلاشیلور - Il a bien l'air de nous faire attendre صورت حالندن آکلاشیلور که بزی انتظاره قویه‌جقدر

On dit par raillerie, Les gens du bel air, les gens du grand air, pour indiquer des gens qui affectent un ton et des manières recherchées *A.* متعاظمین - متظارفین *P.* ظرافت فروشان - بزرکی فروشان *T.* ظرافت صاتیجیلر - بیوکلک صاتیجیلر - بیوکلک تصلابیجیلر -

On dit dans le même sens, Prendre des airs de savant *T.* هنرفروشلق ایتمک - خود بخود عالم صورتنی اتخاذ ایتمک

Air se dit aussi d'une certaine ressemblance qui résulte des traits du visage *A.* شکل *P.* سیما *T.* هیئت || Ils ont bien de l'air l'un de l'autre بری برلریله سیماده کلّی مشابهت وار در Un peintre qui prend bien l'air du visage چهره‌نک هیئت وسیماسنی ماهرانه اخذ ایدن مصوّر On voit tous les traits de son visage dans ce portrait, mais l'air n'y est pas اشبو تصویرده فلانک ملامح وجهی یکان یکان مشهود ایسه‌ده هیئت وسیما اصلا یوقدر - Avoir de l'air de quelqu'un, c'est avoir une certaine ressemblance avec lui *T.* فلانک سیماسی فلانک سیماسنه مشابه اولمق On dit aussi, Avoir tout l'air, pour dire, avoir grande apparence, ressemblance frappante *A.* مماثلت کاملة - مشابهت تامّة *P.* بتمامی مانستن *T.* طبقی طبقنه بکزمک - عینیله بکزمک || Cette anecdote a tout l'air d'un conte بو حکایهٔ نا گفته عینیله افسانه‌یه بکزر

Il se dit aussi des allures d'un cheval, et on dit, qu'un cheval va à tous airs, pour dire, qu'on le manie comme on veut *A.* طوع العنان *P.* خوش عنان *T.* قولای قوللانیلور آت

Il se dit en Musique, d'une suite de tons qui composent un chant *A.* لحن pl. الحان *P.* نوا *T* مقام - هوا || Air gai شطارتلو هوا - نوای دلگشا - لحن مستلزم النشاط triste نوای کدر خیز - لحن حزین Air vieux اسکی - نوای قدیم هوا Air à la mode یکی - نوای نوظهور - نوای نو ایجاد جیقمش هوا Composer un air بر مقام انشا ایتمک Chanter un air *A.* تغنّی اللحن *P.* نوا سراییدن *T.* هوا اوقمق Faire un air sur des paroles گفتدیه مقام باغلمق

AIRAIN. Cuivre *A.* نحاس - قبرس *P.* مس *T.* باقر || Chaudron d'airain باقر قزان Plaque d'airain باقر - لوح نحاس تحته‌سی

On dit figur. Un siècle d'airain, pour dire, un temps malheureux عصر المحن والشداید Et un ciel d'airain, pour dire, un temps sec et aride où il ne pleut pas *A.* وقت الجدوبة *T.* قوراقلق وقتی Et front d'airain, pour dire, une extrême imprudence *A.* مرونت الوجه *P.* سخت رویی *T.* پک یوزلولک || Il faut avoir un front d'airain pour oser... بر آدم غایة الغایه ممرن الوجه اوملو درکه حتّی جسارت ایلیه

On dit d'un homme dur et impitoyable, qu'il a un coeur d'airain *A.* حدیدیّ الفؤاد *P.* پولاد دل - سختدل *T.* پک طاش یورکلو - یورکلو

On dit figur., que les injures s'écrivent sur l'airain et les bienfaits sur l'arène, pour dire, qu'on oublie aisément les bienfaits, et qu'on se souvient long-temps des injures شتوم وتکدیرات صحیفهٔ دلده کالنقش فی النحاس ابدی الاستقرار والطاف ونعم کالنقش علی الرمال زائل وناپایدار در

AIRE. Place préparée pour y battre les grains *A.* اندر pl. انادر *P.* خرمنگاه *T.* خرمن یری

Aire d'un bâtiment. C'est l'espace contenu entre les murs d'un bâtiment *A.* محاط الدائرة البنا - ساحة البنا

En termes de Marine, une aire de vent, c'est l'espace marqué dans la boussole pour chacun des trente deux vents *A.* درجة الریح *P.* درجهٔ باد *T.* روزکار کرته‌سی

Aire se dit aussi, du nid des oiseaux de proie *A.* وکر pl. اوکار *P.* آشیانه *T.* یوه - قوش یوه‌سی || Les aigles font toujours leurs aires en même lieu قرتال قوشلری دائما بر یرده اتخاذ اوکار ایدرلر

En Géometrie, c'est l'espace qu'une figure renferme *A.* بساط || L'aire d'un carré, d'un cercle شکل مربّعک وشکل مستدیرک محاطی

AIRER. Faire son nid *A.* اتخاذ الوکر - اتّکار *P.* آشیانه پرداختن *T.* یوه یاپمق

AIS. Planche de bois *A.* لوح pl. الواح *P.* تخته *T.* تحته || Ais de chêne میشه تحته‌سی Ais de six pieds قدّاً التی قدم بر قطعه تحته Scier des ais تحته بیچمک Cloison d'ais تحته پرده

AISANCE. Facilité, liberté d'esprit et de corps dans l'action *A.* هنائت - هون - سهولت *P.* آسانی *T.* قولایلق || Faire

toutes choses avec une grande aisance هر شیئی کمال هون
وسهولتله L'aisance avec laquelle il se démèle
des choses les plus difficiles اصعب اموردن تخلیص نفسه
کمال سهولتی L'aisance qu'il a dans ses manières اوضاع
واطوارنده اولان صورت هنانت وسهولت

On dit qu'un homme vit avec aisance, pour dire, qu'il a de quoi jouir des commodités de la vie رفاه حال ایله کچینور
خوشحاللق ایله ـ سامان حال ایله ـ

Aisances, au pluriel. Lieu pratiqué dans une maison, pour y aller faire ses nécessités *A.* خلا ـ ممشی ـ مستراح *P.* ادبخانه
T. چشمه ـ کنیف

AISE. Sentiment de joie, de plaisir que l'on éprouve par la présence ou par la possession d'un bien *A.* محظوظیت ـ فرح البال
ممنونیت البال ـ انشراح البال ـ انبساط الخاطر ـ القلب *P.*
خوشدلی ـ حظ درون *T.* کوکل خوشلغی ‖ Être ravi d'aise
کمال فرح ومحظوظیتدن مسلوب الشعور اولمق Il ne se
sent pas d'aise کمال حظ درونی حسبیله کندوبه مالک دکلدر

Il signifie aussi, commodité. *A.* رفاهیت الحال ـ راحت
P. آرامش *T.* حضور ‖ Être bien à son aise راحت ورفاهیت
اوزره اولمق Se mettre à son aise استراحت ایتمک Mettre
les autres à l'aise سائرلره تحصیل اسباب آرامش وراحت
Travailler à son aise راحت وحضورینه سعی ایتدرمک
ایتمک C'est un homme agréable avec qui on est toujours à
son aise مطبوع الاخلاق بر آدم اولدیغندن کندوسیله دائما
راحت اولنور

En parlant d'un homme qui est dans l'abondance, on dit, qu'il est à son aise سعة حالی ـ حسن حالده در ـ مرفه الحالدر
ـ بی نیاز در ـ خوشحالدر ـ رغادت حالی وار در ـ وار در
On بوللقده در ـ حالی دوزکوندر ـ ساز وسامانی یرنده در
dit, aimer ses aises, pour dire, aimer les commodités de la vie
T. اسباب آرام واستراحتنی سومک Chercher ses aises *T.*
اسباب حضور واستراحتنی آرامق

À l'aise. Commodément *A.* بالرفاه ـ بالسهولة ـ مرفهاً ـ مستریحاً
والراحة *P.* بآسانی *T.* حضور ایله ‖ Un cheval qui va à l'aise
بالسهولة سهل السیر اولان آت Une porte qui s'ouvre à l'aise
اشبو گشاد اولنان قپو On est fort à l'aise dans ce fauteuil-là
صندلیه اوزرنده مرفهاً ومستریحاً اوتوریلور Il tient six personnes à l'aise dans ce carrosse بو عربه التی کشی راحتلو

فلان طرفده بر کونده اوتورر On y va à l'aise dans un jour
راحت ایله واریلور

Aise. Qui a de la joie, qui est content *A.* محظوظ ـ محظوظ
خوشدل ـ شادمند *P.* مسرور البال ـ ممنون الخاطر ـ البال
ـ خرم دل *T.* سونمش ـ کوکلی خوش ‖ Que je suis aise de
vous avoir rencontré! سنی راست کتوردیکمدن نقدر محظوظ
ایدهمم البال اولدیغمی تعریف Je suis bien aise de vous
voir en bonne santé سنی حالت صحت وعافیتده کوردکجه
مسرور البال اولورم Que je suis aise de cette nouvelle! بو خبر
بغایت محظوظیت درونمه باعث اولمشدر

AISÉ. Facile *A.* آسان *P.* میسور ـ هین ـ اسهل ـ سهل *T.*
قولای ‖ C'est une chose aisée بر امر اسهلدر Il n'y a rien de
si aisé بوندن اسهل شئ یوقدر Voilà le chemin le plus aisé
طریق اسهلی اشته بو در Il n'est pas aisé de bien écrire حسن کتابت امر آسان دکلدر

Il signifie aussi, commode *A.* موجب ـ موجب الراحة
الاستراحة *P.* راحتبخشا ـ آرامساز *T.* راحتلو ‖ Une voiture aisée راحتلو بر عربه

On dit, Avoir les manières aisées, pour dire, des manières d'agir où il n'y a rien de gênant *A.* هین ـ خفیف الروح
الاطوار *P.* آزاده طور ـ سبکروح *T.* سربست طورلو

On dit aussi, Avoir la conversation aisée *A.* ذوسلاسة اللسان
P. خوش گفتار *T.* سویلیشی صیقندیسز

Et avoir l'esprit aisé, pour dire, imaginer, s'expliquer facilement *A.* ذوفتاحة الفهم ـ ذو فتاحة الذهن *P.* گشاده ذهن
T. ذهنی آچق

Et avoir un style aisé *T.* سبک سلیس ایله کتابت ایتمک

On dit, Une taille aisée, pour, une taille libre, dégagée *A.*
سرو سهی کبی سرپلمش بوی *T.* قامت آزاده *P.* قدرشیق

Il signifie aussi, qui est à son aise, qui a les moyens de vivre sans gêne *A.* عریض البطان ـ مرفه الحال ـ رخی الحال
P. بی نیاز ـ صاحب ساز وسامان *T.* حالی اویغون ـ
حالی خوش ـ

AISÉMENT. Facilement *A.* بالسهولة *P.* بآسانی *T.* قولایجه
‖ Faire aisément des vers سهولت ایله انشاد شعر ایتمک

Il signifie aussi, commodément *A.* بالراحة *P.* بآرام *T.* راحتلو

AISSELLE. Le dessous du bras à l'endroit où il se joint à l'épaule *A.* ابط pl. آباط *P.* بغل *T.* قولتق ‖ Porter quelque

chose sous ses aisselles بر شیٔ قولتغی آلتنده کوتورمک

AJONC. V. Jonc marin.

AJOURNEMENT. Assignation en Justice *A.* احضار || Exploit d'ajournement احضار مراسله‌سی

Ajournement personnel, c'est une assignation donnée à quelqu'un à comparaitre en personne *T.* بالنفس احضاری مشعر ویریلان مراسله

AJOURNER. Assigner quelqu'un à certain jour en Justice *A.* تخصیص احضار بتخصیص الوعده || Ajourner par exploit وعده ایده‌رك احضاری با مراسله امر ایتمك Ajourner des témoins بتخصیص الوعده احضار شهودی امر ایتمك Ajourner quelqu'un pour dire ses causes d'opposition بر کمسنه‌یی ردّ جوابی حاوی عذرلرینی بیان ایچون حضور شرعه احضار ایتمك

Ajourner une affaire, une discussion. C'est les renvoyer à un autre temps *A.* تأخیرالی وقت الآخر ـ تأجیل *P.* بهنگام دیگر پس انداختن *T.* بشقه وقته براقمق

AJOUTAGE. Chose ajoutée à une autre *A.* ضمیمه pl. ضمایم ـ علاوه pl. علاوات *P.* سربار *T.* اوسته قونیلان شیٔ

AJOUTER. Mettre quelque chose de plus, joindre une chose à une autre *A.* ضمّ ـ اضافه ـ الحاق *P.* بر نهادن *T.* اوزرینه قویمق ـ قاتمق ـ ضمّ ایتمك ـ علاوه قلمق || Ce passage a été ajouté à ce livre بو بحث درون کتابده صکره‌دن ضمّ اولندی Il a ajouté de nouveaux legs à son testament وصیّتنامه‌سنده نذور جدیده ضمّ ایلدی Sa compagnie n'était que de quatre soldats, il en a ajouté encore dix بلوکی مقدّما اوتوز نفردن عبارت ایکن اون نفر دخی ضمّ وعلاوه ایلدی

On dit, Ajouter au conte, et ajouter à la lettre, pour dire, amplifier un conte par des circonstances inventées *T.* حکایه‌یی ومکتوبی توسیع ایتمك

Et ajouter foi à quelqu'un ou à quelque chose, pour dire, croire *A.* اعتماد ـ حوالة السمع الاعتماد *P.* باور ـ باوریدن افتادن *T.* اینانمق ـ قولاق ویرمك || On peut lui ajouter foi کلامنه حوالهٔ سمع اعتماد اولنمق ممکندر Il ne faut pas lui ajouter foi si légèrement بو قدر خفّت ایله حوالهٔ گوش اعتماد اولنمق روا دکلدر Vous pouvez ajouter foi à tout ce qu'il vous dira طرفکه بیان ایده جکی کافهٔ اقوالنه اعتماد ایتمك جائز در

AJOUTÉ. *A.* ملحق ـ منضمّ ـ مضاف *P.* بر نهاده *T.* اوزرینه علاوه قلنمش ـ ضمّ اولنمش ـ قونمش

AJUSTEMENT. Action d'ajuster *A.* معادله ـ معایره ـ عیار *P.* همسنج سازی *T.* عیارلمه

Il signifie aussi, accommodement *A.* صورة التسویة والتعدیل || Trouver des ajustemens dans quelque affaire بر مصلحتده تعدیل وتسویه صورتلرینی تدارك ایتمك

Et parure *A.* تزیّن ـ زینت pl. تزیّنات *P.* پیرایش ـ دوزن ـ بزك *T.* زیب وزیور || Elle n'est pas belle, elle a besoin d'ajustement حسنی اولمدیغندن زیب وزینته محتاجدر Elle est si jeune et si belle, qu'il ne lui faut pas grand ajustement فلان محبوبه شول مرتبده تازه وحسنادر که تزیّنات عظیمه‌دن مستغنیه در

On dit, Faire des ajustemens à une machine, pour dire, y ajouter quelque facilité de plus بر آلتی علاوهٔ اسباب سهولت ایله اصلاح ایتمك

Et faire des ajustemens dans une maison, pour dire, l'orner بر منزلی علاوهٔ تجمّلات ایله تحسین ایتمك

AJUSTER. Rendre un poids ou une mesure juste *A.* تعییر ـ تعدیل ـ تقویم *P.* درست کردن ـ همسنج کردن *T.* عیارلمق || Ajuster une mesure sur l'étalon کیلی میری کیلی ایله میزان ایتمك Ajuster une balance sur l'étalon میزانی میری میزانیله تعییر ایتمك

Il signifie aussi, accommoder une chose en sorte qu'elle convienne à une autre *A.* توفیق *P.* چسپانیدن ـ مطابق ساختن *T.* باقشدرمق ـ اویدرمق || Ajuster une barre à une fenêtre پنجره‌یه پرمقلق اویدرمق Ajuster un couvercle à une boite قوطی‌یه قپاق اویدرمق

Et mettre une chose en état de bien faire son effet *T.* قورمق || Ajuster une arquebuse pour tirer تفنکی آتمق ایچون قورمق

On dit absolument Ajuster, pour dire, viser juste *A.* توجیه ـ الی الهدف ـ استهداف *P.* بآماج درست ساختن *T.* نشانه طوغریلتمق || Le gibier est parti trop vite, je n'ai pas eu le temps d'ajuster صید کمال سرعت ایله رواند اولدیغندن نشانه طوغریلده‌جق وقتم اولمدی ـ استهدافه وقت بولمیدی نشانی ـ Ajuster une perdrix بر ککلکی استهداف ایتمك ـ بر ککلك اوزرینه طوغریلتمق Ajuster son fusil تفنکی نشانه طوغریلتمق

S'ajuster. Se préparer A. تهیّؤ P. آماده شدن T. حاضرلنمق
— کندویه نظام ویرمک

On dit, que des gens se sont ajustés, pour dire, qu'ils sont
de concert pour quelque dessein A. اتّحاد التوافق — اتّفاق P.
با یکدیگر همدم شدن T. سوزی — بری برلربله اویوشمق
بر ایتمک || Ils se sont ajustés ensemble pour cela اولبابده
بری برلربله اتّفاق ایلدیلر Leurs humeurs sont trop différen-
tes ; ils ne sauront jamais s'ajuster مزاجلری بغایت مختلف
اولمغله بری برلربله اویوشملری ممکن ومتصوّر دکلدر

S'ajuster au temps, signifie, s'y accommoder T. وقت وحاله
موافقت ایتمک

On dit, Ajuster deux personnes, pour dire, les concilier A.
تألیف ذات البین — اصلاح ذات البین — توفیق ما بین
P. میانهٔ یکدیگررا اصلاح کردن T. بری برلربله اوزلاشدرمق
|| Il est difficile de les ajuster بینلرینی توفیق ایتمک امر
دشواردر Il n'y a que vous qui les puissiez ajuster بری برلربله
اصلاح ذات — اوزلاشدره‌جق سندن غیری آدم یوقدر
البینلری خصوصی یالکز سنک الکدن کله‌جک شیدر

Et ajuster un différend, pour dire, le terminer à l'amiable
T. تراضیٔ — مادّهٔ منازعٌ فیهایی بالتراضی تنظیم ایتمک
جانبین ایله تنظیم ایتمک

On dit encore, Ajuster des passages qui paraissent opposés
بری برلربله متخالف المعنا کورینن فقره‌لری توفیق ایتمک

Il signifie aussi, embellir par des ajustemens A. — تزیین
تجهیز P. پیراستن T. دوزمک — دوناتمق || Une chambre
bien ajustée پیرایش — وجه احسن اوزره تجهیز اولنمش اوطه
دونانمش — پذیر اولمش اوطه

Il se dit aussi en parlant de la parure dans l'habillement A.
تزیین — تحلیه — تجمیل P. آراستن T. دوزن ویرمک || Une
femme qui est deux heures à sa toilette à s'ajuster تزیّن وتجمّله
اشتغال ایله متمادیاً ایکی ساعت قدر مداومه بر خاتون

AJUSTOIR. Balance où l'on pèse les monnaies A. میزان الدراهم
P. ترازوی دراهم T. اقچه وزنه‌سی

ALAMBIC. Vaisseau qui sert à distiller A. انبک P. دیگ
انبیق — بر دیگ T. انبیق || Bec d'un alambic انبیقک
لوله‌سی Tirer à l'alambic انبیقدن استخراج ایتمک passer
par l'alambic انبیقدن کچورمک

On dit figur., qu'une affaire a passé par l'alambic, pour dire,
qu'elle a été examinée avec un grand soin انبیق متخیّله‌ده
خلاصه اولمش بر مصلحتدر

ALAMBIQUER, ou S'alambiquer. Il' n'est d'usage qu'au figuré.
Se fatiguer l'esprit A. اتعاب الذهن P. بذهن رنج آوردن
T. عقلی یورمق || S'alambiquer l'esprit mal à propos sur des
questions épineuses مشتبه ومشتبک مسائل مشکلگشا اوزرنده
بیوجه اتعاب ذهن ایتمک Ces questions ne servent qu' à
alambiquer l'esprit بو مسئله‌لر اتعاب ذهندن غیری فائده‌بی
مفید دکلدر

Il se dit aussi absolument pour dire, épuiser son esprit par
une trop grande application à des choses abstraites A. استدقاق
الحال P. خرده جوبی نمودن T. اینجه‌دن اینجه آرامق ||
Dans ces sortes de matières, il ne s'agit pas d'alambiquer بو
مقوله مادّه‌لرده مرام استدقاق حال دکلدر Allez au fait sans
alambiquer plus long temps بوندن زیاده استدقاق حال لازم
دکلدر همان اصل مصلحته صرف ذهن ایله

ALAMBIQUÉ. Il ne se dit que des pensées, des questions trop
subtiles et trop raffinées A. مخلّص P. خلاصه شده T. خلاصه
اولمش

ALARGUER. Se mettre au large, s'éloigner de côte A. تنحّی
انزیال الی رحبة البحر — عن الساحل P. درجل دریا رفتن
T. انکینه چیقمق — آچیغه چیقمق — آلارغه‌یه چیقمق

Alargué. A. متنحّی عن الساحل P. در جل دریا رفته
T. آچیغه چیقمش — آلارغه‌یه چیقمش

ALARME. Signal, cri pour faire courir aux armes A. صارخة
ارائة العلامة لاخذ السلاح — لاخذ السلاح P. فریاد برای
نشان برای سلاح برداری — سلاح برداری T. سلاحه
سلاحه طاورانمق ایچون نشان — طاورانک دیو باغرمه
اورکونتیلک نشانی قالدرمه — کوسترمه || Chaude alarme اخذ
سلاح ایچون ظهور ایدن صارخهٔ شدیده Fausse alarme
سلاحه طاورانمق ایچون اصلی یوقدن نشان کوسترمه
Sonner l'alarme اخذ سلاحی اطنان کوس ایله اخبار ایتمک
Donner l'alarme — سلاحه طاورانمق ایچون فریاد ایتمک
سلاحه طاورانمق ایچون اورکونتیلک نشانی کوسترمک
اورکونتینک نشانی قالدرمق —

Il se dit aussi, d'une émotion causée dans un camp sur le
bruit de l'approche de l'ennemi A. نفار — هول — شاز P. آلیز T.
اورکونتی || L'alarme est au camp اردو ایچنده آثار هول

ونفار مستولی اولمشدر Les ennemis donnaient de fréquentes alarmes دشمن ایکیده برده ایقاع هول ونفار ایتمکدن خالی دکل دشمن ایکیده برده اورکونتی ویرمکدن خالی اولمدی ـ ایدی

Il se dit figur. de toute sorte de frayeur subite *A.* فزع ـ زود ـ *P.* هراس *T.* بلکمه ـ بلک || Il a pris l'alarme bien légèrement کمال خفت ایله گرفتار زود ودهشت اولمشدر Vous nous avez donné bien des alarmes طرفمزه خیلی مرتبه القای فزع ودهشت ایلدک

On dit aussi, une fausse alarme, pour dire, une vaine crainte *A.* رعب بالعبث ـ خوف بلا اصل *P.* بیم بیهوده *T.* اصلی یوقدن قورقو

Il se dit aussi pour inquiétude, souci, chagrin *A.* قلق ـ تلاشی ـ پیچ وتاب *P.* خلجان ـ شاز ـ بلبال ـ اضطراب ـ دغدغهٔ درون *T.* قورونتی || Il est dans de grandes alarmes عظیم خلجان واضطرابده در Dans de continuelles alarmes اضطراب دائمی ید مبتلا در Il n'est pas encore revenu de ses alarmes دوچار اولدیغی قلق واضطراب بالدن هنوز هنوز استخلاص نفس ایده‌مدی ـ قورتیلوب کندوسنه کلمدی ـ هنوز آزاده اوله‌مدی Cela lui donne des alarmes secrètes بو کیفیت کندویه باطناً وخفیاً ایراث دغدغهٔ درون ایدر

On dit poétiquement, Nourri au milieu des alarmes, pour dire, au milieu des combats صحن هائلهٔ حروب ومقاتلات ایچنده پرورشیافته

ALARMER. Donner l'alarme *A.* احداث ـ تهویل ـ تزنید ـ ایقاع الهول والنفار ـ الهول والنفار *P.* آلیزیدن *T.* اورکونتی ویرمک || Cela va alarmer tout le camp بو کیفیت اردونک مجموعنه احداث هول ونفاری موجب اولەجق حالاتدندر

Il signifie aussi, causer de inquiétude *A.* ایراث القلق ـ ایراث الخلجان ـ والاضطراب *P.* بدرون ـ پیچ وتاب آوردن ـ دغدغه انداختن *T.* بیورکه قورقو ویرمک || Il ne faut pas que cela vous alarme فلان شئ سکا موجب خلجان واضطراب اولملو دکلدر Ne vous alarmez pas de tous ces faux bruits بو مقوله شیوعات کاذبه‌دن مضطرب اولمه Sa maladie nous a alarmés سوء مزاجی موجب اضطراب بالمز اولمشدر

S'ALARMER. S'inquiéter, s'effrayer *A.* اشتزاز ـ اهتیال ـ تزود *P.* آلیز پذیرفتن *T.* بلکنمک

ALBÂTRE. Pierre de la nature du marbre *A.* حجر النبا *P.* مرمر سفید *T.* اق مرمر ـ صومرمری ـ قیمق طاشی

On dit figur. Une gorge d'albâtre, pour dire, une gorge extrêmement blanche برگ یاسمین مثالی صاف وبراق بر سینهٔ تابناک

ALBERGE. Espèce de petite pêche *A.* برقوق *P.* زردالو *T.* زردالی

ALBERGIER. Arbre qui porte des alberges *A.* شجر البرقوق *P.* درخت زردالو *T.* زردالی آغاجی

ALBUGINÉ. Il se dit de certaines membranes blanches *A.* غشاء ابیض ـ قلفة بیضا *P.* پوست سپید *T.* آق زار || Les membranes albuginées des testicules *A.* قلفة بیضاء الخصیتان *P.* پوست سپیدخایه *T.* طشاقک آق زاری La membrane albuginée de l'oeil عینک اق زاری

ALBUGINEUX. Terme d'Anatomie. Qui est de couleur blanche *A.* بیض اللون *P.* سپید رنگ *T.* آق

ALBUGO. Tache blanche qui se forme à l'oeil sur la cornée *A.* ودق *P.* نقطهٔ سپید *T.* آق بنک

ALCADE. Mot emprunté de l'Arabe. Nom qu'on donne à un juge en Espagne *A.* القاضی

ALCALI. Mot emprunté de l'Arabe. Sel fossile et minéral d'un goût caustique et d'une odeur fétide *A.* ملح القلی *P.* نمک شخار *T.* قلیه طوزی || Alcali fixe قلی ثابت Alcali volatile قلی طیار

ALCALIN. Qui contient un alcali à nu *A.* قلویّ *P.* شخارنک *T.* قلیدلو || Une terre alcaline ارض قلویة ـ زمین شخارناک ـ قلیدلو طوپراق

ALCALISER. Dégager d'un sel neutre la partie acide qui y était contenue, de manière qu'il ne reste plus que la partie alcaline *A.* تمییز القلی

ALCHIMIE. La partie mystérieuse de la Chimie qui s'occupe à transmuer les métaux *A.* الکیمیا *P.* کیمیاگری *T.* کیمیا جیلک

ALCHIMISTE. Celui qui cultive l'alchimie *A.* اهل الکیمیا *P.* کیمیاگر *T.* کیمیاجی

ALCOHOL. Mot emprunté de l'Arabe. Poudre impalpable *A.* الکحل

ALCOHOLISER. Réduire en poudre impalpable *A.* تدقیق فی صورة الکحل

ALCORAN. Mot Arabe. Le livre qui contient la loi de Mahomet *A.* کتاب الله ـ کلام قدیم ـ فرقان ـ قرآن *P.* قرآن *T.* قرآن نوی ـ

Il signifie aussi, la loi de Mahomet *A.* شريعت محمّديّه || Abjurer l'alcoran شريعت محمّديّه‌يى ـ شريعت مصطفويّه انكار ايتمك

ALDÉBARAM. Mot emprunté de l'Arabe. Nom d'une étoile fixe qui est dans l'oeil du taureau *A.* كوكب الدبران ـ الدبران ـ عين الثور ـ

ALÈGRE. Agile, gai *A.* نشيط المزاج ـ خفيف الروح *P.* شوخ وشنگ ـ گشاده طبع ـ فرحناك *T.* شطارتلو ـ شن || Il est toujours alègre هر دائم نشيط وفرحناكدر Voyez aussi le mot Gai.

ALÈNE. Espèce de poinçon dont on se sert pour coudre le cuir *A.* مخرز pl. مخارز ـ مخصف pl. مخاصف *P.* درفش *T.* بيز || La pointe d'une alène *A.* انف المخرز *P.* نوك درفش *T.* بيزك اوجى

ALENTOUR, adverbe. Aux environs *A.* في ـ دائراً ما دار ـ دائراً الحول *P.* گردا گرد *T.* چپ چوره || Tourner alentour چپ چوره دونمك ـ ما دار طواف ايتمك Les échos d'alentour دائراً ما دار صدور ايدن عكوس صدا Les bois d'alentour دائراً ما دار واقع اولان بيشه زارلر

ALENTOURS, au pluriel, signifie, les lieux circonvoisins *A.* pl. اطراف ـ جوانب ـ حوالى ـ نواحى *P.* پيرامن *T.* يانلر || Les alentours de ce château sont magnifiques بو قوناغك اطراف وحواليسى الطف واعلا در

Il se dit aussi, de ceux qui vivent familièrement avec une personne *A.* pl. مصاحبين ـ مقرّبين ـ قرنا *P.* همسازان *T.* يانندەكيلر ـ اطرافندەكيلر || Si vous voulez réussir auprès de ce ministre, assurez-vous de ses alentours بو وكيل دولتك يانندە ترويج مرام ايتمك استر ايسەك قرنا ومقرّبلريني اطرافندەكيلريني الە قويمغە سعى ايلە ـ جلب ايلە Ce fut par ses alentours que l'on pénétra son secret قرنا ومصاحبيني واسطەسيلە سرّينە واقف اولمشلر در

ALERTE, adverbe. Debout. On s'en sert pour avertir quelqu'un de se tenir sur ses gardes *A.* قم *P.* برخيز *T.* قالق

ALERTE. Qui est vigilant *A.* متيقّظ ـ متبصّر *P.* بيدار دل *T.* قولاغى كيريشدە ـ اويانق || On ne le surprendra pas aisément, il est toujours alerte دائما تيقّظ وبصيرت اوزرە اولديغندن على الغفلە طوتلمسى امر آسان دكلدر

Il signifie aussi vif, et se dit d'un enfant *A.* جلجل pl. جلاجل *P.* شوخ وشنگ *T.* شلنك ـ جيوەلك

ALEVIN. Menu poisson *A.* صغار السمك ـ بلم *P.* خردە ماهى *T.* اوفاق بالق || Il faut jeter de l'alevin dans cet étang اشبو بركە ايچنە خردە بالقلر القا اولنمق اقتضا ايدر

ALEVINER. Jeter de l'alevin dans un étang *A.* القاء البلم فى البركە ـ القاء الصغار السمك فى البركە *P.* خردە بماهيدان ماهى درانداختن *T.* بالق كولى ايچنە اوفاق بالقلر صالويرمك

ALEXIPHARMAQUE ou Alexitère. Remède contre les venins *A.* ترياق ـ دواء قاطع السمّ *P.* ترياك *T.* ترياق

ALEZAN. De couleur fauve tirant sur le roux. Il ne se dit que des chevaux *A.* اصحر *P.* بور *T.* قزل بوز

ALGANON. Chaîne qu'on met aux galériens *A.* غلّ pl. اغلال *P.* پابند *T.* دمور طوقە

ALGÈBRE. Science du calcul des grandeurs, représentées par les lettres de l'Alphabet *A.* الجبر والمقابلە || Savoir l'algèbre فنّ جبر ومقابلەيە واقف اولمق

ALGÉBRIQUE. Qui appartient à l'algèbre *A.* جبرىّ || Calcul algébrique حساب الجبر والمقابلە ـ حساب جبرىّ

ALGÉBRISTE. Celui qui sait l'algèbre *A.* اهل الجبر والمقابلە pl. ارباب الجبر والمقابلە

ALGUAZIL. Mot Arabe qui se dit en français d'un archer *A.* الغازى

ALGUE. Sorte d'herbe qui croit dans la mer *T.* دكز اوتى ـ دكز ارشندسى ـ دكز صمانى

ALIBI. On se sert de ce mot pour dire, qu'une personne était absente d'un lieu, par la raison qu'elle était alors dans un autre *A.* موجوديّت فى محلّ الآخر *P.* موجوديّت بسوى ديگر *T.* بشقە يردە بولنمق || La fausseté de cette pièce a été prouvée par un alibi اشبو ورقەنك كذبى اول تاريخدە صاحبنك محلّ آخردە موجوديّتى تحقيقيلە ثابت اولمشدر Les alibi ne sont pas reçus en matière criminelle جرم وجنايت دعوالرندە محلّ آخردە موجوديّتك عذرى معتبر دكلدر

ALIDADE. Règle mobile *A.* مسطرة جائلة *P.* ستارۀ روندە *T.* كزر مسطرە || Diriger l'alidade vers un objet مسطرۀ جائلەيى بر طرفە طوغرى توجيه ايلمك

ALIÉNABLE. Qui se peut aliéner *A.* ممكن الفراغ ـ قابل النقل الى الغير *P.* فراغت كردنى *T.* آخرە فراغت اولنە

بیلور || C'est une terre substituée, elle n'est pas aliénable مشروطیت اوزره ویرلمش بر چفتلکدر اولمغله آخره نا قابل نقل وفراغدر

ALIÉNATION. Transport de la propriété d'un fonds *A.* فراغ ـ آخره کچورمه *T.* فراغسازی *P.* انتقال الی الغیر ـ فراغت || Aliénation d'un domaine بر ملکک فراغ وانتقالی

On dit, L'aliénation des volontés, des esprits, pour dire, l'éloignement que des personnes ont les unes pour les autres *A.* بری *T.* دوریٔ اندیشهها ودلها *P.* تباین الافکار والقلوب برلرندن کوکل ومراد ایراقلغی

Et aliénation d'esprit, pour Égarement d'esprit *A.* هتر العقل ـ شوریدگی *P.* زوال العقل ـ ذهاب العقل ـ اختلال الدماغ عقل غائبلکی *T.* گراش ـ گم شدگیٔ خرد ـ عقل

ALIÉNER. Transférer à un autre la propriété d'un fonds *A.* آخره کچورمک *T.* فراغت کردن *P.* نقل الی الغیر ـ فراغ || Aliéner une terre بر ضیعه‌یی آخر کمسنه‌یه نقل وفراغ ایلمک Aliéner des meubles précieux ذیقیمت متاع بیتی آخره فراغت ایتمک Il y a des biens qui ne se peuvent pas aliéner بعض اموال وار در که آخره ممکن الفراغ دکلدر آخره فراغ اولنور مقوله‌دن دکلدر ـ غیری‌یه نا قابل فراغدر ـ

Figur. Aliéner les affections, les coeurs, les esprits, pour dire, les faire perdre *A.* تغییر القلوب ـ تنفیر القلوب *P.* رمانیدن دلها *T.* کوکللری اورکتمک || Cela lui aliéna les coeurs des peuples بو کیفیت حقندن قلوب ناسک تنفیرینی موجب اولمشدر Il a des manières hautes qui aliènent les esprits اطوار متکبرانه‌سی باعث تنفیر قلوب عباد در

Et aliéner l'esprit, pour dire, faire perdre l'esprit *A.* اهتار شوریده‌سر کردن *P.* اخلال الدماغ ـ اذهاب العقل ـ العقل گراشیدن ـ *T.* عقلی کیدرمک || Sa dernière maladie lui aliéna l'esprit موخراً دوچار اولدیغی خسته‌لک اهتار عقلنه سبب اولمشدر

ALIÉNÉ. *A.* منتقل الی الغیر *P.* فراغ شده *T.* آخره فراغت اولنمش *A.* هاتر العقل *A.* متنفر *P.* رمیده *T.* اورکمش ـ گراشیده ـ شوریده‌سر *P.* مختل الدماغ ـ ذاهب العقل *T.* عقلی کتمش

ALIGNEMENT. Ligne qu'on tire, afin qu'une muraille, qu'une rue soit dirigée en ligne droite *A.* خط الاستوا ـ سطر مستقیم *P.* خط برابری *T.* جریبی ـ طوغریلق جزکیسی || On a pris l'alignement de la rue qu'on veut bâtir انشا اولنه‌جق زقاقک خط استواسی اخذ اولندی Suivant l'alignement qui en a été donné ویریلان جریبی‌یه تبعیت اولنه‌رق Prendre des alignemens خطوط استوا اتخاذ ایتمک

On dit, qu'un ouvrage de maçonnerie n'est pas d'alignement, pour dire, qu'il ne va pas en ligne droite فلان دیوار خط جریبه دکلدر ـ استوا اوزره دکلدر

ALIGNER. Ranger, dresser sur une même ligne *A.* تنظیم بر خط *P.* تسطیر علی خط المستوی ـ علی سطر المستقیم *T.* راست کشیدن || طوغریلغه جزمک ـ جریبی‌یه چکمک On n'a pas bien aligné cette muraille بو دیواری سطر مستقیم اوزره تنظیم ایتمامشلر در ـ جریبی‌یه چکمدیلر

On dit aussi, Aligner des soldats, pour dire, les ranger en ligne droite *A.* وضع علی صورة السطر ـ تصفیف العسکر *P.* لشکررا در رسته نهادن *T.* عسکری صره‌یه دیزمک || Aligner le premier rang عسکرک صف اولنی صورت سطره تعبیه ایتمک

ALIGNÉ. *A.* مستوی الخط ـ مستوی السطر *P.* خط راست مصطف *A.* طوغریلغنه جیزلمش ـ جریبی‌یه چکلمش *T.* کشیده *P.* صف بسته ـ رسته کشیده *T.* بر صره‌یه چکلمش ـ صره‌لنمش

ALIMENT. Nourriture, ce qui se mange *A.* غذا pl. اغذیه ـ قوت pl. اقوات ـ ما به قوام البدن *P.* توشه ـ آشام ـ ازیق ـ اولوش *T.* خوراک || Le pain est un bon aliment نان عزیز غذای صالحدر Les alimens les plus simples sont les plus sains اغذیه‌نک اسلم واصلحی غیر مخلوط اولنلر در Des alimens qui se corrompent dans l'estomac معده‌ده متعفن اولان اغذیه ـ کسب فساد ایدن اغذیه Des biens destinés pour l'aliment des pauvres اقوات فقرایه تخصیص اولنمش اموال انفاق فقرا ایچون ـ

On dit figur., que le bois est l'aliment du feu حطب آتشک غداسی مثابه‌سنده در ـ مدار قوامیدر

Alimens, au pluriel se dit, de tout ce qu'il faut pour entretenir une personne *A.* نفقه ـ مدار المعاش *P.* مدار زندگانی *T.* کچنه‌جک شی || Un père doit les alimens à ses enfans پدر نفقهٔ اولاد ـ اولادک انفاق وارزاقی پدر اوزرینه واجبدر اولادی کچندرمک پدرک وظیفهٔ حالیدر ـ ایله مکلفدر On lui a adjugé une pension pour ses alimens فلانه مدار معاش اولمق اوزره وظیفه تعیین اولندی

On dit figur. Les sciences sont l'aliment de l'esprit علوم ومعارف مدار قواميدر - عقل انسانك غداسيدر

ALIMENTAIRE. Qui est destiné pour les alimens *A.* مخصوص برای زندگانی *P.* مخصوص الی النفقه - الی المعاش كچندرمكه مخصوص *T.* تخصيص كرده || Pension alimentaire نفقديه مخصوص اولان معيشت

ALIMENTER. Nourrir. *A.* تغديه *P.* پروردن - خورش دادن *T.* بسلمك

Il signifie aussi, fournir des alimens *A.* ارزاق - انفاق *P.* كچندرمك *P.* نوا دادن

Figur. Alimenter la discorde, la haine, les passions, la guerre civile شقاق ونفاقی وبغضا وكيندیی واهراض نفسانيدیی وحروب داخليدیی نو بنو انما ايتمك

ALIMENTEUX. Terme de Médecine. Qui nourrit *A.* مغذّی pl. - بسلیجی *T.* پرورشده *P.* غاذيات pl. غادی - مغذّيات غداوبربجی - غداايتلو - غداالندربجی || Remèdes alimenteux غداايتلو علاجلر - ادويۀ مغذّيه - مغذّيات Sucs alimenteux عصارات مغذّيه

ALINÉA, signifie, à la ligne *A.* فی مسطره *T.* سطرنجه

Il se prend aussi substantivement *A.* سطر pl. سطور || Lisez jusqu' au premier alinéa اولكی سطره قدر قرائت ايله

ALIQUANTE. Il se dit des parties qui ne sont pas exactement contenues dans un tout *A.* جزء ناقص *P.* پارۀ كم *T.* اكسك پارچه || Le nombre de trois est une partie aliquote de neuf, et le nombre de deux en est une partie aliquante طقوز عددك ايچنده اوچ عددی جزء تامدر وايكی عددی جزء ناقصدر

ALIQUOTE. Partie contenue, un certain nombre de fois juste dans un tout *A.* جزء تام *P.* پارۀ درست *T.* تمام پارچه || Trois est partie aliquote de douze اوچ عددی اون ايكی عدد ايچنده جزء تامدر

S'ALITER. Se tenir au lit *A.* اتخاذ القرار فی - استفراش *T.* در پستر ماندن - صاحب فراش شدن *P.* الفراش صاحب فراش اولمق - يتاقده اولمق

Alité. *A.* صاحب الفراش - ضاجع فی الفراش - مستفرش *A.* يتاقده ياتمش *T.* در پستر مانده

ALIZE. Sorte de petit fruit rouge *A.* نبق *T.* عربستان كراسی

ALIZÉ. Il se dit de certains vents réguliers *A.* رياح الموسم *P.* باد موسم *T.* موسم روزكار رلری

ALIZIER. Arbre qui porte des alizes *A.* شجر النبق - سدر *T.* عربستان كراسی آغاجی

ALLAITEMENT. Action d'allaiter *A.* ارضاع *P.* شير دهش *T.* امرزمه || L'allaitement d'un enfant صبينك ارضاعی

ALLAITER, ou Alaiter. Nourrir de son lait *A.* ارضاع *P.* شير دادن *T* سود ويرمك - امرزمك || La nourrice qui l'allaite فلانه سود ويرن سود - فلانی ارضاع ايدن زن مرضعه Une chienne qui allaite ses petits ياوريلرينی ارضاع ايدن كلبه آناسی

ALLANT. Qui va *A.* ذاهب pl. ذاهبين - صادر pl. صادرين *P.* رونده - شده *T.* كيدیجی - واریجی || Les allans et les venans *A.* وارديں وصادرين - آيبين وذاهبين *P.* آيندگان ورونده گان - آمد شدگان *T.* كلوب كيدنلر Cette maison est ouverte aux allans et venans آيندگان ورونده گانه مكشوف الابواب بر خانه در

Il signifie aussi, qui aime à aller *A.* كثير المشی *P.* هر دم روان *T.* جوق يوريیجی - جوق كزیجی

ALLANTOIDE. Terme d'Anatomie. L'une des membranes qui enveloppent le foetus des animaux *A.* مسكه

ALLÉCHER. Attirer par le plaisir *A.* تشهيه *P.* دل شيفتن *T.* اشتاهلندرمك

Alleché. *A.* مشتهی *P.* دل شيفته *T.* استاهلنمش

ALLÉE. Passage entre deux murs dans une maison *A.* دهليز pl. دهاليز *P.* دهليز *T.* ايكی ديوار آرەسی كچيد

Et lieu propre à se promener, qui est bordé d'arbres *A.* طريق منوّق بسطور الاشجار - سرابجه pl. سرابحه *P.* خيابان *T.* راه درميانۀ رستهای درختان - ايكی طرفی آغاج صره‌لنمش طرفينی يول || Ce bois est agréable, il est tout planté en allées سطور اشجار غرس اولنمش يوللری مشتمل برلطيف اورماندر Il se promène dans la grande allée du jardin باغچه‌نك ايكی طرفی سطور اشجار ايله آراسته طريق كبيرنده كشت وكذار ايدر Longues allées طرفينی سطور اشجار ايله تفريق اولنمش طرق منوّقۀ مستطيله

On appelle Allées et venues, les pas que l'on fait pour une affaire *A.* اياب وذهاب *P.* آمد شد - تكاپو *T.* قوشوب واروب كلمدلر - سكرتمدلر

ALLÉGATION. Citation d'une autorité, d'un fait *A.* استشهاد pl. استشهادات *P.* گواهی *T.* شاهدلك || L'allégation d'un

passage, d'une loi بر فقره‌نك وبر قانونك على سبيل الاستشهاد ذكرى

Il se dit aussi, de la simple proposition d'une chose qu'on met en avant *A.* كلام مسرود *P.* سخن در ميان كرده *T.* سويلنان سوز || Il répondit fort pertinemment aux allégations de ses parties خصماسنك كلمات مسروده‌لرينه بر وجه در ميان ايتدكلرى افاداته وجه - اليق جواب ويردى اصوب واليق اوزره جواب ويردى

ALLÉGEMENT. Soulagement *A.* نقصان الثقلة - خفت *P.* سبكى *T.* بيڭلك || Donner allégement à un plancher دوشمه‌يه دوشمه‌نك ثقلتنه ايراث قلت - ايراث خفت ايتمك قايغك يوكنى تخفيف ايتمك à un bateau ونقصان ايتمك

Figur. || Ne sentez vous point d'allégement à votre mal? علتكه بر درلو خفت حس ايتمزميسك

ALLÉGER. Décharger d'un fardeau *A.* تنقيص الحمل - تخفيف تقليل الثقلة - *P.* سبكبار - سبكى آوردن - سبك ساختن خفيفلتمك - يوكى آزالتمق - بيڭلتمك *T.* كم باركردن - كردن بر || Alléger quelqu'un de son fardeau آغرلغى اكسلتمك - تخفيف - كمسنه‌نك متحمّل اولديغى بارى تقليل ايتمك بر كمسنه‌يى خفيفلتمك - ايتمك

Figur. Adoucir le mal, diminuer la douleur *A.* تليين الالم - رنجرا كمتر ساختن *P.* ايراث الملايمة - تخفيف الالم - صزى‌يى آزالتمق *T.* دردرا سبكتر ساختن || Alléger la douleur de quelqu'un بر كمسنه‌نك درد والمنه ايراث خفت وملايمت ايتمك

ALLÉGORIE. Une espèce de fiction dont l'artifice consiste à présenter à l'esprit un objet, de manière à lui en désigner un autre *A.* كناية pl. كنايات - رمز pl. رموز *P.* سخن رموزآلود *T.* كنايه‌لو سوز - كنايه‌لو شئ || Le bandeau, les ailes, et l'enfance de l'Amour sont une allégorie ingénieuse, qui représente le caractère et les effets de la passion de l'amour عشقك صورتى كوزده چشمبند قولده پر وبال وشكل وسيماده آثار صباوت ايله نقش وتصوير اولنمق درد عشقك طبيعتنى وشدّت ولوعنى ايما ايدر دقيق ومخيّل بر كنايهٔ لطيفه در

En Rhétorique, il se prend pour Métaphore *A.* استعاره pl. استعارات

Il se dit aussi pour Allusion adroite *A.* ايهام - ايما pl. ايهامات || Il faisait allégorie à un événement de sa vie مدّت عمرنده وقوعيافته اولمش بر ما جرايه ايما ايدر بونده بر ايهام ايدى Il y a là quelque allégorie cachée خفى وار در On soupçonne dans ce vers quelque allégorie à une anecdote de ce temps-là اشبو شعرده اول وقتك بر كونه نكره‌سنه ايما اولنديغى ظنّ اولنور

ALLÉGORIQUE. Qui tient de l'allégorie *A.* مرموز - مكنا - مشتمل الكناية *P.* كنايه‌دار *T.* كنايه‌لو كلام || Termes allégoriques كلمات كنايه دار. كلمات مرموزه Sens allégorique معناى كنايت آميز Explication allégorique تفسير كنايت اشتمال

ALLÉGORIQUEMENT. D'une manière allégorique *A.* على طريق الكناية *P.* بر وجه كنايه *T.* كنايه صورتنده

ALLÉGORISER. Expliquer selon le sens allégorique *A.* تفسير حلّ بمعناء - كشف بمعناء المرموز - على طريق الكناية كنايه طريقيله معنا *T.* بر وجه كنايه معنا دادن *P.* الكناية ويرمك || Les Pères de l'Église ont allégorisé presque tout l'ancien Testament ائمّهٔ دين تورات شريفك اكثر سطرلرينى على طريق الكنايه حل وتفسير ايتمشلر در

ALLÉGORISTE, Celui qui explique un auteur dans un sens allégorique *A.* مفسّر على طريق الكناية *P.* بر وجه كنايه معنا ويريجى - كنايه طريقيله شرح ايديجى *T.* معنا دهنده

ALLÉGRESSE. Joie qui éclate au dehors *A.* نشاط - مراح - هشاشت *P.* شادمانى - كورى *T.* بوطورلق || Il reçut cette nouvelle avec une grande allégresse بو خبرى با كمال مراح وهشاشت اخذ ايلدى

Il se dit plus ordinairement d'une joie publique *A.* سرور - بهجت - مسرّت *P.* شاد كامى - شادى *T.* سونج || Cris d'allégresse هياهوى سرور ومسرّت - اصوات سرور وبهجت L'allégresse de son armée lui promettait la victoire زير ادراه‌سنده اولان عسكرده مشهود آثار سرور وبهجت عزايه دليل قوى عامّه‌نك حال مشاهده‌سنده ايدى Dans l'allégresse publique شادكامى وسرورنده

ALLÉGUER. Citer une autorité, un fait *A.* اتيان - استشهاد الشهادة *P.* بگواهى آوردن *T.* شاهدلكه كتورمك || Alléguer un passage, un texte فلان كتابك بر فقره‌سنى ويا خود قول نصّنى ذكر ايله استشهاد ايتمك Alléguer des auteurs قول مؤلفينى ذكر ايله استشهاد - مؤلفيندن استشهاد ايتمك ذكر ايله اتيان شهادت ايتمك - ايتمك Alléguer faux

خلاف واقع اتیان شهادت ایتمك C'est un tel qui m'a dit cette nouvelle, je vous allègue mon auteur بو خبری سویلیان فلان کشیدر اشته مؤلفی سکا بیان ایله استشهاد ایدرم

Il signifie aussi, mettre en avant *A.* ایراد ـ بسط ـ سرد *P.* در میان کردن *T.* اورتـه‌یه قویمق || Alléguer des raisons بسط علل واعذار سرد اسباب ایتمك Alléguer des excuses ایتمك Les juges sont obligés de juger selon ce qui est allégué حکام وقضات سرد وایراد اولنوب ثبوتیافته اولمش قضایا اوزره حکم ایتمکه مجبور درلر

ALLÉGUÉ. *A.* مسرود *P.* در میان شده *T.* اورته‌یه قونمش

ALLER. Se transporter d'un lieu à un autre *A.* ذهاب *P.* رفتن *T.* کتمك || Aller vite علی العجله ـ عجالةً کتمك مشی ملایم ایله Aller doucement بر وجه استعجال ـ کتمك بطائت lentement آهسته رفتار ایله رهپیما اولمق ـ کتمك ـ استقدام ایتمك Aller en avant آغر آغر کتمك ـ ایله کتمك ورادن ـ استدبار ایتمك Aller en arrière ایلرویه کتمك کیرودن کتمك ـ کتمك Un homme qui va à grands pas تند رفتار اولان ـ خطوات سرعت ایله روان اولان آدم ـ خطوات تانی ایله رهپیما اولان آدم à petits pas آهسته روان اولان آدم Un cheval qui va bon train جری یورك آت ـ احسن اوزره کیدن آت Cheval qui va le trot, qui va l'amble لینکلمه کیدن ویورغه کیدن آت Aller à pied پیاده اولدرق رواند اولمق ـ ماشیاً کتمك ـ اسب سوار اولدرق کتمك ـ راکباً کتمك Aller à cheval یایا کتمك آتلو کتمك Aller en carrosse, en bateau هنطو ایله وقایق ایله کتمك منزله سوار ـ منزل ایله Aller en poste ایله کتمك Aller en Italie ایتالیایه کتمك Aller par mer بحراً کتمك ـ براه تری روان اولمق Aller aux nouvelles تحصیل حوادث واخباره کتمك Aller au devant de quelqu'un بر کمسنه‌نك استقبالنه کتمك

Il signifie aussi, se mouvoir ou être mu vers quelque endroit *A.* سیر *P.* رواند شدن *T.* یوریمك || Les rivières vont à la mer میاه انهار جانب بحره طوغری سیر وجریان ایدر Les nuées allaient du levant au couchant بلوطلر جانب شرقدن مغربه طوغری ساری وجاری ایدی Les galères vont à voiles et à rames کیدر ـ جکدیریلر یلکن کورك سیر ایدر Les vaisseaux allaient à pleines voiles سفینه‌لر طولو یلکن ایله سیر ایدر ایدی Les planètes vont continuellement کواکب سیاره لا ینقطع سیر وحرکت اوزره در

On dit, Aller au combat, pour dire, s'avancer pour combattre سمت ـ جانب حرب وقتاله توجه وحرکت ایتمك محاربه ومقارعه‌یه طوغری عطف لجام نهضت ایتمك Et aller aux ennemis, pour dire, s'avancer pour les combattre دشمن اوزرینه وارمق ـ اعدا اوزرینه حمله‌یه مبادرت ایتمك

On dit par colère et en forme d'imprécation, Allez au diable وار جهنم اول ـ جهنمه کیت

On dit, Aller bien, pour dire, être dans le bon chemin *T.* طریق سلامتده اولمق || Il me semble que nous n'allons pas bien ظنمه کوره طریق سلامتده روان دکلز

En termes de guerre, on dit, Aller au feu, pour dire, s'exposer au feu des ennemis دشمنك آتشی قارشوسنه عرض سینه جرأت ایتمك

On dit, Aller aux opinions, aux avis, pour dire, recueillir les opinions, les avis کلم وآرانك جمعنه مبادرت ایتمك Et aller au conseil, pour dire, demander conseil استشاره ایتمك Et aller au devin, pour dire, consulter le devin دانشمق ـ عرّافه دانشمق

En parlant des choses qui dépendent de l'autorité, de la juridiction de quelqu'un, on dit, Il faut aller à lui pour cela بو خصوص ایچون فلانه مراجعت اولنملو در Il faut aller au Roi pour cela بو ماده ایچون خنکاره مراجعت اولنملو در

On dit en s'impatientant, en se mettant en colère contre quelqu'un, Allez vous promener وار کز ـ وار بیقل Qu'il aille se promener وارسون بیقلسون

ALLER, se dit aussi du mouvement, et de l'effet de certaines choses artificielles || Une montre qui va trente heures متمادیاً اوتوز ساعت یورر بر قطعه ساعت Ce ressort ne va plus بو زنبورك یوریمیور Faire aller un moulin دکرمانی یورتمك Il y a quelque chose qui empêche la roue d'aller بو تکرلکك حرکتنه مانع بر شیٔ واردر ـ یوریمسنی منع ایدر بر شیٔ واردر

Il se dit aussi pour marquer l'écoulement du temps, et la durée du temps qui a été employé à quelque chose *A.* مرور *P.* رفتن *T.* کچمك ـ صاوشمق *A.* تمادی *P.* گذاشتن *T.* سورمك || Le temps va toujours وقت لا ینقطع مرور ایتمکده در Rien ne va plus vite que le temps وقت قدر سریع المرور بر شیٔ یوقدر ـ شیٔ یوقدر وقت کبی تیز صاوشور Son dis-

cours n'ira qu'à une demi-heure مقالدسی نصف ساعتدن یارم ساعتدن زیاده - زیاده متمادی اولدجغی یوقدر Les ouvriers vont bien lentement عمله‌لر غایت سوریمیه‌جکدر Ce bâtiment-là est allé fort vite بطائت ایله ایش سوررلر پک چابک ایلرو سوردی - بو بنا پک چابک ایلرولندی

Et pour marquer l'étendue de certaines choses *A.* امتداد - || وارمق - اوزانمق *T.* درازی پذیرفتن *P.* وصول - استطاله La forêt va depuis le village jusqu'à la rivière اورمان قریه‌دن نهره قدر ممتد اولور Cette montagne va jusqu'aux nues اول جبل عیوقه قدر واصلدر Ses cheveux vont jusqu'à la ceinture صاچی بلنه قدر مستطیلدر Ce manteau va jusqu'à la terre بو قپود روی زمینه قدر مستطیل اولمشدر یره برابر - یرک برابرلکنه واصل اولمشدر - اوزانمشدر

Il sert aussi à marquer où mène un chemin || Ce chemin va droit à l'église بو طریق طوغری کلیسایه چیقار طوغری - واصل اولور - کلیسایه وارر

Et pour marquer à quoi se montent des nombres, des sommes *A.* بلوغ *P.* رسیدن *T.* چیقمق - وارمق || Ce calcul va bien haut بو حساب مرتبهٔ علیایه چیقار Les nouvelles levées vont à trente mille hommes تحریر جدید عسکری اوتوز بیک نفره بالغ اولور La dépense ira plus loin qu'on ne croit بیکون زیاده‌یه - مصارف ظنّ وتخمیندن زیاده‌یه بالغ اولدجقدر چیقاجقدر

Aller, sert aussi à marquer, tant au propre qu'au figuré, le progrès en bien ou en mal || Cela va بو شی یوریبور Cela ira بو شی یوریبه‌جکدر Vous n'allez pas ایلرو وار میورسک Cet écolier a bien de la peine à aller بو طالب ایلرو وارمغه زحمت چکدیور Il n'y a point d'homme dont l'esprit aille jusque-là ذهنی اوره‌لری ادراک ایده بیلدجک آدم یوقدر اوره‌لره وارەجق - ذهنی اوره‌لره واصل اولەجق آدم یوقدر - Son imagination va si loin, qu'elle se perd قوّت متخیله‌سی اول قدر اقصی الغایات تصوّره واصل اولور که غایب اولور Le raisonnement des plus habiles ne va pas bien avant اعقل ناسک قوّت متفکره‌سی بوندن اوتەسنی ادراک ایده‌مز Cette vengeance est allée trop loin بو نوع انتقام مرتبهٔ اعتدالی بغایت اوزانه کتدی - زیاده آشوردی Son amour va jusqu'à l'excès عشق ومحبّتی افراط مرتبه‌لرینه واریبور va jusqu'à la folie جنون مرتبه‌سنه وارر C'est un homme qui ira bien loin dans les arts, dans les sciences بو آدم تحصیل علوم وفنون خصوصنده اقصی الغایات امکانه واصل اوله‌جقدر Cette affaire ira plus loin qu'on ne pense بو ماده تخمین اولنان درجه‌یی آشوره‌جقدر Cela va de mal en pis کتدکچه برتر اولور Une maison qui va en décadence کتدکچه فنادن فنایه وارر - خرابه وارمش خانه - خرابه مشرف بر خانه Cette affaire peut aller à vous perdre بو ماده خرابیت حالکه نتیجه ویرمک احتمالی وار در Cela va à vous déshonorer بو کیفیت زوال عرض وناموسکی منتج اوله بیلور

On dit, qu'une chose va de suite, pour dire, qu'elle est la conséquence d'une autre بو شی فلان شیئک لازمه‌سیدر - لاحقه‌سیدر

Il sert aussi à marquer l'aboutissement et la fin de quelque chose *A.* قرار - نتیجه *P.* انجام *T.* صوک || Toute son entreprise est allée en fumée مصلحت هباء منثور متصدی اولدیغی مصلحت هباء منثور حکمال دخان هیچه نتیجه ویردی - مثالی هیچه قرار ویردی est allée en rien مصلحتک صوکی هیچه قرار ویردی

On dit, qu'un homme va toujours au bien, pour dire, qu'il tend toujours au bien دائما خیره مایل بر آدمدر

Et lorsque des personnes qui disputent ensemble commencent à s'échauffer, on dit, Cela va trop loin بو حال کتدکچه اوزانه وارر

On dit, C'est un homme fait pour aller à tout, pour dire, fait pour parvenir aux plus grandes places هر خدمتده قوللانلمق ایچون خلق اولنمش بر آدمدر

Il signifie aussi, la manière dont on agit. *A.* سلوک - حرکت *P.* رفتن *T.* وارمق - یوریمک || Aller vite en besogne ایشده سرعت وعجله ایله حرکت ایتمک Il ne faut pas reprendre avec aigreur, il faut y aller doucement تعزیر ومؤاخذه خصوصنده شدّت اقتضا ایتمز تأنّی اوزره حرکت اولنمق کرکدر Il ne faut pas aller si rudement اول قدر عنف وشدّت اوزره حرکت جائز دکلدر La chose est bonne en elle-même, mais il faut y aller avec de grandes précautions فلان ماده فی حدّ ذاتها صوابه مقارندر انجق رؤیتنده غایت حزم واحتیاط ایله حرکت اولنمق لازمهٔ حالدندر Il y va de bonne foi اول بابده صدق اعتقاد ایله عمل وحرکت ایدر Aller à la fortune par des voies d'honneur طریق سالمهٔ عرض وناموسه سالک اولەرق سمت اقباله روانه اولمق par de

تحصیل اقبال ایچون طریق مذمومهٔ شرّ méchantes voies
وخباثته منسلک اولمق Aller aux grands emplois par la faveur مساعدهٔ طریقیله مناصب جلیلیه واصل اولمق C'est un homme qui va droit en tout هر حالده طریق استقامت ماده‌نک طوغری اوزره سلوک ایدر بر آدمدر Il va au fait اوزرینه وارر

On dit d'un homme âgé et infirme, qu'il ne peut plus aller حرکته مجال وطاقتی یوقدر ـ حرکته عدیم الاقتدار در

En parlant d'habillement, il signifie, convenir *A.* جدارت ـ *P.* خلاقت *T.* برازیدن ـ زیبیدن ـ براشمق ـ یاقشمق || Un collet qui va mal خلیق وجدیر کلمیان کریبان Cet habit-là vous va bien بو ـ بو لباس سنک اندامکه جدیر ولایقدر لباس سکا یاقشور

Il se dit aussi, de certaines choses qui sont appariées, et qui se vendent ensemble || Ces deux gants vont ensemble بو الدوانلر ایکیسی برابر کیدر

ALLER de pair. Locution dont on se sert en parlant des personnes par rapport à la qualité, ou à la dépense, ou au mérite, et pour dire, être égal, être pareil *A.* متساوی ـ معادل *P.* القدم برابر ـ همقدر ـ همتا *T.* آیاقداش || Ces deux maisons vont de pair pour la noblesse بو ایکی خاندان حسب ونسب خصوصنده معادلدر Il va de pair avec les plus grands seigneurs pour la dépense مصارف خصوصنده اعاظم رجال همقدر ومرتبه در ـ ایله متساوی الاقدامدر

ALLER, marque souvent un futur prochain || Le sermon va commencer وعظه باشلنمق اوزره ـ وعظه قریباً بداء اولنه‌جقدر La contestation allait finir منازعه ومجادله قریباً ختام در بتمک اوزره ایدی ـ بولمقده ایدی

Il sert aussi à marquer, de quoi il s'agit, de quelle importance est la chose dont on parle || Quand il devrait y aller de tout mon bien صدد مال وما ملکمک جملهسنه دائر اولنجه Dans cette affaire-là, il n'y allait pas moins que de son honneur et de sa vie بو بابده صدد هب هب کندو عرض وناموسنه وجاننه دائر ایدی Souvenez-vous qu'il y va du salut éternel صدد نجات ابدیه‌یه دائر اولدیغنی خاطردن اخراج ایلمه

ALLER, signifie aussi, faire ses nécessités naturelles *A.* استمشا *P.* شکمراندن *T.* عمل ایتمک ـ ایچ سورمک || Le remède qu'il a pris l'a fait aller cinq ou six fois آلدیغی علاج بش التی دفعه امشا ایتدردی ـ عمل ایتدردی

On dit aussi, qu'un remède fait aller par haut et par bas علاج فوقانی وتحتانی استفراغ ایدر

SE laisser aller. Ne pas faire de résistance *A.* اختیار المتابعة ـ اختیار المطاوعة ـ تجویز الموافقة *P.* روی دل نمودن *T.* اوی‌بوب کتمک || Se laisser aller au torrent de la coutume عرف وعادتک مجراسنه اختیار متابعت ایتمک Se laisser aller à la tentation نفس اماره‌یه اختیار مطاوعت ایتمک Se laisser aller aux mauvais exemples امثال قبیحه‌یه تجویز موافقت ایتمک Se laisser aller à la tristesse, à la douleur حزن وکدرک مغلوبی ـ حزن وکدره اختیار مطاوعت ایتمک Elle s'est laissée aller à sa passion هوی نفسک حکمنه اولمق هوای نفسک مغلوبی اولدی ـ اختیار متابعت ایلدی

On dit, qu'un homme se laisse aller, pour dire, qu'il est facile *A.* سهل الانقیاد ـ مطواع النفس *P.* سست اندیشه *T.* استدکلری یره چکیلور

S'EN ALLER. Partir *A.* ذهاب ـ عزیمت *P.* براهیدن ـ رفتن *T.* کتمک || Il s'en va یور کیده‌یور ـ عزیمت ایده

On dit, Faire en aller *A.* اذهاب *P.* روانیدن *T.* کیدرمک ـ صاوشدرمق ـ

S'EN ALLER, se dit aussi en parlant du déclin de la vie, des approches de la mort || Les jeunes gens viennent, et les vieillards s'en vont ارباب شباب وحداثت اقبال وریعانده وسن کنجلر کلیجی احتیارلر ـ وسالخوردگان ادبار وانحطاطده درلر کیدیجیدرلر

Et tout ce qui cesse d'être dans un sujet || On ne croit pas que sa fièvre s'en aille sitôt حماسی قریباً زایل اولدجغی حماسی تیز الدن صاوه‌جغی یوقدر ـ آکلاشلمز Son rhumatisme s'en est allé par les sueurs مبتلا اولدیغی وجع مفاصل علتی کثرت عرق تقریبیله مندفع اولمشدر Sa beauté s'en va حسن وجمالی زایل ومندفع اولمقده در Ce malade s'en va بو خسته کتمکده در

Et de tout ce qui se dissipe *A.* تلف *P.* گم شدن ـ رفتن *T.* اولنمق صرف || Tout son argent s'en va en procès اقچه‌سی هب دعوالره صرف اولنور Tout son temps s'en est allé à cette affaire وقتی جملةً بو خصوصده صرف واتلاف اولندی Voilà un habit qui s'en va اشته بو ثوب رهین تلف

اولمقده در

Aller, s'emploie figur. en diverses phrases. Ainsi on dit: Aller son grand chemin طوغری یولدن شاشمامق Aller vite en besogne ایشده عجله ایتمك À force de mal aller, tout ira bien فنا كیدر اما صوكی ایوكلور Les premiers vont devant, pour dire, les plus diligents ont toujours de l'avantage *A.* الفضل للمتقدّم *T.* ایلرویه واران دودوكی چالر Il va comme on le mène نه طرفه چكسه‌لر كیدر Cela va tout seul طبیعتیله یورر Cela va comme il plait à Dieu فلان ایش الله‌یه قالدی Cela va sans dire سوز یوق - شبهه یوق Il s'en est allé comme il est venu كلدیكی كبی كتدی Tout s'en est allé en fumée توتون كبی - هر شی توتون كبی طاغیلوب نا بدید اولدی طاغیلوب غائب اولدی

Aller, se prend aussi substantivement dans cette façon de parler: Au long aller fardeau pèse آز یوك اوزون یوله آغر كلور

On dit aussi, Le pis aller, pour dire, le pis qu'il puisse arriver *A.* اشرّ ما یتصوّر - اشرّ ما یكن *P.* بدترین احوال *T.* اولەجغك اك فناسی || S'il ne peut épouser cette fille-là, son pis aller sera de demeurer comme il est فلان قز ایله تزوّج ایده‌مدیكی صورتده اشرّ ما یكن كما كان بولندیغی محلّده قالەجقدر

On dit aussi adverbialement, Au pis aller *A.* اضرّ ما فی الباب *P.* بالاترین گزند *T.* اولسه اولسه || Au pis aller, il en sera quitte pour une amende اضرّ ما فی الباب بر جریمه اولسه اولسه بر جریمه ایله قورتلەجقدر - ویروب قورتلەجقدر

Alleu, ou Franc-alleu. Bien héréditaire qui ne dépend d'aucun fief *A.* ملك موروث مفروز القلم *P.* پدر مانده مالكانه آزاده سر *T.* میراث قالمش وباشلو باشنده اولان بر مالكانه - میراث قالمش سربست ملك -

Il s'emploie aussi pour signifier, franchise de tout assujettissement féodal *A.* مفروزیّة القلم *P.* آزادگی سر *T.* باشلو باشلولق

Alliage. Union de plusieurs métaux *A.* خلیطه - شیاب - قطاب - حملان *P.* لوس *T.* قاتندی || Les monnoyeurs doivent faire l'alliage selon l'ordonnance سكه‌یه مأمور اولنلر خلیطه‌یی شروط نظام موجبنجه ترتیب ایتملودرلر L'argent et le cuivre servent d'alliage à l'or سیم ونحاس آلتون ایچنده شیاب اولدرق قوللانیلور

Figur. *A.* غش - شوب *P.* آلایش *T.* بیلا شقلق || Il y a peu de vertus humaines sans quelque alliage بنی آدمده نوعما غش وشوبدن عاری فضائلك وجودی نادر در

ALLIANCE. Union par mariage *A.* علاقة المخاتنة - رابطة المصاهرة *P.* پیوند خویشاوندی از روی نكاح *T.* اولنمه وسیله‌سیله اولان حصملق || Il a fait une grande alliance, en mariant sa fille à un homme d'une si haute naissance قزینی بو درجه‌ده عالی نسب بر ذاته تزویج ایتمكله بر رابطهٔ جلیل القدر مصاهرت عقد ایتمش اولدی Ces maisons sont jointes par plusieurs alliances شو خاندانلر مصاهرات عدیده ایله بری برلرینه مربوطدر

Il se dit aussi, de l'union qui se fait entre des États pour leurs intérêts communs *A.* اتّفاق *P.* یكانگی - یكجهتی - همپیمانی *T.* برلشمه || Les Suisses ont une ancienne alliance avec la France ازویچرلوایله فرانسه دولتی بیننده قدیمدنبرو اتّفاق وار در Il y a entre ces États une alliance défensive بو دولتلر بیننده شروط تحفّظی حاوی اتّفاق وار در - شروط تدافعی حاوی Alliance offensive شروط تعرّضی متضمّن بر اتّفاق

Alliance. Affinité spirituelle. V. Affinité.

On appelle, Ancienne alliance, l'alliance que Dieu contracta avec Abraham *A.* عهد قدیم

Figur. Union et mélange de plusieurs choses *A.* امتزاج - مزاوجت - مخالطت *P.* آمیزش *T.* قاتشمه || Faire une alliance du sacré et du profane, du vice et de la vertu مبارك ایله نامباركدن ومثلبه ایله منقبه‌دن بر مخلوط پیدا ایتدرمك Une heureuse alliance de mots الفاظك حسن مزاوجت وامتزاجی - حسن مزاوجت واختلاطی -

ALLIER. Mêler, incorporer ensemble *A.* تخلیط - مزج - شوب *P.* آمیختن *T.* قاتشدرمق || Allier l'or avec l'argent سیم وزری بری بریله شوب وتخلیط ایتمك Ces deux métaux ne peuvent s'allier ensemble بو ایكی معدن بری بریله قابل امتزاج وانشیاب دكلدر

S'allier. Former une alliance par mariage *A.* عقد الختونة - عقد المصاهرة - عقد الصهریّة *P.* ازروی نكاح خویشاوندی بستن *T.* اولنمق وسیله‌سیله حصملق پید ایتمك || S'allier à une bonne famille بر خاندان ذی شرف ایله عقد مصاهرت ایتمك

Il se dit aussi, des États qui se liguent ensemble pour leurs communs intérêts *A.* عقد الاتـفاق *P.* پيمان ـ همپيمانى كردن *T.* بكجهتى بستن ـ برلشمه شروطى باغلمق || Ces deux Républiques s'allièrent ensemble بو ايكى جمهور بيننده عقد اواصر يكجهتى واتـفاق اولنمشدر C'est l'intérêt de leurs États qui allie ces deux princes بو ايكى پادشاهلرك اتـفاقنه سبب قوى طرفينـك مصلحت ملكيـه‌سيدر

Allié. *A.* مخلوط ـ ممزوج ـ مشوب *P.* آميخته *T.* قارشمش

Il est aussi substantif, et signifie, celui qui est joint à un autre par affinité *A.* ختن pl. اختان ـ صهر pl. اصهار || Nos parens et nos alliés اختان واقربامز

Et celui qui est confédéré *A.* متفق pl. متفقين *P.* همپيمان *T.* برلشمش

ALLIER. Filet à prendre des perdrix *A.* حبالة الحجله *P.* كمند كبكـگير *T.* كـكلك آغى

ALLOCUTION. Harangue *A.* خطابه

ALLODIAL. Qui exprime la qualité d'une terre tenue en franc-alleu *A.* مشروط بمفروزيّة القلم || Terres allodiales مفروزيّت قلم ايله مشروط اولان اراضى

ALLODIALITÉ. Qualité qui constitue l'alleu *A.* مفروزيّة القلم *P.* آزاده سرى *T.* باشلو باشلولق

ALLONGEMENT. Augmentation de longueur *A.* امتداد ـ استطاله *P.* دراز پذيرى *T.* اوزانمه || L'allongement d'un canal جدولـك اوزانمه‌سى ـ امتداد واستطالـه‌سى

ALLONGER. Faire qu'une chose soit plus longue *A.* اطاله ـ تمديد ـ تطويل *P.* دراز كردن *T.* اوزاتـمق || Allonger une galerie دهليزى تطويل ايتمك un habit لباسى اطاله ايتمك le bras مدّ ساعد ايتمك les jambes مدّ اقدام ايتمك Allonger le temps تطويل مدّت ـ تمديد مدّت ايتمك Allonger un procès دعوايى اوزاتمق une affaire مصلحتى تطويل ايتمك ـ وقتى اوزاتمق

On dit figur., Allonger le parchemin, pour dire, faire de longues écritures *T.* تطويل سطور ايتمك Et pour dire, tirer un procès en longueur par des formalités et des chicanes مطاولات لا عن اصل دعوايى ـ ما لايعنى ايله مرافعه‌يى اوزاتمق تطويل ايتمك

Et allonger la courroie, pour dire, tirer partie d'une somme modique, en mettant une grande économie *T.* بر قات دخى تأكيد اداره وتصرّف ايتمك || Il a peu de revenu, et beaucoup de charges, il faut qu'il allonge bien la courroie قليل الايراد وكثير المؤنة ايدوكنه نظراً بر قات دخى تأكيد اداره وتصرّفه محتاجدر

Il se dit aussi pour Étendre les profits d'une charge, d'un emploi *T.* تمديد طومار عوائد وفوائد ايتمك

Allongé. *A.* مطوّل ـ مستطيل *P.* درازى پذيرفته *T.* اوزانمش

Allouable. Qu'on peut allouer *A.* مقبول ـ ممكن المحسوبيّة *P.* سزاى محسوبيّت *T.* محسوب اوله بيله‌جك في الحساب محسوبيّت قبول ايدر ـ

ALLOUER. Approuver, passer une dépense employée dans un compte *A.* ادخال في الحساب ـ قبول في الحساب *P.* در حساب پذيرفتن *T.* محسوب ايتمك || Il avait bien peur qu'on ne lui allouât pas cette dépense بو قلمى داخل حساب بو قلم محسوب اولنميه‌جغنى ـ ايتميه‌جكلرندن قورقار ايدى بو قلم محسوب اولنميه‌جقدر ديو ـ خوف ايدر ايدى خوفده ذاهب اولمشيدى

Alloué. *A.* مقبول في الحساب ـ محسوب *P.* محسوب كرده *T.* محسوب اولمش

ALLUCHON. Pointe ou dent des machines *A.* سن pl. اسنان *P.* دندانه *T.* ديش

ALLUMER. Mettre le feu à quelque chose de combustible *A.* ايقاد ـ تلهيب ـ تشعيل ـ اشعال ـ اثقاب *P.* افروختن ـ افروزيدن *T.* طوتشدرمق ـ ياقمق || Allumer un fagot تشعيل حطب ايتمك ـ اوطون ياقمق des bougies اشعال شموع ـ مومارى ياقمق Allumer le feu اشعال نار ايتمك ـ آتشى ياقمق ـ

Figur. || Allumer la guerre اشعال نائرهٔ حرب وقتال ايتمك Allumer une passion بر كونه مرض نفسانى‌يى اشعال وتلهيب ايتمك Allumer la colère لهيب غيظ وغضبى اشعال ايتمك Une violente passion allume les humeurs امراض نفسانيه‌نـك شدّتى اخلاطـك التهاب واشتعالنه بادى اولور

On dit, qu'une trop grande application, une trop grande méditation, une trop grande contention allume les esprits, pour dire, qu'elle les subtilise trop, et les met dans un grand mouvement مبالغهٔ توغّل واشتغال وطول امتداد مطالعه وفرط اتعاب ارواحك ـ ذهن تسخين ارواحى مؤدّى اولور حالاتدندر قزمسنه سبب اولور

S'ALLUMER. *A.* اشتعال - تشعّل - توقّد - التهاب *P.* فروزان شدن *T.* يانمق || Du bois qui a bien de la peine à s'allumer حطب زحمت ايله مشتعل اولان La guerre s'allume de toutes parts نائرۀ حرب وقتال هر طرفه زبانه كش اشتعالدر Il est à craindre que sa bile ne s'allume صفراسى ملتهب اولنور اولدجغى خوف

ALLUMÉ. *A.* مشتعل *P.* افروخته - فروزان *T.* يانمش

ALLUMETTE. Brin de bois ou de chanvre servant à allumer des chandelles *A.* ثقاب الفتيله *P.* آتش افروز پتيله *T.* فتيل طوترغى

ALLURE. Façon de marcher *A.* سيرت - مشيت *P.* رفتار - روش *T.* يورويش || Je le reconnus à son allure فلانى مشيت ورفتارندن طانيدم

En ce sens, il n'est d'usage au pluriel qu'en parlant des chevaux *A.* جريت *P.* رفتار *T.* اشكين || Ce cheval a les allures belles اشكينى كوزل آتدر - احسن الجريه بر اسبدر

Il se prend figur. en mauvaise part, et se dit de la manière dont un homme se conduit dans une affaire *A.* طريق *P.* راه *T.* يول || Il faut bien qu'il change d'allure طوتديغى يولى تبديل ايتمك واجبات اموردندر Cette affaire prend une méchante allure چركين يوله - بو ماده چركين يول طوتمقده در بو ماده روش ورفتارنده صورت رديه كسب ايدر - وارمقده در

ALLUSION. Figure de Rhétorique par laquelle on fait sentir la convenance que des choses ont l'une avec l'autre *A.* ايما - ايماى - ايماى مخيّل pl. ايهامات ايهام || Allusion ingénieuse ايماى لطيف Allusion forcée ايماى قسرى Allusion froide et insipide ايماى بارد وبيمزه En parlant ainsi, il faisait allusion aux moeurs de son temps بو سياق اوزره تعبير حال ايدرك زماننك اخلاق وآدابنه ايما ايدر ايدى

ALLUVION. Accroissement de terrain qui se fait au bord d'une rivière *A.* لحق pl. الحاق || Droit d'alluvion حق لحق Cette terre s'est accrue par alluvion بو ارض على طريق اللحق كسب وسعت ايلدى

ALMANACH. Calendrier *A.* تقويم *P.* روزنامه || Almanach nouveau تقويم جديد Almanach perpétuel دور - تقويم دائمى دائم تقويمى

On dit figur. et en raillant, Faire des almanachs, pour dire, s'amuser à faire des pronostics en l'air *T.* استخراج مغيّبات‌ده

مبتلا اولمق

ALOÈS. Plante dont on tire un suc très-amer *A.* صبر *P.* الوا - زكاب *T.* صارى صبر || Pilule d'aloès حب الصبر - صارى صبر حبّى Extrait d'aloès صارى صبر خلاصه‌سى

ALOÈS, est aussi un arbre dont le bois est odoriférant *A.* قطر - عود *P.* عود - آلفنج - زادبوى *T.* عود آغاجى

ALOI. Le titre que l'or et l'argent doivent avoir *A.* عيار || Cet or est de bon aloi بو - بو آلتوننك عيارى اجود در آلتون جيّد العيار در

On dit, qu'un homme est de bas aloi, pour dire, qu'il est de basse naissance *A.* دنئ العيار - ناقص العيار *P.* كمعيار *T.* عيارى آشاغى آدم

ALORS. En ce temps-là *A.* فى ذلك - اذاك - حينئذ - اول وقت *P.* آنگه *T.* اول وقت || Alors je lui dis الوقت فلانه ديدمكه

On dit proverb., Alors comme alors, pour dire, quand on sera en ce temps-là, on avisera à ce qu'il faudra faire اول زمان وقتنك اقتضاسنه كوره حركت اولنور

On dit aussi, C'était la mode d'alors اول وقتك رسمى ايدى - اول وقتك عادتى ايدى

ALOPÉCIE. Pelade. V. ce mot.

ALOUETTE. Petit oiseau *A.* قنبرا - جثال pl. قبره - قنابر pl. قبر - ابو المليح *P.* چكاوك - چكاو *T.* طويغار قوشى On appelle, Alouette huppée, une sorte d'alouette qu'on nomme Cochevis. V. ce mot.

ALOURDIR. Rendre lourd. V. Appesantir.

ALPHABET. Recueil de toutes les lettres d'une langue *A.* حروف الهجا - ابجد - ابيجاد || Alphabet Arabe حروف هجاى عربيّه

On dit d'un homme qui n'a que les premiers commencemens d'une science, qu'il n'est encore qu'à l'alphabet فلان علمك هنوز ابجدينى بيلور

Il se dit aussi, d'un petit livre qui contient l'alphabet *A.* ابجد رساله‌سى - سيپاره *T.* اضبارۀ الابيجاد

ALPHABÉTIQUE. Qui est selon l'ordre de l'alphabet *A.* على طريق الترتيب الهجا || Par ordre alphabétique ترتيب حروف هجا اوزره

ALTÉRABLE. Qui peut être altéré *A.* ممكن الاستحالة *P.*

بشقه حاله دونر *T.* پذیرای دیگر گونی || Parmi les métaux, il y en a de plus ou de moins altérables اجناس معادن بیننده کیمی زیاده وکیمی اقل مرتبده استحالدید قابل معدنلر وار در

ALTÉRANT. Qui cause de la soif *A.* معطش *P.* تشنگی آور *T.* صوصدلق کتوریجی

ALTÉRATION. Changement dans l'état d'une chose *A.* استحالة *P.* دیگر گونی *T.* بشقه حاله دونمه || L'altération des qualités dans les corps اجسامده کیفیاتک استحالدسی

Dans l'usage ordinaire, il se prend pour Changement de bien en mal dans l'état d'une chose *A.* سوء - فساد - خلل - تغیر *P.* بد حالی *T.* کوتولنمه - بوزلش - بوزمه || Tous les excès causent de l'altération dans la santé هر شیده مبالغه قوام صحتک اخلالنه - وافراط سوء حال مزاجی منتج اولور باعث اولور Cela lui a causé une grande altération dans les humeurs بو کیفیت اخلاطنه باعث فساد عظیم اولمشدر - اخلاطک کلی تغیرینه بادی اولدی

On dit figur., Causer de l'altération dans l'amitié رابطهٔ محبتک اخلالنه بادی اولمق Causer de l'altération dans les esprits, pour dire, y exciter l'indignation اذهان ناسک تغیر حالنه ناسک تغیر قلوبنه باعث اولمق - بادی اولمق

Il signifie aussi, émotion d'esprit *A.* انزعاج القلب - اضطراب القلب - اضطراب البال *P.* پیچ وتاب درون *T.* یورک طاغنقلغی || Son discours causa une grande altération dans les esprits کلامی انزعاج قلوب وافکاری مؤدی اولمشدر Il dit cela avec quelque altération بو کلامی بر نوع پیچ وتاب درون ایله سوبلر

ALTÉRATION. Falsification des monnaies par l'excès de l'alliage *A.* افساد العیار الدراهم - غش الدراهم *P.* در درم غل آمیختن - سکدیی - سکدید حیله قاتمق *T.* درمرا کم عیار کردن - قلب ایتمک || L'altération de la monnaie est un crime capital سکدیه حیله قاتمق جنایات عظیمدن معدود در

ALTÉRATION. Grande soif *A.* عطش شدید - سهاف - اوام *P.* تشنگی سخت *T.* پک صوصدلق || Il a une altération continuelle دائمی بر سهاف مبتلا در L'altération est une suite ordinaire de la fièvre عطش شدید عادتا حرارتک لازمه‌سیدر

ALTERCATION. Contestation *A.* مجادله pl. مجادلات - مشاجره pl. مشاجرات *P.* ستیز *T.* چکشمه || Il s'éleva une grande altercation entre eux بینلرنده مجادلهٔ عظیمه تحدث ایلدی

ALTÉRER. Changer l'état d'une chose *A.* تحویل *T.* دیگر گون ساختن *T.* بشقه حاله دوندرمک || Tout ce qui altère les qualités des corps کیفیات اجسامی تحویل ایدن شیلرک مجموعی

Il signifie ordinairement, changer de bien en mal *A.* تغییر - افساد - تفسید - اسائه - اخلال *P.* بد - بد حال کردن *T.* کوتولتمک - بوزمق - حالی آوردن || Le soleil altère les couleurs شمس تغییر الوانی موجب در La fièvre altère les humeurs تأثیر حرارت بادئ افساد اخلاط اولور Cela lui altéra le tempérament بو شی مزاجنه بادئ فساد وخلل مزاجنی اخلال ایلدی - اولمشدر

On dit figur., Altérer l'amitié اخلال شیرازهٔ حب ووداد Altérer les esprits تغییر قلوب ایتمک Altérer un discours کلامی تغییر ایتمک Altérer le sens des Écritures, pour dire, les détourner dans un sens différent de celui qui est reçu pour le véritable کتاب اللهک معناسنی تأویل ایتمک

On dit aussi, Altérer les monnaies *A.* تزییف الدراهم - افساد العیار الدراهم *P.* تغشیش الدراهم - بدرم غل آمیختن سکدیه - سکدیی قلب ایتمک *T.* درمرا کم عیار ساختن - حیله قاتمق

ALTÉRER. Causer de la soif *A.* تعطیش *P.* تشنگی آوردن *T.* صوصاتمق - صوصدلق کتورمک

S'ALTÉRER. *A.* کسب الفساد *P.* تباه شدن - فساد پذیرفتن *T.* بوزلمق || Le vin s'altère à l'air خمرهواده طوردقچه فساد پذیر اولور Les bonnes coutumes s'altèrent peu à peu آداب کیدرک فساد پذیر اولور - حسنه رفته رفته متغیر اولور

ALTÉRÉ. *A.* مستحیل *P.* حال دیگر پذیرفته *T.* بشقه حاله دونمش *A.* متغیر *P.* بد حالی پذیرفته *T.* کوتولنمش - بوزلمش *A.* مغشوش *P.* غل آمیخته *T.* قلب اولمش - حیله قاتلمش *A.* مفسود *P.* فساد پذیر *T.* بوزلمش

Il se dit quelquefois d'une émotion visible *A.* متلاشی - مضطرب *P.* پرتلاش *T.* تلاشلو || Il paraissait fort altéré ناصیهٔ حالنده آثار بغایت مضطرب کورینور ایدی - پیچ وتاب واضطراب نمودار ایدی

On dit figur. d'un homme cruel qui se plaît à répandre le sang, qu'il est altéré de sang humain سفک دمای بنی نوع

آلودهٔ que c'est un tigre altéré de sang آدمه مایل بر آدمدر خون اولمش بر نمر غرّاندن نمونه شدید الغیظ بر آدمدر

ALTERNATIF. Il se dit de deux choses qui agissent continuellement l'une après l'autre A. متعاقب ـ متناوب P. با نوبت آمده T. نوبتلو ـ نوبت ایله کلور || La systole et la diastole du coeur sont deux mouvemens alternatifs قلبك حال انقباض وانبساطی حرکتین متناوبتیندر Deux pièces d'une machine qui ont un mouvement alternatif بر آلتك مناوبه ایله حرکت ایدن ایکی جزئی

Il se dit aussi, de certains offices qui sont exercés successivement par deux personnes tour à tour A. منصب المناوبة || Une charge alternative بر مناوبه منصبی

ALTERNATIVE. L'option entre deux propositions, entre deux choses A. اختیار احدی الشقین P. پسند میانهٔ یکدو T. ایکیسندن بریسنی سچمك || On lui a proposé de rendre la terre ou de la payer; il se trouve embarrassé sur l'alternative ارضی ردّ ایتمك ویاخود بهاسنی ادا ایلمك صورتی کندویه عرض وتکلیف اولنمغین احد شقینك اختیارینه زحمت جکر Je vous offre l'alternative احد شقینك اختیاری خصوصنی رأیکه حواله ایدرم On lui a donné l'alternative فلانی احد شقینك قبولنه تخییر ایلدیلر

ALTERNATIVEMENT. D'une manière alternative A. بالمناوبة ـ بالمراوحة P. بانوبت T. نوبت ایله ـ نوبتلشدرك

ALTERNE. Terme de Géométrie A. متبادل || Angles alternes زوایای متبادله

ALTERNER. Faire une chose tour à tour A. تعاقب ـ تناوب ـ ارتواح P. با نوبت کردن T. نوبتلشمك || Ces deux officiers alternent tous les ans بو ایکی سرکردهلر بهر سنه مقام خدمتده تناوب ـ بالمناوبه خدمت ایدرلر نوبتلشدرك خدمت ایدرلر ـ وتعاقب ایدرلر

ALTESSE. Titre d'honneur A. حضرت رفیع المنقبة P. اعالی حضرت والا شان || Altesse royale حضرت رفیع المنقبت ملوکانه Altesse sérénissime حضرت رفیع المنقبت خدیوی Traiter d'altesse فلانه حضرت رفیع المنقبت القابنی ویررك معامله ایتمك

ALTHÉE. V. Guimauve.

ALTIER. Superbe, qui a de la fierté A. نابد ـ متعظّم ـ شامخ الانف ـ اهل التیه والزهو ـ P. باد سر T. فضول

ALUDE. Basane colorée dont on couvre les livres A. مسکة ملوّنة P. میشین رنگامیز T. بویدلو مشین

ALUMINEUX. Qui est d'alun A. شبّی P. زاکی T. شابلو

ALUN. Sel neutre A. شبّ P. زاك T. شاب || Alun brûlé یانمش شاب ـ شبّ محروق

On appelle Alun de plume, une espèce de talc qui est par petits filamens, et qui s'appelle aussi Pierre d'amiante A. حجر القطن ـ حجر الفتیلة T. پموق طاشی

ALUNER. Tremper dans de l'eau d'alun A. مرث فی الشبّ P. در آب زاك فرغاریدن T. شاب صوینده اصلتمق

ALVÉOLE. Petite cellule où les abeilles déposent leurs oeufs et leur miel A. نخروب pl. نخاریب ـ خشرم pl. خشارم ـ بیت النحل pl. بیوت النحل P. خانهٔ زنبور ـ غنینه T. کوسج دلیکی || Chaque abeille a son petit alvéole هر بر آرینك کوسجنده برر دلیك وار در

Il se dit aussi, des trous où les dents sont placées A. منبت السنّ pl. منابت الاسنان P. خانهٔ دندان ـ بن دندان ـ آره T. دیش چقوری

AMABILITÉ. Caractère d'une personne aimable A. طلاوت ـ محبوبیّت P. دلستانی ـ دلربایی T. کندویی سودرمه

AMADOU. Mèche qui s'embrase au moyen d'un briquet et d'un caillou A. حرّاقه P. آتش انگیز T. قاو

AMADOUER. Flatter pour attirer à soi A. تعلیل ـ تهدین P. نواختن T. آوتمق Et en parlant d'enfans A. افدا P. ببك گوری بخشیدن T. چوجوغی آوتمق || Amadouer le peuple خلقی ـ خلقی آوتمق ـ تهدین ناس ایتمك اویالندرمق Amadouer les enfans افدای صبیان ایتمك ـ چوجقلری آوتمق Il l'amadoua par de belles paroles فلانی کلمات خوش آینده ایله تعلیل وتهدین ایلدی

AMAIGRIR. Rendre maigre A. اهزال ـ تنحیل ـ انحال ـ اضوا ـ انحاف P. لاغر کردن T. آریقلتمق ـ خیره‌لتمك || L'usage fréquent de certains alimens dessèche et amaigrit بعض مأکولاتك کثرت استعمالی ایراث یبوست وهزال ایدر

Il est aussi neutre, et signifie, devenir maigre A. تنحّل ـ تهزّل ـ کسب الهزال والنحافة P. لاغر شدن ـ ناسیدن ـ زبونی پذیرفتن T. آریقلنمق ـ خیره‌لنمك

AMAIGRISSEMENT. État d'une personne qui amaigrit A. نحال ـ هزال ـ نحافت P. لاغری T. آریقلق || L'amaigrissement est

un mauvais présage dans les personnes âgées مسنّ اولنلره كوره حال تنحل علامات رديدندر

AMALGAME. Union d'un métal avec le mercure *A.* مشيبه *T.* معدنآمر *P.* آميختهٔ فلزها امشاج المعادن pl. المعادن قارشيغى

AMALGAMER. Unir des métaux avec le mercure *A.* مشبه *P.* فلزهارا آميختن تمشيج المعادن - تمزيج المعادن - المعادن *T.* معدنلرى برى برلربله قارشدرمق || Faire un amalgame تركيب مشيج المعادن ايتمك

Figur. Unir des choses différentes *A.* مزج *P.* آميختن *T.* قارشدرمق || Amalgamer les idées nouvelles avec les anciennes معانئ جديده وقديمهيى برى برلربله مزج ايتمك Ces deux caractères auront de la peine à s'amalgamer بو ايكى مزاج زحمت عظيمه ايله امتزاج ايدهجكدر

AMALGAMÉ. *A.* ممزوج - مشيج - ممشوج *P.* آميخته *T.* قارشيق

AMANDE. Fruit de l'amandier *A.* لوز *P.* بادام *T.* بادم || Amande douce *A.* لوز حلو *T.* طاتلو بادم amère *A.* لوز مرّ - آجى بادم *T.* بادام تلخ *P.* مزيج La coque de l'amande بادم - دهن اللوز - قشارة اللوز بادم قبوغى Huile d'amande بادم يانى Du lait d'amande بادم عصارهسى

Il se dit aussi, du dedans de tous les fruits à noyau *A.* لب pl. الباب *P.* مغز *T.* ايچ || Casser un noyau pour avoir l'amande چكردكى لبنى آلمق ايچون قيرمق Les amandes d'abricots sont amères قايصى چكردكنك لبى آجى اولور

AMANDIER. Arbre qui porte des amandes *A.* شجر اللوز *P.* بادام درخت *T.* بادم آغاجى

AMANT. Celui qui est amoureux d'une femme *A.* عاشق pl. عشاق *P.* يار - جانان - دلدار *T.* سويجى || Amant fidèle حقيقتلو عاشق - عاشق وفادار - عاشق صادق

On dit figur., Les poètes sont les amans des Muses شعرا عاشق معارفدرلر

AMANS. Deux personnes qui s'aiment *A.* عاشق ومعشوق *P.* يار *T.* ايكى كشى برى بربله سوشن يارلان

AMARANTE. Fleur d'automne *T.* قطيفه چيچكى

AMARINER. Envoyer des gens pour remplacer l'équipage d'un vaisseau pris *A.* اركاب الملاحين على سفينة المستبا *T.* اسير طوتلمش كميده طايفه دوزمك

AMARRAGE. L'ancrage du vaisseau, ou l'attache de ses agrès avec des cordages *A.* مربط الجمول الانجر *P.* پيوندگاه *T.* كمى دمورى قوسدلربنك باغ يرى *T.* ريسمانهاى لنكر

AMARRE. Cordage servant à attacher un vaisseau *A.* قلس pl. قلوس *P.* رسن كشتى *T.* هلاط || Les amarres d'un vaisseau قلوس سفينه Retenir le canon avec les amarres طوبى هلاط ايله بغليوب - قلوسه ربط ايله توقيف ايتمك آليقويمق V. aussi Câble.

AMARRER. Lier, attacher avec une amarre *A.* ربط بالقلس *P.* با رسن بستن *T.* هلاط ايله باغلمق || Amarrer un vaisseau aux anneaux du port سفينهيى ليمان ساحلندهكى حلقهلره هلاط ايله باغلمق

AMARRÉ. *A.* مربوط بالقلس *P.* با رسن بسته *T.* هلاط ايله باغلو

AMAS. Assemblage de plusieurs choses *A.* كتله - كومه pl. كتل *P.* توده *T.* ييغن || Amas de pierres طاش - كومهٔ احجار ييغنى Avant de commencer à bâtir, il faut faire amas des matériaux nécessaires بنايه شروعدن مقدّم مالزمهٔ مقتضيهنك ييغندرمق لازمدر - جمع وتكويمى اقتضا ايدر Il se fait un grand amas d'humeurs dans un corps mal disposé سوء مزاجى اولان بدن ايچنده كومهٔ اخلاط مجتمع اولور

Il se dit aussi, de l'assemblage de plusieurs personnes *A.* جمعيت - مباشات pl. هباشه *P.* گروه ناس *T.* بركتى

AMASSER. Faire un amas *A.* ادّخار - تكويم *P.* توده كردن - بر بالا نهادن - بر نهيدن *T.* ييغمق || Amasser de l'argent اقچه ييغدرمق - ادّخار درهم ودينار ايتمك Amasser de grands biens اموال كثيره ادّخار ايتمك Amasser sou sur sou اقچهيى اقچه اوزرينه ييغمق

AMASSER. Assembler beaucoup de personnes *A.* جمع *P.* با هم آوردن *T.* بركدرمك || Amasser des troupes جمع عساكر ايتمك

On dit figur., Amasser des preuves pour une affaire بر مصلحت ايچون جمع حجج وبراهين ايتمك Amasser des matériaux pour un ouvrage بر تاليف ايچون جمع وتدارك مواد ايتمك

S'AMASSER. *A.* اجتماع - تجمع *P.* بهم آمدن *T.* بركمك - طوپلنمق || Le peuple s'amassa autour de lui خلق اطرافنه طوپلندى - تجمع ايلدى Les maladies viennent par les mauvaises humeurs qui s'amassent علل وامراض اخلاط رديدنك

اجتماعندن تحدث ايدر

AMASSER. Relever de terre ce qui est tombé *A.* التقاط *P.* بر چيدن *T.* قالدروب آلمق || Amasser ses gants يره دوشمش الدوانلرينى التقاط ايتمك

AMASSÉ. *A.* متذخر ـ مكوّم *P.* بالا ـ بر تيده ـ توده كرده ـ بر بالا نهاده *T.* بيغلمش *A.* مجتمع *P.* بهم ـ بهم اورده آمده *T.* طوپلنمش ـ بركمش

AMATEUR. Celui qui a beaucoup d'attachement pour quelque chose *A.* راغب pl. رغّاب ـ مشتاق pl. مشتاقين ـ عاشق pl. عاشقين *P.* هوسكار *T.* عاشقلو ـ استكلو || Amateur de la vertu عاشق صلاح وفضيلت de la gloire مشتاق نام وشان de louanges عاشق مدحت وستايش de la nouveauté عاشق حادث ونو پيدايه هوسكار ـ مشتاق حادث ـ كلّ جديد Il ne sait pas peindre, mais il est amateur فنّ تصويره انجق عاشقلوسيدر ـ واقف دكلدر انجق عاشق وهوسكاريدر

AMATIR. Rendre mat l'or et l'argent *A.* تكبيه *P.* بيفروغ ساختن *T.* سوندرمك

AMAUROSE. V. Goutte sereine.

AMBASSADE. La fonction de l'ambassadeur *A.* سفارت *P.* خدمت فرستاده *T.* ايلچيلك || Envoyer en ambassade على طريق السفاره بعث وارسال ايتمك ـ خدمت سفارت ايله ارسال ايتمك

On dit de quelqu'un employé auprès de l'ambassadeur, qu'il est attaché à l'ambassade مستخدم امور سفارتدر ـ سفارت متسبلرندندر

Il se dit aussi, de certains messages entre particuliers *A.* رسالت ـ مأموريت || S'acquitter d'une ambassade auprès de quelqu'un ـ طرفنه اداى ـ فلانك يانده اداى مأموريت ايتمك ـ بركونه رسالت ايتمك Se charger d'une ambassade خدمت رسالتى در عهده ايتمك

AMBASSADEUR. Celui qui est envoyé par un État souverain à un autre État avec caractère de représentation *A.* سفير كبير *P.* فرستادۀ بزرك *T.* بيوك ايلچى || Ambassadeur extraordinaire فوق العاده بيوك ايلچى Ambassadeur ordinaire عادتا بيوك ايلچى

AMBIANT. Qui entoure, qui enveloppe *A.* محيط *P.* گرد آور *P.* طولانيجى || Fluide ambiant سيّال محيط Air ambiant هواى محيط الانحا

AMBIGU. Qui peut être pris en deux sens *A.* ذو التورية ـ ذو الوجهين ـ ذو المعنيين ـ ملتبس *P.* دو معنا *P.* ايكى معنالو ـ توريه‌لو || Réponse ambiguë جواب توريه آميز Paroles ambiguës الفاظ توريه آميز Des signes ambigus اشارات ذوى الوجهين Des preuves ambiguës براهين ذوى الوجهين

Figur. Un mélange de choses opposées *A.* مخلوط بالاضداد ـ مركب بالاضداد || Caractère ambigu اضداد ايله مخلوط اولان بر كونه مزاج Cette femme est un ambigu de prude et de coquette بو خاتون اضداددن مركب هم متحرزه وهم گشاده مشربدر

AMBIGUÏTÉ. Défaut d'un discours susceptible de divers sens *A.* التباس ـ توريت *P.* دو معنايى *T.* ايكى معناليلك || Parlez net et sans ambiguïté بلا تورية والتباس نقاحت ايله افادۀ مرام ايله Il y a toujours de l'ambiguïté dans tout ce qu'il dit هر كلامنده دائما توريه والتباس وار در

AMBIGUMENT. D'une manière ambiguë *A.* بالتورية ـ على طريق التورية *P.* بدو معنا *T.* ايكى معنالو اولەرق

AMBITIEUSEMENT. Avec ambition *A.* بحرص الاقبال *P.* بخواهش نام وشان *T.* شان استكى ايله || Rechercher ambitieusement les honneurs بحرص الاقبال مدارج ومراتبى طلبكار اولمق ـ خواهش نام وشان ايله مدارج ومراتبه جستجو ايتمك

AMBITIEUX. Qui a de l'ambition *A.* حريص الاقبال *P.* بلند نظر ـ نامجوى ـ آزمند نامدارى *T.* اولولق دلوسى || Homme ambitieux حريص نام وشان ـ حرص اقبال ايله مجبول بر آدم L'ambitieux sacrifie tout à son ambition حريص نام واقبال اولان كشى هر شيئ حرص شانى اوغورينه فدا ايدر Les ambitieux se permettent tout pour parvenir à leurs fins حريص اقبال واعتلا اولنلر اغراض مخصوصلرينى تحصيل ايچون هر شيئ ارتكاب ايدرلر ـ مقاصد وآماللرينه دسترس اولمق ايچون هر شيئه تصدّى ايدرلر

Il se dit aussi, de tout ce qui marque l'ambition || Esprit, caractère ambitieux حرص اقباله مبتلا اولان مزاج وطبيعت Prétentions ambitieuses حرص اقباله مقارن مطالب وتكليفات Style ambitieux حرص اقبالى متضمن سبك وسياق

AMBITION. Désir immodéré de gloire, d'élévation *A.* حرص الاقبال ـ حرص العلو والرفعة *P.* نامجويى ـ بلندئ نظر ـ آز نام وبلندى *T.* اولولق دلوكى || Grande ambition حرص

Ambition déréglée غايت حرص واقبال ـ مفرط شان واقبال حدّ قياسدن خارج حرص نا صواب علوّ ورفعت démesurée حرص بيحدّ sans bornes حرص بى اندازهٔ علوّ واقبال insatiable غنا قبول ايدهميهجك حرص وپايان اقبال وشان Avoir de l'ambition حرص علوّ واقباله مبتلا اولمق شان واقبال

Il se prend aussi, en bonne part *A.* علوّ الهمّة ـ انفت ـ عرض صاقنمسى *T.* ننگدارى ـ ننگ *P.* حميّت || Noble ambition علوّهمّت كريمة المنقبت ـ انفت با نباهت كريمانه louable علوّ همّت عالم ـ حميّت محموده ـ انفت ممدوحه Une sainte ambition انفت مباركهٔ خدا پسند پسند Ce prince n'a d'autre ambition que de rendre son peuple heureux فلان پادشاه بر ذات حمىّ الانفه اولديغى حسيله ترفيه حال ما بهـ زير دستانى اقدم اسباب شان وشرف عدّ ايدر الشرف اتّخاذ ايلديكى مادّه انجق زير دستان ورعاياسنك تحصيل حسن حاللريدر Toute son ambition est d'avoir l'honneur de vous servir اوّل وآخر مطمح انظار حميّتم اولان مادّه انجق شرف خدمتكز ايله مشرّف اولمقدن عبارتدر L'ambition des Saints est de gagner beaucoup d'âmes à Dieu اهل اللهك مدار حميّت اتّخاذ ايده كلدكلرى مادّه نفوس عبادى كثرت اوزره جانب بارى يه جلب اخصّ مقاصد ومطالبلرى نفوس عبادى طرف ـ ايتمكدر حقّه جلب ايتمكدر

AMBITIONNER. Rechercher avec ardeur *A.* طلب ـ تولّع از دل وجان آرزومند ـ از دل وجان آرزوداشتن *P.* بالحرص وخواهان بودن *T.* حرصلو اولمق ـ حرصلنمق || Ce que j'ambitionne le plus, c'est de pouvoir vous rendre quelque service زيادهسيله مولع وآرزومند اولديغم مادّه انجق سزك بر اقصاى مطالبم سزك بركونه خدمتكزده ـ خدمتكزده بولنمقدر بولنمقدر

AMBLE. Allure du cheval entre le pas et le trot *A.* هملجه *P.* لكك ويك *T.* يورغلمه || Un cheval qui va l'amble يورغلمه يوريين آت

AMBRE JAUNE. Substance résineuse qui se trouve principalement sur les bords de la Mer Baltique *A.* كهربا *P.* كاهربا *T.* كهربا || Chapelet d'ambre كهربا تسبيحى Huile d'ambre كهربار صانى وتراق بر روغن كاهربا ـ باغى De l'ambre fort vert بر قطعه كهربا

AMBRE GRIS. Substance odoriférante qui se trouve sur la mer des Indes Orientales *A.* عنبر ـ عنبر اشهبى *P.* عنبر شهپرى *T.* عنبر || Pièce d'ambre gris عنبرك بر شمعهسى Le musc et l'ambre مشك وعنبر Essence d'ambre عنبر خلاصهسى L'ambre gris est odoriférant طيبلردندر ـ عنبر اشهبى عطريّاتدندر

AMBRER. Parfumer avec de l'ambre *A.* تبخير بالعنبر *P.* دود عنبر ايله بخورلتمق *T.* شهپرى افشاندن

AMBRÉ. *A.* معنبر *P.* شهبرناك *T.* عنبرلو

AMBRETTE. Petite fleur qui sent l'ambre *A.* حبّ المشك *T.* عنبر جيچكى

On appelle, Poire d'ambrette, une espèce de petite poire *T.* مسكت آرمودى

AMBROISIE. Plante maritime *A.* عمبريّه *T.* يابلا جيچكى

AMBULANT. Il ne se dit que d'un commis qui est obligé par son emploi d'aller de côté et d'autre *A.* غير متمكّن *P.* نا بر قرار *T.* كزيجى مأمور ـ آياق مأمورى || Commis ambulant كزيجى مأمور ـ مأمور غير متمكّن

On dit aussi, Hôpital ambulant *A.* دار الشفاء النقيل *P.* بيمار خسته خانه *T.* كوجيلور خانهٔ كوج كردنى

Il se dit aussi, d'un homme qui est toujours par voie et par chemin *A.* دائمىّ السفر ـ كثير السير *P.* هر دم روان *T.* جوق كزيجى || C'est un homme qui mène une vie fort ambulante كثير السير برآدمدر ـ كثرت سير وحركت ايله مألوف برآدمدر

AMBULATOIRE. Il se dit d'une juridiction qui n'est pas fixe en un même lieu *A.* ناقل *P.* كوج كنان *T.* كوجر || Le Parlement était autrefois ambulatoire پارلامنتو ديوانى قديمده بر يرده مستقرّ اوليميوب محلّ بمحلّ كوجر ايدى

On dit proverb., La volonté de l'homme est ambulatoire بنى آدمك ارادهسى متحوّل الاحوالدر ـ بى ثبات وقرار در ـ بى ثبات ونا پايدار در

ÂME. Le principe de la vie de tous les êtres vivants *A.* نفس *P.* جان ـ مايهٔ حيات *T.* ديريلك مايهسى || Âme végétative نفس نباتى Âme sensitive نفس حيوانى Âme raisonnable نفس ناطقه

Les philosophes anciens ont appelé Âme du monde, un esprit universel qu'ils supposaient répandu dans toutes les parties de l'univers *A.* عقل كلّ

Âme, se dit principalement de l'âme raisonnable *A.* نفس ناطقه *P.* روان *T.* جان || L'âme est indivisible نفس ناطقه

نا قابل تجزّی وانقسامدر spirituelle روحانیدر immortelle
ابدیّ البقادر - لا یموتدر - بریٔ عن المماتدر Les facultés
de l'âme قوای نفسانیّه Les fonctions et les opérations de l'â-
me نفس ناطقه‌نک افعال واعمالی Les passions de l'âme
امراض نفسانیّه Il faut aimer Dieu de toute son âme باری
تعالی‌یه از جان ودل عشق ومحبّت ایتمک اقتضا ایدر

En parlant de l'âme par rapport à ses bonnes ou mauvaises
qualités, on dit, Âme belle نفس نفیس - نفس طیّب Âme
noble نفس کریم généreuse علوّ همّت ایله مجبول بر ذات
élevée عالی مشرب آدم - علوّ جناب ایله مفطور بر ذات
Une âme bien née - کریم النسب - کریم الاصل بر ذات
عالی نژاد Âme héroïque قلب قهرمانی Âme faible قلب
ضعف قلب ایله مجبول بر ذات - ضعیف Âme basse قلب
دنائت - خساست طبع ایله مجبول بر ذات - دنائت آلود
نفس ایله مجبول بر ذات intéressée اغراض مخصوصه‌یه
منهمک طبع ناقص الهمّة Âme vénale اسیر دینار ودرهم
طبع طمعکار mercenaire اخذ اجرتده مرتکب طبع لئیم noi-
re سیهدل بر آدم - کثافت طبع ایله مفطور آدم Âme étroi-
te عقلی قصیر آدم - کوته اندیش - قصیر العقل

En parlant de l'âme par rapport à la religion, on dit, Âme
régénérée par le baptême تأثیر فیض وبرکت معمودیّت ایله
یکیلنمش بر جان Une âme rachetée par le sang de Jésus-
Christ حضرت عیسانک دم مبارکلری فدیه‌سیله نجات‌یافته
اولمش بر جان Âme sanctifiée مرتبهٔ شرافته - نفس اقدس
اعلا اولنمش بر جان مبارک Une bonne âme عزیز ومبارک
بر نفس Âme illuminée par la grâce نور فیض الهی ایله
روشنا اولمش دل آگاه Les âmes dévotes قلوب ارباب تعبّد
وتقوا Les âmes chrétiennes قلوب مؤمنین Nous avons une âme
à sauver نجات وسلامتنه سعی ایده‌جک بر جانمز واردر

Il se dit aussi, de l'âme séparée du corps *A.* روح pl. ارواح
P. جان *T.* جان || Les âmes des trépassés *A.* ارواح الاموات
P. جانهای مردگان *T.* اولمشلرک جانلری Prier Dieu pour
le repos de son âme درگاه جناب ربّ ذو الجلاله اراحهٔ
روحی دعاسنی تقدیم ایتمک Les âmes qui sont au Purga-
toire کفارت ذنوب ایچون برزخده اولان ارواح اموات
Les âmes bienheureuses ارواح المفلحین - ارواح سعیده Les
âmes damnées ارواح اهل النار

Il se prend aussi pour Conscience *A.* قلب *P.* درون *T.*
کوکل || Il sait bien en son âme que... درونی شاهددر که
Il a l'âme bourrelée حزازت قلبی واردر

Âme, signifie aussi, une personne *A.* نفس pl. نفوس *P.*
کس *T.* کمسنه || Il n'y a pas âme vivante dans cette maison
بو خانه ایچنده نفس متنفّس یوقدر Il y a cent mille âmes
dans cette ville بو بلده‌ده یوز بیک نفوس واردر

On se sert aussi de ce mot en différentes phrases. Ainsi on
dit, qu'une personne a l'âme sur les lèvres, pour dire, qu'elle
est près d'expirer جانی دوداغنده - جان بر لب آمده در
کلدی qu'une chose est l'âme d'une autre, pour dire, que c'est
ce qui la maintient فلان شیٔ فلانک جانی مثابه‌سنده در
La bonne foi est l'âme du commerce وفای عهد تجارتک
روحی مثابه‌سنده در - مادّهٔ حیات وبقاسیدر Donner de
l'âme à un ouvrage, pour dire, exprimer vivement les choses
qu'on y représente جان ویرمک - تألیفه افاضهٔ روح ایتمک
La raison est l'âme de la loi صواب حال قانونک جانی
مادّهٔ حیات وبقاسیدر - مثابه سنده‌در

On dit d'une armée sans chef, ou dont le chef n'est pas ca-
pable de l'être, que c'est un corps sans âme جسم بیجان مثالیدر

On appelle, L'âme du canon, le creux où l'on met la poudre
T. طوپک خزینه‌سی

AMÉLIORATION. Progrès vers le bien *A.* اقبال الی الصلاحة
اصلحیّت الحال - اصلحیّت - *P.* بهتری *T.* ایولنمه || Ce
bien est délabré, mais avec du temps il est susceptible d'améli-
oration بو ملک خیلیجه خراب وویراندر انجق مرور
وقت ایله ممکن الاصلاحدر Il y a une grande amélioration
dans l'état de ce malade بو مریضک حالنده کلّی مرتبه
آثار بهتری واصلحیّت نمایاندر D'insensibles améliorations
فرق اولنمیه‌جق اصلاحات جزئیّه

Il se dit aussi de ce qu'on fait dans un fonds de terre ou dans
une maison pour les mettre en meilleur état *A.* اعمار pl.
تحسین - عمران - اعمارات pl. تحسینات *P.* آبادانی *T.*
مدار عمران اوله‌جق شیٔ - اوکات || On est obligé de payer
les améliorations à un possesseur de bonne foi que l'on dépos-
sède صدق عهده اعتبار ایله استملاک ایتمش کمسنه‌نک
ملکی مشتراسی ید تصرّفندن نزع اولنمق مراد اولندقده
اول ملکده ایتدیکی اعمارات وتحسیناتک ثمنی کندویه
ردّ واعطا اولنمق لازم کلور Il a fait une amélioration consi-

dérable dans sa terre جفتلكنده كليتلو عمران حاصل ايتدردى

AMÉLIORER. Rendre meilleur *A.* اصلاح - اطابه - اجاده *P.* بهتر كردن *T.* اوكرتمك - ايولتمك || Il a recouvré des titres qui ont amélioré son droit حقنك بر قات دخى اطابه واصلاحنه وسيله اولمش سندات بولمشدر

Il se dit aussi en parlant des réparations qu'on fait à un bâtiment, des augmentations qui se font à un héritage *A.* اعمار مرمّات - معمور قلمق - شنلتمك *T.* آباد ساختن *P.* تعمير - ايتمك || Il a fort amélioré cette métairie, en faisant rétablir les batimens qui tombaient en ruine, et en faisant fumer les terres مشرف خراب اولمش ابنيه سنى اعمار ووضع سرقين وزبيل ايله ترابنى اصلاح وتيمار ايده رك اول جفتلكى كلى مرتبه شن وآباد ايلدى

AMEN. Mot hébraïque, qui signifie, ainsi soit-il *A.* آمين

Il s'emploie aussi pour dire, que l'on consent à une chose *A.* آمينجيلك ايتمك *T.* آمين كويى كردن *P.* آمنّا *A.*

AMENDABLE. Qui mérite d'être mis à l'amende *A.* مستحق التغريم *P.* سزاوار تاوان *T.* جريمه يه لايق - جريمه يه كلور

AMENDE. Peine pécuniaire imposé par la Justice *A.* غرامت pl. غرامات *P.* تاوان *T.* جريمه || Amende ordinaire غرامت عاديه - استبداد رأى ايله تعيين اولنان غرامت arbitraire تعيين اولنان عرفًا حكم اولنمش جريمه Payer l'amende يبوجه آخر غرامتى ادا ايتمك Amende d'un fol appel محكمه يه نقل دعوا ايتدرن كشى اوزرينه ايجاب ايدن اوزرينه غرامات Condamné à de grosses amendes غرامت اوزرينه آغر جريمه لر حكم - جسيمه حكم اولنمش كمسنه اولنمش كشى

AMENDE honorable. Sorte de peine qui consiste à demander publiquement pardon de son crime *A.* علنًا اقرار الجرم وطلب العفو || Faire amende honorable la torche à la main, et la corde au cou مشعله الده وايپ بوغازده ايكن علنًا اقرار جرم وطلب عفو ايتمك

AMENDEMENT. Changement en mieux *A.* رجوع الى الصلاح - رجوع الى الخير - اولويت *P.* خوشترى *T.* ايولنمه - ايولكه دونمه || Il a toujours la fièvre bien fort, il n'y a point d'amendement حرارتى كماكان مشتدّ اولوب مزاجنده رجوع الى الصلاح اثرى اصلا يوقدر Depuis qu'il s'est retiré des mauvaises compagnies, on remarque dans sa conduite un grand amendement مجالست اشراردن منقطع اولديدنبرو طور وسلوكنده رجوع الى الصلاح اماراتى مشاهده اولنور

Il signifie aussi, engrais des terres *A.* سماد - زبيل *P.* خشكى *T.* فشقى || Terre maigre qui a besoin d'amendement سماده محتاج اولان ارض ضعيفه

AMENDER. Condamner à l'amende *A.* حكم الغرامة *P.* تاوان فرمودن *T.* جريمه حكم ايتمك - جريمه يوكلتمك

Il signifie aussi, corriger, rendre meilleur *A.* اصلاح - تصحيح الحال *P.* نيكو حال ساختن *T.* اوصلولتمق || Il n'y a que Dieu qui le puisse amender فلانى اللهدن غيرى كمسنه اصلاح ايده مز La loi te condamne, le Roi te pardonne, que Dieu t'amende اشته شريعة الله مجرم اولديغكى حكم ايتمش ايسده پادشاه تجويز مسامحه ايله عفو ايدر الله سنى اصلاح ايليه

S'AMENDER. *A.* اصلاح النفس *P.* نيكحالى يافتن *T.* اوصلولنمق || Il faut espérer qu'il s'amendera اصلاح نفس ايده جكى مأمولدر

AMENDER des terres. Les améliorer *A.* اصلاح الاراضى || Amender des terres avec du fumier تارلالرى فشقى ايله اصلاح ايتمك

On dit proverb., Cela n'amendera pas votre marché بو كيفيت سنك ايشكه مدار اولويت اولدجق شئ دكلدر

AMENDER, signifie aussi, baisser de prix *A.* انحطاط الثمن - تنزّل القيمة *P.* بها كم شدن - بها فرود آمدن *T.* اوجوزلنمق - بها آشاغيلنمق || Le blé est bien amendé حنطه نك ثمنى خيلى تنزّل بولدى

AMENER. Faire venir au lieu où l'on est *A.* احضار *P.* آوردن - براريدن - آخانيدن *T.* كتورمك || Il m'a amené ici بنى بو طرفه احضار ايلدى - كتوردى Il a amené du secours امداد كتوردى Amenez-le-moi pieds et poings liés فلانى الى آياغى مقيّد ومغلول اولدرق طرفمه احضار ايله Je vous l'amenerai par le collet يقه سندن طوتوب طرفكه كتوره جكم Ces charretiers nous amènent du vin, du bois بو عربه جيلر بزه خمر وحطب كتوررلر Amener des marchandises par charroi, par bateau مال نقل ايتدرمك - عربه وقايق ايله مال كتورمك

On dit, Quel bon vent, quelle bonne affaire vous amène ici? قنغى روزكار سنى بو طرفه آتدى وقنغى مصلحت سنى بو طرفه سوق ايلدى

AMENER. Tirer à soi *A.* جرّ - استجرار *P.* در كشيدن -

بخود کشیدن *T.* کندو طرفنه چکمک - برویه چکمک || Les forçats amènent les rames à eux فرقته جیلر کورکی کندو طرفلرینه استجرار ایدرلر

On dit, Amener les vaisseaux à bord *T.* سفینه‌لری جانب یالی کنارینه - یالی کنارینه چکمک - ساحله جلب ایتمک یناشدرمق

On dit aussi, Amener les voiles, pour dire, les abaisser *A.* حطّ الجلول *P.* بادبان فرو هشتن *T.* یلکن ایندرمک

On dit, qu'un auteur a bien amené un incident مؤلف فلان بو واقعه‌یی - حادثه‌یی بالحسن واللطافه درج وایراد ایلدی حسن ایله یرلشدردی Et qu'une preuve a été amenée de bien loin, pour dire, qu'elle n'est pas naturelle ابعد بعید بر دلیلدر دورادور بر دلیلدر -

Il signifie figur., mettre en usage, introduire *A.* ایجاد *P.* پیدا کردن *T.* چیقارمق || Ce sont les femmes qui amènent les modes, des habits نو ظهور لباسلری ایجاد ایدن نسوان چیقاران - طایفه‌سیدر Tel médecin a amené l'usage de ce remède بو دوانک استعمالنی ایجاد ایدن فلان طبیبدر

Il se dit aussi, des choses qui se succèdent ordinairement *A.* استجلاب - جلب - جرّ *P.* بر کشیدن *T.* کتورمک - چکمک || Ce vent nous amenera la pluie هبوب ایدن ریح جلب مطری مؤدّی اولدجقدر Un malheur en amène un autre *A.* البلیّة تجرّ البلیّة *T.* بلا بلایی کتورر - مصیبت مصیبتی چکر - بلا بلایی دعوت ایدر -

AMÉNITÉ. Agrément d'un lieue, d'une situation *A.* لطافت *P.* خوبی - دلارایی - دلکشی *T.* کوزللک || L'aménité d'une situation بر موقعک حسن ولطافتی de l'air لطافت هوا

Figur. *A.* ظرافت *P.* خوشی - نازکی *T.* خوشلق || Il n'a nulle aménité dans le caractère طبیعتنده قطعًا وقاطبةً ظرافت یوقدر - مزاج ومشربی ظرافتدن کلّیًا عاریدر

AMENUISER. Rendre plus menu *A.* ترقیق *P.* باریک ساختن *T.* انجاتمک || Amenuiser un bâton عصایی ترقیق ایتمک

AMER. Qui a une saveur rude comme l'absinthe *A.* مرّ - ذو المرارة - مرّ المذاق - مرّ الطعم *P.* تلخ - تلخناک *T.* آجی || Devenir amer آجیلنمق - کسب مرارت ایتمک Des herbes amères نباتات مرّ الطعم Cela est d'un goût amer مرّ المذاقدر دادی مرارتلو در - دادی آجیدر - Cela rend la bouche amère آغزه مرارت ویرر - فلان شئ آغزی تمریر ایدر

On dit, Ce qui est amer à la bouche est doux au coeur لسانده تلخ اولان درونده شیرین کلور

Il se dit figur. de diverses choses pour en spécifier la qualité || Une douleur amère درد تند - وجع الیم - وجع شدید کسکین آغری - وتلخ Des larmes amères قطرات - بکاء حزین سرشک حزن انگیز Des plaintes amères تظلمات فاجعه Raillerie amère استهزای جگر دوز - استهزاء شدید Des reproches amères تعزیرات شدیده Réprimande amère مؤاخذهٔ شدیده Une perte amère شدید المراره بر تلف واجب الحزن والاسف - تلخساز ذایقهٔ جان اولدجق بر حسرت موجبة التضجر Un contre-temps amer تمریر ذایقهٔ جان ایتمش بر عایقهٔ فاجعه On lui rend la vie amère عمرینی کندویه تلخ ایدرلر

Figur. Douloureux || Il est bien amer à un père de voir ses enfans ne pas répondre à ses soins بر پدره کوره اولادی حقنه صرف ایلدیکی همتک مثمر اولمدیغنی کورمک خیلی مرارتی مستلزم بر حالت جانسوز در Il est bien amer à un homme d'être chassé de sa maison بر آدم کندو خانه‌سندن طرد واخراج اولنمق پک آجی شیدر

Il s'emploie aussi comme substantif || L'amer et le doux sont deux qualités contraires مرّ وحلو کیفیتین متضادّتین قبیلندندر Prendre des amers مرّیات استعمال ایتمک

Il se dit aussi, du fiel de quelques animaux *A.* مرارت *P.* زهره *T.* اود

AMÈREMENT. Douloureusement *A.* متفجعًا - فاجعًا *P.* دردناکانه *T.* جان آجیسیله

AMERTUME. La saveur de ce qui est amer *A.* مرارت *P.* تلخی *T.* آجیلق || L'amertume de l'aloès صاری صبرک مرارتی - مرارت طعمی -

Figur. Affliction *A.* الم pl. آلام - حزن *P.* جگر خواری - غمّ خواری - تاسا *T.* تاسه - جان آجیسی || Avoir le coeur plein d'amertume قلب مالامال مرارت حزن والم اولمق Je vous en parle dans l'amertume du coeur الم بال ایله سویلرم - جان آجیسیله Cela servit à adoucir l'amertume de sa douleur بو کیفیت مرارت جانزدای تاسا والمنه وسیلهٔ تعدیل اولمشدر Les douceurs et les amertumes de la vie احوال احوال تلخ وشیرین عمر بنی آدم - عمرک مرّ وحلوی Les

plaisirs du monde sont toujours mêlés d'amertume لذايذ دنيای دنی دائما مرارت وكدورت ايله مخلوطدر

AMÉTHYSTE. Pierre précieuse A. جمست P. كمست T. جبللقوم

AMEUBLEMENT. L'assortiment des meubles nécessaires pour garnir une chambre A. اثاث البيت P. رخت وبساط خانه T. او طاقمی || Ameublement de velours قطيفه‌دن مصنوع او طاقمی

AMEUBLIR. Rendre la terre plus meuble A. دكّ الارض P. خاكرا باريك ساختن T. طوپراغی يوفقه‌لتمق || Cette terre est fort compacte, il faut l'ameublir بو طوپراق غايت ايله صلب وكثيف اولديغندن يوفقه‌لنمغه محتاجدر

AMEUTER. Mettre des chiens en état de bien chasser ensemble A. تضرية الكلاب الى الصيد جماعةً P. سگانرا گروها گروه بشكار آموزيدن T. زاغرلری سوری ايله آوجيلغه الشدرمق

Figur. Attrouper et animer plusieurs personnes, pour les faire agir de concert A. اغراء الى الاحتشاد ـ اغراء الى التحزّب P. گروها گروه آغاليدن T. طوپلنمغه قشقرتمق || Il ameuta tous les marchands du quartier محلّه‌نك بالجمله تجّارينی تحزّب واحتشاده اغرا ايلدی Quand il eut ameuté tous ses amis, pour faire passer cette délibération اول مبحثی ترويج ايتمك ارادسنه مبنی جميع ياران واحبابنی تحزّبه اغرا ايلدكده

AMI. Celui avec qui on est lié d'une affection mutuelle A. صديق pl. اصدقا ـ حبيب pl. احباب pl. احبّا ـ محبّ ـ خليل pl. اخلّا ـ ودید pl. اودّا P. يار ـ دوست T. سوكولی || Ami fidèle دوست ـ محبّ صادق constant محبّ ثابت sincère دوست خالص ـ محبّ خالص يار وفادار ـ الوفا sûr محبّ برئ عن الارتياب دوست اخلاص پرور ـ الفؤاد éprouvé يار مجرّب الاطوار cordial دوست مشاخلت پيوست intime محبّ خاصّ الخاص généreux محبّ عالی همّت vrai دوست حقيقی chaud حبيب حميم ـ يار غمگسار ـ گرميتلو دوست ـ دوست گرمناك Il est son meilleur ami اعزّ احبابندندر Ami de coeur دوست ـ محبّ صميمی Il a été son ami dans tous les temps جميع احوال وازمانده دوست وفاداری ايدی دلستان Être ami dans la bonne et dans la mauvaise fortune اقبال ـ سرّا وضرّاده دوست اولمق ـ سرور وكدرده دوست اولمق ـ وادبارده دوست اولمق ـ هم ايو وهم كوتی كونك دوستی اولمق Ami jusqu'à la mort بر كمسنه‌نك اوغورينه جان فدا ايدر دوست صادق ـ بذل جان ايدر دوست Se faire des amis تدارك احباب ودوستان ايتمك Entretenir, cultiver ses amis احباب ودوستان ايله رابطهٔ مودّتك بقا واستقرارينه اهتمام ايتمك Oublier ses amis احبّا واصدقايی فراموش ايتمك ـ لوح خاطردن امحا ايتمك ـ خاطردن جيقارمق Traiter en ami دوست كبی معامله ايتمك Agir en ami دوست كبی حركت ايتمك Cela n'est pas d'un ami بو شئ كار محبّت دكلدر ـ دوست كاری دكلدر Il ne faut point de cérémonie entre amis بين الاحبّا تكلّفات رسميّه جائز دكلدر Tout est commun entre amis دوستلر بيننده هر شئ مشتركدر

On dit, Ami jusqu'aux autels, pour dire, ami à tout faire, excepté ce qui est contraire à la religion T. ايمانه طوقنماسق شرطيله اولان دوست Ami jusqu'à la bourse, pour dire, ami à rendre toutes sortes de service, excepté d'aider de son argent T. كيسه‌سنه طوقنماسق شرطيله اولان دوست Ami de table, ami de débauche چناق يارانی وعشرت يارانی Ami de la faveur, de la fortune اقبال دوستی Ami de la vérité, de la justice, de la raison فلان آدمك صدق كلامه وحقّ وعدله وكلام معقوله علاقه ومحبّتی واردر Les bons comptes font les bons amis تميز حساب تكثير احبابه سبب اولور Ami au prêter, et ennemi au rendre آلمقده دوست ويرمكده دشمن Il y a des animaux qui sont amis des hommes بعض حيوانات انسانی سور حيوانات واردر ـ محبّ انساندرلر L'ormeau est ami de la vigne قره آغاج كرومی سور ـ كرومی باغی باغدن حظ ايدر Il y a des senteurs qui sont amies du cerveau دماغك حظ ايلديكی بعض عطريات واردر

AMI. Propice, favorable A. مساعد ـ معين P. ياور ـ دمساز T. اوبغون || Les destins amis بخت ياور ـ فلك دمساز La fortune amie بخت مساعد

AMIABLE. Doux, gracieux A. جالب المودّة ـ موجب المحبّة P. دوستی اسلوب ـ مودّت آميز ـ محبّتنما ـ محبّتنمون ـ دوستی افزا T. محبّتلو || Accueil amiable تلقّی جالب المحبّة Paroles amiables كلمات دلپسند محبّت افزا

On appelle, Amiable compositeur, celui qui accommode un différend par les voies de la douceur A. مصلح باللطف والمساهلة ـ مصلح بالتطييب ـ

À l'amiable. Par la voie de la douceur *A.* باللطف والمحبّة *T.* دوستلق مودتكارانه *P.* دوستانه ـ بالحسن والتطييب ـ دوستانه اوزلاشدجغز ايله || Nous en conviendrons à l'amiable Vider un différend à l'amiable بر مادّهٔ منازع فيهايه دوستانه فيصل ويرمك

AMIABLEMENT. D'une manière amiable *A.* على وجه المحبّة *T.* دوستجه *P.* دوستانه على طريق التوادّ ـ || Il a parlé fort amiablement تمام دوستجه سويلدى

AMIANTE. Matière minérale dont on fait de la toile *A.* حجر الفتيله *T.* پموق طاشى

AMICAL. Qui part de l'amitié *A.* محبّتى *P.* دوستى ـ دوستى دوستلقدن ناشى *T.* آميز

AMICALEMENT. V. Amiablement

AMIDON. Pâte de fleur de froment *A.* نشاء ـ نشاستج ـ لباب الغوم *P.* نشاشته *T.* نشاشته

AMIDONNIER. Celui qui fait l'amidon *A.* صانع النشاء *P.* نشاشته گر *T.* نشاشتهجى

AMINCIR. Rendre plus mince *A.* ترقيق *P.* باريكتر ساختن *T.* انجلتمك

AMIRAL. Grand officier qui commande à tous les vaisseaux de guerre *A.* امير البحر *P.* قپودان دريا *T.* قپودان پاشا

Il se dit aussi, de celui qui commande une armée navale, une escadre *P.* دوننما سركردهٔ دوننما *T.* دوننما باشبوغى

Il se dit aussi, du principal vaisseau d'une flotte *T.* پاشا باشبوغ كميسى ـ كميسى

AMIRAUTÉ. Office d'amiral *A.* امارة البحر *P.* قپودانئ دريا *T.* دريا قپودانلغى ـ قپودان پاشالق

Il se prend aussi pour le siége de la juridiction de l'amiral *T.* ترسانه || Lieutenant de l'amirauté ترسانهقائم مقامى Faire juger une prise en l'amirauté بر آقدرمه مادّهسنه دائر اولان دعوايى ديوان ترسانهده رؤيت ايتدرمك

AMITIÉ. Attachement de deux personnes l'une pour l'autre *A.* موالات ـ خلّت ـ مودّت ـ محبّت ـ ولا ـ وداد ـ حبّ ـ مصادقت *P.* مهر ـ دوستى *T.* سوكى ـ دوستلق || Ancienne amitié مودّت ديرينه ـ محبّت قديمه étroite اكيده constante ثابته ـ راسخه réciproque تحابّ وتوادّ جانبين sainte واهمهٔ تخلّفدن برى حبّ وموالات inviolable محبّت مباركه محبّت véritable شائبهٔ خالدن آزاده مهر ومحبّت اكيده ـ صحيحه ـ حقيقيّه sincère خالصه tendre مشفقه apparente حبّ ـ وداد ريا معتاد feinte, simulée حبّ صورى ـ ظاهرى ـ trompeuse كاذبه ـ نمون خديعت محبّت رياكارانه Les noeuds, les liens de l'amitié پيوند مهر وولا ـ روابط ودّ وموالات Les lois de l'amitié قوانين واجبة الرعاية حبّ وولا Les devoirs de l'amitié فرايض دوستى ومحبّت Contracter amitié ربط شيرازهٔ حبّ ومودّت ايتمك ـ عقد محبّت ايتمك Les engagemens de l'amitié شرائط حبّ وولا Faire quelque chose par amitié بر شيئى محبّته مبنى ايتمك Renoncer à l'amitié دستكش فراغ اولمق ـ فلانك محبّتندن فارغ اولمق شرائط محبّتك كفّ يد فراغت ايتمك ـ Manquer à l'amitié نقض رابطهٔ اجراسنده تجويز قصور ايتمك Rompre l'amitié رشتهٔ مهر ـ فسخ شيرازهٔ مودّت ايتمك ـ محبّت ايتمك فلانك ومحبّتى كسر وشكست ايتمك Répondre à l'amitié طرفندن اظهار اولنان آثار حبّ وموالاته ايفاى شرط مقابله حسن مقابله ايله معامله ايتمك ـ ايتمك Cultiver l'amitié فلان ميرمحبّتى بسلمك Le prince l'honore de son amitié فلانى محبّتى شرفيله مشرّف ايدر

On dit proverbialement, Les petits présens entretiennent l'amitié دستاويز نا هديّهنك جزئيسى بيله محبّت آرتورر چيز وسيلهٔ تزايد محبّت اولور

AMMI. Plante *A.* انيسون مصرى ـ انبوس *P.* نانخواه ـ *T.* مصر آناسونى

AMMONIAC. Adjectif que l'on joint au mot Sel; c'est une espèce de sel neutre *A.* نشادر *P.* نشادر ـ نوشادر ـ اشخار *T.* نشادر || Sel ammoniac نشادر طوزى ـ ملح نشادر

Gomme ammoniaque *A.* اشق ـ وشق *T.* جادر اوشاغى

AMNIOS. Terme d'Anatomie. Une des enveloppes du foetus *A.* سلا *T.* اش ـ صوكت

AMNISTIE. Pardon que le Souverain accorde à ses sujets pour crime de rebellion *A.* عفو بنسيان الجرايم *P.* آمرزش بافراموشى *T.* گناهى باغشليوب اونوتمه گناه || Le Roi accorda une amnistie générale پادشاه ارباب تهمت حقّند نسيان مطلق عموماً اهل ـ جرايمى حاوى عفو ملوكانهسنى ارزان قلدى جرمك جرايم گذشتلرى فيما بعد نسياً منسيّاً اولدرق عموماً اهل جرمك صحيفهٔ ـ عفو اولنمسنه مساعده ايلدى معاصى وخطاياليرينه قلم عفو وصفحهٔ ملوكانهسى كشيده نسيان قلنمق خصوصنده اظهار جواز ايلدى On publia l'amnistie

مؤبّد ایله عفو خطایا خصوصی اشاعت واعلان اولندی Il fut compris dans l'amnistie فلان کمسنه نسیان تهمتلریله مظهر عفو اولنلرك عدادینه داخل اولمشدر Ceux qui furent exceptés de l'amnistie نسیان مؤبّد جرایم ایله مظهر عفو اولنلردن اخراج واستثنا اولنمش کسان

AMMY. Plante *A.* کمّون حبشی *T.* کفه کمیونی

AMODIATEUR. Qui prend une terre à ferme *A.* ملتزم ـ متقبّل *P.* التزامجی

AMOINDRIR. Rendre moindre *A.* تنقیص ـ تقلیل ـ ایراث النقصان والقلّة *P.* کم کردن ـ کاهیدن *T.* اکسلتمك ‖ Cela amoindrira votre revenu بو کیفیّت تقلیل ایرادکه سبب اوله‌جقدر Cela a beaucoup amoindri ses forces بو حالت قواسنه خیلی مرتبه ایراث نقصان ایلدی

S'AMOINDRIR. *A.* کسب النقصان والقلّة ـ انتقاص *P.* کم شدن ـ کاستن *T.* اکسلمك

AMOINDRI. *A.* منتقص *P.* نقصان یافته ـ کاسته ـ کم گشته *T.* اکسلمش

AMOLLIR. Rendre mou et maniable *A.* تلدین ـ تلیین ـ الانة *P.* نرم کردن ـ فرخسیدن *T.* یومشتمق ‖ Le chaud amollit la cire حرارت شمع عسلی تلیین ایدر

Figur. Rendre mou et efféminé *A.* ایراث الرخاوة ـ ارخا *P.* سست کردن *T.* کوشتمك ‖ La volupté amollit le courage تنعّمات جسمانیه قوّت قلبه موجب رخاوت اولور La retraite fortifie la vertu, la vie dissipée l'amollit حال انزوا وعزلت اصلاح حاله بادئ تقویت وتسیّب حال مستلزم سستی ورخاوتدر

S'AMOLLIR. *A.* کسب الملاینة ـ تلیّن *P.* نرم گشتن *T.* یومشامق

Figur. Devenir mou et efféminé *A.* کسب ـ ترخّی ـ استرخا الرخاوة *P.* سستی پذیرفتن *T.* کوشمك

AMOLLI. *A.* متلیّن *P.* نرم گشته *T.* یومشامش *A.* مسترخا *P.* رخاوت یافته ـ سستی پذیر *T.* کوشمش

AMOLISSEMENT. V. S'amollir.

AMOME. Fruit d'un arbre *A.* حماما

AMONCELER. Entasser *A.* تنضید ـ تکوید ـ تکویم ـ رکم *P.* برتپیدن *T.* کومدلتمك ـ استف ایتمك ـ ییغمق ‖ Amonceler des herbes اکین دمتلرینی ییغمق Amonceler plusieurs choses les unes sur les autres برقاچ شیٔ بری بری اوزرینه برقاچ شیٔ بعضها فوق بعض تنضید ـ استف ایتمك وتکویم ایتمك

AMONCELÉ. *A.* متراکم ـ مکوّد ـ مکوّم *P.* برتپیده *T.* ییغلمش ـ کومدلنمش ـ استف اولمش

AMONT. C'est l'opposé d'Aval, et signifie, ce qui remonte la rivière *A.* خلاف المصبّ النهر *T.* چایك آنافور طرفی ‖ Ces marchandises viennent du pays d'amont بو مال خلاف مصبّ نهر طرفنده کائن مملکتلردن توارد ایدر Le vent vient d'amont ریح خلاف مصبّ نهر طرفندن هبوب ایدر

On appelle Vent d'amont, le vent du Levant *A.* ریح شرقی *T.* کون طوغیسی یلی

AMORCE. Appât dont on se sert à la chasse et à la pêche *A.* طعمة الصید *P.* چینه ـ خورش شکار فریب *T.* یم ‖ Prendre des poissons avec de l'amorce یم ایله صید ماهی ایتمك ـ یم ایله بالق آولامق

Il se dit aussi, de la poudre à canon qu'on met dans le bassinet d'une arme à feu *T.* آتز اوتی

Figur. Tout ce qui attire la volonté en flattant l'esprit *A.* تسویل ـ مشوّقات pl. مشوّق ـ مشوّق النفس ـ مطعمة النفس pl. تسویلات *P.* دلفریب *T.* چیز ـ آلداده‌جق شیٔ ‖ Dangereuse amorce تسویل موجب الخطر Les amorces de la volupté مشتهیات نفسانیه‌ده مطعمهٔ نفس اولان اسباب وحالات Douce amorce مطعمهٔ شیرین مذاق Il n'y a point de plus grande amorce pour les âmes basses que l'intérêt نفوس لئیمه ایچون مشوّقاتك اشدّ واقواسی هوای نفع وفائده در La gloire a de puissantes amorces pour les grandes âmes هوس شان واقبال ارباب شهامته کوره مطعمات عظیمه‌یی مستلزمدر Éviter l'amorce باعث تسویل نفس اوله‌جق حالاتدن حذر ومجانبت ایتمك

AMORCER. Garnir d'amorce *A.* ربط الطعمة الصید *P.* خورش شکار فریب بستن *T.* یملتمك ـ یم باغلمق ‖ Amorcer un hameçon بالق اولطه‌سنه یم باغلمق

AMORCER un canon *T.* طوب فالیه‌سنده آتز اوتی قویمق

Figur. Attirer par des choses qui flattent l'esprit *A.* اطماع *P.* در دل هوس انداختن ـ دل ربودن *T.* کوکلی هوسلندرمك ‖ Être amorcé par le gain سودای ربح ومنفعت ایله اطماع اولنمق ـ سودای ربح وفائده‌یه دلربوده اولمق Il s'est laissé amorcer par une apparence de gloire صورت ظاهریهٔ نام

وشان اطماع نفسند سبب اولمشدر

AMORTIR. Rendre moins ardent, moins violent *A.* اخماد – تسکین *P.* سست کردن *T.* بصدرمق || Ce feu est trop grand, il faut y jeter de l'eau pour l'amortir بو آتشک شدتی غالب اولمغله القای ما ایله تسکین واخماد اولنمغه محتاجدر Amortir le feu d'un érysipèle avec de l'oxycrat شیرپنچه‌نک التهابنی سرکه ایله تسکین ایتمک

Et faire perdre de la force *A.* کسر القوة – تعدیل – تفتیر *P.* زور شکستن *T.* قوتنی قیرمق || Il reçut un coup de pistolet de fort près, mais son buffle amortit un peu le coup طپانچه‌نک قورشونی غایت قریب محلدن اوزرینه اصابت ایتمشیکن کییدیکی دری کسوه‌سی ضربه‌نک قوتنی تفتیر وتعدیل ایلدی Le coup s'amortit ضربه کسب کسر وفتور ایلدی Faire amortir des herbes dans de l'eau bouillante قینار صو ایچنده نباتاتک شدتنی تعدیل ایتمک – کسر وتفتیر ایتمک Ces couleurs sont un peu trop vives et trop dures, il faut les amortir par d'autres plus douces بو الوان زیاده‌سیله لامع ودرخشان وبغایت غلیظ وخشین اولمغله یانلرنده دیگر گونه الوان ملایمه علاوه‌سیله تعدیله محتاجدر Le temps amortit les couleurs مرور ایام الوانی تفتیر ایدر – On dit figur., Amortir les feux, les ardeurs de la jeunesse, les passions, pour dire, les rendre moins vives آتش تیز خیز شبابی اخماد واطفا ایتمک ولهیب تند وتیز نفسی رهین خمود وسکونت قلمق

AMORTIR, signifie aussi, éteindre une dette *A.* اهلاک الدین *P.* وام بر طرف کردن *T.* بورجی دوکتمک

AMORTISSEMENT. L'action d'amortir une dette *A.* استهلاک الدین *P.* وام برطرفسازئ *T.* بورجی دوکتمه || Caisse d'amortissement استهلاک دیونه مخصوص اموال خزینه‌سی

Il signifie en Architecture, ce qui termine le comble d'un bâtiment *A.* تاج *P.* کلاه *T.* تاقیه || On a mis pour amortissement à ce pavillon un vase de fleurs بو قصرک دپه‌سنده تاج اولمق اوزره بر قطعه چیچک ساقسیسی وضع وتعبیه اولندی

AMOUR. Sentiment par lequel le coeur est attaché à un objet *A.* محبت – هوا – عشق *P.* دل شیفتگی – علاقهٔ درون *T.* سوکی || Amour extrême عشق مفرط ardent عشق دلسوز – عشق پر سوز وگداز violent عشق شدید honnête عشق با عفاف – صلاح légitime عشق حلال naissant عشق نو پیدا – حادث الظهور divin عشق الهی céleste عشق اخروی terrestre دنیوی charnel جسمانی sensuel شهوانی conjugal علاقهٔ زوجیت paternel علاقهٔ پدر – علاقهٔ ابوت filial علاقهٔ ولدیه – علاقهٔ بنوت mutuel تعشق طرفین Avoir de l'amour عاشق اولمق Inspirer de l'amour قلبه اشراب عشق ومحبت ایتمک Être transporté d'amour هوای عشق وهوا ایله دل شیفته اولمق Brûler d'amour آتش عشق ایله پر سوز وگداز اولمق Languir d'amour دل خستهٔ عشق وهوا اولمق

AMOUR-PROPRE, signifie dans le sens philosophique, le sentiment d'amour que chacun a pour soi *A.* اعتزاز النفس *P.* خویشتن پروری *T.* کندوینی عزیز طوتمه Dans le sens ordinaire, Il se prend pour ce même sentiment en mauvaise part, et signifie, l'opinion trop avantageuse qu'un homme a de lui-même *A.* عجب النفس *P.* خود پسندی *T.* کندوینی بکنمه || Cet homme a bien de l'amour-propre عجب نفسی غالب بر آدمدر – عجب نفس ایله مجبول بر آدمدر Il y a bien de l'amour-propre dans cette prétention, dans ce langage بو ادعاده وبو کلامده خودپسندلک آثاری نمودار در

AMOUR DE SOI. L'attachement de chacun à son existence et à son bien-être *A.* حب النفس *P.* خود پرستی *T.* کندوینی سومه || L'amour de soi a été donné à chacun pour veiller à sa conservation حب نفس قلب انسانده آنک ایچون ودیعه هر کس – قلندیکه دائما کندو حفظ ووقایه‌سنه اهتمام ایلیه محافظهٔ نفسنه اختیار غفلت ایتمامک ایچون طبیعت بنی آدمده حب نفس خصلتی من طرف الخالق ایداع واحسان اولندی

On dit, Amour de bienveillance حب خیر واحسان Amour de charité حب حسنات ومبرات Amour de concupiscence هوای شبق وغلمت Amour d'intérêt هوای نفع وفائده L'amour de Dieu عشق الهی L'amour du prochain حب قریبن L'amour de la liberté حب خود سری وآزادگی L'amour de la patrie غیرت وطن – حب وطن et en proverbe *A.* حب الوطن من الایمان L'amour de la gloire حب نام وشان L'amour des richesses حب مال L'amour des plaisirs هوای لذائذ ومشتهیات L'amour des pères مهر ومحبت پدر L'amour des peuples عباد الملک رغبت ومحبتی

On dit proverb., Tout par amour et rien par force, pour marquer, qu'on réussit toujours plus par la voie de douceur que

par toute autre زور ایله بر شئ حاصل اولمز اما طاتلولق ایله هر شئ اولور بتر

On dit, Pour l'amour de Dieu, pour dire, dans la vue de plaire à Dieu *A.* فی سبیل الله ـ حسبةً لله ـ لوجدالله Pour l'amour de quelqu'un *T.* فلانه محبّةً

En parlant des femelles des animaux, on dit, qu'elles sont en amour, pour dire, qu'elles sont en chaleur *A.* مستحرم ـ بالقمده اولمق *T.* گرفتار حرمت شدن *P.* فی حال الحرمة

s'AMOURACHER. Prendre une passion folle *A.* تعشّق ـ هیمان ـ دلبستهٔ عشق ومحبّت شدن ـ گرفتار عشق شدن *P.* عاشق اولمق ـ کوکل باغلمق *T.* شیفتهٔ عشق وهوا شدن اسیر عشق اولمق ـ

AMOUREUSEMENT. Avec amour *A.* علی وجه التعشّق ـ متعشّقاً عاشقانه *P.* عاشقانه *T.* سوکی ایله || Regarder amoureusement عطف لحاظهٔ عشق ومحبّت ایتمک ـ عطف نظر ایتمک

AMOUREUX. Qui éprouve de l'amour pour une personne de l'autre sexe *A.* عاشق pl. عشّاق *P.* عشق ـ دلدادهٔ عشق ـ افتاده ـ سوکی‌یه اوغرامش *T.* گرفتار دام عشق ومحبّت || Être amoureux عاشق اولمق Éperdument amoureux عاشق شیدا بالشغف والهیمان دلدادهٔ عشق ومحبّت اولمق ـ اولمق هایم وافتاده اولمق ـ

Il signifie aussi, enclin à l'amour *A.* مغرم الی العشق *P.* هوسکار عشق *T.* سوکی‌یه دوشکون || Il est d'un tempérament amoureux بالطبع مغرم عشق وهوا در ـ Et qui a une grande passion pour quelque chose || Être amoureux de la gloire عاشق مغرم شان واقبال اولمق ـ نام وشان اولمق Il est amoureux de la Peinture فنّ تصویرک عاشقیدر Il est amoureux de ses ouvrages مفتونیدر ـ کندو تالیفاتنک عاشقیدر

AMOVIBILITÉ. Qualité de ce qui est amovible *A.* قابلیّت العزل *P.* عزلپذیرایی *T.* عزل قبول ایتمه || L'amovibilité de cette charge en diminue bien le prix بو منصبک قابلیّت عزلی کیفیّتی تنزّل قدر وقیمتنی موجبدر

AMOVIBLE. Qui peut être destitué à volonté *A.* قابل العزل ممکن المعزولیّة ـ *P.* عزلپذیرا *T.* عزل قبول ایدر ـ دکشدرمه عزل وتبدیل قبول ایدر || Emploi amovible بر خدمت قبول ایدر

AMPHIBIE. Qui vit sur la terre, et dans l'eau *A.* عایش فی البرّ والما *P.* خاکی وآبی *T.* هم قره‌ده وهم صوده یشار || Les castors, les crocodiles, les rats d'eau sont des animaux amphibies کلب الما وتمساح وفارة الما عایش فی البرّ والما هم قره‌ده وهم صوده یشار حیوانلر در ـ اولان حیواناتدندر

AMPHIBOLOGIE. Double sens que présente une phrase mal construite *A.* اشتباه الکلام ـ ابهام الکلام ـ سخن مشتبه *P.* سخن شبهه‌لو سوز *T.* گمان آلود || Cet homme ne parle que par amphibologie دائما ـ بو آدم اشتباه کلام ایله نطق وتکلّم ایدر کلام مشتبه ایله تعبیر مرام ایدر

AMPHIBOLOGIQUE. Ambigu, à double sens *A.* مشتبه ـ مبهم *A.* گمان آلود *T.* شبهه‌لو || Réponse amphibologique جواب مبهم ومشتبه

AMPHIBOLOGIQUEMENT. D'une manière amphibologique *A.* علی وجه الابهام والاشتباه ـ مبهماً ـ مشتبهاً *P.* گمان آمیزانه *T.* شبهه‌لو اولدرق

AMPHIGOURI. Discours dont les mots ne présentent que des idées sans ordre *A.* کلام عدیم الارتباط *P.* سخن نادر برابر *T.* قاریشق سوز

AMPHITHÉÂTRE. Lieu élevé par degrés d'où les spectateurs voient plus commodément *A.* مصطبة ذات الطبقات *P.* نشیمن قدمدلو سدّ ـ قدمدلو صفّه *T.* توی بر توی

AMPLE. Étendu en longueur et en largeur *A.* وسیع ـ واسع ـ فسیح ـ الانحا *P.* فراخ ـ پهن ودراز *T.* کور ـ بول ـ ککیش || Ample étendue مسافهٔ فسیحة الانحا ـ مسافهٔ وسیعة الاطراف بو پرده خیلیجه ککیش بر مسافه ـ Ce rideau est bien ample بولدر ـ واسعدر

Il se dit figur. de plusieurs choses par rapport à leur étendue *A.* مطوّل ـ مفصّل *P.* دراز *T.* اوزون || Ample repas طعام مفصّل Ample discours مفصّل ومشروح بر مقاله Ample récit حکایت مفصّل Ample matière مادّهٔ واسعه Un ample traité مفصّل ومشروح بر قطعه عهدنامه Ample pouvoir رخصت واسعه Permission bien amble خیلی مرتبه واسع اذن واجازت Privilèges bien amples امتیازات واسعه

AMPLEMENT. D'une manière ample *A.* علی وجه التفصیل ـ مفصّلاً مع زیادة ـ *P.* با فراخی *T.* بول بول ـ زیاده سیله || Je lui ai écrit amplement فلانه تفصیل اوزره یازدم Il m'a amplement satisfait بنی زیاده‌سیله تطییب ایلدی

AMPLEUR. Étendue de ce qui est ample *A.* فسحت ـ وسعت *P.* فراخی *T.* ککیشلق ـ بوللق

AMPLIATION. Terme de finance. Le double d'une quittance ou

d'un autre acte *A.* نسخهٔ ثانیة || Registre des ampliations نسخ نسخ ثانیدیی مشتمل اولان دفتر ـ ثانیه دفتری

On appelle, Lettres d'ampliation, des lettres en Chancellerie, pour expliquer les moyens qu'on avait omis dans une requête *T.* تفصیلی حاوی اوراق

AMPLIFICATEUR. Celui qui amplifie. Il ne se dit qu'en mauvaise part *A.* مطنب الکلام *P.* بسخن شاخ وبرگ دهنده *T.* سوزی باللندریجی

AMPLIFICATION. Discours par lequel on étend un sujet *A.* تزلیف الکلام ـ استبحار الکلام *P.* افزایش سخن *T.* سوز ارتوقلغی

AMPLIFIER. Étendre par le discours *A.* تفصیل ـ استبحار ـ تطویل ـ توسیع *P.* افزودن *T.* آرتورمق || Il amplifie toujours les choses نقل ایلدیکی احوالی دائما توسیع ایدر Il amplifie tout ce qu'il dit هر کلامنی توسیع وتطویل ایدر

AMPOULE. Fiole. *A.* کراز pl. کرزان *P.* صراحی *T.* شیشه

Il se dit aussi, de ces petites enflures qui se font sur la peau, et qui sont pleines d'eau *A.* مجله pl. مجال

AMPOULÉ. Enflé. Il ne se dit qu'au figuré en parlant du style *A.* مصطلح

AMPUTATION. Terme de Chirurgie. Retranchement d'un membre *A.* انقطاع العضو ـ استطنان العضو *P.* بریدگی عضو *T.* عضوی کسمه || Il n'a été sauvé que par l'amputation de son bras قولی کسلمدکجه قورتارلمق ممکن اولمدی

AMPUTER. Retrancher un membre *A.* قطع ـ اطنان العضو *P.* عضو بریدن *T.* عضو کسمک

AMPUTÉ. *A.* مقطوع العضو ـ مطنون العضو *P.* بریده عضو *T.* عضوی کسلمش

AMULETTE. Figure ou caractère qu'on porte sur soi, en y attachant une confiance superstitieuse *A.* تعویذ pl. تعاویذ ـ حمایل ـ نسخه *P.* بازو بند *T.* حرز

AMURER. Bander les cordages *A.* مط الارسان السفینه *P.* کمی علاطلرینی کرمک *T.* ریسمان کشتیرا سخت کشیدن

AMUSANT. Qui amuse *A.* ملهی القلب ـ ملهی الذهن *P.* دلگشا ـ صفابخش *T.* اکلندریجی ـ ذوقلی || C'est un esprit amusant ملهی برمزاجدر ـ الهای قلب ایدر برمزاجدر C'est la personne du monde la plus amusante جهانده بونکک قدر بونکک قدر صفابخش ـ الهای درون ایدر آدم یوقدر

بغایت الهای ذهن ودلگشا آدم یوقدر Un livre fort amusant کوکل اکلندریجی کتاب ـ پک ذوقلی برکتاب ـ ایدر کتاب

AMUSEMENT. Ce qui amuse *A.* علاله *A.* وسیلة الالهاء القلب *P.* گشایش دل ـ صفای درون *T.* اکلنجه ـ کوکل اکلنجه سی || Amusement doux علالهٔ لطیفه حلاوتبخش درون اولدجق Son luth fait son amusement لاغوته سیدر ـ صفای درونی لاغوته در وسیلهٔ قلبی چالدیغی

Il signifie aussi, tromperie *A.* مماسحه *P.* سخن خوش آمدی *T.* آلداديجي سوز || Tout ce que vous me dites là, n'est qu'un amusement عبارتدر ـ دیدیککک کلام محض مماسحه دن عبث کلام خوش آمدی قبیلندندر

AMUSER. Arrêter inutilement, faire perdre le temps *A.* الها ـ تعلیل ـ اشغال *P.* از کار باز کشیدن *T.* آویدوب اکلندرمک || Si vous amusez cet ouvrier, il ne pourra finir aujourd'hui son ouvrage بو عملهیی تعلیل والها ایدهجک اولور ایسهک اشغال ایدهجک ـ ایشنی بو کون بترهمیدجکی ظاهر در آویدوب اکلندرهجک اولور ایسهک ـ اولور ایسهک

Il signifie aussi, détourner l'attention de quelqu'un des choses qu'on veut l'empêcher de voir ou de prévoir *A.* اشغال *P.* بخواب غفلت آوردن *T.* آویدوب اویالندرمق || Amuser les ennemis دشمنی اشغال ایتمک

Et divertir par des choses agréables *A.* تفریح القلب ـ تنشیط *P.* صفا بخشیدن *T.* اکلندرمک || C'est un homme qui a l'art d'amuser agréablement tous ceux qui le vont voir زیارتنه وارانلرک بالحسن واللطافه تفریح قلوبلری فننی بیلور Amuser les enfans تهدین صبیان ایتمک ـ جوجقلری اوتمق

Et repaître de vaines espérances *A.* تعلیل بعسی ـ تمسیح *P.* با بوک ومکر گذرانیدن *T.* آویدوب آلداتمق ـ ولعل عسی ولعل ایله اکلندرمک || Il vous amuse pour vous tromper سنی تخدیع ایتمک ارادهسنه مبنی مماسحه ایله Il l'amuse de belles paroles فلانی کلام خوش معامله ایدر آمدی ایله تمسیح ایدر

S'AMUSER. S'occuper par simple divertissement *A.* التها ـ تفرج ـ تلهی *P.* صفا پذیرفتن *T.* اکلنمک ـ ذوق ایتمک

AMUSETTE. Petit amusement *A.* الهیّه pl. ملاهی ـ ملعبه pl. ملاعب *P.* بازیچه *T.* اویونجق || Les poupées sont des amusettes d'enfant قوقله ملاعب صبیاندندر

AMYGDALE. Les glandes qui sont aux deux côtés de la gorge

dans la luette *A.* لوزتان *P.* بادامان || Avoir les amygdales enflées لوزتاند شيش پيدا اولمق

AMYGDALOÏDE. Pierre qui ressemble à une amande *A.* حجر لوزى الشكل *P.* سنگ بادامى *T.* بادامى طاش

AMYRIS. V. Balsamier

AN. Espace de temps composé de douze mois *A.* عام pl. اعوام — سنين pl. سنه — حول pl. احوال *P.* سال *T.* ييل || L'an commencé بر سنهٔ بداء اولنمش سنه Après un an entier بر سنهٔ كامله ختامندنصكره Après un an révolu بر سنهٔ كاملهٔ كاملدنصكره L'an étant expiré سنه منقضى اولدقده Le premier jour de Janvier est le premier jour de l'an كانون ثانينك ابتداسى راس سنه در

AN BISSEXTIL. Celui où l'on compte un jour de plus *A.* سنهٔ كبيسه *P.* سال كبيسا *T.* كبيسا ييلى

On dit, L'an du monde, c'est-à-dire, de la création du monde *A.* تاريخ خلقة العالم *P.* تاريخ آفرينش *T.* برادلش سنهسى Et l'an de grâce, l'an du salut, l'an de l'incarnation, pour dire, l'an de la naissance de Jésus-Christ تاريخ ميلاد حضرت عيسى — Bon an, mal an. Formule qui signifie, compensation faite des mauvaises années avec les bonnes *A.* لدى تقدير السنة القحط والخصب *P.* سال نيكو بسال بد حساب كرده *T.* قيتلق سنهسيله بوللق سنهسى برى برى اوزرينه حساب اولندرق || Bon an, mal an, ce pré lui rapporte tant de foin فلان مرعا قوراق سنهسيله بركت سنهسى برى برى اوزرينه لدى الحساب بهر سنه شو مقدار گياه محصول ويرر — Par an. Chaque année *A.* سنوى *P.* بهر سال *T.* بهر سنه — هر ييل || Sa terre lui rapporte tant par an چفتلكى سنوى شو مقدار محصول ويرر

ANACARDE. Espèce de fruit *A.* تمر البلاذر — بلاذر *P.* بلادور *T.* انقرديا — بلادر

ANACHORÈTE. Ermite qui vit seul dans un désert *A.* زاهد تارك ما سوا — تارك الدنيا — مفردين pl. مفرد — مرابط *P.* دنيايى براقوب *T.* خانه فروش — عزلتگزين — وحدتگزين صعيد قيره چكلمش كشى || Les anachorètes de la Thébaïde مزاهدين — مصرده اتخاذ مكان ايتمش زهاد مرابطين عزلتگزين

ANACHRONISME. Faute contre la chronologie *A.* سهو التاريخ — خطاء التاريخ *P.* خطاى سال *T.* تاريخ — ييل ياكلشلغى — ياكلمدسى

ANAGALLIS. V. Mouron.

ANAGRAMME. Transposition des lettres d'un mot *A.* تحريف — جناس بالتحريف — جناس محرف —

ANAGYRIS, ou Bois Puant. Espèce d'arbre *A.* خرنوب الخنازير *T.* قاطر قويرغى — طوكز تيكنى

ANALECTES. Fragmens choisis d'un auteur *A.* pl. منتخبات *P.* قطعهاى بر گزيده *T.* قطعدلر سچلمش

ANALEPTIQUE. L'art de conserver la santé. *A.* علم الحفظ الصحة *P.* علم تن پرورى *T.* علم صحتدارى — وجود صاغلغى گوزتمنك فنى

Il se dit aussi, d'un remède qui fortifie *A.* مقوى pl. مقويات *P.* توانايى افزا *T.* قوتلندريجى — كوج كتوريجى

ANALISE. La réduction, la résolution d'un corps dans ses principes *A.* حل — انحلال — تمييز الاجزاء الاصليه *P.* از هم جدا اصل جزلرى برى برلرندن سچوب *T.* سازى جزهاى اصلى بر نباتك اجزاء اصليهسنى || Faire l'analise d'une plante ايرمد بر شيئك اجزاء اصليهسنى Analise chimique حل وتمييز ايتمك صنعت كيميا ايله تمييز ايتمك

Faire l'analise d'un discours. C'est le réduire dans ses parties principales *A.* استكشاف الاصول — استخراج الاصول الكلام الكلام

ANALISE. En termes de Mathématiques. C'est l'art de résoudre les problèmes *A.* حل المسائل || Être versé dans l'analise فن حل المسائل رياضيهده وقوف تام ايله عالم اولمق

En Logique. C'est la méthode de résolution qui remonte des conséquences aux principes *A.* حل القضية من الملازمات الى اصولها

ANALISER. Faire l'analise. Il se dit principalement des productions de l'esprit *A.* تحليل — حل — كشف *P.* وا كردن *T.* آچمق || Analiser un discours, un raisonnement كلامى وبرهانى حل وكشف ايتمك

ANALISÉ. *A.* منحل *P.* وا كرده *T.* آچلمش

ANALISTE. Qui est versé dans les analises mathématiques *A.* كشاف المسائل الرياضيه — حلال المسائل الرياضيه

ANALITIQUE. Qui tient de l'analise *A.* متعلق الى التحليل

ANALITIQUEMENT. Par analise *A.* على طريق التحليل

ANALOGIE. Rapport, proportion *A.* قياس pl. قياسات || Il y a la même analogie de deux à trois que de six à neuf ايكى

ایلە اوچ بیننده اولان قیاس التی ایلە طقوز میاننده اولان قیاسک عینیدر La solution de ce problème dépend de plusieurs analogies بو مطلبک حلی قیاسات عدیده‌یه متوقفدر

Il se dit en Philosophie, des rapports plus ou moins éloignés *A.* نسبت || L'analogie du fer avec l'aimant حدید ایلە حجر مقناطیس بیننده اولان نسبت La partie basse d'une montagne s'appelle Le pied de la montagne, par analogie avec le pied de l'homme جبلک سمت اسفلنه قدم اطلاقی اعضای آدمده اولان قدمه نسبت ایلە در Raisonner par analogie قواعد نسبت اوزره سرد دلیل ایتمک Faible analogie نسبت واهیه Analogie frappante بادئ نظرده وضوحی درکار اولان نسبت

Il se dit en parlant d'Histoire et en Morale *A.* مناسبت ـ موافقت *P.* یکسانی *T.* اویغونلق || Il y a entre ces deux récits des analogies de temps et de circonstances, qui font croire que c'est le même fait diversement raconté بو ایکی روایتده مناسبت اوقات واحوال درکار ایدوکنه نظراً مادّه هب بر انجق علی الاختلاف نقل وحکایت اولندیغی ظنّ اولنور Ces deux hommes sont liés par analogie de leur caractère et de leurs goûts بو ایکی کشی بیننده موافقت امزجه وطباع تقریبیلە رابطۀ الفت باقی وبر قراردر

ANALOGIQUEMENT. Par analogie *A.* علی طریق القیاس ـ بالمناسبة ـ علی طریق النسبة ـ بالمقایسة || Le mot de pied se dit analogiquement du bas d'une montagne لفظ قدم علی طریق النسبه ذیل جبل معناسنه مصروفدر

ANALOGUE. Qui a de l'analogie avec un autre *A.* متناسب *P.* یکسان *T.* اویغون || Le pied de l'homme et le pied d'une montagne sont des termes analogues قدم انسان ایلە قدم جبل الفاظ متناسبه قبیلندندر Ce terme n'a point d'analogue en Français بو لفظک فرانسز لساننده متناسبی یوقدر

ANALYSE, ANALYSER. V. Analise, analiser.

ANARCHIE. État sans chef et sans aucune sorte de gouvernement *A.* معدومیّت الریاسة ـ انفساخ السیاسة والحکومة ـ فترت *P.* حکمرانی نا بودئ حکومت ـ نا بودئ ضابط *T.* شغور ـ وبباش بوقلغی || La démocratie pure dégénère facilement en anarchie نابک حکومت جمهوریۀ مطلقه‌سی سهولت ایلە سهولت ایلە انفساخ شیرازه ـ حال فترته مستحیل اولور صورت شغور وفترتی ـ سیاست صورتنی کسب ایدر

ANARCHIQUE. Qui tient de l'anarchie *A.* معدوم الحکومة ـ شاغر *P.* بی نظام حکمرانی *T.* باشسز ضابطسز || Un État anarchique ضابط وحکومتدن ـ معدوم الحکومة بر مملکت خالی بر مملکت شاغره

ANARCHISTE. Partisan de l'anarchie *A.* اهل الفترة pl. ارباب الفترة *P.* هوادار فترت *T.* ضابطسزلک طرفداری || Des principes anarchistes ارباب فترت اصولی

ANASARQUE. Enflure oedémateuse de toute l'habitude du corps *A.* استسقاء لحمی

ANASTOMOSE. Abouchement d'une veine dans une autre *A.* تلاقی الافواه العرقین ـ ملاقاة الافواه العرقین *P.* بهم پیوستگی دهانهٔ دو رک *T.* ایکی طمر آغزلرینک بری برینه قاتشمه‌سی || Les anastomoses servent à la circulation du sang افواه عروقک احد هما آخره تلاقیسی دوران دمه مدار اولور

S'ANASTOMOSER. Terme d'Anatomie. Se joindre par les extrémités. Il ne se dit que des vaisseaux *A.* تلاقی الافواه العرقین *P.* بهم پیوستن دهانهٔ دو رک *T.* ایکی طمر آغزی بری برینه قاتشمق

ANATHÉMATISER. Frapper d'anathème *A.* لعن *P.* نفریدن ـ نفرین کردن *T.* لعنتلمک || Anathématiser les hérétiques ارباب رفض وبدعته لعن ونفرین ایتمک

ANATHÉMATISÉ. *A.* مقذوف باللعنة ـ مظهر اللعنة *P.* دوچار نفرین *T.* لعنتلنمش

ANATHÈME. Excommunication avec exécration *A.* لعنت *P.* نفرین ـ بسور *P.* لعنتلمه || Lancer anathème بر کمسندنک علیهنه قذف لعن ونفرین ایتمک Prononcer anathème اصدار حکم لعنت ایتمک Fulminer anathème نشر مناشیر لعن ونفرین ایتمک

Il se dit aussi des personnes, et alors il signifie, excommunié *A.* ملعون ـ لعین *P.* نفرین زده *T.* لعنتلو

ANATOMIE. Dissection du corps d'un animal *A.* تشریح || Faire l'anatomie du corps humain بدن انسانک تشریحنی ایتمک Faire l'anatomie de l'oeil, du cerveau عینک ودماغک تشریحنی ایتمک ـ Il se dit aussi, de l'art de disséquer un corps d'animal *A.* فنّ التشریح

On dit aussi, Faire l'anatomie d'une plante, pour dire, la

disséquer, afin d'examiner de quelles parties elle est composée *T.* بر نباتك اجزاسنى حل وتشريح ايتمك — Il se dit figur. de toute sorte de discussion particulière et exacte de quelque sujet que ce soit *A.* حل وشرح || Faire l'anatomie d'un discours, d'un livre برمقالدىى وبر كتابى حل وشرح ايتمك

ANATOMIQUE. Qui appartient à l'anatomie *A.* تشريحى || Observations anatomiques ملاحظات تشريحية Sujet anatomique مادۀ تشريحيه

On appelle, Théâtre anatomique, un lieu destiné pour y faire l'anatomie *A.* دار التشريح *P.* تشريحگاه *T.* تشريح يرى

ANATOMIQUEMENT. Suivant les règles de l'Anatomie *A.* حسب القواعد التشريح

ANATOMISER. Faire l'anatomie *A.* كشف وتشريح || Anatomiser un corps بر بدنك كشف وتشريحنه ابتدار ايتمك

ANATOMISTE. Qui est versé dans l'Anatomie *A.* اهل التشريح pl. ارباب التشريح || Cet homme-là n'est pas anatomiste فلان كشى ارباب تشريحدن دكلدر

ANCÊTRES. Les aïeux *A.* اجداد — آبا واجداد — اصول وآبا *P.* نياگان *T.* آتا وددهلر — ددهلر || Dégénérer de la vertu de ses ancêtres آبا واجدادينك متخلق اولمش اولدقلرى صفت فضيلتدن تغيير طبيعت ايتمك Le tombeau de ses ancêtres آبا واجدادينك مرقدى Tous ses ancêtres se sont rendus recommandables آبا واجدادينك جملهسى ممتاز الاقران اولمش ذواتدندر

Il se dit aussi, de tous ceux qui nous ont devancés, encore que nous ne soyons pas de leur race *A.* اسلاف *P.* گذشتگان *T.* كچمشلر || Nos ancêtres nous ont laissé de beaux exemples اسلافمزدن موجب عبرت اولهجق آثار خيريه بزه ميراث قالمشدر

ANCHE. Petit tuyau, par lequel on souffle dans les hautbois *A.* قصبة البوق *P.* ناى سرنين *T.* زورنا بوريسى

Et un petit conduit par lequel la farine coule dans la huche du moulin *A.* مثعب الطحن *P.* گنك آسيا *P.* دكرمان لولهسى

ANCHILOPS. Tumeur de l'oeil qui dégénère en abcès *A.* قرحه Quand cet abcès s'ouvre, il prend le nom d'Égilops. V. ce mot.

ANCHOIS. Petit poisson de mer *A.* سميكاء *P.* ماهى ريز *T.* خمسى بالغى

ANCIEN. Qui est depuis long temps *A.* قديم *P.* ديرين — جوقدنكى — اسكى *T.* پيشين — ديرينه || C'est une ancienne coutume بر داب ديرينهدر — بر عادت قديمه در Loi fort ancienne بغايت قديم بر قانون Bâtiment ancien بناى قديم Anciens titres سندات قديمه Ancien monument بناى پيشين — بر اثر قديم — قديمدن قالمش بر يادكار — On le dit aussi par opposition, à Nouveau et à Moderne || L'ancien et le nouveau Testament عهد قديم وجديد L'ancienne et la nouvelle Rome روميۀ قديمه وجديده L'ancienne Grèce et la Grèce moderne يونان قديم وحادث

Il se dit aussi, des personnes qui ne sont plus en charge *A.* سابق pl. سابقين || L'ancien évêque d'une telle ville فلان بلدهنك پسقپوس سابقى

ANCIENS. Ceux qui ont vécu en des siècles fort éloignés de nous *A.* قدما — متقدمين *P.* پيشينان *T.* اسكيلر || Un ancien disait قدمادن برينك قوليدر — قدمادن برى دير ايديكه Il appuie son opinion de l'autorité d'un ancien كه رأينى قدمادن برينك كلامندن استشهاد ايله تأييد ايدر Les anciens avaient coutume de... عند القدما عادت ايديكه Les ouvrages des anciens آثار قدما — تأليفات قدما Les anciens ont porté les arts et les sciences bien loin متقدمين علوم وفنونى قصاراى مراتب كماله ابلاغ ايتمشلر در

ANCIEN, est aussi un terme de dignité *A.* شيخ pl. شيوخ — مشايخ *P.* پير *T.* احتيار — قوجه باشى || Les anciens du peuple d'Israel قوم اسرائيلك مشايخ واحتيارلرى

Il signifie aussi, celui qui a été reçu dans une charge avant un autre *A.* اقدم *P.* پيشترين *T.* اسكى || Il est votre ancien dans la Chambre, quoique plus jeune سن جهتيله سندن احدث ايكن قلمده سنك اقدمكدر Tous les anciens de la compagnie furent de cet avis فلان طايفهنك بالجمله اسكيلرى بو رايده ايديلر C'est au plus ancien en charge à porter la parole آغاز كلام رتبه ومنصب جهتيله اسكى اولانه دوشر

ANCIENNEMENT. Autrefois *A.* قديماً — فى زمان الماضى — عهد قديمده *P.* در ايام گذشته — در هنگام پيشين *T.* اسكى زمانده — ازمان سالفده — قديم الايامده — سلفده — كچمش زمانلرده || Anciennement on vivait d'une autre manière قديمده بشقه وجهله كچينورلر ايدى

ANCIENNETÉ. Qualité de ce qui est ancien *A.* قدم — قدم الزمان *P.* پيشينى — وقت پيشينى *T.* اسكيلكى || Des choses

vénérables par leur ancienneté قدم زمانلری تقریبیله سزاوار فلان حرمت اولان شیلر Cela s'est fait de toute ancienneté اوّل زمانده اولمشدر - شیٔ قدیم الایّامده واقع اولمشدر L'ancienneté d'une Maison بر خاندانک قدم زمانی – Il signifie aussi, priorité de réception dans une compagnie || Ils ont rang selon leur ancienneté مرتبەلری قدم زمانلرینده اعتبار رتبەلری جماعته وصوللرینک قدم زمانده قیاس ایله - ایله در Ancienneté de réception, d'admission بر طریقته فلانک قدم زمان قبولی - قبول اولندیغی وقتک قدمی

ANCRAGE. Lieu propre pour ancrer *A.* مرسا pl. مراسی *P.* کمی یتاغی *T.* قرارگاه کشتی - آرامگاه کشتی || Il y a bon ancrage dans toute cette côte بو ساحلک هر محلنده بو ساحلک هر محلی - مناسب مرسای سفاین وار در کمی یتاغی رسمی - حقّ مرسا Droit d'ancrage کمی یتاغیدر

ANCRE. Grosse pièce de fer, dont on se sert pour arrêter les vaisseaux *A.* انجر - مرسات *P.* لنگر *T.* دمور || L'anneau, la vergue, le bras d'une ancre لنگرک حلقەسی وچیبوغی وقولی La grande ou la maîtresse ancre لنگر کبیر Jeter l'ancre القای لنگر قرار ایتمک Lever l'ancre رفع لنگر قرار ایتمک Se tenir sur l'ancre لنگر اوزرنده طورمق - لنگر اوزرنده توقّف ایتمک

ANCRER. Jeter l'ancre *A.* القاء الانجر *P.* لنگر انداختن *T.* دمور آتمق || Ils trouvèrent que le mouillage était bon là, ils y ancrèrent اول محلّده مرسای مناسب اولدیغنی لدی التحقیق القای لنگر قرار ایتمشلر در – Figur. S'affermir, s'établir dans un emploi *A.* ربط - تمکین الانجر الدوام والبقا ریشه - لنگر انداز قرار گشتن *P.* الارسان الدوام والاستقرار *T.* دمور آتمق || Il cherche à s'ancrer auprès de ce prince بو بکک یاننده تمکین لنگر دوام واستقراره سعی ایدر Il est ancré dans cette maison بو خانەده ریشه گیر استقرار در

ANDOUILLE. Boyau de porc, farci d'autres boyaux, ou de la chair du même animal *A.* عصیب الخنزیر *P.* گوشت آکنده *T.* طوکوز اتی موباری - خوگ

ANDROGYNE. Hermaphrodite *A.* خنثا pl. خناث *P.* نر ماده *T.* هم دیشی هم ارکک

ANDROMÈDE. Constellation de l'hémisphère septentrional *A.* امرأة مسلسلة

ANDROPOGON. Plante *A.* اذخر *P.* خلال مامونی *T.* مکّه صمانی - آیربغی

ÂNE. Bête de somme qui a de fort grandes oreilles *A.* حمار pl. حمور - بعیر pl. اباعیر *P.* خر - دراز گوش *T.* اشک - نهیق - نهیق ایدن مرکب || Un âne qui brait مرکب اعیار pl. عیر *A.* Âne sauvage اشک - زن اولان خر آکیرن اشک یبان اشکی *T.* خر دشتی *P.* حمار الوحش - ناعل - Âne domestique حمار اهلی Le bât d'un âne حمارک سمری Bâter un âne مرکبه سمر اورمق Aller sur un âne خر سوار حماره راکباً رهیما اولمق - اولدرق روان اولمق – Figur. Un ignorant qui ne sait point les choses qu'il doit savoir *A.* حمار محض *P.* خر هیچندان *T.* اشک

ANÉANTIR. Réduire au néant *A.* اعادة الی العدم - اعدام *P.* نا بود کردن *T.* یوق ایتمک || Dieu n'a qu'à retirer sa main, pour anéantir toutes ses créatures باری تعالی حضرتلری جمیع مخلوقاتنک اعدامنی مراد ایدەجک اولور ایسه اوزرلرندن کفّ ید - اوزرلرندن ید اعانتنی سلب ایدر حمایت ایدر

Et détruire absolument *A.* محو - امحا - ازالة - افنا *P.* مضمحل یوق *T.* تباه کردن - هیچ کردن - نا بدید کردن - کردن ایتمک - وجودی قالدرمق || Il n'y a pas de fortune si élevée, qu'un revers ne puisse anéantir مرتبهٔ اقبال هر نقدر عالی اولسه یله بر کونه آفت فلکیه اصابتیله رهین جهانده بر پرتو - اضمحلال اولمق احتمالندن خالی دکلدر اقبال یوقدر که حتّی دستبرد روزگار نا سازکار ایله رهین محو وفنا اولمیه Les barbares ont anéanti l'Empire Romain - اقوام وحشیه رومیهٔ کبری دولتنی امحا وافنا ایلدیلر صحیفهٔ وجوددن حک وامحا ایتدردیلر - وجودینی قالدردیلر Anéantir une coutume بر عرف وعادتی محو ایتدرمک - بر عادتی ازاله - بر عرف وعادتک وجودینی قالدرمق بارگاه جناب - والغا ایتمک – On dit, S'anéantir devant Dieu افنای وجود ایتمک - باربده اختیار محویّت ایتمک L'Écriture dit: Jésus-Christ s'est anéanti lui-même حضرت عیسی خود بخود معدومیّت نفسی ارتکاب ایلدی

S'ANÉANTIR. Devenir presque rien *A.* انعدام - اضمحلال *P.* محو اولمق - هبا اولمق *T.* هیچ گشتن - تباه شدن - تباهیدن - یوق اولمق || Cet homme avait entassé de grands biens, et mis de grandes charges dans sa maison, mais tout cela s'est anéanti فلان کشی اموال وفیره ادّخار وخاندانته مناصب

جليله جليله بر خوردار اولمشيكن بونلرك جملەسى هباء ،
جليلە برمراد ـ منثور ودائرهٔ هستيدن دور ومهجور اولمشدر
وكامران اولمشيكن بونلرك مجموعى منعدم وتباه اولمشدر
محو اولمشدر ـ بى اثر ونشان اولمشدر ـ

ANÉANTI. A. مضمحل ـ محا ـ زايل ـ منعدم ـ معدوم P. نا
هيچ گشته ـ فنا پذير ـ تباه شده ـ تباهيده ـ نا بديد ـ نود
T. محو اولمش ـ وجودى قالقمش ـ هبا اولمش ـ يوق اولمش

ANÉANTISSEMENT. Réduction au néant A. انعدام ـ معدوميت
محو ـ P. نا بودى ـ تباهى T. يوق اولمقلق || L'anéantissement de toutes les créatures dépend de Dieu كافهٔ مخلوقاتك
بارى ـ محو وانعدامى بارى تعالينك يد قدرتنده در
تعالينك ارادهٔ صمدانيەسنه منوط اولان احوالدندر

Figur. Destruction d'un Empire, abaissement d'une fortune élevée A. اندراس ـ زوال P. برگشتگى حال T. بيقلمه || Cette famille est tombée dans l'anéantissement بو خاندان دوچار
برگشتگى وزوال اولمشدر La chute et l'anéantissement des trois premières monarchies اوّلكى اوچ عدد خاندان سلطنتك
انحطاط واندراسى Depuis l'anéantissement de sa fortune, il est tombé dans le dernier mépris قوّت ماليەسى رهين زوال
اولدیدنبرو حال كمال مذلّته گرفتار اولمشدر

ANECDOTE. Particularité secrète, qui avait été omise par les historiens précédents A. خبيئه pl. دقيقهٔ مختبا ـ خبايا P.
راز نشگفته ـ نكتهٔ نا گفته ـ نكتهٔ پنهان T. هنوز يقدسى
آچلمامش بر سرّ

ANÉMOMÈTRE. Instrument qui sert à mesurer la force du vent A. ميزان الرياح P. ترازوى باد T. يل ترازيسى

ANÉMONE. Plante A. شقايق النعمان P. گل بى فرمان
لالهٔ كوهى ـ لالهٔ دشتى ـ T. كلنجك جيچكى || Anémone double قاتمر يبانى كلنجك جيچكى simple يالن قات
كلنجك جيچكى

ÂNERIE. Grande ignorance de ce qu'on devait savoir A.
حماريت P. خرى T. اشككلك || Tout ce livre est plein d'ânerie
بو كتاب سر تا پا حماريتدن عبارتدر

ÂNESSE. La femelle de l'âne A. اتان pl. حماره ـ اتن pl
حماير P. خرماده T. ديشى اشك ـ قانجق اشك

ANET. Plante A. شبّت P. شويت ـ شويد T. دره اوتى
|| Huile d'anet دره اوتى ياغى ـ روغن شويت

ANÉVRISME. Terme de Médecine. Tumeur causée par la dilatation d'une artère A. نتوّ الشريان P. برجستگى رگ T
T. طمر قبارمسى ـ طمر طومالمسى

ANFRACTUEUX. Plein de détours et d'inégalités A. منعرج ـ
ـ اكرى بوكرى T. نا هموار ـ كج ومج P. كثير الانعراج
طولمبەسى چوق

ANFRACTUOSITÉ. Détours et inégalités A. انعراج pl. انعراجات
P. ناهموارى T. طولمبدلق ـ اكرى بوكريلك

En Anatomie, éminences ou cavités inégales dans la surface des os A. حنو pl. احنا P. نا در برابرى T. بوكريلك

ANGE. Créature purement spirituelle A. جنّ pl. جانّ ـ اجنّه
اخيار روحانيّوندن ـ جنّ خير Bon ange || روحانيّون pl. روحانى ـ
اشرار ـ جنّ شرّ Mauvais ange ارواح طيّبەدن برى ـ برى
ارواح خبيثەدن برى ـ روحانيّوندن برى Ange de lumière
اواح مظلمەدن ـ جنّ ظلام Ange de ténèbres ارواح نيّرەدن برى
برى La chute des anges هبوط اجنّى ـ Et généralement tous les esprits bienheureux qui composent la hiérarchie céleste A.
ملك pl. ملائكه P. سروش ـ فرشته T. ملك || Les anges environnent le trône de Dieu ملائكهٔ كرام خدمهٔ عرش
بربين ربّ العالميندر Les anges sont les ministres des volontés de Dieu ملائكهٔ عظام حملهٔ اوامر ربّانيّه در Les neuf choeurs des anges طبقات تسعهٔ ملائكه وفرشتگان Ange tutélaire A.
حافظون pl. حفظه pl. حافظ Ange gardien A. ملك موكّل للحماية
ملك موكّل للمحافظة ـ

ANGÉLIQUE. Qui appartient à l'ange A. ملكى P. سروشى
T. ملكلره مخصوص || Les esprits angéliques ارواح ملكيّه Les perfections angéliques كمالات ملكيّه ـ Il se dit figur., pour marquer une qualité excellente || Esprit angélique عقل ملكى
حسن ـ جمال ملكى المثال Une beauté angélique الصفات
صوت مليح ملكى الالحان Voix angélique ملك طلعت
Pureté angélique نزاهت ملكى الصفت

ANGÉLIQUE. Plante A. آنجليقا P. سنبل خطايى T. ملك اوتى
آنكليقا ـ || L'angélique parfume la bouche, et fortifie l'estomac
ملك اوتى تطييب رايحهٔ فم ايدر ومعدەيه تقويت ويرر

ANGINE. Maladie de la gorge A. علت الخناق P. درد
خناك T. بوغاز صيقلمەسى

ANGIOLOGIE. La partie de l'Anatomie que traite des vaisseaux A. بحث فى احوال الجوايف النفس

ANGIOTOMIE. Dissection des vaisseaux A. تشريح الجوايف

النفس

ANGLE. Ouverture de deux lignes qui se rencontrent *A.* زاویه pl. زوایا *P.* کوشه *T.* کوشه || Angle droit زاویهٔ قائمه aigu زاویهٔ حاده obtus زاویهٔ منفرجه saillant زاویهٔ خارجه rentrant زاویهٔ داخله Une figure de plusieurs angles شکل کثیر الزوایا Les angles d'un bataillon بر بطالیونک زاویه‌لری

ANGLEUX. Il se dit des noix dont la substance est tellement renfermée en de certains petits coins, qu'il est difficile de l'en tirer *A.* جوز ملزوز اللب *P.* کنکک *T.* چتین قوز

ANGOISSE. Grande affliction d'esprit *A.* ضجرت البال ـ کریت pl. کرب *P.* جکر خوری ـ تاسا *T.* تاسه || Être en angoisse ضجرت باله دوچار اولمق dans d'extrêmes angoisses, اقصای مراتب کریت وانضجاره dans des angoisses mortelles کرب جانکداز مورثة الهلاکه دوچار اولمق ـ کرفتار اولمق

Poires d'angoisse. On appelle ainsi, certaines poires si revêches au goût, qu'on a peine à les avaler *A.* کمثری بری *P.* بوغاز بوران آرمودی ـ احلاط *T.* کلوکیر

ANGUILLE. Poisson d'eau douce *A.* انقلیس ـ جری ـ صلور *P.* مار ماهی *T.* ییلان بالغی

ANGULAIRE. Qui a un angle *A.* ذو الزاویه *P.* کوشه‌دار *T.* کوشه‌لو || Figure angulaire شکل ذو زاویه Corps angulaire جرم ذو زاویه

Il se dit aussi, d'une artère qui passe au grand angle de l'oeil *A.* ناظر *P.* رک چشم *T.* کوز طمری

ANICROCHE. Difficulté, embarras *A.* معلاق الاشکال *P.* دشواری *T.* انکل || Il y a quelque anicroche dans cette affaire بو مصلحتده بر انکل وار در

ÂNIER. Celui qui conduit des ânes *A.* سایق الحمور ـ حمار *P.* خربان *T.* اشکجی

ANIL. Plante *A.* ورق النیل ـ وسمه *P.* کیاه نیل *T.* چوید اوتی

ANIMADVERSION. Improbation, correction en paroles seulement *A.* مؤاخذه ـ عتاب ـ لائمه ـ لوم *P.* نکوهش *T.* قندیش || Il a fait une friponnerie qui mérite animadversion سزاوار لوم اولدجق بر کونه حیله ارتکاب ایلدی Ce procédé mérite l'animadversion publique بو مثللر حرکت مستحق لوم وتعییب عامهٔ انامدر L'animadversion de la Cour دولت طرفندن اولان عتاب ومؤاخذه

ANIMAL. Être animé et sensible *A.* حیوان pl. حیوانات *P.* جانور *T.* جانوار || Animal terrestre حیوان بری Animal aquatique حیوان مائی ـ حیوان آبی Animal à quatre pieds *A.* ماشیه pl. مواشی *P.* حیوان چاربا *T.* درت آیاقلو حیوان Dieu a créé tous les animaux جناب خالق الکونین جمیع حیواناتی خلق وایجاد ایلدی Traité de la nature des animaux طبایع حیواناتی مشتمل بر قطعه مقاله L'homme est le plus noble des animaux انسان اشرف حیواناتدر

Il signifie aussi, une personne grossière *A.* بهیمه ـ کالبهیمه *P.* جانور بی ادراک *T.* اوکوز || Celui qui vous a dit cela est un animal بو کلامی سکا سویلیان بر جانور بی ادراکدر Ce n'est qu'un animal محض بهیمه‌در

Et qui appartient à l'animal *A.* حیوانی *P.* جانوری *T.* حیوانلغه مخصوص || Vie animale عیش حیوانی Les facultés animales قوای حیوانیه La partie animale, et la partie raisonnable جهت حیوانیه وجهت عقلیه

On appelle Règne animal, la classe des animaux موالید ثلثه‌دن اولان جنس حیوانات Et en Chimie, Huiles animales, celles qui ont été tirées des animaux *A.* ادهان الحیوانات

Animal, dans le langage de l'Écriture-Sainte, signifie, charnel, sensuel *A.* جسمانی

ANIMALCULE. Petit animal qu'on ne peut voir qu'à l'aide du microscope *A.* ذرة الهائمه pl. ذرات الهوام *P.* جانور خردیکک *T.* اوفاجق بوجک || Les animalcules de la semence نطفه‌ده اولان ذرات هوام

ANIMATION. L'union de l'ame au corps *A.* اتخاذ الروح *P.* جان پذیری *T.* جانلنمه || L'animation du foetus رحم مادرده دولکک جانلنمسی ـ جنینک اتخاذ روح ایلمسی

ANIMER. Mettre le principe de la vie dans un corps organisé *A.* احیا ـ ایداع الروح الحیوانی *P.* جان ـ جان بخشیدن ـ روح دادن ـ حیات دادن ـ مایهٔ *T.* جانلندرمق || Il y a dans les corps vivants un principe qui les anime اجسام ذوی الارواحده ایداع روح حیوانی ایدر بر مادهٔ حیات موجود در Dieu peut animer les pierres باری تعالی حضرتلری احیای احجاره قادر در ـ طاشلره جان ویرمکه قادر در

On dit, Animer quelqu'un de son esprit, pour dire, faire passer ses idées et ses sentimens dans son coeur *T.* فکر وضمیرینی فکرینی آخرکت عقلنه اشراب ـ آخر کمسندیه انفاذ ایتمک ایتدرمک On dit aussi, Le Zèle de Dieu anime cet homme

Il est animé d'un saint Zèle فلان كشى بى غيرت اللهـ تشجيع ايدر لبيب غيرت الهيّه درونندە مشتعل وفروزاندر

Animer, signifie aussi, encourager, exciter. V. ces mots.

Figur. Donner de l'action, de la vivacité *A.* تحريك الى العمل *P.* بكار راندن *T.* ايشه يورتدرمك — جانلندرمق || C'est un homme indolent que rien n'anime ذاتنده بغايت قابران بر آدم اولوب جانلندرەسنك بر درلو وجهى يوقدر — Et donner de la force à un ouvrage d'esprit *A.* اشراب الروح والقوّة *P.* روح دادن *T.* روح ويرمك — جانلندرمق || Il y a dans cet ouvrage quelques endroits qu'il faudrait animer بو تأليفده روح وقوّت ويرلمكه محتاج بعض محللر وار در C'est un orateur qui n'a point d'action, il n'anime point ce qu'il dit بو واعظك كلامنده روح وقوّت اولمديغندن تأثيرى يوقدر — On dit aussi, Animer la conversation *T.* صحبته حيات ويرمك Et qu'un sculpteur anime toutes ses figures هر تازه ايشلديكى صورته روح ويرر اويمه‌جيلردندر

Animer, signifie aussi, irriter, mettre en colère *A.* احداد — اغضاب *P.* بخشم آوردن *T.* طارلتمق

Animé. || Ils sont animés du même esprit جملەسى فكرواحد اوزرنده يكدل وجاندرلر Les deux parties contractantes également animées du désir de rétablir entre elles la bonne intelligence طرفين معاهدين بينهماده رابطهٔ حسن الفتى تجديد ايتمك آرزوسنده على التساوى يكدل وجان اولدقلرينه ميانده حسن رابطهٔ الفتك تجديد واعادەسى فكرى — بناءً قلوب جانبين معاهدينه على وجه التساوى اشراب روح اشتياق ورغبت ايلديكنه مبنى

ANIMOSITÉ. Sentiment vif de haine contre quelqu'un *A.* بغض — بغضا — غيظ *P.* كينه *T.* دشمنلك || Avoir une grande animosité contre quelqu'un بر كمسەنك آخر حقنده بغض وكينەسى درونده مايهٔ بغضا وكينه موجود وبر قرار اولمق — اولمق Agir par animosité غيظ وبغضايه مبنى عمل وحركت ايتمك Sans aucune animosité بغضا وكينه‌دن كليّاً عارى اولەرق

ANIS. Plante *A.* كمّون حلو — انيسون *P.* رازيانهٔ رومى *T.* آناسون || Semence d'anis *A.* حبّة الحلوا — بذر انيسون *P.* آناسون تخمى *T.* زنبان

ANKILOGLOSSE. Vice du filet de la langue *A.* سقامة الوترة اللسان *P.* رنج پيوند زبان *T.* ديل سكيرى علّتى || L'ankiloglosse cause une grande difficulté de parler وترة لسانك سقامتى تجمت لسانه سبب اولور

ANKILOSE. Privation de mouvement dans les articulations ou jointures *A.* عطلة الاوصال والمفاصل *P.* عطلماندگئ پيوند هاى *T.* اك واوبناق يرلرينك اوينامەمسى *T.* بدن

ANNAL. Qui ne dure qu'un an *A.* حولىّ المدّة *P.* يكساله *T.* بريللق || Il ne lui donna qu'une procuration annale فلانه حولىّ فلانى بربيل ايچون وكيل ايتدى — المدّه بروكالت ويردى

ANNALES. Histoire qui rapporte les événemens année par année *A.* تاريخ الوقايع *P.* وقايعنامه *T.* وقايع سنويّەسى — Il se dit souvent pour l'Histoire *A.* تاريخ — مشتمل اولان كتاب pl. تواريخ

ANNALISTE. Auteur d'annales *A.* محرّر الوقايع *P.* وقايع نويس *T.* واقعەلرى يازان || Les annalistes de France فرانسه وقايع نويسلرى

ANNEAU. Cercle qui sert à attacher quelque chose *A.* حلقه pl. حلقات *P.* جسر *T.* حلقه || Anneau de fer حلقهٔ آهنين — دمور حلقه

Il signifie aussi, bague *A.* خاتم pl. خواتيم *P.* انگشتر *T.* يوزك || Anneau d'or خاتم زرين — آلتون يوزك Il lui a mis un anneau au doigt پرمغنه بر خاتم طاقدى

Il se dit figur., des boucles formées par la frisure des cheveux *A.* جعد pl. جعود *P.* حلقه — شكن *T.* قيورم || Être frisé par anneaux صاچى حلقه حلقه قيورمق

ANNÉE. Espace de temps dont la durée est de douze mois *A.* عام pl. اعوام — حول pl. حوول — احوال — سنه pl. سنين *P.* سال *T.* ييل || L'année passée *A.* سنهٔ ماضيه — سنهٔ سابقه *P.* سال گذشته — پارسال — ديسال — عام اوّل *T.* كيچن ييل — بوندن اوّل اولان سنه — مقدّمكى سنه — بولدر L'année prochaine سنهٔ قريب الحلول L'année qui vient *A.* سنهٔ آتيه — سنهٔ آتى الحلول *P.* سال آينده *T.* كلهجك ييل Cette année اشبو سنهٔ مباركه Le cours des années مرور سنين واعوام D'année en année ييلدن ييله — سال بسال — سنه بسنه Donner en années ييللق ايله ويرمك — معاومةً ويرمك Les années passent vite سنين وايّام سريع المرور در Le commencement, le milieu, la fin de l'année سنەنك اوّلى ووسطى وآخرى — سنەنك اوائل واواسط واواخرى — On dit, Année lunaire سنهٔ قمريّه Année solaire سنهٔ شمسيّه Année astronomique سنهٔ نجوميّه Année civile سنهٔ زمانيّه || L'année civile est

de trois cent soixante cinq jours, et l'année astronomique, de trois cent soixante cinq jours, cinq heures, quarante-neuf minutes سنهٔ زمانیّه تمام اوچ یوز آلتمش بش کون وسنهٔ نجومیّه اوچ یوز آلتمش بش کون بش ساعت وقرق طقوز دقیقه‌دن عبارتدر

Année d'exercice. Celle où l'on exerce actuellement une charge que plusieurs officiers ont droit d'exercer l'un après l'autre *T.* نوبتی سنه‌سی || C'est son année d'exercice نوبتی سنه‌سیدر ou absolument, C'est son année, il est en année نوبتی سنه‌سنده در

Année de deuil *A.* ایام الحداد ـ عدّة الحداد *P.* سال ماتم *T.* یاس وقتی || Une veuve qui se remarie dans l'année de son deuil, perd son douaire مرتّد ارمله عدّت حدادک انقضاسندن مقدّم عقد نکاح ایده‌جک اولور ایسه زوج هالکندن آلدیغی صداقی ردّ ایتمک لازم کلور

Bonne année. Une année d'abondance *A.* سنة الخصب والرخا *P.* سال فیض وبرکت *T.* برکت سنه‌سی ـ بوللق سنه‌سی

Mauvaise année, une année où la récolte a été mauvaise *A.* سنة القحط والغلا ـ سنة جدبة *T.* قیتلق سنه‌سی On dit, Pleine année, année médiocre, demi-année, pour exprimer les différents degrés de la fécondité سنهٔ کاملة البرکه وسنهٔ معتدله وسنهٔ متوسّطه On dit aussi, qu'une terre vaut tant année commune, pour dire, en faisant compensation des mauvaises années avec les bonnes سنهٔ عادیه حسابیله شو مقدار محصول ویرور بر ارض ـ سنهٔ معتدله حسابیله

Année, se dit aussi du revenu d'une année *A.* واردات سنویّة ||Son fermier lui doit deux années مالتزمی ذمّتنده ایکی سنه‌لک واردات وار در

On dit, Les belles années, pour dire, les années de la jeunesse *A.* ایام الشباب ـ وقت الریعان الشباب *P.* هنکام تازکی *T.* کنجلک وقتلری

ANNELER. Boucler les cheveux *A.* تجعید *P.* خم کردن *T.* صاچی قیورمق

Annelé. *A.* مجعّد *P.* خم کرده ـ خم بخم *T.* قیورق ـ حالقه‌لنمش

ANNELURE. Frisure des cheveux *A.* جعودت *P.* خمیدکی *T.* قیورقلق

ANNEXE. Ce qui est uni à quelqu'autre bien *A.* مضاف pl. مضافات ـ ملحق pl. ملحقات || Les annexes d'une terre بر قطعه صیعه‌نک مضافات وملحقاتی

ANNEXER. Joindre, attacher *A.* الحاق ـ اضافة || Annexer un fief à une terre بر مالکانه‌یی بر چفتلکه الحاق ایتمک Il a annexé ce droit à sa terre متصرّف اولدیغی چفتلکه فلان عوائدی اضافه ایلدی

ANNIHILATION. Anéantissement. V. Annulation.

ANNIVERSAIRE. Qui revient le même jour chaque année *A.* متناوب کلّ سنة *P.* روز بهر سال آینده *T.* فلانک سنه‌سی || Fête anniversaire بهر سنه متجدّد ومتناوب اولان کونی Jour anniversaire de cet événement فلان حادثه‌نک یوم عید سنه‌سی کونی

ANNONCE. Avis par lequel on annonce quelque chose au public *A.* خبر *P.* پیام *T.* خبر || Annonce de livres à vendre صاتیله‌جق کتابلرک خبری

ANNONCER. Faire savoir une nouvelle à quelqu'un *A.* اخبار ـ انبا ـ انبا *P.* پیام آوردن *T.* خبر ویرمک || Annoncer une bonne nouvelle بر خبر خیری انبا ایتمک Il nous est venu annoncer le mariage d'un tel فلانک نکاحی مادّه‌سنی اخطار ایچون کلدی Il nous a annoncé la paix مصالحه‌یی طرفمزه اخبار ایلدی ـ On dit, Annoncer la parole de Dieu, pour dire, annoncer l'Évangile *T.* کلام الهی انبا واعلان ایتمک || Les prophètes ont annoncé l'arrivée du Messie انبیای عظام حضراتی ورود مسیحی انبا ایتمشلر در

Annoncé. *A.* مخبر ـ منبا *P.* پیام داده *T.* خبرویرلمش

ANNONCIATION. Le message de l'Ange Gabriel à la Vierge *A.* تبشیر حضرت جبرائیل الامین ـ La fête de l'annonciation *A.* یوم العید البشارة مریم

ANNOTATEUR. Celui qui fait des remarques *A.* محرّر الحواشی *P.* حاشیه نویس *T.* حاشیه یازان

ANNOTATION. Note sur le texte d'un auteur *A.* حاشیه pl. حواشی || Il a fait de belles annotations sur Aristote ارسطو ارسطو تألیفاتنی ـ تألیفنده کثیرة المنافع حاشیه‌لر یازدی بر وجه احسن تحشیه ایلدی

Il signifie, en termes de Pratique, l'état et inventaire des biens saisis sur un criminel *A.* دفتر الاموال المجرم *P.* انکارهٔ مال کنهکار *T.* صوچلونک مالی دفتری || On a fait l'annotation de ses biens اموالنک دفترینی ترتیب ایلدیلر

ANNOTER. Marquer l'état des biens saisis par autorité de Jus-

tice sur un criminel A. ثبت الاموال ـ تحریر الاموال المجرم المجرم P. مال گنهکاررا در انگاره نوشتن T. صوچلونك مالنی دفتر ایتمك || On a saisi et annoté ses biens اموالی ضبط اولنوب تحریر اولندی ـ اولنوب ثبت دفتر اولندی

ANNUEL. Qui dure un an. V. Annal. — Il se dit aussi de certaines choses qui reviennent tous les ans A. حولیّ ـ سنویّ P. هر ساله T. هر ییللق || Revenu annuel ایراد سنوی — Plantes annuelles. Les plantes qu'il faut semer tous les ans A. نباتات حولیّه P. نباتهای هر ساله T. هر ییل اکیلور اوتلر

En termes d'Astronomie, Mouvement annuel, c'est la révolution du soleil d'un point du Zodiaque au même point A. دورة حولیّة ـ دورة سنویّة || Le mouvement annuel se dit par opposition au mouvement diurne qui est de vingt-quatre heures شمسك دورهٔ حولیه‌سی تعبیری یکرمی درت ساعتدن عبارت اولان دورهٔ یومیّه تعبیرینه ضدّ اولدرق صرف اولنور

Droit annuel. Le droit que certains officiers payent au Roi chaque année T. سنوی میری عوائدی || Il n'a jamais payé le droit annuel سنوی میری عوائدینی وقتاً من الاوقات ادا ایتمش دکلدر

ANNUELLEMENT. Par chaque année A. سنةً بعد سنةٍ ـ سنویّاً P. سال بسال ـ سنه بسنه T. هر ییلده || On lui en paye annuellement tant سنه بسنه فلان کشی یه شو مقدار اقچه ادا اولنور

ANNUITÉ. Une sorte d'emprunt, par lequel le débiteur s'engage à faire annuellement, pendant un nombre d'années limitées, un paiement qui comprend la rente du capital, et un remboursement d'une partie, de sorte qu'au bout du temps indiqué, le débiteur est entièrement libéré بهر سنه اصل مال ومرابحه‌یه محسوباً مقدار معلوم اعطا اولندرق سنین معدودهٔ اولنمق ـ معیّنده تأدیه اولنمق شرطیله آلنان قرض اقچه شرطیله استدانه اولنان مبلغ

ANNULAIRE. Le quatrième doigt de la main A. بنصر P. انگشت بی نام T. آدسز پرمق

ANNULATION. L'action d'annuler A. الغا ـ ابطال ـ نسخ ـ لغو عن العمل P. بیعمل سازی P. بطالله

ANNULER. Rendre nul A. الغا ـ تنسیخ ـ ابطال P. بیعمل ساختن ـ عملمانده کردن T. بطاللمق || Annuler un testament بر وصیتنامه‌یی نسخ والغا ایتمك

ANNULÉ. A. ملغا ـ منسوخ ـ ملغا عن العمل P. بیعمل مانده T. بطاللنمش

ANOBLIR. Donner le titre de noble A. اعطاء المرتبة النجابة ـ احسان الشرافة ـ P. ارج بخشیدن T. شرافتلندرمك ـ شرافتلو قلمق V. Ennoblir.

ANOBLISSEMENT. Grâce du prince, par laquelle on est anobli A. اکتساب العنوان الشرافة ـ استحصال العنوان النجابة P. پذیرایی عنوان ارجمندی T. اصلزاده‌لك عنوانی شرافتلنمه ـ تحصیل ایتمه

ANODIN. Remède qui opère doucement A. دواء بلا وجع pl. ادویة بلا وجع P. دواء هیّن العمل ـ علاج بیدرد T. صزیسز علاج || Purgation anodine هیّن العمل بر مسهل Se purger avec des anodins دواء بیوجع استعمالیله تنقیهٔ ما فی البطن ایتمك

ANOMALE. Verbe qui ne suit pas la conjugaison ordinaire des autres verbes A. سماعیّ ـ غیر قیاسیّ P. بیرون از قیاس T. قاعده‌دن چیقمش

ANOMALIE. Irrégularité dans la conjugaison A. عدم القیاس

ÂNON. Le petit d'un âne A. جحش pl. جحاش ـ دوبل P. خرکرّه T. مرکب صوپاسی ـ اشك یاوریسی

ANONIME. Qui est sans nom A. معدوم الاسم ـ بلا اسم ـ مخفیّ الاسم P. بی نام T. آدی یوق ـ اسمی نا مسطور ـ اسمی نا مذکور || Auteur anonime اسمی نا مذکور بر مؤلّف Livre anonime مصنّفی اسمی مخفی بر قطعه کتاب Lettre anonime بلا اسم وامضا بر قطعه مکتوب L'anonime qui a traité cette matière بو ماده‌یی قلمه آلان اسمی نا مذکور کمسنه — On dit, Garder l'anonime, rester anonime, pour dire, ne se pas faire connaître pour l'auteur d'un ouvrage T. اسمنی اسمنی ذکر ایتمامك ـ مسکوت براقمق

ÂNONNER. Ne lire ou ne répondre qu'avec peine A. تغتغه P. کندئ لسان نمودن T. دغدغیلك ایتمك || Il y a deux ans que cet enfant va à l'école, et il ne fait encore qu'ânonner بو طفل ایکی سنه‌دنبرو مکتبده مداومت ایتمشیکن تغتغه‌دن خالی دکلدر

ÂNONNÉ. A. متغتغ P. کند لسان T. دندنی

ANSE. La partie de certains vases, par laquelle on les prend A. عروه pl. عروات ـ مقبض pl. مقابض P. سپاری T. صاب قوغه‌نك قولبی ـ عروة الدلو || L'anse du sceau قولب ـ

d'une marmite *A.* عروة القدر ـ شکیم القدر *P.* سپارئ دیگ *T.* تنجره‌نك قولپی

Et une espèce de golfe peu profond *A.* فرضة صغیرة ـ جهن *P.* شاخابچه *T.* کورفزجغز ـ کوچك کورفز

ANTAGONISTE. Adversaire *A.* خصم pl. خصوم ـ معارض pl. معارضین *P.* هماورد ـ هماویز *T.* خصم

ANTARCTIQUE. Qui est opposé au pôle arctique ou septentrional *A.* جنوبی || Pôle antarctique قطب جنوبی Les terres antarctiques قطب جنوبی سمتنده کائن اقطار واراضی Cercle polaire antarctique دائرهٔ قطب جنوبی

ANTÉCÉDENT. Qui est auparavant *A.* ماضی ـ سابق *P.* گذشته *T.* مقدمکی ـ کیچن || Les actes antécédents سندات سابقه Les procédures antécédentes دعاوئ ماضیه

En termes de Grammaire, il se dit des noms et pronoms qui précèdent et régissent le relatif Qui *A.* مضاف الیه

En termes de Logique, c'est la première partie d'un argument, dont on tire une conséquence *A.* قضیّهٔ ملزومه || Je vous accorde l'antécédent, mais je vous nie la conséquence سرد ایلدیککك کلامده قضیّهٔ ملزومه‌یی تسلیم واقرار وقضیّهٔ لازمه‌یی ردّ وانکار ایدرم

ANTECHRIST. On appelle ainsi un séducteur qui viendra à la fin du monde pour corrompre les fidèles *A.* مسیح دجّال ـ دجّال ـ عدوّ عیسی || Le temps de la venue de l'antechrist est incertain دجّالك ظهوری وقتی نا معلومدر

ANTENNE. Longue vergue qui sert à soutenir les voiles *A.* صاری pl. صواری ـ صاری حامل الشراع *P.* تیر بادباندار کشتی *T.* آندنه دیرکی

ANTÉPÉNULTIÈME. Qui précède immédiatement la pénultième *A.* ما قبل قبل الآخر || Dans l'antépénultième ligne قبل الآخرك ما قبلی اولان سطرده

ANTÉRIEUR. Qui précède *A.* مقدّم ـ اقدم *P.* پیشین ـ پیشترین *T.* ایلرو ـ اوك || La partie antérieure d'un vaisseau *A.* صدر السفینه ـ مقدّم السفینه *P.* طرف پیشین کشتی *T.* کمینك اوك طرفی Les parties antérieures d'un corps جسمك اجزاء مقدّمه‌سی Époque antérieure تاریخ مقدّم Un fait antérieur مقدّم وقوعه کلمش بر حال ـ مادّهٔ مقدّم الوقوع Ce contrat est antérieur à l'autre بو حجّت دیگرندن اقدمدر ـ دیگر حجّتك تاریخندن مقدّمدر

ANTÉRIEUREMENT. Précédemment *A.* فی ـ قبل ذا ـ مقدّما زمان المتقدّم *P.* پیش ازین ـ پیشترین وقت *T.* بوندن اوّل ـ بوندن ایلرو ـ بوندن اقدم || Cette dette a été contractée antérieurement à la vôtre بودینك مقاوله‌سی سنککیدن سنك ایله اولان مقاوله‌دن اوّل منعقد ـ مقدّم عقد اولنمشدر اولمشدر

ANTÉRIORITÉ. Priorité de temps *A.* تقدّم ـ تقدّم الزمان ـ تقدّم الوقت *P.* پیشینی هنگام *T.* ایلرولك || Antériorité d'hypothèque ترهینك تقدّم زمانی Antériorité de date تقدّم تاریخ Antériorité d'une demande مطلبك تقدّم وقتی

ANTHOLOGIE. Recueil de petites pièces de poésies choisies *A.* منتخبات الاشعار

ANTHRAX, ou CHARBON. Espèce de bubon très-enflammé *A.* نار فارسی ـ جمرة *P.* آتش پارسی ـ آتشپاره *T.* یانی قره

ANTHROPOLOGIE. Figure par laquelle on attribue à Dieu des actions, des affections humaines *A.* اسناد الصفة المخلوق الی الخالق

ANTHROPOMORPHISME. Doctrine de ceux qui atttribuent à Dieu une figure humaine *A.* مذهب المسندین الصفة المخلوق الی الخالق

ANTHROPOPHAGE. Homme qui mange de la chair humaine *A.* آکل اللحم البشر pl. اکلة اللحم البشر *P.* مردمخوار *T.* آدم اتی ییجی

ANTICHAMBRE. Celle des pièces d'un appartement qui est immédiatement avant la chambre *A.* حجرة خارجیّة ـ مقدّم البیت *P.* پایگاه خانه *T.* دیش اوطه || Il y a dans cet appartement antichambre, chambre et cabinet بو دائره بر دیش اوطه‌سی وبر خلوت اوطه‌سنی مشتملدر Attendre dans l'antichambre دیش اوطه‌ده متوقّف ـ دیش اوطه‌ده منتظرا توقّف ایتمك مقام انتظار اولمق

ANTICIPATION. Action par laquelle on prend, on présente quelque chose d'avance *A.* استقدام الوقت *P.* پیشینی وقت *T.* وقتندن ایلرولك || L'anticipation d'un paiement تأدیه‌نك قبل حلول الوقت اقچه‌نك اداسی ـ استقدام وقت معیّنی

Il se dit en termes de Finance, Des expédiens auxquels ont recours les administrateurs, pour se procurer des fonds d'avance par des espèces d'emprunts, hypothéqués sur des parties du revenu public qui ne sont pas encore reçues *A.* تحصیل المال

تحصیل مال پیش از حلول وقت *P.* علی وجه التداخل وقتندن اوّل علی الحساب اقچه آلمه *T.* || Les anticipations sont ordinairement des emprunts très-onéreux علی وجه التداخل تحصیل اولنان اموال دیون ثاقلهٔ طاقتگداز عدادندن معدود در

Il signifie aussi, usurpation faite sur les droits, sur le bien d'autrui *A.* دخل ـ تعرّض pl. تعرّضات ـ تجاوز pl. تجاوزات ـ تعدّی pl. تعدّیات *P.* دستدرازی *T.* صارقنتلیق || C'est une anticipation sur mes droits, sur mes terres بو مثللو حرکت تجاوز وتعدّی ـ بنم حقوقمه وملکمه محض دخل وتعرّضدر قبیلندندر

En Rhétorique, c'est une figure par laquelle l'orateur réfute d'avance ce qui peut lui être objecté *A.* جواب متقدّم الی اعتراضات المقدّرة

Par anticipation. Par avance *A.* قبل حلول الوقت *P.* پیش از وقت مردن *T.* وقتندن مقدّم || Il s'en est emparé par anticipation قبل حلول الوقت ضبطنه مبادرت ایلدی

ANTICIPER. Prévenir le temps *A.* تقدیم الوقت *P.* پیش از وقت بکار آوردن *T.* وقتندن ایلرو ایشلمک || Le terme n'était pas échu, il a anticipé le paiement وعدهسی حلول ایتمش دکل ایکن استقدام وقت ایله اقچه‌یی ادا ایلدی اقچه‌نک قبل الوقت اداسنه مسارعت ایتدی Anticiper le temps, le jour وقتندن ـ وقتی وکونی تقدیم ایتمک وکوننده ایلرو ایتمک

Anticiper sur ses revenus. C'est les recevoir, les dépenser en avance *T.* ایرادی علی وجه التداخل اخذ واستهلاک ایتمک Anticiper sur les temps. C'est raconter l'histoire d'un événement avant son époque *T.* کیفیّت احوالی تقدیم تواریخ واوقات ایله نقل ایتمک

Anticiper, signifie aussi, usurper sur autrui *A.* دخل وتعرض صارقنتیلق ایتمک *T.* دستدرازی نمودن *P.* ایصال التعدّیات ـ

Anticipé. *A.* متقدّم الوقت *P.* پیش از وقت بکار آورده *T.* وقتندن ایلرو ایشلنمش ـ On dit, Joie anticipée, pour dire, une joie qu'on a, dans la vue d'un bien qui n'est pas encore arrivé *A.* وقتندن اوّل سوینمه *T.* شادمانیٔ بیهنگام *P.* مراح قبل الوقت

ANTIDATE. Date mise faussement à une lettre, à un acte *A.* عدم الصحّة التاریخ ـ خلف التاریخ *P.* نا درستیٔ تاریخ *T.* تاریخک طوغری اولمامسی || On a prouvé l'antidate de cet acte بو سندده اولان تاریخک عدم صحّتی اثبات اولندی

ANTIDATER. Dater un acte d'un jour antérieur à celui où il a été fait *A.* وضع التاریخ الکاذب ـ وضع التاریخ المقدّم *P.* تاریخ نا درست نهادن ـ تاریخ مقدّم نهادن *T.* مقدّم تاریخ قویمق ـ یلان تاریخ قویمق

Antidaté. *A.* مورّخ بتاریخ الکاذب ـ مورّخ بتاریخ المقدّم *P.* نوشته نا درست *T.* بتاریخ یازلمش ـ مقدّم تاریخ ایله مورّخ سند ومکتوب || Acte, lettre antidatée تاریخ مقدّم ایله مورّخ سند ومکتوب

ANTIDOTE. Contre-poison *A.* قاطع السمّ ـ مقاوم السمّ *P.* پادزهر ـ زهردارو ـ تریاق *T.* زهری ـ اغویی کسیجی || Puissant antidote قوی التأثیر اولان دوای قاطع السمّ کسیجی || La thériaque est un antidote contre la peste, contre la piqûre des serpens تریاق معجونی وبانک ولسع حیاتک سمّیتنه دوای مقاومدر

ANTIFÉBRILE. Remède contre la fièvre *A.* مقاوم الحمّا *P.* تب گریز *T.* ایصتمه کسیجی

ANTILOGIE. Contradiction *A.* تناقض *P.* خلافنماییٔ میانهٔ دو سخن *T.* سوزلرک بری بریله اویغونسزلغی

ANTILOPE. Animal *A.* ثیتل *T.* یبان اوکوزی

ANTIMOINE. Sorte de demi-métal *A.* اثمد ـ حجر الکحل ـ دمور ـ سرمه طاشی *T.* سنگ سرمه ـ راسخت *P.* لاصف ـ بوزان طاشی ـ راستق || L'usage de l'antimoine a trouvé des adversaires کحلک استعمالی خصوصنده معارضلر ظهور ایلدی

ANTINOMIE. Contradiction entre deux lois *A.* تناقض بین الحکمین ـ تضادّ بین الحکمین *P.* خلافنماییٔ میانهٔ دو قانون *T.* ایکی احکام بیننده اولان تناقض

ANTIPATHIE. Répugnance naturelle qu'on a pour quelque chose *A.* منافرت طبیعیّة ـ ابائت الطبع ـ ابائت النفس *P.* آزیغ مادرزاد ـ طبیعی *T.* ذاتی ایکرنش || Antipathie invincible بوجه من الوجوه دفعی ممکن اولمیان ابائت طبع || Secrète antipathie درونده مضمر اولان منافرت طبیعیّه Il y a de l'antipathie entre ces deux personnages بو ایکی ذاتلرک بیننده منافرت طبیعیّه واردر Avoir de l'antipathie pour la lecture برکمسنه‌نک مطالعهٔ کتب خصوصنده ابائت طبعی اولمق

ANTIPATHIQUE. Qui tient à l'antipathie *A.* ذو ابائة الطبع *P.* آزیغ آلود *T.* ایکرنشلو || Ces deux personnes-là ont des

humeurs antipathiques بو ایکی ذاتک مزاجی یکدیگری حقنده اباثت ومنافرت ایله مجبولدر

ANTIPÉRISTALTIQUE. V. Péristaltique.

ANTIPÉRISTASE. Action de deux qualités contraires, dont l'une augmente la force de l'autre *A.* عمل الحالتین المتضادتین || Les Péripaticiens disent que c'est par antipéristase que le feu est plus ardent l'hiver qu'en été حکمای مشائیونک قولنجه کوره حرارت نارک موسم شتاده وقت صیفدن زیاده اشتدادی حالتین متضادتینک عملی تقریبیله اولور

ANTIPESTILENTIEL. Bon contre la peste *A.* مقاوم الوبا *P.* وبا دارو *T.* طاعون علاجی

ANTIPHRASE. Figure par laquelle on emploie un mot, ou une façon de parler, dans un sens contraire à sa véritable signification *A.* تعبیر بالعکس || Cela est dit par antiphrase بو معنا تعبیر بالعکس ایله افاده اولندی

ANTIPODE. Qui habite dans un endroit de la terre, diamétralement opposé à un autre *A.* اهالی السمت القدم || Ces peuples sont nos antipodes اشبو اسم واقوام بزم سمت قدممز اولان اهالیدندر — Il se dit aussi des lieux par extension || Tel pays est l'antipode de tel autre فلان مملکت فلان مملکتک سمت قدمیدر ـ مملکتک سمت قدمنده کائندر

ANTIQUAILLE. Certaines choses de peu de valeur, comme de vieux meubles *A.* معوزة pl. معاوز ـ خدافل *P.* چیزهای ژنده *T.* اسکی بوسکی شیلر || Tous ces meubles-là sont des antiquailles اشبو اثاث بیتک مجموعی خدافل ومعاوز مقولهسیدر

ANTIQUAIRE. Savant dans la connaissance des monumens antiques *A.* علماء الآثار المتقدمین pl. عالم الآثار المتقدمین *P.* دانای آثار دیرین *T.* اسکی زمان شیلرندن آگلر || Tous les antiquaires conviennent que cette médaille est fausse بو عتیق سکهنک ساخته اولدیغنه علمای آثار متقدمینک جملهسی متفق الکلامدرلر

ANTIQUE. Fort ancien *A.* قدیم *P.* دیرین *T.* اسکی ـ اسکی زمانکی || Les monumens antiques آثار قدیمه Monnaie antique درهم قدیم ـ اسکی زمان سکهسی Palais antique عمارت اول زمان ـ اسکی زمان بناسی ـ سرای دیرین ـ قدیمه بناسی La simplicité des moeurs antiques اخلاق وآداب قدیمهنک تصنعدن برائتی ـ سادهلکی

Il se dit aussi des personnes avancées en âge *A.* بلی الوجود || کچمش ـ یاشنی آلمش *T.* گذشته سال ـ فرسوده سال *P.* Il est un peu antique ازجق کچمش ـ جزئیجه بلی الوجود در Il a l'air antique آدمک سیماسنده یاشنی آلمش آدمدر ـ برحسن گذشته در C'est une beauté antique صورتی وار در اثر — Et de ce qui vient des anciens *A.* کچمش بر کوزللکدر || اسکی زمان شیئی *T.* کار قدیم *P.* عمل قدیم ـ قدیم Étudier l'antique کار قدیم ـ آثار قدیمهیی مطالعه ایتمک Copier l'antique آثار قدیمهنک اولان شیلره امعان نظر ایتمک اورنکنی آلمق

À L'ANTIQUE. À la manière antique *A.* علی طور القدما *P.* اول زمان طرزنده ـ اسکی زمان طورنده *T.* برسم دیرین

ANTIQUITÉ. Ancienneté *A.* قدم الزمان ـ قدم *P.* دیرینی *T.* اسکیلک || Temple vénérable par son antiquité قدم زمانی تقریبیله سزاوار اعتبار اولان عبادتخانه Cette maison est illustre par sa noblesse et par son antiquité بو خاندان کرک بوخاندان ـ اصالتی وکرک قدم زمانی تقریبیله ذیشاندر L'antiquité des temps ذاتا وزمانا حائز نصاب مجد وشرفدر قدم ازمان وادوار — Il se dit aussi de tous ceux qui ont véeu dans les siècles fort éloignés du nôtre *A.* ازمان قدیمه *P.* اوقات پیشینه *T.* اسکی زمانلر || Les héros de l'antiquité ازمان قدیمه قهرمانلری — Et des choses qui nous restent de l'antiquité *A.* اثر قدیم pl. آثار قدیمة *P.* یادکار پیشین *T.* اسکی زماندن قالمش شی

ANTISCORBUTIQUE. Propre à guérir le scorbut *T.* مقاوم مقاوم اسقوربط || Remède antiscorbutique اسقوربط اولان دوا

ANTISEPTIQUE. Propre à arrêter le progrès de la gangrène *A.* دافع العفونة || Remède antiseptique دافع عفونت اولان دوا Un puissant antiseptique دافع العفونة اولان بر دوای قوی التأثیر

ANTITHÈSE. Figure de Rhétorique, par laquelle on oppose dans une même période des choses contraires les unes aux autres *A.* صنعة التقابل الاضداد || Les antithèses dans cet auteur sont très-fréquentes بو تألیفده صنعت تقابل اضدادک کثرتی مبالغه اوزره در

ANTIVÉNÉRIEN. Propre à guérir les maux vénériens *A.* دافع الداء افرنجی *T.* فرنکی علتی علاجی

ANTIVERMINEUX. Propre à combattre les vers *A.* دافع الصغار *P.* کرمگریز *T.* صوغلجان علاجی

ANTONOMASE. Figure de Rhétorique, qui met un nom appellatif, ou une périphrase au lieu du nom propre *A.* تسمية بالتغليب || On dit par antonomase L'apôtre, pour dire, Saint-Paul حضرت پاولوسه علی وجه التغليب الحواری ديرلر حضرت پاولوس تغليباً حواری اسميله تسميه اولنور

ANTRE. Grotte faite par la nature *A.* كهف pl. كهوف — مغاره pl. مغارات *P.* غار — اكنان *T.* مغاره — غار || Antre obscur قره‌كو مغاره — غار تاريك — مغارهٔ مظلمه Se cacher dans un antre مغاره ايچنده اختفا ايتمك — كيزلنمك Antre profond مغارهٔ بعيد الغور

Et lieu où se retirent les bêtes féroces *A.* جحر pl. اجحار *P.* سمج شير — *T.* اين سمج || L'antre du lion جحر اسد آرسلان اينى

s'ANUITER. S'exposer à être surpris en chemin par la nuit *A.* اليال فى السفر *P.* در راه گرفتار تاريكئ شب شدن *T.* يولده كيجه‌يه طوتلمق || Si vous m'en croyez, ne vous anuitez pas بكا اعتمادك وار ايسه اليال فى السفردن حذر يولده كيجه‌يه طوتلمه — ايله

ANUS. L'extrémité de l'intestin nommé Rectum, qui se rétrécit et se termine par un orifice plissé *A.* انجيرهٔ سرم *P.* كوت دليكى — مقعد *T.* اندرونى باغرسغك اوچ حلقه‌سى || Avoir une fistule à l'anus مقعدك اوچ حلقه‌سنده ناسور پيدا اولمق

ANXIÉTÉ. Peine et embarras d'esprit *A.* قلق — بلبال — بلبال *P.* اضطراب — البال *T.* پيچ وتاب درون كوكل صقنديسى || Son mal est accompagné de grandes anxiétés علتى عوارض اكيدهٔ قلق واضطرابه مقارندر

AORISTE. On appelle ainsi le prétérit indéfini *A.* فعل ماضى

AORTE. Artère qui part du coeur *A.* ابهر — اورطه *P.* شاه‌رك *T.* شاه طمرى

AOÛT. Le huitième mois de l'année *A.* آب *P.* شهر آب *T.* آغوستوس آيى — ماه آغوستوس || Le premier jour d'août آغوستوسك ابتداكى كونى La mi-août منتصف آغوستوس

APAISER. Calmer *A.* تسكين — ايقاع السكونة *P.* آراميدن *T.* دينكلندرمك — بصدرمق — تبس ايتمك || Apaiser Dieu غضب وسخط تسكين ايتمك Apaiser le Roi بارى‌يى تسكين ايتمك Cet enfant ne cesse de crier, apaisez-le بو معصوم فريادن خالى دكلدر تسكيننه سعى ايلد

Apaiser les flots امواج بحره ايقاع سكونت ايتمك Apaiser les troubles d'un État ملكى تسكين ايتمك — اختلال درون ملكده زبانه كش اشتعال اولان آتش شورش واختلالى اخماد وتسكين ايتمك Apaiser une sédition ظهوره كلان حالت بغى وطغيانى دفع وتسكين ايتمك Apaiser une querelle نزاع وغوغايى تبس ايتمك — بصدرمق — تسكين ايتمك Apaiser les murmures قيل وقالى دفع وتسكين ايتمك — بصدرمق Apaiser la douleur وجعى تسكين وتعديل ايتمك Sa fièvre est un peu apaisée حماسى نوعما سكونتپذير اولمشدر — جزئيجه كسب سكونت ايلدى

S'APAISER. *A.* كسب السكونة *P.* آرام پذيرفتن *T.* بصلمق — سكونت بولمق — تبس اولمق — ديكلمك — ديكلمكده || L'orage s'apaise ظهور ايدن بوره كسب سكونت ايتمكده در شدت روزكار كسب سكونت ايتمكده در Le vent s'apaise شدت نار سكونتپذير اولدقده Le feu s'étant apaisé آتش دينكلمكه يوز طوتدقده — بصلدقده Sa douleur commence à s'apaiser وجعى كسب سكونت ايتمكده در — سكونته يوز طوتدى

APANAGE. Terres données par un Souverain à ses puînés *A.* خاص pl. خواص || Donner une terre en apanage بر ارضى خاص اولمق اوزره ويرمك Les apanages des Enfans de France sont réversibles à la Couronne, au défaut d'hoirs mâles فرانسه شهزاده‌لرينه ويريلان خاصلر اولاد ذكور فالمديغى صورتده خزينهٔ همايونه اعاده قلنور — On dit figur. Les infirmités sont l'apanage de la nature humaine, pour dire, qu'elles en sont la suite علل واسقام طبيعت بشريه‌نك ملك خاصيدر

APANAGER. Donner en apanage *A.* احسان — اصحاب الخاص *P.* خاص دادن *T.* خاص ويرمك || Le Roi a apanagé tous ses puînés پادشاه كوچك برادرلرينك جملسنه خاص ويردى

APANAGÉ. *A.* صاحب الخاص *P.* خاصدار *T.* خاصلو || Il a été apanagé du Duché de... فلان دوقلق تصرفيله خاص صاحبى اولمشدر

APATHIE. État d'une âme qui n'est susceptible d'aucune émotion *A.* جمود النفس *P.* دل مرده دلى *T.* قابران فسردگئ دل — خويلولق || Les Stoïciens voulaient que leur sage fût dans une entière apathie رواقيون كندو حكمالرينك كلى مرتبه جمود نفس ايله مجبوليتلرينى استرلر ايمش

APATHIQUE. Qui est insensible à tout *A.* جامد النفس - *P.* فسرده دل - مرده دل *T.* قابران خوبلو || Un homme apathique n'est touché de rien جمود نفس ایله مجبول اولان کشی هیچ بر شیدن متأثر اولمز

APENS. V. Guet-Apens.

APERCEVABLE. Qui peut être aperçu *A.* ممکن التشخیص - ممکن الفرق *P.* دیدنی *T.* سچیلور || Il y a des corps qui ne sont point apercevables sans microscope بعض اجرام خرده بین ایله باقلمینجه ممکن التشخیص دکلدر

APERCEVANCE. Faculté d'apercevoir *A.* قوّة النظر *P.* یارای دیدار *T.* کورمک قوّتی

APERCEVOIR. Découvrir *A.* کشف - تشخیص *P.* دیدن - چشم رسانیدن *T.* سچمک - سزمک || En passant par une telle rue, il aperçut celui qu'il cherchait فلان زوقاقدن مرور ایدر ایکن آرەدیغی آدمی کشف وتشخیص ایلدی Nous vous avons aperçu de loin سنی دوردن فرق وتشخیص ایلدک - چشمگذارمز اولمشدک - دوردن چشم رسمز اولمشدک - ایراقدن سزدک - سنی ایراقدن سچمشز

S'APERCEVOIR. *A.* استشعار *P.* فهمیدن *T.* سزمک - آکلامق || Il s'est aperçu du piége qu'on lui tendait قوردقلری دام سزدی - حیله‌یی کشف واستشعار ایلدی Il y a long temps que je me suis aperçu qu'il n'est pas de mes amis دوستم اولمدیغنی مدّت مدیده‌دن برو کشف واستشعار ایلدم - سزمشیدم Il cache si bien son dessein, qu'il est difficile de s'en apercevoir مرامنی اول قدر کتم واخفا ایدر که سزلمسی آکلاشلمسی کوجدر - مشکلدر

APERÇU. *A.* مشخّص - منکشف *P.* دیده - چشم رسانیده *T.* سچلمش - Il est aussi substantif, et signifie, un exposé sommaire *A.* خلاصه Et une première vue non approfondie sur un objet *A.* لایحه pl. لوایح - علم اجمالی || Ce que je vous dis là n'est qu'un aperçu دیدیکم کلام انجق بر لایحه در Je n'ai pour cet objet qu'un aperçu بو بابده اجمالی بر کونه علمم وار در Cet homme a quelquefois des aperçus fort heureux بو آدمک فکرینده سنوح ایدن لوایح بعضاً مقارن صوابدر - En en parlant de comptes, une estimation au premier coup d'oeil *A.* تخمین مختصری - تقدیر مختصری || Par aperçu, cela monte à tant تخمین مختصری اولدرق شو مقداره بالغ اولور

APÉRITIF. Qui facilite les sécrétions et les déjections *A.* مفتّح pl. مفتّحات || Remède laxatif et apéritif دوای مزلق ومفتّح Les apéritifs poussent ordinairement par les urines مفتّحات عادتا ادرار طریقیله دافعدر

APETISSEMENT. Diminution *A.* تصاغر *P.* خردگی *T.* کوچکلنمه || L'apetissement qui parait dans les objets éloignés صور متباعده‌ده ایراقلشمش نسنه‌لرده کورینن - مشهود اولان حالت تصاغر کوچکلنمه حالتی

APETISSER. Rendre petit *A.* تصغیر *P.* خرده ساختن *T.* کوچکلتمک || Cette figure est trop grande, il la faut apetisser بو تصویر بغایت عظیم الحجم اولدیغندن تصغیر اولنمغه محتاجدر

Et devenir plus petit *A.* کسب القصارة - تقصّر *P.* کوتهیدن *T.* قصه‌لمق || Après le solstice d'été, les jours apetissent انقلاب صیفیدنصکره نهارک تقصّری درکار در Une étoffe qui s'apetisse à l'eau صوده کسب قصارت ایدر ثوب

APETISSÉ. *A.* مقصّر *A.* مصغّر *P.* خرده گشته *T.* کوچکلنمش *P.* کوتهیده *T.* قصه‌لنمش

APHÉLIE. Le point de l'orbite d'une planète dans sa plus grande distance du soleil *A.* اقصی البعد عن الشمس *P.* منزل امکاج از خورشید *T.* کونشدن اک یوکسک کرته || L'aphélie de la terre جرم ارضک سمت شمسدن درجهٔ اوج قصواده بولنمسی

APHÉRÈSE. Figure de diction par laquelle on retranche quelque chose au commencement d'un mot *A.* حذف

APHONIE. Extinction de voix causée par une maladie *A.* بکم - بکامت - انقطاع الصوت *P.* بی صدایی - دمبستگی *T.* سسک کسلمسی

APHORISME. Maxime énoncée en peu de mots *A.* حدیث pl. احادیث || Aphorisme d'Hippocrate حدیث حکیم بقراط - حدیث بقراطی Aphorismes de Jurisprudence احادیث فقهیّة

APHRONITRE C'est une sorte d'essence de nitre *A.* زبد الشورج *P.* کف شوره *T.* کهرجله کپوکی

APITOYER. Affecter de pitié *A.* تحریک - ترقیق القلب - تهییج العرق الشفقة - الحنان *P.* شفقت انگیختن *T.* مرحمته کتورمک || Rien ne peut l'apitoyer sur mon sort پریشانی حالم خصوصنده عرق رقت وشفقتی بر وجهله تهییج اولنمق ممکن دکلدر

S'APITOYER. *A.* تحنّن - تشفّق - ترحّم *P.* مهربانی نمودن

شفقت نمودن - T. اسركمك - مرحمت ايتمك || S'apitoyer sur les malheurs de quelqu'un بر كمسه نڭ دوچار اولديغى مصايب وآفاته مرحمت ايتمك

APLANIR. Rendre uni ce qui était inégal A. تسوية - تسطيح - P. تودى - هموار كردن - يكسان ساختن T. دوزلتمك || Aplanir des allées dans un jardin باغچه نڭ يوللرينى دوزلتمك - تسويه وتسطيح ايتمك Aplanir une montagne جبلى تسويه وتسطيح ايتمك - On dit figur. Aplanir les obstacles, les difficultés A. تسوية - تسوية المحال بدفع المعترضات والموانع بازالة العوايق P. المحال دوانع بر طرف كردن T. عوايق انكللرى كيدرمك || On a aplani tous les obstacles ومعترضاتڭ جملەسى ازاله اولندرق تسويهٔ حال اولندى

APLANI. A. مسوّا - مسطح P. هموارى پذير - يكسان شده T. دوزلنمش

APLANISSEMENT. L'action d'aplanir, ou le résultat de cette action A. تسوية - تسوّى - تسطيح - تسطّح - تودّو - ابتطاء P. هموار سازى - برابر سازى T. دوزلتمه - برابرلشمه - Figur. A. تسوّى المحال باندفاع العوايق || L'aplanissement de ces difficultés est impossible بو مقوله صعوبتلرڭ اندفاعيله تسوّئ حال اولنمق امر محالدر

APLATIR. Rendre plat A. تفطيح - تصفيح P. پهن كردن - بخچيدن T. يصّى قلق - يصّيلتمق || Cette surface est trop bombée, il faut l'aplatir بو طرفده روى زمين بغايت مسنّم يركڭ يوزى زيادەسيله اولديغندن نوعمّا تصفيحه محتاجدر اوركجلو اولديغندن آزەجق يصّيلنمغه محتاجدر

APLATI. A. مصفّح - مفطّح P. بخچيده - پهن T. يصّم - يصّيلنمش || La terre est aplatie vers les pôles ارضڭ شكلى ايكى قطبلرڭ قربنده مصفحدر - يصّمدر

APLATISSEMENT. L'action d'aplatir, ou le résultat de cette action A. تصفّح P. پهن پذيرى T. يصّيلنمه || L'aplatissement d'une boule de cire بال مومى يوارلغنڭ يصّيلنمەسى L'aplatissement de la terre A. صفحيّت الارض P. پهنايئى زمين T. يركڭ يصّملغى

APLOMB. Il sert à désigner la situation verticale et perpendiculaire à l'horizon A. قائم مستوزياً P. راست استاده T. ديم ديك || Ce mur tient bien son aplomb بو ديوار تمام مستوزياً قائمدر Ce mur, cette ligne est d'aplomb بو ديوار وبو خط مستوزياً قائمدر - On dit figur., qu'un homme a de l'aplomb dans sa conduite, dans son caractère, pour dire, qu'il a de la tenue, de la suite فلان كشينڭ وضع وحركتنده وصفت وسيرتنده قوام ورابطه وار در

APOCALYPSE. Révélation A. وحى || Le livre de l'apocalypse كتاب الوحى حضرت يوحنّا

APOCOPE. Retranchement de quelque chose à la fin d'un mot A. حذف الحرف الآخر - اسقاط الحرف الآخر

APOCRYPHE. Livre que l'Église ne reçoit pas pour canonique A. كتاب مردود - كتاب غير معتبر P. كتاب نا مقبول T. اعتبار اولنمامش كتاب

Il se dit aussi en parlant des historiens et des histoires dont l'autorité est suspecte A. مظنون - مشتبه P. گمان آلود T. شبهه لو || Auteur apocryphe مظنون بر مؤلف Livre apocryphe كتاب مظنون Nouvelle apocryphe خبر مظنون

APODICTIQUE. Démonstratif A. مثبت P. اثباتساز T. اثبات ايديجى

APOGÉE. Le point où une planète se trouve à sa plus grande distance de la terre A. اوج P. امگاج - اوك || L'apogée de la lune قمرڭ نقطهٔ اوجى - Figur. || Sa fortune est à son apogée اختر - كوكب بخت واقبالى متصاعد اوج اعلا در بختيارى واقبالى رسيدهٔ اوج اعلا در

APOGRAPHE. Copie d'un original A. نسخة ثانية P. صورت T. صورت

APOLOGÉTIQUE. Qui contient une apologie A. نافى الاتهام - متضمّن الجرح التهمة || Lettre apologétique جرح تهمتى متضمن بر مقاله

APOLOGIE. Discours pour la justification de quelqu'un, d'une action, d'un ouvrage A. مقالة فى جرح التهمة - مقالة فى جرح العيب - مقالة نافية الاتهام - اثبات البرائة والقباحة || Faire une apologie نفى تهمت واثبات برائته دائر بسط مقال ايتمك Faire l'apologie de quelqu'un بر كمسه نڭ حقنده عزو اولنان تهمتى نفى وجرح ايتمك - واقع اولان اتهامى جرح ايله برائت ذمتنى اثبات ايتمك Il a écrit lui-même son apologie حقنده عزو اولنان تهمتڭ جرحنى حاوى مقالەيى كندو قلميله تحرير ايلدى - كندوسى قلمه آلدى On disait alors du mal de vous, mais depuis on a bien fait votre apologie اول وقتده سزى قدح وذم ايدرلر

ایمش صکره اوزرکدن نفی عیب وتهمت ایلدیلر Faire l'apologie d'un livre بر تألیفک حقنده عزو اولنان عیبک نفی وجرحنه مبادرت ایتمک Faire l'apologie de la conduite de quelqu'un بر کمسنه‌نک سلوک وحرکتنه دائر عزو اولنان قباحتی جرح ایله برائتنی اثبات ایتمک Sa conduite depuis quelque temps fait son apologie بر مدتدنبرو مشهود اولان سلوک وحرکتی حقنده عزو اولنان اتهاماتی جرح ایله برائت ذمتنه شاهد در

APOLOGISTE. Celui qui fait l'apologie de quelqu'un *A.* کافل لاثبات البرائة الآخر || C'est votre apologiste سنک اثبات برائتکه دائر جواب وبرمکه کافل ووکیلدر

APOPHTEGME. Dit notable de quelque personne illustre *A.* قول الحکما pl. اقوال الحکما *P.* گفتهٔ حکما *T.* حکما سوزی || Les apophtegmes des sept sages de la Grèce یونانک حکمای سبعه‌سی اقوالی - Il se dit aussi de tout discours qui a l'air de sentence ou de maxime || Il ne parle que par apophtegmes قول حکما سوزلر کبی تکلم ایدر

APOPHYSE. Partie éminente qui s'avance hors du corps d'un os *A.* عیر العظم pl. عیور العظام *P.* بر جستهٔ استخوان *T.* کمیکک توسک یری - کمیکک طومالج یری

APOPLECTIQUE. Qui appartient à l'apoplexie *A.* فجموی *P.* عارضهٔ طاملهٔ متعلق *T.* نزولی || Symptôme apoplectique عارضهٔ فجئه - فجموئه علامت وسیماسنده Il a l'air apoplectique آثار فجئه بدیدار در Remède apoplectique دوای فجموی - طامله علاجی

APOPLEXIE. Maladie qui attaque le cerveau *A.* داء الفجئه *P.* درد نزول *T.* طامله علتی || Être frappé d'apoplexie گرفتار نزوله اوغرامق - نزول اصابت ایتمک - فجئه اولمق Mourir d'apoplexie فجئهٔ وفات ایتمک Fausse apoplexie فجئهٔ کاذبه

APOSTASIE. Abandon public d'une religion véritable pour une fausse *A.* ردّت - عتو عن الایمان *P.* ور گشتگی از ایمان *T.* ایماندن دونمکلک || Tomber dans l'apostasie ورطهٔ کفر وردّته گرفتار اولمق

APOSTASIER. Abandonner une religion véritable pour en embrasser une fausse *A.* انکار - ارتداد - تعتّی عن الایمان *P.* ور گشتن از ایمان *T.* ایماندن دونمک || Le plus grand crime qu'un chrétien puisse commettre, c'est d'apostasier عیسوی‌یه کوره اعظم معاصی وذنوب گریوهٔ ارتداده اعظم ذنوب ایماندن ارتکاب عتو ایتمکدر - سلوک ایتمکدر

APOSTAT. Celui qui a abandonné sa religion *A.* منکر - مرتد - عاتی عن الایمان - الایمان *P.* از ایمان ور گشته *T.* ایماندن دونمش

APOSTÈME. V. Apostume.

APOSTER. Mettre quelqu'un dans un poste, pour observer quelque chose *A.* اقامت فی الرقبة - تمکین فی الرقبة *P.* بجای نگهداری نهادن *T.* گوزه‌دجک یرده قویمق - گوزجی قویمق || Aposter des gens, pour faire une insulte à quelqu'un بر کمسنه‌نک عرضنه تعرض اولنمق اراده‌سنده مبنی بر قاچ کسانی مقام ترقبده تمکین ایتدرمک On avait aposté un notaire, pour rédiger aussitôt le testament وصیتنامه‌یی در حال قلمه آلمق ایچون محکمه کاتبلرندن بریسنی مقام ترقبده تمکین ایتدردیلر

APOSTILLE. Addition à la marge d'un écrit *A.* علاوة فی الهامش *P.* در کنار نوشته *T.* کنار || Il y avait deux lignes en apostille حاشیه‌ده علاوه اولدرق ایکی سطر یازلمشیدی L'apostille d'une lettre مکتوبک کنارنده‌کی یازو Après sa lettre écrite, il mandait par apostille مکتوبنی بعد التحریر کنارنده فلان شیئی اشارت ایلدی

APOSTILLER. Mettre des remarques à côté d'un écrit *A.* اشارة فی الهامش *P.* در کنار نوشتن *T.* کنار یازمق || Le ministre avait apostillé les dépêches de l'ambassadeur وکیل دولت ایلچی طرفندن کلان تحریرات حاشیه‌ده رأیینی اشارت ایلدی

APOSTOLAT. Ministère d'apôtre *A.* رسالت الحوارية - رسالت || Saint-Paul fut appelé à l'apostolat par une voie miraculeuse حضرت پاولوس معجزه طریقیله خدمت حواریّه دعوت اولندی

APOSTOLIQUE. Qui a rapport aux apôtres *A.* حواریّونی - رسولی || Doctrine apostolique شریعت حواریّونیه L'Église Catholique et Apostolique آیین قاتلکی وحواریّونی Tradition apostolique نقل حواریّون Mission apostolique مأموریت رسولیّه Le saint siége apostolique مقرّ حکومت باهرة الشرافة حواریّه Vie apostolique عیش وسلوک حواری صفت Zèle apostolique غیرت حواریّه

APOSTOLIQUEMENT. À la façon des Apôtres *A.* علی ذاب

على طريق الرسل - على طريقة الحواريين - الحواريين

APOSTROPHE. Figure de Rhétorique, par laquelle l'orateur interrompt son discours, pour adresser la parole à des personnes vivantes ou mortes, et même à des choses inanimées *A.* خطاب

Il se dit aussi, d'un trait mortifiant adressé à quelqu'un *A.* تعزير *P.* سخن دلآزار *T.* چيقش - آزارلمه || Vigoureuse apostrophe تعزير شديد Essuyer une apostrophe تعزيره دوچار اولمق

APOSTROPHER. Adresser la parole dans un discours à une personne, ou à une chose *A.* توجيه الخطاب *P.* خطاب كردن *T.* سوزى فلان طرفه دوندرمك || Le prédicateur, au milieu de son sermon, apostropha la croix واعظ اثناى وعظنده صليب شريفه توجيه خطاب ايلدى

Apostropher quelqu'un, signifie, lui adresser la parole, pour lui dire quelque chose de désagréable *A.* تعزير *P.* آزاريدن *T.* آزارلمق

APOSTUME. Enflure extérieure avec putréfaction *A.* ورم حارّ *P.* آماه تباه شده *T.* آزغين شيش || Apostume qui aboutit, qui mûrit, qui suppure تبتّر ايتمش وحدّ نضابه بالغ اولمش دشلمش ونضابنى بولمش - ونتيجه باشلامش ورم حارّ وايرينلشمش بر آزغين شيش

APOSTUMER. Se former en apostume *A.* تكوّن الورم الحارّ *P.* آماس تباه شده بستن *T.* آزغين شيش اولمق || La contusion qu'il a eue commence à apostumer فلانك ظهور ايدن كدمه ورم حارّ اولمغه باشلادى

APOTHÉOSE. Cérémonie par laquelle les anciens déifiaient les Empereurs *A.* رسم التبليغ الشان الالوهيّة *P.* آيين بخشايش بزركئ يزدانى *T.* اللهلق رتبسنه اولولتمه رسمى || L'apothéose d'Auguste اغوستوس نام روما ايمپراطوربند تبليغ شان الوهيّت رسمى

Il se dit aussi de la réception des anciens héros parmi les Dieux *A.* اعلا الى رتبة الالوهيّة *P.* بمرتبهٔ يزدانى بلنديدن *T.* اللهلق رتبسنه قدر چيقارمه || L'apothéose d'Hercule هركل نام قهرمانك نامداركى مرتبهٔ الوهيته ترفيع واعلاسى - Et par hyperbole, des honneurs extraordinaires rendus à un homme que l'opinion publique lève au dessus de l'humanité || Le public a fait son apothéose عامه فلانى كمسنديى الله مثالى تمجيد وتعظيم ايلدى

APOTHICAIRE. Celui qui prépare et vend des drogues pour les malades *A.* صيدلانى pl. صيادلة *P.* دارو فروش - عقاقير فروش *T.* اجزاجى - اسپچيار || Habile apothicaire حاذق واستاد اجزاجى

On dit, Des mémoires d'apothicaire, pour dire, des comptes sur lesquels il y a beaucoup à rabattre *T.* اجزاجى دفترندن نمونه قبارمش حساب Et faire de son corps une boutique d'apothicaire كندو وجودينى اجزاجى دكاننه چويرمك

APOTHICAIRERIE. Magasin d'un apothicaire *A.* دكان الصيدلانى *P.* كربهٔ عقاقير فروش *T.* اجزاجى دكانى

APÔTRE. Nom des personnes choisies parmi les disciples de Notre-Seigneur *A.* حوارى pl. حواريون - رسول pl. رسل || On appelle communément St. Pierre et St. Paul, Les princes des apôtres حضرت پاولوس وپتروس رؤساى حواريون اسميله تسميه اولنور Prêcher en apôtre طور حواريون اوزره وعظ ايتمك

APOZÈME. Potion faite d'une décoction d'herbes *A.* مطبوخ النباتات الدوائيّة - الاعشاب *P.* مطبوخ گياهباى دوائى *T.* اوتلقلر مطبوخى

APPARAT. Éclat qui accompagne certains discours ou actions *A.* دبدبه *P.* طمطراق *T.* كوسترش || Haranguer avec apparat طمطراق الفاظ ايله وعظ ايتمك Discours d'apparat عرض دبدبه ايچون سويلنان كلام Il est venu dans un grand apparat طمطراق عظيم ايله ورود ايتمشدر - دبدبهٔ عظيمه ايله كلمشدر

Il se prend aussi pour Ostentation *A.* اجتهار - مرائت *P.* نمايش *T.* كورونش

APPAREIL. Préparatif de tout ce qui a de la pompe *A.* كوكبه *P.* دارات *T.* طنطنه - دارات || Grand appareil كوكبهٔ عظيمه Appareil extraordinaire خارج ازعاده دارات وكوكبه Appareil lugubre كوكبهٔ ماتمنما Appareil de guerre كوكبهٔ سفر On fait de grands appareils pour son entrée دخولى ايچون دارات عظيم تداركاتى ايدرلر

Il se dit aussi des onguens, des emplâtres qu'on applique sur une plaie *A.* اسا pl. آسيه - ضماد pl. اضمده - ضمادة pl. ضمادات *P.* مريشم *T.* مرهملو صارغى || Mettre le premier appareil اوّلكى ضمادى وضع وتعبيه ايتمك On ne pourra juger de la plaie que quand on lavera le troisième appareil

اوجنجى ضماد رفع اولنمدقچه جراحتك كيفيتى بللو اولمز

On dit proverb., Faute de bon appareil ou autrement, pour dire, faute d'avoir apporté les soins nécessaires, ou pour quelque autre cause *A.* عن اهمال او عن غير سبب *P.* از كم اهتمامى يا از روى ديگر *T.* باقلمديغندن ياخود اخر يوزدن || Il est mort faute de bon appareil ou autrement باقلمديغندن ياخود آخر يوزدن وفات ايلدى

APPAREILLER. Joindre à une chose une autre qui lui soit pareille *A.* توفيق بالمثيل ـ احذاء بالتلو ـ احذاء بالعديل *P.* بهمتايش همرنگ ساختن *T.* اش اويدرمق || Voilà un beau vase, je cherche à l'appareiller بو آنيه لطيفديى تلو عديليله اشتمه بو بر دلبر قابدر اشنى ـ احذا ايتمك قيدندهيم Voilà un beau cheval de carrose, je voudrais bien trouver à l'appareiller اشتمه بر مطبوع ودلپسند چربه باركيربدر عديل وهمتاسنى اويدرمق استرم

Il signifie aussi, donner des mesures justes pour tailler les pierres suivant les places où elles doivent être placées *A.* تقويم القدود *P.* اندازها *T.* ارزانيدن چاپلرى ـ اولچى اويدرمق ـ اويغون كسمك || Ce qui contribue le plus à la beauté d'un bâtiment, c'est de bien appareiller بنانك حسنى تقويم قدود بنانك كوزللكنه وسيله اولان طاشلرك ـ احجاره توقف ايدر چاپلرى اويغونلغيدر

En termes de Marine, il signifie, mettre à la voile *A.* نشر الشراع *P.* بادبان گشادن *T.* يلكن ايتمك || Aussitôt qu'il vit l'ennemi, il fit appareiller دشمنى كيلرينى كورديكى عقيبنده نشر شراع عزم ونهضت ايلدى Il faut appareiller بادبانگشاى عزم وسفر اولمق اقتضا ايدر

S'APPAREILLER. Se joindre à un pareil à soi *A.* تحاذى بالعديل ـ توافق العديلين ـ موافقت بالمثيل *P.* باخود همتا كردن *T.* كندويه اش اويدرمق

APPAREILLEUR. Ouvrier qui trace le trait, la coupe de la pierre pour celui qui la taille *A.* رسّام القدود *P.* اندازه پيما ـ چاپ چيزن *T.* رسم پرداز اندازها

APPAREILLEUSE. Femme qui fait métier de prostituer des femmes *A.* قاندده ـ دلاله *P.* دلاله ـ پازن *T.* قارى پزهونك

APPAREMMENT. Selon les apparences *A.* على ما هو ـ ظاهرا ـ حسب الظاهر ـ الظاهر *P.* بدانكه نموده باشد *T.* ظاهر حالده غالبا ـ كورنديكنه كوره ـ نظرا || Vous croyez apparemment que... ظن ايدرسك كه غالبا Il viendra apparemment ظاهر حالدن مستفاد اولنديغنه ـ حالدنظرا ورود ايدهجكدر غالبا كلهجكدر ـ كوره كلهجكى آكلاشيلور

Il signifie aussi, sans doute *A.* بلا اشتباه ـ محققا ـ لاشك *P.* بى گمان *T.* شبههسز

APPARENCE. Ce qui paraît au dehors *A.* ظاهر pl. ظاهر ـ ظواهر pl. صورة ظاهرية ـ ظواهر الاحوال pl. الحال *P.* نمايش *T.* ظواهر مرغوبه ـ ظواهر مستحسنه || Belles apparences كورونش Il ne faut pas se fier à l'apparence ظاهر حاله ظواهر ميمونه اعتماد اولنمق روا دكلدر Les apparences sont trompeuses ظواهر احوال دائما دلفريب وخديعت نموندر Je ne m'arrête pas à l'apparence صورت ظاهريهيه نظر ايله تثبيت ذهن ايتمم Elle l'a trompé sous l'apparence de dévotion صورت ظاهريهٔ تعبّد وديانت ايله فلانى تغرير وتخديع ايلدى Sous l'apparence d'amitié فلانى گرفتار دام تزوير ايلدى صورت ظاهريهٔ دوستى ومحبّتده Cette maison a belle apparence بو خانهنك ظاهرى مطبوعدر Sauver les apparences ظاهر حالى شائبهٔ لوم وتعييبدن آزاده قلمق

Il se prend aussi pour Probabilité, vraisemblance *A.* احتمال || Quelle apparence y a-t-il que?.. نه كونه احتمال واردر كه Il n'y a nulle apparence بروجهله محتمل دكلدر Cela est hors d'apparence بو كيفيت بعيد عن الاحتمالدر Je n'y vois point d'apparence اول بابده بر درلو امارهٔ احتمال مشهودم دكلدر Il y a quelque apparence بوقتا احتمالى واردر

En apparence. *A.* ظاهرا ـ صورتا *P.* بروى ظاهر *T.* ظاهرده ـ حالده صورت ظاهرده || Ami en apparence, et ennemi intérieurement دوست صورى ـ صورتا دوست وباطنا دشمن دشمن دوستنما ـ ودشمن باطنى

APPARENT. Qui est visible, évident *A.* ظاهر ـ جلى ـ عيان ـ معاين *P.* آشكار ـ بديدار *T.* كوربنور ـ ميدانده كوربنور || On dit qu'il est riche en argent ; mais de bien apparent on ne lui en voit point كثرت نقوده مالك اولمغله مشهور در لكن ظاهرده مالى كورنمز Il n'a aucun bien apparent sur lequel on puisse asseoir une hypothèque استرهانه سزا اولهجق ميدانده مالى يوقدر Son droit est apparent حقى آشكار وعياندر

Il signifie aussi, spécieux *A.* صورى ـ ظاهرى *P.* ظاهر فريب *T.* ظاهرده خوش كوربنور || Un prétexte apparent عذر ظاهرى Sous l'espérance d'un bien apparent بر خير صورى مأموله مبنى

Il prend les biens apparens pour les véritables منافع صوريدبى فوائد حقيقيدن عد ايدر Le mouvement apparent du soleil autour de la terre شمسك حول ارضده حركت صوريدسى

Et remarquable entre d'autres personnes, entre d'autres choses كوزه اورر .T سر افراز ـ برگزيده .P ممتاز ـ متحيز ـ متعين .A || Il s'adressa au plus apparent de la compagnie مجلسك جملهدن زياده متعين اولان ذاته مراجعت ايلدى Les plus apparens de la ville شهرك وجوه واعيانى ـ متحيزان بلده Il a la maison la plus apparente de la ville شهرك اك ممتاز ـ شهرده زياده كوزه اورر ـ ومتحيز اولان منزله مالكدر خانديه مالكدر

APPARENTER. Donner à quelqu'un des parens par alliance .A اصهار .P خويشاوندى پيدا كردانيدن .T خصملق باغلتدرمق || Tâchez de bien apparenter votre fille كريمهكى بروجه اليق اصهاره سعى ايله

S'APPARENTER. .A عقد الرابطه ـ تحصيل القرابه ـ عقد المصاهرة .P خويشاوندى پيدا كردن .T خصملق باغلمق المصاهرة || S'apparenter à la Noblesse زمرهٔ اصلزادگان ايله عقد وجه احسن رابطهٔ مصاهرت ايتمك Il s'est bien apparenté اوزره تحصيل روابط مصاهرت ايلدى

APPARIEMENT. Action d'apparier. V. Apparier.

APPARIER. Mettre un mâle et une femelle ensemble, pour en former une paire .A تشريك الزوج مع الزوج ـ تزويج ـ .P زوجاً زوجاً ترتيب ـ جفت با جفت با هم نهادن .T جفت جفت دوزمك ـ چفتلشدرمك || Apparier des pigeons كوكرجينلرى جفت جفت دوزمك

Il se dit figur. de deux choses qui prennent le nom de paire à cause de la simultanéité de leur usage .A احذاء بالطراق .P بمانندش جفت ساختن .T اش اويدرمق ـ چفلشدرمك || Apparier des gants الدوانلر اش اويدرمق

APPARITION. Manifestation de quelque objet invisible .A تجلّى ـ ظهور .P رونمايى .T كورنمه || L'apparition de l'Ange Gabriel à la Sainte-Vierge جبرائيل امينك حضرت بتوله ظهور وتجليسى L'apparition des esprits ارواحك تجليسى

Et manifestation subite d'un objet visible qui n'avait point encore paru .A بداهةً ظهور ـ بده .P ناگهانى پيدايى .T كوكبك انسزين كورنمه || L'apparition de l'étoile aux mages كمنديه بداهة ظهورى

APPAROIR. Terme de Palais. Il ne s'emploie qu'avec le verbe Faire, et signifie, montrer .A ابراز ـ تبيين .P نمودن ـ نمودار كردن .T كوسترمك || Faire apparoir du pouvoir qu'on a بر كمسنه حامل اولديغى رخصتى ابراز ايتمك Il a fait apparoir de son bon droit حقنى موقع تبيينده ابلاغ ايتدردى

Il s'emploie aussi impersonnellement dans cette phrase, Il appert, et signifie, il est évident .A تبيّن .P هويدا شدن .T عندكده متبين اولور || S'il vous appert que cela soit كورنمك فلان سندك مفهومندن ايسه Comme il appert par un tel acte متبين اولديغى كبى

APPAROÎTRE. Devenir visible .A تعاين ـ انجلا ـ ترائى ـ .P بدو ـ پديد آمدن ـ ظهور شدن ـ رونماى .T كورنمك || Quand Dieu apparut à Moïse dans le buisson ardent جناب رب متعال خيسهٔ محترقده حضرت موسىيه متجلى اولديغى عالم مثالده L'Ange qui apparut en songe à Joseph هنگامده برطيفك حضرت يوسفه مرئى اولمش ملك Il lui apparut un spectre كوزينه ـ فلانه معاين اولدى ـ مشخص كوزينه بدو ايلدى كورندى

En termes de Pratique, il signifie, constater .A تحقق ـ تبيّن .P ثابت شدن .T كركى كبى اكلاشلمق || En cas qu'il vous apparoisse que cela soit كيفيت حال بو منوال اوزره عندكده رهين ـ اولديغى عندكده متبين ومتحقق اولور ايسه تبيين اولدقده

En parlant de négociation, on dit, Faire apparoître de son pouvoir, pour dire, donner communication de ses pouvoirs dans les formes .A ابراز .P نمودن .T كوسترمك || Les ambassadeurs ayant fait apparoître de leur pouvoir ايلچيلر حامل اولدقلرى رخصتنامهلرى لدى الابراز

APPARTEMENT. Logement composé de plusieurs pièces dans une maison .T دائره || Petit appartement دائره ـ دائرهٔ صغيره دائرهٔ شتائيه bel دائرهٔ مطبوعه مختصره Appartement d'hiver ياز دائرهسى ـ دائرهٔ صيفيه d'été قيش دائرهسى ـ On lui a donné un appartement sur le devant, sur le derrière خانهنك يوزنده ياخود وراسنده فلانه بر دائره ويرلدى L'appartement d'en haut دائرهٔ عليا ـ دائره يوقاروده كى d'en bas دائرهٔ سفلا ـ دائره آشاغيده كى

Il se prend aussi pour Étage .A طبقه pl. طبقات || Il est logé au premier, au second appartement طبقهٔ اوليده ياخود

اتخاذ مسکن ایلدی ـ طبقهٔ ثانیده مقیمدر

APPARTENANCE. Dépendance *A.* تابع pl. توابع ـ مضاف pl. مضافات *P.* قلمرو ملک *T.* ناحیه ـ تابع || Cette métairie est une appartenance de ma terre بو ضیعه متصرف ناحیه‌سیدر ـ توابعندندر ـ اولدیغم ارضک مضافاتندندر

APPARTENANT. Qui appartient de droit *A.* ملک مخصوص منسلک فی ـ متملکات pl. متملک ـ املاک مخصوصه pl. سلک الملک *P.* ملک داشت *T.* عائد || Les biens appartenants à un tel فلانه ـ فلانک متملکاتندن اولان اموال فلانک عائد اولان اموال Une maison à lui appartenante ملکی اولان بر باب منزل

APPARTENIR. Être de droit à quelqu'un *A.* کون فی تحت ملک کس *P.* کون فی داخل القبضة الملک ـ الملک برکمسنه‌یه عائد اولمق ـ برکمسنه‌نک مالی اولمق *T.* بودن || Les biens qui appartiennent à des particuliers افراد ناسک ملکی اولان اموال Il retient injustement un bien qui m'appartient بغیر حق ضبط ـ ملکم اولان مالی فضولی ضبط ایدر وتصرف ایدر La part et la portion qui lui appartient dans cette succession اشبو میراثده فلانه عائد اولان سهم وحصه Il m'en appartient une moitié نصف ـ حصه‌سی بکا عائددر ـ یاریسی بنمدر Les honneurs qui vous appartiennent طرفکزه عائد اولان مراسم تعظیم واحترام Ces droits appartiennent à ma charge اشبو حقوق عهده‌مده اولان منصبه عائددر La connaissance de cette affaire appartient à un tel juge بو دعوانک رؤیتی فلان حاکمه عائد اولان اموردندر

Il se prend aussi pour, avoir une relation nécessaire ou de convenance *A.* تعلق || Cette question appartient à la Philosophie بو مسئله حکمته متعلقدر Cela appartient à la matière que je traite بو بحث در دست اولان ماده‌یه متعلقدر Cela appartient à la Grammaire فن نحوه متعلقدر

Il s'emploie quelquefois dans le sens d'être parent *A.* قرابت *P.* خویشاوند بودن *T.* حصم اولمق || Il appartient aux plus grands seigneurs du Royaume اعاظم رجال سلطنت ایله قرابتی واردر L'honneur que j'ai de vous appartenir سزک ایله قرابتم تقریبیله مظهر اولدیغم علو وشرف

Il signifie encore, être attaché à quelqu'un, être domestique *A.* انتساب *P.* پرستاری کردن ـ در نوکری فلان بودن *T.* فلانک خدمتنده بولنمق || Je ne savais pas que ce laquais vous appartînt بو جوقدار سزک متسبلرکزدن اولدیغنی سزک خدمتکزده اولدیغندن خبرم یوغیدی ـ بیلمز ایدم

On dit impersonnellement, Il appartient, pour dire, il convient *A.* مناسب الحال ـ لایق *P.* سزاوار ـ درخور *T.* یاقیشور || Il appartient aux supérieurs d'avoir soin de ceux qui sont sous leur charge حسب المقام کندولره تابع اولان مأمورلرک حسن حاللرینه اهتمام اولنمق اولیای امورک مناسب حاللریدر Il appartient aux pères de châtier leurs enfans اولادک امر تأدیبی والدلره لایق اولان اموردندر Il ne vous appartient pas de le reprendre فلانی تعزیر ایتمک سکا لایق دکلدر ـ فلانک تعزیری سنک وظیفهٔ حالک دکلدر || Il n'appartient qu'aux princes et aux grands seigneurs de faire une si grande dépense بو مقوله مصرف جسیم انجق امرا وعظمایه لایقدر

On dit en termes de formule, Ainsi qu'il appartiendra, pour dire, selon qu'il sera convenable *T.* موجب ومقتضاسی اوزره || Pour être statué ce qu'il appartiendra موجب ومقتضاسی اوزره حکم اولنمق ایچون ـ Et à tous ceux qu'il appartiendra *T.* ایجاب واقتضا ایدنلره

APPAS. Les charmes de la volupté ou de la beauté *A.* جذبه pl. جذبات ـ جاذبه *P.* دلربایی *T.* کوکل قاپه‌جق حال || Les appas de la volupté لذایذ نفسانیه‌نک جذباتی Soupirer pour les appas d'une belle femme برمحبوبهٔ حسنانک جاذبه‌سنه حسرتکش اشتیاق اولمق ـ Et figur. || L'appas de la gloire, de la vertu نام وشانک وصلاح حالک جذباتی

APPÂT. Mangeaille qu'on met soit à des piéges, soit à des hameçons, pour attirer des bêtes, des oiseaux, des poissons *A.* طعمه ـ مطعمة الصید *P.* خوراک شکار فریب *T.* یم || Le sel, la pâte salée sont un excellent appât pour attirer les pigeons کوکرجینی جلب ایچون طوز وطوزلو خمیر غایت اعلا یم اولور Les vers sont de bons appâts pour prendre des poissons قورد قسمی صید ماهی ایچون اصلح واعلا یمدر

Figur. || Ce bon accueil, ces paroles obligeantes ne sont autre chose qu'un appât pour l'engager à faire ce qu'on souhaite de lui بو کونه تلقی بالاکرام نوازش آمیز وکلمات خوش آمدی ملاطفت انگیز انجق کندوسندن مطلوب اولان مرامک تحصیلنه وسیله اولدجق بر مطعمه در L'intérêt est un grand appât pour un avare امید نفع وفائده ارباب بخل

واساكد كوره عظيم وقوى بر يمدر

APPÂTER. Attirer avec un appât A. جلب بالطعمة P. بخوراك جلب كردن T. دلفريب يم ايله آيارتمق || Appâter les oiseaux قوشلرى يم ايله ـ طيورى طعمه ايله جلب ايتمك آيارتمق

Et mettre le manger dans le bec des oiseaux A. وضع الطعمة فى فم الطير P. در دهان مرغ خوراك دادن T. قوش آغزينه يم ويرمك

APPAUVRIR. Rendre pauvre A. ايراث الفقر والفاقة ـ افقار ـ ايقاع البؤس والمسكنة P. بگدايى گرفتار يدن ـ گدا ساختن T. يوخسوللق كتورمك || Le grand nombre d'enfans l'a fort appauvri كثرت اولاد افقار حالنى مستلزم اولمشدر L'interruption du commerce appauvrit un pays بر مملكتده انقطاع امور تعطيل معاملات ـ تجارت ايقاع بؤس ومسكنته سبب اولور تجارت سبب افقار مملكت اولور Donner pour Dieu n'appauvrit pas l'homme بر كمسنه لوجه الله تعالى اقچه ويرمكله فقير اولمز

On dit figur., Appauvrir une langue, pour dire, en retrancher des mots, et la rendre par-là moins abondante A. ايراث القحط والقلة P. تنگ ساختن T. قيتلق كتورمك || Il faut prendre garde d'appauvrir la langue, à force de la vouloir polir برلسانده حسن ولطافت ويرهيم دير ايكن لغتلرينه ايراث قحط وقلت ايلمكدن حذر اولنمق لازمددر

S'APPAUVRIR. Devenir pauvre A. تمسكن ـ افتياق ـ افتقار P. دوچار فقر وبينوايى ـ گرفتار فقر ومسكنت شدن ـ گدا شدن T. فقير اولمق ـ يوخسوللغه اوغرامق || Ce pays-là s'appauvrit tous les jours بو مملكت يوما فيوما كسب فقر ومسكنت ايتمكده در Il s'est appauvri en peu de temps par ses dépenses excessives فلان كمسنه ايتديكى مصارف مفرطه تقريبيله مدت قليله ايچنده گرفتار فقر وضرورت اولمشدر Un État s'enrichit par la paix, et s'appauvrit par la guerre بر مملكده صلح وآسايش بادئ سعۀ حال وثروت وامتداد سفر سبب حلول فقر ومسكنت اوله كلمشدر Les langues vivantes s'enrichissent, et s'appauvrissent selon la différence des temps et des esprits السنۀ متداوله اختلاف ازمان وتفاوت افكار واذهانه تبعيت ايله گاه كسب رايگانى وبركت ايدر گاه دوچار قحط وضرورت اولور

APPAUVRI. A. متفقر P. دوچار فقر ومسكنت ـ گدا شده ـ فقرلنمش ـ يوخسوللنمش T. گرفتار فقر وبينوايى

APPAUVRISSEMENT. L'indigence où l'on tombe peu à peu A. انحطاط الغناء والثروت ـ حال الافتقار P. كاست مال ـ گدايى پذيرى T. فقرلنمه ـ يوخسوللنمه || De là vient l'appauvrissement de la province مملكتده انحطاط غنا وثروت بوندن مملكتك افتقار حالى بوندن نشئت ايلدى ـ اقتضا ايلدى

APPEAU. Sorte de sifflet avec lequel on contrefait la voix des oiseaux A. مصفر الاصوات الطيور T. قوش سسى دودكى

On appelle aussi Appeaux, les oiseaux dont on se sert pour appeler les autres oiseaux. V. Appelant

APPEL. Recours au juge supérieur A. نقل الدعوا فى محكمة الاخرى P. دعوا را پيش عدالتخانۀ ديگر بردن T. دعوايى آخر محكمه يه نقل ـ بشقه محكمه يه قالدرمق || Acte d'appel نقل دعوايى متضمن بر قطعه سند Causes et moyens d'appel نقل دعوايى ايجاب ايتمش علل واسباب Fol appel بيوجه دعوايى آخر يره نقل Juger sans appel دعوا نقلى جواز فيما بعد استماعى ـ ويرلميه‌جك وجهله فصل مادّه ايتمك تجويز اولنمامق اوزره فصل نزاع ايتمك

Appel, se dit aussi, de l'appellation à haute voix des personnes qui se doivent trouver à une assemblée A. نداء الدعوة P. بانگ دعوت T. دعوت سسى || Ce garde du corps ne se trouva pas à l'appel فلان نفر نداى دعوت وقتنده اثبات وجود ايتمدى Cet ouvrier n'était pas à l'appel, il a été rayé فلان رنجبر اسمى دفتردن ترقين اولنمش اولمغله دعوتده حين نداى دعوتده موجود دگل ايدى Se trouver à l'appel حين نداى دعوتده موجود بولنمق ـ حاضر بولنمق Il a manqué à l'appel نداى دعوتده اثبات وجود ايتمدى

Il se dit aussi, d'un signal qui se fait avec le tambour A. طبل الدعوة || Battre l'appel اطبال طبل دعوت ايتمك — Il signifie aussi, défi. V. ce mot.

APPELANT. Qui appelle d'un jugement à un autre A. ناقل الدعوا P. برندۀ دعوا پيش محكمۀ ديگر T. دعوايى قالدران

Il se dit aussi, des oiseaux qui servent pour appeler les autres A. طير منادى P. مرغ بانگزن T. قوش چاغرغان

APPELER. Dire le nom d'une personne A. تسمية P. خواندن T. آدى ديمك ـ ديمك || Comment appelez-vous cet homme? شوآدمك آدينه ـ بوآدمى نه اسم ايله تسميه ايدرسك Je ne sais comment on appelle cette plante بو نبات نه ديرلر

بیلمم بو نباته نه دیرلر - نه اسم ایله مسمّا در معلومم دکل

On dit proverb. d'un homme qui n'affaiblit point par ses expressions des vérités dures, qu'il appelle les choses par leur nom دییدجکنی - هرشیئی آدی شانی نه ایسه اولدیغی کبیجه سویلر پراوجه سویلر

Appeler, signifie aussi, désigner une personne ou une chose par quelque qualité *A.* توصیف *P.* یاد کردن *T.* دیمک - صفتلق || J'appelle un vrai ami celui qui.... شول آدمه دوست شول آدمی دوست حقیقی صفتیله توصیف - حقیقی دیرمکه ایدرمکه Peut-on appeler valeur une action si téméraire? بو مقوله جسارت شجاعت صفتیله صفتلنمق جائزمیدر On appelera toujours folie une conduite pareille à celle-là بو مقوله حرکته هر حالده جنون دیرلر

S'appeler. *A.* تسمّی *P.* نام داشتن *T.* دینمکلک - دینمک نه اسمله معروف اولمق || Comment vous appelez-vous? نه اسم ایله آدک نه در - مسمّاسک Cette fleur s'appelle anémone بو بو شکوفه کلنجک - شکوفه نک اسمی کلنجک چیچکیدر بو حالت چیچکی دینمکله معروفدر Cela s'appelle un vrai ami تمام حقیقی دوستلق صفتیله توصیف اولنور Cela s'appelle folie en bon français فرانسزجه بوکا جنون دیرلر

Appeler. Prononcer à haute voix les noms de ceux qui doivent se trouver en quelque endroit *A.* دعوة باجهار الاسم *P.* کسرا بنامش خواندن *T.* آد اوقویوب چاغرمق || On va appeler tous les soldats l'un après l'autre نفرات عسکریه نک مجموعی برر برر - فرداً فرداً اجهار اسامی ایله دعوت اولنه جقدر اسملری اوقنه رق چاغرلده جقدر Ce soldat n'était pas à la revue, quand on l'a appelé فلان نفر اجهار اسم ایله دعوت اسمی چاغرلدیغی - اولندقده یوقلمده موجود بولنمامشیدی وقتده موجود دکل ایدی

Il signifie aussi, se servir de la voix ou de quelque signe, pour faire appeler quelqu'un *A.* دعوت - تأبیه *P.* خواندن - آواز کردن *T.* چاغرمق || Il appelait inutilement, pas un domestique n'était à la maison بر هیچ بر خانده خدمتکارلردن کمسنه موجود اولمدیغندن بیهوده چاغرر ایدی Appelez un tel فلانی چاغر Ne pouvant plus l'appeler de la voix, il l'appelait de la main لسان ایله چاغرمغه لیاقتی اولمدیغندن ال اشارتیله چاغرر ایدی Appeler les voisins à son secours همجوارلری امدادینه دعوت ایتمک Appeler de toute sa force وار قوتیله چاغرمق

On dit, Appeler au secours, pour dire, crier au secours *A.* رفع صیحة الاستعانة *P.* بطلب دستگیری آواز بدن *T.* امداده چاغرشمق

Il signifie aussi, envoyer chercher, faire venir || Appeler les médecins حکیملری چاغرمق - اطبّایی دعوت ایتمک

On dit, Appeler au combat, Appeler au duel, pour dire, envoyer défier *T.* مبارزه دعوت ایتمک - جنکه دعوت ایتمک

Il se dit aussi, du cri dont les animaux se servent pour faire venir à eux ceux de leur espèce || Le mâle appelle sa femelle ارککی دیشی یی دعوت ایدر - ارکک دیشی یی چاغرر La poule appelle ses poussins طاوق پلیچلرینی چاغرر — Et de toutes les choses dont le son sert à avertir de se trouver en quelque lieu || La cloche appelle à l'église صدای ناقوس خلقی کلیسایه دعوت ایدر La trompette appelle au combat صدای شیپور عسکری حرب وقتاله داعیدر J'entends l'heure qui m'appelle بنی دعوت ایدن ساعتک صداسی مسموعم اولدیور

Et figur. de tout ce qui avertit, qui excite à se trouver en quelque endroit pour quelque chose que ce puisse être *A.* سوق *P.* کشیدن *T.* چکمک || J'irai où l'honneur m'appelle مقتضای عرض وناموس هر قنغی طرفه بنی سوق ایتسه اولجانبه عزم وتوجّه ایده جکم Mes affaires m'appellent ailleurs امور وخصوصاتم بنی آخر طرفه سوق ایدر

Et des inspirations que Dieu nous envoie, et par lesquelles il nous fait connaître sa volonté *A.* سوق ربّانی || Il ne faut pas résister, quand Dieu nous appelle سوق تقدیر الهی یه مخالفت جائز دکلدر Dieu appelle Saint Paul à l'apostolat باری تعالی حضرتلری حضرت پاولوسی خدمت رسالته دعوت ایلدی - سوق ایلدی

Il signifie aussi, citer, faire venir devant le juge *A.* احضار *P.* در حضور آوردن *T.* کتورتمک || On l'a fait appeler pour se voir condamner à payer une somme مبلغ معلوم المقدارک تأدیه سی خصوصی اوزرینه حکم اولدیغنی مشاهده ایتمک ایچون احضار اولندی Appeler quelqu'un en témoignage بر کمسنه یی لاجل الشهاده احضار ایتمک Appeler en Justice حضور شرعه احضار ایتمک Appeler en garantie لاجل الکفالة احضار ایتمک

On dit, que Dieu l'a appelé à lui, pour dire, qu'une personne

انا لله وانا اليه الراجعون مفهومنجه بامر الله est morte ارجع الى ربك تنبيهنه ـ تعالى دار عقبايه ارتحال ايلدى امتثالاً عازم دار بقا اولدى

Il signifie aussi, appeler à un tribunal supérieur de la sentence d'un subalterne A. نقل الدعوا P. دعوارا به محكمهٔ ديگر بردن T. دعوايى بشقه محكمه‌يه قالدرمق || Il appellera de cette sentence ويريلان اعلامه راضى اولميوب آخر محكمه‌يه نقل دعوا ايتدره‌جكدر Appeler comme de juge incompétent بو ماده‌نك استماعنه فلان حاكمك صلاحيتى يوقدر ديو دعوايى آخر محكمه‌يه نقل ايتدرمك

Appelé. A. مدعو P. خوانده ـ دعوت كرده T. دعوت اولنمش ـ Il s'emploie aussi en parlant du mystère de la prédestination, suivant l'expression de l'Écriture A. مدعو pl. مدعوين || Beaucoup d'appelés et peu d'élus A. المدعوين كثيرة والمختارين قليلة

APPELLATIF. Terme de Grammaire. Il se dit des noms qui servent à exprimer une classe entière d'individus A. اسم الجنس || Homme, Arbre sont des noms appellatifs بشر وشجر اسماى جنسدندر

APPELLATION. V. Appel.

APPENDICE. Supplément qui se joint à la fin d'un ouvrage A. ذيل ـ لاحقه P. پى نوشت T. صكره‌دن اكلنمش

APPENDRE. Attacher à une voûte, à des piliers, à une muraille A. تعليق P. آويختن T. آصمق || Appendre une offrande à une chapelle بر مسجدده تبركاً بر هديه تعليق ايتمك ـ آويختهٔ موقع تعظيم قلمق Appendre des étendards à la voûte d'une église كليسانك قبه‌سى بالاسنده تعليق الويه ورايات ايتمك C'est une coutume fort ancienne d'appendre dans les temples les enseignes prises sur les ennemis دشمندن آلنان بيراقلرك معابد ومساجدده ربط وتعليقى غاية الغايه قديم بر عادتدر

Appendu. A. معلق P. آويخته ـ آويزان T. آصيلو

IL APPERT. Il paraît, il est évident A. متبين P. هويداست ـ بديدار است ـ T. معلوم اولور ـ مستبان اولور ـ بللو اولور || Il appert de sa complicité par la procédure قباحتده مشاركتى صورت مرافعه‌دن معلوم اولور Il appert qu'il est complice معلوم ـ مشاركت تهمت اولديغى مستبان ومعلوم اولور متبين اولور

APPESANTIR. Rendre plus pesant A. تأكيد ـ تثقيل ـ بهظ ـ ايقاط ـ اثقالة P. گرانتر كردن ـ گرانى آوردن T. آغرلشدرمق ـ بصقلق كتورمك ـ || L'âge, la vieillesse, l'oisiveté, la fainéantise appesantit les corps كبر سن وسال وپيرى وشيخوخت وحال بيكارى وعطلت وكسل ورخاوت ابدانه مستلزم بدنلرى ـ ايراث بهظ وثقالت ايدر ـ تأكيد ثقالت اولور ايقاظ وتثقيل ايدر Sa dernière maladie l'a beaucoup appesanti موخراً چكديكى خستلك وجودينه غايت ثقالت وجودينى زياده‌سيله آغرلشدردى ـ وموقوطيتى موجب اولمشدر وجودينه قتى كلى بصقلق كتوردى ـ

Il se dit figur. en parlant des fonctions de l'esprit A. تفتير ـ ايراث الرخاوة ـ ايراث الفتور ـ P. سستى ـ سست كردن ـ آوردن T. آغرلشدرمق ـ كوشمك || L'âge ne lui a point encore appesanti l'esprit كبر سن هنوز ذهننه ذره‌جه مقدارى ايراث فتور ايتمش دكلدر

En parlant de la colère de Dieu, on dit, que Dieu a appesanti sa main sur ce peuple جناب منتقم قهار پنچهٔ سخت‌گير بارى ـ سخط وغضبنى اول خلقك اوزرينه حواله ايلدى تعالى حضرتلرى يد قهرينى بو قومك اوزرينه تشديد ايلدى

S'appesantir. A. تثاقل ـ كسب الثقالة P. گرانى پذيرفتن T. آغرلشمق || Le corps s'appesantit par un trop long repos راحت مديده حسبيله وجود كسب ثقالت ايدر ـ آغرلشور La main d'un tel chirurgien s'appesantit فلان جراحك الى آغرلشدى

On dit aussi, Les yeux commencent à s'appesantir, pour dire, avoir envie de dormir ديده‌سى استيلاى نوم ايله كسب ثقالت ايتمكده در ـ كوزلرينه اويقو آغرلغى بصدى ـ اويقو بصوب كوزلر آغرلشدى

Il se dit figur. soit en parlant des fonctions de l'esprit, soit en parlant des effets de la colère de Dieu || Son esprit baisse et s'appesantit de jour en jour شعورى يوماً فيوماً كسب فتور ورخاوت ايتمكده در La main de Dieu s'est appesantie sur ce peuple-là پنچهٔ قهر وغضب ربانى اول قومك اوزرينه حواله اولندى

Et on dit, Il s'est trop appesanti sur ce sujet-là, pour dire, il en a trop parlé بو ماده‌ده مبالغه ايله اطناب كلام ايلدى Cet écrivain s'appesantit sur les détails بو كاتب تفاصيل امورده اطناب كلام ايدر

Appesanti. A. باهظ ـ موقوط ـ مثقل P. گران گشته T. آغرلشمش A. فاتر P. سست ـ فتور يافته T. كوشمش

APPESANTISSEMENT. L'état d'une personne appesantie soit de corps, soit d'esprit par l'âge, par la maladie A. موقوطيت ـ ثقالت P. گرانى T. آغرلشمه

APPÉTENCE. Action d'appéter A. رغبت طبيعية ـ تشهى P. خواهش دل T. اوزلمه

APPÉTER. Désirer vivement et par inclination naturelle A. اشتها ـ تشهى ـ ارتغاب P. آرزو داشتن T. اوزلمك || L'estomac appète les alimens معده اطعمه ومأكولاتى تشهى ايدر La femelle appète le mal انثى ذكرى تشهى ايدر ديشى اركككى اوزلر

APPÉTISSANT. Qui excite l'appétit A. مهيج الاشتها ـ مشهى P. آرزو افزا ـ خواهش انگيز T. استك ـ استك كتوريجى ـ آزديريجى || Viande appétissante لحم مشهى

On dit d'une jeune personne qui a de la fraîcheur, qu'elle est appétissante A. محبوب مهيج الشهوة P. دلبر شهوت انگيز T. استك آزديريجى بر كوزل

APPÉTIT. Faculté par laquelle l'âme se porte à désirer quelque chose pour la satisfaction des sens A. شهوت pl. شهوات P. خواهش ـ آرزو كشى T. استك || Appétit sensuel شهوت جسمانيه ـ نفسانيه Appétit charnel شهوت حواس brutal شهوت بهيميه Appétit déréglé, désordonné شهوت فاسده Contenter, satisfaire ses appétits sensuels شهوات نفسانيه‌يى استيفا ايتمك Se laisser entraîner par ses appétits شهوات نفسانيه‌يه ارخاى عنان ـ نفسانيه‌يه تبعيت ايتمك Se laisser gouverner par ses appétits شهوات اختيار ايتمك شهواتك محكومى اولمق ـ نفسانيه‌نك مغلوبى اولمق Avoir un appétit insatiable des richesses, des honneurs كسب مال ومنال وتحصيل شان واقبال خصوصنده غنا كتوربلميه‌جك مرتبه‌لرده مشتهى وآرزومند اولمق

Appétit concupiscible. C'est, selon les philosophes de l'École, une faculté par laquelle l'âme se porte vers ce qu'elle regarde comme un bien A. نفس هالكه Et appétit irascible, une autre faculté par laquelle l'âme se porte à repousser ce qu'elle envisage comme un mal A. قوت غضبيه

Appétit, se prend particulièrement pour le désir de manger A. اشتها P. خواهش خوردن T. يمكه استك || Grand appétit اشتهاى شديد Violent appétit اشتهاى مفرط Exciter l'appétit تهييج اشتها Aiguiser l'appétit تشحيذ اشتها Perdre l'appétit اشتهايى فوت ايتمك Ôter l'appétit سلب اشتها ايتمك Cela m'a ouvert l'appétit فلان شئ اشتهايى آچدى Gagner de l'appétit تحصيل اشتها ايتمك Rentrer en appétit اشتها كلمك ـ اشتها عودت ايتمك

On dit figur. et proverb. d'un homme qui a beaucoup d'avidité pour le bien, que c'est un homme qui a bon appétit حريص مال ومنال بر آدمدر On dit aussi, L'appétit vient en mangeant, pour dire, que plus on a de bien, plus on en veut avoir طعام يدكچه اشتها آرتر

À l'appétit, signifie, faute de vouloir dépenser, par envie d'épargner A. ضنانةً ـ بخلاً P. از سر دريغ T. اسركمك ايچون || Il a laissé tomber sa maison à l'appétit d'une vingtaine d'écus يكرمى غروشلق مصرفى اسركمك ايچون خانه‌سنى خطر انهدامه ترك ايلدى À l'appétit d'un écu, il a laissé mourir un cheval de cinquante ducats بر غروشلق مصرفى دريغ ايله اللى آلتون دكر بر راس آتنى مرد اولمغه ترك ايلدى

APPLAUDIR. Battre les mains en signe d'approbation A. اظهار اعلان التحميد بتصفيح الايادى ـ التحسين بتصديد الايادى P. دستكزنى آفرين كردن T. آفرين يرينه ال چارپمق || Applaudir aux acteurs بازندگانك هنرينى تصديقا دستكزن تصديد ايادى ايله اداى رسم پسند وتحسين ـ آفرين اولدق تصفيح ايادىٔ استحسان ايتمك ـ ايتمك

Figur. Approuver A. تحسين ـ استحسان ـ تصويب ـ استصواب P. پسنديدن T. پسند ايتمك ـ بكنمك || Toute l'assemblée applaudit à une proposition si juste حق وعدله مقارن اولمقوله تكليفى ارباب مجلسك مجموعى تحسين وپسند ايلديلر S'il faisait ce bien-là au public, tout le monde lui applaudirait عباد الله حقنده بو مثللو خيرى ايده‌جك اولور ايسه جميع عالم عندنده مظهر آفرين وتحسين اولور ايدى Quand un homme est dans la faveur, toute la Cour lui applaudit بر كمسنه منظور پادشاهى اولنجه بالجمله خدمهٔ دولت طرفندن مظهر ستايش وتحسين اولور

S'APPLAUDIR. Se féliciter A. استسعاد P. محض سعادت فرخندگى حال شمردن ـ دانستن T. موتلولنمق || S'applaudir de sa bonne fortune قوت ـ مساعدهٔ بختيله استسعاد ايتمك S'applaudir des bontés de quelqu'un بختيله مباهات ايتمك

de son accueil بر کمسنه طرفندن مظهر اولدیغی لطف وکرم دلنواز وتلقئ بالقبول خاطرساز ایله استسعاد ایتمك

Il signifie aussi, se glorifier *A.* تمدّح ـ تباهی ـ افتخار ـ فخر *T.* اوکونمك || C'est *P.* سرافرازی نمودن استعظام النفس un homme vain qui s'applaudit sans cesse بلا فاصله تمدّح وتفاخر ایله ثالوف بر باطل آدمدر Il est fâcheux de s'applaudir tout seul خود بخود استعظام نفس ایتمك بر حالت نا مرضیه در

APPLAUDISSEMENT. Battement de mains en signe de joie, d'approbation *A.* تحبیذ pl. تحبیذات ـ تحسین pl. تحسینات *P.* آفرین ـ پسند *T.* خوشنودلق کوسترشی || Il fut reçu avec grand applaudissement فلان کمسنه بالوجوه ایفای مراسم تحبیذ وتحسین اولندرق استقبال اولندی L'applaudissement des peuples جملهٔ امم واقوام طرفندن ادا اولنان رسوم مسرّت ارائهٔ تحبیذ Donner des applaudissemens تحبیذ وتحسین نمودن Recevoir des applaudissemens صنوف تحبیذات وتحسیناته مظهر اولمق Il a l'applaudissement universel مظهر تحبیذ خواص وعوامّدر عامّه عنددنده مظهر پسند ـ حقنده قبول عامّه وار در ـ وآفرینده در V. aussi Applaudir.

APPLICABLE. Propre à être appliqué à certain usage *A.* مصروف ـ مخصّص || Il fut condamné à cent écus d'amende, applicables à la nourriture des pauvres انفاق فقرایه تخصیصاً شو قدر غروش جریمه اداسی اوزرینه حکم اولندی ارزاق فقرایه ـ ترزیق مساکین وفقرایه مصروف ـ مخصّص اولمق اوزره اولمق اوزره Ce passage n'est point applicable au sujet dont il s'agit بو فقره ما نحن فیهامز اولان مادّه‌یه مصروف اولمز

APPLICATION. Action d'appliquer une chose sur une autre *A.* لصوق ـ ضرب علی *P.* بر نهادن *T.* اوزرینه یاپشدرمه ـ اوزرینه اورمه || L'application d'un emplâtre sur une partie malade بر عضو مریض اوزرینه لازوقك ضربی ـ اوزرینه یاقی ـ اوزرینه یاقی اورمه ـ یاپشدرمه les Physiciens disent que le mouvement est l'application successive d'un corps aux différentes parties de l'espace اهل حکمت طبیعیه‌نك مذهبنه کوره حالت حرکت بر جسمك اجزای مختلفهٔ خلایه متتالیاً ومتناوباً التصاقندن عبارتدر

Il se dit figur. de l'adaptation d'une maxime, d'un discours, ou en général d'une chose à une autre *A.* مصروفیّت ـ صرف || L'application d'un passage بر عباره‌نك فلان شیئه صرفی

Cette application est juste et heureuse فلان شیئك فلانه صرفی محض صواب وتمام موافق حالدر Cette application est fausse فلان شیئه صرفی خطایه مقروندر Il est si défiant, si soupçonneux, qu'il se fait application de tout ce qu'on dit شول رتبه‌ده سوء ظنه مبتلا ووهمه تابعدر که هر کلامی نفسی حقنده صرف ایدر L'application de la Géométrie à la Physique فنّ مساحه‌نك حکمت طبیعیه‌یه صرفی

Il se dit encore d'une attention suivie *A.* مواظبت ـ وظوب ـ دوام الاقدام ـ انکباب ـ مداومت ـ مزاولت ـ ملازمت ـ *P.* ورزش *T.* دوربشوب چالشمه || Avoir de l'application à l'étude مطالعه‌یه ملازمت ومواظبت ایتمك Il n'a point d'application à ce qu'il fait ایشلدیکی شیئده اصلا مداومت یوقدر Cela demande une grande application فلان شئ اقدامی کلّی مرتبه دوام اقدامه محتاجدر Il fait tout sans application هر شیئی من غیر مواظبة ایشلر

APPLIQUER. Mettre une chose sur une autre, en sorte qu'elle y soit adhérente *A.* الصاق ـ ضرب علی *P.* بر نهادن *T.* بر زدن ـ اورمق ـ یاپشدرمق || Appliquer des couleurs sur une toile بز اوزرینه ـ ثوب اوزرینه ضرب الوان ایتمك بویا اورمق Appliquer un emplâtre sur l'estomac معده‌نك اوزرینه الصاق لازوق ایتمك ـ ضرب لازوق ایتمك Appliquer un cataplasme لاپه اورمق des ventouses حجمات شیشه‌لری ـ الصاق محجمات ایتمك یاقی اورمق Appliquer des filets d'or sur l'ivoire فیل دیشی اوزرینه رشتهٔ زر ضرب ایتمك ـ التون تللی اورمق ـ یاپشدرمق On dit, Appliquer un soufflet *A.* ضرب اللطمة ـ لطم *P.* سیلی زدن *T.* شمار اورمق ـ طپانجه اورمق

Et appliquer un homme à la question, pour dire, le mettre à la question *A.* وضع فی الاذیّة *P.* بکیستار سپردن *T.* اشکنجه‌یه قویمق

Il se dit figur. en parlant des comparaisons, des citations que l'on adapte à quelque sujet *A.* صرف *P.* مصروف ساختن *T.* صرف ایتمك || Appliquer une comparaison بر تمثیلی فلانه صرف ایتمك On peut lui appliquer ce vers de Virgile فلان شاعرك بیتنی فلان حقنده صرف ایتمك ممکندر Cette maxime-là peut s'appliquer à divers sujets بو قاعده مواد مختلفه اوزرینه صرف اولنمق قابلدر Appliquer l'Algèbre à la Géometrie جبر مقابله‌یی فنّ مساحه‌یه صرف ایتمك

Il signifie aussi, destiner certaines choses à certains usages *A.* تخصیص ـ تعیین *P.* سپردن *T.* مخصوص قلمق || Appliquer une somme d'argent à bâtir بر مقدار اقچه‌یی ابنیه‌یه تخصیص ایتمك Appliquer une amende aux pauvres, aux prisonniers آلنان جریمه‌یی فقرا واسرایه تخصیص ایتمك || Il a appliqué cette somme à son profit اول مقدار مبلغی منفعت مخصوصه‌سنه تخصیص ایلدی Il a appliqué une partie de ses revenus à s'acquitter envers ses créanciers ایرادینك بر مقداربنی دیونی اداسنه ـ آلدیجقلوسنی اسکاته تخصیص ایلدی

Appliquer son esprit, ou s'appliquer, signifie, apporter une extrême attention à quelque chose *A.* صرف ـ تسلیط الذهن استفراغ الجهد والسعی ـ ادامة الفکر ـ اعمال الفکر ـ الذهن *P.* بذل اندیشه کردن *T.* عقلنی ویرمك || Il applique son esprit aux Mathématiques, à la Médecine علوم ریاضیه‌یه وطبابته بضاعهٔ عقلنی علوم ریاضیه‌یه ـ عقلنی ویرر ـ اعمال فکر ایدر وطبابته صرف ایدر Il s'applique à bien remplir les fonctions de sa charge عهده‌سنده اولان منصبه متعلق مأموریتلرك بسبتون عقلنی ویرر ـ ایفاسی خصوصنده اعمال افکار ایدر C'est un indolent qui ne s'applique à rien هیچ بر شیئه صرف هیچ بر شیئه ادامهٔ فکر ایتمز ـ ذهن ایتمز بر تنبل آدمدر بر کسلان آدمدر

S'appliquer. S'attribuer, s'approprier *A.* صرف الی نفسه *T.* نفسنه با خود چسپانیدن ـ با خود نسبت کردن *P.* صرف ایتمك || Il s'applique toutes les louanges qu'on donne à la valeur شجاعت حقنده سویلنان جمیع مدایح واوصافی نفسنه صرف ایدر Pourquoi s'est-il appliqué cette histoire? بو حکایه‌یی نه دیو نفسنه صرف ایلدی Un avare s'applique rarement ce qu'il entend dire contre l'avarice بخل وامساکی تعریض زمیننده سویلنان صحبتلری بر ممسك آدم نفسی حقنده صرف ایتمك نادرات اموردندر Il s'applique tous les émolumens de sa compagnie زمره‌سنه عائد اولان کافهٔ فوائد وعوائدی نفسی حقنده صرف ایدر

Appliqué. *A.* مصروف *T.* اورلمش *P.* برزده مضروب علی — مصروف *T.* گشته ـ سپرده *P.* معین ـ مخصص ـ اولنمش

On dit, C'est un homme appliqué, c'est à dire, dont le caractère est de s'appliquer tout entier à ses occupations *A.* مقدم ـ مکب ـ مجد *P.* ورزشکار *T.* چالشقان

APPOINTEMENT. Salaire annuel *A.* وظیفه pl. وظایف *P.* راستاد ـ راتبه ـ مواجب *T.* علوفه || Il lui donnait de gros appointemens آغر علوفه ویرر ایدی ـ کلیتلو وظیفه اعطا ایدر ایدی Les appointemens d'un Gouverneur والی مملکتك وظیفهٔ معینه‌سی

APPOINTER. Donner des appointemens à un employé *A.* اعطاء الوظیفه ـ تعیین الوظیفه *P.* راستاد دادن ـ راتبه دادن *T.* علوفه ویرمك

Appointé. *A.* موظف *P.* وظیفه خوار ـ راتبه خوار *T.* علوفه آلیجی

APPORTER. Porter au lieu où est la personne qui parle *A.* احضار ـ اجائة *P.* آوردن *T.* کتورمك || Apportez-moi le livre qui est sur la table سفره اوزرنده اولان کتابی کتور On m'a apporté de beaux fruits بکا فواکه نفیسه کتوردیلر Apporter des marchandises par eau نهراً احضار مال ایتمك ـ نهراً مال کتورمك Un courrier qui apporte de bonnes nouvelles اخبار مفرحه کتورن اولاق Quelles nouvelles nous apportez-vous? بزه نه خبرلر کتوردك

Il signifie aussi causer, produire *A.* ایراث ـ انتاج ـ حصول *P.* حاصل کردن ـ آوردن *T.* حاصل ایتمك ـ کتورمك || La guerre n'apporte jamais que du dommage سفرده خسار وزیاندن سفر دائما خسار ومضرتدن ـ غیری بر ثمره ابدی حاصل اولمز غیری بر شیئی منتج دکلدر Le mariage qu'il a fait, et dont il espérait de grands avantages, ne lui a apporté que du chagrin et des procès منافع جسیمه تأمولیله عقد ایلدیکی نکاحدن آلام واکدار جانگزا ودعاوئ راحتفرسادن غیری بر شیئ حاصل ایده‌مدی

Et alléguer, citer *A.* ایراد ـ سرد ـ اتیان *P.* درمیان کردن *T.* قالد کتورمك || Il a apporté de bonnes raisons دلایل معقوله سرد واتیان ایلدی

On dit, Apporter des soins *A.* صرف الهمة ـ اعمال السعی || Il a apporté tous les soins nécessaires pour faire réussir son dessein مرامنی ترویج ایچون اقتضا ایدن ما حصل ـ وسایل سعی واهتمامك مجموعنی اعمال ایلدی سعی واهتمامی جملهٔ صرف ایلدی

On dit en parlant d'affaires et de négociations, Apporter des facilités, ou des difficultés *T.* استحصال اسباب سهولت ـ ایقاع تسهیلات ایتمك ـ قولایلقلر کتورمك ـ ایتمك ـ ایقاع تصعیبات ایتمك ـ استحصال اسباب صعوبت ایتمك تصعیبلر کتورمك || J'y apporterai toutes les facilités possibles

حدّ امکانده اولان کافّهٔ اسباب تسهیلک استحصالنده تجویز قصور ایده‌جک دکلم Ce mariage, ce traité ne se conclura point, on y a apporté trop de difficultés بو نکاح ماده‌سی واشبو عهدنامه طرفیندن ایقاع تصعیبات جسیمه اولنمش اولدیغندن انعقادپذیر اولمق احتمالی یوقدر Apporter des obstacles استحضار موانع وعوایق ایتمک

APPOSER. Appliquer, mettre *A.* وضع ـ ضرب *P.* زدن *T.* اورمق ـ قویمق || Apposer le cachet de ses armes à un certificat بو شهادتنامه‌یه مهر وضع ایتمک

Apposer le scellé. C'est appliquer juridiquement le sceau de l'officier public à un appartement, à un coffre, afin d'empêcher qu'on n'en tire ce qui est renfermé *A.* تمهیر *P.* مهر جسپانیدن ـ مهر زدن *T.* مهرلمک

APPOSITION. V. Apposer || L'apposition du scellé se fit dans les formes ordinaires وضع مهر ماده‌سی رسوم معتاده اوزره اجرا اولندی Il sera pourvu à la sûreté de ces effets, de ces titres, de ces papiers par apposition de scellé اشبو اموال واشیا واوراق وسنداتک امر محافظه‌سی تمهیر صورتیله تنظیم اولنه‌جقدر

Il se dit en Physique, en parlant de la jonction de certains corps à d'autres corps de même espèce *A.* اتّصال الاجزاء المتجانسه

En Grammaire, c'est une figure qui consiste à mettre ensemble un nom propre et un nom appellatif *A.* تبعیّة الاسم الی الاسم

APPRÉCIATEUR. Celui qui apprécie *A.* ممیّز ـ مقوّم القیمة القیمة *P.* قدر شناس ـ قدر دان *T.* قیمت بیلور || Juste appréciateur du mérite قدر دان ارباب ـ ممیّز قیمت اهلیّت قدر شناس عادل اهلیّت ـ استحقاق واهلیّت

APPRÉCIATION. Estimation de la valeur d'une chose. V. Apprécier.

APPRÉCIER. Estimer *A.* تقویم ـ تقویم الثمن ـ تقدیر القیمة *P.* بها کردن ـ ارز نهادن *T.* تقدیر بها قویمق || Ce collier de perles a été apprécié à mille écus بو انجو گردنبندک بهاسی شو قدر غروشه تقدیر اولندی Combien on a apprécié cette étoffe? بو قماشه نقدر قیمت تقدیر اولندی ـ بو قماشک قیمتی نقدر تقدیر اولندی

On dit, Apprécier un livre بر کتابک قدر وقیمتنی بیلمک Apprécier le mérite de quelqu'un بر کیمسه‌نک قدر واهلیّتنه قدر واهلیّتنی بیلمک ـ اعتبار ایتمک

APPRÉHENDER. Prendre, saisir *A.* اخذ ـ تضبّط *P.* در پنچهٔ ضبط آوردن *T.* یقه‌لمق || Appréhender au corps نفسنی آوردهٔ پنچهٔ ضبط ایتمک

On dit en formule de sentence: Si pris et appréhendé peut être یقه‌لنوب طوتلدیغی ـ اخذی میسّر اولدیغی تقدیرده حالده

Il signifie aussi, craindre *A.* ارتعاب ـ خوف ـ تحاشی *P.* ترسیدن *T.* قورقمق ـ ایتمک احتراز || Appréhender le froid صوغوقدن قورقمق ـ برودتدن خوف ایتمک Appréhender le jugement public اعتقاد ناسدن احتراز ایتمک Il appréhende de se présenter devant vous حضورکه چیقمقدن تحاشی خوف وخشیت ایدر ـ ایدر Il appréhende de vous déplaire سنی ـ انبرار خاطرکه باعث اولمقدن خوف ایدر کوجندرمکدن احتراز ایدر On appréhende que la fièvre ne revienne حمّانک عودتندن خوف اولنور C'est une affaire dont on appréhende les suites محتمل الظهور اولان عواقب ومستتبعاتندن خوف اولنور بر ماده در

Appréhendé. *A.* مرعوب ـ رعیب ـ متحاشی *P.* ترسیده *T.* قورقمش

APPRÉHENSIF. Porté à la crainte *A.* خایف pl. خایفون ـ جبان *P.* بی زهره ـ بد دل *T.* قورقق

APPRÉHENSION. Crainte *A.* رعب ـ خشیت ـ خوف *P.* بیم *T.* قورقو || Être dans l'appréhension خوف وخشیت اوزره اولمق

Il signifie aussi, l'idée qu'on prend d'une chose sans en porter aucun jugement *A.* وهم *P.* سگال *T.* صانمه ـ صانی

APPRENDRE. Acquérir quelque connaissance qu'on n'avait pas *A.* تعلّم ـ تحصیل العلم ـ استفاده ـ تدرّس *P.* آموختن ـ درس گرفتن *T.* اوکرنمک || Apprendre la Jurisprudence علم فقهی قرائت وکتابتی تعلّم ایتمک Il apprend à lire, à écrire تعلّم ایدر Il commence à apprendre les mathematiques علوم استفاده‌سنه مباشرت ـ ریاضیّه‌نک تحصیلنه بداء ایلدی ـ صنعت رقصی تعلّم ایتمک ایلدی Apprendre à danser تعلّم وتدرّس ایتمک ـ استفاده ایتمک

Apprendre par coeur. *A.* حفظ عن ظهر ـ استظهار ـ حفظ القلب *P.* از بر کردن *T.* ازبرلمک || Apprendre des vers ابیات واشعار استظهار ایتمک ـ ابیات حفظ ایتمک

Il signifie aussi, être averti, informé *A.* استخبار ـ تحصیل

خبر یافتن - خبر دار شدن - آگاه شدن *P.* اطّلاع - الوقوف - دانستن - *T.* خبر المق - بیلمک || J'ai appris par une longue expérience تجارب مدیده ایله تحصیل وقوف ایلدم - تجربهٔ مدیده تقریبیله کسب وقوف واطّلاع ایلدم - Quelle nouvelle avez-vous apprise? نه مقوله حوادث استخبار ایلدک

Et enseigner *A.* درس - آموزیدن *P.* تدریس - افاده - تعلیم - دادن *T.* اوکرتمک || C'est lui qui m'a appris l'Arithmétique علم رقمی بکا تعلیم ایدن فلان کشیدر

Et faire savoir *A.* بیلدرمک *T.* آگاه کردن *P.* افاده - اخبار || Il vous a appris de grandes nouvelles حوادث جسیمه اخبار ایلدی

On dit proverb. en parlant de certaines qualités des bêtes, Les bêtes nous apprennent à vivre قاعدهٔ تعیشی بزه بهایم وحیوانات تعلیم ایدرلر Et en menaçant quelqu'un, On lui apprendra bien son devoir واجبهٔ ذمّتی نه اولدیغنی گوش نه اولدیغنی کندویه - هوشنه بر خوشجه القا ایده‌جکلر در اوکرده جکلردر

Appris. *A.* معلّم *P.* آموخته *T.* اوکرنمش

APPRENTI. Celui qui apprend un métier *A.* تلمیذ - مبتدی pl. تلامذه *P.* شاکرد - عجمی *T.* نونیاز - شاکرد - نوآموز || Apprenti menuisier طوغره‌مجی - طوغره‌مجی مبتدیلرندن بری Un apprenti à la guerre فنّ حربده مبتدی شاکردی

APPRENTISSAGE. L'état d'un apprenti *A.* حال التلمّذ - تلمذه *P.* حال شاکردی *T.* عجمیلک حالی - شاکردلک حالی || Dans un tel métier, l'apprentissage est difficile, long, laborieux فلان صنعتده شاکردلک حالی صعب ودشوار وطویل المدّه وکثیر المشقّه در Mettre un jeune homme à l'apprentissage بر کنج آدمی شاکردلکه ویرمک

Sortir d'apprentissage *A.* تخرّج *P.* بدستور استادی بکام شاکرد بشقد جیقمق - استادلغه جیقمق شدن *T.*

Il se prend aussi, pour le temps qu'on met à apprendre *A.* مدّة التلمّذ *P.* وقت شاکردی *T.* شاکردلک وقتی - مدّت تلمذنده || Durant son apprentissage عجمیلک وقتی شاکردلکی وقتنده -

On dit, Faire l'apprentissage de la guerre, de la politique جنک فننده تلمّذ ایتمک - فنّ حربده تلمّذ ایتمک - امور دولتک مبادئ قواعدینی تحصیل ایچون تلمّذ ایتمک

Il signifie figur. l'essai que l'on fait de ce qu'on a appris *A.* اختبار الحذاقة - تجربة الحذاقة *P.* آزمایش استادی *T.* استادلغی صنمه || Ce chirurgien a fait son apprentissage aux dépens d'un tel malade qui en est mort بو جرّاح فلان مریضک حقنه تجویز غدر وضرر ایده‌رک حذاقتنی تجربه قیدنده اولمغله مریض مذکورک فوتی لازم کلدی

APPRÊTS. Préparatifs *A.* pl. تدارکات *P.* اسباب آمادگی *T.* حاضرلنمه - تدارکلر || Faire des apprêts pour l'arrivée d'un grand seigneur بر ذات جلیل الشانک قدومیچون تدارکات جسیمه‌یه مبادرت ایتمک Faire de grands apprêts pour le festin d'une noce ولیمهٔ سور ایچون کلّیتلو تدارکات ایتمک - دوکون ضیافتیچون جسیم تدارکلر ایتمک -

APPRÊT. Manière d'apprêter les cuirs *A.* دباغت *P.* پیراهش *T.* سپیلش || Ce cuir ne vaut rien, on y a donné un méchant apprêt بو پوستک سؤ دباغتی تقریبیله بر درلو ایشه یرامز

Il se dit aussi, de l'assaisonnement des viandes. V. Assaisonnement.

Il se dit figur. de l'esprit, des manières, pour désigner un peu d'affectation *A.* تکلّف - تصنّع || Un esprit plein d'apprêt بر مزاج تکلّفدن عبارت Il a trop d'apprêt dans son style سبکک وعبارەسنده عظیم تکلّف واردر L'apprêt de ses manières fatigue اوضاع واطوارنده اولان تصنّع موجب ملال اولدجق بر معنا در

APPRÊTER. Préparer *A.* اعداد - تهیئة *P.* آماده - تیار کردن *T.* حاضرایتمک - حاضرلمق || Apprêtez-moi ce qu'il faut pour mon voyage بکا اقتضا ایدن مهمّات طریقی تهیئه ایله Apprêtez mes hardes احمال واثقالمی اعداد ایله Apprêtez le diner اویله طعامنی حاضر ایله

Apprêter des cuirs. *A.* دبغ - دبغ الاهاب *P.* پیراستن پوست - *T.* دری یی سپیلمک پیراهش دادن || Un corroyeur qui apprête des cuirs دبغ اهاب ایدن دبّاغ

Il signifie aussi, assaisonner. V. ce mot.

On dit, Apprêter à rire, pour dire, donner à rire *A.* اضحاک - ایراث الضحک *P.* خنده آوردن *T.* کولدرمک || Vous apprêtez à rire à tout le monde عامّه‌یی اضحاک ایدرسک - عامّه‌یه ایراث ضحک وخنده ایدرسک

S'apprêter. Se préparer *A.* تهیّؤ *P.* آماده شدن - تیار شدن *T.* تدارکنی کورمک - حاضر اولمق - حاضرلنمق

Apprêté. *A.* مهیّا *P.* آماده - تیار شده *T.* حاضر

APPRÊTEUR. Celui qui fait les préparations *A.* مرتّب *P.* ترتیب
ساز ـ پیرابنده *T.* دوزبجی

APPRIVOISER. Rendre doux et moins farouche *A.* تأنیس ـ
تأهیل *P.* مونس کردن ـ بناس آلفتیدن *T.* آدمه آلشدرمق
|| Apprivoiser un sauvage وحشی‌یی تأنیس ایتمک Il y a
peu d'animaux farouches qu'on ne puisse apprivoiser تأهیل قبول
ایده‌میه‌جک وحوش سباع اقل قلیلدر Apprivoiser un lion
ارسلانی تأنیس وتأهیل ایتمک Apprivoiser des oiseaux
قوشلری آدمه آلشدرمق ـ تأهیل طیور ایتمک

Figur. Rendre les hommes plus doux *A.* تلیین الخلق ـ تألیف
بیواشلغه آلشدرمق *T.* بنرمخویی آلفتیدن ـ نرمخو کردن *P.*
|| C'était un homme peu sociable, on a bien eu de la peine à
l'apprivoiser مقدّما قلیل الامتزاج بر آدم اولمغله تلیین خلقی
امر تأنیس وتألیفی ـ خصوصنده خیلی زحمت چکلدی
کلّی زحمت ایله میسّر اوله بیلدی

S'APPRIVOISER. S'accoutumer, se familiariser *A.* ائتلاف ـ تألّف
آلشمق *T.* آلفتن *P.* کسب الانس والالفة ـ استیناس ـ تأنّس ـ
الفت ایتمک ـ الفت پیدا ایتمک ـ || Il s'est apprivoisé
dans cette maison بو خانده کسب انس والفت ایلدی
S'apprivoiser avec le danger مخاوف ومخاطرات ایله تألّف
ـ کسب اعتیاد والفت ایتمک ـ واستیناس ایلمک
مخاوف ومهالک ایله مأنوس اولمق

Apprivoisé. *A.* مأنوس ـ مأهول *P.* انس یافته ـ آلفته بناس
T. آدمه آلشمش *A.* مألوف ـ متأنّس *P.* آلفته *T.* آلیشق

APPROBATEUR. Celui qui approuve *A.* مستحسن ـ مستصوب
P. پسند خوان ـ پسند کن *T.* بکنیجی || Une pareille con-
duite n'aura guères d'approbateurs بو مقوله حرکتک مستصوبین
ومستحسینی اولمز Il est approbateur de tout ce qui est nou-
veau هر طرفه ونو ظهورک مستحسن وپسندخوانیدر

APPROBATIF. Qui marque de l'approbation *A.* مشعر التصویب
قبوللق ـ قبولی حاوی *T.* پسندیدنما *P.* مشعر القبول ـ
کوستریجی || Sentence approbative تصویبی مشعر بر قطعه
اعلام Geste, signe approbatif تصویب وقبولی حاوی رمز واشارت

APPROBATION. Agrément, consentement *A.* جواز ـ رضا *P.*
خوشنودی *T.* خوشنودلق || C'est une affaire faite, pourvu que
le père et la mère y veuillent donner leur approbation والد
پدر ومادرک ـ ووالده تجویز ایدرلر ایسه بتمش بر مادّه در
رضاسی منضمّ اولدیغی حالده بتمش بر مادّه صاییلور

Il signifie aussi, jugement favorable *A.* استحسان ـ استصواب
P. پسند *T.* بکنمه || Il a l'approbation de tous les honnêtes
gens بالجمله ارباب عرض وناموسک استصواب واستحسانه
مظهر در Il mérite l'approbation de tout le monde مستحق
سزاوار پسند واستحسان عامّهٔ جهاندر ـ استحسان کافّهٔ انامدر

APPROCHANT. Qui a quelque ressemblance, quelque rapport
A. متدانی ـ متقارب *P.* نزدیک *T.* یقلاشور ـ یقین || Son
style est fort approchant de celui des anciens سبک وعبارەسی
قدمانک عبارەسنه بغایت متقاربدر Ce sont deux couleurs
fort approchantes l'une de l'autre بو ایکی رنک احد هما
بری برلرینه پک یقیندر ـ آخره زیاده متقاربدر

Il est aussi préposition, et signifie, environ, à peu près *A.*
تقریباً *P.* نزدیک ـ همانا *T.* یقین || Il est approchant de
huit heures ساعت سکزه یقیندر ـ ساعت تقریباً سکزده در

APPROCHE. Mouvement par lequel une personne s'avance vers
une autre *A.* تقرّب ـ دنوّ ـ مقاربت ـ دناوت *P.* نزدیک
رسی *T.* یقینلشمه ـ یاقلشمه || L'approche de son ennemi le
déconcerta خصمنک تقرّبی تشویش حالنی مستلزم اولمشار
À l'approche de l'ennemi, les troupes se mirent sous les armes
عسکر متهیّئ ـ دشمنک تقرّبنده عسکر سلاحه طاوراندی
حرب وقتال اولدی

En parlant du temps, il signifie le temps qui est près de
nous *A.* تقرّب الوقت ـ محایثت *P.* نزدیکی هنگام *T.* وقتک
ظلمت لیلک کلوب چاتمهسی || L'approche de la nuit
تقرّبی ـ محایثتی Les approches de la mort le firent penser
à sa conscience وقت موتک تقرّب ومحایثتی قلبنی
بیوقلمق فکرینی ایجاب ایتدردی

On appelle Approches, en termes de guerre, les travaux que
l'on conduit jusqu'au corps de la place qu'on assiège *T.* قلعهیه
یقلشمق ایچون ایلرویه سوریلن مترسلر || Lignes d'appro-
ches ایلرویه سوریلن مترسلرک صرهلری Les approches de
cette place coûtèrent bien du monde قلعهیه تقرّب ایچون
مترس سورلمسنده خیلی آدم تلف اولندی Pour faciliter
les approches قلعهیه یقلشمق ایچون ایلرویه مترس سوقی
مترس سورمک خصوصنه وسیلهٔ سهولت ـ خصوصنی تسهیلاً
اولمق ایچون

On dit d'une place de guerre, qu'elle est de difficile approche
pour dire, qu'il est difficile d'en faire les approches فلان

قلعدنك ايلرويه مترس سوريلدرك يانده وارلمسى خصوصى من جهة الموقع دشوار در

Lunette d'approche. C'est un tuyau qui, par le moyen des verres qui y sont placés, grossit et approche les objets *A.* منظرة الاقاصى *P.* دوربين *T.* دوربين || Toutes les lunettes d'approche ont un côté qui grossit, et un côté qui diminue جميع دوربينلرك بر طرفى صور واشكالى اضخام واعظام وطرف ديگرى اول صورى تنقيص واصغار ايدر Les lunettes d'approche ont fait découvrir les taches du soleil جرم شمسده اولان نقطدلر دوربين واسطهسيله كشف اولندى

APPROCHER. Avancer auprès *A.* تقريب ـ تدنية *P.* نزديك آوردن *T.* يقين كتورمك ـ يقلشدرمق || Approcher une chose d'une autre بر شيئى شئ آخره تقريب ايتمك L'ennemi s'approcha des lignes عسكر اعدا مترس صرەلرينه تقرب يقين كلدى ـ يقلشدى ـ ايلدى La lunette approche les objets دوربين صور واشكالى تقريب ايدر

On dit figur., qu'un prince a approché quelqu'un de lui, pour dire, qu'il l'a admis dans sa familiarité پادشاه فلان كشىيى دائرۀ مقربينه ادخال ايلدى Et qu'un homme approche le prince پادشاهه مقربدر ـ پادشاهك يانده تقرب ايدر

Il signifie aussi, devenir proche *A.* تقرب ـ تدنى *P.* نزديك شدن ـ بنزد آمدن *T.* يقين كلمك ـ يقلشمق || L'heure approche وقت وساعت تقرب ايتمكده در Le temps approche زمان تقرب ايدر

Figur. Approcher du but. C'est deviner à peu près *A.* تقريبا تفرس الحال || Ce n'est pas tout-à-fait ce que vous dites, mais vous avez approché du but حقيقت حال عينى ديديككز دكل انجق تقريبا تفرس حال ايلدكز

Il signifie aussi, avoir quelque convenance, quelque ressemblance *A.* تقارب ـ تدانى *P.* نزديك بودن *T.* يقين اولمق ـ يقلشمق || Il fait des vers qui approchent de ceux des meilleurs poètes شهرۀ شعرانك شعرينه متقارب نظم ابيات ايدر Ces deux couleurs-là approchent fort l'une de l'autre بو ايكى رنك برى بريله تقارب ايدر Rien n'approche de la grandeur, de la magnificence de ce prince بو پادشاهك ابهت وعظمتنه ابهت وعظمتده معادل اولهجق ـ تقارب ايدر شئ يوقدر Ces imaginations-là approchent de la folie بو خيالات حالت جنونه متقاربدر ـ مقوله جنونه قريبدر

S'APPROCHER. V. Approcher dans le sens de devenir proche.

APPROFONDIR. Rendre plus profond *A.* تعميق ـ اعماق ـ تقعير *P.* ژرف كردن ـ نغول كردن *T.* دربيلتمك || Approfondir un fossé خندقى بر قات دخى تعميق ايتمك Approfondir des fondations تمللرى دربيلتمك Il ne faut pas les approfondir davantage بوندن زياده تقعير واعماقلرى اقتضا ايتمز

Figur. Pénétrer bien avant dans la connaissance de quelque chose *A.* تعميق الفكر ـ استكناه *P.* نغولى كردن ـ بژرفى نظر كردن *T.* كنه وغوره وارمق ـ درينه وارمق || Il y a du plaisir à approfondir les sciences علومك تعميق واستكناهنده علومه تعميق فكر ايتمك باعث ـ خيلى لذت وار در انشراح درون اولان موادندر Il ne faut pas vouloir trop approfondir les mystères de la religion ما وراى عقل اولان اسرار دينك كنهنه واصل اولمق قيدينه دوشمك خطا در

APPROPRIATION. Action de s'approprier une chose *A.* ضبط *P.* بتصرف خود آوردن *T.* كندويه ايدنمه || L'appropriation d'une terre بر ارضك ضبطى ـ بر ارضك كندويه ايدنمەسى

APPROPRIER. Rendre propre à sa destination *A.* توفيق *P.* موافق ساختن ـ چسپانيدن *T.* اويدرمق ـ ياقشدرمق || Approprier les lois d'un peuple à ses moeurs بر قومه ايچون وضع اولنهجق قانونى اول قومك اخلاق وآدابنه توفيق ايتمك Approprier les remèdes au tempérament du malade مداواتى مريضك مزاجنه كوره اويدرمق son discours, aux circonstances مقالەسنى حاله توفيق ايتمك son langage, aux personnes كلامى مخاطب اولان ذواتك حالنه توفيق le style, au sujet que l'on traite عبارەسنى مقصود ايتمك اولان مادەيه كوره اويدرمق

S'APPROPRIER. Usurper la propriété de quelqu'un *A.* بغير حق ضبط ـ غصب ـ اغتصاب ـ استخذاذ ظلما *P.* بيوجه فضولى ضبط كردن *T.* حقسز ايدنمك ـ فضولى ضبط ايتمك || Peu à peu il s'est approprié les biens dont il n'avait que l'administration مأمور ادارەسى اولديغى اموال واملاكى رفته رفته آوردۀ قبضۀ اغتصاب ـ رفته فضولى ضبط ايلدى بغير حق نفسنه استخذاذ ايلدى ـ ايلدى

Il signifie aussi, se rendre propre une pensée, un ouvrage, en se disant l'auteur *A.* عزو الى نفسه ـ تنحل ـ انتحال *P.* كار كندونك اولديغنى ادعا ـ بنمسيلمك *T* خود نمودن كندويه نسبتلتمك ـ ايتمك || Il s'appropria un tel ouvrage

کندونک - نفسنه عزو ایلدی - فلان تألیفی انتحال ایلدی اولدیغنی ادّعا ایلدی

APPROPRIER. Ajuster, agencer *A.* وضع فی احسن - تنظیم - حسن حاله قویمق - نظاملمق *T.* پیراستن *P.* الحال || Il faut approprier cette chambre بو اوطه‌یی تنظیم ایتملو در || Il n'y a qu'à lui mettre cette maison entre les mains, il l'aura bientôt appropriée خانه‌یی همان فلانک یدینه تسلیم ایتملو در حال لایقی اوزره - در حال حسن صورت ویرر تنظیم ایدر

APPROVISIONNEMENT. Fourniture des choses nécessaires à une armée, à une flotte *A.* استحضار مالزمة والذخایر - تزوّد - ذخیره‌لندرمه *T.* توشه درآوردن *P.* استحضار الزاد والذخیره - ازقلندرمه -

APPROVISIONNER. Faire un approvisionnement *A.* تزوید - توشه دار کردن *P.* تهیئة الزاد والزواد - اعداد مالزمة والذخایر - ازقلندرمق - ذخیره‌لندرمک *T.* || Il faut approvisionner la flotte دونمایه زاد وذخیره - دونمانک تز ویدی اقتضا ایدر دونمایی ذخیره‌لندرمک - تدارک ایتدرمک لازمهٔ حالدندر کرکدر

APPROUVER. Agréer une chose, y donner son consentement *A.* قبول - ارتضا - تنسیب - اظهار الرضا *P.* روا داشتن *T.* رضا ویرمک - مناسب کورمک || Approuver et ratifier un contrat بر قطعه مقاوله سندینی تنسیب وتصدیق ایتمک Le père refusa d'approuver le mariage پدر نکاح ماده‌سنده اظهار رضادن امتناع ایلدی Le Roi approuva tout ce que l'ambassadeur avait fait ایلچی هر نه که ایتمش ایسه نزد شاهانده ایلچینک هر ایتدیکنی - رهین حسن قبول ورضا اولمشدر پادشاه تنسیب وقبول ایلدی

Il signifie aussi, juger louable *A.* تصویب - تحسین - استصواب - استحسان *P.* پسندیدن *T.* بکنمک || Approuvez-vous une conduite si étrange? بو مقوله مسلک غریبی تحسین ایدرمیسن C'est une action qui mérite d'être approuvée سزاوار پسند واستحسان - تحسینه سزا بر فعل حسندر اولدجق بر فعل مرغوبدر

APPROUVÉ. *A.* رهین حسن *T.* روا داشته *P.* مرضی - مقبول - مستحسن *A.* مناسب کورلمش - رضا وقبول اولمش *P.* بکنلمش *T.* پسندیده

APPROXIMATIF. Par approximation *A.* تقریبی *P.* نزدیک

T. یقین

APPROXIMATION. Terme de Mathématique. Opération par laquelle on approche toujours de plus en plus de la valeur d'une quantité *A.* تقریب || Résoudre un problème par approximation مسئله‌یی علی وجه التقریب حل ایتمک Un calcul par approximation بروجه تقریب اولان - حساب تقریبی حساب

APPROXIMER. Être très-voisin *A.* تقارب *P.* نزدیک بودن *T.* یقین اولمق || Ces deux systèmes s'approximent en plusieurs points, et diffèrent en quelques autres شو ایکی اصول مواد متعدّده‌ده بری برینه متقارب وبعضیلرنده متخالفدر Cette proposition approxime l'erreur بو مطلب غلط وخطایه متقاربدر غلط وخطایه قریبدر -

APPUI. Soutien, support *A.* دعامه pl. دعایم *P.* پشتوان *T.* طیاق - دستک - پاینده *T.* پایندان || Mettre un appui à un mur طیاق اورمق - دیواره نصب دعامه ایتمک Si on ne donne un appui à cet arbre, le vent l'abattra اغاجده دستک اولمز ایسه روزکاردن ییقیله‌جقدر

On appelle Hauteur d'appui, une hauteur qui n'est élevée qu'autant qu'il faut pour se pouvoir appuyer dessus *T.* اوزرینه آرقه طیانده‌جق قدر بوی

Il signifie aussi, faveur, aide, protection *A.* قوّة - مستند - پشت وپناه - پشتیبان - تکیه‌گاه *P.* محلّ الاستناد - الظهر *T.* ارقه - طیاندجق یر - طیاق || C'est un homme qui a de l'appui à la Cour سرای همایونده پشت وپناه صاحبی بر آدمدر Ce grand homme était regardé comme l'appui de l'État بو ذات جلیل القدر ملک ودولتک قوّة الظهری ایدی - رکن الدوله منزلسنده عدّ اولنور ایدی - Ce jeune homme sera un jour l'appui de sa maison بو نوجوان وقتیله خاندانننک دعامهٔ قویدسی مثابه‌سنده اولدجقدر - قوّة الظهری اولدجقدر - رکن رکینی مقامنده - Ce mariage a été l'appui de toute cette famille بو نکاح جمیع خاندانک قوّة الظهر استنادی اولمشدر - En parlant de Dieu on dit, Le Seigneur est mon unique appui اوّل وآخر مستند وتکیه‌گاهم خدای متعال محلّ استنادم کرم وعنایت باریدر - حضرتلریدر

En Mécanique, Point d'appui d'un levier, c'est le point fixe par lequel le levier est appuyé *A.* مرکز الاستناد

APPUYER. Soutenir par le moyen d'un appui *A.* ارداء - اعماد

P. تکیه کردانیدن *T.* طیاندرمق || Appuyer une muraille par des pilotis دیواری ستون ایله اعماد ایتمک - طیاندرمق

On dit aussi, Appuyer une maison contre une autre بر منزلی دیگر منزله طیاندرمق Une armée est appuyée d'un bois, d'un marais اردو بر اورمان ویاخود بر صولاق یره طیانمشدر Appuyer le pistolet à quelqu'un طپانچه‌یی بر کمسنه‌نک اوزرینه طیامق

Il signifie aussi, poser sur *A.* وضع علی *P.* بر نهادن *T.* اوزرینه طیاتمق - اوستنه قویمق || Appuyer ses mains, ses bras sur une table اللری وقوللری بر سفره اوزرینه طیاتمق

S'APPUYER. Se servir de quelque chose pour appui *A.* اتکا - ادعام - استیزا - استناد *P.* پشت دادن - تکیه کردن *T.* عصایه اتکا || S'appuyer sur un bâton آرقه ویرمک - طیانمق بکا آرقه ویر - بکا اتکا ایله ایتمک Appuyez-vous sur moi

Il s'appuya contre la muraille, contre un arbre بر دیواره یا آغاجه اتکا واستناد ایتمشیدی

Figur. Protéger, aider *A.* مظاهرت - معاضدت - صرف الهمة *P.* پایمردی کردن - دستگیری نمودن - دستیاری کردن *T.* همت ایتمک - یاردم ایتمک - طیاندرمق || Appuyer une affaire صرف همت - مصلحته ایفای لازمهٔ معاضدت ایتمک Appuyer une personne بر کمسنه‌یه معاضدت ومظاهرت ایتمک Il m'a promis d'appuyer mon placet عرضحالمک ترویجنه صرف همت ایده‌جکنی وعد ایلدی Il m'appuyera de tout son crédit ما حصل نفوذ واعتبارینی صرف ایده‌رک ایفای لازمهٔ دستیاری ومظاهرت ایده‌جکدر

On dit figur. S'appuyer sur l'autorité, sur le credit, sur la faveur de quelqu'un بر ذاتک قوت حکومتنه ونفوذ واعتبارینه بر ذاتک حمایت - وحمایت ومساعده‌سنه استناد ایتمک مدار استناد عد - ومساعده‌سنی وسیلهٔ استناد اتخاذ ایتمک ایتمک

Il signifie aussi, soutenir *A.* تأیید *P.* قوت دادن *T* طیاندرمق || Appuyer une opinion sur de bonnes raisons بر رأیی دلایل معقوله ایله تأیید ایتمک Son droit est appuyé sur de bons titres حقی سندات قویه ایله مؤید در Sur quoi appuyez-vous ce que vous dites? دیدیکک کلامی نه ایله تأیید ایدرسک S'appuyer sur l'autorité des anciens, sur un usage reçu قدمانک اشهادی وبین العموم مرعی ومعتبر طوتیلان مرعی ومعتبر - رسم وعادتک ذکریله تأیید مدعا ایتمک طوتیلان رسم وعادتی وسیلهٔ تأیید مدعا ایتمک

Et poser *A.* اقعاد *P.* نشاستن *T.* اوتورتمق - طیاندرمق || Les murs sur lesquels le plancher appuie اوزرینه دوشمه‌نک اقعاد اولندیغی دیوارلر Une voûte qui appuie sur des colonnes ستونلر اوزرینه طیاندریلان - ستونلر اوزرینه اقعاد اولنان قبه ستونلر اوزرینه اوتوردلمش قبه - قبه

Et peser sur quelque chose *A.* تشدید القوة - تأکید القوة *P.* زور آوردن *T.* زورلی بصمق || Appuyez davantage sur le cachet مهری - طبع اولنان مهر اوزرینه تأکید قوت ایله زورلی بصیویر

Et insister *A.* اصرار *P.* اصرار نمودن *T.* طیانمق || Vous avez trop appuyé sur ce fait بو بابده زیاده اصرار ایلدک - پک طیاندک Il devait appuyer davantage sur cette demande بو مطلوبک اوزرینه زیاده طیانملو ایدی

ÂPRE. Qui est rude au goût *A.* عفصی *P.* تلخه - رندمزه - دادی *T.* عفوصتلو - ککره || Poire âpre عفصی الطعم آرمود - ککره آرمود Âpre à la langue لسانه ایراث عفوصت ایدن

Et qui est rude au toucher *A.* خشین - احرش *P.* سخت *T.* سرد - درشت || Âpre au toucher حال لمسده خشین واحرش

Il se dit aussi, des chemins difficiles et raboteux *A.* واعر - صعب *P.* سخت *T.* سرد - چیره‌شک || Il nous mena par un chemin âpre et raboteux بزی بر طریق صعب ذو الخروق سرد وصرب بر یولدن کتوردی - والجروفدن کتوردی

Il se dit figur. de diverses choses, pour en marquer la violence *A.* شدید *P.* تند وتیز *T.* کسکین || Il lui a fait une réprimande fort âpre فلانه بغایت شدید بر تعزیر ایلدی C'est un homme qui a l'esprit âpre et austère مزاجی شدید ومتصلب بر آدمدر Le combat fut des plus âpres جنگ وقتال اشد شدید اولدی Le froid est entièrement âpre برودت غایت ایله تند وتیز در - هوا غایة الغایه شدید در Le feu est âpre نارده شدت وار در

Et des personnes qui se portent avec trop d'ardeur à quelque chose *A.* حریص *P.* آزمند *T.* دوشکون || C'est un homme âpre à l'argent مالده حریص بر آدمدر Il est âpre au gain بر Il est âpre au jeu, à la chasse قماره خصوصنده حرصی غالبدر وصید وشکاره حریصدر

ÂPREMENT. Avec âpreté *A.* بالشدة *P.* با تیزی وتندی *T.*

برودت هوا سردلك ایله || Le froid commence bien aprement خیلی شدّت ایله بداء ایدر || Il se porte aprement à tout ce qu'il fait شدّت ـ جمیع افعالنده شدّت ایله حرکت ایدر || Un chien qui se jette aprement sur la viande لقمهٔ لحم اوزرینه شدّت ایله واران کلب وخشونت ایله عاملدر

APRÈS. Préposition de temps, d'ordre, et de lieu *A.* بعد ـ عقیب *P.* پس ـ در پی *T.* صکره || Après le déluge بعد الطوفان ـ پس از طوفان ـ طوفاندنصکره || Tibère fut empereur après Auguste تیبریوس آغوستوس عقیبنده ایمپراطور اولمشدر || Les Conseillers sont après les Présidens مستشاران ناظرلر عقیبنده درلر || L'argent est après l'or le plus précieux des métaux بعد الذهب اشرف معادن اولان فضّه در || Les richesses ne sont désirables qu' après l'honneur et la santé مال ومنال وقایهٔ عرض وناموس وحفظ صحّت وجود فکرندنصکره شایان رغبت واعتبار عدّ اولنور

Il s'emploie aussi en plusieurs phrases auxquelles il donne un sens tout différent. Ainsi on dit: On court après les voleurs قطّاع طریقك عقیبنده درلر || Des chiens sont après un loup کلاب بر قوردی تعقیب ایتدرلر || On court après les honneurs استدراك مراتب شان وشرف زمیننده تعجیل وخطوات تعقیب واقدام اولنو کلمشدر || On soupire après une succession میراثك وقت ظهورینه حسرتکش اشتیاقدرلر

On dit, qu'un tableau est d'après Raphael, pour dire, qu'il est copié sur l'original de Raphael بو تصویر فلان نام رسّامك تصویرینه تمثیلاً وتطبیقاً رسم اولنمشدر || Et qu'un portrait est fait d'après nature, pour dire, qu'il est fait sur la personne même qu'il représente فلان آدمك صورتی نفسندن اخذ اولندرق رسم وتصویر اولندی || Parler d'après quelqu'un فلانه فلانجه تکلّم ـ فلان کبی تکلّم ایتمك ـ تمثیلاً تکلّم ایتمك || Raisonner d'après ses préventions تثبیت ذهن ایلدیکی اعتقاداته تبعیّةً بسط دلایل ایتمك

On dit aussi, Être après quelque chose, pour dire, y travailler actuellement *T.* بر شیئك اوزرنده اولمق || Mon procureur était après mes papiers وکیلم اوراق وتحریراتم اوزرنده ایدی || Il est après à bâtir une maison بر منزل بناسی اوزرنده در || Être après un emploi بر منصبك تحصیلی قیدی اوزرنده اولمق

Après quoi *A.* بعده ـ ثمّ *P.* پس ـ بعد ازین *T.* آندنصکره

On dit, Être après quelqu'un, pour dire, qu'on s'en occupe, et qu'on le fatigue *T.* بر کمسنه‌نك اوزرینه وارمق || Cet homme est toujours après ses valets بو آدم هردائم خدمتکارلری اوزرینه واریبور

Il signifie aussi, de suite *A.* عقیباً *P.* در پی *T.* آردی صره || Vous irez devant, et lui après سن ایلرو واروب آردك صره شخص مذکور کیده‌جکدر

APRÈS Tout, signifie, tout bien considéré *A.* مع هذا *P.* بدین *T.* بو جمله ایله بد بین جمله ـ همه || Après tout, il n'est guère possible بو جمله ایله نا قابلدر ـ مع هذا ممکن دکلدر || Vous avez beau avoir de la bravoure, après tout il faut avoir de la modestie سنك مجبول اولدیغك مایهٔ شجاعت عبثدر زیرا بوجمله ایله هضم نفس دخی لازمدر

APRÈS COUP. Trop tard, et après qu'une chose est faite *A.* بعد خراب بصره ـ بعد ختام المصلحة ـ دیریاً *P.* پس از کار *T.* اوق یایدن چیقدقدنصکره ـ ایش ایشدن کچدکدنصکره || Vous voulez produire des pièces, quand votre procès est jugé; c'est venir après coup مرافعه‌یه فیصل ویرلمشیکن اوراق وسندات کتوروب عرض ایدر ایسدك بو حرکت اوق یایدن چیقدقدنصکره در

CI-APRÈS. Ensuite *A.* بعده ـ بعد ذا *P.* سپس ـ زین پس *T.* بوندنصکره || Comme on verra ci-après بوندنصکره معلوم اوله‌جغی وجه اوزره || Comme il sera dit ci-après بعده ذکر وبیان اولنه‌جغی وجه اوزره

APRÈS-DEMAIN. *A.* بعد الغد ـ شیع *P.* روز ـ پس فردا *T.* بارنکی کونك ایرتسی ـ دیگر || L'affaire est remise à après-demain مصلحت یارنکینك ایرتسنه تأخیر اولندی ـ یارنکی کونك ایرتسنه براقلدی

APRÈS-DÎNÉE. L'espace du temps qui est depuis le dîner jusqu'au soir *A.* بعد الغد *P.* پس از چاشت *T.* اویله یمکندنصکره || Il passe toutes les après-dinées en tel endroit کل یوم بعد الغد ـ هر کون اویله یمکندنصکره فلان محلده امرار وقت ایدر ـ فلان محلده اکلنور

APRÈS-MIDI. Le temps qui dure depuis midi jusqu'au soir *A.* بعد الظهر *P.* پس از نیمروز *T.* اویلهدنصکره || Le temps qui est juste au milieu entre le midi et le coucher du soleil, s'appelle *A.* وقت العصر *T.* ایکندی وقتی

APRÈS-SOUPÉE. Le temps d'entre le souper et le coucher

Il passe ses après-soupées en bonne compagnie *T.* اخشام ییکندنصکره *P.* پس از شام *A.* بعد العشا وقت بعد العشايى ياران ايله امرار ايدر

ÂPRETÉ. Qualité de ce qui est rude au toucher *A.* حرشت - خشونت *P.* درشتی *T.* قاتيلق - سردلك || L'âpreté d'une étoffe خشونتى - ثوبك حرشتى

Il signifie aussi, saveur piquante et désagréable *A.* عفوصت *P.* رندى *T.* ككرەلك

Âpreté des chemins. *A.* وعارت الطريق *P.* سختئ راه *T.* يولك چپرەشكلكى - يولك سردلكى

Figur. || Âpreté d'humeur شدّت مزاج - خشونت مزاج Âpreté de moeurs اخلاق واداباك شدّتى L'âpreté de son esprit le rend insociable خشونت مزاجى تقريبيله قابل الفت دكلدر L'âpreté d'une réprimande تعزير ومؤاخذەنك شدّتى L'âpreté du froid برودتك شدّتى

APTE. Propre à quelque chose. Il ne s'emploie qu'au Palais *A.* مستحق *P.* سزاوار - شايان *T.* كركلو || Apte à posséder تصرفه مستحق

APTITUDE. Disposition naturelle à quelque chose *A.* استعداد *P.* شايستگى *T.* كليش || Il n'a pas guère d'aptitude aux Mathématiques مايهٔ استعدادن - علوم رياضيّەيه استعدادى يوقدر بى بهره در

APUREMENT. Reddition finale d'un compte *A.* تنقيح الحساب *P.* حسابك تميزلنوب كسلمەسى *T.* پاك سازئ حساب || Depuis l'apurement de ses comptes محاسبەسنك تنقيحندنبرو

APURER. Lever les charges qui ont été mises sur les parties d'un compte, lorsqu'il a été rendu *A.* تنقيح الحساب *P.* حسابرا پاك ساختن *T.* حسابى تميزليوب كسمك || Le compte de l'épargne a été rendu, et on travaille à l'apurer استفضالاتك دفترى عرض اولنوب تنقيحنه مبادرت اولندى

AQUATIQUE. Marécageux *A.* ذو النسامة - مرج *P.* آغر *T.* صولاق - چپللك || Lieux aquatiques اراضئ كثيرة النسامه چپللك يرلر - صولاق يرلر

Il signifie aussi, ce qui croît et se nourrit dans l'eau *A.* مائى pl. مائيات *P.* آبى *T.* صويك || Plantes aquatiques نباتات مائيّه *P.* گياههاى آبى *T.* صو اوتلقلرى Oiseaux aquatiques طيور مائيّه *P.* مرغان آبى *T.* صو قوشلرى Animaux aquatiques حيوانات مائيّه

AQUEDUC. Canal pour conduire de l'eau *A.* قناة pl. قنوات *P.* باركين *T.* صويولى || Les Romains ont bâti un grand nombre d'aqueducs روماليون قنوات كثيره انشا ابتمشلر ايدى

Aqueduc souterrain *A.* بلعوم pl. بلاعيم *P.* آهول *T.* يرآلتندە صو يولى

AQUEUX. Qui est de la nature de l'eau *A.* ذو المائيّة *P.* آبناك *T.* مائيتلو - صولو || L'humeur aqueuse de l'oeil عينك مادّهٔ ذات المائيّتى Tumeur aqueuse مائيتلو ورم Ces fruits n'ont point de goût; ils sont trop aqueux اشبو فواكه بغايت مائيتلو اولمغله كليّاً بى طعم ومزه در

AQUILIN. Courbé en bec d'aigle. Il ne se dit que du nez *A.* انف اقنا *P.* بينئ خميده *T.* چكمه بورون - طوغان بورنى

En Poésie, il signifie vent froid et orageux *A.* ريح عاصف pl. عواصف *P.* تندباد *T.* بوره

ARABESQUES. Terme d'Architecture. Dans le genre des Arabes *A.* على صورة العرب *P.* تازى گونه *T.* عربجه

Arabesques. Sorte d'ornemens qui consistent en des entrelacements de feuillages et de figures sans ensemble *A.* معرّج *P.* نقش پيچ در پيچ *T.* طولاشقلو نقشلر

ARABIQUE. Qui est d'Arabie *A.* عربى *P.* تازى *T.* عربى || Gomme arabique صمغ عربى

ARABLE. Labourable *A.* صالح للفلاحة - سهل الفلاحة *P.* شيار پذير *T.* قابل سورلمسى - سورلميه كلور || Des terres arables اراضئ سهلة الفلاحه - فلاحته صالح طوپراق - سورلميه كلور طوپراق

ARACK. Liqueur spiritueuse qu'on tire du riz fermenté *A.* نبيذ الارز *P.* باره *T.* پرنج عرقى

ARAIGNÉE. Insecte qui tire de son corps une substance dont il forme des filets et une toile *A.* عنكبوت pl. عناكب - مولد *P.* تننده - دیوپای - غنده - مكسگير *T.* اوروسجك - جولاهك || Toile d'araignée *A.* نسج العنكبوت *P.* تار عنكبوت - تنتنه - تنسته - كرتنه - انفست - بافتهٔ عنكبوت *T.* اوروسجك آغى

ARASEMENT. Action de mettre plusieurs pièces de niveau *A.* تساوى *P.* همبرابرى - همسرى *T.* برابرلشدرمه

ARASER. Mettre de niveau un mur, en élevant les endroits bas jusqu' à une hauteur déterminée *A.* تسوية القدود *P.* همسر كردن - همبرابر ساختن *T.* بوبى برابرلشدرمك || Ce mur est d'inégale hauteur en plusieurs endroits, il faut l'araser

بو دیوارك قدی وافر محللرده نا مطابق اولمغله تسویه‌یه محتاجدر

ARATOIRE. Qui appartient à l'agriculture *A.* متعلق ـ فلاحی *P.* الی الفلاحة *T.* متعلق برزیکری اکنجیلکه متعلق || Art aratoire فن فلاحت ـ فلاحته متعلق فن Les instrumens aratoires ادوات فلاحیه ـ آلات فلاحت ـ اکنجی آلتلری

ARBALÈTE. Arme qui était fort en usage avant l'invention de la poudre à canon. C'est un arc d'acier qui se bande avec un ressort *A.* قوس مجنق *P.* کمان زنبورکدار *T.* زنبرکلو یای

ARBALÈTE à jalet, ou Arc à jalet. Une arbalète avec laquelle on tire de petites boules de terre cuite *A.* قذافة البنادق *P.* کمان مهره ـ کمان گره ـ کمانگروهه

ARBITRAGE. Jugement par arbitres *A.* رؤیة الدعوا بمعرفة الحکم || Mettre quelque chose en arbitrage بر ماده‌یی حکم معرفتیله رؤیت اولنمغه حواله ایتمك Se soumettre à l'arbitrage دعوانك حکم معرفتیله رؤیت اولنمسنه راضی اولمق

ARBITRAIRE. Qui dépend de la volonté de chaque personne *A.* رأی عندی ـ حکم عندی ـ برأی المستبد *P.* خود حکم *T.* رأیانه حکم عرفی || L'Église n'a point décidé là-dessus, cela est arbitraire شریعت بو بابده بر درلو حکم ایتمدی همان رأی ـ همان رأی مستبد ایله حکم اولنمش شیدر حکم عرفی ایله ـ عندی ایله جاری اولمش شیدر

Il se dit aussi, de ce qui dépend de la volonté des juges de prononcer *A.* وابستهٔ رأی *P.* منوط الی رأی القاضی *T.* قاضینك رأینه باغلو قاضی || En certains cas, les peines sont arbitraires بعض امورده جزا وعقوبتك حکمی رأی رأی مخصوص قاضی‌یه منوطدر Amende arbitraire قاضینك رأی خودنجه قطع ـ ایله قطع اولنمش جریمه اولنمش جریمه

ARBITRAIREMENT. D'une façon arbitraire *A.* بحکم العندی عرفی *T.* خود کامانه ـ خود رأیانه *P.* باستبداد الرأی ـ استبداد رأی ایله || Agir arbitrairement کندو رأینجه ـ اولدرق استبداد رأی عمل وحرکت ایتمك Gouverner arbitrairement استبداد رأی ایله اداره ملك ایتمك

ARBITRAL. Prononcé par des arbitres *A.* صادرعن جانب الحکم || Sentence arbitrale حکم اعلامی ـ حکم طرفندن ویریلان اعلام Jugement arbitral حکم حکمی ـ حکم طرفندن صادر اولان حکم

ARBITRALEMENT. Par arbitre *A.* بمعرفة الحکم *T.* حکم معرفتیله || Cette affaire fut jugée arbitralement بو دعوا حکم معرفتیله فصل اولندی

ARBITRATION. Estimation ou évaluation faite en gros *A.* تقدیر *T.* بها نهادن بر وجه تخمین *P.* القیمة علی وجه التخمین اورانلمدن بها کسمه

ARBITRE. Puissance que la volonté a de choisir. Il est toujours joint avec le mot Libre *A.* ارادهٔ جزئیه || Dieu a donné aux hommes leur libre arbitre حق تعالی حضرتلری انسانه ارادهٔ جزئیه احسان ایلدی

ARBITRE. Celui que des personnes choisissent de part et d'autre pour terminer leurs différends *A.* حکم *P.* حکم *T.* طرفیندن تحکیم بالتراضی اختیار اولنان حکم || Nommer un arbitre بر حکم تعیین حکم ـ حکم ایتمك Choisir quelqu'un pour arbitre کمسنه‌یی حکم اولمق اوزره انتخاب ایتمك Se rapporter de quelque chose à des arbitres بر ماده‌یی تحکیم اولنان حکملرك حکمنه حواله ایتمك

Il signifie aussi, maître absolu *A.* حاکم مطلق کیف ما یشاء *P.* فرمان فرمای بیچون آمر مختار ـ فاعل مختار ـ *T.* وچرا دیلدیکنی ایشلییجی || Il est l'arbitre de mon sort ـ تعیین قسمتم خصوصنده کیف ما یشاء حاکم مطلقدر قسمتم ید اختیارینه موقوفدر Dieu est l'arbitre de la vie et de la mort حضرت خدای متعال کیف ما یشاء حاکم الحیات والمماتدر Ce prince s'est rendu l'arbitre de la paix et de la guerre بو پادشاه صلح وسفر خصوصنده کیف ما یشاء فاعل مختار ـ حاکم مطلق اولمق صورتنی اتخاذ ایلدی صلح وسفر خصوصنی ارادهٔ مخصوصه‌سنه ـ اولمق صورتنی تعلیق ایتدردی

ARBITRER. Juger, décider en qualité de juge *A.* حکم *P.* فرمودن *T.* بیورمق || Ils paieront l'amende qu'il plaira au juge d'arbitrer حاکم طرفندن حکم اولنه‌جق جریمه‌یی ادا مصارفیچون ایده‌جکلر در Ils lui ont tant arbitré pour ses frais مصروفاتی شوقدره قطع اولندی ـ شوقدر مبلغ حکم اولندی Les réparations ont été arbitrées تعمیراتك یکونی شومقداره حکم اولندی ـ قطع اولندی Les experts ont arbitré que.... اهل خبره شونی حکم ایلدیلر که

ARBORER. Planter *A.* نصب ـ تنصیب *P.* نشاندن *T.* ـ نصب رایت ایتمك || Arborer un étendard دیکمك نصب اعلام ایتمك Arborer les enseignes بیراق دیکمك

نصب الويه ايتمك نشانلرى ديكمك - Arborer les drapeaux
Arborer la croix صليب شريف نشانني نصب ايتمك - Arborer le pavillon de France نشانده موقع افتخار ايتمك فرانسه بيراغني ديكمك

Figur. Se déclarer ouvertement pour quelque parti *A.* رفع اللوا *P.* رايت افراشتن *T.* بيراق آجمق || Il a arboré l'impiété رايت افراز كفر - رفع لواى كفر والحاد ايلدى دينسزلق بيراغني آجدى - والحاد اولدى

Arboré. *A.* منصوب *P.* نشانده *T.* ديكلمش

ARBORISÉ. Il se dit de certaines pierres sur lesquelles on voit des représentations d'arbres *A.* حجر مشجر pl. احجار مشجرة

ARBOUSE. Fruit d'arbousier *A.* حناء احمر *T.* قوجه يمشى

ARBOUSIER. Arbre toujours vert, dont le fruit est doux et presque semblable à des cerises *A.* شجر حناء احمر *T.* قوجه يمشى آغاجى

ARBRE. Plante ligneuse et durable, n'ayant qu'un tronc principal qui s'étend, et se divise par quantité de branches *A.* شجر - شجرة pl. اشجار *P.* درخت *T.* آغاج || Grand arbre شجر كبير - دوحه Arbre haut *A.* شجر رفيع القد *P.* درخت بالا قد branchu شجرة ملتفة الافنان شجرة كثيرة الاغصان touffu قورى آغاج sec *A.* شجر يابس *P.* درخت خشك *T.* قوريمش آغاج mort *A.* شجر ميت *P.* درخت مرده *T.* شجرة ذات vert *A.* شجر طرى *P.* درخت تازه fleuri *A.* الازهار *P.* درخت شكوفه دار *T.* چيچك آجمش آغاج Arbre toujours vert *A.* شجر دائمي البهار - عروه *P.* درخت بيخزان - هر دم تازه - هر دم بهار Planter des arbres غرس اشجار ايتمك - آغاجلر ديكمك Allée d'arbres سطور اشجار ايله مرتب طريق Arbre fruitier *A.* شجر مثمر *P.* درخت ميوه دار *T.* ميوه ويرير آغاج Arbre nain *A.* شجر داسى *T.* بودور آغاج

Il se dit aussi, d'une grosse et longue pièce de bois *A.* عمود pl. اعمده *P.* ستون *T.* ديرك || Arbre de moulin دكرماننك ديركى - عمودى L'arbre d'un navire سفينه ستونى - كمينك ديركى

On dit en termes d'Écriture, L'arbre de vie *A.* شجرة الحياة Et l'arbre de la science du bien et du mal *A.* شجرة التمييز

Arbre de la croix. C'est la croix où Notre-Seigneur fut attaché *A.* عود الصليب

On dit figur., Arbre généalogique *A.* شجرة النسب || Faire graver un arbre généalogique بر عدد شجرهٔ نسب حك ايتدرمك

ARBRISSEAU. Petit arbre dont le tronc se divise en une infinité de tiges branchues *A.* بجله pl. بجلات *P.* بنك - درختچه *T.* اوفاق آغاج || Jeune arbrisseau *A.* بجلهٔ طريه *P.* بنك تازه *T.* تازه يتشمش اوفاق آغاج

ARBUSTE. Arbrisseau qui ne s'élève guère *A.* شجرة داسية *P.* درخت كوته قد *T.* بودور آغاج

ARC. Arme offensive propre à combattre de loin *A.* قوس pl. اقواس *P.* جرخ - كمان *T.* ياى || La poignée d'un arc مقبض قوس - كمان قبضه سى Bander un arc توتير قوس ايتمك - يايى كرمك - يايى قورمق Cela est courbé en arc فلان شئ شكل قوس اوزره منحنيدر

On appelle Arc de carrosse, deux pièces de fer courbées en arc, par le moyen desquelles le carrosse tourne *T.* عربه نك دمور يايى

En Architecture, il signifie cintre *A.* طاق pl. طاقات *P.* كمر *T.* كمر || L'arc d'une voûte قبه نك كمرى

Arc de triomphe, ou arc triomphal. Grand portique élevé à l'entrée d'une ville, en l'honneur d'un vainqueur *A.* طاق الغزا || Élever un arc de triomphe بر طاق غزا اقامه ايتدرمك L'arc de Constantin قسطنطين نام قيصر ايچون اقامه ايتدريلان طاق معلاى غزا

Arc sourcilier. C'est le bout de l'os frontal où croissent les sourcils *A.* حجاج *P.* استخوان ابرو *T.* قاش كميكى

ARCADE. Ouverture en arc *A.* فاصلة البناء المعقود pl. فواصل البناء المعقود *P.* فاصلهٔ كمربسته *T.* كمرلو آچيقلق || Les arcades d'un bâtiment بنانك فواصل معقوده سى Les arcades de la Place Royale سراى ميداننده كى ابنيه نك فواصل معقوده سى

ARC-BOUTANT. Pilier qui finit en demi-arc *A.* دعامة محردة *P.* ستون خميده سر *T.* باشى اكرى ديرك || Un des arcs boutans de la voûte est tombé بنانك دعايم محرده سندن برى منهدم اولمشدر

Il se dit figur., des personnes qui sont les plus considérables dans un parti *A.* دعامة القوم *P.* پشتوان گروه *T.* فرقه نك طيانغى

ARC-BOUTER. Soutenir, appuyer *A.* نصب ـ ضرب الدعامة *P.* پشتوان زدن *T.* دستك اورمق || Arc-bouter une muraille ديواره ضرب دعامه ايله استحكام ويرمك

ARCEAU. Arc d'une voûte *A.* طاق القبة *P.* كمر كنبد *T.* قبه كمرى

ARC-EN-CIEL. Météore qui paraît dans les nues *A.* قوس الكم صانعه *T.* كلكم ـ كركم ـ تيراره ـ كمان آسمان *P.* قزح || Les couleurs de l'arc-en ciel قوس قزحك الوان عديدهسى

ARCHAL. V. Fil.

ARCHANGE. Ange d'un ordre supérieur *A.* رئيس الملائكه *P.* سر فرشتگان *T.* باش ملك ـ ملكلرك اولوسى

ARCHE. La partie d'un pont sous laquelle l'eau passe *A.* طاق pl. طاقات الجسر *P.* كمر پل *T.* كوپرى كمرى || Le pont a tant d'arches شو قدر عدد كمرلو بر قطعه كوپرى Arche trop haute بغايت مرتفع جسر كمرى Un pont qui a une seule arche تك كمرلو بر جسر

Il se dit particulièrement du vaisseau de Noé *A.* سفينة النوح *P.* كشتئ نوح *T.* نوح كميسى || Dieu commanda à Noé d'entrer dans l'arche avec toute sorte d'animaux حضرت نوح اجناس حيواناتك مجموعنى استصحاب ايله بامر الله تعالى سفينديه سوار اولدى — Figur. Arche de Noé. Une maison où il y a toutes sortes de gens logés *T.* سفينهٔ نوحدن نمونه بر خانه

ARCHE d'alliance. Coffre fait par le commandement de Dieu, et dans lequel les tables de la Loi étaient gardées *A.* تابوت السكينه ـ تابوت الميثاق ـ العهد *P.* صندوقهٔ پيمان سندوق پيمان

ARCHER. Combattant avec l'arc *A.* رامى السهم pl. رماة ـ نابل pl. نبله *P.* تير انداز *T.* اوقچى

Il se disait aussi, de certains officiers de Police *A.* قوّاس pl. قوّاسين *T.* قوّاس

ARCHET. Sorte de petit arc dont on se sert pour tirer le son du violon *A.* سهم الكمان *P.* تير كمان ـ كمانه *T.* كمان يايى || Passer doucement l'archet كمان اوزرينه يواشجه يايى يورتمك

ARCHÉTYPE. Original, patron, modèle. Il n'est guère d'usage qu'en cette phrase, L'archétype du monde *A.* اصل العالم *P.* هيولاى نخستين جهان *T.* دنيانك ايلك قالبى

Dans les monnaies, c'est l'étalon primitif des poids et mesures *A.* اصل المعيار

ARCHEVÊCHÉ. Diocèse d'un archevêque *A.* ايالت مطرانيّة *P.* قلمرو مترهپوليدى *T.* مترهپوليده تابع مملكت || Tours est un archevêché فلان قضا بر مترهپوليده تابعدر

Il signifie aussi, le palais de l'archevêque *A.* بيت المطران *P.* خانهٔ مترهپوليد *T.* مترهپوليد قوناغى

ARCHEVÊQUE. Prélat métropolitain, qui a un certain nombre d'évêques pour suffragans *A.* مطران *T.* مترهپوليد

ARCHIDIACONAT. La dignité d'archidiacre *A.* رياسة الشمامسه

ARCHIDIACRE. Le premier des diacres *A.* رئيس الشمامسه

ARCHIDUC. Titre de dignité qui n'est d'usage qu'en parlant des Princes de la Maison d'Autriche *T.* باش دوقهلق عنوانيله معنون آوستريا شهزادهسى

ARCHIDUCHÉ. Seigneurie d'archiduc *T.* باش دوقهلق عنوانيله معنون اولان ايالت

ARCHIÉPISCOPAL. Appartenant à l'archevêque *A.* مطرانى *P.* مترهپوليدى *T.* مترهپوليدلكك || Dignité archiépiscopale مترهپوليدلك رتبهسى ـ رتبهٔ مطرانية

ARCHIPEL. Étendue de mer, entrecoupée de plusieurs îles *A.* بحر الجزاير *P.* درياى بسيار انجست *T.* اطهلر آرهسى دكزى

ARCHIPRÊTRE. Le premier des prêtres *A.* رئيس القسّيسين *P.* سر كشيشان *T.* باش پاپاس

ARCHITECTE. Celui qui exerce l'art de bâtir *A.* معمار pl. معمارين ـ راز *P.* بناگر *T.* دولكر قلفهسى || Savant architecte مشهور ونامدار بر معمار Fameux architecte معمار حاذق Ce n'est pas un architecte, ce n'est qu'un maçon معمار دكل بيانى قلفه دكل ديوارجيدر ـ بر بنّا در

ARCHITECTONIQUE. L'art de la construction *A.* فنّ معمارى *P.* فنّ بناگرى *T.* فنّ الربازه ـ معمارلق صناعتى || Enseigner l'architectonique فنّ ـ فنّ معمارييى تعليم ايتمك معماريده درس ويرمك

ARCHITECTONOGRAPHE. Celui qui possède l'art de faire la description des bâtimens *A.* وصّاف الاحوال الابنيه

ARCHITECTONOGRAPHIE. Description de bâtimens *A.* وصف الاحوال الابنيه

ARCHITECTURE. L'art de construire et disposer les édifices *A.* فنّ الانشاء الابنيه ـ علم البنا *P.* فنّ بنا پردازى *T.* ياپو

فنّ قديم وجديد Ancienne et moderne architecture || صناعتى فنّ بنانك اقسام خمسهسى Les cinq ordres d'architecture بنا — Architecture militaire, c'est l'art de fortifier les places *A.* فنّ البناء الاستحكامات — فنّ معارك الحربى — Architecture navale, c'est l'art de construire les vaisseaux *A.* فنّ الانشاء كمى ياپمدنك فنّى *T.* فنّ السفانة — السفن

Il signifie aussi, l'ordonnance d'un bâtiment *A.* هيئة البنا *P.* رسم بنا *T.* بنانك كسيمى || Voilà une belle architecture بر رسم لطيف بنا — اشته بر هيئت مطبوعهٔ بنا Un beau morceau d'architecture رسم بنانك بر قطعهٔ دلاراسى

ARCHITRAVE. Membre d'architecture qui pose immédiatement sur le chapiteau *A.* تاج *P.* كلاه *T.* باشلق دپدسى

ARCHIVES. Anciens titres et autres papiers importants *A.* دفاتر وسندات قديمه || Les archives d'une grande Maison بر خاندان رفيع الشاننك دفاتر وسندات قديمهسى Le trésor des archives دفاتر وسندات قديمه خزينهسى Vieilles archives دفاتر وسندات عتيقه Feuilleter les archives دفاتر وسندات قديمهيى تتبّع ايتمك

Il se dit aussi, du lieu où l'on garde ces sortes de titres *A.* خزينة الدفاتر *P.* دفتر خانه *T.* دفتر خانه || Cette pièce a été tirée des archives بو ورقه دفتر خانهدن اخذ اولنمشدر

ARCHIVISTE. Garde des archives *A.* حافظ الخزينة الدفاتر *P.* دفترخانه امينى *T.* پاسدار خزينهٔ دفتر ها

ARÇON. L'une des deux pièces qui servent à faire le corps de la selle *A.* قربوس pl. قرابيس *P.* جناغ — سر زين — قادمة القربوس *T.* اكر قاشى || Arçon de devant كوههٔ زين — مؤخر Arçon de derrière اكرك اوك قاشى — قادم الرحل — اكرك آرد قاشى — القربوس

ARCTIQUE. Nom qu'on donne au pôle septentrional *A.* شمالى || Pôle arctique قطب شمالى Terres arctiques اراضئ شماليه — اقاليم شماليه

ARCTURUS. Nom d'une étoile *A.* سماك رامح

ARDEMMENT. Avec ardeur. Il ne se dit qu'au figuré *A.* بلوعة — بشدّة الاشتياق — بحرقة القلب — القلب *P.* با سوز درون *T.* با سوز دل — از جان ودل — گرميّت — يوركك يانقلغيله || Aimer ardemment لوعهٔ درون ايله محبّت ايتمك || Se porter ardemment à quelque chose بر شيئه شدّت اشتياق ايله مائل اولمق Il est ardemment épris de sa beauté بر ذاتك حرقت — حسن وجمالنده سوز دل ايله آشفته ومجنون اولمق بال ايله مشتاق اولمق

ARDENT. Qui est enflammé *A.* محمّا — مسخّن — لهّاب *P.* تنّور محمّا *T.* قزغين || Fournaise ardente آتشناك — سوزان Boulet ardent قزغين كلّه Fer ardent حديد قزغين — قزغين فرون — قزغين دمور — مسخّن

Il signifie aussi, allumé *A.* مشتعل *P.* فروزان *T.* يانمش || Lampe ardente قنديل مشتعل — قنديل يانمش Flambeau ardent مشعلهٔ فروزان

Et qui brûle, qui enflamme *A.* محرق — موقد *P.* سوزنده *T.* ياقيجى — آتشين || Le soleil est très-ardent aujourd'hui بو كونكى كون شمس بغايت محرقدر — On dit, Miroir ardent *A.* مرآت موقدة *P.* آيينهٔ آتش افروز *T.* طوتشدريجى آيينه

Figur. Violent, véhément *A.* شديد الحرقة — شديد — اكيد *P.* تيز — گرما گرم *T.* كسكين — يانق || Désir ardent اشتياق يانق استك — اشتياق اكيد — شديد Amour ardent عشق يانوب — عشق سوز ناك — عشق كثير الالتياع — شديد Poursuite ardente تعقيب اكيد Fièvre ardente ياقيجى سوكى — حمّاى محرق — حمّاى شديد الحراره

On dit aussi, Soif ardente *A.* شدّت العطش — غيم — سهاف *P.* تشنگى سخت وتيز *T.* كسكين صوصدلق

Il signifie aussi, qui se porte avec affection et véhémence à quelque chose *A.* منهمك — مولع *P.* دلداده *T.* دوشكون — گرميّت ايله مبتلا || Homme ardent au combat, à l'étude, à la dispute, à la chasse جنك وحربه ومطالعهٔ كتبه ومجادله ومناقشهيه وصيد وشكاره منهمك بر آدم مولع ومبتلا بر آدم —

Et qui a grande activité *A.* شهم — مشهوم الطبع — صاحب آتشپاره *P.* جاهد — جلاد الامور — شديد الاقدام — الشهامة *T.* غيرتلو — ايشنده گرميّتلو — گرميّتلو طاورانيجى || C'est un homme extrêmement ardent بغايت — جلّاد الامور بر آدمدر ايشنده گرميّت ايله طاورانور — مشهوم المزاج بر آدمدر Un ardent adversaire خصم جاهد — شديد الاقدام بر خصم — Il se dit aussi, dans ce sens, des animaux || Cheval ardent اسب آتش يوركلو — آتشپاره بر كلب Chien ardent آتش عنان بغايت آتش مزاج بر طوغان Faucon trop ardent كوپك

Ardent, au substantif signifie, une exhalaison enflammée qui paraît dans les endroits marécageux *A.* بخار نارىّ pl. ابخرة ناريّه *P.* بخار آتشين *T.* آتشلو بوغوم || On voit souvent des

ardens dans les marais غالب حالده صولاق يرلرده ابخرهٔ نارّيه كوربنور

ARDEUR. Chaleur véhémente *A.* شدّت ـ سخونت ـ حموّ الحرارة *P.* گرمى ـ تاب ـ تف *T.* قزغينلق || L'ardeur du feu حموّ نار ـ آتش وتاب آتش ـ تف آتشك قزغينلغى L'ardeur du soleil حميّاى شمس

En parlant de la grande chaleur de l'air, on emploie les mots *A.* تابش ـ حرّ شديد ـ حميّاء الهوا ـ احتدام الحرّ ـ سهام *P.* هوا *T.* هوانك اسيلكى || Pendant les grandes ardeurs de la canicule سهام باحور ـ ايّام باحورده اولان احتدام حرّ

Il se dit aussi, de la chaleur piquante qu'on éprouve dans certaines maladies *A.* حرقت *P.* سوزش *T.* يانقلق || Ardeur d'entrailles حرقت احشا Ardeur d'urine حرقت بول

Et figur., de la chaleur avec laquelle on se porte à quelque chose *A.* شوق اكيد ـ حرارت الاشتياق ـ حرارت *P.* گرمئ درون ـ گرميّت *T.* يانق استك || Faire quelque chose avec ardeur خواهش بر ايشده ـ بر ايشى حرارت ايله ايشلمك حرارت اشتياق ايله بذل همّت ايتمك Une sainte ardeur رضاء اللهه مقارن گرميت درون غيرت افزون L'ardeur de son zèle اشتعال آتش گرماگرم غيرتى ـ حرارت غيرتى L'ardeur de sa dévotion اشتداد حرارت تعبّد وديانتى Poursuivre quelque chose avec ardeur بر خصوصك تعقيبنه گرميّت گرميّت درون ايله بر ايشك ـ درون ايله اقدام ايتمك Être plein d'ardeur pour le service de ses amis پسنه دوشمك بر كمسنه‌نك دوست خدمتنده آتش غيرت وهمّتى دائمى ـ حميّاى حرب وقتال L'ardeur du combat الاشتعال اولمق نائرهٔ ذات الضرام حرب وقتالك ـ استحرار حرب وقتال جنكك قزشمسى ـ جنكك قزغينلغى ـ حال كمال اشتعالى L'ardeur de la dispute قزشمسى ـ معارضه‌نك اشتداد حرارتى

ARDILLON. Pointe de métal faisant partie d'une boucle *A.* لسان الابزين ـ عقرب *T.* طوقه

ARDOISE. Espèce de pierre tendre et de couleur bleuâtre *T.* قياغن طاشى

ARDOISIÈRE. Carrière d'ardoise *T.* قياغن طاشى اوجاغى

AREC. Fruit d'un arbre que les Indiens mangent avec la feuille de bétel *A.* فوفل *P.* پوپل ـ فوفل *T.* فلفلك

ARÈNE. Sable *A.* رمله pl. رمل pl. رمال *P.* ريگ *T.* قوم || Les brûlantes arènes de l'Égypte رمل رمضاى مصر ـ مصرك يانق قوملرى

Il se dit aussi, des cirques où se faisaient les combats des gladiateurs *A.* ميدان المبارزين *P.* عرصه‌گاه پهلوانان *T.* پهلوانلره مخصوص قوم ميدانى

ARÉNEUX. Sablonneux. *A.* كثير الرمال ـ رملى *P.* ريگناك *T.* قوملى || Les plages aréneuses شاطئ ريگ آلود ـ كثير الرمال

ARÉOLE. Cercle coloré qui entoure le mamelon *A.* هالة لحلمه *P.* ممه دوكمه‌سى چوره‌سى *T.* جنبر گذه

ARÉOMÈTRE. Instrument servant à connaître le degré de la pesanteur des fluides *A.* مقياس المايعات *P.* ترازوى آبيها *T.* صيويق شيلرك ترازوسى

ARÉOSTATIQUE. Qui est en équilibre avec l'air. Il se dit des machines qui s'élèvent dans l'air. V. Aérostat.

ARÉOSTYLE. Édifice dont les colonnes sont éloignées les unes des autres *A.* عمارة ذات الاساطين المتباينة *P.* بنايئ بر برى برندن فاصله‌لو ديركلر *T.* ستونهاى دور از يكديگر اوزرنده‌كى بنا

ARÊTE. Ce qui sert à soutenir la chair des poissons *A.* حسكة السمك ـ سفط *P.* خار ماهى ـ آسه *T.* بالق قلچغى || Prenez garde aux arêtes بالق قلچقلرندن حذر ايله

En termes d'Architecture. L'angle saillant que forment deux faces d'une pierre, d'une pièce de bois *A.* فرق الشكل المسنّم *T.* بالق صرتى شكلنك سيورى طرفى

ARGANEAU. V. Organeau.

ARGÉMONE. Plante nommée aussi Pavot épineux *A.* ارغامونى *P.* تيكنلو خشخاش *T.* ماميثاى سرخ

ARGENT. Métal blanc *A.* فضّة ـ لجين *P.* سيم ـ گماشه *T.* كمش || Minière d'argent كمش معدنى ـ كمشخانه ـ معدن فضّة Veine d'argent كمش طمرى ـ عرق فضّة Barre d'argent كمش كلچه‌سى ـ كمش سبيكه‌سى چيبوغى Lingot d'argent Argent de bon aloi عيارى ايو كمش ـ فضّهٔ جيّد العيار Monnaie d'argent كمش سكّه ـ كمش اقچه Vaisselle d'argent اوانئ سيم Assiettes d'argent سيم طباقلر Argent fin اعلا كمش affiné تصفيه اولنمش كمش قال اولمش كمش purifié كمش monnoyé سكّه‌لنمش كمش ـ سيم مسكوك travaillé, ouvragé سيم معمول جلادار كمش ـ مجلّا كمش ـ مصيقل ايشلنمش كمش poli تل اورلمش filé قالبه افراغ اولنمش كمش moulu كمش ـ جلالو ـ

ساخته کمش - عملی کمش faux صونق کمش mat کمش

Il se dit aussi, de toute sorte de monnaie *A.* مال pl. اموال *P.* پول *T.* اقچه || L'argent du Roi مال خاص شهریاری L'argent du fisc بیت المال - اموال میریه pl. مال میری L'argent des particuliers افراد ناسک - اموال افراد ناس Argent comptant نقد اقچه Payer en argent comptant پیشین - نقد اقچه ایله - نقداً - عن نقد ادا ایتمک Avoir de l'argent en commerce بر کمسنه نک تجارتده اقچه ایله مرابحه ایله اقچه Prendre de l'argent à interêt اقچه‌سی اولمق Prêter de l'argent مرابحه ایله اقچه آلمق - استقراض ایتمک قرض اقچه ویرمک - اقچه اداند ایتمک Emprunter de l'argent اودونج - استداند ایتمک - اقچه استقراض ایتمک Toucher de l'argent قبض - اقچه اخذ ایتمک اقچه آلمق Tirer de l'argent de quelqu'un بر کمسنه‌دن اقچه ایتمک Amasser de l'argent ادخار مال ایتمک - جلب ایتمک Dépenser son argent mal à propos عبث یره اقچه ییغدرمق Faire tout à force d'argent هر شیئی اقچه صرف ایتمک Se laisser corrompre par argent اقچه‌یه طمعاً قوتیله ایتمک C'est un juge incorruptible, il n'y a rien à faire auprès de lui par argent فلان حاکم قابل افساد اولور افساد اولنمق مقولەدن اولمیوب اطماع طریقیله کندوسندن بر شئ تحصیلی محال اندر محالدر

On appelle Argent du jeu, l'argent gagné au jeu *A.* کسب القمار *T.* قماردن قزانلمش اقچه

On dit, Payer argent sec پاک اقچه صایمق Payer argent bas پیشین اقچه ویرمک - طرنق دیبنده اقچه صایمق Payer argent sur table یک تختەده اقچه صایمق

On appelle Argent mignon, un argent de réserve que l'on peut employer en dépenses inutiles *T.* آرتمش اقچه - زائد اقچه

Il se dit particulièrement de la monnaie faite de ce métal *A.* سکهٔ فضیه - دراهم pl. درهم *P.* سکهٔ سیم - درم *T.* کمش آقچه || Voulez-vous être payé en or ou en argent? اقچه‌کی آلتونمی On a battu cette année à la Monnaie tant de millions en argent بو سنهٔ مبارکەده شو قدر کره یوز بیک کمش سکه ضرب اولنمشدر

On dit proverbialement, Argent comptant porte médecine, pour dire, que l'argent est d'un grand secours aux affaires نقد اقچه ایش بتورر Prendre quelque chose pour argent comptant, pour dire, croire légèrement quelque chose *T.* مال موجود کبی عد الده‌کی نقد اقچه کبی کرچک ظن ایتمک - ایتمک C'est de l'argent en barre, pour dire, qu'une chose est de bon et prompt débit, et qu'elle vaut autant que l'argent comptant *T.* صندوقده موجود خالص سبیکه کمش کبیدر Et c'est de l'argent perdu, c'est-à-dire, dépensé pour une affaire qu'on ne pense pas devoir réussir *T.* دکزه آقچه آتمقدر

ARGENTER. Couvrir de feuilles d'argent *A.* طلاء بالفضة *P.* بر سیم اندودن *T.* کمش قاپلمق || Faire argenter un vase قطعه وعایی کمش ایله قاپلتمق

ARGENTÉ. *A.* مطلاء بالفضة *P.* سیم اندود *T.* کمش قاپلو || Boutons d'étain argentés کمش ایله مطلا قلای تکمەلر

Il se dit aussi, d'un blanc qui a l'éclat de l'argent *A.* مرقرق *T.* کمش کبی پارلدایجی *P.* سیمگون - دری اللمعان || Le plumage argenté du cygne اریاش مرقرقهٔ عرنوق Flots argentés *A.* امواج مرقرقه *T.* پارلدایجی طالغەلر Les rayons argentés de la lune قمر اشعهٔ دری اللمعان

ARGENTIER. Officier dans les Maisons Royales, qui est préposé pour distribuer certains fonds *A.* امین المصرف *P.* کتخدای مصرف *T.* مصارف امینی

ARGENTERIE. Vaisselle et autres meubles d'argent *A.* اوانی فضیه *P.* آوندهای سیمین *T.* کمش قابلر طاقمی - کمش قابلر

ARGENTIN. Qui a un son clair et retentissant *A.* مطنطن *P.* پارلاق سسلو *T.* ولولەداک || Voix argentine صوت مطنطن - صدای ولولەناک

Il se dit aussi d'une couleur qui a quelque chose de l'éclat de l'argent *A.* وقاج *P.* رونقدار *T.* پرلاق || Couleur argentine لون وقاج - On dit aussi, Onde argentine موج وقاج ورونقدار

ARGENTURE. Argent fort mince appliqué sur la superficie de quelque ouvrage *A.* ورقة الفضة *P.* برگ سیم *T.* کمش ورق || Ouvrage de dorure et d'argenture اوراق ذهبیه وفضیه‌دن زرکاری وسیمکاری ورقلر ایله مصنوع - مصنوع اولان شیلر ایشلمەلر

ARGILE. Terre grasse, molle et ductile *A.* غضار - صلصال *P.* گل سفید *T.* اوزلوطوپراق || Vase d'argile اوزلوطوپراقدن یاپلمش قاب

ARGILEUX. Qui tient de l'argile *A.* غضیر - صلصالی *P.* آلودهٔ گل سفید *T.* اوزلوطوپراقلو || Terre argileuse ارض غضیره -

طوپراغى اوزلو ير- زمين صاصالناك

ARGO. Constellation *A.* السفينة

ARGUMENT. Terme de Logique. Raisonnement par lequel on tire une conséquence *A.* برهان pl. براهين - حجت pl. حجج ‖ اثبات *T.* آوند *P.* قياسات عقلية pl. قياس عقلى - Argument en forme حسب الشروط برقياس عقلى Argument puissant برهان قوى concluant برهان منتج الحكم - حكم - حجت مثبته démonstratif ترتب ايدر حجت وبرهان - برهان مجبر - برهان ملزم pressant حجت منتجة الاثبات - invincible نا قابل جرح واعتراض اولان برهان - غير صحيح - برهان فاسد faux ممكن اوليمه‌جق برهان - péremptoire قطعى captieux ظاهر فريب sophistique مغالطه آميز

Repousser un argument ايراد اولنان برهانى ردّ ودفع ايتمك

Répondre à un argument ايراد اولنان برهانه مقابله ايتمك

Solidité d'un argument بر قياس عقلينك جواب ويرمك - بر برهانك - رسوخ ومتانتى

Il signifie aussi, indice, preuve *A.* دليل pl. دلايل pl. ادلّه *P.* نمودار *T.* دليل ‖ J'en tire un grand argument contre lui عليهنه اولدرق بر دليل قوى استخراج ايدرم

Et le sujet en abrégé d'un ouvrage *A.* موجز - مجمل

ARGUMENTATEUR. Celui qui aime à argumenter *A.* مقوال - مقوال البراهين - العقليات

ARGUMENTATION. Manière de faire des argumens *A.* فن برهان اويدرمنك صنعتى *T.* فن آوند پردازى *P.* البرهنة

ARGUMENTER. Faire un argument *A.* احضار - اقامت البرهان - اثبات كتورمك *T.* آوند آوردن *P.* اتيان الحجّة - البرهان

Et tirer des conséquences d'une chose à une autre *A.* استخراج الدليل ‖ Argumenter contre une proposition بر مسئله‌نك خلافنه استخراج دليل ايتمك J'argumente ainsi شو وجهله استخراج دليل ايدرمكه On peut toujours argumenter de l'acte à la puissance فعلدن قوّت حقنه استخراج دليل اولنمق هر حالده ممكندر

ARGUS. Espion *A.* عين *P.* خبر پژوه - آيشه *T.* چاشوت

On dit figur., Des yeux d'Argus, pour dire, des yeux très-pénétrans *A.* عين زرقاء اليمامه ‖ Il a des yeux d'Argus ابصر من زرقاء اليمامه‌در

ARGUTIE. Vaine subtilité *A.* بحث ما لا يعنى *P.* حرفزنى *T.* بيمعنى سوز ‖ Il y a plus d'argulies dans ce discours بو مقالده‌ده ابحاث ما لا يعنى que de raisonnemens solides رسوخ واستحكامه مقارن ملاحظاتدن زياده در

ARGYRITE. V. Marcassite.

ARIDE. Qui est stérile *A.* جدوب - جديب - مجدوب *P.* شوره - خشكسار *T.* قوراق ‖ Terre aride زمين شوره - ارض مجدوبه - رمال مجدوبه - رملهٔ شجما Sablons arides قوراق ير - قوراقلق قومسالر

Il signifie aussi, sec *A.* يابس *P.* خشك - خشكيده *T.* قوربمش - قورى ‖ Citerne aride قوربمش صهريج

Il se dit figur., d'un sujet qui ne fournit pas au discours, et d'un esprit qui ne produit rien *A.* عديم النما - عقيم *P.* هيچ مبحث عقيم ‖ Sujet aride قسير - قورى *T.* كمزاى - نه زاى - Esprit aride طبع هيچ نه زاى - عقل عقيم

ARIDITÉ. Sécheresse *A.* جدوبت *P.* خشكى *T.* قوراقلق ‖ L'aridité de la terre ارض - جدوبت - خشكى زمين - يرك قوراقلغى

Figur. *A.* عدم النما - عقم *P.* بينمايى - كمزايى *T.* قوربلق - قسيرلق ‖ L'aridité d'un sujet فلان مبحثده اولان حال - سبكك وعبارهنك حال عقم وبينمايى L'aridité du style قوربلغى - عقمى

Il signifie aussi, état de l'âme qui ne sent point de consolation dans les exercices de piété *A.* جمود القلب *P.* افسردگى *T.* طاش يوركليلك ‖ Les plus grands Saints ont des temps d'aridité افسرده دلى - دل اعزّهٔ كرامك اعظم واشهرلرى بيله بعضاً جمود قلب حالتنه مبتلا اولو كلمشلر در

ARISTOCRATIE. Gouvernement où le pouvoir souverain est exercé par les hommes les plus considérables d'un État *A.* حكومت الاشراف حكومت الرؤساء والمتعينان - القوم *P.* حكومت بزركان قوم *T.* قومك اولولرى معرفتيله اولان حكومت ‖ La République de Venise était une aristocratie بر ونديك جمهورى مقدّما حكومت رؤسا ومتعينان ايدى État aristocratique حكومت اشراف قوم صورتنده اداره اولنان ملك ودولت

ARISTOCRATIQUEMENT. D'une manière aristocratique *A.* بحكومة الاشراف القوم *P.* بحكومت بزركان قوم *T.* قومك اولولرى حكومتيله ‖ Cet État est gouverné aristocratiquement فلان ملك اشراف قوم حكومتيله اداره اولنور

ARISTOLOCHE. Plante *A.* زراوند Il y en a deux espèces مدحرج زراوند et زراوند طويل

ARISTOTÉLICIEN. Conforme à la doctrine d'Aristote *A.* حكمت ارسطوطاليسيّة || Philosophie aristotélicienne ارسطوطاليسى

ARISTOTÉLISME. Philosophie d'Aristote *A.* حكمت ارسطو

ARITHMÉTICIEN. Qui sait l'Arithmétique *A.* اهل العلم الحساب حساب علمنى *T.* شناساى علم شمار *P.* اهل العلم الرقم ـ علم حسابده ماهر وعالم || Savant arithméticien بيلن

ARITHMÉTIQUE. Art de calculer *A.* علم ـ قلم الحساب الرقم *P.* علم شمار *T.* حساب علمى || Arithmétique spéculative علم حساب نظرى Arithmétique pratique علم حساب عملى Les quatre premières règles de l'Arithmétique اصول اقسام اصليّهٔ علم رقم ـ اربعهٔ علم حساب

Arithmétique. Qui est fondé sur les nombres *A.* مبنى على الارقام || Calcul arithmétique حساب مبنى على الارقام Proposition arithmétique مسئلهٔ مبنيّة على الارقام

Rapport arithmétique de deux quantités, c'est la différence de ces deux quantités *A.* نسبت حسابيّة Et proportion arithmétique, l'égalité de deux rapports arithmétiques *A.* قياس حسابى

ARITHMÉTIQUEMENT. D'une manière arithmétique *A.* حسب القواعد العلم الحساب *P.* بر موجب قاعدهٔ علم شمار *T.* علم حساب اوزره

ARLEQUIN. Bateleur, farceur *A.* مستسخر *P.* بذله باز *T.* مسخره

ARLEQUINADE. Bouffonnerie d'arlequin *A.* سخريّة *P.* بذله بازى *T.* مسخره‌لق

ARMATEUR. Celui qui arme à ses frais un vaisseau pour aller en course *T.* دشمن سفينه‌لرى اوزرينه ـ اذنلو قورسان تعرّض رخصتنى حامل اولدرق كمى دوناذوب كزن سرسرى قپودان || Les armateurs Français ont fait plusieurs prises دشمن سفينه‌لرى اوزرينه تعرّض رخصتنى حامل اولدرق كمى دوناذوب كزن سرسرى فرانسز قپودانلرى وافر اقدرمه اذنلو فرانسز قورسانلرى چوق ـ اخذ وضبط ايتمشلر در اقدرمه ضبط ايتمشلر در

ARME. Instrument qui sert à attaquer *A.* سلاح pl. اسلحه ـ يزه ـ ساز وسلب *P.* آلات حربيّة pl. آلت الحرب ـ آلت ضرب وتعرّض || Arme offensive براق ـ يوصات *T.* كدر Arme défensive آلت مدافعه وتحفّظ Le fusil et le pistolet sont des armes à feu اسلحهٔ ـ پشتو وتفنك اسلحهٔ ناريّه‌دندر

آتش انداز نوعندندر

On dit, Armes blanches, pour dire, l'épée, la baïonnette etc. *A.* آلات جارحة ـ اسلحهٔ بيضا ـ الواح السّلاح || L'épée et la baionnette sont des armes blanches قليج وتفنك اوجنده‌كى حربه الواح السلاح نوعندندر

Armes, au pluriel se dit en ces phrases: Faire des armes, tirer des armes, pour dire, s'exercer à escrimer *T.* فنّ اعمال سلاح قوللنمه‌سنى مشق ايتمك ـ سلاحى تعلّم ايتمك Mettre les armes à la main à un jeune homme, pour dire, être le premier à lui apprendre à faire des armes بر نو جوانى اعمال سلاح درسنه باشلتمق Avoir les armes belles, pour dire, faire des armes de bonne grâce *T.* بالحسن واللطافه اعمال سلاح ايتمك Être bien sous les armes, pour dire, avoir bonne grâce, quand on est armé *T.* حسن ادا ايله حمل سلاح ايتمك

Il se dit aussi, des différentes espèces de troupes qui composent une armée *A.* pl. طوايف عسكريّة ـ صنوف عسكريّة *P.* گروههاى لشكر *T.* عسكرى زمره‌لرى || Ce détachement est composé de différentes armes بو قول عسكر گوناگون صنوف صنوف عسكريّهٔ مختلفه‌دن مركبدر ـ عسكريّه‌دن عبارتدر Il a des instructions pour les différentes armes صنوف عسكريّهٔ عسكرك هر ـ مختلفه ايچون بشقه بشقه تعليماتى حاملدر بر صنفى ايچون بشقه‌جه وصايا وتعليماتى حاملدر

On appelle, Maître en fait d'armes, ou maître d'armes, celui qui montre à faire des armes *A.* معلّم الاعمال السلاح *P.* سلاح قوللنمه‌سنى كوسترن اوسته *T.* استاد سلاح آموز

Homme d'armes. Un cavalier armé de toutes pièces *A.* شاكى السلاح *P.* سر تا پا سلاح پوش ـ پر سلاح *T.* بستون يراقى مكمّل ـ سلاحلو يات

On dit, Il y a tant d'hommes portant armes, pour dire, capables à porter les armes *T.* حمل سلاحه ـ حرب وضربه قادر مقتدر Et faire ses premières armes, pour dire, aller à la guerre pour la première fois *T.* امر حربه بداء واستفتاح ايتمك ـ جنكه سفتاح ايتمك Et faire passer un soldat par les armes, pour dire, le faire fusiller *T.* بر عسكرى تفريقى عرضهٔ سيف سياست ايتمك

Armes, signifie aussi, la profession de la guerre *A.* طريق جنكجيلك *T.* پيشهٔ نبرد آزمايى *P.* طريقت عسكريّة ـ عسكرى طريق عسكرى ايچون || Il est né pour les armes صنعتى

طریقت عسکریه‌دن Quitter les armes خلق اولنمش بر آدمدر
فارغ اولمق ـ فراغت ایتمك Prendre le métier des armes
طریقت عسکریه‌یی التزام ـ طریقت عسکریه‌یه دخول ایتمك
ایتمك

Et les entreprises de guerre *A.* عزایم حربیّه ـ عزایم سفریّه || L'heureux succès des armes du Roi عزایم حربیّهٔ پادشاهینك نصر واقباله مقارنتی Dieu a béni, a fait prospérer les armes du Roi جناب خیر الناصرین عزایم حربیّهٔ شاهانه‌یی مقارن یسر وتوفیق ایلدی

On appelle, Suspension d'armes, la cessation des hostilités pour un temps convenu *A.* متارکه

On dit proverb., que les armes sont journalières حادثات جنك وپیکار بیدوام ونا پایدار در

On dit d'une chose qui peut servir à la défense et à l'attaque, que c'est une arme فلان شئ الده بر آلتدر On dit aussi, Faire arme de quelque chose, pour dire, employer tous les moyens de se donner quelque avantage *T.* بر شیئی آلت اتخاذ ایتمك

Armes, signifie aussi, toute l'armure d'un homme de guerre *A.* سلاح طاقمی ـ سلاح پوصات *T.* یلبه *P.* ادوات حربیّه ـ اهبه V. Armure.

Aux armes. Cri par lequel on avertit une troupe de gens de guerre de prendre les armes *T.* سلاحه طاورانك || On criait aux armes, aux armes سلاحه طاورانك نداسی مکرّرًا سلاحه طاورانك دیو ـ ومتتابعًا رفع واعلا اولنور ایدی اصوات مکرره ایله عسکرك تحریك سلسلهٔ انتباهنه مبادرت اولنمقده ایدی

Figur. Tout ce qui sert à combattre, à détruire une erreur *A.* آلت || Vous me fournissez des armes contre vous-même بر تقریب ایله کندو نفسك علیهنه اولدرق یدمده آلت ویرمش اولورسك Le jeûne et la prière sont les armes d'un chrétien contre les tentations بر مؤمنه کوره نفس امّاره حقنه اصلح آلات قهر وتغلب انجق صوم وصلاتدر

Il se dit aussi, de certaines marques propres à chaque Maison noble *T.* نشان خاندان || Les armes de France فرانسه دولتنك نشانی Il a hérité de tous les biens de cette Maison, à condition d'en porter le nom et les armes بو خاندانك کنیه ونشانی قوللنمق شرطیله جمیع اموالنه وارث اولدی

Sceller du sceau de ses armes کندو خاندانننك نشانی ایله منقش خاتم ایله تمهیر ایتمك

ARMÉE. Grand nombre de troupes assemblées en un corps *A.* لشکر *P.* جنود pl. جند ـ عساکر pl. عسکر ـ جیوش pl. جیش اردوی ـ اردوی جسیم Grande armée || اردو ـ چری *T.* سپاه ـ قوتلو عسکر ـ عسکر قویّ الاقتدار puissante بیوك اردو ـ کبیر جیوش دریا خروش ـ جیش مطناب ـ عسکر جرّار nombreuse عسکر ظفر رهبر کلیتلو عسکر ـ لشکر انبوه ـ Armée victorieuse عسکر مغازی لشکر نصرت اثر ـ عساکر منصوره ـ triomphante شائبهٔ انهزامدن منزّه اردوی ظفر پوی ـ گستر invincible عسکر متشتّت الاحوال عسکر دائمیّ الظفر délabrée défaite ـ دوچار کسر وشکست اولمش عسکر ـ هزیمتدیده عسکر سبکبار عسکر بوزغون عسکر leste Armée de vieilles troupes ـ سفر کورمش اسکی عسکر ـ بالی الاسفار اولمش عسکر جنك آزما وسفر آشنا عسکردن عبارت بر اردو Armée de mer ou armée navale دریا عسکری ـ عساکر بحریّه Une armée de gens ramassés دیرمه جاتمه نفراتدن ـ دیرنتی عسکر عسکر اخراج عبارت عسکر Lever, mettre sur pied une armée عسکر تحریر ایتمك ـ ایتمك Entretenir, faire subsister une armée رؤسای عسکر اردویی بسلمك Les chefs de l'armée اردو ضابطان عسکر ـ سرکردگان عسکر ـ L'armée marche یولده ـ رهپیمای سمت مقصود در ـ سیر وحرکت اوزره در عسکرك ـ عسکرك سیر ورفتاری La marche de l'armée در اردو خیمه نشین ارام وقرار ایدی L'armée campait یوربمه‌سی اوردونك قوناق Les quartiers de l'armée قونمش ایدی ـ ـ عسکر قوناقلره نزول ایلدی L'armée a pris ses quartiers یرلری قوناقلرده اتخاذ قرار ایلدی Mettre, ranger une armée en bataille عسکری ترتیب مقابله اوزره تنظیم ایتمك Recueillir les débris d'une armée ـ تناید لشکری جمع ایتمك عسکر قیرنتیلرینی ـ بقیّة السیوفی جمع ایتمك Faire la revue d'une armée عسکری یوقلمق Le choc de deux armées ایکی عسکرك بری برلریله طوقشمه‌سی ـ تصادم صفین Les deux armées étaient en présence طرفین اردولری مقام مواجهه‌ده قرار اوزره ایدی Armée Royale اردوی همایون

ARMEMENT. Appareil de guerre *A.* ترتیبات ـ تدارکات سفریّه سفر تدارکلری *T.* برگ وساز سفر *P.* سفریّه || Grand armement کلیتلو ترتیبات سفریّه ـ تدارکات جسیمهٔ سفر puissant دهشت انداز قلوب انام اولدجق تدارکات قویّه terrible

تداركات سفريّه Faire un armement تداركات سفريّديه مبادرت
برّى وبحرى تداركات Armement par mer et par terre ايتمك
برّاً وبحراً اولان تداركات سفريّه ـ سفريّه Armement naval
برّاً تداركات سفريّه Armement par terre دونَنما تداركاتى

On dit, L'armement d'un vaisseau, pour dire, ce qui sert à armer un vaisseau *T.* كمى يى ـ سفينه نڭ مالزمهٔ تجهيزى سفينه نڭ ودونَنمانڭ Et l'action de l'armer ـ دوناداجق طاقم كمينڭ دونَنماسى ـ تجهيزى || Il y a tant de vaisseaux en armement dans tel port فلان ليمانده شو قدر پاره سفينه تجهيز اولنمقده اوزره در ـ On dit, L'armement d'une troupe, pour dire, les armes dont elle est armée *T.* عسكرڭ اسلحه وآلاتى

ARMER. Fournir d'armes *A.* تجهيز بالسلاح *P.* بسلاح پيراستن يراق پوصات دوزمك ـ سلاح ايله دوناتمق *T.* پزه دادن ـ || Il y a dans cet arsenal de quoi armer cinquante mille hommes اشبو جبه خانه ده اللى بيڭ نفره وفا ايده جك اسلحه وآلات موجود در Il lui a tant coûté pour armer sa compagnie جماعتنى سلاح ايله دوناتمق ايچون شو قدر مصرف جماعتنه سلاح دوزمك ايچون شو قدر اقچه ـ ايلدى صرف ايلدى

Il signifie aussi, revêtir d'armes *A.* الباس بالسلاح ـ تسليح *T.* سلاح پوشانيدن ـ بگدر پيراستن *P.* تقليد السلاح ـ يراق پوصات ايله دوناتمق ـ سلاحلاندرمك || Armer quelqu'un de toutes pièces بر كمسنه يى اجناس اسلحه نڭ مجموعيله الباس ايلمك On l'a armé de pied en cap فلان كشى يه از سر تا بقدم تقليد سلاح اولندى

Et lever des troupes *A.* ترتيب العسكر ـ اعداد العسكر || Tous les princes de la Chrétienté arment ملوك نصارانڭ جملهسى ترتيب عسكر ايدرلر

On dit, Armer un vaisseau, pour dire, l'équiper *T.* سفينه يى كمى يى دوناتمق ـ تجهيز ايتمك

Il signifie aussi, donner occasion de prendre les armes, de faire la guerre *A.* احداث السبب الحرب ـ ايجاب السفر دوپوشه سر رشتهٔ جنك دادن *P.* ايجاب الحرب ـ دوپوشه وسيله اولمق ـ سبب ويرمك || L'intérêt de la religion a souvent armé les peuples les uns contre les autres مصلحت دين مرّه بعد اخرى ملل واقوام بيننده ايجاب حرب ملل واقوامى برى برليله دوپوشدرمكه ـ وقتال ايلدى وسيله اولمشدر

S'ARMER. Se munir d'armes *A.* تلبّس ـ تسلّح ـ تقلّد السلاح *P.* پزه پوشيدن ـ گدر پوشيدن *T.* سلاحلنمق || S'armer d'une épée قليج ايله سلاحلنمك ـ سيف ايله تسلّح ايتمك S'armer d'une cuirasse تدرّع ايتمك ـ تلبّس درع ايتمك زره كيمك ـ Ils s'armèrent aussitôt, et furent en état de combattre درحال تلبّس اسلحه ايله آمادهٔ حرب اولمشلر در

Il signifie aussi, prendre les armes, faire la guerre *A.* رفع سلاح *T.* قالدرمق *P.* گدر بر گرفتن ـ اخذ السلاح ـ السلاح || Cet écrivain autorise les sujets à prendre les armes contre leur prince فلان مؤلّف رعايا وزيردستانڭ پادشاهلرى اوزرينه رفع سلاح خصومت ايلملرى خصوصنه ارائهٔ رخصت رعايانڭ پادشاهلرى اوزرينه رفع سلاح خصومت ـ ايدر ايلملرينى تجويز ايدر

Et se munir, se précautionner contre les choses qui peuvent nuire *A.* استحصال ـ تدارك الآلات المحافظة ـ تحفّظ ـ تحمّى *T.* قورنمق *P.* نگهدارى كردن الوسايل التحرّز || S'armer contre la pluie تحفّظ ايتمك ـ باراندن اصابت باراندن ـ استحصال آلات تحمّى ومحافظه ايتمك S'armer d'une robe fourrée contre l'hiver كوركه قابلو بر لباس تداركيله برودت اسباب ـ شتادن لازمهٔ تحمّى وتحفّظى استحصال ايتمك لازمهٔ تحفّظى استحصال ايتمك

On dit figur., S'armer de courage آلات نجدت وغيرت ايله نفسه تقويت ويرمك S'armer de patience آلات صبر وتحمّل ايله نفسه تقويت ويرمك S'armer contre les accidens de la fortune حادثات روزگار نا سازكاره وسيلهٔ مقاومت اولهجق آلاتى استحصال ايتمك S'armer contre les tentations نفس امّاره يه وسيلهٔ مقاومت اولهجق اسباب وآلاتى استحصال ايتمك S'armer de la prière آلت دعا وصلات ايله نفسه قوّت ويرمك

ARMÉ. *A.* متكمّى ـ كمىّ pl. كماة ـ حامل السلاح ـ مسلّح *P.* گدر پوش ـ سلاح بسته ـ سلاحپوش *T.* يراقلو ـ سلاحلو باشدن ـ اجناس سلاح ايله متكمّى || Armé de toutes pièces سبكبارانه مسلّح ايانه قدر سلاح طاقنمش Armé légèrement اسلحهٔ ثقيله متحمّل خفيفجه سلاحلنمش ـ Pesamment armé اسلحهٔ گرانبار ايله ـ اسلحهٔ گران سنج ايله مسلّح ـ Les princes armés ملوك وحكمداران اعداد عسكر ايتمش Un vaisseau armé en guerre ترتيب حرب اوزره تجهيز اولنمش

آلات صبر وتحمّل Un homme armé de patience بر قطعه سفينه

برودت Armé contre le froid ايله نفسنه تقويت وبرمش آدم

هوادن تحصيل اسباب تحفظ ايتمش كشى

On dit d'un homme armé plus qu'on n'a accoutumé de l'être, qu'il est armé jusqu'aux dents دپدسنه قدر پر سلاحدر

À MAIN ARMÉE, signifie, avec force et les armes à la main *A.* حرباً *P.* سلاح در دست *T.* الده سلاح اولدرق || Entrer à main armée dans un pays بر مملكت ايچنده الده سلاح حرباً پايگذار تجاوز اولمق - اولدرق پايدراز تجاوز اولمق

Il a enlevé les fruits de ma terre à main armée چفتلكمك محصولنى الده سلاح اولدرق آلوب كوتوردى

ARMILLAIRE. Il se dit d'une sphère évidée qui représente les différens cercles de la sphère du monde *A.* كرة مجوّفة

ARMISTICE. Trève fort courte *A.* متاركه || L'armistice ne fut pas de durée, ne tarda pas à expirer متاركه متمادى اولميوب وقت قليل ايچنده منقضى اولمشدر

ARMOIRE. Meuble de bois *A.* خزانة *P.* جامه خانه *T.* دولاب || Les tablettes d'une armoire دولابك رافلرى

ARMOIRIES. V. Armes dans le sens de certaines marques propres à chaque Maison noble.

ARMOISE. Plante *A.* حبق الراعى *P.* برنجاسف *T.* وراتيقه

ARMORIAL. Livre contenant les armoiries de la Noblesse *T.* خاندانلرك نشانلرينى مشتمل دفتر || L'armorial d'Espagne اسپانيا دولتنك خاندان نشانلرينى مشتمل اولان دفتر

ARMORIER. Peindre ou appliquer des armoiries sur quelque chose خاندان نشاننى نقش وطبع ايتدرمك

ARMURE. Les armes défensives qui couvrent le corps, comme le casque, la cuirasse *A.* كسوة - كسوة حربيّة - مونسات الاهل الحرب *P.* يلبد *T.* جنك اثوابى || Armure pesante آغر جنك اثوابى - مونسات گرانبار - مونسات ثقيله Armure complète مكمّل جنك اثوابى طاقمى - مونسات مكمّله

ARMURIER. Ouvrier qui vend des armes *A.* بايع السلاح *P.* سلاح فروش - گدر فروش *T.* سلاحجى

AROMATE. Drogue odoriférante *A.* معطر pl. معطّرات - عقاقير خوش *T.* سپرم - خوشبو *P.* رياحين pl. ريحان - عطرية قوخولى || Le storax, la cannelle, le gingembre, le girofle, la muscade sont des aromates ميعۀ سايله ودارچين وزنجفيل وقرنفل وهندستان جوزى وسائر بونلر امثالى شيلر معطّرات

نوعندندر La plupart des aromates croissent dans les pays chauds عقاقير عطريه‌نك اكثريسى ممالك حارّه‌ده حاصل اولور

AROMATIQUE. Qui est de la nature des aromates *A.* عطرى *T.* عطرناك *P.* ريحانيات pl. ريحانى - عطريات pl. نباتات عطريّه || Herbes aromatiques عطرتيلو - خوش قوخولو

AROMATISATION. V. Aromatiser.

AROMATISER. Mêler des aromates dans les drogues et les médicamens *A.* مزج - ترتيب بالعطريات - تقتيت - عطريتلو شيلر قاتمق *T.* عطرها آميختن *P.* بالعطريات خوش قوخولو شيلر قارشدرمق

AROMATISÉ. *A.* ممزوج - مرتّب بالعطريات - مقتّت خوش - عطريتلو شيلر قاتلمش *T.* عطرآميز *P.* بالعطريات قوخولو شيلر قاتلمش

ARPENT. Certaine étendue de terre *A.* جريب pl. اجربة - فدّان pl. افدنة *P.* گرى - گريب *T.* دونم || Un arpent de terre labourable بر دونم ير فلاحته صالح Un arpent de bois بر دونم قورى

ARPENTAGE. Mesurage de terres par arpens *A.* مساحة الاجربة *P.* گريب پيمايى *T.* دونم اولچمه‌سى || Faire l'arpentage d'une terre بر ارضك دونملرى مساحه‌سنى ايتمك

Il se dit aussi, de la science de mesurer les terres par arpens *A.* فنّ المساحة الاجربة *P.* فنّ گريب پيمايى *T.* دونم اولچمه‌نك فنّى

ARPENTER. Mesurer les terres par arpens *A.* مساحة الاراضى بحساب الجريب *P.* پيمودن زمين بحساب گريب *T.* دونم حسابيله يرى اولچمك || On a arpenté le terrain d'un tel village فلان قريه‌نك اراضيسى بحساب جريب مساحه اولندى

ARPENTEUR. Officier dont la charge est de mesurer les terres par arpens *A.* مسّاح الاجربة *P.* گريب پيما *T.* دونم اولچيجى

ARQUEBUSE. Ancienne arme à feu *A.* برقيل pl. براقيل - بندق *P.* تفنك *T.* سبطانه يوغون

ARQUEBUSIER. Soldat armé d'une arquebuse *A.* حامل البرقيل pl. حملة البراقيل - رامى البرقيل pl. رماة البراقيل *P.* بندق انداز *T.* تفنكجى

Il signifie aussi, l'ouvrier qui fait toutes sortes d'armes à feu *A.* صانع الاسلحة النارية *P.* تفنكگر *T.* تفنكجى

ARQUER. Courber en arc *A.* تقويس *P.* خم كردن *T.* بوكربلتمك

Il signifie aussi, fléchir *A.* انحنا *P.* خميدن *T.* اكلمك || Cette poutre commence à arquer بو ستون انحنايه يوز طوتدى

S'arquer. *A.* تحنّب - تقوّس *P.* خم كشتن *T.* بوكربلنمك

Arqué. *A.* محنّب - مقوّس *P.* خم كشته *T.* بوكربلنمش *A.* منحنى *P.* خميده *T.* اكلمش || Poutre arquée ستون مقوّس Des jambes arquées بوكربلو آياقلر - ارجل محنّبه

ARRACHEMENT. Action d'arracher *A.* قلع *P.* بركندگى *T.* قوپارمه || On a tant payé pour l'arrachement des souches كوتكلرك قلعى ايچون شو مقدار اقچه صرف اولندى

ARRACHER. Détacher avec effort ce qui tient à quelque chose *A.* قلع - تقليع - اقتلاع *P.* بركندن - لنجيدن *T.* قوپارمق || Arracher des arbres, des herbes قلع اشجار ونباتات Arracher les cheveux صاچى - قلع شعر ايتمك Arracher les dents ديش - تقليع اسنان ايتمك قوپارمق Arracher un clou d'une muraille ديواردن اقتلاع قوپارمق چيوى يى قوپارمق - مسمار ايتمك

Il signifie aussi, enlever une chose retenue par quelqu'un *A.* نزع *P.* فارنديدن *T.* چكوب قوپارمق || Arracher quelque chose des mains de quelqu'un بر شيئى بر كمسنه نك يدندن نزع ايتمك Arracher un enfant des bras de sa mère بر چوجوغى - بر طفلى آغوش مادردن نزع ايتمك چكوب آلمق - والده سى قوجاغندن چكوب قوپارمق

Arracher les yeux *A.* تفقئة - ابخاز العين - بخز العين *P.* چشم كندن *T.* كوز چيقارمق

Figur. Arracher de l'argent à quelqu'un *T.* بر كمسنه نك الندن اقچه قوپارمق - اقچه نزع ايتمك

Il signifie aussi, détacher *A.* فكّ *P.* جدا كردانيدن *T.* چكوب آيرمق || On ne saurait l'arracher à l'étude فلانى مطالعهٔ كتب هوسندن فكّ ايتدرمنك يولى يوقدر Il est si attaché à cette femme, qu'on ne l'en peut arracher فلان محبوبه يه شول رتبده آشفته دركه انفكاكى محالات قبيلندندر

On dit d'un homme qui ne veut point parler, qu'on ne saurait lui arracher une parole آغزندن لفظ واحد نزع ايتمك آغزندن بر تك لاقردى قوپارمق ممكن دكلدر - محالدر

On dit aussi, Arracher une opinion de l'esprit, de la tête de quelqu'un *T.* بر اعتقادى بر كمسنه نك ذهنندن نزع - بر كمسنه نك درونندن ازعاج ايتدرمك - ايتدرمك چيقارتمق - اخراج ايتدرمك

On dit proverb. pour marquer l'extrême répugnance d'un homme à faire quelque chose, Vous lui arracherez plutôt la vie - فلانه شونى ايتدرمكدن ايسه جانى آلمق اسهلدر جانى بدنندن نزع ايتمك اسهلدر

D'arrache-pied, signifie, sans interruption *A.* بلا فاصلة - متمادياً *P.* يكسر *T.* بر دوزه يه || Il a travaillé six heures d'arrache-pied آلتى ساعت متمادياً چالشدى

Arraché. *A.* مقلوع - منتزع - منفكّ *P.* بركنده - لنجيده چكيلوب آيرلمش - قوپارلمش *T.* جدا كرده - فارنديده -

ARRANGEMENT. Ordre, état de ce qui est arrangé *A.* نظام *P.* سازمندى *T.* دوزلمه - دوزبلش || Arrangement de livres كتابلرك نظامى - حسن نظامى Il y a du goût dans l'arrangement de ces meubles بو اثاث بيتك صورت نظامنده حسن طبيعت وار در

Il se dit aussi, de la disposition et de l'ordre qu'on observe dans un discours, en mettant un terme à la place qui lui convient *A.* احتبال الكلام - انتساق الالفاظ *P.* همسازئ سخن *T.* سوزلرك ديزلمه سى || L'arrangement des paroles contribue à la clarté du discours حسن انتساق الفاظ صراحت كلامه مدار نقاحت كلام اولور - وسيله اولور

Il signifie aussi, louable économie *A.* حسن - حسن الرابطة - الادارة *P.* ساز وسامان *T.* نظام || Cet homme manque d'arrangement بو آدمك امورنده - بو آدمده حسن رابطه يوقدر - حسن اداره يوقدر Il faut mettre de l'arrangement dans ses affaires امورينى حسن رابطه يه وضع ايتمك اقتضا ايدر - امورينى تحت رابطه يه وضع ايتمك لازمهٔ حالدندر - امورينه نظام ويرمك لازمدر

Et conciliation *A.* مصالحة - اصلاح بالتراضى - توافق ذات البين *P.* آشتى پردازى *T.* اوزلاشدرمه || Faire un arrangement entre deux personnes ايكى كيشينك بينينى بالتراضى تراضئ جانبين ايله بر صورت مصالحه - اصلاح ايتمك تنظيم ايتمك L'arrangement de ce procès ne sera pas aisé بو دعواده رضاى جانبين ايله بر كونه صورت مصالحه نك تنظيمى امر آسان دكلدر

Et les mesures qu'on prend pour finir une affaire *A.* تدابير || Prendre des arrangemens pour payer ses dettes اداى لازمة

ادای دیون ـ دیون ایچون تدابیر لازمه یه تشبث ایتمك خصوصنده اقتضا ایدن تدابیر واسبابك استحصالنه مبادرت ایتمك

ARRANGER. Mettre dans l'ordre convenable *A.* ترتیب ـ تنظیم ـ حسن نظامه وضع ایتمك ـ دوزمك *T.* پرداختن *P.* بونلرك نظالمق ـ ترتیبه قویمق || Arrangez bien tout cela حسن ترتیبه وضع ایله ـ جملەسنی تنظیم ایله Arranger des livres نظام اوزره دوزمك ـ كتابلری ترتیبه قویمق Arrangeons-nous autour du feu آتشك چورەسنده ترتیب اوزره طورەلم

On dit d'un homme qui parle avec ordre, qu'il arrange bien ses paroles رابطەلو سویلر ـ اتساق كلامه مالك بر آدمدر ـ حسن ناطقه صاحبی ـ سخن پرداز بر آدمدر ـ بر آدمدر بر آدم

Il signifie aussi, accommoder, mettre en bon ordre *A.* وضع فی رابطة الحسنة *P.* رابطه ویرمك *T.* بسیچیدن ـ كارسازی كردن ـ نظامه قویمق ـ نظام ویرمك || Il a bien arrangé ses affaires امور وخصوصاتنی تحت رابطەیه وضع ایلەدی ـ اموربنی حسن نظام ورابطەیه افراغ ـ اموربنه رابطه ویردی ایلەدی ـ On dit aussi, S'arranger chez soi, pour dire, mettre ses meubles en ordre, rendre sa maison commode *T.* خانەسنه خانەسنی نظامه قویمق ـ رابطه ویرمك

On dit, S'arranger ensemble, pour dire, s'accorder *A.* صلح باشتی كار روایی ساختن *P.* توافق ما بین ـ بالتراضی ـ بینكزی توفیق ایدك || Arrangez-vous اوزلاشمق *T.* بالتراضی صلح اولك ـ بینكزی اوزلاشدرك

ARRANGÉ. *A.* منتظم ـ مرتب *P.* پرداخته *T.* دوزلمش ـ نظاملنمش ـ Il se dit aussi d'un homme qui a de l'ordre dans ses affaires, dans sa conduite, dans sa maison *A.* مضبوط الحال ـ منتظم الاحوال *P.* بسامان *T.* رابطەلو

ARRENTEMENT et ARRENTER. Donner à rente une terre, une vigne etc. *A.* ایجار الغلات *P.* حاصلاترا بكرایه دادن *T.* محصولی كرالندرمك ـ كرایه ویرمك || Donner un arrentement غلاتی ایجار ایتمك Prendre un arrentement استیجار غلاتی ـ كرایه آلمق ـ ایتمك Il a arrenté toutes ses vignes aux paysans بالجمله كرومی باغلرینك غلاتنی كویلویه ایجار ایلەدی Il lui a arrenté tant d'arpens de terre moyennant telle redevance شو قدر دونم اراضینك غلات ومحصولاتنی

معلوم المقدار عوائده بدل ایجار ایلەدی

ARRENTÉ. *A.* موجر *P.* بكرایه داده *T.* كرالنمش

ARRÉRAGER. Il se dit des rentes en redevance qui ne sont pas payées, et qui s'accumulent *A.* تأخیر الادا *P.* ادارا باز ویربلەجكی صكرەیه *T.* ادارا پسمانده كردن ـ مانده كردن اعشارك || On ne laisse pas arrérager les dîmes براقمق اعشارك تأدیه وایفاسی صكرەیه براغلمز ـ اداسی تأخیر اولنمز

ARRÉRAGES. Payemens d'une redevance, pour raison de laquelle le débiteur est en retard *A.* pl. اموال البقایا *P.* مال بقایا مالی *T.* مال باز مانده ـ پسمانده || Il lui doit tant d'années d'arrérages ذمتنده شو قدر سنەلك اموال بقایا Payer le principal et les arrérages اصل مالی وبقایاینی قالدی ادا ایتمك

ARRESTATION. Action d'arrêter *A.* توقیف *T.* آلیقویمه

Il signifie aussi, prise de corps *A.* توقیف ـ محبوسیت *P.* گرفتاری *T.* طوتوب آلیقویمه || Il est en état d'arrestation حال توقیفده در ـ حال محبوسیتده در

ARRÊT. Jugement d'une Cour souveraine *A.* حكم pl. احكام *P.* فرموده *T.* بیورق || Arrêt par défaut احضار تنبیهنه اظهار ممانعت ایدنك اوزرینه جریان ایدن حكم Arrêt définitif حكم قطعی المفاد Arrêt contradictoire تناقضی عرضحال بالاسنده ویریلان حاوی حكم Arrêt sur requête ترتیب جزایی ـ قتلی حاوی حكم Arrêt de mort حكم ـ عفو حكمی ـ متضمن حكم قتل حكمی Arrêt d'absolution احكام حكم ایتمك عفو فرمانی Prononcer un arrêt Rendre un arrêt بر حكمی اعطای حكم ایتمك Casser un arrêt حكمی انفاذ واجرا ایتمك نسخ ایتمك Exécuter un arrêt

Il signifie aussi, saisie de la personne *A.* اخذ *P.* گرفت *T.* طوتمه Et saisie des biens *A.* ضبط || On a fait arrêt sur sa personne et sur ses biens نفسی اخذ ومالی ضبط اولندی

En termes de guerre, on dit, Mettre aux arrêts, pour dire, ordonner de ne pas sortir de chez lui *T.* بر كمسنەیی خانەسنده حبس وتوقیف ایتمك. Et garder les arrêts, pour dire, ne point sortir du lieu où l'on est aux arrêts *T.* بولندیغی محلده حبسده مداومت ایتمك ـ حبس اولنمق

Il se dit aussi, de l'action du cheval, quand il s'arrête *A.* وقفه || Ce cheval a l'arrêt beau بر فرسدر حسن الوقفه Il est ferme sur l'arrêt بو آت حال وقفەده متانت ایدر

ARRÊTÉ. Résolution prise dans une compagnie *A.* رأی ممضو علیه pl. آراء ممضوة علیها *P.* قرار داده *T.* رأی قرار || C'est un arrêté de l'assemblée مجلسك رأی قرار داده سیدر ـ نتیجهٔ افکار ممضوة علیها سیدر ـ مفاد قرار داده سیدر ـ قراریدر

On dit aussi, Un arrêté de compte, pour dire, un réglement de compte *T.* دفتر قرار داده

ARRÊTER. Empêcher la continuation d'un mouvement *A.* توقیف *P.* باز داشتن ـ پاییده کردن *T.* آلیقویمق ـ طوردرمق || Arrêter une horloge ساعتی طوردرمق ـ ساعتی توقیف ایتمك Arrêter un homme qui s'enfuit متوجّه سمت فرار اولمش بر کمسنه‌یی آلیقویمق ـ توقیف ایتمك Arrêter un cheval آتی طوردرمق Arrêter l'eau par le moyen d'une digue اوکنه سدّ احداثیله صویی آلیقویمق Arrêter le cours de l'eau صویك جریانینی ـ سیلان مایی منع وتوقیف ایتمك ـ طوردرمق On dit aussi, Arrêter une fluxion *T.* نزله‌یی منع ایتمك ـ نزله‌نك انصبابنی طوردرمق ـ انصبابنی قطع ایتمك Et arrêter le sang قانی طوردرمق ـ دمی قطع ایتمك ـ دمی ارقا ایتمك

Et arrêter ses yeux, ses regards, pour dire, regarder fixément *A.* نصب ـ اعمان النظر ـ تحدیق النظر ـ اطماح النظر ـ وقف النظر ـ العین *P.* دیده دوختن *T.* کوز دیکمك || Il arrêta ses yeux sur telle chose فلان شیئه اطماح نظر ایلدی ـ دیده دوز مطالعه ودقت ـ وقف انظار دقت ایلدی ـ کوز دیکدی ـ اولدی

On dit figur. Arrêter la pensée, pour dire, réfléchir avec attention *A.* وقف ـ توطین النفس ـ تمکین الذهن ـ تثبیت العقل *P.* فکر نشاندن ـ نصب اندیشه کردن الافکار *T.* عقلی ویرمك || Il arrêta sa pensée sur telle chose فلان شیئه وقف افکار ملاحظه وتأمّل ایلدی ـ عقلنی تثبیت ایلدی ـ فلان شیئه عقلنی ویردی ـ

Il signifie aussi, empêcher quelqu'un d'agir *A.* حجز ـ منع *P.* باز داشتن *T.* کیرو طوردرمق || Il veut faire des poursuites contre moi, mais j'ai de quoi l'arrêter بنم علیهمده اولمق قیدنده در لکن منعی اسبابی المده در Je n'ai fait que dire une parole, et je l'ai arrêté tout court بر تك کلام در حال روی مقصودینه ـ سوبلیوب در حال منع ایتدردم حوالهٔ سدّ ممانعت ایلدم

On dit, Arrêter un courrier, pour dire, retarder son départ *A.* تأخیر *P.* درنگیدن ـ آراخانیدن *T.* عکره‌یه آلیقویمق ـ اولاغك عزیمتی تأخیر اولندی || On a arrêté le courrier عکره‌یه آلیقوندی On pour dire, empêcher pour un temps le courrier de continuer sa route *A.* توقیف ـ تمکیث *P.* باز آراخیدن *T.* اکلندرمك || On a arrêté le courrier en tel endroit اولاغی فلان محلّده تمکیث وتوقیف ایلدیلر ـ مکث ایتدردیلر

Il signifie aussi, saisir par voie de Justice *A.* ضبط *P.* بر گرفتن *T.* طوتوب آلیقویمق || Les sergens ont arrêté son carrosse et ses chevaux ضابط نفراتی فلانك عربه‌سنی وبارکیرلرینی ضبط ایتمشلر در

Et prendre prisonnier *A.* توقیف *P.* گرفتار بدن *T.* آلیقویمق || On l'a arrêté pour dettes دین ایچون توقیف اولندی ـ آلیقوندی

Il se dit aussi, d'un domestique qu'on retient pour son service *A.* استصحاب فی الخدمة ـ اخذ فی الخدمة *P.* بنوکری گرفتن ـ بپرستاری گرفتن *T.* خدمته آلمق || Arrêter un laquais بر چوقداری خدمتنه استصحاب ایتمك ـ خدمتنه آلمق

Il signifie aussi, résoudre et déterminer quelque chose *A.* جزم ـ تقریر الرأی *P.* قرار دادن *T.* قرار ویرمك || Après avoir bien examiné l'affaire, on a arrêté telle chose فلان مصلحت اطرافیله تحرّی واستقصا اولندقدنصکره شو وجهله قرار ویرلدیکه ـ شونك اوزرینه تقریر رأی اولندیکه Qu'a-t-on arrêté dans cette conférence? مکالمه‌ده نه کونه قرار ویرلدی Il a arrêté dans son esprit de donner sa démission منصبندن استعفا ایلمسنی ـ استعفاسنی ویرمکه قرار ویردی ـ درونده عزم وجزم ایلدی J'ai arrêté en moi-même خود بخود جزم ایلدم Nous avons arrêté cela ensemble بوکا بالاتفاق قرار ویردك Arrêter un plan de conduite صورت سلوك وحرکته قرار ویرمك On ne peut rien arrêter sur cette affaire بو مصلحتده بر درلو بر وجهله قرار ـ تقریر رأی اولنمق ممکن دکلدر ویرلمك درجهٔ امکانده دکلدر

On dit, Arrêter un compte, pour dire, le régler *A.* تنظیم تنظیم الدفتر ـ الحساب

S'ARRÊTER. Cesser d'aller *A.* قرار ـ توقّف *P.* فنانیدن ـ پاییدن ـ استادن *T.* طورمق || Il marchait à grands pas, mais il s'arrêta tout d'un coup خطوات تعجیل ایله رهپیما ایکن بغتةً توقّف وقرار ایلدی Le soleil s'arrêta à la voix de Josué حضرت یشوعك نداسیله شمس سیّار مجبور

Une montre qui s'arrête توقف ایدن توقّف وقرار اولمشدر طوران ساعت ـ ساعت

Il signifie aussi, tarder, s'amuser, rester quelque temps dans un lieu *A.* مکث *P.* درنگ ـ آرامیدن ـ آراخیدن ـ درنگیدن *T.* اکلنمك کردن || Nous sommes arrêtés une heure chez lui بر ساعت قدر خانه‌سنده مکث وتوقف ایلدك

Et se contenir, cesser de faire quelque chose *A.* کفّ الید ـ وازکلمك ـ ال چکمك *T.* دست کشیدن *P.* انکفاف ـ || Vos enfans jettent des pierres, dites leur de s'arrêter اولادك رمی احجاردن خالی دکللر در بوندن کفت ید ایلملرینی تنبیه ایله

Figur. Se déterminer, se fixer *A.* تثبیت ـ تقریر الذهن *T.* قرار دادن ـ پابیده سازی اندیشه نمودن *P.* الذهن قرار ویرمك || Après avoir écouté différentes propositions, il s'arrêta à la première عرض اولنان تکلیفات مختلفه‌یی قرار ـ بعد الاستماع اوّلکی تکلیفه تقریر ذهن ایلدی ویردی Après avoir vu toutes les étoffes qui étaient à vendre, il s'arrêta à celle-là بیعه عرض اولنان اثواب واقمشه‌نك مجموعنی بعد المعاینه فلان قماشه قرار ویردی

Et avoir égard, faire attention *A.* اعتبار ـ التفات *P.* روی دل نمودن *T.* کوکل باغلمق ـ التفات ایتمك || Il s'arrête à des apparences ظواهر احواله عطف نکاه التفات ایدر Il ne faut pas s'arrêter à des bagatelles امور جزئیه‌یه احاله نظر التفات ایتمك جائز دکلدر Il ne faut pas s'arrêter à ce qu'il dit کلامنه اعتبار ایتمك روا دکلدر

Arrêté. *A.* متوقف *P.* پابیده *T.* طوردرلمش ـ آلیقونمش ـ

On dit qu'un homme n'a pas la vue arrêtée, pour dire, qu'il n'a pas la vue assurée باصره‌سنده رسوخ وثبات یوقدر Et qu'il n'a pas l'esprit bien arrêté, pour dire, qu'il n'est pas bien sensé عقلنده رسوخ ومتانت یوقدر

ARRHEMENT. Achat de grains en vert et sur pied *A.* اشتراء خرید کشت پیش از درو *P.* انبیاع بالمحاقلة ـ بالمحاقلة اکینی هنوز برده ایکن صاتون آلمه *T.*

Il signifie aussi, l'action d'arrher. V. Arrher.

ARRHER. S'assurer de quelque chose, en donnant des arrhes *A.* اربان ـ اعطاء الکلّمة *P.* اربون دادن ـ پیشینه دادن *T.* عقد بازار اولنان بیع ویرمك || Arrher des marchandises اشترا اولنان مال ایچون بیع ویرمك ـ مالی اربان ایتمك

ARRHES. L'argent qu'on donne pour assurance de l'exécution d'un marché *A.* اربون ـ عربون ـ اربون ـ کلّمة *P.* پیشینه ـ *T.* بیع ارمون || Le marché est-il conclu? donnez des arrhes عقد بیع ویر ـ بیع اولنمش ایسه اعطای عربون ایله

ARRIÈRE. Adverbe qui a diverses acceptions. Ainsi dans cette phrase, Arrière-moi satan, signifie, loin de moi satan *A.* خنس الله منّی وسواس الخنّاس *P.* دیو بدکار زمن دور بادا *T.* الله تعالی شیطان شرّینی بندن ایراق ایلیه Et avoir vent en arrière, signifie, avoir vent en poupe *A.* هبوب الریح من جهة الورا *P.* باد در قفا بودن *T.* روزکار اکسدن اولمق

On dit, En arrière, pour dire, en reculant *A.* راجعاً ـ قهقریاً *P.* باز روان *T.* کیرولندرك ـ کیرویه وارەرق || Aller en arrière سیر قهقری ـ سمت رجعته متوجّهاً روان اولمق کیرویه رجعت ایتمك ایله یورییمك Retourner en arrière Faire un pas en arrière یك خطوه بازروان کیرو کلمك ـ بر آدم یر کیرولنمك ـ اولمق

— On dit, En arrière de quelqu'un, pour dire, en l'absence de quelqu'un *A.* فی غیابه *P.* در وقت نابودیش *T.* غیابنده || Il me loue en présence, et me déchire en arrière حضورمده بنی مدح وثنا وغیابمده قدح ومذمّت ایدر — En arrière, signifie aussi, en retard *A.* علی حال التأخّر *P.* در حال پسماندکی *T.* کیرویه براقدرق || Ce fermier est en arrière بو ملتزم اموال لازمه‌سنك اداسنی پسمانده تأخیر ایدر Il était en arrière de trois quartiers عهده‌سنده اولان بدل التزامك اوچ کیرویه براقمشیدی ـ یعنی پسمانده اولدرق ترك ایتمشیدی

On dit figur. d'une affaire, qu'elle ne va ni en avant, ni en arrière فلان مصلحت نه اقبال ونه ادبار ایدر نه استقدام ـ نه ایلرو ونه کیرو کیدر ـ ونه استیخار ایدر

ARRIÈRE, c'est aussi un mot qui se joint à un autre, pour signifier une chose placée derrière une autre *A.* مؤخّر *P.* قفا *T.* اکسه || L'arrière-corps d'un bâtiment مؤخّر البنا ـ بنانك اکسه‌سی L'arrière d'un vaisseau *A.* مؤخّر السفینة *P.* پس کشتی *T.* کمینك قیچی

ARRIÈRE-BOUTIQUE. Boutique qui suit immédiatement la boutique de devant *A.* معقاب الدکّان *P.* خانهٔ اندرونیٔ کربد *T.* ایچ دکّان

ARRIÈRE-CORPS. La partie d'un bâtiment qui a moins de saillie que les autres parties *A.* بناء الورا *P.* بنای پسین *T.*

آرده‌كى بنا

ARRIÈRE-COUR. Petite cour dans un corps de bâtiment *A.* فناء داخلى *P.* شه اندرونى *T.* ايچ حاولو || Cette maison a une arrière-cour fort commode بو خانه‌نك ايچ حاولوسى بغايت راحتلو در

ARRIÈRE-FAIX. Les membranes où l'enfant est enveloppé, et qui sort de la matrice après l'enfantement *A.* سلا pl. اسلا – سكبة *T.* صوك – اش

ARRIÈRE-FIEF. Fief mouvant d'un autre fief *T.* مضاف مالكانه pl. مضافات مالكانه || Une terre qui a plusieurs arrière-fiefs متعدد مضافاتى مشتمل اولان مالكانه

ARRIÈRE-GARANT. Garant du garant *A.* كفيل الكفيل *P.* پايندان پايندان *T.* كفيلك كفيلى

ARRIÈRE-GARDE. La dernière partie d'une armée marchant en bataille *A.* ساقة الجيش *P.* ساله لشكر – دمدار *T.* اردونك آرد قولى || Les ennemis donnèrent sur l'arrière garde دشمن ساقهٔ عسكر اوزرينه يوريدى

ARRIÈRE-GOÛT. Le goût que laissent dans la bouche certains alimens ou liqueurs *A.* بقيّة الطعم *P.* وا پس چاشنى *T.* صوكده قالان داد

ARRIÈRE-NEVEU. Le fils du neveu *A.* ولد الابن الاخ *P.* زادهٔ برادر زاده – افدر زاده *T.* يكن اوغلى – On dit, Nos arrière-neveux, pour dire, la postérité la plus reculée *A.* اخلاف واعقاب *P.* پس آيندگان *T.* بزدن صكره كله‌جكلر

ARRIÈRE-PENSÉE. Pensée intérieure, vue secrète *A.* مرام خفى pl. افكار مكنونة – فكر مكنون *P.* انديشهٔ نهانى – فكر پنهان – *T.* كيزلو مرام || Il y a dans cette proposition quelque arrière-pensée بو تكليفده بر كونه مرام خفى وار در Cet homme a toujours des arrière-pensées بو آدمك هر مادّه‌ده افكار مكنونه‌سى وار در Il y a dans cette démarche une arrière pensée qui se démêlera avec le temps بو مادّه‌ده مرور اوقات ايله خارجه اخراج اولنه‌جق بر مرام خفى وار در

ARRIÈRE-PETIT-FILS. Le fils du petit-fils *A.* ابن الحفيد *P.* حفيد زاده – نبيره زاده *T.* طورونزاده

ARRIÈRE-PETITE-FILLE. La fille du petit-fils *A.* بنت الحفيد *P.* دختر نبيره *T.* طورون قزى

ARRIÉRER. Différer un paiement, ne pas le faire à son échéance *A.* تأخير – تأجيل – امتطال *P.* دير – باز مانده كردن انداختن *T.* كيجكدرمك – كيرويه براقمق

S'ARRIÉRER. *A.* تأخر – استيخار – انخناس *P.* باز وا ماندن – پس ماندن – ماندن *T.* صوكه – وراية قالمق – كيرو قالمق – پسمانده قالمق – قالمق || L'infanterie s'arriéra پياده عسكرى ورادهٔ قالدى – كيرو قالدى – پسمانده قالدى – تأخر ايلدى – Et figur., en parlant du paiement des redevances || Un fermier qui s'arrière, qui s'est arriéré بدل التزامك تأديه‌سنى تأخير ايتمش بر ملتزم

ARRIÈRE-SAISON. La fin de l'automne *A.* آخر الفصل الخريف *P.* آخر موسم برگريز – آخر خزان *T.* كوزك صوك وقتى || Les fruits de l'arrière-saison آخر خزانه مخصوص ميوه‌لر – On dit que des pommes, des poires et autres fruits sont pour l'arrière-saison, pour dire, qu'ils ne sont bons à manger qu'à la fin de l'automne الما وارمود وسائر بونلر مثالى ميوه‌لر آخر موسم خزانده اكله صالحدر

Il se dit figur., en parlant du commencement de la vieillesse *T.* عمر انسانك وقت خزانى

En parlant des blés et du vin, on appelle Arrière-saison, les derniers mois qui précèdent les récoltes *A.* قبيل الحصاد *P.* وقت پيش از درو *T.* اوراق وقتى موسمندن ايلروجه || Le blé se vend plus cher dans l'arrière-saison وقت قبيل حصادده حبوبانك بهاسى ترقى ايدر

Il se dit aussi, des mois qui précèdent les vendanges *A.* موسم ما قبل القطاف *P.* موسم پيش از دروانگور *T.* باغ بوزمى وقتندن اوّل || Ce vin ne se boit que dans l'arrière-saison بو باده يالكز اوزم كسيمى وقتندن اوّل شربه صالحدر

ARRIMAGE. V. Arrimer.

ARRIMER. Arranger la cargaison d'un navire *A.* تنضيد الحمولة السفينة *P.* بار كشتى بر تهيدن *T.* كمينك يوكنى استف ايتمك

ARRIMEUR. Petit officier établi sur les ports, qui range la cargaison dans le vaisseau *A.* منضد الحمولة السفينة *P.* بر تهندهٔ بار كشتى *T.* كمى يوكى استفجيسى

ARRISER. Abaisser. *A.* تنزيل *P.* فرود آوردن *T.* ايندرمك || Arriser les vergues ديرك چيبوقلرينى اشاغى آلمق – آشاغى آلمق

ARRIVAGE. Abord des navires dans un port *A.* ورود فى المرفا *P.* بدريا بندر رسيدن *T.* ليمانلمه – ليمانه يناشمه –

ليمانه كلمه

Il se dit aussi, de l'arrivée des marchandises *A.* توارد *P.* كلمەسى ـ حبوباتك تواردى || L'arrivée des grains *T.* كلمه رسيدن

ARRIVÉE. Action d'arriver *A.* ورود ـ قدوم *P.* رسيدن *T.* كلمه || Son arrivée m'a fait grand plaisir ورودى بغايت باعث ورودندن غاية الغايه محظوظ وفرحناك ـ محظوظيتم اولمشدر قدومندن كسب ارتياح درون ايلدم ـ اولدم

Il se prend aussi pour le temps de l'arrivée d'une personne *A.* بر *T.* هنگام آمدن *P.* وقت الورود ـ حين الورود كمسنەنك كلديكى وقت || Je me trouvai à son arrivée كلديكى وقتده بولندم ـ حين ورودنده بولندم À l'arrivée du courrier اولاغك حين ورودنده Depuis mon arrivée كلديكم وقتدنبرو

ARRIVER. Aborder, approcher de la rive *A.* تساحل ـ مساحلة *P.* بلب دريا رسيدن ـ بساحل رسيدن *T.* يالى ـ يناشمق كناربنه كلمك || La tempête nous obligea de relâcher, et nous arrivâmes à une plage déserte درباده فورتنه ظهوربنه مبنى توقفه محتاج اولوب شنلكدن عارى برشاطئ بحره مساحله برّ وبيابان بر يالى كنارينه يناشدق ـ ايلدك Arriver au port ليمانه اينمك ـ ليمانه يناشمق

En termes de Marine, on dit, en parlant d'un vaisseau qui vient sur un autre, Ce vaisseau arriva sur l'autre, et lui lâcha toute sa bordée بو سفينه فلان سفينەنك اوزرينه واروب آلابانده‌سنى بسبتون آتدى

Il signifie aussi, parvenir à un lieu où l'on voulait aller *A.* وصول *P.* آمدن ـ آخيدن ـ رسيدن *T.* وصول ـ ايرشمك كلمك ـ واصل اولمق ـ بولمق || Arriver de bonne heure اركن واصل اولمق La nuit nous empêcha d'arriver à un tel lieu ظلمت ليل فلان محلّه وصولمزه مانع اولدى Arriver dans sa maison خانەسنه واصل اولمق — On dit, Arriver à bon port, pour dire, arriver heureusement au lieu où on voulait aller *T.* بالامن والسلامه پا ـ رسيدۀ ساحل سلامت اولمق نهادۀ وصول اولمق

Figur. Arriver à ses fins, pour dire, venir à bout de ce qu'on s'était proposé *T.* مرامه ظفرياب ـ مقصوده نائل اولمق سر منزل مقصوده واصل اولمق ـ مقصوده دسترس اولمق ـ اولمق

Il signifie aussi, réussir, parvenir *A.* ظفر ـ تحصيل المراد ـ تحصيل كام ـ بكام شدن ـ ظفر يافتن *P.* حصول المرام

T. مراده ايرشمك كردن || Vous aurez peine à arriver, si vous ne vous y prenez autrement اولبابده آخر صورت ايله حركت ايتمينجه تحصيل كام ايده‌ميەجككك دركار در

Et survenir *A.* ورود بغتة *P.* ناگهانى بديد آمدن *T.* طرفمزه جيقه كلمك ـ ظهور ايتمك || Il nous arriva compagnie احباب ظهور ايلدى Il est arrivé un grand nombre de personnes وافر خلق جيقه كلمشدر ـ وافر كسان ظهور ايتمشدر

Il se dit aussi des accidens *A.* ظهور ـ حدوث ـ وقوع *P.* واقع اولمق ـ وقوعه كلمك *T.* وقوع يافتن ـ واقع شدن ظهور ايتمك ـ وقوع بولمق || Cela peut arriver à tout le monde فلان شئ هر كسه اوله بيلور Cela n'arrivera jamais فلان شئ ابدى واقع اولمق احتمالى يوقدر Il m'arriva un grand malheur بكا بر كدر عظيم ظهور ايلدى

ARRIVÉ. *A.* وارد ـ واصل *P.* رسيده *T.* كلمش ـ ايرشمش *A.* وقوع بولمش ـ وقوعه كلمش *T.* وقوعيافته *P.* واقع

ARROCHE. Plante potagère *A.* بقلة الذهبيه ـ سرمق ـ قوبون صرمشغى ـ قره پازى *T.* اسفناج رومى *P.* نبات القطف

ARROGAMMENT. Avec arrogance *A.* بالزهو والجبروت ـ اونكولك *T.* بادبرواند ـ باد سراند *P.* بالزهو والعظموت بالزهو والجبروت سوق كلام || Parler arrogamment ايلە ايتمك

ARROGANCE. Fierté, présomption qui fait qu'on s'attribue un mérite, une autorité qu'on n'a pas *A.* عظموت ـ جبروت ـ زهو *P.* بادبرودى ـ بادسرى *T.* اونكولك || Sotte arrogance حوصلۀ تحمله عظموت حماقت آلود Arrogance insupportable صيغدميەجق وضع جبروت آميز

ARROGANT. Qui a de l'arrogance *A.* اهل الزهو والجبروت pl. اهل الزهو والعظموت ـ ارباب الزهو والجبروت *P.* بادبرود ـ باد سر *T.* اونكو || Paroles arrogantes كلمات عظموت آميز Mine arrogante شكل وسيماى عظموت آلود

s'ARROGER. S'attribuer mal à propos quelque chose *A.* بغير بيوجه ـ خود بخود بر گرفتن *P.* غصباً اتّخاذ ـ حق ادّعا || كندوكندويه ايدنمك *T.* ادّعا كردن ـ با خود جسپانيدن Il s'arroge injustement un pouvoir, une qualité, une autorité qu'il n'a pas مالك اولمديغى رخصته ومرتبه وحكومته بيوجه ادّعاى استحقاق ايدر Pourquoi vous vous arrogez une autorité, un titre qui ne vous appartient pas? سكا عائد اولميان سكا ـ حق وعنوانه نيچون ادّعاى استحقاق ايدرسك

عاند اولیان حقی وعنوانی نیچون غصباً اتّخاذ ایدرسک

ARRONDIR. Rendre rond A. تدویر P. گرد ساختن T. دکرمی قلمق ـ دکرمیلتمک || Arrondir une boule بر کلدیبی تدویر ایتمک Cela n'est pas assez arrondi فلان شی کرکی کبی تدویر اولنمامشدر

On dit figur., qu'un homme a arrondi son champ, son pré, sa terre, sa fortune, pour dire, qu'il y a fait des augmentations تارلاسنی وچایرینی وچفتلکنی وامور مالیّه‌سنی توسیع ایلدی

Arrondi. A. مستدیر ـ مدوّر P. گرد T. دکرمی

ARRONDISSEMENT. L'action d'arrondir A. تدویر P. گردی T. دکرمیلتمه || L'arrondissement de ce globe a coûté beaucoup de temps بو کره‌نک تدویری ماده‌سی چوق وقتک
تدویری خصوصنده وافر زمان ـ صرفنی ایجاب ایلدی
صرف اولندی

Il se dit aussi, de l'état d'une chose arrondie A. استدارة P. گردی T. دکرمیلک || L'arrondissement de ces figures est parfait اشبو صور واشکالک استداره‌سی تامّ وبیقصور در

ARROSAGE. Canal pour conduire l'eau d'une rivière sur des terres trop sèches A. ساقیه pl. سواقی P. فرکن T. آرق

ARROSEMENT. Action de verser de l'eau sur des plantes A. سقی P. آبیاری T. صوارمه || L'arrosement est nécessaire à cause de la sécheresse انقطاع مطر تقریبیله سقیک لزومی درکار در

ARROSER. Humecter en versant de l'eau dessus A. اسقا ـ اروا P. آب دادن ـ آبیاری کردن ـ پسانیدن T. صوارمق ـ صولاتمق || Arroser des fleurs, des plantes چیچکلری ونباتلری صوارمق Arroser le jardin باغچه‌یی صوارمق اسقا ایتمک

On dit aussi, Arroser de la viande qui rôtit پشن کبابک اوزرینه سویق شی سرپمک Et qu'une rivière arrose une campagne, un pays, pour dire, qu'elle y coule فلان نهر فلان صحرایی سقی واروا ایدر Et arroser de larmes, pour dire, mouiller de larmes باران اشک ایله متبلّل ونمناک ایتمک ـ سیل اشک ایله اروا ایتمک

Arrosé. A. مسقا ـ ریّان P. شاداب ـ سیراب ـ پسانیده T. صوادلمش

ARROSOIR. Vase fait pour arroser A. منضحة P. آبریز باغبان T. باغچوان قونده‌سی || Arrosoir de cuivre منضحهٔ نحاسیّه ـ باقر قونغه

ARRUMAGE, ARRUMER, ARRUMEUR. V. Arrimage, Arrimer, Arrimeur.

ARSENAL. Magasin d'armes A. مسلحة ـ دار السلاح P. گدر T. جبه خانه

ARSENIC. Demi-métal qui a la propriété de se dissiper dans le feu A. زرنیخ P. زرنه T. زرنیق || Arsenic blanc A. زرنیخ ابیض ـ سمّ الفار ـ تراب هالک ـ هالوک P. شک ـ مرگ موش ـ دارموش ـ زرنهٔ سپید T. صچان اوتی ـ آق زرنیق Arsenic jaune A. زرنیخ اصفر P. زرنهٔ زرد T. صاری زرنیق Arsenic rouge A. زرنیخ احمر P. زرنهٔ سرخ T. قزل زرنیق .

ARSENICAL. Qui tient de la qualité de l'arsenic A. زرنیخی P. زرندناک T. زرنیقلو || Les terres nouvellement remuées reçoivent quelquefois des vapeurs arsenicales یکی سورلمش طوپراقلر بعضاً ابخرهٔ زرنیخیّه اخذ ایدر

ART. Méthode pour faire un ouvrage selon certaines règles A. صنعت pl. صنایع ـ فنّ pl. فنون P. پیشه T. صناعت || Art noble صنعت شریفه Art vil et abject صنعت خسیسه Savoir un art بر صنعته واقف اولمق ولیمه Les termes de l'art اصطلاح صنعت Les règles de l'art قواعد صنعت ـ قواعد فنّ Les secrets de l'art اسرار فنّ Le sublime de l'art علوّ قدر فنّ Réduire quelque chose en art بر شیئی قالب صنعته افراغ ـ بر شیئه صنعت صورتنی ویرمک ـ ایتمک C'est un chef-d'oeuvre de l'art انفس اعمال صناعیّه‌دن بر عمل بدیع الصورتدر Un discours où l'on a employé tout l'art de l'éloquence صنعت بلاغت بتمامها اجرا اولنمش بر مقاله L'art de la Poésie فنّ شعر L'art de la navigation فنّ دریا ـ فنّ سفر ـ بحر L'art militaire ou de la guerre فنّ حرب Les maitres de l'art بر فنّک اساتذه ومعلّمینی

Arts libéraux. Ceux dont les productions sont plus l'ouvrage de l'esprit que de la main A. فنون عقلیّة ـ فنون عالیة Arts mécaniques. Ceux qui dépendent sur tout de la main A. فنون آلیّة Arts en général, se dit des arts tant libéraux que mécaniques فنون وصنایع

On appelle Beaux-arts, la Peinture, la Sculpture, l'Architecture, la Musique, la Poésie, l'Éloquence A. فنون شریفة ـ صنایع شریفة

On dit figur., Agir avec art, se conduire avec art حذاقت ـ حاذقانه حرکت ایتمک ـ ایله عمل وحرکت ایتمک

فن جلب - فن جلب محبت استادانه L'art de plaire خوش کچنمدنک - فن حسن عیش L'art de bien vivre قلوب جمیع احوالنده فنی Il y a de l'art dans tout ce qu'il fait هر نه که ایشلر ایسه استادانه ایشلر - حذاقت وار در

On dit, qu'il faut s'en rapporter aux maitres de l'art, aux gens de l'art, pour dire, à ceux qui sont regardés comme les plus habiles dans la matière dont il s'agit اصحاب وقوفه کیفیت حال اصحاب وقوفدن - مراجعت اولنمق اقتضا ایدر تحقیق اولنمق اوزره رایلرینه حواله اولنمق اقتضا ایدر

ART, se dit aussi par opposition à la nature || L'art perfectionne la nature اعمال صنعت آثار قدرتک استکمالنه سبب اولور Les productions de la nature et les ouvrages de l'art آثار قدرت وطبیعت واعمال اصحاب صناعت Il n'y a point d'art dans tout ce qu'il dit, c'est la nature toute pure هر کلامی صنعتدن کلیاً عاری ومجرد طبیعتک عینیدر Il y a en cela plus de naturel que d'art فلان شیده اولان حال طبیعی حال صناعیسنه غالبدر

Il se prend aussi pour artifice. V. ce mot.

ARTÉMISE. V. Armoise.

ARTÈRE. Vaisseau qui porte le sang du coeur vers les extrémités *A.* شریان pl. شرایین - عرق نابض pl. عروق نابضة - نوابض pl. ضوارب - عرق ضارب pl. عروق ضاربة pl. روافز - عرق رافز pl. عروق رافزة || Le chirurgien lui piqua l'artère en le saignant جراح فلانی فصد ایدر ایکن شریانی طوقندی - شریانی طعن ایلدی Il eut l'artère coupée شریانی منقطع اولمشدر Battement d'artère نبضان شریانک آتلمسی - الشریان On appelle Aorte, la grosse artère آورته اسمیله مسمادر - شریان کبیر آورته اسمیله معروفدر

ARTÉRIEL. Qui appartient à l'artère *A.* شریانی - مخصوص الی الشریان || Le sang artériel est plus rouge et plus subtil que le sang veineux دم شرایین دم عروقدن ارق واشدّ الحمرتدر

ARTÉRIOLE. Petite artère *A.* شریان صغیر

ARTÉRIOLOGIE. La partie de la Médecine et de l'Anatomie qui traite des artères *A.* بحث الاحوال الشرایین

ARTÉRIOTOMIE. Ouverture qu'on fait à une artère avec la lancette *A.* بط الشریان - تبزیل الشریان *T.* شریانی یارمه

ARTHANITE. Plante *A.* عرطنیثا V. Cyclamen.

ARTHRITE. Maladie qui attaque les jointures *A.* وجع المفاصل - واهنة - داء الخمال - ریح طیار *P.* برنش *T.* اوبناق یرلرنده کزر یل

ARTICHAUT. Espèce de légume *A.* حرشف *P.* کنکرک - *T.* انکنار کنکر بوستانی

ARTICLE. Jointure des os dans le corps animal *A.* مفصل pl. مفاصل - فص pl. فصوص *P.* بندگاه *T.* اوبناق یری || Les fluxions tombent sur les articles نوازل مفاصل اوزرینه نازل مواد سیاله مفاصل اوزرینه منصب اولور - اولور Les doigts sont divisés en plusieurs articles اصابع مفاصل عدیده یه منقسمدر

Il se dit aussi, d'une des petites parties d'un écrit composé de diverses chefs *A.* بحث pl. ابحاث - مقامة pl. مقامات || Un long article بحث مفصل - بحث طویل important بحث مهم considérable بحث جسیم Mettre par articles ابحاث اوزرینه ترتیب ایتمک Diviser un livre par chapitres, et les chapitres par articles کتابی بر قاچ فصوله وهر بر فصلی بشقه بشقه ابحاثه تقسیم ایتمک

En parlant des articles d'un traité, d'une convention, d'un contrat de mariage, on emploie les mots *A.* شرط pl. شروط pl. مواد - شروط خفیه || Articles secrets مادة pl. شرایط خفیه Article séparé مادة منفرده Dresser des articles de mariage عقد نکاحه دائر شروطی قلمه آلمق - En parlant des comptes, on se sert des mots *A.* مادة *T.* اسامه || Examiner un compte article par article دفتری ماده بماده تحری وتفتیش - دفترک ماده لرینی یکان یکان تحری ایتمک - ایتمک فراده فراده تحری واستقصا ایتمک Examiner chaque article l'un après l'autre دفترده مقید اولان هر بر اسامه یی بشقه بشقه تفتیش ایتمک

On dit, C'est un autre article, pour dire, qu'une chose est différente de celle dont on a parlé بشقه ماده - بحث آخر در || Je veux bien lui prêter cette tabatière, mais la lui donner c'est un autre article بو قوطی یی فلان کشی یه عاریة ویرمکه راضی یم انجق کندویه احسان ایتمک بحث آخر در

À l'article de la mort, signifie, au dernier moment de la vie *A.* عند الفیض النفس *P.* در دم واپسین *T.* آخر نفسده || Il ne faut pas attendre à l'article de la mort pour se conver-

تصحیح ایمانی صدد موته قدر ترك ایتمك جائز tir
تصحیح ایمان مادّه‌سنی دم واپسینه قدر تأخیر ـ دکلدر
ایتمك روا دکلدر

Article de Foi, se dit de chaque point de la croyance en matière de religion A. آیت ـ شروط الایمان pl. شرط الایمان شروط الدین pl. آیات دینیّه || C'est un article de Foi ایماندندر Tout ce qui est dans le symbole des Apôtres est article de Foi حواریّون کرامك ترتیبکرده‌لری اولان صورت عقائدده مندرج موادّك جملسی آیات دینیّه‌دندر Croire une chose comme un article de Foi بر شیئی آیات دینیّه‌دن ایمت دین کبی شایان اعتقاد عدّ ایتمك ـ عدّ ایتمك Il croit tout comme article de Foi هر کلامی آیت ایمان عدّ ایله حوالهٔ سمع اعتماد ایدر

Article, en termes de Grammaire, c'est une partie de l'oraison A. حرف ـ ادات || Article féminin ادات التأنیث ـ حرف التأنیث Article masculin ادات التذکیر Article pluriel ادات الجمع ـ L'article qui précède les noms appellatifs s'appelle A. حرف التعریف

ARTICULAIRES. Qui a rapport aux jointures du corps A. متعلّق الی المفاصل ـ مفصلی P. متعلّق بندگاه T. اویناق || La goutte est une maladie articulaire نقریس اویناق یرلرنده‌کی یرلرینه متعلّق بر خسته‌لکدر ـ علّتی امراض مفصلیّه‌دندر مفاصله متعلّق بر علّتدر ـ

ARTICULATION. V. Article.

On dit en termes de Procédure, Articulation des faits, pour dire, déduction des faits article par article A. علی حدّة ترتیب مادّه مادّه ـ المواد فرداً فرداً تفریق الابحاث ـ P. بیکن بیکن برر برر ـ مادّه‌لری بشقه بشقه دوزمك T. ترتیب کردن آیرمق

On dit, L'articulation de la voix, pour dire, la prononciation distincte des mots A. تلفّظ ـ نطق ـ اداء المخارج الحروف الکلام P. حرفزنی T. سوز سویلمه || Il n'a pas l'articulation de la voix bien nette, bien libre مخرج حروفك اداسنده نطقده قولایلغی یوقدر ـ نقاحت وسهولتی یوقدر

ARTICULER. Déduire par articles. V. Articulation dans ce sens || Articuler des faits, et les proposer par ordre مادّه‌لری فرداً فرداً تنظیم وعلی مراتبها عرض وتقدیم ایتمك On dit, Articuler un fait, pour dire, le circonstancier T. علی التفصیل تقریر کلام ایتمك

Articuler, signifie aussi, prononcer distinctement les mots. V. Articulation || Les petits enfans ne peuvent articuler distinctement les mots اطفال نا رسیده الفاظی صراحت ایله ادایه تلفّظ کلامه قادر دکلدر Il commence à articuler شروع ایتمکده در Il y a des oiseaux qui articulent fort bien plusieurs mots بعض طیور بر قاچ الفاظی صراحةً ادا ایدرلر

S'articuler, se dit en parlant des os qui se joignent A. تعاقد P. بهم پیوسته شدن T. اکلشمك || L'humérus s'articule avec l'omoplate عظم العضد مشط الکتف ایله تعاقد ایدر ـ دیرسك کیکی کورك کمیکله بوی برینه اکلشور

Articulé. || Des faits articulés علی حدّة مرتّب موادّ Mots biens articulés نقاحت ایله تلفّظ اولنمش الفاظ ـ Voix articulée, sons articulés T. صدای ناطقدار واصوات ناطقدار || Il n'y a que l'homme dont la voix soit naturellement articulée ادای نطق ایتمك حسب الطبیعة انسانه مخصوص بر حالتدر

Il signifie figurément, exprimé nettement A. منطوق بالصراحة ـ صراحةً مبین || Voilà qui est articulé, cela se conçoit اشته صراحةً منطوق ومبیّن اولدیغندن معلوم وبدیهیدر

ARTIFICE. Industrie A. صنعت ـ معرفت P. هنر ـ استادی T. استادلق || Cette horloge, cette machine est faite avec un artifice merveilleux بو ساعت وبو آلت محیّر عقول اولدجق صنعت ومعرفت ایله یاپلمشدر

On dit, qu'un homme ne vit que par artifice, pour dire, qu'il ne vit qu'à force de soin et de régime اعمال تدبیر وصنعت اجرای صنعت ایله ظفریاب ایله کچینور Réussir par artifice اعمال اسباب حذاقت ومهارت ایدرك تحصیل ـ اولمق کام ایتمك

Artifice. Ruse, déguisement A. حیلة pl. حیل ـ دحل ـ مکر ـ تصنّع pl. تصنّعات P. کنبوره ـ ال ـ نمش ـ حیلدکاری ـ T. دکّ ریاکاری اویناقلق ـ || Méchant artifice حیلهٔ خبیثه قبا ـ حیلهٔ غلیظه grossier مکر کریه ـ حیلهٔ کریهه détestable User d'artifice اعمال مکر وحیله ایتمك Se garantir d'un artifice حیله ترتیب اولنان دام مکر وحیله‌دن توقّی ایتمك Un procédé plein d'artifice حیل وتصنّعاتدن عبارت بر حرکت C'est un homme sincère, sans artifice تصنّعاتدن عاری بر خلوصکار آدمدر

Feu d'artifice. C'est un feu préparé avec art en signe de réjouissance *A.* صنایع ناریّة *P.* پروازه ـ آتشبازی *T.* فشنك || Faire un feu d'artifice pour le gain d'une bataille فشنك دونماسی ـ شنلكی واقع اولان فتوحات ایچون اجرای صنایع سور غزا ـ اتشبازی ایله ایفای رسم سور وسرور اولنمق Préparer un feu d'artifice اولمق اوزره فشنك دونماسنی ایتمك صنایع ناریّة مالزمه‌سنی ترتیب واعداد ایتمك

ARTIFICIEL. Qui se fait par art *A.* عملی ـ صناعی *P.* ساخته *T.* یاپمه || Fontaine artificielle یاپمه پیكار ـ منهل عملی Fleurs artificielles ساخته چیچكلر ـ عملی شكوفه‌لر Dents artificielles عملی دیشلر ـ اسنان صناعیّه Les Physiciens font un froid artificiel اهل حكمت طبیعیّه بر نوع برد عملی تصنیع ایدرلر Beauté artificielle حسن عملی ـ حسن صناعی ـ حسن عارضی

Jour artificiel. C'est l'espace de temps depuis le lever du soleil jusqu'au coucher, à la différence du jour naturel, qui est de vingt-quatre heures یوم زمانی كه یوم نجومینك بشقه‌سیدر

ARTIFICIELLEMENT. Il est opposé à Naturellement *A.* عملیّاً ـ باعمال الصنعة ـ صناعیّاً ـ بالمصانعة *P.* ساخته‌كارانه *T.* عملیّاً جاری || Fontaines qui vont artificiellement یاپمه اولدرق عملی اولدرق آقان چشمه‌لر ـ اولان عیون ومناهل Ce corps ne se meut qu'artificiellement بو جسم اعمال صنعت ایله بالمصانعه متحركدر ـ حركت ایدر

ARTIFICIER. Celui qui fait des feux d'artifice *A.* مصنّف الصنایع الناریّة *P.* پیشه‌ور آتشبازی *T.* فشنكجی || C'est le meilleur artificier de Paris پارس فشنكچیلرینك اعلاسیدر

ARTIFICIEUSEMENT. D'une manière artificieuse *A.* بالحیلة ـ بالمكر *P.* حیله‌كارانه ـ مكّارانه *T.* دكّ ایله ـ بآل ونمش ـ مادّه‌یی || Il a exposé le fait fort artificieusement اویناقلق ایله بغایت حیله‌كارانه نقل وبیان ایلدی

ARTIFICIEUX. Plein d'artifice et de finesse *A.* محتال ـ مكّار ـ دكّاك *P.* حیله كار ـ كنبوره ساز ـ پر مكر وآل *T.* حیله باز ـ جهانده || C'est l'homme du monde le plus artificieux اویناق طبع حیله بونك قدر حیله‌كار آدم یوقدر Esprit artificieux الود Femme artificieuse محتاله بر خاتون

ARTILLÉ. Garni *A.* مجهّز *P.* پیراسته *T.* دونانمش || Un vaisseau artillé de toutes pièces بر كاقّهٔ مالزمه‌سیله مجهّز قطعه سفینه

ARTILLERIE. Tout l'attirail des canons, mortiers, bombes etc. *A.* اجناس المدافع *P.* توپهای هر گونه *T.* انواع طوب ـ هر درلو طوبلر ـ طاقمی || L'artillerie fut bien servie à ce siége اول محاصره‌ده اجناس طوب بر وجه الیق اعمال اولندی La grosse artillerie ne put arriver assez à temps كبیر اجناس طوبلر وقتنده واصل اولمدی Foudre de l'artillerie طوب دوكمك ـ طوب اصاغه ایتمك Faire jouer l'artillerie اندازه‌مه مبادرت ایتمك On manquait de grosse artillerie آغر طوبلر نا موجود ایدی Le parc d'artillerie طوبخانه اجناس طوبك بالجمله مالزمه Tout l'équipage de l'artillerie اجناس طوبك محافظه‌سنه تعیین اولنمش بر آلای Un régiment destiné pour la garde de l'artillerie اجناس وصهماتی Grand maître de l'artillerie طوبجی اوجاغنك سر كتخداسی Général d'artillerie طوبچیان سپهسالاری Les chevaux de l'artillerie طوب عربه‌سی باركیرلری Une pièce d'artillerie بر قطعه بر پاره طوب ـ طوب

Il se prend aussi, pour le corps des officiers qui servent à l'artillerie *T.* طوبچی ضابطانی وسركردگانی || Toute l'artillerie se plaignait طوبچی ضابطلرینك مجموعی دتشكی ایدی Il est dans l'artillerie طوبچی اوجاغنه داخلدر

ARTILLEUR. Celui qui sert dans l'artillerie *A.* رامی المدفع *P.* توپ انداز *T.* طوبچی || C'est un bon, un excellent artilleur بر استاد وبی نظیر طوبچیدر

ARTIMON. L'arbre de poupe d'un vaisseau *A.* دقل الكوثل *P.* ستون پس كشتی *T.* قیچ دیركی

ARTISAN. Homme de métier *A.* اهل الصنعة pl. ارباب الصنایع *P.* دستكار ـ پیشه‌ور ـ پیشه‌گر *T.* ایشجی || Simple artisan بیاغی ایشجی Habile artisan ماهر واستاد بر نفر ایشجی Les boutiques des artisans ارباب صنعتك دكّانلری

Figur. Celui qui est l'auteur de quelque chose *A.* صانع ـ مصنّف ـ خلّاق ـ خالق *P.* آفریننده *T.* یرادیجی || Il a été l'artisan de sa fortune ثروت ویسارینك خالقی ایدی Artisan de son malheur دوچار اولدیغی مصیبتك خلّاق Artisan d'impostures, de calomnies خلّاق اكاذیب وصانعی ومفتریات

ARTISON. Petit ver qui s'engendre dans le bois *A.* ارضة pl. ارضات *P.* آیزك *T.* آغاج قوردی

ARTISONÉ. Bois troué par les vers *A.* مأروض *P.* كرمخورده ـ آیزكزده *T.* قورد یینكلو ـ قوردلنمش

ARTISTE. Celui qui travaille dans un art où le génie et la main doivent concourir *A.* اهل الفن pl. ارباب الفن *P.* فن آشنا *T.* استاد || Un peintre, un architecte sont des artistes مصوّر ومعمار ارباب فنون گروهندندر Il faut être un grand artiste pour réussir dans ces sortes d'opérations بو مقوله اعمالى وجوده گتورمك ايچون اعاظم ارباب فندن اولمق اقتضا ايدر

ARYTÉNOÏDES. C'est le nom d'un des cartilages du larynx *A.* طرجهالى

ASARUM. Espèce de plante *A.* اسارون

ASCARIDES. Petits vers qui ne se trouvent que dans les gros et courts intestins *A.* حب القرع *P.* كدودانه *T.* بغرسق صوغلجانى

ASCENDANT. Terme de Généalogie. Qui va en montant *A.* نسب بالطول عن الاجداد ـ نسب بالطول عن الآبا *P.* نسب بالطول نياگان *T.* اتا ودده‌لر || La ligne ascendante نسب بالطول جهتيه اولان آبا واجدادك سلسله‌سى

Il signifie aussi, les personnes dont on est descendu *A.* اهل النسب بالطول عن الآبا || Le mariage est défendu entre les ascendants et les descendants en ligne directe سلسلهٔ متصله اوزره اولان اهل نسب بالطول عن الآبا ايله اهل نسب بالطول عن الاولاد بيننده عقد نكاح ممنوعدر

Il se dit aussi, en parlant des astres qui montent sur l'horizon *A.* طالع || Les astrologues disent que le point ascendant a beaucoup d'influence sur la naissance des hommes et les événemens de la vie قول منجمينه كوره نقطهٔ طالعك ولادت انسانده ومدّت عمرنده وقوعه گلهجك حادثاته دخلى وار در

Il se dit aussi, en parlant de divers vaiseaux du corps *A.* صاعده || Les vaisseaux ascendants et descendants مجارئ صاعده ونازلهٔ بدن

Il signifie aussi, le point du ciel ou le degré du signe qui monte sur l'horizon *A.* درجة الارتفاع || Un tel signe était dans l'ascendant, quand il s'éleva une furieuse tempête فلان برج درجهٔ ارتفاعده اولديغى حالده بر تندباد شديد ظهور ايلدى

En ce sens, il se dit aussi par rapport à la nativité des personnes *A.* طالع ـ حكم الطالع || Il faut savoir votre ascendant سنك طالعك بيلمك اقتضا ايدر Il a un heureux ascendant طالعى ميموندر Il n'a pu résister à son ascendant طالعى حكمنه مقاومت ايده‌مدى

Figur. L'autorité, le pouvoir qu'une personne a sur l'esprit d'un autre. *A.* غلبة ـ استيلا *P.* زبردستى *T.* عقله غالبلك || Il a un grand ascendant sur son esprit فلانك عقلنه عظيم استيلاسى وار Il a pris un grand ascendant sur lui عقلنه كسب استيلاى تام در ايلدى C'était un grand capitaine, mais il avait en tête un homme qui avait un grand ascendant sur lui فلان كشى ذاتنده بر جنگاور بنام ايدى انجق عقلنه كلى غلبه واستيلاسى بر ادم وار ايدى

ASCENSION. Il se dit de l'élévation miraculeuse de Notre-Seigneur, lorsqu'il monta au ciel *A.* معراج *P.* بسوى آسمان برآمدن *T.* گوكلره چيقمه || La glorieuse ascension du Fils de Dieu ابن اللهك معراج مجيدلرى Les Apôtres se trouvaient à l'ascension de Notre-Seigneur وقت معراج حضرت عيسيده حواريون كرام حضراتى موجود بولنمشلر در La fête de l'ascension *A.* عيد المعراج المبارك ـ يوم السلاق

Et de l'action par laquelle un fluide monte dans les tuyaux *A.* تصاعد ـ صعود ـ عروج *P.* برآمد *T.* يوقارو چيقمه || L'ascension de l'eau dans les pompes طولمبه‌ده صويك تصاعدى L'ascension du mercure dans le baromètre ميزان هواده جيوه‌نك عروج وصعودى

ASCÈTE. Celui qui s'est consacré, d'une manière particulière, aux exercices de la piété *A.* اهل المجاهدة pl. ارباب المجاهدة ـ اهل الرياضة pl. ارباب الرياضة *P.* زهدكار ـ روان آورد *T.* كندويى قاتيلقده آلشدريجى

ASCITE. Hydropisie du bas ventre *A.* استسقاء زقى

ASCLÉPIAS. Sorte de plante *A.* اسقلبيوس *P.* گياه پادزهر *T.* پادزهر اوتى

ASIATIQUE. Qui appartient à l'Asie *A.* مشرقى *P.* خاورى *T.* آسيالو || Moeurs asiatiques اهل شرقك ـ اخلاق مشرقيه Luxe asiatique اسراف ـ اسراف اهل شرق آخلاق وآدابى مشرقيون

ASILE. Lieu établi pour servir de refuge aux criminels qui s'y retirent *A.* دار الامان ـ كهف الامان ـ مأمن *P.* جاى پناه ـ پناهگاه *T.* صغنه‌جق ير || Asile saint, sacré دار الامان واجب الاحترام inviolable مساغ تعرّضدن برى عن التعرّض اولان مأمن ـ آزاده دار الامان La loi

de Moïse établit des asiles شريعت موسويّه مقتضاسنجه دار الامانلرك اقامتنه جواز وار در

Il se dit figur., d'une maison où un homme qui n'a de quoi subsister, trouve une retraite dans sa mauvaise fortune *A.* ملجاء ـ ملتجا ـ ملاذ *P.* پناه *T.* قورینه‌جق یر || Il ne savait plus où donner de la tête, il a trouvé un asile chez un de ses amis باش اوره‌جق بر محل تداركندن عاجز ایكن احبابندن بریسنك خانه‌سنی ملجاء وپناه اتخاذ ایلدی — Il se dit aussi des personnes ou des choses || Vous êtes mon asile ملجاء وپناهمسك La justice du prince est l'asile de l'innocence پادشاهك عدالتی ملتجای بیگناهاندر Le cloître est un asile contre la corruption du siècle مناستر زماننك فسادینه مدار احتما اولدجق بر ملجاء در.

ASPALAT. Plante *A.* عود فرنگی *P.* دار شیشعان ـ قندول *T.* شمشك آغاجی ـ قندیل آغاجی

ASPALATHE. Sorte de bois qui approche du bois d'aloès *A.* قرمزی صندل *T.* قلنبك *P.* قرنوه

ASPECT. Vue d'un objet *A.* نظارت ـ طلعت ـ منظر *P.* دیدار *T.* كورونش || Il tremble à l'aspect de son maître آغاسنك آغاسنی كورنجه كندویه رعشه ـ دیدار نده لرزه‌ناك اولور L'aspect de toutes ces choses-là le surprit بالجمله بوشیلرك نظارتی كندویه باعث استغراب وحیرت اولور Vous lui pouviez épargner un aspect si fâcheux بو مقوله نا خوش نظارتدن فلانی محافظه ایده بیلور ایدك

Il se dit aussi, de la perspective que présente un lieu *A.* منظره *P.* نمایش *T.* كرسترش || L'aspect de cette maison est très-beau, très-agréable بو خانه‌نك منظره‌سی احسن والطفدر بو خانه بغایت خوشنما ولطیف المنظره در Cela fait un bel aspect بو شیٔ حسن منظره‌یه مدار اولور Voilà un vilain aspect اشته بر منظرهٔ كریهه

Et de la situation des planètes les unes à l'égard des autres || Les astrologues disent, que le trine aspect de toute planète est bienfaisant قول منجمینه كوره هر سیاره منطقة البروجدن ثلث بعد اوزره ناظر اولدیغی حالده سعد وخیّر در Jupiter regardant Vénus de trine aspect مشتری ایله زهره‌نك منطقة البروجدن ثلث بعد اوزره یكدیگره نظارتلری Aspect bénin نظارت سعیده میمونه Mauvais aspect نظارت سیّئه Aspect infortuné نظارت معیدة الادبار Malin aspect نظارت منحوسه Suivant les différents aspects كواكبك نظارت مختلفه‌لرینه كوره

Il se dit figur. d'un projet, d'une affaire *A.* صورت *P.* نمایش *T.* كورونش || Ce projet, cette entreprise se présentent sous un fâcheux aspect بو ترتیب ومباشرته تشبث اولنسان مباشرته تشبث ـ مصلحت نا خوش صورتده كورینور بو مصلحتك ـ اولنان مصلحتك نمایشی ناخوشدر كورونشی فنادر

ASPERGE. Plante légumineuse *A.* هلیون *P.* هلیوم ـ مارچوبه *T.* قوش قونمز ـ هلیون ـ یصدیقـده || Asperges de couche یتشدرلمش قوش قونمز Botte d'asperges *A.* ـ طاقة الهلیون *P.* نمش الهلیون *T.* دستهٔ هلیوم قوش قونمز دمتی Des asperges qui montent en grains تخمه واران قوش قونمز

ASPERGER. Arroser avec de l'eau ou autre liqueur, qu'on épand par petites gouttes *A.* رش ـ ترشیش *P.* افشاندن ـ پاشیدن ـ بشخیدن ـ رشاشه پاشیدن *T.* سرپمك || Dans quelques sacrifices on aspergeait le peuple du sang de la victime بعضا آیین قربانك اجراسنده دم ذبیحه یی خلقك اوزرینه رش ایدرلر ایدی On asperge les chrétiens de l'eau bénite سرپیلور ـ مؤمنین عیسویّه اوزرینه ماء مقدّس رش اولنور

ASPÉRITÉ. Rudesse *A.* حرشت *P.* سختی *T.* سردلك — Et figur. || L'aspérité du caractère de quelqu'un *A.* شراست الطبع *P.* درشت خویی *T.* سردلك ـ چتین خویلولك

ASPERSION. Action d'asperger *A.* رش الماء *P.* آب افشانی ـ پاشش آب ـ رشاشه پاشی *T.* صو سرپمه || Aspersion légère رش خفیف — On dit, Baptême par aspersion, à la différence du baptême par immersion رش ما طریقیله اجرای رسم معمودیّت كه تغمیس طریقیله اولان رسم معمودیّتك غیریسیدر

ASPHALTE. Espèce de bitume solide et compacte *A.* قفر الیهود

ASPHODÈLE. Sorte de plante *A.* خنثی ـ بروق *T.* جرش اوتی

ASPHYXIE. Suppression subite de tous les signes extérieurs de la vie *A.* اغما ـ تعطّل الحواس *P.* گمشدگیٔ حس *T.* اوغنمه || Tomber en asphyxie عارضهٔ اغمایه گرفتار اولمق

ASPIC. Petit serpent dont la morsure est très-dangereuse *A.* صاغر پیلان *T.* اعیرجات pl. اعیرج || Il fut piqué d'un aspic فلانی صاغر ـ صاغر ییلانك لسعیله مسلوع اولدی ییلان صوقدی

On dit figur., Une langue d'aspic, pour dire, un médisant *A.* لسيع اللسان *P.* زبان زهرناك *T.* دلی زفیرلی

ASPIRANT. Il se dit d'une personne qui aspire à entrer dans une charge *A.* راغب ـ مشتاق ـ طالب pl. رغاب *P.* آرزوکش ـ خواستکار ـ خواهشکار ـ طلبکار *T.* استکلو ـ رغبتلو || Il n'y a que deux charges qui vaquent, et il y a quantité d'aspirants محلول قالان مناصب یالکز ایکی ایکن متعدد طلبکاران واردر

ASPIRATION. Action de celui qui attire l'air extérieur en dedans *A.* انجذاب النفس *P.* دم در کشی *T.* صولوق آلمه || L'aspiration نفسی ایچرو چکمه ـ صولوغی ایچرویه چکمه ـ انجذاب نفس est opposée à l'expiration انجذاب نفس ردّ نفسك نقیضیدر

Il se dit aussi, des pompes qui servent à l'élévation de l'eau *A.* انجذاب الهوا *P.* هوارا در کشیدن *T.* هوایی ایچرو || Une pompe qui agit par aspiration انجذاب هوا تقریبیله ایشلیان طولمبه

Il signifie en Grammaire, la manière de prononcer en aspirant *A.* جبراً تلفظ ـ اجتبار

Figur. Porter ses désirs à quelque chose *A.* اشتیاق ـ طلب ـ اطماح النظر الرغبة ـ ارتغاب *P.* آرزومندی ـ آرزو کشیدن ـ خواستکار بودن ـ نمودن *T.* رغبت ایتمك || Aspirer à un emploi حسرتکش ـ بر منصبه وقف انظار اشتیاق ایتمك مشتاق وآرزوکش اولمق ـ اشتیاق اولمق Aspirer aux honneurs تحصیل جاه واقبالهِ ـ مراتب ومناصبه اشتیاق ایتمب Il aspirait à l'Empire تخت سلطنته اطماح آرزو کش اولمق نظر اشتیاق ورغبت ایدر ایدی Il n'aspire qu'à vous plaire انجق رضاکی تحصیل ایلمکه وقف انظار اشتیاق ایدر

ASPRE. Petite monnaie chez les Turcs *T.* اوفاق اقچه

ASSA. Suc concret *A.* حلتیت *P.* انکدان ـ انکوان *T.* بالدرغان صمغی Il y en a de deux espèces, L'assa dulcis *A.* عسل اللبنی *P.* انکوان شیرین *T.* عسلبند بخوری Et l'assa foetide *A.* حلتیت منتن *P.* انکزد *T.* شیطان بوقی

ASSAILLANT. Celui qui attaque *A.* صایل pl. صایلین ـ مهاجم pl. مهاجمین *P.* دست انداز ـ سردمه ساز *T.* بوروییش ایدن || Les assaillans furent repoussés jusque dans leurs tranchées عسکر مهاجمین کندو متریسلرینه قدر دفع وطرد اولندی

ASSAILLIR. Attaquer vivement *A.* هجوم ـ حمله ـ صوله ـ اقتحام *P.* دست اندازی کردن ـ سردمه بردن *T.* بوروییش ـ صالمق ـ ایتمك || Assaillir un camp بر اردونك اوزرینه صالمق ـ اوزرینه دست انداز هجوم ـ اوزرینه هجوم واقتحام ایتمك صالمق ـ وصولت اولمق Assaillir les ennemis dans leurs retranchemens دشمنك مترسلری اوزرینه هجوم وصولت ـ ایتمك ـ Figur. || Nous fûmes assaillis d'une furieuse tempête شدید فورتنه نك حملات نا کهانیه دوچار اولدق

ASSAINIR. Rendre sain *A.* إطابة ـ تصحیح *P.* درست ساختن *T.* صاغلتمق || L'écoulement des eaux qui croupissaient dant ce vallon, a bien assaini le pays حال تعفنده اولان میاه راکده نك بر سمته سوق واجراسی مملکتك کرکی کبی تصحیح هواسنه وسیله اولمشدر

ASSAISONNEMENT. Mélange des ingrédiens qui servent à assaisonner *A.* قزح *P.* آمیزش افزار *T.* تربیه

ASSAISONNER. Accommoder une chose à manger, avec les ingrédiens qu'il faut pour la rendre plus agréable au goût *A.* تتبیل ـ تقزیح ـ تصبیغ *P.* افزار نهادن *T.* تربیه ایتمك || Ce cuisinier sait bien assaisonner les viandes بو آشجی تقزیحه بو آشجی اتلری تربیه ایتمك ـ لحومك فننده واقفدر فننی بیلور

Il se dit figur., des manières douces dont on accompagne ce qu'on dit *A.* ایقاع اللطافة ـ تلطیف *P.* خوش نمودن ـ لطافت *T.* طاتلولندرمق ـ خوش کوسترمك ـ دادن || Les grâces que ce prince fait, il les assaisonne avec les phrases du monde les plus honnêtes فلان ذات ایتدیکی لطف واحسانی کلمات کلمات التفات آمیز علاوه سیله ـ التفات آمیز ایله تلطیف ایدر تربیه ایدر Ce père assaisonne les réprimandes qu'il fait à ses enfans, de tout ce qui peut les rendre plus supportables فلان پدر اولادینه ایتدیکی تعزیر وعتابی تخفیفنه مدار اوله بیلهجك کلمات لینه علاوه سیله خوش کوسترر

ASSAISONNÉ. *A.* متبّل ـ مقزّح *P.* افزارناك *T.* تربیه لو

ASSASSIN. Meurtrier de guet-apens *A.* فاتك ـ غیلةً قاتل ـ قاتل *P.* دزدانه مردمکش ـ ناکهان کشنده *T.* اوغریلین اولدریجی || L'assassin a été pris قاتل اخذ اولندی ـ On dit, Fer assassin *A.* سیف قتّال *P.* شمشیر خون آشام *T.* کسکین قلیج Des yeux assassins *A.* نظرهٔ قتّاله *P.* چشم خونریز *T.* اولدریجی کوز Et bouche assassine *A.* لسان قتّال *P.* زبان جانسوز *T.* دیل جان یاقیجی

ASSASSINAT. Meurtre de guet-à-pens *A.* غیلة ـ فتوك ـ قتل النفوس *P.* دزدانه مردمکشی *T.* اوغریلین آدم اولدرمه

غيلةً قتل نفوس جرمنك || L'assassinat est puni de la mort حدّ شرعيسى جرخ سياستد وضعيله اعدامدر C'est un pur assassinat محض غيلد در

On dit en parlant de l'injustice d'une guerre, que c'est un assassinat entre les nations بو سفر بين العباد بيهوده قتل نفوس قبيلندندر

Il se dit aussi, d'un outrage fait de dessein formé, d'une trahison noire. V. Assassiner dans ce sens || Ils l'ont attendu au coin d'une rue, et l'ont chargé de coups; c'est un assassinat زوقاق كوشد سنده مترقب فرصت اولدرق بغتةً اوزربنه هجوم وحوالهٔ ضربات متعدّده ايلد ايقاع شرّ وشوم ايتمشلر در بو كونه دپدلمه غيلةً قتل نفوس تهمتى حكمنده در

Figur. Une action nuisible contre laquelle il n'y avait point de défense || Révéler un tel secret, est un assassinat بو مقوله سرّى - سرّك افشاسى محض قتل نفس كبيدر بو مقوله افشا ايتمك جان قيمقدن فرقى يوقدر

ASSASSINER. Tuer de guet-à-pens *A.* ادغال - افتاك - فتك - قتل - غيلةً قتل - *P.* ناگهان كشتن *T.* اوغربلين اولدرمك - طريق جادّه‌ده روان || On l'a assassiné sur le grand chemin ايكن اوزربنه واربلوب غيلةً قتل واعدام اولندى Il n'oserait vous attaquer en homme d'honneur, mais craignez qu'il ne vous assassine بر اهل عرض كبى سكا تعرّضه جسارت ايتمز انجق غيلةً وحيلةً قتلكه تصدّى ايلمسندن خوف وحذر ايله

Il se dit aussi pour dire, outrager, excéder de coups en trahison *A.* احالة الضرب الشديد - وقذ *P.* زد وكوب كردن *T.* دپدلمك || Ils se mirent quatre sur lui, et l'assassinèrent درت كشى اوزربنه دوشوب ضربات شديده ايله دپدلديلر - زد وكوب شديد ايله دپدلديلر Il a rendu sa plainte contre ceux qui l'avaient assassiné كندويى ضرب شديد ايله تكدير ايدنلر حقنده بث شكوى ايلدى

Figur. Fatiguer, importuner avec excès *A.* تعجيز *P.* جانگزايى *T.* آوردن - بونمق - جان صقمق || Il assassine tout le monde de complimens رسوم اكرامه مبالغه ايدرك خلقى تعجيز ايدر خلقك جاننى صقار - Il assassine les gens du récit de ses aventures, de ses procès, de ses affaires كندو سر انجاملرينك ومرافعات ودعوالرينك وامور وخصوصاتنك حكايه‌سيله عالمى بوغار - عالمى تعجيز ايدر

On dit figur., Assassiner la réputation de quelqu'un, pour dire, l'attaquer lâchement par des discours بر كمسنه‌نك حقنده حرف انداز طعن وتشنيع اولمق

ASSASSINÉ. *A.* غيلةً مقتول - مدغل *P.* ناگهان كشته *T.* اوغربلين اولدرلمش

ASSAUT. Attaque pour emporter de vive force une ville, une place de guerre *A.* هجوم - حملة - صولة - هجمة - كبّة *P.* صولت - هجمهٔ شديده *T.* يورويش - سردمه || Assaut vigoureux هجمهٔ شديده Assaut général عسكرك على - صولت وهجوم عمومى قتاره العموم يورويشه شتابى Monter à l'assaut قلعه‌نك اوزربنه يورويش ايله چيقمق Donner un assaut قلعه‌نك اوزربنه يورويش ايله حمله‌يه مبادرت ايتمك Repousser un assaut حمله‌يه مبادرت ايدن دشمن عسكرينى كيرويه ردّ ودفع ايتمك Les assiégeans furent repoussés à l'assaut عسكر محاصرين لدى الهجوم كيرويه دفع وطرد اولندى Prendre une place d'assaut آورده - قلعه‌يى حرباً وعنوةً فتح وتسخير ايتمك - يورويش ايله فتح ايتمك - قبضهٔ ضبط وتسخير ايتمك Soutenir un assaut حملات مهاجمينه اظهار ثبات ومقاومت - دشمنك يورويشنه طيانمق - ايتمك

Il se dit figur. de tout ce qui exige une résistance || Les assauts de la tempête فورتنه‌نك حملات شديده‌سى Sa fortune a eu un rude assaut بر مالى حقنده فلكك ناسازكارك فلك ناسازكارك بر حملهٔ شديده‌سى اصابت ايلدى Ce malade éprouvera encore quelques assauts de son mal فلان مريض بوندنصكره دخى علتك سكته‌سى ظهور ايلدى - بعض حمله‌لربنه دوچار اولدجغى ظاهردر Et de toute sorte de sollicitation vive et pressante || Résister aux assauts des passions, des tentations امراض نفسانيه‌نك ورغبات نفس امّاره‌نك حمله‌لربنه مقاومت ايتمك J'ai soutenu plusieurs assauts pour cette affaire بو خصوصده نيچه نيچه حمله‌لره اظهار مقاومت ايلدم On m'a donné plusieurs assauts pour m'obliger à cela بو بابده بنى اجبار ايچون اوزريمه وافر حمله‌لر اولمشدر

On dit, Faire assaut d'esprit, de Grec, de Géographie etc., pour dire, disputer à qui fera paraître plus d'esprit, à qui montrera qu'il sait plus de Grec etc. *A.* ادّعاء التفضل والمزيّة - *P.* تمازى - تفاضل *T.* عرض كالاى برترى كردن - عقل اوستلك دعواسنى ايتمك || Il fait assaut d'esprit de Grec, de Géographie خصوصنده تمازى وتفاضل ايدر

دعوای - لسان یونانیده وعلم جغرافیاده دعوای تفضل ایدر - برتری ایله عرض کالای هنر ایدر – Et on dit, qu'une dame va au bal pour faire assaut de beauté فلان خاتون ضیافتده عرض کالای جمال ایچون کیدر

ASSEMBLAGE. Union de plusieurs choses qu'on joint ensemble *A.* تجمع - اجتماع - جمعیت *P.* با هم آوری *T.* بر یره برکمه || Un bateau se fait de l'assemblage de plusieurs pièces de bois - بر قایق متعدد قطعات اخشابک اجتماعیله انشا اولنور بر قاچ پاره تختهلرک بر یره برکدرلمسیله یاپیلور

Il se dit aussi des choses morales || Son caractère est un assemblage de bonnes et de mauvaises qualités مزاجی خصایل حسنات وسیئاتک بر- حمیده وذمیمهنک بر جمعیتیدر مجموعهسیدر

ASSEMBLÉE. Nombre de personnes réunies dans un même lieu *A.* محفل pl. محافل - مجلس pl. مجالس - مجمع pl. مجامع - جماعت - جمعیت *T.* جمعیتگاه - انجمن *P.* نادی - || Grande assemblée جمعیت عظیمه - مجلس جسیم Nombreuse assemblée جمعیت - جمعیت کثیرهیی مشتمل محفل کبیر Assemblée d'États ملت وکیللرینک جماعتی کثیره Assemblée de villes اهالی بلدهنک جمعیتی L'assemblée des notables سوز صاحبلرینک جماعتی - محفل وجوه واعیان Assemblée générale عموم جمعیتی - مجلس عمومی L'assemblée des fidèles جمعیت مؤمنین L'assemblée du clergé محفل رهبان - جماعت رهبان Président de l'assemblée رئیس مجلس جماعتک باشی - صدر نشین مجلس - Il préside à l'assemblée مجلسده بالا نشین مقام ریاستدر Assemblée de parents مجلس خویشان واقربا Assemblée de creanciers آلهجقلو جمعیتی Convoquer une assemblée مجلسی دعوت واحضار ایتمک Congédier l'assemblée مجلسی حل ایتدرمک ارباب مجلسه عودت رخصتنی ویرمک - Défendre les assemblées محافل ناسی یساغ ایتمک – Tenir l'assemblée, c'est la présider *T.* مجلسده جالس مقام ریاست اولمق - On dit aussi, qu'on tient assemblée, que l'assemblée se tient en tel endroit, pour dire, qu'on est actuellement assemblé فلان محلده جمعیت حالا باقیدر Aller à l'assemblée جمعیته وارمق Rompre l'assemblée جمعیت دفع ایتمک - فسخ Et qu'une assemblée s'est rompue, pour dire, qu'elle s'est séparée sans rien décider فسخ مجلس اولندی Et que مجلس l'assemblée est levée, pour dire, qu'elle est finie مجلس ختامپذیر مجلس تمام اولدی - اولدی

ASSEMBLÉE, se dit aussi d'une réunion de personnes en société *A.* مجلس الاحباب *P.* انجمن یاران - *T.* بزم یاران دوست جمعیتی

ASSEMBLER. Mettre ensemble *A.* جمع - تحفیل *P.* با هم فراهم آوردن - آوردن *T.* طوپلمق - برکدرمک || Assembler des troupes جمع عسکر ایتمک Assembler les États ملت وکیللرینی جمع وتحفیل ایتمک Assembler des matériaux pour bâtir مالزمهٔ بنایی جمع وتدارک ایتمک Assembler des papiers, des livres جمع اوراق وکتب ایتمک Assembler les feuilles d'un livre, pour les relier کتابک اوراقنی شیرازهیه ربط ایچون بر یره برکدرمک

Il signifie aussi, joindre, enchâsser plusieurs pièces de bois, en sorte qu'elles ne fassent qu'un corps *A.* تلفیق - وصل *P.* بری برینه کچروب یرلشدرمک - برلشدرمک *T.* باهم پیوستن بری برینه چاتدرمق -

S'ASSEMBLER. *A.* احتفال - تحشد - احتشاد - تجمع - اجتماع *P.* فراهم آمدن *T.* طوپلنمق - برکمک || Le Parlement s'assembla پارلامنتو مجلسی اجتماع ایلدی Le peuple s'assemble طوپلنور - خلق تجمع ایدر

ASSEMBLÉ. *A.* مجتمع - متحشد *P.* فراهم آمده *T.* برکمش - طوپلنمش -

ASSÉNER. Porter un coup rude et violent *A.* ضرب شدیداً *P.* سخت کوفتن *T.* پک چارپمق - پک اورمق || Il lui asséna un coup de massue اوزرینه صوماتنی احالهسیله شدیداً ضرب ایلدی Il lui a asséné un coup de pierre entre les deux yeux بر پاره سنگ انداختیله ایکی کوزی آرهسنی شدیداً ضرب ایلدی

ASSENTIMENT. Consentement volontaire donné à une proposition, à un acte *A.* رضا - حسن الرضا - حسن القبول *P.* تن دادگی - بیواز *T.* قبوللمه || Je n'ai point donné mon assentiment à cet acte بو سنده رضا ویردیکم یوقدر - بو سنده تن دادهٔ قبول اولمش دکلم

Il se dit aussi, de l'approbation intérieure et forcée qu'on donne à une chose évidemment vraie *A.* قبول - تسلیمیت || Assentiment de conviction علم یقینه مبنی اولان تسلیمیت L'évidence force l'assentiment صراحت حال ایجاب قبول

وتسلیمیّت ایدر

ASSENTIR. Donner son assentiment *A.* تقبّل ـ تسلیم *P.* بیواز ـ کردن ـ قبول نمودن *T.* قبوللمق ـ تسلیم ایتمك || Assentir à un acte سندی قبول ایتمك Assentir à une vérité démontrée ثبوت یافته اولمش حقیقت امری تسلیم ایتمك

ASSEOIR. Mettre sur un fauteuil, sur un banc etc. *A.* اقعاد ـ اجلاس *P.* نشاندن ـ نشستانیدن *T.* اوتورتمق || Asseoir un malade خستهیی اقعاد ایتمك

S'ASSEOIR. *A.* قعود ـ جلوس *P.* نشستن *T.* اوتورمق || Asseyez-vous قعود ایله On le fit asseoir اقعاد اولندی

En parlant des oiseaux, il signifie, se percher *A.* استطمام *P.* بر شاخ نشستن *T.* دالده قونمق || Cet oiseau s'est allé asseoir sur un arbre بو قوش شاخ درخت اوزرنده استطمام اغاج اوزرنده قوندی ـ ایلدی

Il signifie aussi, poser sur quelque chose de ferme *A.* نصب ـ تمکین ـ اقعاد *P.* نشاندن *T.* دیکمك ـ یرلشدرمك ـ اوتورتمق || Asseoir les fondemens d'une maison sur le roc اساس بنایی بر قیا اوزرنده اقعاد وتمکین ایتدرمك Asseoir une pierre بر پاره طاش نصب واقعاد ایتمك

On dit, Asseoir les tailles, les gabelles, pour dire, les imposer *A.* طرح *P.* انداختن *T.* صالمق ـ سالیانه صالمق

Et asseoir une rente, pour dire, la placer *A.* ترتیب الایراد *P.* ایرادرا مقرّر کردن *T.* ایراد یرلشدرمك || On a mal assis cette rente, on la pouvait mieux asseoir بو ایراد لایقی اوزره یرلشدرلمش اولمیوب آخر وجهله یرلشدرلمك اولا ایدی

Et asseoir un camp, pour dire, placer un camp || Il assit son camp hors de la portée du canon de la ville اردوسنی شهردن بعید ـ طوپ منزلندن خارج بر محلّده تمکین واسکان ایلدی نصب ایلدی

ASSEOIR son jugement, signifie, fonder son jugement sur quelque raison *A.* تثبیت الذهن ـ تقریر الرأی *P.* اندیشه نشاندن *T.* عقل صاپلتمق || Il ne faut pas asseoir son jugement sur une simple présomption ساده‌جه بر احتمال اوزرینه تثبیت ذهن ایتمك روا دکلدر

On dit figur., qu'on ne peut asseoir aucun fondement sur ce que dit une personne فلانك سویلدیکی کلامه وضع اساس ـ سوزینه تمل قویمق روا دکلدر ـ اعتماد اولنمق جائز دکلدر بل باغلمق یوللو دکلدر

ASSIS. *A.* قاعد ـ جالس *P.* نشسته *T.* اوتورمش

ASSERMENTER. Assujettir sous la foi du serment *A.* تحلیف ـ احلاف *P.* سوکند دادن *T.* یمین ویردرمك || Il faut assermenter une telle personne فلان کشی‌یی تحلیف ایتدرمك فلانه یمین ویردرمك اقتضا ایدر ـ اقتضا ایدر

ASSERMENTÉ. Pris à serment *A.* مکلّف بالقسم ـ محلّف *P.* سوکند خورده *T.* یمینلو

ASSERTION. Proposition qu'on soutient vraie *A.* مدّعا || La seconde assertion est une suite de la première مدّعای ثانی مدّعای اوّلك لاحقه‌سیدر

ASSERVIR. Assujettir *A.* تحت الحکم ادخال ـ اعباد ـ ادخال تحت التبعیّة *P.* زیر دست آوردن ـ بندگی آوردن ـ بند ـ منقاد کردن ـ فرمانبر کردانیدن *T.* قوللغه کتورمك || Ce conquérant a asservi plusieurs nations فلان غازیٔ جهانگیر دائرهٔ ـ نیچه ملل واقوامی تحت حکمنه ادخال ایتدردی انقیاد وتبعیته ادخال ایلدی

On dit figur., Je ne saurais m'asservir à toutes ces cérémonies بو تکلّفات رسمیّه‌نك جمله‌سنه محکوم اولدم S'asservir aux règles تبعیّت ایتمك ـ قوانین وقواعده تابع اولمق Et asservir ses passions امراض نفسانیه‌سنه غلبه ایتمك ـ امراض نفسانیه‌سنی کندویه محکوم ومغلوب قلمق Ses charmes ont asservi tous les coeurs جاذبهٔ حسن وجمالی کافهٔ کافهٔ قلوبی کندویه رام ـ قلوبی بستهٔ زنجیر اسار ایلدی ومحکوم ایتدردی

ASSERVI. *A.* محکوم *P.* زیر دست ـ فرمانبر *T.* اطاعته کتورلمش

ASSESSEUR. Adjoint à un juge principal *A.* معین القاضی ـ مجالس المجلس القضاء والحکومة ـ مُجالس القاضی *P.* همنشین قاضی *T.* قاضینك اورتاغی || Conseiller assesseur مجالس ومستشار قاضی

ASSEZ. Suffisamment, autant qu'il faut *A.* علی ـ وافی ـ کافی ـ قدر الکفایة ـ حسب الکفایة *P.* بس ـ *T.* خیلی ـ یتشدجك ـ ال ویره‌جك ـ لزومی مقداری ـ کفایت مقداری ـ قدر کفایت مقداری || Assez bon قدر لطیف Assez grand قدر وافی کبیر Il n'a pas assez de vivres pour un an بر سنه ـ بر سنه کفایت ایده‌جك قدر ذخیره‌سی یوقدر یتشدجك مقداری زاد وذخیره‌سی یوقدر Assez d'argent قدر کفایه اقچه Assez et plus qu'il ne faut کافی دکل بلکه

كافى دكل بالغاً ما بلغ ـ لزومندن زياده Assez bien هب
ايو Assez mal خيليجه فنا Il est assez fort pour vous tenir tête
خيلى ـ سكا مقاومت ايچون كفايت مقدارى قوّتى وار در
قوّتى وار در Il a assez de courage خيلى بهادرلغى وار در
C'est assez parler بو قدر لاقردى كافيدر ـ بو قدر كافيدر

On dit, Assez peu, pour dire, peu A. قليل P. اندك T.
آز بچق ـ آزه جق Et assez souvent, pour dire, souvent A.
اكثريا P. بسيار بار T. صيق صيق || C'est un homme d'assez peu d'esprit قليل العقل بر آدمدر Il va assez souvent dans cette maison بو خانه‌يه اكثريا كيدر On se trouve assez souvent embarrassé بسيار بار اضطراب حاله گرفتار درلر

ASSIDU. Qui est exact à se trouver où son devoir l'appelle A. ملازم ـ مداوم P. برزيده T. ايشنده هر ـ ايشنده مقيّد
دائم دوريشور || Ce magistrat est fort assidu aux audiences فلان
مجالس ـ قاضى مجالس شريعتده بلا قصور مداومت ايدر
قضا وحكومته غاية الغايه مداومدر

Il signifie aussi, qui a une application continuelle à quelque chose A. مزاول ـ مكب ـ متوغل ـ مواظب P. ورزشكار ـ
چالشگر ـ مواظبتكار T. چالشيجى ـ چالشقان || Un homme assidu au travail خدمتده مكب وورزشكار بر آدم Assidu à sa charge مأموريتنده ايفاى لازمهٔ توغل ومواظبت ايدر
بر آدم Assidu à l'étude امر مطالعده مكب ومواظب Se rendre assidu à son devoir واجبهٔ ذمّتى اولان اموره كمال
مواظبت ايله بذل ما حصل همّت ايتمك

Et qui rend des soins continuels à quelqu'un A. غير منفك ـ
دائمى الملازمة ـ عديم الانفكاك P. نا جدا T. آيرلمز || Il est fort assidu auprès du prince پادشاهك يانندن اصلا
منفك اولمز Cet homme est fort assidu auprès de cette femme فلان كشى بو خاتونك يانده دائمى الملازمه در

Il se dit aussi de certaines choses, pour en marquer la continuation A. متوالى ـ دائمى ـ عديم الانقطاع ـ غير منقطع
P. پياپى T. برى برى اردنجه ـ صيق صيق || Des soins assidus همم متوالى الظهور Des peines assidues محن ومشاق
غير منقطعه Travail assidu سعى دائمى ـ سعى غير منقطع

ASSIDUITÉ. Exactitude à se trouver aux lieux où le devoir appelle A. مداومت ـ ملازمت P. برزيدگى T. ايشنده
ايشه مقيّدلك ـ دائما بولنمقلق

Il signifie aussi, application continuelle A. مزاولت ـ مواظبت
P. چالشگرى ـ ورزش T. چالشمه || Cette charge demande une grande assiduité بو مأموريت غايت مواظبتى مقتضيدر J'ai refusé cet emploi, parcequ'il y fallait trop d'assiduité بو
منصبى قبولدن امتناع ايلدم زيرا توغل ومواظبت عظيمه‌يه
محتاجدر L'assiduité vient à bout de tout طول ورزش ومزاولت
ايله هرشيئك حصولى ممكندر Assiduité à l'étude مطالعهٔ
كتبه توغل ومواظبت ـ Assiduité auprès de quelqu'un A. عدم
ملازمة دائمة ـ الانفكاك P. نا جدايى T. آيرلمامزلق

ASSIDÛMENT. D'une manière assidue A. بالمداومة ـ بالملازمة
بالمواظبة ـ P: برزيده‌كارانه T. ايرليمه‌درق ـ دوروشه‌درك
|| Il travaille assidûment بالمداومه ايشلر Il est assidûment auprès du prince فلان ذاتك يانده هر دائم ملازمت اوزره در

ASSIÉGEANT. Qui assiège A. محاصر pl. محاصرين P. حصار
كنان T. قلعه‌يى قوشادان || Les troupes assiégeantes عسكر
قلعه‌يى قوشادان عسكر ـ لشكر حصار كنان ـ محاصرين
Les assiégeans ont beaucoup avancé les travaux cette nuit عسكر
محاصرين مترسلرى بو كيجه ايچنده خيلى ايلرو سورمشدر

ASSIÉGER. Faire le siége d'une place A. محاصرة ـ حصر P.
حصار كردن ـ پيرامنرا بستن T. قوشاتمق || On va assiéger une telle ville فلان بلده‌نك حصر وتضييقنه مبادرت
اولنه جقدر

Figur. Enfermer, environner A. احاطة P. گردا گرد آمدن
T. اطرافى آلمق ـ قوشاتمق || Les eaux vous ont assiégés مياه
صولر اطرافكزى آلمشدر ـ كثيره سزى احاطه ايتمشدر Les créanciers l'assiègent tous les matins dans sa maison آلاجقلوسى
خانه‌سنده محاصره ايدرلر Combien de malheurs nous assiègent! نقدر مصايب وآفات بزى احاطه ايدر

Figur. Importuner par une présence continuelle || C'est un homme qui m'assiège tous les jours هر كون از صبح تا بشام بنى
محاصره ايدر بر آدمدر

Assiégé. A. محصور pl. محصورين P. حصارشده T. قوشادلمش
ـ محاصره اولنمش || Les assiégés firent une sortie محصورين
طشره‌يه عسكر چيقارديلر Un des assiégés vint se rendre dans le camp محصوريندن برى اردويه تسليم اولنمق ايچون
كلدى

ASSIETTE. Manière d'être assis A. قعدت P. نشست T.
اوتورش || Bonne assiette قعدت حسنه Assiette commode قعدت
موجبة الراحة Ce malade ne peut pas trouver une bonne assiette

بو مریض بر کونه قعدت حسنده‌ده قرار بولمز C'est un homme inquiet qui ne peut demeurer dans la même assiette قعدت واحده اوزره دوام ایتمکدن عاجز بر آدمدر

Il signifie aussi, la situation d'un corps solide, posé sur un autre, en sorte qu'il soit ferme *A.* تمکن ـ استقرار ـ ثبوت *P.* پایداری *T.* یرلشمه ‖ L'assiette d'une pierre بر قطعه حجرک ثابت دکلدر ـ یرنده یرلشمش دکلدر ـ شئ مستقر دکلدر Cela n'est point dans son assiette فلان محلنده استقراری

Figur. L'état et la disposition de l'esprit *A.* قرار الذهن ـ ثبات العقل ـ وزانت الفكر *P.* پایدارئ اندیشه *T.* عقلك ذهنی اوتورشقلغی ‖ Il n'a pas l'esprit dans une bonne assiette ذهنی قرار لایقی اوزره دکلدر Il est fort inconstant, il n'a jamais l'esprit dans une assiette ferme ذهنی ابدی قرار ثابت اوزره حالدن حاله دونر بر آدمدر ـ طورمیوب متحوّل الاطوار بر آدمدر ـ اوتورشمش عقلی یوقدر دائما دونمکده در

Il se dit aussi de l'imposition des tailles *A.* طرح الخراج ‖ طاپونك صالمه‌سی *T.* انداخت کزید زمین *P.* الارض Les collecteurs font l'assiette de la taille dans chaque paroisse تحصیلداران خراج ارضی محله بمحله طرح ایدرلر

Et du fond sur lequel est assise une rente ‖ Une rente en bonne et sûre assiette ایراد صاغ مال اوزره مربوط اولان ایراد ـ صحیح وسالم مال اوزرینه ربط اولنمش مال

Assiette. Sorte de vaisselle plate qu'on sert à table *A.* صفحة pl. صفحات ـ قطعة pl. قطعات ـ طبق pl. طباق *P.* تبنگ *T.* دوره ـ طبق ـ جناق ‖ Assiette d'argent کمش ـ سیم طبق de vermeil doré مذهّب طبق de faïence جینی طبق

ASSIGNABLE. Qui peut être déterminé avec précision *A.* ممكن التعیین *P.* تعیین پذیر *T.* تعیین اولنه بیلور ‖ Il n'y a pas entre ces deux objets de différence assignable بو ایکی صورت بیننده تعیینی ممكن اولەجق بر کونه فرق یوقدر

ASSIGNAT. Constitution ou assignation d'une rente sur un héritage qui demeure nommément destiné pour le paiement annuel de la rente *A.* تخصیص الایراد عن مال المعیّن *T.* بر وجه اوجاقلق ایراد باغلمق

ASSIGNATION. Destination de certains fonds pour le paiement de quelque somme *A.* حوالة pl. حوالات ‖ On lui a donné des assignations sur tel et tel fonds فلان وفلان مالدن حوالات ویردیلر De méchantes assignations متعسّر الحصول حوالات ـ جوروك حواله‌لر

Il signifie aussi, l'exploit par lequel on est assigné à comparaître par devant le juge *A.* حكم الاحضار *P.* دستوك *T.* احضار مراسله‌سی ‖ Il faut comparaître à toute assignation هر کونه احضار مراسله‌سنه تبعیّت برله مجلس شرعده اثبات وجود ایتمك لازمهٔ حالدندر

Il se prend aussi pour Rendez-vous *A.* موعد الملاقاة ـ محلّ الملاقاة *P.* موعود *T.* وعده‌گاه باهمرسی ـ کوروشلمك ایچون ‖ Vous deviez vous trouver à midi en tel lieu, vous avez manqué à l'assignation تعیین اولنمش یر وقت عصرده فلان محلده موجود بولنمق اقتضا ایدر ایکن بولنمدیغکدن موعد ملاقاتدن تخلّف ایتمش اولدك Donner une assignation بر محلّ موعود ملاقات تعیین ایتمك

ASSIGNER. Colloquer une dette sur un certain fonds *A.* احالة *P.* سپردن *T.* حواله ایتمك ـ اصمارلمق ‖ Sur quoi êtes-vous assigné? مطلوبك قنغی مالدن حواله اولندی Vous êtes bien assigné مطلوبك صاغ مالدن حواله اولندی On a assigné son remboursement, ses gages, sa pension sur les recettes générales, sur les cinq grosses fermes اقچه‌سنك اداسی وعلوفه‌سی ومعاشی اموال میریّه حاصلاتندن یاخود مقاطعات خمسهٔ جسیمه اموالندن حواله اولندی

Il se dit aussi, pour affecter particulièrement une chose à quelqu'un *A.* تخصیص ـ تعیین *P.* مخصّص کردن *T.* مخصوص قلمق ‖ Reste à la place que la nature t'a assignée حسب الفطره تخصیص اولندیغك محلده قرار ایله Solon assigna des récompenses aux vertus, l'infamie, à l'oisiveté, le déshonneur, au vice سولون نام حکیم فضایل مقابله‌سنده حسن مكافات وکسل وعطالت حقنده انواع تشنیعات وتفضیحات ورذایل ومثالبه بالخزی والتحقیر مجازات تعیین ایلدی

On dit proverbialement, On a assigné ce paiement sur les brouillards de la Seine, pour dire, sur un mauvais fonds فلان اقچه‌نك اداسی لدوس پویراز مقاطعه‌سی مالندن حواله اولندی

Il signifie aussi, indiquer, faire connaître *A.* بیان ـ اعلام *P.* نمودن *T.* بللو ایتمك ـ آچیغه چیقارمق ـ بیلدرمك ‖ On ne peut pas toujours assigner les véritables causes des événemens وقوعاتك علل حقیقیّه‌سی هر حالده اعلام اولنمز

Et donner un exploit pour comparaître devant le juge *A.* اصدار

الحكم الاحضار P. دستوك دادن T. احضار مراسلەسنی ویرمك

ASSIMILATION. Action par laquelle les choses sont rendues semblables A. مشابهة ـ مناظرة ـ مماثلة ـ مشاكلة P. همرنكسازى T. بكزتمه

ASSIMILER. Rendre semblable A. تشبيه ـ انظار P. همتا كردن ـ همسان ساختن T. مشابه قلمق ـ مماثل قلمق ـ بكزتمك || On est parvenu à assimiler ces deux choses بو ايكى شيلرى برى بربنه انظاره دسترس اولمشلردر

Et établir entre deux choses une comparaison qui suppose ressemblance A. تشبيه ـ تمثيل P. مانندى نمودن T. بكزتمك || On ne peut assimiler ce cas à aucun autre بو حال هيچ بر تمثيل قبول ايدەجك ـ درلو حال ايله تمثيل قبول ايتمز شئ دكلدر

S'assimiler. Se comparer à quelqu'un, s'estimer pour égal A. تكافؤ ـ توازن ـ معادلة P. برابرى نمودن ـ همسانى نمودن T. برابرلك دعواسنى ايتمك ـ برابرلشمك || Je ne m'assimile point à ce grand homme بوبله ذات جليل القدر ايله بوبله بيوك آدم ايله توازن ومعادله ـ دعواى تكافؤ ايتمم قيدنده دكلم

Assimilé. A. مماثل ـ متشابه ـ مشاكل P. همسان كشته T. بكزدلمش

ASSISE. Rang de pierres qu'on pose horizontalement pour construire une muraille A. ساقة pl. ساق ـ مدماك pl. مداميك P. اخير ـ باخسد T. قور

ASSISTANCE. Présence d'un juge ou d'un autre officier de Justice dans quelque affaire du Palais A. حضور P. حاضر شدن T. حاضر بولنمه || On donne tant au Commissaire pour son droit d'assistance حضورى عوائدى اولدرق مباشره شو مقدار اقچه اعطا اولنور ـ بنفسه حاضر اولديغى ايچون عوائد اولدرق شو قدر مبلغ مباشره ويريلور

Il signifie aussi, aide, secours A. معاونت ـ مظاهرت ـ معاضدت P. دستيارى ـ دستكيرى ـ ياورى T. ياردم ـ امداد || Prêter assistance اعطاى اعانت ايتمك Demander assistance طلبكار اعانت ومظاهرت ـ استعانت ايتمك معاونتخواه اولمق ـ اولمق Il est venu à bout sans aide, sans assistance de personne هيچ بر كمسنەنك اعانتى منضم اولميەرق مرامنه ظفرياب اولمشدر

Il se dit aussi, d'une compagnie assemblée en quelque lieu A. حضار المجلس ـ مجلس P. اهل انجمن ـ انجمن T. جماعت ـ لونجده بولنانلر || Son discours ravit toute l'assistance نطق ايلديكى مقاله حضار مجلسه بادئ دلشيفتكى آوردهٔ زبان نطق وبيان ايلديكى مقاله ـ وهيمان اولمشدر حضار مجلسك جملەسنى انكشت بدندان وله وحيرت ايلدى J'en prends à témoin toute l'assistance حاضر بالمجلس بولنانلرك مجموعنى اشهاد ايدرم

Il se dit aussi, du corps des assistans qui compose le conseil d'un ordre religieux A. جماعة الطريقة P. انجمن شوراى طريقت T. طريقتك سوز صاحبلرى

ASSISTANT. Qui est présent en un lieu A. حاضر pl. حضار P. موجود ـ حاضر شده T. حاضر بولنان || Il y avait tant de prêtres assistants à l'autel عبادتكاهده طايفهٔ رهباندن شو قدر كشى حاضر وموجود ايدى Il prit tous les assistants à témoin حضارك جملەسنى اشهاد ايلدى Un grand nombre d'assistans جمّ غفير حضار

ASSISTER. Être présent à quelque chose A. احتضار ـ اثبات الوجود P. حاضر بودن T. حاضر بولنمق || Assister au service divin نمازده حاضر بولنمق Assister à un enterrement تدفين ميتده حاضر بولنمق Il a été banni pour avoir assisté au vol سرقت مادەسنده حاضر بولنديغى تقريبيله نفى اولندى Il fut condamné comme complice à assister à la mort de celui qui fut exécuté اشتراك تهمت ايله متهم اولمغله جزاسى ترتيب اولنان مجرمك محل سياستنه فلان كمسنەنك استحضارى حكم اولندى Assister à la potence حين صلبده حاضر بولنمق

Il signifie aussi, secourir, aider A. نصر ـ اعانت P. ياورى نمودن ـ دستكيرى نمودن ـ دستيارى كردن T. ياردم ايتمك ـ امداد ايتمك || Assister les pauvres فقرا وحاجتمندانه اعانت ايتمك Assister ses amis de son crédit نفوذ واعتباريله احبابنه اعانت ايتمك Dieu nous a bien assistés الله معينمز اولدى Assister un homme dans son besoin بر كمسنەيه وقت ضرورتنده ايفاى لازمهٔ اعانت ايتمك L'assister dans sa maladie حال مرضنده اعانت ايتمك Il serait mort, s'il ne l'eût assisté avec soin بالاهتمام اعانتنه سعى اولنمامش اولسه هلاكى مقرر ايدى ـ On dit, Assister un malade, un criminel à la mort, pour dire, l'exhorter à mourir en bon chrétien بر مريضك وبر مجرمك حين موتنده واجبات حسن عاقبتى

تلقين ايله اعانتنده همت ايتمك

On dit, Dieu vous assiste *T.* الله معينك اوله

Se faire assister, ou simplement Assister *A.* استصحاب في المعيّة *P.* با هم گرفتن *T.* يانده آلمق || Se faire assister par quelqu'un بر كمسنه‌يى معيتنده استصحاب ايتمك || Il se fit assister par des archers يانده قواسلر استصحاب ايلدى Il était assisté de deux commissaires يانده ايكى نفر مباشر وار ايدى Il comparut assisté de son procureur وكيليله مصحوباً اثبات وجود ايلدى

ASSOCIATION. Union de plusieurs personnes qui se joignent pour quelque intérêt commun *A.* مشاركت ـ شركت *P.* همبازى *T.* اورتاقلق || Un acte d'association شروط شركتى حاوى برقطعه اورتاقلق سندى ـ بر قطعه شركتنامه ـ بر قطعه سند Leur association est rompue et finie بينلرنده اولان شركت شركتلرى فسخ اولندى ومدتى ـ منفسخ ومنقضى اولدى رهين ختام اولدى

ASSOCIER. Prendre quelqu'un pour compagnon, pour collègue dans un emploi *A.* ترفيق في المعيّة ـ ترفيق ـ تشريك *P.* برخور خود كردن *T.* اورتاقلغه آلمق ـ اورتاق ايتمك || Je l'ai associé à mon emploi pour me soulager بار مشغوليتمه مدار خفت اولمق ايچون فلانى مأموريتمه تشريك ايلدم Dioclétien associa Maximilien dans l'Empire فلان قيصر ادارهٔ ملك وسلطنت خصوصنده فلانى معيتنده ترفيق ايلدى

Il se dit aussi, pour avoir part *A.* اتّخاذ الحصّة *P.* حصّه مند گشتن *T.* پاى آلمق || Tibère fût associé à cet honneur فلان ذات اشبو شرفه حصّه‌مند اولمشدر

Et pour recevoir dans une compagnie *A.* قبول الى الشركة *P.* در برخورى پذيرفتن ـ بهمبازى گرفتن *T.* اورتاقلغه قبول ايتمك || Les traitans des gabelles l'ont associé avec eux طوز ملتزملرى فلان كشى‌يى شركتلرينه قبول ايتمشلر در

S'ASSOCIER. *A.* اشتراك *P.* همبازى پيوستن *T.* اورتاقلشمق || Ils se sont associés pour le commerce des Indes هندستان بينلرنده عقد شركت ـ تجارتى ايچون اشتراك ايلديلر ايلديلر

Il signifie aussi, fréquenter quelqu'un, avoir commerce avec lui *A.* اختلاط ـ مجاورت ـ مصاحبت *P.* آميزش كردن *T.* قونشمق || Il ne faut pas qu'un jeune homme s'associe avec toutes sortes de gens بر نو جوان هر جنس آدم ايله كسب اختلاط ومصاحبت ايتمك روا دكلدر

ASSOCIÉ. *A.* مشترك *P.* همباز ساخته *T.* اورتاقلشمش || ـ Il est aussi substantif *A.* شريك pl. شركا ـ مشارك pl. مشاركين *P.* همباز ـ برخور *T.* اورتاق || Leur associé est mort شريكلرى وفات ايلدى

ASSOMMER. Tuer avec quelque chose de pesant, comme une massue, des pierres etc. *A.* توقيذ ـ وقذ *P.* مارى كردن *T.* دپليوب اولدرمك || Assommer un boeuf avec un maillet بقرى اوكوزى طوقمق ايله اوروب ـ طوقمق ضربيله توقيذ ايتمك ضرب Assommer à coups de pierres, de bâton etc. اولدرمك دپلمك ـ احجار وعصا ايله توقيذ ايتمك

Il signifie aussi, tuer avec quelque arme que ce soit *A.* قتل *P.* كشتن *T.* اولدرمك || Ses ennemis lui ont dressé une embuscade, et l'ont assommé دشمنلرى بر كمينگاهه دوشروب قتل واعدام ايلديلر Plusieurs furent assommés à cette demi-lune, à cette grande sortie بو آى طابيه‌سنده وقلعه‌دن چيقان كليلو عسكر ايله واقع اولان جنكده وافر نفرات قتل واعدام اولنمشدر

Il signifie aussi, battre avec excès *A.* ضرب شديداً *P.* سخت كوفتن *T.* پك دوكمك || Ce maître assomme de coups ses domestiques بو صاحب بيت خدمتكارلرينى ضرب شديد ايله ضرب ايدر

Figur. Incommoder *A.* ايراث السآمة *P.* بيزار كردن *T.* بيقدرمق ـ بزدرمك || Cet habit-là m'assomme بو لباس بنى بزدرر Ce grand parleur assomme tout le monde بو مكثار عالمه ايراث سآمت ايدر ـ ژاژخاى عالمى بيقدرر

Assommé. *A.* موقوذ *P.* مارى *T.* دپلنوب اولدرلمش

ASSOMMOIR. Bâton garni d'une languette, d'un appât et d'une pierre pour tuer des bêtes *A.* ميقعة *P.* كرزه *T.* جوماق

On donne aussi ce nom à un bâton garni dans le haut d'une balle de plomb, enveloppée de ficelle *A.* مقرعة *P.* سركوبد *T.* صوبمانتى

ASSOMPTION. Le moment que la Sainte-Vierge fut enlevée au ciel *A.* ارتحال حضرت مريم Et le jour qu'on célèbre cette fête *A.* عيد الارتحال حضرت مريم

Il se dit aussi, de la seconde proposition d'un syllogisme, autrement appelée La mineure *A.* صغرا

ASSONANCE. Ressemblance imparfaite de sons dans la termi-

naison des mots *A.* نیم سوند *P.* قوافی ناقصة pl. قافیهٔ ناقصة *T.* یاری قافیه

ASSORATH. V. Sonna.

ASSORTIMENT. Convenance *A.* توافق *P.* زیبایش *T.* یاقشقلق || L'assortiment de ces couleurs est agréable بو الوانک بری برلربله توافقی بغایت مطبوع ودلپسند در — یاقشدرمه C'est un étrange assortiment qu'une fille de quatorze ans avec un vieillard de quatre-vingts بر قز اون درت یاشنده ایله طقسان یاشنده بر پیر سالخوردهنک مزاوجتی غریب وعجیب بر یاقشدرمه در — توافقات غریبه قیلندندر

Il se dit aussi, de l'assemblage complet de certaines choses *A.* منظومة *T.* طاقم || Un assortiment de diamans بر الماس طاقمی

ASSORTIR. Mettre plusieurs choses ensemble en sorte qu'elles se conviennent *A.* توفیق احد هما بالآخر *P.* باهم جسپانیدن *T.* بری برینه اویدرمق — بری برینه یاقشدرمق || Assortir diverses couleurs l'une avec l'autre الوان مختلفهیی احد گوناگون رنکلری بری برلرینه — هما آخره توفیق ایتمک یاقشدرمق Cette étoffe est riche, il faut l'assortir d'une doublure qui le soit aussi بو قماش ذیقیمتدر احد هما آخره موافق اولمق ایچون بطانهسی دخی قیمتدار بر ثوب بو قماش قیمتلو اولدیغندن اوزرنده قاپانهجق — اولملو در قاپلنهجق قماشی دخی — قماش دخی آکا کوره اولملو در — آکا کوره اویدرملو در — Il se dit figur. des personnes || Quand on prie des gens à un repas, il faut avoir soin de les assortir ضیافته دعوت اولنهجق ذواتک کیفیت وحیثیتلری جهتیله اویدرلمسنه اهتمام اولنمق لازمهٔ حالدندر Pour faire un bon mariage, il faut bien assortir les personnes مزاوجت محمودهنک انعقادنده توافق ذوات شروطندندر Il faut assortir les conditions, les âges سنّاً ورتبةً یاقشدرلمق اقتضا ایدر

Il signifie aussi, fournir de toutes sortes de choses convenables *A.* تجهیز بالحوایج — تجهیز *P.* پیراستن *T.* دوناتمق — طاقم دوزمک || Assortir une boutique de toutes sortes de marchandises بر دکانی اجناس اموال ایله تجهیز ایتمک — کونه مال ایله دوناتمق Allez chez un tel marchand, il a de quoi vous assortir فلان بازرکانه وار حوایج مقتضیهکی تجهیز ایدهجک شیلری وار در

Et convenir *A.* توافق احد هما بالآخر *P.* با همدیگر

بری برینه اویغون کلمک — یاقشمق *T.* جسپیدن || Ces deux couleurs-là n'assortissent pas bien ensemble بو ایکی رنک بو ایکی رنکلر بری بربله اویغون — یکدیگریله توافق ایتمز Cette garniture assortit bien avec l'habit بو طراز ثوبه کلمز اویغون کلور Il faut trouver quelque chose qui assortisse à cela یاقشهجق بر شیٔ — بوکا توافق ایدهجک بر شیٔ بولملو در

S'ASSORTIR. *A.* توافق — موافقت *P.* زیبیدن — جسپیدن *T.* یراشمق — یاقشمق || Ces deux pièces ne s'assortissent pas ensemble بو ایکی پارچهنک بیننده موافقت یوقدر — بو ایکی پارچه بری بربله یاقشمز

Il se dit figur., de la convenance ou de l'opposition des caractères, des humeurs *A.* امتزاج *P.* آمیزش کردن *T.* قیناشمق — اویوشمق || Ces deux personnes s'assortissent بو ایکی کشی بری برلریله امتزاج ایدرلر Leurs caractères ne s'assortissent point طبیعتلری بر وجهله امتزاج قبول ایتمز Je n'ai pu m'assortir avec cet homme اویوشهمدم — بو آدم ایله امتزاج ایدهمدم

Assorti. *A.* متوافق — موافق *P.* جسپانیده *T.* اویغون — یاقشمش

ASSORTISSANT. Qui convient, qui assortit bien *A.* خلیق — احرا — موافق *P.* جسپان *T.* یراشق || Donnez-moi une couleur assortissante à ce gris بکا بو سنجابی رنکه خلیق بر رنک ویر

ASSOUPIR. Causer un engourdissement des facultés de l'ame et du corps qui conduit à un sommeil profond *A.* ایراث — تخثیر السبات *T.* اویقو بصقلغی کتورمک || Les fumées des vins, des viandes l'assoupissent ابخرهٔ خمر ولحوم تخثیرینی مؤدّی اولور Les vapeurs qui montent à la tête assoupissent دماغه سوران ایدن ابخره ایراث سبات ایدر Une drogue qui assoupit les sens تخثیر حواسّی موجب اولان بر دوا La monotonie d'un discours assoupit ordinairement les auditeurs کلامک ایراث سبات — وحدت سیاقی سامعینه باعث خثر اولور سامت ایدر

Il signifie aussi, endormir à demi *A.* تنعیس — ایسان *P.* پینکی آوردن — شکرخواب دادن *T.* پینکلندرمک — امزنندرمق

Et adoucir pour un temps les douleurs aigues *A.* تخثیر — اخدار *P.* خیره کردن *T.* اویشدرمق || Un remède qui assoupit les grandes douleurs اوجاع شدیدهیی مخدّر اولان دوا

Figur. Empêcher l'éclat, le progrès de quelque chose de fâ-

– بصدرمق *T.* خاموش کردن *P.* اخماد – تسکین cheux *A.* تبس ایتمك || Il se trouva impliqué dans l'accusation ; ses parents assoupirent bientôt l'affaire اسناد اولنان تهمته بولاشمش بولندیغندن خویشان واقرباسی مادّه‌یی تیز الدن بصدردیلر Cette affaire est capable de vous ruiner, il faut l'assoupir بو مادّه سنك خرابیت حالکه سبب اولور بهر حال تسکیننه سرنمای ظهور سعی اولنمق لازمدندر Assoupir la sédition نائرهٔ شرارهٔ عصیانی بصدرمق اولان La guerre fut assoupie بصلدی – حرب وقتال کسب سکونت ایلدی Assoupir un différend مادّهٔ منازع فیهایی بصدرمق Assoupir une querelle تسکین ایتمك – آتش جدال ونزاعی اخماد ایتمك

Assoupi. *A.* خاثر *T.* اویقو بصقلغند اوغرامش *A.* مسکن *P.* بصلمش *T.* سکونت یافته

ASSOUPISSANT. Qui assoupit *A.* مورث السبات – مختر *T.* ابخرهٔ مخترهٔ || اویقو بصقلغی کتوریجی Vapeur assoupissante

ASSOUPISSEMENT. Engourdissement qui conduit à un sommeil profond *A.* سبات – ختر *T.* اویقو بصقلغی || Il était dans un grand assoupissement حال ختر مدیدهٔ دوچار اولمشدر Un assoupissement léthargique سرسام بارده مصحوب سبات عظیم

Il signifie aussi, sommeil léger *A.* نعاس – نوام – سنه *P.* شکرخواب – پینکی *T.* پنکمه – اویوقلمه || Il lui vient d'ordinaire un assoupissement après le repas بعد الطعام کندویه یمکدنصکره دائما پنکر – عادتا نعاس عارض اولور

Figur., Une grande nonchalance pour ses devoirs, pour ses intérêts *A.* فتور – کسل – رخاوت *P.* سستی *T.* تنبللك || Il est tombé dans un honteux assoupissement sur tous ses devoirs واجبات حالی اولان اموری مجموعنده ارتکاب فتور ورخاوت ایلدی Il ne songe point à ses intérêts, il est là-dessus dans un assoupissement étrange اغراض مخصوصه‌سنه ذرّه‌جه قدر صرف ذهن ایتمیوب اول بابده غریب وعجیب فتورده در

ASSOUPLIR. Rendre souple *A.* ایراث الملایمة – تلیین *P.* نرم کردن *T.* یومشتمق || Assouplir une étoffe ثوبی یومشتمق

On dit aussi, Assouplir un cheval *A.* اذلال – ایداع *P.* رام کردن *T.* یواشلتمق

On dit figur., Assouplir le caractère de quelqu'un *A.* تلیین المزاج *P.* نرمخو ساختن *T.* خویی یواشلتمق

Assoupli. *A.* ملایم – لیّن *P.* نرم *T.* یومشق *A.* مودوع *P.* رام *T.* یواشلنمش

ASSOURDIR. Rendre sourd *A.* ایراث الصمم – اصمام *P.* کر ساختن *T.* صاغرلتمق || Ce bruit m'assourdit بو کورلدی صدای طوب باعث صمم ایدر سمعمه ایراث صمم ایدر Le bruit du canon assourdit

Assourdi. *A.* متصمّم *P.* کر شده *T.* صاغرلنمش

ASSOUVIR. Rassasier pleinement *A.* اشباع *P.* سیر کردن *T.* طویورمق || Depuis qu'il est relevé de maladie, on ne saurait l'assouvir خسته‌لکدن تشفایاب اولدیلدنبرو اشباعی محالدر C'est une faim قالقدیغی وقتدنبرو طویورسی ممکن دکلدر canine qu'on assouvira difficilement اشباعی مشکل بر نوع جوع الکلبدر Que faut-il faire pour assouvir cette voracité? بومقولد شره ونهامتی طویورمق ایچون نه ایتمك کرکدر C'est un loup affamé qu'on ne saurait assouvir شبع قبول ایتمز بر کرك کرسنه در On ne peut l'assouvir de pain, de viande فلانی نان عزیز ولحم ایله طویورمق ممکن دکلدر

Il se dit figur., en parlant de passions violentes *A.* تشفّی – اغنا *P.* ایراث الشبع والغنا *T.* غنا آوردن *T.* غنا کتورمك || Assouvir sa vengeance کینه وانتقامنی تشفّی ایتمك – سودای کینه وانتقامنه غنا کتورمك sa rage تشفّی غیظ غنا ایتمك Il a un désir de gloire qu'il ne peut assouvir بر کونه حب اقبالی وار در کتورهمیه‌جك Cette avarice ne s'assouvira jamais بومقولد طمع وخسّت ابد الآباد شبع وغنا قبول ایتمك محالدر

Assouvi. *A.* شبیع – شبعان *P.* سیر – دلسیر *T.* طوق *A.* متشفّی *P.* غنا یافته *T.* غنا کتورمش

ASSOUVISSEMENT. État de ce qui est assouvi. Il ne se dit au propre que dans cette phrase, Assouvissement de la faim *A.* دفع الجوع *P.* دفع کرسنکی *T.* طویورمه – آجلغی آجلغی – Figur. || L'assouvissement des désirs استیفای حظ des passions استیفای حظوظات نفسانیّه کیدرمه

ASSUJETTIR. Soumettre, ranger sous sa domination *A.* ادخال تحت الحکومة – ادخال الی التبعیّة *P.* زیر دست آوردن – زیر حکم آوردن – بقید حکومت – محکوم ومطاع کردن *T.* اطاعته کتورمك پیوستن || Assujettir un peuple, une province بر ملّتی وبر مملکتی آوردهٔ زیر دست حکومت – ایتمك قید محکومیّتنه ادخال ایتمك On n'a pas encore assujetti ce pays-là اول مملکت هنوز تحت حکومته ادخال

اعراض نفسانیه‌یی اولنمش دکلدر — Figur. Assujettir ses passions اعراض نفسانیه‌یه قهر وغلبه ایتمک ـ مغلوب ومحکوم قلمق

Il signifie aussi, astreindre à quelque chose *A.* اکراه ـ قسر ـ *P.* اضطرار ـ *T.* ناچار کردن ـ زورلمق ـ تابع قلمق || Les règles de l'art assujettissent l'ouvrier قواعد فنّ عمله‌یی مضطرّ ایدر Il veut vous assujettir à cela بو خصوصده سنی وناچار ایدر سنی تابع قلمق استر ـ قسر واکراه قیدنده در S'assujettir aux heures d'autrui آخرک تعیین ایلدیکی وقتلره تابع اولمق aux fantaisies, aux caprices d'un autre آخرک اوهام وخیالاتنه تبعیت ایتمک J'ai trouvé dans ce bâtiment un pavillon de fait, qui m'assujettit à en faire un pareil بو بناده موجود بولنان چارطاق دیگر بر مثل وماننديني احداث ایلمکه بنی مضطرّ ایدر

Et en Mécanique, Arrêter une chose en telle sorte qu'elle soit stable et sans mouvement *A.* تقریر ـ تمکین *P.* پایدار کردن *T.* یرلشدرمک

Assujetti. *A.* داخل تحت الحکومة ـ محکوم *P.* زیر دست *T.* اطاعته کتورلمش بقید حکومت پیوسته ـ حکومت آورده *A.* مضطرّ *P.* ناچار *T.* زورلنمش

ASSUJETTISSANT. Qui assujettit *A.* موجب ـ موجب المحکومیة المجبوریة *P.* ناچار ساز *T.* زورلییجی || C'est un métier assujetisant خیلی مرتبه مجبوریتی موجب بر صنعتدر

ASSUJETTISSEMENT. Contrainte, obligation de faire certaine chose *A.* اضطرار ـ مجبوریت *P.* ناچاری *T.* زور || C'est un grand assujettissement بو کیفیت بر مجبوریت عظیمه در Il ne peut souffrir cet assujettissement بو مقوله اضطرار ومجبوریته طاقت کتوره‌مز

ASSURANCE. Certitude *A.* تحقّق ـ وثاقت ـ وثوق *P.* درستی *T.* صاغ بیلش ـ دانش || On ne peut plus douter de cette nouvelle, on en a une entière assurance بو خبرده وثاقت کامله علم ووقوف حاصل اولمش اولمغله محلّ شکّ بو خبر کسب درجهٔ تحقّق ایتمش ـ واشتباه قالمدی اولدیغندن ازاده شکّ وگماندر Vous n'avez qu'à partir avec assurance que je vous suivrai de près سنک عقبکه بن دخی لحوق ایده‌جکمی محققاً بیلدرک همان یوله روانه اول Prenez cette etoffe avec assurance, elle est fort bonne بو قماش بغایت اعلا در همان وثاقت درون ایله آل بیلورسک

En parlant d'un homme en qui on ne peut prendre de confiance, on dit, qu'il n'y a point d'ssurance à prendre en lui شایان وثوق واعتماد دکلدر ـ موثوق علیه دکلدر

Il signifie aussi, forte probabilité *A.* تأمین pl. تأمینات ـ توثیق pl. توثیقات || J'ai des assurances presque certaines que اول بابده درجهٔ تحققه مقارن توثیقات وار در Il nous a donné des assurances très-probables احتمال غالبی متضمّن تأمینات اکیده عرض ایلدی Ce ne sont pas de vaines assurances تأمینات ما لا یعنی قبیلندن دکلدر

Et état où l'on est hors de péril *A.* حال الامنیّة *P.* از خطر مانده *T.* آز ادگی || امینلک Je l'ai mis en lieu d'assurance محلّ امانده ـ وضع ایلدم C'est ce qui fait l'assurance du pays ـ مملکتک امنیّت حالنه وسیله اولەجق شیٔ بو در تأمین حال مملکتی موجب اولەجق ماده بو در

Et promesse, nantissement qu'on donne pour servir de sûreté à un homme avec qui l'on traite *A.* سبب ـ ما به التأمین pl. اسباب الامنیّة || Je vous donnerai vos assurances موجب امنیّتک ـ سکا اسباب امنیتی اعطا ایده‌جکم امنیّت اوله‌جق اسبابی اعطا ایده‌جکم Une bonne assurance قویّه‌یی موجب اوله‌جق شیٔ Il donna des assurances positives de son amitié حبّ وموالاتنی مؤیّد تأمینات قویّه اعطا ایلدی Agréer les assurances de la considération très-distinguée et de l'attachement inviolable فرط حرمت واعتبار باهر الامتیاز وشائبهٔ تخلّف وتغیّردن عاری علاقهٔ فؤاد بی انبازه دائر عرض اولنان تأمینات قویّه سزاوار حسن قبول اولنمق

En termes de Commerce, c'est un acte par lequel, moyennant une certaine somme, on s'engage à répondre des pertes qu'on pourrait faire sur mer *A.* ضمان الخسار البحر *P.* پایندانئ زیان دریا *T.* دکز صررلرینه کفیللک

On appelle Chambre des assurances, une compagnie de gens qui font de semblables actes *A.* مقرّ الضامنین الخسارات البحر

Il signifie aussi, hardiesse *A.* ثبات القلب ـ رباطت القلب ـ رسوخ البال ـ متانت القلب *P.* استوارئ دل *T.* یورک قویلکی || Il ne craint rien, il parle avec assurance هیچ بر شیدن خوف وپرواسی اولمیوب رباطت قلب ایله سوق کلام ایدر Voyez avec quelle assurance il répond aux juges حکامه نقدر ثبات قلب ایله جواب ویردیکنه باق C'est un acteur nouveau qui n'a pas encore d'assurance sur le théâtre

هنوز ظهور ایتمش بر بازندهٔ نوآموز اولمغله مصطبهٔ لعبت
پردازی اورزنده چندان متانت قلبی یوقدر

ASSURÉMENT. Certainement, sûrement *A.* البتّ - محققاً
بهمه حال *P.* من غیر اشتباه - بلا شکّ - علی ایّ حال -
شبهه‌سز - البتّه *T.* بی شبهه - بیگمان - || Assurément cela est
vrai بلی شبهه‌شز بو مادّه البتّ صحیحدر Oui, assurément

ASSURER. Affirmer une chose *A.* تأیید - تصدیق الحال
کرچکلندرمک *T.* تصدیق کردن *P.* الحال || Cela est-il
ainsi? Oui, je vous en assure بو بویله میدر بلی حقیقتنی
تأیید وتصدیق ایدرم Il assure un mensonge aussi hardiment
qu'une vérité کذبی کلام حق کبی جسورانه تصدیق ایدر
Il leur a assuré, qu'une telle chose était vraie فلان مادّه صدق
وحقیقته مقرون ایدوکنی آنلره تأیید ایلدی Il nous
l'assura tant de fois que nous le crûmes حقیقتنی بالدفعات
تأیید ایلدیکندن اعتماد ایلدک

Il signifie aussi, rendre témoignage de quelque chose *A.*
امنیت دادن - تأکید نمودن *P.* تأمین - تأکیداً بیان
T. ایناندرمق - بیلدرمک || Vous pouvez l'assurer, que je
prendrai ses intérêts امورینی در عهده ایده‌جکمی طرفنه
امورینی التزام - تأکیداً افهام وبیان ایده بیلورسک
ایده‌جکمی تفهیم ایله تأمین ایده بیلورسک Assurez-
vous de mes respects, de ma reconnaissance حقنده ایفای
رسوم توقیر واحترام وعرض تشکّر ما لا کلام ایلدیکمی
ایلدیکمی ایناندر - تأکید ایله

On dit, Assurez-vous que je vous servirai خدمتکده
خدمتکده بولنه‌جغمه اعتماد ایله - بولنه‌جغمدن امین اول
امین البال اول Vous avez promis de nous venir voir, je
m'assure que vous n'y manquerez pas بزی زیارت ایده‌جککی
وعد ایتمشسک اول بابده تجویز قصور ایتمیه‌جککدن امینم
تجویز قصور ایتمیه‌جککده اعتماد تامّم وار در -

S'ASSURER d'un fait. C'est s'en procurer la certitude *A.* تحصیل
کرجکلکنی بیلمک *T.* تحقیق کردن *A.* تحقیق - الیقین
|| Assurez-vous de cette nouvelle avant de la répandre بو خبری
قبل الاشاعه تحصیل - نشر ایتمزدن مقدّم تحقیق ایله
یقین ایله

ASSURER. Faire qu'une chose ne périclite pas *A.* تحکیم -
صاغلندرمق *T.* شکرف کردن - استوار کردن *P.* توثیق -
رابطهٔ قویّه بند ایتمک - قویلشدرمک || Assurer une dette,
une hypothèque مطلوبی ورهنی رابطهٔ قویّه‌یه بند ایتمک -
روابط قویّه ایله تحکیم وتوثیق ایتمک

ASSURER un vaisseau marchand. C'est garantir, moyennant une certaine somme, le prix des marchandises dont il est chargé
T. برقطعه بازرکان سفینه‌سنک دریا خسارتلرینی تضمین
شرطیله تأمیننه مبادرت ایتمک || Assurer un navire à tant
pour cent برقطعه سفینه‌یی یوزده شوقدر بدل اداسی شرطیله
ضمان خسارت تحتنه قویمق

S'ASSURER. Avoir confiance *A.* اعتماد - ائتمان *P.* باور کردن
T. ایناغق باوریدن - || Je m'assure qu'il fera ce que je lui
demande اجرا - مسؤلمی اجرا ایده‌جکنه اعتماد ایدرم
ایده جکنی محقق عدّ ایدرم - Et établir sa confiance *A.* استناد
P. تکیه کردن *T.* طیانمق - کونمک || Malheur à celui qui
ne s'assure qu'à ses richesses حیفا شول آدمه که مالندن غیری
عنایت بیغایت مدار استنادی یوقدر Il faut s'assurer à Dieu
کونملو در - جناب باری‌یه استناد اولنملو در

On dit, S'assurer de quelqu'un, pour dire, s'assurer de la
protection de quelqu'un *A.* کسب الامنیّة - تحصیل الامنیّة ||
C'est de cet homme que votre affaire dépend, si vous voulez
qu'elle réussisse, assurez-vous de lui مصلحتک فلانک
همّتنه منوط اولمغله حصولی مطلوبک ایسه آندن تحصیل
امنیّته سعی ایله - Et pour dire, l'arrêter *A.* توقیف - حبس
محبوس ایتمک - آلیقویمق *T.* درزندان کردن *A.*

S'ASSURER de quelque chose. C'est prendre ses précautions
pour en être le maître *A.* ضبط *P.* بدست آوردن *P.* اله
قویمق || Ce général s'est assuré de tel poste فلان جنرال
فلان موقعی ضبط ایلدی

ASSURER la main, signifie, rendre la main ferme et sûre *A.*
ابقاع الرسوخ والمتانة *P.* استواری پیدا کردانیدن *T.* متانت
ویرمک || Il faut qu'un chirurgien s'exerce souvent pour s'assurer la main برجرّاح الده رسوخ ومتانت ویرمک ایچون
عمل وتعلیمدن خالی اولماملو در Faire écrire souvent à un
écolier, pour lui assurer la main بر شاکرده الده متانت
ویرمک ایچون صیق صیق یازو یازدرمق

ASSURER une muraille. C'est l'étayer *A.* اعتماد - تسنید - احکام
P. پاینده - دستکمک *T.* استوار ساختن - پشتوانه زدن
طیاندرمق - طیاق اورمق - اورمق - Assurer un vase. C'est
le poser de manière qu'il ne puisse tomber *A.* تمکین - قویّاً -

بر لشدرمك *T.* بر قرار كردن ـ پايدار كردن *P.* تقرير ـ محكم قويمق ـ

Assurer sa contenance, son visage. C'est prendre une contenance, un visage ferme بر كمسنه چهره‌سنه ووضع وهيئتنه كسب سكونت وطمانينت ايتدرمك

Assurer, signifie aussi, faire qu'on n'ait point de peur *A.* ـ بى پروا كردن *P.* ايقاع الجسارة ـ تأليف الى الثبات استوارئ دل بخشيدن *T.* بوركلندرمك || Il tire des coups de pistolet aux oreilles du cheval, pour l'assurer آسبى ثبات قلبه تأليف ايتدرمك ملاحظه‌سنه مبنى قولاغنه پشتو صقمقدن خالى دكلدر Les fréquents coups de canon assurent les soldats ضربات متتابعهٔ طوب نفرات عسكرك قلوبنه ايقاع قلوب نفرات عسكر تبديد ثبات ـ رسوخ ومتانتى مستلزمدر نفرات عسكريه‌يى يوركلندرر ـ وجسارت ويرمكه سبب اولور

Assuré. *A.* مؤيد ـ مقرون الى التصديق ـ مصدق *P.* متحقق ـ محقق *A.* كرچكلنمش *T.* تصديق يافته ـ شكوف مستحكم ـ محكم *A.* كرچكدن بيلنمش *T.* تحقيق يافيه *P.* قويلشمش *T.* استوارى پذيرفته ـ استوار *P.* ـ Il signifie aussi, hardi *A.* ربيط الفؤاد ـ ربيط الجيش ـ جسور *P.* ـ بى پروا وضع وهيئت جسورانه || Contenance assurée بوركلو *T.* پر دل نگاه بى وجه وسيماى رباطتنما Mine assurée Regard assuré نظر جسارتنما ـ پروا

ASSUREUR. Celui qui assure les marchandises *A.* ضامن الخسارات البحر *P* پايندان زيانهاى دريا *T.* دكز ضررلرى كفيلى

ASTÉRISME. Terme d'Astronomie. Constellation, assemblage de plusieurs étoiles *A.* صورت كوكبيّة pl. صور كوكبيّة || Les astérismes sont marqués sur le globe céleste صور كوكبيه كرهٔ فلكك اوزرنده مرتسمدر

ASTÉRISQUE. Petite marque qui se met dans l'impression d'un livre pour marquer un renvoi *A.* علامة الارسال pl. علايم الارسال || Cet astérisque renvoie à une grande note بر مفصل شرحه مراجعت ايچون وضع اولنمش علامت ارسالدر

ASTHMATIQUE. Qui a un asthme *A.* مبتلاء بضيق النفس ـ دما ـ تنگ نفس ـ رنجور درد سنخي ـ گرفته دم *P.* مبهور صولوق طارلغنه اوغرامش ـ صولغان علتنه اوغرامش *T.* دار || Il y a quinze ans qu'il est asthmatique اون بش سنه‌دنبرو ضيق نفس علتنه مبتلا در

ASTHME. Infirmité qui consiste dans une grande difficulté de respiration *A.* داء البهرة ـ عسر النفس ـ داء الضيق النفس *P.* صولوق طارلغى *T.* درد گرفته دم ـ دما ـ سنخي ـ تنگئ نفس ـ صولغان علتى || Il a un asthme fâcheux اكيد وشديد عسر ضيق نفسى ظهورنده Quand son asthme le prend نفسه مبتلادر Il est dans l'accès de son asthme ضيق نفسك نوبتى اوزرنده در

ASTRAGALE. Le plus grand os du tarse *A.* كعب pl. كعوب *P.* بجل ـ شتالنك ـ گوزك *T.* آشق

C'est aussi une plante légumineuse qu'on nomme autrement Fausse Réglisse *A.* سوس كاذب *P.* سپتان كاذب *T.* يلانجى ميان اوتى

ASTRAL. Qui appartient aux astres *A.* كوكبى ـ نجومى *P.* اخترى *T.* يلدزه متعلق

ASTRE. Il se dit de tous les corps célestes *A.* نجم pl. نجوم ـ كوكب pl. كواكب ـ اختر ـ ستاره *T.* يلدز || Le mouvement des astres سير وحركت نجوم Le cours des astres كواكبك دورى L'aspect des astres طلعت كواكب Observer les astres كواكبه ترصد وتطلع ايتمك Calculer le mouvement des astres كواكبك سير وحركتنى حساب ايتمك ـ On dit, L'astre du jour, pour dire, le soleil نيّر اعظم ـ نيّر عالم افروز نهار Et l'astre de la nuit, pour dire, la lune نيّر كثير الضياى ليل

On dit en Astrologie, L'influence des astres كواكبك تأثيرى Les astres influent sur les corps sublunaires ما بين الارض والقمر بولنان اجسامه كواكبك تأثيرى وعملى وار در Astre bénin *A.* كوكب سعد ـ طالع ميمون *P.* طالع فرخنده *T.* مونلو يلدز Astre malin *A.* كوكب نحس ـ طالع شوم *P.* اختر بد *T.* اوغورسز يلدز Astre favorable طالع مساعد L'astre qui préside à la naissance حين ولادتده مستولى بولنان كوكب Être né sous un astre favorable طالع مساعد وميمونده تولد ايتمك Il prétendait connaître l'avenir par l'inspection des astres كواكبه نظارت ايله مستقبلات امورى استخراج مغيباتى استخراج قيدنده ايدى ـ ادعاسنده ايدى

ASTREINDRE. Assujettir à des choses très-dures, très-gênantes *A.* اجبار ـ اضطرار ـ اقتسار ـ قسر *P.* ناچاركردن *T.* زورلمق مجبور ايتمك ـ زوراكى تابع قلمق ـ زور ايله ايتدرمك ـ || Astreindre quelqu'un à des conditions injustes et déraisonnables نا حق ونا معقول شروطه مضطر ومجبور ايتمك Il voulait m'astreindre à telle chose بنى فلان شيئه قسر واجبار

بوكا مجبور قيدنده ايدى Je ne veux pas m'y astreindre اولمق استمم

Astreint. *A.* مضطرّ ـ مجبور *P.* ناچار *T.* زورلنمش

ASTRINGEANT. Qui resserre *A.* ممسك ـ قابض *P.* سكول *T.* طوتيجى || Remède astringeant دواى قابض Herbe, poudre astringeante قبضى موجب نبات وسفوف Arrêter le sang avec les astringeants سيلان دمى قابضات ايله قطع ايتمك

ASTROLABE. Instrument astronomique *A.* اسطرلاب *P.* صلاب

ASTROLOGIE, ou Astrologie judiciaire. Art chimérique de lire l'avenir dans les astres *A.* علم الغيب ـ علم الزيج ـ علم النجوم *P.* فنّ اختر شناسى ـ فنّ اختر گويى *T.* منجملك || L'astrologie est une science vaine علم غيب باطل وبيمعنادر La plupart des astronomes se moquent de l'astrologie اهل هيئتك اكثريسى علم نجومى محلّ استهزا عدّ ايدرلر

ASTROLOGIQUE. Qui tient de l'astrologie *A.* نجومى *P.* اختر گوبانه *T.* منجملكه متعلق || Prédiction astrologique استخراج نجومى

Figure astrologique. La description du thème céleste, ou de la position dans laquelle est le ciel dans un temps donné *A.* شكل الزيج *P.* زيچه *T.* زايچه

ASTROLOGUE. Celui qui fait profession de l'astrologie judiciaire *A.* منجّم pl. منجمين ـ اهل العلم الغيب pl. ارباب العلم الغيب *P.* اختر شناس ـ اختر گوى *T.* منجّم

ASTRONOMIE. La science du cours et de la position des astres *A.* علم الفلكيات ـ علم الهيئة ـ علم الرصد *P.* فنّ اردجان || Il est savant en astronomie علم هيئتده وقوف وبصارتى وار در Les principes de l'astronomie sont certains اصول علم هيئت صحيح وغير مشكوكدر

ASTRONOMIQUE. Qui a rapport à l'Astronomie *A.* فلكى || Tables astronomiques الواح فلكيه Observations astronomiques مطالعات فلكيه

ASTRONOMIQUEMENT. D'une manière astronomique *A.* حسب القواعد الهيئة

ASTUCE. Mauvaise finesse *A.* مكر ـ كيد ـ مكيدت *P.* ستاوه ـ دوباره جيلك *T.* دغلبازى ـ زارخوشى ـ دغا ـ نمش ـ مكر ومكيدتدن عبارت || اويناقلق Un homme plein d'astuce بو شيئى مكره مبنى ايلدى Il a fait cela par astuce بر شخص Employer de petites astuces مكايد جزئيه اعمال ايتمك

ASTUCIEUX. Qui a de l'astuce *A.* مكّار pl. مكّارين ـ اهل المكيدة pl. ارباب المكيدة *P.* ستاوه‌كار ـ نمش پرداز ـ زارخوش *T.* دغلباز ـ دوباره‌جى ـ اويناق

ATARAXIE. Quiétude, tranquillité de l'ame *A.* سلوت القلب ـ طمانينت البال *P.* آرامش دل *T.* كوكل راحتلغى || Les Stoïciens tendaient à l'ataraxie حكماى رواقيون طمانينت حكماى رواقيونك غرض ومقصودلرى ـ باله ذاهب ايديلر تحصيل سلوت قلبدن عبارت ايدى

ATELIER. Lieu où certains ouvriers travaillent *A.* مصنع pl. مصانع *P.* دستگاه *T.* تزگاه || Un sculpteur qui a son atelier dans la ville دستگاهى شهر ايچنده اولان طاش اويمه‌جى Des garçons qui travaillent à un atelier دستگاهده استادى ايشليان اوشاقلر Quitter l'atelier دستگاهى ترك ايتمك

Il se prend aussi, pour tous les ouvriers qui travaillent sous un maître *A.* طايفة العملة || C'est un homme qui conduit bien un atelier عمله طايفه‌سنى حسن اداره ايله قوللنور بر آدمدر Tout l'atelier quitta en même temps عمله‌نك جمله‌سى دفعةً مفارقت ايلديلر

ATÉMADOULET. Titre du premier ministre de Perse *A.* اعتماد الدولة

ATERMOIEMENT. Accommodement d'un débiteur avec ses créanciers, pour les payer à certains termes *A.* ربط بالتقسيط *P.* وابستگى بتقسيط *T.* تقسيطه باغلمه || L'atermoiement qu'il a fait avec un tel, a remis ses affaires فلان كشى ايله ويرديكى تقسيط نظامى اموربنك حسن حاله تحويل اولنمسنه وسيله اولمشدر Moyennant cet atermoiement, il a satisfait ses créanciers تقسيطه ربط صورتيله آلدجقلوسنى اسكات ايلدى Contrat d'atermoiement بالتراضى تقسيطه رابطه ويرلديكنى مشعر بر قطعه مقاوله سندى

ATERMOYER. Prolonger les termes d'un paiement *A.* تمديد الوعدة ـ مدّ الوعدة ـ تطويل الوعدة *P.* وعده‌را دراز كردن *T.* وعده‌يى اوزاتمق || Atermoyer une lettre de change پوليچه تمسكنك وعده‌سنى مدّ ايتمك Atermoyer une promesse ويريلان وعدك انجازى وقتنى تطويل ايتمك

S'atermoyer. S'accommoder avec ses créanciers pour les payer à certains termes *A.* ربط الى التقسيط *P.* بتقسيط پيوستن *T.* تقسيطه باغلمق || Il s'est atermoyé avec ses créanciers à six termes d'année en année سنه بسنه آلتى دفعده اداى دين

ـ ایتمك اوزره آلهجقلو سیله عقد شرط تقسیط ایلدی دیننی سنة بعد سنة التی تقسیطده ادا ایتمك اوزره آلهجقلوسیله قوللشدی Il s'est atermoyé pour ses dettes دیوننی مقسطاً ادا ایتمك ـ اداسنی تقسیطه ربط ایلدی دیوننی اوزره رابطه ویردی

Atermoyé. *A.* مربوط علی التقاسیط *P.* بتقسیط پیوسته *T.* تقسیطه باغلو

ATHÉE. Celui qui ne reconnait point de Dieu *A.* دهری pl. دهریون ـ منکر الله *P.* خدا نا شناس *T.* اللهی بیلمان ـ C'est un athée منکر اللهدر ـ دهریدر || اللهی انکار ایدن

ATHÉISME. Impiété qui consiste à ne reconnaitre point de Dieu *A.* دهریت ـ انکار الالوهیّة *P.* خدا نا شناسی *T.* دهریلك ـ اللهی بیلمامزلك || Le libertinage mène à l'athéisme هوای نفسه تبعیّت منتج انکار الوهیّت اولور Cette opinion approche de l'athéisme بو اعتقاد مذهب دهریونه قریبدر

ATHÉRINE. Espèce de petit poisson *T.* آترینه بالغی

ATHÉROME. Tumeur remplie d'un pus qui ressemble à de la bouillie *A.* دبیلهٔ کلیسیّة

ATHLÈTE. Celui qui combattait dans les jeux solennels de la Grèce *A.* مصارع pl. مصارعین *P.* کشتگیر ـ پهلوان *T.* کورشیجی || Un athlète robuste مصارع قوی البنیه ـ کورش طوتیجی
Il se dit figur., des hommes forts et robustes *A.* مبارز قوی البدن *P.* تهمتن *T.* یکت — On appelle les martyrs, Les athlètes de la Foi, les athlètes de Jésus-Christ مجاهدین دین ـ مجاهدین دین عیسی

ATHLÉTIQUE. C'est une branche de la Gymnastique *A.* فنّ المصارعة *P.* فنّ کشتگیری *T.* کورشیجیلك
Il signifie aussi, qui appartient à l'athlète *A.* صراعی ـ مختصّ للمصارع *P.* پهلوانی *T.* کورشیجی یه مخصوص || Force athlétique قوت صراعیه Cet homme a des formes athlétiques بو آدمك هیئت پهلوانیسی وار در

ATLAS. Recueil de cartes Géographiques *A.* اطلس
C'est aussi le nom qu'on donne à la première vertèbre du cou *A.* فیقة

ATMOSPHÈRE. La masse d'air qui environne la terre *A.* جوّ الهوا || L'atmosphère est tantôt plus, tantôt moins chargée de vapeurs جوّ هواده ابخره‌نك کثرتی وگاه قلتی وار در

ATOME. Corps qu'on regarde comme indivisible à cause de sa petitesse *A.* جزء لا یتجزّی || Démocrite et Épicure ont prétendu, que le monde était composé d'atomes, que les corps se formaient par la rencontre fortuite des atomes عالم اجزاء لا یتجزّیدن مرکب ایدوکنی واجرام اول اجزانك اتفاقاً مقارنتی حسبیله حاصل اولدیغنی حکمای یونانیدن بعضیسی ادّعا ایتمشلر در
Il se dit aussi, de cette petite poussière que l'on voit voler en l'air au rayon du soleil *A.* ذرّة pl. ذرّات ـ هباء ـ خیط باطل ـ مخاط الشیطان ـ لعاب الشمس *P.* هباء خورشید *T.* شیطان عربه‌سی

ATONIE. Faiblesse de fibres *A.* وهن *P.* درماندگی ـ بیتابی *T.* مجالسزلق ـ بیتابلق ـ درمانسزلق

ATOUR. Parure *A.* تجمّل pl. تجمّلات *P.* زیب وزیور ـ بلادر *T.* بزك || Quand elle est dans ces beaux atours فلان خاتون حال کمال تجمّلده اولدیغی حالده

Dame d'atour. Une dame dont la charge est de coiffer et d'habiller la Reine *A.* مشاطه ـ ماشطه *T.* اوسته قونجی

ATOURNER. Orner, parer *A.* تجمیل ـ تزیین *P.* آراستن *T.* بزه‌مك ـ دوناتمق || Atourner l'épousée عروسی تزیین ایتمك

Atourné. *A.* مزیّن *P.* آراسته *T.* بزنمش ـ دونانمش

ATRABILAIRE. Celui qu'une bile noire rend triste et chagrin *A.* سوداوی *P.* سوداناك *T.* سودالو || Visage atrabilaire چهرهٔ سوداوی Humeur atrabilaire مزاج سوداوی

ATRABILE. Bile noire, mélancolie *A.* علّت السودا *P.* درد سودا *T.* سودا خستهلکی

ATRE. L'endroit de la cheminée où l'on fait le feu *A.* طابون ـ مسعر الکانون *P.* کلخن کانون ـ آتشگاه کانون *T.* اوجاقك آتشگاه ـ آتش طوتشدره‌جق یری || Les carreaux d'un atre آتشگاه کانونك دوشمه توغلدلری Ôter les cendres d'un atre آتشگاه کانون ایچندن رفع رماد ایتمك ـ اوجاقك آتش طوتشدره‌جق یرندن کولاری چیقاروب پاك ایتمك
On dit d'une maison où l'on ne fait qu'un très-petit ordinaire, qu'il n'y a rien de si froid que l'atre اوجاغی یانمز بر خانه در

ATROCE. Énorme, excessif *A.* اشدّ ـ جسیم ـ اضخم *P.* اغر ـ پك بیوك *T.* تند وسخت ـ بزرك || Crime atroce جرم جسیم واضخم ـ جنایت جسیمه On lui fit souffrir des tourmens, des supplices atroces فلان کمسنه‌یه اشدّ شدید

عذاب واذيت چكدرديلر

Ame atroce, se dit d'une ame féroce *A.* قلب شديد السخيمة *P.* پكشمش وقرارمش يورك *T.* دل شوم وسياه

ATROCITÉ. Énormité *A.* شدّت ـ ضخامت ـ جسامت *P.* بزركى ـ سختى *T.* بيوكلك ـ پك آغرلق ‖ L'atrocité d'un crime جسامت جنايت L'atrocité des tourmens اشكنجه‌نك كمال شدّتى ـ واذيتى Il se dit aussi d'un caractère noir *A.* سخيمت القلب *P.* سيه‌دلى *T.* يورك قره‌لغى

ATROPHIE. Consomption, amaigrissement causé par le défaut des sucs nourriciers *A.* بطلان البدل ما يتحلّل

ATTACHE. Lien, corroie *A.* رباط ـ ربط pl. قياد ـ pl. اقيده *P.* پيوند *T.* باغ ‖ Mettre un chien à l'attache كلبى قياده كلبى باغلمق ـ كلبه باغ اورمق ـ ربط ايتمك

En parlant de certains endroits où l'on met les chevaux à l'attache, on dit, Prendre tant pour l'attache de chaque cheval بهر رأس دابّه ايچون اجرت مربط اولدرق شو مقدار مربطه باركيرلر اخذ ايتمك Prendre des chevaux à l'attache قبول ايتمك

On appelle Lettres d'attache, des commissions expédiées à la Chambre des Comptes pour l'exécution de quelque arrêt صادر اولان حكم موجبنجه انفاذه دائر ويريلان امرنامه

Il se dit aussi, de l'ordonnance d'un gouverneur de province, pour faire mettre à exécution les ordres du Roi صادر اولان فرمان موجبنجه ويريلان والئ مملكت بيورلديسى

ATTACHE, au figuré. Tout ce qui occupe l'esprit ou qui engage le coeur *A.* علاقه pl. علايق *P.* دلبستگى ـ دلدادگى *T.* كوكل باغلمه ‖ Il aura bien de la peine à rompre cette attache بو علاقه‌نك قطعنده خيلى زحمت چكه‌جكدر Une attache criminelle علاقهٔ شنيعه

On dit, qu'une personne a rompu son attache, pour dire, qu' elle a cessé d'être attaché l'une à l'autre قطع علاقه ايلدى Ces deux amis ont rompu leur attache بو ايكى دوست ميانلرنده بينلرنده باز بسته اولان ـ قطع سررشتهٔ علاقه ايتمشلر در رابطهٔ علاقه والفتى شكست ايتمشلر در

On dit, Avoir de l'attache au jeu, à l'étude, pour dire, y être extrêmement attaché قماره ومطالعهٔ كتبه علاقه ايتمك ـ مبتلا اولمق

ATTACHEMENT. Sentiment qui fait qu'on s'attache fortement à quelque chose *A.* علاقة الفؤاد ـ رابطة القلب *P.* پيوستگى دل ـ درون علاقهٔ ـ دلبستگى *T.* كوكل ويرمه ‖ Avoir de l'attachement à un parti بر كمسنه‌نك فلان طرفه علاقهٔ درونى Avoir de l'attachement à une femme بر خاتونك اولمق فلان خاتونه كوكل ويرمك ـ دلبستهٔ محبّتى اولمق Il a trop d'attachement à ses intérêts اغراض مخصوصه‌سنه ارتباط قلبى در Avoir de l'attachement à l'étude مطالعه‌يه درجهٔ غايتده ـ هوسناك اولمق ـ علاقهٔ درون ايله هوسكار اولمق دوشكون اولمق

ATTACHER. Joindre une chose à une autre *A.* وصل ـ ربط ـ شدّ *P.* پيوستن ـ بهم پيوستن *T.* اولاشدرمق ـ بتشدرمك ـ ياپشدرمق ‖ Attacher avec un cordon, avec un clou حبل ايپ واكسرايله ياپشدرمق ـ ومسمار ايله ربط ووصل ايتمك Attacher des boutons sur un habit لباسه تكمه‌لر ربط ايتمك Attacher contre la muraille ديواره ـ ديواره ربط ايتمك ياپشدرمق ـ اولاشدرمق Attachez ces pièces ensemble بو پارچه‌لرى برى برينه ربط ووصل ايله On attache les galériens à la chaîne فرقته‌جيلرى زنجيره ربط ايدرلر

ATTACHER avec la colle *A.* الزاق بالغرا ـ الصاق ـ الزاق *P.* طوتقال ايله ـ طوتقال ايله بتشدرمك *T.* شريشم زدن ياپشدرمق

S'ATTACHER. *A.* التصاق ـ التزاق *P.* چسپيدن *T.* ياپشمق ‖ La poix s'attache si fort à l'étoffe, qu'elle emporte la pièce زفتك ثوب اوزرينه التزاقى شول مرتبه‌ده اولور كه بستون بوزلمسنه سبب اولور

Il se dit aussi des hommes et des animaux *A.* انتشاب *P.* با هم گرفته شدن *T.* چاتشمق ـ برى برينه ياپشمق ‖ Ces deux ennemis s'attachèrent si fortement l'un à l'autre, qu'on ne pouvait les séparer بو ايكى خصم برى برلريله شول برى ـ درجده چاتشديلر كه تفريقلرى ممكن دكل ايدى برلريله اول قدر عنف وشدّت اوزره پنچه زن تعاند ومعادات اولمشلر كه تفريقلرى درجهٔ استحاله‌يه وارمشيدى برى برلريله اول درجده دست وگريبان اولمشلر كه ـ بينلرى تفريق اولنمق مشكل ايدى Ce chien s'attache fort au taureau بو كلب بوغه‌يه انتشابدن خالى دكلدر ـ بوغه‌يه چاتشقدن خالى دكلدر

Figur. Lier par quelque chose qui engage à quelque devoir *A.* ربط *P.* بند كردن *T.* ايلشدرمك ‖ Ce prince l'a attaché

à son service par une charge qu'il lui a donnée فلان حكمدار فلان كشى يه منصب اعطاسيله كندو خدمتنه ربط ايتدردى Son devoir l'attache auprès de vous وظيفهٔ مأموريتى تقريبيله طرفكه مربوطدر Ils sont attachés l'un à l'autre par une amitié réciproque ميانلرنده علاقهٔ تواد وتحابّ جانبين ايله مربوطدرلر

S'ATTACHER à quelqu'un, auprès de quelqu'un *A.* انتساب - توسّل - كسب التعلّق - انتما || S'attacher au service d'un grand كباردن بريسنك - كباردن بريسنه انتساب ايتمك خدمتنه كسب تعلّق وانتما ايتمك S'attacher à la fortune d'un ministre وكلاى دولتدن بريسنك اقبالنه ربط آمال قسمتنه حوالهٔ نفس ايتمك - ايتمك

ATTACHER, signifie figur., appliquer *A.* تعليق - اشغال الذهن - ربط الافكار - الفكر *P.* دل گرفتاربدن - دل دادن *T.* عقلى يورمق || L'étude des mathématiques attache beaucoup علوم رياضيّه نك مطالعه سى بغايت اشغال ذهنى مستلزمدر Le jeu l'attache plus qu'il ne faut قماربازلق فلانك فكرينى لزومندن زياده تعليق ايتدرر Il a une affaire qui l'attache fort ربط فكرينه باعث اولور بر مصلحتى وار در Attacher son affection à quelque chose بر شيئك حقنده علاقهٔ قلبنى ربط ايتمك Attacher son esprit au jeu قماره ربط افكار ايتمك —On dit aussi, S'attacher, à peu près dans le même sens *A.* عقد القلب - عقد العلاقة - مرابطت القلب *P.* درون پيوستن - دل آويختن *T.* كوكل ويرمك || C'est un homme qui ne s'attache qu'à des bagatelles دائما صغار اموره عقد قلب ايدر بر آدمدر S'attacher à son devoir واجبات مأموريتنده شرط مرابطت قلبى ايفا ايتمك Les choses de la terre ne méritent pas qu'on s'y attache امور دنيا عقد علاقهٔ فؤاده شايان دكلدر Cet homme s'attache trop à ses opinions آراى مخصوصه سنه مرابطت قلبى غالب بر آدمدر Il est attaché à son profit, à ses intérêts منفعت مخصوصه سنه واغراض مخصوصه سنه مرابطت قلبى وار در

ATTACHÉ. *A.* مربوط *P.* پيوسته *T.* بتشمش - اولاشمش *A.* ملتصق - طوتقال ايله ياپشمش *T.* شريشم زده *P.* مازوق - متعلق *P.* انتساب كرده *T.* انتسابلو *A.* منتسب - منتمى

ATTAQUABLE. Qui peut être attaqué *A.* قابل - ممكن الهجوم - التعرّض *P.* سورن پذير *T.* دوكلمسى ممكن - دوكلد بيلور || La place n'est attaquable que de ce côté بالكز فلان محلدن بالكز فلان سمتدن دوكلد - ايصال تعرّض قابل بر قلعه در بيله جك قلعه در

ATTAQUANT. Assaillant *A.* مهاجم pl. مهاجمين - صايل pl. صايلين *P.* سورن انداز *T.* دوكشن || Les attaquants furent repoussés عسكر مهاجمين ردّ ودفع اولندى - هجوم وصولتده تصدّى ايدن عسكر اعدا روى رعونتنه حوالهٔ طپانچهٔ ردّ ودفع ايله اعاده قلندى

ATTAQUE. Action par laquelle on attaque l'ennemi *A.* مقارعة pl. مقارعات - ضربة pl. ضربات - حملة pl. حملات - طراد - مطاردة pl. مطاردات *P.* سورن *T.* اورش || Attaque vigoureuse حملهٔ ضربهٔ باطشه - مقارعهٔ قويّه Rude attaque حملهٔ شديده Attaque imprévue ناگهانى ونا ملحوظ - حملهٔ غير مأموله - بر حملهٔ ناگظهور - خيال وخاطره كلميه جك بر حمله Dès la première attaque, les ennemis lâchèrent pied حملهٔ عيان اوليده عسكر اعدانك پاى ثبات وقرارنده آثار فتور دشمنك اقدام ثبات واقدامنده - ورخاوت رونما اولمشدر عارضهٔ وهن وفتور پيدا اولدى

Il se dit aussi, d'un assaut donné à une place *A.* هجمة pl. هجمات - هجوم - صولة pl. صولات *P.* سردمه *T.* يورويش || Aller à l'attaque يورويشه - هجومه سرعت وشتاب ايتمك Donner une attaque générale على العموم صولت وهجوم وارمق قلعه نك اوزرينه عموما هجومه مبادرت ايتمك - ايتمك On fit trois attaques, deux véritables et une fausse اوچ دفعه حمله وهجوم اولنوب ايكى دفعه سى حملهٔ صحيحه وبريسى ايكيسى جدّا وحقيقة وبريسى - حملهٔ كاذبه ايدى كذبا ومواضعةً ايدى

Il se dit aussi, des travaux qu'on fait pour s'approcher d'une place *T.* ياقلشمه مترسلرى || Les assiégeans avaient fait trois attaques قلعه نك محاصره سنه قيام ايدن عسكر اوچ عدد ياقلشمه مترسلرى احداث ايتمش ايلدى Un tel commandait l'attaque du côté de la rivière نهر طرفنده ترتيب اولنان ياقلشمه مترسلرى اوزرنده فلان كمسنه مباشر ايدى On avait fait fort avancé l'attaque ياقلشمه مترسلرى بغايت ايلرويه سورلدى

Il se dit figur., de quelques paroles qu'on lâche pour sonder les intentions de quelqu'un *A.* القاء الكلام *P.* سررشتهٔ سخن در پيش انداختن *T.* سوز آتمه - ديل آتمه || Je lui ai donné quelques attaques sur cette affaire, mais il n'a pas

paru y faire attention بو خصوصه دائر كندويه نوعمّا القاى
ـ كلام ايلدم انجق بر درلو التفات صورتنى كوسترمدى
انجق اصلا دماغ ايتمدى

Donner attaque à quelqu'un, signifie aussi, faire à quelqu'un
des reproches d'une manière indirecte *A.* ضمناً ـ ايماء الطعن
قدح *A.* حرف اندازى كردن *T.* طوقندرمق || On lui a
donné une légère attaque sur ses mauvais procédés سوء حركتنه
كندويه ـ دائر خفيفجه اولدرق كندويه ايماى طعن اولندى
حرف انداز طعن وتعيير اولمشلردر Il s'est bien aperçu des
attaques qu'on donnait à son avarice طمع خامى حقنه ايتدكلرى
حرف اندازلقلرى كركى كبى حسّ وادراك ايلدى

Il se dit aussi, de l'attaque de certaines maladies *A.* حملة
pl. حملات || Il a eu une attaque d'apoplexie نزول علّتنك
بر حملدسنه دوچار اولدى Il a eu plusieurs attaques de goutte
نقريسك حملات مكرّرهسنه اوغرادى

ATTAQUER. Assaillir *A.* ـ اقتحام ـ هجوم ـ ايصال التعرّض
حمله بردن ـ سورن انداختن ـ دستدرازى نمودن *P.* صول
اوزرينه صالمق ـ اورمق *T.* نيونديدن ـ || Attaquer l'ennemi
دشمن اوزرينه هجوم واقتحام ايتمك L'attaquer dans ses
retranchemens دشمنك كندو مترسلرى ايچنده اوزرينه
اوزرينه دستدراز تسلط وهجوم ـ هجوم وصولت ايتمك
قلعه‌نك ـ بر قلعه‌يى اورمق Attaquer une place اولمق
اوزرينه صولت ايتمك Attaquer rudement, vigoureusement
شديدًا وقويًّا حمله ايتمك C'est lui qui m'a attaqué le pre-
mier بنى اوّل اوران اولدر ـ اوزريمه اوّل حمله ايدن اولدر
S'il m'attaque, je me défends طرفمه ايصال تعرّض ايده‌جك
اولسه مدافعه ايدرم

Il signifie aussi, offenser par des paroles *A.* طعن باللسان
P. طعنه زن ـ زباندرازى نمودن ـ حرف اندازى كردن
طعن لسان ايله ـ ديل ايله انجتمك *T.* تشنيع شدن
بر كمسنديى طعن || Attaquer quelqu'un de paroles طوقنمق
قولاً تكدير ايتمك ـ لسان ايله دلازار ايتمك Il ne disait
rien, vous l'êtes allé attaquer sur sa naissance حرف واحد
تفوّه ايتمش دكل ايكن واروب نسب وحسبنه طعنه زن
واروب حسب ونسبنه طوقندك ـ تشنيع اولمشسك Atta-
quer un auteur sur ses ouvrages بر مؤلفك تأليفاتى حقنه
حرف انداز طعن وتشنيع اولمق

S'ATTAQUER à quelqu'un. Se déclarer contre lui *A.* تشاخز

ـ آتشمق ـ جنكلشمك ـ چكشمك *T.* با هم ستيزيدن *P.*
كشى || Il est dangereux de s'attaquer à son maître طوقشمق
Il كندو افنديسيله چكشمك خطرى موجب بر حالتدر
s'est attaqué à plus fort que lui كندوسندن اقوا بر كمسند
كندوسندن زورلو بر كمسنه ـ ايله مشاخزه‌يه ابتدار ايلدى
ايله طوقشدى

ATTEINDRE. Toucher à une chose qui est à une distance as-
sez éloignée pour qu'on n'y puisse pas y toucher facilement *A.*
وصول *P.* رسيدن *T.* دكمك ـ ايرشمك || Atteindre à une
certaine hauteur شو قدر ارتفاعه واصل اولمق Je ne saurais
y atteindre jusque-là اول ـ اول محلّه قدر واصل اولدمم
اول محلّه وصولدن دست ـ محلّه قدر وصولدن عاجزم
هدف مقصوده واصل اولمق Atteindre au but اقتدارم قاصر در
Il signifie aussi, joindre en chemin *A.* ـ ادراك ـ درك
لحوق *P.* در پى رسيدن *T.* يتشمك || Il prit la poste pour
atteindre ceux qui étaient devant ايلروواراانلرى ادراك ايچون
ايلرو وارانلره لحوق ووصول ضمننده ـ منزله سوار اولدى
منزل ايله رهپيماى سمت تعجيل وسرعت اولمشدر

On dit, Atteindre un certain âge, pour dire, parvenir à un certain
âge سنّ شو قدر حدّه وارمق ـ شو قدر سنّه بالغ اولمق

ATTEINDRE. Frapper de loin avec quelque chose *A.* ايصال
ضربه رسانيدن *P.* توصيل الضربة ـ اصابة الضربة ـ الضربة
T. ضربه‌يى ايرشدرمك || Il l'atteignit d'un coup de pierre
رمى ايلديكى سنكپاره ايله ضربه‌يى فلانك اوزرينه
ايرشدردى Il ne put atteindre son ennemi que du second coup
de pistolet دشمننه انجق ايكنجى دفعده آتديغى طبانجه
ايله ضربه‌يى اصابت ايتدردى

Et parvenir à quelque chose *A.* نيل *P.* ـ دسترس شدن
رسيدن *T.* ايرشمك || Cette charge est au dessus de sa por-
tée, il n'y saurait atteindre بو منصب فلانك لياقتندن
دورادور اولمغله تحصيلنه نايل اوله‌ميدجغى دركار در

ATTEINT. *A.* نايل *A.* بالغ ـ واصل *P.* بدست رسانيده *T.*
ـ مصاب بالمرض *A.* Atteint de maladie, de peste ـ يتشمش
ـ خستدلكه اوغرامش *T.* وبا زده ـ علتزده *P.* مصاب بالوبا
P. متجرّم ـ متهوم *A.* Atteint de crime ـ طاعون ايله اورلمش
ارتكاب *T.* تهمتلو Atteint et convaincu d'avoir volé تهمت زده
سرقت ايتمك جرميله عليهنه اتهام حكم شرعى جريان
ايتمش بر كمسند

ATTEINTE. Il se dit pour marquer le coup qu'un cheval se donne avec ses pieds, ou qu'il reçoit d'un autre cheval *A.* رفسة - صرحة *P.* لکد *T.* تپمه || Ce cheval se donne des atteintes بو اسب کندو کندویه تپمه اورر Prenez garde que votre cheval ne donne des atteintes au mien سنک آتک بنمکی‌یی تپمکدن بر ایوجه حذر ایله

Figur. Donner atteinte, porter atteinte à quelque chose *A.* ایراث الخلل - ایراث النقیصة - ایراث الکسر - تعرّض *P.* خلل آوردن - بادئ آزردگی شدن - آزردن *T.* انجیمک - کسر ونقیصه ویرمک - طوقنمق || C'est donner atteinte à la déclaration du Roi بو کیفیت بیاننامهٔ همایونه باعث بیاننامهٔ همایونه تعرّضی - کسر ونقیصه اولور حالاتدندر موجبدر C'est donner atteinte aux priviléges, aux libertés de la province بو کیفیت مملکتک امتیازاتنه وشروط سربستیتنه طوقنمقدر - تعرّض ایتمکدر Donner atteinte à la réputation de quelqu'un بر کمسنه‌نک حسن صیت ونامنه ایراث کسر خلل کتورمک - ونقیصه ایتمک

Il se dit figur. des attaques de maladie. V. Attaque.

Et de l'impression douloureuse que fait une chose dont on est sensiblement touché *A.* جرح الفؤاد - کسر القلب *P.* دلازاری *T.* کوکل قیرلمه || Atteinte mortelle فجیع ومهلک مزیل حیات اولەجق کسر قلب - بر نوع کسر قلب دائمی الفجیعه

ATTELAGE. Il se dit des boeufs, des chevaux qui sont nécessaires pour tirer la charrue *A.* ماشیة القران *P.* جانور جفت *T.* جفت حیوانی || Ce laboureur a tant d'attelages بو چفتچی شو قدر جفت حیواناتی صاحبیدر Boeufs d'attelage جفت اوکوزلری - Il se dit ausssi des chevaux qui trainent la voiture *T.* عربه بارکیرلری - قوشوم بارکیرلری

ATTELER. Attacher des chevaux à une voiture *A.* ربط الفرس الی العجلی *P.* اسبرا بگردونه بستن *T.* بارکیری عربه‌یه قوشدرمق

ATTENANT. Joignant, tout proche *A.* واقع - ملاصق - متّصل - فی الاتصال *P.* همسایه *T.* بتشک قومشولقده اولان - قرب اتصالده اولان || Un logis attenant à un autre دیگر منزله ملاصق اولان بر باب منزل Son jardin est attenant au mien باغچه‌سی بنم باغچه‌مک قرب اتصالنده واقعدر Il demeure dans la maison attenante قرب اتصالده کائن منزلده ساکندر

ATTENDRE. Être dans l'attente d'une chose *A.* ترقّب - انتظار - ارتقاب *P.* پایستن - پرسر داشتن - چشم داشتن *T.* بکلمک || Attendre le retour de quelqu'un بر کمسنه‌نک عودتنی - عودتی انتظارده اولمق - عودتنه منتظر اولمق بکلمک L'attendre à dîner طعامه ورودی انتظارده اولمق Attendre avec impatience بی صبر وشکیب منتظر ومترقّب اولمق Attendre tranquillement طمانینت بال ایله استادهٔ مقام ترقّب وانتظار اولمق Attendre le beau temps لطافت هوانک ظهورینه دیده دوز ترقّب وانتظار اولمق Attendre la récompense de ses services ایتدیکی خدمتلرک مکافاتنه منتظر اولمق Une place qui attend du secours امداد ورودینه دیده براه انتظار اولان قلعه Toute l'Europe attend la paix اوروپا دولتلرینک جمله‌سی مصالحه‌یه منتظردر Il attend la fièvre حمّانک نوبتی ظهورینه منتظردر Attendre l'ennemi دشمنک ظهوری انتظارده اولمق L'attendre de pied ferme ثبات قدم ایله فلانک ورودینه منتظر اولمق Attendre la mort avec courage ثبات قلب ایله منتظر ساعت موت اولمق

On dit proverb. Il ennuie à qui attend, pour dire, que c'est toujours avec ennui qu'on attend *A.* الانتظار اشدّ من النار - C'est où je l'attends اشته تمام استدیکم کرتدیه کلدی - Tout vient à point à qui peut attendre *A.* الصبر مفتاح الفرج *T.* صبر ایله هر شیٔ اولور بتر

Il signifie aussi, espérer *A.* تمنّی - ترجّی - استیقاع - توقّع - *P.* امیدوار - توقّع کردن - ربط امید کردن - امید داشتن بودن *T.* مأمول ایتمک - اومق || Il ne faut attendre sa récompense que de Dieu مکافاتنی انجق جناب باریدن تمنّی ایتملودر Je n'attendais pas cela de vous بو وضعی سندن مأمول ایتمز ایدم Que peut-on attendre d'un traître que des perfidies? بر خاین آدمدن خیانتدن غیری نه مأمول اولنور Il est à l'agonie, on n'en attend plus que la mort حال احتضارده اولمغله موتندن غیری بر نسنه مأمول اولنمز

S'ATTENDRE à.... Compter sur quelqu'un, sur quelque chose || je n'en fus pas surpris, je m'y attendais bien اول بابده اصلا تعجّب ایتمدم بویله اولەجغنه منتظر ایدم Je m'attends qu'il me manquera de parole وعدندن تخلّف ایده‌جکنه منتظرم Je m'attends que vous viendrez demain یارنکی کون ورود

ایده‌جککی تأمول ایدرم Il ne faut pas s'attendre à lui فلانه ربط امید ایتمک جائز دکلدر Ne t'attends qu'à toi seul سندن غیری‌یه ربط امید ایتمه je ne m'attendais pas à vous voir sitôt آز وقت ایچنده سنی کوره‌جکمی تأمول ایتمز ایدم je ne m'attendais pas que les choses dussent tourner si mal کیفیت حال بویله صورت قبیحه کسب ایده‌جکنی تأمول ایتمز ایدم - ایشلر بو درجه‌ده صورت قبیحه‌یه منقلب اولدجغی ملحوظ دکل ایدی

On dit proverbialement, Qui s'attend à l'écuelle d'autrui, a souvent mal diné, pour dire, que quand on compte sur autrui, on se mécompte souvent *T.* ایلک طعامندن تأمول ایدن قارنینی طویورمز

En attendant. Cependant *A.* فی خلال هذه الوقت *P.* در میان این حال - در اثنای این وقت - در خلال این وقت *T.* اول آرالقده - اول اثناده || Il se mit à lire en attendant اول اثناده قرائته مباشرت ایلدی Reposez-vous en attendant آرالقده استراحت ایله En attendant, nous nous promènerons اول اثناده گشت وگذار ایده‌جکز - اول خلالده کزه‌جکز - Il signifie aussi, jusqu'à ce que *A.* الی ما *P.* تا آنکه *T.* ایدنجیه دکین - اولنجیه دکین - اولنجیه قدر || En attendant ce temps وقتی حلول ایدنجیه قدر - وقتی حلولنه قدر - اول وقته قدر -

Attendu. *A.* منتظر *P.* چشم داشته *T.* بکلنمش

Attendu. Vu, eu égard *A.* مبنیاً - بناءً *P.* از بهر *T.* دن اوتری - حسبیله || Il fut exempté des charges publiques, attendu son âge, son infirmité کبر سننه وضعف مزاجنه مبنی بکلک خدمتلردن معاف اولدی - یاشندن وعلتدن وجودندن اوتری بکلک خدمتلردن عفو اولندی - Attendu que. Puisque *A.* لأنّ *P.* چون *T.* چونکه - نته‌کم || Attendu qu'il s'agissait d'une matière importante, il fut arrêté que... چونکه صدد بر ماده‌ٔ مهمه‌یه دائر ایدی شو وجهله قرار ویرلدیکه

ATTENDRIR. Rendre tendre *A.* الانة - تلیین - امشاش - ایراث الملاینة *P.* نرم کردن *T.* یومشتمق || La gelée attendrit les choux بوز لاحنه‌یی یومشادر Cela attendrit la viande فلان شی لحمی تلیین ایدر

Figur. Rendre sensible à la compassion *A.* تحنین - ترقیق القلب - ایراث التحنین - ایراث الرقة *P.* رقت ومهربانی انگیختن *T.* مرحمته کتورمک - رقت کتورمک - یورکی انجلتمک || Ses larmes m'ont attendri le coeur دوکدیکی کوز یاشی قلبمه ایراث رقت ایلدی - دیده‌ٔ غمگینندن سیلان ایدن باران اشک تهییج عرق رقتی موجب اولمشدر - تحنین قلبمه باعث اولمشدر

S'attendrir. *A.* تلیّن - کسب الملاینة - کسب الهشوشة *P.* نرمی پذیرفتن *T.* یومشامق || Les choux s'attendrissent لاحنه کسب ملاینت ایدر - Figur. *A.* استحنان - کسب الرقة *P.* مهربانی نمودن *T.* مرحمته کلمک - رقته کلمک - یورک انجلمک || Son père s'attendrit en le voyant à ses genoux آیاغنه صارلدیغنی کورنجه پدری رقته کلمشدر - مرحمته کلدی

Attendri. *A.* ملیّن *P.* نرم گشته - نرمی پذیرفته - ملاینت یافته *T.* یومشامش *A.* مستحنّ - مرقق القلب *P.* رقت دیده - رقت یافته - مهربانی پذیر *T.* رقتلنمش

ATTENDRISSANT. Qui rend sensible à la compassion *A.* تحنّن - موجب الحنو - مرقق القلب - مهیج الحنین والرقة *P.* رقت خیز - رقت انگیز - نرمساز دل *T.* مرحمته کتوریجی - رقت کتوریجی || Ce qu'il dit est fort attendrissant دیدیکی کلام مهیج عرق مرحمتدر Des paroles attendrissantes کلمات حنو وحنینی مستلزم Spectacle attendrissant رقت انگیز تماشای رقت بخشا

ATTENDRISSEMENT. Sentiment par lequel on s'attendrit *A.* حنو - رقت القلب - حنین *P.* مهربانی *T.* یورک انجلمه‌سی || Il profita de l'attendrissement où il se trouva بولندیغی حال رقت وتحنندن اغتنام فرصت ایلدی

ATTENTAT. Entreprise contre les lois dans une chose capitale *A.* عدواء فاحش - اسائت - تعدّی - تعرّض *P.* کردار غدر آلود *T.* کملک - طوقنمه || Horribre attentat دهشتفرمای قلوب انام اولدجق بر تعدّی C'est un attentat بو کیفیت محض تعدّی وتعرّضدر Énorme attentat حدّ قیاسدن بیرون تعدّی Un attentat contre la liberté publique عباد اللهک سربستیت حالنه موجب تعدّی اولدجق بر حالت Empêcher l'exécution d'un arrêt, c'est un attentat بر حکمک انفاذینه مخالفت تعدّئ فاحش قبیلندن بر کیفیتدر Le Parlement a cassé toute la procédure et tout ce qui s'est ensuivi, comme un attentat à ses droits پالامنتو دیوانی فلان ماده‌یه دائر اولان صورت محاکمه‌یی وآندن مترتب اولمش احوالی شروط استحقاقنه محض تعدّیدر دیو جملهٔ نسخ وابطال ایلدی Un horrible attentat vient d'enlever à sa famille mon bien aimé

بو دفعه برادرزادهٔ اعزّ واجبّم دهشترسای عقول neveu اولهجق بر کونه تعرّض ستمکارانه ایله اهل بیتی ایچندن رفع وسلب اولندی

ATTENTATOIRE. Qui attente contre l'autotité du prince, des lois *A.* موجب التعرّض ـ متضمّن التعدّی ـ موجب التعدّی *P.* غدر آلود *T.* طوقنیجی ـ کملک کتوریجی || Procédure attentatoire موجب تعدّی اولان صورت محاکمه Cette sentence est attentatoire à l'autorité du Parlement بو حکم پارلامنتو تعبیر اولنور دیوانک حکومتنه متضمّن تعدّیدر

ATTENTE. État de celui qui attend *A.* حال الانتظار ـ حال الترقب *P.* پرمر ـ چشمداشت *T.* بکلمه || Être en attente de quelque chose بر شیئک ـ بر شیئک انتظارنده اولمق Longue attente ظهوری مأمولیله دیده براه ترقب وانتظار اولمق انتظار مدید Ennuyeuse attente انتظار موجب الملال انتظار ملال انگیز

Et l'espérance, l'opinion qu'on a conçue d'un homme ou d'une chose *A.* امید ـ مأمول pl. مأمولات ـ ظنّ pl. ظنون *P.* امید ـ صانی *T.* اومو ـ پنداشت || Ce prince a répondu à l'attente qu'on avait de lui فلان حکمدار حقنده اولان حسن ظنّی حقنده اولان مأمول ناسی تصدیق ایلدی ـ تصدیق ایلدی Il a rempli notre attente مأمولمزی ایفا ایتمش اولدی Il a surpassé notre attente مأمول ومنتظرمز اولان درجه‌یی تجاوز مأمولمز اولان درجه‌یی آشوردی ـ ایلدی Cela est arrivé contre l'attente de tout le monde بو کیفیت عامهٔ ناسک مأمولنه مخالف ظهور ایلدی Le succès n'a point trompé notre attente نتیجهٔ حال مأمولمزی تکذیب ایتمدی

ATTENTER. Former une entreprise contre les lois *A.* تعدّی ـ ارتکاب الاساءة ـ قصد الاساءة ـ تصدّی الی الاساءة *P.* دستدرازی کردن *T.* کملک ـ طوقنمق ـ سوء قصد ایتمک || Attenter à la vie de quelqu'un بر کمسنه‌نک جاننه ایتمک جاننه سوء قصد ایتمک ـ تعدّی ایتمک Attenter à la pudicité, à l'honneur d'une femme بر خاتونک عرضنه ارتکاب اسائت ایتمک Attenter sur la personne de quelqu'un بر کمسنه‌نک نفسی ـ نفسی حقنده دستدراز تعدّی اولمق حقنده ارتکاب اسائت ایتمک Attenter contre la liberté publique عباد اللهک حقوق سربستیّت حالنه قصد اسائت حقوق سربستیّتنه تعرّض ایتمک ـ ایتمک Défense d'attenter à sa personne et à ses biens نفس ومالی حقنده اطالهٔ دست

تعدّی ایلمنک منع وتحذیری

ATTENTÉ. *A.* مظهر التعدّی *P.* تعدّی یافته ـ غدر دیده *T.* کملکه اوغرامش

ATTENTIF. Qui a de l'attention *A.* صاحب الدقّة pl. اصحاب ارباب البصیرة ـ اهل البصیرة pl. ـ متبصّر ـ الدقّة *P.* دقّتکار *T.* مهمّ ایدنن ـ تقیّد ایدیجی || Être attentif à son ouvrage بر کمسنه ایشلدیکی ایشده صاحب دقّت اولمق ـ ایشلدیکی ایشده صرف دقّت ایتمک Être attentif à un discours بر کلامه امالهٔ گوش دقّت ایتمک C'est un homme fort attentif à son devoir واجبهٔ حالنی ایفاده اجرای لازمهٔ دقّت وبصیرت ایدر بر آدمدر Avoir l'esprit attentif بالطبع صاحب دقّت اولمق Prêter une oreille attentive حوالهٔ سمع دقّت ایتمک

ATTENTION. Application d'esprit à quelque chose *A.* دقّت ـ صرف الذهن ـ صرف البصیرة ـ اعتنا *P.* دقّتکاری *T.* تقیّد || Avoir attention à ce qu'on fait, à ce qu'on dit تصدّی اولنان اعمال وافعال وسویلنان کلمات واقوالده ایفای لازمهٔ اعتنا صرف ـ بذل دقّت ایتمک Prêter attention دقّت اولنمق Cela demande beaucoup d'attention بو مادّه کلّی ذهن ایتمک صرف ذهنه محتاجدر Il travaille avec attention دقّت ایله ایشلر C'est un homme qui n'a attention à rien هیچ بر شیئه صرف ذهن ایتمز بر آدمدر Réveiller l'attention دقّت وبصیرتی ایقاظ ایتمک Attirer à soi l'attention du public خلقک انظار دقّتنی نفسی حقنده جلب واماله ایتدرمک Faites attention à ... بوکا دقّت ایله

Il signifie aussi, soin officieux *A.* الهمّة ـ الحسن pl. همم حسنة همّت ـ خاطر پروری *P.* مراعاة الخاطر ـ رعایة الخاطر ـ دلنوازانه *T.* خاطر صایمه || Il m'a donné mille preuves d'attention دلایل ـ بکا بیحدّ وبیقیاس مراعات خاطر ایلدی کثیره ایله همم حسنه‌سنی اثبات واظهار ایلدی

ATTENTIVEMENT. Avec attention *A.* بالدقّة ـ علی وجه الدقّة *P.* دقّتکارانه ـ متبصّرانه *T.* دقّتلوجه ـ دقّت ایله || Écouter attentivement دقّت ایله استماع ایتمک

ATTÉNUANT. Il se dit des remèdes qui procurent la fluidité aux humeurs *A.* مرقّق الاخلاط *P.* تنکساز کشبا *T.* خاطلری یوفقلدیجی

ATTÉNUATION. Affaiblissement *A.* ضعف ـ فتور ـ وهن *P.* بیتابی ـ درماندگی *T.* درمانسزلق || Être dans un état d'at-

ténuation ضعف حال اوزره اولمق

Il signifie aussi, diminution des charges contre un accusé *A.* صوجى *T.* كمسارئ گناه *P.* تفتير التهمة - توهين التهمة كوشتمه || Donner ses défenses par atténuation توهين تهمت زمينده تقديم اعذار ايتمك Donner des réponses par atté-nuation تفتير تهمت سياقنده بسط جواب ايتمك Moyens d'atténuation تفتير تهمتى متضمن اولان اسباب

ATTÉNUER. Affaiblir *A.* افتار - توهين - ايهان - اضعاف - زبونلتمق *T.* زبون وبيتاب ساختن - درمانده كردن *P.* درمانسزلق كتورمك || Les jeûnes, les veilles, les fatigues l'ont extrêmement atténué كثرت صوم وفرط سهر وشدت تعب وزحمت غاية الغايه اضعاف حالنى مؤدى اولمشدر On dit, Atténuer les humeurs *A.* ترقيق الاخلاط *P.* كشهارا تنك ساختن *T.* اخلاطى يوفقدلتمق

ATTÉNUÉ. *A.* واهن - ضعيف الحال - ضعيف *P.* درمانده - بيتاب *T.* تاب وطاقتى كسلمش - درمانسز

ATTÉRAGE. L'endroit où un vaisseau peut prendre terre *A.* يناشه‌جق *T.* قرارگاه كشتى در لب دريا *P.* مكان المساحلة كمى يتاجق ير - ير

ATTÉRIR. V. Atterrir.

ATTERRER. Abattre, renverser par terre *A.* تجيل - تجديل بخاك انداختن *P.* افتراش - اسداح - سدح - تصريع - صرع - يره ييقمق *T.* نقش زمين كردن - يكسان خاك كردن - || Ils en vinrent aux prises, et il l'atterra sous lui برى برلريله خصمنى زير پاى قهر - الد كلوب خصمنى آلتنه ييقدى وتغلبده برگشته قلدى

Figur. Ruiner entièrement *A.* تخريب *P.* رهين اندراس خراب - مضمحل كردن - ويران كردن - واضمحلال كردن || ييقوب بلورسز ايتمك - ييقمق *T.* ويباب كردن || Les Goths achevèrent d'atterrer la puissance des Romains طايفۀ تاتار حكومت روماتيديى عاقبة الامر رهين اندراس واضمحلال نهايت كار خراب وبباب وآشيانۀ بوم وغراب - ايتمشلر در عاقبة الامر مضمحل وخراب ايتمشلر در - ايلديلر

Et affaiblir excessivement *A.* توصيم *P.* درمانده كردن *T.* بصوب ييقمق || Il avait soutenu ses malheurs avec constance, mais ce dernier coup l'a atterré باشنده كلان مصايبده ثبات قلب ايله اظهار صبر وتحمل ايتمشكن مؤخرا ظهوره كلان حادثۀ آفترسان تقريبيله درماندۀ زمين تاسا واندوه اولمشدر

ATTERRER. signifie aussi, prendre terre. V. Atterrir.

ATTERRÉ. *A.* بخاك *P.* مفترش - مجدل - مصروع - منسدح مضمحل *A.* يره ييقلمش *T.* يكسان خاك گشته - افكنده ييقلوب بلورسز اولمش *T.* ويران شده *P.* مندرس - خراب -

ATTERRIR. Prendre terre *A.* از *P.* خروج عن السفينة قره‌يه چيقمق - كميدن چيقمق *T.* كشتى بيرون شدن

ATTERRISSEMENT. Amas de terre qui se forme par la vase que la mer apporte le long d'un rivage *A.* الحاق الارض *P.* زمين پس آمده *T.* صكره‌دن كلوب بركمش طوپراق || Cette prairie s'est accrue de beaucoup par l'atterrissement بو چمنزار صكره‌دن ظهور ايتمش الحاق الارض تقريبيله خيلى مرتبه متزايد اولمشدر

ATTESTATION. Certificat, témoignage donné par écrit *A.* نميقة شاهدلكى مشعر كاغد *T.* گواهنامه - شهادتنامه *P.* الشهادة || Il a l'attestation du curé محله امامى طرفندن يدنده فلانك شهادتنامه وار در Attestation de vie et de moeurs سلوكنه واخلاق وخصالنه دائر بر قطعه شهادتنامه Attestation en bonne forme رسوم معتاده ايله معنون بر قطعه شهادت كاغدى - بر قطعه شهادتنامۀ مصنوع Attestation fausse ساخته شهادتنامه - شهادتنامۀ كاذب Attestation de médecin طبيب طرفندن ويرلمش بر قطعه شهادتنامه Attestation mendiée رجا طريقيله تحصيل اولنمش شهادت كاغدى

ATTESTER. Assurer, certifier *A.* تصديق على - شهادت *P.* طريق الشهادة *T.* گواهى دادن *T.* شاهدلك ايتمك || Le curé a attesté qu'il les a mariés رسم نكاحلرينى اجرا ايلديكنى محله امامى على طريق الشهادة تصديق ايلدى La chose est attestée par plus de cent personnes يوزدن متجاوز كسانك شهادتلريله تصديق اولندى

Et prendre à témoin *A.* استشهاد - اشهاد *P.* بگواهى آوردن *T.* شاهدلكه كتورمك || Cela n'est pas arrivé par ma faute, et j'en atteste tous ceux qui étaient présents à l'action بو وجهله وقوعنده بنم قباحتم يوقدر حاضر بولنان كسانك جملەسنى الله عظيم الشانى بو بابده اشهاد ايدرم Attester le Ciel شاهد اتخاذ ايتمك

ATTIÉDIR. Rendre tiède ce qui était chaud *A.* تفتير *P.* نيم گرم كردن - بلكك كردن *T.* ايلى ايتمك - ايليلتمك || Cette eau est trop chaude, il faut l'attiédir avec de l'eau froide

بو صو بغایت گرم اولمغله بر مقدار آب سرد علاوه سیله ایچنه صوغوق صو قاتمغله ایلیلنمکه ـ تفتیری اقتضا ایدر محتاجدر

S'ATTIÉDIR. *A.* کسب الفتار *P.* نیم گرم ـ بلکک شدن شدن *T.* ایلیلنمک || Les plus fervents s'attiédissent quelquefois اهل حمیّ ایمان اولنلرک بیله نائرهٔ ذات اللهیب اولنلرک بیله گرمیّت ـ تعبّدلری بعضاً کسب خمود ایدر تعبّدلری کسب فتار ایدر

ATTIÉDISSEMENT. État d'une chose qui passe de la chaleur à la tiédeur *A.* فتار ـ سکونة الحرارة ـ خمود *P.* کمپذیرایی گرمی *T.* ایلیلنمه || Son amitié pour moi a souffert un grand attiédissement حقمده اولان حرارت محبتنه بر مدتدنبرو عارضهٔ سکونت پیدا اولمشدر ـ خمود کلّی عارض اولمشدر

Figur. || Il avait d'abord fait paraître une grande ferveur, mais il est tombé depuis peu dans l'attiédissement اوّل امرده اظهار نهایت حمیّوگرمیّت ایتمشیکن عهد قریبدنبرو فتار وخموده گرفتار اولدی

ATTIFER. Orner, parer *A.* تجمیل ـ تزیین *P.* آراستن *T.* بزمک || Les femmes sont long temps à s'attifer طایفهٔ نسوان تزیّن وتجمّله وافر زمان صرف ایدرلر

ATTIFÉ. *A.* مزیّن *P.* آراسته *T.* بزنمش

ATTIRAIL. Il se dit d'une grande quantité de diverses choses nécessaires pour certains usages *A.* مالزمه ـ عدّة وعتاد pl. لوازمات *P.* برگ وساز *T.* طاقم ـ یات یراق || L'attirail de la chasse لوازمات صید وشکار L'attirail d'une imprimerie بصمه‌خانه طاقمی ـ طبعخانه لوازماتی L'attirail de la cuisine مطبخ طاقمی ـ مالزمهٔ طبخ L'attirail d'un voyage یول لوازماتی ـ لوازمات سفر Il faut un grand attirail pour le service de l'artillerie طوب وجبخانه کلیّتلو طاقمه محتاجدر

Et d'une grande quantité de bagages superflus qu'on mène en voyage *A.* احمال واثقال *P.* بار وبنگاه *T.* یوک یباب || Qu'était-il besoin de tant d'attirail? بو قدر احمال واثقال نیه لازم ایدی

ATTIRANT. Qui attire. Il ne se dit qu'au figuré *A.* جالب القلوب ـ جاذب القلوب *P.* دلکش *T.* کوکل چکیجی || Une femme qui a des manières fort attirantes اطوار جاذبه دلکش ودلربا شیوه‌لره مالکه ـ القلوب ایله مألوفه بر خاتون C'est un esprit adroit, attirant, insinuant بر زن خوش ادا بالطبع ثقافت ذهن وقوّت جاذبه مالک ومزاجگیر آمدر

ATTIRER. Tirer à soi *A.* جذب *P.* کشیدن *T.* چکمک || Le soleil attire les vapeurs شمس بخاری جذب ایدر L'aimant attire le fer, et l'ambre attire la paille مقناطیس آهنی وکهربا صمانی جذب ایدر Cet onguent a la vertu d'attirer les matières بو یاغک خاصّه‌سی مادّه‌لری جذب ایتمکدر

Figur. *A.* استجرار ـ جرّ ـ استجلاب ـ جلب *T.* چکمک || Attirer quelqu'un à son parti برکمسنه‌یی کندو طرفنه جلب ـ کندو فرقه‌سی ایچنه چکمک ـ ایتمک Attirer l'ennemi dans une embuscade دشمنی پوصویه جلب ایتمک Attirer les regards de tout le monde sur soi انظار عامّه‌یی نفسنه استجلاب ایتمک Sa beauté, sa bonne mine lui attire tous les coeurs حسن وبها ولطافت سیماسی مستجلب قلوب کافّهٔ انامدر s'attirer l'affection, le mépris, l'estime, l'approbation de tout le monde عالمک حبّ درونینی ویاخود نظر استهانت واستحقارینی یاخود حسن ظنّ واعتبارینی ویسند واستحسانینی طرفنه جلب واستجرار ایتمک Cette action lui a attiré de grandes bénédictions, de grandes louanges بو فعل مندوب حقنده دعای خیر فراوان وثنا وستایش بیپایانی نفسنه مستجلب اولمشدر S'attirer de méchantes affaires امور کریهه جلب واستجرار ایتمک S'attirer une querelle نزاعی جرّ ایتمک S'attirer la haine publique نفرت ناسی حقنده جلب واستجرار ایتمک Ce crime a attiré de grands malheurs sur le coupable et sur toute sa famille بو جرم وجنایت کرک مجرم حقنده وکرک اولاد وعیالنک جملهسنه مصایب عظیمه استجلابنه وسیله اولمشدر Un malheur en attire un autre بر آفت آفت دیگری جرّ ایدر Un abime en attire un autre بر ورطه ورطهٔ دیگری استجرار ایدر

Attiré. *A.* مستجرّ ـ مجلوب ـ منجذب *P.* کشیده *T.* چکلمش

ATTISER. Approcher les tisons, pour les faire mieux brûler *A.* تسعیر ـ اثقاب ـ احضاب *P.* افروختن *T.* طوتشدرمق ـ طوترق || Attiser le feu آتشی اثقاب ایتمک ـ طوترق طوتشدرمق ـ آتشی طوتشدرمق ـ

On dit figur., Attiser le feu, pour dire, aigrir les esprits déjà irrités تسعیر ـ آتش شقاق ونفاقی احضاب ایتمک ـ نائرهٔ شقاق وفساده مبادرت ایتمک

ATTISÉ. *A.* محصوب ـ مثقوب *P.* افروخته *T.* طوتشمش

ATTISEUR. Celui qui attise *A.* محصب النار *P.* آتش افروزنده *T.* آتش طوتشدريجى

Figur. *A.* مسعر || Attiseur de la guerre مسعر حرب وقتال

ATTISOIR. Instrument qui sert à attiser le feu *A.* مسعار ـ محصب ـ محراك *P.* آتشكاو *T.* كوسكى

ATTITUDE. Position du corps *A.* سحنت ـ وضع *P.* طرز *T.* طورش || Belle attitude سحنت حسنا ـ وضع احسن Toutes les attitudes de ce tableau sont admirables بو تصويرك جميع اوضاع واشكالى شايان استغراب وحيرتدر Son attitude était à peindre وضع وشكلى تصويره سزا ايدى

On dit figur., L'attitude du respect وضع تأدب de la crainte وضع خوف وخشيت de la menace وضع تهديد وانذار Prendre une attitude imposante dans les occasions وقوعه كلان حالاتده بر نوع وضع مهابت اتخاذ ايتمك

ATTOUCHEMENT. Action de toucher *A.* ملامسة ـ لمس *P.* پساو ـ پرواس *T.* ال دكمه ـ ال سورمه ـ ال ايله يوقلمه ـ اللمه || Notre-Seigneur guérissait les malades par le seul attouchement حضرت عيسا مرضايه يالكز لمس يد ايله شفا بخشا اولور ايدى On connait la dureté ou la mollesse d'un corps par l'attouchement برجسمك كيفيت صلابت وملايمتى ملامسه تقريبيله فرق وتمييز اولنور Attouchement illicite لمس حرام

ATTRACTIF. Qui a la force d'attirer *A.* جاذب pl. جواذب *P.* كشان *T.* جكيجى || Onguent attractif دهن جاذب L'aimant a une vertu attractive حجر مقناطيس بالخاصه جاذبدر حجر مقناطيسده بالخاصه قوت جاذبه وار در

ATTRACTION. Action d'attirer *A.* انجذاب *P.* كشيدگى *T.* چكمه || L'attraction du fer par l'aimant آهنك مقناطيس طرفنه انجذابى

ATTRACTIONNAIRE. Partisan du système de l'attraction *A.* ارباب المذهب الانجذاب اهل المذهب pl. الانجذاب

ATTRAIRE. Attirer par le moyen de quelque chose qui plait *A.* جلب *P.* دل كشيدن *T.* كوكل چكمك || Le sel est bon pour attraire les pigeons طوز كوكرجينلرك جلبنه وسيله در

ATTRAIT. Ce qui attire agréablement *A.* جذبة ـ جاذبة pl. جذبات ـ موجب النزاعة ـ مابه النزوع *P.* دلربايى ـ دلكشى *T.* كوكل چكشى || La beauté est un puissant attrait حسن وملاحت نزاعت قلبه ـ وجمال بر جاذب قويدر L'attrait de la gloire, des richesses نام وشان وسيلهٔ قويه در واقبال ومال ومنالك جاذبهسى Cette maison a de grands attraits pour moi بكا كوره بو خانده وسيلهٔ نزاعت قلب اولدجق وافر اسباب وار در Je me suis laissé prendre aux attraits de cette femme بو محبوبهنك جاذبهسنه تسليم زمام اختيار ايلدم Je me sens beaucoup d'attraits pour la musique فن موسيقيده انجذاب ونزاعت قلبم قتى كليدر Cette personne a de l'attrait pour moi فلان كمسندده انجذاب قلبمه بادى اولدجق بر حال وار در

ATTRAPE. Tromperie *A.* خدعة ـ مخاتلة *P.* فند *T.* دوباره ـ حيله ـ آلداتمه || Ne vous fiez pas à son air de candeur, c'est une attrape اظهار ايلديكى صورت اخلاصه اعتماد ايتمه بر خدعهٔ C'est une attrape grossière محض فند وخدعه در قبا بر دوباره در ـ غليظه در

ATTRAPER. Prendre à une attrape *A.* اخذ في ـ احتبال *P.* المصيد در دام گرفتاربدن *T.* دوزاغه ـ دوزاقده طوتمق || Attraper un renard بر دلكو احتبال دوشوروب طوتمق ير رأس روباهى پا بستهٔ دام اصطياد ايتمك ـ ايتمك

Il signifie aussi, obtenir par industrie *A.* كسب ـ تحصيل *P.* اندوختن *T.* قزانمق || Il a si bien fait, qu'il a attrapé un bon emploi شول وجهله استادانه حركت ايلديكه بر بر كوزل ـ كوزل مأموريتك كسبنه ظفرياب اولدى مأموريتك تحصيلنه ظفر بولدى ـ On dit aussi, Attraper un rhume, une fièvre, pour dire, gagner un rhume زكامى وحماىى قزانمق ـ كسب ايتمك

Figur. Surprendre artificieusement, tromper *A.* تغرير ـ ختل *P.* دوباره ـ دوباره ايتمك *T.* بدام فريب انداختن ـ فريبيدن طرارلردن برى C'est un filou qui m'a attrapé ايابله آلداتمق بكا دوباره ايلدى ـ بنى دام فريبه دوشوردى Il s'est laissé attrapé par un filou qui lui a gagné son argent مالنى قاپمش بر طرارك دام فريبنه گرفتار اولمشدر

Il signifie aussi, atteindre en courant après. V. Atteindre ـ On dit aussi, qu'une pierre a attrapé un homme à la tempe طاش طلونه راست كلدى ـ فلانك طلونه اصابت ايلدى

On dit figur. Attraper le sens, la pensée d'un auteur, pour dire, pénétrer dans le sens, dans la pensée d'un auteur مؤلفك مراد ايلديكى ـ مراد ايلديكى معنايى ومرامى اخذ ايتمك

مراد ایلدیکی معنایه ومرامه واصل ـ معنایه ومرامه وارمق اولمق — Et attraper le caractère, attaper les manières, pour dire, les exprimer, les imiter bien || Ce poète a bien attrapé le caractère d'un homme jaloux فلان شاعر برغیور آدمك طبیعتنی كما هی حقیله ادا ایلدی C'est un grand peintre, il attrape bien le caractère des passions امراض نفسانیه‌نك طبیعتنی بعینها ادا ایدر ماهر واستاد بر مصوّر در Ce peintre a bien attrapé votre air بو مصوّر شكل وسیماكی بر وجه اكمل ادا ایلدی

Attrapé. *A.* محتبل *P.* در دام گرفته *T.* دوزاقده طوتلمش

ATTRAPOIRE. Piége, machine pour attraper des animaux *A.* حبالة pl. حبایل ـ مصید pl. مصاید *P.* دام *T.* دوزاق — Il se dit figur. des tours de finesse dont on se sert pour tromper quelqu'un *A.* حبالة المكر والخدیعة ـ حبالة التزویر *P.* دام حیله *T.* دوزاقی فریب || Les filous ont cent sortes d'attrapoires طرّار طایفه‌سنده هزار گونه حبایل مكر وخدیعت وار در گوناگون دام حیله وفریب وار در

ATTRAYANT. Qui attire agréablement *A.* نازع ـ نازع القلب ـ جالب القلب ـ النفس *P.* دلكش *T.* كوكل چكیجی || Discours attrayant مقالهٔ نازعهٔ القلوب Beauté attrayante حسن جالب القلوب Il n'y a rien de si attrayant que ses manières اوضاع واطواری قدر باعث جلب قلوب اولهجق هیچ بر حالت یوقدر

ATTRIBUER. Attacher, annexer quelque prérogative *A.* ربط *P.* پیوستن *T.* باغلمق || L'édit de création de cette charge y attribue de grands privilèges بو منصبك ایجادینه دائر صدور ایدن برات موجبنجه منصب مذكوره امتیازات عظیمه ربط اولندی Les gages, les émolumens qui ont été attribués à la charge de... فلان منصبه ربط اولنان وظیفه وعوائد سائره

Il signifie aussi, rapporter, référer une chose à celui qu'on prétend en être la cause, ou le principal instrument *A.* عزو ـ اسناد *P.* منسوب كردن *T.* اوزرینه یوكلتمك ـ حمل ایتمك || On lui attribue cette victoire بو غزابی فلانه عزو واسناد ایدرلر On lui attribue la perte de cette bataille اول ملحمده ظهور ایدن كیفیت كسر وانهزام فلانك اوزرینه حمل اولندی On lui attribue ce livre-là, mais il n'en est pas l'auteur بو تألیف فلانه اسناد اولندی لكن مصنّفی بشقه در

Il s'attribue le travail d'autrui آخرك ایشنی نفسنه عزو ایدر Vous lui attribuez des vertus et des vices qu'il n'a pas مالك اولمدیغی محاسن ومساویی حقنه اسناد ایدرسك ـ حقنه عزو ایلدیككك محاسن ومثالب كندوده موجود اولمدیغندن اسنادات ما لم یكن قبیلندندر Il a toutes les bonnes qualités qu'on lui attribue حقنه عزو واسناد اولنان اوصاف جمیله‌نك مجموعی كندوده موجود در C'est un remède auquel on attribue de grandes vertus بو دوانك حقنه خواصّ عظیمه عزو واسناد ایدرلر

Attribué. *A.* مسند *P.* نسبتكرده *T.* حمل اولنمش

ATTRIBUT. Ce qui est propre et particulier à chaque sujet *A.* خصیصة pl. خصایص || L'immensité est un des attributs de Dieu عدم تناهی خصایص ذاتیهٔ جناب ربّ لم یزلیدن بریدر Un des principaux attributs de la souveraineté c'est de... خصایص اصلیهٔ سلطنتدن بری فلان مادّه در Ce droit est un des attributs de ma charge فلان استحقاق منصبم منصبمك خصایص ـ لازمه‌سندن اولان خصیصه‌لرك بریدر لازمه‌سندندر

En termes de Logique, c'est ce qui s'affirme ou se nie d'un sujet *A.* مسند || Dans cette phrase: Dieu est tout-puissant, Dieu est le sujet, et tout-puissant est l'attribut انّ الله قادر علی كلّ شئ عباره‌سنده الله لفظی مسند الیه وقادر علی كلّ شئ مسند در

ATTRIBUTIF. Terme de Palais. Qui attribue *A.* مخصّص || Attributif de juridiction مخصّص الی القضا

ATTRIBUTION. Partie d'administration assignée à une fonction publique *A.* امر متخصّص pl. امور متخصّصة *P.* كار تخصیصكرده *T.* مخصوص ایش || Les attributions du ministère de l'intérieur ادارهٔ داخلیه نظارتنك امور متخصّصه‌سی Cette affaire est dans les attributions du ministère de la guerre بو مادّه ادارهٔ مصالح سفریه نظارتنك امور مخصوصه‌سندندر

ATTRISTANT. Qui attriste *A.* محزن ـ موجب الترح ـ مكدّر ـ قساوت *P.* اندوه فرما ـ كدر آلود ـ كدر خیز *T.* اوتلندیریجی ـ كدرلو ـ كتوریجی || Nouvelles attristantes اخبار مكدّره ـ اخبار كدر فرما ـ كدرلو حوادثلر

ATTRISTER. Rendre triste *A.* احزان ـ ترحیح *P.* اندوهیدن ـ اندوهناك كردن *T.* اوتلندرمك ـ كدرلندرمك || Cette nouvelle m'a bien attristé بو خبر بكا خیلی قساوتلندرمك

مرنبه ايران حزن وكدر ايلدى Il ne faut attrister personne هيچ بر كمسنديى احزان وتكدير ايتمك روا دكلدر

S'ATTRISTER. *A.* تحزن ـ احتزان ـ تترح *P.* غمكين شدن ـ اوقلنمك ـ قساوتلنمك ـ كدرلنمك *T.* اندوهناك شدن || Il s'attriste mal à propos بلا موجب كدرلنور Ne vous en attristez pas بو بابده كدر ايتمه

ATTRISTÉ. *A.* محزون ـ مغموم ـ مكدر *P.* اندوهكين ـ غمكين ـ غمناك *T.* قساوتلو ـ كدرلو ـ

ATTRITION. Regret d'avoir offensé Dieu *A.* تلهف البال ـ سدم *P.* اندوه درون *T.* يورك عزلمدسى || L'attrition ne suffit pas sans la confession اعتراف معاصى ايله اداى شرط توبه اولنمدقجه سدم كافى دكلدر

ATTROUPEMENT. Assemblée tumultueuse de gens sans aveu جمعيت الناس ـ تناشب الناس ـ تحازبات ـ pl. تحازبة *A.* خلقك طوپلنمدسى ـ خلقك بركمدسى *T.* بهم آمدن ناس *P.* Dans un état bien policé les attroupemens sont défendus حسن خلقك ـ نظام اوزره اولان ملكده تحازبات ناس ممنوعدر بر يرده طوپلنمدسى ممنوعدر

ATTROUPER. Assembler plusieurs personnes en troupe *A.* احشاد ـ تحزيب *P.* كروه كروه بهم آوردن *T.* بركدرمك بركدروب طوپلتمق ـ || Il attroupa toute la canaille, tous les fainéants, tous les vagabonds, pour faire une sédition ايقاظ فتنه ضمننده اراذل ناسى وبالجمله عرزه كاران وآوارگانى جمع واحشاد ايلدى

S'ATTROUPER. *A.* فوجاً فوجاً تجمع ـ اجتماع ـ احتشاد ـ تحزب *P.* بلوك بلوك بركوب ـ بركمك *T.* كروه بكروه بهم آمدن طوپلنمق || Il est défendu par les ordonnances de s'attrouper احتشاد ناس حسب النظام ممنوعدر Il s'attroupa une quantité de gens جم غفير تحزب واجتماع ايلدى

ATTROUPÉ. *A.* مجتمع ـ متحشد ـ متحزب *P.* كروه بكروه بهم آمده *T.* بركوب طوپلنمش ـ بركمش

AUBAIN. Étranger qui n'est pas naturalisé dans le pays où il demeure *A.* غريب pl. غربا *P.* بيكانه *T.* يبانجى

AUBAINE. Succession aux biens d'un étranger, qui meurt dans un pays où il n'est pas naturalisé *A.* استوراث المخلفات الغربا *P.* ميراث بيكانكان *T.* يبانجيلرك وراثت مرده‌ريك || L'aubaine appartient au Roi مخلفات غربا تركه‌سى ميراثى غربا پادشاهك خزينه‌سنه عائد در Le Roi a droit d'aubaine مخلفاتنك استوراثنده پادشاهك حقى واردر Ce seigneur a droit d'aubaine غربانك مخلفاتنده بو صاحب ارضك حق استوراثى واردر Le droit d'aubaine a été entièrement supprimé مخلفات غربايه حق استوراث ماده‌سى كليا لغو اولندى

Il se dit figurément, de tout avantage inespéré qui arrive à quelqu'un *A.* نعمت غير مترقبة *P.* نفع خداداد *T.* خداوردى نعمت

AUBE. La pointe du jour *A.* وقت الشفق ـ صبح ـ فجر *P.* شفق سوكديكى *T.* بامداد ـ سپيده‌دم ـ صبحدم ـ سحرگاه انفلاق فجرك وقت || Je me suis levé dès l'aube du jour شفق سوكيلور ايكن قالقدم ـ عقيبنده قالقدم

AUBÉPINE. Sorte d'arbrisseau *A.* ثغام *P.* جاورد ـ درمنه *T.* آق ياوشان ـ بانديق اوتى

AUBERGE. Maison où l'on trouve à manger en payant *A.* دار الاضياف *P.* مهمان سراى *T.* مسافر خانه || On fait bonne chère dans notre auberge بزم مسافرخانده اعلا طعام چيقار Tenir auberge مهمانسرا صاحبى اولمق ـ On dit aussi, Tenir auberge, pour dire, avoir maison ouverte بركمسنه‌نك اتمكى ميدانده اولمق

AUBERGINE. Sorte de plante qui porte un fruit oblong, *A.* بادنجان *P.* حيصل ـ انب ـ باذنجان ـ حدق ـ كهكم *T.* بادلجان

AUBERGISTE. Celui qui tient auberge *A.* صاحب الدار الاضياف *P.* خداوند مهمانسرا *T.* مسافرخانه صاحبى

AUBIER. V. Obier.

AUBIN. Allure d'un cheval entre l'amble et le galop. *A.* خبب *P.* رفتار رهوارى *T.* چابقون اشكنى

AUCUN. Nul *A.* لا احد *P.* هيچ *T.* هيچ بر || Vous n'avez aucun moyen de réussir dans cette affaire بو خصوصك حصولنه مدار اولدجق اسبابدن هيچ بريسنه مالك دكلسك Je ne connais aucun de vos juges سنك دعواكى رؤيت ايدن قضاتدن هيچ بريسيله آشنالغم يوقدر Je ne le veux en aucune manière هيچ بر طريق ايله مرضى ومقبولم دكلدر Il a obtenu ce qu'il demandait sans aucuns frais هيچ بر كونه مصرفه محتاج اولميدرق تحصيل مرام ايلدى

AUCUNEMENT. Nullement *A.* بوجه من ـ وجها من الوجوه ـ ديار ـ قطعاً ـ اصلا ـ الوجوه *P.* بهيچ وجه *T.* هيچ بر وجهله

هیچ بر درلو - هیچ بر طریق ایله - || Je n'en veux aucunement اصلا ودیار مقبولم دکلدر - وجها من الوجوه استمم

En style de Chancellerie il s'emploie sans négative, pour dire, en quelque sorte, à certains égards *A.* من وجهٍ - من جهةٍ - *T.* اولقدر *P.* چندان نوعما || Le Roi ayant aucunement égard... پادشاهک فلان شیئده من جهةٍ اعتباری اولدیغندن مبنی

AUDACE. Hardiesse excessive *A.* عدم المحابات - عدم *P.* بی محابایی - کستاخی - بی پروایی *T.* پرواسزلق التأدب || Grande audace عدم محابات عظیمه inouïe نا مسموع ونا مسبوق عدم - عدم محابات غیر مسموعه طور Entrer avec audace بیمحابا ایله دخول ایتمک محابات Parler avec audace عدم محابات ایله تقریر کلام ایتمک Audace aveugle علی العمیا وضع بی پروایی - Il se prend aussi en bonne part *A.* جرأت - جسارت *P.* مردانگی *T.* یورکلیلک || Noble audace جسارت ممدوحه Généreuse audace جرأت قویة الهمة Audace héroïque جرأت قهرمانی Des soldats qui vont au combat avec audace بالجرأة والجسارة عسکر سفره کیدن Alexandre eut l'audace de passer le Granique avec trente mille hommes à la vue de deux cent mille اسکندر رومی ایکی یوز بیک نفر عسکرک مواجهه سنده یالکز اوتوز بیک نفر ایله فلان نهری مروره جسارت ایلدی

AUDACIEUSEMENT. Avec audace *A.* بلا - من غیر محاباةٍ *P.* بیمحابا *T.* پرواسزلق ایله بی پروا - کستاخانه - بیمحابا || Répondre audacieusement بیمحابا جواب ویرمک - Il se prend aussi en bonne part *A.* بالجسارة - بالجرأة *P.* جسورانه *T.* مردانه - یورک پکلکی ایله || Il se jeta audacieusement au milieu des ennemis دشمن عسکری ایچنه جسورانه اقتحام ایلدی

AUDACIEUX. Qui a de l'audace *A.* عاری - عاری عن الادب *P.* عن التأدب - بی آزرم - کستاخ *T.* بی باک - ادبسز تأدبدن عاریدر - مایهٔ تأدبدن بی بهره در || Il est audacieux Il a un air audacieux تأدبدن عاری بر وضع واداسی وار در - Il s'emploie aussi en éloge بر طور کستاخانه سی وار در - *A.* جری - جسور *P.* مردانه دل *T.* یورکلو

AUDIENCE. Attention que l'on donne à celui qui parle *A.* اصغا - استماع *P.* گوش داشتن *T.* دکلمک || Parlez, vous aurez audience سویله کلامک قرین استماع اولور Prêtez-moi audience کلامه حوالهٔ سمع اصغا ایله Donnez-moi un moment d'audience صحبتمه بر دقیقه‌جق امالهٔ گوش اصغا ایله

Il signifie aussi, temps donné par des personnes constituées en dignité, pour écouter ceux qui ont à leur parler *A.* رخصت ملاقات - الملاقاة *P.* دستور ملاقات *T.* کوروشمه || Les ambassadeurs envoyèrent demander audience ایلچیلر استدعای ملاقات ایچون آدم کوندردیلر Ils furent admis à l'audience ملاقاته مخصوص اولان دیوانخانه یه کوتورلدیلر Ils furent quelque temps sans pouvoir obtenir audience رخصت ملاقاتی تحصیل ایده میوب ظهورینه قدر بر مدت منتظر اولمشلر ایدی Le Contrôleur-Général des Finances donne audience un tel jour باش محاسبه ناظرینک اصحاب مصلحته ملاقات ایچون تعیین ایلدیکی کون فلان کوندر Se trouver à l'heure de l'audience ملاقات ایچون تخصیص اولنمش ساعت معینده حاضر بولنمق Dans la salle de l'audience ملاقاته مخصوص دیوانخانه ده - عرض اوطه سنده

Il signifie aussi, la séance dans laquelle les juges écoutent les causes *A.* مجلس الشرع *P.* انجمن عدالت *T.* حاکم دیوانی - حاکم یری || Cause qui se doit plaider à l'audience مجلس شرعده بالمرافعه رؤیت اولنه‌جق دعوا Cette affaire se jugera à l'audience بو مصلحت مجلس شرعده رؤیت اولنه‌جقدر En pleine audience مجلس عموم قضاده Sentence d'audience مجلس شرعده ویریلان اعلام Le Président lui a promis l'audience صدر نشین مقام شریعت اولان حاکم مجلس شرعک انعقادینی تعهد ایلدی Ouvrir l'audience مجالس عقد مجلس شرع ایتمک Les audiences sont finies شریعت ختام پذیر اولمشدر - Et l'assemblée de ceux à qui on donne audience *A.* حضار المجلس || Toute l'audience fut scandalisée حضار مجلسک جملسی دوچار ریبه اولمشدر - Et le lieu où se donne l'audience *A.* مجلس *P.* انجمن *T.* جمعیت || Ouvrir l'audience فتح مجلس ایتمک Fermer l'audience ختم مجلس ایتمک - اغلاق مجلس ایتمک On le mit hors de l'audience مجلسدن طرد ایلدیلر

AUDIENCIER. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Huissier audiencier *T.* دیوان چاوشی

AUDITEUR. Celui qui écoute quelque discours dans quelque assemblée publique *A.* سامع pl. سامعین *P.* شنوا *T.* دکلیان || Ce prédicateur a toujours un grand nombre d'auditeurs بو واعظک دائما نیجه کلی سامعینی وار در Il satisfit extrê-

mement tous ses auditeurs جمعیتِ سامعینک جمله‌سنی جمله‌سنی خوشنود ایلدی - مقتضی المرام ایتمشدر

Auditeur des comptes. Officier de la Chambre des Comptes, qui voit et examine les comptes qui s'y rendent *A.* ممیّز المحاسبات *P.* محاسبه تمییزساز *T.* محاسبه ممیّزی

AUDITIF. Qui appartient à l'organe de l'ouïe *A.* سمعی - اذنی *P.* گوشی *T.* قولاغه متعلق || Nerf auditif عصب الاذن - قولاق سکیری

AUDITION. Action d'entendre *A.* حال الاستماع *P.* شنوایی *T.* ایشیدیجیلک || Expliquer comment se fait l'audition حال استماع نوجهله حاصل اولدیغنی شرح وتفسیر ایتمک On dit, Audition des témoins *A.* استماع الشهود *T.* شاهدلرک دیکلمسی Et audition des comptes محاسبه‌نک تمییزی

AUDITOIRE. Le lieu où l'on plaide *A.* محل المرافعة *P.* عدالتگاه *T.* مرافعه یری || Dès qu'il fut entré dans l'auditoire محلّ مرافعه‌یه دخولی عقیبنده

Il se dit aussi, de l'assemblée de tous ceux qui écoutent une personne qui parle en public *A.* جمهور السامعین - جماعة السامعین

AUGE. Pierre ou pièce de bois creusée, qui sert à boire et à manger aux chevaux et aux autres animaux domestiques *A.* جرن العلف *P.* علفدان *T.* یم تکنه‌سی || Mener boire les chevaux à l'auge بارکیرلره یم تکنه‌سنده صو ایچورمک

Il se dit aussi, d'un vaisseau de bois dans lequel les maçons délaient le plâtre *A.* مرحاض الرّماص *P.* ناوه *T.* دیوارجی تکنه‌سی || Porter l'auge حمل ناوه ایتمک - دیوارجی تکنه‌سنی طاشیمق Cet architecte a commencé par porter l'auge, et tailler la pierre بو معمار فی الاصل نقل ناوه ونحت حجردن بدء ایله تحصیل فنّ ایلدی

On dit proverb. J'aimerais mieux porter l'auge que de faire ce métier-là بو حرفتی ایشلمکدن ایسه دیوارجی تکنه‌سنی طاشیمق عندمده اولا در

AUGES. Il se dit de certaines rigoles qui servent à faire tomber l'eau sur la roue d'un moulin *A.* میازیب الطاحونة *P.* ناوهای آسیاب *T.* صو دکرمانی اولوقلری

AUGÉE. Ce que peut contenir une auge *A.* ملء المرحاض *P.* یک ناوه *T.* بر تکنه‌لک || Il ne faut qu'une augée pour boucher ce trou-là اول سوراخک سدّی ایچون بر تکنه‌لک بالچق کافیدر

AUGET. Petit vaisseau où l'on met la mangeaille des petits oiseaux qui sont en cage *A.* مزود الطیر *P.* توشه‌دان مرغ *T.* قوش یملکی

AUGMENT. Ce que la loi permet de donner à la femme sur les biens du mari. Il ne se dit qu'en cette phrase, Augment de dot *A.* ضمیمة مفروضة علی جهاز الزوجة عن مال الزوج الهالک *P.* بهرهٔ که از مرده‌ریک شوهر بر جهاز زن افزایند *T.* اولن قوجه‌نک مالندن زوجه‌یه جهازی آرتوقلغی نامیله عائد اولان حصّه

AUGMENTATIF. Il se dit de certaines particules ou de certaines terminaisons qui servent à augmenter le sens des mots *A.* ادات التفضیل || La langue Italienne a plusieurs terminaisons augmentatives لسان تالیانیده تفضیلی متضمّن متعدّد مجاری الفاظ وار در

AUGMENTATION. Accroissement *A.* ترقّی pl. ترقّیات - زیادت - تزاید pl. تزایدات *P.* افزایش - فزونی - زیادگی *T.* زیاده‌لک - آرتوقلق || Augmentation de gages علوفه‌نک تزایدی - علوفه‌نک ترقیسی - تزایدی Nouvelle augmentation تزاید جدید Il a fait des augmentations à cette maison بو منزلده احداث تزایدات ایلدی Il faut payer les améliorations et augmentations واقع اولان تعمیراتک واحداث اولنمش تزایداتک بهاسی ادا اولنمق اقتضا ایدر

AUGMENTER. Rendre plus grand *A.* تزیید - توسیع *P.* افزونیدن - افزون کردن - مستزاد کردن *T.* آرتورمق - زیاده‌لندرمک || Il augmente chaque jour son revenu ایرادینی کلّ یوم زیاده‌لندرمکده در Il a augmenté sa maison, sa terre منزلنی وملکنی توسیع ایلدی Augmenter le prix قیمت تزیید - بهاسنی آرتورمق - ایتمک Augmenter le nombre عددی تزیید - عددی آرتورمق - ایتمک la dépense مصرفی آرتورمق Augmenter un livre بر تألیفی ضمّ ضمایم ایله توسیع ایتمک

Il ne faut pas diminuer la récompense, quand on augmente le travail خدمتی تزیید ایدنجه مکافاتی تقلیل ایتمک جائز دکلدر - Il se dit aussi des personnes || Augmenter les domestiques, pour dire, augmenter leurs gages خدمتکارلرک علوفه‌سنی تزیید ایتمک Tous les ouvriers demandent qu'on les augmente عمله‌نک مجموعی اجرتلرینک ترقیسنی مطلوب ایدرلر

Il est aussi neutre, et signifie, croître en qualité et en quan-

تزايد - استزاده - كسب الترقى .P افزودن tité .A ازدياد - زياده شدن - .T ارتمق - زياده‌لنمك || Il augmente en bien et en honneur كركت مال ومنال وكركت شان واقبال جهتيله بو شئ آرتمقده كسب ترقى ايتمكده در Cela va en augmentant علت يوما فيوما ترقى در Le mal augmente tous les jours كوندن كونه كسب ترقى وازدياد ايتمكده در - بولمقده در

Augmenté. .A مزداد - متزايد - مترقى .P افزوده - افزايش زياده‌لنمش - آرتمش .T يافته

AUGURAL. Ce qui appartient à l'augure .A عيافى || Bâton augural عصاى عيافى Robe augurale خلعت عيافيه

AUGURE. Présage, signe par lequel on juge de l'avenir .A فال pl. فئول .P شكون .T اوغور || Bon augure .A فال خير .P فال خجسته - فال نيكو .T فال ميمون - اوغور Mauvais augure .A فال نحس .P فال بد .T اوغورسزلق Augure sinistre فال شوم funeste فال ردئ Prendre à bon augure فال خير اتخاذ ايتمك Prendre à mauvais augure تشأم ايتمك - تطير ايتمك - فال نحس اتخاذ ايتمك - اوغورسزلق - تفأل بالخير اولنان طاير Oiseau de bon augure صايمق - تفألى قبول J'en accepte l'augure اوغورلو طوتيلان قوش - ايدرم

Augure, se dit en parlant des Romains, de celui qui observait le vol et le chant des oiseaux, pour en tirer des présages .A عياف || L'augure étaot cousulté, répondit... عيافه سؤال اولندقده شو وجهله جواب ويرمشكه La dignité d'augure était en grande considération parmi les Romains رتبهٔ عيافت بين روماتيين بغايت معزز ومعتبر ايدى

AUGURER. Tirer un augure .A تفأل - استدلال الفال - .P استخراج الفال .T شكون كرفتن .T اوغور طوتمق || Je n'en augure rien de bon بر كونه فال خير استدلال ايدمم Qu'en pouvez-vous augurer? اولبابده نه مقوله فال استخراج ايدرسك Je n'en augure rien de mauvais هيچ بر كونه فال نحس اولبابده فال نحس استدلالنى موجب - استدلال ايدمم اولهجق بر شى يوقدر

AUGUSTE. Grand, digne de vénération .A واجب - مفخم - لازم التوقير - التفخيم .P بزركوار .T اولو || Le très-auguste sacrement da l'autel عبادتگاهده اجرا اولنان رسم ذبيحه Auguste empereur ايمپراطور مفخم واجب التفخيم Dans cette auguste assemblée اشبو مجلس واجب التفخيمده Ce palais a quelque chose d'auguste بو سرايده بر نوع صورت فخامت وار در - بو سرايده بر هيئت جالبة التوقير وار در

AUJOURD'HUI. Le jour où l'on est .A هذا اليوم .P امروز .T بو كون - بو كونكى كون || Il arrive aujourd'hui à midi بو كونكى كون وقت عصرده ورود ايدر Ce n'est pas d'aujourd'hui que nous nous connaissons معارفه‌مز بو كونكى كوندن باشلامش دكلدر La journée d'aujourd'hui est plus belle que celle d'hier بو كونكى كون دونكيدن الطفدر J'ai différé jusqu' aujourd'hui à vous donner de mes nouvelles احوالمه دائر اخباركز افاده‌سنى بو كونه قدر تأخير ايلدم Aujourd'hui passé .A بعد اليوم .P پس ازين روز .T بوندنصكره

Il signifie aussi, au temps que nous sommes .A فى اليوم - فى زماننا هذا - يومنا هذا .P درين وقت - درين هنگام .T شمديكى وقتده - زماندمزده - بو دفعه - بو وقتده || Cela se pratiquait autrefois, mais aujourd'hui on en use autrement فلان شئ بشقه زمانده اولور ايدى لكن شمديكى وقتده زمانه نو جوانلرى آخر كونه ايشلنور Les jeunes gens d'aujourd'hui La mode d'aujourd'hui بو وقتك رسم وعادتى

AUMAILLES. Il ne se dit que des bêtes à cornes .A مواشى ذات القرون .P جانوران سروناك .T بوينوزلو حيوانلر || Un troupeau de bêtes aumailles رمهٔ مواشئ ذات القرون بوينوزلو حيوان سوريسى -

AUMÔNE. Ce qu'on donne aux pauvres par charité .A صدقة pl. صدقات - تصدق pl. تصدقات .P بگدايان بخشايش .T صدقه || Donner aumône اعطاى صدقه ايتمك Racheter ses péchés par l'aumône اعطاى صدقات ايله كفارت ذنوب على طريق الصدقه احسان ايتمك Donner par aumône ايتمك Distribuer des aumônes توزيع عطايا وصدقات ايتمك Vivre d'aumône تصدق ايله كچنمك Être réduit à l'aumône صدقه‌يه احتياج درجه‌سنه وارمق - صدقه‌يه محتاج اولمق L'ambitieux fait des largesses, il ne fait pas d'aumônes حرص نام وشان ايله مجبول اولان كشى مسرفانه نشر عطايا ايدر اما صدقه ويرمز C'est une belle aumône واقعا مندوب ومستحب بر صدقه در Faire du bien à des pauvres honteux, c'est une aumône bien placée خجالت سؤالى ارتكاب ايده‌ميان فقرا ومحتاجينه ويريلان صدقه محلنه صرف اولنمش حسناتدندر

Il signifie aussi, une peine pécuniaire à laquelle la Justice condamne en certains cas .T جريمه صورتنده ويرلمسى حكم

اولنان صدقهٔ مجبوره

AUMÔNIER. Qui fait souvent l'aumône aux pauvres *A.* متصدّق *T.* گدا پرور *P.* ارباب الخير pl. اهل الخير ـ متصدّقين pl. فقرا باباسی ـ صدقهسی چوق بر آدم || Dieu lui fera miséricorde, car il est grand aumônier ارباب خيردن عميم التصدّق بر آدم اولديغندن مظهر مرحمت جناب ربّ العزّت اولهجغی بی اشتباهدر

Il signifie aussi, un ecclésiastique dont la fonction ordinaire est de distribuer les aumônes qu'on lui donne à faire, et de faire la prière du soir et du matin *A.* امام pl. ائمّة || Premier aumônier du Roi امام اوّل سلطانی Aumônier du quartier محلّه امامی

AUNAGE. Mesurage à l'aune *A.* قياس بالذراع ـ مذارعة *P.* بگز پيمايش *T.* آرشون ايلە اولچمه ـ آرشونلمه || L'aunage n'est pas bon آرشونلمهسی صحيح دگلدر

AUNE. Espèce de mesure *A.* ذراع pl. اذرع *P.* گز ـ اندازه ـ ذراع ايله تقييس ايتمك *T.* آرشون || Mesurer à l'aune آرشون ايله اولچمك Une demi-aune نصف ذراع ـ يارم آرشون Demi quart d'aune نصف ربع ذراع ـ آرشون چيرككك آرشون Aune ferrée par les deux bouts ايكی اوجی دمورلی يارپسی Une aune de drap بر ذراع چوقه بر قطعه ذراع

On dit proverb., Mesurer les autres à son aune, pour dire, juger d'autrui par soi-même *T.* قياس نفس ايتمك

TOUT DU LONG DE L'AUNE, signifie, beaucoup, excessivement *A.* فوق الحدّ والقياس *P.* خارج از اندازه *T.* اندازهدن چيقەرق || Il a fait débauche, et il en a pris tout du long de l'aune اثنای عيش وعشرتده خارج از اندازه يوريدی S'il perd son procès, il en aura tout du long de l'aune دعواسنی غائب ايدهجك اولور ايسه اندازهدن چيقهجقدر

AUNE. Arbre de bois blanc *A.* شوحط *P.* بشجير *T.* اقچه اغاج

AUNÉE, ou Enula campana. Plante médicinale *A.* قنس *P.* راسن *T.* آندز اوتی

AUNER. Mesurer à l'aune *A.* تقييس بالذراع ـ اذراع *P.* بگز پيمودن ـ در اندازه زدن *T.* آرشون ايلە ـ آرشونلمق ـ اندازهيه اورمق ـ اولچمك || Auner une pièce de toile بر طوب بزی آرشون ايله اولچمك Auner fidèlement صحيحاً آرشونلمق

AUNÉ. *A.* مذرع *P.* بگز پيموده *T.* آرشون ايله ـ آرشونلنمش ـ اندازهيه اورلمش ـ اولچلمش

AUNEUR. Officier établi pour avoir inspection sur l'aunage *A.* ناظر المذارعة *P.* سر گز پيمايان *T.* آرشونلمه ناظری

AUPARAVANT. Avant une chose *A.* مقدما *P.* پيش ازين ـ پيشتر *T.* ايلرو ـ اوّل ـ مقدّم || Si vous voulez vous en aller, réglez auparavant ce qu'il faut faire عزيمت ايتمك مرادك ايسه هر نه كه اقتضا ايدر ايسه مقدّم تنظيم ايله Je l'en avais averti long temps auparavant وافر زمان مقدّم خبرينی ويرمشيدم Un an auparavant بر سنه اوّل ـ بر سنه مقدّم

AUPRÈS. Préposition de lieu qui marque un rapport de proximité *A.* فی لقرب *P.* بنزديك *T.* يانندە || Sa maison est auprès de la mienne خانهسی بنم خانهمك قربنده در La rivière passe auprès de la ville نهر شهرك قربنده جريان ايدر Quand il est en colère, il ne fait pas bon auprès de lui حال غضبده ايكن يانندە بولنمنك ذوقی يوقدر ـ حال غضبده اولديغی وقت يانيه وارمق نا خوشدر ـ Il sert aussi à marquer l'espèce de proximité qui résulte des services, de la fréquentation habituelle *A.* عند ـ فی القرب *P.* نزد *T.* يانندە || Être auprès d'un grand seigneur كباردن بريسنك قربنده بر ذات جليل الشانك يانندە ـ مداوم خدمت اولمق On l'a mis auprès d'un prince بر بكك يانيه تعيين اولمق Il s'est retiré d'auprès d'un tel seigneur فلان آغانك يانندن چيقدی Il est fort bien auprès du Roi نزد پادشاهيده ايتدرلدی عند شهرياريده غاية الغايه ـ بغايت مقبول ومرغوبدر مظهر حسن نظر واعتبار در

Il s'emploie aussi comme adverbe *A.* قريباً *P.* نزديك *T.* يقين ـ يقيندن ـ قريبدن || Je ne puis pas voir cela, si je ne suis auprès فلان شيئی يقين اولمينجه تشخيص ايدهمم ـ فلان شيئی انجق يقيندن تشخيص ايده بيلورم

Il signifie aussi, en comparaison *A.* نسبةً ـ نظراً ـ قياساً *P.* بنسبت *T.* نسبت ايله ـ يانندە || Votre mal n'est rien auprès du sien سنك علّتك آنك علّتنه نسبت ايله لا شیٔ مقولهسيدر La terre n'est qu'un point auprès du reste de l'univers ارض جميع عالمه قياس ايله انجق بر نقطه مشابهسنده در

AURICULAIRE. Il se dit de celui qui a entendu de ses propres oreilles les choses qu'il dépose *A.* مستمع بسمع الاذن *P.* بگوش خود شنيده *T.* كندو قولاغيله ايشتمش || Témoin auriculaire سمع اذن ايله مستمع اولان شاهد

On dit, Doigt auriculaire, pour dire, le petit doigt *A.* خنصر *P.* صرچه پرمق *T.* كالوچ

AURONE. Espèce de plante *A.* قيصوم *P.* قيسوم *T.* آيوه طنه

AURORE. Lumière qui paraît avant que le soleil soit à l'horizon *A.* صبح كاذب ـ تباشير الصبح ـ بياض الصبح ـ خيط ابيض *P.* سپيده *T.* صباح آغارمسى || Le lever de l'aurore طلوع تباشير صبح دائره L'aurore commençait à paraître خيط ابيض افقدن چهره نماى ظهور اولمغه باشلامشيدى

Il se dit figur., d'une chose qui commence *A.* تباشير الحال ـ اوائل *P.* سر آغاز *T.* باشلنغچ || Cela n'est encore qu'en son aurore هنوز اوائل حالدر ـ بو كيفيّت هنوز تباشير حالدر ـ

On dit aussi, C'est l'aurore d'un beau jour, pour exprimer quelque incident heureux qui annonce un plus grand bonheur بو كيفيّت بر روز فيروز ميمنت اندوزك تباشير صبحى بو كيفيّت بر روز روشنك صباحى مقامنده ـ مشابهسنده در ـ Et en parlant d'une très-jeune personne, on dit, Une beauté dans son aurore هنوز حال طلوعنده اولان بر حسن روز افزون در

Il se dit aussi pour Le levant *A.* مشرق *P.* خاور *T.* كون طوغيسى || Du couchant à l'aurore جانب مغربدن سمت طوغيسى Les climats de l'aurore اقاليم مشرقيّه مشرقه وارنجه

Couleur d'aurore, c'est une espèce de jaune doré *T.* اخشام كونشى رنكى

AUSPICE. Terme générique, qui désigne diverses manières de connaître l'avenir *A.* تفأل pl. تفألات ـ عرافت *P.* فالگيرى *T.* فال طوتمه || Prendre les auspices par le vol des oiseaux طيران طيوردن عرافت ايتمك Heureux auspices فال ميمون Les Grecs et les Romains avaient grand égard aux auspices روماتيون واهل يونان عرافته عظيم اعتبار ايدرلر ايدى

On dit figur. Sous d'heureux auspices, pour dire, ayant la fortune favorable *A.* على ايمن الحال ـ على اسعد الحال *P.* بافرخندگى بخت *T.* قوّت بخت ميمون ايله ـ On dit aussi, Sous les auspices de quelqu'un, pour dire, sous la conduite, sous la bonne fortune, sous la faveur de quelqu'un *T.* فلانك قوّت طالع ميمنت آثارى ـ بركات همم ميامن تواميله فلانك يمن مساعدهٔ سنيّه سيله ـ بركاتيله || Ce capitaine faisait des guerres, et gagnait des batailles sous les auspices du Roi بو سپهسالار قوّت طالع شهريارى ايله جنك وجدالده موفق اوله كلمشدر J'entreprendrai cette affaire sous vos auspices بركات همم سنيّه لريله بو مصلحته مباشرت ايده جكم

AUSSI. Pareillement, de même *A.* كذلك *P.* نيز *T.* دخى || Vous le voulez, et moi aussi مطلوبك ايسه بنم دخى مطلوبمدر ـ Il signifie aussi, encore || Il lui a donné telle chose et cela aussi فلان شيئى ويردكدنصكره بونى دخى ويردى Dites-lui aussi de ma part بنم طرفمدن دخى سويله

Et c'est pourquoi, à cause de cela *A.* فلذلك ـ بناءً عليه *P.* ازين رو *T.* آنك ايچون بنا برين || Il sert un maître qui le traite mal; aussi le veut-il quitter بد معامله ايدر بر آغايه خدمت ايدر آنك ايچون ياندن مفارقت ايده جكدر Ces étoffes sont belles; aussi coûtent-elles beaucoup بو متاعلر نفيس ولطيفدر بنا برين بهالرى گراندر

Et autant, également *A.* على مرتبة ـ حسبما ـ مهما *P.* اين همانسان ـ قدر *T.* قدرنجه ـ اولقدر || Il est aussi sage que vaillant عقلى ـ عاقل اولديغى قدرنجه شجيع وجگر دار در Il vit aussi magnifiquement qu'il se peut ممكن ـ مهما امكن دارات واحتشام ايله كچينور در مرتبده دارات ايله

Aussi-bien que, signifie, de même que, autant que *A.* كمثل *P.* بسان *T.* كبى ـ قدر || Je sais cela aussi-bien que vous بو ماده يه سنك ـ ماده يى بن دخى سنك كبى بيلورم Il faut écouter les pauvres aussi-bien que les riches فقرا وبيچارگان اغنيا قدر مسموع اولمق لازمدر

Aussi-bien, sert à rendre raison d'une proposition précédente *A.* على الخصوص *T.* با خصوصكه || Je ne veux point y aller, aussi-bien est-il trop tard اولطرفه وارمغه بر درلو رغبتم يوقدر على الخصوصكه وقت كيچدر

AUSSITÔT. Dans le moment *A.* فى الساعة ـ فى الحال *P.* در عقب ـ در حال ـ در آن ساعت ـ همانده ـ *T.* آنده || J'irai aussitôt در حال كيده جكم عقيبنده Aussitôt qu'il l'aura fait ابتديكى آنده ـ فلان شيئى ابتديكى عقيبنده

AUSTÈRE. Qui est rigoureux en ce qui regarde le traitement du corps, et qui mortifie les sens *A.* موجب المشاقّة ـ شديد *P.* سخت *T.* قتى || Religion austère دين موجب المشاقّه Règle austère قانون شديد Jeûne austère صوم شديد Mener une vie austère مشاقّت اوزره امرار عمر ايتمك Faire une pénitence austère مشاقّت ـ مشاقّت ايله كفارت ايتمك ايله ايفاى فريضهٔ كفارت ايتمك Il a gardé un silence aus-

tère سکوت اکید وشدید اوزره اولمشدر

Il signifie aussi, sévère, rude *A.* متصلب ـ قسی ـ قاسی ـ ذو الصلابة ـ شدید *P.* تند ـ درشت *T.* سرد || Homme austère *T.* سرد تندخو *P.* شدید المزاج ـ قسی القلب بر آدم ‖ Moeurs austères اخلاق صلابت آثار ـ اخلاق متصلبه ‖ خویلو Mine austère صلب وشدید ‖ Doctrine austère مذهب صلاح واجب الصلابت

Il se dit aussi pour Âpre. V. ce mot.

AUSTÈREMENT. Avec austérité *A.* بالمشاقة ـ بالتشدد ـ بالشدة *P.* بسختی *T.* قاتیلق ایله || Jeûner austèrement بالمشاقه صائم اولمق ‖ Vivre austèrement حال تشدد نفس ایله امرار عمر ایتمک

AUSTÉRITÉ. Rigueur qu'on exerce sur son corps, mortification des sens *A.* مشاقة ـ تشدد النفس *P.* سختی *T.* قاتیلق || Pratiquer de grandes austérités اعمال تشددات عظیمه ایتمک

Il signifie aussi, sévérité *A.* قسوت ـ صلابت *P.* درستی *T.* سردلک || L'austérité de Caton فلانک قسوت قلبی ـ صلابت ‖ L'austérité de ses moeurs فلانک صلابت اخلاقی ‖ L'austérité de la vertu Romaine اهل زومانک صلاح حال طبعی خصوصنده اولان صلابت طبعاری

AUSTRAL. Méridional *A.* جنوبی || Le pôle austral قطب جنوبی ‖ La partie australe du Zodiaque منطقة البروجک سمت جنوبیسی ‖ Les terres australes اراضی جنوبیه

AUTANT. Adverbe qui sert à marquer égalité *A.* علی قدر *P.* چندان ـ این قدر *T.* اولقدر ـ اولمقدار ـ قدر || Je suis autant que vous بن دخی سنک قدرم ‖ Ce diamant vaut autant que ce rubis بو الماسک بو یاقوت قدر قیمتی وار در ‖ Ce vaisssau contient autant que l'autre شو ظرف دیگری قدر استیعاب ایدر ‖ Il a fait cela, j'en puis faire autant مادامکه بونی ایتدی مقابلنده بن دخی اولقدر ایده بیلورم ‖ Je donnerai de cette maison autant qu'un autre بو منزله بشقه سنک ویردیکی بها قدر بن دخی ویررم ‖ Je le défends autant que je puis فلانه علی قدر الاستطاعه حمایه ایدرم ‖ Travaillez autant que vous pourrez قوتک ـ علی قدر الطاقه سعی ایله ‖ Donnez-moi cent piastres à compte, vous serez quitte d'autant بکا علی الحساب یوز غروش ویر بو وجهله اول مقدار بورجدن قورتلمش اولورسک

AUTANT QUE, signifie, selon que *A.* مهما *P.* چندانکه *T.* کوره ‖ Autant que j'en puis juger آکلدیغمه کوره

D'AUTANT PLUS. *A.* زیادةً علی *P.* چنان بیشترکه *T.* برقات زیاده اولدرق || Il agissait avec d'autant plus de chaleur, qu'il était porté par ses propres intérêts مصلحت اغراض مخصوصه سنه دائر اولدیغندن برقات دخی زیاده خواهش وگرمیت ایله سعی ایدر ایدی ‖ Je lui en ai d'autant plus d'obligation, que je le mérite moins مایهٔ استحقاقدن کمبره اولدیغمه نظراً مظهر اولدیغم لطفک برقات زیاده ممنونی یم ‖ Je suis d'autant plus obligé à le servir, qu'il m'a fait plaisir بنی مطیب الخاطر ایلدیکنه نظراً خدمتنده بولنمقده برقات زیاده مجبورم

D'AUTANT MIEUX. *A.* بطریق الاولی *P.* چنان ـ بهتر از آنکه *T.* برقات دخی اعلا که بهتر که || Je sais la chose mieux que lui, et d'autant mieux que j'en suis témoin oculaire اول ماده‌یه فلاندن زیاده علمم لاحقدر بطریق الاولی که رأی العین مشهودم اولمش حالاتدندر

D'AUTANT QUE, signifie, parceque *A.* لأنّ *P.* از بهر ـ زیرا که *T.* آنکه اوتری ـ آندن ـ اجلدن || Et d'autant que c'est mon pupille, il faut que je veille à ses intérêts بر زیر وصایتمده صبی اولدیغی اجلدن امور لازمه سنه بذل همت ایتمک لازمهٔ ذمتمدر

AUTEL. Espèce de table destinée à l'usage des sacrifices *A.* مذبحه ـ منحر شریف *P.* بسملگاه ـ قربانگاه *T.* قربان یری || Élever un autel بر مذبحهٔ شریفه بنا ایتمک ‖ Se prosterner devant l'autel پیشگاه منحر شریفده ایفای فریضهٔ سجده وطاعت ایتمک ‖ Les ministres des autels مذابح مبارکه خدمه سی ‖ Parmi les Hébreux, il y avait un autel des holocaustes, un autel des parfums etc. قوم یهودک محرقات ایچون بشقه وبخوراته مخصوص بشقه ومناسک سائره‌یه متعلق بشقه اولدرق متعدد مذبحلری وار ایدی ‖ Table d'autel مذبحهٔ شریفه ‖ Nappe d'autel مذبحهٔ شریفه لوحه سی پوشیده سی

AUTEL des païens. *A.* هیکل pl. هیاکل || L'autel de Jupiter هیکل مشتری

On dit, Qui sert à l'autel doit vivre de l'autel *T.* تکیه‌یه خدمت ایدن ـ تکیه‌یه خدمت ایدن چورباسنی یملو در تکیه‌دن بسلنور

On dit figur., Élever autel contre autel, pour dire, faire un schisme dans l'Église شق عصای مؤمنینه تصدی ایتمک

— Il se dit aussi, d'une compagnie qui se divise en deux partis, en deux factions contraires میانده شق عصای وحدت ایتمک ایکی فرقه اولوب ـ میانده شقاق واختلاف ظهور ایتمک ـ بری بری علیهنه دوشمک

On dit aussi, qu'un homme mérite qu'on lui élève des autels, pour dire, qu'il est digne des plus grands honneurs کندویه مخصوص اولدرق اقامت معابد ومساجده شایان برذات واجب الاحترامدر

On dit aussi, Les autels, pour dire, la religion *A.* دین pl ادیان || Attaquer les autels ادیان حقنده دستدراز تعرض اولمق || Respecter les autels ادیان حقنده رعایت شرط واحترام اولمق Cet impie avait juré la ruine des autels بوکافر ادیانک خرابیتنی شرط ایلدی

Autel. Nom de constellation *A.* مجمرة V. Encensoir.

AUTEUR. Celui qui est la première cause de quelque chose سبب نخستین *P.* مبداء اوّل ـ بادی ـ مبدی ـ صانع *A.* *T.* ایلک سبب || Dieu est l'auteur de la nature حق تعالی حضرتلری صانع کافهٔ موجوداتدر Jésus-Christ est l'auteur de notre salut حضرت عیسی مبداء اوّل نجات وسلامتمزدر Dieu n'est point l'auteur du péché جناب ربّ العزّت مبداء ذنوب وآثام اولمق احتمالی یوقدر Les auteurs de la sédition furent punis بادئ فساد اولنلرک جزای ما یلیقلری اجرا اولندی On ne sait point l'auteur de cette nouvelle بو خبرک صانعی کیم اولدیغی معلوم دکلدر

Il signifie aussi, inventeur *A.* مبدع ـ موجد ـ مخترع *P.* پیدا کننده *T.* چیقاران || L'auteur de l'opinion de la métampsycose مذهب تناسخک موجدی Les auteurs des opinions nouvelles اعتقادات جدیدهنک مبدعین وموجدینی L'auteur d'un projet بر ترتیبک موجدی موجد ومصنفی ـ

Et celui qui a composé un livre *A.* مؤلّف pl. مؤلّفین ـ مصنّف pl. مصنّفین *P.* تألیفسار *T.* تألیف بیان || Auteur ancien مؤلّفین متقدّمیندن بری ـ مؤلّف قدیم Auteur moderne مؤلّفین متأخّریندن بری Auteur Grec مؤلّف یونانی Auteur apocryphe مؤلّف مردود ونا معقول Auteur orthodoxe مؤلّف صحیح الایمان anonyme مؤلّف مجهول الاسم اسمی ـ نا مذکور بر مؤلّف Lire les bons auteurs تألیفات معتبرهیی بر مؤلّفک کلامنی علی Citer un auteur طریق الاستشهاد ذکر ایتمک مطالعه ایتمک

Il se dit aussi, de celui de qui on a appris quelque nouvelle خبر ویریجی *T.* پیام دهنده *P.* ناقل الخبر ـ مأخذ *A.* اشته مأخذم اولان کمسنهنک || Je vous nomme mon auteur بو خبرک ناقلی اسمنی طرفکه بیان ـ اسمنی بیان ایدرم مأخذینی بیاندن امتناع ایدرم Il ne veut pas dire son auteur ایدر

AUTHENTICITÉ. Qualité de ce qui est authentique *A.* صلاحیت || اعتباره کرکلولک *T.* شایستگی اعتبار *P.* الی الاحتجاج بو سندک L'authenticité de cette pièce n'est point contestée احتجاجه صلاحیتی ـ احتجاجه صلاحیتی محلّ معارضه دکلدر بریٔ عن المعارضه در

AUTHENTIQUE. Muni de l'autorité publique, et revêtu de toutes ses formes *A.* دستور ـ صالح الی الاحتجاج ـ معمول به اعتبارلو *T.* سزاوار احتجاج ـ شایان اعتبار *P.* معتبر ـ العمل || Pièce authentique ورقهٔ معتبره ـ ورقهٔ معمول بها Contrat authentique صورت ـ احتجاجه صالح بر قطعه مقاوله سندی معتاده اوزره محرّر ومسطور ورسوم معتبره ایله معنون ومصدور دستور ـ نمیقهٔ معتبره Écrit authentique بر قطعه مقاوله حجّتی احتجاجه Titre authentique العمل اولدجق بر قطعه نمیقه دلیل معتبر Preuve authentique صالح سند معتبر Attestation authentique تصدیق معتبر ـ شهادت معتبرة

Il signifie aussi, célèbre, notable *A.* واجب الاعتبار || Témoignage authentique شهادت واجبة الاعتبار

Il se dit aussi, d'une copie certifiée, légalisée *A.* نسخه || اصلیله تطبیق اولنمش نسخهٔ ثانیه *T.* مطابقة باصلها Copie authentique اصلیله تطبیق اولنمش نسخهٔ ثانیه ـ اصلیله تطبیق اولنمش ورسوم مرعیّه اوزره معنون اصلنه مطابق ورسوم مرعیّهٔ معتاده ـ اولمش نسخهٔ ثانیه اوزره معنون بر قطعه صورت

Il se dit aussi, de l'original *A.* نسخهٔ اصلیّة || On trouve l'authentique des ces pièces dans les archives بو کاغدلک نسخهٔ اصلیّهسی اوراق وسندات محفوظه خزینهسنده موجود در J'ai vu l'authentique et la copie اصل نسخهیی وصورتنی کوردم

AUTHENTIQUEMENT. D'une manière authentique *A.* مصدوراً معنوناً برسوم اللازمة ـ برسوم المرعیّة || Un traité, un contrat fait authentiquement رسوم مرعیّه اوزره معنون ومصدور بر قطعه عهدنامه وبر قطعه مقاوله سندی

AUTHENTIQUER. Rendre authentique *A.* تصدیق الصحّة من

بوسندك صحتى قبل الحاكم || Il faut authentiquer cet acte بوسندك صحتى حاكم طرفندن تصديق اولنمق اقتضا ايدر

AUTOCRATIE. Gouvernement exercé par un despote avec une autorité absolue *A.* سلطنت متفرّدة ـ سلطنت مستقلة *P.* باشلو باشنده پادشاهلق *T.* پادشاهى خود سرانه

AUTOCRATOR. Souverain absolu *A.* سلطان ـ سلطان متفرّد *T.* باشلو باشنده پادشاه *P.* پادشاه خود سر ، بالاستقلال

AUTOCTHONE. V. Aborigènes.

AUTOGRAPHE. Qui est écrit de la main de l'auteur *A.* محرّر كندو خطيله *T.* با خطّ دست خود نوشته *P.* بخطّ يده خطّ يديله محرّر اولان || J'ai vu son autographe يازلمش نسخه‌يى كوردم

AUTOMATE. Machine qui a en soi le principe de son mouvement *A.* متحرّك برأسه *P.* خود روان *T.* كندو كنديلكندن يورر || Une horloge est un automate ساعت برأسها متحرّك اولان آلات اقسامندندر Quelques philosophes prétendent que les bêtes ne sont que des automates بعض حكما بهايم قسمى ـ برأسها متحرّك اولان اقسامدن اولديغنى دعوا ايدرلر On dit figur. d'un homme stupide, que c'est un automate برأسها متحرّك جمادات قسمندندر

AUTOMNAL. Qui est de l'automne *A.* خريفى *P.* خزانى *T.* كوز وقتنده‌كى || Les fièvres automnales حميّات خريفيّه كوز وقتنده‌كى اصتمه‌لر

AUTOMNE. Une des quatre saisons de l'année *A.* فصل الخريف *T.* كوز *P.* مهرجان ـ برگريزان ـ كهنه بهار ـ موسم خزان خزان لطيف || Un bel automne ييراق دوكمى وقتى ـ وقتى Automne fort sec خشك ويابس برخزان بى باران Automne froide et pluvieuse بسيار وكثير الامطار موسم خريف برودتى Une automne venteuse كثير الرياح بر كهنه بهار Au commencement de l'automne اوائل موسم خريفده L'automne est une saison tempérée فصل خريف بر موسم معتدلدر Des fruits d'automne موسم خزانه مخصوص اولان ميوه‌لر

AUTOPSIE. Examen attentif que l'on fait au moyen de la vue *A.* كشف والمعاينة برأى العين *P.* بينش بچشم خود *T.* كندو كوزيله كورمه || Autopsie cadavérique بدن ميتك رأى العين كشف ومعاينه‌سى

AUTORISATION. Action par laquelle on autorise *A.* رخصت اذن ـ *P.* دستور *T.* اذن || L'autorisation d'un mari, d'un tuteur زوجك ووصينك رخصتى

AUTORISER. Donner autorité, donner pouvoir *A.* ـ ترخيص *T.* دستور دادن *P.* اعطاء الاذن ـ اجازت ـ اعطاء الرخصة اذن ويرمك || C'est le Roi qui autorise les magistrats طايفهٔ قضات اجازت پادشاهى ايله اجراى حكومت ايدر ـ قضاتك امر حكومته رخصتلرى جانب پادشاهيدن صادر اولور C'est une chose autorisée par la coutume استمرار عرف وعادت تقريبيه اجازتيافته اولمش حالاتدندر La confiance que vous avez en moi, m'autorise à vous dire que... حقمه ارزانى قلنان اعتماد واستيناك سكا شوكلامى سويلمكه وسيلهٔ رخصتدر Une femme ne peut contracter, si son mari ne l'autorise بر خاتون زوجنك اذن ورخصتى اولمينجه عقد معاهده‌يه قادره دكلدر Une femme qui s'est fait autoriser par la Justice حاكم طرفندن تحصيل رخصت ايتمش خاتون

S'AUTORISER. Acquérir de l'autorité *A.* كسب ـ كسب المساغ الجواز || Les coutumes s'autorisent par le temps, et acquièrent force de loi عرف وعادت مرور زمان ايله كسب درجهٔ عرف وعادت ـ مساغ وقانون حكمنه ابلاغ اولنوركلمشدر زمان مديد متمادى اولنجه كسب جواز ومساغ برله قانون حكمنه كيرر

AUTORISÉ. *A.* مرخّص ـ مأذون *P.* دستور يافته *T.* اذنلو

AUTORITÉ. Puissance légitime *A.* حق الحكومة ـ حكومت *P.* حق حكمدارى ـ فرمانفرمايى *T.* حكومتلك || L'autorité des magistrats اوليای اموركِ حق حكومتى L'autorité des lois قوانين موضوعه‌نك قوّت حكومتى L'autorité spirituelle حكومت معنويّه ـ حكومت روحانيّه L'autorité temporelle حكومت دنيويّه L'autorité Royale حكومت سلطانيّه Autorité absolue حكومت مطلقه Autorité souveraine حكومت ملوكانه Autorité paternelle حكومت پدر ـ حكومت والديّه Être en grande autorité حال كمال قوّت وحكومتده اولمق Avoir de l'autorité صاحب حكومت اولمق Se maintenir en autorité بر كمسنه مقام حكومتده وقايه اولنمق Abuser de son autorité يدنده اولان قوّت وحكومتى بيوجه صرف واعمال ايتمك Se prévaloir de son autorité يد اقتدارنده اولان حكومتدن اغتنام ايتمك Interposer son autorité ميانده قوّت حكومتنى تخايل ايتدرمك ـ آره‌يه كتورمك Blesser l'autorité des juges قضات وحكّامك حق حكومتلرينه طوقنمق User d'autorité اعمال قوّت حكومت ـ اجراى حق حكومت ايتمك

Conserver son autorité شان حكومتنى محافظه وصيانت ايتمك Perdre son autorité قوت حكومتنى فوت ايتمك Étendre son autorité حدود حكومتنى توسيع ايتمك Sous votre autorité سنك تحت حكومتكده Par autorité de Justice قوت حكومت شريعت برله De pleine puissance et autorité Royale قوت بالغهٔ ملوكانه وحكومت كاملهٔ پادشاهانه مقتضاسنجه

On dit d'un homme accoutumé à parler, à agir d'une manière impérieuse, qu'il veut tout emporter d'autorité هر شيئى متحكمانه هر شيئده طور متغلبانه ايله حركت ـ ايشلمك قيدنده در ايدر Et qu'un homme a fait une chose de son autorité privée, pour dire, sans avoir droit de la faire فلان شيئى حكم فضولى ايتدى ـ خودنجه ايتدى

Il se prend aussi pour Crédit, considération *A.* علو ـ اعتبار ـ نفوذ الكلام ـ القدر *P.* بلندئ قدر *T.* سوز صاحبلكى || Il a bien de l'autorité dans sa compagnie زمرهسى ايچنده خيلى قدر واعتبارى وار در Il a de l'autorité dans sa famille اهل بيتى ايچنده نفوذ كلامى وار در

Et pour Sentiment d'un homme illustre que l'on rapporte pour confirmer ce que l'on dit *A.* اشهاد معتبر pl. اشهادات معتبرة || Trouverez-vous quelque autorité dans les Pères pour appuyer votre sentiment? تأليفات ائمّهٔ كرامده سنك فكر ورأيكى مؤيّد بر نوع اشهاد بوله بيلورميسك Alléguer des autorités اشهادات معتبره ايراد ايتمك Apporter des autorités اشهادات معتبرهٔ سرد وبيان ايتمك J'ai cent bonnes autorités pour prouver ce que j'avance در ميان ايلديكم كلامى اثبات ايدهجك يوز قدر اشهاداتم وار در Il dit cela sans autorité شو كلامى هيچ بر درلو اشهاد معتبر ذكر ايتميدرك سويلر

AUTOUR. Préposition qui sert à désigner ce qui environne *A.* فى الحوالى ـ فى الاطراف *P.* پيرامن *T.* جورهسنده || Autour de sa personne نفسى اطرافنده Autour de la tête اطراف رأسده Autour de la place قلعهنك اطرافى وحواليسنده Roder tout autour d'une maison بر خانهنك اطرافنده دائرا ما دار طواف ايتمك

Il signifie aussi, auprès *A.* عنده *P.* نزد *T.* يانى ـ يانده ـ باشنده || Elle est si charitable, qu'elle est continuellement autour des malades شول درجهده صاحبة البرّ والحسنه بر خاتوندر ـ كه نزد مرضادن بر آن منفك اولمز شول رتبهده صاحبة الخير بر خاتوندر كه خستهلرك يانى باشندن آيرلمز || Il est toujours autour d'elle على الدوام يانده در ـ Et ici près *A.* فى القرب ـ فى الجوار *P.* نزديك *T.* بو يقينده ـ بو ـ بوحواليده ـ بيقينارده || Il loge quelque part ici autour بوجوارده خانهسى بو حواليده در ـ اقامت ايدر

AUTOUR. Oiseau de proie *A.* صقر ـ شيذق pl. صقور *P.* جرغ *T.* جاقر || Autour de passage نواقل قسمندن بر جاقر Faire voler un autour جاقرى صالدرمق ـ جاقرى اوچرمق

AUTOURSERIE. L'art d'élever et de dresser les autours *A.* فنّ التربيب الصقور *P.* فنّ پروردن جرغ *T.* جاقرجيلق صنعتى

AUTOURSIER. Celui qui fait profession d'élever et de dresser des autours *A.* مربّب الصقور ـ معلّم الصقور *P.* آموزندهٔ جرغ ـ پرورندهٔ جرغ *T.* جاقرجى ـ جاقر بسليجى ـ جاقر ـ آلشدريجى

AUTRE. Pronom ou adjectif qui marque distinction entre deux choses *A.* آخر *P.* ديگر *T.* اول بر || Des deux livres que vous demandiez, voici l'un, voilà l'autre مطلوبك اولان ايكى جلد كتابدن اشتده برى بو واول برى شو در Des deux frères, l'un a pris le parti de l'Église, et l'autre, le parti de l'épée ايكى قرنداشلرك برى طريقت رهبانيتى وديگرى طريق اهل سيفى اختيار ايلدى Ils étaient aigris l'un contre l'autre برى برينه طارغين ـ احدهما آخرى حقنده غضبناك ايديلر Ils paraissent faits l'un pour l'autre گويا بربرسى ديگرى ايچون خلق اولنمشدر Ils sont nés l'un pour l'autre بربرسى ديگرى ايچون دنيايه گلمشدر Il ne faut pas prendre l'un pour l'autre بربرينى اول برى ايچون ظنّ ايتملو دكلدر Confondre l'un avec l'autre برى بريله قارشدرمق Il y a une grande différence entre l'un et l'autre برى برلرى بينده فرق عظيم وار در Les uns et les autres بونلر واول برلرى

Il se dit quelquefois pour marquer une personne indéterminée *A.* غير *P.* ديگر *T.* بشقه || J'aime mieux que vous l'appreniez d'un autre que de moi بندن بيلمكدن ايسه غير كمسنهدن بندن خبر المقدن ايسه بشقهسندن ـ بيلسهك اولى ايدى بيلسهك اولى ايدى Tout autre que lui ne s'en serait pas si bien tiré اندن غيرى هر كيم اولسه بويله وجه احسن اوزره اداره ايدهمز ايدى Ce que vous ne ferez pas dans

un temps, vous le ferez dans un autre فلان وقتده ایتمیه جککی بر غیر وقتده ایده جکسک Quelle autre chose souhaitez-vous de moi? بوندن غیری بندن نه استرسک Autre est la ville de Vienne en Autriche, et autre la ville de Vienne en Dauphiné آوستریاده کی بچ شهری بشقه ودوفینده کائن بچ شهری بشقه در

On dit, L'autre jour, pour désigner un des jours précédents *A.* یوم ماضی *P.* روز گذشته *T.* کیچن کون

Autre, se dit aussi pour meilleur, de plus grande conséquence *T.* بام بشقه || L'homme dont vous parlez est habile; mais celui que je vous dis est bien un autre دیدیککک آدم حقیقتده ماهر در لکن بنم دیدیکم بام بشقه در Il avait été mis en prison pour dettes, mais depuis on l'a accusé de fausse monnaie; c'est bien une autre affaire دین ایچون حبس اولنمشیدی لکن صکره‌دن قلبزنلک تهمتیله اتهام اولندی بو بام بشقه بر مصلحتدر

Il se dit aussi, pour marquer l'égalité, la conformité qu'il y a entre deux personnes, entre deux choses *A.* ثانی ـ مدانی *P.* همرنگ *T.* بشقه || C'est un autre Alexandre مدانئ اسکندر بشقه بر قیصر در Un autre César اسکندر ثانیدر ـ در Il le regarde comme un autre lui-même فلان کمسنه‌یی نفسنک مدانیسی کبی کورر Cette ville est un autre Paris بو بلده مدانئ پارسدر ـ بر پارس ثانیدر

AUTREFOIS. Anciennement, au temps passé *A.* سابقا ـ ماضیا اوقات ـ سلفده ـ کیچن وقتلرده *T.* پیش ازین *P.* مقدّما ـ سلفده شویله اعتقاد || ماضیده On croyait autrefois que... مقدّما عادت بویله اولنور ایدیکه C'était autrefois la coutume مقدّما ادّعا Vous prétendiez autrefois que.... مقدّملرده ـ ایمش ایدر ایدککه

AUTREMENT. D'une autre façon *A.* بطور الآخر ـ بوجه الآخر بشقه وجهله ـ بشقه دکلو *T.* آخر گونه ـ طرز دیگر ـ دیگر گونه *P.* بشقه کونه ـ || Je ne le veux pas comme cela, je le veux autrement بویله استمم آخر کونه استرم Il est fait tout autrement que vous ne croyez ظنّ ایلدیککک صورتدن بام بشقه در

Il signifie aussi, si non, sans quoi *A.* فالّا *P.* ورنه *T.* یوخسه || Dites-lui qu'il soit plus sage, qu'autrement on le châtiera کندویه سویله عقللی باشنه جویرسون فالّا تادیب اولنور Il vous a vendu sa charge à telle condition, autrement il ne l'eût pas fait منصبنی شو شرط ایله سکا فروخت ایلدی یوخسه فروخت ایتمز ایدی

Autrement, précède de Pas, signifie, guère *A.* لا وافیا *P.* نه چندان *T.* اولقدر دکل || C'est un homme qui n'est pas autrement riche اولقدر مالدار آدم دکلدر Il n'est pas autrement disposé à faire cela شونی ایلمکه چندان استعدادی یوقدر Est il malade? pas autrement, mais il est chagrin فلان کمسنه خستهمیدر چندان دکل اما مغموم ودلازار در

AUTRE-PART. Ailleurs *A.* فی غیر مکان ـ فی محل الآخر *P.* بجای دیگر ـ بسوی دیگر *T.* بشقه یرده ـ بشقه طرفده || C'est un livre que j'ai cherché partout, mais je ne l'ai pu trouver autre-part que là هر طرفه آراشدردیغم بر کتابدر انجق آخر یرده بولهمیوب یالکز فلان محلده بولدم

On dit aussi, D'autre part, pour dire, d'ailleurs, de plus *T.* بر طرفدن || D'autre part on doit considérer que... بر طرفدن ملاحظه اولنملو در که

AUTRUCHE. Nom d'un grand oiseau *A.* نعامه ـ عالد *P.* شتر مرغ *T.* دوه قوشی || Des plumes d'autruche ریش نعامه ـ دوه قوشی تلی ـ دوه قوشی یلککی L'opinion vulgaire est que l'autruche digère le fer عوامّ ناسک اعتقادینه کوره دوه قوشی دموری هضم ایدر ـ La femelle s'appelle *A.* امّ البیض *P.* ماده شتر مرغ *T.* دیشی دوه قوشی

AUTRUI. Les autres personnes *A.* آخر ـ سائر *P.* دیگر *T.* بشقه‌سی || Il ne faut pas désirer le bien d'autrui, la femme d'autrui آخرک مالنه وعیالنه نصب عین حرص وطمع ایتمک روا دکلدر Ne fais à autrui que ce que tu voudrais qui te fût fait à toi-même نفسک حقنده حظ ایده‌میه جککک Juger d'autrui par soi-même قیاس نفس عملی سائره ایلمه Loger chez autrui آخرک منزلنده اقامت ایتمک Parler par la bouche d'autrui آخرک لسانیله سوز سویلمک

On dit proverb. Mal d'autrui n'est que songe *T.* ایلکک یاره‌سی آجیمز ـ Et, qui s'attend à l'écuelle d'autrui, a souvent mal dîné, pour dire, que nous ne devons compter que sur ce qui dépend de nous ایلکک کاسه‌سندن چوربا بکلیان آج قالور

AUVENT. Petit toit en saillie, attaché au dessus des boutiques, pour garantir de la pluie *A.* وکف pl. اوکاف *P.* بارانگریز *T.* صچاق || Se mettre à l'abri de la pluie sous un auvent

بر صحبانك آلتنده اصابت باراندن محافظه اولنمق

AUXILIAIRE. Qui aide *A.* مددرسان ـ مددكار *P.* معاون ـ معين *T.* امدادجى ـ ياردمجى || Armée auxiliaire, troupes auxiliaires امداد عسكرى ـ ياردم عسكرى

AVAL. Souscription qu'on met au bas d'un billet, par laquelle on s'oblige d'en payer le contenu, en cas qu'il ne soit pas acquitté par celui qui l'a souscrit. *A.* امضاء الضمان ـ امضاء الكفالة *P.* امضاى پايندانى *T.* امضاسى ـ كفيللك امضاسى زير تمسكده كفالتى متضمن ويريلان شرح

C'est aussi l'opposé d'Amont, et il désigne ce qui descend la rivière *A.* مصب النهر *P.* شيب رود *T.* آشاغى || آقنديدن اول قايقلرك Un de ces bateaux allait amont, l'autre aval برى نهرك آنافورى طرفنه وديكرى آقنديدن آشاغى طوغرى كيدر ايدى

On dit, Le vent d'aval, pour dire, le vent du couchant *A.* ريح غربى *P.* باد غربى *T.* باطى يلى || Le vent d'aval amène presque toujours de la pluie ريح غربى اكثريا يغمور كتورر ـ اكثريا باعث باران اولور ـ ريح غربى غالب حالده ممطردر

À-VAU-L'EAU. Suivant le courant de l'eau *A.* تابعاً لمجراء الماء *P.* پيروان شيب آب *T.* صويك آقنديسيله || Le bateau allait à-vau-l'eau قايق مجراى مايه تبعيت ايدرك ـ قايق صويك آقنديسيله يورر ايدى ـ كيدر ايدى Personne ne ramait, nous nous laissions aller à-vau-l'eau هيچ بريسى كورك چكميوب قايق همان صويك اقنديسيله يوريمك اوزره براغلدى — On dit figur., qu'une affaire est allée à-vau-l'eau, pour dire, qu'elle n'a pas réussi بو مصلحت دكزه باتدى

AVALAISON. Chute d'eau impétueuse qui vient des grosses pluies qui se forment en torrent *A.* تشلشل الماء pl. تشلشلات المياه *P.* آب شيب *T.* صاپرصاپر دوكلمه ـ هارل هارل صو دوكلمسى

AVALANGE ou AVALANCHE. Masse formée par les neiges qui roulent en s'accumulant du haut des montagnes *A.* قلعة الثلج pl. قلع الثلج *P.* كمر برف *T.* قار قياسى ـ قار صحيفدسى

AVALER. Faire passer par le gosier dans l'estomac *A.* بلع ـ ابتلاع ـ زرد ـ ازدراد ـ استراط ـ التقام *P.* فرو ـ اوباريدن ـ واريدن ـ بردن *T.* يوتمق || Il avale les morceaux sans les mâcher لقملرى چينمكسزين بلع ايدر — On dit figur., qu'un homme ne fait que tordre et avaler, pour dire, qu'il mange goulument اقتدام والتهامدن خالى اولمز

On dit, Avaler le calice, avaler le morceau, pour dire, se soumettre à quelque chose de fâcheux *T.* حبّى يوتمق — Et avaler des couleuvres, pour dire, recevoir des dégoûts, des mortifications qu'on est obligé de dissimuler *T.* زهرلر يوتمق || À la Cour, on avale bien des couleuvres سراى همايونده نيچه سرايده نقدر زهرلر ايچوررلر ـ نيچه زهرلر يوتمغه مجبور درلر

On dit, qu'un bateau avale, qu'il va en avalant, pour dire, qu'il suit le courant de la rivière قايق نهرك آقنديسيله يورر

S'AVALER. Pendre, descendre trop bas *A.* تهدّل *P.* فرو هليده شدن *T.* سلپوكلنمك ـ صارقمق || Le ventre de cette jument s'avale بو قصراغك قارنى سلپوكلنور

AVALÉ. *A.* مبلوع ـ مسترط ـ لقيم *P.* فرو برده ـ اوباريده ـ واريده *T.* يودلمش — Il signifie aussi, qui pend un peu avant *A.* دادل *P.* فرو هليده *T.* سلپوكلنمش ـ صارقمش

AVALEUR. Celui qui avale *A.* بالع ـ مسترط *P.* اوبارنده *T.* يودان

AVANCE. L'espace de chemin qu'on a devant quelqu'un *A.* سبق ـ مسابقت *P.* پيشينىٔ راه *T.* ايلرولمه ـ ايلرو كچمه || Il a tant de lieues, tant de journées d'avance sur nous بزدن شو قدر ساعت وشو قدر قوناق مسابقت ايلدى Il court mieux que lui, il lui donnera dix pas d'avance sur cent آندن زياده يوروك اولديغندن خصمنك يوز خطوده اون زياده ايلرولمسنه راضى اولور

Il se dit aussi, de ce qui se trouve déjà de fait ou de préparé dans une affaire *A.* وسيلة السبق ـ مدار الاستقدام *P.* وسيلهٔ پيشروى *T.* مدار ايلرولمديه || C'est une grande avance quand on veut bâtir, que d'avoir des matériaux شروع اولنهجق بنانك مالزمهٔ مقتضيدسى موجود اولمق استقدام مصلحته مدار كليدر Si vous avez les mémoires qu'il vous faut pour écrire cette histoire, c'est autant d'avance تأليف ايده جكك تاريخه دائر اقتضا ايدن تقريرلر يدكده موجود ايسه بو مصلحتك ـ كيفيت استقدام امره وسيله اولدجغى دركار در ايلرولنمدسند مدار كليدر

Il se dit aussi, en parlant d'une partie de bâtiment qui anticipe sur une rue, et qui sort de l'alignement du reste du bâtiment *A.* طنف pl. اطناف *P.* شهنشين *T.* جيقمه || On fera abattre cette avance بو جيقمه هدم ايتدريله جكدر

Et de l'anticipation du temps, lorsqu'on fait une chose, en

استقدام prévenant le temps où on a accoutumé de la faire *A.*
معجّلاً ـ قبل حلول الوقت ـ الوقت *P.* بر وجه پیشین ـ
پیش از آمدن وقت *T.* وقتندن ـ اوّلجه ـ همان شمدیدن
سنكله برابر همان || اوّل Je m'en réjouis d'avance avec vous
شمدیدن مسرور وشادانم ـ اوّلجه مسرور وشادمانم Je vous
باستقدام الوقت طرفكزه en fais mes complimens d'avance
معجّلاً تبریك ایدرم ـ تقدیم مراسم تبریك ایدرم

Et du paiement qu'on fait avant le terme *A.* تقدمة ـ معجّلة
|| علی الحساب ویریلان اقچه ـ پیشینات *T.* پیشداد *P.*
معجّلاً بیك غروش ویرمك Faire une avance de mille piastres
مال پیشینات اولدرق بیك غروش اعطا ایتمك ـ C'est
moi qui ai fait toutes les avances, tous les frais de cette entre-
prise بو مادّه‌ده اقتضا ایدن كافّهٔ معجّلاتی وبالجمله
اقتضا ایدن علی الحساب اقچه ـ مصارفی ادا ایدن بنم
وكافّهٔ مصارف طرفمدن ویرلمشدر

On dit figur., Faire des avances, pour dire, faire les premières démarches dans un accommodement, dans une liaison d'amitié *A.*
فتح الباب الطلب ـ عرض المقدّمات الرغبة *P.* در پیش
|| استكده اوك آیاق اولمق *T.* كردن مقدّمات خواهش
Il se tient ferme, et ne veut faire aucune avance مقام متانتده
پایدار اولوب بر درلو عرض مقدّمات رغبت ایتمكه میل
ایتمز Un bon chrétien n'hésite pas à faire les avances pour se
réconcilier عیسوئ صحیح اولان كشی خصمیله بارشمق
خصوصنده عرض مقدّمات رغبت ایلمكه تجویز تردّد
وصعوبت ایلمز Ce n'est pas lui qui a recherché cette femme,
elle a fait les avances فلان كشی اول خاتونه طالب اولمش
دكلدر ابتدای امرده عرض مقدّمات خواهش ایدن مرقومه
اوك آیاق اولان مرقومه در ـ در

AVANCEMENT. Progrès en quelque matière que ce soit *A.*
اقبال *P.* پیشدستی *T.* ایلرولنمه ـ میدان آلمه ـ یول آلمه
|| On voit un grand avancement à cet écolier بو طالبك
بو طالب استفاده ـ استفاده خصوصنده اقبال تامّی وار در
خصوصنده چوق میدان الدی Un prince qui a fait
beaucoup pour l'avancement des Lettres علوم ومعارفك اقبالی
خصوصنده صرف همّت ایتمش بر پادشاه Il fait tout ce
qu'il peut pour l'avancement de son travail ایشنك كسب
اقبال ایلمسی خصوصنده الندن كلدیكی قدر سعی ایدر
ایشنك میدان آلمسنه علی قدر الاستطاعه جدّ واقدام ـ

ایدر Ce bâtiment ne s'achevera pas sitôt, je n'y vois pas
d'avancement بو بنانك قریباً تمكیلی مأمول دكلدر زیرا
ایلرولندیكنی كورەمیورم

Il se dit aussi, pour établissement de fortune *A.* اقبال ـ
رفعت الحال *P.* بلندئ قدر ـ فزونئ شان *T.* اولولنمه ||
Être cause de l'avancement d'un homme بر كمسنه‌نك رفعت
واقبالنه سبب اولمق Procurer l'avancement de quelqu'un بر
كمسنه‌نك اقبالنه وسیله اولمق

Et pour ce qui se donne par avance à un héritier *T.* سهم
مفروضه محسوباً وارثه بر وجه پیشین ویریلان نسنه

AVANCER. Pousser en avant, porter en avant *A.* مدّ ـ سوق
تمدید ـ *P.* در پیش آوردن ـ در پیش راندن *T.* ایلرو
ایلرویه اوزاتمق ـ ایلرو یورتمك ـ سورمك || Avancer la
table سفره‌یی ایلرویه سوق ایتمك Il avança la tête hors
du carrosse باشنی عربه ایچندن خارجه مدّ ایلدی Avan-
cer le bras مدّ ساعد ایتمك Avancer le pied تمدید قدم
آیاغی اوزاتمق ـ ایتمك

Il est quelquefois opposé à Différer *A.* استقدام ـ تقدیم الوقت
پیشتر آوردن *P.* استعجال الوقت ـ تعجیل الوقت ـ الوقت
وقت عزیمتنی *T.* وقتی ایلرولتمك || Avancer son départ
اوبله طعامی وقتنی تقدیم Avancer le dîner تعجیل ایتمك
ساعتك سیرینی استقدام ایتمك Avancer l'horloge ایتمك
ساعتی ایلرولتمك ـ

Il signifie aussi, faire du progrès en quelque chose *A.* سوق
راندن *P.* سورمك ـ ایلرولتمك ـ میدان آلدرمق *T.* || Avancer
la besogne ایش سورمك ـ سوق مصلحت ایتمك Avancer
un ouvrage ایشی ایلرولتمك ـ ایشه میدان آلدرمق Il a
bien avancé ses affaires en peu de temps مدّت قلیله ایچنده
اموربنه میدان ـ امور وخصوصاتنی ایلرویه سوق ایتدردی
آلدردی

Et payer par avance *A.* معجّلاً ادا *P.* بر وجه پیشین ادا
خانه Avancer un terme à son hôte || ایلرو ویرمك *T.* كردن
صاحبنه بر قسطی معجّلاً ادا ایتمك Avancer les gages à
ses valets خدمتكارلرینك وظیفه‌لرینی ایلرو ویرمك

Et débourser du sien pour quelqu'un *A.* وكالةً ـ بالوكالة ادا
ادا *P.* بجای دیگری دادن *T.* بشقه‌سیچون ویرمك || Comme
il n'était pas sur les lieux, j'ai avancé cet argent pour lui
كندوسی محلّنده بولنمدیغندن اول مقدار اقچه‌یی طرفندن

وكالةً بن ادا ايلدم Il est juste qu'il reprenne ce qu'il a avancé بالوكالة ادا ايلديكى اقچه‌يى استرداد ايتمك حقدر || Il a avancé cela de ses deniers بو اقچه‌يى كندو مالندن اولدرق بالوكالة ادا ايلدى

Et mettre en avant, proposer. *A.* سوق ـ ايراد ـ بسط ـ سرد الكلام *P.* سخن راندن ـ در ميان كردن ـ در پيش كردن *T.* اورته‌يه سوربوبرمك ـ اورته‌يه براقمق || Vous avancez une proposition fort dangereuse سرد ايلديككز مسئله مخاطره‌يى درميان ايلديككز مسئله خطر وتهلكه‌يى مستلزمدر ـ مستجلبدر Je n'avance rien dont je n'aie de bonnes preuves دلايل صحيحه ايله اثبات ايده‌ميه‌جكم شئ در ميان ايتمم Vous avancez une chose dont vous serez désavoué رهين انكار اولنه‌جق بر شايان انكار اولنه‌جق بر شئ بسط ـ شئ در پيش ايلدك نا معقول عد اولنه‌جق شئ ايراد ايلدك ـ وايراد ايلدك

On dit, Avancer quelqu'un, pour dire, lui procurer quelque avancement *A.* ترفيع القدر والمنزلة ـ ترفيع الرتبة *P.* بركشيدن ـ بلندئ پايه دادن *T.* پايه ارتورمق ـ ايلرو چكمك || Son protecteur l'a fort avancé حاميسى ترفيع رتبه‌سنه عظيم پايه‌سنى ارتورمغه عظيم همت ايلدى ـ همت ايلدى

Il signifie aussi, aller en avant *A.* تسابق ـ استقدام ـ تقدم *P.* پيش رفتن *T.* ايلرو وارمق ـ ايلرولنمك || Faites-les avancer ايلرويه سوق وتقديم ايله L'armée avançait dans le pays عسكر مملكت ايچنه طوغرى مسابقت ايتمكده پايگذار ـ سوق مطاياى توجه وتقدم ايتمكده ايدى ـ ايدى تقدم ومسابقت اولمقده ايدى Il recule au lieu d'avancer تقدم ايده‌جكنه تأخر ايدر ـ استقدام ايده‌جكنه استدبار ايدر ـ ايلرو واره‌جغنه كيرو چكيلور Avancer sur l'armée ennemie دشمن ـ دشمن اردوسى اوزرينه طوغرى تسابق ايتمك خطوه جنبان ـ اوردوسنه طوغرى مطيه ران مسابقت اولمق دشمن اردوسنه طوغرى ايلرولندرك يوريمك ـ اقبال اولمق — On dit, qu'une horloge avance ساعت استقدام ايدر ـ ايلرو يورر

Il signifie aussi, anticiper *A.* تخطى ـ تجاوز *P.* پايگذارى كردن *T.* ايلرو كچمك || Vous avez avancé de plus de deux arpens sur ma terre متصرف اولديغم اراضى ايچنه ايكى دونمدن زياده يره تجاوز ايلدك

Et sortir de l'alignement *A.* خروج *P.* پيش آمدن *T.* چيقمق || On a abattu le devant de cette maison, parce qu'elle avance sur la rue بو خانه‌نك يوزى زوقاغه زياده چيقمش اولديغندن هدم اولندى Cet arbre avance hors de l'allée, il faut l'abattre شو آغاج يولدن طشره خروج ايتمكله هدم اولنمق اقتضا ايدر

Et faire du progrès *A.* كسب ـ كسب النمو ـ كسب الاقبال ـ الترقى والزيادة *P.* برترى يافتن ـ زيادگى پذيرفتن *T.* ايلرو وارمق ـ زياده‌لنمك ـ آرتمق ـ ميدان المق || Avancer en âge, en sagesse, en vertu سناً وعقلاً وصلاحاً كسب نمو كسب نصاب زيادگى ونمو ايتمك ـ وزيادت ايتمك Avancer dans l'étude علمده كسب ترقى وزيادگى ايتمك dans la piété مسلك تعبد وديانتده كسب نمو ايتمك Il se tue de travail, et n'avance point سعيده اتلاف وجود ايدر مع هذا ايشى ايلرويه وارمز ـ مع هذا ايشى آرتمز Cet écolier avance بو طالب علمده كسب نمو وترقى ايدر Il a beaucoup avancé en peu de temps مدت قليله ايچنده زياده‌سيله ميدان آلدى Il avance à vue d'oeil لمحة البصرده كسب نمو ايدر Voilà un travail qui n'avance point ذره قدر ايلرويه وارمز بر ايشدر Les affaires n'avancent point entre ses mains مصلحت بونك النده آرتمز L'impression de ce livre n'avance guères بو كتابك طبعى خصوصى چندان ايلرو وارمز

S'avancer. Aller en avant *A.* مرور ـ سبق *P.* پيش رفتن *T.* ايلرو يوريمك ـ ايلرويه كچمك || L'armée s'avançait اردو ايلرويه طوغرى خطوه پيماى سبق وگذار اولور ايدى Il s'avança de tant de journées شو قدر قوناقلق يره ايلرو كچدى Le temps s'avance insensiblement وقتلر بللو اولميدرق سبق وگذار ايدر La saison s'avance موسم يوماً فيوماً مرور ايتمكده در ـ ايتمكده در Le jour s'avance نهار مرور ايتمكده در ـ ايتمكده در — Il se dit figur. en matière d'affaires et de négociation || Je me suis avancé de lui offrir telle chose de votre part سنك طرفكدن فلان شيئى عرض ايتمك درجه‌لرينه قدر يوريدم Je me suis avancé jusqu'à lui offrir telle somme كنديه اولقدر مبلغ عرض ايتمك كرتدلرينه قدر يوريدم Cet ambassadeur s'est trop avancé, il court risque d'être désavoué فلان ايلچى زياده‌جه يوريديكندن بو مقوله حركتى دولتى طرفندن قبول اولنمامق مخاطره‌سنده در

Avancé. *A.* متقدم ـ متسابق *P.* پيش آمده *T.* ايلرولنمش — On dit, Un homme avancé en âge *A.* كبير السن *P.* گذشته سال *T.* ياشلو ـ ياشنى آلمش Et année fort avancée, nuit

bien avancée خیلی مرتبه گذران ایتمش وقت سنه وکرکی خیلی مرتبه کبی ایلرولنمش وقت لیل Saison bien avancée مرور ایتمکده اولان ـ گذران ایتمکده اولان موسم Un jeune homme avancé, pour dire, un jeune homme qui a fait de bonne heure un grand progrès dans ses études قبل الوقت عالمده قبل الوقت میدان آلمش بر نو جوان Un esprit avancé کمالده رسیده اولمش عقل Les esprits avancés de très bonne heure ne réussissent guères موسم معتاددن جوق زمان مقدم ناضج اولمش عقول مثمر اولمز

On dit en termes de guerre, Un ouvrage avancé, pour dire, un ouvrage de fortification qui est avant les autres *T.* اوکک مترس Et un corps-de-garde avancé, pour dire, un corps-de-garde qui est fort avant vers l'ennemi *A.* طليعة العسكر *P.* یزک ـ اوکک قراغول *T.* نلابه

AVANIE. Affront. V. ce mot. — En parlant des pays du Levant, il signifie, les vexations que les Turcs font à ceux d'une autre religion que la leur, pour en tirer de l'argent *A.* تعدّی ـ جور pl. تعدّیات *P.* ستم ـ جفا *T.* صارقندیلق || Ceux qui voyagent dans le Levant sont exposés à beaucoup d'avanies ممالک شرقیّه یه سفر وسیاحت ایدنلر گوناگون جور وتعدّی یه دوچار اولمق موقعنده درلر

AVANT. Préposition qui marque priorité de temps ou d'ordre *A.* قبل ـ مقدّم *P.* پیش از *T.* اول ـ ایلرو || Ceux qui ont été avant nous پیش آیندگان ـ اسلافمز ـ بزدن مقدّم اولنلر بزم کچمشلرمز ـ بزدن ایلرو کلانلر J'ai vu cela avant vous پصقالیادن فلان شئ سزدن اوّل منظورم اولمشدر Avant pâques ختام سنددن مقدّم Avant la fin de l'année اوّل Avant l'heure ـ قبل الوعده ساعت معیّنه‌دن مقدّم Avant le terme اوّل وعده‌دن Avant midi قبل العصر ـ قبل اوّل اویلدن Avant le jour قبل طلوع الشمس ـ کونش طوغمزدن اوّل Avant dîner قبل طعام العصر ـ اویله یمکندن اوّل Avant que de venir قبل الوصول ـ وصولدن مقدّم عزیمتندن Avant qu'il parte اوّل Avant qu'il fasse froid هواده برودت ظهورندن مقدّم ـ پیش از ظهور سرما ـ صوغوق باصمزدن مقدّم Il faudrait mettre ce chapitre avant l'autre بو فصل دیگرندن اوّل وضع اولنملو ایدی

Avant, est aussi une préposition qui se joint à un autre mot, pour faire signifier quelque chose d'antérieur *A.* مقدّم *P.* پیشین *T.* اوکک || L'avant-corps, et l'arrière-corps d'un bâtiment مقدّم البنا وموخر البنا ـ بنانک پیشین وپسینی ـ بنانک اوکک وارد یوزی

Avant, est aussi adverbe de lieu, et sert à marquer mouvement et progrès *A.* عمیقاً ـ بعیداً *P.* دور ـ ژرف *T.* ایراق ـ دربن || N'allez pas si avant اولقدر بعید وارمه Il entra assez avant dans le bois اورمان ایچنده خیلی بعید وعمیق ضربه بدنی Le coup entra fort avant dans son corps کتدی ایچنه بغایت دربن یره واردی Creuser bien avant dans la terre یری خیلی عمیق حفر ایتمک ـ Il se dit aussi par rapport au temps || Bien avant dans l'hiver وقت شتا خیلی مرتبه ایلرو مرور ایلدکده Bien avant dans la nuit وقت لیل خیلیجه گذار ایلدکده Bien avant dans le siècle passé قرن سابقک چوق ایلرو وقتنده

Il se dit aussi figur. || Jamais philosophe ne pénétra plus avant dans la connaissance des choses حکمانک هیچ بری معرفت معرفت اشیانک بوندن زیاده تعمیقنه ظفریاب اولمدی اشیا خصوصنده بوندن زیاده دربن وارمدی Vous poussez les affaires trop avant ایشلری چوق ایلرو دورترسک Il fait des propositions trop hardies, il va un peu trop avant جسورانه تکلیفلر عرض ایلمکله زیاده‌جه یوررر Il est bien avant dans l'esprit de son maître آغاسنک یاننده خیلیجه یوروکدر Gravez cela bien avant dans votre mémoire لوح حفظکک ایچ یوزنده نقش وقید ایله Il est mêlé bien avant dans cette affaire پکچه یوریدی ـ بو خصوصده پک اتلدی

En termes de Marine, on appelle la proue, L'avant *A.* صدر السفینة ـ مقدّم السفینة *P.* پیش کشتی *T.* کمینک باشی

En avant, signifie, au de là du lieu où on est *A.* متقدّماً ـ مقبلاً *P.* در پیش *T.* ایلرویه || Pousser en avant ایلرویه ـ متقدّماً سوق ایتمک Aller en avant روان اولمق ایلرویه Au pied du trône, et deux pas en avant پایهٔ سریردن یوریمک Et ensuite, après *A.* فیما ـ بعد الیوم ـ ایکی خطوه ایلرویه بعد *P.* پس ازین ـ زین پس *T.* بوندنصکره ـ بوندن بویله ـ شمدنکیرو ـ On dit figur. Mettre en avant, pour dire, avancer une proposition. V. Avancer en ce sens.

AVANT-BRAS. Partie du bras depuis le coude jusqu'au poignet *A.* ذراع pl. اذرع *P.* ارش *T.* ارش

AVANT-CORPS. Ce qui excède le nu de l'architecture de

quelque ouvrage que ce soit *A.* قرنة البنا *P.* پیش جستهٔ بنا *T.* بنادن طومالوب جیقمش یر

AVANT-COUR. Espèce de cour par laquelle on passe pour entrer dans les autres cours d'un bâtiment *A.* فناء خارجی *P.* شه بیرونی *T.* دیش حاولی ‖ L'avant-cour d'un château بر قوناغك دیش حاولیسی

AVANT-COUREUR. Celui qui va devant quelqu'un, et qui en marque l'arrivée *A.* برید *P.* پیش آهنگ *T.* ایلرو قوشوب کلان ‖ Les Tartares sont ordinairement les avant-coureurs de l'armée turque عثمانلو عسکرینك پیش آهنگانی عادتا تاتارلر در

Il se dit aussi, en parlant des prophètes qui ont annoncé, qui ont prédit la venue de Jésus-Christ *A.* مبشر pl. مبشرین *P.* پیام آور - مژده رسان *T.* مژده جی - خبرجی ‖ Les avant-coureurs de Notre-Seigneur Jésus-Christ حضرت عیسا افندمزك قدومنی مبشر اولان انبیا

Il se dit figur., de tout ce qui annonce quelque chose qui arrive bientôt après *A.* مقدمة pl. مقدمات *P.* پیش رسان *T.* پیش آینده - اول قوپمش ‖ Tous ces mécontentemens, tous ces murmures des peuples furent les avant-coureurs de la guerre civile خلق ایچنده اولان قیل وقال وصورت اغبرار وانفعال محاربهٔ داخلیه نك مقدماتی ایدی Les tremblemens de terre, la peste, la famine et tous les autres signes qui doivent être les avant-coureurs du jugement dernier یوم قیامتك مقدمەلری اولان زلزله ووبا وقحط وغلا وسائر اشراط ساعتدن معدود علائم شتا

AVANT-COURRIÈRE. Il n'est d'usage qu'en Poésie, en parlant de l'aurore *A.* تباشیر الصبح *P.* پیك صبح

AVANT-DERNIER. Qui est avant le dernier *A.* قبل الاخیر *P.* پیش از واپسین *T.* اول صکره‌کیدن

AVANT-GARDE. La partie la plus avancée d'une armée *A.* مقدمة الجیش - بغایاء العسکر - سرعان الخیل *P.* سرآهنك *T.* جرقجی - لشکر ‖ L'avant-garde était commandée par un tel Général بنایای عسکر فلان جنرالك زیر حکمنده جرقجی عسکری فلان جنرالك زیر حکمنده ایدی L'avant-garde plia جرقجی عسکری رو تاب رجعت اولمشدر

AVANT-GOÛT. Le goût qu'on a par avance de quelque chose d'agréable *A.* لذت عاجلة *P.* پیشین چاشنی *T.* ایلك داد ‖ Dieu le combla de consolations spirituelles, et lui donna un avant-goût de béatitude باری تعالی حضرتلری فلانه انواع تسلیات روحانیه احسان وحقنده سعادت ابدیه نك لذت عاجلەسنی ارزان ایلدی Ce n'est qu'un avant-goût des fruits de la paix بوکیفیت ثمرات صلحك لذت عاجلەسیدر Les avant-goûts du Paradis نعم جنتك لذاید عاجلەسی

AVANT-HIER. Le jour qui a précédé hier *A.* قبل الامس *P.* پریرپریر - پار روز *T.* اوته کون - دونکی - امس اول - اوته کون ‖ Il partit avant-hier کونك اولیسی عزیمت ایلدی

AVANT-PROPOS. Discours qui se met au devant de quelque ouvrage, pour faire connaître ce qu'il contient *A.* مقدمة pl. مقدمات *P.* سر سخن *T.* سوز باشی ‖ Il y a un grand avant-propos à la tête de ce livre بو کتابك اولنده مفصل ومشروح مقدمه وار در — Il se dit aussi de la conversation ‖ Il a fait un avant-propos bien inutile بیهوده بر مقدمه بسط ایلدی

AVANT-VEILLE. V. Avant-hier.

AVANTAGE. Ce qui est profitable, favorable pour quelqu'un *A.* فائدة pl. فوائد - نفع - منفعت pl. منافع - لطف pl. لطفیات *P.* سود *T.* فائده ‖ Grand avantage فائدهٔ عظیمه - کلی فائده - لطف عظیم Chaque chose a ses avantages et ses inconvéniens هر شیده محاذیر ولطفیات وار در - هر شیئك حسن وقبحی - شیده نفع وضر جهتی وار در Insigne avantage فائدهٔ باهره considérable نفع جسیم طرفی وار در Il n'y a nul avantage pour moi dans le voyage que vous me proposez تکلیف ایلدیککز سفر خصوصنده بنم ایچون بر کوند لطف وفائده یوقدر On lui a fait tous les avantages possibles حد امکانده اولان کافهٔ مساعدات حقنده ارزانی قلندی Les avantages de la fortune بختك فوائد - مساعدات فلکیه حسب ونسبدن مترتب ومنافعی Les avantages de la naissance اولان فوائد ولطفیات La beauté, la santé, la bonne constitution sont de grands avantages de la nature حسن وملاحت وصحت وعافیت وقوت وجود وخلقت عطیهٔ طبیعت اولان منافع جسیمه دندر C'est un homme né avec de grands avantages رحم مادردن لطفیات جسیمه ایله ظهور ایتمش بر ذاتدر Parler à l'avantage de quelqu'un بر کمسنه نك

حقنده لطف صورتیله سوق کلام ایتمک C'est un homme qui tire avantage de tout هر شیدن جر منفعت ایدر بر آدمدر - هر شیدن استفاده‌نك فننی بیلور بر آدمدر La querelle a été terminée à son avantage نزاع ومخاصمه کندو حقنده فائده‌لو وجهله نتیجه بولدی Il contait la chose à son avantage ماده‌یی کندویه نافع اولدجق صورت ایله نقل ایدر ایدی Expliquer tout à son avantage هر شیده نفسی حقنده فائده‌لو اولدجق وجهله شرح ومعنا ویرمك Tourner tout à son avantage کافهٔ اموری کندویه فائده‌لو اولدجق صورت اوزره هر شیئی کندودن یانه جویرمك - صرف وتقلیب ایتمك Les avantages des richesses, de l'esprit, du pouvoir کثرت مال ومزیت عقل وکمال وقوت بالاستقلالك فوائد ولطفیاتی Tirer avantage de quelque chose بر شیدن استفاده ایتمك - بر شیدن جلب نفع وفائده ایتمك Tout ce qui est rare et brillant sera toujours de mode, tant que les hommes tireront plus d'avantage de l'opulence que de la vertu بنی آدم مادامکه ثروت ویسارك لطفنی فوائد صلاح وفضیلت اوزرینه ترجیح ایده بهمه حال ندرتی درکار وموجب رونق بسیار اولان اشیانك جمله‌سی طرفه ودلپسند عدّ اولنور

Il signifie aussi, supériorité *A.* تفوّق - مزیّت - فضل *P.* برتری - زبردستی *T.* اوست کلمك || En tous ses combats, il a toujours eu l'avantage ایتدیکی جنکلرك جمله‌سنده فضل - ایتدیکی محاربه‌لرك ومزیّت دائما کندو طرفنده ایدی - جمله‌سنده اوست کلدی Nos troupes ont eu l'avantage du combat میدان کیرودارده بزم عسکر قصب السبق تفوّق ومزیتی احتیاز ایلدی Les ennemis avaient l'avantage du lieu دشمن عسکرینك موقع جهتیله فضل ومزیتی زیاده ایدی - دشمن اردوسنك موقعی لطفی اغلب ایدی Conserver ses avantages مظهر اولدیغی اسباب تفوّقی محافظه ورعایه ایتمك Ménager ses avantages تحصیلنه ظفریاب اولدیغی فوائد تفوّق وتفضّلی حسن صورت ایله اداره ایتمك Profiter de l'avantage دسترس استحصال اولدیغی تفوّق وتفضّلدن اغتنام ایتمك

Il se dit aussi, de ce qu'un père donne à quelqu'un de ses enfans de plus qu'à un autre dans le partage de sa succession *A.* مساعدهٔ زایدة عن سهم المفروض || Avantage indirect سهم مفروضدن زائد اولدرق طولایی بر مساعده Le père a fait de grands avantages à son fils پدر ولد کبیرینی خارج از سهم مفروض مساعدات جسیمه ایله افضال ایلدی - Et en général, de tout traitement favorable qu'on fait à quelqu'un, en lui donnant plus qu'il ne pouvait exiger *A.* مساعدة pl. مساعدات || On a fait à cette femme de grands avantages par son contrat de mariage بو خاتونك نكاحی مقاوله نامه‌سنده حقنده عظیم وجسیم مساعده‌لر درج اولندی

On dit, Prendre quelqu'un à son avantage, pour dire, l'attaquer, quand on est ou plus fort, ou mieux armé que lui فرصت الده ایکن بر کمسنه‌نك اوزرینه وارمق

AVANTAGER. Donner des avantages à quelqu'un *A.* تمتیع - افضال *P.* سودمند کردانیدن - سود بخشیدن *T.* فائده‌لندرمك - مساعده ایله قایرمق || Le ciel et la nature l'ont extrêmement avantagé جناب ربّ العزّت وخلقت وطبیعت فلانی بالغاً ما بلغ تمتیع ایلدی l'ont avantagé de beaucoup de grâces الطاف کثیره ایله تمتیع وافضال ایلدی La loi, la coutume de ce pays-là avantage fort les aînés اول مملکتك قانونی وعرف وعادتی اولاد کبیره حقنده زیاده‌سیله مساعده‌لو در Un père ne peut avantager aucun de ses enfans que d'une certaine portion de ses biens بر پدر اولادندن بریسنه مالندن یالکز بر مقدارشی تخصیصیله مساعده ایده بیلور یوخسه خارج از سهم مفروض اولاد سائره‌سندن زیاده فائده‌لندرمکه قادر دکلدر

AVANTAGÉ. *A.* متمتّع - منتفع *P.* سودمند *T.* فائده‌لنمش - مظهر مساعده اولمش

AVANTAGEUSEMENT. D'une manière avantageuse *A.* علی وجه الانفع - بصورة الرابحة - بطور الاحسن *P.* سودمندانه *T.* بطور زیبا - فائده‌لو وجهله - کوزل صورت ایله || Il s'est marié avantageusement صورت رابحه ایله تزوّج ایلدی - امر نکاحنی علی وجه الانفع تنظیم ایلدی Être monté avantageusement بطور الاحسن اسب سوار اولمق Vêtu avantageusement بطور احسن ایله ملبّس Expliquer une chose avantageusement pour soi بر شیئه کندویه فائده‌لو صورت ایله شرح ومعنا ویرمك Il a partagé avantageusement son fils aîné ترکه‌سنی فرزند کبیرینه انفع اولدجق صورت ایله تقسیم ایلدی Parler avantageusement de ses amis احباب - احبابی حقنده ذکر - ودوستانی حقنده ذکر حسن ایتمك بالخیر ایله سوق کلام ایتمك

AVANTAGEUX. Qui produit de l'avantage *A.* نافع - منتفع -

خیرلو ـ فائده‌لو ـ مفید ـ انفع ـ بہ *T.* سودناك *P.* رابح || Je ne vois pas en quoi cela vous est avantageux طرفکزہ نوجہلہ سکا قتوی جہتدن فائده‌لو ـ نافع ایدوکنی کوره‌میورم ایدوکنی بیلدم Ce n'est pas une chose qui vous soit avantageuse سکا موجب فائده اولدجق شی دکلدر Condition avantageuse خیرلو شرط ـ شرط انفع ـ شرط رابح Traité avantageux رابح وانفع بر قطعه عهد ـ فائده‌لو بر قطعه عهدنامه Poste avantageux اصلح وانفع بر موقف نامه Il est avantageux d'avoir l'estime publique خلقک حسن ظنّ واعتبارینی عند الناس مظهر حسن ـ کسب ایلمکده نفع عظیم وار در ظنّ واعتبار اولمق امور منتفع بہا دندر

On dit, Une taille avantageuse, pour dire, une grande taille avec une figure noble *A.* قدّ رشیق *P.* بالای بلند وزیبا *T.* لون جدید *A.* Et une couleur avantageuse دلبر بوی بوس *T.* رنکت جسپان *P.* والیق Et parure یراشق بر رنک avantageuse *A.* تجمّل الیق *P.* زیب وزیور زیبا *T.* باقشقلو بزه‌مه

Avantageux. Présomptueux, qui cherche à prendre avantage sur les autres *A.* مدّعی الی التفضل ـ متفضل *P.* دعوای اوستلک دعواسنده اولان *T.* برتری کنان || C'est un homme avantageux en paroles نطق وکلامنده تفضل مایل بر آدمدر C'est un homme avantageux, à qui il ne faut céder بالطبع تفضّل ادّعاسنده بر آدم اولمغله هیچ بر شیده طرفنه اظهار مماشات اولنمق روا دکلدر

AVARE. Qui a trop d'attachement aux richesses *A.* طامع pl. طماع ـ طمعا ـ حریص المال *P.* طمعکار ـ آزمند *T.* طماحکار آچ کوزلو ـ

Et qui est possédé de la passion sordide de posséder, sans aucun dessein de faire usage *A.* بخیل pl. بخلا ـ ممسک ـ جماد ـ سپیدست ـ خسیس pl. اخسا *P.* متقفل الید ـ الکف Il || جمری ـ السی جولاق *T.* ژکور ـ سپیکاسد ـ تنکدست est si avare qu'il se refuse tout بخل وامساکی شول مرتبده غالبدر که هر شیئی کندو نفسنه بیله دریغ ایدر Humeur avare بخل وامساک ایله مجبول بر مزاج

Il se dit figur. de celui qui épargne des choses utiles *A.* ضنین اسرکیجی *T.* دریغکار *P.* ارباب الضنة pl. اهل الضنة ـ || Un habile général conduit ses troupes, comme un avare du sang du soldat صاحب مهارت اولان جنرال افراد جنکاروانک قاننی اسرکیدرک ادارهٔ عسکر ایدر ـ On dit aussi, que la fortune a été avare de ses dons envers quelqu'un فلک نعم وعطایاسنی فلان کشی حقنده دریغ ایلدی Et que la nature ne lui a pas été avare de ses dons طبیعت فلان کشی حقنده مواهب وعطایاسنی مبذول وبیدریغ ایلدی ـ On dit aussi, Être avare de louanges, de ses visites, pour dire, n'aimer pas à donner des louanges, à faire beaucoup de visites نشر مدایح وثنایا خصوصنده وامر زیارتده بخل وضنت Être avare de son temps وقتنی صرف ایتمکده بخل ایتمک وقتنی بیهوده یره صرف ایتمامک ـ وامساک ایتمک وقتنی اسرکمک ـ

AVARICE. Attachement excessif aux richesses *A.* حرص ـ طمع غنا کتورمز *P.* آز *T.* آچ کوزلیلک ـ طماح || Avarice insatiable طمع خام ـ حرص وطمع L'ambition et l'avarice des hommes sont les seules sources de leurs malheurs انسانک دوچار اوله کلدیکی مصایب وآفاتک علت اصلیه‌سی حرص شان واقبال وطمع ثروت ومالدر

Il se dit ordinairement du vice d'un homme qui ne donne rien à personne *A.* بخل ـ امساک ـ خست ـ جمود الکف ـ ال جولاقلغی *T.* ژکوری ـ تنکدستی ـ سپیدستی *P.* لؤم وسکته مقارن بخل وامساک || Avarice sordide خسیسلک Son avarice le fait vivre dans une épargne sordide کمال بخل وخستی لئیم ودنی بر کونه اداره‌ید محتاج ایتدرر

AVARICIEUX. V. Avare.

AVARIE. Dommage arrivé à un bâtiment, ou aux marchandises dont il est chargé *A.* آفت pl. آفات ـ خسارت pl. خسار pl. خسارات *P.* آسیب *T.* قضا زده‌لک

Il se dit aussi, d'un droit que paye pour l'entretien d'un port chaque vaisseau qui y mouille *A.* حق المرسا *P.* حق لنکر *T.* سلامت عوائدی ـ دمور عوائدی ـ دمور حقی

AVARIÉ. Il se dit des marchandises gâtées dans un vaisseau *A.* مال ـ مال آسیب دیده *P.* اموال مئوفه pl. مال مئوف قضایه اوغرامش مال ـ قضازده اولمش مال *T.* آفتزده || Des marchandises avariées آفتزده اولمش اموال واشیا

AVEC. Ensemble, conjointement *A.* مع ـ ب *P.* با ـ هم *T.* ایله ـ بیله || Il faut tâcher de vivre bien avec tout le monde هر کس ایله خوش کچمکنده سعی ایتملو در Je suis venu avec vous سنکله کلدم Il partit avec dix mille hommes معیتنده

اون بيك نفر اولدرق عزيمت ايلدى || Il s'est marié avec elle فلان قز ايله تزوّج ايلدى Mettez tous ces papiers les uns avec les autres شو اوراقى برى برلريله برابر وضع ايله Mettre le bon avec le mauvais صالحى ايله فاسدى برابر قويمق En ce pays-là on ne bâtit qu'avec du bois اول مملكتده ابنيه‌يى اخشاب ايله بنا ايدرلر Couper avec un couteau بچاق ايله قطع ايتمك Se purger avec du séné سنامكى ايله تنقيه اولنمق Parler avec justesse بالصحّة نطق ايتمك ـ صحّت ايله سوز سويلمك Se conduire avec prudence بالعقل والدرايه حركت ايتمك ـ عاقللق ايله حركت ايتمك Se défendre avec courage شجيعانه ـ با دليرى وشجاعت مدافعه ايتمك ـ شجاعت ايله مدافعه ايتمك ـ ودليرانه مدافعه ايتمك Il s'est battu avec un tel فلان ايله جنكلشدى Distinguer l'ami d'avec le flatteur دوست ايله مداهنى فرق ايتمك Distinguer la fausse monnaie d'avec la bonne صحيح سكه ايله قلب سكه‌يى فرق وتمييز ايتمك Séparer l'or d'avec l'argent آلتون ايله كمشى برى برندن فرق ايتمك

AVEINDRE. Tirer une chose hors du lieu où on l'avait serré A. اخراج P. بيرون كشيدن ـ بيرون كردن T. چيقارمق || Aveindre des hardes d'un coffre صندوق ايچندن اشيا اخراج ايتمك

AVEINT. A. مخرج P. بيرون كرده T. چيقارلمش

AVEINE. V. Avoine.

AVELANÈDE. Cosse du gland A. قشر البلوط P. پوست قونج T. پلاموط قبوغى

AVELINE. Espèce de grosse noisette A. بندق هندى P. گلوز هندى T. هند فندقى

AVÉNAGE. Redevance en avène T. عيناً يولاف اولدرق ويريلان جائزه || L'avénage de cette ferme rend plus de six cents livres بو مقاطعه‌ده عيناً يولاف اولدرق آلنان جائزه‌دن آلتى يوز غروشدن زياده ايراد حاصل اولور

AVENANT. Qui a bon air et bonne grâce A. نضر الناصية ـ مليح النظر P. فرخنده سيما ـ خوشلقا T. خوش ادالو ـ اداسى كوزل

À L'AVENANT. À proportion A. على هذا القياس P. همچنان T. آكا كوره || C'est un homme qui fait grande dépense en habits, en chevaux et en toutes choses à l'avenant لباس وآت خصوصنده وعلى هذا القياس جميع امورده كليتلو مصرف ايدر بر آدمدر

AVÉNEMENT. Élévation à une dignité suprême A. جلوس P. بر تخت نشست T. تختنه چيقمه || Le Roi, à son avénement au trône, ordonna que... پادشاه تخت سلطنتده جلوسنده شويله امر وفرمان ايلديكه À son heureux avénement باليمن والسعاده سرير سلطنتده جلوسنده ـ En parlant du Messie, il signifie, le temps auquel il s'est manifesté aux hommes A. مجئ مسيح ـ وقت الظهور مسيح P. هنگام چهره نمايئ مسيح T. مسيحك كورنديكى زمان

AVENIR. Arriver par accident A. حدوث ـ تحدّث ـ ظهور ـ وقوع P. پيدا شدن T. ظهوره كلمك ـ وقوعه كلمك ـ چيقه كلمك || Les choses étant en ces termes, il avint que... صورت احوال بو صورتى كسب ايلدكده بو كيفيت ظهور ايلديكه Quand le cas aviendra بو حالت وقوعنده Quoi qu'il avienne هر نه ظهور ايده‌جك اولور ايسه Je me résous à tout ce qui en peut avenir كافهٔ احوال محتمل الظهورى كوزه آلورم On ne peut pas prévoir tous les cas qui aviendront محتمل الحدوث اولان كافهٔ احوالى مقدّم استشعار ايتمك ممكن دكلدر

AVENANT. Participe actif du verbe Avenir. Il signifie, s'il avient que, s'il arrive que A. على تقدير الوقوع P. گر باشد T. اولدجق ـ ظهور ايده‌جك اولور ايسه ـ اولديغى حالده ـ اولور ايسه || Avenant le décès de l'un des deux ايكيسندن وفاتى ظهور ايلديكى حالده ـ بريسنك وفاتى تقديرنده ـ ايكيسندن بريسى وفات ايده‌جك اولور ايسه ـ

AVENU. Participe passif du même verbe A. واقع P. وقوعيافته T. كلوب چيقمش ـ واقع اولمش ـ وقوعه كلمش || Ce qu'on craignait est avenu قورقيلان ـ خوف اولنان حال وقوعه كلدى ـ شئ كلوب چيقدى Les choses qui sont avenues وقوعه كلان احوال وكيفيات Il faut regarder cela comme non avenu بو كان لم يكن عدّ اولنملو ـ شئ كما لا وقع عدّ اولنملودر ـ اصلا اولمامش كبى ـ نا بود ونا كرده عدّ اولنملودر ـ در عدّ اولنمق كركدر

AVENIR. Le temps futur A. مستقبل ـ زمان آتى P. زمان آينده ـ وقت آينده T. كلدجك زمان || On ne peut pas répondre de l'avenir احوال مستقبله ايچون جواب ويريلمز Qui peut pénétrer dans l'avenir? مستقبلات امورك ادراكنه قنغى مغيبات امورك ادراكنه مقتدر بر كمسنه ـ آدم قادر در

مستقبلات امور مشكوك ونا L'avenir est incertain واريدر
- مستقبلات اموردن خبر ويرمك Prédire l'avenir معلومدر
مغيّبات اموردن قبل الظهور خبر ويرمك Lire dans l'avenir
لوح تقديرده مرسوم اولان مستقبلات اموره صرف نظر
وراى پردۀ غيبده مستور اولان مستقبلات اموری - ايتمك
وخيم Un fâcheux avenir بصر بصيرت ايله رؤيت ايتمك
بوكيفيّت اوقات L'avenir en décidera ونا خوش بر امر آتی
هنوز جلوه گر آتيده L'avenir ne lui échappe pas حكم اولندجقدر
مجلاى ظهور اولمامش مستقبلات امور ديدۀ عواقببين
ديدۀ عواقببين بصيرتنده منجلى - بصيرتنده غير مستور در
ازمنۀ لاحقه‌نك ديدۀ دقتى L'avenir vous contemple وعيان‌در
سنك اوزركده ناظر L'avenir est présent à Dieu وباصر در
دفتر مغيّبات امور بارى تعالى حضرتلرينك پيش نظر
جناب عارف الخفايا مستقبلات - علمنده موجود وحاضر در
اموره عالم ودانا در

À L'AVENIR. Désormais *A.* فيما بعد *P.* زين - بعد ازين
T. بوندن بويله - بوندن صكره پس

AVENTURE. Ce qui arrive inopinément à quelqu'un *A.* حادثة
ما جرا - عوارض اتّفاقيّة pl. عارضة اتّفاقيّة - حادثات pl.
P. سر گذشت *T.* باشه كلان ايش || Aventure heureuse
حادثۀ ميمونه - حسندن بر عارضه étrange اتّفاقات حادثۀ
اتّفاقات غريبه‌دن بر ماجرا - غريبه Il lui est arrivé une
aventure extraordinaire خارق عاده بر ماجرايه اوغرادى
Il doit s'attendre à quelque aventure fâcheuse بر حادثۀ موحشه
باشنه بر فنا ايش - ظهورى انتظارنده اولمق اقتضا ايدر
بر ماجرا نقل Raconter une aventure كلدجكنه منتظر اولملو در
احوال عشقه دائر بر ماجرا Une aventure amoureuse ايتمك
Ce roman est plein d'aventures surprenantes بو قصّه محيّر
عقول اولەجق ماجرالر ايله مالامالدر

On dit, Dire la bonne aventure, pour dire, prédire à quelqu'un ce qui doit lui arriver *A.* تكهّن - كهانت *P.*
باقيجيلك - فالجيلق ايتمك *T.* فال آچمق *T.* فال زدن
كهانتى || Elles font profession de dire la bonne aventure ايتمك
فالجيلغى - حسب الحرفة فالزندلر - حرفت اتّخاذ ايدرلر
حرفت ايدنديلر Croire aux diseuses de bonne aventure
فالزنلره ايناڼمق - فالزنلرك سوزينه اعتماد ايتمك

Aventure, signifie aussi, événement extraordinaire ou surprenant *A.* حادثۀ غريبة *P.* سر انجام شگفت انگيز *T.* عجايب

حال || Aventure périlleuse حادثۀ خطرناك L'Énéide contient les aventures d'Énée منظومه انئيد انه نامنده بر كمسنه‌نك
حادثات غريبه‌سنى محتويدر Chercher des aventures
حادثات غريبه‌يه متعلّق اولەجق احوالە حريص اولمق
Les nouvelles et les romans sont des relations circonstanciées d'aventures imaginaires خرافات وداستانلر حادثات غريبۀ
وهميّه‌نك تفصيلاتيدر

Et hasard *A.* اتّفاق pl. اتّفاقات || C'est grande aventure, si je ne viens pas à bout تحصيل مرامه دسترس اولميەجق
اولور ايسەم اتّفاقات غريبه‌دندر

À L'AVENTURE. Au hasard, sans dessein *A.* كيف ما اتّفق
همان روزكارك كليشنه - بوشه *T.* بى قصد *P.* بلا قصد -
كيف ما اتّفق قورشون آتمق || Tirer à l'aventure كوره
باد - كيف ما اتّفق روانه اولمق Marcher à l'aventure
پيماى طريق ضلال اولمق Ils vivent à l'aventure, poussés et entraînés par le vent de la faveur, et par l'attrait des richesses نسيم حسن مساعده‌نك سوقى وجمع اموالك
قوّت جاذبه‌سيله همان كيف ما اتّفق امرار وقت زندگانى
ايدرلر - Par aventure. Par hasard *A.* اتّفاقاً *P.* از قضا *T.*
اتّفاقاً واصل اولەجق || Si par aventure il arrive قضارا
اولور ايسه - On dit en termes de Commerce, Mettre de l'argent à la grosse aventure, pour dire, le placer sur un vaisseau au risque de le perdre *T.* احتمال مخاطره‌يى قبول ايله كمى‌يه
سرمايه قويمق

AVENTURER. Hasarder *A.* القاء - القاء فى الخطر - اخطار
در معرض مخاطره - در تهلكه انداختن *P.* فى معرض الخطر
مخاطره‌يه - تهلكه‌يه صالدرمق - تهلكه‌يه قويمق *T.* نهادن
مجموع مالنى معرض || Il a aventuré tout son bien براقمق
خطره القا ايلدى Je veux bien aventurer cette petite somme
اشبو جزئى مبلغى مخاطره‌يه قويمق استرم Il faut aventurer quelque chose بر مقدار شئ تهلكه‌يه براقمق اقتضا ايدر

S'AVENTURER. *A.* القاء النفس فى معرض - اخطار النفس
خودرا *P.* القاء النفس الى الخطر - اختيار المخاطرة - الخطر
تهلكه‌يه *T.* خودرا بتهلكه انداختن - در تهلكه ور كردن
تهلكه‌يه صالمق - اتلمق || Il ne faut pas s'aventurer trop
تهلكه‌يه چوقجه - زياده اخطار نفس ايتمك روا دكلدر
صالمق جائز دكلدر Il s'est aventuré plus qu'il ne fallait
اقتضاسندن - نفسنى لزومندن زياده معرض خطره القا ايلدى

زياده مخاطره‌يه صالدى

AVENTURÉ. *A.* انداختهٔ *P.* عرصهٔ المخاطرة - ملقاء فى الخطر || تهلكه‌يه صالدرلمش - تهلكه‌يه براغلمش *T.* موقع خطر

Cela est bien aventuré خليجه عرصهٔ مخاطره اولمش اوردندر Cette affaire est extrêmement aventurée بو مصلحت غايه الغايه معرض خطر ده در C'est de l'argent aventuré انداختهٔ موقع خطر اولمش اقچه در

AVENTURIER. Celui qui est sans nom et sans fortune, et qui vit d'intrigues *A.* وبش pl. اوباش pl. اوقاش *P.* سرسرى *T.* اوباش مقوله‌سى || باشى بوش || Ce n'est qu'un aventurier سرسرى مقوله‌سى مجهول الاحوالدر - بر آدمدر

Il se dit aussi de celui qui s'aventure, qui cherche à la guerre les aventures, sans être enrôlé en aucun corps *T.* سرسرى || Il y eut beaucoup de soldats qu'on appelle aventuriers, qui passèrent les monts avec lui معيتنده طاغى آنلامش سرسرى تعبير اولنور وافر عسكر نفراتى وار ايدى Les aventuriers firent merveille dans ce combat سرسرى عسكرى بو جنكده موجب استغراب اولدجق مآثر جليله‌يه مظهر اولمشدر

AVENTURINE. Sorte de pierre précieuse *A.* حجر البرق

AVENUE. Endroit par où on arrive en quelque lieu *A.* مورد pl. موارد - معبر pl. معابر *P.* گذرگاه *T.* كله‌جك يول || Les gardes étaient rangées dans toutes les avenues du palais عساكر خاصهٔ شاهانه سرايك بالجمله موارد ومعابرنده صف بسته ايدى L'armée se saisit de toutes les avenues des montagnes عسكر جبالك كافهٔ معابر ومواردينى ضبط ايلدى

Il se dit aussi, d'une allée plantée d'arbres au devant d'une maison *A.* طريق منوق بسطور الاشجار فى مورد الدار - خيابان در پيشگاه خانه *P.* طريق مسلكك فى مورد الدار *T.* قوناغه كله‌جك ايكى طرفى آغاجلو يول || Il y a une grande avenue qui conduit à sa maison خانه‌سنه منتهى اولور طرفينى سطور اشجار ايله آراسته بر عظيم يول وار در Il a planté une avenue de tilleuls, de noyers etc. ايكى طرفنده احلامور وجوز وساير آغاجلر غرسيله خانه‌سنه منتهى بر بر طريق احداث ايلدى Ouvrir des avenues dans un bois اورمان ايچنده طرق عديده احداث ايتمك

AVÉRER. Prouver, et faire voir qu'une chose est vraie *A.* اثبات - تحقيق *P.* مثبت كردن *T.* اثبات ايتمك || On a avéré ce fait-là ماده‌نك - كيفيتك وقوعى تحقيق اولندى C'est اثبات اولندى - وقوعى رسيدهٔ درجهٔ تحقيق اولمشدر une chose qu'on ne peut pas avérer اثباتى ممكن شى دكلدر تحقيقى نا قابل برشيدر -

AVÉRÉ. *A.* ثبوتيافته *P.* متحقق - محقق - مثبت - ثابت ثابت *T.* اثبات اولنمش || C'est une chose avérée تحقيقكرده - امر بديهى الثبوتدر - ومتحقق بر ماده در

AVERSE. Pluie subite et abondante *A.* مطر - مطر هاطل *P.* هطّال *T.* صولو سپكن يغمور - شتاب باران - باران || Nous essuyâmes une averse بر مطر هطّاله راست كلدك

AVERSION. Haine *A.* بغض - بغضا - نفرت *P.* رميدگىٔ دل - *T.* غرش جان سومامزلك || Avoir quelque chose en aversion بر شيئك حقنده بغض ونفرت ايتمك Avoir de l'aversion contre quelqu'un درونده بر كمسنه‌نك عليهنه بغض ونفرت اولمق Avoir de l'aversion pour le vin باده‌دن تنفر ايتمك

Il se prend aussi pour Répugnance naturelle, antipathie *A.* عدم القبول - ضديت الطبيعة - نفرت الطبع - اباثت الطبع الطبيعة *P.* آزيع *T.* ايكرنش || Il a de l'aversion pour les chats كديلردن طبيعتى ايكرنور - كديلردن اباثت طبعى واردر

AVERTIR. Informer quelqu'un de quelque chose *A.* اخبار - انبا - انها *P.* آگاه كردن - پيام دادن - آگاهيدن *T.* بيلدرمك - خبر ويرمك || Je vous avertis qu'un tel est arrivé فلان كمسنه‌نك كلديكنى طرفكه اخبار ايدرم Je l'ai averti de tout هر شيئدن خبردار ايلدم - فلانى هر شيئدن آگاه ايلدم - فلان كمسنه‌يه كافهٔ امورى اخبار ايلدم Il faut avertir les parens خويشان واقربايه خبر ويرلمك اقتضا ايدر Avertir du danger مخاطره اولديغنى اخبار - مخاطره‌دن خبر ويرمك Avertir d'un accident بر حادثه‌نك خبرينى ويرمك ايتمك Avertir du feu حريقك ظهورينى وقوعنى اخبار ايتمك - يتقين خبرينى ويرمك - اخبار ايتمك

AVERTI. *A.* خبير *P.* خبردار - آگاه *T.* خبر آلمش - On dit qu'un homme est bien averti, pour dire, qu'il est bien informé *A.* واقف *P.* دانده - خبردار *T.* بيلور - Il se dit aussi de quelqu'un qui, étant menacé, se tient sur ses gardes *A.* متيقظ - متنبّه - نابد *P.* بيدار *T.* اويانق

AVERTISSEMENT. Avis qu'on donne à quelqu'un de quelque chose, afin qu'il prenne garde *A.* خبر pl. اخبار - إخبار pl. اخطار - اخبارات pl. اخطارات *P.* آگاه سازى *T.* بيلدرمه || Avertissement salutaire خير وفلاح مقرون - اخطار خير

Donner un avertissement اخطار صوابنمون بر كونه اخطار عرض Envoyer un avertissement على ـ ارسال خبر ايتمك ايتمك Recevoir un avertissement طريق الاخطار ارسال خبر ايتمك بر خبر آلمق

C'est aussi le titre qu'on donne à une espèce de petite préface qu'on met à la tête d'un livre pour avertir le lecteur *A.* تنبيه

Il signifie, en termes de Pratique, la première pièce pour l'instruction des juges *A.* انها || Il n'a pas encore communiqué son avertissement انهاسنى هنوز تقديم ايتمامشدر

AVEU. Reconnaissance verbale, ou par écrit d'avoir fait ou dit quelque chose *A.* اعتراف ـ اقرار *P.* بخستو *T.* اقرار || Il paraît par son propre aveu que . . . كندو اقراريندن مستبان در كه On sait de son propre aveu que كندو اقراريندن معلوم در كه

Il signifie aussi, le témoignage qu'on rend de ce qu'un autre a dit ou fait *A.* شهادت *P.* گواهى *T.* شاهدلك || C'est lui qui a le mieux fait, de l'aveu de tout le monde عامّه نك شهادتنه نظراً جملهدن اعلا ايش كورن فلان كشيدر

Et l'approbation qu'un supérieur donne à ce qu'un inférieur fait ou a dessein de faire *A.* رضا *P.* خشنودى *T.* قائل اولمقلق || Je ne veux rien faire sans votre aveu سنك رضاكك منضم اولمدقجه هيچ بر شئ ايتمك استم Il a entrepris cela de votre aveu سنك رضا واذنك ايله بوكا تصدّى ايلدى Il a l'aveu de ses parens pour son mariage تاهّل خصوصنده والدينك رضاسنى تحصيل ايلدى

On appelle, Homme sans aveu, un vagabond que personne ne veut reconnaître *A.* مجهول الاحوال *P.* سمسك ـ تونى *T.* آدى شانى بلورسز

AVEUGLE. Privé de la vue *A.* اعما pl. عميان ـ ذاهب *P.* البصر نا بينا ـ كور ـ پوشيده چشم *T.* كوزى كور ـ كور || Devenir aveugle كور اولمق ـ اعما اولمق ـ تعمّى ايتمك ـ Aveugle-né *A.* اكمه ـ ضرير pl. اضرّا ـ ضريك pl. ضركا *P.* كور مادر زاد *T.* آنادن طوغمه كور

On dit proverb. d'un homme qui crie bien fort pour quelque mal léger qu'on lui a fait, qu'il crie comme un aveugle qui a perdu son bâton دكنكنى ـ كور گمكرده عصا كبى فرياد ايدر غائب ايتمش بر كور كبى باغرر ـ On dit aussi, qu'au royaume des aveugles, les borgnes sont rois, pour dire, qu'un homme d'un mérite médiocre paraît beaucoup parmi les gens qui n'en ont point *T.* آدم قيتلغنده خروسى عبد الرحمن چلبى ديرلر

Il se dit figur., d'une personne à qui la passion offusque l'entendement *A.* عمىّ القلب *P.* كور دل *T.* عقلى كوزى كور || Les amants sont aveugles dans leurs désirs, dans leurs desseins درد عشقه مبتلا اولنلر مطالب ومراداتلرنده عمىّ القلوبدرلر هواى عشقه تبعيّت ايتمش بيچارگانك بصر بصيرتلرى ـ غلبهٔ حرص L'ambition, la colère le rend aveugle پوشيده در شان واستيلاى غضب فراوان ديدهٔ بصيرتنى ستر ايدر Chacun est aveugle dans sa propre cause هر كسك كندو هر كس كندو دعواسنده ـ دعواسنده چشم بصيرتى نا بينا در كندو مصلحتنده بصر بصيرتى پوشيدهٔ ـ اعماى قلبه مبتلا در پردهٔ غفلتدر Aveugle sur ses défauts, il est clairvoyant sur ceux d'autrui چشم بصيرتى كندو معايبى حقنده نا بينا وسائرك مثالب وقبايحنى تمييزده نظر دقيق ايله نگراندر ـ Il se dit aussi de la passion même *A.* مسلوب البصيرة ـ عديم البصيرة *P.* بى بصيرت *T.* عقل كوزينى كورلتمش || Désir aveugle عقل كوزينى كورلتمش بر ـ اشتياق بى بصيرت Amour aveugle عشق على العميا خواهش واشتياق ـ استك عقل كوزينى كورلتمش بر آشفتدلك ـ وهواى مسلوب البصيرة على العميا عشق وهوايه ابتلا ـ

On appelle Obéissance aveugle, une obéissance entière على العميا اطاعت وانقياد Soumission aveugle على العميا تبعيّت Une confiance aveugle est dangereuse كور كورينه تابعلك ـ على العميا اعتماد وامنيّت ايتمك خطرى موجب بر كيفيّتدر ـ On dit figur., que le sort est aveugle, que la fortune est aveugle, pour dire, qu'ils favorisent des personnes qui ne le méritent point *P.* چشم آسمان كور است *T.* فلكك كوزى كور در

À L'AVEUGLE. Aveuglément *A.* كالاعما *P.* مانند كور ـ كورانه *T.* كور كبى ـ كورجه || Il agit à l'aveugle, en aveugle كور كبى عمل وحركت ايدر

AVEUGLEMENT. Privation du sens de la vue *A.* عما ـ زوال البصر *P.* كورى ـ نا بينايى *T.* كورلك || Dieu le frappa d'un aveuglement soudain بامر الله تعالى بغتةً مبتلاى عما الله تعالى قوّت باصرهيى بردن بره كوزندن سلب ـ اولدى ايتدردى ـ Figur. Le trouble et l'obscurcissement de la raison *A.* انعدام ـ معدوميّت البصيرة ـ عماء البصيرة ـ عماء القلب

البصیرة P. کور دلی ـ پوشیدگی چشم بصیرت T. عقل
کوزینک کورلکی ـ بصیرتسزلک || Aveuglement étrange
عجیب وغریب بصیرتسزلک Aveuglement volontaire بالطوع
والاختیار ارتکاب اولنان بصیرتسزلک Quel aveuglement!
نقدر عمای قلب L'aveuglement des pécheurs ارباب ذنوب
وآثامک عمای قلبی

AVEUGLÉMENT, adverbe. Sans rien examiner, sans rien con-
sidérer A. علی العمیا P. کورانه ـ بکوری T. کور کورینه ـ
کورلمه‌دن || Je ferai aveuglément tout ce que vous voudrez
مطلوبکی هر نه ایسه علی العمیا ایده‌جکم Obéir aveuglément
علی العمیا سر فرو بردهٔ اطاعت اولمق ـ کورلمه‌دن اطاعت
ایتمک Se précipiter aveuglément dans le péril ورطهٔ مخاطره‌یه
کور کورینه صالمق ـ کندوبی کورلمه‌دن مهلکه‌یه صالدرمق

AVEUGLER. Rendre aveugle A. تعمیة ـ اذهاب البصر ـ ازالة
البصر P. کور کردن ـ نا بینا کردن T. کور ایتمک || Il y
a des gens que le grand soleil, le grand éclat de la neige a
aveuglés شمسک غایت ضیاسی وبرفک کمال لمعانی
تقریبیله گرفتار عما اولمش آدملر وار در ـ شمسک شدّت
ضیا وپرتوی وبرفک غایت لمعانی بعض کسانه اذهاب
نور بصری مؤدی اولمشدر

Il signifie aussi, éblouir, empêcher pour quelque temps la
fonction de la vue A. تکلیل البصر P. دیده‌را خیره ساختن
T. کوزی قماشدرمق || La trop grande lumière aveugle ضیانک
فرط شدّتی تکلیل بصری مؤدی اولور ـ فرط ضیاسی خیره
ساز عیوندر ـ ایدینلغک چوقلغی کوزلری قماشدرر La neige
aveugle ceux qui la regardent برفک شدّت بیاضی اطماح
نظر ایله رؤیتنه مداوم اولنلرک بصرینی تکلیل ایدر ـ Fi-
gur. Priver de l'usage de la raison A. اعماء البصیرة ـ اعماء
تکلیل البصر البصیرة ـ اذهاب البصیرة ـ ازالة البصیرة ـ القلب
P. دیدهٔ بصیرترا نا بینا کردن ـ کور دل ساختن T. عقل
کوزینی کورلتمک ـ بصیرتی باغلمق || La passion nous aveu-
gle مرض نفسانی بصیرتمزی باغلر ـ دیدهٔ بصیرتمزی کور
ایدر L'amour aveugle les jeunes gens سنّ شبابده اولنلره کوره
غلبهٔ عشق ومحبّت پرده پوش بصر بصیرت اوله کلمشدر
مبتلای درد عشق اولان نو جوانلرک دیدهٔ بصیرتلری ـ
پوشیده در La trop grande prospérité aveugle فرط اقبال ودولت
دیدهٔ بصیرتده مستلزم کلالتدر Il faut que Dieu ait bien aveu-
glé cet homme غالبا الله تعالی بو آدمک بصیرتنی باغلدی

Il faut s'aveugler pour ne pas apercevoir cet inconvénient بو
محذوری فرق وتمییز ایتمامک ایچون ذاهب البصیره
اولمق اقتضا ایدر

AVEUGLÉ. A. متعمی P. کور کرده T. کورلنمش

AVEUGLETTE. Il ne s'emploie que dans cette phrase adver-
biale, À l'aveuglette, et signifie, à tâtons A. بخبط عشواء
P. با گوالندگی T. ایمکلیدرک || Aller à l'aveuglette
خبط عشوا ایله یوریمک ـ ایمکلیدرک یوریمک Chercher
quelque chose à l'aveuglette خبط عشوا ایله بر شی آرامق ـ
بر شی ایمکلیدرک آراشدرمق

AVIDE. Celui qui a un désir immodéré de manger et de boire
A. نهیم ـ شرهان P. گرسنه چشم T. صوغومسز || Il est si
avide, qu'il dévore plutôt qu'il ne mange شره ونهامتی شول
رتبه‌ده غالبدرکه طعامی اکل ایده‌جکنه التقام ایدر ـ Figur.
Celui qui souhaite quelque chose avec véhémence A. مولع ـ
مغرم ـ منهمک ـ شرهان ـ حریص P. آزمند T. حرصلو ||
Être avide de gloire حریص شان واقبال اولمق Être avide
du bien d'autrui آخرک مالنه حریص ومغرم اولمق ـ آخرک
مالنه دیده دوز حرص وغرام اولمق ـ آخرک مالنه کوز
دیکمک

Il se dit aussi, pour désigner un homme très-intéressé A.
طامع ـ طمّاع P. طمعکار ـ آزمرده ـ کادمند ـ گدا چشم T. آچ
بو قدر طمعکار Il ne faut pas être si avide || طماحکار ـ کوزلو
اولمق روا دکلدر C'est un homme avide گدا چشم بر آدمدر

AVIDEMENT. Avec avidité A. بالنهامة P. باگرسنگی چشم
T. صوغومسزلق ایله A. بالحرص ـ بالغرام P. آزمندانه T.
حرص ایله A. بالطمع ـ طامعاً P. طمعکارانه ـ گدا چشمانه
T. آچ کوزلیلک ایله

AVIDITÉ. Desir immodéré et insatiable. Il se dit dans tous
les sens d'Avide A. نهامت ـ شره P. گرسنگئ چشم T.
صوغومسزلق A. حرص ـ ولوع ـ غرام P. آز ـ آزمندی T. حرص
|| Manger avec une grande avidité فرط نهامت ایله اکل طعام
ایتمک L'avidité des biens حرص مال L'avidité des honneurs
حرص شان ورفعت ـ Il se dit aussi dans un sens de blâme
A. طمع P. کاد ـ گدا چشمی T. طماحکارلک ـ آچ کوزلیلک

AVILIR. Rendre vil A. تهوین ـ اذلال ـ ایراث الخزی
والمذلّة ـ تذلیل ـ تحقیر ـ اخزا P. خوار کردن ـ خاکسار
کردن T. آچقلتمق || Il a laissé avilir sa charge, sa dignité

Cet homme s'est avili lui - منصبنى وشاننى تذليل ايلدى
même par sa bassesse فلان كشى لئامت طبعى تقريبيله
ارتكاب ايلديكى رذايل – نفسنى اذلال وتحقير ايلدى
اعمال ايله نفسنى تذليل ايلدى

Il signifie aussi, déprécier *A.* تنزيل – اسقاط الاعتبار
P. القيمة *T.* كمقدر ساختن – كم اعتبار كردانيدن قدرى
|| Il ne faut pas avilir آياغه اورمق – آلچقلتمق – اشاغلتمق
la marchandise مالك اعتبارينى اسقاط ايتمك جائز دكلدر
L'abondance de cette marchandise l'a avilie بو مالك كثرت
وبركتى تنزيل قدرينى ايجاب ايلدى

AVILI. *A.* مذلل *P.* خوارشده *T.* آلچقلنمش – محقر – مهان

AVILISSANT. Qui avilit *A.* التحقير – موجب – مستلزم التذليل
P. موجب المهانة – مورث النهوين – خوارساز *T.* آلچقلديجى
|| Il est dans un état avilissant بر حال مستلزم التحقيره كرفتار
|| dans une dépendance avilissante تهوين وتحقيرى مستلزم در
بر حال محكوميتده در

AVILISSEMENT. L'état d'une chose avilie *A.* حال المهانة –
T. حال خاكسارى *P.* حال المذلة – حال الخزى والهوان
بر مقام عالينك آلچقلق حالى || L'avilissement d'une dignité
Il est tombé dans دوچار اولديغى حال مهانت وسذلت
l'avilissement حال خزى وهوانه كرفتار اولدى

AVIRON. Sorte de rame dont on se sert pour faire aller les bateaux sur les rivières *A.* بليج السفينة – مردى *P.* خادة *T.*
اعمال مردى ايتمك || Manier l'aviron مردى آغاجى – كوندر
Aller à force d'aviron كوندر قوتيله قايغى كوندر قوللنمق –
يورتمك

AVIS. Opinion, sentiment *A.* رأى pl. آرا *P.* انديشه *T.* رأى
|| C'est mon avis بنم رأيم بو در Changer d'avis تبديل رأى
Être d'un avis بر كونه رأيه ذاهب اولمق ايتمك Il est toujours du bon avis هر حالده اصابت – دائما رأينده مصيبدر
بر كونه رأى غريبه Être d'un avis singulier رأيى وار در
Prendre les avis آراى ارباب شورايى جمع ذاهب اولمق
Aller aux avis آراى ارباب شورانك وتحصيل ايتمك
Les juges en sont aux avis حكام استعلامنه مبادرت ايتمك
Ne rien faire que par bon وقضات بيان رأى ايتمكده درلر
avis هر شيده رأى سالم ايله عمل ايتمك Prendre avis de
quelqu'un بر كمسنه – بر كمسنه نك رأينى تحصيل ايتمك
Les avocats ont donné leur avis, et l'ont ايله استشاره ايتمك
signé دعوا وكالتنى التزام ايدن زمرهٔ متشرعين رأيلرينى تحرير
واسما ايله عرض ايتمشلر در – On appelle Avis doctrinal, le sentiment des docteurs en Théologie, consultés sur quelque point de doctrine *A.* رأى الفقها

Il se prend aussi pour Avertissement *A.* خبر pl. اخبار *P.*
پيام *T.* خبر || Je profiterai de l'avis que vous me donnez
ويرديكك خبردن فائده‌مند اولەجغم – Il se dit aussi, des nouvelles qu'on mande, et de celles qu'on reçoit || Je vous donnerai avis de tout ce qui se passera هر نه واقع اولور ايسه
اردو طرفندن طرفكه خبر ويره‌جكم On a avis de l'armée que...
بو وجهله خبر وار در كه Les avis qu'on reçoit de tous côtés
portent que... هر طرفدن توارد ايدن اخبار شونى حاويدر كه

Avis au lecteur. On appelle ainsi, une espèce de petite préface. V. Avertissement.

Avis. Conseil *A.* نصح – نصيحت pl. نصايح – اخطار pl.
اخطارات *P.* پند *T.* اويوت || Avis amical اخطار دوستانه
نصيحت منتجة الثواب charitable نصيحت دوستانه – salutaire خيرلو نصيحت – خيرلو رأى – خيرلو اخطار Il a profité des avis de sa mère والده‌سنك نصايح واخطاراتندن
منتفع اولدى

Il se dit aussi, d'un moyen proposé pour faire venir de l'argent dans les coffres du Roi *A.* تدبير pl. تدابير – لايحة pl.
عرض تدبيره قارشور || Il se mêle de donner des avis لوايح
C'est un donneur d'avis عرض لوايح وتدابيره مبتلا بر آدمدر

AVISÉ. Prudent, qui ne fait rien sans y bien penser *A.*
ارباب الحزم والبصيرة pl. اهل الحزم والبصيرة – متبصر – حازم
ملاحظه‌لو *T.* بصيرتمند – دور انديش – آكاه – بيرأى *P.* اسهد –
صاقينيلو – || C'est un homme sage et avisé بر عاقل وحازم
اصحاب عقل ودرايت وارباب حزم وبصيرتدن – آدمدر
بر آدمدر

AVISER. Donner avis *A.* اخطار *P.* آكاه كردن *T.* عقل
بعض – اوكرتمك – On dit proverb., qu'un fou avise bien un sage
عاقللو ديوانه سوزندن – كره ديوانه عاقللويه عقل اوكردر
درس آلور

Il signifie aussi, faire réflexion, faire attention *A.* مطالعة –
ملاحظة *P.* انديشيدن *T.* دوشونمك || Avisez à ce que vous
avez à faire ايده‌جككك ايشى – ايده‌جككه ملاحظه ايله
Il y a du temps pour y aviser مطالعه‌يه وقت مطالعه ايله

دوشنمکده وقت وار در ـ وار در

S'AVISER. Il se prend dans le même sens, et signifie encore, s'imaginer quelque chose *A.* تعقّل ـ فکر *P.* در اندیش کردن ـ در خاطر کردن *T.* در خاطر ایتمك ـ عقله قویمق ‖ Il lui fit tous les honneurs dont il se put aviser در خاطر ایده بیلدیکی اکرامارك جملەسنی فلانك حقّنه اجرا ایلدی Il n'y a malice dont il ne s'avise تعقّل ایتمدیکی خباثت Il s'avisa d'un bon expédient بر تدبیر دلپذیر فکر قالمدی ودر اندیش ایلدی

AVITAILLEMENT. Approvisionnement de vivres dans une place. V. Approvisionnement.

AVITAILLER. V. Approvisionner.

AVIVER. Donner de la vivacité, rendre plus frais et plus net *A.* ایراث النضارة ـ تنضیر ـ انضار *P.* آب وتاب دادن *T.* تازەلتمك ‖ On avive une statue de bronze, en la grattant légèrement pour la dorer برنجدن مصنوع اولان بر قطعه صنم لاجل التذهیب خفیفجه حك اولندقجه کسب نضارت ایدر

AVOCAT. Celui qui fait profession de défendre des causes en Justice *A.* مکافل الدعوا ـ مکافل المخاصمات ‖ Avocat fameux مکافلین مخاصماتدن مشهور ونامدار بر کمسنه éloquent فصیح البیان وناطق پرداز مکافل مخاصمات savant کثیر المعلومات بر مکافل مخاصمات Plaider par avocat مکافل مخاصمات واسطەسیله مرافعه اولنمق

Figur. Celui qui intercède pour un autre *A.* شفیع ‖ Vous avez un bon avocat en sa personne سنك اموركی التزام ایدر بینظیر بر شفیعه مالکسك Je serai votre avocat auprès de lui فلان ذاتك یاننده سنك شفیعك اولدجغم Sa mère fut son avocate امر شفاعتی والدەسی التزام ایتمشدر

On appelle la Sainte-Vierge, L'avocate des pécheurs *A.* شفیعة المذنبین *P.* شفیعهٔ گناهکاران

AVOINE. Sorte de grain *A.* دوسر *P.* دوسر ـ سلت *T.* یولاف ‖ Donner de l'avoine aux chevaux آتلره یولاف یدرمك Paille d'avoine یولاف صمانی Balle d'avoine یولاف قبوغی

AVOIR. Posséder de quelque manière que ce soit *A.* ملك ـ صحابت *P.* داشتن ـ صاحب شدن *T.* مالك اولمق ـ مالی وار ـ مال ساحبیدر ‖ Il a du bien صاحب اولمق ـ Avoir une charge منصب صاحبی اولمق Avoir de l'argent در

صاتیلق بر اقجەیه مالك اولمق Il a une maison à vendre مستعار بر باب خانەسی وار در Il a un cheval d'emprunt یدنده آخرك مالی Il a le bien d'autrui بر راس اسبی وار در آخرك مالنه مالکدر ـ وار در

Il s'emploie aussi pour dire, Être le sujet d'une passion, d'une sensation, d'un sentiment etc. *A.* کون ـ کینونت *P.* هستن ـ بودن *T.* اولمق ‖ Avoir des pensées بر کمسنەنك افکاری اولمق Avoir de l'amour بر کمسنەنك عشق ومحبّتی اولمق de la haine بغض ونفرتی اولمق Avoir raison بر کمسنەنك حقی اولمق Avoir la crainte de Dieu devant les yeux مخافة الله بر کمسنەنك پیش نظر بصیرتنده اولمق Avoir l'âge de raison بر کمسنەنك سنّ رشدده اولمق Avoir un procès دعواسی اولمق ـ Il s'emploie aussi impersonnellement dans le sens d'Être ‖ Il y a un an بر سنه وار در Il y a beaucoup de gens وافر کسان وار در Il y a lieu de croire محل اعتماد وار در Il y a sujet de craindre موجب خوف اولەجق شی وار در Il n'y a rien que je ne fasse pour vous سنك ایچون ایتمیەجکم شی یوقدر Il y a tout à espérer کلّی مأمول وار در

AVOIR. Ce qu'on possède de bien *A.* ملك *P.* مال ومنال *T.* وارلق ‖ Voilà tout mon avoir اشته مال ومنالم بوندن عبارتدر ـ Il se dit aussi d'une possession, d'un bien *A.* ملك pl. املاك ‖ Cette maison se loue bien, c'est un bel avoir بو خانه لایقی اوزره ایجارا اولنور کلدیکندن بر ملك حسن عدّ اولنور ـ En termes de comptabilité, il est opposé à Dette *A.* مال موجود ‖ L'avoir surpasse de très-peu la dette مال موجود مقدار دیندن جزئی مرتبه زیاده در Les livres de compte portent d'un côté Avoir, et de l'autre, Doit محاسبه دفترلرینك صحیفەلری بالاسنده بر طرفده مال ومقابلنده دین لفظلری یازیلور

AVOISINER. Être voisin *A.* مجاورت ـ مقاربت *P.* همسایه قرب ـ یقین اولمق ـ قومشولشمق *T.* نزدیك بودن ـ بودن ‖ Les terres qui avoisinent la forêt پیشەزاره وجوارده اولمق Les provinces qui avoisinent la France مجاورت ایدن اراضی فرانسه ممالکی جوارنده کائن بلاد وایالات

S'AVOISINER. Se rapprocher *A.* تقارب ـ تقرّب *P.* نزدیك یقینلشمق ـ یاقلشمق *T.* با یکدیگر نزدیك شدن ـ آمدن ‖ La recette ne tardera pas à s'avoisiner de la dépense مقبوضاتك مقبوضات آز وقت ـ مصروفاته تقرّبه چوق شی قالمدی

ایچنده مصروفاته تقرّب ایده‌جکدر Ces deux plaideurs semblent vouloir s'avoisiner بو ایکی خصم بری برلرینه یاقلشمغه مائل کبیدرلر

On dit en Poésie, qu'un arbre, qu'un rocher avoisine les cieux, pour dire, qu'il est fort élevé *A.* مماسّ فی السما *P.* افلاکه سر چکمش *T.* برابر فرق فرقدان ـ فلکه مماس ـ افلاکه سر چکمش اشجار بلند بالا || Des arbres qui avoisinent les cieux عیوقه چیقمش

Avoisiné. *A.* همجوار ـ مجاور ـ قریب *P.* همسایه *T.* قومشو ـ یقیناشمش ـ یاقلشمش ـ

AVORTEMENT. Accouchement avant terme *A.* سقط ـ سقط ـ الجنین *A.* افگانه *T.* چوجوق دوشورمه || Causer un avortement سقط جنینه بادی اولمق

AVORTER. Accoucher avant terme *A.* القاء ـ اسقاط الجنین *P.* افگانه کردن *T.* چوجوق دوشورمک || Cette femme reçut un coup qui la fit avorter بر خاتون بر ضربه اصابتیله اسقاط جنین ایلدی On la soupçonna d'avoir pris des breuvages pour se faire avorter فلان خاتون القای جنین ایچون شربتلر استعمال ایلدیکی مظنّه‌سی وار در ـ Il se dit aussi en parlant des femelles des animaux *A.* خداج ـ باوری *T.* بچه افکندن *P.* اجهاض ـ ازلاق الولد ـ ازلاق دول دوشورمک ـ دوشورمک ـ Et par extension, des fruits qui ne parviennent pas à la maturité requise *A.* بقاء فی نقصان خام ماندن ـ نا رسیده ماندن ـ نیم پخته ماندن *P.* النضج *T.* جیکک قالمق || Il y a des vents qui font avorter les fruits بعض ریاح وار در که اثمار وفواکهک نقصان نضجنه بعض روزکارلر وار در که هبوبلرنده میوه‌لر سبب اولور جیکک قالور

Il se dit figur. en parlant de dessein, d'entreprise *A.* خسران نتیجه پذیر حصول نه شدن *P.* عدم الحصول ـ خیبت ـ باشه چیقمامق ـ حصوله کلمامک *T.* نا حاصل ماندن ـ || Ce dessein avorta بو مرام نتیجه پذیر حصول اولمدی ـ رهین خسران وخیبت اولمشدر Cette entreprise est avortée اشبو مباشرت اولنان مصلحت دوچار خسران وخیبت صورتیاب حصول اولمدی ـ اولمشدر

Avorté. Il n'est d'usage que dans le figuré *A.* رهین الخسران والخیبة *P.* نا حاصل *T.* حصوله کلمامش ـ باشه چیقمامش

AVORTON. Animal né avant terme *A.* سقط ـ زلیق *P.* افگانه *T.* دوشوک

Il se dit par extension des animaux qui sont au dessous de leur grandeur naturelle *A.* ناقص الخلقة *P.* کم خلقت *T.* برادلشی ناقص الخلقة || یرادلشی نا تمام ـ اکسک C'est un avorton بر حیواندر Et figur., des productions d'esprit trop précipitées || C'est un ouvrage plein de défauts, et fait à la hâte; ce n'est qu'un avorton فلان کتاب پر خطا وعجله ایله انشا اولنمغین ناقص الخلقه بر تألیفدر

Il se dit aussi des arbres et des plantes *A.* هراء *T.* پیچ || Les plus beaux arbres produisent souvent quelques avortons اشجارک اعلاسی بیله بعضاً پیچلر انبات ایده کلمشدر

AVOUER. Confesser et reconnaître qu'une chose est, en demeurer d'accord *A.* اقرار ـ اعتراف *P.* اقرار ـ بخستو کردن نمودن *T.* مقرّ اولمق ـ اقرار ایتمک || Avouer un crime ساده اعتراف جرم ایتمک Avouer ingénument, franchement حقیقت لوجدانه وخلوصکارانه اقرار ایتمک Avouez-moi la vérité حالی طرفمه اقرار وبیان ایله Je vous avoue mon ignorance سکا جاهلی اقرار ایدرم Il faut avouer que cet homme est bien étourdi بو آدم خیلیجه شوریده دماغ اولدیغنی اقرار ایتملو در ـ On dit, Avouer la dette, pour dire, reconnaître qu'on a tort *T* بر کمسنه حق یدنده اولمدیغنه مقرّ اولمق ـ Et avouer un écrit, un ouvrage, pour dire, s'en reconnaître l'auteur برکاغد وبر تألیف کندونک اولدیغنه مقرّ ومعترف اولمق ـ کندونک اولدیغنی تصدیق ایتمک ـ Et avouer un enfant, pour dire, s'en reconnaître le père کندو ولدی ایدوکنه مقرّ ومعترف اولمق

Il signifie aussi, autoriser une chose *A.* تجویز *P.* روا داشتن رهین جواز وقبول کردن *T.* یوللو طوتمق || Il avoue tout ce qui s'est fait هر نه ـ هر نه که اولدی ایسه تجویز ایدر اولمش ایسه طرفندن یوللو طوتیلور

On dit, Avouer un homme, pour dire, déclarer qu'on l'approuve en tout ce qu'il a fait, ou qu'il fera *A.* تحسین ـ قبول *P.* پسندیدن *T.* بکنمک ـ مقبول ومعتبر طوتمق || Je l'avouerai en tout ce qu'il a fait کافّهٔ اعمالی طرفمدن مقبول ومعتبر طوتله‌جقدر

Avoué. *A.* رهین الاعتراف ـ قرین الاقرار *P.* اقرار کرده *T.* اقرارلنمش

AVRIL. Le quatrième mois de l'année *A.* شهر النیسان *P.*

نیسان آیی *T.* اردی بهشت

AXE. Ligne droite qui passe par le centre d'un globe *A.* کره‌نک محوری || L'axe d'une sphère الف الاستوا - محور L'axe du monde محور عالم L'axe de la terre محور ارض

AXILLAIRE. Qui appartient à l'aisselle *A.* ابطی *P.* بغلی - قولتق - عصب ابطی *T.* قولتغك || Le nerf axillaire کشی قولتق طمری - عرق ابطی Veine axillaire سکیری

AXIOME. Proposition générale, reçue et établie dans une science *A.* قاعدهٔ مسلّم الثبوت || Axiome indubitable واجمهٔ شك قاعدهٔ مسلّم الثبوت || Axiome de Philosophie واشتباهدن عاری بر قاعدهٔ مسلّم الثبوت حکمتك قاعدهٔ مسلّم الثبوتی C'est un axiome en Physique حکمت طبیعیّده قاعدهٔ مسلّم الثبوتدندر

AXONGE. Partie de la graisse des animaux *A.* کظر *P.* باشانه *T.* بوبرك یاغی

AZAMOGLAN. Mot turc qui signifie, garçon étranger *T.* عجم اوغلانی

AZÉDARAC. Sorte d'arbre *A.* قیقب *P.* آزاد درخت - طغك *T.* تسبیح آغاجی

AZEROLE. Sorte de petit fruit aigrelet *A.* زعرور *P.* کوهیل آلیج *T.* کوهنج -

AZEROLIER. L'arbre qui porte les azeroles *A.* شجر الزعرور *P.* درخت کوهنج *T.* آلیج آغاجی

AZIME. Qui est sans levain *A.* فطیر *P.* بیمایه - خشکفا *T.* خمیرسز بیرامی - عید فطیر || La fête des azimes خمیرسز - مایه‌سز

AZIMUT. Terme d'Astronomie, emprunté de l'Arabe. On appelle Azimut d'un astre, l'arc de l'horizon compris entre le point du midi pris sur l'horizon, et le point où l'horizon est coupé par le cercle vertical, qui passe par le centre de l'astre *A.* السمت

AZUR. Sorte de minéral dont on fait un bleu fort beau *A.* لاجورد *P.* لاژورد *T.* لاجورد - عوهق || Une mine où l'on trouve de l'azur بر معدن جیقان لاجورد - Ou dit, L'azur des cieux, un ciel d'azur, en parlant d'un ciel serein *A.* سماء لاجوردی اللون *P.* آسمان لاجورد فام *T.* لاجورد رنکلو کوك

AZURÉ. Peint de couleur d'azur *A.* لاجوردی اللون *P.* لاژورد رنك *T.* لاجوردی - On dit en Poésie, La voûte azurée, pour dire, le ciel قبهٔ لاجورد فام فلك - کنبد نیلکون آسمان - Et les plaines azurées, pour dire, la mer بسیط نیلکون دریا

BAB BAB

BABEL. (La tour de) *A.* برج نمرود On se sert de ce mot, pour signifier une grande confusion d'opinions et de discours *A.* تبلبل الالسنة والاصوات - بلبلة الافکار والاقوال *P.* گوناگونئ زبانها - اندیشها *T.* قارشقلغی - سوز درلو درلو || Cette conférence est la tour de Babel بو مجلس مکالمه تبلبل السنه‌دن عبارتدر دیللر قارشقلغی

BABEURRE. Liqueur séreuse que laisse le lait *A.* فلوق *P.* رخبیره *T.* پنیر صویی

BABIL. Caquet, abondance de paroles inutiles *A.* فرفرة *P.* یاوه گویی *T.* فارفره‌لق - یکشاقلق - کوزه‌لك || Il nous étourdit par son babil یاوه گویلغی ایله باشمزی سرسم ایدر C'est un homme qui n'a que du babil صحبتی فرفره ویاوه گوییدن عبارتدر

BABILLARD. Qui aime à parler beaucoup *A.* مکثار - فرفار - ثرثار *P.* مسهب - هرزه گو *T.* یاوه گو - کوزه - فارفره - یکشاق || femme babillarde فرفاره قاری

Il se dit aussi d'un homme qui ne saurait garder un secret *A.* مذیل *P.* دهان دره *T.* دیلی طوتمز - آغزی کوشك || Ne vous fiez pas à cet homme-là, c'est un babillard دیلی طوتمز بر آدم اولدیغندن سرّکی کندویه ایناتمه دهان دره - بر آدم اولمغله محرم راز ایلمه

BABILLER. Avoir du babil *A.* اکثار الکلام *P.* هرزه گویی نمودن *T.* یکشاقلق ایتمك || Les femmes aiment à babiller طائفهٔ نسوان اکثار کلامه مبتلا در

BABINE. Lèvre de quelques animaux *A.* مشفر pl. مشافر *P.* بدفوز *T.* حیوان دوداغی

BABIOLE. Chose puérile qui ne peut amuser que des enfans *A.* ملعبة الصبیان - داح *P.* بازیچهٔ کودکان *T.* جوجوق اویونجغی || Donnez à cet enfant des babioles بو طفله اعطای جوجوغه اویونجق ویر - ملعبه ایله

BABORD. Le côté gauche d'un vaisseau *A.* ميسرة السفينة *P.* كمينك صول ديوارەسی *T.* ديوارۀ چپ كشتی

BABOUCHE. Sorte de pantoufle *A.* نعل pl. نعال *P.* پاپوش *T.* پاپوچ ـ كفش

BABOUIN. Espèce de gros singe *A.* خنزوان *P.* پيناند *T.* ميمون آزمەسی

Il se dit aussi d'un jeune enfant badin et étourdi *A.* طفل *P.* جيوەلك جوجوق *T.* كودك شوخ وشنگ *P.* طيّاش

BAC. Espèce de grand bateau plat dont on se sert dans les rivières *A.* ذات الرفيف *P.* سندلك رود روان *T.* كچيد صندلی || La corde d'un bac كچيد صندلی هلاطی Passer la rivière dans un bac كچيد صندلی ايله نهری مرور ايتمك

BACCALAURÉAT. Le premier degré qu'on prend dans une faculté, pour parvenir au doctorat *T.* ابتدا داخل || Être examiné pour le baccalauréat ابتدا داخل رتبەسنی كسب ايچون امتحان اولمق

BACCHANALE. Débauche faite avec grand bruit *A.* سكر بالزجل *P.* هنگامۀ عيش ونوش *T.* كورلتيلو عشرت ـ On dit aussi Bacchanal au masculin, pour signifier grand bruit *A.* زجل *P.* شماطه *T.* هياهوی

BACCIFÈRE. Il se dit des plantes qui portent des baies *A.* ذو الحبّة *P.* دانه دار *T.* چكردكلو

BACHELIER. Celui qui est promu au baccalauréat *T.* حائز ابتدا داخل رتبەسنی احراز ايتمش طالب ـ رتبۀ ابتدا داخل

BACHOT. Petit bateau *A.* ركوة pl. ركوات *P.* زورقچه *T.* لوندره || Passer la rivière dans un bachot لوندره ايله نهری زورقچەيه راكباً نهری كچمك ـ مرور ايتمك

BACILE, SALICOT, OU FENOUIL MARIN. Plante *A.* شمار البحر ـ رازيانج بحری *P.* رازيانۀ آبی *T.* صو رزنەسی

BÂCLER. Fermer une porte avec une barre par derrière *A.* ارتاج الباب *P.* چنبنه زدن *T.* قپويی ـ طرقاز ايله قپاتمق طيقامق V. Aussi Barrer.

Bâcler un bateau. C'est le mettre dans un lieu commode du port *A.* تمكين فی المرفاء *P.* بدربايند قرار كردانيدن *T.* ليمان ايچنده يرلشدرمك

Bâcler. Expédier un travail à la hâte *A.* مستعجلاً تمشيت ـ على الفور تمشيت *P.* شتابكارانه بانجام رسانيدن *T.* تيز الدن يورتمك || Il a bâclé en huit jours une affaire qui pouvait durer six mois التى آی متمادی اولەجق بر مصلحتە سكز كون ايچنده على الفور تمشيت ويردی

BÂCLÉ. V. Barré. – On dit figur. en parlant d'un traité conclu, d'une affaire arrêtée, Cela est bâclé, c'est une affaire bâclée تمشيت بولمش بر مصلحتدر ـ تمشيتيافته اولمش بر مادّه در

BADAUD. Niais, qui s'amuse à tout *A.* الوق *P.* كهبله *T.* بودالە

BADAUDER. Niaiser, s'amuser à tout *A.* تلوّق *P.* كهبلگی نمودن *T.* بودالەلق ايتمك

BADAUDERIE. Action ou discours de badaud *A.* لوق *P.* كهبلگی *T.* بودالەلق

BADIANE, ou ANIS DE LA CHINE *A.* انيسون برّی *P.* باديان *T.* يبان آناسونی

BADIN. Folâtre, qui s'amuse à des bagatelles *A.* داعب ـ هزّال *P.* شوخ مشرب ـ لاغزن *T.* شطارتلو ـ شقراق || Cet homme est badin شطارت صاحبی آدمدر ـ شطارتلو بر آدمدر

BADINAGE. Action ou discours de badin *A.* مهازلة ـ مداعبة *P.* لاغ ـ لاغزنی ـ هزلكاری *T.* شطارت *T.* شقرافلق.

Figur. Certaine manière particulière d'agir *A.* طور *P.* طرز *T.* ادا || Ce valet est fait au badinage de son maître كندو افنديسی طرزنده بر خدمتكار در

Et une sorte de galanterie, d'agrément dans le style, dans la conversation *A.* مطايبة pl. مطايبات ـ لطيفة pl. لطايف *P.* لاغ *T.* حوراطه || Il y a un badinage agréable dans les écrits d'un tel فلانك تحريراتنده بر كونه لطيفۀ دلپذير وار در C'est un homme qui a un joli badinage طرافت ايله لطيفه فلان كشی ـ فلان كشی ظريفانه لطيفه سويلر ـ كو بر آدمدر مطايبات مطبوعه قوللنور

BADINE. V. Baguette.

BADINER. Faire le badin *A.* هزل ـ تداعب *P.* لاغزنی نمودن ـ شقرافلق ايتمك || C'est un homme qui aime à badiner تداعبه مائل بر آدمدر ـ Il se dit aussi, en parlant d'une sorte de galanterie qu'on met dans la conversation *A.* تطايب ـ ملاطفة ـ ممازحة ـ مفاكهة ـ تفاكه *P.* لاغيدن *T.* لطيفه ايتمك ـ حوراطه ايتمك || Cet homme badine agréablement dans ses lettres مكاتيب وتحريراتنده ظريفانه لطيفه ايدر Badiner quelqu'un بر كمسنەيه لطيفه ايتمك

BADINERIE. Bagatelle, chose frivole *A.* هزلة pl. هزليات ـ لغو pl. لغويات *P.* بيهوده كاری *T.* مسخرەلق || Ce n'est

qu'une badinerie فلان شئ دزلیات مقولهسیدر Il ne s'amuse qu'à des badineries مسخرهلق شیلر ایله اویناشور

BAFOUER. Traiter injurieusement et avec mépris *A.* مهارات مسخرهلغه آلمق ـ ذوقلنمك *T.* خندستان کردن *P.* هراء ـ

BÂFRER. Manger goulument *A.* اغتذام *P.* علف خواری ـ صاوروب یمك *T.* سپوری یمك ـ کردن || C'est un homme qui aime à bâfrer اغتذام طعامه مائل بر آدمدر

BÂFREUR. Gourmand, celui qui aime excessivement à manger *A.* بلعم ـ متغذم *P.* علف خوار *T.* سپوری بیان

BAGAGE. Équipage de ceux qui sont en voyage *A.* رحال ـ کار و بار ـ برگ و بار ـ بار و بنگاه *P.* احمال واثقال *T.* آغرلق ـ یوکت || Cheval de bagage *A.* رحیل ـ حموله *P.* اسب بار کش *T.* عسیر النقل وگرانکش یوکت بارکیری Gros bagage خفیف النقل اولان آغر یوکلر ـ اولان یوکلر Menu bagage اوفاق یوکلر ـ یوکلر Les bagages de l'armée اردونك احمال واثقالی ـ آغرلقلری On a pillé le bagage احمال واثقال نهب اولندی Il commande les bagages احمال واثقالك ویغما اوله سنه مأمور در اداره

BAGARRE. Grand bruit causé ordinairement par une querelle *A.* قرقشدلق ـ برخاش ـ جر باش ـ خرشفة *P.* غوغا *T.* غوغانك کورلتیسی || Il n'a pas voulu se mêler dans la bagarre کورلتیسنه قارشمق استمدی

BAGATELLE. Chose de peu de prix, et peu nécessaire *A.* خرش pl. خروش *P.* خرت مرت ـ شور دور ـ پیپرزی *T.* اوفاق ـ تفك || Cette boutique n'est pleine que de bagatelles بودکان خرت مرت ـ خروش مقولهسی شیلر ایله مملو در بودکان مقولهسی شیلر ایله طولیدر

Figur. Chose frivole et de peu d'importance *A.* لغوی pl. لغویات هیچ مقولهسی *P.* لاش ـ چیز نا شئ *T.* لا شئ ـ مالا یعنی ـ لا شئ مقولهسی امور ایله || Il ne s'amuse qu'à des bagatelles اویناشور لغویات نقل ایدر Il ne conte que des bagatelles Il prend tout pour des bagatelles جمیع اموری لا شئ مقولهسی عد ایدر ـ On dit, S'amuser à la bagatelle, pour dire, s'occuper de toute autre chose que de ses devoirs *A.* اسغاف ـ تتبع المداق الامور ـ اقضاض *P.* بیهوده کاری کردن *T.* خردوات مقولهسیله اویناملق

BAGNE. Lieu où l'on enferme les forçats *T.* ترسانه زندانی

BAGUE. Anneau où il y a une pierre enchâssée *A.* خاتم pl. خواتیم *P.* انکشتر *T.* یوزك || Porter une bague یوزك طاقنمق

En termes de Pratique, on appelle Bagues et joyaux, les pierreries, perles et autres semblables choses de prix, qui appartiennent à une femme mariée *T.* عیالك مالی اولان حلیات ومجوهرات

On dit en termes de Guerre, Sortir vie et bagues sauves, pour dire, sortir d'une place avec permission d'emporter sur soi ce que l'on peut آمناً وسالماً وقابل تحمل اولان اثواب واشیایی استصحاباً قاعدهدن خروج ایتمك ـ Et qu'un homme est sorti et revenu bagues sauves, pour dire, heureusement مصحوباً بالامن والسلامه رهایافته اولمشدر

BAGUENAUDER. S'amuser à des choses vaines, à des bagatelles. V. Bagatelle dans ce sens.

BAGUER. Arranger les plis d'un habit, et les arrêter ensemble avec du fil *A.* تمليل ـ مل *T.* ایلمك ـ ایلمك || جاتوب قبل الخیاطة تمایل Il faut baguer avant que de coudre دیکمزدن اول جاتوب ایلمك کرکدر ـ ایتمك اقتضا ایدر

BAGUÉ. *A.* ملول *T.* ایلنمش

BAGUETTE. Verge, bâton fort menu *A.* قضیب pl. قضبان *P.* دستچوب *T.* چیبوق || Il avait une baguette à la main الندهه چیبوق وار ایدی ـ Baguette de tambour, se dit de deux petits bâtons avec lesquels on bat le tambour *A.* حفقة *P.* دوال ـ دره *T.* طوره Et baguette de fusil, d'une sorte de baguette de fer, de bois etc. dont on se sert pour presser la poudre, la bourre etc. qu'on met dans le fusil *A.* سهم المدفع *P.* تیر تفنك *T.* تفنك اوقی

BAGUIER. Petit coffret pour serrer des bagues *A.* درج pl. ادراج *P.* حقه *T.* مجوهرات قوطیسی

BAHUT. Coffre couvert ordinairement de cuir *A.* جونة pl. جون *P.* سپد *T.* سپد

BAHUTIER. Artisan qui fait des bahuts *A.* صانع الجونة *P.* سپدگر *T.* سپدجی

BAI. Qui est de certaine couleur de rouge brun. Il se dit du poil du cheval *A.* کمیت *P.* جرد ـ کهر *T.* طوری || Ce cheval a le poil bai بو آتك طونی طوریدر Bai obscur اجق طوری Bai clair قزل طوری Bai doré قره یاغز طوری ـ Il se dit aussi du cheval même *A.* کمیت *P.* اسب جرد *T.* طوری آت خرمایی

BAIE. Plage, rade, espèce de golfe où les vaisseaux sont à l'abri de certains vents *A.* رجل البحر *P.* كشتيگاه *T.* كمى يتاغى || La baie de cette côte est fort sûre بو ساحلده اولان كمى يتاغى بغايت محفوظدر

BAIE. Petit fruit mou, charnu, et qui renferme des pepins ou des noyaux *A.* حبّ pl. حبوب *P.* دانه *T.* دانه || Baie de laurier دفنه دانه‌سى ـ حبّ الغار

BAIGNER. Mettre dans le bain *A.* احاضة *P.* بآب در نهادن *T.* صويه قويمق || On l'a baigné durant quinze jours اون بش كون على التوالى فلان كشى‌يى احاضه ايلديلر ـ فلان كشى اون بش كون متمادياً صو ايچنه وضع اولندى On n'oserait baigner ceux qui sont sujets au rhumatisme ريحه طياره مبتلا اولنلرك احاضه‌سنه جسارت اولنه‌مز

Se baigner. *A.* استنقاع ـ استحاضة ـ اغتسال ـ احتياض *P.* بآب در رفتن *T.* صويه كيرمك || Se baigner dans la rivière نهر ايچنده استحاضه ايتمك ـ استنقاع ايتمك ـ نهر ايچنه كيرمك Ceux qui sont mordus de chiens enragés vont se baigner dans la mer معضوض كلب عقور اولنلر دريا ايچنده استنقاع واحتياض ايدرلر — Figur. || Les tyrans se baignaient dans le sang des martyrs جبّاران وظالمين مسيل دماى شهدا ايچنده تحوّض واستنقاع ايدرلر ايمش Cet homme se baigne dans les larmes des malheureux, c'est-à-dire, se plaît à voir couler leurs larmes آب ديدهٔ دردمندان ايله شوره زمين درونى كسب رطوبت وطراوت ايدر برآدمدر

Baigner, signifie aussi, mouiller, arroser *A.* تبليل ـ ارواء *P.* شاداب كردن ـ سيراب كردن ـ اسقا ـ سقى *T.* صويه قاندرمق || Baigner son lit de larmes فراشى باران اشك ايله تبليل وارواء ايتمك Baigner son visage de pleurs دو چشم گريانندن فوران ايدن قطرات دموع متّصل الورود ايله صفحهٔ رويى سرتا پا شاداب ونمناك ايتمك — On dit aussi, qu'une rivière baigne les murs d'une ville, les bords d'un jardin, pour dire, qu'elle coule le long des murailles d'une ville, des bords d'un jardin فلان نهر سور بلده‌يى وباغچه‌نك كنارينى ضرب ايدرك ـ سقى ايدرك مرور ايدر ـ جريان ايدر

Baigner, au neutre. Être entièrement plongé, et tremper longtemps *A.* نقع ـ اتّدان *P.* آغشته شدن ـ فرغاريدن *T.* صوده بصلمق ـ اغاريدن || Il faut que ces herbes baignent dans l'esprit de vin اشبو نباتات شراب روحى ايچنده نقع اولنملو در Il faut que ces concombres baignent dans le vinaigre شو خيار سركه ايچنده بصلملو در

Baigné. *A.* مستحاض *P.* بآب در نهاده *T.* صويه قونمش — On dit, Des yeux baignés de larmes ديدهٔ ـ چشم اشكبار اشك آلود Un homme baigné de sueur غرق درياى عرق اولمش برآدم Baigné dans son sang غرق خون اولمش برآدم

BAIGNEUR. Qui se baigne à la rivière *A.* مستحيض *P.* بآب در آمده *T.* صويه كيرن || Toute la rivière était pleine de baigneurs نهرك مجموعى صويه كيرنلر ايله مالامال ايدى

Il signifie aussi, qui tient bains et étuves *A.* حمّامى *P.* گرمابه دار *T.* حمّامجى || Il est allé descendre chez un baigneur بر حمّامجى‌يه طوغرى ايندى

BAIGNOIRE. Cave faite pour prendre le bain *A.* مستنقع ـ مغسل *P.* شوبگاه ـ آبدان *T.* صويه كيربلدجك ظرف ـ ييقنه‌جق ير

BAIL. Contrat par lequel on donne une terre à ferme *A.* قبالة *P.* رقم الالتزام *T.* التزام تمسّكى ـ ضبط تمسّكى || Bail à ferme بر وجه مقطوعيّت ويريلان التزام تمسّكى Bail de six ans التى سنه ايچون ويريلان التزام تمسّكى Bail à vie قيد حيات ايله الزامى حاوى ويريلان التزام تمسّكى Bail conventionnel شروط وقيودى محتوى التزام تمسّكى Rompre un bail التزام تمسّكى فسخ ايتمك Renouveler un bail التزام تمسّكنى تجديد ايتمك — Il se prend aussi pour contrat de louage d'une maison *A.* سند الايجار *P.* رقم كرايه *T.* كرا سندى ـ كرالمه سندى

BÂILLEMENT. L'action de bâiller *A.* ثاب pl. ثؤوب *P.* آسا *T.* اسنمه ـ دهاندره ـ باسك ـ خميازه ـ فازه

BÂILLER. Respirer en ouvrant la bouche involontairement *A.* تثاؤب *P.* آسا زدن ـ خميازه كشيدن ـ فازيدن *T.* اسنمك || Bâiller d'ennui, de sommeil غلبهٔ سآمت وكلال واستيلاى نومدن خميازه كش اولمق

Figur. S'entr'ouvrir, être mal joint *A.* تخلخل *P.* ازهم جدا شدن *T.* سركلنمك ـ آيرلشمق || Les ais de cette cloison bâillent بو پرده‌نك تختدلرى متخلخلدر

BAILLER. Donner, mettre en main, livrer. C'est un terme de Pratique *A.* تفويض ـ اعطا ـ تسليم ـ دفع *P.* دادن *T.* ويرمك || Bailler à ferme بر وجه مقطوعيّت دفع وتسليم

Bailler par contrat, par testament بر وجه مقطوعيت الزام واعطا ايتمك ـ ايتمك مقاوله سندى ووصيت حجتيله تفويض واعطا ايتمك

BAILLET, se dit d'un cheval ayant le poil roux, tirant sur le blanc *P.* سرخچرده *T.* آقچيل آل

BAILLEUL. Celui qui fait profession de mettre les os rompus ou disloqués *A.* مجبّر *P.* استخوانبند *T.* چيقيقچى

BÂILLEUR. Qui est sujet à bâiller *A.* كثير التثوب *P.* آسا زن *T.* اسنديجى ـ خميازه كش ـ

BAILLEUR. Celui qui baille à ferme *A.* مقبّل *P.* التزامساز *T.* الزام ايديجى ـ التزامجى

BAILLI. Officier royal qui rend la Justice dans l'étendue d'un certain ressort *A.* قاضى pl. قضات

BAILLIAGE. Tribunal qui rend la Justice au nom du bailli *A.* محكمة pl. محاكم ـ Il se dit aussi de certaine étendue de pays qui est sous la juridiction du bailli *A.* قضا ‖ Ce bourg est d'un tel bailliage فلان قصبه فلان قضانك مضافاتندندر

BÂILLON. Ce qu'on met dans la bouche d'une personne pour l'empêcher de crier, ou dans la gueule d'une bête, pour l'empêcher de mordre, ou de faire du bruit *A.* غمامة *P.* دهنبند *T.* آغزى طيقاجق طوب ‖ Mettre un bâillon à une personne, à une bête بر آدمك وياخود بر حيوانك آغزينى طوب ايله طيقامق

BÂILLONNER. Mettre un bâillon *A.* سدّ الفم ـ ربط الغمامة بالغمامة *P.* دهنبند بستن *T.* آغزى طوب قونداغيله طيقامق

BÂILLONNÉ. *A.* مسدود الفم بالغمامة *P.* با دهنبند بسته *T.* طوب قونداغيله آغزى طيقانمش

BAIN. Immersion des corps humains dans de l'eau pour le plaisir ou pour la santé *A.* حياض *P.* اندر آب شدن *T.* صويه كيرمه ‖ Bain entier, c'est quand tout le corps est plongé dans de l'eau *A.* حياض كلّى *P.* همه تن اندر آب كردن *T.* بسبتون صويه كيرمه Demi-bain, c'est quand on n'y plonge qu'une partie du corps *A.* نصف الحياض *P.* نيم حياض *T.* يارى صويه كيرمه Bain de pieds *A.* حياض الرجلين ـ حياض الاقدام *T.* آياقلرى صويه قويمه Bain de mer *A.* حياض فى البحر *T.* دكزه كيرمه de rivière *A.* حياض فى النهر *T.* نهر ايچنه كيرمه Prendre un bain بر دفعه احتياض ايتمك Bain chaud, froid, tied ماء حارّ وياخود ماء بارد وياخود ماء فاتر ايچنده احتياض ايتمك Les peuples du Nord sont persuadés que les bains froids rendent les hommes plus forts et plus robustes, et c'est pour cela qu'ils les forcent de bonne heure à en contracter l'habitude ماء بارد ايچنده احتياض ايتمك موجب تزايد تندرستى وقوت ايدوكى اقوام شماليه عندنده مجزوم ومتحقق عدّ اولنور بوكا مبنيدر كه اوائل حاللرندنبرو اول عادت ايله تألف واستيناسه خلقى مجبور ايدرلر

BAIN. La cuve où l'on prend le bain *A.* ابزن pl. ابازن *P.* آبدان *T.* صويه كيريلهجك قاب ـ Et l'appartement destiné pour se baigner *A.* بلّان pl. بلّانات ـ حمّام pl. حمّامات ـ حمّام ـ اصيجق *T.* غسلخانه ـ گرمابه *P.* مغسل

BAINS, se dit des eaux naturellement chaudes où l'on va se baigner *A.* حمّة ـ مياه معدنيّة حارّة *P.* گرم آب ـ حمّام ـ خدايى *T.* ايليجه ـ قاپلوجه ـ بانه ‖ Les bains du Mont-d'or جبل الذهب نام كوهستانده كائن مياه معدنيّهٔ حارّه حمّاملرى Les bains de Broussa بروسه قاپلوجهلرى

BAIN des teinturiers. La cuve où il y a de l'eau et des drogues *A.* مخضب *P.* ناوژ رنگرز *T.* بوياجى تكنهسى

BAIONNETTE. Espèce de long couteau qui se met au bout d'un fusil *A.* زجّ القذّاف *P.* سنيب تفنك *T.* تفنك حربهسى ‖ Il fut blessé d'un coup de baïonnette تفنك حربهسى ضربيله مجروح اولمشدر Mettre la baïonnette au bout du fusil تفنكك اوجنه حربه كچورمك

BAÏRAM. Fête des Turcs *A.* عيد *P.* بيرام *T.* بيرام

BAISE-MAIN. Hommage qu'on rend en baisant la main *A.* رسم التقبيل اليد *P.* رسم دستبوسى *T.* ال اوپمه

BAISER. Appliquer la bouche sur une chose, et la toucher des lèvres *A.* تقبيل ـ تلثيم ـ كعم *P.* بوسيدن ـ بوسه دادن *T.* اوپمك ‖ Baiser à la bouche تلثيم فم ـ تلثيم شفة ايتمك *T.* آغزى اوپمك à la joue تلثيم عذار ايتمك au front تقبيل جبهه ايتمك Des enfans qui se baisent برى برلريله مكاعمه ايدن اطفال Baiser la croix صليب شريفى صليب شريفه بوسه زن تعظيم واحترام ـ تقبيل ايتمك تذلّلاً وتواضعاً سطحى اولمق Baiser la terre par humilité زمين مذلت واستكانتده ـ زمينى بوسيدهٔ لب ادب قلمق Baiser les pieds du Pape ريم وضع شفاه تخضّع ايتمك le bas de sa robe پاپانك آياغنى اوپمك دامننى لب اجراى رسم دامنبوسى ايتمك ـ ادب ايله تقبيل ايتمك

On dit à un homme qui a très-grande obligation à un autre, Vous devriez baiser les pas par où il passe فلانك خاكپايني - بوسه گاه شفاه تعظيم وحرمت ايتمك واجبهٔ ذمتكدر تراب اقدامني سرمهٔ ديدهٔ توقير واحترام ايتمك لازمهٔ ذمتكدر

Baiser la main. Porter la main par respect près de sa bouche, quand on veut saluer *T.* تمنّا ايتمك

BAISER. Action de celui qui baise *A.* لثمة - قبلة *P.* بوسه *T.* باريشق - اوپمه || Baiser de paix بوسهٔ صلح ومسالمت Baiser d'amitié بوسهٔ دوستي ومحبت Chaste baiser اوپمهسي قبلهٔ بالعفاف Baiser amoureux بوسهٔ عشق واشتياق Donner un baiser à quelqu'un بر كمسنديي تقبيل ايتمك Elle lui a laissé prendre un baiser بوسهيه رخصت ويردي Dérober un baiser بر بوسه استراق ايتمك Elle lui a refusé un baiser بوسهيي دريغ ايلدي - بوسهدن امتناع ايلدي

BAISEUR. Qui se plaît à baiser *A.* كثير اللثم *P.* بسيار بوسه زن *T.* اوپمكه مبتلا

BAISOTTER. Baiser souvent *A.* تكرير المكاعمة - تكثير القبلة *P.* هر دم بوسه زدن *T.* صيق صيق اوپمك || Ils ne font que se baisotter اوپشمهدن غيري - مكاعمهدن خالي دكللر در بر شئ ايتمزلر

BAISSE. Déchet des espèces ou des papiers royaux commerçables *A.* انحطاط القيمة - تنزل القيمة *P.* پستي قدر *T.* بها آشاغيلنمهسي - اينمهسي || La baisse des actions اسهام بهاسي اينمهسي - قائمهلرينك تنزل قيمتي

BAISSER. Abaisser, mettre plus bas *A.* اهباط - تنزيل *P.* فرو هشتن - فرو بردن *T.* اشاغيلتمق - ايندرمك || Baisser les glaces du carrosse هنطوك جاملريني ايندرمك Baisser pavillon بيراق ايندرمك Se baisser bien bas خيليجه تنزل خيليجه آشاغيلنمق - ايتمك

Et rendre plus bas *A.* اقصار - تقصير *P.* كوتاه كردن - پست كردن *T.* قصدلتمق || Baisser une muraille قدّ ديواري سطحي بنانك بويني قصدلتمق Baisser un toit اقصار ايتمك

Baisser la tête. *A.* خفض الرأس - تحنية الرأس *P.* سر فرو كردن *T.* باش اكمك Baisser la voix *A.* خفض الصوت *P.* صدارا پست كردن *T.* سسي ايندرمك Baisser les yeux *A.* غض العين - اخفاض النظر *P.* چشم فرو هشتن *T.* اوكنده باقمق

Figur. || Baisser la lance, baisser pavillon devant quelqu'un, c'est-à-dire, lui céder, lui déférer *T.* رايت ارادتي سر برزمين تسليميت ايلمك

Baisser. Aller en diminuant *A.* انتقاص - كسب النقصان *P.* كم شدن - تمايل الى النقص *T.* اكسلمك || Le jour baisse نهار كسب نقصان ايدر La vue commence à lui baisser قوت باصرهسي كسب نقصان ايتمكده در - En parlant des eaux, on emploie les mots *A.* انغياض *P.* كاهش پذيرفتن *T.* اينمك || La rivière est baissée ماي نهر انغياض ايلدي - نهركت صولري ايندي

On dit, que la mer hausse et baisse deux fois le jour, pour dire, qu'il y a deux fois par jour flux et reflux دريا كونده ايكي دفعه جرّ ومدّ ايدر

On dit aussi, que du vin baisse, pour dire, qu'il a perdu de sa force *A.* كسب الفتور - كسب الفتار *P.* سستي پذيرفتن *T.* كوشمك || Ce vin commence à baisser بو باده كسب فتاره باشلادي - سستي وفتاره يوز طوتدي - كوشمكه - Et qu'un vieillard baisse, pour dire, qu'il s'affaiblit tous les jours بو پير كسب فتور ايتمكده در - Et que l'esprit baisse à quelqu'un, pour dire, qu'il s'affaiblit عقل وشعوري كسب فتور ايتمكده در

- Et que les actions, les papiers baissent, pour dire, qu'ils perdent de leur crédit *A.* هبوط - انحطاط القيمة - تنزل القدر *P.* كمقدر شدن القدر والقيمة *T.* بها آشاغيلنمق || Les actions et les papiers publics ont baissé à cause de la guerre سفر تقريبيله اسهام قائمهلري وسائر اوراق ميريهنك قيمتنه تنزل عارض اولدي

On dit figur. d'un homme, que ses actions baissent, pour dire, que sa puissance, son crédit diminuent قدر واعتباري ساقط اولمقده - اولمقده در قدر واعتبارينه آثار سقوط وتنزل رونما - قدر واعتباري دوشمكده در Que son crédit, sa faveur baisse مظهر اولديغي حسن اعتماد ونظر والتفاتدن ساقط اولمقده در

On dit proverb. C'est un homme qui ne se hausse ni ne se baisse, pour dire, qu'il est toujours égal, qu'il ne s'émeut de rien *A.* ساكن الطير - واقع الطير - خافض الطير *P.* هر دم دائم بر دوزهده اولان كشي *T.* آسوده

Baissé. *A.* مهبوط - متنزل *P.* فرو برده *T.* ايندرلمش *A.* مائل - مقصر *P.* پست كرده - كوتاه گشته *T.* قصدلنمش

كاەشيافتە .P منغاض .A اكسلمش .T كم گشتە .P الى الانتقاص .T دوشمش .T ساقط .A اينمش .T

TÊTE BAISSÉE. Expression dont on se sert en parlant de ceux qui vont hardiment au combat .A مستميتاً .P بآهنك سربازى .T باشنى ميداندە قويدرق || Il va au combat tête baissée مستميتاً جنكه صالر ـ آهنگ سر بازى ايلە عزم سفر ايدر

BAISSIÈRE. Le reste du vin quand il approche de la lie .A خمر القعرة .P بادۀ بن خم .T قوجى ديبى شرابى || Boire de la baissière قوجى ديبى شرابنى ايچمك

BAL. Assemblée pour danser .A مجلس الرقص .P بزم شادى .T حورە جمعيتى ـ رقص مجلسى ضيافتى .T ميزاد ـ || Grand bal رقص مجلسى عظيم وجسيم بر رقص مجلسى Faire un bal رقص مجلسى ضيافتنى ايتمك Il y a cet hiver plus d'assemblées que de bals اشبو موسم شتادە احباب جمعيتلرى رقص مجلسلرى Le bal a été brillant رقص مجلسى ضيافتلرندن زيادە در Bal paré مجلس رقص مزيّن ضيافتى پررونق واحتشام ايدى

BALADIN. Farceur. V. Bouffon.

BALADINAGE. V. Bouffonnerie.

BALAFRE. Blessure longue faite au visage .A حبط الوجه .P حبط الوجه كبير || Grande balafre يوز كرتكى .T داغ روى — Il se dit ordinairement de la cicatrice ايرى يوز كرتكى ـ qui reste après la blessure .A ندبة pl. ندوب pl. انداب .P ياره يرى .T نشانۀ زخم

BALAFRER. Blesser en faisant une balafre .A ايقاع ـ تحبيط الحبط .P بر روى داغ زدن .T يوزى كرتمك

BALAFRÉ. .A حابط الوجه .P رو داغدار .T يوزى كرتكلو

BALAI. Instrument servant à ôter les ordures .A مكنسة ـ مكسحة ـ مقمّة ـ مخمّة ـ مسفرة .P جاروب .T سپوركە || Balai de jonc قوغەلق اوتندن مصنوع سپوركە

BALAIS. Il ne s'emploie qu'avec le mot Rubis. Sorte de rubis de couleur de vin fort paillet .T پنبه ياقوت

BALANCE. Instrument dont on se sert pour peser. .A ميزان pl. موازين .P ترازو ـ سنجە .T ترازى || Balance juste ميزان صحيح ـ ميزان مستقيم fausse ميزان غير صحيح Les bassins d'une balance .A كفتين الميزان .P پلّۀ ترازو .T ترازى كوزى La baguette d'une balance .A لسان الميزان .P زبانۀ ترازو .T ترازى ديلى Le fléau d'une balance .A شاهين الميزان .P شاهين ترازو .T ترازى قولى Tenir la balance juste ميزانى حال عدل وحق اوزرە طوتمق la tenir en équilibre ميزانى حال موازنە واستوا اوزرە طوتمق Faire pencher la balance en faveur de quelqu'un ميزانى بر كمسنەنك طرفنە مساعدە صورتيلە امالە وارجاح ايتمك

On dit, que le poids emporte la balance, pour dire, qu'il est plus pesant que la chose pesée وزنك موزوندن رجوحى اغلبدر

Il signifie figur., l'attention avec laquelle on pèse dans son esprit les raisons qui se présentent pour et contre sur un sujet .A ميزان العقل || Mettre en balance les raisons de part et d'autre طرفيندن ايراد اولنان علل واسبابى ميزان عقل ايلە وزن علل واسباب جانبينى سنجيدۀ ميزان تفكر ومطالعە ـ ايتمك ايتمك — On dit aussi, Mettre dans la balance, pour dire, examiner en comparant .A وضع فى ميزان المقايسة .P سنجيدۀ ترازوى قياس كردن .T قياسلاشدرمك || Mettre dans la balance les actions de deux grands hommes ايكى ذات عظيم الشانك اعمالنى ميزان مقايسەدە وضع ايلە وزن ايتمك — Et faire pencher la balance, pour dire, faire qu'une personne, qu'une chose, qu'un avis l'emporte sur l'autre ميزان تفضّل وتفوّقك فلان طرفە ارجحاحنە ظفرياب اولمق

On dit, Être en balance, pour dire, être en suspens .A حال قرارسزلق .T بيقرارى .P حال التذبذب ـ حال العدال ـ التردّد || Il est en balance, il ne sait à quoi se résoudre حال تردّد وعدالدە اولوب نە كوند قرار ويرەجكنى بيلەمز — Et qu'une chose tient l'esprit en balance, pour dire, qu'elle le tient irrésolu بوكيفيّت عقل وشعورى حال تردّد وعدالە وضع ايدر ـ حال تردّد وعدالە القا ايدر — On dit aussi, La victoire a été long temps en balance, pour dire, qu'elle a été long temps disputée كفّۀ ميزان فوز وظفر احد طرفينە راجح اولديسوب امر تفوّق وغالبيّت وافر ـ مياندە متساوى الاحوال ايدى مدّت بين الجانبين حال تردّد ومشكوكيّت اوزرە ايدى

BALANCE, en termes de Commerce, signifie, l'état final ou la solde du livre de compte .A ميزان الحساب — Balance du commerce, c'est le résultat général du commerce actif et passif dans une nation .T اموال مبيوعە ومشترانك ميزانى

BALANCE, est aussi le nom d'un des signes du Zodiaque .A برج الميزان

BALANCEMENT. Mouvement par lequel un corps penche tantôt d'un côté, tantôt de l'autre .A ذبذبة ـ دلدال .P خرام

T. صالنش ـ صالتی || Ceux qui dandinent en marchant font avec leur corps un balancement fort désagréable مشی مزعزع ایله رواند اولنلرك بدنلرنده پیدا اولنان حالت ذبذبه بغایت نا خوشدر Le mouvement de vibration que quelques astronomes ont observé dans la lune est un balancement vrai ou apparent بعض رصدبینلرك قمرده تمییز ایتدکلری حرکت متداولیه حقیقی ویاخود ظاهری بر نوع ذبذبه در

BALANCER. Tenir en équilibre *A.* تسویة ـ تعدیل الموازنة || طارتی‌یی برابرلشدرمك *T.* همسنج ساختن *P.* الموازنة Un danseur de corde qui ne balance pas bien son corps, est en danger de tomber بر رسنباز موازنهٔ بدنی لایقی اوزره تعدیل ایده‌مدیکی حالده خطر سقوطدن بری اولەمز

SE BALANCER. Se pencher tantôt d'un côté, tantôt d'un autre *A.* دلدلة *P.* تبختر ـ گرازیدن ـ جمیدن ـ خرامیدن *T.* صالنمق صارصلمق ـ بری اوته ارغلنمق ـ

On dit aussi d'un oiseau, qu'il se balance en l'air, pour dire, qu'il se tient suspendu en l'air *A.* تطفیف فی الهوا *P.* قوش هواده آیلنمق *T.* در هوا خرامان شدن

Figur. Examiner les raisons qui sont pour et contre dans un sujet *A.* وزن بمیزان العقل *P.* عقل سنجیدن *T.* بترازوی مصلحتی میزان عقل ترازیسنده طارتمق || Balancer une affaire عقل ایله وزن ایتمك

Il se dit aussi pour Rendre incertain *A.* القاء فی حال العدال *P.* در حال بیقراری انداختن *T.* قرارسزلغه دوشورمك

Et pour compenser une chose par l'autre *A.* تعویض *P.* مقابل مقابل ـ قارشولمق ـ بدل قلمق *T.* بدل ساختن ـ کردن || Balancer les pertes par les gains فوائدی مضار وخساراته قلمق || ارباح ومنافعی خساراته تعویض ایتمك ـ بدل قلمق Les vertus balancent tous ses vices محبول اولدیغی فضائل ومناقب کافهٔ معایبنه بدل اولور ـ کافهٔ معایبنه مقابل اولور

BALANCER. Être en suspens *A.* معادلة ـ تذبذب ـ تردد *P.* بیقرار بودن *T.* صالنمق || Il a long-temps balancé entre l'espérance et la crainte وافر زمان بین الخوف والرجا متردد اولمشدر Balancer dans le choix de deux choses ایکی شیئك اختیاری امرنده متردد ومتذبذب اولمق La victoire a été long-temps balancée فوز وغالبیت طول مدت حال تذبذب ومشکوکیت اوزره ایدی

BALANCIER. Pièce d'horloge, qui par son balancement règle le mouvement de l'horloge *A.* رقاص الساعة || L'usage du balancier est une des plus belles inventions de la Mécanique رقاص ساعتك استعمالی فنون آلیه‌نك اعلای مخترعاتندندر

BALANCIER. Ouvrier qui fait des poids et des balances *A.* صانع الاوزان *P.* میزانگر *T.* ترازیجی

BALANÇOIRE. Pièce de bois mise en équilibre, et sur la quelle se balancent deux personnes *A.* رجاحة ـ مرجوحة *P.* هلوچین صالنجق *T.* باز پیچ ـ ترموره ـ جنبلوں ـ

BALAUSTE. Fruit du grenadier sauvage *A.* رمان بری *P.* انار دشتی *T.* یبان ناری

BALAUSTIER. Grenadier sauvage *A.* شجر الرمان البری *P.* درخت انار دشتی *T.* یبانی نار آغاجی

BALAYER. Ôter les ordures *A.* اختمام ـ کنس ـ تکسیح *P.* رفتن ـ جاروب کشیدن *T.* سپورمك || Balayer une chambre اوطه‌دن دفع کساسات ایتمك ـ اوطه‌یی سپورمك ـ اوطه‌یی کناسه‌دن تطهیر ایتمك

En termes de Guerre, Balayer l'ennemi, c'est le mettre en fuite *T.* دشمنی فلان محلدن رفتهٔ جاروب طرد وشرود ایتمك ـ مکنسهٔ طرد ایله دفع ایتمك || On a balayé les Hussards qui infestaient la plaine روی صحراده ایصال ضرر وزیانه تصدی ایدن طائفهٔ هوسارك لوث وجودلری رفتهٔ جاروب قهر ودمار اولمشدر — En termes de Marine, Balayer les corsaires, c'est en purger la mer روی دریایی قورسان طائفه‌سنك لوث وجودندن تطهیر ایتمك ـ روی دریایی قورسانلردن تطهیر ایتمك — On dit aussi absolument, Balayer la mer, la plaine, le pays روی دریایی وروی صحرایی ودرون مملکتی اشرار واشقیادن تصفیه وتطهیر ایتمك

On dit figur. Le vent du Nord balaye le ciel, pour dire, qu'il en chasse les nuages ریح شمالی تصفیهٔ سمایی مؤدیدر

BALAYÉ. *A.* مکنس ـ مکسح *P.* رفته *T.* سپورلمش

BALAYEUR. Qui balaye *A.* کساح *P.* جاروبزن ـ جاروبکش *T.* سپوریجی

BALAYURES. Les ordures qui ont été amassées avec le balai *A.* قمامة ـ خمامة ـ کناسة ـ کساحة *P.* خس وخاشاك *T.* سپورندی

BALBUTIEMENT. Le défaut d'organe qui fait balbutier *A.* تغتغة ـ تمتمة ـ تعتعة *P.* کلته *T.* دغدغیلك

BALBUTIER. Prononcer imparfaitement *A.* تعتع *P.* کلته زبانی

فلان دغدغیلمق *T.* کردن || Cet homme ne fait que balbutier کشی همان تعتع ایدر — En parlant d'un enfant, on emploie les mots *A.* بَبَّة *T.* ببلمك || Un enfant qui commence à balbutier هنوز ببّدیه بده ایتمش صبی

Figur. Parler sur quelque chose confusément *A.* تخلیط الکلام *P.* قارشق سوزلو صحبت ایتمك *T.* هرزه گویی کردن || Il a voulu parler de cette affaire, et il n'a fait que balbutier بو مادّه‌یه دائر نطقه مبادرت ایلدکده تخلیط کلامدن غیری بر شئ ایده‌مدی

BALCON. Saillie pratiquée sur la façade extérieure d'un bâtiment *A.* عاذب *P.* بام ستون *T.* قمریّه — تخته‌پوش || Balcon doré قمریّهٔ زر اندود

BALDAQUIN. Ouvrage d'Architecture qui est orné de colonnes, et qui sert à couvrir l'autel d'une église, un catafalque, un lit *A.* سما *P.* آسمانه *T.* اوسرو اوست

BALEINE. Poisson de mer *A.* بال *P.* وال *T.* قادرغه بالغی || Aller à la pêche des baleines قادرغه بالغی آوینه کتمك — On appelle aussi Baleine, une espèce de corne pliante, tirée des fanons de la baleine *A.* ریش البال pl. ارباش البال *T.* قادرغه تلی

BALEINE. Constellation *A.* القیطس

BALEINÉ. Garni de baleine *A.* مریّش بارباش البال *T.* قادرغه تللریله دونانمش

BALEINEAU. Le petit de la baleine *A.* خرو البال *P.* وال بچه *T.* قادرغه بالغی یاوریسی

BALISE. Tonneau, ou autre marque que l'on met à l'entrée des ports, pour montrer les endroits où il y a du péril *A.* علامهٔ منبّهة pl. علایم منبّهة *P.* نشانهٔ زینهار *T.* نشان || On met ordinairement des tonneaux pour servir de balises لیمانلرده نشان اولمق اوزره عادتا فوچیلر وضع اولنور

BALISTE. Machine de guerre chez les anciens. On s'en servait dans les siéges, pour lancer des pierres et des matières combustibles *A.* منجنیق

BALIVEAU. Arbre réservé dans la coupe des bois taillis, pour le laisser croître *T.* اورمان کسلدکده یرنده ترك اولنان یتشمامش آغاج || Il faut réserver tant de baliveaux par arpent هر دونمده شومقدار یتشمامش آغاجك قطعی تأخیر اولنمق اشجار نا بالغك قطعی — اقتضا ایدر

BALIVERNE. Discours frivole et de peu d'importance *A.* تُرَّهة pl. تُرّهات — باطل pl. اباطیل *P.* سخن بیهوده — هرزه گویی *T.* کوزه سوزی — خلطیّات || Conter des balivernes اباطیل وترّهات نقل ایتمك

BALIVERNER. S'occuper de balivernes *A.* ارتکاب الترّهات — ارتکاب الاباطیل *P.* هرزه گویی کردن *T.* کوزه‌لمك — خلط کلام ایتمك

BALLE. Sorte de petite boule, faite de rognures d'étoffe, servant à jouer à la paume *A.* کُجّة pl. کُجَج — تون *P.* گوی *T.* طوب || Jouer aux balles *A.* کَجَّجَ *P.* گوی بازی کردن *T.* طوب اوینامق

On dit figur., À vous la balle, pour dire, c'est à vous à dire ou à faire quelque chose نوبت سکا کلدی — Et renvoyer la balle, pour dire, se décharger sur quelqu'un d'un soin, d'un travail *T.* بر مصلحتی آخرك اوزرینه تحمیل ایتمك Et en parlant de disputes, pour dire, faire retomber sur quelqu'un le trait qu'il a lancé *A.* ترامی بالمراجم *T.* طوقنقلی سوزی سویلیانه اعاده ایتمك || On lui renvoya sa balle سویلدیکی طوقنقلی سوزی کندوسنه اعاده ایلدیلر

BALLE, se dit aussi de petites boules de plomb, dont on charge les armes à feu *A.* بندق pl. بنادق *P.* مهره — گروهه *T.* قورشون || Balle de mousquet تفنك قورشونی — گروههٔ تفنگ de pistolet طپانجه قورشونی

BALLES RAMÉES. Deux balles de mousquet attachées ensemble *T.* جفته قورشون

BALLE. Boulet dont on charge le canon *A.* کرة المدفع *P.* طوب یووالغی — طوب کلّه‌سی *T.* زوالهٔ توپ || Canon chargé à balle کلّه‌لو طوب Ce canon porte vingt-quatre livres de balle بو طوب یکرمی درت رطل کلّه چکر

BALLE D'AVOINE. La petite enveloppe qui couvre le grain de l'avoine *A.* قشارة الدّوسر *P.* پوست دوسر *T.* یولاف صویندیسی

BALLE. Gros paquet de marchandises *A.* رزمة pl. رزام *P.* شدّ — پرونده *T.* دنك || Faire une balle رزمه ایتمك — دنك باغلمق Défaire une balle رزمه ایتمك — فسخ دنکی اچمق — دنکی چوزمك — فكّ عقد رزمه ایتمك || On a envoyé une balle de livres بر دنك کتاب ارسال ایلدی

BALLON AÉROSTATIQUE. V. Aérostat.

BALLOT. Gros paquet de meubles ou de marchandises *A.*

یوک دنکی *T.* بارخانه ـ تنگ ـ بلغنده *P.* عکام pl. عکم

BALLOTTADE. Saut d'un cheval qui jette les quatre pieds en l'air *A.* کلتة ـ کفتة *P.* پرتاو *T.* پرتاو آیاغیله درت آتـک ایلمسی

BALLOTTAGE. Action de ballotter *A.* مزالمة ـ مقارعة *P.* قرعه اندازی *T.* قرعه آتمه || Plusieurs élections se font par le ballottage امر انتخاب اکثریا علی طریق المقارعه تنظیم اولنور

BALLOTTE. Petite balle dont on se sert pour donner des suffrages *A.* کرة القرعة *P.* قرعه غالوکچهٔ *T.* قرعه یوالغی || Toutes les ballottes ont été en faveur d'un tel قرعه کره‌لرینک مجموعی فلان کشینک طرفنه مساعد چیقدی

Ballotte. V. Marrube.

BALLOTTER. Se servir de ballottes pour donner les suffrages, ou pour tirer au sort *A.* طرح القرعة ـ طرح الازلام *P.* قرعه انداختن *T.* قرعه آتمق — Figur. Ballotter une affaire. La discuter, l'agiter de part et d'autre میانده طرح قرعهٔ مشورت مصلحتک. حسن وقبحنی مطالعه ایله طرح قرعهٔ ـ ایتمک استشاره ایتمک

BALOURD. Personne grossière et stupide *A.* جافی الخلق ـ انبخ *P.* نا تراش ـ قبا *T.* خورباد ـ درشت منش

BALOURDISE. Chose faite ou dite mal à propos *A.* فعل غیر معقول ـ کلام غیر معقول *P.* کار نا هنجار ـ سخن نا هنجار *T.* یولسز لاقردی ـ یولسز ایش

Il signifie aussi, le caractère d'un balourd *A.* نبوخ الطبیعة *P.* نا تراشلق ـ قبالق *T.* خوربادی

BALSAMIER DE LA MECQUE, ou BAUMIER. Arbre dont on tire le baume de la Mecque *A.* شجر البلسان *P.* درخت بلسان *T.* بلسنک آغاجی

BALSAMINE. Plante qu'on cultive dans les jardins *A.* فاغیة *P.* گل حنا *T.* قنه چیچکی

BALSAMIQUE. Il se dit des choses qui ont une propriété du baume *A.* ذو البلسانیّة ـ بلسانی *P.* بلسانناک *T.* بلسنکلو ـ بلسانیتلو || Cette plante a une odeur balsamique بو نباتک برخاصیّت une vertu balsamique بر رایحهٔ بلسانیه‌سی وار در بلسانیه‌سی وار در — On dit, Un air balsamique, en parlant de celui qui s'exhale des plantes embaumées *A.* هواء فایح الروایح البلسانیه *P.* هوای عطرناک *T.* عطرتلو هوا

BALUSTRADE. Assemblage de plusieurs balustres servant d'ornement et de clôture *A.* جلفق *P.* دارافرین *T.* طرابزان ـ پرمقلق || Balustrade de marbre رخامدن مصنوع دارافرین مرمر طرابزان ـ

Il signifie aussi, toute sorte de clôture qui est à jour *A.* سیاج *P.* چپر *T.* پرده ـ قورقولق

BALUSTRE. Sorte de petit pilier façonné *A.* عضد الجلفق pl. اعضاد الجلفق *P.* بازوی دارافرین *T.* پرمقلق قولی ـ طرابزان قولی — Il se prend aussi pour Balustrade. V. ce mot.

BALUSTRER. Orner de balustrade *A.* تزیین بالجلفق *P.* بدارافرین پیراستن *T.* پرمقلق ایله دوناتمق

Balustré. *A.* مجلفق *P.* پیرابشیافتهٔ دارافرین *T.* پرمقلق ایله دونادلمش

BALZAN. Il se dit d'un cheval noir, qui a des marques blanches aux pieds *A.* محجّل *P.* سپید پا *T.* آیاغی سکیللو

BALZANE. Marque blanche aux pieds d'un cheval *A.* تحجیل *P.* سپیدئ پا *T.* سکیل

BAMBIN. Nom qu'on donne à un enfant *A.* معصوم *P.* ببک *T.* جوجوقجغز

BAMBOCHE. Il se dit d'une personne de petite taille *A.* بکباک *P.* کتال *T.* بودور || Cette femme est proprement une bamboche بو خاتون بکباکهٔ محضدر ـ بو عورت بیاغی بر بدور در

BAMBOU. Espèce de roseau de canne légère et garnie de noeuds *A.* خایزران ـ هزاران *T.* نی هندی ـ خیزران *P.* خیزران || Canne de bambou خیزراندن مصنوع عصا

BAN. Mandement fait à cri public, pour ordonner ou pour défendre quelque chose *A.* تنبیه بالمنادات ـ اعلان بالمنادات *P.* دلّال معرفتیله بیلدرمک *T.* بمعرفت منادی آگاه کردن || On a publié, battu un ban dans toute l'armée, afin que tout le monde en soit averti کیفیتی جملهیه اخبار ایچون اردو ایچنده منادیلر چاغردوب اشاعهٔ حال ایلدیلر

Il signifie aussi, exil *A.* نفی ـ اجلا *P.* شهر بدر *T.* سورکون || Il lui a été enjoint de garder son ban à peine de ... شوجهله مظهر تأدیب اولنه‌جغی انذار یله منفاسندن منفک اولماسی خصوصی کندویه تنبیه اولندی

On dit, Mettre quelqu'un au ban de l'Empire, pour dire, le déclarer déchu de sa dignité et de ses droits *T.* بر کمسنه‌نک یرینی حکّ ایتمک Et mettre une ville au ban de l'Empire *T.* بر بلده‌نک امتیازاتی قیدینی ترقین ایتمک

BANAL. Il se dit des choses à l'usage desquelles le seigneur a droit d'assujettir ses vassaux *T.* اعمال واستعمالنه مجبوريّت شرطيلده موضوع اولان بكلك نسنه || Moulin banal, four banal, taureau banal اعمال واستعمالنه مجبوريّت شرطيله موضوع اولان بكلك دكرمان وبكلك فرون وبكلك بوغه

Figur. Témoin banal. Celui qui est toujours prêt à servir de témoin à tout le monde *A.* شاهد زور العامّه *P.* هرزه كواه *T.* عالم اورتالق شاهدى Et caution banale *A.* كفيل العامّه *P.* هرزه كفيل عامّه *T.* اورتالق كفيلى

Il signifie aussi, trivial *A.* مبتذل ـ مطرد *P.* هردم ـ زبانزد *T.* قوللنلمش || Louanges banales نعوت ومدايح بر زبان آورده Cette innovation est banale بو ابتداد بغايت مطرد ومبتذلدر

BANANIER ou FIGUIER D'ADAM *A.* انجير آدم

BANC. Long siége où plusieurs personnes peuvent s'asseoir *A.* مصطبه ـ دكّة *P.* بدواز *T.* اوتوراق ـ سكى || Banc de pierre احجاردن مصنوع بر قطعه مصطبه ـ Banc de galère. Une longue pièce de bois, sur laquelle sont assis les forçats pour tirer à la même rame *T.* جكديرجى اوتوراغى

BANC. La place destinée à certain ordre de personnes *A.* مقام *P.* جا *T.* ير || Le banc de la Noblesse زمرهٔ اصحاب نسبك مقامى Le banc des députés de la ville وكلاى بلده نك مقامى

Il signifie aussi, écueil. V. Écueil et Barre dans le sens de banc de sable.

BANCROCHE. Celui qui a les jambes tortues *A.* منعرج الساقين *P.* كژ پا *T.* بجاقلرى بوكرى

BANDAGE. Lien qui sert à bander *A.* صرار pl. اصرّة ـ لفافة pl. لفايف *P.* بند ـ پيچه *T.* صارقى ـ طولاق ـ باغ || Faire un bandage صارقى ياپمق ـ ترتيب لفافه ايتمك Délier un bandage صارقى يى چوزمك ـ فسخ لفافه ايتمك || Il se dit aussi de la manière de bander quelque chose *A.* تلفيف *P.* بند پردازى *T.* صارقى باغليشى || Un des grands secrets de l'art des chirurgiens, c'est le bandage فنّ جراحتك اعظم اسرارندن برى تلفيف لفافه مادّه سيدر

Il signifie aussi, les bandes de métal qui servent à tenir en état les roues et d'autres machines *A.* اطار *P.* چنبر *T.* قصناق ـ چنبر || Le bandage de ces roues ne vaut plus rien بو تكرلكلرك چنبرلرى بوندنصكره ايشه يرامز

Et un instrument dont on se sert pour contenir les hernies *A.* صرار الفتق *P.* خصيه بند ـ بند فتق *T.* قاسيق صارقيسى || Bandage simple تك قاسيق صارقيسى Bandage double چفته قاسيق صارقيسى

BANDAGISTE. Ouvrier qui fait les bandages contre les hernies *A.* صانع اللفايف الفتق *P.* استاد خصيه بند *T.* طشاقچى

BANDE. Sorte de lien plat et large pour serrer quelque chose *A.* حزام ـ محزمة ـ وثاق *P.* بند *T.* باغلمه ـ قولان || Bande de fer محزمهٔ دمور قولان ـ وثاق آهنين Bande de cuivre نحاسيه باقر قولان ـ La bande d'une saignée فصد اولنان قان آلنمش طمره صاريلان ـ طمرك اوزرينه صاريلان لفافه باغلمه

BANDE. Ornement plus long que large, qu'on joint à des meubles *A.* شريط *T.* شريت || Bande de velours قطيفه دن شريت

BANDE. Troupe, compagnie *A.* حزب pl. احزاب *P.* گروه *T.* سورى ـ بلوك || Une bande d'archers بر گروه كمانكشان Une bande de voleurs حزب حراميان ـ حزب قطاع طريق ـ باشى بوش حرامى بلوكى Une bande de gens de guerre عسكرى طائفه سندن بر بلوك Les oiseaux vont par bandes قوشلر بلوك بلوك كزر ـ سورى سورى كزرلر

Il signifie aussi, parti ou ligue *A.* فرقة pl. فرق || Il est d'une autre bande آخر فرقه دندر

On dit, Faire bande à part, pour dire, se séparer de ceux avec lesquels on est en société *A.* اعتزال *P.* جدا شدن *T.* آيرلمق

En termes de Marine, Bande du Nord, c'est le côté du Nord, et Bande du Sud, le côté du Sud *A.* جهت شماليّة وجهت جنوبيّة *P.* سوى شمالى ـ سوى جنوبى *T.* يلدز طرفى ـ قبله طرفى ـ On dit qu'un vaisseau est à la bande, pour dire, qu'il est sur le côté كمى آلابانده اوزرنده طورر

BANDES ligamenteuses, en termes d'Anatomie, ce sont trois bandes adhérentes à la tunique membraneuse du coecum *A.* حبال العفج

BANDEAU. Bande qui sert à ceindre le front et la tête *A.* عصابة *P.* پيچه بند ـ پيشانيبند ـ سر بند *T.* قاش بصدى ـ باش باغلمه سى || Bandeau de linge بزدن عصابه Bandeau de religieuse راهبه لرك باشه باغلدقلرى عصابه

Il se dit aussi d'une bande qu'on met sur les yeux de quel-

qu'un pour l'empêcher de voir *A.* غشاوة العين *P.* چشمپوش *T.* كوز اورتوسی - كوز باغی پردهٔ چشم || Les peintres et les poètes représentent l'amour avec un bandeau sur les yeux مصورين وشعرا تمثال عشقی دیدهٔ بیناسی غشاوه ایله مستور وپوشیده بر طفل نو رسیده اولدرق تصویر ایدرلر — On dit figur. Avoir un bandeau sur les yeux, pour dire, ne voir pas quelque chose, parcequ'on est préoccupé *T.* بصر بصیرت جشم بصیرت پوشیدهٔ پردهٔ - مستور غشاوهٔ غفلت اولمق غفلت اولمق — Et arracher le bandeau, pour dire, faire tomber le bandeau de dessus les yeux *T.* بر كمسنه نك دیدهٔ كوزندن پرده‌یی - بصیرتندن رفع غشاوهٔ غفلت ایتمك كوزینی آچدرمق - چیقارمق

BANDEAU. Diadème dont anciennement les Rois se ceignaient la tête *A.* اكليل pl. اكاليل *P.* پیشانیبند شاهی *T.* پادشاهك پیشانی بند شاهی‌یی || Ceindre le bandeau royal باش كیمی اكلیل ملوكانه‌یی تقلید سر افتخار ایتمك - بر سر ایتمك

BANDELETTE. Petite bande *A.* لفافة خفيفة *P.* بند نازبن *T.* انجه صارقی

BANDER. Serrer avec une bande *A.* شد الرباط - شد *P.* بنديدن *T.* باغلمق || Bander une plaie جراحت اوزرنده یاره‌یی باغلمق - شد ضماد ایتمك

Et mettre un bandeau sur les yeux *A.* شد الغشاوة على العين *P.* چشمرا بستن *T.* كوزی باغلمق || Bander les yeux à quelqu'un qu'on reçoit dans une place de guerre بر قلعه ایچنه مأذون دخول اولان كشینك كوزینه شد غشاوه ایتمك - كوزلرینی باغلمق Bander les yeux d'un criminel à qui on va couper le cou مظهر سیاست اولەجق كمسنه نك كوزلرینی باغلمق

BANDER. Tendre quelque chose avec effort *A.* توتير - تمتير *P.* تنجيدن *T.* كرمك - طولدرمق - تمليه - تغريق || توتير قوس ایتمك - تنتير قوس ایتمك Bander un arc پشتوی یابی‌یی طولدرمق - تملئهٔ قوس ایتمك un pistolet پشتوی قورمق - تنتير ایتمك Le vent bandait les voiles یلكنلری طولدرر - روزكار كمینك یلكنلرینی تمليه ایدر ایدی V. Tendre. — On dit figur. Bander son esprit, Avoir l'esprit bandé, pour dire, s'appliquer avec grande contenance d'esprit *T.* عقلی كرمك

SE BANDER. Se roidir opiniâtrement contre quelqu'un *A.* تشدد *P.* سختی نمودن *T.* قاتیلشمق || Cette ville est pleine de divisions, les habitans se sont tous bandés les uns contre les autres بو بلده‌ده شقاق واختلاف واقع اولوب جملهٔ اهالی تعاند ومخالفتده اظهار تشدد ایتمشلر در

BANDER. Être tendu *A.* انتتار *P.* تنجيده بودن *T.* كرلمك || Cette corde bande trop بو جبلك انتتاری زیاده در

BANDÉ. *A.* منتتر - موتر - متغرق *P.* تنجيده *T.* كرلمش - طولدرلمش

BANDEROLE. Espèce d'étendard que l'on met pour ornement *A.* سرقة pl. سرق *P.* سره *T.* شنلك بیراغی || Un vaisseau avec ses banderoles بر قطعه سفینه آراسته ایله فاخره سرق شنلك بیراقلرباد دونانمش سفینه

BANDIÈRE. V. Bannière.

BANDIT. Vagabond malfaisant *A.* ملغغة - مترابل pl. مترابلين *P.* دزد هرزه كرد - رهزن *T.* ازباندید — Il se dit par extension des gens sans aveu. V. Aveu.

BANDOULIER. Brigand qui vole dans les montagnes *A.* قاطع الطريق pl. قطاع الطريق *P.* رهزن *T.* یول كسیجی || Il a été volé par les bandouliers قطاع طریق طرفندن صویلمشدر Une troupe de bandouliers بر كروه رهزنان

BANDOULIÈRE. Bande de cuir, qui sert aux cavaliers pour porter leur mousqueton, et aux fantassins, pour y attacher leur fourniment *T.* پلاشقه قولانی - تفنك قولانی || Ce cavalier portait son mousqueton pendu à sa bandoulière بو سواری نفری تفنكنی قولانه آصلمش اولدرق حامل ایدی

BANLIEUE. Une certaine étendue de pays qui est autour d'une ville, et qui en dépend *A.* ناحية - رستاق - سواد *P.* قلمرو *T.* قضا || La banlieue de Paris پارس - سواد مدینهٔ پارس Ce village est dans la banlieue de Paris فلان قریه قضاسی پارس ناحیه‌سی داخلنده در

BANNE. Grosse toile qui sert ordinairement à couvrir les grains et autres marchandises qui sont dans les bateaux *A.* غاشية *P.* پوشش *T.* تنته || Mettre une banne sur un bateau de peur de la pluie et de la chaleur بارانندن وحرارت شمسدن قایغك اوزرینه - احترازا قایغك اوزرینه بسط غاشیه ایتمك تنته سرمك

BANNER. Couvrir avec la banne *A.* ستر بالغاشية *P.* پوشیدن *T.* تنته ایله اورتمك

BANNIÈRE. Enseigne, drapeau *A.* رايت pl. رايات *P.* بيراق *T.* بيراق || Arborer la bannière نشر - رفع رايت ايتمك بيراق آچمق - بيراغى گشاد ايتمك - رايت ايتمك Trafiquer sous la bannière de Russie روسيه بيراغيله تجارت ايتمك Se ranger sous la bannière de quelqu'un فلانك بيراغى آلتنه كيرمك

Il signifie aussi, l'étendard d'une église, d'une confrérie *A.* لوا pl. الوية *P.* سنجق *T.* سنجاق || Aller au devant de quelqu'un avec la croix et la bannière صليب شريف ولواى ميمنت رديف نشانلرينى كوتوررك بركمسنهنك استقبالنه وارمق

BANNIR. Condamner par autorité publique à sortir d'un État *A.* اجلا - نفى *P.* بيرون از ديار راندن *T.* سورمك || Bannir à son de trompe صداى نفير ايله اعلان نفى ايتمك - ترانپته چالدررق نفيى اشاعه ايتمك Bannir à perpétuité بر وجه تأبيد نفى ايتمك Bannir du royaume داخل ملكدن نفى ايتمك

Il signifie aussi, chasser, éloigner, exclure *A.* تبعيد - طرد *P.* بر طرف كردن - بيرون راندن *T.* قوغمق || Il faut bannir les médisans des bonnes compagnies فتّال وبد زبان كمسنهلرك مجالس ظرفادن طرد وتبعيدلرى اقتضا ايدر

Se bannir d'une compagnie, signifie, s'abstenir d'y aller *T.* كتمكدن تنحّى - جمعيته وارمقدن اختيار مباعدت ايتمك ومباعدت ايتمك

Bannir, dans le sens d'éloigner de soi, se dit figur. de diverses choses *A.* اذهاب - اماطة - ازالة - دفع *P.* دور كردن *T.* كيدرمك || Bannir le vice ازالهٔ - دفع مساوى ايتمك آثار مساوى ايتمك Bannir toute crainte كافهٔ اسباب خوف وخشيتى اذهاب ايتمك toute honte كلّياً اماطهٔ شرم وحيا ايتمك Bannir le chagrin de son esprit لوح دروندن ازالهٔ كدورت اندوه ومغموميّت ايتمك Bannir un ingrat de sa mémoire بركافر نعمتك نامنى لوح خاطردن ازاله ايتمك - صحيفهٔ حافظهدن ازاله وامحا ايتمك

Banni. *A.* منفى *P.* بيرون از ديار رانده - نفى كرده *T.* سورلمش || Obtenir le rappel d'un banni برمنفينك اطلاقنى تحصيل ايتمك - Il se dit aussi d'un homme odieux à qui toutes les portes sont fermées *A.* مردود *P.* نا مقبول *T.* براغيلوب آتلمش || Il est banni de partout هرطرفدن مردود ومطرود در

Cette opinion, ce système est banni de toutes les écoles بو مذهب وبو اصول جميع مدرسهلرده مردود ونا مقبولدر

BANNISSABLE. Qui doit être banni *A.* واجب - مستحق النفى النفى *P.* شايان نفى *T.* سوربلهجك آدم

BANNISSEMENT. Condamnation à être banni par autorité de Justice *A.* نفى *P.* از ديار بيرون رانى *T.* سوركونلك || Être condamné à un bannissement perpétuel حقنده نفى ابدى حكمى جريان ايتمك long bannissement نفى مديد

BANQUE. Le lieu où un homme qui fait commerce d'argent, exerce sa profession *A.* دكّان الصيرفىّ *P.* كربهٔ درمگزبن *T.* صرّاف دكانى || Porter de l'argent à la banque صرّاف دكاننه اقچه كوتورمك - Il se dit aussi, de l'état de la fonction de celui qui fait un tel commerce *A.* حرفة الصيرفيّة *P.* درمگزبنى *T,* صرّافلق || Faire la banque صرّافلق ايتمك Ce négociant entend bien la banque بو بازركانك صرّافلق حرفتنده مهارتى وار در

Banque, signifie aussi, une caisse publique dans laquelle l'argent des particuliers est en dépôt *A.* خزانة الاموال العامّة *T.* بكلك صندوغى || La banque de Vienne بچ شهرنده كائن بكلك صندوغى

BANQUEROUTE. Faillite *A.* افلاس *P.* خشتگى - شكسته حالى *T.* مفلسلك || Banqueroute frauduleuse افلاس - افلاس كاذب حيلهلو مفلسلك - خادع Faire banqueroute افلاسه چيقمق

BANQUEROUTIER. Celui qui a fait banqueroute *A.* مفلس pl. مفلسون *P.* ونگ - خشته - شكسته حال *T.* مفلس

Il se dit aussi, de tout débiteur qui abandonne ses biens à ses créanciers, faute de pouvoir payer *A.* معسر - معدم *P.* نا بودمند *T.* يوخسول || Il a tant fait de folles dépenses, qu'il a été obligé de se déclarer banqueroutier مجنونانه ايتديكى مصارف كثيره تقريبيله معدم اولديغنى اعلانه مجبور اولمشدر

BANQUET. Festin, repas magnifique *A.* وليمة *P.* جشن *T.* ضيافت || Banquet somptueux طمطراقلو ضيافت - وليمهٔ جليله - On nomme Banquet royal, un repas de cérémonie où le Roi mange en public avec toute sa famile *A.* مائدة الملك *P.* مائدهٔ ملوكانه - سفرهٔ شاهى *T.* پادشاه سفرهسى

BANQUETTE. Terme de fortication. Petite élévation de terre, pour tirer par dessus le parapet d'un bastion, ou le revers d'une

tranchée *T.* بابا سکردمی

Banquettes, au pluriel. Petits bancs placés dans les salles de spectacles, et où s'asseyent les assistans *A.* قعیدة *P.* نشیمن ـ نشستگاه *T.* اوتوراق تختەسی

BANQUIER. Celui qui fait commerce d'argent *A.* صیرفی pl. صیرفیون *P.* درمگزین *T.* صرّاف || Les banquiers de Lyon فلان شهرك صرّافانی

BAPTÊME. Ablution religieuse qui, chez les Chrétiens, est un sacrement *A.* معمودیّت || Le sacrement de baptême تقدّس بالمعمودیّة Le péché originel est effacé par l'eau de baptême زلّۀ قدیمۀ بنی آدم شستۀ ماء مبارك معمودیّت اولدرق محو اولور Tenir un enfant sur les fonts de baptême بر صبیّ نوزادەیی لدی التعمید برداشتۀ دست عبادت قلمق Nom de baptême لدی التعمید وضع اولنان اسم Dans les premiers siècles de l'Église, on conférait le baptême par immersion دین مبین عیسانك اوائل ظهورنده رسم مبارك تعمید علی وجه التغطیس اجرا اولنورایدی Baptême par aspersion برش الماء اجرا اولنان رسم معمودیّت

BAPTISER, ou BATISER. Conférer le baptême *A.* تعمید || On baptise avec de l'eau au nom du Père, et du Fils, et du Saint-Esprit رسم مبارك معمودیّت باسم الاب والابن وروح المقدّس ما ایله اجرا اولنور

BAPTISMAL. Qui appartient au baptême *A.* معمودی || L'eau baptismale ماء معمودی

BAPTISTAIRE. Il ne se dit qu'avec les mots Registre et Extrait *A.* تعمید اولنمش صبیانك سند المعمودیّة ـ دفتر المعمودین *T.* بر جوجوغك معمودیّتی سندی ـ دفتری

BARAGOUIN. Langage corrompu et inintelligible *A.* لثلثة *P.* زبان نا درست *T.* بوزوق دیل || Je ne comprends pas son baragouin لثلثۀ کلامنی فهم ایدەمم

Il se dit aussi, des langues qu'on n'entend pas, et qui n'ont aucun rapport avec la langue française *A.* مراطنة *P.* زبان بیگانه *T.* اجنبی دیلی || Ces Allemands nous étourdissent par leur baragouin شو آلامانلوارك مراطنەلری باشمزی سرسم ایدر

BARAGOUINER. Parler en termes impropres, barbares *A.* تکلّم بسوءالتعبیر *P.* سخن بد راندن *T.* قبا سوز ایله سویلمك

Il signifie aussi, prononcer confusément, parler inintelligiblement *A.* تلثلث الکلام ـ لغلغة *P.* سخن پچاپچ گفتن *T.* قاریشق بر دیل سویلمك || Cet homme ne fait que baragouiner فلانك کلامی ـ فلان کشی تلثلث کلام ایدر لثلثەدن عبارتدر

On le dit aussi, d'une langue qu'on n'entend pas, et qui n'a aucun rapport avec la langue française *A.* تراطن *P.* بزبان بیگانه سخن گفتن *T.* اجنبی بر دیل سویلمك

BARAGOUINEUR. Celui qui parle mal une langue *A.* لثلاث *P.* نا درست گوی *T.* بوزوق دیل ایله سویلییجی

BARAQUE. Hutte que font les soldats pour se mettre à couvert *A.* دیماس pl. دیامیس ـ عریش pl. عرش *P.* کازه *T.* زمنیك || Sitôt qu'on fut arrivé, on fit des baraques وصوللری عقیبنده زمنیکلر احداثنه مبادرت ایتمشلر در ـ C'est aussi un terme de dénigrement, en parlant d'une maison mal bâtie. V. Cabane.

BARAQUER, ou SE BARAQUER, Faire des baraques *A.* اتّخاذ العریش *P.* کازه پرداختن *T.* زمنیك ایدنمك || Les soldats n'eurent pas le temps de se baraquer عسکری نفراتی زمنیك ایدنمکه وقت بولەمدیلر

BARATTE. Sorte de vaisseau de bois, dans lequel on bat le beurre *A.* ابریج pl. اباریج ـ ممخض pl. مماخض *P.* شیرزنه *T.* یایق ـ انین ـ بستو

BARATTER. Remuer du lait, pour faire du beurre *A.* مخض اللبن ـ امخاض اللبن ـ زبد *P.* شیرزدن *T.* سودی چالقیوب یایقمق

BARATTERIE. Tromperie d'un patron de navire *A.* خیانت *P.* دغلبازی *T.* حیلەکارلق

BARBACANE. Petite ouverture pratiquée dans les murs des forteresses *A.* ثقبة السور *P.* سوراخ بارو *T.* مازغل دلیکی

BARBARE. Cruel, inhumain *A.* عدیم الرحم ـ قسیّ *P.* سختدل ـ بیرحم *T.* مرحمتسز ـ قاتی || Ame barbare, coeur barbare قلب قسیّ عدیم الرحم N'attendez aucune miséricorde de ces gens-là, ce sont des gens barbares بوآدملر قسوت قلب ایله مجبول کسانەدن اولدقلری حسبیله کندولردن بر درلو رحم وشفقت مأمولنده اولمه

Il signifie figur. sauvage, qui n'a ni lois, ni politesse *A.* امّی ـ جاهل pl. جهلا pl. جهلة ـ اهل الجهالة pl. ارباب الجهالة ـ وحشیّ *P.* خام ـ خورباد *T.* خویراد || C'est un peuple barbare جهالت اخلاق ـ جاهل بر قومدر ـ خام وامّی بر ملّتدر

وآداب ايله مألوف بر طايفه در On dit, L'irruption des barbares اقوام جهلانك استيلاسى C'est un vrai barbare امم وحشيه‌نك تسلط واستيلاسى ـ صرف بر آدمى آدمدر Les anciens Grecs et les Romains traitaient de barbares tous ceux qui n'étaient pas de leur nation يونان قديم ورومانيون كندو ملتلرندن اولميان كافهٔ مللى امّى وجاهل عدّ ايدرك حقلرينه اول وجهله معامله ايدرلر ايدى

BARBARE, en matière de langage, se dit des termes qui sont impropres *A.* الفظاظة ـ غليظ ـ بيّن *P.* خشن ـ درشت *T.* قبا || Cette manière de parler est barbare بو كونه نطق وتكلم كلمات غليظه در Ces termes sont barbares درشت وغليظدر Langue barbare لسان بيّن ـ لسان غليظ خوبراد سوزلر در ـ الفظاظة

BARBAREMENT. Cruellement *A.* بالشدة ـ بالقسوة *P.* با حقنه *T.* قاتيلق ايله سختدلى || Il a été traité barbarement بالقسوة والشدة معامله اولندى

Figur. Sans politesse *A.* بالغلظة ـ بالفظاظة *P.* با درشتى *T.* قبالق ايله ـ قباجه || Ces peuples vivent barbarement اقوام مذكوره صورت غلظتده كچينورلر C'est parler barbarement قباجه بر سويليشدر

BARBARESQUE. Qui appartient aux peuples de Barbarie *A.* مغربى ـ بربرى ـ مغربى || Navire barbaresque مغربى كميسى ـ Il se prend aussi substantivement, pour signifier ces peuples mêmes *A.* بربر pl. برابره ـ مغربى pl. مغاربه *T.* غرب اوجاقلرى مغربيلر ـ مرابط اوجاقلرى خلقى ـ خلقى || Être en guerre avec les Barbaresques غرب اوجاقلريله سفر اوزره اولمق مغاربه ايله جنك اوزره اولمق ـ

BARBARIE. Cruauté, inhumanité *A.* قسوة القلب *P.* سختدلى *T.* مرحمتسزلك || Tout le monde déteste la barbarie de ces peuples بو خلقك قسوت قلبى منفور عالمدر

BARBARIE. Manque de politesse *A.* فظاظت ـ غلظة الخلق *P.* جويرادلق *T.* خوربادى ـ درشتخويى *P.* جهالت ـ || La barbarie était grande en ce temps-là اول وقتلرده غلظت اخلاق درجهٔ اعلاده ايدى Le Roi François Premier a rétabli les Belles-Lettres en France, et en a chassé la barbarie اوّلكى فرانچسقو نام فرانسه قرالى درون ملكنده فنون ومعارفى احيا وظلمت جهالتى رفع وامحا ايلدى

BARBARISME. Faute de diction *A.* لحن *P.* خطاى سخن *T.* سوز بوزوقلغى *T.* نا راستئ سخن ـ || Le barbarisme et le solécisme sont deux grands vices d'élocution لحن نطق وتعبير وسقامت كلام ايكى كونه عيب عظيمدر

BARBE. Poil du menton *A.* لحية pl. لحا *P.* ريش *T.* صقال || Barbe grise *A.* لحيهٔ متوشيه ـ لحيهٔ شمطا ـ لحيهٔ شيبا *P.* قير سرپمش ـ قيرغل صقال ـ قير صقال *T.* ريش دو موى اق Barbe blanche *A.* لحيهٔ بيضا *P.* ريش سفيد *T.* اق صقال Grande barbe *A.* لحيهٔ مكنفه *P.* ريش بلمه *T.* قبا صقال Faire sa barbe *A.* احتلاق *P.* تراش موكردن *T.* تراش صقال Se peindre la barbe لحيه ايتمك تلوين صقالى ـ اولمق بويامق

On appelle Barbes, des bandes de toile ou de dentelle, qui pendent aux cornettes des femmes *A.* هدب *P.* ريشه *T.* صچاق

BARBE de coq. Les deux petits morceaux qui pendent sous le bec des coqs *A.* رعثة ـ عثنوان الديك *P.* ريش خروس *T.* خروسك بيونى آلتنده‌كى ايبك

BARBES d'épi. Les pointes des épis *A.* خادشة *P.* سرداسه *T.* بشاق قلچغى اوجى

BARBE-DE-BOUC. Plante laiteuse *A.* لحية التيس *P.* مارند *T.* تكه صقالى ـ Barbe-de-chèvre. Plante *A.* لحية المعزه ـ Barbe-de-Jupiter. Arbrisseau *A.* لحية الراعى ـ Barbe-de-Moine, ou Cuscute *A.* كشوث ـ زحموك *P.* افتيمون *T.* باغ صرمشغى ـ Barbe-de-Renard, ou Tragacanthe. Plante épineuse *A.* قتاد

SAINTE-BARBE. L'endroit du vaisseau où l'on tient la poudre *T.* كمينك سانته باربه‌سى

BARBEAU, ou BLUET. Petite plante *A.* اخراس الكلب *P.* چشمك

BARBERIE. L'art de raser *A.* فنّ التحليق ـ فنّ الايسا *P.* پيشهٔ موتراشى *T.* بربرلك ـ Et le lieu où l'on fait la barbe *A.* دكان الحلاق *P.* كربهٔ تراشگر *T.* بربر دكانى

BARBET. Chien à poil long *A.* كلب اوبر *P.* سگ دراز مو *T.* تويى اوزون كوپك

BARBIER. Celui qui fait la barbe *A.* حلاق *P.* بربر ـ موتراش *T.* بربر

BARBIFIER. Raser, faire la barbe *A.* تحليق ـ ايسا *P.* مو تراش كردن *T.* تراش ايتمك

BARBIFIÉ. *A.* محلّق *P.* تراش كرده *T.* تراش اولمش

BARBON. Vieillard. Terme de dénigrement *A.* متهوّم ـ هرم *P.* كهنه سال *T.* قوجامش || Les jeunes gens se moquent des barbons أهل شباب اولنلر قوجامشلری محل استهزا عدّ ايدرلر

BARBOTER. Marcher dans la boue humide, s'y crotter *A.* ارتطام ـ تسوّخ *P.* پا در گل شدن *T.* آياغی چاموره باترمق

BARBOTEUR. Canard privé *A.* اوزّ اهلی *P.* مرغاب خانگی *T.* اواوردكی

BARBOTEUSE. Femme de mauvaise vie, qui sollicite les hommes dans la rue *A.* هلوك ـ مرطوبة ـ دردب *P.* تناز *T.* غر هرزه سوقاق سپوركه‌سی

BARBOTINE. Semence amère propre à faire mourir les vers qui s'engendrent dans le corps humain *T.* خراسانی

BARBOUILLAGE. Mauvaise peinture *A.* لواثة الصباغ *P.* آلايش رنك *T.* بويا بيلاشغی || Ce n'est pas là de la peinture, ce n'est que du barbouillage بو نقش دكل محضا بر كونه بويا بيلاشغيدر

Il se dit aussi d'un récit, d'un raisonnement embrouillé *A.* ثغثغة ـ مجمجة *P.* گفتار شوريده *T.* مش باش سوز || On ne comprend rien à ce barbouillage بو مش باش صحبتدن بر شی آكلاشلمز

BARBOUILLER. Salir *A.* تلطيخ ـ تلويث ـ ايساخ ـ توسيخ *P.* شوخگين ساختن ـ چرك آلود كردن ـ آلودن *T.* مردارلمق ـ كيرلتمك ـ بيلاشدرمق || Barbouiller le visage چهره‌يی آلودهٔ چرك ايتمك ـ چهره‌يی تلطيخ ايتمك Il est tout barbouillé d'encre سر تا پا مركب ايله آلوده در بستون مركبه بيلاشمشدر

Il se dit aussi pour Prononcer mal, parler sans ordre *A.* تثغثغ ـ مجمجة *P.* پريشانگويی نمودن *T.* مش باش سويلمك || Cet homme barbouille, on ne l'entend pas شو آدم ثغثغ ايدر نه تثغثغ ايدر كلامی فهم اولنمز Qu'est-ce qu'il barbouille? مش باش سويلديكی ندر Il a barbouillé tout le long de son discours بسط ايلديكی مقاله سرتا سر ثغثغهدن عبارت ايدی ― On dit aussi, Barbouiller un récit, pour dire, l'embrouiller حكايه‌يی مش باش نقل ايتمك ـ حكايه‌ده تثغثغ كلام ايتمك

Il signifie aussi, peindre grossièrement *A.* تلويث بالصباغ *P.* برنك شوخناك آلاييدن *T.* بويا ايله بيلاشدرمق

On dit, Barbouiller du papier, pour dire, mal écrire *A.* ترميج الصحيفة ـ تطيين الصحيفة *P.* كاغدرا آلوده كردن *T.* كاغدی قره‌ليوب بيلاشدرمق ـ بيلاشدرمق كاغدی || Cet homme a barbouillé bien du papier en sa vie, et n'a jamais écrit une ligne qui vaille فلان آدم مدّت عمرنده صحايف كثيره ترميجنه اشتغال ايله شايان نظر التفات اولهجق بر سطر تحريرينه موفق اولمدی

On dit figur., qu'un homme s'est bien barbouillé, pour dire, qu'il a gâté sa réputation صيت ونامنی چرك عيب ايله صيت ونامنی آلودهٔ چرك عيب ايلدی ـ تطيين نام وشانند ايراث شين ايلدی ― Il s'est bien barbouillé dans sa compagnie زمره‌سی ايچنده صيت ونامنی آلودهٔ چرك عيب ايلدی

BARBOUILLÉ. *A.* ملطّخ ـ ملوّث ـ موسّخ *P.* چرك آلود ـ آلوده *T.* كيرلو ـ بيلاشق ـ وسخناك ـ

BARBOUILLEUR. Artisan qui peint grossièrement *A.* صبّاغ رديّ العمل *P.* رنگرز زشتكار *T.* قبا بوياجی

Il se dit figur. d'un méchant écrivain *A.* مرتّج الصحايف *P.* آلايشرن صحايف *T.* كاغد بيلاشدريجی

Il signifie aussi, bavard, inintelligible *A.* ثغثاغ *P.* پريشان گفتار *T.* مش باش سويلر

BARBU. Qui a de la barbe *A.* ملتحی *P.* لحيه ـ ريشدار ـ ريشدار *T.* صقاللو || Cette femme est barbue comme un homme شو عورت اركك كبی لحيه دار در

BARD. Civière à bras sur laquelle on porte des pierres et autres choses semblables *A.* اصيص *P.* زنبر *T.* تسكره ـ تكنه

BARDACHE. Jeune homme dont les pédérastes abusent *A.* عصيد ـ مخنث *P.* كيگاله ـ سابوره *T.* ككز ـ پشت

BARDE. Espèce d'armure faite de lames de fer, pour couvrir le poitral et les flancs du cheval *A.* تجفاف pl. تجافيف *P.* برگستوان *T.* كجيم ـ جوقال

BARDEAU. Petits ais minces et courts dont on couvre les maisons *A.* وشيع *P.* پرواره *T.* سندره تختهسی

BARDELLE. Espèce de selle *A.* اكاف *P.* پالان *T.* پالان

BARDER. Armer et couvrir de barde *A.* الباس التجفاف *P.* برگستوان زدن *T.* جوقال كيدرمك ـ جوقال اورمق

BARDÉ. *A.* ملبس بالتجفاف *P.* برگستوان پوش *T.* جوقاللو

BARDEUR. Qui porte un bard *A.* حامل الاصيص *P.* زنبر

تکندجی *T.* کش

BARDIS. Séparation de planches qu'on fait à fond de cale pour charger des blés *A.* فواصل الانبار السفينة *T.* کمی انبارلرینک بولمدلری

BARDOT. Petit mulet qui est ordinairement à la tête des mules *A.* رأس القطار البغال *P.* سر قطار استران *T.* قاطر سوریسنک باشی

BARET. Cri d'un éléphant *A.* قبع *P.* بانگ پیل *T.* فیلک سسی ـ باغرمدسی

BARGUIGNAGE. Difficulté à se résoudre *A.* عدال *P.* بیقراری *T.* بوقدر عقل قرارسزلغی ذهن || Point tant de barguignage بوقدر عدال وترددک یری یوقدر ـ عدال وتردد اقتضا ایتمز

BARGUIGNER. Avoir de la peine à se déterminer *A.* تردد ـ تذبذب ـ معادلة *P.* بیقراری نمودن *T.* عقل قرارسز اولمق || Il a été deux mois à barguigner, avant que de rien conclure ایکی آی قدر هیچ بر شئ عقد ایدهمیوب حال تردد اوزره ایدی Il ne faut pas tant barguigner pour dire son opinion راینی بیان ایلمکده اولقدر تردد لازم دکلدر

BARGUIGNEUR. Qui barguigne *A.* متذبذب ـ متردد الرای *P.* راینده ـ راینده قرار ویرمیان *T.* سست اندیشه الفکر قرارسز

BARIL. Sorte de petit tonneau *A.* فنطاس صغیر *P.* فید ـ *P. vul.* جالکچه *T.* وارول || Baril d'huile, baril de moutarde, baril de poudre روغن وخردل وباروت وارولی

BARILLET. Petit baril *A.* فنطاس اصغر ـ فنطاس مختصر *P. vul.* کوچک جالک *T.* وارولجغز

BARIOLER. V. Bigarrer.

BARIOLAGE. V. Bigarrure.

BARLONG. Qui est d'une longueur mal proportionnée *A.* قبیح الهیئة *P.* دراز نا زیبا *T.* طویل یاقشقسز اوزون

BAROMÈTRE. Instrument servant à faire connaître la pesanteur de l'air *A.* میزان الهوا || Ce baromètre est fort juste بو میزان هوا بغایت صحیح ومستقیمدر On prévoit ordinairement par le baromètre, si on aura de la pluie ou du beau temps بارانک ظهور ایدوب ایتمیدجکی وهوانک لطیف اولوب اولمیدجغی میزان هوا واسطهسیله مقدم استدلال اولنور

BAROQUE. Perle d'une rondeur fort imparfaite *A.* لؤلؤ ناقص pl. لآلی ناقصة التدویر *P.* مروارید نا هموار *T.* التدویر اندامسز اینجو ـ پورتقال اینجو

Figur. Irrégulier, inégal *A.* مشوش *P.* نا در برابر ـ پریشان *T.* تشوش حال || بوکری ـ اکری ـ قارشق Un aspect baroque تعبیر نا هموار Expression baroque ایله مجبول بر ذهن پریشان Figure baroque جهرهٔ نادر برابر

BARQUE. Petit vaisseau pour aller sur l'eau *A.* زورق pl. زوارق *P.* زورق *T.* تکنه ـ قایق || Barque de pêcheur بالقچی زورق Barque de passage کچید تکنهسی Barque longue تکندسی اوزون تکنه ـ طویل Conduire la barque زورقی سوق ایتمک قایق رییسی Le patron de la barque خبر قایغی Barque d'avis — On dit figur., Conduire la barque, pour dire, conduire quelque entreprise اداره کشتی امور ایتمک Et qu'un homme conduit bien sa barque, pour dire, qu'il conduit bien ses affaires فلان کشی کشتی اموریی ماهرانه اداره ایدر

BARQUEROLLE. Petit bâtiment sans mât, qui ne va jamais en haute mer *A.* بستوق *P.* ناو *T.* جرنیق

BARRAGE. Certain droit qu'on lève sur les bêtes de somme et les chariots *A.* مکس *P.* باج *T.* باج ـ قرطل

BARRAGER. Celui qui reçoit le droit de barrage *A.* ماکس *P.* راهدار ـ باجدار *T.* باججی

BARRE. Pièce de bois, de fer etc. étroite et longue *A.* شزیب ـ قضیب *P.* تیر *T.* چیبوق || Barre de bois شزیب الخشب حدید مطول ـ قضیب الحدید Barre de fer آغاج چیبوق ـ دمور چیبوق ـ

Il se dit aussi, d'une pièce qu'on met derrière une porte pour la fermer *A.* کتیفة ـ لزاز ـ مترس ـ سطام ـ ضبة *P.* پاند ـ *T.* طرفاز || زرفین ـ بسکله Il serait malaisé d'enfoncer cette porte, il y a une bonne barre بو قپونک وراسنده مترس قوی اولدیغندن کسری عسیر ودشوار در

On dit figur. Cette promesse, ce billet est de l'or en barre, pour dire, que c'est une promesse sur laquelle on peut compter, un billet qui sera payé بو وعد وبو تحویل صافی بر بر سبیکه آلتون پارجهسیدر ـ سبیکه آلتوندر

On dit d'un homme, qu'il est raide comme une barre de fer, pour dire, inflexible, intraitable دمور قازیق کبی صلب وشدید در Et qu'il est une barre, pour dire, qu'il est ferme, inébranlable پولاد کبی بر آدمدر

BARRE. Trait de plume que l'on passe sur un acte pour l'an-

nuler, ou sous quelques mots, pour les faire remarquer *A.* خط البطلان - خط *P.* كشد *T.* جيزكى || Tirez une barre sur ces mots, pour les effacer بو الفاظى محو ايچون اوزرنده خط بو الفاظى جيز - بطلان كشيده ايله Faites une barre sous ces mots, pour les faire remarquer بو الفاظك زيرنده لاجل الاشاره بر خط كشيده قل — Il se dit aussi d'une ligne qu'on tire à la fin d'un écrit *A.* خط الاتمام - خط الختام

Barre. Un banc de sable qui barre une rivière *A.* كثيب pl. اكثبة الضحل *P.* تودهٔ ريك *T.* قوم بيغنديسى الضحل || La barre de Bayonne بايونه دكزنده‌كى قوم بيغنديلرى La barre de l'embouchure du Danube طونه نهرى بوغازنده‌كى طونه نهرى بوغازنده‌كى قوم بيغنديلرى - اكثبة الضحل متراكمه

BARRES. Cette partie de la mâchoire du cheval, sur laquelle le mors s'appuie *A.* فكان الفرس *P.* جانهٔ اسب *T.* دامادنك || Ce cheval a les barres usées بو باركيرك جكدلرى فرسوده در

BARREAU. Barres qui grillent les fenêtres ou les portes *A.* شباكة pl. شبابك *P.* غلبكن *T.* پرمقلق || Les barreaux d'une fenêtre *A.* شبابك الروزن *T.* پنجره پرمقلغى Il passa au travers des barreaux پرمقلق آره‌سندن مرور ايلدى

Il signifie aussi, le lieu où se mettent les avocats pour plaider *A.* مقام المكافلين المخاصمات || Fréquenter le barreau مكافلين مخاصماته مخصوص اولان مقامه متردد اولمق On dit, Quitter le barreau, pour dire, quitter la plaidoirie *T.* تكافل مخاصمات - تكافل مخاصمات حرفتندن فارغ اولمق - كاريني ترك ايتمك — Il se dit aussi, de tout le corps d s avocats *A.* زمرة المكافلين المخاصمات || Tout le barreau est de cet avis مكافلين مخاصمات زمره‌سنك جماعه‌سى بو رأيده درلر

BARRER. Fermer avec une barre par derrière *A.* ضرب اللزاز - وضع اللزاز *P.* بسكلد زدن - پاند زدن *T.* طرقاز اورمق - قپويى ضرب لزاز ايله || Barrer une porte قپويى طرقاز ايله قپامق - طرقاز ايله قپامق - اغلاق ايتمك

Et tirer des traits de plume sur quelque écrit, pour effacer les mots *A.* امرار القلم البطلان - نسخ *P.* كشد بطلان زدن *T.* بوزمق - جيزمك - خط بطلان كشيدن || Il faut barrer ces deux lignes-là بو ايكى سطر اوزرنده امرار قلم بطلان جيزملودر - بو ايكى سطرى نسخ ايتملودر - اولنمق اقتضا ايدر

On dit, Barrer quelqu'un, pour dire, lui faire rencontrer des obstacles *A.* احداث الموانع - اعتراض *P.* مانع پيدا كردن *T.* اليقويمق - منع ايتمك || On l'a barré dans tous ses projets تدبير وترتيبلرينك مجموعنه احداث موانع اولندى — Et figur. Barrer le chemin à quelqu'un, pour dire, l'empêcher d'avancer sa fortune *T.* بر كمسنه‌نك طريق اقبالنه حوائل اقبالى يولنك اوكنى كسمك - حواجز ومعترضات ايتمك

Barrer les veines d'un cheval. C'est y mettre le feu, pour arrêter l'écoulement des mauvaises humeurs *A.* كىّ *P.* سوختن *T.* ياقمق || Il faut barrer les veines à ce cheval بو آتك طمرلرينى ياقمق اقتضا ايدر

BARRETTE. Sorte de bonnet *A.* برطل pl. برطلة *T.* برطه

BARRICADE. Espèce de retranchement fait à la hâte avec des tonneaux, des paniers chargés de terre, ou avec des arbres etc., pour mettre un poste en état de se défendre *T.* بركينتى شيلر بركينتى شيلر ايله قورلمش - ايله احداث اولنمش سدّ حاجز || Faire une barricade بركينتى شيلر ايله بر سدّ حاجز مترس احداث ايتمك Enfoncer, rompre une barricade بركينتى شيلر ايله قورلمش مترسى كسر ونقض ايتمك Attaquer une barricade بركينتى شيلر ايله قورلمش مترس اوزرينه هجوم ايتمك

BARRICADER. Fermer un passage avec des barricades *T.* بركينتى شيلر بيغدروب قپامق || بيغدروب طيقامق - Barricader les rues بركينتى شيلر بيغدروب معابر ومسالكى بيغدروب يول اغزلرينى قپامق - طيقامق — Et mettre derrière une porte ou une fenêtre des barres pour empêcher de pénétrer *A.* سدّ عن الورا *T.* آردن طيقامق V. Barrer.

Se barricader. S'enfermer pour ne voir personne *A.* تستر *P.* پنهان شدن *T.* قپانمق - كيزلنمك || Il se barricade tous les jours, et n'en sort que vers le soir كوندزلرده قپانوب يالكز يالكز اخشاملرى ميدانه چيقار - اخشاملرده كورينور

Barricadé. *T.* بركينتى شيلر بيغدريلوب قپانمش - بيغدريلوب طيقانمش

BARRIÈRE. Pièces de bois servant à fermer un passage *A.* سدّ المعبر - عرصة المعبر - عرصة *P.* راهبند - بند كذركاه *T.* كچيدى قپاده‌جق نسنه || La barrière qui est devant la porte d'une ville بر بلده‌نك مدخلى پيشگاهنده نصب اولنمش عرصه سدّ معبرى Ouvrir la barrière رفع وكشاد ايتمك Fermer la barrière كچيدى سدّ ايتمك Franchir la

barrière سدّ معبری راهبندی آتلامق Forcer la barrière – عرضهٔ معبری – زورلمق – Figur. Empêchement, obstacle *A.* سدّ الممانعة || Il faut mettre des barrières à sa puissance فلانك عظمت قدرت ومكنتنه حوالهٔ سدّ ممانعت اولنمق اقتضا ایدر Les lois sont des barrières contre les abus, contre les crimes قوانین واحكام حلول فسادات ووقوع قبایح ومنكراتده سدّ شدید ممانعت مثابه‌سنده در

Il signifie aussi, ce qui sert de borne et de défense *A.* سدّ – حدّ – ثغور حاجزة pl. ثغر حاجز – اسداد فاصلة pl. فاصل || آره حدودی *T.* حدّ میانه *P.* حدود فاصلة pl. فاصل L'Espagne a de grandes barrières qui la séparent de ses voisins, la mer et les monts Pyrénées اسپانیا دولتنك همجوارلریله حدّ فاصل اوله‌جق قوی حدودی وار در كه بری پیرنه جبالی ودیگری دریا در Les Alpes sont des barrières contre la France et l'Italie آلپس طاغلری فرانسه ایله اتالیا بیننده حدّ فاصلدر

BARRIQUE. Gros tonneau *A.* برمیل – فنطاس *P.* خنبه *P. vul.* فنطاس || ایری فوچی *T.* چلك بزرك || Barrique de vin شراب فوچیسی – الخمر Des barriques pleines de terre تراب ایله مملو فوچیلر

BAS. Qui a peu de hauteur *A.* قصیر – دون *P.* كوتاه – قصد *T.* آلچق – قصّه || Un siége bas بر قطعه طارقهٔ قصیره پست – قصیر القامد Homme de basse stature *A.* آلچق بر اسكمله – بویی قصّه *T.* كوته بالا *P.* قصیر القدّ Le plancher de cette chambre est trop bas بو اوطه‌نك تاوانی بغایت دونقدر – غایت آلچقدر

On dit, que les marées sont plus basses en certains temps qu'en d'autres, pour dire, que le flux de la mer monte alors moins haut بعض اوقاتده دریانك حال مدّنده میاهی آلچقدر – بوقده در – ضاحله در – متنزّلدر Et qu'il y a basse marée, pour dire, que la mer s'est retirée مدّ دریا رجعت ایلدی – چكلدی Et que la rivière est basse, pour dire, que les eaux en sont diminuées نهرك صولری – میاه نهر متنزّلدر – آلچقده در – آشاغیلندی Et figur., d'un homme à qui l'argent commence à manquer, que les eaux sont basses chez lui فلانك مال جهتیله صولری صیغدر – Et que le temps est bas, pour dire, que l'air est fort chargé de nuages روی سما متغیمدر – كوك یوزی بلوطلودر – روی سما ابر آلود وكثیر الغمایمدر –

On dit, Avoir la vue basse, pour dire, ne pouvoir distinguer les objets que de près *A.* قاصر البصر – اكمش البصر – اكمش – كليل البصر *P.* كوته‌بین *T.* قیصیق كوزلو Et avoir la voix basse, pour dire, ne pouvoir se faire entendre que de près *A.* خافض الصوت – خفی الصوت – هامس الصوت *P.* ابنجه سسلو *T.* پست صدا

On dit, qu'une corde d'instrument est trop basse, pour dire, qu'elle n'est pas montée à un ton assez haut فلان سازك پرده‌سی پستدر – Et parler d'un ton bas, pour dire, d'un ton peu élevé پردهٔ پست – اخفاض صوت ایله تكلّم ایتمك ایله Et figur., On a bien fait parler quelqu'un d'un ton plus bas, pour dire, qu'on a bien rabattu sa fierté صدای بلند كبر كبرونخوتی پرده‌سنی آشاغیلتدیلر – ونخوتنی اخفاض ایتدردیلر

Bas, se dit aussi, de ce qui est situé en un lieu peu élevé *A.* آشاغی – آلت *T.* پایین – زیرین *P.* تحتانی – اسفل – آلت دائره – دائره زیرین – دائرهٔ سفلا || Appartement bas آشاغیده‌كی دائره دیوانخانهٔ اسفل Salle basse Bas étage هوانك طبقهٔ سفلا – طبقهٔ تحتانیة La basse région de l'air طبقهٔ سفلاسی – On dit dans le même sens, Un pays bas *A.* ارض منخفضه *P.* زمین پست *T.* آلچق یر Et bas-ventre قارنك آلت طرفی *T.* شكم پایین *P.* بطن الاسفل *A.* آلت – Et la basse Alsace الزاجیای اسفل – الزاجیای پایین – آلزاجیا Le cercle du Bas-Rhin نهر رین اسفلك دائره‌سی

Bas signifie figur., vil et méprisable *A.* سفیل – دنی – آلچق *T.* فرومایه – كم مایه – خس *P.* رذیل – لئیم || Né de bas lieu اصل لئیمدن سرزدهٔ میدان وجود اولمش Un homme de basse extraction دنی – دنی الاصل – لئیم العصاره بر آدم – اعمال دنیهٔ ارتكاب ایتمك Faire des actions basses النسب رذایل اعماله مرتكب اولمق – Il a les inclinations basses رغبات دنیه ایله مجبولدر – On dit, Ce bas monde, pour dire, ici bas sur la terre بو دنیای فانی – بو دنیای دنی

On dit proverb., Le coeur haut et la fortune basse, pour dire, plus de courage que de fortune بخت بد وهمّت عالی et qu'un homme d'honneur ne doit rien faire de bas اهل عرض وناموس اولان كشی موجب لوم ودنائت اولدجق احوالدن مجتنب وگریزان اولماو در

Il signifie aussi, qui est sans courage, sans générosité *A.* آلچق *T.* كمتر – كمینه *P.* خسیس النفس – دنی الطبع – نذیل

ـ خساست نفس ايله مجبول اولمق || Avoir l'âme basse خسيس الطبع ونذيل الفؤاد اولمق نذيل النفس اولمق Avoir le coeur bas, l'esprit bas

Il se prend aussi, pour ce qui est inférieur et de moindre dignité *A.* ادنا *P.* پس پايه ـ كم رتبه *T.* رتبه‌سى آشاغى ـ پس ـ ادنا رتبه‌ده اولان عسكرى ضابطانى || Les bas officiers پايه عسكرى ضابطانى سفره‌نك Le bas bout de la table ـ غايت سفلاسى ـ غايت ادناسى On dit aussi, Basse Justice محكمهٔ ادنا || Ce seigneur a dans sa terre haute, moyenne et basse Justice بو صاحب ارضك درون ملكنده اعلا واوسط وادنا محكمه‌لر وار در

En termes de fortification, on appelle Places basses, les casemates et les flancs qui servent à défendre le fossé *T.* خندق درونده مشرف استحكامات سفليه

Bas. Qui est de moindre valeur *A.* دنئ القدر ـ خسيس القدر *P.* كمقدر *T.* قدرى آشاغى || Bas or ذهب كمقدر Bas argeot قدرى آشاغى كمش ـ سيم دنئ القدر Argent de bas aloi عيارى آلچق كمش ـ On dit, Bas prix, pour dire, un prix modique *A.* قيمة دنيّة ـ ثمن خسيس *P.* بهاى ـ بهاى نا چيز *T.* ادنا بها ـ آشاغى بها ـ بهاى كمترين ـ دون || J'ai acheté cela à très-bas prix فلان شيئى غاية الغايه ادنا بها ايله اشترا ايلدم ـ Et qu'un mot est bas, une expression est basse, pour dire, qu'il n'y a que le peuple qui s'en serve كلام سفيل قبا سوز وقبا تعبير ـ وتعبير سفيل Et style bas, pour dire, un style rempli de manières de parler populaire قبا بر تركيب وعباره

On dit, Faire main basse, pour dire, passer au fil de l'épée *T.* حوالهٔ سيف قهر وتدمير ايتمك || D'abord on fit main basse sur tout ce qui se présenta les armes à la main سلاح دردست اولدرق اوكه چيقانلرك جملەسى اوزرينه حوالهٔ جملەسى قتل عامّ ايله مظهر دمار ـ تيغ قهر وتدمير اولندى ـ اولدى Il signifie aussi figur., critiquer sans ménagement. *A.* حرف انداز طعن ـ رسوا نمودن *P.* تفضيح ـ تشنيع وتقبيح شدن *T.* رسواى ايتمك || On fit main-basse sur tout ce qu'il dit كافةً ـ كافة اقوالنى تفضيح وتشنيع ايلديلر اقوالنه حرف انداز طعن وتقبيح اولمشلر در

À basse note. Façon de parler adverbiale, qui signifie, sans élever la voix *A.* بلا اجهار الصوت ـ بلا ترفيع الصوت *P.* بى آواز بلند *T.* سس يوكسلتميه‌رك || Chanter à basse note سس يوكسلتميدرك تركى ـ بلا اجهار الصوت تغنّى ايتمك Prier Dieu à basse note بلا اجهار الصوت صلات اوقومق وعبادت ايتمك

Bas, au substantif. La partie inférieure de certaines choses *A.* اسفل *P.* زير *T.* آلت || Le bas du ventre بطنك جانب اسفلى Le bas du degré قدمه‌نك ـ قدمدنك طرف اسفلى Le bas du visage چهره‌نك جهت سفلاسى آلت طرفى Le bas de la robe دامن ـ ثوبك ذيلى ـ ثوبك غايت سفلاسى لباسك اتكى ـ جامد

On dit figur., qu'il y a du haut et du bas dans l'esprit de quelqu'un, dans sa conduite, dans son humeur, dans ses ouvrages, pour dire, qu'il y a de grandes inégalités بر كمسنه‌نك عقلى وكردار وحركاتى ومزاج وطبيعتى ووضع وعملى آميختهٔ پست وبالا در

Bas. Adverbe qui a différentes significations. On dit, Mettre bas les armes, pour dire, poser les armes *T.* آلات حربيه‌يى زمين تسليميّتده القا ايتمك Mettre chapeau bas, pour dire, ôter son chapeau شابقه‌يى چيقارمق ـ شابقه‌يى آشاغى آلمق Mettre pavillon bas, pour dire, baisser le pavillon بيراغى رايت ايندرمك ـ تنزيل ايتمك ـ Et figur. Céder, se rendre اظهار تسليميّت ـ رضايى فرو بردهٔ زمين تسليميّت ايتمك ايتمك ـ On dit des femelles de quelques animaux, qu'elles ont mis bas, pour dire, qu'elles ont fait des petits *A.* نفض ـ انتاج ـ انفاض *P.* بچه آوردن *T.* ياورى چيقارمق ـ طوغرمق || Cette chienne, cette cavale a mis bas بو كلبه وبو قصراق طوغردى ـ انتاج ايلدى ـ انفاض ايلدى ـ Il se dit aussi du ton de la voix *A.* بصوت الليّن *P.* باصداى پست *T.* يواش سس ايله ـ صداى نرم ايله || Parler bas, chanter bas صوت ليّن ايله تغنّى وتكلّم ايتمك ـ On dit d'un homme insolent, qu'il faut le tenir bas, pour dire, qu'il faut le tenir dans le respect et dans la soumission حال وضاعت وتذلّلده طوتلمق اقتضا ايدر ـ Et figur., qu'une maison n'est bonne qu'à mettre à bas بو خانه خاك ايله يكسان اولمقدن غيرى ايشه يرامز Et d'une famille ruinée, que cette Maison est à bas بو خاندان حال تنزّل وانحطاطه گرفتار اولدى

À bas, est aussi une expression dont on se sert pour dire, Descendez *A.* انزل *P.* فرو بيا *T.* آشاغى اين || À bas, à

bas آشاغی این آشاغی این — C'est aussi un cri d'improbation بیقلسون *T.* پست وخاکسار بادا *P.* الی اسفل السافلین *A.* کتسون

En bas, se dit par opposition à En haut *A.* فی الاسفل *P.* آشاغی‌به نزول ایدر || Il descend en bas آشاغی‌یه *T.* بزیر — On dit figur., Traiter un homme de haut en bas, pour dire, le traiter avec fierté برکمسندیه بالادن پسته معامله ایتمک

Par bas. *A.* تحتانی *P.* در پست *T.* آشاغیده || Il a quatre chambres par bas تحتانی درت عدد اوطه‌سی وار در — On dit, L'émétique fait aller par haut et par bas, pour dire, qu'il fait vomir et aller à la garde-robe دوای مقیئ من الفوق هم یوقاریدن وهم آشاغیدن عمل ایدر — والتحت عمل ایدر

Là-bas et Ici-bas. *T.* بوطرفده — اول طرفده || Allez voir ce qui est là-bas وار اول طرفده نه اولدیغنه باق Venez ici-bas بروبه کل — بوطرفه کل — Ici-bas, se prend aussi, pour tout ce qui est de la vie présente *A.* فی — عالم ما سوا نا *T.* بو دنیانک ایشلری *P.* احوال جهان الدنیا || Les choses d'ici-bas sont périssables عالم ما سوانک اموری سریع الزوال در

BAS. Vêtement qui sert à couvrir le pied et la jambe *A.* جوراب *T.* گیوه — گورب *P.* جوارب pl. جورب — مسمات || Bas de soie حریردن منسوج چوراب Bas de coton پنبه‌دن — سلب جوارب ایتمک Tirer ses bas پرداخته چوراب چورابلرینی چیقارمق — جورابلرینی چکمک

Basané. Qui a le teint noirâtre *A.* دیزه رنگ *P.* اربد اللون *T.* بوز قراتمق || Visage basané دیزه رنگ — وجه اربد اللون قراتمق بوز رنکلو یوز — چهره

BASANE. Peau de mouton préparée *A.* مسک مدبوغ pl. مسک *T.* مشین *P.* میشین مسوک مدبوغة || basane verte *A.* مسک اخضر *P.* میشین سبز فام *T.* یشل مشین Basane rouge *A.* قرمزی مشین *T.* میشین سرخرنگ *P.* مسک احمر — حور Portefeuille de basane پوست میشین ایله پرداخته بر جزدان

BASE. La partie d'une chose qui lui sert comme de fondement *A.* مبنا pl. مبانی *P.* بنداد *T.* تمل آیاغی V. Fondement. Il se dit proprement en Architecture, de la partie sur laquelle est appuyée une colonne ou autre chose semblable *A.* قاعدة pl. قواعد *P.* پایگاه *T.* کرسی — آیاق || Poser une colonne sur sa base ستونی کرسیسی اوزرنده اقعاد ایتمک — عمودی قاعده‌سی اوزرنده اقعاد ایتمک La base d'un piédestal قاعدة العمودک مبناسی — Et en général, de tout ce qu'on veut indiquer comme l'appui de quelque corps *A.* رکن pl. ارکان — مستند *P.* پشتوان *T.* طیاق || La main puissante qui fonde sur des bases éternelles tant de roches énormes et arides بوقدر صخور صمای مجدوبدیی ارکان رصینهٔ ابدیه الاستمرار اوزرنده بر قرار ایدن ید قوت الاقتدار

En Géométrie, Base d'une figure, c'est la partie la plus basse de son circuit *A.* قدم *P.* پایه *T.* آیاق

Base, signifie figur., principe fondamental *A.* اصل — اساس pl. اصول — ما به القوام *P.* مایهٔ پایداری *T.* تمل || La bonne foi est la base du commerce صدق قول امر تجارتک اساسی در عقل مثابه سنده در La sagesse est la base de toute vertu ما بد — اصل اصیلدر — ودرایت کافهٔ فضایلک اساسیدر مایهٔ استحکامیدر — القوامیدر Son honneur est la base de son crédit عرض وناموسی اساس وقع واعتباریدر Voilà la base de ce système اشته بو اصولک اساسی بو در Votre système est appuyé sur une fausse base سنک اصولک اساس رکیک اوزرینه مبنیدر

BASER. Fonder, établir sur une base solide. On l'emploie au figuré *A.* توطید علی الاساس — تمکین علی الاساس — تأسیس *P.* استوار کردن *T.* یرلشدرمک || On doit baser un impôt sur la consommation habituelle طرح اولنه‌جق ویرکونک اساسی بین الاهالی عادتا صرف وانفاذ اولنان اموالک ویرکونک — مقداری اوزرینه تمکین اولنمق اقتضا ایدر طرحی خصوصنده بین الاهالی عادتا صرف وانفاذ اولنو کلمش مقداراموالک حسابی اساس کار عد اولنمق اقتضا ایدر Ce système est basé sur des faits constants بو اصول وقایع مقرره اوزرنده تأسیس اولنمشدر

Se baser. Se fonder *A.* اتخاذ المبنا — اتخاذ الاساس *P.* مدار استواری کار شمردن *T.* تمل ایدنمک || Il faut, en matière de Gouvernement, se baser sur les vérités démontrées, et non sur des opinions variables امر سیاست وتصرفده محتمل الاختلاف اولان مذاهب وآرادن صرف انظار ومجرد حقایق احوال بدیهی الثبوتی اساس کار اتخاذ ایتمک لازمدر

Basé. *A.* موسس — مبنی *P.* استوار کرده *T.* تمل — تمللشمش طوتمش

BAS-FONDS. En termes d'Agriculture, se dit des terrains bas et enfoncés *A.* حضيض - ميطاء pl. مواطی - اراضی منخفضه - اراضی مطمئنه *P.* زمين پست *T.* باصق یر - اوترافلو یر ‖ Les bas-fonds sont fertiles, mais humides اراضئ منخفضه منبت ومحصولدار اما نمناك ورطوبتلو اولور

En termes de Marine, il se dit des fonds de mer où il y a peu d'eau *A.* ضحل pl. اضحال - رقق *P.* سنار *T.* صيغ ‖ Ce bâtiment tire beaucoup d'eau, il ne peut naviguer dans les bas-fonds بو سفينه چوق صو چكر سفينه لردن اولمغله صيغ صولرده سير ايده مز

BAS-VENTRE. La partie la plus basse du ventre *A.* بطن اسفل *P.* زير شكم *T.* سپدلك

BASILAIRE. Nom d'une artère *A.* نياط *P.* رك پشت *T.* آرقه طمری

BASILIC. Herbe odoriférante *A.* ريحان - ضيمران *P.* شاهسفرم - فسلكن *T.* نازبو - سپرنم -

BASILIQUE. Nom qu'on donne à certaines églises principales *T.* سلاطين كليساسی - كليسای سلطانی

C'est aussi le nom d'une veine du bras *A.* باسليق *P.* رك بازو *T.* قول طمری

BASQUE. Pièce du bas d'un vêtement *A.* ذيل pl. اذيال *P.* دامن *T.* اتك ‖ Les basques de ce corps de jupe sont trop longues بو ثوبك انكاری بغايت طويلدر - On dit d'un enfant qui suit sans cesse son père, son instituteur, sans le quitter d'un pas, qu'il ne quitte pas la basque de l'habit de son père باباسنك اتكنی صاليویرمز qu'il est toujours pendu aux basques de son habit هر دائم - على الدوام دامانه آويزاندر اتكنه آصيلو در

BASSE. Cette partie de Musique qui est la plus basse de toutes *A.* بمّ *P.* بم - شادرود *T.* يوغون سس - قبا سس - بام سس

BASSE-COUR. Cour qui sert au ménage d'une maison de campagne *A.* وصايد واوابير الضيعة *T.* چفتلك انبارلری وآغيللری ‖ Ce gentilhomme vit de sa basse-cour فلان آغا كندو چفتلكی انباری وآغيللرندن كچينور - Il se dit aussi d'une cour séparée et destinée pour les écuries, les équipages etc. *A.* فناء الاصطبل *P.* شه آخور *T.* آخور حاولوسی

BASSE-FOSSE. V. Fosse.

BASSEMENT. D'une manière basse. Il ne se dit qu'au figuré *A.* بالدنائه *P.* بخواری *T.* آلچقجه ‖ Élevé bassement بالدنائه نشو ونما بولمش Il s'exprime bassement بالدنائه افاده مرام ايدر - آلچقجه لاقردی ايدر

BASSESSE. Sentiment, manières indignes d'un honnête homme *A.* لؤم - دنائت - لأمت *P.* خواری *T.* آلچقلق ‖ Bassesse d'âme لأمت نفس de cœur دنائت طبع Il agit avec bassesse باللؤم والدنائه عمل ايدر Il fait une bassesse بر وضع دنی ارتكاب ايدر Il y a de la bassesse dans toutes ses actions جميع اعمال وافعالی مقرون لؤم ودنائتدر

Il se dit aussi de la naissance et de l'extraction, pour dire, qu'elle est vile *A.* دنائة النسب *P.* فرومايگی *T.* صوی آلچقلغی ‖ On se sent quelquefois de la bassesse de sa naissance دنائت نسبی بعض احوالده بللو اولور - بعض احوالده آثار دنائت اصل ونسب بديدار اولور

On dit, La bassesse du style خساست سبك وعباره - سبك وعبارەنك قبالغی

BASSET. Chien de chasse *A.* طلق *P.* سگ شكاری *T.* تازی

Il se dit aussi, d'un petit homme dont les jambes sont trop courtes *A.* قصير الرجلين *P.* كوته پا *T.* بجاقسز

BASSIN. Espèce de grand plat *A.* مركن pl. مراكن - لكن - طست pl. طساس *P.* تشت *T.* لكن ‖ Bassin d'argent كمش لكن - تشت سيمين Bassin de porcelaine ساقسونيا كاری لكن

Il se dit aussi, d'un vase où l'on met des fruits, des confitures *A.* اجانة - تينار pl. اجاجين *P.* كاسه *T.* تغار

On appelle Bassin dans les jardins, une pièce d'eau *A.* حوض pl. حياض - بركة pl. برك *P.* آبخانه - آبدان - تالاب *T.* حوض

Bassin de fontaine. Le lieu fait en forme de bassin, pour y recevoir les eaux d'une fontaine *A.* جرن pl. جرون - مهراس pl. مهارس *P.* آخر *T.* قورنه

Bassin, se dit aussi du lieu où les vaisseaux jettent l'ancre dans un port *T.* دمور برافلەجق یر - دمورليەجك یر ‖ Ce port est bon, mais le bassin en est petit بو ليمان اى ويرر انجق دمورليەجك يری طار در

Bassins. Les deux plats d'une balance *A.* كفتين الميزان *P.* دوپلهٔ ترازو *T.* ترازی جنافلغی

Bassin, se dit figur., d'une plaine entourée de montagnes *A.*

فتج pl. فجاج || C'est un beau bassin بر فتج لطيفدر

Bassin à barbe. Une espèce de plat creux où l'on met l'eau dont on se lave, pour se faire la barbe *A.* طاس *P.* طاس *T.* صو طاسی

Bassin de garde-robe. Un bassin qui reçoit les excrémens *A.* مبرز *P.* گودریز *T.* هاوروز

Bassin, en termes d'Anatomie, c'est la partie inférieure du tronc *A.* قحقح *P.* تن پايين *T.* کاسهٔ کاسدسی دیب کودهنک

Bassine. Sorte de bassin dont se servent les apothicaires, les chimistes etc. *A.* منقعة *P.* آب انبار *T.* تکنه || Bassine de chimiste کیمیاجی تکندسی ـ منقعهٔ اهل کیمیا

BASSINER. Chauffer avec une bassinoire *A.* تسخين بالمسخنة *P.* بآلت گرمساز تفيدن *T.* قزدرهجق آلت ایله قزدرمق || Bassiner un lit فراشی مسخنه ایله تسخین ایتمک

Il signifie aussi, fomenter en mouillant avec une liqueur chaude *A.* تسخين بالكمادة ـ تكميد *P.* كهتاب زدن *T.* اصيجق یارهیی تکمید || Bassiner une plaie یارهیی تکمید پچاوره ایله قزدرمق || Bassiner les jambes d'un cheval آتک آیاقلرینه کماده ایتمک آتک آیاقلرینی اصیجق پچاوره ایله قزدرمق ـ اورمق

BASSINET. La petite pièce creuse de la platine d'une arme à feu *T.* فالیه || Mettre la poudre au bassinet فالیهده وضع باروت ایتمک

En termes d'Anatomie, c'est une cavité dans laquelle aboutissent les entonnoirs de la troisième substance du rein *A.* جايفة البول

Bassinet. Plante. V. Renoncule.

BASSINOIRE. Bassin qui sert à chauffer le lit *A.* مسخنة *P.* آلت گرمساز خوابگاه *T.* یتاغی قزدرهجق اوتو الفراش

BASSON. Instrument de Musique à vent *A.* صور pl. اصوار *P.* زورنا ـ نفیر *T.* سرنا || Jouer du basson صور ایتمک نفخ زورنا ـ چالمق ـ Il se dit aussi, de l'homme qui joue de cet instrument *A.* صوّار *P.* سرنا زن *T.* زورناجی

BASTANT. Qui suffit *A.* وافی ـ کافی *P.* بس *T.* یتر || Cela n'est pas bastant بو کافی دکلدر Cette raison n'est pas bastante شو علّت یتر دکلدر ـ شو علّت یتشمز ـ شو علّت وافی دکلدر

BASTION. Ouvrage de fortification, dont la figure est à peu près celle d'un pentagone. Il est composé de deux faces qui forment un angle saillant *A.* برج pl. بروج *P.* پیواسته *T.* جیقمه طابیه || Bastion revêtu de pierre ou de brique طاش و یاخود جداری توغلد ایله انشا اولنمش جیقمه طابیه Bastion bien flanqué قوی الاضلاع بر قطعه جیقمه طابیه Gorge de bastion جیقمه طابیه‌نک کوکسی Face de bastion جیقمه طابیه‌نک یوزی Miner un bastion جیقمه طابیه‌نک تحتنده لغم حفر ایتمک

BASTIONNÉ. Qui a des bastions *A.* ذو البرج *P.* پیواسته دار *T.* طابیه‌لو || Une tour bastionnée بر قطعه قلّهٔ ذات البرج بر قطعه طابیه‌لو قله

BASTONNADE. Coups de bâton *A.* ضرب بالعصا ـ عصو ـ هرو *P.* لت وچوب ـ چوب زدگی *T.* طیاق ـ تاپاق || Donner des bastonnades *A.* ضرب بالعصا *P.* لت وچوب زدن *T.* طیاقدن خوف ایدر || Il craint la bastonnade طیاق اورمق طیاغی خوف ایدر

BAT. Queue de poisson *A.* ذنب السمك pl. اذناب *P.* دم ماهی *T.* بالق قویروغی

BÂT. Selle pour les bêtes de somme *A.* اکاف ـ وکاف pl. اکوار ـ کور pl. رحال *P.* پالان ـ بدرو *T.* سمر || Cheval de bât *A.* فرس رحیل *P.* اسب پالانی *T.* بارکیری سمر ـ On dit figur. d'un sot, C'est un cheval de bât سمر بارکیرندن فرقی یوقدر ـ Et d'un homme chargé dans la maison de la grosse besogne, C'est le cheval de bât قوناغک حمّال بارکیریدر

BATAILLE. Combat général de deux armées *A.* وقعة ـ ملحمة pl. وقایع ـ مقابلة ـ معارکة pl. معارکات *P.* رزم ـ نبرد ـ *T.* جنک || Bataille rangée *A.* ملحمهٔ مصطفة الجیوش *T.* پرخاش ـ جنک Grande bataille ملحمهٔ عظیمه *T.* صفّ جنکی *P.* نبرد پره بسته sanglante اهراق دمای بیوک جنک ـ معارکهٔ جسیمه ـ furieuse غایت عنف کثیرهیی مستلزم اولمش وقعهٔ شدیده Bataille navale معارکهٔ بحریّه وشدّت ایله اولان قتال عظیم کمی جنکی ـ دوننما جنکی ـ دکز جنکی ـ پرخاش دریا ـ Le gain, la perte d'une bataille واقعهده ثمرهٔ فوز وغالبیتک کسب وتحصیلی ویاخود فوتی Jour de bataille یوم مقابله یوم معارکه ـ یوم محاربه ـ Le champ de bataille *A.* معرکه ـ عرصه گاه حرب ـ رزمگاه *P.* حومة الحرب ـ سوق الحرب *T.* وقتال جنک میدانی ـ میدان محاربه Ordre de bataille نظام وترتیب جنک ـ ترتیب مقابله Combattre en bataille rangée پره ـ ترتیب صفوف عسکر ایله جنک ایتمک Marcher en bataille ترتیب بستهٔ مقام حرب وستیز اولمق ترتیب مقابله اوزره یوریمک ـ مقابله اوزره قطع راه ایتمک

Hasarder une bataille خطر مقابلدیی اختیار ایتمك Présenter la bataille عرض خواهش مقابله ایتمك Le champ de bataille nous est demeuré جنك میدانی ید تصرفمزه قالدی - بزه قالدی - On appelle, Corps de bataille, cette partie de l'armée qui est entre deux ailes *A.* قلب العسكر *P.* قلبگاه *T.* اردونك اورته بلوکی عسکر - On dit figur., qu'il a bien fallu donner des batailles pour en venir là, pour dire, qu'il a fallu bien contester بو کرتدیه کلنجیه قدر خیلیدن خیلی جنکلشمك لازم کلدی - Et d'un homme qui a remporté l'avantange sur un autre dans une dispute, que le champ de bataille lui est demeuré میدان فلانه قالدی

BATAILLON. Troupe d'infanterie de plusieurs centaines d'hommes *A.* حزب الرجالة pl. احزاب الرجالة *P.* گروه پیادگان *T.* بطالیون تعبیر اولنور بیا بلوکی || Bataillon carré مربع الشكل بر عدد بطالیون تعبیر اولنور بیا بلوکی Bataillon rond et en colonne شکل مستدیر ویاخود شکل عمودی اوزره مرتب بر عسکر بلوکی

BÂTARD. Enfant né hors de légitime mariage *A.* ولد الزنا pl. منابیذ .pl منبوذ - اولاد السر pl. ولد السر - اولاد الزنا نغیل pl. نغلا *P.* حرامزاده - در بخطا *T.* پیچ || La bâtarde d'un tel فلانك ولد الزنا قزی Légitimer un bâtard حرامزاده‌یی - ولد الزنایه اعطای حق رشدت ایتمك حلالزاده سلکنه تسلیك ایتمك Les bâtards avaient autrefois une part dans la succession du père مقدما اولاد الزنا پدرلری میراثنده حصهٔ مفروضه اخذینه مستحق ایدیلر Race bâtarde عرق الحرام - عرق الزنا Les descendans d'un bâtard بر حرامزاده‌نك اخلاف واعقابی Ligne bâtarde ولد الزنادن اولان سلسلهٔ نسب

On appelle Bâtarde, la plus grande des voiles d'une galère *T.* بسطارده یلکنی

En termes de Jardinage, on appelle Bâtard, un fruit qui n'est pas de la véritable espèce dont il porte le nom *A.* خلافی الجنس *P.* غیر زاد *T.* پیچ

PORTE BÂTARDE. C'est une porte de maison, qui n'est ni petite porte, ni porte cochère *A.* باب الورا *P.* پالگانه *T.* آرد قپو

BATARDEAU. V. Digue.

BÂTARDISE. État de celui qui est bâtard *A.* ضلت - زنیت - نغولت *P.* حرامزدگی *T.* پیچلك || La bâtardise exclut de toute succession en France فرانسه‌ده حال زنیت حق وراثتدن کلیاً اسقاطی مستلزمدر

BATEAU. Espèce de barque *A.* رکوة *P.* زورق *T.* قایق || Bateau de pêcheur بالقچی قایغی Passer en bateau قایق ایله عبور ایتمك - On dit, un Bateau de sel, de foin etc. pour dire, un bateau chargé de sel, de foin etc. طوز قایغی واوتلق قایغی

On appelle, Pont de bateaux, un pont fait avec des bateaux attachés les uns aux autres *T.* طونباز کوپریسی

BATELAGE. Métier ou tour de bateleur *A.* شعبذه - شعوذه *P.* شعبده - منجیکبازی *T.* حقه‌بازلق

BATELÉE. La charge d'un bateau *A.* حموله الرکوة *P.* بار یك زورق *T.* بر قایق طولوسی || Batelée de foin بر قایق طولوسی اوتلق

BATELET. Petit bateau *A.* رکیوة - رکیوة صغیرة *P.* زورقچه *T.* کوچك قایق

BATELEUR. Faiseur de tours de passe-passe *A.* مشعبذ - مشعوذ *P.* هنگامه گیر - شعبده باز - منجیکباز *T.* حقه‌باز

BATELIER. Celui dont la profession est de conduire un bateau *A.* نوتی الرکوة *P.* زورقکش *T.* قایقچی

BATÊME. V. Baptême.

BÂTER. Mettre un bât sur une bête de somme *A.* شد الکور - ایکاف *P.* پالان زدن *T.* سمر اورمق

BÂTÉ. *A.* ذو الکور *P.* پالانی *T.* سمرلو

BÂTIER. Celui que fait des bâts *A.* اکاف *P.* پالاندوز *T.* سمرجی

BÂTIMENT. Édifice *A.* عمارت pl. عمارات - بنا pl. ابنیة *P.* کرداد *T.* بنا || Bâtiment magnifique عمارت جلیلة الاناقه royal عمارت سلطانیه vieux اسکی - کهنه بنا - بنای عتیق antique اسکی زمان بناسی - بنای قدیم بنا Bâtiment qui menace ruine - ییقله‌جغی قورقیلور بنا - خرابه مشرف بنا آثار انهدام وخرابیتی بدیدار اولمش بنا Entretenir un bâtiment بر عمارتك حسن حالنی وقایه ایتمك Réparer un bâtiment بنایه مرمات ایتمك - بنایی تعمیر وترمیم ایتمك Surintendant, directeur, contrôleur, trésorier des bâtimens du Roi ابنیهٔ خاصهٔ همایونك ناظری ومدیری ومحاسبه‌جیسی وخزینه‌داری La surintendance des bâtimens ابنیه نظارتی Entrepreneur de bâtimens بر وجه مقطوع التزام بنا ایدن

کوتری بازار ایله بنا در عهده ایدن -

On appelle Bâtiment de mer, ou Bâtiment, tout court, un navire, un vaisseau *A.* مرکب بحری pl. مراکب بحریة - سفینة pl. سفن pl. سفاین *P.* کشتی *T.* جاریة pl. جواری - کمی || Les grands bâtimens سفاین کبیره - ایری کمیلر

Bâtir. Construire *A.* انشا - ابنا *P.* بنا کردن *T.* یاپمق - بنا ایتمک || Bâtir une maison بر باب منزل بنا ایتمک Bâtir en pierre, en brique کارکیر بنا انشا ایتمک - طاش بنا یاپمق Bâtir sur pilotis برقطعه قازیق اوزرنده انشا ایتمک Bâtir un pont جسر انشا ایتمک Bâtir un vaisseau انشای سفینه ایتمک - Figur. Bâtir en l'air. Se mettre des chimères dans la tête *T.* روزکار اوزرنده بنالر قورمق

Bâtir, en termes de tailleur, c'est dresser la besogne en faufilant *A.* شعر *T.* ایلمه ایله چاتمق - ایلمه ایله قورمق - اوبولقدمق || Cette jupe n'est pas cousue, elle n'est que bâtie بو ثوب هنوز دیکلمش اولمیوب یالکز ایلمه ایله چاتلمشدر - یالکز ایلمه ایله قورلمشدر -

Il signifie figur., établir *A.* اقامه - تأسیس - تمکین *P.* بر نهادن *T.* قورمق || Il a bâti sa fortune sur les ruines d'un tel بنای دولت واقبالنی فلانک خرابهزار ادبار ونکبتی اوزرینه تمکین ایلدی Il bâtit tout son système sur une supposition en l'air اتخاذ ایلدیکی اصولی بسبتون بر ظن واهی اوزرینه تأسیس ایدر

Bâti. *A.* مبنی *P.* بنا کرده *T.* یاپلمش - بنا اولنمش - On dit figur. d'un homme bien fait, C'est un homme bien bâti *A.* مطبوع الشکل - مطبوع البنیة *P.* خوش اندام *T.* یاقشقلو -

On dit aussi, un grand malbâti, pour dire, un grand homme mal fait قبیح الشکل بر بوغون ادم

BÂTISSE. L'état ou l'entreprise d'un bâtiment *A.* بنا *P.* کرداد *T.* یاپو سازی

BÂTISSEUR. Qui aime à bâtir *A.* منهمک الی الابنیة *P.* بنا دلوسی *T.* هوسکار بنا

BATISTE. Espèce de toile très-fine *A.* سبیبة *T.* باتسته بزی

BÂTON. Long morceau de bois qu'on peut tenir à la main *A.* عصا pl. اعصا - ابیل - هراوة pl. هراوی - مقدعة - متیخة *P.* چوب - دست - دستوار - پاشو *T.* دکنک || S'appuyer sur un bâton عصایه طیانمق - عصایه اتکا ایتمک Marcher avec un bâton عصا در دست اولدرق - عصایه اتکا ایله کزمک

بر کمسنه‌نک Donner des coups de bâton à quelqu'un یوریمک

اوزرینه حوالهٔ ضربات عصا ایتمک Il l'a fait mourir sous le bâton زیر دست چوب قبرده انداختهٔ زمین هلاک - دکنک التنده دپلندی - ایتدرلمشدر - On appelle figur., Bâton de vieillesse, celui qui sert d'appui à une vieille personne, et qui l'assiste dans ses besoins فلانک حال پیری وشیخوختنده عصای تقویت مثابه‌سنده در

Bâton de commandement. C'est le bâton que portent certains officiers d'épée *A.* محضرة الحکومة *P.* سردستهٔ فرمانرانی *T.* بیورق دکنکی

Bâton, se dit aussi de diverses choses qui ont la forme d'un petit bâton *T.* چیبوق || Bâton de cire d'Espagne مهر مومی Bâton de cannelle دارچین چیبوغی

On dit figur., Faire faire quelque chose à quelqu'un le bâton haut, pour dire, le faire obéir avec violence رفع مقدعهٔ انذار وتهدید ایدرک ایشلتدرمک

BÂTONNER. Donner des coups de bâton *A.* تهبری - اثار - حوالهٔ دست چوب - لت وچوب کشیدن *P.* ضرب بالعصا دکنک ایله دوکمک - طیاق اورمق *T.* تایاق زدن - کردن || On l'a bâtonné rudement بالعنف والشدّه فلانی عصا ایله ضرب ایلدیلر

En termes de Chancellerie, il signifie, rayer *A.* امرار القلم النسخ والالغا *P.* خطّ بطلان کشیدن *T.* چیزمک || Bâtonner un article بر ماده‌نک اوزرینه خطّ بطلان کشیده قلمق

Bâtonné. *A.* متبرّی - مضروب بالعصا *P.* لت کشیده *T.* دوکلمش - طیاق اورلمش

BÂTONNIER. Celui qui a le bâton de confrérie en dépôt, et qui a le droit de le porter *A.* صاحب العصا *P.* پاشو دار *T.* دکنکلو

BATRACHITE. Pierre verte et creuse, représentant un oeil dans son milieu *A.* جزع *P.* حرز یمانیٔ صینی *T.* کوز بونجغی

BATTAGE. Action de battre le blé, et le temps qu'on y emploie *A.* دیاسة الغلّة *P.* غلّه کوبستن *T.* غلّه دوکمه || Avant le battage غلّه‌نک دوکمسی - موسم دیاست غلّه‌دن مقدّم وقتندن اوّل

BATTANT. Espèce de marteau qui frappe de côté et d'autre dans l'intérieur d'une cloche *A.* مقرعة الناقوس *P.* درایکوب چاک طوقماغی

Il se dit aussi, de chaque partie d'une porte qui s'ouvre en deux *A.* مصراع ـ جناح ـ صفيحة ـ صفق *P.* لت *T.* قناد || Une porte à deux battans *A.* باب ذو المصراعين *P.* در دو لت *T.* ایکی قنادلو قپو Ouvrir les deux battans d'une porte قپونک ایکی ـ جناحین بابی فتح وکشاد ایتمک قنادینی آچمق

On l'emploie aussi adjectivement. Métier battant, pour dire, un métier actuellement employé الیوم متداول اولان دستگاه الیوم در دست استعمال اولان دستگاه ـ Porte battante, pour dire, une porte qui se ferme d'elle-même *A.* باب صافق بنفسه *T.* کندودن قپانور قپو

BATTE. Plateau de bois qui a un long manche, et avec lequel on bat la terre pour l'applanir *A.* مرداس *P.* کلوخشکن ـ فیه *T.* کسک طوقماغی

Et petit banc sur lequel les blanchisseuses battent le linge *A.* میقعة *P.* کدینه *T.* چرپیجی طوموغی

BATTELLEMENT. double rang de tuiles, qui termine un toit par en bas, et par où le toit s'égoutte *A.* میزاب pl. میازیب *P.* ناودان *T.* اولوق

BATTEMENT. Il n'est guère d'usage que dans les phrases suivantes: Battement de mains, c'est l'action de battre les mains en signe d'applaudissement *A.* تصفیح ـ تصدید الایادی v. تصفیق الایادی ـ الایادی *P.* دستکزنی *T.* ال چالمه Applaudissement. Battement de coeur *A.* اختلاج القلب ـ خفقان القلب *P.* طبیدن دل ـ طبطاب دل *T.* یورک ضربانی ـ نبضان الشرایین Battement d'artères *A.* اوینامسی طمر آتمق ـ وقز العروق ـ الشرایین *P.* طبیدن رک *T.* نبض Battement du pouls نبضان النبض *P.* جستن نبض *T.* نبض آتمق Battement d'ailes *A.* اخفاق الجناح ـ صفق الجناح *P.* بال زدن *T.* قنادلری قاقمق

BATTERIE. Querelle où il y a des coups donnés *A.* مضاربة *P.* زد وچوب *T.* دوکش || Il fut tué dans une batterie اثنای مضاربده قتل واهلاک اولندی

Il se dit aussi de plusieurs pièces de canon, disposées pour tirer contre l'ennemi *A.* سطر المدافع pl. سطور المدافع *T.* طوب صره‌سی || Canon de batterie صره طوبی Mettre le canon en batterie طوبلری صره‌لمق Dresser une batterie بر عدد طوب صره‌سنی نصب ایتمک Il y a cinq batteries devant la place قلعه‌نک پیشگاهنده بش عدد طوب صره‌لری وار در La batterie de la place a démonté celle des assiégeans قلعه‌نک طوبی عسکر محاصرینک طوبلرینی تعطیل وابطال ایتدردی

Il se dit aussi, d'un lieu couvert d'un parapet où les pièces d'artillerie sont placées pour les tirer *T.* طابیه ـ Figur. Dresser ses batteries, signifie, prendre ses mesures *T.* آلات وادوات لازمه‌سنی تدارک ایتمک ـ On dit aussi, qu'un homme dresse de bonnes batteries, pour dire, qu'il a plusieurs moyens pour réussir dans une affaire آلات وادوات قویه اعمال ایدر Et changer de batterie, pour dire, se servir de quelqu'autre moyen *T.* تبدیل اصول ایتمک Et démonter la batterie de quelqu'un, pour dire, rendre ses moyens nuls *T.* بر کمسنه‌نک اعمال الت اتخاذ ایلدیکی تدبیری ـ ایلدیکی تدبیری بوزدرمق ابطال ایتدرمک

On appelle aussi Batterie, la pièce qui couvre le bassinet des armes à feu *A.* زند القذاف *P.* آتشزنهٔ تفنک *T.* تفنک چقماغی

Batterie, signifie aussi la manière de battre le tambour *A.* طبالت *P.* طبلزنی *T.* طاولجیلق || La batterie des gardes مستحفظین خاصه عسکرینک طبالتی

Batterie de cuisine. Les ustensiles qui servent à la cuisine *A.* اوانی المطبخ *P.* ظروف آشخانه *T.* مطبخ طاقمی || Acheter de la batterie de cuisine بر طاقم اوانئ مطبخ مبایعه ایتمک

BATTEUR. Celui qui aime à battre, à frapper *A.* ضرّاب *P.* کوبنده ـ کوتکزن *T.* کوتکجی

On appelle Batteur en grange, un homme qui, après la récolte, fait sortir le grain de la paille *A.* دایس الغلة *P.* کوبندهٔ خرمن ـ کوبستندهٔ غله *T.* دوکیجی ـ حرمان ـ Et batteur de pavé, un fainéant qui n'a d'autre occupation que de se promener dans les rues *A.* طوّاف الاسواق *P.* هرزه گرد دربدر ـ کوچه وبازار *T.* سوپرتوک ـ Et batteurs d'estrade, des gens détachés pour aller à la découverte *A.* نغیضة *T.* ایلجه قراغول

En termes de chasse, on appelle Batteurs, des hommes employés à battre le bois, pour en faire sortir le gibier *A.* محاوش الصید *P.* شکار ران *T.* شکار سوریجیسی

BATTOIR. Espèce de palette à long manche, dont on se sert pour jouer à la longue paume *A.* محراش ـ محجن ـ معصال *P.* جوكان *T.* صولجان ـ Il se dit aussi, d'une grosse palette de bois avec laquelle on bat la lessive *A.* معدكة ـ ميجنة ـ جنبه ـ كدنكد ـ كزينة كازران ـ چكابد *P.* مقصرة ـ مبرز چرپيچی طوقماغی ـ توقاج *T.* سپوخ

BATTOLOGIE. Répétition inutile d'une même chose *A.* ثرثرة *P.* هرزه خايی *T.* يكشاقلق

BATTRE. Frapper, donner des coups pour faire du mal *A.* ضرب ـ لت *P.* لت زدن ـ كوپيدن *T.* دوكمك ـ اورمق || Battre quelqu'un à coups de poing بر كمسنه‌يی مشت دست ايله ضرب ايتمك Battre un chien كلبی دوكمك

On dit figur., Battre quelqu'un à terre, pour dire, accabler quelqu'un qui n'a plus la force de se défendre *T.* انداختهٔ زمين خاكساری اولمش بر كمسنه‌نك اوزرينه وارمق ـ بر زمين عجز وخاكساری اولمش بر كمسنه‌نك اوزرينه دستدراز تسلط اولمق

On dit, Battre les ennemis, pour dire, les vaincre, les défaire *A.* كسر ـ هزم *P.* شكستن ـ كاليدن *T.* قيرمق ـ بوزمق || Notre aile gauche battit l'aile droite de l'ennemi ميسرهٔ عسكرمز اردومزك ـ جناح يمين اعداييی كسر وشكست ايلدی صول قولی دشمن عسكرينك صاغ قولنی دوچار شكست وانهزام ايلدی ـ Et mener battant les ennemis, pour dire, les poursuivre après les avoir mis en déroute هزيمت ديده اولمش عسكری ورادن حوالهٔ سيف دمار ايدرك تعقيب ايتمك ـ Et figur., Mener battant, lorsque dans une dispute on presse son adversaire de tant de raisons, qu'il ne saurait y répondre *T.* ضرب نطق ايله بر كمسنه‌يی اقطاع واسكات ايتمك زور ناطقه پردازی ايله بر كمسنه‌يی دمبسته وخاموش ـ قلمق || Il tâchait de soutenir son opinion, mais un tel le mena battant كندو رأينی تأييد ايتمك قيدنده ايكن فلان كمسنه زور ناطقه پردازی ايله اسكات واقطاعنه ظفرياب اولدی

On dit, Battre une ville en ruine, pour dire, tirer de l'artillerie sur une ville pour la ruiner *T.* بر قصد تخريب ايله بلده‌نك اوزرينه طوب آتمق ـ Et Figur. Battre un homme en ruine, pour dire, le réduire à l'extrémité dans les affaires qu'on a avec lui *T.* ييقمق ـ برابر زمين ايتمك ـ Et battre en ruine un système, un argument etc., pour dire, l'attaquer avec des raisons si fortes, qu'on n'y puisse rien opposer بر اصولی وبر دليلی ضرب نطق ايله كلياً نقض وجرح ايتمك ـ On dit, Battre une muraille en brèche, pour dire, la battre pour faire brèche *T.* ايقاع رخنه ضمننده ديوار اوزرينه طوب آتمق

Battre, se dit aussi de diverses choses sur lesquelles on touche fortement avec différens instrumens, comme, Battre un arbre, pour dire, en faire tomber les feuilles *A.* انفاض الشجر *P.* درخترا بر هم زدن *T.* آغاجی سلكمك Battre du blé *A.* حرمان دوكمك ـ غله دوكمك *T.* غلدرا كوبيستن *P.* دوس الغلة Battre du plâtre *A.* دق الكلس *P.* آهك كوفتن *T.* آلچی دوكمك Battre du papier *A.* ضرب الاوراق فی الشقاق *P.* كاغدرا در جندره زدن *T.* كاغدی جندره‌ده بصمق Battre le beurre *A.* تزبيد اللبن ـ امخاض اللبن *P.* شير زدن *T.* سودی چالقيوب يايمق Battre la lessive *A.* عدك الثوب ـ قصر الثوب ـ توجين الثوب *P.* چكابه زدن ـ سپوخ زدن *T.* بز چرپمك Battre monnaie *A.* ضرب السكة *P.* سكه زدن *T.* سكه بصمق Battre le fer sur l'enclume *A.* دق الحديد علی السندان *P.* آهن بر سندان زدن *T.* دموری اورس اوزرنده قپويی دوكمك Battre la porte *A.* قرع الباب *P.* در زدن *T.* چالمق Battre des livres, pour dire, donner des coups de marteau sur les feuilles d'un livre, pour les presser *A.* دق الاوراق الكتاب *P.* كوپيدن كاغدهای كتاب *T.* كتاب كاغدلرينی دوكمك Battre la terre, pour dire, la rendre unie avec une batte *A.* ردس الارض *P.* زمينرا كوپيدن *T.* يری دوكمك

On dit qu'une rivière bat les murs d'une ville, pour dire, qu'elle passe tout auprès فلان نهر سور شهری ضرب ايلر سور ـ سور شهری صييرق جريان ايدر ـ جريان ايدر شهری ضرب ايدر

On dit aussi, Battre le tambour *A.* ضرب ـ تطبيل الطبل *P.* تبير زدن ـ دهل زدن *T.* طاول چالمق Battre l'assemblée كوس اجتماع واحتشادی ضرب ايتمك Battre la marche كوس رحلت وحركتی تطبيل ايتمك Battre la charge تطبيل طبل ايله ـ كوس كر وهجومی ضرب ايتمك Battre la retraite ضرب طبل رجعت تنبيه كر وهجوم ايتمك ـ Et Battre la chamade, lorsque dans une ville assié-

gée on bat le tambour, pour marquer qu'on veut capituler *T.* آوازهٔ استیمانی ضرب طبل ـ طبل استیمانی ضرب ایتمک ایله نشر واعلان ایتمک

On dit proverb., qu'il faut battre le fer pendant qu'il est chaud, pour dire, qu'il ne faut point se relâcher dans la poursuite d'une affaire, quand elle est en bon train دمور تاونده ایکن دوکملو در

Battre l'estrade, battre la campagne, se dit, en termes de guerre, pour dire, courir de-çà et de-là dans la campagne, afin d'avoir des nouvelles de l'ennemi استطواف اودیه وصحاری تجسس احوال دشمن ـ ایله تجسس احوال اعدا ایتمک ـ ایله قیرلری طولاشمق — Figur. Battre la campagne, se dit en parlant d'un homme qui, dans un discours, s'éloigne de son sujet par des digressions inutiles صدددن خروج ایله هرزه گرد صحرای لاف وگذاف اولمق

On dit qu'un homme bat le pavé, pour dire, qu'il va et vient en plusieurs endroits sans aucune occupation *A.* تطویف زوقاقلری *T.* آواره گرد کوچه و بازار شدن *P.* الاسواق زوقاقاره سورتمک ـ طولاشمق

Battre, est aussi verbe neutre *A.* اضطراب ـ ضربان *P.* کوپیدن *T.* اوینامق || Le coeur bat à tous les animaux جمیع حیواناتک یورکی علی الدوام اضطرابده در

On dit aussi, que le coeur bat à quelqu'un, pour dire, qu'il a une espèce de palpitation *A.* اختلاج القلب *P.* دل طپیدن *T.* یورک اوینامق — Et Figur., que le pouls, le coeur bat à quelqu'un, pour dire, qu'il a peur *A.* ارتعاد القلب *P.* دل در پیچ وتاب شدن *T.* یورک دترهمک

On dit qu'un oiseau bat de l'aile, pour dire, qu'il trémousse de l'aile. *A* اخفاق الجناح ـ تصفیق الجناح *P.* بال زدن *T.* قناد قاقمق — Et figur., qu'un homme ne bat plus que d'une aile, pour dire, que sa fortune, sa santé, son activité sont extrêmement diminuées قولی قنادی ـ بال وپر شکسته در کسلمشدر

On dit aussi, que le fer d'un cheval bat, pour dire, qu'il loche *A.* انغاض النعل *P.* نعل اسب جنبیدن *T.* آتک نعلی اوینامق Et que le soleil bat à plomb en quelque endroit, pour dire, qu'il y darde perpendiculairement ses rayons اشعهٔ شمس فلان محلی عموداً ضرب ایدر

On dit, Le tambour bat, pour dire, qu'on entend le son du tambour کوس سسی ـ دبداب طبل قرع مسامع ایتمکده در Et sortir tambour battant, pour dire, sortir avec les honneurs militaires ایشیدیلور طبل سفری تطبیل ایدرک خروج ایتمک ـ کوس عزیمتی تطبیل ایدرک چیقمق — Et Figur. Faire une chose tambour battant, pour dire, la faire au vu et au su de tout le monde *T.* بر ایشی طاول سورنا ایله ایشلمک

On dit, Battre des mains, pour dire, applaudir *A.* تصفیق تحسین *T.* دستکزن آفرین شدن *P.* الایادی التحسین زمیننده ال قاقشدرمق V. Applaudir.

On dit proverb., Tant que l'âme me battra dans le corps, pour dire, tant que je vivrai *A.* ما دام حشاشة الروح فی البدن *P.* تا آنکه نفس در تن باشد *T.* انفاس متنفس مادامکه مرغ نفس قفس بدنده باقی ـ حیات اولدقچه مادامکه جان تنده اوله ـ اوله

Se battre, signifie, combattre *A.* محاربة ـ تقاتل ـ مقاتلة ـ تحارب *P.* جنکیدن *T.* جنکلشمک ـ دوکشمک ـ طوقشمق || Se battre à pied et à cheval راکباً وراجلاً محاربه ایتمک آتلو وپیاده اولدرق دوکشمک —

En parlant d'un oiseau de proie, qui se tourmente sur la perche où il est attaché, on dit qu'il se bat à la perche *A.* تقلقل الطیر علی الجازع *T.* قوش اوتوراغی اوزرنده چپالمق

Battu. *A.* مضروب *P.* زده *T.* دوکلمش ـ اورلمش — On dit, Avoir les yeux battus, pour dire, les avoir comme meurtris *A.* عین فاتر *P.* چشم خسته *T.* خسته کوز Et avoir eu longtemps les oreilles battues et rebattues d'une affaire, pour dire, en avoir ouï souvent parler *A.* مقروع السمع من امد المدید *P.* هزار بار گوشزد *T.* چوق زماندنبرو ایشیدیلو کلمش —

On appelle Chemin battu, un chemin fort fréquenté *A.* سابلة ـ طریق مسلوک ـ طریق مذلل ـ طریق ملیل ـ طریق موقع *P.* پایگاه ناس ـ گذرگاه ناس ـ راه خوابیده *T.* ایشلک چکننمش یول ـ یول — On dit figur., que dans la plupart des affaires, il vaut mieux suivre le chemin battu, pour dire, qu'il vaut mieux suivre la route la plus commune اکثر اموردہ اکثر ـ طریق مسلوکدن عدول ایتمامک اولی وانسبدر اموردہ خلقک کچدیکی کوپریدن کچمک انسبدر — On dit aussi figur., Les routes battues, pour dire, les procédés ordinaires, les moyens connus *A.* طرق ـ طرق ووسایل مطردة

عادت .T ره رفته .P طرق مسلوكة ـ طرق عادية ـ مألوفة — On dit, qu'un vaisseau a été battu de l'orage اولو كلمش يوللر
لطمه خوار امواج دريا .P مضروب بصدمات الامواج .A
فورتنه ضربنه اوغرامش .T لطمه زدۀ تندباد فلاكت ـ

BATTUE, se dit d'une assemblée de gens qui battent les bois avec grand bruit, pour en faire sortir le gibier A. جمعيّة المحاوشين
P. گروه شكار راندگان T. اوى اوركيدوب سوره جك آدملر || Il faut assembler les paysans pour faire une battue dans ce bois بواورمان ايچنده بر گروه محاوشين دوزمك ايچون كويلوبى جمع ايتمك اقتضا ايدر

BAUDET. V. Âne.

BAUDIR. Exciter les chiens du cor et de la voix A. تحضيض الكلب P. سگرا بر انگيختن T. كوپكى قشقرتمق

BAUDRIER. Large bande qui pend en écharpe, et qui sert à porter l'épée A. محمل pl. حمايل ـ حمالة ـ حميلة pl. محامل P. شمشير بند T. قليچ باغى

BAUGE. Lieu fangeux où le sanglier se retire A. موئل الخنازير T. طوكوز يتاغى اولان چپلاك ير

Il se dit aussi d'un certain mortier de terre grasse, mêlée de paille A. ملاط مخلوط بالتبن ـ سياع P. حوزۀ كاه آميخته ـ كهگل T. صمانلو چامور

BAUME. Plante très odoriférante qui est plus connue sous le nom de Menthe. V. Menthe. Il se prend plus souvent pour la liqueur qui coule de certains arbres A. دهن البلسان ـ بلسان P. دهن روغن بلسانى T. پلسنك ياغى || Baume d'Égypte بلسان مصرى Baume du Pérou بلسان هندى Baume de la Mecque مكه پلسنكى ـ بلسان مكى — On dit figur., Cette nouvelle, ce discours a été pour moi un baume, pour dire, m'a consolé, a guéri mes inquiétudes, mon chagrin بو خبر وبو كلام زخم
بو خبر ـ جانسوز اكدارمه مرهم شفا مثابه‌سنده اولمشدر وبو كلام شفاى صدره بادى اولمشدر

BAUMIER. V. Balsamier.

BAVARD. Qui parle sans discrétion et sans mesure A. مهذار مكثار ـ اخطل ـ P. ياوه گو ـ نوگواره ـ ژاژ خا ـ هرزه دراى ـ هرزه سخن ـ درزه گو ـ T. كوزه ـ اوزان

BAVARDAGE. Action de bavarder A. خطل ـ هذر الكلام ـ كثرت الكلام P. ياوه گويى ـ هرزه گويى ـ ژاژخايى T. كوزه‌لك ـ اوزانلق || Je méprise le bavardage des commères ارباب نفاقك هذر كلامنى استحقارا ايدرم هذركلامنه حوالۀ گوش اعتبار ايتمم

BAVARDER. Parler excessivement de choses frivoles A. اهذار اخطال الكلام ـ P. ژاژخايى ـ هرزه گويى كردن ـ خنشيدن ـ ياوه گويى كردن ـ كردن T. اوزانلق ـ كوزه‌لك ايتمك || C'est un homme qui bavarde toujours على الدوام هذر كلامه مبتلا بر آدمدر

BAVARDERIE. V. Bavardage.

BAVE. Salive qui découle de la bouche A. ريق pl. ارياق P. لعاب ـ مرغ T. گاليار ـ ساليار ـ آغز يارى || Essuyer la bave d'un enfant صبينك آغزندن ارمعلال ايدن مرغى مسح ايتمك ـ چوجوغك آغزندن آقان ساليارى سلمك Un vieillard à qui la bave tombe le long du menton ذقننه طوغرى ريق فمى دوكيلوب آقان بر پير نا توان

Il se dit aussi, d'une espèce d'écume que jettent certains animaux A. روال ـ راوول P. آب دهان حيوان T. دابدنك ساليارى

BAVER. Jeter de la bave A. اسالة ـ صب الريق ـ تمرغ P. آب دهان ريختن اللعاب T. آغز يارى دوكمك

BAVETTE. Petite pièce de toile que les enfans portent par devant A. مرعل الصبيان P. بادرنگ ـ بادنگ ـ بادرنگ T. چوجوق كوكسلكى

BAVEUX. Qui bave A. ممرغ ـ مرول P. گاليار ريز T. ساليالى آقان || Enfant baveux صبى مرعل ـ صبى ممرغ ـ ساليارى آقان قوجامان Vieillard baveux شيخ ممرغ ـ ساليارى آغزندن دوكيلور احتيار آدم

BAYER. Tenir la bouche ouverte A. فتح الفم ـ اشحا ـ افغار ـ تفتيح الفم P. دهن گشادن T. آغز آچمق — Figur. Désirer quelque chose avec grande avidité || Bayer après les richesses آرزوى تحصيل مال ايله اشحاى فم حسرت ايتمك ـ سوداى مال ايله دهن گشاى حرص وطمع اولمق

BAYEUR. Celui qui baye A. فغار P. دهنگشا T. آغزينى آچيجى || La fête attira une infinité de bayeurs et de bayeuses ضيافتك تماشاسى ذكور واناثدن دهنگشاى حيرت اولمش جم غفيرك استجلابنه وسيله اولمشدر

BAZAR. Marché public A. سوق pl. اسواق P. بازار گاه T. بازار

BDELLIUM. Gomme résinée qui s'écoule d'un arbre A. مقل

ازرق T. کورن صمغی L'arbre se nomme Bdella A. شجر
الدوم P. درخت دوم T. کورن آغاجی

BÉANT. Qui a la bouche ouverte A. مکشوف ـ شاحی ـ فاغر
الفم P. گشاده دهان T. آغزی اجق || Le lion alla à lui la
gueule béante آرسلان فلانک اوزرینه آغزی اجق اولدرق
یوریدی Gouffre béant آغزی آجق جقور ـ هوّهٔ مکشوف الفم

BÉAT. Celui qui fait le dévot A. متزاهد ـ متعابد P. صوفی
ریا کار T. صوفیلق صاتیجی ـ صوفیلق کوستریجی

BÉATIFICATION. Acte par lequel on béatifie les morts. V. Béatifier.

BÉATIFIER. Mettre au nombre des bienheureux A. افلاح
تسلیک ـ تسلیک الاموات فی سلک السعدا ـ الاموات
فی سلک المفلحین P. بسعادت جاودانی رسانیدن T.
اولمشلرک جاننی مونلو مرتبه‌سنه قویمق || Le Pape a béa-
tifié un tel ریم پاپاسی فلان کمسنه‌یی سلک سعدا
ومفلحینه تسلیک ایلدی

BÉATIFIQUE. Qui rend bienheureux A. مستلزم السعادة
الابدیّة P. فرخندگی سرمدی بخشنده T. مونلو ایدیجی
|| La vision béatifique dont nous jouirons en la présence de
Dieu حضور لامع النور جناب ربّ غفورده مظهر اوله‌جغمز
طلعت مستلزمة السعادة ابدیّه ـ On dit proverb., Les grands
croient que leur vision est béatifique عظما وسر بلندان دیدار
جماللری مستلزم سعادت جاودانی اولدیغن ظنّ ایدرلر

BÉATITUDE. Félicité éternelle A. نعیم الجنّة ـ سعادت ابدیّة
P. سعادت جاودانی ـ فرخندگی سرمدی T. مونلولق || La
vraie béatitude consiste dans la vue de Dieu سعادت حقیقیّه
طلعت جناب ربّ ذو الجلالدن عبارتدر Les avant-goûts
de la béatitude سعادت ابدیّه‌نک چاشنئی پیشرسی
مثابه‌سنده اولان تنعّمات Il n'y a point de vraie béatitude
dans ce monde بو دنیای ـ بو جهانده نعیم حقیقی یوقدر
دنیده سعادت حقیقیّه نا موجود در

BEAU, BEL. Qui a les proportions de traits et le mélange des
couleurs nécessaires pour plaire aux yeux A. احسن ـ حَسن
ـ خوب P. صاحب البهاء والجمال ـ جمیل ـ بهیّ ـ ملیح ـ
وجه حسن A. || Beau visage کوزل T. دلبر ـ زیبا ـ حسندار
P. سیمای زیبا ـ روی حسندار T. کوزل چهره Beau corps
A. بدن احسن الخلقة ـ بدن ذو الحسن واللطافة P. تن
زیبا T. کوزل وجود Beaux yeux چشم ـ عیون ملاحتنمون

زن ـ مرئهٔ صاحبة البها ـ مرئهٔ حسنا Belle femme زیبا
حسن دلاویزه مالکه دلبر در Elle est belle à ravir خوشلقا
Un enfant beau comme le jour مثال شمس ـ نورکبی بر طفل
حسن القدّ Avoir la taille belle نابان بر طفل ملاحتنشان
دلبر بویلو اولمق ـ بالای زیبا صاحبی اولمق ـ اولمق
Avoir les mains belles لطیف ـ ایادئ جمیله صاحبی اولمق
وزیبا اللره مالک اولمق ـ Il se dit aussi des animaux qui
sont bien proportionnés A. حسن المنظرة ـ مطبوع الشکل P.
فرس مطبوع Un beau cheval || دلبر ـ یاقشقلو T. خوش اندام
دلبر بر آت ـ اسب خوش اندام ـ الشکل

Il se dit aussi, de l'agrément et de l'éclat des couleurs A.
کوزل T. رونقدار ـ خوش ـ خوشنما P. نضیر ـ لطیف ـ نفیس
کوزل ـ سبز رونقدار ـ اخضر لطیف Beau vert || پارلق ـ
شکوفهای خوشنما ـ ازهار لطیفه Belles fleurs پارلق یشل ـ یشل
لون روی باهر النضارة Beau teint کوزل چیچکلر ـ Belles
couleurs الوان نضیره Une étoffe de beau rouge سرخ رونقدار
الوان نفیسه Un tapis de très-belles couleurs رنکنده بر ثوب
ایلده ملوّن بر قالیچه ـ Et des sons qui plaisent à l'oreille,
d'un air pur, d'un ciel serein A. لطیف P. دلگشا T. کوزل ||
Belle voix صدای دلگشا ـ صوت لطیف Beaux accords
هوای دلگشا ـ هوای لطیف Beau temps تناسبات لطیفه
کوزل ـ لیلهٔ لطیفهٔ قمرا ـ مهتاب لطیف Beau clair de lune
کوزل ـ شبهنگام دلگشا ـ لیلهٔ لطیفه Belle nuit آی آیدینلغی
کیجه

On dit figur., Mettre une chose, un raisonnement dans un
beau jour, pour dire, s'expliquer avec clarté بر ماده‌یی وبر
علی وجه ـ رأیی موقع وضوح وصراحته ابلاغ ایتمک
التصریح بیان ایتمک

Beau, se dit généralement de tout ce qui excelle en son genre
A. رائق ـ انیق P. دلارا T. دلبر || Beau jardin حدیقهٔ انیقه
خیابان ـ سریحهٔ انیقه کوزل باغچه ـ باغ دلارا ـ Belle allée
ایکی طرفی آغاج صره‌لریله دونانمش کوزل یول ـ دلارا
میاه لطیفه ـ میاه رائقه Belles eaux نهر انیق Belle rivière
تماشای ـ تماشای دلارا ـ منظرهٔ لطیفه ـ منظرهٔ رائقه Belle vue
ثیاب نفیسه ـ ثیاب انیقه Belles étoffes صفا بخشا Belle mai-
son البسهٔ خانهٔ دلگشا ـ خانهٔ دلارا ـ منزل انیق Beaux habits
کوزل اوروبه ـ جامهای زیبا ـ البسهٔ نفیسه ـ انیقه Beau
diamant الماس نفیس ـ الماس رائق ـ Il se dit aussi de

l'Âme *A.* نفس طيّب *P.* دل نيكو *T.* ايو يورك || C'est une belle âme نفس طيّب صاحبى بر آدمدر — Et de l'esprit et de ses opérations *A.* مستحسن — مطبوع *P.* خوش — دلپسند *T.* كوزل || Beau génie عقل احسن الرّاى — عقل مستحسن Belle imagination تخيّلات مستحسنه — تخيّل واجب الاستحسان Belle mémoire حسن حفظ Beau poème نظم احسن — منظومهٔ Belle pensée معناى مطبوع — معناى دلپسند Belle harangue موعظهٔ مستحسنه Beaux vers اشعار مطبوعه Beau tour de vers شيوهٔ دلپسند شعريّه Belle période عبارهٔ مطبوعه Beau raisonnement ملاحظهٔ مستحسنه — راى مستحسن Beaux sentimens افكار حسنه Voilà les beaux endroits de ce livre بو كتابك واجب الاستحسان اولان محللرى بونلر در

On dit aussi, Bel esprit *A.* عقل جميل — عقل سليم *P.* كوزل عقل — اوز عقل *T.* عقل نيكو — Bel homme *A.* وجيه — صاحب الجمال — صاحب الوجاهة — جبير *P.* خوشرو — خوشلقا *T.* كوزل — دلبر Bel oiseau *A.* طير جميل *P.* مرغ دلپسند *T.* كوزل قوش Une maison en bel air *A.* منزل جيّد الهوا *P.* خانهٔ خوش هوا *T.* كوزل او هواسى Un bel âge, pour dire, un grand âge *A.* سنّ كبير *P.* سال ديرين *T.* بيوك ياش Et le bel âge, pour dire, le jeune âge *A.* سنّ — سنّ النضارة *P.* الشباب *P.* سال نو جوانى *T.* تازه‌لك وقتى Le beau monde, pour dire, les gens les plus polis *A.* كرما — ظرفا *P.* ظرفا طاقمى *T.* برگزيدگان ناس || Il voit le beau monde كرماى ناس ايله كوريشور Il est du beau monde كرماى — ظرفا طاقمندندر — ناسدندر — Et on dit qu'un homme est du bel air *A.* كريم الاطوار *P.* خوش ادا — شيرينكار *T.* كوزل ادالو Et qu'il fait le beau parleur, pour dire, qu'il affecte de bien parler اظهار كالاى ناطقه پردازى ايدر Et qu'un homme est beau parleur, pour dire, qu'il parle bien *A.* منطيق — فصيح اللسان *P.* سخنور — ناطقه پرداز *T.* سوز ايدسى Beau danseur *A.* مليح الرقص *P.* پا كوپان زيبا *T.* كوزل اوره‌ن تپيجى Et qu'il est bel homme à cheval, pour dire, qu'il est de bonne grâce à cheval *A.* حسن الركبة *P.* خوش سوار *T.* كوزل بنشلو

Il se prend aussi pour Grand dans son genre *A.* عظيم *P.* بزرك *T.* بيوك || Faire beau feu آتش عظيم ياقمق C'est un beau mangeur بيوك — پر خور عظيمدر — اكال عظيمدر Cet homme a eu belle peur خوف عظيمه دوچار اولدى — تپيجيدر

Et pour Bon, heureux *A.* موافق *P.* خوش — باور *T.* ايو — وقت وحال سوافقدر || L'occasion est belle اويغون Et pour Honnête, bienséant *A.* خليق — لايق — جدير — احرا *P.* درخور — چسپان — زيبنده *T.* ياقشق || Cela n'est pas beau à un jeune homme بو كيفيت حديث السنّ بر ادمه كوره بو كيفيت بر كنج ادمه ياقشمز — جدير ولايق دكلدر Rien n'est si beau que la modestie هضم نفسدن زياده اليق واحرا بر شى يوقدر

Il se joint aussi à des termes de mépris et d'injure, pour en augmenter la force *A.* اعلا *P.* بيمانند — بينظير *T.* اشى يوق اشى يوق بر ديوثدر — اعلا بر ديوثدر || C'est un beau coquin

On dit aussi, Il fait beau voir, pour dire, il est agréable de voir *A.* تفريح النظارة *P.* روشن كردن ديده‌را *T.* كوزى فرحلندرمك || Il fait beau voir un Général à la tête de ses troupes زير حكمنده اولان عسكرى اداره ايدر بر جنرالك عسكرى باشنده — تماشاسى تفريح نظارت ايدر بر حالتدر اولان بر جنرالك سيرى آدمك كوزينى فرحلندردر

Beau, signifie encore, inutile *A.* عبث *P.* بيهوده *T.* فائده‌سز || Vous avez beau faire et beau dire سنك فعلك وكلامك كوز ياشى سويلمك وايتمك عبثدر — عبثدر beau pleurer نيازك عبث يرده در دوكمك عبثدر beau prier Nous avons eu beau solliciter عبث يرده التماس ايلدك

On dit figur. Donner beau, pour dire, donner à quelqu'un une belle occasion de dire ou de faire quelque chose *A.* اعطاء السبب *P.* سر رشته دادن *T.* سبب ويرمك Et donner beau à ses ennemis, pour dire, leur donner des moyens, des occasions de nuire *T.* اعدايه — دشمنك النه سررشته ويرمك سبب ويرمك

BEAUCOUP. Adverbe de quantité et de temps *A.* وافر — كثير — متوافر *P.* بسيار — رسا — جهان *T.* فراوان — چوق || Il l'a dit beaucoup de fois بالدفعات سويلدى — چوق كرّه سويلدى Il y a beaucoup de gens وافر آدم وار در Avoir beaucoup d'argent مال كثير صاحبى اولمق C'est un homme qui sait beaucoup كثير المعلومات بر آدمدر — بسيار دان آدمدر — دزار Il dit beaucoup en peu de paroles الفاظ قليله اشنا بر ادمدر مفيد ومختصر سويلر — ايلد معناى كثير افاده ايدر Parler beaucoup, marcher beaucoup وافر — وافر مدّت تكلم ايتمك مدّت كزمك — Mis devant ou après le comparatif, il sert à mar-

quer une augmentation considérable *A.* بالا بر *P.* مع زيادة. || Vous êtes plus savant de beaucoup سنك سن مع زيادة آندن افضل واعلمسك || زياده *T.* خيليدن خيلي - زياده بالا سن فرسخ فرسخ - علمك بالا بر بالا آندن زياده در آندن اعلمسك

On dit, Il s'en faut beaucoup, pour dire, qu'il y a une grande différence *T.* فرقي چوقدر || Le cadet n'est pas si sage que l'aîné, il s'en faut beaucoup صغيرى كبيرى قدر عاقل اوليميوب فرقي جوقدر - Et il s'en faut de beaucoup, pour dire, que la quantité qui devrait y être, n'y est pas *T.* نقصاني جوقدر

BEAU-FILS. Celui qui n'est fils que d'alliance par mariage *A.* ربيب *P.* پسندر - پسنده - پسراندر *T.* اوكي اوغل || C'est votre beau-fils, vous avez épousé sa mère والدهسيله تزوج ايلديككه نظراً سنك ربيبكدر - Il se prend aussi pour Gendre. V. ce mot.

BEAU-FRÈRE. C'est le frère du mari d'une femme *A.* اخ الزوج *P.* برادر شوهر *T.* ار قرنداشي - Il se dit aussi du frère de sa femme *A.* اخ الزوجة *P.* خوسره - برادر زن *T.* قاين ainsi que du du mari de la soeur d'un homme *A.* زوج الاخت - صهر *P.* شوهر همشيره *T.* انشته - C'est aussi un nom d'alliance de deux personnes qui ont épousé deux soeurs *A.* ظاب pl. ظوب - سلف pl. اسلاف *P.* همداماد *T.* بجاناق || Ils sont beaux-frères بجاناقدرلر - بينلرنده قرابت مظاببه وار در

BEAU-PÈRE. Nom d'alliance qui se donne par un mari au père de sa femme, ou par une femme, au père de son mari *A.* حمو pl. احما *P.* خسر *T.* قاين پدر - قاين آتا - Les Persans appellent particulièrement پدر شوى le père du mari de la femme, et پدر زن le père de la femme du mari.

Beau-père, est aussi un nom d'alliance qui se donne par des enfans au second mari de leur mère *A.* راب *P.* بدپدر - پدندر *T.* اوكي پدر - اوكي بابا

BEAUPRÉ. Nom d'un des mâts d'un vaisseau *A.* صارى pl. صرارى - سهم السفينة *P.* تير كشتي *T.* سرن ديركي

BEAUTÉ. Juste proportion des parties du corps, avec un agréable mélange des couleurs *A.* حسن - جمال - ملاحت - وسامت - بها - بهجت *P.* خوبى - زيبايى *T.* كوزللك - دلبرلك || La beauté du corps بدننك حسن وملاحتي La beauté de visage *A.* حسن وجمال وجه - وجاهت - وسامت

La beauté d'une femme *T.* خوبرويى *P.* سيما چهرهنك كوزللكى La beauté de la taille خوبروئى زن - محبوبهنك حسن وبهاسى رشاقت قد - حسن قد La beauté se passe en peu de temps حسن وملاحت - حسن وجمال سريع الزوالدر حسن وبهجت مدت قليله ايچنده - سريع الذهابدر Sa beauté est parfaite, accomplie كوزللك آز وقت ايچنده صاوار - زايل وفنا بود اولور حسن وجمالى اكمل واعلا در Beauté naturelle *A.* حسن ذاتى كوزللك حسن وجمال با كمالى وار در - حسن طبيعى - خلقى *P.* خوبئ مادر زاد *T.* حسن عاريتى - حسن عملى - حسن صناعى *A.* Beauté artificielle يابيه كوزللك - ساخته كوزللك *T.* زيبايئ ساخته *P.* Beauté fade *A.* حسن مسلوب اللطافة - حسن تفه *P.* حسن دادسز كوزللك *T.* خوبئ بيمزه - بى نمك Beauté journalière حسن يكدمه - حسن يكروزه - Il se dit aussi de tout ce qui touche agréablement les sens *A.* حسن - لطافت *P.* خوشى *T.* كوزللك || La beauté du jour, du ciel, de la terre des fleurs, des eaux, des arbres يومك وسمانك وارضك وازهار وشكوفهلرك ومياهك واشجارك حسن ولطافتى La beauté de l'esprit عقلك لطافتى La beauté des pensées معانى وافكارك حسنى La beauté de l'âme لطافت نفس La beauté de la voix لطافت صوت - Et au pluriel, de la réunion de plusieurs belles choses *A.* pl. محاسن - محسنات - حسنيات - لطايف *P.* زيباييها *T.* كوزللكلر || Les beautés de cet ouvrage sont sans nombre بو تأليفك محسناتى لا يعد ولا يحصيدر On ne peut détailler toutes les beautés qui se trouvent réunies dans cette ville بو بلدهده مجتمع اولان كافة حسنياتك على وجه التفصيل وصف وتعريفى ممكن دكلدر Cette femme a mille beautés بو محبوبه هزاران هزار محاسن نا ديدهيه مالكه در

Il se dit aussi de chaque belle personne *A.* حسين pl. حسان - وجيه - صاحب الجمال Et au féminin حسنا *P.* خوبروى *T.* دلبر - كوزل || Une jeune beauté بر حسناى نضارت قرين Une beauté fière بر حسناى نخوتنما - خوبروى نو رسته - مغرور جمال دلاويزى اولان بر دلبر Toutes les beautés de la Cour étaient dans cette assemblée سراى همايونك بالجمله اهل حسن وملاحتى اول مجلسده موجود ايدى

BEC. La partie qui tient lieu de bouche aux animaux *A.* منسر pl. مناسر - منقار pl. مناقير *P.* منقار pl. مناقيف - منقاى

شند - شنید - نول *T.* قوش بورنی || Un oiseau qui se défend du bec منقاریلە مقاومت ایدن بر قوش Un oiseau qui donne un coup de bec منقاریلە ضرب ایدن قوش Bec crochu منقار اعقف – Il se dit figur. de la pointe de certaines choses || Le bec d'une plume *A.* سنّ القلم pl. اسنان القلم - انف القلم *P.* نوک قلم *T.* قلمک اوجی Le bec d'une aiguière *A.* بلبل الابریق *P.* لولین افتابه *T.* ابریغک امزکی Le bec d'un alambic *A.* قرو الانبیق *P.* لولهٔ دیگ بر دیگ *T.* انبیق لولەسی

BÉCABUNGA. Plante acquatique *A.* جرجیر الما *P.* سزاب *T.* صو کردەسی - صو ترەسی

BÉCASSE. Oiseau de passage *P.* ماکیان کوهی *T.* چولیق

BEC-DE-CORBIN. Ornement en forme de bec, mis au haut d'une canne *A.* رأس معقرب *P.* سر کژدمگون *T.* قرغه بورن || Canne à bec de corbin رأس معقرب ایله اراسته بر باش - عصا قرغه بورن باشلو بر دکنک

Il se dit aussi, d'une espèce de hallebarde *A.* رمح معقرب *P.* الرأس *T.* سنان کژسر باشی اکری مزراق

BEC - DE - GRUE ou GÉRANIUM. Sorte de plante *A.* ابرة الراعی

BECFIGUE. Petit oiseau qui se nourrit de figues *A.* عصفور التین *P.* انجیر خوار *T.* انجیر قوشی

BÊCHE. Outil de jardinage *A.* مصخفة pl. مصاخف - مرفش *P.* کلنگ - ترشت *T.* چپا

BÊCHER. Remuer la terre avec une bêche *A.* صخف *P.* کلنگ زدن *T.* چپا ایله قازمق

Bêché. *A.* مصخوف *P.* کلنگ زده *T.* چپا ایله قازلمش

BÉCHIQUE. Remède propre à guérir les maux de poitrine *A.* دواء صدری pl. ادویة صدریة *P.* داروی نرمساز سینه *T.* کوکس یومشدیجی علاج

BECQUÉE ou BÉQUÉE. Ce qu'un oiseau rend avec le bec à son petit *A.* طعمة مزقوقة *P.* نوالهٔ که مرغ بنولش باپچهٔ خود دهد *T.* قوشک بورنیله یاوریسنه ویردیکی یم || Un oiseau qui donne la béquée à ses petits یاوریلرینی زقّ طیر - ایدن قوش - یاوریلرینه بورنیله یم ویرن

BECQUETER ou BÉQUETER. Donner des coups de bec *A.* نقر *P.* شنید زدن *T.* قوش بورنیله زدەلمک || Les oiseaux ont béqueté ces fruits-là شو میوەلری قوشلر نقر ایلدیلر

Se becqueter. Se battre à coups de bec *A.* تناقر *P.* با شنید جنکیدن *T.* بورن ایله اورشمق – Ou se caresser avec le bec, comme font les pigeons *A.* مطاعمة *T.* قوشلر بری برلریله اوپشمک

BÉDÉGAR. V. Églantier.

BEDON. Homme gros et gras *A.* حذلم *P.* غنک *T.* طوپاچ

BEFFROI. Tour ou clocher d'où l'on fait le guet *A.* مرقبة - مرتباء *P.* دیدبانگاه *T.* بکچی کوشکی || On a sonné la cloche du beffroi بکچی کوشکینک چاکی چالندی – Il se prend aussi pour la cloche qui est dans le beffroi *A.* ناقوس المرقبة *P.* درای دیدبانگاه *T.* بکچی کوشکی چاکی || Il faut refaire le beffroi de cette tour بو مرقبدنک ناقوسی تعمیر وترمیمه محتاجدر

BÉGAIEMENT. L'action de bégayer *A.* لکنت - رتّة *P.* الکزی - کج زبانی *T.* پلتکلک - پپدیبیلک

BÉGAYER. Parler avec difficulté, en coupant et répetant les mots et les syllabes *A.* لکن - رتت *P.* کجزبانی نمودن *T.* پلتکلمک - پپدیبیلک ایتمک || Un homme qui bégaye si fort, qu'on a toutes les peines du monde à l'entendre شول مرتبەدە پلتکلر لکنت - که کلامی فهم اولنقدە عظیم زحمت چکیلور لسانی حدّ مبالغەدە اولمغله کلامی فهم اولنمق امر عسیر در Dès qu'il a bu trois verres de vin, il commence à begayer یالکز اوچ قدح بادە نوش ایدنجه لساننده حال رتّة عارض اولور – On dit d'un enfant qui commence à parler, qu'il ne fait encore que bégayer بو چوجوق هنوز تعتعه ایدر – Et figur. || Les plus grands philosophes ne font que bégayer, quand ils veulent parler de Dieu اعاظم حکما ذات عظمت صفات خالق السموات دائر شق شفة کلام ایدەجک ایدەجک - اولنجه رتّت لسان ایله افادهٔ مرام ایدرلر اولنجه رتّت لسانه دوچار اولورلر

BÈGUE. Qui a peine à parler et à prononcer les mots *A.* الکن - ارتّ *P.* الکز - هاکره - کجزبان *T.* پلتک - پپدیی

BÉGUEULE. Femme dédaigneuse avec impertinence *A.* شرسا *P.* بد خو زن *T.* اونکو عورت || Ne plaisantez pas avec cette femme, c'est une bégueule بو خاتون مطایبەیه کلمز ذاتنده بد خلاقدر بر شرسای بد اخلاقدر Faire la bégueule *A.* تشارس *P.* بد خویی نمودن *T.* اونکولک کوسترمک

BÉGUEULERIE. Le caractère, les airs d'une bégueule *A.* شراسة الطبع *P.* بد خویی *T.* اونکولک || On ne peut

supporter sa bégueulerie شراست طبعنه تحمّل اولنمز

BÉGUIN. Espèce de coiffe de linge pour les enfans *A.* قنبعة *P.* سربند کودک *T.* جوجوق تاقیه‌سی

BEIGE. Sorte de serge faite avec la laine *A.* لبدة *P.* نمد *T.* کچه

BÊLANT. Qui bêle *A.* ثائج pl. ثوائج *P.* گوسفند آواز زن *T.* ملدییجی

BÊLEMENT. Le cri des moutons *A.* يعار - ثؤاج *P.* آوازهٔ گوسفند *T.* ملدمه

BÊLER. Il se dit des moutons, quand ils font entendre leur cri naturel *A.* يعار - ثغا - ثأج *P.* گوسفند آواززدن *T.* ملدمك

BELETTE. Nom d'un animal *A.* سرعوب pl. سراعیب - ابن عرس *P.* نفخد - راس - راسو *T.* کلنجک

BÉLIER. Le mâle de la brebis *A.* کبش pl. اکباش *P.* غوچ *T.* قوج

Et une machine dont les anciens se servaient dans la guerre *A.* مقمعة *P.* گرز *T.* دمور چوماق

Il se dit aussi, du premier des douze signes du Zodiaque *A.* برج الحمل *P.* برج بره

BELÎTRE. Coquin, gueux, homme de néant *A.* رذيل *P.* چپل *T.* کلخانی

BELLE-FILLE. La fille du mari par rapport à la femme, et la fille de la femme par rapport au mari, quand elle est née d'un autre lit *A.* ربيبة *P.* دختر زن - دخترندر *T.* اوکی قزی – On le dit aussi de la bru *A.* کنّة pl. کناین *P.* سنه - زن پسر - سنار *T.* کلین

BELLEMENT. Doucement, avec modération *A.* بالتأنّی *P.* آهسته آهسته *T.* يواش يواش - يواشجه

BELLE-MÈRE. C'est, à l'égard des enfans, la femme que leur père a épousée, après la mort de leur mère *A.* رابّة *P.* ماریره - مادراندر *T.* اوکی آنا - اوکی والده – À l'égard d'un gendre, la mère de sa femme *A.* ختنة - امّ الزوجة *P.* خسره - خسرینه *T.* قاین آنا – Et à l'égard d'une bru, la mère de son mari *A.* حماة - امّ الزوج *P.* مادر شوی *T.* قاین آنا

BELLE-SOEUR. Nom qui se donne par un mari à la soeur de sa femme *A.* اخت الزوجة *P.* خواهرزن - خازنه *T.* بالدز – Et par une femme à la soeur de son mari *A.* اخت الزوج *P.* خواهر شوی *T.* ینکه – Et par un frère ou une soeur à la femme de son frère *A.* زوجة الاخ *P.* برادر زن *T.* کوریجه – Et à deux femmes qui ont épousé deux frères *A.* سلفة pl. سلفتان *P.* یاری *T.* ایلتی

BELLIGÉRANT. Il se dit des peuples qui sont en guerre *A.* محارب pl. محاربين *P.* نبرد ساز - جنك كننده *T.* جنكلشان - جنك اوزره اولان || Puissances bellegérantes دول محاربين

BELLIQUEUX. Guerrier, martial *A.* محراب - مألوف الى الحرب *P.* جنكاور - جنك آزما - جنك جو - پرخاشجو *T.* جنكجى || Nation belliqueuse قوم محراب - مألوف حرب وضربه اولان قوم - جنكاور ملت Humeur belliqueuse جبلّت حربيّه Prince belliqueux جنكاور پادشاه

BELLISSIME. Très-beau *A.* اجمل - احسن *P.* بهين *T.* پك كوزل

BELVÉDER. Lieu pratiqué au haut d'un logis *A.* غرفة pl. غرفات pl. علويّة - غرف *P.* سرطاق - برباره - فرواره *T.* فوقانى كوشك - چارطاق

BEN ou BEHEN. Arbre qui croît en Arabie *A.* شجر البان *P.* درخت بان - بيدمشك *T.* بن آغاجى - سورقون آغاجى Le fruit de cet arbre se nomme *A.* حبّ البان - فستق الباويه *P.* تخم غاليه *T.* سورقون تخمى Et l'huile qu'on tire de ce fruit *A.* دهن البان *P.* روغن بان *T.* بن ياغى

BÉNÉDICTE. Électuaire purgatif, et qui opère doucement *A.* مسهل هيّن العمل *P.* داروى شكمران با نرمى *T.* خوشلق ايله يورك سوريجى علاج

BÉNÉDICTION. Grâce et faveur du Ciel *A.* تبرّك ربّانى pl. تبرّكات ربّانيّة *P.* فرخنده سازئ يزدانى *T.* اللهك كرمى || Dieu l'a comblé de bénédictions جناب منعم مطلق فلانك حقنده تبرّكات ربّانيّه‌سن اسباغ ايلدى Dieu a répandu ses bénédictions sur cette famille جناب ربّ العالمين بو خاندانك اوزرينه تبرّكات رحمتيّه‌سن نشر وافاضه ايلدى - بو خاندانك كشتزار آمالنى آبيارئ تبرّكات لم يزليّه‌سيله سيراب وريّان ايلدى S'attirer la bénédiction de Dieu بركات توفيق ربّانى‌يى نفسى حقنده جلب ايتمك – On appelle, Maison de bénédiction, une maison où règne la piété مبارك بر خانه - مهبط انوار تبرّكات ربّانيّه اولان بر خانه

Il se dit aussi, de l'action par laquelle les parents bénissent

leurs enfans *A.* دعا pl. ادعية *P.* درود *T.* دعا || Un père qui donne sa bénédiction à ses enfans اولادينه دعاسنى ويرن پدر — Et des voeux que l'on fait pour la prospérité de quelqu'un *A.* دعاء خير pl. ادعية خيرية — تحية مستطابة pl. تحيات مستطابة *P.* دعاى نيك *T.* خير دعا || Si vous faites une telle chose, on vous donnera mille bénédictions فلان شيئى ايتسدڭ هزاران هزار دعاى خيره مظهر اولدجغك دركار در Tous les peuples donnent mille bénédictions au prince كافة عباد الله جانب پادشاهى به صد هزار دعاى خير ايدر

On dit, que la mémoire d'un homme est en bénédiction, pour dire, qu'on on ne se souvient de lui qu'en louant sa vertu *A.* خير دعا ايله ذكر *T.* مظهرباد نيكو *P.* مقارن الى ذكر بالخير اولنور آدم

BÉNÉFICE. Privilége accordé par le prince ou par les lois *A.* انعام pl. انعامات *P.* انعام پادشاهى *T.* پادشاه كرمى || C'est un droit accordé par bénéfice du prince انعام پادشاهى اولدرق تجويز اولنمش بر نوع استحقاقدر

On appelle, Lettres de bénéfice d'âge, des lettres de Chancellerie que les mineurs obtiennent pour être émancipés برصغيره قبل حلول الوقت حدّ بلوغك اثباتنى حاوى بالمساعده ويريلان اذنامه

Il signifie aussi, profit, avantage *A.* منفعت — نفع pl. منافع — فائده pl. فوائد *P.* سود *T.* كار — لطف || Tout a tourné à son bénéfice هر شئ كندو حقنده منتج فائده اولدى

On appelle, en termes de médecine, Bénéfice de nature, les évacuations extraordinaires, par lesquelles la nature se décharge *T.* طبيعت مساعدهٔ Et bénéfice de ventre, un dévoiement naturel et peu violent *A.* لينت طبيعية — استطلاق البطن طبيعى || Il lui est arrivé un bénéfice de ventre كندويه طبيعى بر استطلاق بطن عارض اولدى

BÉNÉFICE. Titre ecclésiastique accompagné de revenu *A.* زعامة pl. زعامات الرهبان الرهبان || La nomination des bénéfices رهبان زعامتلرينڭ توجيهى Posséder un bénéfice برزعامته متصرّف اولمق Prendre possession d'un bénéfice زعامتى ضبط ايتمك — Il se dit aussi, du lieu même où est le bien du bénéfice *T.* زعامت || Un homme qui réside à son bénéfice كندو زعامتنده مقيم اولان كشى

BÉNÉFICIAL. Qui concerne les bénéfices *A.* متعلق الى الزعامة *T.* زعامته متعلق || Être savant dans les matières bénéficiales زعامته متعلق اموره ماهر اولمق

BÉNÉFICIER. Qui a un bénéfice *A.* صاحب الزعامة || Un riche bénéficier ذيقدرت بر زعامت صاحبى

BENÊT. Niais, sot *A.* ابله *P.* سادهدل *T.* بون

BÉNÉVOLE. Il se dit du bénéficier qui possède en vertu d'un titre qu'on ne lui conteste pas *A.* متصرّف بلا معارض *P.* خداوند بى ستيز *T.* نزاعسز متصرّف || Il resta possesseur bénévole par la retraite volontaire de ses contendans كندويه معارض اولنلرڭ حسن رضا واختيارلريله دعوادن فراغتلرينه مبنى متصرّف بلا معارض قالمش اولدى

BÉNIGNEMENT. D'une manière bénigne *A.* بالحلم — بالرفق — باللطف والملاينة *P.* با شيرينى — شيربنكارانه *T.* طاتلولق — فلانه بالرفق ايله — ايله خوشلق || Il l'a traité bénignement حقنده اظهار معاملهٔ حلم وملاينت — والملاينه معامله ايلدى ايلدى

BÉNIGNITÉ. Douceur, bonté du fort au faible *A.* رفق — حلم — ملاطفت — ملاينت *P.* شيرينى — شيربنكارى *T.* طاتلولق — خوشلق —

BÉNIN. Doux, humain *A.* حليم — ليّن *P.* شيرين — شيربنكار — نيكو *T.* طاتلو || Un naturel doux et bénin طبع حلو وحليم — حلم وحلاوت ايله مجبول اولان طبيعت Humeur bénigne رفق ايله مجبول اولان مزاج — مشرب حليم وشيربنكار — Il se dit souvent en dérision d'une bonté, d'une tolérance mal placée *A.* طايع النفس *P.* نرمخو — رضاجو *T.* يواش || C'est le plus bénin de tous les maris جميع ازواجڭ اڭ رضاجوييدر — Figur. Favorable, propice *A.* موافق — مساعد *P.* نيكو — ياور *T.* اويغون || Air bénin هواى مساعد Le ciel bénin فلك مساعد

On dit aussi, Astres bénins *A.* كواكب — كواكب ميمونة *P.* ستارهاى فرخنده *T.* مونلو يلدزلر

Remède bénin. C'est un remède qui purge doucement *A.* دواء هيّن العمل Et maladie bénigne. Une maladie qui a une tendance heureuse *A.* مرض سليم

BÉNIR. Consacrer au culte Divin *A.* تقديس || Bénir une église كليسايى اجراى رسوم — كليسايى تقديس ايتمك لازمه ايله تقديس ايتمك

Il s'emploie aussi en diverses autres phrases *A.* تبريك —

دعا اوقومق .T دعا خواندن .P تسميت || Bénir les armes, bénir le lit nuptial آلات حربيّه‌يى وفراش زفافى تسميت آلات حربيّه‌نك وفراش زفافك اوزرينه قرائت - ايتمك تبريك وتسميتنه - دعا ايله استجلاب يمن و بركت ايتمك - مبادرت ايتمك - Il se dit aussi des pères et des mères qui donnent la bénédiction à leurs enfans .A دعا .P درود كردن .T دعا ايتمك

Il signifie aussi, louer, rendre grâce .A حمد - محمدت - شكر ايتمك .T شكرانگى نمودن - سپاسيدن .P تشكر - شكر || Benissez Dieu de la grâce qu'il vous a faite مظهر اولديغكز نعمت واحسانك شكرينى جانب بارى‌يه ادا ايله Bénissons la main qui nous a créés بزى خلق ايدن يد مباركه Tout le monde vous bénit عالم سكا شكر وحمد اولسون On vous bénira, si vous faites cette bonne action بو فعل ايدر مندوب ومستحبّى ايده‌جك اولور ايسدك مظهر تشكر اولمش اولورسك

Il se dit aussi, en parlant des choses qui rappellent quelque agréable souvenir .A ذكر بالحمد والدعا .T رحمت اوقومق || Je bénis le lieu, l'heure où je vous ai vu سنى ديداركه محلّ وساعتى - مظهر اولديغم محلّ وساعته رحمت اوقورم رحمت ايله ياد ايدرم

Il signifie aussi, faire prospérer, et ne se dit que de Dieu .A اعطاء اليمن والبركة - احسان الخير والبركة .P فرخندگى بخشيدن .T مونلو قلمق || Dieu bénit le travail de ces gens-là حق تعالى حضرتلرى شو آدملرك ايشنه خير وبركت احسان ايلدى Dieu veuille bénir les armes du Roi جناب خير الناصرين عساكر شاهانه‌يه يمن وبركت احسان ايليه

Dieu vous bénisse. Façon de parler qui se dit, pour souhaiter du bien à quelqu'un qui éternue .A يرحكم الله .P خير بادا .T خير اوله On s'en sert aussi en parlant à un pauvre, pour marquer qu'on n'a rien à lui donner .T الله ويره

Bénit. Participe du verbe Bénir, qui se dit de certaines choses sur lesquelles la bénédiction du prêtre a été donnée .A شرف قدسيّت ايله مشرّف .T تبرّكيافته .P مبارك - مقدّس || Eau bénite ماء مبارك - ماء مقدّس Pain bénit نان اولمش Les drapeaux ont été bénits بيراقلرك تبريك وتقديسنه مبارك دائر دعا اوقوندى

Béni. Autre participe du verbe Bénir, qui en a toutes les autres significations || L'ange dit à la Sainte-Vierge: Vous êtes bénie entre toutes les femmes جبرائيل امين حضرت مريمه خطاب ايله ديمشكه جميع نسوان ايچنده مظهر رحمت جناب كبريا اولمش سنسك Les armées bénies de Dieu sont toujours heureuses مظهر رحمت خدا اولان جنود منصوره دائما يمن وخيره مقارن اولد كلمشلر در Un peuple béni de Dieu سزاوار رحمت الهيّه اولمش قوم

BÉNITIER. Vase à mettre de l'eau bénite .A كاس الماء المبارك .P كاسهٔ آب مبارك .T مبارك صو قويه‌جق طاس

BENJOIN. Gomme aromatique qui découle d'un arbre, et qu'on appelle aussi, Assa Dulcis. V. Assa || Il entre du benjoin dans cette composition عسلبند بخورى بو تركيبده جزء اولور

BÉNOITE. Nom d'une plante .A حشيشة مباركة

BÉQUILLARD. Vieillard assez courbé et cassé pour avoir besoin d'une béquille .A شيخ عاكز .P پير دستواردار .T دكنكله كزن قوجامان

BÉQUILLE. Sorte de bâton sur lequel les vieillards s'appuyent .A عكّازة .P دستوار .T طيانه‌جق دكنك || Il ne marche plus qu'avec une béquille عكّازه‌يه طيانمدقچه سيره مجالى يوقدر

BÉQUILLER. Aller avec une béquille .A تعكّز .P بر دستوار .T دكنكه طيانرق يوريمك تكيه كنان روانه شدن

BERBERIS. V. Épine-Vinette.

BERCAIL. Bergerie .A زرب pl. زروب - زريبة - حظيرة .P نغل - آغل - اغال .T قيون آغيلى - On dit figur. Ramener au bercail une brebis égarée, pour dire, Ramener un hérétique dans le giron de l'Église رهپيماى سمت تسيّب اولمش غنم گمكرده راه مثالى جادّهٔ سالمهٔ دين حقدن عدول ايتمش اهل ضلالى حظيرهٔ ايمانه ارجاع ايتمك

BERCEAU. Sorte de petit lit où l'on couche les enfans .A مهد pl. مهود .P گهواره .T بشيك || Un enfant qui est encore au berceau كودك كهواره - هنوز اهل مهد اولان صبى بشيكده‌كى جوجوق - دار

On dit, Dès le berceau, pour dire, dès l'enfance عهد كهوارهٔ وجوده وضع قدم ايده‌ليدنبرو - صباوتدنبرو

Il se dit figur., en parlant des lieux où une chose a commencé .A مولد - منشاء .P جاى حدوث .T اصل يورد || Florence a été le berceau de la Peinture moderne فلان شهر

فن تصویر متأخرینک مولدیدر La Saxe a été le berceau du Luthéranisme لوتران مذهبنک مولد ومنشأسی ساقسونیا مملکتیدر — Il se dit aussi, des commencemens d'un établissement || Cet établissement est encore au berceau بو عمارت هنوز حال عنفوان ظهورنده در — کهوارهٔ نشأتنده قرارگیر در — هنوز عهد صباوتنده در — On dit figur. et proverb., Il faut étouffer le monstre au berceau, pour dire, qu'il faut remédier au mal dès sa naissance اژدر فتنه‌یی همان مهد وجودده سر نما اولدیغی حالده ایکن اعدامی چاره‌سنه باقملو در

Berceau, se dit aussi de l'assemblage de plusieurs perches disposées en voûte daus un jardin, et couvertes de fleurs *A.* عریش pl. عرایش *P.* جفته *T.* چارطاق — اوستی ازهار یاسمین ایله پوشیده || Berceau de jasmin اورتولو قمریه بر قمریه

BERCER. Remuer le berceau d'un enfant *A.* تهزیز المهد *P.* کهواره جنبانیدن *T.* بشیک صللاندرمق — Figur. Amuser d'espérances fausses. V. Amuser || Il y a long temps que vous me bercez de cela بو خصوصده خیلی زمان کهوارهٔ امید مدت مدیده‌دنبرو — بلا طائلده بکا خواب خرگوش ویررسک بو بابده مأمولات بیهوده ایله بنی آویدوب اکلندررسک بنی مواعید عرقوبیّه ایله اکلندررسک —

BERGE. Bord relevé et escarpé d'une rivière, d'un chemin. V. Escarpé.

BERGER. Celui qui garde les brebis *A.* راعی pl. رعاة *P.* گله‌بان — گوبان — شبان *T.* چوبان || La houtte du berger چوبانک دودوکی La mort égale les rois et les bergers حال موت ملوک ورعاتی برابرلشدرر

BERGERIE. V. Bercail. On dit figur. On a enfermé le loup dans la bergerie, lorsqu'on a laissé fermer une plaie, avant que d'en avoir fait sortir tout ce qui pouvait être nuisible *T.* قوردی قویون ماندره‌سنده قپاتمقدر || Il ne faut pas laisser fermer cette plaie de sitôt, ce serait enfermer le loup dans la bergerie بو جراحتی تیز الدن سدّ ایتمک قوردی قویون ماندره‌سی ایچنده قپاتمقدن فرقی اولمامغله انسدادینه عجله اولنمق جائز دکلدر

BERGERONNETTE. Petit oiseau blanc et noir *A.* اخرج — مکا *T.* چوبان آلدانقجی

BERLUE. Sorte d'éblouissement passager *A.* زیغان البصر *P.* خیرگی چشم *T.* کوز بولانقلغی || Il voit les objets autrement qu'ils ne sont, il a la berlue زیغان بصری اولمغله صور واشکالی آخر کونه رؤیت ایدر — Figur. Avoir la berlue. C'est juger mal d'une chose *A.* زیغ البصر البصیرة *P.* خیرگی چشم دل *T.* عقل کوزینک بولانقلغی || Il faut avoir la berlue pour juger de cette manière بو صورت ایله حکم اولنق بصر بصیرت زایغ اولملو در که حتی

BÉRYL. Pierre précieuse *A.* یاقوت ازرق *P.* یاقوت کبودی *T.* کوک یاقوت

BESACE. Espèce de sac *A.* جراب — شلاّق pl. اجربة *P.* همیان *T.* طوبره — داغارجق || Les mendians portent la besace دیلنجیلر داغارجق کوتوررلر — سائللر حامل شلاّقدرلر — On dit figur. qu'un homme est à la besace, pour dire, qu'il est ruiné دیلنجی طوبره‌سیله کزمک مرتبه‌لرینی کسب ایلدی — حمل شلاّقه محتاجدر —

BESACIER. Qui porte une besace *A.* حامل الشلاّق *P.* همیان بر دوش *T.* داغارجق کوتوریجی

BESICLES, au pluriel. Sorte de lunnettes. V. Lunette.

BESOGNE. Travail, ouvrage *A.* شغل pl. اشغال *P.* کار *T.* ایش — خدمت || Un artisan attentif à sa besogne شغلنده صرف ذهن ایله اهتمام ایدن اهل صناعت Mettre la main à la besogne شغل وعمله — عمله وضع ید مباشرت ایتمک ایشه بداء وشروع ایتمک — دستزن شروع اولمق Être à sa besogne ایشنده مشغول اولمق Une longue besogne شغل طویل — شغل مدید — Quitter sa besogne خدمتنی ترک ایتمک S'attacher, être assidu à sa besogne خدمتنه مکبّ ومواظب اولمق Mettre quelqu'un en besogne بر کمسنده‌یی خدمته تعیین ایتمک Ce que vous lui donnez à faire est une forte besogne فلانه ویردیککز شی آغر بر ایشدر Faire de la bonne besogne کوزل ایش ایشلمک

Il se dit aussi, de l'ouvrage même qui résulte du travail *A.* عمل — عمل الید — صنع *P.* دستکار *T.* ایش || Bonne besogne عمل احسن — عمل جیّد — کوزل ایش Besogne délicate عمل نفیس — مصنع — نازک ایش grossière عمل غلیظ — قبا ایش Faire voir sa besogne عمل یدینی اظهار ایتمک Gâter de la besogne ایشی بوزمق — عملی افساد ایتمک Il fait plus de besogne que quatre درت کشینک ایشلدکلری ایشدن زیاده ایش ایشلر — Besogne de commande.

Un travail qui doit être exécuté au gré de celui qui le commande *A.* معمول بالتوصية *P.* با سپارش ـ كار سپارشكرده ـ سپارش ايله ايشلنمش ايش ـ اصمارلمه ايش *T.* پرداخته

Besogne d'affection. Celle qui l'on fait comme on l'entend *A.* معمول عن قريحة الصانع ـ معمول على طبيعة الصانع *P.* بر وجه دلخواه استاد پرداخته *T.* ايشجينك طبيعتنجه ايشلنمش ايش || La besogne d'affection réussit mieux que celle de commande استادك كندو قريحه سندن ايشلنان ايش اصمارلمه ايشندن احسن اولور

On dit proverb., Selon l'argent la besogne ايش اجرته كوره Et faire plus de bruit que de besogne شماطه سى ايشلنمور Et donner bien de la besogne à quelqu'un, pour dire, lui donner de la peine, de l'embarras *T.* بر كمسنه يه زياده در غائله پيدا ايتدرمك

Et ironiquement, en parlant à un homme qui a gâté une affaire dont il s'est mêlé: Vous avez fait une belle besogne ما شاء الله ايو ايش كورمشسك ـ Et en parlant d'un homme qui agit précipitamment, on dit: Aller vite en besogne *T.* مصلحتده عجله ايله مصلحت سورمك ـ عجله ايتمك

BESOIN. Manque de quelque chose qui est nécessaire *A.* حاجت pl. حاجات pl. حوائج ـ احتياج *P.* حاجتمندى *T.* محتاجلق || Grand besoin احتياج عظيم Avoir besoin de quelque chose بر شيئه محتاج اولمق On lui a donné de l'argent, il en avait bien besoin آقچه يه غايت ايله احتياجى اولديغندن كندويه اعطا اولندى N'avoir besoin de rien من كل الوجوه غنى عن ـ هيچ بر شيئه احتياج اولمامق On connait les amis au besoin دوستلر وقت الاحتياج اولمق وقت حاجتده حاجتده بللو اولور Cela servira au besoin حاجتده بللو اولور Chacun sait ses besoins هر كس حوائج لازم اولدجقدر Pour subvenir à ses besoins حوائج مخصوصه سنى بيلور ضروريه سنه مدار اولمق ايچون Exposer à quelqu'un ses besoins بسط حاجات ايتمك ـ بر كمسنه يه عرض حاجت ايتمك Cet édifice a besoin d'une poutre neuve بو بنانك بر عمود بو نبا يكى بر ديركه محتاجدر ـ جديده احتياجى وار در Cela lui a manqué au besoin فلان شى وقت حاجتده موجود دكل ايدى ـ On dit, Le blé est une denrée de premier besoin, l'un des premiers besoins ـ حنطه اقدم حوائج ضروريه دندر

On dit aussi, Qu'est-il besoin de ..? Qu'est-il besoin que....? بوكا نه حاجت ـ بوكا نه احتياجى وار در Il n'est pas besoin de... لازم دكلدر ـ حاجت يوقدر Il n'est pas besoin que... بوكا لزومى يوقدر ـ بوكا حاجت يوقدر J'ai besoin d'aller en tel endroit فلان طرفه كتمكه محتاجم

Il signifie aussi, indigence, nécessité *A.* حال الاحتياج ـ حال الضرورة ـ حال المضايقة *P.* حال تنگى *T.* صيقلق || Il est dans un pressant besoin احتياج شديد حالنده در Il l'a assisté dans le besoin, dans son besoin حال ضرورتنده اعانت ايلدى ضرورت ومضايقه سى حالنده ايفاى لازمۀ مددرسى واعانت ـ ايلدى

Besoin, se prend aussi dans le sens de Nécessité naturelle *T.* قضاى حاجت ـ دفع طبيعى || Il est sorti pour un besoin دفع طبيعى ايتمك ـ قضاى حاجت ايچون چيقدى ايچون چيقدى

BESTIAL. Qui tient de la bête *A.* سبعى ـ بهيمى *P.* جانورى *T.* حيوانلغه متعلق || Fureur bestiale جنون سبعى

BESTIALEMENT. À la manière des bêtes *A.* كالبهيم *A.* جانورانه حيوانجه *T.* مانند جانور ـ

BESTIALITÉ. le péché qui se commet avec une bête *A.* وطئ الحيوانات *P.* گادن حيوانات *T.* حيوان ايله جماع || Le crime de bestialité وطئ حيوانات معصيتى

BESTIAUX. pl. Il signifie la même chose que Bétail. V. ce mot.

BESTIOLE. Petite bête *A.* دويبة *T.* دابه جك ـ حيوانجق

BÉTAIL. Nom générique de toutes les bêtes à quatre pieds qui servent à la nourriture de l'homme *A.* pl. اشباح المال pl. مواشى pl. انعام pl. دواب *P.* چرندگان *T.* حيوان قسمى ـ حيوانلر || Garder le bétail دواب ومواشى يى حفظ ايتمك Nourrir le bétail مواشى وحيواناتى بسلمك Gros bétail مواشى كبيره ـ ايرى حيوانلر Menu bétail مواشى صغيره ـ اوفاق حيوانلر Il a perdu tout son bétail كافۀ دواب ومواشيسى ضايع وتلف اولدى

BÊTE. Animal irraisonnable *A.* بهيمة ـ حيوان غير ناطق pl. بهايم *P.* جانور *T.* جانوار ـ حيوان ـ طوار || Bête à quatre pieds *A.* ماشية pl. مواشى *P.* چارپا *T.* درت اياقلى حيوان Bête sauvage *A.* وحش pl. وحوش *P.* جانور دشتى *T.* وحشى جانور Bête farouche *A.* بهيمۀ شديد البطش *P.* جانور غرنده *T.* آزغين حيوان Bête privée *A.* حيوان اهلى *P.* جانور اوده بسلنمش حيوان *T.* جانور خانگى ـ پروارى Bête à

cornes A. حیوان اقرن pl. حیوانات قرنا P. جانورسرودار
T. بوینوزلی حیوان Bête à laine A. حیوان صایف P. جانور
پشمدار T. یوکلو حیوان Bête à poil A. حیوان اوبر P.
جانور ریشدار T. قیللو حیوان Bête féroce A. سبع pl. سباع
P. اقوش ـ دد T. یرتیجی حیوان Bête de charge A. حمولة P.
جانور محملکش ـ جانور بار کش ـ جانور بار دار T. یوک
طواری Apprivoiser une bête بر حیوان وحشی‌یی تأنیس ایتمک
ـ بر وحشی حیوانی آدمه آلشدرمق — Bêtes fauves. Les cerfs,
les chevreuils, les daims A. صغرة P. جانوران زردین پشم
T. کچی قسمی اولان حیوانلر — Bêtes puantes. Les renards,
les blaireaux etc. A. حیوانات منتنة P. جانوران بد بوی
T. فنا قوخولو حیوانلر

Bêtes, se prend aussi quelquefois pour bêtes sauvages, bêtes féroces A. pl. وحوش وسباع ـ اوابد P. دد ودام T. یرتیجی جانورلر || On exposait les martyrs aux bêtes دین اوغورنده فدای جان ایدن شهدا وحوش وسباعه عرض اولنور ایدی Combat de bêtes وحوش وسباع جنکی Livrer aux bêtes وحوش وسباع ایچنه القا ایتمک

Il se dit figur. d'une perssonne stupide || C'est une vraie bête صرف بر حیواندر ـ بهیمهٔ محضدر une grosse bête, une grande bête یوغون بر حیواندر ـ بهیم عظیمدر une pauvre bête بیچاره بر حیواندر une sotte bête احمق بر حیواندر une bête à manger du foin بیاغی بر حیوان علفخوار در — On dit d'un homme de peu d'esprit, et de bon naturel, que c'est une bonne bête ساده دل بر حیواندر ـ بون بر حیواندر

Bête, est pris quelquefois adjectivement A. باهر البلادة P. نا دان ـ بلادتنما ـ بلادت آمیز T. بوداله || Un propos bête کلام بلادت آمیز بلیدانه ـ حرکت باهرة البلادة Conduite bête حرکت سوقی Rien de plus bête que ce qu'il vient de dire ایلدیکی کلام قدر بلادت آمیز بر صحبت یوقدر Il écoute d'un air bête صورت بلیدانه ایله امالهٔ سمع ایدر

BETEL. Plante qui croît dans les Indes A. تانبول P. تامول تنبول ـ T. پان

BÊTEMENT. D'une manière bête A. بالبلادة ـ کالبهیمة P. مانندهٔ جانور بی اذعان ـ بلیدانه T. حیوانجه ـ بودالدجه || Il parle, il agit bêtement بلیدانه تکلم ایدر وبر جانور بی اذعان کبی حرکت ایدر

BÊTISE. Défaut d'intelligence A. بلادة الذهن ـ حماقت ـ بلادت P. مواقت ـ کولی T. کندی ذهن ـ بودالدلق || Il est d'une bêtise extrême افراط ابله ـ غایت مواقتی وار در بوداله در

Il se dit aussi, des actions et des propos qui annoncent la bêtise || Il a dit, il a fait une bêtise بر حماقت سویلدی بودالدلق ایتدی وبودالدجه بر ـ وبر حماقت ایشلدی کلام سویلدی

BÉTOINE. Nom d'une plante T. کستره

BETTE. Plante potagère A. سلق P. پازو T. پازی On l'appelle aussi Poirée.

BETTERAVE. Espèce de poirée P. چغندر T. پنجار

BEUGLEMENT. La voix, le cri du boeuf et de la vache A. جوار P. آوازهٔ گاو T. کومورمه || Le beuglement des boeufs et des vaches اوکوز واینکلرک ـ بقور وبقراتک جواری کومورمه‌سی

BEUGLER. Mugir. Il ne se dit que du cri des boeufs et des vaches A. جوار P. گاو آوازبدن T. اوکوز ـ کوموردمک بوکورمک — Figur. Jeter de hauts cris A. تصرّخ ـ نعار P. فریاد زدن T. باغرمق ـ حیقرمق || Il se mit à beugler نعار باغرمغه باشلادی ـ وتصرّخه مباشرت ایلدی

BEURRE. Substance grasse qui se tire de la crême battue dans la baratte A. سمن pl. سمون P. روغن T. یاغ ـ ساده یاغی || Beurre salé A. سمن ملحی P. روغن نمکین T. طوزلو یاغ Beurre fondu A. سمن مصفا ـ سمن صافی P. روغن پالیده T. سوزلمش یاغ — Pot à beurre et pot de beurre. C'est un pot à mettre du beurre, et un pot où il y a du beurre A. دبة السمن P. ناوهٔ روغن T. یاغ پوطنه‌سی

BEURRÉE. Tranche de pain sur laquelle on a étendu du beurre A. ثرید ملبق P. نان اندود روغن کرج T. اوزرینده یاغ سورلمش اتمک دیلمی

BEURRIER. Celui qui vend du beurre A. سمّان P. روغنفروش T. یاغجی

BÉVUE. Méprise où l'on tombe par ignorance, par inadvertance A. سهو pl. سهوات ـ هفوة pl. هفوات P. لخشش T. یاکلمه || Il a fait une infinité de bévues dans son livre تألیفنده لا یعدّ ولا یحصی هفوات وسهوات وار در Une bévue grossière قبا بر یاکلمه ـ بر سهو غلیظ Il n'entend rien aux affaires de finance, il y fait à toute heure des bévues امور میریده

اصلا خبری اولمیوب هر دم وآن برر کوند عفوه‌سی ظهور امور میربدیه دائر قطعاً وقاطبةً وقوفی اولمیوب متصل ـ ایدر واحد ارتکاب سهو وعفوه‌دن خالی دکلدر

BEY. Titre d'honneur chez les Turcs *A.* امیر pl. امرا *P.* میر *T.* بک

BEYLERBEY. Titre que les Turcs donnent aux Gouverneurs de quelques provinces *T.* بکلر بکی ـ میر میران

BEZESTAN. Nom que l'on donne en Turquie à des marchés publics *A.* سوق البزازین *P.* بزازستان *T.* بزستن

BÉZOARD. Pierre qu'on tient être souveraine contre le venin *A.* مسوس *P.* فادزهر ـ پادزهر *T.* پانزهر || De véritable bézoard پادزهر صحیح ـ پادزهر حقیقی مسوس Bézoard falsifié ساخته پانزهر ـ پادزهر عملی ـ مصنوع ـ Bézoard à fossile, et Bézoard minéral. Une certaine pierre qui ressemble au véritable bézoard par sa vertu *A.* مسوس معدنی ـ مسوس حجری

BIAIS. Travers, ligne oblique *A.* نکیب ـ ضالع *P.* زایغ ـ صاپق ـ قاچق ـ ورب *T.* جفتا ـ جفته ـ وریب || Il y a du biais dans ce bâtiment قاچقلق ـ بو بناده زیغوغت وار در Cette maison est de biais بو اوک بر ـ بو خانه زایغدر وار در On a fait cette palissade pour cacher le biais du mur دیوارک وربنی ستر ایچون بر سطر اشجار طرفه صاپقلغی وار در دیزدیلر ـ En parlant d'une étoffe, on dit, Couper une étoffe de biais en biais *A.* متمایلاً ـ منحرفاً *P.* جفته *T.* قاچقلیجه ـ صاپدرق || On a coupé cette étoffe de biais en biais ثوبی منحرفاً قطع قماشی قاچقلیجه کسدیلر ـ ایلدیلر Vous ne coupez pas cela droit, vous allez en biais شونی خط مستقیم اوزره قطع شونی طوغری کسمیوب صاپدرق ـ ایتمیوب متمایلاً بوررسک بوررسک ـ On dit aussi, Couper une étoffe du bon biais, du mauvais biais, pour dire, la couper du bon sens, du mauvais sens, suivant l'usage auquel on la destine ثوبی تقطیع احسن قماشی ـ اوزره یاخود تقطیع ردی اوزره قطع ایتمک خوش بچمده وباخود قبا بچمده کسمک

Biais, se prend figur. pour les diverses faces d'une affaire, les divers moyens dont on peut se servir pour réussir à quelque chose *A.* جهت pl. جهات ـ طریق pl. طرق *P.* راه *T.* سمت ـ یول || Il y a plusieurs biais dans toutes les affaires در مصلحتده گوناگون ـ کافهٔ اموردهٔ طرق عدیده وار در الزم امور یوللر وار در Le tout est de prendre le bon biais طریق صوابی اخذ ایتمکدر Prendre une affaire du bon biais, du mauvais biais مصلحتی جهت صوابدن وباخود جهت نا راست ونا صوابدن طوتمق Prendre une affaire de tous les biais بر مصلحتی جمیع طرق وجهات ممکنه‌دن اخذ بر مصلحتی وجه الجمروجهة ما له مثلثه جهات ـ ایتمک عدیده‌سنه توجیه ایدرک رؤیت ایتمک

On dit, Prendre un homme de biais, pour dire, le gagner avec habilité *T.* حسن تدبیر ـ بر تقریب جلب ایتمک ایله جلب ایتمک Et prendre une affaire de biais, pour dire, employer des moyens détournés pour la faire réussir *T.* بر اعمال لطایف ـ مصلحتده اعمال لطایف الحیل ایتمک الحیل ایله بر مصلحته تشبث ایتمک

BIAISEMENT. Manière d'aller en biaisant *A.* نکب ـ زیغوغت ـ ضلع ـ طوغریلقدن *P.* مایلت ـ کجروی *T.* نا راستی ـ ـ مراوغة *A.* Figur. Détour pour tromper ـ قاچقلق ـ صاپمه ـ حیله‌بازلق ـ تیلکولک *T.* دسیسه کاری ـ آل *P.* احتیال تقریب دلفریب

BIAISER. Être de biais *A.* تضالع ـ تمایل ـ تزایغ *P.* وریب صاپقلغه وارمق ـ ور بلنمک *T.* جفته شدن ـ جفتن ـ گشتن || Ce chemin biaise بو یول صاپقلق ـ بو طریق تزایغ ایدر ایله وارر ـ Figur. Se servir de mauvaises finesses, n'agir pas sincèrement *A.* مراوغة ـ روغان *P.* حیله بازی ـ کجروی نمودن حیله‌بازلق ایتمک ـ تیلکولک ایتمک *T.* نمودن

Il signifie aussi, prendre quelque tempérament dans une affaire *A.* انعطاف ـ تمایل ـ میل *P.* گرایستن *T.* اکلمک || Il est des circonstances où l'on est obligé malgré soi de biaiser بعض احوالده خواه ونا خواه اختیار انعطاف اولنمقده مجبوریت وار در بعض احوالده طوعاً وکرهاً تمایل وانعطاف اقتضا ایدر ـ

BIBERON. Petit vase qui a un petit bec *A.* کوز مبلبل *P.* جام لولیندار ـ بلبله *T.* امزکلو برداق

BIBLE. L'Écriture-Sainte, l'ancien et le nouveau Testament *A.* کتاب مقدس ـ کتاب الله || Texte de la bible نص کتاب الله Les passages de la bible کتاب اللهک سوره‌لری Version de la bible ترجمهٔ کتاب الله

BIBLIOGRAPHIE. Celui qui est versé dans la connaissance des livres, des éditions *A.* عارف الاحوال الکتب

BIBLIOMANE. Qui a la bibliomanie *A.* مجنون الکتب *P.* کتاب دیوانهٔ *T.* کتاب دلوسی

BIBLIOMANIE. Passion d'avoir des livres *A.* جنون فی جمع کتاب دلیلکی *T.* دیوانگئ کتاب اندوزی *P.* الکتب

BIBLIOPHILE. Celui qui aime les livres *A.* عاشق الکتب ـ کتاب عاشقلوسی *T.* دلدادۀ کتابها ـ هوسکار کتاب *P.* کتابلری سون .

BIBLIOTHÉCAIRE. Celui qui est préposé pour avoir soin d'une bibliothèque *A.* حافظ الکتب *P.* نگهبان کتابخانه *T.* کتابخانه حافظی

BIBLIOTHÈQUE. Lieu destiné pour y mettre des livres *A.* دار الکتب *P.* کتبخانه *T.* کتابخانه || Faire bâtir une bibliothèque بر کتابخانه انشا ایتدرمک Il ne sort point de sa bibliothèque کتابخانه‌سندن اصلا مفارقت ایتمز ـ کتابخانه‌سندن آیرلمز — On dit d'un homme très-savant, que c'est une bibliothèque vivante فلان کشی بر کتابخانۀ ذی روحدر — Et d'un homme qui sait beaucoup, mais qui sait mal et avec confusion, que c'est une bibliothèque renversée بر کتابخانۀ مختل وپریشان گبیدر

Il se dit aussi des recueils, des extraits, des catalogues raisonnés d'ouvrages *A.* کلیات || La bibliothèque de Photius فلان مؤلفک کلیاتی La bibliothèque du Droit Français احکام وقوانین فرانساویه‌نک کلیاتی

BICEPS. Il se dit des muscles dont la partie supérieure est divisée en deux *A.* عضلۀ ذات الشعبین *P.* پیامیغ شاخدار *T.* اوجی چتال بالق اتی

BICHE. La femelle du cerf *A.* ظبیة *P.* آهوی ماده *T.* دیشی کیک

BICHON. Sorte de petit chien *A.* زنتی *P.* سگچه *T.* بوجو ـ فنو

BICOQUE. Petite ville ou place de peu d'importance *A.* بلیدة *P.* حصن محقر ـ محقرة *T.* کند نا چیز ـ دیزۀ نا چیز اوفاجق ـ بر حصار اوفاجق شهر || La réputation de ce Général échoua devant une bicoque بو جنرالک نام وشان واعتباری بر حصن محقر پیشگاهنده دوچار کسر وشکست اولمشدر Cette bicoque arrêta long-temps toutes les forces de l'ennemi بو حصن حقیر عساکر اعدانک جملهسنی مدت مدیده توقیف واشغال ایتدردی

Il se dit aussi d'une très petite maison *A.* خص *P.* کلبه *T.* قولبه || Je n'ai dans ce village qu'une bicoque بو قریه‌نک ایچنده بر عدد قلبه‌دن غیری ملکم یوقدر

BIDET. Petit cheval *A.* مکبون pl. مکابین *P.* اسب خرده *T.* مدللو ـ اوفاق بارکیر

BIDON. Vase dont les soldats se servent, pour aller chercher leur provision d'eau *A.* اداوة pl. اداوی ـ مطهرة *P.* دبّه *T.* صو مطره‌سی ـ مطره

BIEN. Ce qui est bon, avantageux *A.* خیر *P.* نیکویی *T.* ایولک || Le souverain bien خیر اعلا Le vrai bien خیر حقیقی Le bien public خیر عامه ـ خیر عباد Rendre le bien pour le mal اساءته خیر واحسان ـ شره خیر ایله مقابله ایتمک کملکه ایولک ایله مقابله ایتمک ـ ایله مقابله ایتمک — On dit, que c'est un grand bien qu'une chose soit arrivée, pour dire, que c'est un grand bonheur فلان شیئک وقوعی خیر محضدر ـ محض لطفدر ـ لطف عظیمدر — Et faire du bien à quelqu'un, pour dire, lui procurer quelque avantage *T.* ایولک ایتمک ـ بر کمسنه‌یه لطف واحسان ایلمک || Il aime à faire du bien à tout le monde عامه‌یه برّ واحسان ایتمک ـ عامه‌یه ایولک ایتمک استر ـ ایتمکه راغبدر — Et vouloir du bien à quelqu'un, pour dire, avoir envie de l'obliger *T.* بر کمسنه‌نک خیرخواهی اولمق

On le dit aussi, en parlant d'une chose dont on reçoit quelque avantage *A.* لطف ـ نفع ـ منفعت *P.* سودمندی *T.* فائده || C'est une chose qui fait du bien فائده‌لو بر ـ بر شئ نافعدر Il lui est arrivé une succession qui a fait grand bien dans ses affaires شیدر فلانه ظهور ایدن میراث ماده‌سی اموربنه نفع عظیمه بادی اولمشدر La saignée lui a fait grand bien ایتدیکی فصد مزاجنه موجب لطف عظیم اولمشدر باعث ـ نفع کلی اولمشدر

On dit proverb., Nul bien sans peine دنیاده زحمتسز فائده اولمز

BIEN, signifie aussi, vertu, probité, ce qui est louable, estimable *A.* برّ ـ خیر ـ خیریت *P.* داد ـ نیکویی *T.* ایولک || C'est un jeune homme qui se porte au bien خیره مایل بر آدمدر C'est un homme de bien ارباب خیردن ـ محقق وخیّر بر آدمدر افعال خیریه ایله معروف بر آدمدر ـ بر ذاتدر Ce sont des gens de bien بونلر ارباب خیر وحقانیتدر Il a fait en cela une action d'homme de bien بو بابده تمام اهل خیره سزا بر فعل بو بابده ارباب برّ وخیره لایق بر فعل ـ حسن ایتمشدر اول بابده Il en a usé en homme de bien احسن اجرا ایلدی تمام اهل ـ تمام اهل خیره لایق وجهله حرکت ایلدی

حقیجه حرکت ایتدی

On dit qu'un homme sent son bien, pour dire, qu'il a les manières d'un homme bien élevé بر کمسنه‌نک ناصیهٔ حالنده آثار خیر ونجابت هویدا وبدیدار در – Et proverb., En tout bien et en tout honneur, pour dire, à bonne intention *A.* بنیّة بفکر الصادق – بنیّة الخیریّة – الخالصة || Il voit cette fille en tout bien et en tout honneur فلان قزه نیّت خالصه وفکر نیّت خیریّه ایله نظر ایدر – صادق ایله نظر ایدر

Bien, signifie aussi, ce qu'on possède en argent, en fonds de terre etc. *A.* مال pl. اموال – مال ومنال – ملک pl. املاک || Bien de patrimoine ابویندن *P.* ما ملک – *T.* سوزیان وارلق منتقل اولان مال موروث Les biens de père et de mère اموال پدر ومادر – اموال والدین Les biens paternels et les biens maternels موروث عن الاب وموروث عن الامّ اولان پدر مانده – موروث پدر وموروث مادر اولان اموال – اموال پدر ومادر مانده مال Il ne faut pas toucher au bien d'autrui آخرک ایل مالنه طوقنمق روا دکلدر – مالنه وضع ید جائز دکلدر Avoir du bien مال صاحبی – مالک ملک ومال اولمق Acquérir du bien کسب مال ایتمک Manquer de bien مال ومنالدن بی بهره اولمق مال ومنالدن Être né sans bien بضاعهٔ مزجات – بی نصیب اولدرق دنیایه وضع قدم ایتمک مالدن بی بهره اولدرق دنیایه کلمک Avoir un bien clair et net پاک ومنقّی مالہ صاحب اولمق Bien clair et liquide صاف وسالم بر مال Un bien embrouillé مختلّ الاحوال بر مال Un bien litigieux نزاعلو مال – منازع فیه بر مال Avoir tout son bien engagé, tout son bien hypothéqué بر کمسنه‌نک کافّهٔ ما ملکی جملهٔ رهنده اولمق Tout son bien est saisi ما ملکی جملهٔ ضبط – املاک واموالی ضبط اولندی Être sans bien تهی دست – مالدن عاری اولمق – اولندی Avoir du bien mal acquis کسب صفر الید اولمق – اولمق خبیث ایله تحصیل اولنمش مالہ مالک اولمق Dépenser son bien مالنی صرف واتلاف ایتمک Manger son bien مالنی یمک – مال ومنالنی اکل وبلع ایتمک Partager son bien مالنی پایلشدرمق – مالنی تقسیم ایتمک Mettre ordre à son bien اموال واملاکنی حسن رابطه‌یه وضع ایتمک Amasser du bien ادّخار مال – جمع مال ایتمک Posséder de grands biens اموال کثیره‌یه مالک اولمق ایتمک Un mari et une femme séparés de corps et de biens مالاً وبدناً بری برندن منفصل ومباین اولمش زوج وزوجه Être en communauté de bien اموال – بالاشتراک متصرّف مال اولمق مال طرفین میانده مشترک اولمق Faire cession de ses biens اموال وما ملکی فراغت ایتمک Curateur aux biens vacans محلول قالمش اموالک اداره‌سنه مأمور – محلوله مدیری Les biens meubles et immeubles املاک ثابته اولان کشی – جامد وناطق اموال – ناطق وصامت اموال – ومنقوله کرک ثابت اولان املاک وعقارات وکرک نقلی ممکن اولان اموال واشیا – On dit, qu'un homme a du bien, pour dire, qu'il est riche *A.* متموّل *P.* مالدار *T.* زنکین Et avoir du bien au soleil, pour dire, avoir des biens fonds املاک وعقار صاحبی اولمق – On appelle Biens d'Église, les biens qui appartiennent à l'Église کلیسایه مربوط اولان اموال واملاک Biens passagers, les biens de ce monde تنعّمات سریع الذهاب Biens éternels, la béatitude éternelle نعیم جاوید عقبا دنیا Biens du corps, la santé, la force تمتّعات – محسّنات بدنیّه Et biens de l'âme, la vertu نعم نفسانیّه – فضایل نفس بدنیّه

BIEN. Particule adverbiale, qui sert à marquer un certain degré de perfection dans la chose dont il s'agit *A.* بحسن – ایو – کوزل *T.* با خوشی *P.* علی وجه الاحسن || Il se conduit bien حسن سلوک – وجه احسن اوزره حرکت ایدر حسن کوزل حرکت ایدر – وحرکتی وار در Il se porte bien مزاجی خوشدر – عافیتی وار در Il va aussi bien que possible مزاجی مهما امکن حسن صورتده مایلدر Il parle bien وجه احسن اوزره سویلر – حسن ایله تکلّم ایدر Il dit bien ایو دیر – یولو سویلر – کلامی احسن واوفقدر Il fait bien ایو ایدر – وجه احسن ایله عمل ایدر Tout va bien هرشی صورت احسن اوزره اولمقده در Mener une affaire à bien بر مصلحتی حسن صورتده وضع ایتمک Je me trouve bien aujourd'hui بو کون حالم خوشدر Il fait fort bien sa charge مقتضای منصبنی احسن وجوه ایله اجرا ایدر Il s'est fort bien acquitté de sa commission مأموریتنی وجه احسن اوزره اجرا ایلدی Il est bien à la Cour سرای همایونده صورت حسنه اوزره در Il est bien dans ses affaires اموری حسنه اوزره در Il est bien auprès du Roi, auprès des ministres حالی نزد پادشاهیده ووکلای سلطنت عندنده مظهر حسن نظردر Un homme bien né بهزاد – کریم النسب بر آدم توجّه‌ایدر Un homme bien fait متناسب الاعضا بر آدم صوی آدم – آدم

— ياقشقلو بر آدم — بهبود آدم — خوش اندام آدم — Un homme bien mis اندامی — لبیق الثیاب — احسن الکسوه بر آدم — On dit, Bien, fort bien, pour marquer qu'on agrée ce qu'un autre propose *A.* فهو الاحسن — طیب *P.* خوش *T.* کوزل — کوزل کیبملو — خوش — پك ایو — پك کوزل

Bien, signifie aussi, beaucoup, fort *A.* وافر *P.* بسیار — خیلی *T.* خیلی — چوق || Bien de l'argent خیلی اقچه Bien de la peine خیلی تعب وزحمت Bien du monde خیلی خلق — خیلیدن خیلی Il est bien savant عالمدر Bien des spectateurs خیلی ناس چوق سیرجی — نظار متوافره Il est arrivé bien à propos تمام وقتنده کلدی — Et à peu près, environ *A.* تقریباً *P.* نزدیك *T.* قدر — یقین — تقریبی || Il y a bien trois ans que je ne l'ai vu فلانی تقریباً اوچ سنددنبرو کورمدم Il y a bien deux lieues d'ici بوندن ایکی ساعتلك قدر مسافه در — Il se dit aussi par redondance, et pour donner plus de force à ce qu'on dit *A.* کما ینبغی — کما هو حقه *P.* حقیقةً — بیش وبس *T.* کرکی کبی || Auriez-vous bien l'assurance de le nier? انکارنده کما ینبغی جسارتك وارمیدر Je le savais bien کرکی کبی بیلور — کما هو حقه معلومم ایدی Il est bien vrai que cela est بویله رعنا بیلور ایدم — ایدم اولدیغی حقیقةً صحیحدر

Bien que, conjonction. Encore que, quoique *A.* مع هذا *P.* با آنکه — اکرچه — هر نقدر *T.* ایسه دخی || Bien que je le souhaite de tout mon coeur, je ne le puis ازجان ودل مطلوبم اکرچه جان ودلدن مطلوبمدر — ایسه دخی الدن کلمز هر نقدر دلخواهم ایسه دخی وسعمدن — امّا المده دکل خارج بر معنا در

BIEN-AIMÉ. Qui est très-chéri *A.* احب — اعز *P.* جانبرابر — فرزند *T.* سوکیلو || C'est son fils bien-aimé فرزند اعز واحبیدر سوکیلو اوغلیدر

BIEN-DISANT. Qui parle bien *A.* طلیق اللسان — فصیح اللسان *P.* سخنور — خوشگفتار — ناطقه پرداز *T.* کوزل سویلیشلو — Il se dit aussi par opposition à Médisant *A.* عذب اللسان *P.* خوشگو — شیرینگفتار *T.* طاتلو دیللو

BIEN-ÊTRE. Il se dit d'une subsistance aisée et commode *A.* رفاه الحال — حسن الحال — سعة الحال — رغادت *P.* خوشی — خوشحاللق *T.* نیکو بیئ حال — سامان حال — حال خوش — حوایج || Il a le nécessaire, mais il n'a pas le bien-être دیرلك — ضروریتدن محروم دکل انجق سعهٔ حالی یوقدر — Et d'une situation agréable du corps et de l'esprit *A.* طیب الحال *P.* خوشی *T.* خوشلق || Goûter le bien-être طیب حالك لذتیله متلذذ اولمق Sentir du bien-être طیب حال حس ایتمك

BIENFAISANCE. Inclination à faire du bien aux autres *A.* کرم — برّ — مبرّت — برّت الطبع *P.* خیریت — نیکخواهی — نیکوکاری *T.* ایولك || Il a un grand fonds de bienfaisance طبعنده مایهٔ بالغهٔ خیریت مرکوز در

BIENFAISANT. Qui prend plaisir à faire du bien aux autres *A.* محسن — منعام — خیّر — کثیر الخیر — راغب الی البر *P.* کریم — کردار — نیك *T.* کرمکار — ایولك || Il est généreux et bienfaisant عالیهمت وکثیر الاحسان بالطبع محسن ومنعام ایشلیجی Avoir l'humeur bienfaisant الخیر در مزاجده مایهٔ برّ — برّ واحسان ایله مجبول اولمق — اولمق سجیهٔ مرضیهٔ وخیریت مجبول اولمق Caractère bienfaisant قریحهٔ صبیحهٔ احسان سازی — نیك کرداری وخیر گستری بالطبع وخیر پروری Il y a des âmes naturellement bienfaisantes — اعمال خیریته ایله مألوف نفوس کریمة الاخلاق وار در بالطبع کثیر الخیر ذوات وار در

BIENFAIT. Service que l'on rend à quelqu'un *A.* نعمت pl عوارف pl. عارفه — همم pl. همّت — الطاف pl. لطف — نعم — احسان pl. احسانات *P.* نیکی — نیك کرداری *T.* ایولك || Je n'oublierai jamais un si grand bienfait بو نعمت عظمی یی بو نعمت جلیله لوح — فراموش ایتمك احتمالم یوقدر بو — خاطرمدن امحا اولنمق احتمالی محال اندر محالدر مقول لطف واحسان عظیمده تجویز فراموشی ونسیان اولنمق بو بر نعمت C'est un bienfait signalé حالتی عدیم الاحتمالدر مستغرق نعم فراوان ایتمك Combler de bienfaits جلیله در پیمانهٔ آمالی صنوف نعم الطاف ایله سرشار ایتمك — Il en a reçu mille bienfaits دزاران دزار نعم واحساناته مظهر بر کمسنه مظهر Il ne faut pas reprocher les bienfaits اولمشدر اولدیغی نعمتلری ایدنك یوزینه اورمق جائز دکلدر Il faut reconnaître les bienfaits واجبهٔ شکر نعمته رعایت لازمهٔ نعم والطاف ایچون ایفای رسم تشکر اولنمق — حالدندر مقتضیات امور دندر Il y a des gens qui oublient également les injures et les bienfaits بعض کسان وار درکه ایولکی وکملکی — علی السوید فراموش ایدرلر — On dit, Un bienfait n'est jamais perdu ایولك ضایع اولمز — Il y a des gens qui écrivent les

injures sur l'airain, et les bienfaits, sur le sable بعض کسان کوردکلری کملکی باقر تحتنده وایولکی قوم اوزرنده نقش ایدرلر

BIENFAITEUR. Celui qui a fait du bien à quelqu'un *A.* ولیّ النعمة pl. اولیاء النعم ـ صاحب الکرم pl. اصحاب الکرم *P.* سنک کرمساز *T.* نعمت صاحبی ‖ C'est votre bienfaiteur ولیّ نعمتکدر

BIENHEUREUX. Fort heureux *A.* مسعود ـ قویّ البخت ـ عالی البخت ـ مجدود ـ میمون الطالع *P.* بختیار ـ فرخنده ـ بخت ـ جوانبخت ـ بلند اختر *T.* بختلو ـ مونلو ‖ État heureux حال بختیاری وسعادت Séjour heureux ماوای سعادتنما ـ ماوای میمنت بخشا Vie bienheureuse عمر مسعود Bienheureux qui peut vivre en paix زهی بختیاری وسعادت اول کمسنه یه که آسودگیٔ حال ایله امرار اوقات عمر ایدر Il est bienheureux d'avoir évité ce danger بو مخاطره‌دن تخلیص گریبان ایلمسی محض قوّت بختندندر

Et qui jouit de la béatitude éternelle *A.* سعید pl. سعدا ـ اهل الجنّة pl. ارباب الجنّة ـ مفلح pl. مفلحون ـ ابرار pl. برّ *P.* جنّتی ـ فردوس آشیان ـ سعادتمند *T.* مونلو ‖ Les esprits bienheureux ارواح ابرار ـ ارواح سعدا ـ ارواح سعیده Le séjour des bienheureux مقرّ سعدا ومفلحون وسعادتمندان Il signifie aussi, béatifié *A.* منسلک فی سلک المبارکین ـ منسلک فی سلک الاعزّة *P.* برتبهٔ عزیزان رسانیده *T.* عزیزلر رتبه‌سنه قونمش

BIENNAL. Qui dure deux ans *A.* جاری سنتین *P.* دو ساله *T.* ایکی یللق ‖ L'exercice biennal d'un office مدّتی سنتینده جاری اولان خدمت On lui a donné une charge biennale فلانه سنتین متصرّفی اولمق اوزره بر منصب ویرلدی

BIENSÉANCE. C[illegible]nance de ce qui se dit, de ce qui se fait avec ce qui est dû aux personnes et aux usages reçus *A.* شرط pl. آداب ـ قاعدة الحسن الادب ـ دأب الادب ـ الادب *P.* مرعیّة *T.* ازرمکاری ـ حسن ادبه یاقشقلق ‖ Cela choque la bienséance بو کیفیت قاعدهٔ حسن ادبی مخلّدر Il sait ce qui est de la bienséance حسن ادبه ـ شرط حسن ادبی بیلور Cela n'est pas de la bienséance شرط ادبه لایق اولانی بیلور Cela est contre la bienséance دأب ادبه مغایر موافق دکلدر Garder les bienséances آداب مرعیّه‌یه رعایت بر کیفیتدر Negliger les bienséances رسوم حسن ادبه رعایت ایتمک ـ ایتمک ـ حسن ادبک رعایتنده اختیار غفلت ایتمک شروط حسن ادبه مبالات ایتمک Pécher contre la bienséance قاعدهٔ حسن ادبک رعایتنده خطا ایتمک Les règles, les lois de la bienséance آداب ـ حسن ادبک قواعد وشروطی مرعیّه‌نک قواعد واحکام لازمه‌سی

Et ce qu'il convient d'avoir *A.* موافق الحال ـ مناسب ـ لایق الحال ـ حسب الحال *P.* شایسته ـ چسپان ـ الحال *T.* یاقشق ـ اویغون ‖ Cette chose est à la bienséance de quelqu'un فلان شیٔ فلان کمسنه‌نک مناسب حالیدر Cette charge est à votre bienséance بو منصب سنک موافق حالکدر Cette terre est à votre bienséance à cause du voisinage فلان ارض جوارتی تقریبیله لایق حالکدر Par droit de bienséance موافقت حالک ـ حق مناسبت حال مقتضا سنجه موجب ومقتضاسی اولدرق

BIENSÉANT. Ce qu'il sied bien de faire, de dire *A.* لایق ـ زیبنده ـ سزاوار ـ شایان *P.* جدیر ـ خلیق ـ احری ـ الیق *T.* یراشیق ‖ Il est bienséant aux jeunes gens de respecter la vieillesse, de n'être pas trop pressés de parler حدیث السنّ اولنلره کوره حال شیخوخت حقّنده حرمت ونطق وکلامده حدیث ـ اظهار تهالکدن مجانبت ایتمک الیق واحریدر السنّ اولنلره کوره لایق حال اولان شیوخ حقّنده ایفای لازمهٔ توقیر وحرمت وسوق کلامده اختیار عجلهدن حذر ومجانبت ایتمکدر

BIEN-TENANT. Celui qui tient, qui possède les biens d'une succession *A.* ذو الید ـ واضع الید *P.* دارنده *T.* ال قویش ‖ Il a été attaqué comme bien-tenant واضع الید اولمق اوزره اوزرینه دعوا اولندی Elle est bien-tenante واضعة الید در Les héritiers bien-tenants واضع الید اولان ورثه

BIENTÔT. En peu de temps *A.* عن قریب ـ عن قریب ـ عمّا قریب *P.* قریباً ـ زود ـ در اندک زمانی *T.* یقینده ‖ Je reviendrai bientôt یقینده کیرو کلدجکم ـ عن قریب عودت ایده‌جکم

BIENVEILLANCE. Bonne volonté envers quelqu'un *A.* حسن النظر ـ التوجّه ـ رغبة باللطف والاحسان *P.* خیر اندیشی ـ خیرخواهی ـ توجّه درون *T.* خیرخواهلق ‖ Se concilier, gagner la bienveillance de quelqu'un بریسنک حسن توجّهینی جلب وتحصیل ایتمک Le prince l'honore de sa bienveillance پادشاه فلان کمسنه‌یی شرف حسن نظر ملوکانه‌سیله مشرّف ایدر Il a reçu des marques de sa bien-

veillance qui ne sont pas équivoques واضحهٔ شک واشتباهدن عاری آثار واضحهٔ حسن توجهنه مظهر اولمشدر

BIENVEILLANT. Celui qui a de la bienveillance pour quelqu'un A. راغب الی ـ خیر الفکر ـ متوجه باللطف والاحسان ایولکه استکلو T. نیکخواه ـ خیر خواه ـ خیر اندیش P. الخیر

BIENVENU. Qui est venu à propos, que l'on reçoit avec plaisir A. مقبول القدوم P. خوش آمده T. خوش کلمش

Il se dit aussi substantivement, en forme de compliment, dans cette phrase: Soyez le bienvenu A. اهلا وسهلا P. خوش قدومکز مبارک اوله ـ خوش کلدیکز ـ صفا کلدیکز T. آمدی

BIENVENUE. L'heureuse arrivée de quelqu'un A. یمن القدوم ـ وصول بالسلامة P. فرخنده رسی T. خوش کلمه || Payer sa bienvenue ـ سلامت ایله وصولی عوائدینی ادا ایتمک سلامت اقچه‌سنی ویرمک Donner un repas pour sa bienvenue سلامت ـ سلامت ایله وصول ضیافتنی ایتمک ضیافتنی ایتمک

BIÈRE. Sorte de coffre où l'on met un corps mort A. تابوت pl. توابیت ـ نعش ـ سریر المیّت P. صندوقهٔ مرده T. تابوت

Bière, se dit aussi d'une espèce de boisson qui se fait avec du blé ou de l'orge A. شعیریّه ـ جعه ـ نبیذ الشعیر P. کشکاب ـ آب جو T. اریه صویی || Double bière شعیریّهٔ مکرّره ـ مکرّر اریه صویی Bière blanche شعیریّهٔ بیضا Brasser de la bière تعصیر شعیریّه ایتمک Brasseur de bière معصّر شعیریّه

BIEZ. Canal qui conduit les eaux sur la roue d'un moulin A. میزاب الرحاء P. ناودان آسیاب T. دکرمن اولوغی

BIFFER. Effacer ce qui est écrit A. خطّ ـ نسخ ـ تطلیس P. بطلان کشیدن T. بوزمق ـ چیزمک || Il a été ordonné par arrêt, que ces mots seront biffés d'un tel livre, ou d'un tel compte بو الفاظک کتابده ودفترده نسخ وتطلیسی با اعلام شرعی امر اولندی

Biffé. A. منسوخ ـ مطلوس P. خطّ بطلان کشیده T. چیزلمش ـ بوزلمش ـ

BIFURCATION. Terme d'Anatomie. Il se dit d'une partie qui fourche et se divise en deux A. انفتاق P. دوشاخگی T. چتاللق || La bifurcation de la racine d'une dent اصل سنّک دیش کوکنک چتاللغی ـ انفتاقی

BIGAME. Qui est marié à deux personnes en même temps A. ذو زوجتین ـ ذو منکوحتین P. دو زن دارنده T. ایکی قاریسی اولان ـ Il se dit aussi de ceux qui ont été mariés deux fois A. مرّتین متزوّج P. دو باره نکاح شده T. ایکی دفعه اولنمش || Les bigames ne sont point reçus aux ordres sacrés مرّتین تزوّج ایتمش اولنلرک طریقت مبارکدیه دخوللری تجویز اولنمز

BIGAMIE. Mariage avec deux personnes en même temps A. نکاح بزوجتین P. نکاح با دو زن T. ایکی قاری‌یه اولنمه

Et l'état de ceux qui ont passé à un second mariage A. مزاوجهٔ ثانیه P. نکاح دوم T. ایکنجی نکاح

BIGARADE. Espèce d'orange A. نارنج مرّ P. نارنگ تلخ T. ترنج

BIGARREAU. Espèce de cerise A. قرصیاء صلب P. گلنار سخت T. طراغنی کراس || Les bigarreaux sont sujets aux vers طراغنی کراس قوردلنور

BIGARREAUTIER. Arbre qui porte des bigarreaux A. شجرهٔ القرصیاء الصلب P. درخت گلنار سخت T. طراغنی کراس آغاجی

BIGARRER. Rassembler sur un fond des couleurs qui tranchent, et qui sont mal assorties A. تنمیغ ـ وشی P. رنگارنگ کردن ـ دیبسه ساختن T. آلاجه بولاجه ایتمک ـ آلاجه ایتمک || Il a trop bigarré sa livrée خدمتکارلرینک کسوه‌سنی ـ خدمه‌سنک رسم کیمینی ـ زیاده منمّغ ورنگارنگ ایلدی ـ آلاجه بولاجه ایلدی ـ On dit figur. Bigarrer son style, pour dire, coudre des passages inutiles qui ne produisent que de la confusion T. حشویّات رنگارنگ جمعیله تکثیر سواد ایتمک

Bigarré. A. منمّغ ـ کثیر الوشی P. رنگارنگ T. آلاجه

BIGARRURE. Variété de couleurs A. اختلاف الالوان ـ وشی P. رنگامیزی ـ رنگارنگی ـ رنگبها ـ گوناگونیٔ رنگ T. آلاجلق ـ بو رنکلر قارشقلغی || Il y a de la bigarrure à cet habit بو ثوبده گوناگونیٔ الوان وار در ـ Figur. || Il y a de la bigarrure dans cet ouvrage بو تألیفده اختلاف الوان وار در ـ آلاجلق بولاجلق وار در ـ اختلاط الوان وار در ـ Il y a bien de la bigarrure dans cette société بو مجلسده اجناس مختلفه آلاجه بولاجه بر مجلسدر ـ وار در

BIGLE. Louche qui a deux regards différens A. اشفع P. دو جا T. چتال کورن شاشی

BIGLER. Regarder en bigle A. شفعا نظر P. دو جا دیدن T. چتال کورمک || Il s'accoutume à bigler چتال کورمکی عادت ایدینور

BIGOT. Dévot outré et superstitieux *A.* متعصب *P.* صوفیکار *T.* صوفی ‖ Elle est bigote بو خاتون متعصبه در Manières bigotes اظهار تعصب اطوار متعصبانه Faire le bigot ایتمك صوفیلق صاتمق ـ

BIGOTERIE. Attachement superstitieux aux moindres pratiques de la religion *A.* تعصب *P.* صوفیکاری *T.* صوفیلق ‖ Toute sa dévotion n'est que bigoterie اتخاذ ایلدیکی مسلك تعبد ودیانت محض تعصبدر

BIJOU. Petit travail de luxe *A.* تحفة pl. تحف ـ ترفة pl. ترف *P.* بزجامه *T.* تفاریق ‖ Cette femme a de beaux bijoux بو خاتون تحف نفیسه یه مالکه در Il a un cabinet tout plein de bijoux ترف وتحف ایله مالامال بر خزینه اوطه سی وار در V. aussi Joyau.

BIJOUTERIE. Profession de celui qui fait commerce de bijoux *A.* تجارت الترف ـ تجارت التحف *P.* بزجامه فروشی *T.* تفاریقجیلك ـ تحفجیلق

BIJOUTIER. Celui qui fait commerce de bijoux *A.* تاجر التحف ـ بایع التحف *P.* تحف فروش ـ بزجامه فروش *T.* تحفجی ـ تفاریقجی ـ

BILAN. Livre où les marchands écrivent leurs dettes actives et passives *A.* کتاب الدیون والمطلوبات *P.* اوارهٔ وام وخواسته *T.* آلدجق ویره جك دفتری ‖ Ce négociant a déposé son bilan بو بازرکان ذممات دفتریني تسلیم ایلدی

BILE. L'une des humeurs du corps animal, dont la sécrétion se fait dans le foie *A.* صفرا *P.* زرده ـ لو *T.* صفرا ـ اود ‖ Bile noire *A.* سودا *P.* لو سیاه *T.* قره صفرا Bile échauffée *A.* صفراء محتدة *P.* لو گرم *T.* قزغین صفرا Bile recuite *A.* صفراء محترقة *P.* لو سوخته *T.* یانق صفرا Émouvoir la bile, exciter la bile صفرایی تحریك ایتمك وصفرایی قشقرتمق Purger la bile تنقیهٔ صفرا ایتمك Il regorge de bile صفراسی غالبدر Des vapeurs de bile ابخرهٔ صفراویه Dégorgement de bile طغیان صفرا Débordement de bile صفرانك ـ طموم صفرا طاشقنلغی ـ On dit figur. Emouvoir, échauffer la bile, pour dire, exciter la colère تحریك عرق غضب ایتمك واشعال نائرهٔ خشم وغضب ایتمك

BILIAIRE. Terme d'Anatomie. Il se dit des conduits de la bile *A.* مجراء الصفرا *P.* گذرگاه لو *T.* صفرانك یولی

BILIEUX. Qui abonde en bile *A.* کثیر الصفرا ـ صفراوی *P.* لوناك *T.* صفراسی چوق ‖ صفراسی غالب ـ Une humeur bilieuse مزاج صفراوی Une complexion bilieuse صفراوی المزاج Les bilieux sont sujets à de grandes maladies صفراوی المزاج اولنلر امراض شدیده یه مبتلا درلر Tempérament bilieux طبیعت صفراویه ـ On dit figur. d'un homme colère, que c'est un homme bilieux *A.* سریع الغضب *P.* زود خشم *T.* طارغن

BILL. Projet d'acte du Parlement d'Angleterre *T.* انکلتره پارلامنتوسنك لایحه سی ‖ Le Roi a rejeté un tel bill انکلتره قرالی پارلامنتونك لایحه سنی ردّ ایلدی ـ نا مقبولدر دیو ردّ ایلدی

BILLEBARRER. Bigarrer par un mélange bizarre de diverses couleurs *A.* وشی بالوان المتفرقة *P.* رنگهای نا در برابر با هم زدن *T.* قارش مورش رنکلر اورمق ‖ Il a fait billebarrer son habit d'une étrange façon ثوبنه قارش مورش رنکلر اوردردی

BILLEBAUDE. Confusion, désordre *A.* اختلال ـ هوشة *P.* شورش ـ پریشانی *T.* قارشقلق ـ پریشانلق ‖ C'est une billebaude que tout ce ménage-là بو خانه نك صورت اداره سی بستون شورش واختلالدن عبارتدر

À LA BILLEBAUDE. Sans ordre, et en confusion *A.* علی وجه التهوش *P.* شورشکارانه *T.* قارش مورش ‖ Tout cela s'est fait à la billebaude بونلرك جمله سی صورت شورش واختلالده اوزره اولدی

On appelle en termes de Guerre, Jeu de billebaude, celui que chaque soldat fait à volonté, sans attendre de commandement *T.* بر عسکری نفرینك کندیلکندن آتدیغی قورشون

BILLET. Petite lettre missive *A.* تذکرة pl. تذاکر ‖ Il m'a écrit un billet بکا بر قطعه تذکره تحریر ایلدی ـ Il se dit aussi de certains écrits par lesquels on informe le public de quelque chose *A.* تذکرة الاخبار *P.* اخبار نامه *T.* خبر تذکره سی ـ خبر کاغدی ـ On dit, Faire courir le billet entre les particuliers d'une compagnie que l'on veut assembler, pour dire, leur envoyer des billets afin de les avertir ارباب جماعتی جمع ایچون دعوت تذکره لری نشر ایتمك

BILLETS. Divers papiers royaux qui avaient cours dans le public *A.* اوراق میریة *T.* میری کاغدلری ‖ Billets de monnaie, billets de Banque بین الناس نقد مقامنده متداول اولان میری کاغدی

Billet, signifie aussi, écrit ou promesse par laquelle on s'oblige à payer une somme *A.* تحویل pl. تحویلات || Donner un billet sur quelqu'un بر کمسنه‌نك اوزرینه حواله‌یی متضمن بر قطعه تحویل ویرمك Billet payable au porteur حاملنه ادا اولنمق اوزره ویریلان تحویل Négocier un billet تحویلی تداول ایادی ایله دور ایتدرمك Escompter un billet تحویلی تنزیل ایله ادا ایتمك Acquitter un billet تحویلی ادا ایتمك On trouvera de l'argent sur son billet فلانك تحویلیله اقچه تدارکی ممکندر

Il se dit aussi, d'un petit écrit que l'on donne à ceux que l'on veut faire entrer à quelque assemblée *T.* اذن تذکره‌سی - اذن دخول تذکره‌سی — On dit aussi, que les soldats logent par billets dans les villes, dans les villages عسکری نفراتی بلدلرده ویریلان تذکره - اذن تذکره‌سیله اتخاذ منزل ایدرلر موجبنجه قوناقلره قونارلر

BILLETER. Attacher des étiquettes *A.* ربط العلم - ربط الرقعة *P.* نشان پیوستن *T.* نشانلمق - یافته یاپشدرمق || Il faut billeter ces pièces de drap اشبو چوقه طاقه‌لرینه ربط علم اشبو چوقه طوپلرینی نشانلمق - اولنمق اقتضا ایدر اقتضا ایدر

Billeté. *A.* معلم *P.* نشاندار *T.* نشانلو

BILLION. Mille millions. V. Milliard.

BILLON. Monnaie de cuivre pur, ou de cuivre mêlé avec un peu d'argent *A.* تستوق pl. تستوقات *P.* دغل *T.* اوزری کمش سورلمش منقر — Il se dit aussi de toute sorte de monnaie décriée et défectueuse *A.* زیف pl. زیوف - بهرج *P.* ناسره - نبهره *T.* قلب || Il a trouvé dans un sac de mille francs plus de cent francs de billon بیك غروش محتوی اولان کیسه ایچنده یوزدن متجاوز قلب آقچه بولدی

BILLONNAGE. Crime de celui qui substitue des espèces défectueuses à la place des bonnes *A.* ترویج الزیوف *P.* نبهره فروشی - ناسره فروشی *T.* قلب آقچه کچورمه || Il a été puni pour crime de billonnage ترویج زیوف تهمتیله تأدیب اولندی

BILLONNEMENT. V. Billonnage.

BILLONNER. Substituer des espèces défectueuses à la place des bonnes *A.* ترویج الزیوف *P.* نبهره فروختن *T.* قلب آقچه کچورمك

BILLONNEUR. Celui qui fait métier de billonner *A.* مروّج الزیوف *P.* نبهره فروش *T.* قلب آقچه کچورن

BILLOT. Tronçon de bois *A.* جزل *P.* هیمهٔ کند *T.* کتوك - آغاج اوسجدسی || Couper sur un billot *T.* کتوك اوزرنده قطع ایتمك

Et un tronçon d'arbre sur lequel les cordonniers battent leurs semelles *A.* فرزوم *T.* پاپوشجی کتوکی - پاپوشجی کوله‌سی

BIMBELOT. Jouet d'enfant *A.* داحة *P.* زیچهٔ کودکان *T.* چوجوق اویونجغی

BINAGE. Action de biner *A.* فلحان ثانی *P.* شیار دوم *T.* ایکنجی نطس

BINAIRE. Qui est composé de deux unités *A.* زوج - شفع *P.* جفت *T.* جفت || Nombre binaire عدد شفع

BINER. Donner une seconde façon aux terres labourables *A.* تکریر الفلحان *P.* بار دوم شیار کردن *T.* ایکنجی دفعه نطس ایتمك

BINOCLE. Télescope au moyen duquel on voit un objet avec les deux yeux en même temps *T.* جفته دوربین

BIOGRAPHE. Auteur qui a écrit une vie particulière *A.* محرّر الترجمة الاحوال

BIOGRAPHIE. Ouvrage qui a pour objet des vies particulières *A.* ترجمة الاحوال

BIPÈDE. Il se dit des animaux à deux pieds *A.* ذوالرجلین *P.* دو پا *T.* ایکی آیاقلو || L'homme est un bipède انسان ذو الرجلیندر

BIQUE. La chèvre *A.* عناق pl. عنز - عنوق pl. ماعز - عنوز *P.* بز ماده *T.* دیشی اوغلاق

BIQUET. Le petit d'une bique *A.* عنیز *P.* بزبچهٔ ماده *T.* دیشی اوغلاق یاوریسی

Il signifie aussi, une espèce de trébuchet qui sert à peser de l'or ou de l'argent *T.* وزنه - التون وزنه‌سی

BIS. Brun. Il ne se dit que du pain ou de la pâte *A.* اسمر *P.* خشکار *T.* بوز - خرجی || Pain bis *A.* خبز اسمر *P.* نان خشکار *T.* خرجی ایتمك Pâte bise *A.* عجین اسمر *P.* خمیر خشکار *T.* خرجی خمور

BISAÏEUL. Père de l'aïeul *A.* جدّ اکبر - جدّ اعلا *P.* نیای بزرك *T.* دده‌نك باباسی || Bisaïeul paternel جدّ لاب || Bisaïeul maternel لام اکبر - پدر طرفندن دده باباسی

جدّ اكبر ـ بابا‌سی دده طرفندن والده ـ Bisaïeule. Mère de l'aïeul ou de l'aïeule *A.* جدّهٔ كبرا *P.* مادر نیای بزرك *T.* بیوك والده‌نك والده‌سی

BISBILLE. Petite querelle sur des choses frivoles *A.* منافسة *P.* كشمكش جدال *T.* خرلشمه || Ces gens-là sont toujours en bisbille بو آدملر دائما كشمكش جدال اوزره درلر

BISCORNU. Qui a une forme irrégulière *A.* عاقف *P.* كج *T.* اكری بوكری ـ ‏Il se dit figur. de l'esprit *A.* معكوس *P.* كج ـ واژكون *T.* ترس || Esprit biscornu عقل معكوس ـ كج عقل ـ ترس عقل Raisonnement biscornu مطالعهٔ معكوسه ـ كج رایی ـ

BISCOTIN. Sorte de petit biscuit ferme et cassant *A.* كعك *P.* كاك خرده اصغر *T.* كوركجه‌ز ـ اوفاق كورك

BISCUIT. Pain cuit deux fois *A.* كعك *P.* كاك ـ خشكنان *T.* پكساد || Vieux biscuit كهنه پكساد Biscuit moisi كوفلنمش پكساد Une ration de biscuit بر عدد پكساد تعییناتی

BISE. Vent du Nord *A.* ریح الشمال ـ جربیا *P.* باد هراه *T.* پویراز

BISEAU. Extrémité coupée en talus *A.* طرف منحدر القطع *P.* كنار شیو تراشیده *T.* شیو كسلمش اوج || Faire un biseau à une glace آیینه‌نك ـ كنار آیینه‌یی منحدرا قطع ایتمك اوجنی شیو اولدرق كسمك

BISER. Devenir bis. C'est un terme d'Agriculture *A.* اسمیرار ـ كسب السمرة *P.* تیره شدن *T.* بوز اولمق ـ بوزلنمق ـ بوزلق پیدا ایتمك

BISON. Boeuf sauvage *A.* بقروحش *P.* كاو كوهی *T.* یبان اوكوزی

BISQUAIN. Peau de mouton *A.* جلد ـ مسوك pl. مسك الغنم *P.* پوست میش *T.* قیون پوستكیسی

BISSAC. Sorte de sac *A.* خرج pl. خرجة *P.* خرجین *T.* خرج

BISSEXTE. L'addition qui se fait d'un jour au mois de Février *A.* فضل السنة || On aura bissexte cette année بو سنهٔ مباركده فضل السنه وار در

BISSEXTIL. Il se dit de l'année où se rencontre le bissexte *A.* سنهٔ كبیسة *P.* سال كبیسا

BISTOURI. Instrument de Chirurgie, servant à faire des incisions *A.* مبضع *P.* كاك *T.* جرّاح اوستره‌سی

BITUME. Matière liquide et inflammable qui se trouve dans le sein de la terre *A.* قیر *P.* كزف *T.* قره ساقز || Les murs de Babylone étaient bâtis de brique et de bitume شهر قدیم بابل آجر وقیر ایله بنا اولنمشیدی

BITUMINEUX. Qui a les qualités de bitume *A.* قیری *P.* كزفناك *T.* قره ساقزلو

BIVAC, ou BIVOUAC. Terme d'art militaire. Lieu dans lequel la garde ou l'armée entière passe la nuit à l'air *A.* مكان العرا *P.* جای نا پوشیده *T.* اوستی آچق یر ـ محلّ عاذب ـ محلّ الجهار ـ محل عراده بیتوتت ایتمك || Coucher au bivac آچیقده یاتمق ـ اوستی آچق یرده یاتمق ـ

BIVALVE. Coquillage qui a deux parties jointes par une sorte de charnière *A.* ذو الصدفین pl. ذوی الصدفین *T.* جفته صدفلو

BIVAQUER, ou BIVOUAQUER. Passer la nuit à l'air *A.* اعرا ـ امرار اللیل مجهیا *P.* در جای نا پوشیده شبكیری كردن *T.* كیجه‌یی آچق یرده كچورمك || L'armée a bivaqué trente jours de suite عسكر اوتوز كون متوالیا اوستی آچق یرده آچیقده امرار اوقات لیال ایلدی ـ امرار اوقات لیال ایلدی

BIZARRE. Fantasque, extravagant *A.* منكر ـ نكیر العقل *P.* ناهموار اندیش *T.* عقلی صاورق || Avoir l'esprit bizarre بر آرای كمسنه‌نك نكارت عقلی اولمق Opinions bizarres منكره Humeur bizarre مزاج منكر

Il signifie aussi, extraordinaire *A.* مستغرب ـ اغرب ـ غریب ـ غیر مألوف *P.* بیكانه *T.* نكره ـ عجایب || Couleur bizarre لون غیر مألوف ـ لون غریب Plumage bizarre ریش غریب Habit, ajustement bizarre كسوهٔ غریبه وزی وقیافت غیر مألوفه ـ نكره بر قیافت

BIZARREMENT. D'une manière bizarre *A.* على وجه الغریب بالنكارة ـ *P.* بطرز بیكانه ـ غریبانه *T.* عجایب صورت ایله || Agir bizarrement وجه غریب اوزره ـ عجایب اولدرق غریبانه طور ایله حركت ایتمك ـ عمل وحركت ایتمك Être bizarrement habillé عجایب صورت غریبه ایله تلبّس ایتمك

BIZARRERIE. Qualité, caractère de celui qui est bizarre *A.* نكارة العقل ـ غرابت الطور *P.* ناهمواری عقل *T.* عقل صاورقلغی || Faire quelque chose par bizarrerie بر ایشی مجرّد نكارت عقله مبنی ایشلمك Cet homme est sujet à de grandes bizarreries فلان كشی غایة الغایه نكارت عقله مبتلا در

Il signifie aussi, singularité *A.* غرابت *P.* بیكانكی *T.* عجایبلق || La bizarrerie des modes ایجادلرك غرابتی La bizarrerie

des saisons غرابت آفکار وارا des opinions موسملرك غرابتی

BLAFARD. Il se dit des objets dont les couleurs sont éteintes, et qui sont d'une blancheur mate et inanimée *A.* اکدر ـ اکمد *P.* تیره وتار ـ قیر گون *T.* بولانق ـ صونق ‖ Couleur blafarde لون اکمد ـ صونق رنك Lueur blafarde ضیای کامد Teint blafard رنك روی تیره وتار ـ لون اکمد وجه Visage blafard بولانق چهره ـ سیمای کمدتنما

BLAIREAU. Sorte de bête puante qui se terre, et vit ordinairement de serpens et de sauterelles *A.* زبزب *P.* شغاره ـ واهم ـ قیاور ـ شغاره *T.* پورصوق

BLÂMABLE. Digne de blâme *A.* واجب ـ مستحق الملامة شایان ـ ناستوده ـ نکوهیده ـ سزاوار زوز *P.* ذمیم ـ المذمة ‖ تعییب اولنه جق ـ عیبلنه جك ـ قینانمغه کرکلو *T.* بوسین Une personne blâmable بر شخص ـ بر شخص مستحق اللوم Une action blâmable فعل مستحق المذمة بر آدم ـ سزاوار لوم فعل واجب الملامة ـ ذمیم

BLÂME. Sentiment ou discours par lequel on condamne une personne, une action *A.* مذمت ـ لوم ـ طعن ـ ملامت *P.* نکوهش ـ زوز ـ طعنه ـ بوسین *T.* عیبلمه ـ قینامه ‖ Tout flatteur est digne de blâme هر مداهن مستحق طعن وملامتدر Encourir le blâme مظهر لوم ومذمت اولمق Éviter le blâme شائبهٔ لوم ومذمتدن احتراز ومجانبت ایتمك Donner le blâme de quelque chose à une personne برایشده ترتب ایتمش ملامت ومذمتی فلانك اوزرینه تحمیل ایتمك Tout le blâme tombe sur lui حال ملامت ومذمت جملهٔ فلانك فلانك اوزرینه محمولدر ـ اوزرینه راجعدر S'attirer le blâme de tous les honnêtes gens اهل عرض طائفه سنك لوم وطعننی نفسی حقنه جلب ایتدرمك Rejeter sur un autre tout le blâme de quelque chose بر ماده ده مترتب اولمش لوم ومذمتی بسبتون آخرك اوزرینه عزو واسناد ایتمك

Il se dit aussi, de la réprimande que fait le juge *A.* عتاب ـ مؤاخذة *P.* سرزنش *T.* آزارلمه ـ قاقنج ‖ La peine du blâme est infamante حاکمك عتاب ومؤاخذه سنی ایجاب ایدن حد شرعی مستلزم تفضیح وتشهیر در

BLÂMER. Reprendre, condamner *A.* تعذیل ـ طعن ـ تلویم ـ لوم زوز کردن ـ نکوهیدن ـ تشنیع ـ ذم *P.* تعییب ـ تقبیح ـ *T.* قینامق ـ عیبلمك ‖ Blâmer une personne, une action بر کمسنه یی وبر فعلی طعن وتقبیح ایتمك Tout le monde

a blâmé son procédé جمله عالم فلانك حرکتنی تعییب ایلدی

Il se dit aussi, lorsque le juge fait une réprimande à une personne *A.* توبیخ ـ عتاب ـ تعزیر *P.* سرزنش کردن *T.* آزارلمق ‖ Il a été ordonné qu'il serait blâmé, l'audience tenante مجلس شرعده تعزیر وتوبیخی امر اولندی Être blâmé en Justice, porte note infamatoire حد شرعی اولدرق مظهر عتاب وتعزیر اولمق موجب افتضاح حالدر

BLÂMÉ. *A.* رهین اللوم ـ مستقبح ـ مذموم ـ معیوب ـ ملوم والمذمة *P.* زوز کرده ـ نکوهیده *T.* عیبلنمش ـ قینانمش

BLANC. Qui est de la couleur de la neige *A.* ابیض *P.* سفید ـ سپید فام ـ خنگ *T.* آق ـ بیاض ‖ Plume blanche ریش سعر اشیب ـ شعر ابیض Cheveux blancs *A.* آق توی ـ ابیض *P.* موی سفید *T.* آغارمش صاچ ـ آق صاچ Barbe blanche *A.* لحیهٔ شیبا ـ لحیهٔ بیضا *P.* ریش سفید *T.* آق صقال Homme tout blanc de vieillesse غلبهٔ حال شیخوخت تقریبیله بیاض ـ خبز ابیض Pain blanc ابیض الشعر اولمش بر آدم قار کبی بیاض Blanc comme neige خاص اتمك ـ اتمك Blanc comme lait سود کبی بیاض — On dit de deux choses très-différentes l'une de l'autre, qu'il y a de la différence comme du blanc au noir میاندلرنده اولان فرق بین الابیض والاسود اولان فرق کبیدر

Il se dit aussi par opposition à Sale *A.* مطهر ـ نظیف *P.* پاك ـ پاکیزه *T.* پاك ـ تمیز ‖ Linge blanc پاك بز Serviette blanche تمیز پیشگیر ـ مقرمهٔ مطهره

On dit, Armes blanches, par opposition aux Armes à feu *A.* آلات جارحة ـ الواح السلاح *T.* کسیجی سلاح Et fer-blanc, une espèce de fer réduit en feuilles. V. Fer-blanc.

On dit aussi, Argent blanc, pour dire, toute sorte de monnaie d'argent *T.* آق اقچه

On appelle, Blanc-manger, une espèce de plat fait avec du lait *A.* محلب *P.* شیربا *T.* محلبی

Et gelée blanche, la gelée qui se forme le matin de la rosée *A.* صقیع *P.* سرما ریزگی *T.* قیراغو

Drapeau blanc, se dit du drapeau que les assiégés arborent, lorsqu'ils demandent à capituler *A.* لواء الاستیمان *P.* بیراق سفید امانخواهی *T.* ویره بیراغی

On dit proverb., Donner carte blanche à quelqu'un, pour dire,

lui donner plein pouvoir بر کمسنه یه رخصت نا محدوده ویرمک

Il signifie aussi, la matière blanche que les peintres emploient pour rendre blanc *A.* صبغة البيضا *P.* رنگ سپید *T.* صبغهٔ بیضای || بیاض بویه || Blanc de plomb, de céruse صبغهٔ اسربیّه وصبغهٔ بیضای اسفیداجیّه Broyer du blanc اوطه یی بیضایی سحق ایتمک Peindre une chambre en blanc بیاض بویه ایله نقش ایتمک

Blanc, signifie aussi, une sorte de fard *A.* غمنة *P.* سپیده آقلق – آق *T.* سپتاک – شپیتاک – || Cette femme met du blanc بو خاتون یوزینه آق سورر

On appelle, Le blanc de l'oeil, cette partie de l'oeil qui paraît blanche *A.* بياض العين *P.* سپیده چشم *T.* کوزک آقی

On dit proverb. de deux personnes qui se sont extrêmement querellées, qu'elles se sont mangé le blanc des yeux بر برینک کوزینی چیقاره‌جق اولدیلر

On appelle, Le blanc d'oeuf, la glaire d'un oeuf *A.* قیقی *P.* سپید آستینه *T.* یمورطه‌نک آقی

Blanc, au substantif, se dit des peuples qui ont le teint blanc, à la différence des noirs *A.* بياض اللون *P.* سپید رو *T.* آق – آق چهره‌لو

Blanc, se dit aussi, d'un papier signé que l'on donne pour servir de quittance en quelque occasion *T.* امضا ایله ممضی بر قطعه یازلماش کاغد || Cet officier, en partant pour l'armée, m'a laissé son blanc pour recevoir sa pension au trésor royal فلان سرکردهٔ عسکر اردویه حین عزیمتنده خزینهٔ همایوندن وظیفه‌سی آلمق ایچون یدمده امضاسیله ممضی بر قطعه یازلماش کاغد براقدی – Et quittance en blanc, une quittance où on laisse en blanc le nom de celui qui doit payer آقچه‌یی ادا ایده‌جک کمسنه‌نک اسمی آچق اولدرق بر قطعه مقبوض سندی – Et promesse en blanc, une promesse où le nom de celui à qui l'on doit payer n'est point exprimé اقچه‌یی قبض ایده‌جک کمسنه‌نک اسمی آچق اولدرق بر قطعه دین تمسکی – Et procuration en blanc, une procuration où le nom de celui que l'on constitue procureur, est laissé en blanc وکیلک اسمی آچق برقطعه وکالتنامه

BLANCHAILLE. Fretin, menu poisson blanc *A.* بلم *P.* ماهئ خرده *T.* اوفاق بالقلر

BLANCHÂTRE. Qui tire sur le blanc *A.* اطحل *P.* نیلگون – سپید گون *T.* آقچل || Couleur blanchâtre لون اطحل – آقچل رنک

BLANCHEMENT. Proprement *A.* طاهراً ونظيفاً – بالطهارة *P.* پاکانه *T.* تمیز اولدرق || Il faut tenir les enfans le plus blanchement qu'on peut اطفالی ممکن مرتبه طهارت ونظافتده وقاید ایتملو در

BLANCHERIE. Lieu destiné à blanchir des toiles *A.* دار القصارة *P.* کازرگاه *T.* بز آغارده‌جق یر – چرپیجی یری

BLANCHEUR. La couleur blanche *A.* بياض *P.* سفیدی *T.* آقلق – بیاضلق || La blancheur du lait سودک – بیاض لبن خیره ساز عیون نظار بیاضلغی Une blancheur qui éblouit لون وجهک بیاضی اولان بیاضلق La blancheur du teint چهره‌نک – چهره‌نک بیاضلغی – رنگ رویک بیاضلغی – برگ سمن کبی بیاضلغی

BLANCHÎMENT. L'action de blanchir des pièces de toiles *A.* قصارت *P.* کازرکاری *T.* چرپمه

BLANCHIR. Rendre blanc *A.* تبییض *P.* سفید ساختن – سپیدی دادن *T.* آغارتمق || Blanchir une muraille دیواری آغارتمق – دیواری تبییض ایتمک Cela blanchit le teint فلان شی رنگ رویی تبییض ایدر – Il se dit aussi au neutre, et signifie, devenir blanc *A.* ابیضاض *P.* سفیدی پذیرفتن *T.* آغارمق – آقلق پیدا ایتمک || Faire blanchir des toiles à la rosée ثیابی شبنمده ترک ایله آغارتمق Mettre des toiles sur l'herbe pour blanchir ثیابی لاجل التبییض بزی آغارمق ایچون اوتلق – چمن اوزرنده بسط ایتمک اوزرنده سرمک

Blanchir. Laver *A.* غسل – تغسیل *P.* شوییدن – شستن *T.* یایقمق || Blanchir du linge تغسیل اثواب ایتمک – چماشیری یایقمق – اثوابی یایقمق – On dit qu'une femme blanchit, pour dire, qu'elle fait métier de blanchir du linge چماشیر یایقمق حرفتنی ایدر – غسل اثوابی حرفت ایدینور

Blanchir, se dit aussi des personnes. On dit, qu'un homme commence à blanchir, pour dire, que ses cheveux commencent à blanchir *A.* توشی – تشیب *P.* خنگسار شدن *T.* صاچ آغارمق || Cet homme commence à blanchir بو آدمک شعری صاچی آغارمغه باشلادی – تشیب وتوشی‌یه یوز طوتدی

Il se dit figur. pour dire, faire paraître innocent un homme

qu'on accusait de quelque chose *A.* ازالة الدنس التهمة - گناهرا شستن - از گناه پاکیزه کردن *P.* اسحاء الوسخ القباحة صابون برائت کردن *T.* پاکه چیقارمق || On l'accusait de beaucoup de choses, mais il a trouvé à la Cour de bons amis qui l'ont entièrement blanchi حقنده نیچه نیچه قباحتلر عزو اولنمش ایکن وکلای دولت بیننده تدارکنده دسترس اولدیغی دوستان وحمایتکارانی بسبتون پاکه چیقارمسنه همت ایتمشلر در

Et pour dire, passer un long temps de sa vie dans une occupation *A.* تشییب الشعر - اشابة الشعر *P.* ریشرا سفید خدمت کردن *T.* صاچ آغارتمق || Blanchir dans le service خدمات ایچنده صاچ اغارتمق Blanchir dans les armes صاچی سفرلر ایچنده - عسکریدده اشابهٔ شعر ایتمک Ce vieux courtisan a blanchi dans l'intrigue بو ندیم کهنسال اعمال فن دسیسه کاریده اشابهٔ شعر ایتمش بر آدمدر C'est un savant qui a blanchi sur les livres کتب علمیه مطالعهسنده صاچنی آغارتمش بر فاضل آدمدر

Blanchi. *A.* مبیض *P.* سفید کرده *T.* آغارمش - بیاضلنمش *A.* مغسول *P.* شسته - شوییده *T.* یایقنمش *A.* اشیب *P.* سفید ریش *T.* صاچی آغارمش

BLANCHISSAGE. L'action de blanchir du linge *A.* غسل *P.* غسله *T.* یایقمه || Envoyer au blanchissage شویش کوندرمک Voilà un mauvais blanchissage اشته بر غسل قبیح Payer le blanchissage اجرت غسلی ادا ایتمک Il lui en coûte tant tous les ans au blanchissage بهر سنه غسل اثواب مصارفی شو قدره بالغ اولور

BLANCHISSANT. Qui blanchit, qui paraît blanc *A.* قریب البیاض *P.* سفید گونه *T.* آقچیل

BLANCHISSEUR. Celui qui blanchit du linge *A.* غسال الثیاب *P.* جامه شوی *T.* جماشیر یایقایجی || Blanchisseur au mois ماهیهلو جماشیر یایقایجی Donner du linge à la blanchisseuse جماشیر یایقایجی - اثوابی غسالهٔ ثیابه تسلیم ایتمک - Et celui qui fait le blanchissage des toiles *A.* قصار *P.* کازران *T.* بز آغاردیجی - چرپیجی - قاری‌یه ویرمک

BLANCHISSERIE. V. Blancherie.

BLASER. S'user à force de boire des liqueurs fortes *A.* تخثر *P.* شل گشتن - سستی پذیرفتن *T.* اورسدلنمک || Il a tant bu d'eau de vie, qu'il s'est blasé اوزره شول مرتبهده مبالغه شرب عرق ایتمشدر که وجودنده تخثر عارض اولدی

Il signifie aussi, affaiblir le goût de certaines choses *A.* تفتیر الذائقة *P.* چاشنیرا فرسودن *T.* دادک قوتنی کیدرمک || La satiété blase le goût حال شبع قوت ذائقهنک تفتیرینی Les excès l'ont blasé فرط عیش وعشرت تفتیر ذائقهیی مستلزم اولمشدر مؤدی اولور

Blasé. *A.* متخثر *P.* شل گشته - سستی یافته *T.* اورسدلنمش *A.* فاتر الذائقة *P.* فرسوده چاشنی *T.* دادینک قوتی کتمش

BLASPHÉMATEUR. Celui qui blasphème *A.* لوام الرب - کنود *P.* کفور القول - فربه گو *T.* کفر سویلیجی || Grand blasphémateur کنود عظیم

BLASPHÉMATOIRE. Qui contient des blasphèmes *A.* متضمن الکنود *P.* فربه آمیز *T.* کفرلو

BLASPHÈME. Parole qui outrage la Divinité *A.* قول بیین سخن *P.* قول متضمن الکفر - اقوال بیینة الکنود pl. الکنود قول کفر - کفرلو سوز *T.* فربه آمیز || Proférer un blasphème کفر - کفرلو سوز قالده کتورمک - بیین الکنود تفوه ایتمک مکروه عالم اولهجق بر کلام سویلمک Exécrable blasphème - کفر آمیز - On le dit par exagération pour Discours injuste || On ne peut médire à cet homme-là sans faire un blasphème بو آدمک علیهنه کلام سویلمک کفر سویلمکدن فرقی یوقدر

BLASPHÉMER. Proférer un blasphème *A.* لوم الرب - کنود الله حقنده کفر سویلمک - فربه کردن *P.* افتراء علی الله - || On ne saurait dire cela sans blasphémer بو کلامی سویلمک بوسوزی لسانه کتورمک الله حقنده - افتراء علی الله قبیلندندر کفر سویلمکدر Blasphémer le saint nom de Dieu et les Saints اسم جلالی واولیای کرامی لوم ایتمک

BLATIER. Marchand de blé. Il se dit de ceux qui transportent le blé sur des chevaux d'un marché à l'autre *A.* میار الفوم حبوبات - میار الحبوبات *P.* جلبکش حبوبات *T.* جلبی کوتورن

BLATTE. Insecte *A.* بنت وردان pl. بنات وردان *T.* حمام بوجکی

BLÉ ou Bled. Il se dit de tous les grains farineux dont on peut faire du pain, et des plantes qui produisent ces grains *A.* حبة - اجناس الفوم - فوم pl. حبوبات *P.* حبوبات نانی *A.* مزروع pl. مزروعات *P.* اتمک یاپیلان حبوبات *T.* اکین || Du blé en tuyau اوزدکلنمش اکین *T.* کشت Du

blé en épi بشاقلنمش اكين - سنبله پيدا ايتمش مزروعات Terre à blé اكين اكدجك ير - مزرعه Voilà une belle pièce de blé اشته بر كوزل اكين تارلاسى - اشته بر اعلا مزرعه Blé froment *A.* حنطه pl. حنط - قمح - برّ *P.* گندم *T.* بغداى Blé seigle *A.* سنف *P.* كندران *T.* چاودار Blé de Turquie, ou Maïs *A.* طهف - ذره *T.* مصر بغدايى - Blés épais مزروعات ملتفه - Blés niellés آفتزده مزروعات - صيقشمش اكين Blés bruinés اصابت جليد ايله آفتديده اوغرامش اكين - قيراغويه اوغرامش اكين - اولمش مزروعات Un gerbe de blé بر قطعه اكين دمتى Couper les blés اكينى بچمك Battre le blé اكينى دوكمك - دوس حبوبات ايتمك Ses greniers sont pleins de blé انبارلرى اجناس حبوبات ايله مالامالدر Un sac de blé حبوبات ايله مملو برچوال Un boisseau de blé بر كيل حبوبات Un marchand de blé *A.* بايع الحبوبات *P.* حبوبات فروش *T.* حبوبات بازركانى Un grand amas de blé عظيم بر حبوبات كومه‌سى Semer du blé زرع حبوبات - حبوباتى اكمك Moudre du blé حبوباتى تطحين ايتمك - حبوباتى اوكوتمك Serrer le blé حبوباتى در انبار ايتمك - حفظ ايتمك Mesurer du blé حبوباتى تكييل ايتمك - حبوباتى اولچمك

On dit proverb. Crier famine sur un tas de blé, pour dire, se plaindre lorsqu'on est dans l'abondance ذخيره بيغنى اوزرنده اوتورمش ايكن آچلقدن فرياد ايتمك - Et en parlant des choses dont la garde peut être avantageuse, on dit, C'est du blé en grenier انبارده موجود ذخيره كبيدر

BLÈCHE. Homme qui n'a point de fermeté *A.* هموج pl. همج *P.* بى زهره *T.* دنكسز || C'est un grand blêche بر همج هامجدر

BLÈCHIR. Manquer de fermeté *A.* تهمّج *P.* بى زهره شدن *T.* دنكسز اولمق - دنكسزلك پيدا ايتمك

BLÊME. Pâle *A.* خاسف اللون - اشحب اللون *P.* زرد *T.* بكزى صاررمش - بكزى آتمش || Avoir le visage blême *T.* چهره بكزى صاررمش اولمق - چهره اشحب اللون اولمق

BLÊMIR. Pâlir *A.* كسب الشحوبة *P.* زرد چهره شدن *T.* بكز آتمق - بكز صاررمق || C'est un comédien, il rougit, il pâlit, il blêmit quand il lui plait مراد ايتدكجه چهره‌سنده كاه حمرت كاه امتقاع وصفرت وكاه شحوبت كسب ايتدرر بر لعبده باز مضحكدر

BLESSER. Donner un coup qui fait plaie *A.* جرح - تجريح - تكليم *P.* داغ زدن - زخم كردن - شخودن *T.* يارەلمق || Blesser légèrement جرح خفيف ايله تجريح ايتمك Blesser dangereusement جرح خطرناك ايله تجريح ايتمك Blesser à mort جرح قتّال ايله - جرح مهلك ايله تجريح ايتمك Il n'a point encore fait de campagne qu'il n'ait été blessé شمديه قدر مجروح وزخمدار اولمديغى بر سفره اشمش دكلدر Il n'a pas été blessé, il n'a reçu qu'une contusion مجروح اولميوب يالكز برەلندى

Et causer quelque incommodité *A.* ايذا - تعذيب *P.* آزردن - رنجيدن *T.* زحمت ويرمك - اذيت ويرمك || Les souliers me blessent پاپوش آياغمى آزرده ايدر - On dit figur., qu'un objet blesse la vue, pour dire, qu'il fait une impression désagréable كوزه - رنجش بصرى مؤدّيدر - تعذيب نظر ايدر qu'un son blesse l'oreille تعذيب سامعه ايدر نا خوش كلور que des nudités, des paroles déshonnêtes blessent la pudeur تخديش سمع ايدر - عريانئ بدن وكلام فحش مخلّ عار وحيا در Et que des objets et des récits affreux blessent l'imagination صور واشكال مهيبه وحكايات موحشه قوّهٔ متخيّلده بادئ رنجش اولور حالاتدندر

On dit aussi, Blesser l'honneur et la réputation de quelqu'un بر كمسنه‌نك عرض وناموسنه وصيت وشهرتنه تعرّض ايتمك - عرض وناموسنه وصيت وشهرتنه طوقنمق Blesser l'amitié قاعدهٔ حب ومودّته ايراث كسر وخلل ايتمك Blesser la bonne foi رسوم صدق ووفايى اخلال ايتمك Blesser les convenances, pour dire, faire ou dire quelque chose de contraire aux convenances, et qui s'écarte de la vraisemblance آداب مرعيّه‌يى مخلّ واحتمالات عقليّه‌دن بعيد افعال واقوالى آداب مرعيّه‌يه خلل ويره‌جك وجواز - ارتكاب ايتمك عقله مقارن اولميه‌جق برايش ايشلمك وبرسوز سويلمك Et figur. Blesser quelqu'un, pour dire, l'offenser *A.* تجريح الفؤاد - كسر البال *P.* دل شكستن - خاطر رنجيدن *T.* كوكل قيرمق - خاطر قيرمق || Qu'a donc ce discours qui vous blesse? بو كلامده رنجش خاطركه بادى اولەجق نه وار در Cet homme se blesse de tout فلان آدم هر شيدن منكسر البال - هر شيدن خاطر رنجيده اولور - اولور Et qu'un homme a le coeur blessé *A.* مجروح الفؤاد *P.* دل شكسته *T.* دلى داغدار - كوكلى قيرق -

Blesser, signifie aussi, faire tort, faire préjudice *A.* اضرار -

ضرر کتورمك T. کزند آوردن - زیان آوردن P. ایراث المضرة فلان شیٔ || طوقنمق - مضر اولمق - Cela ne blesse personne کمسندیه مضر دکلدر La clause de cette transaction, de ce contrat me blesse بو مقاوله سندینك فلان شرطی بکا مضر در بکا موجب ضرر وزیاندر -

Se blesser. Se faire du mal A. جلب الآفة P. آفتزده شدن - ضرره اوغرامق T. دوچار رنجش کشتن - آزرده شدن - سقوط ایتمکله || انجنمك - زده لنمك Il s'est blessé en tombant دوشمکله زده لندی - آفتزده اولمشدر Ne vous êtes-vous point blessé? بر درلو ضرره اوغرادیغك یوقمیدر - On dit d'une femme grosse, qu'elle s'est blessée, pour dire, qu'il lui est arrivé quelque mal qui met son fruit en danger || Elle s'est tellement blessée, qu'elle en est accouchée avant terme فلان خاتون شول رتبده آفت زده اولدیکه قبل حلول الوقت وضع حمل ایلدی

Blessé. A. مجروح pl. مجروحین - جریح pl. جرحا - مکلوم || یاره لو T. داغدار - زخم خورده - زخمدار P. کلیم - Avoir soin des blessés یاره لولری - مجروحینی تیمار ایتمك Les morts et les blessés مقتولین ومجروحین کوزتمك - - مردکان وزخمداران - On dit qu'un homme a le cerveau blessé, pour dire, que sa tête est dérangée A. مختل الدماغ P. شوریده دماغ T. عقلی علتلو

BLESSURE. Plaie A. جراحت pl. جراحات pl. جروح - یاره T. ریش - زخم P. کلوم pl. کلم - جرایح pl. جریحة

Il se dit figur. des choses qui offensent l'honneur, l'amour-propre || Les blessures qui se font à l'honneur, à l'amour-propre sont plus sensibles que les autres بر کمسه نك عرض وناموسی وخود پرستلکی حقنده ایقاع اولنان جراحات جروح سائره دن بر قات دخی شدید التأثیر در - Il se dit aussi, de la violente impression que l'amour fait sur l'âme || L'amour fait de dangereuses blessures اصابت سهام عشق ودوادن دخیلهٔ قلبده تحدث ایدن جراحات بغایت خطرناکدر

BLETTE. Sorte de plante A. بقلة یمانیة T. اشتر اوتی

BLEU. Qui est de couleur d'azur A. ازرق - ازرق اللون P. کبود کون - کبود فام T. کوك - مائی || Satin bleu کوك رنکلو اطلس - مائی اطلس - اطلس کبود فام Des yeux bleus A. عین اشهل - عین ازرق P. چشم کبود T. - زرقا بر محبوبه در Cette femme a les yeux bleus آلا کوز مائی کوزلیدر - آلا کوزلیدر - بر محبوبهٔ سهلا در Quand le sang lui porte à la tête, il devient tout bleu دم بالای رأسه سوران ایدنجه چهره سی کومکوك اولور - Il se dit aussi de la couleur bleue A. لون ازرق P. رنك کبود T. کوك رنکی - رنکی مائی || Bleu céleste رنك آسمانی Bleu pâle قویی - لاجوردی Bleu foncé صونق مائی - کبود پر مرده Bleu de roi خنکار مائی Bleu clair سود مائیسی - ابکون مائیسی Bleu mourant بایغین مائی

On appelle en termes de Guerre, Parti bleu, un parti de gens armés qui font des courses pour piller T. چاپولجی - یغماجی

BLEUÂTRE. Tirant sur le bleu A. اقمر P. نیلکون T. هوایی مائیسی - کوکچل -

BLEUIR. Faire devenir bleu A. تزریق P. رنك کبودی دادن T. مائیلندرمك || Bleuir de l'acier چلیکی مائیلندرمك

Bleui. A. مزرّق P. رنك کبود پذیرفته T. مائیلنمش

BLINDER. Garnir de blindes une tranchée A. ستر المترس بالسترة P. مترسرا در پرده کردن T. مترسه پرده چویرمك

BLINDES, au pluriel. Sorte de défense faite de pièces de bois ou de branches d'arbres entrelacées A. سترة المترس P. پردهٔ مترس T. مترس پرده سی

BLOC. Assemblage de diverses choses A. کودة pl. اکواد P. توده T. کومه || Faire un bloc de marchandises بر کومه امتعه بیغمق

On dit, En bloc, pour dire, en gros A. مجازفة P. بیکپارکی T. کوتری - طوبدن || Faire marché en bloc et en tâche, c'est-à-dire, faire un marché sans entrer dans les détails مالی طوبدن بازارلشمق - مجازفهٔ بازارلشمق

Bloc, se dit aussi d'un gros morceau de pierre qui n'est pas taillé A. رضم pl. رضام P. سنکپارهٔ بزرك T. طومروق - طاش طومروغی || Un bloc de marbre بر قطعه رضم رخام - بر قطعه مرمر طومروغی -

BLOCAGE ou BLOCAILLE. Menu moellon, petites pierres A. قضّة pl. قضاض P. سنکریزه T. مولوز

BLOCUS. Disposition d'un corps de troupes sur les avenues d'une place, pour empêcher qu'il n'y puisse entrer aucun secours A. سد الموارد والمسالك P. سد کذرکاه T. وارلدجق یوللرك باغلمسی || Faire le blocus d'une place قلعه نك دائرًا ما دار موارد ومسالکنی سد ایتمك Convertir le siége

قلعه‌نڭ محاصره‌سنی دائراً ما دار موارد ومسالکنی en blocus قلعه‌نڭ سدّ ایتمك صورتنه تحويل ايتمك Lever le blocus قلعه‌نڭ سدّ موارد ومسالکنه مأمور اولان عسکری چکمك Le blocus d'un port بر ليمانڭ منافذ ومواردی انسدادی - بر ليمانڭ آغزنده توقيف سفاين ايله انسداد مواردی

BLOND. Qui est d'une couleur moyenne entre le doré et le châtain clair *A.* اصفر *P.* زرد جرده *T.* صاری || Des cheveux blonds شعر اصفر - صاری صاچ Barbe blonde لحيهٔ صفرا - صاری چهره‌لو - اصفر الوجه Un homme blond صاری صقال - Il se dit aussi de la couleur blonde *A.* صفرت - آلا چهره‌لو - *P.* زردی *T.* صاريلق || Blond cendré *A.* اخطب *T.* بوز - اصفر فاقع Blond ardent آلتون صاريسی Blond doré صاری كسكين صاری

BLONDIN. Qui a les cheveux blonds *A.* اصقر الشعر *T.* صاری صاچلو

BLONDIR. Devenir blond. Il ne se dit qu'en termes poétiques *A.* اصفيرار *P.* زردی پذيرفتن - همرنك زر گشتن *T.* صاررمق || La moisson commence à blondir مزروعات اصفيراره يوز طوتدی

BLONDISSANT. Qui blondit *A.* مصفر *P.* همرنك زر گشته *T.* صاررمش || Les épis blondissants خوشهٔ همرنك زر اولمش مزروعات

BLOQUER. Faire le blocus d'une place *A.* سدّ الموارد والمسالك *P.* گذرگاهرا گردا گرد بستن *T.* وارله‌جق يوللری اطرافنی قوشاتمق - باغلمق || Bloquer une place, un camp fortifié بر قلعه‌نڭ ومترس ايچنده متحصّن وقرارگير اولمش اردونڭ اطراف واكنافندن وارله‌جق يوللری سدّ وبند ايتمك Bloquer un port بر ليمانڭ پيشگاهنده سفاين توقيفيله بوغازينی سدّ وبند ايتمك

Bloqué. *A.* مسدود المسالك والموارد *P.* گذرگاهش بسته *T.* اطرافی قوشادلمش - وارله‌جق يوللری باغلنمش

se BLOTTIR. S'accroupir, se mettre tout en un tas *A.* كنوع - اقرنباع *P.* درهم پيچيده شدن *T.* در طوب بوزلمك || Se blottir dans un coin بر بوجاقده در طوب بوزلمك Les perdrix se blotissent devant le chien ككلك كلبی كورنجه در طوب بوزلوب طورر

BLUETTE. Étincelle *A.* شرارة pl. شرر pl. شرار *P.* خدره *T.* قغلجم - On dit figur., qu'il y a quelques bluettes d'esprit dans cet ouvrage, pour dire, qu'il y a quelques petits traits d'esprit فلان تأليفده بعض لمعات رشد وكياست بديدار فلان تأليفده لمعهٔ ما فراست وكياست وار در - اولور

BLUTEAU ou BLUTOIR. Espèce de sas fait d'étamine ou de crin *A.* منخل pl. مناخل *P.* پرويزن *T.* الك || Ce bluteau n'est pas assez fin, il ne fait pas la farine assez blanche اشبو الك كركی كبی اينجه اولمديغندن دقيقی بياض چيقارمز

BLUTER. Passer par l'étamine *A.* نخل *P.* بيختن *T.* الهمك

BOBÈCHE. La partie d'un chandelier, dans laquelle on met la chandelle *A.* فوهة المسرجة *P.* دهانهٔ شمعدان *T.* شمعدان آغزی || Chandelier à trois bobèches مسرجهٔ ذات ثلثة الافواه - اوچ آغزلو شمعدان

BOBINE. Espèce de fuseau sur lequel on dévide du fil *A.* وشيعة - اواقی - ليسنة *P.* نايچه - ماسوره - ماشوره *T.* ماصوره

BOBINER. Dévider du fil sur la bobine *A.* طیّ على الاواقی *P.* بر نايچه پيچيدن *T.* ماصوره‌يه صارمق

BOCAGE. Petit bois, bosquet *A.* مشجرة *P.* خيابانزار *T.* قوريلق

BOCAL. Espèce de bouteille *A.* قاحز - قاقوزة - مشربة *P.* بر - بر مشربه باده *T.* بقراج || Un bocal de vin آبستانه بقراج باده

BOEUF. Taureau coupé *A.* بقر pl. بُقر *P.* گاو *T.* اوكوز - صغر || Boeuf qui tire à la charrue تارلا سورن اوكوز Boeuf de labour بر جفت اوكوز Une couple de boeufs جفت اوكوزی Pieds de boeuf صغر پاچه‌سی Troupeau de boeufs *A.* صوار - قطيع البقر *P.* گلهٔ گاو *T.* صغر سوريسی Mettre des boeufs à l'engrais صغرلری صواده قويمق Une étable à boeufs صغر آغيلی Cuir de boeuf *A.* اديم البقر *P.* پوست گاو *T.* صغر - پوستكيسی - صغر دريسی Boeuf fumé تونسيده قوريمش صغر - قديد بقر - اشارهٔ بقر Boeuf salé صغر بصدرمه‌سی Boeuf sauvage *A.* بقر وحش *P.* گاو دشتی *T.* بيبان اوكوزی - Il se dit aussi par injure d'un homme stupide *A.* بقر عديم الاذعان *P.* گاو پيكر *T.* اوكوزكبی آدم

On appelle en termes d'Architecture, Oeil de boeuf, une fenêtre ronde qui se pratique aux toits, pour éclairer les bâtimens *A.* كوّة pl. كواء *P.* روشندان *T.* باجه

BOHÈME, ou BOHÉMIEN. Ce mot est employé pour désigner une sorte de vagabonds qui courent le pays, disant la bonne aventure. On les appelle aussi Égyptiens *A.* زنجیّ ضرّاب الفال

P. فالجی جنکانه زنگی فالزن *T.*

BOIRE. Prendre, recevoir une liqueur dans la bouche, pour la conduire à l'estomac *A.* شرب ـ تجرّع ـ تجذّب *P.* نوشیدن شرب ما ایتمک || Boire de l'eau *T.* ایچمک ـ نوش کردن ـ بوزلی صو ایچمک ـ نوش اب ایتمک ـ Boire à la glace بالاغتراف شرب صو ایچمک Boire dans le creux de la main اوج ایله صو ـ کف دست ایله نوش ایتمک ـ ما ایتمک دریک نفس نوشیدن *P.* اجتراع *A.* Boire d'un trait ایچمک *T.* بر نفسده ایچمک Boire à longs traits *A.* ترنّق *P.* آهسته آزجه آزجه ایچمک *T.* آهسته نوشیدن ـ On dit, Faire boire un cheval, le mener à boire *A.* اسقاء الفرس *P.* اسبرا آب دادن *T.* طواری صوارمق ـ Et boire à la santé de quelqu'un *A.* شرب النخب *P.* دوستکانی نوشیدن *T.* طاو ایچمک ـ فلانک عشقنه ایچمک || On a bu à la santé de quelqu'un ـ فلان کمسنه‌نک عشقنه نوش ساغر دوستکانی ایلدیلر Boire au bon retour de quelqu'un, pour dire, en signe de joie de son arrivée فلان کشینک میمنت قدومیچون نوش فلانک سلامت ایله کلدیکنه ـ ساغر دوستکانی ایتمک طاو ایچمک ـ Boire au retour, à l'heureux voyage, pour exprimer les voeux qu'on fait en faveur de celui qui part مصحوباً بالامن والسلامه سمت مقصوده وصولک دعاسنی ذکر الله سلامتلر ویره ـ ایدرک نوش ساغر دوستکانی ایتمک دییدرک طاو ایچمک ـ Boire à la ronde, pour dire, boire à la santé de tous les conviés l'un après l'autre اصحاب مجلسک عشقنه فرداً بعد فرد نوش ساغر دوستکانی ایتمک ـ Boire le vin du marché, se dit de ceux qui, après avoir fait un marché, vont boire ensemble لدی الانعقاد المعامله بری برلر یله پیاله دوستکانی نوش ایتمک

On dit, Donner pour boire, pour dire, donner quelque chose à de petites gens par libéralité *A.* اعطاء العطیّه ـ بخشش قهوه پاره‌سی *T.* داشاب دادن ـ داشن دادن ـ دادن شربتلک ویرمک ـ بخشش ویرمک ـ ویرمک

BOIRE, signifie aussi, s'enivrer *A.* سکر ـ سکران *P.* مست سکره مبتلا در || Il est sujet à boire *T.* سرخوش اولمق شدن

On dit figur. Boire un affront, pour dire, souffrir une injure sans en témoigner de ressentiment *A.* تجرّع ـ هضم الرذالة *T.* زهرابهٔ خواری ورذالت نوشیدن *P.* الکأس الرذالة رذالتی یوتمق ـ Et qui fait la faute la boit, pour dire, que celui qui a fait une faute, en doit porter la peine خطایی ایدن آجیسنی چکر

On dit, que le papier boit, pour dire, que l'encre perce au travers *A.* تشرّب ـ نشف *P.* نوشیدن *T.* ایچمک || Ce papier n'est pas bon, il boit بو کاغد ایشه یرامز زیرا مرکبی زیرا مرکبی ایچر ـ نشف ایدر On le dit aussi dans le même sens, en parlant de la terre et de l'éponge.

BUVANT. Participe du présent. Celui qui boit *A.* شارب *P.* نوشنده *T.* ایچیجی || Cet homme est bien buvant et bien mangeant بر آدمدر اکل وشربی یرنده ـ Bu. Participe du passé. *A.* مشروب *P.* نوشیده *T.* ایچلمش

BOIRE, substantif. Ce qu'on boit *A.* مشروب *P.* نوش *T.* ایچکی ـ ایچه‌جک || On lui apprête son boire et son manger نوش وخوردینی آماده ـ مشروب وطعامنی آماده ایدرلر ـ ییه‌جکنی وایچه‌جکنی حاضر ایدرلر ـ ایدرلر ـ En parlant d'une personne qui met une application extraordinaire à une chose, on dit, qu'elle en perd le boire et le manger *T.* ترک ـ ترک خواب وراحت ایتمک ـ خورد وخواب ایتمک نوش وخوردی فراموش ـ اکل وشربی نفسنه حرام ایتمک ایلمک

BOIS. Substance dure des arbres *A.* عود pl. عیدان *P.* چوب *T.* آغاج || Bois vert *A.* عود طریّ *P.* چوب تازه *T.* تازه آغاج Bois sec *A.* عود یابس *P.* چوب خشک *T.* قوری آغاج Bois vermoulu عود مأروض *P.* چوب کرمخورده *T.* قورد ییکلو آغاج pourri *A.* عود بالی *P.* چوب پوسیده *T.* چورک آغاج ـ veiné *A.* عود ذو العرق *P.* چوب رکدار جوربیمش آغاج *T.* طمرلو آغاج Bois de chêne میشه آغاجی Bois de chauffage, ou bois à brûler *A.* حطب *P.* هیمه *T.* اوطون Bois de construction, ou bois à bâtir *A.* خشب pl. اخشاب *P.* چوب بنا *T.* کراسته Bois de sciage *A.* عود لاعمال الالواح *P.* چوب تخته بیچیلجک آغاج *T.* تخته پرداختنی Bois d'équarrissage *A.* عود لاعمال العمود *P.* چوب ستون پرداختنی *T.* دیرکلک آغاج Bois de charronnage *T.* عربه کراسته‌سی

On appelle dans les arbres, Bois vif, le bois qui pousse des branches et des feuilles *A.* عود حیّ *P.* چوب زنده *T.* دیری آغاج Et bois mort, les branches qui ne reçoivent pas de sève *A.* غصن میّت *P.* شاخ مرده *T.* اولو دال ـ جانی قالمامش دال On appelle aussi, Bois mort, tout arbre séché sur le pied

A. شجرة يابسة - شجر ميّت P. درخت - درخت خشكيده خشك T. قورى آغاج - قوريمش آغاج Et bois chablis, le bois des arbres abattus par les vents A. عود الشجرة المنهدمة P. هيزم درخت شكسته T. ييقلمش آغاج اوطونى

Bois, signifie aussi, un lieu planté de certaines sortes d'arbres, comme chênes, hêtres etc. A. غيل pl. اغيال - غريف - غريفة pl. غرايف P. بيشه T. قورى - ميشەلك || Grand bois بيوك قورى - غريفة وسيعة الاطراف - غريف كبير Un bois de deux cents arpens ايكييوز دونم ير احاطه ايدر قورى Bois touffu چتلغى - اشجار ملتفدى مشتمل اولان غريف آغاجلى قورى Bois de haute futaie اشجار رفيع القدّى همسر فرق فرقدان اولمش درختان بالا - مشتمل بيشەزار قدّى محتوى بيشەزار Traverser un bois قورى ايچندن قورى آرەسندن كچمك - مرور ايتمك Un pays de bois قوريسى چوق بر مملكت - كثير الاغيال بر مملكت Percer des routes dans un bois قورى ايچنده يول آچمق La lisière d'un bois قورى كنارى - طرّة غريف - On appelle, Garde-bois, un bas officier préposé pour la conservation du bois A. عسعس الغيل P. پاسبان بيشەزار T. قورى بكچيسى

Bois de lit. Tout ce qui compose la menuiserie d'un lit A. سرير الفراش P. تخت جامه خواب T. يتاق صقدسى || Dresser un lit de bois بر قطعه سرير فراش نصب ايلمك

Bois, se dit aussi des cornes d'un cerf A. روق الظبى P. شاخ آهو - گوداش T. كيك بوينوزى - كيك ميرەسى

BOIS-PUANT. V. Anagyris.

BOISER. Garnir de menuiserie A. تغريق باخشاب المنحوتة P. بچوب پرداخته پوشانيدن T. سليجى كارى آغاج ايله سليجى ايشى تحتەلر ايله قاپلمق - دوناتمق

Boisé. A. مغرّق باخشاب المنحوتة P. بچوب پرداخته پوشانيده T. سليجى ايشى تحتەلر ايله قاپلو - Il se dit aussi d'une terre bien garnie de bois A. ارض - ارض حطيبة غلبا P. درختستان T. آغاجى كور ير - آغاجلق

BOISERIE. Ouvrage de menuiserie dont on couvre les murs d'une chambre A. عمل من اخشاب المنحوتة P. كار چوب پرداخته T. سليجى ايشى

BOISEUX. De nature de bois A. عودى T. چوبى T. آغاجلو || Cette plante est boiseuse بو نباتات عوديّه اقسامندندر

BOISSEAU. Mesure pour les choses solides A. مدّ pl. امداد P. پيمانه - چارو T. كيله - اولچك || Mesurer au boisseau اولچك ايله تكييل ايتمك Un demi-boisseau A. نصف المدّ P. نيم پيمانه T. يارى اولچك - نصف اولچك

BOISSELÉE. Ce qu'un boisseau peut contenir A. ملء المدّ P. يك چارو T. بر كيلەلك - اولچك طلوسى || Acheter une boisselée de grains بر اولچك طلوسى غلّه مبايعه ايتمك - بركيله حبوبات

BOISSELIER. Artisan de divers ustensiles de bois A. صانع الاوانى الاخشابيّة P. كارگر ادوات چوپين T. آغاج قابلرى ايشليجيسى

BOISSELERIE. Métier du boisselier A. صنعت الاعمال الاوانى الاخشابيّة P. كارگرى ادوات چوپين T. آغاج قابلرى ايشليجيلكى

BOISSON. Liqueur à boire A. شراب pl. اشربة - مشروب pl. مشروبات P. نوشيدنى T. ايچەجك شى - ايچقى || La bière, la limonade sont des boissons rafraîchissantes شعيريّه وليمون شربتى مشروبات مبرّده قسمندندر

BOÎTE. Ustensile creux à couvercle A. درج - صونة pl. صونات T. قوطى || Boîte à poudre سفوف قوطيسى Boîte d'or درج زرين - آلتون قوطى Boîte à montre ساعت قوطيسى Boîte enrichie de diamans الماس قوطى - مجوهر قوطى à tabac انفيّه قوطيسى - Il se dit aussi, de ce qui est contenu dans la boîte || Une boîte d'abricots بر قوطى قايصى

BOITER. Clocher A. تعرّج P. لنديدن - لنگيدن T. آقسمق || Boiter tout bas چوقجه آقسمق - En parlant des chevaux, on emploie les mots A. ظلع - غمز P. لنگيدن T. يكدرك يوريمك || Ce cheval boite بو آت ظالعاً يورر

BOITEUX. Qui boite A. اعرج pl. عرجان P. لنگ T. آقسق - طوپال || Femme boiteuse مرئة عرجا - Et en parlant des chevaux A. ظالع P. لنگرو T. يكدرك يورييان - On dit proverb., Il ne faut pas clocher devant les boiteux طوپاللر ياننده آقسمق آدابدن دگلدر

BOÎTIER. Boîte des chirurgiens A. خفش الجرّاح P. درج ريشساز T. جرّاح قوطيسى

BOL ou BOLUS. Petite boule de drogues A. حبّ pl. حبوب P. دانه T. حب

Bol ou Bol d'Arménie. A. طين ارمنى P. گل ارمنى T. گل ارمنى

BOLET. Plante *A.* عرهون pl. عراهين *T.* طوملان

BOMBARDEMENT. V. Bombarder.

BOMBARDER. Jeter des bombes *A.* ضرب ـ رمى الخمبرة بالخمبرة *P.* خمپره انداختن *T.* قومباره آتمق || Bombarder des retranchemens مترسلر اوزرينه خمپره آتمق

BOMBARDÉ. *A.* مضروب بالخمبرة *P.* خمپره زده *T.* قومباره ايله دوكلمش

BOMBARDIER. Celui qui tire des bombes *A.* رامى الخمبرة pl. رماة الخمبرة *P.* خمپره انداز *T.* قومبارهجى

BOMBE. Boule de fer creuse, remplie de poudre *A.* خمبرة *P.* ـ قنابلة خمپره *T.* قومباره زوالد ـ خمپره || Un éclat de bombe ضربهٔ خمپره پارچه‌سى خمپره Voûte à l'épreuve de la bombe خمپرهدن مصون كمرلو بنا

BOMBEMENT. Convexité *A.* شكل مسنّم *P.* خرپشتى *T.* اوركچلك || Le bombement d'un verre بر شيشه‌نك شكل مسنّمى V. aussi Convexité.

BOMBER. Rendre convexe *A.* تسنيم *P.* خرپشت كردن *T.* بالق صرتى ايتمك ـ اوركچلتمك

BON. Qui a de la bonté *A.* خير *P.* خوش ـ نيك *T.* ايو || Dieu a vu que la lumière était bonne حق تعالى نور وضيا خير اولديغنى رؤيت ايلدى — Il se dit aussi des ouvrages, de l'art, et des qualités de l'esprit *A.* لطيف ـ طيّب ـ جيّد ـ جميل *P.* دلپذير ـ زيبا ـ نيكو *T.* ايو ـ كوزل || Bonne eau ماء لطيف Bon air هواى لطيف Bonne terre ارض جيّده Bon poème منظومهٔ دلپذير ـ نشيدهٔ لطيفه — Dans ce sens, il se dit même des choses nuisibles *A.* اصلح *P.* كزيده ـ بهين *T.* ايو || Bon arsenic كزيده واصلح سمّ فار Bon sublimé corrosif ايو سولمن — Il se dit aussi des personnes qui excellent en quelque profession *A.* ممتاز ـ اعلا *P.* كزيده *T.* اوز || Bon citoyen اعلا بر ابن البلد Bon capitaine جنكك اور ممتاز Bon soldat سرباز صاحب امتياز Bon homme de guerre اعلا بر سپهسالار اوز جنكجى ـ بر اهل حرب Bon Général فن فروسته ماهر بر سپهسالار ـ Bon homme de cheval فن درياده ماهر اوزجندى ـ اعلافارس ـ بر آدم Bon homme de mer طبيب ماهر ـ اعلا طبيب ممتاز وماهر بر ادم Bon médecin علم حكمتده Bon poète استاد شاعر ـ اعلا شاعر Bon philosophe حكيم بر كزيده ـ صاحب مهارت

On dit d'un homme qui peint bien, qui écrit bien, qu'il a une bonne main *A.* ذو حذاقة اليد ـ صنيع اليدين *P.* چيره‌دست *T.* الى اوز Et qu'une nouvelle vient de bonne main, pour dire, qu'elle vient de bonne part فلان خبر شايان وثوق واعتماد اولدجق محلدن اخذ اولنمشدر Et qu'une affaire est en bonnes mains, pour dire, qu'elle est entre les mains d'une personne qui saura bien la conduire ـ بوخصوص اهلى الندهدر فلان مصلحت اربابى الندهدر Et qu'un homme est en bonnes mains, pour dire, que la personne qui en est chargée en aura bien soin فلان كشى اربابى النه تفويض اولنمشدر ـ اربابى النه دوشمشدر ـ

Il signifie aussi, clément *A.* كريم ـ رؤف ـ رحيم *P.* مرحمتكار *T.* مرحمتلو || Dieu est tout bon بارى تعالى حضرتلرى ارحم جناب ربّ الكريمه عقد عشق Aimer le bon Dieu الرحيميندر جناب ارحم Prier le bon Dieu ومحبّت ايله دلبسته اولمق الله دن نياز ايتمك ـ الرحيميندن استدعا ايتمك S'il plaît au bon Dieu مشيّت ربّانيّه تعلق ايدهجك ـ انشاء الله تعالى موافق ارادهٔ صمدانيّه اولديغى حالده ـ اولور ايسه

On dit par exclamation, Bon Dieu! pour marquer la surprise où l'on est de quelque chose *A.* سبحان الله *P.* خدايا *T.* الله || Bon Dieu! l'aurait-on jamais cru? سبحان الله هيچ اينانيلهجق شيميدر

TOUT DE BON. Phrase adverbiale qui signifie, sérieusement *A.* جدّاً *P.* راست *T.* كرچكدن || Tout de bon? Oui, tout de bon كرچكدنمى اوت كرچكدن ـ جدّامى بلى جدّاً

BON, signifie aussi, indulgent, humain *A.* جيّد ـ طيّب النفس *P.* صاحب المروّة ـ الطبع مروّتكار ـ نيك نهاد ـ نيك منش *T.* بونى هضم مروّتلو ـ ايو || Il faut être bon pour souffrir cela ايتمك مجرّد جودت طبع ايله مجبول اولمغه توقّف ايدر جودت طبع ايله مجبول ادملر در Ce sont de bonnes gens اصحاب مروّتندرلر ـ

Et un homme simple, qui se laise dominer et tromper par les autres *A.* احمص *P.* ساده دل *T.* بون — Il se prend aussi en bonne part pour signifier un homme d'esprit, plein de droiture, de candeur *A.* خالص البال ـ جيّد الخصال ـ مخلص *P.* پاكدل خوبى ايو ـ يوركى تميز *T.* خوشخو ـ خير انديش ـ || C'est un homme de mérite, un très-bon homme ارباب لياقتدن بغايت لياقت صاحبى وايولر ايوسى ـ جيّد الخصال بر آدمدر اقدم امور خالص بر ادمدر Il faut être bon homme avant tout

البال اولمقدر

Il signifie aussi, propre à certains usages *A.* صالح *P.* بايستد *T.* يرار - كركلو هزار || C'est un homme bon à mille choses ايشاره صالح بر آدمدر C'est un homme bon à employer, bon pour le conseil - استخدامه واستشارهيه صالح بر آدمدر خدمتده قوللنلمغه ودانشلمغه يرار بر آدمدر Une viande bonne à manger لحم صالح اكله Du vin bon à boire شربه صالح باده À quoi cela est-il bon? فلان شى نديه صالح اوله بيلور فلان شى هيچ Cela n'est bon à rien فلان شى نديه يرار- نافع Et utile *A.* - هيچ بر ايشه يرامز- بر ايشه صالح دكلدر *P.* سود بخشا *T.* فائده‌لو || Un remède bon au mal de tête باش آغريسند فائده‌لو علاج - داء صداعه نافع بر دوا Cela est bon à la fièvre فلان شى حمّا ايچون نافعدر

On dit proverb. d'un homme qui n'est propre à rien, qu'il n'est bon ni à rôtir ni à bouillir نفع - خير وشرّه يرامز آدمدر - وضرّه يرامز بر آدمدر Et d'un méchant homme, qu'il n'est bon qu'à noyer دكزه آتلمقدن غيرى ايشه يرامز

On dit d'un homme, qu'il est bon de prétendre, de dire, de faire etc., pour dire, qu'il n'a nulle raison de prétendre, de dire, de faire نابجا در- ادّعاسى وكلامى وحركتى عبثدر

Bon, en parlant des choses, signifie, avantageux, favorable, convenable *A.* خير - موافق - مناسب - لايق - اليق *P.* نيك *T.* خيرلو- خوش سزا- || Cela ne présage rien de bon هيچ بر درلو خيره دلالت ايتمز Voilà un bon temps pour les voyageurs اشته ابناى سبيل ايچون بر موافق هوا Le temps est bon pour semer زرع تخمه مناسب بر هوا در pour planter غرس اشجاره موافق بر هوا Voici la bonne heure pour lui parler اشته فلان كشى ايله سويلشمكه وقت مناسب بو در - On dit, Prendre quelque chose en bonne part, pour dire, y donner un sens favorable بر شيئك معناسنى خيره صرف ايتمك

On dit proverb., lorsqu'un créancier ne se contente pas des excuses dont on le veut payer, Tout cela est bel et bon, mais de l'argent vaut mieux بونلر هب كوزل لكن صاغ اقچه اولسد اوليدر Et, à quelque chose malheur est bon, pour dire, quelquefois un malheur qui arrive est l'occasion d'un bien بعضاً بعض كرّه كدر منتج سرور اولور- كدرك صوكى ايو اولور

On dit, Bon cela, pour approuver une chose, après avoir désapprouvé une autre بوكا سوز يوق - بوكا نه ديملو Et bon, pour signifier qu'on acquiesce à une proposition - نه كوزل پك ايو

Bon, est aussi employé en diverses phrases. Ainsi on dit, Trouver bon, pour dire, approuver, permettre *A.* تجويز - تصويب - تنسيب *P.* روا داشتن *T.* مناسب كورمك - Et trouver tout bon, pour dire, s'accommoder presque également de tout *A.* انطياع بالسهولة فى كلّ حال *P.* بهمه كار رضا داده شدن *T.* هر شيئه قائل اولمق || C'est un homme qui trouve tout bon مطواع بر- هر حالده سهل الانطياع بر آدمدر - هر شيئه قائل اولور بر آدمدر- Et tenir bon, pour dire, résister avec fermeté *A.* اظهار- اظهار الثبات القدم المتانة *P.* پاى فشردى نمودن *T.* طيانمق || Il tient bon مقام مقاوتده اظهار متانت ايدر

Bon, joint avec les mots, Génie et Démon, signifie, bienfaisant, favorable *A.* جنّ خير pl. اخيار الاجنى || C'est un bon génie qui l'a inspiré, qui l'a conduit بر جنّ خير ارشاد ايلدى وبر جنّ خير دروننه القا ايلدى - On appelle, Bon ange, l'ange-gardien *A.* حافظ pl. حفظة pl. حافظون *P.* فرشتهٔ نگهبان *T.* كوزديجى ملك || Se recommander à son bon ange محافظهٔ نفسنه موكّل - كندو حافظندن استغاثه ايتمك اولان فرشتددن استعانت ايتمك

Bon, s'emploie aussi en différentes phrases: Bon compagnon *A.* نعم الرفيق - احسن الرفيق *P.* همدم نيك *T.* ايو اورتاق Bon vivant *A.* متذوّق *P.* خوش عيش *T.* خوش كچنمكه مبتلا Bon enfant, Bon garçon *A.* جيّد الطبيعة *P.* طفل كودك *T.* خوش منش ايو چوجوق

On dit, qu'un homme a le corps bon, pour dire, qu'il est robuste *A.* قوىّ البنية - قوىّ البدن *P.* تندرست *T.* وجودى صاغلم - Et qu'il a bon pied, pour dire, qu'il va bien du pied *A.* سريع السير *P.* چاپكپا *T.* ايباغى چاپك - Et qu'il a bon pied, bon oeil, pour dire, qu'il est agile, éveillé ايباغى چاپك قولاغى دليك آدم - Et qu'un homme est de bonne maison, pour dire, qu'il est d'une ancienne noblesse *A.* كريم النسب *P.* خاندان ديرين *T.* خاندان آدم

Bonne année, se dit d'une année fertile et abondante *A.* سنة الخصب والرخا - سنة الخير والبركة *P.* سال نيكو *T.* بوللق - بركت سندسى - اوجوزلق سندسى - سندسى - Et bon an,

mal an, pour dire, le produit d'une année compensant celui de l'autre برکت سندسیله قحط سندسی بری بری اوزربنه محسوب اولندرق — Et bon jour, pour dire, un jour de fête *A.* یوم مبارك — یوم مجید *P.* روز فیروز — روز فرخنده *T.* مبارك كون

On dit, De bonne heure, pour dire, tôt *A.* عاجلاً — مستعجلاً *P.* بزودی *T.* تیز || Tâchez de venir de bonne heure مستعجلاً کلمکه سعی ایله — Et il est encore de bonne heure, pour dire, à temps *A.* فی وقت الاوفق *P.* در سر وقت *T.* وقتنده — Et à la bonne heure, pour marquer une espèce d'approbation *A.* فنعم — فبها *P.* خوش *T.* نه اعلا — نه خوش

On dit, Faire bon visage à quelqu'un, lui faire bonne mine, pour dire, le recevoir civilement *A.* عرض الوجهة الالتفات *P.* روی التفات نمودن *T.* التفات یوزی کوسترمك || Il lui fit bon visage بر کمسنه‌نك حقنده اظهار روی التفات ایلدی — Et donner quelque chose de bonne grâce, pour dire, d'une manière honnête *A.* باللطف والخفاية — بالحسن والظرافة *P.* نازکانه *T.* چلبیلك ایله

On dit, À tout bon compte revenir, pour dire, sans préjudice des erreurs de calcul *T.* لدی الحاجه اعادهٔ حساب اولنمق شرطیله — Et qu'un homme est de bon compte, pour dire, qu'il est fidèle dans les comptes qu'il rend بر حسابنده درست آدمدر — Et rendre bon compte de sa conduite سلوك وحرکتنه دائر تمیز حساب ویرمك — Et donner de bonnes enseignes de quelque chose, pour dire, l'indiquer par des marques faciles à reconnaître *T.* اسم ورسمیله بر شیئك خبرینی ویرمك — Et à bonnes enseignes, pour dire, avec une connaissance suffisante de ce qui est à faire *A.* بوقوف الحال *T.* صورت حالی کرکی کبی بیلدرك — Et mettre quelqu'un sur le bon pied, pour dire, le réduire à faire ce qu'il doit *T.* بر کمسنه‌یی یولنه قویمق — On dit aussi, d'un homme qui a du crédit, qu'il est sur un bon pied dans le monde بین الناس موقع حسن بین الناس مظهر حسن اعتبار در — اعتبارده قائمدر

On dit proverb., quand on veut faire entendre quelque chose à quelqu'un, en ne s'expliquant qu'à demi, À bon entendeur salut *A.* العارف یکفیه الاشارة

Bon, signifie aussi, bonne qualité *A.* حسن — حسنة pl. محاسن *P.* نیکویی — نیکخویی *T.* ایولك || C'est un homme qui a du bon et du mauvais فلان کشیده حسن وقبح فلان کشیده محاسن ومساوی مجتمعدر — طرفی وار در Un fils qui n'a pris de son père que le bon بایاسنك یالکز محاسننی اخذ ایتمش بر ولد La pièce dont vous parlez a des défauts, mais elle ne laisse pas d'y avoir du bon سویلدیککك فصل فی الواقع بعض مساوی‌یی مشتمل ایسه دخی محاسندن کلیاً خالی دکلدر

On dit, que des gens d'affaires ont eu du bon dans un parti, dans un traité, pour dire, qu'ils ont trouvé du profit فلان ماده‌ده وفلان معاهده‌ده فائده‌مند اولمشلر در — Et en parlant d'une affaire d'argent, d'une entreprise lucrative on appelle, Le revenant bon, ce qui en revient du profit ربح صحیح

On appelle aussi, Deniers revenant bons, la somme qui reste d'un fonds qu'on avait destiné pour quelque dépense *A.* فضلة فضلة المصارف — المال

Bon, signifie aussi, ce qu'il y a d'avantageux, d'important en quelque chose *A.* احسن الجهات *P.* بهترین حال *T.* لطفی مصلحتك جهت احسنی || Le bon de l'affaire est que... طرفی ماده‌نك لطفی طرفی بو در کد — بو در کد

Et l'assurance par écrit d'une chose promise *A.* وثیقة القبول *P.* قبولنامه *T.* مقبول سندی — قبول سندی || Le bon du Roi قبول شاهانه‌یی محتوی اولان سند Le bon d'un banquier قبول امضاسی — صرافك ویردیکی قبول سندی — On dit d'un homme facile à l'excès, qu'il met son bon à tout هر کلامده وضع امضای قبول ایدر

BONNE. Femme chargée de veiller sur un enfant *A.* حاضنة — ربیبة *P.* دایه *T.* دادی

BONNE AVENTURE. Vaines prédictions de l'avenir *A.* تعبیر الفال *P.* فالگویی *T.* فالجیلق || Se faire dire sa bonne aventure مستقبلات — مستقبلات احواله دائر تعبیر فال ایتدرمك — اموری فالجیدن استکشاف ایتمك — Il se dit particulièrement, des prédictions qu'on fait sur l'inspection de la main *A.* استدلال بعلم الکف *P.* از کف دست فال زدن *T.* آوجه باقیجیلق ایله اکلامق — Il se prend aussi pour Aventure heureuse *A.* ارزاق pl. رزق مسعود — حالات میمونة pl. حالت میمونة مسعودة *P.* قسمت فرخنده *T.* مونلو ایش || Il lui est arrivé une bonne aventure فلان کشی حقنده بر حالت میمونه ظهور فلان کشی حقنده ورای پردهٔ تقدیردن بر رزق — ایلدی

مسعود نصیب اولدی

BONNE FORTUNE. Ce qui arrive d'avantageux et d'inattendu *A.* اقبال البخت ـ مساعدة البخت *P.* یاوری بخت ـ بخت آچقلغی ـ خیرلو بخت ایشی *T.* گشایش بخت || Il lui est arrivé une bonne fortune depuis peu عهد قریبده خیرلو بر بخت ـ کندویه بر مساعدهٔ بخت ظهور ایلدی ایشنده اوغرادی

BONNE VOGLIE. Celui qui se loue pour ramer sur une galère *A.* غادف *P.* زورقکش *T.* کورکچی || Il y a dix bonnes voglies sur cette galère بو چکدیریده اون نفراستاد کورکچی وار در

On dit, de bonne voglie, pour dire, de bonne volonté *A.* بنیّت خیر ـ بنیّة الخالصة ـ بنیّة الحسنة ـ بارادة الخیریّة *P.* باندیشهٔ خیر ـ *T.* خیرلو نیّت ایله

BONACE. Calme, tranquillité de la mer *A.* رکود ـ سکونة البحر *P.* آرمیدگی دریا *T.* لیمانلق ـ لیمانلق دکز ـ البحر

BONASSE. Simple et sans aucune malice *A.* صافی القلب *T.* بیغل وغش ـ صافدرون ـ ساده درون ـ ساده لوح *P.* یورکی حیلهسز ـ بون

BONBON. Pâtes sucrées *A.* سکرّبات *P.* سکرینها *T.* شکرلمهلر

BONBONIÈRE. Boîte à bonbons *A.* درج السکرّبات *P.* درج سکرینها *T.* شکرلمه قوطیسی

BOND. Le saut que fait une balle ou autre chose semblable, lorsqu'étant tombée à terre, elle se relève *A.* قفزة pl. قفزات *P.* منجک *T.* سکمه || La balle n'a point fait de bond دوشن کلّهبی کلّه سکمه ایتمدی Prendre la balle au bond دوشن کلّهبی سکر ایکن ـ حال قفزهده اولدیغی حالده قاپمق طوب کلّهسی بر قاپمق Le boulet de canon fit plusieurs bonds بر قاچ سکمه ـ قاچ دفعه تردید قفزات ایله دوشدی بین القفزة والطیران ایتدکدنصکره دوشدی Entre bond et volée سکمه ایله هوایه اوجدیغی وقتک آرهسنده ـ On dit figur., Prendre la balle au bond, pour dire, faire une chose précisément dans le moment qu'elle est faisable برایشی تمام نصابنده ـ تمام وقتنده ایشلمک ـ کتوروب ایشلمک ـ Et qu'une balle fait un faux bond, pour dire, qu'en faisant le bond, elle s'écarte du lieu où elle devait retomber *A.* قفزان دالفاً *P.* ناراست منجک کردن *T.* صاپدرق سکمک ـ Et d'un cheval, qu'il va par bonds, pour dire, qu'il va en sautant *A.* مناقلة *P.* جهان

جهان رفتن *T.* نقلیدرق یوریمک ـ Il se dit aussi des chevreuils et d'autres animaux *A.* قفزان *P.* جهیدن *T.* صچرامق || Il ne va que par sauts et par bonds وثبات وقفزات ایله روانه اولور

BONDE. Pièce de bois qui, étant baissée ou haussée, sert à retenir ou à lâcher l'eau d'un étang *A.* صناعة *P.* سپر بند *T.* صاوهجق || Lever la bonde صاوهجغی قالدرمق ـ رفع صناعه ایتمک Hausser la bonde صاوهجغی یوقاری ـ ترفیع صناعه ایتمک صاوهجغی ـ تنزیل صناعه ایتمک قالدرمق Lâcher la bonde ایندرمک ـ Figur. Lâcher la bonde à ses larmes, à ses plaintes, à sa colère چشمهٔ زاری وشرشکه وطوفان تظلّم واشتکایه ومسیل شدید الجریان عنف وغضبه گشاد ویرمک

BONDE, se dit aussi d'un trou rond fait dans un tonneau *A.* بزال *P.* vul. سوراخ جلک *T.* فوچی دلکی

BONDIR. Faire un ou plusieurs bonds *A.* قفزان *P.* منجک کردن *T.* سکمک || Les boulets de canon bondissent sur le pavé طوب کلّهلری قالدیرم اوزرینده سکدرک دوشر Cette balle est trop molle, elle ne bondit point بو کلّه بغایت کوشکدر اصلاً وقطعاً سکمز ـ Il se dit aussi, de quelques animaux qui vont en sautant *A.* قفزان ـ وکور ـ وکر *P.* جهیدن *T.* صچرامق || Les agneaux bondissaient dans les campagnes قوزیلر دشت وصحرادهده قفزان ایدرلر ایدی ـ On dit figur., lorsqu'on a une extrême répugnance pour un aliment, ou pour quelque autre chose qui fait soulever le coeur, Cela fait bondir le coeur *A.* ایراث الجیشان النفس ـ اجاشة النفس *P.* منش گردا *T.* یورکی یرندن اویناتمق آوردن

BONDISSANT. Qui bondit *A.* قافز *P.* جهنده ـ منجکزن ـ بزان *T.* صچرایجی

BONDISSEMENT. Mouvement de ce qui bondit *A.* قفزان ـ نقزان *P.* جهیدگی ـ منجکزنی *T.* صچرایش

BONDON. Morceau de bois dont on bouche le trou d'un tonneau *A.* صماد القنطاس *P.* بودبند جلک *T.* فوچی طاپهسی ـ فوچی طیقاجی ـ Il se dit aussi de l'ouverture où l'on place le bondon. V. Bonde.

BONDONNER. Boucher la bonde d'un tonneau avec le bondon *A.* تصمید البزال ـ ضرب الصماد علی البزال *P.* بودبند زدن *T.* فوچینک دلیکنی طیقامق ـ فوچی دلیکنه طاپه اورمق

BONDONNÉ. *A.* مصمد *P.* بودبند زده *T.* طاپهسی ـ طیقانمش

طاپدلنمش - اورلمش

BONHEUR. Félicité, état heureux *A.* تنعّم - نعیم - سعادت pl. تنعمات *P.* خوشحالی - فرخندگی حال - سعادتمندی *T.* مونلولق || Grand bonheur سعادت عظیمه Vrai bonheur سعادت - سعادت ثابته نعیم حقیقی - سعادت حقیقیه solide سعادت ظاهریه سعادت کامله apparent دائمی القرار parfait نعیم عیش وزندگانی ایله متمتّع Jouir du bonheur de la vie سعادت دنیویه - تنعمات دنیویه ایله متنعم اولمق - اولمق خوشحالی ایله کسب صفای خاطر ایتمک Le bonheur de l'État سعادت حال ملک ودولت - ملک وسلطنت Le bonheur du règne d'un roi زمان - فلان پادشاهک عصر مسعودی سلطنتنده اولان حسن حال ملک Contribuer au bonheur de quelqu'un بر کمسنه‌نک حسن حالی خصوصنده بذل ایفای لازمهٔ دستگیری ومعاونت ایتمک - همّت ایتمک Envier le bonheur de quelqu'un بر کمسنه‌نک سعادت حالنه اطماح نظر رشک وغبطه ایتمک

Il signifie aussi, prospérité, bonne fortune, événement heureux *A.* بخت - اقبال البخت - جدّ - علوّ البخت - بخت *P.* بختیاری || بخت آچیقلغی - اقبال *T.* گشایش بخت - کامرانی - بخت نا ملحوظ - فوق المأمول بر اقبال Bonheur inespéré Il lui est arrivé خیال وخاطره کلمیه‌جک اقبال بخت - بخت - فلانه بر اقبال عظیم ظهور ایلدی un grand bonheur قمارده مجدود ومبخوت Jouer avec bonheur عالی توجّه ایلدی بختی گشاده در - بخیت وکامراندر Il a du bonheur اولمق Être en bonheur حال بختیاری واقبالده اولمق Prendre part au bonheur d'autrui آخرک اقبالندن وایدار سرور ومحظوظیت بر کمسنه آخرک اقبالنی نفسی حقنده شایع - اولمق آخرک اقبالندن اتخاذ حظ بلیغ - ومشترک عدّ ایتمک احبّا واصدقاسنک S'intéresser au bonheur de ses amis ایتمک امر اقبالـلـرینی امور - اسر اقبالـلرینی التزام ایتمک قوّت بخت مخصوصه‌سندن عدّ ایتمک Un coup de bonheur بر کمسنه‌نک قوّت طالع - Avoir plus de bonheur que de mérite بختی ذاتنه غالب اولمق - بختی اهلیتنه غالب اولمق Il s'en est tiré par le plus grand bonheur du monde عالمده مثلی نا مسبوق بر کونه مساعدهٔ بخت ایله اول ماده‌نک ایچندن صیرلوب چیقمغه ظفر یاب اولدی - On dit, Par bonheur, pour dire, heureusement *A.* باقتضاء البخت الیمون سحصا قوّت بختک اثر *T.* بیاوری طالع فرخنده *P.*

خیری اولدرق

BONHOMIE. Bonté de coeur, et simplicité *A.* صفوت القلب *P.* ساده دلی - ساده‌گی درون *T.* بونلق || C'est un homme plein de bonhomie بسبتون صفوت قلب ایله مجبول بر آدمدر

BONIFICATION. Amélioration *A.* اصلحیت الحال *P.* بهتری *T.* ایولنمه || Cette affaire est susceptible d'une grande bonification بو ماده کلی مرتبه کسب اصلحیت حاله قابلدر

BONIFIER. Mettre en meilleur état *A.* تجوید - اصلاح *P.* بهتر کردن - خوشتر کردن *T.* ایولتمک - یاپمق || Bonifier des terres en les fumant اراضی‌یی بالتزبیل تجوید واصلاح ایتمک Plusieurs choses se bonifient étant gardées, telles que le vin et le café نیچه شیلر محافظه اولندقچه کسب صلاح ایدر خمر وقهوه کبی - ایتمک طپراغی فشقی ایله ایولتمک - ایتمک یاپیلور

Il signifie aussi, faire bon, suppléer *A.* تکمیل - اداء النقصان *P.* النقصان کمرا ادا کردن *T.* اکسکی طولدرمق || Si cette place ne vous vaut pas mille écus, je vous bonifierai ce qui s'en manquera بو منصبدن تماماً بیک غروش تحصیل نما ایده‌مدیککز حالده اولمقدارک اکسکنی ادا ایده‌رم

BONJOUR. Manière de saluer *A.* صباحکم خیر *P.* صباح خیر *T.* صباحکز خیر اولسون بادا

BONNE-DAME. Plante. V. Arroche.

BONNEMENT. Naïvement, avec simplicité *A.* بالصفوة والخلوص *P.* ساده دلانه - صافدلانه - بالاخلاص *T.* بونلق ایله || Il a dit bonnement ce qu'il en pense اول بابده فکر وملاحظه‌سنی بالصفوة والاخلاص بیان ایلدی J'y vais tout bonnement, sans y entendre finesse بو خصوصده حیلدن عاری صفوت واخلاص کلی ایله حرکت ایده‌رم - Il se dit aussi pour Précisément *A.* صحیحاً *P.* راست *T.* حقیقتیله || Je ne sais pas bonnement, combien il y a d'ici là بو طرفدن فلان محلّه قدر نمقدار مسافه ایدوکنی صحیحاً بیلمم

BONNET. Habillement de tête *A.* قلنسوة pl. قلانس *P.* سرپوش *T.* طاقیه - باش اورتوسی || Bonnet de satin اطلسدن مصنوع کیجه‌لک باش اورتوسی اطلس قلنسوه - قلنسوه Bonnet de nuit Bonnet rond *A.* قلنسوه مدوّرة - کمّة *P.* سرپوش لنبد *T.* دکرمی باش اورتوسی - On dit, qu'une chose a passé à volée de bonnet, pour dire, que tous les avis ont été d'accord بو ماده موافقت کلم وآرای عمومی ایله قرارگیر نظام اولمشدر

BONNETERIE. L'art du bonnetier *A.* فنّ التصنيع القلانيس *T.* طاقیه‌جیلق *P.* سرپوش گری

BONNETIER. Celui qui fait des bonnets *A.* صانع القلانيس *T.* طاقیه‌جی *P.* سرپوش گر

BONSOIR. Terme dont on se sert pour saluer quelqu'un sur la fin du jour *A.* مساوکم خیر *P.* وقت شام خیر بادا *T.* اخشامکز خیر اولسون

BONTÉ. Qualité de ce qui est bon *A.* طیبت ـ جودت ـ لطافت *P.* خوبی *T.* ایولک || La bonté du vin جودت خمر La bonté d'un terroir طیبت ارض La bonté de l'air جودت هوا d'un remède دوانک جودتی d'une étoffe متاعک جودتی d'un cheval اسبک جودتی

Il se prend aussi, pour une qualité morale qui porte à faire du bien *A.* لطف الطبع ـ جودت الطبع ـ طیب النفس ـ خیریت *P.* نیکخویی ـ نیکنهادی ـ نیکمنشی *T.* ایولک ـ خیرلیلک ـ خوش خویلق || Le propre de la bonté est de se faire aimer جودت طبعک خاصّه‌سی کندویی سودرمکدر Bonté naturelle جودت فطریه Bonté singulière طیب نفس عدیم المثل Sa bonté est connue de tout le monde طیب نفسی ـ جودت طبعی عامّه عندنده معلوم ومشهور در Abuser de la bonté de quelqu'un تواتر یافتهٔ السنهٔ خواص وعوامدر ـ مسلم انامدر بر کمسنه‌نک جودت طبعنی حدّ بر کمسنه طرفندن ـ لایقندن خارج صورت ایله قوللنمق ارزانی قلنان لطف وکرمی بی انصافانه قوللنمق C'est un homme plein de bonté طبیعتی معدن خیر وجودتدر ـ Et en parlant de Dieu *A.* رأفت ـ کرم || La bonté infinie de Dieu رأفت بی نهایت ـ کرم بی حدّ وپایان جناب ربّ منّان La bonté divine کرم الهی جناب ربّ العزّت Dieu est la suprême bonté حضرت خداوند لم یزل محض خیر علی الاعلا در

On se sert aussi du mot Bonté, pour exprimer ce qui se fait à notre égard de la part des autres par pure honnêteté *A.* لطف pl. الطاف ـ کرم ـ حسن البیّة ـ حسنة pl. حسنات ـ احسان pl. احسانات *P.* نیکویی *T.* ایولک || La bonté que vous avez eue de m'écrire طرفمه تحریر مکتوبه همّت بیورمارکی Dites lui que je lui suis extrêmement obligé des bontés qu'il me témoigne طرفمه ارزانی قلدیغی حسنه‌لک غایة الغایه طرفمه اظهار ایلدیکی ـ ممنونی اولدیغمی کندویه افاده ایله الطاف واحسانات جلیله‌نک متشکر گذاری اولدیغمی لطف وکرمک مرتبهٔ Vous avez trop de bonté بیان ایله غایتده‌در

Il signifie aussi, trop grande facilité *A.* مساهلت الطبع ـ ملاینت المزاج *P.* نرمخویی *T.* کوشکلک || La bonté du père est la cause de la perte du fils پدرک مساهلت طبعی اوغلنک خرابیّت حالنه سبب اولمشدر Il se laisse tous les jours tromper par son trop de bonté فرط ملاینت مزاجی تقریبیله کلّ یوم گرفتار دام مکر وخدیعت اولور Sa bonté l'a ruiné مساهلت طبعی خرابیّت حالنه بادی اولمشدر Il a une bonté sotte ابلهانه بر کونه مساهلت طبعی وار در

BOOTÈS. Constellation. V. Bouvier.

BORAX. Sel propre à faciliter la fonte des métaux *A.* بورق *P.* بوره *T.* تنکار

BORBORISME, ou BORBORYSME. Vent qui se fait entendre dans les intestins *A.* قرقرة الامعا ـ قرقر pl. قراقر *P.* گرده پیچ باد شکم *T.* بورونتی

BORD. L'extrémité d'une surface *A.* طرف ـ حرف pl. حرف pl. اطراف *P.* کناره *T.* کنار ـ اوج || Le bord d'un vaisseau, d'un bateau کمینک وقایغک ـ حرف سفینه وطرف زورق ـ Bord d'un verre *A.* شفیر القدح ـ شفة القدح *P.* لب کناری *T.* برداغک دوداغی ـ Bord d'une robe *A.* لب پیاله ـ جام ذیل pl. اذیال ـ طرف *P.* دامن ـ کناره *T.* اتک ـ Bord de la mer *A.* ساحل البحر ـ سیف البحر *P.* لب اوج ـ Bord d'une rivière *A.* شاطی النهر *P.* لب جوی *T.* دکز قییسی ـ یالی *T.* دریا جای قییسی ـ Bord d'une montagne *A.* حایف الجبل *P.* پرهٔ کوه *T.* طاغک اوجی Arriver à bord, signifie, arriver au bord de l'eau, au bord de la mer *T.* ساحله واصل اولمق ـ ساحلرس اولمق

On le dit poétiquement au pluriel, pour dire, des régions environnés d'eau *A.* عراق || Les bords Africains عراق آفریقیه Les bords Indiens عراق هند .

Quand on ne peut trouver un mot qu'on cherche, on dit qu'on l'a sur le bord des lèvres فلان لفظ دوداغم کنارنده طولاشور ـ فلان لفظ دیلم اوجنده در ـ Et qu'un homme a le coeur sur le bord des lèvres, pour dire, qu'il ne sait rien dissimuler یورکنده نه وار ایسه دوداغنده او در Et qu'il a l'âme sur le bord des lèvres جانی دوداغنه کلدی ـ جان بر لب آمده در

-

On appelle, Rouge bord, un verre plein de vin jusqu'au bord *A.* طاشقين قدح *T.* پيمانهٔ سرشار *P.* اقداح طافحة pl. قدح طافح

On dit figur., Être au bord du précipice, pour dire, être tombé dans un grand malheur حايـنـه ورطـهٔ فنا وتباره اولمق – كنارهٔ مغاك تباه وفناده اولمق

Il se dit aussi, d'une espèce de ruban dont on borde certaines parties de l'habillement *A.* طراز – وشيع *P.* پروز *T.* سنجـف

Il se dit, en termes de Marine, de tout vaisseau *A.* سفينة – مركب بحرى *P.* كشتى *T.* كمى || Le capitaine nous régala sur son bord رئيس سفينه كميسى ايچنده بزه ضيافت ايلدى || Il a tant de matelots, de soldats, de passagers sur son bord سفينه‌سى ايچنده شو قدر ملاح وشو قدر عسكرى نفراتى وشو قدر يولجى وار در || Il était à bord de l'Amiral آميرال كميسنك ايچنده ايدى – On appelle, Vaisseau de haut-bord, un grand bâtiment à voiles *A.* سفينة رفيع الحجم – سفينة كبيرة – سفينة جسيمة *P.* كشتىٔ بزرك *T.* بيوك ايرى تكنه – كمى – Et vaisseau de bas-bord, une galère ou tout autre petit bâtiment plat *A.* مراكب صغيرة pl. مركب صغير *P.* كشتىٔ كوچك *T.* اوفاق تكنه – تكنه – On dit, Changer le bord, pour dire, revirer le vaisseau *A.* اضافة السفينة عن الطريق *P.* كشتيرا از راه ور تافتن *T.* كمى‌يى يولندن صاپتمق – Et courir bord sur bord, pour dire, louvoyer tantôt à droite, tantôt à gauche *T.* اورجه پوجه كتمك

Bord à bord, se dit des liqueurs, lorsqu'elles remplissent toute la capacité de ce qui les contient *A.* الى اسباله *P.* لبالب – سر تا سر *T.* آغز برابرلكنه || La rivière est bord à bord du quai نهر ساحل ايله لبالب كلدى || L'eau est bord à bord du vase صو قابنك آغزى برابرلكنه كلمشدر

BORDAGE. Revêtement de planches qui couvre le bord d'un vaisseau *A.* ظهارة السفينة *P.* پوشش كشتى *T.* كمينك قاپلمه‌سى

BORDAYER. Terme de Marine. Gouverner alternativement d'un côté et d'un autre, lorsque le vent ne permet pas de porter à route *A.* سير عابرا – متحورا *P.* متموّرا كج وكج رواند شدن *T.* اولطه ايله يوريمك – اولطه ايتمك

BORDÉ. Galon d'or, d'argent etc. V. Galon.

BORDÉE. La décharge de tous les canons rangés d'un des côtés du vaisseau *T.* آلابانده || Il lâcha contre l'ennemi une bordée de son canon دشمن اوزرينه بر آلابانده طوب آتدى || Essuyer une bordée يكپاره بر آلابانده طوب ضربنه دوچار اولمق – On dit figur., Une bordée d'injures, ou simplement, une bordée || Il lui a lâché une bordée فلانه بر آلابانده ويردى || Il a essuyé une furieuse bordée اشدّ شديد بر آلابانده‌يه مظهر اولمشدر

Il se dit aussi, du chemin que fait un vaisseau, quand il est obligé de bordayer *T.* اولطه || Le vaisseau fit une bordée كمى بر اولطه ايتدى || Les vaisseaux furent obligés de faire plusieurs bordées, pour arriver sur les ennemis كميلر اعدا اوزرينه وارمق ايچون بر قاچ اولطه ايتمكه مجبور اولمشلر در || Courir des bordées اولطه ايدرك يوريمك – اولطه ايتمك

BORDEL. Lieu de prostitution *A.* بيت – مواخير pl. ماخور *P.* قحبه خانه – ژغاو – گاذگاه *T.* الريبة بابلغانه – بابلق – اوروسپى خانه –

BORDER. Garnir l'extrémité de quelque chose, en y cousant un ruban, un morceau d'étoffe etc. *A.* طراز – تطريز – توشيع *P.* پرواز قويمق – كنار قويمق – سنجف چويرمك *T.* بستن || Border un chapeau d'un galon d'or شاپقه‌نك كنارينى صرمه شريد ايله تطريز ايتمك

Il se dit aussi, de ce qui s'étend le long de certaines choses, et qui y sert comme de bord *A.* امتداد فى الطرف – اطرار *P.* بدرازى كنار رفتن *T.* برنسنه‌نك كنارى اوزونلغنه بركذنك اوزانمق || Une belle prairie qui borde un étang بر چمنزار دلنشين كنارينى اطرار ايدن || Cette chaussée borde la rivière بو دوشنمش يول نهرك كنارى اوزونلغنه ممتد اولور

Border la haie, signifie, disposer des troupes sur un des deux côtés d'une rue *A.* تصاف فى طرف الطريق *P.* در كنارهٔ راه صف بستن *T.* يولك – يولك كنارنده ديزلمك كنارنده صره‌لنمق || Les régimens des gardes bordent la haie dans les rues, quand le Roi vient à Paris پادشاهك پارس شهرينه حين دخولنده عسكر خاصّه آلايلرينك نفراتى زوقاق كنارنده صف بسته اولورلر

On dit qu'un lieu est bordé de précipices, pour dire, qu'il y a des précipices tout autour *A.* محاط بالخروق والحفرات – محاط بالخروق والمطمورات *P.* كرداكرد بلوره وسيلابكند *T.* چپ چوره اوجروم ايله چويرلمش پيراسته

Border, en termes de Marine, signifie, côtoyer *A.* مساحلهٔ قیلری صییره‌رق *P.* نزدیک لب دریا روانه شدن سیر *T.* دونتما عمان || La flotte ne fit que border les côtes کتمک دونما - مساحلهٔ سیر وگذراندن غیری بر شیٔ ایتمامشدر عمان دکز قیلرینی صییروب کزمکدن غیری بر شیٔ ایتدیکی یوقدر

Bordé. *A.* کنارلو - سنجقلنمش *T.* طراز بسته *P.* مطرّز - مشیّع

BORDEREAU. Mémoire des espèces diverses qui composent une certaine somme *A.* حساب الاجناس الدراهم *P.* حساب اجناس سکه‌لرک حسابی *T.* درمهای گوناگون

BORDIGUE. Espace retranché avec des claies sur le bord de de la mer, pour prendre du poisson *A.* قنزر *T.* دالیان - بالق دالیانی

BORDURE. Ce qui borde quelque chose, et lui sert d'ornement *A.* حاشیة pl. حواشی *P.* پروازی *T.* کنار - پرواز || La bordure d'un miroir آیینه‌نک پروازی - حاشیهٔ مرآت La bordure d'une tapisserie قالیچه‌نک کناری - On dit, La bordure d'un parterre, pour dire, les plate-bandes qui entourent un parterre *T.* چیچکلک پروازی - Et la bordure d'une forêt, pour dire, les arbres qui sont au bord قوریلق کنارنده‌کی آغاجلر

En terme d'Armoiries, il se dit d'une brisure qui entoure tout l'écu *T.* زنجیر

BORÉAL. qui est du côté du Nord *A.* شمالی || Pôle boréal قطب شمالی

BORÉE. Vent septentrional. V. Bise.

BORGNE. Celui à qui manque un oeil *A.* عور pl. عیران - بر *T.* یکچشم *P.* اخوق - مبخوق العین - باخق العین - زن یکچشم - مرئهٔ عورا || Une femme borgne کوزی کور بر کوزی کور عورت

BORNAGE. L'action de planter des bornes dans une terre *A.* نشاندن *P.* وضع العلایم الفاصلة - نصب الاعلام المحدود سنور نشانلری دیکمک *T.* نشان مرز || Ils sont en différend pour le bornage de leurs terres اراضیلرنده نصب اعلام حدود خصوصنده منازعه اوزره درلر

BORNE. Pierre ou autre marque qui sert à séparer un champ d'avec un autre *A.* علم المحدود pl. اعلام المحدود - ارفة pl. ارف - فاصلة pl. علامت فاصلة *P.* علایم *T.* نشان مرز - سنور نشانی - سنور علامتی || Planter des bornes, asseoir des bornes علایم فاصله نصب ایتمک Arracher des bornes اعلام حدودی قلع واخراج ایتمک - Il se dit aussi, des pierres qu'on met à côté des portes, ou le long des murailles, pour empêcher qu'elles ne soient endommagées par des voitures *A.* حجر حاجز *P.* سنگ زینهار *T.* قورقولق طاش || Mettre des bornes à une porte contre une muraille قپو اوکنده ودیوار دیبنده قورقولق طاشلری قویمق

Bornes, se dit de tout ce qui sert à séparer un État *A.* حدود - تخوم *P.* مرز *T.* سنور || L'Espagne a pour bornes deux mers et les Pyrénées اسپانیا دولتنک حدودی ایکی طرفی دریا وبر طرفی پیرنه طاغلریدر Étendre les bornes de l'Empire حدود ملک ودولتی مدّ وتوسیع ایتمک - Et figur., de tout ce qui est regardé comme les limites de quelque chose || Passer les bornes de son pouvoir بر - حدود رخصتنی تجاوز ایتمک کمسنه حامل اولدیغی رخصتک حدودینی آشورمق Passer les bornes de sa juridiction - حدود حکومتنی تجاوز ایتمک حدود حکومتندن خروج ایتمک Passer les bornes de la raison et de la modestie عقل ودرایت ونصافت وحقانیت عقل وروییت واعتدال ونصافت - حدودندن خروج ایتمک دائره‌سندن مفارقت ایتمک Passer les bornes de son sujet صددک حدودندن خروج ایتمک Mettre des bornes, donner des bornes à son ambition حرص نام واقبالنه وضع حدّ اعتدال حرص نام واقبالنه تعیین حدّ ایتمک - ایتمک Se contenter dans les bornes du devoir واجبهٔ حالک حدودنده اختیار انحصار ایتمک Franchir les bornes du respect حدود لازمهٔ توقیر واحترامی تجاوز ایتمک Aller au delà des bornes, passer au delà des bornes de la bienséance آداب مرعیه‌نک حدودینی تجاوز کشی نفسنه تعیین حدود ایتمک Se prescrire des bornes ایتمک وجیبهٔ حدّ شناسی‌یه واقف ایتمک Connaître ses bornes حدّینی بیلمک - اولمق Son ambition n'a point de bornes حرص شان واقبالنده - سودای نام وشانی لا حدّ ولا قید در حدّ وقید یوقدر

BORNER. Mettre des bornes *A.* نصب - تحدید - اختطاط نشانهای مرز *P.* تأریف - وضع العلایم الفاصلة - الاعلام نشاندن *T.* سنور نشانلری دیکمک || Borner un champ, un vignoble مزرعه‌یی وکرومی باغی علایم فاصله وضعیله اختطاط علایم فاصله وضعیله تحدید ایتمک - ایتمک

Il signifie aussi, limiter, resserrer dans une certaine étendue

A. حصر *P.* در بستن *T.* قوشاتمق || La mer et les Alpes bornent l'Italie اتاليا الكدسى آلپس طاغلرى ودريا ايله محصردر Son jardin est beau, mais la rivière le borne de trop près باغچه سى لطيف ودلگشا در انجق قربنده جريان ايدن نهر ايله بغايت محصور در || — Il se dit aussi, des personnes par rapport à leurs maisons et à leurs heritages || Il est borné per une grande forêt du côté du Levant سمت مشرقدن بر عظيم اورمان ايله محصور در Il veut vendre sa maison, parce qu'il s'y trouve trop borné, et qu'il ne saurait faire des acquisitions خانه سنده بغايت محصور الاطراف اولوب عمايم جديده ايله كسب وسعت حال ممكن اولمديغندن فروختنه خواهشكار در — On dit aussi, Il faut se borner à cela شوكا حصر نفس ايتملو در C'est un homme qui sait se borner بر حصر نفسك طريقنى بيلور بر آدمدر

Il signifie figur., modérer *A.* تعيين الحدود — وضع الحدود || Borner son ambition, ses désirs, ses prétentions, ses espérances سوداى خام شان واقباله ومشتهيات نفسه ومطلوبات ومأمولاتنه تعيين حدود ايتمك

Borné. *A.* منحصر — محدود *P.* نشانداى مرز نشانده *T.* حدودى وضع اولنمش — On dit qu'une maison a une vue bornée, pour dire, une vue de peu d'étendue فلان خانه نك مداى بصرى محدود وقاصر در — Et figur., Avoir des vues bornées, pour dire, avoir peu de lumière ou peu d'ambition دائرهٔ افكار ومطالعاتى محدود وقاصر در — Et avoir l'esprit borné, être borné, pour dire, être capable de peu de chose *T.* عقل قاصر صاحبى اولمق — On appelle, Fortune bornée, une fortune médiocre قوت ماليهٔ — بر قوت ماليهٔ قاصرة الحدود غير واسعه

BORNOYER. Regarder d'un seul oeil une surface, pour juger de son alignement *A.* استشراف باحدى العينين *P.* بيكشم نگرستن *T.* بر كورى قيپدرق باقمق

BOZAN. Brevage fait avec du millet *A.* غبيرا — نبيذ الارزن *P.* بوزه — سقرقه *T.* بوزه || Les Turcs font un grand usage du bozan بوزه بين المسلمين كثير الاستعمال اولان مشروباتدندر

BOSEL. Marbre rond qui est la base des colonnes. On l'appelle aussi Tore *T.* كرسى طاشى

BOSPHORE. Nom du détroit qui sépare la Thrace de l'Asie Mineure *A.* ملتقاء البحر الابيض والاسود *T.* استامبولده كى بوغاز ايچى

BOSQUET. Petit bois *A.* غيضة — خميلة *P.* خيابان *T.* آغاجلق — قورباق || Un petit bosquet خيابان صغير

BOSSAGE. Il se dit de toute partie saillante laissée exprès dans un mur, dans une colonne *A.* سنم *P.* كوهه *T.* شكل اوركجلك || Mur à bossage, porte à bossage, colonne à bossage اوركجلو — جدار ذو سنم وباب ذو سنم وعمود ذو سنم ديوار واوركجلو قپو واوركجلو ديرك

BOSSE. Grosseur extraordinaire au dos *A.* حدب — فزرة *P.* كوژپشتى *T.* آرقه قنبورى — Il se dit aussi, de cette espèce de grosseur à l'estomac *A.* بزخ — قطاء — قعس *P.* كوژى سينه — كوكس قنبورى — Il se dit aussi des animaux — *A.* سنام pl. اسنمة *P.* كوهه *T.* اوركچ || La bosse d'un chameau سنام ناقه — Il se dit aussi, d'une enflure qui vient de contusion *A.* نبرة — نفاخ *P.* برجستگى *T.* قبارق — طومالمه — دوه نك اوركجى || Il s'est fait une bosse au front آلننده بر قبارق پيدا اولدى

Et d'une élévation dans toute superficie qui devrait être plate et unie *A.* محدّب *P.* خرپشته *T.* طومالج || Un terrein plein de bosses طومالجى جوق — مواقع محدّبه ايله مملو بر ارض بر يير

En termes de Sculpture, il se dit du relief d'une figure *A.* تسنيم — شكل مسنّم *T.* قبارمه || Une figure relevée en bosse مسنّماً مصنوع بر تصوير Une figure de demi-bosse نصف نيم قبارمه — تسنيم اولدرق تصنيع اولنمش بر قطعه تصوير — On appelle, Ouvrage de ronde bosse, un ouvrage de plein relief *T.* ايشلنمش تصوير تسنيم كامل اوزره ايشلنمش بر ايش — On dit, Dessiner la bosse, dessiner d'après la bosse, pour dire, copier une figure en relief بر تصويركت صورت مسنّمنى آلمق

BOSSELAGE. Travail en bosse *A.* عمل التسنيم *T.* قبارمه ايشى

BOSSELER. Travailler en bosse *A.* اعمال فى شكل المسنّم *T.* قبارمه ايش ايشلمك — Il se dit aussi, des bosses qui se font par accident à une pièce d'argenterie *A.* انهزام *T.* ازلمك || Cette écuelle s'est bosselée en tombant بوكاسه يره دوشمكله ازلدى — ازلمك پيدا ايلدى Elle est toute bosselée بسبتون مهزومدر

BOSSU. Qui a une bosse au dos *A.* احدب — مغزور *P.* كوژ

مرندہ قنبور *T.* زونگث - لوخ - پشت || Une femme bossue قنبور فاری - زن کوژ پشت - حدبا - Et qui a une bosse à l'estomac *A.* افطاء - اقعس - ابزخ *P.* کوژ سینه *T.* کوکسی کوکسی - مرنده قعسا - مرنده بزخا || Une femme bossue قنبور قنبور قاری - Il se dit aussi d'un terrain qui a beaucoup d'inégalités *A.* ارض کثیر الحدب *P.* زمین خرپشته *T.* اکری بوکربسی طوماقجی چوق بر یر - چوق بر یر

BOSSUER. Faire des bosses à la vaisselle, en la laissant tomber *A.* حزم *P.* فرسودن *T.* ازمك - ازدرمك || Bossuer des plats طباقلری ازدرمك

Bossué. *A.* مهزوم *P.* فرسوده *T.* ازکلو - ازلمش

BOSTANGI-BACHI. Chef des Bostangis, chargés de la garde du sérail du Grand-Seigneur *T.* خاصه بوستانیان - سر بوستانجی باشی

BOTANIQUE. Science qui traite de tous les végétaux *A.* علم النباتات

BOTANISTE. Celui qui s'applique à la science qui traite des plantes *A.* اهل العلم النباتات pl. ارباب العلم النباتات

BOTTE. Assemblage de plusieurs choses liées ensemble *A.* حزمة pl. حزم *P.* دسته *T.* دست || Botte de raves, d'asperges, de céleri ترب وقوش قونمز وکرویز دستی Mettre du foin en bottes کیاه خشکی دست باغلمق - Botte de soie. C'est l'assemblage de plusieurs écheveaux de soie, liés ensemble *A.* كلثة الحرير *P.* دستهٔ ابریشم *T.* ایپك كلتدسی - Il se dit aussi, d'une grande quantité de plusieurs choses *A.* كومة *P.* توده *T.* کومه - ییغن || Une botte de lettres بر کومه مکتوب

Botte, est aussi une chaussure de cuir, qui enferme le pied et la jambe *A.* جرموق pl. جراميق *P.* چپداز - سرموزه *T.* چزمه || Botte de vache اینك طوبارندن - جلد بقردن مصنوع چزمه دوزلمش چزمه Botte de maroquin سختیان چزمه Bottes de campagne قیر چزمه‌سی Bottes de chasse آوجی چزمه‌سی Bottes de pêcheurs بالقچی چزمه‌سی Botte haute اوزون چزمه De grosses bottes بطال چزمه - بوغون چزمه La tige de la botte ساق جرموق *T.* چزمه‌نك قونجی Le talon de la botte *A.* عقب جرموق *P.* پاشنهٔ چپداز *T.* چزمه‌نك اوكچه‌سی Botte cirée موم سورلمش چزمه Une paire de bottes بر جفت چزمه Faire graisser ses bottes چزمه‌یی یاغلمق

On dit proverb., A propos de bottes, de tout ce qui se dit ou se fait, sans que rien y ait donné lieu *A.* من - بلا سبب *P.* غیر مناسبة - بی مناسبه *T.* نا بجا - مناسبتسز || Il dit des injures à propos de bottes بلا مناسبة تفوه شتوم ایدر Il se fâche à propos de bottes بلا سبب تهوره کلور

Bottes, se dit, de la terre qui s'attache aux souliers, quand on marche dans un terrain gras *A.* لطخ الوحل *P.* آلایش گل *T.* چامور بیلاشغی || Ce terrain est si gras, qu'on ne saurait se promener, sans en rapporter des bottes فلان ارض شول رتبه‌ده یاغلودرکه اوزرینه کزلسه بهر حال چامور بیلاشغی جلب اولنور

BOTTELAGE. Action de botteler. V. Botteler.

BOTTELER. Lier en bottes *A.* ربط الحزمة - شد الحزمة *P.* دسته بستن *T.* دست باغلمق || Botteler du foin, de la paille اوتلق وصمان دستاری باغلمق

BOTTELEUR. Celui qui fait des bottes de foin, de paille etc. *A.* رابط الحزمة *P.* دسته بند *T.* دست باغلیجی || Payer des botteleurs دست باغلیجیلرك اجرتنی ویرمك

BOTTER. Faire des bottes *A.* خفافت *P.* سرموزه پرداختن *T.* چزمه یاپمق || Ce cordonnier botte bien فلان خفاف بر عسکر الایینه خفافت ایدر Botter un régiment ماهرانه خفافت خدمتنی ایتمك - Il signifie aussi, chausser des bottes *A.* تلبیس الجرموق *P.* سرموزه پوشانیدن *T.* چزمه کیدرمك || Bottez-moi بکا چزمه‌یی کیدر - Et se chausser les bottes soi-même *A.* تلبس الجرموق *P.* سرموزه پوشیدن *T.* چزمه کیمك || Je vais me botter چزمه کیمکه واریورم

Se botter. Amasser beaucoup de terre de ses pieds, en marchant dans un terrain gras *A.* استیحال *P.* خاك گل آلود بر گرفتن *T.* چاموره بیلاشمق

BOTTIER. Artisan qui fait des bottes *A.* خفاف *P.* سرموزه گر *T.* چزمه‌جی

BOUC. Le mâle de la chèvre *A.* تیس pl. اتیاس pl. تیوس *P.* بز نر - کشن *T.* تکه || Les cornes d'un bouc *A.* قرون التیس *P.* شاخ بز نر *T.* تکه بوینوزی La barbe d'un bouc *A.* لحیة التیس *P.* ریش بز نر *T* تکه‌نك صقالی

Il se dit aussi, d'une peau de bouc où l'on met du vin ou de l'huile *A* زق pl. ازقاق - سقا pl. اسقية *P.* خیك *T.* طلوم || Un bouc d'huile بر طلوم روغن زیت

BOUCASSIN. Étoffe de coton dont on fait des doublures *T.* بوغاسی

BOUCHE. La partie du visage de l'homme qui reçoit les alimens, et par où sort la voix *A.* فم ـ فوه pl. افواه *P.* دهن ـ دهان *T.* آغز || Bouche belle فم لطيف Bouche de vermeille دهن لعلگون Bouche petite دهن تنگ ـ كوچك آغز Avoir une grande bouche افوه اولمق ـ بزرك دهان اولمق Bouche plate فم افطس ـ يصتم آغز Ouvrir la bouche فتح فم ايتمك ـ آغزى آچمق Fermer la bouche سدّ فم ايتمك ـ آغزى قپامق Baiser à la bouche تلثيم فم ايتمك ـ آغز اوپمك ـ On dit figur., N'oser ouvrir la bouche, pour dire, n'oser parler دهان نطقك گشاديند ـ شق شقديد جسارت ايتمامك ـ آغز آچمغه جسارت ايتمامك ـ جسارت ايتمامك ـ Et fermer la bouche à quelqu'un, pour dire, le faire taire بر كمسنه نك لسان قالنه حوالهٔ سداد صمت وسكوت ايتدرمك ـ بر كمسنه يى مبهوت ـ بر كمسنه يى صوسدرمق ودمبسته قلمق ـ On dit, Bouche béante, pour exprimer l'étonnement *A.* منفغر الفوه *P.* دهنگشا *T.* آغزى آچق || Ils étaient tous bouche béante جمله سى دهنگشاى حيرت ايديلر ـ Et d'un homme qui s'est fait une habitude de dire continuellement de certaines paroles, qu'il les a à tout moment à la bouche فلان لفظلر هر دم وآن ورد زبانيدر

On dit, Faire la petite bouche sur quelque chose, pour dire, ne vouloir pas s'expliquer tout-à-fait sur quelque chose نيم دهان ايله افادهٔ حال ايتمك Et ne pas faire la petite bouche sur quelque chose, pour dire, s'en expliquer ouvertement بر مادّه ده بسط لسان صراحت ايتمك ـ صراحةً كشف حال ايتمك ـ On dit aussi, Dire quelque chose de bouche à quelqu'un بر مادّه يى فلان كمسنه يه شفاهاً افاده ايتمك ـ Et bouche close, bouche cousue, pour dire, qu'il faut garder le secret sur l'affaire dont il s'agit بند دهان ايتملودر ـ تقفيل لسان لازمدر ـ آغزى كليدلمك گركدر ـ On dit qu'une nouvelle va de bouche en bouche, pour dire, qu'elle devient publique فلان خبر متداثر السنهٔ انامدر ـ آغزدن آغزه دور ايدر ـ Et d'un homme qui parle contre sa pensée, qu'il dit cela de bouche, mais le cœur n'y touche pas ديلدن سويلر ـ لسانى دروننه موافق دگلدر ـ امّا درونى بشقه در ـ Lorsqu'on parle de quelque chose à manger, qui excite une espèce d'envie, on dit que l'eau vient à la bouche *A.* تلحّز الفم *P.* آب دهان آمدن *T.* آغز صولدمق || Cela fait venir l'eau à la bouche فلان شئ تلحّز فمى ـ آغزى صولدرر ـ موجب اولور

On dit, Prendre sur sa bouche, pour dire, épargner sur la dépense de sa nourriture *A.* تقتّى فى اقوات اليوميّة ـ قطع من اقوات اليوميّة *P.* از توشهٔ هر روزه گسستن *T.* آغزدن كسمك || Il prend sur sa bouche les charités qu'il fait آغزندن كسوب فقرايه صدقه ويرر

On appelle, Flux de bouche, une grande abondance de salive *A.* طغيان اللعاب *P.* فزونئ آب دهان *T.* سالياركٔ آزغنلغى ـ On dit figur. d'un grand parleur, qu'il a le flux de bouche *T.* آغزندن چشمه كبى سوز بوشانور

On dit encore, Être sur sa bouche, Être sujet à sa bouche, pour dire, être gourmand *A.* عبد الحلقوم *P.* گلو بنده *T.* بوغازى اسيرى

BOUCHE, se dit aussi des personnes par rapport à la nourriture *A.* نفوس لازمة الانفاق ـ نفوس محتاجة الانفاق ـ نفوس *P.* طعام خوار *T.* آدم ـ بوغاز طويوره‌جق || Il a tous les jours cinquante bouches à nourrir كل يوم اللى نفر نفوس لازمة الانفاقك اطعامنه محتاجدر ـ هر يوم اللى بوغاز طويورمغه محتاجدر Les vivres commençant à manquer dans la place, on en fit sortir toutes les bouches inutiles قلعه نك ايچنده زاد وذخيره نك قلّتى ظهور ايتمكله زايد اولان بالجمله نفوس طرد واخراج اولندى

Il se dit aussi, en parlant des chevaux et d'autres bêtes de somme *A.* لجمة *P.* دهان *T.* آغز || La bouche d'un cheval *A.* لجمة الفرس *P.* دهان اسب *T.* آتك آغزى Un cheval qui a la bouche bonne طيّب اللجمه بر آت qui a la bouche mauvaise ردئ اللجمه بر رأس آت qui a la bouche forte قوىّ اللجمه بر آت ـ On dit qu'un cheval est fort en bouche, qu'il n'a point de bouche, pour dire, qu'il n'obéit pas au mors *A.* فرس شديد اللجام *P.* اسب تند لگام *T.* كم آلمز آت ـ Et figur., qu'un homme est fort en bouche, pour dire, qu'il parle avec beaucoup de véhémence *A.* حديد اللسان *P.* تيز زبان *T.* آغزى كسكين

En parlant d'une pièce d'artillerie, il signifie l'ouverture par où le boulet sort du canon *A.* فوهة المدفع *P.* دهانهٔ توپ *T.* طوب آغزى || Exposer des troupes à la bouche du canon عسكرى طوب آغزينه عرض ايتمك ـ On dit aussi, Bouches à feu, en parlant des canons et des mortiers *A.* آلات ناريّة

آتش یاغدریجی آلتلر .T آلات آتشبار .P آلات ناشرة النار۔

Bouches, se dit des embouchures par où de grands fleuves se déchargent dans la mer *A.* افواه النهر .P دهانهای جویبار .T بوغازلر || Les bouches du Nil نهر نیل بوغازلری V. Embouchure.

BOUCHÉE. Petit morceau de quelque chose à manger *A.* لقمة pl. لقمات ـ اكلة pl. اكل .P لقمه ـ دادملق .T گراش ـ تكه || Une bouchée de pain بر لقمه اتمك ـ اكلة الخبز

BOUCHER. Fermer une ouverture *A.* سدّ ـ ردم .P بستن ـ ثقبدیدن .T باغلمق ـ قپامق ـ بندیدن || Boucher un trou دلیكی طیقامق ـ دلیكی قپامق ـ سدّ وردم ایتمك Se boucher le nez, les oreilles, les yeux سدّ انف وسدّ آذان وسدّ عیون ـ برون وقولاق وكوز قپامق ـ عیون ایتمك

Dans les phrases suivantes le mot, Boucher, s'exprime par des mots particuliers. Ainsi on dit: Boucher le tonneau *A.* تصمید ـ اصمام .P بسوراخ شپوخ زدن .T طاپه ایله قپامق Boucher la bouteille *A.* اعفاص ـ ادسام .P فدامرا ـ طیقاج ایله باغلمق ـ طیقامق .T استوار كردن Boucher le passage *A.* سكّ المعبر .P گذرگاهرا بستن .T یولی قپامق ـ تسكیك Boucher les chemins, les avenues كچیدلری قپامق ـ مسالك ومعابر ایتمك Boucher une porte, une fenêtre *A.* سكّ الباب وسكّ الروزن .P در وروزند بستن .T قپویی ـ وپنجره‌یی طیقایوب قپامق ـ En parlant d'un bâtiment qui est au devant d'un autre, on dit, qu'il en bouche la vue نظارتی كسر ایدر ـ نظارته حایل اولور ـ نظارته معترض اولور

On dit figur., Se boucher les yeux, pour dire, ne vouloir point voir *A.* اغشاء العیون .P چشم پوشیدن .T كوزی قپامق ـ كوزی اورتمك ـ Et se boucher les oreilles, pour dire, ne vouloir point entendre *A.* سدّ المسامع .P گوش پوشیدن .T قولاق قپامق

Bouché. *A.* مسدود ـ مردوم .P بسته .T باغلو ـ باغلنمش ـ طیقانمش ـ قپانمش ـ On dit figur., d'un homme qui a l'intelligence dure, qu'il a l'esprit bouché *A.* كثیف الذهن .P كند عقل .T عقلی طیقانمش || Il a aujourd'hui l'esprit si bouché, qu'on ne lui peut rien faire entendre بو كونكی كون شول رتبده كثافت ذهنی وار در كه كندوید افهام كلام ایتمك طریقی یوقدر

BOUCHER. Celui qui tue du bétail, pour en vendre en détail *A.* جزّار ـ ساطر ـ قصّاب .P قصّاب .T حیوان بوغازلییجی ـ قصّاب ـ

BOUCHERIE. Le lieu où l'on tue le bétail *A.* مجزرة ـ مذبح ـ مسلخة .P بسملگاه ـ سلاخخانه .T قناره ـ سلخخانه || Il se dit aussi, du lieu où l'on vend la viande *A.* دكّان القصّاب .P گوشت آویز ـ گوشت فروش ـ كربۀ .T قصّاب دكّانی ـ Figur. Tuerie, massacre *A.* مقاتلة ـ اقتتال ـ مناحرة ـ مذابحة .P مرگاسرگ .T قیرغین || Il se fit une grande boucherie dans le combat اثنای محاربه‌ده مذابحۀ عظیمه واقع اولدی Mener ou envoyer des soldats à la boucherie عسكری نفراتنی ـ عسكری نفراتنی قناره‌یه ـ مذابحه‌یه سوق وتسییر ایتمك كوندرمك

BOUCHOIR. Grande plaque de fer qui sert à boucher un four *A.* طبق الفرن .P داش پوش .T فرون قپاغی

BOUCHON. Ce qui sert à boucher une bouteille ou quelque autre vase *A.* عفاص ـ صبار ـ دسام ـ صمام ـ سداد .P فدام ـ منتار .T طیقاج || Bouchon de liége, de bois, de papier طیقاجی ـ آغاج طیقاجی ـ كاغد طیقاجی ـ Bouchon de paille, Bouchon de foin *A.* تون الحشیش ـ تون التبن .P گلول ـ گلول گیاه ـ كاه .T صمان یوالغی ـ اوتلق یوالغی || Faire un bouchon de paille pour frotter un cheval آتی اوغشدره‌جق بر عدد صمان یوالغی یاپمق

BOUCHONNER. Chiffonner *A.* اقفاع .P پرچین كردن .T بزی بوروشدرمق ـ بوزمك || Bouchonner du linge بزی بوروشدرمق

Bouchonner un cheval. Le frotter avec un bouchon de paille *A.* دلك الفرس بتون التبن .P اسبرا بگلول كاه سودن .T آتی صمان یوالغیله اوغوشدرمق

BOUCLE. Anneau de métal *A.* ابزیم pl. ابازیم ـ ابزین pl. ابازین .P گرهبند ـ بندینه .T طوقه ـ باغ || Des boucles de souliers پاپوچ طوقه‌سی ـ بندینۀ پاپوش ـ ابازیم نعل Une ceinture à boucles طوقه‌لو قوشاق ـ Boucles d'oreilles *A.* قرطة pl. اقراط ـ شنف pl. شنوف ـ حلقة pl. حلقات .P گوشواره ـ گوشوارۀ ـ حلقۀ گوش ـ آویزه .T كوپه || Des boucles d'or آلتون كوپه ـ زرین جواهر ایله مرصّع Des boucles de diamans الماس كوپه ـ مجوهر كوپه ـ گوشواره ـ Il se dit figur., des anneaux que forment les cheveux frisés *A.* حلقة pl. حلق ـ جعد .P حلقۀ زلف .T صاچ حلقه‌سی || Friser en boucles صاچی حلقه حلقه ـ شعری حلقه شكنده تجعید ایتمك

حلقه حلقه ایتمک ـ قیورمق

BOUCLER. Attacher avec une boucle *A.* ربط بالابزین *P.* گره بستن ـ ببندینه استوار کردن *T.* طوقه ایله باغلمق || Boucler ses souliers پاپوشلرک ـ پاپوشلره ربط بندینه ایتمک ـ Boucler des cheveux. C'est leur faire prendre la forme de boucle *A.* تجبیک الشعر فی شکل الحلقة *P.* زلفرا حلقه گونه خم کردن *T.* صاچی حلقه طوقه‌سنی باغلمق ـ تجعید الشعر ـ حلقه قیورمق || Il est tous les soirs une heure à se friser et à se boucler هر اخشام بر ساعت متمادیاً صاچنی تجعید وحلقه شکلنده تنظیم ایلمکه مشغولدر ـ Boucler un port. C'est le fermer لیمانی سدّ وبند ایتمک

BOUCLIER. Arme défensive *A.* ترس pl. تروس ـ جنّة ـ مجنّة *P.* سپر ـ درق *T.* قلقان || Un bouclier rond ترس مستدیر مجنّه oval مجنّه بیضاوی الشکل Parer du bouclier ایله ستر وحفظ ایتمک Les Grecs et les Romains portaient de grands boucliers یونان وروماللو خلقی جسیم قلقان استعمال ایدرلر ایدی ـ Il se dit figur. des personnes, par exemple, d'un général d'armée || C'est le bouclier de l'État جنّة الامان ملک ودولتدر ـ Et d'un grand théologien || C'est le bouclier de la Foi سپر دین وشریعتدر ـ جنّهٔ حافظهٔ دین وشریعتدر

On dit figur., Faire son bouclier, pour dire, faire sa principale défense *T.* سپر عدّ ایتمک ـ سپر مدافعه عدّ ایتمک || Il fait son bouclier de cet argument بو دلیلی کندو حقنده سپر قوی اتّخاذ ایدر C'est là un méchant bouclier فلان شی ایشه یرامز بر نوع سپر در

BOUDER. Il se dit des enfans, lorsqu'ils ont quelque petit chagrin, qu'ils témoignent par leur mauvaise mine *A.* اظهار المعارة *P.* تندرویی کردن ـ جبین جبین نمودن *T.* یوز اکشتمک || Un enfant qui boude toujours دائما اظهار معارت ایدر بر چوجق

Il se dit aussi d'une personne qui vient tout d'un coup rompre son amitié avec quelqu'un *A.* قطع الالفة *P.* رشتهٔ آشنایی گسستن *T.* کوسمک ـ دوستلق ایپینی کسمک || Je ne sais pas ce qu'il a contre moi, mais il boude depuis quelque temps, et il ne me parle plus حقمده انفعالی نه اولدیغنی بیلدمم هله بر مدّتدنبرو کوسکولک کوستروب بنمله صحبت ایتمز Ces deux personnes boudent بو ایکی کشی بری برلریله کوسکوندرلر بو ایکی کشی بیننده قطع الفت وار در ـ

BOUDIN. Boyau rempli de sang et de graisse de porc *A.* مسوّد الخنزیر *T.* طوکوز قانیله طولمش کودن

En termes de sellerie, il se dit d'un petit porte-manteau de cuir qu'on met sur le dos d'un cheval *A.* خرج pl. خرجة *P.* خرجین *T.* خرج

BOUDOIR. Petit cabinet où l'on se retire *A.* بیت الخلوة *P.* خلوتکده *T.* خلوت اوطه‌سی

BOUE. La fange des rues *A.* وحل pl. اوحال *P.* گل ـ خلاب *T.* چامور || Un chemin plein de boue طریق وحلناک ـ Des rues pleines de boue وحل ایله مملو اولان زوقاقلر Être tout couvert de boue سر تا پا موحّل وگل آلود اولمق Tomber dans la boue موحل ایچنه دوشمک Faire rejaillir de la boue چامور صچراتمق ـ On dit, Payer les boues et les lanternes *T.* تجریف اوحال واشعال قنادیل اسواق عوائدینی ادا ایتمک ـ چامور سپورمه وفنر یاقمه رسومنی ویرمک ـ Et proverb., qu'une maison n'est faite que de boue et de crachat, pour dire, qu'elle n'est bâtie que de méchants matériaux چالی خس وخاشاک مقولسی شیلردن ـ جرپیدن یاپلمش بنا دوزلمش بنا ـ Et figur. Tirer quelqu'un de la boue, pour dire, le tirer d'un état misérable et bas *T.* خاک مذلتدن رفع وحازار ذل وحقارتدن اخراج ایتمک ـ ایتمک Et c'est une âme de boue چپل بر آدمدر ـ ملوّث بر آدمدر Et traîner un homme dans la boue, pour dire, le vilipender غلطیدهٔ خاک چاموره باتیرمق ـ مذلّت ایتمک

Il se dit aussi, du pus qui sort d'un apostume, d'un abcès *A.* قیح pl. قیوح ـ ریم *P.* چرک *T.* یاره مردارلغی ـ ایرین || Un apostume dont il sort beaucoup de boue ایچندن قیح وافر خروج ایدر بر ورم

BOUÉE. Terme de Marine. Morceau de bois ou de liége, ou baril vide qui flotte au dessus d'une ancre *T.* سامندوره

BOUEUR. Charretier qui enlève les boues des rues *A.* ناقل الوحل *P.* گل بردار *T.* چامور طاشیدیجی

BOUEUX. Plein de boue *A.* کثیر الوحل ـ موحّل *P.* گلناک ـ وحلناک *T.* چامورلی || Chemin tout boueux طریق کثیر الوحل ـ چاموری چوق بر یول

BOUFFANT. Qui paraît gonflé. Il ne se dit que des étoffes *A.* متنفّس *P.* بر آماسیده *T.* دیک طورمش ـ دیک طورر || Une étoffe bouffante دیک طورر بر ثوب

BOUFFÉE. Il se dit de l'action subite et passagère de diverses choses *A.* هجمة pl. هجمات *P.* خروش *T.* صغاناق ‖ Une bouffée de vent روزكار صغاناغى ـ هجمهٔ ريح Une bouffée de fumée توتون صغاناغى ـ هجمهٔ دخان Il vient des bouffées de chaleur de temps en temps كاه وبيكاه خروش نا كهظهور آرالق آرالق صجاقلق ـ كرما رو نمون وپيدا اولور ـ صغاناقلرى ظهور ايدر ـ On appelle, Bouffée de fièvre, un accès de fièvre qui n'a pas de suite *T.* حمّا سرپنديسى

Il se prend aussi pour Halenée *A.* نكهت *P.* دم دهان *T.* اغزدن ـ نكهت باده ‖ Des bouffées de vin اغز قوقوسى ـ هوه كلان شراب قوقوسى

BOUFFER. S'enfler les joues. Il ne se dit qu'au figuré, en parlant d'un homme qui marque sa colère par la mine qu'il fait *A.* انتفاخ العرق الغضب *P.* رك خشمرا بر *T.* خيزانيدن اوبكه قبارمق ـ اوبكدن پوفلمق ‖ Il bouffe de colère اوبكدسندن پوفلر ـ عرق غضبى منتفخ اولور

Il se dit aussi, d'un certain effet que font les étoffes qui se soutiennent d'elles-mêmes *A.* انتصاب *P.* برآماسيدن *T.* ديكلمك ـ ديك طورمق ـ

BOUFFETTE. Petite houppe qui pend aux harnais des chevaux *A.* هدب الغاشية *P.* ريشهٔ زينپوش *T.* حاشدنك پشكولى ‖ Il faut des bouffettes à ce harnais بو آت غاشيدسنه پشكول قومق اقتضا ايدر

BOUFFIR. Enfler *A.* تنفيخ ـ انتاء ـ طمر *P.* آماسانيدن *T.* شيشورمك ـ قبارتمق ‖ L'hydropisie lui a bouffi tout le corps بدننى بسبتون ـ علت استسقا بدننى جملهٔ تنفيخ ايلدى ـ Il est aussi neutre *A.* انتفاخ *P.* بر آماسيدن *T.* شيشوردى ـ شيشمك ـ قبارمق ‖ Le visage lui bouffit tous les jours چهرهسى يومًا فيومًا انتفاخ ايتمكده در

Bouffi. *A.* منتفخ ـ منفوخ *P.* آماسيده *T.* شيشكن ـ قبارمش ـ On dit figur. d'un homme plein d'orgueil, qu'il est bouffi d'orgueil et de vanité *A.* مألوف بالنفخ والتعظم *P.* آلودهٔ نفخ *T.* اولواق خليايله قبارمش آدم وپندار

BOUFFISSURE. Enflure dans les chairs *A.* نفخة pl. نفخات *P.* آماس *T.* شيشكينلك ‖ Bouffissure de visage نفخهٔ وجه ـ بوز شيشكينلكى ـ نفخهٔ چهره ـ

BOUFFON. Personnage de théâtre qui fait rire *A.* مضحك *P.* مسخره ـ بلكنجك ـ زنجكار *T.* مسخره ‖ Son métier est de faire le bouffon صنعتى مسخرهلق ايتمكدر Un mauvais bouffon بر مضحك كريه Autrefois les rois avaient des bouffons ملوك وسلاطين خدمتنده تمسخره مخصوص آدملر وار ايمش ـ Il signifie aussi, plaisant, facétieux *A.* هزّال *P.* بذلهباز *T.* مقلّد ‖ Avoir la mine bouffonne مقلّد چهرهلو اولمق Un discours bouffon كلام هزل آميز ـ مقلّد سوزى Style bouffon عبارهٔ هزل آميز

BOUFFONNERIE. Ce qu'on fait ou ce qu'on dit pour faire rire *A.* سخرية pl. سخريات ـ اضحوكة pl. اضحوكات *P.* زنج ـ زنجكارى *T.* مقلدلك ـ مسخرهلق ‖ Plaisante bouffonnerie سخريهٔ لطيفه Méchante bouffonnerie سخريهٔ كريهه

BOUFFONNER. Faire ou dire quelque chose dans le dessein de faire rire *A.* اعمال الاضحوكات *P.* زنجكارى كردن *T.* مقلدلك ايتمك

BOUGE. Petit cabinet auprès d'une chambre *A.* حجرة داخلية *P.* حجرهٔ اندرونى *T.* ايچ اوطهسى

BOUGER. Se mouvoir de l'endroit où l'on est *A.* تنحنح ـ تنغض ـ تحرك ـ ارتماز *P.* نويدن *T.* قملدامق ‖ Si vous bougez de votre place, vous me désobligerez بولنديغك محلّدن قملدانهجق اولور ايسهڭ خاطرم قالور Ne bougez de là اول محلّدن قملدامه

BOUGETTE. Petit sac de cuir qu'on porte en voyage *A.* جراب pl. اجربة *P.* انبان *T.* هكبه

BOUGIE. Chandelle de cire *A.* شمع pl. شموع ـ موم العسل *P.* شمع كافور *T.* بال مومى ‖ Grosse bougie كبير موم عسل ـ قرص موم العسل ـ شمعه Pain de bougie ايرى بال مومى ـ بال مومى كلچهسى Ne brûler que de la bougie موم عسلدن ـ بياض وياخود Bougie blanche ou jaune نيرى موم ياقمامق اشعال شموع Allumer les bougies ايتمك صارى بال مومى ـ اطفاى شموع Éteindre les bougies ايتمك مومارى ياقمق ـ مومارى سوندرمك ـ

Il se dit aussi, d'une petite verge cirée que les chirurgiens introduisent dans l'urètre *A.* ميل مشمّع

BOUGIER. Passer sur la cire fondue d'une bougie allumée les bords de quelque étoffe, pour empêcher qu'elle ne s'effile *A.* تشميع *P.* شمع اندود كردن *T.* بال مومياه ياغلمق ‖ Bougier du taffetas صندالى تشميع ايتمك

Bougié. *A.* مشمّع *P.* شمع اندود *T.* بال مومى سورلمش

BOUILLANT. Qui boue *A.* فایر ـ مغلا *A.* جوشان *T.* قینابیجی || Eau bouillante قینار صو ـ آب جوشان De l'huile bouillante حال جوشش وغلیانده اولان ـ دهن زیت فایر ـ قینار ـ روغن زیت ـ Il se dit figur. des personnes, et signifie prompt, vif, ardent *A.* فیور ـ وقاد ـ مشبوب النفس *P.* آتشین مزاج *T.* اتش بورکلو ـ آتشپاره ـ آتش مشرب ـ || Un homme bouillant آتشپاره بر آدم ـ وقاد الذهن بر آدم

BOUILLI. Viande cuite avec de l'eau *A.* نشیل *P.* گوشت صوده قینامش ات ـ صویش *T.* آب افسرده

BOUILLIE. Sorte de nourriture qui est faite de lait et de farine *A.* فیرة ـ فریقة *P.* شیروا *T.* لاپه ـ سود بولماجی

BOUILLIR. Il se dit des liqueurs, qui par la chaleur sont mises en mouvement *A.* تغلی ـ غلیان ـ جیشان ـ فیحان *P.* جوشیدن *T.* قینامق || Faire bouillir de l'eau *A.* تغلیة الماء *P.* آب جوشانیدن *T.* صو قیناتمق Du lait qui bout غلیان ایدن سود Quand le vin bout dans le tonneau خمر فوچی ایچنده غلیان اوزره اولدیغی حالده ـ On dit figur. d'un jeune homme ardent et fougeux, que le sang lui bout dans les veines قانی قینار ـ قانی طمرلری ایچنده جوشان وخروشاندر ـ On dit aussi, La tête me bout, la cervelle me bout, pour exprimer, qu'on sent une excessive chaleur à la tête دماغمده حمو شدید وار در

Bouillir, se dit aussi des choses qu'on fait cuire dans l'eau ou dans quelque autre liqueur *A.* طبخ *P.* پختن *T.* بشورمك ـ قیناتمق || Faire bouillir de la viande طبخ لحم ایتمك Faire bouillir des herbes dans du vin شراب ایچنده نباتات طبخ ایتدرمك ـ Il se dit aussi, du vaisseau où l'on fait bouillir quelque chose *A.* اغلا ـ تغلیة ـ افاحة ـ افارة *P.* جوشانیدن *T.* افارهٔ ـ اغلای قدر ایتمك || Faire bouillir le pot قیناتمق قدر غلیان تنجره یی قیناتمق ـ قدر ایتمك Le pot bout تنجره قینار ـ اوزره دور

Bouilli. *A.* مطبوخ *P.* پخته *T.* قینامش ـ پشمش || Du boeuf bouilli طبخ اولنمش صغر اتی Des châtaignes bouillies قینانمش کستانه

BOUILLOIRE. Vaisseau de cuivre propre à faire bouillir de l'eau *A.* مسخنة الماء *P.* آبتابه *T.* صو قیزدره جق قاب

BOUILLON. Cette partie de l'eau ou de quelqu'autre liqueur, qui s'élève en rond au dessus de sa surface par l'action du feu *A.* فواره pl. فوارات *P.* گرده پیچ جوشش *T.* قینایش فشقردیسی || Faire bouillir de l'eau à petits bouillons ou à gros bouillons فوارات خفیفه یاخود فوارات غلیظه ایله صویی خفیفجه یاخود کسکینجه فشقردرق ـ تغلیهٔ ما ایتمك قیناتمق

On dit, qu'il n'y faut qu'un bouillon ou deux, pour dire, qu'il ne faut pas faire bouillir long temps une chose برایکی قینایش برایکی غلیان کافیدر ـ کنایت ایدر ـ On dit figur., Dans les premiers bouillons de sa colère اول فوران ـ غلوان خشم وغضبنده غضبنده

Bouillon, se dit aussi de l'eau qui a long temps bouilli avec de la viande *A.* مرق *P.* گوشتابه ـ گوشابه *T.* ات صویی || Cela fait un bouillon clair بوندن صاف وبراق ات صویی حاصل اولور Un bouillon nourrissant غدائیتلو ات صویی rafraîchissant مبرد ات صویی ـ Et de l'eau qui a bouilli avec les herbes pour servir de nourriture ou de remède *A.* مطبوخ pl. مطبوخات ـ Et de l'effet qui arrive à l'eau, lorsque la superficie en est agitée par quelque mouvement violent *A.* نفاخة pl. نفاخات *P.* خیزابه *T.* صو قبارجغی || L'eau sortait à gros bouillons ما نفاخات جسیمه ایله انثعاب ایدر ایدی ـ صو ایری قبارجقلر ایله فشقرر ایدی Une fontaine qui jette de gros bouillons نفاخات جسیمه ایله انفجار ما ایدن چشمه

BOUILLON-BLANC. Espèce de plante *A.* بنج ابیض *P.* بنگ سفید *T.* آق باك

BOUILLONNEMENT. L'état d'une liqueur qui bouillonne *A.* فوران ـ ثوران *P.* بر جستگی *T.* فشقرمه ـ فشقرش ـ جوشقون اتلمه

BOUILLONNER. Il se dit des liqueurs, lorsqu'elles s'élèvent par bouillons *A.* انثعاب ـ تثور ـ تفور ـ تنفط *P.* جوشیدن ـ بر جستن *T.* جوشقون آتلمق || Une fontaine qui bouillonne لدی السیلان تفور ایدن عین ما Une source qui bouillonne فوران ایدن ینبوع Le sang bouillonne en sortant de la plaie قان یاره ایچندن ـ دم جراحت ایچندن تثور ایدر فشقرر

BOULANGER. Celui qui fait et vend du pain *A.* خباز *P.* نانپز ـ نانوا ـ نانفروش *T.* اتمکجی || Boulanger de gros pain صمون اتمکجیسی Maître-boulanger اتمکجی اوستدسی Garçon boulanger اتمکجی اوشاغی

BOULANGER. Pétrir du pain *A.* تعجين الخبز *P.* نان سرشتن *T.* اتمك يوغرمق || Un garçon qui boulange bien كوزل تعجين نان ايدر بر اوشاق

BOULANGERIE. L'art de faire le pain *A.* فنّ الخبازة *P.* پيشهٔ نانگرى *T.* اتمكچيلك صنعتى — Il se dit aussi, du lieu où le pain se fait *A.* مكان الخبازة ـ دكّان الخبّاز *P.* كارگاه نان ـ نان دكّان *T.* اتمكجى دكّانى ـ اتمك ياپيلان ير || Aller à la boulangerie اتمك ياپيلان يره وارمق

BOULE. Corps sphérique servant à divers usages *A.* كرة pl. كرات *P.* گروهه ـ زواله *T.* يوالق || Boule de bois كرهٔ خشبيّة اغاج يوالغى — Il se dit aussi, de certains arbrisseaux taillés en forme de boule *A.* ملموم الهيئة ـ كرىّ الشكل *P.* لنبدگونه *T.* طوب بچمنده اولان || Une boule de buis شمشاد كرى طوب چمشيرى ـ الشكل

On appelle, Jouer à la boule, jouer à un certain jeu où plusieurs personnes font rouler des boules d'un endroit à un autre *A.* لعب الكجة *P.* كوى اندازى كردن *T.* طوب اويناموق

BOULEAU. Sorte d'arbre *A.* قان *P.* غوش *T.* قيّن اغاجى

BOULET. Grosse balle à charger un canon *A.* مدملج pl. مدملجات *P.* گروهه *T.* گلّه || Un boulet de canon طوب گلّه‌سى || Un boulet de vingt-quatre livres يكرمى سكز قيدلك گلّه‌سى || Il fut tué d'un boulet de canon طوب گلّه‌سى ضربندن قتل اولندى — Boulet rouge. C'est un boulet qu'on a fait rougir au feu *T.* قزغين گلّه

Boulet, se dit aussi, de la jointure qui est au dessous du paturon de la jambe d'un cheval *A.* رسغ ـ مختبل pl. ارساغ *P.* خردهٔ پاى اسب *T.* خرده ـ بوقاغيلق

BOULETTE. Petite boule de pâte ou de chair hachée *A.* كرة *P.* زواله *T.* يوالق || On fait des boulettes de viande hachée ات قيمه‌سيله يوالق ياپيلور ـ لحم مهرّم ايله يوالق ياپيلور || D'excellentes boulettes اعلا يوالقلر

BOULEVART ou BOULEVARD. Rempart *A.* سور *P.* بارو *T.* حصار بالاى سورده كزمك || Se promener sur le boulevart ديوارى || Un boulevard revêtu de pierres احجاردن مصنوع سور — On dit figur. d'une place forte qui met un grand pays à couvert de l'invasion des ennemis, qu'elle est le boulevart du pays بو قلعه فلان مملكتك سدّ سديدى مثابه‌سنده در

BOULEVERSEMENT. Renversement qui met toutes choses en désordre *A.* انهدام ـ انتكاس *P.* بر گشتگى ـ سرنگونى *T.* باش اشاغى بيقلمه || Le tremblement de terre fit un bouleversement général dans toute la ville واقع اولان حركت ارض بلده‌يى ـ درون بلده‌ده سرتا پا بادئ انتكاس كلّى اولمشدر — بسبتون باش آشاغى بيقدردى — Il se dit figur., du désordre qui arrive dans les affaires *A.* انتكاس الاحوال *P.* پريشانى *T.* زير وزبرى ـ آلتى اوستنه چويرمه ـ آلت اوست اولمقلق ـ هرج ومرج || Ses affaires sont dans un bouleversement total امور واحوالى انتكاس كلّى اوزره در ـ بسبتون آلت اوست ـ بسبتون هرج ومرج اولدى ـ اولدى

BOULEVERSER. Ruiner, abattre *A.* تخريب ـ تهديم ـ هدم *P.* خراب وبباب كردن ـ بر گشته كردن *T.* بيقمق || La tempête a tout bouleversé ظهور ايدن تندباد شديد كافّهٔ اشيايى خراب وبباب ايلدى

Il signifie aussi, déranger, mettre sens dessus dessous *A.* تهويش ـ تنكيس *P.* تار ومار كردن ـ زير وزبر كردن *T.* التى اوستنه قارش مورش ايتمك ـ آلت اوست ايتمك ـ چويرمك ـ آلاق بولاق ايتمك ـ هرج ومرج ايتمك || Bouleverser tout dans une maison برخانه‌نك كافّهٔ اشياسنى هرج ومرج ـ آلاق بولاق ايتمك ـ ايتمك — On dit figur., Cela a bouleversé ses affaires بو كيفيّت امور واحوالنى تار ومار ايلدى || Cet homme a bouleversé l'État زير وزبر نظام ملك ودولتى رهين انهدام وخرابيّت ـ ايلدى اساس نظام ملك ودولتى آلت اوست ايتدى ـ ايلدى — Et d'une nouvelle qui a causé quelque grande altération dans l'esprit d'un homme, qu'elle lui a bouleversé l'esprit فلان خبر پريشانى ذهننه بادى اولمشدر

Bouleversé. *A.* منهدم ـ منتكس *P.* ويران گشته ـ بر گشته *P.* تار ومار ـ زير وزبر *T.* آلت ـ باش آشاغى بيقلمش هرج ومرج اولمش ـ اوست اولمش

BOULEVUE. À la boulevue, à boulevue. Expressions adverbiales, pour dire, vaguement, avec peu d'attention *A.* من غير تأمّل *P.* بى انديشه *T.* صاپيمه‌رق || On a jugé cela à la boulevue بو مادّه‌يى بلا تأمّل حكم ايلديلر || Faire quelque chose à la boulevue بر ايشى من غير تأمّل ايشلمك

BOULEUX. Cheval propre à des services de fatigue *A.* حمولة *P.* اسب باركش *T.* حمّال باركيرى

BOULICHE. Grand vase de terre dont on fait usage sur les

vaisseaux *A.* راقود - دنّ pl. دنان *P.* خم *T.* كوب

BOULIMIE. Grande faim, fréquente et désordonnée, accompagnée de faiblesse et de dépérissement *A.* داء - جوع بقرى بوليموس - الذيب || La boulimie attaque principalement les voyageurs dans les pays froids جوع بقرى علتى اكثريا ممالك باردهده سفر ايدنلره عارض اوله كلمشدر

BOULIN. Trou pratiqué dans un colombier, afin que les pigeons se retirent et fassent leurs petits *A.* بيت التمراد pl. بيوت التمراد *P.* كريچهٔ كبوترخانه *T.* كوكرجين كوسيْ كوكرجين خانه بوجاغى - خانه‌سى

BOULINE. Corde amarrée vers le milieu de chaque côté d'une voile, et qui sert à la porter de biais pour prendre le vent de côté, lorsque le vent arrière et le vent largue manquent pour faire la route qu'on se propose *T.* بوربنه ايپى

BOULINER. Naviguer avec un vent de biais *T.* بوربنه هواسيله كتمك - On dit, Il va boulinant, en parlant d'un homme qui va d'un pas pesant, penchant du côté où il appuie *A.* ضلع فى المشى *T.* يان يان يوربمك

BOULINGRIN. Pièce de gazon que l'on entretient dans un jardin *A.* دبرة القفرة الارض *P.* تختهٔ چمن *T.* چيم اولك || Passer le cylindre sur un boulingrin چيم اولك اوزرينه لوغ طاشى كزدرمك

BOULINIER. Il se dit d'un vaisseau selon qu'il va bien ou mal à la bouline *T.* بوربنديه چيقان كمى || Ce vaisseau est un bon boulinier بو كمى بوربنديه ايو چيقار كميلردندر est un mauvais boulinier بو كمى بوربنديه چيقمز

BOULOIR. Instrument avec lequel on remue la chaux, quand on l'éteint *T.* كرج چالقدان

BOULON. Cheville qui a une tête ronde, et de l'autre côté une ouverture où l'on passe une clavette *A.* شكة مسمرة *P.* غازهٔ پرچيندار *T.* پرچينلو جاوته || On se sert quelquefois de boulons pour soutenir une poutre بر ديركه استحكام ويرمك ايچون بعضاً پرچينلو جاوتەلر استعمال اولنو كلمشدر

BOULONNER. Arrêter une pièce de charpente avec un boulon *A.* ربط بشكة المسمرة - احكام بشكة المسمرة *P.* بغازهٔ پرچيندار پيوستن - بغازهٔ پرچيندار استوار كردن *T.* پرچينلو جاوته پرچينلو جاوته ايله قويلشدرمك - ايله بتشدرمك

BOUQUE. Terme de navigation. Passage étroit. V. Détroit.

BOUQUET. Assemblage de fleurs liées ensemble *A.* حزمة الازهار pl. حزم الازهار - طاقة الازهار - طاقة الريحان - رمش *P.* دستهٔ گل - گلدسته *T.* بر طونام چيچك - چيچك دمتى - بر عدد حزمهٔ ازهار چيچك باغى || Un bouquet de fleurs بر عدد حزمهٔ ازهار چيچك باغى - Un bouquet de violette بر عدد دستهٔ بنفشه Faire un bouquet گلدسته ربط وتنظيم ايتمك Un bouquet de diverses sortes de fleurs گوناگون - الوان ازهاردن مرتب بر چيچك باغى Offrir un bouquet de jasmin بر حزمه بر عدد رمش - عدد دستهٔ ياسمين تبليغ وتقديم ايتمك چيچكلردن عبارت بر ياسمين تقديم ايتمك

Il se dit aussi, de l'assemblage de certaines choses qui sont liées ensemble *A.* عقد pl. عقود *P.* بند *T.* باغ || Un bouquet de plumes بر عدد قوش يلكى باغى Bouquet de diamans عقد الماس de pierreries عقد مجوهرات de perles عقد اللآلى - اينجو باغى - On dit aussi, Bouquet d'artifice, pour signifier, un bouquet de différentes pièces d'artifice qui partent ensemble *T.* صالقم فشنك

BOUQUETIER. Vase propre à mettre des fleurs *A.* اناء الازهار *P.* شكوفدان - گلدان *T.* چيچكلك قاب || Bouquetier d'argent سيم شكوفدان de porcelaine ساقسونيا كارى چيچكلك قابى

BOUQUETIN. Bouc sauvage *A.* وعل pl. وعول pl. اوعال *P.* بز كوهىٔ نر *T.* طاغ تكه‌سى

BOUQUIN. Vieux bouc *A.* تيس عتيق *P.* كشن كهنه سال *T.* قوجەمش تكه

On appelle, Bouquins, les lièvres et les lapins mâles *A.* اخزة *P.* خرگوش وخرگوشك سپيد نر *T.* اركك طاوشان ووبور واركك آطه طاوشانى

Bouquin. Vieux livre *A.* كتاب عتيق pl. كتب عتيقة *P.* كتاب ديرين - كتاب كهنه *T.* اسكى كتاب

BOUQUINER. Il se dit des lièvres qui couvrent leurs femelles *A.* نزاء الارنب *P.* خرگوش كشنى آوردن *T.* اركك طاوشان ديشى‌يه آشمق

Il signifie aussi, chercher de vieux livres *A.* تطلب الكتب العتيقة *P.* كتابهاى كهنه جوييدن *T.* اسكى كتابلر طالبى اسكى كتابلر آره‌مق - اولمق

BOURACAN. Sorte de gros camelot *A.* طرن غليظ *P.* صوف درشت *T.* قبا فرنك شاليسى || Il porte un manteau de bouracan قبا فرنك شاليسى قپودى كيمشدر

BOURBE. Fange, amas considérable de boue entassée, telle que celle qui se forme dans les eaux croupissantes, dans les étangs, dans les marais, ou qu'on laisse amonceler dans les campagnes *A.* غريزن ـ غليثرن ـ لجن ـ لثرن ردغة ـ ترنوق *P.* قوبى ـ ترنوق غليظ *T.* بالچق ـ لوش ‖ Bourbe épaisse بالچق Un fossé plein de bourbe بر چقور ايلد مملو بالچق Bourbe puante مردار قوقار بالچق ـ ترنوق منتن Un poisson qui sent la bourbe بالچق قوقار بر بالق

BOURBEUX. Plein de bourbe *A.* كثير ـ ردغ ـ كثير الوحل الردغة *P.* لچن آلود ـ لوشناك *T.* چامورلو ـ بالچقلو ‖ Un endroit bourbeux *A.* مردغة *P.* جاى لوشناك *T.* بالچقلو ير Eau bourbeuse *A.* ماء مرتدغ *P.* آب لچن آلود ـ آب لوشناك *T.* چامورلو صو ـ بالچقلو صو ـ آب پر لوش Étang bourbeux بركهٔ كثيرة الردغة Rivière bourbeuse نهر كثير الاوحال Chemin bourbeux طريق كثير الردغة Fossé bourbeux بالچقلو خندق

BOURBIER. Lieu plein de bourbe *A.* مردغة ـ سواخ *P.* خلاب ـ جاى لوشناك *T.* بتاقلق ـ بتاق ير ‖ Il s'est engagé dans un bourbier بر وحلزار ايچنه تسوخ وارتطام ايلدى ـ بر بتاقلق ايچنه آياغى كوملدى Se tirer d'un bourbier بر بتاقلقدن صيير ياوب ـ جاى لوشناكدن رهاياب اولمق ـ قورتلمق En parlant d'un homme qui s'est engagé dans une mauvaise affaire, on dit figur., Il s'est engagé dans un bourbier, d'où il aura peine à se tirer بر خروجى مشكل اولەجق استخلاصى دشوار بر ورطه ايچنه ارتطام ـ ورطه يه دوشدى قورتلمسى كوچ بر بتاقلغه اوغرادى ـ ايلدى

BOURBILLON. Pus épaissi qui sort d'un apostume *A.* غذيذة *P.* ريم غليظ *T.* قويو ايرين ‖ Ce cheval a un javart; mais dès que le bourbillon sera sorti, il pourra marcher بو آتك آياغنده مهره علتى وار در انجق ايچنده اولان قويو ايرين چيقديغى عقيبنده مشى وحركتده كسب اقتدار ايدر

BOURCER. V. Carguer.

BOURDILLON. Sorte de bois refendu, propre à faire des futailles *A.* الواح السبوة *P.* vul تختهٔ جلك *T.* فوچى تختهسى

BOURDON. Espèce de mouche-guêpe *A.* زنبور كافر *P.* سرمان *T.* يبان آريسى

Il signifie aussi, une grosse cloche *A.* ناقوس كبير *P.* دراى بزرك *T.* ايرى چاك

BOURDONNEMENT. Le bruit des bourdons et des autres insectes de cette nature *A.* دندنة ـ طنين ـ غنان *P.* طنين *T.* وزردى ـ Figur. Le bruit sourd qui naît de plusieurs voix non articulées, et qui d'ordinaire ne marque pas approbation *A.* هساهس *P.* فسفس ـ فسافس *T.* فسلدى ـ مرلدامه ‖ Après qu'il eut achevé de parler, on entendit dans toute l'assemblée un bourdonnement نطقى ختامنده اهل مجلس بينندە بر اهل مجلس ايچنده ـ كوند هساهس عظيم استماع اولندى ـ بر عظيم مرلدامه قوپدى ـ عظيم بر فسلدى قوپدى Il se dit aussi, d'un bruit continuel dans l'oreille *A.* اختفاف الاذن *P.* طنين گوش *T.* قولاق كورلدمەسى ‖ Cette maladie lui a laissé un bourdonnement dans l'oreille بو مرض سببيله قولاغنده بر كورلدمه اثرى قالمشدر

BOURDONNER. Il se dit pour exprimer le bruit que font certains insectes *A.* طنين ـ تدنين ـ تطنين *P.* اغنان ـ رستن ـ زدن *T.* وزردامق ‖ Des mouches qui bourdonnent اغنان ايدن ذباب ـ وزردايان سينكك ـ Il se dit aussi, du bruit confus que font plusieurs personnes qui n'approuvent pas ce qui a été dit ou fait *A.* همسمة *P.* فسفس كردن *T.* فسلدمك ـ مرلدامق ‖ Après la harangue, on entendit bourdonner toute l'assemblée موعظەنك عقيبنده بين الحضار هساهس كثير همهمدبه ـ حضار مجلس مرلدامغه باشلاديلر ـ پيدا اولدى باشلاديلر

BOURG. Gros village *A.* قصبة pl. قصبات *P.* قصبه ـ جلود *T.* قصبه ‖ Gros bourg قصبهٔ جسيمه ـ قصبه بيوك Bourg fermé قصبهٔ مسوّره ـ قصبه ديوار جويرلمش

BOURGEOIS. Citoyen d'une ville *A.* مدنى pl. مدنيون ـ اهل ـ اهالى المدينة pl. اهل المدينة ـ بلديون pl. بلدى البلدة pl. اهالى البلدة *P.* دسگره نشين ـ بلده نشين *T.* شهرلو ‖ Bourgeois de Paris اهل بلدهٔ پارس Riche bourgeois سعد ذيقدرت بر اهل بلده Un bourgeois aisé et accommodé حال صاحبى بر اهل مدينه ـ On dit, Le bourgeois, pour dire, tout le corps des citoyens, toute la ville *A.* سكان البلدة pl. سكنة البلدة pl. اولاد البلده *P.* بلده نشينان *T.* شهر اهالىٔ بلده ‖ Le bourgeois se souleva اهاليسى رفع لواى عصيان ايلديلر ـ Il se dit aussi pour Roturier. V. ce mot.

Dans les différents métiers, les garçons appellent leur bourgeois, le maître chez lequel ils travaillent *A.* معلم pl. معلمين

P. استاد *T.* اوسته

Bourgeois, se dit encore par mépris, pour reprocher à un homme qu'il n'a nul usage du grand monde *A.* فظ *P.* خويراد *T.* قبا

BOURGEOISEMENT. D'une manière bourgeoise, en simple bourgeois *A.* على طور اهل البلدة *P.* بطرز بلده نشين *T.* شهرلو كبى || Vivre bourgeoisement شهرلو كبى كچنمك

BOURGEOISIE. Qualité, droit de bourgeois *A.* بلديت *P.* بلده نشينى *T.* شهرلولك || Droit de bourgeoisie شهرلولك حقى – Il se prend aussi collectivement pour les bourgeois mêmes || Toute la bourgeoisie était sous les armes جميع اهالئ بلده سلاحلندى

BOURGEON. Le bouton qui pousse aux arbres, et d'où il vient ensuite des feuilles et du fruit *A.* قمعولة pl. قماعيل *T.* طومورجق || Au mois de Mars, on commence à voir les bourgeons aux arbres شهر مارتك حلولنده قماعيل اشجار پيدا اولور Un arbre qui pousse quantité de bourgeons شجرهٔ كثيرة القماعيل

Il se prend aussi, pour le nouveau jet de vigne *A.* شطاء الكرم *P.* نو رستهٔ تاك *T.* آصمه فلزى || Couper les nouveaux bourgeons d'un cep de vigne تاكده مجدداً ظهور ايدن فلزلرى قطع ايتمك

Il se dit figur., d'une bube qui vient au visage *A.* قمعولة pl. قماعيل – بجرة pl. بجر *P.* آبله *T.* قبارجق || Avoir le visage tout couvert de bourgeons چهره بجر وقماعيل ابله پوشيده ومستور اولمق

BOURGEONNER. Pousser des bourgeons au printemps *A.* تبرعم – عقد البراعيم *T.* طومورجقلنمق || Tout commence à bourgeonner جميع اشجار تبرعمه باشلادى – طومورجقلنمغه يوز طوتدى – On dit figur. d'un homme, que le front, le nez, le visage lui bourgeonne, pour dire, qu'il y a des élevures جبيننده وانف وچهره سنده آثار قمعوله پيدا اولمغه باشلادى

Bourgeonné. Il ne se dit que du visage *A.* ذو القمعولة *P.* آبله زده *T.* قبارجقلو

BOURRACHE. Plante potagère que les anciens appelaient Buglose. V. ce mot.

BOURRASQUE. Tourbillon de vent de peu de durée *A.* ريح ثائب *P.* هيله – گردباد *T.* قاى || Il s'éleva tout d'un coup une bourrasque دفعةً بر قاى چيقدى A peine étaient-ils en mer, qu'il survint une bourrasque هنوز دكزه چيقمشلر ايكن بردن بره بر قاى – بردن بره بر ريح ثائب ظهور ايلدى چيقدى

Il se dit figur., d'un redoublement subit de quelque mal *T.* بوره || Je me croyais en repos, et quitte de ma fièvre, il est survenu une bourrasque حمادن قورتيلوب راحتده اولديغمى ظن ايتمشيكن ناگاه بر بوره يه دخى دوچار اولدم C'est une bourrasque qu'il a fallu essuyer بر بوره باشنه كلدجك ايدى – Et figur., des caprices de quelqu'un *A.* بادرة pl. بوادر *P.* تيز خويى – رومى خويى *T.* تنيزلك || Elle a fort à souffrir des bourrasques de son mari زوجنك بادره لرندن زحمت چكدجكى واردر

BOURRE. L'amas des poils de certaines bêtes à poil ras, qui, étant raclé de dessus leur peau, sert à garnir des selles, des bâts etc. *A.* حلاتة الصوف – نتافة الصوف *P.* پشم ريزه *T.* يوك اوفانتيسى

Il se dit aussi, de la matière qu'on met dans les armes à feu par-dessus la poudre et par-dessus le plomb *A.* طبق العين *P.* سرپوش گروهه *T.* خرتوج طاپه سى || Il l'a tiré à bout portant, et lui a mis la bourre dans le ventre عمان اوزرينه صيقوب طاپه يى قارننه طيادى

On appelle, Bourre-lanice, la partie la plus grossière qui provient de la laine *A.* خسالة الصوف – قشير – قشام – بقامة – قرد *P.* پشم كمايه *T.* يوك وپپاغى طلاشى || Matelas de bourre-lanice يوك طلاشيله طولمش – بقامه ابله آكنده اولان مندر – مندر – Et bourre-tontice, la laine qui tombe des draps, lorsqu'on les tond *A.* جزازة الجوخ *P.* تراشهٔ ماهوت *T.* چوقه قرقنديسى – Et bourre de soie, la partie la plus grossière du cocon *A.* خبث القز *P.* لاس *T.* ايپك قوزاغى طلاشى – ايپك خرده سى – Et figur., qu'il y a bien de la bourre dans un ouvrage, pour dire, qu'il y a bien des choses mêlées avec d'autres qui sont bonnes ايچنده بونقدسى چوقدر

BOURREAU. Exécuteur de la haute police *A.* جلاد *P.* خونريز *T.* جلاد || Mourir par la main du bourreau ايادئ قبارهٔ جلاد جلاد الندده اولمك – خونفشانده تسليم جان ايتمك Livrer un criminel entre les mains du bourreau بر صاحب جنايتى ايادئ جلاد بى اماند تسليم ايتمك – On dit figur., que le

remords de la conscience est un cruel bourreau نفس لوّامه بر جلّاد بی امان کبیدر — Il signifie aussi, cruel, inhumain || C'est un vrai bourreau بیاغی بر جلّاد در ـ صرف بر جلّاد در

BOURRÉE. Fagot de menues branches *A.* ـ ابالة الاشذاب آغاج ـ جالی دمتی *P.* ابالة القضیب *T.* دستهٔ جوبپارها بر عدد جالی دمتی || Brûler une bourrée بودانتیسی دمتی جالی یاقمق ـ یاقمق Chauffer le four avec des bourrées جالی ایله یاقمق ـ فرونی آغاج بودانتیسی ایله یاقمق

BOURRELER. Tourmenter, gêner. Il ne se dit qu'au figuré, pour marquer les peines intérieures que les reproches de la conscience font souffrir *A.* تحزیز القلب ـ احکاک القلب *P.* دل خراشیدن *T.* یورکی طرملایوب قازیمق || La conscience bourrèle les méchants نفس لوّامه قلوب اشراری احکاک نفس لوّامه قلوب اهل شرّه القای حزازت واحتکاک ایدر ـ ایدر

Bourrelé. *A.* شدید الاحتکاک ـ ذو الحزازة *P.* پر خراش *T.* طرمانتیلو || Conscience bourrelée قلب خراش آلود ـ احتکاک آلود

BOURRELIER. Celui qui fait les harnais des chevaux et des bêtes de somme *A.* سرّاج pl. سرّاجین *P.* زینگر *T.* سراج || Acheter des harnais d'un bourrelier سراجدن ات طاقمی مبایعه ایتمک

BOURRER. Mettre de la bourre après la charge dans les armes à feu *A.* اطباق العین *P.* سرپوش زدن *T.* بر گروهه خرتوج || Bourrer un fusil, un canon تفنکه اوزرینه طاپه اورمق وطوبه طاپه اورمق

BOURRICE. Espèce de panier *A.* زنبیل pl. زنابیل *P.* ـ زنبیل *T.* زنبر

BOURRIQUE. Ânesse. V. ce mot.

BOURRIQUET. Machine qui sert à monter les fardeaux de dessous terre *A.* منجنون رافع الاثقال *P.* دولاب بار خیز *T.* بیوک قالدره جق بوجورغاد

En termes de Maçonnerie, c'est une civière qui sert à enlever avec une grue des moellons ou du mortier etc. *A.* اصیص ذو المحاویل *P.* ناوهٔ جرخدار لادگر *T.* جرخلو تسکره

BOURRU. Qui est d'une humeur brusque et chagrine *A.* شریس *P.* تند خو *T.* جتین خویلو || Un homme bourru شریس شراست طبع ایله مجبول بر آدم ـ الطبع بر آدم Esprit bourru مزاج شراست آلود

BOURSE. Petit sac qui s'ouvre et qui se ferme avec des cordons et où l'on met de l'argent *A.* کیس pl. اکیاس ـ معضدة *P.* کیسه ـ همیان *T.* کسه || Bourse de cuir میشین کیسه de tissu طوقونمش کیسه ـ کیس منسوج Bourse de point d'Espagne اسپانیا کاری ایشلمه کیسه Bourse à ressort زنبرکلو کیسه Vider sa bourse تخلیه ایتمک کیسه‌سنی بوشاتمق ـ کیسه‌سنی Mettre la main à la bourse کیسه‌یه وضع ید ایتمک ـ کیسه‌یه Ouvrir la bourse ال دکورمک ـ فک عقدهٔ کیسه ایتمک کیسه‌یی ـ کیسه‌نک آغزینی آچمق ـ کیسه‌یی گشاد ایتمک ـ فوهٔ کیسه‌یی اغلاق ایتمک Fermer la bourse جوزمک ـ کیسه‌یی باغلمق ـ کیسه‌یی بند ایتمک — On dit, Couper la bourse, pour dire, dérober la bourse de quelqu'un avec adresse *A.* طرّ الکیسة *P.* کیسه بریدن *T.* یان کسیجیلک ایتمک — Et en parlant des filous qui dérobent avec adresse, on dit, Coupeur de bourse *A.* طرّار الاکیاس *P.* کیسه بر *T.* یان کسیجی — Et figur. d'un homme qui prête volontiers de l'argent, que sa bourse est ouverte à ses amis دوستلری حقنده کیسه‌سی میدانده در Et que toutes les bourses sont fermées, pour dire, qu'on ne trouve point d'argent à emprunter اکیاس جملهٔ ناس مسدود ومقفلدر

On dit, Avoir la bourse, Tenir la bourse, Tenir le cordon de la bourse, Manier la bourse, pour dire, avoir le maniement de l'argent فلان کشی بر کمسنه‌نک کیسه‌سنی ید اداره وتصرّفنده طوتمق — On dit aussi de plusieurs personnes qui font leur dépense en commun, qu'elles font bourse commune دخل وخرج ـ کیسهٔ دخل وخرجی بالاشتراک اداره ایدرلر بینلرنده مشترکدر — On dit aussi, Au plus larron la bourse, pour dire, donner de l'argent à garder à celui dont on aurait dû le plus se méfier کیسه‌یی یان کسیجی النه امانت ویرمک ـ یان کسیجی النه ایناتمق — Et faire une affaire sans bourse délier, pour dire, sans donner de l'argent کیسه‌یه طوقنمقسزین ـ وضع ید ایتمکسزین مصلحتی بتورمک مصلحتی بتورمک

Bourse, se prend en Turquie pour la somme de cinq cents écus *T.* بر کیسه اقچه

Il se dit aussi, d'une pension fondée dans un collége pour entretenir un écolier *T.* مکتبده کی طالبه مدار ـ موقوف معاش اولدرق ویریلان موقوف

Et du lieu où s'assemblent les marchands et les banquiers pour traiter de leurs affaires *A.* دار المعاملات التجار *P.* كاروبار بازركانلرك ايش يرى *T.* سراى سوداگران

On appelle, Bourses, deux sacs de cuir qui se mettent aux deux côtés de la selle du cheval *A.* جراب pl. اجربة *P.* انبان *T.* هكبه — Il se dit aussi, de la peau qui enveloppe les testicules *A.* كيسة خايه *P.* كيس الخصيتين — جراب — صفن *T.* منفوخ الصفن || Avoir les bourses enflées خايه طوبره سى خايه طوبره سى شيشكين — انفخ الخصيتين اولمق — اولمق خايه طوبره سى قاولج اولمق — اولمق

BOURSIER. Celui qui a une bourse dans un collége *T.* مكتبده موقوف صاحبى اولان طالب — Et celui qui vend des bourses *A.* بايع الاكياس *P.* كيسه فروش *T.* كيسدجى

BOURSILLER. Contribuer chacun d'une petite somme pour quelque chose *A.* بر وجه غرما دادن *P.* اداء على طريق الغرما *T.* قورامه ايله اودهمك || Il n'y avait pas assez d'argent, il fallut encore boursiller مقداروافى اقچه موجود اولمديغندن على طريق الغرما بر مقدار دخى ويرلمك لازم كلدى On les fit tous boursiller غرمايه ادخال ايلديلر

BOURSON. Petite poche au dedans de la ceinture d'un haut-de-chausse *A.* جيب

BOURSOUFLER. Enfler la peau. *A.* تطهيم — تهبيج — ترهيل — تنفيخ *P.* آماسيدن *T.* شيشورمك — قبارتمق || Le vent lui a tout boursouflé le visage روزكارك تأثيرى چهره سنى يوزينى بسبتون شيشوردى — بسبتون ترهيل ايلدى

Boursouflé. *A.* مطهم — نافخ — مهبج — مرهل *P.* آماسيده *T.* شيشمش — شيشكين — قبارمش || Visage boursouflé وجه مطهم شيشكين يوز —

BOURSOUFLURE. Enflure *A.* نفخة pl. نفخات *P.* آماس *T.* شيشكينلك — قبارق || Il a de la boursouflure dans le visage يوزنده شيشكينلك وار در

BOUSCULER. Mettre sens dessus dessous *A.* عكس — تنكيس *P.* زير وزبر كردن *T.* آلت اوست ايتمك — آلتى اوستنه || On a bousculé tous mes livres كتابلرمك جملهسنى چويرمك زير وزبر ايلديلر

Bousculé. *A.* معكوس — منكوس *P.* زير وزبر گشته *T.* آلت اوست — چويرلمش — آلتى اوستنه

BOUSE. Fiente de boeuf *A.* خثى pl. اخثاء — البقر — سرقين *P.* گاو خوش *T.* اوكوز فشقيسى — اوكوز ترسى || Mettez de la bouse de vache dans le pied de ce cheval بوآتك آياغى اوزرينه اينك ترسى وضع ايله

BOUSILLAGE. Un certain mélange de chaume et de terre détrempée, dont on se sert pour faire des murailles de clôture *A.* سياع *P.* كهگل — خازه *T.* صمانلو بالچق || Une maison qui n'est faite que de bousillage بر باب منزل مصنوع كهگلدن — صمانلو بالچقدن ياپلمش بر باب خانه

BOUSILLER. Maçonner avec du chaume et de la terre *A.* تسييع — تطيين *P.* كهگل اندودن — خازه زدن *T.* بالچق صوامق || En ce pays-là, on n'a ni pierre ni plâtre, on ne fait que bousiller اول دياره طاش وآلچى موجود اولمديغندن انجق صمانلو بالچق صواسى قوللنلور

Bousillé. *A.* مسيع — مطين *P.* كهگل اندود *T.* بالچق صوالو

BOUSILLEUR. Celui qui travaille au bousillage *A.* سياع — طيان — سياح pl. سيوح — بناء الطين *P.* خازه گر — كهگلگر *T.* بالچق ياپوجيسى — بالچق يوغوريجى

BOUSSOLE. Cadran dont l'aiguille se tourne toujours vers le Nord *A.* بسيطة مقومة الى قطب الشمالى — راهنامج *P.* راهنامهٔ قطبنما *T.* پوصله || Le principal usage de la boussole est sur la mer پوصلهنك اصل استعمالى بحرايچون موضوعدر Se conduire par la boussole پوصلهيه اقتدا برله روانه اولمق — پوصلهيى دليل راه اتخاذ ايدهرك روانه اولمق

BOUT. L'extrémité d'un corps *A.* طرف — غايت pl. غايات *P.* پايان *T.* اوج || Le bout d'un bâton, d'une pique طرف عصا ورمح — دكنك ومزراق اوجى Les deux bouts d'une table سفرهنك ايكى اوجى — سفرهنك غايتينى Le bout du jardin باغچهنك غايتى Il est logé à l'autre bout de la ville شهرك ديگر غايتنده واقع بر محلهده اقامت ايدر Il lui présenta le bout du fusil شهرك اول بر اوجندهكى يرده مقيمدر — تفنكنك اوجنى كوستردى Appuyer le bout du pistolet sur l'estomac de quelqu'un à bout portant طپانجهنك اوجنى فلانك كوكسنه طيامق — On dit, Le bout des doigts *A.* انملة pl. انامل — بنانة pl. بنان *P.* سر انگشت *T.* پرمق اوجى Le bout du nez *A.* ارنبة pl. ارانب *P.* سر بينى *T.* بورون اوجى Le bout de l'oreille *A.* شحمة الاذن *P.* بناگوش *T.* قولاق يومشغى || Toucher à quelque chose du bout du doigt پرمق اوجيله ياپشمق — بر شيئه رؤس انامل ايله مس ايتمك

On dit, Rire du bout des dents, pour dire, s'efforcer de rire *A.* تهانف *T.* كوكلسز *P.* بى اختيار خنديدن *P.* ارتاك ـ كولمك ـ فرسز كولمك — Et qu'on sait une chose sur le bout du doigt, pour dire, qu'on la sait parfaitement bien الندە طوتار كبى مضبوط ومعلوميدر — Et qu'on a un mot sur le bout de la langue فلان لفظ ديلك اوجنده طولاشور — Et toucher du bout du doigt, pour dire, user de légèreté, ne pas trop appuyer *T.* بر ايشى پرمغك اوجيله طوتمق

On dit, Le bout de la mamelle, Le bout du téton, pour dire, le mamelon *A.* حلمة pl. حلمتان — ثؤلول pl. ثاليل *P.* سر پستان ـ دانهٔ پستان ـ گذه *T.* ممه امزكى ـ ممه تكمه سى || Un enfant qui n'a pas encore pris le bout de la mamelle هنوز حلمهٔ ثديه ياپشماش بر صبى — Et on dit, Cette nourrice n'a pas de bout, pour dire, que sa mamelle n'a pas de bouton saillant مرضعه حلمەدن عاريه اولان زن راضعه ـ ياپشەجق ممه امزكى يوق سود آناسى

Bout, se dit aussi d'une petite partie de certaines choses, comme ruban, corde, boudins, cervelas etc. *A.* قطعة pl. قطعات ـ بضعة pl. بضعات *P.* پاره *T.* پارچه

On dit de certaines choses dont les extrémités sont jointes, qu'elles sont bout à bout *A.* متصل الطرفين *P.* كنار بكنار هم ـ آمده *T.* اوجى اوجنه اولاشمش ـ كنارى كنارينه بتشك || Coudre deux toiles bout à bout ايكى قطعه بزى كنارلرينى بربرينه اولاشدرەرق ديكمك — Et d'un homme qui ne subsiste que difficilement, qu'il a de la peine à joindre les deux bouts ايكى اوجى كوچ ايله بر يره كتورور

On appelle, Le haut bout, la place qui est regardée comme la plus honorable *A.* صدر المجلس *P.* بالاى انجمن *T.* مجلسك اوست يرى Et le bas bout, celle qui est regardée comme l'étant moins *A.* ذيل المجلس *P.* پايين انجمن *T.* ذيل مجلسده مجلسك آلت طرفى || Être au bas bout ذيل مجلسده اولمق Être au haut bout صدر نشين اولمق

On dit figur. de quelqu'un, qu'il n'aura une chose que par le bon bout, pour dire, qu'il ne l'obtiendra qu'à des conditions avantageuses à celui qui la donne فلان كمسنه اوجنده فائده عرض ايتمدكجه فلان شيئى تحصيل ايدەميەجكى دركار در Ou pour dire, qu'on ne la cédera que par force || Il ne l'aura que par le bon bout اوجنه جبر وزورى كوسترمدكجه تحصيلنه دسترس اولەميەجغى دركار در

Bout, se dit aussi, de ce qui garnit l'extérieur de certaines choses *A.* رأس *P.* سر *T.* باش ـ دپلك || Mettre un bout d'argent à une canne بر عصايه بر رأس سيمين كچورمك سيم دپلك كچورمك

En parlant des choses qui ont de la durée, il en signifie la fin *A.* آخر ـ ختام *P.* انجام *T.* تكميل ـ صوك || Au bout de l'an آخر سنه سنه آخرنده Au bout du terme وعدەنك تكميلنده ـ وعدەنك ختامنده Ce fermier est au bout de son bail فلان ملتزم در عهده ايلديكى التزامك آخرنده در C'est une affaire dont il ne verra jamais le bout ابداً ختامنى كورەميەجكى بر مصلحتدر Il est à peu près au bout de son travail ايشى همان ختامه قريبدر فلان كشى ايشنك تكميلنه ياقلاشدى — Il se dit aussi, de plusieurs choses qui renferment également l'idée de l'étendue, et celle de la durée || Le bout d'un sermon, d'un discours موعظەنك وكلامك آخرى ـ موعظەنك وكلامك ختامى Il est au bout de son argent مالنك آخرنده در quand il aurait un million d'or, il en trouverait bientôt le bout اون كره يوز بيك آلتونه مالك اولسه بيله تيزالدن تا آخرينه وارنجيه قدر صرف ايدر

Il se dit encore, de la moindre partie de certaines choses *A.* جزء ـ نبذه *P.* پارچه *T.* پارچه || Entendre un bout de messe قدّاس مباركك بر جزئنى استماع ايتمك Je n'ai pu entendre qu'un bout du sermon وعظك يالكز بر نبذەسنى استماع ايده بيلدم

Au bout du compte, signifie, tout considéré, après tout *A.* نهاية الامر ـ آخر الامر *P.* انجام كار ـ نهايت كار *T.* صوك صوكنده || Au bout du compte, que lui en peut-il arriver? نهاية الامر حقنده نه واقع اوله بيلور Au bout du compte, il n'a pas trop de tort نهايت كار اولقدر قباحتى يوقدر

À bout. Façon de parler dont on se sert à diverses phrases. Ainsi on dit, Être à bout, pour dire, ne savoir plus que devenir نه ايدەجكنى ـ اقصى الغايات وله وحيرته كرفتار اولمق بيلەميوب شاشه قالمق Mettre un homme à bout, pour dire, le réduire à ne savoir plus que faire بر كمسنەيى قصاراى حدود ناچارى وحيرتنه ايصال ايتدرمك Pousser un homme à bout, pour dire, pousser, mettre sa patience à bout

بر كمسنديى صبره طاقت كتورەميدجك مرتبدلره كتورمك

Venir à bout d'un dessein, d'une entreprise, pour dire, réussir dans un dessein موفق اولمق – سرمنزل مقصوده واصل اولمق بر ايشى باشه – نايل مرام اولمق – تحصيل كام ايتمك – Venir à bout de faire une chose, pour dire, parvenir à faire une chose, ou à la fin d'une chose جيقارمق بر شيئك اجراسنه ظفرياب اولمق وبر ايشك ختامنه دسترس اولمق

De bout en bout. D'une extrémité à l'autre *A.* من اوّله الى آخره *T.* بر باشدن سر تا سر *P.* من الرأس الى القدم – آخره باشندن صوكنه قدر – بر باشه قدر || Il m'a conté d'un bout à l'autre tout ce qui s'est passé جريان ايدن احوالى من اوّلها الى آخرها بكا نقل وحكايت ايلدى

BOUTADE. Saillie d'esprit et d'humeur *A.* فلتة pl. فلتات – افتلات الطبع *P.* تيز خويى *T.* جلال || Quelle boutade vous prend? نه كوند جلالك – سكا نه كوند فلتة عارض اولور || Il a des boutades جلالى طونبار – كثير الفلتات برآدمدر طوتار دائما افتلات جلاللنور – بر آدمدر N'agir que par boutade افتلات طبع ايله عمل ايتمك Composer par boutade جلال ايله يازمق – ايله انشاى كلام ايتمك C'est une boutade qui lui a pris جلالى طوتدى

BOUTANT. Terme d'Architecture. Il ne se dit qu'en ces mots: Arc-boutant. C'est un pilier qui finit en demi-arc, et qui sert à soutenir une voûte. V. Arc-boutant. — Pilier boutant. C'est un pilier qu'on appuie contre un bâtiment, pour le maintenir, pour le fortifier *A.* عماد *P.* پشتوان *T.* پايندان – طياق || Construire des piliers boutants contre un mur ديوار اوزرينه نصب ديوار اوزرينه طياق ياپمق – اعمده ايتمك

BOUTE-FEU. Incendiaire *A.* محدث – محرّق – مسعر الحريق *P.* آتش افكن *T.* قونداقچى – قونداق براقيجى – الحريق || On surprit des boute-feux قونداقچيلر اخذ اولندى – On dit figur. de ceux qui excitent des discordes et des querelles, que ce sont des boute-feux موقد نائرة – مسعر فتنه اولنلردندر آتش انگيز فتنه وفساد اولان – فساد وشقاق اولنلردندر Il a été le boute-feu de la sédition موقد نائرة بغى اربابدندر وعصيان وفروزندهٔ آتش عتو وطغيان ايدى C'est un vrai boute-feu صرف قونداقچيدر

Il se dit aussi, d'un bâton dont le bout est garni d'une mèche, pour mettre le feu au canon *T.* فتيل قونداغى

BOUTEILLE Vaisseau propre à contenir des liqueurs *A.* قنينة *P.* صرجه – ميناى آبگينه *T.* بوقال – مينا || Bouteille de verre ميناى آبگينه Bouteille de terre طپراق بوقال – ميناى سفالين بوقال Bouteille ronde, carrée, plate مستدير الشكل ومربع الشكل ومصفح بوقال Bouteille au vinaigre سركه بوقالى Le ventre, le cou d'une bouteille بوقالك شكمى وحلقومى Le bouchon d'une bouteille بوقالك طاپوسى Coiffer une bouteille بوقالك آغزينى باغلمق

Il se dit aussi, d'une sorte d'ampoule, de vessie pleine d'air, qui se forme sur l'eau *A.* نفاخة – حباب *P.* آبسواران *T.* صو قبارجقلرى || La pluie fait des bouteilles en tombant نزول ماء مطر سببيله روى آبه حبابلر پيدا اولور

BOUTEROLLE. La garniture qu'on met au bout d'un fourreau d'épée *A.* سنبك السيف *P.* سنبك پرازوانه *T.* قين ديبلكى

BOUTIQUE. Lieu où les marchands étalent et vendent leurs marchandises, et où les artisans travaillent *A.* دكان pl. دكاكين *P.* كربه *T.* دكان || Grande boutique دكان كبير Boutique bien fournie معمور بر دكان Boutique de chandelier مومجى دكانى Avoir boutique صاحب دكان اولمق Garçon de boutique تابع دكان – دكان اوشاغى – On dit, Se mettre en boutique, ouvrir boutique, pour dire, commencer à faire marchandise اتخاذ دكان ايتمك ودكان آچمق Et fermer boutique, pour dire, cesser de faire marchandise سد باب دكان ايله تجارتدن فارغ اولمق – دكانى قپادوب آليش وبريشدن كسلمك – Il se dit aussi, de toutes les marchandises dont une boutique est garnie *A.* اموال موجودة فى الدكان || Il a engagé toute sa boutique دكانده موجود اولان اموالك جملەسنى رهنه قويدى – On appelle, Garde-Boutique, une étoffe qui n'est plus à la mode, et que le marchand garde depuis long temps *T.* دكانده قالمش باتقين مال

BOUTIQUIER. Celui qui tient boutique *A.* دكانى *P.* كربدار *T.* دكانجى

BOUTOIR. Instrument des maréchaux *A.* معضدة *P.* سمتراش *T.* سونتراج

BOUTON. Le petit bourgeon que poussent les arbres et les plantes *A.* كم pl. كمام *P.* غنچه *T.* غنچه – طومورجق || Il y a bien des boutons à ces arbres بو آغاجلرده خيلى غنچه واردر – Et une bube qui vient aux différentes parties du corps V. Bube.

Il signifie aussi, une sorte de petite boucle d'or, d'argent etc. servant à attacher ensemble différentes parties d'un habillement تكمه *T.* گرهبند - اخكوزه - اخكونه *P.* ازرار pl. زرور pl. زر *A.* || Bouton d'argent سيم تكمه de diamant الماس - مجوهر تكمه تكمه Passer les boutons dans les boutonnières تكمه‌لرى ايلكلره تكمه‌لرى ايلكلمك - كچورمك

On appelle, Bouton de feu, un bouton de fer rougi au feu dont les chirurgiens et les maréchaux se servent en plusieurs opérations *A.* حبّة الكيّ *P.* دانهٔ داغزن *T.* داغلغى تكمه‌سى

Et bouton-d'or, une fleur d'un très-beau jaune *T.* ربعيّه چيچكى

BOUTON-DE-CAMISOLE. Genre de coquille des mers de l'Afrique. On la nomme aussi, Turban-de-Pharaon. — *A.* اصابع فرعون - امساك الخراج

BOUTONNER. Pousser des boutons *A.* اكمام *P.* غنچه بستن *T.* غنچه سورمك || Les rosiers commencent à boutonner گل آغاجلرى غنچه پيدا ايتمكه باشلادى

Il signifie aussi, Passer les boutons d'un habit dans les boutonnières *A.* شدّ الازرار - زرّ *P.* اخكونه‌را بنديدن *T.* تكمه‌لمك - ايلكلمك -

BOUTONNIER. Celui qui vend des boutons *A.* بايع الازرار *P.* اخكونه فروش *T.* تكمه‌جى

BOUTONNIÈRE. Taillade faite dans un habit, pour y passer les boutons *A.* عروة - وعلة *P.* انگوله - انگول *T.* ايلك

BOUT-SAIGNEUX. Le cou d'un veau ou d'un mouton, tel qu'on le vend dans la boucherie *A.* عنق العجل - عنق الغنم *P.* گردن گوساله - گردن گوسفند *T.* بوزاغى بوغازى - قيون بوغازى

BOUTURE. Branche coupée d'un arbre, et qui, étant plantée en terre, y prend racine *A.* تغريز pl. تغاريز *P.* شاخ نشانده *T.* آناسندن آيرلمش دال فدانى

BOUVERIE. Étable à boeuf *A.* حظيرة البقر *P.* نغل گاو *T.* صغر آغيلى

BOUVIER. Celui qui conduit les boeufs, et qui les garde *A.* بقّار - راعى البقار *P.* گاوبان - گوباره - گواره *T.* صغرتماج

C'est aussi le nom d'une constellation de l'hémisphère boréal *A.* عوّا *P.* متراك

BOUVREUIL. Espèce d'oiseau *A.* بقرة pl. بقور *T.* مونته قوشى

BOYAU. Intestin *A.* معا pl. امعا - عصل pl. اعصال *P.* روده *T.* بغرسق || Il a les boyaux gangrenés امعاسنده لحم ميّت وار در Gros boyau معاى كبير - علتى قبابغرسق Boyaux grêles امعاى رقيقه - خرده بغرسقلر - يوفقه بغرسقلر - On appelle, Descente de boyaux, une maladie causée par la rupture du péritoine, qui fait que les boyaux descendent dans les bourses *A.* نزول الامعا *P.* فرود آمدن روده *T.* بغرسق اينمه‌سى

On dit d'un cheval, qu'il a du boyau, pour dire, qu'il a beaucoup de flanc *A.* فرس ضليع *P.* اسب سخت پهلو *T.* قبورغه‌سى قوند آت

On appelle aussi, Boyau, un long conduit de cuir, adapté à une machine pour transmettre l'eau *T.* خرطوم

BRACELET. Ornement que les femmes portent au bras *A.* سوار pl. اسورة *P.* دستوار - دستبند - دست ابرنجن - دستينه - دستوانه *T.* بلازك || Bracelet de perles درارئ گرانمايه‌دن انجو بلازك - مصنوع بر قطعه دستبند

BRACHIAL. Terme d'Anatomie. Ce qui a rapport au bras *A.* ذراعى *P.* بازويى *T.* قولە متعلّق || Muscle brachial عضلهٔ ذراعيّه - قولده‌كى بالق اتى Artère brachiale حبل الذراع قول سكيرلرى - اعصاب ذراعيّه Nerfs brachiaux قول طمرى -

BRACHYGRAPHE. Écrivain en notes abrégées *A.* كاتب الارقام المرخمة

BRACHYGRAPHIE. L'art d'écrire en abrégé *A.* فنّ الكتابة بالترخيمات

BRACMANE ou BRAMINE. Prêtre Indien *A.* برهمن pl. براهمة *P.* برهمن

BRAI. Espèce de goudron ou résine refondue, claire et sèche. Ce brai se nomme, Brai sec *A.* قطران مذاب يابس *T.* قال اولمش ويكشمش قطران Si dans la fonte on jette des substances grasses, il s'appelle Brai gras *T.* ياغلو قطران

BRAILLARD. Qui parle beaucoup, fort haut et mal à propos *A.* جلبان - بربار *P.* بلند آواز *T.* بايغره‌جى - باغرتن

BRAILLER. Parler bien haut et beaucoup *A.* اجلاب - بربرة *P.* بآواز بلند سخن راندن *T.* بايغره ايتمك - باغرمق

BRAILLEUR. V. Braillard.

BRAIRE. Il ne se dit que pour signifier le cri de l'âne *A.* صخير - نهيق *P.* خر آوازه زدن *T.* مركب آكيرمق || Le propre de l'âne est de braire حمارك نهيق ايلمسى خصايص ذاتيّه‌سندندر

BRAISE. Bois réduit en charbons ardents *A.* جمرة pl. جمرات - آتش قوری *T.* زالك - انكشت تفتد - اخكر - لخچه *P.* جمره‌سی || Du bois qui fait de bonne braise یانر کمور - کوز آتش قورنده اعلا اولور حطب Des poires cuites à la braise آتش قورنده پشمش آرمود

BRAISIÈRE. Vaisseau où l'on fait cuire différents mets à la braise *T.* صحن

BRAMER. Il se dit du cri du cerf *A.* بغام - بزاب - بربرة *P.* آهو آوازیدن *T.* کیك ملدمك || Le cerf brame, quand il est en rut کیك قسمی حال نزاده اولنجه نزاب ایدر

BRANCARD. Sorte de voiture *A.* نعش *P.* روان تخت *T.* تخترروان

BRANCHE. Le bois que pousse le tronc d'un arbre *A.* غصن pl. اغصان - شجن pl. شجون - فنن pl. افانین *P.* شاخ - *T.* دال فاخ || Grosse branche ایری دال - غصن کبیر Cet arbre étend ses branches bien loin بو آغاج افانین واغصانی مسافهٔ بعیده‌یه مدّ ایدر pousse ses branches toutes droites دفنه آغاجی داللرینی طوغربلغنه اوزادر Une branche de laurier دالی - On appelle figur., Branches, les différentes parties d'une affaire, d'une entreprise, les différents objets d'une science *A.* شعبة - شجن pl. شجون pl. فروع - فروعات pl. فرع pl. شعب pl. شعاب *P.* شاخ *T.* دال بوداق || Ce commerce a bien des branches بو نوع تجارتك شعب وفروعاتی عدیده‌سی وار در Les différentes branches des Mathématiques, de la Physique, de la Métallurgie, de l'Anatomie علوم ریاضیه‌نك وحكمت طبیعیه‌نك وعلم معدنیاتك وفنّ تشریحك فروعات عدیدهٔ مختلفه‌سی Cette affaire, cette question a plusieurs branches فلان بحثك وفلان مصلحتك فروعات عدیده‌سی وار در

On dit, Se prendre, S'attacher aux branches, pour dire, s'attacher aux circonstances inutiles d'une chose dont on néglige le fond - اصل ماده‌یی آره‌یوب فروعاتنه یاپشمق یاپشمقدن ایسه اومجدسنه یاپشمق یکدر

On dit proverb. d'un homme qui, au lieu d'approfondir les matières, passe légèrement d'un sujet à l'autre, qu'il saute de branche en branche دالدن داله قونر - On dit aussi, Il vaut mieux se tenir au gros de l'arbre qu'aux branches, pour dire, qu'il vaut mieux s'attacher à celui qui a l'autorité supérieure, qu'à celui qui n'a qu'une autorité subalterne آغاجك دالنه

On appelle, Branches, dans l'Anatomie, les petites veines et les petites artères qui tiennent aux grosses veines et artères *A.* فروع الشرایین || Les branches qui sortent du tronc de la veine-cave وتیندن منشعب اولان فروعات

En termes de Généalogie, on appelle figur. Branches, les familles différentes qui sortent d'une même tige || La Branche de Bourbon شجن شجرهٔ آل بوربون Il a fait une nouvelle branche فلان کمسنه شجرهٔ نسل ونسبنك بر شعبهٔ جدیده‌سی Il est la tige d'une telle branche فلان شعبهٔ اولمش اولدی شجن Il est l'aîné de sa branche نسلك اروهٔ اصلیده‌سیدر - شجرهٔ نسبنك ولد کبیریدر - On dit aussi, Branche de commerce, pour dire, un objet particulier de commerce *T.* تجارتك بر شعبه‌سی

Il se dit aussi de diverses autres choses. Ainsi on appelle Branches, les deux parties du bois d'un cerf *A.* افنان الروق الظبی *P.* شاخ - آهو *T.* شغ - کیك بوینوزی دالی - Et les deux pièces de fer qui tiennent au mors du cheval, et où la bride est attachée *A.* حکمة اللجام pl. حکمتان اللجام *P.* لگام بازوی *T.* گم قولی - On dit aussi, Un chandelier à plusieurs branches, pour dire, un chandelier d'où il sort plusieurs rameaux شمعدان کثیر الاغصان - قوللری چوق شمعدان

BRANCHE-URSINE. V. Acanthe.

BRANCHER. Pendre un voleur sur un arbre *A.* صلب *P.* بردار کردن *T.* آصمق - آصدرمق

Il se dit aussi, des oiseaux qui se perchent sur des branches d'arbre *A.* استطام *P.* بر شاخ نشستن *T.* دال اوزرنده قونمق || Cette perdrix branche بو ککلك استطام ایدر - دال اوزرنده قونمشدر

Branché. *A.* مستطم *P.* بر شاخ نشسته *T.* دال اوزرنده قونمش

BRANCHIES. Les ouïes des poissons *A.* آذان السمك *P.* گوشهای ماهی *T.* بالغك قولاقلری

BRANCHU. Qui a beaucoup de branches *A.* شجرة مغیال - شجر کثیر - شجرة ملتفة الافنان - شجرة فنوا - شجرة فنار - درخت بسیار شاخ - درخت شاخ بر شاخ *P.* الاغصان دالی بوداغی گور آغاج *T.* درخت پر شاخ

BRANDE. Les bûcherons appellent, Brandes, les menues bran-

ches des arbres *A.* قضيب pl. قضايب *P.* شاخ باريك *T.* چالی - اينجه دال - اوفاق دال

BRANDILLEMENT. Mouvement qu'on se donne en se brandillant *A.* خطران - رفلان *P.* جنبش *T.* صالنش - اوينايش

BRANDILLER. Mouvoir de-çà et de-là *A.* خطر - ارفال *P.* جنبانيدن *T.* صاللمق - اويناتمق || Brandiller les bras ارفال اللری اويناتمق - اللری صاللمق - ايادی ايتمك

SE BRANDILLER. Se mouvoir, s'agiter en l'air par le moyen d'une corde ou de quelqu'autre machine *A.* تذبذب - انديال *P.* جنبيدن *T.* صاللنمق

BRANDILLOIRE. V. Balançoire.

BRANDIR. Branler en sa main une branche, une hallebarde etc., comme si on se préparait à frapper de la pointe *A.* خطر - هز - تهزيز - اجالة *P.* جنبانيدن *T.* اويناتمق || Il brandissait une pique en sa main مزراغى النده خطر وتهزيز ايتدريكده - مزراغى النده اوينادر ايدى - ايدى

BRANDON. Espèce de flambeau fait avec de la paille tortillée *A.* مشعلة pl. مشاعل *P.* مشعله *T.* مشاله

Il se dit aussi, des corps enflammés qui s'élèvent d'un incendie *A.* جذوة pl. جذوات - جذاء - جذمة pl. جذمات *P.* آتشلو كوسكو *T.* تنوراشوب || Le vent poussait des brandons qui portaient par tout l'incendie هبوب ايدن ريح شديدك اطاره ايتدريكى جذوات پر تف وتاب تقريبيله طرف طرف احداث حريق اولنور ايدى — On dit figur., Les brandons de la discorde جذوات عدوان وشقاق Cet écrit est un brandon de guerre civile بورساله درون ملكده اشعال نائرهٔ حرب وقتالى موجب اولدجق بر جذوهٔ آتش افروز در Jeter le brandon de la discorde parmi les citoyens ابناى بلد ايچنه القاى جذوهٔ شقاق ونفاق ايتمك

BRANLANT. Qui branle *A.* مرجف - نقّاض *P.* جنبان - جنبيده *T.* صرصليجى - صالنيجى || Avoir les jambes branlantes آياق صرصيلور اولمق - نغضان رجلينه مبتلا اولمق — Tête branlante *A.* رأس متنزنز *P.* سر جنبان *T.* باش صاللنور — On dit figur. de quelqu'un, ou de quelque chose de mal assuré, et qui paraît près de tomber, C'est un château branlant بناسى متزلزل بر عمارت نا پايدار - بو بر بناى متزلزلدر - خرابه مشرف بر بنيهٔ متزلزل الاساسدر - در

BRANLE. Agitation de ce qui est remué, tantôt d'un côté, tantôt de l'autre *A.* قلقلة - نغضان - زلزال - رجفان *P.* لرزش *T.* اوينايش - صرصلش || Le branle du carrosse lui fait du mal هنطوك رجفانى كنديه ايراث ضرر ايدر Cela a un grand branle فلان شيئك رجفان شديدى وار در

Il signifie aussi, première impulsion donnée à une chose *A.* هزهزة *P.* جنبش *T.* ديرنش || Suivre le branle général خلقك ديرنشنه اويو ويرمك - عامّهيه تبعيّت ايتمك

On dit figur., Être en branle, pour dire, commencer à être en mouvement, pour faire quelque chose *A.* ابتدار الى الحركة - مباشرت الى الحركة *P.* بجنبش آمدن *T.* يرندن اوينامق || Cet homme est paresseux, mais quand il est une fois en branle, il en fait plus qu'un autre فلان كمسنه ذاتنده تنبل بر آدمدر انجق بر كرّه حركتده ابتدار ايدنجه سائردن انجق بر كرّه يرندن اوينايجق اولور - زياده ايش كورر ايسه آخرك ايدهميه‌جكنى ايدر

Et donner le branle aux autres, pour dire, les mettre en train d'agir سائرلرك تحريك اقدام سعى واقداملرينه مبادرت ايتمك — Et donner le branle à une affaire, pour dire, la mettre en mouvement بر مصلحتى دورتوب - بر مصلحتى يورتمك - يورتمك — Il se dit aussi, d'une espèce de lit suspendu dont on se sert dans les vaisseaux *A.* فراش معلّق *P.* بستر آويزان *T.* آصمه يتاق

BRANLEMEMT. Mouvement de ce qui branle *A.* ترترة - تلتلة - رجفان - رجيف *P.* جنبش *T.* صرصلش || Le branlement d'un carrosse عربه‌نك - هنطوك رجفانى - رجيف هنطو - صرصلشى — Branlement de tête *A.* نزنزة *P.* جنبش سر *T.* باش صرصلشى - باش صاللاشى

BRANLER. Agiter, remuer *A.* تحريك *P.* جنبانيدن *T.* صاللمق || Branler les bras, les jambes تحريك ايادى وتحريك رجلين Branler la tête تحريك رأس ايتمك - سرجنبان - باش صاللمق - اولمق

Et être agité, pencher de côté et d'autre *A.* ارتجاف - تزلزل - ترترة *P.* لرزيدن *T.* اوينامق - صرصلمق || Tout le plancher branle دوشمه - دوشمه‌نك مجموعى تزلزل ايدر Les dents lui branlent ديشلرى اوينار بستون صرصلور — On dit, La tête branle à quelqu'un باشى متنزنزدر - باشى صاللنور

Il s'emploie aussi en d'autres phrases, où il a diverses significations. Ainsi on dit: Ne branlez pas de là اول محلدن

اول یردن قملدانمـه ـ ترقمـز ایتمه — Et figur., Les enfans n'osaient branler devant leur père اولاد پدرلری حضورنده ارتماز پدرلری حضورنـده قملدانمغه ـ جسارت ایده‌مزلر ایدی جسارت ایده‌مزلر ایدی

BRAQUE ou BRAC. Espèce de chien de chasse *A.* ثمثم *P.* زاغر *T.* یوزه

BRAQUEMENT. L'action de braquer, et l'état de ce qui est braqué *A.* توجـه ـ انصـراف ـ انعطـاف *P.* وا گـردش *T.* دونمـه ـ دوندرمـه ـ چویرلمه ـ چویرلش || Le braquement du carrosse عربه‌نـك چویرلمسـی ـ عربه‌نـك انعطافـی Le braquement du canon طوپك دوندرلمه‌سی

BRAQUER. Tourner et présenter une chose d'un côté ou d'un autre *A.* توجیه ـ عطف ـ صرف *P.* وا گردیدن ـ گردانیدن *T.* دوندرمـك ـ چویرمـك || Braquer un carrosse عربه‌یی دوندرمك ـ عطف وتوجیه ایتمك Braquer le canon contre les ennemis طوپی دشمن طرفنه صرف وتوجیه ـ طوپـی اعدا اوزرینـه دوندرمـك ـ ایتمـك — On dit figur., qu'un homme est braqué au sujet d'une affaire, contre une affaire, pour dire, qu'il est prévenu فلان مصلحته عقلی صاردی

BRAS. Partie du corps qui tient à l'épaule *A.* عضد pl. اعضاد ـ ساعد ـ ذراع *P.* بازو ـ ارش *T.* قول — Les mots *A.* ید *P.* دست *T.* ال qui signifient, Main, s'emploient par extension dans la signification de Bras || Bras droit *A.* ید ـ عضد ایمن ـ صاغ قول *P.* دست راست ـ بازوی راست *T.* یمنا بازوی چپ *P.* عضد ایسر *A.* Bras gauche صاغ ال *T.* صول قول Bras fort *A.* ساعد قوی ـ ساعد قویّ الاقتدار *P.* بازوی زورمند *T.* قوّتلو قول Bras nerveux *A.* ساعد کثیر الاعصاب *P.* بازوی پیناك *T.* سکیرلو قول La force du bras *A.* قوّت الساعد *P.* زور بازو *T.* قولـك کوجی Lever, hausser le bras *A.* ترفیع الید ـ رفع الید *P.* دست بر افراشتن *T.* ال اوزاتمق Étendre le bras *A.* تمدید الید ـ بسط الید *P.* دست گستریدن *T.* الی قالدرمق مجروح الید Être blessé au bras قول یاره‌لو اولمق ـ اولمق منکسر الید Avoir le bras rompu قول قیریق اولمق ـ بازوشکسته اولمق ـ اولمق Avoir le bras démis الی چیقمش اولمق ـ منفك الید اولمق Moulin à bras *P.* دستاس *T.* ال دکرمانی Civière à bras *T.* ال دسکره‌سی Couper, rompre bras et jambes à quelqu'un بر کمسنه‌نـك النی آیاغنی کسمك ـ قیرمق النی آیاغنی — Dans les phrases suivantes, on exprime le mot Bras par les mots *A.* حضن pl. احضان ـ حجر *P.* آغوش *T.* قوجاق ـ قولتوق || Elle portait un enfant sur ses bras قوجاغنده بر چوجوق کوتورر ـ بر صبی احضان ایدر ایدی Porter un paquet sous le bras بر بوغچه قوجاغنـده ایدی بر بوغچه کوتورمك ـ کوتورمك قولتوقده Ils s'embrassèrent bras dessus bras dessous بری برلرینه بسط احضان اشتیاق ایله معانقه ایلدیلر

On dit, Avoir les bras retroussés, pour dire, avoir la manche retroussée, de manière que le bras paraisse à nu *T.* تشمیر مشمّر الاکمام اولمق ـ مشمّر الساعد اولمق ـ ساعد ایتمك قوللری صیغدیوب ـ قوللری صیغدمق ـ برجیده آستین اولمق ـ آچیق قویمق

On dit, À tour de bras, pour dire, de toute sa force *T.* وار قوّتی بازوبه کتوره‌رك — Et qu'un homme ne vit que de ses bras کدّ یمین وعرق ـ فلان کشی عمل یدیله تعیّش ایدر جبینی ایله تعیّش ایدر — Et figur., Demeurer les bras croisés, pour dire, demeurer sans rien faire مقفّل الایادی اولـدرق مقفّل الایادی اولدرق منقطع عن ـ عملدن فارغ اولمق دست بستـهٔ فراغ اولدرق استادهٔ مقام ـ العمل طورمق الی باغلو طورمق ـ بیکاری اولمق

On dit aussi d'un juge qui retranche à quelqu'un beaucoup de ses droits, qu'il lui coupe bras et jambes *T.* قولنی قنادینی کسر || Cette sentence arbitraire nous a coupé bras et jambes استبداد رأی ایله اصدار اولنان بو کونه حکم قولمزی قنادمزی کسدی Cet examinateur, par les retranchemens qu'il a faits à cet ouvrage, a coupé bras et jambes à l'auteur بو ممیّز فلان تألیفده ایتدیکی تنقیحات ایله مؤلفـك قولنی قنادینی کسمش اولدی Cette nouvelle nous coupe bras et jambes بو خبر قولمزی قنادمزی کسر — Et se jeter entre les bras de quelqu'un, pour dire, se mettre sous sa protection بر کمسنه‌نـك زیر جناح حمایتنه ـ حجر حمایتنه احتجار ایتمـك حضن حفظ وحمایتنه تسلیم نفس ایتمك ـ التجا ایتمك بر کمسنه‌یه دخیل دوشمك ـ || Se voyant persécuté de tous côtés, il se jeta entre les bras d'un tel هر طرفدن علیهنه هجوم اولندیغن کورنجه فلانك زیر جناح حمایتنه التجا ایلدی فلانك زیرجناح حمایتنده اتخاذ ملجا وپناه ایلدی ـ Se jeter entre les bras de Dieu نفسنی باری تعالینك ید قدرتنه تسلیم ایتمك

On dit, qu'un médecin a tiré un homme d'entre les bras de la mort فلان طبيب فلان كمسنه‌يى پنچهٔ سختگیر مماتدن تخليص ايتدردى — Et recevoir quelqu'un à bras ouverts, pour dire, le recevoir avec grande joie بر كمسنه‌يى حضن حسن ايله ـ قبولده تلقى ايتمك بر كمسنه‌يه بسط حضن التفات قبولنده عرض اشتياق ايتمك

On dit aussi, qu'un homme tend les bras à un autre, pour dire, qu'il est prêt à le recevoir, à lui donner sa protection *T.* مدّ ايادئ لطف وحمايت ايتمك || Ce fils a fait de grandes fautes, mais son père l'invite au repentir, et lui tend les bras فلان ولد ارتكاب خطاياى عظيمه ايله متّهم اولمشيكن پدرى طريقهٔ پشيمانى وندامته دعوت برله حقنه مدّ ايادئ لطف وحمايت ايدر

On dit figur. et proverb. Avoir quelqu'un sur les bras, pour dire, en être chargé ou importuné *T.* فلان كشى بر كمسنه‌نك دوش طاقت واستطاعتنده بار گران اولمق || Cette pauvre veuve a cinq enfans sur les bras بو دردمند دول قاريننك دوش استطاعتنده بش نفر اولادك بارى واردر || Cet homme-là est sur mes bras, il faut que je le nourrisse فلان كشى محوّل دوش اهتمام اولديغندن انفاقنه محتاجم

Bras, se prend aussi figur. pour Puissance *A.* يد القدرة *P.* زور بازو *T.* قول قوّتى || Le bras de Dieu n'est pas raccourci جناب ربّ العالميننك يد قدرتى شائبهٔ اقتصاردن منزّهدر — On dit de quelqu'un, qu'il a les bras longs, pour dire, que son pouvoir, son crédit s'étend bien loin *A.* صاحب اليد الطولى *P.* دست توانايى اش دراز *T.* الى اوزون

Il se prend figur. pour Vaillance et exploits militaires *A.* ايادى *P.* پنچهٔ سختگیر دشمن ـ زور بازوى زبردستى ـ باطشهٔ قهّارة ـ ايادئ شكن *T.* الك زورى || Tout cède à l'effort de son bras باطشهٔ قهّاره‌سندن هيچ بر شئ ايچون خلاص ونجات يوقدر ـ زور بازوى زبردستى وقهرينه هر شئ سر فرو ايدر

— On dit aussi figur., qu'un homme est le bras droit d'un autre, pour dire, qu'il est le principal instrument dont il se sert en toutes choses *A.* يد يمنا *P.* دست راست *T.* صاغ ال || Il est le bras droit d'un tel فلاننك يد يمناسيدر ـ يد يمناسى مثابه‌سنده در ـ صاغ الى مقامنده در

Il se dit aussi, d'un canal ou d'une rivière qui se sépare en deux, en trois *A.* شعبة pl. شعاب *P.* شاخ *T.* قول || Le Danube se sépare en plusieurs bras طونه نهرى برقاچ شعبه‌لره ـ بر قاچ قول اولور ـ منقسم اولور — Bras de mer, se dit d'une partie de la mer qui passe entre deux terres *A.* رجل البحر *P.* بغلچهٔ دريا *T.* دكز قولتغى

On appelle, Chaise à bras, un fauteuil aux deux côtés duquel il y a de quoi s'appuyer les bras *A.* طارقة ذات الاعضاد *P.* صندلئ بازو دار *T.* قوللى صندليه

À bras, signifie, à force de bras *A.* بكدّ الايادى *P.* با زور دست *T.* ال قوّتيله || Faire monter le canon à bras طوپى كدّ ايادى ايله قورمق

BRASER. Joindre deux morceaux de fer ensemble avec une certaine soudure *A.* الصاق باللحم ـ الزاز باللحم *P.* بالهم لهم ـ كفشير زدن ـ با كفشير بهم پيوستن ـ بهم پيوستن *T.* لهيملمك ـ ايله بتشدرمك || Ce canon de fusil a été mal brasé, il faut le rebraser بو تفنكك قونداغى لايقى اوزره لهيملنمش اولمديغندن تكرار لهيملنمكه محتاجدر

Brasé. *A.* ملحوم *P.* كفشير زده *T.* لهيملنمش

BRASIER. Feu de charbons ardents *A.* سعير ـ فئيد *P.* انكشت *T.* آتش قورى ـ آتشناك || Brasier ardent *A.* سعير شديد الالتهاب *P.* اخكر تفيده ـ آتش تيزسوز انكشت *T.* كسكين آتش قورى

Il se dit aussi, d'une espèce de grand bassin de métal où l'on met de la braise, pour échauffer une chambre *A.* مسعر *P.* منقله ـ آتشدان ـ لكن ـ انكشتدان *T.* منقال — On dit figur., d'un homme qui a une fièvre ardente, que c'est un brasier que son corps بدنى بر منقل پر آتش كبيدر

BRASILLER. Faire griller sur la braise *A.* تفئيد *P.* بر اخكر پختن *T.* آتش قورى اوزرنده پشورمك

Brasillé. *A.* مفئد *P.* بر اخكر پخته *T.* آتش قورى اوزرنده پشمش

BRASSARD. La partie de l'armure qui couvre le bras d'un gendarme *A.* معضاد pl. معاضيد ـ دملوج pl. دماليج *P.* بازو بند ـ دستوانه ـ ساعد آهنين *T.* قولچاق

BRASSE. Mesure de la longueur de deux bras étendus *A.* باع ـ ابواع *P.* بازه *T.* قولاج || Vingt brasses de corde يكرمى قولاج ايپ

BRASSÉE. Autant qu'on peut contenir entre ses bras *A.* شمل الحجر *P.* يك بازه *T.* قوجاقلق || Une brassée de bois بر قوجاقلق

اوطون Emporter à brassées قوجاقلق قوجاقلق آلوب كوتورمك

BRASSER. Remuer les liquides à force de bras *A.* تحريك
ترجيج ـ *P.* جنبانيدن *T.* جالقمق ـ اويناتمق || Il faut
brasser tout cela بونلرك جملهسنى برابرجه جالقملو در
Brasser de l'or et de l'argent fondus dans le creuset ذوب
اولنمش زر وسيمى پوته ايچنده ترجيج ايتمك

Brasser de la bière, signifie, faire de la bière *A.* تنبيذ
تنبيذ الشعيرة ـ الجعة *P.* آب جو پرداختن *T.* آرپه صويى
يابمق ـ Et brasser du cidre *A.* تنبيذ الفواكه *T.* باردنك
يابمق ـ Figur. Tramer, négocier secrètement. Il ne se dit qu'en
mauvaise part || Brasser une trahison خيانت قورمق Brasser
quelque chose contre l'État دولت عليهنه بر كونه فساد قورمق

Brassé. *A.* مرجوج *P.* جنبانيده *T.* چالقلنمش

BRASSERIE. Le lieu où l'on brasse de la bière *A.* دار الاعمال
الجعة *P.* آب جو *T.* كارگاه آرپه صويى كارخانهسى

BRASSEUR. Celui qui brasse de la bière *A.* منبذ الشعيرة
P. آب جو پرداز *T.* آرپه صويى يپان

BRASSIAGE. Mesurage à la brasse *A.* تبوّع ـ بوع *P.* بباره
پيمودن *T.* قولاجامه ـ قولاج ايله اولچمه

BRASSIÈRES. Espèce de petite camisole *A.* محجول *P.* نيمتنه
T. زيبون

BRAVACHE. Faux brave *A.* متشجّع *P.* بادبروت *T.* قبا دايى

BRAVADE. Action, parole, manière par laquelle on brave
quelqu'un *A.* عدم المحابات *P.* بى پروايى *T.* صايمقسزلق
|| Il lui a fait une bravade فلانه بر كونه عدم محابات
بر كونه بى پروالق صورتنى كوستردى ـ طوربنى اظهار ايلدى
Il pensait m'étonner par ses bravades اظهار ايلديكى صايمقسزلق
وضعلريله بكا ايراث وله وحيرت ايدهجكنى ظنّ ايتمشيدى

BRAVE. Qui a beaucoup de valeur, beaucoup de courage *A.*
شجيع pl. شجاع pl. شجعان ـ نجيد ـ بطّال pl. ابطال ـ
اهل الجلادة ـ اهل الصرامة ـ جليد الطبع ـ صارم المزاج
pl. ارباب الصرامة والجلادة *P.* دلير ـ دلاور ـ شيرمرد ـ بهادر
جكردار ـ پردل ـ سرباز *T.* يكت ـ يوركلو || Brave soldat
جنكجى بر نفر شجيع وبهادر Il est brave comme l'épée
qu'il porte صاحب كبى قاطع سيف اولديغى حامل
جلادتندر صرامت Il n'est brave qu'en paroles ياالكز قولا
ايدر شجاعت عرض ولسانا ـ درده دلده ياالكز يكتلكى ـ
شجاعتى انجق لفظى مراد در Tous nos braves se signalèrent
en cette accasion بو وقعهده عسكرمزك بالجمله شجعان
ودلاورانى تحصيل نام فراوان ومشار اليهم بالبنان اولمشلر
ابطال وسربازانك مجموعى اثبات شجاعت وجلادت ـ در
ذاتنده شجيع Il fait le brave, et ne l'est pas ايتمشلر در
ذاتنده مايهٔ دليرى يوغيكن بهادر فروشلق ـ دكل متشجعدر
Il se prend aussi ـ يكت دكل ايكن يكتلك تاصلر ـ ايدر
dans un sens odieux || Il a toujours des braves à sa suite, pour
dire, des gens déterminés à tout faire دائما معيتنده كوزينى
بوداقدن صاقندرمز همپالرى وار در

Il signifie aussi, honnête *A.* اديب pl. ادبا *P.* خردك
T. اهل غرض

BRAVEMENT. Vaillamment *A.* بالصرامة ـ بالجلادة ـ بالشجاعة
P. شجيعانه ـ دلاورانه ـ سربازانه ـ شيرمردانه ـ دليرانه ـ
جلادتكارانه *T.* يكتجهسنه || Il monta bravement à l'assaut
قلعهنك اوزرينه مردانه وشجيعانه اقتحام ايلدى

Il signifie aussi, habilement, adroitement *A.* بالمهارة *P.* استادانه
T. استادجهسنه || Il s'est acquitté bravement de sa commission
مأمورتتنى مهارت تامّه ايله اجرا ايلدى Il s'est tiré brave-
ment de cet embarras بوغائلهدن استادانه قورتلمش اولدى

BRAVER. Morguer, regarder avec hauteur *A.* اظهار الجبروت
P. زبردستى نمودن ـ سر بلندى نمودن *T.* آورد كوسترمك
ـ كوسترمك طفره || Il l'alla braver jusque chez lui كندو
خانهسنه قدر واروب اظهار جبروتنه ابتدار ايلدى Est-ce
pour me braver, ce que vous en faites? ايتديكك فعلى
بكا آورد كوسترمك ايچونمى ايدهيورسك ـ On dit, Braver
les dangers, Braver la mort *A.* استحقار الخطر ـ استخساس
النفس ـ استبسال النفس *P.* بى باكى ـ بى باكى نمودن
داشتن *T.* قورقوب صاقنمامق ـ كوز بيلماسق || Il brave
tous les dangers جميع مخاوف وتهالكى استحقار ايدر ـ
مخاطرهلو ـ جميع مخاوف ومهالكه استبسال نفس ايدر
خوف هلاكى Il brave la mort شيلردن اصلا كوزى بيلماز
اولوم قورقوسندن صاقنمز ـ استخساس ايدر

BRAVO. Terme d'applaudissement *A.* بخ بخ ـ حبّذا *P.* زهى
آفرين ـ پهپه *T.* خوشا ـ شاد باش ـ آفرين ـ

BRAVOURE. Valeur éclatante *A.* بسالت ـ صرامت ـ حماست
ـ دلاورى ـ شيرمردى *P.* جلادت ـ نجدت ـ شجاعت ـ
سربازى *T.* يكتلك || Je sais qu'il a de la bravoure ارباب
مايهٔ بسالت ـ حماست وشجاعتدن اولديغى معلوممدر

جلادت ـ وصرامت طبعنده مركوز اولديغنه وقوفم وار در طبع ايله مجبول ايدوكني بيلورم Il a fait paraître sa bravoure en toute occasion شجاعت مجبولهسنى هر حالده اثبات ايلدى ـ Il signifie aussi, au pluriel, les actions de valeur || Il raconte ses bravoures à tout moment هرآن وهردقيقه هرادده شجاعتى حكايهلرينى نقل ايدر ـ شجاعتى نقل ايدر

BRAYER. Bandage pour ceux qui sont sujets aux descentes de boyau *A.* لفافة الفتق *P.* بند بادخايه *T.* فاسيق باغى || Porter un brayer لفافهٔ فتق ايله باغلو اولمق Faiseur de brayers طشاقچى

BRAYER. Enduire de brai un vaisseau *A.* دمّ السفينة بالقطران *T.* كمى يى باغلو قطران ايله باغلمق *P.* بركشتى كتران زدن

BRAYETTE. La fente de devant d'un haut-de-chausse *A.* تفرجة ـ مفتق *T.* يرتماچ

BREBIS. La femelle du bélier *A.* غنم pl. اغنام ـ نعجة pl. نعاج pl. نعجات ـ ضائنة pl. ضوائن *P.* گوسفند ماده *T.* ديشى قيون ـ ماريه || Lait de brebis *A.* لبن غنم *P.* شير گوسفند *T.* قيون سودى Toison de brebis *A.* صوف غنم *P.* پشم گوسفند *T.* قيون يپاغيسى ـ قيون يوكى Troupeau de brebis *A.* قطيع الاغنام *P.* رمهٔ گوسفندان *T.* قيون سوريسى Mener paître les brebis *A.* رعى الاغنام *P.* چرانيدن گوسفندان *T.* قيون اوتلارمق

On dit proverb., en parlant d'une personne qu'on craint qui ne corrompe les autres par son mauvais exemple, que c'est une brebis galeuse qu'il faut séparer du troupeau سورى ايچندن چيقارلهجق اويوزلى بر قيوندر

Dans le langage de l'Écriture, il signifie, un chrétien, en tant qu'il est sous la conduite de son pasteur *A.* ربيض pl. ربضاء || Le bon pasteur donne son âme pour ses brebis راعئ صالح زير ادارهسنده بولنان ربضا اوغورينه فداى جان ايدر Le bon pasteur va chercher la brebis égarée, pour la ramener au troupeau راعئ صادق ربيض ضالدیى مربض اصليسنه ارجاع ايچون تفقدى امرينه اهتمام ايدر

BRÈCHE. Ouverture faite à ce qui sert de clôture, comme muraille ou autre *A.* ثلمة ـ خلل ـ فرجة pl. فرج *P.* رخنه ـ *T.* گدك ـ شكاف ـ آهون || Grande brèche ثلمهٔ عظيمه ـ فرجهٔ La brèche est praticable, on peut aller à l'assaut پيدا اولنان ثلمهدنك محلّى سهل المرور اولديغندن همان بر رخنه آچمق يورويشه وارلدق ممكندر Faire une brèche آچيلان ثلمهيى سدّ ايتمك Réparer une brèche آتيلان طوپلردن قلعه ديوارى Le canon avait fait brèche à la muraille ضرب طوب ايله قلعه ديوارنده رخنه دار وخللپذير اولدى ثلمهٔ ديوار رخنه آچلدى Planter un drapeau sur la brèche اوزرينه بيراق ديكمك Entrer par la brèche dans une ville آچيلان رخنه يولندن بلده ايچنه دخول ايتمك ـ Battre en brèche. C'est battre une muraille avec du canon, pour y faire brèche احداث ثلمه ايچون قلعه ديوارى اوزرينه قلعه ديوارينى گدمك ايچون ـ امطار طوب وگلّه ايتمك اوزرينه طوب وگلّه ياغدرمق ـ Il se dit aussi de plusieurs autres choses: Faire une brèche à un couteau *A.* تثليم السكين ـ تفليل السكين *P.* كفتن كارد *T.* بچاغى گدمك On a abattu cent arpens de bois dans cette forêt; c'est une grande brèche بو اورمانده يوز دونم مقدارى آغاجلر قطع اولنمغين بر رخنهٔ عظيمه پيدا اولدى

Figur. Le tort, le dommage qui s'est fait à quelque chose *A.* كسر ـ خلل ـ فلّ *P.* شكست ـ رخنه *T.* سكته || C'est une brèche à l'honneur زجاجهٔ عرض وناموسه بر نوع فلّ ورخنه قوّت ماليهسنه ايراث كسرورخنه در Cela fait brèche à sa fortune قوّت ماليهسنه عارض ايدر Réparer les brèches de sa fortune اولمش فلول ورخنهلرى تلتيم واصلاح ايتمك Brèche aux immunités, aux priviléges d'une nation برملتك شروط مسافيّت واستيازاتنه عارض اولان كسر وخلل

BRÈCHE-DENT. Qui a perdu quelqu'une des dents de devant *A.* ادقم ـ اقصم ـ اقصم الثنيّة ـ اثرم *P.* دندان پيشين شكسته *T.* اوك ديشى دريشوك ـ اوك ديشى صينق || Cet homme est brèche-dent فلان كشى اثرمدر

BRECHET. L'extrémité inférieure de la partie de la poitrine où aboutissent les côtes *A.* قعر الصدر *P.* بن سينه *T.* كوكس آلتى || Avoir mal au brechet قعر صدرده وجع اولمق

BREDOUILLEMENT. Action de bredouiller *A.* تعتعة ـ جمجمة *P.* كنده زبانى *T.* كوهلمه

BREDOUILLER. Parler d'une manière mal articulée et peu distincte *A.* تتعتع ـ تجمجم *P.* كنده زبانى كردن *T.* سوزى كوهليهرك سويلمك || On n'entend rien de ce qu'il dit, il ne fait que bredouiller تتعتعدن خالى اولمديغى تقريبيله كلامى بردرلو فهم اولنمز Que bredouillez-vous là? نه كوهليورسك

BREDOUILLEUR. Celui qui bredouille *A.* تغتاغ *P.* كلته زبان *T.* سوزی کودلر || On n'entend point ce qu'il dit, c'est un bredouilleur كلته زبان بر آدم اولمغله لساندن هيچ بر سوز آكلاشلەمیور

BREF. Court, de peu de durée, de peu d'étendue *A.* قاصر - قصير - مختصر *P.* کوته *T.* قصه || Le temps que vous me donnez est bien bref ویردیککز مهلت بغایت قصه در Cet homme est bref dans ses décisions فلان كشى كافّهٔ عزايم وتصميماتنده اختصاره مايل بر آدمدر

Le féminin Brève n'est guère usité qu'en parlant d'une syllabe, pour dire, qu'on la prononce rapidement *A.* مقصور || La première syllabe d'un tel mot est brève, et la seconde, longue فلان لفظك جزء اوّلى مقصور وجزء ثانيسى ممدود در Les brèves et les longues sont très marquées en Grec et en Latin لسان يونانى ولاتينده حروف مقصوره وممدوده نك مخرجى بغايت مصرّحدر

Bref, est aussi adverbe. En peu de mots *A.* خلاصة - الحاصل - الكلام - نتيجة الكلام *P.* انجام سخن - حاصل سخن *T.* سوزك قصه سى - حاصلى || Je vous ai déjà dit que cela ne se peut, que cela ne se doit pas, bref je ne le veux pas فلان شى بويله اولمق ممكن اولمديغنى وبويله اولمق اقتضا ايتمديكنى طرفكه بيان ايتمشيدم خلاصهٔ كلام عندمده سوزك قصه سى بو وجهله اولمسنه رضام يوقدر - مرضى دكلدر — On dit, Parler bref, pour dire, avoir une prononciation trop prompte, trop précipitée *A.* تكلّم بسرعة اللسان *P.* چاپكزبانى نمودن *T.* چاپك سويلمك

Bref. Lettre du Pape *T.* ريم پاپا طرفندن ويريلان رؤس || Il a reçu un bref du Pape ريم پاپا طرفندن بر قطعه رؤس تحصيل ايلدى Le secrétaire des brefs رؤس قلمى سر خليفه سى

BRÉHAIGNE. Il se dit des femelles des animaux qui sont stériles *A.* عاقر pl. عقر *P.* نسترون *T.* قسير

BRELANDER. Jouer continuellement à quelque jeu de cartes que ce soit *A.* مداومت الى المقامرة *P.* بقمار ورزش دائمى كردن *T.* قماربازلغه دوشكون اولمق - قماربازلغه مبتلا اولمق

BRELANDIER. Qui joue continuellement aux cartes *A.* مداوم في المقامرة - مقامر pl. مقامرين *P.* قمارباز *T.* قمارجى - قمار بكريسى

BRELOQUE. Curiosité de peu de valeur *A.* طرفة خسيسة pl. طرف خسيسة *P.* طرفهٔ ناچيز *T.* جيجى بيجى || Cet homme vend bien cher ses breloques فلان كشى طرف خسيسه سنى خيلى غالى بها ايله فروخت ايدر

BRÉSIL. Sorte de bois rouge propre à la teinture *A.* بقم *P.* بقام *T.* دار بهال - بكم

BRÉSILLER. Rompre par petits morceaux *A.* رضّ *P.* ريزه ريزه كردن *T.* اوفاتمق - خرد وخشخاش ايتمك || Voilà qui est tout brésillé بسبتون اوفانمشدر - يكپاره مرضوضدر

Brésillé. *A.* رضيض - مرضوض *P.* ريزه ريزه گشته *T.* خرد وخشخاش اولمش - اوفانمش

BRETELLE. Sorte de tissu de chanvre ou de fil, dont on se sert à divers usages *A.* ولم pl. ولام *T.* قولان

BRETELLER. Tailler une pierre *A.* نحت الحجر *P.* سنگ تراشيدن *T.* طاش يونمق

Il signifie aussi, gratter un mur avec des instrumens à dents *A.* حكّ بالمسحل - سحل - حجش *P.* رنديدن - بمشت رنده ستردن *T.* رنده ايله قازيمق - رنده لمك

BREUILLER. Carguer les voiles. V. Carguer.

BREUILS. V. Cargue.

BREUVAGE. Boisson *A.* شراب pl. اشربة - مشروب pl. مشروبات *P.* نوش *T.* شربت - ايچجكى || Breuvage agréable شربت لطيف délicieux الذّ لذيذ بر شربت mixtionné شربت ممزوج — Il se dit aussi, de certaines médecines qu'on donne à des chevaux, à des boeufs etc. || Faire donner un breuvage à un cheval آته بر شربت ايچورمك

BREVET. Sorte d'expédition par laquelle le Roi accorde quelque grâce ou quelque titre de dignité *A.* منشور pl. مناشير - برات pl. بروات *P.* گشادنامه - يرليغ *T.* برات || Brevet de Duc دوقلق براتى - خانلق براتى Le brevet d'une pension معاش براتى Faire enregistrer un brevet براتى سجلّه قيد ايتدرمك

BREVETAIRE. Porteur d'un brevet du Roi *A.* صاحب البرات pl. حملة البروات - حامل البرات pl. اصحاب البروات *P.* دارندهٔ گشادنامه - براتدار *T.* براتلو

BREVETER. Donner un brevet à quelqu'un *A.* اعطاء البرات - احسان البرات *P.* گشادنامه دادن *T.* برات ويرمك

Breveté. V. Brevetaire.

BRÉVIAIRE. Livre contenant l'office qu'on est obligé de dire chaque jour *A.* كتاب الصلات ـ كتاب الاوراد *P.* نمازنامه *T.* نماز كتابى

BRICOLE. Cette partie du harnais d'un cheval qui passe sous les coussinets, et qui s'attache aux boucles du poitrail *A.* لبب pl. الباب *P.* سينه بند *T.* كوكسلك ـ كملدرك

On appelle aussi Bricoles, certaines longes de cuir dont se servent les porteurs de chaises *A.* سير pl. سيور *P.* سيرم *T.* قايش

On dit figur. de quelqu'un qui use de voies trompeuses et détournées, qu'il joue de bricole حقدبازلق ايدر Il ne va que par bricoles شعبده‌كارلق ايله عمل وحركت ايدر Je me défie de ses bricoles فلان كشينك ايتديكى حقدبازلقلردن امين اولدم

On dit aussi, De bricole, Par bricole, pour dire, indirectement *A.* عن طريق المنعدل *P.* از راه نا راست *T.* صاپه يولدن ‖ S'il ne peut parvenir là directement, il y viendra de bricole اول طرفه راه راستدن وارەمديغى حالده طرق منعدلدن طوغرى يولدن وارەمديغى صورتده صاپه يوللردن ـ وارر وارە بيلور

BRICOLES. Espèce de rets ou de filet, pour prendre des cerfs etc. *A.* جرّة *P.* آهو شست *T.* كيك آغى

BRIDE. La partie du harnais d'un cheval, qui est composée de la têtière, des rênes et du mors, et particulièrement, le mors avec toutes ses parties qui l'accompagnent *A.* لجام *P.* لگام *T.* كم ـ اويان ‖ Mettre la bride à un cheval الجام فرس ـ اته كم اورمق ـ آته اويان اورمق ـ آتى اويانلمق lui tenir la bride haute ou courte كمى يوكسك ياخود كمى قصه طوتمق Lâcher la bride à un cheval ارخاى لجام ايتمك ـ آتك اويانى كمى كوشتمك lui mettre la bride sur le cou بوغازبند طاقمق ـ بوغازينه كچورمك ― Il se prend aussi pour les rênes seules *A.* عنان pl. اعنّة *P.* عنان *T.* ديزكين ‖ Le cheval a rompu sa bride آت ديزكيننى شكست ايلدى Mener un cheval par la bride آتى ديزكيننى الده طوتدرق كوتورمك Courir à bride abattue طولو ديزكين كتمك

Figur. Tenir quelqu'un en bride. L'empêcher de faire ce qu'il veut بر كمسنەنك عنان اختيارينى يد تصرّفده ضبط عنان ـ عنان اختيارينى الدن صاليويرماسك ـ ايتمك ― Et lui tenir la bride haute, lui اختيارينى محكم طوتمق tenir la bride courte. Le traiter avec quelque sorte de sévérité بر كمسنەنك ديزكيننى صيقى طوتمق ― Et aller bride en main dans une affaire. Y procéder avec beaucoup de retenue et de circonspection فلان مصلحتده عنان حزم واحتياطى الدن براقميدرق عمل وحركت ايتمك ― Et lâcher la bride à quelqu'un, lui mettre la bride sur le cou. Ne pas le retenir comme on faisait, l'abandonner à sa propre volonté ارخاى بر كمسنەنك عنان اختيارينى ـ عنان رخصت ايتمك كردن استقلالنه تعليق ايتمك ― Et lâcher la bride à ses passions. S'abandonner entièrement à ses passions اعراض نفسانيەسنه نفس امّارەنك يد قهربنده ـ تسليم عنان متابعت ايتمك تسليم عنان ارادت ايتمك ― Courir à bride abattue après les plaisirs حظوظات نفسك وراسنه كرمرو تهالك وانهماك مشتهيّات نفسك پسنه طولو ديزكين اولدرق ـ اولمق سكرتمك ― On dit aussi, qu'un homme court à bride abattue à sa ruine, à sa perte خرابيّت حالنه منتهى اولەجق طريق فنايه طوغرى طولو ديزكين اولدرق سرعت ايتمك

BRIDE, se dit aussi, du petit cordon qui passe sous le menton de l'enfant, et qui sert à tenir le béguin en état sur sa tête *A.* تسبغة القنبعة *P.* زنخبند عرقچين *T.* معصومك ـ قيچپال اسكفەسى باغى

BRIDER. Mettre la bride à un cheval *A.* الجام *P.* لگام زدن *T.* اويان اورمق ـ كم اورمق ـ اويانلمق ‖ Il est temps de brider, il faut partir عزم راه ايتمك لازمەدن اولمغله همان آتلرى اويانلمنك وقتيدر

Il signifie aussi, ceindre et serrer étroitement *A.* تضييق *P.* تنگ داشتن *T.* قصدرمق ـ صيقشدرمق ‖ Un béguin qui bride un enfant بر تقيد ـ معصومى صيقشدرر بر اسكفه ― On dit figur., qu'on a bridé un homme par un contrat ou par un acte, pour dire, qu'on a mis dans le contrat des conditions qui l'obligent à se tenir dans de certaines bornes فلان سندى فلان سند ايله باغلندى ـ ايله قيد وبند اولندى

BRIDÉ. *A.* ملجم *P.* لگامدار ـ لگامزده *T.* كم اورلمش ـ اويانلمش ‖ Cheval sellé et bridé اسب ـ اسب مسرّج وملجم اكرلنمش واويانى اورلمش آت ـ زينپوش ولگامدار

BRIDON. Espèce de bride légère qui n'a point de branche *A.* نكل *P.* دهانه *T.* قنطره

BRIEF. Court, de peu de durée *A.* مختصر *P.* كوتاه *T.* قصّه

|| Il a été crié à trois briefs jours مختصری اوچ کون ایچنده اولبابده ندا اولندی Ils en ont fait bonne et briève justice حکایت مختصربجه اجرای حق اولندی Brièvé narration حکم مختصری Briève sentence مختصره

BRIÈVEMENT. D'une manière courte *A.* مجملاً ـ مختصراً ـ علی طریق الاختصار ـ علی وتیرة الایجاز ـ بالاختصار *P.* باندک سخن ـ مختصرانه *T.* مختصربجه ـ قصدجه || Il nous raconta brièvement علی طریق الاختصار نقل ایلدی Expliquez-moi cela brièvement بونی مختصربجه بکا شرح وبیان ایله

BRIÈVETÉ. Le peu de durée de quelque chose *A.* قصارت ـ مدّت ـ اختصار *P.* کوتهی *T.* قصه‌لق || La brièveté de la vie قصارت عمرک قصارت واختصاری La brièveté du temps مدّت سلطنتک قصر وقت ـ وقت اختصار وقصارتی La brièveté de son règne

BRIGAND. Voleur de grand chemin *A.* قاطع الطریق pl. قطّاع الطریق *P.* رهزن ـ منکل ـ شنکل ـ جته *T.* یول کسیجی || Une troupe de brigands بر کروه قطّاع طریق ـ Il se dit aussi, de ceux qui font des exactions, des concussions *A.* نهّاب ـ طرّار *P.* یغماکر *T.* قاپیجی || Ces petits juges sont de vrais brigands صرف یغماجیدرلر ـ بو اوفاق قاضیلر طرّار مقوله‌سیدرلر

BRIGANDAGE. Vol fait à force ouverte, comme le vol sur les grands chemins *A.* قطع الطریق *P.* رهزنی ـ شنکلی *T.* یول کسیجیلک || Ce n'était alors que brigandages par toute la France اول دورده فرانسه ایچنده سرتا سر رهزنلکدن غیری بر شی یوغیدی ـ Il se dit aussi pour Concussion, exaction, injustice *A.* نهب pl. نهاب ـ مناهبة pl. مناهبات *P.* یغماکری *T.* قاپیجیلک ـ یغماجیلق ـ تاراجکری ـ || Les traitans furent punis pour les brigandages qu'ils avaient exercés sur les peuples عمّال ومحصّلین عباد الله حقنده ارتکاب ایتدکلری مظالم ومناهباته مبنی مظهر تأدیب اولمشلردر Il s'est fait de grands brigandages dans les finances اموال میریه‌ده مناهبات جسیمه واقع اولمشدر ـ Et pour toute espèce de volerie *A.* لصوصیّت ـ سرقت *P.* دزدی *T.* خرسزلق ـ اوغریلق || C'est un brigandage بو حالت سرقت محضدر

BRIGANDER. Voler, vivre en brigand *A.* ارتکاب السرقة ـ ارتکاب اللصاص *P.* دزدی کردن ـ عیّاری کردن *T.* خرسزلق ـ اوغریلق ایتمک ـ ایتمک || C'est un homme qui n'a fait que brigander toute sa vie ایام عمرینی سرقت ولصاصده امرار ایلدی Des gens qui se sont attroupés pour brigander لصاص وسرقت ایچون متحشد اولمش جماعت

BRIGANTIN. Sorte de petit vaisseau *T.* براغانتین تعبیر اولنور نوع چکدیری

BRIGUE. Poursuite vive qu'on fait par le moyen de plusieurs personnes qu'on engage dans ses intérêts *A.* محاولة pl. محاولات *T.* اطرافی پیدا ایدەرک چالشمه || Faire une brigue محاولده بولنمق فلان ایش محاوله تصدّی ایتمک Cela se fit par brigue اطراف پیدا ایدوب چالشمغله ـ طریقیله حصولپذیر اولمشدر بجرلدی

Il se prend aussi pour Faction, parti *A.* فرقة المعاقدین pl. فرق المعاقدین *P.* کروه همپیمانان *T.* سوزی برایتمشلرک || Avoir une puissante brigue بر فرقهٔ قویهٔ متعاقدینه مالک اولمق فرقه‌سی Toutes les brigues se réunirent en sa faveur فرق معاقدینک مجموعی فلانک طرفنه اعانةً همدست اتحاد اولمشلردر

BRIGUER. Poursuivre par brigue *A.* اقدام فی المحاولة ـ سعی بالمحاولة *T.* اطرافی پیدا ایدەرک چالشمق || Briguer un emploi, une dignité اطرافی پیدا ایدەرک بر منصبک وبر رتبه‌نک تحصیلنه سعی ایتمک Briguer les voix, les suffrages d'une compagnie بر جماعتک کلم وآراسنی تحصیل ایچون اطراف پیدا ایدەرک چالشمق

Il signifie aussi simplement, rechercher avec empressement *A.* تطلّب ـ مجدّاً طلب *P.* سخت خواستکاری نمودن *T.* استیوب آراشدرمق || Briguer la faveur, la protection de quelqu'un بر ذاتک حسن مساعده وحمایتینی مجدّاً طلب ایتمک

BRIGUEUR. Qui brigue *A.* مجدّ فی الطلب *P.* طلبکار ـ خواستکار *T.* استکلو || Il y a beaucoup de brigueurs pour cette charge بو منصبک چوق طلبکارانی وار در

BRILLAMMENT. D'une manière brillante *A.* علی وجه الازهر *P.* با کمال پرتو ورونق *T.* پارلاقلق ایله || Ce morceau de musique a été brillamment exécuté موسیقینک بو فصلی کمال رونق وپرتو ایله ادا اولندی Cet officier s'est montré brillamment dès sa première campagne فلان اوفیچیال همان ایلک سفرده کمال پرتو ورونق ایله اثبات وجوده موفق اولدی

BRILLANT. Qui a un grand éclat *A.* لمّاح ـ لمّاع ـ لامع ـ ازهر ـ متلألی ـ برّاق ـ ناشر اللمعان *P.* رخشان ـ درخشان ـ

پارلاق .T پرتوناک - پرتوریز - رونقدار - تابان - تابناک - شمس تاباندن پارلداییجی - || Plus brillant que le soleil ضیای رونقدار - ضیای برّاق Une lumière brillante ازهر وانور بغایت متلالی ودرخشان بر قطعه Un diamant fort brillant الماس طاشی - Il se dit figur. des choses morales A. جلیل P. پرتو ورونق - پرتاب وفروغ .T پارلاق || C'est un homme qui a fait des actions brillantes مآثر جلیلدیه موفق اولمش مآثر پرتاب وفروغه مظهریت ایله کسب نام - بر آدمدر وشهرت ایتمش ذواتدندر La valeur, la générosité, la libéralité sont des vertus brillantes بسالت وشجاعت وعلوّ همّت وسخا وسماحت فضایل جلیلدن معدود در Une pièce de poésie pleine de pensées brillantes معانی جلیله ایله مملو بر منظومه

Brillant, signifie aussi, éclat, lustre A. تلالؤ - پرتو - لمعان P. جلا - پارلتی - پارلقلق .T آب وتاب - رونق - فروغ || Les perles orientales ont un certain brillant qui ne se trouve point dans les autres ممالک شرقیده چیقان انجولرک جلاسی سائر انجولرده بولنمز Ce diamant a plus de brillant que l'autre بو الماسک آب وتابی دیگرندن زیاده در - On dit figur., qu'il y a du brillant dans une poésie, dans une pièce d'éloquence فلان نظمده وصنایع علم بیانی محتوی اولان فلان مقالدده لمعهٔ علم ومعرفت ساطع وپرتو افشاندر Et qu'elle est pleine de faux brillans, pour dire, qu'elle est pleine de pensées ingénieuses, mais frivoles, fausses صنایع علم بیانی محتوی اولان فلان مقالدنک فروغ وپرتوی تمویهاندن عبارتدر - Et d'un homme qui a beaucoup d'imagination et d'esprit, mais peu de jugement, qu'il a plus de brillant que de solide عقلنک فروغ ولمعانی رسوخ ومتانتنه عقلنک پارلقلغی متانت واستحکامدن زیاده در - غالبدر

Brillant. Diamant taillé à facettes par-dessus et par-dessous T. پرلانته طاشی

BRILLANTER. Tailler un diamant à facettes semblables à celles d'un brillant T. الماسی پرلانته تراشیله ایشلمک

Brillanté. T. پرلانته تراشیله ایشلنمش - On dit figur. Un style brillanté مموّه ومزوق سبک وعباره

BRILLER. Reluire, jeter une lumière étincelante A. تلالؤ - درخشیدن - بشخیدن .P نشر النور - نشر الضیا - الاحة - تشعشع - پرتو ربختن - درفشیدن .T پارلدامق - پلابیمق || Le soleil brille شمس نشرضیا ایدر Les étoiles brillent نجوم وکواکب تلالؤ ایدر Il y a des diamans qui brillent plus les uns que les autres بعض الماس وار در که سائر الماسلردن زیاده متلالیدر - Il se dit figur., de la gloire, de la vertu, des belles qualités et des productions de l'esprit || Sa gloire brille dans tout l'univers ضیای پرنمای اقبالی شعشعه پاش آفاقدر صیت شان واقبالی پرتو ریز چار اقطار عالمدر - La valeur, la libéralité sont les vertus qui brillent le plus en ce prince بو میر ذیشانک ذاتنده مرکوز اولان مناقب جلیله ایچنده بر وجه افضل پرتو افشان وشعشعه پاش اولان فضایل فایقه بریق حماست وبسالت ونور بیفتور جوانمردی وسماحتدر Cet ambassadeur brillait dans cette Cour par sa magnificence فلان ایلچی فلان دولنده فرط دارات واحتشامی تقریبیله زیاده پرتولو ایدی La vertu brille dans l'adversité نور صلاح وفضیلت حال نکبت وادبارده نشر شعشعهٔ امتیازدن خالی دکلدر C'est l'endroit de la pièce qui brille le plus بو فصلک زیاده پرلاق یری شو در Son esprit brille par tout نور عقلی هر حال وهر محلده پرتو ریز ولمعه پاشدر C'est un homme qui brille dans toutes les compagnies où il se trouve بولندیغی مجلسلرک جملهسنده پرتو تام ایله فایق الاقران اولور

BRIN. Ce que le grain pousse d'abord hors de terre A. جدر pl. جدور - نشئة .P سرگیاه نو دمیده - گیاه نو رسته T. یردن یکی چیقان نبات اوجی || Brin d'herbe نشئهٔ نبات La grêle n'a pas laissé dans ce pré un brin d'herbe نزول ایدن طولو بو چمنزارک ایچنده بر سرگیاه براقمدی Le froment a déjà jeté de beaux brins زرع اولنمش تخم کوزل اوج ویردی - حنطه جدور جمیله اجدار ایلدی - Il se dit aussi des scions que les plantes et les arbustes poussent A. قضیب - غصن ناعم .P نو نهال .T کورپه فاز V. Scion - On dit figur. d'une jeune personne grande et bien faite, que c'est un beau brin d'homme بر نو نهال زیبا در

Il se dit aussi, des cheveux, du poil et du crin A. سحل - الشعر P. تار مو T. توی تلی || Arracher le crin d'un cheval brin à brin آت یلیسنی تل تل قوپارمق

Il se dit aussi en parlant de certaines choses, comme paille, foin, fourrage, bois etc. A. جویل P. خسپاره T. چوب || Il n'y en a pas un brin, pour dire, qu'il n'y en a point du tout تک بر چوب بیله یوقدر - بک خسپارهٔ ناچیز بیله یوقدر

Il n'y avait pas un brin de paille, pas un brin de fourrage dans tout le camp اردونڭ مجموعنده بيك جوبل كاه وباخود بيك خسپارۀ حشيش موجود دكل ايدى

On dit proverb. en parlant de toutes sortes de choses, qu'il n'y en a brin, pour dire, qu'il n'y a rien de la chose dont on parle *A.* قطعاً ـ دیّار *P.* هيچ *T.* هيچ || Il n'y a brin de la chose que vous cherchez آراديغكڭ شيئدن قطعاً وديّار يوقدر

Brin-à-Brin. Successivement, l'un après l'autre *A.* واحداً واحداً *P.* بعد واحد *T.* بيك بيك ـ تار بتار ـ يكايك || برر برر

Ôter les mauvaises herbes d'un jardin brin-à-brin باغچه نڭ يرامز اوتلرينى برر برر قوپاروب چيقارمق

BRINDILLE. Branche menue d'un arbre *A.* غصنة pl. غصون *P.* شاخ باريك *T.* اينجه دال

BRIOINE. V. Couleuvrée.

BRION. Mousse qui croît sur l'écorce des arbres et particulièrement sur celle des chênes *A.* مشرة *P.* اشنه *T.* تورزاق

BRIQUE. Terre mêlée et séchée dont on se sert pour bâtir *A.* آجر ـ طوب *P.* آگور ـ ساغ ـ خشت ـ پخته ـ آخيز *T.* توغله || Carreau de brique آجر چار كوشه Bâtir de brique توغله خشت پختهدن مصنوع بناسى ياپمق Maison de brique خشت پخته ايله پوشيده بر منزل Bastion revêtu de brique توغله قابلو طابيه ـ قطعه طابيه En Orient on faisait cuire la brique au soleil ممالك شرقيهده توغلهيى كونشده پشوررلر ايدى

BRIQUET. Petite pièce d'acier dont on se sert pour tirer du feu d'un caillou *A.* زند ـ قدّاحة ـ مقدحة pl. زناد *P.* آتشزنه ـ آتشبرگ *T.* چقماق

BRIQUETERIE. Lieu où l'on fait de la brique *A.* مصنع الآجر pl. مصانع الآجر *P.* آگور خانه ـ ساغخانه *T.* توغله كارخانه‌سى

BRIQUETIER. Celui qui fait ou qui vend des briques *A.* صانع الآجر ـ بايع الآجر *P.* آگور فروش ـ آگور گر *T.* توغلهجى

BRIS. Fracture. Il se dit de la rupture d'un scellé ou d'une porte *A.* كسر *P.* شكست *T.* قيرمه || Le juge ordonna le bris des portes حاكم قپولرڭ كسر وشكستنى حكم ايلدى Il est accusé de bris de scellé كسر مهر تهمتيله متهمدر

Bris de prison, se dit pour une simple évasion de prison *A.* انفلات عن المحبس *P.* گريز از زندان *T.* حبسدن انفلات || شيويشوب قاچمه Un homme accusé de bris de prison عن المحبس تهمتيله متهم اولان كشى

Il signifie aussi, les pièces d'un vaisseau qui s'est brisé en donnant contre les rochers *A.* انقاض ـ حطامات السفينة *P.* لتات كشتىٔ شكسته *T.* قضايه اوغرامش كمى قيرنتيلرى || Les bris des vaisseaux, après l'an et jour passés sans réclamation, appartiennent au seigneur du lieu où la mer les jette قضا زده اولمش سفينه‌لرڭ انقاض وحطاماتى بر سنه وبركون وعده‌سنه قدر دعواجى ظهور ايتميه‌جك اولور ايسه سوق امواج بحر ايله بولندقلرى ارضڭ صاحبنه اصابت ايدر

BRISANS. Il se dit des vagues de la mer poussées impétueusement contre la côte *A.* امواج متلاطمة *P.* خيزاب بر هم شكسته *T.* طالغه‌لر چاليان چاقيشوب || Il y a des brisans fort rudes à cette côte اشبو شاطئ بحرده اشدّ شديد امواج متلاطمه حمله‌لرى وار در ـ Il se dit aussi, des écueils qui sont à fleur d'eau *A.* جبجبة pl. جباجب *P.* اندراب *T.* شاب || L'entrée de ce port est pleine de brisans بو ليمانڭ بوغازى شابلر ايله مالامالدر

BRISE. Nom qu'on donne à de petits vents frais et périodiques *A.* ريح راند *P.* باد صبا *T.* سرين روزكار

BRISÉES. Branches que le veneur rompt aux arbres, pour reconnaître l'endroit où est la bête *A.* اغصان مكسورة لكشف المكان الصيد *P.* شاخهاى شكسته براى يافتن محلّ شكار *T.* آوڭ يرينى بولمق ايچون اورمانده كسيلن آغاج داللرى || Faire des brisées محلّ صيدى كشف ايچون كسر اغصان اشجار ايتمك Aller aux brisées اورمانده آوڭ يرينى بولمق ايچون آغاج داللرى كسمكه كتمك ـ On dit figur. Suivre les brisées de quelqu'un, pour dire, suivre son exemple, l'imiter *A.* اقتفاء الى اثر فلان ـ سلوك فى مسلك فلان *P.* اتباع الى اثر فلان ـ پيرو فلان كس شدن *T.* بر كمسنه‌نڭ ايزينه اويمق ـ On dit aussi, Reprendre ses brisées, Revenir sur ses brisées, pour dire, reprendre une affaire, un dessein qu'on avait abandonné ou interrompu *A.* استيناف البحث ـ اقتبال البحث *P.* از سر نو بصدد آغاز كردن *T.* يكيدن مطلب سابقه يكيدن باشلمق ـ صدده باشلمق

BRISEMENT. Il se dit des flots qui se brisent contre un rocher *A.* تلاطم الامواج *P.* بر هم شكستگىٔ خيزابها *T.* طالغه‌لرڭ چاتلامه‌سى ـ Il se dit figur., d'une véhémente douleur de ses

péchés, de la contrition de coeur *A.* حزحزة البال السادم گناهكارك يورك طرمانتيسى *T.* خرخشهٔ دل گناهكار *P.* || Le brisement de coeur est une marque de conversion سادمك حزحزهٔ بالى طريق حق وايمانه عودتنه دلالت ايدر حالاتدندر

BRISER. Rompre et mettre en pièces *A.* هشم – كسر – قصد خش – شكستن *P.* تهزيع – رض – قصم – تحطيم – حطم – اوفاتمق – قيرمق *T.* خرد ساختن – وخاش كردن || Briser une porte قپويى كسر وشكست ايتمك Ce coup lui brisa l'os ظهور ايدن ضربه كميكنى شكست ايلدى Briser en mille pièces خرد وخشخاش – قيروب صد هزار پارچه ايتمك – بيك پارچه ايتمك – ايتمك – On dit figur., que des peuples ont brisé leurs fers, pour dire, qu'ils se sont délivrés d'une domination tyrannique اقوام مذكوره متحمل اولدقلرى قيود واغلال رقيتى شكست ايلديلر – Et qu'un amant a brisé ses chaînes زنجير عشقى نقض وشكست ايلدى

Il signifie aussi, incommoder par une agitation forte *A.* ايراث الكسر *P.* شكستگى آوردن *T.* قيرقلق كتورمك – زده لمك || L'agitation du carrosse l'a brisé عربه نك صرصلشى وجوديله قيرقلق كتوردى Ce cheval a un train rude qui m'a tout brisé آتك اشكينى آغر اولديغندن وجودمه ايراث كسر كلى غايت تعب ايلدى Il est brisé de fatigue, de lassitude ومشقت باديئ كسر وشكستگى اولمشدر Il se sent brisé du dernier accès de fièvre موخراً ظهور ايتمش حمانك نوبتندن وجودنده كسر كلى حس ايتكده در

Se briser. Se casser, être mis en pièces *A.* تكسر – انكسار – انحطام – انقصام – تقصم – انهشام – ترضرض *P.* شكسته شدن – خش وخاش شدن – ريزه ريزه شدن *T.* اوفانمق – قيرلمق كمى – پاره لنمك || Le vaisseau se brisa contre le rocher قيانك – قيانك اوزرينه دوشوب شكست اولمشدر اوزرينه اورلمغله پاره لندى Le verre, la faïence se brisent facilement قولاى – صرچه وچينى قسمى سهل الانقصامدر قيريلور – On dit proverb., Tant va la cruche à l'eau qu'à la fin elle se brise, pour dire, qu'on s'expose tant de fois au danger, qu'à la fin on y périt پيكاره صيق صيق كوتوريلان دستى صوكنده قيريلور

Il se dit aussi, de plusieurs ouvrages, composés de diverses pièces qui, étant jointes ensemble, peuvent aisément se plier

بوكيلوب ديويشورلمك *T.* خمانيدن *P.* تلوى – انطوا *A.* بوكلمك || Un bois de lit, une table, un fauteuil qui se brisent بوكيلوب دويشوريلور بر عدد يتاق سريرى وبر عدد تخته سفره سى وصندليه

Brisé. *A.* منكسر – متكسر – منقصم – متحطم – قصيد – اقصد قيرلمش *T.* خرد گشته – خش وخاش – شكسته *P.* منهشم – اوفانمش –

BRISE - RAISON. Celui qui parle sans suite et hors de propos خلط كلام ايدن *T.* هرزه چان – ژاژخا *P.* مهذار – هذار *A.*

BRISE - VENT. Clôture faite pour arrrêter l'effort du vent, et en garantir les arbres *A.* ستر قاطع الريح *P.* باد گريز *T.* روزكارى كسر پرده

BRISEUR. Celui qui brise quelque chose *A.* قاصم – كاسر *P.* شكننده *T.* قيريجى

BRISOIR. Instrument à briser *A.* مهزعة – مدقة – مدق *P.* كوبه *T.* طوقماق

BRISURE. Partie fracturée *A.* كسر pl. كسور – قصدة pl. قصد – حطام *P.* شكست *T.* قيرقلق || Il y a des brisures dans ce parquet بو دوشمه ده كسرلر وار در

BROC. Sorte de vaisseau dont on se sert pour tirer une grande quantité de vin à la fois *A.* دلو pl. دلا *P.* دول *T.* قوغه || Emplir, vider un broc قوغه يى تملئه وتخليه ايتمك – قوغه يى طولدرمق وبوشاتمق C'est un homme qui boirait un broc de vin قوغه طولوسى شراب ايچر بر ادمدر

Il se prend aussi pour Broche dans cette phrase. Manger de la viande de broc en bouche, pour dire, la manger sortant de la broche كبابى طوماً ايله يمك

BROCANTER. Acheter et vendre des curiosités *A.* بيع وشراء التحف *P.* تحفها خريدن وفروختن *T.* تحف الم صاتمى تحفجيلك – تحف آليش وبريشنى ايتمك – ايتمك ايتمك

BROCANTEUR. Celui qui brocante *A.* تاجرالتحف *P.* تحف فروش *T.* تحفجى

BROCARD. Parole de raillerie piquante *A.* ناقر pl. نواقر *P.* سخن جگر دوز *T.* طوقانقلى سوز || Un diseur de brocards طوقنقلو Donner un brocard تفوه نواقر ايله مألوف بر آدم بر سوز سويلمك

BROCARDER. Piquer par des paroles satiriques *A.* نقر *P.*

طوقانقلی سوز سویلمك *T.* سخن جگر دوز راندن

BROCARDEUR. Celui qui dit des brocards *A.* قایل النواقر *T.* طوقانقلی سوزلر سویلیجی *P.* گوینده سخن جگر دوز

BROCART. Étoffe brochée de soie, d'or ou d'argent *A.* دیباج pl. دبابیج *P.* دیبا *T.* دیبا || Brocart d'or دیباج زربفت - دیبای سیم بفت Brocart d'argent آلتون تللی دیبا - کمش تللی دیبا Habit de brocart دیبا لباس Du brocart de Venise وندیك دیباسی

BROCATELLE. Étoffe fabriquée à la manière du brocart, et de moindre valeur *A.* متاع مدبج *P.* متاع دیبا بافت *T.* دیبا تقلیدی

Il signifie aussi, une sorte de marbre de plusieurs couleurs *A.* رخام موشی *P.* مرمر رنگامیز *T.* صماقی مرمر طاشی

BROCHE. Ustensile de cuisine, instrument de fer où l'on passe la viande qu'on veut faire rôtir *A.* سفود - مفادة pl. مفائد *P.* کباب شیشی *T.* سینه کباب - گردنای - بس || Mettre de la viande à la broche تسفید - اتی کباب شیشنه کچورمك - تقلیب مفادہ ایتمك Tourner la broche لحم ایتمك - شیشی دوندرمك - Il se dit encore, de certaines petites verges dont on se sert à tricoter *A.* مسراد *P.* تننده *T.* درزن اوریجی ایکندسی

Il signifie aussi, une espèce de cheville pointue, dont on se sert pour boucher le trou d'un tonneau qu'on a percé *A.* سکك pl. سکاك الردم *P.* سیوخ *T.* جیوی دلیك طیقد جق الردم

On appelle aussi, Broche, une pointe de fer qui est dans la serrure, et qui doit entrer dans le trou de la clef *A.* لسان القفل *P.* زبانهٔ کلید *T.* کلید دیلی - Et une baguette de bois dont on se sert à enfiler diverses choses, comme cierges, chandelles etc. *A.* جازع *P.* تیر *T.* صیریق

BROCHER. Passer l'or, la soie etc. de côte et d'autre dans l'étoffe *A.* تسرید - سرد *P.* تنیدن *T.* اورمك || Brocher une étoffe d'or et d'argent ثوبه تسرید خیوط زر وسیم ایتمك - قماشه آلتون وکمش تللری اورمك

En parlant de reliure de livres, il se dit des livres dont on n'a fait qu'assembler les cahiers, en les cousant l'un à l'autre *A.* تضبیر الکراریس *P.* کرّاسهارا دسته بندیدن *T.* جزءلری برکتابك جزءلرینی || Brocher un livre دستهلیوب باغلمق دستهلیوب باغلمق Il n'est pas besoin de relier ce livre, il ne faut que le brocher بوکتابك تجلیدی لازم دکل همان جزءلرینی تضبیر ایتمك کافیدر

Il signifie aussi, exécuter à la hâte *A.* خرق *P.* زود بکار خرق امر || Brocher la besogne سوکوب بتورمك *T.* آوردن ایتمك Je n'ai mis que mon idée sur le papier, j'ai broché cela en deux heures یالکز فکرمی قلمه آلوب یازوبی همان ایکی ساعت ایچنده سوکوب بتوردم

BROCHET. Poisson d'eau douce *T.* طورنه بالغی

BROCHEUR. Ouvrier qui broche des livres *A.* ضابر الکراریس *P.* دستهساز کرّاسها *T.* کتاب جزءلری باغلییجی

BROCHOIR. Marteau de maréchal propre à ferrer les chevaux *A.* مطرقة البیطار *P.* کدینهٔ نعلبند *T.* نعلبند چکیجی

BROCHURE. Action de brocher un livre. V. Brocher. Il se dit aussi des livres qu'on vend en brochure, et non reliés *A.* کتاب غیر مجلّد *T.* جلدسز کتاب

BRODER. Travailler avec l'aiguille sur quelque étoffe *A.* نقش بالغرز *P.* پسته کاری کردن *T.* سوزنی - نقشده ایشلمك || ایشلمك Broder un habit ثوبی سوزنی ایشلمك Broder un lit یتاق شلتهسی یوزینی نقشده ایشلمك - On dit figur., qu'un homme brode bien un conte, pour dire, qu'il orne bien un conte حکایهیی کوزل نقش وتزیین ایدر - Et broder une nouvelle, pour dire, l'amplifier, y ajouter des circonstances *T.* بر خبری باللندرمق

Brodé. *A.* منقش بالغرز *P.* پسته *T.* سوزنی ایشلنمش - نقشده ایشلنمش

BRODERIE. Ouvrage de celui qui brode *A.* نقش مغروز pl. نقوش مغروزة *P.* پسته کاری *T.* سوزنی ایشی - نقش || Riche broderie فاخر وذیقیمت سوزنی ایشی Travailler en broderie سوزنی ایشلمك Une étoffe toute couverte de broderie یکپاره سوزنی ایشیله قاپلنمش بر قماش

BRODEUR. Celui qui brode *A.* نقاش بالغرز *P.* پسته کار *T.* نقش ایشلییجی - سوزنیجی

BROIE ou MAQUE. Instrument propre à broyer le chanvre et le lin *A.* مطرقة القنب *P.* کنبکوب *T.* کندر دوکنی

BROIEMENT ou BROÎMENT. Action de broyer *A.* سحق - دوك *P.* کوب *T.* دوکمه || Le broiement des couleurs سحق اصباغ - بویالرك دوکمسی

Bromos. Plante *A.* دوسر برّی *P.* دوسر دشتی *T.* یبان یولافی

BRONCHADE. Action de broncher *A.* كبوة pl. كبوات *P.* اشكوخش *T.* سورچمه ‖ Son cheval fit une bronchade سوار بنديكى آتك ـ كبو ايلدى ـ اولديغى آت كبوه ايلدى اياغى سورچدى

BRONCHER. Faire un faux pas, chopper *A.* تعثر *P.* پا لغزيدن *T.* اياق سورچمك ‖ Une pierre m'a fait broncher اياغم بر طاشه راست كلمكله سورچدى ـ En parlant de chevaux il signifie, faire une bronchade *A.* كبو *P.* اشكوخيدن *T.* سورچمك ـ Figur. Faillir *A.* زلت *P.* لخشيدن *T.* ياكلمق ‖ Il ne faut pas broncher devant lui فلانك حضورنده اختيار زلت ايتمك جائز دكلدر ـ Proverb. Il n'y a si bon cheval qui ne bronche, c'est-à-dire, il n'y a point d'homme si habile qui ne fasse quelquefois des fautes *A.* لكل جواد كبوة *T.* آت كحيلان اولسه بيله اياغى سورچر

BRONCHES. On nomme ainsi les vaisseaux du poumon qui reçoivent l'air *A.* مجارى النفس ـ قصبات الرئة *P.* شاخهاى ناى گلو *T.* صولوق بوريلرى ـ خرتلاق بوريلرى

BRONCHIAL. Qui appartient aux bronches *A.* متعلق لقصبات الرئة *P.* متعلق شاخهاى ناى گلو *T.* صولوق بوريلرينه متعلق La veine bronchiale *A.* انبوب الرئة pl. انابيب الرئة ـ عرق الرئة pl. عروق الرئة *P.* رك شش *T.* صولوق طمرى

BRONCHIES. Les ouïes des poissons. V. Branchies.

BRONCOCÈLE. Tumeur qui croît à la gorge *A.* ورم ـ حلاق الحلق *P.* سرگلو *T.* بوغاز شيشى

BRONZE. Alliage de cuivre, d'étain et de zinc *A.* شبه *P.* شبه *T.* پرنج ‖ Une statue de bronze برقطعه پرنجدن مصنوع صنم Graver sur le bronze پرنج اوزرنده حك ونقش ايتمك ـ Fondeur en bronze پرنج دوكيجيسى پرنج اوزرنده قازمق ـ On dit qu'un homme a un coeur de bronze, pour dire, qu'il a le coeur fort dur *A.* حديدى الفؤاد *P.* اهندل *T.* سرد دمور يوركلو ـ يوركلو

BRONZER. Peindre en couleur de bronze *A.* تلوين بلون الشبه *P.* رنگ شبه زدن *T.* پرنج رنكنده بويامق

BRONZÉ. *A.* ملون بلون الشبه *P.* رنگ شبه زده *T.* پرنج رنكلو

BROQUETTE. Sorte de petit clou de fer à tête *A.* مسمار صغير *P.* ميخ خرده *T.* شيشه اكسرى

BROSSE. Sorte d'ustensile servant à nettoyer les habits *A.* مسفرة مهلوبة *P.* بشنجه ـ كاسموى *T.* فورچه ـ Brosse à nettoyer la tête *A.* مشقة ـ مدرات *P.* سرخاره *T.* قاشيق ـ Brosse à dents *A.* مسواك مهلوب *P.* دندانسوى مويين *T.* ديش فورچه اوغوشدره جق ـ Brosse, se dit aussi d'une sorte de gros pinceau, dont on se sert pour coucher ou pour étendre les couleurs *A.* قلم مهلوب *P.* قلم مويين *T.* توى قلم

BROSSER. Frotter avec une brosse *A.* دلك بمسفرة المهلوبة *P.* بشنجه زدن ـ كاسموى زدن *T.* فورچه سورمك ـ فورچه لمق ‖ Brosser un habit ثوبى فورچه لمق Brosser la tête *A.* شق الراس بالمشقة ـ حك الراس *P.* سرخاره زدن *T.* باش قاشيقلمق

BROSSIER. Celui qui fait des brosses *A.* صانع المسفرات المهلوبة *P.* بشنجه گر *T.* فورچه جى

BROU. L'écale verte des noix *A.* قشر اخضر الجوز *P.* پوست سبز گردگان *T.* جوزك يشل قبوغى ‖ Le brou des noix sert à divers usages قشر سبز جوز وجوه شتا ايله استعمال اولنور Des noix confites avec leur brou يشل قبوقلريله رچل اولمش جوز

BROUÉE. Bruine, brouillard. V. ces mots.

BROUET. Espèce de bouillon au lait et au sucre *A.* رغيدة *P.* لاخشه *T.* سود بولماجى

BROUETTE. Espèce de petit tombereau qui n'a qu'une roue, et qu'un homme pousse devant lui *T.* ال عربه سى ‖ Brouette de jardinier باغچوانك قوللانديغى ال عربه سى

BROUETTER. Transporter dans une brouette *T.* ال عربه سيله نقل ايتمك ‖ Brouetter de la terre ال عربه سيله تراب نقل ايتمك

BROUHAHA. Bruit confus *A.* زجلة *P.* غلغله ـ خلالوش *T.* شماطه

BROUILLARD. Vapeur épaisse qui obscurcit l'air *A.* ضباب *P.* ميغ ـ ژم ـ هر *T.* طمان ‖ Brouillard épais ضباب كثيف ـ قويى طمان Brouillard qui se dissipe مضمحل ومتفرق اولان طمان ـ روى هوادن بر طرف وزايل ـ طاغيلان طمان ـ طمان نزول ايلدى Le brouillard est tombé اولان طمان ـ طمان دوشدى ـ Il s'emploie aussi figur. ‖ Je n'y vois qu'un brouillard, je n'y démêle rien بو مصلحت بكا قراكولقدر هيچ بر شى بو خصوص كوزمده قراكولقدر هيچ بر شى سچه ميورم ـ آكليه‌مم

Papier brouillard, se dit d'un certain papier qui boit, et qui est de couleur grise *T.* جرجوه كاغدى

BROUILLER. Mettre pêle mêle *A.* تخليط ـ تهويش *P.* بر هم

هرج ومرج ـ قارش مورش ایتمك *T.* تار ومار کردن ـ زدن طار طغان ایتمك ـ ایتمك || Il a brouillé tous ses papiers جمیع اوراقنی تار ومار ایلدی Brouiller plusieurs vins les uns avec les autres بر قاچ نوع بادهیی بری برلریله تخلیط تسویط ـ Figur. Mettre de la confusion, du désordre *A.* ایتمك ـ پریشان کردن ـ شوریده کردن *P.* تشویش ـ اخلال ـ هرج ومرج ایتمك *T.* آشوب رسانیدن ـ پیچاپیچ کردن تشویش امور || Brouiller des affaires قارش مورش ایتمك اموری موی زنگی کبی پیچاپیچ وپریشان ـ ایتمك اموری هرج ومرج وپریشان ایتمك ـ ایتمك ـ On dit d'un homme à qui l'amour trouble l'esprit, que l'amour lui a brouillé la cervelle, l'esprit درد عشق وهوا عقلنی اخلال ایلدی ـ درد عشق ایله مختل الدماغ اولدی

Il signifie aussi, mettre en mauvaise intelligence deux personnes, deux amis l'un avec l'autre *A.* تعیین ذات البین ـ توریش ذات ـ افساد ذات البین ـ تشغیب ذات البین بیانهٔ دوکس فتنه انداختن *P.* اخلال ذات البین ـ البین ایکی کشییی بری برلریله بوزشدرمق ـ بوزشدرمق *T.*

On dit, Brouiller du papier, pour dire, écrire des choses inutiles et ridicules *T.* تلویث صحیفه ایتمك

SE BROUILLER. S'embarrasser, se troubler en parlant *A.* حصر سوزی شاشورمق ـ خبط اولمق *T.* شوریده زبان شدن *P.* || Il se brouilla tellement, qu'il ne savait plus ce qu'il disait شول رتبهده مبتلای حصر اولمشدر که سویلدیکنی بیلمز خبط اولوب دییهجکنی شاشوردی ـ اولدی

On dit, que deux pesonnes se sont brouillées, pour dire, qu'elles ont cessé d'être amies *A.* قطع الالفة ما بین *P.* با یکدیگر رشتهٔ محبترا شکستن *T.* بری برلریله بوزشمق ـ on dit, Le temps se brouille, pour dire, que le ciel se couvre de nuages *A.* تغیم الهوا ـ اغتیام السما ـ انطلال السما *P.* هوا ابر پوشان شدن *T.* کوك یوزینی بولت ـ هوایه بولانقلق کلمك هوا بولتلنمق ـ قاپلمق

BROUILLERIE. Désunion, dissension *A.* شقاق ـ شواش ـ اختلاف pl. اختلافات ـ منازعة pl. منازعات *P.* نا سازکاری نزاع ـ بوزشقلق *T.* کشاکش || Il est arrivé une brouillerie entre eux میانلرنده بر ـ بینلرنده بر منازعه واقع اولدی C'est lui qui est cause de toutes ces brouilleries کونده شقاق واختلافی کیردی بو اختلافات ومنازعاتك جملهسنده

سبب فلان کشیدر

BROUILLON. Qui ne fait que brouiller *A.* مشوش الاحوال ایشلری *T.* آشوب رسان ـ برهمزن امور *P.* مخل الامور ـ بالطبع تشویش || C'est une humeur brouillonne قارشدریجی ـ Il est aussi substantif فتنه ـ فتنه کار *P.* محرکت الشقاق ـ مشاغب ـ شغاب *A.* غوغا قشقردیجی *T.* پیك شر ـ شورش انکیز ـ انکیز

Il signifie aussi, ce qu'on écrit d'abord, pour le mettre en suite au net *A.* تسوید ـ مسودة pl. تسویدات *T.* قرالمه || Voilà mon brouillon اشته قلمه آلدیغم مسودة بو در

BROUIR. Il se dit des blés et des fruits qu'un coup de soleil brûle *A.* لفح ـ تسفیع *P.* تف زدن *T.* کونش چالمق ـ کونش چالوب کویندرمك || Le soleil a broui jusqu'aux feuilles des arbres à fruit شدت حرارت شمس اشجار مثمرهیی کونش یمش ویبر ـ اوراقلرینه وارنجه لفح وتسفیع ایلدی آغاجلرك یپراقلرینی بیله چالوب کویندردی Des fruits brouis کونش چالنمش یمش ـ فواکه مسفوعه

Broui. *A.* ملفوح ـ مسفوع *P.* تف زده *T.* کونش چالنمش

BROUISSURE. Dommage que la gelée fait aux fleurs et aux premiers bourgeons des arbres *A.* سلق *P.* سرما زدگی *T.* صوغوق چالمه

BROUSSAILLES. Les épines, les ronces et autres sortes de bois semblables, qui croissent dans les forêts *A.* عض pl. عضوض ـ تیکنلی چالی *T.* خار وخاشاك *P.* شراس pl. شرس تیکنلك ـ

BROUTANT. Qui broute *A.* متورق *P.* برگخوار *T.* یپراق اوتلاییجی || Le cerf, le daim etc. sont des bêtes broutantes آهو وجیران وسائر بو قسم حیوانات بهایم متورقدندر یپراق اوتلر حیوانلردندر

BROUTER. Manger la feuille attachée à l'arbre *A.* تورق *P.* برگ جریدن *T.* یپراق اوتلامق || Les chèvres broutent la feuille یپراق اوتلر ـ کچی قسمی تورق ایدر ـ Et manger l'herbe qui tient à la terre *A.* رتع ـ ثم ـ رعی *P.* جریدن *T.* اوتلامق || Les moutons broutent l'herbe اغنام ثم نبات ایدرلر La famine fut si grande en ce pays-là, que les pauvres furent réduits à brouter l'herbe اول دیارده قحط وغلانك شدتی شول رتبدیه رسیده اولمشدر که فقرا وبیچارکان سطح زمیندن ارباب فقر ـ ثم نبات ایله تعیشه محتاج اولمشلر در

واحتیاج یر یوزندن اوت اوتلامغله کچینکه مجبور اولمشلر در – On dit proverb. Où la chèvre est attachée, il faut qu'elle y broute, pour dire, qu'on doit se résoudre à vivre dans l'état où l'on se trouve engagé *A.* الکراب علی البقر

BROUTILLES. Menues branches d'arbres dont on fait des fagots *A.* کسارات الاغصان *P.* شاخریزه *T.* چالی ‖ Des broutilles pour faire des fagots دمت باغلیەجق چالی – Il se dit aussi, de plusieurs petites choses inutiles et de nulle valeur *A.* pl. خروش *P.* خرده مرده *T.* خرت مرت

BROYER. Piler, casser *A.* دعک – دوک – سحق – دق *P.* کوبیدن *T.* اوکتمک – دوکمک ‖ Broyer du poivre بوبر انجه دوکمک Broyer menu سحق ایتمک Broyer des couleurs بویالری دق وسحق ایتمک

BROYEUR. Celui qui broie *A.* سحاق *P.* کوبنده – کوبزن *T.* اوکدیجی – دوکیجی

BROYON. Espèce de molette avec laquelle les imprimeurs broyent le vernis et le noir dont ils composent leur encre *A.* مدوک pl. مداوک – صلایة pl. صلی – مسحنة *T.* سماقی طاشی

BRU. La femme du fils par rapport au père et à la mère *A.* کنة pl. کناین *P.* زن پسر – سنهار – سنه *T.* کلین

BRUCOLAQUE. V. Revenant.

BRUINE. Petite pluie froide *A.* سدیم *P.* نژیم – نزم *T.* پوص ‖ La bruine a gâté les blés نزول سدیم حبوباتی افساد ایلدی – باغان پوص اکینلری بوزدی

BRUINER. Il se dit de la bruine qui tombe *A.* نزول السدیم *P.* نژیم افتادن – نزم باریدن *T.* پوص یاغمق ‖ Il ne pleut pas, il bruine یغمور یاغمیوب پوص یاغر

BRUINÉ. Gâté par la bruine *A.* مئوف عن السدیم *P.* نزیمزده *T.* پوص چالنمش

BRUIRE. Rendre un son confus *A.* سطع – سطع الدوی الهزیز *P.* تندیدن – غرویدن *T.* کورلدەمک ‖ On entend bruire les vagues امواج دوی مسموع اولور Le vent, le tonnere, les flots bruyaient ریح ورعد وامواج دربادن دوی هزیز ریح ورعد ودوی امواج – مهیب متساطع ایدی تساطع ایدر ایدی

BRUYANT. Qui fait un bruit confus et continu *A.* ساطع الهزیز – الدوی *P.* غرونده *T.* کورلدەییجی ‖ Flots bruyants امواج شدید الدوی Trompette bruyante کرّه نای کورلدیلو سس – صدای هزیز انداز Voix bruyante شدید الهزیز

BRUISSEMENT. Bruit confus *A.* هاد – هفیف – هزیز – دوی *P.* غرنبش *T.* کورلدمه – کورلدی ‖ Le bruissement des vagues هاد امواج بحر Le bruissement des vents هفیف ریاح – Le bruissement d'un carrosse qui roule یوربیان – هنطوک طقطقەسی عربەنک طاقردیسی

BRUIT. C'est en général toute émotion de l'air qui se rend sensible au nerf auditif *A.* زمزمة – صتیت *P.* صدا – آواز *T.* سس ‖ Grand bruit صتیت شدید Petit bruit صدای خفیف صدای – صدای خفی انجه سس – آواز نرم – Bruit sourd صدای مخلوط Bruit confus سچیلور سچلمز سس – پنهانی شماطه – قاریشق سس – صدای نا در برابر – Bruit éclatant کورلدەییجی سس – صدای رعد آشوب Le bruit du tonnerre زمزمهٔ رعد Le bruit du cânon طوب رعد آشوب Bruit agréable صدای مطبوع – صدای دلکش – Le bruit de l'eau *A.* صوت الما – خرخر *P.* صدای آب – پندوره *T.* صویک صو چاغلدیسی – شارلتیسی

On dit, Loin du bruit, pour dire, loin du tumulte du monde *A.* بعیداً عن خرشفة الدنیا *P.* دور از دغدغهٔ جهان *T.* دنیا شماطەسندن ایراق ‖ Se retirer loin du bruit دغدغهٔ عالمدن مباعدت ایلە کنارە گیر انزوا ووحدت اولمق – Et sans bruit, pour dire, doucement *A.* بلا صیت *P.* بی دغدغه بی سسسز – صداسزجه – کورلدیسزجه *T.* بی صیت وصدا – بی صیت وصدا ‖ On le fit entrer sans bruit بی صیت وصدا یرینه ادخال اولندی – Et faire beau bruit, pour dire, se fâcher, s'emporter *A.* تهور *P.* تندی نمودن *T.* کورلدەییب شاقیمق ‖ S'il vient à savoir cela, il fera beau bruit بوندن خبر آلەجق اولور ایسه تهوره کلەجکدر

Il signifie aussi, nouvelle *A.* خبر pl. اخبار – خبر ذایع pl. حوادث *P.* آوازه – جاو *T.* شایعة pl. شایعات – اخبار ذایعة فلان شایعه متداول السنهٔ اناسدر ‖ Le bruit court تواتر – بر شایعهٔ کریهه منتشر اولدی Il court un mauvais bruit بین الناس – خلقک آغزنده نا خوش بر حوادث کزر – افواه ناسده بر شایعهٔ نا – بر خبر کرید انتشار یافته در آوازهٔ سر پوشیده مرجیه دوران ایدر Un bruit sourd Semer des bruits نشر حوادث واخبار ایتمک Un faux bruit *A.* ارجوفة pl. اراجیف – خبر کاذب pl. اخبار کاذبة *P.* جاو نا درست *T.* یلان حوادث Bruits vagues *A.* مرمات الاخبار *P.* اخبار

بوش تواترلر *T.* بی اساس

On dit proverb., qu'un homme est bon cheval de trompette, qu'il ne s'étonne pas du bruit, pour dire, qu'il ne s'épouvante pas aisément کوس دیکلمش بر آدمدر طاول سسندن آلمز

Il se dit aussi, de l'éclat que font certaines choses dans le monde *A.* زمزمة *P.* ولوله *T.* کورلدی || Cette affaire fait du bruit بو مصلحت بین الناس زمزمه‌یی موجب اولور — Étouffez cette affaire, n'en faites point de bruit بو خصوص کورلدیلی بر ماده در بو ماده‌یی همان تسکین ایله هیچ هیچ سزلدیسنی چیقارمه — کورلدی ایتمه

À GRAND BRUIT. Avec faste, avec ostentation *A.* بالطنطنة — بالکوکبة *P.* با دبدبه *T.* کورلتی ایله — پارلتی ایله || C'est un homme qui marche toujours à grand bruit دائما کمال طنطنه بلا دبدبه *A.* ایله کزر بر آدمدر — A petit bruit. Sans éclat *P.* بی صدا *T.* سسسزجه — سس چیقارمقسزین — On dit, Chasser à grand bruit, pour dire, chasser à cor et à cri avec une meute et des piqueurs *A.* صید بالاحاشة — صید بالتقوية *P.* شکار چرگه کردن *T.* سورگون آوینه چیقمق

On appelle, Bruit de guerre, un concert d'instrumens guerriers *A.* الحان المغازف الحرب *P.* آهنگ سازهای جنک *T.* سفر جالقیلری سسی

BRUIT, se prend aussi pour Démêlé, querelle *A.* نزاع — منازعة *P.* غوغا — ستیز *T.* چکشمه || Il y a eu du bruit entre eux بینلرنده منازعه واقع اولمشدر

Et pour Murmure, sédition *A.* قال وقیل *P.* گفتگو *T.* سزلدی || Il y a bien du bruit dans cette ville بو شهرک ایچنده بین الناس خیلی قیل وقال وار در

Et pour Reputation *A.* صیت *P.* نام — نام وشهرت — آوازه *T.* آد || Elle a mauvais bruit نام وصیتی قبیح ونا خوشدر Avoir bon bruit حسن صیت وشهرت صاحبی اولمق

BRÛLANT. Qui brûle *A.* محرق — مسخن *P.* سوزان — سوزنده *T.* قیزغین — یاقیجی — یاقق — آتشین || Le soleil est bien brûlant شمس بغایت مسخندر Un vent brûlant ریح محرق Fièvre brûlante حمای محرق — قیزغین روزکار — باد سوزان — تب سوزان — Il a les mains brûlantes اللری آتش کبی یانر — Figur. Vif, animé *A.* وقاد — ملتهب — شدید الاشتعال — شدید الاستیقاد *P.* آتشناک — شعله ناک — سوزناک *T.* یاقیجی || Zèle brûlant غیرت شدید الاشتعال — غیرت آتشناک

Une brûlante ardeur de combattre هوای شدید الاستیقاد هوای آتشناک حرب وقتالک شدت — حرب وقتال Style brûlant عبارهٔ سوزناک — سبک وعبارهٔ آتشناک اشتعالی

BRÛLEMENT. Action de brûler ou état de ce qui est brûlé *A.* احتراق — حرقت *P.* سوزش *T.* یانمه || Le brûlement des titres d'une créance مطلوبات سنداتنک احتراقی

BRÛLER. Consumer par le feu *A.* احراق — احراق — حرق — اشاطة — بالنار *P.* سوختن *T.* یاقمق || Brûler une maison, brûler des vaisseaux بر باب منزلی وسفینه‌لری احراق Brûler du bois اوطون — حطب حرق ایتمک بالنار ایتمک یاقمق Chez le Grecs et chez les Romains on brûlait ordinairement les morts قوم یونان وملت رومانیون بیننده احراق اموات عادتی جاری ایدی Brûler un homme tout vif بر کمسنه‌یی حی وزنده ایکن آتشه القا برله احراق ایتمک — آتش خفیف ایچنده احراق ایتمک le brûler à petit feu

Il signifie aussi, faire du feu de quelque chose || En ce pays-là, on ne brûle que du charbon de terre اول دیارده یالکز معدنی کمور یاقارلر En cette maison-là, on ne brûle que de la cire اول خانه‌ده هب بال مومی یاقارلر On ne brûle que de l'huile هب زیتون یاغی یاقارلر

On dit, Brûler la cervelle à quelqu'un, pour dire, lui casser la tête d'un coup de pistolet ضرب طبانجه ایله بر کمسنه‌نک دماغنی ازمک

Il se prend aussi pour Échauffer excessivement *A.* احما — ایراث الحمو والسخونة — تسخین *P.* تابیدن — تفیدن *T.* قیزدرمق — یاقمق || Cela me brûle les mains فلان شی دمه ایراث — احمای دم ایدر Cela brûle le sang اللرمی یاقر وجودیمی Il a une fièvre qui le brûle حمو وحرقت ایدر وجودینی پر تف وتاب — احراق ایدر بر حماسی وار در ایدر بر حماسی وار در Le soleil a brûlé toute la campagne شمسک حمو وحرارتی روی صحرایی سر تا سر احراق کونشک قیزغینلغی قیرلری بکپاره یاقدی — ایلدی

Il se dit aussi, de l'effet que produit la chaleur du soleil sur le teint de l'homme *A.* تسفیع *P.* تفزده کردن *T.* کویندرمک || Le soleil lui a brûlé le teint حرارت شمس تسفیع وجهنه — کونشک اسیسی یوزینی کویندردی — بادی اولدی — Et de l'effet du froid excessif *A.* تشویط — احراق — سلق *P.* سرما زدن *T.* یاقمق — صوغوق چالمق || La gelée a brûlé la racine

des arbres نزول ایدن جلید عروق اشجاری تشویط ایلدی آغاجلرک ـ یاغان قیراغو آغاجلرک کوکلرینی یاقدی ـ کوکلرینی احراق ایلدی

Brûler, au neutre, et se brûler, signifie, être consumé par le feu *A.* تشیّط ـ احتراق *P.* سوخته شدن *T.* یانمق || Voilà une maison qui brûle اشته احتراق اوزره اولان خانه On voyait de loin des vaisseaux qui brûlaient احتراق اوزره اولان سفینه‌لر دوردن کورینور ایدی Le bois sec brûle mieux que le bois vert حطب یابس حطب طریدن زیاده سهل الاحتراقدر

Figur. Être possédé d'une violente passion *A.* التهاف الفؤاد ـ التذاع ـ التعاج القلب ـ التهاب الفؤاد ـ *P.* دل سوخته بودن *T.* یانوب یاقلمق || C'est un homme qui brûle d'ambition آتش تیزخیز حبّ نام وشان ایله لهیف الفؤاد بر ادمدر Il brûle d'amour آتش عشق ایله ملتعج وملتذعدر ـ درد عشق ایله یانوب ـ دل سوختهٔ آتش عشق وغرامدر یاقیلور Il brûle du désir de se signaler کسب شان وشهرت سوداسیله دل بیقراری پر سوز ولهیبدر Il brûle du désir de vous voir مظهر ـ آرزوی دیدارک ایله لهیف الفؤاد در دیدارک اولمق آرزوی جان سوزیله بی صبر وقرار در ـ آتش اشتیاق دیدارک درونده شدید الالتهابدر ـ On dit aussi figur. et proverb., Il est venu se brûler à la chandelle, lorsque ne voulant que s'amuser auprès d'une jolie personne, il en devient amoureux *T.* نفسنی پروانه کبی موم آتشنه یاقمق ـ On le dit aussi d'un homme qui, séduit par quelque apparence, est cause lui-même de sa perte || Il s'est venu brûler à la chandelle; car s'imaginant qu'il n'y avait point de preuves contre lui, il s'est remis en prison, et on lui a fait son procès علیهنده برکونه اثبات اولمدیغنی ظنّ ایده‌رک تکرار حبس اولنمغه طالب اولدی انجق لدی المحاکمه اثبات جرم ایله متهومیتی لازم کلدیکندن بو تقریب پروانه کبی نفسنی مومک آتشنه یاقمش اولدی

Brûlé. *A.* مشیّط ـ محترق *P.* سوخته *T.* یانمش ـ Figur. Cerveau brûlé. Un fanatique, un homme qui porte tout à l'excès *A.* محرور الدماغ *P.* گرمسر *T.* باشی قزغین ـ Brûlé, au substantif, signifie l'odeur de quelque chose qui brûle *A.* دخن ـ رایحة العثن ـ شیاط ـ *P.* بوی سوخته *T.* یانق قوقوسی

BRÛLEUR. Il ne se dit qu'en cette phrase, Brûleur de maisons *A.* محرق البیوت *P.* خانه سوز *T.* اویاقیجی

BRÛLOT. Sorte de bâtiment rempli de matières combustibles, et destiné pour brûler d'autres vaisseaux *A.* حرّاقة pl. حرّاقات *P.* کشتئ آتشریز *T.* آتش تکنه‌سی ـ آتش کمیسی

BRÛLURE. L'impression que le feu fait sur la peau, ou sur quelque autre chose *A.* اثر الحرق pl. آثار الحرق *P.* سوزش *T.* یانقلق || De l'onguent pour la brûlure اثر حرقی دفع ایچون ترتیب اولنان دهن Le feu tomba sur son habit, et y fit une grande brûlure لباسی اوزرینه آتش دوشوب عظیم براثر حرق احداث ایلدی C'est un trou de brûlure یانقلقدن پیدا اولمش بر سوراخدر

BRUMAL. Qui appartient à l'hiver *A.* شتوی *P.* زمستانی *T.* قیشلق || Plante brumale قیش نباتی ـ نبات شتوی Les fêtes brumales قیش بیراملری ـ اعیاد شتویّه

BRUME. V. Brouillard.

BRUMEUX. Couvert de brume *A.* ذو الضباب *P.* میغناک *T.* طومانلو || Temps brumeux ایّام کثیر الضباب Ciel brumeux سمای میغناک

BRUN. De couleur tirant sur le noir *A.* اسمر اللون ـ اسمر ـ اربد ـ *P.* گندم گون ـ سیه‌چرده *T.* قرامتق بوز || Teint brun *A.* لون اسمر *P.* رنگ روی سیه‌چرده *T.* قرامتق بوز بکز Habit brun ثوب اسمر ـ Il se dit aussi, de la couleur brune *A.* ربدت ـ سمرت ـ *P.* رنگ سیه‌چرده *T.* قرامتق بوز رنکی || Elle est d'un beau brun سمرت ـ اسمر کوزلی بر خاتوندر لطیفدیه مالکه بر خاتوندر Cette étoffe tire sur le brun بو رنکی قرامتق بوزه چالر ـ ثوبک رنکی سمرته مایلدر

On dit, Sur la brune, pour dire, vers le commencement de la nuit *A.* عند الظلام العشا *P.* در سیاه شامگه *T.* اخشام صولر قراردیغی وقتده ـ قرالتیسنده ـ On dit aussi, qu'il commence à faire brun *A.* تقرّب ظلام العشا *P.* سیاه شامگه رونماست *T.* صولر قرارمغه باشلدی

BRUNETTES. Petites chansons faciles à chanter *T.* شرقی

BRUNI. L'opposé du mat *A.* مجلّا ـ مصیقل *P.* جلادار ـ تابدار *T.* پرلاق ـ جلالو

BRUNIR. Rendre de couleur brune *A.* تربید *P.* رنگ گندم زدن *T.* قرامتق بوز رنکنده بویامق || Faire brunir un carrosse هنطوی قرامتق بوز رنکنده بویامق ـ Il est aussi neutre, et signifie, devenir de couleur brune *A.* اسمیرار *P.* سیه‌چرده

قرامتق بوز اولمق *T.* رنگ گندم بستن ـ شدن || Les cheveux de cet enfant étaient blonds, mais ils commencent à brunir بو طفلك صاچی صاری ایكن اسمیراره یوز طوتدی

Il signifie aussi, polir, lisser *A.* تجلیة ـ تصقیل ـ صقل *P.* جلا دادن *T.* جلا ویرمك || Brunir de l'or, de l'argent آلتون وكمشه جلا ویرمك ـ صقل زر وسیم ایتمك

Bruni. *A.* مربد *P.* قرامتق بوز *T.* رنگ گندم پذیرفته جلالنمش *T.* جلا داده *P.* مصیقل ـ مجلا *A.* اولمش

BRUNISSAGE. Ouvrage de brunisseur, ou action de brunir *A.* جلا *P.* تصقیل *A.* جلاجیلق ایشی *T.* جلاگری *P.* صیقلة جلالمه *T.* پردازی

BRUNISSEUR. Artisan qui brunit les ouvrages d'or et d'argent جلاجی *T.* جلاكار ـ جلاگر *P.* صاقلین pl. صقل pl. صاقل *A.* || Porter de la vaisselle d'argent chez le brunisseur اوانی سیمی جلاكاره كوتورمك

BRUNISSOIR. Instrument dont on se sert pour brunir les métaux *A.* مصقلة *P.* شكار آهنج *T.* مصقاله

BRUNISSURE. Façon qu'on donne aux étoffes que l'on teint pour diminuer et brunir leurs teintes *A.* لون كدر *P.* رنگ بوز رنك *T.* تیره

BRUSQUE. Rude *A.* عنیف ـ ذو الحدّة *P.* تند وتیز *T.* تتیز || Homme brusque ـ مشرب تند وتیز ـ مزاج حدت آلود جواب Réponse brusque وضع عنیف Air brusque تتیز طبیعت عنف آمیز

BRUSQUEMENT. D'une manière brusque *A.* بالعنف والحدّة *P.* با تندی *T.* تتیزلك ایله || Faire quelque chose brusquement بر شیئی عنف وشدت ایله ایشلمك Répondre brusquement بالعنف والحدّه جواب ویرمك Charger brusquement les ennemis اعدا اوزرینه عنف وشدت ایله حمله دشمن اوزرینه حملهٔ تند وتیز ایله وارمق ـ ایتمك

BRUSQUER. Offenser quelqu'un par des paroles rudes *A.* قرص ـ بد معامله نمودن *P.* مشارسة ـ اظهار العنف ـ بالقوارص تتیزلك *T.* تندی نمودن ـ بسخن جگر دوز دلازار كردن طوقنقلو سوز ایله تكدیر ایتمك ـ ایتمك || C'est un homme dangereux, il brusque tout le monde كندودن قورقلهجق آدمدر كلام جگر دوز ایله عالمی ـ عالمه اظهار عنف ایدر دلازار ایدر

En parlant d'une petite place de guerre qui ne mérite pas un siége, mais qu'on peut emporter d'emblée, on dit que c'est une place qu'il faut brusquer بیمحابا اوزرینه اقتحام اولنهجق صالدرشه كلور بر قلعه در ـ بر قلعه در

On dit, Brusquer l'aventure, pour dire, prendre brusquement son parti, au hasard de ce qui peut en arriver *T.* هرچه بادا باد دییدرك صالمق

BRUSQUERIE. Caractère de ce qui est brusque *A.* عنف *P.* تندی *T.* تتیزلك || Dire une brusquerie بر كلام عنف ارتكاب اطوار Se permettre des brusqueries آمیز تفوه ایتمك عنف آمیز ایتمك

BRUT. Qui n'est pas poli, qui est âpre *A.* غیر معمول *P.* نا پرداخته *T.* خام ـ ایشلنمامش || Du sucre brut ـ الماس غیر معمول ـ خام الماس Diamant brut خام شكر || se dit figur. des ouvrages d'esprit, et des manières de quelqu'un qui a encore besoin de culture || Je ne puis pas vous montrer cet ouvrage, il est encore tout brut بو تألیفی هنوز سكا ارائه ایدهمم زیرا بستون خامدر Il a des manières brutes اوضاع واطواری هنوز خامدر Je l'ai vu arrivant de son village encore tout brut فلانی قریهسندن كلوب هنوز خاملق حالنده ایكن كوردم

BRUTAL. Tenant de la bête brute, grossier, féroce *A.* بهیمی ـ سبعی *P.* دد گوند ـ ددی ـ جانوری ـ غدنگی ـ غدنگ طبع ـ عقل بهیمی || Esprit brutal حیوان كبی *T.* واری آدم بهیمی Homme brutal بهیمی المزاج اولان آدم Courage brutal بهیمیة جسارت بهیمیة ـ On dit au substantif, C'est un brutal بیاغی بر حیواندر ـ محضدر

BRUTALITÉ. Vice du brutal, férocité *A.* سبعیت ـ بهیمیت *P.* ددی ـ غدنگی *T.* حیوانلق || Sa brutalité lui a fait beaucoup d'ennemis بهیمیت مزاجی طرفنه اعدای وفیره استجلاب ایتدی بو بابده بر بادی اولمشدر Il y a de la brutalité à cela هوای بهیمیتسنی نوع بهیمیت وار در Assouvir sa brutalité ـ مزاج سبعیت آلودینه غنا كتورمك ـ تشفی ایتمك || Il signifie aussi, action brutale, parole brutale *A.* فعل بهیمی وقول بهیمی *P.* كار جانوری وسخن جانوری *T.* حیوانجه بر فعل بهیمی Faire une brutalité ایش وحیوانجه سوز فلانه بر كلام بهیمیت آمیز Il lui a dit une brutalité ایتمك سویلدی

BRUTE. Animal privé de la raison *A.* بهیمة pl. بهایم ـ

حیوان غیر ناطق P. جانور T. طوار ـ حیوان || Il tient moins de l'homme que de la brute بهیمتی بشریتنه غالبدر Il n'a pas plus de raison qu'une brute بهیمه ـ بر بهیمه قدر عقلی یوقدر مثالی مایهٔ عقلدن بی بهره در La raison fait une différence essentielle entre les hommes et les brutes عقل بنی نوع انسان ایله بهایم بیننده وسیلهٔ فرق عظیم اولور

BRUYÈRE. Sorte de petit arbuste *A.* خلنج pl. خلانج *P.* خلنگ *T.* جام آغاجنک بر نوعی

Il se prend aussi, pour le lieu où croissent ces petits arbustes *A.* مشجرة الخلانج *P.* خلنگستان

BUANDERIE. Lieu où l'on fait la lessive *A.* مغسل *P.* خانهٔ جماشر یایقیدجق یر ـ جماشیر خانه *T.* جامه شوی

BUANDIER. Celui qui fait le premier blanchissement des toiles neuves *A.* جوار ـ قصار *P.* گازران *T.* جرپیجی

BUBE. Pustule qui vient sur la peau *A.* بثر pl. بثور *P.* پناور *T.* سیولجه || Avoir des bubes sur le visage چهره سیولجه‌لو اولمق

BUBON. Tumeur maligne qui vient en certaines parties du corps *A.* حبن pl. حبون *P.* هر ـ هوزرش *T.* قان چیبانی || Bubon pestilentiel حبن وبائی Bubon vénérien فساد فرنگیدن متولد اولمش قان چیبانی

BUBONOCÈLE. Espèce de hernie *A.* ادرة *P.* کنده خایه *T.* دبه طشاق

BUCCAL. Il se dit des parties qui ont rapport à la bouche *A.* فوجی *P.* دهانی *T.* آغزه متعلق || Glandes buccales غدد فوجیه Artère buccale شریان الفوه

BUCCINATEUR. Muscle qui occupe latéralement l'espace qui est entre les deux mâchoires *A.* غضروف الفنیک

BÛCHE. Pièce de gros bois de chauffage *A.* جزن pl. اجزان ـ جزل pl. اجزال *P.* هیمهٔ کند *T.* طومرق ـ کتوک ـ ایری اوطون پارهسی || Bûche de chêne میشه طومرغی Grosse bûche ایری طومرق

On dit proverb. d'un homme lent et pesant, qu'il ne se remue non plus qu'une bûche کتوک کبی طوروب یرندن قمldانمز ـ Et figur. d'un homme stupide, que c'est une bûche بیانی بر اوطون پارهسیدر

BÛCHER. Le lieu où l'on serre le bois à brûler *A.* مخزن الحطب *P.* هیمه خانه *T.* اوطونلق

BÛCHERON. Celui qui travaille à abattre du bois dans une forêt *A.* کسار الحطب *P.* هیمه بر *T.* اوطون کسیجی || Faire travailler des bûcherons اوطون کسیجیلری ایشلتدرمک

BÛCHETTE. Menu bois que les pauvres gens vont ramasser dans les forêts *A.* کسارة الحطب pl. کسارات الحطب *P.* خرده هیمه ـ هیزمپاره *T.* اوطون اوفاتیسی || Ramasser des bûchettes کسارات حطب جمع ایتمک ـ اوطون اوفاتیلری دیوبشورمک

BUFFET. Espèce d'armoire pour enfermer la vaisselle et le linge de table *A.* خزانة المهمات المائدة *T.* سفره طاقمی دولابی ـ سفرهجی دولابی ـ Il signifie aussi, la vaisselle même *A.* اوانی المائدة *P.* تبنگهای خوان *T.* سفره طاقمی || Un buffet d'argent سیم سفره طاقمی Un buffet de grand prix ذیقیمت بر سفره طاقمی

BUFFLE. Espèce de boeuf *A.* جاموس pl. جوامیس *P.* گاو میش *T.* صو صغری || De la corne de buffle قرن جاموس ـ صو صغری بوینوزی On mène les buffles par le moyen des anneaux qu'on leur passe dans les naseaux جاموسی بورنینه حلقه طاقوب تقوید ایدرلر

BUFFLETIN. Jeune buffle *A.* جرو الجاموس *P.* گاومیش بچه *T.* صو صغری یاوریسی

BUGLOSE. Herbe médicinale *A.* لسان الثور ـ بوغلص *P.* گاو زبان ـ بوغلس ـ فریر *T.* لسان ثور ـ صغردیلی || Des fleurs de buglose لسان ثور چیچکی

BUIS. Espèce d'arbrisseau toujours vert *A.* بقس ـ شمشاد *P.* بقش ـ شمشاد *T.* چمشیر || Parterre de buis حدیقة الشمشاد ـ چمشیر چویرلمش برواز Bordure de buis چمشیر باغچهسی Palissade de buis چمشیردن دوزلمش دیواره Peigne de buis چمشیر طراق

BUISSON. Hallier, touffe d'arbrisseaux sauvages, épineux *A.* مشوکة ـ مشرسة *P.* خارزار *T.* جالیلق ـ جالی اورمانی || Buisson épais مشوکهٔ ملتفة الاغصان ـ جیتلقی جالیلق Des arbres nains taillés en buisson مشوکه شکلنده تراشیده اولمش بودور آغاجلر Dieu a paru à Moïse dans un buisson ardent حق تعالی حضرتلری بر مشوکهٔ رمضا ایچنده حضرت موسی یه کورندی V. Hallier. Il se prend aussi, pour un bois de peu d'étendue *A.* خیسة pl. اخیاس *P.* درختستان *T.* بوک || Ce n'est pas une forêt, ce n'est qu'un petit buisson اورمان

دکل بر بوکدر

On dit proverb. Il a battu les buissons, et un autre a pris les oiseaux, pour dire, il a pris toute la peine, et un autre en a eu tout le profit *P.* کوهرا فرهاد کند لعلرا پرویز یافت *T.* کیم یدی کیم طرادی صحبت کیمه یرادی

BUISSONNEUX. Couvert de buissons *A.* کثیر المشاوك *P.* پر خارزار *T.* جالیلغی جوق ‖ Un pays buissonneux کثیر المشاوك بر مملکت

BULBE. Ognon de plante. V. Ognon.

BULBEUX. Qui participe de la nature d'une bulbe, et qui en vient *A.* بصلی *P.* پیازی *T.* صوغان کوکلی ‖ Il y a des plantes bulbeuses, et des plantes qui viennent de graine نباتاتك بعضیسی بصلی وبعضیسی حاصل عن البذور در

BULBONAC. Plante. V. Lunaire.

BULLE. Élévation sphérique qui se fait sur l'eau, sur le savon etc. *A.* فقاعة pl. فقاقیع ـ فاقعة pl. فواقع ـ نفاخة pl. نفاخات ـ یعلول pl. یعالیل *P.* کوپله *T.* قبارجق ‖ Les enfans tirent du savon des bulles qu'ils chassent en l'air اطفال صابوندن اخذ نفاخات ایله بر هوا ایدرلر

BULLETIN. Billet par lequel on rend compte chaque jour de l'état d'une affaire *A.* ورقة الاخبار الیومیة *P.* اخبار نامهٔ احوال هر روزه *T.* هر کونك خبرینی حاوی تذکره ‖ Avez-vous vu le bulletin de l'armée? اردونك اخبار یومیه‌سی ورقه‌سی منظورك اولمشمیدر

BUPHTALMUM. Plante *A.* بهار *P.* چشم گاو *T.* صغر کوزی

BUPLEVRUM ou OREILLE DE LIÈVRE. Plante *A.* اذان الارنب طول ـ طاوشان قولغی *T.* گوش خرگوش *P.* خذنی معك ـ عورت بیپراغی

BURALISTE. Celui qui est préposé à un bureau de paiement, de recette etc. *T.* سرکی خلیفه‌سی

BURAT. Étoffe commune de laine *A.* لبد pl. الباد *P.* نمد *T.* کچه

BURE. Étoffe grossière faite de laine *A.* عبا *P.* نمد *T.* آبا ‖ Habit de bure عبا کسوه‌سی Être vêtu de bure آبا ایله کینمك

BUREAU. Comptoir sur lequel on compte de l'argent *A.* لوحة الاحصا *P.* تختهٔ شمار *T.* اقچه تحته‌سی ‖ On a compté l'argent sur le bureau فلان مبلغ اقچه تحته‌سی اوزرنده صایلدی

Il se dit aussi, d'une table sur laquelle on met des papiers *P.* پیشتخته *T.* بشتخته ‖ J'ai mis mes papiers sur son bureau اوراقمی پیشتخته‌سی اوزرنده وضع ایلدم

Il se dit aussi, du lieu où plusieurs compagnies s'assemblent pour travailler *T.* قلم ‖ Le grand bureau de la Chambre des comptes دفترخانه‌نك باش قلمی Le bureau des Finances مالکانه قلمی Le bureau du domaine اموال میریه قلمی Le bureau des aides جزیه قلمی Le bureau des gabelles طوز معدنی قلمی Bureau de la marine امور بحریه قلمی Le bureau de la guerre امور حربیه قلمی Les commis d'un tel bureau فلان قلمك خلفاسی ـ Il se prend aussi, pour les personnes mêmes qui travaillent à un bureau *A.* کتاب *T.* ارباب قلم

BURIN. Instrument d'acier fait pour graver *A.* منقار pl. مناقیر *P.* کزلك *T.* دمور قلم ‖ Ouvrage fait au burin دمور قلم ایله ایشلنمش ایش ـ On dit d'un excellent graveur, qu'il a le burin délicat, pour dire, qu'il grave bien فلان اویمه‌جینك قلمنده لطافت وار در

BURINER. Travailler avec le burin *A.* نقر *P.* بکزلك کندن *T.* قلم ایله قازیمق ـ قلم ایله اویمق ‖ Faire buriner des armes آلات واسلحه‌یی قلم ایله اویمق Une planche bien burinée اویمه‌سی لطیف بر تخته ـ قلم ایله اویولمش برلوحه

Buriné. *A.* منقور *P.* بکزلك کنده *T.* قلم ایله قازلمش ـ قلم ایله اویولمش

BURLESQUE. Ce qui est d'une bouffonnerie outrée *A.* مضحك *P.* افسوس آمیز *T.* مقلدلکدن عبارت ‖ Style burlesque سبك مضحك وعبارهٔ مضحکه Vers burlesques ابیات مضحکه Termes burlesques کلمات مضحکه

BURLESQUEMENT. D'une manière burlesque *A.* علی وجه المضحك *P.* افسوسکارانه *T.* مقلدجه

BUSE. Oiseau de proie *P.* بوتیمار ـ نیم خورك

On dit proverb., On ne saurait faire d'une buse un épervier, pour dire, qu'on ne saurait faire d'un sot un habile homme *P.* از خانهٔ جغد باز نیاید

BUSTE. Ouvrage de sculpture ou de peinture représentant une figure humaine, qui n'a que la partie supérieure du corps صورت یاری کوده تصویری *T.* صورت نیمتن *P.* النصف البدن ‖ Il s'est fait peindre en buste کندویی نصف بدن اولدرق رسم وتصویر ایتدردی

BUT. Point où l'on vise *A.* غرض pl. اغراض ـ هدف pl. اهداف *P.* آماج ـ پوتاب ـ نشانهٔ تیر *T.* نشان یری || Viser au but نشان آلمق غرضه ـ نشانه اورمق Frapper au but غرضه یتشمك Toucher au but اصابت ایتمك Atteindre au but نشانه طوقنمق Donner au but نشانك اوزرینه آتمق

Il signifie figurément, la fin que l'on se propose, la principale intention que l'on a *A.* مقصود pl. مقاصد ـ مقصد ـ غرض ـ مرام *P.* آهنگ *T.* مرام || Je n'ai pas d'autre but آخر بر کونه غرض ومقصدم یوقدر Je n'ai d'autre but en cela que... بو بابده فلادن غیری بر درلو مرامم یوقدر C'est mon but بنم مرام ومقصودم بو در Se proposer un but بو بابده بر کونه مقصده عزم ونیّت ایلمك Il a son but مرامی وار در Atteindre son but هدف مقصوده اصابت تحصیل مقصوده ظفریاب ـ مقصودینه واصل اولمق ـ ایتمك Cacher son but مرامنی کتم واضمار ایتمك Aller à son but par des voies détournées طرق معتنفددن سمت سمت مقصوده صاپه یوللردن عزم ـ مقصوده روان اولمق But fort sensé تمام اصول عقله موافق مرام وتوجّه ایتمك ـ با صواب ـ Aller au but. C'est aller directement à la fin qu'on se propose, lorsqu'un homme a trouvé le point de la difficulté d'une affaire تمام ایشك اوزرینه طوغری وارمق ـ On dit aussi, Toucher au but تمام هدف مقصوده اصابت ایتمك

On dit, De but en blanc, pour dire, brusquement *T.* اولواورتدن ـ Et troquer but à but, pour dire, sans retour de part ni d'autre *T.* باش باشه مبادله ایتمك

BUTE. Instrument qui sert à couper la corne des chevaux *A.* معضد البیطار *P.* سمتراش *T.* سونتراج

BUTER. Frapper au but *A.* اصابت الی الغرض *P.* بنشانگاه زدن *T.* نشانه اورمق

Se buter, signifie, se fixer, se déterminer avec obstination *A.* نصب النفس ـ توطین النفس *P.* دل آویختن ـ دل *T.* کوکلی صاپلتمق ـ نشادن || Voila à quoi je me bute اشته نه خصوصه نصب نفس ایدرم ـ En parlant de deux personnes qui sont toujours contraires l'une à l'autre, on dit, que ce sont des gens qui se butent احد هما آخری حقّنه تصدّد بنیارنده کشمکش اختلاف ـ واعتراضدن خالی دکلار در بری برلریله چارپشمقدن ـ واعتراض مستدیم وبر قرار در فارغ دکلدرلر

Buter, signifie figurément, tendre à quelque fin *A.* اطماح ـ النظر ـ قصد *P.* چشم دوختن ـ آهنگیدن *T.* کوز دیکمك ـ فلان منصبه کوکل باغلمق || Il butait à une telle charge فلان منصبه قصد ایتمشیدی ـ اطماح نظر ایتمشیدی

Buter, se dit aussi d'un cheval qui bronche *A.* تعثّر *P.* اشکوخیدن *T.* سورچمك || Ce cheval bute à chaque pas بو آت هر خطوه‌ده بو آتك آیاغی هر خطوه‌ده سورچر ـ تعثّر ایدر

En termes de maçonnerie, il signifie, soutenir un mur par le moyen d'un pilier boutant *A.* اعماد *P.* پشتواند زدن *T.* دستك دستکلمك ـ اورمق || Buter un mur دیواره دستك اورمق Buter une voûte قبّدیی دستك ایله طیاندرمق ـ Et en termes de jardinage, garnir tout autour le pied d'un arbre آغاجك آغاجك دیبنده طپراق ـ دیبنی طپراق ایله اورتمك چویرمك

BUTIN. Ce qu'on prend sur les ennemis *A.* غنیمت pl. غنایم ـ نفل pl. انفال *P.* پروه *T.* طویملق مال || Riche butin انفال وغنایم ـ غنایم فراوان غنایم گرانبها Grand butin اغتنام ایتمك ـ تحصیل غنایم ایتمك جسیمه Faire butin عسکر غنایم کثیره ایله Les soldats revinrent chargés de butin عسکر غانمًا ومنتفعًا عود ـ محمول اولدرق عودت ایتمشدر عسکری نفراتی جیب ودامانلری مالامال ـ ورجعت ایلدی غنایم اولدرق عود وقفول ایلدیلر Il eut tant de chevaux pour sa part de butin کندو حصّه‌سی اولدرق شو قدر راس مال غنایمی تقسیم Partager le butin آت غنیمت آلدی اموال غنایمدن حصّه دار اولمق Avoir part au butin ایتمك

BUTINER. Faire du butin *A.* اخذ الغنایم ـ اغتنام *P.* پروه ستادن ـ پروه اندوختن *T.* طویملق مالی آلمق || Les soldats ont bien butiné en ce pays بو مملکتده عسکر طائفه‌سی کلّیتلو غنایم اخذنیه دسترس اولمشدر

BUTIREUX. Qui est de la nature du beurre *A.* سمنی *P.* روغنی *T.* یاغلو

BUTOR. Espèce de gros oiseau qui vit dans les marécages *A.* قطاة *P.* سنگخوار *T.* بغرتلق قوشی ـ Il se dit figurément, d'un homme stupide *A.* ابیم *P.* گول *T.* اوغوز

BUTTE. Motte de terre élevée *A.* تل pl. تلال *P.* تودهٔ خاك *T.* طپراق بییغنی ـ Il se dit particulièrement d'une petite élévation de terre, ou de maçonnerie, où l'on place le but auquel on tire *A.* مقعد الهدف *P.* جایگاه آماج *T.* نشان دیکیلان

بر — On dit figurément, Être en butte, pour dire, être exposé || Être en butte aux coups de la fortune *T.* عرضۀ صدمات فلكك نا سازكار اولمق Son élévation l'a mis en butte aux traits de l'envie رفعت واقبالى تقريبله هدف سهام غبطه وحسد اولمشدر Par sa conduite imprudente, il s'est mis en butte à la médisance سوء حركتى تقريبيله آماج سهام طعن معرض هزل واستهزا Être en butte à la raillerie وتشنيع اولمشدر هدف سهام استهزا اولمق — اولمق

BUVABLE. Potable *A.* قابل الشرب *P.* سزاوار نوش — نوشيدنى

T. ايچيلور — ايچيلور Ce vin n'est pas buvable || ايچيلور — ايچيله بيلور باده دكلدر

BUVEUR. Celui qui boit *A.* شارب *P.* نوشنده *T.* ايچيجى — Il se dit ordinairement d'un homme qui aime le vin, — ايچجى et qui boit beaucoup *A.* مدمن الخمر — شروب — شريب — *P.* مستخمر — لوغ — سنگ انداز — مى نوش *T.* بكرى

BUVOTTER. Boire à petits coups *A.* تمقق *P.* جرعه تمتك — يودم يودم ايچمك *T.* بجرعه نوشيدن

CAB CAB

Çà. Adverbe qui signifie, ici *A.* هاهنا — هنا *P.* اينجا *T.* بورايه — بوراده — شوراده || Venez çà كل — Çà et là. De côté et d'autre *A.* هنا وهناك *P.* اينجا وآنجا *T.* برو — اوتده — اوتده بروده || Il s'arrêta çà et là بروده توقف ايلدى — Par de-çà, De de-çà *A.* من هذا الجانب *P.* ازين سو *T.* برودن — بو طرفدن — برو طرفدن || Venez par de-çà برو طرفدن كل

On dit, En de-çà, pour dire, de ce côté *A.* فى هذا الجانب *P.* درين سو *T.* برو طرفده — بروبده || En de-ça de la rivière نهرك برو طرفده — On dit aussi, De de-çà la rivière *T.* نهرك بروده كى طرفده || Les provinces de de-çà le Danube طونه نك برو طرفده كى ممالك وايالات

On dit en style de Palais, Depuis deux ans en çà *A.* منذ سنتين الى الآن — منذ سنتين *P.* از دو سال تا باين روز *T.* ايكى ييلدنبرو

CABALE. Complot de plusieurs personnes qui ont un même dessein. Il se prend en mauvaise part *A.* معاقدة على — اتحاد للفتنة — معاهدة للفساد — الفساد *P.* پيمان فتنه كاران *T.* برامزلقده || Forte cabale قوى الاطراف بر كونه اتحاد للفتنه برلشمه Dangereuse cabale مخاطره سى ملحوظ اتحاد فتنه كاران Faire cabale فساد ايچون عقد معاهده ايتمك Être d'une cabale عقد متحدين للفتنه گروهندن اولمق Dissiper une cabale فسخ وحل — اولنمش اتحاد فتنه كارانى حل ومحو ايتمك معاهده Découvrir la cabale منحل وپريشان ايتمك — ايتمك

اتحاد فتنه كارانى خارجه اخراج ايلمك Ruiner une cabale اساس اتحاد فتنه كارانى خراب — فتنه كارانى تار ومار ايتمك — ويباب ايتمك — Il veut dire encore, la troupe même de ceux qui sont de la cabale *A.* حزب — زمرة السعاة الى الفساد — المعاهدين للفساد — معاقدين على الفساد *P.* گروه فتنه كاران *T.* برامزلقده برلشمش طاقم || On a exilé toute la cabale زمرۀ سعات للفساد عموماً نفى وطرد اولندى

CABALER. Faire des cabales, *A.* سعى الى لفساد *P.* فساد پيشگى كردن *T.* برامزلقده اوغراشمق || Il ne saurait s'empêcher de cabaler سعى الى الفساددن كف يد ايلمسى محالدر

CABALEUR. Qui cabale *A.* ساعى الى الفساد pl. سعاة *P.* فساد پيشه *T.* برامزلقده جالشيجى || C'est un grand cabaleur عظيم بر فساد پيشه در

CABANE. Petite loge couverte ordinairement de chaume *A.* صلاش *T.* كومه — كرجه — كريزه — كريخه *P.* اكواخ pl. كوخ — ايز بد || Cabane de berger چوبان ايزبدسى Les cabanes des pauvres فقرا صلاشلرى — اكواخ فقرا

On appelle aussi, Cabane, la grande cage où l'on met couver de petits oiseaux *A.* محضن الطيور pl. محاضن الطيور *P.* قوشخانه *T.* مرغانخانه

CABARET. Taverne *A.* حانوت pl. حوانيت — خمّارة pl. خمّارات *P.* ميكده — ميخانه — خرابات — ماخور *T.* ميخانه جى ميخانه — دكانى

CABARET, Plateau où l'on met la salière, le poivrier, le

sucrier etc. *A.* مقرحة *P.* ابراز دان *T.* سفره حوایجی طبلدسی – Et une espèce de plateau qui a les bords relevés, et sur lequel on met les tasses pour prendre du café, du thé *A.* صینی القهوة pl. صوانی القهوة *P.* سینیٔ قهوه *T.* قهوه تبسیسی

Cabaret ou OREILLE-D'-HOMME. Pante fort commune *A.* آذان العبد *T.* جوبان دودکی

CABARETIER. Celui qui tient cabaret *A.* بیّاع – خمّار – سکّار – سبّاء – الخمر *P.* میفروش *P.* میخانه‌جی

CABAS. Espèce de panier de jonc *A.* قفّة *P.* تنگوی *T.* کوفه

CABESTAN. Espèce de tourniquet qui sert à rouler ou à dérouler un câble *A.* دوّارة القطاج *P.* چرخهٔ ریسمان *T.* هلاط چیقریغی || Tourner le cabestan هلاط چیقریغی جویرمک

CABINET. Lieu de retraite pour travailler en particulier *A.* خلوت *A.* بیت الخلوة *P.* تنهاخانه – خلوتخانه *T.* خلوت اوطه‌سی – مهمّه اوطه‌سی –

Il signifie aussi, lieu où l'on serre des papiers, des livres ou quelque chose de précieux *A.* مخدع pl. مخادع – قیطون *P.* خزانه *T.* خزینه اوطه‌سی || Un cabinet de tableaux, d'armes, de curiosités, de raretés, d'antiquités انواع تصویرات واسلحه وآلات وظرف نا دیدهٔ بدیعة الصفات وغرایب ونادرات وکار قدیم اولدرق نیچه آثار عجیبة الصناعاتی مشتمل خزینه اوطه‌سی Cabinet de médailles اسکی زمان سکه‌لرینک خزینه اوطه‌سی

Cabinet. Conseil intime où se traitent les mystères les plus cachés de la Cour *A.* دیوان خاصّ pl. دواوین خاصّة *P.* راز خانهٔ دولت *T.* دولت – دولتک خاصّه دیوانی || L'intrigue du cabinet دیوان خاصّ دولتک لطایف الحیلی Secrétaire du cabinet دولتک خاصّه دیوانی سرّ کاتبی Les secrets du cabinet دیوان خاصّ دولتک اسراری – On dit aussi, Courrier du cabinet *T.* مهمّه اولاغی – دولت اولاغی

Il signifie encore, un petit lieu couvert dans un jardin, soit de treillage, ou de verdure *A.* قمریّة – قمریّة معرّش *P.* مهتابیّه – جارطاق *T.* جارداق || Cabinet de jasmin یاسمین پوشیده‌لو قمریّه Cabinet de différentes fleurs ازهار گوناگون ایله پوشیده – گوناگون ازهار ایله مسقّف بر قمریّه بر مهتابیّه

Il signifie aussi, les lieux d'aisance *A.* خلا *P.* ادبخانه *T.* کنیف

CÂBLE. Grosse corde *A.* جمل pl. جمول *P.* ریسمان *T.* قومنه || On attache les ancres à des câbles گمی لنگری قومنه‌یه قومنه‌یه طاقلنور – ربط وتعلیق اولنور Couper les câbles, قومنه‌لری قطع ایتمک Filer le câble قومنه اورمک

CÂBLER. Tordre plusieurs cordes ensemble *A.* تشریج القلوس *P.* رسنها با همدیگر تافتن *T.* هلاطلری بری برینه صوقشدروب اورمک

CABOCHE. Tête. Il n'est d'usage que familièrement *T.* کلّه || Grosse caboche ایری کلّه

CABOCHON. Pierre précieuse qu'on n'a fait que polir sans la tailler *A.* جوهر غیر منحوت *P.* گوهر نا تراشیده *T.* یونلمامش طاشی – خام طاش – جواهر طاشی || Cabochon de rubis یونلمامش یاقوت طاشی d'émeraude زمرّد نا تراشیده

CABOTAGE. Navigation le long des côtes *A.* سیر فی البحر مساحلةً *P.* رهپیماییٔ کشتی بلب دریا *T.* گمینک قیلری – گمینک یالی کناریله کتمسی – صیغیروب گزمه‌سی || Ce bâtiment n'est propre qu'au cabotage بو گمی انجق قیلری صیغیروب گزمکه صالحدر

CABOTER. Naviguer le long des côtes *A.* سفر فی البحر مساحلةً *P.* کشتی بلب دریا روانه شدن *T.* گمی قیلری صیغیروب کتمک

CABRER. Il se dit du cheval, et signifie, se dresser sur les pieds de derrière *A.* شباب *T.* اسب بر پا خاستن *T.* شاخ قالقمق – شاخلنمق || Ce cheval se cabre بو آت شاخلنور Ne tirez pas la bride à ce cheval, vous le ferez cabrer دیزکینینی چکمه آتی شاخلندررسک – Il signifie figurément, s'emporter de colère *A.* تهوّر *P.* تندی نمودن *T.* خیرجینلنمق || On ne lui saurait dire un mot qu'il ne se cabre کندویه بر تک کلام سویلنه‌جک اولور ایسه تهوّره کلور

CABRI. Le petit d'une chèvre *A.* فریر pl. فرار *P.* بزیچه *T.* کچی یاوریسی – اوغلاق || Il saute comme un cabri مثال اوغلاق کبی صچرار – فریر نو رسیده قفزان ایدر

CABRIOLE. Saut léger *A.* قفزة pl. قفزات *P.* پرنده *T.* پرتاو

CABRIOLEUR. Faiseur de cabrioles *A.* قافز – وثّاب *P.* پرنده باز *T.* پرتاو ایدیجی

CACA. Terme dont se servent les nourrices, en parlant des ordures des enfans *A.* قققة *P.* ققا

CACALIA. Plante. On la nomme aussi, Pas-de-cheval *A.* رجل الفروح - قلاّم - قاقلی *P.* قاقلی *T.* دوه اوتی - مسک اوتی

CACAO. Sorte d'amande qui fait le principal ingrédient du chocolat *A.* لوز هندی *P.* بادام هندی *T.* هند بادمی

CACOYÈRE ou CACOTIER. Arbre qui produit le cacao *A.* شجر اللوز الهندی *P.* درخت بادام هندی *T.* هند بادمی آغاجی

CACHALOT. Espèce de grand poisson, qu'on nomme aussi Catodon *A.* عروسة البحر

CACHE. Lieu secret propre à cacher quelque chose *A.* مکمن *P.* نهانخانه *T.* کیزلو یر || Il a trouvé la cache نهانخانه‌یی خارجه چیقاردی

CACHECTIQUE. Qui est attaqué de cachexie *A.* مریض بسوء القنیة *T.* سوء قنیه علتیله خسته || Sang cachectique سوء قنیه علتی قانی

CACHER. Mettre une chose en un lieu où l'on ne puisse pas la voir *A.* اخفا - اکنان *P.* نهان کردن - نهفتن *T.* صاقلمق - کیزلمک || Cacher de l'argent, des pierreries مال اخفای دفینه وجوهرات اخفا ایتمک Cacher un trésor دفینه صاقلمق - ایتمک

Il signifie aussi, couvrir *A.* ستر - اغطا - تغطیة *P.* پوشیدن *T.* اورتمک || Cacher la gorge سینه‌یی - سینه‌یی ستر ایتمک - Et figur. Celer, dissimuler *A.* کتم - اغماس - اخفا - اورتمک || *P.* نهفتن - پنهان داشتن *T.* کیزلو طوتمق - صاقلمق Cacher son nom اسمنی کتم ایتمک Cacher son dessein اخفای مرام ایتمک Cacher sa pensée فکرینی زیر پردهٔ خفاده پنهان ایتمک - On dit aussi, qu'un homme cache sa marche, cache son jeu, pour signifier, qu'il cache ses desseins سلوک اخفای ما فی الضمیر ایدر - ورفتارینی وحیله‌سنی کتم ایدر

SE CACHER. Ne se pas laisser voir, *A.* اختفا - تخفّی - تستّر - تواری - احتجاب *P.* نهان شدن *T.* کیزلنمک - صاقلنمق || Il se cache à lui فلاندن تواری واختفا ایدر - فلاندن صاقلنور Il s'est caché à tous ses amis جمیع احبّا واصدقاسندن عیون دوستان واحبابدن تستّر - تستّر وتخفّی ایتمشدر واحتجاب ایلدی - On dit, qu'un homme ne peut se cacher à soi-même, pour dire, qu'il ne peut se dissimuler ses sentimens فلان کشی - فلان کشی اخفای ما فی البال ایده مز ارتکاب ریا ایله ما فی الصدرینی کتم ایده مز

CACHÉ. *A.* خفی - مختفی - ستیر - مستور - مستتر - مکنون - مکتوم - متواری *P.* پوشیده - نهان - نهفته - پنهان *T.* کیزلو - صاقلو - صاقلنمش - کیزلنمش - On appelle, Esprit caché, un esprit dissimulé *A.* مبطن *P.* درون پوش *T.* ایچلی آدم - Et vie cachée, une vie solitaire et retirée *A.* حال الخمول - حال الاحتجاب والوحدة - حال التواری *P.* حال گمنامی *T.* اد باتقنلغی حالی || Il mène une vie cachée حال خمول ووحدتده کچینور - On dit figur. d'un homme qui a beaucoup de talens, et qui ne les produit pas, que c'est un trésor caché *A.* دفینهٔ مکنونه *P.* گنجینهٔ پنهان - گنجینهٔ سر پوشیده *T.* باشی اورتیلو بر خزینه - کیزلو خزینه

CACHET. Sceau qui sert à fermer des lettres *A.* خاتم pl. خواتیم - مهر *P.* مهر *T.* مهر || Cachet bien gravé کوزل حکّ مطبوع الحکّ بر قطعه خاتم - ازلنمش مهر Cachet d'armes نشان مهری Cachet d'or التون مهر - مهر زرین - Il se dit aussi, de l'empreinte formée sur la cire avec le cachet *A.* نقش الخاتم *P.* نقش مهر *T.* نقشی مهرک || Le cachet est entier نقش خاتم تامّ وکالعدد Le cachet est rompu نقش مهر شکسته ومنکسر در - On dit, qu'une lettre est à cachet volant, lorsque le cachet mis sur l'enveloppe ne la ferme pas مهری یاپشدرلمامش بر قطعه مکتوب

On dit figur., qu'une chose porte le cachet de quelqu'un, lorsqu'elle fait reconnaitre son auteur فلان شیئده فلان کمسنه‌نک نقشی نمایان وبدیدار در - On dit de même, Son style a un cachet particulier سبک وانشاده کندویه مخصوص بر کونه نقش وصورت وار در Cet écrivain a son cachet بو کاتبک کندویه مخصوص بر نقش ورنکی وار در

On appelle, Lettre de cachet, une lettre du Roi cahetée de son cachet *T.* امر عالیٔ ممهور - فرمان ممهور || Être exilé par lettre de cachet ممهور امر عالی موجبنجه نفی وتغریب اولنمق

CACHETER. Appliquer un cachet sur quelque chose *A.* ختم - وضع المهر - تمهیر *P.* مهر زدن *T.* مهرلمک || Cacheter des lettres مکاتیب وتحریراتی تمهیر ایتمک Cacheter le paquet تحریرات بوغچه‌سنی تمهیر ایتمک Cacheter avec de la cire d'Espagne فرنکی دوم ایله تمهیر ایتمک Je cachette ma lettre en votre présence مکتوبمی سنک حضورکده مهرلرم

Cacheté. *A.* مختوم *P.* مهبور - مهر بسته *T.* مهرلو - سر بمهر - مهر

En cachette. En secret, à la dérobée *A.* خفية - خفيًا - مخفيًا - سرًا - مكتومًا - سرّانی *P.* زیر پردهٔ خفا - نهانی *T.* کیزلوجه - مخفیجه || Faire quelque chose en cachette بر ایشی خفیةً زیر پردهٔ خفاده ایشلمك - ایشلمك

CACHEXIE. Maladie causée par la depravation des humeurs *A.* سوء القنية

CACHOT. Basse et obscure prison *A.* سجن مظلم *P.* سیه اثر صیادن عاری *T.* بودرم || Cachots noirs سیه چاه - چال قراکولق بودرملر - سیه چالهای تاریك وتار - سجون مظلمه On l'a mis au cachot بودرمه القا اولندی Mettre quelqu'un dans un cachot بودرمه حبس ایتمك - بودرمه وضع ایتمك

CACOCHYME. Malsain. Il se dit proprement du corps humain, quand il est plein de mauvaises humeurs *A.* ردئ الکیموس - ردئ الاخلاط - فاسد الاخلاط || Un corps cacochyme ردئ الکیموس بر بدن

CACOCHYMIE. Mauvais état des humeurs *A.* رداءت الکیموس - رداءت الاخلاط - فساد الاخلاط

CACOPHONIE. Rencontre de syllabes ou de paroles qui font un son désagréable *A.* ثقلت المخرج - رداءت التلفظ *P.* نا در برابرئ آواز *T.* سسك بدلکی || Dans toutes sortes de composition, et particulièrement dans les vers, on doit éviter la cacophonie هر نوع ترکیبده وعلی الخصوص اشعارده رداءت تلفظی موجب اولهجق کلماتدن مجانبت اولنمق شرطدر — Il se dit aussi, en parlant des voix et des instrumens qui chantent et qui jouent, sans être d'accord *A.* رداءت الصوت - ثقلت الصوت *P.* نا هموارئ صدا *T.* سسك اویغونسزلغی

CADASTRE. Registre public, dans lequel la quantité et la valeur des biens-fonds de chaque province sont marquées en détail *A.* اوارجة الاملاك الایالة *P.* اوارهٔ املاك ولایت *T.* ولایت دفترخانه‌سی || Les cadastres servent de règle dans l'imposition des tailles ولایت دفترخانه‌سی طرح تکالیف خصوصنده اساس کار اتخاذ اولنور

CADAVÉREUX. Qui tient de la nature du cadavre *A.* جیفی *P.* لاشه گونه *T.* لشلو || Il a le teint cadavéreux لون رویی لش قوقوسی - رایحهٔ جیفیّه Odeur cadavéreuse لاشه گونه در

CADAVRE. Corps mort *A.* جیفة pl. اجیاف - میّت - جسد pl. اجساد الاموات *P.* لاشه - مرده تن *T.* لاشهٔ لش - لش

بر جسد میّتی کوده‌سی || Faire la dissection d'un cadavre شق وتشریح ایتمك

CADEAU. Repas, fête que l'on donne *A.* ولیمة *P.* جشن - ضیافت *T.* مهمانی || Donner un grand cadeau بر ولیمهٔ عظیمه ایتمك

Il se dit aussi, d'un petit présent *A.* هدیّة pl. هدایا - تحفة pl. تحف *P.* پیشکش - دستاویز *T.* ارمغان - پیشکش || Il m'a fait cadeau d'une bague بکا بر یوزك هدیّه ایتدی - بر یوزك اتحاف واهدا ایلدی — On dit, Faire un cadeau à quelqu'un, pour dire, donner à quelqu'un quelque chose qui lui soit agréable *A.* اهدا - احسان - اتحاف *P.* دستاویز - ارمغان ویرمك *T.* بخشیدن - پیشکش کردن - دادن - باغشلامق - پیشکش ایتمك — On dit figur. Je m'en fais un grand cadeau, pour dire, je m'en promets un grand plaisir حقمده محض عندمده محض نعمت عد اولنور - احسان عد ایدرم

CADENAS. Espèce de serrure qu'on applique et qu'on ôte quand on veut *A.* قفل معلق pl. اقفال معلقة *P.* قلخم آویخته *T.* آصمه کلید || Cadenas rond مستدیر الشکل آصمه کلیدی Cadenas d'Allemagne آلامانکاری آصمه کلیدی Cadenas à chiffre ou à secret گشادگاهی کیزلو آصمه کلیدی

CADENASSER. Fermer avec un cadenas *A.* اغلاق بقفل المعلق *P.* با قلخم آویخته بستن *T.* آصمه کلیدیله کلیدلمك || On a cadenassé la porte قپویی آصمه کلیدیله تقفیل ایلدیلر Il faut la fermer et cadenasser قپویی قپایوب آصمه کلیدیله کلیدلمك اقتضا ایدر

CADENCE. Terme de Musique. Il se dit de tout passage d'un accord dissonant à un accord quelconque *A.* وزن النغمات *P.* شکنج *T.* اصول || Toute harmonie n'est proprement qu'une suite de cadence لطافت ترنّم توازن نغماتك تتابعندن ازکینك لطافتی اصولك بر دوزه‌یه اجراسندن - عبارتدر Perdre la cadence اصولی شاشورمق عبارتدر

Il signifie aussi, l'agrément qui résulte d'un vers ou d'une période, dont l'harmonie flatte l'oreille *A.* وزن pl. اوزان || Ces vers ont de la cadence اشبو ابیات موزوندر La cadence de cette période est belle بو فقره‌نك رفتاری لطیفدر

CADENCER. Rendre les périodes nombreuses et agréables à l'oreille *A.* تشبیب الکلام *P.* سخن پیراستن *T.* سوزی صره‌لتمق

CADENETTE. Longue tresse *A.* ضفيرة *P.* مرغوله *T.* اورلمش صاچ

CADET. Puiné *A.* سوغ pl. اسواغ *P.* پسر واپس زاد *T.* اولادك كوچكى ـ صكره كى اولاد || La légitime du cadet اولاد اسواغنك سهم مفروض پسر واپس زاد Partage des cadets Soeur cadette *A.* اخت سوغه *P.* همشيره حصّهٔ موروثه‌لرى *T.* كوچك قز قرنداش واپس زاد — On dit, Branche cadette d'une maison شجرهٔ نسب خاندانك شجنهٔ صغيره سى فلان خاندانك شعبهٔ صغيره سى ـ

Il se dit au substantif, pour le dernier des fils *A.* عجزه ـ آك كوچك *T.* فرزند واپسين *P.* اصغر الاولاد ـ آخر الولد صوك اولاد ـ اولاد || Cet homme est le cadet de toute cette maison فلان كشى اول خاندانك آخر ولديدر — Il se dit aussi, en parlant de deux hommes dont l'un est moins âgé que l'autre *A.* اصغر من جهة السن *P.* كوچكتر بسال *T.* ياش بن سنّ جهتيله || Je suis son cadet جهتيله دخى كوچك — Et en باش جهتيله فلانك كوچكى يم ـ فلاندن اصغرم parlant des personnes d'un même corps, par rapport au temps où elles y ont été reçues *A.* داخل مؤخراً ـ داخل لاحقاً *P.* صكره دن كلمش ـ صكره دن كيرمش *T.* پس آمده || Le lieutenant se plaint qu'on ait fait capitaines plusieurs de ses cadets ملازم قپودان كندو پس آمدلرندن وافر كسانه قپودانلق رتبه سى ويرلديكندن تشكى ايدر Je suis moins âgé que lui, mais dans la compagnie il est mon cadet فلان كشى من جهة السن بندن اكبر ايسه دخى زمره يه دخولى وقتنه نظراً زمره يه دخولى تاريخنه نظراً بنم صغيرمدر ـ بندن مؤخر در

On appelle Cadet, un jeune homme qui sert comme simple soldat pour apprendre le métier de la guerre *A.* تلميذ الفنّ pl. تلاميذ الفنّ الحرب *P.* نو آموز فن جنكاورى *T.* جنكجى عجميسى ـ جنكجيلك صنعتى عجميسى ـ جنكجى شاكردى

CADETTE. Pierre de taille propre pour paver *A.* رضام للرصف *T.* قالديرم دوشنه‌جك طومرق طاش

CADI. Nom qu'on donne à un juge chez les Turcs *A.* قاضى pl. قضاة — On donne le nom de Cadilesker au juge suprême qui réside à la capitale de la Turquie *T.* قاضيعسكر

CADMIE. Nom donné par les chimistes à un enduit ou à une suie métallique *A.* اقليميا *P.* قليميا

CADOGAN. Noeud qui retrousse les cheveux, et les attache fort près de la tête *A.* عقدة العقيصة *P.* كاكل بند *T.* صاچ باغى

CADOLE. Le loquet d'une porte *A.* مغلاق pl. مغاليق *T.* قپو منداللى V. Loquet.

CADRAN. Horloge solaire, superficie sur laquelle les heures sont marquées, et où il y a une aiguille *A.* بسيطه ـ لوحهٔ ارتفاع || Cadran *T.* ساعت تختهسى *P.* ارتفاع آفتاب الارتفاع équinoxial بسيطهٔ استوا polaire بسيطهٔ ارتفاع شمال horizontal بسيطهٔ ارتفاع افق vertical بسيطهٔ ارتفاع سمت الراس Le style sert à marquer les heures sur le cadran لوحهٔ ارتفاع عدد ساعته دلالت ـ اوزرنده كى ميل ساعته اشارت ايدر ايدر — C'est aussi la partie extérieure d'une horloge, d'une montre *A.* لوحة الساعة *P.* تختهٔ ساعت *T.* ساعت تختهسى || Cadran d'or آلتون ساعت تختهسى d'émail ميناكارى ساعت تختهسى Les heures de ce cadran ne sont pas bien marquées ارقام ساعات اشبو ساعت لوحه سى اوزرنده لايقى اوزره اشارت اولنمش دكلدر

CADRE. Bordure de bois ou d'autre chose, où l'on enchâsse des tableaux, des estampes etc. *A.* حاشيه ـ اطار *P.* چارچوبه *T.* چرچوه || Un beau cadre لطيف ومطبوع چارچوبه Cadre doré يالدزلو چارچوبه ـ مذهب چارچوبه Il faut faire un beau cadre à ce tableau بو تصويره بر كوزل چرچوه باپلملو در

CADRER. Avoir de la convenance, du rapport *A.* توافق ـ مطابقت نمودن ـ همرنك بودن *P.* انطباق *T.* اويغون كلمك ـ اويمق || Les dépositions de ces témoins ne cadrent pas ensemble شاهدلرك اخبارى برى برى برينه موافق كلمز ـ برينه مطابق دكلدر La réponse ne cadre pas avec la demande جواب سؤاله موافق كلمز Vous vous servez d'une comparaison qui ne cadre pas سرد حاله موافق كلمز ـ ايلديككك قياس حاله مطابق دكل Ces deux choses ne cadrent pas bien l'une avec l'autre بو ايكى شيلرك يكديكرى ايله كما هو اللايق مطابقتى يوقدر

CADUC. Homme vieux, cassé *A.* فانى ـ هرم ـ خرف ـ قحوم *P.* فرتوت ـ زرمان ـ كهن پير *T.* بوندمش ـ قوجامان || Devenir caduc حال هرمه كرفتار اولمق — Il se dit proprement de ce qui appartient à l'homme *A.* بالى *P.* برتبهٔ كهنى رسيده *T.* اسكيمش ـ كهندلنمش ـ جوريمش || Âge caduc سنّ بالى اسكيمش ـ برز وصحت باليه Santé caduque كهندلنمش باش ـ

Et des bâtimens qui sont près de tomber *A.* خراب - چوريمش صحت وجود - وجود صاغلغى *P.* مشرف الخراب - بخرابى *T.* خراب وبباب - آثار خرابى پيدا كرده - رفته چوريمش || Maison vieille et caduque عتيق ومشرف خراب اولمش اسكى وچوريمش خانه - منزل

On appelle, Mal caduc, l'épilepsie. V. ce mot.

On dit en termes de Palais, Legs caduc, succession caduque, pour signifier, un legs, une succession qui n'a pas lieu *A.* وصيت منسوخة - ساقطة عن الاعتبار ووراثت ساقطة عن الاعتبار *P.* از اعتبار *T.* نا سزاى اعتبار دوشمش اعتباردن عن العمل

On appelle, Voix caduque, celle qui par quelque raison particulière n'est point comptée dans un suffrage *A.* رأى ساقط - رأى مردود - رأى غير معقول - رأى غير معتبر *P.* رأى نا *T.* معتبر - دوشورلمش رأى - رأى نا مقبول - پذيرفته اوليان رأى

CADUCITÉ. L'état d'un homme caduc *A.* خرافت - قحامت *P.* هرم - فرتوتى - كهنسالى *T.* قوجامانلق || Cet homme approche de la caducité فلان كشى حال هرم وقحامته مشرفدر - قوجامانلق حالنه يقلشدى || Il est dans une extrême caducité منتهاى مراتب قحامته رسيده اولمشدر - Il se dit aussi, des bâtimens *A.* حال الخرابيّة *P.* حال ويرانگى *T.* چوركلك - اسكيلك || Cette terre a été moins vendue à cause de la caducité des bâtimens بو ضيعه مشتمل اولديغى ابنيه‌نك خرابيّت حالنه مبنى دون بها ايله فروخت اولندى

En style de Palais, Caducité d'un legs se dit, lorsqu'un legs devient caduc *A.* منسوخيّت عن العمل - سقوط عن الاعتبار *P.* نا سزايى اعتبار *T.* اعتباردن دوشكونلك

CAFARD. Hypocrite *A.* ارباب الربا اهل الربا pl. مرايى - *P.* ريا كار - زرق پيشه *T.* ربا ايدن || Je hais les cafards ارباب ريادن نفرت ايدر طبيعتم || Il a l'air cafard صورت رياكارانه‌سى واردر

CAFÉ. La semence du cafier *A.* بنّ - قهوة *P.* قهوه *T.* قهوه || Balles de café قهوه دنكلرى Tasse de café قهوه فنجانى Prendre du café قهوه تناول ايتمك - شرب قهوه Rôtir du café تطحين قهوه - قهوه‌يى قاورمق - فلو قهوه Moudre le café قهوه‌يى اكوتمك - On appelle aussi Café, le lieu où l'on va prendre le café *T.* قهوه خانه - قهوه || Cela s'est dit au café قهوه خانه‌ده - قهوه‌ده سويلنمش بر كلامدر

CAFETAN. Robe de distinction en usage chez les Turcs *A.* خلعت pl. خلع *P.* خفتان *T.* قفتان || Le Grand-Seigneur envoie des cafetans à ceux qu'il veut honorer پادشاه آل عثمان التفات ايده‌جكى كسانه خلعت ارسال ايدر Revêtir de cafetan قفتان كيدرمك - اكساى خلعت - الباس خلعت

CAFETIER. Marchand de rafraîchissemens, qui prépare aussi le café *A.* بايع الشربة *P.* شربت فروش *T.* شربتجى

CAFETIÈRE. Pot qui sert à faire le café *A.* ابريق القهوة *P.* قهوه دان *T.* قهوه ابريغى

CAFIER. Arbre qui porte le café *A.* شجر البنّ *P.* درخت قهوه *T.* قهوه آغاجى

CAGE. Petite loge portative de bâtons d'osier ou de métal, pour mettre des oiseaux *A.* قفص pl. اقفاص - جديلة - شريجة *P.* قفس - كوفجان *T.* قفس || Mettre un oiseau dans la cage قوشى در قفس - طيرى درون قفسه وضع ايتمك || Cage de fer دمور تل قفسى - On dit figur., Mettre un homme en cage, pour dire, le mettre en prison بر كمسنه‌يى مانند مرغ قفس - مثال مرغ قفس بسته حبس ايتمك - بسته در زندان ايتمك - Et proverb., qu'il vaut mieux être oiseau de campagne qu'oiseau de cage, pour dire, que la liberté est préférable à tout قفس قوشى اولمقدن ايسه يابلا قوشى اولمق يكدر - On dit aussi, La belle cage ne nourrit pas l'oiseau, pour dire, qu'il ne suffit pas d'être bien logé, et qu'il faut avoir encore de quoi vivre قفسك دلبرلكيله قوشك قارنى طويمز

CAGNARD. Fainéant *A.* كاهل - رخو المزاج *P.* كسلان - تنبل *T.* تنبل - اوشنكن

CAGNARDISE. Fainéantise *A.* كسل - رخاوت الطبع *P.* تنبلى *T.* كاهلى - اوشنكلك - تنبللك

CAGNARDER. Vivre dans la paresse *A.* ارتكاب الكسل والرخاوة *P.* تنبلى كردن - كاهلى كردن *T.* تنبللك ايتمك - تنبللكده كچنمك

CAGNEUX. Qui a les jambes tournées en dedans *A.* احنف - افدع - اعصل - معوّج الساق *P.* كچل *T.* اكرى بجاقلو - آياغى اكرى

CAGOT. Qui a une dévotion fausse *A.* متزاهد *P.* زهد نما - زهد فروش *T.* صوفيلق صاتيجى - صوفيلق كوستريجى

CAGOTERIE. Action du cagot *A.* زهد كاذب *P.* زهد فروشى *T.* ساخته صوفيلق

CAGOTISME. Caractère du cagot *A.* تزاهد *P.* زهد نمايى *T.* صوفيلق صاتمه

CAHIER. Assemblage de feuilles de papier, jointes ensemble *A.* كرّاسه pl. كراريس *P.* كرّاس *T.* جزء || Cahier de papier يازلمش Cahier blanc يازلمامش جزء Cahier écrit اوراق جزئى Les cahiers d'un livre كتابك جزءلرى

On dit, Les cahiers des États, Les cahiers de l'assemblée du clergé, pour dire, le résultat de leurs délibérations *T.* وكلاى ملت مجلسنك مضبطسى وجماعت رهبانك مضبطسى – Le cahier des frais, pour dire, le mémoire des frais *A.* جريدة المصارف *P.* اوارهٔ هزينه *T.* خرج ومصرف دفترى – مصرف دفترى

CAHOT. Espèce de saut que fait une voiture, en roulant sur un chemin mal uni *A.* تسغسغ pl. تسغسغات *P.* برجهيدگى *T.* اوينايش – دپرنش || Faire un grand cahot عربه تسغسغ عربه پك دپرنش ايتمك – شديد ايتمك

CAHOTAGE. Mouvement causé par des cahots *A.* سغسغة *P.* برجهيدگى *T.* اوينامه – دپرنمه

CAHOTANT. Qui fait faire des cahots *A.* مورث السغسغة *P.* بر جهنده *T.* اويناديجى – دپرديجى

CAHOTER. Causer des cahots *A.* ايراث السغسغة *P.* برجهانيدن *T.* اويناتمق – دپرتمك || Nous avons été bien cahoté dans ce chemin بو طريقده عربه‌نك خيلى تسغسغنه دوچار اولمشز

CAHUTTE. Petite loge, hutte. V. Cabane.

CAÏEU. Rejeton des ognons qui portent fleur *T.* جيچك صوغانى فلزى – صوغانى قوزوسى

CAILLE. Oiseau de passage dont la chair est délicate *A.* لبّادى *P.* سمانه – گلچه – لاروده *T.* بولدرجين || La saison des cailles بولدرجين موسمى

CAILLEMENT. État du lait ou d'une autre liqueur qui se caille *A.* روب – خثور – خثارت *P.* سختى *T.* قويولمه – قويولق

CAILLER. Figer, épaissir, coaguler *A.* ارابة – تخثير – اخثار *P.* ترويب – سخت كردن *T.* قويولتمق || La présure caille le lait سوده ايراث – پنير مايه‌سى سودى تخثير ايدر خثارت ايدر

Se cailler. *A.* ارثا – كسب الخثارة – تروّب – تخثر *P.* سختى پذيرفتن – بستن *T.* قويولنمق || Le lait se caille لبن تخثر ايدر Le sang se caille دم تروّب ايدر – قان قويولق پيدا ايدر

Caillé. *A.* متخثر – رائب *P.* سختى پذيرفته – بسته *T.* قويولنمش – On dit aussi, Du caillé, pour dire, du lait caillé *A.* رائب *P.* ماست *T.* يوغرت

CAILLETEAU. Jeune caille *A.* فرخ اللبّادى *P.* سمانه بچه *T.* بولدرجين پلازى

CAILLETTE. La partie de l'animal qui contient la présure à cailler le lait *A.* كرش *P.* شكمبه *T.* اشكنبه

Caillette. Femme frivole et babillarde *A.* زن هرزه *P.* وقواقة *T.* يكشاق قارى || C'est une franche caillette صرف بر وقواقه در

CAILLOT. Grumeau de sang *A.* علقة pl. علقات *P.* خونپارهٔ بسته *T.* قان پارچه‌سى اويوشمش || Il crache des caillots de sang آغزندن قان پارچه‌لرى توكرر – نفث علقات ايدر

CAILLOU. Pierre très dure qui varie par la couleur *A.* حصبة – حصا pl. حصات – جمرة pl. جمرات *P.* خرسنگ – سنگريزه *T.* چقل طاشى || Chemin plein de cailloux طريق كثير الحصا – محصات – طريق چقللو يول Caillou uni et poli املس وصيقل چقل طاشى Terre pleine de cailloux *A.* محصبة – محصات *P.* خرسنگزار *T.* چقللق ير – Caillou de rivière *A.* رضواض *P.* خرسنگ رود *T.* چاى طاشى – On appelle aussi Caillou, la pierre qu'on frappe avec un briquet, pour tirer du feu *A.* مرو – مظرة *P.* سنگ آتشزنه *T.* مرو – چقماق طاشى

CAILLOUTAGE. Ouvrage de cailloux ramassés *A.* ذو الحصا – محصّب *P.* خرسنگ كارى *T.* چقللو || Chemin de cailloutage طريق – چقللو يول – حصادن عبارت طريق محصّب Grotte de cailloutage چقللو مغاره

CAÏMACAN. Nom que les Turcs donnent au lieutenant du Grand Visir *T.* قائممقام

CAIMANDER. V. Quémander.

CAIMANDEUR. V. Quémandeur.

CAÏQUE. Petite chaloupe *A.* زورق pl. زوارق *T.* قايق || On envoya le caïque pour reconnaître l'ennemi احوال اعدايى استكشاف ايچون قايق ارسال اولندى

CAISSE. Coffre de bois *A.* صندوق pl. صناديق *P.* تبنگو *T.* صنديق || Des caisses de sucre شكر صنديقلرى — Il se prend, aussi pour le lieu où les financiers, banquiers, marchands etc. mettent leur argent *T.* آقچه صنديغى || Allez à la caisse, vous serez payé آقچه صنديغنه وار مطلوبكى اول طرفده اخذ ايدرسك — On dit, Tenir la caisse, pour dire, avoir le maniement de l'argent d'un banquier etc. آقچه صنديغنك صنديق امانتى خدمتنه مأمور — اداره‌سنه مأمور اولمق اولمق

Caisse militaire. La caisse qui contient l'argent destiné aux dépenses d'une armée *T.* اردو خزينه‌سى — اردو خزينه‌سى صنديغى

Caisse, signifie aussi, un tambour *A.* طبل pl. اطبال *P.* دهل *T.* طاول || Battre la caisse طبل ايتمك — اطبال ضرب — تبير — طاول — On dit, Battre la caisse, pour dire, lever des soldats عسكر جمعى ايچون طاول چالمق — طبل چالمق

Caisse de tambour, se dit en Anatomie, d'une cavité qui se trouve au fond du trou auditif externe de l'oreille *A.* قعر السملوخ

CAISSON. Grande caisse qui sert pour porter des vivres et des munitions à l'armée *T.* ذخيره صنديغى وجبه‌خانه صنديغى

CAISSIER. Celui qui tient la caisse chez un financier, chez un banquier *A.* حافظ السندوق *P.* تبنگو دار *T.* صنديق امينى || Un tel est son caissier فلان كشى فلانك يانده صنديق امينيدر

CAJOLER. Flatter, entretenir quelqu'un de choses qui lui plaisent, avec intention de le séduire *A.* تطييب بالمداهنة *T.* بكلام خوش امدى فريفتن *P.* مماسحة — طاتلو ديل ايله آلداتمق || Il l'a tant cajolé, qu'il a obtenu ce qu'il demandait فلانى شول رتبه‌ده مداهنه ايله تطييب ايلديكه تحصيل مرامه دسترس اولمشدر

Il signifie aussi, tâcher de séduire une femme *A.* سعى الى الاغوا — تشويق الى الغواية *P.* بگمراهى فزوليدن *T.* يول آزمغه قندرمق — آزدرمق قيدنده اولمق || Il faut avertir la mère qu'un tel cajole sa fille فلان كمسنه فلان قزى اغوا قيدنده اولديغنى والده‌سنه اخبار ايتمك اقتضا ايدر Une honnête femme ne se laisse pas cajoler اهل عفت اولان خاتون برعفيفهٔ پاكدامن آخرك — اغواى نفسه ارادهٔ رخصت ايتمز كلام خوش آمدينه فريفته اولمدرق اغواى نفسنه ارادهٔ رخصت ايلمز

CAJOLERIE. Louange qui sent la flatterie *A.* مداهنة *P.* كلام خوش آمدى — سخن دلفريب *T.* طاتلو كوكل آلداديجى ايتديكلك — ديل || Vos louanges ne sont que de pures cajoleries مدح — وستايشلر محضا كلمات دلفريب قبيلندندر محض مداهنه‌دندر

CAJOLEUR. Qui use de cajoleries *A.* مداهن pl. مداهنين *P.* دل فريبنده *T.* طاتلوسوز ايله كوكل آلداديجى — مماسح || C'est un vrai cajoleur صرف مداهندر

CAJUTE. Petite chambre à coucher dans un vaisseau *A.* مبيت السفينة *P.* خوابگاه كشتى *T.* كمينك يتاق قمره‌سى

CAL. Durillon qui vient aux pieds et aux mains. V. Durillon || Il vient des cals aux mains à force de travailler, et aux pieds, à force de marcher اللرده كثرت عملدن وآياقلرده كثرت مشى وحركتدن سكيللر عارض اولور — En termes de Chirurgie, il se dit pour Callosité. V. Ce mot.

Le plus souvent on appelle, Cal ou Calus, la cicatrice qui se forme sur un os fracturé *A.* ندب العظم *P.* اثر استخوان شكسته *T.* قيرق كميكده قالمش ياره اثرى

CALAISON. Profondeur d'un navire depuis le premier pont jusqu'au fond de cale *A.* اسفل السفينة *P.* پست كشتى *T.* كمينك آشاغى طرفى

CALAMENT ou MENTHE AQUATIQUE. Espèce de plante *A.* حبق الماء — حبق التمساح *P.* فوتنج نهرى *T.* صوياريوزى — حبق الماء || On emploie le calament comme le thé يبان نانه‌سى الماء چاى مثللو استعمال اولنور

CALAMINE ou PIERRE CALAMINAIRE. *T.* آق توتيا || On a mis trop de calamine en fondant ce cuivre بوباقره لدى الذوب زياده‌جه آق توتيا وضع اولندى

CALAMITE. Un des noms de la pierre d'aimant *A.* حجر المقناطيس *P.* سنگ آهنربا *T.* مقناطيس طاشى

CALAMITÉ. Grand malheur *A.* مصيبت pl. مصايب — نائبة pl. نوائب — آفت pl. آفات — آفت سماوية pl. آفات سماويّة — بلا *T.* آسيب *P.* آفت فلكيّة — سماويّة || La guerre, la peste — سفر ووبا مصايب سماويّه قبيلندندر sont des calamités سفروطاعون آفات دهريّه قبيلندندر C'est une vraie calamité بر نائبهٔ عظما در — بو حالت مصيبت محضدر La perte de ses enfans et de sa fortune a accablé sa vieillesse de calamités

اولادینک فوتی ومال ومنالنک اضاعتی تقریبیله ثقالت حال شیخوختی انواع مصایب وآفات ایله مشتد اولمشدر

CALAMITEUX. Il ne se dit qu'en parlant des temps de peste, de guerre, de famine etc. A. اوقات النوائب والآفات ـ ایام الشداید والمصایب P. هنگام آسیب وبلا T. مصیبت وقتلری

CALANDRE. Ver qui ronge le blé A. سوس P. کرم ـ سوسه گندم T. تخل بتی

Il signifie aussi, une machine dont on se sert pour presser et lustrer les étoffes A. قیقاب P. مهره T. مهره || Mettre du drap à la calandre چوقه‌یی مهره‌لمك

CALANDRER. Faire passer par la calandre A. ضرب القیقاب P. مهره زدن T. مهره‌لمك ـ مهره اورمق || Calandrer une étoffe ثوبی مهره‌لمك

CALCAIRE. Il désigne les terres ou les pierres que l'action du feu peut changer en chaux A. جصّی الطبیعة T. کرجلنده ـ بیلاجك || Pierres calcaires جصّی الطبیعة اولان احجار ـ کرجلنه بیلاجك طاشلر

CALCÉDOINE. Agate d'une couleur trouble et remplie comme de nuages T. بلغمی طاش

CALCINATION. Opération par laquelle une terre, une pierre ou un métal sont reduits dans l'état de chaux A. استحالة الى الجص P. کچ پذیری T. کرجلنمه || Calcination du plomb, de l'or etc. قورشون وسائر اول مثللو شیلرك کرج هیئتنه استحاله‌سی

CALCINER. Réduire en chaux A. تحویل الى الجص P. همحال کچ پرداختن T. کرج حالنه دوندرمك

CALCINÉ. A. مستحیل الى الجص P. صورت کچ پذیرفته T. کرج حالنه دونمش

CALCUL. Compte A. حساب P. شمار T. صایی || Faire le calcul de quelque somme مبلغك حسابنی ایتمك Par mon calcul بنم حسابمه کوره ـ بنم حسابم موجبنجه Erreur de calcul سهو حساب Se tromper dans un calcul حسابده دوچار غبن اولمق ـ حسابده آلدانمق — On dit, que l'erreur de calcul ne se couvre point, pour dire, qu'on peut toujours revenir contre l'erreur de calcul حسابده ـ یاکلش حساب بغداددن دونر سهو اولنجه بهر حال اعادهٔ حساب اولنور — Et figur. Se tromper dans son calcul, pour dire, se méprendre en quelque chose que ce soit برکمسنه حساب وتخمیننده خطا ایتمك ـ یاکلش صایمق ـ حسابنده یاکلمق — Il signifie aussi, la pierre qui s'engendre dans les reins. V. Pierre.

CALCULABLE. Qui se peut calculer A. ممکن الاحصا ـ ممکن التعداد ـ ممکن الحساب P. شمردنی T. صایلیه بیلور ـ صاییلور

CALCULATEUR. Qui calcule A. محاسب pl. محاسبین P. شمارنده T. صایيجی || Cet astronome est un grand calculateur فلان منجم بر محاسب کاملدر

CALCULER. Supputer, compter A. حساب ـ احصا ـ تعداد ـ عد P. شمردن T. حساب ایتمك ـ صایمق || C'est lui qui a calculé toutes ces sommes اشتو مبلغك مجموعنی حساب ایدن فلان کشیدر Après avoir bien calculé, je trouve que.... کرکی کبی لدى الحساب منفهم اولور که — On dit aussi, Calculer des tables astronomiques, pour dire, dresser de pareilles tables الواح نجومیه‌نك حسابنی ترتیب ایتمك — Et calculer une éclipse, pour dire, déterminer par le calcul le temps d'une éclipse کیفیت کسوفی حساب نجومی ایله استخراج ایتمك ـ حساب نجومی ایله بولمق

CALCULÉ. A. محسوب ـ معدود P. شمرده T. صایلمش

CALE. Abri entre deux pointes de terre ou de rocher A. ابط البحر pl. آباط البحر P. بغلگاه دریا T. دکز قولتغی || Le vaisseau battu par une tempête se sauva dans une cale فورتنه‌نك ضربندن زحمتکشیده اولمش سفینه بر دکز قولتغی ایچنه دستخوش امواج دریا اولمش ـ صوقیلوب سلامت بولدی سفینه بر دکز قولتغی ایچنده نجات یافته اولمشدر Les corsaires se cachent dans des cales, pour surprendre les petits vaisseaux qui passent قورصانلر کمیلری مرور وعبور ایدن مراکب بحریه‌یی غصب ایچون دریا قولتقلرنده اختفا ایدر

On appelle, Fond de cale, le lieu le plus bas d'un vaisseau A. قعر السفینة P. ته کشتی T. کمینك دیبی

CALE. Un morceau de bois plat que l'on met sous le pied de quelque chose, pour qu'elle soit de niveau T. بسلمه || Cette poutre, cette table baisse plus d'un côté que de l'autre, il faut mettre une cale بو دیرکك وبو سفره تخته‌سنك بر طرفی آخرندن زیاده متمایل ومتنزل اولدیغندن آلتنه بسلمه وضعنه محتاجدر

CALEBASSE. Fruit qui croît en forme de citrouille, et dont

on extrait une liqueur qui est bonne contre les maux de poitrine *A.* دبا *T.* قباق

CALEBASSE. Espèce de bouteille faite d'une courge vidée et séchée *P.* كشنگ ـ كدوينه *T.* ياتق

CALEÇON. Vêtement qu'on met sous le haut-de-chausse *A.* سراويل pl. سروبل *P.* ازارپا ـ تنبان *T.* جامهٔ بادرون ـ طومان ـ ايچ طونى

CALÉFACTION. Chaleur causée par l'action du feu *A.* لهاب ـ حرّ النار *P.* گرمئ آتش *T.* آتشك اسيلكى || Cette préparation se fait par une légère caléfaction بو تركيب حرّ النار خفيف ايله اعمال اولنور

CALEMBREDAINE. Vaios propos *A.* ترّهة pl. ترّهات *P.* حرزه *T.* خلطيات ـ بوش لاقردى ـ خابيى || Il ne répond à tout ce qu'on lui dit que des calembredaines كندويه هر نه كه سويلنور ايسه ترّهاتدن عبارت جواب ويرر

CALENDES. Premier jour de chaque mois *A.* رأس الشهر ـ غرّة *P.* سر ماه *T.* آى باشى

CALENDRIER. Le livre qui contient l'ordre de tous les jours *A.* تقويم *P.* زيج ـ روزنامه *T.* تقويم || Vieux calendrier *A.* تقويم عتيق *P.* تقويم پارينه *T.* اسكى تقويم Calendrier nouveau *A.* تقويم جديد *P.* تقويم نو *T.* يكى تقويم ـ On appelle, Nouveau calendrier, celui qui est conforme à la réformation faite par le Pape Grégoire XIII تقويم مؤخّر الترتيب Et vieux calendrier, celui dont on se servait avant la réformation faite par ce Pape تقويم قديم ـ تقويم مقدّم || Le nouveau calendrier avance de onze jours sur l'ancien تقويم مؤخّر الترتيب مقدّمكى تقويم حسابندن اون بر كون تقدّم ايدر

CALENTURE. Fièvre chaude assez commune sur mer *A.* حمّاى محرقة *P.* بيمار سياه *T.* قره حمّا

CALEPIN. Recueil de mots, de notes, d'extraits qu'une personne a composé à son usage *A.* مجموعة || Je consulterai là-dessus mon calepin بو بابده مجموعه‌مه مراجعت ايده‌جكم Cela n'est pas dans son calepin فلان شئ مجموعه‌سنده مقيّد دكلدر

CALER. Baisser. Il ne se dit guères que des voiles d'un vaisseau *A.* طىّ الشراع ـ تنزيل الشراع *P.* بادبانرا فرود آوردن ـ بادبانرا پيچيدن *T.* يلكنى ايندرمك ـ يلكنى ديوبشورمك ـ On dit figur. Caler la voile, pour dire, baisser le ton, diminuer la résistance *T.* يلكنى ايندرمك || Avec les grands, le plus sûr est de caler la voile كبار ايله معامله‌ده يلكنى ايندرمك اولا در

CALER. Mettre une cale *T.* بسلمه وضع ايتمك || Il faut caler le pied de cette table بو سفره‌نك آياغى آلتنده بر بسلمه وضع اولنمق اقتضا ايدر

CALÉ. *A.* مطوىّ الشراع *P.* پيچيده بادبان *T.* يلكنى ديوبشورلمش

CALFAT. Celui qui calfate un vaisseau *A.* قلّاف *P.* زفتزن ـ قلفاتجى *T.* كشتى || Maître calfat قلفاتجى اوسته‌سى signifie aussi, l'ouvrage que fait le calfat *A.* قلافت *P.* زفت *T.* قلفات اندايش كشتى || Ce vaisseau a eu son calfat بو كمى قلفات اولدى

CALFATAGE. Étoupe enfoncée dans la couture des vaisseaux *A.* مشقة التقليف *T.* كمى قلفاتنده وضع اولنمش كتان

CALFATER. Boucher les fentes d'un vaisseau, et l'enduire de pois et de goudron *A.* قلف ـ تقليف *P.* بكشتى زفت زدن *T.* قلفاتلمق

CALFATÉ. *A.* مقلوف *P.* زفت زده *T.* قلفاتلو ـ قلفاتلنمش

CALFEUTRAGE. Ouvrage de celui qui travaille à calfeutrer une porte, une fenêtre *A.* ردم *P.* رخنه بستگى *T.* ياريق طيقامه || Travailler au calfeutrage خدمت ردمه جدّ وسعى ياريق طيقامغه چالشمق ـ ايتمك

CALFEUTRER. Boucher les fentes d'une porte, d'une fenêtre pour empêcher que le vent n'entre *A.* سدّ الفروج ـ ردم *P.* رخنه بستن *T.* كدكلرى طيقامق || Il faut calfeutrer cette porte شو قپوده اولان رخنه‌لرك ردمى لازمدر

CALFEUTRÉ. *A.* مردوم *P.* رخنه بسته *T.* قپانمش ـ طيقانمش

CALIBRE. La grandeur de l'ouverture du canon de toutes sortes d'armes à feu *T.* چاپ || Le calibre d'un mousquet تفنك چاپى Les canons de batterie doivent avoir tant de calibre طابيه طوبلرى فلان چاپده اولملو در Gros calibre ايرى جسيم چاپ ـ چاپ ـ Figur. La qualité, l'état d'une personne || Ils ne sont pas tous deux de même calibre ايكيسى دخى بر عيارده دكلر در ـ بر چاپده دكلدرلر

Et la grosseur de la balle, proportionnée à l'ouverture d'une arme à feu *A.* قيمة ـ عيار ـ وزن *P.* درهم *T.* قيه || Cette balle

est de tel calibre بو كلّه شو قدر قيدلكدر Balle de calibre تامّ العيار بر كلّه ـ الوزن كلّه تامّ

Il signifie aussi, volume, grosseur *A.* حجم *P.* تناورى *T.* جليم ـ ايريلك || Ces deux colonnes sont de même calibre بوايكى ديركك ايريلكى ـ بو ايكى ستون مستوى الحجمدر بو ايكى ديرك بر چليمده در ـ بر در

CALIBRER. Passer des boulets dans le calibre pour les mesurer *T.* كلّه‌نك اندازه‌سنى آلمق ايچون طوبك چاپنه اويدرمق

Calibré. *T.* اندازه‌سى چاپه اويدرلمش

CALICE. Vase sacré qui sert à la messe pour la consécration du vin *A.* جام مبارك *P.* پيالهٔ مبارك *T.* مبارك قدح — On dit proverb., Boire le calice, avaler le calice, pour dire, souffrir quelque chose de fâcheux et de rude *A.* تجرّع الكأس المحنة *P.* نوش زهرابهٔ شدّت ومحنت *T.* محنت قدحنى يوتمق || Cela est rude, mais il faut avaler le calice بو كيفيّت فى نفس الامر هضمى گران اولديغى دركار در مع هذا موجب تجربت بال ـ تجرّع كأس محنت اولنمق لازمدر ايدوكى دركار در مع هذا هضمى لازمدر

Calice, en termes de fleuriste, c'est le renflement que l'on remarque à l'extrémité du pédoncule qui renferme les organes sexuels *A.* جفرى pl. جفريّات *P.* كفره *T.* چيچكك ايچنده‌كى تخم قابى

CALIFE. Titre que prirent les successeurs de Mahomet dans le nouvel empire temporel et spirituel, établi par ce législateur *A.* خليفه pl. خلفاء

CALIFOURCHON. Il s'emploie avec la préposition À, et signifie, jambe de-çà, jambe de-là *A.* مفاجاً ـ مفشحاً ـ مفرّج الرجلين *P.* پايها از هم جدا كنان *T.* آپشى آيررق || Se mettre à califourchon sur un bâton بر عصانك اوزرنده مفاجاً راكب بر دكنك اوزرينه آپشى آيررق بنمك ـ اولمق

CÂLIN. Niais et indolent *A.* متبطل *P.* بيكار *T.* خوارده || Il fait le câlin خوارده‌لق ايدر

se CÂLINER. Se tenir dans l'inaction *A.* تبطل *P.* در بيكارى ماندن *T.* خوارده‌لق ايتمك || Il passe le temps à se câliner خوارده‌لقده امرار اوقات ايدر

CALLEUX. Qui a des cals *A.* مستأرض ـ مكنب ـ مجسّو *P.* ناصر ـ ناصرلو *T.* خشكريشه‌ناك ـ شفه گرفته ـ شفه دار

ناصرلو پاره ـ جراحت مستأرضة || Ulcère calleux *A.* باغلمش ناصر باغلمش پاره ـ

CALLOSITÉ. Chair solide et sèche qui s'engendre sur les bords d'un ulcère *A.* كنب ـ ارض ـ جسئة *P.* خشكريشه *T.* ناصر — Il se forme aussi des callosités aux mains et aux pieds, sans qu'il y ait une plaie. V. Cor.

CALMANT. Remède qui calme les douleurs *A.* دواء مسكّن pl. مسكّنات ـ ادوية مسكّنة *P.* داروى نرمساز *T.* داروى ـ بر يوموشديجى علاج سكونتبخشا || Prendre un calmant دواى مسكّن استعمال ايتمك

CALMAR ou CORNET. Nom d'un animal mou *T.* مركّب بالغى

CALME. Tranquille *A.* ساكن ـ مطمئن *P.* آسوده ـ آرميده *T.* ديكلمش ـ طورغون || La mer est calme دريا ساكندر L'air est calme هوا ساكندر ـ هواده سكونت وار در دغدغه‌دن عارى طورغونلق وار در Lieu calme et sans bruit محل ساكن ـ سزلديسز وسكونتلو ير ـ Figur. || Esprit calme عقل سكونت Il mène une vie calme et tranquille سكونت واطمينان حال ايله كچينور Un homme fort calme سكونت طبع ايله مجبول بر ادم Son humeur est ordinairement calme عادتا مزاجى سكونت ايله مألوفدر Ce malade est calme مستريح وآرميده ـ فلان مريض حال آرام واستراحتده در مطمئن الحالدر ـ در

Calme. Bonace *A.* هدوّ البحر ـ ركود البحر *P.* آرام دريا *T.* ليمانلق || Quand il fut en haute mer, le calme le prit, et l'empêcha d'avancer دريانك آچيغنه چيقنجه ليمانلغه راست كلديكندن ايلرويه وارەمدى Il y a de grands calmes dans ces mers-là اول بحارده عظيم ليمانلقلر اولور ـ Figur. Tranquillité *A.* طمانينت ـ حال الاستراحة ـ حال السكونة *P.* آسايش ـ آرامش *T.* راحتلق || Je vis ici dans un grand calme بو محلده راحت وسكونت كامله اوزره امرار اوقات ايدرم Un doux calme شيرينى آرام وسكونت ـ طاتلو بر آرام وسكونت Le calme de l'esprit كوكل راحتلغى ـ آرامش دل ـ سكونت بال

CALMER. Apaiser *A.* تسكين *P.* آرميدن *T.* ديكلندرمك || Calmer les flots هيجان امواج دريايى تسكين ايتمك Calmer l'orage, la tempête بوره‌يى وفورتنه‌يى تسكين ايتمك Calmer une sédition آتش بغى ـ فتنه‌يى تسكين ايتمك ـ زوربالغى بصدرمق ـ وعصيانى اخماد وتسكين ايتمك Figur. *A.* تسكين ـ تطمين *P.* آسودگى بخشيدن ـ ارمانيدن

تسکین اذهان Calmer les esprits || بصدرمق - راحتلندرمك *T.* - ملك ودولتی تطمین ایتمك Calmer un État ایتمك امراض نفسانیه‌یی تسکین Calmer les passions راحتلندرمك نائرهٔ امراض نفسانیه‌یه نشر رشاشهٔ خمود وسکونت - ایتمك صزی‌یی - تسکین وجع ایتمك Calmer la douleur ایتمك ایراث سکونته مدار Cela n'est pas propre à calmer بصدرمق مدار تسکین اولەجق شئ دکلدر - اولەجق شئ دکلدر دائما تسکین صورتنده صرف Il s'étudie toujours à calmer دائما تسکین حال قیدنده در - ذهن ایدر

CALOMNIATEUR. Celui qui calomnie *A.* مفتری - افاك *P.* مفتری || Passer pour un calomniateur افتراجی *T.* بهتان انداز صورتنده کچنمك

CALOMNIE. Fausse imputation *A.* افیکه - افك pl. افایك - اسنادات کاذبه pl. اسناد کاذب - مفتریات pl. افترا - بهتان *P.* اسنادات ما لم یکن pl. اسناد ما لم یکن *T.* افترا || C'est une pure calomnie محض افترای Une noire calomnie برافترای قبیح Fabriquer des calomnies contre quelqu'un بر کمسنه‌نك حقنده خلق افایك ومفتریات ایتمك Se justifier d'une calomnie عزو اولنمش افترادن تبریهٔ ذمت اسناد ما لم یکندن تبریهٔ Se purger d'une calomnie ایتمك اسناد اولنان بهتانی Repousser une calomnie ذمت ایتمك رد وجرح ایتمك

CALOMNIER. Attaquer quelqu'un par des imputations fausses et inventées *A.* قذف - رمی الافیکه - القاء الافترا *P.* بهتان کردن *T.* افترا ایتمك || Les méchants sont sujets à calomnier les gens de bien اهل شر اولنلر ابرار واخیار حقنده رمی ارباب شر ومفسدت اهل خیره - افایك ومفتریاته مبتلا درلر ابرار واخیار حقنده سنك - قذف وافترادن خالی دکللردر انداز بهتان اولمق اهل شر اولنلرك عادت مألوفه‌لریدر

Calomnié. *A.* افترا *P.* مظهر الافترا *T.* بهتان زده افترا اولنمش

CALOMNIEUSEMENT. Avec calomnie *A.* بالافترا *P.* بر وجه حقنده || Il a été accusé calomnieusement افترا ایله *T.* بهتان بهتان محض اولدرق حقنده - بالافترا عزو جنحه اولندی عزو تهمت اولندی

CALOMNIEUX. Qui contient calomnie *A.* متضمن الافیکه - متضمن الافترا *P.* بهتان آمیز *T.* افترالو || Une accusation calomnieuse افك وافترایی متضمن بر کونه اسناد Paroles calomnieuses اقوال بهتان آمیز

CALOTTE. Espèce de petit bonnet *T.* فس || Les cardinaux portent des calottes rouges قاردینال متره‌پولیدلری باشلرنده آل فس کییرلر

CALOTROPIS. Plante *A.* شجر العشر - اشخر *P.* درخت تیغال *T.* تیغاله آغاجی

CALOYER. Moine Grec *A.* قسیس pl. قسیسین *P.* هربد *T.* کشیش

CALQUE. Trait léger d'un dessin qui a été calqué *A.* نقش اصلندن چیقارلمش نقش *T.* رسم نقل‌کرده *P.* منقول

CALQUER. Contre-tirer un dessin, le copier trait pour trait *A.* نقل النقش *P.* نقش کردن *T.* اخراج نقش صورت چیقارمق - نقشی آلمق

CALUS. Dureté à la peau, à la chair ou aux os. V. Callosité. — Et une espèce de noeud qui se forme d'une humeur épaisse, et qui rejoint les parties d'un os rompu *A.* ندب العظم pl. انداب العظم *P.* بندگاه استخوان شکسته *T.* - Figur. کمیکده‌کی یاره یری - قیرق کمیکك دوکم یری Un endurcissement de coeur qui se forme par la longue habitude *A.* قسوت القلب *P.* سختدلی *T.* یورك قاتیلغی || Cet homme est insensible aux misères de son prochain, il s'est fait là-dessus un calus فلان کمسنه کندو قریبنك آلام واکداردن متأثر اولمیوب قلبنه قسوت تامه مستولی اولمشدر L'impie se fait un calus contre les remords de sa conscience کافر ایمان اولان کشینك قلبنده نفس لوامه‌نك تنبیهی تأثیر ایتمیه‌جك مرتبه‌ده قسوت وار در

CALVITÉ. État d'un tête chauve *A.* صلع *P.* داغسری *T.* طازلق || La calvité est causée par la vieillesse ou par la maladie کیفیت صلع کبر سندن ویاخود علتدن نشأت ایدر

CAMARADE. Compagnon de profession *A.* رفیق pl. رفقا - حریف pl. حرفا *P.* همکار - همپا - خیلتاش *T.* آیاقداش - یولداش - سبقداش - مکتب رفیقلری ایدیلر || Ils étaient camarades d'école مکتب آیاقداشلری ایدیلر - ایدیلر Ces deux soldats ont été long-temps camarades بو ایکی عسکری نفراتی وافر زمان یولداش ایدیلر - رفیق ایدیلر - On dit, Camarades de voyage سفر یولداشلری - سفر رفیقلری

CAMARD. Camus, qui a le nez plat *A.* افطس *P.* پهن بینی *T.* یصی بورونلی - یایوان بورونلی || C'est un camard افطس الانف بر آدمدر

CAMBISTE. Celui qui fait sur la place le commerce de lettres de change *T.* پولیچه صرّافی

CAMBRER. Courber en arc *A.* تحنیب ـ تقویس *P.* خم شکل کردن *T.* بوکمك || Cambrer la forme d'un soulier پاپوشی بو تقویس ایتمك Il faut chauffer ce bois pour le cambrer خشبدیی تقویس ایچون تسخینی اقتضا ایدر

Se cambrer. *A.* تحنب ـ تقوس *P.* خمیدن *T.* بوکلمك || Cette poutre commence à se cambrer بو ستون تقوسه مایلدر ـ بو دیرك بوكلمكه یوز طوتدی ـ

Cambré. *A.* محنب ـ مقوس *P.* خم گشته *T.* بوكلمش || Cette femme a la taille cambrée فلان خاتون محنبة القامه در

CAMBRURE. Courbure légère *A.* قوسیت ـ حنب *P.* خم ـ خمیدگی *T.* بوکندی ـ بوکربلك || La cambrure d'un soulier بوکربلکی ـ بر پاپوشك قوسیتی

CAMÉLÉON. Petit animal *A.* حربا *P.* گردك ـ آفتاب پرستك *T.* قیا کلری بوقلمون ـ آفتاب پرستك || Il est plus changeant que le caméléon ماند بوقلمون متحول النقوش گونا گوندر — Il se dit figur. d'un homme qui change d'humeur et de discours au gré de l'intérêt || C'est un vrai caméléon en politique معاملات دول خصوصنده محض بوقلموندر

CAMÉLÉOPARD. Nom d'un animal *A.* زرافة *P.* شترگاو ـ زرپا ـ زورنپه *T.* شتر گاو ـ پلنگ

CAMELOT. Étoffe faite de poil de chèvre *A.* طرن *P.* صوف *T.* شالی || Camelot de Hollande فرنك ـ فلمنك شالیسی انكوری شالیسی ـ طرن انقری Camelot de Turquie شالیسی

CAMISADE. Attaque faite la nuit ou de grand matin, pour surprendre les ennemis *A.* غارت علی حین غفلة ـ غارت *P.* شبخون *T.* کیجه بصقینی || Donner une camisade غارت علی حین غفلة شبخون ـ وشبخونه مبادرت ایتمك وغارت ایتمك

CAMISOLE. Chemisette que l'on met par-dessus la chemise *A.* قدعة *P.* نیمتن *T.* یلك || Camisole de toile بزدن یلك

CAMOMILLE. Espèce d'herbe odoriférante *A.* اقحوان pl. گل ـ کوپل ـ بابونه *P.* بابونج ـ حبق النبطی ـ اقاحی *T.* پاپادیه جیچکی || Huile de camomille دهن گورستان پاپادیه جیچکی یاغی ـ اقحوان ـ Camomille des teinturiers. V. Oeil de boeuf.

CAMP. Le lieu où une armée se loge *A.* معسكر ـ مصف *P.* اردوگاه ـ لشکرگاه ـ گوران *T.* اردو یری || Camp retranché اطرافی مترس چویرلمش اردو یری Camp ouvert مکشوف Camp fortifié آجیقده قونمش اردو ـ الاطرافی اردو محصون استحکامات ایله ترصین وتحکیم اولنمش ـ الاطراف اردو Camp bien ordonné منتظم ومرتب اردو Camp avantageux موقع انفع وانسبده خیمه زن قرار اولمش اردو Dans tous les quartiers du camp اردونك بالجمله محلات ونواحیسنده Il a posé, il a mis son camp en tel endroit اردوسنی فلان محلده ـ فلان محلده قوندردی ـ محلده قوردی ـ راس معقده Á la tête du camp ترتیب مصف ایلدی اردونك حراس ومستحفظینی La garde du camp اردو باشنده اردو قراغوللری ـ اردو بکجیلری ـ Se retrancher dans un camp اردو ایچنده مترسلنمك ـ اردو ایچنده تترس ایتمك Fortifier un camp اردو یرینه استحکام ویرمك Il força l'ennemi dans son camp دشمنی کندو اردوسی ایچنده اوردی Lever le camp اردویی قالدرمق ـ رفع خیام قرار ایتمك On donna l'alarme au camp اردویی تفزیع وتدهیش ایلدیلر ـ اردویه اورکندیلك ویرلدی — Il se prend aussi pour l'armée campée *A.* معسكر *P.* اردو *T.* اردو || Tout le camp fut alarmé اردونك جملوسی دوچار فزع ودهشت اولمشدر جملهسنه اورکندیلك دوشدی ـ

Camp-volant. Une partie armée de cavalerie qui tient la campagne, pour faire des courses sur les environs *T.* سبکبار جاپولجی بلوکی ـ سواری عسکری بلوکی || Il commande un camp-volant بر جاپولجی بلوکی سرکردهسیدر — On appelle, Maréchal de camp, un officier Général au-dessous du Lieutenant-Général *T.* میر لوا — Et aide-de-camp, un officier destiné à porter les ordres du Général *T.* قره قولاق

CAMPAGNARD. Qui demeure ordinairement aux champs *A.* اهالی البادیة pl. اهل البادیة ـ بدویون pl. بدوی ـ برّانی *P.* دشت نشین ـ بادیه نشین ـ صحرا نشین *T.* قیر ادمی || Gentilhomme campagnard صحرا نشین اولان اصلزادگاندن بری Il n'y a rien de si ennuyeux que les complimens d'un campagnard برّانیلرك قوللاندقلری تعبیرات اکرام آمیز قدر ثقیل ومعذب بر شئ یوقدر Cet homme a l'air campagnard برّانی سیماسی ـ فلان کشیده اهل بادیه سیماسی وار در بدوی هیئتنده در ـ وار در

CAMPAGNE. Plaine *A.* صحرا pl. صحاری ـ قاع pl. اقواع

P. دشت *T.* اوه || Grande campagne صحرای عظیم Vaste campagne صحرای فسیح الاکناف - پهنا Rase campagne صحرای دوز اوه - صحرای ملسا En pleine campagne اچق صحراده - مکشوفده - On dit que la campagne est belle, pour dire, qu'on a l'espérance d'une grande récolte صحرالری اکین اوه‌لری کوزلدر - مزروعات مبشرة الریعاندر - On dit figur., qu'un écrivain, qu'un orateur etc. bat la campagne, pour dire, qu'il dit beaucoup de choses hors de son sujet فلان کاتب ویاخود فلان واعظ هرزه گرد صحرای حشویات واباطیلدر

Il signifie aussi, champs *A.* بادیة *P.* دشت *T.* قیر || Maison de campagne قیر اوی - مسکن بادیه La vie de la campagne قیرده اوتورانک کچنشی - عیش اهل بادیه Il n'est pas chez lui, il est allé à la campagne خانه‌سنده دکل قیره کتدی Il est allé à sa campagne قیرده‌کی خانه‌سنه کتدی

Il se dit aussi, de la saison propre aux travaux de certains ouvriers *A.* صیف *P.* تابستان *T.* یاز || Cette maison sera bâtie dans trois campagnes بو خانه‌نک بناسی اوچ یازده تکمیل اولنه‌جقدر

Il se dit aussi, du mouvement, du campement et de l'action des troupes || Les armées sont en campagne عساکر منصوره صحراده در - صحرا نشیندر Les troupes se mettront bientôt en campagne عسکر صحرایه چیقاجقدر Faire une campagne بر سنه‌لک صحرا موسمنده سفر بر اولمق Les troupes tiennent la campagne عساکر صحراده قیام اوزره در Ouvrir la campagne, commencer la campagne استفتاح بازار حرب حرکات حربیه‌یه بداء وشروع - وجداله مبادرت ایتمک - ایتمک - Et du temps durant lequel les armées sont ordinairement en campagne *A.* سفر صیفی *P.* سفر تابستانی *T.* یاز موسم سفر - سفر - سفری || La campagne a été longue cette année بو سنهٔ مبارکده موسم سفر طویل ومتمادی اولدی - اوزون اولدی - اوزادی - elle a commencé de bonne heure et fini bien tard بو سنه موسم سفر ارکندن بداء ومباشرت وکیج وقتده ختام ونهایت بولدی Voilà une glorieuse campagne pour les armées du Roi عساکر پادشاهی‌یه شانلو اشتد فلمنک سفری La campagne de Hollande فلمنک سفری اولمش بر سفر Cet homme a servi long temps, il a fait vingt campagnes فلان کشی مدت مدیده خدمته مداومت برله یکرمی کره یکرمی صیف موسملرنده سفره اشدی - سفر بر اولدی || Il commence à porter les armes, c'est sa première campagne هنوز حمل سلاحه شروع ایلدی اشته اوّلکی سفری بو در - En parlant du service de mer, on dit *A.* سفر بحری *P.* سفر دریا *T.* دریا سفری

Pièce de campagne. Une pièce d'artillerie que l'on mène aisément en campagne *T.* سرعت طوپی

CAMPANE. Ouvrage de soie, d'argent filé etc. avec des ornemens en forme de cloches *A.* هدبة pl. اهداب *P.* آویزه *T.* پشکول || Une riche campane ذیقیمت پشکول

CAMPANULE ou GANTELÉE. Plante laiteuse *A.* رجل - زرنب الجراد *P.* سرو ترکستانی *T.* چکرکه آیاغی

CAMPEMENT. Action de camper *A.* قرار - نزول *P.* رخت افکنی - فرو نهاد کار وبار قرار - *T.* قونمه - قوناق || Dans notre premier campement, nous eûmes nouvelles des ennemis اوّلکی نزولمزده اوّلکی قوناقده دشمن - احوال دشمندن خبردار اولدق - حوادثندن خبر الدق - Il se dit aussi du camp même *A.* مرحلة - منزل *P.* منزلگاه *T.* قوناق || Il n'a plus que trois campemens à faire pour arriver à une telle ville فلان بلده‌یه قدر انجق اوچ مرحله قالدی

CAMPER. Il dit d'une armée qui s'arrête en quelque lieu *A.* نزول - تخییم *P.* خیمه زدن - رخت افکندن *T.* قونمق - حط رحال توقف وقرار ایتمک - نصب خیام قرار ایتمک || Nous campâmes en tel endroit فلان محلده نصب خیام قرار ایلدک L'armée alla camper à la vue des ennemis اردو دشمنک کوزی اوکنده - نظرگاه اعداده نزول ایلدی اردو دشمن پیشگاهنده رخت افکن اقامت - قوندی وقرار ایلدی

Il est aussi actif *A.* نصب الخیام القرار - تخییم *P.* خیمه زدن - رخت انداختن *T.* قوندرمق || Ce Général a campé son armée entre la montagne et la rivière فلان باشبوغ اردوسنی طاغ ایله نهر بیننده قوندردی Il se campe toujours avantageusement اردوسنی دائما بر وجه انفع قوندررر Il s'était campé près d'une ville بر شهرک قربنده تخییم ایتمشیدی - بر شهرک یاننده قونمشیدی - On dit d'un homme, qu'il campe, pour dire, qu'il n'a point de logis assuré خانه بر دوشدر

CAMPÉ. *A.* مخیّم *P.* خیمه نشین *T.* قونمش

CAMPHORATE. Plante médicinale *A.* ریحان الکافور *P.* کافور

کافور اوتی T. سپرم

CAMPHRE. Espèce de gomme orientale A. كافور P. كافور T. کافور بغایت شدید کافوری || Le camphre est trop combustible کافور غایت ایله طوتشیجیدر - الوریدر

CAMPHRÉ. Il se dit des liqueurs où l'on a mis du camphre A. مخلوط بالكافور P. کافورناک T. کافورلی || De l'eau de vie camphrée کافورلی راقی - عرق کافور ناک

CAMUS. Qui a le nez court et plat A. افطس P. پوچ بینی T. پط برون

CANAILLE. Terme de mépris, qui se dit de la plus vile populace A. سخالة الناس - خشارة الناس - اراذل الناس - خذله طاقمی P. سفلة واراذل - خسان ناس T. پستمایگان - آدم مولوزی - خلقک برباد طاقمی || Il n'y avait point d'honnêtes gens, il n'y avait que de la canaille اول طرفده اهل عرض گروهندن هیچ بر کمسنه اولمیوب هپ خذله طاقمی وار ایدی Toute la canaille s'attroupa dans la place publique شهر میدانده خشارهٔ ناسک مجموعی تحشد واجتماع ایلدی C'est un bateleur qui amuse la canaille خذله طاقمنی اکلندرر بر حقهباز در

CANAL. Conduit par où l'eau passe A. مثعب pl. مثاعب - مسیل pl. مسايل P. آبراه T. صو يولى || Canal de bois صویی اخشابدن مصنوع صو يولى Conduire l'eau par canaux مسایل ومثاعب ایچندن اقتمق Les canaux de la fontaine sont rompus چشمهنک صو یوللری شکست اولمشدر - Il se dit aussi, du lit d'une rivière A. مجراء النهر - مسيل النهر P. رهگذر جوی T. چایک اقندی یری

Il se dit aussi, de certaines pièces étroites et longues qui servent d'ornement aux jardins A. جدول pl. جداول P. رود - خانه T. صو آرقی || Creuser un canal بر جدول حفر - فرکن صو آرقنی - جدولی تخلیه ایتمک Vider un canal ایتمک صو - جدولی تطهیر ایتمک Nettoyer un canal بوشالتمق جدول خشک ویابسدر Le canal est à sec آرقنی تمیزلتمک صو ارقی قوریدر -

Et de certaines conduites d'eau qui sont tirées d'un lieu à un autre pour la commodité du commerce A. مذنب pl. مذانب P. بندروغ - لر T. آچلمش آرق || Le canal de Languedoc لانقدرق بندروغ C'est un pays tout coupé de canaux سر تا پا مذانب کثیره ایله قطع اولنمش بر مملکتدر - Et de certains lieux où la mer se resserre entre deux rivages A. شرم البحر - P. تنگ دریا T. بوغاز - طار بوغاز || Le canal de Constantinople شرم البحر قسطنطنية - قسطنطنیهدهکی بحر سیاه بوغازی Le canal de la Mer-Noire بوغاز ایچی Le canal de Malte مالطه بوغازی

LE CANAL DE LA VERGE. C'est le conduit par où passe l'urine des hommes A. مجراء البول P. مجرای شاشه T. سدک مجرای بولک || Uriner à plein canal ادرار طغیانیله بولی ایتمک - Canal thorachique, en termes d'Anatomie, c'est un canal qui sortant du réservoir de péquet s'élève dans le thorax A. ساقية الجوش

CANAL, signifie aussi figur., la voie, le moyen dont on se sert pour quelque chose A. واسطة pl. وسايط - وسيلة pl. وسايل - طريق pl. طرق P. راه T. يول || Vous ne réussirez dans cette affaire que par ce canal بو خصوصده انجق فلان انجق بو يول ايله ظفر ياب - واسطه ايله ظفر بوله بيلورسك اوله بيلورسك

CANAPSA. Sac de cuir que porte sur les épaules un goujat, ou un pauvre artisan, quand il voyage A. مثملة P. انبان T. جانطه - داغرجق

CANARD. Oiseau aquatique A. اوز pl. اوزون P. مرغاب T. اوردك || Canard sauvage A. اوز برى P. مرغاب دشتی T. يبان اوردكى privé A. اوز اهلی P. مرغاب خانگی T. جاى اوردكى - اوز نهرى او اوردكى Canard de rivière T. اوردك اولمق Chasser aux canards اوردكه آتمق Tirer aux canards اوردك صويندده پشمش جوربا Un potage aux canards اوردك صويى جورباسى - On dit, Plonger comme un canard, pour dire, plonger habilement اوردك كبى طالوب چيقمق

CANARDER. Tirer sur quelqu'un d'un lieu où l'on est à couvert A. رمى عن المكمن P. از كمين انداختن T. پوصيدن آتمق || Les soldats qui s'avancèrent jusque dans les faubourgs, furent tués par les ennemis, qui les canardaient des fenêtres واروشه قدر وارمش عسكرى نفراتنى خانه پنجرهلرندن اوزرلرينه قورشون انداختيله اهلاك وتدمير اولمشلر در

CANARI. Serin des îles Canaries A. صافر P. زردچقو T. قناريه قوشى

CANCAN. V. Quanquan.

CANCELLER. Annuler une écriture, en la barrant ou croisant à traits de plume *A.* نسخ *P.* فرسودن *T.* بوزمق ـ چیزمك || Canceller et annuler des lettres بعض حروفی نسخ والغا ـ چیزمك ـ ایتمك — Et annuler une écriture en passant le canif dedans *A.* حك *P.* ستردن *T.* قازیمق

CANCELLÉ. *A.* منسوخ *P.* فرسوده *T.* بوزلمش ـ چیزلمش *A.* محكوك *P.* سترده *T.* قازلمش

CANCER. Espèce de tumeur maligne *A.* سرطان || Une femme qui a un cancer au sein صدرنده سرطانی اولان خاتون Arracher un cancer سرطانی نزع وقلع ایتمك Extirper un cancer سرطانی قلع واستیصال ایتمك — C'est aussi le nom d'un des signes du zodiaque *A.* سرطان

CANCRE. Espèce d'écrevisse de mer *A.* سرطان *P.* خرچنگ ـ پنچپا *T.* یڭگچ V. aussi Crabe.

CANDÉLABRE. Grand chandelier fait à l'antique *A.* مائلة pl. مائلات *P.* چراغپا *T.* چراقمه ـ ایلكمن

CANDEUR. Pureté d'ame *A.* خلوص ـ خلوص البال ـ صفوت ـ صفوت القلب ـ نقاء الفؤاد *P.* پاكیزگی دل *T.* یورك صفوت ـ خلوص بالی || La candeur de son ame تمیزلكی درونی Agir avec candeur خلوص اوزره حركت ایتمك Un procédé plein de candeur خلوص وصفوتدن عبارت كار Abuser de la candeur de quelqu'un بر كمسنه نك خلوص وصفوتنی عبث صرف ایتمك Un faux air de candeur خلوص بر كونه طور خلوص ظاهر فریب ـ خلوص صوری ـ ظاهری On le dirait la candeur même صفوت محض دینسه جائز در

CANDI. Sucre réduit en forme de cristal *A.* قند مكرر ـ نبات شكری *T.* كند ـ تبرزد *P.* ابلوج السكر ـ برت ـ طبرزد

CANDIDAT. Celui qui aspire à quelque charge, à quelque dignité *A.* طالب الرتبة pl. طلاب الرتبة ـ راغب الرتبة pl. رغاب الرتبة *P.* خواهنده جاه ـ طلبكار جاه ـ خواهشگر جاه *T.* رتبه استكلوسی || Les candidats chez les Romains étaient vêtus de blanc قدیم رومالیلرن بیننده طلبكار رتبه اولنلر كسوهٔ بیضا ایله تلبس ایدرلر ایدی

CANDIDATS, dans les facultés de l'Université, sont ceux qui sont sur les bancs pour parvenir à quelque grade *A.* ملازم pl. ملازمین

CANDIDE. Qui a de la candeur *A.* مخلص ـ مخلص البال ـ خالص الفؤاد *P.* خلوصكار ـ صافدرون ـ پاكدل ـ پاكیزه ـ درون *T.* یوركی پاك ـ یوركی تمیز || Un homme candide بر ادم مخلص Une ame candide قلب صاف Un procédé candide حركت خلوص آمیز ـ حركت خالصه

CANDIDEMENT. Avec candeur *A.* بخلوص القلب ـ بصفوة البال *P.* خلوصكارانه *T.* كوكل پاككیله

CANDIR, SE CANDIR. Faire fondre du sucre jusqu'à ce qu'il soit candi *A.* تقند *P.* تبرزد گشتن *T.* قندلنمك || Faire candir du sucre شكر قندلندرمك ـ شكر تقنید ایتمك Des sucreries qui se candissent تقند ایدن سكریات

CANDI. *A.* مقند *P.* تبرزد گشته *T.* قندلنمش

CANE. La femelle du canard *A.* اوزة *P.* مرغاب ماده *T.* دیشی اوردك

CANETON. Le petit d'une cane *A.* فرخ الاوز *P.* مرغابچه *T.* اوردك پلازی

CANETTE. Petite cane *A.* اوزة صغیرة *P.* مرغابچهٔ ماده *T.* دیشی اوفاق اوردك

CANEVAS. Espèce de grosse toile claire, sur laquelle on fait des ouvrages de tapisserie *A.* خیش pl. اخیاش *P.* كرپاس *T.* اوستوبی بزی || Gros canevas قالین اوستوبی بزی Tracer un canevas اوستوبی بزی اوزرنده رسم چیزمك

Il se dit figurément, du premier projet de quelque ouvrage d'esprit *A.* رسم *P.* نیرنگ *T.* رسم || Cet ouvrage n'est pas achevé, on n'en a encore fait que le canevas بو تألیفك انجق رسمی چیزلمشدر هنوز رهین ختام اولمش دكلدر Travailler sur un bon canevas لطیف واحسن بر كونه رسم اوزرنده رسمنی چیزمك ایشلمك Tracer son canevas

CANGRÈNE. V. Gangrène.

CANICHE. Chien barbet. V. Barbet.

CANICULAIRE. Il ne se dit que des jours qui précèdent et qui suivent celui où la canicule se lève le matin *A.* باخوری || Jours caniculaires ایام باخوریه

CANICULE ou GRAND CHIEN. Nom d'une constellation *A.* كلب اكبر — Il signifie aussi, le temps dans lequel on suppose que domine cette constellation *A.* ایام الباخور ـ موسم الباخور ـ موسم الوقدة

CANIF. Petite lame de fer, emmanchée de bois, d'ivoire etc. dont on se sert pour tailler des plumes *A.* مردودة *P.* چاكی ـ قلمتراش *T.* چاقی

CANIN. Qui tient du chien *A.* كلبى *P.* سگى ـ سگ آسا *T.* كرسنگى سگى || Faim canine *A.* جوع كلبى *P.* كوپكچه *T.* كوپك آچلغى — Dent canine. Une des dents pointues qui servent à inciser les alimens *A.* ناب pl. انياب *P.* سگدندان *T.* آزى ديشى

CANNAIE. Lieu planté de cannes *A.* مقصبة *P.* نيستان *T.* قامشلق

CANNE. Roseau qui a des noeuds *A.* قصبة ـ قصب *P.* ناى *T.* قامش ـ كلك || Les cannes viennent extrêmement grandes dans les Indes قصب هندستانده غايت الغايه عظيم وجسيم اولور — Canne de sucre. Les roseaux qui portent le sucre *A.* قصب السكر *P.* نيشكر *T.* شكر قامشى — Il y a aussi une espèce de canne qu'on nomme, La canne odorante *A.* قصب الذريرة

Il se dit aussi, d'un bâton léger dont on se sert pour s'appuyer en marchant *A.* عصا *P.* دستوار *T.* دكنك || Une canne à pomme d'or آلتون سرلو بر عصا Donner des coups de canne عصا ايله ضرب ايتمك

CANNELAS. Espèce de dragée faite avec de la cannelle *A.* دار صينئ سكرى *P.* سكر آميز *T.* دارچين شكرى طارچين

CANNELER. Creuser des espèces de canaux le long du fût d'une colonne, ou en d'autres ornemens d'Architecture *A.* مخططاً نقر *P.* ناويدن *T.* اولوق اولوق اويمق || Canneler une colonne بر ديركى اولوق اولوق اويمق

CANNELÉ. *A.* منقور مخططاً *P.* ناويده *T.* اولوق اولوق اويولمش || Colonne cannelée بر ستون اولوق اولوق اويولمش

CANNELLE. Écorce odoriférante d'un arbre *A.* دار ـ قرفة *P.* صينى *T.* طارچين دارچين || Un bâton de cannelle بر عدد طارچين De la poudre de cannelle دارچين جيبوغى Esprit de cannelle طارچين روحى طارچين توزى ـ سفوفى Huile de cannelle طارچين ياغى ـ دهن دارچين Cannelle géroflée *A.* قرفة القرنفل *T.* قرنفل قبوغى — Cannelle sauvage *A.* دار صينئ جبلى *P.* دارچين كوهى *T.* يبانى طارچين ـ يبان طارچينى

CANNELLE ou CANNETTE. Morceau de bois creusé, qu'on met à une cuve de vendange *A.* مثعب pl. مثاعب *T.* مصلق — Il se dit aussi, d'un robinet qu'on met à un tonneau, pour en tirer l'eau *A.* صنبور *P.* لوله ـ دنك *T.* لوله

CANNELLIER. Arbre dont on tire la cannelle *A.* شجر الدار صينى *P.* درخت دارچين *T.* طارچين آغاجى

CANNELURE. Espèces de petits canaux creusés sur des colonnes *A.* خط منقور *P.* ناوكارى *T.* اولوقلمه || La cannelure orne bien une colonne ستون اوزرنده خطوط منقوره نك خطوط منقوره ستونه زينت ويرر ـ اعمالى موجب زينتدر

CANNETILLE. Petite lame très-fine d'or ou d'argent tortillé *T.* صرمه طرطل وسيم طرطل

CANON. Pièce d'artillerie *A.* مدفع pl. مدافع *P.* توپ ـ رعدانداز *T.* طوب || Canon de fonte دوكمه طوب Canon de fer دمور طوب Canon de batterie طابيه طوبى Gros canon بر ـ بر پاره طوب آغر طوب ـ كبير طوب طوبك بر قطعه طوب ـ عدد طوب La bouche du canon آغزى La lumière du canon طوبك فاليدسى Le bruit du canon طوبك كورلديسى ـ صداى طوب ـ دمدمهٔ طوب L'attirail du canon طوبك طاقمى ـ طوبك مالزمدسى Le recul du canon طوبك كيرويه دپشى Monter, braquer, pointer le canon طوبى قورمق وچويرمك ونشانه اويدرمق Tirer le canon طوب آتمق Enclouer le canon طوبى ميخلمق Un coup de canon بر ضربهٔ طوب Une volée de canon بر يايلم طوب Une muraille à l'épreuve du canon طوبك ضربنه مقاومت ايدر بر ديوار — Il se dit aussi, de toutes les canons d'une armée اعدانك مجموع طوبلرى || On a pris le canon des ennemis آورده قبضهٔ ضبط وتصرف اولندى Être hors de la portée du canon طوب منزلندن خارج اولمق Se tenir sous le canon de la place قلعه نك طوبى آلتنده جا گرفتهٔ قرار اولمق

Il signifie aussi, cette partie des autres armes à feu où l'on met la poudre et le plomb *T.* قونداق || Le canon du pistolet طپانجه نك قونداغى Canon cannelé اولوقلى قونداق Canon rayé چيزكيلى قونداق ـ جيبوقلى قونداق

En termes de manége, c'est la partie de la jambe du cheval qui s'étend depuis le genou jusqu'au boulet *A.* وظيف pl. اوظفة *T.* قورى انجك

CANON. Décret, réglement. Il se dit des décisions des conciles touchant la Foi et la discipline *A.* فتوى pl. فتاوا || Les saints canons فتاواى شريفه Cela est contre les canons بو كيفيت فتاواى شريفديه مغاير در Les canons d'un tel concile فلان مجلسده محكوم عليها اولان فتاوا

DROIT CANON. La science du Droit ecclésiastique, fondée sur les canons de l'Église *A.* علم الشريعة ـ علم الفتاوا || Étudier en Droit canon علم فتوايى اوقومق ـ Le corps du Droit canon. C'est le recueil des canons de l'Église, et des décrétales des Papes *A.* كليات الفتاوا ـ Canon des Écritures. Le catalogue des livres qui sont reconnus pour divinement inspirés *A.* كتب منزلة || Les Protestants rejettent certains livres comme n'étant pas du canon des Écritures پروتستان مذهبنده اولنلر كتابلرك بعضيسنى كتب منزلەدن دكلدر ديو ردّ وانكار ايدرلر Le canon des Chrétiens, le canon des Juifs طائفهٔ نصارانك وقوم يهودك اعتبار ايتدكلرى كتب منزله

CANONICITÉ. Qualité de ce qui est canonique *A.* مشروعيت || La canonicité des livres saints كتب شريفەنك مشروعيتى

CANONIQUE. Qui est selon les canons *A.* شرعى ـ مشروع || Doctrine canonique مذهب مشروع Mariage canonique نكاح نكاح شرعى ـ مشروع

LIVRES CANONIQUES. Ceux qui sont contenus dans le canon des livres de l'Écriture-Sainte *A.* كتب شرعيّة

CANONIQUEMENT. D'une manière canonique *A.* حسب الشريعة *P.* بر مقتضاى شريعت ـ بر وجه شرعى *T.* شريعت اوزره || Il vit canoniquement مقتضاى شريعته رعايت ايله كچنور اصول شريعت اوزره كچنور ـ Un mariage fait canoniquement بر وجه شرعى عقد اولنمش نكاح Une élection faite canoniquement حسب الشريعه واقع اولان انتخاب

CANONISER. Mettre dans le catalogue des saints *A.* تسليك تسليك فى سلك الاوليا ـ فى سلك الاعزة

CANONISTE. Savant en Droit canon *A.* عالم الشريعة pl. علماء الشرع || Tous les canonistes demeurent d'accord que.... فلان ماده متفق عليها جمهور علماى شرعدر

CANONNADE. Plusieurs coups de canon, tirés à la fois ou de suite *A.* رمى المدافع متواليًا *P.* طوب اندازئ پياپى *T.* طوب آتشى ـ طوب يايلمى || Les deux flottes se sont séparées après quelques canonnades طرفين دونمالرى بر قاچ طوب آتشدقدنصكره برى برندن مفارقت ايتمشلردر

CANONNER. Battre à coups de canon *A.* ارماء المدافع على *P.* توب انداختن بر *T.* اوزرينه طوب آتمق || Les armées se canonnèrent long-temps avant que de venir aux mains طرفين عسكرى ال اله كلمزدن مقدّم وافر زمان برى برى اوزرينه برى برى اوزرينه طوب ـ ترامئ مدافع ايله جنك ايلديلر آتشديلر

CANONNIER. Celui dont la profession est de servir le canon *A.* رامى المدافع pl. رماة المدافع *P.* توب انداز *T.* طوبچى || Bon canonnier استاد طوبچى

CANONNIÈRE. Petite embrasure pour tirer des coups de fusil *A.* كوّة السور pl. كواء السور *P.* سوراخچهٔ ديوار *T.* مزغال دليكى

Il se dit aussi, d'une petite tente qui est faite en forme de toit, et qui n'a point de muraille *T.* شمسيّه || Une canonnière sert ordinairement à quatre soldats بر شمسيّه عادتا درت نفره ـ Et d'une sorte de tente à deux mâts *T.* كافيدر ايكى ديركلو چادر

CANOPE. Nom d'une étoile *A.* سهيل

CANOT. Petite chaloupe *A.* تلوى *P.* سندلك *T.* كوچك صندل

CANTATE. Petit poème fait pour être mis en musique *A.* منظومة الاغنية *P.* چغانهٔ سرود *T.* ازكى كفتدسى || Belle cantate لطيف بر ازكى كفتدسى

CANTHARIDE. Espèce de mouche vénimeuse *A.* ذرّوح pl. ذراريح *P.* كاغنه *T.* قدوز بوجكى || Appliquer un emplâtre de cantharides قدوز بوجكى ياقيسى ياپشدرمق Prendre des cantharides قدوز بوجكى تناول ـ قدوز بوجكى استعمال ايتمك ايتمك

CANTIQUE. Chant consacré à la gloire de Dieu *A.* نشيدة حمدلة ـ التسبيح || Entonner un cantique بر قطعه نشيدهٔ حمدلة حضرت تسبيح تلحين ايتمك Le cantique de Moïse موسى ـ Cantiques spirituels. Des chansons faites sur des matières de dévotion *A.* الهيات ـ Cantique des cantiques. Un des livres de Salomon *A.* تسبيحة التسابيح ـ نشيد الانشاد

CANTON. Certaine partie d'un pays, séparée et différente du reste *A.* بقعة pl. بقاع ـ كورة pl. كور *P.* كور *T.* قضا || Il n'y a dans cette province qu'un canton où l'on recueille du vin بو مملكتده خمر حاصل اولور ياالكز بر قضا وار در

Il se dit aussi en parlant des villes *A.* محلّة pl. محلّات *P.* كوچه *T.* محلّه || Dans Rome, il y a un canton destiné pour les Juifs رومادە مسكن يهود اولمق اوزره بر محلّه تخصيص اولنمشدر

En parlant des Suisses, on appelle, Canton, chacun des États qui composent le corps Helvétique *A.* ايالة pl. ايالات *P.* خره *T.* ايل || Les treize cantons Suisses ازويچرلونك اون اوچ

Les cantons Catholiques et les cantons Protestants پاره ایالاتی اهالیسی قاتلك مذهبنده وياخود پروتستان آيننده اولان ازوبچرلو ايالاتی

CANTONNEMENT. État des troupes cantonnées *A.* قرار ـ تاوی ـ Il se dit *T.* قوناقلرده قونمه *P.* خانه نشینی فی المنازل aussi, du lieu où les troupes se cantonnent *A.* مسكن العسكر pl. مساكن العسكر *T.* عسكر قوناغی || Les quartiers de cantonnement عسكر قوناقلری

CANTONNER. Il se dit des troupes distribuées dans plusieurs villages *A.* اتخاذ الحضر ـ اتخاذ الحضارة *P.* كند نشين شدن *T.* قوناقلرده قونمق ـ عسكر قوناقلره كيرمك || Les troupes commencèrent à cantonner عسكر اتخاذ حضره باشلادی Faire cantonner des troupes عسكری قوناقلرده قوندرمق

SE CANTONNER. Se retirer dans un canton, pour y être en sûreté *A.* تحصن *P.* پناه داشتن *T.* صغنمق || Les rebelles s'étaient cantonnés dans un coin de la province طائفۀ عصات مملكتك بر كوشه سنده تحصن ايتمشلر ايدی

CANTONNÉ. *A.* مقيم فی المحاضرة *P.* كند نشين *T.* قوناقلرده قونمش || Les troupes cantonnées en divers villages نيچه نيچه قرا وضياعده اتخاذ حضارت ايتمش عسكر

CANULE. Petit tuyau qu'on met au bout d'une seringue *A.* قصبة *P.* ماشوره *T.* امزك ـ شرنقه ماصوره سی

CAP. Tête *A.* راس pl. روس *P.* سر *T.* باش || De pied en cap. *A.* من الراس الی القدم *P.* از سرتا پا *T.* باشدن اياغه قدر

CAP. Promontoire *A.* شناخ pl. اشنخة ـ طايق pl. طوايق ـ خرشوم ـ راعف الجبل ـ *P.* خراشيم pl. كوه ـ روغ بينئ *T.* بورون || Doubler un cap بورونی آشورمق Le cap de Bonne-Espérance اميد بورونی

CAP-DE-MORE. Cheval de poil rouan, qui a la tête et les extrémités noires *A.* فرس ازرق مطرف

CAPABLE. Qui a les qualités requises pour quelque chose *A.* اهل الكفاية ـ لايق ـ كافی ـ مقتدر ـ قادر ـ صالح ـ اهل اللياقة *P.* درخور ـ سزاوار *T.* كركلو || C'est un homme capable de gouverner اداره ملكه قادر بر آدمدر C'est un homme capable des plus grandes affaires اعاظم اموركك اداره سنه لياقت وكفايتی خطوب جسيمه نك تصرف واداره سنده ـ ظاهر بر آدمدر Il n'est capable de rien هيچ بر عظيم الكفايه بر آدمدر كافۀ اموره بی بهره لياقت ـ شيئه لياقت واقتداری يوقدر

Il est en âge, il est capable d'exercer cette charge سنی بالغ اولمغله فلان منصبك اداره سنه لياقتی دركار در ضبط منصبه صلاحيتی وار در ـ ضبط منصبه مقتدر در ـ On dit qu'un homme est capable d'amitié, capable de reconnaissance ايفای ـ علاقۀ درونه وشكر نعمته قابليتی ظاهر بر آدمدر واجبۀ دوستی ومحبت واجرای حق شكر نعمته قابليتی دركار در ـ Et qu'il est capable d'affaires, pour dire, qu'il entend bien les affaires *A.* واقف الامور *P.* كارآشنا *T.* ايش بيلور || C'est un homme capable d'affaires بر آدمدر كارآشنا ـ Et qu'il est capable de tout, pour dire, qu'il est capable de s'acquitter de toutes sortes d'emplois هر ايش الندن كلور ـ هر ايشك اربابيدر

En parlant d'un scélérat, on dit qu'il est capable de tout, pour dire, qu'il peut se porter aux actions les plus noires هر كندوسندن هر شئ ملحوظدر ـ شيئی ارتكاب ايدر برخبيثدر ـ On dit qu'un homme n'est pas capable de raison, n'est pas capable d'entendre quelque chose, pour dire, qu'il n'est pas en disposition, en état d'entendre raison قبول كلامه استعدادی يوقدر سوزدن آلمز ـ

On dit aussi, qu'il n'est pas capable de manquer à sa parole خلف وعده عديم القابليه بر آدمدر

CAPABLE, se dit aussi des choses, et il n'est guère d'usage qu'avec les verbes Tenir et Contenir *A.* متحمل ـ وافی ـ كافی *P.* متسع ـ وعيب ـ كنجا *T.* يتر ـ بس || Cette صغيشور caisse est capable de tenir tant de pintes فلان صندوقه شوقدر شو مقدار صراحی تحمله كافيدر ـ صراحی يه متحملدر Cette salle est capable de contenir tant de personnes فلان ديوانخانه ـ شو قدر كسان اتساعنه قابلدر ـ شو قدر كسانه متسعدر فلان ديوانخانه ده شو قدر كسان ـ شو قدر كسان آلور صيغيشور

Il signifie aussi, habile *A.* صاحب الاهلية ـ اهل *P.* شايسته ـ ارباب ـ يرار *T.* مايه دار اهليت || C'est un homme très-capable بغايت صاحب اهليت آدمدر Mettre une chose, une affaire entre les mains d'une personne capable بر منصبی وبر بر منصبی ادعوا ـ مصلحتی اهل يدينه تفويض ايتمك الامانات الی اهلها مفهومنجه صاحب لياقت واهليت بر منصبی ـ اولان كشينك كهف كفايتنه توديع ايتمك وبر خصوصی اربابی النه تسليم ايتمك ـ Avoir l'air capable,

signifie, avoir l'air d'un homme qui présume trop de son habilité یرارلق تاصلمق ـ یرارلق صاتمق ـ کفایت فروشلق ایتمك

CAPACITÉ. Habileté, suffisance *A.* کفایت ـ لیاقت ـ اهلیّت ـ بضاعة اللیاقة *P.* شایستگی ـ درخوری *T.* یرارلق || Avoir peu de capacité قلیل البضاعه ـ بضاعهٔ اهلیّت ولیاقت قاصر اولمق ـ کم لیاقت ـ کمبضاعه اولمق ـ اندك بضاعه اولمق ـ اولمق بضاعهٔ لیاقتدن بی بهره اولمق اولمق Manquer de capacité فقدان بضاعهٔ لیاقته ـ عدم لیاقته مبنی Faute de capacité مبنی Juger de la capacité d'un homme par ses ouvrages بر کمسنه‌نك قدر لیاقت واهلیّتنی کندو تألیفاتندن استدلال کفایت واهلیّت تامّه ایتمك Avoir beaucoup de capacité کفایت بالغه صاحبی اولمق ـ صاحبی اولمق

Il signifie aussi, la profondeur et la largeur de quelque chose *A.* اتّساع ـ وسعت *P.* کنجایش *T.* میدان ـ صیغدجق || La capacité d'un vaisseau اتّساعی ـ سفینه‌نك وسعتی La capacité du cerveau, de l'estomac دماغك ومعده‌نك مرتبهٔ اتّساعی ـ On dit, La capacité de l'esprit, pour dire, l'étendue et la portée de l'esprit *A.* اتّساع العقل *P.* کنجایش عقل ـ عقلك ـ عقلك صیغشی *T.* کنجایش دائرهٔ عقل وشعور حسب متحمّل اولدیغی مرتبه || Selon la capacité de l'esprit کنجایش بذیرداٰئرهٔ ـ عقلك اتّساعنه کوره ـ الاتّساع العقل عقله ـ عقله صیغشدیغنه کوره ـ عقل اولدجق مرتبه‌ده صیغجق قدر

CAPARAÇON. Sorte de couverture que l'on met sur les chevaux *A.* جلّ pl. جلال ـ حلس pl. احلاس *P.* جل *T.* || چول Mettre un caparaçon à un cheval آته چول اورمق

CAPARAÇONNER. Mettre un caparaçon à un cheval *A.* تجلیل ـ احلاس *P.* جل زدن ـ بجل پوشیدن *T.* چوللمق || Il faut caparaçonner ce cheval بو آتی چوللمق اقتضا ایدر

CAPARAÇONNÉ. *A.* مجلّل ـ محلوس *P.* جل پوش *T.* چوللنمش

CAPE. Manteau à capuchon *A.* برنس pl. برانس *P.* برنس *T.* کپنك ـ On dit, Rire sous cape, pour dire, se réjouir de quelque chose secrètement *A.* کتکتة *P.* زیر لب خندیدن *T.* بیق آلتنده کولمك

Il se dit aussi, d'une espèce de couverture de tête des femmes *A.* مقنعة *P.* چادر *T.* چار

CAPELET. Enflure qui vient au train de derrière du cheval à l'extrémité du jarret *A.* جدرة العرقوب *T.* طوارك اکریجه‌سنده

جیقان مهره

CAPILLAIRE. Il se dit de certaines plantes dont les feuilles sont très déliées *A.* نباتات رقیقة الاوراق *P.* گیاه باریك *T.* یپراغی اینجه اوت ـ Et des racines longues et filamenteuses *A.* اصول ذات العروق *P.* ریشه دار بیخ *T.* صچاقلو کوك ـ Et d'un tuyau fort étroit, d'une veine fort étroite || Tuyau capillaire *A.* میزاب اضیق pl. میازیب ضیّقة *P.* میزاب تنگ *T.* طار اولوق Veine capillaire *A.* عرق رقیق pl. عروق رقیقة *P.* رگ باریك *T.* اینجه طمر

CAPITAINE. Celui qui a le commandement d'un vaisseau *A.* رئیس السفینة pl. رؤساء السفاین *P.* ناخدا ـ کشتیبان ـ راموز *T.* کمی قپودانی ـ کمی رئیسی ـ Il se dit aussi, de celui qui commande dans certaines maisons royales *T.* سرای اوسته‌سی

CAPITAINE DE PORT. Celui qui commande dans un port *T.* لیمان رئیسی

CAPITAINE, se dit aussi d'un général d'armée, par rapport aux qualités nécessaires pour le commandement *A.* محراب *P.* جنك آزما *T.* جنکك علمنی بیلور || Ce Roi était un grand capitaine فلان پادشاه بر محراب نا مدار ایدی Capitaine expérimenté مجرّب الاطوار بر محراب حمیّت شعار Vaillant capitaine جنك آزمای قویّ البطش والبسالت Vieux capitaine بلی الاسفار اولمش بر جنك آزمای کهنه سال Ce général est plutôt soldat que capitaine فلان امیر الجیش محراب لقبیله ملقب اولمقدن ایسه محارب دینسه الیقدر جنك ـ جنك آزما دینمکدن ایسه جنکاور دینسه انسبدر ـ علمنی بیلور دینمکدن ایسه همان جنکجیدر دینسه یکدر

CAPITAL. Principal *A.* رئیسی ـ اصلی *P.* سر *T.* باشلو || C'est là le point capital de cette affaire اشته بو مصلحتك نکتهٔ اشته بو مصلحتده فصّ الامر شو محلدر ـ اصلیه‌سی بو در اشته مصلحتك باشلو یری شوره‌سیدر ـ Cette clause est capitale dans ce contrat فلان مادّه شو مقاوله حجّتی ایچنده باشلو شرطدندر ـ شروط اصلیّه‌دندر ـ شروط رئیسه‌دندر ـ On dit, Faire son capital de quelque chose, pour dire, en faire sa principale occupation بر شیئی رأس امور اتخاذ ایتمك ـ اهمّ امور معتنا بهادن عدّ ایتمك ـ اقدم امور عدّ ایتمك Il fait son capital de l'étude مطالعه‌یی اقدم اموردن عدّ ایدر ـ Figur. Tout ce qu'il y a de principal, de plus important *A.* اهمّ الامور ـ رأس المسئلة *P.* اوّلترین کار *T.* باش مادّه ||

Le capital est de travailler à son salut ادهم امور امر نجات رأس مسئله ـ وفلاحه بذل ما حصل وسع واقتدار ايتمكدر نجات جانه مدار اولدجق اسبابك استحصالنه سعی واقدام ايلمكدر

Il se dit aussi, d'un crime qui mérite le dernier supplice *A.* pl. جنايت رئيسة ـ جرم واجب التنكيل ـ كباير pl. كبيرة آغر صوچ ـ باشلو صوچ *T.* تاوان گران *P.* جنايات رئيسة || Crime capital جرم واجب ـ كبايردن معدود جنايت جزای ـ ترتيب جزا ـ جزای بالتنكيل Peine capitale التنكيل جزای با سياست ـ بالقتل والنكال ـ On dit, Les sept péchés capitaux *A.* كباير سبعة ـ Et ennemi capital, pour dire, ennemi mortel *A.* خصم الدّ *P.* خصم جان ـ دشمن بی امان *T.* جان دشمنی

Lettres capitales. Les grandes lettres qu'on met au commencement des chapitres *A.* حروف كبيرة *P.* حرفهای بزرك *T.* ابری يازو ـ ابری يازلمش حرفلر

Capital. Le principal d'une dette *A.* اصل ـ رأس المال *P.* سرمايه ـ سوزيان *T.* اصل مال ـ آنا || Il a payé les intérêts, mais il doit encore le capital ايشلنمش كذشتدلری اصل مال ـ ادا ايلدی لكن اصل مال عهده سنده در عهده سنده بورج قالدی

CAPITALE. La première ville d'un Empire, la résidence du Souverain *A.* دار الملك ـ دار السلطنة *P.* تختگاه *T.* پای تخت || Pétersbourg est la ville capitale de la Russie ـ پتره بورق شهری دولت روسيه نك دار السلطنتيدر Il se dit aussi, de la première ville d'une province *A.* كرسی المملكة ـ مقرّ الحكومة *P.* قرارگاه والی *T.* مملكتك باش مملكتك مقرّ حكومتی ـ قصبه سی

CAPITALISTE. Celui qui fait valoir ses capitaux dans les entreprises de commerce *A.* اصحاب المال pl. صاحب المال سرمايه ـ مال صاحبی *T.* سرمايه دار *P.* صاحب البضاعة ـ || Riche capitaliste ذيقدرت سرمايه صاحبی ـ صاحبی Ce capitaliste est un franc usurier فلان صاحب مال ربوايه طامع بر معاملجيدر

CAPITAN. Fanfaron *A.* فيّاش *P.* بادخن *T.* آورد ايدن

CAPITAN-PACHA. Amiral Turc *T.* قپودان پاشا ـ قپودان دريا

CAPITATION. Taxe par tête *A.* جزية ـ جزية الرّاس *P.* گزيد *T.* خراج || Payer la capitation جزيه يی ادا ايتمك

ـ موجب السوار ـ سوّار *A.* CAPITEUX. Qui porte à la tête باشه ـ باشه اورر *T.* سر گرانی آور *P.* موجب الحمار محمورلق كتوريجی

CAPITON. Soie grossière dont on se sert pour divers ouvrages *A.* خسالة القزّ *P.* ابريشم خش وخش *T.* ايپك خرده سی || Ce n'est pas de la fine soie, ce n'est que du capiton خاص ايپك دكل ايپك خرده سيدر

CAPITULAIRE. Règlement sur les matières civiles et ecclésiastiques *A.* كتاب القوانين *P.* قانون نامه *T.* قانون كتابی || Les capitulaires de Charlemagne فلان نام الامان ايمپراطورينك قانونامه سی

CAPITULATION. Le traité qu'on fait pour la reddition d'une place *A.* معاهدة الاستيمان *P.* استيمان شرطنامهٔ *T.* ويره تسليم اولنمش بر بلده نك سندی || La capitulation d'une ville شروط استيمانی معاهده سی Les articles de la capitulation ويره سندينك شروطی ـ معاهدهٔ استيمان Une capitulation honorable, avantageuse شانلو وفائده لو استيمان سندی Faire sa capitulation استيمانی حاوی سند عقد ـ استيمان ايتمك شروط استيمانه رعايت ايتمك Tenir la capitulation ايتمك ويره سندينی ضبط وتحرير ايتمك Dresser la capitolation معاهدهٔ استيمان سندينی قلمه آلمق ـ Signer la capitulation استيمان معاهده سنده وضع امضا ـ استيمانی امضا ايتمك ـ استيمانی قبول ايتمك Recevoir à capitulation ايتمك Il se dit aussi, des moyens de rapprochement qu'on propose en affaires *A.* مصالحة *P.* آشتی *T.* صلح || Cet homme n'entend à aucune capitulation en fait d'intérêt فلان كشی منفعت مخصوصه سنده دائر اولان ماده لرده بر وجهله كلام صلحی بالمصالحه اصغا ايتمز On en vint à bout par capitulation مصالحه ـ مصالحه صورتيله بجرلدی ـ ظفرياب اولندی طريقيله تنظيمی ميسّر اولمشدر

CAPITULER. Traiter de la reddition d'une place *A.* مذاكرة طلب الامان ـ مذاكرة الاستيمان ـ الشروط الاستيمان *P.* سلماً تسليم قلعه شروطنی *T.* زنهار خواستن ـ امان خواستن ويره شرطارينی سويلشمك ـ سويلشمك || Battre la chamade pour capituler ضرب طبل ايله مذاكرهٔ استيمانه اعلان سلماً تسليم قلعه شروطنی سويلشمكه اعلان ـ رغبت ايتمك رغبت ايتمك ـ Il signifie aussi, entrer en traité sur quelque affaire, venir à un accommodement *A.* مسالمة ـ مصالحة ـ تصالح

تسالم ـ *P.* بمياند آشتی كردن *T.* صلح ايدشمك || Il commence à se défier de son droit, il demande à capituler حقی اولديغنده شك واشتباهی عارض اولمغله تسالم ومصالحه يه طالبدر

CAPONNIÈRE. Logement creusé en terre, que l'on fait dans des fossés secs, pour y placer quelques fusiliers qui tirent sans être vus *T.* خندق ايچنده تفنكچيانه مخصوص قازلمش قولبه || On fit un feu continuel des caponnières de cette place اول قلعه‌ده خندق ايچنده حفر اولنمش تفنكچيان قولبه‌لرندن دشمن اوزرينه لا ينقطع قورشون ياغدرديلر

CAPOT. Espèce de cape d'étoffe grossière *A.* لبادة *P.* چكمان *T.* ياپونجه || Quand les soldats sont en sentinelle, ils ont ordinairement des capots عسكری نفراتی قوللق بكلدكلری وقتده ياپونجه كييرلر — Capot contre la pluie *A.* ممطرة *P.* جامهٔ بارانی ـ بارانی ـ لباده *T.* ياغمورلق

CAPOTE. Espèce de manteau que les femmes portent, quand elles sortent *A.* جلباب ـ فروج *P.* بالا پوش ـ زبر پوش *T.* فراجه ـ اوستلك

CÂPRE. Espèce de petit fruit vert *A.* كبر ـ اصف ـ شفلح *P.* كبره *T.* كور ـ كورك ـ كورزه ـ كورز

CAPRICE. Fantaisie, Boutade *A.* لمم ـ هوس العقل pl. مهوسات *P.* رومی خويی *T.* جالقلق || Suivre son caprice هوس العقل عقلنه تبعيت ايتمك Il se gouverne plus par caprice que par raison اكثريا اصول فطانت اوزره حركت ايتميوب همان هوس عقله اتباع ايله اموريني اداره ايده كلمشدر Il a des caprices مهوسات عقلی وار در Être sujet aux caprices d'autrui آخرك مهوسات عقلنه تابع اولمق — Et saillie d'esprit et d'imagination *A.* بديهة pl. بدايه المتخيلة || بدايه المتخيلة Ce poëte, ce peintre travaille de caprice فلان شاعر وفلان مصور بديهٔ متخيلدسی اوزره عمل ايدر Cet homme a d'heureux, de beaux caprices فلان كمسنه‌نك بدايه متخيلدسی الطف واحسندر

CAPRICIEUSEMENT. Par caprice *A.* ملموماً ـ مهوساً ـ بهوس *P.* با رومی خويی العقل *T.* جالقلق ايله || Cet homme agit capricieusement فلان كمسنه هوس عقله تبعيت ايله عمل وحركت ايدر

CAPRICIEUX. Fantasque *A.* ملموم ـ مهوس العقل *P.* رومی خوی *T.* عقلی جالق || Avoir l'humeur capricieuse مهوس العقل ـ مهوس المزاج اولمق Un homme capricieux بر آدم جالقسی بر آدم ـ عقلی جالق بر آدم

CAPRICORNE. Nom d'un signe du zodiaque *A.* برج جدی *P.* بزه || Le soleil était dans le capricorne شمس برج جديده ايدی Le tropique du capricorne مدار جدی

CÂPRIER. Arbrisseau qui porte des câpres ـ شجره الشفلح *A.* شجرة الكبر ـ كرفنه *P.* درخت كورز *T.* كبره آغاجی

CAPRISANT. Il se dit d'un pouls dur et inégal *A.* نبض غليظ كثير الاختلاف *P.* نبض تند ونا هموار *T.* قاتی وقارشيق نبض

CAPSULAIRE. Qui appartient à une capsule, et qui en a la forme *A.* في شكل الكيس ـ ملبس بالجرو ـ مكيس *P.* كيسه || كيسه هيئتنده ـ كيسه كبی ـ قابلو *T.* كيسه گونه ـ دار قابلو بمش ـ ميوهٔ كيسه پوش ـ فاكهٔ مكيسه Fruit capsulaire كيسه شكلنده بر اينجه زار Membrane capsulaire

CAPSULE. Il se dit des petites loges qui renferment les semences et les graines des fruits *A.* كيس البذر ـ جرو *P.* كيسهٔ تخم *T.* تخم كيسه‌سی

CAPTATEUR. Celui qui, par des insinuations artificieuses, tâche de se procurer un avantage *A.* ختال *P.* حيله‌باز *T.* دوباره‌جی

CAPTATION. Action de capter, de surprendre des héritages par artifice *A.* مخاتلة *P.* حيله‌بازی ـ دوباره || Il a usé de captation pour obtenir cette succession بو ميراثی تحصيل ايچون بر كونه دوباره ايله ميراثك اخذينه ـ اعمال مخاتله ايلدی دسترس اولدی

CAPTER. Se procurer par toute sorte de moyens, de la part des autres, quelque chose de flatteur *A.* جلب ـ تحصيل *P.* بدست آوردن *T.* قزانمق ـ بر تقريب قزانمق || Il a capté la bienveillance d'un tel بو ذاتك حسن نظرينی تحصيل بو ذاتك حسن نظرينه دسترس اولدی ـ ايلدی

CAPTÉ. *A.* مجلوب *P.* بدست آورده ـ بدست رسانيده *T.* قزانلمش

CAPTIEUSEMENT. D'une manière captieuse *A.* على تغليط ـ اغفالاً ـ بالاغفال ـ وجه التغليط *P.* دلفريبانه *T.* اويالندررق

CAPTIEUX. Qui tend à induire en erreur *A.* مغلط ـ مغفل ـ متضمن الاغفال *P.* دلفريب *T.* اويالندريجی || Terme captieux كلام مغلط ـ كلام دلفريب Proposition captieuse تكليف اغفال آميز ـ مغفل Clause captieuse شرط اغفال آميز

Argument captieux دليل دلفريب ـ دليل مغلّط Ce qu'il vous dit est captieux سويلدبكى كلام اغفالى متضمّندر ـ Il se dit aussi des personnes *A.* مغلّط ـ مغفل *P.* دل فريبنده *T.* آلداديجى ـ اويالندريجى || C'est un raisonneur captieux دلايل مغلّطه سردينه مألوف بر آدمدر Cet homme est souvent captieux فلان كشى اكثريا تغليط واغفاله مبتلا در Je crains beaucoup les captieux مغلّط ومغفل آدملردن زياده سيله خوف ايدرم

CAPTIF. Qui a été fait esclave à la guerre *A.* اسير ـ اخيذ pl. اسرا ـ سبىّ pl. سبايا *P.* گرفته *T.* طوتساق || Les Grecs ayant pris la ville passèrent les hommes au fil de l'épée, et emmenèrent les femmes captives قوم يونان فلان بلده يى لدى التسخير ذكورى قنطرهٔ تيغ آبداردن گذار واناثى اسيرا فلان بلده يى اورده ـ كندو ديارلربنه سوق وتسيار ايلديلر قبضهٔ فتح وتسخير ايلدكلرنده ذكورى جملهٔ طعمهٔ شير شمشير وطائفهٔ نسوانى بستهٔ زنجير اسار ايده رك كندو ديارلربنه ـ وطائفهٔ نسوانى سبى واسترقاق ايلديلر ـ تسيير ايلديلر Il se dit aussi, de toute sorte de prisonniers *A.* سبىّ pl. سبايا تابع ـ محكوم ـ Figur. *A.* بسير ـ قول *T.* چاكر ـ برده *P.* رقّ ـ نفس وياخود عقل || Ame captive, raison captive مملوك ـ محكوم ـ On dit encore, Tenir captif, pour dire, tenir dans une extrême sujétion *T.* حال رقّيت ومحكوميتده طوتمق || Il tient sa femme captive زوجه سنى حال رقّيت ومحكوميت اوزره قوللنور Il tient ses enfans captifs, et il ne leur laisse aucune liberté اولادينى تنگناى رقّيته ابقا ايله هيچ بر درلو اولادينى حال رقّيت ومملوكيته ـ رخصت وسر بستيت ويرمز ابقا ايله

CAPTIVER. Rendre captif *A.* تقييد ـ استرقاق ـ استبا ـ سبى در بند چاكرى ـ بستهٔ زنجير چاكرى كردن *P.* فى قيد الاسار آوردن *T.* قول ايتمك ـ On dit figurément, La beauté qui m'a captivé دل آشفته مى بستهٔ زنجير اسار ورقّيت ايتمش حسن Ses yeux ont captivé ma liberté جشم دلرباسى دل پريزاد زارى گرفتار كمند اسار ومملوكيت ايتمشدر

Il signifie aussi, assujettir *A.* ادخال ـ تقييد تحت الحكم محكوم *T.* در بند فرمانبرى بستن *P.* فى قيد المحكومية فلانك عقلنى قيد || Vous ne saurez captiver cet esprit قلمق محكوميته تقييد ايده ميه جكك دركار در C'est une humeur qu'on ne saurait captiver قيد محكوميته ادخال اولنور ارباب دن

تسليم النفس ـ En ce sens on dit aussi, Se captiver *A.* دكلدر سرفروبردهٔ ربقهٔ *P.* قبول القيد المحكومية ـ الى المحكومية محكوم اولمق *T.* تبعيت شدن || Il perd toutes les affaires, parcequ'il ne saurait se captiver قيد محكوميته تسليم نفس ايده مديكندن كافهٔ اموره دوچار خيبت وخسران اولور Pour faire sa fortune, il faut se captiver auprès des grands تحصيل مرام ايتمك نزد عظماده قبول محكوميته محتاجدر En termes de l'Écriture, on dit, Captiver son esprit, son intention sous le joug de la Foi عقل وشعورى زنجير ايمانه رام ومنقاد ـ حكم ايمانه سر فروبردهٔ تسليميت اولمق ـ ايتمك ـ Figur. || Captiver la bienveillance de quelqu'un بر ذاتك حسن حسن توجهنى كندويه مسخّر قلمق ـ توجهنى تسخير ايتمك

CAPTIVITÉ. Esclavage *A.* حال الرقية ـ مملوكيت ـ رقّيت والمملوكية *P.* حال چاكرى ـ حال بندگى *T.* حال قوللق || Tenir en captivité حال رقّيتده طوتمق Vivre dans la captivité حال مملوكيتده كچنمك Sortir de la captivité حال مملوكيتدن خلاص بولمق ـ خروج ايتمك Être dans la captivité ربقهٔ رقّيتدن حال مملوكيتده اولمق Se racheter de la captivité ـ اعطاى ثمن ايله حال رقّيتدن نفسنى تخليص ايتمك Il se dit figur., d'une grande sujétion *A.* محكوميت ـ اسر *P.* يسيرلك ـ اسيرلك *T.* بندگى ـ سرفروبى ـ فرمانبرى || C'est une maison où les domestiques sont en captivité بو خانه ده بوقوناقده خدمتكاران ـ توابع وخدمه حال اسر ومملوكيتده درلر اسرا كبى درلر

CAPTURE. Prise au corps *A.* اخذ *P.* گرفت *T.* طوتمه || On a pris un fameux voleur; c'est une belle capture مشهور ونامدار بر حرامى الد كتورلدى اشته بو بر اخذ احسندر ـ Il se dit aussi, de la saisie des marchandises défendues قاچقون مالك اخذ وضبطى

CAPTURER. Faire capture, saisir *A.* اخذ *P.* گرفتن *T.* طوتمق

CAPTURÉ. *A.* مأخوذ *P.* گرفته *T.* طوتلمش

CAPUCHON. Couverture de tête des moines *A.* طرطور القسّيس كشيشك باش اورتوسى *T.* سرپوش راهب ـ كلاه راهب *P.*

CAPUCINE. Espèce de fleur potagère *T.* فرنك تره سى

CAQUET. Babil *A.* بقبقة ـ طرطرة ـ بربرة *P.* لكلكه ـ هرزه تعجيزى *T.* كوزه لك ـ خايى || Caquet importun موجب بربره Avoir trop de caquet كوزه اولمق Cet homme n'a que du ca-

فلان کشینك صحبتی بربره‌دن عبارتدر quet

CAQUETAGE. V. Caquet.

CAQUETER. Causer beaucoup sans retenue *A.* طرطرة ـ بربرة *P.* کوزه‌لك ایتمك *T.* هرزه خایی کردن ـ لکلکه کردن || Des femmes qui ne font que caqueter لکلکه‌دن خالی اولمیان زنان Il ne lui faut pas dire de secrets, il aime trop à caqueter فلان کشی‌یه اسرار سویلمك جائز دکلدر زیرا طرطرهٔ کلامه مبتلا در

Il se dit aussi, du bruit que font les poules, quand elles veulent pondre *A.* قوقمة *P.* قوقمه کردن ـ تلابیدن *T.* طاوق قاقدلمق

CAQUETERIE. V. Caquet.

CAQUETEUR. Qui caquette *A.* بقباق ـ بربار *P.* هرزه‌خا ـ کوه‌زه *T.* لکلك زن

CAR. Conjonction *A.* لان *P.* برای ـ از بهر آنکه ـ از آنکه ـ نتدکم ـ زیرا *T.* زیرا که ـ آنکه || Il ne faut pas faire telle chose, car Dieu le défend فلان ایشی ایشلملو دکلدر زیرا حق تعالی حضرتلری آنی منع ونهی ایدر

CARABÉ V. Ambre jaune.

CARABIN. Garçon chirurgien *A.* طالب الاساوة pl. طلبة الاساوة *P.* جراح عجمیسی ـ جراح شاکردی *T.* شاکرد ریشساز

CARABINE. Espèce d'arquebuse *T.* قرابینه

CARABINIER. Armé de carabine *T.* قرابینه‌جی

CARACHE. Tribut que paient au Sultan les sujets turcs non musulmans *A.* جزیة ـ خراج *P.* کزید *T.* خراج

CARACOLE. Mouvement en rond qu'on fait faire à un cheval *A.* جولة *P.* خرام حلقه واری *T.* طولندرق کزمه

CARACOLER. Faire des caracoles *A.* اجالة *P.* حلقه واری خرامانیدن *T.* طولندرق کزدرمك || Il y avait plaisir à le voir caracoler آنی طولندررق کزدردیکنی کورمك بغایت موجب محظوظیت اولدجق حالاتدن ایدی Caracoler autour d'un carrosse عربه‌نك اطرافنده آتنی طولندررق کزدرمك

CARACTÈRE. Figure dont on se sert dans l'écriture *A.* حرف pl. حروف *P.* حرف *T.* یازو || Gros caractères حروف کبیره ـ ایری یازولر Petits caractères حروف دقیقه ـ خرده حروف ـ اینجه یازولر Caractères Grecs حروف یونانیه Les anciens imprimaient sur le front des criminels et des esclaves certains caractères قدما مجرمارك وكولدلرك جبیننده بعض حروف آتلرنده بعض حروف بصدررلر ـ طبع ایتدررلر ایدی ـ ایدی Il se dit aussi, de l'écriture d'une personne *A.* خط *P.* خط *T.* یازو || J'ai reconnu votre caractère سنك خطکی ـ یازوکی طانیدم ـ بیلدم Et des fontes de lettres dont se servent les imprimeurs *A.* قالب الحرف pl. قوالب الحروف قوللنلمش حروف ـ مستعمل قوالب الحروف || Cacactères usés فرسوده اولمش حروف قالبری ـ قالبلری Caractères de plomb قورشوندن مصنوع حروف قالبلری

Il signifie aussi, titre, dignité, qualité *A.* رتبة ـ عنوان pl. رتب *P.* پایه *T.* پوست || Caractère sacré رتبهٔ مبارکه ـ رتبهٔ مقدسه Le caractère de prêtrise عنوان رهبانیت ـ رتبهٔ رهبانیت Être revêtu du caractère d'ambassadeur ایلچیلك عنوانیله معنون اولمق Un ambassadeur qui soutient son caractère avec dignité رتبه‌سنك شاننی کما هو اللایق وقایه ایدن ایلچی ـ عنوان سفارتنی شان لایقی اوزره وقایه ایدن ـ ایلچی C'est un caractère qu'il faut respecter واجب الاحترام بر رتبه در

On dit, qu'un ambassadeur a déployé son caractère, pour dire qu'il a déclaré sa mission مأموریت سفارتنی کشف واعلان ایلدی Ou qu'il a caché son caractère مأموریت سفارتنی کتم واخفا ایلدی ـ Et d'un homme qui n'a point de mission ni de pouvoir de faire quelque chose, que c'est un homme qui n'a point de caractère, qui parle sans caractère بر درلو عنوان مأموریت ایله معنون دکلدر وبر درلو عنوان مأموریت ایله معنون اولمیدرق سویلر

Il signifie aussi, ce qui distingue une personne des autres à l'égard des moeurs et de l'esprit *A.* صفت pl. صفات pl. سمة ـ سیر pl. سمات || Cet homme a un سیرت ـ اوصاف étrange caractère d'esprit صفت عقلی اغرب بر آدمدر Le caractère d'un auteur بر مؤلفك صفت وسیرتی Homère a excellé dans les caractères فلان شاعر تصویر سمات وصفاتده ممتاز الاقران اولمشدر Diversifier, garder, soutenir les caractères صفتلری تنویع وتلوین ایتمك وکما هی حقیها حفظ ووقایه ایتمك Ne pas démentir son caractère صفت مخصوصه‌سنی تکذیب ایتمامك Ne pas sortir de son caractère متصف اولدیغی صفته لایق وضع وشواردن خروج ایتمامك ـ On dit d'un homme de moeurs faciles et agréables, que c'est un bon caractère d'homme *A.* حسن ـ حسن السیرة ـ کریم الخلیقة

طاتلی *T.* شیرینکار ـ خوشمنش *P.* لطیف الطبیعة ـ النقیبة ـ Et d'un homme d'un caractère décidé, qu'il a du caractère *A.* رکین القریحة ـ اصیل القریحة *P.* استوار منش *T.* تمللو ـ خوبی ـ Ou qu'il n'a pas de caractère *A.* عدیم القریحة *P.* بی بهرهٔ استواری منش *T.* خوییسز ـ دنکسز ـ On dit aussi, Cet homme a du caractère dans la phisionomie سیماده رنگ ـ سیماسنده صفت مخصوصه وار در Ou qu'il n'a point de caractère dans la phisionomie سیماسنده صفت مخصوصه یوقدر کندویه مخصوص اورنک وار در ـ خودی وار در

Il se dit aussi, des traits par lesquels l'artiste désigne les objets qu'il présente à notre esprit *A.* اسلوب ـ هیئت || Ce début en Musique a du caractère بو تقسیمده اسلوب وهیئت وار در Cet édifice n'a pas de caractère بو بناده هیئت یوقدر Cette façade a le caractère d'un temple بو بنانک صفحهسی عبادتگاه هیئتنده در Cette strophe a vraiment le caractère de l'ode بو قطعه عینیله بر قصیده اسلوبنده در L'éloquence d'un tel a tout un autre caractère que celle d'un tel فلانک فصاحت وبلاغت کلامی فلانک فصاحتندن بام بشقه اسلوبده در

Il se prend aussi, pour des lettres ou figures auxquelles le peuple attribue une certaine vertu *A.* تعویذ pl. تعاویذ *P.* نسخه *T.* فسون || Il n'a jamais été blessé à la guerre, on dit qu'il a un caractère sur lui وقتا من الاوقات جنکلرده مجروح اولمش دکلدر دیدکلریند کوره حامل تعویذ در ـ دیدکلریند کوره اوزرنده بر نسخه وار در

En Botanique on appelle, Caractère générique, celui qui convient à tout un genre *A.* صفت جنسیّة Et caractère spécifique, celui qui ne convient qu'à une espèce صفت نوعیّة

Caractères, en Chimie, sont des signes dont on se sert, pour représenter en abrégé les substances qui servent aux opérations chimiques *A.* ارقام الاهل الکیمیا ـ On dit aussi, Caractères algébriques, Caractères astronomiques *A.* ارقام الجبر والمقابلة وارقام نجومیّة

CARACTÉRISER. Marquer le caractère d'une personne, d'une passion, d'une vertu *A.* تصویر ـ وصف ـ توصیف *P.* نگاشتن *T.* صورت ویرمک ـ صورتلندرمک || Ce poète, cet auteur caractérise bien les personnes فلان شاعر وفلان مؤلف حکایت ایلدیکی ذواتی کوزل تصویر ایدر Il caractérise bien les passions امراض نفسانیه‌یی بروجه احسن وصف وتصویر ایدر

Les qualités éminentes qui caractérisent cette personne فلان ذاتک متصف اولدیغی مناقب جلیله La bonté qui vous caractérise متصف ـ متصف اولدیغک شیمهٔ لطف وکرم اولدیغک حسن خلق وطبیعت

CARACTÉRISTIQUE. Qui caractérise *A.* ممیّز || Signe caractéristique علامت ممیّزه Lettre caractéristique ادات ممیّزه La lettre R est la caractéristique de tous les futurs français فرانسز لساننده حرف رزبان مستقبل صیغه‌سنک ادات ممیّزه‌سیدر

CARAFE. Sorte de petite bouteille *A.* قرقار pl. قراقیر *P.* بلبلی ـ سبزی *T.* صراحی شیشه || Mettre du vin dans des carafes صراحی شیشه‌لرده باده طولدرمق

CARAFON. Sorte de vaisseau de bois, dans lequel on met un flacon avec de la glace, pour faire rafraîchir les liqueurs *A.* برّادة ـ مخشف *P.* یخدان *T.* قارلق || Mettre de la glace dans le carafon قارلقده بوز طولدرمق

CARAMEL. Sucre fondu et durci *A.* عقیدة *P.* کاچیک ـ مشاش *T.* عقیدة شکری || Le caramel est bon pour le rhume عقیده زکامه نافعدر

CARAT. Certain titre, certain degré de bonté et de perfection dans l'or *A.* عیار *P.* سنگ *T.* عیار || De l'or à vingt carats یکرمی عیارده آلتون Il n'y a point dans le commerce de l'or à vingt-quatre carats آلیش ویرشده یکرمی درت عیارده آلتون یوقدر ـ On dit figur., qu'un homme est un sot à vingt-quatre carats یکرمی درت عیارده بر احمقدر

Il signifie aussi, le poids de quatre grains *T.* قیراط || Ce diamant pèse tant de carats بو الماس شوقدر قیراط آغرلغنده در ـ شو قدر قیراطدر

CARAVANE. Troupe de marchands, de voyageurs qui vont de compagnie *A.* قافلة pl. قوافل *P.* کاربان *T.* کروان || La caravane de Damas شام کاربانی La caravane qui va à la Mecque قافلهٔ حجاج Marcher avec la caravane کاربان معیتنده کتمک La caravane fut attaquée par les Arabes کاربان عربان طایفه‌سی طرفندن اورلدی ـ Il signifie aussi, un nombre de vaisseaux marchands qui vont de conserve *A.* جلب *P.* گروه *T.* آلای || Caravane d'Alep حلب آلایی d'Alexandrie کشتیبا آلایی ـ اسکندریه جلبی

CARAVANSERAIL. Hôtellerie dans le Levant, où les caravanes sont reçues *A.* رباط pl. رباطات *P.* کاربانسرا *T.* خان

CARAVELLE. Navire rond *T.* قراوله

CARBATINE. Peau de bête fraîchement écorchée *A.* سلخة ـ پوستکی *T.* پوست *P.* جلد مسلوخ

CARBONNADE. Manière d'apprêter les viandes sur le charbon *A.* مليل *P.* پريزه *T.* كول بصدى

CARCAN. Cercle de fer avec lequel on attache par le cou à un poteau, celui qui a commis quelque crime *A.* غل الجيد pl. اغلال الجيد *P.* دوشاخه ـ دوشانه *T.* لالە ـ Et une espèce de collier de pierreries. V. Collier.

CARCASSE. Les ossemens du corps d'un animal, lorsqu'il n'y a plus de chair *A.* بدن معروق pl. ابدان معروقة ـ بدن *P.* تن بی گوشت ـ بدن مسلوت ـ ابدان مستولة pl. مستول *T.* اتی صیرلمش كوده ـ كمیكلری قفس قالمش كوده || Le champ de bataille était encore plein de carcasses d'hommes et de chevaux عرصه‌گاه قتال هنوز ابدان معروقهٔ انسان ودواب جنك میدانی كمیكلری قفس ـ ایله مالامال ایدی قالمش انسان وآت بدنلریله طوب طلو ایدی ـ Il se dit figur., d'une personne extrêmement maigre *A.* متقحل ـ معرّق *P.* همحال استخوان بی گوشت ـ مثال خره‌چوب *T.* اتی قالمامش قوری كمیك

Il se dit aussi, d'un vaisseau dont il n'y a encore que la charpente de faite *A.* هیئة مقفصة *P.* خره‌چوب *T.* قره جاو || Il n'y a que la carcasse qui soit prête بو كمینك یالكز قره جاوی موجود در

Il signifie aussi une sorte de bombe *T.* قفس كله

CARCINOMATEUX. Qui tient de la nature du cancer *A.* سرطانی || Ulcère carcinomateux قرحهٔ سرطانیة

CARCINOME. V. Cancer.

CARDAMINE ou CRESSON DES PRÉS *A.* ایهقان *P.* ترهٔ كوهی *T.* یبانی تره اوتی

CARDAMONE. Graine médicinale *A.* قاقلة *P.* هال ـ هیل ـ شوشمیر ـ هال بوا ـ خیربویا *T.* قاقوله

CARDE. Le peigne d'un cardeur *A.* شوكة الكتان *P.* سنیژه *T.* كتان طراغی

CARDER. Peigner avec la carde *A.* مشق *P.* شاندن ـ شاندن *T.* یوك وایپك طرامق || Carder de la laine, de la soie زدن *T.* طرامق ـ Carder du coton *A.* ندف *P.* پنبه زدن *T.* پموق آتمق

CARDÉ. *A.* ممشوق *P.* شانده ـ شانیده *T.* طرانمش *A.* آتلمش پموق *T.* پنبهٔ زده *P.* مندوف

CARDEUR. Ouvrier qui carde la laine *A.* مشاق *P.* شانه زن *T.* طرایجی ـ Cardeur de coton *A.* نداف *P.* پنبه زن *T.* پموق آتان

CARDIAQUE. Propre à fortifier le coeur *A.* مقوّی القلب *P.* توان آور قلب *T.* یورك قویلشدریجی || Remède cardiaque یورك قویلشدرهجك علاج ـ دوای مقوّی القلب ـ Il se dit en Anatomie, de ce qui appartient au coeur *A.* قلبی ـ یوركه متعلق *T.* متعلق الی القلب

CARDINAL. Principal. Il se dit des quatre points principaux de la sphère *A.* جهات اربعة الفلك ـ خوافق السما *P.* چار سوی چرخ *T.* فلكك درت طرفی ـ Et des quatre principales vertus *A.* فضایل اربعة

On appelle, Vents cardinaux, ceux qui soufflent des quatre principaux points de la sphère *A.* ریاح اصلیّة اربعة *P.* چهار باد اصلی *T.* اصللو درت یل ـ Et nombres cardinaux, ceux qui ne désignent pas l'ordre *A.* اصول الاعداد || Un, deux, trois sont des nombres cardinaux, et premier, second, troisième sont des nombres ordinaux بر وایكی واوچ عددلری اصول اعداددندر وبرنجی وایكنجی واوچنجی كلمه‌لری مراتب اعدادندندر

CARDON. Espèce de plante *A.* حرشف برّی *P.* كنگرك كوهی *T.* اشك كنكری || La tige des cardons est bonne à manger اشك كنكرینك اوزدكی اكله صالحدر

CARÊME. Temps d'abstinence avant la fête de Pâques *A.* صوم pl. صیام *P.* روزه *T.* پرهیز ـ اورج || Le saint temps de carême ایّام مباركهٔ صیام Durant le carême اثنای صیامده ـ Le commencement, la fin du carême صومك مدّت صیامده اوّل وآخری La mi-carême منتصف وقت صیام Jeûner le carême ایّام صومده طعامدن امساك ایتمك ـ یمكدن الیقونمق Faire carême *A.* صوم *P.* روزه داشتن *T.* اورج طوتمق Et rompre le carême *A.* فسخ الصوم *P.* روزه شكستن *T.* اورجی بوزمق

CARÉNAGE. Lieu où l'on donne la carène à un vaisseau *A.* محل القلافة *T.* قلفات یری ـ Il signifie aussi, l'action de caréner *A.* قلافة *T.* قلفاتلمه ـ قلفات

CARENCE. On appelle, Procès verbal de carence, celui qui constate qu'un défunt n'a laissé aucun bien *A.* حجت النفی

نفی مال حجتی T. جك نا بودئ مال P. المال

CARÈNE. Quille. C'est une longue pièce de bois, ou plusieurs pièces mises au bout l'une de l'autre, et qui règnent par dehors dans la plus basse partie d'un vaisseau T. كمينك قريندسی — Il se prend souvent pour toute la partie d'un vaisseau qui est comprise depuis la quille jusqu'à la ligne de l'eau A. اسفل المنطقة السفينة P. پايين كمينك صوابچنه - كمينك بلی آلتی T. كمرگاه كشتی كيرن يری

Il signifie aussi, le travail que l'on fait pour calfater un vaisseau dans ses oeuvres vives T. كمينك صوابچنه كيرن يرينك قلفاتی — Mettre un vaisseau en carène. C'est le coucher sur le côté, jusqu'à ce qu'on voie la quille, pour le calfater aux endroits qui sont dans l'eau, et que l'on nomme Oeuvres vives A. تضجيع السفينة لاجل التقليف T. قلفاتلمق ايچون كمی يی يان ياتورمق

CARÉNER. Donner la carène à un vaisseau. V. Carénage.

CARESSANT. Qui aime à caresser A. ملطف القلب P. نوازشكار نوازنده - دلنواز T. اوخشايجی || C'est un homme fort caressant نوازشكار بر آدمدر Il est d'humeur caressante بالطبع تلطيف قلوبه مايل بر آدمدر

CARESSE. Témoignage d'affection A. تلطيف pl. تلطيفات P. نوازش - دلنوازی - نوازشكاری T. اوخشايش - اوخشامه || Agréables caresses تلطيفات دلاويز Douces caresses حلاوتبخش شيرينساز ذائقه - دل وجان اولەجق تلطيفات وتطييبات Caresses trompeuses تلطيفات خادعه دل اولەجق نوازشات Faire des caresses اظهار معاملات نوازشات دلفريب - مظهر تلطيفات Recevoir des caresses نوازش وتلطيف ايتمك اولمق Il ne m'a pas fait la moindre caresse بكا جزئی وكلی بر درلو نوازش ايتمش دكلدر — On dit figur., Il ne faut pas se fier aux caresses de la fortune فلكك شيوهٔ نوازش والتفاتنه اعتماد جائز دكلدر

CARESSER. Faire des caresses A. تلطيف P. نواختن T. اوخشامق || Caresser un enfant چوجوغی اوخشامق — Figur. Bien recevoir A. التفات P. سزاوار - روی دل نمودن نوازش كردن T. اكرام ايتمك || Le prince a bien caressé un tel پادشاه فلان كشی يی مظهر حسن نوازش والتفات فلان كشينك حقنده خيليجه اظهار روی دل - ايلدی والتفات ايلدی

CARESSÉ. A. ملاطف P. نواخته T. اوخشانمش A. ملتفت اكرام اولنمش T. مظهر روی دل -

CARET. Sorte de tortue dont l'écaille sert à faire des peignes et autres ouvrages A. سلحفاة هندی P. سنگ پشت هند قابلو باغەسی T. هندی

CARGAISON. Marchandises qui font la charge entière d'un vaisseau A. حمولة P. بارخانهٔ كشتی T. كمی - كمی يوكی حمولەسی || On a pris un vaisseau dont la cargaison était fort riche حمولەسی غايت ذيقيمت بر سفينه اخذ اولندی - يوكی پك ماليتلو بر كمی طوتلدی

CARGUE. Corde qui sert à trousser et à raccourcir la voile d'un vaisseau A. حبل القلاعة P. رسن بادبان T. يلكن هابليسی

CARGUER. Trousser et raccourcir les voiles par le moyen des cargues A. تنقيص الشراع بجرّ الحبل P. بادبانرا برسنكشی هابلی يی چكوب يلكنی قصدلتمق T. كمتر ساختن

CARICATURE. Figure grotesque qu'un sculpteur ou un graveur fait exprès pour s'amuser ou pour rire A. صورة سخرية P. مسخره صورتی T. پيكر خنده فرما

CARIE. Pouriture qui attaque les os A. بلی - رمّت - رمّ || P. نخر العظم استخوان پوسيدگی T. كميك چوركلكی Il y a sujet de craindre que la carie n'attaque l'os كميكده محلّ - حال رمّت عارض اولمق احتمالندن خوف اولنور خوف عارضهٔ رمّتدر

Il se dit aussi, de la pouriture des dents A. قادح P. كرم T. خواری قورد يەنكلكی - چوركلك || Dents qui ont la carie اسنان مقدّحه - قورد يەنكلو ديش

CARIER. Pourir. Il se dit des os A. ارمام P. در استخوان پوسيدگی آوردن T. كميكی چورتمك

CARIÉ. A. رميم - ناخر - عظم بالی P. استخوان پوسيده T. جوريمش كميك — On dit, Dents cariées A. اسنان مقدّحه P. اسنان كرمخورده T. چورك ديش — Et bois carié. Celui qui est piqué de vers A. خشب مدوّد - خشب مقدّح - P. چوب كرم خورده T. قورد يەنكلو آغاج خشب مّاروض

CARMIN. Espèce de laque, d'une couleur rouge très-vive A. لك برّاق P. لاك لعل رنگ T. آل لوك

CARMINATIF. Remède contre les maladies venteuses A. دواء

T. علاج برطرفساز باد P. دواء مسكن الريح ـ دافع الريح يل بصدريجى علاج ـ يل طاغدتجى علاج

CARNAGE. Massacre, tuerie A. قتل عام ـ غربلة ـ ذباح ـ تجزّر ـ تقتيل P. كشتا كشت T. قيرغين || On a fait grand carnage des ennemis عسكر اعدايى ذباح عظيم ايله مظهر دهشتفرساى قلوب قهر ودمار ايلديلر Un horrible carnage مهيّج هول ودهشت اولمش قتل ـ اولمش غربلهٔ عظيمه عظيم قيرغين ـ عامّ وحشت انجام

CARNASSIER. Qui se paît de chair crue. Il se dit des animaux A. لاحم pl. لواحم P. گوشتخوار T. ات ييجى || Les corbeaux, les loups sont des animaux carnassiers ذئاب واغربه حيوانات لاحمهدندر ـ قورد وقارغه ات ييجى حيوانلردندر — Il se dit aussi, des hommes qui mangent beaucoup de viande A. اكّال اللحوم P. هوسكار گوشت ـ گوشتخوار خوارى T. ات يمكه مبتلا || Les peuples septentrionaux sont fort carnassiers en comparaison des méridionaux اقوام شماليه ـ امم جنوبيّه يه نسبت ايله بغايت گوشت خوار درلر غاية الغايه اكل لحومه مبتلا درلر

CARNASSIÈRE. Petit sac où l'on met le gibier qu'on a tué à la chasse A. مقنب P. فتراك T. آوجى جانتهسى

CARNATION. Représentation de la chair de l'homme par le coloris A. صورت اللون البشرة P. صورت رنگ تن انسان T. آدم كودهسى رنكى صورتى || Cette carnation est belle, vive et naturelle اشبو لون بشره صورتى لطيف وزنده وبعينه طبيعى كبيدر — Il se dit aussi, du teint d'un homme A. لون البشرة P. رنگ روى تن T. كوده دريسنك رنكى || Belle carnation لون الطف بشره vilaine carnation لون اقبح بشره

CARNE. L'angle extérieur d'une pierre, d'une table A. قرنة الزاوية P. نوگ كوشه T. كوشه اوجى

CARNET. Livre d'un marchand où sont contenues ses dettes actives et passives A. دفتر الديون والمطلوبات ـ دفتر pl. دفاتر P. اوارهٔ وام وخواسته ـ اواره دفترى T. ذممات ومطلوبات ـ دفتر

CARNIFICATION. Changement des os en chair A. استحالة العظم الى اللحم P. استخوان رنگ گوشت يافتن T. كميك اته دونمك

CARNIVORE. Qui se nourrit de chair. V. Carnassier.

CARNOSITÉ. Excroissance de chair qui se forme sur les bords d'une plaie, d'un ulcère A. لحمة نابتة فى اسفار القرحة P. گوشتپارهٔ پيرامن ريش رسته T. ياره كنارنده بتمش آرتق ات

CARONCULE. Petite chair glanduleuse qui se trouve dans plusieurs parties du corps A. ومشة pl. ومشات P. دانهٔ گوشتين T. ات بكى — Caroncule lacrymale. Une petite masse rougeâtre, située entre l'angle externe des paupières, et le globe de l'oeil A. موق pl. امواق ـ مقية العين P. دانهٔ كوشهٔ چشم T. كوز بيكارى

CAROTIDES. Nom des deux artères qui conduisent le sang au cerveau A. وريدان || Les artères carotides viennent de la partie supérieure du cerveau وريدان فرق دماغدن منشعب اولور

CAROTIQUE. Qui a rapport au carus A. متعلق الى سبات السهرى — Il se dit aussi, du trou de l'os temporal qui donne passage à l'artère carotide A. منفذ الوريد فى الصدغ

CAROTTE. Sorte de racine bonne à manger A. جزر ـ اصطفلين P. كزر T. هاويج

Carotte de tabac. Un assemblage de feuilles de tabac A. طومار الاوراق الدخان P. نوشت برگهاى تنباكو T. توتون يپراقلرى طومارى

CAROUBE. Fruit du caroubier A. خرنوب ـ خرّوب شامى ـ قشوش ـ ترمس ـ شامىّ P. خرنوب T. كچى بوينوزى

CAROUBIER. Arbre qui porte des caroubes A. شجر الخرّوب ـ شجر الخرنوب P. درخت خرنوب T. كچى بوينوزى آغاجى

CARPE. Sorte de poisson d'eau douce A. جرّيث P. ماهئ گول T. سازان بالغى

Il se dit aussi, de la partie qui est entre le bras et la paume de la main A. كوع pl. اكواع P. بندگاه دست T. ال آياسنك قوله قاوشديغى ير

CARQUOIS. Étui à flèches A. جعبة pl. جعاب ـ كنانة pl. كنانات P. تركش ـ تيردان T. تيركش ـ اوق قبورى || Carquois d'ivoire, d'ébène فيل ديشى وياخود ابنوسدن مصنوع تيركش Carquois garni de flèches سهام ايله آراسته بر قطعه تيردان

CARRÉ. Qui est d'une figure à quatre côtés A. مربّع ـ مربّع الشكل P. چار كوشه T. درت كوشهلو || Parfaitement carré

Jardin carré جار شكل مربّع Figure carrée شكل تامّ التربيع كوشه بر باغچه

Nombre carré. Le nombre qui résulte d'un nombre multiplié par lui-même *A.* مجذور ـ جـذا || Neuf est le nombre carré de trois طقوز عدد اوچ عددك مجذوريدر ـ Racine carrée. Le nombre qui, multiplié par lui-même, produit un nombre carré *A.* جذر || Tirer, extraire la racine carrée جذرى استخراج ايتمك Trois est la racine carrée de neuf اوچ عددى طقوزك جذريدر

CARRÉ. Figure carrée *A.* شكل مربّع *P.* شكل چار كوشه *T.* درت كوشهلو صورت || Carré parfait, dont les quatre côtés et les quatre angles sont égaux جهات وزواياى اربعهسى متساوى شكل مربّع تامّ Carré long شكل مربّع مستطيل Petit carré بر شكل مربّع صغير La diagonale d'un carré بر شكل مربّعك زاويهٔ متقابلهسى Le côté d'un carré مربّعك ضلعى Cela a tant de toises en carré فلان شئ تربيعاً بر ذراع تربيعى Une toise carrée درت ذراعدر

En parlant de jardinage, il signifie, un espace de terre en carré, dans lequel on plante des fleurs, des légumes etc. *A.* دبرة pl. دبر ـ مشارة pl. مشاير *P.* خويد *T.* اولك ـ تخته || Un carré de parterre چيچكلك تختهسى Carré de potager سبزوات تختهسى ـ مشارهٔ بقول

Carré de mouton. La pièce du quartier de devant d'un mouton *A.* ربع الغنم *P.* چاريك گوسفند *T.* قيون چيركى ـ Carré de toilette. Un petit coffre dont les femmes se servent à leur toilette *A.* حفش pl. احفاش *P.* صندوقچه *T.* صندقجغز

CARREAU. Espèce de pavé plat, fait de terre cuite, de pierre, de marbre etc. dont on se sert pour le dedans des maisons *A.* صفيحهٔ pl. صفايح *P.* تخته *T.* تخته || Petit carreau صغيره carreau de terre cuite *A.* طاباق pl. طوابيق *P.* تاوه *T.* توغله تختهسى Carreau de marbre رخام صفيحهٔ ـ يصّى مرمر تختهسى

On dit, Coucher sur le carreau, pour dire, coucher sur le plancher *T.* قورى تخته اوزرنده ياتمق ـ Et jeter des meubles sur le carreau, pour dire, les jeter dans la rue اثاث بيتى زوقاقده طرح والقا ايتمك ـ Et coucher, jeter quelqu'un sur le carreau, pour dire, l'étendre sur la place mort ou très-blessé *T.* مسطوحاً روى ـ سطيحاً بسيط ارضده افراش ايتمك ـ نقش زمين ايتمك ـ ارضده گسترانيده قلمق ـ Et demeurer sur le carreau, pour dire, être tué sur la place *T.* سطيحاً قتل اولنوب ميدانده يايلمش قالمق ـ ير اوزرنده قالمق

Carreau de vitre. Pièce de verre que l'on emploie aux fenêtres *A.* زجاجة الكوّة *P.* آبگينهٔ روزنه *T.* پنجره جامى ـ جام ـ

Carreau. Coussin qui sert pour s'asseoir, ou pour se mettre à genoux *A.* نضيدة *P.* پسترك *T.* شلته || Carreau de velours قطيفه قابلو شلته Se faire porter un carreau à l'église كليسايه شلته كتورتمك

Il se dit aussi, d'une sorte d'obstruction qui rend le ventre des enfans dur et tendu *A.* صلابة البطن *P.* سختئ شكم *T.* قارن قاتيلغى

CARREFOUR. L'endroit auquel se croisent deux ou plusieurs chemins *A.* مفرق الطريق pl. مفارق الطرق ـ مجتمع الطرق *P.* سر كوچه ـ دهانهٔ راه *T.* يول آغزى || Planter des croix dans les carrefours يول آغزلرنده حاج علامتلرى ديكمك Le peuple assemblé dans le carrefour يول آغزنده تحشد ايدن ناس Publier à son de trompe par tous les carrefours بالجمله يول آغزى اولان محللرده طرامپته چالدررق اشاعهٔ حال ايتمك

CARRÉGER. V. Louvoyer.

CARRELAGE. Ouvrage de celui qui pose les carreaux *A.* فرش الصفايح *P.* تخته گسترانيدن *T.* تخته دوشمهسى || Les ouvriers prennent tant pour chaque toise de carrelage عمله فرش صفايح ايچون بهر ذراع شو قدر جعيله اخذ ايدرلر ـ شو قدر اجرت آلورلر

CARRELER. Paver de carreaux *A.* تفريش الصفايح *P.* تخته گسترانيدن *T.* تخته دوشمك || Carreler une chambre de carreaux de fayence بر اوطهده صفايح چينى تفريش ـ چينى تختهلرى دوشمك ـ ايتمك

CARRELEUR. Celui qui pose le carreau *A.* مفرّش الصفايح *P.* تخته گسترانندهٔ *T.* تخته دوشهيجى

CARRELURE. Les semelles neuves qu'on met à de vieux souliers *A.* نقيلة pl. نقايل *P.* پينهٔ دوال *T.* تصمه يامهسى || Mettre une carrelure à des souliers انقال نعال ايتمك ـ پاپوش تصمهلرينه يامه اورمق

CARRÉMENT. En carré *A.* مربّعاً ـ على وجه التربيع *P*

چار کوشه T. درت کوشەلو اولدرق || Couper quelque chose carrément برشیئی مربّعاً قطع ایتمک Tracer un plan carrément بررسمی علی وجه التربیع نقش ایتمک - بررسمی درت کوشەلو اولدرق چیزمک

CARRER. Donner une figure carrée A. تربیع P. چارکوشه کردن T. درت کوشەلو ایتمک

se CARRER. Marcher d'une manière qui marque de l'arrogance A. تبختر P. خرامیدن - لنجیدن - لنجه کردن T. صالنی صالنی یوریمک

CARRIER. Ouvrier qui travaille à tirer la pierre des carrières A. قاطع الحجر - قالع الحجر P. سنگ کن - سنگ شکن T. طاش قیریجی - طاش چیقاریجی

CARRIÈRE. Lieu fermé de barrières pour des exercices d'homme à cheval A. میدان - حلبة pl. حلایب - مضمار pl. مضامیر - میدان السبق pl. میادین السبق P. اسپریس T. آت میدانی - قوشی میدانی || Le bout de la carrière میدان سبقک غایتی S'arrêter au milieu de la carrière منتصف حلبده مکث وتوقف ایتمک Entrer dans la carrière حلبه ایچنه دخول اولمق - پا نهادهٔ - On dit, Se donner carrière, pour dire, se réjouir, se laisser emporter à l'envie que l'on a de dire ou de faire quelque chose T. کمیت نفسه اطلاق عنان رخصت ایتمک - Et se donner carrière aux dépens de quelqu'un, pour dire, le plaisanter sans ménagement بر کمسنه استهزا زمیننده مطلق العنان اولمق

Il se prend figur. pour le temps qu'on exerce un emploi, et pour le cours de la vie. || Finir, achever sa carrière منزل عمر نا پایدارک نهایتنه واصل اولمق Ne faire que commencer sa carrière هنوز قطع منزل خدمتنه شروع ایتمک - قطع ایدەجکی منزل خدمتک هنوز مقدّمەسنده اولمق - On dit aussi, Ouvrir à quelqu'un une belle carrière, pour dire, lui donner une belle occasion de paraître et d'exercer ses talens فلان کمسندیه اجالهٔ کمیت هنر ایده بیلەجک احسن واعلا بر میدان آچمق Cela lui a ouvert une belle carrière بو مادّه اجالهٔ کمیت هنر وحذاقت ایده بیلەجک بر میدانک قپوسنی آچدردی

Il signifie aussi, le lieu d'où l'on tire de la pierre A. معدن الحجر - منبت الحجر P. کان سنگ - سنگزار T. طاش معدنی - طاش اوجاغی || Tirer des pierres de la carrière اوجاقدن جلب احجار ایتمک Descendre dans une carrière طاش اوجاغنه اینمک Fouiller une carrière معدن احجاری استحاله ایتمک Carrière de marbre مرمر معدنی - مرمر اوجاغی

CARROSSE. Voiture à quatre roues, suspendue et couverte A. حدج - حداجة pl. احداج P. گردونه T. هنطو - قوچو || Carrosse à portière قپولی هنطو Carrosse à deux fonds چفته صفدلو هنطو Carrosse coupé مقطّع هنطو Carrosse à glaces آیینه جاملو هنطو Carrosse drapé چوقه قابلو هنطو Un carrosse doux لیّن الحرکه بر هنطو Mener un carrosse هنطوی سوق واساره ایتمک Mettre les chevaux au carrosse بارکیرلری هنطوه قوشدرمق

CARROSSIER. Faiseur de carrosses A. صانع الاحداج P. گردونه‌گر T. قوچو یاپوجیسی - هنطوجی - هنطو یاپوجیسی

CARRURE. La largeur du dos par les épaules A. شنخوب P. بالای پشت T. اوموز باشی || Voilà un homme d'une belle carrure اشته احسن الشنخوب بر آدمدر Cet habit est trop large de carrure بو لباسک اوموز باشندەکی طرفی بغایت عریضدر

CARTAME. V. Carthame.

CARTE. Assemblage de papiers collés l'un sur l'autre. V. Carton. - Et petit carton dont on se sert pour jouer à divers jeux A. ورق القمار pl. اوراق القمار P. کاغد منگوا T. قمار کاغدی - اویون کاغدی - On dit, Tirer les cartes, pour dire, chercher l'avenir dans la disposition des cartes A. تکهّن باوراق القمار P. بکاغد منگوا فال زدن T. قمار کاغدلریله باقیجیلق ایتمک - Et donner carte blanche à quelqu'un, pour dire, le laisser maître d'une affaire A. اعطاء الرخصة غیر محدودة - اعطاء الاستقلال المطلق P. دستور بیحدّ وپایان دادن - استقلال بی اندازه دادن T. بول بول رخصت ویرمک || Le Roi a donné carte blanche à ce général فلان جنراله جانب پادشاهیدن رخصت نا محدوده اعطا اولندی - کیف ما یشاء عمل وحرکت ایتمک اوزره جانب پادشاهیدن یدینه استقلال مطلق ویرلدی

CARTE. Mémoire de la dépense d'un repas chez un traiteur T. طعام مصرفی پوصلەسی

CARTE de Géographie. Une grande feuille de papier sur laquelle est représentée la position de différentes parties du globe terrestre A. تصویر البلاد P. رسم کشورها T. خریطه || Carte générale عمومی خریطه La carte générale de l'Europe اوروپا

خريطۀ مخصوصه Carte particulière اقليمنك عمومى خريطه‌سى
Carte universelle ou Mappemonde كرۀ ارضك - خريطۀ كافۀ عالم
كرۀ ارضك شكل مسطحى خريطه‌سى - خريطۀ مسطحى
Carte topographique ارض مخصوصه خريطه‌سى Apprendre la carte
علم خريطه‌يى تعلم واستفاده ايتمك Savoir bien la carte
خريطه‌ده وقوف تام صاحبى اولمق Faire la carte d'un
pays خريطه‌سنى - بر مملكتك خريطه‌سنى رسم ايتمك
خريطه‌يى Entendre la carte خريطه‌سنى چيقارمق - چيزمك
- Carte hydrographique ou خريطه‌يى آكلامق - فهم ايتمك
Carte marine. Une carte qui représente toutes les côtes, les mouillages etc. دريا خريطه‌سى - خريطۀ بحريه - Carte céleste. Une carte qui représente les constellations خريطۀ فلك
- Carte généalogique. Une carte qui contient toute la généalogie d'une maison *T.* فهرست انساب خاندان - فهرست خاندان

On dit figur., qu'un homme sait la carte, pour dire, qu'il est au fait des intrigues de la ville, d'un quartier etc. احوال بلده‌نك نقشنى آلمش بر آدمدر - Et perdre la carte, pour dire, se confondre dans ses idées *T.* پوصله‌يى شاشورمق

CARTEL. Défi par écrit pour un combat singulier *A.* ورقۀ ميدان اوقومق *T.* ورقۀ التحدى - الدعوة الى التناحب ايچون دعوت تذكره‌سى

Il signifie aussi, réglement fait entre deux parties pour l'échange des prisonniers *A.* معاهدة الاستبدال الاسرا *P.* پيمان‌نامه || اسرا مبادله‌سنه دائر معاهده *P.* براى مبادلۀ گرفتگان
Régler le cartel اسرا مبادله‌سنه دائر معاهده‌يى تنظيم
استبدال اسرا سندى عقد اولنمشدر Le cartel est fait ايتمك

CARTHAME ou SAFRAN BÂTARD. Espèce de plante *A.* عصفر *P.* كاژيره - بهرم *T.* آصپور - Semence de carthame, ou Semence de perroquet *A.* قرطم *P.* تخم بهرم *T.* آصپور تخمى

CARTILAGE. Une des parties des solides du corps des animaux, moins compacte qu'un os *A.* غضروف pl. غضاريف - كمرتلك *T.* استخوان نرم - كرجن *P.* غراضيف pl. غرضوف || Le cartilage du nez بورون كمرتلكى - غضروف انف Le cartilage des oreilles قولاق كمرتلكى - غضروف اذن -
Cartilage ligamenteux. C'est un cartilage plus mou que les autres *A.* مشاشة pl. مشاش - وشيظة pl. وشايظ *P.* كركرانك - قطرداق *T.* كركرى -

CARTILAGINEUX. Qui est de la nature du cartilage *A.* غضروفى كمرتلكلو *T.* كرجناك - كرجنى *P.*

CARTON. Carte grosse, faite de papier haché, battu et collé || مقوّا كاغدى *T.* كاغد توى بر تو *P.* قرطاس مطرّق *A.*
Un livre relié de carton جلدى مقوّا كاغدى بر كتاب
Boîte de carton مقوّا قوطى

CARTONNIER. Ouvrier qui fabrique le carton *A.* صانع القرطاس مقواجى *T.* پيشه‌گر كاغد توى بر توى *P.* المطرّق

CARTOUCHE. Il se dit d'une charge de canon, composée de balles et autres petites pièces de fer *A.* عين *T.* خرتوج || Carton chargé à cartouche خرتوج طولدرلمش طوب - Et de la charge entière d'une arme à feu *T.* فشنك || Déchirer la cartouche avec les dents فشنكى ديش ايله يرتمق

CARTOUCHE. Congé absolu ou limité, donné à un militaire par écrit *A.* ورقة الاذن *P.* اذن‌نامه *T.* اذن تذكره‌سى

CARUS. Affection soporeuse, profond assoupissement *A.* سبات سهرتى || Le carus tient fort de la léthargie et de l'apoplexie سبات سهرينك سرسام بارد وفجئه علتلريله علاقۀ تامّه‌سى وار در

CARVI. Plante *A.* كراويا - كمّون ارمنى - كمّون برّى *P.* قرمان كميونى *T.* زيرۀ رومى - كراويا

CARYBDE. Nom d'un gouffre. On dit figur., Éviter Carybde et tomber en Scylla, pour dire, éviter un péril et tomber dans un autre *P.* از باران گريخته وزير ناودان آمده *T.* يغموردن قاچر ايكن طلويه راست كلمك

CARYOPHYLLATA. V. Benoite.

CAS. Terme de Grammaire *A.* اعراب

CAS. Accident, occasion, aventure *A.* كيفيت pl. كيفيات قضيّه - حالت pl. حالات || Cas fortuit حالت اتفاقيه - بر كوند حالت *T.* از قضا *P.* اتفاقاً *A.* Par cas fortuit اتفاقيه
خيال وخاطره كلمامش اتفاقيه ظهوريدنه مبنى Un cas imprévu
ما وراى عقل اوله‌جق بر حالت غير ملحوظه - بر كيفيت
دائرۀ تصوردن خارج بر حالت نا ملحوظه - Cas extraordinaire كيفيت فوق المعتاد بر حالت Un cas étrange
اول تقديرده - اول مقوله حالت وقوعنده غريبه En tel cas
- اول مثللو حالت ظهورنده اول حالده En pareil cas
اول مثللو حالتك ظهورى تقديرنده En ce cas, il faudrait
que... اول مثللو حالتك وقوعى صورتنده اقتضا ايدر
- اول تقديرده اقتضا ايدركه - كه On appelle Cas métaphy-

sique, une hypothèse, une supposition par impossible *A.* فرض المحال

Cas, signifie aussi, un fait ou arrivé, ou supposé comme pouvant arriver *A.* حال pl. احوال ‖ Ce n'est pas le cas dont il s'agit ما نحن فيه اولان - مبحوث عنه اولان حال بو دكلدر اولحالك وقوعنى فرض ايله Posez le cas حال بو دكلدر Cela n'est pas dans le cas de l'ordonnance, de la coutume بو كيفيت نظامنامەنك ناطق اولديغى وعرف وعادتك شرع وقانونە Cas de la loi ايجاب ايلديكى احوالدن دكلدر متعلق حال - En ce sens on dit, Au cas que, en cas que cela soit, ou que cela arrive اول حالك وقوعندە - ظهورى تقديرندە Le cas avenant اول حالك وقوعندە Si le cas y échet اول مثللو بر حال - اول حالك ظهورى تقديرندە حال ظهور ايدەجك اولور ايسە Posez le cas que cela soit بو يله اولديغنى فرض ايله En cas que cela soit بو يله اولديغى حال - موت تقديرندە - بو تقديردە - حالدە En cas de mort موت وقوعندە En cas de rupture نقض مصالحە تقديرندە حال نقض صلح ظهورندە - En cas, se dit aussi en diverses phrases, pour dire, en fait de, en matière de *T.* بابندە - خصوصندە ‖ En cas de chevaux, vous pouvez vous en rapporter à lui آت خصوصندە فلانە مراجعت ايدە بيلورسك - آت بابندە فلانك رأينە مراجعت ايدە بيلورسك - En tout cas. Quoiqu'il arrive *A.* على كل حال *P.* بهمە حال *T.* هر حالدە ‖ Je vous paierai dans un mois; en tout cas, je vous donnerai des sûretés suffisantes بوندن براى ختامندە مطلوبكى ادا ايدەرم على كل حال مدار امنيتك اولەجق توثيقات وافيە اعطاسنە دخى راضى يم

On dit, Faire cas de quelqu'un ou de quelque chose, pour dire, l'estimer, en avoir bonne opinion *A.* التفات - اعتداد *P.* سزاوار اعتبار عد كردن - شايان التفات داشتن *T.* اعتبار لايق اعتبار عد ايتمك - ايتمك ‖ Faire grand cas d'un homme بر كمسنەيى غاية الغايە سزاوار اعتداد واعتبار عد ايتمك C'est un prince qui sait faire cas des honnêtes gens اهل عرضە اعتبار ايتمك يولنى بيلور بر پادشاهدر Ne faire cas que de l'argent درهم وديناردن غير نسنەيە التفات ايتمامك On ne fait pas grand cas de ce qu'il dit كلامنە سوزينە اولقدر اعتبار - جندان حوالە سمع التفات اولنمز اولنمز

Cas, signifie aussi, un fait, une action, et il ne se dit guères qu'en matière criminelle *A.* قباحت pl. قبايح *P.* كردار بد *T.* صوچ ‖ Il est convaincu d'un cas énorme برقباحت - بزە جسيمە ايلە متهمدر Le cas dont il est accusé est graciable قباحتى متهم اولديغى قباحت ممكن العفو در Son cas va mal قباحتى كراهت صورتنى كسب ايتمكدە در Son cas n'est pas net قباحتى سادە دكلدر - قباحتى لوث رذائتدن عارى دكلدر - Son cas est sale قباحتى آلودۀ لوث رذائتدر - مردار در - Cas privilégiés ou Cas royaux. Une sorte de crimes dont il n'y a que les juges royaux qui puissent connaître *T.* محاكمەسى قضات خاصۀ سلطانيەيە مخصوص اولان بر قباحت - ‖ مرافعەسى La fausse monnaie, le duel sont des cas privilégiés قلبزنلك وايكى كشى بيننده بالتناصب مبارزە قباحتلرينك مرافعەسى قضات خاصۀ سلطانيەيە مخصوص اولان موادّدندر - On dit aussi en matière criminelle, Pour les cas résultants du procès, et cela ne se dit que lorsque les preuves ne sont pas complètes *T.* سياق محاكمەدن مترتب اولمش احوالە مبنى ‖ Il était accusé d'assassinat, mais comme il n'y avait point de preuves suffisantes, il fut condamné aux galères pour les cas résultants du procès غيلةً قتل نفس تهمتى فلانك حقنە اسناد اولندى انجق اثبات وافى موجود اولمديغندن ديان سياق محاكمەدن مترتب اولمش احوالە مبنى وضع كورك ايلە تأديبى بابندە حكم جريان ايلدى

CASANIER. Qui aime à demeurer chez lui par esprit de fainéantise *A.* لذمة - راصم - دتيجة *P.* خانە نشين *T.* كاهل يرندن قملدانمز تنبل

CASAQUE. Sorte de manteau. V. Capote.

CASCADE. Chute d'eau naturelle ou artificielle *A.* سلسبيل pl. سلسبيلات *P.* زهاب *T.* سلسبيل ‖ Une cascade naturelle قدرتدن آقان سلسبيل - خدايى بر سلسبيل La rivière fait une cascade en cet endroit نهرك فلان محلندە بر سلسبيل پيدا اولور Une belle cascade لطيف ودلكش بر سلسبيل La cascade de Saint-Cloud فلان سرايك باغچەسندە بر سلسبيل Faire une cascade dans un jardin بر باغچە ايچندە سلسبيل احداث ايتمك

CASE. Maison *A.* بيت *P.* خانە *T.* او ‖ Le maître de la case صاحب البيت *P.* كدخداى خانە - خانە خدا *T.* او صاحبى

Au jeu de trictrac, c'est chacune des places qui sont marquées d'une espèce de flèche; et au jeu des échecs, chacun des carrés de l'échiquier *A.* بيت *P.* خانه *T.* خانه || Avancer un pion à la seconde case پيادەيى ايكنجى خانەيە سورمك

CASEMATE. Cave sous terre pour défendre les fossés d'une place de guerre *A.* ديماس pl. دياميس *P.* سرب ـ زيرزمين *T.* زير زمينلر احداث || Faire des casemates ير آلتى ايزبه زير زمينده ايزبدلر ياپمق ـ ايتمك Des casemates à éventer la mine باروت لغمنى تنفيس وابطال ايچون حفر اولنان زير زمينلر

CASEMATÉ. Il ne se dit qu'en cette phrase: Bastion casematé *T.* يرآلتى ايزبدلرى اولان بر قطعه طابيه

CASERNE. Logement de soldats *A.* مسكن العسكر ـ مشتا *P.* لشكرخانه *T.* قشلاق ـ قشلاغى ـ عسكر || On fit entrer tous les soldats dans les casernes عسكرى طائفەسنك مجموعى قشلاقلره ادخال ايتدرلدى

CASERNER. Loger dans les casernes *A.* تمكن فى المشتا *P.* در لشكرخانه نشستن ـ مشتا نشين بودن *T.* قشلاقده اوتورمق || La garnison logeait chez les bourgeois, mais on la fit caserner عسكر مستحفظين مقدما اهالى بلده خانەلرنده مقيم ايكن مشتالرده اسكان ايتدرلدى La moitié de la troupe caserna cet hiver بوقيشده عسكرك نصفى مشتانشين اولمشدر

CASERNÉ. *A.* ساكن فى المشتا *P.* مشتا نشين *T.* قشلاقده اوتورمش

CASEUX. Qui est de la nature du fromage *A.* جبنى *P.* پنيرى *T.* پنيرسى || La partie caseuse du lait سودك جزء جبنيسى

CASQUE. Arme défensive de la tête *A.* مغفر ـ تريكة pl. ترايك *P.* خود ـ بختاق ـ آهنين ـ كلاه ـ ترك *T.* دمور كلاه ـ توغلغه || Une armure complète avec le casque, la cuirasse, les brassards, les gantelets كسوهٔ مبارزينك مغفرى ودرعى ومعضده ودستوانەسيله مكمل بر طاقمى

CASSAILLE. La première façon qu'on donne à la terre *A.* فلج الارض *P.* كراب ـ شيار *T.* نطس

CASSANT. Fragile, sujet à se casser *A.* سريع ـ قصم ـ حطم ـ بنفسه متحطم ـ سهل الانقصام ـ الانكسار *P.* زود شكست *T.* تيز قيريلور || C'est dommage que le verre soit si cassant حيفا كه زجاج بنفسه متحطم اولان شيلردندر Le cristal est beau, mais il est bien cassant بللور قسمى لطيفدر اما خيلى سريع الانكسار در ـ Il se dit aussi, des fruits qui font une légère résistance sous la dent *A.* شديد القضم *P.* درشت خا *T.* طراغانى گورك ـ

CASSATION. Acte juridique par lequel on casse des jugemens *A.* سند ناقض الحكم ـ سند ناسخ الحكم *P.* سند حكم شكن *T.* حكمى بوزان سند ـ بطاللمه سندى || La cassation d'une procédure دعوانك نسخ وابطالنى حاوى سند La cassation d'une sentence اعلامى ناسخ اولان سند La cassation d'un testament نقض وصيتى ـ وصيتنامەيى ناقض اولان سند محتوى سند

CASSE. Plante ou arbre qui vient en Egypte et dans les Indes *A.* خيارشنبر *P.* بگير *T.* خيارشنبه || Se purger avec de la casse خيارشنبه ايله تنقيه اولنمق Prendre de la casse خيارشنبه تناول ايتمك ـ استعمال ايتمك

CASSE. Terme dont se servent les gens de guerre *A.* محكوكيت الاسم *T.* يرك حكى ـ يرك چالنمسى ـ اسامينك چالنمسى

Il n'est d'usage qu'en ces phrases: Il craint la casse, c'est-à-dire, d'être cassé يرى حك اولنمسندن خوف ايدر Cela mérite la casse محلى حك اولنمغه سزا در Compagnie vacante par casse نفراتك محلى حك اولنديغندن محاولده قالمش بلوك

En termes de Fonderie, c'est un bassin pour recevoir le métal fondu qui découle du fourneau *A.* جرن الصواغ *P.* آخر *T.* ريختدگر دوكيجى قورندسى ـ En termes d'Imprimerie, c'est une caisse partagée en petits carrés où sont les caractères *A.* لوح الحروف *P.* تختهٔ حروف *T.* حروف تختەسى

CASSE-COU. Endroit où il est aisé de tomber *A.* مشدخة العظام *P.* جاى استخوان شكن *T.* كميك قيرار ير || Cet escalier est un vrai casse-cou بو نردبان حقيقتده كميك قيرار ير در

CASSE-NOISETTE ou CASSE-NOIX. Instrument avec lequel on casse des noisettes *A.* مرضاح *P.* گلوز شكن *T.* جكردك جكيچى

CASSER. Briser, rompre *A.* كسر ـ تكسير ـ رضح ـ شدخ ـ رضح ـ قصم *P.* شكستن *T.* قيرمق || Casser des noix جوز رضح ـ كسر Casser des os عظام ـ شدخ عظام جوز قيرمق Casser

les bras à quelqu'un بر كمسنه نك قوللرينى قيرمق – On dit figur., Se casser la tête, pour dire, s'appliquer à quelque chose avec une grande contention d'esprit A. شق الرأس – باشى يارمق T. سررا جاكچاك كردن P. تشديخ الرأس

Casser un testament, un contrat, une sentence. C'est les déclarer nuls A. نقض – نسخ – الغا P. شكستن T. بوزمق – قيرمق || Ce testament a été cassé بو وصيتنامه نسخ اولندى – Casser des gens de guerre, casser des troupes. C'est les licencier A. عفو عن الخدمة P. از خدمت آزاد كردن T. خدمتدن عفو ايتمك Casser un officier. C'est le chasser du service A. حك الاسم T. يرينى حك ايتمك – On dit d'un subalterne à qui on a ôté une commission, un emploi, qu'on l'a cassé aux gages يدينه تفويض اولنان امانت استرداد اولندى

Se casser. A. انكسار – تكسّر – انحطام – انقصام P. شكسته شدن T. قيرلمق || En élevant cette machine, la corde se cassa بو آلت يوقارى رفع اولنور ايكن ايپى تكسّر ايلدى – ايپى شكست اولدى – ايپى رسين انقصام اولدى –

Dans les phrases suivantes, on emploie les mots A. انصداع – تشقق P. چاك شدن P. چاتلمق || Une poire casse sous la dent, quand elle est ferme sans être dure آرمود طيانقلى اولوب سرد اولمديغى حالده ديشده منشق اولور Une étoffe forte se casse, lorsqu'elle se coupe صلب اولان ثوب سرد اولان قماش كسيلور – قطع اولنور ايكن تشقق ايدر ايكن چاتلر

Casser, signifie aussi, affaiblir, débiliter A. ايقاظ – توهين – تفتير – ايراث الوقظ والفتور P. سست وبيمجال كردن – سست وزبون كردن – سستى آوردن T. تاب – زبونلتمق – فتور كتورمك – وطاقتى كسمك || Les fatigues de la guerre, les débauches l'ont fort cassé مشاق سفريّه ودوام عيش وعشرت فلانك وجودينه غايت مرتبه ايراث وقظ وفتور ايلدى – وجودينه ايراث وهن وفتور ايلدى – On dit dans le même sens, Se casser A. كسب الوقظ والفتور P. سستى پذيرفتن – زبون وبيمجال شدن T. زبونلمق || C'est un homme qui commence à se casser فلان كشينك وجودى كسب وقظ وفتوره قريبدر Il se casse fort depuis peu عهد قريبدنبرو وجودى كسب وقظ وفتوره يوز طوتدى وجودى كسب وقظ وفتور ايتمكده در

Cassé. || Un verre cassé A. زجاج منكسر P. آبگينهٔ شكسته T. قيرلمش صرچه – قيريق صرچه Une sentence cassée A. حكم منقوض – حكم منسوخ P. حكم شكسته T. بوزلمش حكم Un régiment cassé A. معفوّ عن الخدمة P. از خدمت آزاد كرده T. خدمتدن عفو اولنمش Un officier cassé محكوك الاسم عسكر سركردهسى – يرى حك اولنمش Un homme extrêmement cassé A. موقوط الحال P. سست وبيمجال T. تاب وطاقتى قالمامش – زبون Un homme cassé de vieillesse A. مهدود P. كهن پير – بيراد – پير نا توان T. تاب وطاقتى قالمامش قوجامان

Casserole. Ustensile de cuisine A. طنجير pl. طناجير – قدر pl. قدور P. ديگ – پاتيله T. تنجره || Casserole de cuivre A. قدر نحاسى P. ديگ ميسين T. باقر تنجره Casserole de terre cuite A. قدر خزفى P. ديگ سفالين T. چوملك – طپراق تنجره Petite casserole A. طنجير صغير – مكلة P. ديگچه T. تنجره – اوفاق تنجره

Casse-tête. Il se dit de tout ce qui demande une grande contention d'esprit A. مشدّخ الرأس – مصدع الرأس P. سر شكن – دماغ فرسا T. باش ياريجى || L'algèbre est un vrai casse-tête علم جبر ومقابله حقيقت حالده مشدّخ سر در – آدمك باشنى يارر – On dit aussi d'un vin fumeux, que c'est un casse-tête A. سوّار فى الرأس P. سراسمه ساز T. باش قاوراييجى

Cassette. Petit coffre A. صندوقة P. پيشتخته T. چكمجه || On lui a pris ses pierreries dans sa cassette مجوهراتنى چكمجهسى ايچندن چالمشلر در Ouvrir une cassette پيشتختهيى گشاد – ايتمك – On appelle, La cassette du Roi, la somme qu'on porte au Roi le premier jour du mois pour ses propres dépenses T. جيب همايون مالى – جيب همايون اقچهسى || Le Roi a donné à un tel une pension sur sa cassette خنكار جيب همايون مالندن فلان كشىيه معاش تعيين ايلدى

Cassier. L'arbre qui porte la casse A. شجر خيارشنبر P. درخت بگير T. خيارشنبه آغاجى

Cassiopée. Nom d'une constellation A. ذات الكرسى

Cassolette. Vase où l'on met des eaux de senteur, pour les faire évaporer par le feu A. مجمرة المياه الفايحة P. بوى افزار آبهاى مشكين T. قوخولو صولر بخوردانى || Mettre du feu sous une cassolette قوخولو صولر بخوردانى آلتنه آتش قويمق – Il se dit aussi, de l'odeur même qui s'exhale de la cassolette A. بخار فايح P. دود خوشبو T. بخور بوغوسى –

قوقولو بوغوم

CASSONADE. Sucre qui n'est point encore raffiné *A.* سكّر خام *P.* خام شكر *T.* شكر نا پرداخته || Ces confitures ne sont faites qu'avec de la cassonade بو ريچاللر خام شكر ايله پشمشدر

CASSURE. L'endroit où un corps est cassé *A.* موضع الكسر *P.* شكستگاه *T.* قيريق يرى || Faire disparaître une cassure شكستگاهى نا پيدا ـ موضع كسرى محو وازاله ايتمك قيريق يرى بلورسز ايتمك ـ ايتمك

CASTAGNETTE. Instrument composé de deux morceaux de bois ou de fer que l'on frappe l'un contre l'autre en cadence *A.* صنج *P.* چارپاره *T.* زبيل || Danser avec des castagnettes چارپاره ايله رقص ايتمك

CASTE. On appelle ainsi, Les tribus dans lesquelles sont divisés les idolâtres des Indes Orientales *A.* عشيرت pl. عشاير ـ قبيلة pl. قبايل *P.* قبيله *T.* بوى ـ اويماق || La caste des Bramines برهمن قبيله‌سى Le chef d'une caste شيخ العشيره بوى بكى ـ

CASTILLE. Débat, démêlé de peu d'importance *A.* قال وقيل *P.* گفت وگو *T.* ديدى قودى

CASTOR. Animal amphibie *A.* كلبة ـ كلب البحر ـ قضاعة *P.* بيدستر ـ سگلابى ـ قندز ـ سگ بحرى ـ سگ آب الما *T.* قوندز || Poil de castor صو كوپكى ـ قوندز تويى Peau de castor قوندز پوستكيسى Chapeau de castor قوندز پوستكيسى ـ صوف قضاعه‌دن مصنوع چوقه Drap de castor شابقه‌سى قوندز توييله منسوج چوقه

CASTORÉUM. Matière tirée du castor *A.* خصى القضاعة ـ خصى الكلب الما *P.* جند بادستر ـ جند بيدستر *T.* قوندز خايه‌سى

CASTRAT. Chanteur qu'on a châtré *A.* مطرب مخصا *P.* خنياگر آخته *T.* خادم ازكيجى ـ طواشى خواننده || Les castrats viennent d'Italie طواشى خواننده‌لر اتاليادن كلور

CASTRATION. Opération par laquelle on châtre un homme *A.* خصا ـ جباب *P.* خايه كشى ـ آختگى *T.* خادمله ـ Le mot خادمله n'est employé qu'en parlant des hommes. Pour les animaux, en général, on emploie le mot *T.* انمه ; et pour les coqs, les mots *T.* اكديجلمه ـ اكديج ايتمك

CASUALITÉ. Qualité de ce qui est casuel *A.* كيفيّت عارضيّة ـ عارضيّت ـ

CASUEL. Fortuit, accidentel, qui peut arriver ou n'arriver pas *A.* امر اتّفاقى ـ حال عارضى ـ حال تصادفى *P.* كار خود ـ ظهورات *T.* از قضا بديد آمده ـ كار خود پيدا ـ آمده بو قضارا جيقه كلن ـ راست كلمه || Cela est fort casuel امور اتّفاقيه‌دندر ـ حال محض احوال تصادفيه قبيلندندر ظهورات قبيلندندر ـ

On appelle, Droits casuels, certains profits de fief qui arrivent fortuitement *A.* عوايد طيّارات *P.* عوايد بادآورد *T.* بادهوا فلان عايده عوايد عوايدلر || Tel droit est un droit casuel ـ بادهوا عوايد قبيلندندر ـ طيّارات قبيلندندر ـ Parties casuelles. Ce sont les droits qui reviennent au Roi pour les charges de judicature, quand elles changent de titulaire *A.* جائزة pl. جوائز || Trésorier des parties casuelles جوائز خزينه دارى ـ Il se dit aussi au substantif du revenu casuel d'une terre, d'un bénéfice *A.* طيّارات *P.* بادآورد *T.* بادهوا ـ ظهورات || Le casuel de cette terre vaut mieux que le revenu بو چفتلكك اوليدر ـ طيّاراتى واردات معيّنه‌سندن زياده در

CASUELLEMENT. Fortuitement, par hasard *A.* اتّفاقاً *P.* از قضا *T.* قضارا ـ راست كله

CATACHRÈSE. Figure de discours qui consiste dans l'abus de la signification propre d'un mot *A.* اصطلاح بالعبث || L'expression, Aller à cheval sur un bâton, est une catachrèse فارس عصا اولدرق كزمك تعبيرى اصطلاحات بالعبث قبيلندندر

CATACLYSME. V. Déluge.

CATACOMBES. Grottes souterraines dans lesquelles on enterrait les corps morts *A.* لحد pl. الحاد ـ سرداب الميت pl. سراديب الاموات *P.* دخمه *T.* بودروم ـ بودروم سين || Les catacombes de Naples نابولى شهرى التنده واقع مزار اولان الحاد Il y a plusieurs martyrs enterrés dans les catacombes الحادده درون شهدا وافر مدفوندرلر Visiter les catacombes مراقد والحادى ـ سراديب امواتى زيارت ايتمك زيارت ايتمك

CATADOUPE. Chute d'un fleuve *A.* صبب النهر pl. اصباب *P.* آب شيب رود مهبط المياه النهر ـ النهر *T.* جاى صولر بنك اصباب نهر اتل || Les catadoupes du Volga آشاغى يه دوكلشى

CATAFALQUE. Décoration funèbre que l'on dresse pour y placer le cercueil d'un mort *A.* سرير الجنازة *P.* تخته‌گاه تابوت *T.* جنازه ايچون قبّه‌لو صفه || On éleva pour ce prince un magnifique

catafalque فلان میرك جنازه‌سنی وضع ایچون بر تختگاه مزین ومعلا نصب اولندی

CATAIRE. V. Herbe-au-Chat.

CATALEPSIE. Maladie où l'on reste tout-à-coup immobile *A.* داء الثبات *P.* کرخ

CATALEPTIQUE. Qui est attaqué de catalepsie *A.* مثبوت *P.* کرخزده

CATALOGUE. Liste, dénombrement *A.* فهرس pl. فهارس *P.* فهرست *T.* دفتر || Le catalogue des livres فهرست کتب – کتاب دفتری Rayer un livre d'un catalogue بر کتابك اسمنی دفتر ایچندن چیزمك – فهرست ایچندن حك ایتمك Le catalogue des plantes دفتر اعشاب ونباتات Le catalogue des Saints فهرست اعزه واولیای کرام

CATAPLASME. Espèce d'emplâtre *T.* لاپه || Faire un cataplasme بر لاپه ترتیب ایتمك Appliquer un cataplasme بر لاپه اورمق – لاپه وضع وتعبیه ایتمك

CATARACTE. Humeur qui s'amasse sur le cristallin de l'oeil, et qui empêche de voir *A.* غشاوة العين – سبل *P.* تم *T.* پرده || Avoir une cataracte sur l'oeil كوزده علت سبل اولمق L'oculiste lui a enlevé la cataracte كحال پرده‌یی كوزندن رفع ایلدی

Il signifie aussi, chute des eaux d'une grande rivière, lorsque ces eaux tombent d'extrêmement haut *A.* فارعة pl. فوارع – شلال pl. شلالات *P.* ابشار رود *T.* چایك یوقاریدن آقان آقندیلری || Les cataractes du Nil شلالات نیل – فوارع نیل – Et au pluriel, Abondance d'eaux qui tombent du ciel. Il n'est d'usage que dans cette phrase de l'Écriture : Les cataractes du ciel furent ouvertes *A.* انفتح روازن – اندفق سیول السما *P.* سیول شتابار آسمان فرو ریخته شد *T.* كوكدن سیل اغزلری آچیلوب دوكلدی – On dit proverb., Lâcher les cataractes, pour dire, laisser débonder sa colère *T.* افارهٔ فوارهٔ خشم وغضب ایتمك

CATARRHAL. Il n'est guères d'usage que dans cette phrase : Fièvre catarrhale *A.* حمّاء نزلی *P.* تب نزله‌ناك *T.* حمّای نوازل

CATARRHE. Fluxion qui affecte quelque partie du corps *A.* نزلة pl. نزلات *P.* نزله *T.* نوازل || Il lui est tombé un catarrhe sur la poitrine صدرینه نزله ایندی Grand catarrhe نزلهٔ شدیده Un catarrhe suffocant نزلهٔ مختنقه

CATARRHEUX. V. Catarrhal.

CATASTROPHE. Événement funeste *A.* نازلة pl. نوازل – مصیبت pl. مصایب – فادحة pl. فوادح – مصیبت فادحة – نكمة pl. نكمات *P.* آزرنك *T.* فلاكت || La vie de cet homme avait été heureuse, mais elle a fini par une cruelle catastrophe مدت عمری مرزوقیت حال ایله كچدی انجق عاقبتی بر نكمت شدیده‌یه مقارن اولمشدر

CATÉCHISER. Instruire des mystères de la Foi *A.* هدایت الی الحق – تلقین الایمان *P.* درس دین دادن – عقاید آموزیدن *T.* دینی اوكرتمك || Cathéchiser les infidèles, les ignorans, les enfans اهل كفر والحاده وجهلا ونادانلره واطفاله اهل كفره وجهلایه واطفاله هدایت – تلقین ایمان ایتمك الی الحق ایتمك – Figur., Tâcher de persuader quelque chose à quelqu'un *A.* تفهیم الحال – تلقین الكلام – ازكان الكلام *P.* سخن آموزیدن *T.* سوز اوكرتمك || Je l'ai long temps catéchisé, mais inutilement عبث یره بو قدر زمان كندویه تلقین كلامه سعی ایلدم Il le faut un peu catéchiser بر مقدار تلقین كلامه محتاجدر

CATÉCHISÉ. *A.* ملقن *P.* عقاید دین آموخته *T.* دینی اوكرنمش

CATÉCHISME. Instruction sur les principes de la Foi. *A.* درس العقاید *P.* درس دین *T.* دین درسی || Aller au catéchisme درس عقایدك استفاده‌سنه وارمق Un enfant qui sait bien son catéchisme درس عقایدی بیلن طفل Enseigner le catéchisme درس عقایدی تعلیم ایتمك – Et le livre qui contient cette instruction *A.* كتاب العقاید – On dit, Faire le catéchisme à quelqu'un, pour dire, le mettre au fait, l'endoctriner *A.* تعلیم – تلقین *P.* آموزیدن *T.* درس ویرمك – اوكرتمك || On lui a fait son catéchisme فلانی تلقین ایلدیلر – فلانه درس ویردیلر

CATÉCHISTE. Celui qui enseigne le catéchisme *A.* ملقن الایمان *P.* خواجهٔ دین آموزنده *T.* عقاید خوجه‌سی – دین اوكردیجی خوجه

CATÉCHUMÈNE. Celui que l'on instruit au catéchisme *A.* متدرس العقاید pl. متدرسین العقاید – مهتدی pl. مهتدین *P.* عقاید آموز *T.* دین اوكرنن

CATÉGORIE. Terme de Logique scolastique. Sorte de classe dans laquelle les anciens philosophes rangent tous les êtres et tous les objets de nos pensées *A.* مقولة pl. مقولات || Les dix

catégories d'Aristote حکیم ارسطونک مقولات عشرەسی La catégorie de la substance, de l'accident etc. مقولهٔ جوهر ومقولهٔ عرض ومقولات سائره — Figur. || Ces gens-là sont de même catégorie جملەسی — اول کسنەلر مقولهٔ واحدەدن معدود درلر Ces deux choses ne sont pas de même catégorie بر مقوله درلر بر مقوله دکلدر — بو ایکی شئ مقولهٔ واحدەدن عدّ اولنمز

CATÉGORIQUE. Qui est dans l'ordre, qui est à propos, clair, précis, sans équivoque *A.* منقّح — درخور حال — پاکیزه *P.* وافی — جواب — جواب وافی *T.* تمیز — پاک || Réponse catégorique پاک جواب — جواب پاکیزه — منقّح

CATÉGORIQUEMENT. D'une manière catégorique *A.* منقّحاً — وافیاً — علی جه النقاحة *P.* بپاکیزگی *T.* تمیزجه — پاک — علی وجه النقاحه افادە || Répondre catégoriquement اولدرق منقّحاً تقریر کلام ایتمک — مرام ایتمک

CATHARTIQUE. Purgatif *A.* منقّی pl. منقّیات *P.* شکمران *T.* بورکی سوریجی — سوروب پاکلدیجی

CATHÉDRANT. Philosophe qui préside à une thèse *A.* متصدّر کرسی نشین مقام — مشکل گشا *P.* المقام المحلّ المشکل مشکل حلّ *T.* جالس مسند مشکل گشایی — مشکل گشایی ایتمک ایچون صدرده اوتوران

CATHÉRÉTIQUE. Médicament qui ronge les chairs *A.* دواء اکال *P.* گوشت فرسا *T.* علاج اتی آشندریجی علاج

CATHÉTER. Instrument, sonde faite pour être conduite dans la vessie *A.* محراف المثانة *P.* میل آبدان پرواس *T.* میل قاوق یوقلیەجق میل

CATHOLICISME. Le système de la religion catholique *A.* مذهب قاتلک *P.* آیین قاتلک *T.* قاتلک دینی

CATHOLICITÉ. Caractère de l'Église catholique. *A.* قاتلکیّت *P.* قاتلکی *T.* قاتلکلک || La catholicité de cette opinion بو اعتقادک قاتلکیتی On doute de la catholicité de cet écrivain بو مؤلفک قاتلکلکندە — بو مؤلفک قاتلکیتی مشکوکدر — شبهه وار در || Il se prend aussi, pour tous les pays catholiques ممالک قاتلکیّه || C'est un usage reçu dans toute la catholicité ممالک قاتلکیّەنک مجموعندە مرعی ومعتبر بر ذات وعادتدر

CATI. Apprêt que l'on donne sous une presse aux étoffes, pour les rendre plus fermes et plus lustrées *A.* جلاء بالجندرة *P.* جندره با پرداخت *T.* جندرەدە پرداخت ایتمک

CATIMINI ou EN CATIMINI. En cachette *A.* خفیةً *P.* نهانی *T.* کیزلوجه || Il a fait cela en catimini بونی پس پرده — خفیة ایتدی

CATIN. Femme de mauvaise conduite *A.* فاحشة *P.* آلوده دامن *T.* روسپی — روسبی

CATIR. Donner le lustre à une étoffe *A.* تجلیة بالجندرة *P.* جندره با پرداختن *T.* جندرەدە پرداخلمق

CATOPTRIQUE. Partie de l'optique qui enseigne les lois que suit la lumière réfléchie par les miroirs *A.* بحث فی اصول الانتکاسات الضیا

CAUCHEMAR. Sorte d'oppression qui survient quelquefois durant le sommeil *A.* کابوس — جثام — جاثوم *P.* سکاچه — خفتو *T.* آغربصمه || Être sujet au cauchemar کابوسه مبتلا اولمق

CAURIS ou CORIS. Monnaie dans plusieurs contrées de l'Inde ثوری

CAUSAL. V. Causatif.

CAUSALITÉ. Manière dont une cause agit *A.* سببیّت

CAUSATIF. Terme de Grammaire. Conjonction causative *A.* ادات التعلیل

CAUSE. Ce qui produit un effet *A.* سبب pl. اسباب — علّت pl. علل — مبداء pl. مبادی || Dieu est la première de toutes les causes حق جلّ وعلی حضرتلری اوّل کافة الاسبابدر Il est cause des causes مسبّب الاسبابدر la souveraine cause — مبداء کافة العالم در la cause universelle مبداء اعلا در — On appelle aussi Dieu absolument, Cause première مبداء اوّل comme on appelle les créatures, Causes secondes *A.* اسباب جزئیّه || Dieu laisse agir les causes secondes جناب ربّ ذو الجلال اسباب جزئیەنک عملنه ارائهٔ رخصت ایدر — On dit, Cause principale علّت اصلیّه Cause instrumentale علّت آلیه Cause matérielle علّت مادیّه Cause formelle علّت صوریّه Cause efficiente سبب فاعلی — علّت فاعلیّه Cause finale علّت غائیّه Cause physique علّت طبیعیّه Cause morale علّت عادیه علّت مترتّبه — علّت موجبه Cause occasionelle سبب عادی — || Il se dit aussi des hommes *A.* سبب — بادی — باعث Cet homme est cause du malheur de... فلان کشی فلانک باعث نکبتیدر — On dit d'un malheur que quelqu'un a causé sans le vouloir, qu'il en est la cause innocente بادیٔ لا عن اختیار — باعث بلا اختیار در — Et en parlant de certaines choses qui amènent quelques événemens à leur suite, on dit

qu'elles en sont cause اول ماده‌لر باعث اولدی Ce que je vous dis là est cause de tous les désordres qui sont arrivés سكا نقل ایلدیکم ماده صکره‌دن ظهوره کلمش جمیع اختلالاته سبب اولمشدر Ces affaires ne me sont pas survenues sans cause بو احواله بلا سبب اوغرامدم Les remèdes dont on l'a accablé sont cause de sa mort مبالغهٔ مداوات کندویه سبب موتی اولمشدر ـ کثرت ادویه باعث موتی اولمشدر ـ ممات اولمشدر فلانه تحمیل ایتدکلری ادویه ومعالجاتک کثرتی بادی موتی اولمشدر

Il signifie aussi, motif, sujet, occasion *A.* سبب ـ موجب || Cause légitime عدل ـ سبب حق موجب شرعی Juste cause فلان وحقه مقارن سبب Il n'a point fait cela sans cause بلا موجب ایتمدی ـ شیئی بلا سبب ایتمدی Il se formalise sans cause بلا موجب رنجیده خاطر اولور C'est à juste cause qu'il en a usé de la sorte بو وجهله عامل اولدیغنک سببی حقه مقارندر ـ On dit, Parler avec connaissance de cause, pour dire, avec pleine connaissance de ce qu'on dit, de ce qu'on fait فلان مصلحته دائر عن علم الیقین سرد کلام ـ علم یقینی منضم اولدرق ـ وعمل وحرکت ایتمک مصلحتی بیلدرک

Cause, en style de Pratique signifie, droit cédé ou transmis d'une personne à une autre. Il ne se dit qu'en cette phrase: Ayant cause *A.* صاحب العلاقة *P.* علاقه دار *T.* علاقه صاحبی || Ses héritiers et ayant cause فلانک ورثه‌سی ووراثته صاحب علاقه اولنلر

Il signifie aussi, intérêt *A.* مصلحت || La cause de Dieu جناب قربته عائد اولان مصلحت La cause du prochain حقه دائر مصلحت La cause des Rois مصلحت ملوک وسلاطین La cause publique مصلحت جمهور ناس ـ مصلحت عامه La cause des pauvres مصلحت فقرا وضعفا La cause de l'Église مصلحت دین La cause de l'État مصلحت ملک ودولت ـ On dit, La bonne et la mauvaise cause, pour dire, Le bon et le mauvais parti دعوای حق ودعوای باطل ـ On dit, Prendre le fait et cause de quelqu'un, pour dire, se déclarer pour quelqu'un, prendre son parti بر کمسنه‌نک دعوا ومصلحتنی بر کمسنه‌نک امورینی التزام ایتمک ـ التزام ایتمک

Il signifie aussi, procès *A.* دعوا pl. دعاوی || Mettre une cause au rôle دعوایی منضبطه ـ منضبطه قید ایتمک ـ دعوایی آخر محکمه‌یه کچورمک Faire appeler une cause بشقه محکمه‌یه قالدرمق ـ نقل ایتدرمک Plaider une cause دعوایی سورمک ـ سوق دعوا ایتمک Gagner sa cause دعوایی غایب ایتمک ـ دعوایی فوت ایتمک Perdre sa cause قزانمق Cause imperdable فوتی ناممکن بر دعوا Cause appelée نقل اولنمش دعوا Cause remise دعوا پسمانده ـ وقت آخره تعلیق اولنمش دعوا Bonne cause دعوای حق Mauvaise cause تأخیر اولنمش دعوا دعوای ـ دعوای باطل Cause embrouillée دعوای ملتبس ومشتبه Cause célèbre شهرتکیر ـ پیچاپیچ قارش مورش بر دعوا آفاق اولمش بر دعوا Cause douteuse دعوای مشکوک Cause indubitable واهمهٔ شک واشتباهدن عاری بر دعوا ـ On dit qu'un homme est en cause, qu'il a été mis en cause, pour dire, qu'il est partie au procès دعوایه داخلدر ـ دعوایه ادخال اولمشدر

Et qu'il est hors de cause, pour dire, qu'il n'est plus intéressé au procès دعوادن چیقدی ـ دعوادن خارجدر

À cause. En considération de *A.* رعایةً || À cause de lui فلانه رعایةً À cause de cela فلان شیئه رعایةً ـ À cause que. Par ce que *A.* لان *P.* از بهر آنکه ـ برای آنکه ـ ازین سبب که *T.* اول سببدن که ـ آندن اوتری که ـ نته‌کم ـ زیرا || Je n'irai pas, à cause qu'il est trop tard کتمیه‌جکم زیرا بغایت کیدهم نته کم وقت پک کیجدر ـ کیجدر ـ Dans les édits on dit, À ces causes, pour dire, en considération de ce qui a été exposé *A.* بناءً علی ذلک ـ بدءً علیه *P.* بنا برین *T.* بو آنک ایچون ـ بو سببلردن اوتری ـ سببلره مبنی

CAUSER. Être cause *A.* ایراث *P.* بادی شدن ـ باعث سبب اولمق *P.* شدن || Il a pensé causer un grand malheur بر بلیهٔ عظیمه ایراث ایده یازدی Causer du dommage ایراث سبب ضرر وزیان اولمق ـ مضرت ایتمک Causer la guerre سفره بادی اولمق ـ سفره باعث اولمق Causer de la joie بادی ایراث شادمانی ومسرت ایتمک Causer du scandale ریبه اولمق باعث وجع اولمق Causer de la douleur Causer du chagrin ایراث حزن وکدر ایتمک

Causé. *A.* مستلزم ـ منبعث ـ مستوجب *P.* بادی شده *T.* بادی اولمش

CAUSER. S'entretenir avec quelqu'un *A.* محادثة ـ مصاحبة ـ محاورة *P.* حرف زدن ـ سخن راندن *T.* صحبت ایتمک ـ سویلیشمک ـ On dit, Causer de choses et d'autres, pour dire, s'entretenir de diverses choses sans contention d'esprit *A*

سخن بر .*P* محاورة ما لا يعنى ـ سوق الكلام بلا تأمّل آفاقى صحبت ايتمك .*T* هوا راندن ـ Et causer littétature سياحاته دائر مذاكرهٔ علميّه ايتمك .*T* Causer de voyages صحبت ايتمك

CAUSER. Parler avec malignité *A.* ذمّ ـ غيبت *P.* زشتارى فصل ايتمك .*T* كردن || N'allez pas si souvent dans cette maison, on en cause بو خانديه اولقدر تردّد ايتمه زيرا خلقه زيرا خلقى فصل ايدرلر ـ ذمّ وغيبت ايدرلر ـ Et parler trop. V. Bavarder.

CAUSERIE. Babil *A.* كثرت الكلام *P.* پر گويى *T.* كوەزەلك آردى ـ كثرت كلام دائميدر || C'est une causerie perpétuelle آرەسى يوق بر كوەزەلكدر V. aussi Babil.

CAUSEUR. Qui parle beaucoup *A.* مقوال ـ كثير الكلام *P.* پر گو ـ پر سخن *T.* چوق سوزلو ـ Et qui parle indiscrètement, sans garder le secret *A.* مذيل ـ مذياع ـ فجفاج ـ مشياع *P.* دهانده *P.* بوش بوغاز ـ آغزى كوشك || Ne dites rien à cet homme-là, c'est un causeur بو آدمه بر شئ سويلمه زيرا بوش بوغاز بر آدمدر

CAUSTICITÉ. Malignité, inclination à dire ou à écrire des choses mordantes ou satiriques *A.* ذرب اللسان ـ لدغ اللسان بد زبانى .*P* ديل زفيرليلكى .*T* || La causticité de sa langue قلمنك زفيرليلكى ـ ذرب قلمى de sa plume ذرب لسانى

CAUSTIQUE. Brûlant, corrossif *A.* محرق *P.* سوزنده *T.* ياقيجى || Remède, herbe caustique دواى محرق ونبات محرق ـ Figur. Homme caustique, pour dire, mordant, satirique *A.* كوّا ـ ملدغ ـ ذرب اللسان *P.* بد زبان *T.* ديلى زفيرلى

CAUTÈRE. Ouverture qu'on fait dans la chair, en la brûlant avec un bouton de fer, pour faire écouler les mauvaises humeurs *A.* كيّة *P.* داغ *T.* ياقى || Se faire faire un cautère au bras قولده ياقى آچمق derrière la tête قفاده ياقى آچدرمق Panser un cautère ياقى‌يى صارمق Laisser fermer un cautère ياقى‌يى قپاتمق ـ Il signifie aussi, le bouton de feu qui sert à faire un cautère *A.* مكوات ـ جمان الكىّ *P.* حبّهٔ داغكشا *T.* ياقى داغلغى || Cautère potentiel, ou pierre caustique جهنّم طاشى Appliquer un cautère ياقى داغلغى اورمق

CAUTÉRIQUE. Qui brûle, qui conserve les chairs *A.* محرق *P.* سوزنده *T.* ياقيجى

CAUTÉRISATION. Action de faire un cautère *A.* اكتوا *P.* داغزنى *T.* ياقى اورمه

CAUTÉRISER. Brûler de la manière que font les caustiques *A.* حرق pl. احراق *P.* سوختن *T.* ياقمق || Ce poison lui avait cautérisé l'estomac, les intestins بو سمّ فلانك معدەسنى وبغرسقلرينى ياقدى

CAUTÉRISÉ. *A.* محترق *P.* سوخته *T.* يانمش *A.* مكتوى *P.* داغزده *T.* داغلنمش

CAUTION. Celui qui répond, qui s'oblige pour un autre *A.* كفيل pl. كفلا ـ ضامن *P.* پايندان *T.* كفيل || Caution solvable كفيل مقتدر Caution bourgeoise كفيل ممكن التضييق Caution solidaire يكديگرى حقنه ـ احد هما آخره كفيل ـ كفيل وضامن بر برلرينه كفيل وضامن Bonne et suffisante caution برى كفيل ـ كفيل مؤتمن وكافى برار كفيل Être caution de quelqu'un فلانه ضامن ومتكفّل اولمق ـ فلان ايچون تكفّل ايتمك Recevoir une caution كفالتى قبول ايتمك Servir de caution كفيل مقامنده اولمق Donner caution كفيل ويرمك Décharger les cautions كفيللرى قيد كفالتدن تخليص ايتمك Certifier une caution كفالتى تصديق ايتمك Se rendre caution كفيل اولمق Fournir caution كفيل ويرمك ـ On dit, Élargir quelqu'un à la caution d'un autre, pour dire, avec la garantie d'un autre *T.* آخرك كفالتيله بر كمسنه‌نك سبيلنى تخليه ايتمك ـ Et élargir quelqu'un à sa caution juratoire, pour dire, sous la promesse qu'il fait avec serment بر كمسنه‌نك يمينلو تعهّدينه مبنى سبيلنى تخليه ايتمك ـ Et être caution, se rendre caution d'une chose, pour dire, assurer, garantir qu'elle est vraie بو بله اولديغنه تكفّل ايتمك || J'en suis caution بوكا تكفّل ايدەرم Qui me sera caution de ce que vous me dites? ديديككز كلامه كيم تكفّل ايدر ـ On dit figur., qu'un homme est sujet à caution, pour dire, qu'il ne faut pas se fier à lui بلا شهادة شايان اعتماد دكلدر Et qu'une histoire, qu'une nouvelle est sujette à caution فلان حكايت وفلان خبر كفيل وشاهده محتاجدر

CAUTIONNEMENT. Acte par lequel on s'oblige pour un autre *A.* كفالت حجّتى *P.* قبالة الكفالة *T.* چك پايندانى

CAUTIONNER. Se rendre caution *A.* تكفّل *P.* پايندان شدن *T.* كفيل اولمق || Je le cautionne فلانه كفيل اولورم Il a trouvé un de ses amis qui l'a cautionné كنديه كفيل اولمش

بر دوست بولدی On l'a cautionné jusqu'à la concurrence de . . . شو مقدار اقچه‌یه قدر کندویه کفیل اولدی

Cautionné. *A.* مکفّل *P.* بپایندانی بسته *T.* کفیللو

CAVALCADE. Marche de gens à cheval avec pompe et cérémonie *A.* موکب الخیل - کتیبة الفرسان *P.* کتیبه سواریان *T.* آتلو آلایی || Le Pape va en cavalcade prendre possession de l'église de St. Jean ریم پاپاسی حضرت یحنا کلیساسنک ضبط وتصرّفیچون آتلو آلاییله کیدر - Il se dit aussi, des simples promenades à cheval faites par plusieurs personnes *A.* تفرّج الفرسان *P.* تفرّج گروه سواریان *T.* آتلو جماعتی تفرجی

CAVALCADOUR. Il se dit des écuyers qui ont soin des chevaux et des équipages de l'écurie du Roi et des princes *A.* امین الاصطبل pl. امناء الاصطبل *P.* کتخدای آخور *T.* آخور کهیدسی

CAVALE. La femelle du cheval *A.* رمکة - برذونة pl. ارماك *P.* مادیانه *T.* قسراق || Belle cavale رمکهٔ حسنا Grande cavale رمکهٔ کبیرة الجثه Faire courir une cavale قسراغی ایلغار ایله یورتمك

CAVALERIE. Les différentes espèces de troupes servant à cheval *A.* فرسان الخیل *P.* سواریان *T.* سواری - آتلو عسکری || Faire des levées de cavalerie سواری عسکری تحریر عسکری آتلو عسکرنده باش اولمق Commander la cavalerie ایتمك آتلو عسکرینی اداره وتصرّف ایتمك Officiers de cavalerie - سواری ضابطانی Combat de cavalerie سواری جنکی Un corps de cavalerie سواری عسکری طابوری Cavalerie bien montée آتلری توانا سواری عسکری Remonter la cavalerie سواری نفراتنه آت ویرمك - On dit qu'un officier entend bien la cavalerie, pour dire, qu'il sait bien mener la cavalerie آتلو جنکنك ادارهسنه ماهر بر سرکرده - Cavalerie légère سبکبار آتلو عسکری - سبکبار سواری عسکری *T.*

CAVALIER. Homme qui est à cheval *A.* فارس pl. فرسان - راکب الفرس pl. رکبان الافراس *P.* اسب سوار - سواری *T.* آتلو || Il trouva des cavaliers sur le chemin اثنای طریقده بر قاچ سواری بولدی Il avait trois ou quatre cavaliers qui accompagnaient son carrosse عربه‌سنه رفاقت ایدر اوچ درت نفر سواری وار ایدی - On dit qu'un homme est bon cavalier, pour dire, qu'il est bien à cheval آت اوزرنده اوتورشی محکمدر - Et qu'il est beau cavalier, pour dire, qu'il a bonne grâce à cheval *A.* حسن الرکبة - مطبوع الرکبة *P.* زیبا سوار *T.* بنشی یاقشقلو

Il signifie aussi, homme de guerre à cheval *A.* فارس محارب *P.* جنکاور سواری *T.* آتلو عسکری نفری || Il y a eu dans le combat tant de cavaliers tués اثنای حربده شو قدر آتلو نفراتی قتل اولندی Chaque compagnie de gens à cheval est ordinairement de cinquante cavaliers آتلو عسکرینك هر بر جماعتی عادتا اللی نفر سواریدن عبارتدر - Et un gentilhomme qui fait profession des armes *A.* اهل الحرب pl. ارباب الحرب *P.* جنکاور - سرباز *T.* جنکجی || C'est un cavalier très-accompli بغایت - بر جنکاور تامّ المهارتدر استاد جنکجیدر

Et une pièce de fortification de terre fort élevée, où l'on met du canon, soit pour la défense, ou pour l'attaque d'une place *A.* طربال المدافع *P.* دمدمه *T.* اوزرینه طوب - طوب قلّهسی وضع اولنمش قلّه

Il signifie aussi, qui a l'air libre et dégagé *A.* لا ابالی *P.* رند لا ابالی *T.* اشپه رند || Avoir l'air cavalier سیماسنده اولمق - On dit, Faire une réponse cavalière, traiter un homme d'une manière cavalière, pour dire, brusquement, hautainement *T.* رندانه جواب ویرمك - لاابالیانه جواب ویرمك

CAVE. Lieu souterrain où l'on met du vin et d'autres provisions *A.* مطمورة pl. مطمورات - سرداب pl. سرادیب - ترمسة pl. ترامس *P.* مخزن زیر زمین - سمچه *T.* بودروم - یر آلتی مخزنی || Cave profonde سرداب عمیق الغور Une cave fraiche سرین بودروم - مطمورهٔ بارده Faire descendre du vin dans la cave یر آلتی مخزننك ایچنه باده فوچیلرینی ایندرمك

Cave. Nom de deux grosses veines qui sortent de l'oreillette droite du coeur *A.* وتین *P.* رك دل *T.* یورك طمری || Veine cave supérieure, ou inférieure وتین اعلا یاخود اسفل

CAVEAU. Petite cave *A.* سرداب صغیر *P.* سمچهٔ کوچك *T.* کوچك بودروم - Il se dit aussi, des petites caves des églises, où l'on met des corps morts *A.* مغارة القبور *P.* غار مزار بودرومی *T.* مردگان

CAVECÉ. Cheval qui a la tête noire *A.* فرس - فرس ادرع ادغم الرأس *P.* اسب سیهسر *T.* باشی یاغز آت || Un che-

val rouan cavecé de noir *A.* فرس اصحر ادغم الرأس *T.* باشى بياغز بوز آت

CAVEÇON. Demi-cercle de fer qui se met sur le nez des chevaux, pour les dompter et les dresser *A.* حناك ـ محنك *P.* آتنك *T.* بورس بيواشه || Mettre un caveçon à un cheval آتنك بوروننه بيواشه ـ بوروننه ضرب حناك ايتمك بيواشه اورمق ـ كچورمك

CAVER. Creuser, miner *A.* حفر ـ اكل *P.* فرسودن *T.* آشندرمق || La mer a cavé ce rocher مياه بحر آشندروب چقورلتمق ـ بو قيا طاشنى اشندردى Les austérités lui avaient cavé les joues طول مساوه تقريبيله يكاقلرى آشنوب چقورلندى

CAVÉ. *A.* محفور ـ مأكول *P.* فرسوده *T.* آشنوب ـ آشنمش چقورلنمش

CAVERNE. Antre vaste et profond *A.* كهف pl. كهوف ـ مغاره *T.* سمج ـ غار pl. اغوار *P.* غار ـ اولاج pl. ولجة كسمدلك || Caverne profonde غار عميق obscure كهف مظلم

Il se dit figur, d'un rendez-vous de scélérats *A.* دار الندوة *P.* الاشقيا *T.* انجمنگاه بدكيشان يرامز يتاغى

CAVERNEUX. Plein de cavernes *A.* كثير الاولاج *P.* غارستان *T.* مغاره‌سى جوق || Pays caverneux مملكت كثيرة الاولاج Montagnes, terres caverneuses جبال واراضى كثيرة الاولاج

CAVIAR. Nom qu'on donne à des oeufs d'esturgeon salés *A.* صعقر ـ بيض السمك *P.* اشپل *T.* خاويار

CAVILLATION. Raisonnement captieux *A.* مغالطة pl. مغالطات *P.* معناى مغالطه آميز *T.* مغلطه || Il y a beaucoup de cavillation dans ce raisonnement بو مطالعه‌نك ايچنده قتى جوق مغالطه‌لر وار در ـ Il signifie aussi, moquerie. V. ce mot.

CAVITÉ. Un creux, un vide dans un corps solide *A.* جوف pl. اجواف ـ جايفة ـ pl. جوايف ـ وقب pl. اوقاب *P.* سنديبن *T.* قوفلق || Les cavités du cerveau جوايف دماغ ـ سنجين Les cavités du coeur جوايف قلب Les cavités d'un rocher قيانك قووق يرلرى ـ اوقاب سنگ خارا

CE. Pronom démonstratif *A.* ذا *P.* اين *T.* بو || Ce cheval بو آت ـ Ce qui *A.* ماالذى *P.* آنكه *T.* اول كه || Ce qui me fâche, c'est que... اول كه باعث انفعالم اولور بو در كه ـ Qu'est-ce? *A.* ماهو ـ اى شئ *P.* چه كار ـ چه *T.* نه ـ ندر || Qu'est-ce que je vois? كورديكم ندر ـ Qui est-ce? *A.* من هذا *P.* كيست اين *T.* بو كيم ـ Fût-ce *A.* فلو كان *P.* گر باشد *T.* اولسه بيله ـ اولسه دخى || Fût-ce mon fils كندو كندو اوغلم اولسه ـ فلو كندو اوغلم اولسه ـ اوغلم اولسه دخى بيله ـ À ce que *A.* على ما *P.* از آنكه *T.* كوره || À ce qu'il me semble ظنمه كوره À ce qu'il dit ديديكنه كوره ـ On dit, C'est bon, pour dire, cela suffit *A.* يكفى *P.* بس *T.* ال ويرر ـ يتر شو ـ اشته بو ـ اشبو

CECI. *A.* هذا *P.* اين ـ همان ـ همين *T.* بو ـ اشبو || Ceci est meilleur que l'autre اشته بو ديگرندن اوليدر Ceci n'est pas un jeu d'enfant بو شئ ملعبهٔ صبيان دكلدر Ceci est à moi, cela est à vous اشته شو بنم اول سزك درى سنكدر Que veut dire ceci? بو نه ديمكدر ـ بو نه ديمك استر

CÉANS. Ici dedans *A.* هاهنا *P.* در اينجا *T.* بوره‌ده

CÉCITÉ. L'état d'une personne aveugle *A.* عما ـ عشاوت *P.* نا بينايى ـ كورى *T.* كورلك

CÉDANT. Qui cède son droit *A.* فارغ عنه ـ تارك *P.* وا گذارنده *T.* براقيجى || Le cédant et le cessionnaire فارغ فارغ اولان وفراغتى قبول ايدن ـ عنه ومفروغ له

CÉDER. Laisser, abandonner à quelqu'un *A.* ترك *P.* گذاشتن *T.* براقمق || Céder sa place à un autre يرينى اخره ترك حق تقدمى فلانه ترك ايتمك Céder le pas ايتمك Céder le haut du pavé قالدرم باشنى فلانه ترك ايتمك

Et se relâcher, se rendre, se soumettre *A.* انطياع ـ مطاوعت راضى ـ *P.* خرسندى نمودن ـ تن دادن *T.* اظهار الرضا ـ ماداكه اقتضا ايدر راضى || Cédons, puisqu'il le faut اولمق مقتضى اولنجه مطاوعتمز لازم كلور ـ اولملو يز

On dit, Céder ses droits, ses prétentions, pour dire, les transporter au profit de quelqu'un *A.* نقل وفراغ ـ فراغت *P.* فراغ كردن *T.* قصر يد ايتمك ـ فراغت ايتمك || Il a cédé tous ses droits à cette personne كافهٔ حقوقنى فلانك اوزرينه نقل فلانك اوزرينه ـ فلانه قصر يد ايلدى ـ وفراغت ايلدى

Il signifie aussi, acquiescer, ne pas s'opposer *A.* موافقت ـ تسليميت *T.* متابعت *P.* سرفرويى نمودن *T.* كوسترمك ـ اويمق ـ تبعيت كوسترمك || Il faut céder à nos supérieurs بيوكلرمزه ايفاى لازمهٔ متابعت ـ روسايه موافقت لازمدر ظهور ايدن آفته متابعت اولنمق لازمدندر Céder au mal ـ وقت وحاله متابعت ايتمك Céder au temps ـ مقتضاى وقت وزمانه موافقت ايتمك Céder à la raison غلبهٔ قوته متابعت حكم عقله تبعيت ايتمك à la force ـ بخت شومه اظهار متابعت ايتمك à l'infortune ايتمك

قضایه رضا ویرمک

Et se reconnaître inférieur à un autre en quelque chose *A.* تسلیم القصور والدونیّة ـ اقرار الدونیّة ـ اعتراف القصور *P.* آشاغیلغنی *T.* اقرار کمتری کردن ـ اقرار کمقدری کردن ای واللّه ایتمک ـ اقرار ایتمک || Il lui cède en mérite, en expérience لیاقت بابنده وتجربهٔ امور خصوصنده فلاندن فلاندن قاصر ودون اولدیغنی ـ قصور ودونیّتنی اقرار ایدر علم اقرار ایدر Le céder à quelqu'un en science, en vertu ومعرفت وفضیلت ومنقبت بحثنده فلاندن دون اولدیغنه کافّهٔ اموردده آندن قاصر معترف اولمق Je lui cède en tout علی کلّ حال بندن متفوّق وممتاز ـ اولدیغمی اقرار ایدرم آندن کمقدر اولدیغمی تسلیم ایدرم ـ ایدوکنه مقرّم

Et s'affaisser, rompre *A.* تقعوس ـ میل الی الانهدام ـ انهیار *P.* فرو هلیدن *T.* بل ویرمک ـ چوکمک || Cette poutre ne tardera pas à céder بو دیرک قریباً انهیار وانهدامه میل ایدهجکدر La voûte étant trop chargée commence à céder کمرک اوزری زیادهسیله محمول اولدیغندن انهیاره یوز طوتدی فلان کمر اوزرنده اولان حمل ثقیلک شدّتندن ناشی ـ کمر اوزرندهکی یوک زیاده بصقن ـ مایل انهیار وانهدامدر بصقن اولدیغندن بل ـ اولدیغندن چوکمکه یوز طوتدی ویردی

CÉDRAT. Espèce de citron *A.* ترنج ـ اترج *T.* آغاج قاونی || Du cédrat confit آغاج قاونی ریچالی De l'essence de cédrat آغاج قاونی خلاصهسی

CÈDRE. Arbre odoriférant *A.* ارز ـ عرعر *P.* ناژون ـ آوزین *T.* آردج آغاجی || Une écritoire de cèdre خشب عرعردن آردج آغاجی دیویدی ـ مصنوع دوات ـ On dit d'un homme profond à la connaissance des choses naturelles, qu'il connaît tout depuis le cèdre jusqu'à l'hyssope, pour dire, depuis les grandes choses jusqu'aux plus petites هر شیئده نقیر وقطمیره وقوفی جمیع احوالی نقیر وقطمیر بیلور ـ وار در

CÉDRIE. Résine qui sort du cèdre *A.* صمغ الارز *P.* زنج ناژون *T.* آردج قطرانی || La cédrie conserve les corps morts صمغ ارز ابدان امواتی محافظه ایدر

CÉDULE. Billet sous seing privé, par lequel on reconnaît devoir quelque somme *T.* تحویل pl. تحویلات || On lui a prêté dix mille roubles sur sa simple cédule سادهجه بر تحویلی ایله کندویه اون بیک غروش ادانه اولندی

CEINDRE. Entourer, environner *A.* احاطه ـ تکنیف *P.* گردا ـ جورهیه آلمق ـ قوشاتمق *T.* گرده پیچ کردن ـ گرد بستن بلدهیی اطرافنی چویرمک || Ceindre une ville de murailles شهرک اطرافنه دیوار چویرمک ـ جدار ایله احاطه ایتمک la ceindre de fossés اطرافنه خندق چویرمک Ceindre un parc d'une haie vive ساحهنک اطرافنی چیت ایله قوشاتمق ـ ساحهیی چیت دیواری ایچنه آلمق ـ Se ceindre le corps, se ceindre les reins. Se serrer le corps, les reins avec une écharpe, un cordon etc. *A.* احتزام ـ تحزّم ـ شدّ *P.* سخت بستن *T.* محکم بوریمک ـ صیقی باغلمق ـ Ceindre l'épée à quelqu'un. Lui mettre l'épée à côté *A.* تقلید السیف *P.* شمشیر در میان بستن *T.* قلیج طاقمق ـ On dit figur., Se ceindre le front d'un diadème, pour dire, ceindre le diadème, se faire roi *A.* لبس الاکلیل السلطنة *P.* افسر پادشاهی بر سر کردن *T.* پادشاهلق تاجنی طاقنمق

CEINT. *A.* محاط ـ مکتنف *P.* گردا گرد بسته *T.* قوشانمش ـ اطرافی چویرلمش || Avoir le front ceint de lauriers فلانک پیشانیٔ افتخاری تزادن کنایه اولان اغصان الغاردن مرتب عصابه ایله پیراسته ومحاط اولمق Une ville ceinte de murailles سور ایله محاط بر بلده Une place ceinte de bastions یکپاره طابیهلر ایله محاط بر حصن

CEINTURE. Ruban de soie ou autre chose semblable, avec quoi on se ceint ordinairement par le milieu du corps *A.* نطاق ـ منطقة *P.* کمر ـ میانبند *T.* قوشاق || Mettre une ceinture par-dessus sa soutane ایچ لباسک اوزرنده بند نطاق ایتمک Ceinture de soie حریردن منسوج بر منطقه Ceinture à frange d'or صرمه صچاقلو میانبند ـ Et le bord d'en haut d'une culotte, d'une jupe *A.* حبکة ـ حجزة *P.* شنوار بند *T.* اوچقورلق ـ Et l'endroit du corps au-dessus des hanches, où l'on place la ceinture *A.* حجزة *P.* کمرگاه ـ میان *T.* بل

CEINTURIER. Faiseur ou vendeur de ceintures *A.* صانع النطاقات ـ بیّاع النطاقات *P.* کمرگر ـ کمر فروش *T.* قوشاقجی

CEINTURON. Ceinture à laquelle il y a des pendans attachés, où l'on passe l'épée *A.* محمل pl. محامل ـ حمالة ـ قلادة السیف *P.* شمشیر بند *T.* قلیج باغی ـ قلیج قولانی

CELA. V. Ceci. Quand Cela est opposé à Ceci, il se dit d'une chose plus éloignée *A.* ذلک *P.* آن *T.* او

CÉLÉBRANT. Celui qui dit la messe *A.* مقرئ القدّاس السریث

قدّاس شریف اوقویمجی *T.* قدّاس خوان *P.*

CÉLÉBRATION. L'action de célébrer. Il n'est guères d'usage que dans ces phrases: La célébration de la messe *A.* ترتیل قدّاس شریفک *T.* قدّاس خوانی *P.* القدّاس الشریف قرائت الصلاة اوقونمسی La célébration de l'office divin *A.* قرائت الصلاة اوقونمسی La célébration الشریفة *P.* نماز خوانی *T.* نماز اوقونمسی La célébration d'un mariage *A.* اجراء الرسم النكاح *P.* اجرای آیین نکاح La célébration d'une fête اعلاء شرافت عید

CÉLÈBRE. Fameux, renommé *A.* مشهور pl. مشاهیر شهیر ـ جلیل ـ صاحب الصیت والاشتهار ـ منبوه الاسم ـ شهرة pl. الاشتهار *P.* نامدار ـ بنام *T.* شهرتلو ـ شهرتیافته ـ آدلو شانلو ـ صیت ونامی ـ مشاهیر مؤلفیندن بری || Un auteur célèbre مشهور شهرتگیر آفاق اولمش بر مؤلّف Un lieu célèbre شهرتیافتهٔ السنهٔ انام ونامدار بر محلّ Une célèbre Université اولمش بر دار العلوم Une action célèbre بر فعل جلیل الاشتهار Une célèbre assemblée بر مجلس عمیم الاشتهار Un homme célèbre par ses vertus فضایل ذاتیه‌سی تقریبیله مشهور ذاتنده مرکوز اولان فضایل برگزیده ـ ونامدار اولمش آدم تقریبیله مشار بالبنان وشهرتگیر جهان اولمش بر ذات ـ On dit, Jour célèbre, fête célèbre یوم جلیل وعید جلیل

CÉLÉBRER. Exalter, louer avec éclat *A.* تحمید ـ نعت ـ ثنا *P.* سپاسیدن *T.* اوکمك || Célébrer les grandes actions اعمال جلیله‌یی نعت وتحمید ایتمك Célébrer la mémoire de quelqu'un بر ذاتك نامنی بالنعت والتحمید ذکر ایلمك Célébrer les exploits d'un prince بر پادشاهك مآثر جلیله‌سنی مآثر جلیله‌سنی نعوت کثیره ایله اعلا ـ نعت وثنا ایتمك ایتمك

Et solenniser *A.* اعزاز ـ تمجید ـ اجلال الشان ـ اعلاء الشان *P.* بلند شان کردن *T.* اولولتمك || Célébrer les fêtes اعیاد اعیاد شریفه‌یی اعزاز ـ شریفه‌نك شاننی اجلال ایتمك وتمجید ایتمك Célébrer le jour de la naissance d'une grande personne عظمادن بر کسنه‌نك میلادینی تمجید واجلال ایتمك ـ Célébrer la messe. Dire la messe *A.* اداء الصلاة القدّاس ـ قدّاس *T.* خواندن قدّاس کریم *P.* ترتیل القدّاس الشریف شریفی اوقومق || Le prêtre n'a pas encore célébré la messe امام صلات قدّاس شریفی دخی اوقومامشدر ـ اداسنی ایتمامشدر ـ Célébrer un mariage *T.* اجرای آیین نکاح ـ اجرای رسم نکاح ایتمك ایتمك

CÉLÉBRITÉ. Grande réputation d'un nom, d'une personne, d'un ouvrage *A.* علوّ الصیت ـ شرافة الشان ـ عظم الشان ـ اولولق || *T.* علوّ نام ـ فرّ وشکوه ـ بلندیٔ شان *P.* نباهت La célébrité de son nom نباهت نامی ـ علوّ نام وشهرتی La célébrité du jour اول یوم مبارکك شرافتی Cette cérémonie se fit avec une grande célébrité بو رسم وتشریفات فرّ وشکوه عظیم ایله اجرا اولندی

CELER. Taire, ne pas donner à connaître *A.* اخفا ـ کتم *P.* کتم || *T.* پنهان کردن ـ کیزلمك ـ صاقلمق || Celer un dessein فلان مرام ایتمك C'est un homme qui ne peut rien celer کس هیچ بر شیئك کتمنه قادر دکلدر Celer les effets d'une succession اموال میراثی کتم واخفا ایتمك

CELÉ. *A.* مکتوم ـ مختفی *P.* پنهان *T.* کیزلنمش ـ کیزلو ـ صاقلو ـ صاقلنمش

CÉLERI. Plante potagère *A.* کرفس *P.* براجیل ـ کرفس *T.* کرویز || Une salade de céleri کرویز سلاطه‌سی

CÉLÉRITÉ. Vitesse *A.* سرعت ـ عجلة ـ استعجال *P.* زودی ـ چابکی *T.* چابکلك ـ تیزلك || Cette affaire demande de la célérité بو مصلحت سرعته محتاجدر ـ بو مصلحت مواد ـ بو ماده چابکلك استر ـ موجبة الاستعجالدندر

CÉLESTE. Qui appartient au ciel *A.* فلکی ـ سماوی *P.* آسمانی *T.* کوکه متعلق || Globe céleste کرهٔ فلك Les corps célestes اجرام فلکیه Les influences célestes تأثیرات فلك Thème ou figure céleste صورت فلکیه ـ On appelle poétiquement les astres, Les flambeaux célestes درارئ رخشان فلك ـ Bleu céleste. Un bleu de la couleur du ciel رنك آسمانی ـ کوك رنکی

Il se dit aussi, de tout ce qui appartient au ciel pris pour le séjour des bienheureux || Les esprits célestes ارواح سماویه Intelligences célestes ملائکهٔ کرام La Cour céleste عالم لاهوتی ـ صحرای قدسی Les puissances célestes علیّون La gloire céleste مجد علوی Les âmes sont d'origine céleste نفوس بنی آدم من الازل ارواح سماویه‌دندر

Il signifie aussi, divin, qui vient de Dieu *A.* صمدانی ـ ربّانی ـ الهی *P.* یزدانی *T.* تکری طرفندن اولان || Don céleste موهبهٔ ربّانیه La colère, le courroux céleste سخط وغضب ربّانی ـ الهام ربّانی ـ وحی ربّانی Inspiration céleste ـ Et ce qui est d'une nature excellente || Beauté céleste حسن وجمال

— نفس نفیس ملائک انیس ملکی المثال Âme céleste طبع ملکی الصفات

CÉLIAQUE ou COELIAQUE. Flux de ventre *A.* استصحال البطن *P.* شکمرانی *T.* یورک سورمەسی — Il se dit aussi d'une artère qui se partage vers le foie et la rate *A.* عمود الکبد

CÉLIBAT. L'état d'une personne qui n'est point mariée *A.* حال التجرّد — صرارت — عزوبت *P.* — از نکاح آزادگی *T.* ارکنلک — بینکاحی مدّت || Passer sa vie dans le célibat حال عزوبتده امرار ایلمک عمرینی Garder le célibat حال تجرّده مداومت ایتمک

CÉLIBATAIRE. Celui qui est dans le célibat *A.* عزیب — عزب pl. اعزاب *P.* آزادهٔ نکاح — بینکاح *T.* ارکن

CELLE. Pronom féminin *A.* التی *P.* آن *T.* او

CELLÉRIER. Titre d'office qu'on donne dans un monastère à celui qui prend soin des dépenses *A.* امین المصرف *P.* کتخدای مصرف *T.* وکیلخرج

CELLIER. Lieu dans lequel on serre le vin et autres provisions *A.* مخدع — مخزن pl. مخازن *P.* خورصلا *T.* کیلار

CELLULE. Petite chambre d'un religieux *A.* رکح pl. ارکاح *P.* گریچهٔ درویشان *T.* رهبان حجرەسی — Il se dit figur., d'une retraite qu'on aime à habiter *A.* بیت الوحدة *P.* خلوتخانه — تنهالق یری — تنها یر *T.* خلوتکده —

Cellule. Il se dit aussi des petites alvéoles où les abeilles font leur cire *A.* تحزوب pl. تحازیب *P.* چشم شهد *T.* کوسچ دلیکی — Et des petites cavités du cerveau *A.* وقوب الدماغ — تجاویف الدماغ —

CELUI. Pronom *A.* الذی pl. الذین *P.* آن pl. آنها — آنان *T.* او — اول pl. آنلر — Celui-ci. V. Ceci. Celui-là. V. Cela.

CENDRE. La poudre qui reste des matières combustibles *A.* رماد — ضابی *P.* خاکستر — خل *T.* کول || Feu couvert de cendre — کولده کوملمش آتش — رماد ایچنده مدفون آتش Cuire sous la cendre *A.* مل *P.* در خاکستر پختن *T.* کولده — Réduire en cendres, mettre en cendres *A.* ارماد — پشورمک *P.* خاکسترساختن *T.* کول ایتمک — اتراب — Et figur., Réduire, mettre un pays en cendres, pour dire, mettre tout à feu et à sang || Tamerlan mit l'Asie en cendres تیمورلنک آسیا اقلیمنی از سرتا پا بر صحرای رماده تحویل ایتدردی Ce village fut réduit en cendres — بو قریه بر پشتهٔ خاکستره دوندی

Et en parlant d'une passion qui n'est pas bien éteinte, on dit, C'est un feu caché sous la cendre زیر خاکستر خفاده مستور پوشیدهٔ خاکستر کتمان اولمش بر آتش — بر آتش سوزاندر بر آتش خسپوشدر — پر سوز در

Cendre de plomb. Le plus menu plomb dont on se sert pour tirer sur le petit gibier *A.* دقاق الجلاهق *P.* گروههٔ خرد *T.* صاچمه

CENDRÉ. Qui est de couleur de cendre *A.* رمادیّ — ارمد — فور — اللون *P.* خاکستری رنک *T.* کول رنکلو || Gris cendré کول رنکسی قیر — اشهب ارمد Des cheveux d'un beau blond cendré لطیف بر کول رنکسی قمرال صاچ La substance cendrée du cerveau مادهٔ رمادیهٔ دماغ

CENDRÉE. Menu plomb. V. Cendre de plomb.

CENDREUX. Qui est plein de cendre *A.* ملطخ بالرماد — مرمّد *P.* خاکستر آلود *T.* کول بیلاشمش

CENDRIER. La partie du fourneau dans laquelle tombent les cendres *A.* محط الرماد *P.* خاکستردان *T.* کوللک

CENS. Redevance en argent que certains biens doivent annuellement au seigneur du fief dont ils relèvent *A.* خراج الارض pl. اخراج الارض *P.* سالیانهٔ زمین *T.* رسم طاپو || Payer les cens طاپو رسمنی ادا ایتمک — خراج ارضی ادا ایتمک Abandonner la terre pour le cens ارضی متحمّل اولدیغی طاپو رسمیچون ترک ایتمک

CENSÉ. Réputé *A.* معدود *P.* شمرده — شماریده *T.* صاییلور — صایلمش — عدّ اولنور || Celui qui est trouvé avec les coupables, est censé complice ارباب قباحت معیّتنده بولنان کشی همنفس وهوادارلری عدّ اولنور Il est censé et réputé tel شو جنسدن معدود ومتعارفدر Une loi est censée abolie par le non usage برقانون متروک عن العمل اولنجه طول مدّت متروک وعملماندده — منسوخ وملغا عدّ اولنور ملغا صاییلور — اولنجه ملغا عدّ اولنور

CENSEUR. Celui qui reprend les actions d'autrui *A.* عیّاب — عذال — لوام — لایم *P.* مسترزی — نکوهنده *T.* عیبجو — قنابیجی Il se prend aussi en bonne part *A.* نقّاد — مفاحص *P.* لایم *T.* حالی آراشدریجی احوال پژوه || Censeur injuste عیّاب خرده جو عیبجوی ستمکار — ظالم Pointilleux احوال پژوه راستکار — نقّاد عادل — نقّاد حق شناس équitable discret احوال پژوه با انصاف — مفاحص منصف — Il se dit aussi,

d'un critique qui juge des ouvrages d'esprit *A.* مميز *P.* حرفگير *T.* بر مميز قصور آراشدريجى || Consulter un censeur éclairé برمميز دلاگاه ايله ـ معارف ازمانك رأينه مراجعت ايتمك استشاره ايتمك

Il signifie aussi, celui que le Gouvernement commet pour l'examen des livres *A.* مفتش التأليفات *P.* پژوهندۀ تأليفها *T.* تأليفلر تفتيشجيسى ـ Dans l'Université, c'est un officier nommé pour examiner la capacité des récipiendaires *A.* ممتحن *P.* امتحانساز *T.* امتحانه مأمور ـ امتحانجى

CENSIER. Celui à qui le cens est dû *A.* مالك الخراج *P.* زمين الارض *T.* رسم طاپو آلان صاحب ساليانۀ || Seigneur censier رسم طاپو آلان صاحب ارض ـ Et le livre où s'enregistrent les cens *A.* دفتر الخراج الارض *P.* اوارۀ ساليانۀ زمين *T.* طاپو رسمى دفترى

CENSITAIRE. Celui qui doit cens à son seigneur *A.* مكلف بخراج الارض *P.* بار كش ساليانۀ زمين *T.* طاپو رسمى برمالكانده التنده اولان || Tous les censitaires d'un fief خراج ارض ايله مكلف اولنلرك جملهسى

CENSIVE. Redevance en argent ou en denrées, que certains biens doivent annuellement au seigneur *A.* جائزۀ سنوية pl. جوائز سنوية *P.* گزيد سالى *T.* يللق كسم || Cette terre doit tant de censive بو ارضك ذتنده شو قدر جوائز سنويه باقيدر

CENSUEL. Qui a rapport au sens *A.* متعلق لخراج الارض || Droit censuel خراج ارضه متعلق رسم Rente censuelle خراج ارضه متعلق عايده

CENSURABLE. Qui peut être censuré, qui mérite censure *A.* واجب الملامة ـ محل الملامة ـ مستحق الملامة ـ ممكن الملامة *P.* سزاوار نكوهش *T.* قنامغه كلور ـ قنامدسى لازم || Proposition censurable تكليف ممكن الملامه Conduite censurable فعل واجب الملامه Action censurable حركت واجبة الملامه محل ملامت اولەجق فعل وحركت ـ

CENSURE. Correction, répréhension *A.* اعتراض ـ لوم *P.* حرفگيرى *T.* قنايش || Soumettre ses écrits à la censure de quelqu'un اثر قلمى اولان تأليفات وتحريراتى بر كمسنەنك نظر اعتراضنه حواله قلمق Subir la censure de quelqu'un فلان كمسنەنك لوم واعتراضنه دوچار اولمق Souffrir la censure معرض لوم مظهر لوم واعتراض اولمق S'exposer à la censure عرضۀ لوم واعتراض اولمق ـ واعتراضه القاى نفس ايتمك ـ En matière de dogme, il se dit d'un jugement qui porte condamnation *A.* حكم المردودية || La censure que la Sorbonne a fait d'un livre سوربون مدرسەسى علماسى طرفندن فلان فلان كتابك ـ كتابك حقنده ويريلان حكم مردوديت مردود اولديغنه دائر سوربون علماسى طرفندن ويريلان حكم

CENSURER. Reprendre *A.* لوم ـ الامة ـ تعذيل ـ تعييب ـ تعريض ـ تشنيع *P.* نكوهيدن *T.* قنامق || Il y a des gens qui ne se plaisent qu'à censurer بعض كسان خلقى لوم وتعييبه مبتلا درلر

CENSURER UN LIVRE. C'est déclarer qu'un livre contient des erreurs *A.* اثبات المردودية

CENSURÉ. *A.* مقارن التعريض والتشنيع ـ معيوب ـ ملوم *P.* نكوهيده *T.* قنانمش

CENT. Dix fois dix *A.* مائة pl. مئات *P.* صد *T.* يوز || Cent hommes يوز نفر cent ans يوز سنه A cent deux ans d'ici بوندن يوز ايكى سنه مرورنده ـ Il se prend aussi pour Centaine, un cent *A.* مائة واحدة *P.* يكصد *T.* بريوز || Deux cents *A.* مائتين *P.* دو صد ـ دويست *T.* ايكييوز trois cents *A.* ثلاث مائة *P.* سه صد *T.* اوچيوز ـ On se sert souvent de ce nombre pour désigner un nombre incertain *A.* مئات *P.* صد چندان *T.* نيچه يوز || Il y a cent choses pareilles بويله نيچه يوز ـ نيچه يوز حاللر وار در شيلر وار در Il y a cent occasions صد هزار حال وار در ـ صد چندان حال بولنور Il y a été cent fois اول طرفه نيچه يوز دفعه كتدى ـ On dit en matière de commerce, d'intérêt, Cinq pour cent, dix pour cent *T.* يوزده بش يوزده اون || Donner de l'argent à cinq pour cent d'intérêt يوزده بش غروش مرابحه حسابيله اقچه ادانه ايتمك Gagner dix pour cent dans une affaire بر مادەده يوزده اون فائده ايتمك Il y a cent pour cent à gagner dans cette affaire بو مادەده يوزده بر يوز دخى فائده وار يوزده بر اول قدر دخى فائده وار در ـ در

CENTAINE. Nombre de cent unités *A.* قدر مائة *P.* صد قدر *T.* يوز مقدارى || Une centaine d'années يوز سنه مقدارى Une centaine d'écus يوز غروش قدر Une centaine d'écoliers, يوز قدر طلبه وشاكردان ـ On dit, A centaines, par centaines, *A.* مائة بعد مائة *P.* صد بصد *T.* يوزر يوزر

CENTAINE. Le brin de fil par lequel tous les fils d'un écheveau

sont liés *A.* عقدة المريرة *P.* بندگاه سف *T.* طوره‌نك دوكمى تلى

CENTAURE. Nom d'une constellation *A.* كنتارس ـ قنطورس

CENTAURÉE. Plante *A.* قنطريون *P.* قنطوريون || La petite et la grande centaurée قنطريون كبير وقنطريون صغير

CENTENAIRE. Qui a cent ans *A.* ذو مائة عام *P.* صد ساله *T.* يوز سنه‌لك ـ يوز ييللق || Nombre centenaire عدد صد ساله Prescription centenaire تصرف بلا نزاع تقريبيله برائت عن الدعوا ماده‌سنده معين اولان يوز سنه‌لك وعده Possession centenaire ملكيت اوزره يوز سنه‌لك تصرف — Il se dit aussi des personnes *A.* بالغ في سن مائة *P.* صد ساله *T.* يوز باشنده

CENTENIER. Un officier qui commande cent hommes *A.* رأس الجماعة المئونة *P.* سركردهٔ صد كس *T.* يوز باشي

CENTIÈME. Nombre d'ordre de cent *A.* مئوى *P.* صدم *T.* يوزنجى || La centième année يوزنجى سنه — Il signifie, au substantif, une partie d'une chose divisée en cent parties *A.* احد من مائة *P.* صديوده *T.* بر يوزده || Le centième de cette rente بو ايرادك يوزده برى

CENTRAL. Qui est au centre. Il ne se dit que dans ces phrases: Point central نقطة المركز Feu central نار في بطن الارض Force centrale قوت مركزيه

CENTRE. Le point du milieu d'un cercle ou d'une sphère *A.* مركز ـ نقطة الدائرة *P.* قطب ـ دنگ *T.* اورته ير ou d'une figure ovale, carrée etc. *A.* حاق الوسط *P.* ميانگاه *T.* تا اورته‌سى — Il se prend aussi, pour le lieu où les choses tendent naturellement comme au lieu de leur repos *A.* مركز اصلى || Chaque chose tend à son centre هر شئ مركز اصليسنه مركز اصليسنه مايلدر ـ راجعدر — Centre de gravité. C'est le point par lequel un corps étant suspendu, ses parties demeurent en équilibre *A.* مركز ميزانى — Figur. Être dans son centre, pour dire, être où l'on se plait بر كمسنه مركزنده قرارگير اولمق N'être pas dans son centre مركزندن دور ومهجور اولمق

Il signifie aussi, le milieu *A.* وسط ـ بطن *P.* ميانه ـ ناف ـ قلبگاه ـ جگرگاه *T.* كوبك ـ اورته || Le centre du royaume وسط ملك Le centre d'une province قلبگاه مملكت d'une armée قلبگاه عسكر — On dit figur., Le centre des affaires, pour dire, le lieu où se traitent la plupart des affaires مركز دائرهٔ امور || Paris est le centre des affaires du Royaume پارس شهرى مركز امور سلطنتدر La Cour est le centre de la politesse سراى همايون مركز دائرهٔ ظرافتدر

CENTRIFUGE. Qui tend à éloigner d'un centre *A.* ناحى عن المركز *P.* از مركز دور ران *T.* مركزدن قاچور || Un corps qui se meut en rond a une force centrifuge حركت دوريه مستديراً ـ اوزره متحرك اولان جرم ناحى عن المركزدر حركت ايدن جرمده قوت انحاء عن المركز وار در

CENTRIPÈTE. Qui tend à approcher d'un centre *A.* مايل الى المركز || Force centripète قوت ميلة الى المركز

CENTUPLE. Cent fois autant *A.* ضعف مائة *P.* صد چندان *T.* يوز قات ـ يوز اولقدر || On lui a donné le centuple يوز قاتنى ويرديلر Un fonds qui rapporte au centuple يوز اولقدر نما ويرن ملك Cette terre rend au centuple بو چفتلك برده يوز محصول ويرر Dieu rendra au centuple tout ce qu'on fera pour lui حضرت خداى لم يزل في سبيله تعالى انسانك ايتديكى جميع اعمالى صد چندان مكافات ايده‌جكدر

CENTUPLER. Répéter cent fois *A.* تكرير الى مائة مرة *P.* صد بار كردن *T.* يوز كرّه ايتمك

CENTUPLÉ. *A.* مكرر الى مائة مرة *P.* صد بار كرده ـ صد بار شده *T.* يوز كرّه اولمش

CEP. Pied de vigne *A.* كرم pl. كروم ـ حبلة pl. حبل ـ زرجون *P.* تاك *T.* اوزم جيبوغى ـ تكاك || Cep de treille اوزم اصمه‌سى تكاكى ـ كرم عريش Arracher le cep اوزم تكاكنى قلع واستيصال ايتمك

CEPS. Lien ou espèce de chaîne *A.* مقطرة *P.* كُنده *T.* طومرق || Avoir les ceps aux pieds et aux mains دست وپا كنده ال آياق طومرقلى اولمق ـ بسته اولمق

CEPENDANT. Pendant cela *A.* في خلال ذاك الحال ـ فيما بين هذه الحال *P.* در ميان ـ در اثناى اين حال ـ در آن دم ـ اين حال *T.* اول ـ اول اثناده ـ اول آرالقده آرده ـ خلالده || L'affaire presse, et cependant vous perdez une bonne occasion مصلحت مستعجلدر آرده مناسب فرصتى فوت ايدرسك Nous nous amusons, et cependant la nuit vient لهو ولعب ايله امرار وقت ايتمكده‌يز بو اثناده كيجه باصيور — Il signifie aussi, néanmoins *A.* مع هذا ـ مع ذلك *P.* باين جمله ـ باين همه *T.* بويله ـ بو جمله ايله

ایکن || Vous m'avez promis telle et telle chose, et cependant vous faites tout le contraire فلان وفلان شیئی وعد ایتمشسک فلان شیئی وعد ایتمش ایکن ـ مع هذا خلافنی ایدرسک خلافنی ایدرسک

CÉPHALALOGIE. La partie de l'Anatomie qui traite du cerveau *A.* بحث فی احوال الدماغ *P.* وصف احوال کام *T.* بینی یه متعلق فصل

CÉPHALE. Poisson *T.* کفال بالغی

CÉPHALIQUE. Qui appartient à la tête *A.* دماغی ـ رأسی *P.* سری ـ کامی *T.* باشه متعلق || Remède céphalique دوای دماغی Plante, poudre céphalique نبات دماغی وسفوف دماغی ـ Veine céphalique. Une des veines du bras qu'on croyait autrefois venir de la tête *A.* قیفال *P.* سراروی *T.* باش طمری

CÉPHALALGIE. Mal de tête *A.* صداع *P.* درد سر ـ کلک *T.* باش آغریسی

CÉPHÉE. Constellation *A.* قیفاوس

CÉRAT. Espèce de pommade ou d'onguent où il entre de la cire *A.* دهن مرکب بالجرجس ـ دهن مشموع *P.* روغن شمع آلود *T.* بال مومی یاغ

CERBÈRE. Nom du chien qui, selon la Fable, gardait la porte des Enfers *A.* سرباح

CERCEAU. Cercle qui sert à relier les tonneaux *A.* اطار *P.* *P.* آهنجه ـ جنبر *T.* فوچی جنبری ـ قصناق || Cerceau de fer تصنیع اطار ایتمک Faire des cerceaux دمور جنبر ـ اطار آهنین ـ Et une sorte de filet dont on se sert pour prendre des oiseaux *A.* شرك الطیر pl. شرک الطیر *P.* ششت مرغگیر *T.* آغ قوش طوتاجق || Prendre des oiseaux au cerceau آغ ایله قوش ـ شرك الطیر ایله صید طیور ایتمک آولامق

CERCEAUX. Il se dit des plumes du bout de l'aile des oiseaux de proie *A.* آخر الخوافی الجوارح *T.* آلیجی قوشک صوک یلکی

CERCLE. Figure dont toutes les parties sont à distance égale du centre *A.* دائرة pl. دوائر *P.* دائره ـ چمبر ـ برهون *T.* چوره || Le cercle se divise en trois cent soixante degrés دائره اوچیوز درجه یه منقسمدر Un demi-cercle نصف دائره Un quart de cercle ربع دائره Une portion de cercle دائره نک ـ قطعهٔ دائره بر قطعه‌سی ـ Il se prend aussi pour Circonférence *A.* خط مستدیر pl. خطوط مستدیرة *P.* خط گرداگرد *T.* دور چیزکیسی || Tracer un cercle بر خط ـ بر خط مستدیر ترسیم ایتمک مستدیر چیزمک V. aussi Circonférence.

Il signifie aussi, cerceau. V. ce mot. - On appelle aussi, Cercles, les cerceaux qui entrent dans la composition de la sphère *A.* منطقة pl. مناطق || Les grands, les petits cercles de la sphère کره‌نک صغیر وکبیر منطقه‌لری

Cercle vicieux, se dit figur. d'une manière défectueuse de raisonner *A.* تدویر سقیم الکلام || Raisonner ainsi, c'est faire un cercle vicieux بو وجهله سرد دلیل ایتمک بر تدویر سقیم کلام ایتمکدر ـ On dit aussi figur., Chercher la quadrature du cercle, pour dire, chercher une chose qu'on n'a jamais pu trouver دائره‌نک تدویری طریقنی آرامق کبی خیالای محاله ذاهب اولمق

Cercle, se dit aussi, des assemblées d'hommes et de femmes, qui se tiennent dans la maison des particuliers pour la conversation *A.* حلقة المجلس الاحباب *P.* حلقهٔ انجمن یاران *T.* مجلس صحبت احباب || Rompre le cercle par une partie de jeu قماره مباشرت ایله حلقهٔ مجلس یاراند ایرات کسر ایتمک

CERCLER. Mettre des cerceaux à un tonneau, à une cuve *A.* تأطیر ـ شدّ الاطار *P.* جنبر بستن *T.* جنبر کچورمک || Cercler un tonneau فوچی یه جنبر کچورمک

Cerclé. *A.* مأطور *P.* جنبر بسته *T.* جنبرلو ـ جنبرلنمش

CERCUEIL. Bière, caisse où l'on met un corps mort *A.* تابوت pl. توابیت ـ نعش *P.* تختهٔ تابوت ـ اران ـ سندوقچهٔ مرده *T.* تابوت || Un cercueil de plomb, de marbre اسربدن ویاخود مرمردن مصنوع بر قطعه تابوت Mettre un mort dans le cercueil میتی درون تابوته وضع ایتمک

CÉRÉBRAL. Qui appartient au cerveau *A.* دماغی || Les artères cérébrales شرایین دماغ ـ شرایین دماغیة

CÉRÉMONIAL. L'usage réglé en chaque Cour touchant les cérémonies *A.* رسوم وتشریفات ـ تشریفات *T.* آیین *T.* یول ارکان || Le cérémonial est différent selon les pays هر مملکتده هر مملکتک رسوم ـ رسوم وتشریفات مختلف ودیگرگوندر Le cérémonial de Rome est régulièrement observé رومانده رسوم وتشریفاته اهتمام اوزره رعایت اولنور ـ Il signifie aussi, le livre où sont contenues les règles des cé-

rémonies A. كتاب التشريفات P. تشريفاتنامه T. تشريفات دفترى || Le cérémonial russe روسيه دولتنده مرعى اولان تشريفات دفترى

Il se dit aussi, de l'usage des cérémonies qui se pratiquent entre les particuliers A. رسوم الاكرام P. رسم خاطرسازى – آيين التفات T. اكرام رسمى – تكلفات رسميه – On dit, qu'un homme n'aime point le cérémonial, pour dire, qu'il n'aime pas les cérémonies تكلفات رسميه‌دن حظ ايتمز – Et qu'un homme est fort sur le cérémonial, pour dire, qu'il est instruit du cérémonial قواعد تشريفاتده وقوف تامى وار در On pour dire, qu'il est pointilleux et difficile sur les cérémonies اجراى رسوم وتشريفات خصوصنده بغايت مدقق بر آدمدر

CÉRÉMONIE. Formes extérieures du culte religieux A. رسم pl. رسوم P. آيين T. رسوم || Les cérémonies du baptême رسوم تعميد مبارك Les cérémonies de l'Église رسوم دينيه Le sacre des Évêques se fait avec de grandes cérémonies پسقپوسلرك امر تقديسلرى رسوم عظيمه ايله اجرا اولنور Les cérémonies de l'ancienne loi شريعت قديمه‌نك رسومى – Il s'applique aussi aux choses humaines || L'entrée du Roi se fit avec de grandes cérémonies پادشاهك شهره دخولى آلاينده عظيم وجسيم تكلفات رسميه اجرا اولندى On a donné audience à l'ambassadeur avec beaucoup de cérémonie ايلچينك ملاقاتنده قتى كلى تكلفات رسميه ادا اولندى Habit de cérémonie كسوهٔ رسميه Grande cérémonie رسم جليل – Grand Maître des cérémonies T. باش تشريفاتجى – تشريفاتىٔ اول Maître des cérémonies تشريفاتى Aide des cérémonies تشريفاتى خليفه‌سى تشريفات كيسه‌دارى – On dit, En cérémonie, pour dire, avec pompe et grand appareil T. آلاى ايله || Mener quelqu'un en cérémonie بر كمسنه‌يى آلاى ايله كوتورمك Reconduire en cérémonie بر كمسنه‌يى آلاى ايله تشييع ايتمك

On dit, Faire des cérémonies, pour dire, faire des difficultés avant de consentir à quelque chose T. اظهار تكلف ايتمك || Il a fait bien des cérémonies pour prendre médecine معالجه علاج آلمقده خيليدن – آلمق ايچون عظيم تكلفلر ايلدى خيلى اظهار تكلف ايلدى – On dit aussi, Sans cérémonie, point de cérémonie, pour dire, sans contrainte, librement A. بلا تكلف P. بى تكلفانه T. طرح تكلف – تكليفسزجه – تكليف وتكلف بر طرف اولدرق – ايده‌رك

Il signifie aussi, civilité A. رسم الحفاية pl. رسوم الحفاية P. رسم خاطر پرورى – جغر T. اكرام – تكلف رسمى || C'est un grand faiseur de cérémonies رسوم حفايت واكرامده غايت بينمزده تكلفات ايله مبتلا در Ne faisons point de cérémonies تكلفات رسميه لازم دكلدر Bannir la cérémonie تكلفات رسميه‌يى كليّاً بر طرف ايتمك Il est ennemi des cérémonies تكلفات رسميه‌نك مخالفيدر

CÉRÉMONIEUX. Qui fait trop de cérémonies A. مكرام P. جغرساز – خاطرساز – نوازشكار T. مكرم – اكرام ايديجى || C'est un homme fort cérémonieux بغايت مكرام ونوازشكار بر آدمدر

CERF. Espèce de bête fauve A. ظبى pl. ظبا P. آهو T. كيك || Un jeune cerf آهوى نورسته – كنج كيك Un vieux cerf آهوى كهن سال – قوجامش كيك – ياشلو كيك Le bois d'un cerf كيك – شاخ آهو – قرن ظبى – روق ظبى ملدس – نزيب ايدن ظبى Un cerf qui brame بوينوزى آهو كبى – مثال آهو سبكپا وتيز پو Vite comme un cerf كيك آياغى چاپك

CERF-VOLANT. V. Escarbot.

CERFEUIL. Plante potagère T. فرنك ميدانوسى

CERISAIE. Lieu planté de cerisiers A. شجيرة القراصيا – مشجرة القراصيا P. آلوبالو – گلنارستان – درختستان باغ – آلوبالو T. كراس باغچه‌سى – كراسلق || Une belle cerisaie كوزل كراسلق – گلنارستان لطيف ودلكش

CERISE. Fruit à noyau A. قراصياء حلو P. آلوبالو – گلنار T. كراس Celle qui est aigre s'appelle A. قراصياء حامض P. گلنار ترش T. فشنه || Cerises confites فشنه ريچالى

CERNEAU. La moitié du dedans d'une noix verte, tirée de sa coque A. لبّ الجوز P. مغز گوز T. جوز ايچى || Éplucher des cerneaux جوز ايچى صويمق – تقشير لبّ جوز Manger des cerneaux جوز ايچى يمك

CERNER. Entourer A. احاطة دائراً ما دار – تكنيف – احاطة P. حصر – گرد آوردن T. اطرافنى چويرمك – اطرافنى باغلمق – قوشاتمق – اطرافنه حلقه چويرمك – || Cerner une place, cerner un corps de troupes قلعه‌نك وطابورك اطرافنى باغلمق – قلعه‌يى وطابورى دائراً ما دار احاطه ايتمك – قلعه‌نك اطرافنى چويرمك – قلعه‌يى حصر واحاطه ايتمك – Figur., Cerner un homme, pour dire, l'entourer de certains conseils, de certains témoins, pour s'assurer de lui A. حصر –

On l'a cerné de manière à ce qu'il ne puisse échapper فلانی حرکتہ مجالی || اطرافی باغلمق .T پیرامن بستن .P محاصرة
اطرافنی باغلدیلر ـ قالمیہجق وجهله محاصره ایلدیلر

Et détacher une chose de tout ce qui l'environne .A تقشير
تقشير جوز || Cerner des noix صویمق .T برهنه کردن .P
جوز صویمق ـ ایتمك

Cerné. .A محاط .P گرد آورده .T اطرافی چویرلمش .A
مقشر .P برهنه شده .T صویلمش ـ On dit, qu'une personne a les yeux cernés, grand elle les a battus .A الحص العين
قیپقی کوزلو .T

CERTAIN. Indubitable, vrai .A صحيح ـ محقق ـ مقارن
درست .P مقرون بالصدق والحقيقة ـ الى الصحة والتحقيق
|| شبهه‌سز ـ کرچك .T ازادهٔ شك واشتباه ـ بی گمان ـ
Cela est certain فلان شی محققدر La nouvelle est certaine
صحیح ومحقق فلان خبر صحیحدر On le tient pour certain
صدق وحقیقتہ اولمق اوزره عد اولنور Faire un rapport certain
مقرون بر تقریر ایتمك J'ai eu un avis certain que . . .
ـ بر خبر صحیح آلدمکه ـ On dit, Il ne faut pas quitter le certain pour l'incertain امر مقرر ومحققی بر امر مشکوك
مشکوکی محقق اوزر بند ـ ایچون ترك ایتمك روا دکلدر
ترجیح ایتمك جائز دکلدر

En parlant des personnes, il signifie, assuré .A صاحب
الیقین .P شناسای بی اشتباه .T شبهه‌سز بیلور ـ کرکی
بو بابده کرکی || Êtes-vous bien certain de cela? کبی بیلور
کبی یقینك وارمیدر

Il signifie aussi, préfix et déterminé .A معین .P تعیین
شده .T بللو ـ تعیین اولنمش || L'assemblée se doit tenir à jour certain مجلس یوم معینده عقد اولنه‌جقدر On se sert souvent d'un nombre certain à la place d'un membre incertain
غالب حالده عدد غیر معین یرینه بر عدد معین استعمال
اولنور Cette marchandise n'a pas de prix certain بو مالك
فیاتی معینی یوقدر Elle n'a pas de taux certain ثمن معینی یوقدر
باللو فیاتی یوقدر ـ یوقدر

Il s'emploie aussi à la place de Quelque .A بعض .P چند
ـ چندین .T بر آز ـ نیچه || Certaines personnes, certaines choses ـ بر آز آدم وبر آز شیلر ـ بعض کسان وبعض شیلر
On dit, J'ai ouï dire à certain homme بر کمسندن مسموعم
بر ـ بر آز مدت ایچنده Et durant un certain temps اولمشدر

ـ آز مدتك تمامند قدر ـ On dit, Un certain quidam, pour désigner les personnes dont on ignore le nom .A فلان .P فلان
فلان .T

CERTAINEMENT. Avec certitude .A حقا ـ فی الواقع ـ فی
نفس الامر ـ الحقيقة .P راست .T کرچکدن || Certainement les hommes sont aveugles فی الواقع انسانك بصر
ـ انسانك کوزی کرچکدن کور در ـ بصیرتی اعما در || Il signifie aussi, indubitablement .A بلا شبهة ـ من غير شك
بلا .P بی گمان .T شبهه‌سز || Le savez-vous certainement?
شك وشبهه معلومکمیدر

CERTES. Certainement .A لا شك ـ حقيقة ـ واقعا .P
بی شبهه .T حقیقتده || Et certes, ce fut avec beaucoup de raison واقعا پك یوللو اولدی

CERTIFICAT. Écrit faisant foi de quelque chose .A وثيقة
.T گواهنامه ـ رقم گواهی .P وثيقة الشهادة ـ التصديق
بر قطعه شهادت سندی || Donner un certificat شهادت سندی
شهادتی متضمن بر قطعه سند ویرمك ـ سندی اعطا ایتمك
Prendre un certificat بر قطعه شهادت سندی اخذ ایتمك
اشهاد حالی محتوی بر قطعه سند تحصیل ایتمك ـ Certificat de service خدمته دائر شهادتنامه de mariage ازدواجی
عقد نکاحی مصدق سند ـ مشعر شهادتنامه

CERTIFICATEUR. Celui qui certifie une caution, une promesse, un billet .A مصدق الصحة ـ کفیل الصحة .P پایندان راستی
صحتنه .T کفیل کرچکلکنه بر شیئك || Donner un certificateur
صحت حالنه کفیل ویرمك Recevoir un certificateur
صحت حالی مصدق اولانی ـ اولانی قبول ایتمك
قبول ایتمك

CERTIFICATION. Assurance par écrit que l'on donne en matière d'affaires .A تصديق الصحة ـ كفالة الصحة || Sa certification est au bas de la promesse d'un tel صحتنه كفالت
دائر ویردیکی شرح فلانك تعهدنامه‌سی ذیلنده محرر
در Certification de caution كفیلك صدق وصحتنه ومسطور
دائر كفالت

CERTIFIER. Témoigner qu'une chose est vraie .A تصديق ـ
بر شیئك .T تاییید راستی کردن .P تاییید الصحة
کرچکلکنه شهادت ایتمك || Je vous certifie que cela est
ـ صحتنی تاییید ایدرم ـ واقع اولدیغنی تصدیق ایدرم
Certifier une caution, c'est se rendre en quelque manière caution

de cette caution *A.* تصدیق الکفالة ـ تکفّل الصحّة الکفالة

CERTIFIÉ. *A.* مقارن الى التصدیق ـ مصدّق *P.* تصدیقکرده *T.* تصدیق اولنمش

CERTITUDE. Assurance pleine et entière *A.* علم الیقین ـ تحقق *P.* دانش بی گمان *T.* شبهه‌سز بیلش || Quelle certitude en avez-vous? بو بابده نه جهت ایله علم یقینک وار در ـ نه وجهله علم یقینک لاحقدر La certitude que j'en ai eue تحصیل ایلدیکم علم یقین شو در که Je sais cela avec certitude بو کیفیت علم الیقین ـ بو کیفیتی یقیناً بیلورم معلومدر Cela est certain, de toute certitude بو حال تحقق تامّ بالغ اولمش صدق وصحّته مقارندر Certitude morale تحقق عقلی ـ تحقق عادی Certitude physique تحقق طبیعی

Et stabilité *A.* بقا ـ دوام ـ ثبات *P.* پایداری *T.* طیانقلق || Il n'y a nulle certitude dans les choses du monde امور دنیاده اصلا ودیّار ثبات ودوام یوقدر

CÉRUMEN. Matière jaunâtre qui se trouve dans l'oreille *A.* وسخ الاذن *P.* ریم گوش *T.* قولاق کیری

CÉRUMINEUX. Qui tient de la cire *A.* شمعیّ الکیفیّة *P.* شمع گونه *T.* بال مومسی ـ بال مومی واری || Les glandes cérumineuses غدد شمعیّة الکیفیّه La matière cérumineuse des oreilles آذانک مادّهٔ شمعیّة الکیفیّتی

CÉRUSE. Chaux de plomb dont la couleur est blanche *A.* اسفیداج *P.* سپیداب *T.* استوبچ

CERVEAU. Le féminin fait Cervelle. La masse qui occupe entièrement la cavité du crâne *A.* دماغ pl. ادمغة *P.* کام *T.* بینی || Cerveau froid دماغ بارد humide دماغ رطب sec دماغ یابس Avoir le cerveau débile موهون الدماغ اولمق ـ سست دماغ اولمق desséché ـ جفیف الدماغ اولمق ـ خشکیده دماغ اولمق L'humidité, la sécheresse du cerveau دماغک رطوبت ویبوستی La substance du cerveau لبّ الدماغ Les ventricules du cerveau بطون الدماغ ـ اجواف الدماغ Les membranes du cerveau اغشیهٔ دماغ ـ انجد ـ دماغک زارلری Des drogues qui attaquent le cerveau دماغه اصابت ایدن اعشاب وعقاقیر Des fumées qui montent au cerveau دماغه سوران ایدن ابخره Purger le cerveau تصفیهٔ دماغ ایتمک ـ تنقیهٔ دماغ Émouvoir le cerveau تحریک دماغ ایتمک Attirer du cerveau دماغدن جذب ـ دماغدن نزع ایتمک Craindre un transport au cerveau دماغه عکس مادّه وقوعندن خوف ایتمک Conforter, fortifier le cerveau تقویهٔ دماغ ایتمک Partie postérieure du cerveau مؤخّر الدماغ Réjouir le cerveau تفریح دماغ ایتمک Avoir le cerveau attaqué دماغ آفتزده اولمق ـ مئوف الدماغ اولمق Avoir le cerveau vide تهی مغز اولمق ـ خالی الدماغ اولمق — La blessure qui atteint le cerveau même s'appelle *A.* دامغة *P.* زخم مغز فرسا *T.* بینی یه دوقنمش یاره — Il se dit aussi de la partie blanche et molle du cerveau *A.* لبّ الدماغ ـ مخّ الدماغ *P.* مغز کام *T.* بینی ایلکی || Cette blessure lui a découvert le cerveau; on lui voyait la cervelle بو جراحت دماغنی کشف ایله ایچنده‌کی لبّی کورینور ایدی || Il lui a fait sauter la cervelle d'un coup de pistolet طبانجه قورشونی یرندن اوچورلدی ـ ضربیله لبّ دماغی یرندن اطاره اولندی Manger de la cervelle d'agneau اکل مخّ فریر ایتمک ـ قوزی بینیسی ایلکی یمک — On dit d'un homme qui a été longtemps exposé à l'ardeur du soleil, et qui s'en trouve incommodé, que le soleil lui a fait bouillir la cervelle رماضت شمس اذابهٔ دماغنه بادی اولمشدر ـ کونشک قیزغنلغی بینیسنک ایلکنی ازدی lui a desséché la cervelle دماغنک لبّنی تجفیفه بادی اولدی

CERVEAU, se prend figur. pour Esprit, entendement || Cerveau débile *A.* سخیف العقل ـ فاتر الدماغ ـ رکیک الدماغ *P.* سست مغز Cerveau démonté *A.* مختلّ الدماغ *P.* شوریده مغز Cerveau brûlé *A.* محرور الدماغ *P.* گرم مغز *T.* باشی قیزغین malade *A.* علیل الدماغ ـ سقیم الدماغ *P.* خسته دماغ étroit *A.* ضیّق الدماغ *P.* کوته مغز *T.* قصّه عقللو || Il a le cerveau creux, pour dire, il est visionnaire *A.* خالی الدماغ ـ مشوّش الدماغ ـ آشفته دماغ *P.* تهی مغز *T.* باشی قوف — On dit d'un homme, que c'est une bonne cervelle, pour dire, qu'il est de bon sens *A.* سلیم العقل *P.* سدید العقل *T.* عقل سداد صاحبی Et au contraire, que c'est une petite cervelle *A.* قلیل العقل *P.* اندک مغز *T.* آز عقلی une cervelle légère *A.* خفیف العقل *P.* سبکمغز une cervelle évaporée, éventée مبخور الدماغ — On dit aussi, Mettre quelqu'un en cervelle, le tenir en cervelle, pour dire, le mettre en inquiétude تخدیش ذهن ایتمک ـ تخدیش دماغ ایتمک

On appelle, Cervelle de palmier, une moelle douce qui se trouve au haut du tronc du palmier *A.* جذمة *T.* خرما بینیسی

CERVELAS. Espèce de grosse saucisse *A.* عصيب *P.* جگر آگند *T.* موبار

CERVELET. La partie postérieure du cerveau *A.* موخّر الدماغ *P.* وا پس كام *T.* بيينڭ اكسه‌سى

CERVELLE. V. Cerveau.

CERVICAL. Qui appartient au cou *A.* عنقى *P.* گردنى *T.* بوغازده‌كى || Muscle cervical عضلهٔ عنق Nerfs cervicaux بوغاز سكيرلرى ـ اعصاب العنق

CESSANT. Qui cesse *A.* منقطع *P.* برطرف گشته ـ وا استاده *T.* كسلمش || Toutes choses cessantes هر شئ منقطع وبر جميع موانع بر طرف اولدرق Tous empêchemens cessants كافهٔ امور رهين انقطاع Toutes affaires cessantes طرف اولنجه اولدرق

CESSATION. Intermission, discontinuation *A.* انقطاع *P.* نا پيوستگى ـ وا استادگى *T.* كسلمه || Cessation de commerce انقطاع تجارت Cessation de poursuites انقطاع تعقيبات Cessation de travail انقطاع عمل — On dit, Cessation d'armes ترك حرب Cessation d'hostilités ترك ـ ترك تعرّض خصومت وتعرّض

CESSE. Il n'est guère d'usage qu'en cette phrase, Sans cesse, et signifie, continuellement *A.* بلا انقطاع ـ لا ينقطع ـ بلا فاصلة *P.* بى فاصله ـ پيوسته ـ هر آيينه *T.* اردى آرهسى اردى ـ اردينجى كسيه‌درك ـ متصل واحد ـ اوليه‌رق لا ينقطع تكلم || Parler sans cesse بر دوزيه ـ كسلمكسزين ايتمك — On dit, N'avoir point de cesse, pour dire, ne cesser point *T.* خالى اولماق || Il n'aura point de cesse que vous ne lui ayez donné ce qu'il demande مطلوبى ويرلمينجه نه آرام اصلا خالى اولمجغى يوقدر Il n'a ni repos ni cesse وسكونت ايدر ونه خالى اولور

CESSER. Discontinuer *A.* انقطاع *P.* منقطع شدن *T.* كسلمك || Cesser de vivre حياتدن منقطع اولمق Cesser de parler سوزدن ـ سويلمكدن كسلمك ـ كلامدن منقطع اولمق Il ne cesse de pleurer بكادن منقطع اولمز كسلمك Sa fièvre a cessé حماسى رهين انقطاع اولمشدر ـ حماسى منقطع اولدى Sa goutte a cessé de le tourmenter نقريس مبتلا اولديغى علتى اذيت ويرمكدن منقطع اولمشدر Il a cessé de pleuvoir باران منقطع اولدى — Il est aussi actif *A.* ترك ـ تخلى ـ براقمق ـ ديكلتدرمك ـ بوشلامق *T.* وا گذاشتن *P.* فراغت شكايتلردن تخلى ـ شكوالرى ترك ايله || Cessez vos plaintes فريادى ترك ايله Cessez vos cris فريادن ـ فريادى ترك ايله وفراغت ايله Cessez vos poursuites ايتديككك فريادى بوشله ـ فارغ اول Cessez votre travail شغل تعقيبلردن تخلى وفراغت ايله شغل وعملدن فارغ اول ـ وعملكى ترك ايله

CESSÉ. *A.* منقطع *P.* بر طرف گشته ـ وا استاده *T.* كسلمش ديكلمش ـ بوشلانمش *A.* متروك *P.* وا گذاشته *T.*

CESSIBLE. Qui peut être cédé *A.* ممكن ـ ممكن الترك الفراغ *P.* وا گذاشتنى *T.* بوشلنمغه كلور ـ بوشلنه بيلور فراغت اولنه بيلور

CESSION. Transport, démission *A.* فراغت ـ فراغ ـ كفّ اليد pl. فراغات ـ تخلى pl. تخليات *P.* وا گذاشت *T.* بوشلمه ـ براقمه || Faire cession de son droit حقنى فراغ ايتمك ـ حقندن كفّ يد وفراغت ايتمك ـ حقندن فارغ اولمق — On dit, Faire cession de biens, pour dire, abandonner ses biens à ses créanciers مالندن كفّ يد ـ ترك مال ايتمك بر كمسنه مالندن فارغ اولمق ـ ايتمك

CESSIONNAIRE. Celui qui accepte une cession *A.* مفروغ اليد فراغى قبول *T.* متصرّف عن قصر اليد ـ متقبّل الفراغ ـ متصرّف عن الفراغ || Il agit en qualité de cessionnaire ايدن اولمق اوزره عمل وحركت ايدر Il est cessionnaire des droits d'un tel فلان كمسنه‌نك حقوقنه عن قصر اليد متصرّفدر — Il se dit aussi, de celui qui fait cession *A.* فارغ *P.* وا گذارنده *T.* فراغت ايدن ـ بوشليان

CET. V. Ce.

CÉTACÉ. Il se dit des grands poissons *A.* هركل pl. هراكلة ـ دكز جانورى *T.* جانور دريا *P.* دوابّ بحريّة pl. دابّة البحر

CÉTÉRAC ou DORADILLA. Plante capillaire *A.* حشيشة الطحال *T.* طلاق اوتى

CHABLIS. Bois abattu dans les forêts par le vent *A.* قلعة الشجر pl. قلوع الاشجار *P.* كنده هيزم *T.* قوپوب ييقلمش آغاجلر

CHACAL. Animal qui tient le milieu entre le chien et le loup *A.* ابن آوى pl. بنات آوى ـ سرحوب pl. سراحيب *P.* شگال *T.* چقال

CHACUN. Chaque personne, chaque chose *A.* كلّ واحد *P.* هر كس *T.* هر برى ـ هر بيك ـ هر كس || Chacun de nous هر برمز Chacun sent son mal هر كس كندو دردينى بيلور Chacun

pour soi هر کس کندو نفسیچون Ils ont payé chacun son écot حصّه‌سنی ادا ایلدی - هر کس کندو رفقه‌سنی ویردی Logez ces voyageurs chacun à part هر بو ابنای سبیلک هر برینی بشقه بشقه محللرده قوندر Chacun en son particulier هر کس کندو نفسندن Rendre à chacun ce qui lui appartient هر کسه عائد اولانی اعطا ایلمک Toutes les dames du bal étaient fort parées, et chacune avait une parure différente ضیافتده مجتمع اولان خواتینک جمله‌سی پر زیب وزیور اولوب هر برینک زینتی ایسه مختلف ودگرگون ایدی On trouva dans chacun de ses tiroirs telle et telle chose بو چکمجه‌لرک هر برنده شو شیلر بولندی Il faut remettre ces livres-là chacun à sa place بو کتابلرک هر برینی یرلو یرینه یرلشدرمک Chacun se gouverne à sa mode هر کس امورینی کندو - کندویه مخصوص وضع وطریق اوزره اداره ایدر Chacun s'en plaint هر کس تشکّی بو بابده کیفیتجه اداره ایدر Chacun en parle هر کس سویلر ایدر - On dit proverb., Chacun le sien n'est pas trop, pour dire, qu'il est juste que chacun ait ce qui lui appartient هر کس کندو حقّنی آلنجه دییه‌جک یوق

CHAFOUIN. Qui est maigre et de petite taille *A.* ضئیل *P.* چلیمسز خیره *T.* لاغر بد اندام

CHAGRIN. Peine, affliction *A.* حزن pl. احزان - ملال - غصّة - اکدار pl. کدر - غموم pl. غمّ - کروب pl. کربت pl. تاسه - اوتلمه *T.* تاسا - غم - اندوه *P.* ترح - غصص || Chagrin cuisant کدر جگر سوز - حزن جانسوز Grand chagrin کربت مغموم شدیده Chagrin mortel کدر مهلک Avoir du chagrin حزن درون ایله ومکدّر اولمق Apprendre avec chagrin ترح بال ایله خبر آلمق - استخبار ایتمک Vivre dans le chagrin مغموماً - غموم واکدار ایچنده امرار اوقات ایتمک ومحزوناً امرار ایّام زندگانی ایتمک Miné, rongé par le chagrin استیلای اندوه - غلبهٔ غموم واحزان ایله دلشکست Exempt, délivré de tout chagrin بریٔ عن وکدر ایله دلفگار آزادهٔ اندوه وتاسا - الغموم Les chagrins abrègent la vie تراکم اکدار وغموم - کروب وغموم قصر عمری مؤدّیدر Dissiper son chagrin dans le vin شرب باده کونمساز حیاتدر نشئهٔ باده ایله دفع ملال وکدر ایتمک - ایله دفع غمّ ایتمک - Il se prend aussi pour Colère, dépit *A.* غیظ *P.* خشم *T.* طارغناق || La moindre contradiction excite son chagrin ادنا بر نوع تعریض تحریک غیظ وخشمنه باعث اولور

Il est aussi adjectif, et signifie, mélancolique, triste, de mauvaise humeur *A.* منقبض - مکتئب *P.* تیره دل - نژند *T.* تاسه‌لو طبیعتی || Il est si chagrin depuis quelque temps, qu'on ne le reconnaît plus بر مدّتدن برو شول رتبده منقبضدر که شکل وسیماسی تشخیص اولنمقدن قالدی Il a l'esprit chagrin منقبض النفسدر Il est né chagrin بطن مادردن انقباض طبیعت ایله ظهور ایلدی Il est naturellement chagrin بالطبع مکتئب ومنقبضدر Air chagrin سیمای انقباضنما

CHAGRIN. Espèce de cuir *A.* زرغب *P.* کیمخت - پوستیان *T.* صاغری || Livre couvert de chagrin کتاب مزرغب الجلد جلدی صاغریلو کتاب -

CHAGRINANT. Qui chagrine *A.* باعث - مکدّر - محزن کدر فرما - اندوه انگیز *P.* مورث الترح - المحزن والکربة - کدر خیز *T.* تاسه‌لندریجی - اوتلندریجی || Cela est chagrinant فلان شی بر حالتدر کدر فرما در Cet homme-là est bien chagrinant بو آدم مورث حزن واندوهدر

CHAGRINER. Attrister, rendre chagrin *A.* اغمام - احزان - تاسا آوردن - اندوهیدن *P.* املال - ایراث الکربة - تکدیر *T.* اوتلندرمک - تاسه‌لندرمک || Cela me chagrine بو کیفیت بکا موجب حزن واندوه اولور - بنی املال واحزان ایدر Sa maladie le chagrine مبتلا اولدیغی علّت باعث املال بالی اولور Quel plaisir prenez-vous à le chagriner? شو آدمی احزان وتکدیر ایلمکدن نه جهت ایله صفایاب اولورسک Je n'ai pas eu intention de vous chagriner مرامم سکا ایراث حزن واندوه ایتمک دکل ایدی

CHAGRINÉ. *A.* مغموم - متترّح مکدّر - ملول - محزون *P.* اوتلنمش - تاسه‌لو *T.* غمگین - غمخورده - اندوهناک

CHAÎNE. Lien composé d'anneaux entrelacés *A.* سلسلة pl. سلاسل *P.* زنجیر *T.* زنجیر || Chaîne de fer سلسلهٔ حدیدیّه آلتون زنجیر - زنجیر زرین دمور زنجیر - زنجیر آهنین - d'or La chaîne d'une montre ساعتک کوستکی - ساعتک زنجیری Une montre à chaîne کوستکلو ساعت - زنجیرلو ساعت Tendre les chaînes dans les rues ازقّه ومعابرده مدّ زنجیر زوقاق باشلرنده زنجیر - زوقاقلرده زنجیر اوزاتمق - ایتمک La chaîne du port لیمانک اوزاتمغله سدّ معابر ایتمک Tenir un chien à la chaîne کلبی زنجیره باغلو طوتمق زنجیری Chaîne de diamans الماس کوستک - الماس زنجیر - مجوهر زنجیر

– On dit, Une chaîne de montagnes, pour dire, une suite de montagnes *A.* سلسلة الجبال *P.* زنجیر کوهها *T.* طاغلر زنجیری – بری برلرینه متصل طاغلر زنجیری – Et dans le même sens, Une chaîne d'étangs یکدیگره متواصل صو بندلری زنجیری

Il signifie aussi, continuité *A.* تتالی – تسلسل *P.* پی در پی پیوستگی *T.* بری بری آردنجه اولاشقلق || Cela forme une chaîne d'occupations, où il n'y a pas un moment de perdu بو کیفیتده بر تسلسل مشاغل صورتی نمودار اولمغله یك آن و یك دقیقه عبث یره صرف اولنمق جائز دکلدر – On dit figur. La chaîne des idées *A.* تسلسل المعانی – سلك المعانی – سلسلة المعانی والافکار – تتالی المعانی والافکار || La chaîne de mes idées est rompue سلسلهٔ معانی وافکارم رهین شکست پذیرای شکستگی وانکسار اولمشدر – اولمشدر

Chaîne. La peine des galères *A.* pl. سلاسل – اغلال – قیود *P.* بند *T.* زنجیر || Tous ceux qu'on trouva dans ce vaisseau corsaire furent mis à la chaîne شو قورصان سفینه‌سی ایچنده بولنانلرك جمله‌سی – جمله‌سنی سلاسل واغلاله ربط اولندی – جمله‌سی در زنجیر اولدی – زنجیره طاقدیلر On le tira de la chaîne فلانی سلاسل واغلالدن تخلیص ایلدیلر – Il signifie aussi, toute la troupe des criminels condamnés aux galères *A.* طایفة المغلولین *P.* گروه زندانیان زنجیر بستگان *T.* پایزن || La chaîne n'est pas encore partie پایزن طاقمی هنوز عزیمت ایتمامشدر – Figur. Servitude, captivité *A.* اسار – سلسلة – قیود الرقیّة pl. قید الرقیّة – اسر الرقیّة pl. الرقیّة پیوند – زنجیر بندگی *P.* سلاسل المحکومیّة pl. المحکومیّة قوللق باغی – قوللق زنجیری *T.* فرمانبری || Ces peuples ont rompu leurs chaînes مللِ واقوام مذکوره قیود فرمانبری ورقیّتی شکست ایلدیلر Cet amant se plait dans ses chaînes بو عاشق آشفته متحمّل اولدیغی قیود محکومیتدن محظوظ وخوشدلدر

On dit, Mettre à la chaîne, pour dire, enchaîner *A.* ربط فی السلسلة *P.* بزنجیر بستن – در زنجیر کردن *T.* زنجیره قید وبند ایتمك – باغلمق – On dit aussi, Les chaînes du péché سلاسل اکیدة المعاقد ذنوب وآثام

Chaîne. Les fils tendus sur les deux rouleaux d'un métier, pour faire de la toile ou de l'étoffe *A.* سدا – حابل *P.* تار *T.* ارش || La chaîne de cette étoffe est de fil, et la trame, de soie بو قماشك – بو ثوب خیطی السدا وحریری اللحمه در ارشی ایپلك وارغاجی ایپکدر

CHAÎNETTE. Petite chaîne *A.* سلسلة صغیرة *P.* زنجیرك *T.* کوستك || La chaînette d'une montre ساعت کوستکی

CHAÎNON. Anneau d'une chaîne *A.* حلقة السلسلة *P.* حلقهٔ زنجیر *T.* زنجیر حلقه‌سی

CHAIR. Substance qui est entre la peau et les os de l'animal *A.* لحم pl. لحوم *P.* گوشت *T.* ات || Chair vive *A.* لحم حیّ *P.* گوشت زنده *T.* صاغ ات morte *A.* لحم میّت – لحم *P.* گوشت مرده *T.* اولمش ات ferme *A.* لحم ثابت – صلب *P.* گوشت سخت *T.* قاتی ات Avoir un coup d'épée dans les chairs لحمده ضربهٔ سیف ایله مجروح اولمق – لحمده قلیچ یاره‌سی اولمق On guérit aisément les blessures qui ne sont que dans les chairs یالکز لحمه ایچنه نافذ اولمش یاره‌لر سهل الالتیامدر Avoir la chair mauvaise فاسد اللحم اولمق Sa plaie va bien, les chairs commencent à revenir جراحتی التحامه یوز طوتدیغندن کسب صلاح ایتمکده در Le corps d'un tel saint est en chair et en os dans cette église فلان عزیزك میّت مبارکی لحم وعظامی باقی اولدرق شو کلیساده موجوددر – On appelle, Chairs baveuses, les chairs spongieuses d'une plaie qui ne va pas bien *A.* لحوم اسفنجیّة *P.* گوشت نشکرد گوند *T.* سونکر کبی اولمش – سونکره دونمش ات – ات – On dit d'un cheval qui est en bon état, qu'il est bien en chair *A.* فرس لحیم البدن *P.* اسب تنومند *T.* اتنه طلو آت – Et d'un homme qui reprend de l'embonpoint, qu'il est en chair *A.* لحم *P.* تنومندی کسب – ات باغلمش *T.* یال وبال پیدا کرده – پذیرفته لحامت ایتمش – Et d'une femme qui a de la fraîcheur, qu'elle a la chair fraîche *A.* ناعمة البدن *P.* تازه تن *T.* اتی تر وتازه

Dans le langage de l'Écriture, il signifie, la nature humaine, le corps humain *A.* جسد *P.* تن *T.* وجود || Le Verbe s'est fait chair *A.* الکلمة کان جسداً *P.* سخن پذیرای تن شد *T.* سوز وجودلندی La résurrection de la chair بعثت جسد – Il signifie aussi, l'homme terrestre et animal *A.* جسم || Écouter la chair et le sang دم وجسمك حکمنه تبعیّت ایتمك – Et la concupiscence *A.* نفس امّاره || Le monde, le diable et la chair sont les ennemis de notre salut دنیا – وشیطان ونفس امّاره اعدای نجات وفلاحمز در

وفلاحمزك دشمنیدر Mortifier sa chair نفس امارەیی اماته
نفس امارەیی كثرت تشددات ایله توهین واماته - ایتمك
ایتمك Macérer sa chair شدت ریاضت ایله نفس امارەیی
تذلیل ایتمك La chair se révolte contre l'esprit نفس اماره
عقلك اوزرینه عصیان ایدر - On dit, L'esprit est prompt,
et la chair est faible اراده حاضر اما قوت قاصر در Les faib-
lesses, les infirmités de la chair علل واسقام جسمانیه - On
appelle le péché d'impureté, Péché de la chair معصیت جسمانیه

Il signifie aussi, la peau de l'homme *A.* جلد - بشره pl.
جلود *P.* پوست *T.* دری || Cette personne a la chair douce
جلدی نرم وناعمدر - دریسی یومشقدر blanche جلدی ابیضدر
rude جلدی خشیندر - On appelle, Couleur de chair, cer-
taine couleur qui approche de la couleur de la chair de l'homme
A. لون بشرة الانسان *P.* رنگ پوست مردم *T.* آدم
دریسی رنكی

Chair, considérée comme aliment, se dit aussi des animaux
et des fruits *A.* لحم - شحمة *P.* گوشت - *T.* ات || Un bro-
chet a la chair ferme ou molle طورند بالغنك لحمی قاتی
ویاخود یومشقدر La chair de la pêche شفتالونك اتی
du melon قاونك شحمەسی Chair de boeuf لحم بقر - صغر
اتی de mouton لحم غنم - قیون اتی Chair rôtie لحم مشوی
بریان ات - Chair, grasse لحم سمین - یاغلو ات Chair
maigre لحم نحیف - گوشت لاغر - زبون ات

CHAIRE. Espèce de tribune un peu élevée *A.* كرسی pl. كراسی
|| L'évêque étant dans sa chaire, donna la bénédiction au peuple
پسقپوس كرسیسندە ایكن حاضر بولنان خلق اوزرینه
ایفای رسم تقدیس ایلدی Le professeur étant dans sa chaire
مدرس كندو كرسیسندە اولدیغی حالده

Il se dit aussi, de la tribune d'où un prédicateur annonce
la parole de Dieu *A.* منبر pl. منابر || Dès que le prédicateur
fut en chaire منبر اوزرینه چیقدقده - واعظ منبره لدی الصعود
- On appelle la chaire où l'on prêche, La chaire de vérité منبر
حق et L'éloquence de la chaire, l'éloquence qui convient à
la prédication فصاحت كلام اهل وعظ - On dit d'un homme
qui a le talent de prêcher, qu'il a le talent de la chaire
فن وعظده صاحب معرفتدر - On dit aussi, qu'on a in-
terdit la chaire à un prédicateur خدمت وعظ فلانه منع
فلانه یساق اولدی - اولندی

Il se dit figur., de la charge d'un professeur public *A.* مقام
التدریس || Le Roi donne les chaires des professeurs Royaux
معلمین خاصدیه مقام تدریس جانب پادشاهیدن توجیه
اولنور Chaire de Philosophie مقام تدریس حكمت Chaire
d'Éloquence مقام تدریس علم بیان

CHAISE. Siége qui a un dos *A.* طارقة *T.* صندلی - صندلیه
|| Chaise de bois آغاج صندلیه Chaise de velours قطیفه قاپلو
صندلیه - Et siége où l'on se met pour faire ses besoins natu-
rels. On l'appelle aussi Chaise percée *A.* مبرز *P.* تشتخانه -
آبستنگاه *T.* حاورز صندلیەسی - Et une espèce de siége dans
laquelle on se fait porter par deux hommes *T.* تسكره || Il se
fait porter en chaise تسكره ایله كوتوریلور Il va en chaise
تسكره ایله كزر Porteur de chaise تسكره كوتوریجی

CHALAND. Celui qui achète ordinairement chez un même mar-
chand *A.* مشتری مألوف *P.* خرایدار الفته *T.* آلیشق
مشتری - مشتری || Un marchand qui a beaucoup de chalands
مشتریان مشتریسی چوق بر بازركان C'est un de ses chalands
فلان بازركانی مألوفەسندن بریدر Ses chalands l'ont quitté
مشتریلری ترك ایتمشلر در - Il se prend aussi simplement
pour Acheteur *A.* مشتری *P.* خریدار *T.* آلیش ویریش ایدن
مشتریلری جلب ایتمك || Attirer les chalands مشتری -
Nouveau chaland مشتری نو پیدا - مشتری جدید

Il signifie aussi, un bateau plat dont on se sert pour trans-
porter les marchandises *T.* ماغونه || Un chaland chargé de foin
اوتلق یوكلو بر قطعه - گیاه خشك ایله محمول ماغونه
ماغونه

CHALASTIQUE. Il se dit des médicamens qui relâchent les
fibres *A.* مرخی *P.* سستی آور *T.* كوشدیجی

CHALCITE. Minéral qui tient de l'airain *A.* قلقدیس *T.*
قره بویه

CHALCOGRAPHE. Graveur en airain. Il se dit aussi de tous
graveurs sur métaux *A.* حكاك علی - حكاك علی النحاس
المعادن *P.* برمعدن كننده - برمس كاونده - برمس كننده
T. باقر یا معدن اوزرنده قازیجی

CHALCOGRAPHIE. L'art de graver sur l'airain ou sur les autres
métaux *A.* فن الحك علی - فن الحك علی النحاس
المعادن *P.* كاوشگری مس - كنده‌كاری معادن *T.* باقر یا
معدن اوزرنده قازیجیلق

CHALDAÏQUE. Qui appartient aux Chaldéens *A.* كلدانى || Langue chaldaïque لسان كلدانيون ـ لسان كلدانى

CHALEUR. Qualité de ce qui est chaud *A.* حر pl. حرور ـ ـ تاب ـ تابش ـ تف ـ تفت ـ گرمى *P.* حمو ـ حرارت تويش *T.* گرميت ـ صجاقلق ـ اسيلك || Chaleur actuelle حر بالفعل Chaleur virtuelle حر بالقوه Chaleur naturelle حرارت حرارت غريزيه ـ طبيعيه Chaleur étrangère حرارت خارجيه excessive حر مفرط insupportable حرارت ما لا يطاق ـ طاقت تحملى نا قابل حرارت شديده ـ كتورلهميه جك حرارت tempérée حرارت معتدله Différens degrés de chaleur حرارتك درجات متنوعه سى ـ مراتب مختلفه سى Le chaleur du feu تاب آتش ـ حرارت آتش ـ حمو نار La chaleur du soleil تابش خورشيد ـ حرارت شمس Les chaleurs de l'été *A.* حرارت صيف ـ موسم صيف *P.* ايام حاره *T.* تف تابستان ياز اسيلكى Durant les grandes chaleurs موسم قيظده ـ مدت حر شديدده Chaleur étouffante *A.* حرارت صجاقلغك كسكينلكى وقتنده ـ آدمى بوكالدرر *T.* تف وتاب دمگير *P.* حاصرة النفس La chaleur de la fièvre حمانك حرارتى Chaleur صجاقلق de foie *A.* حرارت كبد *P.* آتش جگر *T.* جكرك يانقلغى Chaleur d'entrailles حرارت احشا ـ باغرسقلرك يانقلغى Cela éteint la chaleur naturelle فلان شى حرارت غريزيه يى اخماد ايدر Tempérer la chaleur حرارتى تعديل ايتمك Chaleur de style قلم قيزغنلغى ـ استحرار قلم Chaleur d'éloquence حرارت نطق وبيان Écrire avec chaleur حرارت ايله تحرير Prendre avec chaleur l'intérêt de ses amis دوستلرك دوست ـ مصلحتنى گرميت بال ايله التزام ايتمك واملا ايتمك Parler avec chaleur حرارت ايله مصلحتنى گرميتلو طوتمق نطق وتكلم ايتمك Prendre une affaire avec beaucoup de chaleur ـ بر مصلحتى كمال گرميت وحرارت ايله طوتمق ـ بر مصلحته غايت گرميت ايله تشبث ايتمك ـ On appelle figur., Chaleur de foie, un mouvement de colère prompt et passager *A.* حمياء الغضب *P.* تندئ خشم *T.* اويكه قيزغنلغى || Il lui prit une chaleur de foie اويكه سنك قيزغنلغى طوتدى ـ On dit aussi figur. La chaleur du combat *A.* حمياء الحرب ـ *P.* استحرار الحرب *T.* گرمئ رزم وپرخاش جنككك قيزغنلغى || Dans la chaleur du combat حمياى حرب وقتال اثناسنده جنككك قيزغنلغى ـ هنگام استحرار حرب وپرخاشده ـ ـ استحرار معارضه ده Dans la chaleur de la dispute وقتنده معارضه نك گرميتى اثناسنده ـ Il se prend aussi figur. pour Zèle véhément, ardeur *A.* حمو ـ حرارت *P.* گرمئ درون *T.* دوستلرى واجباسنه || Il sert ses amis avec chaleur گرميت گرميت درون ايله خدمت ايدر Il montre beaucoup de chaleur à poursuivre cette affaire بو مادهنك تعقيبنه غايت الغايه اظهار گرميت ايدر Il y met, il y apporte trop de chaleur بو بابده فوق الغايه گرميت درون ايله اقدام ايدر ـ حمو وحرارت ايله اقدام ايدر

On dit des femelles des animaux, qu'elles sont en chaleur, pour dire, qu'elles sont en amour *A.* استحرام ـ استطنار ـ ارككه قيزغنلق ـ يلاقيمه *T.* گشنى *P.* استضراب ـ استجعال ـ بو كلبه حال استحرامده در || Cette chienne est en chaleur بو ديشى كوپك ارككه قيزغندر ـ بو كلبه مستحرمه در Laissez passer la chaleur de cette cavale بو قصراغى حال يلاقيمه سى صاونجيه ـ استجعالنى دفع ايدنجيه قدر ترك ايله قدر ترك ايله ـ En parlant d'une chienne qui est en chaleur, les Arabes emploient particulièrement le mot صارف

CHALEUREUX. Qui a beaucoup de chaleur naturelle *A.* حار *T.* گرم طبيعت *P.* متوقدالفواد ـ محرور المزاج ـ المزاج قانى صجاق ـ يوركى صجاق || À l'âge de soixante et dix ans, on n'est guères chaleureux يتمش ياشنه وارمش كشى سنى يتمش سنديه بالغ ـ چندان محرور المزاج اولدمز اولمش كشينك اولقدر حرارت طبعى قالمز

CHALIBÉ. Il se dit des préparations où il entre de l'acier *A.* ذو الذكير *P.* روين آميز ـ روهنى *T.* چليكلو || Eau chalibée چليكلو صو

CHALON. Grand filet que les pêcheurs traînent par le moyen de deux bateaux *T.* اغريب

CHALOUPE. Sorte de petit bâtiment dont on se sert sur mer *A.* قارب *P.* سندل *T.* صندل ـ فلوقه || Chaloupe d'un vaisseau de guerre جنك كميسى صندليسى Chaloupe de pêcheur بالقچى صندلى Descendre la chaloupe en mer صندلى دريايه القا ايتمك Ils se sauvèrent dans une chaloupe بر صندل ايچنده تخليص جان ايلديلر ـ On appelle, Chaloupe canonnière, une chaloupe armée pour la guerre *T.* شالوپه

CHALUMEAU. Tuyau de paille, de roseau *A.* قصب pl. قصبات *P.* نايژه ـ نايچه ـ ماسوره *T.* ماسره ـ Il se dit en Poésie, de toutes sortes de flûtes et d'instrumens à vent champêtres *A.*

دودك *T.* نای *P.* مزامیر pl. مزمار || Au son des chalumeaux اصوات مزامیر ایله

CHAMADE. Signal que les assiégés donnent pour demander à capituler *A.* علامت الاستیمان pl. علایم الاستیمان *P.* نشانهٔ اطبال *T.* ویره نشانی زنهارخواهی || Battre la chamade طبل ایله اظهار علامت استیمان ایتمك La brêche étant faite, les assiégés battirent la chamade قلعه دیوارنده رخنه آچلدقده محصورین رفع نشان استیمان ایلدیلر

CHAMAILLER. Se battre confusément dans une émeute *A.* قرقشه *T.* کشمکش آشوب وغوغا کردن *P.* تناحر ـ تشاجر وافر زمان ایلده دوکشمك || Ils chamaillèrent long temps تناحر وتشاجره قیام ایلدیلر — Figur. Disputer, contester avec bruit *A.* منازعة *P.* بشورش وآشوب ستیزیدن *T.* چکشمك || Ils se chamaillèrent une heure durant بر ساعت قدر منازعه ـ بر ساعت متمادیًا غوغا ایتمشلر در ـ ایتمشلر در

CHAMAILLIS. Combat où l'on chamaille *A.* مناحرة ـ مشاجرة *P.* کشمکش آشوب وغوغا *T.* دوکش || Voilà un grand chamaillis اشتد بر عظیم غوغا

CHAMARRER. Orner de passemens, de bandes de velours, de galons *A.* تحلیة ـ تزویق *P.* آراستن ـ پیراستن *T.* دوناتمق || Chamarrer un habit لباسی تحلیه ایتمك

CHAMARRURE. Manière de chamarrer *A.* حلیه *P.* آرایش *T.* دونانش ـ پردازی — Il se dit aussi, des galons, des dentelles dont on chamarre *A.* اسباب الزینة *P.* اسباب زیب وزیور *T.* دونانمه

CHAMBELLAN. Officier qui sert en l'absence du premier chambellan *A.* حاجب pl. حجّاب *P.* میربار *T.* قپوجی باشی ـ سر بوّابین — Grand Chambellan *T.* میر علم

CHAMBRE. Il se dit de la plupart des pièces d'une maison *A.* بیت pl. بیوت ـ حجرة pl. حجرات *P.* خانه ـ گریچه *T.* اوطه || Chambre à coucher *A.* بیت النوم ـ منام ـ مبیت *P.* خوابگاه *T.* یتاق اوطهسی Belle chambre لطیف ودلارا اوطه Chambre de parade رسم اوطهسی Chambre haute, chambre basse فوقانی وتحتانی اوطه ـ یوکسك وآلچق اوطه Il y a tant de chambres à feu dans cette maison بو منزل شو قدر اوجاقلو اوطهیی مشتملدر Chambre vide خالی اوطه Chambre meublée اثاث ومهمّات لازمهسیله منتظم اوطه ـ مفروش اوطه Chambre à louer کرایه ویریلاور اوطه ـ ایجاره مخصوص اوطه

Chambre garnie مجهّز ومزیّن اوطه — Robe de chambre *A.* مبذلة *P.* جامهٔ هر روزه *T.* کونده‌لك لباس — Pot de chambre *A.* مبولة *P.* آبریز *T.* اوردك — Valet de chambre *T.* ایچ اوغلانی ایچ آغاسی — On dit, Garder la chambre, pour dire, être indisposé à ne pouvoir sortir de sa chambre *T.* اوطه‌دن چیقمامق

LA CHAMBRE, prise absolument, signifie, la chambre du Roi *T.* خانهٔ خاصّه || Premier gentilhomme de la chambre خانهٔ خاصّه شهریاری باش آغاسی Pages de la chambre خانهٔ خاصّه Musique de la chambre خانهٔ خاصّه سازندگانی چوقدرانی — Il signifie aussi, les officiers de la chambre du Roi *T.* اندرون خدمهٔ خاصّهٔ شهریاری ـ همایون آغالری — Dans le Parlement d'Angleterre, il y a la Chambre haute, ou la Chambre des Pairs, des Lords, des Seigneurs مجلس عظمای ـ دیوان اعلا Et la Chambre basse, ou la Chambre des communes دیوان قوم مختار اهالی ایالت ـ مجلس وکلای عموم ملّت ـ اسفل اولان ملّت وکیللری مجلسی — Il se dit aussi de plusieurs bureaux où l'on traite certaines affaires *T.* قلم pl. اقلام

CHAMBRE D'UNE MINE. L'endroit de la mine où l'on met la poudre *T.* لغم خزینهسی — On appelle aussi, Chambre, l'endroit où l'on met la poudre dans un canon, dans un mortier *T.* طوپك وهاونك باروت خزینهسی

CHAMBRETTE. Petite chambre *A.* حجیرة *P.* گریچك *T.* کوچك اوطه || Il se tient renfermé dans sa petite chambrette کندوسنی کوچك اوطهسی ایچنده حبس ایلدی

CHAMEAU. Animal haut de jambes *A.* ابل pl. آبال ـ جمل pl. جمال *P.* اشتر *T.* دوه || Chameau d'Arabie عربستان دوهسی La femelle s'appelle *A.* ناقة

CHAMELIER. Celui qui a la conduite des chameaux *A.* ابّال *P.* اشتربان ـ ساربان *T.* دوه‌جی

CHAMOIS. Espèce de chèvre sauvage *A.* بقر وحش *P.* گاو کوهی *T.* طاغ اوکوزی || Il prit deux chamois ایکی رأس بقر وحش صید ایلدی Chamois femelle *A.* اروية pl. اراوی *P.* گاو کوهی ماده *T.* دیشی طاغ اوکوزی — Il se dit aussi de la peau de cet animal *A.* جلد البقر الوحش *P.* پوست گاو کوهی *T.* طاغ اوکوزی دریسی

CHAMOISERIE. L'atelier où l'on prépare les peaux de chamois *A.* مدبغة الجلود البقر الوحش *T.* داغ اوکوزی دریسی طباقخانهسی

CHAMP. Pièce de terre labourable, qui n'est pas fermée de murailles *A.* محقلة pl. محاقل ـ مزرعة pl. مزارع *P.* كشتزار *T.* تارلا ‖ Champ fertile مزرعهٔ مخصب ومنبت ـ محصول ويرمز تارلا ـ كشتزار بيحاصل ـ مزرعهٔ عاقره stérile شوريز ـ Champ de tant d'arpens بر محقلهٔ شو قدر دونمی محتوی Labourer, cultiver un champ بر تارلاده فلاحت وحراثت تارلایی ـ مزرعه‌یی تزبيل ايتمك Fumer un champ ايتمك تارلايه ـ تارلايی زرع اینمك Semer un champ كوبره‌لمك مزرعه‌یی احصاد ايتمك Moissonner un champ تخم اكمك تارلاده‌كی غلّه‌یی بچمك ـ Le décimateur prend la dîme des champs عشر تحصيلداری ـ عشّار مزارع ومحاقلك عشرینی اخذ ايدر تارلالرك عشرينی تحصيل ايدر On dit, En plein champ, pour dire, loin de toute habitation *A.* فی فضاء ـ فی الغرا ـ المكشوف *P.* در دشت وصحرا *T.* اجق اوده ‖ Il passa la nuit en plein champ مدّت ليلی فضای مكشوف الاطرافده كيجه‌يی آجق اوده كچوردی ـ امرار ايلدی

CHAMP, se dit aussi, de l'étendue qu'embrasse une lunette d'approche *A.* مداء النظارة ‖ Cette lunette a trop peu de champ بو دوربینك مدای نظارتی بغايت قاصر در

Figur. Sujet, matière, occasion *A.* ميدان *P.* جولانگاه *T.* ميدان ‖ On lui a ouvert un beau champ pour acquérir de la gloire فلان كشی‌يه كسب نام وشانه وسيله اولدجق بر كوزل ميدان آچلدی Voilà un beau champ pour étaler son éloquence, son érudition اشته فصاحت وبلاغت وهنر ومعرفتنی عرض ايده بيلدجك بر جولانگاه بيعديلدر Le champ de l'honneur فضای پهنای شان واقبال ـ ميدان شان واقبال

CHAMPS. Toutes sortes de terres tant labourables que prés, bois etc. *A.* صحرا pl. صحاری *P.* دشت *T.* قير ـ اوه ‖ Mener les vaches, les brebis aux champs اينكلری وقيونلری صحرايه كوتورمك Il ne fait guère bon aux champs par ce temps-là بو هوا ايله صحرالرده لطافت يوقدر ـ Il se dit aussi, de tous les lieux qui ne sont pas dans les villes ou dans les faubourgs *A.* بادية pl. بوادی ـ برّية pl. براری *P.* بيابان *T.* قير ‖ Maison des champs قير اوی ـ خانهٔ بيابانی Il demeure aux champs قيرده مقيمدر ـ باديه نشيندر ـ تبدّی ايدر ـ On dit d'un homme qui est bien fou, qu'il est fou à courir les champs قيرلری كزر ديوانه‌لردندر ـ Et proverb. Avoir un œil aux champs, et l'autre à la ville, pour dire, prendre garde à tout بر كمسنه‌نك بر كوزی ايچريده وبر كوزی طشره‌ده اولمق

En termes de guerre, Champ de bataille, se dit de la place où combattent deux armées *A.* معركة ـ حومة القتال ـ مصف ـ مكرّ ـ ساحهٔ كارزار ـ ميدان الجدال ـ سوق الحرب *P.* نبردگاه ـ عرصه‌گاه حرب وقتال ـ رزمگاه ـ كينه‌گاه ـ آوردگاه ـ *T.* جنك ميدانی ‖ Il est demeuré maître du champ de bataille ميدان ـ حومة القتال يد تصرّفنده قالمشدر ‖ حرب وجدال يد تصرّفنده ابقا اولندی Il a couché sur le champ de bataille سوق الحرب ايچنده بيتوتت ايلدی ـ Battre aux champs. C'est battre le tambour pour se mettre en marche *A.* اطبال الطبل العزيمة *P.* كوس عزيمت *T.* عزيمت طاولنی چالمق زدن

CHAMP. Figur. Un fond sur lequel on peint, on représente quelque chose *A.* سطح *P.* بوم *T.* زمين

SUR-LE-CHAMP. Sur l'heure même, sans délai *A.* فی الحال ـ بلا توقف ـ على الفور *P.* در ان ساعت ـ در ساعت ـ در حال ـ عقيبنده ـ همان اول انده ـ انيده *T.* در عقب ـ همانده ـ ‖ L'affaire fut vidée sur-le-champ بو مادّه فی الحال فيصلپذير اول مادّه‌يه همان آنيده فيصل ويرلدی ـ اولدی On l'arrêta sur-le-champ در آن ساعت توقيف اولندی ـ On dit, Parler, prêcher, haranguer sur-le-champ, pour dire, sans préparation *A.* بالبداهة ـ بداهةً ـ مرتجلاً

À TOUT BOUT DE CHAMP. À chaque moment *A.* فی كلّ آن *P.* هر دم وآن *T.* ايكيده برده ‖ Il retombe dans la même faute à tout bout de champ ايكيده برده بو خطايی تكرار ايدر ـ هر دم وآن بو خطايی اعاده ايتدرر

CHAMPEAUX. Prés, prairies *A.* مرغة pl. مرغات *P.* مرغزار ـ چمنزار *T.* چاير ـ چايرلق V. Prés et Prairie.

CHAMPÊTRE. Qui appartient aux champs *A.* برّانی ـ بدوی *P.* دشتی *T.* قيرك ‖ Maison champêtre منزل برّانی ـ قير اوی Vie champêtre عيش برّانی Musique champêtre موسيقئ باديه نشينان ـ اهل باديه موسيقئ

CHAMPIGNON. Espèce de plante spongieuse *A.* كمئة pl. كمأة ـ جبء pl. جبأت *P.* سلمه *T.* منتار ‖ Champignons bons à manger طعمی خوش منتار ـ اكله صالح منتار Ragoût aux champignons منتار يخنيسی ـ Champignon vénéneux *A.* فطر pl. فطور ـ كمأة قتّال *P.* سلمهٔ زهرناك *T.* دلوجه منتار ـ On

dit proverb. d'un homme qui s'est élevé en peu de temps, qu'il est venu en une nuit comme un champignon منتاركبى بردن بره جيقيويردى

CHAMPION. Celui qui combat en champ clos *A.* مبارز pl. مبارزين *P.* پهلوان *T.* كوروشيجى || Brave, vaillant champion دلاور وجگردار پهلوار- پهلوان دلاور Ceux qui ne pouvaient combattre de leurs personnes, fournissaient des champions جنكه مقتدراولميانلرطرفلرندن وكالةً پهلوان تعيين ايده كلمشلر – Figur., Défenseur *A.* حامى *P.* دستگير- پاى مرد *T.* ايدى- ياردمجى || Cet homme est le champion des mauvaises causes فلان كمسنه فاسد دعوالرك حاميسيدر

CHANCE. Ce qui peut arriver d'heureux ou de malheureux à quelqu'un par le pur effet du hasard *A.* صرف البخت pl. صروف البخت pl. تصرّفات البخت *P.* بازيچهٔ بخت *T.* بخت حالى || Au jeu des dés, du trictrac, chaque joueur a des chances favorables et des chances défavorables ملعبهٔ كعبتين ونرد اثناسنده اويونجيلرك هر برى گاه مسعود احتمالات-وگاه منحوس صروف بخته دوچار اوله كلمشدر Je n'ai que deux chances contre moi ميمونه يا مشؤمه يه دوچار اوله كلمشدر خلافمه اولدرق يالكز ايكى نوع تصرّفات بختك ظهورى احتمالى وار در J'en veux courir la chance بو بابده محتمل الوقوع اولان تصرّفات بختك تجربه سنى ايتمك آرزوسنده يم

Il se dit aussi pour Bonheur *A.* يمن البخت - بخت *P.* يمن بخت *T.* اوغور بختيارى || La chance est pour vous بخت سنك طرفكه متوجّهدر – Et pour Malheur, disgrâce *A.* معكوسيّت البخت - معكوس *P.* بد بختى *T.* بختسزلك || Conter sa chance à quelqu'un معكوسيّت بختنى بر كمسنه يه نقل ايتمك- بخت معكوسنك كيفيّتنى بر كمسنه يه نقل ايتمك

CHANCELANT. Qui chancelle *A.* متبادى - مهادى - مترنّح *P.* سست پا- لوك روان *T.* اورجه پوجه متزلزل الاقدام- مترنحا || Je le vis chancelant صارصلدرق يوربين- يوريين متزلزل مشى وحركت ايلديكنى كوردم Aller d'un pas chancelant متذبذب الاقدام اولدرق روان اولمق – Figur., Irrésolu *A.* متقلب *P.* بيقرار- نا بقرار *T.* قرارسز || Esprit chancelant قلوب - فكر متذبذب – رأى متقلب – Et mal assuré *A.* عديم الاستقرار- عديم الثبات *P.* بى ثبات- نا پايدار *T.* تملسز || Une fortune chancelante اقبال بى ثبات

CHANCELER. Être peu ferme sur ses pieds, pencher de côté et d'autre *A.* ترنّح - تهادى - مهادات *P.* سست پايى كردن *T.* آياقده طوره ميوب صارصلمق - اورجه پوجه يوريمك - مانندهٔ صارصلندرق يوريمك || Il chancelle comme un ivre مست بى شعور مترنح وسست پا در Il est près de tomber, il chancelle آياقده طوره ميوب صارصلدرق يوريدكندن مترنّح الاقدام اولدرق روانه اولوب مشرف - ييقلهجقدر – تنكس وانكبابدر – Il se dit figur. des choses morales, et signifie, n'être pas ferme, n'être pas assuré *A.* تقلّب - تذبذب - تزلزل *P.* نا پايدارى- بيقرارى نمودن- بى ثباتى نمودن تملسزلك - قرارسز اولمق - بر قرارده طورمامق *T.* كردن- تملسز اولمق - ايتمك || Il varie, il chancelle dans ses réponses, dans ses résolutions, dans sa Foi, dans ses opinions جوابلرنده وتصميمات ومنوياتنده وامر دينده وآرا وافكارنده تلوّن وتذبذبى دركار در Un trône qui chancelle حال تزلزلده اولان تخت سلطنت Sa fortune chancelle مال ومنالنده اساس غنا وثروتنده آثار نا- حالت تزلزل بديدار در پايدارى وتزلزل نمودار در

CHANCEUX. Qui est en chace, en bonheur *A.* مرزوق - مجدود *P.* بختيار *T.* بختلو – بخيت

CHANCIR. Moisir. Il ne se dit que des choses qui se mangent *A.* تكرّج - تسنّد *P.* بستن كلاش *T.* كوف - كوفلنمك || Ces confitures commencent à chancir بو ريچاللر تسنّه يوز طوتدى- باشلمق

Chanci. *A.* متسنّد - متكرّج *P.* كلاش بسته *T.* كوفلنمش

CHANCISSURE. Moisissure *A.* كرج *P.* كلاش *T.* كوف

CHANCRE. Espèce d'ulcère, qui ronge la partie du corps sur laquelle il s'est formé *A.* آكلة *P.* خوره || Il a le visage rongé par le chancre مرض آكلدن چهره سى آسنمشدر – Et certaine pustule que la chaleur d'une fièvre fait venir sur la langue, au palais, aux lèvres *A.* عقبول - عقبلة pl. عقابيل *P.* خلاّ - تبخاله *T.* اوچوق || Il a la langue toute couverte de chancres لساننده ديلى بستون اوچوقلندى- عقابيل كثيره تحدث ايتمشدر

CHANCREUX. Qui tient de la malignité du chancre *A.* آكلى *P.* خوره ناك || Ulcère chancreux قرحهٔ آكليّه

CHANDELIER. Artisan qui fait ou vend de la chandelle *A.* شمّاع - بايع الشموع *P.* موم فروش - مومگر *T.* مومجى -

Et ustensile qui sert à mettre de la chandelle, de la bougie شمعدان *T.* چراغدان ـ لكن ـ شمعدان *P.* منار ـ مسرجة *A.* || Chandelier de cuivre *A.* مسرجهٔ نحاسيه *P.* شمعدان مسين *T.* باقر شمعدان d'argent سيم شمعدان Grand chandelier شمعدان كثير شمعدان كبير Chandelier à plusieurs branches بر قاچ قوللو شمعدان ـ الاغصان ـ On appelle le lustre, Chandelier de cristal. V. Lustre. — On dit, Être placé sur le chandelier, pour dire, être en vue, occuper une place émioente چراقمديه چيقمق ـ منارهٔيه چيقمق

CHANDELLE. Petit flambeau de suif *A.* شمع pl. شموع *P.* سپندار ـ موم *T.* موم || Grosse chandelle شمع كبير Chandelle des quatre à la livre بهر رطلده دردر كلان موملردن بر موم Allumer la chandelle مومى ياقمق ـ اشعال شمع ايتمك Moucher la chandelle مومك فتيلنى آلمق Éteindre la chandelle مومى سوندرمك ـ اطفاى شمع ايتمك Souffler la chandelle مومى پوفلمك Travailler à la chandelle مومده ايش ايشلمك Il s'est éteint comme une chandelle موم كبى منطفى اولدى Un papillon qui se brûle à la chandelle موم آتشنده يانمش بر پروانه — On dit figur., par allusion au papillon, qu'un homme se brûle à la chandelle, pour dire, qu'il tombe dans un danger vers lequel il est attiré پروانه مثالى افتادهٔ آتش اولور — نفسنى پروانه كبى آتشه القا ايدر — Et qu'un homme vient se brûler à la chandelle, pour dire, qu'il cherche un asile dans un lieu où il y a le plus de danger pour lui پروانه مثالى خود بخود موم آتشنده صوقيلور — Et d'un homme qui meurt insensiblement et de vieillesse, qu'il s'en va comme une chandelle موم كبى موم كبى رفته رفته اريمكده در ـ اريبور

CHANFREIN. Partie de la tête du cheval qui s'étend depuis les yeux jusqu'aux naseaux *A.* جبهة الفرس *P.* پيشانئ اسب *T.* آتك آلنى

CHANGE. Troc d'une chose contre une autre *A.* مبادلة *P.* بدل چيزى بجاى ديگر ـ نوش *T.* دكش || Gagner au change مبادلده فائده‌سند اولمق Perdre au change مبادلده ضرر ايتمك — On dit figur. d'un homme qui répond vivement à une plaisanterie que quelqu'un lui faisait, qu'il lui a rendu le change *A.* مقابلة بالبداهة *P.* حاضر جوابى كردن *T.* حاضر جوابلق ايلد حاضر جوابلق ايتمك ـ قارشولغنى ايتمك

Et le lieu où l'on va changer des pièces de monnaie pour d'autres *A.* دار الصرف الدراهم *P.* صرافخانه *T.* صراف يرى

Et la profession de celui qui fait tenir, qui fait remettre de l'argent d'une ville à une autre *A.* سفتجة *P.* سفته‌كارى *T.* پوليچه‌جيلق || La place du change پوليچه‌جى چارسوسى Courtier de change پوليچه دلالى ـ پوليچه سمسارى Faire le change پوليچه‌جيلق ايتمك — Lettre de change, billet de change *A.* ورقة السفتجة *P.* گرونامه ـ سفته نامه *T.* پوليچه تمسكى — Il signifie aussi, la place même où s'assemblent les banquiers pour traiter de leurs affaires *A.* سوق المعاملين السفتجة *P.* بازارگاه سفته‌كاران *T.* پوليچه‌جى بازارى — Et le prix que le banquier prend pour l'argent qu'il fait remettre *A.* اجرة السفتجة *P.* مزد سفته *T.* پوليچه باشى ـ پوليچه عوايدى ـ Et le profit, l'intérêt de l'argent qu'on prête selon le cours de la place *A.* فضل رابح الدراهم *P.* زيادهٔ رابح درم *T.* باش ـ آقچه باشى

On dit, Donner le change à quelqu'un, pour dire, détourner adroitement quelqu'un du dessein qu'il peut avoir, en lui donnant lieu de croire une chose pour une autre *A.* بالاغفال صرف عن المقصد ـ بالتغليط صرف عن المقصد *P.* دلفريبانه از بركسندنك ضميرينى بر تقريب *T.* مقصد باز گردانيدن عقلنى بر تقريب بشقه طرفه ـ سمت آخره دوندرمك ـ صاپدرمق — Et on dit de celui qui se laisse ainsi tromper, qu'il a pris le change دوچار تغليط اولمشدر — On dit encore, qu'un homme prend le change, lorsque dans une dispute, dans la négociation d'une affaire, il sort de son sujet *A.* الواء الكلام ـ صرف الكلام الى صدد الآخر *P.* سخنرا بسمت ديگر *T.* گردانيدن صدد كلامى سمت آخره صرف وتحويل صددى بشقه طرفه چويرمك ـ ايتدرمك

CHANGEANT. Qui change aisément *A.* متقلب ـ متحول ـ سريع التحول ـ كثير التقلب ـ متحول من الحال الى الحال *P.* متلون نمايندهٔ روى گوناگون ـ گيرندهٔ صورتهاى گوناگون *T.* درلو درلو دونيجى ـ كونه كونه دونيجى || Voilà un temps bien changeant اشته كثير التحول بر هوا Une nation fort changeante بالطبع متقلب ـ دائما حالدن حاله دونر بر ملت Humeur changeante مزاج كثير التلون الاحوال بر ملت Esprit changeant راى دائمئ التقلب ـ راى كثير التلون

CHANGEMENT. Passage d'un état à un autre *A.* تبدل pl. تبدلات ـ تقلب pl. تقلبات ـ انقلاب ـ تحول pl. تحولات

P. دیگر گونی - دگر گونی *T.* دکشمه || Changement continuel تبدّل دائمی étrange انقلاب غریب Tout est sujet au changement هر شیٔ تحوّل وانقلابه تابعدر Changement de saison تبدّل موسم de vie تبدّل صورت عیش وزندگانی de conduite تبدّل طور - تبدّل سلوك وحركت - تبدّل مسلك d'état, de condition تبدیل صنف - تبدیل طریق وروش Changement dans la nature اشیای طبیعیّه‌نك وطریقت تبدّلی dans les affaires تبدّل امور واحوال dans le Gouvernement صورت ادارهٔ ملك ودولتك تبدّل وتحوّلی Aimer les changemens تبدّلات وانقلاباتدن حظ ایتمك

CHANGER. Quitter une chose pour en prendre une autre à sa place *A.* تبدیل *P.* بدل کردن *T.* دکشدرمك || Il a changé sa vieille vaisselle pour de la neuve عتیق اوانیٔ سیمی جدیده تبدیل ایلدی Il a changé ses tableaux contre des meubles تصویراتنی اثاث بیت ایله تبدیل ایلدی Changer un louis pour de l'argent blanc بر عدد آلتونی آق اقچه‌یه تبدیل ایتمك Je ne veux pas changer avec lui فلان ایله تبدیل ایتمك Je ne veux pas changer avec lui فلان ایله مبادله ایتمك استمم On a changé l'ordre نظامی تبدیل ایلدیلر Il a changé tout son plan ترتیبنی کلیّاً تبدیل ایلدی Il a changé toute sa maison خانه‌سنك رسمنی بالکلیّه تبدیل ایلدی

Et transmuer une chose en une autre *A.* تحویل *P.* بصورت دیگر گردانیدن *T.* دوندرمك || Dans le Sacrement de l'Eucharistie le pain est changé au corps de Jésus-Christ قدّاس مبارکده خبز جسد حضرت عیسی‌یه تحویل اولنور - مستحیل اولور La femme de Loth fut changée en une statue de sel لوطك زوجه‌سی ملحدن مصنوع بر صنمه تحویل اولندی Ce chimiste se vante de pouvoir changer toutes sortes de métaux en or اهل کیمیادن فلان کشی هر نوع معدنك آلتونه تحویلنه مقتدر اولدیغنی ادّعا ایله افتخار ایدر - آلتونه تحویلنه مقتدرم دیو افتخار ایدر - Il est aussi neutre, et il s'emploie tant au propre qu'au figuré || Changer d'habit تبدیل جامه ایتمك de chemise تبدیل پیراهن ایتمك de logis تبدیل منزل ایتمك کوملك دکشدرمك - ایتمك قوناق دکشدرمك - de résolution تبدیل نیّت ایتمك d'avis تبدیل رأی de place تبدیل مکان d'air تبدیل هوا de pays تبدیل دیار - تبدیل یورد دکشدرمك de maître تبدیل مخدوم آغا دکشدرمك - de langage تبدیل لسان de couleur تبدیل لون - رنك دکشدرمك de visage چهره دکشدرمك de façon de faire تبدیل عملی ایتمك صورت de parti طرف پرده دکشدرمك de ton - Changer en bien, en mal صورت حسنه وصورت قبحه تبدیل ایتمك - Il se met aussi absolument || Le temps va changer, il fait du brouillard هوا تحوّلده - بخار ظهور ایتمکله هواده آثار تحویل بدیدار در Il dégèlera, si le vent change هوا متحوّل اولدجق اولور در ایسه ذوبان جمود درکار در La mode a changé رسم وعادت تبدّل ایتدی Rien n'est stable en ce monde, tout change بو دنیاده هیچ بر شیٔ باقی وپایدار اولمیوب هپ تحوّل وتبدّل اوزره در Il est rentré chez soi pour changer تبدیل جامشیر دکشدرمك ایچون - جامه شوی ایچون اوینه کلدی Ce malade a assez transpiré, il est temps de le changer بو خسته خیلیجه ترلمش اولدیغندن جامه‌سنی تبدیل ایلمه‌نك وقتیدر

On dit figur., Changer de batterie, pour dire, changer de façon de faire ou de parler *T.* نغمه دکشدرمك - هوا دکشدرمك

CHANGÉ. *A.* متحوّل - متبدّل *P.* دگرگون شده *T.* دکشمش - On dit, qu'un homme est changé à ne pas le reconnaître فلان کشی تشخیص اولنه‌میه‌جق مرتبه‌ده متغیّر الحال اولمشدر

CHANGEUR. Celui qui est préposé pour changer les espèces d'or ou d'argent *A.* صیرفی - صرّاف pl. صیارفة *P.* درمگزین *T.* صرّاف - On dit, qu'un homme paye comme un changeur, pour dire, qu'il paye comptant صرّاف کبی اقچه‌یی همان طرناق دیبنده ادا ایدر

CHANSON. Vers que l'on chante sur quelque air *A.* اغنیة pl. اغانی *P.* بسته *T.* ترکی || Chanson nouvelle بستهٔ نو ظهور یکی چیقمش ترکی - Vieille chanson بستهٔ پارینه - اسکی ترکی Chanson amoureuse بستهٔ عشق آمیز Chanson à danser رقص بسته‌سی Chanson à boire عشرت بسته‌سی Composer une chanson بر اغنیه نظم وانشاد ایتمك Dire, chanter une chanson بر اغنیه اوقومق

CHANSONNER. Faire des chansons contre quelqu'un *A.* نظم الاهجیّة *P.* سرود جرشفت آمیز نوشتن *T.* یره‌جك ترکی یاپمق

CHANSONNETTE. Petite chanson *A.* اغنیة مختصرة *P.* بستهٔ کوتد *T.* شرقی

CHANSONNIER. Faiseur de chansons *A.* شاعر الاغانی *P.* سرود نویس *T.* ترکی یاپان - Il se dit aussi, d'un recueil de chansons diverses *A.* مجموعة الاغانی *P.* مجموعهٔ سرود

تركى مجموعه‌سى *T.*

CHANT. Élévation et inflexion de voix sur différents tons *A.* لحن pl. الحان – نغمة pl. نغمات – رنمة – رنمات *P.* نوا – ترانه – اغازه – خنيا – رامش – سرود *T.* ازكى || Beau chant لحن مطبوع agréable كوزل ازكى – ترانهٔ دلكش – نغمهٔ لطيفه نغمهٔ mélodieux لحن موزون harmonieux اغازهٔ خوش – سرود triste لحن حزين – لحن شيرين lugubre نواى اندوهناك – ترانهٔ طربناك – لحن نشيط Chant d'allégresse ماتم الود ترانهٔ شطارتلو ازكى – نواى فرح افزا Chant de triomphe لحن فتح وغزا Chant nuptial سرود عروسى Chant pastoral جوبان ازكيسى – رعاة Il a fait les paroles, un autre a fait le chant بريسى كفتديى انشاد ايدوب آخرى تلحين ايلدى

Il se dit aussi, du ramage des oiseaux *A.* صداح الطير – قوش اوتمه‌سى *T.* رامش مرغ – شپيل *P.* صفير الطير – غرد تغريد – رامش بلبل – غرد بلبل || Le chant du rossignol – عندليب – Et du cri du coq *A.* سقع *P.* خروس *T.* آواز خروس سسى

CHANTANT. Qui se chante aisément *A.* سهل – سهل الترنم سهل || Air chantant ايرلامسى قولاى *T.* آسان سرا *P.* التنغم ايرلامسى قولاى بر هوا – نواى آسان سرا – الترنم بر مقام – On dit d'une langue dont la prosodie a quelque chose de musical, qu'elle est chantante لسان نغمه دار

CHANTEAU. Morceau coupé d'un grand pain *A.* قطعة الخبز پاره نان *P.* اتمك پارچه‌سى *T.* – Et un morceau d'étoffe coupé d'une plus grande pièce *A.* شقة pl. شقق *P.* پاره پارچه *T.*

CHANTEPLEURE. Sorte d'entonnoir qui a un long tuyau percé de plusieurs trous *A.* قمع متقاقص *P.* تنكاب قفسناك *T.* قفسلى خونى – Il se prend aussi, pour une fente qu'on pratique dans des murs, pour laisser écouler les eaux *A.* منهر pl. مناهر ديوار ديبنده‌كى صو *T.* رهكذر آب در بن ديوار *P.* اقدجق دلك

CHANTER. Former avec la voix une suite de sons variés *A.* – سرايدن – درايبدن *P.* تطريب – ترنم – تنغم – تغنى ايرلامق *T.* ترانه كردن – سرود خواندن || Chanter bien حسن ادا ايله ترانه – بالحسن واللطافه تغنى ايتمك بلا – صحت اوزره تغنى ايتمك Chanter juste ايتمك – خوشجه ترانه ايتمك passablement خطا: تغنى ايتمك رفع ال ويره‌جك قدر ازكى اوقومق Chanter à pleine voix آواز بلند ايله تنغم ايتمك – صدا ايله ترنم ايتمك Chanter à basse voix صداى پست ايله ترنم ايتمك Chanter faux اصولسز ايرلامق – صداى بى اصول ايله ترانه خوان اولمق قرائت – تلاوت *A.* – En parlant de prières, on emploie les mots ترتيل – خواندن *P.* اوقومق *T.* || Chanter la messe انجيل شريفى قداس شريف ايتمك Chanter l'Évangile دعاى نماز عشايى تلاوت Chanter les vêpres قرائت ايتمك شپيل *P.* تغرد – تغريد *A.* Il se dit aussi des oiseaux – ايتمك اوتمك *T.* سرايبدن – زدن

Il signifie aussi, publier ou célébrer *A.* اشاعة – نشر *P.* فاش ثنا خوانى *P.* اعلاء الشان – تمجيد *A.* آشكار ايتمك *T.* كردن كافهٔ *T.* اولولتمق || Tout le monde chante vos louanges كردن ناس ثنايا ومدايحكى نشر ايتمكدن خالى دكلدر chante sa gloire علو شاننى نشرايدر Chanter les hauts faits d'un héros بر قهرمان عظيم الشانك مآثر جليله‌سى صيتنى بر قهرمان عظيم الشانك ثنا خوان مآثر – اعلا ايتمك جليله‌سى اولمق

On dit, qu'un homme chante, quand il récite ou lit d'une manière qui n'est pas naturelle *A.* تلحين الكلام *P.* سرود كوند مقام اوقور كبى سويلمك *T.* حرف زدن – Et chanter la palinodie, pour dire, se rétracter, se dédire de ce qu'on avait avancé *A.* رجوع عن الكلام *T.* بر عكس سخن سرايبدن سوزى دكشدرمك *T.*

CHANTERELLE. La corde d'un instrument de musique qui a le son le plus aigu *A.* زير *P.* زير *T.* سازك اينجه تلى

Il se dit aussi, d'un oiseau que l'on met dans une cage, afin que, par son chant, il attire les autres oiseaux dans les filets qu'on a tendus pour les prendre. V. Appelant.

CHANTEUR. Celui qui fait métier de chanter *A.* – مغنى مطرب *P.* سرود خوان – ترانه خوان – رامشكر – خنياكر *T.* تركى اوقويجى – ايرلايجى – خواننده

CHANTIER. Grande place où l'on entasse des piles de gros bois à brûler ou de charpente *A.* ساحة الحطب *P.* عرصه‌كاه هيزم *T.* كراسته ميدانى – اوطون ميدانى || Les chantiers sont pleins, on ne manquera pas de bois حطب ساحه‌لرى مالامال اولمغله قلت حطب احتمالى يوقدر Le bois est en chantier

حطب ساحده بیغلمشدر

CHANTIER D'ATELIER. C'est le lieu où l'on décharge le bois ou la pierre, pour les travailler *A.* منحت ـ منحت الاخشاب کراسته کارخانه‌سی *T.* کارگاه سنگ ـ کارگاه هیزم *P.* الاحجار اخشاب || Le bois est en chantier طاشجی کار خانه‌سی طاش کارخانه || Les pierres sont en chantier کارخانه‌ده در میدانده موجود در

Il se dit aussi des pièces de bois, sur quoi on pose des muids de vin, ou d'autre liqueur dans la cave *A.* مصطبة الفناطيس *T.* فوجی کرویدی || Il a tant de pièces de vin sur le chantier کرویده اوزرنده موجود شو قدر عدد فوجی شرابی واردر

On dit, Mettre une pièce de bois en chantier, pour dire, la mettre en état d'être travaillée بر قطعه آغاجی دستگاه اوزرینه وضع ایتمک ـ Et d'un vaisseau que l'on construit, qu'il est sur le chantier دستگاه ـ کمی دستگاه اوزرنده در اوزرنده قورلمشدر ـ Et figur., d'un ouvrage de Littérature ou d'art sur lequel on travaille, qu'il est sur le chantier هنوز دستگاهده در

CHANTRE. Celui dont la fonction est de chanter dans l'église *A.* ملحن ـ موذن pl. ملحنين *P.* خواننده *P.* دعا سرا *T.* دعا اوقويجی ـ ازکيلو ـ Et celui qui est chef des chantres *A.* رئيس الملحنين ـ رئيس الموذنين *P.* سر خوانندگان *T.* باش موذن

CHANVRE. Plante qui porte le chenevis *A.* قنب *P.* کنب ـ کنو ـ شن *T.* کندر ـ Il se dit aussi, de la filasse du chanvre *A.* خيط القنب *P.* رشتهٔ کنو *T.* کندر تلی ـ Et de la toile du chanvre کندر بزی

CHAOS. Il se dit de l'état où toutes les choses étaient dans l'instant de la création *A.* هيولا ـ Et figur., de toute sorte de confusion هيولای تشاوش واختلال || Ses affaires sont dans un chos épouvantable امور واحوالی بر هيولای شورش واختلال ايچنده در || Sa bibliothèque est un chaos کتابخانه‌سی فلان بر هيولای شورش واختلالدر || Sa tête est un chaos کشينک باشی محض هيولای شورش واختلالدر

CHAPE. Couvercle d'un alambic *A.* طبق الانبيق *P.* کلاه انبيق *T.* قپاغی انبيق

Il se dit aussi, de la partie de la boucle par laquelle elle tient au soulier ou à la ceinture *A.* حلقة الابزين *P.* حلقهٔ طوقه حلقه‌سی *T.* بنديند

CHAPEAU. Coiffure des hommes *A.* قلنسوة pl. قلانيس *P.* کلاه ـ سرپوش *T.* شابقه || La forme d'un chapeau شابقه‌نک قطعه‌سی || Les bords d'un chapeau شابقه‌نک کنارلری || Chapeau de castor قوندز دريسندن مصنوع شابقه || Chapeau pointu اوجی سیوری شابقه || Mettre son chapeau شابقه‌سنی بر سر باشده قويمق ـ ايتمک || Ôter son chapeau شابقه‌يی اخراج ايتمک ـ On dit, Ôter son chapeau à quelqu'un, pour dire, le saluer *T.* شابقه‌يی چيقاروب سلام ويرمک ـ Et mettre chapeau bas, pour dire, ôter son chapeau *T.* شابقه‌يی آشاغی يه آلمق

On appelle aussi, Chapeau, le bouquet de fleurs qu'on met sur la tête d'une fille le jour de ses nôces *A.* اکليل الازهار *T.* چيچکدن باش باغی *T.* پساک ـ استفان گل

On dit d'une femme, qu'elle s'est donné un mauvais chapear, pour dire, qu'elle a fait tort à sa réputation کندو نفسنه بر ايو کلاه ايتدی ـ On dit proverb. du plus grand bonneur qu'ait une personne, que c'est la plus belle rose de son chapeau زيور کلهکوشهٔ افتخاريدر || Pourquoi se déferait-il de cette charge? c'est la plus belle rose de son chapeau بو مقوله زيور کلهکوشهٔ افتخاری اولان منصبدن نيچه فراغت ايدر

CHAPELET. Certain nombre de grains enfilés, sur lesquels on dit des Avé Maria *A.* سبحه *P.* هزار دانه *T.* تسبيح || Chapelet de corail مرجان تسبيح || Enfiler des chapelets تسبيح دانه‌لرينی رشته‌يه نظم ايتمک || Dire son chapelet تسبيح شمار اولدرق ذکر اوراد ايتمک ـ On dit proverb., que le chapelet se défile, quand quelques personnes d'une même famille, d'une même société viennent successivement à manquer تسبيح ديزيسی ـ سبحهٔ جمعيتاری رهين انحلال اولمقده در سوکلمکه يوز طوتدی

C'est aussi une certaine machine qui sert à élever les eaux, et qui est composée de plusieurs seaux attachés de suite à une chaîne *A.* ناعورة ـ دواليب الما ـ منجنون pl. دولاب الما pl. نواعير *P.* دولاب *T.* صو طولابی

Il se dit aussi, de certaines pustules qui viennent autour du front, et qu'on regarde comme un symptôme de la maladie vénérienne *A.* فساد دم ـ دم فاسد *T.* بثور فاسدة جيبانلری جيبانلری

CHAPELLE. Petite église *A.* مسجد pl. مساجد — Il se dit aussi, des différens lieux où l'on dit la messe dans une église *A.* محراب pl. محاريب *P.* نمازگاه *T.* نماز يرى || La chapelle de la Vierge محراب شريف حضرت مريم La chapelle de Saint Joseph محراب حضرت يوسف — Et des lieux qui sont pratiqués dans une maison, pour y dire la messe *A.* معبد بيتى pl. معابد بيتيّة *P.* كليساى خانگى *T.* او كليساسى

CHAPERON. Bande d'étoffe que les femmes attachaient autrefois à leur tête *A.* معجر *P.* سر انداز *T.* جار — Et une espèce de coiffe de cuir, dont on couvre la tête et les yeux des oiseaux de proie *A.* ستارة العيون *P.* چشمپوش *T.* پچه

Il se dit aussi, du haut d'une muraille de clôture faite en forme de toit *A.* طنف *P.* بارانگريز *T.* صچاق

CHAPERONNER. Mettre un chaperon à une muraille *A.* تطنيف *P.* ببارانگريز پوشيدن *T.* صچاق ايله اورتمك || Chaperonner une muraille des deux côtés ديوارى طرفيندن صچاق ايله اورتمك — Il se dit aussi, des oiseaux de proie auxquels on met un chaperon *A.* وضع الستارة العيون *P.* با چشمپوش پوشانيدن *T.* پچه‌لمك

CHAPITEAU. La partie du haut d'une colonne *A.* قمّة العمود *P.* سر ستون *T.* ديركك تپه‌سى — Il se dit aussi, des corniches et autres couronnemens qui se posent au-dessus des buffets et autres ouvrages *A.* تاج *T.* چاتمه تپه‌لك

CHAPITRE. Une des parties qui servent à diviser certains livres *A.* باب pl. ابواب || Chapitre premier, chapitre second *A.* باب اوّل باب ثانى *P.* باب نخستين — باب دوم *T.* اوّلكى باب — ايكنجى باب Un livre divisé par chapitres ابواب عديده‌يه تقسيم — تبويب اولنمش بر قطعه كتاب — Et en parlant des livres de compte *A.* فصل pl. فصول || Chapitre de recette واردات — دخل وايراد فصلى Chapitre de dépense فصل — خرج ومصرف فصلى — مصروفات فصلى — Figur. La matière, le sujet dont on parle *A.* بحث pl. ابحاث *T.* صدد || Puisque nous sommes sur ce chapitre-là چونكه بو بحثده يز — چونكه بو بحثه كلدك La conversation tomba insensiblement sur le chapitre de ces gens-là صحبت رفته رفته اول كسانك صددينه جارى اولدى C'est un chapitre qu'on traitera une autre fois وقت آخرده مذاكره اولنه‌جق بر بحثدر

Il signifie aussi, le corps des chanoines d'une église *T.* زمرهٔ رهبان كليسا || Cette terre appartient à un tel chapitre فلان اراضى فلان كليسانك رهبانى املاكندندر — Et l'assemblée que les chanoines tiennent, pour traiter de leurs affaires *T.* كليسا رهبانننك لونجه‌سى — Pain de chapitre. C'est le pain qu'on distribue aux chanoines *T.* كليسا رهبانى فودوله‌سى — كليسا راهبلرينك تعيين فودوله‌سى

On dit figur., d'un homme qui n'a pas grand crédit dans sa compagnie, qu'il n'a pas voix en chapitre مسموع الكلام دكلدر Et dans le sens contraire on dit, qu'il a voix en chapitre مسموع الكلامدر

CHAPITRER. Réprimander une personne *A.* تعزير — توبيخ — عتاب — مؤاخذة *P.* سر زنش كردن *T.* آزارلمق

CHAPITRÉ. *A.* معاتب — مؤاخذ *P.* سر زنش كرده *T.* آزارلنمش

CHAPON. Coq châtré *A.* ديك ممعول *P.* خروس خايه كشيده *T.* اخليق

CHAPONNER. Châtrer un jeune coq *A.* امعال الديك *P.* آختن خايهٔ خروس *T.* اخليقلمك

CHAQUE. Adjectif indiquant la totalité des individus d'une espèce *A.* كل *P.* هر *T.* هر || Chaque homme هر كس Chaque maison هر خانه Chaque arbre هر شجر En chaque espèce هر نوعده Chaque pays a ses coutumes هر مملكتك كندو عرف وعادتى وار در — On dit proverb., Chaque tête, chaque avis, pour dire, chacun pense à sa manière *P.* هر كسى بندد بآيين ديگر دستارها *T.* هر قفادن بر صدا

CHAR. Sorte de voiture dont les anciens se servaient dans les cérémonies publiques *A.* هودج *P.* گردونه *T.* عربه || Char de triomphe نزاند مخصوص گردونهٔ شرف نمونه Char doré گردونهٔ زرنشان Il monta sur son char عربه‌سنه سوار اولدى — On dit poétiquement, Le char du soleil, le char de la lune گردونهٔ سبك سير آفتاب وگردونهٔ درخشان ماه

CHARADE. Espèce de logogriphe *A.* احجيّة بمقطعات الكلمة *P.* چيستان بتقطيع كلمه *T.* كلمه‌يى بولدرك جيقان بيلمجه

CHARANÇON. Insecte qui ronge les blés dans les greniers *A.* سوس القمح pl. سوس القمح *P.* سيسك — سيسرك — كرم گندم *T.* تخل بتى || Le charançon s'est mis dans ces blés-là, et les a gâtés شو حنطه ايچنه تخل بتى دوشمكله رهين فساد

وتباه اولمشدر

CHARBON. Morceau de bois entièrement embrasé qui ne jette plus de flamme *A.* جمرة pl. جمرات ـ جذوة pl. جذا *P.* كوز ـ آتش قورى *T.* اخكر ـ زلك || Le bois neuf fait de bon charbon تازه ـ حطب طريدن جذوهٔ اعلا حاصل اولور Charbon ardent قيزغين اوطوندن كوزل آتش قورى اولور Charbon éteint صونمش آتش ـ جمرهٔ منطفيه آتش قورى allumé علولنمش آتش قورى ـ جمرهٔ ملتهبه قورى Faire griller sur les charbons آتش قورى اوزرنده پشورمك

Et tronçon de jeune bois qu'on brûle à demi, et qu'on éteint pour le rallumer, quand on en aura besoin *A.* فحمة pl. فحيم *P.* زغار ـ انكشت *T.* كمور || Ce bois-là est fort propre à faire du charbon شو اوطون ياقيلوب كمور ياپلمغه اصلحدر Un sac de charbon بر چوال كمور Noir comme du charbon *A.* اسود من الفحم *T.* كمور كبى قاب قره ـ Charbon de terre. Sorte de fossile dur et inflammable *A.* فحم معدنى *P.* انكشت معدنى *T.* معدن كمورى ـ ير كمورى || Mines de charbon de terre ير كمورى معدنلرى

Charbon. Espèce de gros furoncle. V. Anthrax || Il lui parut un charbon au bras قولنده ـ قولنده بر جمره ظهور ايلدى ـ يانى قره چيبانى تحدث ايلدى ـ C'est aussi une maladie des blés. V. Nielle.

CHARBONNÉE. Morceau de viande grillée sur le charbon *A.* كل بصدى *T.* اخكر پز *P.* فيذ

CHARBONNER. Noircir avec du charbon *A.* تفحيم ـ تحميم ـ تسحيم بالفحم *P.* زغار آلود كردن *T.* كمور ايله قره‌لمق ـ كمورلتمك ـ كمور ايله سياهلتمك || Charbonner une muraille ديوارى آلودهٔ سواد اخكر ايتمك ـ تفحيم جدار ايتمك Charbonner quelqu'un بر كشينك ديوارى كمور ايله قره‌لمق ـ يوزينى كمور ايله قره‌لمق ـ Il se dit figur. pour Peindre grossièrement *A.* تسحيم *P.* تصوير نا در برابر كردن *T.* قبا تصوير صپا قره‌لمق || Il ne l'a pas peint, il l'a charbonné تصوير ايتميوب همان قبا صپا قره‌لدى

Charbonné. *A.* مسحم ـ مسحم *P.* اخكر آلوده *T.* كمور ايله قره‌لنمش

CHARBONNIER. Celui qui fait ou qui vend du charbon *A.* فحام *P.* انكشتگر ـ انكشت فروش *T.* كمورجى ـ Et le lieu où l'on serre le charbon *A.* مخزن الفحم *P.* انكشتخانه ـ كمورلك *T.* اشبو ـ انكشتدان

CHARBONNIÈRE. Le lieu où l'on fait le charbon *A.* دار الاعمال الفحم *P.* كارخانهٔ انكشت *T.* كمور كارخانه‌سى || Il y a une charbonnière dans une telle forêt فلان بيشه‌زارك ايچنده بر كمور كارخانه‌سى وار در

CHARBOUILLER. V. Nieller.

CHARCUTER. Découper de la chair, et la mettre en pièces *A.* تكتيع *P.* لخت لخت بريدن ـ لتالت كردن *T.* تكه تكه طوغرامق || Il a charcuté ce morceau de viande شو ات پارچه‌سنى تكه تكه طوغرادى

Charcuté. *A.* مكتّع *P.* لخت لخت بريده ـ لتالت *T.* تكه تكه طوغرانمش گشته

CHARCUTIER. Vendeur de chair de pourceau *A.* جزار الخنزير *P.* قصاب خوگ *T.* طوكوز قصابى || Une boutique de charcutier خنزير قصابى دكانى

CHARDON. On donne ce nom à plusieurs espèces de plantes dont la tête et les feuilles sont couvertes de piquans *A.* pl. نباتات شايكة *P.* خار آور *T.* تيكنلو اوتلر نباتات

Chardon à bonnetier ou à foulon. Plante fort commune *A.* طرثوث *P.* شترخار ـ اشترخار *T.* قولغان تيكنى ـ دوه تيكنى ـ Chardon-Bénit. Plante sudorifique *A.* شوكة ـ شوكة البيضا مباركة *P.* بادآورد ـ خارو *T.* چاقر تيكنى ـ Chardon-Étoilé, ou Chausse-Trape. Plante *A.* حسك *P.* خسك ـ خارجنك *T.* چوبان قالقدان ـ دمور تيكنى ـ Chardon de Notre-Dame, ou Chardon-Marie. Plante *A.* شوكة ابراهيم *T.* پيغمبر تيكنى ـ Chardon Hémorroïdal. Plante *A.* ذنب السبع ـ Chardon-Roland, ou à Cent têtes. V. Érynge.

CHARDONNERET. Petit oiseau à tête rouge *A.* سقانه *P.* مرغ آبكش *T.* سقا قوشى || Nourrir des chardonnerets سقا قوشى بسلمك

CHARDONNETTE, ou CARDONNETTE. Espèce d'artichaut sauvage *A.* حرشف جبلى *P.* كنگرك كوهى *T.* بيبان انكنارى

CHARGE. Faix, fardeau *A.* حمل pl. احمال *P.* بار *T.* يوك || Charge pesante حمل ثقيل ـ بار گران ـ آغر يوك excessive حمل مفرط ـ بار طاقتشكن ـ بار طاقت‌فرسا légère حمل خفيف On a donné trop de charge à ce mur, à ce plancher بو ديوار وبو دوشمه فوق الطاقه تحميل اولندى ـ Et ce que peut porter une personne, un animal, un vaisseau etc. *A.*

A. قدر التحمّل P. مقدار بار بردارى T. كوتورله بيلهجك
يوكى || La charge d'un mulet est de tant بر قاطرك قدر
در شو مقدار تحمّلى La charge de ce bâtiment est de cinquante
tonneaux - شو كمينك قدر تحمّلى انجق اللى فوجيدر
انجق - شو كمى انجق اللى فوجى حموله استيعاب ايدر
اللى فوجيلق يوكى كوتوره بيلور

Il se dit figur., de tout ce qui met dans la nécessité de
quelque dépense A. مؤنت P. بار مصارف T. مصرف يوكى
|| C'est une grande charge que beaucoup d'enfans كثرت اولادك
مؤنتى غايت گراندر Il a beaucoup de charge et guère de
bien كثير المؤنه وقليل الايراد در Il faut que je le nourrisse,
il est à ma charge نفقه‌سى طرفمدن ويرلمك اقتضا ايدر
زيرا مؤنتى ايله متحمّلم

Il signifie aussi, imposition A. تكليف pl. تكليفات pl. تكاليف
|| C'est le peuple qui porte les charges استحمال تكاليف ايدن
متحمّل تكاليف اولان عباد اللهدر - عباد اللهدر Il faut
payer les charges de la ville, comme les boues, les lanternes,
les pauvres etc. زوقاقلرك چاموربنى سپورمك وفنرلربنى
ياقمق وفقرايى انفاق ايتمك وسائر بومقوله شيلر ايچون
اقتضا ايدن تكليفاتك اداسى واجبات اموردندر Les
charges de l'État تكاليف ميريّه - تكليفات ميريّه Charges
onéreuses تكاليف شاقّه

On dit, Payer les charges d'un mur, pour dire, indemniser le
voisin de la nouvelle charge qu'on met sur le mur mitoyen
ديوار فاصل اوزرنده احداث اولنان تحميلاتك ضرربنى
تضمين ايتمك - On dit, Être à charge à quelqu'un, pour dire,
lui causer de la dépense ou de l'incommodité T. بر كمسنه‌يه
بار اولمق - ثقلت ويرمك || Il faut tâcher de n'être à
charge à personne هيچ بر كمسنه‌يه بار وثقلت اولمقدن احتراز
ايتمك لازمدر Il craint de vous être à charge سكا ثقلت
طرفكه - سكا بار اولمقدن احترازايدر - ويرمكدن خوف ايدر
ايراث بار وثقلتدن خوف ايدر

Il signifie aussi, dignité, emploi A. منصب pl. مناصب P.
جاه P. پوست || Charge de Judicature قضا وحكومت منصبى
de Finance منصب دفترى Charge militaire منصب عسكرى
Charge dans l'armée اردو منصبى Charge dans la maison du Roi
اندرون همايون منصبى Charge honorable معتبر منصب lu-
crative منصب كثير النما - نمادار منصب vénale بالرشوه
منصب عوائدات Les émolumens d'une charge تحصيل اولنان منصب
عوائد منصب Les gages, les appointemens d'une - منصب
charge معيّن علوفه‌سى - منصبك وظيفهٔ معيّنه‌سى Les fon-
ctions d'une charge مترتّبات - منصبك مترتبات لازمه‌سى
منصب رياست Charge de président, de trésorier مأموره‌سى
مجلس ومنصب خزينه‌دارى Être pourvu, revêtu d'une charge
بر منصبه تعيين اولنمق Être en charge منصبده اولمق Hors
de charge معزول اولمق - منصبدن خارج اولمق Exercer
une charge بر منصبك اداره‌سنه قيام ايتمك Faire bien sa
charge عهده‌سنده اولان منصبك حسن اداره‌سنه موفق
مقتضاى منصبنى اولمق S'acquitter dignement de sa charge
بر وجه احرا اجرا ايتمك C'est un homme qui sait bien faire
valoir sa charge شان منصبك اجراسنى بيلور بر ذاتدر
شان مقامنى اجرايه مقتدر بر ذات صاحب لياقتدر -
On lui a enjoint de se défaire de sa charge عهده‌سنده اولان
منصبدن فارغ اولمسى كندويه تنبيه اولندى On l'a dé-
claré incapable d'occuper aucune charge فيما بعد ضبط منصبه
عدم لياقتى حكمى اشاعه واعلان اولندى Vous entreprenez
sur ma charge دستدراز تعرّض - منصبمه تعرّض ايدرسك
بو كيفيّت سنك اولورسك Cela n'est pas de votre charge
منصبندن منصبكه متعلّق اموردن دكلدر Se démettre de sa charge
منصبندن استيفا ايتمك - كف يد وفراغت ايتمك Don-
ner démission de sa charge استيفاسنى ويرمك Ce n'est pas
une charge, ce n'est qu'une commission بومنصب دكل انجق
بر مأموريّتدر Entrer en charge منصبه داخل اولمق Sortir
de charge عزل اولمق - منصبدن چيقمق

Et commission A. مأموريّت || On lui a donné charge de....
فلانه شويله بر مأموريّت ويرلدى J'ai charge de vous dire
que طرفكه شونى افاده ايلمكه مأموريّتم واردر - On dit,
Faire l'acquit de sa charge, pour dire, en remplir le devoir fi-
dèlement A. اداء الخدمة - اجراء المأموريّة || Ce commissaire,
en dressant procès verbal, a fait l'acquit de sa charge
بو مباشر كشف اعلامنى قلمه آلمغله اجراى مأموريّت
حدود مأموريّتنى ايتمش اولدى Aller au-delà de sa charge
تجاوز ايتمك - On dit aussi, qu'une chose est à la charge de
quelqu'un, pour dire, qu'on lui en a donné le soin فلان مادّه
فلان كشينك دوش اهتمامنه تحميل اولندى

À LA CHARGE, et À CHARGE. À condition A. بالشرط P. بشرط

آنکه T. شرطیله - شول شرط ایله که || Je lui ai vendu ma maison, à la charge de payer mes plus anciens créanciers اک قدیم داینلرمی اسکات ایتمک شرطیله منزلمی فلانه فروخت ایلدم - Je lui ai promis telle chose, mais c'est à la charge que... فلان شیئی وعد ایلدم انجق شو شرط ایله که

Charge, signifie, en termes de guerre, le choc de deux troupes qui en viennent aux mains A. حملة pl. حملات - جولة pl. جولات - مجاولة pl. مجاولات - كبّة pl. كبّات - مهاجمة pl. مهاجمات - كرّ P. تاخت وتاز - سورن T. طوقشمه - || Rude charge حملهٔ شدیده furieuse دشمن اوزرینه وارش تاخت - مهاجمهٔ قویّه vigoureuse کبّهٔ عنیفه - مجاولهٔ باطشه || Sonner la charge حملهٔ سربازانه - وتاز دلیرانه انفاخ نفیر حمله || Aller à la charge اطبال کوس هجوم ایتمک - وهجوم ایتمک سمت مجاوله ومهاجمهیه - حمله وهجومه عزیمت ایتمک طریق مجاوله - طوغری سوق مطایای اقدام ایتمک || Soutenir la charge مقام مجاولهده ومهاجمهیه عنانتاب اولمق مقام مهاجمهده اظهار ثبات ومتانت - ثابتقدم اولمق ایتمک || La première, la seconde charge حملهٔ اولی وحملهٔ ثانیه - اوّلکی حمله وایکنجی حمله - On dit, Retourner à la charge, pour dire, faire une seconde charge sur l'ennemi, après s'être retiré A. کرّ بعد الفرّ P. از سر نو بدشمن تاختن T. دونک چالمق - Et figur. Revenir, retourner à la charge, pour dire, faire une nouvelle tentative, faire de nouveau la même proposition qui a été déjà refusée T. بر حمله دخی ایتمک

Il signifie aussi, ce qu'on met de poudre et de plomb etc. dans une arme à feu, pour tirer un coup T. فشنک V. Cartouche.

Il se dit figur. des preuves et indices qu'il y a contre un accusé A. اسناد pl. اسنادات - قرینة التهمة - قراین التهمة - شائبة التهمة pl. شوایب التهمة P. گناه اسناد کرده T. بر کشینک اوزرینه حمل اولنان قباحت حقنده اولان اسنادات || On a porté les charges et informations au greffe واولبابده تحصیل اولنان اشهادات مضبطهده قید اولندی - On dit, Informer à charge et à décharge, pour dire, pour et contre l'accusé متهم اولان کشینک خلافنده ویاخود برائت ذمّتی زمیننده اداى شهادت ایتمک

CHARGEMENT. Marchandises chargées sur un vaisseau A. حمولة السفینة P. بار کشتی T. کمینک یوکی || Il a fait son chargement en tel port حمولهسنی فلان اسکلهده آلدی - Et l'acte par lequel il paraît qu'un marchand a chargé telle quantité de marchandises sur un vaisseau T. حموله قائمهسی || Il a produit le chargement et les connaissances de telles marchandises فلان وفلانماللرک حموله قائمهسنی وارسالیّه تذکرهلرینی ابراز ایلدی

CHARGER. Mettre une charge sur... A. تحمیل P. بار نهادن T. یوکلتمک || Charger un cheval بارکیری تحمیل ایتمک بر L'architecte a trop chargé ce mur معمار شو دیواره زیادهجه تحمیل بار ایلدی - بو دیواری چوق یوکلتدی || Il n'y a point de danger de charger une voûte بر قبّهنک اوزرینه تحمیل بار ایتمک موجب خطر دکلدر - اوزرینی یوکلتمکده احتمال خطر یوقدر

Et peser sur... A. حمل الثقالة - اثقال - تثقیل P. بار - بار دادن - آوردن T. آغرلشدرمق || Cette poutre charge trop cette muraille بو دیرک دیوارک اوزرینه بغایت حمل ثقالت ایدر || Cela chargera trop cet homme فلان شئ فلان کشی اوزرینه غایة الغایه تحمیل باری موجب اولهجقدر - موجب بار گران اولهجقدر - On dit qu'une viande charge l'estomac, pour dire, qu'elle pèse trop sur l'estomac A. تثقیل المعدة - تحمیل المعدة - املاء المعدة P. بر معده بار آوردن T. معدهیه آغرلق کتورمک || Et qu'un homme se charge l'estomac de trop de viandes کثرت اکل لحوم ایله معدهسنی تثقیل ایدر - معدهسنه ایراث ثقالت ایدر کثرت اکل لحومدن امتلا اولور

Figur. || Charger un discours de figures, de citations کلامی مالامال مجازات وانباشتهٔ صنوف اشهادات ایتمک - Et charger un récit, une histoire, pour dire, y ajouter beaucoup de choses, et en exagérer les circonstances T. حکایهیه زواید ومبالغات ایله تمویه ایتمک - حکایهیی باللندرمق - یال وبال ویرمک - On dit aussi, Charger sa mémoire de quelque chose, pour dire, mettre une chose dans sa mémoire, s'appliquer sérieusement à la retenir A. تمکین فی درج الحافظة P. قرارگیر کوشهٔ خاطر کردن T. خاطره یرلشدرمک || Charger sa mémoire de bonnes choses درج حافظهده احوال صالحه تمکین ایتدرمک - درج حافظهیی احوال خیریّه ایله طولدرمق - احوال خیریّه یرلشدرمک - On dit aussi, Il ne faut pas

trop charger la mémoire des enfans, pour dire, il ne faut pas les obliger à retenir trop de choses حافظهٔ اطفاله فوق الطاقه تحميل ثقلت ايتمك جائز دكلدر — Et charger sa conscience de quelque chose, pour dire, prendre une chose sur sa conscience, et s'en rendre responsable devant Dieu نفسنه تحميل بار مسئوليت ايتمك — Et charger un homme de coups, pour dire, le battre avec excès *A.* تحميل الضربات ـ وقذ على *P.* فرو مانده لت وكوب كردن *T.* طياق بصمق Et le charger d'injures, d'opprobres, de malédictions, pour dire, lui dire beaucoup d'injures, l'accabler d'opprobres بر كمسنه يى شتوم غليظه وكسر عرض وناموسى موجب تكديرات دنيئه وسبّ ودشنام شديده ايله رسوا ايتمك

On dit, charger une arme à feu, pour dire, y mettre ce qu'il faut de poudre, de plomb etc. *A.* اشحان *P.* آگندن ـ آغشتن ـ انباشتن *T.* طولدرمق || Charger un fusil تفنكى طولدرمق Vous chargez trop ce canon, il crevera طوپى زياده طولدرديغكدن چاتليه‌جقدر Charger à bal كله ايله طولدرمق Charger à cartouche خرتوچ ايله طولدرمق

Il signifie aussi, imposer quelque charge, quelque condition onéreuse *A.* تحميل التكليف *P.* بار تكاليف انداختن ـ تحميل بار كردن *T.* تكليف يوكلتمك || Charger les peuples عباد الله اوزرينه تحميل تكليفات ايتمك Les charger d'impôts خلق اوزرينه تحميل رسوم وضريبات ايتمك de charges onéreuses تكاليف شاقّه تحميل ايتمك Charger une terre d'une redevance فلان ارضه بر كونه جائزه ربطيله تحميل بار ايتمك

Et attaquer les ennemis en campagne *A.* مصاولة ـ صولت ـ اقتحام ـ هجوم *P.* بر بدشمن تاختن ـ سورن انداختن ـ دشمن اسب ران تاخت وناز بودن *T.* دشمن اوزرينه صالدق ـ وارمق || Il charge toujours l'ennemi دائما دشمن اوزرينه اجالهٔ مطاياى هجوم واقتحامدن خالى دكلدر ـ دائما اعدا اوزرينه اسبران صولت وهجوم اولمقدن خالى دكلدر Charger sans reconnaître احوال دشمنى تحقيق ايتميدرك اوزرينه وارمق Nous le chargeâmes si vigoureusement, que nous le fîmes plier شول رتبه‌ده بطش شديد ايله اوزرينه صالدق كه كيرويه توجيه وجههٔ رجعته مجبور ايتدردك

Et donner commission, donner ordre pour l'exécution de quelque chose, pour la conduite de quelque affaire *A.* تحميل على ـ احالة على العهدة ـ تقليد على الجيد *P.* گماشتن ـ سپردن ـ سپردهٔ عهدهٔ اهتمام كردن *T.* مأمور قلمق ـ اصمارلمق ـ بويونه طولامق || On l'a chargé de porter la parole ابلاغ افادهٔ حاله مأمور اولدى ـ كلامه مأمور اولدى C'est à vous de prendre garde à cela, je vous en charge بو خصوص محوّل بو عهدهٔ اهتمامكز اولمغله محافظه‌سى واجبهٔ ذمتكزدر ـ خصوص عهدهٔ كفايتكزه احاله اولنمش اولمغله اهتمام اوزره بر محافظه‌سى لازمهٔ حالكزدر Charger un avocat d'une cause دعوانك رؤيتنى ارباب شريعتدن بر وكيلك اوزرينه ـ گردن اهتمامنه تقليد ايتمك ـ تحميل ايتمك

Se charger. Prendre le soin, la conduite de quelque chose *A.* تحمّل ـ تحامل ـ انحمال ـ التزام *P.* پذيرفتار بودن ـ در عهده كردن *T.* اوزرينه آلمق || Je ne veux pas me charger de cette affaire بو ماده‌يى در عهده ايتمك استمم ـ بو ماده‌يى اوزريمه آلمم Il a refusé de se charger de la garde de ce trésor خزينه‌نك امر محافظه‌سنى در عهده ايلمكدن امتناع ايلدى Vous vous êtes chargé de lui parler فلانه سويلمكى در عهده ايلدك Il s'est chargé de la distribution des deniers مبلغك توزيعى خصوصنى در عهده ايلدى ـ التزام ايلدى ـ اوزرينه آلدى

On dit, Charger un registre de telle et telle chose, pour dire, la marquer sur le registre فلان وفلان ماده‌يى سجلّده قيد ايتمك ـ Ou charger sur un registre, sur un livre de comptes *T.* سجلّده ودفترده قيد ايتمك || Je ne chargerai point cet article sur mon livre بو ماده‌يى دفترمده قيد ايده‌جك دكلم

Charger quelqu'un. Déposer contre lui *A.* تحميل التهمة *P.* بار تهمت بفلان افكندن *T.* تهمت يوكلتمك || Les témoins, les dépositions le chargent furieusement شاهدلرك اشهاداتى فلانك اوزرينه بر وجه شديد تحميل تهمت ايدرلر il est fort chargé par le testament de mort d'un tel فلان هالككك وصيتنامه‌سنده فلان كشى حقنده غاية الغايه تحميل تهمت اولندى

Chargé. *A.* محمول ـ حامل ـ متحمّل *P.* بار آور *T.* يوكلنمش ـ يوكلو *A.* حامل المأمورية ـ مأمور *P.* گماشته *T.* ايش يوكلنمش

Il signifie aussi, imposé de quelque charge onéreuse *A.* مكلّف *P.* باركش تكاليف *T.* تكليف ايله يوكلو

Chargé d'affaires. Titre inférieur donné au représentant d'une

puissance *T.* مصلحتگذار — Il se dit aussi, du représentant d'un particulier *T.* قپو كتخداسی

On dit, qu'un cheval est chargé d'encolure, chargé de ganache V. Cheval.

On dit que le temps est chargé, pour dire, que le temps est couvert de nuages *A.* مغطّا - مغما - مغيّم *P.* ابر پوش *T.* قپلامد - بلوطلو هوا -

COULEUR CHARGÉE. Une couleur qui est trop forte *A.* لون شبيع *P.* رنگ سخت *T.* كسكين رنك

CHARGEUR. Qui charge *A.* محتمل *P.* بر نهندهٔ بار *T.* يوكلديجی || Chargeur de bois, de charbon حطب وكمور يوكلديجی

CHARIOT. Voiture propre à porter diverses choses *A.* عجلة pl. اعجال *P.* گردونه *T.* عربه || Chariot de bagage حمولة عربه‌سی اوتلق عربه‌سی Chariot de foin يوكت عربه‌سی - گردونهٔ بار بر - Les chariots d'artillerie جبه خانه - طوب وسهمات عربه‌لری ذخيره عربه‌لری Chariots de vivres ذخيره عربه‌لری

CHARIOT. Nom de deux constellations. Le grand chariot *A.* بنات النعش اكبر *P.* هفتورنگ مهين *T.* يدی - يديكر Le petit chariot *A.* بنات النعش اصغر *P.* هفتورنگ كهين *T.* كوچك يديكر - يارلر

CHARITABLE. Qui a de la charité pour son prochain *A.* اهل البرّ والخير - محسن - ارباب المبرّت pl. صاحب البرّ والخير pl. اصحاب البرّ والخير *P.* نيكوكردار *T.* ايولك ايشليجی || Il faut être charitable envers tout le monde جميع ناس حقنده صاحب مبرّت اوليلو در هر كسه اجرای برّ وخير - حقنده محسن اولق واجبات - ايتمك لازمه‌دندر عامّه حقنده محسن اولق واجبات - ايتمك لازمه‌دندر — Et celui qui fait l'aumône *A.* متصدّق *P.* صدقه پرداز *T.* صدقه‌سی چوق - صدقه‌يی سور حالدندر || Cette dame est fort charitable بغايت نشر - بغايت متصدّقه بر خاتوندر صدقه‌يه مألوفه بر خاتوندر

Il se dit ausssi des choses, et signifie, qui part d'un principe de charité *A.* مستثاب - قرين الثواب *P.* ثواب آميز *T.* ثوابلو || Secours charitable اعانت جالبة - اعانت مستثابه Conseil charitable نصيحت ثواب آميز Avis charitable رأی قرين الثواب

CHARITABLEMENT. Par charité *A.* فی سبيل الله تعالی - حسبةً لله - لوجه الله تعالی *P.* براه ايزد متعال *T.* الله ايچون || Assister, consoler charitablement les pauvres فقرا وضعفايه لوجه الله تعالی اعانت وايفای حق تسليت واستمالت فی سبيل الله تعالی اخطار ايتمك Avertir charitablement الله ايچون خبر ويرمك - ايتمك

CHARITÉ. Amour par lequel nous aimons Dieu comme notre souverain bien *A.* عشق الهی *P.* عشق يزدانی *T.* تكری‌يه عشق || La charité couvre la multitude des péchés كوكل بغلمه عشق الهی ساتر صنوف ذنوب ومعاصيدر Si je n'ai point la charité, je ne suis rien بی نصيب عشق الهی اولديغم حالده لا شیء مثابه‌سنده يم La charité est la perfection de la loi عشق الهی مكمّل دين وشريعتدر

Et l'amour qu'on a pour le prochain en vue de Dieu *A.* لرضاء الله *P.* محبّت براه خدا *T.* الله ايچون محبّت || La charité des premiers Chrétiens عيسويّين متقدّمين سوش بيننده رضاءً لله تعالی مرعی اولان محبّت Avoir de la charité pour le prochain قريبن حقنده رضاءً لله تعالی محبّت رضاءً لله المتعال محبّت برادرانه ايتمك Charité fraternelle Il fait telle chose par pure charité فلان فعلی محضا رضاء الله ايچون ايدر

Et aumône *A.* صدقة pl. صدقات - تصدّق pl. تصدّقات - حسنة pl. حسنات || C'est une belle charité que de nourrir et d'instruire les orphelins ايتامی انفاق وامر تعليملريده دقّت اولنمق صدقات مندوبه قبيلندندر Faire la charité à quelqu'un بر كمسنديه صدقه ويرمك Ce pauvre homme vous demande la charité بو فقير بی نوا سندن صدقه استدعا بو بيچاره سندن صدقه مأمولنده در - ايدر Il se recommande aux charités des gens de bien ارباب خيرك تصدّقاتنه وقف اميد ايدر Cette dame fait de grandes charités بو خاتون كلّيتلو تصدّقات ايدر

Il se dit aussi, d'une assemblée de personnes pieuses, pour secourir les pauvres *A.* جماعة الاصحاب الخيرات والحسنات || Il a été enterré par la charité اصحاب خيرات والحسنات جماعتی صنديغندن ويرلدی دفنی مصارفی — Et de l'hôpital où on reçoit les pauvres malades *A.* دار المرضاء المساكين *P.* بيمار خانهٔ گدايان *T.* فقرا خسته خانه‌سی

CHARIVARI. Toute sorte de bruit, de crierie *A.* خرشفة — *P.* اويد *T.* شماطه - هياهوی || Il y a un terrible charivari dans cette maison بو خانه‌نك ايچنده خرشفهٔ عظيمه وار در

CHARLATAN. Il se dit d'un médecin qui se vante de guérir

toutes sortes de maladies *A.* متطبّب *P.* لافزن علم طبابت *T.* حكيملك لافنى ايدن — Figur. Celui qui cherche à en imposer, à se faire valoir par un grand étalage de paroles *A.* لافزان *T.* طفره فروش — لافزن *P.* نقّاع — فيّاش

CHARLATANER. Tâcher d'amadouer, de tromper par belles paroles *A.* تمسيح *P.* با سخن خوش آمدى فريبيدن *T.* صورت حقدن آلداتمق — طاتلو سوز ايله آلداتمق

CHARLATANERIE. Discours artificieux pour tromper quelqu'un *A.* مماسحة *P.* سخن خوش آمدئ دلفريب *T.* صورت حقدن آلداديجى بر صحبت || Tout ce qu'il vous dit n'est que charlatanerie ديديكى صحبت سخن خوش آمدئ دلفريبدن عبارتدر

CHARLATANISME. Caractère du charlatan *A.* فيش *P.* لاف *T.* لافزانلق وگذاف

CHARMANT. Agréable *A.* جالب القلب — رائع — انيق — كوكل قاپيجى *T.* دلاويز — دلكش — دلربا *P.* مورث المفتونيّة || Beauté charmante حسن دلربا — حسن رائع Lieux charmants امكنهٔ دلاويز — امكنهٔ انيقه Voix charmante صوت انيق مفتونيّت قلبى صداى دلربا — Cette maison est charmante مصاحبت انيقه موجب بر خانه در Conversation charmante محاورهٔ دلربا —

CHARME. Ce qu'on suppose superstitieusement fait par art magique, pour produire un effet extraordinaire *A.* اخذة — سحر *P.* سحر افسون *T.* كوز باغيجيلق || Faire un charme سحر ايتمك Rompre un charme رفع فسخ سحر ايتمك Ôter un charme استعمال سحر ايتمك User de charme سحر ايتمك Lever un charme سلب سحر ايتمك — Figur. Attrait, ce qui plait extrêmement *A.* جاذبة — قوّة جاذبة *P.* آن — دلربايى *T.* كوكل قاپيجيلق || Charme inévitable جاذبهٔ مقاومت اولنميه‌جق جاذبهٔ قويّة — جاذبهٔ قويّه Puissant charme سالبة الشعور فنّ موسيقى La Musique, la Poésie a de grands charmes التأثير وفنّ شعرك قوّت جاذبه‌سى يك چوقدر On ne peut se défendre des charmes de cette fille بو حسناى دلربانك فلان قيزك — قوّت جاذبه‌سنه مقاومت اولنمق امر محالدر ناصيهٔ حالنده درخشان اولان انوار حسن وآنك قوّت جاذبه‌سنه مقاومت اولنمق نا قابلدر

CHARME. Arbre qui sert ordinairement à faire des palissades *T.* كوكلن آغاجى || Bois de charme كوكلن آغاجى اوطونى Allée de charmes طرفينى كوكلن آغاجلرى سطوربله آراسته بر يول Palissade de charmes ديواروارى ترتيب اولنمش كوكلن آغاجلرى

CHARMER. Produire un effet extraordinaire par un prétendu art magique *A.* تسحير *P.* فسون كردن *T.* سحر ايتمك || On croit que ce berger charme les loups, les serpens بو راعى قورد وييلان قسمنه سحر ايدر ظنّ اولنور Plusieurs croient qu'en disant certaines paroles, ils charment les armes à feu وافر كسان رقيه خوانلق ايله آلات حربيّهٔ ناريّه‌يى تسحيره مقتدر اولدقلرينه معتقد درلر Il crut que son cheval était charmé آتى مسحور اولديغنى ظنّ ايلدى — Figur. Plaire extrêmement *A.* تسحير — افتان *P.* دل شيفتن *T.* مفتون كوكلى قاپمق — ايتمك || Ce prédicateur vous charmera بو واعظ سنى تسحير ايده‌جكدر Cette fille charme tous ceux qui la regardent بو محبوبه مجموع نظّارى مفتون ومسحور ايدر Cette musique m'a charmé بو الحان موسيقيّه بنى مفتون ومسحور ايلدى

CHARMÉ. *A.* مسحور *P.* افسون كرده *T.* سحرلو — سحرلنمش *A.* مفتون *P.* دلشيفته *T.* كوكلى قاپلمش

CHARMOIE. Lieu planté de charmes *T.* كوكلنلك

CHARNEL. Qui appartient à la chair *A.* جسمانى *P.* تنى *T.* كوده‌يه طوقنور || Plaisir charnel لذّت جسمانيّه Appétit charnel شهوت جسمانيّه Copulation charnelle مجامعت جسمانيّه — On dit aussi, Homme charnel, pour dire, homme sensuel *A.* نفس جسمانى

CHARNELLEMENT. Selon la chair *A.* من جهة الجسمانيّة || Il a connu cette femme charnellement بو قارى ايله من جهة الجسمانيّه كسب معارفه والفت ايلدى

CHARNEUX. Qui est principalement composé de chair *A.* لحمى *P.* گوشتى *T.* اتلو || Les joues, les muscles sont des parties charneuses يكاق — وجنات وعضلات اعضاى لحميّه‌دندر وبالق اتلرى اجزاى لحميّه‌دندر

CHARNIER. Le lieu où l'on garde des viandes salées *A.* مخزن — مخزن اللحوم المشرّرة — مخزن الاشارة — القديد بصدرمه *T.* مخزن گوشتهاى نمكزده *P.* اللحوم المملوحة طوزلو ات انبارى — انبارى

CHARNIÈRE. Fermeture de métal, composée de deux pièces enclavées l'une dans l'autre *A.* زرّ *P.* بند — بش *T.* بندكشه

|| La charnière d'un compas, d'une boite, d'une montre پرکارک وقوطینک وساعتک بندکشهسی

CHARNU. Bien fourni de chair A. ملحم ـ کثیر اللحم ـ لحیم P. گوشتدار ـ تنومند ـ تناور T. اتلو || Corps charnu بدن لحیم اتلو کوده ـ تن گوشتدار ـ Personne charnue ملحم وبدن برکمسنه Cette perdrix a l'estomac bien charnu بو ککلکک کوکسی کثیر اللحمدر ـ Il se dit aussi des fruits || Des pruneaux bien charnus, des olives bien charnues کثیر اللحم ارک وخیلیجه اتلو زیتون

CHARNURE. La chair, les parties charnues considérées selon les différentes qualités qu'elles peuvent avoir A. لحامت ـ لحمیة کیفیت P. تناوری T. اتلولک || Charnure ferme لحامت قویه molle کوشکک اتلولک ـ لحامت مسترخیه

CHAROGNE. Corps de bête morte, exposé et corrompu A. جیفة pl. جیاف P. لاشه T. لش || Puant comme une charogne مانند لاشه کبی مردار قوخولو ـ جیفهٔ متعفنه منتن وبدبو

CHARPENTE. Ouvrage de pièces de bois, taillées et disposées pour être assemblées A. خشب pl. اخشاب P. چوب T. کراسته || Charpente de bois de chêne میشه آغاجی کراستهسی La charpente d'une église کلیسانک کراستهسی Maison bâtie en charpente اخشابی خانه Bois de charpente کراستهلک آغاج

Figur. La charpente du corps, pour dire, la structure A. بنیة البدن P. ترکیب تن T. کودهنک کراستهسی ـ کودهنک یاپوسی

CHARPENTER. Tailler d'une manière maladroite. A. تکتیع P. لتره لتره کردن T. تکه تکه طوغرامق || Vous charpentez cette viande, au lieu de la couper بو اتی قطع ایدهجککه تکتیع ایدرسک Le chirurgien lui a charpenté tout le bras جراح فلانک قولنی تکه تکه طوغرادی

Charpenté. A. مکتع P. لتره لتره بریده T. تکه تکه طوغرانمش

CHARPENTERIE. L'art de travailler en charpente A. فن النجارة P. درگری T. دولکرلک ـ Il signifie aussi, charpente || Échafaud de charpenterie کراسته کرویدی La charpenterie de cette église est fort belle بو کلیسانک ابنیهٔ اخشابیهسی اعلا
کراستهسی ویاخود ـ صنایع نجاریهسی بغایت نفیسدر ـ در
دولکرلک ایشی اعلا در

CHARPENTIER. Artisan qui travaille en charpente A. نجار P. درگر ـ دروگر ـ کتگار T. دولکر || Il est dans l'embarras, il a les charpentiers et les maçons chez lui دولکر وصواجی عملهسی خانهسنده اولمغله غائلهسی وار در

CHARPIE. Amas de petits filets tirés d'une toile usée et dépécée A. فتیلة الکرباس P. پلیته T. تفتیک || Faire de la charpie تفتیک یاپمق La charpie sert à mettre dans les plaies, dans les ulcères تفتیک جروح وقروح اوزرینه وضع اولنمق ایچون قوللنلور On porta tant de tonneaux de charpie à l'armée شوقدر فوچی تفتیک اردویه نقل اولندی ـ On dit figur. d'une viande bouillie qui est comme réduite en filets, qu'elle est en charpie ات تفتیک ـ ات تفتیکلندی کبی اولدی

CHARRETÉE. La charge d'une charrette ملء العجلة pl. املاء العجلة P. باریک گردونه T. بر عربه طلوسی || Charretée de bois, de foin بر عربه طلوسی حطب وبر عربه طلوسی گیاه Demi-charretée نصف عربه طلوسی

CHARRETIER. Qui conduit une charrette A. عجلی P. گردونه کش T. عربهجی || Bon charretier استاد ـ ماهر عربهجی عربهجی ـ Et celui qui mène une charrue A. سایق النوجر ـ اکار pl. اکرة P. ایمد کش T. صپان سوریجی

Charretier, adjectif. Par où peuvent passer les charrettes A. ممر العجلة P. گذرگاه گردونه T. عربه کچر یر || Porte charretière عربه قپوسی ـ عربه کچر قپو ـ On dit, Voie charretière, en parlant de l'espace, entre les roues de la charrette, commode pour passer dans un chemin T. عربه یولی || La voie charretière est plus étroite dans ce pays qu'ailleurs بو مملکتک عربه یوللری سائر مملکتلرک یوللرینه نسبت ایله اضیقدر

CHARRETTE. Sorte de voiture à deux roues A. عجلة ذات المحالتین P. گردونهٔ دو چرخ T. ایکی تکرلکلو عربه

CHARRIAGE. Action de charrier A. نقل بالعجلة P. بر گردونه براهیدن T. عربه ایله کوتورمه || Le charriage coûte souvent plus que la pierre غالب حالده عربهنک اجرت نقلیهسی طاشک دکرندن زیاده اولور Le charriage est difficile en hiver قیش ایچنده عربه ایله نقل اموال مشکلدر

CHARRIER. Voiturer dans une charrette ou chariot A. تحمیل علی العجلة P. در گردونه بر نهادن T. عربهیه یوکلتمک || Charrier des pierres d'une carrière معدندن اخراج اولنمش طاشی عربهیه تحمیل ایتمک Charrier des gerbes du champ

à la grange خرمندن غلّه دمتلرینی عربدیه تحمیل ایله انباره نقل ایتدرمك

On dit qu'une rivière, qu'un torrent charrie du sable, des pierres, pour dire, que dans leur cours, ils entraînent de ces sortes de matières *A.* دفع *P.* راندن *T.* ایلتمك || Telle rivière charrie du sable فلان نهر دفع رمال ایدر Charrier avec beaucoup de bruit des pierres طرّاقهٔ عظیمه ایله دفع احجار ایتمك — Et absolument, qu'une rivière charrie, pour dire, qu'elle est couverte d'un grand nombre de glaçons *T.* نهر بوز قیالریله قاپلندی

CHARROI. Conduite de voitures *A.* سوق الاعجال *P.* گردونه رانی *T.* عربه ایله گوتورمه || Dans les temps que les corvées étaient en usage, on exigeait des charrois des paysans qui avaient des chevaux سخره تحمیلی عادتی جاری اولدیغی وقتلرده بارگیر اصحابی اولان کویلولردن سوق عربه خدمتی مطلوب ایدی — Il se dit aussi, des corps destinés à transporter les bagages ou l'artillerie d'une armée || Il sert dans les charrois بیوك عربدلرینك سوقی خدمتنده مأمور در Capitaine de charroi بیوك عربدلرینی سوق ایدن نفراتك قپودانی

CHARRON. Artisan qui fait des trains de carrosse, des chariots etc. *A.* صانع الاعجال *P.* گردونه گر *T.* عربهجی — عربهجی اوستهسی

CHARRONNAGE. L'art du charron *A.* فنّ الاعمال الاعجال *P.* گردونه گری *T.* عربهجیلق

CHARROYER. Transporter sur des chariots. V. Charriage.

CHARRUE. Machine à labourer la terre *A.* نوجر pl. نواجر — فدّان pl. فدادین *P.* ایمه — خباز *T.* صبان || Charrue bien attelée وجه لایق اوزره جفت قوشلمش صبان Charrue de boeufs اوکوز قوشلمش صبان Le soc d'une charrue *A.* سكّة — حدیدة الفدّان *P.* سپار *T.* صبان دموری Le manche de la charrue *A.* مقوم *P.* دست ایمه *T.* صبان قلبی Tirer la charrue جفت سورمك — صبان سورمك — On dit figur., C'est tenir la charrue que de s'adonner à un travail si pénible بو مقوله زحمتلو خدمتی ایتمك جفت سورمكدن فرقی یوقدر

CHARTRE. Dépérissement du corps, maigreur *A.* نحول — سهام *T.* زبونی — لاغری *T.* آریقلق — قوریلق || Tomber en chartre كسب نحول ایتمك — حال سهامه گرفتار اولمق

CHARTRE-PRIVÉE. Prison sans autorité de Justice *A.* محبس بیتی *P.* زندان خانگی *T.* او حبسی || Il n'est pas permis de tenir un homme en chartre-privée برآدمی زندان خانگیده حبس ایتمكه رخصت وجواز یوقدر

CHARTRE, ou CHARTE. Anciens titres, anciennes lettres patentes des Rois *A.* منشور قدیم pl. مناشیر قدیمة *P.* گشاد نامهای پیشین *T.* اسكی براتلر || Trésor des chartres مناشیر پیشینه خزینهسی — Il se dit aussi, d'un acte solennel qui fait la base de la constitution d'un État *T.* قانوننامهٔ ملك

On appelle, Chartre, ou Charte-partie, un acte conventionnel que fait le propriétaire d'un vaisseau avec un marchand qui charge dessus des marchandises *T.* نول — نول سفینه حجّتی سفینه مقاوله نامهسی

CHARTRIER. Lieu où l'on conserve les chartres d'une abbaye etc. *A.* مخزن المناشیر والبروات *P.* دفتر خانهٔ گشادنامها *T.* براوات وسندات مخزنی || Chartrier en bon ordre ترتیبده اولان مناشیر وبروات مخزنی

CHAS. Le trou d'une aiguille *A.* سمّ الابرة — خربة *P.* سفار — سوفار — جشم سوزن — سوراخ سوزن *T.* ایگنه یوردیسی — ایگنه دلیكی

CHASSE. Action de chasser des bêtes *A.* صید *P.* شكار *T.* آو — آولمه || Chasse aux chiens courants تازی ایله آولمه au lévrier زاغر ایله آولمه à l'oiseau قوش ایله آولمه آلیجی Chasse à la grande bête یرتیجی حیوان آوی — صید سباع Chasse du vol هواده اوجار قوش آوی La chasse du cerf صید ظبا — كیك آوی — آوه گتمك — آوه چیقمق Aller à la chasse آو یری — مكان صید Pays de chasse آو بتاغی — La chasse est défendue dans les plaisirs du Roi پادشاهك نزهتگاهلرنده صید وشكار ممنوعدر Chien de chasse *A.* كلب صیّاد *P.* سگ شكاری *T.* آوجی كوپك Fusil de chasse آو تفنكی Habit de chasse *A.* كسوهٔ صیّاد *P.* جامهٔ شكاری *T.* آوجی قیافتی — آوجی قیللغی

Et le gibier que l'on prend *A.* صید pl. صیود *P.* نخجیر *T.* آو || Il vit de sa chasse كندو آوندن گچینور Faites-nous manger de votre chasse كندو صیدكدن بزی اطعام ایله

On dit, Donner la chasse aux ennemis, donner la chasse aux vaisseaux, pour dire, les poursuivre *A.* طرد — تعقیب — تعقیب

عن القفا P. در پس شتافتن ـ در قفا شتابيدن T. پسه
اكسديه دوشوب ـ قوغالمق ـ اكسديه دوشمك ـ دوشمك
قوغالمق || On donna la chasse à un parti de cavalerie بر
بر بلوك ـ بلوك سوارى عسكرك تعقيبنه مبادرت اولندى
سوارى عسكرك قفاسنه سوق مطاياى الفرار ايله طرد
وتعقيبنه اقدام اولندى Les galères de Malte donnent la chasse aux
corsaires مالطه چكديريلرى مغرب قورصانلرى سفينه‌لرينك
پسنه دوشوب قوغاليورلر ـ Et qu'un vaisseau prend chasse ,
lorsque ayant rencontré un vaisseau ennemi, il se retire pour
éviter le combat A. توجّه الى سمت الفرار P. شتابرو سمت
گريز شدن T. قاچمه يولنه طوغرى صاپمق

CHASSE MORTE. Il se dit figur., d'une affaire commencée que
l'on ne poursuit pas, et qui demeure là A. متروك على حاله
ـ مراقةٌ متروك P. بى نتيجه مانده T. يام يصى قالمش

CHASSE-MOUCHE. Petit balai avec lequel on chasse les
mouches A. مذبّة P. مكسران T. سينكلك

CHASSER. Forcer de sortir de quelque lieu A. دفع ـ طرد
P. بيرون راندن ـ بدر بردن ـ بدر كردن T. قوغمق ||
Chasser les ennemis hors du Royaume اعداىى درون ملكدن
طرد ودفع ايتمك Il a été chassé de son pays وطننذن طرد
اولندى Chasser les chiens, les mouches, les oiseaux كلاب
وذباب وطيورى دفع وطرد ايتمك ـ On dit, que de certaines
herbes chassent le mauvais air, le venin, pour dire, qu'elles
ôtent le venin qui est dans l'air بعض نباتات دافع سمّيت
بعض نباتات واردر كه هوانك رداءت وسمّيتنى ـ دوادر
دفع ايدر

On dit proverb., qu'un clou chasse l'autre, pour dire, qu'une
nouvelle passion, un autre goût, un autre intérêt en chasse un
autre A. الحديد بالحديد يفلح T. چيوى چيوىى چيقارر

Il signifie aussi, mener, faire marcher devant soi A. سوق
P. راندن T. سورمك || Chasser les vaches aux champs اينكلرى
صحرايه سوق ايتمك Chasser un troupeau de moutons قيون
سوريسنى سورمك

Il se dit aussi des choses, et signifie, pousser en avant || La
poudre fine chasse bien plus que la grosse باروت رقيق باروت
غليظدن زياده دافعدر La charge n'est pas assez forte pour
chasser un boulet si pesant بو خرتوج اول مقوله گلّهٔ گرانسنگى
اول مقوله آغر گلّه‌يى ـ دفع ايده‌جك قدر قوّتلو دگلدر

قاقيويره‌جك قدر قوّتلو دگلدر Il faut chasser ce clou dans
la muraille à coups de marteau شو مسمارى مدقّ ايله ديوار
ايچنه قاقيويرملو در Le vent chasse la pluie روزگار بارانى
دفع وطرد ايدر

Et poursuivre, tâcher de prendre à la course avec des chiens
certaines bêtes A. تعقيب P. درپى شتافتن T. قوغالمق
|| Chasser le lièvre, le cerf etc. ـ طاوشان وكيك قوغالمق
Et poursuivre toute sorte de gibier A. اصطيادـ صيد ـ قنص
ـ اقتناص P. شكردن T. آولمق ـ آو آولمق || Chasser au fu-
sil تفنك ايله صيد ايتمك Chasser avec le chien couchant
تازى ايله آو آولمق Chasser en fond de forêt اورمان ايچنده
صيد ايتمك Je ne souffrirai pas qu'il chasse sur mes terres بنم
طپراغم داخلنده ـ ملكم ايچنده صيد ايلمسنى قبول ايده‌مم
آو آولمسنه رضا ويره‌مم

On dit, qu'un homme chasse de race, pour dire, qu'il suit
l'exemple de son père A. الولد سرّ ابيه ـ نزع الولد نزوعاً
الى ابيه T. اولاد باباسنه چكر ـ فلان كمسنه صوى قوغر ـ
Et qu'une voiture chasse bien, pour dire, que son mouvement
est prompt سريع السير بر عربه ـ سبك رفتار بر عربه ـ
چاپك يورر بر عربه

CHASSEUR. Qui chasse A. قنّاص ـ صيّاد P. شكارى ـ
نخجيران ـ صيدگر T. آوجى || Les dames étaient habillées
en chasseuses خواتين صيّادات زينده ايديلر ـ آوجى
قيافتنده ايديلر ـ Il signifie aussi, un soldat plus leste, plus
agile T. سبكبار عسكرى نفرى

CHASSIE. Humeur gluante qui sort des yeux malades A. رمص
P. ريمهٔ چشم ـ كيغ ـ ژفك ـ پيخ T. چپاق

CHASSIEUX. Qui a de la chassie aux yeux A. ارمص P.
ريمه گرفته ـ پيخدار T. چپاقلو || Des yeux chassieux A. عين
رمصا P. چشم ريمه دار T. چپاقلو كوز

CHÂSSIS. Ouvrage de menuiserie où l'on met des vitrages pour
empêcher le vent A. اطار الروزنة P. چارچوبه T. چرچوه ||
Il a double châssis à sa chambre اوطه‌سنك پنجره‌لرنده ايكى
قات چارچوبه‌سى واردر Châssis de verre جام چارچوبه
Châssis de toile بز قابلو چرچوه ـ Châssis dormant. Un châssis
qui ne se lève, et qui ne s'ouvre point T. يرندن اوينامز يرلو
چارچوبه

CHASTE. Qui s'abstient des plaisirs d'un amour illicite A.

طاهر الذیل ـ ارباب العفة .pl اهل العفة .pl اعفا ـ عفیف عفیف || Homme chaste .T اهل عرض .P پاکدامن ـ متحرّم ـ آلودهٔ چرک فسق وفجور ـ عفیفه خاتون Femme chaste آدم اولمیان زن پاکدامن

Il signifie aussi, éloigné de tout ce qui blesse la pudeur, la modestie .A نا ـ پاکیزه ـ پارسا ـ سپیدکار .P نزیه ـ صالح عفاف ونزاهت اوزره || Amour chaste .T تمیز آلودهٔ فسق اولان عشق Coeur chaste نفس نزیه Il est chaste de corps et d'esprit خلقاً وخلقةً ـ قلباً وقالباً ارباب صلاح ونزاهتندر ظاهراً وباطناً صاحب نزاهتدر ـ نازه الطبعدر Cela blesse les oreilles chastes بوکیفیت سوامع اهل صلاحی تخدیش مقالات Il n'a que des pensées, des discours chastes ایدر الفاظ وتعبیرات عفت ـ صالحه وافکار نزیهه صاحبیدر سبک وسیاق Style chaste نما وافکار صلاح انتما صاحبیدر عفاف آلود

CHASTEMENT. D'une manière chaste .A بالعفاف ـ عفیفاً والنزاهة .P پاکیزه کاراند .T اهل عرضجه || Vivre chastement بالعفاف والنزاهة امرار وقت زندگانی ایتمک

CHASTETÉ. Vertu par laquelle on est chaste .A عفت ـ پارسایی .P عصمت ـ نزاهت ـ نزاهت الخلق ـ نزاهت النفس ـ عفاف وقایهٔ اداب || Garder la chasteté اهل عرضلق .T پاکدامنی ـ بوکیفیت مخل عفافی Cela blesse la chasteté عفت ایتمک وعصمتدر ـ Il se prend aussi pour une entière abstinence des plaisirs de l'amour .A زهادت .P پارسایی ـ زاهدی .T مشتهیات نفسدن کسلمه

CHAT. Animal domestique qui prend les souris .A سنور ـ قطط ـ درّة .pl قطاط .P گربه ـ پسک ـ پوشک .T کدی || Gros chat جسیمه ـ درّة ـ سیاه ـ سنور اسود ایری کدی chat noir کدی Traître comme un chat کدی کبی خاین Roder comme un chat کدی کبی طولاشمق ـ On dit, Au chat, au chat, pour faire fuir un chat .A غسغسة ـ غس غس .T پس پس

On dit proverb. des gens qui s'accordent mal ensemble, qu'ils s'accordent, qu'ils vivent comme chiens et chats بینلری کدی ایله کوپک کبیدر ـ On dit aussi, Éveiller le chat qui dort, pour dire, réveiller une affaire qui était assoupie فتنهٔ نائمه‌یی ایقاظ ایتمک

CHÂTAIGNE. Sorte de fruit .A بلوط الملک .P شاهبلوط .T کستانه || Châtaignes bouillies قینامش کستانه Châtaignes rôties قاورلمش کستانه ـ کباب کستانه

CHÂTAIGNIER. Arbre qui produit les châtaignes .A شجر کستانه آغاجی .T درخت شاهبلوط .P البلوط الملک

CHÂTAIN. Qui est de couleur de châtaigne. Il ne se dit que du poil et des cheveux .A اشقر .P شاهبلوطگون .T قومرال قومرال صاچ ـ شعر اشقر || Cheveux châtains کستانه رنکی ـ Châtain clair آچق قومرال

CHÂTEAU. Forteresse .A حصن .pl حصون .P دیز ـ باره .T حصار || Château sur un rocher سنگ خارا اوزرنده واقع حصار ـ بر حصن یالچین قیا اوزرنده بر حصار sur une montagne بالای کوهده واقع بر حصن Le château commandait la ville شهراوزرینه ـ فلان حصن شهر اوزرینه حوالد اولور ایدی مشرف ایدی ـ On dit proverb., Ville prise, château rendu شهر آلنجه حصارک ویره‌سی حاضردر ـ On dit aussi, Faire des châteaux en Espagne, pour dire, faire des projets en l'air .T یدی اقلیمده بنا قورمق

Il signifie aussi, la maison où demeure le seigneur d'un lieu .A دسیعة .P سرا .T قوناق || Il s'est retiré à la campagne dans son château ییلاقده کندی سراینده چکلدی

CHÂTEAU de poupe, ou Château d'arrière, et Château de proue ou Château d'avant. L'espèce de logement qui est élevé sur la poupe et sur la proue d'un vaisseau .A قصر الذنب السفینة وقصر الصدر السفینة .P کاخ پس کشتی وکاخ پیش کشتی .T کمینک قیچ کوشکی وکمینک باش کوشکی

CHAT-HUANT. V. Hibou.

CHÂTIER. Punir .A مجازات بالنقمة ـ اعقاب ـ تنکیل .P تادیب کردن ـ گوشمال کردن .T تادیب ایتمک || C'est au père de châtier ses enfans اولادک تادیب وگوشمالی پدرلرینک وظیفهٔ حالیه‌در Les fléaux dont Dieu châtie les hommes بنی نوع آدمی قهر وتنکیل ضمننده ارسال الهی اولان مصایب وآفات Cette ville s'est révoltée, mais on l'a rigoureusement châtiée par la perte de ses priviléges, et par la mort de grand nombre des plus coupables فلان بلده‌نک اهالیسی رفع لوای بغی وعصیان ایلدکلرینه بناءً مظهر اولدکلری امتیازاتک نسخ والغاسی وبینلرنده زیاده آلودهٔ جرم وقباحت اولمش اکثر سر کشانک گردن عتو ومفسدتلرینه بلا امان سیف دمار وسیاست حوالدسیله فلان بلده‌نک اهالیسی ـ تادیبات لایقلری اجرا اولندی

رهرو گربوهٔ عصیان اولدقلرینده مبنی مقدما حقلرینه ارزانی قلنان شروط امتیاز رفع وترقین وبینلرنده قبایح غلیظه ایله متهم اولمش اولنلر بلا امان قتل واعدام اولندرق مظهر تأدیب شدید اولمشلردر Quand il plait à Dieu de nous châtier امر تأدیبمزه ارادهٔ صمدانیه تعلق ایلدیکی حالده

Châtié. *A.* تأدیب کرده ـ گوشمال گشته *P.* معاقب ـ منکل مظهر تأدیب اولمش ـ تأدیب اولنمش *T.*

CHÂTIMENT. Punition *A.* جزا ـ عقوبت ـ عقاب ـ نکال *P.* گوشمال *T.* تأدیب || Léger châtiment تأدیب خفیف Rude, rigoureux châtiment عقاب اکید ـ تأدیب شدید Cruel, sévère châtiment تأدیب بی رحم Un visible châtiment de Dieu قبل یزدانیدن ورود ایدوب بادئ نظرده معاین اولان بر تأدیب آسمانی S'il a failli, il en a reçu le châtiment ایتدیکی خطا مقابلنده جزاسنی بولدی

CHATON. Petit chat *A.* دروص الهرّة pl. درص الهرّة ـ هریر *P.* پوشک پچه *T.* کدی یاوریسی

CHATON. Terme de joaillier V. Oeuvre.

CHATOUILLEMENT. Action de chatouiller *A.* دغدغة *P.* غلغلیجه ـ غلیج *T.* قجیقلمه ـ قجیق || Être sensible au moindre chatouillement ادنی دغدغه جزئیه دن متأثر اولمق ـ Il se dit aussi, de certaines impressions agréables qu'on sent quelquefois *A.* هزّت ـ تهزهز *P.* جنبش *T.* اوینایش || Le chatouillement des sens تهزهز حواس

CHATOUILLER. Causer par un attouchement léger un tressaillement qui provoque à rire *A.* ایراث الدغدغة ـ تدغدغ *P.* غلغلیجه آوردن *T.* قجیقلمق || Chatouiller quelqu'un aux côtés بر کمسنه یی یانی طرفنه قجیقلمق ـ On dit, que le vin chatouille le palais, que la musique chatouille l'oreille, pour dire, qu'ils flattent agréablement les sens باده مورث هزّت کام والحان موسیقیه تنشیط سامعه ایدر ـ On dit, Chatouiller un cheval de l'éperon *T.* دابه یی مهمیز ایله قجیقلمق

CHATOUILLEUX. Qui est fort sensible au chatouillement *A.* سریع الدغدغة *P.* زود غلغلیجه پذیر *T.* تیز قجیقلنور ـ On dit figur. qu'un homme est bien chatouilleux, pour dire, qu'il s'offense aisément *A.* سریع الانفعال *P.* زود خشم *T.* چابک کوجنور ـ Et qu'une affaire, qu'une question est bien chatouilleuse, pour dire, qu'il la faut traiter avec grande circonspection فلان مصلحت وفلان مطلب بغایت نازکدر

CHATOYANT. Il se dit d'un objet dont la couleur varie suivant la direction de le lumière qui le frappe *A.* متحول الالوان *P.* پذیرای رنگهای گوناگون *T.* درلو درلو رنکلر باغلر || Étoffe chatoyante, pierre chatoyante ثوب متحول الالوان وحجر متحول الالوان

CHÂTRER. Ôter les testicules *A.* استلال الخصیة ـ اختصا ـ جب *P.* اجتباب ـ خایه کندن ـ آختن *T.* حادم ایتمک ـ En parlant des animaux, on emploie les mots *A.* امعال ـ معل *T.* اندمک || Châtrer un cheval, un chat دابه یی وکدی یی اندمک ـ امعال ایتمک

On dit figur. Châtrer un livre, pour dire, en retrancher ce qui choque les bonnes moeurs, la religion ou le Gouvernement *A.* تنقیح عن اولمنهیات *P.* از منهیات پاک ساختن *T.* برامز شیلردن تمیزلمک || On a châtré cette histoire en plusieurs endroits بو تاریخک وافر محللرینی محتوی اولدیغی منهیاتدن تنقیح ایلدیلر

Châtré. *A.* مسلول الخصیة ـ مختصا *P.* خایه کشیده ـ کنده ـ آخته *T.* حادم ـ طواشی ـ خایه En parlant des animaux *A.* ممعول *T.* اندمش

CHÂTREUR. Celui qui fait métier de châtrer des animaux *A.* معّال *P.* خایه کن ـ خایه کش *T.* اندیجی || Châtreur de chiens معّال الکلاب

CHATTEMITE. Il se dit d'une personne qui affecte une contenance flatteuse pour tromper quelqu'un *A.* رواغ ـ محادل *P.* روباه منش *T.* دلکو مزاجلو || Il a beau faire la chattemite, il ne me trompera pas دلکولک ایتمسی عبثدر بنی قوفه کتورهمز

CHAUD. Qui a de la chaleur *A.* حارّ ـ سخن ـ سخین *P.* گرم *T.* اسی ـ اسیجق || Le feu est chaud طبیعت نار حارّ در Le soleil est bien chaud aujourd'hui بو کون شمسک حرارتی زیاده در Temps chaud هوای حار Eau chaude ماء سخین ـ صو اسیجق Mettre quelque chose sous les cendres chaudes بر شیئی رماد حارّ ایچنده دفن ایتمک ـ اسیجق کول ایچنده Prendre un bouillon chaud مرقهٔ حارّه تناول ایتمک کومک ـ اسیجق ات صویی ایچمک

Bain chaud. *A.* حمّام pl. حمّامات *P.* گرمابه *T.* اسیجق Fer chaud *A.* حدید محمّا *P.* آهن تفیده *T.* قیزغن دمور

Four chaud *A.* تنور محمّى *P.* تنور تابيده *T.* بانمش فرون قيزغن فرون — On dit, Pleurer à chaudes larmes, pour dire, pleurer excessivement چشم غمگيندن اسيد باران دموع ديدۀ غم آلوددن ريزان اشك — ايله سخين العين اولمق سوزان اولمق — Et proverb., qu'il faut battre le fer pendant qu'il est chaud, pour dire, pendant qu'une affaire est en bon train, il faut travailler à la faire finir *T.* دمور طاونده ايكن دوكلملو در

Il signifie aussi, qui procure de la chaleur *A.* حارّ — مهيّج قيزدريجى — اسيديجى *T.* تاب افزا — گرمساز *P.* الحرارة || Les épiceries sont chaudes بهارات مهيّجة الحرارتدر Herbes chaudes نباتات حارّه — On dit d'un écrivain, d'un orateur, d'un peintre, qu'il est chaud dans la composition, pour dire, que sa composition est vive, animée سبك وتركيبى — قلمى پر آتشدر محض آتشدر

Fièvre chaude. Un sorte de fièvre violente *A.* حمّاء محرقة ياقيجى *T.* تب گرم *P.* حمّاء صالب — حميّات محرقة *pl.* حمّا — On dit proverb., Tomber de fièvre en chaud mal, pour dire, tomber d'un médiocre mal dans un plus grand *P.* از باران بغموردن قاچر ايكن طلويه *T.* گريخته وزير ناودان آمده استمددن قاچر ايكن حمّايه راست كلمك — راست كلمك

On appelle à la guerre, Une attaque chaude, Une occasion chaude, celles où le combat a été rude et sanglant *A.* وقعۀ پرخاش گرماگرم *P.* مقارعة شديد الحميّا — شديد الاستحرار *T.* قيزغن دوپوش — On dit aussi, Chaude alarme, pour dire, une grande et soudaine alarme *A.* تفزيع شديد *T.* كسكين اوركنتيلك — On dit aussi, La donner bien chaude, pour dire, donner une grande alarme, en faisant le mal plus grand qu'il n'est *T.* مبالغه ايله اوركنتى ويرمك

On dit des femelles de quelques animaux, qu'elles sont chaudes, pour dire, qu'elles sont en amour *A.* مستضرب — مستحرم اركك‌ده — كوسنوك *T.* گشنيناك *P.* مستطر — مستجعل — ارككه — كلبۀ مستضربه || Chienne chaude يلاقيمش — قيزمش قيزمش كوپك

Chaud. Qui se met facilement en colère *A.* مستشيط المزاج آتش *T.* تيز مشرب — آتش مزاج *P.* فيور — متنفّط المزاج — متنفّط || قيزغن مزاجلو — خوبلو Il est chaud et emporté مستشيط المزاج وسريع الغضب بر آدمدر Il a la tête chaude

محرور الدمدر Il a le sang chaud محرور الدماغدر — الدماغدر قانى قيزغندر —

Il se dit aussi, d'un homme ardent, vif et empressé à servir ses amis, qu'il est ami chaud *A.* وديد سجير — محبّ حميم *P.* دوست گرمكار *T.* غيرتلو دوست — Et d'un homme indifférent sur une affaire, que cela ne lui fait ni froid ni chaud كنديه كوره بو مادّه‌نك شدّت وملايمتى مساويدر — Et figur., d'une chose qui ne sert ni ne nuit à une affaire, Cela ne fait ni froid ni chaud بو شيئك نفع وضررى مساويدر بو شيئك — بو شئ نه خيرى موجب ونه شرّى مستلزمدر نتيجه‌سنده نه خير وار نه شرّ — Et d'un homme qui ne se détermine ni d'un côté ni de l'autre, qu'il n'est ni chaud ni froid نه گرميتلو ونه صوغوق طاورانور

Chaud, signifie aussi, récent. Ainsi on dit, Cela est encore tout chaud هنوز طومانى چيقار

Il signifie aussi, chaleur *A.* حرّ — حرارت *P.* گرما — تب *T.* صيجاقلق — اسيلك || Il fait grand chaud حرّ شديد وار در Avoir chaud اسنمق — حرارتده اولمق Souffrir le chaud et le froid گرم وسردده تاب آور — حرّ وبردى تحمّل ايتمك فرط حرارتدن چاتك استطاعت اولمق Crever de chaud حرّ مفرطدن چاتك اولمق Mourir de chaud, étouffer de chaud هلاك اولمق وحرّ شديددن نفس طوتلمق Il fait chaud dans cette chambre comme dans un four, comme dans une étuve بو اوطه فرون كبى وياخود حمّام كبى صيجاقدر — On dit figur. qu'il fait chaud à une occasion, à une attaque, pour dire, qu'il y a beaucoup de périls à essuyer بو حال وبو وقعه آتش صحنندر

À la chaude. Sur l'heure, dans le même moment *T.* طومانى همان طومانى طومانده || Cela s'est fait à la chaude طومانده همان طومانى اولو ويردى On attaqua l'ennemi à la chaude طومانده دشمن اوزرينه هجوم اولندى

Chaudement. En sorte que la chaleur se puisse conserver *A.* بالحرارة — على حال الحرارة *P.* در حال گرمى *T.* لايقى صيجاقلق اوزره || Se bien vêtir, et se tenir chaudement اوزره كيينوب حال حرارتده محفوظ طوتلمق Mettre de la viande devant le feu pour la tenir chaudement لحمى حال حرارتده ابقا ايچون آتش قارشوسنه وضع ايتمك — Figur., Avec ardeur *A.* بحرارة البال *P.* با گرمىٔ دل *T.* گرميتلو

بر مصلحتی || Poursuivre chaudement une affaire گرمیتلو ـ ایله گرمیت ایله تعقیب ایتمك Prendre une affaire chaudement بر مصلحتی گرمیتلو طوتمق ـ بر مصلحتده گرمیتلو تشبث ایتمك

CHAUDIÈRE. Grand vaisseau de cuivre où l'on fait bouillir quelque chose *A.* مرجل pl. مراجل ـ ماعون pl. مواعین *P.* مرجل مطبخ || Chaudière de cuisine *T.* قزان ـ قزغان ـ لويد ـ قزانی مطبخ de teinturier بویاجی قزغانی

CHAUDRON. Petite chaudière *A.* مسخنة pl. مساخن pl. تساخین *P.* آبتابه ـ تنكیره *T.* قزان كوجك || Écurer un chaudron آبتابدیی سلمك Mettre un chaudron sur le feu آبتابدیی آتش اوزرینه وضع ایتمك

CHAUDRONNÉE. Ce qu'un chaudron peut contenir *A.* ملء المسخنة *P.* پر آبتابهٔ *T.* بیك قزان طلوسی كوجك

CHAUDRONNERIE. Marchandise de chaudronnier *A.* متاع نحاسی pl. امتعة نحاسیة pl. اوانی نحاسیة *P.* چیزهای مسین *T.* قزانجی مالی ـ باقرجی مالی

CHAUDRONNIER. Artisan qui fait, qui vend des chaudrons et autres ustensiles de cuisine *A.* بایع ـ بایع الامتعة النحاسیة *P.* مسگر *T.* قزانجی ـ باقرجی الاوانی النحاسیة

CHAUFFAGE. La quantité de bois que l'on consomme dans une année pour se chauffer *A.* ذخر الحطب الحرق *P.* زاد هیمه *T.* یاقدجق اوطون ذخیرهسی || Il m'en coûte vingt voies de bois pour mon chauffage خانهمده یاقدجق اوطون ذخیرهسی شو قدر عربدیه بالغدر Bois de chauffage حطب یاقدجق اوطون ـ الحرق

CHAUFFER. Donner de la chaleur *A.* اسخان ـ احرار ـ تسخین *P.* گرم ساختن *T.* استمق || Chauffer des draps چارشفلری استمق ـ چارشفلری اسخان ایتمك Chauffez-vous, il fait froid هواده برودت اولمغله كندوكی تسخین ایله Se chauffer les pieds, les mains ایاقی واقدامی اسخان ایتمك ـ ال ایاق استمق ـ Il est aussi neutre *A.* حمو *P.* گرمیدن *T.* یانمق ـ قیزمق || Le four, le bain chauffe فرون وحمام یانر

CHAUFFER DE L'EAU. *A.* اسخان الما ـ احمام الما *P.* گرم کردن آب *T.* صو استمق ـ Chauffer le four, le poêle *A.* احماء التنور ـ اسجار التنور ـ تسجیر التنور *P.* تفیدن تنور *T.* فرونی قیزدرمق ـ فرونی یاقمق ـ تابیدن تنور ـ

CHAUFFÉ. *A.* مسخن *P.* گرم گشته *T.* استمش *A.* مسجور ـ

یانمش ـ قیزمش *T.* گرمیده ـ تفیده *P.* محما ـ محمم

CHAUFFERIE. Forge destinée à forger le fer qu'on veut réduire en barres *A.* اتون الحداد pl. اتاتین الحداد *P.* کورهٔ آهنگر *T.* کوره ـ دمورجی اوجاغی

CHAUFFOIR. Lieu d'un monastère où l'on va s'échauffer *A.* كانون الصومعة *P.* كانون دیر *T.* مناستر اوجاغی

Et les linges chauds avec lesquels on couvre, on essuie un malade *A.* كمادة pl. كمادات *P.* گرمیده کرپاس *T.* استیجق بز || On lui a mis plusieurs chauffoirs, et on ne peut l'échauffer فلانك اوزرینه كمادات كثیره وضع اولنمشیكن تسخینی ممكن اولمدی ـ Et un linge de propreté pour les femmes *A.* حیضة ـ معركة *T.* حیض بزی ـ حیض پچاورهسی

CHAUFOUR. Grand four à cuire la chaux *A.* اتون الجصاص pl. اتاتین الجصاص *P.* کورهٔ کچگر *T.* كرجچی اوجاغی

CHAUFOURNIER. Ouvrier qui fait la chaux *A.* جصاص *P.* کچگر *T.* كرجچی

CHAUMAGE. Action de couper le chaume *A.* جزة الحفافة *P.* درو کاهبن *T.* اكیز كسیمی ـ Et le temps auquel on coupe le chaume *A.* موسم الجزاز الحفافة *P.* وقت درو کاهبن *T.* اكیز كسیمی وقتی

CHAUME. La partie du tuyau des blés qui reste dans le champ, quand on les a coupés *A.* حفافة ـ قصارة pl. قصارات *P.* كاهبن *T.* اكیز ـ صمان دیبی || Maison couverte de chaume اوستی صمان دیبی ایله ـ قصارات ایله پوشیده اولان خانه Botte de chaume اكیز دمتی ـ اورتیلو او ـ Il se prend aussi pour le tuyau tout entier du blé *A.* قصبة الزرع *P.* نای گندم *T.* اكین اوزدكی

CHAUMIÈRE. Petite maison couverte de chaume *A.* خص pl. خصاص *P.* نی انبا ـ توارہ *T.* ایزبه ـ صلاج || Méchante chaumière كوتی ایزبه ـ خص خسیس Il loge dans une chaumière بر ایزبهده اقامت ایدر

CHAUSSAGE. Entretien de la chaussure *A.* تدارك الخفاف *P.* پای افزار *T.* تداركی ـ ایاق قابی ـ آیاق قابی تداركی || il dépense tant pour la coiffure, tant pour le chaussage باش كسوهسی ایچون شو قدر وآیاق قابی ایچون شو قدر اقچه صرف ایدر ایدنمدسی

CHAUSSÉE. Levée de terre qu'on fait au bord de l'eau, pour retenir l'eau d'une rivière, d'un étang *A.* عضد pl. اعضاد *P.*

بازو *T.* دیواره || La chaussée d'une rivière, d'un étang عضد نهرك وصو بنديكك ديوارەسی - نهر وعضد بركه - Et une levée qui se fait dans des lieux humides, pour servir de chemin *A.* رصفة pl. رصفات - مرصوف طريق *P.* راه آزبانه *T.* قالدرم دوشدلی يول - قالدرم - طاش دوشدلی يول || Les Romains ont fait la plupart des grands chemins en manière de chaussées روماليون شاهراهلرك اكثريسنی رصفات مستحكمه رومالو اولو يوللرك اكثريسنی طاش - صورتنه وضع ايلديلر دوشدلی ياپدرديلر - Rez-de-chaussée. Le niveau du terrain *A.* سطح الارض *P.* روی زمين *T.* ير برابرلكی - ير يوزی || Cet appartement est au rez-de-chaussée بو دائره روی زمينه سطح ارضده در - برابر در

CHAUSSER. Mettre des bas ou des souliers *A.* تنعّل - انتعال آياق *T.* پای افزار نهادن *P.* تخفّف - تلبّس النعل - تلبّس مساميت ايتمك || Chausser ses bas قابی كيمك تلبّس نعال ايتمك Chausser ses souliers چوراب كيمك - پاپوش كيمك - On dit qu'un bas, qu'un soulier chausse bien, pour dire, qu'il va bien sur le pied بو چوراب وبو پاپوش اياغه اويغون كلور - آياغه اوفاق كلور

On dit figur., Chausser de près les éperons à quelqu'un, pour dire, poursuivre de près quelqu'un qui s'enfuit *A.* استذناب - بر *T.* در پس فلان مهميز زن شتاب شدن *P.* تعقّی كمسنەنك قويرغنی صاليويرميوب ايزينی بصدرق كتمك

CHAUSSÉ. *A.* منتعّل *P.* پای افزار پوش *T.* آياق قابی كيمش - On dit proverb., qu'un homme est sorti un pied chaussé et l'autre nu, pour dire, qu'il s'est sauvé avec précipitation پاپوشسز قاجدی

CHAUSSES. Culotte, caleçon *A.* سراويل pl. سراويلات *P.* شلوار *T.* طون || Attacher ses chausses شلواری ايلكلمك Chausses de drap چوقه شلوار V. aussi Caleçon. On dit proverb. d'un homme qui est fort pauvre, qu'il n'a pas de chausses آياغنده كييەجك طونی يوقدر

CHAUSSE. Une pièce de drap taillée en capuchon pointu, dans laquelle on passe des liqueurs qui ont besoin d'être clarifiées *T.* چوقه كلاه

CHAUSSE-TRAPE. Instrument composé de quatre pointes de fer disposées en triangle, dont trois portent toujours à terre, et la quatrième demeure en l'air *A.* حسك *P.* سيالنج *T.* دمور طكوز آياغی - تيكنی || On sème des chausse-trapes sur une brèche ou dans les endroits où la cavalerie doit passer, pour en rendre le passage difficile جدار قلعەده ظهور ايدن رخنه يرلرنده وباخود سواری عسكرك كچەجكی محللرده تصعيب معابر ضمننده حسك نشر ايدرلر - Chausse-Trape. Plante. V. Chardon étoilé.

CHAUSSETTE. V. Bas.

CHAUSSON. La chaussure qu'on met au pied nu, avant que de prendre les bas *T.* ترلك

CHAUSSURE. Ce que l'on met au pied pour se chausser, comme souliers, pantoufles, bottes etc. *A.* خف pl. خفاف *P.* موزه - پای افزار *T.* پاپوش - آياق قابی || Bonne chaussure خف لطيف Chaussure malpropre خف مقذر - مردار آياق قابی Chaussure à l'antique كار قديم آياق قابی

CHAUVE. Qui n'a plus de cheveux, ou qui n'en a guères *A.* اصلع pl. صلعان - اجلح pl. اجالح *P.* دغسر - لغسر - رودچكاد - لغ - توبل *T.* باشی طاز

CHAUVE-SOURIS. Sorte d'oiseau nocturne *A.* خفّاش pl. خفافش وطواط - *P.* شبپره - شبانور - موشك *T.* براشه || Les chauve-souris ne commencent à voler que le soir براشه قوشی اخشام وقتنده طيرانه بداء ايدر

CHAUVETÉ. État d'une personne chauve *A.* صلع *P.* دغسری *T.* طازلق

CHAUX. Pierre calcinée par le feu *A.* جص *P.* آژه - كچ *T.* كرج

CHEF. Tête *A.* رأس pl. رؤس *P.* سر *T.* باش || Le chef couronné de lauriers شعاير غزادن معدود اولان اغصان غاردن مصنوع اكليل افتخار ايله مكلل بر رأس Le chef de Saint Jean حضرت يحيانك سر مباركی - On dit, Tant de chefs de bétail, pour dire, tant de pièces || Il a deux cents chefs de brebis ايكييوز رأس اغنامه مالكدر

Il se dit figur. de celui qui a le premier rang, la principale autorité dans un corps, dans une assemblée *A.* رئيس pl. رؤسا *P.* سركرده - سرور *T.* باش || Le Pape est le chef visible de l'Église ريم پاپاسی آيين عيسوينك رئيس مرئيسی ومعاينيدر Le chef d'une assemblée رئيس مجلس Les chefs de l'armée سركردگان لشكر - سروران لشكر - رؤسای عسكر Chef de bandits سركردهٔ اشقيا Chef de faction فرقەنك

– Il se dit aussi d'un général d'armée *A.* رئيس – سرکردهسی سابقه – سپهسالار *P.* امام الجيش – امير الجيش – الجيش سالار *T.* سر عسکر – باشبوغ || Il est du devoir d'un bon chef de . . . شو وجهله حرکت ایتمك سر عسکرك لازمهٔ شروط مأموریتنی بیلور بر سر عسکره کوره واجبهٔ ذمتیدر – ذمتدر – On dit, Chef d'escadre, pour dire, celui qui commande une escadre *T.* دونانما باشبوغی Chef de cuisine *A.* رئیس الطبّاخین *P.* سر آشپزان *T.* آشجی باشی Chef d'office *P.* سرقدحکاران *T.* سرکیلاری کیلارجی باشی Chef de gobelet *P.*

On dit, Commander une armée en chef ریاست مطلقه عنوان سرداری ایله اداره – عنوانیله ادارهٔ عسکر ایتمك – عسکر ایتمك – On dit aussi, Être en chef dans une affaire باش اولدرق بر مصلحتك اوزرنده اولمق Travailler en chef dans une affaire باش اولدرق بر ایشك رؤیتنده امر مذاکرهده مداومت ایتمك Être en chef dans une négociation – سرکار اولدرق مأمور اولمق – On appelle, Greffier en chef, le premier greffier *P.* سر کتاب *T.* باش کاتب

En parlant de biens, de successions, on dit, De son chef, pour dire, de son côté *A.* عن ذاته *P.* از روی خویش *T.* عن ذاته شو کندو طرفندن || Il a tant de bien de son chef قدر ماله مالکدر Il a eu cette terre du chef de sa femme بو چفتلك عن زوجته منتقل اولدرق داخل ملکی اولمشدر – بو چفتلك زوجهسی طرفندن کندویه منتقلدر – On dit aussi, De son chef, pour dire, de sa tête, de son propre mouvement *A.* برأسه *P.* خود بخود *T.* کندیلکندن || Il a fait cela de son chef, sans en avoir ordre بو ایشی مأموریتی یوغیکن خود بخود ایتدی

On dit, Les chefs d'une accusation, pour dire, les articles, les divers points d'une accusation *A.* موادّ التهمة – Et crime de lèse-majesté au premier chef, pour dire, attentat contre la personne du Prince *T.* خیانت عظمانك درجهٔ اولاسی – بالذات نفس همایونه خیانت Et crime de lèse-majesté au second chef, pour dire, attentat contre l'intérêt de l'État *T.* ذات دولته خیانت – خیانت عظمانك درجهٔ ثانیهسی – مصلحت ملکه طوقنور خیانت

CHEF-D'OEUVRE. Ouvrage que font les ouvriers, pour faire preuve de leur capacité *A.* انموذج الصناعة *P.* نمونهٔ استادکاری *T.* استادلق اورنکی || Présenter son chef-d'oeuvre انموذج الصناعتی اولمق اوزره اعمال ایلدیکی فلان شیئی عرض وتقدیم ایلمك – Figur. Ouvrage parfait en quelque genre que ce puisse être *A.* عین الصنایع – نقاوة الصنایع *P.* سر آمد *T.* ایشك اعلاسی گل روی سپد – آبروی کار || Ce palais est un chef-d'oeuvre d'Architecture بو سرای فنّ معماریّنك نقاوة الصنایعیدر Cette beauté est un chef-d'oeuvre de la nature بو حسن وملاحت سر آمد کار خلقتدر Ces tableaux sont des chefs-d'oeuvre بو تصویرلر عین الصنایع مقولهسیدر

CHEF-LIEU. Lieu principal *A.* کرسیّ الايالة – مقرّ الحکومة *P.* قرارگاه حکومت *T.* ولایتك باش قصبهسی || Chef-lieu de tout l'ordre فلان طریقتك مقرّ حکومتی Il faut rendre hommage au chef-lieu کرسیّ ایالت حقنده ایفای وجیبهٔ احترام اولنملو در

CHÉIK. Chef de tribu chez les Arabes *A.* شیخ pl. شیوخ pl. مشایخ *P.* پیر *T.* شیخ

CHÉLIDOINE. V. Éclaire.

CHEMIN. Voie, route *A.* طریق pl. طرق – سبیل pl. سبل – صراط – مسالك pl. مسلك *P.* راه – ره *T.* یول || Chemin battu *A.* طریق مذلّل – سابلة *P.* راه – راه خوابیده طریق مکشوف Chemin frayé *A.* چیکنمش یول *T.* خسپیده *P.* راه گشاده *T.* آچلمش یول Vilain, mauvais chemin *A.* طریق قبیح *P.* راه نا خوش *T.* فنا یول Chemin uni *A.* طریق مستوی *P.* راه هموار *T.* دوز یول pierreux *A.* طریق محجّر – طریق کثیر الاحجار *P.* راه سنگستان *T.* طاشلق یول raboteux *A.* طریق ذو الجروف والخروق *P.* راه – راه آجار طریق کثیر الوحل fangeux *A.* جاقر جقور یول *T.* نا در برابز جاموری – جامورلی یول *T.* راه گل آلود – راه وحلناك *P.* راه ژرفناك *T.* creux *A.* طریق محفر *P.* چوق یول راه درشت *P.* طریق طالك Chemin ferré *A.* جقورلی یول – طریق مفروش بالحدید Chemin de fer *A.* پك بر یول *T.* دمور دوشلی یول *T.* راه آهن گسترده *P.* طریق جدیدی Chemin passant, celui par où il passe beaucoup de monde, ou Chemin fréquenté *A.* طریق مسلوك *P.* ره رفته *T.* ایشلك گذرگاه ناس اولان یول – ممرّ عامّه بر یول – یول Chemin détourné *A.* طریق معتنف *P.* ره گرده پیچ *T.* طولاشق معاجیل طرقدن یول Chemin de traverse *A.* طریق معجال *T.* کسدرمه یول – مقاصیر طرقدن بر طریق – برطریق Le chemin du charroi عربه یولی Petit chemin ou sentier *A.* مستل *P.*

جوبان یولی ـ جیغر T. گریوه Chemin des gens de pied پیاده
باید یولی ـ یولی Grand chemin A. شاهراه P. جادّه ـ شارع
اولو یول T. Chemin pavé A. راه اژبانه P. طریق مرصوف
قالدرم دوشدلی یول T. Chemin bordé d'arbres طرفینی سطور
اشجار ایله پیراسته یول bordé de fossés طرفینی خندق
فازلمش یول Chemin de Moscou موشقد یولی Montrer, enseigner
le chemin ـ دلالت طریق ایتمک ـ ارائهٔ طریق ایتمک
قولاغوزلق ایتمک ـ یولی اوکرتمک ـ یولی کوسترمک Savoir
le chemin آشنای طریق اولمق Couper, fermer, embarrasser
le chemin یولی قطع وسدّ وتصعیب ایتمک Ouvrir le chemin
یولی گشاد ایتمک Rendre les chemins libres طرق ومسالکی
یوللری ـ یوللری امین ایتمک ـ واهمهٔ خطردن آزاده قلمق
موانع وحوائلدن بری قلمق Traverser le chemin میان
یولک ایچندن کچمک ـ طریقدن مرور ایتمک Quitter
son chemin بر کمسنه عازم اولدیغی طریقی ترک ایتمک
Il me vint couper chemin یولمی قطع ایتمک قیدنده اولدی
Ce chemin va, mène, conduit en tel endroit بو طریق فلان
طرفه موصلدر Il se détourna de son chemin متوجّه اولدیغی
طریق مقصوددن انحراف ایلدی ـ طریقدن عدول ایلدی
یولندن صاپدی ـ Ne quittez pas ce chemin بو یولی ترک
بو یولی براقمه ـ ایتمه Prenez le chemin à main droite, à
main gauche صاغ ـ صاغکه ویاخود صولکه کلان یولی طوت
الکده‌کی ویاخود صول الکده‌کی یوله صاپ وبر Il ne
tient point de chemin, il va à travers champs یولدن روانه
اولمیوب تارلالر ایچندن کیدر Se mettre en chemin عزم راه
یوله چیقمق ـ ایتمک Tout le long du chemin یولک اوّلندن
اخرینه قدر À mi-chemin یاری یولده ـ منتصف طریقده
Vous êtes mal monté, vous demeurerez par les chemins راکب
اولدیغک دابّه ایشه یرامز یولده قالدجقسک Allez par
là, c'est le droit chemin اول طرفدن روانه اول ره راست
اولدر Suivez ce chemin-là اول یولدن ـ اول یوله طوغری کیت
مفارقت ایلمه Poursuivez votre chemin طوتدیغک یوله
مداومت ایله Cet homme ne fait qu'aller et venir; il est tou-
jours par voie et par chemin بو آدم ایاب وذهابدن خالی
اولمیوب علی الدوام یولده در Il y a bien du chemin d'ici
là بو طرفدن اول محلّه قدر وافر یول وار در Deux heures
de chemin ایکی ساعتلک یول Une journée de chemin بر
کونلک یول Chemin faisant اثنای طریقده ـ خلال طریقده

یوله کیدر ایکن ـ Se faire chemin یول ـ رهیاب اولمق
بولمق Rebrousser chemin یولدن عود ورجعت ایتمک
Avancer chemin یول آلمق Chemin praticable A. طریق ممکن
کیدیلور یول T. راه آسان گذار P. المرور impraticable A.
کیدلمز یول T. ره نا گذار P. طریق ممتنع المرور

On dit proverb., À chemin battu, il n'y a point d'herbe, pour dire, qu'il n'y a point de profit à faire dans un négoce dont trop de gens se mêlent T. ایشلک یولده اوت بتمز

Figur. Moyen, conduite qui mène à quelque fin A. طریق ـ
طریق السهولة ـ طریق موصل || Il veut faire fortune, mais
il n'en prend pas le chemin کسب مال وثروت قیدنده
در انجق آکا موصل اولدجق طریقه سلوک ایتمز Il aspire
aux dignités, mais on n'y arrive pas par ce chemin خواهشکار
جاه ورتبه در امّا طوتدیغی طریق ایله واصل مقصد اولدمز
La vertu est le chemin de la gloire صلاح وعفت طریق
موصل اقبال وسعادتدر Le chemin de la perdition est large
طریق عصیان وسفاهت واسعدر Les hérétiques ne sont pas
en bon chemin ارباب رفض وبدعت سالک راه رشاد
صراط مستقیم اوزره سالک دکللردر ـ دکللر در

On dit figur., qu'un homme va son grand chemin, pour dire, qu'il n'entend point de finesse à ce qu'il fait, à ce qu'il dit T.
طوغری یولدن هیچ شاشمز ـ Et qu'il va toujours son chemin,
pour dire, que rien ne le détourne de ce qu'il a entrepris T.
طوتدیغی یولدن آیرلمز || Quelque chose qu'on lui dise, il va
toujours son chemin هر نه دیرلر ایسه دیسونلر وظیفه‌سی
اولمیوب طوتدیغی یولدن آیرلمز ـ On dit, Aller le droit che-
min, pour dire, procéder avec sincérité, sans tromperie T. مسلک
رهرو شاهراه راستی واستقامت ـ استقامتده سلوک ایتمک
طوغری یولدن شاشمامق ـ طوغریلقدن شاشمامق ـ اولمق
ـ Et suivre le chemin battu, pour dire, s'attacher aux usages
établis T. ـ طریق مسلوکدن سر مو انحراف ایتمامک
خلقک کچدیکی کوپریدن ـ راه رفته‌یه سالک اولمق
کچمک || Il n'y a rien de plus sûr que de suivre le chemin
battu اسلم طرق هر حالده خلقک کچدیکی کوپریدن
کچمکدر ـ Et montrer le chemin à quelqu'un, pour dire, donner
exemple T. اوک آیاق ـ پیش آهنگ طریق عبرت اولمق
اولمق ـ On dit d'un homme qui a mis une affaire en bon train,
et qui ne la poursuit pas, qu'il demeure en beau chemin مصلحتنی

یولنه قویوب ترک ایلدی — En qu'un homme a bien fait du chemin en peu de temps, pour dire, qu'en peu de temps il a fait beaucoup de progrès dans la fortune, dans les sciences etc. اززمان ایچنده — وقت یسیرده خیلی طریق قطع ایلدی چوق میدان آلدی — Et qu'un homme fera son chemin سر مقصوده واصل اولدجغی درکاردر

On dit par menace, Je le trouverai en mon chemin, pour dire, je trouverai occasion de lui nuire برکون اولورکه یقه‌سی الـمه کچر — Et il me trouvera en son chemin, pour dire, je le traverserai dans ses desseins طریق مقصودندن صرف ایتدره‌جکمی کوره‌جکدر — Et figur., Couper chemin à quelque chose, pour dire, en empêcher le cours, le progrès A. سدّ المجرا — سدّ حوالة السدّ الممانعة — الطريق P. سدّ راه شدن T. اوکی کسمک — یولی قپاتمق || On a voulu couper chemin aux chicanes par la nouvelle ordonnance صادر اولان نظامنامۀ جدیده‌دن مرام مجرای تزویراتک اوکنی کسمک ایدی — ترتیب اولنان نظامنامه‌دن مراد طریق تزویراته حوالۀ سدّ ممانعت ایدی Il fallut abattre une maison, pour couper chemin à l'embrasement حریقک اوکنی کسمک ایچون بر خانه‌نک هدمی اقتضا ایلدی Couper chemin à la fièvre, à une maladie حمّایه وعلّته حوالۀ سدّ ممانعت ایتمک — حمّانک وعلّتک اوکنی کسمک

On dit figur., Chemin faisant, pour dire, en même temps, par occasion T. آرالقده — اول خلالده || En examinant la doctrine de ce livre, il a remarqué, chemin faisant, plusieurs fautes de langue بو کتابک حاوی اولدیغی قواعد وتعلیماتی مطالعه خلالنده عباره‌نک نیچه سقامات وخطایاسنه دقت ایلدی

CHEMIN COUVERT. C'est un chemin sur le bord extérieur du fossé où le soldat est à couvert du feu des assiégeans A. طریق مستور P. راه پوشیده T. سکردم یولی || Emporter le chemin couvert قلعه‌نک سکردم یولنی ضبط ایتمک

Le vulgaire appelle cet amas d'étoiles qui forment comme un chemin blanc au milieu du ciel, Le chemin de S. Jacques A. مجرّة P. راه حاجیان T. صمان اوغریسی V. aussi, Voie-lactée.

CHEMINÉE. L'endroit où l'on fait du feu dans les maisons pour s'échauffer A. کانون — کانونة P. آتشدان — کانون T. اوجاق || Tuyau de cheminée اوجاق بوریسی Ramoneur de cheminée اوجاق سپوریجیسی Le feu prit à la cheminée اوجاق طوتشدی Cheminée de marbre مرمردن مصنوع کانون

Et cette partie du tuyau qui sort hors du toit A. داخنة pl. دواخن P. دودگند — دودآهنگ — موری T. اوجاق باجه‌سی — توتونلک — توتونلکی || Il fit un grand vent qui abattit bien des cheminées بر ریح شدید ظهوریله دواخن وافره رهین انهدام اولمشدر

CHEMINER. Faire du chemin pour aller quelque part A. قطع الطريق — طیّ المنزل — ذهاب فی الطريق P. ره پیمودن — ره نوردیدن — روانه شدن — رهرو شدن — عزم راه کردن T. یوله کتمک || Il y a tant d'heures que nous cheminons شو قدر ساعتدنبرو قطع طریق ایتمکده‌یز — رهپیمای سمت مقصود اولمقده‌یز Ce laquais chemine bien فلان چوقدار خیلیدن خیلی قطع منزل ایدر On dit figur., Cheminer droit, pour dire, ne point tomber en faute T. سالکک طریقۀ صواب اولمق — رهرو سمت صدق وسداد اولمق || Il fera bien de cheminer droit حقنده انفع امور سالکک طریقۀ صدق وسداد اولمقدر — On dit aussi qu'un homme sait cheminer, pour dire, qu'il sait aller à ses fins سمت مقصوده طوغری سلوککت بیلور — یولنی بیلور — En parlant d'un poème, d'une oraison, on dit, que cela chemine bien, pour dire, que l'ouvrage est bien suivi یولیله ترتیب اولنمشدر

CHEMISE. Vêtement de linge A. قمیص pl. اقمصة — سربال pl. سرابیل — جلباب pl. جلابیب P. پیراهن T. کوملک || Chemise blanche A. قمیص ابیض P. پیراهن سپید T. بیاض کوملک Chemise de nuit A. قمیص اللیل P. پیراهن شبینه T. کیجه‌لک کوملک de jour A. قمیص النهار P. پیراهن روزی T. کوندز کوملکی Chemise de femme A. سربال المرئة P. پیراهن زن T. زنه کوملکی d'homme ارککک کوملکی de bain حمّام کوملکی Mettre sa chemise A. تقمّص — تسربل — تلبّس القمیص P. پیراهن در بر کردن — پیراهن پوشیدن T. کوملک کیمک Changer de chemise A. تبدیل القمیص P. تبدیل پیراهن کردن T. کوملک دکشدرمک Ôter sa chemise A. اخراج القمیص P. پیراهن بر آوردن T. کوملکی چیقارمق Chauffer une chemise A. تسخین القمیص P. پیراهنرا گرمیدن T. کوملکی ایستمق Manche de chemise A. کمّ القمیص P. آستین پیراهن T. کوملک یکی Collet de chemise A. جربان P. گریبان پیراهن T. کوملک یقه‌سی — On dit d'un homme fort pauvre, qu'il n'a pas de

chemise کوملکی بوقدر آرقه‌سنده کیه‌جک — On dit, Vendre engager, manger jusqu'à sa chemise هر کوملکنه وارنجه شیئی صاتوق ورهنه قویمق وهبا وتلف ایلمک

CHEMISE DE MAILLE. Un corps de chemise qui était fait de petits annelets d'acier, dont on se servait à se couvrir comme d'une arme défensive *A.* غليلة pl. غلايل — شليل — صديع *P.* زره *T.* زیر جامهٔ آهنین کوملکی

CHEMISETTE. Vêtement qui se met sur la chemise *A.* غلالة *P.* نیمتن *T.* ایچلک

CHÊNAIE. Lieu planté de chênes *A.* مشجرة البلوط *P.* قونجستان *T.* پلید آغاجلری اورمانی — میشه‌لک

CHENAL. Canal d'eau bordé de terre *A.* مثعب pl. مثاعب *P.* رود آورد *T.* صو یولی

CHÊNE. Sorte de grand arbre *A.* شجر البلوط *P.* درخت قونج *T.* پلید آغاجی — میشه آغاجی || Un ais de chêne میشه تختهسی Poutre de chêne میشه دیرکی Pomme de chêne *A.* بلوط *P.* قونج *T.* پلاموط

CHÉNEAU. Conduite de plomb ou de bois qui porte les eaux du toit dans la gouttière *A.* مسيل الاجار pl. مسايل الاجار *P.* رودبار بام *T.* طام دره‌سی

CHENET. Ustensile de cuisine et de chambre sur quoi on met le bois dans la cheminée *A.* اثفية الكانون pl. اثافي الكانون *P.* سپای کانون *T.* اوجاق اسقره‌سی || Chenet de cuivre باقر اوجاق اسقره‌سی — اثفیهٔ نحاسیه

CHENEVIÈRE. Champ semé de chenevis *A.* مزرعة القنب *P.* کنوستان *T.* کنویر تارلاسی || La terre est trop sèche pour y faire une chenevière ارضک یبوستی غالب اولدیغی تقریبیله کنویر تارلاسی اولمز — On appelle, Épouvantail de chenevière, ce qu'on met dans un champ, dans un jardin pour faire peur aux oiseaux. V. Épouvantail.

CHENEVIS. Graine du chanvre *A.* حب القنب — طلام — *P.* شهدانج — کنوانه — شاهدانه — برزک *T.* کندر تخمی — || Les oiseaux vivent de chenevis طیور قسمی کنویر کنویر ایله تغذّی ایدرلر

CHENILLE. Sorte d'insecte qui ronge les feuilles des arbres *A.* سرفة *P.* صد پایه *T.* طرطل — یپراق قوردی || Les chenilles se changent en papillons سرفه پروانه به مستحیل اولور

Il se dit aussi, d'un tissu de soie qui imite la chenille, et dont on se sert dans les broderies *T.* طرطل واری اورلمش ایپک ایپلکی

CHENU. Qui est tout blanc de vieillesse *A.* اشیب — اشیب — صاچی آغارمش — آق صاچلو *T.* خنگسار *P.* الشعر — On dit en Poésie, Les montagnes chenues, pour dire, les montagnes couvertes de neige *A.* جبال اشيب الرؤس *P.* کوهسار *T.* سپیده سر تپه‌لری آق طاغلر

CHER. Qui est tendrement aimé *A.* احب — اعز — عزيز *P.* دلجو — دلاویز *T.* سوکولی — کوکلدن سوکولی || C'est une personne qui lui est extrêmement chère عندنده غایة الغایه احب وعزیز عد اولنور بر ذاتدر De tous ses enfans, celui qui lui est le plus cher, c'est... اولادی بیننده فلان نام ولد جمله دن زیاده احب واعزیدر Sa mémoire me sera toujours chère فلانک ذکری الی الابد عندمده عزیز عد اولنه‌جقدر Il n'y a personne à qui la vie ne soit chère عمرینی عزیز طوتمیان آدم یوقدر Un homme de bien n'a rien de plus cher que l'honneur اهل خیر وصلاح عندنده اعز آمال امر عرض وناموسدر Ses plus chers amis l'ont condamné اعز احباسی علیهنه حکم ایلدیلر

Et qui coûte beaucoup. *A.* ذو القيمة — ثمين — غالی *P.* بهاسی طوق — بهالو *T.* قیمتدار — بها دار — بهاور — گرانبها || Les belles étoffes sont toujours chères اقمشهٔ لطیفه قیمتلو — دائما ذیقیمتدر Les diamans sont toujours chers الماس قسمنک بهاسی هر دائم غالیدر Le blé est ordinairement plus cher dans la moisson que dans les autres temps حنطه‌نک بهاسی وقت حصادده اوقات سائره‌دن زیاده بهالو اولور Tout est cher à Paris — پک بهالو در — پارسده هرشئ غالیدر

Chère année. Une année où le blé est beaucoup plus cher qu'à l'ordinaire *A.* سنة القحط والغلا *P.* سال تنگی *T.* بهالولق شو حال سنه‌سی || Cela arriva dans la chère année سنه‌سی قحط وغلاده واقع اولدی

Cher, se dit aussi de celui qui vend à plus haut prix que les autres *T.* طوق صاتیجی || Ce marchand est trop cher فلان بازرکان بغایت طوق صاتیجیدر

Il se prend aussi adverbialement, et signifie, à haut prix *A.* بثمن الغالی *P.* با بهای گران *T.* آغر بها ایله || Vendre cher آغر بها ایله صاتمق Cela me coûte cher بکا بهالو بازاره‌کی اولدی Il me l'a vendu plus cher qu'au marché — بهادن زیاده‌یه صاتدی — Figur. Vendre bien cher sa vie,

pour dire, se bien défendre مردانه مقاومت برله نقد جاننی طوزلو صاتمق

CHERCHER. Se donner de la peine pour trouver *A.* طلب ـ تفقد ـ تطلب ـ جستجو كردن ـ جوييدن *P.* استفقاد ـ تفقد ـ تطلب *T.* آراشدرمق ـ آرامق ‖ Chercher quelqu'un بر جستجو كمسنه‌يى طلب وجستجو ايتمك Chercher quelque chose بر شيئى آرامق ـ بر شيئى طلب وتفقد ايتمك Chercher soigneusement بالتحرى جستجو ايتمك Chercher par tout طرف طرف آراشدرمق ـ هر طرفده طلب وتفحص ايتمك Chercher à tâtons ال يورداميله ـ بالتعييث جستجو ايتمك Chercher de l'oeil ـ امرار نظر ايله تفقد ايتمك آراشدرمق Chercher du secours استعانت كوز كزدرك آراشدرمق ـ جوياى دستگيرى اولمق ـ استمداد ايتمك ـ ايتمك Chercher de l'argent طلب درهم ودينار ايتمك امداد آرامق Un domestique qui cherche condition طالب قسمت آرايان خدمتكار ـ خدمت اولان خدمتكار En cherchant on trouve *A.* من قرع بابا ولج ولج *T.* آرايان بولور Chercher un trésor دفينه آرامق Chercher la pierre philosophale كيميايى آرامق Chercher des moyens جوينده وسايل واسباب اولمق des innovations طالب اختراعات اولمق Chercher des excuses جوينده عذر وبهانه ـ جوينده اعذار اولمق Chercher la gloire طالب جاه وشان اولمق Chercher le profit طالب ربح وفائده اولمق Chercher une occasion وسيله خواه اولمق ـ فرصتجوى اولمق Chercher un passage dans un livre كتابك ايچنده بر فصل طلبنده اولمق Chercher l'origine d'un mot بر لفظك اصلنى آرامق Chercher la cause d'un nouveau phénomène علايم سماويّه دن بر علامت ـ حادثه‌نك سبب اصليسنى آرامق ـ Il se dit aussi des choses inanimées ‖ L'eau cherche un passage بر ماء جارى بالطبع مجرا آرار L'aiguille aimantée cherche le Nord مقناطيسلو ايكنه شمال طرفنى آرار

On dit proverb., Chercher quelqu'un par mer et par terre, le chercher à pied et à cheval, pour dire, le chercher par tout *T.* كوكده يرده آرامق ـ Et chercher une aiguille dans une botte de foin, pour dire, se donner inutilement beaucoup de peine pour chercher une chose صمان جوالى ايچنده ايكنه آرامقدر

On dit, Chercher noise, chercher querelle, pour dire, se mettre à propos délibéré dans le cas de se brouiller avec quelqu'un *T.* ـ غوغا آرامق ـ جوينده سر رشته نزاع اولمق

Et chercher un malheur, pour dire, faire des choses capables d'attirer quelque malheur à celui qui les fait *T.* كالباحث كندو بلاسنى آرامق ـ عن حتفه بظلفه كندو بلاسنى آرامق

CHERCHEUR. Celui qui cherche *A.* طالب pl. طلاب *P.* جويا ـ جوينده *T.* آرايجى ‖ Ne vous amusez pas à ces chercheurs de trésors بو دفينه طالبلريله وقتنى ضايع ايلمه

CHÈRE. Tout ce qu'on sert dans un repas sous le rapport de la quantité, de la qualité et de la délicatesse *A.* طعام *P.* خورش *T.* يمك ‖ Maigre chère طعام خسيس Grande chère بزى مكمّل طعام Il nous fit la meilleure chère du monde طعام نفيس بينظير ايله اطعام ايلدى On fait bonne chère en ce pays-là, et à bon marché اول مملكتده بهاى رخيص ايله طعام نفيس اكل ايدرلر Ils font petite chère عادتا طعام مختصرى طعام ايدرلر Faire une chère délicate لطيف اكل ايتمك ـ On dit qu'un homme est de bonne chère, pour dire, qu'il aime la bonne chère *A.* متطرّس *P.* خوشخوار *T.* تميز يمك ير ـ Et chère entière, pour dire, un grand repas suivi de plusieurs divertissemens *A.* وليمة *P.* سور ضيافت

CHÈREMENT. Tendrement *A.* باشتياق ـ باعتلاق القلب جان *T.* مشتاقانه ـ از دل وجان ـ جان برابرانه *P.* البال فلانه ‖ Je l'aime chèrement علاقهٔ درون ايله ـ وكوكلدن اشتياق بال ايله محبتم وار در Je conserve cela chèrement حرز جان ـ فلان شيئى علاقهٔ درون ايله حفظ ايدرم كبى صاقلرم

Il signifie aussi, à haut prix *A.* باسعار الغالية ـ غاليا ‖ طوزلو ـ طوق بها ايله ـ آغر بها ايله *T.* با بهاى بلند *P.* Vendre chèrement sa marchandise مالنى اسعار غاليه ايله طوزلو ـ مالنى طوق بها ايله صاتمق ـ فروخت ايتمك ـ صاتمق ـ On dit figur., qu'un homme vend chèrement sa vie جاننى طوزلو صاتر

CHÉRIF. Nom qu'on donne à un descendant de Mahomet *A.* شريف pl. شرفا *T.* مير ـ Il signifie aussi Prince chez les Arabes ‖ Le chérif de la Mecque *A.* شريف المكّة

CHÉRIR. Aimer tendrement *A.* ـ محبّت بعلاقة القلب دل *P.* محبّت عن صميم البال ـ محبّت بتعشق البال

- جاندن سومك *T.* از جان ودل دوستی کردن - بستن
کوکل بغلیدرق سومك - جان وکوکلدن سومك || Chérir
ses amis احبّا واصدقاسنه تعشّق بال ایله محبّت ایتمك
Il chérit extrêmement sa femme دوستلربنی جاندن سومك -
زوجه‌سنه - زوجه‌سنه غایت تعشّق بال ایله محبّتی وار در
Un prince qui chérit ses غایة الغایه علاقهٔ درونی وار در
peuples زیر دستانی حقنه علاقهٔ درونی اولان بر پادشاه
Un amant qui chérit ses peines, ses tourmens چکدیکی عذاب
درونه عن صمیم البال محبّتی درکار اولان عاشق آشفته

CHÉRI. *A.* محبوب - مرغوب *P.* دلپذیر *T.* سوکولی || Un
Prince chéri de ses peuples محبوب القلوب زیر دستان
اولان بر پادشاه - En parlant des anciens Hébreux, on dit,
Le peuple chéri de Dieu ملّت مرغوبهٔ جناب ربّ العزت

CHÉRISSABLE. Digne d'être chéri *A.* واجب - مستحق المحبّة
سویلور *T.* سزاوار مهر ومحبّت - شایان مهربانی *P.* المحبّة
|| La gloire la plus chérissable est celle qui سولمکه لایق -
naît de la vertu زیاده مستحق محبّت واشتیاق اولان
شان واقبال انجق فضیلت وصلاحدن منشعب اولاندر
La santé est le plus chérissable de tous les biens کافّهٔ نعمدن
شایان - مستحق محبّت اولان نعمت صحّت وجود در
محبّت اولان

CHERSONÈSE. V. Presqu'île.

CHERTÉ. Prix excessif des marchandises *A.* غلاء الاسعار - غلا
P. بها آرتوفلغی - بهالولق *T.* بلندیٔ بها - فزونیٔ بها
Grande cherté غلای عظیم excessive غلای مفرط La cherté
des vivres غلای اسعار ذخایر Pourvoir, remédier à la cherté
اندفاعی - غلای اسعارك اندفاعی اسبابنی تحصیل ایتمك
غلای اسعاره سبب اولمق Causer la cherté چاره‌سنه باقمق

CHÉRUBIN. Ange du second choeur de la première hiérarchie
A. کروبی pl. کروبیّون *P.* پاکان خطّهٔ اوّل

CHERVIS ou CHIROUI. Plante *A.* جزر برّی - ذبیح *P.* کزر
بیابان هاوجی *T.* دشتی

CHÉTIF. Méprisable *A.* مخسول - مرذول *P.* کمتر *T.* آلچق
|| Une chétive créature ose-t-elle s'enorgueillir? بویله بر مخلوق
- مرذول تفاخر واستکباره جسارت ایتمك جائزمیدر - Et
mauvais *A.* ردیٔ - خسیس - محقر *P.* کم مایه *T.* کوتو || Un
fermier qui a des moutons fort chétifs اغنام ردیّه صاحبی بر
Faire une chétive récolte غلّهٔ خسیسه حصاد ایتمك ملتزم

Une chétive chère طعام محقّر Avoir chétive mine سیمای
خساستنما صاحبی اولمق

CHÉTIVEMENT. D'une manière chétive *A.* مخسولاً - مرذولاً
- بالخساسة - محقّراً *P.* کمترانه *T.* آلچقلق ایله || Cet homme
vit chétivement مخسولاً ومحقّراً امرار وقت زندکانی ایدر

CHEVAL. Animal domestique quatrupède que nous montons, et
dont nous nous servons pour tirer des voitures ou la charrue
A. خیل pl. خیول - فرس pl. افراس *P.* اسب - باره *T.*
آت - بارکیر || Cheval noir *A.* ادهم - فرس اتحم *P.* فرس
سیاه - یاغز بارکیر *T.* اسب سیاه - شبدیز - اسب شبرنگ
قیر بارکیر *T.* اسب خنگ *P.* فرس اشهب *A.* blanc بارکیر
gris pommelé *A.* فرس اخرج *P.* اسب جنگار *T.* اخرج بارکیر
gris moucheté *A.* انمش *P.* چپار *T.* قیری بقله truité *A.*
ابرش *P.* بوز *T.* سیساو alezan *A.* اصحر *P.* بور *T.* قزل بوز
bai *A.* کمیت *P.* چرد *T.* طوری bai brun *A.* اغبر کمیت
سرخ *P.* اصهب *A.* bai clair یاغز طوری *T.* سرخ تیره *P.*
T. زردپور *P.* ورد اغبس *A.* isabelle آچق طوری *T.* زرده
rouan *A.* ازرق *P.* جرمه *T.* قیری دمور rubican *A* قوله
P. احسب *P.* اسب چهری *T.* چیل poil-de-souris *A.* اقمر *P.*
نقره *P.* اشهب قرطاسی *A.* soupe-de-lait سنجابی *T.* سول
T. دو رنگ *P.* ابلق - ازغب *A.* pic سود قیری *T.* خنگ
قپلان آلاجه‌سی *T.* پلنگ چرده *P.* انمر *A.* tigre آلاجه
Zain *A.* بهیم *P.* یکرنگ *T.* یکپاره بر طونده آت Cheval
bien marqué *A.* اغرّ الناصیة *T.* صباح الخیرلو mal marqué *T.*
حصن pl. حصان - فحول pl. فحل *A.* Cheval entier جنقدلو
P. رخت *T.* آیغر hongre *A.* مخصّی *P.* خرید کنده *T.* اکدیش
Cheval chargé d'encolure *A.* فرس ارقب *P.* اسب تلد قفا
T. بیونی قبا بارکیر Chargé de ganache *A.* غلیظ الجحفلة
P. لفچن دوداغی صارقمش آت *T.* اسب فرو لب - اسب
Cheval fait *A.* فرس قارح *P.* اسب دندان رسیده *T.* دیشلری
تمام اولمش آت Cheval de charrette عربه بارکیری de
charrue چفت بارکیری de carrosse هنطو بارکیری de bât
- فرس رحیل - براذین pl. برذون - فرس حامل الکور *A.*
کودن *P.* اسب پالانی *T.* سمر بارکیری de somme ou de
charge *A.* فرس حمولة *P.* بار کش - اسب بار گیر
T. حمّال بارکیری Cheval de bagage یوك بارکیری Cheval
de selle *A.* مرکب pl. مراکب - دابّة pl. دوابّ - مطیّة pl.
مطایا *P.* ستور *T.* بنك - طوار de poste *A.* فرس المنزل *P.*

اسب P. دابّة المکاری A. de louage منزل بارکیری T. یام
Cheval de race مکاری بارکیری - کرا بارکیری T. کرایه‌دار
صوی T. اسب بهزاد P. افراس جیاد pl. فرس جواد A.
یدک T. پالای - پالاده P. جنیب A. Cheval à la main آت
Cheval de آلای آتی de parade قوشوم بارکیری d'attelage
مغرب آتی T. اسب مغربی P. فرس مغربی A. Barbarie
عربستان بارکیری T. اسب تازی P. فرس عربی A. d'Arabie
اسب کند پا P. افراس ثول pl. فرس اثول A. Cheval pesant
سبک P. مبارش العنان A. léger à la main قابران آت T.
اسب P. فرس نکل A. hardi باشی خفیف آت T. عنان
فرس کریم - فرس نجیب A. noble یاوز آت T. مایه دار
- صویی پاک آت T. پاکیزه نژاد P. کحیل - النسب
اسب جگر P. روّاع الفؤاد - طیّار A. courageux کحیلان آت
شدید - عدوان - مسبّک - منسرح A. vite یورکلو آت T. دار
یوکرک T. صبا رفتار - تیز رو - باد پیما P. جرّاد - العدو
de یورغه یورر آت T. فرس مهلّج A. Cheval d'amble آت
حرون A. fougueux اشکین یورر آت T. فرس معناق A. pas
Cheval de هاربن آت T. سرکش - نا فرمان P. جرور -
جنک آتی T. اسب نبردگاه P. فرس المعرکة A. bataille
اسب برگستوان پوش P. ملبّس بالتجفاف A. Cheval bardé
جوللو T. جل پوش P. مجلّل A. caparaçonné جوقاللو آت T.
اسب P. فرس ریّض A. Cheval de manége چوللنمش -
- فرس فیّود A. Cheval doux باش اوکرنور آت T. آموزنده
اسب سبک عنان - اسب رام P. فرس ذلول - فرس منقاد
Cheval qui se défend contre l'écu- ملایم آت - یواش آت T.
Che- خرجین آت T. اسب بد رام P. فرس ناتق A. yer
قولاقلی T. اسب بزرک گوش P. فرس آذن A. val orillard
efflanqué A. آریق T. لاغر P. مهزول A. maigre ایری آت
براقلندرلمش آت T. نارین پهلو P. فرس ممشوق - ضامر
اکسدسی نارین T. باریک قفا P. رقیق القذال A. effilé
ایت اللی - ایاغی بوبرق T. کژ پا P. اعقل A. jarreté
الماجقلری T. اسب پست پشت P. فرس مدکوک A. ensellé
بیلکی T. هضیم - اهضم A. Cheval bas de devant بصق آت
ایقیلنور T. منحوط A. Cheval poussif بیلکی قارنلی - اوکلی
آیاقلری T. سست پا P. مخبول A. fourbu ارمم A. morveux
حسّ A. étriller آته تیمار ایتمک Panser un cheval طوتلمش
دستمالی P. دلک A. frotter قشاغیلمق T. قشاو کردن P.
نعللتمق T. نعل زدن P. انعال A. ferrer اونغوشدرمق T. کردن

Être à cheval, se dit d'un homme monté sur un cheval, ou sur quelque autre animal, et même sur une poutre, sur une muraille etc. A. رکوب P. سوار کردن T. بنمک

On dit, Monter à cheval, pour dire, apprendre à monter à cheval A. استفادة الفنّ الفروسیّة - تعلّم الفنّ الفروسیّة P. فنّ اسب تازی آموختن T. بنجیلک اوکرنمک || Il a monté à cheval sous un tel فنّ فروسیّتی فلان استادک بنجیلکی فلان استادن اوکرندی - یانده استفاده ایلدی – On appelle, Bon homme de cheval, un homme qui sait bien manier un cheval A. فارس ماهر P. یکتا سوار T. جندی

On dit proverb. L'oeil du maître engraisse le cheval, pour dire que, quand le maître prend lui-même soin de ses affaires, tout en va mieux آغانک کوزی آتی طاولدر – Et jamais bon cheval ne devienne rosse, lorsqu'on parle d'une personne qui conserve jusqu'à la dernière vieillesse la vigueur et l'esprit qu'il avait en sa jeunesse A. الخیل تجری علی مساویها T. کحیلان آت قوجاملغله هنرینی غایب ایتمز – Et qu'il n'est si bon cheval qui ne bronche A. لکلّ جواد کبوة T. آیاغی سورچمز آت یوقدر – Et à cheval donné, on ne regarde point la bouche T. بخشش آتک دیشنه باقلمز – Et d'un homme qui ne s'étonne point de ce qu'on lui dit, des menaces qu'on lui fait, Il est bon cheval de trompette, il ne s'étonne point pour le bruit T. کوس دیکلمش طاول سسندن آلمز – On dit aussi, Changer son cheval borgne contre un aveugle, pour dire, se défaire d'une mauvaise chose pour une pire T. یکچشم آتنی بر کور آته دکشدرمکدر – On dit proverb., qu'il fait toujours bon tenir son cheval par la bride, pour dire, qu'il fait bon être maître de son bien, d'une affaire où l'on a intérêt بر آدم کندو اموزنده دیزکینی الدن صالیویرملو دکلدر – Et fermer l'écurie quand les chevaux sont dehors, pour dire, prendre des précautions quand le mal est arrivé آخور بوش قالدقدنصکره قپوسنی قپاتمق اوق یایدن چیقدقدنصکره تدبیرک فائدهسی - فائدهسی نه یوقدر

On dit figur. d'un homme grossier, brutal, que c'est un cheval, un cheval de bât بیانی حمّال بارکیری کبی بر آدمدر – Et d'un homme qu'on charge de toutes les affaires difficiles, fatigantes d'une maison, qu'il en est le cheval de bât فلان خاندنک حمّال بارکیریدر – Et d'un jeune homme, qui est

emporté, que c'est un cheval échappé كم - بر سركش آتدر كم آلمز بر آدمدر - آلمز بر آتدر

Cheval de frise, se dit, en termes de guerre, d'une pièce de bois hérissée de longues pointes *P.* مندو *T.* چرخ فلك || On met les chevaux de frise à une brèche, pour arrêter les assiégeans قلعه ديوارنده ظهور ايتمش ثلمه‌دن عسكر محاصرينك هجومنى منع ايچون چرخ فلكلر وضع اولنو كلمشدر

Cheval marin. Cheval fabuleux ayant le devant d'un cheval et le derrière d'un poisson *A.* بنت البحر - بنت الما *P.* اسب دريا *T.* آت بالغى

Chevaux, se prend pour des gens de guerre à cheval *A.* فرسان الخيل *P.* سپاه سواريان *T.* آتلو عسكرى — Chevau-légers. Cavaliers légèrement armés *T.* سبكبار آتلو عسكرى — جرد آتلو عسكر

Petit cheval. Nom d'une constellation *A.* قطعة الفرس

CHEVALERIE. Il dit de divers ordres de chevaliers *A.* علم الافتخار *P.* نشان سرافرازى *T.* نشان افتخار || L'ordre de St. Vladimir, l'ordre de St. Georges sont des ordres de chevalerie حضرت ولادمير وحضرت حضر الياسك اسملريله مشرف اولان نشانلر نشان افتخار انواعندندر

CHEVALET. Il dit d'un morceau de bois qui sert à tenir élevées les cordes d'un instrument de musique *A.* عتبه *P.* خرك *T.* طنبوره اشكى — Et des étais qu'on met aux bâtimens, quand on veut les reprendre sous oeuvre *T.* عاريتى دستك

CHEVALIER. Celui qui a un ordre de chevalerie *A.* حامل العلم الافتخار pl. حملة الاعلام الافتخار *P.* دارندهٔ نشان *T.* سرافرازى نشان افتخار صاحبى || Chevalier de l'ordre de St. Vladimir حضرت ولادمير اسميله مشرف اولان طريقتك نشان افتخارينى حامل اولان كمسنه Chevalier de plusieurs ordres طرايق عديده‌نك نشان افتخارلرينى حامل اولان كمسنه

On appelle, aux échecs, Chevalier ou Cavalier, une des pièces du jeu *P.* اسب *T.* آت

CHEVALINE. Il n'est d'usage qu'en cette phrase, Bête chevaline, et signifie, cheval ou cavale *A.* دابّة *P.* استور *T.* طوار - بنك

CHEVELU. Qui porte de longs cheveux *A.* اهلب - جثيل — ازبّ - مجمّم - اشعر - طويل الشعر *P.* دراز مو *T.* اوزون صاچلو || Les peuples septentrionaux sont plus chevelus que ceux du midi ممالك شماليّه خلقى اقاليم جنوبيّه‌ده ساكن اقوامدن زياده طويل الشعر در — Racines chevelues. Les racines d'arbres qui poussent des filamens déliés *A.* ذات عروق *P.* الذوائب بيخهاى ريشه دار *T.* صچاقلو كوكلر — Il se dit aussi, au substantif, des petits filamens attachés aux racines des arbres, et qui sont aussi déliés que les cheveux *A.* ذوائب العروق *P.* ريشهاى بيخ *T.* كوك صچاقلرى

Comète chevelue. Une comète qui jette des rayons de lumière en forme de cheveux *A.* كوكب ذو الذائبة *P.* اختر گيسودار *T.* پرچملو يلدز

CHEVELURE. Les cheveux de la tête *A.* شعر الراس - شعر *P.* موى سر *T.* صاچ || Avoir une longue chevelure طويل الشعر اولمق - اوزون صاچلو اولمق — Il se dit aussi, des rayons des comètes *A.* ذائبة الكواكب *P.* ريشهٔ اختر *T.* يلدزك صچاغى

Chevelure de Bérénice. Nom d'une constellation *A.* الهنعة

CHEVET. Long oreiller sur lequel on appuie sa tête, quand on est dans le lit *A.* مخدّة *P.* ناز بالش *T.* يوز يصديغى — On dit proverb. d'un homme qui débite des histoires fabriquées sans preuve, qu'il a trouvé cela sous son chevet, pour dire, qu'il l'a rêvé جيبندن چيقاردى - رؤياسنده كوردى

CHEVÊTRE. Pièce de bois dans laquelle en emboîte les soliveaux d'un plancher *A.* محجر *P.* تنژه *T.* كويشلمه ديركى — Il se dit aussi, du bandage dont on se sert pour la fracture et la luxation de la mâchoire *A.* لفافة الحنك *P.* چنه بند *T.* چكه باغى

CHEVEU. Poil de la tête de l'homme *A.* شعر *P.* مو - كوپله *T.* باش قيلى - صاچ || Il est chauve, il n'a pas un cheveu دانسر - اصلع اولديغندن باشنده شعر واحد بيله يوقدر باشى طاز - اولمغله باشنده اثر مو نا بديد ونا موجود در اولديغندن قيلدن بستون چپلاقدر Il ne tombe pas un cheveu de notre tête sans la permission de Dieu بلا اذن ربّانى يك موى سر يرندن قوپمق احتمالى محالدر Il ne s'en faut pas l'épaisseur d'un cheveu que ces deux choses-là ne se touchent بو ايكى شيئك بتشمسنه قيل قدر بر فالمشدر De grands cheveux, de longs cheveux *A.* شعر طويل *P.* موى دراز *T.* اوزون صاچ courts *A.* شعر قصير *P.* موى كوتاه *T.* قصه

دوز صاچ frisés صاچ plats *A.* شعر سبط *P.* موی هموار *T.* قیورق صاچ blonds *A.* شعر متقرد *P.* موی پیچیده *T.* صاری صاچ bruns *A.* شعر اسمر شعر اصفر *P.* موی زرد *T.* اسمر صاچ noirs *A.* شعر *P.* موی سیه‌چرده *T.* قره یاغز صاچ - یاغز صاچ châtains اسود *P.* موی سیاه *T.* سیاه صاچ - قومرال صاچ cendrés شعر *A.* شعر اشقر - شعر اصهب *T.* بوز صاچ gris *A.* شعر اشمط شعر اخطب اللون - اخطب *T.* قیرغل - قیر blancs *A.* شعر ابیض *P.* *P.* موی ابلک *T.* آق صاچ bien peignés *A.* ممشط *P.* شانه *P.* موی سفید *T.* طرانمش ondés *A.* مسترسل - مسرح *P.* فرو هشته *T.* زده *T.* موی خم بخم *P.* شعر محبک annelés *A.* صارقق انجه موی باریک *P.* شعر رقیق fins *A.* حلقدلنمش صاچ شعر tressés *A.* شعر مضفور *T.* اورلمش صاچ hérissés *A.* شعر منتفش - مشعال *T.* قیل اورپورمش Peindre les cheveux *A.* تلوین الشعر *T.* صاچی بویامق Une touffe de cheveux *A.* جثالة الشعر *T.* طوپلنمش صاچ - طوب اولمش صاچ

On dit proverb., Fendre un cheveu en quatre, pour dire, substiliser trop *T.* قیلی دردہ یارلق انجه دن انجه یه آرامق — Et prendre l'occasion aux cheveux, pour dire, pofiter de l'occasion *T.* فرصتی یقه‌لمق — Et figur., qu'une chose fait dresser les cheveux à la tête فلان شی شول رتبه ده ایراث دهشت ایدر که اشعیلال شعر باشده‌کی قیللری اورپورر - راسی موذی اولور

CHEVILLE. Morceau de bois ou de fer que l'on fait entrer dans un trou, pour le boucher ou pour d'autres usages *A.* شکة لهاز - *P.* فانه - غازه - بساهنک *T.* چیوی || Cheville de bois آغاج چیوی de fer دمور چیوی Cheville carrée جار کوشه چیوی On dit proverb., Autant de trous, autant de chevilles; et cela se dit d'un homme qui trouve à tout des excuses, des défaites, des réponses *T.* هر دلیکه برر یما بولور

CHEVILLE OUVRIÈRE. Une grosse cheville de fer qui joint le train de devant d'un carrosse avec la flèche *A.* قطبة *P.* میخ گردونه *T.* عربه میلی - عربه ایکی — On dit figur. du principal mobile d'une affaire, que c'en est la cheville ouvrière قطب دائرهٔ مدار دائرهٔ امردر - مصلحتدر

En parlant de luths, de violons etc., c'est ce qui sert à tendre ou à détendre les cordes *A.* اذن العود *P.* گوش - گردنا *T.* طنبوره بورغوسی طنبور

CHEVILLE DU PIED. La partie de l'os de la jambe qui s'élève en bosse aux deux côtés du pied *A.* كعب pl. كعوب *P.* پژول - شتالنگ *T.* طپوق

CHEVILLER. Joindre avec des chevilles *A.* اشکاک *P.* غازه زدن *T.* چیویلمک || Cheviller une armoire, une porte طولابی وقپویی چیویلمک

CHEVILLÉ. *A.* مشکک *P.* غازه زده *T.* چیویلنمش — On appelle en Poésie, Vers chevillés, des vers qui sont chargés de mots inutiles حشویاتدن عبارت - ابیات حشویات آمیز اولان اشعار

CHÈVRE. La femelle du bouc *A.* عنز pl. عنوز pl. عناز - ماعز pl. مواعز *P.* بز ماده *T.* دیشی کچی || Troupeau de chèvres *A.* قطیع العناز - سرب العناز *P.* رمهٔ بزها *T.* کچی سوریسی Lait de chèvre *A.* لبن العنز *P.* شیر بز *T.* کچی سودی Poil de chèvre *A.* وبر عنز *P.* موی بزه *T.* کچی تویی — On appelle, Barbe de chèvre, ou Barbe de bouc, une barbe qu'on laisse venir longue *A.* لحیة معنزة *T.* تکه صقال — On dit proverb., Où la chèvre est attachée, il faut qu'elle y broute *A.* الکراب على البقر *T.* کچی باغلندیغی یرده اوتلملودر — Et sauver, ménager la chèvre et le chou, pour dire, pourvoir à deux inconvéniens contraires طاوشانه قاچ تازی یه طاوشانه قاچ تازی یه - طوت دیه‌رک عمل وحرکت ایتمک طوت دیه‌رک ایکی طرفی اوخشامق

CHÈVRE. Nom d'une constellation *A.* جدی *P.* بزه

CHEVREAU. Le petit d'une chèvre *A.* فریر pl. فرار *P.* بزیچه *T.* اوغلاق Le chevreau mâle s'appelle plus particulièrement *A.* جدی pl. جدیان *P.* بزیچهٔ نر *T.* ارکک اوغلاق Et la femelle *A.* عناق pl. عنوق *P.* بزیچهٔ ماده *T.* دیشی اوغلاق

CHEVRETTE. La femelle du chevreuil *A.* وعلة *P.* بز کوهی ماده *T.* دیشی طاغ کچیسی — Et une sorte de petite écrevisse de mer *A.* جراد البحر *T.* تکه

CHEVREUIL. Espèce de bête fauve *A.* وعل pl. وعول *P.* بز کوهی *T.* جوپور - طاغ کچیسی

CHEVRIER. Qui mène paître les chèvres *A.* معاز *P.* بزبان *T.* کچی چوبانی

CHEVRILLARD. Petit chevreuil *A.* فریر الوعل *P.* بزیچهٔ کوهی *T.* طاغ کچیسی یاوریسی

CHEVRON. Pièce de bois qui sert à la couverture d'une maison,

et qui soutient les lattes sur lesquelles on pose la tuile *A.* سجرّة السقف *P.* پالار *T.* چاتی طبانی

CHEVROTER. Aller en bondissant *A.* مشی بالقفوز ـ قفزان *P.* جهان جهان رفتن *T.* صچرایدرق یوریمک || Il chevrote en marchant صچرایدرق یورر ـ لدی المشی قفزان ایدر On dit, qu'un homme chevrote en chantant, que sa voix chevrote, pour dire, qu'il chante par secousses *A.* ترديد الصوت *P.* هلهله *T.* سسی اویناده‌رق چیقارمق

CHEVROTIN. Peau de chevreau corroyée *A.* ماعز مدبوغ *P.* جلد المعز المدبوغ ـ پوست پیراستهٔ بزیچه *T.* دباغتلنمش اوغلاق دریسی

CHEZ. En la maison de *A.* فی داره *P.* نزد او ـ بخانه اش *T.* اونده || Chacun est maître chez soi هرکس کندو خانه‌سنده آغادر Je viens de chez vous خانه‌کزدن کلیورم — Il signifie aussi, parmi *A.* بین *P.* میان *T.* آره || Il y avoit chez les Grecs une coutume بین الیونان بر عادت وار ایدی

CHIAOUX. Huissier chez les Turcs *A.* ترتور *P.* سرهنگ *T.* چاوش

CHIASSE. Écume de métaux *A.* زبد المعدن *P.* کف معدن *T.* معدن کپوکی || Chiasse de fer *A.* زبد الحديد *P.* کف آهن *T.* دمور کپوکی Chiasse de cuivre *A.* زبد النحاس *P.* کف مس *T.* باقر کپوکی

Chiasse de mouche, de ver. Les excrémens de la mouche, du ver *A.* ونیم ـ ونمة ـ خرء الذباب ـ ذقط *P.* گوه مکس *T.* سینک ترسی — On dit figur., qu'un homme est la chiasse du genre humain, pour dire, qu'il est très-méprisable *A.* خسالة الناس *P.* خسترین مردمان *T.* آدم مولوزی

CHICANE. Subtilité captieuse en matière de procès *A.* تزویر pl. تزویرات ـ تلبیس pl. تلبیسات *P.* مکر بازی *T.* شرّتلک ـ تلبیسلک || Vilaine chicane تزویر قبیح Étrange chicane تزویر مستغرب Pure chicane تزویر محض Chercher des chicanes تزویرات ـ تزویرات وتلبیساته سلوک ایتمک آرامق — On appelle, Gens de chicane, les praticiens subalternes, comme juges de village etc. *A.* نوّاب ـ امناء الشرع — Il se prend figur. pour les subtilités captieuses dont on se sert dans les contestations mal fondées *A.* مغالطة pl مغالطات *P.* سخن مغالطه آمیز || Toutes ces raisons ne sont que de pures chicanes بو دلیللرک جملەسی محض مغالطه قبیلندندر Vous me faites là une chicane ایراد ایلدیکک کلام مغالطه نوعندندر Chercher chicane à quelqu'un حقنده بر نوع مغالطه پیدا ایتمک قیدنده در

CHICANER. User de chicane *A.* اعمال ـ ارتکاب التزویر *P.* ارتکاب التلبیسات ـ التزویر *T.* مکر بازی کردن *T.* تلبیسلک ـ شرّتلک ایتمک ـ ایتمک || Cet homme ne fait que chicaner فلانک کافهٔ اعمالی تزویردن عبارتدر کار وپیشه‌سی ـ تزویراتدر — Il signifie aussi, se servir de détours, de subtilités captieuses dans les contestations *A.* اعمال المغالطات *P.* سخن مغالطه راندن *T.* مغلطه ایتمک || Il chicane sur tout هر شیده مغلطه ایدر

Et tenir quelqu'un en procès mal à propos *A.* القاء الشرّ *T.* شرّ آتمق || Cet homme chicane tous ses voisins جمیع همجوارلرینه القای شرّ ایدر

On dit, en termes de guerre, Chicaner le terrain, pour dire, le disputer *T.* مقام مقاومتدن عدم تناهی ومفارقت واظهار لجّ وعناد ایله متانت ایتمک

Il signifie aussi, reprendre, critiquer *A.* تعریض *P.* حرفگیری ـ کردن انگشت اعتراض زدن *T.* عیبلمق || Il ne faut pas chicaner les poètes sur des vétilles جزئیات مقوله‌سی شیلر ـ ایچون شعرایه انگشت زن اعتراض اولمق جائز دکلدر حرف انداز اعتراض اولمق روا دکلدر

On dit figur. d'une chose qui n'est pas fort considérable, mais qui ne laisse pas de faire de la peine, Cela me chicane فلان شیٔ بکا زحمت ویرر

CHICANERIE. V. Chicane.

CHICANEUR. Celui qui aime à chicaner en affaires *A.* مزوّر *P.* مکر باز ـ تزویر کار *T.* تلبیس

CHICANIER. Celui qui conteste sur les moindres choses *A.* مایل الی المغالطة ـ مائوف الی المغالطة *P.* مغالطه پرداز *T.* مغلطه‌جی

CHICHE. Trop ménager *A.* ممسک ـ جماد الکفّ ـ شحیح *P.* سپهکاسه ـ تنگدست *T.* جمری — On dit figur., qu'un homme est chiche de ses paroles, chiche de ses pas, de ses peines, chiche de louanges, pour dire, qu'il n'aime pas à parler, à agir pour les autres, à donner des louanges فلان کمسنی نطق وکلامده وعمل وحرکتده وارتکاب تعب ومشقت خصوصنده ونشر ثنا وستایش بابنده بخل وضنّتی غالب بر آدمدر

فلان کشینڭ فلان وفلان شیلرده بخـل وضنّتی واردر -

Il signifie aussi, chétif, mesquin *A.* خسیس - دون *P.* کمقدر ایتدیکم آلچق *T.* ناچیز - || Chiche récompense de mon travail سعی واقدامڭ مکافات خسیسدسی La moisson sera chiche بو سنه نڭ حصادی دون وکمقدر اولەجقدر

Pois chiche. Espèce de pois *A.* حمص *P.* نخود *T.* نخود

CHICHEMENT. D'une manière chiche *A.* بالشحّ - بالخساسة جمربلڭ ایله - جمربجه *T.* باتنگدستی *P.* بالامساك - || Récompenser chichement un service rendu بر کونه خدمتە بالشحّ والامساك مکافات ایتمك

CHICORACE. Il se dit de toutes les plantes qui tiennent de la nature de la chicorée *A.* نباتات هندبائیّة *P.* گیاهہای کسناجی *T.* هندبالو اوتلر

CHICORÉE. Sorte d'herbe potagère *A.* هندبا - لعاعة *P.* کسناج - کسیج - کاسنی *T.* هندبا - کوندیك || Chicorée blanche آق هندبا sauvage هندبای برّی - کسناج - هندبا - هندبای بیضا بیانی هندبا - کوهی

CHICOT. Le reste d'un arbre qui sort un peu de terre, coupé ou abattu par le vent *A.* جذل pl. اجذال *P.* گرنۂ درخت *T.* کتوك || Cette forêt est pleine de chicots بو بیشەزار اجذال - بو اورمان هپ کتوکدن عبارتدر - اشجار ایله مالامالدر

Et un petit morceau de bois rompu *A.* کسارة الحطب *P.* هیزم ریزه *T.* آغاج قیرنتیسی || En passant par la forêt, son cheval se mit un chicot dans le pied اورمان ایچندن مرور ایدر ایکن راکب اولدیغی دابّەنڭ آیاغنە بر آغاج قیرنتیسی صوقلدی

Et un morceau qui reste d'une dent rompue *A.* اصل السن المنثرم *P.* بن دندان شکسته *T.* قیریق دیش کوکی || Il m'a arraché une dent, mais il m'a laissé un chicot بر دیشمی قلع ایلدی انجق بر قیریق دیش کوکی براقدی

CHICOTIN. Certain suc amer dont on frotte le bout des mamelles pour sevrer les enfans *A.* ذبار - ذبرة

CHIEN. Animal quadrupède domestique *A.* کلب pl. کلاب *P.* سگ *T.* کوپك - ایت || Chien hargneux *A.* کلب هرّاش - خرّاش *T.* خرلداشیجی کوپك enragé *A.* کلب عقور *P.* سگ دیوانه *T.* قودوز کوپك Chien de chasse *A.* کلب صیّاد *P.* سگ شکاری *T.* آوجی کوپك Dresser un chien کوپکی - تعلیم کلب ایتمك - تضریۂ کلب ایتمك - کوپکە آوجیلق اوکرتمك - آوه آلشدرمق

On dit proverb. des gens qui sont toujours en dispute, qu'ils s'accordent comme chien et chat *T.* بینلری کدی ایله کوپك کبیدر - Et bons chiens chassent de race, pour dire, que les enfans suivent ordinairement les inclinations de leurs pères *T.* کوپکڭ ایوسی صوی قونغر - Et tous les chiens qui aboient ne mordent pas, pour dire, que tous ceux qui menacent ne font pas toujours de mal در هاولیان کوپك اصرمز - Et qu'un chien hargneux a toujours les oreilles déchirées, pour dire, qu'un homme querelleur attrape toujours quelque coup *A.* خرلداشان کوپکڭ قولاغی یرتق اولور - Et de deux hommes qui sont en débat pour emporter une même chose, que ce sont deux chiens après un os بر کمیك اوزرینه خرلداشان ایکی کوپك کبیدرلر - Et faire le chien couchant, pour dire, tâcher de gagner quelqu'un par des soumissions *T.* تبصبص - تبصبصات کلبیّه ایله تلطیف ایتمك - کلبی ایتمك - On dit aussi, quand un homme a quelque prétention sur quelque chose, qu'il n'en donnerait pas sa part aux chiens *T.* حقنی کوپکلره یدرمز - Et qu'il ne faut pas se moquer des chiens qu'on ne soit hors du village, pour dire, qu'il ne faut pas mépriser un danger, tant qu'on n'en est pas encore sorti محلّه ایچندن چیقمینجه کوپکلره سوز آتدق عقللولق دکلدر - Et d'un homme qui ne peut pas se servir d'une chose, et qui ne veut pas que les autres s'en servent, qu'il est comme le chien du jardinier qui ne mange point de choux, et n'en laisse point manger aux autres باغچەدەکی بکچی کوپکی کبیدر نه کندو یر نه بشقەسنە یدرر - Et mener une vie de chien, pour dire, mener une vie misérable ایت کبی کچنمك

Chien, signifie aussi, cette pièce qui tient la pierre d'une arme à feu *A.* زند *P.* آتشزنه *T.* چقماق || Le chien d'un fusil تفنکڭ چقماغی

C'est aussi le nom de deux constellations. Le grand chien et le petit chien *A.* کلب اکبر وکلب اصغر

CHIENDENT. Nom d'une herbe *A.* نجیل - ثیل *P.* کورگیاه *T.* آیرق اوتی

CHIENNE. La femelle du chien *A.* کلبة *P.* سگ - لاس - لاج دیشی کوپك *T.* ماده

CHIEN MARIN. Sorte de poisson de mer *A.* زجر pl. زجور -

ایت بالغی ـ کوپک بالغی .T شیم .P سمك الكلب

CHIFFE. Il se dit par mépris d'une étoffe faible et mauvaise *A.* مسوح pl. مسح ـ بلس pl. بلاس *P.* پالاس *T.* چول || Mou comme chiffe چول کبی کوشك

CHIFFON. Méchant morceau de vieille étoffe *A.* خرقة pl. خرق *P.* خس وخاش ـ *T.* جاپوت ـ جاپوب ـ اسکی بوسکی

CHIFFONNER. Bouchonner, froisser *A.* اقفاع *P.* پر شکن ـ کردن ـ پر چین ساختن *P.* فاهم آوردن *T.* بوزمك ـ ثوبی پر چین وشکن || Chiffonner un habit بوروشدرمق ـ اوروبایی بوروشدروب بوزمك ـ ایتمك

CHIFFONNÉ. *A.* متقفع *P.* چین آلود ـ شکندار *T.* بوزلمش ـ بوروشمش

CHIFFONNIER. Celui qui ramasse des chiffons par la ville *A.* طالب الرثاث *P.* جاپوبچین ـ جاپوبجوی *T.* جاپوت ـ اسکیلر آلیجی ـ دوبشربجی ـ Et figur., un homme qui ramasse et qui débite sans choix tout ce qu'il entend dire par la ville *A.* لاقط لاخبار *A.* پیاپچین *T.* حوادث دوبشربجی

CHIFFRE. Caractère dont on se sert pour marquer les nombres *A.* رقم pl. ارقام || Chiffres Arabes ارقام عربیّه Chiffres Romains ارقام رومیّه Apprendre le chiffre علم ارقامی تحصیل ایتمك Mettre le chiffre aux feuilles d'un livre صحایف کتابده وضع ـ رقم ایتمك Il s'est trompé au chiffre رقمده خطا ایتدی On dit proverb. et figur. d'un homme qui n'a aucun crédit, aucune autorité, C'est un zéro en chiffre صفر زاید منزلهسنده در

Il se dit aussi, d'une manière secrète d'écrire par le moyen de certains caractères convenus avec ceux à qui l'on écrit *A.* حروف معهودة *P.* حروف لتره گوند *T.* طاناشقلی یازو || Écrire en chiffre حروف معهوده ایله یازمق Faire un chiffre حروف معهوده انشا ایتمك Changer de chiffre حروف معهوده صورتنی تبدیل ایتمك Le commis qui a les chiffres حروف معهوده حافظی اولان کاتب سرّینی ـ Avoir le secret du chiffre حروف معهودهنك سرّینه واقف اولمق ـ تحصیله دسترس اولمق ـ La clef du chiffre. C'est l'alphabet qui sert à chiffrer et à déchiffrer les dépêches qu'on écrit en chiffre *T.* حروف معهودهنك مفتاحی ـ Et figur. Certaines façons de parler que quelques personnes ont entre elles, et qui ne sont pas entendues des autres *A.* کلمات معهودة ـ تعبیرات معهودة ـ لسان معهود *P.* لتره ـ اوتره *T.* بیلنلرنده معهود طانشقلی سوز ـ بر لساندر ـ بر تعبیر در || C'est un chiffre entre eux

Il se dit aussi, de l'arrangement des lettres capitales de noms, entrelacées l'une dans l'autre *A.* نقش الاسم || Voilà un beau chiffre اشته بر لطیف نقش اسم Graver un chiffre sur un cachet قص خاتم اوزرنده بر نقش اسم حك ایتمك Il n'a point d'armes à son carrosse, il n'a qu'un chiffre عربهسنده نسب نشانی اولمیوب یالکز بر نقش اسمی وار در

CHIFFRER. Marquer par chiffres *A.* وضع الرقم ـ ترتیب الارقام *P.* رقم زدن ـ رقم نویستن *T.* رقم یازمق || Ne savoir pas chiffrer وضع ارقام صورتنی بیلمامك Chiffrer les pages d'un registre صحایف دفترده وضع رقم ایتمك ـ صحایف دفتری ارقام ایله اشارت ایتمك

CHIFFRÉ. *A.* مرقم *P.* رقمزده *T.* رقملو ـ Et écrit en chiffre *T.* حروف معهوده ایله محرر

CHIFFREUR. Celui qui compte bien avec la plume *A.* محتسب الارقام *P.* ارقام شمار *T.* ایدن حساب رقملری || Il faut être habile chiffreur pour être bon arithméticien علم حسابده فایق اولمق فن حساب ارقامده کسب مهارته توقف ایدر

CHIGNON. Le derrière du cou *A.* قفا pl. اقفیة ـ قفلة pl. قفلات ـ موخّر العنق *P.* قفا ـ حیره *T.* اکسه

CHIMÈRE. Monstre fabuleux *A.* حیوان من عجایب المخلوقات *T.* عجایب مخلوقاتدن آدی موجود الاسم معدوم الجسم بر حیوان ـ وار کندو یوق ـ On appelle figur. Chimères, les imaginations vaines *A.* خیالات ممتنع الوقوع ـ خیالات باطلة ـ اوهام باطلة ـ خیال المحال *P.* باد پیمایی ـ خیال نا بودنی ـ *T.* بوش خیال || C'est une pure chimère محض خیال محالدر Se former des chimères ذهنده اوهام باطلهیه ذاهب اولمق Se repaître de chimères سررشتهٔ اوهام باطله تصوّر ایتمك Avoir la tête remplie de chimères آمالی خیالات باطلهیه ربط ایتمك Traiter une prétention de chimère ذهن خیالات باطله ایله مالامال اولمق برمطلوبی خیال محال قبیلندن عدّ ایتمك

CHIMÉRIQUE. Plein d'imaginations ridicules et vaines تابع الی خیالات الباطلة *P.* باد پیما *T.* روزکاری خیالاره یلیجی ـ Il se dit aussi, des imaginations et des espérances qui n'ont aucun fondement *A.* مختصّ الی خیال المحال ـ باطل ـ خیالی *P.* نا بودنی ـ وجود نا پذیر *T.* وجوده کلمیهجك || Préten-

tion chimérique خیال محال قبیلندن بر ـ ادّعای خیالی
خیالات باطله قبیلندن ـ نیّت باطله Dessin chimérique مطلوب
خیال ـ امنیّهٔ باطله Espérance chimérique بر نیّت کاسده
محال قبیلندن بر امل کاسد

CHIMIE. Art de décomposer les corps, et de les recomposer de nouveau *A.* علم کیمیا *P.* کیمیا گری *T.* کیماجیلک ‖ Enseigner la chimie کیمیاجیلکی ـ علم کیمیایی تعلیم ایتمک Étudier la chimie علم کیمیایی مطالعه ایتمک اوکرتمک Secrets de chimie اسرار علم کیمیا opération de chimie عمل کیمیا گری

CHIMIQUE. Qui appartient à la chimie *A.* کیمیاوی *P.* کیمیاکاری *T.* کیمیایه متعلق ‖ Opération chimique عمل کیمیاوی Remède chimique کیمیاوی علاج ـ دوای کیمیاوی

CHIMISTE. Celui qui sait la Chimie *A.* کیمیائی pl. کیمیائیون ـ اهل کیمیا pl. ارباب کیمیا *P.* کیمیاگر ـ کیمیا شناس *T.* کیمیاجی ‖ C'est un chimiste اهل کیمیا گروهندندر Un excellent chimiste ماهر کیمیائی Les principes des chimistes اصول کیمیائیون

CHINA. V. Squine.

CHINOIS. Qui vient de Chine *A.* صینی *P.* چینی ـ چینکاری *T.* چینکاری ماچین ایشی ‖ Jardin chinois چین باغچه Goût chinois طبیعت صینیه

CHIOURME. Les forçats et autres qui rament sur une galère *T.* رباله سفینه‌سنک فرقته‌جی طائفه‌سی ‖ La chiourme de la Réale فرقته‌جیری Toutes les chiourmes des galères de France فرانسه چکدیریلرینک بالجمله فرقته‌جی طائفه‌سی

CHIPOTER. Faire peu à peu, lentement *A.* تراخی ـ توانی ـ تبطّی *P.* دیرکاری نمودن *T.* اغر دپرنمک ‖ Il ne fait que chipoter تبطی وتراخیدن خالی دکلدر

CHIPOTIER. Celui qui chipote *A.* بطئ الحرکة ـ متبطی ـ متراخی *P.* دیرکار *T.* اغر دپرنشلو

CHIQUENAUDE. Coup que l'on donne, lorsqu'après avoir plié le doigt contre le pouce, on le lâche sur le visage, sur le nez *A.* انقاع pl. انقاعات ـ انقاع الانف *T.* فسکه ‖ Il se plaint qu'on l'a battu, on ne lui a pas donné une chiquenaude ضرب اولندیغندن شکایت ایدر حال بو که کندویه بر فسکه بیله اورلدیغی یوقدر

CHIRAGRE. Goutte qui attaque les mains *A.* وجع الید *P.* رنج دست *T.* ال اغریسی

CHIROGRAPHAIRE. Qui est créancier en vertu d'un acte sous seing privé *A.* داین بسند غیر معنون *P.* با سند نا معنون معرفت شرعله ترتیب اولنمامش تمسّک ایله *T.* وامدار بورجلو

CHIROLOGIE. Art d'exprimer ses pensées par des mouvemens qu'on fait avec les doigts *A.* علم الاشارات بالاصابع *P.* فنّ پرمق اشارتلریله مرام *T.* ادای مرام بجنبش انکشتها آکلاتمنک فنّی

CHIROMANCIE. L'art prétendu de deviner par l'inspection de la main *A.* علم الکفّ ‖ Savoir les règles de la chiromancie علم کفّک قاعده‌لرینه آشنا اولمق La chiromancie est une science frivole علم کفّ بی اصل واساسدر

CHIROMANCIEN. Celui qui exerce la chiromancie *A.* اهل العلم الکفّ pl. ارباب العلم الکفّ

CHIRURGICAL. Qui appartient à la chirurgie *A.* جرّاحی *P.* ریشسازی *T.* جرّاحلغه متعلق ‖ Opération chirurgicale عمل جرّاحی

CHIRURGIE. Science qui apprend à guérir les maladies externes du corps humain *A.* علم التدبیر الجراحات ـ علم الاساوة *P.* علم ریشسازی *T.* جرّاحلق صنعتی ‖ Apprendre la chirurgie علم تدبیر جراحاتی تحصیل ایتمک Exercer la chirurgie جرّاحلق ایتمک

CHIRURGIEN. Celui qui exerce la chirurgie *A.* آسی pl. اسات ـ جرّاح pl. جرّاحان *P.* ریشساز *T.* جرّاح ‖ Être entre les mains des chirurgiens جرّاحلر الندہ اولمق

CHIRURGIQUE. V. Chirurgical.

CHISTE ou KISTE. Capsule membraneuse dans laquelle la matière qui produit les tumeurs est souvent renfermée *A.* کیس pl. اکیاس *P.* کیسه *T.* داغرجق ‖ Tumeurs enkistées اورام مکیسه

CHIURE. Excrément que font les mouches. V. Chiasse ‖ De la viande où il y a des chiures de mouches *A.* لحم مذقوط *P.* گوشت ونیمدار

CHOC. Heurt d'un corps contre un autre *A.* مصادمة pl. مصادمات ـ صکمة ـ مصاکمة *P.* آسیب ـ کوس ـ گوست *T.* طوقشمه ـ چاتشمه ـ چارپشمه ‖ Rude choc مصادمهٔ شدیده choc de deux vaisseaux ایکی سفینه‌لرک بری برلریله بری برلریله چاتشمه‌سی ـ یکدیگره تصادمی ـ مصادمه‌سی ـ Il se dit aussi, de la rencontre et du combat de deux armées

A. جارپشمه || Le *T.* گیراگیر *P.* مطاردة ـ مصادمة ـ مقارعة choc de deux armées طرفین اردولرینک ـ مقارعهٔ صفین ـ Les ennemis furent renversés au برنجی برلریله مصادمهسی premier choc عسکر اعدا همان مطاردهٔ اولیده تاب آور مقاومت اولهمیوب برگشته وسر نگون اولمشدر Du premier choc شدتده مصادمهٔ اولیده Ils ne soutinrent pas le choc تحملده اظهار عجز ایتمشلر در ـ مصادمهیی ـ Figur. || Il a reçu un rude choc dans sa fortune مالنه برصدمهٔ عظیمه ظهور بر صکمهٔ شدیده ـ بر سکتهٔ جسیمه عارض اولدی ـ ایلدی ـ On dit aussi d'un homme qui a reçu une attaque fâcheuse dans sa santé, qu'il a reçu un rude choc برصدمهٔ جسیمهیه دوچار اولدی واقع اولدی

CHOEUR. Troupe de musiciens qui chantent ensemble *A.* خوانندہ وسازندہ *T.* گروہ نواگران *P.* جمعیت المطربین طاقمی || La messe fut chantée à quatre choeurs de musique قداش شریف درت عدد جمعیت مطربیندن اجرای اصوات موسیقیهٔ اولندیغی خلالده قرائت اولندی ـ Il se dit aussi, d'un morceau de musique à plusieurs parties, qui est chanté par le choeur *A.* فصل pl. فصول || Le premier choeur est excellent اوّلکی فصل احسن واعلا در

CHOIR. Tomber. *A.* سقوط *P.* افتادن *T.* دوشمک || Prenez garde de choir سقوطدن حذر ایله On lui donna un coup qui le fit choir یک ضربهده دوشدی

Chu. *A.* ساقط *P.* افتاده ـ افکنده *T.* دوشمش ـ On dit proverb, qu'un homme est chu en pauvreté, pour dire, qu'un homme est devenu infirme, ou bien qu'il est fort déchu de sa première fortune *A.* مهبوط الحال *P.* گرفتار ضعف وبد *T.* کوتیلنمش حالی

CHOISIR. Élire. *A.* انتقار ـ اختیار ـ انتقا ـ انتخاب *P.* گزیدن *T.* سچمک ـ اورندهلمک || Le Roi l'a choisi pour être gouverneur de cette place پادشاه فلان کشیـیی فلان قلعهنک محافظی اولمق اوزره انتخاب ایلدی Choisissez des deux ایکیسندن برینی اختیار ایله Ces choses sont si pareilles, que l'on a peine à choisir بو ایکی شیلرک بری برلریله اولقدر مشابهتلری وار درکه فیمیسی شایان اختیار اولدیغی بیلنمک امر دشواردر C'est une nécessité de faire cela, il n'y a point à choisir بو شیئک ایشلنمسنده حاجت ضروریهٔ درکار اولمغله فکر اختیاره مساغ یوقدر Vous avez encore à choisir de prendre ou de laisser اخذ وترکی شقلرندن اخذ وترکی ـ بریسنک اختیارنده هنوز وقتک وار در بیننده اختیاری هنوز سنک ید اقتدارکده در Ils le choisirent pour leur chef اوزرلرینه رئیس اولمق اوزره احبا ودوستانی کرکی انتخاب ایلدیلر Choisir bien ses amis فواکهی کبی انتخاب ایتمک Choisir des fruits, des étoffes واثواب وامتعهیی انتقا ایتمک

Choisi. *A.* منتخب ـ مختار ـ منتخب *P.* گزیده *T.* سچمه ـ سچلمش منتخب ـ نخبهٔ عسکر *A.* Des troupes choisies || اورندهلمش ـ سچمه *T.* آب روی عسکر ـ سرآمد عسکر ـ گزیده عسکر *P.* عسکر Il ne va dans cette maison que des gens choisis بوخانهیه منتخب آدملر آمد شد ایدر

CHOIX. Élection. *A.* انتخاب pl. انتخابات ـ اختیار ـ انتخابات *P.* گزیدگی *T.* سچلش || Faire un bon choix انتخابده مصیب انتخاب با صواب ایتمک ـ اولمق Un mauvais choix انتخاب سوء انتخاب ایتمک ـ نا صواب ایتمک C'est un choix digne de vous حقاً شانکه لایق بر انتخابدر On lui a donné le choix اختیاری رأینه ـ امر انتخابی فلانه احاله ایلدیلر فلان شیئی سنک حواله ایلدیلر Je laisse cela à votre choix اختیارکه تعلیق ایدرم Remettre la chose à son choix et à son opinion فلان مادهیی فلانک رأی واختیارینه احاله ایتمک Un autre a eu le choix de cette marchandise بو مالی آخر بر کمسنه انتخاب ایلدی

CHOLAGOGUE. Qui fait couler la bile *A.* مسهل الصفرا ـ *P.* دافع الصفرا *T.* زرده ران صفرایی سوریجی || La fumeterre, la scammonée, l'aloès sont cholagogues شاهتره ومحمودیه وصاری صبر مسهل الصفرا اولان ادویهدندر

CHOLÉDOLOGIE. Partie de la Médecine qui traite de la bile *A.* مقالة فی خواصّ الصفرا

CHOLIDOQUE. Le canal qui conduit la bile du foie dans l'intestin duodénum *A.* مجراء الصفرا

CHÔMABLE. Qui se doit chômer *A.* واجب التعطیل *P.* سزاوار ایشدن کسلمکه کرکلو *T.* || Fête chômable عید ترک کار واجب التعطیل

CHÔMAGE. L'espace de temps qu'on est sans travailler *A.* وقت العطلة *P.* هنگام بیکاری *T.* ایشدن ـ تعطیل وقتی کسلمه وقتی || On déduit le chômage aux ouvriers qui ont manqué de se trouver à l'atelier دشتگاهده موجود بولنمیان

عملدنك حسابندن تعطيل وقتى فرو نهاده اولور

CHÔMER. Ne rien faire faute d'avoir à travailler *A.* تعطل ايشدن ـ ايشلمامك *T.* بيكار ماندن *P.* انقطاع عن العمل ـ ايش ايشلمامك ـ بوش قالمق || Un bon ouvrier ne doit point chômer بر ايو رنجبر ايش ايشلمامك روا دكلدر ـ En parlant des terres, il signifie, les laisser reposer, n'y semer rien *A.* اراحة الاراضى *P.* بزمين آرام دادن *T.* يرى دكلندرمك || Il faut laisser chômer les terres de temps en temps يرى آرالق آرالق دكلندرمك اقتضا ايدر ـ On dit aussi qu'un moulin chôme, pour dire, qu'on n'y moud point *A.* معطل *P.* عملمانده *T.* ايشلمز || Ce moulin chôme بو دكرمن معطلدر ـ بو دكرمن ايشلمز ـ Et que la monnaie chôme, pour dire, qu'on cesse d'y travailler faute de matière ضربخانه ايشلمز ـ Il signifie aussi, solenniser un jour de fête, en cessant de travailler || On a ordonné de chômer ce jour-là اول كونده عملدن تعطيل اولنمسى تنبيه اولندى

CHONDROLOGIE. Partie de l'Anatomie qui traite des cartilages *A.* بحث فى تعريف الغضاريف *P.* گفتار در شرح احوال استخوانهاى نرم *T.* كمرتلك احوالنه دائر مقاله

CHOPPER. Faire un faux pas en heurtant du pied contre quelque chose *A.* تعثر *P.* لغزيدن *T.* سورجمك || Il a choppé contre une pierre qui l'a presque fait tomber آياغى بر طاشه اوغرايوب همان يره ييقلمق درجه‌سنده تعثر ايلدى

CHOQUANT. Offensant, déplaisant *A.* مؤذى القلب ـ مكدر *T.* جانخراش ـ دلازار *P.* موجب التعنيف ـ معنف ـ البال معنف بر آدم || Homme choquant كوكل انجيديجى Air choquant تعنيف طبعى موجب سيماى دلازار Manières choquantes تعنيف طبعى موجب اوله‌جق اطوار واوضاع ـ Paroles choquantes *A.* pl. كلمات قارصة ـ قوارص ـ مناقير *P.* جگرگاهد ـ كوكل ياقيجى سوز *T.* گفتار دلدوز ـ سخن جانگزا طوقانقلى سوز ـ تأثير ايدر طوقانقلى سوز

CHOQUER. Donner un choc, heurter *A.* صكم ـ سقع *P.* آسيب زدن *T.* طوقندرمق ـ چارپمق || Si ce grand vaisseau vient à choquer cette barque, il la brisera بو سفينهٔ كبيره شو صندل اوزرينه صكمه زن اوله‌جق اولور ايسه كسر وشكستنى مؤدى اوله‌جغى ظاهر در Choquer le verre à table l'un contre l'autre سفره‌ده كى قدحك بريسنى آخر بر قدح اوزرينه صكم بشقه قدح اوزرينه ـ اخر قدح اوزرينه چارپمق ـ ايتمك طوقندرمق

SE CHOQUER. *A.* تصادم ـ تصاكم *P.* با هم كوب خوردن ـ با هم آسيب خوردن *T.* چارپشمق ـ Il se dit aussi, en parlant de la rencontre et du combat de deux troupes de gens de guerre *A.* مصادمة ـ تصادم ـ مقارعة ـ مضاربة ـ تضارب *P.* با هم زدن *T.* چارپشمق ـ طوقشمق || Quand les deux armées vinrent à se choquer طرفين اردولرى برى برلريله مصادمه ومقارعه‌يه شروع ايلدكلرنده

Figur. Offenser *A.* قرص ـ ايذا ـ تكدير البال *P.* آزاريدن ـ رنجيدن ـ رنجيده خاطر كردن ـ آزرده دل كردن *T.* اينجتمك ـ بكا ايراث رنجش || Il fait cela pour me choquer طوقنمق ـ بنى آزرده دل ايتمك مرامنه مبنى ـ واذا ايچون بونى ايدر بنى اينجتمك ايچون ايدر ـ ايدر Je ne saurais entreprendre cela sans choquer un tel فلان كمشى‌يه طوقنمدقچه شو شو كلام بنى دلازار Ce mot me choque ايشه تصدى ايده‌مم هر بنى رنجيده خاطر ايدر ـ ايدر Il se choque de tout ـ رنجيده خاطر اولور ـ شيدن ازرده دل اولور Et déplaire *A.* نكاره ـ تنفر ـ استكراه الطبع *P.* نا ـ نا خوش آمدن ـ بادئ رنجش خاطر شدن ـ خاطر رنجيدن ـ پسند آمدن *T.* خوشلنميوب ايكرنمك ـ بكنمامك ـ خوشلنمامق || Tout ce qu'il fait me choque كافهٔ افعال وحركاتى طبعمه مستكره بو سويليش Cette façon de parler me choque ونا خوشدر باصره‌يه بادئ استكراه طبعى مستلزم اولور Choquer la vue باصره‌يه ايراث رنجش ايتمك ـ تنفر اولمق Choquer l'oreille تخديش سامعه ايتمك ـ استكراه سامعه‌يى مستلزم اولمق Cela choque le bon sens, la bienséance, l'honneur عقل سداده وحسن ادبه وعرض وناموسه بادئ استكراه اولور

CHOQUÉ. *A.* مصكوم ـ مسقوع *P.* آسيب زده *T.* چارپلمش اينجنمش *T.* رنجيده خاطر ـ آزرده دل ـ دلازار *P.* مكدر البال *A.*

CHORION. Nom d'une des membranes du foetus *A.* مشيمة pl. مشايم *T.* دول يتاغى

CHOROGRAPHIE. Description d'un pays *A.* تصوير البلاد ـ رسم البقعة *P.* نگار كند *T.* يورد نقشى

CHOROGRAPHIQUE. Qui appartient à la chorographie *A.* متعلق الى تصوير البلاد || Description chorographique تصوير بلاده متعلق وصف وتعريف Table chorographique تصوير بلاده متعلق اولان فهرست

CHOROÏDE. Tunique de l'oeil dans laquelle est la prunelle *A.*

طبقهٔ مشیمیّه || La choroïde est une expansion de la membrane du cerveau appelée, Pie-Mère عینك طبقهٔ مشیمیه‌سی امّ الدماغك انبساطندن متكوّندر

CHOSE. Tout ce qui est, tout ce qui existe *A.* شیء pl. اشیاء کافّهٔ اشیایی *P.* چیز *T.* شیء ـ نسنه || Dieu a créé toutes choses خلق ایدن جناب ربّ العالمیندر Un bon ami est une chose bien précieuse خالص دوست زیاده قیمتدار بر شیدر La chose du monde que je crains le plus, c'est... بو جهانده زیاده خوف ایلدیکم شیء فلاندر Il lui a dit cent choses obligeantes بادیٔ ممنونیّت اولهجق هزار بهزار شیلر سویلدی Il a dit cent choses pour le fâcher اغضابنی موجب نیچه نیچه شیلر سویلدی C'est une chose sans exemple امثالی مثلی نا مسبوق بر شیدر ـ نا موجود بر شیدر Il y a mille jolies choses dans cet ouvrage بو تألیف هزاران هزار لطیف شیلری مشتملدر Les choses ne sont plus dans l'état où elles étaient کیفیّت احوال مقدما ـ شیلر اوّلکی حالده دکلدر ـ صورت احوال اولدیغی صورت اوزره دکلدر L'état des choses کیفیّت احوال La chose a changé de face کیفیّت حال آخر کیفیّت حال صورت اخرایه متحوّل ـ صورت کسب ایلدی اولدی Faites cela sur toutes choses, avant toutes choses هر شیدن اقدم بونی ایله Il lui a dit entre autres choses que..... هر سائر شیلر اره‌سنده شویله دیدیکه Toutes choses cessantes شیء بر طرف اولنجه La chose alla mieux qu'on ne pensait کیفیّت حال فوق الملحوظ صورت احسن کسب ایلدی مصلحت ظنّ وتخمیندن زیاده اعلا اولدی ـ C'est peu de chose امر جزئیدر ـ شیء یسیر در امور جسیمه‌دن دکلدر ـ کلّیتلو شیء دکلدر ـ امر جسیم دکلدر Le bon de la chose est que... فلان شیئك لطفی بو در که ـ مصلحتك حسنی بو در که ـ On dit proverb. À chose faite conceil pris, pour dire, qu'il n'est plus temps de demander conseil, quand la chose sur laquelle on devait délibérer est faite ایش ایشدن کچنجه مشورت عبثدر

Il signifie aussi, bien, possession *A.* مال pl. اموال || Soigner sa chose, veiller à sa chose بر کمسنه مالنه اهتمام ایتمك

QUELQUE CHOSE, s'emploie comme un seul mot *A.* شیء ما *P.* چیزی *T.* بر شیء || On m'a dit quelque chose qui est très plaisant بکا پك ذوقلی بر شیء نقل ایلدیلر

CHOU. Sorte de légume *A.* بقلة الانصار ـ کرنب *P.* کلم *T.* لهنه || Semer des choux لهنه اکمك ـ On dit proverb., qu'une chose ne vaut pas un tronc de chou, pour dire, qu'elle ne vaut rien بر لهنه صاپی قدر قدری یوقدر

CHOU-DE-CHIEN. Plante. V. Cynoerambe — Chou-Fleur. Espèce de chou *A.* قنبیط *P.* کلم رومی *T.* قرنبیط — Chou-Navet. V. Navet.

CHOUCAS. Espèce de corneille grise qui a le pied rouge *A.* حاتم pl. حتوم *P.* کراغه *T.* قوزغون

CHOUETTE. Espèce d'oiseau *A.* غراب اللیل ـ مدبّج *P.* جغد *T.* بیلاق قوشی

CHOYER. Conserver avec soin *A.* حمایة ـ وقایة *P.* نگه داشتن *T.* کوزتمك || Cette mère choie bien ses enfans اولادینی کوزل وقایه ایدر بر والده در Choyer des meubles اثاث بیتی کوزتمك

SE CHOYER. *A.* احتما ـ تحمّی *P.* خودرا نگهداشتن *T.* کندوینی کوزتمك || Il n'est pas encore bien remis de sa santé, et il ne se choie pas هنوز کرکی کبی افاقت بولمامشیکن احتما ایتمز

CHOYÉ. *A.* محمّی *P.* نگهداشته *T.* کوزدلمش

CHRÉTIEN. Celui qui professe la doctrine de Jésus-Christ *A.* نصرانی ـ مسیحی ـ عیسوی *P.* ترسا *T.* خرستیان — On dit, La religion, la Foi chrétienne *A.* دین عیسوی *P.* آیین عیسوی *T.* خرستیان دینی

CHRÉTIENNEMENT. En bon chrétien *A.* حسب القواعد العیسویّة *P.* ترسایانه *T.* خرستیانجه‌سنه || Vivre chrétiennement قواعد عیسویّه اوزره سلوك ایتمك

CHRÉTIENTÉ. Le pays chrétien *A.* ممالك نصرانیّه *T.* ممالك نصارا || C'est pour le bien et pour le repos de la chrétienté ممالك نصارانك حسن حالی ورفاهیّت واستراحتی ضمننده در

CHRIST. Jésus, le Sauveur du monde *A.* حضرت عیسی

CHRISTE MARINE ou SALICOT, BACILE, FENOUIL MARIN. V. Bacile.

CHRISTIANISME. La loi et la religion de Jésus-Christ *A.* شریعت عیسویّه ـ نصرانیّت ـ عیسویّت *P.* ترسایی *T.* خرستیانلق || Le christianisme ordonne qu'on pardonne à ses ennemis, et même qu'on les aime دشمنه عفو ایله معامله وبلکه حقنده اظهار محبّت ومجامله اولنمق شریعت عیسویّه

فرايض مذهب ـ وجيبهٔ حال عيسويّهدر ـ مقتضاسندندر عيسويدندر

CHRONIQUE. Histoire dressée suivant l'ordre des temps *A.* وقايع سنويّهيي مشتمل تاريخ *T.* تواريخ pl. تاريخ || Vieille chronique تاريخ قديم Anciennes chroniques تواريخ عتيقه — Maladie chronique. Une maladie qui dure long temps *A.* مرض مزمن pl. امراض مزمنه ـ مرض مشبط *P.* رنج سالى *T.* بيللنمش علت || Ce n'est pas une maladie aiguë, c'est une maladie chronique فلان علّت امراض حادّهدن دكل برمرض مزمندر

CHRONOGRAMME ou CHRONOGRAPHIE. Inscription dans laquelle les lettres forment la date *A.* تاريخ بحروف العدديّة ـ تاريخ بحروف الابجاد

CHRONOLOGIE. L'histoire des temps *A.* حساب التواريخ ـ حساب الازمان || Exacte chronologie تواريخ حساب صحيح Il sait bien la chronologie تواريخ ازمانه آشنادر Cela ne s'accorde pas avec la bonne chronologie فلان شئ حساب تواريخه مطابق كلمز

CHRONOLOGIQUE. Qui a rapport à la chronologie *A.* متعلّق الى حساب التواريخ || Table chronologique حساب تواريخه متعلق بر فهرست Abrégé chronologique حساب تواريخه متعلق رسالهٔ مختصره

CHRONOMÈTRE. Instrument servant à mesurer le temps *A.* مقياس الاوقات

CHRYSOCOLLE. La matière que l'eau entraîne et détache des mines *A.* ملح الصاغة — Les anciens donnaient aussi ce nom à une substance qu'ils employaient pour souder l'or *A.* لزاق لحام الذهب ـ الذهب

CHRYSOCOME. Plante *A.* حشيش براق *P.* زركيا *T.* آلتون اوتى

CHRYSOLITE. Pierre précieuse d'un jaune verdâtre *A.* زبرجد *P.* زبرجد

CHRYSOPRASE. Pierre d'une jolie couleur vert de pomme *A.* كحلة *T.* كوز بونجغى

CHUCHOTER ou CHUCHETER. Parler bas à l'oreille de quelqu'un *A.* اسرار فى ـ تنميش ـ اكتنات ـ اكتات ـ قرّ فى الاذن *P.* فس فس كردن *T.* فسلدهمك ـ فسلدهمك قولاغه الاذن || Chuchoter quelques mots à l'oreille سمعه اسرار ايتمك ـ تنميش واكتات ايتمك

CHUCHOTEUR. Celui qui aime à chuchoter *A.* منمّش ـ مكتّ *P.* فس فس زن *T.* فسلدايجى || Les chuchoteurs sont incommodes مجلسده فس فس ايدنلر بغايت ايراث ثقلت ايدرلر

CHUCHOTERIE. Entretien de ceux qui se parlent à l'oreille *A.* تسارّ ـ مسارّة ـ فتافت *P.* فس فس ـ فساوس *T.* فسلدى ـ فت فت

CHUT. On se sert de ce mot pour imposer silence *A.* صه *P.* خب *T.* صوص باش

CHUTE. Mouvement d'une chose qui tombe *A.* سقطة ـ سقوط *P.* افتادگى *T.* دوشش || Il est tombé de son haut, et il a fait une lourde chute محلّ مرتفعدن ييقلوب بر آغر سقطديد Il est incommodé d'une chute de cheval آتدن دوچار اولدى Il fut accablé par la chute سقوطنده مبنى مضطرب الحالدر d'une maison بر خانهنك سقوطندن فرو مانده اولدى — Il se prend figur. pour Disgrâce *A.* سقوط ـ انحطاط *P.* بسر در آمد *T.* باش اوزرينه دوشش ـ ييقلش || Cet homme était extrêmement élevé, le voilà tombé, il ne se relevera jamais de sa chute فلان كشى ذروهٔ اعلاى اقباله عروج ايتمشيكن اشته بسر درآمدهٔ حضيض ادبار اولمشدر بو حال انحطاطدن الى الابد رفع اولنهجغى يوقدر — Et pour Faute envers Dieu *A.* زلت pl. زلّات ـ سقاط ـ سقطة pl. سقطات *P.* لغزش *T.* سورچمه || La chute du premier homme زلّت ابو البشر La chute des mauvais anges ارواح خبيثهنك سقاط وزلّتى Se relever de sa chute par la pénitence توبه طريقيله ورطهٔ زلّتدن خروج ايتمك Être une occasion de chute et de scandale وسيلهٔ زلّت وريبه اولمق

Chute d'humeurs *A.* هبوط الاخلاط ـ انصباب الاخلاط ـ انحدار الاخلاط ـ نزول الاخلاط *P.* ريزش كشها *T.* اخلاطك دوكلمسى ـ اينمسى — La chute des feuilles. La saison où les feuilles tombent *A.* فصل النفاض الاوراق ـ فصل السقوط الاوراق *P.* موسم برگريز *T.* يپراق دوكلمى وقتى || Il mourut à la chute des feuilles هنگام برگريزده يپراق دوكلنده اولدى ـ وفات ايلدى

On appelle aussi Chute, la fin d'une pièce de Poésie *A.* مقطع بيتى

CHYLE. Suc blanc qui se forme des alimens digérés *A.* كيلوس *P.* كش سپيد *T.* كيلوس || Les alimens se tournent en chyle

اغديه واقوات كيلوسه مستحيل اولور

CHYLIFÈRE. Il se dit des vaisseaux qui portent le chyle *A.* اوعية كيلوس *P.* ظروف كش سپيد *T.* كيلوسك قابلرى

CI. Adverbe de lieu. *A.* هنا - ههنا *P.* اينجا *T.* بوره ده - بو محلده || Les témoins ci-présens بو محلده حاضر اولان شهود Le mémoire ci-joint بو محلده مربوط اولان بر قطعه تقرير - اشبو ورقديه مصحوبًا ارسال اولنان بر قطعه تقرير — On s'en sert aussi dans les comptes où, après avoir mis la somme tout au long, on le met au bout de la ligne *A.* جمعًا || Quatre aunes d'étoffe à vingt francs, ci 80 livres درت ذراع چوقه بهرى يكرمى غروش حسابيله جمعًا ٨٠ غروش — Il se joint aussi avec l'interrogant Qu'est-ce? || Qu'est-ce-ci? *A.* ما هذا *P.* اين چيست *T.* بو ندر - بو نه — Et avec le pronom démonstratif et les substantifs || Celui-ci *A.* هذا *P.* اين *T.* بو - شو - بو اشته || Cet homme-ci اشته بو آدم — Il se met aussi devant les prépositions Dessus, Dessous, Devant, Après. Ainsi on dit: Ci-dessous *A.* غب ما *P.* بزير *T.* آشاغيده Ci-dessus *A.* آنفًا *P.* ببالا *T.* يوقاريده Ci-devant *A.* مقدما - سابقا *P.* پيش ازين *T.* بوندن اول - بوندن اقدم Ci-après *A.* بعد ذا - بعده *P.* پس ازين - پس زين *T.* بوندن صكره || j'ai dit ci-dessus que يوقاريده سويلدمكه - بالاده بيان ايلدمكه Les mots ci-dessous mentionnés زيرده اشارت اولنان الفاظ Nous verrons ci-après بعده مشهودمز اولهجقدر — Il se met aussi après la préposition Entre, et sert à marquer le temps *A.* بين هذا الوقت والوقت فلان *P.* ازين وقت تا بوقت فلان *T.* اشبو وقتدن فلان وقته قدر || Entre ci et demain اشبو وقتدن يارينه قدر

On dit, Par-ci, par-là, pour dire, en divers endroits *A.* من هنا ومن هناك *P.* از اينجا واز آنجا *T.* شورادن بورادن - اوتدن بروندن || je ne sais pas la pièce toute entière, je n'en ai retenu que quelques lambeaux par-ci par-la مقالدنك جملهسى معلوم دكلدر شوندن بوندن بعض قطعهلرينى - شوندن بوندن انجق بر قاچ قطعهسى حفظ ايدهبيلدم خاطرمده در

Ci-contre. Terme de comptabilité, qui sert à désigner qu'une somme sera rapportée en addition *T.* نقل يكون

CIBOULE. Petit ognon frais *A.* بصل طرى *P.* پياز تاره *T.* تازه صوغان

CICATRICE. Marque des plaies, qui reste après la guérison *A.* ندبة pl. ندوب pl. انداب - اثر الجرح pl. آثار الجروح *P.* نشانهٔ زخم *T.* ياره نشانى - ياره يرى || Grande cicatrice ندبهٔ جسيمه Glorieuse, honorable cicatrice بادئ بقاى شان وشهرت اولهجق اثر جراحت Il a le corps couvert de cicatrices بدنى پر آثار جروحدر — On dit figur. Quand on a reçu un grand affront, La cicatrice en demeure long temps رذالت عظيمه جراحتنك اثرى طول زمان باقى وبر دوام اولور رذالت عظيمه تقريبيله درونده عارض اولان كسر وجراحت - تذليل - مدت مديده التأمپذير اولمق احتمالى يوقدر عظيمدن ناشى دخيلهٔ قلبده عارض اولان زخم جگردوزك نشانهسى طول مدت زايل اولميوب باقى وبر قرار اولور

CICATRISER. Faire des cicatrices *A.* ايراث الانداب - انداب *P.* نشانهٔ زخم پيدا كردانيدن *T.* ياره نشانى براقمق

SE CICATRISER. Il se dit d'une plaie presque guérie *A.* اندمال - التئام - ارتئام - رأم - انداب - التحام *P.* التأم پذيرفتن *T.* ياره‌نك اتى پكشوب - ياره قپانمق - ياره اوكولمق || Sa plaie commence à se cicatriser جراحتى مايل بتشمك اندمال والتأمدر

Cicatrisé. *A.* ملتئم - نديب - مندمل *P.* التئام يافته *T.* اتى پكشوب بتشمش - اوكولمش

CICEROLE. Espèce de pois chiche *A.* ماش *P.* مردمك *T.* مردمك

CICINDÈLE. Espèce d'insecte *A.* براع *T.* اوياز سينكى

CICLAMEN. Plante *A.* بخور مريم *P.* بخور مريم Sa racine s'appelle *A.* عرطنيثا - كف الاسد *T.* طكوز اغرشغى

CICUTAIRE. ou CIGUË AQUATIQUE. Plante *A.* شوكران الما *P.* تفت آبى *T.* صو بالدرانى

CID. Mot Arabe qui signifie Chef *A.* سيّد pl. سادات

CIDRE. Boisson faite du jus de pommes *A.* نبيذ التفاح *P.* مى سيب *T.* الما ناردنكى || Gros cidre نبيذ تفاح غليظ - قوبى الما ناردنكى Petit cidre خفيف الما ناردنكى

CIEL. La partie supérieure du monde, qui environne tous les corps *A.* سما pl. سموات - فلك pl. افلاك *P.* آسمان *T.* كوك || Les étoiles du ciel روى سماده اولان نجوم وكواكب Le ciel est bien étoilé روى سما لمعان نجوم ايله منجلى وروشندر Tout ce qui est sous le ciel تحت سماده اولان جميع موجودات Lever les yeux au ciel جانب سمايه رفع

Lever طرف آسمانه عطف انظار ايتمك ـ انظار ايتمك les mains au ciel ـ جانب سمايه رفع ايادئ نياز ايتمك On dit, Le ciel de la lune *A.* فلك القمر Le ciel de Mars فلك المرّيخ ـ افلاك نجوم سيّاره Les cieux des planètes Et dans le langage poétique, La voûte des cieux *A.* قبّة الفلك pl. قباب الافلاك *P.* قبّهٔ نه طباق افلاك ـ كنبد فلك *T.* فلكك قبّهسى ـ كنبد نه طاق افلاك ـ On dit, Les influences du ciel, pour dire, les prétendues influences des astres *A.* تأثيرات نجوميّه ـ تأثيرات الكواكب ـ Et de deux choses entre lesquelles il y a une grande différence, qu'elles sont éloignées comme le ciel et la terre بيلرنده اولان فرق بين الارض والسما در ـ بين السماء والسمكدر ـ Et d'un homme qu'on a loué extraordinairement, qu'on l'a élevé jusqu'au ciel عيوّقه جيقارديلر ـ فلانى بالاى سمايه قدر ترفيع ايلديلر Et qu'on l'a élevé jusqu'au troisième ciel فلكك يدنجى طبقدسنه عرش اعلايه جيقارديلر ـ قدر ترفيع ايلديلر

On dit proverb., Remuer ciel et terre, pour dire, faire tous ses efforts برهمزن زمين وآسمان اولدرق بذل جدّ واقدام ـ كوك ايله يرى برى برينه قاترق چالشمق ـ ايلمك Et figur., Voir les cieux ouverts, pour dire, se trouver dans un grand bonheur دنيا وما فيهايه مالك اولمش قدر ممنون شادمركه اوغرامق ـ الحال اولمق

Il se prend aussi pour l'air *A.* سما ـ هوا ‖ Ciel serein سماى صحو ـ هواى صاف ـ سماى صاف Ciel clair آياز هوا ـ بلوطلى ـ هواى مظلم ـ سماى مغيّم Ciel obscur هواى روشن هوا Ciel doux لطيف هوا ـ هواى ملايم Ciel tempéré هواى معتدل La rosée du ciel ـ بالاى سمادن نازل اولان ندى جوّ هواده پرواز ايدن Les oiseaux du ciel كوكدن يانن جى اجناس طيور On ne voit ni ciel ni terre نه روى سما ونه آتش سماوى Le feu du ciel سطح غبرانك تشخيصى ممكندر

On appelle, Feu du ciel, le tonnerre *A.* نار سماوى *P.* آتش آسمانى V. aussi Tonnerre.

Ciel signifie aussi, le séjour des bienheureux, le paradis *A.* فردوس اعلا *P.* عالم علوى ـ عالم الملكوت ـ دار النعيم *T.* جنّت ‖ Gagner le ciel مظهر قرار دار النعيم اولمق Le Royaume des cieux ملك سماوات ـ عالم ملكوت Notre Père qui êtes dans les cieux ابنا الذى فى السماوات Notre - Seigneur monta au ciel ربّمز حضرت عيسى عالم علوى يه عروج

ايلدى Lucifer fut précipité du ciel شيطان رجيم عالم علويدن طرد واسقاط اولندى Le chemin du ciel est la pratique de l'Évangile موصل دار النعيم اولان صراط مستقيم انجيل شريفك احكامنه متابعت وآكا كوره عمل وحركت ايتمكدر

Il se prend aussi pour Dieu même, pour la Providence *A.* الله ـ ربّ العالمين ـ تقدير الهى ـ تقدير ربّانى *P.* خدا ـ تقدير يزدانى *T.* تكرى ـ الله ـ مقدّر ‖ Grâces au ciel شكر الله ـ الحمد شكر وحمد اولسون Le ciel irrité غضب الله ـ سخط بارى Le ciel l'a voulu ارادهٔ الهيّه بو وجهله مشيّت بيعلت جناب ربّ العزّت بويله ـ تعلّق ايلدى مراد ـ الله تعالى اويلهجه مراد ايلدى ـ ايجاب ايلدى ـ حكم تقدير ازليدر C'est un arrêt du ciel الله بويله در ارسال مقتضاى حكم تقدير الهيدر C'est un coup du ciel فلك سلّسيدر ـ الهى اولمش بر ضربه در Le ciel vous soit propice تقدير ـ توفيق الهى هميشه رفيقك اولسون جناب الهى هر حالده مساعد اوله Le ciel m'est témoin الهى *P.* عارف القلوب والخفايا شاهد عدلدر ô ciel *A.* يا حقّ ـ يا احكم الحاكمين ô juste ciel يا الله *T.* خدايا ـ On dit, Les mariages sont faits au ciel, pour dire, qu'ils sont résolus par la Providence لوح ازلده ـ امر نكاح مقدّرات الهيّهدندر تقدير اولنمش اموردندر

Il se prend aussi pour Climat *A.* اقليم *P.* بوم وبر *T.* يورد ‖ On a beau changer de ciel, on ne change point d'esprit تبديل اقليم عبثدر تبديل عقله وسيله اولمز

Et pour le haut d'un lit *A.* سماء السرير النوم *P.* آسمانهٔ خوابگاه *T.* يتاق صفدسنك تاوانى

CIERGE. V. Cire.

CIGALE. Espèce d'insecte qui fait un bruit aigre dans les champs durant les ardeurs de l'été *A.* صرصر *P.* زنجره *T.* جرلايق ـ اوراق قوشى ـ آغوستوس بوجكى ‖ Le chant de la cigale اوراق قوشنك اوتمهسى

CIGOGNE. Espèce de gros oiseau de passage *A.* لقلاق pl. لقالق *P.* لكلك *T.* ليلك قوشى ‖ Le cri de la cigogne *A.* لقلقه *P.* آوازهٔ لكلك *T.* ليلك سسى

CIGUË. Herbe vénéneuse *A.* شوكران *P.* تفت ـ دورس *T.* بالدران اوتى ‖ Les Athéniens se servaient souvent du jus de ciguë pour faire mourir ceux qui étaient condamnés à mort آتنهلو با حكم شرعى مستحقّ قتل اولنلرك اعدامى

خصوصنده غالب حالده بالدران اوتنی استعمال ایدرلر ایمش

CIL. Le poil des paupières *A.* هدب pl. اهداب ـ شعر الجفن *P.* مژه ـ مژگان *T.* كرپك

CILICE. Espèce de ceinture que l'on porte sur la chair pour mortification *A.* كسينج ـ زنّار *P.* كسنى *T.* ايپ قوشاغى || Porter le cilice ميانده تنطيق زنار ايتمك Faire pénitence dans le cilice كفارت ذنوب ايچون ايپ قوشاغى قوشانمق

CILLEMENT. Action de ciller les yeux *A.* ارتضاك العين *P.* پريدن چشم *T.* كوز اويناتمه || Il a un cillement continuel دائمى ارتضاك عينه مبتلا در

CILLER. Fermer et rouvrir les yeux dans le moment *A.* ارتضاك العين *P.* چشم پريدن *T.* كوز اويناتمق || Ciller les paupières كوز قپاقلرينى اويناتمق ـ ارتضاك اجفان ايتمك On lui a tiré un coup de pistolet aux oreilles, et il n'a pas seulement cillé قولاغنه بر طپانجه چكلمشيكن كوزلرينى بيله اويناتمدى Personne n'ose ciller devant lui حضورنده هيچ بر كمسنه ارضاك عينه جسارت ايتمز

CIME. Le sommet d'une montagne, d'un arbre, d'un rocher *A.* رأس pl. روس ـ قمّة pl. قمام ـ شعوف pl. شعاف pl. شعفة *P.* ذروه ـ اهانه *T.* دپه || La cime de la montagne *A.* راس جبل ـ شعفهٔ جبل *P.* ذروهٔ كوه *T.* طاغ دپه‌سى

CIMENT. Brique pilée dont on fait une espèce de mortier *A.* شيد بغبار الآجر *P.* آرهٔ آكور آلود *T.* خراسانلو خرج || Bâtir à chaux et à ciment كرج وخراسانلو خرج ايله بنا ياپمق Faire du ciment خراسانلو خرج ياپمق Bassin de fontaine enduit de ciment خراسانلو خرج ايله صوانمش حوض Mettre du ciment entre les pierres d'une muraille ديواركٔ طاشلرى آره‌سنده خراسانلو خرج طولدرمق Le ciment des Romains était d'une perfection qu'on a peine à égaler رومالونك اعمال ايتدكلرى خراسانلو خرج شول رتبده كماله رسيده اولمشيديكه نظيرى تقليد اولنمق امر دشوار در V. Mortier.

CIMENTER. Employer du ciment dans un ouvrage de maçonnerie *A.* تشييد بغبار الآجر *P.* آرهٔ آكور آلود اندودن *T.* خراسانلو خرج ايله صوامق || Cimenter du pavé قالديرم طاشلرى آره‌سنده خراسانلو خرج صوامق — Figur. Affermir *A.* تشييد ـ احكام ـ تحكيم ـ تأييد *P.* استوار كردن *T.* قوندن وقوى قلمق ـ قويلشدرمك ـ پكلشدرمك || Cimenter la paix par des alliances بنيان صلح وصلاحى روابط يكجهتى واتفاق ايله تحكيم وتشييد ايتمك Les martyrs ont cimenté la Foi par leur sang شهداى عظام بنيهٔ قويهٔ دين مبينى دم مباركلريله تشييد ايلديلر Cimenter une amitié بنيهٔ قوى الاساس حب وموالاتى تأييد واحكام ايتمك

CIMENTÉ. *A.* مشيد بغبار الآجر *P.* بآرهٔ آكور آلود اندوده *T.* خراسانلو خرج ايله صوانمش *A.* مشيد ـ مستحكم *P.* استوارى يافته ـ پايدارى يافته *T.* قويلشمش

CIMETERRE. Grand coutelas *A.* مشمل *P.* دشنه *T.* يتاغان

CIMETIÈRE. Lieu destiné à enterrer les morts *A.* مقبرة pl. مقابر *P.* گورستان ـ مرغزن ـ مرزغن *T.* مزارستان ـ مزارلق || Enterrer dans le cimetière مزارستانده دفن ايتمك — En parlant d'un pays dont l'air est mortel pour les étrangers, on dit figur., que c'est leur cimetière ديار آخردن كلانلره كوره حفرهٔ هلاك منزلسنده بر ير در

CIMIER. L'ornement qu'on porte au haut du casque *A.* سنبك البيض *P.* تارك خود *T.* توغلغه دپه‌سى || Il avait une telle figure pour cimier سنبك بيضى يرينه فلان صورتى طاقمشيدى

CIMOLIE. Espèce d'argile *A.* طين قيموليا *P.* گل قيموليا *T.* كفد كلى

CINABRE. Combinaison de soufre et de mercure *A.* زنجفر ـ شقرة *P.* سنجفر ـ سيمشگرف ـ قنبار *T.* زنجفره || Cinabre naturel زنجفر معدنى artificiel زنجفر عملى

CINÉRATION. Réduction d'un corps combustible en cendres par la violence du feu *A.* استحالة الى الرماد ـ ترمّد *P.* خاكستر سازى *T.* كوللنمه ـ كولد دونمكلك

CINGLER. Naviguer à pleines voiles *A.* استمخار ـ مخور *P.* بادبان پر هوا رواند شدن *T.* طلو يلكن ـ طلو يلكن كتمك ايله آقوب كتمك || Cingler à haute mer انكين طرفنه طلو يلكن ايله كتمك

CINNAMOME. V. Cannelle.

CINQ. Nombre qui est celui des doigts de la main *A.* خمس *P.* پنج *T.* بش || Les cinq sens de nature حواس خمسه Les cinq doigts de la main اصابع خمسهٔ يد Cinq fois بش كره ـ بش دفعه Espace de cinq ans بش سنه مدت ـ بش سنه‌لك مدت

CINQUANTAINE. Nombre de cinquante *A.* قدر العدد خمسين *P.* مقدار يك مر *T.* اللى قدر || Une cinquantaine de personnes اللى نفر قدر ـ اللى قدر نفوس

CINQUANTE. Dix fois cinq *A.* خمسين *P.* پنجاه ـ مر *T.* اللى || Cinquante fois اللى دفعه

CINQUANTENIER. Celui qui commande cinquante hommes *A.* رئيس خمسين شخصاً *P.* سركردۀ پنجاه كس *T.* اللى باشى || On fit avertir les cinquanteniers اللى باشلرينه خبر ويرلدى

CINQUANTIÈME. Nombre d'ordre *A.* خمسون *P.* پنجاهم *T.* اللنجى || Le cinquantième article اللنجى مادّه — Il signifie aussi, la cinquantième partie d'un tout *A.* احد من خمسين *P.* يك ازپنجاهم *T.* بر حصّده برـ اللیده اللى حصّده || Il lui en appartient un cinquantième اللى حصّده بر كندويه اصابت ايدر كندويه عائد درـ

CINQUIÈME. Nombre d'ordre *A.* خامس *P.* پنجم ـ پنجمين *T.* بشنجى || Le cinquième Roi پادشاه خامس La cinquième fois دفعۀ خامسه ـ دفعهٔ بشنجى — Il signifie aussi, la cinquième partie d'un tout *A.* خمس pl. اخماس *P.* پنچيك ـ بش حصّده برـ بشده بر *T.* پنچيوده

On dit absolument, la cinquième, pour désigner la cinquième classe d'un collége *A.* طبقۀ خامسه *P.* طبقۀ پنجمين *T.* بشنجى طبقه

CINQUIÈMEMENT. En cinquième lieu *A.* خامساً *P.* پنجمين *T.* بشنجيسى

CINTRE. Figure en arcade *A.* شكل مطوّق *P.* اسلوب كمر *T.* شكل مطوّق ـ كمروارى ـ كمر شكلى || Bâtir à plein cintre شكل نصف طاق اوزره تامّ اوزره بنا ايتمك À demi-cintre شكل نيم كمر اوزره ـ بنا ايتمك Cette cave est en cintre بو بودروم كمر شكلنده ـ بو سرداب شكل مطوّق اوزره در — Il signifie aussi, cette arcade de bois sur laquelle on bâtit les voûtes de pierre *A.* قالب الطاق *P.* خو *T.* كمر قالبى

CINTRER. Faire un cintre, bâtir en cintre *A.* اعمال الطاق بناء فى شكل الطاق ـ *P.* كمر ساختن ـ كمر گونه بنا كردن *T.* كمروارى ياپمق ـ كمر ياپمق || Cintrer une porte قپويى كمروارى ياپمق

CINTRÉ. *A.* مطوّق الشكل ـ مطوّق *P.* كمر گونه ـ كمردار *T.* كمرلو ـ كمروارى

CIRAGE. Action de cirer *A.* طلاء بالشمع *P.* موم اندودى *T.* موملتمه || Il a employé beaucoup de temps à ce cirage بو موملتمه خصوصنده وافر وقت صرف ايلدى — Il se dit aussi, de la cire appliquée sur quelque chose *A.* دسام الشمع *P.* موم صواسى *T.* اندايش موم

CIRCÉE. Plante *A.* عشرق *P.* مروخوش *T.* مرماخور — La semence de cette plante s'appelle *A.* حردب *P.* تخم مرو *T.* مرماخور تخمى

CIRCOMPOLAIRE. Il se dit de tout ce qui environne les pôles *A.* ما حول القطبين *P.* پيرامن دو قطب *T.* ايكى قطبك چورەسندەكى || Les terres et les mers circompolaires ما حول القطبين اولان برارى وبحار Les étoiles circompolaires ما حول القطبين اولان كواكب ونجوم

CIRCONCIRE. Couper le prépuce *A.* ختن ـ ختانت ـ قلف *P.* ختنه كردن *T.* سنّت ايتمك || Il était ordonné dans l'ancienne loi de circoncire les enfans mâles اولاد ذكورك ختنى شريعت قديمه احكامندندر

CIRCONCIS. *A.* مختون *P.* ختنه كرده *T.* سنّتلو

CIRCONCISION. L'action par laquelle on circoncit *A.* ختان *P.* ختنه *T.* سنّت || La circoncision était ordonnée dans l'ancienne loi ختان مادەسى شريعت قديمەده فرض وتعيين اولنمشدر

CIRCONFÉRENCE. Le tour d'un cercle *A.* حول pl. احوال ـ خطّ مستدير ـ دورة *P.* گرد ـ پيرامن *T.* چوره ـ جرم || Toutes les lignes situées du centre à la circonférence sont égales entre elles مركزدن حول دائرەيه طوغرى چكيلان خطوط احد هما آخره مساويدر La circonférence d'un grand cercle du ciel دوائر فلكدن بر دائرۀ عظيمەنك جرمى Les Mathématiciens divisent la circonférence d'un cercle en trois cent soixante degrés اهل علوم رياضيه بردائرەنك چورەسنى اوچيوز التمش درجەيه تقسيم ايدرلر — Il se dit aussi de toute sorte d'enceinte || Cette ville enferme plusieurs jardins dans sa circonférence بو بلده چورەسى داخلنده نيچه باغ وباغچەلر دورەسى داخلنده ـ مشتملدر Cette place a tant de toises dans sa circonférence شو قلعەنك جرمى شو قدر ذراعدن عبارتدر — On dit, que le sang est porté du centre à la circonférence par les artères, et qu'il est rapporté de la circonférence au centre par les veines بدن انسانده دوران ايدن دم شرايين واسطەسيله مركزدن جانب جرمه دفع وايصال وينه عروق معرفتيله جرمدن مركز طرفنه اعاده واسبال اولنور

CIRCONFLEXE. Il se dit d'un accent qu'on met sur certaines

syllabes *A.* حركة المدّ

CIRCONLOCUTION. Circuit de paroles, périphrase *A.* تطويل سوزى *T.* سخنرا گردا گرد آوردن *P.* دور الكلمات ـ الكلام تطويل كلام صورتنى || User de circonlocution طولاشدرمه استعمال ايتمك

CIRCONSCRIPTION. Ce qui borne la circonférence des corps *A.* حدود *T.* كنار پذيرى ـ كران پذيرى *P.* انحصار ـ محدوديّت ايچنده قصلمه || La circonscription est une propriété naturellement inséparable des corps انحصار ومحدوديّت كافّهٔ اجرامك بالطبع لازم غير مفارق عدّ اولنان خصايص ذاتيّه‌لرندندر

CIRCONSCRIRE. Donner des limites *A.* تحديد ـ حصر ـ حدود كسمك *T.* كنار بستن ـ كران نهادن *P.* تعيين الحدود || Dieu est un être infini qui ne se peut circonscrire ni par les lieux, ni par les temps جناب خداوند بيچون وچرا زماناً ومكاناً تحديد ـ قيد محدوديّتدن منزّه بر ذات عديم الانتها در وانحصاردن منزّه ومبرّا در

CIRCONSCRIT. *A.* محدود ـ محصور ـ منحصر *P.* كران پذيرفته *T.* حدودى كسلمش

CIRCONSPECT. Discret, retenu *A.* متحرّس ـ محترز ـ حازم ـ صايقيلو *T.* پروادار ـ پرهيزكار *P.* اهل الحزم اولاحتياط ـ || Homme fort circonspect بغايت محترز ومتحرّس آدم Circonspect dans ses actions, dans ses paroles اقوال وافعالنده قواعد حزم واحتياطه رعايت ايدن آدم

CIRCONSPECTION. Retenue, discrétion *A.* حزم ـ احتراز ـ صايقلق *T.* پروادارى ـ پرهيزكارى *P.* احتياط ـ تحرّس ـ صاقنمه || Il faut user d'une grande circonspection كمال حزم واحتياط اوزره حركت اولنمق اقتضا ايدر Il a apporté beaucoup de circonspection dans cette affaire بو خصوصده قواعد تحرّس واحترازه كماليله رعايت ايلدى Agir avec circonspection محترزانه ـ احتراز اوزره عمل وحركت ايتمك Parler avec circonspection حزم واحتياطه رعايت ايده‌رك سوق كلام ايتمك

CIRCONSTANCE. Particularité qui accompagne un fait *A.* حال pl. احوال ـ حالت pl. حالات ـ كيفيّت pl. كيفيّات ـ كيفيّت الاحوال || Circonstance aggravante تأكيد شدّتى تزايد شدّت وجسامتى موجب بر حالت ـ موجب بر حال Circonstance remarquable اعمان نظر دقّته شايان بر حالت Remarquer, observer, examiner, peser toutes les circonstances de l'action اول واقعه‌نك كافّهٔ احوال وكيفيّاتنه حوالهٔ نگاه دقّت واعمان نظر بصيرت ايتمك وظهوره كلمش مجموع ما جرالرينى بالتحرى تفتيش وتفحّص ايتمك وميزان عقل ايله وزن ايده‌رك مطالعه ايتمك Les circonstances des personnes, du lieu, des temps زمان ومكان واشخاص وذواتك احوال وكيفيّاتى Exposer un fait, et en marquer jusqu'aux moindres circonstances بر واقعه‌يى ظهوره كلمش حالات جزئيّه‌سنى بسط وتعداد ايده‌رك نقل ايتمك Le choix des circonstances كيفيّت احوالك اختيارى Souvent les circonstances changent la nature des choses اكثريا صورت احوال طبيعت اموركك تبدّلنى ايجاب ايدر On dit, Se déterminer par circonstance *T.* حسب الاقتضاء الحال عقد نيّت ايتمك ـ Et loi, réglement de circonstance حسب مقتضاى حاله ـ الاقتضاء حال وضع اولنمش قانون ونظام نظراً وضع اولنمش قانون ونظام

En style de Pratique, on dit, en parlant d'un bien fonds, d'une affaire, Les circonstances et dépendances *A.* متعلّقات ومضافات || Terre adjugée avec ses circonstances et dépendances مضافات ومتعلّقاتيله تمليك اولنمش اراضى

CIRCONSTANCIER. Marquer les circonstances *A.* تصريح الاحوال || Circonstancier une affaire مصلحتك جريان ايتمش احوالنى ما جرانك دقايق احوالنى بيان ـ تصريح ايتمك Circonstancier un fait بر واقعه‌نك جريان ايتمش بر ماده‌يى وقوعه كلمش كافّهٔ احوالنى تصريح ايتمك احوالنى تعداد ايده‌رك تصريح ايتمك

CIRCONSTANCIÉ. *A.* مصرّح الاحوال

CIRCONVALLATION. Fossé que l'on fait autour d'un camp avec des redoutes et autres fortifications *A.* حوزة الاستحكامات ـ مترس چوره‌سى *T.* مترس گردا گرد *P.* دورة الاستحكامات || Lignes de circonvallation دورهٔ استحكاماتك صره‌لرى Faire la circonvallation d'un camp بر اردونك دورهٔ استحكاماتنى احداث ايتمك ـ اردويى بر دورهٔ استحكامات ايچنه آلمق اطرافنه بر دورهٔ استحكامات چويرمك ـ

CIRCONVENIR. Tromper artificieusement par des détours *A.* دوباره ايلمه *T.* فريبيدن *P.* اخلاب ـ ختلان ـ ختل اعمال آلداتمق || Il croyait le circonvenir par ses artifices ايلديكى حيل ودسايس ايله فلانى اخلاب ايده‌جكن ظنّ ايلدى Il a circonvenu ses juges حكّامى ختل واخلاب ايلدى

ـ قضات وحکامی دوباره ایله آلداندی

Circonvenu. A. مخلوب ـ مختول P. فریفته T. آلدانمش

CIRCONVENTION. Tromperie artificieuse A. مخاتلة ـ مخالبة P. فریب T. دوباره ـ آلدانمه || Il a usé de circonvention اعمال مخاتله ایلدی ـ دوباره ایتدی

CIRCONVOISIN. Voisin A. جار ـ مجاور ـ متجاور P. همجوار T. قومشولقده اولان ـ جوارده اولان || Lieux circonvoisins جوارده کائن اراضی واماکن Les provinces circonvoisines جوارده واقع اولان ممالک وایالات Les peuples circonvoisins امم متجاوره ـ همجوار اولان اقوام Les nations circonvoisines قرب وجوارده بولنان ملل وامم Paroisses circonvoisines جوارده واقع محلات

CIRCONVOLUTION. Il se dit de plusieurs tours faits autour d'un centre commun A. دورات متتابعة || Faire plusieurs circonvolutions دورات متتابعه ومتعدده رسم ایتمک

CIRCUIT. Enceinte, tour A. دورة P. گرده T. چوره || Le circuit de la ville بلده‌نک دوره‌سی Faire le circuit des murailles دورهٔ جدرانی انشا ایتمک ـ دیوارلرک چوره‌سنی چویرمک Un grand circuit دورهٔ عظیمه ـ دورهٔ واسعه

CIRCULAIRE. Rond A. مستدیر P. گرد T. دکرمی || Forme circulaire صورت مستدیره Figure circulaire شکل مستدیر ـ Il se dit aussi, de ce qui va en rond || Mouvement circulaire A. حرکت دوریّة

Lettre circulaire. Une lettre faite pour informer diverses personnes d'une même chose A. رسالة مغلغلة T. بردن بره کزدرله‌جک عمومه خطاب کاغد || Écrire une lettre circulaire بردن بره کزدرلمک اوزره عمومه خطاب بر قطعه مکتوب تحریر ایتمک Expédier des lettres circulaires بردن بره کزدرلمک اوزره عمومه خطاب مکاتیب نشر ایتمک

CIRCULAIREMENT. En rond A. مستدیراً ـ علی طریق الاستدارة ـ تدویراً P. گردا گرد T. طولانرق || Les cieux se meuvent circulairement افلاک بر وجه تدویر حرکت ایدر

CIRCULATION. Mouvement de ce qui circule A. دوران P. روش گردا گرد T. طولانمه ـ دکرمی دونمه || La circulation du sang دوران دم La circulation de la sève dans les plantes نباتات ایچنده صویک دورانی – Figur. La circulation de l'argent, pour dire, le mouvement de l'argent qui passe d'une main à l'autre A. دوران ـ تداول ـ مداولة P. از دست بدست گذارش T. الدن اله کزمه ـ الدن اله دونمه || La circulation de l'argent نقودک دوران ومداولدسی ـ ایادئ ناسده مداولدسی ـ ایادئ ناسده تداولی

CIRCULER. Se mouvoir circulairement A. تداور P. گرد آمدن T. طولانمق ـ کزمک || Le sang circule dans les veines دم عروق ایچنده دوران ایدر ـ تداور ایدر ـ کزر – On dit figur. L'argent circule, pour dire, qu'il a son cours ordinaire dans le commerce A. دوران ـ تداول || L'argent circule sans aucune difficulté نقود بلا صعوبة ایادئ ناسده تداول ودوران ایدر – Et faire circuler des billets, pour dire, leur donner cours dans le commerce T. اوراقه رواج ویرمک – Et faire circuler une histoire, une anecdote, pour dire, les répandre A. نشر واشاعة بین الناس T. السنهٔ ناسده دور ایتدرمک ـ تواتر ایتمک

CIRE. Matière jaunâtre qui reste du travail des abeilles, après qu'on en a exprimé le miel A. شمع العسل ـ جرجس P. شمع انگبین T. بال مومی || Cire vierge خام بال مومی Pain de cire بال مومی کلچه‌سی Flambeau de cire pure نقی وصاف بال مومدن مصنوع شمع Cire fondue شمع عسل مذاب ـ دوکمه بال مومی ـ اریمش بال مومی Blanchir la cire à la rosée شمع عسلی ندیه عرض ایله تبییض ایتمک ـ بال مومی چیده آغارتمق Les anciens écrivaient sur des tablettes enduites de cire قدما شمع عسل ایله طلا اولنمش الواح اوزرنده تحریر حروف ایدرلر ایمش ـ اسکی زمان آدملری بال مومی سورلمش تختدلر اوزرنده یازو یازارلر ایمش Figure de cire بال مومدن مصنوع صورت – On dit d'un homme qui a la jaunisse, qu'il est jaune comme cire بال مومی کبی صاپ صاری اولمشدر – Et d'un jeune enfant doux et docile, que c'est une cire molle, pour dire, qu'on lui fera prendre telles inclinations qu'on voudra بال مومی کبی لیّن الجانب بر چوجوقدر – Il se prend aussi pour Bougie. V. ce mot.

Cire d'espagne. Certaine composition dont on se sert pour cacheter des lettres A. ختام فرنگی ـ جرجس P. شمع فرنگی T. فرنک مومی ـ مهر مومی

On appelle aussi, Cire, l'humeur épaisse et jaune qui se forme dans les oreilles A. وسخ الاذن P. ریم گوش T. قولاق کیری

CIRER. Enduire de cire A. تشمیع ـ طلاء بالشمع P. موم اندودن T. سوملتمق ـ موم سورمک || Cirer des bottes چزمه‌یه موم سورمک

Ciré. *A.* مشمّع *P.* موم اندود *T.* موم سورلمش ـ مومنلمش || Toile cirée مشمّع ـ مشمّع بز

CIRIER. Ouvrier qui travaille en cire *A.* شمّاع *P.* مومگر *T.* بال مومجی ـ مومجی

CIROËNE. Espèce d'emplâtre *A.* لاصقی مشمّع *P.* مرهم شمع *T.* مشمّعلو مرهم اندود

CIRQUE. Lieu destiné pour les courses des chevaux et des chariots *A.* حلبة السباق ـ مضمار ـ میدان السباق *P.* پهنه *T.* قوشو میدانی اسپریس ـ آسریس ـ || Remporter le prix aux jeux du cirque میدان سباقده قصب السبق امتیازی احراز ایتمک

CISAILLER. Couper avec les cisailles *A.* قرض بالمقص *P.* بگاز بریدن *T.* مقص ایله کسمک || Cisailler des pièces de monnaie altérées, de peur qu'elles ne demeurent dans le commerce مغشوش سکه‌لری بین التجّار دوران ایتمامک ضمننده مقص ایله کسمک

Cisaillé. *A.* مقروض بالمقص *P.* بگاز بریده *T.* مقص ایله کسلمش

CISAILLE. Il se dit des rognures qui restent de la monnaie qu'on a fabriquée *A.* قراضة السکة *P.* تراشهٔ سکه *T.* سکه کسنتیسی

Cisailles, au pluriel. Sorte de gros ciseaux à couper des plaques de métal *A.* فرزل *P.* گاز آهنگر *T.* دمورجی مقصی

CISALPIN. Qui est en deçà des Alpes *A.* ما قبل الجبال *P.* پیش از کوهستان آلپس *T.* آلپس بلقانی بروسی آلپس

CISEAU. Instrument plat qui tranche par un des bouts, et qui sert à travailler le bois, le fer etc. *A.* بیرم ـ عتلة *P.* اسکنه *T.* اویماجی ـ آی دموری || Ciseau de sculpteur عتلهٔ نقّار ـ اویماجی طوغرامه‌جی آی دموری Ciseau de menuisier بیرم نجّار ـ قیومجی آی دموری d'orfèvre بیرم صیّاغ ـ آی دموری de maçon دیوارجی آی دموری Les statues de marbre se travaillent avec le ciseau مرمر صنملری آی دموریله اعمال اولنور

On appelle, Ouvrages de ciseau, les ouvrages de sculpture *A.* صنایع نقریّة ـ منقورات pl. منقور *P.* کنده‌کاری ـ تراشکاری *T.* اویمه ایشی — Et on dit d'un habile sculpteur, qu'il a le ciseau admirable, le ciseau excellent فلان اویمه‌جینک قلمی بینظیر در

Ciseaux. Instrument de fer composé de deux branches tranchantes *A.* مقراض ـ مقارض ـ مقص pl. مقصّات *P.* دوکارد *T.* مقص || Un étui à ciseaux مقص قوطیسی ـ مقراضدان Ciseaux de tailleur درزی مقصی ـ مقراض خیّاط Ciseaux de jardinier باغچه‌وان مقصی ـ مقراض باغبان Couper une étoffe avec des ciseaux ثوبی مقراض ایله تقطیع ایتمک ـ Dans ce sens, on dit quelquefois, Ciseau, au singulier || On n'a point encore mis le ciseau dans cette étoffe بو ثوبه هنوز بو قماشده هنوز مقص ـ وضع مقراض اولنمش دکلدر کیرمامشدر Le chirurgien lui a donné trois coups de ciseau جرّاح اوچ کره مقص اوردی ـ On dit poétiquement, Le ciseau de la Parque قاطع رشتهٔ حیات ـ مقراض سرتیز اجل اولان مقراض اجل

CISELER. Travailler avec le ciseau *A.* اعمال بالمقراض *P.* مقص ایله ـ مقص ایله بدوکارد پرداختن *T.* ایشلمک قیرقمق || Ciseler de la vaisselle d'argent اوانیٔ سیمی مقص مقراض ایله اعمال ایتمک ـ ایله قیرقمق

CISELET. Petit ciseau dont les orfèvres, les graveurs etc. se servent *A.* بیرم صغیر *P.* اسکنهٔ خرد *T.* کوچك آی دموری

CISELEUR. Ouvrier dont le metier est de ciseler *A.* نقّار بالبیرم *P.* اسکنه‌کار *T.* آی دموریله اویماجیلق ایدن

CISTE. Plante qui donne le ladanum *A.* نبات اللادن *P.* گیاه لادن *T.* لادن اوتی

CITADELLE. Forteresse qui commande à une ville *A.* حصار داخلی *P.* ارک ـ نارین قلعه *T.* ایچ قلعه || Forte citadelle حصار قوی La ville est prise, mais la citadelle tient encore شهر فتح وتسخیر اولندی انجق ایچ قلعه هنوز مقاومت ایدر Le gouverneur de la citadelle ایچ قلعه دیزداری Les fossés, les remparts d'une citadelle حصار داخلینک خنادق ایچ قلعه‌نک خندقلری وبدنلری ـ وبروجی Bâtir une citadelle بر ایچ قلعه انشا ایتمک

CITATION. Ajournement. V. ce mot. — Et allégation d'un passage *A.* مستشهد pl. مستشهدات ـ اشهاد pl. اشهادات *P.* شاهدلکه دائر سوز *T.* سخن گواهینمون || Mettre les citations en marge اشهاداتی حاشیهٔ صحیفه‌ده اشارت ایتمک Une fausse citation اشهاد بی اصل ـ اشهاد فاسد ـ اشهاد کاذب Remplir un discours de citations مقالدیی مستشهدات ایله مستشهدات مالامال ایتمک Des marges chargées de citations گوناگون ایله مملو اولان حواشی

CITÉ. Ville enfermée de murailles *A.* بلدة pl. بلاد ـ بلدة محروسة ـ مسورة *P.* دسگره *T.* شهر || Grande cité بلدهٔ كثيرة شهر عظيم Cité nombreuse بلدهٔ معظمه ـ جسيمه الاهالی Belle cité بلدهٔ دلارا Jérusalem s'appelle la sainte cité قدس شريف محروسهٔ مباركه صفتيله موصوفدر ـ Droit de cité. Le droit qu'a tout homme né dans une ville, d'élire ses représentans, et de concourir à la confection des lois *A.* حق البلدية

CITER. Ajourner. V. ce mot. — Et alléguer *A.* ذكر على طريق الاشهاد ـ سرد الاشهاد *P.* سخن گواهینمون در میان كردن *T.* شاهدلك اولدرق بر صحبت دیمك || Citer la loi نص قانونی علی طریق الاشهاد ذكر وبیان ایتمك Citer faux بر گونه اشهاد غير صحيح در ميان ایتمك Citer les auteurs anciens مؤلفين قديمەنك كلامنی علی طریق الاشهاد سرد وبيان ايتمك

CITÉ. *A.* مستشهد *P.* بگواهی آورده *T.* شاهدلكه كتورلمش ـ شاهدلك اولدرق سویلنمش ـ

CITÉRIEUR. Terme de Géographie. Ce qui est en deçà *A.* داخلی *P.* درونی *T.* ایچ || L'Inde citérieure est en deçà du Gange هند داخلی نهر گنگك برو طرفنده كائن اولان ممالك هنددن عبارتدر

CITERNE. Réservoir sous terre pour garder l'eau de pluie *A.* صهريج pl. صهاريج ـ مصنعة ـ مثملة *P.* شهارو *T.* صارنيج || Eau de citerne صارنيج صويى

CITERNEAU. Petite citerne *A.* صهريج صغير *P.* شهاروچه *T.* كوچك صارنيج

CITOYEN. Habitant d'une ville *A.* ابن البلد pl. ابناء البلد ـ مدنی pl. مدنيون ـ اهالی المدينة pl. اهل المدينة ـ *P.* كند نشين ـ بوم زاده *T.* برلو ـ يوردلو || Riche citoyen ابنای بلده‌دن صاحب عقل ودرایت ذيقدرت Sage citoyen بر ادم ـ On dit qu'un homme est bon citoyen, pour dire, que c'est un homme zélé pour sa patrie صحيح وصادق برابن بلد

CITRIN. Qui a la couleur de citron *A.* ليمونی اللون *P.* ليمون رنكلو ـ ليمونی *T.* ليمو رنگ

CITRON. Sorte de fruit qui est plein de jus *A.* ليمون *P.* ليمو ـ ليمون ترش ـ ليمون حامض || Citron aigre *T.* ليمون طاتلو ـ ليمون شيرين ـ ليمون حلو Citron doux اكشی ليمون Jus de citron ليمون صويى Écorce de citron confite ليمون قبوغی ريچالی ـ Il se dit aussi de la couleur de citron *A.* لون الليمون *P.* رنگ ليمو *T.* ليمون رنكی

CITRONNÉ. Qui sent le citron, où l'on a mis du citron *A.* ذو الليمون *P.* ليمودار *T.* ليمونلی

CITRONNELLE. V. Mélisse.

CITRONNIER. L'arbre qui porte le citron *A.* شجر الليمون *P.* درخت ليمو *T.* ليمون آغاجی

CITROUILLE. Sorte de fruit qui devient extrêmement gros *A.* قرعة pl. قرع *P.* كدوی حلو *T.* بال قباق

CIVADIÈRE. Voile du mât de beaupré *T.* جيوادره يلكنی

CIVETTE. Animal dont on tire une sorte de liqueur odoriférante قط الزباد *P.* گربهٔ زباد *T.* مسك كدیسی ـ Il se dit aussi, de la liqueur même qu'on tire de cet animal *A.* مضنون ـ زباد *P.* غاليه ـ زباد *T.* قليدمسك

CIVIÈRE. V. Bard.

CIVIL. Qui concerne les citoyens *A.* مدنی ـ بلدی || Société civile معاشرت اهل بلاد ـ معاشرت بلدیه On dit, Guerre civile *A.* حرب داخلی pl. حروب داخلية *P.* دار وگير درونی *T.* ملك ایچنده‌كی جنك Troubles civils, Dissension civile *A.* فتن واختلالات داخلية *P.* شورش وآشوب درونی *T.* ملك ایچنده‌كی قرقشدلق

CIVIL, se dit aussi par opposition à Criminel *A.* متعلق لحقوق العباد || Matière civile حقوق عباده متعلق ماده Procès civil حقوقه متعلق دعوا ـ Partie civile. En matière criminelle, c'est l'accusateur *A.* متهم على الجانی ـ Intérêts civils. Le dédommagement dû à quelqu'un à cause du tort qu'il a souffert par le crime commis *A.* غرامة المجرم الى المظلوم ـ Figur. Mort civile. Le retranchement des droits et des fonctions de la société civile, en conséquence d'une condamnation à mort ou à un bannissement perpétuel *A.* موت من جهة الامور الدنيا || Le bannissement perpétuel emporte la mort civile نفی موبد من جهة الامور الدنيا موتی متضمن بر كيفيتدر

CIVIL, signifie aussi, courtois, poli, bien élevé *A.* جميل ـ طيب النفس ـ كريم الاخلاق ـ كريم النفس ـ الخلق ـ طاتلو خويلو *T.* خوش منش ـ نوازشكار *P.* حافی ـ مكرم ـ عامه || Il faut être civil à l'égard de tout le monde جلبی حقنده مكرم اولمق لازمدندر Il m'a reçu d'une manière fort civile حقمه كماليله ـ بنی مكرمانه معامله ايله استقبال ايلدی

ایفای لازمهٔ اکرام والتفات ایدەرك مجلسنه قبول ایلدی بغایت ـ غایة الغایه کریم النفس آدم Un homme fort civil مکرم وحافی بر آدم

CIVILEMENT. En matière civile, en procès civil *A.* علی وتیرة دعوای حقوق قاعدەسنجه *T.* الدعواء الحقوق || Procéder civilement دعوای حقوق قاعدەسنجه رؤیت مصلحت دعوای حقوق قاعدەسنجه محاکمه ایتمك Juger civilement دعوای حقوق قاعدەسنجه ایتمك Poursuivre civilement تعقیب مصلحت ایتمك ـ On dit, qu'un homme est mort civilement, lorsqu'il y a contre lui quelque condamnation à perpétuité فلان کمسنه من جهة الامور الدنیا میت مثابەسنده در Il signifie aussi, avec politesse *A.* مکرماً ـ بالاکرام والالتفات ـ بالمجاملة ـ *P.* مکرمانه ـ نوازشکارانه ـ دلنوازانه || Vivre civilement avec quelqu'un بر کمسنه ایله مکرمانه انس والفت بر کمسنه ایله مراسم اکرام والتفاته مراعات ـ ایتمك مراسم Traiter civilement ایدەرك عمل وحرکت ایتمك حسن اکرامه رعایت ایدەرك عمل وحرکت ایتمك Parler civilement تعبیرات اکرام امیز ایله تکلّم ایتمك

CIVILISATION. État de ce qui est civilisé *A.* نزاهت ـ تظرّف پیراستکی *P.* هذب الاخلاق ـ کرم الاخلاق ـ الاخلاق ظریفلنمه *T.* اخلاق

CIVILISER. Réduire une cause criminelle à une procédure civile *A.* افراغ فی صورة الداعواء الحقوق *T.* حقوق دعواسی جرم وجنایتده صورتنه قویمق || Civiliser une cause criminelle متعلق بر مصلحتی حقوق دعواسی صورتنه قویمق Et rendre civil, sociable *A.* تکریم الاخلاق ـ تظریف ـ تهذیب الاخلاق ـ تنزیه الاخلاق *P.* پیراستن ـ فرهیختن ظریفلمق *T.* اخلاق || Le commerce des Grecs a civilisé les barbares امی وجاهل اولان اقوامك ملت یونان ایله تجارتی تهذیب اخلاقلرینه وسیله اولمشدر

CIVILISÉ. *A.* مهذب الاخلاق *P.* پیراسته خلق *T.* ظریفلنمش ـ مهذب الاخلاق اولان امم واقوام || Les peuples civilisés نزاهت اخلاق ایله مألوف اولمش ملتلر

CIVILITÉ. Courtoisie *A.* ظرافت ـ ظرافت الاخلاق *P.* خوش ظرافت *T.* جلبیلك ـ ظریفلك || Plein de civilité منشی اخلاق ایله مألوف بر آدم Il en a usé avec beaucoup de civilité غایت ظرافت ایله معامله ایلدی Manquer de civilité قواعد ظرافتده تجویز قصور ایتمك Cela est contre les règles de la civilité بو کیفیت قواعد ظرافته منافیدر Il est de la civilité de... شویله ایتمك مقتضای ظرافتدندر

Il se dit aussi, des paroles civiles, des complimens *A.* حفایت pl. حفایات ـ اکرام pl. اکرامات ـ تلطّف pl. تلطفات *P.* دلنوازی ـ نوازشکاری *T.* جلبیلك || Faire civilité à quelqu'un ادای مراسم ـ بر کمسنه حقنه اظهار حفایت واکرام ایتمك اظهار آثار حسن التفات واکرام ایتمك Faire des civilités دلنوازی وحفایت ایتمك Recevoir des civilités de la part de quelqu'un بر کمسنه طرفندن مظهر انواع اکرامات اولمق Après les premières civilités de part et d'autre مقدّمهٔ مجلسده مراسم معتادهٔ اکرام وملاطفت طرفیندن بعد الادا Il a mal reçu les civilités qu'on lui a faites حقنده اجرا اولنان لوازم اکرامی حسن صورت ایله تقبّل ایتمدی

CLABAUD. Il se dit d'un chien qui a les oreilles pendantes *A.* صارقق قولاقلی *T.* سگ شلل گوش *P.* کلب اغضف کثیر ـ کوپك ـ Et d'un chien qui se récrie mal à propos *A.* اصلی یوقدن *T.* هرزه لای ـ عوعوزن *P.* نبّاح ـ النباح هاولایجی کوپك

CLABAUDAGE. Bruit que font des chiens qui clabaudent *A.* کوپکلرك هاولامسی *T.* عوعو سگان *P.* نبیح الکلاب

CLABAUDER. Aboyer sans cesse et sans sujet *A.* اعتواء بالعبث *P.* اصلی یوقدن هاولمق *T.* هرزه لایی کردن ـ Figur. Crier sans sujet || Cet homme ne fait que clabauder فلان آدم کوپك کبی هاولمقدن خالی دکلدر

CLABAUDERIE. Criaillerie importune *A.* نبوح *P.* غریو *T.* حایقرمه || Il croit l'emporter par ses clabauderies perpétuelles لا ینقطع حایقرمغله تحصیل مرام ایدەجکنی ظنّ ایدر

CLABAUDEUR. Grand criailleur *A.* نبّاح *P.* غریوکار *T.* حایقریجی || C'est un clabaudeur éternel دائمی بر نبّاحدر

CLAIE. Ouvrage à claire-voie, fait de brins d'osier entrelacés *A.* قفص pl. اقفاص *P.* قفس *T.* قفس || Une claie à nettoyer les habits اثواب سلەجك قفس Claie à passer la terre طپراق الیدەجك قفس On traîne sur la claie ceux qui ont été tués en duel مبارزهٔ منفردەده قتل اولنمش اولنلر قفس ایچنده کوتوریلور

CLAIR. Éclatant, qui jette de la lumière *A.* منیر ـ مضی ـ ضیادار ـ درخشان ـ تابناك ـ تابنده ـ تابان *P.* لامع ـ لایح *T.* پارلاق ـ پارلدایجی || Le soleil est le plus clair de tous

les astres شمس جمیع کواکبدن زیاده ضیادار در La lune est claire قمر تاباندر Le feu est clair de sa nature آتش بالطبع مضئ ودرخشاندر Ce bois fait un feu très-clair شو آغاجک آتشی پک پارلاقدر

Il se prend aussi substantivement A. ضوء ـ نور ـ P. تاب ـ تابش ـ رخشانی ـ T. آیدینلق ـ پارلایش || Le clair de la lune A. ضو قمر P. ماهتاب T. آیک آیدینلغی Nous marchâmes toute la nuit au clair de la lune تمامئ لیلده ضو قمرده بتون کیجه آیک آیدینلغیله کزدک ـ قطع راه ایلدک Un beau clair de lune لطیف بر ماهتاب

Il signifie aussi, qui reçoit beaucoup de jour A. مستضئ ـ ضیادار ـ تابناک ـ روشنا ـ روشن P. کثیر الضیا ـ مستنیر T. آیدینلقلو || Cette chambre est fort claire بو اوطه غایت ایله ضیا دار در

On dit, Il fait clair, pour dire, il fait jour A. طلع النهار ـ انفجر الصبح ـ طلع الصبح P. روی سپیده‌دم رو نمود ـ صبح بخند ـ صبح نمایان شد T. صباح اولدی || Il ne faisait pas encore clair, quand nous partîmes وقت عزیمتمزده طلوع ـ روی صبح هنوز کنارهٔ افقده چهره نما اولمامشیدی قبل الانفجار الصبح ـ شمسدن مقدم عزیمت ایتمشیدک یوله چیقدق

Il signifie aussi, luisant, poli A. مجلا ـ برّاق ـ صیقل P. پرتو ناک ـ جلادار T. جلالو ـ پرلاق || Des armes claires پارلاق سلاحلر ـ اسلحهٔ مجلا Vaisselle d'argent fort claire بغایت جلادار اوانئ سیم ـ On dit, qu'une dame a le teint clair, pour dire, qu'elle l'a vif et uni A. صاحبة ـ مرئة برّاقة الزهورة P. برگ سمن T. با رنگ روی رونقدار ـ سیم سیما کبی چهره‌سی صاف ومجلا

Il signifie aussi, moins foncé A. کاشف P. روشن T. آچق || Vert clair آچق یشل ـ سبز روشن ـ اخضر کاشف Rouge clair آچق قرمزی Cheveux clair-bruns آچق اسمر صاچ

En termes de Peinture, Clair-obscur, se dit des lumières et des ombres ramassées avec art A. ضح وظل P. پرتو وسایه T. آیدینلق ایله کولکه‌لک || Ce peintre entend bien le clair-obscur فلان مصوّر ضح وظلک ترتیبی فننده ماهر در

Il signifie aussi, transparent, A. شفاف || Verre clair زجاج شفاف Des vitres bien clairs شفاف جاملر

Et qui n'est point trouble A. صاف ـ مصفا ـ نقی ـ منقا ـ ناصع ـ نصیع P. ناب ـ نغز T. طوری || De l'eau claire A. ماء نصیع ـ ماء صاف P. آب ناب T. طوری صو Ce vin n'est pas encore clair بو باده هنوز نقی وصاف دکلدر هنوز کسب صفوت ایده‌مدی ـ Cela est clair comme de l'eau de roche قیا صویی کبی صاف وبرّاقدر ـ On dit, que le temps est clair, que le ciel est clair, pour dire, qu'il n'y a aucun nuage A. صحو ـ مصحا ـ منکشف ـ منقشع ـ صاف P. گشاده ـ تابان T. آیاز ـ آیازلق ـ آچق || Le temps est clair هوا گشاده وصافدر Le ciel est clair et serein روی سما مصحا ومصفا در ـ صاف وجلوا در

Et qui a peu de consistance. Il ne se dit que des liquides A. مائی P. آبی T. صولی ـ صویق || Ce sirop est trop clair فلان ربّک مائیتی غالبدر ـ فلان ربّ بغایت مائیدر Lait-clair. Le petit-lait. V. ce mot.

Et ce qui n'est pas bien serré A. متخلخل ـ مفترق ـ فارق P. جدا از هم دیگر T. سیرک || Cheveux clairs شعر متخلخل ـ سیرک صاچ Les blés sont fort clairs مزروعات بغایت متخلخلدر ـ اکین پک سیرکدر Ce bois est fort clair بو اورمان غایت سیرکدر ـ بو اورمانده آغاجلر فارقدر ـ سیرکدر Il se dit aussi dans ce sens des étoffes A. سخیف ـ هلهل ـ رخو الغزل ـ رخو النسج ـ متخلخل النسج P. سست بافت T. سیرک طوقنمش ـ خفیفجه ـ بیوقده طوقنمش ـ سیرک || De la gaze bien claire سخیف الغزل برونجق بزی Toile claire رخو النسج بر بز

Il se dit aussi de la voix et des sons, et signifie, net, aigu A. رقیق P. باریک T. انجه || La voix des femmes est ordinairement plus claire que celle des hommes زنان طائفه‌سنک صداسی عادتا صدای رجالدن زیاده رقیقدر

Figur. Intelligible, aisé à comprendre A. صریح ـ بیّن P. بدیدار T. آچق || Idée claire آچق معنا ـ معنای صریح Style clair عبارهٔ صریحه Discours clair مقالهٔ صریحه Expression claire تعبیر بیّن Commentaire clair شرح صریح Il n'y a rien de si clair بوندن زیاده صریح وبیّن بر شی یوقدر Méthode claire et aisée صریح واسهل بر صنعت Il s'est expliqué en termes fort clairs کلمات بیّنه ایله افادهٔ مرام ایلدی

Et évident, manifeste A. واضح ـ بیّن الوضوح ـ بارز ـ ظاهر P. جلی ـ آشکار ـ هویدا ـ نمودار T. بللو ـ آشکار || Son droit est clair comme le jour فلانک حقی کالشمس فی وسط النهار واضح ونمودار در ـ حقی کون کبی آشکار در La raison,

la conséquence en est claire سبب ولازمهٔ حال واضح وآشكار
Preuve claire دليل واضح ـ اثبات بيّن الوضوح ـ On dit aussi, Esprit clair, pour dire, un esprit qui a de la netteté *A.* عقل تميزلكى *T.* پاكيزكىٔ انديشه *P.* نقاء الذهن *A.* || Cet homme a l'esprit clair پاك انديشدر ـ نقاى ذهنى وار در

On dit aussi d'un profit évident, Profit clair *A.* ربح صريح *P.* نفع منقح ـ *T.* سود آشكار *P.* بللو كار ـ بللو فائده || Il gagne clair et net cent mille francs بو خصوصده صريح وصحيح صحيح ومنقح شوقدر غروش ـ يوز بيك غروش نفعى وار در نفعى وار در

On appelle, Clairs deniers, Argent clair, l'argent qu'on peut toucher quand on veut *A.* نقد حاضر ـ نقد خالص *P.* نقد پيشين *T.* صافى اق اقچه ـ تيز نقد اقچه || C'est de l'argent clair صافى آق اقچه در ـ نقد حاضر در

Clair, s'emploie aussi comme adverbe. V. Clairement. — On dit figur. qu'un homme voit clair, pour dire, qu'il a l'esprit pénétrant *A.* باريكبين ـ صاحب الذهن النقاد ـ دقيق النظر *T.* آچق كوز || On ne lui en fera pas aisément accroire, il voit fort clair بغايت دقيق النظر بر آدمدر كنديو بر شئ ايناندرمق امر آسان دكلدر — Et qu'un homme entend fort clair, pour dire, qu'il a beaucoup d'intelligence *A.* صاحب الفتاحة الذهن ـ سريع الفهم ـ سريع الانتقال *P.* چابك فهم ـ فهيم *T.* تيز فهم ـ سوز آكلار ـ قپار ـ نمدن || Il ne faut pas beaucoup d'explication avec lui, il entend fort clair فلان كشى فهيم ـ ايله تفصيله حاجت يوقدر زياده‌سيله سريع الفهمدر اشارت ايله فهم حالە مقتدر اولديغندن كنديوسيله مصاحبتده شرح كلامه حاجت يوقدر — On dit, Parler clair, pour dire, parler avec une voix grêle et aiguë *A.* تكلم بصوت الرقيق *P.* اينجه سس ايله *T.* بصداى باريك سخن راندن سويلمك || Il parle clair comme une femme زن كبى صوت رقيق ايله لاقردى ايدر — Et figur. Parler clair, pour dire, parler franchement *A.* تكلم نقياً *P.* پاك گفتن *T.* تميزجه ـ صاغدن صاغه سويلمك ـ پاكچه سويلمك ـ سويلمك

On dit, Semer clair, pour dire, répandre la graine de loin en loin *A.* زرع مفترقاً ـ تبذير متخلخلاً *P.* پراكنده تخم افشاندن *T.* تخمى سيرك آتمق ـ سيرك اكمك

CLAIREMENT. Nettement *A.* بالنقاحة *P.* پاكانه *T.* تميزجه || De là on distingue clairement tous les vaisseaux qui sont dans le port فلان ليمان ايچنده موجود اولان سفينه‌لرك مجموعى اول محلدن بالنقاحه فرق وتشخيص اولنور J'ai distingué clairement sa voix صداسنى منقحاً فرق ايلدم — Il signifie aussi, d'une manière intelligible *A.* على ـ بالصراحة ـ صراحة آچيقدن ـ آچيقدن ـ آچق *T.* آشكارا *P.* بيّناً ـ وجه الصراحة برفقره‌يه على وجه || Expliquer clairement un passage آچيغه بر فقره‌يى صراحةً شرح وتفسير ـ الصراحه معنا ويرمك Il m'a dit clairement son intention فكرينى بيّناً ايتمك بالوضوح ـ واضحاً *A.* — Et évidemment وصراحةً طرفمه افاده ايلدى اشكاره جه *T.* بر وجه آشكار *P.* على وجه الايضاح ـ عياناً ـ

CLAIRET. Il ne se dit que du vin rouge *A.* خمر ـ ام ليلا سياه شراب *T.* بادهٔ سيهفام ـ بادهٔ لعل كون *P.* كميت

Il se dit parmi les joailliers, des pierres dont la couleur est trop faible *A.* ذابل اللون *P.* پژمرده رنك *T.* رنكى صونق

CLAIRE-VOIE. Terme de jardinage. On dit, Semer à claire-voie, pour dire, jeter la graine le moins épais qu'il se peut *A.* زرع متخلخلاً ـ زرع مفترقاً *P.* پراكنده تخم افشاندن *T.* سيرك اكمك

On appelle aussi, Claire-Voie, les claies, les mannequins et autres ouvrages d'osier *A.* سفط متقافص *P.* سپد قفسكارى *T.* سيرك اورلمش سپد ـ كوزنكلو اورلمش سپد — On dit aussi de toutes sortes de tissus qui ne sont pas serrés, qu'ils sont faits à claire-voie *A.* منسوج متخلخلاً *P.* قفسكارى بافته *T.* سيرك طوقونمش ـ كوزنكلو طوقونمش

CLAIRIÈRE. Endroit dans une forêt tout-à-fait dégarni d'arbres *A.* قطعة الارض عارية عن الاشجار *P.* زمين بى درخت *T.* اغاجدن چپلاق ير || Il y a tant d'arpens dans cette forêt, sans compter les clairières بو بيشه‌زار اشجاردن عارى يرلرى داخل حساب اولميدرق شو قدر دونمدر

CLAIRON. Sorte de trompette *A.* بوق pl. ابواق *P.* سورنا *T.* بورى

CLAIR-SEMÉ. Qui n'est pas semé près à près *A.* مزروع مفترقاً *P.* پراكنده كشته *T.* سيرك اكلمش

CLAIRVOYANCE. Sagacité, et pénétration dans les affaires *A.* زكانت ـ صائبة ـ فراست ـ بصيرت *P.* نظربازى ـ پاكبينى ـ *T.* حقايق بينى ـ آچقلغى كوزى بصيرت || C'est un homme habile qui a de la clairvoyance اصحاب بصيرت وارباب حذاقتدن بر آدمدر Rien ne saurait échapper à son exactitude

et à sa clairvoyance چشم دقت وبصیرتنده هیچ بر شئ دیدهٔ دقایقبینی هر شیئی ناظر وبینا در- خفی اولمز

CLAIRVOYANT. Éclairé et pénétrant dans les affaires *A.* متبصّر - حقایقبین - پاکبین *P.* اهل البصیرة - صاحب الزکانة *T.* بصیرتی کوزی آچق روشن نظر || Il a l'esprit clairvoyant دیدهٔ بصیرتی پاکبیندر Vous ne le tromperez pas, il est trop clairvoyant فلانی آلدادهمیهجقسک زیرا غایت ایله متبصّر آدمدر

CLAMEUR. Grand cri *A.* صرخه - اصطراخ *P.* فریاد - واویلا *T.* حیقرمه - کورلتی || Il s'éleva une clameur universelle بر فریاد عمومی قوپدی - اصطراخ عمومی حادث اولدی Clameur tumultueuse صرخهٔ هنگامه انگیز Les clameurs d'une populace السنهٔ سفلهٔ ناسدن ظهور ایدن صرخه وفریاد On entendait de tous côtés de grandes clameurs هر طرفدن بر اصطراخ شدید مسموع اولور ایدی Cela excita les clameurs de l'assemblée بو کیفیت ارباب مجلس بیننده حدوث صرخهٔ اصطراخی مؤدّی اولمشدر Les clameurs des femmes صرخهٔ قاریلرک حیقرمسی - نسوان

CLANDESTIN. Qui se fait en cachette *A.* مکنون - مکمون *P.* پنهان - پس پردهٔ خفا *T.* کیزلو - اورتولو || Mariage clandestin ازدواج مکنون - نکاح مکنون Assemblée clandestine جمعیت مکنونه

CLANDESTINEMENT. En cachette *A.* مکموناً - مکنوناً *P.* پس پردهٔ خفا - نهانی *T.* کیزلوجه || Ils se sont mariés clandestinement مکنوناً عقد نکاح ایتمشلر در

CLANDESTINITÉ. Vice de ce qui est clandestin *A.* مکنونیت *P.* پنهانی *T.* کیزلولک || La clandestinité empêche la validité d'un mariage امر نکاحده حالت مکنونیت مانع مشروعیتدر مشروع دکلدر - مکنوناً عقد اولنان نکاح معتبر دکلدر -

CLAPET. Espèce de petite soupape qui se lève et se baisse par le moyen d'une charoière *T.* زنبرکلو طاپه || Clapet de pompe طلومبهنک زنبرکلو طاپهسی

CLAPIER. Trou où les lapins se retirent *A.* حجر الوبور *P.* خانهٔ خرگوشک سپید *T.* آق طاوشان اینی || Un clapier bien peuplé معمور بر عدد حجر وبور

se CLAPIR. Se blottir, se cacher dans un trou *A.* متقفعاً انجحار *P.* باهم پیچیده درسوراخ پنهان شدن *T.* بوریلدرک دلیکه صوقلمق

CLAPI. *A.* متقفعاً منجحر *P.* باهم پیچیده درسوراخ پنهان *T.* بوریلدرک دلیکه صوقلمش

CLAQUE. Coup du plat de la main *A.* لطمة *P.* سیلی *T.* طبانجه

Et une espèce de sandale qu'on met par-dessus le soulier *A.* جرموق *P.* سرموزه *T.* اوست ادک

CLAQUEDENT. Il se dit d'un homme qui parle beaucoup de lui avec jactance *A.* فخّار - متصلّف *P.* خودستا - طفره فروش *T.* آورد صاتن || Ce n'est qu'un claquedent بیاغی بر لافزن بر خودستای محضدر - طفره فروشدر

CLAQUEMENT DES DENTS. Le bruit que font les dents d'un homme qui tremble de froid *A.* قفقفة *P.* زغزغ دندان - جکچک اسنان *T.* دیش قجردیسی - Claquement des mains. Le bruit que font les mains, en les frappant l'une contre l'autre *A.* تصدید الایادی - تصفیق الایادی *P.* دستکزنی *T.* ال چالمه - ال قاقمه

CLAQUER. Faire un certain bruit aigu et éclatant *A.* تسطیع - تصویت *P.* بانگ زدن - آوازیدن *T.* سسلندرمک || Claquer les mains *A.* تصدید الایادی - سطع الایادی *P.* دست بر هم زدن *T.* اللری قاقشدروب سسلندرمک Un charretier qui fait claquer son fouet تسطیع سوط ایدن عربهجی - النده‌کی قامچی‌یی سسلندرن عربهجی - On dit, Claquer des dents, et que les dents claquent *A.* تقفقف الاسنان - اصطکاک الاسنان *P.* دندان زغزغ زدن *T.* دیش قجردامق || Lorsque le frisson lui prend, les dents lui claquent حال اوشویوب - عروایه دوچار اولدقجه اصطکاک اسنانه مبتلا اولور دترهدیکی حالده دیشی قجردار

CLAQUET. Petite latte dans un moulin, qui bat avec bruit *A.* مقلقة الرحی *P.* بیمند - کلنده - لکلک *T.* چاقلداق - On dit d'une personne qui parle beaucoup, que la langue lui va comme un claquet de moulin دیلی دکرمن چاقلداغی کبی هیچ طورمز

CLARIFICATION. Action par laquelle on rend une liqueur claire *A.* انشخال - استصفا *P.* پالودگی *T.* طوریلتمه

CLARIFIER. Rendre claire une liqueur *A.* تصفیة - ترویق - تنصیع - شخل *P.* پالودن - پالافتن - راوک کردن *T.* طوریلتمق || Clarifier un sirop ربّی شخل وترویق ایتمک Clarifier du sucre شکری تصفیه ایتمک Il y a plusieurs ma-

nières de clarifier le vin بادەنڭ تصفیەسی بر قاچ طریق ایله اولور

CLARIFIÉ. *A.* مصفا ـ مروّق *P.* پالوده ـ پالافته ـ راوق *T.* طوریلنمش

CLARINE. Sonnette qu'on pend au cou des animaux *A.* جرس *P.* زنگ *T.* جاگ ـ اردالد

CLARINETTE. Sorte de haut-bois *A.* مزمار ـ زمّارة pl. مزامیر *P.* نای *T.* قوال

CLARTÉ. Lumière, splendeur *A.* نور ـ ضیا ـ ضوء *P.* تاب ـ روشنی ـ روشنایی ـ رخشیدگی *T.* ایشیق ـ آیدینلق || La clarté du jour ضیای نهار La clarté du soleil ضیای شمس de la lune ضوء قمر des étoiles کواکبك نور وضیاسی Lire à la clarté du feu آتش ایشیغنده ـ ضیای آتشده قرائت ایتمك Les hiboux fuient la clarté بایقوش قسمی آیدینلقدن اوقورق قاچر

Et la transparence du verre *A.* نقا ـ صفوت *P.* پاکیزگی *T.* تمیزلك || Il y a des verreries où l'on fait le verre d'une bien plus grande clarté que dans les autres بعض شیشه کارخانه‌لرنده سائرلردن بر قاچ قات زیاده نقا وصفوت ایله شیشه ایشلرلر La clarté du verre augmente le prix des lunettes شیشه‌نك صفوتی دوربینك ترقئ قیمتنه باعث اولور — Il se dit figur. de la netteté de l'esprit *A.* نقاحت ـ صراحت *P.* روشنی *T.* آچیقلق || Parler, écrire avec clarté بر وجه نقاحت تکلم ایتمك Expliquer quelque chose avec une grande clarté نقاحت کامله ایله شرح وتفسیر ایتمك Il faut de la clarté dans le style سبك وعبارەدە نقاحت وصراحت شرطدر Ces principes sont d'une grande clarté بو اصولده نقاحت وصراحت تامّه واردر

On dit poétiquement, Commencer à voir la clarté du jour, pour dire, naître ظلمتکدهٔ عدمدن خروج ایله دیدهٔ بینانسنه ضیای شمس عالم افروز عکس انداز بروز اولمغه باشلامق — Et jouir de la clarté du jour, pour dire, vivre باصرهٔ هستی ووجود پرتو خورشید جهانتابدن استفاضهٔ نعمت نور ایتمك

CLASSE. L'ordre suivant lequel on range diverses personnes, ou l'on distribue diverses choses *A.* طبقه pl. طبقات *P.* پایه *T.* بابت ـ بوی || Sur les côtes de France, on a distribué les matelots en plusieurs classes فرانسه سواحلنده ملاح طائفه‌سی بر قاچ طبقه‌یه تقسیم اولندی Il y a trois classes de Grands d'Espagne اسپانیاده اوچ طبقهٔ عظما واردر — Et rang qu'on donne au mérite et à la capacité *A.* رتبة ـ مرتبة pl. مراتب ـ درجة pl. درجات *P.* پایه *T.* کرته || Auteur de la première classe مرتبهٔ اولی مؤلفلرندن بری

CLASSER. Distribuer par classes *A.* ترتیب علی طبقات ـ وضع علی ترتیب الطبقات *P.* پایه بپایه ترتیب کردن *T.* بابت بابت آیرمق || Classer des matelots ملاح نفراتنی طبقه طبقه ترتیب ایتمك Classer des plantes نباتاتی بابت بابت ترتیبنه قویمق

CLASSÉ. *A.* موضوع علی ترتیب الطبقات *P.* پایه بپایه ترتیب کرده *T.* بابت بابت آیرلمش

CLAUDE. Sot, imbécile *A.* بلید ـ دانق *P.* گول *T.* اوغوز || Il n'est pas si claude qu'on le croit ظن اولندیغی درجه‌ده بلید دکلدر

CLAUDICATION. Action de boiter *A.* عرج *P.* لنگی *T.* آقسقلق

CLAVEAU. Maladie qui attaque les brebis et les moutons *A.* نقاز *T.* چالق مرضی || Quand le claveau se met dans un troupeau de moutons, il y fait de grands ravages اغنام سوریسنده چالق مرضی دوشدجك اولور ایسه خسارات جسیمه‌یه باعث اولور

CLAVELÉ. Il se dit des bêtes à laine qui ont le claveau *A.* منقوز *T.* چالقلو ـ چالق مرضنه اوغرامش

CLAVELÉE. V. Claveau.

CLAVETTE. Espèce de clou qu'on passe dans l'ouverture faite au bout d'une cheville, d'un bâton, pour les arrêter *A.* حدیدة الغلق *P.* میخ پرچین *T.* پرکتمه دموری ـ پرکده‌جك دمور اکسر

CLAVICULE. Chacun des deux os qui ferment la poitrine par en haut *A.* ترقوة pl. تراقی *P.* چنبر گردن *T.* بیون چنبری ـ کوپریجك کمیکی || La clavicule droite, la clavicule gauche ترقوة یمنا وترقوة یسرا

CLAUSE. Disposition particulière faisant partie d'un traité *A.* شرط pl. شروط || Clause expresse شرط صریح ـ شرط مخصص conditionnelle شرط تقییدی ـ حاوی شرط ـ شرط مقیّد Mettre, insérer une clause dans un traité عهدنامه ایچنه بر شرط درج ایتمك Glisser une clause dans un acte سندك ایچنه فلان شرطی بر تقریب ادخال ایتمك On y a mis des clauses avantageuses pour lui فلان کشی حقنده شروط

شروطنی نافعه درج وادخال اولندی Satisfaire aux clauses — مقتضای شروطی ایفا ایتمک ـ اجرا ایتمک — Clause dérogatoire. Une clause d'un testament, par laquelle le testateur déclare nuls tous les testamens qu'il pourrait faire ensuite *T.* مؤخر تاریخ ایله محتمل الظهور اولان وصیتلری ناسخ بر شرط

CLAUSTRAL. Appartenant au cloître *A.* دیری *P.* خانقاهی *T.* مناسترک ‖ Les lieux claustraux اراضیٔ دیریه ـ مناستر یرلری

CLAYON. Petite claie sur laquelle on fait ordinairement égoutter des fromages *A.* مشملة *P.* vul. پالونهٔ بنیر *T.* پنیر سوزکوسی

Et une claie ronde sur laquelle les pâtissiers portent diverses pâtisseries *A.* سفط pl. اسفاط *P.* سپد *T.* سله

CLAYONNAGE. Assemblage fait avec des pieux et des branches d'arbres en forme de claies, pour soutenir des terres *A.* حایط مسقط *P.* لادرز *T.* سپد اورلمش دیوار ـ چیت دیوار ‖ Il faut faire là un clayonnage, de peur que les terres ne s'éboulent اول محلده طپراق دوکلمامک ایچون چیت دیوار چویریلوب احکام اولنمق اقتضا ایدر

CLEF. Instrument pour fermer et ouvrir une serrure *A.* مفتاح pl. مفاتیح ـ اقلید ـ مقلد pl. مقالید *P.* کلید *T.* آنختر ‖ Les dents d'une clef *A.* مواشیق *P.* دندانهٔ کلید *T.* آنختر دیشلری Une porte, un coffre, une armoire qui ferme à clef مفتاح ایله اغلاق اولنور قپو وصندق وطولاب Porter les clefs d'une ville à un Prince مفاتیح بلده‌یی تبلیغ ایتمک ـ شهرک آنخترلرینی تقدیم ایله تسلیم ایلمک Toutes les villes envoyèrent au-devant de lui; leurs maires lui portèrent les clefs جمیع مداین وبلاد بشقه بشقه قوجه باشیلرینی فلانک استقبالنه ارسال ومفاتیح ابوابی تقدیم ایله عرض خواهش تبعیت وامتثال ایلدیلر — On dit figur. de certaines places fortes, qu'elles sont les clefs du Royaume کلید ملک ودولت مثابه‌سنده در — Et que la Grammaire est la clef des sciences, que la Logique est la clef de la Philosophie علم نحو کافهٔ علومک مفتاحی مثابه‌سنده وعلم منطق حکمتک مفتاحی مقامنده در — On dit aussi, Les clefs des trésors de l'Église, pour dire, le pouvoir d'accorder des indulgences *A.* مقالید الکنوز المغفرة Et les clefs du Paradis, Les clefs du Royaume des Cieux, pour dire, la puissance de lier et de délier *A.* مقالید السموات — Et avoir la clef des champs, pour dire, être en liberté d'aller où l'on veut *T.* مطلق العنان اولمق ـ خلیع العذار اولمق — Et donner la clef des champs à un homme, pour dire, le mettre en liberté *T.* برکمسنه‌یی صحرای برکمسنه‌یی خلیع العذار ـ خود سربده تسییب ایتمک براقمق

Clef d'un pressoir. La vis qui sert à serrer ou à lâcher le pressoir *T.* منکنه‌نک بورمه‌سی

Clef de chiffre. L'alphabet qui sert à chiffrer et à déchiffrer *T.* حروف معهوده مفتاحی

CLÉMENCE. Vertu qui porte à pardonner les offenses *A.* رأفت ـ مرحمت ـ رحم *P.* مهربانی *T.* اسرکمه ‖ Clémence divine رأفت ومرحمت ربانیه La clémence royale مرحمت شاهانه La clémence est la vertu des Rois شیمهٔ رأفت ومرحمت کاری فضایل مخصوصهٔ ملوکدندر User de clémence envers les vaincus مغلوبین حقنده مرحمت ایله معامله ایتمک Avoir recours à la clémence du Prince مرحمت پادشاهی‌یه التجا ایتمک Implorer la clémence d'un juge حاکمدن استدعای مرحمت ایتمک

CLÉMENT. Qui a la vertu de clémence *A.* رؤف ـ رحیم *P.* مرحمتکار *T.* مرحمتلو ـ اسرکیجی ‖ Prince clément پادشاه غازیٔ ـ غازیٔ مراحم پرور Vainqueur clément مراحم دستگاه Père clément پدر رأفت گستر ـ مرحمتکار — On dit que Dieu est clément et miséricordieux جناب رب العزه رحیم وحناندر ـ جناب خدای متعال ارحم الرحیمیندر

CLÉPSYDRE. Horloge d'eau qui sert à mesurer le temps *A.* ساعة الماء *P.* ساعت آب *T.* صو ساعتی

CLERC. Celui qui par la tonsure est entré dans l'état ecclésiastique *A.* راهب pl. رهبان *P.* کشیش *T.* کشیش ‖ Il est défendu de mettre la main sur les prêtres et les clercs قسیسین ورهابین اوزرینه ال قالدرمق ممنوعدر ـ پاپاس وکشیش اوزرینه ال قالدرمق حرامدر

Et celui qui écrit et travaille sous un homme de Pratique *A.* کاتب pl. کتاب *P.* دبیر ـ نویسنده *T.* یازیجی ‖ Clerc du Palais محکمه کاتبی — On appelle, Vice de clerc, une faute qui se trouve dans une pièce par l'ignorance ou par l'inadvertance d'un clerc, *A.* زیغ القلم *P.* سهو ـ لغزش خامهٔ کاتب *T.* قلم کاتب ـ کاتبک قلمی سورجمه‌سی

CLERGÉ. Le corps des ecclésiastiques *A.* طائفة الرهبان کشیشلرک صنفی *T.* گروه کشیشان *P.* زمرة الرهابین ـ || Le clergé de France فرانسەنک طائفهٔ رهبانی L'assemblée du clergé جمعیّت زمرهٔ رهابین

CLÉRICAL. Qui a rapport au clergé *A.* رهبانی *P.* کشیشی *T.* کشیشک || Les fonctions cléricales وظایف حال رهبانیت وظایف مأموریت رهبانیت ـ

CLÉRICALEMENT. D'une manière cléricale *A.* علی نهج کشیشجه *T.* کشیشانه *P.* علی طریق الرهبانیة ـ الرهبانیة ـ علی طریق الرهبانیة || Il est vêtu cléricalement ملبسدر کشیشجه کیینمشدر

CLÉRICATURE. L'état ou la condition du clerc *A.* حال رهبانیت ـ الرهبانیة *P.* کشیشی *T.* کشیشلک || Droit de cléricature حق رهبانیت Priviléges de cléricature حال رهبانیته مربوط اولان امتیازات

CLIENT. Celui qui a chargé de sa cause un avocat *A.* موکّل || C'est mon client فلان کشی بنم موکّلمدر

Il se dit aussi des parties à l'égard de leurs juges *A.* مدّعی pl. مدّعیون *P.* دعوا کننده *T.* دعواجی || La salle de ce magistrat est pleine de cliens بو قاضینک دیوانخانەسی دعواجیلر ایله مملو در

Et de ceux qui se mettent sous la protection des plus puissants citoyens *A.* محتمی ـ ملتجی *P.* پناه گیرنده ـ پناهنده ـ سایده مغنمش *T.* پناهندهٔ سایهٔ حمایت ـ متعلّق || Les cliens rendaient beaucoup d'honneurs à leurs patrons محتمیان ومتعلّقین کندو حامیلرینه ایفای رسوم تعظیم واحترام ایدرلر ایمش

CLIENTELLE. Tous les cliens d'un même seigneur. V. Client. || Il avait assemblé ce jour-là toute sa clientelle اول کون بالجمله محتمیان وتعلّقاتنی یانه جلب وجمع ایلدی ـ بالجمله تبعه وهوادارانی یانه جلب ایلدی ـ Il signifie aussi, la protection que le patron accorde à ses cliens *A.* حمایت ـ صیانت *P.* یاوری *T.* صاحبلک || Cet homme est sous votre clientelle فلان کشی سنک زیر صیانت تبعه وهوادارانک ـ سنک سایهٔ حمایتکده در ـ وحمایتکده در کروهندندر

CLIGNEMENT. V. Cligner.

CLIGNER. Fermer les yeux à demi *A.* تحشیف العین ـ اغضاء العین *P.* چشمرا نیم پوشانیدن *T.* کوز قیپمق || Il est sujet à un clignement d'yeux تحشیف عینه مبتلا در Un clignement perpétuel اغضای عین دائمی

CLIGNÉ. *A.* محشف العین *P.* چشم نیم پوشیده *T.* قیپمش کوز ـ On appelle l'homme qui a les yeux clignés dès sa naissance *A.* اغضن *P.* چشم نیم پوشیدهٔ مادر زاد *T.* آنادن طوغمه قیپق کوزلو

CLIGNOTEMENT. Mouvement involontaire, qui fait qu'on remue continuellement les paupières *A.* اختلاج ـ اختلاج العین ـ اختلاج الاجفان *P.* پریدن چشم *T.* کوز اویناسی ـ کوز سکرمەسی || Il est sujet à un clignotement d'yeux continuel بلا انقطاع اختلاج اجفانه مبتلا در

CLIGNOTER. Remuer et baisser les paupières fréquemment *A.* خلج الاجفان ـ اطراف العین *P.* چشم پرانیدن *T.* کوز اویناتمق ـ سکرتمک || L'excès de la lumière fait clignoter les yeux فرط ضیا اختلاج اجفانی مؤدّی اولور

CLIMAT. Terme de Géographie. Partie du globe de la terre, comprise entre deux cercles parallèles à l'équateur *A.* اقلیم pl. اقالیم *P.* کشور *T.* یر || Les anciens ne connaissaient que sept climats حکمای متقدّمین یالکز اقالیم سبعهیه واقف ایدیلر Climat méridional اقلیم جنوبی Climat septentrional اقلیم شمالی Les Géographes modernes ne comptent plus par climats, mais par degrés de latitude جغرافیون متأخرین اقلیم اعتباریله حساب ایتمیوب درجات عرض ایله حساب ایدرلر ـ Il se prend aussi pour Région, pays, en égard à la température de l'air *A.* اقلیم ـ ارض pl. اراضی *P.* زمین *T.* یر || Climat chaud اقلیم حار tempéré ارض معتدله doux ارض ملایمه agréable اقلیم لطیف Changer de climat تبدیل ارض ایتمک Les climats froids اقالیم بارده ـ اراضی بارده

CLIMATÉRIQUE. Chaque septième année de la vie humaine *A.* حدّ کامل سبعة سنین ـ On appelle, La grande climatérique, ou simplement la climatérique, la neuvième septénaire حدّ سبعة سنین عمرک دورهٔ تاسعەسی || Il est mort dans sa climatérique حدّ سبعة سنین عمرک دورهٔ کاملهٔ تاسعەسندە وفات ایلدی

CLIN. Prompt mouvement de la paupière *A.* لمحة البصر ـ طرفة العین *P.* پریدن چشم *T.* کوز یوموب آچلمه || Un clin d'oeil بک طرفة العین Se faire obéir par un clin d'oeil

طرفة العينده كندونفسنه اطاعت ايتدرمك — Faire un clin d'oeil à quelqu'un, signifie, lui faire un signe de l'oeil *A.* غمز — گلوج — جشم زدن *P.* رمز بالعين — مغاضة — تلميح — بالعين كوز ايله اشارت ايتمك — كوز ايتمك *T.* كردن || Il lui a fait un clin d'oeil — فلان كمسنديه رمز وتلميح ايلدى كوز ايله اشارت ايلدى — جشمزن اشارت اولدى

CLINOPODIUM, ou FAUX BASILIC. Plante *A.* حبق القرنفل *P.* قرنفل ياربوزى — مسك اوتى *T.* فرنجمشك

CLINQUANT. Petite lame d'or ou d'argent qu'on met dans les galons *A.* خيط الفضة — خيط الذهب *P.* رشتهٔ زر — رشتهٔ سيم *T.* آلتون كمش تلى — تلى || Il a beaucoup de clinquant dans ces galons بو شريدلر ايچنده وافر تل واردر — Et les lames ou feuilles de cuivre qui brillent beaucoup *A.* اوراق النحاس pl. ورقة النحاس *P.* برگ مس *T.* شماطه تلى — Il se dit figur. des fausses beautés d'un ouvrage *A.* شعشعة كاذبة *P.* رونق عاريتى *T.* رونق اصلسز پارلاقلق || Une poésie pleine de clinquant عاريتيدن عبارت بر منظومه

CLIQUART. Nom d'une pierre très estimée pour bâtir *A.* بلنط

CLIQUE. Société de gens qui s'unissent pour cabaler *A.* طايفة الاشرار *P.* گروه بد انديشان *T.* بيرامز جمعيتى || C'est une clique dangereuse منتهى خطر اولدجق بر طايفهٔ اشرار در گروه — Il est de la clique طائفهٔ اشراره داخل اولنلردندر اشراره داخل اولنلردن بريدر

CLIQUETER. Faire un bruit qui imite le claquet d'un moulin, quand il est en mouvement *A.* جعجعة *P.* چكچاك زدن *T.* طاقردامق

CLIQUETIS. Bruit que font les armes en choquant les unes contre les autres *A.* خشخشة — قعقعة *P.* چكاچاك — چقاچاق آوازهٔ سلاح *T.* سلاح قعشداسى || On ouït un grand cliquetis d'armes عظيم بر خشخشهٔ اسلحه مسموع اولور

CLIQUETTE. Sorte d'instrument qu'on passe aux doigts, et dont on tire quelque son mesuré *P.* چارپاره *T.* چلپاره

CLISSE. Petite claie propre à faire égoutter des fromages V. Clayon. — Et petite bande de bois pour tenir en état les os fracturés *A.* جبيرة *P.* استخوانبند *T.* قيريق كميك باغى

CLITORIS. Petite partie de chair qui est dans les parties naturelles des femmes *A.* بظر pl. بظور — قنب pl. اقناب *P.* ديلاق *T.* گوبگ — چگليز — خروسگ — گندمك

CLIVER. Terme de lapidaire. Fendre *A.* شق — تفليق *P.* يارمق — ياروب كسمك *T.* شكافتن

CLOAQUE. Conduit par où l'on fait écouler les eaux et les immondices d'une ville *A.* بالوعة — اردبة *P.* تنشوى *T.* لغم || Les cloaques des Romains subsistent encore, et sont bien bâtis et fort hauts روماليونك بنا ايتدكلرى بالوعه‌لر بغايت متين ومرتفع اولوب الى يومنا هذا موجود وباقيدر — Il se dit aussi, d'un lieu destiné pour recevoir les immondices *A.* جعس — مقذرة *P.* گاريز *T.* گريز || Il est tombé dans un cloaque بر گاريز ايچنه دوشدى — Figur. || Cloaque de toutes sortes de vices بالوعهٔ معايب ومثالب

CLOCHE. Instrument de métal, au milieu duquel il y a un battant pour tirer du son *A.* ناقوس pl. نواقيس *P.* دراى *T.* چاك || Grosse cloche ناقوس كبير Cloche harmonieuse ناقوس خوش صدا fêlée ناقوس منصدع — چاك چتلاق Tinter les cloches اطنان نواقيس ايتمك — چاكلرى چالدرمق Les cloches sonnent طنين نواقيس ولوله انداز مسامع انامدر — Fondre des cloches اصاغهٔ نواقيس ايتمك چاكلر چالينور — Convoquer, assembler au son de la cloche چاك دوكمك اطنان نواقيس ايله خلقى دعوت ايتمك — On appelle, Fleurs en cloche, certaines fleurs dont la figure approche de celle d'une cloche *T.* قنديللو چيچك — On dit proverb., Fondre la cloche, pour dire, prendre une dernière résolution sur une affaire qui a été long-temps agitée *T.* مصلحتى بر قالبه افراغ ايتمك || Quand il vint à fondre la cloche مصلحتى بر قالبه افراغ ايتمك صدديده كلنجه Il est temps de fondre la cloche مصلحتى بر قالبه افراغ ايلمك وقتيدر

Il se dit aussi, d'une ampoule qui se forme sur la première peau *A.* مجلة pl. مجال *P.* آبله *T.* قبارجق || Il lui est venu des cloches aux mains à force de travailler كثرت عملدن ناشى اللرنده قبارجقلر ظهور ايلدى

À CLOCHE-PIED, signifie, sur un seul pied *A.* عاتبا — بالعتبان || بالحجلان *P.* بر يكپا جهان *T.* بر اياق ايله سكدرك — Aller à cloche-pied عاتبا مشى ايتمك — بر اياق ايله عاتبا توثب ايتمك Sauter à cloche-pied سكدرك يوريمك — بر اياقده سكدرك صيچرامق

CLOCHEMENT. Action de boiter *A.* حال العرج — عرجان *P.* لنگى *T.* آقسقلق

CLOCHER. Bâtiment où les cloches sont pendues *A.* برج جاك منارەسى ـ جاك قلەسى *T.* درایگاه *P.* الناقوس || Clocher pointu دپەسى سیورى جاك قلەسى Monter au clocher جاك منارەسنە ـ برج ناقوس اوزرینە صعود ایتمك چیقمق

CLOCHER. Boiter en marchant *A.* تعرج ـ عرج *P.* لنگیدن *T.* آقسق یوریمك ـ آقسمق || Clocher du pied droit صاغ آیاقدن آقسمق ـ آیاق آقسمق ـ صاغ آیاقدن On dit figur. que dans une affaire, il y a quelque chose qui cloche, pour dire, qu'il y a quelque chose de défectueux فلان مادەنك آقسق یرى وار در ـ یرى وار در ـ سقاط Et proverb., qu'il ne faut pas clocher devant les boiteux, pour dire, qu'il ne faut contrefaire personne طوپالك قارشوسندە آقسمق جائز دکلدر

CLOCHETTE. Petite cloche qu'on peut tenir à la main *A.* جلجل pl. جلاجل *P.* درایچە *T.* جینقراق || Sonner une clochette جینقراقى اوتدرمك ـ تصویت جلجل ایتمك

CLOISON. Espèce de muraille de charpente ou de maçonnerie *A.* حظار ـ سیاج *P.* گرگج ـ چپر *T.* صوندرمە ـ چیت دیوار ـ چیت دیوار ـ برحظار انشا ایتمك || Faire une cloison پردە ـ سیاجى صوندرمە یاپمق ـ ایتمك Approcher une cloison صوندرمەیى برو طرفە یقلشدرمق ـ تقریب ایتمك Cloison de bois حظار اخشابى ـ تحتە پردە de maçonnerie احجاردن كاركیر دیوار ـ كاركیر پردە ـ مصنوع سیاج Leurs chambres ne sont séparées que par une cloison اوطەلرى یالکز بر صوندرمە بر پردە ایلە بولنمشدر ـ ایلە بولنمشدر

Il se dit aussi, des membranes qui divisent l'intérieur des fruits *A.* خرز pl. خروز *P.* پردە *T.* زار

CLOÎTRE. Cette partie d'un monastère qui est faite en forme de galerie avec une cour au milieu *A.* حوزة من بیوت الصومعة *T.* مناسترك بر دائرەسى || Le cloître des Cordeliers مناستردە فلان طریقتى راهبلرینك دائرەسى ـ Il se prend aussi pour Monastère *A.* صومعة pl. صوامع ـ دیر pl. ادیار *P.* دیر ـ خانقاه *T.* مناستر || Il s'est jeté dans un cloître بر صومعدیە التجا بر مناسترە صغندى ـ بر مناسترە دوشدى ـ ایلدى

CLOÎTRER. Contraindre à entrer dans un monastère, et à y prendre l'habit *A.* حبس فى ـ ادخال فى الصومعة جبرا *P.* دردیر کردن ـ در دیر بستن *T.* مناستردە حبس الصومعة ـ ایتمك ـ مناستر بند ایتمك || Les parens de cette fille résolurent de la cloîtrer فلان قزك والدینى مناستردە حبسنى تصمیم ایلدیلر

CLOÎTRÉ. *A.* محبوس فى الصومعة *P.* در دیر بستە *T.* مناستر بند

CLOÎTRIER. Religieux fixé dans un monastère *A.* معتكف اهالى pl. اهل الصومعة ـ معتكفین فى الدیر pl. فى الدیر *T.* مناسترلو *T.* دیر گزین الصومعة

CLOPINER. Marcher en clochant un peu *A.* ظالعا ـ تظالع یكدرك یوریمك ـ یكدمك *T.* لنگ ولوك رفتن *P.* مشى || Il clopine یكدرك یورر ـ ظالعا مشى ایدر

CLOPORTE. Espèce de petit insecte *A.* حمر pl. حمار قبان دوەجك ـ براشجیكى ـ اولیا دوەسى *T.* خرك زمین *P.* قبان حمارقبان سفوفى || De la poudre de cloporte اشك قوردى ـ

CLORE. Fermer *A.* سد *P.* بستن ـ بندیدن *T.* قپامق ـ بغلمق || Clore les passages معابر ومسالكى سد ایتمك ـ سد دهان ایتمك كچیدلرى بغلمق Clore la bouche On dit, Clore l'oeil, pour dire, dormir *A.* اغطاء العین *P.* چشم پوشیدن *T.* كوز قپامق || Il n'a pu clore l'oeil de toute la nuit تا بصباح اغطاى عین ایدەمدى || Il n'avait encore clos l'oeil, que le bruit etc. هنوز چشم پوش خواب وارام اولمشیكن شویلە بر كورلتى ظهور ایلدیكە Et figur. Clore la bouche, pour dire, empêcher de parler *A.* اغلاق الفم *P.* دهان بستن *T.* آغزى قپامق ou réduire quelqu'un à ne pouvoir parler *A.* اقطاع ـ افحام ـ ابكات *P.* دمبستە كردن *T.* حبط ایتدرمك

CLORE, signifie aussi, entourer de haies, de murs, de fossés *A.* احاطة ـ تحویط *P.* گردە پیچ كردن *T.* چورەسنى چویرمك || Clore une ville de murailles شهرك اطرافنى سور ایلە چورەسنە دیوار ـ اطرافنە دیوار چویرمك ـ تحویط ایتمك چویرمك

Et achever, terminer *A.* ختم ـ اتمام ـ عقد *P.* باخررسانیدن قپاتمق ـ بغلمق ـ بتورمك *T.* عقد كردن ـ || Clore une affaire بر مصلحتى ختم واتمام ایتمك Clore un traité بر قطعە عهدنامە عقد ایتمك Clore un inventaire دفترى ختم ـ وصیتنامەیى دفترى قپاتمق ـ واتمام ایتمك Clore un testament عقد وصیتنامەیى قپاتمق ـ ختم ایتمك Clore un marché بازارلغى بغلمق ـ بیع ایتمك Clore un compte حسابى مجلسى ـ مجلسە ختام ویرمك Clore une assemblée بغلمق قپاتمق

Clos. *A.* مسدود *P.* بسته *T.* قپانمش *A.* محاط *P.* گرده پيچ گشته *T.* اطرافى چويرلمش || Porte close باب مسدود Jardin clos de murailles اطرافى ـ ديوار ايله محاط باغچه ـ ديوار چويرلمش باغچه ـ A huit clos, signifie, à portes fermées *A.* بابواب المسدودة ـ بابواب المغلقة *P.* در بسته *T.* قپولر قپالو اولدرق || On donnait quelquefois les audiences à huit clos, par ménagement pour les parties بعضاً طرفين مخاصمينه رعايةً مجلس مرافعه مسدود الابواب اولدرق عقد اولنور ايمش

On dit, qu'un homme a les yeux clos, pour dire, qu'il est mort چشم بيناسى پوشيدهٔ غطاى مماتدر Il n'eut pas sitôt les yeux clos, que... چشم بيناسى هنوز پوشيدهٔ غطاى ممات هنوز كوزينى ـ اولديغى عقيبنده شويله ظهور ايلديكه قپامشيكن شويله ظهور ايلدى كه ـ Et figur., Yeux clos, pour dire, aveuglément et sans examiner *A.* على العميا ـ بستر العين ـ باغماض العين *P.* چشم پوشان *T.* كوز قپايرق ـ كورلمدن || كوز يومدرق ـ Il y est allé à yeux clos فلان طرفه على العميا كتمشدر ـ كورلمدن كتدى Je signerai yeux clos tout ce que vous voudrez دلخواهكك هر نه ايسه همان اغماض همان ـ همان كوز يومدرق ـ عين ايله امضا ايدهرم كوز قپايرق

On dit à un homme, Bouche close, pour lui donner à entendre, qu'il faut tenir une chose fort secrète *A.* قفل فمك *P.* دهان بسته باش *T.* آغزيكى كليدله ـ Et figur. d'une chose qui est secrète et cachée, que ce sont lettres closes || Je ne sais pas la résolution du conseil, ce sont lettres closes pour moi مجلس شورانك قرارى معلوم دكلدر بو كيفيت بكا كوره مكتوب سر بمهر كبى پوشيده ومستور در ـ Et se tenir clos et couvert, pour dire, se tenir en lieu de sûreté محلّ مستور ومحفوظده قرارگير اولمق

CLOS. Espace de terre cultivé et fermé de haies, de fossés etc. *A.* محجر pl. محاجر *P.* كشت چپربسته *T.* جورهسى قپالو تارلا || Un clos de vingt arpens يكرمى دونم استيعاب ايدر جورهسى قپالو تارلا Un clos de vigne جورهسى قپالو كرومى Clos d'arbres fruitiers اشجار مثمرهيى محتوى جورهسى قپالو باغ بر ير

CLOSSEMENT. Cri de la poule. V. Gloussement.

CLOSSER. V. Glousser.

CLÔTURE. Enceinte de murailles, de haies etc. V. Cloison — On dit aussi, La clôture d'un compte قطع حساب d'un inventaire دفترك قپانمسى ـ ختم دفتر d'une assemblée اختتام مجلس ـ اتمام مجلس ـ مجلسك قپانمسى

CLOU. Petit ouvrage de métal qui a une tête par un bout, et une pointe par l'autre *A.* مسمار pl. مسامير ـ سكّ pl. سكوك ـ كوكب pl. كواكب *P.* ميخ *T.* اكسر || Gros clou مسمار كبير ـ ايرى اكسر petit clou اوفاق اكسر bien pointu اوجى سيورى اكسر doré مسمار مذهّب ـ يالدزلو Clou à tête دپلو اكسر Clou à crochet قرغه بورونى اكسر Clou à cheval نال اكسرى ـ ميخ نعل Clou à mettre sous des souliers پاپوچ نعلچهسى اكسرى Attacher avec des clous اكسر ايله ياپشدرمق ـ اكسر ايله ربط ايتمك Arracher un clou اكسرى چكوب ـ نزع مسمار ايتمك ـ قلع مسمار ايتمك Pendre quelque chose à un clou بر شيئى اكسره چيقارمق ـ تعليق ايتمك ـ Clous d'or, clous d'argent. Certaines petites pointes d'or ou d'argent, dont on pique des boîtes de montre et des tabatières pour les orner *A.* رصيعة دقيقة *T.* خرده قباره ـ On dit proverb., qu'un clou chasse l'autre, pour dire, qu'une nouvelle passion en chasse une autre *A.* الحديد بالحديد يفلح *T.* چيوى چيوى‌يى چيقارر

On appelle aussi Clou, une sorte d'apostume qui vient au corps humain *A.* ثؤلول مسمارى pl. ثآليل مسمارية *T.* طاوق كوتى

CLOU-DE-GIROFLE. Sorte d'épicerie *A.* ثمر القرنفل *P.* ميخك ـ قرنفل *T.* قرنفل

CLOUCOURDE. Herbe gris-de-lin qui vient parmi les blés *A.* زوان *P.* زوان *T.* قرهموق

CLOUER. Attacher avec des clous *A.* تسمير *P.* ميخ زدن *T.* چيويلمك ـ ميخلمق || Clouer des pentures de portes قپونكك رزهلرينى ميخلمق Clouer des ais تسمير الواح ايتمك ـ تخته ميخلمق

CLOUTER. Garnir, orner de clous d'or ou d'argent *A.* تزيين بالرصايع *T.* خرده قباره ايله دوناتمق

CLOUTERIE. Commerce de clous *A.* تجارة المسامير *P.* داد وستد ميخ ـ ميخفروشى *T.* اكسرجيلك ـ Et le lieu où l'on fabrique les clous *A.* مكان الاعمال المسامير *P.* كارخانهٔ ميخ *T.* اكسر كارخانهسى

CLOUTIER. Faiseur de clous, ou celui qui vend des clous *A.* صانع المسامير — بايع المسامير *P.* ميخگر — ميخفروش *T.* اكسرجى

CLYSTÈRE. Lavement destiné à débarrasser les entrailles *A.* حقنة pl. حقنات || Clystère laxatif حقنهٔ مسهله rafraichissant حقنهٔ مبرّده Prendre un clystère احتقان ايتمك Rendre un clystère حقنه يى دفع ايتمك

COACTIF. Qui a droit ou pouvoir de contraindre *A.* قاهر — مجبر — مكره *P.* زور آور *T.* زورلايجى || Pouvoir coactif قوت قاهره — قوت مجبره

COACTION. Contrainte, violence *A.* اكراه — جبر — قسر — قهر *P.* زبردستى *T.* زور || User de coaction جبر ايله معامله ايتمك La coaction prouvée détruit l'acte اثبات جبر واكراه مبطل سند اولور حالاتدندر

COADJUTEUR. Celui qui est adjoint à un prélat, et qui est destiné à lui succéder *A.* ملازم || Coadjuteur d'un archevêque پسقپوس ملازمى

COADJUTORERIE. La charge de coadjuteur *A.* خدمت الملازمة *T.* پسقپوسك ملازملك || La coadjutorerie d'un archevêché پسقپوسك يانندە خدمت ملازمت

COAGULATION. L'état d'une chose coagulée, ou l'action par laquelle elle se coagule *A.* تخثّر — تروّب — حال الروب *P.* سختى *T.* قويولق || La coagulation du sang روب دم du lait سودك قويولمسى — تخثر لبن

COAGULER. Cailler, figer. *A.* اخثار — ترويب *P.* سخت ساختن — آوردن *T.* قويولتمق || La présure coagule le lait پنير مايەسى سودى اخثار ايدر Le venin de la vipère coagule le sang dans les veines انكرك ييلاننك سميتى دمك عروق ايچندە ترويبنى مستلزمدر — On dit aussi, Le sang extravasé se coagule مجراى طبيعيسندن خروج ايتمش دم تروّب ايدر

Coagulé. *A.* خاثر — رائب *P.* سختى پذير *T.* قويولنمش

COAGULUM. Coagulation qui résulte du mélange de quelques liqueurs *A.* خثارة — روبة *P.* سختى پذيرفته *T.* قويولنمش نسنه || Cette eau, mêlée avec du sel de tartre, forme un coagulum فلان صو قريم تارتار ايله لدى المزج احداث خثاره ايدر

se COALISER. Se réunir pour défendre une cause *A.* شركت تعاهد — فى الاتحاد *P.* بهم پيمان بستن *T.* برلشمك

COALITION. Il se dit en Physique, de l'union intime de plusieurs substances *A.* امتزاج *P.* يكجهتى *T.* برلشمه — Figur. L'action de se réunir pour défendre une cause *A.* تعاهد — شركت فى الاتحاد *P.* بهم پيمانى *T.* برلشمه || La coalition des puissances دولتلر ايتمش شركت فى الاتحاد — دولتلرك اتحادى

COASSEMENT. Le cri des grenouilles *A.* نقيق — وغ وغ *P.* طق *T.* قوربغه سسى — آواز وزغ

COASSER. Mot qui exprime le cri que font les grenouilles *A.* نقنقة *P.* وغ وغ زدن *T.* قوربغه اوتمك

COBALT. Demi-métal dont on tire l'arsenic *A.* جوهر الزرنيخ *P.* جوهر زرنه *T.* زرنيق طاشى

COCAGNE. Il ne se dit qu'en cette phrase: Pays de cocagne, pour dire, pays abondant en toutes choses *A.* ارض — ارض مبذور النوال — مخصبة — ارض كثيرة البركة *P.* زمين پر بركت *T.* بوللق ير

COCASSE. Plaisant *A.* طناز *P.* بذلدباز *T.* خوراطدجى

COCCIX. Petit os qui est comme un appendice de l'os sacrum *A.* عصعص — ثعلبة *T.* كميكى — پوچ كميكى بزدم

COCCUS. V. Kermès.

COCHE. Espèce de chariot couvert *T.* سرم عربەسى

COCHE, au féminin. Entaillure faite en un corps solide *A.* حز *P.* كز *T.* كرتك || Faire une coche à un bâton عصايى دكنكى كرتمك — تحزيز ايتمك — La coche d'une flèche. C'est l'entaillure qui est au gros bout de la flèche *A.* فوق pl. افواق *P.* سوفار *T.* اوق كرتى — Il signifie aussi, la marque qu'on fait sur le bois pour tenir le compte du pain etc. *T.* چتله كرتكى

COCHEMAR. V. Cauchemar.

COCHENILLAGE. Décoction faite avec la cochenille, pour teindre en cramoisi *A.* ماء القرمز *P.* آب دوپا *T.* قرمزصويى

COCHENILLE. Insecte *A.* قرمز — دود الصباغين *P.* دوپا *T.* قرمز بوجكى

COCHENILLER. Teindre une étoffe dans un bain fait avec de la cochenille *A.* صبغ بالقرمز *P.* رنگ زدن *T.* بآب دوپا قرمز ايله بوياتمق

Cochenillé. *A.* مصبوغ بالقرمز *T.* قرمز ايله بويانمش

COCHER. Celui qui mène un coche ou un carrosse *A.* عجلى

P. عربه‌جی *T.* گردونه ران *P.*

Cocher. Constellation septentrionale *A.* قايد

CÔCHER. Il se dit des coqs qui couvrent la poule *A.* مواكعة خروس طاوغى بصمق *T.* خروس بر ماكيان جهيدن *P.*

COCHET. Petit coq *A.* فرخ الديك *P.* خروس بچه *T.* خروس پلازی ـ خروس پلیجی

COCHEVIS. Sorte d'alouette *A.* قوبع *P.* هوژه *T.* جكك قوشى

COCHLÉARIA. Plante *T.* قاشق اوتى

COCHON. Animal domestique très-connu *A.* خنزير pl. خنازير *P.* خوك *T.* طوكوز || Cochon gras خوك فربه ـ خنزير سمين ـ سموز خنزير ـ ياغلو طوكوز ـ Le petit du cochon s'appelle *A.* خنوص pl. خنانيص ـ خرانيص pl. خنايص *P.* خوك بچه *T.* طوكوز انيكى

COCHONNER. Il ne se dit que d'une truie qui fait de petits cochons *A.* نفض الخنانيص *P.* خوك بچه زاييدن *T.* طوكوز انيكرى طوغرمق

COCO. Fruit du cocotier *A.* جوز هندى ـ نارجيل *P.* گوز هندى *T.* هندستان جوزى || Les Indiens tirent du fil de l'écorce du coco, et en font de la toile اهل هند نارجيل قشاره سندن تل چيقاروب نسج ثوب ايدرلر La chair du coco est agréable جوز هنديك لبى لطيفدر

COCON. La coque qui enferme le ver à soie *A.* جوز ـ فيلق *P.* پيله *T.* ايپك قوزه‌سى القز

COCOTIER. L'arbre qui porte la noix de coco *A.* شجر النارجيل *P.* درخت گوز هندى *T.* هندستان جوزى آغاجى

COCTION. Action de faire cuire dans de l'eau bouillante ou dans une autre liqueur *A.* طبخ ـ نضج *P.* پزش *T.* پشمه ـ Il se dit aussi, de la digestion des alimens dans l'estomac *A.* نضج الغدا *P.* پزش خوراك در معده *T.* طعامك معده‌ده پشمه‌سى || Quand l'estomac est faible, la coction ne se fait pas معده ضعيف اولنجه نضج طعام ممكن دكلدر ـ On dit aussi, La coction des humeurs *A.* نضج الاخلاط *P.* پزش كشها *T.* اخلاطك پشمه‌سى La coction des métaux *A.* نضج المعادن

COCU. Celui dont la femme manque à la fidélité conjugale *A.* ديوث ـ ممذل *P.* كشخان ـ قلتبان *T.* قورومساق

COCUAGE. État de celui qui est cocu *A.* تديث ـ مذال *P.* قلتبانى *T.* قورومسالق

CODE. Recueil de lois, constitutions etc. *A.* كتاب الاحكام *P.* احكام نامه *T.* احكام كتابى

Il se dit aussi, de quelques recueils d'ordonnances *A.* مجموعة القوانين

CODÉCIMATEUR. Celui qui perçoit les dîmes avec un autre *A.* شريك العشار *P.* همستان رسم دهيك *T.* اونده‌لقچى اورتاغى ـ اونده‌لق تحصيلدارى اورتاغى

CODÉTENTEUR. Celui qui retient avec un autre une somme, une succession *A.* واضع اليد مشترك ـ ذو اليد مشترك *P.* بهم گيرنده *T.* بيلد طوتيجى

CODICILLAIRE. Qui est contenu dans un codicille *A.* مندرج فى وصيّة الملحقة || Clause codicillaire وصيّت ملحقه ايچنده مندرج اولان شرط

CODICILLE. Disposition écrite par laquelle un testateur ajoute quelque chose à son testament *A.* وصيّت ملحقة *P.* پى نوشت صكره‌دن ضمّ اولنمش وصيّت *T.* وصيّت

CODONATAIRE. Associé avec un autre dans une même donation *A.* مشارك الى الهبة *P.* شريك بخشايش *T.* بغشلمه اورتاغى

COECUM. L'un des gros intestins *A.* عفج pl. اعفاج *T.* كودن بغرسغى

COERCIBLE. Qui peut être retenu dans un certain espace *A.* ممكن الضبط ـ ممكن الاستيعاب *P.* در گرفتنى *T.* بر يره صغدر يلور || La vapeur de l'eau est coercible صويك بوغوسى بخار ما ممكن الضبطدر ـ بر يره صغدريلور شيلردندر بخار ما ممكن الاستيعابدر

COERCITIF. Qui renferme le droit de coercition *A.* زاجر || Pouvoir coercitif قوّت زاجره ـ قوّت موجب بر زجرونهيى Mesures coercitives زجرى موجب اوله‌جق وسايل واسباب

COERCITION. Action par laquelle on empêche quelqu'un d'agir contre son devoir *A.* زجر || Les abbés commendataires n'ont point de coercition sur les religieux خانقاه بروجه آرپه‌لق متصرّف اولان شيخلر راهبين معتكفين حقنده اجراى معاملهٔ زجر ايده‌مزلر

CO-ÉTAT. Il se dit d'un prince qui partage la souveraineté avec un autre *A.* شريك الملك ـ شريك الحكومة *P.* پادشاهلق ـ ملك اورتاغى *T.* همباز پادشاهى ـ همباز ملك اورتاغى

COÉTERNEL. Qui existe de toute éternité *A.* متساوى الازليّة

|| Le Verbe est coéternel au Père كلمة الله اب ايله متساوى الازليتدر Quelques philosophes païens ont cru que la matière était coéternelle à Dieu قديمده عبدهٔ اصنام حكماسنك بعضيلرى مادّه‌يى حضرت ربّ متعال ايله متساوى الازليّت ظنّ ايتمشلر در

COEUR. Partie noble de l'animal, dans laquelle on croit que réside le principe de la vie *A.* قلب pl. قلوب *P.* دل *T.* يورك || Le mouvement du coeur اهتزاز قلب Le battement du coeur اختلاج قلب Palpitation du coeur خفقان قلب Les ventricules du coeur اجواف قلب ـ بطون قلب Les oreillettes du coeur اذان قلب La base du coeur قاعدهٔ قلب Le coeur lui tressaillait d'aise, de joie فرط نشاط وسرور دخيلهٔ قلبنه ايراث هيجان نا محصور ايدر ايدى La joie dilate le coeur نشاط وشادمانى موجب انبساط قلبدر Épanouissement de coeur انشراح قلب ـ انبساط قلب — On dit, que le vin, la thériaque fait revenir le coeur باده وترياق حياترسان موجب انشراح ـ باده وترياق يوركى تازه‌لر ـ دل وجاندر ـ قلبدر — On dit aussi, Tant que le coeur me battra dans le ventre, pour dire, tant que je vivrai متنفس انفاس حيات اولدقچه مادامكه مرغ دل قفس جانده جولان اوزره اوله ـ

Le coeur, se considère aussi comme le siège des passions *A.* قلب ـ فؤاد pl. افئدة *P.* بال ـ دل ـ درون *T.* يورك ـ كوكل || Il a le coeur serré de douleur, de tristesse استيلاى غموم غلبهٔ الام واكداره مبنى ـ واكدار ايله منقبض الفؤاد در ـ مجروح الفؤاد در Il a le coeur navré معذب وپر ازار در دلى ـ درونى زخمناكدر ـ دلى زخمخورده در ـ دلفكار در قلب مروّع *A.* transi قلب كثير الغلوا Coeur outré داغدار در قلب پر *P.* فؤاد التياح معتاد *A.* enflammé دل ترسان *P.* لهيب يانق كوكل *T.* دل سوزناك ـ لهيب embrasé d'amour لهيب عشق ايله پر سوز وگداز اولان دل آشفته de colère آتش تيز خيز غيظ ـ كينه وغضب ايله متشيّط اولان قلب وغضب ايله مشتعل اولان كانون فؤاد Il a le coeur saisi contrit كوكلى قاپلمشدر ـ دلربوده در ـ نازع الفؤاد در سادم gros de soupirs كانون فؤادى دخان اه وواه ايله الفؤاد در gros de dépit كاسهٔ درونى شربت نا خوش ممتلى ومالامالدر plein d'amertume كاس گوار سخط وكينه ايله لبريز وسرشاردر Le coeur lui saigne درونى مالامال زهرابهٔ آلام واكدار در Cela me saigne le coeur بغرى خون اولور ـ جكرى خون اولور

بو كيفيّت بغرمى خون ايدر me fait crever le coeur بو حالت يوركمى چاكچاك ايدر Il en a le coeur ému اولبابده عرق رقّت درونى حركته كلدى Cela le touche au coeur سويداى قلبنه ـ بو كيفيّت جگرگاهنه تأثير ايدر يوركنه طوقنور ـ قدر تأثير ايدر Son coeur nage dans la joie فؤادى ما فى الصدرى شناور درياى شادمانى وسرور در On lui toucha le coeur فلان كمسنه‌نك قلبنه ايراث حنان ورقّت ايتمشلر در Vous l'avez blessé au coeur قلبنى تجريح مجروح وزخمدار ايلدك ـ ايلدك Cela me perce, me déchire, me fait fendre le coeur بو كيفيّت زجاجهٔ قلبمى ريزه يوركمى پارچه پارچه ايدر ـ ريزه ايدر Il garde cela dans son coeur دخيلهٔ قلبده ـ بو مادّه‌يى درونده اضمار ايدر يوركنده صاقلو طوتار ـ كتم واضمار ايدر J'ai gravé cela dans mon coeur بومادّه‌يى صحيفهٔ دلده كالنقش فى الحجر قيد ايلدم ـ نگاشتهٔ صحيفهٔ درون ايلدم ـ وترسيم ايلدم J'ai cela bien avant dans le coeur ـ بونى دخيلهٔ قلبمده محفوظ طوتارم يوركمك ايچ يوزنده صاقلرم

On dit, Avoir à coeur, Prendre à coeur une affaire, pour dire, s'y intéresser fort *A.* التزام عن صميم البال *P.* از دل وجان در عهده كردن *T.* جان وكوكلدن استمك — Et cette affaire me tient au coeur بومادّه عن صميم البال مطلوب وملتزممدر — Et qu'une chose tient au coeur, pour dire, qu'on en garde le souvenir, parcequ'elle a déplu عقدهٔ درون اولدى — Et se ronger le coeur, pour dire, s'affliger *A.* احتكاك القلب *P.* دل خراشيده شدن *T.* يورك قازنتيسنه اوغرامق

Il se dit aussi par opposition à l'esprit || Ce sermon plaît à l'esprit, et ne touche point le coeur بو موعظه تفريح خاطرى مستلزم ايسه ده قلبه اصلا تأثيرى يوقدر — On dit figur. Amollir ou attendrir le coeur de quelqu'un, pour dire, le fléchir *A.* تليين القلب ـ ترقيق القلب *P.* دلرا نرم ساختن *T.* يوركى يومشتمق Et dans le même sens, Vous me percez le coeur, Vous me faites crever le coeur يوركمى چاكچاك ـ يوركمى پاره پاره ايدرسك ـ ايدرسك — Et d'un événement qui rend le courage, qu'il relève le coeur *A.* التقوية القلب *P.* تازگى دلاورى بخشيدن *T.* ايجاب قوّت قلبى ـ تازه‌لمك — Et qu'un homme a le coeur endurci, pour dire, qu'il est extrêmement obstiné dans le mal *A.* قسىّ القلب *P.* سختدل *T.* جتين يوركلو — Et qu'il a un coeur de roche, de

marbre, de diamant, de bronze, d'airain, pour dire, qu'il ne peut être touché ni de pitié ni d'amour *A.* متحجر القلب — طاش يوركلو *T.* سنكدل *P.* قسيّ القلب

On dit, Un coeur de lion, pour exprimer le courage *A.* فؤاد مستأسد *P.* شير دلى *T.* آرسلان يوركليلك — Et un coeur de tigre, pour exprimer la cruauté *A.* فؤاد متنمر — قلب قپلان يوركليلك *T.* پلنك خويى *P.* سبعيّ الخلقة

Coeur, signifie aussi, les inclinations de l'âme *A.* نفس *P.* خوى — ابچ *T.* درون — خوى — منش || C'est un bon coeur *A.* طيّب النفس *P.* نيكخو — خوشمنش *T.* كوزل خويلو C'est un mauvais coeur *A.* خبيث النفس *P.* بد درون — سيهدل *T.* خالص الفؤاد Il a le coeur franc *A.* ايچى مردار — ايچى فنا علو — نفس كريم *P.* ايچى تميز — پاكدرون Coeur généreux همّت ايله مجبول قلب مكارم شمول Coeur dissimulé قلب مفسدت — فاسد القلبدر Il a le coeur gâté رياكار ايچى — چپل درون — جبلّتى فاسد در — ايله مجبولدر Coeur dur طاش — دل سنكين — فؤاد قسوت اعتياد چورك كبى بر يورك

Il se prend aussi pour Estomac. Ainsi on dit: Mal de coeur *A.* وجع المعدة — مغص *P.* پيچش شكم — كناك *T.* يورك جشيان Soulèvement de coeur *A.* معده سانجوسى — بوريسى *T.* منش كردا *P.* غثيان النفس — جشؤ النفس — النفس كوكل بولانمسى J'ai encore mon dîner sur le coeur اكل ايلديكم طعام هنوز معده‌يه ثقلت ويرمكده در L'eau que j'ai bue me tourne autour du coeur, me pèse sur le coeur ايچديكم صو هنوز معده اوزرنده طوروب ثقلت ويرمكده در — Et figur., qu'une chose pèse sur le coeur à un homme, pour dire, qu'elle lui cause beaucoup de peine فلان شئ فلانك نفسنه كران كلور — Et qu'une chose fait mal au coeur à quelqu'un, pour dire, qu'il la voit avec déplaisir نفسه كريه ونا معقول نفسه موجب نفرت وكراهت اولور — كلور

On dit d'une liqueur agréable, qu'elle va au coeur, pour dire, qu'elle réjouit فرحبخشاى دل وجاندر — تفريح نفس ايدر — يوركى تازه‌لر — Et proverb., Se donner au coeur joie de quelque chose, pour dire, en jouir pleinement فلان شئ ايله دلسير شادمانى وانبساط اولمق — Et figur., Il s'en est déchargé le coeur, Il en a le coeur net, pour dire, qu'il a dit nettement ce qui le fâchait *A.* تصفية القلب *P.* تصفيهٔ درون — لوح درونرا پاكيزه ساختن *T.* يوركى پاككتمك || Il s'est déchargé le coeur آيينهٔ قلبى زنك — تصفيهٔ درون ايلدى لوح درونى شائبهٔ كدورتدن — انفعالدن تصفيه ايلدى — تصفيه ايلدى — On dit aussi, Il faut que je vous ouvre, que je vous décharge mon coeur كشف ما فى الضمير ايتملو يم كشف راز درون ايتمك اقتضا ايدر —

Coeur, signifie aussi, courage *A.* قوت — رباطت القلب *P.* جكردارى *T.* يوركليلك — زورمندى — مردانكى — القلب رابط — ربيط الجاش || Il a du coeur قويّ القلبدر — غيرت — غيرتلو در — يوركلو در — جكردار در — پر دلدر — القلبدر Il n'a point de coeur ضعيف النفسدر — اصلا رباطت قلبى يوقدر يوركسز در — بيجكر در — بد دلدر — واهى القلبدر — Perdre coeur غيرته فتور كتورمك — قوت قلبه فتور كلمك Reprendre coeur يكيدن — مجدّدًا تحصيل قوت قلب ايتمك — كسب غيرت ايتمك Un coeur généreux *A.* مشهوم الفؤاد — *P.* على الهمة — جليل الهمة — متأبد الفؤاد بلند همت *T.* عالى‌همتلو Un coeur bas *A.* لئيم النفس — دنىّ — *P.* دون همت — خسدل القلب *T.* آلچق Un coeur lâche *A.* جبان *P.* بيدل — بى زهره *T.* قورقق Un homme de peu de coeur *A.* ضعيف القلب *P.* كم غيرت *T.* غيرتسز Cela lui a enflé, élevé, haussé le coeur بو ماده قلبنه ايراث نفخ — يوركنى قبارتدى — ورفعت ايلدى Cela lui a abattu, abaissé le coeur بو ماده درونه ايراث وضاعت وتذلل ايلدى — تذلل نفسنه وسيله اولمشدر — On dit proverb., Faire contre fortune bon coeur, pour dire, ne pas se laisser abattre par la contradiction et les échecs مخالفت فلكك حالنده فتور — آفات فلكيه‌دن متأثر ودرمانده اولمامق — كتورمامك — Et avoir le coeur haut, et la fortune basse بخت بد وهمت عالى بلاست فهواسنجه بلندئ همت وبخت با شامت بلاسنه مبتلا اولمق

Il signifie aussi, force, vigueur *A.* قوت — حماست *P.* توانايى *T.* كوچ || Ce cheval, cet oiseau est en coeur بو دابه وبو قوش قوتلو در — En parlant d'un malade on dit, qu'il a le coeur bon, pour dire, que son courage se soutient قوتى يرنده در

Il signifie aussi, affection *A.* علاقة الفؤاد — توجه القلب *P.* دلبستكى — دلدادكى *T.* كوكل بغلمسى || Il a mis là tout son coeur علاقهٔ فؤاديني بستون فلان شيئه ربط ايلدى

فلان شیڭه دلدادهٔ - کوکلنی هب حب فلان شیڭه بغلدی - عشق ومحبّت اولمشدر Il lui a donné son coeur فلانه دلداده اولمشدر Il a gagné son coeur فلانک قلبنی جلب ایلدی Il a gagné le coeur des peuples, des soldats قلوب ناسی قلوب ناسک جلبنه موفّق - وقلوب عسکری جلب ایلدی مرغ دلی بالا پرواز عالم اولدی Élever son coeur à Dieu جانب یزدانی‌یه اصعاد قلب ایتمک - لاهوت ایلمک Offrir son coeur à Dieu دلدادهٔ عشق الهی اولمق Avoir, mettre son coeur en Dieu ارادهٔ صمدانیّه‌یه تسلیم نفس ایتمک Il a mis son coeur aux choses de la terre امور دنیایه دلداده عالم ناسوته - ما سوایه - اولدی J'ai fait cela de coeur et d'âme جان ودلدن ایتدم - فلان شیئی عن صمیم البال ایتدم Je l'aime de tout mon coeur فلانه از دل وجان محبّتم وار در مطالعه‌یه علاقهٔ Il a le coeur à l'étude فلانی جاندن سورم - مطالعه‌نک دلداده‌سیدر - درونی وار Il a le coeur porté à cela قلبی فلان شیڭه مایلدر

On dit aussi, Il a fait cela de bon coeur, pour dire, avec plaisir *A.* بطیب الخاطر *P.* با فرح جان - با خوشدلی *T.* فلان کوکل خوشلغیله || Il lui a rendu ce service de bon coeur خدمتی طیب خاطر ایله ایتدی Et il a fait cela à contre coeur, pour dire, contre son affection *A.* کرهًا *P.* بخلاف دلخواه - نا خواه *T.* استمیه‌رک - Et proverb., Qui est loin des yeux est loin du coeur, pour dire, qu'on oublie les absens کوزدن ایراق اولان کوکلدن ایراق اولور De l'abondance du coeur la bouche parle, pour dire, qu'on parle volontiers des choses dont on a le coeur rempli صدرک طغیانی حالنده لسان پر گو اولور - Et figur., de deux personnes qui s'entr'-aiment fort, qu'elles ne sont qu'un coeur et qu'une âme *A.* متحد القلوب جسم واحد - جسم وجان کبی *T.* یکدل ویکجهت *P.* مثابه‌سنده

On appelle, Mon coeur, une personne qu'on aime bien *A.* روحی *P.* جانا *T.* جانم Et ami de coeur, celui que l'on aime tendrement *A.* صدیق - خدین - محب صمیمی *P.* کوکل دوستی - جان دوستی *T.* یاردلاویز - دوست جان برابر

Il signifie aussi, l'intérieur, le fond de l'âme *A.* خاطر pl. سرایر القلوب pl. سریرة القلب - ضمایر pl. ضمیر - خواطر راز نهفتهٔ درون *P.* قلب - دخیلة القلب - باطن القلب - جناب ربّ قدیر || Dieu sonde les coeurs ایچ *T.* درون - جناب مفتّش القلوب والضمایر Dieu connaît les coeurs حضرت خدای - ربّ الارباب عارف القلوب والضمایر در حق تعالی حضرتلری بواطن قلوب وضمایره بصیر ودانا در Dieu est scrutateur des coeurs الله ذو الجلال منقر ضمایر واذهاندر Vous lisez dans mon coeur صحیفهٔ درونده منقوش اولان خبایای افکارم دیدهٔ خرده‌بینکه منکشف وعیاندر Il lit dans les replis les plus cachés du coeur مطاوئ قلبده مکنون اولان خفایای نهانخانهٔ دلده - افکار انظار دقایقبیننده ستیر وپنهان دکلدر - پنهان اولان سرایر احوال مو بمو منظور دیدهٔ ادراکیدر

On dit figur., qu'un homme ouvre son coeur à quelqu'un *A.* کشف ما فی البال *P.* کشف درون *T.* یورکی آچمق || فلان آدمه کشف درون ایلدی Il a ouvert son coeur à une telle personne - Et qu'il parle à coeur ouvert, pour dire, qu'il parle franchement صفوت قلب ایله - بخلوص البال سویلر - سویلر Et se parler coeur à coeur, pour dire, sans aucune réserve ایکی طرفیندن کشف درون ایله محاوره ایتمک - طرفدن جاندن سویلشمک - On dit aussi, Il a le coeur sur le bord des lèvres, pour dire, qu'il ne dissimule rien فلانک قلبنده نه وار ایسه لساننده دخی او در

Par coeur, signifie, par mémoire *A.* عن ظهر القلب - استظهارًا بالاستذکار - *P.* از بر - از دهون *T.* ازبردن || Apprendre une chose par coeur بر شیئی عن ظهر القلب بر شیئی از برایتمک - اوکرنمک Savoir des vers par coeur استظهار اشعار ایتمک - استذکارًا بیتلر حفظ ایتمک ازبردن بیتلر بیلمک

Coeur. Le milieu de quelque chose, d'un État, d'une ville *A.* قلب کبد *P.* قلبگاه - ناف *T.* اورته - کوبک || Le coeur du Royaume قلبگاه ملک Le coeur de la ville قلبگاه بلده بلده‌نک تمام شهرک کوبکی Il loge au coeur de la ville کبدنده اقامت ایدر - On dit aussi, Au coeur de l'hiver, Au coeur de l'été *A.* فی کبد الشتا - فی کبد الصیف *P.* در میان زمستان ودر میان تابستان *T.* قیش اورته‌سنده ویاز اورته‌سنده

COEXISTENCE. Simultanéité *A.* موجودیّت بالمعیّة *P.* هم هستی *T.* وارلقده برابرلک

COEXISTER. Exister ensemble *A.* وجود بالمعیّة *P.* باهم

وارلقده برابر اولمق *T.* هستن

COFFRE. Espèce de caisse *A.* صندوق pl. صناديق ـ سندوق pl. سناديق *P.* تبنگو ـ کالدان *T.* صندق || Coffre de bois آغاج صندوق ـ صندوق چوبين ـ اخشابی صندوق Coffre de fer دمور ـ صندوق آهنين ـ صندوق حديدی قعر صندوق Coffre de cuir سپد Le fond du coffre صندوق صندوقلری دنك بغلمق Emballer les coffres صندوق ديبی ـ
— On dit figur., les coffres du Roi, pour dire, le trésor Royal *T.* خزينهٔ خاصّه || Cela entre dans les coffres du Roi بو اقچه خزينهٔ خاصّه‌يه عائد در

En termes de Chirurgie, c'est l'espace qui est enfermé sous les côtes *T.* سپدلك

COFFRER. Mettre dans un coffre *A.* وضع فی الصندوق *P.* در صندوق کردن ـ در کالدان نهادن *T.* صنديغه قويمق صنديغه يرلشدرمك ـ

COFFRET. Petit coffre *A.* صندوق صغير *P.* صندوقچه *T.* صندقجغز

COFFRETIER. Ouvrier qui fait des coffres *A.* صانع الصناديق *P.* صندوقگر *T.* صندقجی

COGNASSE. Coin sauvage *A.* سفرجل برّی *P.* بهئ دشتی *T.* يبان آيوه‌سی

COGNASSIER. Arbre qui porte des cognasses ou des coins *A.* شجر السفرجل *P.* درخت بهی *T.* آيوا آغاجی

COGNAT. Il se dit en général de ceux qui sont unis par des liens de parenté *A.* pl. ذوی الارحام ـ قريب pl. اقربا *P.* خويشاوند *T.* حصم — Et de ceux qui sont parens du côté des femmes *A.* ذوی الارحام من قبل النسا *P.* خويشان از سوی زن *T.* قاری طرفندن اقربا

COGNATION. Lien de parenté entre tous les descendans d'une même souche *A.* رحم ـ قرابت *P.* خويشاوندی *T.* حصملق اقربالق ـ

COGNÉE. Outil de fer *A.* قدوم pl. قدايم *P.* تيشه *T.* كسر
— On dit proverb., Il est allé au bois sans cognée, pour dire, il a entrepris quelque chose, sans se munir de ce qui lui était nécessaire *T.* بالطه‌سز اورمانه واردی

COGNER. Frapper fort sur une chose pour la faire entrer dans une autre *A.* دق *P.* جقيدن *T.* قاقمق — Et simplement, frapper *A.* ضرب *P.* زدن *T.* چارپمق ـ اورمق || Il s'est cogné la tête contre la muraille باشنی ديوار اوزرينه چارپدی
— On dit figur. Se cogner la tête contre le mur, pour dire, entreprendre une chose impossible, ou dont on n'est pas capable *T.* نافله يرده باشنی طاشدن طاشه اورمق

COHABITATION. État du mari et de la femme qui vivent ensemble *A.* اتّحاد المعاشرة ـ مشاركت العيش ـ مخالطت *P.* بهم زندگانی ـ همخانگی *T.* برابر كچنمه || Les juges ont ordonné la cohabitation خصوصنده اتّحاد معاشرت حكّام طرفندن رخصت ويرلدی

COHABITER. Vivre ensemble comme mari et femme *A.* تعاشر ـ تخالط فی العيش *P.* بهم زندگانی كردن *T.* برابر كچنمك

COHÉRENCE. Liaison, connexion *A.* ارتباط ـ اتّصال *P.* پيوستگی *T.* بتشكك ـ اولاشقلق

COHÉRENT. Il se dit des parties d'un tout qui sont liées entre elles *A.* مرتبط ـ متّصل *P.* بهم پيوسته *T.* اولاشق ـ بتشك
|| Ce raisonnement est cohérent dans toutes ses parties بو دليل عقلينك جميع اجزاسنده اتّصال وارتباط وار در

COHÉRITIER. Celui qui hérite avec un autre *A.* خليط الوراثة ـ مشارك الوراثة *P.* هم وارث *T.* وارثلك اورتاغی || Entre cohéritiers خليط وراثت اولنلر بيننده

COHÉSION. Adhérence *A.* جهت الوحدة *P.* يكجهتی ـ يكانگی *T.* برلك || Les parties des liqueurs grasses ont une certaine cohésion qui en rend la séparation moins aisée مايعات سمينه‌ده بر كونه جهت وحدت وار در كه تفريقلرينی تصعيب ايدر

COHOBATION. Opération de Chimie, qui consiste à renverser la liqueur provenue par la distillation sur la substance dont elle a été tirée, pour la distiller de nouveau *A.* تكرّر التصعيد *P.* ديگر بار تصعيدسازی *T.* برقات دخی انبيقدن چكمه || Tirer une liqueur par cohobation برصويی مكرّرًا تصعيد ايتمك

COHOBER. Épaissir une liqueur par la cohobation *A.* تكرير التصعيد *P.* ديگر بار تصعيد كردن *T.* بر قات دخی انبيقدن چكمك

COHOBÉ. *A.* مكرّرًا مصعّد ـ مكرّر مصعّد *P.* ديگر بار تصعيد كرده *T.* انبيقدن چكلمش

COHORTE. Corps d'infanterie *A.* فيئة الرجّال pl. فيئات الرجّال *P.* گروه پيادگان *T.* يايا بلوكی — Il se prend en Poésie pour toutes sortes de gens de guerre *A.* جند pl. جنود *P.* جنگاور

ـ جنود شجاعت آلود || Les vaillantes cohortes جنكجى *T.*

Il se dit aussi d'une troupe de toutes sortes de gens *A.* طايفه *P.* گروه *T.* خلق || Il est venu là avec sa cohorte طايفه‌سنى معيتنده استصحاب ايله اول طرفه كلمشدر Le prévôt se transporta là avec toute sa cohorte ضابط بتون خلقيله برابر اول محله وارمشدر

COHUE. Lieu où se tiennent les petites Justices *T.* كنار || La cohue d'un tel lieu فلان محلده واقع كنار محكمه‌سى ـ Figur. Une assemblée où tout le monde parle tumultuairement *A.* محفل كثير الخرشفة *P.* انجمن پرآشوب *T.* شماطه‌لو جمعيت ـ يايغره‌سى چوق بر جمعيت

COI. Tranquille, calme *A.* مطمئن الحال *P.* آسوده *T.* آسوده ـ حال اطمينان اوزره اولمق || Se tenir coi دنغدغسز حال اولمق

COIFFE. Espèce de couverture de tête des femmes *A.* كوارة *P.* سرپوش *T.* هوطوز ـ صارق

Et une certaine membrane que quelques enfans apportent sur leur tête en venant au monde *A.* فقئة ـ فاقياء ـ سابياء *T.* نقاب || Cet enfant avait la coiffe en naissant بو چوجوق حين ولادتنده نقابلى چيقدى ـ Il se dit aussi, d'une enveloppe membraneuse qui embrasse la partie de la fructification *A.* غلاف *T.* قبچوق

COIFFER. Orner la tête d'une coiffe *A.* تكوير *P.* سرپوش بستن *T.* باش بغلمق ـ هوطوز صارمق || Coiffer de fleurs شكوفه لر ايله باش بغلمق

Se coiffer || Se coiffer avec ses cheveux باشى كندو صاچيله تكوير ايتمك ـ On dit figur. Se coiffer de quelqu'un, d'une opinion, pour dire, s'en préoccuper, s'en entêter. Il s'emploie aussi à l'actif dans ce sens *T.* عقلى بر كمسنه حقنده وبر رأيه صارمق || Je ne sais qui l'a coiffé d'une opinion si étrange عقلنى بو مقوله رأى غريبه كيم صارديغنى بيلەميورم

Coiffé. *A.* مكوّر *P.* سرپوش آور *T.* باش بغلمش || Une femme coiffée en paysanne اهل قرا كبى مكوّره بر خاتون ـ كويلو طرزنده باش بغلمش بر قارى ـ On appelle, Du vin, de la bière coiffée, du vin ou de la bière où l'on a mêlé quelqu'autre liqueur *A.* ممزوج *P.* آميخته *T.* قاريشق

COIFFEUR, COIFFEUSE *A.* ماشطة ـ ماشط *P.* سرپوش پرداز *T.* باش باغى دوزيجى

COIFFURE. Couverture de tête. *A.* مكورة *P.* سرپوش *T.* صارق ـ باش باغى || Le turban est la coiffure des Turcs اهل قاوقدر ـ اسلامك باش باغى عمامه در

COIN. Angle *A.* زاوية pl. زوايا *P.* كوشه ـ پيغوله ـ كنج *P.* بوجاق || Le coin d'une rue زوقاغك كوشه ـ زاويهٔ زوقاق Le coin d'une maison خانه‌نك كوشه‌سى ـ زاويهٔ بيت باشى Se cacher dans un coin بر كوشه‌ده كيزلنمك Un petit coin بر كوشه‌جك ـ بر پيغولهٔ صغير ـ On dit, Les quatre coins de la terre, du monde, de la ville, pour dire, les extrémités اقطار اربعهٔ ارض وچار اقطار عالم وچار جهات بلده ياخود نواحئ اربعهٔ بلده

On dit, Regarder du coin de l'oeil, pour dire, regarder à la dérobée *A.* مخاوتهٔ نظر ـ مسترقا نظر ـ لحظان ـ الحاظ النظر *P.* نگاه دزديده زدن ـ نگاه كردن بكوشهٔ چشم *T.* كوز قويروغيله كورمك ـ كوز اوجيله باقمق ـ اوغربلين باقمق ـ Et faire signe du coin de l'oeil *A.* اغضان العين ـ رمز بالعين *P.* چشم زدن *T.* كوز ايله اشارت ايتمك ـ كوز ايتمك

Il se prend aussi pour une petite partie d'un logis *A.* زاوية البيت *P.* بيغولهٔ خانه *T.* بوجاغى || اوك Il est logé dans un petit coin de la maison خانه‌نك بركوچجك بوجاغنده شوذى بوجاغك بريسنه مقيمدر Jettez cela dans un coin On a cherché par tous les coins de la ville شهرك آتيوير كوشه وبوجاقلرى ـ بالجمله كوشه وبوجاقلرنده آراديلر آراندى

Et pour un morceau de fer gravé, dont on se sert pour marquer de la monnaie *A.* سكة *P.* تمغاى درهم *T.* سكه دامغه‌سى قالب سكه ـ سكهٔ پادشاهى Le coin du Roi سكهٔ زايفه Faux coin

Et pour le poinçon qui sert à marquer de la vaisselle *A.* ميسم pl. مياسم ـ وسم pl. وسوم *P.* تمغا *T.* تمغا || De la vaisselle marquée du coin de Paris پارس تمغاسيله موسوم اوانى سيم ـ On dit figur., qu'une chose est marquée au bon coin, pour dire, qu'elle est des meilleurs de son espèce تمغاى تفضل ومزيت ايله موسومدر

COIN ou COING. Gros fruit à pepin *A.* سفرجل pl. سفارج *P.* بهى ـ آبى *T.* ثمرات ـ آيوا || Confiture de coins آيوا ربچالى

COINCIDENCE. État de deux choses qui coïncident *A.* التقا ـ مقارنت *P.* بهم آمد ـ بهم رسانى *T.* برى برينه چاتشمه

|| La coïncidence de deux lignes التقای خطین de deux surfaces مقارنت وجهین

COÏNCIDENT. Qui coïncide *A.* متلاقی ـ مقارن *P.* بهم رسیده بر یره قاوشمش ـ بری برینه چاتشمش *T.* در هم افتاده ـ

COÏNCIDER. S'ajuster l'un sur l'autre *A.* اجتماع ـ تلاقی *P.* بهم آمدن ـ در هم افتادن ـ بهم رسیدن *T.* بری برینه قاوشمق ـ چاتشمق || Ces deux lignes coïncident بو ایکی خط یکدیگره مجتمع ومتلاقیدر ـ Il se dit au figuré, en parlant des événemens *A.* مصادفه ـ تصادف *P.* با هم بر ـ بر وقتده راست کلمک *T.* بیکدم رسیدن ـ افتادن بر وقتده چاتشمق || Ces deux circonstances coïncident بو ایکی حال وقت ـ حال بری بریله تصادف وتلاقی ایدر بو ایکی واحدده مصادف ومقارندر

COÏON. Qui a le coeur bas, l'âme servile *A.* نذیل pl. انذال ـ سفیل pl. سفلة *P.* نا کس *T.* آلچق

COÏONNER. Traiter quelqu'un en coïon, se moquer de lui *A.* استهزاء ـ ترزم *P.* خنده ریشی نمودن *T.* مسخره لغه ـ ذوقلنمک استهزایی قبول || Il n'est pas homme à se laisser coïonner آلدق ایدر اربابدن دکلدر ـ Il est aussi neutre, et signifie, dire des coïonneries *A.* نطق الترهات *P.* هرزه گویی کردن *T.* خلط ایتمک ـ خلط کلام ایتمک

COÏONNERIE. Bassesse de coeur *A.* نذالت *P.* نا کسی *T.* آلچقلق || Il a fait voir dans cette occasion sa coïonnerie بو خصوصده نذالت طبعنی اثبات ایلدی Faire des coïonneries حالات نذیله ارتکاب ایتمک

COÏT. Accouplement du mâle avec la femelle pour la génération *A.* جماع ـ باه *P.* گان *T.* چقتلشمه

COL. Partie du corps qui joint la tête aux épaules. V. Cou. — On dit par analogie à cette partie du corps, Le col de la matrice *A.* عنق الرحم *P.* گلوی زهدان *T.* دول یتاغی بوغازی Le col de la vessie *A.* عنق المثانة *P.* گلوی ابدان *T.* قاوق بوغازی Et col de chemise, de rabat, de pourpoint, pour dire, la partie supérieure de ces choses *A.* جیب pl. جیوب *P.* گریبان ـ گردبان *T.* یاقه

En parlant d'un passage étroit entre deux montagnes, on dit toujours, Col, et non pas cou *A.* خانق *P.* دربند *T.* بوغاز ـ طار بوغاز || Le col de Tende جبل تنده بوغازی Nous nous saisîmes des cols des montagnes خوانق جبالی ضبط ایلدک ـ طاغ بوغازلرینی ضبط ایلدک ـ

COLATURE. Séparation d'une liqueur d'avec quelque matière grossière *A.* مصالة *P.* پالوده *T.* سوزمه || Colature de sirop de chicorée هندبا سیروبی سوزمه‌سی

COLCHIQUE ou TUE-CHIEN. Plante. V. Cynocrambe.

COLCOTAR. Résidu de l'huile de vitriole *A.* قلقطار *P.* قلقتار *T.* قره بویانک صاریسی

COLERA-MORBUS. Nom d'une maladie *A.* هیضة || Il est mort d'un colera-morbus هیضه علتندن وفات ایلدی

COLÈRE. Passion par laquelle l'âme se sent vivement émouvoir contre ce qui la blesse *A.* غضب ـ سخط *P.* خشم ـ غرم *T.* اویکه ـ طارغنلق || Grande, violente colère غضب شدید juste, raisonnable غضب با صواب ـ غضب حق وصوابه مقارن L'effort de la colère غلو غضب Les effets de la colère آثار آتشبار خشم وغضب Transport, mouvement de colère هیجان غضب حرکت عرق غضب ـ فوران غضب ـ غضب L'ardeur, la violence, la chaleur de la colère آتش تیز خیز عنف وغضب لهبان غیظ ـ حال توقد غضب ـ اشتعال نائرهٔ غضب ـ حال استعرار غضب ـ حمیای غضب ـ وغضب L'impétuosité de la colère تندئ خشم ـ فورت غضب ـ حدت غضب بوادر عنف وغضب Les premiers bouillons de la colère وکینه شونی حال مبادئ غلو خشم وغضب Il fit cela en colère ـ غضبده ایکن ایتدی Se mettre en colère غضبه کلمک Émouvoir, exciter, irriter la colère de quelqu'un برکمسنه‌یی اغضاب افارهٔ دیگ ـ عرق غضبنی تحریک ایتمک ـ ایتمک نائرهٔ غضبنه بادی اولمق Allumer la colère de quelqu'un غضب وانفعالنی اشعال ایتمک Apaiser, calmer la colère de quelqu'un آتش غضبنی تسکین ایتمک Réprimer, refréner la colère de quelqu'un اسب حرون عنف وغضبنه شد لجام ممانعت ایتمک Adoucir sa colère تعدیل غضب ایتمک Être enflammé de colère لهیب غضب ایله اشتیاط ایتمک پر آتش غضب اولمق ـ پر سوز وآتش اولمق La colère le transporte, le met hors de lui غلبهٔ غیظ وغضب حالنده Il ne parle jamais qu'en colère مسلوب الشعور اولور هر دائم غضوبانه سویلر Attirer la colère de quelqu'un sur soi بر کمسنه‌نک غضب وانفعالنی نفسی حقنده جلب ایتمک Il faut que sa colère se passe ـ حال غضبی دفع اولنملو در اویکه‌سی صاوشملو در ـ On dit figur. La colère de Dieu, la

colère du Ciel A. غضب سماوی ـ سخط ربانی P. خشم
غضب آسمانی ـ یزدانی T. اللهک طارغنلغی ـ غضب الله
— On dit aussi, que la mer est en colère, c'est à dire, fort agitée A. غلیان وهیجان البحر P. جوش وخروش دریا T.
دکز سردلشمک ـ دکز سرد اولمق

Colère, se dit aussi, de celui qui est sujet à la colère A.
غضبان ـ فیور ـ غضوب P. تند منش ـ زود خشم T. طارغین
تیز اویکه‌لنور ـ || Femme colère غضوبه خاتون

COLÉRIQUE. Enclin à la colère. V. Colère.

COLIFICHET. V. Bagatelle.

COLIMAÇON. V. Limaçon.

COLIN-MAILLARD. Sorte de jeu P. سرمامک T. کوز اویونی

COLIQUE. Maladie qui cause des tranchées dans le ventre A.
قولنج P. بادگنج ـ کولنج T. بغرسق آغریسی ـ قولنج || Colique hépatique قولنج کبدی venteuse قولنج ریحی graveleuse ou néphrétique قولنج کلوی Colique d'estomac قولنج معده Sa colique est passée مبتلا اولدیغی وجع قولنج بر طرف
اولدی

COLLABORATEUR. Celui qui travaille de concert avec un autre, qui lui aide A. معین P. همکار ـ دستگیر T. ایش اورتاغی

COLLATÉRAL. Il ne se dit qu'en parlant de parenté et de succession hors de la ligne directe A. عن ـ نسب بالعرض
الکلالة || Héritier collatéral وارث عن الکلالة Succession collatérale عن کلالة انتقال ایدن میراث Ligne collatérale
سلک نسب بالعرض ـ سلک عن الکلالة — Il se prend aussi pour Parent collatéral A. قریب عن ـ قریب عن الکلالة
نسب بالعرض || C'est un collatéral ـ عن کلالة اقربادندر
نسب بالعرض جهتیله اقربادندر Il n'a que des collatéraux pour héritiers وراثتی انساب بالعرض اولان اقربایه منحصر
در Un collatéral ne peut exclure celui qui descend en ligne directe نسب بالعرض جهتیله اولان قریب نسب بالطول
ایله قرابتی اولان کشی‌یی استحقاق وراثتدن اسقاط
واخراجه قادر دکلدر Tout son bien est allé aux collatéraux
جمیع اموالی نسب بالعرض اولان اقرباسنه انتقال ایلدی

On appelle, en termes de Géographie, Points collatéraux, les points qui sont au milieu de deux points cardinaux A. درجات
متوسطة P. درجهای میانه T. اورته کرتدلر || Le nord-est, le nord-ouest, le sud-est, et le sud-ouest sont les quatre points collatéraux پویراز وقره یلی وکشلمه ولدوس درجات اربعهٔ
درت اورته کرتدلردن اسن روزکارلر در ـ متوسطه ریاحندندر

COLLATEUR. Celui qui a droit de conférer un bénéfice A.
صاحب التوجیه ـ موجّه T. توجیه صاحبی || Le patron n'est que présentateur, l'Évêque en est le collateur حسب الحمایه
آغالق ایدن یالکز صاحب عرض اولوب لکن پسقپوس
صاحب توجیهدر

COLLATIF. Qui se confère A. ممکن التوجیه P. توجیه
پذیر T. توجیه اولنه بیلور || Dignité collative ممکن التوجیه
اولان منصب

COLLATION. Droit de conférer un bénéfice A. استحقاق التوجیه
P. حق توجیهسازی T. توجیه حقی || Cette collation appartient à l'Évêque فلان منصبک استحقاق توجیهی پسقپوسه
عائد اموردندر — Et l'action de comparer la copie d'un écrit avec son original A. تطبیق ـ مقابلة P. بایکدیگر همرو کردن
T. بری بریله قارشولیوب اویغونلغنی باقمه || Collation fidèle مقابلهٔ صحیحه Il a fait la collation de cette copie avec l'original تطبیق ـ صورتی نسخهٔ اصلیه‌سیله مقابله
ایلدی Faire la collation de divers exemplaires صور مختلفه‌یی
بری برلریله مقابله وتطبیق ایتمک

Collation. Repas léger qu'on fait entre le dîner et le souper
A. طعام ما حضر ـ عجالة P. نیمچاشت T. قهوه آلتی ||
Collation de viandes froides, de confitures, de pâtisseries صوغوق
ات طعاملری وریچاللر وخمیر ایشی یمکلردن عبارت
قهوه آلتی Préparer la collation طعام ما حضری تهیه ایتمک

COLLATIONNER. Comparer une copie avec l'original. V. Collation || Collationner avec l'original اصلیله تطبیق ایتمک
Collationner sur les registres قیود وسجلات ایله مقابله ایتمک
Il a collationné cet acte, ces pièces اشبو سندی واوراقی
تطبیق ایلدی

Et faire le repas qu'on appelle collation A. تناول الطعام
ما حضر P. نیمچاشت خوردن T. ـ قهوه آلتی ایتمک
قهوه آلتی یمکنی یمک Il a collationné légèrement خفیفجه
بر قهوه آلتی ایتدی

Collationné. Comparé avec l'original A. مطابق P. بایکدیگر
همرو کرده T. بری بریله قارشولنوب ـ تطبیق اولنمش
اویغونلغی باقلمش || Copie collationnée à l'original اصلیله
مطابق بر قطعه صورت On met au bas d'un acte, Collationné

à l'original اصليله مطابق درديو ذيل ورقده اشارت اولنور تطبيق اولنمشدر ديو۔

COLLE. Matière tenace dont on se sert pour joindre deux choses *A.* لزاق ۔ غرا ۔ رومة *P.* سريشم *T.* طوتقال || Colle d'amidon نشاشته طوتقالى ۔ لزاق النشا Colle forte غراء جلود Colle de poisson بالق طوتقالى ۔ غراء السمك Fondre de la colle طوتقال اريمك ۔ اذابة غرا ايتمك Faire joindre avec de la colle طوتقال ايله ياپشدرمق ۔ لزاق ايله الزاق ايتمك

COLLECTE. Quête destinée à quelque oeuvre de bienfaisance *A.* تلقط الدراهم *P.* جيدن درهم ودينار *T.* اقچه ديويشورمه – Et levée des deniers des impositions *A.* تحصيل ۔ جبايت *P.* الاموال ميرية *T.* پاكارى *T.* جابيلك || Un collecteur qui a dissipé les deniers de sa collecte تحصيل ايلديكى اموالى صرف واتلاف ايدن جابى Du temps de sa collecte وقت جبايتنده

COLLECTEUR. Celui qui est nommé pour recueiller les impositions *A.* جابى ۔ محصّل *P.* تحصيلدار ۔ پاكار *T.* جابى || Collecteur du sel طوز رسمى جابيسى

COLLECTIF. Terme de Grammaire par lequel on désigne plusieurs choses sous un nom singulier *A.* اسم جامع || Peuple, multitude, armée sont des termes collectifs قوم وخلق وجيش اسماى جامعهدندر

COLLECTION. Recueil de plusieurs passages ou matières *A.* مجموعة || Il a fait une bonne collection de tout ce qu'il y a de plus remarquable dans cet auteur بومؤلفك كتابنده بولنان جميع منتخباتى اخذ ايله كوزل بر مجموعه ترتيب ايلدى – Et une compilation de plusieurs ouvrages qui ont quelque rapport ensemble *A.* جمّاع ۔ جمعيّت *T.* ديرنتى ۔ بركنتى || Collection d'antiques جمعيّت آثار قديمه de plantes جمّاع اجناس نباتات Collection des canons جمّاع احكام دينيه ۔ جمعيّت احكام دينيه

COLLECTIVEMENT. Dans un sens collectif *A.* مجموعاً ۔ مشتملاً *P.* هب ۔ بهمه *T.* طوبدن || L'homme, c'est-à-dire, tous les hommes pris collectivement لفظ بشرك معناسى مجموعاً ومشتملاً اعتبار اولنديغى حالده بالجمله بنى نوع آدم ديمكدر

COLLÉGATAIRE. Celui à qui un legs a été fait en commun avec d'autres personnes *A.* مشارك الى هبة الموصى *T.* وصيّت ايله ترك اولنمش هبهيه اورتاق

COLLÉGE. Corps ou compagnie de personnes notables qui sont en même dignité *A.* زمرة pl. زمرات *P.* گروه *T.* طايفه || Le collége des Princes de l'Empire آلامان امراسنك زمرهسى Le collége des secrétaires du Roi زمرهٔ كتاب اسرار پادشاهى طايفهٔ كتاب اسرار۔

Et lieu destiné pour enseigner les lettres, les sciences etc. *A.* مدرسة pl. مدارس ۔ دارالدرس *P.* درسخانه *T.* درس اوقويهجق || Étudier au collége مدرسهده استفادهٔ علم ايتمك Être pensionnaire dans un collége بر مدرسهده اجرت ويرر طلبهدن اولمق Fonder un collége بر مدرسه ۔ بر مدرسه بنا ايتمك بنياد ايتمك

COLLÈGUE. Compagnon en dignité *A.* رفيق pl. رفقا *P.* آياقداش *T.* پاداش

COLLER. Joindre avec de la colle *A.* الصاق ۔ غرو ۔ الزاق *P.* بسريشم پيوستن *T.* طوتقال ايله ياپشدرمق ۔ طوتقال || Coller des ais تختهلرى طوتقال ايله برى برينه ياپشدرمق ۔ ايله بتشدرمك Coller une pièce d'ébène sur d'autre bois آبنوس آغاجى پارچهسنى آخر بر نوع آغاجه ياپشدرمق Coller contre la muraille ديوار اوزرينه ياپشدرمق Coller deux choses ensemble ايكى شيئى برى برينه غرو والزاق ايتمك ۔ برى برلرينه طوتقال ايله ياپشدرمق ۔

Et enduire de colle *A.* طلاء بالغرا *P.* سريشم سودن *T.* طوتقال سورمك ۔ طوتقاللمق || Il faut coller cette toile avant que de l'imprimer بوبزك اوزرينه قبل الطبع طوتقال سورلمك اقتضا ايدر – On dit figur. d'un habit qui est juste à la mesure du corps, qu'il semble collé sur le corps بولباس بدن اوزرينه ياپشدرلمش كبيدر – Et d'un homme qui est ferme à cheval, qu'il est collé sur son cheval, sur sa selle اير آت اوزرنده ميخلى كبيدر ۔ اوزرينه ياپشمش كبيدر – Et avoir les yeux collés sur une chose *A.* نصب العين الدقة كوز ديكمك *T.* ديده دوختن *P.* اطماح النظر ۔ تجميم النظر ۔ ديكه ديكه باقمق ۔

COLLET. Partie de l'habillement qui entoure le cou *A.* قبيب *P.* گريبان ۔ زه *T.* اكندرك – Et cette pièce de toile qu'on met autour du cou par ornement *A.* معنقة *P.* گلو بند *T.* بوغاز بغلمهسى || Empeser un collet بوغاز بغلمهسنى آهارلمك Attacher un collet بوغاز بغلمهسنى بغلمق – On dit, Sauter au collet de quelqu'un, pour dire, le saisir au cou. V. Colleter.

COLLETER. Prendre quelqu'un au collet pour le jeter par terre *A.* تعنيق *P.* از گريبان گرفتن *T.* بيوندن قاورەمق || Ils se colletèrent بری برلرينک - بری بربنی تعنيق ايلديلر بيونلرينی قاورەديلر

COLLIER. Rangée de parles ou de pierres précieuses que les femmes portent au-cou *A.* زناق - قلادە - مخنقة *P.* زهبند - گردنبند *T.* بوغماق - كردانلق || Collier de perles سمط لآلی ايله آراسته جوهر ايله اراسته بر عدد - مجوهر قلادە de pierreries گردنبند بيونه - گردنە تقليد قلادە ايتمک Mettre au cou un collier قلادە كردانلق طاقمق

Et un cercle de métal qui se met au cou des esclaves *A.* طوق pl. اطواق *P.* حلقهٔ گردن *T.* بيون حلقەسی || Mettre un collier d'argent au cou d'un esclave بر كولەنک گردننه بر قولک بيوننه سيم حلقه طاقمق - طوق سيمين كچورمک — Il se dit aussi, d'une marque naturelle qui se voit quelquefois autour du cou des animaux et des oiseaux *A.* طوق *T.* حلقه || Un chien noir qui a un collier blanc لون بياض ايله مطوّق بر كلب بيونی آق حلقەلو سياه كوپک - سياه Pigeon à collier حمامهٔ مطوّقه - گردنی حلقەلو كوكرجين

Et un cercle qu'on met au cou des chiens *A.* زنار - ساجور *P.* گردنبند سگ - ساجور *T.* حلقه كوپک بويننه كچوريلان

En parlant d'un homme qui a une grande autorité dans une compagnie, on dit que c'est un des grands colliers, des gros colliers de la compagnie *A.* عنق القوم pl. اعناق القوم *P.* از گردنان انجمن *T.* قومک سوز صاحبی

Et la partie du harnais des chevaux de labour, qu'on leur met au cou *A* زناق *P.* گل افسر *P.* چکه باغی

On appelle figur. Collier de misère, un engagement à un état, à une occupation laborieuse طوق محنت ومشقت || Voilà les vacances finies, il faut reprendre le collier de misère اشته ايام تعطيل منقضی اولمغله طوق محن ومشاقه گردندادهٔ تسليميت اولمق اقتضا ايدر — Et cheval de collier, un cheval propre à tirer *T.* قوشوم باركيری — On dit d'un homme de guerre qui ne craint point de s'exposer quand il le faut, qu'il est franc du collier كوكسنی كررک صولت ايدن بر سرباز در

COLLINE. Petite montagne *A.* تلّ pl. تلال - اكمة pl. آكام *P.* پشته *T.* تپه - اوبوک || Longue colline پشتهٔ طويل haute colline *A.* رابية - ربوة pl. ربوات *P.* پشتهٔ بلند *T.* يوكسک تپه Le haut d'une colline *A.* راس الاكمة *P.* تارک پشته *T.* تپەنک يوقاريسی - تپەنک باشی Le pied, le bas de la colline *A.* ذيل الاكمة *P.* دامن پشته - تە پشته *T.* تپەنک اتكی Le penchant de la colline *A.* منحدر التلّ *P.* نشيبگاه پشته *T.* تپەنک انيش يری Colline plantée de vignes كرومی باغلری مشتمل بر عدد تپه

COLLIQUATIF. Maladie ou venin qui décompose les humeurs du corps *A.* محلّل الاخلاط *P.* حلّساز كشها *T.* خلطلری حلّ ايديجی

COLLIQUATION. Décomposition des humeurs *A.* انحلال الاخلاط - انفساخ الاخلاط

COLLISION. Le choc de deux corps *A.* مصادمة - مصاكمة *P.* باهمزدگی *T.* طوقشمه - چارپشمه || Les philosophes expliquent plusieurs effets par la collision des corps حكما نيچه آثارک شرحنی اجرامک تصادمی تقريبيله ايدرلر

COLLOCASIE, ou COLCAS. Plante *A.* قلقاس

COLLOCATION. Action par laquelle on range des créanciers dans l'ordre suivant lequel ils doivent être payés *A.* تنظيم المطلوبات الداينين علی مراتبهم || On a fait la collocation de ses créanciers آلەجقلوسنک مطلوباتی علی مراتبهم ادا اولنمق ايچون اقتضا ايدن دفتر تنظيم اولندی — Et l'ordre, le rang dans lequel chaque créancier est colloqué *A.* ترتيب الاصحاب المطلوبات || Il a été payé suivant sa collocation اصحاب مطلوباتک حقی ترتيبلری موجبنجه ادا اولندی

COLLOCATION DE L'ARGENT. C'est l'emploi qu'on fait de l'argent en le plaçant *A.* تعبية المبلغ *P.* پول نهادن *T.* اقچه يرلشدرمک

COLLOQUE. Entretien de deux ou de plusieurs personnes *A.* محاورة - محادثة *P.* با همديگر مكالمه *T.* سويلشمه || Les colloques d'Erasme محاورات فلان Ils ont eu ensemble de longs colloques بينلرنده محاورات طويله گذران ايلدی - ميانلرنده دور ودراز محاورەلر گذران ايلدی

COLLOQUER. Mettre en ordre les créanciers, afin qu'ils puissent toucher leurs deniers sur le prix d'un bien qui se décrète en Justice *T.* مديونک ملكی بهاسندن استيفای دين اولنمق اوزره اصحاب مطلوباتی علی الترتيب دفتر توزيعده قيد ايتمک

COLLUDER. S'entendre secrètement au préjudice d'un tiers *A.* تواعد على الخدعة *P.* همزبان مكر وفريب شدن *T.* الداتمق ايچون سوزى بر ايتمك

COLLUSION. Intelligence secrète entre plusieurs parties au préjudice d'un tiers *A.* مواعدة على الخدعة *P.* همزبانئ مكر وفريب *T.* الداتمق ايچون - الداتمق ايچون سوز برلكى || Collusion secrète مواعدهٔ الى مخفيًا برى برلربله دانشلق || Collusion visible, manifeste مواعدهٔ الى الخدعه ظاهر وجلى On voit كوز كوره الداتمق ايچون سوز برلكى - الخدعه bien qu'il y a collusion entre eux بينلرنده مواعده على الخدعه اولديغى آچيقدن مشهود ومعايندر

COLLUSOIRE. Qui se fait par collusion *A.* مبنّى على المواعدة لالتخديع *P.* مبنى بر همزبانئ مكر وفريب *T.* الداتمق ايچون سوز برلكيله اولمش

COLLUSOIREMENT. Avec collusion *A.* بالمواعدة على الخدعة *P.* با همزبانئ مكر وفريب *T.* الداتمقده سوزبرلكى اولدرق || Cet arrêt a été rendu collusoirement بو حكم اعلامى مواعدهٔ على الخدعه ايله اعطا اولنمشدر - الداتمقده سوز برلكيله اولمش بر حكمدر

COLLYRE. Remède extérieur qui s'applique aux yeux *A.* كحل - ذرور - شياف *P.* چشم - چشمخام - سرمه *T.* چشمك - سرمه - كوز علاجى

COLOMBAGE. Rang de solives dans une cloison de charpente *A. pl.* اوتاد السياج *P.* اوتاد چپر *T.* صوندرمه قازيقلرى

COLOMBE. Pigeon *A.* ورقا *pl.* ورقاى - حمامة *pl.* حمايم *P.* ورقاى صداقت انتما || La fidèle colombe كبوتر *T.* كوكرجين Le Saint-Esprit descendit en forme de colombe sur Jésus-Christ روح الله حضرت عيسى اوزرينه هيئت حمامده نزول ايلدى Les femmes présentaient au temple, le jour de leur purification, une paire de colombes نسوان طايفه‌سى عدّت محيضك يوم تكميلنده معبد شريفده بر جفت حمامه تبليغ واهدا ايدرلر ايمش La simplicité de la colombe ساده لوحى كبوتر

COLOMBIER. Bâtiment en forme de tour où l'on nourrit des pigeons *A.* برج الحمايم - تماريد *pl.* تمراد *P.* كابوك - ورده *T.* كوكرجين قوشخانه‌سى - كبوتر خانه || Peupler un colombier كبوتر خانه‌يى معمور وآبادان ايتمك Un colombier de cinq cents boulins بشيوز بيوتى مشتمل بر باب كبوتر خانه

COLOMBIN. Il se dit de la mine de plomb pure *A.* فلزّ الآنك *P.* فلزّ اسرب *T.* قورشون معدنى

Il signifie aussi, qui est d'une couleur mélangée entre le rouge et le violet *A.* احمّ اللون *P.* بنفشجى رنك سرخچرده *T.* قرزلسى منكسه‌لى || Couleur colombine لون حمّه

COLON. Habitant d'une colonie *A.* ناقل *pl.* مهاجر - نواقل *pl.* مهاجرين - راحل *pl.* راحلين *P.* كوچ *T.* كوچ

CÔLON. L'un des gros intestins *A.* قولون *T.* ايكنجى بغرسق

COLONEL. Celui qui commande un régiment *T.* مير الاى

COLONIE. Nombre de personnes que l'on envoie d'un pays, pour en habiter un autre *A. pl.* مهاجرين - راحلين - نواقل *P.* كوچها *T.* كوچلر || Il y a plusieurs colonies Françaises dans le Nouveau-Monde يكى دنياده وافر فرانسه‌لو كوچلرى وار Envoyer une colonie كوچلر كوندرمك Établir une colonie كوچلر اسكان ايتمك Les Romains envoyaient des colonies de soldats vétérans dans les villes qu'ils avaient conquises رومائيون فتح ايتدكلرى امصار وبلدانه عتيق سولتات نفراتندن عبارت كوچلر كوندروب اسكان ايتدررلر ايدى

Il se dit aussi, des lieux où l'on envoie des habitants *A.* امكنة المهاجرين - امكنة النواقل - امكنة الراحلين *P.* قرارگاه كوچها *T.* كوچلر اسكان اولنمش يرلر - كوچلر يرى || Marseille est une colonie des Phocéens مارسليا شهرى يونان كوچلريله معمور اولمش بر ير در

COLONNADE. Suite de colonnes rangées pour servir d'ornement à un édifice, à une place publique *A.* سطر الاعمدة *pl.* صفّ - اساطير المراسب *pl.* سطر المراسب - سطور الاعمدة *pl.* صفوف الاعمدة *P.* رستهٔ ستونها *T.* صره‌لنمش ديركلر - ديرك صره‌سى || La colonnade d'un tel jardin فلان باغچه‌ده اولان سطور اعمده ومراسب

COLONNE. Sorte de pilier pour soutenir ou pour orner un bâtiment *A.* عمود *pl.* اعمدة - مرسب *pl.* مراسب - سارية *pl.* سوارى *P.* استن - ستون *T.* ديرك || Colonne de marbre مرمر ستون - عمود رخامى de bronze پرنچدن مصنوع ستون de bois اغاج ديرك - اخشابى ستون Colonne isolée عمود منفرد - آيرو تك بر ديرك Colonne accouplée جفته ديرك ديكمك - نصب عمود ايتمك Dresser une colonne ديركلر صف ستون Deux rangs de colonnes ايكى La base de la colonne *A.* قاعدة العمود - ركن العمود *P.* پايهٔ ستون *T.* ديركك

بدن العمود *A.* Le fût de la colonne دیرکک تملی ـ آیاغی *P.* تنهٔ ستون *T.* دیرکک کوده‌سی Le chapiteau de la colonne *A.* قمّة العمود *P.* سر ستون *T.* دیرکک دپه‌سی ‖ Il se dit aussi, de la division des pages des livres en plusieurs parties ‖ Dans ce livre, il y a trois colonnes à la page بو کتابک صحیفه‌لری اوچر ستون اوله‌رق ترتیب اولنمشدر Ce dictionnaire est à deux colonnes بو لغتک صحیفه‌لری ایکیشر ستونلیدر ـ On appelle figur. Colonne de l'État, Colonne de l'Église, un grand personnage qui soutient l'État et l'Église par sa capacité *A.* دعامة الملک والدولة ودعامة الدین *P.* رکن رکین الدولة والدین ـ عمود الدولة وعمود الدین ـ *T.* ستون ملک ودین ـ دولتک ودینک دیرکی ـ On dit aussi, La paix et la justice sont les deux colonnes de l'État امن وآسایش عباد ونشر عدل وداد دعامتین ملک ودولت مثابه‌سنده در

Il se dit aussi, de quelqnes grandes colonnes qu'on élève dans les places publiques *A.* نصیبة pl. نصایب *P.* میل *T.* دیکیلی طاش ‖ La colonne de Trajan قیاصرهٔ رومدن فلان نام قیصرک نصب ایتدردیکی دیکیلی طاش

Et d'on corps de troupes rangé sur beaucoup de hauteur et peu de front, et qui marche en laissant assez d'intervalle entre les rangs *T.* قول ‖ L'armée marche sur l'ennemi en trois colonnes عسکر اوچ قول اولدرق دشمن اوزرینه وارمقده در

COLOQUINTE. Plante du genre des cucurbites *A.* حنظل *P.* ‖ ابو جهل قارپوزی *T.* کبست ـ کیستو ـ کوست ـ فنک Amer comme coloquinte حنظل کبی مرّ المذاق

COLORANT. Qui donne de la couleur *A.* ملوّن *P.* خست آور *T.* رنکاور ـ رنک ویریجی ‖ Les parties colorantes اجزای ملوّنه

COLORER. Donner de la couleur *A.* تلوین *P.* رنک دادن *T.* ـ خست زدن ـ رنک زدن ـ رنک ویرمک ‖ Le soleil colore les fruits, les fleurs, les nuées خورشید تابان فواکه واثمار وازهار وانوار وجوّ هواده مرئی اولان سحب بیشماری برر کونه لون ایله تلوین ایدر La nature colore les pierreries, les métaux ید قدرت جواهره وفلزّاته رنک ویرر ـ Figur. Donner une belle apparence à quelque chose de mauvais ‖ Colorer une injustice ظلمه رنک حقانیت ویرمک Colorer un mensonge کذبه رنک حقیقت ویرمک Il a si bien coloré sa faute, que . . . ایتدیکی خطایه اولقدر کوزل رنک ویردیکه

Se colorer. *A.* تلوّن *P.* رنک بستن ـ خست پذیرفتن *T.* رنکلنمک ـ رنک بغلمق ‖ Les fruits se colorent peu à peu au soleil فواکه واثمار اندک اندک تاب خورشیدده رنکبسته اولور Les raisins commencent à se colorer کروم کسب لونه یوز طوتمشدر

Coloré. *A.* ملوّن *P.* رنک بسته ـ خست پذیرفته ـ رنک ـ آمیز *T.* رنکلو ـ رنک بغلمش

COLORIER. Employer les couleurs dans un tableau *A.* نقش رنکامیز ساختن ـ نکاربدن ـ نکاشتن *P.* وشی ـ تنقیش ـ *T.* رنک زدن ـ ‖ رنکلندرمک ـ رنک اورمق ـ نقشلمق Colorier un tableau تصویری نقش ایتمک Ce peintre colorie fort bien فلان مصوّر غایت اعلا نقش ایدر

Colorié. *A.* منقش ـ موشّا *P.* نکاشته ـ رنک زده ـ رنکامیز *T.* نقشلو ـ نقشلنمش ‖ Tableau bien colorié نقش نفیس ایله منقش بر تصویر

COLORIS. Ce qui résulte du mélange et de l'emploi des couleurs dans les tableaux *A.* نقش pl. نقوش *P.* نکار *T.* نقشلمه پارلاق ـ نقش رونقدار vif ‖ Coloris frais نقش طری وناضر ‖ Ce tableau pèche dans le coloris بو تصویرک نقشنده نقش قصور ونقصان وار در ـ On dit d'un beau visage, d'un teint frais, Voilà un beau coloris اشته بر لون روی پر نضارت اشته پارلاق بر بکز ـ اشته بر رنک روی ازهر ـ

COLORISTE. Peintre qui entend bien le coloris *A.* اهل الفنّ النقاشة *T.* نکارشکر *T.* نقشلیجی ‖ C'est un bon coloriste فنّ نقاشته ماهر بر آدمدر

COLOSSAL. De grandeur démesurée *A.* جسیم ـ عظیم الهیکل القالب *P.* دزمان ـ پیلتن *T.* افراط ایری ‖ Figure colossale هیئت جسیم القالب

COLOSSE. Statue d'une grandeur démesurée *A.* صنم جسیم الهیکل *P.* بت پیلتن *T.* افراط ایری بت ‖ Le colosse de Rhodes صنم جسیم الهیکل جزیرهٔ ردوس

COLOSTRE. Premier lait qui se trouve dans le sein des femmes après leur délivrance *A.* لباء *P.* فلّه *T.* آغوز

COLPORTAGE. Fonction de colporteur *A.* بیع بالاعناک *P.* زوقاقده *T.* پیلوری بر دوش آرندکان ـ پیلوری کوجه کرد زوقاقده کزوب جرجیلک ایتمه ـ کزوب صاتیجیلق ایتمه

COLPORTER. Faire le métier de colporteur *A.* بیع ـ اعناک

کوجه بکوجه ـ کوجه بکوجه پیلوری کردن .P بدور الابواب
زوقاقده کزوب چرچیلک ایتمک .T خرده فروشی کردن
|| Il est défendu de colporter des livres imprimés sans privilége
اذن طبع ایله مرسوم اولمیان بصمه کتابلرک زوقاقده
کزدریلوب صاتلمسی ممنوعدر ـ Figur. Colporter une histoire.
La répandre en la racontant dans les maisons بر حکایه‌یی دور
بر حکایه‌یی خانه بخانه ـ ابواب ایده‌رک نشر ایتمک
کزوب نشر ایتمک

COLPORTEUR. Petit mercier qui porte sur son dos ou devant lui, des marchandises pour les vendre *A.* بایع دایر ـ معنك
T. خرده فروش کوجه گرد ـ پیلور کوجه گرد *P.* الابواب
زوقاقده کزر صاتیجی

COLURE. Il se dit de deux grands cercles qui coupent l'équateur et le zodiaque en quatre parties égales *A.* دائرهٔ مخطوطة
|| Colure des équinoxes استوانك دائرهٔ مخطوطه‌سی

COMA. Maladie soporeuse *A.* داء السکتة

COMATEUX. Qui produit le coma *A.* مورث السکتة ـ مسکت

COMBAT. L'action de combattre *A.* حرب pl. حروب ـ هیجا
جدال ـ مقاتلة pl. مقاتلات ـ قتل ـ محاربة pl. محاربات ـ
دوکش *T.* جنك ـ نبرد ـ پرخاش ـ داروگیر ـ پیکار ـ کارزار *P.*
منفرداً ایکی Combat d'homme à homme || جنك ـ اوغراش ـ
ایکی کشی بیننده اولان ـ کشی بیننده اولان محاربه
ایکی Combat d'une armée contre une autre armée جنك
طرفین مخاصمین ـ اردونك بری بریله محاربه‌سی
مشکوك Combat douteux عسکرلرینك جنك وجدالی
چگونگی حالی ورای پردهٔ الاحوال اولان حرب وقتال
اقصی Combat à outrance شك واشتباهده قالمش جنك
الغایات شدّته رسیده اولمش حرب وقتال Combat opiniâtre
مقام معانده واصرارده طرفیندن اظهار متانت اولدرق
سفك دمای Combat sanglant واقع اولان دار وگیر شدید
طغیان سیول خون ـ کثیره‌یی موجب جنك وپرخاش
ایله همنقش جیحون اولمش کارزار Combat sur دهشتنمون
terre محاربهٔ ـ حرب برّی sur mer ou naval حرب بحری
محاربه‌یه ابتدار Rendre, livrer combat دریا جنکی ـ بحریّه
دشمنی Attirer l'ennemi au combat جنك ویرمك ـ ایتمك
میدان حرب وجداله جلب ایتدرمك Tenter la fortune
du combat ـ امر محاربه‌ده تجربهٔ بخت ونصیب ایتمك
کشمکش امر محاربه‌نك قسمتنی دنه‌مك Soutenir le combat

حرب وقتالده اظهار ثبات ومتانت ایتمك Hasarder un
combat در جه ـ خطر محاربه‌یی ترجیح ایدرک صالمق
باداباد دییه‌رک جنکه مبادرت ایتمك Présenter le com-
bat عرض خواهش مقاتله ایتمك ـ محاربه‌یه دعوت ایتمك
Accepter le combat ـ عرض اولنان محاربه‌یی قبول ایتمك
دعوت محاربه‌یه اظهار روی قبول ایله مقابله ایتمك Au
fort du combat هنگام استحرار ـ حمیای جنك وجدالده
اثنای شدّت وقتالده ـ قتال وهیجاده Ils se rendirent sans
combat بلا حرب، گردنداده‌ٔ تسلیمیّت اولمشلر در Finir le
combat امر محاربه‌یه ختام ویرمك Tenter le combat حال
محاربه‌دن اجتناب Éviter le combat محاربه‌یی تجربه ایتمك
ـ محاربه‌یی تجدید ایتمك Rétablir le combat ایتمك
از سر نو جنك وپرخاشه ـ حرب وقتاله إستیناف ایتمك
جنکه یکیدن باشلمق ـ شروع ایتمك Ce ne fut qu'un
combat, ce ne fut pas une bataille ملحمه اولمیوب سادهجه
اردو جنکی اولمیوب سادهجه بر دوکش ـ بر قتال ایدی
ایدی ـ On dit, Être hors de combat, pour dire, n'être pas
en état de combattre *T.* محاربه‌دن مسلوب الاقتدار اولمق
خارج از اقتدار حرب وقتال ـ محاربه‌دن عاجز اولمق ـ
اولمق

Il se dit figur., de certains états d'agitation, de souffrance, de trouble *A.* تنازع ـ تهارش *P.* کشمکش *T.* اورطوت || La vie de l'homme est un combat perpétuel عمر بشر بر کشمکش
دائمیدر

Il se dit aussi, des contrariétés, des oppositions qu'on éprouve
A. مقاومة ـ مدافعة *P.* ستیز *T.* اوغراش ـ قارشو طورمه ||
Il faut rendre bien des combats pour vaincre ses passions هوا
وهوسی قهر ایچون نفسه خیلیجه مقاومت اولنمق اقتضا ایدر
ـ Et de toute sorte de contestation et de dispute *A.* مجادلة
pl. مجادلات ـ معارضة pl. معارضات ـ مناقشة pl. مناقشات
P. گفت وگوی ـ ستیزکاری *T.* یارش || Combat de civilité
عقل ـ عقله دائر مجادله Combat d'esprit ظرافته دائر مناقشه
ـ Et de l'opposition de certaines choses entre elles *A.* یارشی
مضاربة *P.* برهمزد *T.* بری برلریله طوقشمه || Le combat des
humeurs dans le corps جوف بدنده اخلاطك مضاربه‌سی
Le combat des élémens عناصر مضاربهٔ des vents مضاربهٔ
ریاح ـ یللرك بری برلریله طوقشمه‌سی

COMBATTANT. Homme de guerre *A.* اهل الحرب ـ محارب

T. جنگ آور *P.* ارباب الحرب والضرب pl. والضرب جنگجی ـ دوکش اری || Une armée de deux mille combattans ایکی بیک نفر جنگجیدن عبارت بر عسکر ـ Il se dit aussi d'un des soutenants ou des assaillants d'un tournoi *A.* مبارز pl. مبارزین *P.* کشتگیر *T.* کورشجی

COMBATTRE. Attaquer son ennemi *A.* محاربة ـ حرب *P.* جنگ ایتمک ـ دوکشمک *T.* جنکیدن || Combattre les ennemis دشمنه جنگ ایتمک Combattre vaillamment شجیعانه بالبطش والشجاعه محاربده قیام ایتمک ـ جنگ ایتمک مردانه جنگ ایتمک On a combattu vaillamment de part et d'autre طرفیندن مردانه ودلیرانه محاربه اولندی Combattre de près یقین یردن ـ محل قریبدن جنگ ایتمک ـ دوردن جنگ ایتمک Combattre de loin جنکلشمک ثبات قدم ایله ایراقدن دوکشمک Combattre de pied ferme مقام کارزارده پابر جای ثبات ومتانت ـ جنگ ایتمک تن بتن اولدرق جنگ ایتمک Combattre corps à corps پیاده ـ راجلا جنگ ایتمک Combattre à pied جنکلشمک سواری اولدرق ـ راکبا جنگ ایتمک à cheval اولدرق آتلو اولدرق دوکشمک ـ جنکلشمک Combattre à l'épée, au pistolet قلیج ایله پشتو ایله جنگ ایتمک ـ On dit figur., Combattre les difficultés ظهور ایدن حوائل وموانعه مقاومت ایتمک les tentations نفس اماره یه مقاومت ایتمک Combattre les raisons, les sentimens, les opinions d'autrui آخرک کمسنه نک ضمایر وافکار وآراسنه بالمعارضه مدافعه ایتمک Combattre les vices, l'hérésie, une doctrine مثالب ومعایبه ورفض وبدعته وبر کونه مذهبه اعتراض ایله مدافعه ایتمک ـ Et qu'un remède combat un mal, pour dire, qu'il agit fortement دوا علته مقاومت ایدر ـ Et combattre ses passions, sa colère, pour dire, y résister امراض نفسانیه یه وغلبهٔ غضبه مقاومت ایتمک ـ Et combattre contre les vents, contre la faim, la soif *A.* رباحه ودرد جوع وعطشه مقاومت ایتمک اظهار صبر ایله مقاومت ایتمک ـ

COMBIEN. Adverbe de quantité *A.* کم *P.* چند *T.* نقدر || Il y avait je ne sais combien de gens اولطرفده بیلمم نقدر آدم وار ایدی Combien vaut cela? فلان شی نقدر دکر En combien de temps? نقدر وقتده ایچنده Combien de temps n'a-t-il pas fallu? نقدر زمان اقتضا ایلدی ـ Il signifie aussi, à quel point *A.* الی ای مرتبه *P.* چندا *T.* نه مرتبه ده ـ نقدر || Si vous saviez combien il vous aime سنی نه مرتبده سودیکنی بیلیدک Si vous saviez combien cette opinion est pernicieuse بو اعتقاد نه مرتبده مضر اولدیغنی معلومک اولسه ایدی Combien cet homme est au-dessus de l'autre! شو آدم دیگرندن نقدر زیاده اعلا در Il est incroyable combien cet auteur a fait d'ouvrages بو مؤلفک نقدر اثر قلمی اولدیغی اینانلهجق شی دکلدر

COMBINAISON. Assemblage de plusieurs choses disposées entre elles dans un certain ordre *A.* تطبیق بالمقابلة ـ توفیق بالمقابلة *P.* با یکدیگر تطبیق *T.* بری برلریله قارشولیوب اویدرمه || La combinaison des lettres حروفک بالمقابله تطبیقی Faire des combinaisons, pour voir l'effet que deux choses ensemble peuvent produire ایکی شیئک اجتماعندن حصولی ملحوظ اولان نتیجه یی استخراج ایچون بری بریله بالمقابله توفیق ایتمک

En chimie, c'est l'union par laquelle les parties des deux corps se joignent, pour former un nouveau corps *A.* ترکب *P.* با همدیگر پیوستگی *T.* برلشمه

COMBINER. Assembler plusieurs choses, et les arranger de toutes les manières *A.* توفیق احد هما بالآخر *P.* با همدیگر چسپانیدن *T.* بری بریله قارشولیوب اویدرمق || Combiner les nombres اعدادی بری برلریله توفیق ایتمک des raisonnemens, des preuves, des incidens دلایل عقلیه یی وحجج وبراهینی وعوارض ووقایعی احدهما آخره توفیق ایتمک

COMBINÉ. *A.* متوافق *P.* با یکدیگر چسپانیده *T.* بری بریله قارشولیوب اویدرلمش ـ Armée combinée. C'est une armée composée de différentes nations *A.* عسکر مرکب *T.* اردو مرکب || L'armée combinée de France et d'Espagne اسپانیا وفرانسه نک اسپانیا وفرانسه عسکرندن مرکب اردو ـ مرکب اردوسی

COMBLE. Il se dit des mesures des choses sèches, comme le blé, le seigle etc. *A.* مجمم *P.* لبریز *T.* باشلو || Mesure comble مکیال مجمم ـ باشلو اولچک ـ En parlant des crimes des pécheurs, on dit figur. que la mesure est comble, pour dire, que leurs crimes sont montés jusqu'à l'excès مکیال جرایم ومعاصیلری پیمانهٔ ذنوب وخطایالری طولمشدر ـ مجمم ولبریز در

Et ce qui peut tenir au-dessus des bords d'une mesure déjà pleine *A.* طفافة ـ جمام الکیل *P.* سربار کیل *T.* اولچک باشی || Il a donné cela pour le comble شونی اولچک باشی

اولدرق ویرمشدر

Et le faite d'un bâtiment *A.* سطح pl. سطوح ـ اجّار pl. اجاجیر ـ عرش *P.* سر ـ بام *T.* طام || Le comble de la maison *A.* عرش بیت *P.* بام خانه *T.* اوك طامی Maison ruinée de fond en comble من العرش الی الفرش منهدم وویران از سر تا پا خراب ویباب اولمش خانه ـ اولمش خانه باشدن اياغه قدر يیقلوب ویران اولمش خانه ـ On dit figur., qu'un homme est ruiné de fond en comble بنیهٔ احوالی بنیان احوالی کلیّاً ـ ازسرتا بقدم مضمحل وخراب اولمشدر مندرس وویران اولمشدر

Il signifie figur., le dernier surcroît, le dernier point de quelque chose *A.* ذروه *P.* مرتبهٔ اسنا ـ اقصی الغایات ـ اوج اعلا *T.* اوج ـ تپه || Parvenir au comble des honneurs منتهای مراتب ـ بالاترین مراتب ـ اوج اعلای شرف ورفعته اسنای مراتب عزّ واقباله رسیده اولمق ـ واصل اولمق Au comble de ses désirs منتهای مراتب مطالب وآماله واصل اولمق Ce fut le comble de nos maux بو مادّه منتهای مراتب الآم واکدارمز در Le comble de son affliction, de sa douleur اقصی الغایات اندوه والمی

Pour comble. Pour surcroît *A.* علاوه *P.* سربار *T.* آرتق || Il tomba malade, et pour comble de malheur, il perdit peu de temps après tout son bien مبتلای علّت اولدیغندن قطع نظر مدّت قلیله گذرانده علاوهٔ آفات اولدرق جمیع اموالنی غایب ایتمک کدرینه اوغرامشدر Après avoir gagné la bataille, pour comble de gloire, il prit le général ennemi prisonnier دشمن ایله لدی المقابله احراز قصب السبق غالبیّت ایتمشیکن علاوهٔ بخت واقبال اولدرق بالنفس مدیر عسکر اعدا اولان جنرالی دخی اسیر ایتمکه موفق اولمشدر

COMBLEMENT. Action de combler *A.* طفاف *P.* لبریزی *T.* باشلو ییغمه .

COMBLER. Remplir une mesure par-dessus les bords *A.* اجمام ـ اطفاف *P.* لبریز کردن *T.* باشلو طولدرمق || Combler une mesure اجمام کیل ایتمک ـ اولچکی باشلو طولدرمق ـ On dit figur., Combler une personne de biens, pour dire, lui faire de grands biens کأس آمالنی الطاف ونعم فراوان ایله لبریز پیمانهٔ آمالنی سرشار صنوف ایتمک Combler de bienfaits بر کمسندیی مستغرق دریای ـ عواطف والطاف ایتمک Combler d'honneurs مستغرق التفات نعم وعنایات ایتمک مستغرق عطایا وهدایا ایتمک Combler de présens مکیال آمالی مالامال سعادت ایتمک Combler de félicité de joie دریای شادمانی ومسرّتده غرق ایتمک de gloire سر تا سر غریق بحر عزّت واقبال ایتمک de louanges غریق بحر مدایح وثنایا ایتمک ـ Et combler la mesure, pour dire, commettre un nouveau crime après un grand nombre d'autres *T.* پیمانه‌یی طولدرمق || Leur rebellion a comblé la mesure متصدّی اولدقلری بغی وعصیان ایله پیمانهٔ قبایحلرینی طولدردیلر Ce qui a comblé la mesure, c'est la dernière faute qu'il a faite پیمانه‌یی طولدران موخّراً ایتدیکی جنحه در

Combler, signifie aussi, remplir un creux *A.* کبس ـ املا ـ طمّ *P.* انباشتن *T.* طولدرمق || Combler un fossé خندقی طولدرمق

Comblé. *A.* مکبوس ـ ملآن ـ مملو *P.* انباشته *T.* طولمش

COMBRIÈRE. Filet propre à prendre de gros poissons *T.* اغریب آغی V. aussi Filet.

COMBUGER. Remplir d'eau des futailles pour les imbiber, avant que de les employer *A.* تبلیل *P.* آبزده کردن *T.* اصلاتمق

Combugé. *A.* مبلّل *P.* آبزده *T.* اصلانمش

COMBUSTIBLE. Qui a la propriété de brûler *A.* مستوقد ـ وَقود ـ سریع الوری *P.* آتش انگیز ـ سوزش پذیرا *T.* طوتوشیجی ـ یانیجی || Matière combustible مادّهٔ مستوقده La poix, le goudron, le souffre, le bois sec, les feuilles sèches sont des matières combustibles زفت وقطران وکبریت وحطب یابس واوراق خشک سریع الوری اولان موادّدندر Le marbre, les pierres ne sont pas combustibles مرمر وسائر طاشلر ممکن التوقّد دکلدر

COMBUSTION. Action de brûler *A.* احتراق ـ حرقت ـ حرق ـ وُقود ـ وقدان *P.* سوزش ـ سوختگی *T.* طوتشمه ـ یانیجیلک || C'est la combustion de l'air qui fait la flamme الهاب ناره سبب عادی اولان هوانک وقود وحرقتیدر La combustion des cadavres était très-dispendieuse chez les Romains رومائیون بیننده لاشلرک احتراقی مادّه‌سی کثیر المصارف ایدی J'ai vu la combustion entière de ce palais اول سرایک کلیّاً طعمهٔ اژدهای آتش اولدیغن ـ احتراقنی مشاهده ایلدم کوردم ـ Figur. Grand désordre, grand tumulte qui s'excite tout d'un coup dans une populace || Étrange combustion غرایب احوالدن اولدرق لهیب پر نهیب شورش واختلال Horrible combustion دهشتفرمای قلوب انام اولدجق آتش شدید

الضرام فتنه وآشوب Ce fut une combustion générale عامّه‌یه شامل اولمش بر آتش غلو واختلال ایدی Le Royaume était en combustion ملک ودولت سر تا پا حال تضرّم واحتدامده ایدی - ملک ودولت باشدن آیاغه قدر طوتشمشیدی Cela mit toute la province en combustion بو کیفیت جمیع مملکتده اشعال نائرهٔ شورش واختلاله سبب اولمشدر

COMÉDIE. Pièce dramatique T. قومدیا تعبیر اولنور اویونه دائر مقاله — On dit figur., qu'un homme donne la comédie au public, pour dire, que par sa mauvaise conduite il donne lieu de parler de lui A. مضحکۀ العالم P. بلکنجک همه کس T. خلق ایچنده مسخره — Et que tout cela n'est qu'une pure comédie, c'est-à-dire, une pure feinte بونلرک جمله‌سی شعبده بازلقدر - بونلر هپ حقّه‌بازلق مقوله‌سیدر

COMESTIBLE. Qui peut se manger A. مأکول pl. مأکولات - مطعوم pl. مطعومات P. خورنار - خوردنی T. بنور شئ - ینه‌جک شئ || Denrées comestibles ذخایر مأکوله Viandes et autres choses comestibles لحوم وسائر مأکولاته متعلق شیلر - لحوم وسائر اکله صالح شیلر Un impôt sur les comestibles مأکولات ومطعومات اوزرینه طرح اولنمش ویرکو Les comestibles sont rares et chers dans ce pays بو مملکتده مأکولات نادر الوجود وغالیدر

COMÈTE. Corps lumineux qui paraît extraordinairement dans le ciel, avec une traînée de luimière. Comète à queue A. کوکب مذنّب - نجم ذو الذنب P. اختر دنباله دار T. قویرقلی یلدز Comète barbue A. کوکب ذو اللحیة P. اختر ریشدار T. صاچلو یلدز Comète chevelue A. کوکب ذو الذائبة P. اختر گیسودار T. پرچملو یلدز || Le peuple croit que les comètes sont des présages funestes عوامّ ناس اختر دنباله داردن تشأم ایدر

COMIQUE. Propre à faire rire A. مضحک P. خنده آور - خنده بخشا T. کولدریجی || Visage comique سیمای مضحک Roman comique حکایۀ مضحکه

COMIQUEMENT. D'une manière comique A. هزلاً - علی طریق الهزل P. بذله کاراند T. کولدرجک وجهله || Il a traité ce sujet comiquement فلان ماده‌یی هزل طریقیله قلمه آلدی

COMITÉ. Assemblée de personnes commises pour la discussion de certaines affaires A. مجلس خاص P. انجمن مخصوص T. لونجه || Comité des ministres مجلس خاص وکلای دولت

COMMANDANT. Qui commande dans une place A. محافظ pl. محافظین P. کوتوال T. قلعه محافظی — Et celui qui commande des troupes A. رئیس العسکر P. سردار لشکر - سرکردهٔ لشکر T. عسکر باشی - عسکر ضابطی || Les officiers commandans عسکرک رؤسا وسرکردگانی - ضابطان عسکر

COMMANDE. Il n'est d'usage qu'en cette phrase, De commande, et se dit d'un ouvrage qu'un ouvrier fait exprès pour quelqu'un qui lui en a donné l'ordre A. معمول بالتوصیة P. با سپارش پرداخته T. اصمارلمه ایشلنمش - اصمارلمه ایشی — Il signifie aussi, procuration, commission d'acheter ou de négocier pour autrui A. مأموریت P. سپارش T. اصمارلمه

COMMANDEMENT. Ordre que donne celui qui commande A. امر pl. اوامر P. فرمان - فرموده T. بیورق - تنبیه || Commandement verbal شفاهاً امر - لساناً امر - آغزدن تنبیه Commandement par écrit تحریراً امر Il a fait cela par votre commandement فلان ایشی سنک امرک موجبنجه ایشلدی J'obéis à vos commandemens سنک اوامر وتنبیهاتکه اطاعت ایدرم - سنک تنبیهاتکه ایفای وجیبهٔ امتثال ومطاوعت ایدرم

On dit au palais, Commandement, pour dire, l'exploit fait par un sergent en vertu d'une sentence A. تنبیه شرعی

Il signifie aussi, pouvoir de commander A. حکومت P. حکمرانی - فرمانرانی - فرمانفرمایی - کارفرمایی T. بیورمه || Avoir commandement sur quelqu'un بر کمسنه‌نک آخر اوزرینه حکومتی اولمق Il a le commandement sur les troupes عسکر اوزرینه حکومتی وار در - عسکر اوزرینه اجرای حکومت ایدر Cela est sous son commandement فلان شئ زیر حکومتنده در Prendre le commandement عنان حکومتی در دست ایتمک Refuser le commandement امر حکومتی تکفّلدن امتناع ایتمک - حکومتی قبولدن استنکاف ایتمک

On dit, Avoir le commandement d'une place, d'une province قلعه‌نک ومملکتک محافظه‌سی بر کمسنه‌نک عهدهٔ اهتمامنده اولمق — Et avoir quelque chose à son commandement, pour dire, pouvoir s'en servir à sa volonté A. تحت الحکم P. زیر حکومت T. حکم آلتنده || Il n'a pas d'équipage, mais il a les carrosses de tous ses amis à son commandement کندو عربه‌سی یوقدر انجق بالجمله احبابنک عربه‌لری زیر

حکمنده در - Bâton de commandement. Un bâton que divers officiers portent pour marque de leur autorité *A.* عصاء الحکومة *P.* حکومت دکنکی *T.* دستچوب فرمانرانی

Il signifie aussi, loi, précepte *A.* وصایاء الهیّة *P.* سپارش *T.* اللهک تنبیهی || Les dix commandemens de Dieu خدا وصایای عشرهٔ الهیّة Les commandemens de l'Église وصایای دین

COMMANDER. Ordonner quelque chose à quelqu'un *A.* امر *P.* فرمودن *T.* بیورمق || Il lui a commandé telle chose فلانه فلان بونی الله تعالی شیی امر ایلدی C'est Dieu qui le commande امر ایدر N'avez-vous rien à me commander pour votre service? امر ایده‌جک بر خدمتکز یوقمیدر Vous n'avez qu'à commander *A.* برامرکز وار ایسه باش اوزرنده *T.* الامر امرکم

COMMANDER quelque chose à un ouvrier, à un artisan *A.* توصیة *P.* سپارش کردن *T.* اصمارلمق

Il signifie aussi, avoir autorité *A.* اجراء الحکومة - حکم *P.* فرمان راندن *T.* بیورمق || Le Prince commande à ses sujets پادشاه زیر دستانه حکم ایدر le père, à ses enfans پدر کندو اولادینه حکم ایدر le capitaine, à ses soldats سرکرده زیر اداره سنده اولان نفراته حکم ایدر Commander dans une province بر مملکتده اجرای حکومت ایتمک Commander sur mer دریاده اجرای فرمانرانی وحکومت ایتمک Commander en maître, en Roi آغا کبی پادشاه کبی حکم ایتمک C'est un prince né pour commander بر حکومت ایچون خلق اولنمش پادشاهدر Il faut savoir obéir, pour savoir bien commander کما هو اللایق اجرای حکومتک فننی بیلمک مراسم اطاعتک کرکی کبی بیلنمسنه منوط بر ماده در - On dit figur., Commander à ses passions *T.* امراض نفسانیّه‌یه حکم ایتمک Se commander à soi-même *T.* نفسنه حکم ایتمک - Et qu'une place forte commande à tout un pays, pour dire, qu'elle le tient en respect فلان قلعه مملکتک مجموعنه ایقاع خوف وخشیت ایدر - Et qu'une éminence, une montagne commande une place, pour dire, qu'elle est dans une situation d'où l'on peut tirer dans la place *A.* مشرف - اشراف - استطلال - انافة *P.* بودن *T.* حواله اولمق || La citadelle commande la ville ایچ شهرک اوزرینه حواله در - قلعه شهرک اوزرینه مشرفدر

Il signifie aussi, avoir le commandement sur une armée, sur une flotte *A.* اداره - ریاست *P.* سرداری - سروری کردن *T.* باش اولمق || Commander les armées du Roi عسکر کردن سردار عسکر پادشاهی - شاهانه‌نک رئیس ومدیری اولمق Commander l'avant-garde, l'aile droite, l'aile gauche مقدمة الجیش ومیمنهٔ عسکر ومیسرهٔ عسکری اداره ایتمک چرخه‌جی عسکری وصاغ وصول قول عسکری اوزرینه - بر عسکرک اوزرینه باش اولمق Commander une troupe بر دونانمانک مدیر ورئیسی ریاست ایتمک une flotte عساکر بحریّة اوزرینه ریاست اولمق une armée navale چند قطعه سفاینده عبارت دونانمانک ایتمک une escadre سوق - مدیری اولمق - Et mener à la guerre une troupe *A.* العسکر *P.* لشکر راندن *T.* عسکر سورمک - عسکر کوتورمک || Il commandait les canonniers طوبچیاری سوق ایدر ایدی L'officier qui commandait les troupes légères سکبار عسکرینی سوق ایدن سرکرده - On dit aussi, que des gens de guerre sont commandés pour une action, pour une attaque, pour dire, qu'on leur a donné ordre de faire une attaque فلان عسکر بلوکی فلان جنکه وفلان طرفی اورمغه مأمور اولمشدر

COMMANDERIE. Bénéfice affecté à un ordre militaire *A.* زعامت || Une commanderie de Malte مالطه قوالیرلکک زعامتی

COMMANDEUR. Pourvu d'un bénéfice militaire *A.* صاحب الزعامة

COMMANDITAIRE. Celui qui a une commandite *A.* شریک مضاربه طریقیله اورتاق *T.* انباز با مضاربة *A.* بالمضاربة

COMMANDITE. Société de deux marchands dont l'un donne son argent, et l'autre, ses soins *A.* شرکة بالمضاربة *P.* انبازی با مضاربه *T.* مضاربه طریقیله اورتاقلق

COMME. Adverbe de comparaison *A.* مثل - ک *P.* مانند - بسان - همچون *T.* کبی - مثالی - مثللو || Cela est froid comme glace بوز کبی صوغوقدر - مانند یخ بارد در Il est hardi comme un lion آرسلان مثالی جری ودلیر در Comme j'espère مأمولم کبی Comme on dit نقل - نقل اولندیغی کبی Je regarde cela comme non avenu بو ماده‌یی اولندیغنه کوره اصلا اولماش کبی عدّ ایده‌رم

On dit, Comme cela, pour dire, ni mal ni bien *A.* بین بین *P.* همانا *T.* بویله - اشته - Comme si, pour dire, de même que si *A.* کأنّ *P.* گویا که *T.* صانکه || Il me voulait engager dans cette affaire, comme s'il eût été juste فلان مصلحتی بکا الزام ایتمک قیدنده ایدی گویا که حق بر ماده در Il me pressait de le servir, comme si j'y étais obligé بنی کندو

خدمتنه ابرام ایدر ایدی کان بو بابده بر کونه مجبوریتم صانکه مجبوریتم وار ایدی – Comme aussi. Pareillement *A.* کذلک *T.* و دخی

Comme, signifie aussi, en quelque façon *A.* في مثابة – ک – کبی – مقامنده – برنده *T.* بجای – بسان *P.* کما || La lumière est comme l'âme des couleurs نور وضیا الوانک روحی آیدینلق الوانک روحی کبیدر – مثابه سنده در Il me fait tant de bien qu'il est comme mon père بکا اولقدر لطف واحسان ایدر که پدرم کبیدر – پدرم مقامنده در – Et de quelle manière *A.* کیف *P.* چه کونه *T.* نه دکلو – نه کونه – نوجهله – نیجه – نه صورتده || Voici comme l'affaire se passa اول ماده اشبو نه کونه واقع اولمشدر – Comme quoi? V. Comment?

Comme, est aussi adverbe de temps, et signifie, lorsque *A.* اذا *P.* آنکه که – در آندمکه – در زمان آنکه *T.* قچنکه – اول زمانکه – زمانده – اول اثناده که || Comme le Roi était à Paris, il arriva que... پادشاه پارسده اولدیغی زمانده شویله بر شی ظهور ایلدیکه – پارسده اولدیغی اثناده شویله بر ظهور ایتدیکه Comme ils étaient assemblés, on leur apporta des lettres مجتمع اولدقلری زمانده تحریرات وارد اولمشدر

Il signifie aussi, parceque, vu que *A.* لان *P.* از انجا که – از بهر آنکه – از بسکه *T.* چونکه – نتدکم – اول سببدن – اول اجلدن – اول سببه مبنی || Comme cet homme est inconstant dans ses projets, aussi voit-on qu'il reussit rarement en quelque chose بو آدمک لوایح وترتیباتنده ثبات اولمدیغی اجلدن نادرا امورینه ظفریاب اولور Comme il a toujours aimé le bien public, il n'a jamais voulu consentir چونکه دائما مطلوبی خیر عام ایدی اولبابده بر وجهله رضا ویرمدی – مطلوبی خیر عام اولدیغی سببدن راضی اولمدی – Et tant que, autant que *A.* کمثل – ک *P.* اینقدر *T.* قدر – اولقدر || Rien n'anime le soldat, comme l'espoir du pillage امید یغما قدر عسکر نفراتنه موجب غیرت اولور بر شی یوقدر Rien n'encourage les gens de Lettres, comme de voir les talens en honneur معارف حقنه قدرشناسلق قدر اهل علمه غیرت ویره جک شی یوقدر

COMMÉMORAISON. V. Commémoration.

COMMÉMORATION. La mémoire que l'Église fait d'un Saint *A.* تثنیة – ذکر بالثنا *P.* یاد ستایش *T.* آکمق دعا || La commémoration des morts تثنیهٔ اموات – ذکر بالثنای اموات – ذکر دعای اموات –

COMMENÇANT. Celui qui est encore aux premiers élémens d'un art *A.* مبتدی *P.* نو آموز *T.* عجمی || Ce livre est trop fort pour un commençant بو کتاب بر مبتدی یه کوره بغایت غامضدر

COMMENCEMENT. Ce par où chaque chose commence *A.* بدایت فبالکار *P.* فواتح pl. فاتحة – اوائل pl. اول – مبادی pl. مبدأ – *T.* سرآغاز – باشلایش – باشلنقج – باش || Bon commencement heureux فاتحهٔ خیریه mauvais بدایت ردیه – فاتحهٔ مشئومه – بدایت مسعوده – فاتحهٔ میمونه Au commencement du monde عقیب بدایت خلقتده – اول آفرینشده Dès le commencement وقت بدایتنده Dans le commencement بدایتندنبرو Depuis le commencement de la monarchie بدایت ظهور سلطنتندنبرو – بدایت سلطنتندنبرو – Les commencemens des grands États sont obscurs دول جسیمه نک مبادئ احواللری مستور پردهٔ ظلمتدر Le commencement d'un livre کتابک – صدر کتاب – اولی – باشلنقجی Lire un livre depuis le commencement jusqu'à la fin برکتابی من اوله الی آخره قرائت ایتمک – اولندن آخرینه قدر اوقومق – من بدایته الی نهایته – Le commencement de l'année *A.* صدر السنة – راس السنة – اول السنة *P.* سر سال *T.* ییل باشی Être au commencement du printemps اول بهارده اولمق Donner commencement برشیئه بدأ ایتمک Souvent, de petits commencemens on vient à de grandes choses غالب حالده جزئیاتدن بدأ ایله امور جسیمه یه واصل اولمق غالب حالده بدایات جزئیه اعاظم اموره موصل – ممکندر اولدیغی اصحاب تجربه عندنده ظاهر در Cette action fut le commencement de sa fortune بو ایش بدایت اقبالی اولدی – مقدمهٔ اقبالی Beau commencement de l'année مسعود – وییمن راس سنه – On dit, Prendre commencement, pour Commencer. V. ce mot. – Au commencement *A.* من الاول – اولا – *P.* نخست *T.* ابتداده || Au commencement Dieu créa le ciel et la terre اول ما خلق الله السماء والارض – الله تعالی ابتداده کوکلری ویری وار ایلدی

Il signifie aussi, cause première *A.* مبداء – علت اصلیة *P.* سبب نخستین *T.* باش سبب – اصلی || Dieu est le commencement et la fin de toutes choses حق تعالی حضرتلری جناب حق مبداء ومنتهای کافه – اول وآخر کافة الاشیا در

حق سبحانه وتعالى حضرتلرى هر شيئك علّت ـ الاشيا در اصليه وغائيه‌سيدر

COMMENCEMENS, se dit, des premières leçons, des premières instructions en quelque art ou en quelque science *A.* pl. مبادى ـ مقدّمات *T.* باشلنقجلر || Il a de bons commencemens dans les Mathématiques مبادئ علوم رياضيه‌ده كوزل تحصيلاتى كوزل باشلنقجلرى وار در ـ وار در

COMMENCER. Se mettre à travailler à un ouvrage dont il n'y a encore rien de fait *A.* مباشرت ـ شروع ـ ابتداء ـ بداء ـ افتتاح *P.* آغاز كردن ـ آغازيدن *T.* باشلمق || Commencer un bâtiment بنايه شروع ايتمك Commencer un discours كلامه شروع اولنديغى آغاز ايتمك Continuer comme on a commencé اوزره مداومت ايتمك Commencer par un bout, et finir par l'autre براوجندن ـ اوّلندن بداء ايله آخرينه قدر تماملمق Cet enfant commence à lire, à écrire بو ـ بو طفل قرائت وكتابته شروع ايدر باشليوب اول بر اوجنه قدر بتورمك Ce Roi a commencé de regner en telle année بو پادشاه فلان تاريخده اجراى سلطنته چوجوق اوقويوب يازمغه باشلر بداء وافتتاح ايلدى ـ On dit, Commencer l'année, la journée par telle et telle chose سنهٔ جديده‌يه ويوم جديده فلان ماده ايله افتتاح ايتمك Ce prince a commencé son règne par rétablir le bon ordre dans ses États فلان پادشاه ملكك ودولتنك اعادهٔ حسن نظامى ماده‌سنه صرف همّت ايله استفتاح ايلدى ـ On dit aussi, Commencer l'année, la journée, pour dire, n'en être encore que dans le commencement هنوز اوائل سنده ياخود كونك ابتداسنده اولمق || Nous ne faisons que de commencer l'année سنهٔ ـ هنوز اوائل سنده يز جديده‌يه هنوز داخل اولدق

COMMENDATAIRE. V. Commandeur.

COMMENDE. V. Commanderie.

COMMENSAL. Celui qui mange à même table avec d'autres personnes *A.* مؤاكل pl. مؤاكلين ـ رفيق فى المائدة *P.* خوانتاش ـ هم سفره *T.* طعام آياقداشى || Nous sommes commensaux طعام آياقداشلرى يز ـ خوانتاشىز

COMMENSALITÉ. Droit des commensaux du Roi *A.* حقّ الرفاقة فى المائدة ـ حقّ المؤاكلة *P.* حق خوانتاشى *T.* طعام آياقداشلغى حقّى || L'Académie Française jouit du droit de commensalité فرانسده دار العلوم خواجه‌لرى رتبه‌سنده اولنلر حقنه مائده همايونده استحقاق مؤاكله جاريدر

COMMENSURABILITÉ. Rapport de nombre à nombre entre deux grandeurs qui ont une mesure commune *A.* تناسب الاعداد متحد المقدار

COMMENSURABLE. On appelle, Quantités commensurables, celles qui peuvent être mesurées par quelque mesure commune, sans laisser aucun reste dans l'une ou dans l'autre *A.* كميّات ممكن الحساب على مقادير الكاملة Et nombres commensurables, ceux qui ont quelque autre nombre qui les mesure, ou qui les divise sans aucun reste اعداد ممكن الحساب والتقسيم على مقادير الكاملة

COMMENT. De quelle manière *A.* كيف *P.* چه ـ چه كونه *T.* نه ـ نيجه ـ نه شكل ـ نوجهله ـ نه كونه || Si vous voulez savoir comment la chose s'est passée, je vous le dirai كيفيّت حال نوجهله جريان ايلديكنى تحقيق ايتمك استر ايسه‌ك سكا نقل ايده‌رم Comment a-t-il pu se sauver? نوجهله خلاص بولدى

Et pourquoi *A.* لماذا *P.* براى چه ـ چرا *T.* نه ـ نيچون ـ ندن اوترى ـ ندن ـ نه تقريب ايله ـ جهتله || Comment vous êtes-vous avisé de venir ici? نيچون بو طرفه كلمكه نيّت ايلدك Comment s'est-il adressé à moi plutôt qu'à un autre? سائره مراجعت ايتميوب طرفمه مراجعت ايلمسى ـ ندن اقتضا ايلدى ـ نه جهت ايله واقع اولدى ـ On l'emploie aussi comme substantif, Le comment || J'ignore le comment صورتنى بيلمم ـ جهت وتقريبى معلوم دكلدر

COMMENTAIRE. Observations sur un livre *A.* تفسير ـ شرح *P.* گزاره *T.* معنا آچمه ـ شرح || Ample commentaire شرح مفصّل Commentaire sur Aristote ارسطو شرحى Faire des commentaires شرح ايتمك Ce livre est si obscur et si difficile, qu'on ne le peut entendre sans commentaire بو تاليف اولقدر غامض ومشكلدر كه بلا شرح فهم اولنمق ممكن دكلدر Le texte et le commentaire متن وشرح Cela n'a pas besoin de commentaire Il ـ محتاج شرح وتفسير دكلدر ـ غنى عن التفسير در se dit figur., de l'interprétation maligne qu'on donne aux discours et aux actions de quelqu'un *T.* معنا ـ معنا ويرمك بولمق || Il fait des commentaires sur les actions de tout le monde عالمك ايشنه معنا ويرر On fit bien des commentaires دراو دراو ـ درلو درلو معنا ويرديلر ـ گوناگون معنا ويرديلر

اول On fit divers commentaires sur cette parole-là معنا بولدیلر
کونه کونه معنا ـ کلامک اوزرینه نیچه معنا بولدیلر
بو کلامه درلو درلو شرح ویردیلر ـ ویرمشلر در

COMMENTATEUR. Celui qui fait un commentaire *A.* شارح pl. شرح ویریجی *T.* گزاره نویس *P.* مفسّرین pl. مفسّر ـ شارحین مفسّرین کتاب Les commentateurs d'Aristote || معنا آچیجی ـ ارسطو

COMMENTER. Faire un commentaire *A.* تفسیر ـ شرح *P.* گزاره کردن *T.* معنا آچمق || Plusieurs savants hommes ont commenté Homère فلان شاعری ارباب فضل ومعرفتدن چوق کمسنه شرح ایلدیلر Commenter les épîtres de St. Paul حواریوندن فلان نام حوارینک مراسلاتنی شرح وتفسیر ـ معنا ویرمک ـ Et tourner en mauvaise part *T.* ایتمک هر شیده معنا بولور Je || Il commente sur tout معنا بولمق ne crains point que l'on commente sur mes actions افعال وحرکاتمه بر درلو معنا بولنهجغندن خوف ایتمم Il n'y a point à commenter là-dessus بو بابده بردرلو معنا ویرلهجک شئ یوقدر

COMMERÇABLE. Qui peut être commercé *A.* متعامل ـ رابج || کچر ـ آلنوب صاتیلور *T.* سره *P.* ممکن البیع والشرا ـ Billets commerçables ایادئ ناسده رابج ومتعامل اوراق

COMMERÇANT. Celui qui commerce en gros *A.* تاجر pl. بازرکان *T.* سوداگر *P.* ارباب التجارة pl. اهل التجارة ـ تجار || Riche commerçant مالدار بازرکان ـ تاجر متموّل

COMMERCE. Trafic, négoce *A.* بیع ـ معاملة التجارة ـ تجارت آلش ـ بازرکانلق *T.* فروخت وخرید ـ سوداگری *P.* وشرا تجارتک بلا || La liberté du commerce آلم صاتم ـ ویرش سهولت امر تجارت La facilité du commerce قید اجراسی امر تجارتی وضع وایجاد ایتمک Établir le commerce Rétablir le commerce تجارتی احیا وتجدید ایتمک Cela fait rouler le commerce بو کیفیت ادارهٔ چرخ تجارته وسیله بیع وشرایی منع وزجر Défendre, interdire le commerce اولور آلنوب صاتلمغی یساق ایتمک ـ ایتمک La paix entretient le commerce صلح وآسایش بادئ قوام تجارتدر fait fleurir le commerce توریق تجارته سبب اولور met l'argent dans le commerce بازارگاه بیع وشراده تکثیر نقودی مستلزم اولور La guerre fait cesser le commerce سفر انقطاع معاملات تجارتی معاملات تجارتک تعطیلنه سبب اولور ـ مؤدّیدر Le commerce est enterrompu معاملات تجارت رهین انقطاع اولمشدر

بنیان تجارت ـ احوال تجارت کلیاً خراب اولمشدر est ruiné امر تجارت رواج Le commerce va bien مندرس وخرابدر بیع وشراده کساد کلی وار در ne va plus اوزره در enrichit امر تجارت ملک ودولتده بادئ فزونئ مال وثروتدر un État بهارات آلش ـ بهارات تجارتی Le commerce des épiceries روسیه نک Le grand commerce de Russie est de fourrures ویرشی اعاظم موادّ تجارتی اجناس فروهدن عبارتدر Le commerce امر تجارتده مقتضی ne demande que liberté et protection اولان انجق رخصت مطلقه وحمایت وصیانت تامّه در طایفة ـ Il se prend aussi, pour le corps des commerçants *A.* بازرکان اصنافی *T.* گروه سوداگران *P.* ارباب التجارة ـ التجّار بو قانون بالجمله طائفهٔ || Cette loi a révolté tout le commerce تجارک ازعاج نفسلرینه باعث اولمشدر

Il signifie aussi, communication ordinaire avec quelqu'un *A.* دانشقلق *T.* آمیزش *P.* مخالطة ـ مؤالفة ـ معاملة || Dans le commerce de la vie معاملات عیش وزندگانیده Dans le commerce du monde مخالطت بالناس خصوصنده Avoir, entretenir commerce avec quelqu'un بر کمسنه ایله میانده ترتیب بینلرنده رابطهٔ اختلاط ایتمک Ils ont grand commerce ensemble کلی رابطهٔ اختلاط ومؤالفت وار در Ils sont en grand commerce l'un avec l'autre میانهلرنده مخالطت عظیمه درکار در اول کمسنهلر ایله Il a rompu tout commerce avec ces gens-là شکست رابطهٔ مؤالفت ـ سر رشتهٔ اختلاطی قطع ایلدی بینلرنده اولان معاملات Quel commerce ont-ils ensemble? ایلدی بینلرنده Ils entretiennent commerce de lettres نه یه مبنیدر بینلرنده مراسلات ومکاتبات معاملهسی ـ تحریراً اختلاط واردر بینلرنده اخبار واستخبار Ils ont commerce de nouvelles وار در مؤالفت حوادث معاملهسی Commerce de littérature وار در مغازلهیه متعلق معامله de galanterie Commerce innocent علیّه مخالطت suspect معاملهٔ مظنونه معاملهٔ scandaleux بالعفاف موجبهٔ الریبه ـ On dit, Avoir commerce, Être en commerce avec... quand on parle de personnes de différents sexes. Il se dit en mauvaise part *A.* مسافحة ـ معاملهٔ شنیعة *P.* آمیزش زناکارلق آلیش ویریشی *T.* زناکارانه ـ Et qu'un homme est d'un agréable commerce, d'un bon commerce, c'est-à-dire, d'agréable société *A.* طیب الالفة ـ الوف *P.* نیک ـ شیرینکار قونشمهسی طاتلو *T.* آمیزش qu'il est d'un commerce sûr, pour dire, qu'on peut se fier à lui موثوق ومعتمد ـ امین آدمدر

آدمدر – Et d'un homme qui se mêle de quelque pratique qui n'est pas honnête, qu'il fait un mauvais, un méchant, un vilain, un honteux commerce معاملات رديئه ومعاملات قبيحه‌يه وبادئ شين وعار ارله‌جق معاملات شنيعه‌يه مداخله ايدر معاملات شنيعه ارتكاب ايدر –

COMMÉRAGE. Conduite de commère *A.* قتقتة *P.* سخن‌چينى *T.* دكيجيلك

COMMERCER. Faire commerce, trafiquer *A.* تجارت – تعامل *P.* سوداگرى كردن *T.* بازركانلق ايتمك || Des marchands qui commercent aux Indes هندستانده تجارت ايدن تجار

COMMERCIAL. Qui appartient au commerce *A.* تاجرى *P.* سوداگرى *T.* بازركانلغه متعلق || Parmi les politiques, les uns donnent la préférence au système agricole, les autres, au système commercial علم تدبير ملك ودولته واقف اولنلرك بعضيسى اصول حراثت وفلاحتك رجحانيتنه وبعضيسى امور تجارتك اولويتنه ذاهبدرلر Les effets commerciaux اموال تاجريه Statuts commerciaux نظامات تاجرية – نظامات تجارت

COMMÈRE. Femme curieuse et qui parle de tout à tort et à travers *A.* قتاتة *P.* زن سخن چين *T.* قارى دكيجى

COMMETTANT. Celui qui charge un autre d'une affaire *A.* موكّل *P.* گمارنده *T.* وكيل ايدن

COMMETTRE. Faire. Il se dit de ce qui est péché, crime, ou faute *A.* ارتكاب *P.* بكار آوردن – كردن *T.* ايشلمك || Commettre un crime ارتكاب جرم ايتمك une faute ارتكاب خطا ايتمك une méchante action ارتكاب قباحت ايتمك un péché ارتكاب معصيت ارتكاب مفسدت ايتمك – Il n'a commis en cela qu'une faute légère بو بابده ارتكاب ايلديكى خطا خفيفدر Commettre une irrévérence dans l'église كليسا ايچنده خلاف داب تعظيم وحرمت بر وضع وحركت ارتكاب ايتمك Commettre une incivilité داب اكرامسازى وملاطفتده ارتكاب قصور ايتمك

Et employer, préposer pour un temps *A.* تعيين *P.* گماشتن *T.* مأمور ايتمك – طاپشرمق || Commettre un homme à une charge فلانى بر مأموريته تعيين ايتمك Le Roi l'a commis pour avoir soin de... پادشاه فلان كمسنه‌يى فلان خصوصك فلان خصوصك اوزرينه تعيين – نظارتنه تعيين ايلدى Ce sont des gens qu'on a commis exprès pour cela بو ماده‌يه مخصوصاً تعيين اولنمش كسانلردر

Et confier *A.* احالة – تفويض *P.* سپردن *T.* اصمارلمق || Je vous en ai commis le soin بو خصوصى سكا احاله ايلدم بو خصوصى سنك عهدهٔ اهتمامنه احاله ايلدم –

COMMETTRE QUELQU'UN. L'exposer à recevoir quelque déplaisir. V. Compromettre. – Commettre deux personnes l'une avec l'autre. Les mettre dans le cas de se brouiller ensemble *A.* القا – نغل – القاء النفاق فيما بين – افساد ذات البين النغل والشقاق *P.* بميانهٔ – ميانهٔ دو كسرا شوريده كردن – دو كس شورش انداختن *T.* ايكى كشى‌يى بوزشدرمق – برى برينه دوشرمك || Il a commis le père avec le fils پدر ايله ولد بيننده القاى نفاق ايلدى – بابايى اوغلى ايله بوزشدردى Il a fait des rapports qui ont pensé les commettre l'un avec l'autre بويله‌جه انهالر ايتديكه برى برلرى بيننده القاى نفاق وشقاقه بر رمق قالمشيدى Se commettre avec quelqu'un بر كمسنه ايله بوزشمق

COMMINATOIRE. Il se dit d'un acte contenant quelque menace *A.* متضمّن الشرط الانذار – منذر *P.* زنهار آميز *T.* قورقوتمديى حاوى || Clause comminatoire شرط منذر Jugement comminatoire حكم انذارى متضمّن Cela n'est que comminatoire فلان شئ محضا انذارى متضمّندر

COMMIS. Employé dans un bureau *A.* كاتب pl. كتّاب pl. كتبة *P.* دبير – پناغ *T.* خليفه – يازيجى || Commis du trésor خزينه كاتبلرندن برى – كاتب خزينه Le premier commis du secrétaire d'État دولت سر كاتبى قلمنك باش كاتبى – باش خليفه‌سى Il a plusieurs commis sous lui زير حكمنده متعدّد كاتبلر – خليفه‌لر واردر

COMMISÉRATION. Pitié, miséricorde *A.* حنان – شفقت – حنو *P.* زارئ دل *T.* كوكل صزلمه‌سى || Cela excita une grande commisération dans toute l'assemblée بو كيفيت ارباب مجلسك مجموعى بيننده تحريك عرق حنان وشفقتى موجب اولمشدر

COMMISSAIRE. Celui qui est commis par les autorités à exercer une fonction *A.* مولّا || Les juges lui étaient suspects, il a demandé des commissaires au Roi عندنده قضات وحكّام مظنون اولدقلرينه بناءً جانب شاهانه‌دن مولّالر تعيينينى استدعا ايلدى Le Roi a nommé des commissaires pour juger فلان دعوايى فصل ايچون پادشاه مولّالر تعيين ايلدى Des

commissaires furent nommés pour régler les limites قطع حدود خصوصنده مولالر تعيين اولندى Le Parlement a nommé un commissaire pour ouïr les parties طرفين مخاصمينك تقريرلرينى استماع ايچون ديوان طرفندن بر مولا تعيين اولندى

Et celui qui est établi par autorité de Justice, pour gouverner des biens saisis ou mis en séquestre *A.* امين pl. امنا *P.* امانتكار *T.* امانتدار || Il a été ordonné que les biens en question seraient régis par commissaires اموال مذكوره امنا معرفتيله اداره اولنمق امر اولندى

COMMISSAIRE. Un officier à commission permanente, chargé de faire la Police *A.* ضابط ـ شحنة *P.* شحنه *T.* صو باشى || Faire sa plainte devant le commissaire ضابطه شكايت ايتمك Envoyer quérir le commissaire du quartier آدم كوندروب محله ضابطنى كتورتمك ـ Commissaire des vivres. Officier commis pour avoir soin des vivres d'une armée *T.* نزل امينى ـ Commisaire d'Artillerie. Officier commis pour avoir soin de ce qui regarde l'artillerie *T.* طوبخانه امينى ـ طوبخانه ناظرى ـ Commissaire de Marine *T.* ترسانه امينى ـ Commissaire des pauvres. Celui qui, dans une paroisse, recueille la taxe qu'on y a faite pour les pauvres *A.* جابى الاموال التصدقات *T.* جابيت تصدقات امينى

COMMISSION. Fait, action *A.* عمل ـ صنع *P.* كردار *T.* ايش Il n'est d'usage dans ce sens que dans cette phrase, Péché de commission معصيت بالعمل

Et charge qu'on donne à quelqu'un de faire quelque chose *A.* مأموريت *P.* سپارش *T.* اصمارلمه || Commission honorable خوش مأموريت ـ مأموريت مرغوبه agréable شانلو مأموريت ـ صعب ودشوار بر مأموريت difficile كوزل مأموريت ـ كثير المشقه بر ـ مأموريت متعبه pénible مشكل مأموريت زحمتلو مأموريت ـ مأموريت Donner commission à quelqu'un بر كمسنديى مأمور ـ بر كمسنديه اعطاى مأموريت ايتمك Exécuter une commission اجراى مأموريت ايتمك قلمق S'acquitter de sa commission اداى ـ مأموريتنى ايفا ايتمك حدود مأموريتنى خدمت ايتمك Outre-passer sa commission تجاوز ايتمك L'ambassadeur ayant exposé sa commission ايلچى مأموريتنى لدى البيان ـ ابراز مأموريت ايلدكده Révoquer une commission مأموريتى الغا ايتمك ـ Et charge donnée à quelqu'un pour faire un achat *A.* مأموريت للمبايعة *P.* سپارش خريدارى *T.* سپارشى *T.* صاتون آلمه || C'est lui qui fait toutes les commissions de la province مملكتك بالجمله مبايعات مأموريتلرينى ادا ايدن فلاندر Je ne veux plus me mêler de vos commissions فيما بعد سنك مبايعات مأموريتلركه قارشمم ـ Et le droit qu'un commissionnaire reçoit pour son salaire *A.* حق السعى || Il m'en a coûté un pour cent de commission pour les marchandises que je fais venir جلب ايلديكم اموال ايچون حق سعى اولدرق عامله يوزده بر غروش ويردم

On dit, qu'un laquais fait bien ses commissions, c'est-à-dire, les messages dont on le charge فلان خدمتكار كندوبه حواله اولنان مأموريتلرى لايقى اوزره اجرا ايدر

Il se prend aussi, pour un mandement du Prince, ou de quelque autre personne ayant autorité de commettre, de députer *A.* حكم المأمورية *P.* مأموريت امرى *T.* فرمان مأموريت || Commission verbale لسانا ويريلان مأموريت فرمانى Commission par écrit تحريرا ويريلان مأموريت حكمى Il a obtenu une commission du Roi adressante à... بر... فلانه خطابا مأموريت فرمانى تحصيل ايلدى Il exerce cette charge en vertu de la commission qu'il a obtenue بو مأموريتى تحصيل ايلديكى فرمان موجبنجه اجرا ايدر La commission s'adresse aux Juges des lieux مأموريت فرمانى حكام وضابطان مملكته خطاب اولور Quand ils furent assemblés, il leur exposa la teneur de sa commission بر يره مجتمع اولدقلرى حالده حامل اولديغى مأموريت فرماننك مضموننى بيان ايلدى Expédier des commissions pour de nouvelles levées جديد عسكر تحريرينى حاوى مأموريت فرمانلرى اصدار وارسال ايتمك

COMMISSIONNAIRE. Correspondant chargé de l'achat ou du débit d'une marchandise *A.* عامل pl. عمال *P.* كاردار *T.* يازيجى || Ces marchands-là tiennent un commissionnaire dans les principales villes بو بازركانلرك بالجمله بلاد جسيمده برر عامللرى واردر

COMMISSURE. Il se dit du point d'union de quelques parties du corps humain *A.* موصل pl. مواصل *P.* پيوندگاه *T.* قاوشجق يرى || La commissure des nerfs optiques موصل اعصاب دوداقلرك قاوشديغى يرـ موصل الشفتين des lèvres عين

COMMODAT. Prêt gratuit *A.* قرض حسن ـ قرض حسبى *T.*

فائضسز اودنیج

COMMODE. Facile, convenable *A.* موجب الرفاه - موجب الراحة *P.* آسانی بخشا *T.* حضورلو - راحتلو || Habit commode راحتلو بر لباس Maison commode حضورلو بر خانه Une telle sorte d'habit est commode pour le froid بو مقوله لباس صوغوقده راحتلو در Commode à ceux qui montent à cheval اسب سوار اولنلره کوره راحتلو در - Et trop indulgent, trop facile *A.* لیّن الجانب - سهل العطف *P.* نرمخو *T.* یواش - On dit figur., qu'un homme est fort commode à la société, c'est-à-dire, qu'il est d'une société douce et aisée *A.* لیّن الالفة - سهل الامتزاج - خلوق *P.* خوش آمیزش *T.* یومشق خویلو - اویصال

COMMODE. Armoire faite en bureau *T.* چکمجه

COMMODÉMENT. Avec commodité *A.* بالاستراحة - مستریحاً - بالراحة والرفاه - *P.* بآسانی - بآسانئ حال *T.* راحتلق ایله - راحت وحضور ایله || Être logé commodément بالراحة والرفاه اقامت ایتمک Être vêtu commodément راحتلو لباس کیمک Vous pouvez faire cela commodément بو ایشی مستریحاً ایشلیه بیلورسک

COMMODITÉ. État, situation commode *A.* استراحت - راحت - سهولت الحال *P.* آسانی *T.* قولایلق - حضور - راحتلق || Un carrosse est une grande commodité بر هنطوه مالک اولمق راحت عظیمه‌یی مؤدّیدر Les dégagemens font toute la commodité d'une maison بر خانه ایچنده تکثیر مخارج کلّی مرتبه بادئ راحت وسهولتدر Il y a bien des commodités dans cette maison بو خانده قتی چوق اسباب راحت وسهولت وار در C'est un petit appartement où l'on a toutes ses commodités بو صغیر اوطده لزومی اولان اسباب راحتک جمله‌سی موجود در - Il signifie aussi, le temps propre, l'occasion *A.* وقت الوسعة والراحة - وقت الرفاه *P.* دم فراخی *T.* راحتلق حالی || Faites cela à votre commodité بونی بر وقت وسعت وراحتکده ایله

Il se dit en général, de tout moyen qui facilite quelque chose *A.* وسیلة السهولة - مدار السهولة - اسباب السهولة *P.* مدار آسانی *T.* قولایلق || Je me sers de la commodité que m'offre le départ d'un tel pour . . . فلان کمسنه‌نک عزیمتی شو . . . حرکتی ایتمکه بکا وسیلهٔ سهولت اولور On n'a pas toutes ses commodités en ce monde بو دار فنا اسباب راحتدن معرّا در La commodité de l'eau صویه وارمنک سهولتی La commodité de l'église کلیسایه وارمنک سهولتی

On appelle, Commodités, les aisances d'une maison *A.* مستراح *P.* ادبخانه - آبریز *T.* کنف

COMMOTION. Terme de Médecine. Ébranlement violent au dedans du corps *A.* زعزعة - قلقلة - رجفان *P.* لرزش *T.* صارصلش - یرندن اوینامه || Il y a à craindre que ce coup n'ait fait commotion au cerveau بو ضربه رجفان دماغی مؤدّی اولمق احتمالندن خوف اولنور Il tomba de fort haut, ce qui lui causa une commotion générale dans tout le corps غایت مرتفع محلدن سقوط ایلدیکنه نظراً داخل بدننده کلّیتلو بر صارصلش عارض اولمشدر - Il se dit figur., de l'agitation excitée dans les esprits *A.* قلق - هزهزة - اضطراب *P.* تلواسه - تلوسه *T.* دپرنش || Cet événement causa une grande commotion parmi le peuple بو حادثه بین الناس موجب هزهزهٔ عظیمه اولمشدر - موجب قلق واضطراب اولمشدر

COMMUER. Échanger la peine *A.* تحویل النوع العقوبة *P.* تادیبرا با دیگر بدل کردن *T.* تادیبک صورتنی دکشدرمک || Il obtint des lettres du Prince, qui commuaient la peine des galères en celle du bannissement علیهنده حکم اولنان وضع کورک تادیبنک نفیه تحویلنی حاوی فرمان پادشاهی تحصیل ایلدی

COMMUN. Il se dit des choses à quoi tout le monde participe *A.* عامّ - عمومیّ الشمول - عمومیّ *P.* به همه رایگان *T.* عامّه‌یه یاییلور || Le soleil, l'air, les élémens sont communs شمس وهوا وعناصر اربعه عمومیّ الشمولدر La lumière est commune à tous les hommes ضیای شمس جمیع ناسه عمومیدر

Et des choses dont l'usage appartient à plusieurs *A.* شایع - خلیط - مشترک *P.* درکار چند کس *T.* اورتاقلشی || Une cour commune شایع ومشترک - بینهماده شایع فنای دار حولی Puits commun شایع ومشترک بئر ما Passage commun ممرّ مشترک Escalier commun نردبان شایع Chemin commun طریق مشترک Cela est commun aux deux maisons فلان شئ ایکی خانه آره‌سنه شایعدر - مشترکدر - Il se dit aussi, de ce qui est propre à différens sujets || Le boire et le manger sont communs à l'homme et aux bêtes اکل وشرب ماده‌سی انسان وحیوانه شایع ومشترکدر La vie végétative est commune aux animaux et aux plantes نفس نامیه حیوانات

ونباتاتده مشترکدر Ennemi commun دشمن مشترک Intérêt commun یکدیگره راجع اولان مصلحت ـ مصلحت مشترکه Péril commun یکدیگره ـ طرفینه راجع مخاطره ـ مخاطرهٔ مشترکه Cette douleur, cette joie m'est commune avec tous les gens de bien بو کدر وسرورده جمیع خیرخواهان ایله مشترکم Entreprendre une chose à frais communs اشتراک ایله بر شیئه مباشرت ایتمک J'ai cela de commun avec lui فلان کشی ایله بالاشتراک بو شیئه متصرّفم Cette affaire n'a rien de commun avec celle dont il s'agit بو ماده نک ما نحن فیها اولان مصلحت ایله بر درلو جهت مشارکتی بو خصوصک در میان اولان مصلحت ایله بوجه‌ـ یوقدر ـ من الوجوه مناسبتی یوقدر ـ Faire bourse commune, signifie, faire dépense commune *T.* مصرفده مشارکت ایتمک مصرفی بالمشارکه اداره ایتمک Il signifie aussi, s'associer dans une affaire, pour la suivre à frais communs, et en partager le profit *T.* کسب ـ دخل وخرجده مشترک اولمق ـ وصرفده مشترک اولمق ـ Commun est aussi substantif, et se dit d'une société entre deux ou plusieurs personnes || Il faut prendre cette dépense sur le commun بو مصرف میانده مشاع ومشترک اورته مالندن ویرلملو در ـ اولان مالدن ویرلملو در Ils ont mis leur bien en commun ماللرینی بینلرنده شایع اولمق شایع ومشترک اولمق اوزره اورتده ـ اوزره ترتیب ایلدیلر قودیلر Ils jouissent de la succession en commun, jusqu'à ce qu'ils aient fait le partage بینلرنده اقتضا ایدن تقسیمه رابطه ویرلنجیه قدر مال وراثتدن شایعاً متمتّع اوله یورلر

Il signifie aussi, Ordinaire *A.* عادی ـ معتاد ـ مألوف ـ *P.* رایگان ـ هر دم کردنی ـ *T.* اولاغن ـ اوله کلمش ـ اوله || L'usage en est fort commun استعمالی غایة الغایه عادیدر Il n'y a rien de si commun بونک قدر مألوف ورایگان شی یوقدر Cela est commun parmi les gens de guerre عسکری بیننده عسکری بیننده اولاغن ـ مألوف ومعتاد اولان شیلردندر ـ شیدر ـ On appelle, Sens commun, la faculté par laquelle le commun des hommes juge raisonnablement des choses *A.* عقل عادی || Cela est contre le sens commun بو کیفیت عقل عادی یه بو کیفیتک اصول عقل عادی یه منافاتی درکار در ـ منافیدر Cela répugne au sens commun بو حالت عقل عادئ صحیحه موجب نفار در C'est un homme qui n'a pas le sens commun, بضاعهٔ عقل عادیدن ـ مایهٔ عقل عادیدن بی بهره بر آدمدر

ـ بی نصیب بر آدمدر ـ Et lieux communs, des matières triviales et rebattues *A.* عبارات مطّردة *P.* سخنهای رایگان *T.* سویلنمش سوزلر || Tout son livre est rempli de lieux communs کتابی عبارات مطّرده ایله مالامالدر Employer des lieux communs تعبیرات مطّرده استعمال ایتمک Ce qu'il y a de meilleur dans ce discours, c'est un lieu commun sur les conquérans بو مقاله نک جهانگیرلره دائر محتوی اولدیغی بر کلام مطّرددن غیری احسن واعلا محلی یوقدر ـ On dit, qu'une terre vaut tant de revenu année commune, pour dire, bon an, mal an بو ضیعه نک ایراد سنویسی عام عادی اعتباری بو چفتلکک واردات سنویه‌سی ـ ایله شو مقداره اولور قحط وبرکت سنه‌لری بری بریله حساب اولنه‌رق شوقدره وارر بهمه ناس Il se prend aussi, pour Général *A.* عامّه ـ عمومی *P.* رایگان *T.* عامّه نک || Le bruit commun آوازهٔ عامّه C'est l'opinion commune اعتقاد ناسدر ـ اعتقاد عامّه‌در La commune façon de parler صورت تکلّم عامّه ـ On dit, Le droit commun, pour dire, la loi généralement reçue dans un État *A.* قانون الملک عمومی

Il signifie aussi, le plus grand nombre *A.* اکثر ـ جمهور *P.* ـ جمهور ناس *T.* چوغی || Le commun des hommes انبوهی ـ جمهور فلاسفه Le commun des philosophes خلقک چوغی انبوهی فیلوسوفان

Il se dit aussi par opposition à Distingué, et signifie, vulgaire, bas *A.* سفیل *P.* خورباد *T.* خورباد || Il a l'air commun سیماسنده آثار خورباد اداسی وار در ـ سفالت وار در Un langage commun خورباد آغزی ـ خورباد لسانی ـ نطق سفیل Des manières communes اوضاع سفالت آلود

Il signifie aussi, qui se trouve aisément et en abondance *A.* رخیص ـ مبذول *P.* رایگان *T.* بول || Les bons melons sont fort communs cette année بو سنهٔ مبارکده قاون بغایت رخیص زیاده Les herbes, les viandes les plus communes ومبذولدر پک بول بولنان اونلقلر واتلر ـ مبذول اولان نباتات ولحوم

Et qui est de peu de valeur, et peu estimable dans son espèce *A.* نادر ـ *P.* کمقدر *T.* خرجی || Marchand qui n'a que des marchandises communes بر تاجر صاحبی استعهٔ نادره ـ خرجی مال صتان بازرکان ـ Et qui est médiocre et peu estimable dans son genre *A.* خسیس *P.* کمتر ـ کم مایه *T.* بیاغی ـ Il se dit aussi, des domestiques les moins considéra-

bles d'une maison *A.* ادانی الاتباع *P.* پرستاران پسپایه *T.* خدمتکارلرک آشاغی صاقمی || C'est du vin du commun ادانی اتباعه مخصوص شرابدر Le dîner commun آشاغی طاقم خدمتکارلرک طعامی La table du commun پسپایه اتباعنک سماطی La' salle du commun پسپایه خدمتکارلرک قونوشی

COMMUNAL. Qui est commun aux habitants d'un village V. Communaux.

COMMUNAUTÉ. Société de plusieurs personnes qui vivent ensemble sous certaines règles *A.* جماعت pl. جماعات *P.* گروه *T.* طائفه || Une communauté de religieux رهباندن عبارت بر جماعت Vivre en communauté جماعت صورتیله تعیّش ایتمک Entrer dans une communauté جماعته داخل اولمق – On dit, Diner à la communauté, c'est-à-dire, au réfectoire avec les autres *T.* جماعت سماطنده طعام ایتمک

Il se prend aussi pour le corps des habitants des villes et des villages *A.* جمهور الاهالی *P.* گروه کندنشینان *T.* یرلو خلقی

Il se dit aussi, de la société de biens entre deux ou plusieurs personnes *A.* مشارکة الاموال *P.* برابری مال *T.* مال برابرلکی || Il y a communauté de biens entre le mari et la femme زوجین - زوج وزوجه بیننده مشارکت اموال وار در ارهسنده Accepter la communauté مشارکت امواله رضا ویرمک Renoncer à la communauté مشارکت اموال خصوصندن فارغ اولمق

COMMUNAUX. Pâturages où les habitants d'un village ont droit d'envoyer paître leurs troupeaux *A.* مراتع عامّة *P.* چراگاه همه *T.* ناس بکلک اوتلاقلری - عامّه اوتلاقلری || Les communaux d'un boug قصبه‌نک مراتع عامّه‌سی - بکلک اوتلاقلری

COMMUNE. V. Communauté dans le sens d'habitans des villes et des villages || La commune d'un tel lieu فلان بلده‌نک اهالیسی La commune s'émut جمهور اهالی آیاغه قالقدی

COMMUNES. Les peuples des paroisses de la campagne *A.* pl. اهالی النواحی - الناحیة *P.* اهالی برزن *T.* کوی خلقی || Assembler les communes کوی - اهالی ناحیه‌یی جمع ایتمک خلقنی – Et les pâturages communs aux habitans d'une ville. V. Communaux. – Chambre des communes. V. Chambre.

COMMUNÉMENT. Ordinairement *A.* عادتاً - عادیاً ومستمراً *P.* بر وجه عادی - هر آیینه *T.* اوله کلدرک || Cela se pratique communément فلان شی عادتا اولور - فلان شیٔ اوله کلمشدر

Et généralement *A.* عموماً - علی العموم *P.* همه ناس *T.* هپسی عموماً متداول السنهٔ انامدر || On en parle communément علی العموم سویلنور - On dit, À parler communément, et communément parlant, pour dire, selon l'opinion publique *T.* عامّه‌نک اعتقادینه کوره - اعتقاد عامّه‌یه نظراً Ou pour dire, selon la façon de parler ordinaire *T.* لسان عامّه اوزره - خلقک دیلنجه سویلنه کلدیکی وجه اوزره

COMMUNICABLE. Qui se peut communiquer *A.* ممکن السرایة - مستعد الی السرایة - ممکن التجاوز *P.* امکانپذیر سرایت *T.* بشقه‌یه کچه بیلور || Il est de la nature du bien d'être communicable برّ وخیر بالطبع مستعد تجاوز وسرایتدر Le souverain pouvoir n'est point une chose communicable حکومت سلطانیه آخره امر سلطنتده - تجاوز وسرایت قبول ایدر مقوله‌دن دکلدر آخر ایله حصّه داری ومشارکت ممکن دکلدر

On dit, que deux rivières sont communicables, pour dire, qu'elles peuvent être jointes par un canal *A.* ممکن - ممکن الوصل الاجتماع *P.* با هم دیگر رسانیدنی *T.* بری بریله قاوشه بیلور – On dit aussi, que deux appartemens sont communicables بو ایکی دائره بری برلریله ممکن الوصلدر

COMMUNICATIF. Qui se communique facilement *A.* ساری - سرایت رسان *P.* سریع السرایة - سهل السرایة - مجاوز *T.* بشقه‌یه کچر || Le bien est de soi communicatif خیر وبرّ فی حدّ ذاته سریع السرایه در

On dit d'un homme qui aime à se communiquer, à faire part aux autres de ses lumières, qu'il est communicatif *A.* مفیض المعلومات *P.* بیدریغساز معلومات *T.* بیلدیکنی اسرکمز

COMMUNICATION. Action de communiquer *A.* عدوا - سرایت - مجاوزت || Communication de maux سرایت علل وامراض – On dit en termes de Physique, La communication du mouvement *T.* حرکتک عدوا وسرایتی

Donner communication d'une affaire à quelqu'un. C'est lui en faire part *A.* اخبار - افادهٔ الحال - انها *P.* آگاه سازی *T.* بیلدرمه - خبر ویرمه || Il lui a donné communication de son mariage امر تأهّلنی افاده وانها ایلدی Avoir communication d'un traité عقد اولنان عهدنامه‌نک خبرینی آلمق

Il signifie aussi, commerce, familiarité *A.* خلطة - مخالطة - مؤالفة - مساهات - معاشرت *P.* آمیزش - آلفتکی *T.* قونسمه

|| Ils ont grande communication ensemble بينلرنده خلطهٔ عظيمه واو در || Ils entretiennent communication de pensées et de sentimens ميانه‌لرنده مخالطت افكار وضماير وار در

Et correspondance *A.* مخابرة ـ معاملة *P.* با يكديگر *T.* خبرلشمه خبر سازى || Avoir communication avec les ennemis de l'État اعداى دولت ايله مخابره ايتمك Ils ont rompu toute communication بينلرنده سررشتهٔ مخابره ومعامله‌يى كافهٔ معاملات قطع ايلديلر Défendre toute communication ومخابراتى منع ايتمك

En termes de Palais, Communication au parquet, c'est l'exposition des raisons que les avocats des parties font devant les gens du roi *T.* انهايى محتوى تقرير || Son avocat allégua telle chose à la communication فلان كمسنه‌نك دعوا وكيلى انهايى حاوى تقديم ايلديكى تقريرده فلان ماده‌يى سرد وبيان ايلدى

Il signifie aussi, moyen par lequel deux choses se communiquent *A.* ملتقا ـ منفذ مابين *P.* گذرگاه بهم رسى *T.* اولاشه‌جق يرـ قاوشه‌جق ير || Communication d'une chambre à l'autre ملتقاء الحجرتين اورته Porte de communication ملتقاى باب ما بين ـ قپو Escalier de communication ما بين اولان نردبان La communication des deux mers منفذ بين البحرين ـ ملتقاء البحرين Le détroit de Gibraltar fait la communication de l'Océan et de la Méditerranée سبته بوغازى بحر محيط ايله ايچ دكزك ملتقاسيدر Dans l'art Militaire, Lignes de communication, sont de certaines tranchées que l'on fait, afin que deux quartiers de l'armée, deux attaques puissent comomniquer ensemble, et s'entre-secourir *T.* برى برلرينه ـ برى برلرينه متنافذ مترسلر صره‌سى قاوشور مترس صره‌لرى

COMMUNION. Union de plusieurs personnes dans une même Foi *A.* ملت ـ امت *P.* همكيشان *T.* ملت || La communion des fidèles امت مؤمنين Le communion de l'Église Romaine امت مذهب رومانيه Il s'est séparé de la communion de l'Église ملت عيسويه‌دن مفارقت ايلدى Il est dans la communion de l'Église ملت ايچنده داخلدر hors de la communion ملتدن خارجدر

COMMUNIQUER. Rendre commun *A.* ايجاب ـ اعدا ـ تعدية *P.* با ديگر رسانيدن ـ سارى ساختن *T.* السراية ويرمك ـ كچورمك || Un corps qui communique son mouvement à un autre كندو حركتنى جرم آخره اعدا ايدن بر جرم Le feu communique sa chaleur نار تعديهٔ حرارت ايدر Le soleil communique sa lumière à toute la terre شمس پرتو وضياسنى كافهٔ اقطار ارضه تعديه وايصال ايدر ـ Figur., Communiquer ses lumières à quelqu'un, pour dire, lui faire part de ses lumières *T.* افاضهٔ علوم ومعارف ايتمك Et commnniquer ses desseins ses pensées افادهٔ مقاصد ومنويات ايتمك *T.* ضماير وافكار ايتمك Et communiquer sa joie, sa douleur à quelqu'un *T.* سرور وكدرينى آخر كمسنديه سرايت ايتدرمك ـ آخر كمسنديى سرور وكدره بهره‌مند ايتمك ـ On dit aussi, Dieu communique ses grâces à qui il lui plaît جناب فياض لم يزل الطاف رحمتيه‌سن على من يشاء اسباغ وافاضه ايدر

Se communiquer. *A.* عدوـ تجاوزـ سرايت *P.* در گذشتن *T.* كچمك || La chaleur du feu se commnnique aux corps environnants حرارت نار جوارده بولنان اجرامه تجاوز وسرايت ايدر Une maladie qui se communique aisément سريع العدوا بر كونه علت Certains maux se communiquent aisément بعض امراض سريع العدوا در La joie et la douleur se communiqnent peu à peu سرور وكدر رفته رفته تجاوز وسرايت ايدر

Il signifie aussi, donner communication de quelque chose *A.* عرض ـ انها ـ اشعار ـ اخبار ـ افادة *P.* خبردار ـ آگاهيدن نمودن ـ انها كردن ـ كردن *T.* بيلدرمك || Communiquer ses affaires à un ami اموريني دوستك برينه افاده ايتمك امور واحوالندن دوستك بريسنى خبردار ايتمك ـ Il ne m'en a rien communiqué بوكا دائر هيچ بر شئ بكا افاده ايتمدى Je lui ai communiqué mon intention, mon secret فلانه مرامى وسرّى كشف واشعار ايلدم On lui a communiqué les titres سنداتى كندويه عرض وافاده ايتمشلر در Les ambassadeurs se communiquèrent respectivement leurs pouvoirs طرفين ايلچيلرى حامل اولدقلرى رخصتنامه‌لرى يكديگره عرض واشعار ايلديلرـ افاده وانها ايلديلر ـ En ce sens, il est aussi neutre *A.* مخابرة *P.* با هم ديگر آگاه كردن *T.* دانشمق ـ خبرلشمك || J'ai communiqué de cette affaire avec lui بو خصوصده فلان ايله مخابره ايلدم Il en faut communiquer à un homme intelligent اصحاب درايتدن برى ايله مخابره ايتملو در Il a fait cela sans en communiquer à personne بو فعلى بر كمسنه ايله مخابره ايتمكسزين ايشلدى

هیچ بر کمسندیی خبیر وآگاه ایتمکسزین خودسرانه ضبط دعوایه مٔامور اولان کشی مولّالر ایله مخابره ایدهجکدر Le rapporteur en communiquera avec les commissaires ضبط دعوایه مٔامور اولان کشی مولّالر ایله مخابره ایدهجکدر

Il signifie aussi, avoir commerce et relation *A.* اختلاط ـ موالفت *P.* با هم دیگر آلفتگی نمودن ـ آمیزش داشتن *T.* قونشمق ‖ Communiquer avec les savants ارباب علم ومعرفت ایله اختلاط ایتمک Communiquer avec les ennemis اعدا ایله دشمن ایله معاملهٔ الفت اوزره اولمق ـ مخالطه ایتمک ـ دشمن ایله مخابره ایتمک

Se communiquer. Se rendre familier, entrer facilement en conversation avec quelqu'un *A.* مصاحبت ـ موانست *P.* همدمی ـ انس والفت کردن ـ کردن *T.* انسیت ایتمک ـ کوروشمک ‖ C'est un bon Prince qui se communique aisément سهولت ایله موانست ایدر کریم النفس بر پادشاهدر Les princes d'Orient se communiquent rarement à leurs sujets ملوک شرقیه کندو زیر دستانلریله نادرًا مصاحبت ایدرلر Il ne faut pas se communiquer à tout le monde هر کس ایله موانست جائز دکلدر ـ On dit, que deux chambres se communiquent par un corridor ایکی اوطه کچید واسطهسیله بری برینه متواصلدر Et qu'une chambre communique à l'autre فلان اوطه دیگر بر اوطهیه نافذ در

Communiqué. *A.* معدًا *P.* سرایت کرده *T.* سرایت ایتمش خبر ویرلمش ـ *A.* مفاد ـ منها *P.* انها کرده *T.* کچمش ـ

COMMUTATION. Changement de peine *A.* تحوّل الحکم العقوبة *P.* تادیب صورتنک دکشدرلمسی *T.* تبدیلسازی حکم تادیب

COMPACITÉ. Qualité de ce qui est compacte *A.* صموت *P.* جگالی *T.* صوملق ‖ Il n'y a pas de compacité absolue, toute matière étant poreuse مادّه عمومًا ذات المسامات اولدیغندن نظرًا هیچ بر شیدده صموت مطلق اولمز

COMPACTE. Qui est condensé, dont les parties sont fort serrées *A.* مصمت ـ اصمت ـ مبهم *P.* جگال *T.* صوم ‖ Corps compacte جرم مصمت Les métaux les plus compactes sont les plus pesants معادندن زیاده مصمت ومبهم اولنلرک وزانتی غالبدر

COMPAGNE. Femme qui a liaison avec une autre, ou qui sert avec elle dans le même emploi *A.* قرینه *P.* همپا *T.* آیاقداش ‖ Chère compagne قرینهٔ عزیزه Fidèle compagne قرینهٔ صدیقه ـ Il se dit aussi d'une femme mariée par rapport à son mari *A.* حلیله *P.* همسر *T.* اش ‖ Ma très-chère compagne حلیلهٔ اعزّ واحبّم ـ Il se dit figur. des choses *A.* رفیق ـ شریک *P.* همباز ـ همدم *T.* اورتاق ‖ La médiocrité est compagne du repos اعتدال حال رفیق راحتدر Les infirmités, compagnes de la vieillesse شریک حال شیخوخت اولان علل واسقام

COMPAGNIE. Assemblée de plusieurs personnes qui sont en conversation *A.* مجلس pl. مجالس ـ منتدا ـ نادی *P.* بزم ـ جمعیتگاه ـ انجمن *T.* جمعیت ‖ Bonne compagnie مجلس نادئ لطافت منادی ـ دلارا Mauvaise compagnie مجلس اشرار ـ ردائت انیس Aimer la compagnie مجلس احبابدن حظ ایتمک Recevoir compagnie chez soi خانهسنده جمعیت یارانی تلقّی بالقبول ایتمک Saluer la compagnie مجلسه سلام ویرمک Compagnie d'hommes مجلس رجال de femmes مجلس نسوان Sa maison est le rendez-vous de la bonne compagnie خانهسی مجلس ظرفانک محلّ اجتماعیدر Donner entrée à quelqu'un dans une compagnie بر کمسنهیه فلان مجلسه رخصت دخول ویرمک Il fut bien reçu lui et sa compagnie کندوسی جمعیت مصاحبینیله معًا ملتفتًا قبول اولندی Il est de bonne compagnie مجلس آرا در

Il se dit aussi, de deux personnes qui sont ensemble *A.* معیّت ‖ *T.* بیله ـ برابرلک ـ *P.* برابری ـ همدمی ـ مصاحبت ـ Tenir compagnie مصاحبت ایتمک Ils vinrent de compagnie بالمعیه کلدیلر اولطرفه بالمعیه Nous irons là de compagnie ـ بیله کیدهجکز ـ مستصحبًا کیدهجکز ـ کیدهجکز ـ On dit, qu'un homme est en compagnie, c'est-à-dire, occupé avec quelques personnes یانندهٔ جمعیت وار در

Il signifie aussi, société de marchands ou de gens d'affaires *A.* شرکت *P.* انبازی *T.* اورتاقلق ‖ Former, faire une compagnie ربط شیرازهٔ مشارکت ـ ترتیب شرکت ایتمک La compagnie des Indes هندستان ـ هندستان شرکتی تجّاری شرکاسی

On appelle, Règle de compagnie, une règle d'Arithmétique dont on se sert pour partager le gain ou la perte des associés, suivant l'intérêt qu'ils y ont *A.* فنّ الحساب المساهمة ـ فنّ التقسیم الاسهام

Il se dit aussi, d'un nombre de gens de guerre sous un ca-

pitaine *A.* حزب pl. احزاب *P.* زمرهٔ سپاه – بلوك *T.* جماعت
– بلوك || Compagnie d'infanterie حزب الرجّاله – پیادگان
جمعیتی – بایه بلوکی de cavalerie حزب فرسان – سواریان
جمعیتی – اتلو بلوکی de chevau-légers عسکر جماعتی – سبکبار
de carabiniers قرابینا تفنکجیلری جماعتی de fusiliers
تفنکجیان جماعتی Compagnie complète بر جماعت مکمّل
forte جماعت قوته Mettre sur pied une compagnie بر جماعت
پیدا ایتدرمك – On appelle, Compagnie franche, une compagnie qui n'est incorporée dans aucun régiment *A.* حزب منفرد
P. خود سر *T.* بلوك بر جماعت بللو باشلو

COMPAGNON. Camarade, associé *A.* رفیق pl. رفقا *P.* همبر
– همپا *T.* یولداش – قنداش || Cher compagnon رفیق عزیز
fidèle رفیق صدیق – سمیر رفیق صداقت ancien رفیق قدیم
Compagnon d'école *A.* رفیق الدرس *P.* خواجه تاش *T.* مکتب
یولداشی de fortune قسمت رفیقی – قسمت اورتاغی On
lui a donné un tel pour compagnon فلان کمسندیی
معیّنه رفیق اولمق اوزره تعیین ایلدیلر Il n'a pas besoin
de compagnon رفیقه محتاج دکلدر – رفیقدن مستغنیدر Avoir
un fâcheux compagnon برامز – بئس الرفیقه دوچار اولمق
– یولداشه اوغرامق – Compagnon d'armes *A.* رفیق السفر –
صاحب بالجنب *P.* خیلتاش *T.* سفر یولداشی – On dit,
Travailler à dépêche compagnon, pour dire, vite et négligemment *T.* چالوب چارپمجه ایشلمك || C'est un ouvrage fait
à dépêche compagnon چالوب چارپمجه ایشلنمش بر شیدر
Il signifie aussi, égal *A.* قرن pl. اقران – کفو pl. اکفاء *P.*
همتا *T.* اقران || Traiter de pair à compagnon علی طریق الکفائه
اقرانجه معامله ایتمك – معامله ایتمك C'est un homme qui
ne peut souffrir ni maître ni compagnon فلان کشی نه قرن
وهمتا ونه مخدوم وفرمانفرما هضم ایدر مقوله دندر –
نه کفو ونه آغا قبول ایدر – On dit d'un homme qui est capable
de faire de mauvais tours, que c'est un compagnon dangereux
A. سوء قرین || C'est un dangereux compagnon, défiez-vous-en
فلان کشی سوء قریندر کندودن امین اولمه

Il signifie aussi, un garçon qui a fait son apprentissage
en quelque métier, et qui travaille pour un autre *T.* قلفه ||
Compagnon tailleur درزی قلفه‌سی Il était compagnon chez un
tel maître فلان استادك یاننده قلفلق ایدر ایدی Il
paye ses compagnons au mois قلفه‌لرك اجرتنی ماه بماه
ویرر Louer des compagnons قلفه‌لر استیجار ایتمك

COMPAGNONAGE. Le temps qu'un garçon travaille chez un
maître après son apprentissage *T.* قلفه‌لق وقتی – قلفه‌لق حالی

COMPARABLE. Qui peut être mis en comparaison *A.* مقیس –
قیاس اولنه بیلور – قیاسه کلور *T.* قیاسپذیر *P.* ممکن القیاس
|| Un homme comparable aux plus grands hommes de l'antiquité
اسکی – اعاظم رجال متقدمین ایله ممکن القیاس بر آدم
زمانده‌کی بیوك آدملره قیاس اولنه بیلور Y a-t-il rien de
comparable à cela? بوکا مقیس اوله‌جق شیء وارمیدر – On dit
qu'une chose n'est pas comparable avec une autre, pour dire, qu'elles sont de nature absolument différente *A.* عدیم القیاس –
– قیاسه کلمز *T.* بیقیاس – نا قابل قیاس *P.* ممتنع القیاس
قیاس قبول ایتمز || Ces deux choses ne sont pas comparables
بو ایکی شیئك – بو ایکی شیء بری بریله عدیم القیاسدر
بیننده بر درلو جهت قیاس یوقدر L'esprit n'est pas comparable avec la matière روح ایله ماده بیننده بر درلو جهت
قیاس یوقدر

COMPARAISON. Action de comparer, ou le résultat de cette
action *A.* قیاس – قیاس بالمقابلة – مناظرة بالقیاس *P.* قیاس
با همدیگر *T.* بری برلریله قیاسلشدرمه || Comparaison des
hommes illustres Grecs et Romains قدیمی قوم یونان ایله اهل
روما ایچنده تحصیل نام وشان ایتمش رجالك بالمقابله
قیاسلری Pour faire une juste comparaison de ces deux auteurs, il faut
considérer en quoi ils se ressemblent, et en quoi ils diffèrent بو ایکی
مصنفلرك تألیفاتی قیاس صحیح ایله تقییس اولنمق
ایچون بری برلری بیننده اولان جهت مشابهت ومحل
اختلاف ومباینته امعان نظر اولنمق لازمدر Faire comparaison de deux personnes ایکی ذاتی بری بریله قیاس ایتمك
Ne faites point entrer cet homme-là en comparaison avec un
si grand personnage بو آدمی بویله بر ذات عالیقدر ایله
قیاسه کتورمه Mettre une chose en comparaison avec une autre
بر شیئی شیء آخر ایله قیاس ایتمك Il n'y a point de comparaison d'un tel avec un tel فلان کشی فلان ایله قیاسه کلمز
– فلان ایله قیاس قبول ایتمز – En comparaison. À l'égard *A.*
قیاس ایله – کوره *T.* بقیاس – بنظر *P.* نظراً – قیاساً || Ce
n'est qu'un ignorant en comparaison d'un tel فلانه قیاس ایله
جاهلدر Cela n'est pas cher en comparaison de ce que l'on paye
ailleurs فلان شیء سائر محللرده جاری اولان بهایه نظراً

فلان بها یه قیاساً غالی عدّ اولنمز ـ غالی عدّ اولنمز

Par comparaison. Eu égard, par rapport *A.* بالنسبة ـ نسبةً *P.* به نسبت *T.* نسبت ایله || La plupart des choses ne sont bonnes ou mauvaises que par comparaison اکثر اشیانک قبح رداٸت وصلاحی ـ وجودتی کیفیتی بالنسبه متحقق اولور Cela n'est blanc que احد هما آخره نسبت ایله ظاهر اولور par comparaison à une autre chose qui n'est pas si blanche بو شیٔ بیاض دکل الّا آنک قدر بیاض اولمیان آخر بر بوشیٔنک بیاضلغی آنک قدر بیاض ـ شیٔه نسبت ایله اولمیان دیگر بر شیٔه نسبت ایله متحققدر

Comparaison, est aussi une figure de Rhétorique dont on se sert, en comparant une chose à une autre *A.* تمثیل pl. تمثیلات || Belle comparaison تمثیل جمیل Riche comparaison تمثیل واسع Il y a de belles comparaisons dans Homère فلان شاعرک دیوانندہ تمثیلات لطیفه وار در Il abonde en comparaisons طبعی تمثیلات بابنده کثیر ـ بذارت تمثیلاتی وار در ـ تمثیلاتده مصیبدر Il est heureux en comparaisons النتاجدر Cette comparaison est juste بو تمثیلک اصابت تمثیلاتده موفقدر bien prise بو تمثیلک صوابه مقروندر ـ تمثیل راست وصوابدر Cette comparaison fait une belle image مأخذی یک مناسبدر vient bien au sujet بو تمثیل کوزل تصویر حال ایدر Il a pris sa comparaison des mouches à miel مادّه یه اوفق کلور سرد ایلدیکی تمثیلی نحل عسلدن اخذ واستخراج ایلدی ـ On dit proverb., que toute comparaison cloche, pour dire, qu'il n'y a pas de comparaison qui soit parfaite en tout تمثیلات سقامتدن خالی اولدمز

On dit, qu'une chose est sans comparaison, pour dire, sans pareille *A.* عدیم النظیر ـ عدیم المثل ـ عدیم القیاس *P.* بیهمتا ـ بیمانند *T.* مثلی یوق ـ اشی یوق ـ Sans comparaison, se dit encore par civilité et par respect, pour adoucir une comparaison odieuse *A.* لا تشبیه ـ لا تمثیل *T.* بکزتمه || Il a fait sans comparaison comme le valet de la comédie لا تشبیه بر قومدیا اویونی خدمتکاری کبی حرکت ایتدی

Comparaison d'écritures. C'est la confrontation qu'on fait de deux écritures l'une avec l'autre *A.* مقابلة الخطوط *P.* رو برو *T.* یازولری قارشولتمه سازیٔ خطّها

COMPARAÎTRE. Se présenter en Justice *A.* حضر ـ اثبات حضوره کلمک ـ حضوره چیقمق *T.* بحضور آمدن *P.* الوجود || Comparaître devant le tribunal de Dieu دیوان باریٔنک حضورشرعده حاضر Comparaître en Justice حضوربنه چیقمق بنفسه ـ بنفسه حاضر اولمق Comparaître en personne اولمق اثبات وجود ایتمک Il a été assigné à comparaître par-devant tels juges فلان قضاتک حضوربنه اثبات وجود ایلمسی طرفندن تنبیه اولندی Comparaître par procureur نصب بر کمسنه وکیل معرفتیله ـ وکیل ایله حضور شرعه چیقمق حضور شرعه چیقمق

COMPARANT. Celui qui comparaît devant un juge *A.* حاضر pl. حاضرون *P.* بحضور آمده *T.* موجود ـ حاضر بولنمش || Tels et tels comparants en leurs personnes فلان وفلان کشیلر حضور شرعده بنفسهم حاضر اولدقلری حالده La dite dame comparante par son procureur مرقومه کندو طرفندن تعیین ایلدیکی وکیل واسطه سیله حاضره اولدیغی حالده

COMPARATIF. Qui met en comparaison, ou qui est comparé *A.* مقیس بقیاس التقابلی ـ قیاسی || Tableau comparatif des richesses des nations ملل واقوامک حال یسار وثروتلری قیاس تقابلی ایله تقدیر اولندرق ترتیب اولنان فهرست Les forces comparatives des armées ennemies عساکر اعدانک تخمین قیاسی ایله تقدیری

Comparatif. Terme de Grammaire par lequel on exprime le degré qui est entre le positif et le superlatif *A.* اسم التفضیل

COMPARATIVEMENT. V. Par comparaison.

COMPARER. Examiner le rapport qu'il y a entre une chose et une autre *A.* اقتیاس ـ قیاس ـ مقایسة *P.* با همدیگر قیاس کردن *T.* بری بری ایله قیاسلشدرمک || Comparer Virgile à Homère فلان شاعری فلان شاعر ایله قیاس ایتمک Quand vous aurez comparé ces auteurs, vous y trouverez une différence infinie بو ایکی تألیفلر لدی الاقتیاس بینلرنده فرق کلّی اولدیغی معلوم اولور On ne saurait comparer la ligne et la surface خطّ ایله سطحک بری بریله اقتیاسی محالدر

Et égaler *A.* معادلة ـ تنظیر *P.* یکسان ـ همسنک نمودن ـ مانند کردن ـ نمودن *T.* معادل طوتمق ـ اوبارطوتمق || Il n'y a point d'église qu'on puisse comparer à St. Pierre de Rome رومیّة کبراده واقع فلان نام کلیسایه قابل تنظیر اولەجق آخر بر کلیسا یوقدر Osez-vous bien vous comparer à un si grand homme? نفسکی بویله بر ذات جلیل الشانه تنظیره جسارت

کندوکی عظمت شان ایله شهرتیافته اولمش - ایدرمیسک V. بویله بر ذات ایله معادل طوتمغه جسارتک وارمیدر Égaler.

Et marquer les rapports de ressemblance entre des choses ou des personnes A. تشبیه - تمثیل P. همتا کردن - بسان کردن T. بکزتمک || Homère compare Diomède au milieu des Troyens à un lion au milieu d'une bergerie فلان شاعر فلان نام بهادری فلان شهر اهالیسی ایچنده اولدیغی حالده حظیرهٔ اغنام ایچنده دوشمش بر شیر ژیانه تشبیه ایدر

COMPARER DES ÉCRITURES. Les confronter A. تقابل الخطوط - تطبیق الخطوط P. خطهارا رو برو کردن T. یازولری یوزلشدرمک

COMPAROIR. A. Comparaître.

COMPARTIMENT. Assemblage de plusieurs figures disposées avec symétrie A. رسم الاشکال P. نگار پردازی T. زمینلی زمانلی || Plafond à compartimens رسم اشکال ایله منقش سقف - زمینلی زمانلی رسم اولنمش تاوان

COMPARUTION. Action de comparaître A. حضور - اثبات الوجود P. بحضور آمدن T. حضوره کلمه - حاضر بولنمه || Demander acte de comparution اثبات وجود ایلدیکنی حاوی سند استدعا ایتمک Comparution personnelle اثبات وجود بالنفس - بالنفس حاضر بولنمه

COMPAS. Instrument servant à mesurer et à décrire des cercles A. دوّارة P. پرکار - پرکال - پرهون T. پرکل || Compas de cuivre باقر پرکار de fer دمور پرکار Tourner le compas ادارهٔ پرکار ایتمک Compas à branches recourbées pour prendre la mesure d'un globe کره‌نک اندازه‌سنی آلمغه مخصوص پرکار متعقف الساقین Décrire un cercle avec le compas پرکار ایله دائره چیزمک Mesurer avec le compas پرکار ایله مساحه ایتمک - پرکار ایله اندازه‌لمک - پرکار ایله تقدیر ایتمک

COMPAS DE PROPORTION. Instrument de Mathématique A. مقیاس - On dit figur., Faire toutes choses par règles et par compas, pour dire, avoir une grande exactitude T. هر شیئده مقیاس ومیزان ایله عمل ایتمک - Et qu'un homme a le compas dans l'oeil, pour dire, qu'il mesure à l'oeil presqu'aussi juste qu'avec un compas پرکار عین ایله تخمین وتقدیر ایدر - مقیاس نظر ایله تخمیناته صاحبدر

En termes de Marine, il signifie, boussole A. راهنما P. قطبنما T. پوصله || Regarder le compas پوصله‌یه نظر ایتمک - پوصله‌یه باقمق Le vent a fait le tour du compas روزکار پوصله‌نک دائراً ما دار دورینی ایتدی

COMPASSEMENT. Action de compasser. V. Compasser. Il ne se dit qu'au figuré. || Le compassement du discours A. تناسق الکلام P. بهم پیوستگی سخن T. سوزک دیزلمسی Le compassement des actions A. تناسق الاعمال P. بهم پیوستگی کار T. اعمالک بر دوزه‌یه دیزلمسی

COMPASSER. Mesurer avec le compas A. تقدیر بالدوّارة - اقتیاس بالدوّارة P. با پرکار اندازه کردن T. پرکل ایله اولچمک || Il a exactement compassé les degrés, les distances dans cette carte اشبو خریطه‌نک درجات ومسافاتی علی وجه الصحة پرکار ایله تقدیر اولنمشدر

Et bien proportionner une chose A. ترتیب بالتناسب - تنظیم بالموازنة P. باندازه پرداختن T. جرپی ایله دوزمک - اندازه ایله دوزمک || Il a bien compassé ces allées باغچه یوللرینی تناسب تام ایله تنظیم ایلدی - On dit figurément, Compasser ses discours, ses actions, ses démarches, pour dire, les bien régler A. تنسیق - ترتیب P. بهم پیوستن - مرتب کردن T. جرپی ایله دوزمک - دیزمک

COMPASSER DES FEUX, signifie, en termes de guerre, les disposer de manière qu'ils fassent tous leur effet en même temps T. طوپلری بردن آتلمق اوزره بالموازنه ترتیب ایتمک

COMPASSÉ. || Cet homme est compassé dans ses discours, dans ses démarches فلان کمسنه افعال واقوالنی دقت اوزره تنسیق - جرپی ایله دوزر - وترتیب ایدر

COMPASSION. Mouvement de l'âme qui nous rend sensibles aux maux d'autrui A. مرحمت - شفقت - حنین P. مهربانی T. کوکل صزلمه‌سی || Avoir compassion de la misère d'autrui آخرک حال فقر واحتیاجنه مرحمت ایتمک Avoir de grands sentimens de compassion مناقب جلیلهٔ مرحمتکاری وشفقتپروری‌یه مجبول اولمق Être touché de compassion غلبهٔ مرحمت ایله متأثر القلب اولمق Émouvoir à compassion تحریک عرق حنین وشفقت ایتمک L'état où ces pauvres gens sont réduits fait compassion بو فقرانک گرفتار اولدقلری حال پر ملال مستلزم حنین وشفقتدر - محلّ مرحمتدر

COMPATIBILITÉ. Il se dit des qualités qui peuvent se conci-

lier ensemble *A.* امتزاج ـ موافقت *P.* همرنگی *T.* اویغونلق || Il y a une grande compatibilité d'humeur entre ces deux personnes بو ایکی کشی بیننده کلی امتزاج طبیعت وار در Il n'y a pas de compatibilité d'esprit entre eux بینلرنده موافقت عقل ورأی یوقدر — Et des qualités qui font que des personnes ou des choses peuvent s'accorder ensemble *A.* قابلیت الی الالتحاق ـ صلاحیت الی الاجتماع *P.* بیک جا پیوستگی *T.* بر محلده قاوشمه || On a jugé la compatibilité de ces deux charges بو ایکی منصبلرک بر محلده صلاحیت اجتماعی حکم اولندی

COMPATIBLE. Qui peut compatir avec un autre *A.* ممکن الامتزاج ـ ممکن الائتلاف ـ ممکن التوفیق *P.* امکانپذیر ـ همرنگی *T.* اویار || Ces deux caractères-là ne sont pas compatibles بو ایکی مزاج بری برلریله ممکن الائتلاف دکلدر — On dit, Deux charges compatibles, pour dire, qui peuvent être possédées ensemble par le même individu *A.* ممکن الاجتماع ـ قابل الالتحاق *P.* بیک جا آمدنی *T.* بر محلده قاوشه بیلور

COMPATIR. Être touché de compassion pour les maux d'autrui *A.* استحنان ـ تحنن ـ تشفق ـ ترحم *P.* مهربانی نمودن ـ وا خوردن ـ بخشودن *T.* کوکل صزلمق ـ مرحمت ایتمک || Je compatis à votre douleur سنک الم واندوهک موجب تشفق قلبم اولور

Et souffrir les fautes de son prochain, au lieu de s'en fâcher *A.* اغماض العین ـ مساحة *P.* چشم پوشیدن *T.* کوز یومق || Compatir à la faiblesse de son prochain بر کمسنه کندو قرینی اولان کشینک ضعف نفسندن اغماض عین ایتمک

Il se dit aussi, des personnes et des choses qui conviennent l'une avec l'autre *A.* ائتلاف ـ توافق ـ امتزاج *P.* همسان شدن ـ بهم آمیزش کردن *T.* بری برینه اویمق || Il est si bizarre, et d'une si méchante humeur, que personne ne peut compatir avec lui فلان کشینک مزاجنده شول رتبده غرابت وخباثت وار درکه بر کمسنه ایله امتزاج ایده‌میه‌جکی درکار در Ils ne sont pas d'humeur à compatir aisément سهولت ایله امتزاج قبول ایده‌جک مزاجده دکلدرلر Ces deux projets ne peuvent compatir l'un avec l'autre بو ایکی ترتیب بری بریله قابل توافق دکلدر

COMPATISSANT. Qui compatit *A.* راحم القلب ـ مشفق ـ حنان *P.* مهربان ـ مرحمتکار *T.* مرحمتلو ـ شفقتلو || Coeur compatissant قلب مشفق ـ دل پر رحم Jeter un regard compatissant عطف لحاظهٔ شفقت ایتمک ـ امالهٔ نگاه رحم وشفقت ایتمک Il est fort compatissant بغایت مشفق ومرحمتکار در

COMPATRIOTE. Celui qui est de même patrie *A.* متحد الوطن *P.* همبوم ـ هموطن *T.* همشهری || Faire du bien à ses compatriotes همشهریلری حقنه خیر واحسان ایتمک Aimer ses compatriotes همشهریلرینه محبت ایتمک

COMPENDIUM. Abrégé *A.* مجمل ـ مختصر ـ موجز *P.* کوته سخن *T.* قصه || Le compendium de la Philosophie مختصر علم حکمت

COMPENSATION. L'action de comparer les avantages et les désavantages de plusieurs choses, et de balancer les uns par les autres *A.* موازنة || Juste, équitable compensation عدل وحقه مقارن موازنه Faire compensation d'une chose avec une autre ایکی شیئی بری برلریله موازنه ایتمک

En termes de Jurisprudence, Confusion qui se fait d'une dette mobiliaire liquide, avec une autre dette de même nature. Elle tient lieu de payement *A.* عوض ـ معاوضة ـ بدل *T.* قارشولق || C'est une maxime de droit que compensation n'a lieu que de liquide à liquide معاوضه مادّه‌سی انجق معارضه‌دن سالم ماله بدل اولدرق یند بری عن النزاع مال آخر اعطاسیله صحیحه اولدیغی اصول مرعیهٔ فقهیه‌دندر

COMPENSER. Il se dit des avantages et des désavantages des choses, dont les uns balancent les autres *A.* تعویض *P.* کوهر بدن ـ شیان ساختن *T.* بدل ایتمک ـ قارشولغنی ویرمک || Il a compensé ce que je lui devais avec ce qu'il me doit ذمتنده اولان مطلوبمی بندن آله‌جغی اولان قرضه تعویض ایلدی Il faut compenser les dépens du procès دعوانک مصارفنی مصرفک بدلنی ویرمک ـ تعویض ایتمک اقتضا ایدر Ce fermier a eu de bonnes et de mauvaises années dans sa recette, les unes compensent les autres بو چفتلک ملتزمنک مدت ضبطی اثناسنده خصب ورخا وقحط وغلا سنه‌لری اولمغله حاصلاتی بری برینه عوض اولور Le gain de cette année compense la perte de la précédente بو سنهٔ مبارکه‌نک نماسی سنهٔ ماضیه‌نک زیاننه بدل اولور Cet homme a des défauts, mais il les compense par ses bonnes qualités فلان کمسنه معایب ونقایصنی خصال محموده‌سیله تعویض ایدر

Il a un défaut que rien chez lui ne compense برعيبى وار در كه كليّاً بدلدن عاريدر

COMPÉTENCE. Le droit qui rend un juge compétent *A.* استحقاق فى الحكم والقضا *P.* بايستگئ حكم وقضا *T.* قاضيلغه كركلك || On lui dispute la compétence اول بابده حكم وقضايه استحقاقى اول ماده‌ده اجراى حكم وقضايه ـ بوقدر ديو اعتراض ايدرلر استحقاقى محل اعتراض ومحالفتدر Faire juger la compétence برماده‌يه دائر اجراى حكم وقضايه استحقاق دعواسنى فصل ايتدرمك Cela n'est pas de sa compétence بو ماده فلانك مستحق حكم وقضا اولديغى سوادن دكلدر Il faut juger auparavant la compétence اول امرده استحقاق حكم وقضا نه طرفه راجع اولديغى تحقيق اولنمق اقتضا ايدر

On dit figur. d'un homme qui n'est pas capable de juger d'un ouvrage, d'une matière, que cela n'est pas de sa compétence بو ماده‌نك حكمى فلانك امورينه متعلق شيلردن دكلدر

Il signifie aussi, concurrence à la même chose, ou prétention d'égalité *A.* ادّعاء المساواة ـ دعواء الكفائة *P.* دعواى برابرى *T.* برابرلك دعواسى ـ دعواى يكسانى || Il n'y a point de compétence entre le Prince et son sujet پادشاه ايله زيردستان بيننده بر وجهله دعواى كفائت اولمز Mettre en compétence دعواى كفائت منزلهسنه وضع ايتمك Entrer en compétence ادّعاى مساوات ايتمك Je ne veux pas qu'on me mette en compétence avec un tel بنى فلان كشى ايله كفائت ساكنه تسليك ايلماريله راضى دكلم

COMPÉTENT. Qui appartient, qui est dû *A.* مصاب ـ عائد *T.* دوشن || Portion compétente حصّهٔ عائده Le père a donné à chacun de ses enfans leur portion compétente پدر اولادينك هر برينه اصابت ايدن سهمى اعطا ايلدى

Il signifie aussi, suffisant *A.* كافى ـ وافى *P.* بس *T.* يتر ـ كركلو || Âge compétent سنّ كافى Temps compétent pour délibérer مشورته كافى اولان زمان

JUGE COMPÉTENT. Un juge qui a droit de juger une affaire *A.* قاضى بالاستحقاق *P.* استحقاق دارندهٔ حكم وقضا *T.* حكم وقضايه استحقاقى اولان قاضى || Il est juge compétent بالاستحقاقدر Il n'est pas juge compétent de cette matière بو ماده‌ده قاضئ بالاستحقاق دكلدر Il a été déclaré juge compétent قاضئ بالاستحقاق اولديغى متحقق وعيان اولمشدر ـ حكم وقضايه استحقاقى ثابت ومتحقق اولدى ـ On dit figur., qu'un homme est juge compétent de quelque chose, pour dire, qu'il a toute la connaissance qu'il faut pour en bien juger فلان كشى فلان شيئك حكمنه تمام اهل واربابدر

PARTIE COMPÉTENTE. Une partie capable de contester en Justice *A.* خصم باستحقاق الدعوا || Il est partie compétente en cette affaire بو خصوصده استحقاق دعوا ايله خصمدر Vous n'êtes pas partie compétente دعوايه استحقاقى اولان خصم دكلسك

COMPÉTER. Appartenir en vertu de certains droits *A.* اصابت *P.* عائد بودن *T.* دوشمك || Ce qui lui peut compéter et appartenir dans la succession de son père پدرى ميراثندن كندويه عائد اولان حق ـ Et être de la compétence || Cette affaire ne compète point à tel tribunal بو خصوصك رؤيتى فلان محكمه‌نك استحقاقنه داخل دكلدر

COMPÉTITEUR. Celui qui prétend la même dignité que brigue un autre *A.* رقيب pl. رقبا ـ معارض فى المطلب *P.* همخواه *T.* ديلمكده برى بربنه خصم ـ همطلب || Puissant compétiteur رقيب قوى C'est son compétiteur مطلبده رقيبيدر Il aura bien des compétiteurs مطلبده رقيب ومعارضلرى چوق چيقه‌جقدر Dangereux compétiteur معارض هائل وخطرناك

COMPILATION. Recueil *A.* مجموعة *P.* از هر سو چيده *T.* ديرنتى || Ce livre n'est qu'une compilation بو كتاب انجق بر مجموعه در

COMPILATEUR. Celui qui compile *A.* ملقّط ـ جامع *P.* چيننده *T.* ديريجى || Habile compilateur ملقّط صاحب مهارت Cet auteur n'est qu'un compilateur بو مؤلّف بيانى تصنيفات سائره‌نك بر ملقّطيدر

COMPILER. Faire un recueil *A.* جمع ـ تلقّط ـ *P.* چيدن *T.* ديرمك || Il a compilé ce qu'il a trouvé de meilleur dans les auteurs sur une telle matière, et il en a fait un livre بو ماده‌يه دائر مولفين سائره‌نك منتخباتنى جمع وتلقّط برله بر كتاب تأليف ايلدى

COMPLAIGNANT. Qui se plaint en Justice de quelque tort qu'on lui a fait *A.* شاكى pl. شكات ـ متشكّى *P.* داد ـ گله ساز بث شكوا ايدن *T.* شكايتجى || La partie complaignante خواه شكايت ايدن ـ

COMPLAINTE. Plainte *A.* شكوا *P.* گله *T.* شكايت

COMPLAINTES. Lamentations *A.* تظلّمات ـ تشكّيات *P.* سخنهاى گله آميز *T.* شكايتلر || Il fait de grandes complaintes sur les

malheurs des temps دواهیٔ دهریّه‌دن عظیم شکایتلر ایدر

COMPLAIRE. S'accommoder à l'humeur de quelqu'un pour lui plaire *A.* رعایة الخاطر ـ تطییب القلب ـ تطییب الخاطر *P.* دلنوازی نمودن ـ دل نواختن *T.* کوکلی خوش ایتمک || Je veux bien vous complaire en cela بو بابده مرامم سنک بو بابده ایتدیکم مجرّد تطییب ـ خاطرکی تطییب ایتمکدر قلبک اراده‌سنه مبنیدر

SE COMPLAIRE. Se délecter *A.* تحصیل الحظ ـ تلذّذ *P.* حظ دروین یافتن *T.* حظ ایتمک || Il se complait en lui-même خود بخود متلذّذ اولور Il se complaît dans tout ce qu'il fait کافّهٔ افعالندن محظوظ ومتلذّذ اولور

COMPLAISAMMENT. Avec complaisance *A.* باللطف ـ بالملاطفة والمکرمة *P.* دلنوازانه ـ خاطرسازانه *T.* کوکل خوش ایده‌جک مرامجه وجهله || Il est entré complaisamment dans mes vues بالملاطفه مماشات ایلدی Il m'a écouté complaisamment کلامی ـ کلاممه باللطف والمکرمه حوالهٔ سمع اصغا ایلدی معاملهٔ دلنوازانه ایله دیکلدی

COMPLAISANCE. Douceur et facilité de caractère, qui fait qu'on acquiesce aux volontés d'autrui *A.* لطف ـ مراعات الخاطر ـ مساهلت الطبع ـ الطبع *P.* رعایت الخاطر ـ دلنوازی *T.* کوکل یاپمه ـ رضاجویی ـ خاطرپروری ـ خاطرسازی || La complaisance doit être réciproque رسم رضاجویی وخاطرسازی‌یه رعایت طرفیندن اولمادر Avoir une complaisance honnête, une complaisance raisonnable عدل وصوابه مقرون لطف طبع Ayez cette complaisance pour lui فلانک حقنده بو بابده مراعات خاطر ایله مجبول اولمق Il n'a de complaisance pour personne هیچ بر کمسنه‌نک خاطرینه رعایت ایتمز Sa complaisance le rend aimable مساهلت طبعی حسبیله محبوب القلوبدر Il ne faut pas avoir de basse, de lâche complaisance لئامت وسفالته مقارن رعایت خاطر روا دکلدر Avoir une complaisance aveugle pour quelqu'un بر کمسنه‌نک خاطرینه علی العمیا رعایت ایتمک ـ Complaisances, au pluriel, se prend pour les marques de la complaisance *A.* رسوم المراعاة *P.* معاملات خاطرنوازانه ـ معاملات ملاطفت آمیز

COMPLAISANT. Qui a de la complaisance pour les autres *A.* مراعی الخاطر ـ مساهل المزاج ـ مکرم *P.* خاطرپرور ـ دلنواز *T.* کوکل خوش ایدیجی ـ رضاجوی ـ چلبی مزاجلو || Homme complaisant مساهل المزاج آدم Humeur complaisante مزاج مساهلت آلود ـ Il signifie au substantif, qui s'attache à plaire dans quelque vue d'intérêt *A.* مداهن *P.* جاپلوسکار *T.* مداهنه‌جی || Cet homme n'aime que les complaisans بو آدم انجق مداهنلردن انجق مداهنلره صحبت ایدر ـ حظ ایدر

COMPLÉMENT. Ce qui s'ajoute à quelque chose, pour lui donner sa perfection *A.* تتمّة ـ تکملة *P.* تمامی *T.* طولدرمه || Le complément de la somme تکملهٔ مبلغ ـ On dit en Théologie, Complément de béatitude, pour dire, le comble de la béatitude *T.* حدّ کمال سعادتمندی || La résurrection des morts sera le complément de la béatitude des Saints نشر اموات حدّ کمال سعادت اولیای عظامدر

Ou appele en Géometrie, Complément d'un angle, l'excès de 90 degrés sur cet angle *A.* کبس الزاویة

COMPLET. Entier, parfait *A.* تام ـ کامل ـ مکمّل *P.* تمام *T.* تمام ـ بتون || Un habit complet تامّ الاجزا بر لباس Oeuvre complète تألیف مکمّل Nombre complet عدد تامّ Victoire complète غالبیّت کامله ـ غزای مکمّل Année complète سنهٔ کامله ـ عام کامل ـ Il s'emploie aussi substantivement حدّ الکمال || Le complet d'un régiment بر آلایک حدّ کمالی Passer le complet حدّ کمالی تجاوز ایتمک Le non-complet حدّ کمالک نقصانی

COMPLÉTEMENT. D'une manière complète *A.* بالتمام ـ تماماً ـ بالتمام والکمال ـ مکمّلاً ـ کاملاً ـ علی وجه الاتمّ *P.* بتمامی *T.* تمامیجه ـ بسبتون

COMPLÉTEMENT. L'action de rendre complet *A.* استکمال ـ بلوغ فی حدّ الکمال ـ استتمام *P.* تمامی *T.* تماملمه || Le complétement des hommes de ce régiment بو آلایک استتمام بو آلایده نفراتک تماملمه‌سی ـ نفراتی

COMPLÉTER. Rendre complet *A.* ابلاغ فی ـ تکمیل ـ اکمال ـ حدّ الاکمال *P.* تتمیم ـ اتمام ـ تمام کردن ـ بتمامی رسانیدن *T.* تماملمق || Compléter un régiment بر آلایک نفراتنی نفراتنی حدّ کماله ابلاغ ایتمک ـ تماملمق

COMPLÉTÉ. *A.* مکمّل ـ بالغ فی حدّ الکمال *P.* بتمامی رسیده *T.* تماملنمش ـ تمام شده ـ

COMPLEXE. Qui embrasse plusieurs choses *A.* مخلوط ـ مرکّب *P.* بهم آمیخته *T.* قاریشیق || Terme complexe لفظ مرکّب Proposition complexe مسئلهٔ مرکّبه

COMPLEXION. Constitution du corps *A.* ترکیب البدن ـ

|| Bonne وجودك قورلشی .T ترکیب کالبد .P بنیة البدن complexion ترکیب جیّد mauvaise ترکیب فاسد robuste ترکیب قوی ـ ترکیب صحیح ـ توانا faible ترکیب ضعیف délicate ترکیب نازك ـ ترکیب لطیف mélancolique ترکیب سوداوی bilieuse ترکیب صفراوی triste ترکیب کدورت آمیز gaie ترکیب بشاشت آلود Cela est contraire, nuisible à sa complexion بو شئ بنیهٔ وجودینه مضرّ در Il le faut traiter selon sa complexion بنیهٔ وجودینك ـ ترکیب بدننه کوره تدبیر اولنملو در موجب ومقتضاسی اوزره تدبیر اولنملو در

Et humeur .A مزاج ـ خلیقة .P منش .T خوی || Il est de complexion triste منقبض المزاجدر Il est de complexion gaie شن خویلو در ـ نشیط الخلیقتدر ـ بشوش المزاجدر

COMPLICATION. Assemblage, concours de choses de différente nature .A اختلاط ـ مخلوطیّت .P باهم آمیختگی .T قارشقلق || Cet homme a commis plusieurs vols et plusieurs homicides, il y a complication de crimes بو آدم مرّة بعد اخری ارتکاب سرقت وقتل نفوسه جسارت ایتمش اولدیغنه نظراً حقنده مخلوطیت جنایاتك تحققی درکار در Ce malade a la goutte et la pierre, il y a complication de maux بو مریض نقریس وحصات علتلرینه مبتلا اولمغله مزاجنده اختلاط امراض وار در Il a perdu son fils et son bien, voilà une grande complication de malheurs اوغلی ومالنی فوت ایتمشدر اشته عظیم بر مخلوطیّت آلام واکدار

COMPLICE. Qui a part au crime d'un autre .A خلیط الجنایة ـ شریك الجرم ـ رفیق الجرم والجنایة .P همنفس تاوان ـ همدم خزده ـ همساز گناه ـ هوادار گناه .T قباحت اورتاغی || Je ne suis point complice de ce crime-là بو خیانتده اصلا وقطعاً شریك وهمنفس دکلم On a arrêté plusieurs personnes que l'on croit complices du même crime جرم وجنایت مشارکتی مظنّه‌سی اولدیغی اوزره وافر کسان حبس وتوقیف اولندی ـ اول جرمده همدم وهمنفس ظنّ اولنان وافر کسان توقیف اولندی Il a été condamné à mort lui et ses complices کندوسی وجرم وقباحتده همدم وهوادارلری حقنده ترتیب جزا حکمی جریان ایلدی

COMPLICITÉ. Participation à un délit commis par un autre .A مشارکت الی الجرم .P همدمیٔ تاوان .T قباحت اورتاقلغی || Sa complicité est évidente, est prouvée تهمتی مشارکت واضح ومثبتدر La complicité du même crime les avait tellement liés ensemble, que . . . تهمت واحده همدمی ومشارکتلری تقریبیله بینلرنده رابطهٔ اتحاد وموافقت شول رتبه‌یه رسیده اولمشکه

COMPLIMENT. Paroles civiles, pleines d'affection ou de respect .A تحیّة pl. تحیّات ـ تکریم pl. تکریمات .P رسم اکراسازی .T سوزلر خوش ـ دعا ـ تحیّات محبّت Compliment affectueux تحیّات محبت آمیز Compliment sincère اخلاص آمیز ـ تحیّهٔ خالصه Compliment de remercîment تحیّات لایقه حاوی تحدیث نعمتی de félicitation تشکری حاوی تحیّه ودعا ـ تهنیتی حاوی دعا de condoléance تبریك دعاسی ـ تعزیه‌یی حاوی دعا Compliment bien froid تحیّهٔ بارده ennuyeux تحیّهٔ ملال انگیز Compliment hors de saison تحیّهٔ نا بهنگام ـ بر تحیّهٔ مناسبتسز Faire compliment à quelqu'un بر کمسنه‌یه ادای مراسم تکریم ایتمك Je lui fis compliment sur le gain de son procès دعواسنی قزاندیغنده دائر فلانی تبریك ایلدم sur son mariage تزوّجنه دائر مراسم ترفئه وتبریکی ادا ایلدم Il reçut bien mon compliment عرض ایلدیکم تحیّات وتکریماتی سمع اعتبار ایله اصغا ایلدی Il ne reçoit point de compliment là-dessus اولبابده بر درلو تحیّت ودعا مقبولی دکلدر Il m'a chargé de vous faire ses complimens طرفندن ابلاغ تحیّاته بنی مأمور ایلدی Il lui rendit son compliment عرض ایلدیکی تحیّات وتکریماتك مقابلەسنی ایلدی Tout son discours ne fut que compliment کلامی من اوّله الی آخره رسوم تکریماتدن عبارت ایدی Lettre de compliment تحیّت آمیز مکتوب ـ تهنیتی محتوی بر قطعه مکتوب V. Complimenter. — Il est quelquefois opposé à l'intention réelle, aux promesses effectives || Il vous fait des offres de service, c'est pur compliment سکا عرض خواهش خدمت ایلمسی مجرّد بر شیوهٔ اکرامدر ـ مجرّد لفظی مراد بر شیوهٔ اکرامدر

Il se prend aussi, pour un discours fâcheux et désobligeant || Vous lui avez fait là un mauvais compliment فلانه خیلیجه نا خوش بر دعا تبلیغ ایلدك

On dit, Ne faisons point de complimens بینمزده تکلّفات تکلّفات رسمیّه‌یی طیّ ایده‌لم Laissons là les complimens تکلّفات رسمیّه‌یی بر طرف ایده‌لم Sans compliment تکلّفات رسمیّه‌دن عاری اولدرق

COMPLIMENTER. Faire compliment .A تهنیت ـ تبریك ـ ایفاء الرسم التهنیة .P ادا کردن بادی فرخنده رسم ـ

تبریک کردن *T.* تبریک ایتمک || Comme il passait par une telle ville, le magistrat alla le complimenter فلان شهردن مرورنده حاکم بلده تبریکی زیارتنه کتدی On l'envoya complimenter un tel prince فلان بکک تبریکنه ارسال اولندی On le complimenta de la part de... فلانک طرفندن فلان کشی‌یه ادای رسوم تبریک وتهنیت اولندی — Il s'emploie aussi absolument || C'est trop complimenter تکلفات رسمیّده مبالغه ایتمکدر Ne perdons pas le tems à complimenter تکلفات رسمیّه ایله اتلاف وقت لازم دکلدر

COMPLIQUÉ. Il se dit d'une maladie dans laquelle il y a d'autres maladies mêlées ensemble *A.* مخلوط — مرکب *P.* آمیخته *T.* قارشق || C'est une maladie compliquée بو بر مرض مخلوطدر Une fièvre compliquée بر حمّای مرکب Ce sont des maux compliqués امراض مرکبه قبیلندندر — Il se dit aussi d'une affaire mêlée avec d'autres ou embrouillée en elle-même *A.* مشتبک — مرتبک — عموص — معتمس *P.* پیچاپیچ — پیچیده — *T.* قارش مورش — چیره‌شک — چپارز || Il y a du criminel et du civil dans cette affaire, elle est fort compliquée بو خصوص هم جرم وجنایت وهم حقوقه متعلق بر دعوا اولمغله بغایت مشتبکدر L'affaire ne s'entend pas, elle est trop compliquée بو خصوص بغایت مشتبک اولمغله آکلاشلمیور معتمسات — چیره‌شک بر امور اولمغله حقیقتنه واصل اولنمیور — Et d'une machine مادّه اولدیغندن آکلاشلمسی ممکن دکلدر qui n'est pas simple *A.* مختلط الترکیب — مختلف الترکیب || Cette machine est trop compliquée بو آلت بغایت مختلف الترکیبدر

COMPLOT. Mauvais dessein formé entre deux ou plusieurs personnes *A.* محالفة — مواعدة الی الفساد — معاقدة الی الشرّ *P.* صدع واحد — الی الفساد — مری *T.* همدمی فساد — برامزلقده برامزلقده || Complot pernicieux مواعدهٔ شرّ وفساده برلشمه — عهدلشمه détestable محالفهٔ مکروهه hardi خباثت آلود بینهماده محالفهٔ الی Faire un complot مبنی مواعدهٔ جسورانه الفساد ایتمک Ils avaient fait complot de le prendre et de le tuer اخذ وقتلی خصوصنده صدع واحد اولدیلر Ils étaient de complot avec un tel فلان کمسنه ایله اجرای فساده صدع واحد اولمشلر ایدی Leur complot a été découvert شرّ وخباثته دائر میانلرنده اولان مواعده ومحالفه خارجه اخراج اولندی

COMPLOTER. Faire un complot *A.* تعاهد الی الفساد — تحالف — تعاقد علی الفساد — اتّفاق علی الشرّ — الی الشرّ *P.* مری در فساد با یکدیگر عهد — در فساد همدمی کردن — کردن بستن *T.* برامزلقده عهدلشمک || Ils ont comploté sa perte اعدامی امر ازالدسنده بری برلریله تعاهد ایلدیلر sa mort خصوصنده بینلرنده محالفه ومعاقده ایتمشلر در Ils complotèrent sa ruine خرابیّت حالی خصوصنده میانلرنده بینلرنده تواعد وتحالف ایلدیلر Ils avaient comploté ensemble فلان کمسنه محالفهٔ شرّ وفساد ایلدیلر Il complota avec un tel عقد مرایر مواعده واتّفاق — ایله مواعدهٔ شرّ وفساد ایلدی ایلدی

COMPONCTION. Regret d'avoir offensé Dieu *A.* ندامت — سدم القلب *P.* پشیمانی *T.* پشمانلق || Grande componction ندامت غایت ندامت véritable componction ندامت حقیقیّه La componction de coeur est nécessaire pour la véritable pénitence توبهٔ صحیحده سدم قلب واجبدر Demander à Dieu la componction du coeur حضرت حقّه توجّه ایله استدعای سدم قلب ایتمک Une vive componction de ses fautes جرایم بر کمسنه ارتکاب — وخطایادن از جان ودل نادم اولمق ایلدیکی معاصی وذنوب ایچون سادم القلب اولمق

COMPORTER. Permettre, souffrir *A.* تحمّل *P.* یارستن — تحمّل داشتن *T.* مساغ اولمق — کوتورمک || La médiocrité de son revenu ne comporte pas la dépense qu'il fait ایرادینک اعتدال حالی ایتدیکی مصرفه متحمّل دکلدر La dignité du magistrat ne comporte pas qu'il s'abaisse jusque-là مقام قضا وحکومت اول رتبه‌یه قدر تسفّله متحمّل دکلدر Le caractère de l'ambassadeur ne comporte pas qu'il en use autrement عنوان سفارت کبیره آخر کونه عمل وحرکته متحمّل دکلدر Le lieu ne comporte pas que je vous entretienne davantage بومکان زیاده بومکانک زیاده صحبته تحمّلی — محاوره‌یه متحمّل دکلدر بو محلده زیاده صحبتک مساغی یوقدر — یوقدر L'occasion ne comportait pas tant d'étalage بو حال اولقدر طمطراق بو مادّه‌ده اولقدر طمطراق — الفاظه متحمّل دکل ایدی بو مادّه اولقدر طمطراق الفاظ — الفاظه مساغ یوغیدی کوتورمز ایدی

Se comporter. Se conduire *A.* حرکت — سلوک *P.* رفتار داشتن *T.* طاورانمق || Il s'est bien comporté dans cette affaire بو خصوصده حسن سلوک وحرکتی اولدی Il s'est mal

comporté dans cette ambassade اشبو سفارت خدمتنده سو سفارت خصوصنده سلوك ـ حركت ايله عمل ايلدى وحركتى بر وفق رضا دكل ايدى Il s'est comporté en bon ami, en homme de bien dans les choses que je lui ai confiées عهدهٔ امانتنه حواله ايلديكم اموروده خيرخواه خالص ودوست متخصص كبى حركت ايلدى Il faut espérer qu'il se comportera mieux à l'avenir فيما بعد سلوك وحركتى احسن اولهجغى مأمولدر

En termes de Pratique, il se dit pour marquer l'état auquel est un héritage, une maison etc. *A.* هيئت موجوده *P.* حالى كه هست *T.* بر نسنهنك اولديغى حال || Je lui ai vendu cette maison, ainsi qu'elle se poursuit et comporte بو منزلى فلان كمسنهيه هيئت موجودهسى اوزره فروخت ايلدم

COMPORTÉ. *A.* متحمّل *P.* تحمّل داشته *T.* كوتورلمش

COMPOSÉ. Un tout formé de plusieurs choses ou de plusieurs parties *A.* تركيب pl. تراكيب *P.* چيز تركيب يافته *T.* تركيبلنمش ـ شئ تركيبلنوب براولمش || L'homme considéré physiquement, est un composé de corps et d'âme بشر اصول طبيعت اوزره نظر اولنسه روح وجسددن عبارت بر تركيبدر Le corps humain est un composé de différentes parties بدن انسان اجزاى مختلفهدن عبارت بر تركيبدر Le gouvernement d'Angleterre est un composé de monarchie et de république انكلتره دولتنك صورت حكومتى سلطنت وجمهوريتك بر تركيبيدر La thériaque est un composé de plusieurs drogues ترياق عقاقير مختلفهدن مركبدر ـ عقاقير مختلفهدن عبارت بر تركيبدر

COMPOSER. Faire un tout de l'assemblage de plusieurs parties *A.* تركيب *P.* تركيب كردن ـ با هم پرداختن *T.* تركيبلامك || Dieu a composé l'homme d'un corps et d'une âme جناب خالق بى انباز آدمى روح وبدندن تركيب ايلدى Toutes les pièces qui composent cette machine بو آلتك تركيبنه ـ ما به تركيبى اولان اجزانك جملهسى ـ بو آلتك تركيبنه داخل اولمش كافهٔ اجزا Les apothicaires et les chimistes composent leurs remèdes de plusieurs drogues mêlées ensemble اجزاجيان واهل كيميا اعمال ايتدكلرى ادويهيى عقاقير مختلفه مزجيله تركيب ايدرلر Le Sénat et le peuple composaient la République Romaine روما جمهورى عوامّ ناسدن وسناتو ديوانندن مركب ايدى

Et faire quelque ouvrage d'esprit *A.* تصنيف ـ تأليف ـ انشا *P.* تأليف كردن *T.* ياپمق || Composer un livre un panégyrique بر كتاب نعت وتقريظى حاوى بر تأليف ايتمك ـ موعظه تأليف ايتمك ـ Composer des vers *A.* انشاد *P.* چامه نوشتن *T.* شعر ياپمق ـ En Musique, il signifie, faire quelque air *A.* تصنيف اللحن *P.* نوا پرداختن *T.* مقام ياپمق

En termes d'Imprimerie, Assembler les caractères pour en former des mots *A.* ترتيب الحروف *P.* حرفهارا در سلك ترتيب گذرانيدن *T.* حرفلرى ديزمك || Composer un mot, une ligne, une page بر لفظك وبر سطرك وبر صحيفهنك حروفنى ترتيب ايتمك

On dit, Se composer et Composer sa mine, sa contenance, son visage. Les accommoder à l'état où l'on veut paraître *A.* جمع الشكل والسيما ـ تأليف الشكل والسيما *P.* سيماى خودرا جمع كردن *T.* چهرهيى ديويشورمك || Prenez garde à vous composer, lorsque vous serez devant les juges حاكم حضورينه چيقهجغك وقتده جمع شكل وسيمايه اهتمام ايله Il faut savoir se composer selon le temps, selon les lieux وقت وحال ومكان ومحلك اقتضاسنه كوره تأليف شكل وسيمايه دقت واجبهٔ حالدندر Composez vos gestes, vos regards رموز واشارات وانظار ولحاظاتكى كما هى اللايق جمع وتأليف ايله

COMPOSER. S'accommoder, s'accorder sur quelque différend à l'amiable *A.* مصالحه *P.* تصالح ـ ائتلاف ما بين بالمصالحة *T.* كردن صلح ايله اويوشمق ـ صلح اولمق ـ صلح ايتمك || Composer avec ses créanciers داينلريله بالمصالحه توفيق ما الدجقلوسيله صلح اولمق ـ بين ايتمك Composer d'une somme qui est due دين اولان مبلغ ايچون صلح اولمق Vous me devez tant, composons à l'amiable بكا شو مقدار دينك وار در بينمزده دوستانه صلح اولهلم ـ Et capituler. V. ce mot.

Composé. *A.* مركب *P.* تركيب كرده *T.* تركيبلنمش ـ On dit, qu'un mot est composé, pour dire, qu'il est formé de plus d'un mot *A.* لفظ مركب ـ كلمهٔ منحوتة ـ Mouvement composé. Celui qui résulte de plusieurs autres mouvemens *A.* حركت متداخلة

COMPOSITEUR. Celui qui compose en Musique *A.* مصنف الالحان *P.* نوا پرداز *T.* مقام قوييجى || C'est un habile compositeur تصنيف الحانده صاحب مهارتدر

Et celui qui termine un différend à l'amiable *A.* مصلح pl.

مصلحون P. آشتى پرداز ـ ميانجى T. مصلحون

En termes d'Imprimerie, Celui qui arrange les caractères, pour en former des mots A. مرتب الحروف P. ترتيبساز T. حرفلرى ديزيجى

COMPOSITION. Action de composer A. انشا P. انشا پردازى T. ياپمه || Être occupé à la composition d'une machine, d'un ouvrage بر آلتك وبر كتابك انشاسنده مشغول اولمق ـ ياپمه‌سنده ـ Il se dit aussi, de l'ouvrage même qui résulte de l'action de composer A. تركيب pl. تراكيب || La composition du corps humain est admirable تركيب بدن بشر محيّر عقول بر كيفيتدر Toutes les parties qui entrent dans la composition du corps humain بدن انسانك تركيبنده داخل اولان اجزانك مجموعى ـ Il se dit aussi, du mélange et de l'incorporation de certaines drogues || Cet apothicaire entend bien la composition des remèdes بو اجزاجى ادويه‌نك فنّ تركيبنده ماهر در Il entre telles et telles drogues dans la composition d'un tel remède فلان دوانك تركيبنده عقاقيردن فلان وفلان شيلر داخل اولور

On appelle, Composition, certaines préparations pour imiter certaines choses, comme pierreries, perles etc. A. معجون P. نوشدارو T. معجون

Il signifie aussi, arrangement des caractères pour en former des mots A. ترتيب الحروف ـ تلفيق الحروف P. ترتيبسازى حرفها T. حرفلرك ديزلمه‌سى

Et action de composer des ouvrages d'esprit A. تأليف ـ انشا ـ تصنيف P. تأليفسازى T. ياپمه || Cet auteur est occupé à la composition d'un nouvel ouvrage بو مؤلف بر كتاب جديد تأليفنده مشغولدر Cela lui est échappé dans la chaleur de la composition بو لفظ شدّت حرارت تأليف اثناسنده زيغ قلم ايله قاچرلدى Cela est d'une composition pénible فلان تأليف موجب مشقت وبادئ غايت صعوبتدر Il nous a montré une pièce de sa composition كندو تأليفنك بر كندو اثر قلمى اولان تأليفدن ـ قطعه‌سنى بزه اراءه ايلدى ـ بر فصل بزه كوستردى ـ Il se dit aussi, des ouvrages mêmes A. تأليف pl. تأليفات || Une belle composition بر تأليف لطيف ـ بر تأليف نفيس Savante composition تأليف كثير المعارف ـ معارف رديف

Il signifie aussi, accommodement à l'amiable A. مصالحه ـ صلح ـ تأليف ذات البين بالمصالحه P. آشتى پردازى T. اوبوشمه || Par composition faite, je lui dois tant بينمزده اولان صلح موجبنجه شو مقدار دينم اقتضا ايدر Entrer en composition مصالحه صددينه كيرمك Venir à composition مصالحه‌يه مبادرت ايتمك ـ On dit, C'est un homme de composition, de bonne, de facile composition, pour dire, c'est un homme d'accommodement A. سهل المصالحه ـ سهل العطف ـ معقول P. آشتى پرور T. قولاى اوبوشور Et un homme de difficile composition A. صعب المصالحه ـ صعب العطف P. آشتى نا پذير T. كوج اوبوشور

Il signifie aussi, capitulation A. سلم ـ استيمان P. تسليم T. ويره ـ قلعه باشتى || Cette place s'est rendue par composition بو قلعه سلماً تسليم اولندى Les articles de la composition شروط سلم واستيمان Composition honorable, avantageuse شانلو وفائده‌لو شروط استيمان

COMPOTE. Espèce de confiture A. مربّا pl. مربّيات P. ريچال ـ ريچار T. رچل || Une compote de pommes الما رچلى ـ الما مرباسى

COMPRÉHENSIBLE. Que l'on peut comprendre A. ممكن الفهم ـ ممكن الادراك P. شناختنى T. آكلاشلور ـ آكلاشلەجق ـ بيلەجك || Cela n'est pas compréhensible نا قابل فهمدر ـ عقله صيغار شى دكلدر ـ آكلاشلور شى دكلدر Un raisonnement qui n'est pas compréhensible ممكن الادراك اولميان بر برهان Il n'est pas compréhensible combien il a fait de dépenses à sa maison خانه‌سنه ايتديكى مصرف دائرهٔ ادراكدن خارج بر معنا در

COMPRÉHENSION. Faculté de comprendre, de concevoir A. قوّت مدركه P. شناسايى T. آكلايش ـ بيلش || Avoir la compréhension aisée قوّت مدركه‌ده سرعت وسهولت صاحبى اولمق Il est de dure compréhension عسر ادراكى وار در ـ كند آكلايشى وار در ـ درشت شناسدر ـ En termes de Logique, on dit qu'un attribut est pris dans toute sa compréhension, pour dire, que le sujet est regardé comme contenant ce que signifie l'attribut مسند مسند اليهك معناسنى كافةً جامعدر

COMPRENDRE. Contenir en soi A. اشتمال ـ استيعاب ـ احتوا P. در گرفتن T. ايچنده آلمق || Le globe de la terre comprend les quatre parties du monde كرهٔ ارض چار اقطار عالمى مشتملدر L'Europe comprend plusieurs grands royaumes

La Russie comprend de vastes provinces اوروپا اقليمی دول معظمهٔ عديده‌يی محتويدر روسيه دولتی نيچه ممالك واسعه‌يی مشتملدر — Il se dit aussi des choses morales || La justice en général comprend toutes les vertus عدل وداد علی وجه الاطلاق كافهٔ فضايلی مشتملدر La Philosophie comprend la Logique, la Morale, la Physique et la Métaphysique حكمت علم منطق وعلم اخلاق وعلم طبيعی وعلم كلامی محتويدر

Et faire entrer comme partie dans un tout *A.* درج — ادخال *P.* در نهادن *T.* ايچنه قويمق || Il a compris dans sa quittance tout ce qui lui était dû مطلوبی اولان مقداركث طوپنی ابرا سنده ايچنه — ابرا سندينه درج وادخال ايلدی Il a tant de revenu, sans y comprendre ce qu'il tire de ses charges عهده‌سنده اولان منصبلرك عوائدی مقدارينی ادخال ايتميدرك سنوی شو قدر ايرادی وار رد

Figur. Avoir une connaissance exacte de toutes les idées renfermées dans un mot générique, dans un jugement *A.* اطلاع — احاطهٔ العلم — شمول العلم *P.* دانستن *T.* بيلمك — Et concevoir *A.* فهم — تفهّم — درك — ادراك — ازكان *P.* دريافتن — فهميدن — شناختن *T.* آكلامق || Je comprends fort bien ce que vous dites ديديككز كلامی كركی كبی فهم وادراك ايدرم Cela est difficile à comprendre عسير الفهمدر — آكلاشلمه‌سی كوجدر Vous ne comprenez pas la difficulté de l'affaire مصلحتك صعوبتنی فهم وادراك ايده‌ميورسك Pour vous bien faire comprendre l'état de la question كيفيّت حالی طرفكه افهام وضع وحركتنك Je ne comprends rien à sa conduite ايچون بو بابده هيچ معناسنی فهم ايده‌مم Je n'y comprends rien بر شئ فهم ايده‌مم

Compris. *A.* مشتمل — محتوی *P.* در گرفته *T.* ايچنه آلنمش — *A.* منفهم *P.* شناخته — در يافته *T.* بيلنمش — آكلاشلمش

Y compris, Non compris, signifient, en y comprenant, sans y comprendre *A.* معاً — محسوباً — ب *P.* ب *T.* بيله — محسوب اولدرق — خارجاً عن الحساب — ماعدا *A.* داخل حساب اولدرق — *P.* جز — بشقه — محسوب اوليدرق *T.* خارج از حساب — داخل اوليدرق || Il a dix mille livres de revenu, y compris les profits de sa charge منصبی عائداتيله معاً سنوی شو قدر ايرادی وار در Il a six maisons, non compris celle où il loge اليوم ساكن اولديغی خانه‌دن ماعدا آلتی خانه‌سی دخی اليوم مقيم اولديغی خانه خارج از حساب اولدرق — وار در آلتی خانه‌سی دخی وار در

COMPRESSE. Linge en plusieurs doublures, que les chirurgiens mettent sur l'ouverture de la veine *T.* بز يصديغی || Appliquer une compresse, Mettre une compresse بر بز يصديغی وضع ايتمك

COMPRESSIBILITÉ. Qualité d'un corps qui peut être comprimé *A.* قابليت الی التضايق *P.* امكانپذيری تنگی *T.* صيقشمغه كلمكلك

COMPRESSIBLE. Qui peut être comprimé *A.* قابل التضايق *P.* امكانپذير تنگی *T.* صيقشد بيلور || L'air est compressible هوا قابل تضايقدر L'eau n'est pas compressible ما نا قابل تضايقدر

COMPRESSION. Action de comprimer, ou l'effet produit dans ce qui est comprimé *A.* تضايق *P.* تنگسازی — افشردگی *T.* صيقشمه

COMPRIMER. Presser ou serrer un corps, de manière à le réduire à un moindre volume *A.* تضييق *P.* تنگ ساختن — افشاريدن *T.* صيقشدرمق || Comprimer l'air dans un fusil à vent هوايی بر هوا تفنكی ايچنده صيقشدرمق — Figur. Comprimer une faction. L'empêcher d'éclater *A.* تسكين الفتنة *P.* فتنه را بر طرف كردن *T.* فتنه‌يی بصدرمق

Comprimé. *A.* متضايق *P.* تنگی پذيرفته *T.* صيقشمش

COMPROMETTRE. Consentir réciproquement à se rapporter sur les différends, les procès qu'on a ensemble, au jugement d'arbitres *A.* نصب الحكم بالتراضی — احكام الحكم || Ils ont compromis de toutes leurs affaires entre les mains d'un tel بينلرده منازع فيها اولان كافهٔ امور ومصالحی بالتراضی حكم نصب ايتدكلری فلانك يد امانتنه تسليم ايلديلر Je lui ai offert de compromettre là-dessus اولبابده طرفمزدن احكام حكم اولنمق صورتنی فلانه تكليف ايلدم

Et exposer quelqu'un à recevoir quelque désagrément, soit en se servant de son nom, soit en le mêlant dans quelque affaire *A.* ايراث شكست عرض آوردن *P.* ايراث الشين والعار — الكسر والنقيصة *T.* عرضنی بيلاشدرمق || N'ayez pas peur, je ménagerai si bien les choses, que je ne vous compromettrai pas وسوسه ايتمه ايشلری شول وجهله اداره ايده‌جكم كه سنك عرضكی بيلاشدره‌جق دكلم Il faut prendre garde à ne pas se compromettre بر كمسنه نفسنه ايراث كسر ونقيصه ايلمامكه دقت ايتملو در Il faut éviter de se compromettre بر كمسنه نفسنه ايراث كسر ونقيصه عرضنی آلودهٔ شين وعار ايلمكدن — ايلمكدن حذر ايلملو در عرضنی بيلاشدرمقدن — مجانبت ايتمك اقتضا ايدر

صاقنملو در — On dit, Compromettre sa dignité, son autorité, sa fortune, pour dire, les exposer à recevoir quelque diminution شاننده وحكومتنده وقوّت مالیّهسنده ایراث كسر ونقیصه ایتمك

Compromis. *A.* گرفتار شكستگی عرض *P.* رهین الكسر والنقیصة عرضی بیلاشمش *T.*

COMPROMIS. Acte par lequel deux personnes promettent de se rapporter au jugement d'arbitres *A.* وثیقة التحكیم || Faire un compromis طرفیندن حَكَمْ نصبنی حاوی بر قطعه وثیقه طرفیندن بالتراضی ترتیب ایتمك Donner, signer un compromis تحكیم حَكَمْ اولندیغنه دائر بر قطعه وثیقه كشیدهٔ سلك املا وذیلنده وضع امضا ایتمك On ne met en compromis que les affaires douteuses et litigieuses مشكوك ومنازع فیه اولان مادّهلردن غیری مصلحتلر حَكَمره حواله اولنمز

On dit, Mettre quelqu'un en compromis avec un autre, pour dire, le compromettre بر كمسنه‌یی فلانك یاننده موجب بادئ شین وعار — كسر ونقیصه اولهجق بر حاله دوشرمك فلانك یاننده عارلندرمق — اولهجق بر حاله دوشرمك

COMPTABILITÉ. Obligation de rendre compte *A.* كلفت الحساب *P.* بار حساب *T.* حساب ویرمكلك || La comptabilité de cette charge est immense بو منصبك متحمّل اولدیغی كلفت حساب بیحدّ وپایاندر Votre comptabilité n'est pas embarrassante سنك مكلّف اولدیغك بار حساب موجب ثقلت اولهجق مقولهدن دكلدر

COMPTABLE. Qui est assujetti à rendre compte *A.* مكلّف حساب ویرمكه مجبور *T.* متحمّل بار حساب *P.* بالحساب || Les trésoriers sont comptables خزینهداران حساب ویرمكه مجبوردرلر — On appelle, Quittance comptable, une quittance revêtue des formes nécessaires pour être allouée à la Chambre des comptes باش محاسبهده محسوبیّتنه صالح بر قطعه مقبوض سندی

COMPTANT. Argent qui est en espèces, et que l'on compte sur-le-champ *A.* نقد pl. نقود *P.* نورد — پیشادست *T.* حاضر نقد اولهرق || Il a tant d'argent comptant شو مقدار اقچهٔ عن نقد موجودی وار در Payer argent comptant نقداً ادا ایتمك — On dit qu'un homme a du comptant فلانك نقود موجودهسی وار در Voilà tout mon comptant اشته نقود موجودم شو قدر در — Il amassa un gros comptant نقود كثیره جمع ایلدی — كلّیتلو نقود ادّخار ایلدی — On dit figur. d'une chose promise, et qui ne peut manquer, C'est de l'argent comptant نقد موجود عن نقدر — نقداً — Il s'emploie aussi adverbialement *A.* كبیدر طرنق دیبنده *T.* دست بدست — دستاست *P.* معجّلا — طرنق دیبنده ویرمك — نقداً ادا ایتمك || Payer comptant

COMPTE. Calcul. *A.* حساب *P.* شمار *T.* صایی || Il sait le compte de son argent اقچهسنك حسابنی بیلور On a donné à ce sommelier le linge, la vaisselle par compte سفره طاقمی اولان بزه متعلق شیلر واوانئ سائره حساب ایله حساب ایتمك كیلارجی‌یه تسلیم اولندی Faire un compte Sans compte ni mesure بیشمار — بلا وزن وغیر حساب وبی اندازه

Et l'état d'une dépense qu'on a faite *A.* صحیفة — دفتر المحاسبة دفتر *T.* اماره — اواره *P.* الحساب || Fidèle compte دفتر صحیح Compte exact دفتر بیخطا وقصور Compte final دفتر قطعی حساب قطعی — الحساب Il lui demanda ses comptes دفترلربنی مطالبه ایلدی Dresser un compte بر دفتر تنظیم ایتمك — حساب Rendre un compte بر قطعه محاسبه دفتری درزمك حساب ویرمك — دفتربنی ویرمك Voir, examiner un compte بر دفتری تتبّع ایتمك — دفتره نظر ایتمك Revoir un compte حسابی بر دخی — دفتره بر دفعه دخی نظر ایتمك Valider un compte دفتری صحّ كشیدهسیله كوزدن كچورمك Cette partie a passé dans le compte بو معمول بد ایتمك دفتره درج اولندی — حساب دفتره داخلدر Passer quelque chose en compte بر — برشیئی دفتره ادخال ایلمك Rayer, ôter de dessus un compte شیئی محسوب ایتمك — دفتردن چیقارمق — دفتردن حك واخراج ایتمك Il a chargé ses comptes de cela فلان شیئی ایله دفترلربنی قبارتدی Vérifier un compte دفتری تحقیق ایتمك Présenter un compte دفتری بر قطعه دفتر عرض ایتمك Affirmer un compte دفتری تصدیق ایتمك Avoir un compte ouvert avec quelqu'un بر كمسنه ایله حساب دفتربنی آچق طوتمق Épurer un compte دفتری تنقیح ایتمك Il y a erreur au compte دفترده سهو وار در Les articles d'un compte دفترك حاوی اولدیغی مفردات مادّهلری Arrêter un compte حساب قطع ایتمك Compte de tutèle وصی دفتری Compte de l'épargne دفتر نما Clore un compte دفتری قپامق — اغلاق دفتر ایتمك Solder un compte دفتری ادا ایتمك Reliquat d'un compte یكون

دفتره شرح حسابك صح الباقیسی Apostiller un compte ، فذلكهٔ دفتر Arrêté de compte فذلكهٔ حساب ـ ویرمك

On dit proverb., Les bons comptes font les bons amis طوغری طوغری حساب ایله دوست قزانیلور ـ حساب دوستلق آرتورر

— Et à tout bon compte revenir, pour dire, qu'on est toujours reçu à calculer de nouveau اولاغندر باكلش ـ اعادهٔ حساب دونر — On dit, Manger à bon compte, c'est-à-dire, sans se mettre en peine de ce qu'il en coûtera, ni qui le paiera *T.* بغدادن حساب یمك باد ـ مفت خور اولمق ـ مفت ومجاناً یمك ـ دوا طعام یمك — Et qu'un homme est de bon compte, pour dire, qu'il ne se trompe point en comptant صحیح الحسابدر ـ مستقیم الحسابدر

Figur., Rendre compte. Rapporter ce qu'on a vu, ce qu'on a fait *A.* اداء الحساب ـ نقل ما وقع *P.* حساب دادن ـ نقل كردن *T.* حساب ویرمك ـ انهـا ایتمك ـ نقل ایتمك || Je vous rendrai compte de cette affaire كیفیتی سكا بو مادّه‌یه دائر سكا حساب ویره‌جكم ـ نقل ایده‌جكم Prenez garde à telle chose, car c'est vous qui m'en rendrez compte بو بابده بكا حساب ویره‌جكسك آكا كوره دقت ایله || Il faut rendre compte à Dieu de toutes ses actions كافهٔ اعمالی ایچون حضور باریده حساب ویرملو در Rendre compte de sa conduite, de son administration بر كمسنه سلوك وحركتی وصورت حكومتی ایچون حساب ویرمك On vint rendre compte au général que les ennemis paraissaient اعدانك ظهورینی جنراله نقل واخبار ایلدیلر

On appelle, Compte rond, un compte sans fraction *A.* عدد كامل pl. اعداد كاملة *P.* شمار كامل *T.* تمام صایی || Vingt et un n'est pas un compte rond یكرمی بر عدد كامل دكلدر Quatre écus font un compte rond درت غروش عدد كاملدر Quatre écus et demi ne font pas un compte rond درت بچق غروش عدد كامل دكل عدد ـ درت بچق غروش عدد مكسور در بالكسر در

On dit figur., Au compte de quelqu'un, pour dire, selon qu'il suppose la chose || À ce compte-là, je vous dis qu'il n'a pas tort بو تقدیرده ـ بو حسابه كوره حقلی وار در À votre compte, cela serait ainsi سنك حسابكه كوره بویله در

On dit qu'une chose est sur le compte, au compte de quelqu'un, pour dire, que c'est à lui à la payer فلانك ذمتنده در || Les étoffes qu'un tel prend seront sur votre compte فلانك آلدیغی امتعه سنك حسابكه محسوبدر — Et mettre une histoire, un livre etc. sur le compte de quelqu'un, pour dire, les donner pour en être l'auteur *T.* فلانه عزو واسناد ایتمك — Et figur. Prendre sur son compte, pour dire, se charger de faire quelque chose *A.* التزام *P.* در عهده كردن *T.* اوزرینه آلمق || Ne vous mettez point en peine de lui faire des excuses, je le prends sur mon compte طرفكدن اعتذار تكلفنه حاجت یوقدر بو كلفتی بن در عهده ایدرم

Faire le compte à un domestique. Lui payer, en le renvoyant, ce qui lui est dû *T.* خدمتكارك حسابنی قطع ایله طردینه مبادرت ایتمك

On dit aussi, Faire son compte, pour dire, s'attendre, espérer que *A.* استناد *P.* تكیه كردن *T.* كوكنمك || Il croyait que ses amis l'assisteraient, il faisait son compte là-dessus احباب ودوستانی طرفندن اعانت مأمولیله آناره استناد ایدر ایدی Ne faites pas votre compte sur les promesses de cet homme-là شو حریفك مواعیدینه استناد ایلمه — Et pour dire, se proposer *A.* نیت *P.* نیت داشتن *T.* نیت ایتمك || || Il fait son compte de partir demain یارینكی كون عزیمت ایتمك نیتنده در

Et avoir bon compte, faire bon compte, pour dire, avoir à bon marché *A.* بثمن الاهون *P.* بانذك بها *T.* معقول بها ایله || Il a eu cela à bon compte بو شیئی اهون بها ایله مالك اولدی Ce banquier vous fera tenir votre argent à meilleur compte بو صرّاف استدیككك اقچه‌یی سائرلردن اهون بها ایله ویره‌جكدر Ce marchand vous fera bon compte بو بازركان معقول بها ایله ایشكی تنظیم ایده‌جكدر

Et faire compte, tenir compte de quelque personne ou de quelque chose, pour dire, l'avoir en quelque considération *A.* اعتداد *P.* اعتداد داشتن *T.* شایان اعتبار ایتمك ـ صایمق || Il n'en fait pas grand compte اعتبار ایتمز ـ چندان معتدّ بد عدّ ایتمز Il ne fait, il ne tient aucun compte de ce qu'on lui dit دیدكلری دیدكلری كلام ـ صحبت عندنده شایستهٔ اعتداد دكلدر عندنده معتبر صایلمز

Et faire son compte, trouver son compte, pour dire, trouver du profit *A.* انتفاع ـ تحصیل الفایدة *P.* فائده‌مند شدن ـ سودمند گشتن *T.* فائده‌لو چیقمق ـ فائده‌لنمك ـ فائده‌سنی ـ

|| Il a bien fait son petit compte dans ce traité بو معاهده‌ده فائده‌لو چيقدی ـ معاهده‌دن منتفع اولدی اويدرمق

On dit d'un homme qui est bien éloigné de ce qu'il croyait, qu'il est bien loin de son compte ظنّ وتخمينندن بغايت بعيد در ـ ايتديكی حسابدن پك بعيد در

Au bout du compte. Tout considéré, après tout *A.* فذلكة *T.* انجام سخن *P.* حاصل الكلام ـ نتيجة الكلام ـ الكلام سوزك صوكی || Au bout du compte, que m'en peut-il arriver? نتيجهٔ كلام بكا نه اوله بيله‌جكدر Au bout du compte, il n'est rien tel que de faire son devoir فذلكهٔ كلام وجيبهٔ ذمّتی اجرا ايتمك قدر لازملو بر شئ يوقدر

À compte. Façon de parler, pour dire, qu'on a donné ou reçu quelque chose sur la somme due *A.* محسوبًا ـ على الحساب *P.* بر وجه محسوب *T.* محسوب اولدرق || Il a donné mille francs à compte على الحساب بيك غروش اعطا ايلدی Il a reçu cinq cents francs à compte sur les mille francs qui lui sont dus مطلوبی اولان بيك غروشه محسوبًا بشيوز غروش آلدجغی اولان بيك غروشدن على الحساب ـ اخذ ايلدی اولدرق بشيوز غروش اخذ وقبض ايلدی

Chambre des comptes. C'est une cour supérieure à laquelle tous les comptables qui ont manié les deniers du Roi rendent compte *T.* باش محاسبه ـ محاسبهٔ اول || Président à la Chambre des comptes باش محاسبه‌جی Maitre des comptes باش محاسبه مميزی Correcteur des comptes محاسبه‌جی خليفه‌سی Cela est enregistré à la Chambre des comptes باش محاسبه دفترلرنده قيد اولندی

COMPTE-PAS. V. Odomètre.

COMPTER. Calculer *A.* احصا ـ تعداد ـ عدّ *P.* شمردن *T.* صايمق || Compter de l'argent اقچه صايمق Comptez combien de personnes il y a قاچ كشی وار در تعداد ايله Compter l'heure ساعتی تعداد ايتمك Compter les voix, les suffrages اصحاب مجلسك رأيلرينی تعداد واحصا ايتمك Je les ai comptés un à un يكان يكان ـ فردًا فردًا تعداد ايلدم ـ برر برر صايدم ـ عدّ وشمار ايلدم ـ Compter sur ses doigts, par ses doigts *A.* مناعدة ـ مخارجة *P.* بانگشت شمردن *T.* پرمق حساب مخارجه || Il compte par ses doigts حسابی ايتمك پرمق ايله صايد ـ ايله تعداد ايدر

Compter sur quelqu'un. Faire fond sur lui comme sur un homme dont on est assuré *A.* اعتماد ـ اتّكا ـ استناد *P.* تكيه كردن ـ دل نهادن *T.* طيانمق ـ كونمك — On dit dans le même sens, Compter sur ses forces, sur sa jeunesse, sur ses grands biens, sur son crédit, sur son savoir قوّتنه وسنّ شبابنه وكثرت مالنه ونفوذ واعتبارينه وعلم وهنرينه استناد ايتمك Il ne faut compter sur rien de ce qu'il promet ايتديكی وعدلرك هيچ بريسی سزاوار اعتماد دكلدر

Compter sur une chose. Être persuadé qu'une chose aura lieu *A.* قويًا امل *P.* اميدوار بودن ـ اميد واثق داشتن *T.* اومـمق ـ || Je compte sur son arrivée اميد مأمول ايتمك فلانك ورودينه قوی املم واردر ـ واثقم واردر فلانك ورودينه Je compte sur votre constance سنك ثبات ـ ثبات طبعكه قوی مأمولم وار در ومتانتكه استنادم وار در Je compte sur son coeur, il est fait pour combattre et vaincre محاربه واعدا اوزرينه غلبه ايچون خلق اولنمش بر ادم اولديغندن غيرتنه اميد واثقم وار در

Il signifie aussi, Rendre compte *A.* اداء ـ اعطاء الحساب *P.* حساب دادن *T.* حساب ويرمك || J'ai compté de la dépense et de la recette مصرف وايرادك حسابنی ويردم Il a touché cette partie, et en a compté à la Chambre des comptes فلان ماله وضع يد ايدوب باش محاسبه‌يه حساب ويردی

Compter par tête. *T.* عدد رؤس ايله حساب ايتمك Et compter par pièce *T.* عدد قطعات ايله حساب ايتمك

Il signifie aussi, supputer, venir à compte *A.* حساب ـ رؤيت المحاسبة ـ رؤيت الحساب *P.* حساب كردن *T.* حساب كورمك || Voyons ce que vous avez reçu, ce que vous avez donné, il faut compter مقبوضات وتسليماتك مقدارينه باقوب حساب كوره‌لم J'ai compté avec un tel, je ne lui dois rien فلان ايله رؤيت حساب ايلدم ذمّتمده بر اقچه قالمدی Ce n'est pas le tout que de compter, il faut payer رؤيت محاسبه كافی دكل اقچه‌نك اداسی لازمدر

On dit d'un homme qui marche lentement, qu'il compte ses pas *A.* تأنّی فی المشی *P.* آهسته رفتن ـ آهسته آهسته ره *T.* يواش يواش يوريمك ـ پيمودن — Et compter tous les pas de quelqu'un, pour dire, l'observer de fort près *A.* تجسّس الحال خطوه بعد خطوه *P.* خطوه بخطوه در بی تجسّس كردن *T.* بر آياق آياق آردينه دوشوب كمسنه‌نك حالنی كوزتمك

Il signifie aussi, se proposer *A.* قصد ـ نيّت *P.* نيّت داشتن *T.* نيّتده اولمق || Il compte partir demain يارنكى كون قصد عزيمتى ـ عزيمت ايتمك نيّتنده در يارنكى كون وار در

Et croire *A.* اعتماد *P.* باور كردن ـ باوريدن *T.* اينانمق || Comptez que vous me trouverez toujours prêt à vous servir اعتماد ايله كه هر درلو خدمتكده آمادهٔ سعى واقدامم ـ Et réputer, estimer *A.* عدّ *P.* شماريدن *T.* صايمق || Il faut le compter pour mort ميّت صايلملو در ـ ميّت عدّ اولنملو در

Compté. *A.* معدود ـ محسوب *P.* شمرده *T.* صايلمش ـ صاييلو ـ On dit figur., Tout compté, pour dire, tout bien considéré *A.* بعد كلّ الحساب ـ بعد كلّ الملاحظة *P.* همه انديشه كرده *T.* هر طرفى صايلدقده

COMPTOIR. Sorte de table où il y a un tiroir, et dont les marchands se servent pour compter leur argent ou pour le serrer *T.* پيشتخته

Il se dit aussi, du bureau général de commerce d'une nation en pays étranger *A.* دار التجارة *P.* تجارتخانه *T.* بازركان اوى || Les Hollandais ont plusieurs comptoirs dans les Indes فلمنكلونك هند جانبنده متعدّد تجارتخانه لرى وار در Les comptoirs appartiennent à la nation, et les factoreries aux marchands تجارتخانه لر ملّت ملكى وبازيچيخانه لر بازركان ملكيدر

COMPULSER. Prendre communication des registres d'un officier public, en vertu d'une ordonnance du juge *A.* تفتيش القيود *P.* جستجوى قيود كردن *T.* دفترلرى آراشدرمق والدفاتر

COMPULSOIRE. Acte de Justice portant ordre à l'officier public de communiquer ses registres *A.* حكم لابراز القيود *P.* فرمان براى نمودن قيود *T.* قيودات كوسترلمسنى امر بيورلدى

COMPUT. Il se dit des supputations de temps qui servent à régler le calendrier *A.* حساب التقويم *P.* شمار تقويم *T.* تقويمك حسابى

CONCASSER. Briser et réduire en petites parties quelque matière dure, comme le sucre, le poivre *A.* دقّ ـ جشّ ـ اجشاش *P.* سحق ـ خرد كردن ـ ريزيدن *T.* دوكوب اوفالمق || Concasser du poivre, de la cannelle ببر ودارچين سحق ايتمك

Concassé. *A.* مدقوق ـ مسحوق ـ مجشوش *P.* خرد گشته دوكلمش ـ دوكيلوب اوفانمش *T.* ريزيده ـ

CONCAVE. Il se dit d'une circonférence courbe, prise du côté qu'elle est capable de contenir quelque chose *A.* مقعّر *P.* كاواك *T.* قووق ـ ميان تهى || Miroir concave مرآت مقعّر Le concave d'un globe كره نك جانب مقعّرى

CONCAVITÉ. Cavité, le creux d'un corps *A.* قعارت ـ جوف ـ pl. اجواف ـ جوفيّت *P.* كاواكى *T.* قووقلق || La concavité de ce globe بو كره نك قعارتى Concavité profonde قعارت عميقه Les concavités du cerveau اجواف دماغ du crâne اجواف قحف Les concavités de la terre اجواف ارض ـ جوف ارض ـ Concavité d'une montagne, d'un rocher *A.* شقب pl. شقوب *T.* قووق ير || Dans cette montagne, il y a une grande quantité de concavités بو جبلده شقوب كثيره بو طاغده قووق يرلر پك چوقدر ـ وار در

CONCÉDER. Accorder, octroyer *A.* احسان ـ انعام *P.* بخشيدن *T.* ويرمك ـ بغشلمق || Le Roi a concédé de grands priviléges à cette ville بو بلده يه جانب پادشاهيدن امتيازات جسيمه احسان اولندى

Concédé. *A.* محسن *P.* بخشيده ـ احسان كرده *T.* بغشلنمش

CONCENTRATION. L'action de concentrer ou l'effet de cette action *A.* اجتماع فى مركز واحد ـ انحصار فى مركز واحد *P.* بريره بركمه *T.* در يكجا با هم رسى || La concentration de la chaleur حرارتك مركز واحده انحصارى V. Concentrer.

CONCENTRER. Réunir au centre *A.* حصر ـ جمع فى المركز *P.* در يكجا با هم ـ در مركز با هم رسانيدن *T.* مركزه بركدرمك ـ فى المركز آوردن || Le grand froid concentre la chaleur naturelle برودت مفرطه حرارت غريزيّه يى مركز واحده حصر وجمع ايتديرير ـ Figur. || Concentrer toutes ses affections dans un seul objet علاقهٔ فؤادى جملةً شئ واحده حصر ايتمك

Concentré. *A.* مجتمع فى المركز ـ منحصر فى المركز *P.* در مركز وا هم آورده *T.* مركزه بركمش ـ On dit qu'un homme est concentré, pour dire, qu'il ne laisse rien apercevoir de ce qui se passe dans son âme *A.* مبطن *P.* درونگير *T.* ايچلى

CONCENTRIQUE. Il se dit de divers cercles qui ont un même centre *A.* متحد المركز *P.* هم مركز *T.* بر مركزى || Ces deux cercles sont concentriques بو ايكى دائره متحد المركز در

CONCEPT. Idée, simple vue de l'esprit *A.* خاطرة pl. خاطرات

سانحة ـ pl. سوانح P. اندیشه T. عقلده کلان شئ

CONCEPTION. L'action par laquelle un enfant est conçu dans le ventre de sa mère A. علق ـ لقاح ـ حبل P. بار گرفتگی T. کبدلک || La fête de la conception de la Sainte-Vierge عید لقاح حضرت مریم Depuis la conception jusqu'à l'enfantement وقت حبلدن وضع حمل زماننه قدر ـ وقت لقاحدن حین ولادته قدر — Il se dit aussi des animaux A. وسق P. بار گرفتگی T. کبدلک — Et figur., des pensées que l'esprit forme sur quelque chose A. تصوّر pl. تصوّرات P. اندیشه T. عقلده صورت بولان معنا || Rare conception تصوّر نادر Plaisante conception تصوّر پر لطایف

Il signifie aussi, la faculté de concevoir les choses A. قوّت فاهمة || Il a la conception vive سرعت فاهمه‌سی وار در ـ سرعت فهمی وار در facile قوّت فاهمه‌سنده سهولت تامّه وار در dure قوّت فاهمه‌سنده آثار صلابت بدیدار در Cet enfant n'a pas de conception بو طفل مایهٔ فاهمه‌دن بی بهره در ـ بو طفلک قوّت فاهمه‌سی یوقدر

CONCERNANT. Qui concerne A. دائر ـ متعلّق P. برای فلان T. فلاندن طولایی || J'ai à vous dire quelque chose concernant cette affaire بو مصلحته دائر سکا سویلیه‌جکم وار در Un édit concernant telle chose فلان مادّه‌یه دائر بر قطعه فرمان

CONCERNER. Regarder, appartenir, avoir rapport à.... تعلّق P. متعلّق بودن ـ علاقه داشتن T. طولایی اولمق ـ متعلّق اولمق ـ دائر اولمق || Cela concerne vos intérêts بو کیفیت سنک امور مخصوصه‌کزه متعلّقدر Il n'ignore rien de ce qui concerne cet art بو صناعته متعلّق اولان اموردن واقف اولمدیغی شئ یوقدر Cette affaire concerne le public عامّه‌یه دائر اموردندر ـ عامّه‌یه متعلّقدر

CONCERT. Harmonie formée par plusieurs voix ou instrumens A. توافق المغازف والالحان P. همسازئ ساز وآهنگ T. ساز وازکی اویغونلغی || Agréable concert توافق لطیف Concert de voix توافق الحان d'instrumens توافق مغازف والحان ـ توافق آلات موسیقیه ـ توافق مغازف — Il se dit aussi, du lieu où on entend un concert A. مجلس الارباب موسیقی P. انجمن سازندگان ـ انجمن ساز وآهنگ ـ انجمن موسیقیان وخوانندگان T. سازنده وخواننده جمعیتی

Figur., Union de plusieurs personnes qui tendent à une même fin A. اتّفاق ـ اتّحاد ـ کلمهٔ واحده P. همدمی T. برلک ـ سوز برلکی || Concert d'opinions اتّحاد کلم وآرا ـ اتّحاد آرا وافکار Ils étaient de concert ensemble بری برلریله متّفق ایدیلر ـ بری برلریله کلمهٔ واحده ایدیلر ـ بری برلریله سوزی بر ایتمشلر ایدی — De concert. D'intelligence A. بالاتّفاق ـ باتّحاد الکلم P. همدمانه T. سوز برلکیله || Ils ont fait cela de concert بو ایشی سوز برلکیله ایتمشلر در

CONCERTER. Conférer ensemble, pour exécuter un dessein A. ترتیب بالاتّفاق P. با همدمی ترتیب کردن T. سوزی بر ایتمک || Concerter un dessein بر کونه نیّت ومرامی بالاتّفاق ترتیب ایتمک une entreprise بر مصلحتک صورت تصدّی ومباشرتنی بالاتّفاق ترتیب ایتمک Concerter l'exécution d'une affaire بر مادّه‌نک صورت اجراسنی سوز برلکیله ترتیب ایتمک ـ صورت اجراسنده سوزی بر ایتمک

SE CONCERTER. A. توفیق الکلم والآرا P. همدم شدن ـ کلمهٔ واحده شدن T. سوزی بر ایتمک || Ils se concertèrent long temps, avant que de faire une chose فلان شیئی اجرا ایلمکدن وافر زمان مقدّم بینلرنده توفیق کلم وآرا ایتمشلر در ـ شو ایشه مباشرت ایلمکدن خیلی زمان مقدّم کلمهٔ واحده اولمشلر در

CONCERTÉ. A. مرتّب بالاتّفاق P. همدمانه ترتیبکرده T. اتّفاق کلم وآرا ایله ترتیب اولنمش || Un dessein concerté سوز برلکیله دوزلمش مرام ـ سوزی بر ایدرک دوزلمش بر نیّت Une entreprise bien concertée سوز برلکیله ترتیب اولنمش بر ایش Il a bien paru que ces gens-là étaient venus bien concertés بو آدملر بری برلریله کلمهٔ واحده اولدرق کلدکلری ظاهر اولمشدر Ils se trouvèrent tous contraires à son avis, alors on vit bien que c'était une pièce concertée جمله‌سی فلانک رأینه مخالف ظهور ایلدکلرینه بناءً معلوم اولدیکه بینلرنده سوز برلکیله ترتیبلو بر ایش ایدی Des mesures bien concertées اتّحاد کلم وآرا ایله استادانه ترتیب اولنمش تدبیرلر — Figur., Trop étudié, affecté || Cet homme-là est trop concerté en sa contenance, en ses discours بو آدمک طور واداسنده وکافّهٔ اقوالنده تکلّف عظیم وار در Prendre un air concerté تکلّفلی بر طور اتّخاذ ایلمک

CONCESSION. Le don, l'octroi d'un souverain, d'un seigneur A. عطیّة ـ هبة pl. عطایا P. بخشایش T. کرم || Ce privilège

est une concession d'un tel Roi بو امتیاز فلان پادشاهڭ عطیهٔ شاهانه‌سیدر — Il se dit aussi, des terres que le souverain donne aux particuliers *A.* اراضی موهوبة *P.* ارض بخشیده *T.* بغشلنمش یر — انعام اولنمش یر

Et figure de Rhétorique, par laquelle on accorde à son adversaire ce qu'on pourrait lui disputer *A.* تسلیم ‖ On dit par concession, Je vous passe qu'il est honnête homme, mais cela le rend-il capable de son emploi? اهل عرض بر آدم اولدیغنی تسلیم صورتیله قبول ایدرم انجق بونڭ ایله منصبنه لایق اولمش اولورمی

CONCESSIONNAIRE. Celui qui a obtenu une concession *A.* هبه‌یی آلان *T.* بخشایشدیده *P.* متهب — معطی له

CONCEVABLE. Qui se peut comprendre *A.* ممکن الفهم — شناختنی — فهمیدنی *P.* ممکن الادراک — سهل التفهم *T.* آکلاشله بیلور — آکلاشلور ‖ Je ne sais comment cela se peut faire, cela n'est pas concevable بو ماده نوجهله اوله بیلور بو ماده‌نڭ امکان وقوعی دائرهٔ — بر درلو ممکن الفهم دکلدر سهل فهمدن خارج بر معنا در Cela est très-concevable الادراک بر معنا در Ce qu'il dit est plus concevable que ce que vous dites دیدیکی کلام سنڭ کلامکدن زیاده ممکن الفهمدر

CONCEVOIR. Devenir grosse d'enfant *A.* احتبال — تلقح *P.* آبستن — بارگرفتن — شدن *T.* کبه اولمق — کبه قالمق ‖ Les prophètes avaient annoncé qu'une vierge concevrait بر باکره‌نڭ احتبالنی انبیای عظام حضراتی خبر ویرمشلر ایدی Dès l'instant qu'une femme a conçu بر خاتون کبه اولدیغی دقیقده Une femme qui est hors d'âge de concevoir سنی قبول حبلدن خارج اولان بر خاتون — Il se dit aussi des animaux *A.* استیساق *P.* آبستن شدن — بار گرفتن *T.* کبه‌اولمق ‖ Les brebis conçoivent ordinairement au printemps اغنام قسمی عادتا اوّل بهارده کبه اولور

Figur., Entendre bien quelque chose *A.* ادراک — درک — تفطن — تفهم — فهم *P.* فهمیدن — در یافتن *T.* آکلامق — بیلمک ‖ Je conçois bien ce que vous dites دیدیککی کرکی کبی فهم ایدرم Je ne conçois rien à cela بو خصوصده هیچ بر شی فهم ایده‌مم C'est une chose que l'on peut concevoir درک وتفهمی اسان بر شیدر Je ne conçois pas qu'un homme sage puisse faire cela بر عاقل آدم اولمقوله حرکتی نیجه ایده بیلور درک اولنه‌جق شی دکلدر Je ne conçois pas comment il s'est pu tirer d'une si mauvaise affaire بویله امر کریهدن نه تقریب ایله چیقدیغی درک بویله امر کریهدن نه صورت — وتفطن اولنور شی دکلدر ایله تخلیص نفس ایده بیلدیکی دائرهٔ ادراکدن خارج آکلشلمجق شی دکلدر — بر معنا در

Et recevoir dans l'âme des idées, des impressions *A.* اتخاذ *P.* استیخاذ — اتخاذ فی القلب — *T.* در درون پیدا کردن کوکلده ایدنمک — کوکلده حاصل ایتمک ‖ Concevoir des espérances درونده اتخاذ امانی وآمال ایتمک de l'horreur قلبده اتخاذ نفار ودهشت ایتمک de la haine, de l'aversion درونده اتخاذ کراهت واباءت ایتمک des désirs قلبده عشق رغبت واشتیاق پیدا ایتمک de l'amour درونده وساوس واوهام ومحبت حاصل ایتمک des soupçons درونده سوء ظن حاصل ایتمک — حاصل ایتمک de l'estime درونده فلانڭ حقنده اعتبار وحرمت پیدا ایتمک de la jalousie درونده اتخاذ رشک وحسد ایتمک

Et exprimer en certains termes *A.* افادة *P.* ادا — نمودن *T.* کردن بیان ایتمک — ادا ایتمک ‖ Il fallait concevoir cette clause en termes plus précis بوشرط بوندن زیاده الفاظ صریحه ایله افاده اولنمق اقتضا ایدر ایدی Cela est conçu en termes formels الفاظ منصوصه ایله ادا وافاده اولنمشدر Cet article était conçu en termes obscurs بو ماده الفاظ مبهمه ایله افاده وادا اولنمش ایدی Cette phrase est mal conçue بو تعبیرڭ صورت افاده‌سنده رکاکت وار در

CONCHYOLOGIE. Partie de l'histoire naturelle qui traite des coquillages *A.* بحث الاصداف

CONCHYTES. Coquilles pétrifiées *A.* اصداف متحجرة

CONCIERGE. Celui qui a la garde d'un hôtel, d'une maison *A.* حارس pl. حراس *P.* پاسبان — یتاقی *T.* قوناق بکچیسی — Et le logement d'un concierge *A.* بیت الحارس *P.* یتاقیخانه *T.* بکچی اوطه‌سی

CONCILE. Assemblée d'évêques *A.* مجلس المطرانین *P.* انجمن متره‌پولیدان *T.* متره‌پولیدلر جمعیتی ‖ Concile national ملت متره‌پولیدان جمعیت Concile oecuménique ربع مسکونده کائن بالجمله متره‌پولیدلرڭ عموم مجلسلری Concile célèbre مجلس خطیر متره‌پولیدان Le saint concile مجلس شریف متره‌پولیدان Le concile ordonna, décréta que

مجلس مترەپولیدان طرفندن بویلە حکم اولندیکە

CONCILIABULE. Assemblée de prélats illégitimement convoqués *T.* مجلس نا شرعیٔ راهبان || Ce n'était pas un concile, c'était un conciliabule مجلس مترەپولیدان دکلدر نا شرعی بر رهبان مجلسیدر — Il se dit aussi, d'une assemblée de gens qui pensent à faire quelque mauvais complot *A.* دار الندوة *P.* انجمن بد سگالان *T.* یرامز جمعیتی

CONCILIANT. Qui est propre à concilier *A.* موالف — مصالح *P.* آشتی بخشا *T.* اویوشدریجی || Esprit conciliant مزاج ائتلافە مائل بر مزاج — مصالح

CONCILIATEUR. Celui qui accorde des personnes ensemble *A.* مؤلف ذات البین — مصلحون pl. مصلح *P.* آشتی پرداز — اصلاح کنندە *T.* بارشدریجی — اوزلاشدریجی — مصلحون || Sage conciliateur مصلح عاقل St. Louis était le conciliateur entre les princes chrétiens فلان پادشاە ملوک نصارا بینلرینی تألیف واصلاح ایدرایدی Faire office de conciliateur entre des personnes qui sont mal ensemble مخاصمە اوزرە اولان کسان بیننده مصلح خدمتنی ادا ایتمک — On appelle, Conciliateur des antinomies, celui qui a travaillé pour concilier ensemble les lois qui paraissent contraires les unes aux autres موفق الاحکام المتناقضة *P.* تألیفساز احکام متناقضە *T.* بری برلریلە مختلف اولان حکملری اویدران || Cette personne est un des grands conciliateurs des antinomies فلان کشی احکام متناقضەنک امر تألیف وتوفیقندە ید طولا صاحبی اولنلرک بریدر

CONCILIATION. Action de concilier. V. Concilier || Travailler à la conciliation des esprits تألیف قلوبە سعی ایتمک — اصلاح ذات البینە — توفیق ذات البینە سعی ایتمک || Il a un esprit de conciliation بالطبع تألیف قلوبە هوسکار در — Il se dit aussi de la concordance des lois *T.* احکام متناقضەنک بری برلریلە توفیقی

CONCILIER. Accorder des personnes et des choses qui sont contraires *A.* تألیف — تألیف ذات البین — توفیق *P.* با هم بری — اوزلاشدرمق *T.* تألیف ساختن — توفیق کردن تألیف افکار ایتمک || برلریلە اویدرمق Concilier les esprits تألیف قلوب ایتمک les coeurs Concilier les nations ennemies خصومت وعداوت اوزرە اولان ملتلرک بینلرینی توفیق بری برلرینە دشمن اولان ملتلرک بینلرینی — ایتمک تألیف آرا ایتمک اوزلاشدرمق Concilier les opinions les témoignages شاهدلرک تقریرلرینی بری برلرینە توفیق در شیدە تألیف ذات البینە چالشمق ایتمک Chercher à tout concilier تألیفاتی بری برلریلە Concilier des auteurs قوانین واحکامی بری برلریلە تألیف ایتمک des lois ایکی فقرەیی یکدیگرە توفیق ایتمک Concilier deux passages توفیق ایتمک Les jurisconsultes sont bien embarrassés à concilier les antinomies فقهای احکام متناقضەنک توفیقی خصوصندە چوق زحمت چکرلر

Se concilier. *A.* تصالح — مصالحة — توافق — امتزاج *P.* با هم موافقت کردن — آشتی کردن *T.* بارشمق — اوزلاشمق — اویوشمق || Il faudrait tâcher de se concilier مصالحەیە سعی اولنمق اقتضا ایدر ابدی Ces gens-là ne pourront jamais se concilier بو آدملر ابداً مصالحە ایدەمجکلری بیوقدر Leurs goûts ne se concilient pas ensemble مزاجلری توافق ایدەمز

Concilier. Attirer, acquérir *A.* جلب — استجلاب — کسب — تحصیل *P.* بر خود کشیدن — اندوختن *T.* قزانمق || Il lui a concilié la faveur du prince فلانە حسن نظر شاهانەیی جلب ایتدردی Se concilier les esprits قلوبی جلب ایتمک — حسن ظن ناسی تحصیل ایتمک Cela lui a concilié la bienveillance du Public بو مادە فلان حقندە استجلاب حسن توجه عامەیە وسیلە اولمشدر Se concilier l'amitié des honnêtes gens اهل عرض اولنلرک ود ومحبتنی طرفنە جلب ایتمک Se concilier l'attention des auditeurs سامعینک دقتنی جلب وتحصیلە موفق اولمق

Concilié. *A.* متوافق *P.* توفیق کردە *T.* اوزلاشمش — اویدرلمش

CONCIS. Qui est court *A.* مختصر — مجمل — موجز *P.* کوتاە *T.* قصە || Un style concis سبک بالاختصار Écrire en style concis مجملاً یازمق Il est concis dans ses discours اختصار مختصر در — نطق وکلامی موجز ومجملدر — کلامی وار در

CONCITOYEN. Citoyen de la même ville qu'un autre *A.* متحد الوطن *P.* همبوم *T.* همشهری

CONCLUANT. Qui conclut, qui prouve bien ce qu'on veut prouver *A.* منتج الحکم — مثبت — منتج الاثبات *P.* نتیجە *T.* اثباتلو — نتیجەلو — اثباتساز — دار || Raison concluante سبب دلیل منتج الاثبات Preuve concluante منتج الاثبات Argument concluant برهان منتج الاثبات — برهان مثبت — برهان منتج الحکم

CONCLURE. Achever, terminer *A.* عقد ـ ختم ـ قطع *P.* نتیجه ـ بتورمك ـ كسمك ـ بغلمق *T.* بستن ـ پیوستن بر مصلحته قرار ویرمك ـ ویرمك || Conclure une affaire عقد عهدنامه ایتمك Conclure un traité نتیجه وقرار ویرمك Il a conclu le marché قطع بازار ایلدی ـ عقد بیع ایلدی La chose est conclue مصلحت قطع وختم اولندی Il a conclu son discours par là كلامنه بو وجهله نتیجه ویردی C'est assez délibérer, il faut conclure بو قدر مباحثه كافیدر بر بر قرار ویرمك اقتضا ایدر ـ نتیجه ویرلمك لازمدر Conclure un mariage عقد نكاح ایتمك

Et inférer une chose d'une autre *A.* استخراج ـ استنباط الحكم حكم *T.* استنباط حكم كردن *P.* استدلال البرهان ـ الحكم بوندن شو حكمی || Il conclut de là que . . . چیقارمق استنباط ایلدیكه On peut conclure de cette proposition que شو مسئله‌دن مستنبط اولان حكم بو در كه Qu'en voulez-vous conclure? بوندن نه كوند حكم استخراج ایتمك بوندن استرسك Je n'en conclus rien d'autre chose que . . . بشقه بر شی استنباط اولنمز الا كه ـ On dit, qu'un argument conclut bien, pour dire, qu'il est en bonne forme صحیح النتیجه بر برهاندر ـ Et qu'une raison, une allégation, une pièce conclut, quand elle prouve bien la chose que l'on veut prouver سرد اولنان اشبو سبب واشبو تعبیر وعرض اولنان نتیجه یوقدر ـ ورقده حكم یوقدر Ces pièces ne concluent rien بو اوراقده ـ بو اوراق بر درلو حكمی متضمن دكلدر بو اوراقده بر درلو نتیجه یوقدر ـ بر درلو حكم یوقدر

En termes de Pratique, il signifie, proposer les fins de sa demande, après avoir déduit le fait et les raisons *T.* كلامه نتیجه كلامه قرار ویرمك ـ ویرمك || L'avocat a conclu à la mort دعوا وكیلی سرد مقال ایلدكدنصكره ترتیب جزا حكمنه نتیجه ویردی Cet avocat parle facilement, mais il ne sait pas conclure بو دعوا وكیلی بالسهوله ادارهٔ كلام ایدر انجق تقریرنده نتیجه ویرمنك فننی بیلمز

Conclure. Juger, donner son avis *A.* رأی ـ حكم *P.* رأی دادن *T.* رأی ویرمك ـ حكم ایتمك || Plusieurs des juges ont conclu à la peine de mort وافر قضات ترتیب جزایی حكم رأی ایتمشلر در ـ ایتمشلر در

Conclu. *A.* منعقد ـ معقود *P.* بسته *T.* بغلنمش

CONCLUSIF. Qui conclut, qui termine *A.* مفید النتیجه *P.* قرار ویرر ـ نتیجه ویرر *T.* نتیجه فرما

CONCLUSION. Fin d'une affaire *A.* انعقاد ـ اختتام *P.* انجام ـ پیوند *T.* قرار ـ بترم ـ بغلیش || La conclusion d'une affaire بر مصلحتك قراری ـ بر ماده‌نك ختامی d'un traité ماده‌نك بر معاهده‌نك انعقادی Il faut venir à la conclusion قرار مصلحت La conclusion fut que . . . قرارینه كلملو در نتیجه ـ خاتمة *P.* ـ شویله ایدیكه ـ Et l'action de conclure *A.* خاتمهٔ *T.* قرار ـ انجام بترم || Nous touchons à la conclusion مصلحتك ـ مصلحتك آخرینه یاقلشدق ـ مصلحته یاقلشدق نتیجه‌سنه یاقلشدق ـ قرارینه تقرب ایلدك

Et la conséquence qu'on tire de quelque raisonnement *A.* حكم حكم ـ حكم مستنبط ـ حكم لازم ـ حكم مترتب ـ احكام pl. ترتب *T.* حكم استنباط كرده ـ حكم ترتبكرده *P.* مستدل لازم كلان حكم ـ ایتمش حكم || Cette conclusion est bonne استنباط اولنان حكم صوابه مقروندر Sa conclusion ne vaut rien استنباط ایلدیكی حكم ایشه یرامز Fausse conclusion حكم باطل Conclusion juste حكم صحیح

Conclusions, en termes de Pratique. Ce que les parties demandent par des requêtes *A.* استدعا ـ مستدعا || On m'a donné tout ce que je demandais par mes conclusions استدعا ایلدیكم مطلوباتك جملهسنه مساعده اولندی

Conclusion, se prend adverbialement, pour dire, enfin, bref *A.* القصة ـ الحاصل ـ حاصل الكلام ـ نتیجة الكلام *P.* محصل حاصل *T.* سخن ـ سوزك بترمی || Conclusion, je ne ferai rien كلام هیچ بر شی ایده‌جك دكلم

CONCOMBRE. Espèce de fruit *A.* قثاء ـ شعرورة *P.* بادرنك ـ قثاء الحمار *A.* Concombre sauvage خیار ـ آزرنك *T.* خیار ـ خرخیار ـ آزرنك كوهی *P.* قثاء برّی *T.* سیم آهنك ـ یبان خیاری ـ اشك خیاری

CONCOMITANCE. Il se dit d'une chose qui va de compagnie avec une autre *A.* مقارنت ـ مرافقت ـ مصاحبت *P.* برابری *T.* برابرلك || Par concomitance من جهة المرافقة

CONCOMITANT. Qui accompagne *A.* مقارن ـ رفیق *P.* همبرابر رفیق *T.* برابرلكده بولنان || La grâce concomitante رفیق حال اولان فیض الهی

CONCORDANCE. Convenance, rapport *A.* مرافقت ـ مطابقت *P.* همرنگی *T.* اویغونلق || Il y a une merveilleuse concordance entre les Évangélistes انجیل شریفی تألیف ایتمش

ذوات کرام بیننده شایان استغراب اولدجق برمطابقت تامّه وار در

CONCORDAT. Transaction, convention. Il se dit en matière ecclésiastique *A.* معاهدهٔ الاتّحاد || Faire un concordat عقد معاهدهٔ اتّحاد ایتمك

CONCORDE. Union de coeurs et de volontés *A.* اتّحاد القلوب *P.* یکدلی *T.* کوکل برلکی || Maintenir la concorde رابطهٔ اتّحاد قلوبی وقایه ایتمك Ils vivent dans une grande concorde کمال اتّحاد قلب ایله معاشرت ایدرلر Cela pourrait altérer la concorde qui est entre eux بو مادّه بینلرنده اولان اتّحاد قلوبك اخلالنه وسیله اوله بیلور

CONCORDER. Être d'accord *A.* توافق *P.* همسازی نمودن *T.* اویوشمق ـ موافق کلمك || Ces deux hommes ne pourront jamais concorder بو ایکی کشینك یکدیکر ایله توافقی ابدا ممکن دکلدر Cela ne concorde pas avec ce que vous aviez dit دیدیککز کلام ـ بو حال دیدیککز کلامه موافق کلمز دیدیککز کلامه اویمز ـ ایله توافق ایتمز

CONCOURIR. Coopérer. *A.* مقارنت العون ـ انضمام الاعانة والنصرة *P.* باهم یاوری نمودن *T.* یاردملشمق || La grâce concourt avec le libre arbitre انسانك ارادهٔ جزئیّه سنده توفیق باریننك انضمام اعانتی اولور Dieu concourt avec les créatures جناب حقّك خلایق ایله مقارنت عون ونصرت ربّانیه سی درکار در Vous ne sauriez venir à bout, si un tel ne concourt avec vous فلانك انضمام اعانتی اولمدقچه دسترس مرام اولمیه جقسك Tous les princes d'Allemagne concourent à cette élection بو امر انتخاب بالجمله آلامان امراسنك انضمام اعانتلریله اولور Il n'y a concouru ni directement ni indirectement بو بابده هیچ برکمسه نك بالذات وباخود بالواسطه انضمام اعانتی اولمدی Concourir au bien public بر ـ خیر عامّه ده انضمام اعانت ایله همّت ایتمك ـ کمسه نك عامّه یه راجع امورده انضمام اعانتی اولمق Il se dit aussi, des occasions et des choses qui semblent s'unir pour tendre à quelque chose *A.* مقارنت ـ انضمام الاسباب ـ اقتران الاسباب الیسر والسهولة ـ الاسباب *P.* همسازی اسباب *T.* سببلر اویمق || Tout a concouru à sa perte امر تلفنده کافّهٔ اسبابك انضمام ومقارنتی درکار اولمشدر Concourir à son élévation فلانك ارتفاع قدر ومنزلتی خصوصنده اسباب یسر وسهولت مقارن اولمشدر

Il signifie aussi, être en quelque égalité de droit ou de mérite pour disputer quelque chose *A.* مراجحة ـ مجاودة *P.* دعوای برتری نمودن ـ بهتری کردن *T.* اوستلك دعواسنی ایتمك || Ces deux pièces d'éloquence concourent pour le prix قواعد بدیعیّه اوزره یازلمش اشبو ایکی قطعه ورقه احراز قصب السبق امتیازده دعوای مراجحه ده درلر

En termes de Physique et de Géométrie, il signifie, se rencontrer *A.* التقا ـ اجتماع *P.* بهم افتادن ـ بهم آمدن *T.* بر یره قاوشمق ـ بر یره کلمك || Deux lignes qui concourent en un point نقطهٔ واحده ده ملتقی اولان ایکی خط

CONCOURS. Action par laquelle on concourt *A.* مقارنت ـ انضمام العون والنصرة ـ الاعانة *P.* باهم یاوری ـ دستگیری *T.* یاردملشمه || Le concours de Dieu avec les créatures حضرت ربّ ذوالجلالك مخلوقات ایله مقارنت اعانتی Le concours du soleil, des astres avec les causes inférieures شمسك وکواکبك اسباب سفلیّه ایله مقارنت اعانتی

On dit, Mettre au concours une chaire de Théologie, de Droit, de Médecine, pour dire, la mettre à la dispute entre plusieurs prétendans, pour la donner à celui qui aura le plus de capacité *T.* علم الهی وعلم فقه وعلم طبابتك تدریسی خدمتنی محلّ مناقشه ومباحثه یه عرض ایتمك

Concours, signifie aussi, affluence de monde. V. Affluence. — Et rencontre *A.* اجتماع *P.* بهم آمد *T.* بر یره برکمه || Le concours des atomes اجتماع ذرّات Le concours des voyelles اجتماع حروف علّت

CONCRET. Terme didactique. Il se dit par opposition à Abstrait اسم عین — Et en Chimie, pour exprimer une chose coagulée *A.* متخثّر *P.* انبسته ـ انبسد *T.* قویولنمش

CONCRÉTION. Amas de plusieurs parties qui se réunissent ensemble *A.* تراکب *P.* بهم پیوستگی *T.* طوپلنمه || Concrétion saline طوپلنمش طوز ـ تراکب ملوح Concrétion pierreuse بر آره یه کلوب ـ طوپلنمش طاشلر ـ تراکب احجار طوب اولمش طاشلر

CONCUBINAGE. Commerce d'un homme et d'une femme qui ne sont point mariés *A.* تسرّی *T.* اوطه‌لق قوللنمه || Concubinage public مشهورًا ومتواترًا ـ آچیقدن اوطه‌لق قوللنمه Concubinage scandaleux بین الناس موجب ریبه اولدجق وجهله اوطه‌لق قوللنمه

CONCUBINAIRE. Celui qui entretient une concubine *A.* متسرّی *T.* اوطدلق قوللنان

CONCUBINE. Celle qui n'étant pas mariée, vit avec un homme *A.* سرّية pl. سراری *T.* اوطدلق || Ce n'est pas sa femme, c'est sa concubine کندو منکوحه‌سی دکل اوطدلغیدر Entretenir une concubine اوطدلق طوتمق ـ اوطدلق بسلمك

CONCUPISCENCE. Inclination de la nature corrompue, qui nous porte aux plaisirs illicites *A.* شهوت ـ شبق ـ غلمت *P.* نفسانيّة *T.* آرزوی حیوانی آزغون کوکل استکلکی

CONCUPISCIBLE. Il n'est d'usage qu'en cette phrase, Appétit concupiscible, qui est l'appétit par lequel l'âme se porte vers un objet qui lui plaît *A.* نفس حريصة

CONCURREMMENT. Par concurrence *A.* بالرقابة ـ بالمراغبة *P.* همخواهانه *T.* بیلەجه دیلدیرك || Ils briguèrent concurremment cette charge فلان منصبك امر تحصیلنده همخواهانه امر تحصیلنده رقابت ایلدە ـ ورزش واقدام ایتمشلر در ـ Il signifie aussi, conjointement *A.* بالمعيّة *P.* برابر *T.* بیلە || Il faut que vous agissiez concurremment avec cet homme ـ بو آدم ایله بالمعیّه عمل وحرکت ایتملوسك برابرجه عمل ایتملوسك

En termes de Pratique, il signifie, en même ordre *A.* فی مرتبة المتساوية *P.* در یك مرتبه *T.* بر کرتدده || Ces créanciers viennent en ordre concurremment بو آلەجقلونك نوبتی مرتبهٔ متساویەدە در

CONCURRENCE. Prétention de plusieurs personnes à la même chose *A.* مراغبة ـ رقابة *P.* همخواهی *T.* دیلمکده بیلەلك || Ils briguèrent la même charge, et leur concurrence fit que... جملەسی بر منصبك تحصیلنه چالشدقلرندن رقابتلری بوکا رقابت قیدینه دوشمك Entrer en concurrence نتیجه ویردیکه ـ همخواهلق قیدینه ـ

On dit, Jusqu'à la concurrence, pour dire, jusqu'à ce qu'une somme soit remplie *A.* الی بلوغ فی حدّ فلان *P.* تا برسیدن فلان حدّه ـ فلان مقدارك تماملنمه‌سنه قدر *T.* بحدّ فلان بالغ اولنجیه قدر || Il sera obligé de lui fournir en deniers, en terres ou en meubles jusqu'à la concurrence de ce qui lui est dû فلانه اولان دینك حدّینه بالغ اولنجیه قدر نقد واراضی وامتعهٔ بیتیّه اعطاسنه مجبور اولەجقدر

CONCURRENT. Compétiteur qui poursuit une même chose qu'un autre *A.* رقيب فی الطلب *P.* همخواه ـ همطلب *T.* بیلە دیلەییجی || Ils aspirent au même emploi, ils sont concurrens جملەسی بر منصبه مشتاق اولوب همخواهدرلر Il a éloigné tous ses concurrens طلبده رقیبی اولنلرك جملەسنی دفع رغبت وطلبده رقیب ایلدی Il ne peut souffrir de concurrent اولنلری چکەمز Il y a plusieurs concurrens pour cette charge همخواه وهمطلبارك کثرتی وار در

CONCUSSION. Vexation, action par laquelle un officier public exige au-delà de ce qui lui est dû *A.* تهاويش pl. تهواش تعدّیات ـ تعدّی ـ جور ـ مظالم pl. مظلمة ـ ظلم ـ محاوش pl. *P.* بیداد ـ ستم ـ ظلمکاری *T.* ظلمکارلق || Manifeste concussion ظلم صریح Convaincre de concussion ارتکاب محاوش ومظالم تهمتیله متهم ایتمك Il a commis d'horribles concussions موجب نفار قلوب اولەجق محاوش ومظالم جسیمەیه تصدّی ایلدی

CONCUSSIONNAIRE. Celui qui fait des concussions *A.* ظالم pl. ظلمة ـ جائر pl. جورة *P.* بیدادگر ـ ستمکار ـ ظلمکار *T.* ظالم

CONDAMNABLE. Qui mérite d'être condamné *A.* واجب ـ مردود المردوديّة ـ مستحق المردوديّة ـ شایان مردودیت ـ نا پسند *P.* ـ فعل مردود *T.* بکنلمیوب آتلەجق || Maxime condamnable شایان مردودیت اولەجق کار نا پسند Opinion condamnable رأی واجب المردودیت Il est condamnable dans sa conduite حرکتی مردود ونا معقولدر ـ عمل وحرکتی واجب المردودیتدر

CONDAMNATION. Jugement par lequel on condamne *A.* حکم بر *P.* حکم العقوبة ـ علیه *T.* بر فلان کس حکم گذاری کمسنه اوزرینه اولان عقوبت حکمی || Il y a eu condamnation contre lui علیهنه حکم جریان ایلدی Prononcer condamnation علیهنه اعلان ـ بر کمسنه‌نك علیهنه حکم ایتمك همان علیهنه حکم اولنمق Il n'attend que sa condamnation حکمك ظهوری انتظارنده در

Passer condamnation. C'est convenir qu'on a tort, qu'on mérite d'être condamné *T.* بر کمسنه حقّی اولمدیغنی تسلیم بر کمسنه مستحق ـ حقّی اولمدیغنده مقرّ اولمق ـ ایتمك حکم عقوبت اولدیغنده مقرّ اولمق ـ Subir sa condamnation, C'est acquiescer à un jugement dont on pourrait appeler *T.* علیهنه علیهنه ـ صدور ایدن حکم عقوبته اظهار رضا ایتمك جریان ایتمش حکمه راضی اولمق

CONDAMNER. Donner un jugement contre quelqu'un *A.* اصدار

A. الحکم علیه P. بر فلان کس حکم گذرانیدن T. بر کسک خلافنده حکم ایتمک || Condamner un criminel ارباب جنایتدن بر یریسنک علیهنده حکم ایتمک Condamner à la mort بر کمسنه‌نک قتلنی حکم ایتمک au bannissement نفیینی حکم ایتمک aux galères کورکه وضع اولنمسنی حکم ایتمک

Et blâmer, désapprouver, rejeter A. استقباح - استهجان - طعن - ردّ P. زدن - طعنه کردن - زور T. عیبلمق || Il condamne tout ce que je fais جمیع افعالمی استقباح ایدر - جمیع افعالمه طعنه زن اولور Je condamne cette opinion بو رأیی مردود ومستهجن عدّ ایدرم - رأیی استهجان ایدرم Je condamne ces vers بو ابیات عندمده مردود ومستقبحدر Se condamner soi-même استقباح نفس ایتمک Il ne faut pas le condamner sans l'entendre استماع اولنمقسزین مظهر ردّ واستقباح اولنمق روا دکلدر - On dit figur., Condamner une porte, une fenêtre, pour dire, en interdire l'usage A. ابطال P. ابطال کردن T. بطاللمق

Condamné. A. محکوم علیه P. بر او حکم گشته T. علیهنده خلافنده حکم اولنمش - حکم جریان ایتمش

CONDENSATION. Action par laquelle un corps est rendu plus dense A. تکاثف - ثخانت - کثافت P. جگالی T. صیقیلق || La condensation de l'air تکاثف هوا

CONDENSER. Rendre plus dense A. تکثیف - تثخین P. جگال ساختن T. صیقلشدرمق || Le chaud raréfie les corps, le froid les condense اجسام حقنده حرارت بادئ تخلخل وبرودت باعث تکاثف اولور Il y a des machines avec lesquelles on condense l'air هوایی تکثیف ایده‌جک آلات وار در

Se condenser. A. تکاثف - تکثف - تثخن P. جگالی پذیرفتن T. صیقشمق

Condensé. A. متکاثف - متثخن P. جگالی پذیرفته T. صیقشمش

CONDESCENDANCE. Complaisance A. مساهلة - مساعدة pl. مساعدات P. ارزانسازی - مساعده نمایی T. رضا کوسترمه || Lâche condescendance جبانانه مقرون مساهلت Sage condescendance عاقلانه مساعده Il faut de la condescendance dans le commerce du monde معاشرت ناسده رسوم مساهلته رعایت لازمهٔ حالدندر Vous avez trop de condescendance pour lui آنک حقنده مساعده‌یی افراط ایدرسک

CONDESCENDANT. Qui a de la condescendance A. مساهل P. ارزانساز - مساعده‌کار T. معقول || Caractère condescendant طبع مساهلت الود

CONDESCENDRE. Se rendre aux sentimens de quelqu'un A. تجویز المساعدة - ارائة الرخصة - تجویز المساهلة P. ارزان داشتن - مساعده نمودن T. رضا کوسترمک || Je ne puis condescendre à ce que vous souhaitez de moi مطلوبکزه تجویز مساعده ایده‌مم C'est une chose à quoi il ne condescendra jamais ابدی رخصت ویرمیه‌جکی اموردندر Il a condescendu à tout ce qu'on a voulu de lui کندودن مطلوب اولان کافّهٔ اموره ارائهٔ مساعده ورخصت ایلدی - On dit aussi, Condescendre aux faiblesses, aux besoins de quelqu'un, pour dire, accorder quelque chose à ses faiblesses, à ses besoins T. فلانک ضعف نفسنه وحاجات ضروریه‌سنه تجویز مساعده ایتمک || Il faut quelquefois condescendre au goût de ses enfans اولادک مزاجنه بعضاً ارائهٔ مساعده ورخصت ایتمک اقتضا ایدر - ارائهٔ مساهلت ایتمک اقتضا ایدر

CONDISCIPLE. Compagnon d'étude A. رفیق الدرس P. سبقتاش T. درس اورتاغی

CONDITION. La nature, l'état, et la qualité d'une chose A. حال pl. احوال - شان - شؤون P. حال T. حال وشان || La condition des choses humaines est d'être périssable امور دنیا تابع زوال وفنا اولمق شانلرندندر La condition des princes les oblige à plus de devoirs que les autres personnes حال سلطنت ملوکک اوزرینه سائر کسلاندن زیاده تحمیل باری موجبدر Cette marchandise n'a pas les conditions qu'elle doit avoir بو مالده مطلوب اولان احوال لازمه موجود دکلدر Cela n'est pas de la condition requise بوشیده مطلوب اولان حال وشان یوقدر Sa condition est malheureuse dans les conjonctures où il se trouve دوچار اولدیغی عوارضه نظراً حالی دیگرگون وپریشاندر

Et l'état d'un homme considéré par rapport à sa naissance A. حیثیت || Être de grande condition, de condition relevée جلیل الحیثیه اولمق de médiocre condition حیثیتی متوسط اولمق de basse condition دنیّ الحیثیه اولمق Il fait trop de dépense pour sa condition حیثیتنه کوره ایتدیکی مصارف چوقدر Cela est au-dessus de sa condition بو کیفیت حیثیت ذاتیه‌سنک ما فوقیدر - On dit, Homme de condition, pour dire, de naissance ارباب حیثیتدن بر آدمدر

Il signifie aussi, la profession, l'état dont on est *A.* حرفت *P.* کار و پیشه *T.* حال || Chacun doit vivre selon sa condition حالنه کوره ـ هر کس حرفتنه کوره کچنملو در

Il se prend aussi pour Domesticité *A.* خدمت *P.* نوکری *T.* خدمتکارلق || Bonne condition خدمت مطبوعه Mauvaise condition خدمت ردیه Il est en condition خدمتده در Il cherche condition خدمت آرامقده در

Il signifie aussi, clause *A.* شرط pl. شروط *P.* پیمان *T.* شرط || Condition avantageuse شرط نافع Rude condition شرط شرط ثقیل onéreuse شرط ملایم douce شرط شدید ـ خشین Condition آغر شرط ـ شرط گران ـ شرط طاقتشکن ـ الحمل nécessaire شرط محال impossible لازملو شرط ـ شرط واجب شروطی تجویز Accorder des conditions اجراسی نا ممکن شرط ـ تحصیل شروط ایتمک Obtenir des conditions ایتمک Ils se sont rendus à des conditions honorables شانلو شروط ایله استیمان شروط معقوله ایله استیمان à des conditions raisonnables ایلدیلر Vous lui imposez une condition bien dure فلانه خیلی آغر بر شرط تحمیل ایدرسک C'est une condition sans laquelle l'acte n'aurait pas été fait بو شرط اولمسه سندک انعقادی ممکن دکل ایدی Je vous ai accordé cela à telle condition بوکا شو شرط ایله رضا ویردم — On dit, Je vous ai vendu cela sous condition, pour dire, qu'on le garantit بو شیئی سکا شرط کفالت ایله بیع ایلدم — On dit, Condition sine quâ non, pour dire, une condition dont rien ne peut dispenser *A.* والّا فلا قبیلندن اولان شرط *T.* شرط ما لا بدّ

CONDITIONNÉ. Qui a les conditions requises *A.* منتظم بشروط ـ شرطنجه اولان *T.* آنچه بر وفق شروط است *P.* المطلوبة شروط لازمهسی اوزره اولان || Des livres bien conditionnés شروط لازمهلری اوزره منتظم کتابلر

CONDITIONNEL. Qui porte de certaines clauses, moyennant lesquelles une chose se doit faire *A.* متضمّن الشرط ـ مشروط *P.* پیوستهٔ شرط *T.* شرطلو || Cette promesse n'est pas pure et simple, elle est conditionnelle بو تعهّد مشروطدر ساده وصاف دکلدر Notre contrat est conditionnel بینمزده معقود اولان مقاوله سندی شرطی متضمّندر

CONDITIONNELLEMENT. À certaines conditions *A.* مشروطاً ـ بالشرط *P.* با شرط *T.* شرط ایله || Je ne me suis obligé à cela que conditionnellement بوکا مشروطاً متعهّد اولدم Il fut institué héritier conditionnellement مشروطاً وارث نصب اولندی

CONDITIONNER. Donner à une chose les qualités requises *A.* تنظیم *P.* پرداختن ـ در سلک نظام پیوستن *T.* نظاملق || Conditionner un acte بر قطعه سند تنظیم ایتمک

CONDITIONNÉ. *A.* منتظم *P.* پرداخته *T.* نظاملنمش

CONDOLÉANCE. Compliment qui se fait pour témoigner la part qu'on prend à la douleur de quelqu'un *A.* تسلیة ـ تعزیة *P.* پرسش حال ماتمخورده *T.* باسلو آدمک خاطرینی سورمه || Nous avons été lui faire nos complimens de condoléance رسم تعزیهیی اجرا ایچون زیارتنه واردق Lettre de condoléance تعزیه مکتوبی ـ تعزیهیی حاوی مکتوب — Pour adresser à quelqu'un un compliment de condoléance, on emploie ces phrases *A.* احسن الله عزاک ـ رزقک الله صبر الحسن *T.* باشکز صاغ اولسون ـ الله صبرلر ویرسون

CONDOR. Oiseau, le plus grand des volatiles *A.* رخّ *P.* رخ

CONDUCTEUR. Celui qui conduit *A.* مرشد ـ قاید ـ دلیل *P.* رهبر ـ رهنما ـ بدرقه *T.* قولاغوز ـ کوستریجی ـ یول یولده کوتوریجی || Moïse était le conducteur du peuple de Dieu حضرت موسی امّت اللهک دلیلی ایدی Conducteur de la jeunesse مرشد اطفال du troupeau قطیعه دلیل ـ سوریجک قولاغوزی C'est un tel qui fait tout dans cette compagnie, c'est le conducteur de la barque بو جمعیّت ایچنده کافّهٔ امورک مدیری فلان کشی اولوب مجلسک دلیل ورهنماسی در مثابهسنده — C'est aussi un instrument de Chirurgie. V. Sonde.

CONDUIRE. Mener, guider, faire aller *A.* دلالت ـ اسرا *P.* براهیدن ـ روانیدن ـ رهبری کردن *T.* کوتورمک ـ قولاغوزلق بر کسندهیه دلالت ایتمک || Conduire quelqu'un ایتمک Conduire un aveugle اعمایه دلالت ـ اعمایی اسرا ایتمک ابنای سبیله دلالت ایتمک Conduire des voyageurs ایتمک یولجیلره قولاغوزلق ایتمک — Il prit des guides qui le conduisirent دلیللر تدارکیله سمت مقصوده اسرا اولندی — Il se dit aussi des animaux *A.* قیادت ـ سوق ـ تسریب *P.* براه راندن *T.* سورمک ـ یدمک ـ کوتورمک || Conduire des chevaux آتلری سوق ایتمک ـ آتلره قیادت ایتمک Conduire un troupeau بر سوری ـ بر سوری سوق ایتمک اساقة ـ سوق *A.* — Et des choses inanimées تسریب ایتمک *P.* راندن *T.* سورمک || Conduire des vivres سوق ذخایر ایتمک des marchandises سوق اموال ایتمک — On dit par

extension, Conduire l'eau, pour dire, la faire aller par des canaux *A.* اسالة الما ـ اجراء الما *P.* آبرا روانيدن *T.* صويى اقتمق ـ Et conduire une ligne, pour dire, la faire passer par différens points خطّى كزدررك چيزمك ـ Et conduire la main d'un écolier qui apprend à écrire يازو مشق ايدن شاكردك النى طوتوب كزدرمك

Il signifie aussi, avoir inspection sur un ouvrage *A.* نظارت *P.* نظارت كردن *T.* ناظرلق ايتمك || Conduire un bâtiment بنايه نظارت ايتمك une tranchée حفرمترس خصوصنده نظارت ايتمك

Il se dit aussi des choses morales et des ouvrages d'esprit *A.* تدبير *P.* تدبير كردن *T.* تدبير ايتمك || Conduire un dessein, une entreprise بر كونه عزيمتك ومباشرت اولنەجق مصلحتك تدبيرينى ايتمك Il a bien conduit cette affaire بو مصلحتى حسن ـ بو مادّەدە كوزل تدبير ايلدى تدبير ايله اداره ايلدى

On dit, Conduire quelque chose à sa perfection *A.* ابلاغ الى ايصال فى درجة الكمال ـ حدّ الكمال *P.* بمرتبهٔ كمال رسانيدن *T.* كمالنه ايرشدرمك

Il signifie aussi, commander, régir, gouverner *A.* اداره *P.* حكمرانى كردن ـ كار فرمايى كردن *T.* اداره ايتمك || Conduire une armée عسكرك اوزرينه ـ اردويى اداره ايتمك مدير اولمق une flotte دونمانك مدير وحكمرانى اولمق Moïse conduisit le peuple d'Israel حضرت موسى قوم اسرائيل اوزرينه مدير وكار فرما ايدى Ce général sait bien conduire une armée بو جنرالك ادارهٔ عسكر خصوصنده وقوف تامّى وار در Conduire l'avant-garde چرخەجى عسكرينى اداره ايتمك Conduire des ouvriers عمله ورنجبران اوزرينه مدير اولمق Ce père conduit bien sa famille بو پدر اهل بيتنى اولاد وعيالنى كوزل اداره ـ وجه احسن اوزره اداره ايدر ايدر Son maître à écrire lui conduit la main خطّاط خواجەسى النى اداره ايدر Conduire un chariot عربەيى اداره واساره ايتمك Conduire quelqu'un dans ses affaires بر كمسنەنك بركمسنەيه ارائهٔ طريق ـ امور وخصوصاتنى اداره ايتمك ايله امور وخصوصاتنى اداره ايتمك Ce peuple-là est difficile à conduire اول قومك امر ادارەسى مشكلدر ـ On dit figur., Conduire bien sa barque, c'est-à-dire, ses affaires بر كمسنه كشتئ اموربنى عاقلانه ومدبرانه اداره ايتمك

Se conduire. Se comporter *A.* عمل ـ حركت ـ سلوك *P.* سلوك كردن *T.* حركت ايتمك || Il se conduit bien حسن حركتى مستحسن وپسنديده در ـ سلوك وحركتى وار در Il se conduit mal سوء حركتى وار در Cette femme s'est toujours bien conduite بو خاتون هر حالده حسن سلوك ايله عمل وحركت ايلدى

Conduire, signifie aussi, accompagner quelqu'un par honneur ou pour sûreté *A.* مصحوباً ـ ايصال بالمعيّة ـ ايصال بالرفاقة ايصال *P.* همپايى كردن ـ با دم رسانيدن *T.* برابر واروب كوتورمك || Cet ambassadeur fut conduit à l'audience par un tel ايلچى فلانه مصحوباً حضور پادشاهى‌يه ايصال اولندى J'ai affaire en ces quartiers-là, je vous y conduirai اول سمتلرده مصلحتم اولمغله سكا رفاقت ايدوب سوى مقصودكه قدر ايصال ايدەرم Il avait peur de ses ennemis, il se fit conduire اعداسندن احترازاً يانندە آدملر استصحابيله محلّ مقصوده ايصال اولندى Il est allé conduire une voiture d'argent بر خزينه عربەسنى محلّنه ايصال ايچون معيّتنده كتدى Conduire un convoi بر جلبك معيّتنده رفاقت ايتمك ـ Il se dit encore, de la raison et des passions personnifiées || La raison le conduit عقل وخرد دليل ورهنماسيدر Ses passions le conduisent نفسنه ـ رهنماى كار وعملى امراض نفسانيّەسيدر انقياد وتابعت ايدر Il se laisse conduire par son intérêt اغراض مخصوصەسنه ـ دليل ومرشدى انجق غرض مخصوصيدر تبعيّت ايله عمل وحركت ايدر

CONDUIT. Tuyau, canal par lequel coule et passe quelque chose de fluide *A.* مجرا pl. مجارى ـ منفذ pl. منافذ *P.* رهگذر ـ گذرگاه *T.* يول || Conduit de pierre ou de plomb احجاردن ياخود قورشوندن مصنوع مجرا Le conduit d'une fontaine چشمەنك مجراسى Faire un conduit بر مجرا احداث بر يول ياپمق ـ ايتمك Faire passer par un conduit بر مجرا ايچندن امرار ايتدرمك Boucher un conduit مجرايى سدّ يولك آغزينى طيقامق ـ ايتمك Ces eaux se déchargent ou se portent par un tel conduit بو صولر فلان مجرانك واسطەسيله اساله واجرا اولنور Les conduits par où la bile se décharge صفرانك افراغ اولنديغى منافذ ومجارى Les conduits de l'urine مجارئ بول ـ سدك يوللرى Il a les conduits bouchés مجارى ومنافذى مسدود در resserrés مجارى ومنافذ منقبضدر Un tel médicament resserre, ouvre

فلان دوا قبض ویاخود تفتیح منافذی مؤدیدر les conduits – Conduit d'eau *A.* مجراء الما pl. مجاری الما – مذنب pl. مذانب – سرب pl. سروب *P.* رهگذر آب *T.* صو یولی – Conduit souterrain *A.* اردبة – قنات pl. قنوات *P.* کهریز *T.* یر آلتی صو یولی – لغملو صو یولی

CONDUITE. Action de conduire, de mener, de guider quelqu'un *A.* ایصال – دلالت *P.* رهبری – رهنمایی *T.* قولاغوزلق – یولده کوتورمه – یول کوستریجیلک || Être chargé de la conduite d'un aveugle بر اعمانک دلالتی خدمتیله متحمل اولمق de la conduite d'un convoi بر جلبک ایصالنه مأمور اولمق – Il se dit aussi des animaux *A.* سوق – تسریب *P.* راندن *T.* کوتورمه || La conduite d'un troupeau برسورینک سوریینک کوتورلمسی – سوق وتسریبی

On dit, qu'un tel est chargé de la conduite d'un ambassadeur, c'est-à-dire, qu'il est chargé de l'aller recevoir sur les frontières فلان کمسنه ایلچینک مهماندارلغی خدمتنه مأمور در

Il se dit aussi, de la direction d'un ouvrage, d'un projet *A.* نظارت *P.* نظارتکاری *T.* ناظرلق || Avoir la conduite d'un bâtiment بر بنایه نظارت ایتمک Prendre la conduite d'une entreprise مباشرت اولنه جق بر مصلحتده التزام نظارت Se charger de la conduite d'une affaire بر مادهنک نظارتنی درعهده ایتمک

Il signifie aussi, commandement sur les peuples *A.* ادارة – حکومت *P.* فرمانفرمایی – حکمرانی – کارفرمایی *T.* حکومتلک || Être chargé de la conduite d'un grand État بر ملکک جسیمک حکومت وادارهسیله متحمل اولمق Avoir la conduite d'une armée براردونک ادارهسنی ایتمک Être chargé de la conduite d'une paroisse بر محلهنک ادارهسنه مأمور اولمق

Et l'inspection qu'on a sur les moeurs, sur les actions de quelqu'un *A.* نظارت التربیه – نظارت التأدیب *P.* نظارت ادب آموزی *T.* تربیه ناظرلغی || Être chargé de la conduite d'un jeune prince, d'un jeune seigneur بر شهزادهنک یا بر کبارزادهنک تربیب وتأدیبی نظارتنه مأمور اولمق Ce jeune homme est sous ma conduite بو غلامک تربیهسی تحت نظارتمده در

Et manière d'agir *A.* سلوک – حرکت *P.* روش – هنجار *T.* طاورانش || Bonne conduite – حسن سلوک وحرکت – روش پسندیده mauvaise سوء حرکت – هنجار نا هموار sage قاعدهٔ عقل حکیمانه روش وحرکت Conduite imprudente حرکت مبهمه équivoque ودرایته منافی سلوک وحرکت déplacée حرکت نا بجا On ne comprend rien à sa conduite طور وحرکتندن بر شئ آکلاشلمیور Blâmer la conduite de quelqu'un بر کمسنهنک سلوک وحرکتنی قدح وذمّ ایتمک – سلوک وحرکتنه طعنه زن لوم وتعییب اولمق On ne peut rien trouver à redire à sa conduite سلوک وحرکتی شائبهٔ سلوک وحرکتنه سوز یوقدر – تعریضدن بریدر C'est à vous à répondre de sa conduite آنک سلوک وحرکتی ایچون – سن مسئولسک – سن جواب ویرهجکسک – On dit qu'un homme a de la conduite, pour dire, qu'il a une conduite sage et prudente *A.* حسن – مسلک مستحسن – مشوار مستحسن *P.* رفتار پسندیده *T.* کوزل طاورانش || السلوک C'est un homme qui a de la conduite حسن سلوک صاحبی بر آدمدر – Et qu'un homme n'a point de conduite مسلک مستهجن حسن سلوکی یوق بر آدمدر – صاحبی بر آدمدر

CONDYLE. Il se dit en général de toutes les éminences des articulations *A.* عجرة المفصل pl. عجر المفاصل *P.* مهرهٔ پیوندگاه *T.* بوغوم باشی || Les condyles du fémur عجرة اوجه کمیکندهکی بوغوم باشی – الحرقفه

CONDYLOME. V. Excroissance.

CÔNE. Pyramide ronde dont la base est un cercle *A.* صنوبری – مخروطی الشکل *P.* کلاهگونه *T.* کلاهواری || Les pains de sucre sont faits en cône شکر کلّهسی مخروطی الشکلدر – Cône droit, celui dont l'axe est perpendiculaire à la base *A.* مخروطی مستقیم Et cône oblique, celui dont l'axe est oblique *A.* مخروطی منحنی

CONFECTION. Composition faite de plusieurs drogues *A.* معجون pl. معاجین *P.* نوشدارو *T.* معجون || Bonne confection chimique معجون لطیف کیمیاوی – معجون طیّب کیمیاوی Confection d'hyacinthe جواهر معجونی d'alkermès قرمز معجونی Faire une confection بر معجون ترتیب ایتمک Cette confection est composée de... بو معجون فلان وفلان شیلردن مرکّبدر

En termes de Pratique, c'est l'action de composer un papier terrier, un inventaire *A.* ترتیب – انشا *P.* پرداخت *T.* دوزمه || Travailler à la confection d'un papier terrier بر ارضک دفتر خاقانیسنی ترتیب وانشاینه مشغول اولمق Après la confection de l'inventaire دفترک ترتیبندنصکره – On dit aussi,

La confection d'un canal, d'un bâtiment, d'un chemin برصو يولنك وبر بنانك وبر طريقك انشاسى

Il signifie aussi, achèvement *A.* اتمام ـ تماميت ـ ختام *P.* انجام ـ تمامى *T.* تماملمه ـ بتمه || Jusqu'à parfaite et entière confection تماماً وكاملاً ختام بولنجيه قدر ـ ختام اتمّ واكمله قدر

CONFÉDÉRATIF. Qui concerne une alliance entre des États *A.* وابستهٔ همپيمانى *P.* متضمّن المعاقدة ـ متضمّن المحالفة معاقده‌يى متضمّن *T.* عهدلشمكه متعلّق || Traité confédératif بر قطعه عهدنامه

CONFÉDÉRATION. Ligue, alliance *A.* محالفة ـ مكافلة ـ معاقدة معاقدهٔ خيريه *P.* همپيمانى *T.* عهدلشمه || Confédération bonne ferme محالفهٔ مستمرّ البقا stable مكافلهٔ موكّده ـ محالفهٔ قويّه Se joindre, s'unir par confédération بالمحالفه ربط شيرازهٔ يكجهتى واتّحاد ايتمك Il y a confédération entre ces deux États بو ايكى ملكك بيننده رابطهٔ مكافلت وار در Renouveler une confédération رابطهٔ محالفه‌يى تجديد ايتمك Entrer en confédération دائرهٔ معاقده ومكافله‌يه دخول ايتمك Ce prince était de la confédération فلان حكمدار حلقهٔ معاقدين ايچنه داخل اولنلردن ايدى Observer les articles d'une confédération شروط محالفه‌يه رعايت ايتمك Il se dit aussi, des ligues que font entre eux les sujets mécontens d'un État *A.* فرقة المخالفين *P.* گروه خلافگيران *T.* خلافگيرلر طاقمى || La dernière confédération de l'armée de Lithuanie ليتوانيا اردوسى ايچنده مؤخّراً ظهور ايتمش فرقهٔ مخالفين

se CONFÉDÉRER. Se liguer ensemble *A.* تعاقد ـ تحالف ـ تكافل ـ تعاهد *P.* با همديگر عهد وپيمان ـ بهم پيمان بستن كردن *T.* عهدلشمك || Ils se confédérèrent برى برلريله تحالف وتعاهد ايتمشلر در L'armée de Pologne se confédéra له عسكرى عموماً تحالف وتعاهد ايلدى

CONFÉDÉRÉ. *A.* حليف ـ معاقد ـ عقيد ـ مكافل *P.* همپيمان *T.* برى ـ ملل مكافلين عهدلشمش || Les nations confédérées برلريله عهدلشمش ملل مكافلين

CONFÉRENCE. Comparaison. *A.* تطبيق احدهما بالآخر ـ مقابلة *P.* همرويى با يكديگر *T.* برى بريله يوزلشدرمه || La conférence des ordonnances, des coutumes نظامنامه‌لرك وعادتلرك برى برلريله تطبيق ومقابله‌سى Conférence des temps مقابلهٔ تاريخ واحيان des textes متنلرك برى برلريله مقابله وتطبيقى

Et l'entretien que quelques personnes ont ensemble sur quelque affaire sérieuse *A.* مكالمة pl. مكالمات *P.* سروا *T.* سويلشمه Ils eurent de longues conférences ensemble ميانه‌لرنده مكالمات مديده گذران ايلدى Nouer une conférence عقد مجلس مكالمه ايتمك Entrer en conférence avec quelqu'un بر كمسنه ايله مكالمه‌يه مباشرت ايتمك La conférence fut assignée à un tel jour مكالمه فلان كونه تعيين اولندى Les conférences pour la paix مصالحه مكالمه‌لرى pour les limites حدوده دائر مكالمه‌لر La conférence fut rompue مكالمه فسخ اولندى fut renouée مكالمه اعاده وتجديد اولندى Des conférences académiques مكالمات علميّه

CONFÉRER. Comparer deux choses ensemble *A.* مقابلة ـ تطبيق *P.* رو برو كردن *T.* برى بريله يوزلشدرمك

Il signifie aussi, donner, accorder *A.* احسان ـ اعطا *P.* دادن ـ بخشيدن *T.* بخش ايتمك ـ ويرمك || Conférer des honneurs اعطاى اسباب مجد وشرف ايتمك des dignités احسان اعطاى انعامات مراتب ودرجات ايتمك des grâces Plus les princes ont de grâces à conférer, plus ils sont puissants ملوك وسلاطينك يدلرنده احسان اولنه بيله‌جك الطاف وانعامات هرنقدر افزون ايسه مرتبهٔ قوتلرى دخى اولقدر متزايد اولور ـ On dit, Conférer des charges, des bénéfices *T.* احسان مناصب ـ توجيه مناصب وزعامات ايتمك وزعامات

Il signifie aussi, parler ensemble sur quelque affaire *A.* مكالمة ـ مذاكرة *P.* سروا كردن *T.* سويلشمك || L'affaire est importante, elle mérite que nous en conférions à loisir بو مصلحت امور مهمّه‌دن اولمغله وقت خاليده مذاكره اولنمسى واجبدر Les ambassadeurs confèrent sur la paix ايلچيلر مصالحه‌يه دائر مكالمه ايتمكده درلر

CONFERVE. Plante aquatique. *T.* صو سونكرى

CONFESSER. Avouer, demeurer d'accord *A.* اقرار ـ اعتراف *P.* اقرار نمودن ـ اقرار كردن *T.* اقرار ايتمك | Confesser la vérité حقيقت حالى اقرار ايتمك Il a confessé sa faute خطاسنى اعتراف ايلدى son crime جرمنى اقرار ايلدى On l'a appliqué à la question, il n'a rien confessé اذيّته ويرلمش ايكن هيچ بر شئ اقرار ايتمامشدر Il confesse qu'il est vaincu مغلوب اولديغنه مقرّ ومعترفدر Je soussigné reconnais et confesse avoir... بنكه ذيل ورقده مسطور الامضايم قبول واقرار...

ایدرمکه — On dit figur., qu'un homme confesse la dette, pour dire, qu'il confesse qu'il a tort اقرار حق بدنده اولمدیغنی ایدر — On dit, Confesser Jésus-Christ ou la Foi de Jésus-Christ, pour dire, avouer que l'on est chrétien اقرار دین عیسی ایتمک — Il signifie aussi, declarer ses péchés soit au prêtre, soit à Dieu *A.* اعتراف الذنوب *P.* اقرار کردن گناهها *T.* صوچلری اقرار ایتمک

CONFESSÉ. *A.* مقرّ — معترف *P.* اقرار کرده *T.* اقرار اولنمش

CONFESSION. Aveu. V. Confesser || Confession sincère اقرار صادق — اقرار خالص Confession ingénue اقرار ساده دلانه Confession forcée اقرار کرهاً جبراً تحصیل اولنمش extorquée اقرار La confession d'un criminel بر مجرمک اقراری Confession de Foi اقرار دین

CONFIANCE. Espérance ferme *A.* اعتماد — وثوق *P.* اعتماد داری *T.* اینانمه || Avoir confiance en quelqu'un بر کمسنه‌یه اعتماد ایتمک Grande confiance اعتماد تام — اعتماد عظیم Ferme confiance اعتماد قوی — امید واثق — اعتماد extrême اعتماد کلی — مفرط Mettre sa confiance en Dieu لطف حضرت باری‌یه اعتماد اولمق Sotte confiance اعتماد بلاهت آلود معتمد Avengle confiance اعتماد علی العمیا Vaine confiance اعتماد باطل Mettre sa confiance dans les richesses کثرت مالنه اعتماد واغترار ایتمک Mettre sa confiance en soi-même نفسنه اعتماد واغترار ایتمک

Et l'assurance que l'on prend sur la probité de quelqu'un *A.* امنیت *T.* بر کمسنه‌یه امینلک || Prendre confiance en quelqu'un امنیت ایتمک Lui parler avec confiance امنیت ایله سویلمک حقنده ارزانی Il a abusé de la confiance qu'on avait en lui قلنان امنیتی عبثه استعمال ایلدی — On dit qu'un homme a la confiance du Roi نزد — مظهر حسن اعتماد شاهانه در پادشاهیده مظهر اعتماد وامنیتدر — Et donner sa confiance à quelqu'un بر کمسنه‌یه امنیت ایتمک — بر کمسنه‌یی امین نا بمحل ومعتمد عد ایتمک Et placer mal sa confiance — Homme de confiance *A.* معتمد — معتمد علیه امنیت ایتمک *P.* مؤتمن — امین — اعتمادی *T.* امین آدم مردم || C'est son homme de confiance امین ومعتمد آدمیدر Envoyer une personne de confiance معتمد علیه بر آدم کوندرمک Faire parler de quelque affaire par une personne de confiance بر مصلحتی مؤتمن بر آدم معرفتیله مذاکره ایتمک

Il se prend aussi pour une liberté honnête qu'on prend en certaines occasions *A.* عدم الاحتراز — عدم المحاباة *P.* بی محابایی *T.* قوجنمامه || Aborder quelqu'un avec confiance بر کمسنه‌نک یاننه بی محابا وارمق

Et pour Sécurité, hardiesse *A.* امنیت — وثاقت القلب — البال — قوت القلب *P.* استواری دل *T.* یورکلولک || Parler au public avec une grande confiance وثاقت قلب ایله عامّه‌یه خطاب ایتمک Aller au combat avec confiance وثاقت قلب ایله سفره کتمک Se présenter au péril avec confiance موقع تهلکه وخطره قوت قلب ایله عرض نفس ایتمک

Et pour Présomption *A.* عجب النفس *P.* خودبینی *T.* عجب کندویی بکنمه || C'est un homme plein de confiance نفس ایله آلوده بر آدمدر

CONFIANT. Disposé à la confiance *A.* سهل الائتمان *T.* قوللای ایدر — Et présomptueux *A.* معجب *P.* خودبین *T.* امنیت کندویی بکنمش

CONFIDEMMENT. En confidence *A.* علی طریق المحرمیة *P.* محرمانه *T.* کیزلو اولدرق || Je vous dis cela confidemment بو کلامی سکا محرمانه سویلرم

CONFIDENCE. La part qu'on donne ou qu'on reçoit d'un secret *A.* محرمیت *P.* همرازی — رازداری *T.* سرداشلق || Faire confidence de quelque chose à quelqu'un بر کمسنه‌یه تجویز بر ماده‌ده بر کمسنه‌یی محرم راز ایتمک — محرمیت ایتمک Il m'a fait confidence de son secret سرینی بکا اعتماد ایلدی — سرینه محرم ایلدی Entrer dans la confidence de quelqu'un دائرهٔ محرمیتنه رخصت حلول بولمق Parler en confidence محرمانه صحبت ایتمک Traiter en confidence محرمانه معامله ایتمک — مذاکره ایتمک — Faire une fausse confidence à quelqu'un, pour dire, lui dire en secret quelque chose de faux, pour le tromper *A.* حیلهٔ محرمیت *P.* محرمیت حیله‌لو سرّ اینانمه *T.* مکر آلود

CONFIDENT. Celui à qui on confie ses plus secrètes pensées *A.* محرم الاسرار *P.* همراز — همداستان — محرم راز *T.* سرداش || C'est son confident محرم اسراریدر Il était le confident de toute l'intrigue فسادک بستون محرمی ایدی Il fut trahi par son confident کندو محرم اسراری طرفندن غمز وخیانته دوچار اولدی Confident discret بر محرم محفوظ اللسان

CONFIDENTIEL. Tout ce qui se dit ou s'écrit en confidence.

Il est opposé à Officiel *A.* متضمن المحرمية *P.* محرمانه ـ محرميت سياقنده *T.* بر وجه محرميت ـ بسياق محرميت || Entretien confidentiel محرميت سياقنده اولان محاوره Lettre confidentielle محرميت سياقنده محرر بر قطعه مكتوب ـ محرمانه يازلمش مكتوب ـ

CONFIDENTIELLEMENT. V. Confidemment || Cela m'a été dit confidentiellement et non pas officiellement بو مادّه رسماً دكل بروجه محرميت افاده ـ محرمانه اولدرق بكا افاده اولندى اولندى

CONFIER. Commettre quelque chose à la fidélité ou au soin de quelqu'un *A.* ايداع على ـ تفويض على طريق الامانة بر وجه امانت ـ امانت كردن *P.* اعتماد ـ وجه الامانة دادن *T.* ايتمك ـ امانت ـ اينانمق || Confier un dépôt à quelqu'un وديعه‌يى بر كمسنه‌نك يد امانتنه تفويض ايتمك Confier un secret à un ami سرّى بر دوستنه امانت ايتمك Je vous ai confié ce que j'avais de plus précieux et de plus chéri عندمده زياده عزيز وگرانقدر اولان شيلرك جمله‌سنى يد امانتكه ايداع وتفويض ايلدم Le Roi lui a confié l'administration des Finances دفتردارلق خدمتى جانب پادشاهيدن مفوّض يد امانتى قلنمشدر Confier le gouvernement d'une province à un tel بر ايالتك امر اداره‌سنى فلانك يد امانتنه تفويض ايتمك Confier l'éducation d'un jeune prince à un sage gouverneur شهزاده‌نك امر تأديب وتربيه‌سنى ـ عاقل ودانا بر لالانك كف امانتنه تفويض ايتمك عهدهٔ امانتنه احاله قلمق

Se confier. S'assurer, prendre confiance *A.* ربط القلب ـ توثق القلب *P.* دل بستن *T.* كوكل باغلمق || Je me confie en la Providence de Dieu تقدير ربّانى‌يه ربط قلب ايده‌رم Il s'est confié en ses amis دوستلرينه ربط قلب ايلدى en ses forces قوّتنه توثق قلب ـ كندو قوّتنه ربط قلب ايلدى ايلدى

CONFIGURATION. Forme extérieure *A.* شكل pl. اشكال *P.* پيكر ـ هيكل *T.* قيللق || La différente configuration des corps اجرامك اشكال مختلفه‌سى La diverse configuration des parties اجزانك اشكال گوناگونى

CONFIGURER. Figurer l'ensemble *A.* تشكيل *P.* هيكل بستن *T.* قيللقلنمق

Configuré. *A.* متشكل *P.* پيكر يافته ـ هيكل بسته ـ قيللقنمش *T.* شكل پذيرفته

CONFINER. Toucher aux confins d'un pays, d'une terre *A.* محادّة ـ موارفة ـ متاخمة *P.* همرز بودن *T.* سنورداش اولمق || La France confine avec l'Espagne فرانسه ممالكى اسپانيا ايله متاخم وهمحدود در Ces terres confinent à la forêt بو اراضى اورمان ايله همحدود در

Et réléguer. *A.* نفى *T.* از ديار دور كردن || On l'a confiné dans une île جزيره بند اولدى منفياً On l'a confiné dans un monastère مناستره نفى اولندى ـ منفياً مناستر بند اولدى

Se confiner dans une province, dans une solitude, pour dire, s'y retirer volontairement كندو ولايتنده ويا خود بر محل وحدت وانزواده اختيار محصوريت ايتمك

Confiné. *A.* متاخم ـ موارف *P.* همحدود ـ همرز *T.* سنورداش

CONFINS. Les limites, les extrémités d'un pays *A.* pl. تخوم pl. حدود pl. ارف *P.* سر زمين ـ مرز *T.* سنور

CONFIRE. Faire cuire des fruits, des fleurs dans du sucre ou dans quelque autre liqueur *A.* تربيب *P.* پروردن *T.* تربيه‌لتمك || Confire au sucre, au miel شكر وعسل ايچنده تربيه‌لتمك Confire au sel et au vinaigre طوز وسركه ايچنده تربيه‌لتمك

Confit. *A.* مربب *P.* پرورده *T.* تربيه‌لنمش ـ On dit de certains fruits, qu'ils sont confits sur l'arbre, quand ils sont extrêmement mûrs *A.* نضج *P.* پخته *T.* پشكين ـ پشمش

CONFIRMATIF. Ce qui confirme *A.* مؤكد *P.* استوارساز *T.* پكشدريجى ـ قويلشدريجى || L'arrêt confirmatif de la sentence اعلامى مؤكد اولان فرمان Lettres patentes confirmatives d'un privilége احسان اولنان امتيازاتك تأكيدينى حاوى برات

CONFIRMATION. Ce qui rend une chose ferme et stable *A.* استقرار ـ استحكام ـ تأكيد *P.* استوارسازى *T.* قويلشدرمه ـ پكشدرمه || La confirmation d'une sentence, d'un arrêt براعلامك وبر حكمك تأكيدى Obtenir des lettres de confirmation استحكامى حاوى فرمان تحصيل ايتمك Confirmation des prérogatives, des priviléges معافيات وامتيازاتك استقرار واستحكامى

Il se dit aussi, d'une nouvelle qui avait déjà été débitée pour vraie *A.* تحقق ـ تصديق *P.* تحقيق پذيرى *T.* كرچكلنمه || Entière confirmation تصديق تام Pour plus grande confirmation برقات

دخی مدار تصدیق اولمق ایچون || La confirmation d'une nouvelle بر خبرک تصدیقی, d'une promesse وعدک تصدیقی On m'a dit telle chose, j'en ai eu la confirmation de tel endroit بکا بویله بر شئ سویلدیلر فلان طرفدن تصدیقی دخی کلدی Le courrier en a apporté la confirmation کلان اولاق اول خبرک تصدیقنی کتوردی On en attend la confirmation تصدیقی خبری ظهورینه منتظر درلر Cela a besoin de confirmation, mérite confirmation بو خبر تحقیقه محتاجدر

En termes de Rhétorique, Confirmation, est cette partie du discours oratoire qui suit la narration *A.* اثبات

CONFIRMER. Rendre plus ferme *A.* ایجاب الاستحکام ـ تأیید ـ تقویة *P.* استوار کردن *T.* قوویلمشدرمک ـ پکشدرمک || Cela m'a fort confirmé dans mon opinion بو کیفیت اعتقادمی اعتقادمده بغایت مدار استحکام ـ بغایت تأیید ایلدی اولدی Ce miracle le confirma dans la Foi بو کرامتک ظهوری ایماننده موجب تقویت واستحکام اولمشدر Il fut confirmé dans son dessein par une telle rencontre, par l'exhortation d'un tel فلان مصلحتک تصادفنه مبنی وفلان کسک الحاحی وابرامنه مبنی عزم ونیتی تقویت‌پذیر اولمشدر — Et apporter de nouvelles raisons, de nouvelles preuves, pour appuyer une proposition || Il a confirmé cette vérité par de grandes autorités حقیقت حالی اشهادات قویه ایله تأیید ایلدی

Il se dit aussi en parlant des priviléges et concessions, que les princes continuent à leurs sujets par de nouvelles lettres *A.* ابقا ـ کما کان ابقا ـ تقریر *P.* باقی کردن ـ مقرر ساختن *T.* اولدیغی کبی ابقا ایتمک ـ اولدیغی کبی براقمق || Le Pape a confirmé les priviléges de ces religieux روم پاپاسی بو رهبانک کافهٔ حقوق وامتیازاتنی کما کان ابقا ایلدی

Il signifie aussi, donner des assurances nouvelles d'une chose qui avait déjà été débitée pour vraie *A.* تحقیق ـ تصدیق *P.* راست نمودن ـ محقق نمودن *T.* کرچکلندرمک || J'avais déjà ouï dire cela, on vient de me le confirmer فلان شئ مسموعم اولمشیدی شمدی تصدیقی خبرینی آلدم J'ai reçu une lettre qui me confirme cette nouvelle بو خبرک تصدیقنی حاوی مکتوب آلدم On nous avait écrit telle chose, mais cela ne se confirme pas بویله بر شئ تحریر ایتمشلر ایدی انجق تحقق ایتمامشدر ـ انجق رهین تصدیق اولنمامشدر

Se confirmer. *A.* کسب الاستحکام *P.* استواری پذیرفتن ـ استحکام پذیرفتن *T.* قوویلشمک *A.* تحقق *P.* تحقق پذیرفتن *T.* کرچکلنمک || Je me confirme dans cette résolution بو عزم ونیتم کسب استحکام ایتمکده در Cette nouvelle ne se confirme pas بو خبر کسب تحقق ایتمیور ـ تصدیق اولنمیور

Confirmé. *A.* مستحکم ـ مؤید *P.* استواری یافته *T.* قوویلشمش ـ تصدیقیافته ـ تحقق یافته *P.* رهین التصدیق ـ مصدق *A.* کرچکلنمش *T.* بمرتبهٔ تصدیق رسیده

CONFISCABLE. Qui peut être confisqué *A.* مستحق الضبط ـ مستحق الاستذما ـ مستحق المصادرة *P.* شایان مصادره *T.* مصادره‌یه کرکلو || Toute marchandise de contrebande est confiscable هر قاچقون مال مستحق ضبط ومصادره در

CONFISCATION. Action de confisquer *A.* مصادرة pl. مصادرات ـ استذما ـ ضبط المال عن جانب میری *T.* جانب میریدن مال ضبطی || Le bannissement perpétuel et la condamnation à mort emportaient la confiscation des biens نفی ابدی وترتیب جزا حکمی مصادرهٔ اموالی مستلزم ایدی A peine de confiscation des exemplaires contrefaits ساختهٔ نسخه‌لرک جانب میریدن ضبطی انذاریله Les pays où la confiscation a lieu مصادره‌نک ـ ضبط اموالک عادتی جاری اولدیغی مملکتلر

CONFISEUR. Celui qui confit des fruits ou autres choses avec du sucre *A.* مرتب المربیات *P.* ریچالگر *T.* رچلجی ـ لچرجی

CONFISQUER. Adjuger au fisc pour cause de crime *A.* مصادرة ـ استذما ـ ضبط المال عن جانب میری || On a confisqué tous ses biens کافهٔ اموالی جانب میریدن ضبط اولندی On confisque les merchandises de contrebande قاچقون مالی جانب میریدن ضبط اولنور Confisquer corps et biens مال وبدن مصادره ـ وبدن جانب میریدن ضبط اولنمق اولنمق

Confisqué. *A.* مستذما ـ مضبوط عن جانب میری *T.* مصادره اولنمش ـ جانب میریدن ضبط اولنمش || Biens confisqués مصادره اولنمش اموال

CONFITURE. Fruits confits au sucre ou au miel *A.* مربا pl. مربیات *P.* پرورده ـ پرورش ـ ریچال *T.* لچر || Un pot de confiture بر دستی لچر

CONFITURIER. Celui qui vend des confitures *A.* بایع المربیات

لچرجی .T ریچال فروش .P

CONFLAGRATION. Embrasement général A. تأجج ـ اتّجاج .P آتش افروزی .T علولنمه ـ طوتشمه || La conflagration d'une planète کواکب سیارەدن بریسنک تاججی du globe terrestre کرهٔ ارضک تاججی

CONFLIT. Choc, combat A. مضاربة ـ مقارعة ـ مصادمة .P بهم زدگی .T چارپشمه ـ طوقشمه ـ قاقشمه || Rude conflit sanglant اهراق دمایی مؤدّی اولمش مصادمهٔ شدیده ـ مقارعهٔ شدیده — Il se dit figur., des contestations entre diverses juridictions sur le droit de juger une affaire T. حق استحقاق قضا وحکومتە متعلق ـ رؤیت دعوایه دائر معارضه معارضه

CONFLUENT. L'endroit où se joignent deux rivières A. ملتقاء النهرین ـ مجمع النهرین .P آمیزشگاه دو رود .T ایکی ایرماغک قاوشدقلری یر || Cette ville est bâtie sur le confluent de deux rivières بو بلده ملتقای نهرین اوزرنده بنا اولنمشدر

CONFONDRE. Mêler plusieurs choses ensemble A. تخلیط ـ تشویش .P آمیزیدن .T قارشدرمق ـ قارش مورش ایتمک || Dans le chaos, tous les élémens étaient confondus وقت هیولای فطرتده جمیع عناصر مخلوط ومشوّش ایدی — Et ne pas faire distinction entre des personnes et des choses différentes A. تخلیط ـ تلبیس .P با هم آمیختن .T قارشدرمق || Il ne faut pas confondre l'innocent avec le coupable مجرم گناهکاران ـ ایله بیگناهک تلبیس وتخلیطی جائز دکلدر ایله بیگناهی قارشدرمق روا دکلدر

Et convaincre en causant de la honte, réduire à n'avoir rien à répondre A. ایراث المدهوشیة ـ ایراث البهت ـ تبهیت ـ حبط .P فغواره کردن ـ آلیدن ـ آلیزیدن .T چاپقلندرمق || Voilà un raisonnement propre à le confondre اشته ایتمک فلانه ایراث بهت ومدهوشیت ایدەجک بر برهان قوی Cette déposition a confondu l'accusé بو شاهدک اخباری موقع متهم ـ تهمت اولان کشی‌یی مبهوت ومدهوش ایلدی اولان کشی‌یی حبط ایتدردی

Et mettre en désordre A. تشویش ـ اخلال ـ شذر مذر تفریق .P تار ومار کردن ـ شوریدن .T طارطغان ایتمک || Dieu confond l'orgueil des superbes جناب حق اهل غرور ونخوتک مکابرەسنی اخلال وتشویش ایدر Dieu se plait à confondre les vains projets des hommes باری تعالی حضرتلری بنی آدمک مطالعات باطللرینی تار ومار ایتمک عادت الهیەسیدر

Il se dit aussi en termes de civilité, pour se défendre de quelque louange excessive A. ایجاب الخجالة ـ تخجیل .P شرمندگی بخشیدن .T اوتاندرمق || Vos louanges me confondent ایتدیککز مدایح وثنایا بنی اوتاندرر Ce que vous me dites là me confond سویلدیککز کلام بنی اوتاندرر

Se confondre. Se troubler, s'embrouiller A. اختلاط الذهن ـ تشتت الخاطر ـ پریشان ـ بپریشانی ذهن افتادن .P خاطر شدن .T عقل شاشمق || Ces détails sont fort embarrassés de circonstances, on s'y confond بو تفصیلات نیچه نیچه حالات مزاحمەسیله پیچاپیچ اولدیغند نظراً تشتت خاطری مؤدّیدر Il est un peu confondu dans son raisonnement عرض ایلدیکی مطالعهٔ عقلیەده نوعما آثار پریشانیٔ خاطری نمایاندر

Confondu. A. مدهوش ـ مبهوت .P فغواره ـ آلیزیده .T متشتت .A طارطغان .T تار ومار .P شذر مذر .A حبط اولمش شوریده خاطر ـ پریشان خاطر .P مختلط الذهن ـ الخاطر .T شاشورمش ـ شاشمش

CONFORMATION. Manière dont un corps organisé est formé A. ترکیب pl. تراکیب .P ترکیب یافتگی .T یاپو || La conformation des parties d'un corps اجزای جسمک ترکیبی des organes آلاتک ترکیبی Cette maladie vient d'un vice de conformation بو علتک سبب ومنشائی ترکیب بدنک بر نوع قصور ونقصانیدر — On appelle, Vice de conformation dans un animal, ce qu'il y a de défectueux dans la disposition des parties de son corps T. ترکیب بدنک سقامتی

CONFORME. Qui a la même forme, qui est semblable A. همتا ـ یکرنگ ـ همرنگ ـ همسان .P مطابق ـ موافق .T اویغون || Ces écritures sont conformes بو خطلر بری برینه اویغون La copie est conforme à l'original صورتی اصلنه مطابقدر Son humeur est conforme à la vôtre مزاجی سنکک مطابقدر Mener une vie conforme à sa profession حرفتنه مزاجکه موافقدر موافق صورت ایله کچنمک Son habit n'est pas conforme à sa profession کسوتی ـ کسوتی حرفتنه موافق دکلدر حرفتنه چسپان دکلدر Ses moeurs ne sont pas conformes à sa doctrine اخلاق وآدابی تعلیم ایلدیکی اصوله نا موافقدر

CONFORMÉMENT. D'une manière conforme A. علی وفق ـ علی طبق .P بسان .T موجب ومقتضاسنجه ـ وفقنجه ـ

اوزره || Il faut procéder conformément à une telle déclaration فلان بياننامەنڭ مضمونى وفقنجه عمل وحركت اولنمق Vivre conformément à son état وفق حال وشانى اوزره لازمدر كچنمك

CONFORMER. Rendre conforme *A.* تطبيق ـ توفيق *P.* همساز ساختن ـ كردن *T.* اويدرمق || Conformer sa vie, ses actions à la doctrine de l'Évangile سلوك ورفتار واعمال وافعالنى احكام انجيل شريفه تطبيق ايتمك Conformer ses sentimens à ceux du prince كندو خواطر وافكارينى پادشاهڭ ارادەسنه توفيق ايلمك Se conformer à la volonté de Dieu ارادۀ ربانيّه يه موافقت ايتمك

Se conformer. *A.* اتباع ـ توافق *P.* همسازى نمودن *T.* اويمق || Se conformer aux inclinations, aux façons de vivre de quelqu'un بر كسنەنڭ رغبات طبيعيّەسنه واوضاع تعيّش وزندگانيسنه توافق ايتمك

Conformé. *A.* توفيق‌كردە ـ همسان گشته *P.* مطابق ـ موافق *T.* اويمش — Il se dit aussi, en parlant de la manière dont les parties d'un corps organisé sont disposées entre elles || Un corps bien conformé جسم متوافق التركيب mal conformé بدن مختل التركيب

CONFORMITÉ. Rapport qu'il y a entre les choses qui sont conformes *A.* مشاكلت ـ مطابقت ـ موافقت *P.* همرنگى ـ همسانى ـ همتايى ـ يك گونگى *T.* اويغونلق || Conformité d'inclinations مطابقت ضماير de sentimens موافقت مشرب d'humeurs موافقت امزجه d'esprit موافقت عقل وافكار Conformité de traités عهدنامەلرڭ مطابقتى — On dit, La conformité à la volonté de Dieu, pour dire, la soumission de sa propre volonté à celle de Dieu ارادۀ صمدانيّه يه موافقت ـ تبعيّت ـ مطاوعت — En conformité. Conformément. V. ce mot.

CONFORTATIF. Qui fortifie *A.* مقوّى *P.* توان آور *T.* قوّت ويريجى || Remède confortatif دواى مقوّى ـ كوج كتوريجى ـ قوّت ويريجى علاج ـ داروى مقوّى ـ

CONFORTATION. Corroboration *A.* اقتوا ـ تقوّى *P.* توان پذيرى *T.* قوّتلنمه || Un estomac affaibli a besoin de confortation حال ضعفه اوغرامش بر معده اقتوايه محتاجدر Cela est bon pour la confortation des nerfs اقتواى اعصابه مدار اعصابڭ تقويتنه مدار در ـ اولور بر شيدر

CONFORTER. Fortifier *A.* ايراث القوّة ـ تقويت *P.* توانايى افزودن ـ بخشيدن *T.* قوّتلندرمك ـ قوّت ويرمك || Cela conforte l'estomac تقويۀ معده ـ معدەيه قوّت ويرر conforte le cerveau تقويۀ دماغ ايدر ـ دماغه موجب تقويت اولور

Et encourager *A.* ايجاب القوّة القلب ـ تقوية القلب *P.* توانايى دل بخشيدن *T.* يوركلندرمك ـ يوركه قوّت ويرمك

Conforté. *A.* متقوّى *P.* تقويتيافته *T.* قوّتلنمش

CONFRATERNITÉ. Relation qui existe entre des confrères *A.* مواخات ـ تواخى *P.* برادرى *T.* قرنداشلق || En considération de la confraternité مياندەاولان رابطۀ مواخاته اعتباراً

CONFRÈRE. Un de ceux qui font partie d'un même corps, d'une même compagnie *A.* رفيق pl. رفقا *P.* همپا *T.* يولداش

CONFRONTATION. Action de confronter des personnes les unes aux autres *A.* مصاقبة ـ مواجهة *P.* رو برويى *T.* يوزلشدرمه || Confrontation de témoins شاهدلرڭ برى برلريله مواجهەسى — Et l'examen qu'on fait de deux écritures ou de différens passages, en les comparant *A.* مقابلة ـ تطبيق *P.* همرو كردن *T.* برى بريله قارشولەمه || La confrontation des écritures يازولرڭ تطبيقى Par la confrontation des passages, il vérifia que . . . عبارەلرى برى برلريله لدى المقابلە تحقق ـ لدى التطبيق ايلديكه

CONFRONTER. Présenter une personne ou une chose vis-à-vis d'une autre *A.* مواجهة ـ تواجه *P.* رو برو كردن *T.* يوزلشدرمك ـ يوز يوزه كتورمك || Confronter les témoins à l'accusé شاهدلرى متّهم ايله مواجهه ايتمك Dès que les témoins lui eurent été confrontés شاهدلر فلان ايله يوز يوزه كتورلديكى عقيبندە Confronter deux personnes ايكى كشى يى برى برلريله مواجهه ايتمك

Et conférer une chose avec une autre *A.* تقابل ـ تطبيق *P.* همرو كردن *T.* برى بريله قارشوليوب تطبيق ايتمك || Confronter deux étoffes l'une avec l'autre ايكى قماشى برى بريله تطبيق ايتمك Confronter la copie à l'original صورتى اصليله مقابلە ـ صورتى اصلنه تطبيق ايتمك وتطبيق ايتمك.

CONFUS. Confondu l'un avec l'autre, brouillé *A.* مختلط ـ مشوّش *P.* شوريدە ـ متباوش *T.* قارشق ـ قارش مورش || Le chaos n'était qu'un assemblage confus des élémens هيولا

مطلقا عناصرک بر جمعیّت متهاوشدلرندن عبارت ایدی
ـ عناصرک مختلط وشوریده بر جمعیّتی ایدی ـ Cri confus,
Bruit confus, c'est-à-dire, formé de plusieurs personnes dont on
ne distingue pas les voix *A.* اصوات ـ اصوات متشاوشة
قارشق *T.* صدای پر آشوب *P.* اصوات متهاوشه ـ مخلوطة
اصوات مخلوطه استماع || On entendit un cri confus سسلر
مشکوک ـ Bruit confus, signifie aussi, bruit incertain ـ اولندی
ومشتبه بر شایعه ـ On dit en parlant d'une personne qui réu-
nit plusieurs droits, que tels et tels droits sont confus et réunis
'en sa personne فلانک ذاتنده فلان وفلان جهت ایله
نیچه استحقاقلر مخلوطاً مجتمعدر

Il signifie aussi, obscur, embrouillé *A.* مشتبه ـ مختل ـ
عقل || Esprit confus بولانق ـ قارشق *T.* تیره وتار *P.* ملتبس
مختل Savoir confus علم مختل Ce discours est si confus, qu'
on ne saurait l'entendre بو مقالد شول رتبده مشتبه وملتبسدر
که آکلاشلهمیور J'ai lu autrefois cet ouvrage, je n'en ai qu'une
idée confuse بو تألیفی مقدّما مطالعه ایتمشیدم ذهنمده
ذهنمده مشوّش بر ذکری قالمشدر ـ مشتبه بر وقوف قالمشدر

Et honteux, embarrassé *A.* خجیل *P.* شرمسار *T.* اوتانمش
|| Il a été tout confus, quand il a vu qu'on l'avait pris sur le
fait عمل اوزرنده ایکن اخذ اولندیغنی کورنجه غرق
خجیل دریای خجالت اولدی Il est demeuré confus
ایتدیککک وشرمسار قالدی Je suis confus de vos bontés
ـ لطف وکرملردن مستغرق دریای خجالت اولمشم
ایتدیککک الطاف وکرملرک محجوبی یم

CONFUSÉMENT. D'une manière confuse *A.* مشوّشاً ـ مختلطاً
قارمه *T.* تار ومار ـ پریشان *P.* هرج ومرج ـ شذر مذر ـ
قارشق ـ قارش || On a tout mis confusément dans sa maison
J'en خانهسنده هر شیٔ هرج ومرج اولدرق وضع اولندی
ai entendu parler confusément بوکا دائر مختلط وپریشان بر
صحبت ایشتدم

CONFUSION. Mélange confus, embrouillement *A.* حال الاختلاط
ـ تار وماری ـ پراکندگی ـ شورش *P.* حال التهاوش ـ
قارشقلق ـ پریشانلق *T.* پریشانی || Il a tout brouillé, il a
tout mis en confusion هر شیئی مختل وپریشان اولدرق
حال تهاوش واختلاطه وضع ایلدی Il y a bien de la con-
fusion dans son cabinet مابین اوطهسنده اختلاط کلی وار
اختلال کلّی ـ در

Et désordre, trouble *A.* اختلال pl. اختلالات *P.* شورش
آشوب ـ *T.* قرقشەلق || Il y règne un esprit de désordre et
de confusion اول طرفده استعداد شورش واختلال غالبدر
Dans les temps de confusion et de trouble اوقات شورش
قرقشەلق وقتلرنده ـ واختلالده

Et honte *A.* خجالت ـ حجاب ـ محجوبیّت *P.* شرمساری
شرمندگی ـ *T.* اوتانقلق || On lui a fait une grande confu-
sion, en lui reprochant sa lâcheté بیدلی وجبانتی ایچون
مؤاخذه اولندقده غایت خجالته گرفتار اولدی Il a eu
la confusion de ne pouvoir répondre à cet argument بو برهانه
جوابدن عاجز اولنجه دوچار شرمساری وخجالت اولدی
Je l'avoue à ma confusion مع الخجاله اعتراف ایدرم Vos
louanges, vos bontés me donnent de la confusion ایتدیککک
مدح وثنالر وحقمده بذل ایلدیککک لطف وکرملر بنی
مستغرق لجّهٔ شرمندگی وخجالت ایدر

Il se dit aussi, d'une grande abondance de choses, ou d'une
multitude de personnes *A.* مزاحمة ـ ازدحام *P.* فراوانی *T.* غلبەلک
ازدحام || Il y avait une grande confusion de mets چوقلق ـ
طعام چوقلغی وار ایدی ـ مطعومات وار ایدی Il y a une
grande confusion de monde sur la place میدانده عظیم مزاحمهٔ
ناس وار در

En confusion. Sans ordre, d'une manière confuse *A.* شغر بغر
طارطغان *T.* پراکنده وپریشان *P.* هرج ومرج ـ شذر مذر ـ
پراکنده وپریشان || Marcher en confusion آلاق بولاق ـ
اولدرق مشی وحرکت ایتمک Les troupes surprises par
l'ennemi, et n'ayant par le temps de se ranger en bataille, se
battirent en confusion, et le repoussèrent دشمنک فجأهٔ اغارهٔ یه
مبادرتی تقریبیله عسکر ترتیب صفوفه وقت بولهمیوب
آلاق بولاق جنکه تصدّی برله صابلینی کیروبه دفع
ایتدردی

CONGÉ. Permission d'aller, de se retirer *A.* اجازهٔ الفراغ عن
الخدمة *P.* دستور ترک خدمت *T.* خدمتدن چکلمک
بر عسکری نفرینه || Donner congé à un soldat ایچون اذن
خدمتدن فراغی ایچون اجازت ویرمک Lui donner
congé pour un temps موقّتاً خدمتدن فراغی ایچون اجازت
خدمتدن فراغی ایچون توقیت وقت ایله ـ ویرمک
خدمتدن چکلمک اجازت ویرمک Il a obtenu son congé
ایچون تحصیل اذن ایلدی Accorder des congés à des

officiers عسکر ضابطانه خدمتدن چکلمك اجازتنی ویرمك Des officiers qui sont partis de l'armée sans congé خدمتدن چکلمکه اذن ویرمك ـ بلا اذن اردودن مفارقت ایتمش عسکر ضابطانی L'ambassadeur a demandé un congé ایلچی خدمتدن فراغ اذننی استدعا ایلدی ـ Et la permission qu'on donne à un domestique de s'absenter pour quelque temps *A.* اذن الغیبة ـ رخصت الغیبة || Il a demandé congé pour quelques jours à son maître بر قاچ کون غیبت ایتمك ایچون مخدومندن رخصت استدی

Il se dit aussi, en parlant d'un domestique qui demande à se retirer tout-à-fait *A.* مفارقت عن الخدمة *P.* جدایی از خدمت *T.* خدمتدن آیرلمه || Un domestique qui demande son congé خدمتدن آیرلمسنی استدعا ایدن خدمتکار ـ Et d'un domestique que son maître renvoie *A.* طرد *P.* بدر کردن *T.* قوغمق || Son maître lui a donné son congé مخدومی طرد ایلدی

Donner à quelqu'un congé, se dit, pour déclarer à quelqu'un qu'il doit se retirer, se désister de quelque chose *T.* جواب ردّ ایله دفع ایتمك || Il allait librement dans cette maison, mais depuis peu on lui a donné son congé فلان کمسنه بو خانه یه بی تکلّف آمد شد ایدر ایدی انجق عهد قریبدنبرو جواب ردّ ایله دفع اولندی Il cherchait sa fille en mariage, mais on lui a donné son congé فلان قزك نکاحنه عرض خواهش وطلب ایدر ایدی انجق بو دفعه جواب ردّ ایله دفع اولندی ـ Et prendre congé, prendre son congé, lorsqu'une personne se désiste d'elle-même, abandonne la partie *A.* کفّ الید ـ فراغت *P.* واگذاشتن *T.* وازکلمك || J'ai pris mon congé, sans attendre qu'on me le donnât فراغت ایتدرلمکدن ایسه خود بخود فارغ اولدم ـ Prendre congé signifie aussi, aller, avant que de partir, saluer les personnes à qui on doit du respect *A.* اداء الرسم الوداع ـ وداع *P.* گسیل کردن ـ بدرود کردن *T.* وداع ایتمك ـ وداعلشمق || Il part pour l'armée, et il a déjà pris congé du Roi سفره متهییٔ عزیمت اولمغله حضور شاهانده ایفای رسم وداع ایلدی Il a pris congé وداع ایلدی L'ambassadeur a eu son audience de congé ایلچی وداع ملاقاتنی ایتدی

CONGÉDIER. Renvoyer. V. Congé.

CONGÉLATION. L'action par laquelle le froid durcit les liqueurs *A.* جمود *P.* افسردگی *T.* طوکمه || La congélation de l'eau est plus ou moins prompte, suivant le degré du froid جمود ما مرتبهٔ برودته کوره گاه عاجل گاه بطیٔ اولور Congélation parfaite جمود تامّ ـ جمود کلّی ـ Et l'état où sont les liqueurs congelées *A.* حال الجمود *P.* حال افسردگی *T.* طوك باغلمه ـ بوز باغلمه || L'eau est plus dilatée dans sa congélation que dans sa fluidité مانك انبساطی حال جمودنده حال مایعیتندن زیاده اولور ـ Il se dit aussi, de certains corps fluides qui viennent de se durcir par quelque cause que ce soit *A.* مجمّد pl. مجمّدات *P.* افسرده *T.* بوز ـ طوك باغلمش باغلمش || Il y a dans cette grotte de très-belles congélations بو مغاره ایچنده بغایت لطیف مجمّدات وار در

CONGELER. Durcir par le froid *A.* تجمید *P.* افسردن *T.* طوکدرمق || Le grand froid congèle l'eau برد شدید مایی انیسه ـ Figur. Coaguler *A.* تجمید ـ اختار ـ ترویب *P.* ساختن *T.* قویولتمق || Il y a des poisons qui congèlent le sang دمی اختار ایدر بعض سمومات وار در

Se congeler. *A.* انجماد *P.* افسردن *T.* طوکمق *A.* تخثر *P.* سختی پذیرفتن *T.* قویولنمق

Congelé. *A.* منجمد *P.* افسرده *T.* طوکمش *A.* متخثّر *P.* انیسه *T.* قویولنمش

CONGÉNÈRE. Il se dit des muscles qui concourent à un même mouvement *A.* pl. عضلات متوافق العمل *P.* پیامیغهای هم عمل *T.* برلکده ایشلیان بالق اتلری ـ Et en Botanique, des plantes qui sont de même genre *A.* نباتات مجانسة *P.* گیاههای همجنس *T.* بر صویدە اولان اوتلقلر

CONGESTION. Amas d'humeurs qui se fait dans quelque partie solide du corps *A.* تراکم الاخلاط ـ تکثّب الاخلاط *P.* برتهیده اخلاطك بریره ـ اخلاطك طوپلانمسی *T.* شدن کشها *T.* برکمسی || La congestion diffère de la fluxion, en ce que celle-ci se fait plus promptement et avec inflammation نزلەنك سریعًا وبالالتهابات ظهورینه مبنی تراکم اخلاط ایله فرقی وار در

CONGLOBATION. Réunion de plusieurs preuves entassées les unes sur les autres *A.* تراکم البراهین *P.* آغاشدن برهانها *T.* برهانلرك ییغدرلمسی

CONGLOBÉ. Il se dit de plusieurs glandes réunies qui n'en font qu'une *A.* جمّاع الغدد *P.* دشبلهای یکجسم شده *T.* در طوپ اولمش بزلر

CONGLOMÉRÉ. Il se dit des glandes amassées en pelotons, et réunies sous une même membrane *A.* غدد مكثوبة *P.* دشلهاى در هم پيچيده *T.* بر يره طوپلنمش بزلر

CONGLOMÉRER. Amasser *A.* تكويم - كثب *P.* بر تهيدن *T.* ييغدرمق - كومدلندرمك

CONGLUTINATION. Action par laquelle une chose est rendue gluante et visqueuse *A.* تلزج *P.* دوسكين پذيرى *T.* يلمشكلنمه — Et l'effet de cette action *A.* لزوجت *P.* دوسكينى *T.* يلمشكلك || La conglutination du sang, des humeurs دمك واخلاطك لزوجتى

CONGLUTINER. Rendre une liqueur gluante *A.* تلزيج *P.* دوسكين ساختن *T.* يلمشكنمك || Ce poison conglutine le sang بو سم دمى تلزيج ايدر

CONGLUTINÉ. *A.* لزج - ملزج *P.* دوسكين شده *T.* يلمشكلنمش

CONGRATULER. V. Féliciter.

CONGRÉGATION. Compagnie, corps de plusieurs personnes religieuses ou séculières, vivant sous une même règle *A.* طريقت pl. طرايق *P.* گروه *T.* جماعت || Célèbre congrégation طريقت مشهور ونامدار بر طريقت Congrégation d'hommes طريقت رجال de filles طريقت نسوان - طريقت بنات La congrégation des Pères de la doctrine Chrétienne ائمهٔ عظام عيسويةدنك طريقتى — La congrégation des fidèles *A.* جماعت الاهل الايمان - امت المؤمنين

CONGRÈS. Assemblée de plusieurs ministres de différentes Puissances *A.* مجلس المكالمة - مكالمة *P.* انجمن سروا *T.* مكالمه مجلسى || Le congrès de Vienne بچ شهرنده — بچ مكالمهسى — معقود مجلس مكالمه — Il se dit aussi, de l'assemblée des représentans des États-Unis d'Amérique آمريقهده ايالات متحده جمهوريتنك جمعيت ملتى

CONGRU. Suffisant *A.* بالغ - كافى - وافى *P.* بسا *T.* يتر

Il signifie, en termes de Grammaire, une phrase qui est selon les règles *A.* كامل - صحيح *P.* درست *T.* طوغرى || Phrase congrue عبارهٔ صحيحه — On dit aussi, Réponse congrue, c'est-à-dire, précise *A.* جواب شافى - جواب وافى *P.* پاسخ پاكيزه - پاسخ پاك *T.* جواب تميز - جواب درست - جواب پاك - طوغرى جواب

CONGRUITÉ. Convenance *A.* موافقت *P.* همسازى *T.* اويغونلق — En Théologie, L'efficacité de la grâce de Dieu, qui agit sans détruire la liberté de l'homme *A.* موافقت التوفيق الربانى - مقارنت التوفيق الصمدانى *P.* همسازى توفيق يزدانى *T.* توفيق الهينك اويغونلغى

CONGRÛMENT. D'une manière congrue, correctement *A.* صحيحاً - بالصحة *P.* درست *T.* طوغرى || Il ne parle point élégamment, mais il parle congrûment كلامنده ظرافت يوغيسهده بر وجه صحت نطقى واردر Il en parle congrûment بالصحه - تكلم ايدر

CONIQUE. Qui a la figure d'un cône *A.* مخروطى الشكل - صنوبرى *P.* كلاهوارى *T.* كلاه بچمنده

CONISE. Plante. *A.* برنوف - شابانج *P.* شابانك

CONJECTURAL. Qui n'est fondé que sur des conjectures *A.* حدسى - ظنى - تخمينى *P.* گمانى *T.* اورانلمه || La médecine est une science conjecturale طبابت بر علم ظنيدر - علم طبابت بر اورانلمه در

CONJECTURALEMENT. Par conjecture *A.* ظناً - تخميناً - بالظن - والحدس *P.* گمانسازانه - انگارشكارانه *T.* اورانلمهدن - اورانلمه اولدرق - تخمين ايله || Il ne parle de cela que conjecturalement بو بابده تخميناً سويلر - ظن وتخمين ايله سويلر

CONJECTURE. Jugement probable *A.* ظن pl. ظنون - حدس pl. حدسات - قرينة pl. قراين - تخمين pl. تخمينات *P.* گمان - انگارش - پندار - راخ *T.* اورانلمه || Forte conjecture ظن قوى - قرينهٔ قويه puissante ظن محكم وقوى faible ظن واهى légère ظن خفيف vaine ظن باطل trompeuse ظن خادع bien fondée ظن ثابت الاصل - ظن قوى الاساس mal fondée ظن فاسد الاساس - ركيك الاساس Tirer une conjecture استنباط قرينه ايتمك Appuyer une conjecture sur... ظن وتخمينه - ظن وتخمينى فلان شى ايله تأييد ايتمك اشتد فلان شى ايله استحكام ويرمك Voilà une conjecture بر قرينه Toutes les conjectures vont là جميع قراين بوكا دلالت ايدر Je n'en parle que par conjecture تخميناً سويلرم Si ma conjecture ne me trompe ظن وتخمينمده خطا يوغيسه Cet art n'est fondé que sur des conjectures بو فن جملهٔ قراين وتخمينات اوزرينه مبنيدر

CONJECTURER. Juger sur des probabilités *A.* ظن - تزكن - تظنن - تخمين *P.* انگاريدن - انگاشتن - پنداشتن - گمانيدن - انديدن - راخ داشتن *T.* اورانلمق - ظن ايتمك - تخمين ايتمك || On m'a dit telle chose, et de là je conjec-

ture sa perte سویلدکلری فلان خبردن تلف اولدجغنی تزکن ایدرم Le médecin ne fait souvent que conjecturer طبیب غالب حالده ظن وتخمین ایله عمل ایدر Ce que je conjecture de là, c'est que بوندن شوجهله ظن وتخمین ایدرمکه

Conjecturé. *A.* مظنون ـ مزکون *P.* انگاریده ـ گمانیده *T.* اورانلنمش تخمینکرده

CONJOINDRE. Joindre ensemble par mariage *A.* تزویج ـ عقد النکاح *P.* بهم جفت کردن ـ بنکاح پیوستن *T.* نکاح ایله برلشدرمک ـ نکاحلندرمک || Conjoindre par mariage ایله عقد ایتمک Il ne faut pas que l'homme sépare ce que Dieu a conjoint الله تعالینک عقد ایلدیکنی بنی آدم حل وتفریق ایتمک جائز دکلدر

Conjoint. *A.* مزاوج ـ معقود بالنکاح *P.* بهم جفت کرده ـ بنکاح پیوسته *T.* نکاح ایله باغلنمش ـ برلشمش ـ نکاحلو

En termes de Pratique, il se prend aussi comme substantif, et signifie, le mari et la femme *A.* pl. ازواج *P.* زن وشوی *T.* قوجه قاری || Les futurs conjoints ازواج آجله L'un des conjoints زوجیننک بری

CONJOINTEMENT. Ensemble *A.* بالمعیّة ـ معاً *P.* برابر *T.* بیله || Agissons conjointement en cette affaire بو خصوصده بیلهجه ـ بالمعیّه عمل وحرکت ایدهلم

CONJONCTIF. Terme de Grammaire. Qui sert à unir *A.* ادات ادات الوصل ـ عاطفة ـ العطف

CONJONCTION. Union. Il se dit en parlant de l'homme et de la femme *A.* مزاوجت *P.* هم جفتساری *T.* نکاحلشمه ـ جفتلشمه || Conjonction par mariage مزاوجت بالنکاح

En termes d'Astronomie, on dit, Conjonction de deux planètes *A.* اقتران ـ قران *P.* بهم رسی *T.* بر یره قاوشمه || Saturne et Vénus étaient en conjonction زحل ایله زهره قرانده ایدی La conjonction du Soleil et de Mercure شمس ایله عطاردک قران La conjonction de la Lune قمر اقترانی

Conjonction, est aussi une partie d'oraison, qui joint les membres du discours *A.* وصل ـ عطف

CONJONCTIVE. Nom d'une des membranes de l'oeil, qui forme le blanc de l'oeil *A.* غشاوة البیاض العین *P.* پوشش سپید چشم *T.* کوز آقنک زاری

CONJONCTURE. Occasion, rencontre de circonstances *A.* مقارنت مقارنت الاحوال ـ مصادفة الفرصة ـ الحال *P.* سر وقت *T.* راست کلش ـ فرصت ـ وقت وحال || Heureuse conjoncture مقارنت حال میمون fatale مصادفهٔ منحوسهٔ حال فرصت منحوسه ـ وفرصت منحوسه La conjoncture est favorable وقت وحال مساعد در Cela est arrivé dans une fâcheuse conjoncture اول کیفیت بر وقت وحال موحش اثناسنده ظهور ایلدی Il prit la conjoncture du départ du Roi پادشاهک عزیمتی فرصتندن اغتنام ایلدی ـ عزیمتنی فرصت اتخاذ ایلدی Dans les différentes conjonctures de la vie مدت عمرده ظهوره کلان احوال گوناگونک مقارنتنده

CONJUGAISON. Terme de Grammaire. Arrangement suivi de toutes les terminaisons d'un verbe *A.* باب التصریف pl. ابواب التصریف || Conjugaison régulière باب فعل قیاسی Conjugaison anomale باب فعل سماعی On divise ordinairment les verbes Latins en quatre conjugaisons افعال لسان لاتینی عادتا ابواب اربعهٔ تصریفه منقسمدر

En termes d'Anatomie, Conjugaison des nerfs, c'est la conjonction des nerfs *A.* مزاوجت الاعصاب *P.* بهم پیوند پیها *T.* سکیرلرک بری بریله باغلنمسی

CONJUGAL. Qui concerne l'union entre le mari et la femme *A.* زوجی || Le lien conjugal رابطهٔ زوجیّه Le devoir conjugal واجبهٔ حال زوجیّت La foi conjugale صداقت زوجیّه

CONJUGALEMENT. Selon l'union conjugale *A.* حسب الشروط علی ما وجب بین الازواج ـ المزاوجة

CONJUGUER. Exprimer les différentes terminaisons d'un verbe *A.* تصریف || Conjuguer un verbe فعلی تصریف ایتمک

CONJURATEUR. Celui qui forme une conjuration *A.* ساعی الی الخروج ـ حلیف علی الخروج ـ ساعی الی العصیان *P.* همپیمان فتنه وفساد ـ همدم سرکشی *T.* زوربالق ایچون قوللشن || Dengereux conjurateur مخوف وهایل بر ساعیٔ الی الخروج مخاطرهلو بر حلیف فتنه ـ

CONJURATION. Conspiration contre l'État, contre le Prince *A.* معاقدة الی العصیان ـ محالفة علی الخروج *P.* همپیمانی *T.* زوربالق ایچون قوللشمه بفساد || Horrible conjuration خروج وعصیانه دائر بر محالفهٔ عظیمه Tramer une conjuration خروج وعصیانه دائر بر محالفهنک نسج وترتیبنه سعی ایتمک Découvrir une conjuration خروج وعصیانه دائر پس پردهٔ خفاده ترتیب اولنمش صورت معاقده ومحالفهیی خارجه اخراج ایتمک Il était de la conjuration خروج علی

السلطان مادّه‌سنده عقد اتّفاق ایتمش محالفین زمره‌سندن خروج علی ایدی Tous ceux qui entrèrent dans la conjuration السلطان ماده‌سیچون بیلنرنده محالفه ایدنلره داخل اولمش کسانک جمله‌سی

Il se dit aussi, des paroles dont les magiciens se servent pour conjurer les démons, l'orage, la peste etc. *A.* رقیة – pl. عزایم *P.* سحر بازک اوقودیغی *T.* سخن افسون آمیز-افسون سوزلر

Il signifie aussi, prières *A.* pl. تضرّعات *P.* نیازها *T.* یلوارمه || Employer les prières, les conjurations تضرّعات ورجالر صورتنی استعمال ایتمک

CONJURER. Prier instamment *A.* تضرّع *P.* نیاز - نیازیدن *T.* یلوارمق - لابه کردن - کردن رجا ایتمک || Je vous conjure de faire cela شو ایشی ایلمکی سکا تضرّع ورجا ایدرم Je vous conjure au nom de Dieu جناب ربّ العالمین حرمتنه اولسون سکا تضرّع ونیاز ایدرم

Et exorciser pour chasser les démons *A.* استعاذة || Conjurer le diable شیطانی شرّندن استعاذه ایتمک Esprit immonde, je te conjure par le nom sacré de Dieu یا روح خبیث باری تعالینک اسم شریفنی یاد ایله سندن استعاذه ایدرم

Il se dit aussi, en parlant de ceux qui croient que par des paroles ils peuvent chasser les maladies, les serpens *A.* ذکر العزایم لدفع الموذیات *P.* خواندن عزایم برای برطرفسازیٔ مضرّ شیلری قاچرمق ایچون سحر بازلق سوزلری *T.* گزند اوقومق || Des gens qui prétendent avoir le secret de conjurer la fièvre ذکر عزایم ایله حمّانک دفعی سرّینه مالک اولمق ادّعاسنده اولان کسان – On dit figur., Conjurer la tempête, pour dire, détourner par adresse un malheur dont on est menacé *A.* دفع القضا - اضافة الشرّ - تخطّر الشرّ *P.* بلا گریزانیدن *T.* بلایی صاپتمق - قضایی صاوشدرمق - تهلکه‌یی آتلامق || Ce prince, voyant une armée de cinquante mille hommes prête à entrer dans ses États, trouva moyen de conjurer la tempête فلان پادشاه اللی بیک نفردن عبارت برارد و درون ملکه آماده دخول اولدیغنی کورنجه تهلکه‌یی آتلامنک - دفع قضانک تدبیرینی بولدی تدبیرینی بولدی

Il signifie aussi, former un complot contre l'État ou contre le Prince *A.* تعاقد للعصیان - تحالف الی الخروج *P.* برای

زوربالق ایچون عهدلشمک *T.* عصیان هم پیمانی نمودن || Cinna conjura contre Auguste فلان کمسنه خروج علی السلطانه دائر محالفه ایلدی – On dit aussi, Conjurer contre quelqu'un برکمسنه‌نک علیهنه محالفه ایتمک Conjurer la ruine de sa patrie کندو وطننک خرابیتنه محالفه ایتمک - خرابیتی خصوصی ایچون عهدلشمک – Il se dit aussi, d'une personne seule qui a formé un mauvais dessein contre quelqu'un *A.* عقد سؤ القصد || Il semble que cet homme-là ait conjuré votre perte غالبا شو آدمک سنک حقکده سؤ قصدی غالبا بو آدم سنک اتلافکه قصد ایلدی - وار در

CONJURÉS, au pluriel. Ceux qui sont entrés dans une conjuration *A.* معاقدین للعصیان - محالفین الی الخروج *P.* هم پیمانان عصیان *T.* زوربالق ایچون عهدلشنلر || On se saisit des conjurés محالفین للعصیان اولنلر اخذ اولندی C'est un des conjurés معاقدین للعصیان اولنلرک بریدر - خروج وعصیان خصوصنده عهدلشمش اولنلرک بریدر زمرهٔ محالفیندندر

CONNAISSABLE. Qui est aisé à connaître *A.* ممکن التشخیص *P.* شناختنی *T.* بیلنور || Il est fort changé, il n'est pas connaissable شول رتبه‌ده متغیّر اولمشدر که ممکن التشخیص چهره‌سی اولقدر دکشدیکه بیلنمز اولدی - دکلدر

CONNAISSANCE. Idée, notion qu'on a de quelque chose, de quelque personne *A.* خبر - وقوف - علم - معرفت *P.* آشنایی *T.* بیلش - آگاهی || La connaissance du bien et du mal معرفت نیک وبدک بیلشی - خیر وشرّ La connaissance de Dieu معرفة الله N'avoir aucune connaissance d'une affaire فلان مصلحته اصلا وقطعا علم وخبر اولمامق Cela est de ma connaissance بو ماده‌یه علمم لاحقدر - بو ماده بنم معلوممدر Cela est de la connaissance de tout le monde بو ماده عالمک معلومیدر - بو ماده عالمه معلومدر Cela est venu à ma connaissance بو ماده‌یه علمم منضمّ اولمشدر - بو ماده معلومم اولمشدر Je n'en ai aucune connaissance بوکا دائر بردرلو خبر وآگاهم یوقدر – On dit, Prendre connaissance, pour dire, s'informer *A.* تحصیل الوقوف - تحصیل العلم *P.* آگاهی یافتن *T.* بیلمک - آکلامق || Il a voulu prendre connaissance de cette affaire بو مصلحته تحصیل علم ووقوف ایتمک مراد ایلدی Ce n'est pas à vous de prendre connaissance de mes actions افعال واعمالمه دائر تحصیل علم ووقوف ایتمک سنک وظیفهٔ امورک دکلدر

– Et parler en connaissance de cause, Agir avec connaissance de cause *T.* عن علم نطق ایتمك وعن علم عمل وحركت عن – عن وقوف الحال سوق كلام ایتمك – ایتمك وقوف الحال عامل اولمق – Et qu'un homme a une grande connaissance des affaires, pour dire, qu'il s'entend très-bien en affaires امور ومصالحده وقوف تامی وار در بغایت – Et qu'il a grande connaissance des tableaux, des pierreries كار آكاه وامور آشنا در تصویرات ومجوهرات خصوصنده تصویرات وجواهردن آكلر – وقوف تامی وار در des livres احوال كتب وتأليفاتده زیادهسیله واقف وآشنا در – Et qu'il a bien des connaissances, de grandes connaissances *A.* كثیر المعارف – المعلومات *P.* همه دان – بسیار شناس *T.* جوق بیلشلو بسیار دان

Il se dit aussi, de l'exercice de cette faculté par laquelle l'âme connait les objets *A.* شعور *P.* شناسایی *T.* نانیمه ‖ Cette personne a perdu toute connaissance فلان كشی شعورینی كلیّاً ضایع ایلدی Il n'a plus de sentiment ni de connaissance نه حاسّهسی ونه شعوری قالمشدر Un transport au cerveau lui a ôté toute connaissance مادّهنك دماغه انعكاسی انسلاب شعوره بادی اولمشدر Il a eu connaissance jusqu'à la mort دم واپسینه قدر شعوری یرنده ایدی Il s'est trouvé mal, mais sans perdre connaissance سوءمزاجه گرفتار اولمش ایسهده شعوری یرنده در

Il signifie aussi, l'habitude, la liaison qu'on a avec quelqu'un *A.* معارفه – تعارف *P.* آشنایی *T.* بیلشمه – آشنالق ‖ Cet homme est-il de votre connaissance? بو آدم ایله معارفهكز وارمیدر À cause de notre ancienne connaissance بینمزده جاری اولان معارفهٔ قدیمیه مبنی – Il se dit aussi des personnes avec lesquelles on a des liaisons *A.* معارف pl. معارفین – مونس *P.* آشنا *T.* بیلدك ‖ Faire de nouvelles connaissances مجدّداً آشنالر پیدا ایتمك On doit préférer ses amis à ses connaissances احبّا ودوستانی آشنالر اوزرینه ترجیح ایتمك لازمدر Il n'est pas mon ami, il n'est que ma connaissance دوستم دكل انجق آشنالرمدندر Je n'ai aucune connaissance auprès de ce juge بو قاضینك یاننده بر بیلدك آدمم یوقدر

On appelle, Pays de connaissance, un lieu où l'on connait ceux qui y sont, et où l'on est connu *A.* موطن – مقام مألوف *P.* جایگاه آشنا *T.* بیلدك یر Et un lieu où l'on trouve des choses relatives à la science et à l'art que l'on cultive بر كمسنهنك حالنه موافق اولان مكان ‖ Quand il entra dans cette maison, il fut ravi de se trouver en pays de connaissance اول خانهیه دخولنده حالنه موافق مكانده بولندیغنی كوروب دوچار آشفتگی وحیمان اولمشدر Il se trouve en pays de connaissance dans toutes les bibliothèques كتبخانهنك مجموعی كندو حالنه موافق مكانلر عدّ اولنور

CONNAISSEMENT. Déclaration contenant l'état des marchandises qui sont dans un vaisseau, de ceux à qui elles appartiennent, et des lieux où on les porte *A.* دفتر الحمولة السفینة *P.* اوارهٔ بار كشتی *T.* حموله قائمهسی ‖ On ne trouva sur ce vaisseau ni connaissement ni passeport بو سفینهده ایچنده نه حموله قائمهسی نه گذارنامه بولندی

CONNAISSEUR. Celui qui se connait à quelque chose *A.* عارف pl. عرفا – واقف pl. واقفون – عرفون – اهل الوقوف pl. ارباب الوقوف *P.* خبردار – شناسا *T.* بیلیجی – آكلایجی ‖ Si vous dites que ce diamant est d'une belle eau, vous n'êtes pas connaisseur بو الماس طاشینك صویی كوزلدر دیرسك ارباب وقوفدن دكلسك C'est un grand connaisseur en tableaux تصویرات خصوصنده وقوف تامی وار در Faire le connaisseur تعارف – وقوف فروشلق ایتمك ایتمك

CONNAÎTRE. Avoir dans l'esprit la notion d'une chose *A.* تعرّف – علم *P.* شناختن – شناسیدن *T.* بیلمك – تانیمق ‖ Connaître parfaitement معرفت كامله ایله بیلمك Connaître à fond كنهیله بیلمك Je ne le connais que de nom, que de vue یالكز سمعاً معلومدر یالكز نظراً معلومدر Je le connais bien كركی كبی بیلدكمدر – كركی كبی معلوممدر D'où le connaissez-vous? نه جهتله ایله عارف وآشناسك Je ne le connais que pour l'avoir vu en tel endroit فلان محلده مشهودم فلان – اولدیغی جهتدن كندوسیله چشم آشنالغم وار در Il me connut à la voix, à la démarche طرفده كوردیكمدن كوزم اصرر بنی سسمدن ومسلكمدن ورفتارمدن تانیدی Je connais sa manière اوضاع واطوارینی بیلورم Son style est aisé à connaître سبك وانشاسی بالسهوله بیلنور – قولایلق Je le connais pour ce qu'il est فلانی اولدیغی ایله بللو اولور كبیجه بیلورم Il a bien trompé du monde, on ne le connaissait pas نه صفتده آدم اولدیغی معلوم اولمدیغندن وافر

Connais-toi toi-même عارف بالنفس اول كسان آلداندى

Connaître le bien et le mal خير وشره خود شناس اول - نيك وبدى فرق ايتمك - عارف اولمق

Cet enfant ne connaît pas encore les lettres بو طفل هنوز حروفه عارف

Vous ne connaissez pas encore vos forces هنوز حروفى تانيمز - دكلدر هنوز وقوفك - كندو قوتنه هنوز عارف دكلسك

Il ne connaît pas son faible ضعفى طرفنى بيلمور يوقدر

Je ne parle point de ce que je ne connais pas معلومم اوليان شيلردن هيچ بحث ايتمم

Faire connaître sa façon de penser فكر ورايني بيلدرمك تعريف

Il fit connaître qui il était كندويى تعريف - كيم اولديغنى بيلدردى - نفس ايلدى

Ne lui donnez pas à connaître que . . . فلاند بيلدرمه ايلدى

Et avoir une grande pratique de certaines choses, s'y entendre fort bien *A.* وقوف *P.* آگاه بودن - دانستن *T.* بيلمك ||

C'est un homme qui connaît bien la guerre امور حربيه‌يه وقوف تامّى واردر

Il est bon officier de marine, il connaît fort bien la mer احوال دريايه وقوف تامّى اولوب استاد وماهر دونـنما سركرده‌لرندندر

Un homme qui connaît bien le monde et la Cour امور عالمه وآداب سراى همايونه عارف بر جهانديده وسراى همايونده پروردۀ اولمش - آدمدر

Il connaît bien les bons livres, les pierreries كتب نفيسه ومجوهرات بابنده وقوف تامّى وار در - كتب نفيسه‌نك ومجوهراتك فرق وتميزينه قادر در بر آدمدر

Et avoir quelques habitudes avec quelqu'un *A.* تعارف - معارفة *P.* آشنا بودن *T.* بيلشمك ||

Connaissez-vous quelqu'un de mes juges? بومصلحتمى رؤيت ايده‌جك قاضيلردن

ما خلق بريله معارفةك واريدر

Il connaît tout le monde دنياده بيلشمديكى آدم يوقدر - الله ايله آشنالغى وار در

On dit, Connaître une femme ou la connaître charnellement, pour dire, avoir habitation avec elle *A.* قربان ||

Adam connut Ève حضرت آدم حوّا ايله قربان ايلدى

Il signifie aussi, discerner les objets, les distinguer *A.* تشخيص - تميز - فرق *P.* گزاريدن *T.* سچمك - سزمك ||

Je ne l'ai vu qu'une fois, mais je le connaîtrais entre mille بر دفعه مشهودم اولمشيكن بيك كشى ايچنده كورسدم فرق وتميزينه قادرم بالكز

La nuit était si noire, qu'on ne pouvait connaître personne ظلمت ليلك شدّتى شول رتبه‌ده ايديكه كيجه بغايت - اشخاصك فرقى ممكن ومتصوّر دكل ايدى

مظلم اولديغندن آدم سچلمنك امكانى يوغيدى

Et sentir, éprouver *A.* تعرّف *P.* خبر دار بودن - خبير - دانستن *T.* معلوم اولمق - بيلمك - تانيمق ||

On ne connaît point l'hiver à la Martinique مارتنيقه‌ده فصل شتا جزيره‌سنده معلوم دكلدر

Les anciens ne connaissaient point la petite vérole جدرى علّتى بين القدما معروف دكل ايدى - جيچك علّتى اسكى زمان آدملرى بيننده معلوم ومتعارف دكل ايدى

Et avoir autorité de juger de quelques matières *A.* استماع دعوا *T.* عدالت سازى نمودن *P.* رؤيت الدعوا - الدعوا كورمك ||

Ce juge connaît des matières civiles et criminelles فلان قاضى كرك حقوقه دائر وكرك جرم وجنايته متعلق دعوالرى رؤيت ايدر

Il en connaît par appel نقل دعوا ايله بو مادّه‌يى رؤيت ايدر

Il ne peut pas connaître de cela استماعنه صلاحيتى - بودعوانك رؤيتنه صلاحيتى يوقدر يوقدر

On dit, qu'un homme ne connaît personne, pour dire, qu'il n'a nul égard pour personne كمسنه‌يه اعتبار ايتمز - هيچ كمسه‌يى بيلمز ||

Quand il est question d'intérêt, il ne connaît plus personne صدد بر درلو نفع وفائده‌يه دائر اولنجه هيچ كمسه‌يى بيلمز

Depuis qu'il est en place, il ne connaît plus ses amis منصبه نائل اولديلدنبرو دوستلرينه عطف نگاه اعتبار ايتمز - منصب اولديلدنبرو دوستلرينى بيلمز اولدى

En parlant de certaines lois, de certaines coutumes qui ne sont point reçues en certains pays, on dit, qu'on ne les y connaît point ||

En ce pays-là, on ne connaît point le Droit Romain اول مملكتده احكام روماتيه معتبر دكلدر

Se connaître en quelque chose ou à quelque chose, pour dire, savoir en bien juger *A.* اقتدار فى التمييز *P.* مايهٔ آگاهى داشتن - بهرهٔ آشنايى داشتن *T.* آكلامغه قادر اولمق - تانيمغه - قادر اولمق - تانيمق ||

Il se connaît en gens آدم قدرينى تانيمق - آدم صرّافيدر - تميزه مقتدر در

Il se connaît en mérite تميز اشعاره صاحب اقتدار

en poésie تميز اهليتيه قادر در

Il ne s'y connaît point du tout اول خصوصده اقتدار تميزدن مايهٔ تميزدن اصلا بهره‌سى يوقدر - كلّياً بى بهرهٔ در

On dit aussi, qu'un homme ne se connaît point, pour dire, que l'orgueil ou la colère lui fait oublier ce qu'il est بصر كندويى بيلمكدن قالمشدر - بصيرتى مستور پردهٔ غفلتدر

CONNU. *A.* معروف ـ معلوم *P.* دانسته ـ شناخته *T.* بيلنمش || Il est connu de tout le monde عامه نك معلوميدر ـ بللو ـ Ce nom m'est connu بو اسم معلوممدر

CONNEXION. Liaison que de certaines choses ont les unes avec les autres *A.* جهة الوحدة *P.* پيوند يكانگى *T.* بتشككك || Il n'existe aucune connexion entre ces principes, ni entre les conséquences qu'on en tire بو اصولك احد هما آخرى بيننده وآنلردن ترتب ايدن مستلزمات آره سنده بر درلو جهت وحدت يوقدر

CONNEXITÉ. Liaison aperçue entre deux objets, entre deux idées *A.* علاقة ـ مناسبت *P.* پيوستگى *T.* اولاشقلق || Il y a une grande connexité entre la Morale et la Jurisprudence علم فقه ايله علم اخلاق بيننده كلى علاقه ومناسبت وار در

CONNIL. V. Lapin.

CONNIVENCE. Complicité par tolérance et dissimulation d'un mal qu'on peut empêcher *A.* مشاركت الى الشر على طريق التغافل *P.* همسازئ قباحت چشمپوشانه *T.* كوز يومغله تغافل طريقيله قباحته اورتاقلشمه || Connivence manifeste حكامك على شره مشاركت صريحه La connivence des juges طريق التغافل قباحته مشاركتلرى La connivence du père a été cause du désordre de ses enfans پدرك شره تغافلى سوء حال اولاده باعث اولدى — Il se prend aussi pour Complicité *A.* مشاركت الى القباحة *P.* همسازئ تاوان *T.* قباحته اورتاقلق || Ils étaient de connivence ensemble pour... فلان خصوصده قباحته مشاركتلرى وار ايدى

CONNIVER. Participer, en dissimulant, à un mal qu'on peut empêcher *A.* اشتراك الى الشر على طريق التغافل *P.* بقباحت چشمپوشانه همسازى نمودن *T.* كوز يومغله قباحته اورتاقلشمق || Un magistrat qui connive aux concussions des officiers de Justice امناى شرعك مظالم وتعدياتنه على طريق التغافل ارتكاب مشاركت ايدن ضابط Il ne voulut pas se déclarer ouvertement, mais il connivait avec lui آچيقدن ميدانه چيقمق استميوب لكن على طريق التغافل قباحته ارتكاب مشاركت ايدر ايدى Un trésorier et un contrôleur qui connivent ensemble برى برلريله متغافلانه مشاركت قباحت اولان خزينه دار ايله خزينه محاسبه جيسى Un père qui connive aux débauches de ses enfans اولادينك قباحت عيش وعشرتلرينه تغافلى جهتيله ارتكاب مشاركت ايدن پدر

CONOIDE. V. Conique.

CONQUE. Grande coquille concave *A.* صدف حلزونى pl. اصداف حلزونيه

CONQUÉRANT. Qui a fait de grandes conquêtes *A.* فاتح الاقاليم *P.* جهانگير ـ گيتى ستان *T.* صاحب ظهور || Alexandre a été un grand conquérant اسكندر ذو القرنين بر جهانگير بر صاحب ظهور معظم ايدى ـ قوى الاقتدار ايدى

CONQUÉRIR. Acquérir par les armes *A.* تسخير ـ فتح *P.* بقبضهٔ تسخير آوردن ـ تسخير كردن ـ دستبردانه ستادن ـ فتح وتسخير كردن *T.* آوردهٔ قبضهٔ فتح ايتمك || Conquérir une province بر مملكتى فتح ايتمك Alexandre conquit l'Asie اسكندر ذو القرنين آسيا اقليمنى آوردهٔ قبضهٔ فتح وتسخير ايلدى — Figur. || Conquérir l'amitié, les bonnes grâces de quelqu'un فلانك ود ومحبتنى وحسن توجهنى جلب تحصيل ايتمك ـ وتسخير ايتمك

CONQUIS. *A.* مسخر ـ مفتوح *P.* گرفتار ـ دستبردانه ستاده *T.* فتح اولمش آوردهٔ قبضهٔ تسخير ـ بند فتح وتسخير شده رهين فتح وتسخير اولمش || Les villes conquises بلاد مسخره Le pays conquis فتح اولمش مملكت بلاد وامصار

CONQUÊTE. L'action de conquérir *A.* فتح pl. فتوح ـ فتوحات *P.* فتح سازى *T.* فتح || Faire la conquête d'un pays بر مملكتك فتحنه ظفرياب اولمق Grande conquête فتح جزيل ـ عظيم Glorieuse conquête فتح مبين ـ بادئ شان وشهرت اولمش فتح جليل — Il se dit aussi de la chose conquise. V. Conquis || Agrandir un État par des conquêtes آوردهٔ قبضهٔ فتح وتسخير اولمش بلاد وممالك علاوه سيله فتوح جديده ايله ـ دائرهٔ ملك ودولتى توسيع ايتمك حدود ملكى توسيع ايتمك — On dit, Vivre comme dans un pays de conquête, pour dire, vivre à discrétion بر بلدهٔ مسخره ده بولنمش كبى كچنمك — Il se dit figur. en termes de galanterie *A.* تسخير القلوب *P.* دلرا گرفتار بند ـ دل ربودن مرغ دلرا شكار پنجهٔ عشق كردن ـ اسار كردن *T.* كوكل قاپمه ـ تسخيرى || La conquête d'un amant عاشقك تسخيرى ـ قلب عاشقك تسخيرى ـ تسخير قلبى Cette beauté fait tous les jours de nouvelles conquêtes بو زن حسنا نو بنو تسخير قلوب ايتمكدن خاليه دكلدر — On dit aussi, Cet homme a des qualités aimables, il a fait ma conquête فلان

کس مجبول اولدیغی خصایل دلربا تقریبیلە قلبی فلانک مسخری یم Je suis sa conquête تسخیر ایلدی

CONSACRER. Dédier à Dieu avec certaines cérémonies, rendre sacré *A.* تقدیس *P.* مقدّس کردن ـ مبارک ساختن *T.* مبارک قلمق ‖ Consacrer une église بر کلیسایی تقدیس un calice جام قدّاس شریفی تقدیس ایتمک ایتمک

Et donner, dévouer à Dieu *A.* وقف فی سبیل الله *P.* براه خدا سپردن ـ براه خدا وقف کردن *T.* الله یولنه وقف ایتمک ‖ Après tant de temps donné au monde, il a consacré le reste de ses jours à Dieu اوقات امور دنیایه صرف کثیرە ایلدکدنصکرە بقیّهٔ عمرینی سبیل اللهە وقف ایلدی ـ On dit figur., Consacrer à quelqu'un son temps, ses soins, pour dire, lui dévouer son temps, ses soins *A.* تخصیص ـ وقف *P.* مخصّص کردن ـ سپردن *T.* وقف ایتمک ‖ Consacrer sa jeunesse, sa vie à l'étude des Langues, des Belles-Lettres, de la Philosophie وقت حداثتنی ومحصول عمرینی استفادهٔ السنه ومطالعهٔ علوم شریفهیە وعلم حکمتە وقف ایتمک Consacrer son argent à se former une bibliothèque بر مالنی وقف ـ کتبخانه جمع وترتیبی خصوصنه وقف ایلمک وتخصیص ایلمک

On dit, que l'Église a consacré un mot, pour dire, qu'elle l'a déterminé à une signification particulière فلان لغت علمای دین طرفندن وضع اولنمشدر ‖ Les mots de Consubstantiel et de Transsubstantiation sont des mots consacrés par l'Église اتّحاد جوهر واستحالهٔ جوهر تعبیرلری ائمّهٔ دین طرفندن وضع اولنمش اطلاقات فقهیّەدندر ـ On dit aussi, que l'usage a consacré une phrase, une façon de parler, pour dire, que l'usage l'a établie کثرت استعمال ایله کسب ثبوت ایتمش تعبیر وکلامدر

Il signifie aussi, rendre éternel dans la mémoire des hommes *A.* تأبید الذکر ـ ابقاء الذکر *P.* یاد فلان جیزرا همیشه پاینده کردن *T.* ابدی آکدرمق ‖ Cette seule action par laquelle il finit sa vie, doit consacrer sa mémoire فلانک یالکز آخر عمرنده ایتدیکی فعل الی الابد ابقای ذکرینی موجب اولەجق بر حالتدر On consacra cet événement par plusieurs monumens یادکار مستدیم اولمق اوزرە احداث اولنمش آثار متعدّدە ایله اول واقعەنک ذکری تأبید اولندی Le temps consacre les usages مرور ازمان عاداتک تأبید وابقاسنی موجبدر مرور ازمنه واوقات موجب استقرار آداب وعاداتدر ـ

CONSANGUIN. Parent du côté paternel. Il ne se dit qu'en cette phrase, Frère consanguin, qui signifie, frère de père *A.* أخ لاب pl. اخوان لاب pl. بنو العلّات *P.* برادر از سوی پدر *T.* باباەدن قرنداش

CONSANGUINITÉ. Parenté du côté du père *A.* قرابت لاب *T.* باباەدن ـ باباەدن حصلمق *P.* خویشاوندی از سوی پدر اقربالق

CONSCIENCE. Lumière intérieure par laquelle l'homme se rend témoignage à lui-même du bien et du mal qu'il fait *A.* کوکل اخطاری *T.* آگاهیٔ دل *P.* نفس مخطرة ـ اخطار وجدانی ‖ Conscience timorée نفس مخطرهٔ وراعت آمیز délicate نفس مخطرهٔ کثیر التجسس scrupuleuse نفس مخطرهٔ نزاهت آلود tendre نفس مخطرهٔ رقت آلود bonne نفس مخطرهٔ صالحه erronée نفس مخطرهٔ زایغه Délicatesse de conscience نزاهت ـ حوّاز نفس مخطره Remords de conscience نفس مخطره اخطار نفس لوّامه ـ حزازت نفس مخطره Le cri de la conscience صدای موجب الایقاظی ـ وجدانینک تنبیه بصیر تفرماسی Le tribunal de la conscience نفس مخطرەنک محکمهٔ Directeur de conscience نفس مخطرەنک مدیر وجدانیسی Le for de la conscience نفس مخطرەنک حکمی ومرشدی Liberté de conscience نفس مخطرەنک دلالتی اوزرە عمل وحرکتە رخصت Faire quelque chose pour l'acquit de sa conscience بر عملی تنزیهٔ نفس مخطره ضمننده ایشلمک ـ Cela نفس مخطرەیە مدار اطمینان اولمق اوزرە ایشلمک peut se faire en sûreté de conscience شو فعل نفس مخطره مأمون الحال اولدرق ایشلنە بیلور Votre conscience ne vous reproche-t-elle rien? نفس مخطره اصلا وقطعا سنی لوم بر کسنە نفس ومؤاخذه ایتمزمی Agir contre sa conscience نفس مخطرەسنک خلافنه حرکت ایتمک Parler selon sa conscience اخطار وجدانیسنه تبعیّة سویلمک Troubler les consciences نفس مخطرهٔ ناسی اخلال ایتمک Cela n'est propre qu'à alarmer les consciences بو کیفیت نفس مخطرهٔ ناسه ایقاع فزع ودهشتدن غیری بر شیئه مفید دکلدر ـ On dit, qu'un homme a de la conscience, qu'il est homme de conscience, pour dire, qu'il est attentif à ne rien faire qui blesse sa conscience نفس مخطرەسنه ایراث دغدغه ایدەجک حالاتدن مجانبت ایدر آدمدر ـ On dit aussi, je mets cela, je laisse

cela sur votre conscience بو ماده‌یی ذاتکده مودوع اولان نفس مخطره‌نك حكمنه حواله ایدرم Je m'en rapporte à votre conscience سنك ذاتكده مودوع اولان نفس مخطره‌نك حكمنه راضی یم — Et vous aurez cela sur votre conscience, pour dire, que si vous agissez en cela contre votre conscience, vous en répondrez devant Dieu بو ماده‌ده ذاتكده مركوز اولان اخطار وجدانینك خلافنه حركت ایده‌جك اولور ایسك وبالی نفسكه راجع اولمش اولور

On appelle, Cas de conscience, certaines difficultés ou questions sur ce que la religion permet ou défend en certains cas *T.* گمان عقیدت *P.* شكوك العقیدة pl. شك العقیدة *A.* || Proposer un cas de conscience اعتقاددن طولایی بر مشكل عقیده‌یه متعلق بر كونه شك بسط وایراد ایتمك Résoudre un cas de conscience عقیده‌یه متعلق بر مشكلی حل ایتمك

Conscience, signifie aussi, scrupule qu'on a dans une chose, parcequ'on croit qu'elle est contre les bonnes moeurs, contre la bienséance *A.* نفس هاجسه || Faire conscience d'une chose فلان شیده نفس هاجسه ایجاب احتراز ایتمك Il y a de la conscience à jouer avec un homme qui ne sait pas le jeu قماری بیلمیان كشی ایله اویناممقده نفس هاجسه مانع اولور Je ferais conscience d'avoir commerce avec un homme si décrié بویله مذموم آدم ایله اختلاط والفتی نفس هاجسه تجویز ایتمز Je fais conscience de vous importuner si souvent de la même chose هر دائم شو مصلحت ایله سنی تعجیز ایلمكه نفس هاجسم مانعدر

En Métaphysique, il signifie, la connaissance qu'on a d'une vérité par le sentiment intérieur *A.* نفس ملهمة || Les hommes ont la conscience de leur liberté بنی آدمك حریت حالاری خصوصنده نفس ملهمه‌لری شاهد در Conscience intime نفس ملهمهٔ صمیمیه

En conscience, en bonne conscience, signifie, en vérité, de bonne foi *A.* بصدق البال ـ بصدق الطویة *P.* براستیٔ اندیشه ـ *T.* طوغریلق ایله انصافانه ـ بپاكیٔ درون || Je vous le dis en conscience بو كلامی صدق بال ایله سویلرم Ce marchand vend en concience, il ne surfait point بو بازركان ضم ضمیمه ایدر اصلا Vous êtes obligé en conscience à cela رغبت ایتمیوب مالنی انصافانه صاتر قواعد صدق طویته اتباعا عامل اولمغه مجبورسك

CONSCIENCIEUSEMENT. D'une manière consciencieuse *A.* بنزاهة *T.* گناهدن با خدا ترسی *P.* بالنصافة ـ بالحقانیة ـ النفس نزاهت نفس ایله عمل || صاقنه‌رق Agir consciencieusement امر وحركت ایتمك Faire un partage consciencieusement محقانه ـ حقانیت ایله ـ مقاسمه‌یی بالحقانیه تنظیم ایتمك ومنصفانه

CONSCIENCIEUX. Celui qui a la concience délicate *A.* نازه *T.* گناهدن صاقنیجی *P.* خدا ترس ـ متصف ـ محق ـ النفس || Il est consciencieux jusqu'au scrupule وهم وهاجسه تابع اولمق مرتبه‌ده منصف بر آدمدر

CONSÉCRATION. V. Consacrer.

CONSÉCUTIF. Qui se suit immédiatement dans l'ordre des temps *A.* متتالی ـ متلاحق ـ متتابع ـ متعاقب ـ متوالی *P.* پس از یكدیگر ـ پیاپی *T.* بری بری آردنجه || Trois fêtes consécutives اعیاد ثلثهٔ متعاقبه Trois jours consécutives بری برینه متعاقب اوچ كون

CONSÉCUTIVENENT. Tout de suite, selon l'ordre du temps *A.* متلاحقا ـ متتابعا ـ متعاقبا ـ متوالیا ـ متتالیا *P.* پی در پی ـ *T.* بری برینه متعاقب اولدرق ـ بری برینه اولاشدرق ـ بری بری آردنجه || Il a eu consécutivement trois grandes maladies بری برینه متعاقب اوچ آغر خسته‌لك چكدی Il a exercé consécutivement trois grandes charges متوالیا اوچ منصب جلیل ضبط ایلدی

CONSEIL. Avis que l'un donne à quelqu'un sur ce qu'il doit faire ou ne pas faire *A.* نصیحت ـ نصح pl. نصایح ـ اخطار pl. اخطارات *P.* پند ـ اندرز *T.* اوگوت || Bon conseil عاقلانه نصیحت sage نصیحت حكیمانه prudent نصیحت خیریه mauvais خیرلو نصیحت ـ نصیحت نافعه salutaire نصیحت اخطار dangereux اخطار وخامت انجام pernicieux سؤ اخطار معلل بالغرض اولان intéressé مستلزم الخطر ـ خطرناك نصیحت شدت آمیز ـ نصیحت عنیفه violent نصح ورأی بیغرضانه نصیحت ـ غرضدن عاری نصیحت désintéressé نصیحت ویرمك ـ اعطای نصیحت ایتمك Donner conseil بر كمسنه‌نك اوگوت ویرمك ـ Suivre le conseil de quelqu'un بر كمسنه‌نك اخطار ونصیحتنه تبعیت ایتمك Croire un conseil نصیحتنی اصغا ایتمك ـ نصیحتنه اعتماد ایتمك Je ne demande pas votre conseil sur cela بو بابده سنك نصیحتكی فلانه اخطاری لازم بر صورمم C'est un conseil à lui donner

شیدر C'est un homme de bon conseil نصایح واخطاراته مصیب بر آدمدر Il m'a aidé de ses bons conseils اخطارات خیریه‌سیله Il a rejetté tous mes conseils نصیحتلرمك بكا اعانت ایلدی ایتدیكم اخطاراتك هیچ بریسنه ـ مجموعنی رد ایلدی Prendre conseil *A.* استشارة *P.* حوالهٔ سمع قبول ایتمدی ـ کنکاج کردن ـ پند خواستن *T.* اوکوت آلمق || Il ne prend conseil que de sa tête, de son intérêt, de son avarice یالکز کندو نفسندن ومصلحت مخصوصه‌سندن وطمع خامندن اوکوت الور

On dit proverb., que la nuit porte conseil, pour dire, qu'il ne faut pas prendre son parti à la hâte *A.* اللیلة حبلی تولد ـ مشیهٔ شبدن نلر طوغر *T.* شب آبستن است *P.* المنایا وقایع حادثه‌ده Et à nouvelles affaires, nouveaux conseils آرای حادثه لازمدر ـ Et à parti pris, point de conseils عزیمت عزم جازم ـ قطعیه ایتمش کشی‌یه پند ونصیحت کار ایتمز ایتمش کشی‌یه

Conseils évangéliques. Les conseils que l'Évangile donne *A.* وصایاء انجیل الشریف *P.* سپارشهای انجیل شریف *T.* انجیل شریف اوکوتلری || Ce n'est pas un précepte, ce n'est qu'un conseil فلان شئ انجیل شریفك احكامندن اولمیوب وصایاسی عدادندندر

Il se prend aussi pour Résolution *A.* عزیمت قطعیة *P.* قراردادہ *T.* قرار رأی || Ne m'en parlez plus, le conseil en est pris بوندنصکره بوکا دائر بکا بر شئ سویلمه زیرا قرار نه کونه قرار ویرلمك Je ne sais quel conseil prendre ویرلمشدر اقتضا ایلدیکنی بیلهمیورم

Et pour assemblée de personnes qui délibèrent sur certaines affaires importantes de l'État *A.* مجلس المشورة ـ شورا *P.* چیپره ـ کناجگاه *T.* لونجه ـ مشورت || Le conseil d'État شورای وکلای سلطنت ـ شورای رجال دولت Le conseil des Finances امور دفتریه رجالنك مجلس مشورتی Le conseil de Commerce امور تجارت ناظرلرینك مجلس مشورتی Conseil privé شورای خاص Grand conseil مشورت عظما Conseil général عموم مشورتی ـ Conseil de ville. Un conseil établi pour connaître et ordonner des affaires de la ville *A.* مجلس الوجوه البلدة *P.* شهر کلانتران مشورتگاه *T.* شهر لونجه‌سی وجوه بلده مجلسنده || On en a parlé au conseil de ville مذاکره‌سی اولمشدر ـ Conseil de guerre. L'assemblée que tiennent les officiers d'un corps d'armée pour l'exercice de la Justice militaire *A.* دیوان الاعدل الحرب *P.* عدالتگاه ضابطان *T.* عسکر ضابطلری دیوانی لشکر

Conseil, se dit aussi de la personne dont on prend conseil *A.* مستشار || Un tel est son conseil مستشاری فلان آدمدر C'est tout son conseil اول وآخر مستشاری بو در Le malade est en péril, son médecin demande du conseil مریض حال مخاطره‌ده اولمغله کندو یه تدبیر ایدن طبیب مستشاره طالبدر

On dit, Les conseils de Dieu, pour dire, les décrets de la providence Divine *A.* احکام المقدرات pl. احکام القدر الهی احکام قدر الهی‌یه || Il faut adorer les conseils de Dieu الهیه عبادت ایتمك لازمدندر Les conseils de Dieu sont impénétrables عقل بشر احکام مقدرات الهیه‌نك درکندن عاجز در Êtes-vous entré dans les conseils de Dieu? اسرار قدر الهی‌یه محرمیسك

Conseiller. Donner conseil *A.* نصح ـ نصاحت ـ نصیحت *P.* اخطار ـ پندیدن ـ اندرز کردن *T.* اوکوت ویرمك ـ رأی حسن اوزره نصیحت ایتمك || Bien conseiller رأی نا صواب ایله نصیحت ایتمك Mal conseiller بونی سکا کیم نصیحت ایتدی Qui vous a conseillé cela? حکیمانه نصیحت ایتمك Conseiller sagement دوستانه سکا نصیحت ایدرم Je vous le conseille en ami انعقاد مصالحه‌یه دائر ـ عقد مصالحه‌یی رأی ایتمك Conseiller la paix نصیحت ویرمك Conseiller à quelqu'un de faire une chose برکمسنه‌یه بر شیئك ایشلنمسنی نصح واخطار ایتمك

Conseiller. Celui qui donne conseil. *A.* ناصح ـ مخطر ـ مشاور *P.* پند دهنده *T.* اوکوت ویریجی || Sage conseiller مستشار صحیح الرأی Bon conseiller ناصح عاقل Il n'en a été ni l'auteur ni le conseiller اشبو مباشرت اولنان مادہ‌نك نه موجدی ونه مشاوری ایدی Mauvais conseiller مشاور رکیك الرأی Le désespoir est un mauvais conseiller حال مأیوسیت ناصح مخطیدر La passion est une conseillère dangereuse مرض نفسانی بر مخطر خطرناکدر

Il se dit aussi, des juges établis pour rendre justice *A.* مستشار || Conseiller d'État مستشار دولت Conseiller à la Cour des Monnaies ضربخانه مستشاری Conseiller d'honneur پایه مستشار با ـ On appelle, Conseillers-nés, ceux qui ont droit de séance dans un conseil en vertu de leur dignité حسب الرتبه داخل

مجلس اولان مشاورين

CONSENTANT. Qui consent A. راضى - طابع P. رضا داده - خشنود - خوشدل T. راضى اولمش || Le mari consentant راضى اولمش زوج La femme présente et consentante حاضر بالمجلس اولوب رضا داده اولان زوجه

CONSENTEMENT. Acquiescement à quelque chose A. رضا - طوع - قبول P. خشنودى - تندادگى T. كوكل خوشلغى || Consentement verbal شفاهًا رضا tacite رضاى ضمنى Consentement par écrit تحريرًا رضا وقبول forcé رضاى كرهى - رضاى مجبورى - رضاى مع الكراهه Consentement volontaire رضاى اختيارى - حسن اختيار ايله رضا D'un commun consentement جملەنكـ رضاسى منضمّ اولدرق Consentement mutuel تراضئ جانبين - رضاى طرفين unanime اتفاق كلم وآرا ايله اولان رضا Donner son consentement رضاسنى ويرمكـ Refuser son consentement قبول ورضادن امتناع ايتمكـ Arracher, extorquer le consentement de quelqu'un بر كمسنەنكـ رضاسنى جبرًا وقهرًا نزع ايتمكـ Le consentement des deux parties est nécessaire pour un mariage امر نكاحده طرفينكـ حسن رضا واختيارى واجبهٔ حالدندر Il s'est marié sans le consentement de son père پدرينكـ رضاسى لاحق اولمقسزين رضاسى منضمّ اولميدرق تأهّل ايلدى - تزوّج ايلدى Cela n'est pas fait de mon consentement فلان مادّه انضمام رضام ايله اولمامشدر

CONSENTIR. Donner son consentement à une chose A. رضا - ارتضا P. راضى شدن - تن دادن - خشنودى نمودن - رضا دادن T. راضى اولمق - رضا ويرمكـ || Les parens ont consenti à ce mariage بو امر نكاحده والدينكـ رضاسى منضمّدر Je ne puis consentir رضا ويرەمم Je consens à tout ce que vous voulez كافّهٔ مسئولاتكه رضا ويررم - راضى اولورم — On dit proverb, Qui ne dit mot consent T. سكوت اقراردندر

Il est aussi actif, et alors il n'est d'usage que dans la Pratique A. تجويز - تسويغ - اظهار المساغ والجواز P. روا داشتن - ارزان داشتن T. جائز كورمكـ - يوللو بولمق || Consentir la vente بيع وفروختى تجويز ايتمكـ

Consenti. A. مرضى - رضىّ P. خشنود T. كوكلى خوش اولمش A. مجاز P. روا داشته - جواز داده T. جائز كورلمش

CONSÉQUEMMENT. D'une manière conforme aux principes qui ont été posés A. بالملازمة - حسب القانون الملازمة P. بر وجه ملازمه T. ملازمه طريقيله || Raisonner conséquemment قانون ملازمه‌يه رعايت ايله - بالملازمه سرد دليل ايتمكـ سرد دليل ايتمكـ

On dit, Agir, parler conséquemment, c'est-à-dire, conformément à ses vues مقتضاى مصلحت اوزره عمل وحركت ايتمكـ ومصلحتكـ موجب ومقتضاسى نه ايسه آكا كوره مصلحت لازمەسنجه عمل ايتمكـ - سوق كلام ايتمكـ وسويلمكـ

Il signifie aussi, Par une suite raisonnable et naturelle T. بر مقتضاى لازمهٔ حال || On a découvert qu'il avait intelligence avec les ennemis, et conséquemment on l'a arrêté دشمن ايله مخابره اوزره اولديغى خارجه اخراج اولنوب بر مقتضاى لازمهٔ حال توقيف اولندى V. aussi. En conséquence.

CONSÉQUENCE. Conclusion tirée d'une ou de plusieurs propositions A. حكم - حكم مترتّب pl. احكام مترتّبة - لازمه - لازمة الحال || Tirer une conséquence استخراج حكم ايتمكـ La conséquence qu'on en tire est juste استنباط اولنان حكم محض صوابدر est fausse استنباط اولنان حكم باطلدر Nier une conséquence حكم مترتّبى ردّ وانكار ايتمكـ Prouver une conséquence ترتّب ايتمش حكمى اثبات ايتمكـ - لازمهٔ حالى اثبات ايتمكـ

Et importance A. اعتداد P. قدر مندى T. صايلمقلق || Un homme de conséquence شايان اعتداد - معتدّ بە بر آدم - قدر مند بر آدم - بر آدم Une affaire de nulle conséquence هيچ بر وجهله معتدّ بها اولميان بر مصلحت - بيقدر - هيچقدر بر مصلحت Une terre de conséquence شايان اعتداد بر ملكـ - صايبيلور بر ملكـ Une charge de conséquence شايان اعتداد بر منصب - صايبيلور بر منصب

Il se dit aussi, des suites qu'une action ou une chose peut avoir A. مستتبعات pl. مستتبع - مستلزمات pl. مستلزم - عاقبت pl. عواقب P. انجام - پيرس T. صوكت || Un exemple de dangereuse conséquence مستتبعات خطرناكى موجب امثال اولدجق Cela peut avoir d'étranges conséquences بو حالت عواقب ومستتبعات غريبه ايجاب ايده بيلور — On dit aussi, qu'une chose tirerait à conséquence, pour dire, qu'il y aurait à craindre qu'on ne s'en prévalût فلان شئ مستلزم امثال اوله بيلور

Sans conséquence, signifie, sans avoir des suites de quelque

importance || Tout ce qu'il dit est sans conséquence, il ne faut pas s'en fâcher سویلدیکی صحبتلردن هیچ بر شیٔ لازم کلمدیکندن انجنمک اقتضا ایتمز — Il se dit aussi, en parlant de certains priviléges attachés exclusivement à quelques personnes, sans tirer à conséquence pour les autres || Ce qu'on fait pour certaines gens est sans conséquence pour d'autres بعض کسان حقنده ارزانی قلنان مساعدات امثال اولەرق سائره سرایت ایتمز — On dit dans le même sens, qu'une grâce est sans conséquence امثال اولمامق شرطیله اولان لطف واحسان — سائره سرایت ایتمامک شرطیله ارزانی قلنان لطف ومساعده — Et qu'un homme est sans conséquence, pour dire, qu'on ne doit pas prendre garde à ses discours بر کلامندن کلامندن حکم ترتب ایتمز بر آدمدر — شیٔ لازم کلمز

En conséquence. Conséquemment *A.* حسب — حسب الایجاب موجب ومقتضاسنجه — موجبنجه *T.* بر موجب *P.* الموجب || J'ai reçu votre lettre, et j'agirai en conséquence مکتوبک واصل اولوب موجبنجه عمل وحرکت ایدەجکم En conséquence de vos ordres اوامر وتنبیهاتک مقتضاسنجه

CONSÉQUENT. Qui raisonne, qui agit conséquemment *A.* منتظم عامل حسب القانون الملازمة — متناسق الاحوال — الاطوار *P.* رابطه کار *T.* رابطەلو || Cet homme est conséquent dans ses projets سوانح ولوایحنده منتظم الاطوار بر آدمدر dans sa conduite سلوک وحرکتنده متناسق الاحوال بر ادمدر

Conséquent. La seconde proposition d'un enthymème *A.* لازم || Ce conséquent est absurde, ainsi l'antécédent ne peut pas être vrai لازم باطل اولنجه ملزوم صحیح اولەمز

En termes de Mathématique, c'est le second terme d'une raison ou d'un rapport *A.* تالی

Par conséquent. Donc, par une suite nécessaire *A.* فلذلک بوندن *T.* پس — بنا برین *P.* بناءً علیه — بناءً علی ذلک — || Le soleil est levé, et par conséquent il fait jour شمس طلوع ایلدی بناءً علیه نهار در Vous me l'avez promis, et par conséquent vous y êtes obligé فلان شیٔی بکا وعد ایلدکک بنا برین اولبابده مجبور اولمش اولدک

CONSERVATEUR. Celui qui conserve *A.* حافظ pl. حفظة — حمات pl. حامی — محارسین pl. محارس — حرّاس pl. حارس *P.* صاقلیوب — کوزەدیجی *T.* پاسدار — نگهبان — نگهدار قوریجی || Le prince est le conservateur des biens et de la liberté de ses sujets پادشاه حامیٔ مال ومنال ونگهبان سربستیت حال رعایا وزیردستاندر

CONSERVATION. Action de conserver, ou effet de cette action *A.* محافظة — وقایة *P.* صیانة — نگهداری *T.* کوزتمه || Ayez soin de la conservation de ces fruits بو میوەلرک امر وقایەسنه اهتمام ایله Chacun a soin de sa conservation هر کس وقایهٔ نفسنک محافظه وصیانتنه — نفسه سعی ایدر هر کس J'ai fait cela pour votre conservation بو ایشی سنی وقایهٔ ایشلدم — سنک وقایتک ایچون ایشلدم Il ne songe qu'à la conservation de sa santé عقل وفکری وقایهٔ محافظهٔ صحتندن غیری نسنەیه صرف — حال صحتیدر ذهن ایتمز Veiller à la conservation de ses droits, de son bien, de sa réputation, de ses priviléges کندو حقوقنک وقوت مالیەسنک وبین الناس صیت وشهرتنک ومظهر اولدیغی امتیازاتک محافظه سنه بذل نقدینهٔ انتباه وبصیرت ایتمک Je lui dois la conservation de ma vie خصوصنده وقایهٔ عمرم فلانک ممنون همّتی یم

CONSERVATOIRE. Qui conserve *A.* الحفظ موجب — موجب صاقلمغه *T.* مدار پاسداری *P.* وسیلة المحافظة — الوقایة تهیر وسیله اولان || Le scellé est un acte conservatoire وسیلهٔ حفظ ووقایه درمادەسی مدار حفظ اولور اعمالدندر

CONSERVE. Espèce de confiture *A.* خمیرة *T.* خمیره || Conserve de violettes بنفشه خمیرەسی de fleurs d'orange لیمون چیچکی خمیرەسی Cette conserve est bonne pour le poumon شو خمیره امراض رئویه نافعدر

En termes de Marine, il se dit d'un vaisseau qui fait route avec un autre. V. Escorte. — On dit aussi, que deux vaisseaux vont de conserve, pour dire, qu'ils vont de compagnie *A.* بالرفاقة بالمعیّة — *P.* برابر *T.* برابرجه — بیله || Ces deux vaisseaux vont de conserve بو ایکی سفینه بالرفاقه روانه درلر

CONSERVES. Sorte de lunettes qui conservent la vue *A.* منظرة وقایهٔ بصره مخصوص *T.* جشمک پاسدار نظر *P.* حافظة البصر کوزلک

CONSERVER. Garder avec soin une chose, pour qu'elle ne se gâte pas *A.* حفظ — توقیة — وقایة *P.* نگه داشتن *T.* صاقلمق || Conserver des fruits میوەلری حفظ ووقایه ایتمک کوزتمک — Conserver des habits البسه واثوابی وقایه ایتمک — On dit d'un homme qui a grand soin de sa santé, qu'il a grand soin

حفظ وجودی خصوصنده اهتمام تامّی وار در de se conserver

Et d'une femme, qu'elle a grand soin de conserver son teint رنگ وقایهٔ حسننده - روینی وقایه خصوصنده بذل سعی عظیم ایدر - اهتمام ایدر

On dit aussi, Conserver son pays, ses terres, pour dire, les garantir de tout ce qui peut y apporter du dommage *A.* احما - حمایت - صون - صیانت *P.* پاسیدن - پاسداری کردن *T.* قوریمق - صاقندرمق || Conserver son pays مملکتنی Conserver ses terres املاکنی حمایت وصیانت ایتمک - دست تعرّض اغیاردن حمایت ایتمک - صیانت ایتمک

On dit encore, Conserver la mémoire d'une chose *A.* وقایهٔ الذکر - حفظ فی الخاطر *P.* در درون یاد داشتن *T.* درونده صاقلمق || Conserver la mémoire d'un bienfait بر لطفک ذکرینی کوشهٔ خاطرده - ونعمتک ذکرینی وقایه ایتمک - Et conserver la mémoire d'une injure بر کمسنه مظهر اولدیغی شتیمهنک حفظ ایتمک - خاطرده حفظ ایتمک - ذکرینی صاقلمق - Et conserver sa réputation, son honneur *T.* حسن صیتنی وشاننی وقایه ایتمک - Et conserver toute sa tête, pour dire, conserver son jugement *T.* عقل وشعورینه خلل کتورمامک - Et conserver sa haine, son amour, pour dire, ne pas cesser de haïr, d'aimer بغض وعداوتی درونده حفظ ایتمک - عشق ومحبتی خللدن مصون قلمق

On dit, Se conserver, pour dire, se conduire sagement en un temps difficile *A.* محافظة النفس *T.* کندوینی قورتمق

CONSIDÉRABLE. Qui doit être considéré, qui est important *A.* واجب الاعتبار - معتدّ به *P.* شایان اعتبار - کرانسنگ *T.* صاییلور - بزرکقدر || Raisons considérables اسباب واجبة الاعتبار - اسباب معتدّ بها Cela n'est pas considérable فلان شیء محل اعتداد واعتبار دکلدر Il tient un rang considérable شایان اعتبار واعتداد در - مرتبهٔ واجب الاعتبارده در - Homme considérable *A.* صاحب الاعتبار - ذو منبوه الاسم - صاحب الجلالة - مبجّل - الشان والاعتبار *P.* بزرکوار *T.* اولو

Il se dit aussi par rapport à la grandeur, au nombre, à la quantité *A.* جسیم - عظیم - کثیر *P.* انبوه - بزرک - فراوان *T.* چوق - کلّیتلو - بیوک || Ouvrage considérable تألیف جسیم Somme considérable مبلغ کثیر - مقدار کلّیتلو Dépense considérable مصرف عظیم - مصرف کلّیتلو Armée considérable عسکر جسیم - اردوی فراوان - عسکر کثیر Maladie considérable داء جسیم - بیوک خستهلک - آغر خستهلک

CONSIDÉRANT. Remarque qui précède le dispositif d'une loi *A.* مقدّمة الحکم || Le considérant de cette loi est très-bien fait بو قانونک مقدّمهٔ حکمی صورت احسن اوزره ترتیب اولنمشدر

CONSIDÉRABLEMENT. Beaucoup *A.* بزیادة - غایهٔ *P.* بغایت - بسیار - با فزونی *T.* چوق - کلّیتلوجه - غایت ایله || Il a perdu considérablement dans cette affaire بو خصوصده کلّیتلو غایت ایله متضرّر اولدی - ضرر ایتدی Ce travail est considérablement avancé بو ایش بغایت ایلرویه واردی Il fut considérablement blessé dans ce combat بو جنکده کلّیتلو وجه ایله یارهلندی

CONSIDÉRATION. Action par laquelle on considère, on examine *A.* ملاحظه pl. ملاحظات *P.* اندیشه *T.* فکرلنمه || Cela mérite considération سزاوار دقّت وملاحظه در est digne de considération شایان ملاحظه در Cela demande une longue considération ملاحظهٔ مدیدهیه محتاجدر

Il signifie au pluriel, Réflexions *A.* pl. مطالعات *P.* اندیشها *T.* مطالعهلر || Considérations sur le commerce, sur les finances تجارته وامور میریّهیه دائر مطالعات

Il signifie encore, attention dans la conduite *A.* رویّت *P.* هوشیاری *T.* دوشونمه || C'est un homme qui agit sans considération بلا رویّة عمل ایدر بر آدمدر Il n'apporte aucune considération dans tout ce qu'il dit, dans tout ce qu'il fait کافهٔ اقوال واعمالنده بر وجهله صرف رویّت ایتمز - صرف فکر وملاحظه ایتمز - فکر ورویّت ایتمز

Et raison, motif *A.* سبب pl. اسباب - علّت pl. علل *P.* سبب *T.* سبب || Il y a été obligé par de grandes considérations اسباب جسیمهیه مبنی بوکا مجبوریتی اقتضا ایلدی Diverses considérations علل واسباب مختلفه Il a été obligé par des considérations d'honneur, d'intérêt شان وناموسه عائد ومصلحت مخصوصهیه راجع علل واسبابه مبنی بوکا مضطر اولمشدر

Et égard qu'on a pour quelqu'un *A.* رعایت - حرمت *P.* کرامی *T.* صایغی - رعایتسازی || C'est à votre considération qu'il en a usé si bien سکا حرمةً بوبله کوزل حرکت ایلدی Si ce n'était la considération d'un tel فلانه حرمت ورعایت فکری اولمامش اولسه - On dit, Mettre en considération *T.* موقع

Faire entrer en considération شایان اعتبار قلمق ـ اعتباره وضع ایتمك موقع اعتباره ادخال ایتدرمك Prendre en considération سزای اعتبار عدّ ایتمك

Il se dit aussi, des égards qu'obtiennent les talens, les vertus, ou que la dignité et les charges attirent *A.* قدر ـ شان ـ عزّت ـ بجالت *P.* ارزنده‌ی *T.* اعتبار || C'est un homme de grande considération بجالت جلیله صاحبی بر آدمدر ـ عظم قدر واعتبار ایله معروف بر آدمدر Il s'est acquis une grande considération تحصیل شان وعزّت ایتمش بر ذات Il est en haute considération عالیقدر در علوّ شان ایله سر غایت ایله معتبر در ـ افراز اولمش آدمدر Il n'a nulle considération dans le monde بین الناس بهرهٔ قدر واعتباری یوقدر C'est une charge qui donne peu de considération قدر کمقدر واعتبار بر منصبدر ـ یسیری موجب اولور بر منصبدر On n'a nulle considération pour lui حقنده اصلا اعتبار ایتمزلر Il a perdu toute sa considération قدر واعتبارینی کلیّاً فوت ایلدی.

CONSIDÉRÉMENT. Avec prudence *A.* بالفکر والرویّة ـ بالملاحظة *P.* اندیشکارانه *T.* دوشونرك || Il faut agir considérément dans cette affaire بو خصوصده بالفکر والرویّة حرکت اولنملو در متفکرانه عمل وحرکت اولنمق اقتضا ایدر ـ

CONSIDÉRER. Regarder attentivement *A.* اطماح ـ تدقیق النظر دقّت ـ دقّتلو باقمق *T.* بدقّت نگرستن *P.* النظر الدقة || Considérer un bâtiment, un tableau بنایه وتصویره امالهٔ نظر ـ اطماح نظر دقّت ایتمك ـ تدقیق نظر ایتمك ایتمك J'ai long-temps considéré cet homme-là pour le mieux reconnaître شو آدمی ایوجه بیلمك ایچون وافر زمان اوزرینه اطماح نظر دقّت ایلدم

Et examiner avec attention *A.* اعمال ـ تأمّل ـ امعان النظر اندیشه *P.* امالة البصیرة ـ مطالعة ـ ملاحظة ـ الفکر والرویّة Il || ملاحظه ایتمك ـ دوشونمك *T.* ملاحظه کردن ـ کردن faut bien considérer les choses, avant que de s'engager اموری در عهده ایتمزدن اوّل مطالعه ایتمك اقتضا ایدر Considérez, je vous prie, telle chose کرم ایدوب بو شیئه امعان نظر ایله Quand vous aurez tout considéré, vous trouverez que... اطرافیله لدی المطالعه معلومك اولور که Considérez un peu ce que vous faites ایتدیککك ایشه جزئیجه کندو کندینه امالهٔ بصر بصیرت ایله Considérez en vous-même امالهٔ بصر بصیرت ایله C'est un homme qui ne considère rien هیچ بر شیئی ـ هیچ بر شیئه امالهٔ نظر فکر وتأمّل ایتمز ملاحظه ایتمز Considérez quels avantages il vous reviendra de votre bonne conduite سنك حسن سلوك وحرکتکدن نه کونه عوائد وفوائد تحصیل اولنه‌جغنی ملاحظه ایله

Et avoir égard *A.* رعایت ـ حرمت *P.* کرامی نمودن *T.* صایمق || Considérez les longs services qu'il vous a rendus سکا طول مدّت ایلدیکی خدمتلره حرمت ایله Ce juge ne considère ni les personnes ni les recommandations فلان قاضی نه ذواته ونه توصیه‌لره رعایت ایدر

Et estimer, faire cas *A.* اعزاز ـ اعتبار *P.* معتبر شمردن *T.* اعتبار ایتمك || Il est fort considéré à la Cour نزد شاهانه‌ده بغایت معزّز ومعتبر در Vous le devriez considérer davantage فلانه زیاده‌جه اعتبار ایتملو ایدیك Je ne considère ni sa fortune ni ses richesses, je ne considère que son mérite عندمده علوّ واقبال وکثرت مال ومنالی سزاوار اعزاز اولمیوب انجق اهلیّت ذاتیه‌سنه اعتبار ایدرم

CONSIDÉRÉ. *A.* منظور بعین الدقة *P.* نگرسته بدیدهٔ دقّت *T.* دقّتلو باقلمش ـ On dit, Tout bien considéré بعد کلّ لدی التأمّل ـ لدی المطالعة ـ المطالعة *P.* پس از ملاحظهٔ هر شیئ اطرافیله ملاحظه اولندقدنصکره *T.* همه حال

CONSIGNATAIRE. Dépositaire d'une somme consignée *A.* حافظ الودیعة *P.* امانتدار *T.* امانتکار || Le consignataire délivre les deniers حافظ ودیعه اولان کشی ید حفظنده اولان اقچه‌یی دفع وتسلیم ایدر

CONSIGNATION. Dépôt juridique d'une chose, fait entre les mains d'une personne publique *A.* ودیعة ـ مال مودوع *P.* گرو ـ امانت *T.* امانت || Il n'a pas assez d'argent pour la consignation qu'on lui demande وضع ودیعه اولنمق ایچون کندودن مطلوب اولان اقچه یوقدر Le receveur des consignations قابض اموال ـ امانت مالاریلی اخذ وقبض ایدن مودوعه ـ Consignations, au pluriel. C'est le bureau public où l'on porte l'argent déposé *A.* خزینة الودایع *P.* خزانهٔ اموال گرویده *T.* امانت مالی خزینه‌سی || Porter son argent aux consignations اقچه‌سنی امانت خزینه‌سنه کوتورمك

CONSIGNE. L'ordre ou l'espèce d'instruction qu'on donne à une sentinelle *A.* تنبیه pl. تنبیهات ـ وصیّة pl. وصایا *P.* سپارش *T.* اصمارلمه

Il se dit dans les places de guerre, d'un homme qui se tient aux portes, pour tenir registre de ceux qui entrent dans la place *T.* قپودن كيرنلرك ضبط وتحريرينه مأمور قپوجى

CONSIGNER. Mettre une somme en dépôt entre les mains de la Justice ou d'un particulier *A.* تسليم على طريق ـ ايداع الامانة *P.* گرويدن ـ بر وجه امانت دادن *T.* امانه ويرمك ـ امانت قويمق ـ امانت طريقيله ويرمك || Si vous ne voulez pas recevoir votre argent, je le consignerai اقچه كزى آلمغه راضى اولمديغڭ حالده على طريق الامانه بر محلّه تسليم ايدرم Pour sortir de prison, il a consigné la somme pour laquelle on l'avait arrêté محبسدن چيقمق ايچون سبب محبوسيتى اولمش اقچه يى امانةً بر محلّه وضع ايلدى

Il s'emploie aussi dans le sens d'insérer درج *P.* در نهادن *T.* ايچنه قويمق || Il a consigné cet événement dans ses ouvrages, pour le transmettre à la postérité بو واقعه يى اخلافى واعقابه يادكار اولمق اوزره تأليفاتنده درج ايلدى Ce fait héroïque sera consigné dans l'histoire بو فعل جليل قهرمانى درون تواريخ واثاره درج اولنديق زيور صحيفهٔ اعتبار اولهجقدر

Il signifie aussi, donner l'ordre à une sentinelle *A.* تنبيه ـ توصية *P.* سپارش كردن *T.* اصمارلمق || On lui a consigné de ne laisser entrer personne كمسه نڭ دخولنه رخصت ويرلماسى خصوصى كنديه تنبيه وسپارش اولندى

CONSIGNÉ. *A.* مودوع *P.* امانت كرده ـ كرويده *T.* امانةً امانت طريقيله وضع اولنمش ـ ويرلمش

CONSISTANCE. État d'un fluide épaissi *A.* قوام ـ تعقّد *P.* سختى *T.* قويولق ـ قاتيلشه ـ قوام بولمه ـ قوييلنوب || Cette composition n'a point de consistance شو تركيبده اصلا اثر قوام وتعقد يوقدر Il faut y donner un peu plus de consistance بر مقدار دخى قوامه كتورلمك اقتضا ايدر De la gelée qui n'a pas assez de consistance هنوز كركى كبى قوامنى بولماش ـ پالوذه هنوز كركى كبى تعقّد ايدهماش پختى ـ Il se dit aussi de certaines choses qui n'ont pas encore acquis le degré de solidité qu'elles doivent avoir *A.* حال القوام ـ نصاب || Ces choses ne sont pas encore parvenues à leur état de consistance بو شيلر هنوز حال قواملرينى تحصيل ايدهمدى ـ هنوز نصاب مطلوبه بالغ اولمدى

Et état d'un corps solide dont les parties résistent aux efforts qui tendent à les séparer *A.* ثبات *P.* استوارى *T.* طيانقلق || C'est un terrain qui n'a point de consistance اصلا ثباتى يوق بر ارضدر ـ Figur., Stabilité, solidité *A.* دوام ـ ثبات ـ رسوخ *P.* پايدارى *T.* قرار || Les choses du monde n'ont point de consistance امور دنياده اصلا ثبات ودوام يوقدر Le temps qu'il fait n'a pas de consistance هواده دوام وقرار يوقدر Les affaires de cet État n'ont point de consistance احوال ملك احوال ملك وسلطنت ـ ودولتده آثار دوام وقوام يوقدر احوال دولت بى ـ اساس قوى اوزره مستقرّ و پايدار دكلدر ثبات وقرار در ـ On dit aussi, C'est un esprit qui n'a point de consistance, pour dire, qui n'est pas ferme dans ses résolutions عقلنده ـ متانت رايى يوقدر ـ اصالت رايى يوقدر عقلى مايهٔ ـ عقل بى ثباتى وار در ـ رسوخ ومتانت يوقدر اصالت واستحكامدن بى بهره در

Il signifie aussi, état de perfection où les choses, susceptibles d'accroissement ou de décroissement demeurent pendant quelque temps *A.* حال الكمال ـ حال الوقوف ـ نصاب البلوغ *P.* حال رسيدگى *T.* يتشمه || On distingue trois états dans un arbre, la crue, la consistance, et le retour شجرده اوچ حال وار در برى حال نموّ ديگرى حال وقوف وكمال واوچنجيسى حال انحطاط وزوالدر

Il se dit aussi des affaires, quand elles sont dans une situation à ne pas changer sitôt *A.* حال التوقف *P.* حالت آرام *T.* طورغنلق حالى وبر قرارى || Ses affaires sont dans un état de consistance فلانڭ مصالح واموری حال توقفده در امورى حال توقف اوزره باقى وبر قرار در ـ

Il se dit encore, de ce qu'une terre contient dans son étendue *A.* هيئت موجودة || Donner un état de la consistance d'une terre بر چفتلكڭ هيئت موجوده سى دفترينى تقديم واعطا ايتمك ـ On dit, La consistance d'une succession, pour dire, tout ce qui la compose احوال متروكه نڭ هيئت موجوده سى

CONSISTANT. Qui consiste *A.* ذو ماهيّة *P.* عبارت *T.* عبارت || Une terre consistante en bois, en terres labourables اورمان بو ارضڭ ماهيتى اورمان ـ ومزرعه دن عبارت بر ارض ومزرعه يه صالح صحرالر در ـ Il signifie en Physique, qui a quelque degré de solidité *A.* ثابت *P.* سخت *T.* قاتى || Les corps consistants se transportent plus aisément que les fluides اجرام ثابته نڭ نقلى مايعات نقلندن اسهل واهوندر

CONSISTER. Il exprime l'état d'une chose par rapport à son essence, à ses attributs, à ses parties *A.* قوام الماهيّة *P.* عبارت بودن *T.* عبارت اولمق || La perfection de l'homme consiste dans le bon usage de sa raison بشرتك ماهيّت كمالى حسن انسانك حال كمالى انجق حسن ـ ادارهٔ عقل ايله قائمدر ادارهٔ عقلدن عبارتدر La vertu de cette plante consiste en telle qualité بو نباتك فضيلتى فلان خاصّەدن عبارتدر Le devoir d'un juge consiste à bien rendre la justice قاضينك واجبهٔ ذمّتى كما ينبغى اجراى حقّ وعدالتدن عبارتدر Son revenu consiste en rentes, en blés فلانك ايرادى غلّات ايرادينك ماهيّتى غلّات وحيواناتدر ـ وجوباتدن عبارتدر Une pièce de terre qui consiste en tant d'arpens شوقدر دونمدن عبارت بر ارض Cette maison consiste en une cour, et tant de chambres بو منزل بر حاولى وشوقدر بيوتدن عبارتدر — En parlant de ce qu'il y a de principal dans une affaire, on emploie aussi les mots *A.* توقّف *P.* وابسته شدن *T.* باغلو اولمق || Tout consiste à savoir . . . اقدم مصلحت فلان اهمّ امور فلان شيئك بيلنمسنه ـ شيئى بيلمكدن عبارتدر — On dit, La vertu consiste dans un juste milieu حال صلاح حال بين ـ صلاح قاعدهٔ اقتصاده رعايتدن عبارتدر الافراط والتفريط حدّ متوسّطك رعايتنه متوقّفدر

CONSOLABLE. Qui peut recevoir consolation *A.* ممكن التسلّى *P.* قابل التسلية ـ تسليتپذير *T.* قساوتى كيدريلە بيلەجك ـ تسلّى قبول ايدە بيلەجك || Sa perte est si grande, qu'il n'est pas consolable دوچار اولديغى حال خسران شول رتبەدە جسيمدر كە قابل تسليت دكلدر

CONSOLANT. Qui procure de la consolation *A.* موجب التسلية ـ قساوت كيدريجى *T.* مدار تسليت ـ تسليت بخشا *P.* تسليت ويريجى || Ce que vous dites là n'est guère consolant مدار تسليت ـ ديديككك كلام موجب تسليت دكلدر C'est une chose bien consolante dans ses malheurs que de ne se les être point attirés par sa faute كرفتار اولديغى مصايب وآفات كندو سهو وخطاسندن ناشى اولمديغى فكرى خيلى مرتبە تسليت خاطريندە وسيلە اولور بر حالتدر

CONSOLATEUR. Celui qui console *A.* معزّى ـ مصبر ـ مسلّى *P.* غمگسار ـ تسليتساز ـ تسليت فرما ـ تسليت رسان *T.* تسليت ويريجى ـ تسليت كتوريجى || Dieu est le consolateur des malades, des affligés جناب ارحم الراحمين تسليت رسان قلوب مرضا ودردمندان وصبر دهندهٔ مغموميـن وستمديدگاندر

CONSOLATIF. V. Consolant.

CONSOLATION. Soulagement que l'on donne à l'affliction de quelqu'un *A.* عزا ـ سلوت البال ـ تسلّى *P.* غمگسارى ـ تسلّئ عظيم *T.* تسليت ـ تسليتبخشايى || Grande consolation تسلّئ عظيم Douce consolation حلاوترسان ذائقهٔ دل وجان اولەجق تسلّى فرحبخشا Consolations spirituelles تسليات روحانيّە Apporter de la consolation تسلّى ويرمك Recevoir de la consolation تسليتپذير اولمق ـ تسلّى حاصل ايتمك Écrire une lettre de consolation بر قطعە تعزيە نامە يازمق Grand sujet de consolation تسلّئ بالە مدار كلّى Faites cela pour ma consolation بو شيئى بنم تسليت قلبم ايچون ايلە — Il se dit aussi, d'un véritable sujet de satisfaction et de joie *A.* فرح البال *P.* خرّمئ دل ـ آزادگئ دل *T.* كوكل خوشلغى — Et de la chose, ou de la personne qui console || La philosophie est sa consolation ما بە تسليتى علم حكمتدر Vous êtes toute ma consolation سنسك اوّل وآخر مدار تسليتم Je n'ai point d'autre consolation que vous سندن غيرى مدار تسليتم يوقدر Dieu est toute ma consolation اميد وتسليتم انجق بارى تعالينك كرمیدر

CONSOLER. Soulager l'affliction de quelqu'un *A.* تعزية ـ تسلية ـ تأسية ـ اصبار ـ *P.* تسليت بخشيدن ـ تسليت رسانيدن ـ غمگسارى نمودن *T.* تسليت ويرمك || Consoler les affligés ماتمزدگان حقّندە ايفاى لازمهٔ تعزيە وتسليت ايتمك ـ تحريرًا ماتمزدەلرە تسليترسان اولمق Consoler par lettres ايفاى رسم تعزيت ايتمك Il se console avec ses amis احبابنك مصاحبتيلە كسب تسلّى ايدر Se consoler avec Dieu جانب حقّە ربط قلب ايلە متسلّى اولمق

Consolé. *A.* متأسّى ـ متسلّى *P.* تسليت يافتە *T.* تسليت بولمش

CONSOLIDANT. Ce qui affermit et cicatrise les parties divisées d'une blessure *A.* مدمّل ـ مندب *P.* درشتساز *T.* بتشدروب بالسنك ـ پكشدريجى || Les baumes sont des consolidans مندب اقسامى ادويهٔ مندبەدندر Des médicamens consolidans جراحات اولان معالجات

CONSOLIDATION. Réunion des parties divisées d'une blessure *A.* التحام ـ اندداب ـ تدمّل *P.* درشتى پذيرى *T.* پكشمە

|| La consolidation d'une plaie جراحتك تدمّل واندمالى يارەنك پكشمەسى ـ

Il se dit en termes de Pratique, de la réunion de l'usufruit à la propriété *A.* ارتباط ـ مربوطيّت *P.* پيوستگى *T.* بغلنمە || La consolidation de l'usufruit à la propriété حاصلات وغلّاتك ملكە مربوطيّتى

Et de l'action par laquelle une dette publique est consolidée. *A.* استحكام *P.* استوارسازى *T.* صاغلتمە ـ قوبلشدرمە || بو مقولە عائداتك La consolidation de ces sortes de rentes استحكامى خصوصى

CONSOLIDER. Rendre solides les parties divisées d'une blessure *A.* انداب *P.* درشت ساختن *T.* پكشدرمك || Cette plaie est rejointe, mais on n'a pu encore la consolider بو جراحت ملتئم اولدى انجق اندابى هنوز ميسّر اولەمدى

On dit figur., Consolider une union, un traité, pour dire, les affermir *A.* ايجاب ـ تأكيد ـ تحكيم ـ احكام ـ تشديد ـ پكشدرمك *P.* الاستحكام والتقوية *T.* استوار كردانيدن ـ قوبلشدرمك || Par ce mariage, l'union de ces deux Cours fut d'autant plus consolidée بو نكاح مادّەسيلە ايكى دولتلر بيننده رابطۀ يكانگى واتّحادە برقات دخى تقويت واستحكام ويرلمشدر Cette condition a consolidé le traité بو شرطك علاوەسيلە ميانده معقود اولان عهدنامە كسب عقد اولنان عهدنامەيە تقويت ـ استحكام ايتمشدر واستحكام ويرلمشدر

Et assigner un fond, pour assurer le paiement d'une dette publique *A.* تحكيم *P.* استوار ساختن *T.* صاغلتمق ـ قوبلشدرمك || Le Gouvernement a consolidé ces sortes de rentes بو مقولە عائداتە دولت طرفندن استحكام ويرلمشدر

Consolidé. *A.* ملتحم ـ مندمل ـ منتدب *P.* درشتى پذيرفتە *T.* پكشمش *A.* استحكام يافتە ـ استوار *P.* موكّد ـ مستحكم *T.* قوبلشمش ـ صاغلنمش

CONSOMMATEUR. Celui qui consomme *A.* مستهلك ـ مستنفق *P.* تباەكنندە *T.* دوكيجى || Les cultivateurs et les consommateurs زمرۀ زرّاعين وجماعت مستنفقين

Et celui qui perfectionne *A.* مكمّل *P.* تمامكنندە ـ بكمال *T.* تمامليجى ـ رساننده || Jésus-Christ est l'auteur et le consommateur de la Foi حضرت عيسى ايمانك موجد ومكمّليدر

CONSOMMATION. Achèvement, accomplissement *A.* ختام ـ تماميت ـ سپرى *P.* بلوغ فى حدّ الكمال ـ استكمال ـ استتمام ـ اسپرى *T.* تماملە || La consommation d'un ouvrage بر ايشلنان ايشك حدّ كمالە بلوغى La consommation des prophéties كلام انبيانك استكمال واستتمامى La consommation d'un livre بر تأليفك ختام وتماميتى اتمام وتكميلى ـ

— On dit, La consommation des siècles, pour dire, la fin des siècles *A.* انتهاء الادوار ـ آخر الزمان *P.* پايان جهان ـ *T.* دنيانك صوكى ـ دامان آخر الزمان

Consommation du mariage. La première fois que le mari et la femme habitent ensemble *A.* زفاف *P.* گردك *T.* كيردك

Il signifie aussi, grand usage qui se fait de certaines choses *A.* نفاد ـ استهلاك ـ بذل *P.* تباەسازى *T.* دوكنمە || Grande consommation de bois حطبك كليتلو بذل واستهلاكى Impôt sur les consommations اجناس بذل واستهلاك اولنان ذخاير اوزرينه طرح اولنان ضريبه

Et débit *A.* نفاق ـ رواج *P.* رايگانى *T.* خرج ـ صاتش || Les marchands disent qu'il n'y a pas de consommation مبيعاتدە تجار طائفەسى ـ رواج ونفاق يوقدر ديو بازركانلر سويليور بازاردە كساد اولديغنى سويلر

CONSOMMÉ. Bouillon fort succulent d'une viande extrêmement cuite *A.* عصارة اللحم المهرّا *P.* گوشتابۀ سخت *T.* پك قينامش اتك صويى || Consommé de chapon پك قينامش اتك صويى Il ne vit que de consommé غداسى انجق پك امليق صويى غداسى لحم مهرّا ـ قينامش ات صويندن عبارتدر عصارەسندن عبارتدر

CONSOMMER. Achever, accomplir *A.* اكمال ـ تتميم ـ اتمام ـ تكميل *P.* سپرى نمودن ـ بانجام رسانيدن *T.* تماملق ـ بتورمك || Consommer une affaire بر مصلحتى اتمام ايتمك Dieu consomma en six jours la création du monde حق تعالى حضرتلرى امر تكوين وخلقتى ايّام ستّەدە تكميل ايلدى

— On dit qu'un homme a consommé son droit, quand le droit qu'il a en quelque chose a eu son effet فلان كمسنە حقّنى استيفا ايلدى

Et faire consommer de la viande, pour dire, la faire tellement cuire, que presque toute la substance soit dans le bouillon *A.* تهرية اللحم *P.* گوشترا سخت پختن *T.* اتى پك قينانمق || Prenez une rouelle de veau, un chapon etc., et faites consommer tout cela بر پارە بوزاغى اتى وبر امليق وسائر

لحوم آلوب مجموعنی شدیداً تهریه ایله

Il se dit aussi, des choses qui se détruisent par l'usage *A.* انفاد - ابذال - انفاق - استهلاک *P.* تباهیدن *T.* دوکتمک || Consommer des denrées انفاد زاد وذخیره خرج ایتمک - ایتمک

CONSOMMÉ. *A.* مبذول - مستهلک - منتفد *P.* تباه گشته *T.* دوکنمش — On dit, qu'un homme est consommé en toutes sortes de sciences, pour dire, qu'il est fort savant *A.* نحریر pl. نحاریر - متبحر العلوم - بلی العلوم والمعارف *P.* شناور - همه دان - دریای دانش *T.* علمی دوکتمش بر ادم — On dit aussi, Sagesse consommée, vertu consommée, pour dire, parfaite *A.* عقل کامل - فطانت کاملة - فضیلت کاملة *T.* کمالنی بولمش عقل وفضیلت

CONSOMPTIF. Il se dit, des remèdes propres à consumer les humeurs, les chairs *A.* دواء مفنی الاخلاط واللحوم *T.* اخلاطی دوکدیجی واتلری آشندریجی علاج

CONSOMPTION. Action par laquelle une chose est consumée *A.* تلف - فنا *P.* تباهی *T.* دوکنمه || Il se fait une grande consomption de bois dans ce fourneau بو فرونده قتی کلی حطب افنا واتلاف اولنور La victime fut brûlée jusqu'à l'entière consomption ذبیحه تماماً وکاملاً فنا پذیر اولنجیه قدر احراق اولندی

Et dépérissement du corps *A.* هبط - انقبال *P.* تباهی وجود *T.* وجودک اریبوب فنا بولمسی || Il est mort de consomption مهبوطاً وفات ایلدی

CONSONNANCE. Accord de deux sons *A.* موافقت الاصوات *P.* هم آهنکی - دمسازی *T.* سس اویغونلغی || Consonnance parfaite موافقت تامهٔ اصوات imparfaite موافقت ناقصهٔ اصوات Varier les consonnances موافقت اصواتی صور مختلفه ایله اجرا ایتمک Consonnance de mots dans la prose کلام منثورده موافقت مخرج کلمات - موافقت اصوات کلمات Consonnance de rimes dans la poésie کلام منظومده موافقت مخرج قوافی - اصوات قوافی

Et uniformité de son dans la terminaison des mots qui riment ensemble *A.* موافقت الاساجیع - تواخی الاساجیع

CONSONNANT. Qui est formé par des consonnances *A.* متوافق الالحان *P.* هم آهنک - هم نغمه *T.* نغمه‌لری اویغون

CONSONNE. Lettre de l'alphabet qui n'a point de son d'elle-même *A.* حرف سالم pl. حروف سالمة || Les voyelles et les consonnes حروف علت - حروف معتله وحروف سالمه وحروف سالمه

CONSORTS. Ceux qui ont intérêt avec quelqu'un dans une affaire civile *A.* pl. رفقا *P.* همدمان *T.* ایاقداشلر || On l'a condamné lui et ses consorts à payer solidairement کندوسی ورفقاسی یکدیگره کفیل اولدرق اقچه‌یی ادا ایلملریچون اوزرلرینه حکم جریان ایلدی

CONSPIRANT. En mécanique, Puissances conspirantes, sont celles qui agissent sous la même direction, et qui concourent à produire le même effet *A.* قواء متحد المقصد

CONSPIRATEUR. Celui qui conspire pour quelque mauvais dessein *A.* حلیف علی الفساد - عقید علی الفساد *P.* همدم فساد *T.* برامزلقده هوادار - برامزلق ایچون قوللشمش || C'était un des conspirateurs معاقدین علی الفسادن بری - محالفین علی الفساد زمره‌سندن ایدی - ایدی

CONSPIRATION. Trame sourde contre l'État. V. Conjuration — Et trame formée par plusieurs personnes pour des intérêts particuliers *A.* اتفاق علی الشر - معاقدة الی الفساد *P.* همپیمانی *T.* برامزلق ایچون برلشمه فساد || Il y a eu conspiration contre vous سنک علیکده معاقدهٔ شر وفساد اولمشدر Ils ont fait une conspiration, pour lui faire perdre sa place فلان کمسنه‌لر فلان کشینک عهده‌سنده اولان منصبی اوزرندن رفع ایچون بینلرنده عقد اتحاد فساد ایتمشلردر

CONSPIRER. Agir de concert pour l'exécution d'un dessein bon ou mauvais *A.* اتحاد - عقد الاتفاق - اتفاق *P.* یکدلی - همدم شدن - نمودن *T.* برلشمک || Conspirer unanimement کلمهٔ واحده ایله عقد اتفاق ایتمک Ils conspirent tous à même fin جملسی غرض واحد اوزرینه متفقدرلر Ils conspirent au bien public عباد اللهک خیر ونفعی بابنده بالاتفاق سعی ایدرلر Ils conspirèrent ensemble pour rétablir l'ordre et la justice اعادهٔ حسن نظام واحیای عدالت خصوصنده عقد اتفاق ایلدیلر Tout le monde conspire à la ruine, à la destruction de... فلانک خرابیت حال وتلف وزوالی خصوصنده عامه‌نک اتفاقی واردر Ils conspirèrent ensemble pour s'opposer à ses progrès فلانک طریق اقبالنده حوائلده ممانعت ایتمک اوزره بری برلریله عقد اتفاق ایتمشلردر

Il se dit aussi des choses qui contribuent au même effet *A.* توافق *P.* همساز شدن ـ هم آهنگ شدن *T.* اويغون كلمك || Tout conspire à la gloire du Roi جميع احوال پادشاهك علوّ شان واقبالى خصوصنده توافق ايدر Tous les événemens de cette année ont conspiré au bonheur de l'Empire بو سنهٔ مباركده سرنماى ميدان ظهور اولمش كافهٔ حادثات ملك وسلطنتك حسن حالنه توافق ايلدى Tout conspire contre mes intérêts كافهٔ احوال اغراض مخصوصه مك خلافنه توافق ايتمكده در ـ Il signifie aussi, faire une conspiration contre l'État, ou contre le prince. V. Conjurer.

CONSPUER. Cracher sur quelque chose. Il ne se dit qu'au figuré *A.* تفل ـ بزق ـ بصق *P.* تف كردن *T.* توكرمك

Conspué. *A.* مبصوق ـ مبزوق ـ متفول *P.* تف كرده *T.* توكرلنمش

CONSTAMMENT. Avec constance *A.* بالثبات ـ بالمتانة *P.* پايدارانه ـ متانتكارانه *T.* يوركك طيانقلغيله || Souffrir constamment ثبات ـ بالثبات والمتانه اظهار صبر وتحمّل ايتمك قلب ايله مقام تصبّر وتحمّلده بر دوام اولمق Aimer constamment بالثبات والمتانه محبّت ايتمك S'attacher constamment à quelque chose بر شيئه متانتكارانه توطين نفس ثبات ومتانت ايتمك Suivre constamment un dessein بر كونه غرض ونيّته مداومت ايتمك Nier constamment un fait بر واقعه نك انكارنده اظهار ثبات ومتانت ايتمك Soutenir constamment ce qu'on a avancé ايراد اولنان كلامى ثبات ومتانت ايله تأييد ايتمك ـ Il signifie aussi, avec persévérance *A.* بالمداومة ـ دائما *P.* هميشه *T.* هر دائم

CONSTANCE. Vertu par laquelle l'âme est affermie contre les choses qui sont capables de l'ébranler *A.* ثبات ـ ثبات القلب ـ متانت ـ متانت الطبع *P.* راسخدلى ـ پايدارئ دل ـ متانت *T.* يورك طيانقلغى || Grande constance ثبات دل محيّر Rare constance ثبات ومتانت نادره admirable عظيمه شايانهٔ invincible, inébranlable عقول اولدجق متانت قلب كسردن برى وواهمهٔ تزلزلدن عارى ثبات ومتانت قويّه متانت طبعنى Montrer, témoigner, faire paraître sa constance طبعنده ـ ثبات ومتانتنى اظهار ايتمك ـ اظهار ايتمك مركوز اولان مايهٔ متانتى ظاهره اخراج ايتمك Opposer sa constance à la douleur بر كمسنهٔ دوچار اولديغى اكدار والامه ثبات قلب ايله مقابله ايتمك Endurer avec constance ثبات قلب ايله صبر ومقاسات ايتمك La fortune a éprouvé la constance de ce philosophe دوزكار نا سازكار اول فيلوسوفك اول فيلوسوفك ـ متانت قلبنى موقع امتحانه وضع ايلدى ثبات ومتانتنى محك تجربده ضرب ايلدى La constance affermit l'homme contre les adversités ثبات ومتانت مصايب وآفاتده بادئ قوّت قلب اولور La constance de son amitié ثبات ودّ ومحبّتى

CONSTANT. Qui a de la constance *A.* متين ـ ثبيت الفؤاد القلب *P.* راسخدل *T.* يوركى طيانغان || Il a montré une âme constante dans les plus grands maux اشدّ مصايب ونوايبده اظهار متانت قلب ايلدى Constant dans les tourmens اذيّت واشكنجه حالنده ثبيت الفؤاد در Il est ferme et constant dans l'adversité آفات فلكيده ثبات ومتانتى دركار در Il signifie aussi, certain, indubitable *A.* ثابت ـ بديهى رسيدهٔ درجهٔ ثبوت ـ ثبوتيافته *P.* محقق ـ متحقق ـ الثبوت رهين ثبوت اولمش ـ كسب تحقق ايتمش ـ كرچك *T.* || La chose est constante كيفيت حال ثابت ومتحقق در C'est une vérité constante parmi les philosophes, parmi les politiques بونك صحتى حكما بيننده وآشنايان امور دول ميانده رسيدهٔ درجهٔ ثبوت اولمش حالاتدندر On me l'a donné pour constant متحقق اولمق اوزره بكا خبر ويرديلر Et persévérant *A.* ثابت النفس ـ ثابت ـ مداوم بالثبات قوى *T.* پايدار ـ راسخدم *P.* صاحب الثبات ـ القدم || Il est constant dans ses desseins عزايم ومنوياتنده ثابتقدمدر مقاصد ومنوياتنده ثبات قدمى ظاهردر ـ Constant dans son amour عشق ومحبّتنده ثابتقدم Constant dans la Foi ايماننده ثبات نفس ايله مداوم Une ferme et constante résolution استحكام وثباته مقارن بر تصميم قوى ـ En Géométrie, on appelle Constantes, les quantités qui demeurent toujours les mêmes *A.* اعداد ثابتة

Il se dit figur., de toutes les choses qui demeurent long temps ou toujours dans le même état *A.* مستمر ـ مستقر ـ مستديم بردوام *P.* مستمرّ ـ باقى ـ ابدىّ الدوام ـ مستمرّ البقا ـ القرار واحدهٔ *T.* طيانوب طورر ـ پايدار ـ بر قرار || Fortune fixe et constante بخت مستمرّ القرار État constante et immuable تغيردن آزاده حال مستمرّ البقا Tout change dans ce monde, il n'y a rien de constant دنياده هيچ بر شى باقى ومستقرّ اولميوب حالدن حاله تحوّلدن خالى دكلدر Constante

prospérité رفاه مستمرّ ـ رفاه حال مستمرّ القرار

CONSTATER. Établir la vérité d'un fait par des preuves certaines *A.* اثبات *P.* اثبات كردن *T.* اثبات ایلمك ‖ Il faut constater ce fait, avant que d'en tirer une induction بو بابده استخراج قرینه‌دن مقدّم واقع حالك اثباتی اقتضا ایدر

Constaté. *A.* مثبت *P.* ثبوتیافته *T.* اثباتلو ـ اثبات اولنمش

CONSTELLATION. Assemblage d'étoiles, auquel on suppose une figure. *A.* صورت كوكبيّة pl. صور كوكبيّة ‖ Les astronomes ont divisé le ciel en différentes constellations اهل نجوم فلكی صور كوكبیّه مختلفه‌یه تقسیم ایلدیلر — En parlant du moment de la naissance d'un homme, on dit, qu'il est né sous une heureuse constellation *A.* فی طالع الميمون *P.* در اختر نیك *T.* اوغورلو یلدزده ou sous une malheureuse constellation *A.* فی طالع المنحوس *P.* در اختر بد *T.* اوغورسز یلدزده

CONSTELLÉ. Terme d'Astrologie. Qui est fait sous une certaine constellation *A.* مطلسم *P.* طلسمدار *T.* طلسملو ‖ Pierre constellée حجر مطلسم Anneau constellé خاتم مطلسم

CONSTER. Être évident *A.* تحقق ـ تبیّن *P.* آشكار شدن *T.* بللو اولمق ‖ Il conste de cela que... بوندن بو كیفیّت تحقق وتبیّن ایدر كه

CONSTERNATION. Étonnement accompagné d'abattement de courage *A.* انضجار ـ كربت ـ ضجرت ـ نصب ـ صرّت ـ كوكل بصقلغی *P.* خارخاری درون ـ تنگدلی *T.* البال ‖ Grande consternation ضجرت عظیمه كوكل صقندیسی Générale consternation عامّه‌یه شامل انضجار بال پر ملال Cela causa une telle consternation dans les esprits que... بو كیفیّت قلوب ناسه شول رتبه‌ده ایراث تنگدلی وضجرت ایتمشدر كه Cette perte fut suivie d'une consternation universelle فلانك فوتی عقیبنده حال نصب وضجرت قلوب عامّه‌یی استیعاب ایلدی Tout le monde était dans la dernière consternation عامّهٔ ناس منتهای مراتب صرّت وانضجاره دوچار اولمشیدی

CONSTERNER. Causer la consternation *A.* اضجار ـ انصاب ـ تنگدلی ـ تنگدلی آوردن ـ تنسیدن *P.* ایراث الصرّة ـ كوكل بصقلغی كتورمك *T.* دادن ‖ Cette nouvelle serait capable de consterner les esprits بو خبر قلوب ناسك اضجارینی موجب اولدجق مقولده‌ندر

Consterné. *A.* متضجّر *P.* تنسیده ـ تنگدل گشته *T.* كوكل بصقلغنه اوغرامش

CONSTIPATION. État de celui qui est constipé *A.* أطام ـ اعتقال البطن ـ حصر البطن ـ انقباض *P.* شكم بستگی *T.* قبضلق ‖ Une si longue constipation est dangereuse بو مقوله انقباض مدید مستلزم تهلكه وخطر در

CONSTIPER. Resserrer le ventre de telle sorte, qu'on ne peut aller librement à la selle *A.* اعقال ـ احصار البطن ـ ایطام *P.* شكم بستگی آوردن *T.* قبضلق ایراث القبض ـ البطن كتورمك ‖ Ces fruits-là constipent ceux qui en mangent بو جنس فواكهك اكلی اعقال بطنی مؤدّی ایراث ـ قبض ایدر

CONSTITUANT. Celui qui constitue un procureur *A.* موكّل *P.* وكیل ایدن *T.* وكیلساز ‖ Le dit sieur constituant lui a donné pouvoir de... موكّل مرسوم شو وجهله فلانه رخصت ویردیكه

CONSTITUER. Composer un tout. Il se dit des parties qui, par leur union, forment un tout *A.* تصییر ـ انشا ـ تركیب ـ البنیة *P.* هیئت دادن *T.* هیئتلندرمك ‖ L'âme et le corps constituent l'homme روح وبدن هیئت بشری تصییر ایدر La matière et la forme constituent le corps physique جرم طبیعی مادّه وصورتدن مركبدر

Dans le style Didactique, il signifie, faire consister *A.* اقامه ـ اقامة الماهیّة *P.* عبارت ساختن *T.* عبارت قلمق ‖ Les philosophes constituent l'essence de l'homme dans la raison, et le souverain bien, dans la vertu حكما جوهر انسانی عقله وخیر حكما جوهرانسانی عقلدن ـ اعلایی صلاح حاله اقامه ایدرلر وخیر اعلایی صلاح حالدن عبارت عدّ ایدرلر

Et mettre, établir *A.* نصب *P.* گماشتن *T.* قومق ‖ Je l'ai constitué procureur فلانی طرفمدن وكیل نصب ایلدم Il est constitué en dignité منصبه نصب اولندی Qui vous a constitué juge? سنی كیم حاكم نصب ایلدی

On dit en termes de Palais, Constituer quelqu'un prisonnier, pour dire, le mettre en prison بر كمسنه‌یی حال محبوسیّته وضع ایتمك — On dit, Constituer un homme en frais, en dépense, pour dire, lui causer des frais etc. *A.* القاء فی المصارف *P.* دوچار هزینه گردانیدن *T.* مصرفه اوغراتمق — Et constituer une pension, pour dire, créer une pension *A.* ترتیب المعاش *P.* ترتیب راتبه كردن *T.* معاش یاپمق Il a constitué à

son fils une pension de telle somme, pour lui tenir lieu d'alimens اوغلنه نفقةً لازمه اولمق اوزره شو مقدار اقچه معاش باغلدی — Et constituer une dot, constituer une telle somme en dot *T.* مهر معجّله — مهر معجّل ايچون مال ترتيب ايتمك — تخصيصاً شو قدر مبلغ ترتيب ايتمك — On dit, qu'un homme est bien ou mal constitué, qu'il a le corps bien ou mal constitué, pour dire, qu'il est de bonne ou de mauvaise complexion مطبوع — فلان كمسنه صحيح البنيه ياخود سقيم البنيه در بر كمسنه‌نك ياپوسى صاغ — البنيه ياخود كريه البنيه در ياپوسى ايو ياخود فنادر — ياخود چوركدر

CONSTITUTIF. Ce qui constitue essentiellement une chose *A.* ما به الانشا — ما به التركيب || La divisibilité est une propriété constitutive de l'étendue قابليت تجزى بعدك ما به التركيبى اولان خصايصدندر

CONSTITUTION. Composition *A.* انشا *P.* پرداخت *T.* ياپو || La forme et la matière entrent dans la constitution du corps naturel مادّه وصورت جرم طبيعينك امر انشاسنده بالوجوب داخلدر

Il se dit aussi, de l'établissement d'une pension, d'une rente; et les rentes mêmes s'appellent des Constitutions *A.* ترتيب — مستغلات مرتّبه — المستغلات ترتيب || Contrat de constitution مستغلاتده دائر برقطعه مشارطه حجّتى Il a pour cent mille livres de constitutions اموال مرتّبه‌دن اولدرق يوز بيك غروش مستغلاتى وار در Il a mis la plus grande partie de son bien en constitutions اكثر مالنى مستغلات مرتّبه‌يه ربط ايلدى

Il signifie aussi, Ordonnance, loi, réglement *A.* نظام pl. نظامات — قانون pl. قوانين *P.* ياسه — رسم وراه *T.* يول || Bonne constitution نظام مستحسن sage نظام با اركان صواب sainte نظام مبارك — قانون مبارك Les constitutions Impériales قوانين ونظامات سلطانيّه canoniques قوانين شرعيّه apostoliques حواريّون كرامك وضع ايتدكلرى قوانين ونظامات Faire des constitutions وضع نظامات Enfreindre, violer les constitutions نقض نظامات — نظامات مرعيّه‌يى نقض ايتمك موضوعه‌نك خلافنده حركت ايتمك Cette république était gouvernée par de bonnes constitutions فلان جمهور نظامات وقوانين مستحسنه اوزره اداره اولنور ايدى Les constitutions d'un tel Empereur portent que . . . فلان پادشاهك وضع وايجاد ايلديكى شروط نظام شونى ناطقدر كه — La constitution d'un État, c'est la forme de son gouvernement, et ses lois fondamentales *T.* نظام الملك والدولة || La constitution de l'État monarchique exige que . . . حكومت منفرده ايله اداره اولنان ملك ودولتك نظامى شونى ايجاب ايدر كه

Il se dit aussi, de la complexion du corps humain *A.* بنيه — بدن قوى — بدن قوىّ التركيب || Forte constitution تركيب ردى — سقيم البنيه Il est de mauvaise constitution سقيم البنيه در — التركيبدر — La constitution des parties du corps humain, c'est l'ordre et l'arrangement du corps *T.* بدن انسانك اجزاى ترتيب وانتظامى

On dit, la constitution de l'air, pour dire, l'état de l'air *T.* حال هوا

CONSTITUTIONNEL. Qui a rapport à la constitution d'un État *A.* موافق الى القانون — قانونى — موافق الى النظام *P.* همرنگ رسم وراه *T.* يول اركانه اويغون || Cet acte n'est pas constitutionnel بو سند قانونى دكلدر Ces vues sont très-constitutionnelles اشبو عزايم وافكار تمام موافق قانوندر

CONSTRICTEUR. Il se dit des différents muscles dont la fonction est de resserrer quelques parties *A.* عضله قابضه pl. عضلات قابضه *P.* پيامیغ فاهم آور *T.* بوزشدروب طوتيجى || Les constricteurs du pharynx عضلات قابضهٔ غلصمه Les constricteurs du vagin عضلات قابضهٔ مهبل بالق اتى

CONSTRICTION. Resserrement des parties d'un corps *A.* تقبّض — انقباض *P.* فا هم آمدن *T.* بوزشوب طوتلمه

CONSTRINGENT. Qui resserre *A.* قابض *P.* فا هم آور *T.* بوزشدروب طوتيجى

CONSTRUCTEUR. Celui qui construit *A.* بنّا *P.* بناساز — داوزار — سغان — بنّاى سفاين *T.* ياپيجى || Constructeur de vaisseaux بو معمار كمى ياپيجيسى — Cet architecte est bon constructeur فنّ بنايه ماهر در

CONSTRUCTION. Action de construire *A.* بنا *P.* بناسازى *T.* ياپو || On a interrompu la construction de ce bâtiment بو عمارتك بناسى تعطيل اولندى

Et la disposition, l'arrangement des parties d'un bâtiment *A.* هيئة البنا *P.* صورت بنا *T.* ياپونك ترتيبى — ياپونك دوزلشى || La construction de ce palais est parfaitement belle et solide بو سرايك صورت بناسى بغايت لطيف ومحكمدر

Cet homme-là entend bien la construction des vaisseaux فلان کمسنه‌نک صورت انشاى سفاین خصوصنده وقوف تامی وار در — Figur. || La construction de ce poème n'est pas régulière بو منظومه‌نک انشاسی صحیح دکلدر

En termes de Géometrie, il se dit de la figure qu'on trace, et des lignes qu'on tire pour résoudre un problème *A.* انشاء الاشکال والخطوط — En termes de Grammaire, c'est l'arrangement des mots suivant les règles de la Langue *A.* انشا — ترکیب *P.* آراستکیٔ سخن *T.* سوز دوزمه‌سی || La construction de cette phrase est fort bonne بو عباره‌نک ترکیبی احسن واعلا در Il n'y a pas là de construction بونده ترکیب یوقدر Défaut de construction سقامت انشا — سقامت ترکیب

CONSTRUIRE. Bâtir. *A.* ابنا — انشا — بنا *P.* بنیاد کردن *T.* برباب منزل بنا || یاپو یاپمق — یاپمق Construire une maison بروجه متانت بنا اولنمشدر Cela est solidement construit ایتمک مواد برگزیده ایله Cela est construit avec de bons matériaux انشا اولنمش بر بنا در انشاى سفینه Construire un vaisseau کمی یاپمق — ایتمک

En termes de Grammaire, Arranger des mots suivant les règles de la Langue *A.* انشا — ترکیب *P.* سخن آراستن *T.* بر عباره انشا || سوزلری دوزمک Construire une phrase بو فقره بر وجه ایتمک Cette période est bien construite احسن انشا اولنمشدر — Construire un poème *A.* انشاد || Pour bien construire un poème, il faut avoir beaucoup d'imagination et de jugement بر منظومه‌نک حسن ایله انشادی قوت خیالیه‌نک وسعتنه واصالت رأیک کمالنه متوقف بر معنا در

Construit. *A.* مبنی *P.* بنیاد کرده — بنا کرده *T.* یاپلمش

CONSUBSTANTIALITÉ. Unité de substance *A.* وحدت الجوهر — اتحاد الجوهر || Les Ariens niaient la consubstantialité du Fils avec le Père آریانوس مذهبنه ذاهب اولنلر اب ایله ابنک اتحاد جوهرلرینه منکر ایدیلر

CONSUBSTANTIEL. Il se dit des personnes de la Trinité, pour dire, qu'elles n'ont qu'une seule et même substance *A.* متحد الجوهر || Les trois personnes de la Trinité sont consubstantielles اقانیم ثلثه متحد الجوهر در Le Fils est consubstantiel au Père اب وابن متحد الجوهر درلر

CONSUBSTANTIELLEMENT. *A.* من جهة الاتحاد الجوهر || Le Fils est consubstantiellement un avec le Père ابن من جهة الاتحاد الجوهر اب ایله واحد در

CONSUL. Officier envoyé par son Prince en divers lieux de commerce *A.* قنصول *P.* شاهبندر *T.* قونسلوس

CONSULAIRE. Qui appartient à la juridiction des consuls *A.* قونسلوسه متعلق *T.* متعلق شاهبندر *P.* قنصولی

CONSULAT. L'emploi de consul *A.* قنصولیه *P.* مأموریت شاهبندری *T.* قونسلوسلق مأموریتی — Et le temps pendant lequel on exerce la charge de consul *A.* مدت قنصولیت — قونسلوسلق وقتی *T.* هنگام شاهبندری *P.* ایام قنصولیت || Sous le consulat d'un tel فلان کمسنه‌نک قونسلوسلغی ایامنده

CONSULTANT. Celui qui donne avis et conseil *A.* مشاور *P.* پند دهنده *T.* رأی ویریجی — اوکوت ویریجی || Médecin consultant طبیب مشاور

CONSULTATION. Conférence que l'on tient pour consulter sur quelque affaire *A.* مشاورة — مشورت *P.* کنکاش — کنکاج *T.* دانشمه || Grande, longue consultation مشاورهٔ عظیمه ومدیده Ils furent long temps en consultation مدت مدیده مشاوره‌یه قیام ایتمشلر در Les médecins n'ont rien résolu après une longue consultation اطبا طول مدت مشاوره‌دنصکره بر کونه قرار ویره‌مدیلر

On appelle au Palais, Le banc ou la chambre des consultations, les lieux où l'on trouve les avocats consultants *A.* مقام اهل فتوا *P.* جایگاه اهل فتوا *T.* الاهل الفتوا یری

Il signifie aussi, l'avis par écrit que les avocats et les médecins donnent *T.* تحریرا ویریلان رأی || J'ai produit la consultation de ce médecin فلان طبیبک تحریرا ویردیکی رأیی ابراز ایلدم

CONSULTATIVE. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Voix consultative, pour dire, l'avis qu'on a droit de donner, sans qu'il soit compté dans les délibérations *A.* رأى على طريق الاخطار || Les Évêques ont voix délibérative dans les conseils, mais les docteurs n'y ont que voix consultative مجلس شوراده پسقپوس طائفه‌سی على طريق المشوره وفقها زمره‌سی یالکز على طريق الاخطار رأی صاحبیدرلر

CONSULTER. Prendre avis, conseil de quelqu'un *A.* استشعار — استنصاح — الرای *P.* پند خواستن — رأی طلبیدن *T.* دانشمق — اوکوت آرمق — || Consulter les devins استشعار عرافلردن

اهل خبره و عرّافلره دانشمق ـ رأی ایتمک Il a consulté les experts بر کمسنه خبره‌دن استشعار رأی ایلدی Se consulter soi-même کندو نفسندن استنصاح ایتمک ـ نفسنه دانشمق Consulter les médecins *A.* استعلام الرأی الطبیب ـ استطباب *P.* از حکیمه دانشمق *T.* طبیب رأی خواستن Consulter les astres ـ *T.* نجوم‌دن استعلام حال ایتمک ـ نجومه دانشمق Consulter ses livres *T.* بر کمسنه کتابلرینه مراجعت ایله استشعار Figur., Consulter sa conscience *T.* نفس حال ایتمک ـ کندو نفسنه دانشمق ـ مخطره‌سندن استفتا ایتمک ses forces کندو قوتنه دانشمق ses intérêts, son goût مصالح مخصوصه‌سنه وکندو مشربنه دانشمق

Il signifie aussi, conférer ensemble, délibérer *A.* استشاره ـ دانشمق *T.* کناج کردن ـ کنکاش داشتن *P.* تشاور ـ مشاوره اولابدده مشورت ایتمک || Il en veut consulter avec ses amis ـ دوستلریله مذاکره ومشاوره ایتمک استر Ils consultèrent ensemble بینلرنده استشاره ایلدیلر Les médecins ont consulté sur sa maladie فلانک علتنه دائر اطبّا مشورت ایتمشلر در Il consulta fort long-temps avant que de s'engager بو مصلحتی در عهده ایتمزدن مقدّم وافر زمان استشاره ایلدی

CONSULTEUR. Docteur commis par le Pape pour donner son avis sur des matières qui regardent la Foi *A.* حلّال المشکلات الدینیّة *P.* دینه دائر مشکلات آچیجی *T.* مشکل گشای امور دین

CONSUMER. Détruire, réduire à rien *A.* اهلاک ـ افنا *P.* نا بود ساختن ـ تباه کردن ـ تباهیدن *T.* ـ فنایه واردرمق ـ دوکتمک || یوق ایتمک ـ Le feu consuma tout ce grand édifice en deux heures de temps مشتعل اولان آتش اول عمارت جسیمه‌یی همان ایکی ساعت ظرفنده افنا ایلدی La victime fut consumée par le feu آتش اول ذبیحه‌یی وقت کلیّاً افنا ایتمشدر Le temps consume toutes choses وزمان کافهٔ اشیایی رهین فنا وتباه ایدر Il consume tout son bien en débauches جمیع مالنی عیش وعشرته افنا واهلاک ایدر Il a consumé son patrimoine موروث پدر اولان مالک مجموعنی تباه وافنا ایلدی La rouille consume le fer پاس دموری افنا ایدر Cette maladie le consume بو علت افنای وجودینی مؤدّیدر

Et employer sans réserve *A.* اتلاف ـ هدر *P.* هدر کردن *T.* خرج ایتمک ـ صرف ایتمک || J'ai consumé tout mon temps à cet ouvrage نقد ـ بتون وقتمی بو ایشه هدر ایلدم وقتمی جملهٔ بو ایشه اتلاف ایلدم

Se consumer. Dissiper son bien *A.* استهلاک المال *P.* تباهیدن مالی دوکتمک *T.* مال تباهی پذیرفتن ـ مال || Il se consume en procès, en dépenses دعوا مصرفلرینه ومصارف سائره‌یه افناء الوجود *A.* استهلاک مال ایدر ـ Et détruire sa santé وجودی فنا ایتمک *T.* وجودرا تباه کردن *P.* || Il se consume d'ennui et de tristesse غلبهٔ سآمت وکلال واستیلای اندوه وملال ایله افنای وجود ایدر ـ انبساط *A.* Et dépérir ـ وجود فنا پذیرفتن ـ تن فرسوده گشتن *P.* انبساط القواء البدن *T.* وجود فنایه وارمق

Consumé. *A.* مفنا *P.* فنا پذیرفته *T.* فنا بولمش

CONTACT. Attouchement de deux corps *A.* تماس *P.* باهمزسی *T.* بری برینه طوقنمه ـ بری برینه چاتشمه || Le contact des deux corps تماس جرمین Point de contact نقطهٔ تماس

CONTAGIEUX. Qui se communique par contagion *A.* ساری ـ سرایت ـ بیلاشیجی *T.* سرایت کن *P.* ساعر ـ معدّی ایدیجی || Un mal contagieux مرض ساری Le peste est une maladie contagieuse علت وبا امراض ساریه‌دندر ـ Figur. || Une erreur contagieuse سائره سرایتی مستلزم بر اعتقاد باطل Une conversation contagieuse ساری بر صحبت

CONTAGION. Communication d'une maladie maligne *A.* سرایت ـ بیلاشمه *T.* سرایتکاری *P.* سعر ـ عدوا || Ce mal se prend par contagion بو علت سرایت طریقیله کسب اولنور مقولددندر ـ On dit figur., La contagion des mauvaises moeurs, du vice, de l'hérésie etc., pour dire, la communication اخلاق ردیئه‌نک ومثلبه‌نک ورفضک عدوا وسرایتی ـ Il signifie aussi, peste. V. ce mot. — Figur. || L'hérésie est une contagion رفض وبدعت علت وبا منزله‌سنده در

CONTAMINATION. Souillure *A.* دنس pl. ادناس *P.* ناپاکی ـ پلیدی *T.* مردارلق || Suivant la loi de Moïse, il y avait plusieurs sortes de contamination شریعت موسویه موجبنجه ادناسک انواعی وار ایدی

CONTE. Narration de quelque aventure *A.* قصّة pl. قصص ـ حکایة pl. حکایات *P.* داستان *T.* منقبه || Un conte bien long اوزون بر منقبه ـ مفصّل بر قصّه ـ حکایهٔ طویله Bon conte قصّهٔ مطبوعه mauvais قصّهٔ ردیه Conte pour rire حکایهٔ کولدریجی منقبه ـ حکایهٔ خنده فرما ـ مضحکه ennuyeux حکایهٔ کلال انگیز plaisant حکایهٔ هزل آمیز véritable حکایهٔ

Faites-nous un peu le conte de ce qui arriva là اول طرفده وقوعبولان ما جرانك جزئيجه حكايه‌سنی ايله صحيحه On a fait d'étranges contes de cet homme-là بو آدمدن اوترى حكايه‌ده حكايات غريبه نقل اولندى Il ajoute au conte حكايه‌يی بالندرر ـ ضمّ ضمايم ايدر Il embellit, il enrichit, il enjolive le conte حكايه‌يی ـ حكايه‌يه زيب وزينت ويرر ـ شاخ وبرگ ويررك نقل ايدر — Conte fabuleux. V. Fable.

CONTEMPLATEUR. Celui qui contemple *A.* متطلّع ـ متنظر *P.* نگران *T.* كوزليجى ـ باقيجى || Contemplateur perpétuel متطلّع دائمى Contemplateur des merveilles de Dieu, des secrets de la nature متطلّع معجزات جناب ربّ العزّت ومتنظر اسرار قدرت

CONTEMPLATIF. Qui s'attache à contempler de la pensée *A.* غريق الفكر ـ فكير *P.* انديشه‌كار *T.* دوشونجه‌يه طالغن || Homme fort contemplatif غاية الغايه فكير بر آدم Philosophie contemplative استغراق فكر ايله اولان حكمت نظريّه Une dévote contemplative استغراق فكر ايدر بر عابده — Vie contemplative. Celle qui se passe dans la contemplation *T.* مطالعهٔ معنويّه مصروف اوقات عمر || S'adonner à la vie contemplative اوقات عمرى مطالعهٔ معنويّه‌يه صرف ايتمك

CONTEMPLATION. Action de contempler *A.* نظر ـ مطالعه ـ مطالعهٔ *P.* ديدار *T.* باقمه || Profonde contemplation طلعت مطالعهٔ عميقه perpétuelle مطالعهٔ دائمه dévote مطالعهٔ عابدانه Il est toujours en contemplation على الدوام مطالعه‌يه طالغندر La contemplation des choses divines احوال ربّانيّه‌نك مطالعه‌سى des astres نظر كواكب ـ طلعت نجوم وكواكب

CONTEMPLER. Considérer avec soin *A.* تدقيق النظر ـ تطلّع ـ نگرستن *P.* امعان النظر ـ تحديق النظر ـ اطماح النظر ـ دقت ـ دقت ايتمك ـ باقمق *T.* ديدهٔ دقت دوختن ايله باقمق || Il y a long-temps que je contemple cet homme, sans le pouvoir reconnaître شو آدمه طول مدّت امعان نظر ايتمشيكن بيله‌مدم Contempler un bâtiment, un tableau بر بنايه و بر تصويره تدقيق نظر ايتمك Contempler le ciel روى سمايه اطماح نظر دقت ايتمك les astres نجوم وكواكبه ديده دوز مطالعه ودقت اولمق Contempler la grandeur et les perfections de Dieu قدرت وعظمت ربّانيّه‌يه وآثار كمال لم يزليّه‌يه تحديق انظار مطالعه ودقت ايتمك

CONTEMPORAIN. Celui qui est du même temps *A.* معاصر pl. معاصرين *P.* همعصر ـ همعهد *T.* بر زمانده اولان || Les auteurs contemporains مؤلّفين معاصرين Histoire contemporaine تاريخ همعصر ـ تاريخى عصر واحد C'est mon contemporain بنم معاصرمدر

CONTEMPORANÉITÉ. Existence de deux ou de plusieurs personnes en même temps *A.* معاصرت *P.* همعصرى ـ همعهدى *T.* بر وقتده‌لك

CONTEMPTEUR. Qui méprise *A.* مهين *P.* خوار كننده *T.* آلچقلديجى

CONTENANCE. Capacité, étendue *A.* اتّساع ـ سعت *P.* گنجايش *T.* صغمش || Ce vaisseau est de la contenance de tant de tonneaux شو كميده شو ـ بو سفينه شو قدر فوچى‌يى متسعدر ـ بو كمى شو قدر فوچى الور ـ قدر فوچى صغشور.

Et le maintien, la posture, la manière de se tenir *A.* وضع ـ وضع ـ هيئت *P.* اسلوب ـ طرز *T.* قورم || Bonne contenance وضع نا خوش ـ وضع قبيح mauvaise كوزل قورم ـ حسن وضع grave وضع وقورانه forcée وضع اضطرارى ridicule وضع ـ وضع موجب التسخر embarrassante موجب الثقلت وضع ـ ثقلت آميز صقندبلو قورم Il ne sait quelle contenance tenir نه هيئتده طورمق اقتضا ايلديكنى بيلمز — On dit qu'une personne n'a point de contenance, pour dire, qu'elle ne sait de quelle manière se tenir وضع لايقنى استحضار ايده‌ميور ـ اسلوب لايقنى بولاميور — Et perdre contenance, pour dire, cesser tout à coup d'avoir sa contenance naturelle *T.* وضع خلقيسنى شاشورمق — On dit de certaines choses, qu'on les porte par contenance, c'est-à-dire, uniquement pour la bonne grâce *T.* لطافت وضع وهيئت ضمننده — Et figur., Faire bonne contenance, pour dire, témoigner de la résolution, de la fermeté *A.* اظهار الثبات ـ اظهار الطور الثبات *P.* وضع پايدارى *T.* نمودن متانت كوسترمك ـ متانت ايتمك || Les ennemis faisaient bonne contenance دشمن عسكرى اظهار وضع ثبات ومتانت ايتمكده ايدى

CONTENANT. Ce qui contient *A.* محيط ـ شامل ـ حاوى *P.* گنجاينده *T.* ايچنه آلان || La mesure est la partie contenante, et la liqueur est la chose contenue كيل جزء محيط ومايع شیٔ محاطدر Le contenant est plus grand que le contenu حاوى محيط محاطدن اوسعدر ـ محتويدن اكبر واوسعدر

CONTENDANT. Concurrent, qui dispute une chose avec un

autre *A.* خصم pl. خصما - مخاصم pl. مخاصمين - رقيب pl. رقبا *P.* ستيزنده - همخواه *T.* خصم || Les princes contendants ملوك مخاصمين - مخاصمه اوزره اولان حكمداران || Il y avait trois contendants فلان شى ايچون اوچ نفر رقيب وار ايدى Les contendants qui aspiraient au prix de la course احراز قصب السبقه طالب اولان رقيبلر

CONTENIR. Comprendre dans certain espace *A.* احتوا - اشتمال - استيعاب *P.* كنجيدن - در داشتن *T.* ايچنه آلمق - جورەسنه آلمق - آلمق || Ce muid contient tant de pintes بو فوچى شو قدر بوقالى مستوعبدر - قدر بوقال استيعاب ايدر || Cette pièce de terre contient tant d'arpens شو قدر دونم استيعاب ايدر - شو قدر دونمى مشتمل بر ارض - ايدر برقطعه ارض || Il se dit aussi, en parlant de matières de doctrine, d'érudition *A.* تضمّن - احتوا - اشتمال *P.* داشتن - بودن *T.* متضمّن اولمق - محتوى اولمق || Le symbole de la Foi contient douze articles كلمهٔ شهادت دين عيسى مواد اثنى عشره‌يى محتويدر || La charité contient toutes les vertus عشق الهى كافهٔ فضايلى مشتملدر || La définition contient le genre et la différence تعريف جنس ونوعى محتويدر - جنس ونوعى متضمّندر

Il signifie aussi, retenir en certaines bornes *A.* ضبط *P.* گرفتن *T.* طوتمق || Ces digues, ces levées ont été faites pour contenir les rivières dans leur lit بو بندلر وبو طپراق ديوارلرى مياه انهارى مجراى طبيعيلرنده ضبط ايچون انشا اولندى - Figur. || Contenir quelqu'un dans l'obéissance حدود اطاعت ايچنده ضبط ايتمك On ne saurait le contenir ضبط اولنمز - ضبطى ممكن دكلدر Contenir ses passions امراض نفسانيه‌يى ضبط ايتمك - امراض نفسانيه‌يى قهر ايتمك - امراض نفسانيه‌يه غالب وقاهر اولمق -

Se contenir. Se retenir *A.* ضبط النفس *P.* خويشتندارى نمودن *T.* كندويى ضبط ايتمك - كندويى آليقويمق || Quand je l'entendis parler de la sorte, j'eus bien de la peine à me contenir بو كلامى سويلديكنى لدى الاستماع ضبط نفسده خيلى زحمت چكدم Peu s'en fallut qu'il ne s'emportât, néanmoins il se contint آتش غضبى اشتعالنده بر رمق قالمشيكن ضبط نفس ايده بيلدى - Il signifie aussi, se modérer sur les choses qui peuvent être préjudiciables à la santé *A.* امساك - احتما - استمساك النفس - *P.* پرهيز كردن *T.* صاقنمق || Tout le monde n'a pas la force de se contenir هر كس استمساك - استمساك نفس ايتمك هر كسك نفسده قادر دكلدر || Il est difficile de se contenir parmi tant d'occasions de péché وسيلهٔ معصيت اولەجق بو قدر حالات آرەسنده استمساك نفس ايتمك مشكلدر || النذن كلمز Les médecins lui ont défendu le vin, mais il ne peut se contenir اطبا فلان كشى‌يه شرب خمرى منع ايتمشلر ايكن امساك ايدەميور

Contenu. *A.* مشتمل - محتوى - محاط - متضمّن *P.* كنجيده - درداشته - اشتمالكرده *T.* ايچنه آلنمش - ايچنده اولان

CONTENT. Qui jouit avec plaisir de ce qu'il a *A.* قانع - اهل القناعة pl. ارباب القناعة *P.* خرسند - خود دار *T.* قناعتلو - قسمتنه قانع اولمق || Être content de son sort قسمتنه قناعت ايتمك Être content de peu شئ قليله بالقناعه آزه قناعت ايتمك - قناعت ايتمك Vivre content حالنه قناعت ايدرك كچنمك - كچنمك - On dit proverb., Il est heureux, qui est content; Il est riche, qui est content القناعة كنز لا يفنى مصداقنجه صاحب قناعت اولان مالدار عدّ اولنور

Et qui jouit avec plaisir de ce qu'il a demandé, sans rien demander de plus *A.* ممنون - مطيّب الخاطر - مقضىّ الفؤاد *P.* خشنود البال - كامروا - خوشدل *T.* كوكلى خوش || Il désirait cette place, il l'a obtenue, il est content آرزومند اولديغى منصبك تحصيلنه دسترس اولمغله مطيّب الخاطر در Il vous a demandé mille francs, vous les lui avez donnés, il est content, il ne demande rien de plus سندن طلب ايلديكى بيك غروشى كندويه اعطا ايلديككه بناءً مقضىّ الفؤاد اولوب زياده بر درلو مطلوبى قالمامشدر Avoir le coeur content, l'esprit content ممنون البال اولمق Avoir l'air content فلانك سيماسنده آثار ممنونيّت بال لايح وبديدار اولمق Être content de quelque chose بر شيدن ممنون الخاطر اولمق - مطيّب البال اولمق Les ouvriers ne sont pas contents de leur payement عمله ويريلان اجرت ايله مطيّب الخاطر دكلدرلر

On dit, Être content de quelqu'un, pour dire, être satisfait de lui *A.* شاكر - متشكّر - ممنون *P.* شكر گذار - سپاسكذار *T.* خشنود || J'ai vu un homme bien content de vous سندن غايت ممنون ومتشكّر بر آدم كوردم Vous devez être content de lui فلان كمسندن خشنود اولملوسك - Être content. Agréer, consentir *A.* راضى - طايع *P.* رضا داده *T.* كوكلى خوش اولان - رضا ويرن || Je suis content de faire telle chose,

pourvu que vous . . . شویله ایلدیککز حالده بن دخی بونی ایتمکه راضی اولورم Je suis content de vous céder cette terre, à la charge de . . . شو ارضی فلان شرط ایله سزه ویرمکه راضی یم — On dit qu'un homme est content de soi, pour dire, qu'il s'est conduit d'une manière conforme au plan qu'il s'était formé رأی خودنجه ایتدیکی حرکتدن خشنود در — On dit ironiquement, qu'un homme est content de lui-même, qu'il est content de sa petite personne, pour dire, qu'il a trop bonne opinion de lui-même کندو عقلندن خوشنود در

CONTENTEMENT. Joie, plaisir, satisfaction *A.* ارتیاح البال — انبساط القلب — محظوظیت البال *P.* دلشادی — حظ درون — خوشدلی *T.* کوکل خوشلغی || Il y a bien du contentement à vivre en honnête homme محافظهٔ عرض ایدرك كچنمك خیلیجه باد ٔ ارتیاح بال اولور بر كیفیتدر Ses enfans lui donnent du contentement اولادینك سلوك وحركتی انبساط قلبنی مؤدی اولور Un homme inquiet n'a jamais de contentement — تنكدل اولان كشی ابدی محظوظ البال اولمز — On dit proverb. Contentement passe richesse, pour dire, que la satisfaction de l'esprit est le plus grand de tous les biens *A.* القناعة كنز لا یفنی — On dit, Ce n'est pas contentement, pour dire, cela ne suffit pas *A.* غیر وافی — غیر كافی *P.* بس نه *T.* یتر دكل — وافی دكل || Vous ne m'offrez que cela, ce n'est pas contentement انجق شو مقدار ویرسك كافی دكلدر

CONTENTER. Satisfaire, rendre content *A.* اقناع — تطییب *P.* خشنود ساختن — خوشدل كردن — خرسند كردن *T.* كوكلی خوش ایتمك || Il faut peu de chose pour le contenter آز شئ ایله مطیب — جزئی شئ وسیلهٔ تطییبی اولور Le peu de bien qu'il a le contente مالك الخاطر اولور مالك — اولدیغی مال یسیر ایله مطیب الخاطر در اولدیغی مال قلیله قناعت ایدر Personne ne peut le contenter هیچ بر كمسنه فلانك اقناعنه قادر اولمز C'est un homme qui contente tous ceux qui ont affaire à lui كندوسیله مصلحتی اولنلرك جملهسنی تطییب ایدر بر ذاتدر Contenter les ouvriers en les payant bien عملهنك اجرتلرینی اعطا ایله اقناع وتطییبلرنده تجویز قصور ایتمامك Ces sortes de gens sont difficiles à contenter بو مقوله كسانك تطییبی امر مشكلدر — On dit qu'une raison, qu'une preuve contente ou ne contente point, pour dire, qu'elle satisfait ou ne satisfait pas l'esprit بو دلیل مقنع یاخود غیر مقنعدر

CONTENTER, signifie aussi, plaire, donner de la satisfaction *A.* ارضا — تطییب القلب *P.* بر مراد كردن — خوشدل كردن *T.* قایرمق — كوكلی خوشلندرمق || Ce jeune homme contente bien ses parents بو غلام والدینی رضاسنی كركی كبی تحصیل ایدر Jamais personne ne m'a contenté sur ce sujet بو بابده خاطرمی هیچ بر كمسنه تطییب ایتمدی On ne saurait contenter tout le monde عالمك رضاسنی تحصیل — قلوب عامهنك تطییبی امر محالدر — ایتمك محالدر Il se dit aussi des passions et des sens *A.* اغنا — ایراث غنا *P.* الاستیفاء الحظ *T.* خوشی آوردن — خوشی بخشیدن || كتورمك Cette musique contente fort les oreilles بو آهنگك تفریح سامعه ایدر — استیفای حظ سامعهیی مورث اولور Ces objets contentent extrêmement les yeux اشبو صور استیفای اشبو صورك دیداری بصر — حظ باصرهیی موجبدر Contenter les yeux استیفای حظ تماشائیانی تفریح ایدر Contenter ses appétits اغنا بصر ایتمك مشتهیات نفسی مرض Sa passion حظوظات نفسی استیفا ایتمك — ایتمك نفسانیسنك حظنی استیفا ایتمك Cette charge a contenté son ambition بو منصبك تحصیلیله حرص جاه واقبالی اغنا اولنمش اولدی Contenter ses désirs اشتیاق كردهسی اولان آرزوی تطلب وتجسسند Sa curiosité مطلوباتی اغنا ایتمك غنا كتورمك

SE CONTENTER. *A.* استقناع — ارتضا *P.* خشنودی نمودن — خرسندی نمودن *T.* قناعت ایتمك — كوكل خوشلنمق || Se contenter de son sort رزق مقسومنه قناعت ایتمك — Il ne faut pas être insatiable, il faut se contenter قسمتنه غنا كتورمامك جائز دكلدر قناعت لازمدر Il faut se contenter de ce qu'on a ما ملكنه قناعت ایتملو در Se contenter de peu شئ یسیر ایله قناعت ایتمك — Il signifie aussi, ne vouloir ou ne pouvoir pas faire plus que ce qu'on a fait, en demeurer là *A.* اكتفا *P.* بسندیدن *T.* یتمك — قناعت ایتمك || Je me contente de lui avoir prêté de l'argent de ma bourse, mais ne je veux point le cautionner فلانه كیسهمدن قرضاً اقچه ویردیكم كافیدر كندوید كفالت دخی ایدهمم Vous devriez vous contenter de lui avoir ôté son bien, sans en vouloir encore à son honneur, à sa vie مالنی نزع ایتمكله اكتفا ایتملو ایدك عرض وجاننه تعرض ایتمیوب همان Contentez-vous de

m'avoir trompé une fois بنی بر دفعه آلداتدیغکه اکتفا ایله

Ne vous contentez pas d'y être allé une fois, mais allez-y si souvent que vous le trouviez اول طرفه بر کرّه کتمکله اکتفا ایلمه همان فلانی بولنجیه قدر دفعات ایله وارملوسک

Il signifie aussi, apaiser quelqu'un en lui donnant quelque chose *A.* ارضا *P.* خشنود کردن *T.* اسکات ایتمک ‖ Cet homme ira se plaindre partout, si on ne le contente بو آدم ارضا اولنمیه‌جق اولور ایسه هرطرفه واروب شکایت ایده‌جکدر ـ اسکات اولنمدیغی حالده طرف طرف واروب بث شکوا ایده‌جکدر

CONTENTÉ. *A.* خرسند ـ بکام *P.* مقضی الفؤاد ـ مستقنع ـ قایرلمش ـ خوشلنمش *T.* خشنود کرده ـ خوشدل گشته ـ

CONTENTIEUX. Qui est disputé *A.* جای منازع فیه *P.* منازع فیه اولان بر *T.* نزاعلو ستیز ‖ Un droit contentieux حق La terre dont il est question est contentieuse entre tels et tels دردست مذاکره اولان چفتلک فلان وفلان بیننده Ce point est contentieux entre les philosophes شو دقیقه بین الحکما منازع فیها در C'est une affaire contentieuse منازع فیهدر ـ نزاعلو بر ماده در ـ بو بر خصوص منازع فیهدر ـ Et qui aime à disputer *A.* جدلزن ـ سرنگنده *P.* مجادل ـ منازع *T.* جدلکار ـ سوز یارشیجی ـ اونکو ‖ C'est un homme contentieux بالطبع مجادلیه مایل بر آدم ـ مجادل بر آدمدر

CONTENTION. Débat, dispute *A.* منازعة pl. منازعات ـ مجادلة pl. مجادلات ـ مناقشة pl. مناقشات ـ مساجلة pl. مساجلات *P.* سخال ـ جدلکاری *T.* سوز آتشمه ‖ Il y a matière à contention سر رشتهٔ منازعه وار ـ اولبابده وسیلهٔ منازعه وار در C'est une source de contention éternelle منبع منازعات در Il est ennemi de toute contention هرنقوله مجادله‌نک مؤبده در Il s'émut, il survint contention entre eux بینلرنده مخالفیدر تکوّن ایلدی ـ منازعه تحدث ایلدی ـ Et chaleur, véhémence dans la dispute *A.* معانده *P.* کشمکش ستیز ـ ستیزکاری *T.* چکشمه وجدل ‖ Ils disputèrent de part et d'autre avec beaucoup de contention طرفیندن معاندهٔ عظیمه ایله منازعه ایکی طرفدن چکشدرک سوز آتشدیلر ـ اولندی

CONTENTION D'ESPRIT. Grande application d'esprit *A.* اتعاب الذهن *P.* بیتابسازئ اندیشه *T.* ذهن یورمه ‖ Il s'y applique avec grande contention d'esprit غایت ایله اتعاب ذهن ایدرک بو ایشه مداومت ایدر La contention d'esprit altère la santé اتعاب ذهن صحت وجودک اخلالنه باعث اولور

CONTENU. Ce qui est renfermé dans quelque chose *A.* محاط ـ حاوی ـ مشمول *P.* در آورده *T.* ایچنده آلنمش ‖ Le contenant est plus grand que le contenu محیط محاطدن اوسع ـ ایچنده آلان ایچنده آلناندن بیوکدر ـ واکبر در ـ Et ce qui contient un écrit, un discours *A.* مفاد ـ مآل ـ مفهوم ـ مضمون *P.* مغزا *T.* معنا ‖ Le contenu de la lettre مضمون مکتوب Je vous dirai le contenu مفهومنی طرفکه افاده ایده‌جکم

CONTER. Narrer *A.* نقل ـ روایت ـ حکایت *P.* گزارش کردن ـ روایت کردن *T.* نقل ایتمک ‖ Conter une histoire قصص وافسانه‌لر بر حکایه‌یی نقل ایتمک Conter des fables Conter comment une chose s'est passée بر ماده‌نک نقل ایتمک نه وجهله واقع اولدیغنی نقل وحکایت ایتمک Contez-nous ce que vous avez vu کوردیککی طرفمزه نقل ایله Contez-nous-en le détail شو ماده‌یی تفصیلیله نقل ایله On conte que... شویله اولدیغی منقولدر Il m'a conté cela de fil en aiguille ایکدن ایپلکه‌دک بکا ـ نقیر وقطمیر طرفمه نقل ایلدی ـ نقل ایلدی ـ On dit, qu'un homme conte bien, pour dire, qu'il narre bien *A.* سخن ـ ناطقه پرداز *P.* منطیق ـ مقوال *T.* آفرین ـ سوز ابدسی ـ Et qu'un homme en conte de belles, qu'il conte des sornettes, pour dire, qu'il conte beaucoup de choses à tort et à travers *A.* خلط الکلام *P.* هرزه خایی کردن *T.* آغزینه کلدیکنی سویلمک ـ On dit proverb. Conter des fagots, pour dire, conter des choses frivoles ou fausses *T.* ربط ویابس کلام سویلمک

CONTÉ. *A.* منقول ـ مروی *P.* روایت کرده ـ گزارش کرده *T.* نقل اولنمش

CONTESTABLE. Qui peut être contesté *A.* ممکن المعارضة ـ محل المنازعة *P.* سزاوار ستیزکاری *T.* معارضه‌یه که بیلور ‖ C'est une opinion contestable معارضه‌یه ـ محل معارضه بر مذهبدر که بیلور بر رأیدر

CONTESTANT. Qui conteste *A.* معارض pl. معارضین *P.* ستیزه کار *T.* چکشان ‖ Les parties contestantes معارضه اوزره اولنلر Les deux contestants طرفین معارضین

CONTESTATION. Dispute, débat sur quelque chose *A.* مبارات ـ مناقشة ـ منافسة ـ معارضة ـ منازعة *P.* سرنگ ـ ستیزه *T.* چکشمه ‖ Former une contestation بر معارضه پیدا ایتدرمک

Il s'est élevé une contestation بر مناقشه حدوث ایلدی ـ Ils ont été long-temps en contestation طول مناقشه تحدث ایلدی ـ Il aime la contestation مدت معارضه اوزره ایدیلر ـ مناقشددن حظ Cet article est en contestation بو ماده معارضه اوزره ایدر منازع فیها در ـ در

CONTESTATION EN JUSTICE *A.* مخاصمه ـ مرافعه *P.* خصومتکاری *T.* حضور حاکمده نزاعلشمه

CONTESTER. Refuser de reconnaître des droits, des prétentions *A.* انکار بالمعارضه ـ اعتراض ـ امتناع عن القبول *P.* حرف نا پسندی انداختن ـ حرف اعتراض انداختن *T.* سوز قارشیلیوب انکار ایتمک || Il conteste ma qualité حال وشانمه حرف انداز اعتراض اولور Il conteste ce testament اشبو وصیتنامه‌یه اعتراض ایدر On lui conteste cette succession بو میراثه استحقاقنی قبولدن امتناع ایدرلر

CONTESTER. Entrer en contestation *A.* مباحثه ـ معارضه || On contestera long-tems sur cet article بو ماده‌نک اوزرینه وافر زمان مباحثه اولنه‌جقدر

CONTESTÉ. *A.* مقارن الی الاعتراض *P.* اعتراضکرده

CONTEUR. Celui qui a l'habitude de faire des contes dans la société. *A.* نقال القصص *P.* قصه خوان ـ داستانسرا ـ مناقب خوان *T.* منقبه سویلیجی ـ مداح ـ Et celui qui débite des faussetés *A.* ناشر الاکاذیب ـ متقول *P.* اراجیفگو *T.* یلان یلان طاغدیجی ـ صاتیجی

CONTEXTURE. Tissure, enchaînement de plusieurs parties qui forment un tout *A.* انتساج *P.* با هم تنیدگی *T.* اورکی || La contexture des muscles انتساج عضلات ـ On l'emploie figur. en parlant d'un discours, d'un ouvrage d'esprit *A.* احتباک ـ ارتباط الکلام ـ انتساج الکلام *P.* بهم بستگی سخن *T.* سوزک اولاشقلغی

CONTIGU. Qui touche une chose *A.* متلاصق ـ ملاصق ـ متصل *P.* همسایه *T.* بتشک ـ بتشکک ـ یناشق || Maisons contiguës بیوت متلاصقه ـ بری برینه بتشک اولر ـ یکدیگره ملاصق خانه‌لر Deux jardins contigus بری برینه متلاصق ایکی باغچه La Normandie est contiguë à la Bretagne فلان مملکت فلان مملکت ایله جار ملاصقدر

CONTIGUÏTÉ. État de deux choses qui se touchent *A.* اتصال ـ تلاصق *P.* همسایگی *T.* بتشکلک || La contiguïté de ces deux maisons بو ایکی منزلک یکدیگره تلاصق واتصالی

CONTINENCE. Empire qu'exerce sur lui-même celui qui s'abstient des plaisirs de l'amour *A.* تعفف ـ تحرم ـ استعفاف ـ امساک النفس *P.* پرهیز کاری ـ خویشتنداری *T.* کندوبی صاقندرمه || Le don de la continence موهبهٔ خداداد اولان حال تحرم واستعفاف Observer la continence dans le mariage امر نکاحده قاعدهٔ امساک نفسه رعایت ایتمک La continence d'un tel فلانک مجبول طبعی اولان شیمهٔ پرهیز کاری وتعفف

Et capacité, étendue *A.* سعت ـ اتساع *P.* گنجایش *T.* صغش || Connaître la continence d'un vase بر ظرفک قدر اتساعنی بیلمک Mesurer la continence d'un champ صحرانک قدر اتساعنی مساحه ایتمک

CONTINENT. Qui a la vertu de continence *A.* عفیف ـ متحرم ـ ممسک النفس *P.* پرهیز کار ـ خویشتندار *T.* کندوبی صاقندریجی || Il est fort continent بغایت عفیف و پرهیز کار ادمدر

CONTINENT. Grande étendue de terre ferme, qui n'est pas environnée par les mers *A.* بر pl. براری *P.* زمین *T.* قره || Les Géographes divisent le monde entier en deux grands continents, celui de l'ancien monde, qui comprend l'Europe, l'Asie et l'Afrique; et celui du nouveau monde, qui comprend l'Amérique septentrionale, et l'Amérique méridionale جغرافیون کافهٔ عالمی ایکی بر کبیره تقسیم ایدوب بری اوروپا وآسیا وافریقه‌یی شامل اولان دنیای عتیق ودیگری آمریقهٔ شمالیه ایله امریقهٔ جنوبیه‌یی حاوی اولان دنیای جدید در L'Angleterre est séparée du continent de l'Europe انکلتره جزیره‌سی اقلیم اوروپانک بردن منفردقدر ـ منفصلدر

CONTINGENCE. Il n'est d'usage que dans ces phrases: Selon la contingence des affaires, selon la contingence des cas, pour dire, selon que les affaires tournent, selon ce qui arrivera *A.* حسب الاستمکان الاحوال ـ حسب السیاق الاحوال ـ حسب الاستمکان الامور *P.* بر وجه سیاق امور وبر وجه *T.* بر مقتضای وقت وحال ـ سیاق احوال ایشلرک کلیشنه کوره ووقت وحالک کلیشنه کوره

Dans le langage didactique, Contingence est opposé à Nécessité اصطلاح حکماده امکان وجوبک مقابلیدر ـ En Géométrie, Angle de contingence, c'est l'angle compris entre l'arc d'une courbe et la ligne qui touche cet arc à son extrémité *A.*

زاويهٔ متمكّنه

CONTINGENT. Qui peut arriver, ou n'arriver pas *A.* محتمل شايد كه باشد يا نه *P.* محتمل ـ محتمل الوقوع ـ الظهور باشد *T.* اولمسى واولمامسى ممكن || C'est une chose contingente sur laquelle il ne faut pas compter محتمل الظهور محتملات ـ قبيلندن اولمغله شايان استناد دكلدر قبيلندن اولمغله

PORTION CONTINGENTE. La portion qui peut appartenir à quelqu'un dans un partage *A.* حصّهٔ عائده pl. حصص عائده ـ دوشن پاى *T.* روزىٔ سزا *P.* اسهام عائده ـ سهم عائد Il se dit aussi, de la part des frais communs d'une société, auxquels chacun doit contribuer *A.* حصّه من المصرف *P.* بهرهٔ مصرفده غرما پايى ـ مصرف غرماسى *T.* جزيته ـ Et de la part que chacun doit recevoir, ou doit fournir *A.* حصّه pl. حصص ـ حصّهٔ مقطوعه ـ حصّهٔ معيّنه *P.* بهره *T.* پاى || Il lui revient tant de cette succesion pour son contingent بو ميراثدن فلانك حصّه‌سنه شو قدر مال اصابت ايدر Chaque prince d'Allemagne contribue pour un certain contingent, soit en argent, soit en hommes الامان امراسنك هر برى مال وياخود عسكر جهتيله مقطوع اولان حصّه‌سنى اعطا ايدرك ايفاى لازمهٔ اعانت ايدر

CONTINU. Dont les parties ne sont pas divisées les unes des autres *A.* متّصل ـ متواصل *P.* بهم پيوسته *T.* اولاشق || Quantité continue عدد متّصل Étendue continue مداى متّصل Parties continues اجزاى متّصله ـ Dans le Didactique, il se dit substantivement *A.* جرم متّصل || Les parties du continu اجزاى جرم متّصل Le continu est divisible à l'infini جرم متّصل الى غير النهايه قابل توزّع وتجزيدر

Il se dit aussi, de la durée d'un temps non interrompu *A.* دائمى ـ مستمرّ ـ غير منقطع *P.* پيوسته *T.* كسلمز آره‌سى || Fièvre continue تب دائمى ـ حمّاى دائمى Travail continu عمل دائمى ـ سعى دائم Étude continue مطالعهٔ دائمه ـ مطالعهٔ مستمرّه Dix ans de guerre continue اون سنه مستمرّ دائم ومستمرّ بر كورلدى Un bruit continu اولمش سفر

CONTINUATEUR. Il ne se dit que d'un auteur qui continue l'ouvrage d'un autre *A.* مذيّل *P.* ذيل نويس ـ تذييل ساز *T.* آشاغيسنى يازان || Sponde est le continuateur de Baronius فلان كمسنه فلان مؤلفى تذييل ايلدى

CONTINUATION. L'action par laquelle on continue *A.* مداومت ـ مواظبت *T.* آرديني كسمامه || Il a trouvé beaucoup de difficultés dans la continuation de ce travail بو خدمتك مداومتنده وافر صعوبتلر عارض اولمشدر La continuation d'un ouvrage بر ايشده مداومت ومواظبت

Et la durée de la chose continuée *A.* استمرار ـ عدم الانقطاع *P.* پيوستگى *T.* آره‌سى كسلمامه || La continuation de la guerre استمرار سفر des troubles استمرار فتن واختلالات La continuation d'un mur ديوارك عدم انقطاعى

À LA CONTINUE. Expression adverbiale, qui signifie, à la longue, à force de continuer *A.* بعد مدّة *P.* رفته رفته *T.* كيده‌رك ـ كتدكجه || Il travaille d'abord avec ardeur, mais à la continue il se ralentit ابتداى امرده گرمليلو سعى ايدر انجق اوّل امرده گرميّت ايله اقدام ـ رفته رفته رخاوت پيدا ايدر ايدر انجق كيده‌رك سعينه فتور كتورر

CONTINUEL. Qui dure sans interruption *A.* دائم ـ دائمى ـ مستديم ـ مستمرّ ـ غير منقطع ـ عديم الانقطاع *P.* پيوسته ـ هموار ـ بى انقطاع ـ بى فاصله *T.* كسلمز آره‌سى آردى ـ || Travail continuel سعى دائمى pluie continuelle مطر دائم ـ مطر غير منقطع ـ باران بى فاصله ـ كسلمز آره‌سى آردى ياغمور Chaleur continuelle حرارت دائمه Guerre continuelle سفر بعيد الاستمرار ـ سفر غير منقطع

CONTINUELLEMENT. Assidûment, toujours *A.* بالمداومة دائماً ـ مستمرّاً *P.* همیشه ـ پيوسته *T.* كسكسزين آرديني ـ دائماً ـ هر دائم ـ مدام || Il étudie continuellement دائماً ومستمرّاً بالمداومه مطالعه ايدر ـ مطالعه‌يه مشغولدر Ils se querellent continuellement دائماً ومستمرّاً چكشيپورلر

CONTINUER. Poursuivre ce qui est commencé *A.* دوام في السعى دوام من غير انقطاع ـ دوام كما فى السابق ـ استمرار ـ *P.* پيوسته ورزش نمودن ـ پيوسته دركار شدن *T.* آرديني كسمامك || Continuer un travail بر عملده دوام ايتمك ـ بر عملده من غير انقطاع سعى ايتمك Continuer un discours كلامده دوام واستمرار ايتمك un poëme بر منظومه انشاسنده كما فى السابق دوام ايتمك En continuant ses demandes, il prétend que . . . مطلوباتنده دوام واستمرار ايده‌رك ادّعا ايدر كه

Et persévérer dans une habitude *A.* مواظبت ـ مداومت ـ عدم الانفكاك *P.* پيوسته بجا آوردن ـ ورزيدن *T.* ـ

منفعتک اولامق - آیرلامق - دورشمق || Continuez à bien faire, vous vous en trouverez bien گوزل ایشلمکه مداومت ایده‌جک اولور ایسه‌ک نفسکه خیرلو اولمش اولور Si vous continuez à boire, vous ruinerez votre santé شرب خمره مداومت ایلدیککده حالده وجودیکی خراب ایده‌جککه شبهه یوقدر

Et prolonger *A.* تطویل - تمدید - مد *P.* دراز کردن *T.* اوزاتمق || Continuer une ligne خطی مد وتطویل ایتمک une terrasse, une muraille بر سدک وبر دیوارک بناسنی اوزاتمق - مد ایتدرمک - Et se prolonger *A.* امتداد - استطالة *P.* درازی یافتن *T.* اوزانمق || Cette côte continue jusqu'à tel endroit بو ساحل فلان محله قدر ممتد اولور - منتهی اولور — Dans ce sens, on dit aussi, Se continuer || Ces montagnes se continuent depuis tel endroit jusqu'à tel autre بو جبال فلان محلدن فلان محله قدر امتداد یافته در - بو کوهستان فلان محله قدر ممتد اولور

Il signifie aussi, prolonger à quelqu'un la possession de quelque chose *A.* ابقا - مد *P.* ابقا کردن - بجا اقرار کردن *T.* یرنده براقمق || On lui a continué les priviléges de sa charge عهده‌سنده اولان منصبه مربوط امتیازاتک وعده‌سی مد اولندی Continuez-lui vos bienfaits فلانک حقنه ارزانی قلدیغکک نعم وعنایاتی بوندن بویله دخی ابقا ایله On lui a continué sa pension معاشی کما کان ابقا اولندی Continuer un bail à un fermier بر مالکانه‌یی ملتزمی عهده‌سنده التزامک وقتنی مد ایتمک - ابقا ایتمک Continuer quelqu'un dans un emploi *T.* بر کمسنه‌نک مأموریتنی مد ایتمک — Et durer, ne cesser pas *A.* تمادی *P.* پیوسته‌گی داشتن *T.* سورمک - باقی اولمق || La pluie continue باران متمادیدر یاغمور سورمکده‌در Je crois que cette guerre ne continuera pas ظنّ ایدرمکه بو سفر متمادی اولمز - سورمز

CONTINUITÉ. Liaison des parties du continu *A.* اتصال *P.* پیوسته‌گی *T.* اولاشقلق || La continuité des parties اتصال اجزا — En termes de Médecine, Solution de continuité, c'est la division que fait une plaie à quelque partie du corps animal *A.* تفرّق الاتصال *P.* جدا پذیریٔ پیوسته‌گی *T.* آیرلده

Il signifie aussi, durée continue *A.* امتداد المدّة - بقاء المدّة *P.* پیوسته‌گی *T.* اوزانوب طورمه || La continuité du travail عملک امتداد مدتی des maux مصایبک امتداد مدتی

Et liaison de toutes les parties du discours *A.* ارتباط الکلام *P.* بهم پیوسته‌گی سخن *T.* سوزک اولاشقلغی || Ce poème serait parfait, si les incidens qui le font languir, n'interrompaient la continuité de l'action بو منظومه‌نک ارتباط کلامنه بادیٔ انقطاع اولمش بعض حادثات کلال آمیز درج اولنمامش اولسه حال کمالنده هیچ سوز یوغیدی

CONTINÛMENT. Sans interruption *A.* بلا انقطاع - لا ینقطع - من غیر انفکاک - بلا انفصال - بلا فاصلة - *P.* ناگسل *T.* آردی آره‌سی اولمیه‌رق - فاصله‌سز - متصل واحد - بر دوزه‌یه || Il y faut travailler continûment بلا فاصله بذل اقدام اولنملو || Il écrit continûment depuis le matin jusqu'au soir از صبح تا مسا متصل واحد کتب وتحریره مداومدر

CONTONDANT. Qui blesse sans percer ni couper, mais en faisant des contusions, comme un bâton etc. *A.* مکدّه *P.* بتره ساز *T.* بره‌لیجی || Instrument contondant آلت مکدّه

CONTORSION. L'action de tordre ou de tourner une partie du corps, hors de la situation naturelle *A.* تلوّی العضو pl. تلویات *P.* تافت عضو - پیچش عضو *T.* عضو بوروقلغی || La colique lui fait faire des contorsions وجع قولنج اعضاسنه تلویات ایجاب ایدر — Et l'état d'un membre qui est de travers *A.* لیّة - اعوجاج pl. لوا *P.* کجی - پیچش *T.* بوروقلق || La contorsion du cou, des bras لیت عنق ولیت اعضاد - بویونک وقوللرک بوروقلغی

Il se dit aussi, des grimaces et des mouvemens extraordinaires que font certaines gens, en parlant avec véhémence *A.* تقطّب الوجه pl. تقطّبات الوجه *P.* شکن - کج چهره‌یی *T.* چهره بوروقلغی || Un orateur qui se démène, et fait des contorsions continuelles حین وعظ وخطابده کج چهره‌لک ایدن واعظ

CONTOUR. Ce qui termine une figure *A.* حاشیة *P.* کناره *T.* کنار || Le contour de cette figure est admirable بو تصویرک کناری بغایت اعلادر — On dit aussi, Le contour d'une colonne عمودک کناری — Il se dit aussi de toutes sortes d'enceintes *A.* دورة *P.* گرد - پیرامن *T.* چوره || Le contour de Paris پارس شهرینک دوره‌سی

CONTOURNER. Donner à une figure, ou à un ouvrage d'Architecture le contour qu'ils doivent avoir *A.* تقطیع الدورة *P.* بپیرامن چیز صورت دادن *T.* دوره‌یه کسیم ویرمک ||

Savoir bien contourner une figure دورهٔ تصویرک حسن ایله تقطیعی فننی بیلمک

Contourné. *A.* محشا *P.* کناره دار *T.* کنارلو — Pris absolument, il se dit de ce qui est de travers, mal tourné *A.* معوج *P.* کج اندام الاسلوب *T.* اکری

CONTRACTANT. Celui qui contracte *A.* معاهد pl. معاهدین — مشارط pl. مشارطین *P.* پیمانکننده *T.* عهدلشن — قوللشن || Il faut de la bonne foi entre les parties contractantes معاهدین بین المعاهدین قاعدهٔ — بیننده صدق طوتیت شرطدر وفای عهد شرطدر — وفادارییه رعایت واجبدندر

CONTRACTER. Faire une convention avec quelqu'un *A.* عقد — العهد — عقد — تشارط — مشارطه *P.* پیمان بستن *T.* قوللشمک — شرطلشمق — باغلمق — بازارلق || Contracter mariage عقد نکاح ایتمک Contracter alliance عقد اتفاق ایتمک Contracter une obligation عقد عهد ایتمک Contracter devant notaire امنای شرعدن بریسنک حضورنده مشارطه ایتمک — حضورنده عقد عهد ایتمک

Il se dit aussi, des maladies qui se gagnent *A.* اخذ — کسب *P.* اندوختن *T.* قزانمق || Contracter une maladie علتی اخذ — علتی قزانمق — ایتمک C'est une maladie qu'il a contractée à l'armée اردوده کسب ایلدیکی بر علتدر — Et des liaisons qui se forment entre deux personnes par une continuelle fréquentation *A.* تحصیل — کسب *P.* پیدا کردن *T.* ایدنمک || Contracter amitié تحصیل محبت ایتمک Contracter familiarité avec quelqu'un بر کمسنه ایله تکلیفسزلک پیدا — تکلیفسزلک کسب ایتمک — ایلمک

Se contracter, se dit des muscles et des nerfs qui se raccourcissent et se resserrent *A.* تقلص *P.* در هم کشیدن *T.* چکیلوب بوزلمک — قصیقلنمق || Les muscles causent le mouvement des parties en se contractant تقلص عضلات بادی تقلص عضلات واسطه‌سیله اعضا — تحریک اعضا اولور متحرک اولور

Contracté. *A.* منعقد *P.* انعقاد کرده — باز بسته *T.* باغلنمش *A.* متقلص *P.* در هم کشیده *T.* قصیقلنمش

CONTRACTION. Raccourcissement qui arrive aux nerfs et aux muscles, lorsqu'ils viennent à se retirer *A.* تقلص *P.* بهم کشیده شدن *T.* چکیلوب بوزلمه — قصیقلنمه || La systole du coeur consiste dans sa contraction قلبک انقباضی حال تقلصندن عبارتدر Cette fluxion, cette blessure causa la contraction d'un tel muscle بو نزله وبو جراحت فلان عضله‌نک تقلصنی فلان بالق اتنک چکیلوب بوزلمسنه — مستلزم اولمشدر سبب اولدی

CONTRADICTEUR. Celui qui contredit *A.* معارض *P.* خلافگو *T.* قارشو سویلیجی || Cet avis a été reçu partout sans trouver de contradicteur بو رأی هر طرفده بلا معارض رهین حسن قبول اولمشدر

On appelle en Jurisprudence, Légitime contradicteur. Celui qui a qualité ou intérêt pour contredire *A.* خصم شرعی || Un inventaire de mineurs se fait avec le subrogé tuteur, qui est le légitime contradicteur صغاره دائر اولان دفتر خصم شرعی مقامنده اولان وصایت ناظری معرفتیله ترتیب اولنور — Et acte sans contradicteur, un acte par défaut, sans que les parties intéressées y aient été appelées *T.* لدی غیاب الخصوم خصملرک غیابنده — ویریلان حجت

CONTRADICTION. Action de contredire *A.* اعتراض — تعریض *P.* خلافگویی *T.* قارشولق جواب || Les grands n'aiment pas la contradiction کبار وعظما کلاملرینه اعتراض اولنمقدن حظ ایتمزلر — On appelle, Esprit de contradiction, un homme qui ordinairement n'est pas de l'avis des autres *A.* مألوف بالمعارضة *P.* مجبول بالمجادلة — جدلجو *T.* چکشمکه مبتلا || C'est un esprit de contradiction بالطبع معارضه‌یه مألوف بر آدمدر — معارض وجدلجو بر آدمدر

En termes de Philosophie, on dit qu'une chose implique contradiction, lorsqu'elle renferme en même temps l'affirmative et la négative *A.* التضاد متضمن — On dit aussi, qu'il y a contradiction entre deux propositions, lorsqu'elles sont tellement opposées l'une à l'autre, qu'il est impossible que l'une et l'autre soient vraies en même temps *A.* تناقض || Il y a une manifeste contradiction à ce qu'il dit سویلدیکی کلامده تناقض صورت — تناقض ظاهر وار در Contradiction apparente تناقض ظاهری ظاهرده اولان تناقض

CONTRADICTOIRE. Qui contredit *A.* متناقض *P.* مخالف *T.* بری برینه ضد با یکدیگر || Ce deux propositions sont contradictoires بو ایکی مسئله یکدیگره متناقضدر

Il se dit aussi, des jugemens rendus, après que toutes les parties ont été ouïes *T.* بعد الاستماع الخصما ویریلان حکم

بعد الاستماع الخصما ويريلان || Sentence contradictoire حكمی محتوی بر قطعه اعلام

CONTRADICTOIREMENT. D'une manière contradictoire *A.* علی وجه التناقض - متناقضاً *P.* متناقضانه *T.* بری بربنه ضد اولدرق || Ces deux propositions sont contradictoirement opposées بو ایکی مسئله علی وجه التناقض بری بربنه مخالفدر

CONTRAIGNABLE. Celui qui peut être contraint à payer *A.* مستحق الاضطرار - واجب الاجبار *P.* سزاوارنا چارسازی *T.* زورلنه بیلور || Ceux qui ont accepté des lettres de change sont contraignables par corps پولیچه تمسکلرینی قبول ایدنلر ادالری باینده حبس ایله مضطر قلنمغه مستحقدرلر

CONTRAINDRE. Obliger quelqu'un par force, par violence *A.* اجبار - اضطرار - اقتسار - قسر - اکراه *P.* نا چار کردن *T.* مضطر قلمق - زور ایله ایتدرمک - زورلمق || On l'y contraindra par force فلان کشی بوکا جبرًا مضطر اولدجقدر - فلان کشی ضرب دست ایله بو خصوصده قسر واکراه اولنه جقدر La nécessité l'y a contraint ضرورت حال بوکا شدت ضرورت واحتیاجه مبنی بوکا مجبور - اجبار ایلدی La ville fut contrainte à se rendre فلان بلده استیمانه مجبور اولمشدر - اولمشدر On dit proverb., La nécessité contraint la loi *A.* الضرورات تبیح المحظورات *T.* زور اویونی بوزار

En termes de Justice, il signifie, obliger de payer *A.* اجبار فی الادا *P.* بتوختن نا چار کردن *T.* اودهمکه زورلمق || Contraindre par saisie de biens, par corps et autres voies ضبط اموال صورتی وحبس طریقی ووجوه سائره ایله ادایه اجبار ایتمک

Et gêner quelqu'un, l'obliger à s'abstenir de quelque chose *A.* تضییق *P.* تضییق کردن *T.* صقشدرمق || Je ne prétends pas vous contraindre مرادم سنی تضییق ایتمک Cela me contraint بو کیفیت بکا موجب تضییق دکلدر بنی صقشدرر - اولور

SE CONTRAINDRE. Se gêner, se forcer *A.* تضییق النفس *P.* خودرا تضییق کردن *T.* کندوبی صقمق - صقلمق || Il se contraint devant ces personnes-là شو ذواتک حضورنده صقیلور Il est fort libre de son naturel, mais il sait bien se contraindre quand il en est besoin ذاتنده بغایت سربست بر آدمدر انجق حین حاجتده کندوبی صقمنک یولنی بیلور Ne vous contraignez pas pour moi بنم ایچون صقلمه - بنم ایچون نفسکی تضییق ایلمه -

CONTRAINT. *A.* مضطر - مجبور *P.* نا چار *T.* زورلنمش *A.* مضیق *P.* تضییق کرده *T.* صقشدرلمش - صقلمش - Il signifie aussi, gêné, et est opposé à Libre, à naturel *A.* مجبوری - اضطراری - ضروری *T.* ثقلتلو || Il n'a pas l'air naturel, il a l'air contraint هیئت وسیماسی طبیعی اولمیوب اضطراریدر Posture contrainte ثقلت - بر کونه وضع واداء اضطراری - امیز بر کونه وضع وادا Il n'y a rien de contraint dans ses actions, dans ses manières افعال واطوارنده هیچ بر کونه هیچ بر اثر ثقلت یوقدر - حالت ضروریه یوقدر - Et serré *A.* متضایق - متضیق *P.* تنک *T.* طار - صقشمش || La rivière est fort serrée, fort contrainte entre les montagnes نهر جبال آره‌سنده غایت الغایه متضایقدر La mer est contrainte dans ce détroit بحر بوبوغازده متضیقدر - طار در - On dit figur., Style contraint, versification contrainte ضروری عباره ثقلتلو - وضروری نظم

CONTRAINTE. Violence qu'on exerce contre quelqu'un *A.* جبر - کره *P.* زور - ناچار سازی *T.* زور || Employer la contrainte زور ایتمک - اعمال جبر واکراه ایتمک Faire quelque chose par contrainte بر شیئی جبرًا وکرهاً ایشلمک Agir sans contrainte بلا جبر عمل ایتمک La grande, la dure contrainte où il est بولندیغی حال مجبوریت عظیمه

Et l'état de celui à qui on fait cette violence *A.* حال الاضطرار - المجبوریة *P.* حال نا چاری *T.* حال زور - زورلمه

Il se dit aussi, de la retenue que le respect et la considération obligent d'avoir || Vous le tenez en contrainte فلانی حال اضطرارده طوتارسک C'est une grande contrainte que d'être obligé de se taire dans certaines occasions بعض حالاتده صمت وسکوته محتاج اولمق عظیم مجبوریتی موجبدر Il est dans une extrême contrainte حال اضطراری مرتبهٔ افراطده در

Et de la gêne où l'on est quand on est trop serré dans ses habits *A.* ضیق - مضایقه *P.* تنگی *T.* صیقی - طارلق || Votre habit, vos souliers vous sont trop étroits, vous devez être dans une grande contrainte لباسک وپاپوشک بغایت تنک اولمغله عظیم صیقیده‌سک Comment pouvez-vous souffrir cette contrainte? بو مضایقه‌یه - بو صیقی‌یه نیجه تحمل ایدرسک

En Jurisprudence, on appelle Contrainte, un acte en vertu du quel on peut contraindre un homme en son corps ou en ses biens *T.* حبس ایلە تضییقی حاوی حکم وتوقیف مال طریقیلە تضییقی حاوی حکم

Il se dit aussi du style et des vers *A.* ثقلت ـ ضرورت *P.* تنگی *T.* صیقندی ‖ Ces vers sentent la contrainte de la rime نظم ایلدیکی ابیاتندە آثار ضرورت قافیە نمودار در

CONTRAIRE. Opposé *A.* ضد pl. اضداد ـ متضاد ـ مغایر ـ *P.* نا همواد ـ ناساز *T.* ضد ‖ نقیض ـ مخالف ـ متناقض Directement contraire تضاد تقابلی ایلە متناقض Totalement contraire ضد کامل ـ کلیاً متناقض Le froid et le chaud sont contraires برد ایلە حر اضداددندر La fortune contraire بخت فلکك نا مساعد ـ مخالف La vertu et le vice sont contraires محامد ومثالب اضداد قبیلندندر Ces lois sont contraires بو قانونلر بری برلرینە مخالفدر ـ بو قانونلر متناقضدر Vent contraire مخالف روزکار Cela est contraire à la loi de Dieu بو حال شریعة اللّه مخالفدر Contraire à l'honneur, aux moeurs عرض وناموسە وحسن ادبە مخالفدر Contraire à la vérité مخالف صدق وحقیقت Cela est contraire à ce que vous en aviez dit بو حال دیدیککك صحبتە متناقضدر ـ دیدیککك کلامك نقیضیدر ـ دیدیککك کلامە مخالفدر ـ Il se dit aussi des personnes *A.* مخالف *P.* خلافگیر *T.* خلافدە اولان ‖ C'est un homme qui m'a toujours été contraire دائما فلان کشی دائما بنم مخالفمدر ـ بنم خلافمدە اولمش آدمدر En cela vous êtes contraire à vous-même بو بابدە نفسکە مخالفسك Ce sont des gens qui ont toujours été contraires l'un à l'autre هر دائم بری برلرینە مخالف کسانندرلر ـ بری برلرینە خلافگیر درلر ـ دائما بری برلرینە ضد درلر ـ Il est aussi substantif ‖ Vous m'avez dit le contraire بونك خلافنی سویلمشیدك ـ مغایرینی سویلمشیدك Je vois tout le contraire de ce qu'on m'avait promis طرفمە موعود اولان شیئك تمام خلافنی کوریورم Je vous prouverai le contraire سکا خلافنی اثبات ایدەجکم J'en demeure d'accord, je ne dis pas le contraire خلافنە سوز سویلمم بو بابدە بنم بیندزدە دخی رأیم موافقدر Notre traité porte le contraire معقود اولان عهدنامە خلافنی ناطقدر Il agit tout au contraire de ses ancêtres آبا واجدادینك مسلکنە مغایر عمل حرکتی ـ آتالرینك خلافنجە حرکت ایدر ـ وحرکت ایدر آبا واجدادی حرکتنە منافیدر ـ On dit, Aller au contraire d'une chose, pour dire, s'y opposer *A.* اظهار الضدیة *P.* خلافی نوردن *T.* خلافنە کتمك ـ ضدینە کتمك ‖ On en demeure d'accord, personne ne va au contraire بو بابدە متوافق الآرا درلر هیچ بر کسنە خلافنە ذاهب دکلدر Allez-vous au contraire de cela? بونك ضدینە کیدرمیسك ـ En Philosophie, on appelle les qualités qui sont directement opposées sous un même genre, Les contraires *A.* ضد pl. اضداد ‖ Le noir est le contraire du blanc اسود وابیض ـ اسود ابیضك ضدیدر بینلرندە تضاد تقابلی واردر Deux contraires ne peuvent subsister ensemble اجتماع الضدین محالدر ـ Et en Logique, Propositions contraires, celles qui énoncent des choses opposées, de manière cependant qu'elles peuvent être fausses toutes deux, quoiqu'elles ne puissent pas être toutes deux vraies *A.* قضایاء متضادة ‖ Tout homme est vertueux, tout homme est vicieux, sont deux propositions contraires کل انسان ذو الفضیلة وکل انسان ذو القبیحة ایکی قضایای متضادە قبیلندندر

Il signifie aussi, nuisible *A.* مضر *P.* زیان آور *T.* ضرر رایدر ‖ Il y a des alimens qui sont contraires aux bilieux صفراوی المزاج اولنلرە مضر بعض اغذیە ومأکولات واردر Un remède contraire à la poitrine صدرە مضر بر دوا Le vin vous est contraire بادە سکا مضردر

Au Contraire. Tout autrement, d'une manière opposée *A.* بالعکس *P.* بر عکس *T.* تکسنە ‖ Vous dites que cela arriva de la sorte; au contraire il arriva que . . . بو وجهلە واقع اولدیغنی دیرسك بالعکس شویلە واقع اولدیکە

CONTRARIANT. Qui est porté par caractère à contrarier *A.* مستضد *P.* ضدیتکار *T.* ضدلك ایدر ‖ Humeur contrariante متضادە ایلە مجبول اولان مزاج ـ مزاج مستضد Il est contrariant بالطبع ضدلك ایلمکە ـ بالطبع مستضد بر آدمدر مبتلا بر آدمدر

CONTRARIER. Dire ou faire le contraire de ce que les autres disent ou font *A.* اظهار الضدیة *P.* ضدی نمودن *T.* ضدلك ضدلك کوسترمك ـ ضد کلمك ـ ایتمك ‖ Il me contrarie toujours هر اوردە بکا ـ دائمابکا اظهار ضدیت ایدر C'est un homme qui ne veut point être contrarié ضد کلور کندوسنە ضد کلمکدن حظ ایتمز بر آدمدر Vous vous contrariez vous-même کندو نفسکە ضدلك ایدرسك Cela est

contrarié بوندہ ضدیت وار در Vous ne faites que contrarier اظهار ضدیتدن خالی دکلسک – Et faire obstacle, s'opposer aux volontés de quelqu'un A. تعنت – مخالفت P. ... T. قارشو کلمک – خلافکری نمودن || Il me contrarie dans tous mes desseins بالجمله – کافهٔ عزایم ومنویاتمه مخالفت ایدر – مقاصد وافکارمه اظهار ممانعت ایدر

Contrarié. A. مظهر المخالفة – مظهر المضادة P. دوچار ... T. ضدلکه اوغرامش – مخالفت || Il fut contrarié par le vent هوانک مخالفتنه اوغرامشدر – مخالفت هوایه دوچار اولمشدر

CONTRARIÉTÉ. Opposition entre des choses contraires A. ضدیت – تضاد P. ضدی – ناهمسازی T. ضدلک || Grande contrariété ضدیت عظیمه – ضدیت کلی – تضاد کلی manifeste ضدیت واضحه La contrariété qui existe entre le froid et le chaud برد وحر بیننده اولان تضاد La contrariété des élémens تضاد عناصر des humeurs تضاد امزجه des desseins تضاد عزایم وافکار Contrariété de lois تناقض قوانین واحکام – تضاد قوانین d'arrêts تضاد اوامر واحکام Comment pouvez-vous accorder cette contrariété de passages, de lois? بو عبارهلرده وبو قانونلرده مشهود اولان ضدیتک بیننی نه تقریب ایله توفیق ایده بیلورسک

Et obstacle, empêchement A. تصدد – معترض pl. معترضات – عایق pl. عوایق P. سد راه T. کیرو طوردیجی pl. تصددات || Il trouva de grandes contrariétés à ce qu'il prétendait مطلوبنده تصددات عظیمه ظهور ایلدی Cette proposition éprouvera bien des contrariétés بو تکلیف معترضات کثیرهیه دوچار – خیلی اعتراضاته راست کلهجکی درکاردر Cette affaire a passé, mais après beaucoup de contrariétés بو مصلحتک تروبیجی عوایق ومعترضات کثیرهدنصکره میسر اولمشدر

CONTRASTE. Opposition A. تضاد – منافات P. ضدی – ناهمسازی T. ضدلک || Contraste de caractères تضاد سیر de sentimens منافات افکار – تضاد افکار وصفات, Contraste d'ombre et de lumière ضیا وظلمتک تضادی

En termes de Peinture et de Sculpture, s'est la différence et l'opposition, soit entre le caractère des figures, soit entre leurs attitudes, soit entre les parties d'une même figure ou entre les couleurs A. تقابل الاضداد الاشکال والصور T. بری برینه ضد اشکال وصورلرک قارشولمسی – On dit, Contraste de passions, pour dire, combat de passions opposées A. تصادم بری برلرینه ضد اولان – الامراض النفسانیة المتضادة امراض نفسانیهنک چکشمهسی

CONTRASTER. Être en opposition A. تناقض – تنافی P. ... T. مخالف اولمق – منافی بودن – ناهمساز بودن || Sa conduite contraste avec son état منافیدر – طور وحرکتی حالنه متناقضدر Ces deux personnes contrastent ensemble شو ایکی کشی بیننده تناقض وار در – شو ایکی کشی بری برلریله متناقض الاحوالدر

Il signifie, en termes de Peinture et de Sculpture, faire un contraste. V. Contraste.

Il se dit en Architecture, pour dire, éviter la répétition de la même chose A. اعمال الاختلاف P. کوناکون ساختن T. درلو درلو یاپمق

Contrasté. A. متضاد P. ناهمساز T. ضدلنمش

CONTRAT. Convention entre deux ou plusieurs personnes, rédigée par écrit sous l'autorité publique A. حجت – وثیقه pl. حجج P. شرطنامه T. حجت – حجتی – مقاوله سندی – مقاوله || Contrat de bonne foi بصدق الطویه عقد اولنمش شرطنامه Contrat de vente بیع حجتی – مبایعه حجتی Contrat d'acquisition ... d'échange استبدال حجتی de donation هبه حجتی de constitution ... دائر مشارطه حجتی de mariage نکاح حجتی Contrat conditionnel مقید ومشروط بر قطعه حجت pur et simple شروط وقیودن عاری سادهجه بر قطعه حجت frauduleux حیلهیی متضمن اولان – وثیقهٔ مزوره حجت simulé مواضعه اولنمش بر قطعه شرطنامه faux وثیقه کاذبه – حجت فاسده valide حجت معمول بها – دستور حجت defectueux حجت ... – الحیل اولدجق حجت illicite حجت نا مشروع معیوبه ... Ce contrat est nul بو حجت ملغا عن العمل در Casser un contrat بر حجتی ... annuler حجتی الغا ایتمک – نقض ایتمک ratifier بر حجتک تصدیق ایتمک – تصحیحنی ... approuver بر حجتی قبول ایتمک Valider un contrat بر حجتی رسوم معتاده ایله معنون ایتمک Exécuter un contrat بر – بر حجتک موجب ومقتضاسنی اجرا ایتمک Revenir contre un contrat عقد اولنمش حجتی تنفیذ ایتمک – وثیقهنک خلافنه حرکت ایتمک Mettre une condition à un contrat درج وادخال – درون حجته بر شرط درج ایتمک Signer un contrat برقطعه شرطنامهیی امضا ایتمک

شرطنامه‌ده وضع امضا ایتمك ـ Un contrat en bonne forme
رسوم لایقه اوزره معنون ومصدور بر قطعه وثیقه Dresser un
contrat برقطعه مقاوله سندی قلمه آلمق La minute d'un con-
trat بر شرطنامه‌نك مسوده‌سی Minuter un contrat بر قطعه
شرطنامه تسوید ایتمك Notre contrat porte cela بینمزده
معقود اولان شرطنامه بونی ناطقدر Cela est porté par notre
contrat فلان ماده بینمزده معقود مقاوله سندی ایچنده
داخلدر ـ Il se prend aussi, pour toute convention *A.* معاهده
pl. معاهدات *P.* پیمان‌نامه *T.* معاهده سندی

CONTRAVENTION. Infraction *A.* منافات ـ مغایرت ـ خلف
P. خلاف سازی *T.* قارشو وارمه || C'est une contravention
manifeste au traité ـ شروط عهدنامه‌یه منافات صریحه‌در
خلف واضحدر Il est accusé de contravention aux ordonnan-
ces, aux édits قوانین واحکامه مغایر حرکت تهمتیله متهمدر
ـ قانون‌نامه حقنده ارتکاب خلف ومغایرت تهمتیله متهمدر
V. Infraction.

CONTRE. Préposition servant à marquer opposition *A.* ـ علیه
خلافنه ـ علیهنه ـ اوزرینه *T.* بخلاف ـ بر *P.* علی خلاف
|| Se battre contre quelqu'un بر کمسنه‌نك اوزرینه واروب
دوکشمك Avoir procès contre son voisin همجواری اوزرینه
دعوا ایتمك Cela est contre l'honneur بو کیفیت عرض
وناموسه مخالفدر contre l'État ملك ودولت علیهنده در
contre le bon sens اصول عقل سلیمه مخالفدر Lutter contre
la mauvaise fortune بخت نا سازکارك خلافنه چالشمق
Des sujets qui se révoltent contre leur souverain, پادشاهلری
پادشاهلری اوزرینه خروج ایدن ـ علیهنه عصیان ایدن رعایا
رعایا وزیردستان Donner de la tête contre une muraille دیوار
اوزرینه باش اورمق Qu'avez-vous à dire contre cela? بونك
بونك خلافنه بر دییه‌جکك ـ خلافنه نه دییه جکك واردر
واریدر Je n'ai rien à dire contre cette opinion بو رأیك
خلافنه دییه‌جکم یوقدر Quand on fit cette proposition, tout
le monde s'éleva contre بو تکلیف درمیان اولندقده کافهٔ ناس
خلافنه قالقدی Pour moi, je suis contre هله بن بونك
خلافنده یم ـ On dit aussi, Parler contre sa pensée کندو
فکرینه مخالف کلام سویلمك Agir contre ses intérêts اغراض
مخصوصه‌سنك خلافنه حرکت ایتمك Faire une chose
contre sa volonté کندو رضاسنه مخالف ایش ایشلمك
Il signifie aussi, malgré *A.* علی وجه المغایرة ـ مغایرا *P.*
خلافسازانه ـ بر خلاف *T.* مغایر اوله‌رق || Il a fait cela
contre l'avis, contre la volonté de tous ses parens بو ایشی
بالجمله خویشان واقرباسنك رأی ورضالرینه مغایر
اوله‌رق ایشلدی Il a fait cela contre les défenses qu'on lui
en avait faites فلان ایشی طرفنه اولان تحذیراته مغایر
اوله‌رق ایشلمش اولدی ـ Et auprès, proche *A.* فی القرب *P.*
نزدیك *T.* یاننده || Sa maison est contre la mienne خانه‌سی
بنم خانه‌م قربنده در.

On dit figur., Élever autel contre autel, pour dire, faire un
schisme dans l'Église *A.* شق العصاء الدین ـ تسلیط الائمة علی
الائمة ou pour opposer l'autorité d'une personne puissante à l'au-
torité d'une autre également puissante *A.* تسلیط القوة القاهرة
علی قوة القاهرة ـ Et proverb., C'est le pot de terre contre le
pot de fer, pour dire, c'est une personne sans crédit qui a
affaire à une personne puissante *T.* طپراق صاقسینك دمور
چوملکیله طوقشمه‌سی کبیدر ـ On dit encore, Aller contre
vent et marée, pour dire, s'embarquer dans une affaire contre
toutes les difficultés *T.* آقندی‌یه قارشو کورك چکمك

Il s'emploie aussi substantivement || On parle diversement de
cette affaire, il faut savoir le pour et le contre بو خبر صور
گوناگون ایله منقول اولدیغنه نظراً مخالف وموافق روایتلرینه
تحصیل وقوف ایتمك لازمه‌دندر La chose n'est pas sans
difficulté, il y a du pour et du contre مصلحت صعوبتدن
نفع وضرری ـ عاری دکل مخالف وموافق طرفی وار در
طرفی وار در

CONTRE-AMIRAL. Le troisième officier d'une flotte *T.* ریاله
قپودانی ـ ریاله بك ـ Il se dit aussi, du vaisseau commandé
par le contre-amiral *A.* ریاله ـ ریاله کمیسی

CONTRE-APPROCHES. Travaux des assiégés pour aller au-
devant de ceux des assiégeans *T.* عسکر محاصرینك مترسلرینه
مقابل آچیلان مترسلر

CONTRE-BALANCER. Il se dit de deux forces opposées dont
l'une balance l'autre *A.* موازنة ـ معادلة *P.* همسنگ کردن ـ
دنکی برابرلشدرمك ـ دنك ایتمك *T.* بارسنگ کردن
|| Un poids qui contre-balance un autre بری برینه معادل
اولان ایکی اوزان Ces deux poids se contre-balancent
mutuellement بو ایکی اوزان بکدیگره موازندر ـ figur. || Ses
raisons contre-balancent les vôtres فلانك بسط ایلدیکی دلایل

واسباب سرد ایلدیککی دلیلره همسنج وموازندر Ses bonnes qualités contre-balancent ses défauts فلانک خصال حمیدهسی مثالب ومعایبنه متوازندر

CONTREBANDE. Il se dit de toutes les choses dont le souverain a défendu de trafiquer *A.* اموال مهرّبة ـ اموال ممنوعة *P.* ممنوعاتدن اولان مال *T.* مال یاساقکرده ـ مال گریزانیده ـ قاچقون مال ـ قاچقون || Un vaisseau chargé de contrebande قاچقون مالی یوکلو بر قطعه ـ مالیله مملو بر قطعه سفینه ـ کمی ـ On dit, Faire la contrebande, pour dire, faire commerce de marchandises de contrebande *A.* بیع الاموال المهرّبة ـ اموال *P.* تجارت الاموال الممنوعة ـ بیع الاموال الممنوعة اموال ممنوعه آلیش ویریشی ایتمک *T.* یاساقکرده فروختن

CONTREBANDIER. Celui qui fait la contrebande *A.* مهرّب فروشندهٔ اموال یاساقکرده *P.* معامل الاموال الممنوعة ـ الاموال ممنوعات مالی تجارتنه مألوف ـ مال قاچریجی *T.*

CONTRE-BATTERIE. Batterie de canons opposée à une autre طوب صره سنه مقابل دیگر طوب صرهسی *T.* || La batterie ayant été dressée, les ennemis firent aussitôt une contre-batterie بر قطعه طوب صرهسی وضع اولندیغی عقیبنده مقابلنده اعدا طرفندن دخی بر صره طوب تعبیه اولندی

CONTRE-BOUTER. Appuyer un mur d'un autre mur *A.* اعماد الجدار بجدار الآخر *P.* دیوار بدیوار دیگر استوار کردن *T.* دیواری بشقه دیوار ایله طیاندرمق

CONTRECARRER. S'opposer directement à quelqu'un *A.* اظهار الضدیّة ـ مخالفة ـ مضادّة ـ *P.* خلافگیری ـ خلافداری نمودن ـ ضد کردن *T.* قارشو طوتمق ـ ضد کلمک || Il le contrecarre en toutes choses کافّهٔ اموردە فلانه ضد کلور ـ جمیع اموردە فلانه ضد کلور اظهار ضدیّت ومخالفت ایدر Il était tout puissant dans sa compagnie, on a suscité un tel pour le contrecarrer زمرهسی اکچنده قادر مطلق ایکن کندویه ضد کله بیلهجک بر آدم پیدا ایتدردیلر

CONTRE-CHARME. Charme contraire qui empêche un autre charme *A.* مقاوم السحر *P.* ابطال ساز افسون *T.* سحری بوزیجی

CONTRE-COEUR. Il n'est d'usage qu'en cette phrase, À contre-coeur, pour dire, à regret *A.* لا عن طوع ـ کرهاً *P.* نا دلخواه ـ خواه *T.* بخلاف ـ استمیهرک || Faire une chose à contre-coeur بر ایشی کرهاً ایشلمک

CONTRE-COUP. Répercussion d'un corps sur un autre *A.* عکس الضرب ـ ردّ الضرب *P.* باز زد *T.* اوروشک کیرویه تپشی || La balle a donné contre la muraille, et il a été blessé du contre-coup آتیلان کلّه دیواره اصابت براه عکس ضربندن فلان مجروح اولدی ـ Et l'impression d'un coup faite à une autre partie opposée à celle qui a été frappée *A.* تأثیر العکس الضربة || Il fut blessé au front, et mourut du contre-coup جبهده یارهلنوب ضربدنک عکسی تأثیرندن وفات ایلدی ـ Il se dit figur., lorsque le malheur de quelqu'un retombe sur un autre *A.* عکس السیّئة *P.* عکس ستم *T.* ضررک سرپندیسی ـ فنالغک سرپندیسی || Si on ruine cet homme-là, le contre-coup portera sur vous بو آدمک حالی خراب اولهجق اولور ایسه سیّئهسی سنک طرفکه عکس ایدهجکی درکار در Vous en sentirez le contre-coup سیّئهسنک عکسنی طویهجقسک Cela reviendra à vous par contre-coup فلان شینک ـ شینک عکس سیّئهسی سکا طوقنهجقدر ضرری سرپندیسی

CONTREDIRE. Dire le contraire *A.* مقابلة بجواب الردّ ـ تعریض *P.* خلافگویی نمودن *T.* قارشو سویلمک || Contredire quelqu'un بر کمسهنک ـ بر کمسنهیه تعریض ایتمک کلامنه جواب ردّ ایله مقابله ایتمک || Contredire une proposition بر مطلبه جواب ردّ ایله مقابله ایتمک

Se contredire. *A.* مناقضة ـ تناقض || Cet auteur se contredit en beaucoup d'endroits بو تألیفک وافر محللرنده تناقض وار در || Il se contredit lui-même کندو کندویه تناقض ایدر Vous vous contredisez سن خود بخود تناقض ایدرسک Les hommes se contredisent les uns aux autres بنی آدم بری برلریله تناقضدن خالی دکلدر ـ Il se dit aussi absolument || Cet homme aime à contredire شو آدم جواب ردّ ایله مقابلهدن حظ ایدر Il contredit éternellement شو آدم دائما جواب ردّ ایله مقابله ایدر هر دائم تعریض ایدر ـ

En termes de Palais, il signifie, faire des écritures, pour détruire les moyens, les raisons dont la partie adverse se sert *A.* جرح || Il n'y a qu'une pièce à contredire جرح اولهجق محل بر ورقهدن غیری یوقدر Ce moyen-là ne mérite pas d'être contredit بو دلیل سزاوار جرح دکلدر

Contredit. *A.* مظهر التعریض *P.* تعریضکرده *T.* قارشولغی جرح اولنمش *A.* مجروح *T.* سویلنمش

CONTREDISANT. Qui aime à contredire *A.* معارض بالطبع *P.* ميّال الى جواب الردّ *T.* خوشكار خلافكويى قارشو سوز بالطبع — || C'est un esprit contredisant بالطبع معارض سويلمكه مبتلا بالطبع جواب ردّه مايل — بر آدمدر

CONTREDIT. Réponse que l'on fait contre ce qu'il a été dit *A.* جواب الاخذ — جواب الردّ *P.* سخن خلافنوا *T.* قارشولق بو كلامك قارشو جواب يوقدر || Cela est sans contredit سوز بو كلامه جواب ردّ يوقدر —

CONTREDITS. Terme de Palais. Écritures servant de réponse à la production de la partie adverse *T.* جرحى حاوى اولان تقريرلر — اوراق

SANS CONTREDIT, signifie, certainement *A.* لا شك *P.* بى شبهه — سوز يوق *T.* بى گمان — سخن

CONTRÉE. Certaine étendue de pays *A.* قطر pl. اقطار — ناحية pl. نواحى *P.* خره *T.* سمت || La grêle n'a pas gâté toute la province, elle n'a été que par contrées طلو سمت سمت ياغوب مملكتك جملهسنه ايراث ضرر ايتمدى Ce sont les meilleures terres de la contrée ناحيهنك اصلح اولان اراضيسى بونلردر — Il se prend aussi dans une acception plus générale *A.* بقعة pl. بقاع — صقع pl. اصقاع *P.* زمين — بوم *T.* ولايت || Toutes les contrées de l'Asie آسيا اقليمنك كافهٔ مملكتلرى بقاع واصقاعى Errer de contrée en contrée دربدر گرد راه ضلال اولمق

CONTRE-ÉCHANGE. Change mutuel *A.* بدل متقابل — بدل *P.* بدل چيزى بجاى ديگر چيز *T.* دكش قارشولغى || On m'a donné dix bouteilles de vin, j'ai donné en contre-échange trente bouteilles de cidre بكا ويريلان اون عدد بوقال بادهنك بدل متقابلى اولمق اوزره اوتوز بوقال ناردنك بدل اولهرق اوتوز بوقال ناردنك ويردم — ويردم V. Echange.

CONTREFAÇON. Fraude qu'on fait en contrefaisant l'impression d'un livre ou la manufacture d'une étoffe *A.* صنع بالزور — حياة احتذاء — سرقة اختذاء *P.* ساخته كارى *T.* ساختهكارلق — || Il a été condamné pour contrefaçon ساختهكارلق تهمتيله حقنده حكم جريان ايلدى

CONTREFACTEUR. Celui qui est coupable de contrefaction *A.* حيلهٔ محتذى — محتذى بالسرقة — مصنع بالزور *P.* ساختهكار *T.* ساختهجى || Il a été puni comme contrefacteur ساختهكار اولمق اوزره مظهر تاديب اولمشدر

CONTREFACTION. V. Contrefaçon. — Il se prend aussi pour imitation plaisante *A.* محاكات *P.* خنياش — تقليد *T.* تقليد || Il a le talent de la contrefaction محاكاتده مهارتى وار معرفت دالكادر

CONTREFAIRE. Imiter, représenter quelque personne, quelque chose *A.* احتذاء *P.* بشيوهٔ فلان پرداختن *T.* فلانك اورنكى كبى ايشلمك — Il se dit aussi en mauvaise part *A.* تحاكى والوجانيدن — تقليد كردن — خدانيدن — خنبانيدن *P.* تواخد — *T.* تقليد ايتمك || Cette femme se rend odieuse, elle contrefait tout le monde عالمى تقليده مبتلا اولدوغندن منفور انام اولمش بر خاتوندر — On dit, Contrefaire des draps, des étoffes آخرك عملى اولان چوقديى وامتعه واقمشهٔ سائرهيى مسترقاً احتذا براى نسج ايلمك

Il signifie aussi, déguiser *A.* تغيير — تنكير *P.* ديگرگون كردن *T.* دكشدرمك — بشقه قلمق || Contrefaire son écriture, sa voix يازوسنى وسسنى — تنكير خط وتنكير صوت ايتمك — دكشدرمك — Se contrefaire. Déguiser son caractère *A.* تنكير النفس *P.* خودرا دگرگون نمودن *T.* كندوسنى بشقه كوسترمك || On ne peut pas se contrefaire long-temps طول مدت تنكير نفس ايتمك ممكن دكلدر

Il signifie aussi, rendre difforme et défiguré *A.* تمسيخ الصورة *P.* گست ساختن *T.* بوزمق — چركينلتمك || Il a eu des convulsions qui lui ont contrefait le visage عارض اولان اختلاجاته مبنى چهرهسى يكپاره تمسيخ اولندى

CONTREFAIT. *A.* محتذا *P.* بنمونهٔ فلان پرداخته *T.* فلانك اورنكى كبى ايشلنمش — ديگرگونى پذيرفته *P.* منكر *A.* بشقه اولمش — دكشمش *T.* ديگرگون ساخته — On dit qu'un homme est tout contrefait, c'est-à-dire, difforme, défiguré *A.* ممسوخ الخلقة *P.* گست اندام — مودون *T.* قورمى بوزوق || Il a la taille toute contrefaite قدّ وقامتى چليمى بوزوق — كلياً بوزوقدر — كلياً ممسوخ وبى اندامدر

CONTREFAISEUR. Celui qui contrefait *A.* مواخد — محاكى *P.* خماننده — جنبانده *T.* مقلّد || C'est un excellent contrefaiseur d'animaux حيواناتى تقليدده مهارتى چوق بر آدمدر بى نظير حيوانات مقلّديدر —

CONTRE-FINESSE. Finesse opposée à une autre finesse *A.* دسيسه بالمقابلة *P.* آل بر روى آل *T.* حيلهيه قارشو حيله || User de contre-finesse حيل ودسايسه حيل ودسايس ايله مقابله حيلهيه قارشو حيله ايتمك — ايتمك

CONTRE-FORT. Mur contre-boutant, servant d'appui à un autre mur *A.* جدار معتمد الجدار الآخر *P.* ديوار پشتوانزن *T.* بر ديوار ديگر ديوارى طياندرەجق ديوار آخر

CONTRE-GARDE. Espèce de fortification au-devant d'un ouvrage *A.* مترس خارجى *P.* مترس بيرونى *T.* طشره مترسى || Emporter une contre-garde طشره مترسى ضبط ايتمك

CONTRE-INDICATION. Terme de Médecine. Indication contraire aux autres indications *A.* قرينة مخالفة ـ قرينة بالعكس *P.* قرينۀ نا راست *T.* مخالف قرينه

CONTRE-JOUR. L'endroit opposé au grand jour, où le jour ne donne pas à plein *A.* خلاف الضحاة ـ مفيئة *P.* جايگاه بى پرتو شمس *T.* كونى اوليان ير || Les femmes aiment ordinairement le contre-jour نسوان طائفەسى عادتا كونى اوليان يردن حظ ايدر

Il s'emploie aussi adverbialement dans cette phrase, À contre-jour *A.* على خلاف الضحاة ـ فى المفيئة *P.* بجاى بى پرتو شمس *T.* كونى اوليان يرده || Vous ne sauriez bien juger de ce tableau, vous ne le voyez qu'à contre-jour بو تصويره كونى اوليان يرده نظر ايلديككده مبنى كيفيتنى كما هو حقيا تمييز ايدەميورسك

CONTRE-LETTRE. Acte secret, par lequel on déroge à ce qui est porté par un premier acte public *A.* سند خفى مخالف الى الجلى *P.* سند نهانى شكست آور سند آشكار *T.* آشكار سندى بوزان كيزلو سند || L'obligation est simulée, il y a une contre-lettre بو تمسكك مواضعه در خلافنه سند وار در

CONTRE-MAÎTRE. Officier marinier, qui commande sous le maître *A.* عاقب الرئيس السفينة *P.* كشتيبان دوم *T.* قوجه رئيسى

Dans les grandes manufactures, c'est celui qui dirige les ouvriers *A.* نقيب العملة *P.* كتخداى رنجبران *T.* رنجبرلر كهيدسى

CONTREMANDER. Révoquer l'ordre qu'on a donné *A.* نسخ الامر المتقدم *P.* خلاف امر پيشين فرمودن *T.* اوّلكى امركت خلافنه امر ويرمك || Il a demandé son carrosse, il l'a contremandé عطوبينى استمشيدى صكره خلافنه امر ويردى

CONTRE-MARCHE. Il se dit d'une armée qui fait une marche contraire à celle qu'elle paraissait vouloir faire *A.* عدول عن الطريق *P.* روتابى بسمت ديگر *T.* بشقه يوله صاپمه || L'armée avait pris sa marche vers une telle place, et tout d'un coup on lui fit faire une contre-marche; elle se rabattit sur une autre place عسكر فلان قلعەنك اوزرينه قصد وتوجه ايتمشيكن بردن بره طريق آخره عدول ايتدريلوب ـ بشقه قلعەنك اوزرينه سوق مطاياى عزيمت ايلدى عسكر فلان قلعەنك يولنى طوتمشيكن بغتةً بشقه طرفه صاپدريلوب فلان قلعەيه طوغرى قطع طريق ايلدى

CONTRE-MARQUE. Seconde marque apposée à un ballot de marchandises, ou à de la vaisselle d'argent *A.* وسام ثانى pl. وسوم ثانية *P.* تمغاى دوم || Faire une contre-marque à de la vaisselle d'argent اوانئ سيمه ايكنجى تمغا اورمق

CONTRE-MARQUER. Apposer une seconde marque *A.* ضرب الوسام الثانى *P.* تمغاى دوم زدن *T.* ايكنجى تمغايى اورمق || Contre-marquer un ballot de marchandises بر عدد امتعه تنكى اوزرينه ايكنجى تمغايى اورمق

CONTRE-MARQUÉ. *A.* موسوم بوسام الثانى *P.* بتمغاى دوم *T.* ايكنجى تمغا ايله تمغالنمش تمغازده

CONTRE-MINE. Ouvrage souterrain que l'on fait pour éventer la mine de l'ennemi *A.* دحل مقابل *P.* سمج مقابل *T.* لغم قارشولغى || Les ennemis avaient fait une contre-mine sous le bastion دشمن جيقمه طابيەنك آلتنده بر لغم قارشولغى احداث ايلدى Les meneurs de la mine et de la contre-mine se rencontrèrent حفر لغم ايدن لغمجيلر دشمن طرفندن ـ لغم قارشولغى آچان نقابلر ايله بر يره قاوشمشلر در Il se dit aussi, d'une mine pratiquée sous les dehors d'une place, pour faire sauter les ennemis *A.* دحل خارجى *P.* سمج بيرونى *T.* ديش لغم || En bâtissant la place, on avait fait une contre-mine hors des murailles فلان قلعەنك حين بناسنده خارج سورده بر لغم حفر واحداث ايتمشلر ايدى

CONTRE-MINER. Faire des contre-mines *A.* احداث الدحل المقابل *P.* سمج مقابل پرداختن *T.* لغم قارشولغى آچمق || Tous les dehors de la place avaient été contre-minés خارج سور بستون لغم قارشولغى ايله احاطه اولنمشيدى Les assiégés avaient contre-miné ce bastion محصوريـن فلان طابيەنك تحتنده بر لغم قارشولغى آچمشلر ايدى

CONTRE-MINEUR. Celui qui travaille à une contre-mine *A.* نقاب الدحل المقابل *P.* كاونده سمج مقابل *T.* لغم

قارشولغى آچان لغمجى

CONTRE-MUR. Mur que l'on bâtit tout le long d'un autre pour le conserver *A.* جدار على الجدار ـ جدار مكرر *P.* ديوار دو تا *T.* ديوار اوزرنده ـ ايكى قاتلو ديوار ـ جفته ديوار ديوار || Faire un contre-mur à une terrasse سدك ديوارى اوزرنده ديوار ياپمق

CONTRE-MURER. Faire un contre-mur *A.* احداث الجدار ـ احداث الجدار المكرر ـ على الجدار *P.* ديوار بر ديوار ديگر پرداختن *T.* جفته ديوار ياپمق

CONTRE-MURÉ. *A.* مستحكم بجدار المكرر *P.* بديوار دو تا استوار كرده *T.* جفته ديوار ايله قويلشمش

CONTRE-ORDRE. Révocation d'un ordre *A.* امر بالخلاف *P.* فرمان بخلاف *T.* خلافنه امر || Il a eu ordre de partir, mais il a reçu un contre-ordre عزيمتنه دائر فرمان كلمشيكن خلافنه امر وارد اولمشدر

CONTRE-PESER. Contre-balancer *A.* تعادل ـ توازن *P.* همسنج بودن *T.* طارتيده برابرلشمك ـ دنكلشمك || Ces raisons-là sont trop faibles, pour pouvoir contre-peser les autres اشبو در ميان اولنان سببلر بغايت واهى اولوب مقدما سرد اولنمش اسباب قويديه قابل توازن اولهجق مقولهدن دگلدر

CONTRE-POIDS. Poids servant à contre-balancer d'autres poids *A.* ردء ـ عدل *P.* بار سنج ـ پاسنگ ـ پارسنگ *T.* دنك || Contre-poids de tournebroche كباب شيشنك بارسنجى Contre-poids d'horloge *A.* شاقول الساعة *P.* شاقول ساعت *T.* آصمه ساعتنك دنك طوبى Figur. *A.* وزن معادل ـ وزن مقابل ـ متوازن *P.* هم ميزان ـ همسنج *T.* دنك || Son avarice met un étrange contre-poids à toutes ses bonnes qualités بخل وامساكى مجبول اولديغى خصال حميدهيه غريب بر وزن مقابل اولور Sa lâcheté sert de contre-poids à son insolence, à son orgueil, à sa cruauté جبانت طبعى مألوف اولديغى كستاخلغه وكبر وغروره وقساوت قلبه وزن معادل مقامنده در La crainte de Dieu est un puissant contre-poids à nos mauvaises inclinations مخافة الله انسانك رغبات رديهسنه قوى بر وزن مقابل منزلهسنده در Dans la république Romaine, la puissance des tribuns était le contre-poids de la puissance du Sénat روميهٔ كبرا جمهورنده وكلاى ملتك قوتى سناتو مجلسنك قوتنه موازن ايدى

Il signifie aussi, un long bâton dont les danseurs de corde se servent *T.* ميزان صريغى

CONTRE-POIL. Le sens contraire à celui dont le poil est couché *A.* عكس الشعر *P.* وارون مو *T.* قيلك ترس طرفى ـ À contre-poil *A.* من جهة المعكوسة الشعر *P.* از سوى وارون مو *T.* ديكنه ـ ترسنه ـ قيل ترسنه || Faire la barbe à contre-poil ترسنه تراش اولمق Étriller un cheval à contre-poil آتى ترسنه قشاغيلمق ـ ديكنه قشاغيلمق ـ Il se dit aussi, en parlant du sens contraire à celui dont le poil d'un drap est couché *A.* عكس الزئبر *P.* وارونهٔ پرز *T.* پروزك ترسى || Nettoyer un drap à contre-poil جوقهيى پروزينك ترسنه سپورمك

CONTRE-POINTER. Piquer une étoffe des deux côtés *A.* غرز *P.* نكنده زدن *T.* نكندهلمك

Il signifie, en termes d'Artillerie, opposer une batterie à une autre *A.* ترتيب المدافع متقابلاً *P.* توب در مقابل توب نشاندن *T.* طوبى طوب ايله قارشولمق ـ Il se prend figur. pour Contredire, contrecarrer. V. ces mots.

CONTRE-POISON. Remède qui empêche l'effet du poison *A.* قاطع السمّ ـ مقاوم السمّ *P.* پادزهر ـ ترياق ـ شفا دارو *T.* زهرى كسيجى || Il serait mort, sans le contre-poison qu'on lui a donné مقاوم سمّ ويرلمامش اولسه هلاك اولور ايدى La thériaque est un excellent contre-poison ترياق غايت اعلا بر دواى قاطع السمّدر ـ Figur. || Ce livre-là est le contre-poison des nouvelles hérésies فلان تأليف نو پيدا بدعتلرك ترياقى مثابهسنده در

CONTRE-PORTE. Seconde porte *A.* باب مكرّر *P.* در مكرّر *T.* ايكنجى قپو

CONTRE-RUSE. V. Contre-finesse.

CONTRE-RÉVOLUTION. Seconde révolution en sens contraire à la première *T.* نظام حادثك خلافنه اولدرق بر نظام آخر

CONTRE-RÉVOLUTIONNAIRE. Celui qui favorise une contre-révolution *T.* نظام حادثك خلافنه اولدرق بر نظام آخرك ايقاعنه سعى ايدن

CONTRESCARPE. C'est la pente du mur extérieur du fossé *A.* صوح مقابل الخندق *P.* ديوار مقابل خندك *T.* خندكك قارشو طرفندهكى ديوار

CONTRE-SEING. Signatnre de celui qui contre-signe *T.* آخرك امضاسى ـ امضاسنه علاوه اولدرق وضع اولنان كوجك صح

ذیلنده وضع اولنان امضا

On dit, Avoir le contre-seing, c'est-à-dire, le droit de contre-signer *T.* کوچك صحه مأذون اولمق

CONTRE-SENS. Sens contraire au sens naturel d'un discours *A.* معناء بالعکس *P.* معنای بر عکس *T.* ترسنه معنا ـ عکسنه معنا || Vous interprétez mal ce que je dis, vous prenez le contre-sens de mes paroles اقوال وکلماتمه معنای بر عکس ویریرك دیدیکمی خلافنه شرح وتفسیر ایدرسك — Il se dit aussi, de tout sens différent du sens véritable d'un texte, d'un discours || Cette traduction est pleine de contre-sens بو ترجمه معنای بالعکس ایله مالامالدر — Il se dit aussi des étoffes, pour dire, qu'elles ne sont pas du sens et du côté qu' elles doivent être *A.* جهت معکوسه *P.* سوی واژگون *T.* ترس طرف || En faisant ce manteau, il a pris le contre-sens de l'étoffe بو قاپودی اعمال ایدر ایکن قماشك جهت معکوسنی طوتدی — Figur. || Il prend toujours le contre-sens d'une affaire دائما مصلحتك جهت معکوسنی اخذ ایدر ـ ترس طرفنی طوتار ـ ایدر — À contre-sens. Façon de parler adverbiale, qui s'emploie dans toutes les significations de Contre-sens *A.* معکوساً ـ علی العکس *P.* بر عکس *T.* ترسنه ـ عکسنه || Expliquer un discours à contre-sens مقالەنك معناسنی معکوساً شرح ایتمك Employer une étoffe à contre-sens ثوبی جهت معکوسدن استعمال ایتمك Il a pris cette affaire à contre-sens بو مصلحتی معکوساً طوتدی

CONTRE-SIGNER. Signer au-dessous de celui au nom duquel les lettres sont expédiées *T.* صاحب ـ کوچك صح چکمك تحریراتك امضاسی ذیلنده امضا قویمق

CONTRE-TEMPS. Accident inopiné qui traverse le succès d'une affaire *A.* مخالفت ـ عایق غیر ملحوظ ـ عوایق pl. عایق *T.* عایق ناگهپیدا ـ عایق ناگهظهور *P.* الوقت والحال انسزین اوکه چیقمش مانع || Il est arrivé d'étranges contre-temps dans cette affaire بو مصلحتده عوایق غریبه حادث اولمشدر Il a essuyé bien des contre-temps نیجه نیجه عوایق خیلیدن خیلی مخالفت ـ غیر ملحوظهیه دوچار اولدی ـ وقت وحاله اوغرادی — On dit, Tomber dans des contre-temps, pour dire, tomber dans des circonstances fâcheuses qui dérangent les mesures qu'on avait prises *T.* عوایق جانخراشه دوچار مخالفت وقت وحاله اوغرامق ـ اولمق

À contre-temps. En prenant mal son temps *A.* لافی الوقت فی وقت المخالف ـ المناسب *P.* نا بهنگام ـ بیوقت *T.* وقتسز || Parler à contre-temps نا بهنگام سوق کلام ایتمك Agir à contre-temps بیوقت عمل وحرکت ایتمك

CONTRE-TIRER. Il se dit lorsque sur une estampe fraîchement tirée, on en tire une autre *A.* استخراج النقش من نقش الطرئ *P.* از نقش تازه نقش بر کشیدن *T.* یکی بصلمش نقشك اوزرندن صورت چیقارمق

CONTREVALLATION. Fossé et retranchement qu'on fait autour d'une place assiégée, pour empêcher les sorties de la garnison *A.* دائرة الاستحکامات *P.* استحکامات گرداگرد *T.* محاصره اولمش قلعەنك اطرافنه چویریلان خندق ومترسلر || Lignes de contrevallation محاصره اولمش قلعەنك اطرافنه چویرلمش خندق ومترس صرەلری

CONTREVENANT. Qui contrevient *A.* متصدّی الی الخلاف *P.* خلاف کننده ـ خلافساز ـ عامل بالخلاف *T.* خلافنه ـ خلافنی ایشلیان ـ خلافنه حرکت ایدن ـ یوربیین || À peine aux contrevenants خلافنه حرکت ایدنلره زجرا

CONTREVENIR. Agir contre une loi, contre une obligation qu'on a contractée *A.* مغایراً حرکت ـ حرکت بالخلاف *P.* رهرو سمت خلاف شدن ـ کردار مخالف کردن *T.* خلافنه || خلافنی ایشلمك ـ خلافنه حرکت ایتمك ـ یوریمك Contrevenir aux commandemens de Dieu اوامر ربانیەیه مغایر حرکت ایتمك ـ اوامر الهیەنك خلافنه حرکت ایتمك Contrevenir aux ordonnances شروط نظامنامەنك خلافنه حرکت ایتمك Quiconque y contreviendra هر کیم ایسه خلافنه حرکت ایدن Contrevenir à une clause du contrat مقاوله سندینك محتوی اولدیغی شروطدن برینك خلافنه حرکت ایتمك Il prétendait n'avoir point contrevenu à la loi قانونه مغایر بر درلو حرکت ایلمدیکنی ادّعا ایدر ایدی

CONTRE-VENT. Sorte de grand volet de bois, servant à garantir du vent et de la pluie *T.* کپنك

CONTRE-VÉRITÉ. Ce qu'on dit pour être entendu dans un sens contraire à celui que les paroles portent *A.* تعبیر بالعکس pl. تعبیرات بالعکس *P.* سخن ضد *T.* عکسنه ـ عکسی سوز لاقردی || Dire d'un homme reconnu pour poltron qu'il est brave, c'est une contre-vérité employée ironiquement جبانت ایله معروف اولان کشی ایچون بر بهادر آدمدر دیمك

استهزاءً صرف اولنمش بر تعبير بالعكسدر Il y a des gens qui ne louent et qui ne blâment que par des contre-vérités بعض كسان ذمّ ومدحده تعبيرات بالعكس استعمال ايدرلر

CONTRIBUABLE. Celui qui doit contribuer au paiement des impositions, et particulièrement de la taille *A.* اهل الذمّة pl. ارباب الذمّة *P.* كزيدبر *T.* خراجكذار || On fit une imposition sur tous les contribuables عموماً اهل ذمّت اوزرينه ضريبه طرح اولندى

CONTRIBUER. Aider au succès de quelque dessein *A.* اعانت ـ ضمّ الهمم الحسنة ـ ضمّ الاعانة ـ بذل الهمّة ـ معاونت ـ همّت *T.* ياردم ايتمك ـ وسيله وآلت اولمق ـ ايتمك *P.* دستكيرى كردن ـ ياورى نمودن || Contribuer à la fortune, à l'avancement de quelqu'un بركمسه نك تحصيل يسار وثروت وترفيع رتبه ومنزلتى خصوصنه بذل همّت ايتمك ـ ترفيع رتبه ومنزلتنه وسيله وآلت اولمق au gain d'une bataille فلان ملحمده فائدهٔ غالبيتك تحصيلنه صرف اعانت ايتمك J'y contribuerai de mon côté بو بابده بنم دخى همّتم منضمّ اولهجقدر Contribuer de ses deniers au bâtiment d'une église بركليسانك بناسى خصوصنه كندو مالندن اعانت ايتمك

Et payer extraordinairement quelque somme pour les nécessités publiques *A.* اداء الغرامة ـ اداء التكليف ـ اداء المعقلة *P.* ساليانه دادن *T.* تكليف ويرمك || Toute la province a contribué pour les ponts et chaussées كوپرى وقالدرملرك مصارفى اولدرق عموماً اهالئ مملكت اداى تكليف ايلديلر Toute la province a contribué pour l'entretien des gens de guerre عسكرك امر انفاقنده جميع مملكت ساليانه ويردى ـ تكليف ويردى

Il se dit aussi, des sommes qu'on paye aux ennemis pour se garantir du pillage *A.* اداء المال الامان *P.* نعلبها دادن *T.* مال امان ويرمك || Tout le pays contribue جميع مملكت مال امان ويرر Il a fait contribuer toute la province جميع عموماً اهالئ مملكت ـ ايالته مال امان ادا ايتدردى ـ مال امان طرح ايلدى ـ اوزرينه مال امان صالدى

CONTRIBUTION. Levée extraordinaire faite par autorité publique *A.* تكاليف pl. تكليف ـ غرايم pl. غرامة ـ معاقل pl. معقلة *P.* ساليانه *T.* تكليف || Les villages ont payé tant par contribution قريه لر تكليف اولدرق شو مقدار مبلغ ويرمشلر در

Et ce qui se paye en temps de guerre en pays ennemi *A.* مال الامان *P.* نعلبها *T.* مال امان || Payer les contributions مال امان اولدرق طرح اولنان تكليفى ادا ايتمك Mettre tout le pays en contribution مملكتك جملهسى اوزرينه مال امان طرح ايتمك Les contributions ont fourni aux frais de la guerre مال امان اولدرق تحصيل اولنان اقچه مصارف سفريّه يه مدار اولمشدر

En termes de Pratique, on appelle Contribution au sou la livre, ce que chacun des cohéritiers paye à proportion de la part qu'il a dans la succession *T.* ورثه نك اسهام مفروضه لرندن بهر غروشه شو قدر اقچه اعتباريله ادا ايتديكرى حصّه

CONTRISTER. Affliger. *A.* ايراث الحزن ـ اغمام ـ تحزين *P.* غمكين كردن ـ اندوهناك كردن ـ اندوه رسانيدن *T.* كدرلتمك ـ اوتاندرمق || Il ne faut pas contrister ses amis دوستلره ايراث حزن وكدر ايتمك روا دكلدر Cette nouvelle l'a fort contristé بو خبر فلانى غايت ايله تحزين ايلدى ـ فلانك غاية الغايه محزونيّت بالنه باعث اولمشدر

CONTRISTÉ. *A.* محزون ـ مغموم *P.* اندوهناك ـ غمكين *T.* كدرلو ـ اوتانمش

CONTRIT. Qui a un grand regret de ses péchés *A.* سادم *P.* خراشيده دل *T.* يوركى صزيلو || Un coeur contrit قلب سدم آلود

CONTRITION. Regret d'avoir péché *A.* سدم البال ـ سدم *P.* خرخشهٔ دل گناهكار ـ خراش دل بزهكار *T.* گناه ايشليانك يوركى صزيسى || Faire un acte de contrition سدم بالدن ناشى برايش ايشلمك ـ سدم بالدن نشأت ايتمش برعمل ايتمك

CONTRÔLE. Registre qu'on tient pour la vérification d'un rôle *A.* دستور pl. دساتير ـ اوارجة *P.* اواره *T.* قيد دفترى ـ روزنامه دفترى || Cela a passé au contrôle روزنامه دفترنده ثبت وتحرير اولندى Tenir le contrôle روزنامه دفترينى حفظ ايتمك Faire le contrôle قيودات دفترينى ترتيب ايتمك V. Registre.

Il se dit aussi, pour le droit que l'on paye *A.* عائدة القيد *P.* رسم قيد *T.* قيديّه خرجى ـ قيد عوائدى || J'ai payé le contrôle de ces actes اشبو سنداتك قيديّهسنى ادا ايتدم ـ Il signifie aussi, l'office de celui qui tient le contrôle *A.* امانة الدساتير *P.* اوارهدارى *T.* روزنامهجيلك خدمت

خدمت میریــدن خدمتــی || Le contrôle des Finances روزنالدجیلـك خدمتی

CONTRÔLE. Marque qu'on imprime sur les ouvrages d'or et d'argent *A.* وسام pl. وسوم ـ سمة pl. سمات *P.* تمغا *T.* دامغه || Cette pièce de vaisselle est suspecte, elle n'a pas le contrôle بو آنیهٔ سیم تمغالو اولمدیغندن مظنوندر La ferme du contrôle de l'or et de l'argent سیم وزر تمغاسی رسمنك مقاطعدسی

CONTRÔLER. Mettre sur le contrôle *A.* ثبت فی الاوارجة *T.* روزنامه دفتربنه *P.* در اواره قید کردن قید فی الاوارجة ـ جانب || Contrôler des quittances de finances قید ایتمـك میریدن ویریلان مقبوض سندلرینی روزنامه دفتربنه قید قیودات دفترینه کچورمك ـ ایتمك

Et mettre le contrôle sur les ouvrages d'or et d'argent *A.* توسیم *P.* تمغا زدن *T.* تمغا بصمق ـ دامغه اورمق || Il a fait contrôler sa vaisselle اوانیٔ سیمی توسیم ایتدردی ـ کمش ظرفلرینه تمغا اوردردی

Figur. Critiquer les actions, les paroles d'autrui *A.* تعییب ـ لوم *P.* بوسیـن کردن *T.* قندمق ـ عیبلمق || Quel droit avez-vous de le contrôler? فلان کمسنه‌یی لوم وتعییب ایلمکه نه کوند استحقاقـك وار در Vous contrôlez tout ce qui se fait dans sa maison خانه‌سنده‌جاری اولان کافهٔ احوالی لوم خانه‌سنده جریان ایدن جزئی وکلی ـ وتعییب ایدرسك امورده سنـك انداز لوم وتعییب اولورسك Je ne contrôle point vos actions اعمال وافعالکـه بوجه من الوجوه حرف انداز لوم وتعییب اولمم

CONTRÔLÉ. *A.* مقیّد فی الاوارجة *P.* در اواره قیـد شده *T.* روزنامه دفترنده قیـد اولنمش *A.* موسّم *P.* تمغا زده *T.* عیبلنمش *A.* ملوم ـ معیوب *P.* بوسیـن کرده *T.* تمغالنمش

CONTRÔLEUR. Officier dont la charge est de tenir contrôle de certaines choses *A.* امین الدساتیر *P.* اواره گیر *T.* روزنامه‌جی || Contrôleur général des finances روزنامچهٔ اوّل Contrôleur des bâtimens ابنیه روزنامه‌جیسی Contrôleur général de la maison du Roi سرای همایون روزنامه‌جیسـی de la maison de la Reine حرم همایون روزنامه‌جیسی ـ Et maître d'hôtel dans les maisons des Princes *T.* مصرف امینی

Figur. Celui qui se mêle de censurer les actions d'autrui *A.* عیّاب ـ لوّام *P.* بوسینکار ـ عیبجوی *T.* قندیجی ـ عیبلیجی

CONTROUVER. Inventer une fausseté pour nuire à quelqu'un *A.* اختراع الافك ـ اختلاق الکذب ـ خلق اکاذب ـ افترا || یلان دوزمـك *T.* بهتان پیدا کردن ـ دروغ بافتن *P.* C'est un fait qu'on a controuvé pour le perdre فلانی اعـدام اعدام قصدیله ـ قصدیله اختراع اولمش بر افترای محضدر Il n'y a pas un لا عن اصـل اختراع اولمش بر مادّه در mot de vrai à tout cela, ce sont toutes choses controuvées بو شیلرك ایچنده صحّته مقارن لفظ واحد اولمیوب جملـه‌سی اختلاق اولمش اکاذیب مقوله‌سیدر

CONTROVERSE. Débat sur une question, sur une opinion *A.* مباحثة pl. مباحثات ـ معارضة pl. معارضات ـ مناقشة pl. مناقشات *P.* سرنگك *T.* سوز آتشمه || Grande controverse مناقشهٔ عظیمه Cela est hors de controverse بوبده جای مناقشه Cela passe sans controverse بلا معارضه رسانیدهٔ موقع یوقدر حسن قبول اولدجق مقوله‌دندر Les anciens rhéteurs proposaient des sujets de controverse زمـان قدیمـده اهل بیـان محلّ مباحثه اولدجق مسائل عرض ایدرلر ایدی

Il se dit aussi, de la dispute qui a pour objet des points de Foi *A.* مباحثة ـ مباحثة فقهیّة ـ مناقبات pl. مناقبة مباحثهٔ دینیّة pl. مباحثات دینیّة || Traiter un point de controverse دینیّده متعلق بر مادّه‌نك مذاکره‌سنی ایتمك Il est versé dans les matières de controverse فنّ مناقبـده صاحب ید طولا در ـ On dit, Étudier la controverse, c'est-à-dire, les matières de controverse محلّ مناقبـه اولان مسایلی مطالعـه ایتمك ـ Et prêcher la controverse, pour dire, Éclaircir dans la chaire les points de doctrine qui sont en controverse entre les catholiques et les hérétiques مباحثات دینیّه‌نك کشف وحلّی زمیننده وعظ ایتمك

CONTROVERSISTE. Celui qui traite des matières de controverse *A.* مباحث فی امور الدیـن ـ مناقد || C'est un célèbre controversiste مشهور الاسم بر مناقد ماهر در

CONTUMACE. Le refus, le défaut que fait une partie de comparaître au tribunal *A.* اجتناب عن ـ امتناع عن المرافعة *P.* گریز از مرافعه *T.* مرافعه‌دن قاچنمه || Il a été condamné par contumace مرافعه‌دن امتناعی تحقّقنه مبنی علیهنه حکم جریان ایلدی Faire juger la contumace مرافعه‌دن امتناع ایهتمنه دائر ایلان دعوایی فصل ایتدرمك ـ Il signifie aussi, celui qui a refusé de comparaître en Justice *A.* متجنب عن المحاکمة ـ ممتنع عن المرافعة *P.* از مرافعه [illegible]

مرافعه‌دن قاچنمش T. از مرافعه گریزان - گریزان || Il est contumace مرافعه‌دن مجتنبدر

CONTUMACER. Instruire la contumace A. رؤيت الدعواء مرافعه‌دن اجتناب دعواسنی T. الاجتناب عن المرافعة محاكمه‌دن اجتنابی || Il s'est laissé contumacer رؤيت ايتمك سبب ويردی - دعواسی رؤيت اولنسنه مساغ ويردی

CONTUS. Meurtri, froissé sans être entamé A. محبوط - مكدّم P. بتره دار T. برەلنمش || Une partie contuse عضو مكدّم - برەلنمش عضو

CONTUSION. Meurtrissure A. كدمة pl. كدمات - حبط - اثر P. بتره T. بره || Légère contusion كدمهٔ خفيفه Il reçut dans sa cuirasse un coup de mousquet qui lui fit une contusion كيدیكی زره اوزرينه برضربهٔ تفنك اصابتيله وجودنده بر بره پيدا اولدی - اثر حبط ظهور ايلدی

CONVAINCANT. Qui a la force de convaincre A. مقطع - ملزم P. مسكت - زبانبر T. الزام ايديجی || Cet argument est convaincant برهان مسكتدر

CONVAINCRE. Réduire quelqu'un par le raisonnement, à demeurer d'accord d'une vérité, d'un fait A. الزام - الزام القبول P. ملزم كردن T. بر كمسنه‌نك عقلنی - الزام ايتمك بر مادّه صدق || ياتورمق || Convaincre quelqu'un d'une vérité بر - وحقيقته مقارن اولديغنه بر كمسنه‌يی الزام ايتمك مادّه‌نك صحتنده فلانك عقلنی ياتورمق Convaincre par de bonnes raisons دلائل معقوله ايله ارضا والزام ايلمك Je l'ai convaincu par cette raison فلانی شو دليل ايله الزام ايلدم

SE CONVAINCRE. A. كسب التحقيق - تحصيل اليقين P. ملزم شدن T. عقل ياتمق - الزام اولمق || Il se convaincra par expérience تجربهٔ احوال كسب - بالتجربه ملزم اولدجقدر Se convaincre soi-même par يقين ايلمسنه وسيله اولدجقدر ses propres yeux رأى العين مشهودی اولدرق تحصيل يقين ايتمك Se laisser convaincre à l'évidence صراحت حالنه تبعيت ايله ملزم اولمق

On dit, Convaincre un accusé de quelque crime, pour dire, prouver qu'il a fait le crime dont on l'accuse A. تجرّم عليه بر كمسنه‌نك اوزرينه اثبات جرم وجنايت T. بالاثبات بالاثبات الزام جرم وجنايت ايتمك - ايتمك

CONVAINCU. A. ملزم P. ملزم شده T. الزام اولنمش Convaincu d'un crime A. متجرّم بالاثبات T. جرم اثبات اوزرينه

اوزرينه جرم تحقق ايتمش كشی - اولنمش كشی

CONVALESCENCE. Recouvrement de la santé après une maladie A. نقاهت - حال النقوه P. حال بيمار خيزی - حال T. هنوز خسته‌لكدن قالقمشك حالی || Être en convalescence درواخ نقاهت Parfaite convalescence حال نقاهتده اولمق نقاهت كامله

CONVALESCENT. Qui relève de maladie A. ناقه P. بيمار خيز - درواخ - درداخ - پل T. هنوز خسته‌لكدن قالقمش || Je suis bien aise de le voir convalescent فلانی حال نقاهتده كورنجه مرفه البال اولورم

CONVENABLE. Qui convient, propre A. لايق - لايق الحال P. جديد - اليق - احرا - درخور - جسپان T. ياقشق || Cet emploi n'est pas convenable à ses talens بو منصب فلانك مودوع طبعی اولان مناقب ومعارفه جسپان دكلدر Faire une dépense convenable à sa fortune حالنه لايق مصرف ايتمك - حالنه ياقشق - Et conforme, proportionné A. لايق - مناسب - موافق - سزاوار - بايسته - سزا P. T. كركلو || Cette bonne action a eu une récompense convenable بو عمل خيرك مكافات لايقه‌سی ادا - مكافات مناسبه‌سی ادا اولندی - مكافاتی بر وجه اليق ادا اولندی - اولندی - Et décent, qui est à propos A. جائز P. روا T. يوللو || Il n'est pas convenable à un homme sage de.... بر عاقل آدمه كوره شويله ايتمك جائز دكلدر

CONVENABLEMENT. D'une manière convenable A. على طريق الاليق - على وجه الاوفق P. درخورانه - بر وجه اليق T. بر وجه اليق || Il répondit convenablement ياقشغی اوزره جواب ويردی - مناسبا - Et d'une manière conforme A. على وجه الانسب P. ببايستگی - بر وجه مناسب T. كركلو وجهله - كركی كبی - مناسبی اوزره || Il a parlé convenablement au sujet مادّه‌يه مناسب وجهله سوق كلام ايلدی

CONVENANCE. Rapport, conformité A. مناسبت - موافقت P. سزاواری - بايستگی - بيم T. براشقلق - ياقشقلق || Ces choses-là n'ont point de convenance l'une avec l'autre بو ايكی بری - شيلرك احد هما آخره بر درلو موافقتی يوقدر برلريله اصلا جهت مناسبت يوقدر Quelle convenance y a-t-il entre des choses si différentes? بو درجه‌ده مختلف اولان شيلر بيننده نه مناسبت وار در Pour bien discourir des cho-

ses, il en faut observer les convenances et les différences احوال اشیادن کما هو اللایق بحث اولنمق اول شیلرک بیننده اولان جهت موافقت واختلافک تحقیقنه منوطدر Convenance d'humeur موافقت طبیعت de goût موافقت مزاج

– Il se dit aussi des rapports d'âge, d'état, de caractère *A.* کفائت الحال - موافقت الحال *P.* همتایی *T.* اویغونلق || Faire un mariage de convenance کفائت حاله رعایت ایدەرك عقد نکاح ایتمك C'est par des raisons de convenance qu'ils se sont liés ensemble عقد مرافقت حاله مبنی رابطهٔ اتحاد ایتمشلردر

Et bienséance, décence *A.* ذاب الادب *P.* شایستگی *T.* رسم ادبه اویغونلق - یاقشقلق || Il n'y aurait pas de convenance à en user de la sorte بو وجهله معامله اولنمق ذاب بو وجهله معامله یاقشمز - ادبه منافیدر

CONVENIR. Être conforme, avoir des rapports de convenance *A.* توافق *P.* شایشتگی داشتن - سزا بودن - سزیدن *T.* موافق بودن - موافق کلمك - اویغون کلمك || Ces deux choses conviennent parfaitement ensemble بو ایکی شیلر بیننده توافق تامّه واردر Le lait cuit et la farine crue font beaucoup de saburre, et conviennent mal à notre estomac قینامش سود ایله دقیق نا پخته چوق جوکندی براقدیغندن معدەیه موافق کلمز Après la culture de la terre, c'est celle des arts qui convient le plus à l'homme حراثت اراضی مادّەسندنصکره درجهٔ ثانیەده انسانه موافق حال اولان پرورش صنایعه سعی وهمّت ایتمکدر J'ai deux partis à vous proposer, choisissez celui qui vous conviendra le mieux طرفکه تکلیف ایدەجکم ایکی شقّدن هر قنغیسی حالکه اوفق ایسه اختیار ایله

Et demeurer d'accord, être de la même opinion sur quelque chose *A.* موافقت بالتراضی - اتفاق الکلام - اتفاق الرأی *P.* همزبانی نمودن - همزبان وفاق بودن *T.* اویوشمق - بر کیمسەنک سوزینی - بر کمسەنک سوزیه اویمق - سوز برلکیله قرار ویرمك - تسلیم ایتمك || Je conviens de ce que vous dites, mais convenez aussi qu'il n'est pas juste que... سنک کلامکی تسلیم ایدرم سن دخی فلان شئ حق اولمدیغنی تسلیم ایله Ils sont convenus de se trouver en tel lieu فلان محلّده بولنمق ایچون متفق الکلام اولمشلردر Convenir d'un arbitre, d'un article, du temps, du lieu نصب اولنەجق حکمك انتخابی وفلان شرطك عقدی ووقت وحالك تعیینی خصوصنده متّفق الرأی اولمق Convenir du prix de quelque chose فلان شیئك ثمنی قطع ایچون بینلرنده بالتراضی موافقت ایتمك

Et être propre et sortable *A.* لیاقت - خلاقت - جدارت *P.* بایستن - زیبیدن - چسپیدن *T.* یراشمق - یاقشمق - مناسب اولمق || Cette maison m'a convenu, et je suis convenu du prix بو خانه حالمه لایق اولمغله بهاسنی بالتراضی قطع ایلدم Il ne vous convient pas de parler si fièrement بو مثللو - کونه مغرورانه صحبت سکا جدیر ولایق دکلدر کبر وغرور ایله سویلمك سکا کوره یاقشمز Ces empressemens ne conviennent pas à votre dignité بو مثللو اوضاع متهالکانه سنک شانکه لایق دکلدر Ce sont des plaisirs qui conviennent mal à un homme de votre âge سنک سنّکه بالغ اولمش بر آدمه کوره بو مقوله تلذّذاته رغبت نا چسپاندر Ces louanges ne me conviennent nullement بو مقوله اوصاف ومدایح بوجه من الوجوه بکا جدیر وچسپان دکلدر – On dit, que deux personnes se conviennent, pour dire, que leur état, leur caractère ont du rapport بو ایکی کشی بری بریله متوافق الحالدرلر

Il signifie aussi, être expédient, être à propos *A.* صواب *P.* سزا بودن *T.* مناسب اولمق - یوللو اولمق || On délibéra long-temps sur ce qu'il convenait le plus de faire, ou d'aller aux ennemis, ou de les attendre دشمن اوزرینه وارلمق ویاخود دشمنك ورودینه منتظراً قونیلان محلّده توقّف ایتمك شقّلرندن قنغیسی اصوب والیق اولدیغنه دائر وافر زمان مشاوره اولنمشدر

CONVENU. *A.* متّفق علیه *P.* بالتراضی - همزبان وفاق آمده *T.* قرار داده - سوز برلکیله قرار بولمش – On dit, Entre nous, c'est chose convenue بیننادە بالتراضی متّفق علیه اولمش قرار داده اولمش مادّه در - بر شیدر C'est chose convenue entre toutes les parties intéressées اولبابده برر جهت ایله مصلحته علاقەسی اولنرك جملەسی بیننده بالتراضی قرار گیر اولمش مادّه در

CONVENTICULE. Petite assemblée secrète et illicite *A.* دار الندوة *P.* بزم فساد پیشگان - بزم نا بکاران *T.* یرامز لونجەسی || Les conventicules sont défendus دار الندوەلر ممنوعدر

CONVENTION. Accord, pacte que deux ou plusieurs personnes

font ensemble *A.* شرط ـ عهود ـ عهد pl. معاهدات pl. معاهدة ـ مقاولد *T.* پیمان *P.* آصار pl. اصر ـ مواثیق pl. میثاق ـ قوللشمه || Convention tacite عهد ضمنی expresse عهد صریح verbale معاهده شفاهًا par écrit معاهده تحریرًا Ils ont fait une convention entre eux que ... بینلرنده شونی متضمن عقد مضمون معاهده ده... La convention était que عهد ومیثاق ایلدیلر Je tiens à la convention معاهده نک موجب شویله ایدی که ومقتضاسنی ادّعا ایدرم

CONVENTIONNEL. Qui suppose convention *A.* جاری بالاعتبار اعتباری اولدرق قوللشلمش *T.* اعتباری *P.* مشروط بالاعتبار ـ بالاعتبار مشروط اولان قیمت || Valeur conventionnelle ـ قیمت اعتباری

CONVENTIONNELLEMENT. Sous convention *A.* بالمعاهدة *P.* با پیمان *T.* مقاولد ایلد ـ قوللشلمش اولدرق

CONVENTUALITÉ. État d'une maison religieuse où l'on vit sous une règle *A.* حال الدیر *P.* حال خانقاهی *T.* مناسترحالی

CONVENTUEL. Qui appartient au couvent *A.* دیرق *P.* خانقاهی *T.* مناسترلو ـ Assemblée conventuelle, L'assemblée composée de toute la communauté du couvent *A.* جماعت الاهل الدیر *P.* انجمن اهل خانقاه *T.* مناسترلو لونجه سی

CONVERGENCE. Position réciproque de deux lignes qui vont en s'approchant *A.* تمایل الی التقارب *P.* میل نزدیکی با همدیگر *T.* بری برینه یقینلشمه

En Dioptrique, c'est la disposition des rayons d'un corps lumineux, qui vont en s'approchant jusqu'à ce qu'ils se réunissent tous en un point *A.* تمایل الی الالتقاء *T.* یقینلشدرق جاتشمه

CONVERGENT. On appelle ainsi les lignes qui vont en s'approchant l'une de l'autre *A.* خطوط متمایلة الی التقارب *P.* خطها مایل نزدیکی با همدیگر *T.* بری برلرینه یقینلشدرق واران جزکیلر

En Dioptrique, il se dit des rayons de lumière qui vont en s'approchant pour tendre à un même centre *A.* متمایل الی الالتقاء *T.* بری برلرینه جاتشمق ایچون یقینلشان || Les verres convexes rendent les rayons convergens, les concaves les rendent divergens زجاج محدّب نشر ایلدیکی اشعّه یی متمایلًا الی الالتقا وزجاج مقعّر متمایلًا الی المباینت سوق وصرف ایدرلر

CONVERGER. En Dioptrique. Tendre vers le même point *A.* تمایل الی الالتقاء *T.* جاتشمق ایچون یقینلشمق

CONVERSE. On dit en Logique, qu'une proposition est converse d'une autre, lorsque de l'attribut de la première on fait le sujet de la seconde, et du sujet de la première, l'attribut de la seconde *A.* عموم وخصوص مطلق || Tout ce qui est matière est impénétrable, est une proposition converse de celle-ci: Tout ce qui est impénétrable est matière کلّ مادة ممتنع النفوذ قضیه سیله کلّ ما کان ممتنع النفوذ مادّة قضیه سی بیننده عموم وخصوص مطلق واردر

CONVERSATION. Entretien familier *A.* محاورة pl. محاورات ـ سروا *P.* مذاکرة pl. مذاکرات ـ محادثة pl. محادثات ـ محاورهٔ مطبوعه || Conversation agréable *T.* سویلشمه صحبت badine محادثهٔ لطیفه آمیز intéressante مذاکرهٔ مهمّه ennuyeuse محاورهٔ ملال انگیز Lier conversation ربط شیرازهٔ محاوره یه Entrer en conversation صحبته کیرمک Renouer conversation مبادرت ایتمک تجدید محاوره یه ابتدار ایتمک Reprendre la conversation où elle en était اخذ مذاکره یی قالدیغی یردن Être en conversation ایلد یکیدن باشلمق مذاکره اوزره اولمق Par forme, par manière de conversation علی طریق المذاکره C'est un homme de bonne conversation خوش صحبت بر آدمدر Rompre une conversation قطع رشتهٔ مذاکره ایتمک Interrompre une conversation صحبتک ـ صحبته انقطاع ویرمک آره سنی کسمک La conversation tourna, tomba sur telle chose انجرار کلام ایلد صحبت فلان مادّه نک اوزرینه کلدی La conversation commençait à languir, il la réchauffa, la ranima مذاکره ده آثاروهن ورخاوت رونمای ظهور اولمشیکن مجدّدًا احیاسنه ظفریاب اولدی

CONVERSER. S'entretenir familièrement *A.* مکالمة ـ تحادث ـ سویلشمک *T.* صحبت کردن ـ سروا کردن *P.* مذاکرة ـ صحبت ایتمک || Se plaire à converser avec des gens de Lettres اهل علم ایلد تحادث ومذاکره دن حظ ایتمک Ils conversaient ensemble familièrement بینلرنده بی تکلّفانه سویلشرلر ایدی

CONVERSION. Transmutation *A.* استحالة *P.* صورت پذیری بحال دیگر *T.* بشقه صورته دونمه || La conversion des métaux معدنلرک استحالدسی

Il se dit aussi, d'un simple changement de forme *A.* تصریف

تبدیل - P. بدل سازی T. دکشمه || La conversion des
espèces سکه‌لرک دکشمه‌سی - اجناس دراهمک تبدیلی

Et d'un mouvement que l'on fait faire aux troupes A. توجّه -
انصراف P. روتاب T. دونمه || Conversion à droite, à gauche
طرف یمینه طرف یساره توجّه

En matière de religion, il signifie, changement de croyance
de mal en bien A. - رجوع الی طریق الرشاد - هدایت
رجوع الی دین الحق P. هدایت پذیری T. ایمانه
حقّ یولنه دونمه - طوغری یوله دونمه - کلمک || Prier
Dieu pour la conversion des infidèles کفّارک طریق حقّ
ورشاده رجوعلرینی کرم باریدن نیاز ایتمک Prier Dieu
pour la conversion des pécheurs مذنبین وگناه کارانک
طریق رشاده رجوعلرینی مرحمت صمدانیّدن تمنّی ونیاز
ایتمک Travailler à la conversion des pécheurs اهل ذنوب
ومعاصینک راه رشاده ارشادلری خصوصنده بذل سعی
وهمّت ایلمک

En Logique, c'est le changement d'une proposition en sa con-
verse T. عموم وخصوص مطلق صورتنده وضع

CONVERTIBLE. Susceptible d'être converti en une autre chose
A. ممکن الاستبدال P. امکانپذیر تبدّل T. دکشه بیلور || Ce bil-
let est convertible en argent بو تحویل نقد اقچه ایله ممکن
الاستبدالدر

En Logique, il se dit d'une proposition qui peut devenir la converse
d'une autre T. عموم وخصوص مطلق صورتنی کسب ایده بیلور

CONVERTIR. Changer, transmuer une chose en une autre A.
ایجاب الاستحالة - تحویل P. گردانیدن T. - دوندرمک
چویرمک || Il y a des chimistes qui prétendent qu'on peut
convertir les métaux imparfaits en or اهل کیمیانک بعضیسی
معادن غیر کاملدیی ذهبه تحویل ایلمکه قادر اولدقلرینی
معادن ناقصه‌نک ذهبه تحویلی امکاننده - ادّعا ایدرلر
ذاهبدرلر Jésus-Christ convertit l'eau en vin حضرت عیسی
مایی خمره دوندردی Dans le mystère de l'Eucharistie, le
pain et le vin sont convertis au corps et au sang de Jésus-
Christ قربان مقدّسک ترتیبی سرّنده خبز وخمر حضرت
مستحیل اولور - عیسانک دم وجسد مبارکنه تحویل اولور
Un bon estomac convertit tout en bonne nourriture معدهٔ صحیحه‌ده
معدهٔ قویده - کافّهٔ اطعمه غذای صالحه مستحیل اولور
کافّهٔ اطعمه بر وجه اصلح بدل ما یتحلّل اولور Tout ce qu'il
prend se convertit en bile هر نه که تناول ایدر ایسه صفرایه
صفرایه مستحیل اولور - تحوّل ایدر

Il se dit aussi, du changement qui se fait de certaines cho-
ses dans le commerce A. تعویض - تبدیل P. - نوش کردن
عوض ساختن - بدل کردن T. دکشدرمک || Il a converti
toutes ses pierreries en vaisselle d'argent جمیع مجوهراتنی
اوانئ سیم ایله تبدیل ایلدی

Il signifie figur., changer de croyance, de sentimens de
mal en bien A. ارجاع - ارشاد - ارجاع الی الحق
صرف الی الهدایة - الی طریق الرشاد P. براه حقّ
براه هدایت اوردن - گردانیدن T. حقّ - ایمانه کتورمک
هدایتلندرمک - یولنه دوندرمک || Convertir les idolâtres,
les hérétiques عبدهٔ اصنامی واهل رفض وبدعتی طریق
طریق هدایته ارشاد ایلمک - حقه ارجاع ایتمک Ces peup-
les se sont convertis à la Foi اقوام مذکوره ایمانه ارجاع
رجوع ایلدیلر - اولندی - Se convertir. Changer de croyance A.
استرشاد - رجوع الی طریق الحق - اهتدا - تهدّی
انصراف الی الرشاد - P. براه - هدایت پذیرفتن
رشاد امدن T. طوغری - هدایتلنمک - ایمانه کلمک
یوله دونمک || Il s'est converti dans sa dernière maladie
مؤخّراً گرفتار اولدیغی حال مرضده اهتدا ایلدی Ce pé-
cheur s'est converti فلان مذنب طریق رشاده رجوع ایلدی
طریق رشاده انصراف ایلدی -

CONVERTIR QUELQU'UN. Le faire changer de résolution sur quel-
que chose A. تبدیل النیّة - تصریف الفکر P. اندیشهٔ فلان
کس را تبدیل گردانیدن T. عقلی چلمک - عقلی چویرمک
|| J'ai fait tout ce que j'ai pu pour lui faire rompre son voya-
ge, mais il n'y a pas eu moyen de le convertir عزیمتنی منع
ایچون بذل سعی بلیغ ایلدم انجق اولبابده عقلنی
چویرمک بر وجهله ممکن اولمدی

CONVERTI. A. متحوّل - مستحیل P. گردیده T. دونمش A.
مهتدی P. هدایتیافته T. ایمانه کلمش - هدایتلنمش

CONVERTISSEMENT. Changement A. تبدّل - تحوّل P. بدل
سازی T. دکشمه || Demander le convertissement d'une obli-
gation en contrat de constitution بر قطعه تمسّکک ایراد
تبدیل اولنمسنی - مرتّب حجّتنه تبدّلنی طلب ایتمک

CONVEXE. La surface extérieure de tout ce qui est courbe
A. محدّب P. خرپشته T. دیشی قنبور || Corps convexe

جسم محدّب الشکل ـ جسم محدّب Le côté convexe d'une ligne courbe بر خطّ مقوّسك جهت محدّبی Un miroir convexe مرآت محدّب

CONVEXITÉ. La superficie de ce qui est convexe *A.* حدب ـ تحدّب *P.* خرپشتی *T.* دیش قنبورلغی || La convexité d'un globe کره‌نك تحدّبی

CONVICTION. L'effet qu'une preuve évidente produit dans l'esprit *A.* علم الیقین ـ یقین ـ جزم *P.* دانش بی گمان *T.* شبهه‌سز بیلش ـ جزماً بیلش || Être dans une entière conviction, avoir une entière conviction des vérités de la religion حقایق ایمانك صحّتنه بعلم الیقین معتقد اولمق

Il se dit aussi, de la preuve évidente d'une vérité, d'un fait *A.* تحقّق ـ اثبات ـ ثبوت || On a long-temps douté de la circulation du sang, mais l'expérience nous en a donné une conviction entière دوران دم مادّه‌سی طول زمان مشکوك ومشتبه ایکن تجربه طریقیله اثبات اولندی On a trouvé dans ses papiers la conviction de son intelligence avec les ennemis اوراقی ایچنده دشمن طرفیله مخابره‌سی مادّه‌سنك ثبوت وتحقّقی خارجده اخراج اولندی Ce qu'il a dit sans y penser, fournit une conviction contre lui بلا رویّة سویلدیکی کلام کندو علیهنه وسیلهٔ اثباتدر

CONVIER. Inviter *A.* دعوت ـ استزارة *P.* خواندن *T.* دعوت ایتمك || Convier à un festin, aux noces ضیافته ودوکونه دعوت ایتمك à une assemblée مجلسه دعوت ایتمك ـ جمعیّته دعوت ایتمك — Et exciter || Toutes ces choses vous y convient بو شیلرك جمله‌سی سنی فلان ایشی ایشلمکه داعیدر La raison, la gloire, votre devoir vous convie مقتضای عقل ولازمهٔ شان وواجبهٔ حالك سنی اول خصوصه داعیدر

Convié. *A.* مدعوّ *P.* خوانده *T.* دعوتلو ـ دعوت اولنمش

CONVIVE. Celui qui est invité et qui se trouve à un repas avec d'autres *A.* مواکل pl. مواکلین *P.* همکاسه ـ هم پیاله *T.* طعامده برابر اولان ـ جناق یولداشی || Tous les convives étaient de bonne humeur مجموع مواکلین بشوش ونشاطمند ایدی Il était du nombre des convives هم پیالگان عدادندن ایدی

CONVOCATION. Action de convoquer *A.* دعوت فی الجمعیّة *P.* خواندن بجمعیّت *T.* جمعیّته چاغرمه ـ جمعیّته کتورتمه || La convocation d'une assemblée بر جمعیّتك دعوتی La convocation des États ملّت وکلاسنك جمعیّته دعوتلری C'est lui qui doit faire la convocation de l'assemblée جمعیّتك دعوتی مادّه‌سی فلانك فلانك امور لازمه‌سندندر ـ مقتضای مأموریّتیدر V. Convoquer.

CONVOI. Il se dit de l'assemblée qui accompagne un corps mort qu'on porte à la sépulture *A.* موکب الجنازة *P.* یسال جنازه *T.* جنازه آلایی || Un grand convoi موکب عظیم جنازه Aller au convoi موکب جنازه‌یه وارمق Être du convoi موکب جنازه آلاینه رفاقت ایتمك ـ جنازه‌یه داخل اولمق ـ جنازه آلایی اربابندن اولمق

En termes de Marine, il se dit d'un ou de plusieurs vaisseaux de guerre qui escortent des vaisseaux marchands *A.* سفینهٔ مخفرة ـ سفینهٔ مأمورة بالخفارة *P.* کشتئ پاسبان *T.* یساقچیلکه مأمور کمی ـ یساقچی کمیسی || On lui a donné un vaisseau pour lui servir de convoi معیّتنه خفارته مأمور مخفر اولمق اوزره معیّتنه بر قطعه سفینه ترفیق اولندی ـ بر قطعه سفینه تعیین اولندی

Il se dit aussi, d'une flotte marchande avec son escorte *A.* جلب pl. اجلاب *P.* آلای *T.* جلب || Le convoi de Smyrne, le convoi d'Alexandrie ازمیر جلبی واسکندریّه جلبی

Et d'une quantité de munitions, de vivres qu'on mène dans un camp, dans une ville assiégée *A.* قافلة الذخایر والمهمّات *P.* کاربان ذخیره ومهمّات *T.* ذخیره ومهمّات کروانی || Préparer un grand convoi کلّیلو برکروان تهیئه واعداد ایتمك Le siége était fort avancé, mais il est entré un convoi امر حصر وتضییق خیلی مرتبه میدان آلمشیکن ذخایر ومهمّاتدن عبارت برکاربان عظیم درون قلعه‌یه رهیاب دخول اولمشدر

CONVOITER. Désirer avec avidité *A.* اسهاب ـ تولّع ـ احتراص *P.* گدا چشمی نمودن ـ آزمندی نمودن *T.* حرصلنمق ـ حرص ایله استکلو اولمق || Convoiter ardemment گرمیّت درون ایله تولّع واحتراص ایتمك Convoiter les richesses حریص مال اولمق ـ مالده چشمدوز حرص واز اولمق Convoiter le bien d'autrui آخرك نصیبنه اطماح نظر حرص وولوع ایتمك la femme de son prochain کندو قریبی زوجه‌سنه مدّ نگاه حرص وولوع ایتمك

CONVOITEUX. Qui convoite *A.* حریص ـ شدید الحرص ـ مولع ـ مسهب ـ شرهان ـ مغرم *P.* آزمند *T.* حرصلو || Convoiteux de gloire مغرم شان واقبال de richesses مغرم مال

CONVOITISE. Désir avide *A.* ولوع ـ شدّة الحرص ـ حرص *P.* غرام ـ شره ـ آز *T.* گدا چشمی ـ حرص || Convoitise effrénée déréglée حرص بیقید وحدّ طاشقین ـ حرص وشره نا مضبوط La convoitise des richesses حرص مال des honneurs حرص عزّ ورفعت Regarder quelque chose d'un oeil de convoitise نظر حرص وولوع ایله مشاهده ایتمك

CONVOLER. Se remarier *A.* تکریر الاستفراش ـ تکریر النکاح *P.* تکرار نکاح ـ تکرار اولنمك *T.* دیگر بار نکاح بستن دفعهٔ ثانیه اولدرق تکرار || Convoler en secondes noces ایتمك عقد نکاح ایتمك

CONVOQUER. Faire assembler par autorité publique *A.* دعوت بمجلس خواندن *P.* انتدا ـ استحضار المجلس ـ فی الجمعیّة *T.* جمعیّتی کتورتمك ـ جمعیّتی چاغرتدق || Convoquer un concile ملّت مجلس شوراییی استحضار ایتمك les États وکلاسنی جمعیّته دعوت ایتمك Convoquer le Parlement پارلامنتو تعبیر اولنور ملّت جمعیّتنی استحضار ایتمك

CONVOYER. Escorter *A.* استصحاب لاجل الخفارة ـ تخفیر ـ برای پاسبانی همراه شدن *P.* رفاقت لاجل الخفارة ـ یساقچیلق ایچون معیّته *T.* برای پاسبانی بمعیّت رفتن || Convoyer des vaisseaux marchands یساقچیلق ایتمك ـ وارمق خفارت ضمننده تجّار کمیلری معیّتنه جنك سفینه‌لری ترفیق ایتمك Faire convoyer un train d'artillerie ارسال اولنان بر طاقم طوپلره خفارت ایتمك اوزره قدر کفایه عسکر تعیین ایلمك

CONVOYÉ. *A.* مصحوب بالمخفر *P.* بپاسبانی همراه شده *T.* یساقچی ایله کزن

CONVULSIF. Qui se fait avec convulsion *A.* متخلّج ـ مختلج *P.* سکریمه‌لو *T.* سلافناك || Mouvement convulsif حرکت سکریمه‌لو ـ نبض راکز ـ نبض مختلج Pouls convulsif متخلّجه ـ Il se dit aussi, de ce qui donne des convulsions *A.* موجب نبض ـ مورث الاختلاج ـ الخلوج *P.* سلاف آور *T.* سکردیجی || L'émétique est convulsif دوای مقیّی موجب الخلوجدر

CONVULSION. Mouvement irrégulier et involontaire des muscles, avec secousse *A.* اختلاج pl. اختلاجات *P.* سلاف *T.* سکریمه || Grande, violente convulsion اختلاج شدید Convulsion épileptique اختلاج صرعی Tomber en convulsion اختلاج ظهور اعضایه گرفتار اولمق Dans le fort de la convulsion ایدن اختلاجك حال کمال شدّتنده Sujet à des convulsions اختلاج اعضایه مبتلا اولمق Il mourut dans les convulsions اختلاج اعضا اثناسنده تسلیم روح ایلدی ـ Il se dit figur., des emportemens, efforts extraordinaires qu'on fait pour quelque chose *A.* خلجان القلب ـ اختلاج القلب *P.* طپیدن دل *T.* یورك اویناسی La seule vue d'un homme qui demande de l'argent donne des convulsions à un avare اقچه طلبنده اولان بر کشینك یالکز دیداری بر ممسکك آدمه کوره موجب اختلاج درون اولور

CONVULSIONNAIRE. Qui a des convulsions *A.* متخلّج الاعضا *P.* سلافدار *T.* اعضاسی سکرر

COOBLIGÉ. Celui qui est obligé avec un ou plusieurs autres dans un contrat *A.* مشارك التعهّد ـ شریك العهد *P.* همپیمان *T.* برابر تعهّد ایدن || Il a été condamné à payer, sauf son recours contre ses coobligés کندوسیله مشارك تعهّد اولنلرك اوزرینه دعوایه صلاحیّتی شرطیله دینك اداسی علیهنه حکم اولندی Défenses d'attenter à sa personne, ses biens, ses cautions et ses coobligés نفس ومالنه وکندویه کفیل وضامن اولنلره وکذلك کندوسیله برابر تعهّد ایدنلره تعرّضك منعی

COOPÉRATEUR. Celui que coopère avec quelqu'un *A.* مشارك فی العمل ـ عامل بالمعیّة ـ منضمّ الی العمل *P.* همکن *T.* برابر ایشلیجی || Les ministres de l'Église sont les coopérateurs de Jésus-Christ وکلای امور دین حضرت عیسا ایله بالمعیّة عامللردر

COOPÉRATION. Action de celui qui coopère *A.* انضمام العمل معیّت ـ مشارکة الی العمل ـ انضمام السعی ـ انضمام الهمّة ـ *P.* همکنی العمل *T.* برابر ایشلیش ـ برابر چالشمه || Dieu ne nous sauve qu'avec notre coopération باری تعالی حضرتلری انضمام عملمز اولمینجه فلاح ونجاتمزی تجویز ایتمز

COOPÉRER. Opérer conjointement avec quelqu'un *A.* عمل با هم *P.* اشتراکاً عمل ـ ضمّ الهمّة ـ سعی بالمعیّة ـ بالمعیّة برابر چالشمق ـ برابر ایشلمك *T.* با هم کارپرداختن ـ ورزیدن || Coopérer à la conversion de quelqu'un بر کمسنه‌نك ایمانه رجوعی خصوصنده اشتراکاً عمل ایتمك Je n'y ai point coopéré بو بابده انضمام سعیم واقع اولدیغی یوقدر Coopérer au succès d'un dessein برمقصودك حصولنه بالاشتراك سعی برمقصدك حصولنه انضمام سعی ایله ـ وعمل ایتمك همّت ایتمك

COOPTER. Admettre quelqu'un dans un corps, en le dispen-

sant de quelques unes des conditions nécessaires pour y entrer بروجه مساعده رخصت قبول نمودن .*P* قبول بالمساعدة .*A* مساعده طريقيله قبوللمق .*T* || L'Université de Paris coopta cette personne فلان كشى پارس مدرسه‌سند بالمساعده قبول اولندى

COPARTAGEANT. Celui qui partage avec un autre .*A* مساهم مشارك فى الحصّة ـ مقاسم ـ .*P* بهره گير ـ حصّه دار .*T* مساهم اولان || Puissance copartageante پايداش ـ پايلش مقاسمده مشترك ـ وارث مقاسم Héritier copartageant دولت اولان وارث Donner à chacun des copartageants la partie qui lui peut appartenir مقاسمينك هر برينه اصابت ايدن حصّه‌يى ادا وتسليم ايتمك

COPEAU. Éclat, morceau de bois qu'un instrument tranchant fait tomber du bois qu'on abat, ou qu'on met en oeuvre .*A* براده .*P* دقاق الحطب .pl كسارة الخشب ـ نحاتة ـ براية اوطون ـ آغاج قيرنتيسى .*T* هيزه‌ريزه ـ تراشه جوب ـ جوب || Gros copeau ايرى اغاج قرنتيلرى Menus copeaux دقاق خرده اوطون اوفانتيلرى Brûler des copeaux اوفانتيسى اوطون اوفانتيلرى ياقمق ـ الحطب حرق ايتمك

COPERMUTANT. Chacun de ceux qui permutent ensemble leurs bénéfices .*A* معاوض .pl معاوضين ـ متعاوض .*P* با يكديگر برى بربله دكشن .*T* عوض كنان

COPHTE. ou COPTE. Nom qu'on donne aux chrétiens originaires d'Égypte .*A* قبطى .pl قبطيّون

COPIE. Écrit fait d'après un autre .*A* نسخه ثانية .pl نسخ ثانية ـ صورت .pl صور .*P* صورت .*T* آلنمش اورنك صورت || Fidèle copie نسخهٔ صحيحه ـ صورت صادقه Copie exacte سهو وخطادن سالم بر قطعه صورت Copie collationnée à l'original اصلنه مطابق نسخهٔ ثانيه La copie d'un contrat بر قطعه نسخهٔ ثانيه‌سى ـ مقاوله حجتنك بر قطعه صورتى ـ Il se dit aussi, de l'imitation exacte des originaux de peinture et de sculpture || Avoir des copies des meilleurs originaux, des meilleurs tableaux احسن تصويراتك واكمل نسخ اصليه‌نك نسخ ثانيه‌لرينه مالك اولمق Une copie tirée sur l'original بر ـ اصلندن نقل اولنمش بر قطعه صورت Copie de copie اصلندن منقول صورتك قطعه نسخهٔ ثانيه Ce n'est pas un original, ce n'est qu'une copie نسخهٔ صورتى اصليه دكل انجق بر صورتدر ـ On dit d'un homme singulièrement ridicule, que c'est un original sans copie اورنكى يوق اورنكسز آدمدر ـ بر آدمدر

COPIER. Tirer la copie d'une écriture, d'un tableau .*A* استنساخ ـ نقل نسخه .*P* اخذ الصورة ـ اخراج الصورة ـ استكتاب ـ صورت چيقارمق ـ صورت آلمق .*T* صورت بركشيدن ـ كردن || Copier fidèlement على وجه الصحّه استنساخ ايتمك Copier un contrat بر قطعه مقاوله حجتنك صورتنى آلمق Copier mot à mot لفظاً بلفظ استكتاب واستنساخ ايتمك Copier une statue بر صنمك لفظاً بالفظ صورت چيقارمق ـ صورتنى چيقارمق Ce palais est copié sur un tel bâtiment فلان ـ بو قوناق فلان بنانك اخذ اولنمش بر صورتيدر بنانك اورنكيدر

Figur. Imiter, exprimer par l'imitation les gestes, les manières, le style de quelqu'un .*A* تمثيل ـ انظار .*P* كراهانيدن .*T* بكزتمك || Il s'attache à copier ce qu'il y a de meilleur dans son modèle يانده اولان نسخهٔ اصليه‌نك احسن واعلا يرلرينى تمثيله بذل مقدور ايدر Un tel peintre, un tel poète a bien copié la nature فلان مصوّر وفلان شاعر آثار خلقت كوزل بكزتدى ـ وقدرتى كوزل تمثيل ايلدى ـ Il signifie aussi, contrefaire. V. ce mot.

Copié. .*A* مستنسخ .*P* نسخهٔ نقلكرده .*T* صورتى آلنمش

COPIEUSEMENT. Avec abondance .*A* بذيرًا ـ مبذورًا ـ غزيرًا .*P* با فراوانى ـ با انبوهى .*T* كور ـ بول بول || Boire copieusement بذيرًا وغزيرًا شرب ايتمك Uriner copieusement بول بول ايشمك ـ غزيرًا وبذيرًا دفع بول ايتمك

COPIEUX. Abondant .*A* بذير ـ مبذور ـ غزير .*P* فراوان ـ انبوه .*T* بول ـ كور || Faire un repas copieux طعام مبذور بول طعام يمك ـ اكل ايتمك Faire une selle copieuse كور بول دفع طبيعى ايتمك

COPISTE. Celui qui copie .*A* نسّاخ ـ مستنسخ .*P* صورتنويس .*T* برشينك اورنكنى الآن ـ صورت يازان ـ صورت الآن ـ On dit d'un peintre qui ne fait que copier les tableaux d'un autre, qu'il n'est qu'un copiste .*A* مستنسخ التصويرات .*P* صورتنويس .*T* تصويرلرك اورنكنى چيقاريجى نگارها

COPROPRIÉTAIRE. Celui qui possède une propriété avec un autre .*A* خليط ـ شارك الملك .*P* همباز ملك .*T* ملك اورتاغى

COPULATIF. Terme de Grammaire. Qui sert à lier les mots .*A* حرف الوصل ـ ادات الوصل

COPULATION. Conjonction charnelle de l'homme avec la femme *A.* جماع - مجامعت *P.* جفتی - گان *T.* جفتلشمه ‖ La copulation charnelle est défendue hors le mariage خارج من غير نكاح - از نكاح مجامعت جسمانيّه جواز يوقدر مجامعت جسمانيّه ممنوعدر

COPULE. Le mot qui lie le sujet avec l'attribut *A.* كلمة الوصل

COQ. Le mâle de la poule *A.* ديك pl. ديوك pl. ادياك *P.* خروه - خروس *T.* خروس ‖ Crête de coq تاجهٔ خروس Combat de coq خروسلرك دوكشمه‌سی - احتراش ديكان Le chant du coq *A.* سقع ديك *P.* بانگ خروس *T.* خروس اوتمه‌سی - سسی - On appelle figur. Coq, un homme qui est le principal dans quelque endroit *A.* بيضة البلد ‖ Il est le coq de son village ساكن اولديغی قريه‌نك بيضة البلديدر

COQUE. Enveloppe extérieure de l'oeuf *A.* قوبة pl. قوب - قيض البيض - خرشاء البيض - قشارة البيض *P.* پوست تخم مرغ *T.* يومورطه قبوغی - Et l'enveloppe ligneuse de la noix *A.* قشر الجوز *P.* پوست جوز - سفال جوز *T.* جوز قبوغی - Et l'enveloppe où se renferme le ver à soie, quand il veut filer *A.* فليق pl. فياليق *P.* پيله *T.* ايپك قوزه‌سی - ايپك قوزاغی ‖ Ce ver à soie commence à faire sa coque دود القز ايپك قوردی قوزاق ياپمغه - نسج فليقه مباشرت ايلدی On dit proverb., qu'un jeune garçon ne fait que sortir de la coque, pour dire, que ce n'est encore qu'un enfant *T.* هنوز قبوغندن چيقمش بر ياوريدر ‖ Il ne fait que sortir de la coque, et il fait déjà l'entendu هنوز قبوغندن چيقمش بر چوجوق ايكن رشد ودرايت دعوا‌سنده در

COQUELICOT. Espèce de pavot *A.* خشخاش برّی *P.* خشخاش كوهی *T.* خشخاش چيچكی

COQUELUCHE. Nom d'une maladie épidémique qui cause des toux violentes *A.* سعال يابس - سعال كلبی *P.* سرفهٔ خشك *T.* قوری اوكسورك

COQUEMAR. Vase de métal ou de pot servant à bouillir de l'eau *A.* مسخنة *P.* آبتابه *T.* صو قيزدره‌جق قاب

COQUERET ou ALKEKENGI. Plante fort commune *A.* الكاكنج *P.* كاكنج - عروس در پرده *T.* قنبل اوتی ‖ La baie de coqueret عنب - حب الكاكنج *P.* دانهٔ كاكنج *T.* قنبل اوتی دانه‌سی

COQUET. Qui fait le galant *A.* مغازل *P.* عشقباز - زنباره *T.* زنپاره - Femme coquette *A.* مغازلة - صدوف - شنيقة *P.* زن شوخ مشرب *T.* عشقباز قاری

COQUETER. Être coquet *A.* تغزّل *P.* عشقبازی كردن *T.* عاشقانه ارشمك - عشقبازلق ايتمك ‖ Elle coquète toujours avec tout le monde علی الدوام عامّه ايله تغزلدن خاليه دكلدر

COQUETTERIE. Manières ou paroles d'un coquet ou d'une coquette *A.* مغازلة *P.* عشقبازی *T.* عشقبازلق ‖ Il y a bien de la coquetterie dans toutes ses manières كافّهٔ افعال واطوارنده آثار عشقبازی ومغازله نمودار در Il n'y a eu entre eux que de la coquetterie بينلرنده اولان معامله انجق مغازلدن عبارت ايدی

COQUILLAGE. Terme collectif. Petit poisson à coquille *A.* pl. ذوی الاصداف pl. اصداف بحريّة *P.* جانوران صدفدار دريا *T.* قبوقلی صو بوجكلری ‖ Le peuple des côtes de la mer vit de coquillages سواحل بحرده متمكن اولان خلق اصداف بحريّه ايله تعيّش ايدر Il y a des coquillages de mer, d'eau douce et de terre بحرده وطاتلو صوده وقره‌ده تعيّش ايدر قبوقلی بوجكلر وار در

COQUILLE. Coque des testacés *A.* صدف pl. اصداف *P.* صدف *T.* بوجك قابی ‖ Coquille dorée صدف ذهبی اللون Amasser des coquilles جمع اصداف ايتمك Vase fait en coquille ظرف مصنوع شكلنده صدف - Il se dit aussi des coques d'oeufs et de noix, principalement quand elles sont cassées *A.* خشالة البيض *P.* پوست ريزهٔ تخم مرغ *T.* يمورطه قابی قيرنتيسی *A.* كسارة القشر الجوز *P.* ريزهٔ سفال جوز *T.* جوز قبوغی قيرنتيسی

COQUIN. Terme d'injure. Personne vile, méprisable *A.* نذيل pl. نذلا *P.* نا بكار *T.* كلخنی ‖ C'est un coquin بر كلخنی آدمدر Un tour de coquin بر كلخنی دوباره‌سی - Il se dit aussi d'une femme qui trompe beaucoup d'amans *A.* فاجرة مذّاعة *P.* زن هزار آشنا *T.* عورت صيپيرق پرده‌سی ‖ C'est une coquine پرده‌سی صيپيرق بر عورتدر

COQUINERIE. Action de coquin *A.* نذالت *P.* نا بكاری *T.* كلخنيلك

COR. Calus ou durillon qui vient aux doigts des pieds *A.* ثؤلول pl. ثآليل *P.* آزخ - گوك - گندمه *T.* سكل

– ناى روبين – سرغين Et instrument à vent *A.* شبّور *P.* – نفخ شبّور – نفير – گاودم *T.* بورى || Sonner du cor بورى – صداى شبّور ايله Au son du cor بورى چالمق – چالندرق

À cor et à cri. On dit, Chasser à cor et à cri, pour dire, chasser à grand bruit *A.* متقوّما صيد *P.* بر وجه چرگه شكار كردن *T.* سوركون آوى ايتمك || Chasser à cor et à cri dans une telle forêt فلان اورمانده سوركون آوى ايتمك

CORAIL. Sorte d'arbrisseau qui croît dans la mer, et qui est ordinairement rouge *A.* مرجان *P.* بسد – خروهك *T.* مرجان || Corail rouge مرجان احمر blanc مرجان ابيض pâle مرجان اسمر Branche de corail مرجان دالى – غصن مرجان Un chapelet de corail بر عدد مرجان تسبيحى – On dit d'une belle bouche, que c'est une bouche de corail, que ce sont des lèvres de corail دهان لعلين – لب لعلگون – دهان لعلگون – لب لعلين –

CORALLIN. Qui est rouge comme le corail *A.* مرجانى اللون *P.* بسد رنگ *T.* مرجان رنكلو

CORBEAU. Gros oiseau d'un plumage noir *A.* غراب pl. اغربة *P.* زاغ *T.* قارغه قوشى || Les corbeaux font leurs nids sur les plus hauts arbres اغربه قسمى اشجار شامخه اوزرنده اتخاذ اوكار ايدرلر – Corbeau. Constellation *A.* الغراب

On appelle, Corbeau de fer, certain morceau de fer qui est scellé dans la muraille, et qui sert à soutenir une pièce de bois sur laquelle portent les solives *T.* قارغه بورنى جاوته

En termes de Marine, c'est un croc de fer pour accrocher les vaisseaux de l'ennemi *A.* قعقاء *P.* آكج *T.* قانجه

CORBEILLE. Espèce de panier *A.* سلّة pl. سلال – قشاوة pl. قشاوات *P.* سپد – ترنيان *T.* سله – سپد || Corbeille de fleurs شكوفه سپدى – شكوفه سلهسى

CORBILLAT. Le petit du corbeau *A.* فرخ الغراب *P.* زاغچه *T.* قارغه پلازى

CORBILLON. Espèce de petite corbeille *A.* خفش *P.* سپدچه *T.* اوفاق سپد

CORDAGE. Toutes les cordes qui servent à la manoeuvre d'un vaisseau *A.* قطاج – pl. ارسان وقلوس السفينة *P.* رسنهاى كشتى *T.* كمينك هلاط طاقمى || Avoir des cordages de rechange سفينه ايچنده يدككك هلاط طاقمى موجود اولمق Magasin de cordages كمى هلاطلرى انبارى Gros cordage قالين هلاطلر – ارسان ضاخمه Menu cordage ارسان دقيقه – طوب كلدسى Le canon donna dans les cordages اينجه هلاطلر سفينه هلاطلرينه اصابت ايلدى

Il se dit aussi, des cordes qu'on emploie à des trains d'artillerie ou à faire des machines *A.* مسد pl. امساد *P.* ريسمان *T.* اورغان || Il faut bien des cordages dans un équipage d'artillerie نقل اولندجق طوب طاقمى ايچون كليتلو اورغان لازمدر Élever une machine avec des cordages بر آلتى اورغانلر ايله يوقارى قالدرمق – Il se dit aussi d'une seule corde V. Corde.

CORDE. Tortis fait de chanvre ou d'autres matières *A.* رسن pl. ارسان – حبل pl. احبال pl. حبول – وصيد pl. وصايد – مرير pl. مراير *P.* مرار – رسن – شتين مريرة *T.* ايپ || Longue corde حبل طويل – رسن دراز – اوزون ايپ Corde à trois cordons مسد اوچ تلدن بوكلمش ايپ Tordre une corde ايپ اورمك – فتل حبل – حبل Attacher avec une corde بر ايپ ايله ربط ايتمك Cela était pendu à une corde فلان شئ بر ايپ ايله آصلو ايدى Étendre du linge sur une corde بر ايپ اوزرنده چماشير سرمك Pont de corde اورغان ايله ياپلمش – احبال ممسوده ايله مصنوع بر جسر كوپرى Échelle de corde *A.* حابول pl. حوابل *P.* كمند *T.* ايپدن نردبان – On dit figur. d'une affaire, qu'elle a passé à fleur de corde, pour dire, qu'il s'en est peu fallu qu'elle n'ait manqué فلان مصلحتك حصوله كلمامسنه بر قيل قالدى حصوله كلمامسنه بك سر مو قالدى –

Il se dit aussi, d'un gros cable sur lequel les bateleurs dansent *A.* حبل الوثّابين على الرسن *P.* شتين رسنباز *T.* ايپ || Danser sur la corde اجل بشكى – جانباز ايپى جانباز اوزرنده رقص ايتمك Aller voir les danseurs de corde سيرينه كتمك – On dit figur. qu'un homme danse sur la corde, pour dire, qu'il est engagé dans une affaire hasardeuse جانبازلق ايدر

Il se prend aussi pour le supplice de la potence *A.* صلب *P.* بردارى *T.* آصمه || Cela mérite la corde بو جرم صلب ايله مجازاته مستحقدر

On dit figur. La corde au cou, en parlant de ceux qui font amende honorable *A.* مقلّد الجيد بالرسن *P.* رسن بر گردن *T.* بوغازى ايپ باغلو اولدرق || Il a fait amende honorable

la corde au cou جید تذلّله تقلید رسن برله اقرار قباحت بوغازی ایپ باغلو ـ واستدعای عفو وسماحت ایلدی اولدرق جرمنی اقرار واستدعای عفو وامانه ابتدار ایلدی — Et se rendre la corde au cou, pour dire, se soumettre sans condition à la merci du vainqueur T. گردن اختیاره ربط رسن بر گردن ـ رسن انقیاد ایله عرض تسلیمیّت ایتمک انقیاد اولدرق استدعای امان ایتمک || Les assiégés se rendirent la corde au cou عسکر محصورین رسن بر گردن انقیاد اولدرق استیمان ایتمشدر

On appelle les scélérats et les filous, Gens de sac et de corde A. مستحق الصلب P. آویختنی T. آصیله‌جق آدم — On dit, Mettre la corde au cou à quelqu'un, pour dire, être cause de la ruine de quelqu'un T. بر کمسنه‌یه ایپ قوشانمق

Il se dit aussi du tortis de chanvre, de crin ou d'autres matières dont on garnit les arcs A. اوتار ـ وتر ـ قناب P. زه T. یای کریشی || Mettre une corde à un arc کمانه کریش کچورمک Bander la corde توتیر وتر ـ شدّ قناب ایتمک کریشی کرمک ـ ایتمک La corde était trop bandée, elle rompit زه کمان بغایت مدّ وتوتیر اولنمغله شکست اولمشدر کریش زیاده کرلمش اولدیغندن قیرلدی ـ

Il se dit aussi, en parlant des instrumens de Musique A. وتر pl. اوتار P. تار ـ روده T. کریش ـ تل || Corde de luth وتر طنبوره تلی ـ طنبور de violon کمان کریشی Corde de boyau حیوان سکیرندن کریش Corde d'acier چلیک تلی d'argent کومش تلی ـ سیم تل La grosse corde بام تلی Hausser, baisser la corde تلی یوکسلتمک وتلی ایندرمک Détendre les cordes تللری کوشتمک — On dit figur. Ne touchez pas cette corde-là بو تله طوقنمه ـ بو تله طوقنمق جائز دکلدر ـ Et proverb., Toucher la grosse corde, pour dire, toucher le point le plus important T. بام تلنه بصمق || Vous avez touché la grosse corde بام تلنه بصدک

Il signifie aussi, la tension d'un muscle A. توتّر العضلة || Il avait mal au bras, et il y sentait une corde qui le tirait قولده ظهور ایدن وجعی تقریبیله کویا جذب عضو ایدر بر توتّر عضله حالتی حسّ ایدر ایدی

Corde de drap. Ce sont les fils dont il est tissu A. غزل P. رشته T. تل ـ ایپلک || Ce drap a la corde bien fine بو جوقه‌نک ایپلکی غایت اینجه در ـ جوقه دقیق الغزلدر

CORDEAU. Petite corde dont se servent les maçons et les ingénieurs A. امام ـ مطمار P. زیج T. جربی ایپی || Des allées tirées au cordeau جربی ایپیله چکلمش یوللر Un tel ingénieur tenait le cordeau à l'ouverture de la tranchée خندق آچیلور ایکن مهندس جربی ایپنی النده طوتار ایدی

CORDELER. Tresser en forme de corde A. تضفیر ـ ضفر P. تافتن T. اورمک || Cordeler des cheveux تضفیر شعر ایتمک

Cordelé. A. مضفور P. موی تافته T. اورلمش صاچ

CORDER. Faire de la corde A. مسد ـ قلد ـ فتل P. رسن بافتن T. اورغان اورمک ـ ایپ بوکمک

Cordé. A. مقلود ـ مفتول P. بافته T. اورلمش

CORDERIE. Lieu où l'on fait de la corde A. دار الاعمال الحبول ـ محبلة P. کارگاه رسنتاب T. ایپ کارخانه‌سی ـ Et l'art de faire des cordes A. فنّ القلد P. پیشهٔ رسنتاب T. ایپچیلک صنعتی — Et le lieu où l'on garde les cordes A. مخزن الاحبال P. مخزن رسنها T. ایپ انباری

CORDIAL. Propre à conforter le coeur A. مقوّی القلب P. دل توانایی ده T. یورکی قوتلندریجی || Breuvage cordial مقوّی قلب اولدجق شربت Le vin vieux est cordial خمر عتیق مقوّی قلبدر

Figur. Plein d'affection, qui procède du fond du coeur A. صمیمی P. درونی T. جان وکوکلدن اولان || Amour cordial عشق صمیمی Affection cordiale محبّت ـ خلّت صمیمیّه درونی T. جان وکوکلدن سویش — On dit aussi, C'est un ami cordial A. صدیق صمیمی ـ محبّ صمیمی P. دوست جانی دوستی T. دوست جانبرابر ـ درونی

CORDIALEMENT. De tout son coeur A. عن ـ عن صمیم بالخلّة والاخلاص ـ صمیم البال P. از جان ودل ـ از درون T. جان وکوکلدن || Je vous aime cordialement طرفکزه عن صمیم القلب محبّتم واردر Vivre cordialement avec ses amis, ses voisins احبّا وهمجواران ایله بالخلّة والاخلاص کچنمک

CORDIALITÉ. Affection tendre et sincère A. ودّ صمیمی ـ خلّت مودّت خالصة ـ مشاخلت ـ P. دوستی درونی T. جاندن جاندن سویش ـ دوستلق || Procéder avec cordialité مودّت خالصه ایله عمل وحرکت ایتمک

CORDIER. Artisan dont le métier est de faire des cordes A. حبّال P. رسنتاب T. ایپچی

CORDON. Une des petites cordes dont une grosse corde est

composée *A.* سحل pl. سحول ـ قوّة pl. قوا ـ طاق الحبل *P.* تار رسن *T.* ایپ تلی ـ ایپك قاتی || Une corde à trois cordons قوای ثلثدن عبارت اولان حبل ـ اوچ تلدن عبارت ایپ Filer les cordons d'une corde قوای حبلی غزل ایتمك ـ تللرینی اکیرمك ـ ایپك تللرینی بوكمك ـ Il se dit aussi, d'une corde faite de fil de coton ou de soie *A.* بریم *T.* قیطان || Cordon de fil ایپلك قیطان de soie ایپك قیطان — Et de la tresse, du tissu qui s'emploie à serrer la forme d'un chapeau ou à l'orner *A.* شریط *T.* شریت || Un cordon plat یصّی بر شریت — Et du ruban qui sert à attacher quelque chose || Nouer avec un cordon شریت ایله ربط ایتمك Porter une croix pendue à un cordon شریته معلق بر صلیبی حامل اولمق

On appelle aussi Cordon, le large ruban dont sont décorés les chevaliers d'un ordre *T.* نشان شریتی ـ مناط نشان || Cordon bleu مائی رنك مناط نشان

Et le petit bord façonné d'une pièce de monnaie *T.* زنجیر || Le cordon de ce louis d'or a été rongé بو آلتونك زنجیری قیرقلمشدر

En termes de guerre, Une suite de postes garnis de troupes *A.* سطر العسکر *T.* صره واردی عسکر زنجیری

En termes d'Anatomie, Cordon ombilical. Le lien qui attache l'enfant au placenta par le nombril *A.* سرر *P.* بپوند ناف جنین *T.* چوجوغك كوبكی ایپی

En termes de Jardinage, on appelle Cordon de gazon, une bande de gazon qui règne le long de quelque plate-bande *A.* سطر من قرف الارض *P.* یك رستهٔ چمن *T.* جیم صره‌سی

CORDONNER. Tortiller en manière de cordon *A.* تفتیل ـ ضفر ـ تضفیر *P.* تافتن *T.* اوروب بوكمك || Cordonner de la filasse de chanvre كتان ایپلكی اوروب بوكمك

CORDONNÉ. *A.* مضفور ـ مفتول *P.* تافته *T.* اوریلوب بوكلمش

CORDONNERIE. Le métier de cordonnier *A.* فنّ السكافة *P.* كفشگری ـ سرگری *T.* خفافلق ـ پاپوشجیلك || Maître en cordonnerie فن سكافتده استاد — Et le lieu où l'on vend des souliers, des bottes *A.* دكان السكاف *P.* دكان كفشگر ـ دكان سر گر *T.* خفاف دكانی ـ پاپوشجی دكانی

CORDONNET. Petit cordon ou petit ruban, pour attacher quelque chose *A.* مقاط *T.* اینجه قوردله

CORDONNIER. Artisan qui fait des souliers, des bottes etc. *A.* سكاف *P.* كفشگر ـ سرگر *T.* خفاف || Cordonnier pour femme زنه خفافی

CORIACE. Qui est dur et difficile à mâcher *A.* عالك ـ متین المضغة *P.* سخت خا *T.* چینه‌مسی قاتی

CORIACÉE. Il se dit des substances dont la consistance approche de celle de cuir *A.* صلد *P.* سخت *T.* قاتی ـ قاتیلشمش

CORIANDRE. Espèce de plante *A.* كزبرة ـ تقدة *P.* كشنیز *T.* كشنش — Semence de coriandre *A.* حب الكزبرة ـ جلجلان *P.* تخم كشنیز *T.* كشنش تخمی

CORME ou SORBE. Fruit très-acide *A.* غبیرا *P.* پستنك *T.* ایكده

CORMIER. Arbre qui porte des cormes *A.* شجر الغبیرا *P.* درخت پستنك *T.* ایكده آغاجی

CORMORAN. Oiseau acquatique, qui a le cou fort long *A.* قرق

CORNAC. Conducteur des éléphans *A.* فیال *P.* پیلبان *T.* فیلجی

CORNALINE. Pierre précieuse rouge *A.* سلیمانی || Tête gravée sur une cornaline بر سلیمانی اوزرنده حك اولنمش راس Cachet de cornaline سلیمانی طاشلو خاتم — Cornaline de vieille roche *A.* عین الهر *P.* باباغوری *T.* باباغوری

CORNARD. Terme d'injure, qui se dit de celui dont la femme s'est abandonnée à un autre *A.* قرنان ـ دیوث *P.* غلتبان *T.* كراطه ـ قلطبان

CORNE. Partie dure qui sort de la tête de quelques animaux *A.* قرن pl. قرون ـ روق pl. ارواق *P.* شاخ ـ سرو *T.* بوینوز || Les animaux qui portent cornes حیوانات ذوی القرن ـ بوینوزلو حیوانلر Tabatière de corne حیوان بوینوزندن مصنوع بر قوطی Un peigne de corne حیوان بوینوزندن مصنوع بر عدد طراق — On dit figur., Les cornes du croissant *A.* قرن الهلال

Et la partie dure qui est au pied du cheval, du mulet etc. *A.* حافر pl. حوافر *P.* سم ـ سنبه *T.* صرنق — On dit figur., qu'un homme porte les cornes. V. Cornard.

CORNE. Sorte d'instrument rustique dont se servent les vachers *A.* بوق *T.* بوینوز

CORNÉE. La première des tuniques de l'oeil *A.* طبقة قرنیة

|| La cornée est offensée علتلو در ـ طبقهٔ قرنيّه معلوله در

CORNEILLE. Oiseau noir comme un corbeau *A.* عوهق pl. عواهق *P.* كلاغ *T.* قره قرغه || Une bande de corneilles قره قارغه سوريسى ـ قطيعة العواهق

CORNEILLE EMMANTELÉE. Une sorte de corneille qui a une partie du corps grisâtre *A.* غراب البين *P.* پيسه *T.* آلا قرغه

CORNEMUSE. Sorte d'instrument à vent *T.* غايده || Jouer de la cornemuse غايده چالمق Enfler une cornemuse غايده‌يى شيشورمك

CORNER. Sonner d'un cornet ou d'une corne *A.* نفخ الصور *P.* صور زدن *T.* بورى چالمق || Le vacher a corné dès le matin اينك چوبانى على السحر بوينوزى چالدى

Et parler dans un cornet, pour se faire entendre à un sourd *A.* نطق بالمسرّة *P.* با دور شنيد سخن گفتن *T.* قولاق بوريسيله سويلمك

On dit, Corner aux oreilles de quelqu'un, pour dire, lui insinuer quelque chose avec importunité *A.* تعذيب السمع ـ تعجيز السامعة *P.* گوش رنجيدن *T.* قولاغى بيقدرمق || Il a obtenu cela à force de lui corner aux oreilles فلان شيئى فلان كشينك سامعه‌سنى تعجيز ايدرك تحصيل ايلدى

On dit figur. que les oreilles cornent, quand on a des bourdonnemens aux oreilles *A.* اخفاق الاذن *P.* گوش طنيدن *T.* قولاق گورلدمك || Les oreilles me cornent اخفاق اذنم وار در

CORNET. Petit cor ou petite trompe *A.* صور pl. اصوار *P.* صور *T.* بورى || Cornet de postillon سوريجى بوريسى

Il se dit aussi, d'un petit instrument en forme d'entonnoir, dont les sourds mettent le petit bout dans l'oreille pour entendre *A.* مسرّة *P.* دور شنيد *T.* قولاق بوريسى || Il est si sourd, qu'il n'entend qu'avec un cornet قولاغى شول رتبه‌ده صاغر در كه انجق قولاق بوريسيله ايشيده بيلور

Et de la partie de l'écritoire dans laquelle on met de l'encre *A.* محبرة *P.* زكابدان *T.* مركب حقه‌سى

Et d'une espèce de petit vase de corne ou d'ivoire dans lequel on remue les dés *A.* حقة pl. حقاق || Jeter les dés avec le cornet زارلرى حقه ايله آتمق

CORNEUR. Celui qui corne *A.* صوّار *P.* صور زن *T.* بورى زن ـ بورى چالان

CORNICHE. Ornement d'Architecture en saillie, qui est au-dessus de la frise *A.* كنة *P.* شادروان *T.* چيقمه آوادانلق || Corniche Ionique رسم يونانى اوزره تصنيع اولنمش چيقمه آوادانلق

CORNICHON. Petite corne *A.* قرن صغير *P.* سروچه *T.* اوفاق بوينوز

Et petit concombre propre à confire dans le vinaigre *A.* ضغبة *P.* شنخيار ـ خيار خرده *T.* خيار ياوريسى

CORNOUILLE. Le fruit du cornouiller *A.* قرانيا *P.* راهن ـ قزلجق *T.* طاقدانه ـ سرخك

CORNU. Qui a des cornes *A.* ذو القرن ـ ناطح pl. نواطح pl. ذوى القرون *P.* سرو دار *T.* بوينوزلو || Bêtes à cornes حيوانات ناطحه

COROLLAIRE. Conséquence d'une proposition démontrée *A.* لازمة الاثبات pl. لازمات الاثبات || Les trois principes me paraissent d'une évidence incontestable, et les propositions qui suivent n'en sont que des corollaires اصول ثلثه‌نك وضوح وتحققنده وجدانمه كوره جاى جدل وتعريض اولمديغى ملابسه‌سيله تلاحق ايدن مسائل لازمات الاثبات قبيلندن عدّ اولنور

CORONAL. Il se dit de l'os situé à la partie antérieure du crâne *A.* عظم الجبهة *P.* استخوان پيشانى *T.* آلن كميكى

CORONA-SOLIS. Espèce de plante *A.* نمام *P.* سيسپر *T.* اى كون چيچكى ـ كونديك چيچكى

CORONOPE. Plante *A.* رجل الغراب ـ آطريلال *T.* قوزغون هلال اوتى ـ آياغى

CORPORATION. Association autorisée par la puissance publique, et formée de plusieurs personnes qui vivent sous une police commune *A.* صنف pl. اصناف ـ جماعة الاهل الحرف *P.* گروه پيشه وران *T.* اصناف ـ اصنافلر || Les arts et les métiers forment des corporations distinctes حرف وصنايع مختلفه‌دن بشقه بشقه اصنافلر تكوّن ايدر

CORPOREL. Qui a un corps *A.* مجسّم *P.* تن آور *T.* كوده‌لو || Dieu n'est point corporel حق تعالى حضرتلرى جسمدن منزّه در

Et qui concerne le corps *A.* بدنى ـ جسمانى *P.* تنى *T.* كوده‌يه متعلق || Plaisirs corporels لذايذ جسمانيّه Vous ne songez qu'à des choses corporelles بر امور جسمانيه‌دن غيرى

شيئه اعمال فكر ايتميورسك Peine corporelle عقوبت جسمانيه Punition corporelle بدنا تأديب

CORPORELLEMENT. Qui a rapport au corps *A.* بدنا - جسما - جسمانياً || Punir corporellement بدنا تأديب ايتمك || Manger, recevoir le corps de Jésus-Christ réellement et corporellement حضرت عيسانك جسم مباركنى حقيقةً وجسمانياً تناول ايتمك

CORPORIFICATION ou CORPORISATION. Terme de Chimie. Opération qui redonne aux esprits à peu près le même corps qu'ils avaient avant leur spiritualisation *A.* تجسّم *P.* تن گرفتگی *T.* وجود باغلمه

CORPORIFIER. Supposer un corps à ce qui n'en a point *A.* اسناد الجسم *P.* اسناد تن كردن *T.* وجود اسناد ايتمك || On a corporifié Dieu, les Anges, les âmes humaines جناب حقه وملائكهٔ كرامه وارواح بنى آدمه اسناد جسم ايلديلر

En termes de Chimie Faire reprendre aux esprits le corps qu'ils avaient perdu, en quittant les sels *A.* تحويل الى الجسم *P.* از سر نو بتن تحويل كردن *T.* مجدّداً يكيدن وجوده دوندرمك

CORPS. Substance étendue et impénétrable *A.* جرم pl. اجرام - جسم pl. اجسام *P.* كالبد *T.* كوده || Corps naturel جرم طبيعى - جسم طبيعى physique جرم جبلّى - خلقى simple جرم بسيط composé جسم مركّب mixte جرم مخلوط vivant جسم حىّ - جسم ذو الروح solide جرم ثابت Tout corps a trois dimensions هر جرمده ابعاد ثلثه وار در Corps sphérique جرم كرىّ الشكل Corps aériens اجرام هوائيّه Corps léger جرم خفيف Corps pesant جرم ثقيل diaphane جرم شفاف opacte جرم مصمت Les corps celéstes اجرام فلكيّه Les corps sublunaires اجرام ما تحت القمر Les corps élémentaires اجرام عنصريّه Le mélange des corps اختلاط اجرام Les corps ne peuvent se pénétrer les uns les autres اجرام يكديگره متنافذ اولمز L'impénétrabilité des corps اجرامك نفوذه عدم قابليّتى L'extension des corps انبساط اجرام Les corps sont corruptibles اجرام واجسام بالطبع مستعدّ فساد در Les êtres ayant corps ذو الجسم اولان موجودات Les êtres qui n'ont point de corps معدوم الجسم اولان موجودات - جسمدن عارى اولان موجودات Un ange n'est point corps, c'est un esprit ملك جسم دكل انجق بر روح مجرّد در

Il se dit aussi, du corps de l'homme et des animaux *A.* جثمان - وجود - كوده *T.* تن *P.* اجساد pl. جسد - بدن - || Corps bien constitué بدن جيّد التركيب Les infirmités des corps اسقام بدنيّه Les forces du corps قواى بدنيّه La sensibilité du corps حاسّهٔ بدن L'animal est composé de corps et d'âme حيوان روح وبدندن مركّبدر L'âme est attachée au corps روح جسده متّصلدر Quand l'âme est détachée, séparée du corps روح جسددن منفصل اولديغى حالده Les parties du corps اعضاى بدن - اجزاى بدن

Corps - mort, ou simplement Corps *A.* ميّت pl. اموات - جسم ميّت pl. اجسام ميّتة *P.* تن مرده *T.* اولمش V. aussi Cadavre || Disséquer un corps جسم ميّتى كشف وتشريح ايتمك Porter un corps à terre ميّتى دفن ايتمك

Saisir un homme au corps. L'arrêter pour le mener en prison *A.* اخذ *P.* گرفتن *T.* طوتمق || On l'a saisi au corps فلان كمسنه اخذ اولندى - بشخصه Condamnation par corps *T.* بدناً تأديب اولنمسى - تأديبى بابنده جريان ايدن حكم بابنده جريان ايدن حكم Confiscation de corps et de biens مال وبدنك بالمصادره ضبطى

On dit, Lutter corps à corps, Se battre corps à corps, pour dire, en se saisissant mutuellement par le corps *A.* محاربة بدناً *P.* ببدن *T.* تن بتن جنكيدن يقه يقه‌يه دوكشمك

Et gagner quelque chose à la sueur de son corps, c'est-à-dire, en travaillant *A.* بكدّ اليمين *P.* بعرق جبين *T.* آلن تريله || Il a acquis tous ces biens à la sueur de son corps بو اموالك مجموعنى كدّ يمين وعرق جبينيله كسب ايلدى

Répondre de quelqu'un corps pour corps, pour dire, en répondre comme de soi-même *A.* تكفّل بنفسه الى نفس الآخر *P.* خود براى نفس ديگر پايندان كردن *T.* كندو نفسيله آخرك نفسنه كفيللك ايتمك

Faire quelque chose à son corps défendant, pour dire, contre son gré *A.* كرهاً *P.* نا خواه - دلخواه *T.* بخلاف استيمدرك || Croyez qu'il ne fera cela qu'à son corps défendant اعتماد ايله كه شونى كرهاً ايده‌جكدر - On dit, À corps perdu, pour dire, sans considérer, ni craindre le danger *A.* باستبسال النفس - بتفدية النفس *P.* جانسپارانه *T.* نفسنى فدا ايدرك || Il s'est jeté dans la mêlée à corps perdu هنگامه ايچنه جانسپارانه القاى نفس ايلدى

Corps, signifie aussi, la partie intérieure du corps humain

A. داخل البدن - جوف البدن P. درون بدن T. ایچ - وجود ایچی || Il a une médecine dans le corps جوف بدنده بر دوا وار در Il a deux balles dans le corps وجودی ایچنده ایکی قورشون وار در

Et la partie du corps humain qui est entre le cou et les hanches A. جثّة T. کوده || Son corps est bien fait, mais il a les bras et les jambes difformes لطیف الجثّه در انجق قوللری وبالدرلری نا خوشدر - Il se dit aussi, de la principale partie d'une chose || Le corps d'un arbre, pour dire, la tige A. بدن الشجر P. تنهٔ درخت T. آغاجک اوزدکی Le corps d'un carrosse, pour dire, la partie qui est suspendue A. بدن العجلة P. تن گردونه T. عربه‌نک بدنی Le corps d'un vaisseau, pour dire, un vaisseau considéré sans les mâts, les voiles, les cordages etc. A. بدن السفینة P. تن کشتی T. گمینک تکنه‌سی

Il se dit aussi, d'une armée entière A. کتیبة pl. کتایب P. گروه سپاه T. طابور - قول || Corps considérable کتیبهٔ عظیمه - طابور جسیم Marcher en corps d'armée طابور اولهرق قطع طریق ایتمک L'armée était divisée en trois corps اردو اوچ طابوره تقسیم اولنمشیدی - اوچ قوله منقسم ایدی Il commandait un petit corps بر طابور صغیر اوزرینه مأمور ایدی Corps détaché طابور مستحیز - بشقه‌جه ایرلمش طابور Corps avancé ایلرویه تقدّم ایتمش طابور Corps de réserve لاجل الاحتیاط ترتیب اولنمش طابور - لدی الاقتضا اعمال اولنمق اوزره ترتیب اولنمش عسکر Ce corps était composé de cinq mille hommes فلان طابور بشبیک نفردن عبارت ایدی

Et d'une troupe quelconque qui forme une corporation distincte des autres A. طایفة pl. طوایف P. گروه T. اوجاق - طایفه || Il est aimé dans son corps طائفه‌سی ایچنده محبوب القلوبدر Le corps d'artillerie طایفهٔ طوبجیان - طوبجی اوجاغی

Il signifie aussi, réunion de plusieurs personnes sous les mêmes lois, les mêmes réglemens A. جماعت pl. جماعات || Le corps de l'État جماعت ملک Le corps du Clergé جماعت رهبان Le corps des marchands جماعت تجّار Le corps de l'État commençait à être malade جماعت ملک ودولت مشرف ضعف وسقامت اولمشیدی - هیئت مجموعهٔ ملک ودولتده آثار ضعف وسقامت عارض اولمشیدی On donne le nom de corps de métiers aux différentes classes d'artisans جماعت تعبیری اهل صنایعک اصناف مختلفه‌سنه اطلاق اولنو کلمشدر

Il se dit aussi, de la totalité du territoire qui forme un État A. جسم الملک P. کالبد ملک T. ملکک قالبی - ملکک وجودی || Le corps de France n'était pas encore entamé فرانسه ملکنک جسمنه هنوز تعرّض اولنمامشیدی

Il signifie aussi, collection de plusieurs ouvrages ou pièces de divers auteurs sur la même matière A. مجموعة || Corps de Droit Canon مجموعهٔ احکام فقهیّه Le corps des historiens de France فرانسه تواریخی مجموعه‌سی

Il se dit aussi, en parlant de l'épaisseur, de la solidité, de la consistance de certaines choses A. حجم - جسم P. تن T. چلیم - وجود || Du papier qui a du corps حجمی اولان کاغد - جسمدار کاغد Un onguent qui a trop de corps حجمی چوق بر یاغ

Corps du soleil, de la lune ou des autres planètes, se dit du globe et du disque de ces planètes A. جرم - قرص P. چشمه T. آغیل || Il découvrit une tache dans le corps du soleil جرم شمسک ایچنده بر نقطه کشف ایلدی - چشمهٔ آفتابک ایچنده بر بنک اولدیغنی خارجه اخراج ایلدی On voit des cavités, des éminences dans le corps de la lune جرم قمرده بعض مجوّف وبعض ناتی شیلر کورینور

Corps-de-logis. Étendue de bâtiment, composée de plusieurs pièces, et considérée séparément des ailes et autres accompagnemens A. امّ البنا T. آنا بنا - اصل بنا || Grand corps-de-logis عظیم وجسیم اصل بنا

Corps-de-Garde. Un petit détachement de soldats, chargé de la garde d'un poste particulier T. قوللق نفراتی

Il se dit aussi, du lieu destiné à placer un détachement de cette espèce T. قوللق یری

CORPULENCE. La taille de l'homme considérée par rapport à sa grandeur, à sa grosseur A. لحامت - ربالت - ثدانت - جسامت - بدانت P. تنومندی T. دیزمانلق - کوده قبالغی || Grande corpulence لحامت عظیمه grosse corpulence بدانت ضخیمه - On dit aussi, Un homme de petite corpulence A. صغیر البدن P. خرده اندام T. اوفاق کوده‌لو

CORPULENT. Qui a beaucoup de corpulence A. ملحّم - مبدّن - جسیم - عظیم الجسم - اربل P. تنومند T. کوده‌لو - ایری

کودەسی ایری ـ کودەلو

CORPUSCULE. Petit corps *A.* دقاق الاجرام .pl جرم دقیق pl. اجرام دقیقة *P.* جرم باریک *T.* کودەجق || Les atomes sont des corpuscules ذرّات اجرام دقیقه در Le mélange, la rencontre de plusieurs corpuscules اجرام دقیقهٔ کثیرەنک اختلاط ومقارنتی

CORRECT. Où il n'y a point de fautes *A.* صحیح ـ بریْ *T.* بیخطا ـ درست *P.* عاری عن الخطا ـ عن السقامهٔ || Ce livre est fort correct بوکتاب غایت صحیحدر طوغری Il en fit faire une copie correcte صحیح بر قطعه صورت اخذ ایتدردی Son langage, son discours, son style sont corrects لسانی ونطق وکلامی وسبک وعبارەسی سقامت بو تعبیر خطا وخطادن بریدر Cette phrase est correcte وسقامتدن عاریدر

CORRECTEMENT. D'une manière correcte *A.* علی ـ صحیحاً سالماً عن السقامة ـ من غیر سقامة ـ بلا سقامه ـ وجه الصحة *P.* ـ طوغریجه *T.* بر وجه صحت ـ با درستی ـ درستانه Il بلا سقامه تحریر ایدر || Il écrit correctement خطاسز parle correctement من غیر سقامة تکلّم ایدر

CORRECTEUR. Celui qui corrige, qui reprend *A.* مؤدّب *P.* مؤدّب *T.* فرهیزنده ادب اوکردیجی || Correcteur sévère سرد مؤدّب ـ شدید

CORRECTEUR D'IMPRIMERIE. Celui qui corrige les épreuves *A.* مصحّح دار الطباعة *P.* مصحّح طبعخانه *T.* بصمه خانه مصحّحی

Dans la Chambre des comptes, il y a des officiers qu'on appelle Correcteurs *A.* ممیّز || Il est correcteur des comptes باش محاسبەدە ممیّز در

CORRECTIF. Ce qui a la vertu de tempérer, de corriger *A.* مصلح pl. مصلحات *P.* اصلاحساز *T.* اصلاح ـ ایولدیجی ـ ایدیجی ـ Figur. Certain adoucissement qu'on emploie dans le discours *A.* تعبیر موجب التعدیل *P.* تعبیر معدّل ـ تعبیر سخن *T.* یوموشادیجی سوز تعدیلساز || Cette proposition est trop hardie, elle a besoin de correctif بی باکانه بر کلامدر نوعمّا بی باکانه بر کلام اولمغله تعدیلنه ـ بر تعبیر معدّله محتاجدر مدار اولەجق بر کونه تعبیره محتاجدر

CORRECTION. Action de corriger *A.* تصحیح pl. تصحیحات *T.* اصلاح پردازی ـ درستسازی *P.* اصلاحات pl. اصلاح ـ اصلاحلتمه ـ طوغریتمه || La correction d'une phrase, d'un discours بر تعبیرک وبر مقالەنک تصحیحی La correction des défauts, des moeurs, des abus معایب وخطایانک واداب واخلاقک وحلول ایتمش فساداتک اصلاح وتصحیحی ـ Et qualité de ce qui est correct *A.* صحت *P.* درستی *T.* صحیحلک ـ طوغریلق || Son style est recommandable par sa correction سبک وعبارەسی صحتند نظراً شایان اعتبار در La plus grande correction est devenue le caractère distinctif de leur style حال صحت کامله سبک وعبارەلرینک صفت کاشفەسی اولدی

Et réprimande *A.* مؤاخذة ـ توبیخ ـ تعزیر *P.* سرزنش *T.* مؤاخذه ازارلمه || Correction paternelle تعزیر پدرانه fraternelle برادرانه Cela mérite correction فلان شئ سزاوار تعزیر در محل توبیخدر ـ

Et peine, châtiment que l'on inflige dans le dessein de corriger *A.* تأدیب لاصلاح النفس *P.* تأدیب گوشمال *T.* || تأدیب Sévère correction تأدیب شدید Légère correction تأدیب خفیف Cela mérite correction مستحق تأدیبدر Il lui a fait une petite correction اصلاح نفس ایچون جزئیجه تأدیب وگوشمال اولندی

Et pureté de langage *A.* نقاحة الکلام *P.* پاکیزگی سخن ـ پاکیزگیٔ زبان *T.* دیل تمیزلکی ـ سوز تمیزلکی || Il parle, il écrit avec une grande correction غایت نقاحت کلام ایله نطق وتحریر ایدر

Il se dit en Pharmacie, de la préparation d'un médicament, par laquelle on ôte ou l'on diminue les qualités nuisibles des drogues qui y entrent *A.* اصلاح ـ تعدیل *P.* اصلاحسازی ـ اصلاح *T.* شکست درشتی ـ سردلکی قیرمه یوموشاتمه ـ

CORRECTIONNEL. Qui appartient à la correction. Il se dit, des lois et des peines qui concernent les délits *A.* متعلق الی اصلاح النفس ـ مخصوص الی اصلاح النفس || Peine correctionnelle اصلاح نفسه متعلّق جزای سزا Tribunal de police correctionnelle اصلاح نفسه مخصوص محکمهٔ اهل عرف

CORRÉLATIF. Qui marque une relation commune et réciproque entre deux choses *A.* منسوب احدهما الی الآخر *P.* با یکدیگر منسوب *T.* بری برلرینه نسبتلو || Les termes de père et de fils sont des termes corrélatifs اب وولد لفظلری احدهما آخره منسوب الفاظدندر

CORRÉLATION. Relation réciproque entre deux choses *A.* نسبت احد هما الى الآخر *P.* نسبت با یكدیگر *T.* بری بریله نسبت || Les termes de père et de fils emportent corrélation اب وابن لفظلری احد هما آخره نسبتی متضمّندر

CORRESPONDANCE. Rapport, relation entre les personnes, entre les choses *A.* مناسبت *P.* نسبت با همدیگر *T.* بری بریله مناسبت || Il y a entre eux une parfaite correspondance d'opinions بینلرنده مناسبت كاملهٔ افكار وآرا وار در Il y a dans l'homme et dans plusieurs animaux beaucoup de correspondance entre les organes de la génération et ceux de la voix انسانك وسائر نیچه حیواناتك آلات تناسللری ایله آلات صوت وصدالری بیننده كلّی مناسبت وار در

Il se dit aussi, de la relation que les marchands ont les uns avec les autres pour le commerce *A.* مخابرة pl. مخابرات ـ مجاوبة pl. مجاوبات *P.* مخابره با همدیگر *T.* خبرلشمه ـ جوابلشمه || Ce marchand a correspondance dans toutes les villes بو بازركانك جمیع امصار وبلدانده مخابرهسی وار در ـ شهرلرك جملهسیله خبرلشمهسی وار در Avoir correspondance خبرلشمك ـ مخابره ایتمك Entretenir correspondance dans les pays étrangers ممالك اجنبیّه ایله ربط شیرازهٔ مخابره ایتمك Rompre toute correspondance avec quelqu'un فلان كشی ایله رشتهٔ مخابرهیی بالكلّیه قطع ایتمك ـ كلّیا شكست رشتهٔ مخابره ایتمك

CORRESPONDANCE PAR LETTRES. *A.* مكاتبة *P.* نامه با همدیگر نوشتن ـ نامه نویسی با همدیگر *T.* مكتوبلشمه || Il se dit aussi des lettres mêmes *A.* مكاتیب وتحریرات *P.* نامها *T.* كاغدلر || J'ai lu la correspondance de cet ambassadeur بو ایلچینك مكاتبهسنی اوقودم ـ مكاتیب وتحریراتنی قرائت ایلدم

Il se dit aussi, des différentes relations que des personnes ont ensemble *A.* معاملة pl. معاملات *P.* پیوند آشنایی *T.* علاقه ـ بیلشوب قونشمه || Nous avons eu long-temps correspondance de lettres بیننده طول مدّت معاملهٔ مكاتیب وتحریرات وار ایدی Entretenir correspondance avec des gens de Lettres اهل علم ایله وقایهٔ شیرازهٔ معاملهدن خالی اولمامق Je ne veux point de correspondance avec cet homme-là شو آدم ایله بر درلو معاملهده بولنمق استمم Avoir des correspondances suspectes بر كمسنهنك معاملات مظنونهسی اولمق ـ محلّ سوء ظنّ اولهجق معاملهلری اولمق

CORRESPONDANT. Il se dit des choses, qui se correspondent *A.* متقابل ـ متناظر ـ متحاذی *P.* مقابل یكدیگر *T.* رو برو ـ بری بریله قارشولشمش ـ قارشولقلی || Angles correspondans, lignes correspondantes زوایای متقابله وخطوط متقابله

Il signifie aussi, négociant qui est en correspondance réglée avec un autre négociant *A.* مكاتب ـ مراسل *P.* مكاتبه دار *T.* مكاتب ـ جوابلشیجی ـ مكاتبه ایدن || Fidèle correspondant مكاتب صادق القول Il a des correspondants dans toutes les villes de commerce محلّ تجارت اولان جمیع امصار وبلدانده بشقه بشقه مكاتبین ومراسلینی وار در ـ تجارت یری اولان جمیع بلادده كندوسیله مكاتبه ایدر آدملر وار در — Et celui avec qui on est en société dans un commerce réglé de lettres || J'ai un bon correspondant dans un tel pays فلان مملكتده مكاتبه ایلدیكم ایشه یرار بر آدم وار در || Un correspondant bien informé اخبار صحیحه استحصالنه قادر مكاتب كار آشنا

CORRESPONDRE. Répondre de sa part par ses sentimens, par ses actions *A.* مقابلة *P.* مقابله كردن *T.* قارشولمق || Correspondre à l'affection de quelqu'un بر كمسنهنك اظهار ایلدیكی علاقهٔ درونه مقابله ایتمك Je vous ai rendu toutes sortes de bons offices, mais vous n'y avez pas correspondu سنك حقكده من كلّ الوجوه صرف مساعئ جمیلهده بندن یانه تجویز قصور اولنمش دكل ایكن طرفكدن اجرای لازمهٔ مقابلهیه رعایت اولنمامشدر Cet enfant ne correspond pas aux bonnes intentions de ses parens بو طفل والدینك حسن نیّتلرینه مقابله ایتمز — Il se dit aussi, des choses qui se rapportent, qui symétrisent ensemble *A.* تقابل ـ تحاذی *P.* متقابل بودن *T.* قارشولقلی كلمك ـ قارشولشمق

CORRIDOR. Espèce de galerie étroite qui sert de passage pour aller à plusieurs appartemens *A.* ساباط pl. سوابیط *P.* سازاك *T.* كچید

CORRIGER. Réformer, ôter ce qui est défectueux *A.* تصحیح ـ اصلاح *P.* درست كردن ـ اصلاح كردن *T.* تصحیح ایتمك ـ اصلاح ایتمك ـ طوغریلتمق || Il n'a qu'un défaut, mais il sera fort difficile de l'en corriger یالكز بر عیبی وار در انجق اصلاح اولنمسی بغایت دشوار در Il est sujet au vin, il ne s'en corrige jamais شرب خمره مبتلا اولوب بو عیبی نا قابل اصلاحدر Il m'a envoyé son livre pour le corriger تألیفنی لاجل التصحیح طرفمه ارسال ایلدی

Il a revu, corrigé et augmenté son livre تألیف ایلدیکی کتابه مکرّرًا امرار نظر دقت وبعد التصحیح والاصلاح ضمایم عدیده ایله توسیعنه مبادرت ایلدی Corriger un plan, un dessein محو واثبات ایله تصحیح - بر رسمی تصحیح ایتمک Cette copie qu'il avait transcrite était toute pleine de fautes, j'ai bien eu de la peine à la corriger استنساخ ایلدیکی صورت سقامت وخطالردن عبارت اولمغله امر تصحیحنه خیلی زحمت چکدم Les modernes ont corrigé les anciens en plusieurs choses متأخرین وافر شیلرده متقدمینی تصحیح ایتمشلردر Corrigez cette humeur violente بو مزاج عنیفی اصلاح ایله

Et reprendre, châtier *A.* تعریک - تأدیب لاصلاح النفس قولاق بورمق - تأدیب ایتمک *T.* گوشمال کردن *P.* الاذن || Le père corrige ses enfans والد اولادینی تأدیب ایدر Il a besoin d'être corrigé اصلاح النفس ایچون تأدیبه محتاجدر

Et tempérer *A.* اصلاح - تعدیل *P.* اصلاح - معتدل ساختن شکستن - کردن *T.* قیرمق || Il faut corriger la crudité de l'eau avec un peu de vin صویک خاملغی بر مقدار باده صویک خاملغی بر - مزجیله اصلاح اولنمغه محتاجدر L'acide du citron se corrige par le sucre مقدار شراب ایله شکست اولنملو در لیمونک حموضتی شکر ایله تعدیل واصلاح اولنور

Se corriger. *A.* اصلاح النفس *P.* فرهنگی پذیرفتن *T.* اصلاح اولنمق - اوصلیلنمق

Corrigé. *A.* مصحّح *P.* درست کرده *T.* صحیحلنمش *A.* مظهرالاصلاح *P.* اصلاح کرده *T.* اصلاحلنمش

CORRIGIBLE. Qui peut être corrigé. Il se dit ordinairement des moeurs *A.* ممکن الاصلاح - قابل الاصلاح *P.* اصلاحپذیر اصلاح قبول ایده بیلهجک - || Cet homme n'est pas corrigible نا قابل اصلاحدر - شو آدم ممکن الاصلاح دکلدر

CORROBORATIF. Qui a la vertu de corroborer *A.* مقوّی pl. مقویات *P.* توان آور - توانایی بخش *T.* قوت ویریجی || Remède corroboratif دوای مقوّی Potions corroboratives مقوّیات Se servir de corroboratifs استعمال مشروبات مقوّیه ایتمک

CORROBORATION. Action de corroborer ou état de ce qui est corroboré *A.* تقوّی - اقتوا *P.* توانپذیری *T.* قوتلنمه || On a travaillé à la corroboration de son estomac معدهسنک قوتلنمسنه بذل سعی وهمت اولندی

CORROBORER. Fortifier *A.* تشدید - تأزیر - تقویت *P.* قوّت - قوتلندرمک *T.* توان بخشیدن - توانایی دادن || Le vin corrobore l'estomac خمر معدهیه قوّت ویرر ویرمک باده مقوّیِ معده در -

Corroboré. *A.* مقوّا *P.* تقویت یافته - توانایی پذیر *T.* قوتلنمش

CORRODANT. Qui est capable de ronger les parties solides *A.* آکل - اکّال *P.* خوارنده *T.* آشندریجی || La pierre infernale est corrodante جهنّم طاشی آشندریجیدر

CORRODER. Ronger, manger. Il se dit des humeurs malignes ou des drogues qui rongent quelque partie du corps animal, ou de quelque autre corps solide *A.* اکل *P.* خوردن *T.* آشندرمق || Le poison lui a corrodé les intestins تناول ایلدیکی سمّ بغرسقلرینی آشندردی

Corrodé. *A.* مأکول *P.* خورده *T.* آشنمش

CORROI. La façon que le corroyeur donne aux cuirs *A.* دباغت *P.* پیرایش پوست *T.* دری سپیلهمهسی

CORROMPRE. Gâter, altérer, changer en mal *A.* افساد - تفسید *P.* افساد کردن - تباهیدن *T.* افساد ایتمک - بوزمق || La fièvre corrompt la masse du sang, les humeurs حمّا دمک مجموع دمک واخلاطک - مجموعنی واخلاطی افساد ایدر افسادینی موجب اولور - Figur. Corrompre les moeurs d'un jeune homme بر نو جوانک اخلاقنی افساد ایتمک Les mauvaises compagnies corrompent les moeurs اشرار مجاورت اخلاقی افساد مؤدیدر La crainte corrompt le plaisir خوف اخلال ایدر - وخشیت ذوق وصفایی افساد ایدر

En parlant de la viande, on emploie ces mots *A.* ازخام *P.* گنده ساختن - خرسیده ساختن *T.* چورتمک || Le grand chaud corrompt la viande هوانک شدّت حرارتی ازخام لحمی مستلزمدر

Et en parlant de l'air *A.* افساد - تعفین *P.* توخیم - ناخوش کردن *T.* بوزمق - فنالندرمک || Cela avait corrompu l'air بو شیٔ تعفین هوایی موجب اولمشدر

Corrompre une fille, une femme, pour dire, la débaucher *A.* اغوا - ابغا *P.* گمراه کردن *T.* آزدرمق - باشدن چیقارمق

Et corrompre un juge, pour dire, l'engager par argent ou autrement à juger contre sa conscience *A.* افساد بالاطماع -

إفساد ـ جلب بالاطماع *P.* اطماع كردن *T.* آيارتمق || Ce juge s'est laissé corrompre فلان حاكم بالاطماع افساد اولنمشدر — Il se dit dans le même sens des témoins || Ces témoins se sont laissé corrompre بو شاهدلر بالاطماع افساد اولنمشدر Corrompre par argent اقچه عرض ايدرك افساد ايتمك

Il se dit aussi en parlant d'un texte, d'un passage qu'on altère *A.* تحريف ـ تغيير *P.* ديگر گون ساختن *T.* بوزمق || On croit que le texte est corrompu en cet endroit ظن اولنور كه متن صحيفه فلان محلده تحريف ـ تغيير اولنمشدر ـ اولندى — Et en parlant du langage, du style, on dit, La lecture des mauvais auteurs corrompt le style سقيمدنك تأليفات مطالعهسى اهل انشانك عبارهلرينى تغيير وافساد ايدر

Corrompre. Altérer le forme *A.* تغيير الهيئة *P.* صورترا ديگر قيللغى ـ قطعهيى بوزمق ـ صورتى بوزمق *T.* گون ساختن بوزمق

Se corrompre. *A.* تفسّد ـ الفساد *P.* كسب فساد پذيرفتن فساد بولمق ـ فساده وارمق ـ بوزلمق *T.* تباهى پذيرفتن ـ || Quand la masse du sang vient une fois à se corrompre مجموع دم بر كرّه كسب فساد ايدهجك اولدقده — En parlant des viandes *A.* تزخّم *P.* گنده شدن ـ خرسيدن *T.* چوريمك — En parlant de l'air *A.* كسب الوخامة ـ تعفن *P.* بوزلمق ـ فنالنمك ـ بوزلمق *T.* نا خوش شدن — Il se dit aussi des moeurs || Les moeurs se corrompent facilement par la fréquentation des mauvaises compagnies اخلاق حسنه مجاورت اشرار ايله كسب فساد ايدر

Corrompu. *A.* فاسد ـ مفسّد *P.* فساد يافته ـ فساد پذير خرسيده ـ گنده *P.* زاخم *A.* فساده وارمش ـ فساد بولمش *T.* نا خوش *P.* وخيم ـ متعفن *A.* بوزلمش ـ چوريمش *T.* فنالنمش — On dit, que l'Italien, le Français sont du Latin corrompu تاليانى وفرانساوى لسانلرى لاتين لساننك ـ لاتين لساننك بوزنتيسيدر ـ محرّفيدر — On dit, Moeurs corrompues اخلاق فاسده Homme corrompu فاسد المزاج آدم Nations corrompues par la molesse كسل ورخاوت طبيعى تقريبيله فساد پذير اولمش ملّتلر Mot corrompu par l'usage كثرت استعمال ايله تحريف اولنمش كلمه

CORROSIF. V. Corrodant || L'arsenic est corrosif زرنيق اكّالدر Humeur corrosive خلط اكّال Telle chose est un puissant corrosif شديد آشندربجيدر ـ فلان شئ قوى بر اكّالدر Le chirurgien a mis un corrosif sur la chair morte pour la manger جرّاح لحم ميتى آشندرمق ايچون اوزرينه بر دواى اكّال وضع ايلدى

CORROSION. L'action ou l'effet de ce qui est corrosif *A.* اكل ـ انتكال *P.* خورش *T.* آشنمه || Cette humeur fit une grande corrosion بو خلط فلان محلّى كلّى مرتبهده اكل ايلدى ـ آشندردى La corrosion de l'estomac est un indice de poison معدهنك ـ معدهنك انتكالى سمه دلالت ايدر بر قرينه در آشنمهسى

CORROYER. Repasser, ratisser les cuirs, et leur donner le dernier apprêt *A.* دبغ ـ دباغت *P.* پيراستن پوست *T.* دباغلمق || Corroyer des peaux de vache جلود بقراتى دبغ ـ درى سپيلمك ـ اينك طومارلرينى دباغت ايتمك ـ دبغ ايتمك

On dit, Corroyer le fer, pour dire, le battre *A.* دق الحديد *P.* آهن كوپيدن *T.* دمورى دوكمك Corroyer le bois, pour dire, en ôter la superficie *A.* تجليف الحطب *P.* پوست آغاجك قبوغنى كيدرمك *T.* هيزم بر كندن Corroyer du mortier, pour dire, mêler ensemble la chaux et le sable *A.* تعجين الملاط *P.* آزه آغشتن *T.* خرجك چامورينى يوغورمق

Corroyé. *A.* مدبوغ *P.* پوست پيراسته *T.* دباغلنمش ـ سپيلمش

CORROYEUR. Artisan dont le métier est de corroyer les cuirs *A.* دبّاغ pl. دبّاغين *P.* پوسپيرا *T.* دباق

CORRUDE. Espèce d'asperge sauvage *A.* هليون برّى *P.* مارچوبهٔ بيابانى *T.* قوش قونمز كوهى

CORRUPTEUR. Celui qui corrompt l'esprit, les moeurs *A.* مفسد ـ مفسّد *P.* افسادساز *T.* افساد ايديجى || Les corrupteurs des témoins sont encore plus coupables que les faux témoins mêmes شاهدلرى افساد ايدنلر شهود مزورهدن زياده قباحتلو درلر

Corrupteur des filles. *A.* مغوى ـ مبغى *P.* گمراهساز *T.* باشدن چيقاريجى ـ آزدريجى || Cette femme est une dangereuse corruptrice de la Jeunesse بو عورت نو رستدلر حقنده بر مبغيهٔ هايله در

CORRUPTIBILITÉ. Qualité par laquelle un corps physique est sujet à la corruption *A.* قابليت الى الفساد *P.* فساد امكا نپذيرئ *T.* بوزلمغه قابللك ـ تباهپذيرى ـ || La corruptibilité est attachée à tous les corps قابليت فساد كافهٔ اجرامك شانندندر

CORRUPTIBLE. Sujet à corruption *A.* تابع الى الفساد *P.* فساد بولمغه قابل ـ بوزلمغه قابل ـ بوزلە بیلور *T.* تباهیدنی || Il n'y a rien sous le ciel qui ne soit corruptible تحت قبهٔ فلکده بولنان موجودات اینچنده تابع فساد اولمیان شئ زیاده يوقدر Les corps les plus humides sont les plus corruptibles تابع فساد اولان اجرام رطوبتلو اولنلر در — Figur. Qui peut se laisser corrompre, pour faire quelque chose contre son devoir *A.* قابل الافساد *P.* امکانپذیرفساد *T.* افساد اولنە بیلور || C'est un homme qui n'est pas corruptible فلان کشی قابل افساد قبول ایدەجك ـ ممکن الافساد دکلدر ـ افساد دکلدر C'est un juge très-corruptible غایت مرتبەدە افسادە قابل بر حاکمدر آدم دکلدر

CORRUPTION. Altération dans la substance d'une chose *A.* فساد *P.* فساد پذیری *T.* بوزلمه ـ بوزوقلق || La corruption du sang, des humeurs دمك واخلاطك فسادی — En parlant des viandes, on emploie ces mots *A.* زخومت *P.* خرسیدگی — *T.* بوزلمه ـ چوریمه *T.* گندگی — Et en parlant de l'air *A.* وخامت ـ تعفن ـ عفونت *P.* نا خوشی *T.* فنالق ـ فنالنمه — Il signifie aussi, putréfaction, pouriture *A.* عفونت *P.* پوسیدگی *T.* چورکلك || On a cru long-temps que les vers s'engendraient de corruption قورد عفونتدن تکوّن ایلدیکی وافر زمان ظنّ واعتقاد اولنمشیدی — Et l'altération qui arrive dans un corps physique || Quelques philosophes ont dit que la corruption d'une chose est la génération d'une autre بعض حکمانك مذهبنه کوره بر شینك فسادی آخر شینك کوننی مستلزمدر

Il se dit figur. de toute dépravation dans les moeurs || La corruption des moeurs فساد اخلاق La corruption du siècle فساد دهر de la Jeunesse فساد ارباب شباب وحداثت وزمان du coeur de l'homme فساد قلوب بشر Il y a en lui un fonds de corruption طبعنده مایهٔ فساد وار در Le monde n'est qu'une corruption بو عالم فساددن عبارتدر Un juge soupçonné de corruption افساد اولنمغله مظنون اولان حاکم

Il se dit aussi, des changemens vicieux qui se trouvent dans le texte, dans le passage d'un livre *A.* تحریف pl. تحریفات — On dit qu'un mot se dit par corruption, pour dire, qu'il a été altéré || Quand on dit Coeur au lieu de Cure, c'est par corruption قلب لفظی یرنده قالب لغتی دیندیکی حالده کلام محرّف عدّ اولنور

CORSAGE. La taille du corps humain depuis les épaules jusqu'aux hanches. V. Corps.

CORSAIRE. Pirate qui commande un vaisseau armé en course *T.* قورصان || Les corsaires d'Alger جزایرلو قورصانلری Il tomba entre les mains des corsaires قورصان النده گرفتار اولدی Les corsaires قورصان طائفه‌سی — Et le vaisseau monté par un corsaire *T.* قورصان سفینه‌سی ـ قورصان تکنه‌سی

CORSELET. Corps de cuirasse *A.* جبّة *P.* جبه *T.* قابورغه

CORSET. Petit corps de toile sans baleine, que les femmes portent *A.* قدعة *P.* نیمتن *T.* زیبون

CORTÉGE. Suite de personnes qui accompagnent un grand seigneur, un ambassadeur dans les cérémonies publiques *A.* موکب pl. مواکب *P.* یسال *T.* آلای || Grand cortége موکب عظیم ـ آلای والا ـ بیوك آلای Nombreux cortége موکب کثیر الازدحام Cortége de carrosses هنطو آلایی Jamais ambassadeur n'a eu un plus beau cortége ایلچیلردن هیچ بر ایلچی بو مقوله موکب عالی‌یه مظهر اولمش دکلدر Faire cortége آلای ایله رواند اولمق Aller en cortége آلای ایتمك

CORTICAL. La partie extérieure du cerveau *A.* قمیص الدماغ

CORTUSE ou OREILLE D'OURS. *A.* آذان الدب ـ بوصیر *P.* صغر قویروغی ـ قاطر قویروغی *T.* گوش خرس

CORUSCATION. Éclat de lumière *A.* لمعان *P.* رخشیدگی *T.* پارلدایش || La coruscation d'un météore اجرام فلکیه‌دن بریسنك لمعانی

CORVÉABLE. Qui est sujet à la corvée *A.* متحمّل ـ متسخّر السخرة ـ مکلّف بالسخرة *P.* بیگارگذار ـ شاکاربر *T.* آنقریه سخره چکنلره امر || On a commandé les corvéables چکن اولندی

CORVÉE. Un service que le paysan doit à son seigneur *A.* سخرة *P.* بیگار ـ شاکار ـ شاهکار ـ بیمزد *T.* کار آنقریه || — سخرهٔ شاقّه Grande corvée سخرهٔ عظیمه Fâcheuse corvée سخرهٔ عنیفه Il sert en corvée سخره طریقیله خدمت ایدر — آنقریه ایشلر Ce seigneur charge ses paysans de corvées extraordinaires فلان آغا متصرّف اولدیغی قریه اهالیسی اوزرینه فوق العادە آنقریەلر تحمیل ایدر — On dit figur., Ce n'est qu'une corvée pour moi فلان ایش بکا کوره محض سخره در — صرف آنقریه در Je me fusse bien passé de cette corvée

بو آنقریبدن بر تقریب شیوشمش اولور ایدم

CORVETTE. Petit bâtiment léger *T.* قوروته سفینه‌سی ـ قوروته

CORYPHÉE. Celui qui est à la tête d'une secte, d'une société, d'une coterie *A.* سرور ـ رئیس ـ مقتدا ـ قدوة *P.* پیشوا *T.* باش || Épictète a été dans son siècle le coryphée des Stoïciens فلان حکیم کندو دورنده مقتدای حکمای رواقیون ایدی Pétrarque était le coryphée des poètes de son temps ـ فلان کمسنه کندو وقتی شعراسنک پیشواسی ایدی ملک الشعرای زمانی ایدی

COSAQUES. Peuples de l'Ukraine *T.* قزاق طائفه‌سی

CO-SEIGNEUR. Celui qui possède une terre avec un autre *A.* مشارک الحکومة *P.* همباز ملکداری *T.* آغالق اورتاغی || Il est co-seigneur avec un tel فلان کشی ایله مشارک حکومتدر

COSMÉTIQUE. Il se dit des drogues qui servent à l'embellissement de la peau *A.* عقاقیر ملطّفة البشرة *P.* عقاقیر زیبا *T.* دری یی کوزللدیجی اجزالر ـ ساز بشره || Les médecins prétendent que les cosmétiques nuisent à la santé عند الاطبا ملطّف بشره اولان عقاقیر مخلّ صحتدر

COSMOGONIE. Science ou système de la formation de l'univers *A.* علم تکوین العالم || La cosmogonie d'Hésiode فلانک علم تکوین عالمه دائر تألیف ایلدیکی کتاب

COSMOGRAPHE. Qui sait la cosmographie *A.* عارف العلم الهیئة العالم *P.* دانشمند رسم جهان *T.* دنیانک رسمنی علم هیئت || Savant cosmographe عالمده عارف بر فاضل کثیر المعلومات ـ بیلور

COSMOGRAPHIE. Description du monde entier *A.* علم الهیئة العالم *P.* رسم جهان *T.* دنیانک رسم علمی || Il sait bien la cosmographie علم هیئت عالمده وقوف تامّی وار در

COSMOGRAPHIQUE. Qui a rapport à la cosmographie *A.* متعلّق الی هیئة العالم || Description cosmographique هیئت عالمه متعلّق وصف وتعریف

COSMOLOGIE. Science des lois générales par lesquelles le monde est gouverné *A.* علم الانتظامات العالم *P.* علم انتظامات دنیانک احوال نظامی علمی *T.* جهان

COSMOPOLITE. Citoyen du monde, celui qui n'adopte point de patrie *A.* ابن الارض *P.* رند لامکان ـ خوش نشین *T.* یوردی یوق || Un cosmopolite regarde l'univers comme sa patrie ابن ارض اولان کشینک کوزنده ربع مسکون کندو وطنی

مشابه‌سنده در ـ کبیدر

COSSE. Enveloppe de certains légumes, comme pois, fève etc. *A.* سنفة pl. سنف ـ قلافة *P.* پوست *T.* قبجوق || Cosse dure *A.* قلافة غلیظة *P.* پوست درشت *T.* سرد قبجوق || tendre *A.* قلافة طریّة *P.* پوست تر وتازه *T.* یومشق قبجوق || longue *A.* سنفة طویلة *P.* پوست دراز *T.* اوزون قبجوق

COSSER. Il se dit des beliers qui heurtent de la tête les uns contre les autres *A.* تناطح الکباش *P.* جنکیدن قوچها *T.* قوچلر سوسشمک ـ قوچلر دوکشمک ـ قوچلر اورشمق

COSSON. Espèce de petite vermine qui gâte le blé *A.* سوس *P.* سوفته *T.* غله قوردی ـ غله کوه‌سی || Le cosson s'est mis dans le blé de cette grange بو ذخیره انباری ایچنده قورد دوشدی V. aussi Charançon.

COSSU. Qui a beaucoup de cosse *A.* کثیر القلافة *P.* بسیار پوست *T.* قبجوغی کور

COSTAL. Qui appartient aux côtes *A.* ضلعی *P.* پهلویی *T.* قابورغه‌یه متعلّق ـ قابورغه‌نک || Il y a huit vertèbres costales سکز عدد قابورغه ـ سکز عدد فقرات ضلعیّة وار در کمیکلری وار در

COSTUME. Il se dit de la manière de s'habiller selon certains caractères particuliers *A.* زیّ pl. ازیا *P.* طرز جامه پوشی *T.* قیافت || Un costume bourgeois زیّ اهل بلد ـ کسوت ـ قیلق ـ Le costume de juge قاضی قیلغی ـ قاضی کسوتی ـ زیّ قاضی

COSTUMER. Habiller, vêtir selon le costume *A.* تزیّة *P.* جامه پوشانیدن *T.* قیافتلندرمک

Costumé. *A.* متزیّی *P.* جامه پوش *T.* قیافتلنمش

COSTUS. Espèce de plante *A.* قسط *P.* قسطس || Costus arabique قسط عربی Costus spécieux قسط هندی

COTE. La marque numérale dont on se sert pour mettre en ordre les pièces d'un procès, d'un inventaire *A.* رقم pl. ارقام || La cote trois, la cote quatre ایکی رقمی اوچ رقمی

Cote mal taillée. Une composition qu'on fait en gros sur plusieurs prétentions, au lieu d'entrer dans la discussion particulière de chaque chose *T.* بر طوب || Vous avez des prétentions les uns contre les autres; il faut faire de tout cela une cote mal taillée بری برکز اوزرینه ادّعالرکز واردر جمله‌سنی برطوب ایتمک اولا وانسبدر

Cote, signifie aussi, quote-part *A.* حصّة pl. حصص *P.*

پای *T.* بیره

CÔTE. Os courbé et plat qui s'étend depuis l'épine du dos jusqu'à la poitrine *A.* ضلع pl. اضلاع *P.* استخوان پهلو *T.* ایکو کیکی ـ قبورغه کیکی || Dieu forma Ève d'une côte d'Adam خلق الله حوّا من ضلع ادم || Il s'est froissé une côte بر ضلعنی زده‌لدی ـ On appelle, Fausses côtes, celles d'en bas qui n'aboutissent point au sternum *A.* pl. جوانح *P.* استخوانهای زیرین *T.* کوکرک کیکلری پهلو

Figur., Serrer les côtes à un homme. Le presser vivement *A.* تضییق *P.* تضییق کردن *T.* صقشدرمق

CÔTE À CÔTE, signifie, à côté l'un de l'autre *A.* متساوی جنبًا بجنبٍ ـ الجنوب *P.* پهلو بپهلو *T.* یان یانه || Ils marchaient côte à côte یان یانه یوررلر ایدی

CÔTE, se dit aussi de plusieurs choses qui ont quelque ressemblance avec les côtes des animaux *A.* شق ـ ضلع *P.* شکله *T.* دلیم || Côte de melon d'eau قارپوز دلیمی

CÔTES d'un vaisseau. Les pièces qui sont jointes à la quille, et qui montent jusqu'au plat-bord *A.* نطاق السفینة *P.* کمرگاه کشتی *T.* کمینک بلی

CÔTE. Le penchant d'une montagne *A.* صفح ـ صفق الجبل *P.* شیو کوه الجبل *T.* طاغک آرقاج یری ـ طاغ یوره‌سی || Côte plantée de vignes کرومی باغلر دیکلمش طاغ یوره‌سی Côte fertile ارضی مخصب بر صفح جبل Sur le haut de la côte بالای شیو جبلده

À MI-CÔTE. *A.* مناصفةً ـ مشاطرةً *P.* نیمپاره *T.* یاری اولدرق || Une maison bâtie à mi-côte مناصفةً بنا اولنمش منزل

CÔTE. Rivage de la mer. *A.* شطّ pl. شطوء ـ شاطی البحر ـ ساحل pl. سواحل ـ سیف البحر *P.* کنارهٔ دریا ـ لب دریا *T.* یالی ـ دکز یالیسی || Côte pleine d'écueils صخور صمّادن عبارت ساحل Côte dangereuse ساحل مخوف وخطرناک Côtes de France فرانسه سواحلی Briser à la côte شاطئ بحر اوزرنده شکست اولمق L'armée navale parut sur la côte دونانما عسکری دکز یالیسی اوزرنده ظهور ایلدی Son vaisseau est échoué sur la côte راکب اولدیغی سفینه دکز یالیسنده اوتوردی Les pirates qui courent nos côtes سواحلمز اطرافنده گشت وگذار ایدن دریا رهزنلری Des batteries qui défendent la côte ساحلی محافظه ایدن طابیه‌لر ـ On appelle Gardes-Côtes, des vaisseaux armés pour défendre les côtes *T.* وارده‌قوسطه سفینه‌لری

CÔTÉ. La partie droite ou gauche de l'animal depuis l'aisselle jusqu'à la hanche *A.* جنب pl. جنوب *P.* پهلو *T.* یان || Côté droit, coté gauche جنب ایمن وجنب ایسر ـ صاغ وصول یان || Il a mal au côté جنبی اغرر ـ وجع جنبی وار || Le côté lui fait mal یانی اغرر ـ || Il était couché sur le côté یانی اوزرنده یاتمشیدی

Il se prend aussi pour toute la partie droite ou gauche de l'animal et de tout corps solide *A.* جانب pl. جوانب *P.* جانب سو *T.* یان || Il était perclus de tout le côté gauche جانبیندن ایسری جملهٔ مفلوج ایدی Il boite des deux côtés ایکی یاندن اعسار ـ اعرجدر Je vis qu'il marchait à son côté, à ses côtés یان یان یوردیکنی کوردم Il a l'épée au côté قلیچ یانی طرفنده آصلمشیدی ـ On dit figur., Cet homme, ce marchand est sur le côté, pour dire, que ses affaires sont en fort mauvais état فلان کشینک وفلان بازرکانک بلی قیرلدی

Et jeter, mettre quelqu'un sur le côté, pour dire, le coucher, le renverser par terre mort ou blessé *A.* تسطیح ـ تقتیل *P.* افتادهٔ خاک دمار کردن ـ نقش زمین کردن ـ تعفریش *T.* یره یاتورمق || Il lui donna un grand coup d'épée, et le jeta, le mit sur le côté بر ضربهٔ شدیدهٔ شمشیر ایله فلانی زمین اوزرینه حوالهٔ شمشیر خون ـ قهر ودماره تعفریش ایلدی اشام ایله افتادهٔ خاک دمار ایتمشدر

On dit, qu'un navire est sur le côté, pour dire, qu'il est sur le sable, échoué کمی قوم اوزرنده ـ کمی یان اوتوردی اوتوردی ـ Et mettre un vaisseau sur le côté, pour dire, le caréner, le radouber *T.* کمی‌یی یان یاتروب قلفاتلمق

Il signifie aussi, endroit, partie d'une chose *A.* طرف pl. اطراف ـ محل pl. محالّ *P.* سو *T.* یر ـ سمت || Attaquer la place du côté le plus faible قلعه‌یی اک ضعیف طرفندن || On y peut entrer par deux côtés ایکی طرفدن دخول اورمق On y aborde de tous côtés هر سمت وطرفدن ایتمک ممکندر On n'y aborde d'aucun côté هیچ بر طرفدن یاننه واریلور یاننه وارلدجق سمت یوقدر ـ یاننه وارلمز Il n'est jamais à la maison, il est toujours de côté et d'autre, pour apprendre des nouvelles دائما استخبار حوادث ایچون طرف طرف کزدیکندن خانه‌سنده هیچ بولنمیور De ce côté-là je ne crains rien اول محلدن ـ اول طرفدن هیچ بر درلو خوفم یوقدر De quelque côté que vous considériez l'af- مأمون الغایله یم

faire مصلحته هر قنغی طرفندن نظر ایده‌جک اولور
ایسه‌ک Il ne sait de quel côté tourner نه سمته توجّه ایتمک
اقتضا ایلدیکنی بیلمز De quel côté vient le vent ? روزکار
قنغی طرفدن هبوب ایدر Le vent s'est tourné du côté du
midi روزکار سمت جنوبه تحویل اولندی Il n'y a point d'u-
nion entre eux, chacun tire de son côté بینلرنده اتحاد یوقدر
همان هر کس کندو طرفنه چکر – On dit proverb., Voir de
quel côté vient le vent, pour dire, examiner en quel état sont
les affaires, pour se déterminer et prendre son parti روزکار نه
طرفدن اسدیکنی کوزه‌درک آکا کوره حرکت ایتمک

Il se dit figur., des personnes et des choses A. جهت pl.
جهات P. روی T. یوز || Il se fait toujours voir, il se mon-
tre par le beau côté دائما نفسنی جهت حسندن اظهار ایدر
Vous devriez regarder la chose par le bon côté مادّه‌یه حسنی
جهتندن نظر ایتمک اقتضا ایدر ایدی Il regarde tout
par le mauvais côté هر شیئه جهت قبیحندن نظر ایدر
On a tourné son affaire de tous les côtés مصلحتنی هر جهتدن
تقلیب ایلدیلر

En parlant de parenté et de succession, on distingue deux
côtés, le côté paternel A. جانب الاب – قبل الاب
P. سوی پدر T. بابا طرفی et le côté maternel A.
جانب الامّ – قبل الامّ P. سوی مادر T. والده طرفی || Du
côté du père A. عن جانب الاب – لاب P. از سوی پدر
Ils sont parens du côté du père من قبل الوالد اقربا درلر
عن جانب الوالده du côté de la mère لامّ اقربا درلر –
اقربا درلر Il était mon cousin du côté de sa grand'mère ma-
ternelle فلان کشی لامّ جدّه‌سی طرفندن بنم خاله زاده‌م
ایدی Le côté paternel پدر طرفندن اولان نسب Un pro-
pre de côté et ligne عن اب وعن نسب منتقل اولان
ملک

Il signifie aussi, parti A. معین P. یاور – طرفگیر – طرفدار
T. طرف || Le côté du Roi پادشاهک – پادشاه طرفی
طرفدارانی Le côté des ennemis اعدانک طرفگیرلری C'est
le côté le plus juste جملەدن زیاده حقانیتلو اولان طرف بو
Il a جملەدن زیاده عدل وحق طرفگیرلری بونلر در – در
Dieu de son côté الله تعالی حضرتلری یاور ومعیندر Il se
rangea, il se mit d'un tel côté فلان طرفک سلکنه منسلک
اولدی – کیردی . صره‌سنه Tous ceux qui étaient de son côté
کندو طرفی اولنلرک – کندو طرفگیری اولنلرک جملەسی
جملەسی De quel côté êtes-vous? سن قنغی طرفکسک –
قنغی طرفه متعلقسک Je suis du côté de la justice بن
حق وعدلک طرفداری یم – حقک معینی یم Je ne suis
ni pour un côté ni pour l'autre بن نه بو طرفک نه اول
نه برینه ونه دیگرینه طرفگیرم – طرفک یم Il se met du
côté du plus fort غالب طرفنی طوتار

À côté. À droite ou à gauche, et auprès A. فی القرب P.
قرب قریبده || یان طرفنده – یاننده T. نزد À côté du village
یاننده یوریمک Marcher à côté کوییک یاننده – Être à
côté یاننده اولمق Quand vous serez en tel endroit, n'allez
pas tout droit, mais prenez un peu à côté فلان محلّه وصولکده
طوغری یوله وارمیوب بر مقدار یان طرفه صاپیویر – On
dit, Donner à côté, pour dire, s'éloigner du but. Il se dit au
figuré et au propre نشانه اصابت ایده‌مامک || En tirant,
il a donné à côté آتوب هدف مقصوده اصابت ایده‌مدی
Il s'est trompé dans cette affaire, il a dooné à côté سهم
تدبیرینی هدف مقصوده اصابت ایتدره میوب شو مصلحتده
دوچار خیبت وخسران اولمشدر Il a passé à côté de la
difficulté بر طرف ایتدردی – مشکلی شیوشدردی – On dit
figur., qu'un homme est à côté, ou marche à côté d'un autre,
pour marquer l'égalité de naissance, de mérite A. معادلة – مکافئة
مناظرة – P. همتا بودن – یکسان بودن T. برابرلشمک ||
Molière marche à côté de Plaute فلان شاعر فلان شاعر ایله
فلان ایله برابرلشور – فلان ایله یکساندر – مکافئ ومعادله ایدر

Côté, se dit aussi en parlant des étoffes A. وجه P. رو T. یوز
|| Mettez cette étoffe du beau côté قماشی یوزی طرفندن قو

De côté, signifie, de biais, obliquement A. ضالعاً P. کج T.
یان || Il regarde de côté یان باقر Il marche de côté ضالعاً
بر طرفه اکلدرک یورر – یان یورر – یورر Il faut vous tour-
ner un peu de côté سنی جزئیجه یان طرفه اصلاح ایتملو در
– سنی یان طرفه اکمک اقتضا ایدر – On dit figur., Re-
garder de côté, pour dire, regarder avec dédain, ou ressen-
timent A. نظر متشارزاً P. کج نگاه کردن – کج دیدن T.
طارغین باقش ایله باقمق – طارغین باقمق – اکری باقمق
|| Il me regarde de côté بکا کج نظر ایدر – بکا طارغین
باقشیله باقر – Et mettre une chose de côté, pour dire, la
mettre en reserve, et en dérober la connaissance aux autres

A. حفظ P. فرو داشتن T. صاقلمق Et figur., pour dire, omettre d'en parler A. صرف النظر - انحاء عن النظر P. برطرف كردن T. بر طرفه قويمق - بر يانه براقمق || Je mets de côté tous les reproches que j'aurais à vous faire سكا ايده جكم مؤاخذه لر - تعزيراتدن صرف انظار ايدرم - سكا ايده جكم توبيخات شويله طورسون - برطرف طورسون - سكا ايده جكم توبيخاتى بر يانه قورم -

Et laisser une chose, un homme de côté, pour dire, l'abandonner, négliger de s'en occuper A. ترك P. گذاشتن T. بوشلمق - براقمق || J'ai laissé mon procès de côté, pour venir ici بو طرفه كلمك ايچون دعوامى ترك ايلدم Peut-on laisser de côté un si bon officier? بر فننده ماهر بو مقوله بر عسكرى ضابطنك تركى روامیدر

COTEAU. Penchant d'une colline A. صاجع التل - سفح التل pl. ضواجع التل - حقو pl. احقا P. شيب پشته T. بيلان - بر حقو || Fertile coteau مخصب ونمادار بر سفح تل - بل كثير المحصولات - Il signifie aussi, colline. V. ce mot.

CÔTELETTE. Petite côte de certains animaux, accommodée pour être mangée A. ضلع اللحم المشنط P. پهلوى گوشت بريان T. طرافلق ات كبابى || Mettez-nous des côtelettes sur le gril اسقره نك اوزرينه كباب اوله جق طرافلق پارچه لرى وضع ايله

COTER. Marquer suivant l'ordre des lettres ou des nombres A. وضع الرقم - اشارت بالارقام P. با رقم نشان كردن T. رقم ايله نشانلمق || Coter des pièces اوراق اوزرينه وضع رقم - اوراقى رقم ايله نشانلمق - رقم ايتمك

Coté. A. مرسوم بالارقام P. با رقم نشان كرده - رقمزده T. رقم ايله نشانلو - رقملو

CÔTIER. Pilote qui a la connaissance pratique des côtes A. ربّان السواحل P. بدرقۀ لب دريا T. دكز ياليسى قولاغوزى

CÔTIÈRE. Suite de côtes de mer A. صقع - سلك السواحل P. رستۀ لب دريا T. دكز ياليسى صره سى || Cette côtière est sujette à un tel vent بو صقع سواحل فلان روزكارك اوغراغى يريدر

COTIGNAC. Sorte de confiture faite avec des coins A. مربّاء السفرجل P. ريچال بهى T. آيوا رچلى

COTILLON. V. Jupe.

COTISATION. Action de cotiser A. توزيع بالمحاصة - توزيع pl. توزيعات P. توزيع بهرۀ همه كس T. توزيع || Cotisation d'impôts ويركو توزيعى - توزيع ضريبات Cotisation d'aumônes pour les pauvres فقرايه ويرلهجك تصدقات حصه لرينك توزيعى Cotisation volontaire توزيع اختيارى Cotisation forcée توزيع جبرى Cette cotisation a donné beaucoup de peine بو توزيع بغايت موجب ثقلت اولمشدر Voilà une cotisation mal faite اشته ترتيبى نا خوش بر توزيع

COTISER. Régler la part que quelqu'un doit payer de quelque somme A. طرح الحصة - تعيين الحصة P. بهرۀ غرامت انداختن T. توزيع صالمق || On l'a cotisé à tant فلانه شو مقدار اقچه تعيين حصه اولندى Il faut que chacun se cotise selon ses facultés هر كسه درجۀ اقتدارينه كوره طرح حصه هر كسه اقتدارى قدرنجه توزيع صالمق اقتضا - اولنملو در هر كسه قانون مقايسه يه رعايت ايله تعيين حصه - ايدر اولنملو در

COTON. Espèce de laine qui vient sur un arbre nommé Cotonnier A. قطن - عطب P. پنبه - غاز T. پموق || Coton des Indes قطن هندى - هند پموغى Coton cardé قطن مندوف - آتلمش پموق Coton épluché قطن مفتك - قطن منفوش - ديتلمش پموق - balle de coton پموق دنكى toile de coton پموق بزى

On dit, qu'une étoffe jette son coton, pour dire, qu'elle jette une espèce de duvet qui ressemble à du coton A. اغبرار الثوب - نشر الزئبر P. پرزه انداختن T. پروزلنمك - پروز دوكمك - حاو آتمق - Il se dit figur., du poil follet qui vient aux joues et au menton des jeunes gens A. زغب P. خط رخسار T. تازه توى || Son menton commençait à se couvrir du premier coton خط رخسارى هنوز سر نماى ظهور ايتدكده باشلامشيدى

Coton, se dit aussi d'une certaine bourre qui enveloppe le bourgeon de quelques arbres A. بلّة T. طومورجغك تفتيكى

se COTONNER. Il se dit des choses qui commencent à se couvrir d'un certain duvet A. تزغب P. مو پيدا كردن - مو زادن T. توى بتمك || Ses joues commencent à se cotonner رخسارنده توى بتمكه باشلادى

Il se dit aussi des étoffes A. زئبرة P. پرزه زدن T. پروزلنمك - حاو آتمق || Le drap d'Espagne se cotonne اسپانيا چوقه سى پروزلنور Cette toile se cotonne بو ثوب

بو بز پروزلنور - زبره پیدا ایدر

Cotonné. Il n'est guère d'usage que dans cette phrase, Cheveux cotonnés, pour dire, très-courts et très-frisés A. شعر قط - شعر متقرّد P. موی ژولیده - موی زنگی مثال T. عرب صاچی کبی قیورق، صاچ - قصّه وقیورق صاچ

COTONNIER. Arbuste qui porte le coton A. شجر - زغبل القطن P. درخت پنبه T. پموق آغاجی

COTONNINE. Grosse toile dont on se sert pour les voiles des vaisseaux A. بزّ الشراع P. کرپاس بادبان T. یلکن بزی

CÔTOYER. Aller côte à côte de quelqu'un A. مشی متساوی الاقدام P. همپا روانه شدن T. یانی صره - یان یانه کتمک || Ne souffrez pas qu'il vous côtoie à la procession - آلایده سنکله متساوی الاقدام مشی ایلمسنی قبول ایتمه سنکله متساوی الاقدام اولمسنی

Et aller tout le long de... A. اطرار P. از - بکناره رفتن کناره گذارشدن T. کناری صیپیرق کتمک || Côtoyer la rivière ساحل نهری اطرار ایله روانه اولمق Côtoyer toujours la forêt دائما - اورمانک کنارینی اطراردن خالی اولمامق اورمانک کنارینی صیپیرق کتمک L'armée des ennemis côtoyait la nôtre عسکر اعدا بزم عسکرک کنارینی صیپیرق قطع طریق ایتمکده ایدی Les galères côtoyaient les terres چکدیری سفینه‌لری سواحلی صیپیروب کیدرلر ایدی Ils n'osèrent prendre le large, et ne firent que côtoyer آچیغه چیقمغه جسارت ایتموب همان اطرار سواحله مداومت ایلدیلر

COTRET. Petit faisceau court, composé de morceaux de menu bois A. حزمة القضبان P. دستهٔ چوب T. چیبوق دسته‌سی

COTTE DE MAILLES. Chemise faite de mailles ou petits anneaux de fer A. غلالة pl. غلائل P. پیراهن آهنین T. زره کوملکی

CO-TUTEUR. Celui qui est chargé d'une tutèle avec un autre A. رفیق الوصی P. همباز وصی T. وصی اورتاغی

COTYLE. Cavité d'un os, dans laquelle un autre os s'articule A. وقب pl. وقوب العظم P. گو استخوان T. کمیک جقوری

COTYLÉDON ou NOMBRIL DE VÉNUS. Espèce de plante A. آذان القسّیس P. قدح مریم T. جمعه کوبکی - صافسی کوزلی

COTYLOÏDE. Il se dit de la cavité de l'os des Iles, qui reçoit la tête du fémur A. وقب الحجبتان

COU. La partie du corps des animaux qui joint la tête aux épaules A. رقبة pl. رقاب - عنق pl. عنوق P. گردن T. بویون || Long cou عنق طویل - اوزون بویون Gros cou عنق اضخم - قبا بویون Mouchoir de cou A. عصابهٔ عنق P. گردنبند T. بویون باغلمه‌سی Avoir le cou de travers اکری بویونلو - کج گردن اولمق - منحرف العنق اولمق Allonger le cou مدّ عنق ایتمک - بویون اوزاتمق Se casser le cou کسر عنق ایتمک - بویونی شکست ایتمک

– On dit, Sauter au cou, se jetter au cou de quelqu'un, pour dire, l'embrasser avec beaucoup d'affection A. تعانق P. در آغوش کردن T. قوجاقلمق

Et couper le cou à quelqu'un, pour dire, séparer sa tête de son corps, lui trancher la tête A. تقفین - قطع الرأس P. کلّه قوپارمق - بویون اورمق T. گلو بریدن - سر بریدن || Il fut condamné à avoir le cou coupé گلو بریدهٔ سیف سیاست اولمق - بویونی اوزره حقنده حکم جریان ایلدی اورلمق وجهیله جزاسی ترتیب اولنمق بابنده حکم جریان ایلدی – Figur., Rompre le cou à un homme, pour dire, lui rendre de mauvais offices qui ruinent sa fortune T. برکمسنه‌نک بلنی قیرمق - ظهر اقتدارینی شکست ایتمک

On dit, Cou de chemise A. جیب القمیص P. گریبان پیراهن T. کوملک یقه‌سی

On dit aussi, Le col ou le cou d'une bouteille, d'un matras, pour désigner cette partie longue et étroite, par où on emplit et on vide ces vases A. عنق P. گلو T. بوغاز

COUCHANT. Qui se couche A. ضاجع - متضجّع P. خسپیده T. یاتمش

Chien couchant. Une espèce de chien de chasse A. ثمّش P. بیوزه T. زاغر || Dresser un chien couchant تضریبهٔ ثمّش ایتمک - زاغری آو اوکرتمک – Figur., Faire le chien couchant. C'est affecter un air humble et soumis auprès de quelqu'un, pour en obtenir ce qu'on désire تبصبصات کلبیّه ایله تحصیل مرام - تبصبصات کلبیّه ایتمک - قیدنده اولمق

Soleil couchant. Il se dit du soleil, lorsqu'il est près de se coucher A. تضجیع الشمس - طفول الشمس - غروب الشمس P. غروب خورشید T. کونشک باتشی || Le soleil levant, le soleil couchant طلوع شمس وغروب شمس J'arriverai chez vous avant le soleil couchant قبل الغروب طرفکزه

واصل اولەجغم

Couchant. La partie occidentale de la terre *A.* مغرب *P.* جانب باختر *T.* سمت باطی طرفی || Du côté du couchant جانب مغربدن Le midi et le couchant جنوب ومغرب – Et l'endroit où le soleil se couche *A.* غرب *P.* باختر *T.* باطی || Maison exposée au couchant جانب غربه ناظر اولان خانه

On dit, Le couchant d'hiver, le couchant d'été مغرب شتوی ومغرب صیفی – Et figur., qu'une personne est à son couchant, pour dire, qu'elle est vieille کوکب سن سریع الزوالی مایل غروبدر Ou pour dire, que son génie baisse, et est près de s'éteindre ضیای عقلی مشرف خمود وزوالدر

COUCHE. Lit. Il ne se dit qu'en quelques phrases *A.* فراش pl. فرش *P.* بستر *T.* دوشك – يتاق || La couche nuptiale فراش عروسی – فراش زفاف La couche royale فراش پادشاهی

Il se prend aussi, pour le seul bois d'un lit *A.* سریر الفراش – سریر *P.* تخت جامه خواب *T.* يتاق سریری || Couche de bois de noyer جوز اغاجندن مصنوع سریر نوم – On dit figur., Souiller la couche de quelqu'un, pour dire, abuser de sa femme فراش زوجیتی تدنیس ایتمك – On dit aussi, Les fruits de sa couche, pour dire, les fruits de son mariage, ses enfans ثمرات فراش زوجیتی

Il signifie aussi, le temps pendant lequel les femmes demeurent au lit à cause de leur enfantement *A.* مدة النفاس – حال النفاس *P.* هنگام زاجی *T.* لوحوسەلق وقتی || Elle fit ses couches en tel endroit وقت نفاسنی فلان محلده امرار ایلدی Elle est relevée de couche حال نفاسنی تکمیل – حال نفاسدن چیقدی – ایلدی

Il se prend aussi pour l'enfantement *A.* ولاد – وضع الحمل *P.* زایش *T.* طوغورمه || Heureuse couche ولاد سعید Mauvaise couche وضع حمل کثیر المحنت

Fausse couche. Une couche avant terme *A.* سقط *P.* آفگانه *T.* دوشوك دوشورمه انداختن V. Avorter.

Couches. Les linges dont on enveloppe les petits enfans *A.* لفایف الصبی *T.* چوجوق صارقیلری

Couche, en termes de Jardinage, se dit des planches relevées, et faites de fumier et de terre, pour semer des fleurs ou des légumes *T.* فدان اکلەجك یصدیق – فدان یصدیغی – فدان یصدیغنده تخم اکمك طرحی || Semer sur couche Il faut échauffer cette couche-là avec de nouveau fumier فدان اکلمش یصدیق طرحنی تازه فشقی القاسیله قزدرمق اقتضا ایدر

Et de certaines choses qu'on met par lits, comme des fruits, des médicamens, et des viandes dont on veut faire quelque composition *A.* فرش *P.* تو *T.* قات || Il faut mettre une couche de fraises, puis une couche de groseilles, puis une couche de sucre بر فرش چیلك صکره بر فرش فرنك اوزمی وصکره بر فرش شکر وضع اولنملو در

Et de l'enduit qu'on fait avec des couleurs ou des métaux, pour peindre, bronzer ou dorer *A.* طلا – دمام *P.* اندایش *T.* صوا – اوّلکی صوا – دمام اوّل || La première couche طلا – دمام مکرّر استار Double couche ایکی قات صوا – دمام Il faut donner trois couches de blanc à huile اوچ قات یاغلو بیاض طلای – دمام مذهّب Couche d'or بویا اورلمق اقتضا ایدر آلتون صوا – زرین

COUCHÉE. Le lieu où on loge la nuit en faisant voyage *A.* مبیت – منزل اللیل – مبیت الابناء السبیل *P.* نزولگاه شبانه *T.* یتاجق قوناق یری || La dînée est en tel endroit, et la couchée est en un tel lieu یمكلك یری فلان محلده وقوناق فلان یرده در Nous nous rencontrâmes à la couchée قوناق یرنده ملاقی اولدق

COUCHER. Mettre quelqu'un au lit *A.* اضجاع فی الفراش *P.* خوابانیدن – خسبانیدن *T.* یتاغه قویمق – یتاغه یاتورمق || Ces valets couchent leur maître اغالرینی یتاغه یاتوران خدمتکارلر Les plus proches parentes couchent la mariée عروسی بیت الزفافده اضجاع ایدن اخصّ اقرباسی اولان خاتونلر در

Et étendre de son long sur la terre, sur un lit etc. *A.* تبسیط *P.* گسترانیدن *T.* اوزاتمق – اوزادوب یاتورمق || On coucha ce saint sur des charbons ardents اول عزیزی جمرات پر تف وتاب اوزرنده تبسیط ایلدیلر Saint Louis en mourant voulut qu'on le couchât sur la cendre فلان قرال حال موتده ایکن بدنی رماد اوزرنده تبسیط اولنمسنی وصیّت ایتمشیدی – Et être étendu pour prendre son repos *A.* اجلعباب *P.* خسبیدن *T.* یصانمق – اوزانوب یاتمق || Coucher sur la terre طپراقده یصانمق – تراب اوزرنده اوزانوب یاتمق

Coucher sur le dos. *A.* مستلقيًا ضجوع ـ استلقا *P.* بـر آرقـه اوزرنده یاتـمق *T.* پشت خسبيدن Coucher sur le ventre *A.* مكبوبًا ضجوع *P.* واژرو خسبيدن *T.* يوز اوزرنده ياتمق Coucher sur le côté *A.* ضجوع على الجنب *P.* بر پهلو خسبيدن *T.* يان ياتمق

Se coucher. Se mettre au lit, ou s'étendre tout de son long sur quelque chose *A.* انضجاع ـ ضجوع *P.* خسبيدن *T.* ياتمق || Il s'est couché fort tard پك كيج ياتدی — On dit proverb., Comme on fait son lit on se couche, pour dire, que selon qu'on dispose ses affaires, on s'en trouve bien ou mal *T.* هر كس دوشدیكنه كوره ياتور

Coucher. Loger la nuit dans quelque endroit *A.* بيتوتت *P.* در شب آرام كردن *T.* كيجه قالمق || Il coucha dans une hôtellerie كيجـه بر ـ بر مسافر خانده بيتوتت ايلدی ـ مسافر خانده قالدی — Et passer la nuit dans quelque endroit *A.* امرار الوقت الليل *P.* وقت شبرا گذرانيدن *T.* كيجه‌لمك || Coucher au cabaret ميكده‌ده امرار كيجه‌يی كچورمك ـ ليل ايتمك

On dit, Coucher avec une femme, pour dire, avoir commerce avec elle *A.* استفراش ـ مفارشة ـ مضاجعة ـ مكامعة *P.* همفراش بودن *T.* برابر ياتمق || Il y a plus d'un an que ce mari ne couche plus avec sa femme فلان آدم بر سنه‌دن زياده در زوجه‌سيله استفراش ايتمز

On dit du soleil et des autres astres, qu'ils se couchent, pour dire, qu'ils descendent sous l'horizon *A.* غروب ـ غؤور الشمس ـ انغماس ـ غموس الكوكب ـ تضجيع الشمس ـ تغوير الشمس ـ غياب الكوكب ـ الكوكب *P.* فرو رفتن *T.* باتمق || Le soleil se couchera dans demi-heure كونش نصف ساعت صكره غروب ايده‌جكدر — En parlant de la lune, on emploie en Arabe le mot افول || Il y a une heure que la lune est couchée بر ساعت اولديكه قمر افول ايلدی ـ آی باتدی

On dit, Coucher par terre, Coucher sur le carreau, pour dire, renverser, tuer *A.* تسديح ـ تفريش *P.* بخاك انداختن ـ نقش زمين كردن *T.* يره ياتورمق ـ يره ييقمق || Il lui donna un grand coup d'épée, et le coucha sur le carreau اوزرينه حواله ايلديكی ضربهٔ شديدهٔ سيف ايله روی خاكه تفريش ايلدی ـ بر قليج چالمغله فلانی يره ييقدی Les ennemis s'avançaient, on fit une décharge sur eux, qui en coucha cinquante par terre عسكر اعدا ايلرويه طوغری كلمكده ايكن اوزرينه بر يايلم قورشون آتيلوب اللی نفر مقداری نقش زمين اولمشدر — Il se dit aussi, des choses inanimées || La grêle, la pluie couchent les blés طلو ويغمور اكينلری يره ياتورر ـ اكينلری تفريش ايدر Coucher un cep de vigne براصمه تكاكنی يره ياتورمق Coucher les branches d'un arbre en terre آغاجك افنان واغصاننی ترابه ياتورمق

Il se dit aussi, des dentelles et autres choses semblables, qu'on étend de plat sur quelque étoffe *A.* تمديد ـ مدّ *P.* كشيدن *T.* چكمك || Coucher des galons sur une étoffe ثوبك اوزرينه شريت چكمك

Coucher. Étendre une couleur, en mettre une couche sur quelque chose *A.* تطلية ـ طلا *P.* سودن ـ طلا كردن *T.* سورمك || Coucher une couleur بويا سورمك ـ طلای صبغ ايتمك Coucher de l'or sur . . . فلان شيئك اوزرينه آلتون طلا ـ آلتون سورمك ـ ايتمك

Coucher par écrit. C'est mettre par écrit *A.* ثبت على نقش صحيفهٔ ـ بر كاغد نوشتن *P.* ضبط وتحرير ـ القرطاس *T.* قلمه آلمق ـ بيان كردن || Ce n'est pas assez de dire cela, il faut le coucher par écrit بو كلامی يالكز سويلمك كافی دكلدر قلمه آلملو در Il couche bien par écrit وجه احسن يك اعلا ضبط وتحرير ماده ايدر ـ اوزره ماده قلمه آلور

Coucher dans un acte. C'est insérer dans un acte *A.* درج وتحرير فی ـ ثبت *P.* اندر نوشتن *T.* ايچنده يازمق || La clause est couchée tout au long dans le testament فلان شرط وصيتنامه ايچنده مفصلاً درج وتحرير اولندی On a couché cet article dans les registres فلان شرط قيوداتده ثبت ودرج اولنمشدر — On dit, qu'on a couché quelqu'un sur l'état des pensions, sur l'état de la Maison du Roi فلان كشی طرف شاهانه‌دن ويريلان معاش دفترنده قيد اولندی — Et coucher en recette, en dépense, pour dire, employer un article sur l'état de la recette ou de la dépense اساميك بريسنی ايراد وياخود مصرف دفترنده قيد ايتمك

On dit figur., qu'un homme couche gros, pour dire, qu'il promet, ou qu'il avance des choses au-dessus de ses forces فلان كشی پك ايری طوغرار

Couché. *A.* ضاجع *P.* خسبيده *T.* ياتمش *A.* مبسوط *P.* گسترانيده *T.* اوزانوب ياتمش ـ اوزانمش *A.* متفرش *P.*

بره - يره ييقلمش T. نقش زمين گشتد - بخاك انداختن ياتورلمش

On dit, À soleil couché, pour dire, un peu après que le soleil est couché A. فی عقيب الغروب - بعد الغروب P. پس از غروب T. كونش باتدقدن Et avant soleil couché A. قبل الغروب - قبيل الغروب P. بيش از غروب خورشيد T. كونش باتمزدن اوّل

COUCHER. Action de se coucher. V. le verbe Coucher. — Et la garniture d'un lit, comme matelas, lit de plume etc. A. مهاد pl. امهدة P. بستر T. دوشك - يتاق

COUCHEUR. Qui couche avec un autre A. ضجيع - مفارش برابر يتان - يتاق اورتاغى T. همفراش - همبستر P. كميع -

COUCOU. Oiseau gros comme un pigeon A. ساق حرّ P. قوقو T. قوسقووق

COUDE. La partie extérieure du bras à l'endroit où il se plit A. مرفق pl. مرافق P. وارن - آرن - آرنج T. ديرسك || Il était appuyé sur son coude ديرسكى اوزرينه طيانمشيدى Il a les coudes fort pointus مرفقلرى بغايت سيوريدر || — Il se dit aussi d'une rivière || La Seine fait un coude en cet endroit سنا نهرى فلان محلده ديرسكلنور

COUDÉE. Toute l'étendue du bras depuis le coude jusqu'au bout du doigt du milieu A. ذراع pl. اذرع P. ارش T. بيلك — Et certaine mesure ou longueur prise sur l'étendue de la coudée A. ذراع P. ارش T. آرشون

COUDE-PIED. La partie supérieure du pied qui se joint à la jambe A. كعب P. پژول T. طپوق

COUDER. Plier en forme de coude A. تحنية - احنا P. خميدن T. بوكمك || Couder une barre de fer برديمور چيبوغنى احنا Couder une branche de vigne اصمه چيبوغنى بوكمك ايتمك

COUDOYER. Heurter quelqu'un du coude A. وكز بالمرفق - بهز P. بوارن زدن T. ديرسك اوجيله قاقيويرمك

COUDRAIE. Lieu planté de coudres A. مشجرة البندق P. گلوزستان T. فندقلق

COUDRE. Arbre qui porte des noisettes. V. Coudrier.

COUDRE. Attacher deux ou plusieurs choses ensemble avec du fil passé dans une aiguille A. خيط - خياطت P. دوختن T. ديكمك || Coudre promptement et habilement بالسرعة والمهارة خياطت ايتمك Coudre deux choses ensemble ايكى شئ

برى برينه ديكمك — On dit figur., d'un mal arrivé ou près d'arriver, qu'on ne sait quelle pièce y coudre, pour dire, qu'on ne sait quel remède y apporter بوكا نه كونه يما ياپشدرمق اقتضا ايلديكنى بيلديمورلر — On dit aussi, Coudre des passages A. ربط الفقرات P. فقرهها بهم پيوستن T. فقرهلرى برى برينه بتشدرمك || Cinq ou six passages qu'il avait cousus ensemble, faisaient tout son discours مقالدسى برى برينه مربوط بش آلتى فقرهلردن عبارت ايدى

COUSU. A. مخيط P. دوخته T. ديكلمش — On dit, Bouche cousue, pour dire, gardez le secret, ne dites mot A. قفل اتزيكى - آغزيكى كليدله T. دهانرا بدوز P. قمك ديكيلو طوت

COUDRIER ou COUDRE. Arbre qui porte des noisettes A. شجر البندق P. درخت گلوز T. فندق آغاجى

COUENNE. Peau de pourceau A. جلد الخنزير P. پوست خوگ T. طوكوز پوستكيسى

COULAGE. Perte des liqueurs qui s'écoulent des tonneaux A. سفحان P. ژوخش T. آقش || Le coulage d'une pièce de vin باده ظرفنك سفحانى Marchandises sujettes à coulage سفحانه مايل اولان اموال تجار

COULAMMENT. D'une manière coulante, aisée A. بالسلاسة - بالسهولة - سهلاً - سلساً P. كمثل ماء الجارى مانند آب T. روان صو كبى - اقر صو كبى || Il parle coulamment سلاست لسان ايله تكلم ايدر Cela est écrit coulamment سلاست كلام ايله تحرير اولنمشدر

COULANT. Qui coule A. جارى P. روان T. آقيجى || Ruisseau coulant A. نهر جارى P. جوى روان T. آقيجى چاى — Figur. Aisé, qui n'a rien de rude A. سهل - سليس P. آسان T. سلاستلو || Style coulant سهل وسليس اولان عباره Ses vers sont bien coulans اشعارنده خيلى سلاست كلام واردر

Vin coulant. A. عرق منهمر P. رزان ركت T. آقيجى طمر

Noeud coulant. Un noeud qui se serre et desserre sans se dénouer A. انشوطة T. ايلمكلى دوكم

On dit, Du vin coulant, pour dire, agréable à boire, qui passe aisément A. سائغ - زليل P. خوشنوش T. ايچملى - ايچمى خوش

Et d'un homme avec qui il est facile de traiter les affaires, qu'il est coulant A. هشيش الطبع - مساهل - سهل الجانب

|| Il faut être coulant en affaires معقول آدم T. کار ساز P. سهل المأخذ ـ رویت اموره هشیش الطبع اولمق لازمدر

COULANT. Diamant ou pierre précieuse que les femmes portent pour ornement à leur cou A. مِنجد pl. مناجد P. گردنبند T. آصقیلو کردانلق آویزه دار || Cette dame avait un coulant de grand prix بو خاتون ذیقیمت وگرانبها بر اصقیلو کردانلق طاقنمشیدی

COULER. Fluer. Il se dit des choses liquides A. تسیّل ـ سیلان T. اقمق ـ دوکلمك P. روان شدن ـ ریزیدن ـ جریان || Ce ruisseau coule doucement, lentement فلان نهر آهسته آهسته جریان ایدر La rivière coule le long des murailles فلان نهر دیوارلرك اوزونلغنده طوغری جریان ایدر coule alentour, tout au tour de la ville فلان نهر شهره دائرًا شهره چپ چوره آقر ـ ما دار جریان ایدر vers le Nord فلان نهر سمت شماله طوغری جریان ایدر Les larmes lui coulent des yeux دموع عیونندن سیلان ایدر Cette chandelle est de mauvais suif, elle coule بو مومك یاغی فنا اولمغله مجاریٔ آقر ـ سیلان ایدر Le sang qui coule dans les veines دم عروقده جریان ایدن Cette encre est trop claire, elle coule trop بو مرکّب پك صولو اولدیغندن زیاده‌جه آقر ـ

On dit d'un vase, d'un tonneau, qu'il coule A. سفحان P. شو وارول T. آقمق ژوهیدن || Ce baril coule de toutes parts هر طرفدن آقر

COULER À FOND, se dit d'un navire, pour dire, s'enfoncer dans l'eau T. کمی صوبه باتمق ـ Il s'emploie aussi activement pour Faire submerger un navire A. اغراق ـ غرق P. فرو روانیدن T. باترمق || Attaquer un vaisseau, et le couler à fond à coups de canon اوزرینه طوب انداختیله سفینه‌یی غرق ایتمك ـ Figur. Couler quelqu'un à fond dans la dispute. C'est le réduire à ne savoir que répondre T. غریق بحر بهت وحیرت غرقاب بهت وخجالت ایتمك ـ ایلمك ـ Et couler une matière à fond. Dire sur un sujet tout ce qu'on peut dire, sans rien omettre فلان مادّه‌ده سویلنه‌جك صحبتی دیبنه قدر دوکتمك ـ On dit aussi, qu'on a coulé un homme à fond, qu'il est coulé à fond, pour dire, qu'on a ruiné son crédit, sa fortune || Cet homme avait un grand crédit, un grand poste, on l'a coulé à fond, il est coulé à fond فلان کشی صاحب نفوذ وشان وبر مسند عالی ایله کامران ایکن قعر دریای غریق بحر گمنامی وخمول ـ خمولده غرق ایتدرلمشدر باتمشدر ـ باترلمشدر ـ اولمشدر

On dit aussi des choses solides, qu'elles coulent, pour dire qu'elles glissent, qu'elles s'échappent A. زلج P. لغزیدن T. قایمق || Comme il passait par la rue, une tuile coula d'un toit, et lui tomba sur la tête زوقاقدن مرور ایدر ایکن طامك بریسندن بر کرمید قایوب باشنه اصابت ایلدی

Il se dit figur. du temps qui passe A. زلول ـ مرور P. گذاشتن T. کچمك || Les jours, les années, les siècles coulent vite اوقات وایام وسنین واعوام سریع المرور در Le temps coule insensiblement وقت وزمان طویلمیدرق کچر ـ Il signifie aussi figur., faire glisser adroitement A. ازلاق P. لغزانیدن T. بر تقریب قایدر یوریمك ـ قایدرمق || Il a coulé ce mot subtilement dans la clause بو کلامی بر تقریب شرطك ایچنه قایدردی Il en faudrait couler un mot dans votre discours سویلدیکك صحبت ایچنه بوکا دائر بر لفظ قایدرملو ایدك Il lui a coulé deux mots à l'oreille ایکی لفظ سمعنه ازلاق ایکی لاقردی بر تقریب قولاغنه قایدردی ـ ایلدی Il coula cette pièce parmi les autres papiers فلان ورقه‌یی تحریرات سائره بیننده قایدردی

On dit d'une période, d'un vers, qu'ils coulent bien, pour dire, qu'il ne s'y trouve rien de rude فلان فقره وفلان بیت سلیسدر ـ On dit aussi de tout ce qui est dit ou écrit d'une manière aisée, que cela coule de source صو کبی آقر ـ Et que les liqueurs spiritueuses, les bons vins coulent agréablement, pour dire, qu'on les boit avec plaisir مشروبات لذیذه وخمر جیّد سائغ وخوشنوشدر

COULER, se dit aussi des personnes qui passent, sans faire de bruit A. زلج ـ ازلاج القدم ـ مرور هامساً P. بی صیت وصدا رفتن T. صداسز شیویشیو یورمك || Coulez vite le long de cette muraille بو دیوارك اوزونلغنده طوغری صداسزجه شیویشیو یر Ces troupes coulèrent à la faveur de la nuit, et entrèrent dans la place بو عسکر ظلمت لیلدن اغتنام فرصت ایدرك صداسزجه قلعه‌نك ایچنه شیویشوب کیرمشدر ـ قلعه‌نك ایچنه ازلاج اقدام مرور ایلدی

On dit d'un homme qui dans son discours n'a parlé d'une chose que légèrement et en passant, qu'il n'a fait que couler sur ce fait A. توطیئاً بیان T. مادّه‌یه سطحیجه طوقندی

مادّه‌یی تر کچدرك آكدی -

COULER. Passer une chose liquide au travers du linge, du sable etc. *A.* بزل - امرار عن المبزلة - امرار عن المصفاة *P.* از سوزكیدن كچورمك - سوزمك *T.* پالانه ریختن || Couler du lait dans un couloir صودی - صودی مبزلدن كچورمك Couler au travers d'un linge بر بز ایچندن كچوروب سوزمك سوزمك

On dit, Couler une glace, pour dire, en faire couler la matière fondue *A.* افراغ - سبك *P.* ریختن *T.* دوكمك || Le secret de couler les glaces est récent فن سبك مرآتك مؤخراً كشف اولندی - سرّی مؤخراً خارجه اخراج اولندی

COULEUR. Impression que fait sur l'oeil la lumière réfléchie par la surface des corps *A.* لون pl. الوان *P.* رنك - فام *T.* رنكهای *P.* الوان بسیطه || Les couleurs simples *A.* رنك - تویر الوان مركبه Les couleurs composées *T.* ساده رنكلر ساده Couleur naturelle *A.* لون طبیعی - لون خلقی *P.* رنك خدا داد *T.* ذاتی رنك artificielle *A.* لون عملی *P.* رنك ساخته *T.* claire *A.* لون كاشف *P.* رنك روشن *T.* یاپمه رنك sombre *A.* لون كدر *P.* رنك تیره *T.* طونق رنك آچق رنك brune *A.* لون اسمر *P.* لون سیهچرده *T.* بوز رنك obscure *A.* لون اقتم *P.* رنك شبگون *T.* قرامتق رنك éclatante *A.* لون ناضر *P.* رنك رونقدار *T.* پرلاق رنك gaie *A.* لون بهیج *P.* رنك خندان *T.* شطارتلو رنك vive *A.* لون حایی *P.* رنك زنده *T.* روحلو رنك triste, morne *A.* لون موجب الترح *P.* رنك ماتم نما *T.* صقندیلی forte *A.* لون شدید *P.* رنك تیز *T.* كسكین رنك enfoncée, chargée *A.* لون شبیع *T.* قویی رنك faible *A.* لون ضعیف *P.* رنك بیفروغ *T.* فرسز رنك rude *A.* لون خشین *P.* رنك تند *T.* سرد رنك douce *A.* لون عذب *P.* رنك شیرین *T.* طاتلو رنك passée *A.* لون ماصح - امصح *P.* رنك فرسوده *T.* كچكین رنك - ternie *A.* لون ذابل *P.* رنك پژمرده *T.* كسك رنك - mêlée *A.* لون وشی *P.* رنك دو گونه *T.* صولمش رنك changeante *A.* لون تابع الاجه - قارشیق رنك *T.* دو رنك *P.* رنك دیگر گونی پذیر *P.* لون زایل - الی التغییر *T.* بوزیلور رنك tranchante *A.* لون ازهر - لون بریق *P.* پارلده‌یجی رنك *T.* رنك رخشان Couleur tirante sur le brun *A.* لون مایل الی الاسمر *P.* رنك سیهچرده *T.*

بو باده رنك بوزلغه چالر رنك Ce vin a la couleur malade Couleur noire *A.* لون اسحم - لون اسود *P.* رنكی بایغندر *T.* رنك سیاه *T.* قره رنك blanche *A.* لون ابیض *P.* رنك سپید *T.* اق رنك - بیاض رنك grise *A.* لون اشهب *P.* لون ابلق - رنك ابلك *T.* قیر رنك rouge *A.* لون احمر *P.* رنك سرخ *T.* قرمزی - قزل رنك verte *A.* لون اخضر *P.* رنك سبز *T.* یشل رنك violette *A.* لون بنفشجی *P.* رنك بنفشه *T.* منكشه رنكی jaune *A.* لون اصفر *P.* كوزی *T.* رنك زرد *T.* صاری رنك incarnate *A.* لون اسفر *T.* رنك زرد پور *P.* لون ورد اغبس isabelle *A.* رنك *T.* رنك آتشگون *P.* لون لهبی Couleur de feu *A.* قوله رنكی - لون آتشی رنك *T.* رنك آتشین Couleur amarante *A.* رنك *P.* لون وردی Couleur de rose *A.* مور رنك *P.* احوا لون ورق Couleur de rose sèche *A.* گل رنكی *T.* گلگون قوریمش گل *T.* رنك گلبرگ خشكیده *P.* الورد الیابس رنك *P.* لون بشرة الانسان Couleur de chair *A.* بپراغی رنكی انسان دریسی رنكی *T.* پوست مردم Couleur aurore *T.* اخشام كونشی رنكی Couleur de citron *A.* لون لیمونی *P.* لون لیمونی *T.* رنك لیمونی لیمون رنكی de musc *A.* لون مسكی *P.* رنك مسكی *T.* مسك رنكی d'olive *A.* لون حمّه *P.* لون ادخن *T.* رنك زیتونی زیتون رنكی de ramoneur *A.* *P.* رنك دود *T.* توتسورنكی Diversifier les couleurs *A.* تلوین الالوان *P.* رنكهارا گوناگون ساختن *T.* رنكلری آلاجه رنكلری درلو درلو ایتمك - ایتمك Variété de couleurs *A.* رنكلرك درلولغی *T.* گوناگونی رنگها *P.* اختلاف الالوان رنكها Mêler les couleurs *A.* مزج الالوان - اشابة الالوان *P.* آمیختن با هم *T.* رنكلری قارشدرمق Assortir les couleurs *A.* تألیف الالوان *P.* رنكهارا برازیدن *T.* رنكلری اویدرمق Donner de la couleur *A.* تلوین *P.* رنك دادن *T.* رنك رنكلمك - ویرمك

COULEUR. Drogue dont on se sert pour la peinture et pour la teinture *A.* صباغ - صبغة pl. صبغات - خضاب *P.* رنك *T.* بویه || Broyer les couleurs صحق صبغات - بویالری Mêler les couleurs مزج صبغات - بویالری قارشدرمق دوكمك Préparer les couleurs ترتیب بویالری ایتمك Appliquer les couleurs ضرب صباغ ایتمك - بویا اورمق Coucher, asseoir, poser les couleurs طلای صباغ ایتمك - بویایی سورمك Avant que de dorer ce plafond, il le faut mettre en couleur

بو تاوانی تذهیبدن مقدّم اصباغ وتخضیب ایتمک اقتضا ایدر Mettre la première couleur صباغ اوّلی طلا ایتمک - Bien manier, bien employer les couleurs بوبانک استاربنی اورمق انواع صبغاتی حسن ایله ترتیب واعمال ایتمک Adoucir les couleurs بویالری تعدیل ایلمک Amortir les couleurs بویالری سوندرمک Ce peintre entend bien le mélange, la fonte des couleurs فلان نقاش بویالرک مزج واصاغه‌سی فننده کرکی کبی ماهر در - On appelle en Peinture, Couleurs amies, celles qui ne se font point paraître réciproquement dures A. الوان ممتزجة P. رنگهای با هم آشنا T. بری بریله امتزاجلو رنکلر

Il se prend aussi pour Le teint A. لون الوجه P. رنگ رو T. بکز || Bonne couleur رنگ روی احسن Mauvaise couleur لون وجه اقبح Couleur vermeille لون وجه ازفر blême لون وجه اقبح رنگ رویی یربنه کلدی Il a repris sa couleur وجه اکمد بکزی یربنه کلدی -

Et pour la rougeur qui survient au visage pour quelque cause naturelle ou accidentelle A. قنوء - حمرت P. سرخی T. قزللق || La couleur lui monta au visage حمرت چهره‌سنه چیقدی - On dit figurément, Prendre couleur, pour dire, se décider A. کسب الصورة P. صورت پذیرفتن - رنگ پذیرفتن T. صورتپذیر نظام اولمق - صورت بولمق || Cette affaire commence à prendre une bonne couleur فلان مصلحت برصورت حسنه بولمغه یوز طوتدی

Couleur, signifie figur., prétexte, apparence A. صورت ظاهریّة P. روی T. یوز - صورت || Il l'a trompé sous couleur d'amitié فلانی خلوص ومحبّت صورتیله الداتدی Il s'est rendu maître de l'affaire sous couleur de le servir فلانه خدمت ایتمک صورتیله مصلحتی بسبتون ید تصرّفنه آلمشدر À cela il n'y a ni couleur ni apparence de vérité بو ماده‌ده صحّت وحقیقت صورتی وکوسترشی یوقدر

Il se prend aussi, pour une raison apparente dont on se sert pour couvrir quelque mauvaise action A. ظاهر الحال - صورت P. نمایش T. کوسترش || Cela le choquera d'abord, si vous n'y donnez quelque couleur بو شیء ظاهر حالی اویدرمینجه خاطرینی مؤذّی اولەجقدر رنجش Couleur plausible معقول ومستحسن بر صورت ظاهر Revêtir un mensonge de belles couleurs بر کذبی صورت مستحسنه ایله تزیین ایتمک

مطبوع ودلپسند بر صورتده قویمق -

COULEUVRE. Espèce de serpent A. حنفش P. گرزه T. قره ییلان || Couleuvre d'eau حنفش مائی - On dit proverb. d'un homme qui a eu bien des dégoûts, sans oser s'en plaindre, qu'on lui a bien fait avaler des couleuvres فلانه خیلی ییلانلر یوتدردیلر

COULEUVRÉE ou BRIOINE. Plante fort commune A. فاشرا P. اق آصمه - اورن کلی T. هزار جشان

COULEVRINE. Pièce d'artillerie plus longue que les canons ordinaires T. قولوربنه طوبی

COULIS. Suc d'une chose consommée à force de cuire, passé par une étamine, par un linge etc. A. ربّ ممصول P. ربّ T. سوزامش ربّ پالوده

Vent coulis. Un vent qui se glisse au travers des trous A. منفذ الریح - ممرّ الریح - مخترق الریح P. گذرگاه باد T. یل اوغراغی دلیک

COULISSE. Longue rainure par laquelle on fait couler, aller et revenir une fenêtre, un volet, une porte A. مجراء الصفق P. ناوهٔ لت T. قناد سورمه‌سی || Faire une coulisse قناد سورمه‌سنی یاغلمق Graisser la coulisse قناد سورمه‌سی یاپمق - Il se dit aussi du volet qui va et vient dans ces rainures A. صفق جاری P. لت ناوه دار T. سورمه قناد || Fermer la coulisse سورمه قنادینی قپامق

COULOIR. Écuelle faite de bois, qui, au lieu de fond, a une pièce de linge par où on coule le lait en le tirant A. مبزلة اللبن - ملبن P. پالان شیر T. سود سوزکیسی

Il se dit aussi, d'un passage de dégagement d'un appartement à un autre A. منفذ - معبر P. گذرگاه T. کچید - On dit aussi, en termes d'Anatomie, Les couloirs de la bile A. مجاری الصفرا

COULOIRE. Vaisseau propre à faire égoutter la partie liquide ou le suc de quelque substance qu'on veut en séparer A. مبزلة - راووق - مصفات P. شیب پالا T. سوزکی

COULPE. La souillure, la tache du péché A. دنس الذنب pl. ادناس الذنب P. چرک گناه T. صوچ لکه‌سی || Par la confession la coulpe est remise, et non pas la peine اعتراف طریقیله دنس ذنب رحیمن عفو اولندیغی درکار ایسه‌ده آنک عذاب وعقوبتی زایل اولمز Le grand amour de Dieu

emporte la coulpe et la peine جرک گناه وآنک عذاب وعقوبتی غلبهٔ عشق الهی ایله زایل اولور

COULURE. Il se dit en parlant des grains de la grappe qui tombent *A.* نفض الحب العنب *P.* ریزیدگی دانهٔ انکور *T.* اوزم دانهلرینک دوکلمهسی || La vigne est sauvée de la gelée, il n'y a plus que la coulure à craindre آصمهلر طلونک آفتندن قورتلدی بوندنصکره خوف اولنهجق شئ انجق دانهلرینک دوکلمسیدر

Il se dit aussi, de la portion du métal qui s'échappe du moule où la fonte est jetée *A.* صبّة السبک *T.* سوبکه قالبی دوکندیسی

COUP. Impression que fait un corps sur un autre en le frappant *A.* ضربة pl. ضربات *P.* کوب *T.* ضرب - اورش || Rude coup ضربهٔ شدیده léger ضربهٔ خفیفه La force du coup ضربک زور وقوتی - شدت ضربه Coup qui entre bien avant ایجرویه نافذ اولان ضربه Coup de pierre ضربهٔ حجر - طاشک ضربی Il a reçu un coup de fusil تفنک قورشونیله تفنک قورشونی ضربهسنه اوغرادی - اورلمشدر Donner, frapper, allonger un coup حوالهٔ ضربه - احالهٔ ضربه ایتمک - اورمق Détourner un coup ضربهیی صاپتمق Parer, esquiver un coup ضربهیی صاوشدرمق Cela fut abattu à coups de marteau چکیچ ضربیله هدم اولندی Il fut terrassé d'un coup همان بر ضربهده یره ییقلدی Il eut un coup dans le bras قولده اورلدی Coup mortel ضربهٔ مهلکه Coup qui ne fait qu'effleurer la peau انجق دریبی صییرر بر ضربه Il tira sur lui, mais il manqua son coup فلانک اوزرینه قورشون آتدی انجق ضربهسنی اصابت ایتدرهمدی - Figur., Frapper les grands coups dans une affaire, c'est-à-dire, employer les moyens sûrs et décisifs بر مصلحتده حوالهٔ صدمات منتجة المرام ایتمک

Coup de poing. *A.* لکزة - وکزة *P.* مشت *T.* یومرق Coup de pied *A.* رفسة - رکل *P.* لکد *T.* تپمه Coup d'épée *A.* هدو السیف - ضربة السیف - صفق السیف *P.* آزدن تیغ *T.* قلیج چالمی Coup de lance, de pique *A.* زجّ الرمح - طعن الرمح *P.* سپوخش نیزه *T.* مزراق دورتمهسی Coup de poignard *A.* وجاء الخنجر *P.* آزدن دشنه *T.* بیچاغن ضربی Coup de dent *A.* همز السن *P.* گزش دندان *T.* دیش اصیرمسی Coup d'éperon *A.* نخس المهمیز *P.* سپوخش مهمیز *T.* ماهمز دورتمهسی Coup de fouet *A.* مشق السوط *P.* زد تازیانه *T.* قامچی ضربی - قامچی اورشی Coup de bâton *A.* قرع العصا - هرو العصا *P.* کوب دستچوب *T.* دکنک ضربی Coup de bec *A.* نقر المنسر *P.* زد نول *T.* قوش بورونی اورشی Coup de flèche *A.* طعن السهم - خزق السهم *P.* ازدن تیر *T.* اوق ضربی - Il se prend aussi pour la marque des coups qu'on a reçus *A.* اثر الضرب - حبط *P.* بتره *T.* ضربه - بره برهسی

Coup de feu. La blessure faite par une arme à feu *A.* جرح البندقة *P.* زخم گروهه *T.* قورشون یارهسی

On appelle Coup dans l'eau, Coup d'épée dans l'eau, une action, un effort inutile *T.* صویه قلیج - انکینه پالد چالمه چالمه

On dit, Sans coup férir, pour dire, sans tirer aucun coup *A.* بلا حرب ولا ضرب *P.* بیجنک *T.* قورشون آتلمقسزین || On a pris cette place sans coup férir فلان قلعه بلا حرب وضرب فتح وتسخیر اولمشدر - قورشون آتلمقسزین آوردهٔ قبضهٔ ضبط اولندی

On appelle figur. Un coup de bec, Un coup de dent, Un coup de langue, une médisance, une raillerie piquante *A.* جرح اللسان - عض اللسان *P.* زخم زبان *T.* دیل یارهسی || Cet homme est incommode dans le commerce, il donne toujours des coups de dent, des coups de langue بو آدم ایله مخالطه والفتده ثقلت وار در دائما عض لسان ایله خلقی آزرده دل ایدر

Coup de sang. L'épanchement qui se fait dans le cerveau par la rupture subite de quelques vaisseaux sanguins *A.* حملة الدم *P.* خون برجستگی *T.* قان دپرنشی

On dit figurément, Détourner le coup, rompre un coup, pour dire, empêcher qu'une chose préjudiciable ne se fasse *A.* دفع الآفت *P.* قضا گریزانیدن *T.* قضایی صاپتمق - Et faire son coup, pour dire, réussir *A.* اصابت فی هدف المقصود *P.* بآماج مرام رسیدن *T.* مرام نشانهسنه وارمق - Et manquer son coup, pour dire, ne réussir pas *A.* اخطاف الرمیة *P.* بآماج مرام نرسیدن *T.* مرام نشانهسنه وارهمامق

Et rabattre les coups, pour dire, adoucir une affaire, apaiser les esprits *A.* تعدیل الحدة - تسکین الشدة *P.* تیزی خوابانیدن *T.* سردلکی کیدرمک - سردلکی یومشتمق

On appelle à la guerre, Coup de main, une attaque subite, imprévue qui réussit *A.* حملة بالمغافصة ـ مغافصة *P.* يك ضرب دست ناگهانى *T.* آنسزين بصمه || Cette place ne craint point les coups de main فلان قلعه مغافصهٔ واحده يه يكك دوچار اولمقدن امیندر elle est à l'abri d'un coup de main ضرب دسته دوچار اولمقدن مصوندر

Coup, se dit aussi de la décharge et du bruit que font les armes à feu, lorsqu'on les tire *A.* اطلاق المدفع *P.* انداخت توپ *T.* طوپ آتمه || Les forteresses saluent l'étendard Royal de tant de coups de canon قلع وحصون سنجاق همايونه شوقدر طوب انداختيله سلام ايدرلر À l'entrée du Roi, on fit une salve de cent coups de canon, et de mille coups de mousquet پادشاهك شهره دخولنده يوز طوب وبيك تفنك آتلدى — Coup de partance. Le coup de canon qu'on tire, quand un vaisseau part *A.* مدفع الرحلة ـ مدفع العزيمة *T.* عزيمت طوبى ـ وداع طوبى || À la pointe du jour, on tira le coup de partance على السحر وداع طوبى آتلدى — On dit, Tirer à coup perdu, c'est-à-dire, sans viser à aucun but certain *T.* هوايه آتمق

On dit proverb. d'une chose qu'on a faite, et qui vaut bien la peine qu'on y a prise, que le coup vaut la balle, que le coup vaut l'argent *T.* آتيلان ـ آتيلان كلّه بوشه كتمدى قورشون عبث يره صرف اولنمدى

Coup de tonnerre. Le bruit qui accompagne ou suit un éclair *A.* زمزمة الرعد *P.* بانگ تندور *T.* كوك كوراتيسى

Coup de filet. C'est le jet du filet dans l'eau, pour prendre du poisson *A.* حطّ المجزفة ـ القاء المجزفة *P.* انداخت نسبيل *T.* بالق آغى آتشى || Il a pris tout ce poisson là d'un coup de filet بو بالغك مجموعنى بر اغ اتشنده صيد ايلدى

Figur. Coup de partie. Un coup important qui décide du succès d'une grande affaire *A.* تدبير فاصل ـ تدبير صارم الامر || En arrêtant les séditieux, on a fait un coup de partie عصاتك توقيفيله بر تدبير فاصل الامر اجرا اولنمش اولدى

On dit aussi, Coup de bonheur, Coup de fortune *A.* فجاءة البخت *T.* بخت ايشى Coup de malheur *A.* نازلة الدهر *P.* قضاى ناگهانى *T.* قضا مقولدسى بر مصيبت Coup d'aventure, coup de hasard *A.* امر اتفاقى ـ حادثة اتفاقية

Coup, se dit aussi d'un mouvement impétueux, comme du vent qui souffle sur la mer, d'une tempête *A.* ضرب شديد *P.* ضرب تند وتيز *T.* كسكين جاريش || Coup de vent فورتنه نك ضرب شديدى Coup de tempête شديد ريح Un coup de mer écarta leurs vaisseaux دريانك شدّت ضربى سفينه لرينك تبعيدينه سبب اولمشدر

Coup de soleil, se dit de l'impression violente que le grand soleil fait sur ceux qui s'y trouvent exposés *A.* صقر الشمس *P.* تفزدگى خورشيد *T.* كونش چالمه

Coup, se dit aussi des actions humaines *A.* فعل ـ حركت *P.* كردار *T.* ايش || Grand coup حركت شديده Beau coup فعل دلپسند Heureux coup فعل ميمون النتيجه Voilà un coup d'étourdi اشته بر سرسم آدم ايشى C'est un coup de désespoir حال مأيوسيتدن نشئت ايتمش بر فعل Il a fait là un mauvais coup اولبابده بر حركت قبيحه يه ابتدار ايلدى ـ بر فنا ايش ايشلدى — Coup hardi ضربهٔ جسورانه Il a fait ce coup-là de sa tête, sans prendre conseil de personne هيچ بر كمسنه ايله استشاره ايتمكسزين همان كندو باشندن بو عزيمته تصدّى ايلدى ـ بو حركته ابتدار ايلدى

On appelle Coup du Ciel, Coup d'en haut, Coup de la Providence, un événement merveilleux qu'on ne devait pas attendre naturellement *A.* صدمة فلكية ـ ارسال الهى ـ حادثة سماوية *P.* ظهورات آسمانى *T.* اللهدن كلمش بر حال — Et coup d'ami, un service qu'on rend à son ami *A.* فعل المحب الصادق *P.* كار دوست خلوصكار *T.* خالص دوست ايشى — Et coup de maître, un coup d'habile homme *A.* عمل الرجل الحاذق *P.* كار استاد *T.* استاد ايشى — Et coup d'État, une mesure utile au bien de l'État, quoiqu'elle soit contraire aux règles de l'humanité دستبرداد بر تدبير شديد التأثير حكومت Et coup de tête, un coup d'un grand jugement *A.* رأى صارم قوى التأثير Il se dit aussi, d'une action étourdie *A.* عمل السامد *P.* كار سراسيمه *T.* شاشقين ايشى

Coup de foudre, Coup de massue. Un événement imprévu, accablant *A.* ضربة المقرعة ـ ضربة الصاعقة *P.* كوب بير ـ كوب كوپال *T.* يلدرم چالمسى ـ صويغانتى ضربى || Cette nouvelle a été pour lui un coup de foudre بو خبر كندويه كوره بر ضربهٔ صاعقه منزلهسنده ايدى La réprimande, les menaces qu'on lui fit, furent pour lui un coup de massue فلان

کشی‌یه ایتدکلری تعزیرات وتوبیخات وانواع تهدیدات کندویه اولقدر ضربات متعدده مشابه‌سنده ایدی

Coup d'essai. La première action, le premier ouvrage par lequel on donne des marques de ce qu'on est capable de faire A. انموزجة الصناعة P. نمونهٔ کار T. ایش اورنکی

On dit proverb., Faire d'une pierre deux coups, pour dire, venir à bout de deux choses par un seul moyen T. بر طاش ایله ایکی قوز اورمق — Et qu'une chose porte coup, pour dire, qu'elle tire à conséquence سائره سرایتی — فلان شئ امثال اولور موجب اولور

Coup, signifie aussi, une fois A. دفعة pl. دفعات — مرّة pl. مرّات P. بار T. کرّه || Deux coups, trois coups ایکی دفعه اوچ دفعه Le premier coup دفعهٔ اولی Je lui pardonne pour ce coup-là بو دفعه ایچون فلانه عفو ایدرم C'est assez pour ce coup بو دفعه ایچون کافیدر Ce qui ne se fait pas en un coup, se fait en deux بر دفعه‌ده میسّر اولمیان ایکنجی دفعه‌ده اولور

On dit, Cette maison plaît au premier coup d'oeil فلان خانه‌نک دیداری نظرهٔ اولیده دلکشا وفرحبخشا در — Et que le coup d'oeil d'une terrasse est charmant, pour dire, qu'on découvre de là une vue agréable فلان سدّه‌نک نظارتی لطیف — مدای نظری لطیفدر — ودلکشا در — Et que ce général a le coup d'oeil excellent, pour dire, qu'il connaît d'abord tout l'avantage qu'il peut tirer de la situation des lieux فلان جنرالک دیدهٔ دقایق آشناسی استکشاف احوال امکنه ومواقع خصوصنده بغایت راست بین ودرست پیما در — فلان جنرال تمییز مواقع وامکنه خصوصنده مصیب النظر در — فلان جنرال کمالیله مصیب النظر در

On dit, qu'il n'y a qu'un coup de pied jusqu'à un certain endroit, pour dire, qu'on peut y aller en peu de temps فلان محل — محلّه قدر بر خطوه مسافه‌دن زیاده یوقدر — بر خطوه مسافه‌ده در

Tout à coup. Soudainement, en un moment A. فجئةً — مفاجئةً — بغتةً P. ناگهان — نا گاه T. آنسزین || Ce mal l'a pris tout à coup بغتةً — فلان علّت فجئةً ظهور ایلدی — Tout d'un coup. Tout en une fois A. دفعةً P. بیک راه T. بر دفعهً اوتوردن || Il gagna mille écus tout d'un coup بیک غروش قزاندی

À coup sûr. Certainement A. لا محاله — علی ایّ حال — البتّه P. بهمه حال T. البتّه || Vous me trouverez à coup sûr البتّه بنی بولدجقسک

Coup sur coup. Immédiatement l'un après l'autre A. متوالیاً — متعاقباً — متتالیاً P. پیاپی T. آردنجه — بری بری — بری بری طرفنه — اوزرینه || Il lui a envoyé deux courriers coup sur coup بری برینه متعاقب ایکی — متوالیاً ایکی اولاق کوندردی — اولاق ارسال ایلدی Il lui est survenu je ne sais combien de malheurs coup sur coup فلان کشی‌یه بیلمم نقدر مصایب وآفات بری برینه متعاقب اولدرق ظهور ایتمشدر — Après coup. Trop tard, et après qu'une chose est faite A. دبریاً — بعد خراب بصره — بعد ختام الامر P. پس ازسر گذشتن — پس از وقوع کار T. ایش ایشدن کچدکدنصکره — کار اوق یایدن چیقدقدنصکره || Vous voulez produire des pièces quand votre procès est jugé, c'est après coup کا دائر اولان محاکمه فیصلپذیر اولدقدنصکره اوراق تقدیمی قیدنده‌سک — بو کیفیت تدابیر دبریّه قبیلندندر — ایش ایشدن کچدکدنصکره در — À tous coups. À tous propos, souvent A. لا ینقطع P. هر بار T. ایکیده برده || Il vient à tous coups me quereller هر بار کاوب بنمله غوغا ایدر Il tombait à tous coups ایکیده برده دوشر ایدی — Encore un coup. Encore une fois A. تکرار P. نیز T. بر دفعه دخی — بر دخی — ینه || Encore un coup je vous dis que... بو دفعه دخی سکا دیرمکه

COUPABLE. Qui a commis quelque faute ou quelque crime A. مخطی — مجرم P. جنحه کار — گناهکار — خزده کار T. صوچلو || On l'a accusé de telle chose, il en est coupable فلان کشی فلان شئ ایله اتهام اولندی اولبابده مخطی ومجرم اولدیغی متحققدر C'est le plus coupable de tous جمله‌دن زیاده مجرم وگناهکار اولان فلاندر Il s'est trouvé coupable اهل جرم وجنحه اولدیغی تبیّن ایلدی S'il s'enfuit, il se rendra coupable فرار ایده‌جک اولورایسه مجرم اولمش اولور

COUPANT. Qui coupe A. قاطع — صارم P. برّان T. کسیجی || Un outil coupant آلت قاطعه

COUPE. Il se dit d'un bois sur pied que l'on coupe A. قطع — قطع اشجار P. بریدگی T. کسمه || La coupe des bois آغاجلرک کسیمی La coupe s'en fait de neuf ans en neuf ans اورمانک قطعی هر طقوز سنه‌ده بر اولور Ce bois n'est pas en coupe — بو اورمان هنوز قطع اولنمغه صالح دکلدر

بو اورماننک هنوز کسیمی وقتی دکلدر

Il se dit aussi de certains fruits que l'on coupe, pour voir s'ils sont bons *T.* کسمجه بازار || Il m'a vendu ce melon à la coupe شو قاوونی کسمجه بازار ایله بکا صاتدی

Et des monnaies que l'on coupe, pour voir si elles sont bonnes *A.* قرض *P.* گسیخت *T.* کسمه || On n'a reconnu la fausseté de cette monnaie qu'à la coupe بو سکه زیوفدن اولدیغی انجق لدی القرض معلوم اولمشدر

On dit, qu'une étoffe est dure à la coupe, pour dire, qu'elle résiste au ciseau *A.* خشن القطع *P.* درشت در بریدن *T.* کسلمده سرد

Il se dit aussi, de la façon dont on taille l'étoffe, le cuir etc. *A.* تقطيع *P.* طرز بریدن *T.* کسیم || Cet habit ne va pas bien, la faute en vient de la coupe بو ثوب یاقشقلو دکلدر قصوری تقطیعندن نشئت ایدر — Il se dit aussi des pierres, et signifie, ou la façon ou l'art de les tailler || Il entend bien la coupe des pierres تقطیع احجار فننده کرکی کبی واقف — Il a fait un traité de la coupe des pierres فن تقطیع واشنا در احجاره دائر بر مقاله تالیف ایلدی V. aussi Tailler. — En Architecture, c'est la représentation d'un bâtiment de terre ou de mer || Coupe perpendiculaire, coupe horizontale d'un navire, d'un moulin سفینه‌نک ودکرماننک تقطیع عمودیسی وتقطیع مصفحی

On dit, La coupe d'un cintre, d'un dôme, d'un escalier, pour dire, l'inclination des joints, des voussoirs d'un arc *A.* مکسر pl. مکاسر *P.* شکستگاه *T.* قیرده یری

COUPE. Tasse *A.* کوز — باطیة pl. اکواز *P.* کوزه — ساتکنی *T.* بارداق || Coupe d'or التون بارداق — کوز ذهبی Boire dans une coupe *A.* کوز *T.* بارداق ایله ایچمك — Figur. Boire la coupe jusqu'à la lie, pour dire, essuyer une mortification toute entière, un malheur avec tous les dégoûts qui peuvent l'accompagner نوش پیالهٔ کربت — تجرع کاس الآم واکدار ایلمك واندوه ایتمك

Coupe, en Astronomie, est le nom d'une constellation méridionale *A.* الكاس — الباطية

COUPE-GORGE. Lieu où il est dangereux de passer à cause des voleurs *A.* مهلكة pl. مهالك — دغل pl. ادغال *P.* جای خطرناك *T.* قورقنج یر — بتاقجی یری || Ne passez pas dans ce bois, c'est un coupe-gorge بو بیشه‌زار ایچندن مرور ایلمه زیرا مهلكه در

COUPELLE. Petit vaisseau où on purifie l'or et l'argent par l'action du feu *A.* بوطة *P.* پوته *T.* پوطه || Mettre de l'or à la coupelle پوطه ایچنده آلتون وضع ایتمك Cet argent a passé par la coupelle بو سیم پوته‌دن کچورلمشدر — On dit figur. Mettre à la coupelle, passer à la coupelle, pour dire, mettre à une épreuve rigoureuse نهادهٔ پوتهٔ تجربه وامتحان پوتهٔ تجربه وامتحاندن امرار ایلمك — ایتمك

COUPER. Séparer un corps continu, avec quelque chose de tranchant *A.* قطع — تخزیع — خزع *P.* بریدن — گسیختن — گسستن *T.* کسمك || Couper du bois قطع حطب *P.* هیزم بریدن *T.* اودون کسمك — اودون یارمق Couper les cheveux قطع شعر — صاچی کسمك Couper en deux *A.* شق — تشطیر — قطع بالنصف *P.* دو نیم کردن *T.* ایکی‌یه یارمق Couper en morceaux *A.* تخصیل — تکتیع *P.* پاره پاره بریدن *T.* پارچه پارچه کسمك Couper par pièces *A.* تفتیت — لتد — لخت *P.* لخت لخت بریدن — ریزه ریزه کردن تبضیع *P.* لتد کردن *T.* طوغرامق Couper de la viande *A.* تکتیع *P.* اتی تکه تکه طوغرامق *T.* گوشترا لتد لتد کردن Couper le bras *A.* جدع — تجذیم — جذم *P.* بازو بریدن *T.* قول کسمك Couper le nez, les oreilles *A.* قطع الانف — تصلیم *P.* گوش *P.* قطع الاذن *A.* برون کسمك *T.* بینی بریدن *P.* بریدن *T.* قولاق کسمك Couper la tête *A.* تقفین الراس — قطع الراس *P.* سر بریدن *T.* باش کسمك Couper les blés *A.* احتصاد الغلة — حصد الغلات *P.* گندم درویدن *T.* اکین بیچمك Couper la jambe *A.* قطع الرجل *P.* پا بریدن *T.* بجاق کسمك — On dit, Couper la gorge, pour dire, tuer *A.* نحر — قتل *P.* کشتن *T.* اولدرمك — Se couper la gorge l'un à l'autre. S'entre-tuer *A.* تناحر — تذابح *P.* با هم دیگر گلو بریدن *T.* بری برینی بوغازلمق

On dit, couper la bourse à quelqu'un, pour dire, lui voler adroitement sa bourse, ou les autres choses qu'il avait sur lui *A.* اطرار الکیس *P.* کیسه بریدن *T.* یان کسیجیلك ایتمك — Figur. Tirer de l'argent d'une personne qui n'a pas beaucoup d'envie d'en donner *T.* کیسدیی — حل عقدهٔ کیسه ایتدرمك چوزدرمك || Il s'est laissé couper la bourse pour avoir la paix تحصیل امن وآسایش ایچون کیسه‌سنی چوزمكه

راضی اولدی

On dit figur. Couper bras et jambes à quelqu'un, pour dire, lui faire une injustice énorme *T.* بر کمسندنک قوللرینی قنادینی کسمک

Couper, signifie aussi, traverser, diviser *A.* تفریق ـ قطع *P.* جدا کردن *T.* کسمک ـ آیرمق || Une chaîne de montagnes coupe toute cette province بر صره جبال متسلسله فلان مملکتی سر تا پا قطع وتفریق ایدر Il y a quantité de canaux qui coupent ce pays-là وافر مجاریٔ ما اول مملکتی قطع ایدر ـ On dit aussi, que deux lignes, deux chemins se coupent, c'est-à-dire, se croisent *A.* تقاطع || Ces deux lignes, ces deux chemins se coupent بو ـ بو ایکی خط تقاطع ایدر ایکی طریق تقاطع ایدر

On dit, couper l'eau, pour dire, fendre l'eau en nageant *A.* خرق الامواج ـ شق المیاه *P.* آب دریدن *T.* صولری سوکمک

Couper dans le vif, se dit des chirurgiens qui, en faisant leurs opérations, coupent jusque dans la chair vive *A.* تبزیل الی لحم الحی *P.* تا بگوشت زنده بریدن *T.* صاغ اته قدر کسمک ـ Il se dit aussi figur., pour dire, toucher à ce qui est le plus sensible *T.* جگرگاهه طوقنمق || Il a coupé dans le vif جگرگاهه طوقندی

Couper le vin. C'est le mêler avec de l'eau *A.* تقطیع الخمر ـ قتل الخمر بالماء ـ سحط الخمر ـ تقطیب الخمر *P.* آب در باده آمیختن *T.* شرابه صو قاتمق

On dit, couper chemin à quelqu'un, pour dire, se mettre au devant de lui sur son chemin, pour l'empêcher de passer *A.* صدّ الطریق ـ سدّ الطریق *P.* سدّ راه کردن *T.* یولی کسمک ـ Et figur. Couper chemin à un mal, pour dire, en arrêter le cours *T.* اوکی کسمک || Il faut couper chemin à cette fièvre بو حمانک اوکنی کسملو در à cette hérésie بو رفض وبدعتک اوکنی کسملو در Il faut couper le mal dans sa racine علتک عرقنی قطع ایتمک اقتضا ایدر Il faut couper court à cette intrigue بو فسادک اوکنی تیز الدن کسمک اقتضا ایدر

On dit, Couper par le plus court, par le plus court chemin, par ce sentier, pour dire, aller par le chemin le plus court *A.* سلوک عن المقربة ـ سلوک عن طریق المختصر *P.* از راه کوته رواند شدن *T.* کسدرمه یولدن کتمک

On dit, couper les vivres à une armée, pour dire, fermer les avenues, pour empêcher qu'on ne lui porte des vivres *T.* اردونک اردویه ذخیره کلهجک یوللری ـ ذخیره سنی کسمک ـ Et figur. Couper les vivres à quelqu'un, pour dire, lui retrancher les moyens de subsister *T.* قطع رزق ایتمک ـ طوتمق

Couper les eaux à une place assiégée, pour dire, couper les canaux qui portent de l'eau à la ville *T.* قلعه یه جاری صو یوللرینی کسمک

On dit en termes de Guerre, Couper les ennemis, pour dire, se mettre entre une partie de leur armée et une autre partie, ou entre leur armée et la place qu'ils couvraient *T.* دشمن عسکرینک اورته سنه کیروب آره یی کسمک || Les assiégés ayant fait une sortie, furent coupés par les nôtres عسکر محصورین درون قلعه دن چیقنجه بزم عسکر اورته یه کیروب قلعه ایله آنلرک آره سنی کسدی L'avant-garde de l'ennemi ayant passé la rivière, nos gens la coupèrent دشمنک مقدمة الجیشی نهری عبور ایلدکده بزم عسکر ورادن معبر نهر ایله آنک آره سنی کسدی ـ Et couper la communication d'une ville, pour dire, se poster de manière qu'on ne puisse y envoyer du secours *T.* موارد ومداخلنی ـ بر بلده نک اطرافنی کسمک ضبط ایتمک

On dit, Couper le feu, Couper un incendie, pour dire, en arrêter la communication *T.* آتشک وحریقک اوکنی کسمک

On dit figur. Couper court, pour dire, abréger un discours *A.* ایجاز الکلام ـ خصر الکلام *P.* سخنرا کوتاه کردن *T.* سوزی قصه ایتمک

On dit, Couper la parole à quelqu'un, pour dire, l'interrompre *A.* قطع الکلام ـ قدّ الکلام *P.* سخنرا گسیختن *T.* سلک صحبتک آره سنی کسمک Ou pour dire, lui imposer silence *A.* اسکات ـ ابکات *P.* خاموشانیدن *T.* صوصدرمق

Couper un cheval. C'est le châtrer *A.* امعال الفرس *P.* خایهٔ اسبرا کندن *T.* اتی اکدج ایتمک

On dit, Les sanglots coupent la voix, pour dire, qu'ils font perdre la voix *T.* کوکس کچورمه نفسی کسر

Coupé. *A.* مقطوع *P.* بریده ـ گسسته *T.* کسلمش ـ Pays coupé. Un pays qui est traversé de fossés, de canaux et de rivières بر خروق وجروف وجداول وانهار ایله متقاطع مملکت

Vin coupé. Du vin mêlé avec de l'eau *A.* خمر متقطع ـ صو *T.* بادهٔ آب آمیخته *P.* خمر مقطوب ـ خمر ممحوط قاتلمش شراب ـ Lait coupé. Du lait mêlé avec de l'eau *A.* شیراب آمیخته *P.* لبن مضیوح ـ لبن مذیق ـ لبن ممذوق *T.* صو قاتلمش سود

COUPERET. Sorte de couteau de boucherie et de cuisine, propre pour couper la viande *A.* ساطور *P.* گوشت کوب *T.* صاتور

COUPEROSE ou VITRIOL. Nom vulgaire de sulfates métalliques. *A.* زاج *P.* زاک *T.* قره بویه

COUPEUR. Celui qui coupe les grappes en vendange *A.* قطاف *P.* انگور چین *T.* اوزم کسیجی ‖ Il a loué deux hotteurs et dix coupeurs ایکی نفر کوفه‌جی واون نفر اوزم کسیجی استیجار ایلدی

Coupeur de bourses. Filou qui coupe la bourse *A.* نشال ـ طرار *P.* کیسه بر ـ خرد دست *T.* یان کسیجی

COUPLE. Deux choses de même espèce qu'on met ensemble *A.* زوج pl. ازواج ـ شفع *P.* جفت *T.* جفت ‖ Une couple d'oeufs ایکی دانه یمورطه ـ بر جفت یمورطه Une couple de chapons ایکی عدد ایملق ـ بر جفت ایملق Une couple de boîtes de confitures ایکی عدد ـ بر جفت شکرلمه قوطیسی شکرلمه قوطیسی

Et le lien dont on attache deux chiens de chasse ensemble *A.* فسار دو سگان *T.* عصام الکلبین ـ عصمة الکلبین *P.* ایکی زاغری بغلیان یولار ‖ Les chiens ont rompu leur couple کلاب بوینلرنده اولان عصامی شکست ایلدیلر

Il se dit aussi, de deux personnes unies ensemble par amour ou par mariage ‖ Beau couple, heureux couple زوج مرغوب Couple fidèle بری برینه حقنده صداقتی درکار اولان وبختیار زوجین

COUPLER. Attacher des chiens de chasse avec une couple *A.* ربط الکلاب بالعصام مثناة *P.* سگانرا دو بدو بفسار پیوستن *T.* ایکیشر ایکیشر زاغرلره یولار باغلمق ‖ Il faut coupler ces chiens بو زاغرلره ـ بو کلابه ربط عصام اولنمق اقتضا ایدر یولار باغلمق اقتضا ایدر

Et loger deux personnes ensemble *A.* اسکان ـ مثناة اسکان *P.* بالرفاقة دو بدو نشستانیدن *T.* ایکیشر ایکیشر قوندرمق ‖ Il n'y avait pas où loger tout le monde séparément, on coupla les officiers de la Maison du Roi اول محلده جمیع خلقی بشقه بشقه اسکان ایده‌جک یر اولمدیغندن سرای همایون آغالری ایکیشر ایکیشر قوندرلمشدر

Couplé. *A.* مزوج *P.* جفت کرده *T.* جفتلنمش

COUPLET. Certain nombre de vers *A.* قطعه pl. قطعات ‖ Cette chanson est de quatre couplets بو اغنیه درت قطعه‌دن عبارتدر

COUPOIR. Instrument dont on se sert dans la fabrique des monnaies, et en différens métiers, pour couper *A.* مقراض pl. مقاریض ـ قاطع *T.* صندی

COUPOLE. L'intérieur, la partie concave d'un dôme *A.* جوف القبة *P.* درون گنبد *T.* قبه‌نک ایچ یوزی ‖ La coupole de cette église est bien peinte بو کلیساده جوف قبه‌نک نقشی لطیف واحسندر

COUPON. Petit reste d'une étoffe *A.* کسفة pl. اکساف ـ خزاعة ـ قطاعة *P.* لخت ـ پاره *T.* پارچه ‖ Un coupon de toile بز پارچه‌سی ـ بز خزاعه‌سی

Il se dit aussi, des papiers portant intérêts, et dont on coupe une partie à échéance *A.* فرزة السهم *P.* پارهٔ سهم *T.* سهم قائمه‌سی پارچه‌سی

COUPURE. Séparation, division faite dans un corps continu par quelque chose de tranchant *A.* قُطعة pl. قُطعات ـ قَطع *P.* بریدگی *T.* کسکلک ‖ Une grande coupure بر قطع جسیم بر کسکلک ـ J'ai une coupure au doigt پرمغمده بر قطعه وار در وار در

COUR. Espace à découvert, enfermé de murs, qui est ordinairement à l'entrée de la maison *A.* قاعة ـ فنا pl. قاعات ـ رحبة ـ رحبات *P.* شه *T.* حولی ‖ Grande cour فنای عظیم ـ قاعهٔ واسعه petite cour فنای صغیر ـ قاعهٔ مختصره Avant-cour فنای خارجی ـ دیش حولی Cour de derrière فنای ورا ـ آرد حولی Cour pavée فنای مباط مفروش ـ احجار ایله مفروش Cour de cuisine فنای دار ـ مطبخ حولیسی ـ قالدرم دوشدلی حولی Cour carrée فنای مربع الشکل ـ مطبخ درت کوشه‌لو حولی

Basse-Cour. La cour d'une maison qui est destinée au logement des domestiques *T.* خورنطه طاقمی حولیسی ‖ Servante de basse-cour خورنطه طاقمی حولیسنده خدمت ایدن بسلمه V. aussi Basse-Cour.

Cour. Les officiers qui accompagnent ordinairement un Souverain

پرستاران .P اتباع وحشم سلطانی ـ خدمة خاصّة السلطان .A
ـ پادشاه دائره‌سی خلقی ـ پادشاه دائره‌سی .T شاه
اندرون همایون خلقی ـ سرای همایون خلقی || Cour Royale
پادشاهك خدمهٔ خاصّهٔ شهر یاری La cour du Roi
فرانسه پادشاهنك دائره‌سی خلقی La cour de France
كلیتلو دائره ـ دائرهٔ جسیمه دائره‌سی خلقی Grande cour
Petite cour دائرهٔ مختصره Cour splendide, magnifique محتشم
ومطنطن دائرهٔ همایون Le Roi tient sa cour en tel endroit
پادشاه دائرهٔ ملوكانه‌یی فلان محلده تخصیص ایلدی
La cour est partie دائرهٔ همایون عزیمت ایلدی Avoir une
charge à la cour ـ دائرهٔ همایونده منصب صاحبی اولمق
اندرون همایونده بر منصب ضبط ایتمك Vieillir à la cour
اندرون همایونده صاچ آغارتمق C'est la fleur, c'est l'orne-
ment de la cour فلان كشی كل بوستان سرای همایوندر In-
trigues de cour سرای همایون دسیسه‌لری Il est fort connu
à la cour سرای همایونده معلوم بر آدمدر Un seigneur de la
cour, une dame de la cour ـ سرای همایون آغالرندن بری
ـ سرای همایون قادینلرندن بری — Il se prend aussi pour
la suite d'un grand seigneur *A.* اتباع ولواحق ـ خدم وحشم
دائره خلقی ـ اتباعی .T نوكران وپرستاران .P خدمة وتبعة ـ
قپو خلقی ـ دائره ـ || Les petites cours ont leurs intrigues aussi
bien que les grandes حیل ودسایس جسیم دائره‌لرده جاری
اولدیغی كبی مختصر دائره‌لرده دخی جاریدر — Et pour
le lieu où est le Souverain avec sa suite *A.* دار سلطانی *P.*
پادشاه سرایی .T سرای همایون || Adressez vos lettres à la
cour ظرف مكتوبك اوزرینی سرای همایونده دیو تحریر
ایله — Et pour le Souverain et son conseil *T.* دولت || Rece-
voir un ordre de la cour دولت طرفندن امر آلمق Il lui a
été dépêché un ordre de la cour دولت طرفندن كندویه امر
شویله اولمغه ارسال اولندی La cour ne veut pas que...
شویله اولمق رضای دولته منافیدر ـ دولتك رضاسی یوقدر
Il s'est dévoué à la cour دولت علیه‌یه وقف نفس ایلدی
Il est bien à la cour معتبر در ـ نزد دولتده مظهر اعتبار در
— Et pour l'air, la manière de vivre de la cour || Il entend,
il sait bien sa cour خدمتنده اولدیغی سرای همایونك رسوم
دور سابقده وآدابنه واقفدر C'est un homme de la vieille cour
اولان اندرون همایونك رسوم وآدابیله مألوف بر آدمدر
L'esprit de la cour سرای همایونك مزاجی

Ou dit, La cour céleste, pour signifier le Paradis *A.* مقرّ
العلیین .P قرارگاه سعادتمندان .T موتلولرك یری
Il signifie aussi, les respects, les assiduités qu'on rend à
quelqu'un *A.* ملازمة الی الخدمة *P.* رضاجویانه خدمت ـ
رضاجویاق ایله خدمت .T مزاجگیرانه ملازمت || Faire sa cour
au Roi نزد پادشاهیده ملازم مقام خدمت اولمق Il y a
long-temps qu'il fait la cour à cette dame مدت مدیده‌دنبرو
فلان محبوبه‌نك یاننه رضاجویانه ملازمت ایتمكده در
C'est mal faire sa cour, que de porter de mauvaises nouvelles
بر كمسنه‌یه اخبار موحشه كتورمك قاعدهٔ تحصیل رضایه
مزاجگیرانه خدمتك خلافیدر ـ منافی بر حالتدر
On dit, Faire la cour de quelqu'un, pour dire, lui rendre
de bons offices auprès de quelqu'un *T.* بر كمسنه‌نك حقنده
بر كمسنه‌یی توصیه ایتمك ـ سوق كلمهٔ طیبه ایتمك ||
Vous avez besoin d'un tel, je lui ai fait bien votre cour فلان
آدمك همتنه محتاجسك طرفنه سنك حقكده كركی
ـ سنی طرفنه توصیه ایلدم ـ كبی سوق كلمهٔ طیبه ایلدم
On dit aussi, Je dirai telle chose à un tel, j'en ferai ma
cour, pour dire, Je lui dirai une chose qui lui plaira فلان
كشی‌یه شویله بر كلام سویلمكله رسم مزاجگیری‌یه رعایت
ایتمش اولدجغم دركاردر
On appelle, Ami de cour, un ami sur qui l'on ne peut guère
compter *A.* صدیق العین *P.* دوست بیوفا *T.* زمانه دوستی
Cour. Siége de Justice où l'on plaide *A.* محكمة pl. محاكم
P. عدالتخانه *T.* محكمه قپوسی || Cour ecclésiastique امور
محكمه رهبانه مخصوص محكمه Cour laïque عوامّه متعلق محكمه Cours
souveraines *A.* محاكم عالیة *P.* عدالتگاه والا *T.* اولو محكمه‌لر
Cours subalternes *A.* محاكم سفلیة *P.* عدالتخانه‌های پس پایه
T. كوچك محكمه‌لر — On dit, Mettre hors de cour, ou hors de cour
et de procès, pour dire, renvoyer une des parties, ou toutes ensem-
ble, comme n'y ayant pas sujet de plaider *T.* دعوا مسموع دكلدر
دیو مرافعه‌دن ردّ ایتمك || On mit les parties hors de cour
طرفین مخاصمین دعوالری مسموع دكلدر دیو مرافعه‌دن ردّ
اولنمشلر در Il avait voulu intervenir au procès, mais il n'avait
aucun droit, on l'a mis hors de cour فلان كشی دعوایه
مداخله قیدنده اولمشیدی انجق بر درلو استحقاقی
اولمدیغندن مرافعه‌دن منع وردّ اولندی

COURAGE. Qualité qui fait braver les dangers et ses suites

A. نجدت ـ جسارت ـ نجادت ـ نجدت ـ رباطت القلب
ـ الطبع قوّت القلب P. دلاوری ـ پر دلی ـ جگر داری T.
یوركلیلك ـ غیرت || Grand courage غیرت كامله Noble courage
élevé غیرت خالصه Courage franc نجدت طبع كریمانه
نجادت باهرة الانفت fier نجدت بالغه haut نجادت جلیله
invincible, indomptable شائبهٔ قهر وتذلیلدن بری رباطت
mâle نجدت طبع قهرمانی héroïque قلب شهامت آلود
intrépide غیرت ferme غیرت قویهٔ ثباتكارانه غیرت مردانه
martial رباطت قلب اهل حرب جسورانه غیرت ـ دلاورانه
Son peu de courage قلت غیرتی ـ نقصان غیرتی Prendre
courage تحصیل رباطت وغیرت ایتمك Reprendre courage
ازسر نو تحصیل رباطت وغیرت ـ تجدید غیرت ایتمك
یكیدن قوّت قلب پیدا ایتمك ـ ایتمك Perdre courage
غیرته فتور كتورمك ـ فوت غیرت ایتمك Exciter le courage
آتش تحریك عرق غیرت ایتمك Enflammer le courage
تنوّر تیز خیز غیرتی اشعال ایتدرمك Échauffer le courage
غیرتی قیزدرمق ـ بی فتور نجدت وغیرتی تسخین ایتمك
Éveiller le courage غیرت نائمهٔ ایقاظ ایتمك Ranimer
le courage قوّت قلبه مجدّداً ایراث شدّت ایتمك Fléchir
le courage قوّت قلبه ایراث كسر وتدنی ایلمك Accroître,
augmenter le courage قوّت قلبی برقات دخی مزداد وافزون
ایتمك Le courage lui est revenu قوّت قلبی كما كان یرینه
تازه‌لندی ـ رباطت وغیرتی یكیلندی ـ كلدی Cela lui fera
revenir le courage بو كیفیّت رباطت قلبنك تازه‌لنمسنه
مایهٔ غیرتی وسیله اولدجغی دركار در Le courage lui manque
عدم جسارت ـ فقدان غیرت Manque de courage مفقود در
Signaler son courage نجدت طبعنی اثبات ایتمك C'est
un brave soldat, il a du courage بر جنك آور ربیط القلبدر
Il a plus de courage que de force جسارتی قوّتنه غالبدر Les
plaisirs amolissent le courage لذایذ نفسانیّه موجب استرخای
غیرت یولداشلرم غیرتدر Courage, mes amis, courage, soldats
غیرت ـ On dit, qu'un grand courage dédaigne de se venger
نجادت طبع ایله مجبول اولنلر سودای انتقامی استحقار
ارباب نجدت وغیرت داعیهٔ انتقامی محض شین ـ ایدرلر
وعار عدّ ایدرلر Et que les grands courages ne se laissent point
abattre par l'adversité رباطت قلب ایله مجبول اولنلر
كجروئ بخت نا سازكار تقریبیله فتور كتورمك احتمالی
یوقدر ـ Il se dit aussi des animaux hardis, comme les lions,

les sangliers A. جری P. پر دل T. یوركلو
Il se prend aussi pour Affection A. طیب الخاطر P. خوشئ
دل T. كوكل خوشلغی || Je vous servirai de grand courage,
de bon courage طیب خاطر ایله سكا خدمت ایده‌جكم
Il y allait de grand courage كوكل خوشلغیله كیدر ایدی
Il signifie aussi, dureté de coeur A. ـ صلابت القلب
قسوة القلب P. سختئ دل T. كوكل پكلكی || Auriez-vous
le courage d'abandonner vos enfans? كندو اولادكی ترك
ایده‌جك درجه‌سنه قدر صلابت قلبك وارمیدر Je n'ai pas
le courage de refuser cela à mon ami بو شیئی دوستمدن دریغ
ایتمك مرتبه‌ده صلابت قلبم یوقدر Le traître eut le
courage de livrer son meilleur ami فلان خاین اصدق احبابی
اولان آدمی الد ویرمك مرتبه‌ده اظهار قسوت قلب ایلدی

COURAGEUSEMENT. Avec courage A. بالنجادة ـ برباطة القلب
ـ بالجسارة P. دلاورانه ـ مردانه ـ دلیرانه ـ جگردارانه
T. جسورانه ایله ـ غیرت ایله ـ یوركلیلك ایله || Il s'y est porté
courageusement رباطت قلب ایله اولطرفه واردی Il s'est
battu courageusement جسورانه جنك ایلدی Il a souffert
les tourmens courageusement اذیّتلره رباطت قلب ایله
طیاندی

COURAGEUX. Qui a du courage et de la hardiesse A. رابط
ـ دلاور P. جسور ـ قوی القلب ـ ربیط القلب ـ الجاش
جسارتلو ـ یوركلو ـ غیرتلو T. جگردار ـ پر دل || Courageux au
dernier point جسارتی درجهٔ ـ درجهٔ كمالده ربیط القلب
كمالده در

COURAMMENT. Rapidement, avec facilité A. بالسرعة ـ سریعاً
والسهولة P. بچاپكی ـ بآسانی ـ مثال آب روان T. چاپكلك
ایله ـ قولایلق ایله ـ صو كبی || Cela est écrit couramment
بالسرعة والسهولة قرائت سریعاً یازلمشدر Il lit couramment
سریعاً سیر ایتمك Aller couramment صو كبی اوقور ـ ایدر
چاپكلك ایله یوریمك ـ

COURANT. Qui court A. جاری P. روان T. اقیجی ـ آقر
|| De l'eau courante ماء جاری ـ آب روان ـ آقر صو Un
ruisseau courant جدول جاری ـ نهر جاری ـ آقر ایرمق ـ
On dit figur., L'intérêt courant T. بین الناس جاری اولان
فیئات مرابحه Acheter des denrées, des marchandises au
prix courant سعر جاری اوزره ارزاق واموال مبایعه ایتمك
ذخایر واموال بیع ایتمك Le terme courant الیوم جاری ـ

ایشلمك اوزره اولان وعده – اولان وعده L'année courante بو سنه Le prix courant بهای جاری Le mois courant بو آی – Il signifie en matière de rentes, le terme qui court *A.* تقسیط جاری *T.* ایشلمكده اولان تقسیط || Je vous quitterai tous les arrérages du passé, pourvu que vous me payiez le courant ایشلمكده اولان اشبو تقسیطك اقچه‌سنی ادا ایلدیككز حالده بقایای سابقدن فارغ اولورم

COURANT, au substantif signifie, le fil de l'eau *A.* مجرا الما – ممرّ الما *P.* گذرگاه آب *T.* صویك آقندیسی

COURANT D'EAU. Un canal ou un ruisseau qui court *A.* مسیل pl. مسایل الما – كربة pl. كراب *P.* گذرگاه سیلاب *T.* سیل صوینك دوكلدیكی یر || Il y a un courant d'eau qui fait moudre des moulins دكرمانلری دوندرر بر مسیل ما وار در

On appelle Courans, en termes de marine, certains endroits de mer où l'eau court rapidement d'un certain côté *A.* مدفع البحر pl. مدافع البحر – دوافع البحر *P.* سیلابگاه دریا *T.* دكزك آقندیسی – آقندی || Le courant emporta le vaisseau de ce côté-là اقندی – مدفع بحر سفینه‌یی اولطرفه سوق ایلدی كمی‌یی اولطرفه آتدی Il y a de dangereux courans sur cette côte بو دكز قییسنده مخوف وخطرناك اقندیلر وار در Il y a sur mer des courans généraux et des courans particuliers دریاده آنا آقندیلر وكوچك آقندیلر وار در

On dit figur., Le courant du marché, pour dire, le prix actuel des denrées *A.* سعر رایج – نرخ رایج *P.* نرخ رایگان *T.* رایج الوقت بها – ناس بیننده متداول اولان بها – Et le courant des affaires, pour dire, les affaires ordinaires امور جاریه امور عادیهٔ روزمرّه – امور عادیه – Et être au courant des affaires, des nouvelles, pour dire, connaître ce qui se passe حوادث واخبارك – سیاق وسباق احواله واقف اولمق – شیرازه‌سنی بیلمك – Et le courant du monde, pour dire, la manière ordinaire du monde عادت جاریهٔ دنیا || Se gouverner selon le courant du monde عادت جاریهٔ دنیانك موجب مقتضاسی اوزره – ومقتضاسی اوزره ادارهٔ نفس ایتمك عمل وحركت ایتمك

TOUT-COURANT. Sans hésiter *A.* بلا توقّف *P.* بی توقف – *T.* جاپك – ایلشمكسزین – جاپجق

COURBATU. Il se dit d'un cheval qui n'a pas le mouvement des jambes bien libre, pour avoir été morfondu après un trop grand travail *A.* فرس مخبول *P.* اسب درمانده پا *T.* آیاقلری طوتلمش آت

COURBATURE. Maladie du cheval courbatu *A.* خبل *P.* درماندگی پا *T.* آیاق طوتلمسی – Il se dit aussi des hommes, pour signifier une lassitude douloureuse *A.* فتور – وصمت *P.* درماندگی – بی تابی *T.* قیرقلق – درمانسزلق || Sa maladie commença par une courbature علتی بر حالت وصمت وفتوردن بدءا علتنك مقدمه‌سی بر وجود قیرقلغی ایدی – ایلدی

COURBE. Qui approche de la forme d'un arc. *A.* مقوّس – منحنی *P.* خم – خمیده – چفته – جنگ *T.* اكلمش – بوكری || Ligne courbe خطّ منحنی

Il se dit aussi d'une pièce de bois cintrée qui sert aux ouvrages de charpenterie *A.* خشبة عقفاء – خشبة دفقاء *P.* هیزم – هیزم كژ *T.* اكری آغاج گنك

COURBER. Rendre courbe une chose *A.* تقویس – تحنیة – تحنیب – اصلاع *P.* خمیدن – چفتانیدن *T.* اكمك – بوكمك || Courber un arc. یایی تقویس ایتمك Le trop grand faix a courbé cette pièce de bois حمل مفرط بو خشبه‌یی تحنیه واصلاع ایلدی Courber un arc pour le bander قوسی توتیر ایچون تحنیه ایتمك La vieillesse l'a courbé سنّ شیخوخت قدّینی تحنیه ایلدی Courber une règle جیزكی اندازه‌سنی تحنیه ایتمك – Figur. Plier sous la volonté d'un autre *T.* سر فرو بردهٔ – تحنیهٔ سر رضا ومطاوعت ایتمك باش اكمك – سر فرو ایتمك – مطاوعت اولمق || Tout est courbé devant ce seul homme بو آدمك اوكنده جملهٔ جملهٔ ناس سرفرو ایدر – ناس سر فرو بردهٔ مطاوعت اولور

SE COURBER. *A.* تقوّس – تحنّب – انحنا – تحنّی *P.* خمیده شدن – خم گشتن – دو تا گشتن *T.* بوكلمك – اكلمك || Il devient vieux, il commence à se courber كبر سنّی تقریبیله شیخوختی تقریبیله انحنای قامته یوز – منحنی القامتدر طوتدی

COURBÉ. *A.* منحنی – مقوّس – ضالع *P.* دو تا – خم گشته – چفته *T.* ایكی قات اولمش – قامتی اكلمش – Courbé de vieillesse *A.* مقوّس – منحنی القدّ – ادفق – محنب – احنب القامة – ادنع *P.* دو تا – خم گشته قامت *T.* ایكی قات اولمش – قامتی اكلمش

COURBETTE. Mouvement que le cheval fait, en levant éga-

lement les deux pieds de devant, et en se rabattant aussitôt A. قماص P. كنبد T. پرتاو - اوينايش || Faire faire des courbettes à un cheval آتى اويناتمق

COURBURE. Inflexion, état d'une chose courbée A. حنايت - حنب - قوسيت - خم P. چنكى - T. اكلش - بوكريلك || Cette pièce de bois a plus de courbure بو خشبدنك حنايتى زياده در

COUREUR. Celui qui est léger à la course A. شديد العدو - ادفق السير - سريع السير - سريع القدم P. چاپكپا - سبكپا - تيز رو - دونده - پوينده T. سكردبجى - آياغى نا || C'est le meilleur coureur qu'on ait jamais vu جاپك مثلى كورلمامش شديد العدوا - ديده بر دوندهٔ سبكپا در بر آدمدر

Et celui qui va et vient, qui est souvent par la ville, ou en voyage A. كثير السير - سيّار P. آواره كرد T. كزيجى - طرف كزر || C'est un coureur perpétuel, on ne le trouve jamais à la maison سيّار دائميدر هيچ بر وقتده خانه‌سنده بولنمز Il n'a fait toute sa vie que voyager, c'est un coureur كثير السير بر آدمدر عمربنى سير وسياحته امرار ايلدى

Et un homme qui court à pied, et dont on se sert pour faire des messages A. فيج pl. فيوج P. قاصد - پيك T. ساعى || Les Turcs font porter des nouvelles avec grande diligence par des coureurs اهل اسلام ساعيلر معرفتيله بالسرعة والاستعجال ايصال اخبار ايدرلر

On dit, qu'un homme est un coureur de nuit, pour dire, qu'il se retire fort tard A. قايم الليل - سرّا P. شب زنده‌دار - شبكرد - شبگير T. كيجه كزيجى

COUREUR. Cheval de selle qui a la taille légère et déchargée A. فرس هملاج P. اسب راه كستر - رهوار - نكاور T. چاپقون

COUREURS, se dit à la guerre, des cavaliers détachés du gros, soit pour découvrir, soit pour aller à la petite guerre A. سريّة pl. سرايا P. يزك T. چته - چته‌جى || Les coureurs de leur armée سراياى عسكرلرى - اردولرينك چته‌جيلرى Ce n'est pas leur armée, leur avant-garde, ce ne sont que des coureurs اردولرى وياخود چرخه‌جيلرى اوليوب انجق چته‌جى عسكريدر

COUREUSE. Fille ou femme prostituée A. دردب P. جاف - روسپى T. صوقاق اوروسپيسى - صوقاق سپوركه‌سى

COURGE. Espèce de citrouille A. يقطين P. كدو T. قباق Courge longue آصمه قباق

COURIER. V. COURRIER.

COURIR. Aller vite A. عدو - سير بالسرعة P. دويدن - تازيدن - شتافتن - تكيدن - پوييدن T. قوشمق - قوشدرق - سكرتمك - يوريمك || Courir légèrement خفيفجه سكرتمك - يوريمك Courir de toute sa force جدّ مزيد ايله - معاجزةً قوشمق Ce cheval court vite comme un cerf بو آت آهوى سكرتمك Courir comme la poste منزل سبكپا كبى سريع العدو در Courir à toute bride, à bride abattue سورر كبى سكرتمك - يل بيهدرك سكرتمك - طلو ديزكين قوشمق Il se dit figur. de toute action précipitée || Il faut aller bride en main, on ne fait pas les affaires en courant رويت اوزره عجله لازم دكلدر هر شيئده عنان تأنّى‌يى الدن براقميدرق عمل وحركت اولنمق اقتضا ايدر On peut exprimer aussi cette idée par ces proverbes A. العجلة من الشيطان والتأنّى من الرحمن - يبلغ الهضم بالقضم T. ايربشور منزل مقصودينه - آهسته كيدن - يواش يوريين چوق منزل آلور On dit, Courir à sa perte, à sa ruine, à son malheur T. كندو بلاسنى آرامق - خود بخود بلاسنى - كالباحث عن حتفه بظلفه آرامق - Et courir après les honneurs, les richesses طلب شان ورفعت وآرزوى تحصيل مال وثروت بابنده بلا فتور تكاپو ايتمك

Il est aussi actif, et signifie, poursuivre à la course avec dessein d'attraper A. استذناب - تعقيب P. در پى دويدن - در پى شتافتن - در پى پوييدن T. اردينه - پسند دوشمك - دوشوب قوغلامق - قوغمق || Courir quelqu'un pour le prendre بر كمسنديى - بر كمسنديى اخذ ايچون تعقيب ايتمك - طوتمق ايچون پسند دوشوب قوغمق On dit, Courir le cerf, courir le lièvre A. تعقيب الظبى - تعقيب الارنب P. دربى آهو ودر پى خركوش شتابيدن T. كيك وطاوشان كيك وطاوشان قوغمق - پسند دوشمك

COURIR AUX ARMES. Prendre les armes en hâte pour quelque alarme T. اخذ سلاح شتابان اولمق - سلاحه طاورانمق

Il se dit aussi, des côtes, des terres, des rochers et des montagnes qui s'étendent d'un lieu à un autre A. امتداد - استطالة P. درازى يافتن T. اوزانمق || Cette côte court de

l'Est à l'Ouest l'espace de quatre lieues بوساحل شرقدن غربه درت ساعت مسافده ممتد اولور Ces montagnes courent du Nord au Sud, en partageant de grands continens بو جبال براري عظيمه قطع ايدرك شمالدن جنوبه طوغرى مستطيل اولور

On dit figur. Courir fortune de . . . , Courir risque de . . . , Courir hasard de . . . , pour dire , être en péril de . . . . *A.* كود *P.* بر رمق قالمق ـ اوله يازمق ـ آز قالمق *T.* اندك ماندن طرد اولنمغه از قالدى || Il court fortune d'être chassé طرد اولنمغه از قالدى de perdre son bien ما ملكنى غيب ايتمكه بر رمق قالدى || Il court risque de la vie جاننى فوت ايلمكه بر رمق قالدى J'ai couru hasard de me tuer قتل اوله يازدم Vous courez risque موقع خطرده سكز ـ دوچار خطر اولماكه بر رمق وار در

– Courir des risques , Courir des chances , pour dire , être exposé à des périls, à des événemens *T.* عرضهٔ مخاطرات اولمق وتابع تصرّفات مختلفة الاحوال اولمق – Courir même fortune. Être dans la même situation d'affaires طالعلرى برابرجه ايشلمك

Courir le bon bord, signifie, pirater *T.* ازباندىدلغه كزمك

On dit , Il a bien couru , pour dire , il a beaucoup voyagé كثير السياحة بر آدمدر ـ وافر سير وسياحت ايتدى

Courir sus. Se jeter sur quelqu'un pour le maltraiter *A.* تطاول بر *T.* بر فلان پوييدن *P.* انثلال على فلان ـ على فلان اوزريته شركير اولمق ـ كمسنه نك اوزرينه اوشونتى ايتمك || Les paysans se sont soulevés , et ont couru sus aux troupes اهل قريه عصيان ايدوب عسكر اوزرينه اوشونتى ايلديلر

On dit, Courir sur le marché de quelqu'un, pour dire, enchérir sur un autre , prétendre emporter ce qu'un autre marchande *A.* بالمساومة البيع اخلال *T.* بها آرتروب آخرك بازارلغنى بوزمق || Je voulais acheter cela , pourquoi vous venez courir sur mon marché ? فلان شيئك مبايعسنه طالب اولدم نيچون سن كلوب آرتررق بازارلغمى بوزمغه قيدنده طالب اولمشيكن سن نيچون كلوب لا يسوم ـ اولورسك الرجل على سوم اخيه كلامنك خلافنه اولدرق بازارلغمى بوزمق استرسك – Et figur., Courir sur le marché, Courir sur les brisées de quelqu'un , pour dire , vouloir emporter sur lui une chose à laquelle il a prétendu le premier *T.* آخرك آخرك قسمتنه ـ مطلوبنه طمع ايتمك

Courir au plus pressé. S'occuper de ce qui importe davantage *A.* تقديم الاهمّ على المهمّ ـ تقديم الاهمّ

On dit aussi, Courir, soit dans un combat, soit dans un tournoi, ou autre exercice semblable *A.* استباق *P.* باهم پوييدن *T.* قوشمشمق – On dit figur. de personnes qui sont dans les mêmes emplois , qu'elles courent la même carrière , pour dire, qu'elles ont les mêmes prétentions مقصود واحد اوزرينه دعواى تقدم مقصد واحدده دعواى مسابقت ايدرلر ـ ايدرلر – Et courir après des fantômes , pour dire , se livrer à des espérances ou à des craintes imaginaires *T.* اوهام باطله يه ذاهب اولمق – خيالات بيهوده يه ذاهب اولمق

Et qu'une nouvelle court les rues , pour dire, qu'elle est sue de tout le monde بين الناس ـ السنهٔ اهل سوقه متداور در شايع ومتواتر در

Courir, signifie aussi, Couler V. ce mot. – Et ravager *A.* غارت تاراج وتالان ـ يغما كردن ـ غارتيدن ـ تركتاز كردن *P.* چاپول ايتمك ـ يغمالمق *T.* كردن || Les troupes ont couru une telle province عسكر فلان مملكتى يغما وغارت ايلدى ازباندىد ـ پامال يغما وتاراج ايلدى Les pirates courent la mer طائفه سى درياده تركتاز ايدرلر

Il se dit aussi, du temps *A.* جريان ـ مرور *P.* روان بودن *T.* كچمكده اولمق ـ ايشلمك || Le temps court insensiblement اليوم وقتلر طويولمقسزين مرور ايدر Le terme qui court ايشلمكده اولان وعده ـ جارى اولان وعده L'année qui court بو سنه ـ اشبو جريان اوزره اولان سنه – On dit, qu'une chose court à sa fin, pour dire, qu'elle n'a pas long-temps à durer قريب الختامدر ـ مشرف زوالدر ـ مشرف ختامدر || Ma provision de bois court à sa fin تدارك ايلديكم حطب ذخيره سى قريب ختامدر Cette maladie court à sa fin بو علت مشرف ختامدر ـ قريب الختامدر – Il se dit aussi, des intérêts de l'argent || L'intérêt de cette somme court de tel jour بو مبلغك فائضى فلان كوندن بدا ايله ايشلمكده در

Courir. Être en vogue *A.* اشتهار *P.* رايگان بودن *T.* رواجده اولمق || Cette chanson courait par la ville فلان تركى شهرك ايچينده اشتهارده ايدى – On dit, L'avis qui court, pour dire, l'avis qui a le plus de voix dans une délibération qui n'est pas achevée زياده رواجده اولان راى *T.* برترين آرا *P.* راى غالب *A.*

On dit, Faire courir des bruits, pour dire, répandre des bruits *A.* نشر الاخبار ـ اشاعة الاخبار *P.* حوادث افشاندن *T.* خبرلر حوادث يايمق ـ تواتر ايتمك || Il court un mauvais bruit

- شیوع بولدی - نشر اولندی - بر خبر موحش منتشر در On dit aussi, qu'il court bien des maladies امراض کثیره شایع بر کتاب - ومنتشر در - Et faire courir un livre, un manifeste وبر بیاننامه نشر ایتمک - یایمق - Et faire courir une santé, pour dire, la faire boire par tous les convives ادارهٔ اقداح - Et faire courir la voix, pour dire, demander les avis à ceux qui composent une assemblée *T.* ارباب دوستگانی ایتمک مجلسدن استشعار کام وآرا ایتمک - Et faire courir le billet, pour dire, envoyer un billet, pour avertir ceux qui ont intérêt à quelque affaire *T.* اخبارتذکرهلری - اخبار تذکرهسی کزدرمک یایمق - نشر ایتمک

On dit, Au temps qui court, pour dire, au temps présent *A.* فی زماننا هذا - فی یومنا هذا - الیوم *P.* دریـن هنگام *T.* بو کونده بو کون - بو وقتلرده

COURONNE. Ornement de fleurs qui entoure la tête, et qu'on porte dans quelques occasions, pour marque d'honneur, ou en signe de joie *A.* رعلة pl. رعلات *P.* پساك *T.* چیچکدن دوزلمش باش چنبری || Couronne de laurier اغصان غاردن دفنه داللرندن دوزلمش باش چنبری - مرتب رعلهٔ جمیله Couronne triomphale شعار موجب الافتخار فتح وغزا اولان پساك پرتوناك Les Grecs décernaient des couronnes aux citoyens qui avaient rendu quelque service considérable à leur patrie قوم یونان ابنای بلدهدن وطن حقنده بر کونه خدمت جلیلهیه موفق اولنلرك سر افتخارلرینی رعلات موجبهٔ المباهات ایله تزیین ایدرلر ایدی - On le dit figur. de la gloire que les martyrs acquièrent en mourant pour la foi || Il a reçu la couronne du martyre تاج وتاج شهادتی احراز ایتمشدر

Il signifie aussi, ornement de tête que les Rois portent pour marque de leur dignité *A.* تاج pl. تیجان *P.* افسر *T.* تاج || Couronne Impériale تاج ایمپراطوری Royale تاج پادشاهی Ducale دوقلق تاجی Couronne enrichie de pierreries مجوهر جواهر ایله مرصع تاج پادشاهی - تاج Porter une couronne تاج بر سر اولمق - تاج ایله ملبس اولمق - Couronne d'épines. Celle que l'on mit sur la tête de Notre-Seigneur *A.* تاج مشوك *P.* افسر پر خار *T.* تیکنلو تاج - Il se prend figur. pour Souveraineté *A.* تاج السلطنة - سلطنت *P.* افسر ملکداری *T.* پادشاهلق تاجی || Il lui a mis une couronne sur la tête باشنه تاج سلطنت الباس ایلدی Il lui a ôté la couronne باشندن افسر سلطنتی نزع ایلدی Il aspire à la couronne تاج سلطنته طالبدر - تاج سلطنته اطماع نظر رغبت ایدر Il dispute la couronne سلطنت دعواسیله معارضه ایدر Il a renoncé à la couronne سلطنتدن فارغ اولدی Abdiquer la couronne سلطنتدن استعفا ایتمک Quitter la couronne ترك سلطنت ایتمک - سلطنتدن کف ید ایتمک Céder la couronne à un autre سلطنتی آخره قصر ید وفراغت ایتمک Héritier de la couronne ولی عهد - وارث سلطنت - وارث تخت وتاج سلطنت - سلطنت - Et pour l'État qui est gouverné par un Roi *A.* ملك - دولت || La couronne de France فرانسه دولتی Les couronnes du Nord دول شمالیه Ce droit est un des plus beaux fleurons de sa couronne بو استحقاق سلطنتی حلیاتنك احسن واعلاسیدر Il a relevé l'honneur, l'éclat de la couronne عرض وناموس دولتی وپرتو اساس ملك ودولتی ملکی احیا ایلدی Il a ébranlé la couronne صرصدی - رهین زعزعه وتزلزل ایلدی Les charges de la couronne مناصب دولت Les officiers de la couronne رجال خدمهٔ دولت Les domaines de la couronne املاك دولت - دولت املاك میریه - دولت L'État et couronne de France فرانسهنك ملك ودولتی - On dit, traiter de couronne à couronne, c'est-à-dire, de souverain à souverain ایکی پادشاه بنفسهما مخابره ایتمک

En Astronomie, Couronne septentrionale et Couronne australe, c'est le nom de deux constellations *A.* اکلیل شمالی واکلیل جنوبی

Il signifie aussi, la partie la plus basse du paturon d'un cheval *A.* رسغ pl. ارساغ *P.* مهرهٔ پای اسب *T.* بوقاغیلق

Et une sorte de météore qui paraît autour du soleil ou de la lune *A.* هالة pl. هالات *P.* هاله *T.* آی - کونش آغیلی آغیلی

COURONNEMENT. Cérémonie pour couronner les souverains *A.* رسم التلبس التاج - رسم التتوج *P.* رسم بر سر نهادن افسر *T.* تاج کیمه رسمی || Son couronnement se fit en tel lieu رسم تتوجی فلان محلده اجرا اولندی Le jour du couronnement یوم تتوج - یوم رسم تتوج - Le couronnement d'un vaisseau, c'est la partie du vaisseau qui est au-dessus de la poupe *T.* کمی قیچینك باشلغی - کمی قیچینك تاجی

Figur. L'accomplissement, la perfection de quelque chose *A.* تماملە || Cette célèbre *T.* تمامی *P.* ما به الاستکمال ـ تکملة action fut le couronnement de toutes les autres اشبو فعل جلیل عمیم الاشتهاری بالجملە افعال سائرۂ سابقەسنک تکملۂ جمیلەسی اولمش اولدی Pour couronnement d'une si belle vie بو یلە بر عمر مندوب الآثارک تکملەسی اولمق عملک ما به الاستکمالیدر C'est le couronnement de l'oeuvre اوزرە

COURONNER. Mettre une couronne sur la tête *A.* الباس ـ تتویج التاج *P.* افسر بر سر نهادن *T.* تاج کیدرمک || Couronner un Roi بر پادشاهە الباس تاج ایلەمک Couronner celui qui a gagné le prix, ou qui a fait une belle action احتیاز قصب السبق ایدن ویاخود بر فعل جلیله موفق اولان کیشینک باشنی تاج افتخار ایلە آراستە قلمق Couronner de fleurs بر کمسنەنک باشنی ازهار گوناگوندن مرتب تاج پر ابتهاج ایلە تزیین ایتمک Couronner d'une couronne d'or تاج زربن ایلە تتویج ایلمک

Figur. Faire honneur, récompenser *A.* تمجید ـ اعزاز *P.* آزر بخشیدن *T.* اعتبار ایتمک ـ اولولمک || Couronner la vertu محارم ومنکراتی اعزاز le vice صلاح وفضیلتی اعزاز ایتمک حق جل وعلا Dieu couronne les martyrs, les saints قیدندە اولمق حضرتلری مظهر رتبۂ شهادت اولان ذوات کرامی واعزه واولیای عظامی تاج وتاج سعادت سرمدیە ایلە تمجید اکلیل جلیل علو واقبال Il fut couronné de gloire واعزاز ایدر بر وصلاح Sa vertu fut couronnée ایلە زیور یافتە اولمشدر حالی اعزازاً وتکریماً رهین حسن مکافات اولمشدر N'est-ce pas couronner le crime que d'élever un si méchant homme à cette dignité? بو مقولە ارباب شر وشقاوتدن بر خبیثی بو یلە بر مسند عالی یە اصعاد ایتمک ذات شر واساسنی اعزاز دکلمیدر

Et apporter la dernière perfection à quelque chose *A.* ختم ـ امضا ـ تکمیل *P.* بتمامی رسانیدن *T.* تماملمق || Cette dernière action a couronné toutes les autres موخراً ظهور ایدن بو فعل جمیلە کافۂ افعال سابقەسی ختم وامضا اولندی Il a couronné sa vie par une généreuse mort ایام عمرینی بادئی یاد خیر اولەجق بر موت دلیرانە ایلە ختم وامضا ایلدی Le succès a couronné son entreprise مصلحت متصدی اولدیغی حسن نتیجە ایلە ختم وامضا اولندی ـ On dit proverb., La fin couronne l'oeuvre V. Fin.

Et environner. *A.* احاطة ـ تکلیل *P.* گردا گرد کردن *T.* چپ چورە طولاشمق || Plusieurs coteaux couronnent cette ville بو بلدەنک اطرافی متعدد پشتەلر ایلە مکلل ومحاطدر

Se couronner. S'orner, s'embellir *A.* کسب الزینة ـ تزین *P.* آراستە شدن ـ پیرایش پذیرفتن ـ زیور یافتن *T.* دوناتمق ـ بزنمک || Le ciel se couronna d'étoiles après cet affreux orage تندباد شدیدک سکونتی عقیبندە قبۂ فلک نجوم وکواکب درخشان ایلە آرایشپذیر اولمشدر Dans les fêtes champêtres, les jeunes bergères se couronnaient de fleurs اعیاد اهل قرادە بنات رعات ازهار گوناگون ایلە تزیین سر ایدرلر ایمش

Couronné. *A.* ملبس بالتاج ـ متتوج *P.* تاجدار ـ تاج بر سر ـ گردا *P.* محاط ـ مکلل *A.* تاجلو ـ تاج کییمش *T.* افسر بر ـ گرد آوردە *T.* چپ چورە طولاشلمش || Le port est couronné de hautes montagnes لیمانک جوانب واطرافی دائراً ما دار جبال شاهقۂ منیع الوصول ایلە مکلل ومحاطدر

On appelle les rois, Têtes couronnées *A.* صاحب التاج pl. اصحاب التاج *P.* افسر بر ـ تاجدار *T.* تاجلو

COURRIER. Celui qui court la poste, pour porter les dépêches *A.* برید *P.* چپار ـ یامچیک *T.* قوریر ـ اولاق || Courrier ordinaire عادی اولاق extraordinaire فوق العادە اولاق Courrier du cabinet خارج از معتاد اولاق ـ دولت اولاغی Expédier un courrier بر نفر اولاق ارسال وتسییر ایلەمک Le courrier d'Amsterdam قوریری ـ امستردام اولاغی

COURROIE. Pièce de cuir coupée en long, étroite, et qui sert à lier quelque chose *A.* سیر pl. سیور *P.* پراز *T.* قایش ـ صریم || Attacher des courroies ربط سیور ایتمک Les courroies d'un carrosse هنطوک قایشلری Serrer les courroies ـ پکشدرمک ـ قایشلری شد ایتمک ـ On dit proverb., Étendre, Allonger la courroie, pour dire, étendre ses droits au delà des bornes de l'équité *T.* ایپی پک ـ ایپی پک چکمک کرمک || Il a bien fallu allonger la courroie, pour en venir là ایشی اول رتبەیە کتورمک ایچون ایپی خیلی مرتبە چکمک لازم کلدی Ses droits n'iraient pas si haut, s'il n'avait étendu la courroie ایپی پک چکمامش اولسە ادعا ایلدیکی حقوق بو مرتبەیە قدر چیقدمز ایدی

COURROUCER. Mettre en courroux, irriter *A.* اغضاب ـ اسخاط ـ تهییج الغضب *P.* بخشم آوردن ـ غرشانیدن *T.* ـ طارلتمق ـ

غضبه كتورمك || Ses crimes ont courroucé le Ciel contre lui
ارتكاب ايلديكى ذنوب ومعاصى كندوحقنده سخط وغضب
ارتكاب ايلديكى - سماوينك استجلابنه بادى اولمشدر
ذنوب وآثام تقريبيله جناب منتقم قهارى اسخاط
واغضاب ايتمش اولدى Le prince est courroucé پادشاهك
آتش سخط وغضبى مشتعلدر Dieu se courrouce contre les
méchants الله تعالى اشراره تغضب ايدر – Il se dit figur.
de la mer || Quand la mer se courrouce, est courroucée دريانك
هيجان خشم وشدتى حالنده

COURROUCÉ. A. سخيط - غاضب P. خشمناك - غرشيده T.
طارلمش

COURROUX. Colère A. سخط - غضب P. خشم - غرش T.
طارغنلق || Juste courroux حقه مقارن سخط وغضب Le cour-
roux de Dieu غضب الله - سخط بارى Le courroux du Ciel
سخط وغضب سماوى Entrer, se mettre en courroux غضبه
كلمك Apaiser le courroux تسكين غضب ايتمك - نائرۀ
خشم وغضبى اخماد ايتمك Irriter, provoquer le courroux
تحريك غضب ايتمك – Il se dit aussi des animaux féroces
A. زمخرۀ P. غرندگى - غرش T. كموردمه - طارغنلق || Le
courroux du lion, du taureau, de l'éléphant زمخرۀ شير وثور وفيل
– Le lion en courroux P. شير ژيان - شير غران – L'éléphant en
courroux P. پيل ژيان - پيل دمان – Et de la mer || Le courroux
de la mer دريانك هيجان خشم وشدتى Les flots en cour-
roux امواج هياج

COURS. Flux. Il se dit principalement de l'eau des rivières
A. جريان P. روش آب T. آقش || Cours rapide جريان
سريع - چاپكللك ايله آقش lent جريان بطئ - اغراقش
impétueux شديد جريان - سرد آقش Arrêter, empêcher le
cours صويك - جريان مايى توقيف ومنع ايتمك
جريان اقشنى طوردرمق ومنع ايتمك Détourner le cours
جريان مايى آخر طرفه - مايى صرف وتحويل ايلمك
بشقه - صويك اقشنى بشقه طرفه صاپتمق - اماله قلمق
مجراى مايى كسروشكست طرفه دوندرمك Rompre le cours
صويك - مجراى مايى قطع ايتمك Couper le cours ايتمك
آقنديسنى كسمك Il faut que les eaux aient leur cours
صولرك مجرالرى اولمق لازمدر La rivière a pris son cours
par-là نهرك صوبى فلان طرفه اتخاذ مجرا ايلدى Don-
ner cours à l'eau صوبى آقتمق - صوبى اجرا ايتدرمك

On le dit aussi, des mauvaises humeurs dans le corps des
animaux A. انصباب P. ريزش T. دوكلش || Il faut que
cette humeur ait son cours بوخلطه برمحل انصباب ويرلملو
برمجرا - برمصب مناسب ويرلمك اقتضا ايدر - در
ويرلمك

Cours de ventre. Le flux de ventre A. استطلاق البطن -
اندبال البطن P. شكمرانى T. يورك سورمەسى

Cours. Le mouvement des astres et du soleil A. سير - حركت
P. جنبش T. يوريمه || Le cours du soleil, de la lune شمس
وقمرك سير وحركتى Le cours des astres est réglé نجوم
وكواكبك سيرى معيندر L'Astronomie traite du cours des
astres علم نجوم سير كواكب بحثنه دائردر Le cours ap-
parent du soleil est d'orient en occident شمسك سير ظاهريسى
مشرقدن مغربه در

Il se dit aussi du temps, des années, de la vie A. دور -
دوران المدة - دوران P. گردش ايام T. ايامك دورى ||
Pendant le cours de dix ans اون سنه دورنده Finir, achever
le cours de sa vie دور عمرى اتمام ايتمك La mort en
coupa, en interrompit le cours فلانك دور مدت عمرى
حلول موت ايله رهين انقطاع اولمشدر Le cours de ses
années اوقات عمرينك دورانى Le cours de son règne دور
سلطنتى Suivant le cours de la nature دور طبيعى يه تبعيةً -
مجراى طبيعى يه تبعيةً - دوران احوال طبيعيه يه اتباعاً -
Il signifie aussi, l'étude que l'on fait de suite en toutes les par-
ties d'une science A. دورۀ الدرس || Il a fait son cours en
Philosophie, en Chimie, en Mathématiques dans un tel collége علم
حكمت وعلم كيميا وعلوم رياضيه ده دورۀ درسنى فلان
مدرسه ده تكميل ايلدى À la fin de son cours, il s'est fait
passer maître-ès-arts دورۀ درسنى تكميل ايدنجه فننده
استاد چيقدى

On appelle, Voyages de long cours, les longs voyages sur
mer A. اسفار بعيدة - اسفار قاصية P. سفرهاى دور ودراز T.
اوزون اوزادى سفرلر

Cours, se dit aussi des affaires A. مجراء المصلحة P. روش
كار - رفتار مصلحت T. ايشك يورويشى - ايشك كيدشى
|| Nous verrons quel cours prendra cette affaire بقدلم مجراى
مصلحت نديه وارەجقدر Arrêter, retarder le cours d'une
affaire مجراى مصلحتى قطع وتأخير ايلمك Suspendre le

cours de la Justice مرافعه‌نک روشنی توقیف ایله معلّق
براقمق Se laisser aller au cours de l'opinion رأی ناسک
رأی جمهورک مجراسنه تبعیّت ایتمک

Il signifie aussi, progrès *A.* حال النموّ ـ فیضان *P.* برومندی
T. آرتوقلمق ‖ Le cours de ses victoires مظهر اولدیغی
غزوات وفتوحاتنک حال نموّ وفیضانی Le cours de son
bonheur رفعت واقبالنک حال نموّ وفیضانی Le cours de
ses malheurs گرفتار اولدیغی مصایب وآفاتک حال نموّ
وفیضانی Le cours du mal علّتک حال نموّی Il faut que
le mal ait son cours علّتک حال نموّی تمام اولملو در
Arrêter le cours d'une dangereuse doctrine بر مذهب خطرناکک
نموّ وفیضاننه حوالهٔ سدّ ممانعت ایتمک Couper cours à la
faction ظهور ایتمش فرقه‌نک نموّ وفیضاننی قطع ایتمک
Les cours des opinions آرا واعتقادات ناسک نموّ وفیضانی

Il se dit aussi, des choses qui sont en vogue *A.* اشتهار ـ رواج
P. رایگانی *T.* روایش ‖ Cette chanson, ce bruit eut cours pendant quelque temps بو ترکی وبو خبر بر مدّت بین الناس
اشتهارده ایدی Les passemens n'ont plus de cours شریطلرک
رواج واشتهاری قالمامشدر ـ Et de la monnaie ‖ Cette monnaie a cours بو سکه‌نک رواجی وار در La somme a été
payée en louis d'or et d'argent et monnaie, le tout bon et ayant
cours مبالغ مذکوره نقد وخالص ورایج آلتون وکمش
سکه اولدرق ادا اولندی Donner cours à la monnaie étrangère اجنبی سکه‌سنه رواج ویرمک ـ Le cours du marché,
c'est le prix auquel se vendent les choses dans le marché *A.* ثمن
رایج *T.* بهای رایج ـ بهای رایگان *P.* سعر رایج ـ رایج
ـ بین الناس رایج ومتداول اولان بها ـ وقت اولان بها
On dit figur., qu'une chose, une manière, un mot n'a cours que
parmi la populace فلان شئ وفلان طور وفلان لفظ یالکز
سفلهٔ ناس بیننده متداولدر ـ اشتهارده در ـ Et donner cours
à un bruit, pour dire, aider à le répandre *A.* ترویج *P.* رایگان
کردن *T.* رواج ویرمک ـ Et donner cours à une opinion, à
une maxime, pour dire, l'accréditer *T.* بر کونه اعتقاده وبر
قاعده‌یه رواج ویرمک

COURSE. Action de courir *A.* جری ـ مجارات ـ عَدوان ـ
عدو *P.* پویه ـ پویش ـ تازش *T.* قوشو ـ قوشمه ـ یامه ـ سکرتمه
‖ Course légère جری خفیف Longue course پویش مدید
Il est vite à la course جری وعدوانده سریع القدمدر ـ
قوشوده آیاغی چاپکدر ـ پوینده چاپکپا در La course des
chevaux, des chariots آتلرک وعربه‌لرک قوشمه‌سی À toutes
les courses il a remporté le prix فلان کس جمیع قوشولرده
قوشو میدانلرینک جمله‌سنده قصب ـ اوکدلی قزاندی
السبق امتیازی احراز ایتمش اولدی ـ Il se dit aussi, des
voyages qu'on fait pour quelqu'un *A.* سفر pl. اسفار *P.* پویه
T. قوشمه ‖ J'ai fait mille courses pour son affaire مصلحتیچون
بیک سفر ایلدم Il a travaillé pour moi, mais il s'est bien
fait payer de ses courses بنم ایچون خیلیجه سعی ایتمش
ایسه‌ده ایتدیکی سفرلرک اجرتنی بالغًا ما بلغ آلدی

Il se dit aussi, de ce qu'on donne à un courrier pour les
frais de son voyage *A.* مصارف الطریق *P.* خرج راه *T.* یول
خرجلغی ‖ Ce courrier a eu cent piastres pour sa course بو
اولاغه خرج راه اولدرق یوز غروش ویرلدی

Il signifie aussi, célérité, vigueur *A.* استعجال ـ عجله ـ سرعت
P. شتاب ـ چاپکی *T.* چاپکلک ‖ Rien ne peut arrêter ce
conquérant dans sa course فلان صاحب فتوحک سرعت
واستعجالنه حوالهٔ سدّ ممانعت اولدجق شئ یوقدر Cet
orateur est rapide dans sa course فلان واعظک سرعت
واستعجالنده شدّت عظیمه وار در

On dit poétiquement, La course du soleil, la course de la lune
دور شمس وقمر La course précipitée du temps دور شدید
السیر اوقات وازمان Le soleil va finir sa course, pour dire,
le jour va finir خورشید تابان دوربومیسنی تکمیل ایلمکده
در ـ Il signifie figur., le cours de quelque emploi, de quelque
travail *A.* دور ‖ Après avoir passé par divers emplois, il termina sa course par l'ambassade مناصب عدیده ضبطندنصکره
دورینی مأموریت سفارت ایله تکمیل ایلدی Il a heureusement achevé sa course دورینی بالیمن والسعاده تکمیل
ایلدی ـ میمونًا ومسعودًا تکمیل ایلدی ـ Et la durée de la
vie ‖ Il a fini sa course en héros منزل عمرینی بر قهرمان
کبی قطع ایلدی ـ دور عمرینی بر قهرمان ـ جلادت عنوان
کبی ختم وتکمیل ایلدی

Course, Acte d'hostilité qu'on fait en courant les mers, ou en
entrant dans le pays ennemi *A.* غارت *P.* تاراج وتاخت ـ
تاراج وتالان *T.* چاپول ـ یغماجیلق ‖ Les ennemis font
des courses jusqu'en tel lieu دشمن فلان محله قدر سوق
دشمن عسکری فلان محله ـ طابای یغما وغارت ایدر

قدر جاپولدن خالی دکلدر Les galères de cet endroit font des courses sur une telle mer فلان محلك جكديری سفينه‌لری فلان دريايه كلوب يغماجيلق ايدرلر Ce capitaine, ce vaisseau est armé en course فلان سفينه چاپولجيلك صورتنده دونانمشدر

COURSIER. Cheval propre pour les batailles et les tournois *T.* يوكرك *P.* اسب باد پيما ـ تكاور *A.* فرس عدا ـ خيل جرا || Monté sur un coursier راكب فرس عدا ات

COURT. Qui a peu de longueur *A.* قصير pl. قصار *P.* كوته *T.* قصه || Un peu court جرنيجه كوته Cheveux courts شعر قصه صاچ Robe courte ثوب قصير ـ Il se dit aussi d'une personne qui a la taille petite *A.* قصير ـ قصير القامة ـ القد *P.* كوته قد ـ كوچك بالا ـ كوته بالا *T.* الچق بويلو قصه بويلو || Cet homme est court et entassé قصه بويلو ـ طقناز بر ادمدر ـ On dit, qu'un homme a la vue courte, pour dire, qu'il ne voit pas de loin *A.* قصير البصر ـ كليل البصر *P.* كوته‌بين *T.* ايراغه كورمز ـ بصری قصه ـ Et figur., qu'une chose est trop courte, quand elle ne peut parvenir jusqu'où on voudrait qu'elle parvînt *A.* ناقص ـ قاصر *P.* نا تمام ـ كوتاه *T.* اكسك ـ قصه || La science humaine est courte علم بشر قاصر ونا تمامدر La prudence humaine est trop courte انسانك بصر بصيرتی كوتاه وقاصر در Votre pouvoir est trop court pour... فلان مصلحت ايچون بضاعهٔ اقتدارك قاصر در Vous avez les bras trop courts pour atteindre là اول محله واصل اولمقدن دست اقتدارك قاصر در Ses moyens sont trop courts اسباب اقتداری قاصر در ـ Et qu'un homme est court d'argent, court de finance, pour dire, qu'il a peu d'argent اقچه‌سی قصه در ـ قوت ماليه‌سی قاصر در Il ne peut demeurer long-temps à Paris, il est court d'argent اقچه‌سی قصه اولديغندن پارسده طول مدت مكث وتوقف ايده‌مز ـ Et qu'il est court de mémoire قوت حافظه‌سی قصه در ـ بضاعهٔ حفظی قاصر در ـ Et qu'il a l'esprit court, l'intelligence courte *A.* قاصر الفهم ـ قاصر العقل *P.* كوته عقل *T.* عقلی قصه ـ Et que les vues d'un homme sont courtes, pour dire, qu'il manque de prévoyance *A.* قصير النظر *P.* كوته نظر ـ *T.* كوزی ايراغه وارمز كوته‌بين ـ Et couper court à quelqu'un, pour dire, lui faire une réponse décisive qui l'empêche de continuer son discours *T.* قصه‌جه جواب ويروب صحبتی كسمك ـ Et qu'un homme se trouve court, quand il ne peut parvenir à quelque dessein *A.* قاصر الاستطاعة ـ قاصر الوسع *P.* دست اقتدارش كوته *T.* كوجی يتمز || C'est folie à vous d'entreprendre cela, vous vous trouverez court بو ماده‌يه تصدی ايتمك سكا كوره كار عاقل دكل زيرا دست وسع واقتدارك زيرا وسعكدن خارج بر كيفيتدر ـ قاصر در

On dit, Le chemin le plus court, ou simplement le plus court *A.* طريق مختصر ـ معاجيل الطرق pl. طريق معجال pl. طرق مختصرة *P.* راه كوتاه *T.* قصه يول ـ اوغری‌بن يول || Il est venu le premier, parcequ'il avait pris le chemin le plus court طريق معجالی اخذ ايلديكنه مبنی جملدن اول واصل اولدی ـ Il se dit aussi au figuré || Pour arriver à ce but, pour sortir de cette affaire, le plus court et le meilleur est de faire... منزل مقصوده وصولك وياخود بو مصلحتك ايچندن چيقمنك طريق مختصری واولا وانسبی بونی ايتمكدر

Court, signifie aussi, bref, de peu de durée *A.* مختصر ـ قصير *P.* كوته *T.* قصه || En hiver les jours sont courts, et en été les nuits sont courtes موسم شتاده وقت نهار وموسم يازك كونلری وقيشك ـ صيفده وقت ليال قصير ومختصر در عمر انسان كيجه‌لری قصه در La vie de l'homme est courte عمر انسانك مدتی قصه در ـ قصير در Vous ne me donnez que huit jours, le terme est bien court ويرديككك مهلت سكز كوندن عبارت اولمغله بغايت قصه در Un sermon bien court غايت مختصر بر موعظه Les apophtegmes doivent être courts كلام حكما مختصر اولمق كركدر ـ On dit d'un prédicateur, d'un avocat, qu'il est court, c'est-à-dire, succinct كلامنده اختصار وار در ـ قصه سوزلو در

On dit proverb., qu'un homme est revenu avec sa courte honte, pour dire, qu'il a reçu un affront, un refus *T.* بو مصلحتدن قره يوزلو چيقدی

Et qu'il en est retourné avec sa courte honte, pour dire, qu'il n'a pas réussi dans sa négociation *T.* تهی دست عودت خائباً وخاسراً عودت ايلدی ـ ايلدی

On dit, Demeurer court dans quelque discours, pour dire, perdre ce qu'on voulait dire *A.* حصر الكلام ـ حصر *P.* سلك كلاما غائب كردن *T.* ديه‌جكنی شاشورمق ـ Et qu'un homme demeure court, quand il est si pressé par des objections,

qu'il ne sait que répondre *A.* منقطع الكلام *P.* مبهوت ودمبسته *T.* قالد قالمش ـ دیه‌جکی قالمامش ـ حبط اولمش — Et figur., Prendre quelqu'un de court, quand on le presse sans lui donner assez de temps pour satisfaire *A.* تضییق *P.* بتنگ نهادن *T.* صیقیده قویمق ـ صیقشدرمق || Il n'y a que deux jours que le terme est échu, vous me pressez, c'est me prendre de bien court وعده‌نك وقتی هنوز ایکی کوندنبرو منقضی اولمشیکن تعجیلدن خالی دکلسك بو تقریب بنی خیلی تضییق ایدرسك

On dit proverb., Il sait le court et le long de cette affaire, c'est à-dire, toutes les particularités مصلحتك اوّل وآخرینه کیرش وچیقش ـ کافهٔ حقایق ودقایقنی بیلور ـ واقفدر یرلرینك هبسنی بیلور

COURTAGE. Négociation de courtier *A.* سمسرت ـ دلالت *P.* سفسیری ـ سفیری *T.* سمسارلق ـ دلّاللق || Faire le courtage des vins شراب سمسارلغنی ایتمك Droit de courtage سمسار عوایدی ـ سمساریّه ـ دلالیّه

COURTAUD. Celui qui est de taille courte, grosse et entassée *A.* حذلم ـ مکرّس *P.* پخه *T.* طقناز کوده‌لو بودور

Et un cheval ou un chien auxquels on a coupé les oreilles et la queue *A.* ابتر واصلم ـ مقطوع الذنب والآذان *P.* دم وگوش بریده *T.* قویروغی وقولاغی کسك || Il était monté sur un courtaud مقطوع الذنب والآذان بر اسبه راکب اولمشیدی

COURTAUDER. Couper la queue à un cheval *A.* ابتار ـ بتر قطع الذنب *P.* دنباله بریدن *T.* قویرق کسمك

Courtaudé. *A.* ابتر ـ مقطوع الذنب *P.* دم بریده *T.* قویرغی کسك

COURTE-HALEINE. V. Asthme.

COURTIER. Qui s'entremet des ventes et achats de certaines marchandises *A.* سمسار pl. سماسرة ـ دلّال *P.* سفسیر ـ سفیر ـ سمسار *T.* میانجی ـ دلّال || Courtier de chevaux آت دلّالی Je ne veux point passer par la main des courtiers سمسار الند دوشمکدن بر وجهله حظ ایتمم — Courtier de mariage. Celui qui se mêle de faire des mariages *A.* خطّاب *P.* میانجی نکاح *T.* دوکورلك دلّالی

COURTINE. Rideau de lit *A.* سرادق الفراش pl. سرادقات الفراش *P.* پردهٔ خوابگاه *T.* یتاق پرده‌سی || Tirer les courtines یتاق پرده‌سنی چکمك

COURTILLIÈRE. Espèce d'insecte qui se forme dans le fumier *A.* جعل pl. جعلان *P.* سرگین گردان *T.* بوق بوجکی

COURTISAN. Qui est attaché à la Cour *A.* ندیم pl. ندما ـ ملازمین خاصّة ـ pl. ملازم خاصّ السلطان ـ ندیم سلطانی رکاب همایون خدمه‌سی *T.* ملازم درگاه شهریاری *P.* ندیم السلطان ندیم قدیم || اندرون همایون رجالی ـ Vieux courtisan ندیم عاقل ومدبّر سلطانی Sage courtisan Habile, fin, rusé courtisan حاذق وماهر وحیل ودسایسده ید طولا صاحبی ندیم دقایق آزما

Et celui qui courtise, qui cherche à plaire *A.* مداهن *P.* یلتاقلیجی *T.* جابلوسکار

Et celui qui rend à quelqu'un des assiduités, pour en obtenir quelque avantage *A.* ملازم الباب لتحصیل المطلب *P.* ملازم تحصیل حاجت سوداسیله قوللق *T.* درگاه حاجت جویی ایدن || Ceux qui ont des emplois à donner, ne manquent point de courtisans توجیه مناصب قادر اولنلره تحصیل حاجت سوداسیله قوللق ایدر جوقدر

COURTISER. Faire la cour à quelqu'un pour en obtenir quelque chose *A.* ملازمت *P.* ملازمت نمودن *T.* نزد کس ملازمت بر کمسندیه قوللق کوسترمك ـ کمسندنك یاننده اشمك || Cet homme vous courtise fort فلان کشی سکا جوق قوللق کوسترر Il n'est pas d'humeur à courtiser personne, s'il n'en a besoin بلا موجب هیچ بر کمسندنك یاننده ملازمت ایلمك مزاجنه مخالفدر Il courtise ce vieillard pour avoir sa succession بو اختیارك مالنه وارث اولمق امّیدیله یاننده اشمکدن خالی دکلدر — Courtiser les dames. Leur être assidu, chercher à leur plaire *A.* ملازمت عند النسا *P.* نزد زنان ملازمت نمودن *T.* قاریلره قوللق کوسترمك

COURTOIS. Gracieux. V. Civil.

COURTOISIE. V. Civilité.

COUSIN. Il se dit de ceux qui sont issus de deux frères *A.* ابن العمّ pl. ابناء العمّ *P.* عمّزاده *T.* عموجه اوغلی || Nous sommes cousins عموجه اوغللری یز — Ceux qui sont issus de deux soeurs s'appellent *A.* ابن الخالة pl. ابناء الخالة *P.* خاله زاده *T.* خاله اوغلی — Cousins maternels. Ceux qui sont issus des frères de la mère *A.* ابن الخال pl. ابناء الخال *P.* خالو زاده *T.* طایی اوغلی — Cousins paternels. Ceux qui sont issus

des soeurs du père *A.* ابن العمّة pl. ابناء العمّة *P.* عمّه زاده *T.* خاله اوغلی

COUSIN. Sorte de moucheron piquant *A.* بعوضة pl. بعوض *P.* سپید پر - پشه *T.* سیوری سینک || Les cousins l'ont tourmenté toute la nuit استیلای بعوض ایله تا بسحر معذب اولمشدر

COUSINAGE. La parenté qui est entre cousins *A.* قرابت الاولاد ابن العم *P.* خویشاوندی عمّزادگان *T.* عموجه اوغللری حصملغی

COUSINER. Appeler quelqu'un cousin *A.* خطاب بابن العمّ *P.* بنام عمّزاده خواندن *T.* عموجه اوغلی دیو چاغرمق || Il vous cousine, de quel côté est-il votre cousin? سکا ابن عمّ دیو خطاب ایدر بو قرابت نه جهتدندر

COUSINIÈRE. Sorte de gaze dont on entoure un lit, pour se garantir des cousins *A.* ناموسیّة - كلّة *P.* پشه خانه *T.* جبنلك

COUSSIN. Sorte de sac rempli de plumes ou d'autres choses, et dont on se sert pour s'appuyer *A.* وسادة pl. وسايد *P.* بالین *T.* یصدق || Coussin de drap, de velours چوقه یصدق قطیفه یصدق Coussin de carrosse هنطو یصدیغی

COUSSINET. Petit coussin *A.* نمرق pl. نمارق - مرفقة *P.* نیمدست - گرده *T.* قولتق یصدیغی

CÔUT. Ce qu'une chose coûte. Il se dit de ce qu'on paye aux officiers publics pour différents actes *A.* خرج *T.* خرج || Les frais et loyaux coûts كافّة مصارف وحق اولان خرجلر

CÔUTANT. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Au prix côutant *A.* بقدر ثمن المصروف *T.* اولدیغی بهاده || Je vous le donne au prix côutant بو شیئ بکا نه بهاده اولدی ایسه سکا اولقدره ویررم

COUTEAU. Instrument tranchant, qui sert à couper *A.* سکّین pl. سکاکین *P.* کارد *T.* بچاق || Couteau tranchant *A.* سکّین قاطع - محدّد *P.* کارد برّان *T.* کسیجی بچاق épointé *A.* سکّین مقطوع الانف *P.* کارد سر بریده *T.* اوجی کسك بچاق ébréché *A.* سکّین مفلول *P.* کارد رخنه دار *T.* کدکلو بچاق pliant *A.* سکّین مارن - مرّان *P.* کارد نرم اهن *T.* بوكلور بچاق اكلوب Couteau à gaine *A.* سکّین مغلف *P.* کارد در نیام *T.* قینلو بچاق Couteau à ressort زنبركلو بچاق Couteau à virole پرازواندلو بچاق Couteau à lame d'argent كمش ناملولی بچاق Couteau à manche d'ivoire فیل دیشی قبضهلو بچاق La lame, la pointe, le tranchant, le dos d'un couteau بچاغك ناملوسی واوجی ویلمانی وآرقهسی Couteau à deux lames چفته ناملولی بچاق Couteau d'or آلتون بچاق Il lui a donné un coup de couteau اوزرینه بر بچاق ضربهسی حواله ایلدی Il tira le couteau sur lui بچاغی اوزرینه بچاق چكدی Il lui mit le couteau à la gorge كوكسنه طیادی - On dit, que des gens sont aux épées et aux couteaux, quand ils sont en grande querelle *T.* بچاق بچاغه درلر

Il signifie aussi, une courte épée qu'on porte au côté *A.* شفرة pl. شفار *P.* دشنوه *T.* یتاغان || Il avait du désavantage en cette rencontre, parceque son ennemi avait une épée de longueur, et lui n'avait qu'un couteau وقت مقابلهده ضرر طرفی فلانك حقنه غالب ایدی زیرا دشمنی الندە قلیج وكندوده بر یتاغان وار ایدی

COUTELAS. Sorte d'épée courte et large *A.* مشملة *T.* پاله || Coutelas de Damas دمشقی پاله Il lui a fendu la tête avec son coutelas پالهسیله فلانك باشنی یاردی

COUTELIER. Celui qui fait ou vend des couteaux *A.* سكّان - بایع السكاكین *P.* کارد گر - کارد فروش *T.* بچاقجی

COUTELIÈRE. Étui dans lequel on met plusieurs couteaux *A.* كنّة السكاكین *P.* درج کاردها *T.* بچاقلر قوطیسی - بچاقلر محفظهسی

COUTELLERIE. L'art du coutelier *A.* صنعة السكّانة *P.* کارد گری *T.* بچاقجیلق

COÛTER. Terme relatif au prix que l'on a payé une chose *A.* بلوغ القیمة الی *P.* بهای قدر بالغ شدن *T.* شو قدره اولمق - قدر بهایه اولمق || Combien vous coûte cette étoffe? بوقماش سکا نقدره اولدی

Et être cause de dépense *A.* ایجاب المصرف *P.* موجب مصرف شدن *T.* شو قدر مصرفه سبب اولمق || Coûter peu جزئی مصرفی موجب اولمق Coûter beaucoup چوق مصرفی موجب اولمق Coûter cher غالی بهایه اولمق L'entretien d'un cheval coûte tant بر آتك بسلمهسی مصرفی شو قدره بالغ اولور - بر آتی بسلمك شو قدره اولور Je veux avoir cela, quoiqu'il en coûte هر نقدر مصرفی موجب اولور ایسه اولسون بونك مبایعهسی مطلوبمدر Ne plaidons point, les procès coûtent trop دعوایه رغبت ایلمامز جائز دكلدر زیرا مرافعهلر چوق مصرفه سبب اولور

مصرفليدر Tous frais faits, il m'en coûte tant فلان شئ بعد كل المصارف بكا شو قدره اولور || Il coûte beaucoup à bâtir بنا مادّه‌سی مصارف - بنا مصرفی جوغه بالغ اولور - كثيره‌یی موجب اولور - Et être cause de perte, de douleur, de soins, de travail *T.* موجب - قیمتلو اولمق - بهالو اولمق || صرف اولمق Il a fait une folie qui lui a coûté cher ایتدیکی مجنونانه حرکت کندویه بهالو اولدی qui lui a coûté son bien مالنک صرفنی موجب اولمشدر Il lui en a coûté un bras pour avoir été à la guerre سفرده بولنمسی بر قولنی غایب ایلمکه سبب اولمغله کندویه بهالو اولدی Il vous en coûtera la vie بو خصوص جانکی صرف ایلمکه باعث اولهجقدر Cette perte lui en a coûté bien des soupirs, des larmes فلانک فوتی نیچه آه وانین وکریه صرفنی موجب اولمشدر C'est trop acheter le plaisir d'un moment, quand il coûte un long repentir لذت یکدمه ایچون طول زمان عذاب ندامتی چکیلهجک اولور ایسه اول مقوله لذت پک بهالو اولور Cette recherche lui a coûté bien du temps ایتدیکی تفتیش وتفحص وافر وقتک صرفنه بادی اولدی lui coûte un grand soin کلی همت صرفنه سبب اولور lui coûte un grand travail وافر امک وزحمت صرفنی موجبدر

On dit, que rien ne coûte à un homme, pour dire, qu'il n'épargne rien هیچ بر شی دریغ ایتمز || Quand il est amoureux, quand il est question d'obliger ses amis, rien ne lui coûte دلبستهٔ عشق ومحبت اولنجه ویاخود صدد احبابی حقنده بذل همته دائر اولور ایسه هیچ بر شی دریغ ایتمز - Et que tout lui coûte, pour dire, qu'il a de la peine à faire tout ce qu'il fait *T.* هر شی نفسنه کران کلور || Il fait plaisir à regret, tout lui coûte خلاف دلخواه خاطره رعایت ایدر هر شی نفسنه کران کلور

COÛTEUX. Qui engage à de la dépense *A.* کثیر المصارف - موجب المصرف *P.* کران مصرف *T.* بهالو - مصرفلو || Les voyages sont coûteux اسفار وسیاحات موجب مصارفدر Le goût des tableaux est coûteux هوس تصویرات کثرت مصارفی موجبدر

COUTRE. Fer tranchant qui fait partie de la charrue, et qui sert à fendre la terre *A.* سکّة pl. سکک - حدیدة الفدان *P.* صپان دموری *T.* سپاری

COUTUME. Habitude *A.* عادت pl. عادات - داب pl. آداب *T.* عادت *P.* آیین - دیدنه || Bonne coutume عادت حسنه - آیین پسندیده - دیدنهٔ محموده Mauvaise coutume عادت - عادت ذمیمه Vilaine coutume دیدنهٔ مستهجنه - قبیحه عادت کریهه Prendre une coutume اتخاذ - اعتیاد ایتمک Quitter une coutume ترک عادت ایدنمک - عادت ایتمک Cela lui a tourné en coutume کندویه عادت ایتمک عادت مستمره‌سی اولدی - اولدی On fait beaucoup de choses par coutume جوق شیلری اعتیاداً ایدرلر - On dit, Avoir coutume, Avoir de coutume, pour dire, avoir accoutumé *A.* تعوّد - اعتیاد *P.* بخود آیین بستن *T.* عادت ایدنمک - On dit absolument, Il en use comme de coutume علی ما هو المعتاد حرکت ایدر Il est plus gai que de coutume معتادندن زیاده بشوش وفرحناکدر Il s'est levé plus tard que de coutume وقت معتادندن زیاده کیج قالقدی - Il se dit figur., en parlant des choses inanimées || Ce pommier a coutume de donner beaucoup de fruits بو الما آغاجنک عادتی چوق میوه ویرمکدر Les pierres qui viennent d'être tirées de la carrière ont coutume de se fendre à la gelée هنوز معدندن استخراج اولنمش احجار موسم جماده دوچار انشقاق اولمق عادتلریدر - دوچار انشقاق اوله کلمشدر

Il se dit aussi, de ce qui a passé en quelque sorte d'obligation, ou d'engagement, parcequ'on l'a souvent pratiqué *A.* قاعده pl. قواعد *P.* رسم وراه *T.* یول - رسم || Cela s'est tourné en coutume فلان شی قاعده حکمنه کیردی Parce qu'on lui a souffert cela une fois, il le veut tourner en coutume ایشلدیکی ایش بر دفعه تجویز اولندیغندن اول ایشی فیما بعد قاعده حکمنه ادخال ایتدرمک قیدنده در - عادت حکمنه ادخال ایتدرمک - Et de ce qu'on pratique ordinairement en de certains pays, et en de certaines choses *A.* رسم pl. رسوم - طریقت pl. طرق - داب pl. آداب *P.* یاسه *T.* توره - آیین || Vieille coutume داب دیرین - رسم قدیم - اسکی توره - آیین دیرین C'est la coutume de cette ville de se réjouir, de solenniser telle fête فلان یوم عیدده شنلک ایتمک واجرای رسوم اولنمق بلده‌نک آداب مرعیّه‌سندندر C'est la coutume en France de . . . فرانسده شویله ایتمک مقبول ومعتبر بر رسوم مرعیّه‌دندر C'était une coutume reçue بر رسم وعادت ایدی Il a ramené l'ancienne coutume رسم

قديمى احيا ايلدى

Il signifie aussi, certain droit municipal qui, s'étant autorisé par l'usage dans une ville, ou dans une province, y a force de loi *A.* عرف البلدة ـ عرف ـ قاعدة مرعيّة pl. قواعد مرعيّة *P.* باسه ـ توره *T.* يول اركان || La coutume générale d'une province مملكتك عمومى عرف وعادتى Coutume locale بر يره مخصوص عرف وقاعده ـ عرف مخصوص Réformer la coutume عرف مملكتى تصحيح ايتمك Rédiger par écrit une coutume بر قاعدهٔ عرفيه‌يى قلمه آلمق Il se sont mariés suivant la coutume de Paris پارس شهرينك عرف وقاعده‌سى اوزره عقد نكاح ايلديلر Suivant la disposition de la coutume مرعى ومعتبر طوتيلان يول اركاننك موجب ومقتضاسى اوزره

On appelle absolument, La coutume d'un pays, le recueil du droit coutumier de quelque pays *T.* قواعد مرعيّهٔ مملكتى مشتمل مجموعه ـ Et certains droits et impôts qui se paient en quelques passages et ailleurs *A.* رسم pl. رسوم *P.* باج *T.* عوائد || Payer la coutume رسمى ادا ايتمك La coutume qui se lève en tel endroit sur le vin, sur les vivres, sur les bateaux فلان محلده شرابدن واجناس ذخايردن وقايقلردن آلنان فلان وفلان شيئدن تحصيل اولنان رسم ـ عوائد

COUTUMIER. Qui a accoutumé de faire *A.* متعوّد ـ مألوف ـ عادت ايدنمش ـ آلشمش *T.* آلفته *P.* عادتا مألوف ـ كذبى عادت || Il est coutumier de mentir پيشه ايدنمش ـ عادتا كذبه مألوفدر ـ ايدنمشدر ـ Et qui appartient à la coutume *A.* عرفى || Droit coutumier احكام عرفيه ـ Pays coutumier. Un pays qui se gouverne par un droit municipal عرف بلده اوزره اداره اولنو كلمش بر مملكت

COUTURE. Assemblage de deux choses qui se fait par le moyen de l'aiguille, et avec du fil etc. *A.* درز pl. دروز ـ خرزة pl. خرز *P.* درز ـ ازيده ـ آجده ـ نكنده ـ بخيه *T.* ييوه ـ ديكش || Grosse couture درز غليظ ـ قبا ديكش fine درز رقيق ـ نكندهٔ دوتا ـ درز مكرر ـ اينجه ييوه ـ باريك Double couture ... On n'en voit point la couture درزى مرئى ايكى قات ييوه ـ ديكشى يرى فرق ـ ديكش يرى كورنمز ـ ومعاين دكلدر ـ Et l'action de coudre *A.* خياطت *P.* كار دوختن *T.* اولنمز ديكش || Cette couture est aisée بو نوع خياطت آساندر

Il se dit aussi, de la cicatrice qui reste d'une plaie, ou des grandes marques que laisse la petite vérole *A.* حدب pl. احداب *P.* پژموى *T.* چوپور || Il a en encore la couture sur le visage حالا چهره‌سى چوپورليدر Il a le visage tout plein de coutures چهره‌سى پر احدابدر

On dit figur., qu'une armée a été défaite à plate couture *A.* ابتياصاً واستيصالاً ـ على وجه الابتياص *P.* سراسر *T.* ديبى || L'armée ennemie a été défaite à plate couture عسكر اعدا ابتياصاً واستيصالاً مظهر كسر وهزيمت اولمشدر

COUTURÉ. Qui porte des marques semblables à des coutures *A.* ذو الاحداب *P.* پژمويدار *T.* چوپورلى || Il est tout couturé de petite vérole علت جدريدن چهره‌سى بسبتون چوپورليدر

COUTURIÈRE. Celle qui travaille en couture *A.* خايطة *P.* زن درزى *T.* درزى قارى

COUVAIN. Semence des punaises et d'autres insectes *A.* بيوض الحشرات *P.* تخم خستر *T.* بوجك يمورطه‌سى || Les fourmis cherchent avec avidité le couvain des punaises قرنجه‌لرك تخته بتى يمورطه‌سنه حرصلو خواهشى وار در

COUVÉE. Tous les oeufs qu'un oiseau couve en même temps *A.* بيوض الواكنة *P.* خايهاى يك كرك *T.* بر قولچقدنك قوللق يمورطه‌سى || Cette poule a amené quinze poussins d'une couvée بو طاوق بصديغى برقوللق يمورطه‌دن اون بش پليچ چيقاردى ـ Et tous les petits qui viennent de ces oeufs *A.* افراخ الواكنة واحدة *P.* بچهاى يك كرك *T.* بر قولچقه پليچلرى

COUVENT. Monastère *A.* دير pl. اديار ـ صومعة pl. صوامع *P.* دير *T.* مناستر || Se mettre, entrer dans un couvent بر مناسترده اتخاذ مسكن ايتمك ومناستره داخل اولمق Couvent de filles قزلر مناسترى ـ صومعهٔ ابكار ـ Il se prend aussi, pour tous les religieux qui sont dans un même monastère *A.* اهالى الصومعة *P.* دير گزينان *T.* مناستر خلقى

COUVER. Il se dit des oiseaux qui se tiennent sur leurs oeufs, pour les faire éclore *A.* حضون ـ وكن ـ ارخام *P.* كركى كردن *T.* يمورطه بصمق || Cette poule a couvé tant d'oeufs بو طاوق شو قدر يمورطه بصدى On lui a fait couver des oeufs de cane بو طاوق اوردك يمورطه‌لرينه ارخام اولندى ـ On dit figur., Cet homme couve de mauvais desseins فلان فلانك دماغنده ـ كمسنه درونده مقاصد فاسده اضمار ايدر Tout cela couve une guerre civile بو شيلرك فساد وار در مجموعى تحتنده بر محاربهٔ داخليه آثارى مستتر ومكنوندر

Tout cela couve quelque grand malheur بو شیلرك تحتنده بر مصیبت عظیمه مستتر ومکنوندر

Il se dit aussi des choses qui, sans être apparentes, tendent à produire enfin un effet nuisible *A.* استتار ـ کمون ـ کنون *P.* پوشیده بودن ـ نهفته بودن ـ پنهان شدن *T.* اورتیلو اولمق || Le feu couve sous la cendre جذوات نار تحت رمادده مکنوندر ـ آتش زیر خاکسترده مکنوندر Cette vapeur maligne, ce mauvais air se garda dans une balle de laine, et couva long-temps بو بخار متعفن وبو هوای ردی بر عدد یوك دنکی ایچنده محفوظ اولدرق طول زمان مستتر ومکنون اولمشدر Cette mauvaise humeur couve dans les entrailles بو خلط ردی باطن احشادده مکنون وپنهاندر ـ En ce sens, il est aussi actif *A.* ستر ـ اکمان ـ تکنین ـ اکنان *P.* پنهان کردن ـ نهفته داشتن *T.* اورتمك ـ اورتولی طوتمق ـ کیزلمك ـ صاقلی طوتمق ـ صاقلی || Vous couvez une grande maladie داخل بدنده بر مرض عظیم اکنان ایدرسك ـ طوتارسك ـ Figur. || Cette conspiration couve depuis long-temps بو آتش فتنه وفساد مدت مدیده‌دنبرو زیر خاکستر خفاده مکنون وپنهاندر Cette guerre s'est allumée, elle couvait depuis long-temps زمان مدیده‌دنبرو زیر خاکستر خفاده مستتر ومکنون اولان شرارهٔ حرب وقتال بو دفعه عاوگیر اشتعال اولمشدر Sa haine a long-temps couvé dans son coeur مایهٔ غیظ درونده ـ وعدوان طول زمان دخیلهٔ قلبنده مکنون ایدی مضمر ایدی

Se couver. *A.* استکمان ـ اکتمان ـ استکنان ـ اکتنان *P.* پنهان شدن ـ نهفتن *T.* کیزلنمك ـ اورتونمك || Il se couve quelque chose de fort dangereux بغایت موحش وخطرناك بر شی مستکن وپنهاندر Il se couve là-dessus je ne sais quoi بو خصوصده مستکن ومستکمن برشی واردر

Couvé. *A.* مکنون ـ مکمون ـ ستیر ـ مستتر *P.* نهفته ـ پنهان *T.* صاقلی ـ اورتولی ـ کیزلنمش

COUVERCLE. Ce qui est fait pour couvrir un pot, un coffre, etc. *A.* طبق pl. اطباق ـ اصدة pl. اصاد *P.* نهنبن ـ سرپوش *T.* قپاق || Le couvercle d'un pot تنجره قپاغی ـ Mettre un couvercle sur... *A.* تطبیق ـ وضع الطبق *P.* نهنبیدن ـ سرپوش نهادن *T.* قپاقلمق ـ قپاق قویمق

COUVERT. Tout ce dont on couvre une table pour y manger, à l'exception des mets *A.* مهمات المائدة *P.* مهمات خوان *T.* سفره طاقمی

Et logement où l'on est à l'abri *A.* محل التستر *P.* جای پوشیده *T.* بر صیغنه‌جق یر ـ اورتونجك یر || Si j'avais le couvert pour cette nuit dans cette maison بو کیجه ایچون شو قوناقده بکا بر محل تستر اولمش اولیدی Il n'y est pas nourri, il n'a que le couvert فلان محلده فلانه یمك ویرلمیوب یالکز بر اورتونجك یر ویرلور

Et lieu planté d'arbres qui donnent de l'ombre *A.* ظلیلة pl. ظلائل *P.* جای سایه‌دار *T.* کولکه‌لك یر || Il n'y a point de couvert dans ce jardin بو باغچه‌نك ایچنده بر محل سایه دار یوقدر

Il se dit aussi de l'enveloppe, de l'adresse d'un paquet *A.* ظرف المکتوب *P.* پوشش نامه *T.* مکتوب ظرفی || Cela est arrivé franc de port sous le couvert d'un ministre فلان شی وکلای دولتدن بریسنك مکتوبی ایچنده مظروف اولمغله اجرت منزلدن بری اولدرق کلمشدر

À couvert. À l'abri *A.* متترس ـ مصون *P.* پس سپر *T.* صیغنمش ـ سپرلنمش || Il ne craint point la pluie, il est à couvert متترس ومصون اولمغله حملات باراندن پرواسی یوقدر ـ سپرلنمش اولدیغندن یغموردن اصلاباکی یوقدر Il s'est mis à couvert صیغندی ـ تترس ایلدی Quand on est à couvert de l'orage, de la pluie بوره ویغمور صدمه‌لرندن سپرلنمش اولنجه L'attaque n'est pas si dangereuse de ce côté-là, on y peut aller à couvert اول طرفدن هجومه چندان تهلکه وخطر یوقدر زیرا سپرلنرك وارلمق ممکندر Être à couvert d'un bois, d'un marais, d'une rivière اول طرفده کائن اورمان وصولاق یری ونهر ایله سپرلنمك ـ اول طرفده واقع اورمانی وچپللك یری ونهری مدار تترس اتخاذ ایتمك ـ On dit figur., Être à couvert de ses ennemis دست تطاول اعیاردن مامون ـ اعدادن مصون اولمق Être à couvert de la nécessité شدیدهٔ احتیاجدن اولمق de la mauvaise fortune صدمات فلکدن مامون الحال اولمق ـ نا سازکاردن مصون اولمق ـ À couvert, signifie aussi figur., en lieu caché *A.* فی مکان المحفوظ *P.* در جای محفوظ *T.* صاقلو یرده || Mettre son bien, ses effets à couvert بر کمسنه اموال واشیاسنی محل محفوظده یرلشدرمك Mettre sa réputation à couvert نام وشهرتنی محافظه وصیانت ایتمك la mettre à l'abri de tout soupçon نام وشاننی شائبهٔ سوء

ظندن مصون اولەجق صورتە وضع ایلمك Rien ne met à couvert de la calomnie افكك وافترادن مدار صیانت اولەجق بر شئ یوقدر

COUVERTE. Émail qui couvre une terre cuite mise en oeuvre *A.* طلا *P.* اندایش *T.* صوا ‖ La pâte d'une bonne porcelaine doit être mise sans sels, et la couverte, sans métaux اعلا ساقسونیانك خمیری طوزسز وطلاسی معدنسز اولملو در

COUVERTEMENT. Secrètement et en cachette *A.* مستورا — مخفیجە — كیزلوجە *T.* پس پردۀ خفا — نهانی *P.* مخفیاً ‖ Il faisait semblant de le vouloir servir, mais couvertement il lui rendait de mauvais offices صورت ظاهردە فلانە خیرخواهلق كوسترمكدن خالی دكل ایكن پس پردۀ خفادە علیهندە ایدی Il a fait cela si couvertement, qu'on n'en a jamais pu rien deviner بونی شول رتبەدە مخفیجە ایشلدیكە ذرّە قدر سر رشتە ویرمامشدر

COUVERTURE. Il se dit de certaines choses qui servent à en couvrir d'autres *A.* غطا pl. اغطیة *P.* پوشش *T.* اورتی — Couverture d'une maison *A.* غما *P.* پوشیدۀ خانە — بام *T.* فلان او اورتوسی — جاتی ‖ La couverture était de tuile فلان خانە كرمید پوشیدەلو ایدی de plomb قورشون پوشیدەلو ایدی — ایلە مغمّا ایدی

Il signifie aussi, ouvrage d'ourdissage dont on se couvre pendant la nuit *A.* ملحفة — لحاف — مشمال *P.* زبرپوش *T.* یورغان ‖ Couverture piquée نكندەلو یورغان Couverture de la Chine جینیكاری ملحفە — Il se dit aussi de plusieurs autres choses *A.* سترة — غشا — غشاوة *P.* پوشش *T.* اورتی ‖ Couverture de chariot عربەنك غشاوەسی — اورتوسی de chaise صندلیە اورتوسی — Couverture d'un livre *A.* جلد ‖ Couverture de maroquin سختیاندن مصنوع جلد كتاب Couverture dorée مذهّب جلد

Il signifie figur., prétexte *T.* مدار ستر اولەجق عذر وبهانە ‖ Il cherche une couverture à son crime جنحەسنە ستر اولەجق بر بهانە بولمغە جالشور Quelle couverture peut-il donner à cette méchanceté? بویلە خباثتدە مدار ستر اولەجق عجبا نە كوند عذر وبهانە بولە بیلور L'hypocrisie sert de couverture à bien des crimes زرق وریا نیجە مناهی وقبایحك سترینە مدار اولور — On dit aussi, Sous couverture d'amitié *T.* صورت محبّتدە — صورت خیرخواهلق صورتندە — دوستلق یوزندن — محبّت یوزندن —

COUVERTURIER. Celui qui fait des couvertures de lit *A.* لحاف *P.* زبرپوشگر *T.* یورغانجی

COUVEUSE. Poule qui couve *A.* راخم — واكنة *P.* كُرُك *T.* یمورطە بصان طاوق — قولوچقە

COUVI. Il se dit d'un oeuf gâté pour avoir été gardé long-temps *A.* مذر — ماذر *P.* گندلاش *T.* ایكدین ‖ Dans cette omelette il y a quelques oeufs couvis بو قیغنەنك ایچندە بعض بو قیغندەدە بعض ایكدین یمورطەلر — بیوض مذرە وار در وار در

COUVRE-FEU. Ustensile qu'on met sur le feu pour le couvrir et le conserver la nuit *A.* مطبنة *P.* آتش پوش *T.* كوملمش آتش قپاغی

COUVRE-PIED. Petite couverture qui ne couvre que la partie inférieure du lit *A.* لحاف مغطی الرجل *P.* لحافچە *T.* پای پوش آیاقلری اورتجك یورغانجغز ‖ Couvre-pied de taffetas آیاقلری اورتجك اطلس یورغانجغز

COUVRIR. Mettre une chose sur une autre dans le dessein de la cacher *A.* اغطا — تغطیة — ستر *P.* پوشانیدن *T.* اورتمك ‖ Couvrir de terre les racines d'un arbre عروق شجری تراب آغاجك كوكلرینی طپراق ایلە اورتمك — ایلە اغطا ایتمك Se couvrir le visage یوزی اورتمك — جهرەیی تغطیە ایتمك — Figur. Cacher, dissimuler *A.* ستر — كتم *P.* پوشیدن — نهفتن *T.* كیزلمك — اورتمك ‖ Il sait bien couvrir ses desseins مقاصد وافكارینك كتمی طریقنی رعنا بیلور Il sait bien couvrir ses défauts مثالب ومعایبینك ستری طریقندە ماهر در Sa modestie apparente couvre une grande vanité هضم نفس ظاهریسی تحتندە عظیم بر نخوت باطلە مستور در — On dit aussi, Couvrir sa marche, pour dire, la cacher à l'ennemi *T.* عسكرك سیر وحركتنی ستر ایتمك ‖ Un bon général doit savoir couvrir sa marche عسكرك سیر وحركتنی كتم ایتمنك فننی بیلمك برسپهسالار صاحب مهارتك واجبە حالیدر — Et figur., qu'un homme sait couvrir sa marche, pour dire, qu'il sait cacher ses desseins ما فی الضمیرینی كتم سریرۀ بالنی كتم واخفا ایتمك — ایتمنك فننی بیلور فننی بیلور

— Couvrir une maison *A.* اغما — تغطیة *P.* خانەرا پوشیدن — اوكث — اوی جاتی ایلە اورتمك *T.* خانەرا ببام پوشیدن

اوزرینی اورتمك ـ جاتیسنی اورتمك || Couvrir de tuile
اوك جاتیسنی كرمید ـ بام خانه‌یی كرمید ایله اغما ایتمك
بیتی حفافد ایله اغما ایتمك Couvrir de chaume ایله اورتمك
Couvrir un livre *A.* تجلید *P.* بجلد پیراستن *T.* جلدلمك
|| Couvrir un livre de veau بر كتابی بوزاغی دریسیله جلدلمك
— Couvrir le feu. Mettre de la cendre dessus pour le conserver
A. طمن *P.* آتشرا بخاكستر پوشیدن *T.* آتشی كوممك

Il signifie aussi mettre une chose sur une autre pour la conserver ou pour l'orner *A.* استغراق *P.* پوشانیدن *T.* قپلامق || Couvrir d'or, d'argent آلتون وكمش قپلامق ـ زر وسیم ایله قپلامق Couvrir un coffre de cuir صندیغه میشین قپلامق

Et mettre un couvercle sur un pot ou sur une autre chose *A.* اطباق ـ تطبیق *P.* سر پوش نهادن ـ نهنبیدن *T.* قپاقلمق
قپاق ایله اورتمك ـ تنجره‌یی قپاقلمق || Couvrir un pot

Couvrir. Mettre une chose en grande quantité sur une autre *A.* الماء ـ جملةً اغطا ـ استغراق *P.* سر تا سر پوشیدن *T.* روی صحرایی ابدان || Couvrir la campagne de morts قپلامق
یریوزینی ابدان اموات ایله مالامال ـ اموات ایله قپلامق
تختەیی مجار آلتونیله Couvrir une table de ducats ایتمك
اغطا ایتمك Il vint un boulet de canon qui le couvrit de terre
— آتیلان طوب كلەسندن سر تا سر پوشیدهٔ غبار اولمشدر
Il était couvert de sang اوستی باشی همب توز طپراق اولدی
et de poussière خون ـ سر تا سر پوشیدهٔ خون وغبار ایدی
وغبار ایله مملا ایدی Cet homme était tout couvert de lèpre
— بدنی بسبتون آبرشلق یاره‌لریله قپلانمشیدی Figur., Couvrir de honte *A.* غرق فی بحر الخجالة *P.*
غرق دریای شرمساری كردن *T.* اوتاندرمق Couvrir d'opprobre
A. غرق فی بحر الشین والعار *P.* غرق دریای ننگ وعار
كردن *T.* عارلندرمق Couvrir d'infamie *A.* غرق فی بحر الخزی
والفضاحة *P.* غرق دریای رسوایی كردن *T.* رسوایلغه طالدرمق
Couvrir de confusion *A.* غرق فی بحر البهت والحیرت *P.*
غرق دریای شكفت ودمبستگی كردن *T.* حیرته طالدرمق

Il signifie aussi, revêtir *A.* اكسا *P.* پوشانیدن *T.* كییدرمك || Couvrir les pauvres اكسای فقرا ومحتاجین Cette femme est si pauvre, qu'elle n'a pas de quoi se couvrir فلان قاری
شول رتبده فقیرة الحالدر كه تستر واكتسا ایده‌جك بر
شیئی یوقدر — Figur. Se couvrir de lauriers, se couvrir de gloire, pour dire, acquérir beaucoup de gloire بر كمسنه‌نك

بالای افتخاری سر تا پا زیور یافتهٔ صنوف مجد وشرف
صنوف مجد وشرف ایله پر زیب وزیور اولمق ـ اولمق
اورتنمك Se couvrir. *A.* تغطی ـ اغتشا *P.* پوشیده شدن *T.*
|| La terre commence à se couvrir de fleurs سطح
زمین قالیچهٔ رنگارنگ ازهار ایله اغتشایه یوز طوتدی ـ قپلانمق
روی زمین قبای بیضای برف ایله اغتشا واكتسا ایده de neige
باشلادی — Et figur., Se couvrir d'un prétexte, couvrir sa faute, pour dire, s'excuser *A.* تستر بالعذر *P.* تستر ـ تستر باروپوش
|| Il بهانه اورتوسیله اورتنمك *T.* عذر وبهانه پوشیده شدن
veut se couvrir de ce prétexte بو عذر ایله تستر قیدنده در On
pourrait couvrir sa faute, en disant que... شویله دیمكله قباحتنی
بو كلام ایله ستر قباحت اولنمق ممكندر ـ ستر ایتمك ممكندر

En termes de Guerre, c'est se poster près d'un bois, d'un marais etc., pour ne pouvoir être attaqué facilement *A.* تترس
فلان شئ *T.* پس سپر فلان چیز جا كردن *P.* تواری ـ
بر اورمان وراسنده || Se couvrir d'un bois ایله سپرلنمك
سپرلنمك ـ بر اورمان ایله تترس ایتمك ـ تترس ایتمك

Se couvrir, signifie aussi, mettre son chapeau sur sa tête *A.* اغطاء الرأس *P.* سر پوشیدن *T.* باشی اورتمك || Il se couvre devant le Roi حضور پادشاهیده باشنی اورتر

Et s'obscurcir par les nuages *A.* اغتمام ـ تغیم ـ اغتیام ـ
كوك یوزی *T.* روی آسمان ابرپوش شدن *P.* اغتطال
|| Le temps commence à se couvrir روی بلود ایله قپلانمق
سما قرین سما اغتیاده باشلادی Le ciel se couvre روی
كوك یوزی بلود ایله قپلانیور ـ اغتطال اولمقده در

Couvrir une enchère. C'est enchérir au-dessus de quelqu'un *A.* تزیید الثمن *P.* بها افزانیدن *T.* بها آرتورمق

Couvrir, se dit aussi d'un animal qui s'accouple avec sa femelle *A.* نزو ـ قوع ـ قباع *P.* گشنی كردن *T.* آشمق || Cette chienne a été couverte d'un épigneul بو كلبه بر اندلس كوپكنه
آشدرلدی

Couvert. *A.* مستور ـ مغطا *P.* پوشیده *T.* اورتلمش *A.*
مستغرق ـ مغشا *P.* پوشانیده *T.* قپلانمش *A.* مطبق *P.* سر
پوشیده *T.* قپاقلنمش ـ Figur. Dissimulé *A.* مبطن *P.* درونگیر
— On ایچلو آدم ـ مبطن بر آدم || Un homme couvert *T.* ایچلو
dit aussi, Haine couverte *A.* غیظ مكتوم ـ غیظ باطنی *P.* كینهٔ
سر پوشیده *T.* كیزلو دشمنلك Ennemi couvert عدوّ مكتوم
— كیزلو *T.* دشمن دوستنما ـ دشمن نهانی *P.* عدوّ باطنی

دشمن - Couvert d'or, d'argent, de cuir etc. *A.* مغرّق *P.* پوشیده *T.* قپلامه - قپلانمش - On dit, Couvert de plaies, pour dire, blessé en beaucoup d'endroits بدنی سرتا پا جروح - بدنی یاره ایله قپلانمش - کثیره ایله مالامال - Et couvert de honte, couvert de crimes غریق بحر شرمساری وخجالت - مستغرق جرایم وجنایات - مستغرق - Couvert de gloire مجد واجلال ایله ملمّا - شان واقبال || Ce général courut de grands périls en cette campagne, il en revint couvert de gloire فلان جنرال بو سفرده مهالک ومخاطرات عظیمدیه دوچار اولدقدنصکره مستغرق مجد واجلال اولدرق عودت ایلدی - On dit aussi, Mots couverts, paroles couvertes, c'est-à-dire, ambigus *A.* توریة - کلام مرموز pl. کلمات مرموزة *P.* سخن رمز آلود *T.* توریدلو سوز - اوستی قپالو سوز || Je lui fis entendre en mots couverts que . . . شویله اولدیغنی کلمات مرموزه ایله فلانه بیلدردم - Et temps couvert, ciel couvert *A.* مغیم - بلودلی .T پرشگال - ابر پوش .P مغطول - Il signifie aussi, vêtu *A.* ملبّس - مکتسی *P.* پوشان *T.* کییملو - کییلمش || Il est toujours bien couvert دائما البسهٔ نفیسه ایله ملبّسدر Elle est toute couverte de pierreries دائما مجوهرات ایله ملبسه جواهره مستغرقدر - در

CRABE. Poisson de mer à coquille qu'on nomme aussi Cancre *A.* سرطان *P.* پنچپایه *T.* ینگچ - جغانوس

CRAC. Mot qui exprime le bruit que font les choses qui craquent *A.* طق *P.* طراق - تراك *T.* جات - طاقردی || Il fit crac طراق ایتدی J'entendis crac, c'était une salive qui éclatait بر جات ایشتدم مکر بر دیرك چاتلر ایمش - On dit, Cric-crac, pour exprimer un bruit de même espèce qui se répète plusieurs fois *A.* طقطقة *P.* چکاچاك *T.* چاتردی

CRACHAT. Le flegme ou la pituite que l'on crache *A.* بزاق - بساق - بصاق - تفال *P.* آب دهن - تف - تفو - تهو *T.* توکرك || Gros crachat ایری توکرك - تفال عظیم Vilain crachat بزاق کریه - On dit proverb., qu'une maison est bâtie de boue et de crachat خس وخاشاکدن بنا اولنمش چالی چرپیدن یاپلمش او - بر باب منزل

CRACHEMENT. Action de cracher *A.* بزق - بسق - بصق *P.* تفو اندازی *T.* توکرمه || Crachement continuel بزق دائمی - Crachement de sang *A.* نفث الدم *P.* خون هراش *T.* قان قوصمه

CRACHER. Jeter dehors la salive, le flegme *A.* ابزاق - ابساق - ابصاق *P.* تف زدن - تهو کردن *T.* توکرمك || Il voulut goûter à cette viande, mais le premier morceau qu'il prit, il le cracha بو اتی دادمق مراد ایلدی انجق تناول ایلدیکی اوّلکی لقمه‌یی توکردی - Il se dit aussi, de toute autre chose qui incommode dans la gorge, dans le poumon *A.* نفث *P.* نفث - هراش کردن *T.* قوصمق || Cracher du sang قان قوصمق - دم ایتمك Cracher ses poumons بغرصقلرینی قوصمق - On dit figur., Cracher des injures, pour dire, injurier, dire beaucoup d'injures شتم ودشنام - آغزدن آتش پوشکورمك - فراوانه ابتدار ایله آغزدن آتش پوشکورمك - Et proverb., qu'un homme crache contre le ciel, quand il parle contre des puissances si grandes, que l'injure retombe toute sur lui *T.* کوکه کوکه توکرن صقالنه توکرر - توکرن یوزینه توکرر

Cracher du Latin, cracher du Grec. C'est parler Latin ou Grec mal à propos لسان لاطینده ولسان یونانیده اصطلاح پاره‌لمق

Craché. *A.* مبزوق - مبصوق *P.* تفکرده *T.* توکورلمش - On dit d'un homme qui ressemble fort à son père, que c'est son père tout craché باباسنك بورنندن دوشمش

CRACHEUR. Celui qui crache souvent *A.* بزّاق - بسّاق - بصّاق - کثیر البزاق *P.* تف زن - تهو زن *T.* توکوریجی

CRACHOIR. Vase dans lequel on crache *A.* مبزقة *P.* تفودان *T.* توکرك حقدسی

CRACHOTEMENT. Crachement fréquent *A.* تفل *P.* تفوسازی *T.* توفلمه || Il a un crachotement perpétuel دائمی بر توفلمه‌سی واردر

CRACHOTER. Cracher souvent et peu à la fois *A.* تفل *P.* تفو زدن *T.* توفلمك || Il ne fait que crachoter لا ینقطع توفلمکدن خالی دکلدر - توفلر

CRAIE. Pierre tendre et blanche, propre à marquer *A.* طباشیر *P.* گل خوردنی - فهر *T.* تباشیر || Cela est blanc comme craie طباشیر کبی بم بیاضدر Marquer avec de la craie طباشیر ایله نشانلمق

CRAINDRE. Avoir peur *A.* خوف - ارتعاب *P.* هراسیدن - ترسیدن *T.* قورقمق || Craindre le péril مخاطره‌دن خوف تهلکه‌دن خوف واحتراز ایتمك - ایتمك Craindre la mort, le tonnerre موتدن وآوازهٔ رعددن خوف ایتمك C'est un homme qui ne craint rien هیچ بر شیدن خوف ایتمز بر

آدمدر Il craint d'être découvert خارجه اخراج اولنمقدن خوف
ايدر Un homme de bien ne craint rien اهل خيراولان كشى
هيچ بر شيدن خوف ايتمز - On dit d'un homme méchant,
qu'il ne craint ni Dieu, ni diable نه قهر الهيدن ترسان ونه
نه اللهدن ونه شيطاندن - شرّ شيطان لعيندن هراساندر
قورقار

Et respecter A. اهتياب - تخشّى - خوف P. - شكوهيدن
باكيدن T. هيبتلنمك || Craindre Dieu اللهدن خوف ايتمك
Craindre son père, sa mère والد ووالده سندن اهتياب ايتمك
C'est un homme craignant Dieu اللهدن قورقار بر آدمدر

Craint. Celui dont on doit craindre A. فزعة P. ترسان
T. قورقولور || C'est un médisant fort craint dans le pays فتّال
بر آدم اولمغله مملكت ايچنده فزعهٔ ناسدر

CRAINTE. Appréhension, peur A. وجل - ذعر - رعب - خوف
- خشيت P. پروا - ترس - هراس - بيم T. قورقو || Grande
crainte خوف وخشيت عظيمه Juste crainte حقه مقارن
رعب وخشيت La crainte du châtiment خوف عقوبت La
crainte de la mort خوف موت La crainte de l'Enfer خوف
جهنم قورقوسى - بيم دوزخ - سقر La crainte des jugemens
de Dieu احكام قضا جريان الهيدن خوف واحتراز Donner,
inspirer, imprimer de la crainte à quelqu'un بر كمسنديه ايراث
فلانك درونه ايقاع رعب - خوف وخشيت ايتمك
وهراس ايتمك Jeter de la crainte dans l'esprit, dans l'âme
بر كمسنه‌نك قلبنه القاى خوف وبيم ايلمك Je lui ai
ôté cette crainte بو خوفى درونندن سلب وازاله ايلدم
Perdre toute crainte هر كونه خوف واحترازى برطرف قلمق
C'est un homme sans crainte et sans pudeur بيخوف وحيا
نه قورقوسى ونه - بى شرم وباك بر آدمدر - بر آدمدر
عار وناموسى واردر Il lui faut donner de la crainte اخافه
فلان كشى - فلانى قورقوتملو در - اولنمق اقتضا ايدر
قورقويه دوشورلمك اقتضا ايدر le retenir par la crainte
فلان كشى خوفه دوشورلدرك منع ايتدرلملو در le
tenir dans la crainte بو آدم موقع خوف واحترازه ضبط ايله
قوللانملو در C'est la crainte qui lui a fait faire cela بونى
خوفندن ناشى ايتدى Il est toujours en crainte على الدوام
خوف وخشيت اوزره در Crainte respectueuse تعظيم واحترامه
مبنى اولان خوف وخشيت La crainte de Dieu A. مخافة
الله P. خدا ترسى T. اللهدن قورقمه Avoir la crainte de
Dieu devant les yeux مخافة الله پيشنهاد ضمير اولمق La
crainte de Dieu est le commencement de la sagesse رأس
الحكمة مخافة الله Si la crainte de Dieu ne le retenait خوف
خدا زمام نفسنى ضبط ايتمامش اولسه Le vrai courage n'est
pas toujours exempt de crainte جسارت حقيقيه دائما برئ
عن الخوف دكلدر - De crainte de, De crainte que A.
احترازاً - خوفاً P. از بيم آنكه T. فلانك قورقوسيله || De
crainte d'être surpris بغتةً - بغتةً اخذ اولنمقدن احترازاً
طوتلمق خوفيله De crainte qu'on ne vous trompe سنى غبن
وتغيره دوشورمكدن احترازاً - On dit aussi, Crainte d'accident
خوفاً عن ظهور الحادثه Crainte de pis خوفاً عن الاشرّ

CRAINTIF. Timide, retenu A. متذعّر - اوجل - هيّاب - هيوب
متخوّف - جبان - P. بى زهره - بيدل T. قورقق - اودك
|| Il est craintif de son naturel بالطبع متذعّر وهيّابدر On a
rendu cet enfant trop craintif بو طفلى بغايت جبن وخوفه
آلشدرديلر

CRAINTIVEMENT. Avec crainte A. بالخوف - بالوجالة - خايفاً
P. ترسان وهراسان - با بيم وهراس T. قورقرق || Il parle
craintivement خايفاً تكلّم ايدر

CRAMOISI. Sorte de teinture d'une couleur rouge foncée A.
لون امغر P. رنگ سرختيره T. قوبى كوزى || Étoffe
teinte en cramoisi قوبى كوزى بويالو ثوب - Et ce qui
est teint de cramoisi A. امغر P. سرختيره رنگ T. قوبى
كوزى - On dit proverb., qu'un homme est sot, ou qu'il est
laid en cramoisi, pour dire, qu'il est très-sot, très-laid قزل
احمق وقزل چركين

CRAMPE. Contraction ou tiraillement convulsif et douloureux,
qui attaque l'estomac, les bras, les jambes, etc. A. مغص P.
برنس T. سانجو || Il lui prit une crampe en nageant حال
يورر ايكن - سباحتده كندويه عارضهٔ مغص ظهور ايلدى
كندويه سانجو طوتدى

CRAMPON. Pièce de fer recourbée, à une ou plusieurs pointes,
qui sert à attacher fortement quelque chose A. مسمار ناشب
P. پرچين T. پركت || Crampon de fer دمور پركت Gros
crampon ايرى پركت Attacher avec un crampon پركت ايله
ياپشدرمق Mettre un crampon بر پركت اورمق Cela est
tenu par un crampon بر پركت ايله طوتلمشدر

Et un bout de fer recourbé qu'on fait exprès aux fers de

cheval, quand on veut ferrer les chevaux à glace *T.* قيار

CRAMPONNER. Attacher avec un crampon *A.* شدّ بمسمار الناشب *P.* پرچيدن *T.* پركتمك - پركتلمك || Il faut cramponner cette pièce de bois بو آغاجى پركتمك اقتضا ايدر - Se cramponner *T.* پركتلنمك

CRAMPONNER un cheval *T.* آتى قيارلمق

CRAMPONNÉ. *T.* قيارلنمش - پركتلنمش

CRAN. Entaille pratiquée sur un corps solide, pour arrêter ou accrocher quelque chose *A.* حزّة *P.* كاف *T.* كرتك || Faire un cran بر كرتك آچمق Avancer ou retarder une montre d'un cran ساعتى بر كرتك بندرمك ياخود ايندرمك

CRAN. V. Raifort.

CRÂNE. L'os de la tête de l'homme, qui contient le cerveau *A.* قحف pl. اقحاف pl. قحوف *P.* آهيانه *T.* دماغ كميكى || La capacité du crâne اتساع قحف Les sutures du crâne دروز قحف Les trous du crâne منافذ قحف La cavité du crâne جوف قحف La partie antérieure du crâne *A.* جبهة La partie postérieure du crâne *A.* قمحورة Les deux tables du crâne جدران قحف

CRAPAUD. Animal vénimeux qui ressemble à la grenouille *A.* ضفدع سامّة *P.* وزغ زهردار *T.* قره قوربغه || La bave d'un crapaud قره قوربغه‌نك سالياری Le venin d'un crapaud قره قوربغه‌نك زهرى

CRAPAUDINE. Sorte de plante *A.* كفّ - شجرة الضفادع الصبع *P.* كبيكج *T.* قوربغه اوتى - يرتچيلر آياسى - Et sorte de pierre *T.* قوربغه طاشى

Il se dit aussi, d'un morceau de fer ou de bronze creux, dans lequel entre le gond d'une porte *T.* رزه‌نك زيوانه‌سى

CRAPOUSSIN. Il se dit d'un très-petit homme contrefait *A.* دميم pl. دمايم - مسحول *P.* نغك *T.* خيره چوره

CRAPULE. Vilain excès de boire et de manger, qui est passé en habitude *A.* عيش ونوش مدام - گرستى *P.* شرب مدام *T.* بكريلك || Il aime la crapule عيش ونوش مدامه مبتلا Honteux crapule بادئ شين وعار اولەجق عيش ونوش در Il est dans une crapule continuelle شرب مدامدن خالى مدام بكريلكدن خالى دكل - دكلدر

CRAPULER. Vivre dans la crapule *A.* ادمان الى الخمر *P.* گرستى نمودن *T.* بكريلك ايتمك || Il crapule jour et nuit شب وروز بكريلك ايدر

CRAPULEUX. Qui aime la crapule *A.* مدمن الخمر *P.* گرست - خراباتى *T.* بكرى

CRAQUELIN. Espèce de gâteau qui craque sous les dents lorsqu'on le mange *A.* كعك *P.* كاك *T.* گورك || Craquelin au beurre ياغلو كورك

CRAQUEMENT. Le son que font quelques choses en craquant *A.* صرير - صليل - صريف *P.* زيغ زيغ - تراك *T.* قجردى - چتردامه || Avez vous ouï le craquement de cette poutre? بو ديركك صريرى مسموعك اولشميدر

CRAQUEMENT DE DENTS. *A.* قبيب الاسنان *P.* چكاچك دندان *T.* ديش قجرديسى - جرستش

CRAQUER. Il se dit pour exprimer le bruit que font certains corps en éclatant *A.* صرّ - صاصاة - تصلصل *P.* تراكيدن - زيغ زيغ كردن *T.* چتردامق || Le plancher est si chargé, que les poutres en craquent دوشمه‌نك اوزرنده اولان بار اولقدر گراندر كه ديركلر چتردايور Ce lit craque بو يتاق سريرى چتردار Un coup de vent rompit le mât, on l'entendit craquer بر تندباد شديدك ضربندن ستون سفينه قيريلوب انقاض - چاترديسى ايشيديلور ايدى - Il se dit aussi des os *A.* العظام *P.* استخوان تراكيدن *T.* كميكلر چكرەمك || Cet homme est si sec, que les os lui craquent فلان كشى شول مرتبەده كميكلرى چتردار - قوربدر كه كميكلرى چكرر

Faire craquer ses doigts *A.* تفرقع الاصابع - تفقيع الاصابع *P.* انگشتها تراكيدن *T.* پرمق چتردامق

Faire craquer ses dents *A.* تقبيب الاسنان *P.* دندان ژغژغ كردن - جرستيدن *T.* ديش قجردامق

CRAQUÈTEMENT. Convulsion dans les muscles des mâchoires, qui fait craquer les dents *A.* اختلاج العضلات الفكّان *P.* چكه بالق اتلرينك سكريدەسى *T.* سلاف پيامبغهاى چنه

CRAQUETER. Craquer souvent et avec petit bruit. V. Pétiller. — Il se dit aussi pour exprimer le cri de quelques oiseaux *A.* زقزقة *P.* چاويدن *T.* قوش سسلنمك - قوش جولدمك

CRASSE. Ordure qui s'amasse sur la peau dans le poil des animaux *A.* وسخ pl. اوساخ - درن *P.* چرك - كلخج - ليمه - كير وپاس - كير *T.* || Il est plein de crasse پر وسخدر La crasse des mains ال كيرى - چرك دست - وسخ ايادى

LA CRASSE DE LA TÊTE. *A.* حزازة - هبرية *P.* سپوسه *T.* قوكاق

LA CRASSE DES MÉTAUX. Certaine ordure qui sort des métaux ,

quand on les fond *A.* خبث المعدن *P.* ريم معدن *T.* معدن بوقی

CRASSE. Avarice sordide *A.* شح ـ جمود الکف *P.* سپیدستی *T.* جمریلك || Il a toujours vécu dans la crasse دائما جمریلك ایله کچندی

CRASSE. Grossier, épais *A.* غلیظ *P.* سخت *T.* قالین || Humeur crasse et visqueuse خلط غلیظ ولزج Matière crasse et épaisse مادهٔ غلیظه وکثیفه — Figur. Ignorance crasse *A.* جهل غلیظ ـ جهل مرکب *P.* نادانئ سخت *T.* قبا جاهللك

CRASSES. Il se dit des écailles qui se séparent de quelques métaux, lorsqu'on les frappe à coups de marteau *A.* فسالة ـ توبال *P.* توبال *T.* توال

CRASSEUX. Plein de crasse *A.* درن ـ مدرن ـ متوسخ *P.* کیرلو ـ پیس ـ کیرلو پاسلو *T.* وسخناك ـ جرك آلود || Mains crasseuses ایادئ وسخناك Il est tout crasseux سر تا پا وسخناك وجرك آلود در

Il s'emploie aussi au substantif, pour dire, malpropre *A.* مقذر ـ متقهل *P.* جرك آلود *T.* پیس ـ مردار || Vilain crasseux ایکرنجك مردار ـ متقهل کریه

Il signifie aussi, sordidement avare *A.* جماد الکف ـ شحیح *P.* سیه دست *T.* قره جناقلو ـ جمری

CRATÈRE. Espèce de tasse à boire *A.* تیغار *P.* تغاغ *T.* طاس

Et la bouche par laquelle un volcan vomit sa lave, ses feux *A.* فوهة الجبل النار *P.* دهانهٔ کوه آتشفشان *T.* آتشلو اتنه اسمیاد مسما جبل || Le cratère de l'Etna طاغك اغزی نارك اغزی

CRAVAN. Oiseau aquatique de la grosseur du canard *A.* کروان *P.* کروان *T.* کروان قوشی

CRAVATE. Linge qui se met autour du cou *A.* منديل العنق *P.* دستمال گردن ـ دلام گردن *T.* بوغاز ـ بوغاز باغلمسی جورهسی

CRAYON. Petit morceau de pierre de mine, propre à marquer, à écrire, à dessiner *A.* قلم معدنی *P.* خامهٔ اسربی *T.* قورشون قلم || Tirer une ligne avec un crayon قورشون قلمیله بر خط چیزمك Dessiner au crayon قورشون قلمیله رسم ایتمك Portrait fait au crayon قورشون قلمیله اولنمش تصویر — Figur. La description qu'on fait de quelque personne *A.* تصویر || Vous nous avez bien dépeint cet homme-là, vous en avez fait un fidèle crayon بو آدمك حالنی افاده برله حقیقتی اوزره تصویر ایلدك

Il se prend aussi pour la première idée, on le premier dessin d'un tableau qu'on trace avec du crayon *A.* مسودة *P.* هیولا ـ نیرنگ *T.* قرهلمه || Il n'a pas commencé encore ce tableau, il n'en a fait qu'un crayon بو تصویرك رسمنه هنوز شروع ایتمیوب یالکز مسودهسنی چیزدی — Il se dit figur., des ouvrages d'esprit *A.* مسودة *T.* تصارلمه || Cette pièce n'est pas achevée, ce n'est encore qu'un crayon بو قطعه هنوز شمدیکی ـ تکمیل اولنمیوب شمدیکی حالده بر مسوده در حالده انجق بر تصارلمه در

CRAYONNER. Dessiner avec du crayon *A.* رسم بقلم المعدنی *P.* بخامهٔ اسربی نگاشتن *T.* قورشون قلم ایله رسم ایتمك || Crayonner un arbre قورشون قلم ایله بر اغاج رسم ایلمك — Et mettre seulement les premiers traits, dessiner grossièrement *A.* تسوید *P.* نیرنگ زدن *T.* قرهلمق

CRÉANCE. L'instruction qu'un souverain confie à son ministre pour en traiter avec un autre souverain *A.* pl. تعلیمات *P.* سپارشها *T.* تعلیمات || Il lui exposa sa créance تعلیماتنی بیان ایلدی Est-ce là toute votre créance? تعلیماتك همان بوندنمی عبارتدر

Lettre de créance. Une lettre qui porte qu'on peut ajouter foi à celui qui la remet *A.* الوکالة *P.* اعتماد نامه *T.* اعتماد نامه || Cet ambassadeur a présenté sa lettre de créance فلان ایلچی دولتی طرفندن حامل اولدیغی اعتماد نامهیی تبلیغ ایلدی — Lettre de créance d'un banquier ou d'un marchand. V. plus bas Lettre de crédit.

CRÉANCE. Dette active *A.* مطلوب pl. مطلوبات *P.* قرض خواسته ـ مال خواسته *T.* آلدجق || Sa créance est bonne مطلوبنه اعتراض مطلوبی شرعیدر On lui conteste sa créance مطلوبی منازعهلو در ـ ایدرلر

CRÉANCIER. Celui à qui il est dû quelque chose *A.* داین pl. اصحاب الدیون ـ متقاضی *P.* وامخواه *T.* آلدجقلو || Ancien créancier داین قدیم Créancier privilégié داین بالامتیاز Créancier hypothécaire داین بالارتهان ـ داین رهندار ـ بدنده || Il est créancier امانتدار آلدجقلو ـ امانتی اولان آلدجقلو فلان ترکه مالنده آلدجقلو اولنلردندر d'une telle succession Un de mes créanciers اصحاب دیونمدن بری Il s'est accom

modé avec ses créanciers آلەجقلوسیلە صلح اولدی On a fait l'ordre des créanciers آلەجقلونك دفتر ترتیبلرینی تنظیم ایلدیلر

CRÉATEUR. Celui qui crée un être de néant. Il ne se dit que de Dieu *A.* خالق ـ خلّاق ـ باری ـ مبدع *P.* آفریننده *T.* پروردگار ـ آفریدگار ـ جهان آفرین ـ یوقدن وار ایدیجی ـ یرادیجی || Dieu est le créateur de toutes choses جناب ربّ العالمین خالق کافّة الموجوداتدر

Il se dit aussi, de celui qui a inventé dans quelque genre que ce soit *A.* خالق ـ موجد *P.* آفریننده ـ پیدا کننده *T.* پیدا ایدیجی ـ یرادیجی || Homère est regardé comme le créateur du Poème épique فلان شاعر انشاد وقایع فننك موجد وخالقی اولمغله مشهور در Génie créateur عقل موجد ـ عقل فعّال

CRÉATION. Action par laquelle Dieu crée *A.* خلقت ـ فطرت *P.* آفرینش *T.* یوقدن وار ایتمکلك ـ یرادلش || La création du monde دنیانك یرادلشی ـ آفرینش جهان ـ خلقت عالم La création de l'homme خلقت بشر ـ Il se prend figur., pour un nouvel établissement d'offices, de rentes etc. *A.* خلق ـ احداث ـ ایجاد *P.* پیدا سازی *T.* یکیدن یاپمه || On a fait de nouvelles créations de charges مناصب جدیده خلق وایجاد اولندی La création d'une pension بر معاشك ایجادی Édit portant création de... فلان شیئك ایجادینی محتوی بر قطعه حکم

On dit d'un mot nouveau, que c'est un mot de nouvelle création *A.* کلمهٔ ـ کلمهٔ نو پیدا ـ کلمهٔ نو ایجاد *P.* لغت مولّدة *T.* یکی چیقمه بر لفظ ـ نو ظهور

CRÉATURE. Un être créé *A.* مخلوق pl. مخلوقات pl. برّیة ـ خلایق pl. برایا *P.* آفریده *T.* یرادلمش || Les créatures animées مخلوقات ذوی الارواح inanimées مخلوقات جامده L'Ange est la plus noble des créatures ملك اشرف مخلوق ـ Créature intellectuelle مخلوق ذو الادراك ـ خلایقدر ذو العقل La puissance de Dieu éclate dans les plus viles créatures قدرت وعظمت جناب ربّ پروردگار ادنای مخلوقات اوزرینه ساطع وبدیدار در Dieu est admirable dans ses créatures صنع جناب کبریا اولان مخلوقاتك منظرەسی واجب الاستغرابدر Le pécheur quitte le créateur pour s'attacher à la créature مرتکب معصیت اولان کشی مخلوقه ربط قلب ایله خالقدن روگردان اولور

Il se prend aussi pour Personne || Cet homme est la meilleure créature du monde فلان کشی احسن خلایق جهاندر Vous êtes une étrange créature سن غریب بر مخلوقسك Une maudite créature بر مخلوق مشئوم Cet enfant est une jolie créature بو طفل دلبر بر مخلوقدر Sale, vilaine créature ملوّث ومردار بر مخلوق C'est une créature de mauvaise vie سوء سلوك ایله مألوف بر مخلوقدر ـ Il se dit aussi par mépris *T.* حریف || Cette créature-là le ruine بو حریف فلان کشی‌یی خراب ایدر Aimeriez-vous cette créature-là? شو حریفی جانك سومك ممکنمیدر

Il se dit figur., d'une personne qui tire sa fortune, son élévation d'une autre *A.* صنیعة ـ غرس الیمین *P.* براورده ـ چراغ *T.* چراغ دست افروخته ـ برکشیده || C'est la créature d'un tel فلانك چراغ دست افروختەسیدر ـ صنیعهٔ Il s'est fait beaucoup de créatures وافر کمسنەلری مخصوصەسیدر چراغ ایتدی

CRÉCELLE. Moulinet de bois dont on se sert au lieu de cloche dans les églises *A.* وبیل *P.* ناقوس چوبین *T.* تخته چاکت

CRÉCERELLE. Oiseau de proie qu'on dresse à la chasse *A.* یؤیؤ *P.* یوجه *T.* دلوجه طغان

CRÈCHE. La mangeoire des boeufs, des brebis etc. معلف pl. معالف *P.* علفدان *T.* یملك || Mettre du fourrage dans une crèche معلف ایچنده وضع گیاه ایتمك ـ یملکده اوتلق قویمق

CRÉDIT. Réputation où l'on est de bien payer *A.* شهرت الموثوقیّة *T.* اعتبار ـ صاغلملق شهرتی || Grand crédit شهرت اعتبار عظیم ـ عظیمهٔ موثوقیت Il a bon crédit chez les marchands تجار بیننده شهرت موثوقیت حالی وار در ـ بین التجار موثوقیت حال ایله مشهور در S'il avait besoin de cent mille écus, il les trouverait sur son crédit یوز بیك غروشه احتیاجی اولسه شهرت موثوقیت حالنه مبنی بالسهوله تدارك ایده بیلور ایدی Cette affaire compromet son crédit بو ماده شهرت موثوقیت حالنه بادئ شین بو ماده اعتبارینه خلل کتورەجکی درکار در ـ ونقیصه اولور ـ Il se dit aussi, en parlant des papiers ou effets de commerce qui ont plus ou moins de cours sur la place *T.* اعتبار || Les billets de cette compagnie prennent crédit بو شرکانك

بوصرّافخانه‌نـك اسهام قائمه‌لری Les actions de cette banque sont remontées de crédit تمسّكاتی كسب اعتبار ایتمكده در اعتباری ترقی بولدی

Lettre de crédit. Une lettre dont le porteur peut toucher de l'argent de ceux à qui elle est adressée *T.* بر كمسنه‌نـك موثوقیت حالنی متضمّن توصیه نامه

Faire crédit, donner à crédit, c'est donner des marchandises, sans en exiger sur l'heure le paiement *A.* نسئه بیع ـ انساء بیع بالنظرة ـ بیع بالآخرة ـ بیع بالكلائة ـ بیع بالنسئة ـ ـ ویره‌سی صاتمق *T.* بسادست فروختن *P.* كلئه بیع ـ نسئه طریقیله ویرمك ـ ویره‌سی‌یه ویرمك ـ On dit aussi, Prendre des marchandises à crédit *A.* مبایعة بالنسئة ـ نكلی ـ ـ ویره‌سی‌یه آلمق *T.* بساده‌ست خریدن *P.* كلئه اشترا نسئه طریقیله آلمق Et vendre, acheter à crédit *T.* ویره‌سی‌یه طریقیله آلم صاتم ایتمك

À crédit, signifie aussi Inutilement *A.* عبثا *P.* بیهوده *T.* توكلی ـ عبث یرده || Personne ne vous sait gré de ce que vous faites, vous travaillez à crédit ایتدیككك ایشدن هیچ بر كمسنه خشنود دكلدر عبث یره سعی ایدرسك Vous بیهوده یره زحمت ایدرسك vous donnez de la peine à crédit ـ Et sans preuve *A.* بلا سند ـ بلا دلیل *T.* دلیلسز || Vous dites cela à crédit, quelle preuve en avez-vous? شو كلامی دلیلسز سویلیورسك بوكا دائر نه كونه اثباتك وار در

Crédit. Autorité, pouvoir, considération *A.* نفوذ ـ مكانت اعتبار *T.* اعتبار ـ آزرم *P.* نفوذ ـ الكلام || Il est en crédit كمال نفوذ واعتباری وار در Il a grand crédit مظهر مكانتدر Il a beaucoup de crédit à la Cour سرای همایونده كلی اعتبار فلان Il s'est mis en crédit par un tel moyen ومكانتی وار در طریق ایله كسب نفوذ واعتبار ایلدی Son crédit peut beaucoup نفوذ واعتباری قویدر Il y a employé tout son crédit اولبابده ما حصل نفوذ واعتبارینی صرف ایتمش اولدی ـ اولبابده اسباب نفوذ واعتبارینی جمله اعمال ایلدی Il a tout cela par le crédit d'un tel بونلرك جمله‌سنی فلانك مجموعنی فلانك نفوذی سایه‌سنده ـ نفوذیله كسب ایلدی Il a perdu beaucoup de son crédit مظهر اولدیغی مكانت واعتبارك كلی مقدارینی فوت ایلدی Il est bien déchu de son crédit نفوذ واعتباری خیلی مرتبه منحط وساقط اولدی Se servir de son crédit نفوذ واعتبارینی اعمال ایتمك

Abuser de son crédit نفوذ واعتبارینی بیوجه صرف ایتمك عبثه اسراف واتلاف ایتمك ـ On dit, Avoir du crédit sur l'esprit de quelqu'un, pour dire, avoir du pouvoir sur son esprit *T.* بر كمسنه‌نك عندنده مسموع الكلام اولمق ـ بر كمسنه‌نك یاننده صاحب نفوذ اولمق

CRÉDITER. Terme de commerce. Porter un article à la page droite d'un compte, que l'on nomme Le côté du crédit *A.* قید *T.* دردفترمال خواستنی نوشتن *P.* فی حساب الذممات آلەجق دفترینه كچورمك

Créditer sur une ville. Donner à quelqu'un des lettres de crédit sur une place *T.* بر كمسنه‌یه شایان موثوقیت اولدیغنی متضمّن توصیه نامه ویرمك

CRÉDULE. Qui croit trop facilement *A.* نقوع الاذن ـ قولای ایناننجی *T.* سبك باور ـ گرویده *P.* خفیف الاعتماد عوامّ ناس هر ایشتدیكنه اینانور ـ || Le peuple est crédule نقوع الاذن بر آدم Homme crédule خفیف الاعتماد در

CRÉDULITÉ. Facilité à croire *A.* خفت ـ نقوع الاذن قولای ایناننجیلك *T.* گرویدگی *P.* الاعتماد || Vous avez trop de crédulité نقوع اذنك غالبدر Il abusait de la crédulité des peuples خلقك خفت اعتمادینی وسیلهٔ انتفاع عدّ ایدر ایدی

CRÉER. Tirer du néant, donner l'être *A.* خلق ـ تكوین یوقدن وار ایتمك ـ یراتمق *T.* آفریدن *P.* ابرا ـ ابداع ـ || Dieu a créé le ciel et la terre جناب حكیم مطلق ارض الله تعالی یری وكوكی ـ وسمواتی خلق وتكوین ایلدی جناب ربّ ذو الجلال زمین وآسمانی ـ یوقدن وار ایلدی نیستی وعدمدن عالم هستی وشهوده كتوردی Dieu a créé toutes choses de rien باری تعالی حضرتلری كافهٔ ممكناتی یوقدن وار ایلدی

Il se dit aussi, des choses dont les hommes sont les inventeurs *A.* پیدا كردن *P.* خلق ـ اختراع ـ احداث ـ ایجاد صنعتنی كندوسی *T.* یكیدن یاپمق || Il a créé son art احداث وایجاد ایلدی La cantate est un genre nouvellement créé نشیده صكره‌دن احداث اولنمش بر نوع شعر در Créer des charges ایجاد مناصب ایتمك

On dit, Créer des dettes, pour dire, faire des dettes *A.* عقد بورج *T.* دین پیدا كردن *P.* اتخاذ الدین ـ الدیون ایدنمك || Il a bien créé des dettes depuis la mort de sa

femme زوجه‌سنك وفاتندنصكره ديون كثيره پيدا ايلدى

Créé. *A.* مخلوق *P.* آفريده *T.* يرادلمش

CRÈME. La partie la plus grasse du lait, de laquelle on fait le beurre *A.* طثرة ـ رغوة *P.* سرشير *T.* سود يوزى ـ سود قيمغى || Manger de la crème سودك قيمغى تناول ايتمك Cette vache est bonne, son lait rend bien de la crême صوى اينكدر سودى چوق قيمق ويرر

Crème cuite. *A.* زباد *P.* جرابه ـ شمه *T.* قيمق — Figur. Ce qu'il y a de meilleur en quelque chose *A.* خلاصة ـ زبدة *P.* گزيده ـ سرآمد *T.* قيمق || Il a extrait cet auteur avec soin, il en a pris toute la crème كمال اهتمام ايله بو تأليفك زبده‌سنى اخذ ايلدى Il n'y a plus rien à gagner en cette affaire, un tel en a pris toute la crème بو ماده‌ده كسب منفعت ايده‌جك برشئ قالمدى زيرا فلان كشى زبده‌سنى قيمغنى بسبتون آلدى ـ بسبتون اخذ ايلدى

Crème de tartre. Sorte de sel tiré du tartre de vin *T.* قريم تارتار ـ شراب طورطيسى || Il faut le purger avec de la crème de tartre فلانى قريم تارتار ايله تنقيه ايتدرملو در

CRÉMENT. Terme de Grammaire. Augmentation de syllabe qui survient à un mot dans la formation des temps ou des cas *A.* حرف منضم

CRÊMER. Il se dit du lait qui se couvre de crême *A.* تزبد ـ طثور *P.* زرشير بستن *T.* قيمقلنمق ـ قيمق باغلمق || Le lait de cette vache crême bien بو اينكك سودى كركى كبى قيمق باغلر

CRÉNEAU. Une de ces ouvertures qui sont pratiquées par intervalles égaux au haut des murs d'une ville *A.* تفرجة الشرفة pl. تفاريج الشرفات *P.* فرجهٔ كنگره *T.* بدن آره‌سى || Étant monté au haut d'une muraille, il s'attacha à un créneau بالاى ديواره لدى الصعود بدن آره‌لرينك بربسنه ياپشدى Attacher les échelles aux créneaux قلعه‌نك بدن آره‌لرينه نردبانلر طياتمق Tirer par les créneaux قلعه بدنلرى آره‌سندن قورشون آتمق

CRÉNELAGE. Cordon fait sur l'épaisseur d'une pièce de monnaie *T.* زنجير

CRÉNELER. Faire des créneaux, ou façonner en forme de créneaux *A.* اعمال التفاريج الشرفات *P.* بميانهٔ كنگرها فرجه پرداختن *T.* اعمال على شكل *A.* بدنلره آره‌لق ياپمق

آره‌لقلو بدن شكلنده ياپمق *T.* الشرفات المنفرجة

CRÉNELURE. Dentelure faite en créneaux *A.* هيئت مضرسة *P.* دندانه كارى *T.* ديش ديش اولان شكل || Il y a de feuilles de plantes qui sont en crénelure بعض نباتاتك اوراقى مضرسدر

CRÊPE. Étoffe claire et frisée, qui est ordinairement noire. On en porte dans le deuil *A.* سحل pl. سحول *P.* سرش ـ سيرش *T.* بورنجك || Un bandeau de crêpe باغلمه بورنجك Voile de crêpe بورنجك روپوش

CRÊPER. Friser en manière de crêpe *A.* تشنيج *P.* پيچانيدن *T.* ثوبى بوروشق ياپمق ـ بوروشدرمق || Crêper une étoffe بوروشق ايتمك — Crêper des cheveux *A.* تجعيد الشعر *P.* مويرا پيچ در پيچ ـ مو پيچانيدن ـ مو پر شكن كردن *T.* صاچى قيورمق — Dans ce sens on dit aussi, Se crêper *A.* تجعد ـ تقرد *P.* موى پر ـ موى پيچيده شدن *T.* صاچ قيورلمق ـ شكن گشتن

Crêpé. *A.* مشنج *P.* پيچيده *T.* بوروشق *A.* مجعد ـ متقرد *P.* پيچ درپيچ ـ پيچيده *T.* قيورجق

CRÉPI. Enduit de mortier que l'on applique sur un mur *A.* دمام *P.* اندايش *T.* صوا || Il faut donner un crépi à cette muraille بو ديواره ـ بو ديوارى صوامق اقتضا ايدر صوا اورمق لازمدر

CRÉPINE. Sorte de frange *A.* هدب pl. اهداب *P.* شنگله *T.* پشكول || Crépine d'or, d'argent آلتون پشكول سيم پشكول La crépine d'un lit يتاق سريرينك پشكولى

CRÉPIR. Enduire une muraille de crépi *A.* دمّ *P.* دوسيدن ـ اندودن *T.* صوامق

Crépi. *A.* مدموم *P.* اندوده ـ دوسيده *T.* صوانمش

CRÉPISSURE. V. Crépi.

CRÉPITATION. Bruit d'une flamme qui pétille *A.* كلحبة ـ حدمة النار ـ حرات *P.* تراك آتش *T.* آتش چاتردیسى

CRÉPU. Crêpé. Il ne se dit que des cheveux. V. Crêpé || Les Nègres ont les cheveux crépus زنكيلرك صاچى مجعد ومتقرد موى زنكى پيچاپيچدر ـ در

CRÉPUSCULE. Lumière qui reste après le soleil couché jusqu'au commencement de la nuit *A.* خيط اسود ـ فحمة العشا *P.* سپيدئ شامگاه *T.* آخشام آيدنلغى — Et le temps qui est depuis la fin de la nuit jusqu'au lever du soleil *A.* فحمة

74

شفق .T سپیده دم .P وقت الفجر ـ خیط ابیض ـ السحر شفق وقتی ـ آیدنلغی

CRESSON. Sorte d'herbe antiscorbutique *A.* رشاد *P.* تره *T.* کیکیز ـ ترهٔ تیزک — Cresson alénois *A.* جرجیر *P.* تره اوتی — قجی ـ تره *T.* برگ پهن — Cresson des prés. V. Cardamine.

CRESSONNIÈRE. Lieu où croit le cresson *A.* منبت الرشاد *P.* ترەزار *T.* تره اوتی یری

CRÊTE. Chair rouge, dentelée, qui vient sur la tête des coqs, *A.* نغفة ـ تاج الدیک *P.* خوج ـ لالکا ـ تاجهٔ خروس *T.* ایبک ـ خروس ایبکی || Grosse crête نغفهٔ ضخمه Double crête *A.* فرق *P.* دو تا خوج *T.* چتال ایبک — Il se prend aussi, pour la huppe que quelques oiseaux ont sur la tête *A.* قنبرة *P.* خوچه *T.* قوش ایبکی

Il signifie aussi, le haut de la terre qui est relevée sur le bord des fossés dans les champs *A.* عضد الخندق pl. اعضاد الخندق *P.* دیوارهٔ کنار خندک *T.* خندق کنارندەکی طپراق دیوارەسی

Il se dit aussi de la partie la plus relevée d'une montagne *A.* قمة الجبل ـ شمراخ ـ رأس الجبل *P.* تارک کوه ـ سر *T.* کوه طاغ تپەسی — Et d'une pièce de fer élevée en forme de crête sur un habillement de tête *T.* تپەلک

CRÊTE-DE-COQ. Espèce de pédiculaire très-commune dans les près *A.* تنتور الجندی *P.* بستان افروز ـ خوج *T.* سلطان بورکی

CREUSER. Rendre creux *A.* تجویف *P.* سندیدن ساختن *T.* چقورلتمق ـ ایچنی اویمق ـ قووقلتمق || Creuser la terre طاشی تجویف Creuser une pierre یری تجویف ایتمک تنهٔ درختی اویوب Creuser un tronc d'arbre ایتمک آغاج اوجەسنک ایچنی اویمق ـ قووقلتمق

Il se dit aussi absolument et sans régime *A.* احتفار ـ حفر *P.* کندن ـ کاویدن ـ کولیدن *T.* قازمق || Creuser sous terre تحت الارض حفر ایتمک Creuser dix pieds en terre بر ایچنده اون قدم مقداری حفر ایتمک Creuser jusque sous les fondemens اساس بنایه قدر حفر ایتمک On trouva un trésor en creusant حفر ایدر ایکن بر دفینه بولندی On trouve de l'eau à force de creuser حفر ایتدکچه صو بولنور — Figur. Approfondir quelque chose *A.* اکتناه ـ تعمیق *P.* استکناه ـ بژرفی رسیدن *T.* بر شیئک غورینه واصل اولمق ـ غورینه وارمق ـ وارمق || Creuser un sujet, une question بر مطلبی وبر مسئلەیی تعمیق واستکناه ایتمک On dit aussi, Creuser dans une matière, dans une affaire *A.* تعمیق الفکر *P.* ژرفبینی کردن *T.* بر شیئک دیبنه داری اکمک || Personne n'avait jamais tant creusé dans cette science بر علمده فلان قدر هیچ بر کمسنه تعمیق فکر ایدەمدی بو علمک غورینه فلان قدر هیچ بر کمسنه واصل اولەمدی Il a creusé jusqu'au fond dans cette affaire بر خصوصک کنهنه قدر تعمیق فکر ایلدی — بو مادەنک دیبنه داری اکدی — On dit, qu'un homme s'est creusé le cerveau, pour dire, qu'il s'est donné beaucoup de peine à approfondir une matière *A.* شج الرأس *P.* سر شکافتن *T.* باش یارمق || Il s'est creusé le cerveau à chercher la pierre philosophale, la quadrature du cercle کیمیایی ودائرەنک تربیعنی آراشدروب بولمق ایچون باشنی یاردی — Et qu'un homme creuse son tombeau, pour dire, qu'il se rend lui-même cause de sa mort کندو الیله مزارینی حفر ایتمش اولور کندو الیله مزارینی قازار

CREUSET. Vaisseau de terre dans lequel on fait fondre les métaux *A.* مذوب ـ بوطة *P.* بوتهٔ *T.* پوطه — On dit figur., que la vertu d'un homme a été mise au creuset, pour dire, qu'elle a passé par toutes sortes d'épreuves صلاح حالی تمییز کردهٔ ابریز خالص العیار صلاح ـ بوتهٔ تجربه وامتحان اولمشدر قالکردهٔ ـ وفضیلتی مفتون بوتهٔ تجربه وامتحان اولمشدر — بوتهٔ تجربه وامتحان اولمشدر — On dit aussi, Éprouver une pensée au creuset de la raison بر معنایی نهادهٔ بوتهٔ عقل ایتمک — بر معنایی بوتهٔ عقل وتفکره وضع ایله تجربه ایتمک — محکک عقلده تجربه ایتمک Cette pensée s'évapore au creuset du bons sens فلان معنا بوتهٔ عقل سلیمه لدی الوضع بخاره مستحیل اولور

CREUX. Qui a une cavité intérieure *A.* مجوف ـ اجوف *P.* سنجین ـ سندین ـ تهی میان *T.* قووق ـ ایچی بوش || Ce bâton est creux بو عصا مجوفدر Ce pilier n'est pas massif, il est creux en dedans بو عمود مصمت اولمیوب درونی مجوفدر ـ بو دیرک صوم دکل ایچی قووقدر

On dit, qu'un homme a les yeux creux, pour dire, qu'il a les yeux fort enfoncés dans la tête *A.* اخوص ـ منقر العین — مسفوع العین *P.* ژرف چشم *T.* باتقن کوزلو ـ چقور کوزلو

Et qu'un homme a le ventre creux, pour dire, qu'il a besoin de manger *A.* خميص ـ اخمص البطن ـ خاوى الجوف الحشا *P.* تهى شكم *T.* قارنى بوش

Il signifie aussi, profond *A.* بعيد الغور ـ عميق ـ قعير *P.* ژرف *T.* درين ـ حفرهٔ بعيد الغور || Un fossé bien creux درين خندق ـ درين چقور ـ خندق عميق Creux de deux pieds درينلكى ايكى قدم ـ عمقى ايكى قدم La rivière est fort creuse en cet endroit نهر فلان محلده بغايت قعير در ـ مغارهٔ فلان محلده نهرك قعارتى زياده در Autre creux بعيد الغور Chemin creux چقور يول

Et visionnaire, chimérique *A.* مجوّف الدماغ *P.* تهى مغز *T.* عقلى بوش || C'est un esprit creux, c'est un cerveau creux مجوّف الدماغ بر آدمدر ـ Il s'emploie aussi dans ce sens en d'autres phrases *A.* باطل *P.* تهى *T.* بوش || Idée creuse خيال باطل Imagination creuse بوش خيال

On dit figur. Viande creuse, des nourritures légères, et qui ne sont pas solides *A.* غذاء عديم الثبات ـ غذاء غير مسيك *P.* خوراك سبك ـ قوت نا پايدار *T.* طوتمز ازق

CREUX. Cavité. *A.* حفرة pl. احفار *P.* مغاك ـ پكك *T.* چقور || Cacher quelque chose dans un creux بر شيئى حفره ايچنده كتم واخفا ايتمك Tomber dans un creux حفره ايچنه دوشمك ـ Le creux d'un arbre *A.* جوف الشجر *P.* كاواك درخت *T.* آغاجك قووق يرى ـ Le creux d'un rocher *A.* شقب pl. شقوب *P.* كاواك سنگ خارا *T.* قيا قووغى ـ قيا چقورى ـ Le creux de la main. La cavité qui se fait dans la paume de la main, en la pliant un peu *A.* بطن الكف *P.* درون كف دست *T.* ال اياسى ـ آوج ايچى

Creux, signifie aussi, un moule dont on se sert pour mouler, ou pour imprimer quelque figure en relief *A.* قالب منقور *P.* قالب كاويده *T.* ايچى اويولمش قالب

CREVASSE. Fente qui se fait à une chose qui s'entr'-ouvre ou qui se crève *A.* صدع pl. اصداع ـ شق pl. شقوق ـ فلق pl. فلوق *P.* چاك ـ كفت *T.* چتلاق ـ باريق || Il y avait une crevasse à la muraille ديوارده بر چتلاق وار ايدى La grande sécheresse fait des crevasses à la terre شدّت حرارت يره باريقلر پيدا ايتدرر ـ ارضه ايراث شقوق ايدر

Crevasse aux pieds et aux mains *A.* سلع pl. سلوع *P.* فتالش *T.* چتلاق || Il a des crevasses aux mains, aux pieds الده آياقده چتلاقلرى وار در

CREVASSER. Faire des crevasses *A.* تسليع ـ تفليق ـ شقّ *P.* فتاليدن ـ كفتانيدن *T.* چتلاتمق || Le froid lui a crevassé les mains شدّت برودت تقريبيله اللرى چتلادى شدّت برودت تسليع ايادى‌يه بادى اولمشدر La trop grande sécheresse fait crevasser la terre شدّت حرارت شق انشقاق ارضى مستلزمدر ـ ارضه بادى اولور

Se crevasser. *A.* انشقاق ـ انصداع ـ انفلاق ـ انسلاع *P.* كفتن *T.* چتلامق ـ يارلمق

CREVER. Faire éclater, faire rompre avec un effort violent. *A.* شقّ ـ تشقيق ـ صدع *P.* چاك كردن ـ كفتانيدن *T.* چتلاتمق || Le débordement des eaux a crevé la digue صيانك صو بنديبنك ـ طمو وطغيانى صو بنديبنى شق وصدع ايلدى انشقاقنه بادى اولمشدر La pesanteur de la terre creva la muraille ترابك ثقالتى ديوارى صدع وتشقيق ايلدى La trop grande charge de poudre crevera ce canon باروتك كثرتى بو طوپك انصداعنه باعث اولهجقدر طولدريلان Crever un sac à force de le remplir چوالى زور تشحين ايله چتلاتمق Crever une botte چزمه‌يى شق ايتدرمك Un gros poisson creva les filets ايرى بر بالق آغلرى منشق وچاكچاك ايلدى ـ چتلاتمق ـ يارمق

Crever une bube. *A.* تفقئة ـ ابسار *P.* فتليدن *T.* دشمك || Il n'est pas encore temps de crever cette bube بو چبانك دشلمه‌سى وقتى دكلدر

Crever les yeux. *A.* تفقئة العين ـ خسف العين ـ قلع العين *P.* چشم بر كندن *T.* كوز چيقارمق

Crever un cheval. C'est le fatiguer si fort qu'il en meure, ou qu'il en soit outré *A.* اعراب الفرس *P.* اسبرا فرو مانده كردن *T.* اتى چتلاتمق

On dit, qu'une chose crève les yeux, quand elle est en vue, et qu'on ne la voit pas اشته كوزك اوكنده ديكلو طورر || Vous cherchez votre gant, le voilà, il vous crève les yeux الدوانكى آره‌يورسك اشته كوزك اوكنده ديكلو طورر ـ

Et qu'une chose crève le coeur, pour dire, qu'elle cause une grande compassion *A.* تشقيق القلب *P.* دلرا چاكچاك كردن *T.* جكرى ـ بغرى يارمق ـ يوركى پاره پاره ايتمك ـ خون ايتمك || J'étais fort en colère contre lui, mais il me creva le coeur par les excuses qu'il me fit حقنده غايت مرتبه

غضب وانفعالم وار ایكن عرض ایلدیكی اعتذارلر جگرمی چاكچاك ایلدی

Il est aussi neutre, et signifie, s'ouvrir, se rompre par un effort violent *A.* انصداع ـ تشقق *P.* كفتن *T.* چتلامق || Le canon creva dès le second coup طوب همان ضربهٔ ثانیه‌ده خمپره هواده متشقق La bombe creva en l'air تشقق ایلدی هوایه پران اولدیغی حالده چتلادی ـ اولدی

Il se dit aussi d'une bube, d'un apostume *A.* تفقؤ *P.* فتلیدن *T.* دشلمك

On dit aussi, Crever de graisse *A.* تفتح *P.* از فربهی ـ سموزلكدن چتلامق *T.* چاك شدن ـ Et crever de chaud *A.* تشقق من فرط الحر *P.* ازسختیٔ گرمی چاك شدن *T.* اسیلكدن چتلامق ـ Et crever de rire, pour dire, rire avec excès *A.* استغراق فی الضحك ـ اهزاك فی الضحك *P.* غرق كولمكدن بوغلمق ـ كولمكدن بایلمق *T.* دریای خنده شدن چاك

CREVÉ. *A.* مصدوع ـ منشق ـ مستقوق *P.* كفته ـ شده *T.* چتلاق ـ چتلامش

CREVETTE. Petite écrevisse de mer *T.* تكه

CRI. Voix haute et poussée avec effort *A.* صیحه ـ صرخه ـ ندا ـ صتیت *P.* بانك ـ نعره *T.* چیغلدی ـ حیقرمه || Grand cri *A.* صیحهٔ شدیده *P.* بانك تند وتیز Horrible cri *A.* صیحهٔ صرخهٔ موحشه *P.* صرخهٔ دهشت فرما épouvantable *A.* هایاه *P.* نعرهٔ دولناك *T.* قورقنج حیقرمه aigu, perçant صرخهٔ حزبنه ـ صرخهٔ مفجعه صیحهٔ حادّه ونافذه douloureux *A.* جكری یاقیجی *T.* بانك سوزناك ـ بانك حزن اور *P.* صیحان *A.* Jeter un cri, faire un cri, pousser un cri چیغلدی بر صیحه ـ تصیح *P.* بانك زدن *T.* حیقرمق J'entends un cri مسموعم اولور ـ سمعمی قرع ایدر Il fit un cri en mourant ـ تسلیم جان ایلدیكی وقتده آغزندن بر صیحه چیقدی Le cri des animaux *A.* صوت البهایم pl. اصوات البهایم *P.* آواز جانوران *T.* حیوان سسی ـ On dit, Cri d'allégresse, de joie *A.* اصوات السرور والنشاط *P.* بانك شادی وطرب *T.* شنلك وسرور چیغلدیسی

Cri. La voix ordinaire de certains oiseaux *A.* صوت الطیر pl. اصوات الطیور *P.* آواز مرغان *T.* قوش سسی ـ قوش || Le cri de la corneille annonce de la pluie قره قرغه‌نك اوتمه‌سی بارانه دلالت ایدر اوتمه‌سی La chouette a un vilain cri بیلاق قوشنك صوتی كریهدر

Il se prend figur., pour les plaintes et les gémissemens des personnes qui sont dans l'oppression *A.* انین *P.* غریو وفریاد *T.* ایكلدی || Dieu entend les cris des veuves et des orphelins ارامل وایتامك انین وفریادی بارگاه جناب ربّ حنانه مسموعدر ـ ناله وزاری

On dit aussi, Le cri de la nature ندای قوّت التأثیر طبیعت Le cri de l'amour maternel ندای جگر دوز حنین مادری

Il signifie aussi, la proclamation de la part du magistrat, pour défendre ou ordonner quelque chose *A.* نداء المنادی *P.* vul. بانك جارچی *T.* دلّال چاغرمسی || Il est défendu par cri public ندای منادی ایله یساقدر Cri public ندای جهیر منادی Cri pour ordonner ou empêcher le cours d'une monnaie بر سكه‌نك بین الناس دوران وتداولنی ویاخود رواج ومداوله‌سنك منعنی حاوی اولان ندای منادی

Et le ton dont on crie dans les rues plusieurs sortes de choses *A.* فدید البایعین *P.* بانك فروشندگان *T.* صاتیجی حیقرمسی || Les cris de Paris پارس شهری اسواقنده‌كی فدید بایعین ـ On dit aussi, qu'il n'y a qu'un cri sur quelque chose, sur une personne, pour dire, que chacun en parle de la même manière فلانك حقنه اتّفاق كلم واقوال واردر حقنه عالم یكزبان ومتّفق الكلامدر ـ On dit, Chasser à cri et à cor. V. Cor.

CRIAILLER. Faire des cris répétés et sans sujet *A.* زیاط ـ تجلیب *P.* غریویدن *T.* حیقرمق ـ بغرمق چاغروب || Cette femme criaille sans cesse après ses domestiques فلان عورت لا ینقطع خدمتكارلری یوزینه چاغروب بغرر Si vous ne le contentez, il sera toujours à votre porte à criailler فلان كمسنه‌یی اسكات ایتمیه‌جك اولورایسه‌ك خانه‌كك قپوسنه كلوب بغرمقدن خالی اولدیغی یوقدر

CRIAILLERIE. Crierie fréquente et sans sujet *A.* جلبة ـ نعیر ـ زیاط ـ زجلة *P.* غریو *T.* حیقرمه ـ بغرمه || Que cette criaillerie est fatigante! بوجلبه ونعیر نقدر ثقیلدر

CRIAILLEUR. Celui qui a l'habitude de criailler *A.* زیّاط ـ زاجل ـ جلّبان *P.* غریوان *T.* چاغرغان ـ بغرغان ـ شماطه‌جی || Une femme criailleuse جلّابه بر عورت

CRIANT. Dont on peut se plaindre hautement *A.* مهیج الصیاح *P.* فریاد انگیز ـ فریاد خیز *T.* فریاد قوپاریجی || Une injustice criante ظلم فریاد خیز

CRIARD. Qui crie souvent *A.* صیّاح ـ نعّار ـ صوّات *P.* نعره زن ـ بلند آواز *T.* بغریجی ـ حیقریجی ‖ Il est criard de son naturel ذاتی حیقریجیدر ـ بالطبع صوّاتدر ـ Il se dit aussi des oiseaux *A.* کثیر التغرید ـ غرّاد *P.* بسیار چاو *T.* چوق اوتن قوش ـ On appelle, Dettes criardes, de menues dettes *A.* دیون اوفاق ـ جموت بورجی *T.* خرده دیون *P.* متفرّقة تفك بورج

CRIBLE. Instrument percé de plusieurs trous, dont on se sert pour séparer le bon grain d'avec le mauvais *A.* غربال pl. غرابیل ـ خربة pl. خربات *P.* غلبیز *T.* قلبور

CRIBLER. Nettoyer le blé avec le crible *A.* غربلة *P.* بیختن *T.* قلبوردن کچورمك ـ قلبورلمق

CRIBLÉ. *A.* مغربل *P.* بیخته *T.* قلبوردن ـ قلبورلنمش کچورلمش ـ On dit figur. d'un homme qui est couvert de blessures, qu'il est criblé de blessures, de coups *A.* مغربل البدن *P.* همچال غربال گشته *T.* کودهسی قلبوره دونمش ‖ Il est criblé de coups et de blessures کثرت جروح وضرباتدن بدنی مغربلدر

CRIBLEUR. Celui qui crible *A.* مغربل *P.* غلبیز زن *T.* قلبورلیجی

CRIBLEUX. Il se dit, en termes d'Anatomie, d'un petit os qui est au haut du nez *A.* عظم الخیشوم *P.* استخوان بن بینی *T.* بورون دیبندهکی کمیك ـ بورونك دیبلك کمیکی

CRIBLURE. Le mauvais grain et les ordures qui sont séparées du bon grain par le crible *A.* خسالة الغربال ـ روثة *P.* غلبیز مانده *T.* چالقنتی ـ چورنتی ـ قلبور توکندیسی

CRIC. Machine à roue dont on se sert pour enlever de terre des corps pesants *A.* مربعة ذات المحالة *P.* بار خیز چرخه دار *T.* یوك قالدرهجق تکرلکلو آلت

CRIC-CRAC. Mot qu'on dit pour exprimer le bruit que fait une chose qu'on déchire, qu'on casse *A.* قضیض *P.* تراك *T.* جات جات ـ چاتردی

CRIÉE. Proclamation en Justice pour vendre des biens *A.* اعلان البیع بالمنادی *T.* صاتلق مالی دلّاله ویرمه ‖ Mettre une maison en criée صاتلق خانهیی دلّاله ویرمك

CRIER. Jeter des cris *A.* تصیّح ـ تصرّخ *P.* بانگیدن ـ بانگ آوازیدن ـ زدن *T.* بغرمق ـ حیقرمق ‖ Il crie de toute sa force وار قوتیله تصیّح ایدر ـ وار قوتیله حیقرر

On dit proverb., Il crie comme un aveugle qui a perdu son bâton اعمای گمکرده عصا کبی فریاد وفغان ایدر ـ Et plumer la poule sans la faire crier, pour dire, exiger des choses qui ne sont pas dues, d'une manière adroite et sans éclat *T.* طاوغك سسنی چیقارتمقسزین تویینی یولمق

On dit, que les boyaux crient à quelqu'un, quand il se fait du bruit dans ses entrailles *A.* قلقلة الامعا *P.* رودها آواز زدن *T.* بغرسقلر سلنمك ـ بغرسقلر کورلمك ‖ Ses boyaux crient sans cesse درون بطنده ـ لا ینقطع قلقلهٔ امعایه مبتلا در بغرسقلری متصل واحد سلنمکدن خالی دکلدر

CRIER, se dit figur. d'une chose qui, se frottant rudement contre d'autres, rend un son aigu *A.* صریر *P.* تراکیدن *T.* جاتردامق ‖ Cette porte crie بو قپو جاتردار

Il signifie aussi, prononcer quelques paroles d'un ton de voix élevé *A.* اعلاء الصوت ـ جهر الصوت ـ اجهار الصوت *P.* بلند آوازی کردن ـ آواز بلند زدن *T.* بغرمق ‖ Il ne saurait disputer sans crier اجهار صوت ایتمدکجه مناقشه ایدهمز Pensez-vous l'emporter sur moi à force de crier? بغرمغله بکا اوست کلهجککیمی ظنّ ایدرسك ـ On dit, Crier aux armes, crier à la garde, crier tue, tue, crier à l'aide, au secours, au meurtre, au voleur, au feu, crier merci, crier famine سلاحه طاورانك دیو قوللق یوقمی دیو اورك اورك دیو مدد یوقمیدر دیو جان قورتاران یوقمیدر دیو خرسز بصدی دیو یانغین وار در دیو امان دیو ییهجك یوقدر دیو فریاد ایتمك ـ Et figur., que le sang du juste crie vengeance, pour dire, qu'il demande vengeance دم مظلوم تقاضای دم مظلوم دعوای انتقام ایله فریاد وفغان ایدر ـ انتقام ایدر

Il signifie aussi, gronder *A.* سلاطت *P.* زبانی کردن *T.* سوکوب صایمق ‖ Il ne fait que crier سلاطت لساندن خالی دکلدر

Et faire un certain cri, soit pour rallier au combat, soit pour témoigner sa joie *A.* هلهلة *P.* ولوله زدن *T.* هیاهوی ایتمك ‖ On crie par toutes les rues, Vive le Roi پادشاه بیك یاشه دیو جمیع اسواق وبازارلرده هیاهوی طرب وانبساطی رسانیدهٔ فلك هفتمین ایتمشلر در

CRIER. Se plaindre hautement avec aigreur *A.* تظلّم الحال فریاد ـ آواز گله زدن *P.* اجهار الاصوات التظلّم والاشتکا *T.* صیزلمق ـ آغلاشمق ‖ Le peuple crie ناس گله آمیز کردن

Tout le monde crie de cela خلق آغلاشيور ـ تظلّم حال ايدر بر خصوصدن، عامّه اجهار اصوات تظلّم واشتكادن خالى دكلدر || Il est allé crier à ses juges حكّام طرفنه تظلّم حال ايتمكه كتدى

Et blâmer publiquement *A.* قدح وطعن علنًا وجهارًا *P.* آشكاره آچيقدن قنامق *T.* آشكاره زباندرازى كردن ـ نكوهيدن || Les prédicateurs, dans les chaires, crient contre le vice واعظلر منبر اوزرنده مثالب وعيوبى علنًا وجهارًا قدح ايدرلر || Il crie partout contre moi طرف طرف عليهمه آشكاره زباندرازلق ايدر

Et proclamer par autorité de Justice *A.* اعلان الحال بالمنادات *P.* بندا رايگان كردن *T.* بيلدرمك جاغردرق || On a crié à son de trompe qu'on eût à ne plus porter d'armes حمل سلاحك منعى خصوصى ترامپته نداسيله اعلان اولندى

Et proclamer en public pour vendre ou pour retrouver quelque chose *A.* تصويت المنادى *P.* آوازيدن vul جارچى *T.* خمرك قيدسى || On a crié du vin à cinq sous دلّال جاغرمق || Faire crier des étoffes perdues بشر پاره ديو دلّال جاغردى ـ ضايع اولمش مال ايچون دلّال جاغرتمق || Il se dit aussi des choses que l'on va vendre ou acheter par les rues *A.* تغديد *P.* در كوچه مال فروختنى آوازيدن *T.* زوقاقده صاتلق مال جاغرمق || Crier des pommes زوقاقده الما جاغرمق

CRIERIE. Le bruit qu'on fait en criant *A.* عربدة ـ صخب *P.* شور ـ غلغله *T.* شماطه ـ خلالوش || Faites cesser cette crierie عربده‌يى تسكين ايله || Que gagnez-vous avec toutes vos cries? ايتديككز شماطه‌دن نه فائده ايتمش اولورسكز

CRIEUR. Celui qui crie, qui fait du bruit *A.* معربد ـ صخّاب *P.* غلغله انداز ـ خلالوشكار *T.* عربده‌جى ـ شماطه‌جى || Faites taire ce crieur بو عربده‌جى حريفى صوصدر || C'est un crieur perpétuel دائميدر صخّاب

Et certains officiers qui vont crier par la ville, pour annoncer quelque chose *A.* منادى *P.* vul جارچى *T.* دلّال ـ Il se dit aussi de ceux qui crient dans les rues pour vendre quelque chose *A.* مغدّد *P.* فروشندهٔ كوچه‌گرد آواززن *T.* زوقاقلرده زوقاقده جاغران صاتيجى ـ كزن صاتيجى

CRIME. Mauvaise action que les lois punissent *A.* جنايت pl. جنايات ـ جنحة ـ جرم pl. جروم pl. جرايم *P.* تاوان ـ قباحت ـ تهمت ـ صوچ *T.* خزده || Crime capital جنايت ايجاب ـ كبايردن معدود اولان جرم عظيم ـ كبيره ـ كبيره جنحهٔ عظيمه سياست ايده‌جك بر جنحه || Grand crime جنايت جسيمه || Crime énorme جرم واجب الاستغفار || Crime détestable ايشيدلمامش قباحت ـ جنحهٔ نا شنيده ـ جرم نا مسبوق || Crime inouï قباحت ـ ارتكاب جنايت ايتمك || Commettre, faire un crime جرم ـ جرم قبيح ـ جنايت قبيحه ايشلمك || Crime noir قابل عفو واغماض اولميه‌جق جنحهٔ شنيع || Crime irrémissible بر جرمك جزاى ما يليقنى اجرا || Punir un crime عظيمه رهين ـ بر جرمى عفو ايتمك ايتمك || Pardonner un crime ـ شستهٔ صابون عفو وصفح ايتمك ـ عفو وصفح ايتمك فلانك صحيفهٔ جرمنه قلم عفو ومسامحه كشيده قلمق || Abolir un crime جرمى نسخ والغا ايتدرمك || L'abolition d'un crime جنايتك جرمك امحا والغاسى || La peine d'un crime بر كونه قباحت ايله اتهام حدّ شرعيسى || Accuser d'un crime فلان كشى حقنه عزو جرم ايتمك ـ ايتمك || Convaincre d'un crime بر كسنه‌نك حقنه برنهج شرعى اثبات جنايت || Imputer un crime مظنهٔ قباحت عدّ ايتمك ايتمك || Supposer un crime اسناد قباحت ايتمك || Se purger d'un crime بر كمسنه عزو اولنان تهمتدن كندو ـ تهمتدن تبرّى ايتمك برائتنى اثبات ايتمك || Il fut condamné pour ses crimes ارتكاب ايلديكى قبايح وجنايات مقابلنده مجازات ارتكاب لايقيسى حكم اولندى || Il est diffamé par ses crimes ايلديكى مكاره وجرايمه مبنى بين الناس رسواى وبد نام || C'est un homme noirci de crimes كثرت قبايح اولمش بر آدمدر ادناس جرايم ايله مدنس بر ـ ايله رو سياه اولمش آدمدر || Tout couvert de crime سر تا پا آلودهٔ جرايم وقبايح آدمدر || Prévenu de crimes ارتكاب جرايم ايله مظنون اولمش آدمدر || Vieilli dans le crime قبايح وجنايات ايچنده اسكيمش || Atteint et convaincu du crime de... فلان جرم ايله متجرّم اولوب حقنده اثبات شرعى لاحق اولمش بر كمسنه || Ce crime fut éteint et aboli par des lettres du prince بو تهمت با امر عالى عفو ولغو اولنمشدر || Ce crime demeurera-t-il impuni? بو تهمت آزادهٔ عقاب ومجازات اولمق ممكنميدر || Crime de péculat اتلاف اموال ميريه تهمتى || Crime d'adultère تهمت زنا || Crime de rapt تهمت سرقت || Crime de fausse monnaie قلبزنلك تهمتى || Crime de lèse-majesté ذات همايونه راجع خيانت تهمتى || Crime d'État ذات دولته راجع ـ نفس دولته راجع ـ تهمتى ـ On dit, Faire un crime à quel-

qu'un de..., pour dire, lui imputer à crime برکمسندیی فلان شیٔ ایله تهمتلو ایتمک ـ تهمتلو ایتمک

Il signifie aussi, péché *A.* ذنب pl. ذنوب ـ معصیت pl. معاصی ـ اثم pl. آثام *P.* گناه *T.* صوچ || C'est un crime devant Dieu que de... شویله ایتمک عند الله تعالی معصیت عظیمه در Notre-Seigneur Jésus-Christ a porté la peine de nos crimes حضرت عیسی گناهلرمزک مجازاتنی کندو نفس مبارکلرینه تحمیل ایلدی Ce pécheur fait pénitence de ses crimes بو آثم ومذنب ارتکاب ایلدیکی معصیتک کفارتنی ایدر C'est un homme qui vit dans le crime ظلمات معاصی وآثام ایچنده امرار وقت ایدر ـ بر آدمدر نفسنی آلودهٔ ادناس ذنوب ایدرک امرار وقت ایدر

CRIMINALISER. Rendre criminel un procès civil *A.* تحویل الدعواء الحقوق الی دعواء الجنایة *P.* دعوای حقوقرا بدعوای جنایت تحویل کردن *T.* حقوق دعواسنی جنایت دعواسنه چویرمک

CRIMINEL. Qui est coupable d'un crime *A.* جانی pl. جنات ـ عاصی pl. عصات ـ آثم pl. آثمون ـ مذنب pl. مذنبون ـ اهل الجرم والجنایة pl. ارباب الجرم والجنایة ـ مجرم pl. مجرمون ـ *P.* گناهکار ـ بزهکار ـ تاوانکار *T.* صوچلو || Il serait criminel devant Dieu et devant les hommes عند الحق والخلق مذنب وگناهکار اولمش اولور Il est criminel de lèse-majesté ذات همایونه راجع تهمت خیانت ایله مجرمدر Ce serait être criminel d'État نفس سلطنته تهمت خیانت ایله مجرم اولمقدر Tous ceux qui sont accusés ne sont pas criminels حقلرینه اسناد جرم وجنایت اولنلرک جملهسی مجرم عدّ اولنمز — Il se dit aussi, de tout ce qui regarde la procédure qu'on fait contre ceux qui sont accusés d'un crime *A.* متعلق فی الجنایة || Procès criminel جرم وجنایته متعلق دعوا Matière criminelle, affaire criminelle جرم وجنایته متعلق مادّه Code criminel جرم وجنایت دعوالرینه متعلق احکامک قانوننامهسی

Il signifie aussi, contraire aux lois Divines et humaines *A.* منکر pl. منکرات ـ محرّمة pl. محارم ـ منهیّ pl. منهیّات *P.* شفو *T.* حرام || Action criminelle فعل منکر Pensée criminelle خاطرهٔ منهیّه Désirs criminels رغبات منکره Attachement criminel علاقهٔ منهیّه Procédés criminels محارم ومنهیّات

— On dit, Des yeux criminels *A.* انظار محرّمة *P.* نگاه حرام *T.* حرام باقش Des mains criminelles ایادئ حرام آلود Des voeux criminels مطالب منکره

CRIMINELLEMENT. D'une manière criminelle *A.* علی وجه الحرام *P.* شفوکارانه *T.* حرام اولدرق || Aimer criminellement حرام اولدرق علاقه ایتمک

On dit, Poursuivre criminellement une affaire, pour dire, la poursuivre par procédure criminelle *T.* بر مادّهیی جرم وجنایت دعواسی صورتنده تعقیب ایتمک

CRIN. Poil long qui vient au cou et à la queue des chevaux et de quelques autres animaux *A.* هلب ـ شعر ـ سبیبة ـ شعر البهیمة *P.* موی چارپا *T.* حیوان صاچی ـ حیوان قیلی || Crin long شعر طویل ـ اوزون قیل Cordon de crin حیوان قیلندن بوکلمش ایپ — Le crin du cou du cheval s'appelle aussi *A.* عرف *P.* اسب ـ گیسوی پش *T.* آت بلیسی || Peigner le crin d'un cheval آتک بلیسنی طرامق Se tenir, s'attacher aux crins d'un cheval عرف فرسه تشبّث ایتمک ـ آتک بلیسنه یاپشمق Ce cheval a le crin beau حسن السبیبه بر آتدر ـ لطیف العرف بر آتدر il a les crins pendants سبیبهسی منسدل ـ منسدل السبیبه بر آتدر ـ ومسترسلدر بلیسی صارقق بر آتدر Cheval à tous crins فرس اعرف Matelas de crin آت قیلیله طولمش مندر

Se prendre aux crins, se dit de deux hommes qui se prennent aux cheveux *A.* تفاقس ـ مفاقسة *P.* با همدیگر از موی کشیدن *T.* بری بریله صاچلرندن طوتشمق || Ils se sont pris aux crins, et se sont long-temps battus با همدیگر مفاقسهیه قیام وطول مدّت مضاربه ومدافعهیه اقدام ایتمشلر در ـ بری بریله صاچلرندن طوتشوب دوکشدیلر

CRINIÈRE. Tout le crin qui est sur le cou d'un cheval ou d'un lion *A.* ذوابة pl. ذوائب *P.* پش ـ گیسو ـ پرچم *T.* یلی ـ پرچم || La crinière d'un lion ذوابهٔ اسد ـ آرسلانک پرچمی Le lion rugissait et secouait sa crinière آرسلان کوموروب پرچمنی صاللر ایدی

CRISE. Effort de la nature dans les maladies, qui produit un changement subit *A.* بحران || Bonne crise بحران جیّد mauvaise بحران ردیٔ imparfaite بحران ناقص favorable بحران نافع Jour de crise یوم بحران — Figur. Le moment périlleux et décisif d'une affaire || Les affaires sont dans la crise امور

Voilà le moment de la crise اشته ومصالح حال بحرانده در مصلحتك بحرانى وقتى

CRISPATION. Resserrement qui arrive aux parties extérieures des choses, qui se contractent et se rident par l'approche du feu, ou par quelque autre cause *A.* تكنّع ـ اكتزاز *P.* برهم پيچش *T.* قوريـيوب بوروشمه

Il se dit en Médecine, d'un mouvement à peu près pareil qui arrive dans les entrailles, dans les nerfs *A.* تقبّض *P.* پيچش *T.* بوزلمه

CRISPER. Causer de la crispation *A.* ايجاب ـ ايراث الكزازة ـ التكنّع *P.* برهم پيچيدن *T.* قوريدوب بوروشدرمك En Médecine *A.* تقبيض *P.* پيچانيدن *T.* بوزمك — Se crisper. V. Crispation.

Crispé. *A.* متكنّع ـ مكزوز *P.* برهم پيچيده *T.* قوريـيوب بوروشمش *A.* متقبّض *P.* پيچيده *T.* بوزلمش

CRISSER. Faire craquer ses dents. V. Craquer.

CRISTAL. Pierre transparente, et qui en se formant affecte une partie régulière dans ses parties *A.* حجر البلّور *P.* گوهر بلور *T.* بللور طاشى || Il y a des cristaux de différentes couleurs الوان گوناگون ايله بللورلر ـ الوان مختلفه بللورلر وار در Tailler du cristal بللور تراش ـ نحت بللور ايتمك وار در ايتمك — Il se prend aussi, pour une espèce de verre qui est clair et net comme le vrai cristal *A.* مهات pl. مهوات ـ بللور *P.* بلور *T.* بللور || Servir des fruits sur des cristaux بللور طباقلرده ميوه عرض ايتمك — Il se dit en Chimie, de certaines matières en forme de cristal *A.* ثلج الحكما

CRISTALLIN. Qui est clair et transparent comme du cristal *A.* ثلاجى ـ بلّورى *P.* بلورين *T.* بللور كبى || Des eaux cristallines بللور كبى صاف وبرّاق صولر ـ مياه ثلاجيه En Anatomie, Membrane cristalline est une des trois tuniques de l'oeil *A.* طبقة زجاجيّة

CRISTALLISATION. Opération par laquelle les parties solides d'un corps, qui a été dissous dans un liquide, se réunissent pour former un corps solide *A.* انجماد *P.* فسردگى *T.* طوكمه || Cristallisation naturelle انجماد طبيعى artificielle انجماد عملى

CRISTALLISER. Congeler en manière de cristal *A.* تحويل الى صورة البلّور ـ اجماد *P.* صورت بلور دادن ـ فسرده كردن *T.* بللور صورتنه قويمق ـ طوكدرمق || Cristallisez cette eau بو صويى اجماد ايله

Se cristalliser. *A.* انجماد ـ اتّخاد الصورة البلّور *P.* صورت بلور گرفتن *T.* بللور صورتنى آلمق ـ طوكمق || L'eau qui passe par ces sortes de terres, de rochers, se cristallise بو مقوله طپراقلردن وقيا طاشلرى ايچندن مرور ايدن مياه رهين اجناس ملوح تابع انجماد اولور Les sels se cristallisent طوزلر بللور صورتنى آلور ـ انجماد در

Cristallisé. *A.* منجمد *P.* بلور گرفته ـ صورت فسرده *T.* بللور صورتنى آلمش ـ طوكمش

CRITÉRIUM. Marque à laquelle on reconnaît la vérité des objets intellectuels. Il n'est d'usage que dans le dogmatique *A.* آيت بيّنة ـ آيت || L'évidence est le critérium de la vérité صراحت حال آيت بيّنهٔ حقيقتدر

CRITIQUABLE. Qui peut être justement critiqué *A.* ممكن التعريض ـ ممكن اللوم *P.* شايان زوز ـ شايان حرفگيرى *T.* قنايشه كركلو || Les meilleurs ouvrages sont critiquables احسن تأليفات بيله ممكن التعريضدر

CRITIQUE. Il se dit du jour où il arrive quelque crise dans certaines maladies *A.* يوم البحران *P.* روز بحران *T.* بحران كونى — On dit par extension, Les momens critiques de la vie عمر انسانك اوقات بحرانى Le moment critique d'une affaire بر مصلحتك وقت بحرانى Les temps sont critiques وقتلر نازكدر ـ وقت وحال صورت بحرانده در تتكده در

Il signifie aussi, l'art de juger un ouvrage de littérature *A.* فنّ الانتقاد التأليفات ـ فنّ التمييز التأليفات *P.* فنّ خرده گيرئ تأليفات *T.* تأليفلرك عيبلرينى آرامه نك فنى || C'est un homme qui a la critique sûre فنّ تمييز تأليفاتده رسوخ ومتانت صاحبى بر آدمدر Il est habile dans la critique فنّ تمييز تأليفاتده ماهر در Exercer sa critique sur un ouvrage فنّ تمييز وانتقادينى فلان تأليف حقنه اجرا ايلدى Soumettre un écrit à la critique de quelqu'un بر تأليفى فلان كمسنه نك نقد وتمييزينه حواله قلمق Observations critiques بر تأليفك نقد وتمييزينى حاوى ابحاث ومطالعات — Il se dit aussi de celui qui examine les ouvrages littéraires *A.* مميّز التأليفات ـ نقّاد التأليفات *P.* خرده گير تأليفات *T.* تأليفلرك عيبلرينى آرايجى || Bon critique نقّاد ماهر Méchant critique نقّاد ردئ C'est un critique fort judicieux

بر مميز سليم الرأيدر ـ بر نقاد صائب الفكردر

Il se prend aussi, pour une censure maligne de la conduite d'autrui *A.* لوم ـ قدح *P.* بوسين *T.* عيبلمه ـ فصل || Rien n'échappe à sa critique فلانڭ لسان لوم وقدحندن هيچ بر شئ قورتلمز Au lieu de louer cet ouvrage, il en fait la critique بو تأليفى مدح وثنا ايده‌جكنه لوم ايدر — Et pour une disposition à censurer trop légèrement *A.* طبع عيّاب *P.* طبع عيبجوى ـ طبع خرده گير *T.* قنامغه مبتلالك — Et pour celui qui trouve à redire à tout *A.* معترض ـ عيّاب *P.* عيبجو ـ زوزكار *T.* قنابيجى || C'est un critique fâcheux بر عيبجوى دلخراشدر

Il se prend aussi, pour la discussion des faits obscurs, des dates incertaines, de la pureté des textes, de l'authenticité des manuscrits *A.* استكناه الحقيقة الاحوال || Il fallait beaucoup de critique pour écrire cette histoire بو تاريخڭ تأليفى خيليجه استكناه حقيقت احواله محتاج ايدى

CRITIQUER. Censurer quelque chose *A.* اعتراض ـ تعريض ـ ذمّ ـ تعييب *P.* حرف انداز ـ خرده‌گيرى كردن ـ زوز كردن ـ اعتراض بودن *T.* عيبلمق ـ قنامق || Vous critiquez ce vers-là mal à propos بو بيته بيوجه حرف انداز اعتراض بو بيتى نا حق يره عيبلرسڭ ـ اولورسڭ Il critique les actions, la conduite de tout le monde عامه‌نڭ افعال وحركاتنى ذمّ وتعييب ايدر

CROASSEMENT. Le cri des corbeaux *A.* نعاب ـ نعيب ـ نعيق *P.* شحيج ـ عاق عاق ـ آواز زاغ *T.* قرغه سسى

CROASSER. Il se dit du cri des corbeaux *A.* نعق *P.* زاغ آوازيدن *T.* قرغه اوتمك

CROC. Fer ou bois recourbé qui a plusieurs pointes crochues, et dont on se sert pour y suspendre quelque chose *A.* كلاّب pl. كلاليب ـ خطّاف *P.* چنگال *T.* چنگل || Croc de fer دمور چنگال Pendre de la viande au croc اتى چنگاله تعليق ايتمك — On dit, Mettre les armes au croc, Pendre son épée au croc, pour dire, quitter le métier de la guerre آلات حربى آويختهٔ چنگال متروكيت ايله خدمت حربيه‌دن فارغ اولمق

Il se dit aussi, d'une longue perche, au bout de laquelle il y a une pointe de fer avec un crochet *A.* قعقاء *P.* آكج ـ كزك *T.* قانجه || Croc de batelier قايقچى قانجه‌سى Tirer avec un croc قانجه ايله چكمك — On appelle, Crocs de la ville, de grands crocs dont on se sert pour arrêter le cours du feu *T.* يانغين قانجه‌لرى

Croc, se dit aussi de certaines dents de quelques animaux. V. Crochet dans ce sens.

Croc-en-jambe. Tour de lutte, pour faire manquer le pied à celui avec qui on est aux prises, et pour le faire tomber *A.* دابرة ـ منصوبة الشغربية ـ شغربيّة *P.* شرند *T.* صارمه || Il lui a donné le croc-en-jambe فلانى منصوبهٔ شغربيّه‌ديه صارمديه كتوردى ـ گرفتار ايلدى

Croc, signifie aussi, le bruit que les choses dures font sous la dent, quand on les mange *A.* صوت الكشب *P.* كاكوچ *T.* چاتردى || Cela fait croc sous la dent فلان شئ ديشده چاتردار

CROCHE. Qui est courbé et tortu *A.* اعوج ـ اعصل ـ اعقف *P.* كژ ـ كج *T.* اكرى V. aussi Crochu.

CROCHET. Petit croc *A.* معلاق pl. معاليق *P.* آويخته ـ چنگالچه *T.* چنگل ـ اوفاق چنگل — Crochet à pendre de la viande *A.* معلاق اللحم *P.* گوشت آويز *T.* ات آصلدجق چنگل — Crochet à pendre une montre *A.* مناط الساعة *P.* ساعت آويز *T.* ساعت آصلدجق چنگل — On appelle, Clou à crochet, celui dont on se sert pour suspendre un tableau *A.* مسمار اعقف *P.* ميخ كج سر *T.* اكسر الرأس قارغه بورون

Crochet. Instrument de Chirurgie dont on se sert pour tirer la tête du foetus, restée dans la matrice, ou pour extraire des pierres dans l'opération de la taille *A.* معصال الجرّاح *P.* چنگال جرّاح *T.* جرّاح چنگلى

Il se dit aussi de certaines dents aiguës et perçantes de quelques animaux *A.* ناب pl. أنياب ـ صلقوم pl. صلاقيم *P.* پشتك *T.* آزو ديشى

CROCHETS. Ce que les portefaix s'attachent sur le dos, pour porter plus aisément leurs fardeaux *A.* راحول الحمّال *P.* خرپشته ـ بكهوجتان *T.* حمّال سمرى

Crochets, en termes d'Imprimerie. Des figures courbes, pour marquer une parenthèse *A.* pl. علايم فاصلة — Il se dit aussi de certaines figures recourbées, qui servent à lier ensemble deux ou plusieurs articles *A.* علامت الوصل ـ علامت الجمع

CROCHETER. Ouvrir une porte, un coffre etc. avec un crochet *A.* فتح المغلاق بالكلاّب *P.* بچنگال گشادن *T.* كليدرا

کلیدی چنکل ایله آچمق || Il a crocheté une porte قپو کلیدینی چنکل ایله آچدی

CROCHETEUR. Portefaix qui porte des crochets *A.* حمّال حامل الراحول *P.* بار کش خرپشته دار *T.* سمر حمّالی

CROCHU. V. Croche. — On dit, Doigt crochu, main crochue, pied crochu *A.* اصبع احنف وید - اصبع افدع وید افدع وقدم افدع احنف وقدم احنف *P.* انگشت کژودست کژ وپای کژ *T.* اکری پرمق واکری ال واکری آیاق

CROCODILE. Animal amphibie *A.* تمساح *P.* نهنگ *T.* تمساح || La peau d'un crocodile پوست تمساح — On appelle, Larmes de crocodile, les larmes par lesquelles on veut émouvoir quelqu'un pour le tromper *A.* دموع الریا *P.* شک ربا *T.* یلاندن کوز یاشی

CROIRE. Estimer une chose véritable *A.* اعتقاد *P.* باوریدن - گرویدن - باور نمودن - *T.* اینانمق || Croire légèrement خفیف الاعتقاد اولمق Croire sans preuve بلا سند اعتقاد ایتمک Croire facilement سهل الاعتقاد اولمق Croire certainement, fermement قویّاً اعتقاد ایتمک J'ai de la peine à croire cela بوکا اعتقاد ایده‌میورم Je n'en crois rien بونلرک بربسنه حوالهٔ سمع اعتقاد ایتمم Il croit cette relation بو تقریره اعتقاد ایدر Il croit cela comme l'Évangile, comme article de Foi بوکا کلام الله کبی اعتقاد ایدر C'est un homme défiant, il ne croit que ce qu'il voit سیئ الظنّ بر آدمدر رای العین مشهودی اولان شیدن غیریسنی سزاوار اعتقاد عدّ ایتمز

Et penser, présumer, avoir opinion que . . . *A.* ظنّ *P.* پنداشتن انگاریدن - راخ داشتن - گمانیدن - پیوسیدن - *T.* صانمق مأمول ایتمک - || Je crois cela bon بونی جیّد واحسن ظنّ ایدرم Je ne crois pas cela de lui بونی فلانِ کشیدن مأمول ایتمم Je crois tout de lui فلان آدمدن هر شی مأمولدر Je le crois capable de tout هر شیئه مقتدر اولدیغنی ظنّ ایدرم Je l'avais cru toujours sage دائما بر عاقل آدم اولدیغنی ظنّ ایتمشیدم Le croyez-vous homme d'honneur? اهل عرض آدم اولدیغنیمی ظنّ ایدرسک

Et ajouter foi à quelqu'un *A.* اعتماد - ائتمان *P.* گرویدن *T.* اعتماد ایتمک - امنیّت ایتمک - اینانمق || Croyez-vous cet homme-là? بو آدمه اعتمادک - شو آدمه اعتماد ایدرمیسک وارمیدر Je vous crois سکا اعتماد ایدرم C'est un menteur avéré, on ne le croit plus کذاب محض اولدیغی ثابت ومتحقق اولمغله کلامی هیچ بر کمسنه‌نک عندنده شایان اعتماد دکلدر Croyez-moi, ne faites point cela هله بونی ایتمه بکا اعتماد ایله Je ne crois point les médecins اطبّایه امنیتم یوقدر قول اطبّایه اعتمادم یوقدر - J'en croirai des arbitres حکملرک رأینه ائتمان واعتماد ایده‌جکم Croire aux astrologues قول منجّمینه اعتبار واعتماد ایتمک Croire au rapport, au témoignage de quelqu'un برکمسنه‌نک تقریرینه واخبارینه اعتماد ایتمک

SE CROIRE. *A.* تخیّل - تظنّی - ظنّ *P.* پنداشتن *T.* خیاللمق || Cet homme se croit habile بو آدم کندوبی ارباب مهارتدن ظنّ وتخیّل ایدر Il se croit obligé de faire cela بو فعله مجبور اولدیغنی ظنّ وتخیّل ایدر

CROIRE. Terme de religion. Avoir la foi *A.* ایمان *P.* ایمان آوردن *T.* ایمان کتورمک || À la première prédication des Apôtres, les Juifs crurent حواریّون کرامک موعظهٔ اولیلری عقیبنده طائفهٔ یهود ایمان کتوردی Cet impie ne croit point بو کافر ایمان ایتمز

CROISADE. Ligue faite contre les infidèles *A.* محالفة - جهاد للجهاد || Publier la croisade محالفة للجهاد مادّه‌سنی نشر واشاعه ایتمک

CROISÉE. Fenêtre *A.* کوّة pl. اکوا - روزن pl. روازن - روشن pl. رواشن *P.* روزنه *T.* پنجره || Il y a tant de croisées dans ce bâtiment بو بناده شو قدر روزنه واردر Les croisées sont bien pratiquées پنجره‌لر وضع احسن اوزره تصنیع اولنمشدر

CROISEMENT. Action de deux choses qui se croisent *A.* التقاء التقاء تقاطعی - صلیبی *P.* پیوستگئ صلیب واری *T.* خاج شکلنده چاتشمه

CROISER. Disposer une chose en forme de croix *A.* وضع فی شکل الصلیب *P.* بشکل صلیب با هم آوردن *T.* خاج شکلنده چاتشدرمق || Croiser les épées, les baïonnettes قلیجلری وحربه‌لری خاج شکلنده چاتشدرمق Croiser les branches d'un arbre اغصان شجری شکل صلیبی اوزره وضع وترتیب ایلمک

CROISER LES BRAS. *A.* اطباق الایادی *P.* دست صلیبی کردن *T.* اللری چاپراز طوتمق — Croiser les jambes *A.* تربیع الرجلین *P.* پای صلیبی کردن *T.* بغداش قورمق

Il signifie aussi, traverser *A.* مرور - قطع *P.* گذشتن *T.*

کچمك || Un lièvre qui croise le chemin طریقی قطع ومرور
ایدن بر طاوشان

En termes de Marine. Parcourir un espace déterminé, pour chercher des bâtimens ennemis *T.* کمی بر محل معیّنده
طولاشوب قولد کزمك || Les navires de France croisent sur
telles côtes فرانسه سفینه‌لری فلان قییلرده طولاشوب قولد کزرلر
Il y a des vaisseaux qui croisent depuis un tel endroit jusqu'à un tel endroit بعض کمیلر فلان محلدن فلان محلّه قدر
طولاشوب قولد کزر

On dit aussi, que deux chemins, deux lignes se croisent, pour dire, qu'ils se coupent, se traversent *A.* تقاطع الطریقین
وتقاطع الخطّین — Et que deux personnes se croisent, quand elles se rencontrent en allant par deux chemins différents *A.*
متقاطعاً تقابل — متقاطعاً تصادفی — متقاطعاً تلاقی *T.*
آرقوریدن جاتشمق || Ces deux courriers se sont croisés بو
یولده بری — ایکی اولاق یولده متقاطعاً تقابل ایلدیلر
برلریله آرقوریدن جاتشدیلر — Et figur., Croiser quelqu'un pour dire, le traverser dans ses desseins *A.* صدّ — اصداد —
اعتراض *P.* حوالهٔ سدّ ممانعت کردن *T.* اوکنی — منع ایتمك
کسمك — On dit aussi, que deux personnes se croisent dans leurs prétentions, pour dire, qu'elles se traversent ایکی کشینك
مطلوباتی جاتشور

Croiser. Rayer en passant la plume sur quelque écriture *A.*
نسخ — ترقین *P.* خطّ بطلان کشیدن *T.* چیزمك || Il m'a
croisé trois ou quatre articles tout de suite دفعةً اوچ درت
دفعةً اوچ درت اسامی اوزرینه — اسامی ترقین ایلدی
اوچ درت اسامی چیزدی — خطّ بطلان کشیده ایلدی

Croisé. *A.* موضوع فی شکل الصلیب *P.* بشکل صلیب با
دم آورده *T.* خاچ شکلنده جاتشمش — On appelle en termes de guerre, Feu croisé, celui qui bat l'ennemi de différens
côtés دشمن اوزرینه متقاطعاً ورود ایله یمیناً ویساراً اطار
صاغدن صولدن بری برینه جاتشدرق — اولنان آتش
یاغدریلان آتش

On dit, Demeurer, se tenir, avoir les bras croisés, pour dire, demeurer oisif *A.* استغلاق الایادی *P.* دست بستهٔ
عطلت بودن *T.* ال باغلو طورمق || Tout le monde travaille, il n'y a que vous qui avez les bras croisés کافهٔ ناس سعی
وعملدن خالی اولمیوب یالکز سن ال باغلو اولدرق
یالکز سن مستغلق الایادی طوررسك — طوررسك

Croisés. Ceux qui ont pris la croix pour la guerre sainte *A.*
مجاهدین للجهاد

CROISEUR. Capitaine d'un vaisseau qui est en croisière *T.*
طولاشوب قولد کزن کمی قپودانی || Nos croiseurs nous
donnèrent tel avis طولاشوب قول کزن کمیلرك قپودانلری
شویله خبر ویرمشلر درکه Sur l'avis de nos croiseurs, nous
nous approchâmes de l'ennemi قولد کزن کمیلرمز قپودانلرینك
اخبارینه مبنی دشمن طرفنه تقرّب ایلدك

CROISIÈRE. Il signifie pour les vaisseaux, l'action de croiser V. Croiser || La croisière a duré trois jours کمیلرك طولاشوب
قولد کزمه‌لری اوچ آی متمادی اولدی
Il se dit aussi, des endroits où l'on va croiser کمیلرك
طولاشوب قولد کزدکاری یر || La Manche est une mauvaise
croisière فلان بوغازك موقعی کمیلرك طولاشوب قول
کزمه‌سنه صالح دکلدر

CROISSANCE. Augmentation en grandeur *A.* نشو — نموّ *P.*
برومندی — بالش *T.* بیومه — آرتمه || Âge de croissance سنّ
نموّ Ce jeune garçon n'a pas encore pris sa croissance بو طفل
هنوز حال نشو ونموّه ادراك ایتمامشدر Cet arbre n'a pas
encore toute sa croissance بو شجر هنوز نموّ کامل مرتبه‌سنه
بالغ دکلدر

CROISSANT. La figure de la nouvelle lune jusqu'à son premier quartier *A.* هلال pl. اهلّة *P.* هلال ماه — ماه نو *T.*
یکی آی || La lune est dans son croissant قمر هنوز هلالیتی
حالنده در Les cornes du croissant قرنین هلال — Figur. L'Empire du croissant, pour dire, l'Empire du Turc *A.* سلطنت اسلامیّة

Il signifie aussi, un instrument de fer en forme de croissant, dont les jardiniers se servent pour tondre les palissades *A.*
مقضب *P.* دهره *T.* دهره

CROISSANT. Qui croit *A.* متزاید ومترقی — مترقی — متزاید
بعضها فوق بعض *P.* نو بنو افزایشپذیر *T.* کتدکجه
ارتیجی || Sédition croissante نوبنو متزاید وافزون اولان
فتنه وعصیان Le peuple est opprimé par des taxes toujours
croissantes بعضها فوق بعض تزایددن خالی اولمیان
تکالیفدن عباد الملك حالی مکدّر وپریشاندر L'impôt va
toujours en croissant خراج کتدکجه کسب ترقی ایتمکده در
نو بنو مترقی اولمقده در —

CROÎT. Augmentation de bétail par la génération *A.* تزايد النسل الحيوانات *P.* فزونئ نسل چارپا *T.* حيوانلرك دوش دول چوغلمسى || Le cheptel se donne à perte et à croît حيوان بسلمەسنك مقطوعى ضايعاته وياخود دول دوش پيداسيله چوغلمەسنه صاحب حيوانات قارشمامق شرطيله الزام اولنور كلمشدر

CROÎTRE. Devenir plus grand *A.* كسب النمو ـ ازكا ـ انما *P.* برومند شدن ـ باليدن *T.* بيومك ـ آرتمق || Croître bien vite سريعاً انما وازكا ايتمك Croître en peu de temps مدت قليله ايچنده كسب نمو ايتمك à vue d'oeil لمحة البصرده كسب نشو ونما ايتمك insensiblement حس بصر ايله تمييز اولنميەجق وجهله نشو ونما بولمق Les herbes, les arbres croissent نباتات كسب زكو ونما ايدر Cette pluie a fait bien croître les blés بو باران اكينلرك كركى كبى نشو ونماسنه سبب اولمشدر Les animaux croissent jusqu'à certain âge حيوانات سن معلومه قدر نشو ونما بولور

On dit, Se laisser croître la barbe *A.* ارسال اللحية *P.* ريش گرفتن *T.* صقال صاليويرمك

Il signifie aussi, augmenter de quelque façon que ce soit. Il se dit en parlant de la rivière *A.* طمو الماء النهر ـ طمو النهر ـ طموم النهر *P.* نهر بر آمدن *T.* چاى ـ چاى قبارمق قباروب يوكسلمك || Les neiges ont fait croître la rivière كثرت برف وباران مياه نهرك طموينه بادى اولمشدر – Et de la lune *A.* نمو القمر *P.* ماه برترى يافتن *T.* آى بيومك || La lune commence à croître قمر كسب نمو ايتمكده در – Et du jour *A.* استطالة النهار *P.* روز درازى پذيرفتن *T.* كون اوزامق || Les jours croissent pendant l'été يازده كون اوزار ـ فصل صيفده وقت نهار استطاله ايدر – Et de la fièvre *A.* تزايد ـ ترقى *P.* فزونى پذيرفتن ـ افزودن *T.* آرتمق || Sa fièvre croît tous les jours حماسى كل يوم ترقى بولمقده در – Il se dit aussi, en d'autres phrases || Ce mal croîtra, ira toujours en croissant, si l'on n'y prend garde فلان علت كوزدلميەجك اولور ايسه يوماً فيوماً مترقى ومزداد اولەجغى دركار در Sa faveur croît tous les jours مظهر اولديغى حسن توجه يوماً فيوماً ترقيده در Croître en vertu, en sagesse بضاعة صلاح وعفت ومايه عقل ودرايتى كسب نما وتزايد ايتمكده در Elle croît toujours en beauté پرتو حسن وجمالى روز بروز كسب نمو وريعان ايدر

Il signifie aussi, multiplier *A.* توفر ـ كسب الكثرة ـ تكثر *P.* افزايش يافتن ـ افزودن ـ فزونى يافتن ـ بسيار شدن *T.* چوغلمق || Le genre humain crut si fort en peu de temps بنى نوع آدم وقت قليل ايچنده بالغاً ما بلغ تكثر ايلدى كسب كثرت ونما ايلدى – Ses troupes croissent d'heure en heure عسكرى ساعت بساعت كثرت بولمقده در Ses biens croissent مالى كسب فزونى ووفرت ايدر

Il se dit aussi des herbes, des plantes, des fruits, et signifie, venir, être produit *A.* حصول ـ انبات ـ نبت *P.* روييدن ـ گواليدن ـ حاصل شدن ـ رستن ـ *T.* كلشمك ـ بتمك ـ حاصل اولمق || Il croît de bon blé sur cette terre بوارضده اعلا حنطه نابت اولور Il n'y croît ni blé ni vin نه اكين ونه اوزوم حاصل اولور

Crû. *A.* نامى *P.* نمو يافته ـ باليده *T.* آرتمش *A.* مترقى ـ مزداد *P.* افزون *T.* زياده لنمش *A.* متوافر ـ متكثر *P.* بسيار *T.* چوغلمش *A.* حاصل ـ نابت *P.* گواليده ـ رسته *T.* بتمش ـ كلشمش

CROIX. Espèce de gibet où l'on attachait autrefois les criminels pour les faire mourir *A.* عمود صليبى الشكل *P.* دار صليب وارى *T.* خاچ وارى دار آغاجى || La croix était le supplice des voleurs, des esclaves etc. قديمده عمود صليبى اوزرنده ترتيب جزا صورتى انجق خرسز وكوله وسائر اول مثللو مجرملر حقنه مصروف ايدى La croix a été sanctifiée par la mort de Jésus-Christ آلت عقوبت اولان عمود صليبى حضرت عيسانك موتى تقريبيله كسب شرف وقدسيت ايلدى L'Empereur Constantin défendit qu'on punît les criminels par le supplice de la croix مجرملرك عمود صليبى الشكل اوزرنده ترتيب جزالرى مادەسنى قسطنطين نام ايمپراطور يساق ايلدى Jésus-Christ est mort en croix pour le salut du genre humain حضرت عيسا بنى نوع انسانك فلاح حالى ضمننده عمود صليبى الشكل اوزرنده اختيار هلاك ايلدى Notre-Seigneur étant étendu sur l'arbre de la croix حضرت عيسا عمود صليبى اوزرنده منسدح اولديغى حالده

Il se dit aussi des figures faites pour représenter la croix de Jésus-Christ *A.* صليب *P.* چليپا *P.* خاچ || On porte la croix à la procession خاجى الايده كوتوررلر Mettre une croix en un lieu تقليد صليب ايتمك Aller à l'adoration de la croix صليب مباركك

زيارتنه وارمق Planter la croix نصب صليب ايتمك Arborer la croix رفع لواى صليبى النقش ـ رفع صليب ايتمك ـ ايتمك — Le signe de la croix, c'est le signe que le chrétien fait avec la main en forme de croix *A.* علامة الصليب *P.* نشانه چليپا *T.* خاچ نشانى — Prendre la croix, se dit de ceux qui s'engageaient d'aller faire la guerre sainte aux infidèles اتخاذ العلم الصليبى لاجل الجهاد — On dit, Avoir les jambes en croix. V. Croiser les jambes.

CRONE. Machine qui sert dans les ports de mer pour charger et décharger les navires *A.* منجنون *T.* بوجورغاد

CROQUANT. Qui croque sous la dent *A.* كاشب *P.* كلوچ زن *T.* ديشده چاترديجى || Biscuit croquant كاك كاشب ديشده چاتردار پكساد ـ

CROQUER. Il se dit des choses qui font du bruit sous la dent *A.* كشب *P.* كلوچيدن ـ كلوچ زدن *T.* ديشده چاتردامق || Ces morilles sont pleines de gravier, elles croquent sous la dent بومنتارلرك ايچنده مولوزلى قوم زياده اولمغله لدى الاكل ديشده چاتردار — Il signifie aussi, manger des choses qui croquent sous la dent *A.* خضم *P.* كلوچ زنان خوردن *T.* اچاتر چاتر يمك

CROQUET. Sorte de pain d'épice mince et sec. *A.* كعك مقوّى *P.* بهارلو گورك *T.* كاك افزار آلود

CROQUIGNOLE. Espèce de chiquenaude. V. Chiquenaude.

CROQUIS. Terme de Peinture. Esquisse, première pensée d'un peintre *A.* مسوّدة النقش *P.* كارنامه *T.* كرنامه || On reconnaît dans un simple croquis l'habile homme ou l'ignorant حاذق وياخود جاهلك حالى سادهجه بر كرنامهده فرق اولنور — Il se dit aussi des ouvrages d'esprit *A.* مسوّدة *P.* بللو اولور ـ *T.* قره لمه ميولا || Je n'ai jeté sur le papier qu'un croquis de mes idées هنوز افكارمك بر ميولاسنى نقش صحيفهٔ بيان ايلدم

CROSSE. Bâton pastoral d'évêque *A.* محضرة *P.* پاسو *T.* دكنك || Crosse d'argent محضرهٔ سيمين ـ كمش دكنك — Et un bâton courbé par le bout, avec quoi on pousse une balle, une pierre *A.* صولجان pl. صوالجة ـ محجن pl. محاجن *P.* چوكان *T.* قراغى

Crosse de fusil ou de mousquet. La partie courbe du fût qu'on appuie contre l'épaule en tirant *A.* ذنب السطانة *P.* دمبالهٔ تفنك *T.* تفنك قونداغى || Il l'a assommé à coups de crosse de fusil تفنكك قونداغى ضربيله فلانى دپلدى

CROSSÉ. Qui a droit de porter une crosse *A.* صاحب المحضرة *P.* پاسو دار *T.* دكنك صاحبى || Un abbé crossé et mitré صاحب تاج ومحضره اولان تكيه شيخى

CROSSER. Pousser une balle, une pierre avec une crosse *A.* دفع بالمحجن *P.* با چوكان راندن *T.* قراغى ايله ايلتمك

CROSSEUR. Qui crosse. *A.* دافع بالمحجن *P.* بچوكان راننده *T.* قراغى ايله ايلديجى

CROTAPHITE. Il se dit d'un muscle des tempes qui sert au mouvement de la mâchoire *A.* عضلة الصدغ *P.* پيامبغ صدغ *T.* طولون بالق اتى

CROTTE. Boue qui est dans les rues *A.* وحل pl. اوحال *P.* گل *T.* چامور || Les rues sont pleines de crotte طرق وازقه ـ زوقاقلر طولو چامور در ـ مالامال اوحالدر — Et la fiente de certains animaux *A.* بعرة ـ بعر pl. ابعار ـ خرء *P.* غوش *T.* قيغ || Crotte de brebis ابعار اغنام ـ قويون قيغى Crotte de souris *A.* خرء الفارة ـ جيجبوق *P.* موش غوش *T.* صيچان قيغى

CROTTER. Salir avec la crotte *A.* ايحال *P.* گل آلود كردن *T.* چامورلتمق ـ چاموره بيلاشدرمق || Vous crotterez votre robe لباسكى چاموره بيلاشدره جقسكز N'entrez pas avec vos bottes, vous crotterez toute la chambre چزمه ايله كيرمه اوطهيى يكپاره گل آلود ايده جكسك

Se crotter. *A.* توحّل *P.* گل آلود شدن *T.* چاموره بيلاشمق || Il s'est crotté چاموره بيلاشدى

Crotté. *A.* متوحّل *P.* گل آلوده *T.* چاموره بيلاشمش

CROTTIN. Les excrémens des chevaux, des moutons et de quelques autres animaux *A.* زبل ـ سرقين *P.* سرگين ـ غوشاك *T.* تزك ـ كوبره

CROULEMENT. Éboulement. V. Crouler || Le croulement d'un bastion, d'une terrasse جوكمهسى ـ طابيه نك وسدّك انهيارى

CROULER. Tomber en s'affaissant *A.* انهيال ـ انهيار ـ انقياض *P.* فرو رفتن *T.* دوكلمك ـ چوكمك || La terre croula طپراق دوكلدى ـ انهيال ايلدى Ce bâtiment croule بو بنا مشرف در ـ انقياضدر بو بنا چوكمكده در

Et lancer un vaisseau à l'eau *A.* القاء السفينة فى البحر *P.* كشتى بدريا انداختن *T.* گمى يى دكزه ايندرمك

CROULIER. Il se dit des terres dont le fond est mouvant *A.*

آقوب دوکیلور .T نا پایدار-ریزان .P هیار-هیر || Des terres croulières تراب هایر Des prés crouliers ترابی هیار اولان چایرلق

CROUPADE. Terme de manége. Saut plus relevé que la courbette .A كفتة - كثنة .P سکیز .T آتلشی آتک صچرایوب

CROUPE. La partie de derrière qui comprend les hanches et le haut des fesses de certains animaux .A كفل pl. اكفال .P دلبر صغری - کفل احسن || Belle croupe صغری .T سرين Ce cheval n'a point de croupe ناقص الكفل بر آتدر

On dit, qu'un homme est monté, est mis en croupe, pour dire, qu'il s'est mis sur la croupe d'un cheval monté par un autre .A ردف - ارتداف .P در پس سواری نشستن .T آتلونک فلان اکسدسنه بنمک || Ce cavalier mit sa femme en croupe کندو عیالنی - راکب زوجه‌سنی کندویه ارداف ایلدی آتنک اکسدسنه بندردی

Il se dit aussi, de la partie la plus élevée d'une montagne .A فرق الجبل .P تارک کوه - بالای کوه .T طاغک باشی || Ce château est situé sur la croupe d'une montagne بو سرای جبلک فرقی اوزرنده بنا اولنمشدر

CROUPIER. Celui qui est de part au jeu avec quelqu'un qui tient les cartes ou le dé .A شريك فى المقامرة .P انباز منگیاگری .T قمارباز اورتاغی || Il a gagné beaucoup au jeu, mais il n'en profite pas seul, il a bien des croupiers قماردہ وافر اقچه قزانمشدر انجق خیلی شریکلری اولمغله نفعی یالکز کندویه عاید دکلدر - Et associé secret dans une entreprise de commerce, qui y prête de l'argent, et qui a part au profit .A شريك فى المقارضة خفية

CROUPIÈRE. Morceau de cuir que l'on passe sous la queue du cheval, et qui tient aux harnais, ou à la selle .A ثفر pl. اثفار .P پاردم .T قوسقون || Mettre une croupière à une selle ایره قوسقون باغلمق Serrer la croupière d'un cheval آتک قوسقوننی صیقشدرمق

CROUPION. L'extrémité inférieure de l'échine de l'homme .A عجب .P دمبال .T پالدم - Et la partie des oiseaux où tient la queue .A زمکی - قطن .P دمبال .T قوشک قوبرق قوبرق دیبی - صوقمی

CROUPIR. Il se dit des liquides qui sont dans un état de repos et de corruption .A تعفن - تعفن عند الركود .P از آرام خرسیدگی پذیرفتن .T طورغنلقدن چوربمک || Les eaux qui croupissent, deviennent puantes میاه عند الركود تعفن ايدن - Il se dit aussi, des solides qui se corrompent dans une eau stagnante || De la paille qui croupit dans une mare بر کنداب ایچنده طوروب تعفن ايدن صمان - Il se dit aussi des personnes || Cet enfant croupit dans son ordure بو چوجوق مقذرات ایچنده تعفن ایتمکده در Il ne faut pas laisser croupir un malade dans la saleté خسته‌یی اوساخ وادناس ایچنده چورتمک جائز دکلدر - Figur., Croupir dans le vice مزبلهٔ عیوب ومثالب ایچنده تعفن ایتمک فضاحت مردارلغی ایچنده چوریمک - Croupir dans l'ordure معاصی ادناس واوساخ ایچنده تعفن ایتمک dans le péché گناه مردارلغی ایچنده چوریمک - وآثام ایچنده چوریمک dans l'oisiveté بیکاری وعطلت ایچنده چوریمک

CROUPI. .A متعفن .P خرسیده .T چوریمش

CROUPISSANT. Qui croupit .A عفن - معفون .P خرسیدگی پذیرفته - عفونتیافته .T چوروک || Eaux croupissantes میاه معفونه

CRÔUTE. La partie extérieure du pain, durcie par la cuisson .A قشارة الخبز - جلف .P پوست نان .T اتمک قبوغی || Croûte brûlée یانمش اتمک قبوغی - جلف محترق Du pain où il y a bien de la croûte خبز كثير الجلف - قبوغی چوق اتمک - On dit proverb., Ne manger que de la croûte, pour dire, faire mauvaise chère قوری اتمکدن غیر شیٔ یمامک

Et tout ce qui s'attache et se durcit sur quelque chose .A قشع pl. قشاع .P پوست .T قبوق || On a mis de la mie de pain sur ce chapon, pour y faire une croûte بو ایملقده قبوق پیدا ایتدرمک ایچون اوزرینه اتمک یومشغی وضع اولندی Dans la sécheresse, il se forme sur la terre une croûte وقت انقطاع مطرده روی ارض اوزرنده بر قشع شدید پیدا اولور

CROYABLE. Qui peut ou que doit être cru. .A مستحق الاعتماد .P شایان - شایستهٔ اعتماد - سزاوار باور - باوریدنی .T ایناناجق اعتماد || Cela est croyable فلان شیٔ شایان اعتماد در C'est un homme croyable بر آدمدر شایستهٔ اعتماد Il n'est pas croyable combien il y eut de tués dans ce combat بو جنکده دوچار قتل واعدام اولمش آدملرک عددی شایان اعتماد اولهجق شیلردن دکلدر

CROYANCE. Pleine conviction, persuasion intime .A عقيدة

اعتقاد .P باور .T اینانمه || Telle est ma croyance بنم اعتقادم بو در — Et opinion || Cela est arrivé contre la croyance de tout le monde بو کیفیت اعتقاد ناسک خلافنه بو حال دائرهٔ اعتقاددن ظهور ایلدی Cela passe toute croyance — دائرهٔ عقلدن دورادور در — بعید اندر بعید در — On dit, Avoir croyance en quelqu'un, en ce qu'il dit, en ce qu'il annonce بر کمسنه‌نک کلامنه معتقد اولمق — کلامنی موثوق عد ایتمک

Il signifie encore, ce qu'on croit dans une religion *A.* ایمان — عقیدهٔ .P دین .T دین || La croyance des Chrétiens عقیدهٔ عیسویین des Juifs عقیدهٔ یهودیان Croyance bonne et sainte ایمان حق ومبارک

CROYANT. Celui qui croit ce que la religion enseigne *A.* مؤمن pl. مؤمنین — اهل الایمان pl. اصحاب الایمان .P دیندار .T دینه اینانیجی || Abraham est appelé le père des croyans حضرت ابراهیم ابو المؤمنین اسمیله تسمیه اولنور Les Califes prenaient le titre de chefs de croyans خلفای عظام امیر المؤمنین لقبیله ملقب اولورلر ایدی

CRÛ. Produit en nature d'une terre *A.* محصول الارض .P ارضم رستهٔ زمین .T بر محصولی || Du vin de mon crû بو ذخیره‌لر محصولی اولان خمر Ces denrées sont de mon crû ارضم محصولاتندندر

Il se dit aussi pour Accroissement *A.* نما .P رستاک .T بیومه || Ces arbres ont bien poussé, voilà le crû de cette année بو آغاجلر کوزل فازسورمشدر اشته بو سنه‌نک نماسی بو در

CRU. Qui n'est point cuit *A.* نیّ — فجّ — غیر ناضج .P خام — نا پخته .T چیک — پشمامش || Viande crue *A.* لحم نی .P گوشت نا پخته .T چیک ات Des fruits crus فواکه خام میوه‌لر — غیر ناضجه Cela se mange à demi-cru فلان شئ نیم پخته اولدرق اکل اولنور

Cuir cru. Celui qui n'est pas préparé *A.* اهاب pl. آهبة .P کتان خام — پوست نا پیراسته .T خام دری — Chanvre cru *T.* — Soie crue *A.* قز .P کز — ابیشم .T خام ایپک

Eau crue. Celle qui ne dissout pas le savon *A.* ماء ماسط .P آب شور .T شوراق صو || L'eau crue n'est pas favorable à la digestion آب شور قوّهٔ هاضمه‌یه نافع دکلدر

On dit en Médecine, que les humeurs sont crues, les urines sont crues, pour dire, qu'elles ne sont pas suffisamment cuites par la chaleur naturelle *A.* اخلاط وقارورهٔ غیر ناضجه .T چیک خاطر وچیک قاروره

Il signifie aussi, difficile à digérer *A.* بطئ الهضم .P دیر گوار .T سیندرسی کوچ || Le concombre est trop cru, il n'en faut guère manger خیار بغایت بطئ الهضم اولمغله جزئجه اکلی جائز دکلدر

Il signifie figur., sans ménagement, sans égards || Une parole bien crue چیک سوز — خام کلام Il lui annonça cette nouvelle toute crue اول خبری اصلا تعدیل ایتمکسزین همان چیک اولدرق فلانه سویلیویردی — Il se dit aussi, d'une production d'esprit qui est encore informe || Il n'a pas encore bien digéré cela, il a mis sa pensée toute crue sur le papier بو ماده‌یی ذهننده کرکی کبی نضج ایتدرمکسزین اولبابده لایح خاطری اولان فکری همان چیک اولدرق نقش صحیفهٔ بیان ایلمشدر

À cru, signifie, sur la peau nue *A.* عریاناً .P در برهنگی .T چپلاق اولدرق || Il est botté à cru آیاغی چپلاق اولدرق چزمه کیمشدر

CRUAUTÉ. Inhumanité *A.* قسوت القلب — عدم الترحم .P مرحمتسزلک — کوکل قاتیلغی .T بیرحمی — سختدلی — سنگدلی || Grande cruauté قسوت عظیمه Exercer sa cruauté sur des innocens مفطور طبعی اولان قسوت قلبی بیگناهلر حقنه اجرا ایتمک Sa cruauté n'a point de bornes مجبول اولدیغی قسوت قلبک حدّ وپایانی یوقدر Traiter ses ennemis avec cruauté دشمنلری حقنده مرحمتسزلک ایلمک User de cruauté envers quelqu'un بر کمسنه‌نک حقنده بی ترحمانه معامله ایتمک

Et action cruelle *A.* تشدّد pl. تشدّدات — عمل شدید pl. شداید الاعمال .P سختی — سنگدلی .T سردلک — شهرتگیر آفات اولدجق طاش یورکلیلک || Insigne cruauté شداید اعمالدن بر عمل قسوت اثر Faire des cruautés ارتکاب تشدّدات ایتمک C'est une cruauté inouïe que ce qu'on leur fait souffrir فلان کمسنه‌لره چکدردکلری اذیت بو اند قدر مسموع ومسبوق اولمامش شداید اعمالدندر

On dit, La cruauté du sort, du destin, de la fortune *A.* جور الفلک .P ستمکاریٔ بخت نا سازکار .T فلکک غدارلغی

Il se prend aussi, pour une chose fâcheuse *A.* فجیعة — حال نفسه — نفسد کوچ کلان شئ .T حالت جانگداز .P مولم

گران کلان شئ || Quelle cruauté de se voir trahi par ses amis! احبّا طرفندن مظهر غدر وخیانت اولـق نه قدر نفسه گران کلور شیدر ـ مولم شیدر C'est une cruauté بر فجیعهٔ جانخراشدر

CRUCHE. Vase de terre ou de grès, à anse, et qui a ordinairement le ventre large, et le cou étroit *A.* جرّه pl. جرار *P.* ابری ـ جرّه ـ سبو *T.* دستی || Grande cruche جرّهٔ عظیمه ـ کلیزه petite دستی اوفاق دستی Porter de l'eau dans une cruche دستی ایله صو کوتورمک ـ Cruche d'huile, de miel *A.* دبّة *P.* بال ـ یاغ دبدسی *T.* سبوی انگبین ـ سبوی روغن دبدسی

CRUCHÉE. Ce que peut contenir une cruche *A.* ملء الجرّة *P.* بر دستی طلوسی ـ بر دستیلک *T.* یک سبوید

CRUCHON. Petite cruche *A.* کوزة ـ قمقم *P.* سبوچه *T.* دستیجک

CRUCIAL. Fait en croix *A.* صلیبی الشکل *P.* چلیپاواری خاج طرزنده ـ خاجواری *T.* خاج کونه ـ

CRUCIFIEMENT. V. Crucifier.

CRUCIFIER. Attacher à une croix *A.* تسمیر فی عمود الصلیبی *P.* بر ستون صلیبی چارمیخ کردن *T.* خاج شکلی دار آغاجنده میخلمق || Les Juifs crucifièrent Notre-Seigneur قوم یهود حضرت عیسی افندمزی خاج شکلی دار آغاجنده خاج اوزرنده ـ میخلدیلر

CRUCIFIÉ. *A.* مسمّر فی عمود الصلیبی *P.* بر ستون صلیبی چارمیخ کرده *T.* خاج شکلی دار آغاجی اوزرنده میخلنمش

CRUCIFIX. Représentation de Jésus-Christ attaché à la croix *A.* صلیب *P.* خاج ـ چلیپا *T.* خاج || Se mettre aux pieds du crucifix صلیب شریف آیاغنه وضع جبین مسکنت ایتمک ـ سجده ایتمک ـ On dit, Mettre les injures qu'on a reçues, ses ressentimens aux pieds du crucifix, pour dire, les oublier pour l'amour de Jésus-Christ crucifié برکمسنه مظهر اولدیغی تکدیراتی اللـه حواله ایله خاطردن چیقارمق

CRUD. V. Cru.

CRUDITÉ. Qualité de ce qui est cru *A.* نیّو ـ نیوئت *P.* نا پختگی ـ خامی *T.* چیکلک ـ خاملق || La cruauté des fruits میوه‌لرک خاملغی ـ نیوئت فواکه

Il se prend aussi pour indigestion, pour des humeurs crues, engendrées dans l'estomac *A.* تخمة pl. تخمات ـ وخامت

pl. وخامات *P.* ناگواری *T.* سیندیمسزلک || Ces viandes engendrent des crudités بو نوع لحوم تولید تخماته بادی اولور || Il a des crudités d'estomac معده‌سنده احداث تخمه ایدر ـ وخامات وار در ـ On dit, Manger des crudités, pour dire, manger des mets indigestes *A.* اکل المتخمات *P.* طعام نا گوار خوردن *T.* سیندیمیدجک طعام ییمک ـ On dit aussi, La crudité des humeurs, pour dire, la mauvaise qualité des humeurs qui ne sont pas digérées *A.* عدم الانتضاج الاخلاط *P.* نا پختگی کش *T.* خلطلرک چیکلکی

CRUE. Augmentation des eaux *A.* طغیان ـ طمو *P.* فزونئ آب *T.* صوبک طاشقنلغی ـ صوبک قبارمه‌سی || Les grandes crues arrivent en cette saison صولرک طموّ عظیمه‌سی فلان موسمده واقع اولور La crue du Nil نیلک طموّ نیلک طاشقنلغی ـ وطغیانی

Et augmentation des tailles *A.* ترقّی *P.* زیادگی *T.* آرتمه || La crue des tailles رسومات خراجیه‌نک ترقیسی

Et croissance *A.* نشو ـ زکوّ ـ نما ـ نموّ *P.* برومندی ـ بالش *T.* بیومه || Cet arbre a pris toute sa crue بو شجر حال نموّ تامنه بالغ اولمشدر Cet enfant n'a pas encore toute sa crue بو طفل حدّ نموّ کامله هنوز بالغ اولمش دکلدر

CRUEL. Inhumain, impitoyable *A.* قاسی الفؤاد ـ قسیّ القلب ـ عدیم الرحم *P.* سنگدل ـ بیرحم ـ بی ترحّم ـ بی امان ـ سخت جان ـ زوش *T.* دیوجان ـ مرحمتسز ـ طاش یورکلو ـ کوکلی قاتی || Cruel tyran جبّار قاسی الفؤاد Ces peuples-là sont sauvages et cruels بو اقوام وحشی وسخت جاندرلر Avoir l'ame cruelle, l'humeur cruelle قسوت قلب ایله مجبول اولمق ـ Il se dit aussi de quelques animaux *A.* شدید الطبع *P.* تند خو *T.* سرد یورکلو || Le tigre est une bête cruelle قپلان بر حیوان شدید الطبعدر

On dit encore, Destin cruel, fortune cruelle فلک غدّار ـ بخت ستمکار

Il signifie aussi, fâcheux, douloureux *A.* شدید ـ فاجع ـ الیم *P.* جانگداز *T.* مولم ـ نفسه گران کلور || C'est un cruel mal بر مرض شدید در Cruel supplice نکال مولم Cruelle mort موت الیم Il a fait cette année un cruel hiver بو سنه مبارکده شتای شدید واقع اولدی On lui fit de cruels reproches تعزیر شدید ایله مؤاخذه اولندی

Il se dit aussi, d'un homme ennuyeux, incommode *A.* ثقیل ـ

ثقلتلو .T گرانجان .P معجز - وخوم

CRUELLEMENT. D'une manière cruelle *A.* بقسوة القلب - بی ترحمانه - بسختی .P بالشدة - بلا امان - من غیر ترحم .T مرحمتسزلک ایله - سردلک ایله || Il l'a traité cruellement حقنده قسوت قلب ایله معامله ایلدی Il l'a fait mourir cruellement فلان کشی یی من غیر ترحم اعدام ایلدی

CRÛMENT. D'une manière dure, sans ménagement, sans égards *A.* بلا تعدیل .P بخامی .T جیک اولدرق || Il lui est allé dire tout crûment que... فلانه واروب جیک اولدرق سویلدیکه

CRURAL. Terme d'Anatomie. Qui appartient à la cuisse *A.* فخذی .P رانی .T اویلغک || Muscle crural *A.* عضلة الفخذ .P پایچه ران .T اتی بالق اویلغک - Artère crurale *A.* صافن .P رک ران .T بوط طمری

CRUSTACÉ. Il se dit des animaux qui sont couverts d'une envelloppe dure, mais flexible *A.* ذو القشر .P پوستدار .T قبوقلی || Le homard est crustacé استقوز ذو قشر در

CRYPTOGRAPHIE. V. Sténographie.

CRYSTAL. V. Cristal.

CUBE. Corps solide qui a six faces carrées et égales *A.* جرم مکعب || Figure posée sur un cube جرم مکعب اوزرنده تعبیه اولنمش بر قطعه تصویر - Il est aussi adjectif || Toise cube ذراع مکعب Racine cube کعب

CUBIQUE. Qui appartient au cube *A.* مکعب - کعبی || Figure cubique شکل مکعب

CUBITUS. Terme d'Anatomie. Os long de l'avant-bras *A.* کوع pl. اکواع .P استخوان ارش .T بیلک کمیکی

CUBOÏDE. Terme d'Anatomie. On appelle ainsi un des os du tarse *A.* عظم الکعب .P استخوان گوزک .T طپوق کمیکی

CUCURBITACÉ. Il se dit des plantes dont les fruits approchent de ceux de la courge, du potiron, de la calebasse *A.* اجناس الیقطینات

CUCURBITAINS. Vers plats qui ressemblent à des pepins de courge *A.* حب القرع || Les cucurbitains sont des portions du ténia حب القرع صفر دیدکلری صوغلجانک قطعه سیدر

CUEILLETTE. Récolte de fruit des jardins *A.* قطافة - خرافة .P چیده .T دیویشرم - محصول || La cueillette des olives زیتون محصولی - قطافة زیتون Quand il aura fait sa cueillette محصولنی آلدقده - خرافه سنی اخذ وجمع ایلدکده

La cueillette est bonne cette année بو سنه مبارکه نک محصولی وافیدر

Et l'amas de deniers que l'on fait pour les pauvres, ou pour quelque oeuvre pieuse *A.* جمع الصدقات || Faire une cueillette pour les pauvres فقرا ایچون جمع صدقات ایتمک On a fait une cueillette pour rétablir cette église بو کلیسانک تعمیری ایچون جمع صدقات ایلدیلر V. aussi Collecte.

CUEILLIR. Détacher des fruits, des fleurs de leurs branches *A.* اجتنا - اقتطاف - اختراف .P چیدن .T دیویشورمک || Cueillir des fruits, des légumes اقتطاف فواکه وسبزوات ایتمک Cueillir des fleurs اجتنای ازهار ایتمک Des fruits prêts à cueillir وقت اقتطافلری حلول ایتمش فواکه

CUEILLI. *A.* مجتنا - مقطوف .P چیده .T دیویشورلمش

CUEILLOIR. Panier dans lequel on met les fruits que l'on cueille *A.* کثنة .P ترنیان .T میوه سپدی

CUILLER, ou **CUILLÈRE.** Ustensile de table dont on se sert pour manger les alimens liquides *A.* ملعقة pl. ملاعق - ملبنة - متکال .P vul قاشق .T قاشق || Cuiller d'argent سیم قاشق - کمش قاشق - Il y a aussi des cuillères de cuisine servant à divers usages *A.* مسوط - مزهف .P کفچه .T کپچه - Il se dit aussi des cuillères dont se servent les artisans pour faire leurs ouvrages *A.* مذوبة .T چومچه

CUILLERÉE. Ce que contient une cuillère *A.* لقمة .T قاشق طلوسی

CUIR. La peau de l'animal *A.* جلد pl. جلود .P پوست .T دری || Il a le cuir dur et rude بو حیوانک جلدی صلب وخشیندر Des humeurs qui viennent entre cuir et chair جلد ایله لحم بیننده تخلل ایدن اخلاط L'âne et le mulet ont le cuir très-épais et dur حمار ایله قاطرک دریسی بغایت کثیف وخشیندر - Il se dit aussi de la peau corroyée des animaux *A.* ادیم pl. آدام pl. آدمة .P چرم .T کون - طومار || Cuir de vache ادیم بقره - اینک طوماری Cuir cru, c'est-à-dire, qui n'est pas préparé *A.* اهاب .P پوست نا پیراسته .T دباغت اولنمامش طومار Préparer des cuirs طومارلری دباغت ایتمک

CUIRASSE. Partie de l'armure faite de cuir ou de fer, qui couvre le corps depuis les épaules jusqu'à la ceinture *A.* درع pl. دروع - جوشن pl. جواشن - لبوس .P زره - ادن قبا -

آهنین خفتان .T زره - کیمیم || . Cuirasse à l'épreuve du pistolet, du mousquet نفوذ قورشوندن مصون درع قوی Cuirasse légère درع خفیف pesante زره گران Prendre la cuirasse اهن قبا - قبای اهنین اتخاذ ایتمک - تدرع ایتمک ایله تلبس ایتمک Le devant, le derrière de la cuirasse زرهک پیش وپسی - زرهک صدر وظهری

CUIRASSÉ, adjectif. Qui porte la cuirasse *A.* متدرع *P.* زرهپوش - جوشنپوش *T.* کیملو - زرهلو

CUIRASSER. Revêtir quelqu'un d'une cuirasse *A.* ادراع - الباس الدرع *P.* زره پوشانیدن *T.* زره کیدرمک || Il faut cuirasser vos cavaliers استصحاب ایلدیککز آتلولره زره کیدرمک اقتضا ایدر

Cuirassé. *A.* ملبس بالدرع *P.* زرهپوش *T.* زره کیمش

CUIRASSIER *A.* دارع *P.* زرهدار *T.* زرهلو || Il avait tant de cuirassiers معیتنده شو قدر زرهلو نفرات وار ایدی Un régiment de cuirassiers بر عدد زرهلو آلایی

CUIRE. Préparer les alimens, pour les rendre propres à manger *A.* طبخ *P.* پختن *T.* پشورمک || Il n'y a pas là assez de feu pour faire cuire ces viandes بو لحوملک طبخنه وقا ایدهجک قدر آتش یوقدر Un très-grand feu brûle les viandes, au lieu de les cuire شدت نار لحومی طبخ ایدهجکنه حرق ایدر On cuisait du pain dans toute la ville pour les troupes عسکر لازمهسی ایچون شهرک جمیع محللرنده طبخ نان ایدرلر ایدی - Et préparer par le moyen du feu certaines choses, pour les rendre propres à l'usage que l'on en veut faire *A.* طبخ - حرق *P.* پختن - سوختن *T.* یاقمق - پشورمک || Cuire de la brique توغله یاقمق de la chaux کرج حرق ایتمک

Il se dit aussi, des fruits que le soleil mûrit *A.* انضاج *P.* پخته ساختن - پختن *T.* پشورمک || Le soleil n'est pas assez chaud en ce pays-là pour bien cuire les melons اول دیارده شمسک حرارتی قرپوزی انضاج ایدهجک مرتبهده دکلدر - Il se dit aussi, de l'action de la chaleur naturelle sur les viandes ou sur les humeurs || Il y a des viandes que l'estomac a peine à cuire بعض - بعض لحوم معدهده عسیر النضجدر لحوم وار در که انضاجلرنده معده زحمت چکر Quand la chaleur naturelle aura cuit ces humeurs-là حرارت غریزیه اول اخلاطی نضج ایدهجک اولدقده - On dit de certains légumes, qu'ils cuisent bien *A.* سهل الطبخ *P.* آسان پز *T.* ou qu'ils ne cuisent pas bien *A.* عسیر الطبخ *P.* دشوار پز *T.* قولای پشر کوچ پشر

Il signifie aussi, causer une douleur âpre et aiguë, telle qu'est celle que cause une brûlure ou une écorchure *A.* ایراث الحرقة *P.* سوزش آوردن *T.* یاقمق - یانقلق کتورمک || Je me suis écorché la main, cela me cuit الم منسلخ اولوب بو حالت بکا ایراث حرقت ایدر Les yeux me cuisent comme du feu کوزلرم آتش کبی یانر

Cuit. *A.* ناضج - مطبوخ *P.* پخته *T.* قینامش - پشمش || Du vin cuit خمر مطبوخ - قینامش شراب De la crème cuite رغوه مطبوخه - قینامش سود قیمغی Des prunes à demi cuites نضجی نا تمام ارک - نیم پخته ارک Humeurs cuites اخلاط ناضجه - کشهای پخته - پشمش خلطلر

CUISANT. Âpre, piquant, aigu *A.* محرق *P.* سوزان - سوزناک *T.* یاقیجی || Un froid cuisant برد محرق Douleur cuisante وجع سوزناک - Il se dit figur., des peines d'esprit *A.* موجب الحزازة *P.* جانسوز - جگر دوز - جگر سوز *T.* جان یاقیجی || Des soucis cuisants هموم جگر سوز Des remords cuisants نفس لوامهٔ جانسوز

CUISINE. Pièce d'une maison où l'on apprête les mets *A.* مطبخ *P.* آشخانه *T.* مطبخ || Grande cuisine مطبخ کبیر Cuisine claire آیدینلقلو مطبخ - مطبخ روشن - مطبخ ضیا دار Batterie de cuisine آلات وادوات مطبخ - اوانئ مطبخ - مطبخ طاقمی Écuyer de cuisine, chef de cuisine مطبخ امینی Garçon de cuisine آشچی یماغی

On dit, Faire la cuisine, pour dire, apprêter à manger *A.* طباخت *P.* آشپزی کردن *T.* آشجیلق ایتمک

Et bonne cuisine, pour dire, bonne chère *A.* طعام نفیس *P.* خوراک بهین *T.* کوزل یمک Et mauvaise cuisine, pauvre cuisine, pour dire, mauvaise chère *A.* طعام خسیس - طعام ردی *T.* خرجی یمک - On dit aussi d'une maison, que la cuisine y est bien froide, qu'elle n'y est guère échauffée, pour dire, qu'on y fait mauvaise chère اوجاغی یانمز بر قوناقدر - اوجاغی توتمز بر قوناقدر

Il signifie aussi, l'art d'apprêter les viandes *A.* فن الطباخة *P.* پیشهٔ آشپزی *T.* آشجیلق صنعتی || Nouvelle cuisine طباخت جدیده

CUISINER. Apprêter les mets *A.* طبخ الطعام *P.* آش پختن *T.* بو آشجی یمک پشورمک || Ce garçon cuisine assez bien یماغی هب ایوجه طبخ طعام ایدر

CUISINIER. Celui qui fait la cuisine *A.* طبّاخ pl. طبّاخین *P.* خوالیگر - خوردی پز - آشپز *T.* آشجی

CUISINIÈRE. Ustensile de fer-blanc qui sert à faire rôtir la viande *A.* مقلا *P.* تابه *T.* تاوه

CUISSE. Partie du corps depuis la hanche jusqu'au jarret *A.* فخذ pl. افخاذ *P.* شل - ران *T.* اوبلق

Il se dit aussi, de certains fruits coupés par quartiers *A.* ربع *P.* چیرک *T.* چاریک

CUISSON. Action de cuire, ou de faire cuire *A.* طبخیت *P.* پزش *T.* پشورمه || Il a eu tant pour la cuisson des viandes طعام طبخیتسی اولمق اوزره شو قدر اجرت آلدی Il manque à ce pain un peu de cuisson بو اتمککک طبخیتی ناقصدر

Et la douleur qu'on sent d'un mal qui cuit *A.* حرقت *P.* سوزش *T.* آجیشقلق - یانقلق || Je sens une horrible cuisson dans ma plaie جراحتمده بر حرقت شدیده وار در

CUITE. Cuisson. Il se dit des briques, de la chaux et d'autres choses semblables *A.* حرق - طبخ *P.* پزش *T.* پشمه || La première cuite, la seconde cuite طبخ اوّل وطبخ ثانی - ایلک پشمه وایکنجی پشمه -

CUIVRE. Métal rougeâtre *A.* نحاس *P.* مس *T.* باقر

Cuivre rouge *A.* نحاس احمر *P.* مس سرخ *T.* قرمزی باقر

Cuivre jaune. On l'appelle aussi Laiton *A.* صفر *P.* روی *T.* توج

CUL. Le derrière, cette partie de l'homme qui comprend les fesses et le fondement *A.* دبر pl. ادبار - است - pl. استاه - مقعد *P.* سرین - کون - گونسته *T.* کوت - قیچ - اوتراق || Il tomba sur son cul قیچی اوزرینه دوشدی Être à cul nu کوتی آچق اولمق - مکشوف الدبر اولمق Il était assis sur son cul comme un singe میمون کبی قیچی اوزرنده اوتورمشیدی - On dit, Renverser cul par-dessus tête *A.* تنکیس *P.* سرنگون کردن - برگشته کردن *T.* تپه‌سی اوزرینه ییقمق - Avoir le cul sur la selle, pour dire, être à cheval *T.* ایر اوزرنده اولمق || Ce général est vigilant et infatigable, il a toujours le cul sur la selle بو جنرال بغایت متبصّر وتعب وزحمتدن فتور کتورمز بر آدم اولوب دائما ایر اوزرنده در Les ennemis s'étant avancés, on tint conseil de guerre le cul sur la selle عسکر اعدا برویه طوغری توجّه ایلدکده رؤسا وسر کردگان ایر اوزرنده اولدقلری حالده مشورت ایتمشلر در - On dit proverb., Être à cul, pour dire, ne savoir plus que devenir, n'avoir plus de ressource ما له قبلة ولا دبرة مثلنجه نه ایده‌جکنی بیلمز اولدی - قیچ اوزرنده اوتوروب قالدی

Il signifie aussi l'anus || Le cul d'un homme *A.* حلقة الدبر *P.* انجیره *T.* کوت دلیکی Le cul d'un animal *A.* مجعر *P.* سوراخ کون حیوان *T.* کوت دلیکی

Il se dit aussi de plusieurs autres choses *A.* قعر *P.* بن *T.* دیب || Le cul d'un verre, d'une bouteille برداغک وبوقالک دیبی Le cul d'un baril وارولک دیبی d'un tonneau فوچینک دیبی d'un chaudron قزغانک دیبی

On dit, Mettre un muid, un tonneau sur cul, pour dire, le lever sur son fond pour le vider *A.* نکب *P.* سرنگون کردن *T.* تپه‌سی اوزرینه چویرمک - باش آشاغی چویرمک

On appelle Cul-de-jatte, celui qui est privé de l'usage des jambes et des cuisses *A.* مُقعد pl. مقعدین - زمین *P.* pl. زمنا *T.* کوترم زمینگیر

Et cul-de-sac. Une rue qui n'a point d'issue *A.* سکة رتج - سک غیر نافذ *P.* راه بی بن *T.* دیبسز سوقاق

CULASSE. La partie de derrière d'un canon, d'un fusil, d'un pistolet etc. *A.* مؤخّر المدفع *P.* دنباله توپ *T.* طوبک قویرغی

CULBUTE. Certain saut qu'on fait, mettant la tête en bas, et les jambes en haut *A.* وثبة منکوسة *P.* پرتاو سر - کنبد باش نگون *T.* تقلد - باش آشاغی پرنده || Faire la culbute تقلد بازلق ایتمک - آشاغی پرنده آتمق

Il se prend aussi pour Chute *A.* کبوة pl. کبوات - سقطة *P.* افتایش *T.* ییقلمه - دوشش || En descendant le degré, il a fait une horrible culbute نردبان بصمغندن اینر ایکن برکبوهٔ شدیده‌یه دوچار اولدی - On dit figur. d'un homme qui d'une grande fortune est tombé dans la pauvreté, dans la disgrâce, qu'il a fait une grande culbute اوج اقبالدن حضیض نکبت وادباره سقوط ایله برگشته حال اولمشدر ذروهٔ علو واقبالدن افتادهٔ زمین خذلان ونکبت اولمشدر -

CULBUTER. Renverser quelqu'un cul par-dessus tête *A.* تنکیس

باش T. برگشته کردن - بسر در آوردن P. اکفاء - اکباب - بیقمق - تپه اوزرینه بیقمق - آشاغی بیقمق || Il le culbuta de haut en bas du degré بالای نردباندن آشاغی‌یه قدر تپه‌سی اوزرینه بیقدی Il l'a poussé rudement, et l'a culbuté عنف وشدّت ایله قاقیویروب باش آشاغی بیقدی La cavalerie prit les ennemis en flanc, et les culbuta سواری عسکری دشمنک یانی طرفندن هجوم ایله بسردرآورده زمین شکست وهزیمت اولمسنه سبب اولدی - On dit figur., Culbuter un homme, pour dire, le ruiner, détruire sa fortune A. تخریب P. تباه کردن T. خراب ایتمک

Il est aussi neutre, et signifie, tomber A. انکباب - انتکاس P. برگشته شدن - بسردرآمدن T. بیقلمق - تپه‌سی اوزرینه کلمک - Et figur., Être ruiné, perdre sa fortune A. اضمحلال P. بخرابی حال افتادن T. خراب اولمق - حال یمان اولمق || Ce banquier a culbuté فلان صرّافک حالی مضمحل حالی رهین اضمحلال وخرابیّت اولمشدر - وخراب اولمشدر

Culbuté. A. منکوس P. بسردر آمده - برگشته T. تپه‌سی باش آشاغی بیقلمش - اوزرینه بیقلمش

CULBUTIS. Amas confus de choses culbutées A. کومة النقاضات P. توده شکستریزها T. بیقندی کومه‌سی

CULIER. Terme d'Anatomie. Le gros boyau qui se termine à l'anus A. معاء مستقیم P. روده راست T. طوغری بغرسق

CULIÈRE. Sangle de cuir qu'on attache au derrière du cheval pour empêcher la selle de couler en avant A. حزام P. زبرتنک T. قولان

CULOT. Le dernier oiseau éclos d'une couvée A. نقنق اخیر P. فرغ واپسین T. صوک چیقان قوش

CULOTTE. La partie du vêtement qui couvre depuis la ceinture jusqu'aux genoux A. سروال pl. سراویل P. شلوار - ازارپا T. شلوار - دیزلک || Culotte de velours قطیفه شلوار de drap چوقه دیزلک

CULTE. L'honneur qu'on rend à Dieu par des actes de religion A. عبادت - طاعت - نساکت P. پرستش T. اللهه قوللق || Culte Divin عبادت الله المتعال Culte religieux طاعت دینیة Les Chinois rendent à leurs ancêtres une espèce de culte اهل چین آبا واجدادلری حقنه بر نوع پرستش وعبادت ایدرلر - On dit aussi, Le culte des idoles A. عبادت الاصنام P. بت پرستی T. بتلره تاپنمه

CULTIVABLE. Propre à la culture A. صالح - صالح للحراثة - للکراب P. ممکن الحرث - کاشتنی T. قابل بزرکری || C'est un terrein qui n'est pas cultivable سورلمه بیلەجک حراثته صالح دکل بر یردر

CULTIVATEUR. Qui cultive la terre A. حارث pl. حرّاث - اکّار - فلّاح pl. فلّاحون - زرّاع pl. زرّاعین P. کشتکار - برزیکر - کشاورز T. اکینجی || Ce pays manque de cultivateurs بو مملکتده فقدان زرّاعین وحرّاث وار در

CULTIVER. Faire les travaux nécessaires, pour rendre la terre plus fertile A. اصلاح الارض - حراثت - فلح - کرب - حرث P. کاریدن - شیاریدن - برزیدن - زمینرا تیمار کردن T. نطس ایتمک - یری سورمک || Cultiver un champ مزرعه‌یی تارلا سورمک - حرث ایتمک Cultiver un jardin باغچه‌نک یرینی اصلاح ایتمک Cultiver les vignes باغلرک یرینی کرومی باغلری حرث ایتمک - اصلاح ایتمک

Il se dit figur., des arts et des sciences, pour dire, s'y adonner, s'y exercer A. ممارست - سعی الی التحصیل P. بتحصیل ورزش نمودن T. تحصیلنه چالشمق || Cultiver les sciences علمک تحصیلنه سعی ایتمک - علمه ممارست ایتمک

On dit aussi, Cultiver l'esprit, la mémoire, pour dire, les exercer A. تربیة P. پروردن - تیمار کردن T. تربیه ایتمک || ذهنی وقوّت حافظه‌یی تربیه ایتمک

Il se dit aussi, de la connaissance, de l'amitié, de la bienveillance de quelqu'un, pour dire, prendre les soins nécessaires pou les conserver, les augmenter A. سعی الی - سعی الی الوقایة والانما P. بزیادگی کوشش نمودن T. زیاده‌لندرمکه چالشمق || Cultiver la bienveillance de quelqu'un فلانک حسن توجهینی وقایه وانمابابنده بذل سعی ایتمک

Cultivé. A. محروث - مکروب P. برزیده - کاشته - شیاریده T. نطس اولمش - سورلمش

CULTURE. Les travaux qu'on emploie pour rendre la terre plus fertile A. صلاح - تربیة الارض - حراثت - فلاحت P. تربیه‌سازی زمین - تیمار زمین - کشاورزی T. مزرعه‌لرک یری بسلمه - یری سورمه || La culture des champs باغلرده یرک تیمار La culture des vignes حراثت وتیماری La culture des plantes, des fleurs نباتات وشکوفه‌لرک واصلاحی نباتلرک وچیچکلرک بسلمه‌سی - تیماری Travailler à la culture ... تیمار وتربیه‌سی امرینه بذل سعی وکوشش

امر ایتمك La culture dans tel pays est bonne, excellente || Figur. — حراثت اراضی فلان مملکتده احسن واعلا در La culture des arts, des sciences فنون وعلومك تحصیلی La culture de l'esprit ذهنك تربیه‌سی بابنده سعی وکوشش Un esprit naturel et sans culture تربیه‌دن عاری بر عقل طبیعی

CUMIN. Plante ombellifère *A.* زیره *P.* سنوت — کمون *T.* کمیون

CUMULATIF. Qui se fait par accumulation *A.* منضمّاً متراکم — ملحق بضمّ الضمایم *P.* فراهم آورده *T.* بیغلدرق برکدرلن

CUMULATIVEMENT. Par accumulation *A.* علی طریق الانضمام — مضامّةً *P.* بالا بر بالا آورده — فراهم آورده — بر وجه ضمیمه *T.* برکلندرك

CUMULER. Réunir plusieurs objets *A.* ضمّ الضمایم — رکم — الحاق *P.* بالا بر بالا کردن — فراهم آوردن *T.* برکدرمك — بیغدرمق || Cumuler plusieurs droits pour fortifier une prétention بر مطلوبك تقویتنه مدار اولهجق نیچه نیچه حقلری بری بری اوزرینه ضمّ ایتمك Cumuler plusieurs genres de preuves دلایل گوناگون ضمّ والحاق ایلمك — درلو درلو دلیللر برکدرمك

CUMULÉ. *A.* منضمّ — مترکم *P.* فراهم آورده — تو بر تو گشته *T.* بیغدرلوب برکمش

CUPIDE. Avide *A.* متجشّع — شرهان — حریص *P.* آزمند — شرهمند *T.* حرصلو || C'est un homme cupide حرصی غالب بر آدمدر

CUPIDITÉ. Désir violent, convoitise *A.* شره — نفس هالکة — غنا — جشع — حرص *P.* آز *T.* حرص || Cupidité insatiable — نفس هالکهٔ مفرطه Grande cupidité حرص مفرط کتورمز حرص وشره

CURABLE. Qui peut être guéri *A.* ممکن — ممکن التدبیر — المداوات *P.* درمان پذیر — تیمار پذیر *T.* علاج قبول ایدر

CURAGE. Action de curer, de nettoyer *A.* جشجشة — جهار — نقا *P.* پاکسازی *T.* آیرتلمه || Le curage d'un puits جهار — بئر — قویینك آیرتلمسی

CURATÈLE. Pouvoir et charge de curateur *A.* ولایت || Il est nommé à la curatèle ولایته نصب وتعیین اولندی Il est encore en curatèle هنوز تحت ولایتده در Il a accepté la curatèle de la succession محلول قالمش ترکه‌نك ولایتنی قبول ایلدی Il a pris la curatèle de son neveu برادرزاده‌سنك ولایتنی در عهده والتزام ایلدی Il a un privilége qui l'exempt de tutèle et de curatèle وصایت وولایتدن معافدر Il s'est fait déchargé de la curatèle بارولایتی اوزرندن آتدی — اوزرندن دفع ایلدی

CURATEUR. Celui qui est établi par Justice, soit pour administrer les biens d'un mineur émancipé, ou d'un majeur déclaré incapable de les régir, soit pour régir une succession vacante *A.* ولی || Établir un curateur نصب ولی ایتمك Élire un curateur اختیار ولی ایتمك Nommer un curateur تعیین ولی ایتمك Le curateur d'un mineur طفل نا بالغك ولیسی d'un prodigue متلف مال اولان کشینك — صغیرك ولیسی d'un furieux مجنونك ولیسی

En termes de Palais, Curateur aux causes, Curateur au mort, Curateur du mort, c'est celui que le juge nomme d'office pour défendre la cause d'un homme accusé de s'être défait lui-même نفسنی قتل ایتمکله متهم اولمش بر کمسنه طرفندن اولمق اوزره من قبل الشرع تعیین اولنان مرافعه وکیلی

CURATION. Traitement d'une maladie, d'une plaie *A.* مداوات — معالجة *P.* تیمار *T.* خسته‌یه باقمه

CURATRICE. Celle qui a une curatèle *A.* ولیّة || Elle est curatrice de ses enfans فلان خاتون کندو اولادینك ولیّه‌سیدر

CURCUMA, SOUCHET, ou SAFEAN D'INDE. Espèce de plante *A.* کرکمة *P.* زرده جوب *T.* هندستان صفرانی

CURE. Soin, attention *A.* همّ pl. هموم — اهتمام *T.* اوتلمه || J'ai beau lui donner de bons avis, il n'en a cure فلان کشی‌یه ایتدیکم اخطارات خیریه عبثدر اصلا شایان اهتمام عدّ ایتمز

Et traitement d'une maladie *A.* تداوی — تدبیر *P.* تیمار — پردازی *T.* خسته‌یه باقمه || Belle cure تدبیر حسن Grande cure تداوی کلی — تداوی جسیم Cure heureuse تدبیر میمون النتیجه Cure palliative تدبیر تسلیت — تدبیر موجب السلوة imparfaite تداوی ناقص — تدبیر نا تمام — تدبیر ناقص آمیز Il a entrepris cette cure فلان خسته‌یه تدبیر ایلمسنی در عهده ایلدی Il n'a pas réussi à cette cure تدبیرنده موفق اولمدی

Cure. Bénéfice ecclésiastique auquel est attaché le soin des ames d'une paroisse *A.* امامة المحلّة *P.* امامی برزن *T.* محلّه امامتی || Nommer à une cure محلّه امامتنه نصب وتعیین ایتمك

CURÉ. Prêtre pourvu d'une cure *A.* امام المحلة *P.* امام محله امامی *T.* برزن

CURE-DENT. Instrument avec lequel on se cure les dents *A.* خلال *P.* خلال الاسنان *T.* دندان پریز - دندان افریز || Cure-dent d'or التون خلال Se faire un cure-dent d'une plume, d'une paille قوش يلكندن ياخود صمان چوپندن خلال ايدنمك

CURÉE. Ce qu'on donne à manger aux chiens de la bête qu'ils ont prise *A.* حرج *P.* بهرهٔ سگ شكاری *T.* تازی پايی

CURE-OREILLE. Instrument propre à se curer les oreilles *A.* خلال *P.* گوش‌خبه *T.* قولاق آيرتليجق خلال

CURER. Nettoyer quelque chose de creux, comme un puits, un fossé etc. *A.* انقا - جش - انتكاش - نكش - جهر - تنقية - تصميل *P.* پاكيزه كردن - پاكيدن *T.* تميزلمك - آيرتلمق || Curer un fossé خندقی جش وانقا ايتمك un canal مجرای مايی نكش وتنقيه ايتمك un puits انتكاش قويی‌يی آيرتلمق - بئر ايتمك

Se curer les dents. *A.* تخلل الاسنان *P.* دندان پاك ساختن *T.* ديشی آيرتلمق - Se curer les oreilles تنقية الاذن *P.* گوش پاك ساختن *T.* قولاق آيرتلمق

CUREUR. Qui nettoie. Il n'est guère d'usage que dans cette phrase, Cureur de puits *A.* نكاش البئر *P.* پاكساز چاه *T.* قويی آيرتليجی

CURIEUSEMENT. Avec curiosité, soigneusement *A.* بالتحری - علی وجه التحری *P.* باهتمام بسيار *T.* اهتماملوجه || S'informer curieusement علی وجه التحری استخبار ايتمك Observer curieusement بالتحری دقت ايتمك Rechercher curieusement بالتحری تفحص ايتمك Lire curieusement بالتحری قرائت ايتمك

CURIEUX. Qui a beaucoup d'envie d'apprendre, de voir, de posséder des choses nouvelles, rares *A.* متحسس - متطلب - متحدس *P.* جويا - جستجو كننده - پژوهنده - متطلب *T.* آراشدريجی - هوسكار || Curieux de savoir متطلب ادراك de voir متطلب رؤيت وتحقيق Il veut tout voir, tout savoir, il est curieux بالطبع متحدس بر آدم اولمغله هر شيئی بيلمك وكورمك استيور Il est curieux de fleurs متطلب ازهار در Curieux de nouvelles متحدس اخبار در Curieux de peintures, de tableaux, de médailles نقوش وتصويرات وزمان قديم سكه‌لرينه متطلب وهوسكار

Il se dit aussi, d'un homme qui veut indiscrètement pénétrer les secrets d'autrui *A.* متجسس - نجات *P.* خبر پژوه *T.* خلقك اسرارينی آراشدريجی || Vous venez écouter à ma porte, vous êtes bien curieux قپو ديبنده كلوب قولاق اوررسك هله پك متجسس آدمسك Ne soyez pas si curieux que de fouiller dans mes papiers كاغدلرمی قارشدروب آرامق مرتبه‌لرده تجسس قيدنده اولمه Curieux indiscret بوش ادبسز بر متجسس Curieux impertinent بوغاز بر متجسس

Il se dit aussi des choses, et signifie, rare, extraordinaire *A.* نادرة pl. نادرات - نكرة - غريب - غريبة pl. غرايب - نكرة - عجايب *P.* ناديده - نواد pl. كمياب *T.* نكره || Cette remarque est curieuse نكره بر مطالعه در - مطالعهٔ غريبه در Un bijou curieux نادراتدن بر قطعه مجوهر Travail curieux عمل نكره ايش - دستكار نا ديده - غريب

CURIOSITÉ. Désir d'apprendre, de voir, de posséder des choses rares et nouvelles *A.* تحسس - تحدس - تطلب *P.* جستجو - پژوهش *T.* آراشدرمه || Grande curiosité تحدس عظيم louable تحدس ممدوح sotte تطلب حماقت آلود impertinente تحدس محظور - تحسس ممنوع défendue تحدس بی ادبانه Il eut la curiosité de voyager امر سفر وسياحته متطلب ايدی de voir متطلب رؤيت ومشاهده ايدی Aller par curiosité en quelque lieu سودای تحسس ايله بر طرفه كتمك Satisfaire, contenter sa curiosité درونده جايگير اولان تحدس اشتياق تحسس - احوال بابنده اقناع نفس ايتمك خصوصنده استيفای حظ ايتمك Sa curiosité n'est que pour les tableaux اشتياق تطلبی انجق تصويرات حقنده در

Il se dit aussi, d'une très-grande envie de savoir les secrets d'autrui *A.* تجسس *P.* خبر پژوهی *T.* جاسوسلق || C'est avoir trop de curiosité que de vouloir pénétrer dans le secret de ses amis malgré eux احبابنك خلاف دلخواهلری اولەرق سرينی استكناه قيدنده اولمق تجسسك غايتيدر

Il signifie aussi, chose rare et curieuse *A.* غريبة pl. غريبات - اعجوبة pl. اعاجيب - غرايب pl. *P.* چيز نا ديده *T.* كورلمامش شئ

CURSIVE. Il ne s'emploie que dans ces phrases, Lettres cursives, Écriture cursive, pour dire, courante *A.* خط مستعجل *P.* خط چاپك *T.* عجله‌لو يازو

CURURES. La boue qui est au fond d'un puits, d'un égoût, d'une mare que l'on cure *A.* سملة pl. سمال ـ ثملة *P.* لجن ـ لژن *T.* دیبده‌کی قره بالچق

CURVILIGNE. Qui est formé par des lignes courbes *A.* مشكل بخطوط المنحرفة *P.* بخطوط چنگ صورتیافته *T.* اکری چیزکیلردن دوزلمش

CUSCUTE. V. Barbe-de-moine.

CUTANÉ. Qui appartient à la peau *A.* جلدی *P.* پوستی *T.* درینک || La gale est une maladie cutanée جرب امراض جلدیه‌دندر ـ اویوز علتی دری خسته‌لکلرندندر

CUTICULE. Petite peau très-mince *A.* قشره رقيقة *P.* پوست انجه زار *T.* باریک

CUVE. Grand vaisseau de bois dont on se sert pour y fouler la vendange *A.* مفضخ pl. مفاضخ ـ معصرة ـ قرو *P.* فشردگاه *T.* اوزم بصدجق قاب

Il se dit aussi de quelques autres vaisseaux de même nature, dont on se sert pour d'autres usages *A.* منقعة ـ ابزن *P.* آبزن *T.* آغاجدن حوض ـ Cuve de teinturier *A.* مخضب الصباغ *P.* ناوژ رنگرز *T.* بویاجی تکندسی

CUVELAGE. V. Cuveler.

CUVELER. Revêtir de planches ou de solives l'intérieur des puits qui descendent dans les mines, pour empêcher l'éboulement des terres *A.* تبلیق *P.* درون چاهرا بتخته استوار کردن *T.* قویینک ایچنی کراسته قپلامق || Cuveler le puits d'une mine لغم قویبسنک ایچنی کراسته قپلامق Faites en sorte que le cuvelage soit solide قویینک ایچنده کراسته قپلامه‌سنی محکم یاپمغه سعی ایله

CUVER. Demeurer dans la cuve. Il ne se dit que du raisin qu'on y laisse avec le moût, pour fermenter *A.* رکود فی المعصرة *P.* شیره در فشردگاه ماندن *T.* بصلدیغی قاب ایچنده طورمق

CUVETTE. Vase dont on se sert pour se laver les mains ou pour d'autres usages *A.* طساس pl. طست ـ مراکن pl. مرکن *P.* تشت *T.* لکن || Cuvette de cuivre باقرلکن d'argent سیم لکن de marbre مرمر لکن

CUVIER. Cuve où l'on a fait la lessive *A.* مخضب ـ مغسلة *P.* ناوژ *T.* تکنه ـ چماشیر تکندسی

CYANÉE. V. Lapis.

CYCLAMEN. V. Ciclamen.

CYCLE. Cercle, période *A.* دورة *P.* گردش *T.* دور || Le cycle solaire est de 28 années دورهٔ شمسیه یکرمی سکز سنده تمام اولور Le cycle lunaire est de 19 ans دورهٔ قمریه اون طقوز سنده تمام اولور

CYCLOÏDE. Ligne courbe que décrit un point de la circonférence d'un cercle qui avance en roulant sur un plan *A.* خط متمایل الی التدویر

CYGNE. Gros oiseau aquatique de plumage blanc, et qui a le cou fort long *A.* غرنوق ـ غرنیق pl. غرانیق *P.* ارج *T.* قوغو قوشی ـ Cygne est aussi une constellation *A.* الدجاجة

CYLINDRE. Corps de figure longue et ronde, d'égale grosseur par tout *A.* سملج ـ مسملج *P.* بلند ولنبد *T.* دکرمی اوزون || Cylindre de verre مسملج بلوری de marbre مسملج رخامی ـ دکرمی اوزون مرمر طاشی Miroir en cylindre آیینهٔ مسملج ـ سملجی الشکل ـ الشکل

Et un gros rouleau de pierre, dont on se sert pour écraser les mottes d'une terre labourée, et pour aplanir les allées des jardins *A.* مسلفة *P.* ژمو ـ غلتبان *T.* لوغ طاشی

CYLINDRIQUE. Qui a la forme d'un cylindre *A.* سملجی الشکل *P.* بلند ولنبد *T.* دکرمی اوزون || Miroir cylindrique مرآت سملجی الشکل ـ مسملج الشکل ـ آیینه دکرمی اوزون

CYMBALES. Deux plats de cuivre que l'on fait frapper l'un contre l'autre *A.* صنج pl. صنوج ـ صحن pl. صحون *P.* جغانه ـ چکاوک *T.* زیل

CYNIQUE. Épithète donnée à une secte de philosophes *A.* کلبیون || Diogène était un philosophe cynique فلان نام حکیم حکمای کلبیون زمره‌سندن ایدی

Il signifie aussi, impudent, obscène *A.* رافث ـ ماجع *P.* ـ عارسز *T.* بی ادب || Discours cynique کلام رفث آمیز ـ عارسز صحبت

CYNISME. La doctrine des philosophes cyniques *A.* مذهب الحکماء الکلبیین

CYNOCRAMBE. Plante *A.* خانق الکلب *T.* کوپک بوغان ـ قرغه بوکن

CYNOGLOSSE. V. Langue-de-chien.

CYNOSURE. Nom d'une constellation. On l'appelle aussi La petite-Ourse *A.* دب اصغر

CYPRÈS. Arbre toujours vert, qui s'élève droit et en pointe A. سرو P. درخت آزاد T. سرو آغاجی

CZAR. Titre qu'on donnait au souverain de Russie T. چار

CZARINE. Titre qu'on donnait à l'épouse du Czar T. چاریچه

CZAREWITZ. Fils du Czar T. چارزاده

DAM DAM

DADAIS. Niais, nigaud, homme décontenancé A. متفکّک -
ددان P. پریشان اندام - پریشان کردار - کالیو T. جولپه

DAGUE. Espèce de poignard A. مشمل P. دشنه T. پاله

DAIGNER. Avoir pour agréable, s'abaisser jusqu'à vouloir bien A. تنزّل P. ارزان داشتن T. ارزانی - ارتکاب ایتمک
قلمق || Il demande que vous daigniez l'écouter استماعنه تنزّل
بیورمکزی رجا ایدر Il n'a pas daigné lui faire réponse جواب
کلامنه جواب ویرمسنی ارتکاب - ویرمکه تنزّل ایتمدی
ایتمدی

DAIM. Espèce de bête fauve d'une grandeur moyenne entre le cerf et le chevreuil A. ایّل P. گوزن T. صغن

DAINE. Femelle du daim A. ایّلة P. ماده گوزن T. صغن
دیشیسی

DAIS. Espèce de ciel carré, en étoffe, et garni de franges, qu'on met au-dessus du trône des Rois A. سماء مسردق P. آسمانهٔ پرده
پوش T. پرده‌لو تاوان — Haut Dais. Le lieu élevé sur lequel le Roi ou la Reine se mettent dans les cérémonies publiques, soit qu'il y ait un dais dessus, soit qu'il n'y en ait point A. اریکة pl. ارایک P. تخت T. تخت

DALER. V. Taler.

DALLE. Tablette de pierre dure A. سقیفة pl. سقیفات -
صفیحة الحجر pl. صفایح الحجر P. تخته سنگ T. تخته
طاش || Couvrir une terrasse de dalles بر سدّی صفایح
احجار ایله قپلامق — Dalle de poisson. V. Darne.

DALOT. Canal pour faire écouler les eaux d'un navire A. منهر السفینة P. آبریز کشتی T. کمی مصلغی

DAM. Dommage. Il n'est guères d'usage qu'en ces façons de parler, À son dam A. غدراً له - ضرّاً له P. بزیانش T. آکا
غدر اولدرق À votre dam A. غدراً لک P. بزیان تو T.
سکا غدر اولدرق À leur dam A. غدراً لهم P. بزیان ایشان
T. آنلره غدر اولدرق

On dit aussi, La peine du dam, pour dire, La peine que les damnés auront d'être privés de la vue de Dieu A. عذاب
عقاب السقر - عذاب النار - الجحیم P. عذاب دوزخ T.
جهنّم عذابی

DAMAS. Étoffe de soie à fleurs A. سندس منقّش P. پرنیان
T. چیچکلو اطلس

Acier de damas. Un acier d'une trempe excellente A. دمشقی
|| Un sabre de damas دمشقی قلیج - سیف دمشقی

DAMASONIUM. V. Flûte-de-berger.

DAMASQUINER. Incruster de l'or ou de l'argent dans du fer ou de l'acier A. تدمیق - تزویق بالفضّة - تزویق بالذهب
تدمیق الفضّة - الذهب P. زر یا سیم در سپوختن T. آلتون
یاخود کمش قاقمق || Damasquiner une épée d'or نصل سیف
قلیجک ناملوسی اوزرنده - اوزرنده تدمیق ذهب ایتمک
آلتون قاقمق

DAMASQUINÉ. A. مزوّق بالذهب او بالفضّة P. زر یا سیم
سپوخته T. آلتون ویاخود کمش قاقمه‌لو || Couteau damasquiné d'argent سیم قاقمه‌لو بچاق

DAMASQUINERIE. L'art de damasquiner A. فنّ التزویق
P. سپوخشگری زر وسیم T. قاقمه‌جیلق

DAMASQUINEUR. Celui qui damasquine A. مزوّق بالذهب
او بالفضّة P. سپوخشگر زر وسیم T. قاقمه‌جی

DAMASQUINURE. Le travail de ce qui est damasquiné A.
عمل التزویق P. کار سپوخشگر زر وسیم T. قاقمه‌جی ایشی

DAMASSER. Fabriquer une étoffe ou du linge en façon de damas A. احتباک P. نگار آمیز تنیدن T. زمینلو زمانلو
طوقیمق

DAMASSÉ. A. محبوک P. نگار آمیز تنیده T. زمینلوزمانلو
طوقنمش || Linge damassé محبوک بز - زمینلوزمانلو طوقنمش
Serviette damassée محبوک ونگار آمیز سفره مقرمه‌سی بز

DAME. Celle qui possède une seigneurie A. سیّدة pl. سیّدات

P. کدبانو *T.* بیوك قادین || Elle est dame d'un tel lieu فلان طرفك سیده سیدر Elle en est dame et maîtresse فلان طرفك هم سیده وهم متصرفه سیدر C'est la dame du village کویك بیوك قادینیدر ـ سیدة القریه در

Et titre que l'on donne par honneur aux femmes de qualité *A.* خاتون pl. خواتین *P.* بانو *T.* قادین || Haute et puissante dame بر خاتون بلند اعتبار C'est une grande dame سرای همایون خاتون جلیل الشاندر Les dames de la Cour قادینلری

DAME D'HONNEUR, DAME D'ATOUR. Des dames qui sont revêtues de certaines charges de la Cour *T.* مابینجی قادین

DAME, au jeu des échecs, c'est la seconde pièce du jeu *A.* فرز *P.* فرزین *T.* فرز

DAMME-JEANNE. Espèce de grosse bouteille, qui sert à garder du vin et autres liqueurs *A.* مشاوب pl. مشاوب *P.* قرابۀ حصیرلو شیشه ـ حصیرلو *T.* بوریا پوش

DAMERET. Qui affecte la prétention de plaire aux dames *A.* متغزل *P.* زنباره ـ زندوست *T.* زنپاره

DAMIER. Surface plane divisée en carreaux, et qui sert à jouer aux dames ou aux échecs *A.* نطع pl. نطوع *P.* تختۀ شطرنج تختهسی *T.* شترنگ

DAMNABLE. Qui peut attirer la damnation éternelle *A.* مستحق ـ دوزخی *P.* واجب النقمة الابدیة ـ بعذاب الجحیم موجب جهنمه کرکلو *T.* سزاوار دوزخ || Action damnable مستحق نقمت ابدیه اولدجق عمل Opinion damnable عذاب جحیم اولدجق بر کونه اعتقاد

Et pernicieux, abominable *A.* واجب ـ مکروه ـ منفور ـ مردود غرش انگیز ـ شایان غرش *P.* واجب المردودیة ـ النفرة *T.* ایکرندریجی اصول مردوده || Avancer des maximes damnables نیت ـ نیت مردوده در میان ایتمك Dessein damnable تکلیفات واجبة النفرت Des propositions damnables المردودیت

DAMNABLEMENT. D'une manière damnable *A.* بطور المردود *P.* غرش انگیزانه *T.* ایکرنجك وجهله || Il a abusé damnablement de la confiance qu'on avait en lui حقنده سزا قلنان اعتماد وامنیتی طور مردود ایله قوللاندی

DAMNER. Punir des peines de l'Enfer *A.* تعذیب بنار الجحیم *P.* عذاب دوزخ دادن *T.* جهنمه قویمق || Dieu damnera les méchants جناب منتقم قهار اهل شری عذاب جحیم ایله تعذیب ایده جکدر

SE DAMNER. S'exposer à être damné *A.* استجلاب العذاب الجحیم *P.* عذاب دوزخرا بخود کشیدن *T.* کندویی جهنم نفسکه عذاب جهنمی || Vous vous damnerez آتشنه آتمق استجلاب ایتمش اولدجقسك

On dit en parlant d'une chose dont on est extrêmement tourmenté, que cela fait damner *A.* تعذیب ـ ایراث العذاب البال *P.* جان صیقمق *T.* عذاب درون انگیختن || Cela me fait damner بوایش بکا ایراث عذاب بال ایدر Il a une femme qui le fait damner زوجهسی دائما تعذیب بالنه باعث اولور

DAMNÉ. *A.* مظهر النقمة الابدیة ـ اهل النار ـ اهل الجهنم *P.* مظهر *T.* دوزخی *T.* جهنم اهلی || Souffrir comme une âme damnée نقمت ابدیه اولمش کبی معذب اولمق

DANDIN. Un homme indolent qui s'occupe niaisement de choses frivoles, au lieu de travailler sérieusement à ce qu'il doit faire *A.* همج *P.* گول *T.* همج — Et niais, décontenancé. V. Dadais.

DANDINEMENT. Action de dandiner *A.* رهوکة *P.* پریشانی سلپوکلك ـ سلپوك طورش *T.* طور

DANDINER, se DANDINER. Balancer son corps faute de contenance *A.* ارتهاك *P.* پریشانی طور نمودن *T.* سلپوك طورمق

DANGER. Péril *A.* خطر pl. خطار ـ مخاطرة pl. مخاطرات مخاطره *T.* خطر *P.* مهالك pl. مهلكة ـ تهلكات pl. تهلكة ـ || Grand danger خطر عظیم Danger évident تهلكۀ واضحه imminent خطر قریب الظهور ـ خطر مشرف S'exposer au danger عرضۀ تهلكه وخطر ـ معرض خطره القای نفس ایتمك Être en danger de mort ou de mourir خطر موته مشرف اولمق Courir un grand danger تهلكۀ عظیمه احتماله دوچار اولمق Hors de danger خارج از خطر ـ سالما عن الخطر اولمق Braver les dangers مهالك ومخاطراتدن مبالات ایتمامك مهالك ومخاطراتی استحقار ایتمك ـ Se sauver du danger موقع خطردن تفصی واستخلاص ایتمك Tomber dans le danger موقع خطره گرفتار اولمق Il y a du danger à passer par la forêt, elle est pleine de voleurs اورمانده قتی جوق حرامی اولمغله ایچندن مرور ایلمکده مظنۀ خطر Il n'y a point de danger à passer la rivière نهرك در کار در فلان شی عبورینه بر درلو خطر یوقدر Cela est sans danger

بریٔ عن الخطر در

Il se prend aussi pour Inconvénient *A.* مانع ـ بأس *T.* محذور || Il n'y a point de danger d'entrer, vous ne dérangerez personne فلان محلّه دخولکه بر درلو محذور یوقدر هیچ بر کمسنه‌نک راحتنی بوزلمز Quel danger y-a-t-il de lui parler? نه ـ نه بأس وار در ـ فلانه سویلمکه نه محذور وار در مانع وار در

DANGEREUSEMENT. Avec danger *A.* مهلکاً *P.* خطرناکانه *T.* مهلکه ایله ـ مخاطره‌لو وجهله || Dangereusement blessé مهلکاً مجروح Dangereusement malade علّت مهلکه ایله خسته ـ مهلکاً مریض

DANGEREUX. Périlleux *A.* مهلک ـ موجب الخطر *P.* خطرناک *T.* مخاطره‌لو || Maladie dangereuse مرض مهلک Blessure dangereuse جراحت مهلکه ـ مرض موجب الخطر ـ مخاطره‌لو یاره ـ زخم خطر ناک Cela est d'une dangereuse conséquence بو کیفیت خطری مستتبع اولەجق احوالدندر Il est dangereux de s'égarer la nuit dans les forêts خلال لیلده اورمان ایچنده یولی شاشورمغه مخاطره وار در

On dit, qu'un homme est dangereux, pour dire, qu'il y a du danger d'avoir commerce avec lui *A.* بادی المخاطرة *P.* خطرناک *T.* مخاطره‌لو ـ یاکلش آدم || C'est un homme dangereux, il ne faut pas se lier avec lui مخاطره‌لو بر آدم اولمغله یاکلش ـ کندوسیله عقد رابطهٔ الفت ایتمک جائز دکلدر بر آدم اولمغله

DANS. Préposition de lieu et de temps *A.* في *P.* در ـ ب *T.* ده ـ یه ـ ایچنده || Entrer dans la chambre اوطه‌یه دخول ایتمک Mettre quelque chose dans une cassette بر شیئی صندیق صندیغه وضع ایتمک ـ ایچنه قویمق Dans la même année بوندن اول سنه ده ـ اول سنه ایچنده Dans trois jours d'ici اوچ کون ایچنده Dans quel temps? قنغی وقتده Dans combien de temps? نه قدر مدّت ایچنده Dans peu قریباً ـ وقت قلیل ایچنده ـ On s'en sert aussi pour marquer l'état, la disposition du corps, de l'esprit, des moeurs, de la fortune || Il était dans l'accès de sa fièvre حمّانک مبتلا اولدیغی حال کمال نوبتی ایچنده ایدی Être dans un grand embarras اولدیغی حال اضطرابده اولمق Dans la colère où il est غضبده Il est dans l'attente ترقّب وانتظارده در Il est dans une extrême douleur غایت کدر وضجرتده در Il est dans cette croyance بو اعتقادده در Il est dans la robe اهل قلم طریقتنده

Il est dans l'épée طریقت ارباب سیفده در Il est dans les larmes کوز یاشی ایچنده در dans la joie حال سرور وانشراحده در

Il se prend aussi pour Avec *A.* ب *P.* ب *T.* ایله || Il a fait cela dans la pensée d'en tirer de l'utilité بونی جلب منفعت فکریله ایتدی Il faisait cela dans le dessein, dans la vue d'obtenir telle charge بونی فلان منصبک تحصیلی نیتیله ایدر ایدی ـ Et pour Selon *A.* علی *P.* بر *T.* اوزره ـ جه || Cela est vrai dans les principes d'Aristote فلان شیٔ علی قول ارسطونک قولی اوزره صحیحدر ـ ارسطو صحیحدر Il prend ce passage dans le sens moral بو فقره‌یی معنای ادبیسی معنای ادبیسنجه توجیه ایدر ـ اوزره توجیه ایدر

DANSE. Action de danser *A.* رقص *P.* پاکوبی ـ وشت ـ دستبند *T.* حوره || Aimer la danse رقصدن حظ ایتمک

DANSER. Mouvoir le corps en cadence, et en faisant des pas au son des instruments ou de la voix *A.* رقص *P.* وشتیدن ـ رقصیدن ـ فرخیدن ـ پا کوفتن *T.* حوره دپمک ـ رقص ایتمک || Danser avec grâce حسن ولطافت ایله رقص ایتمک Danser en cadence اصولدن دوشمیدرک رقص ایتمک

On dit proverb., qu'il ne sait sur quel pied danser, pour dire, qu'il est dans un état où il ne sait plus que faire *T.* اصولنی دشوردی ـ Et qu'un homme danse sur la corde, pour dire, qu'il est dans une situation périlleuse *T.* اجل ـ جانبازلق ایدر بشکی اوزرنده رقص ایدر

DANSEUR. Celui qui danse *A.* رقّاص *A.* پا کوبنده *T.* حوره دپیجی

DARD. Sorte d'arme qui se lance avec la main *A.* عنزة pl. عنزات *P.* کتاره *T.* حربه || Jeter un dard حربه‌یی آتمق

DARDER. Lancer une arme, comme on lancerait un dard *A.* رمي *P.* انداختن *T.* آتمق || Darder un javelot بر جریده آتمق Darder un poignard خنجر رمی ایتمک ـ Il se dit aussi figur. *A.* طرح ـ مدّ *P.* انداختن *T.* آتمق || Le soleil dardait ses rayons طرح ـ شمس تابان مدّ اشعّه ایدر ایدی Darder un regard مدّ ـ مدّ نگاه ایتمک اشعّه ایدر ایدی کوز آتمق ـ لحاظه ایتمک

Il signifie aussi, frapper, blesser avec un dard *A.* نزک ـ ارصاع ـ طعن *P.* خلیدن *T.* سانجمق || Darder une baleine بر قادرغه بالغنی طعن ایتمک

DARIQUE. Monnaie des anciens Perses, frappée sous l'un des Darius *A.* دارانی درهم *P.* دارایی درم *T.* دارا سکه‌سی

DARNE. Tranche de quelques poissons *A.* بضعة السمك pl. بضعات السمك *P.* شکالهٔ ماهی *T.* بالق دیلمی

DARSE. La partie intérieure d'un port, où l'on retire les petits bâtimens *T.* مندرك || La darse de Marseille مارسلیا لیماننك مندركی

DARTRE. Maladie de peau *A.* قوبا *P.* اندروب - پریون - گوارون *T.* تمركی || Dartre farineuse قوبای دقیقیه Faire sécher une dartre قوبایی تجفیف ایتمك

DARTREUX. Qui est de la nature des dartres *A.* قوبی *P.* پریونی *T.* تمركیلو || Humeur dartreuse خلط قوبی

DATE. Indication de l'époque où un papier a été écrit ou signé *A.* تاریخ pl. تواریخ *P.* سال روز - روز مه - سال مه *T.* تاریخ || La date d'une lettre بر مكتوبك تاریخی Mettre la date وضع تاریخ ایتمك Fraiche date تاریخ طرئ - تازه تاریخ Vieille date تاریخ عتیق - تاریخ پیشین - اسكی تاریخ Il produit une lettre en date d'un tel jour فلان كون تاریخیله بر قطعه مكتوب ابراز ایدر Fausse date تاریخ كاذب - On dit, Une amitié, un événement d'ancienne date صحبت قدیمة وحادثة عتیقة *P.* دوستی دیرین وواقعهٔ پارینه *T.* اسكی دوستلق واسكی مادّه - On dit, Prendre date, pour dire, constater l'époque où l'on a fait quelque chose *T.* ضبط تاریخ ایتمك - اثبات تاریخ ایتمك - تاریخ ایتدرمك || J'ai pris date avant vous, je dois vous être préféré سندن مقدّم ضبط تاریخ ایتدردیكمه بناءً تفضّل ورجحانیّته استحقاقم دركار در

DATER. Mettre la date *A.* وضع التاریخ - تأریخ - توریخ *P.* روز مه نوشتن *T.* تاریخ قومق || Dater une lettre مكتوبده وضع تاریخ ایتمك - On dit figur. Dater de, pour dire, commencer à compter sur une chose *A.* اتّخاذ التاریخ *P.* روز مه گرفتن *T.* تاریخ طوتمق || Datons du premier de ce mois pour mes appointemens وظیفه‌مك تاریخنی آی باشندن غرّهٔ ماهدن - تاریخنی غرّهٔ ماهدن طوتدلم - اتّخاذ ایده‌لم اتّخاذ تاریخ ایده‌لم

DATÉ. *A.* مؤرّخ *P.* روز مه نوشته *T.* تاریخی - تاریخلنمش یازلمش

DATION. Acte par lequel on donne une chose. La dation diffère de la donation en ce que celle-ci est gratuite *A.* عطا - دفع *P.* دهش *T.* ویرمه - تسلیم

DATISME. Répétion de synonymes pour exprimer la même chose *A.* تتابع الالفاظ المترادفة - تتابع المترادفات

DATIVE. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Tutèle dative *A.* وصیّ منصوب par opposition à Tutèle testamentaire *A.* وصیّ مختار

DATTE. Le fruit du palmier *A.* تمر pl. تمور *P.* خرما *T.* خرما

DATTIER. Palmier qui produit les dattes *A.* نخل *P.* درخت خرما *T.* خرما آغاجی - منح - خرما

DATURE. Espèce de plante *A.* جوز ماثل *T.* تاتوله

DAUBER. Battre à coups de poing *A.* لقز *P.* مشت زدن *T.* یومرق اورمق

Et médire *A.* نتغ *P.* زشتاری كردن *T.* فصل ایتمك || Cet homme daube tout le monde فلان كشی عالمی فصل ایدر

DAUBEUR. Qui médit *A.* منتغ *P.* زشتار خوان *T.* فصّال

DAUPHIN. Sorte de gros poisson de mer *A.* دخس - دلفین *T.* یونس بالغی - Et nom d'une constellation *A.* دلفین

D'AUTANT. V. Autant.

DAVANTAGE. Plus *A.* ازید *P.* پیشتر - فزونتر - برتر *T.* آرتق - زیاده || Je n'en dirai pas davantage بوندن زیاده سویلیه‌جك دكلم Le cadet est riche, mais l'aîné l'est davantage كوچك اوغلی مالدار در انجق كبیری آندن زیاده در Je vous aimerais bien davantage, si vous étiez raisonnable عاقل اولسه‌ك سكا زیاده محبّت ایتمش اولور ایدم

DAVIER. Instrument de dentiste dont on se sert pour arracher les dents *A.* مقلعة الاسنان *P.* دندانكن *T.* كلبتان - دیشجی كلبتانی

DE. Préposition de lieu *A.* من *P.* از *T.* دن || Il est venu de Paris پارسدن كلمشدر - Il sert aussi à spécifier la matière dont une chose est faite || Une table de marbre رخامدن مصنوع بر عدد سفره Une tabatière d'or التوندن مصنوع بر قوطی - التون قوطی

De, se prend aussi pour Touchant على *P.* برای *T.* اوزرینه || Parlons de cette affaire بو مادّه‌نك اوزرینه مذاكره - دائر - بو مادّه‌یه دائر سویلشدلم - ایده‌لم - Et pour Depuis *A.* من *T.* دن || De Rome à Lyon رومادن لیون شهرینه قدر - از رومادن شهرندن

De par. Espèce de formule. Au nom de, par l'autorité de *A.* عن طرف - عن جانب *P.* ازسوی *T.* طرفندن || De par le Roi جانب پادشاهیدن - پادشاه طرفندن

DÉ. Petit morceau d'ivoire, de figure cubique, dont on se sert pour jouer *A.* كعب Les deux dés كعبتين *T.* زار

Et petit instrument de métal, dont on se garnit le bout du doigt, pour coudre sans se piquer les doigts *P.* انگشتنه *T.* يوكسوك

DÉBÂCLE. Rupture de la glace qui a couvert une rivière *A.* انفساخ الجمود *P.* شكست يخپارها *T.* بوز سوكنديسى || La rivière grossit, tout le monde se prépare à la débâcle مياه نهر قبارمقده اولمغله جميع ناس انفساخ جموده انتظار ايله حاضرلنمقده در La débâcle a fait bien périr des bateaux انفساخ جمودده وافر قايقلر قضا زده اولمشدر بوزلر سوكنديلرى هجومندن خيلى قايقلر قضايه اوغرامشدر

DÉBÂCLE OU DÉBÂCLAGE, se dit aussi du débarrassement d'un port des vaisseaux vides, pour en laisser l'entrée libre aux vaisseaux chargés *A.* اندفاع المزاحمات المرفاء *P.* برطرفسازئ مزاحمات دريا بند *T.* ليمان آغزينك آچدرلمەسى || Il y a un temps précis et ordonné pour la débâcle du port ليمان اغزندن دفع مزاحمات ايدەجك مخصوص ومعين بر وقت وار در

DÉBÂCLER. Il se dit d'une rivière quand les glaces viennent à se rompre *A.* انفساخ الجمود *P.* يخپارها شكستگى پذيرفتن *T.* بوزلر سوكلمك || La rivière a débâclé cette nuit بو كيجه نهرك بوزلرى ـ جمود نهرك انفساخى واقع اولدى سوكلدى

DÉBÂCLER UN PORT. C'est le dabarrasser des vaisseaux vides, pour y laisser un libre accès aux vaisseaux chargés *A.* دفع المزاحمات عن المرفاء *P.* برطرف كردن مزاحمات دريا بند *T.* ليمانك آغزينى آچمق

DÉBÂCLEUR. Officier qui commande sur les ports quand il faut débâcler *A.* مباشر فى دفع المزاحمات المرفاء *P.* بگشادن دريا بند گماشته *T.* ليمان آغزينى آچدرمغه مباشر

DÉBALLER. Défaire une balle, un ballot *A.* فك الرزمة *P.* پرونده گشادن *T.* دنكى چوزمك ـ دنكك آچمق || On n'a pas encore déballé mes meubles دنكلرم هنوز آچلمامشدر

DÉBANDADE. Il ne se dit qu'en cette phrase, À la débandade, qui se dit en parlant des troupes, et signifie, en désordre *A.* شغر بغر ـ شذر مذر *P.* تار ومار *T.* پراكنده وپريشان ـ عسكر شذر || Les troupes s'en vont à la débandade طارماطغان مذر كيدەيور طارماطغان قاجر ـ

On dit figur. Mettre, laisser tout à la débandade, pour dire, abandonner le soin d'une affaire comme une chose désespérée *A.* مبهلاً ترك *P.* در حال پريشانى وا گذاشتن *T.* صالقم صچاق براقمق

DÉBANDEMENT. Il se dit, en parlant des troupes, de l'action de se débander *A.* تفرق ايدى ـ تشعب ـ تفرق ـ تشتت *P.* پراكندگى سبا *T.* طاغلمه || Il y eut un débandement général عسكر تفرق ايدى ـ عسكرده تشتت عمومى واقع اولمشدر سبا ايلە پراكنده وپريشان اولدى

DÉBANDER. Détendre *A.* ارخا *P.* سست كردن *T.* كوشتمك || Débander un arc ارخاى قوس ايتمك

On dit figur. Se débander l'esprit, pour dire, donner un peu de relâche à son esprit *A.* ترويح الذهن *P.* ذهن آرمانيدن *T.* ذهنى ديكلتدرمك

Il se dit aussi en parlant du temps, pour dire, s'adoucir *A.* كسب الملايمة *P.* نرمى پذيرفتن *T.* يومشامق || Le temps se débande هوا كسب ملايمت ايتمكده در

Il signifie aussi, ôter la bande d'une plaie *A.* فك الضماد ـ سلب الضماد *P.* بندرا بر گرفتن *T.* صارقى يى چيقارمق ـ يارەنك اوزرندن سلب ضماد ايتمك || Débander une plaie يارەنك ضمادينى فك ايتمك ـ

SE DÉBANDER. Il se dit des gens de guerre, quand ils se séparent en désordre *A.* تشعب ـ تفرق ـ تشتت *P.* پراشيده ـ طاغلمق *T.* تارومارشدن ـ پراكنده وپريشان شدن ـ شدن طارماطغان اولمق || Les soldats se débandèrent pour aller piller عسكر يغمايه وارمق ايچون متشتت وپريشان اولمشدر

Et des armes dont le ressort se détend *A.* استرخا *P.* سستى يافتن *T.* كوشمك || Son fusil se débanda حامل اولديغى تفنكك زنبركى كوشدى

DÉBANDÉ. *A.* مسترخا *P.* سستى پذيرفته *T.* كوشمش *A.* متفرق ـ متشتت *P.* پراكنده وپريشان *T.* طاغلمش

DÉBARBOUILLER. Ôter ce qui salit *A.* دفع ـ تمسيح اللوث ـ ازالة للطخه ـ الوسخ *P.* ازجرك ـ چركرا بر طرف كردن *T.* بيلاشيغى سلمك ـ بيلاشيغى كيدرمك پاك كردن

DÉBARQUEMENT. Action de débarquer *A.* اخراج عن السفينة *P.* بيرون سازى از كشتى *T.* كميدن چيقارمه || Le débarquement des marchandises ماللرك سفينەدن اخراجى ـ Il se

dit aussi des troupes *A.* نزول عن السفينة ـ خروج فى البرّ *P.* بيرون شدن از كشتى ـ فرود آمدن از كشتى فى البرّ *T.* قره‌يه دوكلمه ـ قره‌يه چيقمه || Le débarquement des troupes عسكرك قره‌يه دوكلمه‌سى Des troupes de débarquement قره‌يه دوكلمكه مخصوص عسكر

DÉBARQUER. Sortir d'un vaisseau *A.* خروج عن السفينة *P.* از كشتى بيرون شدن *T.* قره‌يه چيقمق ـ كميدن چيقمق || Nous débarquâmes en tel endroit فلان محلده كميدن چيقدق — Et faire sortir d'un vaisseau *A.* اخراج عن السفينة *P.* از كشتى بيرون ساختن *T.* كميدن چيقارمق || Débarquer du canon كميدن طوب چيقارمق

DÉBARQUÉ. *A.* مخرج عن السفينة *P.* از كشتى بيرون شده *T.* كميدن چيقمش — On dit, Un nouveau débarqué, pour dire, un homme nouvellement arrivé de la province *A.* جديد الظهور ـ جديد الورود *P.* نو آمده *T.* يكى كلمش

Au DÉBARQUÉ, signifie, dans le temps du débarquement *A.* لدى الخروج عن السفينة ـ حين خروج عن السفينة *P.* در دم بيرون شدن از كشتى *T.* كميدن چيقار ايكن || Il se trouva au débarqué لدى الخروج عن السفينة حاضر بولندى

DÉBARRASSER. Ôter l'embarras, ou délivrer d'un embarras *A.* دفع العوايق ـ رفع المعترضات ـ دفع المزاحمات ـ دفع الحواجز *P.* عوايق بر طرف كردن *T.* چپارزلغى كيدرمك || Débarrasser les chemins, les rues طرق ومسالكدن دفع حواجز يوللردن وزوقاقلردن دفع عوايق ايتمك ـ ومعترضات ايتمك

Figur. *A.* تخليص *P.* وارسته كردن *T.* قورتارمق || Mon esprit est débarrassé d'inquietude قلبم خلجاندن قورتلدى

SE DÉBARRASSER. Se tirer d'embarras *A.* خلاص ـ دفع الثقلة عن الثقلة *P.* از ثقلت رها يافتن ـ از ثقلت وارسته شدن *T.* ثقلتدن قورتلمق || Il ne sait comment se débarrasser de ses créanciers تقاضاى ديون ايدنلرك ثقلتندن نوجهله خلاص بولدجغنى بيلمز Il était accablé d'affaires, mais il s'en est débarrassé زحام اموردن قامت طاقت واقتدارى دو تا اولمشيكن دفع ثقلته ظفرياب اولمشدر Sa tête commence à se débarrasser ثقلت رأسدن وارسته اولمقده در La religion se débarrassa des pratiques superstitieuses دين حق اعمال تعصبدن وارسته اولمشدر

DÉBARRER. Ôter la barre qui ferme une entrée *A.* رفع الكتيفة ـ رفع السطام *P.* زرفين بر آوردن ـ پانه بر طرف كردن *T.* طرقازى كيدرمك ـ طرقازى قالدرمق || Débarrer une porte قپونك طرقازينى قالدرمق

DÉBAT. Différend, contestation *A.* مناقرة ـ معارضة pl. معارضات ـ مناقشة pl. مناقشات ـ مباحثة pl. مباحثات *P.* سرنگك *T.* برى برينه سوز دوندرمه ـ چكشمه || Être en débat de quelque chose بر شئ ايچون معارضه اوزره اولمق Mettre quelque chose en débat بر شيئى موقع معارضه‌يه عرض ايتمك Vider un débat معارضه‌يى فصل ايتمك Apaiser un débat مناقشه‌يى تسكين ايتمك Il s'éleva de grands débats sur ce sujet au Parlement بو ماده‌يه دائر پارلامنتو مجلسنده مباحثات عظيمه ظهور ايلدى Entre voisins, il y a toujours des débats همجواران بيننده معارضات ومناقشات اكسك دكلدر

DÉBÂTER. Ôter le bât *A.* رفع الكور ـ سلب الكور *P.* پالان بر گرفتن *T.* سمرى چيقارمق || Débâter un cheval باركير اوزرندن سمرى چيقارمق

DÉBATTRE. Discuter de vive voix pour éclaircir des prétentions, ou pour décider une question *A.* بحث ـ تنقير *P.* پژوهيدن *T.* سورشدروب آرامق ـ آراشدرمق || Débattre une question بر ماده‌نك مباحثه‌سنى ايتمك ـ بر مطلبى تنقير ايتمك Débattre un compte حسابى تنقير ايتمك Débattre les articles d'un compte حسابك اساميسنى فردًا فردًا بحث وتنقير ايتمك ـ حسابى ماده بماده تنقير ايتمك Nous avons débattu plus d'une fois ce point contesté اشبو متنازع فيها اولان ماده‌نك كرّةً بعد اخرى بحثنى ايتدك ـ مباحثه‌سنى ايتدك Cette opinion n'a été que trop longtemps débattue بو مذهبدن قتى چوق زمان بحث اولندى

SE DÉBATTRE. S'agiter, se tourmenter *A.* تقلقل ـ تململ ـ تملل *P.* طپيدن *T.* چپالمق ـ برى اوته دونشوب چپالمق || Se débattre comme un possédé ممسوس كبى تململ ايتمك Se débattre des pieds et des mains دست وپا زن تقلقل وتململ ـ ال وآياق ايله چپالمق ـ اولمق

DÉBATTU. *A.* مبحوث ـ منقر *P.* پژوهيده *T.* آراشدرلمش ـ سورشدرلوب آرانمش

DÉBAUCHE. Excès dans le boire et dans le manger *A.* تخلّع ـ انهماك فى الاكل والشرب *P.* عياشى ـ عيش وعشرت *T.* عياشلق || Grande débauche تخلّع عظيم Faire débauche عياشلق ايتمك Aimer la débauche عيش وعشرته دوستكار

بر شیئی عیاشلغله اولمق Faire quelque chose par débauche عیش وعشرته مبتلا مبنی ایشلمك Se donner à la débauche عیش وعشرت مدام اولمق C'est une débauche continuelle — عیش وعشرت دائمی.

Il se prend aussi pour Incontinence outrée *A.* فسق وفجور *P.* کیغالی *T.* خراباتیلك || C'est un homme plongé dans la débauche خراباتیلکه دوشکون - فسق وفجوره طالمش بر آدمدر Vilaine débauche فسق وفجور مستکره بر آدمدر Sale débauche مردار خراباتیلك - فسق وفجور مقذّر Il est perdu de débauche غلبهٔ فسق وفجوردن حالی خراب اولمش آدمدر Porté à la débauche فسق وفجوره مایل Se jeter dans la débauche مزبلهٔ مفاسق ایچنه - فسق وفجوره مبتلا اولمق Fuir les occasions de débauche بادئ القای نفس ایتمك فسق وفجور اولهجق حالاتدن اجتناب ایتمك

Et pour l'action de se livrer aux plaisirs de la table *A.* ادمان فی الاکل والشرب *P.* عیش ونوش *T.* ایچمه || ییوب ایچمه Faisons un peu la débauche عیش ونوش ایدهلم

Figur. Débauche d'esprit ou d'imagination. Un usage déréglé d'esprit ou d'imagination *A.* توغّل مفرط || Les débauches de lecture et d'esprit ne sont guère moins dangereuses que celles des sens مطالعهده ذهنك توغّل مفرطی مخاطرهسی خواسّك توغّل مفرطی مخاطرهسندن دون دکل

DÉBAUCHER. Jeter dans la débauche, dans le vice *A.* القاء در بد راهی افکندن *P.* القاء الی المفاسق - الی المنهیّات گمراه کردن - *T.* بربادلغه دوشورمك || Les mauvaises compagnies l'ont débauché مجاورت اشرار تقریبیله منهیّاته القا اولندی La trop grande liberté ne sert qu'à débaucher les jeunes gens اهمال مفرط حدیث السنّ اولنلره کوره مفاسق ومنهیّاته القالرندن غیری بر شیئه منتج دکلدر C'est la fainéantise qui l'a débauché فلانی منهیّاته القا ایدن کسلدر Débaucher une fille وبطالت طبعیدر برقزی مفاسق ومنهیّاته القا ایتدرمك

Et corrompre la fidélité de quelqu'un *A.* افساد - اغوا *P.* از راه بردن - سر کردن *T.* از سر بردن - آیارتمق - باشدن چیقارمق آزدرمق || Il essaya de débaucher les troupes عسکرك اغواسنی تجربه ایلدی - عسکرك آیارتمسنی دنددی On lui a débauché un de ses domestiques خدمتکارلرینك بریسنی آیارتدیلر

صرف - اشغال *A.* Et détourner quelqu'un de son devoir عن العمل *P.* از کار باز تافتن *T.* ایشدن آلیقویمق || Débaucher un ouvrier de son travail عمله‌نك بریسنی ایشندن ایشندن آلیقویمق - اشغال ایتمك

Et faire quitter un travail sérieux pour un divertissement honnête *A.* الها *P.* از کار باز گردانیدن *T.* ایشی براقدرمق

DÉBAUCHÉ. *A.* مبتلا الی المفاسق والمنهیّات *P.* دربدراهی باشدن *T.* از سر کرده *P.* مغتوی *A.* بربادلغه دوشمش *T.* افکنده ازکار *P.* منصرف عن العمل *A.* آزدرلمش - آیاردلمش - چیقمش باز تافته *T.* ایشدن آلیقونمش - Il se dit aussi au substantif pour un homme abandonné à la débauche *A.* متخلّع *P.* عیّاش - خراباتی *T.* || Ce sont des débauchés بونلر عیّاش مقولهسی آدملردر برباد

DÉBAUCHEUR. Qui débauche *A.* مغوی *P.* گمراه کن *T.* باشدن چیقاریجی - آزدریجی || C'est un débaucheur de filles قز آزدریجی بر آدمدر

DÉBET. Ce qu'un comptable doit après l'arrêté de son compte *A.* دین پس مانده *P.* صحّ الباقی بعد حساب الدین حساب کورلدکدنصکره باقی قالان ویرهجك حساب *T.*

DÉBIFFER. Affaiblir, gâter. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Être tout débiffé *A.* کسب النحول *P.* نزار گشتن *T.* زبونلمق || Visage débiffé وجه ناحل - چهرهٔ نزار - Il se dit aussi de l'estomac *A.* ضعیف *P.* ناتوان *T.* وزبون ضعف - معدهسی ضعیفدر || Il a l'estomac débiffé قوتسز معدهسی وار در

DÉBILE. Faible, qui manque de forces *A.* واهن - موهون بی تاب وتوان - بیمجال - زبون *P.* ضعیف الحال *T.* هنوز حال قوتسز - درمانسز || Un malade qui est encore débile خسته اولان اوزره ضعف - Figur. || Avoir le cerveau débile ضعیف العقل اولمق - فاتر الذهن اولمق Avoir la mémoire débile برکمسندنك قوت حافظهسی ضعیف ضعف حفظی اولمق - اولمق

DÉBILEMENT. D'une manière débile *A.* بالضعف *P.* ضعیفانه ناتوانه - *T.* قوتسز اولدرق - فرسز اولدرق -

DÉBILITÉ. Faiblesse *A.* ضعف - وهن *P.* زبونی - ناتوانی *T.* قوتسزلك - زبونلق || Grande débilité de nerfs اعصابك کلی ضعفی Débilité d'estomac ضعف معده de vue ضعف بصر

DÉBILITER. Rendre débile *A.* اضعاف - توهین *P.* زبون ساختن - نا توانی آوردن *T.* زبونلتمق || Cela débilite les

nerfs فلان شئ اضعاف اعصاب ایدر l'esprit اضعاف تکلیل بصر ایدر - اضعاف بصر ایدر la vue عقلی موجبدر l'estomac مضعف معده در

DÉBILITÉ. *A.* ضعف - مضعوف *P.* موهن *T.* زبونی یافته زبونلنمش

DÉBIT. Vente prompte et facile des marchandises *A.* رواج - نفاق *P.* روایش - فروخت *T.* صاتش - سوریلش || Étoffes de débit اقمشهٔ رایجه de bon débit سهل الرواج de mauvais débit بطئ الرواج Cela n'est pas de débit فلان شیئک روایشی Débit de draps چوقه‌نک نفاق ورواجی یوقدر

Il signifie aussi, exploitation de bois selon ses diverses destinations. V. Exploitation.

On dit figur., qu'un homme a un beau débit, le débit aisé, le débit agréable, pour dire, qu'il raconte, qu'il parle avec facilité *A.* ناطقه پرداز - سخنپرداز *P.* سلیس اللسان - منطیق *T.* سوز صاتشنده استاد - سوز ابدسی Et pour exprimer le contraire, on dit, qu'il a un débit pénible, désagréable *A.* ثقیل - اللسان *P.* کلیل اللسان - کند زبان *T.* سوزی ثقالتلو دلنده ثقلتی اولان

DÉBITANT. Celui qui débite une marchandise *A.* بیّاع - بایع *P.* مروّج - فروشان *T.* صایتجی

DÉBITER. Vendre *A.* بیع - تنفیق - ترویج *P.* فروختن - روایش دادن *T.* صاتمق - سورمک || Débiter des marchandises, des blés, des vins اموال وذخایر وحبوبات واجناس سورمک - خمر بیع وتنفیق ایلمک Débiter en gros کوتری صاتمق - سنابهٔ بیع وفروخت ایتمک Débiter en détail اوفاق اوفاق صاتمق - کسراً بیع وفروخت ایتمک - Il signifie aussi, exploiter du bois. V. Exploiter. - On dit figur., Débiter des nouvelles, pour dire, répandre des nouvelles *A.* نشر الاخبار *P.* حوادث افشاندن *T.* حوادث طاغتمق Et débiter des mensonges *A.* نشر الاکاذیب - نشر الاراجیف *P.* دروغ افشانی کردن *T.* یلان حوادث طاغتمق

DEBITEUR. Celui qui débite. Il ne se dit que dans le sens figuré *A.* ناشر *P.* افشاننده *T.* طاغدیجی || Débiteur de nouvelles ناشر حوادث واخبار Débiteur de mensonges ناشر اراجیف

DÉBITEUR. Celui qui doit *A.* صاحب الدین - مدیون pl. اصحاب الدیون - غریم pl. غرما *P.* وامدار *T.* بورجلو || Bon débiteur صاغ ودرست بورجلو - حسن القضا بر بورجلو Débiteur solvable ایفای دینه مقتدر بر بورجلو

DÉBLAI. Il se dit de l'enlèvement des terres pour mettre un terrain de niveau. V. Deblayer en ce sens.

DÉBLAYER. Débarrasser *A.* دفع المزاحمات *P.* ازمزاحمات آزاده کردن *T.* چپارزلکی کیدرمک || Déblayer un terrain, une cour, une maison برعرصه‌دن وبرحاولیدن وبر خانه‌دن بر خانه‌یی مزاحماتدن تنقیح - دفع مزاحمات ایتمک ایتمک

On dit aussi, Déblayer des terres, pour dire, les ôter d'un endroit *A.* رفع التراب - ثلّ التراب *P.* خاک بر داشتن *T.* طپراغی چیقارمق - طوپراغی قالدرمق

DÉBLOQUER. Lever le blocus *A.* رفع - رفع الانحصار *T.* الانسداد المسالک والموارد *P.* از قید بستگی رهانیدن اطراف یوللرینک قپانقلغنی قالدرمق || Débloquer un port بر - بر لیمانک انسداد موارد ومسالکنی رفع ایتمک لیماندن اطراف یوللرینک قپانقلغنی قالدرمق

DÉBOIRE. Le mauvais goût qui reste de quelque liqueur après qu'on l'a bue *A.* بسیلة بعد الشرب *P.* تلخکامی پس از نوش *T.* بر شئ ایچلدکدنصکره قالان دادسزلق - Il se dit figur., du dégoût qui suit ordinairement les plaisirs *A.* خمار *P.* سر گرانی *T.* مخمورلق - آیشقاق - Et des sujets de fâcherie, et des mortifications que donne un supérieur *T.* زهر || C'est un homme qui lui donne bien des déboires فلانه نیچه زهرلر یوتدرر بر آدمدر Il a éprouvé bien des déboires خیلی زهرلر یوتدی

DÉBOÎTEMENT. Sortie de la tête d'un os, de la place où il est *A.* جدایئ استخوان از *P.* زولان العظم - وثائت - فکّ العظم بیرون رفتن سر استخوان از محل خویش *T.* بندگاهش *T.* کمیک یرندن اوینامه‌سی - کمیکک چیقتلغی || Le déboîtement d'un os فکّ عظم

DÉBOÎTER. Disloquer un os *A.* ایثا - فکّ العظم *P.* استخوانرا از بندگاهش جدا کردن *T.* کمیکی یرندن اوینانمق - کمیکی یرندن چیقارمق || La chute qu'il a faite lui a déboîté un os دوچار اولدیغی حال سقوط بر کمیکک فکّنه بادی اولمشدر - Se déboîter *A.* انفکاک العظم - انثنا - انزیال کمیک یرندن *T.* استخوان از بندگاهش جدا شدن *P.* العظم کمیک یرندن چیقمق - اوینامق || Les os ne se déboîtent pas sans beaucoup de douleur انفکاک عظم وجع عظیمی

کمیک یرندن اویناقده وجع عظیم حاصل اولور - مستلزمدر

Déboiter, se dit aussi des ouvrages de menuiserie qui se déjoignent *A.* از جایش بیرون راندن *P.* ازعاج - تزویـل - *T.* از جایش جدا کردن *T.* یرندن اویناتمق || À force de pousser cette porte, il l'a toute déboitée قپوبی شدت ایلـه قاقیوبرمکـله بسبتون یرندن اویناتدی - Se déboiter *A.* مزایلة - انزیال - تزایل *P.* از جایش جدا شدن *T.* یرندن اوینامق || Une cloison qui se déboite بر تخته پردهسی یرندن اوینار

DÉBONDER. Ôter la bonde d'un étang *A.* فکّ الصّناعة *P.* البرکة بند مرداب گشادن *T.* بالق کولینک صواجغنی آچمق

On dit aussi, Débonder un tonneau *A.* فتح البزال الفنطاس *P. vul.* سوراخ چلک گشادن *T.* فوچی دلیکنی آچمق

Débonder, se débonder, signifie aussi, sortir avec impétuosité, avec abondance *A.* اندفاق - تدفق - تسلسل *P.* روا رو ریزان شدن *T.* هارل هارل بوشانمق - هارل هارل دوکلمک || L'eau a débondé cette nuit par une ouverture بو کیجـه صو بر دلیکدن هارل هارل بوشاندی - Figur. || Les pleurs qu'il avait long-temps retenus débondèrent à la fin مدّت مدیدهدنبرو ضبط ایلدیکی سیل اشکی نهایة الامر بردن بره بوشاندی Après avoir long-temps retenu sa colère, il fallut enfin débonder دروننده مستکن اولان سیل کینه وغضب طول مدّت ضبط واضمار اولنمشیکن عاقبت الامر بوشانمق لازم کلدی عاقبت الامر اندفاقی اقتضا ایلدی -

DÉBONDONNER. Ôter le bondon d'un tonneau *A.* فکّ السداد *P.* فکّ الصماد - *T.* فدامرا فتالیدن *T.* طاپهبی چیقارمق || Pour remplir le tonneau, il faut le débondonner فوچیبی طولدرمق ایچون طاپهسنی فکّ ایتمک لازمدر

DÉBONNAIRE. Doux et bon avec faiblesse *A.* دمّاس - حلیم *P.* نرمخو *T.* یواش خویلو

DÉBORD. Terme de Médecine. V. Débordement.

DÉBORDEMENT. Action par laquelle une rivière se déborde *A.* طغیان - طموم - زخور *P.* بیرون از لب شدن *T.* طاشقنلق || Le débordement du Nil نیل طغیانی - Il se dit aussi des humeurs || Avoir un débordement de bile طغیان صفرایه گرفتار اولمق Débordement des humeurs طغیان اخلاط - اخلاطک طاشقنلغی - On dit figur., Débordement d'injures *A.* تهدّم *T.* آلابانده

Et irruption d'un peuple barbare dans un pays où il veut s'établir *T.* دفعةً بوشانوب استیلا ایلمه || Le débordement des barbares dans l'Empire Romain امم وحشیّهنک روسیّهٔ کبرا ملکنه دفعةً بوشانوب استیلا ایلملری

Débordement du cerveau. Une chute extraordinaire de pituite qui coule du cerveau *A.* انصباب المادّة عن الدماغ *T.* مادّهنک دماغدن بوشانمهسی

Il signifie aussi, dissolution, débauche *A.* خلاعة الاخلاق - *P.* حال الاستهتار *T.* رسوایی حال - برباداق || Vivre dans le débordement بربادلقده - استهتار حال اوزره کچنمک - Le débordement des moeurs استهتار اخلاق کچنمک خلاعت اخلاق

DÉBORDER. Sortir hors du bord. Il se dit des rivières, lacs, étangs etc. *A.* تزخّر - طغیان - تشطّی *P.* بیرون از لب شدن *T.* طاشمق || Quand les neiges fondent, les rivières débordent موسم ذوبان ثلوجده مای نهر طغیان ایدر - قار اریینجه نهرک صویی طاشر La rivière a débordé deux fois cette année بو سنه ایچنده نهر ایکی دفعه طغیان ایلدی Les pluies ont fait déborder cet étang کثرت امطاردن صو بندی تشطّی وتزخر ایلدی - Figur., Se déborder en injures. Exhaler sa colère en injures *A.* شتوم غلیظه یه بوشانمق *T.* تهدّم بر کمسنهیه آلابانده ویرمک -

Il se dit aussi des humeurs || La bile se déborde صفرا طغیان ایدر

Il se dit, en termes de Guerre, lorsqu'une ligne de troupes a plus de front et plus d'étendue que la ligne qui lui est opposée *A.* زیادت عرضاً *P.* پهنتربودن *T.* ککیشلک آرتوق اولمق || La première ligne des ennemis débordait la nôtre دشمن عسکرینک اوّلکی صفّی عرض جهتیله بزم صفمزدن زیاده ایدی L'avant-garde de notre flotte débordait celle des ennemis دونمامزک چرقهجی سفینهلری دشمن چرقهجی سفینهلرندن عرضاً زیاده اوزانمشیدی

Débordé. *A.* متزخّر - متشطّی *P.* از لب شده *T.* بیرون مستهتر - متخلّع - طاشمش - Figur. Homme débauché, dissolu *A.* *P.* رسوا *T.* برباد

DÉBOTTER. Tirer les bottes à quelqu'un *A.* نزع الجرموق *P.* چیداز کشیدن *T.* جزمهیی چکمک || Son domestique l'a

débotté خدمتکاری چزمەسنی چکدی

DÉBOTTÉ. *A.* منزوع الجرموق *P.* چپداز کشیده *T.* چزمەسی چکلمش

DÉBOUCHÉ. Voie ouverte pour arriver à un emploi *A.* مخرج ‖ L'épée et la robe sont deux débouchés pour vos enfans اولادک ایچون ایکی مخرج وار در که بری طریق اهل سیف ودیگری طریقت اهل قلمدر

Et l'extrémité d'un défilé, d'un col de montagnes *A.* فوهة الدرب ـ المستل *P.* دهانهٔ دربند ـ دهانهٔ تنگنا *T.* بوغاز آغزی ـ طار یول آغزی ‖ L'ennemi nous attendait au débouché بوغاز آغزنده ـ دشمن بزی بوغاز آغزنده بکلرایدی ورودمزه مترقب ایدی

Et moyen de se défaire, par la voie du commerce, de billets, de marchandises. V. Débouchement.

Il se prend aussi pour Expédient *A.* مهرب ـ محیص *P.* گریزگاه *T.* یول ـ چیقەجق یول ـ قاچەجق یول ‖ Chercher un débouché pour se tirer d'affaire, d'embarras بر مصلحتک وبر غائلەنک ایچندن صیریلوب چیقەجق بر مهرب چیقەجق بر یول آرامق ـ آرامق

DÉBOUCHEMENT. Action de déboucher. V. Déboucher ‖ Le débouchement des canaux صو ـ مجاریٔ بادن اندفاع السدّ ایتمه صویوللرینک آچدرلمەسی ـ یوللرندن قپانقلغک کیدرلمەسی

Et le passage d'un endroit resserré dans un lieu plus ouvert *A.* خروج عن المضیق ـ خروج عن المستل ـ خروج عن *P.* المأزم از تنگنا بیرون شدن *T.* طار یولدن چیقمه ـ بوغاز آغزندن چیقمه ‖ L'armée fut attaquée au débouchement عسکر بوغاز آغزندن چیقار ایکن اورلمشدر

Figur. Moyen de se défaire de billets, de marchandises *A.* طریق الترویج ـ طریق الصرف ـ طریق المخرج *P.* راه روایش *T.* خرجک یولی ‖ On a trouvé un débouchement pour ces billets بو اوراق میریەنک خرج وصرفی طریقی بولندی On cherche un débouchement pour ces marchandises بو اموال ایچون بر طریق ترویج آرایورلر ـ ترویجی طریقنی ـ بو اموالک خرجی طریقنی آرایورلر

DÉBOUCHER, au substantif. Il ne se dit qu'en ces phrases, Au déboucher d'un défilé, au déboucher des montagnes *A.* لدی الخروج عن مضیق الجبال ـ الخروج عن المستل *P.* لدی طار یول آغزندن *T.* در وقت بیرون شدن از تنگنا بالقان بوغازی آغزندن چیقلدقده ـ چیقلدیغی وقتده

DÉBOUCHER. Ôter le bouchon *A.* فکّ السداد *P.* فدامرا بر داشتن *T.* طاپەیی چیقارمق

Et ôter ce qui bouche, ce qui empêche d'entrer *A.* دفع السدّ *P.* سدّ وبندرا بر طرف کردن *T.* آچمق ـ قپانقلغی کیدرمک

En termes de Médecine, Il signifie, évacuer *A.* اطلاق البطن *P.* شکم راندن *T.* بوزک سوردرمک ـ Et ôter les obstructions *A.* تفتیح السدّة *P.* سدّه گشادن *T.* سدّەلری آچدرمق

Il signifie aussi, sortir d'un endroit resserré pour passer dans un lieu plus ouvert *A.* خروج عن المضیق *P.* از تنگنا بیرون شدن *T.* بوغازدن چیقمق ‖ L'armée déboucha des montagnes dans la plaine عسکر طاغلردن چیقوب اووەیه ایندی ـ مضیق جبالدن فسحتکدهٔ ـ عسکر بوغازدن خروج ایلدی صحرایه خروج ایلدی

DÉBOUCLER. Dégager de son attache l'ardillon d'une boucle *A.* خلع الابزین *P.* گرهبندرا گشادن *T.* طوقەیی چوزمک ـ Se déboucler *A.* انخلاع الابزین *P.* گرهبند گشاده شدن *T.* طوقه چوزلمک

Déboucler des cheveux. En défaire les boucles *A.* حلّ الجعد *P.* شکن گشادن *T.* قیورمی چوزمک

DÉBOUILLI. Terme de teinturiers. L'art de s'assurer de la qualité du teint d'une étoffe *A.* فنّ الامتحان الصبغ *P.* فنّ آزمایش رنگ *T.* بویانک چاشنیسنی طوتمه

DÉBOUQUEMENT. V. Débouquer.

DÉBOUQUER. Sortir d'un détroit *A.* خروج عن خانق البحر *P.* از دربند دریا بیرون شدن *T.* بوغازدن چیقمق

DÉBOURBER. Ôter la bourbe *A.* دفع الحمأة ـ دفع الوحل ـ تنقیة عن الوحل *P.* ازگل پاک ـ گل بر طرف کردن *T.* ساختن ‖ جاموردن پاکلتمک ـ جاموری کیدرمک ـ Débourber un bassin d'eau حوضی وحلدن تنقیه ایتمک ـ un fossé خندقی وحلدن حوضی جاموردن پاکلتمک پاکلتمک ـ Débourber une voiture. C'est la tirer de la bourbe *A.* تخلیص عن الموحل ـ نزع عن الموحل *P.* ازگلزار ور داشتن ـ ازگلزار رهانیدن *T.* بطاقلقدن ـ جاموردن چیقارمق قورتارمق

DÉBOURRER. Ôter la bourre d'une arme à feu *A.* سلب الطبق العین *P.* سرپوش گروهه ور کردن *T.* خرتوجک طاپەسنی چیقارمق

DÉBOURRER un cheval. C'est le rendre propre aux usages auxquels on le destine *A.* تضرية الفرس *P.* اسب آلفتانيدن *T.* باركيرى آلشدرمق

DÉBOURSEMENT. V. Débourser.

DÉBOURSER. Tirer de l'argent de sa bourse pour en faire usage *A.* اخراج عن الكيس ـ خرج عن الكيس *P.* ازكيسه خرج كردن ـ دادن *T.* كيسه‌دن چيقاروب ويرمك ـ كيسه‌دن خرج ايتمك || Il a acheté une terre, et il l'a payée sans rien débourser اشترا ايلديكى جفتلكك ثمننى كيسه‌سندن بر حبّه خرج ايتمكسزين ادا ايلدى Retirer de quelqu'un l'argent qu'on a déboursé pour lui فلان كمسنه ايچون كيسه‌دن خرج اولنان اقچه‌يى كندودن تحصيل ايلمك

DEBOUT. Sur pied, sur ses pieds *A.* قائم *P.* استاده ـ ور پا كرده *T.* اياقده طوران || Il est debout اياقده ـ قائمدر Se tenir debout اياقده طورمق ـ قائماً طورمق Laisser quelqu'un debout بر كمسنه‌يى اياقده طوردرمق ـ در On dit, Être debout, pour dire, être hors du lit, être levé اياقده ـ يتاقدن قالقمق ـ اولمق || Tout son monde était debout dès le matin بالجمله خلقى على السحر اياقده ايدى Il se porte mieux, il est debout مزاجى خوشجه در اياغه قالقدى ـ يتاقدن قالقدى ـ On dit d'un ancien bâtiment, qu'il est encore debout, pour dire, qu'il subsiste encore الى الآن قائماً ـ حالا يرنده طورر ـ موجود در

Il se dit aussi du bois, lorsqu'on le met de sa hauteur *A.* مستوزياً ـ منتصباً *P.* استاده *T.* ديكك || Mettre du bois debout ديكنه قويمق ـ آغاجى منتصباً وضع ايتمك Mettre un tonneau debout فوچى‌يى منتصباً طوردرمق

Il se dit aussi des marchandises qui passent par une ville, sans décharger *A.* بلا حطّ الحمولة *P.* vul. تنخواه فرو نا كرده *T.* يوك ايندرلمكسزين || Les marchandises qui passent debout payent moins de droits que les autres بلا حطّ حموله مرور ايدن اموالدن آلنان عوائد اموال سائره عوائدندن اقلدر

En termes de Marine, il se dit d'un vent absolument contraire *A.* مخالف *P.* باز گردن *T.* قارشـق || Nous avions le vent debout قارشو اسر ايدى ـ روزگار بزه مخالف كلور ايدى ـ قارشو كلور ايدى

DÉBOUTER. Déclarer par sentence que quelqu'un est déchu de la demande qu'il a faite en Justice *A.* ردّ من قبل الشرع *P.* نزد شرع نا مقبول داشتن *T.* شرعاً مقبول طوتمامق || Il a été débouté de sa demande دعواسى قبل شرعدن ردّ اولندى ـ de ses prétentions ادّعالرى من قبل الشرع ردّ اولندى ـ جانب شرعدن نا مقبول ـ قبل شرعدن مقبول طوتلمدى حكم اولندى

DÉBOUTÉ. *A.* مردود من قبل الشرع *P.* نزد شرع نا مقبول *T.* شرعاً مقبول طوتلمامش

DÉBOUTONNER. Faire sortir les boutons d'une boutonnière *A.* فكّ الزرّ ـ فسخ الزرّ *P.* اخكوندرا گشادن *T.* دوكمه‌يى چوزمك

On dit figur. Se déboutonner avec ses amis, pour dire, leur ouvrir son coeur *A.* كشف ما فى الفؤاد ـ كشف ما فى الصدر *P.* درون وا كردن *T.* يوركى آچمق ـ درونى آچمق

DÉBOUTONNÉ. *A.* منفكّ الزرور *P.* اخكونه گشاده *T.* دوكمه‌سى چوزلمش

On dit proverb., Rire à ventre déboutonné, pour dire, rire excessivement *A.* انزاق *P.* قاه قاه زدن *T.* كولمكدن بايلمق

se DÉBRAILLER. Se découvrir la gorge avec quelque indécence *A.* كشف الصدر *P.* سينه گشادن *T.* كوكس آچمق || Se débrailler devant tout le monde على ملاء الناس كشف صدر ايتمك

DÉBRAILLÉ. *A.* مكشوف الصدر *P.* سينه گشاده *T.* كوكسى آچق

DÉBRIDER. Ôter la bride à un cheval *A.* خلع اللجام *P.* از سر اسب لگام بردن *T.* اوريانى چيقارمق || Il ne faut pas sitôt débrider ce cheval شو آتك اوريانى تيز الدن چيقارملو دكلدر

On dit figur., Sans débrider, pour dire, sans interruption *A.* لا ينقطع ـ بلا انقطاع ـ بلا فاصلة *P.* از يك نفس ـ بى فاصله *T.* بر نفسدن ـ فاصله‌سز || Il a parlé pendant trois heures sans débrider لا ينقطع اوچ ساعت تكلّم ايلدى

DÉBRIDÉ. *A.* مخلوع اللجام *P.* لگام برده ـ اسب بى لگام *T.* اوريانى چيقارلمش ـ اوريانى آلنمش

DÉBRIS. Les restes dispersés d'une chose décomposée ou détruite *A.* نقض pl. انقاض ـ كسارة pl. كسارات *P.* شكستپاره *T.* قيرنتى ـ دوكنتى ـ ييقنتى || Il ne put rien sauver des débris de son vaisseau سفينه‌سى انقاضندن برشئ تخليص ايده‌مدى Cette ville n'offre plus que les tristes débris de maisons réduites en cendres بو بلده‌ده محال رماد اولمش

ابنیه‌نك خسیس ونا چیز انتقاصندن غیری اثر قالمامشدر — Il se dit figur. du bien qui reste à un homme après un grand revers de fortune *A.* انقاض وكسارات المال || Il lui reste encore des biens des débris de sa fortune معموریّت سابقه‌سندن قالمش فناپذیر اولمش — انقاض وكسارات مال هنوز كندوده باقیدر مالنك دوكنتیلری هنوز یاننده موجود در

On dit aussi figur. Les débris d'un souper, pour dire, les restes *A.* خشارة المائدة — سقاطة النوال — حتامة *P.* ریزهٔ سفره سلكندیسی — سفره دوكنتیسی *T.* خورش

Il se dit aussi des troupes qui restent après la défaite d'une armée *A.* بقیّة السیوف *P.* پسمانده‌ٔ لشكر شكست دیده *T.* عسكر قیرنتیلری || Avec ce qu'il put ramasser des débris de ses troupes بقیّة السیوف اولدرق جمع ایده بیلدیكی عسكر ایله

DÉBROUILLEMENT. Action de débrouiller. V. Débrouiller || Il est exact et habile, il faut lui laisser le débrouillement de cette affaire ارباب دقّت واصحاب حذاقتدن بر آدم اولمغله بو مصلحتدن حال تشویش واختلاطك دفعی تدقیق اموردهٔ كفّ كفایتنه تفویض اولنمق اقتضا ایدر صاحب لیاقت بر مرد پر مهارت اولمغله بویله پیچاپیچ اولمش ماده‌دن حال شورش واختلاطك دفعی خصوصی عهده‌ٔ اهتمامنه حواله اولنمق اقتضا ایدر

DÉBROUILLER. Démêler, mettre de l'ordre dans ce qui est confus *A.* تخلیص عن — دفع الاختلاط — سلب الاختلاط *P.* از شوریدگی آزاده كردن *T.* قارشقلقدن التشویش قورتارمق || Debrouiller des papiers qui sont mal en ordre قارش مورش اولان اوراقدن حال تشویش واختلاطی دفع ایتمك — Figur. *A.* دفع الالتباس — تنقیح *P.* پاكیزه ساختن *T.* پوروزی آیرتلمق || C'est un chaos d'affaires très-difficiles à débrouiller تنقیحی بغایت مشكل بر هیولای بی بن وكنار امور واحوالدر Cette affaire n'est pas encore bien débrouillée dans ma tête بو مصلحتی ذهنمده هنوز تنقیح بو مصلحتك التباسنی ذهنمده هنوز دفع ایده‌مم — ایده‌مدم وارستهٔ شو دگی

DÉBROUILLÉ. *A.* منسلب الاختلاط *P.* منقح *A.* قارشقلقدن قورتلمش *T.* ساخته *P.* پاكیزه *T.* پوروزی آیرتلنمش

DÉBRUTIR. Ôter ce qu'il y a de plus rude, de plus brut *A.* تهذیب *P.* پیراستن *T.* پرداخت ایتمك || Débrutir une glace آیینه بللورینی — آیینه‌نك بللورینی پرداخت ایتمك Débrutir un marbre مرمر طاشنی پرداخت تهذیب ایتمك ایتمك

DÉBUSQUEMENT. V. Débusquer.

DÉBUSQUER. Chasser quelqu'un d'un poste avantageux *A.* ازعاج — تنحیة *P.* از جایش گریزانیدن — از جایش دور كردن *T.* یرندن چیقارمق || Les ennemis s'étaient postés sur une hauteur, on les en débusqua à coups de canon دشمن بر محلّ مرتفعده قرار گیر اولمشیكن طوب انداختیله یرندن تنحیه اوزرینه طوب انداختیله یرندن — وازعاج ایتدرلدی چیقارلدی — Figur. Obliger quelqu'un de quitter une place pour lui succéder *A.* دفع *P.* بر طرف كردن *T.* چلمك || Il était entré dans le ministère, dans les Finances; mais on l'en a débusqué وكلای دولت دائره‌سنه وامور دفتریّه خدمتنه دفع ایلدیلر — داخل اولمشیكن چلدیلر

DÉBUT. Il se dit, en général, d'une action que l'on fait pour la première fois *A.* فاتحة pl. فواتح — مبداء pl. مبادی *P.* فاتحهٔ باشلایش — باشلنغج *T.* دخش — سر آغاز فنا — فاتحهٔ خیریّه || Beau début فاتحهٔ قبیحه Mauvais début حسنه باشلنغج

DÉBUTER. Faire les premières démarches *A.* استفتاح — بدء دخش — سر آغاز كردن — آغازیدن *P.* شروع — افتتاح — نمودن *T.* باشلمق || Cet homme a bien débuté à la Cour فلان كشی سرای همایون خدمتنده حسن ایله استفتاح بر مقالهٔ طویله ایله ابلدی Il débuta par un long discours ایلدی بداء ایلدی

DÉCACHETER. Ouvrir ce qui est cacheté *A.* فكّ المهر *P.* مهری سوكمك *T.* مهر بر كندن

DÉCACHETÉ. *A.* منفكّ المهر *P.* بر كنده مهر *T.* مهری مهری اچق — سوكلمش

DÉCADE. Dizaine, espace de dix jours *A.* عشرة — عدد عشاری pl. عشرات *P.* ده‌مرده *T.* اونلق || Première, seconde, troisième décade عشرهٔ اوّل وثانی وثالث

DÉCADENCE. Disposition à la chute, à la destruction *A.* هبوط اشراف الی الانهدام — میل الی الانهدام — انهباط *P.* افتادگی *T.* بیقلمغه یوز طوتمه — بیقلش — دوشش || Ce palais s'en va en décadence بو — بو سرای مشرف انهدامدر حال انهباط قوناق بیقلمغه یوز طوتدی Tomber en décadence

رفته رفته مایل وانهدامه گرفتار اولمق Aller en décadence انهدام اولمق — Il se dit figur. de tout ce qui va vers son déclin *A.* انحطاط — زوال *P.* پژمردگی حال *T.* دوشکونلک || La décadence de l'Empire دولتک انحطاط — انحطاط دولت انحطاط احوال وزوالی La décadence des affaires d'un État مزاجی وامور ملک Sa santé, ses affaires vont en décadence واحوالی مایل زوال وانحطاطدر La décadence du commerce امر تجارتک انحطاطی Son crédit va en décadence اعتباری یوماً فیوماً مشرف زوال وانحطاطدر

DÉCAGONE. Figure qui a dix angles et dix côtés *A.* شکل معشر الزوایا — ذو عشر زوایا *P.* شکل ده کوشه *T.* اون کوشه‌لو || Un décagone régulier a ses angles et ses côtés égaux بر شکل معشر تام متساوی الاضلاع والزوایا در

DÉCAISSER. Tirer d'une caisse *A.* اخراج عن الصندوق *P.* از تپنگو بیرون کردن *T.* صندقدن چیقارمق || Quand on aura décaissé toutes ces marchandises بو اموالک جمله‌سی صندقدن اخراج اولندقده

DÉCALOGUE. Les dix commandemens de Dieu *A.* عشر فرایض الهیّه — عشر وصایاء مفروضه *P.* ده سپارشهای یزدانی *T.* تکرینک بیوردیغی اون سپارشلر

DÉCALQUER. Tirer une contre-épreuve d'un dessin *A.* اخذ النقش *P.* نگار بر گرفتن *T.* نقشی آلمق

DÉCAMPEMENT. L'action de décamper *A.* رحلت — رحلت المعسکر *P.* کوچ سازی اردو *T.* اردونک قالقمسی || Le décampement se fit avec précipitation اردونک رحلتی عجله ایله اولدی Une heure après le décampement اردونک رحلتندن بر ساعت مرورنده

DÉCAMPER. Lever le camp *A.* ارتحال المعسکر *P.* اردو کوچ کردن — اقامت کردن *T.* اردو رفع خیام اقامت — اردو قالقمق — اردو || Dès que l'armée eut décampé اردونک ارتحالی عقیبنده — عقیبنده اردو قالقدیغی On décampa au point du jour رفع رخت قرار واقامت — اردو علی السحر قالقدی ایلدی

Figur. S'enfuir *A.* فرار — غیبت *P.* گریختن *T.* قاچمق || Il vous craint extrêmement; dès qu'il vous voit, il décampe سندن خوفی اولمغله همان کوزینه ایلشدیکک عقیبنده فرار ایدر Quand il sut que les archers le cherchaient, il décampa bien vite فلان کشی پسند ضابط نفراتی دوشوب

آرادقلرینی خبر آلنجه علی العجله فرار وغیبت ایلدی

DÉCANTATION. Action par laquelle le chimiste verse quelque liqueur, en inclinant doucement le vaisseau *A.* نطفان *P.* ریزش آهسته *T.* یواش یواش دوکلش

DÉCANTER. Terme de Chimie. Verser doucement une liqueur *A.* نطفان *P.* آهسته آهسته ریختن *T.* یواش یواش دوکمک

DÉCAPER. Passer un cap. C'est un terme de Marine *A.* قطع الطایق — الشناخ *P.* روغرا گذشتن *T.* بورونی آشورمق

DÉCAPITATION. Action de décapiter. V. ce mot.

DÉCAPITER. Couper la tête à quelqu'un *A.* قطع الرأس — قتل *P.* سر بریدن *T.* باش کسمک

DÉCAPITÉ. *A.* مقطوع الرأس — مقتول *P.* سر بریده *T.* باشی قتل اولمش — کسلمش

DÉCARRELER. Ôter les carreaux d'une chambre *A.* فک الصفایح المفروشه *P.* تختهای مفروشه ور کردن *T.* اوطه‌نک دوشمه تختدلرینی قوپارمق

DÉCÉDER. Mourir de mort naturelle *A.* ارتحال — وفات — قضاء النحب *P.* مردن *T.* اولمک || Il décéda un tel jour عازم دار البقا اولمشدر — فلان کون قضای نحب ایلدی — ارتحال ایلدی — وفات ایلدی

DÉCÉDÉ. *A.* متوفا *P.* مرده *T.* اولمش

DÉCELER. Découvrir ce qui est caché *A.* تکشیف — کشف — خارجه — خارجه *P.* آشکار کردن — گل کردن *T.* چیقارمق — میداند چیقارمق — آچیغه چیقارمق — اخراج ایتمک || Déceler un crime جرم وقباحتی خارجه اخراج ایتمک Il s'était caché chez son ami, on l'a décelé دوستی یاننده اختفا ایتمشیدی انجق خارجه اخراج ایتدرلدی Il ne veut pas être connu, ne l'allez pas déceler بیلنمک استمز واروب تلاش واضطرابی میداند چیقارمه Son embarras décela son crime حسبیله جرم وقباحتی کشف اولندی — On dit aussi, Déceler un secret *A.* کشف السرّ — افشاء السرّ *P.* راز نهانرا فاش کردن *T.* سرّی آچمق

DÉCEMBRE. Le dernier mois de l'année *A.* کانون اوّل *P.* شب افزان — دی *T.* کانون اوّل

DÉCEMMENT. D'une manière décente *A.* مؤدّباً — ادیبانه *P.* ادیبانه *T.* ادب ایله || Il est vêtu fort décemment آزرمانه کیینمشدر

DÉCENCE. Bienséance, honnêteté extérieure *A.* حسن — ادب

الادب *P.* آزرم *T.* ادب || Il n'est pas de la décence de faire telle chose فلان فعلی ایشلمك رسوم حسن ادبه منافیدر Cela n'est pas dans la décence بو کیفیت ذاب ادبه مغایر در

DÉCENNAL. Qui dure dix ans *A.* مستمرّ ـ باقی عشر سنین، عشر سنین *P.* دهساله *T.* اون یللق || Magistrature décennale حکومت دهساله ـ اون ییل باقی ومستمرّ اولان حکومت Et qui revient tous les dix ans *A.* واقع فی کل عشر سنین، *P.* هر اون ییلده بر اولان *T.* بهر ده سال آینده || Fêtes décennales اون ییلده بر کرّه اولان اعیاد

DÉCENT. Qui est selon les règles de la bienséance *A.* موافق الادب ـ موافق لذاب الادب *P.* آزرمانه *T.* ادبلو || Il n'est pas décent à un magistrat de... بر حاکمه کوره فلان شیئی ایتمك ذاب ادبه موافق دکلدر Être en habit décent کسوهٔ ادیبانه ایله مکتسی اولمق

DÉCEPTION. Surprise, tromperie. Il se dit lorsque quelqu'un a été induit par erreur à donner une chose pour moins de la moitié de sa valeur *A.* غبن ـ غرّت *P.* غره *T.* آلداتمه || Cela s'est fait sans fraude ni déception بو مادّهده نه غبن ونه بو مادّه غبن وحیلهدن عاریدر ـ حیله وار در

DÉCERNER. Ordonner par autorité publique *A.* امر *P.* فرمودن *T.* بیورمق || Décerner un ajournement personnel بر کمسنهنك بالنفس مجلس شرعه احضارینی امر ایتمك Décerner des récompenses مکافات لایقه اعطاسنی امر ایتمك Le Sénat lui décerna le triomphe سناتو تعبیر اولنور دیوان عالی فلان کمسنهنك غزا ونصرتی مشعر تشریفات معتاده ایله مظهر التفات اولمسنی امر ایلدی

DÉCÈS. Mort naturelle d'une personne *A.* وفات ـ موت *P.* مرگ *T.* اولوم || Le jour de son décès یوم وفاتنده Après son décès وفاتندنصکره

DÉCEVANT. Qui trompe *A.* خادع ـ غارّ ـ مغفل *P.* دلفریب ـ غره ساز ـ غره آمیز *T.* آلدادیجی ـ اویالندریجی || Espoir décevant امید غره آمیز ـ امنیّه غارّه Paroles décevantes کلمات کلمات ـ کلمات اغفال آمیز ـ کلمات موجبة الاغفال ـ غارّه اقوال خادعه ـ دلفریب

DÉCEVOIR. Engager dans l'erreur par des moyens spécieux ou séduisants *A.* اغفال ـ تغریر *P.* غره دادن ـ غره کردن *T.* آلداتمق || Ces propositions ne tendent qu'à vous décevoir ایراد اولنان تکالیفدن مراد سنی اغفال ایتمکدر.

On dit, Ses espérances ont été déçues امانی وآمالی رهین خیبت وخسران اولمشدر

Déçu. *A.* مغفل ـ غریر *P.* غره گشته *T.* آلدانمش

DÉCHAÎNEMENT. Il ne se dit qu'au figuré. Emportement extrême qui s'exprime par des discours injurieux *A.* استشاطة *P.* آتشریزی غرش *T.* آتش پوشکرمه طاربلوب || Il est dans un perpétuel déchaînement contre vous سنك حقكده علی الدوام آتش پوشکرمکدن خالی دکلدر On ne vit jamais un pareil déchaînement بو مقوله استشاطه شدیده قدر کورلمش شی دکلدر

DÉCHAÎNER. Ôter, détacher de la chaîne *A.* خلع السلسلة ـ فكّ السلاسل *P.* زنجیر گشادن *T.* زنجیر چوزمك || On déchaîna les captifs اسرادن فك سلاسل اولندی Déchaîner un chien کلبك زنجیرینی چوزمك

Figur. Exciter, irriter contre quelqu'un *A.* تهییج العنف ـ تثویر اللهاب العنف ـ والشدّة *P.* بخشم آوردن ـ بخشم *T.* آتشلندرمك ـ اویکدلندرمك وکینه انگیختن || Il déchaîna toute la cabale contre lui ارباب فسادك عنف وکیندسنی بسبتون فلانك علیهنه تهییج ایلدی

On dit aussi figur., en parlant d'un grand orage, qu'il semblait que tous les vents fussent déchaînés کانّ جمیع ریاح کویا که جمیع ریاح بالعنف ـ شدّت ایله بردن بوشاندی والشدّه بر اوغوردن بوشانیویردی

Se déchaîner. S'emporter sans retenue contre quelqu'un *A.* استشاطة ـ تغیظ *P.* بر فلان کس آتشریز غرش شدن *T.* طاریلوب آتش پوشکرمك

Déchaîné. *A.* منخلع السلسلة *P.* گشاده زنجیر *T.* زنجیری چوزلمش ـ On dit d'un méchant homme qui se permet tout, que c'est un diable déchaîné زنجیردن بوشانمش بر خبیث شیطان مزاجدر

DÉCHAPERONNER. Ôter le chaperon d'un oiseau de proie quand on veut le lâcher *A.* خلع الستارة عن عیون الصقر *P.* چشمپوش مرغ شکاریرا بر داشتن *T.* پچه یی آچمق

DÉCHARGE. L'action de décharger des marchandises *A.* اخراج الحمولة *P.* فرود آوری تنگ *T.* یوك ایندرمه || Se trouver à la décharge d'un ballot دنکك اخراجی وقتنده حاضر بولنمق Il se trouva à la décharge de la charrette, du bateau عربهنك وقایغك حمولهسی اخراجنده حاضر بولندی

Il se dit aussi de plusieurs coups d'armes à feu *T.* كله وياخود قورشون يايلمى || Après avoir essuyé la première décharge de l'ennemi, on alla à eux l'épée à la main دشمن طرفندن آتيلان كللرك اوّلكى يايلمنه تحمّل ايلدكدنصكره بزم عسكر مسلول السيوف اولدرق اوزرينه واردى Ils firent d'abord une furieuse décharge اوّل امرده اشدّ شديد بر يايلم Une décharge de mousqueterie تفنك قورشونى كله آتمشلر در يايلمى

Il signifie aussi, l'acte par lequel on tient quelqu'un quitte d'une chose *A.* سند الخلاص *P.* خلاصنامه *T.* خلاص تذكره‌سى || Décharge bonne et valable قوى ومعمول ادا تذكره‌سى ـ بد خلاص تذكره‌سى On ne saurait rien lui demander, il a sa décharge يدنده ادا تذكره‌سى اولمغله كندودن بر شئ مطلوب اوله‌مز On lui a donné une décharge de tout كافهٔ مطلوباتدن برائت ذمّتى حاوى يدينه خلاص سندى اعطا اولندى On travaille à votre décharge ذمّتكى تخليص ايچون سعى اولنور

Et ce que les témoins disent pour décharger un accusé *A.* شهادت للتبرية *P.* گواهى براى آزاده كردن از گناه *T.* تهمتدن قورتاره‌جق شاهدلك || Informer à charge et à décharge بر كمسنه‌نك عليهنه ياخود تبريهٔ ذمّتى بابنده كشف حال ايتمك La déposition des témoins fait la décharge de l'accusé اخبار شهود متهومك تبريهٔ ذمّتنى موجبدر

Et l'endroit, le trou, le tuyau par lequel se décharge l'eau d'une fontaine, d'un étang *A.* بيب *P.* لوله *T.* مصلق || La fontaine a sa décharge à vingt pas de là چشمه‌نك مصلغى يكرمى آدم مسافه‌ده واقعدر

On dit aussi, La décharge des humeurs, pour dire, l'écoulement des humeurs *A.* انصباب الاخلاط *P.* ريزش كشها *T.* اخلاطك دوكلمه‌سى

On appelle Décharge dans une maison, un lieu où l'on serre ce qui n'est pas d'un usage ordinaire *A.* سهوة *P.* قابور *T.* مصندره

Il signifie aussi, soulagement *A.* تخفيف *P.* سبكسارى *T.* خفيفلتمه || C'est une décharge considérable pour l'État ملكك حقّنده بر تخفيف كليدر Il est odieux de faire sa fille religieuse pour la décharge de la famille اهل بيتك تخفيف حالنه مدار اولمق نيتيله بر كمسنه كندو قزينى رهبانيت طريقنه ادخال ايتمك بر امر موجب الاستنفار در

On dit, La décharge de la conscience, pour dire, l'acquit de la conscience *A.* تخليص النفس عن الحزازة ـ تطمين النفس *P.* آزادگىٔ دل از بار خراش *T.* نفسك بار حزازتدن تخليصى || Je vous en avertis pour la décharge de ma conscience نفسمى بار حزازتدن تخليص ايچون سكا اخبار ايدرم

DÉCHARGEMENT. Action de décharger. Il se dit des vaisseaux et des bateaux. V. Décharge.

DÉCHARGER. Ôter un fardeau du lieu où il était *A.* تنزيل حطّ الحمل ـ الحمولة *P.* بار بر داشتن ـ تنگرا فرود آوردن *T.* يوك قالدرمق ـ دنك ايندرمك || Décharger des marchandises اموال تجّار يوكلرينى ايندرمك Décharger des ballots دنك يوكلرينى ايندرمك Décharger un crocheteur حمّالك يوكنى ايندرمك Décharger un cheval باركيرك يوكنى ايندرمك Décharger un plancher qui est trop chargé غايت ايله يوكلو اولان دوشمه‌نك يوكنى قالدرمق

On dit, Décharger son estomac pour dire, le soulager *A.* تخفيف المعدة *P.* بمعده سبكبارى آوردن *T.* معده‌يى خفيفلندرمك Et décharger son ventre *A.* تخفيف البطن *P.* شكمرا آزادهٔ ثقلت كردن *T.* قارنى خفيفلندرمك Et qu'une drogue décharge le cerveau, pour dire, qu'elle le soulage des humeurs qui l'incommodent فلان دوا تخفيف دماغه مدار اولور

Et figur., Décharger son coeur, pour dire, déclarer avec franchise les sujets de mécontentement que l'on a *A.* تصفية البال *P.* درونرا از ـ تصفيهٔ درون كردن ـ درونرا پاكيزه كردن *T.* يوركى پاكلتمك ـ ژنگ كدورت پاك كردن Et décharger sa conscience. V. Décharge. — Et décharger quelqu'un d'un soin, de quelque chose de pénible *A.* تخليص عن الثقلة *P.* آزادهٔ بار ساختن ـ وارستهٔ بار كردن *T.* يوكدن قورتارمق || Il l'a déchargé de cette commission فلانى اول ماموريتك ثقلتندن تخليص ايلدى

Se DÉCHARGER d'une affaire sur quelqu'un, pour dire, lui en remettre le soin *A.* دفع الامر عن نفسه وتحميل على فلان *P.* بار مصلحترا بر فلان انداختن *T.* مصلحتك يوكنى اوزرندن آتوب آخره يوكلتمك

On dit, Décharger une arme à feu, pour dire, la tirer *A.* تخلية *P.* تهى كردن *T.* بوشالتمق || Il faut avoir la plus grande attention de décharger ses fusils et ses pistolets avant de rentrer chez soi بر كمسنه خانه‌سنه دخولدن مقدّم تفنك

وپشتوارینی بوشالتمغه غایة الغایه اهتمام ایتمك واجبه‌دندر

Et décharger sa bile, sa colère sur quelqu'un, pour dire, lui faire sentir les effets de sa colère *A.* افراغ الغضب على *T.* اویكه‌سنی بوشالتمق || Il était irrité contre sa femme, il a déchargé sa colère contre ses enfans زوجه‌سنه انفعال ایدوب اویكه‌سنی اولادی اوزرینه بوشالتدی

Décharger. Tenir quitte, déclarer quitte *A.* ابراء الذمّة - تبریة *P.* از ذمّت وارسته كردن *T.* ذمّتی قورتارمق || Il me demandait telle chose, j'en ai été déchargé par arrêt فلان شیئی بندن مطلوب ایدرایدی حال بو كه با اعلام شرعی ذمّتم ابرا اولنمشیدی || Il s'est fait décharger de la tutèle de ce mineur بو صغیرك وصایتندن تبرّی ایلدی

Et délivrer d'un impôt, d'une redevance, d'une dette, d'une demande *A.* عفو *P.* معاف كردن - آزاده كردن *T.* عفو ایتمك || Il a été valablement déchargé de tel impôt فلان ویركودن بر نهج شرعی عفو اولندی Cette province était fort chargée de tailles, on l'a un peu déchargée فلان مملكتده بار تكالیف زیاده اولمغله بر مقداری عفو ایله تخفیف اولندی

Décharger un registre, un contrat. C'est y mettre une quittance de ce qu'on a reçu *A.* تنزیل المقدار المقبوض *P.* مقدار مقبوض فرو نهاده كردن *T.* آلنان مقداری اشاغی وارمق

Décharger un accusé. Porter témoignage en sa faveur *A.* شهادت للبرائة *P.* برای آزادگی از گناه گواهی دادن *T.* بر كمسنه‌نك تهمتسزلكنه شهادت ایتمك - Décharger d'accusation. Prononcer par un jugement qu'un accusé est innocent *A.* حكم البرائة *P.* حكم بیگناهی كردن *T.* تهمتسزلغی حكم ایتمك

On dit, qu'une rivière se décharge dans une autre, dans la mer, pour dire, qu'elle y entre *A.* انصباب *P.* ریزان شدن *T.* منصب اولمق - دوكلمك || Le Danube se décharge à la Mer-Noire نهر طونه قره دكزه منصب اولور

Se décharger, en parlant de couleurs, signifie, devenir moins chargées *A.* انكشاف اللون *P.* رنگ گشایش پذیرفتن *T.* رنك آچلمق

DÉCHARNER. Ôter la chair de dessus les os *A.* اجتلام - انتحاص *P.* گوشت از استخوان بر كندن *T.* كمیكك اتنی

اتنی كمیكدن صیروب آلمق - صویمق

Figur. Dépouiller d'agrémens, d'ornemens *A.* سلب اللطافة - ازالة الحسن *P.* نا زیبا ساختن *T.* حسنی كیدرمك - كوزللكی كیدرمك || En voulant trop raffiner sur la langue, on la décharne بر لسانك تزیید نزاكتی بابنده مبالغه اوزره سعی ایدنلر حسن ولطافتنی ازاله ایتمش اولورلر

Il signifie aussi, amaigrir *A.* انحال - انحاص *P.* لاغر ساختن *T.* خیره‌لندرمك - اتندن دوشرمك - آریقلتمق - زبونلتمق || Cette maladie l'a fort décharné بو خسته‌لك غایت ایله انحالنه سبب اولمشدر

Décharné. *A.* مجتلم *P.* گوشت از استخوان بر كنده *T.* كمیككك اتی صویلمش *A.* مسلوب اللطافة *P.* نا زیبا *T.* حسنی كیدرلمش *A.* ناحل - نحیص *P.* لاغر ساخته *T.* خیره *T.* اتندن دوشمش - آریقلنمش - زبونلنمش Figur. Style décharné. Un style sec. *A.* معدوم اللطافة - معدوم النضارة *P.* بی آب وتاب *T.* قوری

DÉCHAUMER. Il se dit d'une terre que l'on retourne avec la bêche ou la charrue, pour enterrer le chaume qui est resté après la moisson *A.* تقلیب الارض *P.* خاكرا گردانیدن *T.* تارلایی آقدارمق - یری آقدارمق

DÉCHAUSSER. Ôter, tirer les bas ou les souliers à quelqu'un *A.* نزع النعال *P.* پاپوش بر آوردن *T.* آیاق قابنی چیقارمق || Déchausser son maître آغاسنك آیاق قابنی چیقارمق

Se déchausser. *A.* انتزاع النعال *P.* پاپوش خودرا بر آوردن *T.* كندو آیاق قابنی چیقارمق

Déchausser un arbre. Ôter la terre qui est autour du pied *A.* تسجین *P.* خاك از پای درخت جدا كردن *T.* آغاجك دیبنی چقورلتمق - آغاجك دیبنی آچمق || Les jardiniers déchaussent les arbres pour mettre du fumier au pied باغچوان قسمی آغاجلرك دیبلرینی فشقیلتمق ایچون آچرلر

Déchausser les dents. Les découvrir en écartant les gencives *A.* تنسیع *P.* آزه‌را بر بردن *T.* دیش اتنی صیرمق || Il ne faut pas se frotter les dents rudement, parceque cela les déchausse دیشلری شدّتلوجه اوغمق روا دكلدر زیرا دیش اتلری صیریلور

On dit figur., qu'un homme n'est pas digne d'en déchausser un autre, pour dire, qu'il est d'un mérite fort inférieur فلانك

پاپوجنی جویره‌مز

DÉCHAUSSOIR. Instrument qui sert à séparer les gencives d'autour des dents *A.* منسعة الاسنان *T.* دیش انلرینی صیره‌جق آلت

DÉCHÉANCE. Perte d'un droit *A.* سقوط *P.* ساقط شدن *T.* حقندن سقوطی || À peine de déchéance de son droit حقندن سقوطی دوشمه Déchéance de priviléges امتیازاتدن لازم کلدجکی انذاریله امتیازاتدن ساقط اولمق ـ سقوط

DÉCHET. Diminution d'une chose, ou en elle-même, ou en sa valeur *A.* نقصان ـ نقص ـ محونت ـ بخس *P.* کاست *T.* اکسلمه || Il y a du déchet dans la fonte des monnaies سکه‌لرک ـ سکه‌لرک ذوبانده بخس ومحونت ظهور ایدر Il y a du déchet sur le prix de certaines espèces, quand on les emporte en pays étranger ارتمدنده اکسلمه واقع اولور بعض سکه‌لر دیار آخره کوتورلدکده قیمتلرینه نقصان عارض اولور Il faut avoir soin de remplir les tonneaux de vin de temps en temps, à cause du déchet خمری اکسلمدن صیانة آرالق آرالق فوچیلرک طولدرلمسی لازمدر Il y a du déchet sur le vin et sur le blé qu'on garde trop long-temps خمر وحبوبات مدت مدیده حفظ اولندقچه دائما اکسلمه ظهور ایدر

DÉCHEVELER. Mettre en désordre la chevelure de quelqu'un *A.* تشتیت الشعر *P.* موی پریشان کردن *T.* صاچی قارش مورش ایتمک || Ces deux femmes en se battant se sont toutes deux déchevelées بو ایکی عورت دویوشر ایکن بری برلرینک صاچنی قارش مورش ایلدیلر

DÉCHIFFRABLE. Qui peut être déchiffré *A.* ممکن الحل *P.* گشادنی *T.* سوکیلور || Un chiffre qui n'est pas déchiffrable انحلالپذیر ممکن الحل اولمیان حروف معهوده Cette lettre n'est pas déchiffrable بو مکتوب ممکن الحل دکلدر Cela est-il déchiffrable? بونک حلی ممکنمیدر

DÉCHIFFREMENT. Action de déchiffrer *A.* حل *P.* گشایش *T.* آچمه حلسازی ـ V. Déchiffrer.

Il se dit aussi de la chose même qui est déchiffrée *A.* منحل *P.* حلکرده *T.* آچلمش || Apportez-moi le déchiffrement de cette lettre حروف معهوده ایله یازلمش بو مکتوبک منحلنی بکا کتور Par le déchiffrement de cette lettre, on apprit que... بو مکتوبک حروف معهوده‌سی حل اولندقده

معلوم اولدیکه

DÉCHIFFRER. Expliquer ce qui est écrit en chiffre *A.* حل الحروف ـ المعهودة *P.* حل الارقام المعهودة *T.* حروف لتره گوندرا حروف معهوده‌یی آچمق حل کردن || Déchiffrer une lettre بر قطعه مکتوبک حروف معهوده‌سنی حل ایتمک Un chiffre malaisé à déchiffrer حلی مشکل ارقام معهوده

Figur., Lire ce qui est malaisé à lire *A.* تمییز الحروف ـ قرائت *P.* خواندن *T.* اوقومق ـ حرفلری جیقارمق || Cela est si mal écrit, que je ne le saurais déchiffrer بو رتبه‌ده فنا یازلمشدر که حروفنی جیقاره‌مم Déchiffrer de vieux titres سندات عتیقه‌یی قرائت ایتمک Déchiffrer des descriptions anciennes presque effacées بعض آثار قدیمه اوزرنده محرر اولوب رهین محو وانطماس اولمش خطوطی تمییز وقرائت ایتمک

Et pénétrer dans une affaire obscure, démêler quelque chose d'embarrassé, de secret *A.* استخراج ـ کشف *P.* عیان کردن ـ وا کردن *T.* ایچ یوزینی آچمق || Cette affaire était difficile, il nous l'a bien déchiffrée بو مصلحت امور مشکله‌دن ایکن فلان کس کرکی کبی کشف واستخراج ایلدی Je ne saurais déchiffrer toute cette intrigue بو فسادک صورتنی تماماً وکاملاً کشف واستخراج ایده‌مم

On dit, Déchiffrer quelqu'un, pour dire, pénétrer ses inclinations, et ce qui lui est arrivé de plus secret *A.* استبطان الحال ـ استخراج الحال *P.* حال فلانرا وا کردن *T.* بر کمسنه‌نک ایچ یوزینی آکلامق ـ حالنی خارجه جیقارمق || On a parlé de lui dans une compagnie où on l'a bien déchiffré بر مجلسده فلان کسیدن بحث اولنوب حال وکیفیتی کرکی کبی استخراج اولندی

DÉCHIFFREUR. Celui qui a la clef d'un chiffre *A.* حامل المفتاح الحروف المعهودة *P.* دارندهٔ مفتاح حروف معهوده *T.* حروف معهوده انختریني طوتان

Et celui qui a le talent de déchiffrer des lettres sans en avoir le chiffre *A.* حلال الحروف المعهودة *P.* گشایندهٔ حروف معهوده *T.* حروف معهوده‌نک حلی فننی بیلن

DÉCHIQUETER. Découper en faisant diverses taillades *A.* تشریم ـ تشقیق *P.* پاره پاره بریدن *T.* پارچه پارچه ـ طوغرامق || Déchiqueter la peau, la chair جلد ولحمی تشریم ایتمک ـ کسمک

DÉCHIQUETER une étoffe *A.* تقطیع ـ قص *P.* شکله شکله بریدن

T. دیلم دیلم کسمك ـ قرقمق

Déchiqueté. *A.* منشق ـ مشرّم *P.* پاره پاره بریده *T.* قرقلمش *A.* مقصوص *P.* لشکه لشکه بریده *T.* طوغرانمش ـ دیلم دیلم کسلمش ـ

DÉCHIRAGE. L'action de désassembler les planches qui composent un bateau *A.* فسخ *P.* گشایش پیوند *T.* سوکمه

DÉCHIREMENT. L'action de déchirer *A.* خرق ـ مزق ـ شق *P.* چاك *T.* یرتمه || Le déchirement des habits était une marque de douleur et d'indignation chez les Juifs خرق ثیاب بین الیهود علامت غصّه وغضب ایدی ـ On dit figur., Le déchirement du coeur, pour dire, une vive douleur de l'âme *A.* تشقق البال *P.* چاکچاك دل ـ کاوکاو دل *T.* یورك پارچه‌لنمسی

On dit aussi au figuré, Déchiremens d'entrailles *A.* قداد *P.* رنج روده *T.* بغرسق کسنتیسی ـ کسنتی

DÉCHIRER. Mettre en pièces sans se servir d'instrument tranchant *A.* شق ـ تشقیق ـ خرق ـ تخریق ـ تمزیق *P.* دریدن ـ فتالیدن ـ شکیدن ـ چاکچاك کردن *T.* پارچه ـ یرتمق || Déchirer une lettre مکتوبی شق ایتمك ـ پارچه ایتمك || Déchirer un habit ثوبی خرق وتمزیق ایتمك ـ ثوبی چاکچاك ایتمك Il s'est déchiré toute la main قولنی پارچه پارچه ایتمك ایلدی ـ On dit figur., qu'une chose déchire le coeur, les entrailles, pour dire, qu'elle excite une vive compassion *A.* تشقیق القلب *P.* دلرا چاکچاك کردن *T.* یورکی پارچه پارچه ایتمك qu'un État est déchiré par diverses factions متعدّد فرقه‌لرك ظهوری تقریبیله احوال ملك درون ملکده فرق ـ ودولت رهین انشقاق اولمشدر ـ عدیده‌نك ظهوری بین الاهالی شق عصای اتحادی مؤدّی سر نمای ظهور اولمشدر que l'Église est déchirée par un schisme اولان بدعت شق عصای دینه سبب اولمشدر que les passions opposées déchirent le coeur اهوای متناقضه بادئ انشقاق قلب اولور Les remords déchirent la conscience نفس لوّامه احتکاك قلبه باعث اولور

On dit aussi figur. de certaines douleurs vives et aiguës, qu'elles déchirent les entrailles *A.* تقدید الصدر ـ تقدید البطن *P.* رنج شکم آوردن ـ رنج روده دادن *T.* انجی صیزلتمق ـ بغرسق کسنتیلری کتورمك ـ

Il signifie aussi, offenser par des médisances, par des calomnies *A.* هرط العرض ـ هتك العرض ـ تمزیق العرض ـ کسر العرض *P.* عرض شکستن ـ بنام وشان فلان شکست آوردن *T.* عرض قیرمق ـ عرض ییقمق ـ عرضه طوقنمق || Déchirer son prochain کندو قریننك عرضنی شکست ایتمك Déchirer la réputation de quelqu'un بر کمسنه‌نك نام وشاننه ایراث کسر ایتمك

Déchiré. *A.* متمزّق ـ منشق *P.* دریده ـ چاکچاك شده *T.* یرتلمش ـ On dit, qu'un homme est tout déchiré, pour dire, que ses habits sont tout déchirés *A.* متمزّق الثیاب ـ مخترق الثیاب *P.* جامه دریده *T.* اوستی باشی یرتق ـ On dit proverb., qu'un chien hargneux a toujours les oreilles déchirées, pour dire, qu'un querelleur a toujours des affaires désagréables *T.* طالاشان کوپکك قولاغی دائما یرتق اولور

DÉCHIRURE. Rupture faite en déchirant *A.* شق pl. شقوق ـ خرق pl. خروق ـ مزقة *P.* چاك *T.* یرتق || Raccommoder une déchirure خرقی یاممق Il y a une déchirure à votre habit ثوبکده بر یرتق وار در

DÉCHOIR. Tomber dans un état moins bon que celui où l'on était *A.* انحطاط ـ سقوط *P.* افتادن *T.* دوشمك || Déchoir de son rang رتبه‌سندن منحط اولمق Il est déchu de son crédit اعتباری ساقطدر ـ اعتباردن ساقط اولدی Depuis ce moment il a déchu de jour en jour اول مدّتدنبرو یوماً فیوماً حال انحطاطده در Ils sont déchus de leurs privilèges متمتّع اوله کلدکلری امتیازاتدن ساقط اولمشلر در ـ On dit d'un homme avancé en âge, qu'il commence à déchoir, lorsque les facultés du corps et de l'esprit commencent à s'affaiblir en lui فلانك قوای طبیعیّه‌سی مشرف انحطاطدر

Il signifie aussi, diminuer *A.* نقصان ـ انتقاص ـ تنقص ـ تنزّل *P.* کمیدن ـ کم شدن ـ کاستن *T.* اکسلمك || Son crédit commence à déchoir اعتباری کسب نقصان ایتمکده در Dans la décadence de l'Empire Romain, l'éloquence commença bientôt à déchoir رومیّهٔ کبرا دولتنك وقت انحطاطنده فنّ بلاغت دفعةً تنزّل وانتقاصه یوز طوتدی ـ Déchoir de ses espérances *T.* امانی وآمال دوچار خیبت وخسران اولمق

Déchu. *A.* ساقط ـ مسقوط ـ منحط *P.* افتاده *T.* دوشمش *A.* متنقص ـ متنزّل *P.* کم ـ کاسته *T.* اکشلمش *A.* خاسر الآمال

DÉCHOUER. Remettre à flot un vaisseau échoué *A.* رفع السفينة عن الابسار *P.* كشتىٔ نشستدرا بر خيزانيدن *T.* اوتورمش كمىٔ يى قالدروب يورتمك

DÉCIDÉMENT. D'une manière décidée *A.* قطعياً ـ باتاً *P.* بر وجه قطعى *T.* كسمدجه

DÉCIDER. Résoudre, porter son jugement sur une chose contestée *A.* قطع ـ فصل *P.* قطع كردن *T.* كسمك ‖ Décider une affaire مصلحتى فصل ايتمك Décider un point de Droit فقهه متعلق بر دقيقه يى فصل وقطع ايتمك

Et terminer une affaire qui est en litige *A.* ختم ـ فيصل *P.* سازكارى نمودن ـ بسيچيدن *T.* بتورمك ‖ Décider un différend منازع فيها اولان ماده يه فيصل ويرمك le décider par une bataille ميانده جريان ايدن منازعه يه جنك ايله منازعه يى جنك ايله ختم ايتمك ـ فيصل ويرمك

Et ordonner, disposer *A.* حكم *P.* فرمودن *T.* بيورمق ‖ C'est à vous à décider de ma fortune نيك وبد حالمك حكمى سنك رايكه منوطدر Les juges décident de la vie et de la fortune des hommes قضات خلقك مال وجانلرى وحكامك حكمنه منوطدر

DÉCIDER QUELQU'UN. Le déterminer *A.* ارضا *P.* الزام كردن *T.* الزام ايتمك ‖ Cette raison m'a décidé بو دليل بنى الزام ايلدى

Et porter son jugement avec trop de précipitation *A.* خرق ـ فتق *P.* كار بريدن *T.* يرتوب كسمك ‖ C'est un homme qui aime à décider خرق اموره مبتلا بر آدمدر

SE DÉCIDER. Prendre son parti *A.* توطين ـ تزميع ـ تصميم الذهن *P.* قرار دادن *T.* قرار ويرمك ‖ Il s'est décidé trop légèrement بو بابده كمال خفت ايله توطين نفس ايلدى ـ خفت ايله قرار ويردى

DÉCIDÉ. *A.* رهين ـ *A.* كسلمش *T.* قطع كرده *P.* مقطوع مقرر ـ مصمم *A.* بتمش *T.* فيصلپذير ـ بسيچيده *P.* الفيصل قرارى ويرلمش ـ قرار بولمش *T.* قرار داده ـ قرار گير *P.*

Homme décidé. Celui qui a un caractère ferme *A.* اصيل الراى ـ ثابت الراى ـ حصيف الراى *P.* استوار انديش *T.* عقلى لنكرلو ـ عقلى تمللو

DÉCIMABLE. Qui est sujet aux décimes *A.* تحت التعشير *P.* دهيوده دار *T.* اونده لقلو

DÉCIMATEUR. Celui qui lève la dîme dans une paroisse *A.* عشار ـ محصل العشر *P.* دهيوده گير *T.* اونده لقجى ‖ Principal décimateur باش اونده لقجى

DÉCIME. La dixième partie des biens qu'on paye à l'Église *A.* عشر pl. اعشار *P.* دهيك ـ دهيوده *T.* اونده لق

DÉCINTRER. Ôter les cintres d'une voûte *A.* نزع القوالب الطاق *P.* خورا بردن *T.* كمر قالبلرينى قوپارمق ‖ On ne décintre les voûtes que quand elles sont bien sèches كمرلر كركى كبى قوريبينجه قالبلرينى قوپارمزلر

DÉCISIF. Qui décide *A.* جازم ـ فاصل ـ قطعى ـ قاطع ـ كار بر *P.* ايشى كسر ـ ايش كسيجى *T.* ‖ La pièce décisive d'un procès دعوايه متعلق اولان اوراقدن فاصل الامر اولان ورقه Jugement décisif حكم فاصل ـ حكم قطعى Combat décisif محاربهٔ قطعية النتيجه

Il se dit aussi des personnes, et signifie qui décide hardiment *A.* ذو الصريمة ـ زميع الامور ـ زميع ـ مجذام الامور ـ مجذام *P.* كارساز *T.* ايش بتوريجى ‖ C'est un homme décisif مجذام الامور بر ادمدر Les jeunes gens sont ordinairement plus décisifs qu'il ne faudrait حديث السن اولنلر اقتضاسندن زياده ذوى الصريمه درلر

On dit aussi en mauvaise part, Esprit décisif, Ton décisif *A.* مستبد بالراى *P.* خود راى *T.* رايند مصر

DÉCISION. Résolution, jugement *A.* راى pl. آرا ـ جازم ـ راى ـ قرار *T.* راى قرار گير ـ راى قرار داده *P.* احكام pl. حكم ‖ Cela est contraire aux décisions des Conciles بو كيفيت مجالس شوراى دينده قرار گير اولمش آرايه مغاير در On attend la décision du Roi جانب پادشاهيدن ظهور ايده جك حكمك ورودينه منتظر درلر La décision des docteurs fut que… گروه علمانك راى قرار داده لرى شو ايديكه Une décision de Droit بر مصلحته La décision d'une affaire فقهه متعلق بر حكم بر مصلحتك قرارى ـ دائر اولان راى قرار داده La décision d'un dogme عقايده متعلق بر خصوصده ويريلان راى جازم La décision d'une question dépend de la manière dont elle est posée بر مسئلده راى ويرلمك صورت بسط وافاده سنه منوطدر

DÉCISIVEMENT. D'une manière décisive *A.* قطعياً ـ جازماً ـ على وجه القطعى *P.* بر وجه قطعى *T.* قطعيجه ‖ Parler décisivement جازماً وقطعياً تكلم ايتمك

DÉCISOIRE. Il ne se dit qu'en parlant du serment d'une

partie qui décide le différend en question *A.* قسم فاصل نزاعی کسدجک یمین *T.* سوگند سخن بر *P.* النزاع

DÉCLAMATEUR. Il se dit d'un homme qui récite en public *A.* خطیب pl. خطبا *P.* خطبه خوان *T.* خطبه اوقویجی || C'est un bon déclamateur بر خطیب طلیق اللساندر Mauvais déclamateur خطیب سقیم الکلام ـ خطیب کلیل اللسان

DÉCLAMATION. La prononciation et l'action de celui qui déclame *A.* خطابت *P.* خطبه خوانی *T.* خطابت ایتمک || La déclamation est une des principales parties de l'orateur فنّ خطابت واعظک اسباب اصلیه‌سندندر Avoir la déclamation belle, aisée خطابتده لطافت وسلاست صاحبی اولمق Entendre bien l'art de la déclamation فنّ خطابته آشنا اولمق ـ Il se dit aussi, d'une pièce d'éloquence composée pour être déclamée *A.* خطبة pl. خطب

DÉCLAMER. Réciter d'un ton d'orateur *A.* اجرار الخطبة

DÉCLARATIF. Il se dit d'un acte par lequel on déclare quelque chose *A.* متضمّن البیان الحال ـ مبیّن الحال *P.* نمودار *T.* بیان ایدیجی ساز || Il rapporte un titre qui n'est pas attributif du droit, mais seulement déclaratif اعطای استحقاقی متضمّن اولمیوب یالکز بیان حالی محتوی سند ابراز ایدر

DÉCLARATION. Action de déclarer *A.* بیان ـ اعلان ـ اشاعة *P.* آشکار سازی *T.* بللو ایتمکلک || Déclaration publique اعلان علی ملاء الناس authentique اعلان معتبر solennelle اعلان رسمی Depuis la déclaration de son mariage نکاحنی اشاعه واعلان ایده‌لیدنبرو Déclaration d'amour اعلان عشق Il ne veut point de cela, il en fait sa déclaration بوکا طالب اولمدیغنی اعلان ایده‌یور

DÉCLARATION DE GUERRE. L'acte public par lequel une puissance déclare la guerre *T.* اعلان سفری حاوی بیاننامه

Il signifie, en termes de Pratique, dénombrement fait dans un mémoire *A.* دفتر المفردات *T.* مفردات دفتری || Donner la déclaration d'une maison برمنزلک مفردات دفترینی اعطا Déclaration de dépens مصروفاتک مفرداتی دفتری ایلمک

DÉCLARATOIRE. Il se dit d'un acte par lequel on déclare juridiquement quelque chose *T.* بیان حالی حاوی اعلام شرعی

DÉCLARER. Manifester. *A.* بیان ـ اعلان ـ تبیین ـ اشاعة ـ افادة *P.* آشکار کردن ـ فاش کردن *T.* بیان ایتمک || Déclarer ses intentions à quelqu'un برکمسندیه مراد ومرامنی مقاصد ومنویاتنی اعلان بیان ایتمک Déclarer ses desseins شویله ادّعا ایلدیکنی اعلان ایتمک Il déclara qu'il prétendait que ... اعلان ایلدی Il a déclaré son mariage, après l'avoir tenu longtemps secret امر تزوّجنی مدّت مدیده مکتوم ومخفی طوتمشیکن بو دفعه اشاعه ایلدی On lui fit déclarer ses complices تهمتده مشارکت وجوادارى اولان اشخاصی کندویه اعلان ایتدردیلر ـ Déclarer la guerre اعلان سفر ایتمک ـ بیان ایتمک

Et manifester par autorité publique *A.* اعلان من قبل الشرع *P.* از جانب شریعت اعلان کردن *T.* طرف شرعدن بیان ایتمک || Il a été déclaré atteint et convaincu d'un tel crime فلان جرمک تحققی قبل شرعدن متهومیتی وعلیهنه اعلان اولندی On l'a déclaré criminel de lèse-majesté ذات دولته خیانت جرمی اوزرنده ثابت اولدیغی قبل شرعدن اعلان اولندی Son mariage est déclaré nul نکاحی ملغا اولدیغی قبل شرعدن اعلان اولندی

SE DÉCLARER. S'expliquer *A.* افشاء المرام ـ افصاح المرام *P.* مرام خود وا کردن *T.* مرامنی آچمق ـ مرامنی آچیغه قویمق || Il ne veut point se déclarer là-dessus البابده افشاء مرام ایتمک استمز Il s'est déclaré hautement علنًا وصراحةً افصاح مرام ایلدی ـ Il signifie aussi, se manifester, se faire connaître *A.* ظهور ـ تبیّن *P.* پدید آمدن ـ آشکارا شدن *T.* آچیغه بللو اولمق ـ میدانه چیقمق ـ چیقمق || La maladie se déclara علت تبیّن ایلدی La victoire s'est déclarée pour nous غلبه ونصرت طرفمزه تبیّن ایلدی Il s'est déclaré l'auteur d'un tel livre فلان کتابک مؤلفی اولدیغنی بیان ایلدی Le public s'est déclaré pour lui جمهور ناس فلانک طرفداری اولدیغنی بیان ایلدی ـ Et prendre parti dans une guerre commencée سفره موافقت ایتمک || Une partie de l'Allemagne se déclara pour les Suédois آلمان امراسنک بعضیسی سفر خصوصنده اسوجلویه موافقت نیتنده اولدقلرینی اعلان ایلدیلر On força le prince à se déclarer فلان حکمداری سفره موافقت ایلمکه اجبار ایلدیلر

DÉCLIC. Espèce de bélier propre à enfoncer des pieux *A.* میطدة *P.* کدینه *T.* واریوز

DÉCLIN. L'état d'une chose qui penche vers sa fin *A.* میل الی الزوال ـ انحطاط ـ اشراف الی الانحطاط ـ توجّه الی الانحطاط *P.* بزوال گرابیدن *T.* زواله آغمه ـ آشاغیلنمه || Le déclin du jour نهارک زواله میلی Le déclin de l'âge

بر مرضك سنك انحطاطه ميلی Le déclin d'une maladie حمانك حال انحطاطی Le déclin de la fièvre حال انحطاطی de la lune قمرك زوال وانحطاطه توجهی Le déclin de l'Empire Romain رومية كبرا دولتنك انحطاطه ميلی Sa fortune est sur son déclin حال ثروت ويسارى مشرف زوالدر Cette beauté est sur son déclin بو حسن وجمال مايل انحطاط وزوالدر

DÉCLINABLE. Terme de Grammaire. Qui peut être décliné *A.* ممكن الاعراب

DÉCLINAISON. Manière de faire passer les noms par tous les cas *A.* اعراب

En termes d'Astronomie, il se dit des astres en parlant de leur éloignement de l'équateur *A.* ميلان الكوكب ـ ميول || Déclinaison australe ميلان جنوبی كوكب Déclinaison boréale ميلان شمالی كوكب Déclinaison de l'aiguille aimantée پوصله ايكنه سنك ميلانی

DÉCLINANT. Il se dit d'un cadran qui ne regarde pas directement quelqu'un des points cardinaux *A.* بسيطة زايغة

DÉCLINATOIRE. Terme de Pratique. Il n'est d'usage qu'en ces phrases, Exceptions déclinatoires, Fins déclinatoires, qui se disent des moyens qu'on allègue pour décliner une juridiction *A.* اعذار ناحية الحق القضا

DÉCLINER. Déchoir, pencher vers sa fin *A.* انحطاط ـ تنزل ـ انحطاط *P.* مايلت الى التنزل ـ تمايل الى الانحطاط آشاغيلنمق *T.* بانجام يازيدن ـ تنزل يافتن ـ پذيرفتن || Ce malade décline tous les jours بو مريضك حالی كل يوم حماسی انحطاط پذير اولمقده در Sa fièvre décline depuis peu عهدِ قريبدنبرو مايل تنزل وانحطاطدر Ses forces déclinent beaucoup قوای بدنيه سی غاية الغايه متمايل انحطاطدر Il va en déclinant آن بآن تنزل وانحطاطده در Sa fortune va en déclinant قوت ماليه سی تدريجی منحط اولمقده در — On dit, en parlant de la boussole, que l'aiguille décline de tant, pour dire, qu'elle s'éloigne de tant de degrés du Nord پوصله نك ايكنه سی قطب شماليدن شو قدر كرته ميل ـ شو قدر كرته دوشر ـ ايدر — Il se dit aussi en parlant des astres. V. Déclinaison.

En termes de Grammaire, c'est faire passer un nom par tous ses cas *A.* اعراب

Décliner son nom, signifie, dire son nom dans un lieu où l'on n'est pas connu *A.* انباء الاسم ـ تعريف الاسم *P.* نام بر كمسنه اديني سويلمك *T.* خودرا بيان كردن

Décliner une juridiction. Ne vouloir pas reconnaître la juridiction d'un tribunal *A.* نبی الحق القضا

On dit qu'un mur décline, lorsqu'il s'écarte un peu du point cardinal qu'il regarde le plus *A.* تجانف ـ تمايل *P.* يازيدن قاجقلق كوسترمك *T.* وريبی نمودن ـ || Ce mur décline d'un degré du midi au couchant بو ديوار جنوبدن شماله بر كرته قدر قاجقلق كوستر ـ بر درجه قدر تمايل ايدر

Décliné. *A.* منحط ـ متنزل *P.* انحطاط پذير ـ تنزيل يافته *T.* قاجقلنمش *T.* آشاغيلنمش *A.* متمايل *P.* يازيده

DÉCLIVITÉ. Situation d'une chose qui est en pente *A.* حال الحدور *P.* شيو *T.* شيولك || La déclivité d'un terrain بر ارضك شيولكی

DÉCLORE. Ôter la clôture *A.* فسخ الحظار *P.* بر چپرا جيت ديوارى سوكمك ـ صوندرمديی سوكمك *T.* كندن || Il a été condamné à déclore son champ تارلاسنده اولان جيت ديوارك سوكلمسی حكم اولندی

Déclos. Qui n'est plus clos *A.* معدوم الحظار *P.* بی چپر *T.* صوندرمدسز ـ ديوارسز || Ce champ est déclos en plusieurs endroits بو تارلا اكثر محللرنده معدوم الحظار در

DÉCLOUER. Détacher quelque chose en arrachant les clous qui l'attachent *A.* فك المسمار ـ نزع المسمار *P.* ميخرا بركندن *T.* اكسرى سوكمك || Déclouer des ais, des planches تخته لرك اكسرلرينی ـ مسامير الواحی فك ايلمك فلان شيئك اكسرى كلياً سوكلمشدر Cela est tout décloué

DÉCOCHER. Tirer une flèche *A.* رمی السهم *P.* تير انداختن *T.* اوق آتمق

Décoché. *A.* مرمی سهم *P.* تير انداخته *T.* آتلمش اوق

DÉCOCTION. Composition médicinale qu'on obtient en faisant bouillir dans l'eau des drogues médicinales *A.* مطبوخ *P.* پخته مطبوخ *T.* داروی گرم ـ جوش || Boire une décoction مطبوخ ايچمك Faire une décoction مطبوخ ترتيب ايتمك Mettre infuser du séné dans une décoction de chicorée هندبا مطبوخی ايچنده سنامكی نقع ايتدرمك Faire de la décoction pour un lavement احتقان ايچون مطبوخ ترتيب ايلمك

DÉCOIFFER. Défaire la coiffure d'une femme *A.* فسخ الكوارة *P.* سرپوشرا بيبيدن *T.* صارغى بوزمق ou ôter sa coiffure *A.* خلع الكوارة *P.* سر پوشرا بر داشتن *T.* صارغى چيقارمق — Et déranger les cheveux *A.* تشتيت الشعر *P.* كاكل پريشان صاچى طارطغان — صاچى طاغتمق *T.* موپريشانيدن — كردن — ايتمك — Il se dit aussi, en parlant de deux femmes qui se prennent aux cheveux || Elles se sont prises aux cheveux, et elles se sont décoiffées l'une l'autre بوايكى قارى برى برارينى پرچمندن قاورايوب صارقلرينى بوزديلر

DÉCOLLATION. Action par laquelle on coupe le cou *A.* نحر *P.* بريدن گلو *T.* بوغازلمه

DÉCOLLER. Couper le cou à quelqu'un *A.* ذبح — نحر *P.* گلو بريدن *T.* بوغازلمق — بيون اورمق

Décollé. *A.* منحور *P.* گلو بريده *T.* بيونى اورلمش — بوغازلنمش

DÉCOLLER. Détacher une chose qui était collée *A.* فك اللزاق — سلب اللزاق *P.* شريشم برگرفتن *T.* طوتقالى طوتقال ايله ياپشمش كاغدى سوكمك || Décoller du papier سوكمك La pluie décolle les châssis باران چارچوپهلرك طوتقالنى سلب ايدر

Se décoller. *A.* انسلاب اللزاق *P.* از شريشم پاك بر شيدن *T.* طوتقالى سوكلمك شدن

Décollé. *A.* مسلوب اللزاق *P.* از شريشم پاك شده *T.* طوتقالى سوكلمش

DÉCOLLETER. Découvrir la gorge et les épaules *A.* تكشيف الجيد والاكتاف *P.* كش ودوش گشادن *T.* كوكس واموزى آچمق

Décolleté. *A.* مكشوف الجيد والاكتاف *P.* كش ودوش گشاده *T.* كوكس واموز آچق — كوكسى اموزى چپلاق

DÉCOLORER. Effacer la couleur *A.* اذهاب — ازالة اللون *P.* پژمرده رنگ كردن *T.* رنكى بوزمق || Le vinaigre décolore les lèvres سركه لون شفاهى ازاله ايدر — Et faire perdre la couleur du visage *A.* اكماد — تلويح — تغيير اللون *P.* رنگ شكستن *T.* رنكى بوزمق — بكزى خسته‌لك چهره‌سنى بوزمق || La maladie l'a tout décoloré بكزينى — كماد لونه بادى اولدى — كليا اكماد ايلدى كليا بوزدى

Il se dit aussi, en parlant du mauvais effet que fait la chaleur du soleil sur le visage *A.* تسفيع الوجه — سفع الوجه *P.* تاب خورشيد چهره‌را پژمرده رنگ كردن *T.* كونش چهره‌يى كويندرمك — چالمق رنگ || Le soleil a décoloré son visage حرارت شمس چهره‌سنى تسفيع ايلدى — كونشك اسيلكى — روبى تاب خورشيددن پژمرده اولدى — تاب چهره‌سنى كويندردى Le soleil a décoloré ces fleurs خورشيد بو شكوفه‌لرك رنگنى پژمرده ايلدى — شكوفه‌لرى كونش چالدى

Décoloré. *A.* زايل اللون — ذاهب اللون *P.* پژمرده رنگ — شكسته رنگ *P.* متغير اللون — كامد *A.* رنكى بوزلمش *T.* از تاب خورشيد پژمرده *P.* مسفوع *A.* بكزى بوزوق *T.* رنگ گشته *T.* كونش چالمش — كونش كويندرمش

DÉCOMBRER. Ôter les décombres, les débris qui embarrassent un terrain, et qui bouchent quelque passage *A.* تجريف القصص — دفع الردم *P.* سدّ وبندرا برطرف — انبزاره برطرف كردن — طيقانقلغى — مولوزى قالدرمق — مولوزى كيدرمك *T.* كردن — طيقانقلغى آچمق — كيدرمك || Décombrer le pied d'une muraille ديوار ديبندن مولوزى كيدرمك Décombrer un passage برمعبردن بر كچيدك طيقانقلغنى آچدرمق — دفع ردم ايتمك

DÉCOMBRES. Les pierres et menus plâtres qui demeurent après qu'on a abattu un bâtiment *A.* قصص pl. قصص *P.* انبزاره *T.* مولوز

DÉCOMPOSER. Réduire un corps à ses principes *A.* حل *P.* از هم جدا كردن *T.* جوزوب آيرمق || Les Chimistes décomposent les corps mixtes par le moyen du feu اهل كيميا اجسام مركبه‌يى آتش قوتيله حل ايدرلر

Figur. *A.* حل — فسخ الاجزا *P.* وا كردن *T.* آچمق || Décomposer une idée, un discours بر معنانك و بر مقاله‌نك اجزاسنى فسخ وحل ايتمك — Il se prend en Médecine pour Atténuer, dissoudre *A.* تحليل || La fièvre décompose le sang حرارت حما تحليل دمى مستلزمدر

Décomposé. *A.* منحل *P.* از هم جدا كرده *T.* جوزيلوب آيرلمش

DÉCOMPOSITION. Résolution d'un corps mixte dans ses principes *A.* انحلال *P.* از هم جدايى *T.* جوزيلوب آيرلمه || La décomposition d'un corps mixte بر جسم مركبك انحلالى — بر جسم مركبك انحلاليله اجزاى اصليه‌سنه ارجاعى

Figur. *A.* انحلال — انفساخ الاجزا || La décomposition d'une idée, d'un discours بر معنانك وبر مقاله‌نك انحلالى

Et en Médecine || La décomposition du sang, des humeurs دمك واخلاطك انحلالى

DÉCOMPTE. Ce qu'on a à prendre et à rabattre sur une somme qu'un paye *A.* تنزيل pl. تنزيلات *P.* فرو نهاد *T.* ايندرمه || Quand le trésorier a avancé de l'argent aux troupes, il en fait le décompte à la fin du mois دفتردار عسكر علوفه سنه محسوبا اعطا ايلديكى اقچه يى ختام ماهده تنزيل ايله شومقدار تنزيلات Il y a tant de décompte حساب كورر - وار در — On dit, Faire le décompte, pour dire, rabattre sur une somme *A.* تنزيل عن الحساب *P.* از حساب فرو نهادن *T.* حسابدن آشاغى وارمق - حسابدن ايندرمك — Il se dit aussi pour Faire la supputation de ce qu'il y a à rabattre *A.* اجمال المقادير واجبة التنزيل *T.* آشاغى وارلدجق مقدارلرى يكون ايتمك

DÉCOMPTER. Rabattre d'une somme *A.* تنزيل *P.* فرو نهادن *T.* آشاغى وارمق || Sur ce qu'on lui doit, il faut décompter ce qu'il a reçu فلانه اولان ديندن مقبوضاتى تنزيل اولنملو در On a décompté aux soldats ce qu'on leur avait avancé pour leur paye عسكرى نفراتنك علوفه لرندن مقدما على الحساب ويريلان اقچه فرو نهاده اولندى — Figur. Rabattre de l'opinion qu'on avait d'une personne, d'une chose *A.* تنزيل - حط *P.* فرود انداختن *T.* آشاغى وارمق || Il croit avoir beaucoup de bien, mais il trouvera à décompter منافع كثيره يه مظهر اولدجغن ظن ايدر امّا مأمولندن خيليجه حط وتنزيل ايله خليجه آشاغى محتاج اولدجقدر Il y aura bien à décompter وارلدجق وار در

DÉCONCERTER. Troubler un concert de voix et d'instrumens *A.* اخلال الالحان والنغمات *P.* بهمسازئ نواها خلل آوردن *T.* ازكى وسازلرك اصولنى همسازئ نواهارا شوريده كردن - بوزمق || Il ne faut qu'une voix discordante pour déconcerter toutes les autres يالكز بر صداى نا موزون بالجمله الحان ونغماتك اخلالنه كافيدر Un musicien qui bat mal la mesure, déconcerte tout l'orchestre مخالف اصول ساز چالان سازنده جميع سازندگان طاقمنك رفتارينى اخلال ايدر Figur. Rompre les mesures prises par une personne *A* نقض - تشويش التدبير - التدبير *P.* اصولرا شوريده ساختن - تدبيرا تار ومار كردن *T.* تدبيرى بوزمق || Cet accident les a fort déconcertés بو حادثه تدبيرلرينك تشويشنه سبب اولدى a fort déconcerté les mesures de cet homme اول كمسنه نك اصولنى كليّاً تشويش ايتمشدر Les ennemis furent déconcertés de cette alliance اشبو اتفاق ماده سى دشمنك تدبيرينى نقض ايتمشدر

Et troubler, interdire *A.* ايراث - تبهيت - تشويش الذهن - ايراث الحصر - البهت *P.* شوريدگئ خاطر آوردن - فغواره كردن *T.* شاشورمق || Il arriva une chose qui le déconcerta fort بر شئ ظهور ايلديكه كندويه ايراث بهت ذهننى كليّاً تشويش ايلدى - وحصرى بادى اولدى

SE DÉCONCERTER. *A.* تشوّش الذهن - بهت *P.* شوريده خاطر - شدن فغواره شدن *T.* شاشورمق - پوصله يى شاشمق || C'est un homme qui se déconcerte aisément جزئى شيدن پك قولاى - شوريدگئ خاطره گرفتار اولور بر آدمدر پوصله يى شاشورر آدمدر

DÉCONCERTÉ. *A.* مشوّش الذهن - مبهوت *P.* شوريده خاطر - فغواره *T.* شاشورمش - پوصله يى شاشمش

DÉCONFITURE. Terme de Pratique qui signifie, banqueroute faillite. V. ces mots.

DÉCONSEILLER. Conseiller de ne pas faire quelque chose *A.* نصح بالتحذير - نصح بالمنع - نصح للخلاف *P.* بخلاف پند دادن *T.* خلافنه اوكوت ويرمك || Je ne lui conseille, ni ne lui déconseille cette entreprise فلانك بو مقوله عزيمتنده نه تجويز صورتيله ونه خلافنى رأى ايله نصح ايدرم Il fera ce qu'il voudra, je ne le conseille, ni ne le déconseille ديلديكنى ايشلسون هله بن نه تجويز ونه منع وتحذير صورتنى نصح وپند ايدرم

DÉCONSTRUIRE. Désassembler les parties d'une machine, d'une phrase *A.* حل - فسخ *A.* از هم جدا كردن *T.* چوزمك - اجزاسنى آيرمق || Déconstruire une machine pour la transporter ailleurs برآلتى محل آخره نقل ايچون فسخ ايتمك Pour juger de l'exactitude d'une phrase, il suffit de la déconstruire بر عباره نك صحتنى بيلمك ايچون فسخ وحلّى كافيدر

DÉCONSTRUIT. *A.* منفسخ - منحل *P.* از هم جدا كرده *T.* اجزاسى آيرلمش - چوزلمش

DÉCONTENANCER. Faire perdre contenance à quelqu'un *A.* اخلال الوضع المألوف - اخلال الوضع الخلقى *P.* وضع طبيعئ فلانك وضع خلقيسنى *T.* فلان كسرا تار ومار كردن

بوزدرمق — Se décontenancer. V. Perdre contenance, au mot Contenance.

DÉCORATEUR. Qui fait des décorations *A.* صانع التزيينات *P.* آرايشگر *T.* دوناداجق شيلر يپان

DÉCORATION. Ornement *A.* زينت *P.* آرايش — پيرايه *T.* دوناتمه || Il a laissé tant par testament pour la décoration de l'église كليسانك زينتنه صرف اولنمق اوزره با وصيتنامه شو مقدار اقچه ترك ايلدى

Et marque d'honneur *A.* علم الامتياز *P.* نشان شرف — افتخار نشانى *T.* نشان افتخار || Le Roi, avant que de l'envoyer en ambassade, l'a fait chevalier de tel ordre, pour lui donner une décoration پادشاه فلان كمسنديى خدمت سفارته قبل الارسال بر نشان شرف احسانند وسيله اولمق اوزره فلان طريقتك قواليركى رتبدسنى كنديه اعطا ايلدى

DÉCORDER. Détortiller une corde *A.* تنكيث — نكث *P.* تاب ريسمان وا كردن — نقض *T.* چوزوب بوزمق || Décorder un vieux câble بر اسكى هلاطى نقض وتنكيث ايتمك

DÉCORDÉ. *A.* نكيث *P.* تاب ريسمان وا كرده *T.* چوزيلوب چوزلمش — بوزلمش

DÉCORER. Orner *A.* تزيين *P.* آراستن — آمودن — زيب وزيور دادن *T.* بزهمك — دوناتمق

DÉCORÉ. *A.* مزين *P.* آراسته *T.* بزنمش — دوناتمش

DÉCORTICATION. Action d'écorcer des branches, des racines, des graines *A.* قشر — جفل *P.* پوست بركندن *T.* قبوغى صويلمه

DÉCORUM. On dit, Garder le décorum, pour dire, garder les bienséances *T.* رسم ادبى وقايه ايتمك

DÉCOUCHER. Coucher hors de chez soi *A.* بيتوتت فى منزل الغير *P.* بخانهٔ ديگر خسپيدن *T.* يبانده ياتمق

DÉCOUDRE. Défaire ce qui est cousu *A.* تخريم — خرم *P.* نكندهرا گشادن *T.* ديكشى سوكمك — سوكمك || Découdre la doublure d'un habit روبه‌نك — بطانهٔ ثوبى تخريم ايتمك استارينى سوكمك

SE DÉCOUDRE. *A.* تخرم *T.* ديكش سوكلمك — سوكلمك

On dit figur., que les affaires se décousent, quand elles commencent à aller mal شيرازهٔ امور مشرف پريشانى وانحلالدر

Et en parlant de deux amis qui se refroidissent l'un pour l'autre, que leur amitié commence à se découdre شيرازهٔ الفتلرى رابطهٔ الفتلرى مشرف انحلالدر — مايل انحلالدر

DÉCOUSU. *A.* متخرم *T.* ديكشى سوكلمش — سوكلمش

Il se dit figur., d'un style qui n'a point de liaison *A.* متخرم بى ارتباط — نا مربوط — بى پيوند *P.* عديم الارتباط — الاجزا *T.* نا مربوط — رابطه‌سز || C'est un style décousu نا مربوط بر عباره در Propos décousus رابطه‌سز سوزلر

DÉCOULANT. Qui découle *A.* ناتع *P.* اندك اندك ريزان *T.* صيزيلوب آقان — صيزيلوب دوكيلان

DÉCOULEMENT. Flux, mouvement de ce qui découle lentement. V. Découler || Le découlement des humeurs اخلاطك صيزيلوب دوكلمه‌سى de la pituite نتوع نخاعه

DÉCOULER. Il se dit des liquides qui se répandent peu à peu *A.* نتوع — انصباب *P.* اندك اندك ريزان — ژوهيدن *T.* آزر آزر — صيزيلوب دوكلمك — صيزيلوب آقمق شدن آقمق || Il s'est fait une légère piqûre, et il en découle du sang اوغراديغى طعنهٔ خفيفه‌دن قان نتوع ايدر L'eau découle peu à peu آزر آزر — آزر آزر آقار — صو صيزيلوب دوكيلور Les eaux et les humeurs qui découlent du cerveau sur la poitrine دماغدن صدره انصباب ايدن مياه واخلاط منصب اولور

— Figur. *A.* سيلان — فيضان *P.* ريزيدن *T.* آقمق || Dieu fait découler sur nous les grâces en abondance جناب منعم بى منت الطاف رحمينه‌سن بالغاً ما بلغ مفارق عباد اوزرينه جناب فياض مطلق چشمه‌سار بيحد وكنار — افاضه ايدر الطاف يزدانيه‌سن مع زيادة اوزريمزه اساله ايده كلمشدر Les biens et les maux découlent d'un même principe خير وشر منبع واحددن — اصل واحددن مستفيض اولور

DÉCOULÉ. *A.* منصب — متنتع *P.* اندك اندك ريزيده *T.* صيزيلوب دوكلمش *A.* مسيل — مستفيض *P.* ريزيده *T.* آقمش

DÉCOUPER. Couper par morceaux. Il se dit des viandes *A.* تقليد — تكتيع — قطع — عضواً بعد عضو *P.* لشكه لشكه بريدن *T.* تكه تكه كسمك — طوغرامق || Découper un chapon بر امليق طوغرامق

Il se dit aussi, des étoffes que l'on coupe à petites taillades *A.* قد — قص *P.* خرده خرده بريدن *T.* قرقمق || Découper du drap, du satin چوقه وقطيفه قرقمق

DÉCOUPÉ. *A.* مقلود *P.* لشكه لشكه بريده *T.* طوغرانمش *A.* مقصوص *P.* خرده خرده بريده *T.* قرقلمش

DÉCOUPEUR. Ouvrier qui travaille en découpure *A.* قصّاص *T.* قرقیجی

DÉCOUPURE. Petite taillade faite pour ornement à une étoffe, à de la toile, à du papier etc. *A.* قصّ *T.* قرقمه ‖ Découpure fine انجه قرقمه - قصّ رقیق وباریك Découpure grossière قبا قرقمه Faire de la découpure قرقمق Travailler en découpure قرقمه جیلك ایشلمك

DÉCOURAGEMENT. Perte de courage, abattement de coeur *A.* انکسار الثبات - فتور - وهن *P.* درماندگی *T.* آپشقلق - غیرت کسلمه - آپشمه ‖ Ce général voyant le découragement des soldats, leva le siége جنرال عسکری نفراتنك فتورینی جنرال عسکری طائفه سنك - کورنجه محاصره یی قالدردی مایهٔ ثباتلرینه ظهور ایدن عارضهٔ وهن وانکساری لدی المشاهده امر محاصره دن فراغت ایلدی Il a abandonné cette entreprise par découragement حال درماندگی وفتوره گرفتار اولمغله مباشرتی مصمّم اولان ماده دن فراغت ایلدی Tomber dans le découragement فتوره گرفتار اولمق

DÉCOURAGER. Abattre le courage, ou faire perdre le courage de faire quelque chose *A.* ایراث الوهن والفتور - کسر الثباتة *P.* درماندگی آوردن *T.* آپشدرمق - غیرتی کسمك - آپشقلق ‖ Il est découragé du travail سعینه فتور کتوردی - کتورمك دوام سعیی واشتغالدن درمانده وفاتر اولمشدر - Cet accident découragea fort les soldats بو حادثه عسکرك فتورینه بو عارضه عسکری نفراتنك کسر ثباتلرینه - باعث اولدی عسکره کلّی آپشقلق کتوردی - بادی اولمشدر

Découragé. *A.* منکسر الثباتة - فاتر *P.* فتور - درمانده *T.* یافته غیرتی کسلمش - آپشمش

DÉCOURS. Décroissement de la lune *A.* انتقاص - نقص القمر *P.* کاست ماه *T.* آیك اکسلمه سی ‖ La lune était en son plein avant-hier, elle est à cette heure en décours کیچن کون قمر بدر تمام ایدی شمدی انتقاصده در - Il se dit aussi du déclin des maladies. V. Déclin.

DÉCOUSURE. L'endroit décousu de quelque étoffe *A.* خرمة pl. خرمات *P.* گشاد نکنده *T.* سوکك یر - سوکك ‖ Cela n'est pas déchiré, ce n'est qu'une décousure یرتق دکل سوکك در - دکل شق همان بر خرمه در

DÉCOUVERTE. Action de découvrir, ou la chose qu'on a découverte *A.* کشف - تکشّف pl. تکشّفات - استخراج *P.* گشایش *T.* میدانه چیقارمه ‖ Travailler à la découverte d'un trésor دفینه کشفنه سعی ایتمك d'une mine معدن کشفنه اقدام ایتمك à la découverte des secrets de la Médecine کشف اسرار طبابته سعی ایتمك à des découvertes de Physique, d'Astronomie علم طبیعی وعلم نجومك کشف واستخراجنه بذل همّت ایلمك Depuis la découverte des Indes اقالیم هندك کشفی زماندنبرو Voilà une grande découverte اشته بر کشف عظیم C'est lui qui a fait cette découverte بونك کشف واستخراجنه همّت ایدن فلان بو کشف فلانك اثر همّتیدر - کشیدر Nouvelles découvertes تکشّفات جدیده

On dit en termes de guerre, Aller à la découverte d'un pays, Aller à la découverte des ennemis *A.* استنفاض *P.* بنفیضه رفتن *T.* احوال - یرك ودشمنك احوالنی یوقلمغه وارمق مواقع واعدانك یوقلامسنه وارمق

DÉCOUVREUR. Celui qui a fait une découverte *A.* کاشف - کشّاف *P.* کشفساز *T.* میدانه چیقاران ‖ Colombe est le véritable découvreur de l'Amérique یکی دنیانك کاشف صحیحی قولومبو نام شخصدر

DÉCOUVRIR. Ôter ce qui couvrait une chose ou une personne *A.* کشط - تکشیط - رفع الغطا *P.* بازکردن - پوشش بر گرفتن *T.* بازیدن - قالدرمق - اورتویی - اجمق - یوزی اجمق ‖ Découvrir un pot, un panier تنجره وسپد اوزرندن رفع غطا - Découvrir une maison خانه نك اورتیسنی قالدرمق غطای خانه یی رفع ایتمك Découvrir un homme qui est dans son lit یتاغنده اولان بر کمسنه نك اوزرندن رفع غطا ایتمك Découvrir l'os pour voir s'il n'est pas offensé کمیکه بر ضرر اصابت ایدوب ایتمدیکنی کورمك ایچون کورمك ایچون یوزینی آجالو در - تکشیطی اقتضا ایدر Découvrir les racines d'un arbre عروق شجری تکشیط ایتمك کوکلرك یوزینی آجمق -

Et laisser voir *A.* کشف - اظهار - ابراز *P.* گشادن *T.* آچمق ‖ Une femme qui se découvre la gorge *A.* مکشوفة الصدر *P.* گشاده کش *T.* کوکسی آچق قاری - On dit, Découvrir son jeu, pour dire, laisser voir ses desseins, et les moyens qu'on emploie pour les exécuter *T.* بر کمسنه قوردیغی تدبیری آچیغه اظهار ایتمك - چیقارمق

Se découvrir. Ôter son chapeau *A.* رفع الغطاء الرّاس *P.*

باشی - باش اورتیسنی چیقارمق T. سرپوش بر گرفتن آچمق || Se découvrir devant quelqu'un بر کمسنه‌نک حضورینه باش آچیق چیقمق – On dit d'un homme qui est dans un lieu exposé aux coups de l'ennemi, qu'il se découvre trop پک میدانه آتیلور

On dit en termes de guerre, Découvrir la frontière, pour dire, la dégarnir de forces ثغور وحدودی چپلاق براقمق - سرحدلری اسباب محافظه‌دن تعرید ایتمک – Et dans une action de guerre qui se passe en plaine, qu'on a trop découvert l'infanterie, pour dire, qu'on a fait trop éloigner la cavalerie qui la couvrait پیاده عسکرینی میدانده پک یالکز براقدیلر – Et qu'une ville, qu'une place est découverte, quand celles qui étaient les plus avancées, ont été démolies, ou qu'elles ont été prises par l'ennemi سپردن عاری - فلان قلعه آچیقده قالدی قالدی

Il signifie figur., Parvenir à connaître ce qui était tenu caché A. استکشاف - استبطان - اخراج فی الظاهر P. بدید آوردن - از پردهٔ خفا بیرون کردن - وا کردن T. میدانه - خارجه جیقارمق - خارجه اخراج ایتمک - جیقارمق || On a découvert le mystère سرّ پنهان خارجه اخراج اولندی J'ai découvert son dessein مضمر ضمیری اولان نیّتی استکشاف ایلدم - نیّت خفیّه‌سنی خارجه جیقاردم J'ai découvert sa fourbe حیله‌سنی خارجه جیقاردم Je découvrirai le larron سارقی خارجه اخراج ایده‌جکم Découvrir une conspiration مخالفهٔ اهل فسادی خارجه جیقارمق

Et déclarer ce qu'on tenait caché A. بیان - کشف - افشا P. فاش کردن - گل کردن T. آچمق || Il m'a découvert son secret سرّینی بکا کشف ایلدی Je n'ai découvert cela à personne بو ماده‌یی هیچ بر کمسنه‌یه افشا ایلمدم Je me suis découvert à lui کشف ما فی - فلانه کشف ضمیر ایلدم فلانه آچلدم - دخیلهٔ قلبمی بیان ایلدم - البال ایلدم Un accusé qui a découvert ses complices رفقا وهوادارلرینی بیان ایتمش برمجرم Découvrir ses sentimens ضمایر وافکارینی فاش ایتمک - کشف وبیان ایتمک

Et commencer à apercevoir A. فرق - تشخیص P. انگاشتن - گزاریدن T. سزمک || Quand ils eurent navigué tant de jours, ils découvrirent un tel cap شو قدر کون دریاده سیر وسفر ایلدکدنصکره فلان برونی تشخیص ایلدیلر On découvrit les vaisseaux de l'armée ennemie دشمن دونانماسی ایراقدن فرق وتشخیص اولندی On n'eut pas marché une lieue, qu'on découvrit la tête de l'armée ennemie هنوز برساعت قدر قطع مسافه ایلدکلرنده دشمن اردوسنک مقدمه‌سنی سزدیلر

Il se dit aussi en parlant des mines, des carrières et des pays qui n'avaient pas été connus A. کشف P. یافتن T. بولمق - خارجه جیقارمق || Découvrir une mine d'or برآلتون بولمق - معدنی کشف ایتمک Découvrir une carrière de marbre مرمر طاشی اوجاغی بولمق Découvrir une terre nouvelle, un pays inconnu بر ارض جدیده‌یی وبر مملکت مجهوله‌یی کشف ایتمک Découvrir de nouvelles étoiles کواکب جدیده کشف ایتمک Quand les Indes furent découvertes اقلیم آمریقانک کشفی وقتنده - اقلیم آمریقا بولندیغی وقتده – Et en parlant des nouvelles connaissances qui s'acquièrent sur des personnes, ou sur des choses || On lui découvre tous les jours de nouvelles dettes کلّ یوم فلانک دیون جدیده‌سی خارجه اخراج اولنور Découvrir des secrets, des vérités de la nature, dans la Médecine ou dans quelque autre science علم طبابتده ویاخود آخر بر علمده اسرار ودقایق قدرت وحقایق احوال طبیعتی کشف واستخراج ایلمک C'est un tel qui a découvert la circulation du sang, les veines lactées دوران دمی ومجاری کیلوسک کیفیتنی کشف ایدن فلان کشیدر

Découvert. A. مکشوف - منکشف P. بدیدار شده - وا کرده T. خارجه اخراج اولنمش - آچغه چیقمش - آچیق

En termes de Pratique on dit, Offrir une somme d'argent à deniers découverts, deniers à découvert, pour dire, en deniers comptants A. نقداً - عن نقد - بر وجه نقد P. پیشادست T. نقد اقچه اولدرق - طرنق دیبنده

Pays découvert, signifie un pays où il y a peu d'arbres A. ارض بارزه - عراء قلیل الاشجار P. زمین اندک درخت T. آغاجی آز قیر - آغاجی آزیر

À découvert. Sans être couvert A. بلا سترة P. بی پوشش T. اورتوسز || Il n'y avait ni portes ni fenêtres à cette maison, nous étions à découvert بو خانده نه قپو نه پنجره وار ایدی بیانی ستره‌دن عاری ایدک

À découvert, signifie, en termes de Guerre, sans que rien mette à couvert A. بارزاً - من غیر تستر - من غیر احتجاب

آچیقدن .T بی سپر .P بلا تستر واحتجاب ـ || Ils allèrent à découvert attaquer la demi-lune یارم آی طابیه‌سی اوزرینه بلا تستر هجوم ایلدیلر On était à découvert dans la tranchée مترس باشنده آچیقده ایدیلر

Il signifie figur., manifestement, clairement *A.* علانیةً ـ علنًا صراحةً ـ *P.* آشکارا *T.* آشکاره ـ آچیقدن آچیغه || Il lui a dit la chose tout à découvert کیفیتی علنًا وصراحةً افاده آچیقدن آچیغه سویلدی ـ ایلدی

À visage découvert, signifie, sans déguisement, sans détour *A.* واضحاً *P.* بی پوشش *T.* آچیقدن

DÉCRASSER. Ôter la crasse *A.* اصحاء الدنس ـ اذهاب الوسخ *P.* از چرک پاکیدن *T.* کیری جیقارمق ـ کیری کیدرمک || Décrasser la tête باشک کیرینی کیدرمک Décrasser la peau بشره‌دن اصحای وسخ ایتمک Les bains, les étuves servent à décrasser le corps استحمامات وسخ بدنک ازاله واصحاسنه بادیدر

DÉCRÉDITEMENT. V. Décréditer.

DÉCRÉDITER. Ôter le crédit, faire perdre le crédit *A.* کسر الاعتبار ـ اسقاط من الاعتبار *P.* از اعتبار افکندن *T.* اعتباردن دوشورمک || La mauvaise foi décrédite un marchand بر بازرکانه کوره بد عهدلک کسر اعتبارینی مؤدی اولور Il est décrédité tout-à-fait اعتباری کلیًا ساقطدر ـ Figur. Faire perdre à quelqu'un l'autorité, l'estime où il était *A.* کسر الشان ـ اخلال الاعتبار *P.* کم اعتبار کردن *T.* اعتباره خلل اعتباری بوزمق ـ کتورمک || Cette action, ce bruit l'a étrangement décrédité بو حرکت وحقنده شیوع بولان حوادث کسر شان واعتبارینه باعث اولمشدر Il s'est décrédité par sa mauvaise conduite سوء حرکتی حسبیله شان واعتبارینه خلل کلمشدر

Se décréditer. *A.* سقوط من الاعتبار *P.* از اعتبار افتادن *T.* اعتباردن دوشمک || Cette opinion commence à se décréditer بو اعتقاد بین الناس اعتباردن ساقط اولمغه باشلادی C'est un remède décrédité اعتباری ساقط اولمش بر دوا در

Décrédité. *A.* ساقط من الاعتبار ـ مسقوط من الاعتبار *P.* از اعتبار افتاده *T.* اعتباردن دوشمش

DÉCRÉPIT. Vieux, cassé *A.* فانی ـ درمی ـ هرم pl. قحوم *P.* پیر زال ـ کهنه سال ـ فرتوت ـ زرمان *T.* بیراد ـ قوجامان || Femme décrépite *A.* درده ـ قحومه *P.* پیره زن کهن سال *T.* قوجامان قاری ـ پک اختیار Vieille décrépite Homme décrépit پیر فانی ـ فرتوت ـ شیخ فانی Vieillesse décrépite مرتبهٔ قحومته واصل اولمش شیخوخت Âge décrépit سن قحومت

DÉCRÉPITATION. Il se dit en Chimie, du pétillement que font quelques sels dans le feu. V. Pétillement.

DÉCRÉPITUDE. État de vieillesse extrême *A.* هرم ـ قحومت *P.* زرمانی ـ فرتوتی *T.* قوجامانلق || Être dans la décrépitude حد قحومته واصل اولمق La mauvaise santé de ce jeune homme l'a réduit à un véritable état de décrépitude بو نو جوانک سوء مزاجی حال قحومته گرفتارلغنه سبب اولمشدر

DÉCRET. Ordre, loi *A.* حکم pl. احکام *P.* فرموده *T.* بیورق || Les décrets éternels احکام ازلیه Les décrets de la Providence Divine احکام تقدیر ربانی Décret du Ciel احکام مقدرات Décret du Pape ریم پاپانک حکمی البته Les décrets de l'Église احکام دین

Il se prend aussi pour une ordonnance du magistrat *A.* امر pl. اوامر *P.* فرمان *T.* بیورلدی || Décret de prise de corps اخذ وحبسی حاوی بر قطعه امر Décret d'ajournement personnel بالنفس احضاری حاوی فرمان Vendre une terre par décret بر ارضی با فرمان فروخت ایتمک Maison mise en décret فرمانه داخل اولمش ـ فرمانلو بر باب منزل Cette maison est en décret بو منزل فرمان آلتنده در ـ فرمانلو در Cela a passé par décret بو ماده با فرمان تنظیم اولنمشدر

DÉCRÉTER. Rendre un décret *A.* اصدار الامر *P.* فرمان دادن *T.* فرمان ایتمک ـ بیورمق || Décréter contre quelqu'un بر کمسنه‌نک علیهنه اصدار امر ایتمک Décréter quelqu'un de prise de corps بر کمسنه‌نک اخذینه دائر اصدار فرمان ایتمک

Décrété. *A.* محکوم علیه *P.* فرموده ـ فرمان کرده *T.* بیورلمش

DÉCRI. Cri public par lequel on défend l'usage de quelque chose *A.* منادات لنهی الشئ ما *P.* vul. یاساق بندای *T.* دلال جاغرتمغله اولان یساق ـ جارچی || Le décri des étoffes d'or et d'argent آلتون وکمش قماشلرینک رواجی یساغنه دائر دلال نداسی Le décri des étoffes des Indes هند متاعی رواجنک دلال معرفتیله یساغی

Figur. Perte de réputation et de crédit *A.* سوء الشهرة ـ مذمومیت ـ صیت قبیح *P.* رسوایی نام ـ بد نامی *T.* دیللنمه

|| Il est dans le décri دیللنمشدر ـ سوء شهرتی وار در Cela l'a mis tout-à-fait dans le décri بو کیفیت کلیّاً سوء شهرتنی بین الناس بسبتون دیللنمسنه باعث ـ ایجاب ایلدی ـ رسوایئ نامه گرفتار اولمق Tomber dans le décri اولدی حال مذمومیّته

DÉCRIER. Défendre l'usage de quelque chose par cri *A.* بندای جارچی یاساق کردن *P.* vul. نهی بالمنادات *T.* دلال معرفتیله یساق ایتمک || On a décrié une telle sorte de monnaie فلان جنس سکه‌نک رواجی دلّال معرفتیله یساق اولمشدر On a décrié les passemens d'or et d'argent صرمه وکمش شریدلرینک رواجی دلّال معرفتیله یساق اولمشدر

Figur. Ôter la réputation, l'estime *A.* تشنیع ـ تسمیع ـ تشهیر الصیت *P.* نام کسرا رسوا کردن ـ بد نام کردن *T.* دیللمک || Il en dit beaucoup de mal, et le décrie partout فلانی بغایت ذمّ وقدح ایدرک هر طرفده تشهیر ایدر Il a fait une action qui l'a fort décrié فلان صنع وحرکتی غایت مرتبده دیللنمسنه باعث اولدی Cette femme s'est fort décriée par sa mauvaise conduite بو خاتون سوء سلوکی تقریبیله غایت مرتبده تشهیر اولنمشدر Il est décrié comme fausse monnaie اسمی قلب اقچه کبی رسوا اولمشدر

DÉCRIÉ. *A.* بندای جارچی یاساق *P.* منهیّ بالمنادات *T.* دلال معرفتیله یساق اولمش کرده

On dit, Un homme décrié, pour dire, un homme perdu de réputation *A.* بد نام *P.* سیّئ الشهرة ـ مشنوع الحال ـ مذموم *T.* رسوای عالم ـ دیللنمش ـ Et une conduite décriée, pour dire, mauvaise *A.* سلوک مذموم *P.* رفتار رسوایی نما *T.* دیللنمش حرکت

DÉCRIRE. Représenter, dépeindre par le discours *A.* وصف تعریف ـ وصف ـ توصیف *P.* وصف کردن *T.* وصف ایتمک ـ اول مملکتی کما هو || Il nous a bien décrit ce pays-là ایتمک حقیا بزه وصف وتعریف ایلدی Ce poète décrit bien une bataille فلان شاعر ملحمه‌یی کوزل توصیف ایدر

On dit en Géometrie, Décrire une courbe, pour dire, la tracer *A.* رسم *P.* کشیدن *T.* چیزمک

Il signifie aussi, donner une idée générale *A.* وصف علی الاطلاق *P.* بر وجه مطلق وصف کردن *T.* بوریمدن وصف ایتمک || Il y a certaines choses qu'on ne définit pas exactement, on se contente de les décrire بعض شیلر بدقایقها تعریف اولنمیوب بر وجه مطلق وصف اولنمغله اکتفا اولنور

DÉCROCHER. Détacher une chose qui était accrochée *A.* نزع عن المعلاق *P.* از چنگال بر کشیدن *T.* چنکلدن چیقارمق ـ چنکلدن ـ ثوبی چنگالدن نزع ایتمک || Décrocher un habit چیقاروب آلمق

DÉCROIRE. Ne croire pas. Il n'est d'usage qu'en l'opposant au mot Croire *A.* سلب الاعتماد *P.* باور نداشتن *T.* اینانمامق || Je ne crois ni ne décrois نه اینانرم ونه اینانمم

DÉCROISSEMENT. Diminution *A.* انتقاص ـ نقصان *P.* کاست *T.* اکسلمه || Le décroissement de la rivière میاه نهرک انتقاصی ـ نقصان پذیر اولمسی Le décroissement des jours وقت نهارک انتقاصی

DÉCROÎTRE. Diminuer *A.* تنقص ـ کسب النقصان ـ تنزّل ـ انتقاص *P.* کم شدن ـ کاستن *T.* اکسلمک || La rivière décroit میاه نهر تنزّل ایدر Après la Saint-Jean, les jours commencent à décroître عید حضرت یحیی کوننده‌نصکره کونلر اکسلمکه یوز طوتار ـ وقت نهار کسب نقصان ایدر

DÉCRU. *A.* متنقّص ـ متنزّل *P.* کاستپذیر ـ تنزّل یافته ـ نقصان یافته *T.* اکسلمش

DÉCROTTER. Ôter la crotte *A.* کسح ـ تکسیح الوحل *P.* الوحل از گل رُفتن *T.* چاموری سلمک || Décrotter des bottes چزمه‌نک چاموریـنی سلمک Décrotter des habits البسه اوزرندن تکسیح وحل ایتمک

DÉCROTTÉ. *A.* مکسوح الوحل *P.* از گل رُفته *T.* چاموری سلنمش

DÉCROTTEUR. Celui qui décrotte *A.* کسّاح الوحل *P.* رفتساز گل *T.* چاموری سلیجی

DÉCROTTOIRE. Sorte de brosse dont on se sert pour décrotter *A.* مکسحة الوحل *P.* گل روب *T.* چامور سلکیسی

DÉCRUE. Quantité dont une chose a décru *A.* نقص *P.* کاست *T.* اکسلمه

DÉCRUSEMENT. V. Décruser.

DÉCRUSER. Mettre des cocons dans l'eau bouillante *A.* ادافة تمییث الجوز القزّی ماء السخن ـ فیلق فی ماء السخن *P.* پیله در آب گرم زدن *T.* ایپک قوزه‌سنی قینار صوده بصدرمق

Décrusé. *A.* فیلق مدوف فی ماء السخن *P.* پیله در آب گرم زده *T.* قینار صوده بصلمش ایپک قوزه‌سی

DÉCUIRE. Corriger l'excès de la boisson en y mettant de l'eau *A.* اماحة *P.* آبی ساختن *T.* صو ایله صیویقلندرمق || Ce sirop est trop épais, il le faut décuire بو ربّ زیاده غلیظ اولمغله محتاج اماحه در

DÉCUPLE. Dix fois autant *A.* مضعف عشر کرّات *P.* دهچند *T.* اون کرّه اولقدر ـ اون قات || Il a gagné dans cette affaire le décuple de ce qu'il avoit avancé بو خصوصده ویردیکی اقچه‌نک اون کرّه اولقدرینی قزاندی

DÉCUPLER. Augmenter de dix fois autant *A.* تضعیف عشر کرّات *P.* دهچند فزونتر کردن *T.* اون قات زیاده‌لندرمک || Pour décupler une somme, on y ajoute un zéro بر عددی اون قات زیاده‌لندرمک ایچون یاننه بر صفر اضافه اولنور Il a décuplé son bien depuis dix ans مالنی اون سنه ایچنده اون قات زیاده‌لندردی

Décuplé. *A.* مضاعف عشر کرّات *P.* دهچند افزوده *T.* اون قات زیاده‌لنمش

DÉCUSSATION. Terme de Géométrie et d'Optique. Rencontre de deux ou de plusieurs lignes *A.* التقاء الخطوط *P.* درهم آمد خطها *T.* خطلرک قاوشمه‌سی || Point de décussation ملتقاء الخطوط

DÉDAIGNER. Marquer du dédain *A.* استحقار ـ تهاون ـ استهانة *P.* نا شایستهٔ التفات شمردن ـ خواری نمودن *T.* خوارلمق ـ خوارسنمق ـ ارتکاب ایتمامک || Vous dédaignez mon amitié بنمله الفت ومحبتمی استحقار ایدرسک ـ طرفکه اولان محبتمی محبتمه اظهار روی التفات ـ دیدهٔ استحقار ایله کوررسک Il dédaigne mes services خدمتلری استحقار ایدیکم ایتمزسک Il dédaigne de nous servir بزه خدمت ایلمکی ارتکاب ایدر Il a dédaigné de nous parler بزمله سویلشمکه ارتکاب ایتمز ایتمدی

DÉDAIGNEUSEMENT. Avec dédain *A.* بالاستحقار ـ علی وجه من غیر التفات ـ التهاون *P.* خوارسازانه *T.* خوارسندرق || Regarder dédaigneusement نظر استهانت ایله مشاهده Traiter dédaigneusement بالاستحقار معامله ایتمک ـ طور تهاون واستحقار ایله

DÉDAIGNEUX. Qui marque du dédain *A.* مهین ـ مهوّن ـ مستحقر ـ استحقار آمیز ـ استحقار نما ـ خوارساز *P.* محقر ـ انظار استحقار آمیز *T.* خوارلیجی || Des regards dédaigneux ارائهٔ صورت استحقار Avoir l'air dédaigneux نگاه استحقار نما ـ چهرهٔ استحقار ـ استحقار طوربنی کوسترمک ـ ایتمک Humeur dédaigneuse مزاج استحقار آلود Caractère dédaigneux شمیهٔ استهانت وسیمه Beauté fière et dédaigneuse حسن صورتا اظهار غرور آلود استحقار نما Faire la dédaigneuse تهاون واستحقار ایتمک

DÉDAIN. Sorte de mépris exprimé par l'air, le ton, le maintien *A.* هون ـ تهوین pl. تهوینات ـ تحقیر pl. تحقیرات ـ خوارسند *P.* عدم الالتفات ـ خوار نمایی *T.* طور تحقیر آمیز ـ معاملهٔ تحقیر آمیز ایله || Recevoir avec dédain آلچقلمه ـ تلقی ایتمک Il témoigne beaucoup de dédain اظهار غایت هون وتحقیر ایدر Essuyer les dédains d'un grand seigneur کباردن بریسنک معاملات تحقیر آمیزینه مظهر اولمق

DÉDALE. V. Labyrinthe.

DEDANS. Adverbe de lieu *A.* فی الداخل *P.* بدرون *T.* ایچنده || Entrez là-dedans ایچنه دخول ایله En dedans, par dedans ایچنده ـ داخلاً Un bâtiment doit être commode en dedans, et régulier en dehors بر بنا داخلاً راحتلو وخارجاً منتظم اولملو در

DEDANS. La partie intérieure de quelque chose *A.* داخل *P.* درون ـ اندرون *T.* ایچ || Le dedans d'une maison بر منزلک داخلی Le mal vient du dedans آفت داخلدن نشأت ایدر Sa gloire était affermie au dedans et au dehors du Royaume شان وشکوهی ملکک داخل وخارجنده کسب رسوخ ومتانت ایتمشیدی

DÉDICACE. Consécration d'une église *A.* رسم التبرّک باسم || Faire la dédicace d'une église بر کلیسانک فلان اسمیله تبرّکی رسمنی اجرا ایلمک

Il se dit aussi, de l'adresse d'un livre, qu'on fait à quelqu'un par une épître à la tête de l'ouvrage *A.* عنوان الکتاب باسم فلان *P.* سر نوشت کتاب بنام فلان *T.* کتابک فلان اسمیله معنون سرلوحه‌سی || Un livre où il n'y a point de dédicace هیچ برکمسنه‌نک اسمیله معنون اولمیان بر کتاب

DÉDICATOIRE. On appelle Épître dédicatoire, une épître qu'on met à la tête d'un livre, pour le dédier à quelqu'un *A.* عریضة العنونة الکتاب باسم ـ التصدیر الکتاب باسم فلان *P.* تصدیر نامهٔ کتاب بنام فلان *T.* کتابک فلان کمسنه

اسمنه تصديرينی حاوی مکتوب

DÉDIER. Mettre sous la protection d'une divinité, d'un saint *A.* وقف علی حمایة فلان V. Consacrer.

Dédier un livre à quelqu'un. C'est le lui adresser par une épître dédicatoire *A.* عنونة الکتاب ـ تصدیر الکتاب باسم فلان *P.* کتابرا بنام فلان آراستن *T.* سرنوشت کتابک فلانک اسمیله معنون قلمق سرلوحه‌سنی

Dédié. || Une église dédiée à Saint-Jean حضرت یحیانک اسم شریفیله متبرک بر کلیسا Livre dédié فلانک اسمیله معنون ومصدور اولان کتاب

DÉDIRE. Désavouer quelqu'un de ce qu'il s'est avancé de dire ou de faire pour nous. V. Désavouer.

Se dédire. Se rétracter, dire le contraire de ce qu'on a dit *A.* تناقض *P.* خلافگویی نمودن *T.* خلافنی سویلمک || Vous avez dit du mal d'un tel, vous êtes obligé de vous en dédire فلانک علیهنه سویلمشیدک شمدی تناقضه مجبورسک فلانک حقنه فنا سویلمشیدک شمدی ـ خلافنی سویلمکه مجبورسک

Se dédire, signifie aussi, ne tenir pas parole *A.* نکول ـ نکول عن الکلام *P.* از حرف خود باز گشتن *T.* سوزدن دونمک || Il nous avait promis cela, il s'est dédit فلان شیئی بزه وعد ایتمشیکن سوزندن نکول ایلدی Il avait offert cent écus, il s'en est dédit یوز غروش عرض ایتمشیکن شمدی سوزندن دوندی

Il se dit figur., d'un homme trop engagé dans une affaire pour ne pas la pousser à bout *A.* احجام *P.* باز تافتن *T.* کیرولنمک || Ce général s'est trop avancé, il faut qu'il donne bataille, il ne saurait plus s'en dédire سرعسکر زیاده‌سیله ایلرو صوقلدیغندن فیما بعد سمت احجامه سالک اولمیوب بهر حال فیما بعد کیرولنمیور ـ جنک ویرمکه محتاجدر

DÉDIT. Révocation d'une parole donnée *A.* نکول عن الکلام *P.* باز گشت از سخن *T.* سوزدن دونمه ـ Il se prend aussi pour la peine dont on est convenu, contre celui qui se dédira *T.* سوزدن نکول جریمه‌سی

DÉDOMMAGEMENT. Réparation d'un dommage *A.* بدل الضرر ـ عوض الخسار *P.* بدل زیان ـ بهای زیان *T.* ضرر اوده‌مه بدل || Il faut tant pour mon dédommagement ضرر بدلی ـ ضرر اولمق اوزره بکا شو مقدار شئ ویرلمک اقتضا ایدر

DÉDOMMAGER. Indemniser, réparer le dommage *A.* تعویض الضرر ـ تضمین الضرر *P.* تضمین زیان ـ بهای زیان دادن *T.* ضرری اوده‌مک کردن ـ ضررمی تعویض || Dédommagez-moi ضررمی ایله Si vous ne me dédommagez, je vous ferai un procès ضرری تضمین ایتمدیککز حالده اوزریکه دعوا ایده‌جکم

Se dédommager. *A.* تدارک ما فات ـ استدراک مافات ـ تدافی ما فات ـ تلافی ما فات *P.* زیانرا بجا آوردن *T.* ضرری یرینه قویمق ـ ضرری چیقارمق || Se dédommager d'un côté de ce qu'on a perdu de l'autre بر طرفدن واقع اولان ضرری جانب آخردن چیقارمق J'y ai perdu en cela, mais je m'en dédommagerai بو خصوصده دوچار خسار وزیان اولمش ایسهم دخی تلافی ما فات ایده‌جکم درکار در

Dédommagé. *A.* مستوفی البدل الضرر *P.* بدل زیان گرفته ـ وارستهٔ زیان *T.* ضررینی چیقارمش

DÉDORER. Ôter, effacer la dorure *A.* امحاء الطلاء الذهب *P.* طلای زررا نابود کردن ـ طلای زر را بر گرفتن *T.* یالدزی صیرمق ـ یالدزی سیلدرمک ـ یالدزی کیدرمک || À force de toucher à ce cadre-là, vous le dédorerez بو تصویر چارچوپه‌سنه کثرت لمس ایله یالدزینی امحا ایده‌جسک

— Se dédorer. *A.* امتحاء الذهب *P.* طلای زر نابود شدن *T.* یالدز سیلنمک ـ یالدز صیرلمق

Dédoré. *A.* ممحوّ الذهب *P.* زرش برگرفته *T.* یالدزی صیرلمش

DÉDOUBLER. Ôter la doublure *A.* نزع البطانة *P.* استر بر آوردن *T.* قابی چیقارمق || Dédoubler un habit لباسک بطانه‌سنی چیقارمق

En termes de Guerre, Dédoubler les rangs, les files, c'est les rendre simples de doubles qu'ils étaient auparavant *T.* صنوف عسکری یالن قات ایتمک ـ Dédoubler un régiment, c'est le partager en deux *T.* آلایی ایکی به تقسیم ایتمک ـ ایکی یه بولمک

DÉDUCTION. Soustraction *A.* تنزیل *P.* فرو نهاد *T.* اشاغی وارمه || On lui a payé tant en déduction du principal اصل مالدن اولمق اوزره شو قدر اقچه اعطا اولندی La succession, déduction faite des frais, monte à telle somme ترکه‌نک مالی بعد تنزیل المصارف شو مقداره بالغ اولور

Et énumération en détail *A.* بسط واحداً بعد واحدٍ علی ـ التفصیل بیان *P.* جه حکایه یکان یکان *T.* کیربشیله || Faire une longue déduction de ses raisons, چیقشیله نقل

de ses malheurs دلیللرینی ودوچار اولدیغی آفات واکداری یکان یکان بسط وتفصیل ایتمک

DÉDUIRE. Rabattre, faire soustraction *A.* تنزیل *P.* فرو نهادن *T.* آشاغی وارمق || Il faut déduire ce que vous avez reçu مقبوضاتکی تنزیل ایتمک اقتضا ایدر

Et raconter au long et par le menu *A.* واحداً بعد واحد *P.* حکایت نقل کردن *T.* یکان یکان کیربشیله جیقشیله نقل ایتمک

Et inférer, tirer une conséquence *A.* استنباط ـ تفریع *P.* استنباط کردن *T.* چیقارمق || Cette conséquence est mal déduite اشبو استنباط اولنان لازمه نا صوابدر

DÉFAILLANCE. Évanouissement *A.* غشیان ـ غشیة pl. غشیات *P.* بیخودی *T.* بایغنلق ـ بایلمه || Tomber en défaillance بر بایلمق ـ غشیان ایتمک || Il lui a pris une défaillance فلانه بر بایغنلق کلدی ـ غشیدیه دوچار اولدی Il est en défaillance بایغندر ـ حال غشیانده در Il a de fréquentes défaillances غشیات مکرّر الظهوره مبتلا در

DÉFAILLANCE DE NATURE. L'état où est une personne qui vient à s'affaiblir par vieillesse ou autrement *A.* حال المهبوطیّة ـ زوال القوا ـ فناء القوا *P.* تاب وتوان گمشدگی *T.* درمانسزلق || Ce n'est point maladie, c'est défaillance de nature بو حالت مرض دکل مجرّد فنای قوا در

DÉFAILLANT. Qui manque à comparaître, à se trouver à l'assignation donnée en Justice *A.* ممتنع عن المرافعة *P.* گریزان از مرافعه *T.* مرافعه‌دن قاچینان || Le défaillant a été condamné مرافعه‌دن امتناع ایدنک علیهنه حکم اولندی

DÉFAILLIR. Dépérir, s'affaiblir *A.* تفانی القوا ـ هبط *P.* تاب وتوان گم شدن ـ توانایی فنا پذیرفتن *T.* درمانسزلغه دوشمک || Ses forces défaillent tous les jours قوای طبیعیه‌سی یوماً فیوماً فنا پذیر اولور

On dit, qu'un homme se sent défaillir, pour dire, qu'il se sent tomber en défaillance نفسنده حالت غشیانک ظهورینی حسّ ایدر

DÉFAIRE. Détruire ce qui est fait *A.* فسخ ـ نقض *P.* بر هم زدن *T.* بوزمق || Ce que l'un fait, l'autre le défait بریسنک یاپدیغنی دیگری بوزار Un noeud qu'on ne peut défaire فسخ نا قابل ـ حلّی ممکن اولمیان عقده ـ اولنه‌میه‌جق بر عقده Défaire un mariage فسخ نکاح ایتمک ـ انحلال بر عقده خلع پیوند نکاح ایتمک Défaire un marché فسخ عقد بازارلغی بوزمق ـ اقالهٔ بیع ایتمک ـ ایتمک

Et faire mourir *A.* اعدام ـ اماتة ـ اهلاک *P.* میرانیدن *T.* اولدرمک || Cette malheureuse femme a défait son enfant بو دردمند قاری کندو اولادینی اولدردی Se défaire soi-même کندو کندینی اولدرمک ـ خود بخود اعدام اولنمق

Et mettre en déroute *A.* کسر ـ هزیمت ـ هزم *P.* شکستن ـ دشمنی گالیدن *T.* بوزمق || Après avoir défait les ennemis دشمنی بوزدقدنصکره ـ مظهر کسر وشکست ایلدکدنصکره ـ دشمن عسکرینی پی سپر وادئ شکستگی وانهزام ایلدکده La flotte des ennemis fut défaite دشمن دونناسی منهزم ـ اولمشدر ـ رهین شکست وانهزام اولمشدر

On dit figur. qu'une personne, qu'une chose en défait une autre, pour dire, qu'elle l'efface par plus d'éclat, par plus de beauté, par plus de mérite *A.* اسحاء ـ اسحاق اللمعة *P.* الضیا فروغ را گم کردن *T.* پرلاقلغی ـ صولدرمق کیدرمک || Quand elle arrive au bal, elle défait toutes les autres femmes فلان خاتون مجلس ضیافتده عرض جمال ایدنجه بالجمله زنان سائره‌نک ضیای حسننی اسحا ایدر Le diamant défait toutes les autres pièces précieuses الماسک آب وتابی سائر ذیقیمت مجوهراتک مجموعنی صولدرر Cet homme défait tous les autres par la supériorité de son esprit فلان کشی تفوّق عقل وکیاستی تقریبیله سائرلرک پرلاقلغنی صولدرر

Et qu'une maladie a bien défait un homme, pour dire, qu'elle l'a bien changé, bien amaigri چکدیکی خسته‌لک دوچار خسوف وانهباط اولمسنه باعث اولدی

Et que du vin se défait, pour dire, qu'il n'est plus de la même bonté qu'il était بو خمر متغیّر الحال اولور

Il signifie aussi, délivrer, dégager *A.* تخلیص *P.* رهانیدن ـ رها کردن *T.* قورتارمق || Défaites-moi de cet importun بو معجّز آدمی بندن دفع ـ معجّز آدمدن بنی تخلیص ایله Se défaire d'un fâcheux برمعنّت کشیدن خلاص ایلمک Se défaire d'une méchante habitude بر عادت بولمق بر فنا عادتدن قورتلمق ـ قبیحه‌دن استخلاص ایتمک Trop d'habitude du vice, donne trop de peine à s'en défaire سکاره وجرائمه کثرت اعتیاد آنلردن استخلاصی تصعیب ایدر On se défait rarement des vieux préjugés مزمن اولمش

اعتقادات باطلهدن نادرًا استخلاص اولنور

On dit, Se défaire d'un domestique, pour dire, le congédier *A.* دفع *P.* بدر كردن *T.* قوغمق — On dit aussi, Défaites-vous de cela بونى دفع ايله Défaites-vous de ce mot-là بولفظى دفع ايله Défaites-vous de ces manières-là شو اوضاع واطوارى دفع ايله — برطرف ايله —

Et se défaire de son ennemi, pour dire, le faire mourir *A.* اهلاك — اعدام *P.* كشتن *P.* اولدرمك

Et se défaire d'une chose, pour dire, l'aliéner, et en transporter le droit et la possession à un autre *A.* بيع *P.* فروختن *T.* صاتمق || Un marchand qui se défait de sa marchandise مالنى بر كمسنه فروخت ايدن تاجر Se défaire de sa maison خانه‌سنى بيع ايتمك Il y a long-temps qu'il s'en est défait فلان شيئى چوقدنبرو صاتدى

Et se défaire d'un bénéfice, pour dire, s'en démettre *A.* فراغت — فراغ *P.* فارغ شدن *T.* فراغت ايتمك — دفع ايتمك

Défait. *A.* منهزم *P.* منفسخ *P.* بر هم زده *T.* بوزلمش *A.* شكسته *T.* بوزلمش

Il signifie aussi, amaigri, atténué, abattu *A.* مهبوط — خاسف — مهزول — نحيف — متغيّر الحال *P.* زبون — بيتاب *T.* زبونلنمش || Depuis sa maladie, il est tout défait خسته‌لكى وقتندنبرو كليًّا مهبوط الحالدر Je l'ai vu maigre, pâle et défait فلانى نحيف وضعيف وساهف الوجه ومهبوط الحال كوردم

DÉFAITE. Déroute d'une armée *A.* هزيمت — انهزام pl. انهزامات — انكسار — كسر *P.* شكست — كال *T.* بوزغونلق || Après la défaite des ennemis دشمن عسكرينك انهزامندنصكره Défaite entière هزيمت كامله

Et débit, facilité de se défaire de quelque chose *A.* سهولت الرواج *P.* روايش آسانئ *T.* سورلمكه قولايلقلق || Ces marchandises-là sont de défaite اولمقوله امتعه سهل الرواجدر — بو متاعك سورلمسى قولايلقليدر

Et excuse artificieuse *A.* عذر خادع pl. اعذار خادعة *P.* بهانهٔ دلفريب *T.* بينماز عذرى || Il a toujours des défaites prêtes دائما اعذار بولور Voilà une mauvaise défaite اشته بر عذر خادع نامرغوب C'est une défaite بو بينماز عذربدر

DÉFALCATION. V. Défalquer.

DÉFALQUER. Retrancher une somme d'une somme plus grande *A.* افراز *P.* افراز كردن *T.* جيقارمق — افراز ايتمك || Il faut défalquer de ce que je dois la somme que j'ai avancée pour vous سنك حسابكه محسوبًا ويرديكم مبلغ سكا اولان دينمدن افراز اولنمق اقتضا ايدر V. Déduire.

DÉFAVEUR. Cessation de faveur *A.* سقوط — سقوط من الرغبة — من حسن النظر *P.* از نظر افتادگى — بى اعتبارى *T.* نظردن دوشمه — اعتباردن دوشمه — رغبتسزلك || Il est tombé en défaveur نظر رغبتدن ساقط اولدى La défaveur des effets de Banque اوراق ميريه قيمتنك اعتباردن سقوطى

DÉFAVORABLE. Qui n'est point favorable *A.* غير مساعد *P.* نا مساعد — نا سازكار *T.* مساعده‌سز || Ce juge m'a été défavorable dans mon procès بو قاضى دعوامك محاكمه‌سنده بكا مساعد دكل ايدى Le jugement lui fut défavorable جارى اولان حكم فلانك حقنده نا مساعد ايدى

DÉFAVORABLEMENT. D'une manière défavorable *A.* بلا رغبة — بلا مساعدة *P.* نا سازكارانه — بى رغبت *T.* رغبتسزلك ايله — مساعده سزلك ايله || Il a été traité bien défavorablement حقنده عطف نظر رغبت اولنميدرق معامله اولندى On l'a jugé défavorablement دعواسى بلا مساعده حكم اولندى

DÉFAUT. Imperfection *A.* عيب pl. عيوب pl. معايب — نقيصة pl. نقايص — قصور — سقامات pl. سقامت *P.* عيب *T.* قصور — اكسكلك || Défaut léger عيب خفيف incorrigible اصلاح قبول ايده‌ميه‌جك عيب — نا قابل اصلاح اولان عيب naturel عيب ذاتى — عيب طبيعى qui vient d'accident عيب عارضى Avoir un défaut بر كونه عيب ايله معيوب اولمق Chacun a ses défauts هر كسك نقايص ومعايبى وار در Cet homme-là n'a point de défaut فلان كمسنه‌نك هيچ بر عيبى يوقدر — فلان كمسنه كليًّا برئ عن النقيصه در Connaître, avouer, corriger ses défauts معايبنى بيلمك واقرار ايتمك واصلاح ايلمك C'est un défaut personnel بر ذاتنه مخصوص عيبدر Il n'y a personne sans défaut عيبدن منزّه هيچ بر نفس يوقدر Il y a bien des défauts dans cet ouvrage بو تاليفك قصور معايبى چوقدر Défaut d'esprit, de jugement, de mémoire سقامت عقل — عقل وقصور قوّت مفكّره وقصور قوّت حافظه وسقامت حافظه

Et manque, absence de certaines choses, qui influe en mal sur ce qu'on dit, sur ce qu'on fait *A.* عدم *P.* نيستى *T.* يوقلق || Défaut de prévoyance عدم احتياط Défaut d'attention عدم

عدم اهتمام ـ دقت

Et manquement à l'assignation donnée *A.* امتناع عن المرافعة *P.* گريز از مرافعه *T.* مرافعه‌دن قاچنمه || Faire défaut امتناع عن مرافعه‌دن امتناع ايتمك Juger un défaut امتناع عن المرافعه خصوصنك مقتضاسنى شرعاً رؤيت ايتمك Condamner par défaut مرافعه‌دن امتناع ايدنك عليهنه حكم ايتمك

On appelle Le défaut des côtes, l'endroit où se terminent les côtes *A.* كشح *P.* تهيگاه *T.* بوش بوكور || Il a été blessé au défaut des côtes بوش بوكورده يارەلنمشدر

Et le défaut de la cuirrasse. L'intervalle qui est entre la cuirasse et les autres pièces de l'armure qui s'y joignent *A.* ما بين الدرع ومونسات السائرة *P.* ميانهٔ زره وبلبه *T.* زره ايله سائر جنك اثوابى آره‌سى

Au défaut. À la place d'une personne absente ou d'une chose qui manque *A.* فى مقام فلان *P.* بجاى فلان *T.* آنك يرينه || Prendre de nouveaux ouvriers pour suppléer au défaut des anciens عملهٔ سابقه يرينه عملهٔ جديده استيجار ايتمك ـ اسكى عمله‌نك يرينه بشقه عمله طوتمق Si à son défaut je puis vous servir, vous n'avez qu'à dire فلانك يرينه بنم خدمتم سكا يرار ايسه حاضرم همان سويله

DÉFÉCATION. Terme de Chimie. Dépuration d'une liqueur, qui se fait par la chute spontanée des parties qui la rendaient trouble *A.* امتياز من العكر *P.* از دردى جداپذيرى *T.* بوجه‌سندن آيرلمه

DÉFECTIF. Terme de Grammaire. Il se dit d'un verbe qui n'a pas tous ses temps ou tous ses modes *A.* فعل ناقص

DÉFECTION. Abandonnement d'un parti auquel on est lié انعزال ـ تخزع ـ مفارقت *P.* شكست پيوند طرفدارى *T.* آيريلوب كتمه || Après la défection de ses troupes, il ne fut plus en état de disputer l'Empire à son ennemi مستصحبى اولان عسكر كندوسندن متخزع اولديغى دمدنبرو خصميله دعواى سلطنتدن عاجز قالمشدر Ce prince fut effrayé de la défection générale de ses sujets فلان حكمدار زيردستان ورعاياسنك كندوسندن انعزال ومفارقتلرينى كورنجه گرفتار هول ودهشت اولمشدر — Il se dit aussi pour Éclipse. V. ce mot.

DÉFECTUEUSEMENT. D'une manière défectueuse. *A.* سقيماً ـ بالسقامة ـ ركيكا ـ بالركاكة ـ معيوباً *P.* باكم وكاست *T.* اكسكلو عيبلو اولدرق ـ اولدرق

DÉFECTUEUX. Qui manque des conditions requises *A.* سقيم ـ ركيك ـ معيوب *P.* كمين ـ عيبناك *T.* اكسكلو || Des marchandises défectueuses امتعهٔ معيوبه Des ouvrages défectueux تأليفات سقيمه On lui a vendu des livres qui sont pour la plupart défectueux فلان كمسنه‌يه اكثريسى سقامتلو كتابلر فروخت اولندى

On dit en termes de Pratique, Acte défectueux سند سقيم Un inventaire défectueux دفتر سقيم L'acte était défectueux en ce que... فلان سندده شو جهت ايله سقامت وار ايدى

DÉFECTUOSITÉ. Vice, défaut, manquement en quelque chose *A.* قصور ـ عيوب pl. عيب ـ ركاكت ـ سقامات pl. سقامت *P.* كم وكاست *T.* سقطلق ـ اكسكلك || Ce contrat est plein de défectuosités بو حجت مالامال عيوب وسقاماتدر C'est une défectuosité considérable بو بر سقامت جسيمه در Les défectuosités de ce bâtiment sont sensibles بو بنانك سقامتلرى ظاهر سقطلقلرى كورينور ـ وعياندر

DÉFENDABLE. Qui peut être défendu contre l'ennemi *A.* ممكن المدافعة ـ قابل المقاومة *P.* تاب آور مدافعه *T.* قورينه بيله‌جك || Cette place n'est pas défendable بو قلعه ممكن المدافعه دكلدر Cette partie d'échecs n'est pas défendable شطرنجك بو اويوننده مدافعه ممكن دكلدر

DÉFENDEUR. Terme de Palais. Celui à qui on fait une demande en Justice *A.* مدعى عليه

DÉFENDRE. Protéger, soutenir quelqu'un, en s'opposant à ce qu'on fait contre lui *A.* محافظة ـ احما ـ حمايت ـ صيانت *P.* صاحبلك ايتمك ـ قوريمق *T.* پاسيدن ـ ياورى نمودن || Défendre son ami, ses concitoyens دوستنه وهمشهريلرينه دوستى وهمشهريلرى حقنده ايفاى لازمهٔ ـ حمايت ايتمك كركى كبى ياورى وحمايت ايتمك Il s'est bien défendu تحمى ايلدى Défendre sa patrie, sa vie, son honneur, sa cause, les intérêts de son ami كندو وطننى وجاننى وعرض وناموسنى ومدعاسنى ودوستنك اموربنى محافظه وصيانت ايتمك — Il signifie aussi, garantir || La montagne défend cette maison du froid, du vent du Nord فلان طاغك حوالدسى خانه‌يى برد وسرمادن وريح شمالدن محافظه ايدر

Défendre une place. Résister à ceux qui veulent s'en rendre maîtres *A.* مقاومت *P.* مقاومت نمودن *T.* قارشو طورمق

– Et on dit d'une place aisée à défendre, qu'elle se défend d'elle-même فلان قلعه بذاتها مقاومته قادر در Et qu'une batterie défend l'entrée d'un port فلان طابيه ليمانك آغريني محافظه ايدر

On dit figur. et proverb., Faire une chose à son corps défendant, pour dire, la faire avec répugnance *A.* مع الكراهة بابائة النفس – *P.* بارميدگی نفس *T.* ايكره نرك – تتسندرك

Se défendre. S'excuser de faire quelque chose à quoi on voudrait nous obliger *A.* امتناع – استنكاف عن القبول *P.* روی دل نه نمودن *T.* قاچقلنمق || On voulait l'obliger d'aller là, mais il s'en est défendu اول طرفه وارمسيچون ابرام اولنمق مراد اولندقده امتناع ايلدی On voulait lui donner cette commission, il s'est toujours défendu de l'accepter فلان مأموريت عهده سنه حواله اولنمق مراد اولندقچه دائما استنكاف ايلدی – دائما قبولندن استنكاف ايلدی Il se défendait d'abord de faire ce qu'on souhaitait de lui, mais enfin on l'en a prié de si bonne grâce, qu'il n'a pu s'en défendre كندودن مطلوب اولان شيئدن اوّل امرده اظهار امتناع ايتمشيكن لطف معامله ايله رجا ونياز اولندقده نهاية الامر طيانه مدی مقاومت ايده مدی –

Et se disculper, nier quelque chose qu'on reproche *A.* تبرّی *P.* خودرا منزّه نمودن – خودرا بيگناه نمودن تنزيه النفس – *T.* كندوينی پاكه چيقارمق || On l'accuse d'une telle chose, mais il s'en défend فلانك حقنده شونی اسناد ايدرلر انجق اندن تبرّی ايدر On dit qu'il s'est marié, il s'en défend très-fort فلان كشی ايچون تزوّج ايلدی ديرلر انجق بو بابده بر وجه اكيد تبرّی ايدر

Et se garantir *A.* تحفّظ – احتما – تحمّی *P.* خودرا پاسيدن *T.* كندوينی قوريمق || Les femmes mettaient des masques pour se garantir du hâle نسوان طائفه سی تأثير لفحه دن – مدار تحفّظ اولمق اوزره روپوش استعمال ايدرلر ايدی زنان طائفه سی چهره لرينی كونش چالمه دن محافظه ايچون چهرۀ عاريت ايله يوزلرينی اورترلر ايدی

Et soutenir une attaque *A.* مقاومة – مدافعة *P.* پای فشردی نمودن – نمودن *T.* قارشو قويمق || Se défendre contre un voleur, contre un assassin سارق وقاتله سارق وقاتلك شرّينی دفع ايچون – مدافعه ايتمك خرسزی قارشو قويمق – خرسزدن قورنمق – مقاومت ايتمك

Et se tenir en garde *A.* تحفّظ – توقّی *P.* خودرا نگه داشتن *T.* صاقنمق || Défendez-vous des armes de cette femme بو خاتونك سهام جور وقهرندن توقّی ايله

Défendre, signifie aussi, prohiber, interdire quelque chose *A.* منع – نهی *P.* يرغو كردن – ياساق كردن *T.* يساق || Défendre le port des armes حمل سلاحی منع ايتمك – سلاح طاقنمسنی يساق ايتمك Défendre l'or et l'argent sur les habits اثواب اوزرنده سيم وزری يساق ايتمك Défendre sa maison à quelqu'un خانه سنه اياق بصمدسنی يساق ايتمك La viande est défendue en carême اكل لحم وقت صيامده ممنوعدر

En termes de Palais, il signifie, fournir des défenses aux demandes de sa partie *A.* اعطاء الجواب الدفع || Il a été condamné faute de défendre دفعی حاوی جواب بولمديغندن عليهنه حكم جريان ايلدی

Défendu. *A.* محمی – محفوظ *P.* پاسيده *T.* قورنمش *A.* ممنوع *P.* يرغو كرده – ياساق كرده *T.* يساق اولمش || Place bien défendue محفوظ بر قلعه Des marchandises défendues ممنوع اولان امتعه – مال ممنوع Armes défendues اسلحۀ ممنوعه

DÉFENSE. Protection, soutien, appui que l'on donne à quelqu'un contre ses ennemis *A.* محافظة – حمايت *P.* پاسداری *T.* قوريمه || Prendre les armes pour la défense de sa patrie, de la religion وطنی ودين ومذهبی محافظه ايچون التزام حرب وقتال ايتمك S'armer pour la commune défense حمايت عامّه ضمننده اسلحۀ حربی بر داشتۀ دست زور وقوت ايلمك pour sa propre défense محافظۀ نفس ايچون سلاحه ايلمك La défense de sa cause مدّعاسنك حمايتی طاورانمق Prendre la défense de l'innocent بيجرم وگناه اولنلری حمايت ايتمك – بيگناهلرك حمايه سنی التزام ايتمك

On dit, Se mettre en défense, pour dire, se mettre en état de se défendre *T.* استحصال اسباب مدافعه ايتمك – Et être hors de défense, pour dire, n'être plus en état de se défendre مدافعه دن عاجز اولمق – Et qu'un homme a fait une belle défense dans une place, pour dire, qu'il a fait une belle résistance مردانه مدافعه ايتدی – مردانه مقاومت ايلدی – Et figur., Il a fait une belle défense, pour dire, il a résisté longtemps à ce qu'on lui proposait مقام مدافعه ده اظهار متانت

مقام مدافعه‌دن آیرلمیوب ثباتکارانه مداومت - ایلدی - خیلی مرتبه مقاومت ایلدی - ایلدی – On dit, qu'une place est de défense, pour dire, qu'elle peut soutenir un siége مقاومته مقتدر بر حصن حصیندر Et qu'elle est en état de défense, pour dire, qu'elle est bien fortifiée اسباب مدافعه‌سی مکمل بر قلعهٔ منیعه در

Il signifie aussi, prohibition *A.* نهی - منع *P.* یاساق - یرغو *T.* یساق || Défense de porter de l'or صرمه‌لو لباس یساغی Publier des défenses یساقلر نشر واشاعه ایتمک

Défenses, signifie, en termes de Pratique, ce qu'on répond par écrit à la demande de sa partie *A.* pl. اجوبهٔ متضمنهٔ الدفع – دفعی حاوی جوابلرینی || Donner ses défenses اجوبهٔ الدفع عرض وتقدیم ایتمک

Et en termes de fortification, tout ce qui sert à couvrir les ouvrages et les soldats qui défendent une place *A.* مترسات – استحکامات التترس *P.* سپر کونده استحکامات *T.* مدار تترس اولان استحکامات || Abattre les défenses d'une place قلعه‌نک مدار تترسی اولان استحکاماتی هدم ایتمک Ruiner les défenses d'une place قلعه‌نک مدار تترس وتحفظی اولان استحکاملری تخریب ایتمک

DÉFENSEUR. Celui qui défend, qui protége *A.* حامی pl. حمات *P.* پاسدار *T.* قوریدیجی || Défenseur de la Foi حامیٔ دین de la justice حامیٔ عدل وحقانیت Vous avez en lui un bon défenseur فلان کشی سنک حقکده بر حامیٔ قویدر

DÉFENSIF. Fait pour la défense *A.* تدافعی – تحفظی || Traité défensif شروط تدافعی محتوی بر قطعه عهدنامه Alliance défensive شروط تحفظی – شروط تدافعی حاوی اتفاق Ligue offensive et défensive شروط تدافعی وتعرضی حاوی متضمن مواثیق وعهود ایله شیرازه بند اتفاق اولمش جمعیت متعاقدین – Armes défensives. Les armes qui servent à se défendre *A.* آلات التحفظ – آلات وادوات دافعه – On dit, Être sur la défensive, se tenir sur la défensive, pour dire, ne faire simplement que se défendre *T.* مقام مدافعه‌ده مقام مدافعه‌ده – مدافعه اوزره طورمق – اتخاذ قرار ایتمک توقف وقرار ایتمک

DÉFÉRANT. Qui défère, qui cède *A.* مساهل *P.* خاطر ساز *T.* اویصال || Esprit doux et déférant نفس حلیم – خاطر پرور شیرین وکریم بر Humeur douce et déférante مساهلت آلود مزاج مساعلت امتزاج Je l'ai toujours trouvé déférant à ce que j'ai désiré de lui مسئولم اولان کافهٔ امورده دائما اظهار مساهلت ایلدی

DÉFÉRENCE. Douceur respectueuse qui fait que nous soumettons aux autres nos avis, nos jugemens *A.* حرمت *P.* آزرمداری *T.* حرمت || Avoir de la déférence pour l'âge, le mérite, la dignité de quelqu'un بر ذاتک سننه ولیاقت واهلیتنه وعلو مرتبه‌سنه حرمت ایتمک lui rendre de grandes déférences فلان کشی حقنده عظیم وجسیم مراعاتلر اظهار ایامک

DÉFÉRENS. On appelle en Anatomie, Vaisseaux déférens, ceux qui portent la semence dans les testicules *A.* مجاری المنی *T.* نطفه‌نک یوللری گذرگاه آب پشت

DÉFÉRER. Donner, décerner *A.* اعطا – تبلیغ *P.* دادن *T.* ویرمک || Les Romains ont déféré les honneurs divins à la plupart de leurs Empereurs قوم رومانیون قیصرلرینک اکثریسی حقنده عظمت الوهیته مخصوص تعظیماتی تبلیغ ایتمشلر در

On dit, Déférer le serment à quelqu'un, pour dire, s'en rapporter à son serment *A.* تحلیف – تکلیف القسم *P.* سوگند دادن *T.* آند ایچورمک – یمین ویرمک

Il signifie aussi, dénoncer *A.* انباء – انها *P.* خبر دادن *T.* خبر ویرمک || Déférer quelqu'un en Justice فلان کمسنه‌نک حالنی حاکم طرفنه انبا ایتمک V. aussi Dénoncer.

Et condescendre par égards, par respect *A.* مراعات *P.* آزرم داشتن *T.* رعایت ایتمک – اعتبار ایتمک – صایمق || Déférer à quelqu'un بر کمسنه‌نک حقنده رعایت ایتمک – حرمت ایتمک Déférer aux avis, à la volonté de quelqu'un بر کمسنه‌نک رأی وارادەسنه مراعات ایتمک

DÉFERLER. Déployer les voiles d'un vaisseau *A.* نشر الشراع – نشر الاشرعة – نشر القلاعة – نشر القلوع *P.* بادبان گشادن *T.* یلکنلری آچمق

DÉFERRER. Ôter le fer du pied d'un cheval *A.* فک النعل *P.* نعل بر آوردن *T.* نالی سوکمک – Se déferrer. Il se dit des fers d'un cheval, lorsqu'ils tombent *A.* اسقاط النعل *P.* نعل انداختن *T.* نال دوشورمک || Si ce cheval vient à se déferrer en chemin, il se perdra le pied بو آت یولده نالی دوشوره‌جک اولور ایسه آیاغنی تلف ایتمش اولور

Il signifie aussi, rendre muet, confus, interdit *A.* افحام – اقطاع

P. دمبسته کردن *T.* صوصدرمق || C'est un homme qu'on déferre aisément سهولت ایله افحام اولنور بر آدمدر

DÉFI. Appel, provocation au combat *A.* دعوت الی المحاربة - دعوت الی التحدیا - دعوت الی المبارزة - *P.* دعوت بجنکیدن *T.* میدان اوقومه - جنکه دعوت || Un cartel de défi مبارزه‌یه دعوت تذکره‌سی Il lui fit un défi فلانه میدان اوقودی Je lui ai fait un défi aux échecs شطرنج اویوننده مبارزه دعوتنه اجابت فلانه میدان اوقودم Accepter le défi مبارزه دعوتنی قبول ایتمک - ایتمک

DÉFIANCE. Crainte d'être trompé, soupçon *A.* عدم الامنیة - عدم الاعتماد - *P.* سوء الظن - نا اعتمادی - بد گمانی *T.* سوء ظنده - امنیتسزلک - اعتمادسزلق || Être dans la défiance سوء ظنه ذاهب اولمق Entrer en défiance اولمق Concevoir de la défiance امنیتسزلک - عدم امنیت حاصل ایتمک حاصل ایتمک

Et le doute, la crainte qu'une chose n'ait pas toutes les qualités nécessaires pour un certain effet *A.* شبهه *P.* گمان *T.* شبهه || Avoir une juste défiance de ses propres forces برکمسنه‌نک بر کمسنه کندو قوتنده - قوای ذاتیه‌سنه بحق شبهه‌سی اولمق شبهه ایتمک

DÉFIANT. Soupçonneux, qui craint toujours qu'on ne le trompe *A.* وهمی غالب - وهّام - سیّئ الظن *P.* بد گمان *T.* قورنتیلی - سوء ظنه مبتلا -

DÉFICIT. Ce qui manque *A.* نقصان - کسر *P.* کاست *T.* آچیقلق - اکسکلک || Il y a un grand déficit dans les finances اموال میریه‌ده کلیتلو کسر ونقصان وار در - کلیتلو آچیقلق وار در

DÉFIER. Provoquer quelqu'un au combat *A.* دعوت الی التبارز - دعوت الی الحرب - دعوت الی التحدی - *P.* دعوت بجنکیدن *T.* میدان اوقومق - دوپوشه دعوت ایتمک *T.* خواندن

Il se dit aussi de toute autre sorte de provocation entre deux personnes *A.* دعواء الفضل والمزیة - تفاضل - تمازی *P.* دعوای برتری نمودن *T.* اوستلک دعواسنی ایتمک || Deux hommes se sont défiés à qui courra le mieux ایکی کشی قوشمقده دعوای فضل ومزیت ایتمشلر در

Il signifie aussi, mettre quelqu'un à pis faire, lui déclarer qu'on ne le craint point *A.* ادعاء المغالبة بقول انا حدیاک *T.* ابرزلی وحدک اینک گزواینک میدان گویان دعوای

اشته آرشون اشته میدان دبیدرک *T.* دیتبردی نمودن اشته بن بونده یم نه ایده بیلورسک - پرواسزلق کوسترمک دیو پرواسزلق کوسترمک || Vous dites que vous me ferez un procès, je vous en défie اوزریمه دعوا ایده‌جکسک دییورسک اشته آرشون اشته میدان فحواسنجه میدانه چیق پروام انا حدیاک ابرزلی وحدک فحواسنجه الندن - یوقدر کلدیکنی آردیکه قویمه

SE DÉFIER. Se donner de garde de quelqu'un, parce qu'on lui connaît peu de fidélité *A.* احتراز من - احتراز من الائتمان - *P.* شایان امنیت نداشتن الاعتماد *T.* امین اولمامق - اینانمامق - امنیت ویرمامک - امنیت ایتمامک || C'est un homme dont il faut se défier کندوسنه امنیت ویرمکدن شایان اعتماد اولمجق آدم دکلدر - احتراز اولنه‌جق آدمدر Se défier de soi-même برکمسنه کندو نفسندن امین اولمامق

SE DÉFIER. Se douter *A.* اشتباه - توهم *P.* گمان داشتن *T.* مأمول ایتمامک - شبهه ایتمک || Je ne me serais jamais défié que vous dussiez me manquer au besoin وقت ضرورتده بکا اعانت - اعانتکی دریغ ایده‌جککه شبهه ایتمز ایدم ایتمیه‌جککی هیچ مأمول ایتمز ایدم

DÉFIGURER. Gâter la figure, rendre difforme *A.* تمسیخ - تغییر الشکل والسیما - تشویه *P.* بد صورت - زشت ساختن کردن *T.* صورتنی بوزمق - چرکینلتمک || La petite vérole l'a tout défiguré ملت جدری چهره‌سنی کلیاً تشویه ایلدی — Figur. || Il a voulu corriger ce livre, et il l'a tout défiguré بوکتابی تصحیح ایده‌یم دیر ایکن صورتنی تغییر ایلدی

DÉFIGURÉ. *A.* ممسوخ - مشوه - اشوه *P.* زشتی پذیرفته - بد صورت یافته *T.* چرکینلنمش

DÉFILÉ. Passage étroit *A.* مستل pl. مسائل - مضیق pl. مضایق *P.* تنگ *T.* بز - طار کچید - قصیق کچید || Un pays plein de défilés کثیر المسائل بر مملکت V. Détroit. — On le dit figur. d'une situation embarrassante *A.* عقبة *P.* تنگنای *T.* صیقی مضیق || Il s'est trouvé dans un étrange défilé بر صیقیده - عجیب وغریب بر عقبده بولندی

DÉFILER. Ôter le fil qui était passé dans quelque chose *A.* نزع السلک *P.* رشتدرا بر کشیدن *T.* ایپلکی قوپارمق || Défiler des perles سمط اللالینک سلکنی نزع ایتمک - اینجو دیزیسنک ایپلکنی قوپارمق Défiler un chapelet تسبیحک ایپلکنی قوپارمق - سلک سبحه‌یی نزع ایتمک

Se défiler. *A.* تسرسر *P.* تار ريختـه شـدن *T.* ايپلكك كردانلغنـك || Son collier s'est défilé اجيلوب قوپمق ايپلكى آجيلوب قوپدى — On dit figur., que le chapelet s'est défilé, quand de plusieurs personnes qui étaient liées ensemble d'amitié, quelques-unes viennent à être désunies par quelque accident سببـدٌ قوىّ الارتبـاط اتّفاق ووحدتلرى رهين شكست وانحلال اولمشدر

Défiler. Aller l'un après l'autre, en sorte qu'il y ait peu de personnes de front *A.* متساتلاً — استتبال — تساتل *P.* يكان يكان — مشى واحداً بعد واحد — متتالياً مشى — مشى برى برلرى اردنجه — قطارلنوب يوريمك *T.* روان شدن || Le passage devint si étroit, que les soldats ne pouvaient défiler que deux à deux فلان معبر شول رتبدده تضايق ايلديكه عسكرى نفراتى ايكيشر ايكيشر متساتلاً — قطارلنوب يوريمكدن غيرى چاره بولمديلر يوريمكه مجبور اولمشلر در

Il se dit aussi, du mouvement qu'on fait faire à des troupes pour les voir en détail *A.* متساتلاً تسبيل *P.* يكان يكان روانيدن *T.* قطارليوب يورتدرمك || Après la revue générale, on fit défiler les troupes par compagnies عسكرك عمومى يوقلمسى تمام اولدقدنصكره بلوكلرى بشقه بشقه قطارليوب آلاى كوسترتديلر

DÉFINIR. Marquer, déterminer. En ce sens il se dit du temps ou du lieu qu'on fixe pour quelque chose *A.* تعيين — تحديد *P.* معيّن داشتن *T.* كسمك || Dieu a défini le temps et le lieu auquel cela arrivera جناب خداى لم يزل فلان شيئك زمان ومكان وقوعنى تعيين ايلدى

Et expliquer l'essence et la nature d'une chose *A.* تعريف || On définit le triangle, une figure qui a trois côtés et trois angles شكل مثلّث الزوايايى شكل ذو ثلاثة اضلاع وزوايا در ديو تعريف ايدرلر On définit les idées abstraites et composées معانئ مخيّله ومركبهيى تعريف ايدرلر — On dit, Définir un homme, pour dire, le faire connaître par ses qualités *T.* بر كمسنهنك حالنى تعريف ايتمك || Définissez-moi un peu cet homme-là فلان كمسنهنك حالنى جزئيجه بكا تعريف ايله Cet homme est si inégal, qu'on ne saurait le définir فلان كشى شول مرتبدده متلوّندر كه حالنى تعريف قبول ايتمز

Il signifie aussi, décider, et se dit au dogmatique *A.* حكم — امضا *P.* قرار دادن *T.* قرار ويرمك || Le Concile a défini là-dessus que... شوراى علماى دينده فلان مسئله شو... وجهله حكم وامضا اولنديكه

Défini. *A.* محكوم عليه *A.* معرّف — محدود — معيّن *P.* قرار داده — تعريف كرده — تعيين كرده ممضوّ عليه *T.* قرار ويرلمش — تعريف اولنمش — كسلمش || Les questions définies par l'Église علماى دين طرفندن حكم اولنمش مسئلهلر علماى ديندن محكوم عليها اولان مسائل — Un nombre défini عدد محدود — عدد معيّن Il n'y a point de temps défini pour cela بو بابده وقت معيّن يوقدر

DÉFINITIF. Qui décide, qui juge le fond d'un procès *A.* قطعى — قاطع — *P.* كار بر *T.* ايش كسيجى || Arrêt définitif حكم بات — حكم قاطع Jugement définitif فرمان قطعى

En définitive. Terme de Palais. Par jugement définitif *A.* بحكم البات قاطع النزاع — بحكم القاطع — قطعياً *P.* بر وجه قطعى *T.* قطعيجه || Il a gagné son affaire en définitive دعواسنى حكم بات قاطع النزاع ايله قزاندى

DÉFINITION. Explication de la nature d'une chose *A.* تعريف pl. تعريفات || Définition juste, exacte تعريف صحيح Définition claire, nette تعريف منقّح — تعريف صريح obscure تعريف مبهم imparfaite تعريف ناقص — تعريف نا تمام Les règles de la définition قواعد تعريف — On appelle, Définition de mots, celle qui explique leur signification propre *T.* لفظك معناى موضوع لهى تعريفى Et définition de choses, celle qui détaille les principaux attributs d'une chose *T.* اشيانك تعريف كيفيّت وماهيّتى

Il signifie aussi, au dogmatique, décision, réglement *A.* حكم pl. احكام || Avant la définition du Concile sur cette matière بو مادّهيه دائر علماى دينك حكمى ظهور ايلمزدن مقدّم

DÉFINITIVEMENT. V. En définitive || Cette affaire a été jugée définitivement بو مصلحت حكم بات قاطع النزاع ايله حكم قطعيجه فصل اولندى — اولندى

DÉFLAGRATION. Terme de Chimie. Opération par laquelle un corps est brûlé *A.* احتراق *P.* سوختگى *T.* يانش

DÉFLEURIR. Il ne se dit qu'en parlant des arbres qui viennent à perdre leurs fleurs *A.* سقوط الازهار — انتفاض الازهار *P.* شكوفه ريختن — شكوفه ريزيدن *T.* آغاجك چيچكى

آجمدنك جيچكى دوكلمك || Quand la vigne vint à défleurir دوكلديكى وقتده

Il est aussi actif *A.* اسقاط الازهار - انفاض الازهار *P.* شكوفه ريزانيدن *T.* جيچكلرى دوكمك || La gelée et le vent ont défleuri tous les abricotiers قيراغو وروزكار قايصى آغاجلرينك جيچكلريني دوكدى

Défleuri. *A.* سقوط الازهار - منفوض الازهار *P.* شكوفه ريخته *T.* جيچكى دوكلمش

DÉFLEXION. Terme de Physique. Action par laquelle un corps se détourne de son chemin en vertu d'une cause étrangère *A.* انعطاف - ميل نمايى *P.* گرايش - برطرفه اكلمه *T.* مايلت - اشعهٔ ضوئك || La déflexion des rayons de la lumière صاپمه - انعطافى - ممايلتى

DÉFLORATION. Action par laquelle on ôte à une fille sa virginité *A.* ازالة البكارة - اقتضاض - افتراع *P.* شكست سكنجى *T.* قيزلق بوزمه || Il ne parut aucune marque, aucun signe de défloration ازالهٔ بكارته متعلق بر درلو اثر واماره ظهور ايتمامشدر

DÉFLORER. Ôter la fleur de la virginité *A.* ازالة البكارة - فرع البكر *P.* سكنجى شكستن *T.* قيزلق بوزمق

Défloré. *A.* مفترعة - زايلة البكارة - ثيبة pl. ثيبات *P.* سكنجى شكسته *T.* قيزلغى بوزلمش

DÉFONCEMENT. V. Défoncer.

DÉFONCER. Ôter les douves qui servent de fond à un tonneau *A.* نزع القعر الفنطاس - فسخ القعر الفنطاس *P.* vul. بن فوچينك ديبنى سوكمك *T.* چلك بر آوردن

Défoncer un cuir de vache. C'est le fouler aux pieds, après qu'on l'a mouillé *A.* دوس الجلد البقرة *P.* پوست ماده گاو پايمال كردن *T.* اينك پوستكيسنى اياق آلتنده چكنمك

Défoncer un terrain. C'est le fouiller à la profondeur de deux ou trois pieds *A.* اثارة الارض *P.* زمينرا ژرف شياريدن *T.* كيرزمه ايتمك

Défoncé. *A.* منتزع القعر - منفسخ القعر *T.* ديبى سوكلمش *A.* ارض مثورة *P.* زمين ژرف شياريده *T.* كيرزمه اولمش ير

DÉFORMER. Gâter la forme, corrompre la forme d'une chose *A.* تغيير الهيئة *P.* صورترا ديگر گون كردن *T.* قيللغى بوزمق

Se déformer. *A.* تغير الهيئة *P.* صورت ديگر گون شدن - صورت ديگر گونى پذيرفتن *T.* قيللق بوزلمق || Vos souliers se sont déformés سنك پاپوشلرينك هيئتى تغير ايلدى

Déformé. *A.* متغير الهيئة *P.* صورت ديگر گون بسته *T.* قيللغى بوزلمش

DÉFOURNER. Tirer d'un four *A.* اخراج عن الفرن *P.* از فرون بيرون آوردن *T.* فروندن چيقارمق - داش

DÉFRAYER. Payer la dépense de quelqu'un *A.* تبرئة من المصارف *P.* از مصرف آزاده كردن *T.* خرج ومصرفدن برى قلمق || Il l'a reçu en grand seigneur, et l'a défrayé avec tout son train فلانى كندو خانهسنده كبارانه قبول ايله بالجمله تعلقاتيله معاً مصارفدن تبرئه ايلدى Défrayer un ambassadeur بر ايلچىيى خرج ومصرفدن آزاده ايتمك

Défrayé. *A.* برئ من المصارف *P.* آزادهٔ خرج ومصرف *T.* خرج ومصرفدن برى قلنمش

DÉFRICHEMENT. Ce qu'on fait pour mettre un terrain en état d'être cultivé *A.* فلج الارض - رضم الارض *P.* گشاد زمين - شيار *T.* برى سوكوب سورمه - بر سوكمه - بر آچمه || Ce pays abonde en blé depuis les défrichements qu'on y a fait فلان مملكت اراضيسى آچيلديدنبرو كثير المحصولاتدر - Il se dit aussi de l'endroit qui a été défriché *A.* ارض مفلوجة - ارض مرضومة *P.* زمين شيار كرده *T.* سوكلمش ير - آچلمش ير

DÉFRICHER. Arracher les méchantes herbes et les broussailles d'une terre inculte, pour la cultiver ensuite *A.* رضم الارض - تفليج الارض *P.* زمين گشادن - شياريدن *T.* يرى سوكمك - تارلايى سوروب آچمق || Défricher un champ يرى سوروب آچمق - آچمق Donner des terres à défricher dans des pays nouvellement découverts مجدداً كشف اولنمش مملكتك اراضيسنى آچدرمغه ويرمك

Il se dit figur., des choses que l'on commence à cultiver et à polir par l'étude *A.* تهذيب *P.* پاكيزه كردن *T.* تميزلنمك || Amyot est un des premiers qui ont défriché la Langue française فرانسز لسانينى ابتدا تهذيب ايدنلردن برى فلاندر

Il signifie aussi, éclaircir, démêler une chose embrouillée *A.* تنقيح *P.* منقح كردن *T.* آيرتلمق || Cette affaire était bien épineuse, il l'a défrichée بو مصلحت مقدّما خيلى مرتبهده مشتبك ومشتبه ايكن فلان كشى تنقيح ايلدى

DÉFRICHEUR. Celui qui défriche *A.* راضم - مفلج الارض *P.* شيارندهٔ زمين *T.* ير آچيجى - ير سوكيجى || Les défricheurs ont joui long-temps des terres qu'ils ont défrichées

یر سوکیجیلری سوکدکلری اراضیدن وافر زمان متمتع اولمشلر در

DÉFRISER. Défaire la frisure *A.* ترطیل الشعر – فسخ الجعد *P.* شکن کاکل وا کردن *T.* صاچک قیورجقلرینی سوکمک || Le temps humide défrise les cheveux هوانک رطوبتی انفساخ جعد – جعد شعری مؤدی اولور – هوانک رطوبتی فسخ صاچک قیورجقلرینی سوکر – ایدر – Se défriser *A.* انفساخ الشعر *P.* شکن وا شدن *T.* صاچک قیورجقلری سوکلمک

DÉFRISÉ. *A.* منفسخ الجعد *P.* شکن وا گشته *T.* قیورجقلری سوکلمش

DÉFRONCER. Déplisser une étoffe froncée *A.* دفع الغضون – فسخ الغضون *P.* شکن وا کردن *T.* بوکندیلری سوکمک || Défroncer le col d'une chemise کوملکک یقه‌سنده اولان بوکندیلری سوکمک

Figur. Défroncer le sourcil, pour dire, se dérider le front, prendre un air serein *A.* ازالة القطوب *P.* چین جبین بر طرف کردن *T.* قاشک بوروشغنی کیدرمک

DÉFRONCÉ. *A.* منفسخ الغضون *P.* شکن وا گشته *T.* بوکندیلری سوکلمش *A.* معدوم القطوب *P.* بیچین جبین *T.* قاشی بوروشقسز

DÉFUNT. Qui est mort *A.* مرحوم – مغفور له – متوفا *P.* مغفرت پناه *T.* رحمتلو || Le défunt Roi مرحوم پادشاه Les enfans du défunt متوفانک اولادی Prier Dieu pour les défunts متوفالرک روحی ایچون دعا ایتمک

DÉGAGEMENT. Action par laquelle une chose est dégagée *A.* خلاص – استخلاص *P.* آزادگی – رهایی *T.* قورتلمه – قورتلش || Dégagement de la poitrine صدرک استخلاص صدر – Le dégagement de sa parole وعدک استخلاصی ثقلتدن خلاصی – وعدک قید اضطراردن خلاصی

Et l'issue secrète et dérobée qui sert à la commodité d'un appartement *A.* مخرج خفی *P.* گذرگاه نهانی *T.* کیزلو چیقش یری || Chaque chambre a son dégagement هر حجره‌نک برر مخرج خفیسی وار در Un escalier de gégagement کیزلو چیقش یری اولان نردبان Une porte de dégagement کیزلو قپو – اولان بر قپو

DÉGAGER. Retirer ce qui était engagé *A.* فک الرهن *P.* از گرو رها کردن *T.* رهنی قورتارمق – اماندن چیقارمق || Il a dégagé peu à peu ses terres par son économie حسن اداره‌سیله رفته رفته رهندن اراضیسنی فک ایلدی Dégager des pierreries مجوهراتی قید ارتهاندن فک ایتمک

On dit figur., Dégager sa parole, pour dire, retirer une parole donnée *A.* استرداد الوعد *P.* وعدرا باز گرفتن *T.* وعدی کیرو آلمق – Et satisfaire à sa parole *A.* انجاز الوعد – ایفاء الوعد *P.* وعدرا بجا آوردن *T.* وعدی اوده‌مک – وعدی اجرا ایتمک || Je vous avais promis votre argent un tel jour, je viens dégager ma parole, le voilà فلان کونده اقچه‌کی ادا ایده‌جکمی وعد ایتمشیدم اشته شمدی ایفای وعد ایلدم

DÉGAGER son coeur. Se retirer de l'engagement où l'on était avec une femme *T.* قید علاقهٔ قلبی فک ایتمک – فسخ علاقهٔ قلب ایتمک

DÉGAGER la tête, la poitrine. Les soulager de ce qui les incommode *A.* تخلیص عن الثقلة *P.* وارستهٔ – آزادهٔ بار کردن *T.* ثقلتدن قورتارمق – صقندیدن قورتارمق || Il avait la poitrine fort engagée, on lui a donné un remède qui la lui a entièrement dégagée صدرنده کلی ثقلتی وار ایکن ویریلان دوا ایله اول ثقلتدن بسبتون قورتلدی

DÉGAGER. Débarrasser en retirant d'un lieu une personne qui s'y trouvait engagée *A.* تخلیص – تفلیص *P.* رها – رهانیدن کردن *T.* صیروب قورتارمق || Il l'a dégagé du milieu de ses ennemis فلانی اعداسی ایچندن تخلیص ایلدی Il a eu de la peine à se dégager de dessus son cheval راکب اولدیغی آتک اوزرندن هزار محنت ایله تخلص ایلدی – هزار محنت ایله صیریلوب قورتلدی

DÉGAGÉ. *A.* مخلص *P.* رهایافته *T.* قورتلمش

On dit aussi, Taille dégagée, pour dire, taille aisée *A.* قد رشیق *P.* قامت آزاده – قامت سهی – بالای مثال – سرو سهی *T.* سرپلمش بوی – سیورلمش بوی – Et des airs dégagés, pour dire, des airs libres *A.* معدوم الکلفة *P.* طور سربست *T.* طرز آزاده

Degré dégagé. Un petit degré dans une maison, qui sert d'issue secrète à un appartement *A.* سلم مسترق *P.* نردبان دزدیده *T.* کیزلو مردون – اوغرین مردون

DÉGAÎNER. Tirer une épée du fourreau *A.* سلّ السیف – امتساح – امتشال – استلال *P.* شمشیر آختن – آهیختن *T.* قلیچی قیندن چیقارمق – قلیچی صیرمق || Il faut dégainer

سلّ سیف ایتمک اقتضا ایدر

DÉGANTER. Ôter les gants *A.* اخراج القفاز *P.* دستوانه الدوان چیقارمق *T.* بر داشتن

DÉGARNIR. Ôter la garniture de quelque chose *A.* سلب الحلیة - نفی الترصیعات *P.* از آرایش برهنه کردن *T.* دونتمایی چیقارمق - بزکلری چیقارمق - بزکدن چیلاتمق

Et ôter les meubles d'une maison, d'une chambre *A.* رفع المتاع البیت *P.* رخت خاندرا بر داشتن *T.* او طاقمی قالدرمق || Il a dégarni sa maison de campagne pendant l'hiver موسم شتاده صیفیه خانه‌سنک طاقمنی قالدردی

Dégarnir une place. Ôter une partie considérable de la garnison ou des munitions *A.* تقلیل - تنقیص الجهاز القلعة مالزمة القلعة *P.* برگ وبار قلعه کم کردن *T.* قلعه‌نک مالزمه‌سنی اکسلتمک || On a assiégé cette place, parce qu'elle était dégarnie فلان قلعه‌نک مالزمه‌سی تقلیل اولنمش قلعه‌نک مدار - اولدیغندن محاصره‌سنه قیام اولندی محافظه‌سی اولان لوازمات تنقیص اولنمش اولدیغندن حصر وتضییقنه ابتدار اولندی On a fait le procès à un tel gouverneur, parce qu'il avait dégarni sa place فلان محافظ زیر اداره‌سنده اولان قلعه‌نک لوازمات ومهماتنی تنقیص ایتمش اولمغله بالمحاکمه استنطاقنه مبادرت اولندی Les ennemis furent obligés de dégarnir leurs places, pour mettre une armée en campagne دشمن صحرایه عسکر چیقارمق ایچون قلاع وحصوننک مالزمه‌سنی تقلیل ایلمکه مجبور اولدی

Se dégarnir. Se vêtir plus légèrement qu'on n'était *A.* تخفیف اللباس *P.* جامه‌را سبکتر ساختن *T.* اوروبه‌یی خفیفلتمک

DÉGARNIR un arbre. En ôter les branches inutiles qui viennent mal *A.* تشذیب الاغصان الزائدة *P.* درختی از شاخهای زاید داللرینی کسمک *T.* بیلزوم آزاده کردن - آغاجک فنا داللرینی کسمک

DÉGÂT. Ravage, perte arrivée par une cause violente *A.* خسارت pl. خسارات - خسار *P.* گزند وزیان *T.* بوزوب سقطلق - بیقمه || La grêle a fait un grand dégât dans les vignes نزول ایدن طلو باغلره ابرات خسار جسیم ایلدی On a envoyé des gens de guerre, pour faire le dégât dans cette province اول دیاره ایقاع خسارات ضمننده ارسال عسکر اولندی Le passage des troupes dans la province y a causé beaucoup de dégât عسکرک مروری بو مملکتده کلّی خساراتی مؤدّی اولمشدر

On dit, Faire dégât, pour dire, ravager *A.* تخریب *P.* خراب ویباب کردن - ویران کردن *T.* خراب ایتمک

Il se dit aussi, de la consommation de denrées, de vivres, faite avec profusion *A.* تلف - اتلاف - اسراف *P.* تباهی *T.* عبث یره خرج || On a fait un grand dégât de bois dans cette maison فلان خانده کلّیتلو مقداری حطب اسراف اولندی

DÉGAUCHIR. Dresser un ouvrage en bois, en pierre, etc. en retranchant ce qu'il y a d'irrégulier *A.* نحت - ابترا *P.* رندیدن *T.* یونمق

Dégauchi. *A.* مبری - منحوت *P.* رندیده *T.* یونلمش

DÉGAUCHISSEMENT. Action de dégauchir *A.* بری *P.* رندش *T.* یونمه - یونلش

DÉGEL. Fonte de la glace par l'adoucissement de l'air *A.* ثغب - ذوبان الجمود *P.* گداخت یخ *T.* بوزلر سوکلمه‌سی || Le dégel est venu tout-à-coup ذوبان جمود بغتةً ظهور ایلدی Le temps s'est adouci, nous aurons du dégel هوا کسب ملایمت ایتمکله بوزلرک سوکلمه‌سی وقتی کلدی Le premier dégel ذوبان جمودک اوّل ظهوری Il n'y a de franc dégel qu'avec la pluie خالص بوز سوکلمه‌سی باران ایله اولاندر

DÉGELER. Faire qu'une chose qui était gelée, cesse de l'être *A.* حلّ الجمد - اذابة الجمد *P.* یخ گداختن *T.* بوزی ارتمک || Le vent qu'il a fait depuis peu, a dégelé la rivière مؤخراً ظهور ایدن ریح جمود نهری اذابه ایتدردی - Il est aussi neutre *A.* انثغاب الجمود - بوزلری ارتدی انحلال الجمود - تذاوب الجمود *P.* یخ گدازی پذیرفتن *T.* بوز اریمک || La rivière dégèle جمود نهر منحل ومذاب اولمقده در

DÉGÉNÉRATION. État de ce qui dégénère. V. Dégénérer || La dégénération des plantes, des animaux, des espèces نباتات وحیواناتک وانواعک تغیّر جنسلری

DÉGÉNÉRER. Il se dit des animaux, des plantes, des fruits et des semences qui, par l'effet de la reproduction, éprouvent des altérations qui les rendent moins bons, moins parfaits que les individus du même genre *A.* تنکر عن - تغیّر الجنس الجبلیّة - تنکر عن طبیعة الاصلیّة *P.* نژاد دیگر گونی پذیرفتن *T.* دکشمک - صوی اوّلکی صوبندن چیقمق ||

Il a dégénéré de la valeur de ses ayeux آبا واجدادینك مفطور اولدقلری مایهٔ بسالت کندوده رهین تنکّر وتغیّر آبا واجدادی جبلّتندن اولمشدر Dégénérer de ses ancêtres آبا واجدادینك متنکّر اولمق Dégénérer de la piété de ses pères مألوف اولدقلری حال تعبّد ودیانت کندوده کسب تغیّر حیوانات قسمی جبلّیت ایتمك Les animaux dégénèrent نباتات طبیعت اصلیدن تنکّر ایدر Les plantes dégénèrent طبیعت اصلیدن تغیّر ایدر - اصلیدن تنکّر ایدر Les enfans des grands hommes dégénèrent quelquefois اولاد کبار بعض کرّه کبار - بعضاً جبلّیت مادر زادلرندن تنکّر ایدرلر زاده‌لر طبیعت مادر زاددن تغیّر ایدرلر

Il signifie aussi, changer de bien en mal *A.* انقلاب - تحوّل *P.* گردیدن *T.* دونمك || L'État populaire dégénère souvent en anarchie عوامّ ناسك ید اداره‌سنده اولان ملك اکثریا حال فترت واختلاله منقلب اولور La querelle de Pompée et de César dégénéra en guerre civile قیصر روم ایله فلان شخص بیننده تحدّث ایدن منازعه ومبارات محاربهٔ داخلیه‌یه منقلب اولمشدر La guerre de la Fronde dégénéra en plaisanterie فلان سفر نهایت کارده هزل صورتنه دوندی L'apoplexie dégénère quelquefois en paralysie فجئه علّتی بعضاً علّت فلجه دونر Le cours de ventre dégénère souvent en dyssenterie استطلاق بطن غالب حالده علّت زحیره دونر - علّت زحیره متحوّل اولور

Dégénéré. *A.* متغیّر الطبیعة - متنکّر الجنس *P.* از نژاد اوتکی - صوینی دکشمش *T.* اصلی دیگر گونی پذیرفته صوبندن چیقمش

DÉGINGANDÉ. Il se dit d'une personne dont la contenance et la démarche sont mal assurées *A.* مرتهك *P.* شوریده اندام *T.* صالقی سلپوك

DÉGLUER. Ôter la glu *A.* ازالة الدبق - دفع الدبق *P.* اوکسدیبی - یلم قره‌یی سیلمك *T.* دبنرا بر طرف کردن || Se dégluer les mains اللردن دفع دبق ایتمك || چیقارمق Cet oiseau n'a pu se dégluer بو قوش اوکسدیبی اوزرندن چیقاره‌مدی

Se dégluer les yeux, signifie, ôter la chassie qui colle les paupières *A.* غسل الرمص - دفع الرمص *P.* کیغ شستن *T.* چپاق ییقامق - چپاق سیلمك || L'eau tiède déglue les yeux مای فاتر رمص عیونی دفع ایدر

DÉGLUTITION. Action d'avaler *A.* بلع *P.* اوبارش *T.* یوتمه

DÉGORGEMENT. Sortie abondante d'eaux, d'immondices d'un endroit où elles avaient été retenues *A.* تدفق الی - تشطّی *P.* بیرون از لب ریزیدگی *T.* قوپوب بوشانمه الخارج تشطّیٔ مقذره || Le dégorgement d'un égoût قوپوب دوکلمه - کاریزك قوپوب بوشانمسی - Il se dit aussi du débordement de la bile et des autres humeurs *A.* اندفاق الصفرا اخلاطك *T.* اندفاق الاخلاط - انصباب الصفرا - بوشانمدسی

Et l'action de purifier certaines matières de ce qu'elles ont d'impur *A.* ازالة الاوساخ *P.* پاکسازیٔ چرك *T.* بیلاشغی بیلاشغی ییقامه - کیدرمه

DÉGORGER. Faire sortir d'un passage, les matières liquides qui y étaient retenues *A.* تدفیق الی الخارج *P.* بیرون از لب ریزانیدن *T.* دیشارو بوشاتمق || Il faudrait dégorger cet évier بو منهری دیشارو بوشاتمق اقتضا ایدر - Il est aussi neutre *A.* اندفاق الی الخارج - تشطّی *P.* بیرون از لب ریزیدن *T.* قوپوب دوکلمك - قوپوب بوشانمق || Si cet égoût vient une fois à dégorger, il empuantira tout le quartier بوکاریز تشطّیٔ ایده‌جك اولور ایسه مجموع محلّه‌نك انتاننه باعث اولدجقدر Les ravines d'eau ont fait dégorger cet étang سیل ما بو برکه‌نك قوپوب بوشانمسنه بادی اولمشدر

DÉGOURDIR. Redonner du mouvement à ce qui était engourdi *A.* دفع الخدر *P.* بر طرف کردن کرخ *T.* اویوشقلغی اویوشقلغی صاودرمق - کیدرمك

DÉGOURDISSEMENT. Action par laquelle les membres engourdis reprennent du mouvement *A.* اندفاع الخدر *P.* بر طرف شدن کرخ *T.* اویوشقلغك صاومدسی

DÉGOÛT. Manque de goût, d'appétit *A.* انقطاع - جعم - قهم کوکل - اشتهاسزلق *T.* بی اشتهایی - بی مزه‌یی *P.* الاشتها || Il a un si grand dégoût, qu'il ne saurait manger de rien اشتهاسی شول رتبه‌ده منقطع اولمشدر که اصلا طعام استهامه ودیّار طعام ایده‌مز Il n'a plus de fièvre, mais il lui est resté du dégoût حمّاسی کرجه دفع اولمشدر انجق اشتهاسزلغی قالدی

Il se dit aussi, de la répugnance qu'on a pour certains alimens *A.* نفرت - عیافت *P.* رمیدگی اشتها *T.* تتسنمه || Il

lui a pris un dégoût pour la viande لحوم حقنه عیافتی وار اندن تتسنمدسی - لحوم حقنه نفرت حاصل ایلدی - در مقدما Il avait autrefois un grand dégoût pour le vin وار در باده‌دن کلی عیافتی وار ایدی

Il signifie figur., l'aversion qu'on prend pour une chose, ou pour une personne *A.* نفرت الطبع - استنفار الطبع - استکراه *P.* رمیدگی دل *T.* ایکرنمه - ایکرنش || Il lui a pris un furieux dégoût pour cette personne فلانک حقنه غایت مرتبه نفرت واستکراه پیدا ایلدی L'incertitude qu'il a trouvée dans la Médecine, lui en a donné du dégoût فن طبابتده مشهودی اولان حال مشکوکیت تنفر طبعنه سبب اولمشدر Avoir du degoût pour l'étude بر کمسنه‌نک مطالعهٔ کتبه نفرت طبعی اولمق Il a un grand dégoût pour le monde دنیادن استکراه - طبعی وار در - دنیادن اکراه ایلدی - کراهت طبعی Il signifie aussi déplaisir. V. ce mot.

DÉGOÛTANT. Qui donne du dégoût *A.* کریه - بشیع الطعم - المذاق موجب العیافة *P.* بد مزه - باعث رمیدگی *T.* تتسندریجی اشتها عیافت کتورر ات - || Viande dégoûtante لحم کریه المذاق

Figur. Qui donne de l'aversion, de la répugnance *A.* کریه - مستکره *P.* رمیده ساز دل - بیزارساز دل *T.* کوکل ایکرندریجی || Cet homme a des manières dégoûtantes اوضاع واطواری کریه الاطوار بر آدمدر - مستکره بر آدمدر Malpropreté dégoûtante قذارت کریهه - موجب استکراه اولهجق مردارلق Il se dit aussi des hommes || C'est un homme dégoûtant کریه الاطوار بر آدمدر

Il signifie aussi figur., qui cause du déplaisir *A.* موجب الانفعال *P.* جانگزا - ناخوش *T.* کوکل قیریجی || Il arrive bien des choses dégoûtantes dans la vie انسانک مدت عمرنده موجب انفعال بال اوله‌جق نیچه شیلر واقع اولهگلمشدر نیچه احوال جانگزا ظهور ایدر -

DÉGOÛTER. Ôter l'appétit, faire perdre le goût *A.* اقهام - سلب الاشتها *P.* اشتها شکستن - بی اشتهایی آوردن *T.* اشتهایی بوزمق - بیقدرمق || Si vous lui donnez tant à manger, vous le dégoûterez فلانه طعام مفرط اطعام ایده‌جک چوق طعام - اولور ایسدک اشتهاسنی سلب ایده‌جکسک یدره‌جک اولور ایسدک بیقدره‌جقسک

Figur. Donner de l'éloignement pour une personne, pour une chose *A.* تنفیر - ایبا - ایراث الاباءة *P.* دل رمانیدن - رمیدگی دل آوردن *T.* ایکرندرمک || Il aimait fort cette femme, mais on l'en a dégoûté بو خاتونه مقدما علاقهٔ قلبی کمالده ایکن آندن تنفیر ایتدردیلر Il voudrait cette maison, mais le prix l'en a dégoûté بو خانه‌نک تملکنه رغبتی وار ایدی لکن غلای بهاسی اباءت طبعنی موجب اولمشدر Quand vous le connaîtrez bien, vous en serez bientôt dégoûté حالنه کرکی کبی تحصیل اطلاع ایلدیککده حالده کندودن متنفر اوله‌جغک بی اشتباهدر Il est dégoûté de tout le monde هر شیئدن اباءت طبعی وار در - ما Il est dégoûté de tout le monde خلق اللهدن متنفردر On l'a dégoûté de la guerre فلانی سفردن تنفیر وایبا ایلدیلر

Se dégoûter. Prendre du dégoût, de l'aversion *A.* تنفر - استکراه *P.* رمیده دل شدن *T.* ایکرنمک - اکراه ایتمک || Il s'est dégoûté de cet emploi بو مأموریتدن استکراه ایلدی Il s'est dégoûté de lui-même کندو نفسندن تنفر ایلدی

Dégoûté. *A.* مسلوب الاشتها - قادم *P.* بی اشتها *T.* بیقمش *A.* متنفر - ابی *P.* رمیده دل *T.* ایکرنمش

DÉGOUTTANT. Qui dégoutte *A.* قاطر - متقاطر - ماصل *P.* قطره ریز - چکان *T.* صملایجی رائل || Ce linge n'est pas sec, il est encore tout dégouttant بو بز هنوز قوریمیوب هر طرفدن متقاطر در Sa chemise était toute dégouttante de sueur کوملکی قطره ریز عرق ایدی Il était tout dégouttant de sang هر طرفندن قطرات خون ریزان ایدی

DÉGOUTTER. Couler goutte à goutte *A.* تقطر - تقاطر - مصول *P.* چکیدن - قطره قطره ریزان شدن *T.* طاملمق || Le sang lui dégoutte du nez قان بروننده‌ن تقاطر ایدر Cette cave est si humide, que l'eau y dégoutte toujours بو سردابک رطوبتی زیاده اولمغله ایچنده علی الدوام صولر طملر Faire dégoutter du beurre sur de la viande ات اوزرینه تقطیر روغن ایتمک Il pleuvait tantôt, les toits dégouttent encore بوندن اول‌جه باران نزول ایتمکله سقوف ابنیه الی الآن تقاطر ایدر Le front lui dégoutte de sueur صفحهٔ جبیننده‌ن قطرات عرق ریزاندر

On dit proverb., qu'à la Cour, qu'auprès des grands, s'il ne p'eut, il y dégoutte, pour dire, que si on n'y fait pas toujours grande fortune, au moins on en tire quelque avantage کبار یاننده بولنمق فائده‌دن خالی دکل آقمز ایسه طملر - On dit aussi,

S'il pleut sur moi, il dégouttera sur vous, pour dire, s'il m'arrive quelque chose de bien ou de mal, vous en aurez votre part اوزریمه یاغسه سرپندیسی سکاده طوقنور

DEGRADATION. Destitution ignominieuse du grade où l'on est رتبه‌نك رفع *T.* پایه *P.* حك الرتبة ـ رفع الرتبة *A.* قالدرلمسی || Le Roi a fait défendre à tous les gentilshommes, à peine de dégradation de noblesse... رتبهٔ اصالتك حكی اندازیله فلان شئ مجموع اصلزادگانه منع اولندی La dégradation d'un officier de guerre عسكری سركرده‌لردن رتبه‌سی حكی ـ بریسنك رتبه‌سی رفعی

Et dégât considérable qu'on fait dans des bois, dans un héritage *A.* تخریب pl. تخریبات *P.* ویرانی *T.* ییقلق || Il a fait de grandes dégradations dans ce bois بو اورمانلرده عظیم وجسیم تخریبلر ایلدی Il fit faire un procès verbal des dégradations qui avaient été faites dans cette terre بو چفتلكده ایتدكلری تخریباته دائر محلنده بر قطعه كشف اعلامی خرابیت الحال ـ انحطاط *A.* ـ Et dépérissement یاپدردی *P.* ویرانگی حال ـ بد حالی *T.* كوتولمه || Dégradation d'un bâtiment, d'un mur بنانك ودیوارك خرابیت حالی

Il signifie figur., avilissement *A.* تذلل *P.* خاكساری *T.* آلچقلنمه || La dégradation de l'âme est une suite de la servitude تذلل نفس حال رقیتك لازمه‌سیدر

Il signifie aussi, affaiblissement de la lumière et des couleurs d'un tableau *A.* تغییر الالوان وتقلیل الضوء *P.* سستسازی رنكلرك صونقلندرمه‌سی *T.* پرتو رنگها وكمسازی روشنی وایدینلغك ازالتمه‌سی || Ce peintre entend bien la dégradation des couleurs, de la lumière et des ombres فلان مصور الوانك تغییری وضوء وظلك تقلیلی امرنده صاحب مهارتدر

DÉGRADER. Démettre de quelque grade *A.* رفع الرتبة ـ رتبه‌یی رفع پایه كردن *P.* اسقاط الرتبة ـ حك الرتبة *T.* قالدرمق || Dégrader un officier de Justice, pour cause de concussion مظالم وتعدیاته تصدیسنه مبنی امنای شرعدن حك ایتمك ـ بریسنك رتبه‌سنی رفع ایلمك

Il se dit aussi dans un sens plus doux *A.* كسر الشان ـ شانه خلل *T.* بشان كس شین آوردن *P.* اخلال الشان كتورمك || C'est dégrader un homme que de lui refuser les honneurs qui lui sont dus بر كمسنه‌نك حقنده احترامات لایقه‌نك اجراسنده تجویز تقصیر اولنمق شاننه ایرات كسر ایتمكدر

DÉGRADER et se DÉGRADER, signifient au figuré, avilir, s'avilir *A.* تذلیل ـ تحقیر النفس ـ ایرات الذل والحقارة ـ تحقیر النفس *P.* خودرا خاكسار كردن ـ خواری آوردن *T.* آلچقلتمق ـ آلچقلنمق || Le flatteur se dégrade par ses basses complaisances مداهنلر ارتكاب ایلدكلری تملقات دنیه ایله تحقیر نفس ایدرلر La flatterie dégrade également les princes et les flatteurs مداهنه وتملق هم ملوك وامرایه وهم مرتكب رذیلهٔ تملق اولنلره ایرات ذل وحقارت ایدر بر كیفیتدر

On dit, Dégrader des bois, une maison, un héritage, pour dire, y faire un dégât considérable, ou les laisser dépérir par négligence *A.* تخریب *P.* ویران كردن ـ وا كردن *T.* ییقمق ـ ویران ایلمك

DÉGRADÉ. *A.* محكوك الرتبة ـ مرفوع الرتبة *P.* پایه اش خواری *P.* مرذول ـ محقر *A.* رتبه‌سی قالدرلمش *T.* رفع شده آلچقلنمش *T.* یذیرفته

DÉGRAFER. Détacher une agrafe *A.* نزع المدرا *P.* سرخاره‌را بر كردن *T.* طوپلوبی قوپارمق

DÉGRAISSAGE. Action de dégraisser. V. Dégraisser || Ces laines ont besoin d'un bon dégraissage بو یوكلرك بیلاشقلرینی كركی كبی كیدرمك لازمدر

DÉGRAISSER. Ôter la graisse de quelque chose *A.* ازالة الدسم *P.* از دهن پاك كردن *T.* یاغنی كیدرمك || Dégraisser le pot تنجره‌دن ازالهٔ دسم ایتمك Dégraisser le bouillon اتٔ اذهاب دسم ایتمك ـ صوییندن ازالهٔ دسم ایتمك

Et ôter les taches que la graisse a faites *A.* مسح اللطخة الدسم *P.* از لكهٔ روغن پاك ساختن *T.* یاغ لكه‌سنی یاغ بیلاشغنی كیدرمك *T.* چیقارمق || Donner un habit à dégraisser بر ثوبی لكه‌لرینی چیقارمغه ویرمك La poudre dégraisse les cheveux غبار صاچدن ازالهٔ لطخ دسم ایدر

Il se dit aussi, du mauvais effet que les torrens et les ravines d'eau font sur les terres labourables, en emportant ce qu'il y a de plus propre à les rendre fertiles *A.* سلب الشحامة الارض ـ تجریف الشحامة الارض *P.* چربی خاك را كم *T.* طپراغك اوزینی كیدرمك *T.* كردانیدن || Les ravines dégraissent les terres نزول سیول شحامت ارضك انسلابنی مؤدی اولور

DÉGRAISSEUR. Qui dégraisse les habits *A.* مسّاح اللطخة *P.*

لكه شوى *T.* بدهجى || Porter un habit au dégraisseur ثوبى لكه‌جى‌يه كوتورمك

DEGRÉ. L'escalier d'un bâtiment *A.* سلم pl. سلاليم — معراج pl. معاريج — مرقات pl. مراقى *P.* سندنه — نردبان *T.* مردون || Le grand degré du palais سرايك نردبان كبيرى Un degré doux et aisé سهل وملايم بر نردبان Un degré extrêmement raide غايت ايله ديك بر نردبان

Et une marche *A.* درجة pl. درجات *P.* پايه — پله — پغنه *T.* قدمه — اياق || Monter les degrés درجاته صعود ايتمك Des degrés de pierre حجردن مصنوع نردبان اياقلرى Les degrés d'un escalier نردبان اياقلرى — درجات مرقات

Il se dit figur. des emplois, des titres, des dignités par où on s'élève successivement à de plus grandes *A.* رتبة pl. رتب — مرتبة pl. مراتب — درجة pl. درجات *P.* پايه *T.* كرته || Il est parvenu là par degrés اول مقامه درجه بدرجه واصل اولدى Il a passé par tous les degrés جميع مراتب ودرجاتدن مرور ايلدى Il s'est élevé de degré en degré على وجه التدريج من درجة الى درجة كسب رفعت ايلدى — ترقى بولدى Cet emploi fut le premier degré de sa fortune مظهر اولديغى اقبالك مرتبهٔ اوليسى فلان منصب ايدى Il est dans un haut degré d'élévation در اعلاى مراتب رفعت واقبالده — اسناى مراتبه قدمنهادهٔ علو واقبال اولمشدر

Il se dit aussi, pour marquer la différence de plus ou de moins que les philosophes supposent dans les qualités sensibles *A.* درجة pl. درجات || Degrés de froid, de chaleur, de sécheresse درجات برودت وحرارت ويبوست Degré d'humidité درجهٔ رطوبت de force درجهٔ قوت — Et les différentes parties dans lesquelles le baromètre et le thermomètre sont divisés || Le baromètre est descendu à vingt-sept degrés ميزان هوا يكرمى يدنجى درجه‌يه تنزل ايلدى — Il se dit aussi en parlant des qualités morales bonnes ou mauvaises || Être insolent au premier degré غايت مرتبه‌ده ماجن وكستاخ اولمق Porter l'insolence jusqu'au plus haut degré كستاخلغى اقصاى مراتبه ايصال ايتمك Être parvenu au plus haut degré de l'éloquence فن فصاحتك قصاراى مراتب كمالنه واصل اولمق Être libéral au suprême degré مرتبهٔ عليادده صاحب جود وسخا اولمق Être parvenu au souverain degré de gloire اعلا — منتهاى مراتب بختيارى واقبالده رسيده اولمق — الاعلاى مراتب رفعته واصل اولمق Monter par degrés au plus haut point de vertu, de perfection, d'honneur صلاح وكمالك وحسن صيت واشتهارك ذروهٔ اعلاسنه درجه بدرجه واصل اولمق — Il se dit en Géométrie, de la trois cent soixantième partie de la circonférence d'un cercle || Le quart de cercle a 90 degrés ربع دائره طقسان درجه‌دن عبارتدر Degré de latitude درجهٔ عرض de longitude درجهٔ طول

En parlant de parenté, il se dit pour marquer la proximité ou l'éloignement qu'il y a entre parents *A.* طبقة || Parents au premier degré درجهٔ اولى اقرباسى — طبقهٔ اولى اقرباسى

DÉGRÉER. Ôter les agrès d'un vaisseau *A.* سلب المهمّات السفينة — سلب الجهاز السفينة *P.* كشتى‌را از رخت وساز برهنه كردن *T.* كمينك طاقمنى چيقارمق

DÉGROSSIR. Il se dit des ouvrages de menuiserie et de Sculpture, et signifie, ôter le plus gros de la matière pour commencer à lui faire recevoir la forme qu'on veut lui donner *A.* تهذيب — سلب الضخامات *P.* پيراستن *T.* قباسنى آلمق || Dégrossir un bloc de marbre بر مرمر طاشى طومرونغنك قباسنى آلمق — Figur. || Il faut dégrossir un peu les matières avant que de les traiter à fond امورك مذاكره‌سنه شروع اولنمزدن مقدم قباسنى آلمق لازمدر Dégrossir la besogne ايشك قباسنى آلمق

DÉGUENILLÉ. Celui dont les habits tombent en lambeaux *A.* متمزق الثياب *P.* ژنده پوش — كهنه پوش *T.* اسكى بوسكى ايله اورتولو

DÉGUERPIR. Terme de pratique. Abandonner la possession d'un immeuble *A.* ترك التصرف — كف اليد عن التصرف *P.* دست كشيدن از تصرف *T.* ال چكمك — براقمق || Déguerpir une maison بر منزلك تصرفندن كف يد ايتمك — تصرفندن فارغ اولمق

DÉGUERPISSEMENT. *A.* ترك — كف اليد عن التصرف *P.* دستكشى از تصرف *T.* ال چكمه — براقمه

DÉGUISEMENT. L'état où est une personne déguisée *A.* تنكر — تنكر الزى — الهيئة *P.* تبديلسازئ قيافت *T.* قيلق دكشمه — قيافت دكشمه || Malgré son déguisement, je le reconnus bien فلانى تنكرهيئتى وار ايكن فرق وتشخيص ايلدم — فلانى تبديل قيافت ايكن — متنكر الهيئه ايكن طانيدم — بشقه قيافتده ايكن بيلدم — طانيدم

DÉGUISER. Travestir une personne de telle sorte, qu'il soit difficile de la reconnaître *A.* تنکیر ـ تنکیر الزیّ ـ تدریه *P.* تبدیل الزیّ ـ الهیئة *T.* تبدیل قیافت کردانیدن قیللق || بشقه قیللغه قویمق ـ قیافت دکشدرمک ـ دکشدرمك On le déguisa en femme فلانک زیّ وقیافتنی زنه قیافتنه فلانی زنه قیافتنه قودیلر ـ تنکیر ایلدیلر || Il se déguisa en moine کشیش قیافتنه کیردی ـ کشیش قیافتنه تنکر ایلدی Une fausse barbe déguise bien un homme عاریت صقال آدمک هیئتنی کرکی کبی تنکیر ایدر — On dit, Déguiser sa voix, pour dire, ne parler pas avec le son de sa voix naturelle *A.* تنکیر الصوت *P.* صدای خودرا دیکر کون نمودن *T.* سسینی دکشدرمک Et déguiser son écriture *A.* تنکیر الخط *P.* خط خودرا دیکر کون نمودن *T.* یازوسنی دکشدرمک

Figur. || Déguiser la vérité, Déguiser le fait, pour dire, raconter une chose autrement qu'elle n'est, dans l'intention de surprendre ceux à qui l'on parle *A.* تلبیس فی ـ تدلیس ـ صورة الآخر *P.* اخفا ـ کتم ـ در ـ در رنک دیکر نمودن *T.* بشقه پس پرده پوشیده کردن ـ صورت دیکر نمودن || بشقه صورتده قویوب کوسترمک ـ صورتده کوسترمک On ne vous dit pas tout, on vous déguise le fait کیفیت حالی تماميله سکا بیان ایتمیوب تلبیس صورت ایله افاده ایدرلر Je ne vous déguiserai rien هیچ برشیئی صورت آخره قویدرق سکا بیان ایده‌جک دکلم ـ هیچ بر شیئی سندن مجهول کتم واخفا ایتمیه‌جکم Déguiser son ambition, sa perfidie طبعی اولان حرص نام وشانی ومرتکب اولدیغی خیانتی پس پردهٔ ربادہ ستر ایتمک ـ صورت آخره کوسترمک

Se déguiser, au figuré. Se montrer tout autre que l'on n'est *A.* تبدیل الطور ـ تحویل الصورة *P.* رنک دیکر بستن ـ *T.* بشقه صورته کیرمک ـ صورت دیکر پیدا کردن || Cet homme-là fait toutes sortes de personnages, il se déguise en mille manières صور کوناکون اخذ ایدرك بیک درلو طوره تبدیل اولنور بر آدمدر

Déguisé. *A.* متنکر الزیّ *P.* قیافت دیکر کرفته *T.* قیللغی تبدیل قیافتنده اولان ـ بشقه قیافته کیرمش ـ دکشمش || Il fut assassiné par des gens déguisés تبدیل زیّ وقیافت تبدیل قیافتنده آدملردن ـ ایتمش آدملردن قتل اولندی

On dit figur. Vertus déguisées فضایل صوریّه Ambition déguisée انفت صوریّه

DÉGUSTATION. Essai qu'on fait des liqueurs en les goûtant *A.* تذوّق ـ تلمّق *P.* کرفتن چاشنی *T.* دادوب دندمه

DÉHÂLER. Ôter l'impression que le hâle a faite sur le teint *A.* ازالة السفع *P.* اثرتف وتاب خورشیدرا نابود کردن *T.* کونش چالمه اثرینی کیدرمک || Cela est bon pour déhâler فلان شیٔ ازالهٔ سفع ایچون نافعدر ـ کونش چالمه اثرینی کیدرمکه ایو در

Déhâlé. *A.* بریٔ من السفع *P.* ازاثرتف وتاب خورشید پاک کرده *T.* کونش چالمه اثری کیدرلمش

DÉHANCHÉ. Qui a les hanches rompues ou disloquées *A.* منکسر الورکان ـ مخلوع الورکان *P.* شکسته سرون *T.* قیناقلری قوپمش

Il se dit figur., de ceux qui marchent sans être fermes sur leurs hanches *A.* مرهوك الرجل *P.* سست پا *T.* کوشك یورویشلی ـ سالپوک یورویشلی

DÉHARNACHER. Ôter le harnois à un cheval de trait *A.* سلب اللباس الفرس *P.* رخت اسبرا ور کردن *T.* آتک طاقمنی چیقارمق || Le cocher n'a pas encore déharnaché les chevaux عربه‌جی بارکیرلرک طاقمنی هنوز چیقارمامشدر

DEHORS. Hors de.... *A.* فی الخارج *P.* بیرون *T.* طشره ـ دیشاری || Il est allé dehors خانه‌دن دیشاری چیقدی ـ خروج ایلدی || Cela avance trop en dehors غایت دیشاری چیقار

On dit, Mettre un domestique dehors, pour dire, le chasser *A.* طرد ـ اخراج *P.* بدرکردن *T.* دیشاری ایتمک ـ قوغمق || Il mit ce laquais dehors فلان چوقداری طرد ایلدی

Dehors, est aussi préposition *A.* من الخارج *P.* ازبیرون *T.* دیشاریسندن Il ne s'emploie qu'en cette phrase || Il passa par dehors la ville بلده‌نک خارجندن مرور ایلدی

DEHORS. La partie extérieure de quelque chose *A.* خارج *P.* بیرون *T.* دیش طرف || Cette maison paraît belle par le dehors بو خانه خارجدن دلکش ومطبوع کوریئور Le mal n'est qu'au dehors علت انجق خارجده در

On appelle, Les dehors d'un château, d'une maison, les avenues, avant-cour, parc etc. qui font partie du total d'une maison *A.* ابنیة خارجیّة ـ مضافات البیت *P.* بناهای بیرونی *T.* دیش بنالر Et les dehors d'une place, les fortifications extérieures *A.* استحکامات خارجیّة *P.* استحکامات بیرونی *T.* دیش استحکاملر || Les dehors de cette ville sont bons, mais le corps de la place ne vaut rien

بلده‌نك استحكامات خارجیه‌سی قویه در انجق قلعه‌سی استحكامات خارجیه‌یی محافظه ایشه یرامز Garder les dehors
فلعه‌نك استحكامات ایتمك Prendre, emporter les dehors
بیرونی استحكاملرینه ظفریاب - خارجیه‌سنی ضبط ایتمك ضبط واستیلا اولمق On emporta les dehors l'épée à la main مسلول السیوف اولدرق هجوم ایله قلعه‌نك استحكامات خارجیه‌لرینی آورده‌ٔ دست ضبط وتسخیر ایلدیلر

On dit figur., Les dehors, pour dire, les apparences *A.* ظاهر نمایش ظاهری *P.* صورة ظاهرة - ظواهر الاحوال pl. ظواهر احوال *T.* دیش یوز || Il garde bien les dehors ظواهر احوالد كمالیله
ظواهر حالی شوایبدن صیانت رعایت ایدر Sauver les dehors
شوایبدن منزه قلمق - ایتمك Il cache une âme double sous des dehors trompeurs ایكی یوزلیلغنی ظواهر دلفریبانه ایله ستر واخفا ایدر

DÉICIDE. Il se dit en parlant des Juifs, qui condamnèrent à mort Notre-Seigneur *A.* قاتل الله

DÉIFICATION. Apothéose. V. Déifier.

DÉIFIER. Admettre au nombre des dieux *A.* اعلاء على مرتبة الالوهیة *P.* بپایهٔ ربانی رسانیدن - بپایهٔ یزدانی رسانیدن *T.* اللهلق رتبه‌سنه چیقارمق || Les Romains faisaient une cérémonie particulière pour déifier leurs Empereurs رومیه‌ده كبرا خلقی ایمپراطورلرینی رتبهٔ الوهیته اعلا ایچون مخصوص بر كونده رسم وتشریفات اجرا ایدر ایدی La déification d'Auguste فلان نام قیصرك مرتبهٔ الوهیته ترفیعی رسمی

Déifié. *A.* معتلی على مرتبة الالوهیة *P.* رسانیدهٔ پایهٔ یزدانی *T.* اللهلق رتبه‌سنه چیقارلمش

DÉISME. Système de ceux qui, rejetant toute sorte de révélation, croient seulement l'existence de Dieu *A.* مذهب المعتقدین بالله فقط *T.* الهیدن غیریسنه ایمان ایتمیانلرك مذهبی

DÉISTE. Qui reconnait un Dieu, mais qui ne reconnaît aucune religion révélée *A.* معتقد بالله فقط *T.* الهیدن غیریسنه ایمان ایتمیان

DÉJÀ. Dès cette heure, dès à présent *A.* فی هذا - حالا الآن *P.* درین وقت *T.* شمدی || Est-il déjà quatre heures?
شمدی ساعت دردہ وارمشمیدر Le courrier est-il déjà arrivé? حالا اولاق كلمشمیدر

Il signifie aussi, dès l'heure dont on parle *A.* قد - قبیلا *P.* پیش ازین دم *T.* اول دمده - هنوز || Déjà le soleil était sur l'horizon شمس اول دمده افقده طالع اولمشیدی La place était déjà prise quand il arriva وصولنده قلعه هنوز آلنمشیدی

Et auparavant *A.* قبلا *P.* پیش ازین *T.* شمدیدن اول || Je vous ai déjà dit ce que je pensais نه فكرده اولدیغمی سكا سویلمشیدم - شمدیدن اول طرفكه افاده ایتمشیدم

DÉJECTION. Les excrémens d'un malade *A.* فضلات المریض *P.* خسته‌نك ترسی *T.* جامین خسته

se DÉJETER. Il se dit des bois, lorsque par trop de sécheresse ou trop d'humidité, en renflant ou en se resserrant, ils se courbent et se gauchissent *A.* اكتزاز الخشب *P.* چوب خوشیدن *T.* آغاج بورشوب چكلمك || Le bois vert se déjette plus que le sec خشب طری خشب یابسدن زیاده كسب كزازت ایدر Ces ais se sont déjetés شو تختهلر بورشوب چكلمشدر

Déjeté. *A.* مكتز - كز *P.* چوب خوشیده *T.* بورشوب چكلمش آغاج

DÉJEUNER. Il se dit du repas qu'on fait le matin avant le diner *A.* تصبح - تلمج - تغدی *P.* پیشخور كرفتن - نیم چاشت خوردن *T.* قهوه آلتی ایتمك || Déjeuner de laitage سودلاج ایله قهوه آلتی - حلیب طعام ایله تصبح ایتمك Les enfans déjeunent de bon appétit اطفال قسمی اشتها ایله قهوه آلتی ایدرلر

DÉJEUNER, ou DÉJEUNÉ. Le repas qu'on fait le matin avant le diner *A.* غدا - صبحة - لمجة *P.* پیشخور - نیم چاشت *T.* قهوه آلتی - صفرالق طعامی - طعام صفرا شكن || Qu'avez-vous mangé à votre déjeuner? قهوه آلتیده نه درلو طعام تناول ایلدك Un bon déjeuner vaut bien un méchant diner مكمل قهوه آلتی خسیس ونا خوش بر اویله طعامندن یكدر

On dit proverb. d'un bien qui peut être dissipé en très-peu de temps, qu'il n'y en a pas pour un déjeuner برقهوه آلتیلق مال دكلدر Et d'un prodigue qui se dépêche de manger son bien, qu'il n'en a pas pour un déjeuner بو مال فلانك انجق قهوه - مزاجنه كوره انجق بر قهوه آلتیلق شیدر آلتیسنه كافیدر

DÉJOINDRE. Faire que ce qui était joint ne le soit plus *A.* ابانة - تفریق *P.* از هم جدا كردن *T.* بری برندن آیرمق - آرهلرینی آچمق || C'est le hâle, le soleil qui a déjoint ces

ais سهام هوا وشدت حرارت شمس بو الواحك برى
هوانك اسيلكى - برلرندن تفريقنه بادى اولمشدر
وكونشك قيزغنلغى بو تخته‌لرك آره‌لرينى آچدردى

SE DÉJOINDRE. A. تباين - تفرّق P. از هم جدا شدن T.
آره‌سى آچلمق - آيرلشمق || Les pierres de cette voûte commencent à se déjoindre بو قبه‌نك طاشلرى تباين وتفرقه
يوز طوتدى

DÉJOINT. A. متباين - متفرق P. از هم جدا گشته T.
آيرلشمش

DÉJOUER. Faire échouer un projet, un dessein nuisible
A. ابطال - اهدار P. هدر كردن - بيهوده ساختن T.
هيچ ايتمك - نافله لندرمك || Déjouer un projet تدبيرى اهدار
ايتمك Déjouer un complot مبنى على الفساد اولان
محالفه‌يى رهين بطلان وهدر ايلمك

DÉJUCHER. Il ne se dit que des poules, quand elles quittent le juchoir A. نزول عن قضيب الاقنة P. از آده فرود آمدن
T. يتاق چيبوغى اوزرندن اينمك || Les poules sont déjuchées طاوقلر يتاق چيبوغى اوزرندن اينمشلر در

DELÀ. V. Là.

DÉLABREMENT. État d'une chose délabrée A. خرابيت -
خرابيت الحال P. ويرانگئ حال - خرابئ حال - يبابى
T. جوركلك - ييقلق || Sa maison et ses meubles, tout est dans un grand délabrement خانه‌سى ودرونده اولان اثاث
ومتاع جملهٔ خرابيت عظيمه اوزره در Le délabrement de ses affaires اموريننك خرابيت حالى de sa santé مزاجنك
مزاجنك جوركلكى - خرابيت حالى

DÉLABRER. Déchirer, mettre en lambeaux. Il se dit en parlant des choses dont les parties sont tellement désunies par vétusté, ou par quelqu'autre cause, qu'elles ne peuvent plus servir à l'usage auquel elles étaient destinées A.
تخريب P. ويران كردن - خراب ويباب كردن T.
خراب ايتمك - ييقمق - جوريتمك || On délabre une machine à force de s'en servir بر آلت كثرت استعمال
ايله تخريب اولنور Une maison est bientôt délabrée, quand on cesse d'en prendre soin بر منزل آرالق آرالق كوزدليديجك
اولور ايسه عهده قريب ايچنده خراب اولور - Il se dit aussi des habis A. تخريق - شق - تمزيق P. فتاليدن -
پاره پاره كردن T. پاره پاره ايتمك - پاره‌لمق

Il se dit figur. d'une armée || Les fatigues, le manque de vivres ont fort délabré son armée اردوسى بر طرفدن عنا
وزحمتك امتدادى وديگر طرفدن زاد وذخيره‌نك فقدانى
تقريبيله كلى خرابيته دوچار اولمشدر

DÉLABRÉ. A. خراب P. خراب ويباب - ويران T. ييقلمش
- خراب || Un bien, un héritage délabré خراب ويباب اولمش
برملك وبرعقارت - On dit d'un homme ruiné, que ses affaires sont délabrées مالى خرابدر - امورى خراب ويبابدر - Et d'un homme infirme et languissant, que sa santé est délabrée
- مزاجى جوريمشدر - مزاجى خرابدر - وجودى خرابدر
Et qu'un homme est bien délabré, pour dire, que son habit est tout déchiré A. متمزّق الثياب T. اوستى باشى هب يرتق
On dit encore, Une réputation délabrée رهين زوال واضمحلال
مضمحل وزايل اولمش صيت ونام - اولمش صيت وشهرت

DÉLAI. Retardement, remise A. مهلة - مهل P. درنگ T.
مهلت || Long délai مهلت مديده Demander un délai استمهال
مهلت طلب ايتمك - ايتمك Obtenir un délai برمهلت
تحصيل ايتمك Sans plus de délai فيما - بلا امهال - بلا مهل
بعد تجويز امهال وتأخير اولنميدرق

DÉLAISSEMENT. Manque de tout secours, de toute assistance
A. حال المتروكية - خذلان - حال المخذولية P. واگذاشت
T. بوشلامه - براقمه || Ses parens et ses amis l'ont abandonné, il est dans un grand délaissement احبابى وخويشان واقرباسى
كندودن كفّ يد ايلدكلرينه بناءً حال كمال مخذوليتده
قالمشدر

Il signifie, en termes de Pratique, abandonnement d'un héritage A. ترك - كفّ اليد P. دستكشئ فراغ T. براقمه

DÉLAISSER. Abandonner A. اخلا - خذل - ترك P. وا
گذاشتن T. بوشلامق - براقمق || Dieu ne délaisse jamais ceux qui espèrent en lui بارى تعالى حضرتلرى عنايت رحمتنه دلبسته
ربط اميد ايدنلرى ترك ايتمك احتمالى محالدر Elle se trouve délaissée حال مخذوليتده در

En termes de Pratique, Quitter une chose dont on était en possession A. فراغ - كفّ اليد عن التصرف P. از تصرف
از تصرف دستكشى نمودن - دستكش فراغ شدن T. بر
شيئك تصرفندن ال چكمك || En conséquence de l'arrêt, il lui a délaissé cet héritage صادر اولان حكم موجبنجه
بو ملكى فلانه فراغ ايلدى Il fut condamné à lui quitter et

délaisser la possession de ... فلان ملكك تصرّفندن كفّ يد ايله فلانه فراغ ايلمسيچون حقّنه حكم جريان ايلدى — On dit aussi, Délaisser une action commencée, Délaisser des poursuites شروع اولنمش دعوايى تعقيبدن كفّ يد ايتمك فارغ اولمق — شروع اولنمش دعوادن كفّ يد ايتمك —

Délaissé. *A.* مخذول — متروك — مخلوّ *P.* وا گذاشته *T.* بوشلانمش — براقلمش

DÉLASSEMENT. Repos, relâche qu'on prend pour se délasser de quelque travail *A.* استراحت — تنفّس — استنفاه *P.* آرام *T.* يورغنلق صاوشدرمه — دكلنمه || Après tant de travail, il faut du délassement بو قدر تعب وزحمتدنصكره تنفّس واستراحت لازمدر L'esprit a besoin de délassement ذهنك آرام واستراحته احتياجى دركار در

DÉLASSER. Ôter la lassitude *A.* دفع العيّ — ترويح — اراحة والكلال *P.* آرامانيدن — آراخانيدن *T.* دكلندرمك || Le sommeil délasse نوم موجب اراحهٔ وجود در Le changement d'occupation délasse l'esprit تبديل شغل ترويح ذهنى مستلزمدر Se délasser d'une longue fatigue متاعب مديدهدنصكره دفع عيّ استراحت ايتمك Se coucher pour se délasser كسب راحت ضمننده ياتوب — وكلال ايچون ياتمق اوزانمق

Délassé. *A.* مستريح — مستنفه *P.* آرميده — آرآخيده *T.* يورغنلق صاوشدرمش — دكلنمش

DÉLATEUR. Accusateur, dénonciateur *A.* ساعى pl. سعات — واشى pl. وشات — نمّام — غمّاز — اهل السعاية *P.* سخن چين *T.* قوغجى — جلويز — || Les délateurs étaient fort communs sous le règne de Tibère قياصرهٔ رومدن فلان نام قيصرك دورنده ارباب غمز وسعايت بغايت اشتهارده ايديلر Les délateurs sont odieux سعات وغمّازان بر طائفهٔ مكروهه در On fit punir le délateur غمّازى تأديب ايلديلر Un délateur secret est plus dangereux que les délateurs publics پس پردهٔ خفاده اولان غمّاز آشكاره مألوف غمز وسعايت اولنلردن زياده تهلكهلو در

DÉLATION. Accusation, dénonciation *A.* غمز — سعايت — نميمة — وشايت *P.* سخن چينى — جاويزى *T.* قوغجيلق || Ce Roi a trop d'égard aux délations فلان حكمدار نميمه وسعايته اخبار سعات وغمّازانه حوالهٔ سمع — چوق اعتبار ايدر التفات ايدر On ne doit point décider de la vie d'un homme sur une simple délation بر غمّازك خبر واحديله حكم قتل اولنمق جائز دكلدر

DÉLATTER. Ôter les lattes de dessus un toit *A.* فكّ السقايف *P.* پرواره بر گرفتن *T.* چاتى تحتدلرينى سوكمك

DÉLAVÉ. Il se dit des couleurs faibles et blafardes *A.* لون بايغن *T.* رنك تيره — رنگ بى آب وتاب *P.* كالغسيل بو ماوّى || Ce bleu est trop délavé صونق رنك — رنك پك صونقدر — بغايت بى آب وتابدر

DÉLAYANT. Remède qui rend les humeurs plus fluides *A.* دواء محلّل *P.* داروى كش گداز *T.* اريديجى علاج || Les délayans s'emploient dans la plupart des maladies ادويهٔ محلّله اكثر امراضده استعمال اولنور

DÉLAYEMENT. Action de délayer. V. ce mot.

DÉLAYER. Détremper *A.* حلّ — مشّ *P.* گداختن *T.* ارتمك || Délayer de la farine, des oeufs — اونى صو ايچنده ازمك — ويموردهيى صو ايچنده ازمك

Délayé. *A.* منحلّ — ممشوش *P.* گداخته *T.* اريمش — ازلمش

DÉLECTABLE. Qui plait beaucoup, très-agréable *A.* الذ — لذّتبخشاى دل وجان — دلكش *P.* شهىّ — نفيس — لذيذ *T.* جان سوهجك || Lieu délectable موقع نفيس — جاى طعام — طعام لذيذ — طعام نفيس Mets délectable دلكش لذّتبخشاى دل وجان اولور بر باده Vin délectable شهىّ Séjour délectable مأواى دلكش

DÉLECTATION. Plaisir qu'on savoure, qu'on goûte *A.* لذّت pl. لذّات — تلذّذ pl. تلذّذات *P.* جان پسندى *T.* جان سومه || Grande délectation تلذّذ عظيم Faire quelque chose avec délectation بر شيئى متلذّذ اولدرق اجرا ايلمك Boire, manger avec délectation تلذّذ ذايقه ايله اكل وشرب ايتمك Prendre trop de délectation aux choses du monde احوال دنيويهدن پك متلذّذ اولمق

DÉLECTER. Divertir, réjouir *A.* تلذيذ *P.* لذّت دادن *T.* لذّت ويرمك || Quand on veut se mortifier, il faut éviter tout ce qui délecte les sens قهر نفس ايتمك مراد اولندقده تلذيذ حواسّ ايدر كافّهٔ حالاتدن توقّى واجتناب لازمدر

Se délecter. Prendre beaucoup de plaisir à quelque chose *A.* لذّت — استلذاذ — تلذّذ — تلذيذ النفس *P.* لذّت يافتن *T.* لذّت بولمق — متلذّذ اولمق || Se délecter à l'étude, aux beaux-arts مطالعهٔ كتبدن وفنون شريفه يه اشتغالدن لذّتياب اولمق

كتاب مطالعه‌سی وفنون شریفه‌یه مداومت ایله استلذاذ ـ مداومتدن متلذذ اولمق ـ تلذیذ نفس ایتمك ـ ایتمك

DÉLECTÉ. *A.* متلذذ *P.* لذتیاب *T.* لذتلنمش

DÉLÉGATION. Commission donnée à quelqu'un pour agir au nom d'un autre *A.* تولیت ـ مأموریت *P.* گماشتگی *T.* مأموریت

Il se dit aussi, d'un acte par lequel on donne à une personne une somme à recevoir d'une autre *A.* وثیقة الحوالة *P.* حواله نامه *T.* حواله سندی || Faire une délégation sur un fermier ملتزم طرفندن ادا اولنمق اوزره بر قطعه حواله سندی یاپمق Faire accepter une délégation بر حواله سندینی قبول ایتدرمك

DÉLÉGUER. Commettre, envoyer quelqu'un avec pouvoir d'agir, de juger etc. *A.* تعیین المولا ـ تولیت *P.* گماشتن *T.* مولا قلمق ـ مولا تعیین ایلمك ـ مأمور ایتمك || Déléguer quelqu'un pour connaître de quelque chose بر كمسنه‌یی بر مصلحتك رؤیتنه مأمور ایتمك Le Pape a délégué des juges pour cette affaire بو مصلحته ریم پاپاسی طرفندن مولالر تعیین اولندی

Il se dit aussi en parlant des fonds qu'on assigne pour le paiement d'une dette *T.* بر مالدن حواله ایتمك || Déléguer une dette دینی فلان مالدن حواله ایتمك Déléguer un fonds pour le payement d'un créancier بر آلدجقلونك مطلوبنی فلان مالدن حواله ایتمك

DÉLÉGUÉ. *A.* مولا ـ مأمور *P.* گماشته *T.* مأمور — Il se prend aussi substantivement.

DÉLESTER. Ôter le lest d'un vaisseau *A.* اخراج الصبرة السفینة *P.* بارسنج کشتیرا بر آوردن *T.* کمینك صفراسنی چیقارمق || On a fait délester les vaisseaux کمیلرك صفراسنی چیقاردیلر

DÉLESTEUR. Celui qui est chargé de faire délester les vaisseaux *T.* کمیلرك صفراسنی بوشاتمغه مأمور اولان

DÉLÉTÈRE. Qui tue, qui cause la mort *A.* قتّال *P.* مرگ آور *T.* اولدریجی || Des plantes délétères نباتات قتّاله Des sucs délétères عصارات قتّاله

DÉLIBÉRANT. Qui délibère *A.* مخصوص بالمباحثة ـ مخصوص بالمشاورة *P.* مخصوص برای کنگاش *T.* سویلشلمکه مخصوص ـ مشاوره‌یه مخصوص ـ دانشمغه مخصوص || Assemblée délibérante مجلس شورا ـ مخصوص مجلس

DÉLIBÉRATIF. Terme de Rhétorique. Il se dit de ce genre de discours dans lequel l'orateur se propose de faire prendre ou rejeter une résolution dans une affaire publique, mise en délibération *A.* اثبات بالبحث

VOIX DÉLIBÉRATIVE. Voix de suffrage dans les délibérations d'une compagnie. Il est opposé à Voix consultative *A.* رأی علی طریق الاستشارة || Il a voix délibérative علی طریق الاستشاره رأی ایدر اربابدندر

DÉLIBÉRATION. Discussion faite entre plusieurs personnes pour prendre une résolution *A.* مباحثة ـ مشاورة *P.* کنگاش با همدیگر *T.* دانشمه || Longue délibération مشاورهٔ مدیده Mûre délibération رأی ناضج ایله مشاوره ـ مشاورهٔ ناضجه Mettre une affaire en délibération بر مصلحتی مشاوره‌یه حواله ایتمك On mit en délibération si... چگونگی حالك حقیقتی بیلنمك ایچون مباحثه ومشاوره‌یه حواله اولندی

Et résolution *A.* حکم ـ رأی ممضو علیه *P.* رأی قرار داده *T.* قرار ـ طوروق || La délibération du conseil fut que... شورانك رأی ممضو علیهی شو ایدیکه Par délibération du conseil شورانك رأی قرار داده‌سی موجبنجه Prendre une délibération بر کونه رأیك اوزرینه قرار ویرمك ـ امضا ایتمك

DÉLIBÉRER. Examiner, consulter en soi-même *A.* تفکر ـ صرف الذهن ـ تقلیب الفکر *P.* اندیشه کردن ـ اندیشیدن *T.* فکرلنمك ـ دوشونمك || Il a long-temps délibéré sur ce qu'il devait faire نه کونه حرکت ایتمك اقتضا ایلدیکنه دائر خیلی زمان تقلیب فکر ایلدی

Et consulter avec les autres *A.* ائتمار ـ استشارة ـ تشاور ـ تآمر *P.* کنگاش کردن *T.* مشورت ایتمك ـ دانشمق || On a délibéré long-temps sur cette affaire بو مادّه‌نك اوزرینه بو مصلحته دائر وافر زمان ـ وافر زمان مشورت اولندی ادارهٔ سبحهٔ تشاور وتآمر اولندی Délibérer d'une chose بر مادّه ایچون تقلیب افکار مشورت ایتمك Délibérer sur une question برمادّه‌نك اوزرنده ادارهٔ پرکار تفکر ومشورت ایلمك sur une affaire importante بر مصلحت مهمّه‌یه دائر مشورت ایتمك

Et prendre une résolution, se déterminer *A.* تقریر ـ تصمیم الرأی *P.* قرار دادن *T.* قرار ویرمك ـ طوروق ویرمك || J'ai délibéré de faire telle chose فلان شیئی تصمیم ایلدم On délibéra d'aller aux ennemis دشمن اوزرینه وارمه‌سی

خصوصی تصمیم اولندی - وارلمغه قرار ویرلدی || Il fut délibéré dans le conseil مجلسده قرار ویرلمشدر - قرار گیر اولمشدر

Délibéré. A. متشاور P. مشورت گشته - کنگاش کرده T. مشورت اولنمش - دانشلنمش || Une affaire délibérée مشورت اولنمش مصلحت Une affaire délibérée un tel jour فلان کون مشورتی سبقت ایتمش بر مصلحت

On dit, C'est une chose délibérée, pour dire, c'est une chose arrêtée, conclue A. مصمم P. قرار گیر - قرار کرده T. قراری ویرلمش - طوروق ویرلمش

On dit, Faire une chose de propos délibéré, pour dire, à dessein, après y avoir bien pensé A. بالمطالعة - عن رویّة P. اندیشه کنان T. بیلدرک - دوشوندرک Lorsque cette expression est employé en mauvaise part, il vaut mieux faire usage de ces mots A. عن قصد - قصداً - متعمداً - عمداً || Il lui a rendu ce mauvais office de propos délibéré فلانه شو خیانتی قصداً وعمداً اجرا ایلدی - عن قصد اجرا ایلدی

Il signifie aussi, aisé, libre A. لا ابالی P. آزاده T. سربست || Il a l'air délibéré سربست طوری - لا ابالی طوری وار در وار در

Il se dit, en termes de Pratique, de la dernière résolution que des juges doivent prendre sur l'examen des pièces A. حکم

DÉLICAT. Fin, agréable au goût A. لطیف الطعم - نفیس P. نازک مزه T. دادی نازک || Mets délicat طعام نفیس Viande délicate لحم لطیف المذاق - لحم لطیف الطعم Cet homme fait une chère fort délicate فلان آدم بغایت نفیس ولطیف طعام چیقارر

Il signifie figur., qui juge finement de ce qui regarde les sens ou l'esprit A. دقیق P. باریک T. انجه || Goût délicat ذایقهٔ دقیقه Oreille délicate سامعهٔ دقیقه Jugement délicat تمییز دقیق Esprit délicat عقل - فکر باریکبین - فکر دقیق باریکبین

Il signifie aussi figur., difficile à contenter A. صعب الارتضا P. مشکل پسند T. کوچ بکنور || Vous êtes bien délicat خیلی مرتبده مشکل پسند آدمسک Il ne faut pas être si délicat اولقدر مشکل پسند اولمق جائز دکلدر Les délicats sont malheureux مشکل پسند اولنلر بیچاره درلر

Délicat. Délié, fin. Il est opposé à Grossier A. لطیف - رقیق P. نازک - نارین T. انجه - نزاکتلو || Teint délicat لون لطیف - رنگ روی لطیف Peau délicate بشرهٔ لطیفه - بشرهٔ سحتنا Travail délicat عمل رقیق - دستکار انجه Sculpture délicate نقر رقیق - انجه ایش - نازک اویمه ایشی - On dit figur, qu'une pensée, qu'une louange est délicate بر معنای لطیف وبر مدیحهٔ لطیفه در - معنای نازک ومدح وثنای نازکدر - Et qu'une chose est délicate à manier, pour dire, qu'il ne faut pas la manier rudement نازکانه قوللانلهجق شیدر Et qu'une affaire est délicate à traiter نازک بر مصلحتدر

On dit, qu'un homme est délicat sur le point d'honneur, pour dire, qu'il est aisé à choquer sur les choses qui regardent l'honneur عرض وناموسه راجع اموردە طبعی نازک بر آدمدر || Il est chatouilleux et délicat sur le point d'donneur عرض وناموسه راجع اموردە بغایت حساس ونازک مزاج بر آدمدر - Et qu'un homme est délicat sur l'amitié الفت ومحبت بابنده غایت ایله نازک مزاجدر - Et qu'un homme est extrêmement délicat sur ce qui regarde ses amis, pour dire, qu'il ne souffre pas qu'on dise, qu'on fasse rien contre eux احبابنه راجع اموردە طبیعتی غایة الغایه نازکدر - Et qu'une personne a la conscience délicate, pous dire, qu'elle a une conscience aisée à blesser نفس مخطرەسی لطیف ونزاهت آلود در - نفس مخطرەسی حساس ونازکدر

On dit, qu'un ouvrier a la main délicate, pour dire, qu'il travaille avec une grande adresse, une grande légèreté de main A. صنیع الیدین - خفیف الید - لبیق P. چیره دست T. الی خفیف - الی اوز || Il a le ciseau, le pinceau délicat مقصکاری وقلمکاری ایشده صنیع الیدیندر

Il signifie aussi, faible A. ضعیف P. نا توان T. زبون - نازک || Tempérament délicat نازک مزاج - ضعیف ونا توان بر مزاج Constitution délicate بنیهٔ ضعیفه Complexion délicate ترکیب نازک - ترکیب ضعیف Cet enfant est extrêmement délicat بو طفل بغایت ضعیف المزاجدر - بو چوجوغک مزاجی غایت نازکدر Avoir la vue délicate ضعف بصره مبتلا اولمق - ضعیف البصر اولمق

On dit, qu'une personne a le sommeil délicat, pour dire, que le moindre bruit l'éveille A. خفیف النوم P. سبکخواب T. اویقوسی خفیف

DÉLICATEMENT. Avec délicatesse *A.* باللطافة ـ بالنزاكة *P.* نازكانه *T.* انجهلك ايله ـ نزاكت ايله || Juger délicatement de tout هر شيئده نازكانه رأى ايتمك Cela est travaillé délicatement فلان شى نزاكت ايله ايشلنمشدر Cet auteur a traité ce sujet-là délicatement بو مولف فلان مادّه‌يى نازكانه بونى نازكانه بسط وبيان ايلدى Il a passé cela délicatement كچوردى Cette affaire veut être traitée délicatement بو خصوص نازكانه اداره اولنمق اقتضا ايدر

Il se dit aussi en parlant des hommes *A.* بالتنعم ـ ناعماً *P.* بنازونعيم ـ بنازندگى *T.* نازنده‌لك ايله || Être élevé délicatement ناز ونعيم ايله پرورده اولمق Se traiter délicatement نفسنى تنعّم ايله قوللانمق

DÉLICATER. Traiter avec des soins trop délicats, accoutumer à la molesse *A.* تنعيم ـ تغنيق *P.* بناز ـ بنازندگى آلفتيدن *T.* دانديتلق ـ نازليلغه آلشدرمق ونعيم پروردن || On gâte les enfans à force de les délicater اطفالى ناز ونعيم ايله پرورده ايتمك سوء حاللرينه باعث بر كيفيتدر Vous vous délicatez trop نفسكى مبالغه ايله تغنيق وتنعيم ايدرسك ـ كندوكى پك چوق نازنده‌لكه آلشدررسك

DÉLICATESSE. Qualité d'une chose ou d'une personne délicate. Il s'emploie dans la plupart des sens de Délicat *A.* لطافت ـ نزاكت *P.* نازكى *T.* نازكلك ـ انجه‌لك || La délicatesse du vin باده‌نك لطافتى de la bonne chère اطعمهٔ نفيسه‌نك نزاكتى Délicatesse de goût ذايقه نزاكت d'oreille سامعه نزاكت de jugement رأى نزاكت d'esprit ذهن لطافت ـ عقل نزاكت Délicatesse de teint لون وجهك ـ بشره‌نك رنگ رويك نازكلكى ـ لطافتى de la peau بر كونه عمل نعومت ولطافتى d'un ouvrage de la main يدك نزاكت ولطافتى Il a beaucoup de délicatesse dans tout ce qu'il écrit تحريراتنده نزاكت كامله وار در dans tout ce qu'il dit اقوالنده نزاكت تامّه وار در La délicatesse d'une pensée معنانك انجه‌لكى ـ لطافت معنا Délicatesse de tempérament نزاكت مزاج de complexion تركيب بدنك نزاكتى On ne saurait avoir trop de délicatesse sur certaines choses بعض شيلر هر نه درجه‌ده نزاكت ايله قوللنلسه كافى دكلدر Avoir une grande délicatesse de conscience نزاهت تامّه ـ نفس مخطوره‌ده نزاكت كامله صاحبى اولمق

On dit, Les délicatesses de la Langue, pour dire, les finesses de la Langue دقايق اللسان ـ لطايف اللسان Et les délicatesses de la table طعامك لطايف ونفايسى

Il se prend quelquefois pour Molesse *A.* تغنق pl. تغنقات نازنده‌لك *T.* نازندگى ـ نازونعيم *P.* تنعمات pl. تنعم ـ دانديتلق || Cet enfant est élevé avec trop de délicatesse بو طفل غاية الغايه ناز ونعيم ايله پروشيافته در Garder le lit par délicatesse نازنده‌لكه مبنى يتاقده اولمق

DÉLICES, au pluriel. Plaisir, volupté *A.* pl. لذايذ ـ لذّات *P.* لذايذ النفس ـ حظوظات نفسانيّه ـ تنعمات ـ تلذذات ذوق وصفا ـ صفا *T.* صفاى دل ـ دلخوشى || Les délices du Paradis نعيم جنّت ـ تنعمات جنّت Les délices de l'esprit تلذذات قلب Les délices de la campagne صحرانك تلذذات وتنعماتى Il fait toutes ses délices de l'étude حظوظات نفسانيه‌سى مطالعهٔ كتبه منحصر در Ce sont ses délices حظوظات نفسانيه‌سى انجق بو شيلر در Goûter les délices de la vie لذايذ عمر ايله استلذاذ ايتمك Être nourri dans les délices لذايذ نفس ايچنده پرورده اولمق Se plonger dans les délices حظوظات نفسانيّه ايچنده مستغرق اولمق فلان شيلرى اعزّ Il en fait ses plus chères délices لذايذ نفسانيه‌سندن عدّ ايدر Ils mettaient leurs délices à vivre ensemble شركت معاشرت عندلرنده اقدم لذايذدن عدّ اولنور ايدى

Délice, se dit quelquefois au singulier *A.* حظّ النفس ـ فرح جان ـ كوكل خوشلغى *T.* فرح جان ـ حظّ درون *P.* البال محض فرح بالدر ـ محض حظ دروندر || C'est un délice سويلنه C'est un grand délice بو حال عظيم حظ دروندر Quel délice! نقدر حظ دروندر

DÉLICIEUSEMENT. Avec délices *A.* بحظّ النفس ـ بحظ البال بتلذذ درون ـ جان پرورانه *P.* باستلذاذ القلب ـ بالتلذذ ـ جان بلذت درون *T.* با صفاى دل ـ با خوشدلى ـ حظ ذوق وصفا ايله ـ سوينه‌رك || Vivre délicieusement نفس ايله كچنمك Nous y passâmes quinze jours délicieusement اول محلّده اون بش كون استلذاذ قلب ايله امرار وقت ايلدك On boit délicieusement à la glace dans les pays chauds اقاليم حارّه‌ده بوزلو شربتلر تلذذ درون ايله ايچيلور

DÉLICIEUX. Extrêmement agréable *A.* الذ ـ اشها ـ شهى ـ جان سوه‌جك ـ صفالو *T.* جانپرور ـ دلكش *P.* الطف || Vin délicieux خمر لذيذ Mets délicieux الذ لذيذ طعاملر Lieux

délicieux مواقع لطيفه Parfums délicieux تلذيذ دماغ ايدن بخورات لذتبخشا Entretient délicieux محاورهٔ لطافت آميز - محاورهٔ

se **DÉLICOTER.** Il se dit d'un cheval qui se défait de son licou *A.* طرح الزمام - طرح الرسن *P.* افسار انداختن *T.* بو آت يولارى آتمق || Ce cheval est sujet à se délicoter بو آت يولارينى آتمغه مبتلا در

DÉLIÉ. Grêle, mince, menu *A.* رقيق *P.* باريك - تُنُك ثوب شفّ - ثوب رقيق *T.* انجه - يوفقه || Étoffe déliée سلك - خيط رقيق Toile déliée انجه بز - بزّ رقيق Fil délié غايت انجه ايپلك - تنك Un trait de plume fort délié رقيق قلم جزكيسى

On dit figur., qu'un homme est délié, qu'il a l'esprit délié, pour dire, qu'il a beaucoup de finesse d'esprit, d'habileté *A.* دقيق النظر *P.* باريك بين *T.* انجه فكرلو - Il se prend quelquefois en mauvaise part *A.* داهية *P.* آفت ذهن *T.* جنّ فكرلو

DÉLIER. Détacher, défaire ce qui lie quelque chose *A.* حل الرباط - فكّ الرباط *P.* بند گشادن *T.* باغ سوكمك || Délier un gerbe اكين دمتنك باغنى سوكمك - Il signifie aussi, dénouer. V. ce mot.

En Théologie, il signifie, absoudre *A.* حلّ الذنوب *P.* از بند گناه آزاد كردن *T.* صوچك باغنى چوزمك || l'Église a le pouvoir de lier et de délier ائمّهٔ دين يدلرنده ذنوب وآثام حقنده قوّت حلّ وعقد وار در

On dit aussi, Délier d'un serment *A.* تخليص من القسم *P.* وارستهٔ قيد سوگند - از قيد سوگند رهانيدن *T.* آند باغندن قورتارمق كردن || Nulle puissance n'a le droit de délier les sujets du serment de fidélité زيردستاننك پادشاهه صداقت ومطاوعته دائر ايتدكلرى قسمدن هيچ بر كمسنه تخليصنه قادر دكلدر

DÉLINQUANT. Qui a commis un délit *A.* جانى pl. جنات - اهل الجناية *P.* بزه كار *T.* صوچلو || Punir un délinquant اهل جنايتى تأديب ايتمك

DÉLINQUER. Faillir, contrevenir à la loi *A.* ارتكاب الجناية *P.* بزه كردن *T.* صوچ ايشلمك || On punit ceux qui ont délinqué ارتكاب جنايت ايدنلرك جزاى ما يليقلرى اجرا اولنور En quoi a-t-il délinqué? قنغى خصوصده ارتكاب جنايت ايلدى

DÉLIRE. Égarement d'esprit causé par maladie *A.* هذيان *P.* هذيان - سخن بيهوشانه - بخستن *T.* صايقلمه || Long délire هذيان مديد On espère que son délire cessera avec la fièvre مبتلا اولديغى عارضهٔ هذيان حمانك اندفاعيله بر طرف اولهجغى مأمولدر

Il se dit figur. des passions, de l'esprit, de l'imagination *A.* سهو *P.* آشفتگى *T.* دلولك - سرسملك || Le délire de l'esprit عقلك سرسملكى

DÉLIT. Crime *A.* جنايت pl. جنايات - جرم pl. جروم *P.* بزه - تاوان *T.* صوچ || Grand délit جنايت جسيمه - جرم غليظ Délit énorme جرم ضخم Commettre un délit ارتكاب جرم ايتمك

On dit, Être pris ou Être surpris en flagrant délit *A.* اخذ على حين صنع الجرم *T.* بر كمسنه صوچى ايشلر ايكن طوتلمق

DÉLITESCENCE. Terme de Médecine. Reflux subit de l'humeur morbifique de dehors en dedans *A.* انفراغ المادّة الممرضة فى الداخل - عكس المادّة الممرضة فى الداخل

DÉLIVRANCE. Action par laquelle on délivre *A.* خلاص - نجات *P.* رهايى *T.* قورتارلمه || C'est lui qui a contribué à votre délivrance سنك خلاصكه همّت ايدن فلاندر La délivrance du peuple de Dieu امّت ربّ متعالك نجات وخلاصى L'anniversaire de la fête de la délivrance de cette ville بو شهرك خلاصنه حرمةً اجرا اولنور كلان عيد سنوى

Et action par laquelle on met en liberté *A.* اطلاق - تخلية السبيل *P.* آزادى *T.* آزادلق || La délivrance d'un prisonnier براسيرك قيد اسردن خلاصى - بر اسيرك اطلاقى - تخليصى

On dit, qu'une femme a eu une heureuse délivrance, pour dire, qu'elle est accouchée heureusement باليمن والسهولة وضع حمل ايلدى

Il signifie aussi, livraison, action par laquelle on livre quelque chose entre les mains de quelqu'un *A.* تسليم || On ne le payera qu'après une pleine et entière délivrance des titres, des pièces كافّهٔ اوراق وسندات تسليم اولندقده اقچهسى ادا اولنمهجقدر Quand la délivrance des marchandises aura été faite اموال تجارت تسليم اولنديغى حالده Il s'est opposé à la délivrance des deniers مبلغك تسليمندن امتناع ايلدى

L'exécuteur testamentaire doit faire la délivrance des legs اجرای
وصیته مأمور اولان وکیل اقتضا ایدن نذوری محللرینه
تسلیم ایتمک لازمهٔ حالیدر

DÉLIVRE. Arrière-faix. V. ce mot.

DÉLIVRER. Affranchir de quelque mal, de quelque incommodité *A.* تخلیص ـ انجا ـ تفصیة *P.* رهانیدن ـ رها
کردن ـ رستن *T.* قورتارمق || Il délivra son pays des tyrans
ـ مملکتنی ایادیٔ جبابره ومتغلبیندن تخلیص ایلدی
دست تطاول ظلمه وجبّاراندن تخلیص ایلدی du joug des
tyrans مملکتی ربقهٔ طاقتشکن جبّاراندن قورتاردی Il était
pris par les Turcs, on le délivra en payant sa rançon فلان
کشی اهل اسلام طرفندن اخذ واسیر اولنمغین فدیهسی
ثمن معلوم اعطاسیله تخلیص ـ اعطا اولنرق تخلیص اولندی
اولندی Il fut délivré d'entre leurs mains اللرندن تخلیص
اللرندن تفصّی ایلدی ـ گریبان ایلدی Délivrer de pri-
son, de captivité قید محبوسیتدن وقید اسردن تخلیص
ایلمک La ville fut délivrée de la peste مملکت آفت وبادن
رهایاب اولدی Il est délivré de la fièvre علّت حمّادن رها یافته
رد Il a été délivré d'un grand péril مهلکهٔ عظیمهدن تفصّی
بیوک تهلکهدن آتلادی ـ بیوک تهلکهدن قورتلدی ـ ایلدی
On m'a délivré d'une grande inquiétude درونمه مستولی اولان
اضطراب وخلجان عظیمهدن بنی تخلیص ایلدیلر Il est
délivré des misères de cette vie زخارف دنیای دنیدن رهایاب
اولمشدر Délivrer une âme du Purgatoire بر جانی عذاب
عذاب برزخدن قورتارمق ـ قبردن تخلیص وانجا ایتمک
Cet homme est fort incommode, je voudrais bien en être délivré بو آدم بغایت معجز اولمغله ثقلتندن قورتلمق استر
ایدم Quand me délivrerez-vous de ce méchant procès بو مردار
دعوادن بنی نه زمان تخلیص ایدهجکسک — Il signifie aussi,
accoucher. V. ce mot.

Et mettre en liberté *A.* تخلیة السبیل ـ اطلاق *P.* آزادن
آزاد ایتمک ـ صالیویرمک *T.* گسیل کردن ـ آزاد کردن ـ
|| Délivrer les prisonniers اسرانک ـ اسرایی اطلاق ایتمک
سبیللرینی تخلیه ایتمک

Et livrer, mettre entre les mains *A.* دفع ـ تسلیم ـ اعطا *P.*
دادن ـ تسلیم کردن *T.* تسلیم ایتمک ـ ویرمک || Délivrer
de la marchandise بازرکان مالی تسلیم ایتمک On lui a fait
délivrer, par ordre du Roi, tant de quintaux de poudre, tant
de sacs de blé شو قدر قنطار باروت سیاه وشو قدر
جوال حنطه با امر همایون فلانه تسلیم ایتدردیلر Délivrer
un meuble au plus offrant et dernier enchérisseur بر متاعی
زیاده آرتورانه وصوک رغبتلوسنه دفع وتسلیم ایلمک Dé-
livrer de l'argent آقچه تسلیم ایتمک On lui a délivré les de-
niers du prix de la vente مبیعک ثمنی اولان مبلغ تسلیم
اولندی Délivrer des papiers, des titres à quelqu'un برکمسنهنک
یدینه تسلیم تحریرات وسندات ایتمک

DÉLIVRÉ. *A.* مخلّص ـ متفصّی *P.* رها یافته ـ رسته ـ وارسته
T. قورتلمش *A.* مسلّم ـ مدفوع *P.* داده ـ تسلیم کرده *T.*
تسلیم اولنمش ـ ویرلمش

DÉLIVREUR. Celui qui, dans les magasins du Roi, est chargé de délivrer aux troupes les rations de fourrage, de biscuit *A.* امین الانبار *P.* کتخدای انبار *T.* انبار امینی

DÉLOGEMENT. Action de déloger *A.* نقل ـ رحلت *P.* کوچ *T.* کوچمه || Il faut qu'il songe à une autre maison, car le temps du délogement approche نقلک وقتی تقرّب ایتمکله بشقه بر منزل تدارکنه صرف ذهن ایتمک اقتضا ایدر

DÉLOGER. Quitter un logement pour aller ailleurs *A.* نقل
ـ تبدیل المکان ـ ترحّل *P.* کوچ کردن *T.* کوچمک || Il
a délogé à une telle paroisse فلان محلّهیه نقل ایلدی Le
régiment a délogé à la pointe du jour عسکر علی السحر
تبدیل مکان ایلدی

Et décamper *A.* رفع المعسکر ـ رفع الخیمة القرار *P.* اردو
بر داشتن *T.* اردویی قالدرمق || L'approche de l'ennemi les
a fait déloger bien vite دشمنک تقرّبی حسبیله علی العجله
دشمنک تقرّبی ـ رفع خیام قرار واقامته مجبور اولدیلر
اردونک عجالهٔ قالدرلمسنی ایجاب ایلدی Quand il su-
rent que l'ennemi était plus fort, ils délogèrent sans trompette
دشمنک قوّتی غالب اولدیغنی لدی التحقیق بی صدای
طرامپته چالدرمقسزین ـ کرّهدای اردولرینی قالدردیلر
اردویی قالدردیلر

On dit, Déloger sans trompette, pour dire, sortir doucement et sans bruit du lieu où l'on est *T.* بی صیت وصدا غیبت
صداسزجه ـ سس چیقارمقسزین قالقوب کتمک ـ ایتمک
آلوب یوریمی ویرمک

Il signifie aussi, sortir d'un lieu, d'une place qu'on occupe
A. تنحّی ـ خروج *P.* بیرون شدن *T.* چیقمق || Délogez

de là au plus vite, c'est ma place اول محلدن خروج ایله اول طرفدن Je vous ferai bien déloger de là زيرا بنم يرمدر سنی اخراج ایتدره‌جكم

Et ôter un logement à quelqu'un *A.* اخراج عن المنزل *P.* از خانه بيرون كردن *T.* يرندن چيقارمق - اودن چيقارمق || Je ne veux pas vous déloger سنی منزلكدن اخراج ايتمك استمم

En termes de guerre, il signifie, faire quitter un poste *A.* دفع عن المكان - طرد عن المكان *P.* از جايش بيرون - از قرارگاه بدر كردن - راندن *T.* يرندن قوغمق || Les ennemis s'étaient postés en tel endroit, mais on les a délogés à coups de canon دشمن فلان محلده اتخاذ قرار ايتمشيكن ضرب طوب ايله اول محلدن دفع وطرد اولندی

DÉLOYAL. Perfide, qui n'a ni foi ni parole *A.* لئيم النفس - معدوم العرض *P.* نا كس - بد منش - بيعرض *T.* عرضنی - عرضسز - صاقندرمز || Il faut être bien déloyal pour tromper son ami, son bienfaiteur دوستنی وولی نعمتنی آلداتمق ايچون بر آدم خيلی لئيم النفس اولملو در

DÉLOYALEMENT. Avec perfidie, sans foi *A.* بلآمة النفس - بلا عرض ولا حرمة *P.* نا كساند *T.* عرضسزجه || Il en a usé le plus déloyalement du monde جهانده بوندن افحش اولميه‌جق بر نوع لآمت نفس ايله حركت ايلدی

DÉLOYAUTÉ. Infidélité, perfidie *A.* عدم - لآمت النفس العرض ولحرمة *P.* نا كسی - بد منشی - بيعرضی *T.* عرضسزلق || Insigne déloyauté فاحش بر لآمت نفس

DÉLUGE. Grande inondation *A.* طوفان || Avant le déluge قبل الطوفان Les pluies ont été si grandes, qu'elles ont fait une espèce de déluge امطارك شدت وكثرتی تقريبيله كان بر طوفان پيدا اولدی - On dit figur., Un déluge de feu طوفان نار Un déluge de maux طوفان مصايب وآفات Déluge de sang طوفان خون de larmes طوفان دموع - طوفان اشك

On dit proverb., Après moi le déluge, pour dire, qu'on ne s'embarrassera pas de ce qui arrivera quand on n'y sera plus *T.* بندنصكره هر چه بادا باد

DÉMAGOGIE. L'action de dominer dans une faction populaire *A.* قيادة الناس *T.* خلقی كندوبه اويدروب يدمه

DÉMAGOGIQUE. Qui appartient à la démagogie *A.* متعلق بقيادة الناس *T.* قيادت ناسه متعلق || Discours démagogiques قيادت ناسه متعلق مقالات ومخاطبات Opinions démagogiques قيادت ناسه متعلق مذاهب وآرا

DÉMAGOGUE. Chef d'une faction populaire *A.* قايد الناس *T.* خلقی كندوبه اويدروب يديجی || Chaque petite faction a son démagogue ناسك هر بر فرقهٔ صغيره‌سی باشنده بشقه‌جه برر قايد وار در

DÉMAIGRIR. Devenir moins maigre *A.* دفع الهزال *P.* كم لاغر گشتن *T.* اريقلغی آزالتمق - آريقلغی صاوشدرمق || Il n'est pas engraissé, mais il est démaigri كسب سمن ايتميوب انجق هزالی مندفع اولدی

Il se dit, en termes de maçonnerie et de charpenterie, pour Retrancher quelque chose d'une pierre, d'une pièce de bois *A.* نحت *P.* تراشيدن *T.* يونمق

DÉMAILLOTTER. Ôter du maillot *A.* خلع القماط *P.* بغلتاق باغربندرا بر آوردن - بر گرفتن *T.* بغرداغی چيقارمق || Demaillotter un enfant معصومك بغرداغنی چيقارمق

DEMAILLOTTÉ. *A.* مخلوع القماط *P.* از بغلتاق وارسته *T.* بغرداغی چيقارلمش

DEMAIN. Le jour qui suit immédiatement celui où l'on est *A.* غد *P.* فردا *T.* ايرته - يارين - يارنكی كون || Son procès se juge demain دعواسی - يارنكی كون مرافعه اولدجقدر Demain au matin يارنكی كون رؤيت اولنه‌جقدر يارنكی صباح - يارنكی كون صباح وقتنده - كون على الصباح Il m'a remis à demain ايرته‌يه براقدی - بنی يارينه براقدی

DÉMANCHEMENT. Action de démancher, état de ce qui est démanché *A.* انفكاك القبضة *P.* دسته برآوردن - برگرفتن *T.* صاپك - صاپك چيقمه‌سی - صاپك چيقارلمسی قوپمه‌سی

DÉMANCHER. Ôter le manche d'un instrument *A.* فك القبضة - فك المقبض *P.* دستهرا بر آوردن *T.* صاپی چيقارمق - صاپی قوپارمق

SE DÉMANCHER. *A.* انفكاك القبضة *P.* دسته بر آورده شدن *T.* صاپ قوپمق - صاپ چيقمق

DEMANDE. Action par laquelle on demande *A.* مطلوب pl. مطلوبات - مسئول pl. مسئولات - بغية pl. بغايا *P.* درخواست *T.* مطلوب - استمه || Votre demande est juste مطلوبك حقه مقارندر Il fait tous les jours de nouvelles demandes كل يوم حقدر

J'ai satisfait à sa demande مسئولات جديده در ميان ايدر مسئولنى اسعاف ايلدم

Et la chose demandée *A.* مطلب pl. مطالب ـ مأربة pl. مآرب ـ حاجت pl. حاجات ـ مراد pl. مرادات *P.* ايفت ـ دلخواه ـ خاطر خواه ـ در خواست *T.* ديلمه || On vous a accordé votre demande مطلبك رهين اسعاف اولمشدر ـ انجاح مرادكزه مساعده اولندى

Et question *A.* سؤال pl. اسئلة *P.* پرسش *T.* صورمه || La réponse doit être conforme à la demande جواب سؤاله موافق اولملو در

Il signifie aussi, la démarche que fait un tiers pour demander une fille en mariage à ses parens *A.* خطبة *P.* خشرانكرى *T.* دوكورلك || C'est l'oncle du marié qui a fait la demande خطبه‌يى ايدن زوجك عموجه‌سيدر

Il se dit aussi, de l'action qu'on intente en Justice, pour obtenir une chose à laquelle on a droit *A.* دعوى pl. دعاوى *P.* يارغو ـ دعوا *T.* دعوا || Demande en complainte تظلّم حاله دائر دعوا Demande en réparation d'honneur تكميل عرض دعواسى Il a été débouté de sa demande دعواسى ردّ اولندى

DEMANDER. Prier quelqu'un d'accorder quelque chose *A.* رجا ايتمك ـ استدعا ـ التماس *P.* نيازبيدن ـ در خواستن *T.* ديلمك ـ يلوارمق ـ نياز ايتمك || Je vous demande votre amitié, votre secours, votre protection سنك حبّ ومودّتكى واعانت ومظاهرتكى وسايهٔ حمايتكى نياز ايدرم Il lui a demandé la vie جاننى باغشلمق نياز والتماس ايلدى Je vous demande au nom de Dieu de... الله ايچون اولسون رجا Je vous demande en grâce de... محض لطف واحسان اولدرق سندن استدعا ايدرمكه ونياز ايدرمكه Demander audience استدعاى ملاقات ايتمك Demander pardon استدعاى عفو ايتمك Demander grâce لطف وكرم نياز ايتمك

Il se dit aussi des choses pour lesquelles on s'adresse à la Justice *A.* طلب ـ ادّعا ـ ابتغا *P.* خواستن ـ طلبيدن *T.* استمك || Demander du temps مهلت طلب ايتمك Demander communication des pièces اوراق دعوانك كندويه ارائه اولنمسنى طلب وادّعا ايتمك Demander compte d'une affaire برمادّه ايچون حساب استمك Demander le paiement d'une dette تقاضاى دين ـ آلدجغنك اودنمسنى ادّعا ايتمك Demander réparation d'honneur عرضنك تكميلنى ادّعا ايتمك

On dit d'un homme, qu'il ne demande pas mieux, pour dire, qu'il est fort content de ce qu'on lui propose كندويه كوره بوندن اعلا بازارلق اولدمز

Il signifie aussi, chercher quelqu'un pour le voir *A.* طلب *P.* جستن *T.* آرامق ـ استمك || Il est venu un tel au logis vous demander قوناغه فلان كشى كلوب سنى آرار ايدى Demandez-vous quelqu'un? كمسه‌يى مى آرارسك

On dit, Demander son pain, sa vie, pour dire, demander l'aumône *A.* سؤال ـ تكفّف ـ استكفاف ـ جرّ *P.* دريوزگى خانه بخانه كردن *T.* ديلنمك || Il va demander par les maisons قپودن قپويه واروب سؤال ايدر Il demande à tout le monde عامّه‌دن كزوب جرّ وسؤال ايدر Il demande de porte en porte قپودن قپويه سؤال وتكفّف ايدر

Il signifie aussi, interroger quelqu'un pour apprendre de lui quelque chose qu'on veut savoir *A.* سؤال ـ استسآل ـ استفسار ـ استخبار ـ استشعار *P.* پرسيدن ـ پژوهيدن *T.* صورمق || Demander des nouvelles استشعار حوادث واخبار ايتمك Je ne vous demande pas votre secret بن سرّكى سؤال ايتمم Il lui a demandé son nom, sa demeure اسمنى ومحلّ اقامتنى سؤال ايلدى Faut-il demander à un malade s'il veut santé? خسته‌يه صاغلق استرميسك ديو صوربلورمى

Et désirer, exiger *A.* احتياج ـ ارتغاب *P.* خواستن ـ توزيدن ـ توختن *T.* استمك || Ce que vous dites là demande explication ديدككك كلام شرح وتفسيره محتاجدر L'étude des sciences demande une grande application مطالعهٔ علوم توغّل عظيمه محتاجدر La vigne ne demande que du beau temps كرومى باغ انجق هوانك لطافتنه محتاجدر Il ne demande qu'à faire bonne chère ما به الارتغابى مجرّد طعام نفيسدر

Demander la main d'une fille, signifie, la demander en mariage *A.* استخطاب *P.* خشرانگرى ـ خواستارى نمودن كردن *T.* دوكورلك ايتمك

DEMANDEUR. Importun, qui fait métier de demander *A.* سائل ـ جرّار *P.* خواستكار *T.* ديلنجى || C'est un demandeur perpétuel على الدوام جرّ وسؤالدن خالى دكلدر Je fuis les demandeurs جرّار طائفه‌سندن اجتناب ايدرم

Et celui qui intente un procès *A.* مدّعى *P.* دادخواه ـ دعوا دار *T.* دعواجى

DÉMANGEAISON. Picotement entre cuir et chair, qui excite à se gratter *A.* حكّة ـ أكال *P.* خارش *T.* كيجيك ـ كيجشمه || Démangeaison perpétuelle حكّهٔ دائمه Grande démangeaison حكّهٔ شديده

DÉMANGER. Éprouver une démangeaison *A.* احتكاك ـ استحكاك *P.* خاريدن *T.* كيجشمك || La tête lui démange باشى كيجيشور ـ باشنده احتكاك وار در Quand le temps vient à changer, la plaie lui démange هوانك تبدّلنده جراحتنه احتكاك عارض اولور

DÉMANTÈLEMENT. L'action de démanteler *A.* اندكاك السور انعقاف الجدار ـ انهدام السور ـ *P.* بيبيدگى سور *T.* ديوار ييقلغى

DÉMANTELER. Démolir les murailles d'une ville *A.* دكّ السور تنسيف الجدار ـ اقعاف السور ـ هدم السور ـ *P.* ديوار بيبيدن ـ سوررا يكسان خاك كردن ـ *T.* ديوارى ييقمق ـ ديوارى سوكمك || On démantela cette ville en punition de sa révolte فلان بلدهده ظهور ايدن عصيانيك مجازاتيى اولمق اوزره تنسيف جدارى اقتضا ايلدى Démanteler une place خاك ايله ـ سور قلعه‌يى دكّ وهدم ايتمك هدم وتنسيف ايتمك ـ يكسان ايتمك

DÉMANTELÉ. *A.* مدكوك الجدار *P.* بيبيده ديوار *T.* ديوارى ييقلمش

DÉMARCATION. Il se dit de toute ligne qui sert à marquer les limites des possessions de différentes Puissances *A.* اختطاط الحدود || اختطاط بحدّ الفاصل ـ Tracer une ligne de démarcation entre deux États ايكى دولتك ملكى بينىنى بر حدّ فاصل ايله اختطاط ايتمك

Il se dit figur., des limites qui séparent les droits de deux corps, de deux Puissances *A.* pl. حدود || Tracer une ligne de démarcation entre les attributions des divers magistrats حكّام وضابطانك حدود حكومتلرينى بشقه بشقه تعيين ايتمك

DÉMARCHE. Allure *A.* مِشية ـ سيْرت *P.* رفتار *T.* يورويش || Il venait à vous d'une démarche fière مشيت متكبّرانه ايله طرفكه كلور ايدى Démarche contrainte مشيت ثقلت آميز ـ صقندلو يورويش Je connus bien à sa démarche qu'il avait quelque chose dans l'esprit خاطرنده بر شئ جولان ايلديكنى مشيت ورفتارندن استدلال ايلدم

Figur. Manière d'agir de quelqu'un dans une affaire, dans sa conduite *A.* حركت pl. حركات *P.* روش *T.* طاورانش || On observe toutes ses démarches كافّهٔ حركات وسكناتنه صرف نظر دقت اولنمقده در Il a fait une fausse démarche بر كوند حركت خطا آميزه تصدّى ايلدى S'il fait une fois cette démarche, il est perdu بو مقوله حركته مبادرت ايدهجك اولور ايسه تلف اولهجغى دركار در La démarche est hardie بر جسورانه حركتدر On jugera de toute sa conduite par sa première démarche سالكك اولهجغى مسلككك كيفيتى اوّل باوّل ظهور ايدهجك حركتندن بللو اولهجغى دركار در

DÉMARIER. Séparer juridiquement deux époux *A.* تطليق ـ فسخ النكاح ـ خلع النكاح *P.* نكاح شكستن *T.* نكاحى بوشاتمق ـ بوزمق

SE DÉMARIER. *A.* انفساخ النكاح ـ مخالعة *T.* قاريدن ياخود اردن بوشانمق || Ils voudraient bien se démarier نكاحلرينى بوشانمق استرلر ايدى ـ فسخ ايتمك خواهشنده ايديلر

DÉMARIÉ. *A.* متخالع النكاح ـ خالع النكاح *P.* شكسته نكاح *T.* بوشانمش

DÉMARRER. Terme de Marine. Détacher *A.* فكّ العقد *P.* بندرا گشادن *T.* باغى چوزمك || Il faut démarrer le canon طوپى مربوط اولديغى ـ طوپك عقدينى فكّ ايتملو در باغندن چوزملو در ـ هلاطدن فكّ ايتمك اقتضا ايدر

Et partir. Il ne se dit que des vaisseaux *A.* فكّ الانجر *P.* لنگر قرار بر داشتن القرار *T.* قالقمق || Le vaisseau démarra par un beau temps سفينه بر موافق هواده فكّ لنگر قالقدى ـ قرار ايلدى Nous démarrâmes du port un tel jour فلان كون ليماندن فكّ لنگر قرار واقامت وسمت مقصوده طوغرى توجّه وتزيمت ايلدك

DÉMASQUER. Ôter à quelqu'un le masque qu'il a sur le visage *A.* رفع الوجه العاربة ـ رفع النقاب *P.* روپوش برداشتن *T.* يوز اورتوسنى چيقارمق || C'est faire une insulte à un homme qui est en masque, que de le démasquer مستور الوجه اولان كشينك يوزندن رفع وجه عاريت ايتمك عرضنى كسر ايلمكدر Elle se démasqua en entrant مجلسه دخولنده رفع نقاب ايلدى V. Masque. — Figur. Démasquer un homme, signifie, le faire connaître tel qu'il est بر كمسنه‌نك حيثيتينى چهرهٔ حالندن رفع نقاب توارى وتستر ـ آچيغه چيقارمق ايلمك || Cet homme veut paraître ce qu'il n'est pas, je vais le démasquer فلان كشى ذاتنده موجود اوليان حيثيتده

کورنمك قیدنده در لکن بن حالنی آچیغه چیقارەجغم — Et qu'un homme se démasque lui-même, pour dire, qu'il se fait connaître pour ce qu'il est کندینی اولدیغی کبی کوسترر حالنی خود بخود اظهار ایدر —

DÉMÂTER. Abattre, rompre le mât d'un vaisseau *A.* کسر الدقل *P.* ستون شکستن *T.* دیرك قیرمق || En cinq ou six coups de canon, il a démâté ce vaisseau بش التی طوب ضربیله کمینك دیرکلرینی شکست ایلدی C'est la tempête, le vent qui l'a démâté بورەنك شدتندن وروزکارك ضربندن — On dit au neutre d'un vaisseau dont la tempête a rompu les mâts, qu'il a démâté کمی دیرکلری منکسر وشکست اولمشدر || Il a démâté de tous ses mâts دیرکلرینك دیرکی قیرلمشدر مجموعی منکسر اولمشدر

DÉMÂTÉ. *A.* منکسر الدقل *P.* شکسته ستون *T.* دیرکی قیرلمش

DÉMÊLÉ. Querelle, contestation *A.* نزاع — منازعة pl. منازعات *P.* غوغا — ستیز *T.* چکشمه || Grand démêlé منازعهٔ عظیمه Ils ont eu ensemble un démêlé بینلرنده بر نزاع جریان ایلدی Leur démêlé est fini میاندلرندهٔ اولان ستیز وغوغا مندفع — غوغالری دفع اولدی — اولمشدر

DÉMÊLER. Séparer les choses qui sont mêlées ensemble *A.* تفریق *P.* از هم جدا کردن *T.* آیرمق || Démêler les grains les uns d'avec les autres حبوباتی بری برلرندن تفریق — داندلری بری برندن آیرمق — ایلمك Démêler les cheveux پیچاپیچ اولمش صاچی تفریق ایتمك Démêler du fil پیچاپیچ اولمش رشتدیی آیرمق — Figur. Distinguer *A.* فرق — تمییز *P.* گزاریدن *T.* سچمك || Il est quelquefois bien difficile de démêler le vrai d'avec le faux کذب ایله صحتك خلاف وحقیقتك — بیننی تمییز ایتمك بعضا امر دشوار در بیننی فرق وتمییز ایتمك بعض کره مشکلدر On ne démêle pas aisément le vrai dévot d'avec l'hypocrite متعبد صحیح ایله مرایی یی فرق ایتمك امر آسان دکلدر — Et apercevoir, reconnaître *A.* تشخیص — فرق *P.* گزاریدن *T.* سزمك || On eut de la peine à le démêler dans la foule ازدحام ناس ایچنده کوچ ایله فرق وتشخیص اولندی

Et débrouiller, éclaircir *A.* حل *P.* گشادن *T.* آچمق — سوکمك || Démêler une difficulté برمشکل حل ایتمك une intrigue شیرازهٔ فسادی حل ایتمك

Démêler une affaire *A.* تنقیح *P.* پاکیزه ساختن *T.* تمیزلتمك — پاکلتمك

On dit d'un homme, qu'il n'est pas aisé à démêler, pour dire, qu'il n'est pas aisé de reconnaître son caractère, ses vues ایچ یوزی آکلاشلمق کوجدر — استخراج بطائن حالی مشکلدر

Se démêler de . . . , Se tirer, se dégager heureusement de . . . *A.* انسلال — انسلات — تخلیص النفس — استخلاص *P.* وارستن *T.* صیرباوب جیقمق — قورتلمق — شویشمك رها یافتن — || Se démêler d'une affaire بر مصلحتك ایچندن انسلات بر ایشك ایچندن صیربلوب جیقمق — ایتمك d'un combat بر جنکك ایچندن رهیاب انسلات اولمق d'un embarras بر کمسنه دوچار اولدیغی غائلەدن تخلیص نفس ایتمك On lui avait suscité beaucoup d'affaires, mais il s'en est heureusement démêlé باشنه غوایل کثیره پیدا ایتدرلمشیکن یاورئ بخت میمون ایله ایچلرندن فرجیاب انسلال وانسلات اولمشدر Ce prisonnier se démêla d'entre les mains des archers فلان اسیر قواسلرك الندن بر تقریب صیربلوب بر تقریب شیوشمشدر — قاچدی

DÉMÊLER. Contester, quereller *A.* تنازع — منازعة — مخاصمة — تخاصم *P.* ستیزیدن *T.* غوغا ایتمك — چکشمك || Qu'avez-vous à démêler ensemble بینکزده موجب منازعه اولەجق ندر Ils ont toujours quelque chose à démêler l'un avec l'autre بینلرنده بر کونه منازعه وار در — دائما بر مادهٔ منازع فیها وار در

DÉMEMBREMENT. Action de démembrer. Il ne se dit qu'au figuré *A.* تبعیض — مقاسمة *P.* بخش بخش کردن *T.* بولشیه — پایلشمه || Le démembrement de cette terre en a bien diminué le prix بو جفتلکك اراضیسنك مقاسمەسی تقریبیله بهاسنه کسر وانحطاط کلدی Plusieurs monarchies se formèrent du démembrement de l'Empire Romain روما دولتنك مقاسمەسندن دول متعددە پیدا اولمشدر

— Il signifie aussi, la chose démembrée *A.* قسم pl. اقسام — حصهٔ مقسومة *P.* بخش *T.* پای — بولك || Ce fief est un démembrement d'une telle terre بو مالکانه فلان ارضك بر حصهٔ مقوسیدر

DÉMEMBRER. Séparer les membres d'un corps, le mettre en pièces *A.* تعضیة *P.* لخت لخت کردن *T.* تیکه تیکه پارچه پارچه آیرمق — طوغرامق || Il se ferait plutôt démembrer, et mettre en pièces شونی ایتمکدن ایسه پارچه پارچه

کسلمسنی اختیار ایدر

Il se dit figur. des parties d'un corps politique, et signifie, séparer en plusieurs parties *A.* استقسام ـ تبعیض ـ تقسیم ـ تجزیهٔ *P.* بخش بخش کردن *T.* پای ایتمک ـ بولمک || Ce prince ne souffrira pas qu'on démembre ainsi son État فلان حکمدار بو وجهله ـ ملکنک بو وجهله تقسیمنه راضی اولمیه‌جقدر تقسیمنی جکدمیه‌جکدر On a démembré cette terre, et on en a détaché plusieurs fiefs فلان ارضی تقسیم ایدوب ایچندن بر قاچ پاره مالکانه تفریق ایلدیلر

Il signifie aussi, retrancher *A.* افراز ـ تفریق *P.* جدا کردن *T.* آیرمق || Cette province a été démembrée de l'Empire بو مملکت ملک سلطنتدن افراز اولنمشدر Ce fief a été démembré d'une telle terre بو مالکانه فلان اراضیدن تفریق اولنمشدر

Démembré. *A.* مقسوم *P.* بخش بخش شده *T.* بولنمش

DÉMÉNAGEMENT. Transport de meubles d'une maison à une autre où l'on va loger *A.* رحلت ـ تبدیل السکنا ـ نقل *P.* کوچ *T.* کوچمه ـ کوچ || L'hiver n'est pas une saison favorable pour le déménagement وقت شتا نقل مادّه‌سنه موافق بر موسم دکلدر

DÉMÉNAGER. Ôter ses meubles d'une maison d'où l'on déloge, pour les tranporter dans une autre où l'on va loger *A.* انتقال ـ تبدیل السکنا ـ نقل عن المکان ـ تبدیل المنزل ـ ترحّل ـ *P.* کوچ کردن *T.* نقل ایتدرمک ـ نقل ایتمک ـ کوچمک || Il a déménagé tous ses meubles کافّهٔ متاع بیتنی نقل ایتدردی Il a déménagé depuis huit jours سکز کوندنبرو نقل ایتمشدر La fin du terme approche, il faut penser à déménager وعده‌نک غایتی تقرّب ایتمکله تبدیل منزل مادّه‌سنی ملاحظه ایتمک لازمدر

Déménagé. *A.* منتقل *P.* کوچ کرده *T.* کوچمش

DÉMENCE. Folie, aliénation d'esprit *A.* خباط ـ اختلال العقل ـ اختلال الدماغ ـ الاس *P.* شوریدگیٔ عقل *T.* جیونلق || Il est en démence حال خباطده در Il est tombé en démence اختلال عقل عارضه‌سنه گرفتار اولمشدر C'est une vraie démence اختلال دماغدن نشأت ـ محض اختلال دماغدر ایتمش بر حالتدر ـ Celui qui est tombé en démence, s'appelle *A.* مخبوط ـ مختلّ الدماغ ـ مختلّ العقل ـ مألوس *P.* شوریده *T.* عقل جیونن ـ دلورمش

Il se dit particulièrement d'une aliénation d'esprit, déclarée telle par les médecins ou par les juges *A.* جنون ـ دخل ـ فساد العقل ـ زوال العقل ـ ذهاب العقل *P.* دیوانگی ـ بیهوشی *T.* دلولک ـ Celui qui a été déclaré en état de demence, s'appelle *A.* زایل العقل ـ ذاهب العقل ـ فاسد العقل ـ مجنون *P.* دیوانه ـ بیهوش *T.* دلی

se DÉMENER. Se débattre, s'agiter *A.* تململ *P.* دست وپا زدن *T.* چپالنمق || Il se démène comme un possédé ممسوس جنّ چارپمش آدم کبی چپالنور ـ کبی تململ ایدر

DÉMENTI. Reproche de mensonge et de fausseté fait à quelqu'un *A.* تکذیب pl. تکذیبات *P.* اسناد دروغگویی *T.* یلانجی چیقارمه || Il lui donna un démenti فلانی تکذیب ایلدی Je lui donnerai cent démentis, s'il me dit cela بو کلامی بکا سویلیه‌جک اولور ایسه وجوه شتّا ایله تکذیب ایدرم ـ هزاران هزار تکذیبات ایله مقابله ایدرم Recevoir un démenti مظهر تکذیب اولمق Souffrir un démenti دوچار یلانجی چیقمق ـ تکذیب اولمق

Figur. Désagrément qu'on reçoit de n'avoir pu venir à bout d'une chose *A.* خسران *P.* نا کامی ـ نا بکامی *T.* بوشه چیقمه ـ مرامه واصل اولمامه || Il a entrepris cela, et je crois qu'il en aura le démenti فلان ایشه مباشرت ایلدی انجق ظنّم بو درکه دوچار خسران اوله‌جقدر

DÉMENTIR. Dire à quelqu'un qu'il a menti *A.* تکذیب ـ تفنید ـ اکذاب *P.* کسی را دروغگو نمودن *T.* یلانجی چیقارمق || Quoi! voudriez-vous me dementir? بو نه بنی تکذیب ایتمکی استرسک C'est une chose que l'expérience dément tous les jours بو کیفیت تجربهٔ هر روزه ایله تکذیب اولنور Cet homme s'est démenti lui-même فلان کشی خود بخود تکذیب اولندی Il dit aujourd'hui une chose, et demain il se démentira بو کون سویلدیکی کلامی یارنکی کون تکذیب ایدر Un tel a rendu de très-bons témoignages de vous, gardez-vous bien de le démentir فلان کمسنه سنک حقکه ایتدیکی حسن شهادتی تکذیب ایلمکدن حذر ایله ـ On dit figur. Démentir sa naissance, son caractère, sa profession, pour dire, faire des choses indignes de sa naissance etc. اصل ونسبنی وحامل اولدیغی رتبه‌یی واتخاذ ایلدیکی حرفتی تکذیب واخلاف ایتمک

Se démentir. S'écarter de son caractère *A.* تخلّف عن

كچ‌روی P. انحراف عن المسلك ـ تخلّف ـ المسلك اصولندن صاپمق T. نمودن || L'homme vraiment vertueux ne se dément jamais صحيح وكامل اولان اهل برّ وصلاح مسلكك ثالوفندن ابدا تجويز تخلف ايلمز Il sera toujours homme de bien, il ne se démentira pas اهل خير ومبرّتدن بر آدمدر مسلكك واصولندن تخلّف ايتمك احتمالى محالدر Cet ouvrage ne se dément point, il est partout de la même force فلان تأليف هر محلّده سياق يكسان اوزره اولوب اصلا تخلّف ايتمز

Il se dit figur. des bâtimens, de la menuiserie et de la charpente, et signifie, se déjoindre A. انزعاج P. ازجايش برندن قاچمق ـ برندن اوينامق T. جدا شدن || Ce bâtiment, cette muraille, cette cloison commence à se démentir بو بنا وبو ديواروبو چيت پرده برندن اوينامغه باشلادى

DÉMÉRITE. Qualité qui rend digne de désapprobation et de blâme A. وسيلهٔ تقبيح ـ هجنت قبح P. زوز T. اولدجق جركينلك كتورهجك شى ـ شى || Où est le démérite de cette action? بو مادّهده محلّ هجنت اولدجق نه وار در بو فعلده موجب استهجان اولدجق نه وار در On m'en fait un démérite auprès de vous اول مادّه‌يى سنك يانكده بنى تقبيح وتهجينه وسيله اتّخاذ ايتمشلر در

DÉMÉRITER. Faire quelque chose qui mérite la désapprobation, le blâme A. ارتكاب الفعل ـ ارتكاب القباحة باعث تقبيح T. كار زوز آور كردن P. موجب الاستهجان بر كمسنه كندويه جركينلك ـ اولدجق ايش ايشلمك كتورهجك ايشده بولنمق || Je n'ai point démérité auprès de vous سنك يانكده استهجانى موجب اولدجق بر درلو ايشده بولنمدم

Et faire quelque chose qui prive de la grâce de Dieu A. كردار خدا نا پسند كردن P. حركت بخلاف رضاء الله رضاى بارى‌يه ـ اللهك رضاسنه مخالف حركتده بولنمق T. قارشو ايش ايشلمك || Il a l'usage de raison, il est capable de mériter et de démériter اعمال عقله اقتدارى دركار اولمغله رضاى بارى‌يه موافق وياخود مخالف حركتنه لياقتى وار در

DÉMESURÉ. Qui excède la mesure ordinaire A. خارج عن اندازه‌دن T. بى اندازه ـ بيرون از اندازه P. القياس جيقمش || C'est un homme d'une grandeur démesurée خارج از قياس مبدّن وملتحمدر

Il se dit aussi des choses, et signifie, extrême, excessif A. عديم بيحدّ وپايان ـ بيحدّ ونهايه ـ بيحدّ وقياس P. مفرط ـ القياس اولچيسى اندازه‌سى يوق T. || C'est un homme d'une ambition démesurée بيحدّ وپايان حرص شانه مبتلا بر آدمدر Il a une envie démesurée de vous voir سنى كورمكه آرزوسى مفرطدر ـ آرزوسى افراطده در

DÉMESURÉMENT. D'une manière démesurée A. فوق القياس اولچيسى اندازه‌سى اولميدرق T. بى اندازه P. فوق الحدّ ـ فوق الحدّ والقياس || Démesurément ambitieux حريص نام وشان

DÉMETTRE. Disloquer, ôter un os de sa place A. فكّ ـ كميكى يرندن T. استخوانرا از جايش بيرون كردن P. ايثاء ايثاى || كميكى يرندن ايرمق ـ اويناتمق Démettre le bras قولى يرندن آيرمق ـ ساعد ايتمك

Et déposer, destituer A. عزل P. از جاه بيرون كردن T. منصبدن چيقارمق ـ عزل ايتمك

SE DÉMETTRE. Se défaire d'une place, d'une dignité A. استعفا ـ فراغت ايتمك T. از جاه دست كشيدن P. قصر اليد ـ فراغت قصر يد ايتمك ـ || Il s'est démis de sa charge en faveur d'un tel عهده‌سنده اولان منصبى فلانه فراغت ايلدى Il s'est démis de lui-même خود بخود قصر ـ منصبندن خود بخود فارغ اولدى Dioclétien se démit de l'Empire فلان قيصر سلطنتدن يد ايلدى استعفا ايلدى ـ قصر يد ايلدى ـ فراغت ايلدى

DÉMIS. A. منفكّ ـ موثوء P. از جايش بيرون شده T. يرندن چيقمش A. معزول P. از جاه بيرون شده T. منصبدن چيقمش A. فارغ P. فراغتكرده T. فراغت ايتمش

DÉMEUBLEMENT. V. Démeubler.

DÉMEUBLER. Dégarnir de meubles A. سلب الاثاث ـ ابها ـ البيت اعراء من الاثاث P. از رخت وبساط تهى كردن T. يات يراغمى چيقارمق || Démeubler une chambre اوطه‌نك اثاثنى چيقارمق

DÉMEUBLÉ. A. عرىّ من الاثاث ـ مسلوب الاثاث ـ مبهو P. بى رخت وبساط T. يات يراغى چيقارلمش

DEMEURANT. Qui est logé en tel endroit A. ساكن ـ مقيم P. اقامتكنان T. اوتوران || A monsieur tel, demeurant dans la rue de... فلان محلّده ساكن فلان نام كمسنه‌يه

Au DEMEURANT, signifie, au reste, au surplus T. قالديكه

DEMEURE. Domicile, lieu où l'on habite *A.* مسكن pl. مساكن
pl. مكان ـ *P.* محلّ الاقامة ـ مأوا ـ امكنة اقامتگاه ـ برواز
T. يورد || Belle, agréable demeure ـ مسكن لطيف ودلارا
مكان مفرّح Choisir sa demeure quelque part بر محلده اختيار
مأوا ايتمك Établir sa demeure quelque part بر محلده اتخاذ
مأوا ايتمك Changer de demeure ـ تبديل مسكن ايتمك
يورد دكشدرمك

Et le temps pendant lequel on habite en un lieu *A.* مدّت
الاقامة *P.* هنگام اقامت *T.* اقامت وقتی || Il n'a pas fait
longue demeure ici بو محلده مدّت اقامتی متمادی دكل
ايدی

Et état de permanence *A.* بقا ـ استمرار ـ استقرار *P.* برقراری
ـ پايداری *T.* طيانوب قالمه Il ne se dit qu'en cette phrase,
Cela n'est pas à demeure باقی ومستمرّ اولەجق شیٔ دكلدر

Il se dit, en termes de Palais, du retardement du temps qui court au-delà du terme où l'on doit payer ou faire quelque autre chose *A.* مماطلة *P.* وعده ديرماندگی *T.* وعدەيی
كيجكدرمه || Cet homme est en demeure avec ses créanciers فلان
آلەجقلوسنك وعدەسنی ـ كشی آلەجقلوسی حقنده مماطله ايدر
كجكدرر

DEMEURER. Faire sa demeure *A.* اقامت ـ تمكّن *P.* نشستن
T. اوتورمق || Demeurer à la ville شهرده اقامت ايتمك Il
demeure dans une telle ville فلان شهرده مقيمدر

Figur. Être permanent *A.* دوام ـ استمرار *P.* بر قرار بودن
ـ بر دوام بودن ـ پايدار ماندن *T.* طيانوب طورمق || Il
demeure toujours dans le même état اول حال اوزره مستمرّ
وبر دوامدر Cet arc de triomphe n'est pas fait pour demeurer
يادكار غزا اولان اشبو طاق بالا مستمرّ وپايدار اولمق
اوزره بنا اولنمش دكلدر Il faut que toutes choses demeurent
en leur entier هر شیٔ هيئت كاملەسی اوزره بر قرار اولمق
اقتضا ايدر

Et rester *A.* بقا *P.* ماندن *T.* قالمق || Il n'y est rien demeuré هيچ بر شیٔ قالمدی Il en demeurera plus de la moitié نصفندن زيادەسی باقی قالەجقدر Il ne lui est rien
demeuré de tant de biens بو قدر اموالدن الندە هيچ بر شیٔ
قالمدی ـ On dit aussi : La victoire nous est demeurée غزا
قصب السبق غالبيّت طرفمزدن ـ وغالبيّت طرفمزه قالدی
احراز اولندی L'affront leur est demeuré بو ايشك شينی

وذالّتی اوزرلرندە قالمشدر

On dit, Demeurer en arrière, demeurer en reste, pour dire, rester débiteur *A.* بقاء الدين علی الذمّة *P.* بقيّهٔ وام
در ذمّت ماندن *T.* ذمّتده بورج بقيّەسی قالمق ـ On dit
aussi, qu'il est demeuré deux mille hommes sur la place, pour dire, qu'il y a eu deux mille hommes de tués ميدان معركەده
عرصه گاه ـ ايكيبيك نفر عسكر نقش زمين بوار اولمشدر
حرب وقتالده ايكيبيك نفوس تسطيح خاك هلاك
حومهٔ قتالده ايكيبيك نفوس غلطيدهٔ خاك ـ اولمشدر
هلاك ودمار اولمشدر

On dit, Demeurer interdit, Demeurer confus مبهوت ودمبسته
قالمق. Demeurer inutile صفر زايد ـ زايد ولا طايل قالمق
مقام صداقتده بر قرار Demeurer fidèle منزلدسنده قالمق
بيطرف Demeurer neutre ثابتقدم اولمق ـ وبر دوام طورمق
صلح Demeurer en paix بيطرفلقده دوام ايتمك ـ طورمق
بر Demeurer les bras croisés واشتی اوزره بر قرار اولمق
اللری باغلو اولدرق عاطل ـ كمسنه ال باغلو اولدرق طورمق
حال بيكاری وعطلت Demeurer à ne rien faire العمل اولمق
بالتراضی موافقت ايتمك Demeurer d'accord اوزره طورمق
بر Demeurer perclus de ses membres اوزلاشمق ـ اويوشمق ـ
كمسنەنك اعضاسی معطّل قالمق ـ On dit de celui qui a paru tout étonné sur une nouvelle qu'on lui a apprise, qu'il est demeuré immobile d'étonnement كمال ولە وحيرتندن جماد
پشت ـ قامقاتی قالدی ـ بت كبی قالدی ـ كبی قالدی
دنگ ومتحيّر قالمشدر ـ بر ديوار حيرت قالمشدر

En parlant de choses qu'il est dangereux d'écrire, on dit que la parole vole, et l'écriture demeure سوز اوچار كيدر امّا كاغد
طوبرەده قالور ـ Et d'une chose qu'on a avalée, qu'elle est demeurée sur le coeur, sur l'estomac, pour dire, qu'elle cause des soulèvemens de coeur, des maux d'estomac معدەيی بصدروب
ـ معدەيی طيقايوب ثقلت ويرر ـ بولاندرر Et figur. d'une personne qui conserve du ressentiment, que cela lui est demeuré sur le coeur فلان شيئی حوصلەسی ـ فلان شيئی هضم ايدەمدی
حوصلەسی آلەمدی ـ يوداەمدی

DEMEURER, signifie aussi, tarder *A.* تأخّر ـ تبطّی ـ ابطاء *P.*
دير ماندن *T.* كيجكمك || Il a demeuré long-temps en
chemin وافر زمان يولده كجكدی Sa plaie a demeuré long-temps à guérir التيام جراحتی مدّت مديده تبطّی ايلدی

یارەسنك اوكلمەسی طول زمان رهین تأخر وبطائت - اولمشدر

Et s'arrêter *A.* توقف - مكث - تمكث *P.* درنگیدن - مولیدن - آراخیدن - آرمیدن *T.* قالمق - اكلنمك || Demeurez là jusqu'à mon retour عودتمه قدر اولطرفده توقف ایله Le carrosse demeura au milieu du chemin, sans pouvoir avancer عربه اثنای راهده قالمق - منزل قطع ایدەمیوب منتصف هنطو ایلرویه قطع منزل ایده‌میوب منتصف طریقده قالدی - توقف ایلدی - On dit figur, qu'un homme est demeuré en beau chemin, pour dire, qu'il a manqué à faire fortune, lorsqu'il y avait le plus d'apparence qu'il y réussirait منزل مقصودك یولنده تقریب ایتمشیکن درمانده زمین خیبت وخسران اولمشدر On dit aussi dans le même sens, Il ne faut pas demeurer en si beau chemin منزل مقصوده تقرب ایتمشیکن توقف جائز دكلدر Et qu'une affaire n'en demeurera pas là, pour dire, qu'elle pourra avoir des suites بو كرتدیه قدر- فلان مادّه بو كرتده طورەجق دكلدر Et en parlant de l'endroit où l'on a discontinué un discours, une lecture, Voilà où nous en sommes demeurés اشته محلّ توقفمز- اشته قالدیغمز یر بورەسیدر بورەسیدر

Lorsqu'il s'agit de choisir entre plusieurs choses, on dit de celle qu'on préfère aux autres, Demeurons-en là اشته بوكا قرار بونك اوزرینه قرار ویرەلم - ویرەلم

On dit aussi, Demeurons-en là, pour dire, n'en parlons pas davantage *A.* یكفی *P.* همان بس *T.* زیادەسی - یتشور لازم دكل

DEMI. Qui fait la moitié d'un tout divisé en deux parties *A.* نصف pl. انصاف *P.* نیم *T.* یاری - یارم - بچق || Une heure et demie بر بچق ساعت

On dit, Midi et demi, Minuit et demi نصف نهاردن ویاخود نصف لیلدن یارم ساعت صكره - Lorsque Demi précède le substantif, il est toujours indéclinable || Demi-pistole یارم غروش Demi-cercle نصف دائره Demi-douzaine یارم دسته

On dit, Entendre à demi-mot, pour dire, entendre ce qu'un homme dit, quoiqu'il ne s'explique pas entièrement *A.* العارف یكفیه الاشارة *T.* نیم اشارتدن آكلامق - Et voir à demi, pour dire, voir superficiellement *T.* نیم نگاه ایله باقمق - چالوب چارپمه‌جه باقمق - On dit par mépris, Un demi-savant *A.* عالم غیر كامل *P.* نیم هزمند *T.* یاری بچق معرفتلو - On dit aussi, Demi-cuit *A.* ناقص النضج *P.* نیم پخته *T.* نیم *P.* نصفاً مجنون *A.* Demi-fou یاری بچق پشمش - Demi-mort *P.* نیمرده *T.* یاری دلی *T.* دیوانه - اولو كبی اولومجل

À DEMI. À moitié, en partie *A.* منتصفاً *P.* نیمكار *T.* یاری بچق || Faire les choses à demi ایشلری نیمكار براقمق - یاری بچق براقمق S'énoncer à demi یاری بچق سویلمك - منتصفاً افادهٔ مرام ایتمك -

DEMI-LUNE. C'est un ouvrage fait en triangle dans les dehors d'une place de guerre *T.* آی طابیەسی - نیم قمر طابیەسی

DEMI-MÉTAL. Substance minérale qui a plusieurs des propriétés des vrais métaux *A.* معدن غیر كامل *P.* نیم معدن *T.* یاری معدن

DÉMISSION. Acte par lequel on se démet d'une charge *A.* استعفا - فراغ *P.* دستكشی از منصب *T.* منصبی براقمه || Démission volontaire حسن رضا واختیار- استعفای اختیاری - كرهاً اولان استعفا - استعفای جبری forcée ایله اولان استعفا On n'a pas reçu sa démission استعفاسی قبول اولنمامشدر On lui a demandé sa démission استعفا ایلمسی كندویه تكلیف اولندی

DÉMISSIONNAIRE. Celui en faveur de qui s'est fait une démission *A.* مفروغ له *T.* اوزرینه فراغ اولنمش كمسنه

DÉMOCRATE. Celui qui est attaché aux principes de la démocratie *A.* متمسك بمذهب الحكومة الناس

DÉMOCRATIE. Gouvernement où la souveraineté réside dans le peuple *A.* حكومت الجمهور الناس *P.* حكومت همه ناس *T.* عوامّ ناس حكومتی || La démocratie est sujette à de grands inconvéniens حكومت جمهور ناس محاذیر جسیمه‌یی مستتبعدر

DÉMOCRATIQUE. Qui appartient à la démocratie *A.* متعلق بحكومت الجمهور الناس *T.* عوامّ ناس حكومتی صورتنده اولان

DÉMOCRATIQUEMENT. D'une manière démocratique *A.* بطریق حكومت الجمهور الناس *T.* عوامّ ناس حكومتی صورتنده اولدرق

DÉMOLIR. Détruire, abattre *A.* هدّ - هدم - تهدیم *P.* ییبیدن - یكسان خاك كردن *T.* ییقمق || Démolir un édifice, une

maison بنایی وخانه‌یی هدم ایتمک

DÉMOLI. *A.* یکسان خاک شده ـ بیپیده *P.* منهدم ـ مهدود *T.* ییقلمش

DÉMOLITION. Action de démolir. V. Démolir || La démolition de cette tour coûtera beaucoup بو قله‌نک هدمی کلّیتلو مصارفه ومصارف کثیره ایجاب ایده‌جکدر ـ محتاجدر

DÉMOLITIONS, au pluriel. Les matériaux qui restent de ce qu'on démolit *A.* pl. انقاض *P.* شکستپارها *T.* ییقندیلر || Les démolitions de ce bâtiment ont été bien vendues بو بنا انقاضی ایو بها ایله فروخت اولندی

DÉMON. Diable, malin esprit *A.* شیطان pl. شیاطین *P.* دیو *T.* شیطان || Le démon lui a inspiré cela بونی شیطان دروننده القا ایتمشدر Les ruses du demon حیل ودسایس شیطانیه On dit d'une personne qui ne fait que tourmenter les autres, C'est un démon *A.* شیطان محض ـ شیطانی المزاج *P.* دیو صرف شیطان ـ شیطان خویلو *T.* مردم

Il se prend aussi pour Génie, esprit, soit bon, soit mauvais *A.* جنّ pl. جانّ *T.* اجنّی || C'est un bon démon qui m'a inspiré cela بونی بر جنّ خیر درونه القا ایلدی ; Quel démon vous agite? دروننده القای پیچ وتاب ایدن قنغی جندر ـ Il se dit aussi d'une personne qui a beaucoup d'esprit *A.* داهیة *P.* آفت ذهن *T.* جنّ فکرلو

DÉMONIAQUE. Qui est possédé du malin esprit *A.* ممسوس ـ مخبوط *P.* دیو زده ـ دیو بخوریده *T.* جنّ چارپمش

DÉMONOGRAPHE. Auteur qui écrit sur les démons *A.* مؤلّف فی احوال الجانّ *T.* اجنّی احوالنی یازمش مؤلّف

DÉMONOMANIE. Traité sur les démons *A.* مقالة فی احوال الجانّ

DÉMONSTRATEUR. Celui qui démontre. Il se dit particulièrement de celui qui donne des leçons d'Anatomie sur le cadavre *A.* مثبت الحال بالارائة *P.* بنمایش اثباتکنان *T.* کوستررک اثبات ایدن || Démonstrateur en Anatomie, en Botanique فنّ تشریح وعلم نباتاتِ درسنده بالارائه اثبات حال ایدن

DÉMONSTRATIF. Qui démontre. Il ne se dit qu'en parlant des preuves *A.* مثبت ـ موجب الاثبات *P.* اثباتساز *T.* اثبات ایدیجی || Argument démonstratif برهان مثبت Preuve démonstrative دلیل بالاثبات ـ دلیل مثبت Il a prouvé sa proposition par un argument démonstratif مطلبنی برهان مثبت ایله تصدیق ایلدی Il en a apporté une preuve démonstrative بر دلیل مثبت سرد ایلدی

Il se dit aussi, de celui des trois genres d'Éloquence qui a pour objet la louange et le blâme *A.* اثبات بالبرهان || Les trois genres d'Éloquence sont, le démonstratif, le délibératif et le judiciaire فنّ بلاغتک اقسام ثلاثه‌سندن بری اثبات بالبرهان دیگری اثبات بالبحث واوچنجیسی اثبات بالمحاکمه در

En Grammaire, Pronom démonstratif, est un pronom qui sert à indiquer quelque chose *A.* اسم الاشارة pl. اسماء الاشارة || Celui-ci est un pronom démonstratif هذا کلمه‌سی اسمای اشارتدندر

DÉMONSTRATION. Preuve évidente et convaincante *A.* برهان pl. براهین ـ دلیل pl. دلائل *P.* نمودار *T.* کوسترمه || Démonstration claire دلیل واضح nette دلیل صریح invincible, incontestable واهمهٔ تعریضدن سالم برهان قاطع Faire une démonstration اتیان دلیل ایتمک ـ اقامت برهان ایتمک Faire la démonstration d'une proposition بر مطلبده اقامت دلیل وبرهان ایلمک Il a trouvé la démonstration de ce problème بو مسئله‌نک برهاننی بولدی Démonstration Mathématique فنون ریاضیّه قاعده‌سنجه ایراد اولنان دلیل

Et temoignage, marque *A.* امارة pl. امارات ـ اثر pl. آثار *P.* نمایش *T.* کوسترش || Il lui fait, il lui donne tous les jours de grandes démonstrations d'amitié کلّ یوم آثار جسیمهٔ محبّت اظهارندن خالی دکلدر Après tant de démonstrations de sa mauvaise volonté سوء قصده دائر امارات متوافره عرض اول بابده ایلدکدنصکره Il en a donné des démonstrations publiques علی ملاء الناس آثار عدیده عرض واظهار ایلدی Malgré sa retenue ordinaire, il donna quelque démonstration d'impatience هر حالده تأنّی واستثبات ایله مألوف ایکن نوعمّا اظهار امارات ناشکیبایی ایلدی ـ آثار ناشکیبایی ایلدی

DÉMONSTRATIVEMENT. D'une manière démonstrative *A.* مبرهنًا ـ مدلّلاً *P.* نموداراته *T.* دلیل کوستررک || Prouver quelque chose démonstrativement بر شیئی مبرهنًا اثبات ایتمک

DÉMONTER. Séparer quelqu'un de sa monture *A.* حرم فلان المرکب *P.* از اسب محروم کردن *T.* بنکدن محروم قلمق ـ بنکدن ایرمق راست || Il a rencontré des voleurs qui l'ont démonté کلدیکی حرامیلر مرکبندن محروم ایلدیلر Ce cavalier fut démonté d'un coup de canon qui tua son cheval راکب اولدیغی مرکب

كلّه طوب اصابتيله ادلاك اولنمغين آندن محروم قالدي

On dit, qu'un cheval a démonté son homme, pour dire, qu'il l'a jeté par terre *A.* تنكيب *P.* افكندن ـ انداختن *T.* ييقدرمق

En parlant de meubles, de machines, il signifie, désassembler les différentes parties qui les composent *A.* فسخ الاجزاء *P.* اجزارا از هم جدا كردانيدن *T.* سوكمك || Démonter une montre بر ساعتك اجزاسني سوكمك un carrosse عربه نك اجزاسني فسخ ايتمك Démonter des diamans الماس طاشلريني يرلرندن سوكمك

Démonter un canon. C'est l'ôter de dessus son affût *T.* طوبي عربه سندن ايندرمك ـ Et démonter un canon, une batterie. Les mettre à coups de canon hors d'état de servir *T.* طوبي عملمانده ومعطّل قلمق ـ وطابيه طوبلريني كورلتمك

Figur. Mettre en désordre, déconcerter *A.* تشويش ـ اخلال *P.* شوريده كردن ـ شوريدگى آوردن *T.* شاشورمق || Cette objection le démonta d'abord بو اعتراض اوّل امرده تشويشنه اوّلكى بادي اولمشدر Il fut démonté dès le premier argument برهانك سردي عقيبنده شاشوب قالدي Ce ministre a démonté la politique des ennemis فلان مديردولت دشمنك قورديغي اصول وتدبيرى تشويش واخلال ايلدي Cela lui démonta la cervelle بو كيفيت ذهنني شاشوردي

En parlant des gens qui sont extrêmement maîtres de leur visage, et qui font paraître de la joie, de la tristesse etc. selon qu'il convient à leurs intérêts, on dit, qu'ils se démontent le visage comme il leur plaît ديلديكى صورت اوزره تبديل چهره ايدر

DÉMONTRABLE. Qui peut être démontré *A.* ممكن الاثبات *P.* امكان پذير اثبات *T.* اثبات اولنه بيلور || Cette proposition est démontrable بو مسئله ممكن الاثبات اولان مسائلدندر

DÉMONTRER. Prouver d'une manière évidente *A.* ايهات اثبات ـ باقامة الدليل *P.* ثابت كردن *T.* اثبات ايتمك || Démontrer une vérité حقيقت حالى اثبات ايتمك une proposition بر مطلبى اثبات ايتمك Démontrer clairement, nettement بالوضوح والصراحه اثبات ايتمك Je lui ai démontré que telle chose ne pouvait être autrement آخر وجهله اولمق احتمالى محال ايدوكنى اقامت ادلّه ايله اثبات ايلدم

Et témoigner par des marques extérieures *A.* تبيين ـ بيان ـ دلالت *P.* نمودن *T.* كوسترمك || Le calme de son visage démontre la paix de son âme ناصيهٔ حالنده بديدار اولان اثار ارام وسكونت آسايش بالنه دلالت ايدر Les cris de cet enfant démontrent qu'il souffre بو معصومك صيحه وفريادى الم كشيده اولديغنه دليلدر ـ الم كشيده اولديغنه دلالت ايدر الم كشيده اولديغنى مبيّندر ـ

En Anatomie, en Botanique et en Histoire naturelle, on se sert de ce mot, pour dire, faire voir aux yeux la chose dont on parle *A.* اثبات الحال بالارائة *T.* كوستروب اثبات ايتمك

DÉMORALISATION. Action de démoraliser, ou état de ce qui est démoralisé *A.* انفساد الاخلاق ـ فساد الاخلاق *P.* تباهئ خوى *T.* اخلاقك بوزوقلغى

DÉMORALISER. Rendre immoral, corrompre les moeurs *A.* افساد الاخلاق *P.* خوى تباهيدن *T.* اخلاقى بوزمق || Les mauvaises lois démoralisent le peuple نا صواب اولان قانونلر خلقك اخلاقنى افساد ايدر

DÉMOUVOIR. Faire que quelqu'un se désiste, se déporte de quelque prétention *A.* صرف عن المطلوب *P.* وا گذاردن *T.* وازكچدرمك || Rien ne l'a pu démouvoir de cette prétention بو ادّعادن صرف ايتدرلمسى بوجه من الوجوه ممكن اولمدى

DÉMUNIR. Ôter les munitions d'une place *A.* تعرية من المهمات ـ اخلاء عن المهمات *P.* از مهمات تهى كردانيدن *T.* مهماتدن چپلاتمق || Cette place est menacée, il ne faut pas la démunir بو قلعه معرض خطرده اولمغله مهمات ومالزمدن تعريد اولنمق جائز دكلدر

Démuni. *A.* عرى من المهمات *P.* تهى از مهمات *T.* مهماتدن چپلاق

DÉMURER. Ouvrir une porte ou une fenêtre qui était murée *A.* نزع السداد ـ فكّ السداد ـ فكّ الردم *T.* قپوبى وياخود پنچره يى طيقادان ديوارى سوكمك || Il faut démurer cette porte بو قپويى سدّ ايدن ديوارك نزعى اقتضا ايدر

DÉNAIRE. Qui a rapport au nombre de dix *A.* عشرى || Nombre dénaire عدد عشرى Arithmétique dénaire فنّ حساب بالاعشار

se DÉNANTIR. Abandonner les nantissemens qu'on avait reçus *A.* ترك الرهن *P.* گرورا وا كذاشتن *T.* امانتى براقمق – On dit aussi, Il ne faut pas se dénantir, c'est-à-dire, se dépouiller de ce qu'on a بدنده اولانى ترك ايتمك روا دكلدر

DÉNATTER. Défaire ce qui est fait en natte *A.* فسخ الضفير حلّ الضفير *P.* پيچيده‌را گشادن *T.* اوركويى سوكمك || Dénatter des cheveux حل ضفير شعر – صاچك اوركوسنى سوكمك Dénatter les crins d'un cheval آتك صاچى اوركوسنى سوكمك

DÉNATURER. Changer la nature d'une chose *A.* تغيير النوع – تحويل النوع *P.* ديگر گون ساختن *T.* بشقه درلويه چويرمك En ce sens il ne se dit que dans cette phrase, Dénaturer son bien, pour dire, vendre ses propres pour faire des acquêts dont on ait la libre disposition ما ملكنى نوع آخره تحويل ايتمك

On dit, Dénaturer des mots, pour dire, en changer l'acception *A.* تغيير المعنا الالفاظ *P.* معناى سخنرا ديگر گون كردن *T.* سوزك معناسنى بشقه قلمق – Et dénaturer une question, pour dire, changer l'état de la question *A.* تغيير الصورة الحال *P.* صورت حال ديگر گون كردن *T.* صددى بشقه صورته چويرمك – Et dénaturer un fait, pour dire, en changer les principales circonstances *T.* اصول ماده‌يى بشقه كونه چويرمك – تغيير ايتمك اصول ماده‌يى

DÉNATURÉ. *A.* مستحيل الى نوع الآخر *P.* ديگر گون شده *T.* بشقه درلويه چويرلمش

Il est aussi adjectif, et signifie, qui manque d'affection et de tendresse pour ses plus proches parents *A.* منقطع الحنو *P.* از مهربانئ مادر زاد دور *T.* علاقهٔ طبيعيه‌دن مهجور حنو فطريدن منقطع || Père dénaturé كسيلوب ايرلمش اولمش پدر – Et qui est contraire aux sentimens naturels d'affection et de tendresse *A.* مغاير الحنو الطبيعى || C'est une action bien dénaturée بر فعل مغاير كلياً حنو طبيعى يه شفقت فطريّه‌يه منافى بر فعل مستهجندر – نا مرضيدر

DENDRITE. Pierre sur laquelle on trouve des accidens qui représentent des arbrisseaux formés naturellement *A.* حجر شجرى

DÉNÉGATION. Action par laquelle on dénie quelque chose en Justice *A.* انكار || Il persiste dans sa dénégation انكارنده رسماً اولان انكار – انكاررسمى Dénégation formelle اصرار ايدر

DÉNI. Refus d'une chose due *A.* امتناع *P.* دريغسازى *T.* اسركمه Il n'est guère d'usage qu'en ces phrases: Déni d'alimens. Déni de Justice. Déni de renvoi. Lorsqu'un fils refuse de nourrir son père, c'est déni d'alimens بر ولد والدينى انفاقده تجويز امتناع ايده‌جك اولور ايسه اول حال امتناع عن انفاق الابوين تعبير اولنور Lorsqu'un juge refuse de prononcer sur une requête, c'est déni de Justice بر حاكم صاحب عرضحالك استدعاسنه اقتضا ايدن حكمى اصدار ايتمديكى حالده امتناع عن احقاق الحق ايتمش اولور Lorsqu'un juge refuse de renvoyer au tribunal compétent une cause, c'est déni de renvoi قاضى مأذون فصلى اولمديغى دعوايى فصلنه مأذون اولان محكميه حوالدن امتناع ايتسه امتناع عن نقل الدعوا ايتمش اولور

DÉNICHER. Ôter du nid *A.* اخراج عن الموكن *P.* از آشيانه بيرون كردن *T.* يوه‌دن چيقارمق || Dénicher des oiseaux طيورى يوه‌لرندن اخراج ايتمك – Figur. Faire sortir par force de quelque poste. Il ne se dit qu'en parlant d'une bande de voleurs, d'une troupe d'ennemis *A.* طرد عن الموكن *P.* از آشيانه بيرون راندن *T.* يوه‌دن سوروب قوغمق || Il y avait des voleurs dans ce château, on les a dénichés اول حصارده اتخاذ قرار ايتمش لصوص وحراميان يوه‌لرندن طرد ايتدرلمشدر On envoya des gens pour dénicher les ennemis اول محلده تحصن ايتمش اعدايى يوه‌لرندن طرد وازعاج ايچون معلوم المقدار نفرات عسكريه ارسال اولندى

Et trouver, découvrir la demeure de quelqu'un *T.* بر كمسنه‌نك يوه‌سنى بولمق

Et s'évader avec précipitation de quelque lieu *A.* فرار – هرب عن المكان *P.* از جاى قرار گريختن *T.* يرندن قاجمق – قرارى فراره تبديل ايتمك || Il a déniché la nuit وقت ليلده قرارى فراره تبديل ايلدى Les ennemis eurent peur, ils dénichèrent aussitôt دشمن خوفه تبعيت ايلد در حال رهپيماى سمت هرب وفرار اولمشدر

DÉNIER. Nier *A.* انكار || Dénier un fait ماده‌يى انكار ايتمك un crime جرمى انكار ايتمك une dette دينى انكار ايتمك un dépôt امانتى انكار ايتمك

Et refuser quelque chose que la bienséance et la justice ne veulent pas qu'on refuse *A.* تقصير – تمنيع *P.* دريغ داشتن

- اسركمك *T.* دريغ كردن || Ne me déniez pas votre secours اعانتكى بندن دريغ ايلمه On lui a dénié les alimens محتاج اليه اولديغى رزق ونفقه كندودن دريغ اولندى Si vous demandez telle chose, elle ne vous sera pas déniée فلان شيئى مطلوب ايده جك اولور ايسك اسعافنده تجويز دريغ اولنميه جغى - تمنيع وتقصير اولنميه جغى دركار در دركار در

DENIER. Espèce de monnaie de cuivre *A.* فلس pl. فلوس *P.* پشيز *P. vul.* پول *T.* منقر - پول || Cela ne vaut pas un denier بو شى بر منقر دكمز Cet homme n'a pas un denier vaillant فلان كشى بر فلس احمره مالك دكلدر Payer jusqu'au dernier denier بر اوفاق منقره وارنجه ادا ايتمك

DENIER À DIEU, se dit de ce qu'on donne pour arrhes d'un marché. V. Arrhes.

DENIER, se dit aussi de toute somme d'or ou d'argent *A.* درهم pl. دراهم - دينار pl. دنانير *P.* درهم ودينار *P. vul.* پول *T.* اقچه - كليتلو مبلغ - مبلغ - مال || Une grande somme de deniers كليتلو اقچه Divertir les deniers اقچه يى عبثه صرف ايتمك Les deniers publics بيت المال عامّه Les deniers Royaux اموال جيب همايون - جيب همايون مالى - خاصّهٔ همايون اقچه سى

Et de l'intérêt d'une somme principale *A.* ربح *P.* سود قرض *T.* فايض - مرابحه - كذشته || Mettre son argent au denier vingt, c'est-à-dire, le donner pour en tirer la vingtième partie tous les ans اصل مالك يكرمى سهمدن بر سهم اعتباريله سنوى تعيين فايض ايده رك اقچه استرباح ايتمك On a réduit les rentes à un tel denier مستغلاتك فايضنى شو قدر فياته تنزيل ايلديلر

Et d'une certaine part qu'on a dans une affaire, à proportion de laquelle on partage le gain ou la perte *T.* اقچه حسابيله حصّه Ainsi on dit, qu'un homme a un denier dans une ferme, pour dire, qu'il y a la douzième partie d'un vingtième فلان مالكانه نك يكرمى سهمندن بر سهمك اون ايكى اقچه سنده بر اقچه حصّه سى وار در

DENIER DE POIDS. Terme de monnaie *A.* درهم || Un denier pèse vingt-quatre grains بر درهم يكرمى درت حبّه دن عبارتدر بر درهمك وزنى يكرمى درت حبّه در -

DENIER DE FIN OU DE LOI. Terme de monnaie, qui sert à marquer le degré de bonté de l'argent *A.* عيار || L'argent par s'appelle de l'argent à douze deniers سيم خالص اون ايكى عيارده سيم تعبير اولنور S'il y a une douzième partie d'alliage, il s'appelle de l'argent à onze deniers بر اون ايكيده قاتنديسى اولان كمش اون بر عيارده كمش تعبير اولنور On évalue la bonté de l'argent par deniers, et celle de l'or par carats سيمك قيمتى عيار اعتباريله وآلتونك قيمتى قيراط اعتباريله در

DÉNIGREMENT. Action de dénigrer. V. ce mot.

DÉNIGRER. Travailler à diminuer le mérite de quelqu'un ou de quelque chose, à les rendre méprisables *A.* تنديد - تشرير - لسانه - فصل ايتمك *T.* در زبان گرفتن *P.* تشهير - تذليد - بركمسه نه نك گتورمك || Dénigrer la réputation d'un homme صيت ونامنى تشرير وتنديد ايتمك Il n'en parle que pour le dénigrer اول بابده سوق كلام ايلمكدن مرام مرامى مجرّد فلانى آوردهٔ زبان - مجرّد فلانى تشهير ايدى تشهير ايتمك ايدى Dénigrer les ouvrages de quelqu'un بر كمسه نك آثار وتاليفاتنه سنگ انداز تشهير وتنديد اولمق - آثار وتاليفاتنى فصل ايتمك -

DÉNIGRÉ. *A.* منّدد - ملدّد *P.* در زبان گرفته *T.* لسانه كلمش - ديللنمش -

DÉNOMBREMENT. Compte détaillé soit de personnes, soit de choses *A.* تعداد - فرداً فرداً تعداد *P.* يك يك شمار - شمار *T.* برر برر صايمه - فراده فراده صايمه - صايمه || Tous les cinq ans on faisait à Rome le dénombrement des citoyens روميّه كبراده هربش سنده بركرّه اهالى وسكّانى فرداً فرداً تعداد ايدرلر ايدى Faire le dénombrement de ses possessions املاك وعقارى تعداد ايتمك

Il se dit aussi en parlant du détail qu'un vassal donne à son seigneur de ce qu'il tient de lui en fief *T.* مفردات دفترى || Donner un aveu et dénombrement d'une terre بر ملكك مفردات دفترينى اعطا ايتمك

DÉNOMBRER. Faire un dénombrement *A.* احصا - تعداد - عدّ *P.* شمردن - يكان يكان شمردن *T.* برر برر صايمق - صايمق || On a dénombré tous les habitans de cette paroisse محلّه نك بالجمله سكنه واهاليسى تعداد واحصا اولندى

DÉNOMBRÉ. *A.* معدود *P.* شمرده *T.* صايلمش

DÉNOMINATEUR. Terme d'Arithmétique. C'est, des deux nom-

bres qui expriment une fraction, celui qui se trouve au-dessous *A.* رقم معرّف الكسر

DÉNOMINATIF. Qui dénomme *A.* علم || Un terme dénominatif اسم علم

DÉNOMINATION. Désignation d'une personne ou d'une chose par un nom qui en exprime l'état, l'espèce, la qualité etc. *A.* اسم pl. اسامی *P.* نام *T.* آد || Dans les arts et dans les sciences, il ne faut rien changer sans nécessité aux dénominations reçues علوم وفنونده موضوع ومعتاد اولان اسامینک بلا موجب تبدیلی جائز دکلدر Les choses prennent leur dénomination de ce qu'elles ont de plus remarquable اسامئ اشیا ذاتلرنده موجب تمیز اولەجق کیفیته کوره وضع وتخصیص اولنور

DÉNOMMER. Terme de Pratique. Nommer une personne dans un acte de justice *A.* تصریح الاسم *P.* یاد نام کردن *T.* آدی بللو ایتمک || Il faut dénommer toutes les parties dans un arrêt بر اعلام ایچنده مصلحته صاحب علاقه اولان مجموع کسانک اسملری تصریح اولنمق اقتضا ایدر

DÉNOMMÉ. *A.* مصرّح الاسم *P.* نامش یاد کرده *T.* آدی بلورمش

DÉNONCER. Annoncer publiquement, faire connaître *A.* اعلان *P.* بیان کردن *T.* آکاهیدن - بیلدرمک - بیان || Dénoncer une demande à son garant مطلوبک تأدیه‌سی لازم کلدیکنی اول ماده‌ده ضامن ومتکفل اولمش کمسنه‌یه بیان ایتمک - On dit d'un soldat qui a déserté, que son capitaine l'a dénoncé pour déserteur فلان عسکری نفری آبق وهارب اولدیغی ضابطی طرفندن اعلان اولندی

DÉNONCER une personne. C'est en déclarer publiquement le nom suivant certaines formes prescrites *A.* تعریف الاسم *P.* نام وشان کردن *T.* بر کمسنه‌نک اسم وشهرتنی تعریف بیلدرمک

Il signifie aussi, déférer en Justice *A.* اخبار الحاکم بشئ ما *P.* بحاکم خبر دادن - حاکمرا خبردار کردن *T.* حاکمه بیلدرمک - طرفنه خبر ویرمک || Dénoncer un coupable ارتکاب جرم ایدن کمسنه‌یی حاکم طرفنه بیلدرمک Dénoncer un livre commme hérétique برکتاب رفض وبدعتی مشتمل اولدیغنی حاکم طرفنه اخبار ایتمک

DÉNONCIATEUR. Celui qui défère quelqu'un, quelque chose en Justice *A.* مخبر الحاکم بشئ ما *P.* بحاکم خبر رس *T.* حاکمه خبر ویریجی || Se rendre dénonciateur حاکم طرفنه خبر ویریجی اولمق Le tiers applicable au dénonciateur خبر ویریجی‌یه اخبارته اولمق اوزره عاید اولان ثلث حصّه

DÉNONCIATION. Déclaration, publication *A.* اعلام - اعلان *P.* آگاهسازی الحال *T.* بیلدرمه - Il signifie aussi, délation. V. ce mot.

DÉNOTER. Marquer, indiquer. Il ne se dit qu'en Médecine *A.* دلالت *P.* نمودن *T.* کوسترمک || Ce frisson dénote de la fièvre اشبو عارضهٔ عروا حمّایه دلالت ایدر

DÉNOUEMENT. Action de dénouer. Il ne se dit qu'au figuré, et signifie, la fin d'une aventure mise en récit ou en action dans une pièce de théâtre *A.* خاتمة *P.* انجام *T.* صوک

Le dénouement d'une difficulté, signifie, la solution d'une difficulté *A.* حلّ المشکل *P.* گشاد عقدهٔ کار *T.* مشکلک چوزلمه‌سی

DÉNOUER. Défaire un noeud *A.* فسخ العقدة - حلّ العقدة - انشاط *P.* گره گشادن *T.* دوکمی چوزمک || Dénouer des cordons ایپلرک دوکملرینی - حل عقود حبال ایتمک چوزمک Cela est noué si fort, qu'on ne le saurait dénouer فلان شیئک عقده‌سی شول رتبده محکمدر که حلّ وانشاطی محالدر

Figur. Rendre plus souple, plus agile *A.* ایجاب الخفّة - ایراث السهولة الانعطاف *P.* آزاده ساختن - سبکتر ساختن - جست وچالاک کردن *T.* خفیفلندرمک - آچمق || Les exercices, la chasse, la danse, l'escrime dénouent le corps تعلیملر وصید وشکار ورقص وقلیچ مشقی خفت ابدانی مستلزم احوالدندر ابدانک سهولت انعطافنه باعث اولور

SE DÉNOUER, se dit d'un noeud qui vient à se lâcher, à se défaire *A.* انحلال - تنشر *P.* وا شدن - گشاد پذیرفتن *T.* چوزلمک - سوکلمک - آچلمق - Figur. Devenir plus souple *A.* کسب الخفة - کسب السهولة الانعطاف - انطلاق عن القید *P.* آزاده شدن *T.* خفیفلنمک - آچلمق || Les jambes de ce cheval se sont bien dénouées بو آتک آیاقلری کرکی کبی آچلمشدر Les chevaux napolitains ne se dénouent qu'à six ou sept ans نابولی آتلری التی یدی سنه‌دن اول آچلمز Ce jeune homme était lourd, pesant, mais il commence à se dénouer بو نوجوان في الاصل ثقیل الجسم وبطئ الحرکه ایدی - ایکن شمدی آچلمغه باشلادی کسب خفت

On dit aussi, qu'un enfant se dénoue, pour dire, que les parties de son corps qui étaient nouées, commencent à se dégager. فلان معصومك بدنی کسب بسطت وانکشافه يوز طوتدی

DENRÉE. Tout ce qui se vend pour la nourriture et l'entretien des hommes et des animaux A. ذخیرة ـ ذخر pl. ذخایر ـ بیه جك ـ آزق T. خوراك ـ زاد ـ توشه P. زاد ـ غلال pl. غلّة غلال وذخایر مبایعه ایتمك || Acheter des denrées ذخیره ـ اجناس ذخایره تعیین سعر Mettre le prix aux denrées اجناس ذخایره نرخ قومق ـ ایتمك

On dit d'un homme qui vend bien ce qu'il a à vendre, que cet homme vend bien sa denrée مالنی طوزلو صاتر

DENSE. Epais, compacte, dont les parties sont serrées A. کثیف P. چگال T. صیقی || Corps dense جسم کثیف L'eau est plus dence que l'air ما هوادن اکثفدر

DENSITÉ. Qualité de ce qui est dense A. کثافت P. چگالی صیقلق || Les corps sont plus ou moins pesans, selon qu'ils ont plus ou moins de densité وزانت اجسامك زیاده ونقصانی مرتبهٔ کثافتلرینه کوره در

DENT. Petit os qui tient à la mâchoire de l'animal, et qui lui sert à inciser les alimens A. سنّ pl. اسنان ـ ضرس pl. اضراس pl. ضروس P. دندان T. دیش || Dent molaire A. طاحن pl. طواحن ـ رحی pl. ارحا P. دندان آسیا T. آزی دیش Dent canine A. ناب pl. انیاب P. سگ دندان ـ کوپك دیشی T. Dents incisives A. pl. ثنایا P. پیشك T. اوك دیشلر دندانهای پیشین Dent oeillère A. ضاحکة pl. ضواحك P. دندان خنده T. یان دیش Dent mâchelière A. ناجذ pl. نواجذ P. دندان واپسین T. صوك دیش Dents de devant A. pl. مباسم De belles dents A. اسنان ملیحة P. دندانهای زیبا T. کوزل دیشلر Dents blanches A. اسنان بیاض P. دندانهای آبدار T. بم بیاض دیشلر اسنان رتلة ـ شنیبة Dents bien rangées A. اسنان منسوقة ـ اسنان منظومة P. دندانهای خوش رسته T. کوزل دیزلمش دیشلر Dents jaunes A. اسنان مقلوحة P. دندانهای زرد بسته T. صرارمش دیشلر Dents cariées A. اسنان قادحة P. دندانهای کرمخورده T. قوردلو دیشلر Dent gâtée A. سنّ اقصم pl. اسنان قصما P. دندان فرسوده T. چوروك دیش creuse A. سنّ ناخر P. دندان کرو T. ایچی بوش دیش L'alvéole d'une dent A. منبت السنّ P. خانهٔ دندان T. دیش چقوری Le mal de dents A. وجع الاسنان P. رنج دندان T. دیش آغریسی Se laver les dents A. غسل الاسنان P. دندان شوییدن T. دیشلری ییقامق Se nettoyer les dents A. تسویك الاسنان P. دندان پاك کردن ـ استنان الاسنان ـ تلقیح الاسنان ـ T. دیشلری مسواکلمك ـ دیشلری اوغوب پاکلمك Se curer les dents A. تخلیل الاسنان P. دندان افریز زدن T. دیشلری خلال ایله دیش آیرتلمق Une dent qui branle A. سنّ متزعزع P. دندان لرزه ناك T. اوینایان دیش ـ صارصیلور دیش Arracheur de dents A. قالع الاسنان P. دندان برکن T. دیشجی ـ چیقاریجی Cela agace les dents A. اضراس الاسنان P. دندانگیری آوردن T. دیشلری قماشدرمق Cela déchausse les dents A. تکلیل الاسنان ـ تنسیع الاسنان ـ تقشیر الاسنان P. گوشت دندان بر بردن T. دیش اتنی صیرمق Les dents percent, viennent à cet enfant A. اسنان السنّ ـ انبات السنّ P. دندان رستن T. دیش بتمك Claquer des dents A. تقفقف الاسنان P. دندان زغزغ زدن T. دیش چاتردامق Serrer les dents A. تشدید الاسنان P. دندان فشردن T. دیشلری صیقمق Grincer les dents A. علك الاسنان ـ تصلیل الاسنان P. دندان چرستیدن T. دیش قیچرداتمق

DENTS de lait. Les premières dents qui viennent aux enfans A. pl. رواضع ـ راضعتان ـ Dents de sagesse. Les quatre dernières molaires qui viennent entre vingt et trente ans A. ضرس الحلم pl. ضروس الحلم ـ Fausses dents. Dents artificielles qu'on met à la place de celles qui manquent A. اسنان کاذبة ـ اسنان مصنوعة P. دندان عاریت T. ساخته دیشلر ـ عاریتی دیشلر

On dit, que les enfans meurent ordinairement aux dents, pour dire, qu'ils meurent quand les dents leur viennent اکثر اطفال وقت انبات اسنانده وفات ایدرلر

Manger de toutes ses dents, c'est-à-dire, vite et beaucoup A. لقلقة ـ ترهیط الطعام P. علفخواری کردن T. زودا زود هارل هارل ییمك

Prendre le frein aux dents, le mors aux dents, se dit d'un cheval qui s'emporte A. ازم اللجام P. لگام بدندان کردن T. کمی آزیه آلمق ـ کمی آزیه چالمق ـ On dit figur. d'un jeune homme, qu'il a pris le mors aux dents, pour dire,

qu'il a secoué le joug de la règle, de la loi, de la bienséance حربنلق ایلدی - سرکشلك ایلدی *T.* رکب مسحله *A.*

Donner un coup de dent à quelqu'un, c'est-médire de lui, dire quelque mot qui l'offense *A.* عض اللسان *P.* سخن جانگزا دیل ایلد *T.* زخمدار زبان دلازاری کردن - بزبان آوردن بر کمسندیی عض || Déchirer quelqu'un à belles dents اصرمق لسان ایلد آزرده خاطر ایتمك - Ne pas desserrer les dents. C'est ne pas dire un seul mot dans une occasion de parler *T.* آغز آچمامق - شق شفه ایتمامك

On dit proverb. d'un homme à qui il vient du bien sur la fin de ses jours, qu'il lui vient du bien lorsqu'il n'a plus de dents آغزنده دیش قالمدقدنصکره اوکنه یاغلو لقمدلر کلور

On dit aussi en parlant d'une chose qu'il est impossible de faire, que c'est vouloir prendre la lune avec les dents یلدزه کمند آتمقدر

Et qu'un homme est armé jusqu'aux dents, pour dire, qu'il est chargé d'armes plus qu'on n'a accoutumé de l'être *A.* شاکی السلاح من الفرق الی القدم *P.* از سرتا پا سلاحپوش *T.* تپدسنه قدر پر سلاح

On appelle, Dents d'éléphant, les défenses de l'éléphant, qui est ce qu'on appelle de l'ivoire quand on l'emploie à quelque ouvrage *A.* عاج *P.* دندان پیل - پیلسته *T.* فیل دیشی

Dent, se dit aussi de plusieurs choses qui ont des pointes, et qui sont faites à peu près en forme de dents *A.* سن pl. اسنان *P.* دندانه *T.* دیش || Les dents d'une scie اسنان منشار بچقی دیشلری -

Et des brèches qui sont au tranchant d'une lame *A.* فل pl. فلول *P.* رخنه *T.* کدك || Ce couteau ne vaut rien, il a des dents بو بچاق مفلول اولمغله ایشه یرامز

DENT-DE-LION. V. Pissenlit.

DENTALE. Il se dit de certaines consonnes qu'on ne peut prononcer sans que la langue touche les dents *A.* حروف مطبقة

DENTÉ. Qui a des dents. Il ne se dit que des choses qui ont des pointes qu'on appelle des dents *A.* ذوالاسنان - مسنن *P.* دندانه دار *T.* دیشلو || Roue dentée چرخ مسنن

DENTÉE. Coup de dents. Il ne se dit que des coups de dents qu'un lévrier donne à une bête qu'on chasse *A.* ضربة الازم - عضة *P.* گاز دندان *T.* اصرمه || Le lévrier a donné une dentée au loup تازی قورده بر ضربهٔ ازم طوقندردی

DENTELÉ, adjectif. Qui est taillé en forme de dents *A.* مضرس *P.* دیش دیش کرتلنمش - دیش دیش اویولمش *T.* دندان گونه

DENTELER. Faire des entailles en forme de dents *A.* مضرسا تفریض *P.* دندان گونه بریدن *T.* دیش دیش کرتمك

DENTIER. Rang de dents *A.* صف الاسنان *P.* رستهٔ دندان *T.* دیش صرەسی || Cette femme a un beau dentier بوخاتونك صف اسنانی مطبوع ودلارا در

DENTIFRICE. Remède propre à frotter et nettoyer les dents *A.* دواء ملقح pl. ادویهٔ ملقحة - دواء مسوك *P.* داروی دندانزدا *T.* دیش پاکلدیجی علاج || Les dentifrices sont secs, mous ou liquides ادویهٔ ملقحه یابس ورطب وباخود ادویهٔ مسوکه - مایع اولور

DENTISTE. Chirurgien qui ne s'occupe que de ce qui concerne les dents *A.* طبیب الاسنان *P.* یتمار ساز دندان *T.* دیشجی

DENTITION. La sortie naturelle des dents depuis l'enfance jusqu'à l'adolescence *A.* نبوت الاسنان - اسنان *P.* رستن دندان *T.* دیش سورمەسی - دیش بتمەسی

DENTURE. Ordre dans lequel les dents sont rangées *A.* منظومة الاسنان - نظم الاسنان - سلك الاسنان *P.* رستهٔ دندان لطیف وزیبا *T.* دیش دیزیسی || Une belle denture بر منظومهٔ اسنان

DÉNUDATION. Terme de Chirurgie. État d'un os qui paraît à découvert *A.* انکشاط العظم *P.* گشاد روی استخوان *T.* کمیکك یوزی چپلاق قالمەسی || La dénudation est assez ordinaire dans les fractures ترور عظم وقوعنده حالت انکشاط عظمك ظهوری برامر عادیدر

DÉNUER. Priver, dégarnir des choses nécessaires *A.* تعریة *P.* بینوا کردن - عاری کردن *T.* چپلاتمق || Il s'est dénué de tout pour ses enfans اولادینه رعایهٔ هر شیدن تعریهٔ نفس ایلدی Il ne veut pas se dénuer d'argent نقوددن تعریه اولنمق استمز La fortune l'a dénué de tout فلك فلانی هر شیدن عاری وبی نصیب ایلدی

Dénué. *A.* عاری *P.* عریان گشته *T.* چپلاق

Il signifie aussi, dépourvu *A.* عاری - محروم *P.* بینوا - بی بهره - بی نصیب *T.* مایەسز || Dénué d'argent, de biens et de toutes choses اقچەدن واملاکدن وکافهٔ اشیادن عاری

ومحروم Dénué de toutes sortes de secours, d'assistance, de conseils هر كونه مدد واعانت ودستگيرى ومظاهرت واخطار ونصيحتدن محروم Dénué d'esprit, d'entendement, de bon sens مايهٔ فهم وادراكدن وبضاعهٔ عقل سديددن عارى وبى نصيب Dénué de grâce, d'agrément عارى وحسندن لطف

DÉNÛMENT. Dépouillement *A.* محروميّت - حرمان - عريت *P.* عريانى - بى نوايى *T.* چپلاقلق ‖ Il est dans un grand dénûment de toutes choses جزئى وكلّى كافهٔ اشيادن محروميّت مدد Dénûment de tout secours spirituel مطلقه ايله محرومدر روحانيدن بينوايى ومحروميّت كليّة

DÉPAQUETER. Défaire, développer un paquet *A.* فكّ الرزمة پرونده گشادن *P.* اخراج عن الظرف - فسخ الرزمة - بوغچه‌يى آچمق - دنكى سوكمك *T.* تنگ گشادن ‖ Dépaqueter des hardes اثواب رزمه‌سنى آچمق des marchandises امتعه دنكنى سوكمك des lettres تحريرات تحريراتى ظرفدن چيقارمق - بوغچه‌سنى آچمق

DÉPAREILLER. Ôter l'une de deux ou de plusieurs choses pareilles *A.* تفريق النظير pl. تفريق النظاير - تفريق المثل pl. تفريق الامثال *P.* چيزهاى همرنگرا از همديگر جدا كردن *T.* اويغون شيلرى برى بريدن ايرمق ‖ Je ne veux pas dépareiller ces deux vases يكديگره مثل ونظير اولان بو ايكى ظرفى تفريق ايتمك استمم Qui a dépareillé ces gants? بو الدوانلرك مثلنى كيم تفريق ايلدى Dépareiller des livres برى برلرينه اويغون اولان كتابلرى آيرمق

DÉPARER. Ôter ce qui pare *A.* رفع التزيّنات - سلب الزينة *P.* از پيرايش خالى كردن *T.* دونناميى - بزكلرى قالدرمق ‖ Le service achevé, on dépara l'autel نماز تمام اولدقدنصكره معبددن رفع تزيّنات اولندى بزكلرى - قالدرمق قالدرديلر

Et rendre moins agréable *A.* تنقيص الحسن *P.* زيبايى كم كردن *T.* كوزللكى صولدرمق - كوزللكى آزالتمق ‖ La façon dont elle se met, la dépare fort بو خاتونك صورت اكتسا وتلبّسى تنقيص حسننه بادى اولور Un pavillon qui dépare toute la maison مجموع بنانك تنقيص حسن ولطافتنه بادى اولور بر قصر

DÉPARÉ. *A.* مسلوب الزينة *P.* بى پيرايه *T.* بزكسز - دونناسز

DÉPARIER. Ôter l'une des deux choses qui font une paire *A.* تفريق الازواج - تفريق الطراق *P.* جفترا نايكسان كردن *T.* جفتنى بوزمق - اشى ايرمق ‖ Déparier des gants, des souliers الدوانلرك وپاپوشلرك اشنى آيرمق جفتنى - Déparier des pigeons كوكرجينلرك اشلرينى برى برلرندن آيرمق بوزمق

DÉPARIÉ. *A.* مختلف الازواج *P.* نا يكسان كرده جفتش *T.* اشلرى او يغونسز ‖ Mes gants, mes chevaux sont dépariés الدوانلرم اش دكلدر - وعربه‌مك باركيرلرى مختلف الازواجدر

DÉPART. Action de partir *A.* عزيمت *P.* رفتن *T.* يولده قالقمه - چيقمه ‖ Le jour de son départ يوم عزيمتى Après son départ عزيمتندنصكره Être sur son départ متهيّئ عزيمت عزيمت اوزره اولمق - پا در ركاب عزيمت اولمق - اولمق Retarder son départ عزيمتنى تأخير ايتمك Ce vaisseau n'attend que le vent pour son départ بوسفينه سمت مقصوده عزيمت ايچون هواى موافق ظهورينه منتظر در

DÉPARTAGER. Terme de Palais, qui se dit, lorsque dans une Chambre de juges, deux avis différens étant appuyés par un égal nombre de voix, on a recours à une autre Chambre pour juger le partage *A.* دفع التساوى الآرا *P.* برابرئ راى را برطرف كردن *T.* رايلرى برابرلكدن چيقارمق ‖ L'affaire avait été partagée dans la première des enquêtes, on a été à la troisième pour la départager فلان مصلحتك رؤيتنه مأمور اولنلرك رأيلرى مجلس اوّلده على طريق المساوات شقّينه منقسم اولمغله دفع تساوئ آرا ضمننده مجلس آخره مراجعت اولنمق لازم كلدى

DÉPARTEMENT. Distribution *A.* توزيع pl. توزيعات ‖ On a envoyé le département des quartiers aux troupes عسكرك ربع مواجبى توزيعى دفترى ارسال اولندى On a fait le département général des tailles كسيملرك على العموم توزيعى مادّه‌سند رابطه ويرلدى

Il se dit aussi, des différentes parties des affaires d'État, distribuées entre les secrétaires d'État, et les différentes provinces dont la connaissance leur est attribuée *A.* باب *P.* در *T.* قپو ‖ Un tel secrétaire d'État a le département de la Guerre فلان وكيل دولت امور سفريّه قپوسنك رئيسيدر Celui qui a le département de la Marine امور بحريّه قپوسنك رئيسى اولان Le département des affaires étrangères امور اجنبيّه قپوسى Cette province est du département d'un tel sec-

rétaire d'État فلان ايالت فلان قپونكك رئيسنه متصادر

DÉPARTIR. Distribuer, partager *A.* توزيع ـ تقسيم *P.* بخش كردن *T.* پاى ايتمك || Dieu départit ses grâces à qui il lui plait جناب رزاق العالم الطاف صمدانيه سنى كيف ما يشاء عباديته تقسيم ايدر Il a laissé une telle somme pour la départir aux pauvres de sa paroisse محله فقراسنه تقسيم اولنمق ايچون شو مقدار اقچه وصيت ايلدى On dit en termes de Palais, On a départi les procès aux Chambres, pour dire, on les a distribués رؤيت اولنهجق دعوالر اقتضا ايدن محكمه لره تقسيم اولندى

SE DÉPARTIR. Se désister *A.* رجوع ـ فراغت *P.* دست كشيدن *T.* كچمك ـ وازكچمك ـ وازگلمك || Il s'est départi de sa demande مطلوبندن ـ مطلوبندن فراغت ايلدى ادعا وازكچدى Il ne se départira jamais de ses prétentions ايلديكى مطلوباتدن ابدى رجوع ايتمك احتمالى يوقدر C'est une opinion dont il ne veut point se départir بر وجهله رجوع ايتميه جكى بر اعتقاد در

On dit, Se départir de son devoir, pour dire, s'éloigner, s'écarter de son devoir *A.* اجتناب ـ تجانب ـ انحياز ـ مباعدت *P.* دور شدن *T.* ايرلمق ـ قاچنمق ـ ايراقلشمق || Il ne s'est départi jamais de son devoir واجبات خدمتندن ابدًا تجويز تجانب ومباعدت ايتمش دكلدر Je ne me départirai jamais de l'obéissance, du respect que je vous dois طرفكه رعايتى لازم اولان فرايض فرمانبرى واطاعت ومراسم توقير واحترامك ايفاسنده ابدى تجويز انحياز ومباعدت ايتمك احتمالم يوقدر

DÉPASSER. Passer outre, passer au-delà *A.* تجاوز ـ تخطى *P.* پيشتر گذشتن *T.* اوته كچمك Ainsi en parlant d'un vaisseau qui en voulait joindre un autre, on dit, qu'il le dépassa فلان سفينه ديگر بر سفينه نك تعقيبنده ايكن اوته يه تجاوز ايتمش اولدى

Et devancer *A.* تقدم ـ مسابقت ـ سبق *P.* پيشتر رفتن *T.* ايلرو كچمك

DÉPAVER. Arracher, ôter le pavé *A.* قلع البلاط *P.* آژياندرا بر كندن *T.* قالدرمى سوكمك || Une ravine, un débordement a dépavé la chaussée ظهور ايدن سيلاب شديد ووقوعه كلان طغيان ما بلاط طريقى قلع ايتدردى Les charrois ont dépavé le grand chemin آمد شد ايدن عربه لر شاهراهك قالدرمنى سوكدردى

DÉPAVÉ. *A.* مقلوع البلاط *P.* آژيانه بر كنده *T.* قالدرمى سوكلمش

DÉPAYSER. Tirer quelqu'un de son pays, et le faire passer à un autre *A.* اجلاء عن ـ اخراج عن الوطن ـ تغريب *P.* از زاد وبوم بيرون كردن *T.* يوردن چيقارمق || C'est un jeune homme qui se perd dans le lieu de sa naissance, il faudrait le dépayser بو نوجوان مسقط رأسى اولان محلده اقامت ايتدكچه تباه وتلف اولدجغى دركار اولمغله موطنندن اخراجى اقتضا ايدر

SE DÉPAYSER. *A.* اغتراب ـ اجلاء عن الوطن ـ ترك الوطن *P.* ترك زاد وبوم كردن ـ ترك دار وديار كردن *T.* يرى يوردى براقمق || Cette famille s'est dépaysée بو خاندان ترك دار وديار ايلدى On l'a obligé de se dépayser فلانى ترك وطنه مجبور ايلديلر

DÉPAYSÉ. *A.* غريب الديار ـ خارج عن الوطن *P.* از بوم وزاد بيرون گشته *T.* يوردندن آيرلمش ـ يوردندن چيقمش

DÉPÈCEMENT. Action de dépécer. V. ce mot.

DÉPÉCER. Mettre en pièces, en morceaux *A.* تقطيع ـ توذيم *P.* لتره لتره ساختن ـ پاره پاره كردن *T.* پارچه پارچه آيرمق ـ كسمك || Dépécer un vieux bateau بر كهنه قايغى پارچه پارچه آيرمق Dépécer de vieilles hardes كهنه اثوابى پارچه پارچه كسمك

DÉPÉCER de la viande *A.* تكتيع اللحم *P.* گوشترا لخت لخت بريدن *T.* اتى تيكه ـ اتى تيكه تيكه طوغرامق تيكه كسمك

DÉPÉCÉ. *A.* مقطع ـ موذم *P.* لتره لتره ـ پاره پاره شده گشته *T.* پارچه پارچه آيرلمش ـ پارچه پارچه كسلمش

DÉPÊCHE. Lettre concernant les affaires publiques *A.* قائمة pl. قوائم ـ مكتوب pl. مكاتيب *P.* دستيانه *T.* تحريرات || Il a reçu sa dépêche تحريراتى يدينه واصل اولدى Sa dépêche portait que... تحريراتى فلان شيئى متضمن ايدى قائمه سى مفهومنده شويله شويله اشارت وتحرير اولنمش ايدى Il a fait un paquet de toutes ses dépêches قوايم ومكاتيبنى بر ظرف ايچنه وضع ايلدى

DÉPÊCHER. Faire promptement, hâter *A.* تعجيل *P.* چابك كردن ـ زود كردن *T.* تيز ايتمك || Il faut dépêcher cet ouvrage بو ايشك تعجيلى لازمدر Dépêchez ce que vous

avez à faire ایده‌جککی چابک ایله — On dit aussi absolument, Dépêchez, Dépêchons چابک اولدلم — چابک اول

Et expédier quelqu'un, l'envoyer en diligence avec des ordres
— ارسال علی جناح الاستعجال — عجالةً ارسال *A.*
عجله ایله *T.* بزودی فرستادن *P.* سریعًا تسییر — اسراع
بر قدم اقدم کوندرمک — عجله ایله چیقارمق — کوندرمک
|| On a dépêché aujourd'hui un courrier à Rome بو کون بر
عجله ایله — نفر اولاق روما طرفنه اسراع وتسییر اولندی
عجله ایله اخراج اولندی — چیقارلدی || Cet homme attend
réponse, il faut le dépêcher promptement بو آدم جوابه منتظر
اولمغله بر قدم اقدم ارسالی اقتضا ایدر

DÉPEINDRE. Décrire et représenter par le discours *A.* وصف
— توصیف — تصویر *P.* وصف کردن — نگاشتن *T.* وصف
ایتمک — تصویرینی ایتمک || Il dépeint les choses si vivement, qu'il semble qu'on les voie نقل ایلدیکی شیلری اولقدر
زنده وصف وتصویر ایدر که کویا پیش نظرده طورر
|| Dépeindre un combat وقوعه کلان محاربه‌نک صورتنی
وصف ایتمک || Dépeindre le caractère d'un homme برکمسنه‌نک
سیرتنی وصف وتصویر ایتمک || Dépeindre la vertu avec
tous ses charmes حال صلاح وفضیلتی کافهٔ حالات جاذبه‌سنی
ذکر ایدرک وصف وتصویر ایتمک || Dépeindre le vice avec
tous ses horreurs مثلبه‌نک کیفیتنی کافهٔ حالات دهشت
فرماسنی یکان یکان ذکر وبیان ایده‌رک تصویر ایتمک

DÉPEINT. *A.* موصوف — مصوّر *P.* تصویر کرده — نگاشته *T.*
وصف اولنمش

DÉPENAILLÉ. Déguenillé, couvert de haillons *A.* رثیث
الثیاب *P.* چاپوپپوش *T.* اوستی باشی یرتق — Il se dit
aussi, d'une personne mise négligemment, de manière que les
différentes parties de son habillement ne paraissent pas tenir
ensemble *A.* متلبس رولاً *P.* پریشانپوش *T.* چولپه قیافت

DÉPENAILLEMENT. État d'une personne dépenaillée *A.* رثاثت
اللباس — بذاذت اللباس *P.* چاپوپپوشی *T.* اوست باش
یرتقلغی

DÉPENDAMMENT. D'une manière dépendante *A.* تبعیةً — اتباعاً
— تعلقاً — من جهت التعلق || Cela se fera dépendamment de
telle chose فلان شیئ فلان شیئه تعلقی حسبیله وجوده
کتوریله‌جکدر || L'âme agit souvent dépendamment des organes
نفس ناطقه غالب حالده آلات فاعلیه‌یه تعلقی تقریبیله
آلات فاعلیه‌یه اتباعاً عاملدر — عامل اولور

DÉPENDANCE. Sujétion, subordination *A.* تبعیت — محکومیت
حکم آلتنده اولمقلق — تابعلک *T.* فرمانبری — سر فرویی *P.*
|| Les sujets sont dans la dépendance de leurs souverains رعایا
پادشاهلرینه — وزیردستان پادشاهلرینک حکمی آلتنده درلر
تابع ومحکومدرلر || Les enfans doivent demeurer dans la dépendance de leurs pères اولاد پدرلرینک تحت حکمنده
اولمق اقتضا ایدر

Il se dit aussi, des terres qui relèvent d'une autre *A.* تابع
pl. توابع *P.* پیوسته *T.* باغلو || Cette terre est de la dépendance de la mienne فلان چفتلک متصرّف اولدیغم ارضک
توابعندندر

DÉPENDANCES, si dit de ce qui fait partie d'une terre, d'une
maison, et de tout ce qui appartient à une affaire ou à une
chose *A.* pl. لواحق — تعلقات — مضافات *P.* وابستها *T.*
آکا باغلو اولنلر || Vendre une terre avec toutes ses appartenances et dépendances چفتلکی کافهٔ لواحق ومشتملاتیله معًا
فروخت ایتمک || Je sais cette affaire et toutes ses dépendances
بو مصلحت وآکا منسوب اولان کافهٔ تعلقات معلوممدر

DÉPENDANT. Qui dépend *A.* متعلق — تابع — تحت الحکم
حکم آلتنده *T.* وابسته — زیر دست — زیر حکم *P.* منوط —
تابع — باغلو || C'est un homme entièrement dépendant d'un tel
فلانه تابعدر — بسبتون فلانک تحت حکمنده در || C'est une
affaire dépendante d'une autre بر مادّه‌یه تعلقی وار بر
آخر مادّه‌یه منوط بر مصلحتدر — مصلحتدر

Et qui relève *A.* تابع — مضاف || Un fief dépendant آخره
تابع بر مالکانه

DÉPENDRE. Ôter une chose de l'endroit où elle était pendue
A. نزع عن المناط — نزع عن المعلاق *P.* از آویختگاه
بر آوردن *T.* قوپارمق || برشیئی اصلدیغی بردن || Dépendre
un tableau تصویری اصلدیغی یردن نزع ایتمک

Et être sous la domination, sous l'autorité de quelqu'un *A.*
تحت الحکم *P.* اتباع زیر حکم بودن — فرمانبر بودن *T.*
حکم آلتنده اولمق || Les sujets dépendent des Rois رعایا
ملوکک زیر حکمنده درلر || Les domestiques dépendent
de leurs maîtres خدمتکاران مخدوملرینک تحت حکمنده
درلر || Je ne dépends pas de vous سنک زیر حکمکده دکلم
— Et être subordonné à quelqu'un *A.* اتباع *P.* فرمانبر بودن

تابع اولمق *T.* تابع بودن *P.* || Les magistrats subalternes dépendent des tribunaux supérieurs پس پایده اولان حکام وقضات عالی رتبه اولان محکمه‌لره تابعدرلر

Il se dit aussi en matière de fief, et signifie, relever || Cette terre dépend d'un tel marquisat فلان ارض فلان ایالتنک توابعندندر

Il signifie aussi, provenir, procéder *A.* توقف علی - انتیاط *P.* وابسته بودن *T.* منوط اولمق || L'effet dépend de la cause اثر علته منوطدر La maturité, la bonté du fruit dépend du soleil, de la bonté du terroir ثمره‌نک انتضاجی وکسب لطافت ایلمسی تاثیر شمسه وجودت ارضه متوقفدر

On dit, Cela dépend de moi, pour dire, je suis en pouvoir de le faire ou de ne pas le faire ارادهمه منوط اولان اموردندر بنم ارادهمه باغلو در- بو ایش بنم المده در-

Et s'ensuivre *A.* استلزام - استتباع *P.* پیرو بودن *T.* لازم کلمک || Cette demonstration dépend d'un tel principe بو برهان فلان قاعده‌نک مستتبعیدر

DÉPENS. Terme de Pratique. Les frais qu'on fait à quelque chose *A.* مصرف pl. مصارف *P.* هزینه - خرج *T.* خرج || Il a employé beaucoup d'argent à la poursuite de cette affaire, mais il aura peine à tirer ses dépens بو ماده‌نک تعقیبنه کلیتلو اقچه بذل ایتمکله مصرفنی چیقارمغه زحمت چکه‌جکدر

On dit proverb. d'un homme avancé en âge, que plus de la moitié de ses dépens sont payés سرمایهٔ عمرینک نصفندن زیاده‌سی صرف اولندی Et qu'un homme gagne bien ses dépens, pour dire, que par son service il apporte autant d'utilité qu'il coûte à nourrir et à payer کندوسنه اولان مصرف حلالدر

On dit figur. Faire la guerre à ses dépens, pour dire, faire, dans l'exercice d'un emploi ou dans la poursuite d'une affaire, des avances ou des frais à qui on n'est point obligé *T.* کندو کیسه‌سنه اختیار ضرر ایده‌رک اوغراشمق

On dit aussi, Servir à ses dépens نفسی حقنه اختیار ضرر آخره ایدرک خدمت ایتمک Vivre aux dépens d'autrui سائره تجویز غدر- ایراث ضر وزیان ایدرک کچنمک عباد اللهه S'enrichir aux dépens du public ایدرک کچنمک - ایراث ضر وزیان ایدرک کسب مال وثروت ایتمک Se divertir aux dépens d'autrui آخرک مالیله تفرج· ایتمک

نفسنه ضرر چکدرد کدنصکره Il est devenu sage à ses dépens عقلی باشنه کلدی Il ne faut rien faire aux dépens de son honneur, de sa réputation عرضنه وشان وشهرتنه باعث کسر وضرر اوله‌جق شیلری ارتکاب ایتمک جائز دکلدر Je le servirai aux dépens de mon sang, aux dépens de ma vie اوغورینه فدای باش وجان ایدرک خدمت ایده‌جکم

DÉPENS, en termes de Pratique. Les frais qui se font dans la poursuite d'une affaire *A.* pl. الدعوا مصارف *P.* خرج دعوا *T.* دعوانک خرج ومصرفی || Cet homme a gagné son procès sans dépens, pour dire, que sa partie n'a point été condamnée à lui rembourser ses frais ایتدیکی مصارفی خصمندن ادعا ایتمامک شرطیله دعواسنی قزاندی

DÉPENSE. L'argent qu'on emploie à quelque chose que ce puisse être *A.* مصروف pl. مصروفات - مصرف pl. مصارف *P.* هزینه - خرج *T.* خرج ومصرف || Grande dépense مصرف کلیتلو مصرف - جسیم Folle dépense مجنونانه مصرف excessive مصرف بیحد وقیاس - مصرف مفرط Dépense réglée مصارف معتاده - مصرف عادی ordinaire مرتب مصرف خارج از معتاد اولان - مصرف غیر معتاد extraordinaire طعام مصرفی ظهورات مصارف - مصرف Dépense de bouche مصارف ارزاق واقوات مصارفی - La dépense de ménage مصارفی ادا ایتمک Fournir à la dépense بیتیه

On dit, Faire la dépense, pour dire, être chargé du détail de ce qui se dépense dans une maison *T.* وکیلخرجلق خدمتنی ایتمک - Et faire de la dépense, pour dire, faire beaucoup de dépense *T.* اختیار مصارف ایتمک - مصرفه کیرمک - Se mettre en dépense, pour dire, faire une dépense qui n'est pas ordinaire *T.* مصرفه کرفتار اولمق - مصرفه اوغرامق - مصرفدن چیقمق - Faire une dépense sourde, c'est-à-dire, une dépense secrète مخفیجه مصرف - پس پردهٔ خفاده مصرف ایتمک سسی چیقمز بر مصرف - ال آلتنده مصرف ایتمک - ایتمک ایتمک - Et figur. Faire une grande dépense d'esprit, pour dire, étaler mal à propos de l'esprit بلا موجب عرض بضاعهٔ عقل بلا مناسبة عرض کالای عقل وهنر ایتمک - ایتمک

Il se dit aussi, des articles d'un compte, qui contiennent ce qui a été dépensé || Porter en dépense مصرفه قید ایتمک - یکون مصارف مصرف قید ایتمک La dépense se monte à tant مصرف حسابنه ادخال Passer en dépense شوقدره بالغ اولور

مصرف حسابنه محسوب Cela est alloué dans la dépense ایتمک
مصرف بابی - مصرف بحثی Chapitre de dépense اولنمشدر
مصارف مقبوضاتدن زیاده در La dépense excède la recette
مصروفات مقبوضاته غالبدر -

DÉPENSER. Employer de l'argent à quelque chose *A.* صرف
خرج *T.* خرج کردن - صرف کردن *P.* استهلاک - بذل -
نقد اقچه‌سنی Il a dépensé tout son argent comptant || ایتمک
جملةً صرف واستهلاک ایلدی Il a dépensé son bien mal
à propos مالنی عبث یره صرف ایلدی Il dépense tant par
an سنوی شو قدر صرف ایدر

خرج اولنمش *T.* خرجکرده *P.* مبذول - مصروف *A.* Dépensé.

DÉPENSIER. Qui dépense excessivement *A.* مسرف - مبذر -
آوجی *T.* باد دست *P.* مخروق الید - مخروق - متلاف
مخروق الید بر آدمدر C'est un homme dépensier || دلیک
متلاف ومسرف آدمدر

DÉPERDITION. Perte qui cause dépérissement *A.* زوال Il n'est
d'usage qu'en cette phrase, Déperdition de substance زوال جوهر

DÉPÉRIR. Diminuer successivement en allant à sa perte *A.*
تباهی یافتن - تباه شدن *P.* اشراف علی الاضمحلال - فنا
فنا پذیرفتن - *T.* فنا بولمق - فنالنمک || Il laissa dépérir l'armée
عسکرک حال فنا وتباهنی تجویز ایلدی L'armée dépérit journel-
lement عسکر یوماً فیوماً مشرف اضمحلال اولمقده در L'ar-
mée est dépérie, a dépéri اردورهین فنا واضمحلال اولمشدر
فنا پذیر اولمشدر -

Et aller en décadence, tomber en ruine *A.* اشراف - انحطاط
خرابی پذیرفتن - خراب ویباب شدن *P.* الی الخرابیة
ویران شدن - *T.* ییقلمق - خراب اولمق || C'est un homme
qui laisse tout dépérir dans ses terres کندو اراضیسنده هر
شیئی حال خرابیت وانحطاطده ترک ایدر بر آدمدر
Voila une maison qui dépérit faute d'être entretenue بو
خانه تعمیر ویتماربنه تجویز قصور اولندیغی جهتیله
خرابیته مشرفدر

Il se dit aussi, en parlant d'un homme dont la santé va
toujours en diminuant *A.* انحطاط - تنزل - انهباط *P.* پژمرده
پژمردگی یافتن - شدن *T.* کوتولنمک || La santé de cet
homme dépérit à vue d'oeil فلان کشینک حال صحتی
لمحة البصرده کسب تنزل وانهباط ایتمکده در - Et en
parlant de preuves, de dettes, de billets *A.* نقص - زوال القوة
ضعیفلنمق *T.* سستی پذیرفتن *P.* ذهاب القوة - القوة
براهین ودلایلک Les preuves dépérissent avec le temps ||
ذاهب اولور - قوتی مرور اوقات ایله کسب نقصان ایدر
Les dettes et les billets dépérissent par la longueur du temps
قرضک وتمسکاتک قوتی گذارش ایام ایله نقصان پذیر
اولور - Et en parlant d'effets, de meubles *A.* تلف - فنا *P.*
فنا بولمق *T.* رهین فنا شدن - تباهی یافتن - فنا پذیرفتن

فنا بولمش *T.* تباهی یافته *P.* مضمحل - مفنا *A.* Dépéri.
خراب ویباب *P.* رهین الانحطاط والخرابیة - منحط *A.*
پژمرده *P.* متنزل - مهبوط *A.* ییقلمش - خراب اولمش *T.*
ضعیفلنمش *T.* سستی پذیرفته *P.* ناقص القوة *A.* کوتولنمش *T.*

DÉPÉRISSEMENT. État de décadence, de dégradation, de ruine
فنا - خرابیٔ حال *P.* هبوط - تلف - فنا - حال الخرابیة *A.*
پذیری *T.* کوتولنمه - خرابلق || Le dépérissement de la santé
صحت وجودک حال انحطاط وخرابیتی Toutes ces mai-
sons sont dans un grand dépérissement بو خانه‌لرک جمله‌سی
متاع بیتک Le dépérissement des meubles حال خرابیتده در
فنا وتلفی

On dit en Jurisprudence, Le dépérissement des preuves, pour
dire, l'altération ou la perte de ce qui peut servir à constater
un fait *A.* مقارنة الی الزوال || Le dépérissement des preuves
contre un accusé بر متهم علیهنه سرد اولنمش براهین
ودلایلک زواله مقارنتی

DÉPEUPLEMENT. Action de dépeupler, ou état d'un pays dé-
peuplé *A.* انعدام المعموریة - انسلاب العمران *P.* نا بود
شنلکسزلک *T.* حال ویرانگی - بی آبادانی - سازیٔ آبادانی
|| Les guerres continuelles causent le dépeuplement des États
تمادیٔ اسفار انسلاب معموریت بلادی مستلزمدر

DÉPEUPLER. Dégarnir un pays d'habitans *A.* تقلیل العمران
ویرانیٔ - از آبادانی خالی کردن *P.* سلب المعموریة -
شنلکی کیدرمک *T.* حال آوردن || La guerre et la peste
ont dépeuplé ces provinces بو مملکتلرده مصایب سفریه
حروب - وآفات وبائیه تقلیل معموریتی مستلزم اولمشدر
واسفار واستیلای وبای مستلزم الدمار بو مملکتلرک حال
آبادانی ومعموریتنه ایراث کسر ونقصان ایتمشدر

قلیل - معدوم المعموریة - مسلوب العمران *A.* Dépeuplé.
شنلکسز *T.* ویران - نا آباد *P.* العمران

DÉPIÉCER. V. Démembrer.

DÉPILATIF. Qui fait tomber le poil, les cheveux *A.* مذهب قیل دوکدریجی *T.* مویریز *P.* ناسل ـ مسقط الشعر ـ الشعر || Une pommade dépilative روغن مذهب الشعر

DÉPILATION. Action de dépiler, ou effet de cette action *A.* قیل دوکلمەسی *T.* مویریزی *P.* سقوط الشعر ـ ذهاب الشعر

DÉPILATOIRE. Drogue, pâte pour dépiler *A.* دواء مذهب الشعر قیل کیدریجی *T.* داروی مویریز *P.* دواء مسقط الشعر ـ قیل دوکدریجی علاج ـ علاج

se **DÉPILER.** Il se dit d'un animal qui perd son poil *A.* انسال قیل دوکلمک *T.* موی ریختن *P.*

Dépilé. *A.* ذاهب الشعر ـ منسول *P.* ریخته موی *T.* قیلی دوکلمش

DÉPISTER. Découvrir ce qu'on veut savoir, en suivant les pistes de quelqu'un *A.* کشف الاثر *P.* پی کسرا یافتن *T.* ایزینی بولمق || On eut quelque peine à dépister cet intrigant بو مفسدک کشف اثرلریند خیلی زحمت چکلدی

DÉPIT. Chagrin mêlé de colère *A.* سخط ـ رغم *P.* گرفتکی کوجنمە *T.* کینە ـ دل || J'ai un vrai dépit de ce qu'il a fait ایتدیکی ایشدن درونمده سخط عظیم حاصل اولمشدر || Il l'a fait pour me faire dépit بنم ـ بکا رغمًا شو ایشی ایتدی Concevoir du dépit درونده سخط وکینە حاصل عنادمە ایتدی Faire quelque chose par dépit بر شیئی رغمًا ایتمک ایتمک Quand il en devrait crever de dépit, je veux que... سخط وغضبندن چاتلیەجق اولسە بیلە مطلوبم بو درکە

DÉPITER. Causer du dépit à quelqu'un *A.* اسخاط ـ ارغام || کوجندرمک *T.* دل گرفته کردن ـ دل گرانی آوردن *P.* Ne dépitez pas cet enfant بو جوجوغی کوجندرمە

Se dépiter. Se fâcher, ou agir par dépit *A.* تسخط ـ ترغم *P.* دل گرفته شدن ـ کینە دار شدن *T.* کوجنمک || Il s'est dépité de ce que vous lui avez dit کندویە سویلدیککک کلامدن کوجندی

Dépité. *A.* متسخط ـ مترغم *P.* دل گرفته ـ کینە دار *T.* کوجنمش

DÉPLACEMENT. Action de déplacer *A.* اخراج عن المکان یرندن *T.* از جایش جدا سازی *P.* انتزاع عن الموضع ـ یرندن اویناتمە ـ یرندن ایرمە ـ چیقارمە || Le déplacement des bornes علایم حدودک مواضع معینەلرندن اخراجی Le déplacement des meubles اثاث بیتک مواضع مخصوصەلرندن اخراجی Le déplacement des mots peut être de grande conséquence الفاظک مواضع مخصوصەلرندن اخراجی ملازمات جسیمە حدوثنە باعث اولە بیلور

Il se dit aussi des personnes *A.* تبدیل المقام ـ تبدیل المکان *P.* تبدیل سازیٔ جا *T.* یر دکشمە || Ces déplacemens continuels me fatiguent اشبو دائمی یر دکشمەلری بنی اوصاندرر

DÉPLACER. Ôter une chose de sa place *A.* اخراج عن المکان ـ اخراج عن الموضع ـ نزع عن المکان ـ از جایش بیرون *P.* از جایش جدا کردن ـ کردن *T.* یرندن ـ یرندن چیقارمق ـ یرندن اویناتمق ـ قالدرمق || Déplacer des livres کتابلری یرلو یرلرندن چیقارمق ـ موضع مخصوصلرندن اخراج ایتمک Ne déplacez rien هیچ بر شیئی یرندن اویناتمە Que personne ne se déplace کمسنە یرندن اوینامسون

Figur. Ôter à quelqu'un son emploi, pour y mettre une autre personne *A.* عزل *P.* از جاه بیرون کردن *T.* پوستدن چیقارمق || Un tel ministre n'a pas voulu déplacer les créatures de son prédécesseur فلان وکیل دولت سلفنک نصبکردەلرینی عزل وتبدیل ایتمک استمدی

En termes de Pratique, Déplacer des meubles, c'est les transporter d'une maison dans une autre par autorité de Justice *A.* نقل الاثاث البیت *P.* رخت خانەرا نقل کردن *T.* او آوادانلغنی نقل ایتدرمک ـ او آوادانلغنی طاشتمق || Non seulement on lui a saisi ses meubles, mais de plus on les a déplacés اثاث بیتی ضبط اولندیغندن قطع النظر آخر محلە نقل ایتدرلمشدر La sentence portait que les meubles seraient saisis sans déplacer صادر اولان اعلام مفهومندە اثاث بیت بلا نقل ضبط اولنە دیو محرر ایدی

Déplacé. *A.* منتزع عن المکان ـ مخرج عن المکان *P.* از جایش بیرون کرده *T.* یرندن چیقارلمش

Il signifie aussi, mal placé *A.* لا فی الموقع ـ لا فی المقام *P.* نا بموقع ـ نا بمحل *T.* یرندە دکل || Cet homme, dans la nouvelle charge qu'il exerce, paraît déplacé فلان کشی مأمور اولدیغی منصب جدیدده یرندە دکل کبیدر || Il lui tint un propos tout-à-fait déplacé بغایت نا بموقع بر کلام سویلدی

DÉPLAIRE. Être désagréable *A.* ایجاب الاباءة النفس ـ ایجاب الامتناع الطبع *P.* نا پسند بودن ـ نا خوش بودن *T.* حظ اولنمامق ـ طبعە خوش کلمامک ـ جان سوممامک || Il a quelque chose qui déplaît فلان کمسنەدە اباءت طبعی موجب اولەجق بر نسنە وار در Elle n'est pas belle, mais

elle ne déplaît pas حسنا دكل ايسدده اباءت نفسى موجب بو كيفيت اولدجق صورتى يوقدر Cela déplaît à la mort اولوم - اولوم مرتبه‌سنده قدر خوش كلميه‌جك احوالدندر قدر نفسه خوش كلميه‌جك شيلردندر

Et fâcher, donner du chagrin *A.* ايجاب الانفعال البال - دلازار كردن - دلگيرى آوردن *P.* تكدير البال - كسر الخاطر - خاطر رنجيدن *T.* كوكل قيرمق - كوجندرمك || Ce que j'en fais n'est pas pour vous déplaire بو خصوصده بنم ايتديكم سنك تكدير بالكى موجب اولمق ايچون دكلدر Je ne dis pas cela pour vous déplaire بو كلامى خاشا سنى دلازار ايتمك ايچون سويلدم Il est au désespoir d'avoir été assez malheureux pour vous déplaire سكا ايراث انفعال بال اولدجق حركتده بولنديغندن غاية الغايه مكدر والمتاكدر Il craint de vous déplaire en faisant cela بو ايشى ايشلمكله سنى كوجندرمكدن احتراز ايدر Votre procédé déplaît à tout le monde عامه‌يى كوجندرر - بو حركتك انفعال عامه‌يى موجبدر Il me déplaît fort d'être obligé à cela بوكا مجبوريتم غايت انفعال بالمه بادى اولور Il lui déplaît extrêmement que les choses se soient passées de la sorte صورت احوالك اول وجهله جريان ايلمسى بغايت انفعال بالنه سبب اولور

Se déplaire. S'ennuyer, se chagriner *A.* انضجار القلب - انضجار البال *P.* دلتنگ شدن *T.* جان صقلمق - حظ ايتمامك || Il se déplaît dans ce lieu بو محلده جانى صقيلور Il aime la solitude, il se déplaît en compagnie بو محلدن حظ ايتمز - صحبت وحدت وعزلت اولمغله الفت ناسدن حظ ايتمز - الفت ناسدن منضجر البال اولور - Il se dit aussi des animaux *T.* سومامك - خوشلنمامق - حظ ايتمامك || Les troupeaux se déplaisent dans ce lieu-là اغنام قسمى اول يردن حظ ايتمز - اغنام سوريلرى اول يرى سومز - On dit figur., que des plantes se déplaisent en un endroit, pour dire, que le sol de ce lieu-là ne leur est pas propre نباتات فلان يردن حظ ايتمز

DÉPLAISANCE. Répugnance, dégoût *A.* اباءت النفس - عدم المحظوظيت *P.* رميدگى دل *T.* خوشلنمامه || Prendre quelqu'un en déplaisance بر كمسنه‌نك حقنده اباءت نفس پيدا ايتمك

DÉPLAISANT. Désagréable, qui fâche, qui chagrine *A.* موجب الاباءة - غير مرغوب - غير مطبوع *P.* نا خوش - نا مرغوب - نا مطبوع *T.* كوكل خوشلنميه‌جق - جان سويميه‌جك || بر - اباءت نفسى موجب بر ادم Un homme déplaisant ذات نا مرغوب Manière déplaisante طور نا مطبوع C'est la chose du monde la plus déplaisante جهانده بوندن زياده نا خوش ونا مرغوب شئ يوقدر Rien ne m'est plus déplaisant عندمده بوندن زياده موجب اباءت اولدجق شئ يوقدر Maison déplaisante مسكن نا مطبوع Séjour fort déplaisant مأواى غير مطبوع

DÉPLAISIR. Chagrin, douleur d'esprit *A.* انقباض القلب - ضجرت البال *P.* دلازارى *T.* جان صقنديسى - كوكل صقنديسى || Déplaisir sensible انقباض قلب شديد Déplaisir mortel مولم ومهلك بر كونه ضجرت بال J'ai beaucoup de déplaisir de votre mal سنك دردك باعث انقباض درونم اولور Cela me donne un grand déplaisir بو كيفيت عظيم مرتبه تأسف بالمه باعث اولور C'est avec déplaisir que je me vois contraint de vous en parler بوكا دائر سكا صحبت ايلمكه مجبوريتم درونمه بادئ ضجرت اولور بر حالتدر Je ne saurais assez exprimer le déplaisir que j'en ai بو بابده دركار اولان تأسف بالمك كيفيتى وصف وتعريفه قبول ايده‌جك احوالدن دكلدر

Et mécontentement *A.* انكسار الخاطر - تأذى القلب *P.* خاطر شكنى - خاطر ماندگى *T.* كوكل قيرغنلغى || C'est un homme qui m'a donné un sensible déplaisir انكسار قلبمى موجب بر سبب قوى ويرمش آدمدر Causer, donner de grands déplaisirs عظيم مرتبه انكسار خاطرى موجب حالاته سبب اولمق Je ne crois pas vous avoir jamais fait aucun déplaisir ظن ايدرمكه سنى وقتاً من الاوقات خاطر مانده ايتمش دكلم Son fils ne lui a jamais donné aucun sujet de déplaisir فلانك اوغلى انكسار خاطرينه باعث اولدجق بر درلو حركتده ابدى بولنمش دكلدر

DÉPLANTER. Ôter de terre un arbre, pour le planter ailleurs *A.* تبديل المكان الشجر *P.* جاى درخترا تبديل كردن *T.* آغاجك يريني دكشدرمك || Déplanter un noyer بر جوز آغاجنك يريني دكشدرمك Cet homme ne fait que planter et déplanter بو آدم برطرفدن آغاج ديكمك وبرطرفدن يرلريني دكشدرمكدن غيرى بر شئ ايتمز

DÉPLIER. Étendre une chose qui était pliée *A.* بسط - تبسيط - نشر *P.* گسترانيدن *T.* آچمق - يايوب || Déplier une servi-

ette سفره مقرمه‌سنی بسط ایتمك Déplier des étoffes بسط قماشلری یایوب آچمق ـ کالا ایتمك — On dit d'un marchad qui a fait voir tout ce qu'il avait de meilleur dans sa boutique, qu'il a déplié toute sa marchandise مالنك جمله‌سنی عرض وتبسیط ایلدی

DÉPLIÉ. *A.* مبسوط ـ منشور *P.* گسترانیده *T.* آچیلوب یایلمش

DÉPLISSER. Défaire les plis d'une étoffe *A.* فسخ الغضون ـ فسخ الطاوی *P.* شکن گشادن *T.* قیورمی سوکمك ـ بوکوملری آچمق

DÉPLORABLE. Qui mérite d'être déploré, qui est digne de pitié *A.* واجب التلهّف ـ واجب التوجّع ـ واجب التفجّع *P.* وا خوردنی ـ سزاوار دلفکاری *T.* کوکل ـ آجیمغه کرکلو ـ عجیزلدیجی || Il est dans un état déplorable فلان کشی حال واجب التوجّعه دوچار اولمشدر C'est un état déplorable que l'état où il est بولندیغی حال پر ملال سزاوار تلهّف وتفجّعدر Sa condition, son sort est déplorable کیفیت احوالی شایان توجّع ومرحمتدر

DÉPLORABLEMENT. Il signifie, très-mal *A.* علی وجه الاقبح ـ علی وجه الاشنع *P.* زشتکارانه *T.* پك فنا || Il s'est conduit déplorablement dans cette affaire بو خصوصده علی وجه الاشنع عمل وحرکت ایلدی Il a plaidé mon affaire déplorablement دعوامی حضور شرعده پك فنا بسط ایلدی

DÉPLORER. Plaindre avec de grands sentimens de compassion *A.* تلهّف ـ توجّع ـ تفجّع *P.* وا خوردن *T.* آجیوب ـ آجیمق ـ یانمق || Déplorer la misère humaine احوال بشریه‌نك حقارت وخساستنه توجّع ایتمك Déplorer le malheur du temps مصایب دهرك حالنه تلهّف بال ایله نظر ایتمك Déplorer la disgrâce, la perte, la mort de quelqu'un فلان کمسنه‌نك مبتلا اولدیغی حال فلکزدگی ونکبتدن وموتندن متوجّع البال اولمق

DÉPLOYEMENT. Action de déployer, ou effet de cette action *A.* انبساط ـ مبسوطیت ـ ممدودیت ـ بسط ـ مدّ *P.* گستردگی *T.* یایلمه ـ آچیلوب یایلمه || Le déployement des bras مدّ ایادی d'une étoffe بسط ثوب d'une armée عسکرك مبسوطیت صفوف وممدودیتی

DÉPLOYER. Étendre, déplier *A.* تبسیط ـ بسط ـ تمدید ـ مدّ ـ نشر *P.* گسترانیدن ـ گشادن *T.* یایمق ـ آچمق || Déployer les étendards بسط الویه ورایات ایتمك ـ نشر رایات ایتمك Quand les aigles déployent leurs ailes قرتال قوشلری بسط جناح ایلدکلرنده On marcha aux ennemis enseignes déployées جانب اعدایه مبسوط الالویه اولدرق توجّه وعزیمت اولندی ـ شقّهٔ الویه ورایات مبسوط وگسترانیده اولدرق جانب دشمنه سوق مطایای نهضت اولندی Voguer à voiles déployées منشور القلوع اولدرق روی دریاده روانه اولمق ـ یلکنلر منشور وگشاده اولدرق دریاده روان اولمق — On dit figur. Déployer toute son éloquence, tout son savoir, toutes ses forces بضاعهٔ فصاحت وبلاغت وسرمایهٔ دانش ومعرفت وما ملك اقتدار وقوّتنی بسط ایتمك Déployer tous ses charmes مجموع قوّت جاذبه‌سنی نشر ایتمك ـ عرض وبسط ایتمك

On dit, Rire à gorge déployée, c'est-à-dire, de toute sa force *A.* اغراب *P.* قاه قاه زدن *T.* کولمدن بایلمق

DÉPLOYÉ. *A.* ممدود ـ مبسوط ـ منشور *P.* گسترانیده ـ گشاده *T.* آچلمش ـ یایلمش

DÉPLUMER. Ôter les plumes *A.* نتف ـ نتش *P.* مو بر کندن *T.* توی یولمق || Déplumer un oiseau قوشك توینی یولمق

SE DÉPLUMER. Perdre ses plumes *A.* سقوط الریش ـ انتتاف الریش *P.* موی ریختن *T.* توی دوکلمك.

DÉPLUMÉ. *A.* منتوف الریش *P.* بر کنده موی *T.* تویی یولنمش

DÉPOLIR. Ôter le poli de quelque chose *A.* اذهاب الجلا ـ امحاء الجلا *P.* جلارا نا بود کردن ـ جلارا بر گرفتن *T.* جلاسنی کیدرمك || Le feu dépolit le marbre آتش مرمرك جلاسنی کیدرر On dépolit des glaces de fenêtres ou des vitres pour rendre la lumière plus douce et moins éblouissante ضیانك قوّتنی کسر ایله تعدیلنه مدار اولمق ایچون جاملرك جلاسنی امحا ایدرلر

DÉPOLI. *A.* ذاهب الجلا ـ ممحوّ الجلا *P.* جلایش رفته *T.* جلاسی کتمش

DÉPOPULATION. État d'un pays dépeuplé *A.* عدم المعموریة ـ عدم المأهولیة *P.* بی آبادانی *T.* شنلکسزلك || La dépopulation d'une province بر مملکتك عدم مأهولیتی ـ عدم معموریتی

DÉPORT. Il n'est d'usage qu'en cette phrase, Sans déport,

et signifie, sans délai, sans retardement *A.* بلا - بلا امهال *T.* آنیده همین دم - در آن دم *P.* توقف || Payer sans déport همین دم - بلا امهال، ومن غیر توقف، ادا ایتمک ادا ایتمک

DÉPORTEMENS. Moeurs déréglées, conduite irrégulière *A.* سوء السلوک - حرکات سیئة pl. سوء الحرکة - سوء الخلق والسیرة *P.* رفتار نا پسند - رفتار نا هنجار - بد منشی سلوک مذموم - *T.* فنا حرکت - فنا خویلیلق || Veiller sur les déportemens de quelqu'un بر کمسننک سوء حرکتنه مدّ انظار تیقظ وانتباه ایتمک Elle a été chassée pour ses mauvais déportemens سوء سلوک وحرکتنه مبنی طرد اولنمشدر

DÉPORTER. Bannir. V. ce mot.

SE DÉPORTER. Se départir, se désister. Il n'est guère d'usage qu'au Palais *A.* فراغ - رجوع - کفّ الید *P.* فراغت - دستکش *T.* فارغ اولمق - وازکچمک - وازکلمک شدن || Se déporter de ses prétentions مطلوباتندن فارغ اولمق Il s'est déporté de la poursuite de ce procès بو دعوادن کفّ ید ایلدی

DÉPOSANT. Qui dépose et affirme devant le juge *A.* مخبر علی طریق الشهادة *T.* ادای شهادت ایدن || Tels et tels témoins déposants ادای شهادت ایدن فلان وفلان شاهدلر Tous les déposants disent la même chose بالجمله ادای شهادت مجموع شهودک اخباری مطابقدر - ایدنلرک قولی موافقدر Plus n'en sait le dit déposant ادای شهادت ایتمش شخص مرقومک بوندن زیاده علم وخبری یوقدر

DÉPOSER. Destituer, ôter d'un emploi *A.* عزل *P.* از جاه بیرون کردن *T.* منصبدن چیقارمق || Il mérite qu'on le dépose عزله مستحقدر

Et confier à quelqu'un *A.* تسلیم علی طریق الامانة - ایداع *P.* بر وجه امانت دادن *T.* امانت ایتمک || Déposer une somme entre les mains d'un de ses amis مبلغ معلوم المقداری بر مقدار اقچه - بر دوستک یدینه امانت ایتمک احبابدن بریسنک ید امانتنه ایداع ایتمک Déposer un testament chez un notaire وصیتنامه‌یی امنای شرعدن بریسنک یانده ایداع ایتمک Déposer des pièces justificatives اشهاد حالی حاوی اولان اوراقی علی طریق الامانة تصدیق حالی حاوی اولان - تسلیم ایتمک Déposer son autorité entre les mains de quelqu'un عهده‌سنده اولان حکومتی بر کمسننک یدینه ایداع وتسلیم ایتمک Déposer ses secrets dans les mains de son ami فلان کشی سرایر احوالنی صدیق اخلاصپروری اولان بر کمسننک صندوقهٔ درونه ایداع ایتمک

Il signifie aussi, dire comme témoin ce qu'on sait d'un fait *A.* اخبار علی طریق الشهادة - اداء الشهادة *P.* گواهی کردن - دادن *T.* شاهدلک ایتمک || Tels et tels ont déposé contre lui فلان وفلان کشیلر علیهنه شهادت شاهدلر بو وجهله Les témoins ont déposé que... ایتمشلر در علی صریق الشهاده شویله خبر ویردیلر - خبر ویردیلر که Déposer d'un fait بر مادّه ایچون ادای شهادت ایتمک که

Il se dit aussi, des liqueurs qui laissent des parties grossières et hétérogènes au fond d'un vaisseau *A.* ترسّب - تثفل *P.* دردی فرود آوردن *T.* طورطیلنمق - طورطی دیبه چوکمک || Cette eau a déposé beaucoup de sable بو صوییک دیبنده رمل کثیر ترسّب ایلدی Ce vin a déposé beaucoup de lit بو باده‌دن ثفل کثیر ترسّب ایلدی Les urines déposent قاروره ترسّب ایدر

DÉPOSÉ. *A.* معزول *P.* از جاه بیرون شده *T.* منصبدن چیقارلمش *A.* مودوع علی طریق الامانة *P.* بروجه امانت داده *T.* امانت اولمش *A.* مترسّب - متثقل *P.* دردیناک *T.* طورطیلنمش - طورطیسی دیبه چوکمش دردی فرود آمده -

DÉPOSITAIRE. Celui à qui on dépose, on confie un dépôt *A.* حافظ الودیعة - حامل الامانة - حامل الودیعة *P.* امانتدار *T.* امانتکار || Fidèle dépositaire امین ومعتمد بر امانتدار Il est mon dépositaire بنم حافظ امانتمدر Le dépositaire de ces papiers بو اوراقک امانتداری

On dit, qu'un homme est le dépositaire des secrets de quelqu'un *A.* محرم الاسرار - حامل الاسرار - حافظ الاسرار *P.* رازدان *T.* سرداش

DÉPOSITION. Destitution, privation d'une charge *A.* عزل *P.* از جاه بیرون رانی *T.* منصبدن چیقارمه || La déposition d'un officier بر ضابطک عزلی - Déposition d'un Roi *A.* خلع || La déposition du Roi fut suivie de guerres پادشاهک خلعی حروب ومقاتلاتی مستلزم اولمشدر

Il signifie aussi, ce qu'un témoin dépose par devant le juge *A.* خبر الشاهد pl. اخبار الشهود *P.* گواهی *T.* شاهدلک || Déposition formelle شاهدلک رسماً - اخباری Par la déposition des témoins اخبار شهود ایله اخباری Les

dépositions lues et ouïes شاهدلرك اخبارلری لدی القرائة Il a varié dans sa déposition علی طریق الشهاده والاستماع Ouïr une déposition ایتدیکی اخبارده تلوّن وتخلّف ایلدی شاهدك اخباری استماع اولنمق

DÉPOSSÉDER. Ôter à quelqu'un la possession de quelque chose *A.* رفع الملكيّة ـ نزع الملكيّة ـ رفع التصرّف *P.* از ملكداری *T.* تصرّفدن از دست تصرّف فلان ربودن ـ محروم كردن متصرّف چیقارمق ‖ On l'a dépossédé de sa maison, de sa charge اولدیغی منزلك ومنصبك تصرّفی یدندن نزع اولندی

DÉPOSSÉDÉ. *A.* مرفوع عن التصرّف ـ منزوع عن الملكيّة ـ تصرّفی رفع اولنمش *T.* تصرّف از دستش ربوده *P.* تصرّفدن چیقارلمش

DÉPOSSESSION. V. Déposséder ‖ Ce bénéficier attribue sa dépossession à ses ennemis فلان زعيم متصرّف اولديغى زعامتك اوزرندن رفعى خصوصنى اعداسنه عزو ايدر Un acte de dépossession رفع ملكيّتى حاوى بر قطعه سند

DÉPOSTER. Chasser d'un poste, le faire abandonner *A.* طرد *P.* ازعاج عن المكان ـ اشخاص عن المقام ـ عن الموقف *T.* یرندن چیقارمق از جای قرار بیرون كردن ‖ L'ennemi avait occupé ce poste, on le déposta دشمن فلان موقعده اتخاذ قرار ایتمشیكن طرد وازعاج اولندی Il fit tous ses efforts pour le déposter فلانی اتخاذ ایلدیكی مقامدن طرد ایچون بذل ما حصل اقدام ایلدی

DÉPÔT. Ce qu'on a confié, donné en garde à quelqu'un *A.* ودیعة pl. ودایع ـ امانت pl. امانات *P.* گرو ـ امانت *T.* بر كمسنه‌نك ید امانت ‖ Le dépôt est une chose sacrée حفظنه تسلیم اولنان ودیعه اشیای واجبة الاحترامدن معدود در Révéler un secret, c'est violer un dépôt sacré بر كمسنه كندویه ودیعه قلنان سرّی افشا ایتسه امانة الهیه تعرّض ایتمش اولور Nier un dépôt امانتی انكار ایتمك Abuser d'un dépôt بر كمسنه ید حفظنده اولان امانتی عبثه استعمال ایتمك Rendre fidèlement un dépôt بر كمسنه ید حفظنه تسلیم اولنمش امانتی صادقانه وراستكارانه صاحبنه ردّ ایتمك Garder religieusement le dépôt ودیعه‌یی صدق تام ایله حفظ ایتمك Convertir un dépôt à son usage امانتی حفظ ایده‌جكنه كندو ایشنده قوللنمق ـ Il se prend aussi pour l'action de déposer, et pour la convention faite en déposant quelque chose ‖ La loi du dépôt قانون امانت Le dépôt est un contrat de bonne foi امر امانت اعتقاد صادقه مبنی عقد اولنمش بر ودیعه خصوصنده رعایتی مقاوله در Violer la foi du dépôt واجب اولان شرط وفای عهدی نقض ایتمك Dépôt volontaire حسن رضا واختیار ایله وضع اولنمش امانت Dépôt judiciaire معرفت شرع ایله وضع اولنمش امانت Dépôt ordonné en Justice حكم قاضی ایله تودیع اولنمش مال

Il se dit aussi, du lieu des archives publiques *A.* خزینة القیودات ‖ La Chambre des Comptes est le dépôt public des principaux titres du Royaume باش محاسبه قیودات اصلیّهٔ ملكك خزینه‌سیدر

Et du lieu où l'on dépose du sel, du tabac, jusqu'à ce qu'ils soient voiturés aux lieux de leur distribution *A.* مخزن ـ انبار *P.* انبار ـ مغاره *T.* انبار

En termes de Médecine, il se dit d'un amas d'humeurs qui se fait en quelque endroit *A.* خزینة الاخلاط *P.* قرارگاه كشها *T.* طوپلنمش مادّه ‖ Il faut donner encore un coup de ciseau en cet endroit, il s'y fait un dépôt فلان محلده بر خزینهٔ اخلاط پیدا اولنمقده اولمغله بر كرّه دخی مقص اورلمق دكون ایتمش اقتضا ایدر On l'a purgé pour évacuer le dépôt خزینهٔ اخلاطك تخلیه‌سنه مدار اولمق ایچون مریضی تنقیه ایلدیلر

On appelle, Dépôt d'urines, le sédiment des urines *A.* راسب القارورة ـ راسب البول *P.* دردئ شاشه *T.* قاروره‌نك سدكك چوكندیسی ـ چوكندیسی

Il signifie aussi, le sédiment que des liqueurs laissent au fond d'un vase *A.* ثفل ـ ثافل ـ راسب *P.* درد ـ دردی *T.* پوصه ـ چوكندی ـ

DÉPOUILLE. Peau ôtée du corps d'un animal *A.* سلخة ـ مسلاخ pl. مسالیخ ـ قشارة *P.* پوست افكنده *T.* صویلمش ایپك ‖ La dépouille d'un ver à soie ایپك اورمجككك صویمتیسی ـ دری La dépouille d'une araignée قوردینك صویمتیسی ـ La dépouille d'un serpent *A.* خرشاء ـ سلخة الحیّة ـ لباس الحیّة ـ الحیّة *P.* پیراهن مار *T.* قاو ـ ییلان قاوی

Il signifie au pluriel, ce qu'on remporte de la prise d'une ville ou du gain d'une bataille *A.* نفل pl. انفال ـ غنیمة pl. غنایم ـ سلب pl. اسلاب *P.* پروه *T.* طویملق ‖ Il a remporté de riches dépouilles sur les ennemis اعدادن انفال

وغنایم گرانبها اخذ ایلدی

Dépouilles, se dit aussi des propriétés dont on s'empare, soit pendant la vie, soit après la mort du propriétaire *A.* اموال || اموال محروبة - مسلوبة Il m'a intenté un procès injuste, et à force de chicanes, il s'est emparé de mes propriétés, et s'est enrichi de mes dépouilles بغیر حق اوزریمه دعوا وتزویرات گوناگون ایله املاکمی ضبط ایدوب اموال مسلوبه‌می سرمایهٔ یسار وثروت ایلدی

Il se dit aussi, de la récolte des fruits de l'année *A.* خرافة حاصلات pl. حاصل الفواکه - محصول الفواکه والاثمار - الفواکه *P.* حاصل میوه *T.* یمش دیرمی || La dépouille de cette année est bonne بو سنهٔ مبارکه‌نک میوه حاصلاتی Vendre la dépouille de son jardin باغچه‌سنک برکتلو در محصولنی فروخت ایتمک

DÉPOUILLEMENT. État de celui qui est dépouillé de ses biens, ou qui s'en est privé lui-même *A.* محروبیت - عری *P.* برهنگی - عریانی *T.* چپلاقلق || Je l'ai trouvé dans un dépouillement absolu فلانی حال عریانی ومحروبیت مطلقده بولدم La tendresse de ce père pour ses enfans l'a réduit à un dépouillement déplorable بو پدرک اولادی حقنده اولان حنو ومحبت سزاوار توجع بال اولەجق بر حال عریانی ومحروبیته گرفتار اولمسنه سبب اولمشدر

Et l'état abrégé, l'extrait qui se fait d'un inventaire, d'un compte, d'un procès, d'un ouvrage etc. *A.* اجمال - خلاصة

DÉPOUILLER. Déshabiller *A.* سلب الثیاب - تجرید - تعریة *P.* برهنه کردن - زشتن *T.* صویمق || Les voleurs l'ont dépouillé de tous ses habits حرامیلر ثیاب والبسه‌سنی سلب ایتمشلر در Se dépouiller soi-même خود بخود تعری ایتمک Il s'est dépouillé pour se jeter dans l'eau کندوبی صویه القا صویلدی - ایچون لباسدن تجرد وتعری ایلدی

Il se dit aussi des animaux dont on ôte la peau *A.* سلخ - تسلیخ *P.* پوست بر کندن *T.* دریسی یوزمک || Dépouiller un lièvre طاوشانک دریسنی - سلخ ارنب ایتمک - Et des serpens qui quittent leur peau *A.* انسلاخ - یوزمک - *P.* پیراهن افکندن *T.* قاولنمق - تقشی || Les serpens se dépouillent tous les ans حیات بهر سنه تقشی - ییلان قسمی هر ییل قاولنور - ایدرلر - Et des arbres lorsqu'ils perdent leurs feuilles *A.* تعری من - انحتات - اعبال - ییپراقدن صویلمق *T.* از برگ برهنه شدن *P.* الاوراق ییپراقدن چپلانمق

Figur. Priver, dénuer *A.* سلب - حرب - مهجور کردن *T.* برکمسنه‌نک صویمق || Dépouiller un homme de tout son bien برکمسنه‌یی ما ملکندن - مجموع مالنی سلب ایتمک. عهده‌سنده اولان بستون صویمق le dépouiller de sa charge منصبندن مهجور ایتمک Dépouiller un prince de ses États بر حکمداری - بر حکمدارک ملکنی الندن سلب ایتمک ملکندن مهجور ایلمک - Il se dit aussi en parlant des opinions, des passions dont on se défait *A.* تعریة *P.* عاری کردن *T.* عاری - قلمق بری قلمق || Se dépouiller de passion, de haine, d'envie نفسی غرضدن وفکر غیظ وکینه‌دن وشائبهٔ غبطه‌دن عاری وبری قلمق Se dépouiller de toute prévention هرکونه ذهاب باطلدن تعریهٔ نفس ایتمک

En parlant des fruits de la terre, il signifie, recueillir *A.* جمع المحصول - جمع الاثمار - جمع *P.* چیدن *T.* محصول دیوشورمک || Le fermier a dépouillé, l'an passé, pour mille écus de blé فلان ملتزم سنهٔ سابقه‌ده بیک غروشلق حبوبات محصولی جمع ایلدی

On dit, Dépouiller un compte, pour dire, en examiner la recette et la dépense, en faire un extrait *A.* اجمال - تلخیص *P.* خلاصه کردن *T.* خلاصه ایتمک En ce sens, il se dit aussi d'un inventaire, d'un livre etc.

Dépouillé. *A.* مسلوب الثیاب - مجرد - عاری - معرّا *P.* برهنه *T.* صویلمش *A.* مسلوخ - سالخ *P.* پوست برکنده *T.* دریسی یوزلمش *A.* منحت - عری من الاوراق *P.* از برگ برهنه منزوع - مقشی - منسلخ *A.* ییپراقدن چپلاق *T.* شده اللباس *P.* پیراهن انداخته *T.* قاولنمش

DÉPOURVOIR. Dégarnir de ce qui est nécessaire *A.* افقاد تخلیة عن - سلب الحوایج - ایقاع الفقدان - الحوایج اللوازم *P.* از حوایج تهی کردن *T.* حوایج - تدارکسز قویمق لازمه‌دن بوش قویمق || Il ne faut pas dépourvoir de munitions une place de guerre برقلعه‌یی مسلوب المهمات براقمق برقلعه‌یی مهماتدن تدارکسز قویمق روا دکلدر - جائز دکلدر Se dépourvoir d'argent اقچه‌دن تدارکسز - مفقود النقود اولمق قالمق Il s'est dépourvu de tout pour avancer ses enfans اولادینک ترفیع رتبه‌لری ایچون نفسی حقنده کافهٔ نفسنی کافهٔ حوایج - مالزمه‌نک فقدانی اختیار ایلدی

لازمدن بوش قویدی

Dépourvu. A. خالی ـ مسلوب المهمّات ـ مفقود الحوایج
حوایج لازمه‌دن بوش T. تہی از حوایج P. عن اللوازم
تدارکسز ـ

On dit qu'un homme est dépourvu de sens, pour dire, qu'il n'a point de sens, d'esprit etc. A. معدوم العقل ـ خالی عن الذهن P. بی بهرهٔ عقل ـ تہی مغز T. عقلسز

Au dépourvu. Sans être pourvu des choses nécessaires, sans être préparé A. علی حین غفلة P. ناگہان T. تدارکسزلک
فلانی علی حین غفلة اخذ ایلدی || Il l'a pris au dépourvu آنسزین ـ حالنده On ne le prendra jamais au dépourvu تدارکسزلک حالنده طوتلمسی ممکن دکلدر

DÉPRAVATION. Corruption A. فساد P. تباهی T. بوزوقلق || La dépravation du siècle فساد اخلاق ـ فساد دهر وزمان des moeurs فساد اخلاق du goût فساد ذایقه Le siècle est tombé dans une grande dépravation اهل زمان ـ اهل زمان فساد زمانه خلقی فساد عظیمه گرفتار ـ عظیمه مبتلا اولمشلر در اولمشدر

DÉPRAVER. Corrompre, convertir A. افساد P. تباهیدن T. بوزمق || La lecture des mauvais auteurs lui a dépravé le goût تألیفات مذمومه‌نک مطالعه‌سی افساد طبیعتنی موجب اولمشدر

Dépravé. A. فاسد P. تباه شده ـ فساد یافته T. بوزلمش
فساده وارمش ـ || Goût dépravé طبیعت فاسده Volonté dépravée نیّت فاسده Moeurs dépravées اخلاق فاسده Siècle dépravé کسب فساد ایتمش دهر وزمان ـ دهر فاسد Jeunesse dépravée کسب فساد ایتمش نو جوانان

DÉPRÉCATION. Figure oratoire, par laquelle on souhaite du bien ou du mal à quelqu'un A. ترجّی ـ تمنّی P. امیدواری T. دیلمه

Et une prière faite avec soumission pour obtenir le pardon d'une faute A. تضرّع pl. تضرّعات P. نیاز T. یالوارمه

DÉPRÉCIER. Rabaisser le prix, la valeur d'une personne, d'une chose A. تنقیص القدر ـ توضیع القدر P. قدررا کم کردن T. قدری آشاغیلتمق || Déprécier le mérite d'autrui آخرک قدر ولیاقتنی تنقیص ایتمک Déprécier un ouvrage بر تألیفک قدرینی تنقیص وتوضیع ایتمک

Déprécié. A. ناقص القدر P. کمکرده قدر T. قدری آشاغیلنمش

DÉPRÉDATEUR. Qui fait ou permet des déprédations A. مخرّب
نہّاب ـ P. یغماگر ـ تاراجگر T. یغمجی ـ قاپیجی || Ce ministre est un grand déprédateur فلان وکیل دولت بر نہّاب عظیمدر

DÉPRÉDATION. Vol, ruine, pillage fait avec dégât A. نہب
ـ غارت ـ تخریب pl. تخریبات ـ خرابیّت P. غارتگری
ـ قاپیجیلق T. یغماگری ـ ویرانسازی ـ یغما ـ تاراجگری ـ
یغماجیلق ـ یغمجیلق || Déprédation dans une maison فلان خانه‌ده اولان یغماجیلق dans un État فلان ملکده اولان
حال یغماگری وویرانسازی La déprédation des Finances اموال میریّه‌نک غارت ویغماسی Durant un tel ministère tout était au pillage, c'était une déprédation universelle اول وکلانک دورنده هر شیٔ یغما وغارت اوزره اولوب عمومی خرابیّت وار ایدی

DÉPRENDRE. Détacher A. فک ـ تفریق P. جدا کردن
T. آیرمق || Ces deux dogues étaient tellement acharnés l'un contre l'autre, qu'on eut toutes les peines du monde à les déprendre بو ایکی صکسون شول مرتبه‌ده عنف وشدّت ایله بری برینه قاورشدیلرکه هزار زحمت ایله فک وتفریقلری میسّر اوله بیلدی

Se déprendre. Se dégager A. انفکاک P. جدا شدن T. آیرلمق || Cet oiseau s'était pris à la glu, et ne pouvait s'en déprendre بو قوش اوکسده یاپشوب بر وجهله انفکاکه دسترس اولمدی ـ Figur. || Il est tellement attaché à cette personne, qu'il ne saurait s'en déprendre فلانه علاقهٔ فؤادی شول رتبه‌ده اکیده وقویدر که انفکاکی ممکن دکلدر Il se déprend difficilement de ses opinions ذاهب اولدیغی اعتقادلردن انفکاکی امر عسیر در

Dépris. A. منفک P. جدا کرده T. آیرلمش

DÉPRESSION. Terme de Physique. Abaissement, enfoncement A. انہزام T. ازیلوب چقورلنمه || les os du crâne des enfans, à raison de leur molesse, sont sujets à la dépression چوجوقلرک کاسهٔ سرلری کمیکلری نعومتلری جهتیله انہزامه مبتلا در

DÉPRÉVENIR. Ôter à quelqu'un ses préventions A. سلب الاعتقاد ـ الذهاب السابق P. ازالة السابقة فلان کسن را از اعتقاد السابق P. گمان پیشین وارسته کردن T. برکمسنه‌نک اسکی اعتقادینی بوزمق || Je l'ai trouvé prévenu contre vous, j'ai fait ce que j'ai pu pour le déprévenir فلانک یانده واردیغمده سنک

علیکه بر کونه سابقهٔ اعتقادی اولدیغنی آکلادیغمه بناءً اول مقوله اعتقادک سلب وازالەسنه المدن کلدیکی قدر سعی ایلدم

Se déprévenir. Quitter sa prévention A. ترک السابقة الاعتقاد P. ازگمان پیشین وارسته شدن T. اسکی اعتقادی براقمق || Il faut se déprévenir en matière de religion, pour l'examiner avec succès امر دینده لازم کلان تفحصاته کما هی حقها دسترس اولمق ایچون سابقهٔ اعتقادک ترکی اقتضا ایدر

DÉPRIMER. Rabaisser, mettre au-dessous de sa valeur A. استحقار ـ استخساس P. خوار نمودن T. خوارسنمق || Cet homme a du mérite, et cependant vous le déprimez فلان کشی اصحاب مزیّت واستحقاقدن ایکن سن استحقار ایدرسک Les envieux se dépriment les uns les autres ارباب غبطه وحسد اولنلر بری برلرینی استحقار ایتمک عادت مألوفه‌لریدر

Déprimé. A. مستحقر ـ مستخس P. خوار گشته T. خوارسنمش

DÉPRISER. Priser moins, priser peu une marchandise A. استحطاط القیمة ـ توضیع القیمة P. بهارا پست کردن ـ کم مایه کردن T. بهایی آیاغه اورمق ـ بهایی آشاغی اورمق ـ بهایی آلچقلتمق || Si vous ne voulez point acheter, du moins ne déprisez point notre marchandise مبایعه‌یه رغبتک یوغیسه باری مالمزک بهاسنی آیاغه اورمه

Déprisé. A. منحط القیمة P. بهایش پست شده T. بهاسی آیاغه اورلمش ـ بهاسی آلچقلنمش

DÉPUCELER. V. Déflorer.

DEPUIS. Préposition de temps, de lieu et d'ordre A. منذ ـ مذ ـ من P. از ـ پس از T. دن ـ دنبرو || Je vous attendrai demain depuis cinq heures jusqu'à six یارنکی کون ساعت بشدن التی‌یه قدر سکا منتظر اولەجغم La France s'étend depuis le Rhin jusqu'à l'Océan فرانسه ممالکی رین نهرندن بحر محیطه قدر ممتد اولور Je les ai tous vus depuis le premier jusqu'au dernier اوّلکندن صکره‌کی‌یه قدر جمله‌سنی کوردم Tous les auteurs qui ont écrit depuis اندنبرو تألیف ایدنلرک ـ آندنبرو ظهور ایتمش مؤلفینک مجموعی ـ جمله‌سی Vous êtes venu depuis moi سن بندنصکره کلدک Je ne l'ai point vu depuis mon retour فلانی عودتمدنبرو کورمش دکلم Depuis long-temps مدت مدیده‌دنبرو Depuis votre dernière lettre موخراً ارسال اولنان مکتوبک ورودندنبرو Depuis que vous êtes parti وقت عزیمتکزدنبرو

Il est aussi adverbe de temps A. بعد P. پس ـ پس از T. صکره ـ آن || Je ne l'ai point vu depuis فلانی اندنصکره اول وقتدنصکره کورمدم Qu'est-il arrivé depuis? نه ظهور ایلدی

Depuis peu. A. آنفاً ـ قبل الآن ـ منذ ساعة P. پیش از اندک زمانی ـ یکچند T. بر از وقتدنبرو ـ بر آزدنبرو ـ عهد قریبدنبرو Depuis quand? قنغی وقتدنبرو

DÉPURATIF. Terme de Médecine. Qui est propre à dépurer le sang A. مصفّی الدم P. پاکیزه ساز خون T. قانی تمیزلدیجی ـ طورلدیجی

DÉPURATION. Action de dépurer A. تصفیة P. پاکسازی T. تمیزلتمه ـ طورلتمه || La dépuration d'un métal, d'une liqueur, du sang بر معدنک وبر نوع صویک ودمک تصفیه‌سی

DÉPURATOIRE. Qui sert à dépurer A. مصفّی P. پاکساز T. تمیزلدیجی ـ طورلدیجی

DÉPURER. Rendre plus pur A. تصفیة P. پاکیزه کردن T. تمیزلتمک ـ طورلتمق ـ قال ایتمک Et en parlant de métaux قال ایتمک || Dépurer le sang دم تصفیه ایتمک un métal معدنی تصفیه ـ بر معدنی قال ایتمک ـ ایتمک

Dépuré. A. مصفّا P. پاککرده T. تمیزلنمش ـ طورلمش ـ قال اولمش

DÉPUTATION. Envoi d'une ou de plusieurs personnes avec commission A. رسالة ـ وفادة P. فرستادگی کاران T. وکیل کوندرمه || Députation solennelle عنوان رسمی ایله معنون Députation de six personnes التی نفر وکیللردن اولان رسالت عبارت اولان رسالت

Il se prend aussi pour le corps des députés A. pl. رسلا ـ مبعوثین P. کارانان ـ فرستادگان T. وکیللر || Députation nombreuse رسلای وافره La députation a été d'avis... رسلا ومبعوثینک رأیی شو ایدیکه

DÉPUTÉ. Celui qui est envoyé par une compagnie ou par un corps, pour remplir quelque commission A. رسیل pl. رسلا ـ مبعوث pl. مبعوثین P. فرستاده T. وکیل کوندولمش || Les députés d'une telle province فلان مملکتک رسلا ومبعوثینی فلان مملکتدن کوندرلمش وکیللر ـ Envoyer des députés ارسال رسل ومبعوثین Les députés du clergé طائفهٔ رهبانک مبعوثین ورسلاسی

DÉPUTER. Envoyer avec commission. Il ne se dit que d'un corps ou d'une personne en autorité qui envoie A. توفید ـ

وكيل .T كاروان فرستادن .P ارسال الرسيل ـ ابعاث الرسيل سلطان طرفنه ارسال وكيل كوندرمك || Députer vers le Roi ايتمك La province a député un tel pour représenter que… مملكت طرفندن فلان مصلحتی عرض ایچون فلان كشی رسيل عنوانيله ابعاث اولندی Le Roi a député tels et tels pour faire savoir sa volonté فلان وفلان نام كشی ارادهٔ همايونی بيلدرمك ایچون علی طريق الرساله كوندرلمشدر

DÉRACINEMENT. V. Déraciner.

DÉRACINER. Tirer de terre un arbre, une plante avec ses racines *A.* اجتلاف ـ اجتفاء ـ تقليع ـ قلع ـ استيصال *P.* كوكندن *T.* بر كندن ـ از بن بر كندن ـ از بيخ بر كندن آغاجی استيصال ايتمك قوپارمق || Déraciner un arbre Les grands vents, les orages déracinent quelquefois les arbres رياح شديده وتندباد عظيم بعضاً اجتفاى اشجاری سرد يللر وكسكين بورهلر بعض كره آغاجلری ـ موجب اولور بر داء ـ كوكلرندن قوپارر — Figur. || Déraciner un mal invétéré يللنمش بر علتی قلع ايتمك ـ مزمنی استيصال ايتمك On aura bien de la peine à déraciner cet abus بو فسادك قلع عروق واصولنه زحمت چكيلهجكدر Déraciner une opinion, une erreur بر مذهب واعتقادی كلياً قلع واستيصال ريشه كير استقرار اولمش بر اعتقادی وبر كونه ـ ايتمك خطايی مستأصلاً دفع وازاله ايتمك

DÉRACINÉ. *A.* مجتلف ـ مجتفی ـ منقلع ـ مستأصل *P.* از كوكندن قوپارلمش *T.* بيخ بر كنده

DÉRADER. Il se dit d'une vaisseau qui quitte la rade où il avait mouillé *A.* رفع الانجر القرار *P.* رفع لنكر قرار *T.* دموری قالدروب قالقمق ـ قالقمق

DÉRAISON. Manière de penser ou d'agir déraisonnable *A.* خطاء العقل ـ رأى منكر *P.* كج انديشی ـ كجرايی *T.* عقل چيرهشكی ـ كجرايلك || Il est d'une déraison à n'y pas tenir فلان كشينك رأى منكری تحمل اولنهميهجق بر حالتدر Cet homme donne dans un excès de déraison qui n'est pas concevable فلانك خطاى عقلی اولقدر مرتبهٔ مبالغهده در كه دائرهٔ فهمدن خارج بر كيفيت غريبه در Sa conduite et ses propos sont une déraison perpétuelle افعال واقوالی دائمی بر كجرايلكدن عبارتدر

DÉRAISONNABLE. Contraire à la raison *A.* منكر ـ غيرمعقول نا معقول ـ نا صواب ـ كجرای *P.* منافی من اصول العقل ـ عقلدن اويمز *T.* بيرون از دائرهٔ عقل ـ || C'est un homme tout-à-fait déraisonnable اطواری كلياً منكر بر آدمدر Des conditions, des propositions déraisonnables شروط وتكاليف غير معقوله ـ شروط وتكاليف منكره

DÉRAISONNABLEMENT. Sans raison *A.* مخالفاً على العقل ـ منافياً من رأى الصواب *P.* نا صواباند ـ با كجرايی *T.* كجرايلك ايله ـ عقلسزلق ايله || Je n'ai jamais oui parler si déraisonnablement بو درجهده عقله مخالف صحبت سويلر آدم ايشتديكم يوقدر

DÉRAISONNER. Tenir des discours dénués de raison *A.* نطق ـ حرف نا صواب زدن *P.* تكلم بلا صواب ـ غير معقول عقلدن *T.* سخن نا در برابر راندن ـ سخن نا معقول گفتن خارج لاقردی سويلمك || C'est un homme qui déraisonne sans cesse لا ينقطع كلام نا معقول سويلر بر آدمدر Il ne fait que déraisonner كلام نا صواب سويلمكدن خالی دكلدر

DÉRANGEMENT. Désordre, état des choses dérangées *A.* تشتت الحال *P.* شوريدگی حال ـ پراكندگی حال *T.* طاغنقلق || Le dérangement de mes livres est cause que je ne saurais vous donner celui que vous me demandez مطلوبك اولان كتابی ويرهمديكمك سببی كتابلرمك قارشقلغيدر ـ تشتت حاليدر

Figur. *A.* اختلال ـ تشوش الحال ـ اختلاط *P.* شورش ـ پريشانی حال ـ پريشانی ـ برگشتگی حال *T.* قارشقلق ـ پريشانلق || Cet homme est ruiné, il y a un grand dérangement dans ses affaires اموربنه اختلال عظيم طاری اولمغله حالی خراب اولمش بر آدمدر Cela cause du dérangement dans sa santé بو كيفيت مزاجنه باعث اختلال اولديور Il y a bien du dérangement dans son esprit مختل العقلدر ـ شوريده عقلدر ـ مختل الدماغدر Le dérangement des saisons فصول اربعهنك اختلاط واختلالی

DÉRANGER. Ôter de son rang, de sa place *A.* ازعاج عن الموضع ـ اخراج عن الصف *P.* از جايش بيرون كردن *T.* يرلو يرندن ـ ترتيبندن چيقارمق ـ صرهدن چيقارمق || Déranger des papiers اوراقی يرلو يرلرندن اخراج چيقارمق Déranger des livres كتابلری موضع مخصوصلرندن ايتمك اخراج ايلمك

Figur. Troubler, mettre en désordre *A.* تخليط ـ اخلال ـ

- شوریده کردن - شوریدن *P.* ایراث الخلل - تشویش قارش مورش ایتمك - قارشدرمق *T.* پریشان کردن بو حادثه جمیع || Cet accident a dérangé tous mes desseins کافّهٔ عزایم ومنویّاتمه - مقاصد واغراضمی اخلال ایلدی بو Cela m'a tout dérangé بادئ تشویش واخلال اولمشدر کیفیّت جمیع امورمه ایراث خلل کلّی ایتمشدر

Dérangé. *A.* مخرج عن الموضع *P.* از جایش بیرون کرده *T.* مشوّش - مختلط - مختل *A.* یرلو یرندن چیقارلمش *P.* - قارش مورش اولمش *T.* پریشان - خلل یافته - شوریده On dit figur., qu'un homme est dérangé dans sa conduite سلوك امور واحوالی وحرکتی مختلّ ومشوّشدر dans ses affaires مختلّ وپریشاندر qu'il est dérangé chez lui, dans sa maison, pour dire, que ses meubles n'y sont pas arrangés avec soin متاع بیتی پراکنده وپریشاندر

DERECHEF. De nouveau *A.* علی التکرار - مجدّداً *P.* از سر *T.* یکیدن نو

DÉRÉGLEMENT. Désordre, opposition aux règles de la Morale *A.* خلاعت الاخلاق - تسیّب *P.* بیراهی - شوریدگیٔ حال *T.* تسیّب حال اوزره || Vivre dans le déréglement بربادلق صورت تعیّشنده اولان Le déréglement de sa vie کچنمك تسیّب Le déréglement de ses moeurs تسیّب وخلاعت اخلاقنك تسیّب وخلاعتی - اخلاقی Le déréglement de son esprit اختلال عقلی - تسیّب عقلی Il trouva cette maison dans un grand déréglement فلان خانه‌یی حال کمال تسیّبده بولمشدر

Il se dit aussi, de ce qui est hors du cours ordinaire des choses *A.* عدم الانتظام - اختلال *P.* نا در - نا همواری *T.* نظامسزلق - اویغونسزلق || Le déréglement des saisons نا در برابریٔ فصول - فصول اربعه‌نك عدم انتظامی Le déréglement du pouls نا همواریٔ نبض - عدم انتظام نبض Le déréglement des humeurs اختلال اخلاط Le déréglement d'une montre ساعتك عدم انتظامی

DÉRÉGLEMENT. Sans règle *A.* من غیر انتظام *P.* بنا در *T.* بی نظام - نا همواراند - برابری نظامسزلق ایله

DÉRÉGLER. Déranger l'ordre de ce qui est réglé *A.* اخلال خلل - شوریدگی آوردن *P.* افساد النظام - اخلال النظام - نظام - نظامی بوزمق - اختلاله قویمق *T.* آوردن || Il a déréglé toute la compagnie مجلسی جملهٔ اخلال ایلدی جمله‌مزك مجلسی بسبتون اخلال ایلدی Il nous a tous déréglés احوالنی اخلال ایلدی Le froid, le chaud, l'humidité dérèglent les horloges شدّت برودت وفرط حرارت وتأثیر رطوبت ساعتك اخلال نظامنه بادی اولور

Se dérégler. Agir contre le cours ordinaire des choses, se déranger *A.* انخلال النظام - اختلال النظام *P.* شوریده شدن - بوزلمق *T.* خلل پذیرفتن - نظامی بوزلمق || Pour peu qu'il mange trop, son estomac se dérègle جزئی مرتبه زیاده‌جه طعام ییه‌جك اولور ایسه معده‌سی خللپذیر اولور Une montre qui se dérègle pendant le dégel ذوبان ثلوجده Le temps se dérègle هواده آثار مختلّ النظام اولان ساعت Son pouls s'est déréglé نبضی مختلّ وغیر اختلال وار در منتظمدر

Déréglé. *A.* عدیم الانتظام - مختلّ النظام - مختلّ *P.* اختلاله *T.* بی نظام - خلل یافته - نا در برابر - نا هموار - نظامی بوزلمش - وارمش - Et qui est contraire aux règles de la Morale *A.* خلیع - مسیّب *P.* نا براه *T.* یولسز || C'est un homme fort déréglé dans ses moeurs بغایت مسیّب حال تسیّبده الاخلاق بر آدمدر Mener une vie déréglée تسیّبدن عبارت بر کچنمك Avoir une passion déréglée رغبات کوند مرض نفسانی‌یه مبتلا اولمق Des désirs déréglés مسیّبانه سلوك وحرکت خلاعت امیز Conduite déréglée

DÉRIDER. Ôter les rides, faire passer les rides *A.* دفع الغضون - اذهاب الغضون *P.* چین کردن *T.* آزادهٔ بوروشقلری کیدرمك - ییوه‌لری صاوشدرمق || Pommade pour dérider مذهب غضون اولان روغن La joie déride le front شادمانی وسرور اذهاب جینٔ جبینی مستلزمدر

Se dérider, signifie figur., prendre quelque plaisir *A.* دفع التعبّس *P.* چین جبین بر طرف کردن *T.* یوز کولمك || Il se porterait mieux, si de temps en temps il se déridait le front آرالق آرالق دفع چین جبین ایتمش اولسه صحّت وجودی مزداد اولمش اولور ایدی Cet homme est si sévère, que son front ne se déride jamais قساوت قلبی شول مرتبه‌ده در که چهره‌سندن حالت تعبّس ابدی مندفع اولمز

DÉRISION. Moquerie amère *A.* هزء - استهزا *P.* خنده تسخره - ذوقلنده *T.* مسخره‌لغه آلمه || Faire quelque chose en dérision ذوقلندرك - بر شیئی استهزاء ایتمك Tourner en dérision مسخره‌لغه چویرمك Dire مسخره‌لغه ایتمك

quelque chose par dérision استهزا طریقیله کلام سویلمک C'est un homme qui tourne tout en dérision هرشینی استهزایه چویرر بر آدمدر

DÉRIVATIF. Terme de Médecine. Ce qui détourne l'humeur *A.* صارف المجراء الخلط *P.* رانندهٔ کش بگذرگاه دیگر *T.* خلطک یولنی صاپدیجی مجرای دمی || Saignée dérivative مجرای دمی صرف ایتدرمک ـ صارف اولدجق فصد ایچون قان آلمه

DÉRIVATION. L'origine qu'un mot tire d'un autre *A.* اشتقاق || Savez-vous la dérivation de ce mot? بوکلمهنک اشتقاقی معلومکمیدر

En termes de Médecine. Détour qu'on fait prendre au sang ou à quelque humeur *A.* صرف المجراء الخلط *P.* راندن گذرگاه کش بسوی دیگر *T.* خلطک یولنی صاپتمه

En termes d'Hydraulique. Détour qu'on fait prendre aux eaux *A.* صرف المجراء الماء *P.* تافتن گذرگاه آب بجای دیگر *T.* صویک یولنی صاپتمه || Canal de déviation صرف مجرای مایه مخصوص اولان بر جدول

DÉRIVER. S'éloigner du rivage *A.* مفارقت عن الساحل *P.* قیبدن ـ قیبدن آیرلمق *T.* از لب دریا دور شدن || Dès que le bateau eut dérivé قایغک آچیغه چیقمق ـ آچلمق قایق آچیغه چیقنجه ـ ساحلدن مفارقتی عقیبنده

Et tirer son origine de... *P.* آغاز داشتن *A.* تفرّع ـ انشعاب *T.* چیقمق || پیدا شدن ـ C'est de là que dérivent tous leurs malheurs بالجمله مصایب وآفاتلری آندن منشعب اولمشدر

Il se dit, en termes de Grammaire, des mots qui tirent leur origine de quelque autre *A.* اشتقاق || Un tel mot dérive de celui-là فلان کلمه فلان کلمهدن مشتقدر ـ En ce sens, il est aussi actif *A.* اخذ الاشتقاق || D'où dérivez-vous ce mot-là? بو لفظک اشتقاقنی قنغی لفظدن اخذ ایدرسک

Il s'emploie aussi activement dans le sens de faire venir de.... *A.* جلب *P.* کشیدن *T.* چکمک || On a dérivé ces eaux des sources voisines pour les faire tomber dans ce canal میاهی اشبو جدول ایچنه اجرا ایچون جوارده بولنان منبعلردن جلب ایلدیلر

DÉRIVÉ. *A.* منشعب ـ متفرّع *P.* آغاز داشته ـ پیدا شده *T.* چیقمش *A.* مشتق ـ En termes de Grammaire, il s'emploie aussi substantivement *A.* مشتق pl. مشتقات

DERMOLOGIE. La partie de la somatologie qui traite de la peau *A.* بحث عن احوال الجلد البدن ـ بحث عن احوال البشرة

DERNIER. Qui est après tous les autres *A.* آخر ـ اخیر *P.* واپسین *T.* صوک || Il arrive toujours le dernier مجلسه دائما آخر کلاندر Il était assis le dernier à la table سفرهده جملهنک آخرنده اوتورمشیدی C'est le dernier de sa race عرقنک ولد اخیریدر Dans les derniers temps de sa vie ـ اواخر عمرنده دم واپسینی تسلیم آخر عمرنده Rendre le dernier soupir صوک نفسی تسلیم ایتمک ـ ایتمک Rendre les derniers devoirs تسلیم نفس واپسینده ایفاسی لازم کلان فرایض بو دینیدیی اجرا ایتمک Je vous le dis pour la dernière fois کلامی صوک دفعه اولدرق سکا سویلرم Le dernier jour یوم آخیر ایک صوک کونی ـ یوم اخیر شهر Le dernier du mois اخیر Il a employé jusqu'à son dernier sou صوک اوفاق اقچهسنه قدر مالنی صرف ایلدی Faire son dernier effort آخر وسع ومقدوری صرف ایتمک En dernier lieu موخراً La dernière année de la guerre سفرک سنهٔ اخیرهسی Dernier mot کلام صوک لاقردی ـ آخر کلام ـ واپسین

L'ANNÉE DERNIÈRE. C'est l'année qui précède celle où l'on parle *A.* سنهٔ سابقه ـ عام ماضی *P.* سال پارین ـ سال پیشین *T.* سال گذشته ـ بولدر ـ کیچن سنه ـ کیچن ییل ـ Dans ce sens, on dit aussi Dimanche dernier *A.* یوم احد سابق *T.* کیچن بازار کونی

On dit, Mettre la dernière main à quelque chose, pour dire, l'achever entièrement *A.* وضع النقطة الختام *P.* نقطهٔ ختام نهادن *T.* ختام نقطهسنی قویمق

Il se prend aussi pour ce qu'il y a d'extrême en chaque genre *A.* غایت pl. غایات ـ اقصی الغایات ـ قصاراء المراتب ـ قصارا ـ نهایت ـ منتها ـ *P.* برترین *T.* اوست کرته || Arrivé au dernier degré de la perfection واصل اقصی الغایات اقصای مراتب کماله رسیده ـ کمال Je lui ai les dernières obligations طرفنه اولان ممنونیتم قصارای مراتب کمالده در Cela est du dernier ridicule بو کیفیت سزاوار غایت تمسخر منتهای On l'a traité avec la dernière indignité واستهزا در مراتب تحقیر ایله فلانه معامله اولندی

On dit d'un homme, que c'est le dernier des hommes, pour dire, que c'est le plus indigne, le plus vil des hommes ادنای بنی نوع آدمدر ـ احقر آدمیاندر Et d'une femme, que c'est

la dernière des créatures احقر خلایقدر - ادنای مخلوقاتدر

DERNIÈREMENT. Depuis peu, il n'y a pas long-temps A. موخرا P. پیش از آندم T. بوندن اولجه

DÉROBER. Ôter la robe. Il ne se dit que des fèves de marais, qu'on a dépouillées de leur première enveloppe A. تقشیة - جلف P. پوست بر کندن T. قبوغی صویمق || Fèves dérobées قبوقلری صویلمش بقله - باقلاء مقشوه - باقلاء مجلوفه

Et faire un larcin, prendre en cachette ce qui appartient à autrui A. امتلاط - استراق P. دزدیدن T. اوغریلین - اوغریلمق - چالمق - قاپمق || Dérober une bourse بر کیسه استراق ایتمک Être enclin à dérober سرقته مایل اولمق Il n'y a rien de bon dans son livre que ce qu'il a dérobé تالیفنده سائردن استراق کرده سی اولان شیلردن غیری شایان استحسان اوله جق بر ماده یوقدر - Figur. || Les plaisirs ne lui dérobaient aucun des instans qu'il devait à sa gloire et à ses intérêts مشتهیات نفسه اشتغالی نه نام وشاننی وقایت ونه اغراض ومصالح مخصوصه سنی محافظه وصیانت امرنده صرفی اقتضا ایده جک اوقاتدن دقیقهٔ واحده استراقنی موجب اولور ایدی Nous mourons tous les jours; chaque instant nous dérobe une portion de notre vie, et nous avance d'un pas vers le tombeau گذران ایدن هر بر دقیقه عمرمزک بر حصه سنی استراق وبزی قدم بقدم سمت مزاره طوغری سوق واسباقدن خالی اولمدیغنه نظرا کل یوم ذایق زهرابهٔ ممات اولمقده یز Cela me dérobe tout mon temps بو کیفیت نقد وقتمک مجموعنی استراق ایدر Dérober un baiser بر بوسه استراق ایتمک

On dit, Dérober la gloire de quelqu'un, lui dérober la gloire d'une belle action, pour dire, lui ôter la gloire qui lui en est due بر کمسنه نک مستحق اولدیغی شانی سلب ایتمک

Il signifie aussi, soustraire, cacher, empêcher de voir A. ستر - اخفا P. پنهان کردن T. کیزلتمک || Dérober un criminel à la Justice ارباب جرم وجنایتدن اولان آدمی حضور حاکمدن اخفا ایتمک Dérober un homme à la fureur du peuple بر کمسنه یی عرضهٔ تهور ناس اولمقدن ستر واخفا ایلمک Dérober quelque chose à la connaissance des juges بر ماده یی قضات وحکامدن ستر وپنهان ایلمک Dérober quelque chose à la vue de quelqu'un بر شیئی فلانک نظرندن اخفا ایتمک L'armée a dérobé une marche à l'ennemi عسکر نظر - بر کونلک حرکتنی دشمندن ستر واخفا ایلدی - اغیاردن ستر ایلدی - On dit figur. d'un homme, qu'il dérobe sa marche, pour dire, qu'il cache les moyens dont il se sert pour aller à ses fins روش - حرکات وسکناتنی ستر ایدر ورفتارینی زیر پردهٔ خفاده ستر ایدر

On dit aussi, Se dérober d'une compagnie, pour dire, s'en retirer sans qu'on s'en aperçoive T. شیوشوب کتمک - بر تقریب شیوشمک

SE DÉROBER, signifie aussi, se sauver de quelque chose, l'éviter A. انسلال - تفلص - انفلاص P. رها یافتن T. صیریلوب قورتلمق || Il se déroba à ses coups فلانک طرفندن حواله اولنان ضربه لردن دسترس انفلاص اولمشدر Il se déroba à la poursuite des ennemis پسنده دوشن اعدانک الندن صیریلوب قورتلدی

On dit d'un objet sur lequel on arrête les yeux, et qu'on cesse peu à peu de voir, qu'il se dérobe à la vue A. غیاب عن النظر P. نا بدید شدن - از چشم غایب شدن T. کوزدن غایب اولمق || Le vaisseau se déroba en peu de temps à la vue کمی مدت قلیله ایچنده نظردن غایب اولدی Dès qu'on eut mis à la voile, tous les objets du rivage se dérobèrent à la vue سفینه همان یلکنلدیکی عقیبنده ساحلده کی صور مرئیه نک جملسی نظردن غایب ونا بدید اولمشدر À mesure que le jour baisse, les objets se dérobent insensiblement à la vue کونش غروبه میل ایتدکچه صور موجودات نا بدید اولمش اولور - طویولمقسزین کوزدن غایب اولور

DÉROBÉ. A. مسروق P. دزدیده T. چالنمش - اوغریلنمش
A. مخفی - مستور P. پنهان کرده T. کیزلنمش

ESCALIER DÉROBÉ. C'est un escalier qui sert à dégager un appartement, pour y pouvoir entrer et pouvoir en sortir sans être vu A. مرقات خفی P. نردبان نهانی T. اوغرین - کیزلو نردبان
نردبان

À LA DÉROBÉE. En cachette A. متسترا - خفیة - خفیا P. نهانی T. کیزلوجه

DÉROGATION. Acte par lequel on déroge à un édit, à une loi, à un contrat etc. A. نسخ P. شکست T. بوزمه || Cet édit subsiste en entier, il n'y a point eu de dérogation بو فرمان هیئت اصلیه سی اوزره تماما موجود اولوب نسخنه دائر بر شئ یوقدر Cette clause n'emporte point de dérogation

à une disposition précédente بو شرط اصلا وقطعا نظام سابقک نسخنی موجب دکلدر

DÉROGATOIRE. Il se dit des actes, ou des clauses par lesquelles on déroge A. متضمن النسخ ـ ناسخ || Acte dérogatoire نسخی متضمن بر قطعه سند Clause dérogatoire نسخی متضمن بر شرط

DÉROGEANCE. Action par laquelle on déroge à la noblesse A. سقوط من الاصالة P. از رتبهٔ اصالت افتادگی T. اصلزاده‌لکدن دوشمه || On l'a mis à la taille à cause de sa dérogeance اصالتدن سقوطی تقریبیله خراجگذار زمره‌سنه ادخال اولندی

DÉROGER. Statuer quelque chose de contraire en tout ou en partie à ce qui avait été statué A. نسخ ـ الغا P. منسوخ کردن ـ ملغا ساختن T. بوزمق || Le Roi, par sa déclaration d'un tel jour, a dérogé à son édit du... پادشاه فلان تاریخده صادر اولان فرمانی فلان کونده اصدار ایتدردیکی بر قطعه بیاننامه ایله نسخ والغا ایلدی

Et faire quelque chose de contraire à quelque acte, à quelque convention, à quelque contrat A. نقض P. شکستن T. بوزمق ـ قیرمق || Les deux parties ont dérogé à leur contrat طرفین معاهدین میانده معقود مقاوله سندینی نقض ایتمشلر در Déroger à une transaction par une autre بر شرطنامه‌یی آخر بر شرطنامه ایله نقض ایتمک Déroger à ses droits حقوق مخصوصه‌سنی نقض ایتمک Les priviléges dérogent au droit commun معافیات وامتیازات استحقاق عامه‌یی ناقض اولان حالاتدندر

Et faire quelque chose qui, par les lois du pays, fait déchoir de la noblesse A. اسقاط من الاصالة P. ازرتبهٔ اصالت افکندن T. اصلزاده‌لکدن دوشورمک || Il était de noble race, mais son aïeul, son père a dérogé فی الاصل کریم العرق ایکن آتاسی وباباسی اصلزاده‌لکدن ساقط اولمشلر در

DÉROGEANT. Qui déroge A. ناسخ P. شکست آور T. بوزیجی || Un acte postérieur dérogeant au premier سند مقدمی ناسخ اولان سند مؤخر — On dit aussi, Des actions dérogeantes à la noblesse اصالتدن اسقاطی موجب اولان افعال وحرکات

DÉROIDIR. Ôter la roideur A. ازالة الخشونة ـ تلیین ـ الانة P. نا درشت کردن ـ نرم ساختن T. یومشتمق ـ قاتیلغی کیدرمک || Il faut mettre ce linge devant le feu pour le déroidir بو ثوبک خشونتنی ازاله ایچون آتش قارشوسنه سرلمسی اقتضا ایدر

On dit figur., Son caractère commence à se déroidir سیرت وطبیعتی کسب ملاینته باشلادی

DÉROIDI. A. زایل الخشونة P. نرمی پذیرفته T. یومشامش

DÉROUGIR. Ôter la rougeur A. ازالة الحمرة ـ اذهاب الحمرة P. از سرخی آزاده کردن ـ سرخی را نا بدید کردن T. قزللغی کیدرمک || Il avait le visage tout rouge de la petite vérole, un mois de temps l'a entièrement dérougi علت جدریدن چهره‌سی قپ قزل اولمشیکن بر آی ایچنده اثر حمرت کلیّا زایل ونا بدید اولمشدر

DÉROUGI. A. زایل الحمرة P. سرخی نا بدید گشته T. قزللغی کتمش

DÉROUILLER. Ôter la rouille A. ازالة الصدء ـ دوس ـ جلو ـ جلا P. زدودن ـ زدابیدن ـ جندن T. پاسی اجمق || Dérouiller des armes سلاحلرک پاسنی اجمق

SE DÉROUILLER. A. اندفاع الصدء P. از ژنگ پاک شدن T. پاس زایل اولمق ـ پاس آچلمق || Le fer se dérouille peu à peu à force d'être manié دمور قسمی قوللانلدقچه پاسی رفته رفته زایل ومندفع اولور

On dit figur., que le commerce du monde a dérouillé ce jeune homme, pour dire, qu'il l'a façonné, qu'il l'a poli معاشرت ناس شو نوجوانک طبعندن ازالهٔ ژنگ جهالتی موجب اولمشدر ـ عامه ایله اختلاط والفت ذهننه بادئ جلای ظرافت اولمشدر

DÉROUILLÉ. A. ذاهب الصدء P. زدوده ـ جنده T. پاسی آچلمش

DÉROULER. Étendre ce qui était roulé A. نشر ـ بسط P. گستردن T. یایمق ـ یایوب آچمق || Dérouler une étoffe دورلمش ثوبی بسط ایتمک

DÉROULÉ. A. مبسوط P. گسترانیده T. یایلمش ـ یایلوب آچلمش

DÉROUTE. Fuite de troupes qui ont été défaites, ou qui ont pris l'épouvante A. تشتت ـ تفرق P. پراکندگی ـ پریشانی T. طاغنقلق || Grande déroute عظیم پریشانلق C'est dans la déroute que se fait le plus grand carnage مذابحهٔ عظیمه قیرغنک چوغی عسکرک حال تشتتنده واقع اولور ـ عسکرک پریشانلغی وقتنده اولا کلمشدر

Figur. Désordre qui se met dans les affaires d'un homme *A.* پریشانی *P.* اختلال الحال ـ تفرّق الاحوال ـ تشتت الحال ـ حال ـ شوریدگی حال *T.* پریشانلق || La déroute des affaires de ce marchand بو بازرکانک امورینه عارض اولمش تشتت پریشانی حال La déroute de ses affaires, de sa fortune تشتت احوالی Cet accident a mis la déroute dans ses affaires بو حالت امورینه باعث پریشانی واختلال اولمشدر Depuis sa déroute امورینک تفرق وپریشانلغی وقتندنبرو

Mettre un homme en déroute. C'est le presser vivement dans une dispute, et le mettre hors d'état de répondre *A.* اقطاع ـ افحام *P.* دمبسته کردن ـ زبان بریده کردن *T.* دیلنی کسمک ـ صوصدرمق ـ

DÉROUTER. Tirer quelqu'un de sa route, de son chemin *A.* تنکیب ـ اعدال ـ صرف عن الطریق *T.* یولدن صاپمتق ـ یولدن چیقارمق || Nous étions dans le chemin, vous nous avez déroutés ره راستده روانه ایکن بزی صاپتدک ـ سالک طریق مستقیم ایکن بزی تنکیب ایتدردک

Figur. Rompre les mesures que quelqu'un prenait, et qui le conduisaient à son but || La disgrâce de ce ministre m'a dérouté بو وکیل دولتک ادباری بنی طریق مقصوددن صرف ایتدردی Il ne sait plus quel parti prendre, il est tout dérouté بولنی کلیّاً صاپیدوب نه طرفه میل ایده‌جکنی بیلمز سالک اولدیغی مسلک وطریقدن عدولی ـ اولدی تقریبیله نه طرفه توجّه ایتمک اقتضا ایلدیکنی بیلمیور

Et déconcerter. *A.* ایراث ـ تشویش الذهن ـ تبهیت البهت والحیرت *P.* پریشانخاطر کردن *T.* شاشورمق || Ce qu'on lui a dit l'a dérouté سویلنان کلام کندویه ایراث بهت وحیرت ایتمشدر

DERRIÈRE. Préposition qui marque ce qui est après une chose ou une personne *A.* خلف ـ ورا *P.* پس *T.* آرد ـ اکسد ـ کیرو || Derrière la maison, le jardin خانه‌نک وباغچه‌نک وراسنده سنک آردکده قعود Il était assis derrière vous ـ اکسه‌سنده ایتمشیدی Ils fuyaient à toute bride sans regarder derrière eux کیرویه باقمیدرق همان کسکین اوزنکی ایله پی سپر ورالرینه عطف نکاه ایتمیدرک ـ واذیٔ فرار اولمشلر ایدی همان سیر سریع ایله قادمهٔ جنبان سمت گریز وفرار ایدیلر Il a un grand nombre de laquais derrière lui اولمقده

وراسنده قتی وافر خدمه وچوقداران پیرو ایدی Je l'ai laissé bien loin derrière خیلیدن خیلی کیرویه براقدم Marcher derrière کیرویه یوریمک Corps-de-logis de derrière آرد قپو Porte de derrière ورادکی بنا

On dit, Mettre une chose sens devant derrière, pour dire, mettre derrière ce qui devait être devant *A.* وضع معکوساً ـ بر شیٔنک اوکنی آردینه قویمق *T.* بر عکس نهادن *P.* ـ بر شیئی ترسنه قویمق ـ On s'en sert aussi figur., pour dire, qu'on a renversé l'ordre de quelque chose *A.* شغر بغر *P.* تار ومار *T.* طارطغان || Tous les chapitres de ce livre sont sens devant derrière بو کتابده اولان فصول وابوابک جملهسی تار ومار در

On dit aussi, Laisser quelqu'un bien loin derrière, pour dire, le surpasser, avoir beaucoup d'avantage sur lui *A.* سبق ـ تقدّم ـ مسابقت *P.* پیشتر رفتن *T.* ایلرویه کچمک ـ کیرویه براقمق || Ils ont été égaux, mais enfin il l'a laissé bien loin derrière اول ایکی کشی مقدّما متساوی الحال ایکن عاقبة الامر بریسی دیگرینی خیلی مرتبه کیرویه براقدردی ـ دیگرینه خیلی مرتبه مسابقت ایلدی

DERRIÈRE, est aussi un nom substantif, et signifie, la partie posterieure *A.* مؤخّر ـ ورا ـ ظهر *P.* پسین *T.* آرقه طرف ـ اوک ـ ظهر خانه || Le derrière de la maison آرد طرف ـ عربه‌نک آرد طرفی Le derrière d'une charrette آرقه‌سی

Et cette partie de l'homme qui comprend les fesses et le fondement *A.* دبر ـ است pl. استاه *P.* کون *T.* گوت

DERVIS ou DERVICHE. Espèce de moine chez les Turcs *P.* درویش

DES. Particule qui s'emploie par ellipse, et qui signifie, quelques-uns *A.* بعض ـ بر آز *P.* چند *T.* بعض || Il y a des savants qui soutiennent que... علمانک بعضیسی وار در که بونی تأیید ایدرلر

Il se dit aussi pour Plusieurs *A.* وافر *P.* بسیار *T.* نیچه ـ چوق || Il a été des années sans le voir نیچه سنین وافره‌دنبرو فلانی کورمامشیدی On y voit des milliers d'arbres نیچه بیک آغاجلر وار در

DÈS. Depuis. *A.* منذ ـ من *P.* از *T.* دنبرو || Dès l'enfance دوزکی کوندنبرو Dès hier وقت صباوتدنبرو

DÈS QUE. Il se dit du temps *A.* عقیباً *P.* همانکه *T.*

کونشک طلوعی عقیبنده || Dès que le soleil fut levé عقیبنده
ظهوری عقیبنده Dès qu'il parut

Il se prend aussi pour Puisque *A.* لان *P.* چون *T.* چونکه
چونکه موافقت || Dès que vous en tombez d'accord مادامکه ـ
ـ مادامکه دلخواهکدر Dès que vous le souhaitez ایدرسک
چونکه کوکلک بونی استر

DÉSABUSER. Détromper de quelque fausse croyance *A.* تخلیص
آزادهٔ فریب *P.* تبرید من الغلط ـ دفع الغبن ـ عن الغبن
|| الداتمه‌دن قورتارمق *T.* وارستهٔ فریب کردن ـ کردن
Vous êtes dans l'erreur, je vous veux désabuser اعتقادکده
خطا وار در مرادم سنی غبن وغلطدن آزاده قلمقدر Je le
croyais homme de bien, mais j'en suis bien désabusé فلانی
ارباب خیردن بر آدم ظنّ ایتمشیدم لکن بو بابده دفع
غبن ایلدم Désabusez-vous de croire que l'on s'occupe de vous
سنک ایچون صرف ذهن اولندیغنی ظنّ ایدرسک
امّا بویله دکل بو بابده دفع غبن ایله

SE DÉSABUSER. Se détromper *A.* انسلاب ـ تبرّی من الغبن
|| الدانمقدن قورتلمق *T.* آزادهٔ فریب گشتن *P.* الغبن
Être désabusé des grandeurs اسباب ظاهر فریب علوّ واجلاله
بو بابده مغبونیتدن بری اولمق Désabusez-vous de cela
نفسکدن دفع غبن ایله

DÉSACCORDER. Détruire l'accord des cordes d'un instrument de Musique *A.* اخلال الاوتار العزف *P.* بتارهای آلت موسیقی
ساز کریشلرینک ترتیبنی بوزمق *T.* نا همواری آوردن
|| La chaleur a désaccordé le clavecin شدّت حرارت فلان
سازک اوتارینه خلل کتوردی

DÉSACCOUPLER. Détacher les unes des autres des choses accouplées *A.* تفریق الاشفاع *P.* جفترا از هم جدا کردن
جفتلری بری برندن *T.* جفترا از یکدیگر جدا کردن ـ
اشلری آیرمق ـ ایرمق

DÉSACCOUPLÉ. *A.* مفروق الشفع *P.* جفت از یکدیگر جدا
بری برندن آیرلمش جفت *T.* شده

DÉSACCOUTUMER. Faire quitter une coutume, une habitude *A.* رفع العادة ـ نفی العادة *P.* از عادت باز داشتن *T.*
عادتنی براقدرمق || On aura bien de la peine à le désaccoutumer du vin فلان کمسندیه شرب خمر عادتنی براقدرمق
ایچون خیلی زحمت چکیله‌جکدر

SE DÉSACCOUTUMER. *A.* ترک ـ ترک الاعتیاد ـ ترک العادة
الدربة *P.* عادترا وا گذاشتن *T.* عادتنی براقمق || Il s'est
désaccoutumé du jeu قمار بازلق عادتنی ترک ایلدی
Désaccoutumez-vous de mentir کذبه اعتیادکی ترک ایله

DÉSACHALANDER. Faire perdre les pratiques, éloigner ceux qui ont accoutumé d'acheter chez un marchand *A.* تبعید المشتریین
P. خریدارانرا گریزانیدن *T.* مشتریلری قاچرمق || Ce
mauvais bruit a fort désachalandé la boutique de ce marchand
بو اراجیفک نشری فلان بازرکانک دکّانندن مشتریلری
قاچردی

DÉSAGRÉABLE. Qui déplaît *A.* ردیّ ـ غیر مطبوع ـ غیر
مرضی ـ نا مطبوع ـ نا خوش *P.* غیر مرضی ـ مرغوب
ردیّ ونا ـ بد *T.* چرکین ـ فنا || Personne désagréable
ذات ردائت سمات ـ مطبوع بر آدم Figure désagréable
صورت ردیّه Humeur désagréable مزاج ردائت امتزاج
Ce discours, cette nouvelle lui a été fort désagréable بو کلام
وبو خبر طبعنه غایت نا خوش کلدی Cela est désagréable
à voir ردیّ المنظر در désagréable à entendre استماعی نا خوشدر
استماعنده بدلک وار در Il est désagréable d'avoir affaire ـ
à des gens difficultueux مزاجلری مشکل آدملر ایله مصلحت
کورمک بر امر نا مرضیدر

DÉSAGRÉABLEMENT. D'une manière désagréable *A.* ردیّا ـ
بالردائة *P.* با بدی ـ نا خوشانه *T.* بدلک ـ چرکینلک ایله
بدلک ـ بالردائة تکلّم ایتمک || Parler désagréablement ایله
بدلک ایله لاقردی ایتمک Rire désagréablement ایله
عمرینی نا خوشلقده Passer désagréablement sa vie کولمک
کچورمک

DÉSAGRÉER. Déplaire, n'agréer pas *A.* عدم الاستحسان *P.*
نا پسند داشتن ـ نا خوش یافتن *T.* خوشلنمامق ـ بکنمامک
|| Si cela ne vous désagrée pas عندکده غیر مستحسن کورنمز
طبعکده نا خوش اولمدیغی حالده ـ ایسه

En termes de Marine, il se dit d'un vaisseau dont on ôte les agrès, les voiles, les cordages *A.* سلب الجهاز السفینة *P.*
جهاز کشتیرا بر داشتن *T.* کمینک طاقمنی چیقارمق

DÉSAGRÉÉ. *A.* غیر مستحسن *P.* نا پسند *T.* بکنلمامش *A.*
سفینهٔ مسلوب الجهاز *P.* کشتیٔ بر داشته جهاز *T.* طاقمی
چیقارلمش کمی

DÉSAGRÉMENT. Chose désagréable, sujet de chagrin, d'ennui, de dégoût *A.* حالت غیر مرضیّة ـ حال موجب الملال pl.

غیر مرضیّة حالات *P.* حال دلازار *T.* نا خوشلق || C'est un grand désagrément que d'avoir des procès دعوا قانلدلری حالات غیر مرضیّه‌دندر || Il a essuyé de grands désagrémens dans les fonctions de sa charge عهده‌سنده اولان منصبك مأموریتلرینی اجرا خصوصنده نیچه نیچه احوال موجبة الملال دوچار نیچه حالات غیر اولمشدر || Il s'est attiré bien des désagrémens مرضیّه نفسنه جلب ایتمش اولدی || Il y a bien du désagrément à se mêler de vos affaires سنك امورکه قارشمق خیلی مرتبه بر حالت نا مرضیّه در

Il se dit aussi, des défauts de la personne *A.* عیب pl. عیوب *P.* عیب *T.* قصور ـ اکسکلك || Elle est belle, mais elle ne laisse pas d'avoir quelque désagrément dans le visage فلان خاتون حسنا در اما چهره‌سنده نوعما عیب وقصور خوشلقا در اما چهره‌سی عیبدن سالم دکلدر ـ وار در بوزنده‌کی Cette tache au visage est un grand désagrément لکه بر عیب عظیمدر || Il a un désagrément dans ses manières qui gâte tout ce qu'il dit اوضاع واطوارنده بر نوع عیب وقصور وار در که هر نه سویلر ایسه نا خوش اولور

DÉSAJUSTER. Déranger ce qui est ajusté *A.* اخلال القوام *T.* طوبك قورولشنی بوزمق || Désajuster un canon قورولشی بوزمق

Désajusté. *A.* مختل القوام *T.* قورولشی بوزق

DÉSALTÉRER. Apaiser la soif *A.* دفع السهاف ـ تسكین العطش *P.* تشنگی را دفع کردن ـ تشنگی را گم کردانیدن *T.* صوصدلغی بصدرمق ـ صوصدلغی کیدرمك || Le vin mêlé avec de l'eau désaltère mieux que l'eau toute pure صو ایله ممزوج خمرك شربی ساده‌جه خالص صودن زیاده مسكن عطشدر

Désaltéré. *A.* مندفع العطش *P.* دفع تشنگی کرده *T.* صوصدلغی بصلمش ـ صوصدلغی صاومش

DÉSANCRER. Lever l'ancre *A.* رفع الانجر *P.* لنگررا بر داشتن *T.* دموری قالدرلمق || On va partir, l'ordre est donné pour désancrer رفع لنگر قراره دائر اقتضا ایدن امر صادر اولمغله متهیّئ عزم وبعضتدرلر

DÉSAPPAREILLER. Ôter une ou plusieurs choses du nombre de celles qui étaient pareilles *A.* تفریق النظایر *P.* نایکسان کردن *T.* اویغون شیلری بری برندن آیرمق || Désappareiller des chevaux, des vases اویغون اولان آتلری واوانی وظروفی بری برلرندن آیرمق

En termes de Marine, il signifie le contraire d'appareiller *A.* طیّ الشراع *P.* بادبان بر چیدن *T.* یلكنلری دیویشورمك || Les vaisseaux ont désappareillé سفینه‌لر طیّ شراع سیر وسفر ایتمشلر در

DÉSAPPOINTEMENT. Action de désappointer, ou effet de cette action *A.* خیبت ـ فوت الامانی *P.* نا بكامی *T.* امیددن بوش قالمه

DÉSAPPOINTER. Tromper quelqu'un dans ses espérances *A.* تخییب ـ افاتة الامانی *P.* نا کام ساختن *T.* امیدی بوش قلمق — On l'emploie surtout au passif. Être désappointé *A.* ابتلاء فی الخیبة *P.* نا کام شدن *T.* امید بوش چیقمق ـ مظهر خیبت اولمق

DÉSAPPARIER. Détruire ou enlever le mâle ou la femelle de deux oiseaux appariés *A.* تفرید الازواج ـ تفریق الازواج *P.* جفترا از یکدیگر جدا کردن *T.* اشاری آیرمق || On a désapparié ces pigeons بو کورجینلرك اشلرینی بری برندن آیردیلر ـ بو کورجینلری اشلرندن تفرید ایتمشلر در

DÉSAPPRENDRE. Oublier ce qu'on avait appris *A.* نسیان ـ ذهول *P.* فراموش کردن *T.* اونوتمق ـ خاطردن غایب کافهٔ معلوماتنی || Il a désappris tout ce qu'il savait ایتمك رقصی فراموش ایلدم || J'ai désappris à danser فراموش ایلدی

Désappris. *A.* منسی *P.* فراموش کرده *T.* اونودلمش

DÉSAPPROBATEUR. Qui désapprouve par caractère, par habitude *A.* مستقبح ـ مستقبح *P.* مایل الی التقبیح *T.* هیچ نپسند بر شیٔ بكنمز || Esprit désapprobateur, caractère désapprobateur بالطبع مستقبح بر ادم

DÉSAPPROBATION. Action de désapprouver *A.* استقباح ـ عدم الاستصواب *P.* نا پسندی *T.* بكنمامه ـ بكنمامه ـ مناسب كورمامه || Votre désapprobation l'a chagriné سنك عدم استصوابك تكدیر بالنی مؤدّی اولمشدر

DÉSAPPROPRIATION Terme de Pratique. Action par laquelle on abandonne la propriété d'une chose *A.* ترك الملكيّة ـ فراغ عن التملّك *P.* از ملكداری دستكشی *T.* ملكیتندن واز كمه ـ ملكیتدن || Il n'en viendra pas aisément à la désappropriation de ses biens اموال واملاكندن دستكش فراغ اولمغه سهولت ایله راضی اولەجغی یوقدر

se désapproprier. Renoncer à la propriété d'une chose *A.*

ملكيّتدن .T از ملكدارى دست كشيدن .P ترك الملكيّة
ملكيّتدن وازكلمك - چيقمق

DÉSAPPROPRIÉ. A. فارغ عن الملكيّة - تارك الملكيّة .P
ملكيّتدن وازكلمش .T دستكش فراغ از ملكدارى

DÉSAPPROUVER. Blâmer, trouver mauvais A. استقباح - تقبيح
- روا نداشتن .P عدم التصويب - عدم الاستصواب -
مناسب - بكنمامك .T نا پسندى نمودن - پسند نكردن
كوردامك || Tout le monde désapprouve sa conduite كردار
مسلك وحركتنى عامّه عندنده - وحركتنى عامّه استقباح ايدر
مستقبح ونا پسند در

DÉSAPPROUVÉ. A. غير مستصوب - مستقبح .P - ناپسند
مناسب كورلمامش - بكنلمامش .T ناپسنديده

DÉSARÇONNER. Mettre hors des arçons A. اخراج عن القربوس
.P اير قاشندن چيقارتمق .T از كوههٔ زين بيرون كردن
|| Son cheval en sautant l'a désarçonné آت صچرايوب راكبى
اكر قاشندن اخراج ايتدردى

DESARGENTER. Ôter l'argent d'une chose qui était argentée
A. اذهاب الفضّة .P سيمرا بر گرفتن .T كمشى كيدرمك

DÉSARMEMENT. Action par laquelle on fait quitter les armes à des gens de guerre ou autres A. تعرية - سلب السلاح
سلاحلرى .T برهنه سازى از ساز وسلب .P من السلاح
سلاحدن چيلاتمه - چيقارتمه || Le désarmement de la garnison fut le premier article de la capitulation قلعه‌نك مأمور
محافظه‌سى اولان عسكرى نفراتندن سلب سلاح اولنمق
ماده‌سى شروط استيمانك أوّلكيسى ايدى On ordonna le
désarmement des habitans اهالئ مملكتدن سلب سلاح اولنمسى
تنبيه اولندى

Et le licenciement des gens de guerre A. اطلاق العسكر من
.T بعسكر رخصت دادن - لشكررا گسيل كردن .P الخدمة
عسكرك عسكرى طاغتمق || On convint du désarmement
خدمتدن اطلاقى خصوصنه بالتراضى رابطه ويرلدى Les
places ne furent rendues qu'après le désarmement عسكر خدمتدن
اطلاق اولنمدقچه قلعه‌لر تسليم اولنماشدر

On dit, Le désarmement d'un vaisseau, pour dire, l'action par laquelle on en ôte les armes et les agrès A. تخلية السفينة
تهى كردن كشتى از ساز وسلب .P عن مهمّات السفـ
.T كمى‌يى مهمّات سفردن بوشالتمه

DÉSARMER. Dévêtir l'armure, le harnais de guerre A. خلع
السلاح - تعرّى من السلاح - خلع الآلات الحرب .P پزه‌را
پوصات ويراغى .T سازوسلب از برافكندن - از بر افكندن
سلاحى چيقارمق - چيقارمق || Après le combat, il se fit désarmer آلات - بعد القتال اوزرنده اولان سلاحى چيقاردى
حربى

Et ôter les armes à quelqu'un malgré lui A. نزع السلاح
سلاحى .T سلاح ستادن .P اخذ السلاح - سلب السلاح -
آلمق || Le Gouverneur de la ville a désarmé les bourgeois
Il والئ مملكت اهالئ بلده‌نك سلاحلرينى آلدى
se battit contre un tel, et le désarma فلان كمسنه ايله
جنكلشوب سلاحنى نزع ايتدردى

Et poser les armes, congédier les troupes, et cesser de faire la guerre A. تعطيل الاسباب السفر .P معطّل
اسباب حربرا - كردانيـدن .T سفرليلك صورتنى براقمق || Toutes les
puissances belligérantes ont désarmé دول محاربينك جمله‌سى
تعطيل اسباب سفر ايتمشلر در On n'a pas encore réglé qui
désarmerait le premier دول محاربيندن قنغيسى تعطيل
اسباب سفره شروع ايده‌جكى هنوز تنظيم اولنماشدر -
On dit aussi, Désarmer des vaisseaux A. تخلية السفاين عن
.T كشتيها از ساز وسلب تهى كردن .P مهمّات السفر
كميلرى مهمّات سفردن بوشالتمق

On dit figur. Désarmer la colère de Dieu, pour dire, l'apaiser
تسكين غضب بارى ايتمك Désarmer la vengeance, pour
dire, faire cesser les mouvemens de vengeance دفع حملات
كينه وانتقام ايتمك

DÉSARMÉ. A. منخلع السلاح .P ساز وسلب از بر افكنده
ستاده سلاح .P مسلوب السلاح .A سلاحى چيقارلمش .T
از سفر معطّل .P معطّل من السفر .A سلاحى آلنمش .T
سفرليلك صورتندن چيقمش .T گشته

DÉSARROI. Désordre, confusion. Il n'est d'usage qu'avec les prépositions En ou Dans A. شذر مذر - شغر بغر .P تار ومار
- پراكنده وپريشان .T قارش مورش - طارطغان || Être en
désarroi شذر مذر اولمق Ses affaires sont dans un grand désarroi امور واحوالى بغايت پراكنده وپريشاندر Mettre
une troupe en désarroi عسكرى شغر بغر پريشان ايتمك -
عسكرى تار ومار ايتمك

DÉSASSEMBLER. Séparer ce qui était joint par assemblage
A. تفريق .P از هم جدا كردن .T برى برندن - آيرمق

|| On a désassemblé cette charpenterie بو كراستەلر آيرمق تفريق اولندى

DÉSASSORTIR. Ôter ou déplacer quelqu'une des choses qui avaient été assorties *A.* فسخ النظم *T.* طاقمى بوزمق || On a désassorti mes porcelaines, mes diamans ساقسونيا ومجوهرات طاقملرمى بوزديلر

DÉSASTRE. Accident funeste *A.* مصيبت pl. مصايب ـ آدرنگ ـ آسيب دهر *P.* آفات pl. آفت ـ قوادح pl. قادحة *T.* مصيبت ـ قضا || C'est un grand désastre pour ce pays-là بو كيفيت اول مملكتده كوره بر مصيبت عظيمه در Quel désastre! نه دكلو مصيبتدر

DÉSASTREUSEMENT. D'une manière désastreuse *A.* بالآفة ـ مصحوبا بالمصيبة *P.* آدرنگانه *T.* قضا ايله || La fête a fini désastreusement رسم عيد بالآفة نتيجه پذير اولمشدر

DÉSASTREUX. Funeste *A.* مستلزم الآفة *P.* آسيب رسان *T.* مصيبتلو || Événement désastreux حادثۀ مستلزم الآفت Mort désastreuse موت مستلزم الآفت V. aussi Funeste.

DÉSAVANTAGE. Infériorité en quelque genre que ce soit *A.* نقصان الكفاية ـ نقصان المزية ـ دونيت *P.* كمترى *T.* آشاغيلق ـ آلتلق || L'infanterie a bien du désavantage en rase campagne contre la cavalerie ميدان جنكنده سوارى عسكر آتلو ـ مقابلنده پيادگانك نقصان كفايتى دركار در عسكرى قارشوسنده يايه عسكرينك قوتى ناقص ودوندر Voir les gens à leur désavantage خلقى نقصان مزيتلرى اتخاذ قرار اولنان جهتندن نظر ايتمك Le désavantage du poste روزگارك محلك نقصان كفايتى Le désavantage du vent آلات حربك دونيتى نقصان كفايتى des armes

Et préjudice, dommage *A.* ضر ـ مضرت ـ خسار ـ خسارت *P.* زيان *T.* ضرر || Il ne se passera rien en cela à votre désavantage بو بابده طرفكده موجب ضر وخسار اولەجق بر حالت ظهورى عديم الاحتمالدر L'affaire a tourné à leur désavantage مصلحت كندولره بادئ ضرر اولەجق صورتە منقلب اولمشدر

DÉSAVANTAGEUSEMENT. D'une manière désavantageuse *A.* مضرا ـ بالضر ـ بسوء الصورة *P.* زيانكارانه *T.* ضررلو وجهله || Il parle désavantageusement de vous سندن سو صورت ايله سنى صورت مضره ايله ياد ايدر ـ بحث ايدر Il s'est marié désavantageusement كندويه مضر اولەجق وجهله تزوج ضررلو وجهله ـ ايلدى

DÉSAVANTAGEUX. Qui cause ou qui peut causer du préjudice, du dommage *A.* مضر *P.* زيان آور ـ زيان افزا *T.* ضررلو || Une telle clause de ce contrat vous est désavantageuse اشبو سندك حاوى اولديغى شروطدن فلان ماده سكا مضر در Les discours qu'il tient partout vous sont fort désavantageux هر طرفده ايتديكى صحبتلر سنك حقكه مضر در Mariage désavantageux تأهل منتج الضرر ـ نكاح مضر Ses affaires sont dans une situation désavantageuse امور واحوالى صورت مضره اوزره در

Poste désavantageux, se dit à la guerre d'un poste mauvais, mal choisi *A.* موقع غير موافق *P.* قرارگاه نا مناسب *T.* اويغونسز ير

DÉSAVEU. Dénégation *A.* انكار || Il fit un désaveu de tout ce qu'il avait dit ديديكى كلاملرك جمله سنى انكار ايتدى J'en ai son désaveu formel رسما ايتديكى انكاريدەده موجود در

Il se dit aussi de la déclaration qu'un fait, lorsqu'un homme ayant fait ou dit quelque chose au nom d'un autre, celui-ci déclare que c'est contre son intention et sans son ordre *A.* عدم التصديق || Cela est sujet à désaveu بو مادەنك تصديق اولنمامەسى احتمالى وار در — Et figur., de tout changement de conduite *A.* رد ـ نفى || Sa nouvelle vie est un désaveu formel de sa vie passée برمدتدنبرو اتخاذ ايلديكى صورت عيش وزندگانى احوال سابقەسنك رسما نفى ورديني متضمن بر كيفيت واضحه در

DÉSAVEUGLER. Tirer quelqu'un de l'aveuglement, de l'erreur. Il ne se dit qu'au figuré *A.* دفع الغفلة ـ دفع العشاوة البصيرة رفع ـ پردۀ غفلترا بر داشتن *P.* كشف البصر البصيرة ـ ديدۀ بصيرترا گشادن ـ پردۀ غفلت كردن *T.* كورلكى آچدرمق ـ كيدرمك || Il est enfin désaveuglé عاقبة نهاية الامر ـ الامر ديدۀ بصيرتندن دفع عشاوت اولندى چشم بصيرتندن رفع پردۀ غفلت اولندى

DÉSAVEUGLÉ. *A.* برئ من الغفلة ـ برئ من عشاوة البصيرة *P.* ديدۀ بصيرتش گشاده *T.* بصيرتى ـ كوزى آچلمش كوزى آچلمش

DÉSAVOUER. Nier *A.* انكار ـ نفى || Vous l'avez dit, vous n'oserez le désavouer فلان كلامى سويلديككى انكاره مجالك اول Je ne désavoue pas que je n'en aie été fâché يوقدر

خصوصده كوجنديكمى انكار ايتمم - Et ne vouloir pas reconnaître une chose pour sienne || Désavouer un ouvrage بر كمسند بر ايش - بر تاليفى اثر خامدسى اولديغن انكار ايتمك Désavouer sa signature عمل يدى اولديغن انكار ايتمك Désavouer quelqu'un pour son parent امضاسنى انكار ايتمك Désavouer son enfant بر كمسندنك قرابتنى نفى ايتمك نفى ولد ايتمك

Et déclarer qu'on n'a pas donné ordre *A.* امتناع عن انكار الانضمام الرضا - التصديق || Désavouer un ambassadeur ايلچى يى تصديقدن امتناع ايتمك Désavouer ce qu'un ambassadeur a fait ايلچينك عمل وحركتنى تصديقدن ايلچيسنك عمل وحركتنه رضاسى منضم - امتناع ايتمك Désavouer un procureur بر اولديغنى پادشاه انكار ايتمك كمسند وكيلنى تصديقدن امتناع ايتمك ce qu'un procureur a dit ou fait بر كمسند مأمور ايلديكى وكيلك افادهسند وعمل وحركتند رضاسى منضم اولديغنى انكار ايتمك

Désavoué. *A.* منكر *P.* انكار كرده *T.* انكار اولنمش

Enfant désavouée. *A.* ولد نفى

DESCELLER. Ôter le sceau d'un acte, d'un titre *A.* نزع مهرى قوپارمق *T.* مهر بر كندن *P.* فك المهر - المهر

Descellé. *A.* منفك المهر *P.* بر كنده مهر *T.* مهرى قوپارلمش

DESCENDANCE. Extraction *A.* عرق - اصل - عصارة - معصر *P.* نژاد *T.* صوى كوكى || عرق الشجرة النسل - Il dit qu'il est de telle race, mais il ne prouve pas bien sa descendance فلان نسبدن اولديغنى ادعا ايدر انجق معصر اصليسنى كما فلان صويدن اولديغن - هو المطلوب اثبات ايدهميور سويلر انجق عرق شجرة نسلنى برخوشجه اثبات ايدهميور La généalogie et descendance d'un tel فلان كمسندنك عرق نسب وعصارهسى - ونسبى

DESCENDANT. Terme d'Anatomie. Il se dit des fibres, des muscles, etc. que l'on suppose prendre leur origine dans une partie et se terminer dans une autre, en s'éloignant du plan horizontal du corps *A.* هابط *P.* فرو رو *T.* آشاغى واريجى - || Aorte descendante *A.* ابهر هابط *P.* شاهرك آشاغى اينيجى آشاغى اينيجى شاه طمرى *T.* فرو رو

DESCENDANS. Il se dit de ceux qui sont issus de quelqu'un *A.* ابناء - ابنا واعقاب - اهل النسب بالطول عن الاولاد *P.* انسال واعقاب - النسل زه وزاد *T.* دول دوش || Les descendans d'Abraham حضرت ابراهيمك ابنا واعقابى Les descendans de Charlemagne فلان نام ايمپراطورك ابنا واعقابى Le mariage est défendu entre tous les ascendans et descendans en ligne directe سلسلهٔ متصله اوزره اولان ارباب نسب بالطول عن الآبا ايله اهل نسب بالطول عن الاولاد بيننده عقد نكاح اولنمق ممنوعدر

DESCENDRE. Aller de haut en bas *A.* نزول *P.* فرو رفتن - فرود آمدن - فرو شدن *T.* اينمك || Descendre d'une montagne dans la plaine بالاى جبلدن حضيض صحرايه نزول طاغدن دوز يره اينمك - طاغدن اوهيه اينمك - ايتمك Descendre d'un arbre بالاى شجردن نزول ايتمك Descendre de cheval, de carosse, d'un bateau اسبدن وهنطودن نزول ايتمك وقايقدن قرهيه نزول ايتمك Descendre à terre قرهيه نزول ايتمك Le baromètre est descendu de quatre degrés ميزان هوا درت درجه قدر ايندى Le Saint-Esprit descendit sur les Apôtres en langues de feu روح القدس السنهٔ نارية شكلنده حواريون اوزرينه نازل اولدى

Il se dit généralement de tout ce qui tend, ou qui est porté, poussé de haut en bas *A.* انحدار - انهباط - هبوط *P.* فرورفتن - آمدن *T.* يلى اينمك - آشاغى يه اينمك - آشاغيلنمق || Les choses pesantes descendent en bas اشياى ثقيله جانب اسفله منحدر ومنهبط اولور Les rivières descendent, vont toujours en descendant depuis leur source مياه انهار منفجر اولدقلرى نهرلرك صويى - منبعلردنبرو دائما منحدراً جريان ايدر چيقديغى بيكاردنبرو آشاغى يه طوغرى ايندرك آقر

Il signifie aussi, s'étendre jusqu'en bas *A.* انسدال - انهدال *P.* فرو هشتن *T.* آشاغى يه صارقمق || Ses cheveux lui descendaient jusqu'à la ceinture صاچى تا بكمر منسدل ايدى Il a un manteau qui lui descend jusqu'au talon قپودى اياق اوكچهسنه قدر صارقيقدر

On dit en termes de Musique, Descendre d'un ton, pour dire, baisser d'un ton *A.* انخفاض درجهٔ واحده *P.* يك پرده پست بر پرده اينمك *T.* رفتن

En termes de Généalogie, il signifie, être issu, tirer son origine *A.* تفرع عن النسل - تفرع - انشعاب عن العرق *P.* زاد داشتن *T.* فلان صويدن چيقمق || Il descend des anciens Rois d'un tel pays قديمده فلان ملكده فرمانرواران

حكومت اولمش ملوكك عرقندن منشعبدر Les Français descendent des Germains فرانسدلواهل جرمانيانك نسبندن متفرّع اولمش بر ملّتدر Les généalogistes vous feront descendre d'où il vous plaira اهل علم انساب سنى ديلديككك عرق ونسلدن تفريعه قادر درلر Descendre de mâle en mâle en droite ligne ذكرًا عن الذكر سلسلهٔ متّصله اوزره متفرّع اولمق Il descend de telle maison par femmes اناث طرفندن اولرق فلان خاندانك نسلندن منشعبدر

Et déchoir *A.* انحطاط ـ انهباط ـ تنزّل *P.* پست آمدن *T.* دوشمك ـ آشاغيلنمق ـ پست شدن || Quand on est parvenu à une charge éminente, il faut craindre de descendre بر مسند عاليده اولنلره كوره تنزّل وانحطاط خوفى دركار ذروهٔ جاه واقباله رسيده اولنلر حقلرينه تنزّل وانحطاط ـ در احتمالى دركار در Il vaut mieux monter que descendre صعود وعروج هر حالده نزول وانحطاطدن اوليدر — Il est aussi actif, et signifie, transporter en bas *A.* تنزيل ـ حطّ *P.* فرود آوردن *T.* ايندرمك || Descendez ce tableau بو تصويرى آشاغى‌يه تنزيل ايله Il faut descendre cela plus bas فلان شيئى زياده‌جه ايندرملو در Descendre un homme de cheval بر ادمى آتدن ايندرمك On a descendu plusieurs passagers dans une île بر جزيره‌يه وافر يولجى ايندرمشلر در

Descendre un vaisseau d'une rivière, d'un port. C'est le faire sortir de la rivière, du port *A.* اخراج *P.* بيرون كردن ـ بيرون راندن *T.* چيقارمق

Descendu. *A.* نازل *P.* فرود امده *T.* اينمش

DESCENTE. Action de descendre *A.* نزول ـ هبوط *P.* فرود آمدى *T.* اينمه || La descente du Saint-Esprit sur les Apôtres حواريون حضراتى اوزرينه روح قدسك نزولى

À la descente, signifie, au moment où l'on descend *A.* عند النزول *P.* در دم فرود آمدن *T.* اينر ايكن ـ اينديكى وقتده || Il alla le complimenter à la descente du carrosse هنطودن نزولنده اداى مراسم خوش آمدى ايچون يانـنه واردى Il lui donna la main à la descente de l'escalier عند نردباندن فلانى ـ النزول فلانه اكرامًا ايفاى رسم دستگيرى ايلدى نردباندن اينر ايكن قولتوقلدى Il alla le recevoir à la descente du vaisseau كميدن نزولنده فلانى استقبال ايلدى

Descente. La pente par laquelle on descend *A.* حدور ـ هبوط *P.* نشيب *T.* انيش || Cette montagne est fort escarpée, cet escalier est trop droit, la descente est bien rude, bien difficile فلان جبل غاية الغايه صرب وفلان نردبان زياده ديك اولمغله انيشى خيلى چتين وكوجدر Cette montagne est rude à la descente بو جبلك هبوطى ـ بو جبل انيشده چتيندر صرپدر

Il se dit aussi, de la visite d'un lieu où l'on se transporte par autorité de Justice *T.* جانب شرعدن محلنه وارمه || On a ordonné une descente sur les lieux جانب شرعدن محلنه وارلمسى تنبيه اولندى On a ordonné qu'il y sera fait une descente et vue de lieux جانب شرعدن محلنه واريلوب كشف ومعاينه اولنمق خصوصى امر وتنبيه اولندى

Il signifie aussi, débarquement dans un pays ennemi *A.* بحرًا تنزيل العسكر في البرّ *P.* از راه دريا بخشكى لشكر فرود آوردن *T.* قره‌يه عسكر ايندرمه || Les Anglais firent une descente en Flandre انكلتره‌لو جانب بحردن كلوب فلان ايالته عسكر ايندرديلر

Et irruption d'ennemis faite par terre *A.* هجوم الاعدا *P.* هجوم دشمن *T.* دشمن يورويشى || La descente des Goths en Italie اقوام تاتارك اتاليايه هجومى

Il signifie, en termes de chirurgie, hernie, rupture qui consiste dans le déplacement des boyaux. V. Hernie.

DESCRIPTION. Discours par lequel on décrit, on dépeint *A.* وصف *P.* گزارش *T.* وصف || Il y a de belles descriptions dans ce poète بو شاعرك تأليفنده لطيف وصفلر وار در La description d'un palais, d'un jardin بر سرايك وبر باغچه‌نك وصفى d'une tempête فورتنه‌نك وصفى des effets d'une passion امراض نفسانيه‌دن بر مرضك نتايج وآثارى وصفى

Et un livre qui contient l'état présent d'une province, d'un Royaume, d'une partie du monde *A.* رسالة فى وصف الاحوال المملكة *P.* گزارش نامهٔ احوال مملكت *T.* وصف احوال مملكته دائر اولان كتاب || Description de l'Égypte وصف احوال مصره دائر بر قطعه رساله

En termes de Philosophie, il signifie, définition imparfaite *A.* وصف الحال || Ce n'est pas une définition, ce n'est qu'une description بو تعريف دكل وصف حالدر

DÉSEMBALLAGE. Ouverture d'un ballot, en ôtant la toile d'emballage *A.* فسخ الرزمة *P.* گشاد پرونده *T.* دنكى چوزمه ـ دنككك چوزدرلمسى

DÉSEMBALLER. Défaire une balle *A.* تفسيخ الرزمة ـ تفسيخ العكام *P.* پرونده گشادن *T.* دنكى چوزمك

DÉSEMBARQUEMENT. Action de désembarquer. V. Désembarquer ‖ Le désembarquement des marchandises, des troupes, des chevaux اموالك وعسكرك وآتلرك سفينه‌دن اخراجى

DÉSEMBARQUER. Tirer hors du vaisseau *A.* اخراج عن السفينة *P.* از كشتى بيرون راندن ـ از كشتى بيرون كردن *T.* كميدن چيقارمق ‖ Nous avons embarqué des marchandises à Marseille, il vint un contre-ordre, il fallut les désembarquer مارسليا اسكله‌سنده تجار مالى سفينه‌يه وضع وتحميل اولنمشيكن خلافنه ظهور ايدن امره مبنى اول اموالك سفينه‌دن اخراجى اقتضا ايلدى

Désembarqué. *A.* مخرج عن السفينة *P.* از كشتى بيرون كرده *T.* كميدن چيقارلمش

DÉSEMBOURBER. Tirer hors de la bourbe *A.* اخراج عن الصواخ *P.* از گلزار بر كشيدن *T.* بتاقلقدن چيقارمق

Désembourbé. *A.* مخرج عن الصواخ *P.* از گلزار بر كشيده *T.* بتاقلقدن چيقارلمش

DÉSEMBARRASSÉ. Exempt d'embarras *A.* برئ من الغوايل ـ برئ من الموانع *P.* وارستهٔ غائله *T.* غائله‌لردن قورتلمش

DÉSEMPARER. Abandonner le lieu où l'on est, en sortir *A.* ترك جا *P.* ترك المكان ـ ترك القرار ـ تنحى ـ مفارقت كردن ـ جدا شدن *T.* يردن چيقمق ـ ايرلمق ‖ Les ennemis qui étaient devant une telle place ont désemparé فلان قلعه‌نك پيشگاهنده اولان دشمن عسكرى اول طرفدن فلان قلعه‌نك اوكنده اتخاذ قرار ـ تنحى ومفارقت ايلدى ايتمش دشمن عسكرى آيريلوب كتدى Tous les habitans désemparèrent à l'arrivée des gens de guerre عسكرى نفراتنك ورودنده اهالئ بلده‌نك جملسى مفارقت ايلديلر ـ مجموعى يرلرندن قالقوب بر طرفه اولمشلر در Je n'ai point désemparé de la ville درون شهردن اصلا مفارقت ايتمدم Tenez-vous là, et n'en désemparez pas que je ne revienne فلان محلده دوام وقرار ايله عودتمه قدر آيرلمه

Il est aussi actif *A.* ترك *P.* وا گذاشتن *T.* براقمق ‖ Désemparer la ville شهرى براقمق Désemparer le camp اردويى ترك ايتمك

En termes de Marine, Désemparer un vaisseau, signifie, le démâter, ruiner ses manoeuvres *A.* كسر الدقول والارسان السفينة *P.* ستونها ورسنهاى كشتى شكستن *T.* كمينك ديركلرينى وهلاطلرينى قيرمق ‖ Ce vaisseau fut désemparé à coups de canon بو كمينك ستون ورسنلرى ضرب طوب ايله شكست اولندى

Désemparé. *A.* مفارق ـ متنحى *P.* ترك جا كرده ـ جدا شده *T.* يردن چيقمش ـ ايرلمش

Vaisseau désemparé. *A.* منكسر الدقول والارسان *P.* ستون ورسن شكسته *T.* هلاط وديركلرى قيرلمش

DÉSEMPESER. Ôter l'empois du linge *A.* امحاء النشا *P.* از آهارى *T.* آهار پاك كردن كيدرمك

Désempesé. *A.* ذاهب النشا *P.* از آهار پاك كرده *T.* آهارى كتمش

DÉSEMPLIR. Rendre moins plein *A.* تقليل ـ نقص الملائة ـ تقليل المشحونية ـ نقص الشحن ـ الملائة *P.* كم انباركردن *T.* طولغونلغى آزالتمق ـ طولغونلغى اكسلتمك ‖ Il faut désemplir ce coffre, il est trop plein بو صنديق بغايت مملو اولمغله نوعما تقليل ملائتى لازمدر ـ Il est aussi neutre *A.* انتقاص الملائة ـ تنقص الملائة *P.* كم انبار شدن *T.* طولغونلق آزالمق ـ طولغونلق اكسلمك ‖ Sa maison ne désemplit point de monde قوناغندن خلقك ملائتى نقصان قوناغى ازدحام ناسدن خالى قالمز ـ بولمز Ce canal ne désemplit point dans le plus fort de l'été بو جدولك ملائتى صيفك كمال شدتنده بيله نقصانپذير اولمز Il est si riche, que son coffre ne désemplit point, quelque dépense qu'il fasse شول رتبه‌ده كثرت مالى وار دركه هر نقدر مصرف ايتسه صنديغنك طولغونلغى اكسلمز

Se désemplir. Devenir moins plein. V. Désemplir, au neutre.

Désempli. *A.* ناقص الملائة *P.* كم انبار *T.* طولغونلغى طولغونلغى اكسلمش ـ آزالمش

DÉSEMPRISONNER. Mettre hors de prison *A.* تخلية السبيل ـ اطلاق من المحبس *P.* از زندان آزاد كردن *T.* حبسدن آزاد ايتمك ـ چيقارمق ‖ On l'emprisonna hier, et on le désemprisonna une heure après فلان كمسنه دونكى كون حبس اولنوب بر ساعت گذرانده سبيلى تخليه اولنمشدر

Désemprisonné. *A.* طليق من المحبس *P.* از زندان آزاد كرده *T.* حبسدن چيقارلمش

DÉSENCHANTEMENT. Action de désenchanter A. V. Désenchanter.

DÉSENCHANTER. Rompre l'enchantement, le faire finir *A.* حلّ السحر ـ دفع السحر *P.* از افسون آزاده كردن *T.* سحری بوزمق || Le peuple croit que les sorciers peuvent enchanter et désenchanter ساحرلر حلّ وعقد سحره مقتدر اولدقلرینی عوامّ ناس اعتقاد ایدرلر

DÉSENCHANTÉ. *A.* منحلّ السحر *P.* وارستهٔ افسون *T.* سحری بوزلمش

DÉSENCLOUER. Tirer un clou du pied d'un cheval, de la lumière d'un canon, etc. *A.* قلع المسمار *P.* میخ بر کندن *T.* اکسری چیقارمق ـ اکسری قوپارمق || Désenclouer un cheval آتك آیاغندن قلع مسمار ایتمك

DÉSENCLOUÉ. *A.* مقلوع المسمار *P.* میخ بر كنده *T.* اکسری قوپارلمش

DÉSENFLER. Faire qu'une chose enflée cesse de l'être *A.* ازالة النفخ ـ اذهاب النفخ *P.* از باد تهی کردن ـ برجستگیرا برطرف كردن *T.* شیشكنلكی كیدرمك ـ قبارغی كیدرمك || Désenfler un ballon متنفخ اولان طلومك نفخنی ازاله ایتمك ـ Il est aussi neutre *A.* اندفاع النفخ *P.* از برجستگی ـ قبارقلق صاومق *T.* از باد تهی شدن ـ وارسته شدن ـ Et en parlant de tumeurs *A.* انخماص ـ شیشكنلك صاومق *P.* شیش اینمك *T.* آماس فرو رفتن

DÉSENFLÉ. *A.* مندفع النفخ ـ ذاهب النفخ ـ زایل النفخ *P.* از باد تهی شده *T.* قبارغی صاومش

DÉSENFLURE. Cessation d'enflure *A.* اندفاع ـ سکون النفخة *P.* دفع آماس *T.* شیشكنلك صاومه || Ce malade est bien désenflé, mais la désenflure n'est pas complète بو مریضك نفخهسی خیلی مرتبه کسب سکون ایتمش ایسهده هنوز تماماً مندفع اولمامشدر

DÉSENIVRER. Faire cesser l'ivresse *A.* دفع السکر ـ اصحا ـ اذهاب السکر *P.* آزادهٔ مستی کردن ـ هوشیاری آوردن *T.* سرخوشلغی كیدرمك ـ آیقلتمق || Le sommeil l'a désenivré اویقو ایله دفع سکر ایلدی

Il est aussi neutre. *A.* اندفاع السکر ـ صحو *P.* هوشیار شدن *T.* سرخوشلق صاومق ـ آیقلنمق

DÉSENIVRÉ. *A.* صاحی *P.* هوشیار شده *T.* آیقلنمش

DÉSENNUYER. Chasser l'ennui *A.* دفع الملال ـ سلب السآمة *P.* از بیزاری آزاده کردن *T.* اوشنكلكی صاوشدرمق || Chercher à se désennuyer دفع ملال وسآمته سعی ایتمك En désennuyant les autres, il se désennuie lui-même سائرلردن دفع ملال وسآمت ایتمكده ایكن كندوسی دخی آزادهٔ ثقلت ملال اولمش اولور

DÉSENNUYÉ. *A.* مسلوب الملال ـ مسلوب السآمة *P.* وارستهٔ بیزاری *T.* اوشنكلكی صاوشدرمش

DÉSENRAYER. Ôter la corde ou la chaine qui empêche que la roue d'une voiture ne tourne *A.* فكّ الناشبة العجالة *P.* بند چرخدرا گشادن *T.* تكرلكك ایلشكننی چیقارمق || Présentement le chemin est plat, il faut désenrayer cette roue شمدی یول دوز اولمغله عربه تكرلكنك ایلشكننی چیقارملو در

DÉSENRHUMER. Faire cesser le rhume *A.* دفع الزکام *P.* از خشام آزاده کردن *T.* زكامی كیدرمك ـ زكامی صاوشدرمق || Ce sirop m'a désenrhumé بو سیروب زكاممی دفع ایتدردی Il s'est désenrhumé دفع زكام ایلدی

DÉSENRHUMÉ. *A.* بریٔ من الزکام *P.* آزادهٔ خشام *T.* زكامدن قورتلمش

DÉSENROUER. Ôter l'enrouement *A.* دفع البحّة *P.* از خپه آزاده کردن *T.* سس بوغونقلغنی كیدرمك || Se désenrouer en buvant de l'eau fraiche صوق صو ایچمكله دفع بحّه ایتمك

DÉSENROUÉ. *A.* بریٔ من البحّة *P.* آزادهٔ خپه *T.* سس بوغونقلغنی صاوشدرمش

DÉSENSEVELIR. Ôter le linge qui ensevelissait un mort *A.* سلب الكفن *P.* جامهٔ عدمرا بر آوردن *T.* كفننی چیقارمق || On l'a désenseveli, pour le faire visiter par les chirurgiens جرّاحلره ارائه اولنمق ایچون كفنی اوزرندن سلب اولندی

DÉSENSORCELER. Délivrer de l'ensorcellement *A.* دفع السحر ـ تخلیص عن السحر *P.* از افسون رهانیدن *T.* سحردن قورتارمق

DÉSENTÊTER. Tirer quelqu'un de l'entêtement où il est *A.* دفع المرادة العقل *P.* آزادهٔ سختسری برطرف كردن *T.* ذهننك صاپلنمدسنی كیدرمك || On ne saurait le désentêter de cette femme بو خاتونك حقنده اولان مفتونیتنی خصوصنده مرادت عقلنی دفع ایتمك محالدر C'est une opinion dont il faut le désentêter بو اعتقاده عقلنك صاپلنمدسنی كیدرمك لازمهٔ حالدندر

DÉSERT. Inhabité, peu fréquenté *A.* ارض خاویة ـ خاوية

کم عمران - بی آبادانی *P.* عاری من العمران - غیر معمور - بلدۀ غیر ارض خاویه Ville déserte || Lieu désert شنلکسز *T.* آثار - صحرای عدیم العمران Campagne déserte معموره آبادانی وعمراندن عاری بر صحرا

Il est aussi substantif, et signifie, lieu désert *A.* بریّة pl. براری - قفرة pl. قفار - مفازة pl. مفازات *P.* بیابان - چول بریّة - قفرۀ موحشه Désert sauvage || اسسز یر - چول *T.* صعید مصرک براری Les déserts de la Thébaïde دولناک براری وقفارده منزویا Se retirer dans les déserts ومفازاتی ومعتزلا اتخاذ قرار ایتمک

DÉSERTER. Abandonner un lieu *A.* ترک المأوا - ایحاش یوردی براقمق *T.* یومرا وا گذاشتن *P.* مهاجرت - هجرت - یوردی براغوب کتمک || La guerre et la peste font déserter les villes et les provinces مصایب سفر ووبا اهالئ بلدانک ترک مأوا ایلملرینی مستلزمدر On lui fit tant d'affronts, qu'il fut obligé de déserter la province نیچه نیچه مظهر اولدیغی تکدیرات وتحقیراته مبنی مملکتدن هجرت ایلمکه مجبور بو حالت بکا On dit aussi, Cela me fera déserter - اولمشدر ترک مأوا ودسکن ایتدرهجکدر Cet homme est si importun, qu'il me fera déserter بو آدم شول رتبده معجز در که بنی بنی یوردمدن قاچرهجقدر - یورد دکشمکه مجبور ایدهجکدر

Il se dit aussi des soldats qui abandonnent le service sans congé *A.* فرار - هرب - اباق - ابق *P.* گریزپایی نمودن - اردودن فرار ایتمک Déserter l'armée || قاچمق *T.* گریختن le service خدمتدن فرار ایتمک On passa par les armes ceux qui avaient déserté فرار وهرب تهمتیله متهم اولمش عسکری نفراتنک تادیبات لایقدلری اجرا اولندی Il a déserté d'un tel régiment فلان نفر فلان آلایدن فرار ایلدی Un soldat qui déserte à l'ennemi doit être puni de mort دشمن طرفنه ارتکاب فرار ایدن عسکری نفری ترتیب جزا ایله تادیب اولنمق اقتضا ایدر

Déserté. Il n'est d'usage que dans le premier sens *A.* خالی شنلکدن خالی *T.* نا آباد *P.* معدوم العمران - عن الاهالی - شنلکی قالمامش -

DÉSERTEUR. Soldat qui a déserté *A.* اباق pl. ابوق - آبق - قاچقون *T.* گریخته - گریز پا *P.* داربون pl. هارب - قاچقون عسکری Les déserteurs sont condamnés à mort || فراری نفرلری مظهر قتل ودمار اولورلر

DÉSERTION. Action de déserter. Il ne se dit que des soldats *A.* فرار - اباق *P.* گریز *T.* قاچمه || Le crime de désertion est puni par les ordonnances militaires عسکری نفراتنک فرار جرمیچون لازم کلام مجازات لایقه لری نظامات حربیه اوزره اجرا اولنور La désertion des soldats avait affaibli l'armée عسکری طائفه سنک فراری اوردونک ضعف حالنه بادی اولمشدر Il y a une grande désertion dans une telle armée فلان اردوده عسکری طائفه سنک فوجافوج فراری درجۀ مبالغه ده در

DÉSESPÉRADE. Il n'est d'usage que dans cette phrase, À la désespérade, et signifie, à la manière d'un désespéré *A.* مأیوسا *P.* آردینی اوکنی - مأیوس کبی *T.* مأیوسانه - نومیدانه مأیوسانه صالر Il s'en va à la désespérade || صایمیدرق Se battre à la désespérade مأیوسانه جنک ایتمک

DÉSESPÉRANT. Qui jette dans le désespoir, qui donne un grand chagrin *A.* موجب - موجب المأیوسیّة - مستلزم الیاس التقنیط *P.* نومید ساز *T.* امیدسزلغه دوشوریجی || Cela est désespérant بو بر کیفیّت موجبۀ المأیوسیّتدر Cette pensée est désespérante بو فکر مأیوسیّتی موجب اولهجق بر معنا در

DÉSESPÉRÉMENT. Éperdument, avec excès *A.* بتفدیة النفس فلانک - جان فدا ایدهرک *T.* بصورت جانفدایی *P.* اوغورینه جان فدا ایدهرک || Il est désespérément amoureux جان فدا ایدرک عاشق آشفته دلدر

DÉSESPÉRER. Perdre l'espérance *A.* قطع الامل - استیاس قطع امید کردن - نومیدی داشتن - بی امید شدن *P.* *T.* امیدی کسمک - اومامق || Je désespère de venir à bout de cette affaire بو مصلحته ظفریاب اولمقدن مأیوسم Les médecins désespèrent de sa guérison اطبا فلانک بره وشفاسندن قطع امید ایلدیلر Je désespère de la partie بو اویونده ظفر بولمقدن مأیوسم Désespérer de la miséricorde de Dieu مرحمت بی نهایت صمدانیه دن قطع سر رشتۀ امید ایتمک Désespérer de son salut سلامت نفسدن قطع امید ایتمک Désespérer d'un malade بر مریضک سلامت حالندن قطع سر رشتۀ امید ایتمک Désespérer d'un jeune homme بر نو جوانک اصلاح نفسندن منقطع الامل اولمق - Il est aussi actif, et signifie, affliger au dernier point *A.* ایجاب القاء فی حال المأیوسیّة - المأیوسیّة *P.* گرفتار حال نومیدی کردن *T.* مأیوسلق حالنه دوشورمک || Cela me désespère

بو كيفيت بني حال مأيوسيتده القا ايدر Vous me désespérez par vos rigueurs حقمده قوللانديغك اطوار شدت آميز ايله بني حال مأيوسيتده دوشورمش اولورسك Il ne faut pas désespérer un homme بر آدمى حال مأيوسيتده دوشورمك روا دكلدر

Se désespérer. Se tourmenter avec de grandes démonstrations de douleur ‖ Il vient d'apprendre la mort de son fils, il se désespère اوغلنك وفاتى خبرينى آلديغندن نفسنى حال مأيوسيتده القا ايدر Il se désespère au point de vouloir attenter sur sa propre vie قتل نفس ايتمك درجه‌سنده مأيوس الحالدر

Désespéré. *A.* مأيوس *P.* بى اميد ـ نوميد *T.* اوموسز ـ اميدسز ‖ Une affaire désespérée بر امر ظفرى نا متصور بر اميدسز صوكى چيقمياجق بر مصلحت ـ مصلحت Un malade désespéré بر وصحتندن قطع اميد اولنمش بر خسته On dit, qu'un homme est désespéré, pour dire, qu'il est incorrigible اصلاح نفسندن قطع ـ اصلاح نفسى نا مأمول بر آدم اميد اولنمش ادم Et qu'il court, qu'il crie comme un désespéré جانندن مأيوس كبى قوشار وفرياد ايدر ـ Il se prend aussi pour Furieux ‖ Se battre en désespéré مأيوسانه جنك فدايى كبى ـ جاندن مأيوس كبى طوقشمق ـ ايتمك مأيوسانه عمل وحركت Agir en désespéré جنك ايتمك ايتمك

Désespoir. Perte d'espérance *A.* قناطت ـ مأيوسيت ـ يأس *P.* نوميدى *T.* اوموسزلق ـ اميدسزلك ‖ Le désespoir de réussir dans cette affaire l'a obligé à... بو ماده‌ده ظفر بولمقدن مأيوسيتى بو حركته مجبور ايلدى Quelquefois le désespoir redouble le courage حالت يأس ونوميدى بعضاً تأكيد غيرتى مستلزم اولور

Et abattement de l'âme, qui ne croit par pouvoir surmonter un mal qui la presse *A.* حال المأيوسيّة *P.* حال نوميدى *T.* حال مأيوسيتده ‖ Tomber dans le désespoir مأيوسلق حالى Il est dans le dernier désespoir حال كمال گرفتار اولمق Réduit au désespoir حال مأيوسيتده نوميدى ومأيوسيتده در رسيده اولمش ـ Et ce qui cause le désespoir même *A.* موجب المأيوسيّة *P.* سبب نوميدى *T.* اميدسزلق كتوريجى ‖ La fortune de ce méchant homme est le désespoir des gens de bien بو خبيثك اقبالى اصحاب خير عندنده موجب مأيوسيت اولور بر كيفيتدر C'est là mon désespoir اشته مأيوسيت حالمه سبب اولان بودر ـ On dit figur. Être au désespoir, pour dire, être bien fâché, avoir bien du déplaisir *A.* تضجر البال ـ تأسف البال *P.* دلازار بودن *T.* جان صيقلمق ‖ Je suis au désespoir de ne pouvoir faire ce que vous désirez de moi مطلوبكى اسعاف ايده‌مديكمدن متأسف البالم ـ مطلوبكه مساعده ايده‌مديكمه جانم صيقيلور Il est au désespoir de cet accident بو حالك ظهورندن متضجر البالدر Mettre au désespoir ايجاب تأسف بال ايتمك Cette nouvelle me met au désespoir بو خبر موجب تأسف بالم اولمشدر ـ بو خبردن جانم صيقلور

Déshabillé. Les hardes de nuit dont on se sert quand on est déshabillé. Il n'est d'usage qu'avec les prépositions En et Dans *A.* ثوب الليل ـ لباس الليل *P.* جامهٔ شب *T.* كيجه‌لك ‖ Elle était en deshabillé كيجه‌لك اوروبه‌سى ـ جامهٔ لباسيله ايدى Elle est fort jolie dans son déshabillé جامهٔ شب ايله كيينمش اولديغى حالده غايت ايله حسنادر

Et un habillement dont les femmes se servent pour garder la chambre *A.* مبذلة *P.* جامهٔ روز مرّه *T.* اوروبه كونده‌لك ‖ كونده‌لك لباس ـ Elle a fait faire un déshabillé très élégant بغايت ظرافتلو بر مبذله ياپدردى

On dit figur., Se montrer dans son déshabillé, paraitre dans son déshabillé, pour dire, se montrer tel que l'on est, sans art, sans affectation كندويى لباس تصنعدن عارى اولدرق ـ ريادن عارى كورنمك ـ كوسترمك

Déshabiller. Ôter à quelqu'un les habits dont il est vêtu *A.* خلع اللباس ـ خلع الثياب ـ تعريه من اللباس *P.* جامهٔ فلان بر گرفتن *T.* اوروبه‌يى چيقارتمق ـ صويمق ‖ Déshabiller un malade pour le mettre au lit خسته‌يى فراشده ياتورمق ايچون اوزرندن لباسنى خلع ايتمك Déshabillez-vous vous-même لباسكى كندوك چيقار

Déshabillé. *A.* عرى من اللباس *P.* بى جامه *T.* صويلمش

Déshabité. Qui cesse d'être habité *A.* غير مسكون ـ غير *P.* نامعمول *T.* نا مسكون اهاليدن بوش ‖ Pays déshabité منزل نا مسكون ارض غير مسكونه Maison déshabitée

Déshabituer. Désaccoutumer *A.* دفع الاعتياد ـ نفى العادة *P.* از عادت باز داشتن *T.* عادتى براقدرمق ـ عادتدن ‖ Il faut le déshabituer de cela بوكا اعتيادينى وازكچدرمك

دفع ایتدرمک اقتضا ایدر Tâchez de vous en déshabituer de bonne heure شمدیدن نفی اعتیاده سعی ایله

Déshabitué. A. تارک العادة P. از عادت باز داشته T. عادتی براقمش

DÉSHÉRENCE. Droit que le Souverain a de s'emparer d'un bien, lorsqu'après la mort du propriétaire, il ne se présente point d'héritiers A. حق الضبط التركة بلا وارث P. حق گرفت پس افتاد بی وارث T. وارثسز ترکه‌نک جانب میریدن ضبطی حقی

DÉSHÉRITER. Priver de sa succession A. نفی الوراثة عن فلان P. از وراثت دور کردن T. وراثتدن چیقارمق || Un père peut, en certains cas, déshériter ses enfans بعض حالاتده والد کندو اولادینی وراثتدن نفی ایلمکه جواز وار در

Déshérité. A. نفیّ الوراثة P. از وراثت دور کرده T. وارثلکدن چیقارلمش ـ وراثتدن چیقارلمش

DÉSHONNÊTE. Qui est contre la pudeur, contre la bienséance A. فحش آلود ـ بی ادب ـ فاحش P. مخالف علی الادب T. ادبسز || Pensées déshonnêtes افکار فاحشه Paroles déshonnêtes اقوال فاحشه actions افعال وحرکات دأب ادبه مخالف livres تألیفات gestes اشارات فحش آلود کردار بی ادبانه ـ Hanter des compagnies déshonnêtes مجالس اهل فحش آمیز Les lieux déshonnêtes امکنهٔ فاحشه فحش وشناعته تردّد ایتمک

DÉSHONNÊTEMENT. D'une manière déshonnête A. بالفحش ـ بلا ادب ـ فاحشاً P. بی ادبانه T. ادبسزجه || Parler déshonnêtement ادبسزجه لاقردی ـ بی ادبانه تکلّم ایتمک سویلمک

DÉSHONNEUR. Honte, opprobre A. شین ـ عار P. ننگ T. عرض اکسکلکی || Tenir à déshonneur موجب شین وعار عدّ ایتمک Un jeune homme qui fait déshonneur à ses parens ابوینه ایراث شین وعار ایدن بر نو جوان Vous pouvez répondre de lui, il ne vous fera point de déshonneur فلان کشی طرفکه باعث عار اولەجق بر درلو حرکتده بولنمق احتمالی اولمدیغنه نظراً کندویه کفیل اوله بیلورسک

DÉSHONORABLE. Qui cause du déshonneur A. موجب العار ـ مخلّ العرض والناموس ـ موجب الشین ـ P. کم ساز عرض T. سبب ننگ وعار ـ عرض اکسکلکی کتورر || Action déshonorable موجب شین وعار اولەجق حرکت Fonction déshonorable مخلّ عرض وناموس اولەجق خدمت

DÉSHONORER. Perdre d'honneur et de réputation, diffamer A. هتک ـ اخلال العرض والناموس ـ ایراث الشین والعار العرض والناموس P. عرض شکستن ـ رسوا کردن T. عرضه طوقنمق ـ عرضه اکسکلک کتورمک ـ عرضی بیقمق || Déshonorer quelqu'un par des médisances بد زبانلق ایله بر کمسنه‌نک شاننه ایراث شین ایتمک Vous le déshonorez par vos discours سویلدیککز کلام ایله عرضنه طوقنورسک Cette action l'a déshonoré بو حرکت ـ بو فعل عرضنی رسوا ایلدی Vous vous déshonorez par votre conduite طوتدیغک طور ومسلک ایله نفسکه ایراث شین شاننه موجب شین اولمشدر Cet homme déshonore sa famille بو آدم کندو خاندانننک عرضنی رسوا ایدر وعار ایتمش اولورسک Déshonorer ses ancêtres آبا واجدادینه ایراث شین وعار ایتمک

Déshonoré. A. منکسر العرض P. عرض شکسته ـ رسوا شده T. عرض اکسکلکنه ـ عرضی طوقنلمش ـ عرضی بیقلمش اوغرامش

DÉSIGNATIF. Qui désigne A. علامت وصفیّة

DÉSIGNATION. Action de désigner A. وصف P. گزارش T. صاتیلق ویرمه || Cette désignation est si précise, qu'on ne saurait s'y tromper بو وصف شول رتبده صریح وعیاندر که آلدانمق ممکن دکلدر

Et nomination, destination expresse A. تعیین ـ تخصیص || Il mourut après avoir fait la désignation de son successeur خلفنی تعیین ایلدیکدنصکره عزم دیار آخرت ایلدی

DÉSIGNER. Dénoter une personne, une chose par des expressions, par des marques qui la font connaître A. دلالت ـ توصیف ـ وصف P. گزارش کردن T. ایتمک ـ صاتیلق ویرمک ـ کوسترمک || Il ne l'a point nommé dans son discours, mais il l'a si bien désigné, qu'on l'a aisément reconnu اثنای صحبتده اسمنی تصریح ایتمامش ایسه‌ده شول رتبده صراحت ایله توصیف ایلدیکه بالسهوله معلوم اولمشدر Qu'avez-vous voulu désigner par-là? بوندن ندیه دلالت ایتمک استر ایدک Ce vent-là désigne de la pluie بو روزکار بارانه دلالت ایدر Ce pouls désigne un abcès بو نبض ورمه دلالت ایدر Il nous a si bien désigné les lieux, qu'on ne saurait s'y méprendre موقعی شول درجده صراحت ایله وصف ایلدی که دوچار سهو وغلط اولمق احتمالی یوقدر

Et marquer précisément A. تعیین || Désignez-moi le temps

et le lieu, et je ne manquerai pas de m'y trouver وقت ومحلّی تعیین ایلسهڭ بهر حال موجود بولنورم — Il se dit aussi, en parlant des personnes qu'on destine à quelque dignité || On désigna les Consuls pour l'année suivante سنهٔ آتیه ایچون اقتضا ایدن قونسلوسلر تعیین اولندی Un tel Empereur désigna un tel pour son successeur فلان پادشاه فلان کمسنه‌یی کندو یه ولیّ عهد تعیین ایلدی

Désigné. *A.* موصوف *P.* گزارش کرده *T.* وصف اولنمش — *A.* معیّن *P.* تعیین کرده *T.* تعیین اولنمش صانیلق ویرلمش —

DÉSINCORPORER. Séparer une chose du corps auquel elle avait été incorporée *A.* افراز عن الكلّ — افراز *P.* از هم جدا کردن *T.* طوپندن آیرمق — آیرمق || Les terres unies au domaine ne se peuvent désincorporer que par échange خواصّه مربوط اولان اراضی استبدالدن غیری صورت ایله افراز قبول ایتمز On avait incorporé cette compagnie dans un tel régiment, on l'a désincorporée عسکرڭ فلان بلوکی مقدّما فلان آلایه الحاق اولنمشیکن بو دفعه اول آلایدن افراز اولندی

Désincorporé. *A.* مفرز عن الكلّ — مفرز *P.* از هم جدا کرده *T.* آیرلمش — طوپندن آیرلمش

DÉSINENCE. Terme de Grammaire. Terminaison *A.* مجراء اللفظ pl. مجاری الالفاظ || Les cas des noms Latins sont distingués les uns des autres par leur désinence لاتین لساننده اعراب اسما مجاریٔ الفاظدن بللو اولور V. Terminaison.

DÉSINFATUER. Désabuser un homme qui est infatué *A.* دفع المفتونیّة *P.* از دلشیفتگی آزاده کردن *T.* عقلڭ قاپلمسنی کیدرمک || C'est une chimère dont vous aurez bien de la peine à le désinfatuer فلانڭ ذاهب اولدیغی خیال محاله مفتونیّتی دفع اولنمق بغایت مشکلدر Il ne voit plus cette femme-là, il s'en est désinfatué فلان خاتون حقنده اولان مفتونیّتی دفع ایتمش اولدیغندن فیما بعد کورمسنه راغب دکلدر

DÉSINFECTER. Ôter l'infection *A.* ازالة الزهم — دفع السناخة — دفع خنجیر کردن *P.* اذهاب العفونة — دفع العفونة — || مردار قوخویی کیدرمک *T.* بد بویی‌را بر طرف کردن Desinfecter un vaisseau, des étables سفینه‌دن واخورلردن دفع عفونت ایلمک Désinfecter des hardes اثوابدن دفع عفونت — عفونتی کیدرمک — ایتمک

Désinfecté. *A.* بریٔ من العفونة — بریٔ من السناخة — سالم من الزهم *P.* وارستهٔ بد بویی *T.* مردار قوخودن قورتلمش

DÉSINFECTION. V. Désinfecter || En temps de peste, on travaille à la désinfection des maisons, des effets et des marchandises وقت ظهور وباده بیوت ومنازلڭ وامتعه واشیانڭ واموال تجارڭ عفونتنی دفع ایچون اقتضا ایدن وسایلڭ استحصالنه سعی اولنور

DÉSINTÉRESSEMENT. Détachement de son propre intérêt *A.* نزاهت عن الغرض — برائت من الغرض *P.* بیغرضی *T.* غرضدن برائت کامله || Parfait désintéressement غرضسزلق C'est un homme d'un grand désintéressement غرضدن برائت کلیّا بریٔ من الغرض بر آدمدر — کاملدسی وار در Il a fait paraître un extrême désintéressement غرض ومصلحت مخصوصه‌دن برائت عظیمه اظهار ایلدی

DÉSINTÉRESSÉMENT. Sans aucune vue d'intérêt *A.* بریّا من الغرض — بلا غرض *P.* بیغرضانه *T.* غرضسزلق ایله || Je vous en parle très-désintéressément بو خصوصده سکا بیغرضانه سویلرم

DÉSINTÉRESSER. Mettre quelqu'un hors d'intérêt, en le dédommageant de ce qu'il perd, ou de ce qu'il espérait *A.* اخراج عن المصلحة بالارضا *P.* با خوشدلی از مصلحت بیرون کردن *T.* بر کمسنه‌یی کوکلنی خوش ایده‌رڭ مصلحتدن چیقارمق || Hé bien, vous n'y perdrez rien, on vous désintéressera بو خصوصده بر درلو ضررڭ اولدجغی یوقدر زیرا سنی بالارضا مصلحتدن چیقاره‌جقلر Il a désintéressé tous ceux qui avaient part à cette affaire بو ماده‌ده صاحب علاقه اولنلرڭ جمله‌سنی بالارضا مصلحتدن اخراج ایلدی

Désintéressé. *A.* مخرج عن المصلحة بالارضا *P.* با خوشدلی از مصلحت بیرون شده *T.* کوکل خوشلغی ایله مصلحتدن چیقارلمش — Il est aussi adjectif, et se dit de celui qui ne fait rien par le motif de son intérêt personnel *A.* بریٔ من الغرض — منزّه عن الغرض *P.* بیغرض *T.* غرضسز || C'est un homme désintéressé فکر غرضدن منزّه بر — بریٔ من الغرض بر آدمدر — غرضدن سالم بر آدم — شائبهٔ غرضدن منزّه بر آدم — آدمدر Juge désintéressé فکر غرض — غرضدن منزّه بر قاضی Il regarde cela d'un oeil désintéressé وعوضدن سالم بر قاضی

بو مادّه‌یی ـ بو مادّه‌یی نظر بیغرضانه ایله مشاهده ایدر مسلک بیغرضلق کوزیله کورر Une conduite désintéressée غرضدن سالم اولان افکار Sentimens désintéressés بیغرضانه شائبهٔ غرضدن منزّه سوانح خاطر ـ

DÉSIR. Souhait, mouvement de la volonté vers un bien qu'on n'a pas *A.* تمنّی pl. تمنّیات ـ رغبت pl. رغبات ـ منیة pl. منایا ـ شوق pl. اشواق ـ هواء النفس ـ اشتیاق النفس pl. اشتیاقات نفسانیة *P.* آرزو ـ آرزومندی ـ درخواست ـ یوبه ـ دلخواه ـ خواهش دل *T.* هوس ـ کوکل چکمه ـ استک ـ کرمیتلو ـ آرزوی دلسوز ـ رغبت محرقه || Désir ardent اوزلمه ـ رغبت مفرطه extrême بویلسز بر رغبت déréglé استک insatiable رغبت واهیه faible غنا کلمیه‌جک شوق وآرزو vain لهیب اشتیاق ایله جگر سوز Brûler de désir آرزوی باطل آتش پر سوز اشتیاق ایله محترق الفؤاد اولمق ـ اولمق ـ اشتیاقات نفسی تحریک ایتمک Exciter des désirs ولوع ـ غرام *A.* Désir violent ـ تهییج منایا ورغبات ایتمک ـ قوی استک *T.* آرمان *P.* اشتیاق شدید ـ On dit, Contenter, satisfaire, assouvir son désir ou ses désirs *T.* استیفای اشتیاقات ـ اشتیاقات نفسی استیفا ایتمک ـ حظ ایتمک تبعیّة *A.* Au gré de ses désirs ـ نفسانیه‌یی اغنا ایتمک بهوس دل *P.* تبعیّةً باشتیاقات النفس ـ بهواء النفس هوسنه تابع اولدرق ـ کوکل استکنه اویدرق *T.* پیروی کنان

On dit en termes de Pratique, Au désir de l'ordonnance, Au désir de la coutume, pour dire, suivant l'ordonnance, la coutume نظام ـ بر موجب نظام وبر موجب قانون وعادت موجبنجه رقانون موجبنجه

DÉSIRABLE. Qui mérite d'être désiré *A.* مرغوب ـ مستحب ـ اعزّ *P.* دلکش *T.* کوکل سوه‌جک || De tous les biens, la santé est le plus désirable کافّهٔ مستحسناتک احب واعزّی صحّت وجود اعزّ منایای دل وجاندر ـ صحّت وجود در مرغوب Un état désirable حال مرغوب Une femme fort désirable ودلکش بر زن

DÉSIRER. Souhaiter *A.* اشتیاق ـ تمنّی ـ ارتغاب *P.* ـ هوسکار بودن ـ آرزو داشتن ـ آرزودن ـ پژهان بردن هوس ایتمک ـ اوزلمک *T.* یوبه کردن ـ آرزومندی نمودن مشتاق مال اولمق Désirer des richesses || کوکل استمک ـ آرزومند ثروت ویسار اولمق ـ هوسکار مال اولمق ـ Désirer la santé صحّت وجوده مشتاق وآرزومند اولمق Désirer ardemment سوز درون ایله ـ ازجان ودل آرزومند اولمق اعزّ اشتیاقات . . . Il ne désirait rien tant que de مشتاق اولمق اقصای تمنّیات ما فی البالی ـ درونی فلان شی ایدی شایان تمنّی اولدجق . . . Il serait à désirer que فلان شی ایدی احوال واموردن بو در که Je vous désire toute sorte de prospérités صنوف مفاخر وسعاداته مظهریتک متمنّای دوستانه‌مدر

On dit, qu'il y a quelque chose à désirer dans une personne dans un ouvrage, pour dire, qu'il y manque quelque chose *T.* قصور ـ اکسکلک ـ اکسک || Il est honnête homme, mais il y a encore quelque chose à désirer en lui فلان کشی ذاتنده اهل عرض بر آدمدر انجق کندوده بر اکسک یری وار در Il y a de certaines choses à désirer dans cet ouvrage بو تألیفده قصور یرلری وار در Cet ouvrage ne laisse rien à désirer بو تألیفده هیچ بر قصور براقلمامشدر

DÉSIREUX. Qui désire avec ardeur *A.* مشتاق ـ راغب *P.* خواهشکار ـ هوسکار ـ هوسناک ـ یوبه دار ـ آرزومند ـ آرزوکش خواهشکار شان *T.* استکلو ـ خواهشلو || Désireux de gloire مشتاق مجد وشرف d'honneur واقبال Le peuple est désireux de nouveauté عوامّ ناس مخترعات جدیده‌یه مایل وهوسناکدر

DÉSISTEMENT. L'action de se désister *A.* فراغ ـ مخالات وازکمه ـ ال چکمه *T.* دستکشئ فراغ ـ بازداشت *P.* بوشلامه || Il a fait son désistement à l'audience فلان شیدن حضور حاکمده فراغ ایلدی Il a fait signifier son désistement فلان شیدن فراغنی اعلان ایتدردی Désistement de plainte شکایتدن فراغ ومخالات

SE DÉSISTER. Se départir de quelque chose, y renoncer *A.* فراغت ـ تخلّی ـ کفّ الید *P.* دستکش ـ دست بازداشتن فراغ شدن *T.* وازکلمک ـ ال چکمک ـ بوشلامق || Se désister d'une poursuite برماده‌نک تعقیبندن کفّ ید وفراغت برادّعادن فارغ اولمق d'une prétention ایتمک ـ برادّعادن ـ برادّعایی بوشلامق ـ فراغت ایتمک

DÈS LORS. Dès ce moment-là, dès ce temps-là *A.* من اول وقتدنبرو *T.* ازآن هنگام ـ ازآن زمان *P.* ذلک الوقت مرامی . . . Je vis bien dès lors qu'il voudrait || اول زماندنبرو ـ ـ شویله اولدیغنی اول وقتدنبرو فهم ایلدم On dit en termes de Palais, Dès-à-présent comme dès lors *A.* من هذا الآن

شمديدن .T از همين دم .P

DESMOLOGIE. Terme d'Anatomie. Partie de la somatologie qui traite des ligamens .A بحث عن اللفايف

DÉSOBÉIR. Refuser d'obéir à celui qui a droit de commander .A ارتكاب العصيان ـ نكول عن الايتمار ـ امتناع عن الاطاعة ـ نا فرمان ـ سركشى نمودن .P اجتناب عن الاطاعة ـ اطاعتسزلك ـ اطاعتسز اولمق ـ اطاعت ايتمامك .T بودن اولى الامره اطاعتدن اجتناب || Désobéir au Prince ايتمك پادشاهه اطاعت ايتمامك ـ ايتمك

Désobéi. .A غير مطاع || Je ne veux point être désobéi مطاع اولمامقدن هيچ حظ ايتمم

DÉSOBÉISSANCE. Refus d'obéissance .A معاصات ـ عصيان ـ خروج عن الاطاعة ـ عدم الانقياد ـ عدم الاطاعة ـ عتو .P ـ سركشى ـ نا فرمانى ـ گردنكشى .T اطاعتسزلق || Désobéissance criminelle جرم وجنايت ايله آلوده اطاعتسزلق Persister dans la désobéissance عتو وعصيانده اصرار ايتمك Les factieux entretiennent les peuples dans la désobéissance فتنه‌كاران خلقى مسلك عصيانه تسليكدن خالى دكلدر در — En parlant de la désobéissance d'une femme à son mari, on emploie le mot .A نشوز Et de la désobéissance d'un fils à ses parents, les mots .A عقوق .P برمخيدگى ـ اطاعتسزلق

DÉSOBÉISSANT. Qui désobéit .A عديم الاطاعة ـ عاتى ـ عاصى ـ .P گردنكش ـ نا فرمان .T اطاعتسز || Sujets désobéissans سالك طريقهٔ عتو وعصيان اولمش ـ سركش وعاصى رعايا ـ گردنپيچ ربقهٔ اطاعت اولمش رعايا وزيردستان ـ رعايا طريقهٔ نشوز .T ناشزة .A Femme désobéissante à son mari وعصيانه سالكه بر عورت — Fils désobéissant à ses parents .A ولد عاق .P فرزند برمخيده .T اطاعتسز اوغل

DÉSOBLIGEAMMENT. D'une manière désobligeante .A من غير بخاطر .P بلا تلطف ـ بلا رعاية الخاطر ـ رعاية الخاطر كوكلى خوش ايتميه‌رك .T دلازارانه ـ شكنى

DÉSOBLIGEANCE. Disposition à désobliger .A عدم الرعاية ـ خاطر نا پرورى ـ خاطر شكنى .P عدم التلطف ـ الخاطر خاطر كوزتمامزلك ـ كوكل خوش ايتمامكسزلك .T دلازارى || Il est d'une désobligeance insupportable خاطره عدم رعايتى تحمل اولنميه‌جق احوالدندر

DÉSOBLIGEANT. Qui désoblige .A كاسر الخاطر ـ كاسر القلب كوكل .T دلشكن ـ خاطر شكن .P مألوف بكسر القلب ـ كسر قلوب ايله مألوف قيريجى || Un homme désobligeant كسر خاطرى مؤدى وضع بر ادم Action, manière désobligeante كلام دلازار ـ كلام خاطر شكن وحركت Parole désobligeante فلانه برجواب دلشكن Il lui a fait une réponse désobligeante بر جواب دلازار ايله مقابله ايلدى ـ ويردى

DÉSOBLIGER. Faire du déplaisir à quelqu'un .A كسر الخاطر كوكل .T دل آزرده كردن ـ خاطر شكستن .P كسر القلب ـ بنى ـ خاطرمى كسر ايلدى || Il m'a fort désobligé قيرمق فوق الغايه خاطر شكن ايلدى Désobliger extrêmement هيچ كسر خاطر ايتمك Il ne faut désobliger personne بر كمسنه‌نك خاطرينى قيرملو دكلدر

Désobligé. .A خاطر منكسر .P منكسر القلب ـ منكسر الخاطر كوكلى قيرلمش .T دل شكسته ـ شكسته

DÉSOBSTRUCTIF. Terme de Médecine. Remède qui guérit les obstructions .A مفتح السدد ـ مفتح السدة .P سده گشا .T طيقانقلغى آچدريجى

DÉSOBSTRUER. Détruire une obstruction .A تفتيح السدة ـ طيقانقلغى آچمق .T سده گشادن .P حل السدة ـ كبدده نشات طيقانقلغى كيدرمك || Désobstruer le foie ايتمش سده‌يى تفتيح ايتمك

On dit aussi, Désobstruer une rue, un canal, un passage, pour dire, les dégager de ce qui les embarrasse .A دفع الانسداد .P آزاده سد كردن .T طيقانقلغى كيدرمك

DÉSOCCUPATION. État d'une personne désoccupée .A عدم ايشدن ـ ايشسزلك .T بى شغلى ـ بيكارى .P الشغل بوشلق || La désoccupation est une des plus grandes peines de ceux qui ont été dans les grandes places مناصب جليله‌دن منفصل اولنلره كوره ايشسزلك بادئ ثقلت جاندر ـ اولو مقاملره خدمت ايتمش اولنلره كوره بيكار قالمق عذاب درونى موجب اوله‌جق حالاتك اشدّيدر

se DÉSOCCUPER. Se défaire de ce qui occupait .A دفع الشغل ـ فراغ عن الاشتغال .P ازكار فارغ شدن .T ايشلكدن قورتلمق ـ ايشدن بوش قالمق

Désoccupé. .A برئ من الشغل .T بيكار ـ بى شغل ـ بنى شغلدن || Vous me trouverez désoccupé ايشدن بوش ايشسزلك ايله مألوف Esprit désoccupé برى بولدجقسك بر آدم

DÉSOEUVRÉ. Qui n'a rien à faire, qui ne sait point s'occuper

A. خالی عن الشغل - عاطل من العمل P. بی - غنوز
کار T. آواره - خوارده - آیلق || La visite d'un homme dés-
oeuvré est fatigante شغل وعملدن عاطل اولان مهمانک
زیارتی بادئ ثقلتدر Il est tout désoeuvré کار وعملدن کلیاً
عاطل بر آدمدر

DÉSOEUVREMENT. État d'une personne désoeuvrée A. عطلت
بطالت - P. غنوزی - بیکاری T. آیلقلق - آوارەلک
خواردەلق - || Il passe sa vie dans le désoeuvrement وقتنی
حال بطالتده امرار ایدر

DÉSOLANT. Qui désole A. مکمّد البال - مکمّد - مکرّب P.
تاسا افزا T. قساوتلندریجی || Ce que vous dites là est dé-
solant دیدیکک کلام مکرّب بالدر Une nouvelle désolante تاسا
افزای درون اولەجق بر خبر کدر آمیز

DÉSOLATEUR. Qui ravage, qui détruit A. مخرّب P. ویرانساز
T. ییقیجی || Ce conquérant fut le désolateur de l'Asie بو
غازئ جهانگیر آسیا اقلیمنک مخرّبی اولمشدر

DÉSOLATION. Ruine entière, déstruction A. خرابیّت -
اضمحلال - اندراس P. ویرانگی T. ویرانلق - ییقیقلق
|| Horrible désolation بادئ دهشت اولەجق اضمحلال
وخرابیّت La peste a causé une grande désolation en ce pays بو مملکتده
مستولی اولان علّت وبا خرابیّت عظیمەیی مؤدّی اولمشدر

Et extrême affliction A. کربت - کرب - صرّت pl. کروب
حزن شدید - کمدت - P. تاسا T. کوکل - قساوت - تاسه
قساوتی || Cette nouvelle l'a mis dans une grande désolation
بو خبر محنت اثر فلانک درونته موجب حزن وکربت
اولمشدر Toute cette famille est dans une extrême désolation
بو خاندانک جملەسی گرفتار کربت عظیمه اولمشدر

DÉSOLER. Ravager, ruiner A. تخریب P. ویران کردن
T. ویران ایتمک - ییقمق || Désoler une province بر مملکتی
مملکتی کلیاً رهین اندراس وخرابیّت - تخریب ایتمک
مملکتی برخرابه زاره دوندرمک - ایتمک

Et causer une grande affliction A. ایراث - تکمید - تکریب
ایراث الصرّة - الحزن والکربة P. تاسه اوردن T. قساوتلندرمک
|| La perte de ce procès me désole بو دعوانک فوت اولنمسی
قلبمی مالامال حزن وکربت ایدر بر حالتدر

DÉSOLÉ. A. خراب P. ویران ویباب T. ییقلمش A.
کریب البال - کمید - کریب P. تاساناک T. تاسدلو

DÉSOPILATIF. V. Désobstrutif.

DÉSOPILER. V. Desobstruer.

DÉSORDONNÉ. Déréglé, sans ordre A. مسیّب - عدیم الرابطة
مختلّ النظام - الاحوال P. بی انتظام - پریشانحال T.
رابطەسز || C'est un homme désordonné dans sa conduite طور
کردار وحرکتی رابطەسز - وحرکتنده مسیّب الحال بر آدمدر
بر آدمدر Mener une vie désordonnée تسیّب حال اوزره
کچنمک Une maison désordonnée مختلّ النظام بر قوناق

Et excessif A. فوق القیاس - مفرط P. خارج از اعتدال
بی قیاس - بی اندازه - T. آشوری - مبالغەلو || Une passion
désordonnée pour la chasse بی قیاس وبی اندازه سودای
صید Un appétit désordonné خارج از حدّ - اشتهای مفرط
اعتدال اشتهای مفرط Faim désordonnée جوع مفرط

DÉSORDONNÉMENT. Avec beaucoup de licence et de désordre
A. من غیر انتظام - بالتسیّب P. با پریشانی - مستیّبانه
بی انتظامانه - حال T. رابطەسزلق ایله || Vivre désordon-
nément مستیّبانه کچنمک

Il signifie aussi, excessivement A. من غیر - من غیر قیاس،
علی وجه الافراط - مفرطًا - اعتدال P. خارج از اندازه T.
مبالغه وجهیله || Il aime le jeu désordonnément قماربازلغه
قماره هوسی بی قیاس وبی - علی وجه الافراط مبتلا در
اندازه در

DÉSORDRE. Manque d'ordre, confusion, dérangement A. اختلال
تشتّت الحال - اختلاط - P. پراکندگی - پریشانی T.
نظامسزلق - قارشقلق - پریشانلق || Voilà une chambre,
une bibliothèque en grand désordre اشته مختلّ وپریشان
اولمش براوطه وبرکتبخانه Tous mes papiers sont en désordre جمیع
اوراقم مختلّ وپریشاندر La coiffure de cette femme est en
désordre بو خاتونک باش باغلمەسی مختلّ وپریشاندر
Le désordre s'est mis parmi les troupes des ennemis دشمن عسکری
ایچنه اختلال وپریشانلق دوشدی L'armée ennemie s'est
retirée en désordre دشمن عسکری پریشانلق ایله کیرویه
مختلطاً ومتشتّتاً کیرویه چکلدی - چکلدی Ses affaires sont
en désordre امور واحوالی مختلّ وپریشاندر Il y avait un
grand désordre dans les Finances امور میریّەده اختلال کلی
وار ایدی L'intendant a trouvé la province en désordre فلان
ناظر مملکتی حال پریشانی واختلالده بولمشدر

Il signifie aussi, déréglement de moeurs A. تسیّب الحال
تسیّب الاخلاق - P. بد حالی T. بربادلق || Il a toujours

vécu dans le désordre دائما تسیّب حال اوزره کچندی
دائما بربادلقده کچندی Cette femme est dans le désordre -
بر خاتون مسیّبة الاخلاقدر

Et trouble, embarras, égarement d'esprit *A.* اختلال الشعور
T. پریشانئ ذهن - پریشانئ خاطر *P.* تشتّت الذهن -
مختل الشعور در || Il a l'esprit en désordre ذهن طاغنقلغی
بریشانخاطر در - Les passions mettent le désordre dans l'âme
امراض نفسانیه موجب تشتّت ذهن اولور Le désordre où
la colère l'a mis حال غضبدن گرفتار اولدیغی پریشانئ
ذهن Il fut surpris, et parut tout en désordre علی حین غفلة
اوزرینه واردیغندن ناصیهٔ حالنده آثار پریشانئ خاطر
بدیدار اولمشدر Il lui fit un argument qui le mit en désordre
فلان کشی سرد ایلدیکی برهان فلانک ذهننه ایقاع
پریشانی واختلال ایلدی Le désordre de son esprit parut
en ce que... پریشانئ شعوری شول جهتله معلوم اولدیکه

Et pillage, dégât *A.* خسار - خسارت pl. خسارات *P.*
دستدرازی *T.* صارقندیلق || Les troupes ont passé sans faire
aucun désordre عسکر ایقاع خسار ایتمکسزین مرور ایلدی

Il se dit aussi, du trouble et de la dissention qui survient
entre des personnes unies *A.* خلل الاتحاد - شقاق *P.* شکست
شیرازهٔ یکجهتی *T.* بوزوقلق || Cette famille était unie, un
léger intérêt y a mis du désordre بو خاندان مقدما اتحاد
اوزره ایکن بر مصلحت جزئیه ضمننده بینلرنده شقاق
حلول ایتمشدر

DÉSORGANISATION. Action de désorganiser, ou état de ce qui
est désorganisé *A.* انحلال الترکیب - انفساخ الترکیب *P.*
برهمزدگئ ترکیب *T.* ترکیبک بوزلمهسی

DÉSORGANISER. Détruire les organes *A.* فسخ الترکیب -
حلّ الترکیب *P.* ترکیبرا برهمزدن *T.* ترکیبی بوزمق ||
La même cause qui organise les corps peut les désorganiser
اجسامک باعث ترکیبلری اولان علّت وسبب حلّ
ترکیبلرینه دخی موجب اوله بیلور Les corps animés se
désorganisent avec le temps اجسام ذوی الارواحک ترکیبی
مرور اوقات ایله منحلّ اولور

DÉSORIENTER. Faire perdre la connaissance du véritable côté
du ciel où le soleil se lève, par rapport au pays où l'on est *A.*
افاتة القبلة *P.* قبلهرا گم کردانیدن *T.* قبلهیی غایب
ایتدرمک - قبلهیی شاشورمق || Nous étions sans boussole,
la brume acheva de nous désorienter یانمزده پوصله بولنمدیغندن
ظهور ایدن طومان بزه قبلهیی غایب ایتدردی - On dit
figur. de quelqu'un qui ne reconnait plus son chemin, qu'il est
désorienté لا قبلة له ولا دبرة - فوت طریق مقصد ایلدی
یولنی - مضمونتجه واردیغی طریقک سمتنی بولهمز اولدی
شاشوردی

Il signifie aussi, mettre quelqu'un en désordre, le déconcerter
T. پوصلهیی شاشورمق || Il n'entend que la chicane du Pa-
lais; si vous voulez le désorienter, tirez-le de là فلان کشی
محکمه حیلهلرندن غیری شیئه واقف اولمدیغندن پوصلهسنی
شاشورمق استرایسهک اول مقوله مادهلردن غیری صحبتلره
سوق ایله Quand un homme de province vient à la Cour, il
est tout désorienté بر طشره آدمیسی سرای همایونه کلدکده
بسبتون پوصلهیی شاشورر Il fait le savant, mais quand on
le met sur quelque question difficile, on le désoriente فضلادن
اولمق اوزره کچینور لکن مشکل بر مسئله کندویه عرض
اولنسه پوصلهیی شاشورر

DÉSORMAIS. Dorénavant *A.* فیمابعد *P.* بعد ازین - پس
ازین *T.* بوندنصکره - بوندنبویله - شمدنکیرو

DÉSOSSEMENT. V. Désosser.

DÉSOSSER. Ôter les os *A.* نزع العظام *P.* استخوان بر
کندن - بی استخوان کردن *T.* کمیکلری قوپارمق - کمیکلری
چیقارمق || Désosser un dindon بر هند طاوغنک کمیکلرینی
چیقارمق

DESPOTE. Qui gouverne arbitrairement *A.* متفرّد - آمر - آمر
مستبدّ بالرّای *P.* فرمانفرمای خودرای - خدایگان خود
T. رای باشلو باشنه حکومت ایدن

DESPOTIQUE. Absolu et arbitraire *A.* مستبدّ - متفرّد || Gou-
vernement despotique تفرّد واستبداد صورتنده اولان حکومت
Pouvoir despotique تفرّد واستبداده مقارن قوّت کامله

DESPOTIQUEMENT. Avec une autorité despotique *A.* علی
التفرّد - وجه التفرّد - باستبداد الرّای *P.* متفرّدانه - خودرایانه -
مستبدّانه - *T.* باشلو باشنه || Gouverner despotiquement متفرّدانه
مستبدّانه حکومت ایتمک - حکومت ایتمک

DESPOTISME. Pouvoir absolu et arbitraire *A.* تفرّد فی
الحکومة - استبداد الحکومة *P.* متفرّدانه حکومت - فرمانفرمایی
T. باشلو باشنه حکومت || Le despotisme s'intro-
duit dans tous les États qui subsistent long-temps تفرّد حکومت

مدّت مدیده مستمرّ اولان جمیع ملکره حلول ایدر

Figur. Autorité qu'on s'arroge sur les hommes et sur les choses *A.* تسلطن *P.* فرمانفرمایی *T.* بیورمه || Ce journaliste prétend exercer son déspotisme sur nos meilleurs écrivains محرّر وقایعنامهٔ روزمرّه اولان فلان کشی گروه منشیان ایچنده ممتاز الاقران اولمش بالجمله ارباب قلم اوزرینه تسلطن دعواسنده در Ce père établit le plus grand déspotisme dans sa maison فلان پدر اهل بیتی حقّنده تسلطن عظیم اجرا ایدر

DESPUMATION. Terme de Chimie. Action d'ôter l'écume qui se forme à la surface d'un fluide *A.* اخذ الطفاحة *P.* بر گرفتن کف *T.* کپوکی آلمه

DESPUMER. Ôter l'écume qui a été séparée d'un liquide par la force du feu *A.* اطّفاح *P.* کفرا بر گرفتن *T.* کپوکی آلمق

Despumé. *A.* مسلوب الطفاحة *P.* کفش بر گرفته *T.* کپوکی آلنمش

DESSAISIR, se **DESSAISIR.** Abandonner ce qu'on avait en sa possession, en ses mains *A.* ترک - تخلّی *P.* وا گذاشتن *T.* الدن چیقارمق - ترک ایتمک - بوشلامق || Quand on a de bons gages, de bons nantissemens, il ne faut pas s'en dessaisir الده صاغ امانت وایشه یرار کفالت اولنجه آنلری الدن چیقارمق - آنلردن تخلّی ایتمک روا دکلدر جائز دکلدر

Dessaisi. *A.* متخلّی - متروک *P.* وا گذاشته *T.* بوشلانمش - الدن چیقارلمش

DESSAISISSEMENT. V. Dessaisir *A.* ترک - تخلّی *P.* وا گذاشت *T.* بوشلامه - الدن چیقارمه

DESSAISONNER. Ne pas suivre l'ordre des années qu'on a accoutumé d'observer pour la culture des terres, et en déranger les différentes soles, semant de l'avène où il faudrait semer du blé, et en laissant en jachères celles qui devraient être ensemensées *A.* اخلال الترتیب الزراعة *P.* ترتیب کشتکاری بر همزدن *T.* اکین ترتیبنه رعایت ایتمامک - اکین ترتیبنی بوزمق

DESSALER. Faire perdre la salure à une viande salée, faire qu'elle soit moins salée *A.* سلب الملوحة *P.* شوری برکرفتن *T.* طوزلیلغی کیدرمک || Dessaler un poisson salé بر طوزلی بالغک طوزلیلغنی کیدرمک - ملوحتنی سلب ایتدرمک

Dessalé. *A.* مسلوب الملوحة *P.* شوری بر گرفته *T.* شوربیش طوزلیلغی کیدرلمش

DESSANGLER. Lâcher ou défaire les sangles *A.* ارخاء الحزام - فکّ الحزام *P.* کمر بندرا بر گرفتن - کمر بندرا سست کردن *T.* قولانی چیقارمق - قولانی کوشتمک

Dessanglé. *A.* منفکّ الحزام *P.* کمر بند بر گرفته *T.* قولانی چیقارلمش

DESSÉCHANT. Qui dessèche *A.* مجفّف *P.* خشکساز *T.* قوریدیجی || Un vent desséchant ریح مجفّف Une exhalaison desséchante بخار خشکساز - بخار قوریدیجی

DESSÉCHEMENT. Action de dessécher *A.* تجفیف *P.* خشکسازی *T.* قورتمه || Il a entrepris le desséchement des marais اراضیٔ مروتدیه تجفیفنه مباشرت ایلدی - صولاق یرلرینک قورتمسنه مبادرت ایلدی

Il se dit aussi des hommes, et signifie, maigreur excessive *A.* قحول *P.* خشکیٔ تن *T.* قوریلق || Je l'ai trouvé dans un desséchement qui fait craindre pour sa vie فلانک گرفتار اولدیغی حال قحوله کوره هلاکی خوفی محتملدر

DESSÉCHER. Rendre sec *A.* اجفاف - تجفیف - ایباس *P.* خشکانیدن - خشک ساختن - خوشانیدن - تیبیس *T.* قورتمق || Le grand hâle dessèche la terre قیظ شدید تجفیف ارضی مستلزمدر Dessécher les fossés d'une ville شهرک خندقلرینی قورتمق Cela dessèche le poumon, le cerveau فلان شی تجفیف رئه و تجفیف دماغ ایدر - رئه ودماغه ایراث یبوست ایدر - Figur. || L'étude des sciences abstraites dessèche l'esprit علوم متخیلهنک مطالعهسی مجفّف دماغدر - بادیٔ تجفیف دماغدر

Desséché. *A.* مجفّف *P.* خشکیده *T.* قوریدلمش || Marais desséché قوریدلمش صولاق یر

Homme desséché *A.* قاحل *P.* خشک ونزار *T.* قوبقوری

DESSEIN. Intention de faire quelque chose, projet *A.* نیّت pl. نیّات - قصد pl. مقاصد - منوی pl. منویّات - مرام - داعیة pl. دواعی - عزیمت pl. عزایم *P.* آهنگ - کام *T.* مراد - نیّت || Beau dessein نیّت جمیله Grand dessein داعیهٔ جلیله généreux نیّت والا همّت noble داعیهٔ کریمه extraordinaire بر نیّت فوق العاده bizarre داعیهٔ غریبه méchant داعیهٔ فاسده - سؤ قصد pernicieux داعیهٔ مضرّت رسان Faire un dessein نیّت ایتمک - عقد نیّت Former un dessein ذهنده بر کونه نیّت تصوّر ایتمک Faire dessein de

voyager سفر وسیاحته عقد نیّت ایتمك Changer de dessein
تبدیل نیّت ایتمك Cacher son dessein اضمار نیّت ایتمك
- نیّتی کتم ایتمك Exécuter son dessein اجرای نیّت ایتمك
- نیّتی فعله کتورمك Il ne va pas là sans dessein اول طرفه
وارمسی بلا قصد دکلدر Il y va avec dessein اول طرفه
اول طرفه کتمسی بر کونه فکر- بر درلو نیّته مبنی کیدر
وقصده مبنیدر Il y a du dessein à cela بو بابده بر درلو
بر مرام وار در- قصد ونیّت وار در Il est venu بو مادّهده
dans un bon dessein نیّت صالحه- نیّت صادقه ایله کلمشدر
- ایله Il est venu dans un mauvais dessein, نیت خیریّه ایله
à mauvais dessein سوٓ قصده مبنی کلمشدر Avoir de grands
desseins فکرده مقاصد ومنویّات جلیله اولمق Venir à bout
de ses desseins تصوّر کردهٔ ضمیری اولان عزایم ومنویّاتنه
ظفریاب اولمق Renverser les desseins de quelqu'un بر
کمسنه‌نك عزایم ومنویّاتنی هرج ومرج ایتمك les traverser
مجرای مقاصد ومنویّاتنه حوالهٔ سدّ ممانعت ایتمك les
miner بنیهٔ مقاصد ومنویّاتنی بر گشته وخراب ایتمك Le
dessein de l'armée est d'aller en tel lieu اردونك مرام ونیّتی
فلان طرفه وارمقدر Le dessein en est pris عقد نیّت اولندی
- تصمیم اولندی Éventer le dessein des ennemis دشمنك
نیّتنی تعطیل وابطال ایلمك Il y est allé de dessein pré-
médité مقدّم مطالعه اولنمش بر درلو قصد ونیّته مبنی اول
طرفه کتدی Il entreprit cela de dessein formé بو مادّهده
ترتیبیافتهٔ خیالی اولمش نیّت راسخه ایله تشبّث ایلدی
ترتیبلو بر نیّت ایله تشبّث ایلدی -

Il se prend aussi pour le projet, le plan d'un ouvrage *T.*
رسم وترتیب || Le dessein d'un poème منظومه‌نك رسم
وترتیبی Le dessein d'un tableau تصویرك رسم وترتیبی

À Dessein. Tout exprès *A.* تعمّداً- عمداً- عن قصدٍ- قصداً
P. دانسته *T.* مخصوصدن || Je ne l'ai pas fait à dessein بونی
قصداً وعمداً ایتمدم - Il se met aussi avec l'infinitif d'un verbe
A. بالنیّة *P.* باهنگ- بنیّت *T.* فکر ایله- نیّت ایله || Il
va là à dessein de lui parler سویلشمك نیّتیله کیده‌یور -
سویلشمك فکریله کیده‌یور

DESSELLER. Ôter la selle de dessus un cheval *A.* رفع- اجفا
السرج *P.* رفع زین کردن- زین از بالای اسب بر آوردن
زینرا بر انداختن- *T.* ایری چیقارمق || Ce cheval est trop
chaud, il ne faut pas le desseller si tôt بو آتك حرارتی

زیاده اولمغله ایرینی صرتندن تیز بری آلمق جائز دکلدر

Dessellé. *A.* مجفا- مرفوع السرج *P.* از زین- بی زین
برهنه کرده *T.* ایرسز- ایری صرتندن آلنمش

DÉSSERRER. Relâcher ce qui est serré *A.* ارخا *P.* سست
کردن *T.* کوشتمك || Cette ceinture vous serre, desserrez-la
قوشاغکی کوشت زیرا سنی تضییق ایدر Desserrer un
lien, un noeud باغی- رباطی وعقده‌یی ارخا ایتمك
ودوکمی کوشتمك

Desserré. *A.* مسترخا *P.* سست کرده- سستی یافته *T.*
کوشمش

DESSERT. Le dernier service qu'on met sur les tables, et qui
s'appelle Le fruit *A.* فواکه الآخر المائدة *P.* میوهای پس آورد
خوان *T.* طعام آخرنده کتوریلان یمش || On avait apporté
un bon dessert طعام آخرنده سفره‌یه نفیس فواکه کتوردیلر

DESSERTE. Les viandes, les mets qu'on a desservis, qu'on a
ôtés de dessus la table *A.* بقیّة الطعام *P.* پسماندهٔ خوراك
T. یمك آرتغی

DESSERTIR. Dégager une pierre précieuse, un portrait de
ce qui les retient dans une monture de métal *A.* فك *P.* بر
کندن *T.* یرندن چیقارمق- سوکمك

Desserti. *A.* منفك *P.* بر کنده *T.* سوکلمش

DESSERVIR. Ôter les plats de dessus la table *A.* رفع الاطعمة
عن المائدة *P.* طعامرا از خوان بر داشتن *T.* طعامی
سفره‌دن قالدرمق || Desservez les viandes لحومه متعلّق
طعاملری قالدر

Et rendre à quelqu'un de mauvais offices *A.* صرف المساعی
المضرّة *P.* کوشش گزند آور نمودن *T.* بر کمسنه‌نك خلافنه
سعی ایتمك || Il a fait tout ce qu'il a pu pour me desservir
الندن کلدیکی قدر حقمده مساعیٔ مضرّه صرف ایلدی Il
vous a desservi auprès d'un tel فلان ذاتك یاننده سنك
مساعیٔ نا مرضیّه- حقکده مساعیٔ مضرّه صرف ایلدی
صرف ایلدی

DESSICCATIF. Qui a la vertu et la force de dessécher. V.
Desséchant || Eau dessicative ماء مجفّف Cette herbe a une
vertu dessicative بو- بو نباتده بر خاصّهٔ مجفّفه وار در
نبات بالخاصّه مجفّفدر

DESSICCATION. Opération qui consiste à enlever à des sub-
stances l'eau ou l'humidité qu'elles contiennent *A.* سلب الرطوبة

-صوینی چكمك T. خشك ساختن - بر گرفتن نم P. قورتمق

DESSILLER. Ouvrir les yeux, les paupières A. تفتیح العین - تفتیح الاجفان P. چشم گشادن - پلك گشادن T. كوز قپاقلرینی آچمق - كوز اچمق || Ses paupières étaient tellement collées ensemble, qu'on a eu de la peine à les dessiller كوزی قپاقلری شول رتبده بری برلرینه یاپشمش ایدیكه گشادلرینه عظیم زحمت چكلدی - Figur. Dessiller les yeux à quelqu'un. Le détromper sur quelque chose, lui faire voir clair sur quelque chose dont il ne s'apercevait pas T. تفتیح بصر - دیدهٔ بصیرتدن رفع پردهٔ غفلت ایتمك - كوزی اچدرمق - بصیرت ایتمك

DESSILLÉ. A. مفتّح العین P. گشادهٔ چشم T. كوزی آچلمش

DESSIN. Il se dit de la représentation d'une ou de plusieurs figures, d'un paysage, d'un morceau d'architecture, etc. A. تصویر pl. تصویرات P. نگار T. تصویر || Un porte-feuille plein de beaux dessins تصویرات جمیله ایله مملو بر قطعه محفظه Des dessins de Raphael فلان مصوّرك اثر قلمی اولان تصویرات - عمل یدی اولان تصویرلر - Il se prend aussi, pour l'art qui enseigne de faire ces sortes de représentations A. فنّ الرسم - فنّ التصویر - فنّ النقش - P. فنّ نگارش - نگارگری T. فنّ نقش وتصویری - تصویرجیلك || Montrer le dessin فنّ نقش وتصویری تعلیم ایتمك Apprendre le dessin فنّ تصویری تعلّم واستفاده ایتمك Posséder bien le dessin فنّ تصویرده متصرّف اولمق Les arts du dessin فنّ نقش وتصویره متعلّق اولان اجناس صنایع

Il se dit aussi, de la simple déliénation et des contours des figures d'un tableau A. تقطیع التصویر pl. تقطیعات التصویر P. تقطیع نگار T. تصویرك كسیمی || Dessin correct, exact تصویرك صحیح وبیقصور تقطیعی Le coloris de ces figures est bien entendu, mais le dessin n'est pas correct اشبو صور واشكالك الوان ونقوشی لایقی اوزره اویدرلمشدر انجق تقطیعلری صحیح دكلدر Un peintre qui entend bien le dessin, qui excelle dans le dessin فنّ تقطیعات تصویرده حذاقتی عیان واولبابده ممتاز الاقران اولان بر مصوّر - Et de toute l'ordonnance d'un tableau A. هیئت التصویر P. هیئت نگار T. تصویرك بچمی || Le dessin de ce tableau est beau, mais il est mal exécuté بو تصویرك هیئتی احسندر انجق لایقی اوزره اجرا اولنمامشدر

Il se dit encore du plan d'un bâtiment A. رسم P. كارنامه T. كرنامه || Faire faire le dessin d'un bâtiment par un habile architecte بنانك رسمنی بر استاد معماره چیزدرمك

DESSINATEUR. Celui dont la profession est de dessiner A. رسّام - مصوّر P. نگارنده - نگارگر - خطّكش T. تصویرجی || Bon dessinateur مصوّر حاذق Grand dessinateur فنّنده مهارت كامله ایله شهرتگیر اولمش مصوّر Ce peintre est bon coloriste, mais il n'est pas dessinateur بو نقّاش توفیق نقوش والوانده ماهر ایسده رسّام حاذق دكلدر

DESSINER. Rendre au crayon ou à la plume les objets qu'on voit ou qu'on imagine A. تمثیل - تصویر - ترسیم - رسم P. نگاشتن T. تصویر ایتمك - رسم ایتمك - رسم یازمق || Le Titien a dessiné cette figure بو صورتی فلان مصوّر رسم وتصویر ایلدی Dessiner correctement علی وجه الصحّة تصویر ایتمك Dessiner une figure d'après nature بر صورتی هیئت طبیعیّهسی اوزره تصویر ایتمك - بر صورتك هیئت طبیعیّهسنی اخذ ایله تصویر وتمثیل ایتمك Dessiner de fantaisie عندی بر صورت تصویر ایتمك Dessiner d'après l'antique قدمایه تقلید ایله تصویر ایتمك - رسم قدیم اوزره تصویر ایتمك

DESSINÉ. A. مصوّر P. نگاشته T. تصویر اولنمش

DESSOLER. Dessaisonner, changer l'ordre des soles d'une terre labourable. V. Dessaisonner.

DESSOUDER. Ôter, fondre la soudure A. سلب اللحم P. از كفشیر پاك كردن T. لحمی چیقارمق || Dessouder les branches d'un chandelier شمعدان قوللرینك لحمی چیقارمق - لحمنی كیدرمك

Se DESSOUDER. A. انسلاب اللحم P. از كفشیر پاك شدن T. لحم چیقمق || Le fer blanc se dessoude facilement au feu تنكه‌نك لحمی آتشده قولایلق ایله زایل اولور - آتشده بالسهوله منسلب اولور

DESSOUDÉ. A. منسلب اللحم P. از كفشیر پاك شده - كفشیرش نا بود شده T. لحمی كتمش - لحمی چیقمش

DESSOÛLER. Faire cesser l'ivresse A. اذهاب السكر - اصحا P. آزادهٔ مستی كردن - هشیاری آوردن - هشیار كردن T. سرخوشلغی دفع ایتدرمك - سرخوشلغی كیدرمك - آیقلتمق || On prétend, que la soupe à l'ognon dessoûle ceux qui ont trop

bu صوغان جورباسی زیادەسیلە شراب ایچمشلرک سرخوشلغنی دفع ایلدیکی منقولدر

Dessoûlé. *A.* مصحیا ـ ذاهب السکر *P.* هشیار شده *T.* آیلمش

DESSOUS. Adverbe de lieu, qui sert à marquer la situation d'une chose qui est sous une autre *A.* تحت *P.* زیر *T.* آلت || On le cherchait sur le lit, il était dessous فلان کشی یتاق سریری آلتنده ایکن اوستنده آرارلر ایمش Comme on verra ci-dessous زیردە معلوم ـ زیردە بیان اولنەجغی وجه اوزره اولدجغی وجه اوزره

DESSOUS, substantif. La partie de dessous d'une chose *A.* اسفل ـ ذیل *P.* پست ـ پایین *T.* آشاغی || Le dessous d'une étoffe ثوبک اسفلی Le dessous est plus beau que le dessus آشاغیسی یوقاروسندن احسندر ـ On dit figur., qu'un homme a eu le dessous, qu'on lui a donné du dessous en quelque affaire, pour dire, qu'il a eu du désavantage فلان مادەدە آلت اولدی

Au-dessous. Plus bas *A.* فی طرف الاسفل *P.* بسوی زیرین *T.* آلت طرفندە ـ آلت یانندە || Ce village est au-dessous de Paris پارسک ـ فلان قریه پارسک جانب اسفلندە در Être assis au-dessous de quelqu'un فلانک آلت طرفندە در آلت طرفندە قاعد اولمق Loger au-dessous de quelqu'un فلانک آلت یانندە مقیم اولمق ـ On dit à la mer, qu'un vaisseau est au-dessous du vent d'un autre vaisseau, pour dire, que cet autre vaisseau a le vent sur lui *A.* بسفالة الریح *P.* روزکار آلتندە *T.* زیر باد

Il se dit figur. des hommes, et signifie, inférieur *A.* دون *P.* کمتر ـ پستتر *T.* آشاغی || Cet homme est au-dessous de celui-là en mérite, en dignité, en qualité, en richesses فلان کشی لیاقت واهلیت ورتبه ومنزلت وحیثیت وکیفیت وکیفیت ومال وثروت جهتیلە فلاندن دوندر || فلاندن آشاغیدر ـ ذاتی بولندیغی مقامدن دوندر est au-dessous de sa place بولندیغی مقامدن کمتر در ـ On dit aussi, qu'une chose est au-dessous de quelqu'un, pour dire, qu'elle n'est pas digne de lui فلان شئ فلانک ذاتنە نسبت ایلە دوندر || Il ne veut point de cet emploi, il le croit trop au-dessous de lui بو منصبی قبول ایتمز زیرا ذاتندن جوق آشاغی عد ایدر ـ Il signifie figur., moindre, selon un certain ordre, soit de nombre, soit de durée *A.* اقل ـ دون ـ موخر *P.* کمتر *T.* آشاغی

|| Les Romains enrôlèrent tous les hommes au-dessous de cinquante ans رومالوالی یاشدن اقل اولان ذکورک جملەسنی تحریر ایلدیلر Tous les nombres au-dessous de dix اوندن دون اولان جمیع اعداد Les plus anciens titres qu'il produit sont au-dessous du quatorzième siècle ابراز ایلدیکی سنداتک اقدمی اون دردنجی دوردن موخر در Il est au-dessous de trente ans یاشی اوتوز ییلدن ـ سنی اوتوز سندن اقلدر Tout ce qui est au-dessous de mille livres وزنی بیک آشاغیدر وزنی بیک رطلدن ـ رطلدن دون اولان شیارک مجموعی اقل اولان

Il s'emploie aussi adverbialement *A.* ما تحت ـ ما دون *P.* زیرتر ـ پستتر *T.* آشاغیدە ـ آشاغیدە || Tous les locataires qui étaient logés au-dessus de lui et au-dessous کرک ما فوقی وکرک ما تحتی اولان طبقەلردە اقامت اوزره اولان مستاجرینک مجموعی Hérode fit tuer tous les enfans à l'âge de deux ans et au-dessous هرودس نام قرال ایکی یاشندە وایکی یاشدن ما دون اولان جمیع صبیانی قتل واعدام ایتدردی

DESSUS. Adverbe de lieu, qui sert à marquer la situation d'une chose qui est sur une autre *A.* فوق *P.* زبر *T.* اوست || Ce qui est sous la table, mettez le dessus سفره تحتندە اولان شیئی فوقندە وضع ایلە

DESSUS, substantif. Le lieu supérieur *A.* اعلا Fém. علیا ـ فوق ـ فوقانی *P.* بالا *T.* یوقرو ـ اوست || Les corps les plus légers prennent le dessus اجسام خفیفە جانب بالایە چیقار Dans ce corps-de-logis, un tel occupe le dessus, et moi, le dessous بو بنانک طبقۀ علیاسندە فلان کمسنە وسفلاسندە بن فلان کشی طبقۀ فوقانیەدە وبن طبقۀ ـ اقامت ایدرم فلان اوستدە قاتدە وبن آلت قاتدە ـ تحتانیەدە ساکنم اوتوررم Le dessus de la main اعلای ید Le dessus de la tête باشک یوقاروسی ـ بالای سر ـ فوق رأس Le dessus d'un pain اتمکک اوستی

Il se dit figur. de quelque avantage remporté *A.* تفوق ـ غلبة ـ غالبیت *P.* برتری *T.* اوست چیقمە || Nous avons eu le dessus dans ce combat بو جنکدە بزم طرف حائز رتبۀ بو جنکدە بزلر اوست چیقدق ـ تفوق وغالبیت اولمشدر ـ On dit aussi, qu'un homme commence à prendre le dessus, pour dire, que sa santé commence à se rétablir فلان خستە

مبتلا اولدیغی مرضه غالب کلمکه یوز طوتدی La maladie a été violente, mais la nature a pris le dessus علت بغایت شدید ایکن طبیعت غلبه ایتدی — Il signifie aussi, l'adresse d'une lettre. V. Adresse.

On dit en termes de Marine, Gagner, prendre le dessus du vent, pour dire, se placer entre le lieu d'où le vent souffle, et le vaisseau sur lequel on prend cet avantage *A.* ارتفاع على الريح *P.* علاوهٔ بالای باد روانه شدن *T.* روزکار اوستنه چیقمق

Dessus, en termes de Musique. C'est la partie qui est la plus haute, et qui est opposée à la basse *A.* زير *P.* زير *T.* اینجه پرده || La basse de cet air me plaît fort, mais je n'en aime pas le dessus بو مقامک بام پردهسی پک خوشمه کلور انجق اینجهسندن حظ ایتم

Par-dessus. Sur *A.* على — فوق *P.* بر *T.* اوستده || Il porte un gros manteau par-dessus son justaucorps جبّه اوستنده بر کبیر قپوط کییر Par-dessus la muraille فوق جدارده — دیوارک اوستنده Il avait deux pieds d'eau par-dessus la tête فوق الرأس ایکی ذراع مقداری صو وار ایدی

Il signifie aussi, au-delà, outre *A.* ما عدا — فضلا على *P.* بیشتر از آن — جز از آن *T.* بوندن فضله — دخی — بوندن بشقه — آرتق اولدرق — اولدرق || Je lui ai donné dix pistoles par-dessus ce que je lui devais اولان ویره جکمدن — اقچه دن فضله اولدرق اون غروش دخی ویردم بشقه اولدرق اون غروش دخی ادا ایلدم Il est riche, il est jeune, et par-dessus cela il est sage متموّل وحدیث السنّ وفرت مال — اولدیغندن ماعدا رشد ودرایتی دخی وار در ایلدکامیاب وصاحب سنّ شباب اولدیغندن فضله مالک بضاعهٔ رشد ودرایه در

Au-dessus. Plus haut qu'un autre corps, qu'un autre lieu *A.* فی الاعلا *P.* ببالای — ببالاترین *T.* دخی یوکسکنده — اوستنده || Au-dessus des cieux ببالای افلاک — اعلای افلاکده Au-dessus de la montagne طاغ — ببالای کوه — اعلای جبلده اوستنده Au-dessus des nues اعلای سحبده

Il signifie aussi, par-delà *A.* ما فوق — فوق — ما ورا *P.* بالاتر — بیرون *T.* اوته || Cela est au-dessus de ses forces خارج فلان — فلان شئ دائرهٔ وسع وطاقتندن خارجدر au-dessus de son génie فلان شئ فلانه کوره فوق الطاقه در فلانه کوره ما ورای — دائرهٔ عقلندن خارج بر معنا در فوق عقل بر معنا در Ce prodige est au-dessus de la nature اصول طبیعتک ما وراسنده بر — الطبیعه بر معجزه در معجزهٔ غریبه در — On dit figur., qu'un homme est au-dessus des louanges, pour dire, qu'il n'y a point de louanges qui égalent son mérite, ou qu'il n'est point touché des louanges نعوت ومدایحک ما فوقنده بر ذات برگزیده صفاتدر — Et qu'un homme est au-dessus de la calomnie, au-dessus de l'envie, pour dire, que la calomnie, que l'envie ne lui peuvent nuire معرض زباندرازئ ارباب شرّک ما وراسنده بر ذات باهر معرض سنگ اندازئ ارباب غبطه وحسدک ما — الصلاحدر فوقنده بر ذات کریم الصفاتدر

Là-dessus. Sur cela, à ces mots, dans le moment, etc. *A.* فی خلال هذا الحال — مقارناً بهذا الحال *P.* درین میان — در خلال این احوال — همدر ان حال *T.* اول اثناده — اول آرالقده — اول خلالده — اول صدده ایکن || Là-dessus il nous quitta اول اثناده بزدن مفارقت ایلدی

DESTIN. Fatalité *A.* قدر — تقدیر || Destin irrévocable, immuable تقدیر ممتنع التغییر L'ordre du destin مقتضای تقدیر l'arrêt du destin حکم قدر Le livre du destin لوح تقدیر

Il se prend aussi, pour le sort particulier de chaque personne, ou de chaque chose *A.* قسمت — نصیب *P.* سر نوشت *T.* مقدر — یازیلو || On ne peut fuir son destin هرکس هرکسک — قسمتی نه ایسه آندن فرار ایتمک محالدر مقدّری نه ایسه انی دفع ایتمک ممکن دکلدر C'est le destin des grands hommes سر بلندان جهانک قسمتی بو در Le destin des grands États دول عظیمه نک نصیب وقسمتی بو در

DESTINATION. L'emploi d'une personne ou d'une chose pour un objet ou un usage déterminé *A.* تعیین *P.* سپارش *T.* اقچه نک — اصمارلمه — طپشرمه || La destination des deniers تعیین اولندیغی ماده Suivant la destination qui en avait été faite اول بابده سپارش وتعیین اولندیغی منوال اوزره Remplir sa destination بر کمسنه تعیین اولندیغی امری ادا تعیین اولندیغی خدمتی ادا ایتمک — ایتمک

Il se dit aussi, du lieu où l'on est appelé pour remplir quelques fonctions *A.* محلّ المأموریّة — محلّ مأمور — محلّ معیّن *P.* مأموریت *T.* صوب مأموریت — سوی مأموریت *T.* یری || La destination de cette escadre est pour l'Amérique بودوننمانک

La flotte est arrivée à sa destination محل مأموريتی آمریقا در واصل – دونلما صوب مأموریتنه وصول بولمشدر اولمشدر

DESTINÉE. V. Destin. - Il se prend souvent pour l'effet du destin *A.* بخت *P.* قسمت – بخت *T.* هور || Fatale destinée بخت Le cours des destinées مجرای بخت وخامت انجام بخت Heureuse destinée روش بخت – بخت سعید – بخت میمون Malheureuse destinée بخت شوم – بخت نیك – بخت مسعود – بخت نا – بخت معكوس – بخت منحوس – بخت مشئوم – بخت معدّرك Remplir ses destinées بخت نا سازكار – هموار مقتضاسنه تبعیت ایتمك Les caprices des Rois font les destinées des peuples عباد اللهك قسمتی بوادر طبع ملوكه بخت مقدّرك Il faut suivre sa destinée موجب منوطدر ومقتضاسنه تبعیت ایتملو در On ne peut vaincre sa destinée لوح تقدیرده – بخت مقدردن فرار ایتمك عدیم الامكاندر یازلمش قسمتدن امتناعك امكانی یوقدر

On dit, Finir sa destinée, pour dire, finir sa vie *T.* اجل مدت محدودهٔ عمری تكمیل ایلمك – مقدری تمام ایتمك قضای نحب ایتمك –

DESTINER. Déterminer la destination d'une personne ou d'une chose *A.* تخصیص – تعیین *P.* سپارش – سپردن – نامزد كردن *T.* اصمارلمق – طپشرمق || Il a destiné cet argent pour acheter une maison فلان مالی بر باب منزل اشتراسنه كردن Il a destiné cet argent pour les pauvres بو تخصیص ایلدی اقچه‌یی فقرا ایچون تعیین وتخصیص ایلدی

Se destiner. *A.* تخصیص النفس – تعیین النفس *P.* خودرا نامزد كردن *T.* كندویی تعیین ایتمك || Il se destine à la guerre نفسنی خدمت حربیه‌یه تخصیص ایدر

Destiner, signifie aussi, projeter, avoir dessein *A.* نیّت *P.* آهنگ كردن *T.* نیّت ایتمك || J'ai destiné de faire un voyage سفر وسیاحته نیّت ایلدم

Destiné. *A.* مخصوص – مخصّص – معیّن *P.* نامزد – سپارشكرده تخصیص كرده – گشته *T.* تعیین اولنمش – طپشرلمش || Un lieu destiné aux jeux اویونه – ملاعبه مخصوص بر محل مخصوص یر

On dit, qu'un homme était destiné à une chose, pour dire, que son destin l'y portait *A.* مخصّص من الازل *P.* از ازل تخصیص كرده *T.* ازلدن اصمارلنمش || Cet homme était destiné à une grande fortune فلان كشی ازلدنبرو مال وثروت صاحبی اولمق اوزره تخصیص اولنمش بر آدمدر Un homme destiné aux grandes choses من الازل امور جسیمه ایچون تخصیص اولنمش بر ذات

DESTITUABLE. Qui peut être destitué *A.* قابل – ممكن العزل *P.* العزل *T.* عزل اولنه بیلور – عزلپذیر || Officier destituable ممكن العزل اولان ضابط

DESTITUER. Déposer, priver quelqu'un de la charge, de la fonction qu'il exerçait *A.* عزل *P.* از جاه بیرون كردن *T.* منصبدن جیقارمق || On l'a destitué de son emploi منصبدن فلانی منصبدن جیقاردیلر – عزل ایلدیلر de sa commission مأموریتندن عزل ایتدیلر

Destitué. *A.* معزول *P.* عزل كرده *T.* منصبدن جیقارلمش

Il signifie aussi, dénué, privé *A.* عاری – محروم *P.* بی بهره بی وایه – بی نصیب – *T.* بهره‌سز || Destitué de tout secours بی نصیب دستگیری – هر كونه مدد واعانتدن محروم Destitué de raison بضاعهٔ عقلدن عاری – ومعاونت عقلدن سداد – مایهٔ عقل سلیمدن بی نصیب de bon sens بی بهره عقلدن محروم

DESTITUTION. Action de destituer *A.* معزولیت – عزل *P.* از جاه بیرون سازی *T.* عزللق || Depuis sa destitution, il ne se mêle de rien وقت معزولیتندنبرو بر درلو مصلحته مداخله ایتمز

DESTRUCTEUR. Qui détruit *A.* مخرّب – مهدّم – هادم pl. مخرّبین pl. *P.* خراب كن – ویرانساز *T.* ییقیجی || Les Grecs furent les destructeurs de Troie اهل یونان فلان شهرك مهدّمین ومخرّبینی اولمشلر در Les soldats sont de grands destructeurs – عسكری طائفه‌سی مخرّب ممالك وبلاد در

Figur. || Cet homme a été le déstructeur de sa maison par ses folles dépenses فلان كشی ایتدیكی مصارف مجنونانه تقریبیله خاندانی خراب ایلدی Ce prince a été le destructeur de l'hérésie فلان حكمدار هادم اساس رفض وبدعت اولمشدر

DESTRUCTIF. Qui détruit, qui cause la destruction *A.* مفسد *P.* تباهكننده *T.* بوزیجی || Principe destructif اصل مفسد Cause destructive علت مفسده Doctrine destructive de toute morale قواعد حسن ادب واخلاقی مفسد اولان مذهب وآیین

DESTRUCTION. Ruine totale *A.* انهدام – خرابیت *P.* ویرانگی

T. بیقلمه || La destruction du temple de Jérusalem معبد قدس شریف مبارککٔ انهدامی — Figur. || La destruction d'une famille بر خاندانک خرابیت حالی Cela a causé la destruction de cette province بو کیفیت خرابیت حال مملکتی مؤدّی اولمشدر La mauvaise conduite des pères amène la destruction des familles والدینک سوء حرکتی اهل بیتک خرابیت حالنه سبب اولور Travailler à la destruction de l'hérésie هدم اساس رفض وبدعته سعی ایتمک Ces maximes tendent à la destruction de la morale بو کونه قواعد واصول انهدام اساس اخلاقی منتجدر

DÉSUÉTUDE. Anéantissement par le non-usage. Il se dit des lois, des coutumes, etc. A. متروکیت عن العمل ـ متروکیت P. عملماندگی T. عملدن قالمه || Cette loi est tombée en désuétude بو قانون حال ـ بو قانون متروک عن العملدر عملدن قالمش بر ـ عملماندگی ومتروکیته گرفتار اولمشدر قانون وعادتدر

DÉSUNION. Séparation des parties qui composent un tout A. انفساخ الوحدة ـ انفصال ـ تفرّق الاتصال P. ازهم جدایی T. برلکدن آیرلمه ـ آیرلمه

Figur. Mésintelligence, division A. انفساخ الاتحاد ـ شقاق ـ شق العصا ـ مباینت P. شکست ـ شکست یکجهتی ـ شکست یکدلی T. برلکک بوزوقلغی || La diversité d'intérêts cause la désunion اختلاف اغراض بادئ مباینت وشقاق اولور C'est ce qui a mis la désunion dans la famille اهل بیتک فسخ اتحاده ـ بیننده شق عصایه باعث شو ماده اولدی سبب اولان شو ماده در

Il signifie aussi, démembrement, disjonction A. انفراق P. ازهم جدایی T. بشقه ایرلمه || La désunion de ces charges بو مأموریتلرک انفراقی La désunion de ces fiefs بو مالکانه‌لرک بشقه بشقه انفراقی Arrêt de désunion انفراقی حاوی اولان حکم

DÉSUNIR. Disjoindre, séparer ce qui était uni A. ابانة ـ تفریق P. ازهم جدا کردن T. بشقه آیرمق || Désunir un fief d'une terre بر مالکانه‌یی فلان ارضدن بشقه آیرمق On avait uni ces deux charges, on veut les désunir بو ایکی منصب مقدّما بری برینه جمع وربط اولنمشیکن بو دفعه تفریقلرینی مراد ایدرلر

Figur. Rompre la bonne intelligence, l'union qui est entre des personnes A. فسخ الاتحاد ـ القاء التفرقة ـ القاء الشقاق P. شیرازهٔ وحدترا شکستن ـ رابطهٔ یکجهتی‌را شکستن T. برلکی بوزمق ـ برلکه بوزوقلق کتورمک || C'est l'intérêt qui unit et désunit les princes ملوکک بیننده رابطهٔ یکجهتی واتحادک ربطنه ویاخود فسخنه وسیله اولان انجق مصلحت ملکیّه در Travailler à désunir les factieux اهل فساد بیننده القای تفرقه وشقاق ایلمکه سعی ایتمک ـ اهل فسادک شقّ عصای اتحادلرینه بذل سعی وکوشش ایلمک S'ils se désunissent, ils sont perdus بیینلرنده مباینت وشقاق حلول ایده‌جک اولسه تلفلری مقرّر در

Désuni. A. متفرق P. از هم جدا شده T. بشقه آیرلمش

DÉTACHEMENT. État de celui qui est détaché d'une passion, d'une opinion, de tout ce qui peut trop attacher l'esprit et le coeur A. انقطاع البال ـ انقطاع P. ناپیوستگی ـ ناپیوستگی T. دل کسلمه || Être dans un entier détachement de toute espèce d'intérêt هرکونه غرض ومصلحتدن منقطع البال اولمق Être dans un parfait détachement des choses du monde علایق امور دنیویّه‌دن منقطع البال ـ دنیویّه‌دن منقطع اولمق اولمق

En termes de Guerre, il se dit d'un certain nombre de gens de guerre qu'on tire d'un corps plus considérable pour quelque dessein A. کتیبهٔ مستحیزة ـ فریق مفرز ـ فرزة العسکر P. گروهی از انبوه لشکر T. بشقه آیرلمش بر قول عسکر || Faire un détachement de mille hommes بیک نفردن عبارت بر بیک نفردن عبارت ـ فریق مستحیز ترتیب ایتمک Il commande ce détachement بشقه آیرلمش بر قول عسکرک اداره‌سنه مأمور در

DÉTACHER. Ôter les taches A. امحاء الدنس ـ ازالة الدنس ـ امحاء الشوایب ـ ازالة الشائبة ـ P. از چرک پاک کردن ـ چرکرا بر گرفتن T. لکه‌یی چیقارمق || Détacher un habit ثوبک ادناس وشوایبنی ازاله ایتمک Liqueur qui sert à détacher لکه چیقارمغه صالح بر نوع صو

Et dégager une personne ou une chose de ce qui l'attachait A. فکّ الرباط ـ فکّ P. پیوندرا وا کردن ـ بندرا گشادن ـ پیوندرا گشادن ـ T. باغنی چوزمک ـ چوزمک || Détacher un forçat بر پایزنک باغنی چوزمک Détacher un chien بر کلبک باغنی چوزمک Détacher un tableau بر تصویرک رباطنی فکّ ایلمک Détacher le fruit d'un arbre بر آغاجک

فك ایتمك ديوەسنى يرندن فك ايتمك — Il se dit figur. en parlant des engagemens, des occupations, des passions, des affections qu'on quitte, après y avoir été long-temps attaché || On ne saurait le détacher de cet engagement فلانك قيد مجبوريتندن فكى نا متصوّر در Détacher son esprit d'une opinion, d'une pensée عقلنى بر كونه اعتقاددن وبر كونه فكردن فك ونزع ايتمك

Et ôter, défaire ce qui sert à attacher *A.* نزع *P.* بركندن - بر آوردن - تريدن *T.* قوپارمق || Détacher une épingle طوپلغى قوپارمق

Se détacher. Il se dit tant des choses attachées, que de celles qui servent à les attacher *A.* انفكاك - انتزاع *P.* گشاده شدن - از جايش بيرون شدن *T.* چوزلمك - قوپمق || Une jarretière qui se détache چوزبلور بر بالدر باغى Un ruban qui s'est détaché چوزلمش بر شريت Un clou qui va se détacher يرندن قوپمغه يوز طوتمش اكسر

Il se dit figur. en parlant des affaires qu'on sépare de celles avec lesquelles elles sont jointes, et font en quelque sorte un même corps *A.* افراز *P.* جدا كردن *T.* آيرمق - بسقه || Détacher une ferme بر چتفلكى افراز ايتمك Ce traitant a détaché une telle affaire de son traité بو ملتزم فلان مادّەيى معاهده ايچندن افراز ايلدى - بشقه ايردى — Et des troupes qu'on tire d'un corps d'armée, des soldats qu'on tire d'un régiment, d'une compagnie || On détacha mille chevaux pour investir la place قلعەنك حصرينه مأموراً بيك نفر سوارى عسكرى افراز اولندى On détacha tant d'hommes par régiment بهر آلايدن شو قدر نفرات افراز اولندى Deux cavaliers se détachèrent pour faire le coup de pistolet پشتو ايله اورمق ايچون ايكى آتلو نفرى افراز اولندى — Dans ce sens, on dit aussi, Se détacher *A.* انفكاك - اعتزال - كفّ النفس - انقطاع عن العلاقة - انفكاك النفس *P.* جدا شدن *T.* كسلمك - آيرلمق || Il s'est détaché de la passion qu'il avait مبتلا اولديغى مرض نفسانيدن كفّ نفس ايلدى Il s'est détaché peu à peu de cette femme محبوبەسى حقنه اولان محبوبەسى طرفنه اولان قيد - علاقەدن كفّ نفس ايلدى Se détacher du jeu قمار محبّتدن رفته رفته منقطع اولمشدر Se détacher du monde علايق دنياى دنيدن هوسندن منقطع اولمق انفكاك نفس ايلمك

En termes de Guerre et de Marine, Se détacher signifie, se séparer *A.* افتراز *T.* آيرلمق - افراز اولنمق || Ces régimens se détachèrent du corps d'armée شو قدر آلاى اردودن افراز اولندى Ces vaisseaux se détachèrent de la flotte بو كميلر دونمادن افراز اولنمشدر

Détaché. *A.* منقطع - منفك *P.* جدا شده *T.* آيرلمش - آيرو *A.* مفرز *T.* قوپارلمش

DÉTAIL. Terme de Commerce. On ne s'en sert qu'en cette façon de parler adverbiale, Vendre, débiter en détail, pour dire, vendre par le menu *A.* بيع كسراً *P.* پاره - خرده فروختن پاره فروختن *T.* پارچه پارچه صاتمق Marchand en gros et en détail كرك - كسراً وصنايه بايع مال اولان بازركان پارچه پارچه وكرك كوترى مال صتان

Il signifie, en parlant d'affaires, tout ce qu'il y a de circonstances et de particularités dans l'affaire dont il est question *A.* تفصيل pl. تفاصيل pl. تفصيلات || Il nous a fait un long détail de cette affaire مصلحتى تفصيل طويل ايله نقل ايلدى Il nous en a fait un détail bien exact مصلحتك تفصيلنى على وجه الصحّه بسط ايلدى Il nous a raconté cette affaire fort en détail مادّەيى على وجه التفصيل نقل وبيان ايلدى Je vous raconterai l'affaire en gros, sans entrer dans le détail تفصيلاتنه كيرمكسزين جريان ايدن حالى همان طويدن نقل ايدەجكم Rien ne plaît tant dans les relations, que les détails, quand ils sont faits avec choix حكاياتده تفصيل احوال برنده اولنجه آندن زياده لطيف ودلپسند بر شئ يوقدر Il a donné au public une relation de cette bataille avec un détail exact des circonstances وقعەنك حكايەسنى جريان ايتمش احوالك تفصيلات صحيحەسيله نشر واعلان ايلدى

On dit, qu'un homme entend le détail, qu'il est homme de détail, pour dire, qu'il ne lui échappe rien des circonstances d'une affaire دقايق وحقايق احوالە واقف بر آدمدر - تفاصيل احواله بدقايقها واقفدر

DÉTAILLER. Couper en pièces *A.* تقطيع *P.* شكله شكله كردن *T.* توغرامق - پارچەلمق V. Dépécer.

Il se dit aussi, de certaines choses qu'on partage par petites portions, et qu'on distribue par le menu *A.* صرف باكسر - صرف كسراً *P.* خردەكاراند صرف كردن *T.* پارچه پارچه

سورمك || Il n'a pu vendre ses marchandises en gros, il a été contraint de les détailler مالنی صنایهٔ فروخت ایده‌مدیکندن کسراً صرف ایلمکه مجبور اولمشدر

On dit aussi, Détailler une nouvelle, pour dire, la raconter avec toutes ses circonstances *A.* شرح علی وجه ـ تفصیلاً نقل ـ مفصّلاً بسط وبیان ـ التفصیل *P.* بدرازی نقل کردن ـ بدرازی حکایت کردن *T.* اوزون اوزادیه نقل ایتمك ـ کیریشی جیقشیله نقل ایتمك

Détaillé. *A.* مفصّل *P.* بدرازی نقل کرده *T.* اوزون اوزادیه نقل اولنمش

DÉTAILLEUR. Marchand qui vend en détail *A.* بایع بالکسر *P.* خرده فروش *T.* پارچه پارچه صاتیجی

DÉTALAGE. Action de détaler. V. Détaler.

DÉTALER. Resserrer la marchandise qu'on avait étalée *A.* طیّ *P.* برچیدن *T.* دیبشورمك || Certains marchands étalent leurs marchandises le matin, et les détalent le soir تجّارك بعضیسیماللرینی علی الصباح عرض ونشر ایله اخشام وقتی طیّ ایدرلر

Détalé. *A.* مطوی ـ منطوی *P.* بر چیده *T.* دیو بشورلمش

DÉTALINGUER. Terme de Marine. Ôter le câble d'une ancre *A.* فكّ الحبل عن الانجر *P.* از لنگر ریسمان بر گرفتن *T.* قومندیی دموردن چوزمك

DÉTEINDRE. Faire perdre la couleur à quelque chose *A.* اذهاب اللون ـ ازالة اللون ـ ایراث الكمدة *P.* رنگرا رنکی ـ رنکی کسمك ـ رنکی صولدرمق *T.* پژمرده کردن || Le vinaigre déteint les étoffes سرکه اذهاب لون کیدرمك ـ سرکه قماشك رنکنی کسر ـ ثیابی موجبدر Le soleil déteint toutes les couleurs تأثیر شمس جمیع الوانی اذهاب جمیع الوانه ایراث کمدت ایدر ـ ایدر

Se déteindre. *A.* استکماد ـ ذهاب اللون ـ زوال اللون *P.* رنك رفتن ـ رنك پژمرده شدن ـ *T.* رنك کسلمك ـ رنك صولمق ـ رنك کتمك || Une couleur qui se déteint aisément بالسهوله زایل اولور بر رنك Ces draps-là ne se déteignent point بو چوقه‌لرك رنکی اصلا زایل اولمز ـ هیچ صولمز ـ هیچ کسلمز

Déteint. *A.* ذاهب اللون ـ زایل اللون ـ کمید اللون *P.* رنکش بیفر مانده ـ رنکش پژمردگی یافته *T.* رنکی کسلمش ـ رنکی جیقمش ـ رنکی صولمش ـ

DÉTELER. Détacher des chevaux qui étaient attelés *A.* خلع الفرس من العجلة *P.* اسب را از گردونه رهانیدن *T.* قوشلمش بارکیری عربه‌دن چیقارمق || Un cocher qui dételle ses chevaux قوشلمش بارکیرلرینی عربه‌دن چیقاران عربه‌جی Un laboureur qui dételle ses boeufs قوشلمش اوکوزلرینی چفتدن چیقاران اکنجی

DÉTENDRE. Relâcher ce qui était tendu *A.* ارخا *P.* سست کردن *T.* کوشتمك || Détendre une corde ارخای حبل Détendre un arc ارخای قوس ایپی کوشتمك ـ ایتمك ایتمك

Et ôter une chose du lieu où elle était tendue *A.* طیّ *P.* بر چیدن *T.* دیویشورمك || Détendre une tapisserie دیوار اوزرینه ممتدّ اولمش قپلامه‌یی طیّ ایتمك Détendre un lit قورلمش سریر فراشی طیّ ایتمك Détendre une tente طیّ خیمه ایتمك ـ Il se dit aussi absolument, en parlant des tapisseries et des tentes || On a détendu dans toute la maison خانه‌نك بالجمله اثاث ومفروشاتی طیّ اولندی On avait déjà détendu dans tout le camp اردونك مجموعنده طیّ خیام قرار اولنمشدر

Figur. Détendre son esprit. Se relâcher l'esprit *A.* ترویح الذهن *P.* آرامیدن ذهن *T.* ذهنی راحتلندرمك

Détendu. *A.* مسترخا *P.* سست کرده *T.* کوشمش *A.* مطوی *P.* بر چیده *T.* دیو بشورلمش

DÉTENIR. Retenir injustement ce qui n'est pas à soi *A.* ظلماً متغلبانه ـ ضبط من غیر وجه ـ ضبط فضولی *P.* دستبرداند گرفتن ـ بیوجه گرفتن ـ گرفتن *T.* فضولی ضبط ایتمك ـ آخرك مالنی فضولی آلیقویمق || Détenir le bien d'autrui ضبط ایتمك Ceux qui détiennent les effets d'une succession بر کمسنه‌نك اموال متروکه‌سنی فضولی ضبط ایدنلر ـ اموال متروکه‌سنه بیوجه وضع ید تعرّض ایدنلر ـ متروکه‌سنه ظلماً واضع الید اولنلر

On dit, Détenir quelqu'un en prison, pour dire, le mettre, le retenir en prison *A.* حبس ـ تسجین *P.* در زندان کردن *T.* آلیقویمق ـ حبس ایتمك

Détenu. *A.* مضبوط من غیروجه ـ ظلماً مضبوط *P.* دستبرداند گرفته *T.* فضولی آلیقونمش ـ فضولی ضبط اولنمش *A.* محبوس *P.* در زندان *T.* حبسلو

Il se dit aussi d'un homme malade au lit *A.* اسیر الفراش

P. صاحب فراش T. یتاقده اولان خسته

DÉTENTEUR. Terme de Pratique. Celui qui tient, qui possède un héritage A. متصرّف - واضع الید - ذو الید P. گیرنده T. طوتیجی || Légitime détenteur شرعاً وقانوناً متصرّف Injuste détenteur بغیر - بیوجه واضع الید - فضولی متصرّف حقی متصرّف Condamné comme détenteur des biens de la succession ترکه‌نک مالنه وضع ید تهمتیله علیهنه حکم شرعی جریان ایتمش - Tiers détenteur. Celui qui est actuellement en possession d'un bien qui avait été hypotéqué à un autre par celui qui le possédait auparavant T. تحت رهنده اولان مملکه واضع الید اولان آخر کمسنه

DÉTENTION. L'état d'une personne, d'une chose arrêtée et saisie par Justice A. محبوسیّت - توقیف - حبس P. در زندان گرفتاری - زندانی T. حبساق - آلیقویمه || Depuis sa détention وقت محبوسیتندنبرو Après une longue détention محبوسیّت مدیده‌دنصکره La détention d'un bien مالک حبس وتوقیفی - مالک توقیفی Une détention injuste حق وعدله مقارن اولمیان حبس وتوقیف

DÉTERGER. Terme de Médecine. Nettoyer A. تطهیر - تنقیة P. پاکیزه کردن T. تمیزلمک || Déterger une plaie یاره‌یی تطهیر ایتمک Déterger les intestins بغرسقاری تنقیه وتطهیر ایتمک

DÉTERGÉ. A. منقّا - مطهّر P. پاکیزه کرده T. تمیزلنمش

DÉTÉRIORATION. Action par laquelle on détériore quelque chose, ou résultat de cette action A. نقص ونقص - سوء الحال P. بد حالی T. کوتولنمه - بوزوقلق - فنالمه || Tout locataire est responsable des détériorations faites durant son bail هر مستأجر مدّت التزامنده ظهوره کلان نقص ونقصلر ایچون جواب ویرمکه مجبور در Il y a de grandes détériorations dans cette terre بو چفتلکده سوء حاله وارمش قتی کلی شیئلر وار Tout y est dans une étrange détérioration هر شئ بر سوء حال غریب کسب ایلدی در

DÉTÉRIORER. Dégrader, gâter, rendre pire A. تغییر الی سوء الحال P. بد حال کردن - بدتر کردن T. کوتولمک - بوزمق || Détériorer une terre, une maison بر ارضی وبر منزلی سوء حاله تغییر ایتمک On a laissé détériorer ces marchandises کوتولدیلر - بو مالی سوء حاله گرفتار ایتدردیلر

DÉTÉRIORÉ. A. رهین بسوء الحال P. بد حال گشته - بد حالی بوزلمش - کوتولنمش - فنا بولمش T. بدتر شده - پذیرفته

DÉTERMINANT. Qui sert à déterminer A. قاطع - قطعی P. برّان T. کسیجی || Motif déterminant علّت قاطعه Raison déterminante دلیل قاطع - دلیل سخنبر - دلیل کسیجی سوز

DÉTERMINATIF. Il se dit de tout ce qui détermine la signification d'un mot A. مخصّص المعنا - مثبت المعنا || Dans cette phrase : La lumière du soleil, Soleil est le mot déterminatif de la lumière ضیای شمس عبارەسنده شمس معنای ضیایی مثبت اولان لفظدر

DÉTERMINATION. La résolution qu'on prend après avoir balancé entre deux partis A. رأی قطعی - رأی صارم - قرار قطعی P. قرار داده T. رأی قرار || Je n'attends que sa détermination اول بابده انجق فلانک طرفندن ظهور ایده‌جک قرار قطعی‌یه منتظرم On lui demande une prompte détermination طرفندن عجالةً بر رأی قطعی ویرلسی مطلوبدر

DÉTERMINÉMENT. Résolument, absolument A. قطعیاً P. بر وجه قطعی T. قطعیجه || Il l'a voulu déterminément فلان ماده‌یی قطعیاً مراد ایلدی

Et expressément, précisément A. صراحةً - علی وجه الصراحة P. بروجه صراحت - آشکارا T. آچیقدن || Je vous avais marqué déterminément ce qu'il y avait à faire نه کونه حرکت اولنمق اقتضا ایلدیکنی طرفکه صراحةً بیان ایلدم

Et courageusement A. بالصرامة - بازماع النفس P. پردلانه - جگردارانه - سربازانه T. کوزینی بوداقدن صاقنمدیرق - هر شیئی کوزینه آلدرق -

DÉTERMINER. Décider A. قطع - امضا P. قرار دادن T. قرار ویرمک - کسمک || C'est un point que l'Église a déterminé قرار داده - ائمّهٔ دینک قطع ایلدکلری بر دقیقه در ائمّه دین اولمش مادّه در La Jurisprudence était douteuse là-dessus, mais la dernière ordonnance du Roi a déterminé ce qu'il fallait juger اول بابده شریعت مشکوک ایکن موخراً صدور ایدن قانوننامهٔ همایونده مادّه قطع اولنمشدر - قطعیاً قرار گیر اولمشدر

Et Résoudre, prendre une résolution A. ازماع النفس - تصمیم P. قرار دادن - تثبیت الذهن T. قرار ویرمک || Il a déterminé de bâtir une maison بر باب منزل بناسنه ازماع نفس ایلدی - بناسنی تصمیم ایلدی Vous avez l'esprit bien irrésolu, déterminez-vous à quelque chose عقلکده تردد

قرار وير واشتباه وار در آخر كار بر رأيه Je ne me détermine à rien هيچ بر رأيه - هيچ بر شيئه تثبيت ذهن ايدهمم قرار ويرهمم

Et faire prendre une résolution *A.* تقرير الرأى *T.* قرار ويردرمك || Il était irrésolu sur le parti qu'il dévait prendre, cette nouvelle le détermina قنغى شقى اختيار ايدهجكنده متردّد ايكن ظهور ايدن خبر تقرير رأينه سبب اولمشدر

On dit, Déterminer un mot à un sens, pour dire, l'employer précisément dans une telle signification *A.* تخصيص المعنا || Ce mot est équivoque, mais ce qui précède et ce qui suit le déterminent au sens que vous lui donnez بو لفظك معناسى مبهم ايكن كلامك سياق وسباقنه نظراً سنك ويرديكك معنايه تخصيص اولنمش اولور

On dit aussi, Déterminer le succès d'une affaire, d'une négociation || La bataille était douteuse, la valeur du général en détermina le succès مقابلهده غلبه قنغى طرفده اولهجغى بللو دكل ايكن جنرالك شجاعت وجلادتى حسن نتيجهنك ثبوتنه سبب اولمشدر

DÉTERMINÉ. *A.* مصمّم - مقرّر *P.* قرار گير *T.* قرار ويرلمش

Il est aussi adjectif, et signifie, qui est entièrement adonné à quelque chose, et qui s'y abandonne avec fureur *A.* مجنون *P.* ديوانه *T.* دلو || C'est un chasseur déterminé مجنون صيد آوجيلق دلوسيدر - وشكار در ديوانهسيدر Un joueur déterminé قمار

Il signifie aussi, hardi, résolu, et se dit des hommes et des choses *A.* مستحنط - مستميت - مستبسل - زميع النفس *P.* سرباز - فدايى *T.* اولومى - كوزينى بوداقدن صاقنمز كوزينه آلمش || Il ne faut pas le fâcher, c'est un déterminé مستبسل بر آدمدر كوجندرمسى جائز دكلدر Une action déterminée كردار مستبسلانه - استبسالة مقرون بر فعل Air déterminé سيماى سربازانه - مستبسلانه طور وسيما

DÉTERRER. Retirer un corps de la sépulture *A.* اخراج عن القبر *P.* از دور بيرون كردن *T.* مزاردن چيقامق || Sur le bruit que cet homme était mort de poison, on l'a déterré فلان كشى مسموماً هالك اولديغى حوادثى منتشر اولمغله ميتى قبردن اخراج اولندى

Figur., Découvrir une chose qui était cachée, découvrir une personne qui ne voulait pas être connue *A.* اخراج الى الخارج *P.* آشكارا كردن - وا كردن *T.* خارجه - ميدانه چيقارمق || Déterrer un trésor بر دفينه خارجه اخراج ايلمك Je ne sais où il a déterré ce secret بو سرى نه طريق ايله ميدانه چيقارديغنى بيلمم Il s'est retiré dans un tel endroit, mais on le déterra فلان محلّده اختفا ايتمشيدى انجق خارجه اخراج اولندى

DÉTERRÉ. *A.* مخرج عن القبر *P.* از گور بيرون كرده *T.* مزاردن چيقارلمش - Il se dit aussi au substantif || Il a le visage d'un déterré فلانده مزاردن چيقمش آدمك چهرهسى - مزار قاچقونى چهرهسى وار در - وار در

DÉTERSIF. Remède qui nettoie, qui purifie *A.* منقّى pl. منقّيات *P.* پاكساز *T.* تميزليجى

DÉTESTABLE. Qui doit être détesté, exécrable *A.* كريه - واجب الاستنفار - مستكره - واجب الاستكراه - مكروه *P.* شايان غرش ونفرت - غرش آور *T.* كوكل ايكرندريجى || Un crime détestable واجب الاستكراه اولهجق بر جرم Le plus détestable de tous les crimes اكره جنايات Des opinions détestables افكار وآراى كريهه

Il se dit aussi de tout ce qui est très-mauvais dans son genre *A.* اكره - اقبح *P.* بدترين *T.* پك فنا || Il fait des vers détestables اقبح واكره شعر انشاد ايدر Vin détestable بادۀ اكره

DÉTESTABLEMENT. Très-mal *A.* على وجه - على وجه الاقبح غايت فنا اولهرق *P.* ببدترين صورت *T.* كريهاً - الاكره || Chanter détestablement بر وجه اكره تغنّى ايتمك Écrire détestablement بر وجه اقبح كتابت ايتمك

DÉTESTATION. L'horreur qu'on a de quelque chose *A.* نفرت - كراهت - نفرت - الطبع *P.* غرش دل *T.* ايكرنمه || La pénitence enferme une sincère détestation du péché توبه واستغفار ذنوب وآثامدن بخلوص البال نفرتى متضمّندر

DÉTESTER. Avoir en horreur *A.* استنفار - تنفّر - استكراه *P.* غرش كردن *T.* ايكرنمك || Détester son crime بر كمسنه ارتكاب ايلديكى جنايتدن استكراه ايتمك Détester le désordre de sa vie passée تسيّب حال سابقندن تنفّر واستكراه ايتمك L'ingratitude de cet homme fait qu'on le déteste فلانك كفران نعمتى نفسى حقّنه استنفار قلوبه باعث اولور - On dit, qu'un homme déteste sa vie, pour dire, qu'il maudit les misères de sa vie - جانندن نفرت ايدر جانندن بيزار در

DÉTESTÉ. *A.* منفور ـ مکروه *P.* کرده عرش *T.* کندودن کوکل ایکرنور

DÉTIRER. Étendre en tirant *A.* مطّ ـ مطو *P.* ترنجیدن *T.* بزی کرمك || Détirer du linge چکوب سوندرمك ـ کرمك

DÉTIRÉ. *A.* ممطوط ـ متمطّی *P.* ترنجیده *T.* کرلمش

DÉTISER. Éloigner l'un de l'autre les tisons du feu, les séparer, afin qu'ils ne brûlent pas *A.* ابانة الوقود ـ ابانة الثقاب *P.* آتش افروزرا ازهم جدا کردن ـ *T.* طوترقلری بری برندن ایرمق || Il n'est d'usage qu'en cette phrase, Détiser un feu آتشده‌کی طوترقلری بری برندن آیرمق

DÉTONATION. Terme de Chimie. Inflammation violente accompagnée de bruit, telle que celle de la poudre à canon et du nitre *A.* حدمة الشیٔ الملتهب *P.* تراك چیز آتشزده *T.* علولنمش شیٔنك چاتردیسی || La détonation du nitre کهرجلەنك علوی چاتردیسی

DÉTONER. T. de Chimie. S'enflammer subitement avec bruit *A.* احتدام الشیٔ الملتهب *P.* چیز آتشزده تراکیدن *T.* علولنمش کهرجلدیی || Faire détoner du nitre بر شیٔ چاتردامق جاتوردرق علولندرمك

DÉTONÉ. *A.* محتدم *P.* با تراك سوزنده *T.* ایله چاتردی علولنمش

DÉTONNER. Sortir du ton qu'on doit garder pour bien chanter *A.* اخلال اللحن *P.* بنوا خلل آوردن *T.* ازکی‌یی شاشورمق || Il n'est pas maître de sa voix, il détonne à tout moment صداسنی استدیکی کبی ضبط ایده‌میوب هرآن وهردقیقه اخلال لحن ایدر || Il a l'oreille juste, il sent bien quand on détonne صحت سامعه‌سی غالب اولمغله لحنی اخلال اتیدکلری حالده کرکی کبی فرق وتمییز ایدر

DÉTORDRE. Remettre dans son premier état ce qui était tordu *A.* فسخ الفتیل ـ نکث الفتیل *P.* تافدرا وا کردن *T.* فتیل اورکویی بوزمق ـ اورکویی آچمق || Détordre une corde ایپك اورکوسنی بوزمق ـ حبلی فسخ ایتمك

Se détordre le pied, le bras, le poignet. Se faire du mal au pied, etc. par une extension violente de quelque nerf *A.* التواء العصب *P.* پی پیچیدن *T.* سکیر بوروقلنمق || Se détordre le pied ایاقده سکیر بوروقلغله اوغرامق

DÉTORDU. *A.* منفسخ الفتل *T.* آچلمش ـ اورکوسی اورکوسی جوزلمش

DÉTORQUER. Détourner. Il n'est guère d'usage qu'en cette phrase: Détorquer un passage, c'est-à-dire, donner à un passage un sens différent du naturel, et une explication forcée, pour s'en servir à favoriser son opinion *A.* تأویل *P.* معنای دیگر دادن ـ بمعنای دیگر توجیه کردن *T.* بشقه معنایه چویرمك ـ بشقه معنا ایله توجیه ایتمك || Détorquer un passage pour appuyer une opinion erronée بر اعتقاد باطلی تأیید ایچون عباره‌نك معناسنی تأویل ایتمك

DÉTORQUÉ. *A.* مأوّل *P.* بمعنای دیگر توجیه کرده *T.* بشقه بشقه وجهله تأویل اولنمش ـ معنایه چویرلمش

DÉTORS. Qui n'est plus tors *A.* غیر ملتوی ـ غیر مفتول *P.* نا پیچیده ـ نا تافته *T.* بوکلمامش || De la soie détorse حریر غیر مفتول

DÉTORSE. V. Entorse.

DÉTORTILLER. Défaire ce qui était tortillé *A.* حلّ العصد ـ فسخ اللیّ *P.* پیچشرا گشادن *T.* اورکویی سوکمك || Détortillez ce cordon بو سجمك اورکوسنی سوکیویر || Je ne sais comment vous avez tortillé cela, je ne saurais le détortiller بونی نه کونه اعصاد ایلدیککی بیلمیوب بر وجهله حل نوجهله اوردیککی بیلمیوب بر طریق ایله آچەمم ـ ایده‌مم

DÉTORTILLÉ. *A.* منحل العصد ـ منفسخ اللیّ *P.* پیچشش گشاده *T.* اورکوسی آچلمش ـ اورکوسی سوکلمش

DÉTOUR. Sinuosité *A.* حنو ـ محنیة pl. احنا ـ منعرج *P.* گردش کج *T.* بورغاجلق ـ بورغاج یر || La rivière fait là un détour نهرك اول طرفده بر بورغاج یری وار در

Et un endroit qui va en tournant *A.* معطف pl. معاطف *P.* گردشگاه *T.* صاپجق ـ معدل pl. معادل ـ مفیص pl. مفایص ـ جانب یمینده بر معطف || Il y a un détour à droite بر صاغ طرفده بر صاپجق یر وار در ـ وار در || Il l'attendait à un détour فلان کشی‌یه معطف طریقده منتظر ایدی || Le détour de la rue زوقاغك صاپجق یری

Il se dit aussi d'un chemin qui éloigne du droit chemin *A.* طریق طویل الدور *P.* راه دور گردان *T.* طولاشق یول || N'allez pas par-là, vous prenez un grand détour اول طرفدن روانه اولدجق اولور ایسەك دور ودراز بر طریق طویل الدور اخذ ایتمش اولورسك || C'est un détour de plus d'une lieue بر ساعتدن زیاده طولاشور بر یولدر

— On dit figur. en matière d'affaires, Prendre des détours, de

longs détours, pour dire, employer adroitement des discours qui semblent regarder une autre matière que celle qu'on a envie de traiter *T* بيك - كلامى اوزاقدن اوزانه طولاشدرمق درەدن صو كتورەرك صحبت سويلمك

Il signifie aussi figur., adresse, subtilité pour éluder un péril, pour venir à bout de ce qu'on veut faire *A.* مكر *P.* فند *T.* دك - اويون - دكبازلق || Il a gagné son procès par un détour de chicane تزويردن عبارت بر دك ايله دعواسنى قزاندى . Je connais ses tours et détours فلانك دكبازلقلرى كركى كبى معلوممدر

DÉTOURNER. Éloigner, tourner ailleurs *A.* اصافة - صرف - تنكيب - اعساف *P.* از راه گردانيدن *T.* صاپتمق || Détourner quelqu'un de son chemin بر كمسنەيى سالك اولديغى بر كمسنەيى كتديكى - طريقدن صرف واصافه ايتمك يولدن صاپتمق Le peuple croit qu'il faut sonner les cloches pour détourner l'orage عوام ناس چاك چالمەسيله بورەنك صرفى ممكن اولديغن ظنّ ايدر Détourner le cours de l'eau صويك آقنديسنى صاپتمق - مجراى مايى صرف ايتدرمك Détourner la vue de dessus quelque objet بر شيئك اوزرندن صرف انظار رغبت ايتمك - صرف نظر ايتمك

SE DÉTOURNER. *A.* اعتساف - تنكب - تنحى - انصراف *P.* از راه گرديدن *T.* صاپمق || Se détourner de son chemin يولدن صاپمق Il ne voudrait pas s'en détourner d'un pas بر خطوه ير انصراف ايلمكه راضى اولمق احتمالى يوقدر - Et prendre un chemin plus long que le chemin ordinaire *T.* طولاشمق || Je me suis détourné de trois lieues pour vous venir voir سنك زيارتكه كلمك ايچون اوچ ساعتلك يول طولاشدم

DÉTOURNER le sens d'un passage, d'une loi, d'un mot. V. Détorquer.

Il signifie aussi, soustraire frauduleusement *A.* اختلاس - استلاط *P.* نهانى دزديدن *T.* بر تقريب - اوغورلين قاپمق چالمق || Il a detourné les papiers de la succession متروكاته متعلق اولان اوراقى بر تقريب چالدى

Figur. Distraire de quelque occupation *A.* اشغال - الها *P.* از كار صرف كردن *T.* ايشدن آليقويمق - انجاليدن || Cela m'a détourné de mes affaires بو كيفيّت بنى امورمدن اشغال ايلدى J'ai peur de vous détourner سنى اشغالدن احتراز ايدرم

Il signifie aussi, dissuader. V. ce mot - Et quitter le droit chemin *A.* عدول *P.* بسوى ديگر تافتن *T.* صاپمق - دونمك || Quand vous serez arrivé à une croix, détournez à gauche ديكلمش بر حاج نشانى اولان محلّه وصولنده صول طرفه صول طرفه صاپى ويرـ عدول ايله

DÉTOURNÉ. *A.* منصرف - معتسف *P.* از راه گرديده *T.* صاپمش

On dit, Des rues détournées, des chemins detournés, pour dire, de petites rues qui sont peu fréquentées, des chemins écartés *A.* طريق معتسف pl. طرق معتسفة *P.* راه ناراست - جگاره *T.* صاپه يول - Et figur., qu'un homme prend des chemins détournés, pour dire, qu'il se conduit avec finesse *A.* سلوك فى طرق المنحرفة *P.* در راه نا راست رواند شدن *T.* صاپه يوللردن يوريمك - On appelle, Louange détournée, une louange délicate qui ne s'adresse pas directement à la personne qu'on a intention de louer *T.* طولايى مدح وستايش

DÉTRACTER. Médire, parler mal de quelqu'un *A.* لوم - تعذيل - مذمّت *P.* بد زبانى نمودن - بد گويى نمودن - نكوهيدن - زشتارى كردن *T.* بر كمسنەنك - فصل ايتمك - قينامق - عليهنه سويلمك || La charité ne veut pas qu'on détracte de son prochain بين العباد رعايتى لازم اولان محبّت لوجه الله قاعدەسنه نظراً بر كمسنه قريبنه لوم ومذمّت ايتمك قريبنى لوم وتعذيل ايتمك محبّت لوجه الله - جائز دكلدر فريضەسنه منافيدر

DÉTRACTEUR. Qui médit *A.* ذمّام - لوّام pl. لايم - لوّام pl. ذمّامين - عذّال *P.* بد گو - بد زبان - فصّال *T.* قينايىجى || C'est un détracteur des anciens poètes شعراى سالفەنك شعراى سالفەيه حرف انداز لوم وتعذيل ايدر - ذمّاميدر Il ne faut pas écouter les détracteurs ذمّامين ولوّامين بر آدمدر كلامنه حوالهٔ سمع رغبت اولنمق روا دكلدر

DÉTRACTION. Médisance *A.* لوم - ملامت - عذل - مذمّت *P.* بد گويى - بد زبانى - زشتارى - نكوهش - فصل *T.* قينايش

DÉTRAQUER. Faire perdre à un cheval son allure ordinaire *A.* افساد الجرية الفرس *P.* رفتار اسبرا تباه كردن *T.* آتك اشكيننى بوزمق || Celui qui a monté ce cheval, l'a tout détraqué بو آته ركوب ايتمش كمسنه اشكيننى بسبتون

افساد ايلدی - بوزدی

Il se dit aussi en parlant d'une machine, d'une montre, pour dire, la dérégler *A.* اخلال النظام - افساد النظام *T.* قورومی بوزمق — Et des alimens qui empêchent l'estomac de faire ses fonctions ordinaires *A.* افساد المعدة

Figur. Détourner d'un train de vie réglée, d'une occupation louable *A.* اجناف عن سبيل - صرف عن طريق الصواب السداد *P.* كمراه كردن *T.* آزدرمق || Il ne faut qu'un mauvais religieux pour détraquer toute une communauté بالكز بر راهب بد اخلاق بالجمله جماعتك طريق صوابدن صرفنه كافيدر

Se détraquer. *A.* اختلال النظام *T.* قوروم بوزلمق

DÉTREMPE. Couleur délayée avec de l'eau et de la gomme, et dont on se sert pour peindre *A.* صبغ ممشوش مصمّغ *P.* رنك آبزدهٔ زنج آميز *T.* صوده ازلمش صمغلو بويه || Ce tableau n'est pas peint en huile, il n'est qu'en détrempe بو صورت روغن ايله تصوير اولنميوب سادهجه صوده ازلمش صمغلو بويه ايله نقش اولنمشدر

DÉTREMPER. Délayer dans quelque liqueur *A.* دوف - حلّ - مثّ - تدويف *P.* حلّ كردن - كداختن *T.* ازمك || Détremper de la farine avec des oeufs دقيقی يمورطه ايچنده ازمك Détremper quelque chose dans du vin بر شيئی باده ايچنده حلّ ايتمك Détremper de la chaux كرج حلّ ايتمك Détremper des couleurs بويهلری حلّ وتدويف ايتمك بويهلری ازمك - ايتمك

Et ôter la trempe à de l'acier, en le faisant rougir au feu *A.* اذهاب الوشی - امحاء الوشی - امحاء الفرند *P.* نا بود كردن جوهر *T.* زاغی كيدرمك - صوبی كيدرمك || Détremper de l'acier چليكك صوينی كيدرمك Détremper un couteau بچاغك زاغنی محو ايتدرمك - امحای وشی سكين

Détrempé. *A.* حلّ - مدووف - محلول - ممشوش *P.* حلّ كرده كداخته *T.* ازلمش

DÉTRESSE. Angoisse, grande peine d'esprit *A.* كربت - كرب pl. كروب - صرّت *P.* اندوه *T.* كدر || Grande détresse كدر شديد

Et situation malheureuse, embarras pressant *A.* ضرورت - ضرورة الحال - مضايقة *P.* ستمزدگی - تنكی حال *T.* صيقنتی || Être dans une grande détresse مضايقهٔ شديدهده دوچار اولمق

En termes de Marine, Signal de détresse, c'est le signal qui annonce qu'un vaisseau est en danger *A.* علامة القضا *P.* نشانهٔ قضازدگی *T.* قضا نشانی — Il se dit figur. de toute action qui fait présumer qu'une personne est dans un embarras pressant *A.* امارة المضايقة *P.* نشانهٔ تنكی حال *T.* صيقنتی نشانی || La vente de sa terre est un signal de détresse ملكنك فروختی ضرورت حالی نشانيدر

DÉTRIMENT. Dommage, préjudice *A.* ضرر - مضرّت pl. مضارّ *P.* زيان *T.* ضرر || Grand détriment ضرر جسيم Cela va au détriment du public بو كيفيت مضرّت عامّهيی منتجدر Causer un notable détriment ضرر جسيمه باعث اولمق Cela va au détriment de sa bourse كيسهسنه ضرری منتج بر حالتدر

En termes d'Histoire naturelle, il se prend pour Débris, fragment *A.* حطم ومقطّعات *P.* پارها *T.* پارچهلر - قرنتيلر || Cette montagne est formée de détrimens de végétaux حطم نباتات - ومقطّعات نباتاتدن وجود پذير اولمش بر جبل پارچهلرندن پيدا اولمش بر طاغ

DÉTROIT. Lieu où la mer est serrée entre deux terres *A.* خانق البحر - حلق البحر *P.* دربند دريا - تنك دريا *T.* بوغاز || Le détroit de Gibraltar *A.* باب الزقاق *T.* سبته بوغازی

Il se dit aussi, des passages serrés entre les montagnes *A.* مأزم pl. مآزم - قفيل *P.* دربند *T.* بوغاز - درب || Dans les Alpes, il y a plusieurs détroits آلپس جبالنده مآزم عديده آلپس طاغلرنده متعدّد دربندلر وار در - وار در Les détroits sont aisés à garder بوغازلرك محافظهسی قولايدر Dans les détroits des montagnes جبالده واقع دربندلرده

DÉTROMPER. V. Désabuser.

DÉTRÔNER. Chasser, déposséder du trône *A.* تنزيل - خلع عن اريكة السلطنة *P.* از تخت سلطنت فرود آوردن *T.* تختدن ايندرمك || C'est ce qui fut la cause qu'on détrôna le nouveau prince پادشاه جديدك خلعنه سبب بو مادّه در Ceux qui avaient contribué à détrôner le prince, furent les premiers à le rétablir پادشاهك تختی سلطنتدن خلعنه سبب اولنلر على التكرار تخته اجلاسنه جملهدن اوّل سعی ايتمشلر در

Détrôné. *A.* مخلوع *P.* از تخت فرود آورده *T.* تختدن

ایندرلمش

DÉTROUSSER. Détacher ce qui était troussé, et le laisser pendre en bas *A.* فسخ الشمر *P.* برچیده‌را فرو هشتن *T.* صغانمدیی آشاغی صالیویرمك || Détrousser une robe فسخ ثوبك صغانمه‌سنی آشاغی صالیویرمك ـ شمر ثوب ایتمك

Figur. Voler, enlever par violence l'argent, les hardes de quelqu'un *A.* سلب ـ استلاب ـ اختلاس *P.* قلاشی کردن *T.* صویمق || On l'a détroussé par les chemins فلانی یوللرده صویمشلر در Détrousser les passans ابنای سبیلی صویمق ـ یولجیری ـ آمدشدگانك اشیاسنی سلب ایتمك ـ صویمق

Détroussé. *A.* منفسخ الشمر *T.* صغانمه‌سی صالیویرلمش *A.* مسلوب *P.* دوچار قلاشی شده *T.* صویلمش

DÉTROUSSEUR. Voleur qui détrousse les passans *A.* خلاس *P.* قلاش *T.* آدم صویبجی

DÉTRUIRE. Démolir, renverser un édifice *A.* هدم ـ تهدیم ـ تخریب ـ انتساف ـ نسف ـ تقویض *P.* خراب کردن ـ بیبدن ـ یکسان خاك کردن *T.* ییقمق || Détruire un palais, une forteresse سرایی وقلعه‌یی هدم ایتمك ـ خاك ایله یکسان ایتمك Le temps détruit les plus solides bâtimens وقت وزمان زیاده متین ومستحکم اولان ابنیه‌یی تخریب ایدر Le débordement de la rivière a détruit son potager نهرك طغیانی بوستانی تخریب ایلدی

Il se dit figur. de plusieurs choses *A.* امحاء الاثر ـ کلیّاً خراب ـ مندرس کردن ـ مضمحل کردن *P.* تخریب ـ دفع ـ کردن ـ نابود کردن *T.* ییقمق ـ یوق ایتمك || Le mauvais ordre détruit les familles, les maisons عدم انتظام خاندانلرك یاخود خانه‌لرك خرابیّت حاللرینی مستلزمدر Le temps détruit toutes choses دهر وزمان کافّهٔ اشیایی رهین اضمحلال ایدر L'âge détruit la beauté کبر سنّ ماحیٔ آثار حسن وجمالدر Ce raisonnement détruit toutes les objections qu'on avait faites سرد اولنان اعتراضاتك مجموعی بو کلام معقول ایله رهین فرقهٔ اهل محو واضمحلال اولور Détruire une faction فسادی کلیّاً مندفع ومضمحل ایتمك Toutes les hérésies ont été détruites ou condamnées par les Pères et par les Conciles اقوال ائمّهٔ دین ومجالس شورای فقهای راشدین موجبنجه مذاهب اهل رفض وبدعتك مجموعی رهین انمحا واضمحلال اولوب حکم مردودیتلری امضا اولندی Détruire la fortune de quelqu'un برکشینك مالنی خراب ویباب ایتمك Les barbares ont détruit l'Empire Romain اقوام اهل جاهلیّت دولت رومیه‌یی مضمحل وخراب ایتمشلر در Pour prétendre à la sagesse, il faut détruire ses vices ادّعای عقل ودرایت ایمك اوّل امرده کندو معایب ومثالبنك دفع وامحاسنه منوطدر ـ Détruire un homme dans l'esprit de quelqu'un, c'est le décréditer entièrement auprès de quelqu'un فلانك اعتبارینی فلان ذاتك یاننده ییقمق

Se détruire. *A.* انتساف ـ انقیاض ـ اندراس ـ انهدام *P.* بیبیده شدن ـ خرابی یافتن ـ خراب شدن *T.* ییقلمق || Les bâtimens se détruisent faute de réparation ابنیه تعمیر اولنمدقچه دوچار انهدام اولور ـ Figur. *A.* انمحا ـ اندفاع *P.* نا بود شدن ـ گم شدن *T.* یوق اولمق || Cette opinion se détruit d'elle-même بو مذهب خود بخود محو ومندفع اولور C'est un faux bruit qui s'est détruit de lui-même خود بخود مندفع اولمش اراجیف مقوله‌سیدر

Détruit. *A.* منهدم ـ مندرس ـ منتسف ـ خراب *P.* خرابی *T.* ییقلمش *A.* محوّ ـ مندفع *P.* گم شده ـ بیبیده ـ یافته *T.* یوق اولمش *P.* نا بود گشته

DETTE. Somme d'argent qu'on doit *A.* دین pl. دیون *P.* وام *T.* بورج || Ancienne dette دین عتیق Nouvelle dette دین جدید Petite dette اوفاق دین ـ دین کم مقدار ـ دین جزئی Grosse dette دین کلّی ـ کلیتلو بورج Contracter des dettes, faire des dettes بورج ایتمك ـ عقد دیون ایتمك Payer, acquitter une dette ایفای دین ایتمك ـ اداى دین ایتمك ـ بورجی ادا ایتمك S'il se trouve insolvable, je perdrai ma dette معدم ومعسر اولدیغی حالده کندویه ادانه ایلدیکم اقچه‌یی ضایع ایده‌جکم ـ Etre accablé de dettes, perdu de dettes, abîmé de dettes *T.* بار طاقت شکن دیون ایله درماندهٔ زیر بار دیون اولمق ـ قامت اقتدار دوتا اولمق ـ مستغرق دیون ـ غریق بحر دیون ـ Avouer une dette *T.* اقرار دین ایتمك Nier une dette انکار دین ایتمك

Dette active. C'est une dette qu'on a droit d'exiger de quelqu'un *A.* قرض ـ مطلوب pl. مطلوبات *P.* قرض خواستنی *T.* ذمم ناسده اولان ـ ذمم ناسده اولان آلدجق ـ آلدجق ـ مطلوبات ـ Dette passive. Celle qu'on est obligé de payer *A.* دین pl. دیون ـ دین مستقرض pl. دیون مستقرضه *P.* وام *T.* بورج ـ ویره‌جك ـ Dette hypothécaire. Celle qui est hy-

pothéquée sur un immeuble *A.* دين تحت الرهن *P.* وام با
گرو *T.* رهنلوبورج — Dette privilégiée. Celle pour laquelle on a un privilége spécial *A.* دين مشروط على الامتياز — Dette exigible. Celle qui se peut exiger actuellement *A.* قرض ممكن التقاضا — Dettes criardes. Les petites sommes qu'on doit à des ouvriers, à des marchands *A.* ديون جزئية *P.* وامهاى خرده *T.* جبفت اوفاق تفك بورجلر - بورجى

DEUIL. Affliction, tristesse *A.* حزن pl. احزان - غمّ pl. غموم *P.* ماتم - شيون - سوك *T.* ياس - كدر || Quand le Roi mourut, tous les peuples en témoignèrent un grand deuil پادشاهك وفاتنده جميع ناس اظهار حزن وماتم عظيم ايتمشدر

Il se prend aussi pour l'habit noir, et tout ce qui, à l'extérieur, caractérise la tristesse à l'occasion de la mort d'un homme *A.* سلاب pl. سُلُب - لباس الحداد *P.* جامهٔ ماتم *T.* لباس ماتم ايله ملبس || ياس روبه‌سى Vêtu de deuil
S'habiller de deuil جامهٔ ماتم ايله اكتسا - تسلّب ايتمك
اتخاذ *A.* Prendre le deuil جامه پوش ماتم اولمق - ايتمك
ماتم *T.* ماتم داشتن - جامهٔ ماتم گرفتن *P.* السلاب
ترك Quitter le deuil ياس طوتمق - روبه‌سنى كيمك
سلاب Grand deuil ماتم لباسنى چيقارمق - سلاب ايتمك
- سلاب خفيف Petit deuil مكمّل ماتم روبه‌سى - شديد
- خفيف ماتم لباسى - Il signifie aussi, les étoffes noires dont on tend une chambre, une église *T.* ثياب ماتم || Tendre une chambre de deuil براوطه‌يى ثياب ماتم ايله فرش ايتمك — Et le temps que le deuil dure *A.* مدّة التسلّب - مدّة الحداد *P.* ياس وقتى *T.* هنگام ماتم

DEUX. Le nombre double de l'unité *A.* اثنين - اثنان *P.* دو *T.* ايكى || Deux à deux *A.* اثنين اثنين *P.* دو بدو *T.* ايكيشر ايكيشر Deux à la fois دفعةً ايكى Deux fois autant ايكى اولقدر De deux jours en deux jours هر ايكى كونده هر ايكى كونده برر دفعه Je les ai vus tous deux ensemble - بر ايكيسنى دخى برابر كوردم Partager en deux ايكى‌يه تقسيم ايلمك

DEUXIÈME. Second *A.* ثانى *P.* دوم *T.* ايكنجى || Il loge au deuxième étage طبقهٔ ثانيده ساكندر

DEUXIÈMEMENT. En second lieu *A.* ثانياً *P.* بدوم *T.* ايكنجيده - ايكنجى اولدرق

DÉVALISER. Voler, dérober à quelqu'un ses hardes, son équipage *A.* سلب - استلاب - استغارة - استلاب ما ملك *P.* غارت زده كردن - غارت كردن *T.* صويمق || Il a trouvé au coin d'un bois des voleurs qui l'ont dévalisé اورمانك بر كوشه‌سنده راست كلديكى حراميلر كافّهٔ اشياسنى سلب اورمانك بر بوجاغنده تصادف ايلديكى قطاع - ايتمشلر در طريق جميع اشياسنى آوردهٔ دست استغاره واستلاب اورمانك بر كوشه‌سنده بولديغى خرسزلره - ايتمشلر در صويغون ويردى

DÉVALISÉ. *A.* مظهر الغارة - مظهر الاستلاب *P.* غارت زده *T.* صويغون ويرمش - صويلمش

DEVANCER. Gagner le devant, prévenir quelqu'un en arrivant avant lui *A.* سبق - مسابقت - تسابق - استقدام - تقدّم - استنتال - استرعاف *P.* پيش دستى نمودن - پيشپايى - كردن - پيشرو شدن *T.* ايلرو كچمك || Devancer quelqu'un à la course قوشيده سبق - لدى العدو مسابقت ايتمك اولاغه تقدّم ايلدى Il a devancé le courrier وتقدّم ايلمك - اولاغى ايلرويه كچدى Je m'en allais vous voir, mais vous m'avez devancé سنى كورمكه كلور ايدم لكن كلوب مسابقت ايلدك — Et précéder dans l'ordre du temps || L'aurore devance le lever du soleil شفق طلوع شمسى تقدّم ايدر Les signes qui doivent devancer le jour du jugement يوم قيامتى تقدّم ايده‌جك اشراط ساعت — Et précéder quant au rang || Je l'ai toujours devancé en pareille cérémonie بومثللو رسم وتشريفاتده دائما فلانه تقدّم ايلدم — Figur., surpasser, avoir l'avantage *A.* تفضّل - تسابق *P.* - پيش رفتن گذشتن *T.* كچمك - ايلرولنمك || Nous commençâmes à étudier ensemble, vous m'avez bien devancé بالمعيّد تدرّسه بنى كچدك - ابتدا ايتمشيكن بندن تسابق ايلدك

On dit, Ceux qui nous ont devancés, pour dire, ceux qui ont vécu quelque temps avant nous, ou ceux qui nous ont précédés en quelque charge *A.* اسلاف *P.* پيش آيندگان *T.* كچمشلر

DEVANCÉ. *A.* متقدّم - متسابق *P.* پيش رسيده - پيش رفته *T.* ايلرو كچمش

DEVANCIER. Prédécesseur *A.* سلف pl. اسلاف *P.* پيش آمده *T.* ايلرو كلان || Je tiens cela de mon devancier فلان ماده‌يى سلفمدن بيلورم — Au pluriel, il se prend pour Ancêtres *A.* آباواجداد - اسلاف *P.* نياگان - پيش آيندگان

T. آتالر || Imitons l'exemple de nos devanciers آبا واجدادمزی آبا واجدادمزدن اخذ عبرت ایدەلم - تقلید ایدەلم

DEVANT. Préposition de lieu. Vis-à-vis, à l'opposite de la partie antérieure de quelque chose *A.* قُبل - قدّام - امام - فی *P.* پیش *T.* اوکنده || Regarder devant soi اوکنه المقابلة Mettez cela devant le feu فلان شیئی آتشک مقابلنه باقمق وضع ایله

Et préposition d'ordre. Il est opposé à Après *A.* اوّل - قبل *P.* پیش *T.* ایلرو || C'est mon ancien, il marche devant moi بندن اسکی اولمغله بندن اوّل یورر Il a le pas devant moi بنم پیشروم‌در - بندن اوّل خطوه جنبان تقدّمدر

On dit proverbialement, Les premiers vont devant, pour dire, que d'ordinaire les plus diligens ont l'avantage *A.* الفضل للمتقدّم *T.* ایلرو یتشن تقیدیبی قپار — On dit, Ci-devant, pour dire, précédemment *A.* قبل ذا - مقدّما - سابقا *P.* پیش ازین *T.* ایلروده - بوندن اوّل - بوندن اقدم || Comme nous avons dit ci-devant مقدّما بیان اولندیغی وجه اوزره

Il signifie aussi, en présence *A.* فی المحضر - فی الحضور *P.* پیش - پیشگاه *T.* اوکنده || Il a prêché devant le Roi حضور پادشاهیده وعظ ایلدی Il l'a dit devant des témoins محضر شهودده سویلمشدر Ne dites rien devant lui, c'est un homme qui redit tout نقل کلامه مألوف بر آدم اولمغله حضور اوکنده هیچ بر شی سویلمه Je vous jure devant Dieu بارگاه یمین وقسم ایدرم Nous comparaîtrons tous devant Dieu یوم حسابده جملەمز حضور باریده بولنه‌جغز Quand il fut devant ses juges حضور حاکمده اولدیغی حالده

DEVANT, est aussi substantif, et signifie, la partie antérieure d'une chose, d'une personne *A.* مقابل - معدّم *P.* پیش - روی *T.* اوک || Il bâtit sur le devant de sa maison خانه‌سی مقابلنده بنا ایلدی Votre cheval est blessé sur le devant سنک آتک اوک طرفنده یاره‌لو در Le devant d'un carrosse هنطوک جانب مقدّمی Mettre le devant derrière مقدّمنی اوکی آردده قویمق - موخرینه وضع ایتمک

On dit, Aller au-devant de quelqu'un, pour dire, Aller à sa rencontre *A.* استقبال *P.* پذیره رفتن *T.* قارشولمغه کتمک || On alla au-devant de lui pour le recevoir فلانک کتدیلر - استقبالنه چیقدیلر

ALLER AU-DEVANT, se dit figur., pour dire, prévenir || Aller au-devant du mal قبل حلول البلیّة چاره‌سنه باقمق Il va toujours au-devant de tout ce qu'on peut souhaiter de lui کندوسندن مأمول اولندجق احوالک جملەسنی قبل الاستدعا ایفا ایدر Je sus que c'était une chose qu'il souhaitait de moi, j'allai au-devant بندن آرزوسندی اولان بر مادّه اولدیغنی فهم ایلدیکمده قبل الاستدعا اجراسنه سرعت ایلدم Aller au-devant d'une objection قبل الظهور اعتراضه اولان سردی ملحوظ جواب ویرمک — On dit, Prendre le devant, gagner le devant, pour dire, partir avant quelqu'un *T.* ایلرویه عزیمت ایتمک - ایلرویه سوق مطیّة سرعت ایتمک

DÉVASTATEUR. Qui dévaste *A.* مخرّب *P.* تخریبساز - یبانگر *T.* خراب ایدیجی - ییقیجی || Un torrent dévastateur موجب خرابیّت اولان بر سیل شدید Une armée dévastatrice موجب خرابیّت اولان عسکر Les Espagnols ont été les dévastateurs du Nouveau Monde اسپانیالویکی دنیانک مخرّبلری اولمشلر در

DÉVASTATION. Désolation, ruine d'un pays *A.* خرابیّت *P.* ویرانی - خرابی *T.* ییقلمه || La dévastation des provinces d'Occident fut causée par l'invasion des barbares اقوام جاهلیّەنک استیلاسی ممالک غربیّەنک خرابیّتنه سبب اولمشدر

DÉVASTER. Désoler, ruiner *A.* تخریب *P.* خراب ویباب - ویران کردن - کردن *T.* خراب ایتمک - ییقمق

DÉVASTÉ. *A.* رهین بالخرابیّة - خراب *P.* ویران وخراب - ویباب *T.* خراب اولمش - ییقلمش

DÉVELOPPEMENT. Action de développer, ou effet de cette action *A.* انبساط - انکشاف *P.* گشایش *T.* آچیلش || L'homme croît en hauteur jusqu'à seize ou dix-huit ans, et cependant le développement entier de toutes les parties de son corps, en grosseur, n'est achevé qu'à trente ans انسان اون آلتی تا اون سکز یاشنه وارنجیه قدر قدًّا کسب نشو ونما ایدر انجق جمیع اجزای بدننک جسماً انکشاف وانبساطی اوتوزنجی سنەده واصل درجۀ کمال اولور Le développement interne de nos facultés et de nos organes est l'éducation de la nature قوامزک وآلات بدنیّەمزک انکشاف باطنیسی تربیۀکارئ طبیعت ایله‌حصولپذیر اولور Les enfans acquièrent des connaissances malgré les obstacles que nous mettons au développement de leurs facultés اطفالک انبساط قوای نفسانیّەلری خصوصنده حوالۀ عوایق عدیده اولنمقده ایکن تحصیل

معلوماتدن خالی اولمدقلری ظاهر در

Il se dit aussi en termes de Médecine *A.* انتشار *P.* وسعتپذیری *T.* میدان آلمه ـ یایلمه || Le développement d'une fièvre, d'une tumeur, etc. حمانک وورمک وسائر اول مقوله عارضهلرک یایلمهسی ـ انتشاری

DÉVELOPPER. Ôter l'enveloppe de quelque chose *A.* سلب اورتوبی *T.* پوششرا بر گرفتن *P.* سلب الغلاف ـ اللفافة || Développer une tapisserie اورتوبی چیقارمق ـ کیدرمک مطوی دیوارک قپلامهسنی چیقارمق Développer des habits اولان ثیابک لفافهسنی سلب ایتمک Développer un paquet de linge بزلرک بوغچهسنی چیقارمق

Et exposer en détail ce qu'un objet renferme, ou analyser ses parties *A.* بسط علی وجه التفصیل ـ تفصیل ـ تبسیط ـ اچوب یایمق *T.* بتفصیل بیان کردن *P.* تفصیلاً شرح ـ || En général, le siècle où les philosophes développent les préceptes des arts, est celui des ouvrages communément mieux faits et mieux écrits علی الاطلاق حکمانک قواعد صنایعی مفصلاً بسط وشرح ایلدکلری وقت کشیده سلک املا قلنان تالیفات بر گزیدهنک ظهوری زمانیدر Développer une affaire bien embrouillée ملتبس ومختلط بر مادهیی تفصیلاً شرح ایتمک

Il se dit aussi d'un objet qui, contenu en petit dans un genre, reçoit un acroissement qui met toutes ses parties en évidence *A.* نشر ـ بسط ـ کشف *P.* گشادن ـ گسترانیدن *T.* اچوب یایمق || La chaleur développe les plantes contenues dans les semences confiées à la terre تأثیر حرّ وگرما بطن ارضده مودوع اولان بذورات ایچنده مرکوز نباتاتک نشرینه بادی اولور ـ Figur. || Il développa tous les talens et toutes les qualités d'un grand général تامّ المهاره بر جنکاور نامداره لایق بالجمله معلومات ومعارفی وکافهٔ مناقب لازمهیی بسط ونشر ایلدی Je pense que de temps en temps la nature répand sur la terre un certain nombre de talens qui restent ensevelis, lorsque rien ne contribue à les développer ظنمه کوره یدقدرت گاه وبیگاه روی ارضه معارف عدیده نشر ایدر که انبساط وانکشافلرینه بر وسیله ظهور ایتمدکچه مکنون ومختفی قالور

Se développer. *A.* انبساط ـ انتشار ـ انکشاف *P.* گسترانیده ـ آچلمق ـ یاییلوب آچلمق *T.* منبسط شدن ـ شکفتن ـ شدن

DEVENIR. Commencer à être ce qu'on n'était pas *A.* صیرورت صورت پذیرفتن ـ گشتن ـ رسیدن ـ شدن *P.* کسب الحال ـ کسب حال *T.* فلان حاله وارمق ـ اولمق || Devenir grand کسب عظمت کسب هزل بیوکلک حالنه وارمق ـ ایتمک Devenir maigre اصحاب ثروتدن ایتمک De riche qu'il était, il devint pauvre ایکن کسب حال فقر ایلدی Devenir savant, sage عالم کسب حال علم ومعرفت ورسیدهٔ درجهٔ ـ وعاقل اولمق هوشمندی ودرایت اولمق Il est devenu tout blanc en peu de temps آز زمان ایچنده بم بیاض اولدی Je ne sais ce que tout ceci deviendra بو کیفیت نه حال کسب ایدهجکنی ندیه منجرّ اولهجغنی بیلدم ـ بیلدم Que deviendrai-je? عجبا نه حال کسب ایدهجکم Que deviendra tout le bien qu'il a amassé? جمع ایلدیکی بو قدر مال نه اولهجقدر

Devenu. *A.* صایر *P.* شده ـ گشته *T.* فلان حاله ـ اولمش وارمش

DÉVERGONDÉ. Qui mène publiquement une vie licencieuse *A.* عارسز *T.* بیعار *P.* مستهتک

DEVERS. Préposition qui se joint avec Par, et les pronoms personnels, et sert à marquer possession *A.* عند *P.* نزد *T.* یان || Retenir des papiers par-devers soi کاغدلری یاننده طوتمق

DÉVERS. Il se dit, en termes d'Arts, de tout corps qui n'est pas d'aplomb *A.* ازور ـ ناکب ـ مایل ـ امیل *P.* وریب *T.* قاجق ـ وریب || Ce mur est dévers بو دیوار ازور ومایلدر بو دیوار بر طرفه قاجقدر ـ

DÉVERSER. Pencher, incliner *A.* نکب ـ میل *P.* وریب بودن *T.* قاجق اولمق ـ وریلنمک || Un mur qui déverse قاجقلغی اولان دیوار ـ میل ایدن دیوار

Il est aussi actif *A.* تمییل ـ تحنیة ـ امالة *P.* وریب کردن *T.* اکمک ـ وریلتمک || Déverser une pièce de bois بر پاره آغاجی تحنیه ایتمک

Déversé. *A.* مایل ـ *P.* وریب شده *T.* وریلنمش *T.* قاجق

se DÉVÊTIR. Se dégarnir d'habits *A.* انخلاع من ـ انخراع *P.* جامه افکندن *T.* صویلمق || Il est dangereux de se dévêtir sitôt چابک صویلمقده تهلکه وار در

Il se dit figur. en termes de Pratique, pour dire, se dessaisir d'un bien, l'abandonner au donataire ou à l'acquéreur *A.* اعتزال

کندوبمالندن .T از مال خود دست کشیدن .P عن المال وازکچمک

Dévêtu. *A.* منخلع الثیاب ـ منخرع .P جامه افکنده .T صویلمش

DÉVÊTISSEMENT. Terme de Jurisprudence. Démission *A.* اعتزال کندو مالندن وازکچمه .T دستکشی از مال خود .P عن المال || Le dévêtissement de ses biens en faveur de ses enfans بر کمسنه اولادینی قایرمق ایچون مالندن اعتزال ایتمه

DÉVIATION. Action par laquelle un corps se détourne de son chemin *A.* انحراف ـ عدول ـ حیدودت .P کجروی .T صاپمه || J'ai descendu la rivière sans aucune déviation بلا تخلف ـ صاپمیدرق ـ عدول نهرک آقندیسیله ایندم ـ Figur. *A.* بیراهی .P صاپمه .T || Il a suivi sans déviation, dans toute sa conduite, les principes qu'il s'est faits مسلک وحرکتنده مقدما اتخاذ ایتمش اولدیغی اصوله بلا تخلف مداومت اتخاذ ایتمش اولدیغی اصول وقواعده تجویز ـ ایلدی انحراف وتخلف ایتمکسزین متابعت ایلدی

DÉVIDER. Mettre en écheveau le fil qui est sur le fuseau *A.* لف المریرة .P سف بستن ـ سف پیچیدن .T طوره صارمق

Et mettre en peloton le fil qui est en écheveau *A.* توشیع .P رشتهرا در کلاب پیچیدن .T ایپلکی یومق صارمق

Dévidé. *A.* مریرة ملففة .P سف بسته .T طورهلنمش یومق .T رشتهٔ در کلاب پیچیده .P موشع .A ایپلک صارلمش ایپلک

DÉVIDEUR. Ouvrier qui dévide *A.* موشع .P رشته پیچاننده .T ایپلک صاریجی

DÉVIDOIR. Instrument dont on se sert pour dévider *A.* دوّارة الخیط .P جرخهٔ رشته .T ایپلک چیقریغی || Mettre un écheveau sur le dévidoir ایپلک طورهسنی چیقریق اوزرینه کچورمک

DÉVIER ou SE DÉVIER. Il ne se dit qu'au figuré. Se détourner, être détourné de la route qu'on a prise *A.* انعدال ـ انحراف ـ تخلف ـ اجناف .P از راه تافتن .T صاپمق || Il n'a jamais dévié des principes de la justice یولدن آیرلمق ـ یولدن شاشمق ـ اصول عدل وحقدن عدول واجناف Se dévier de la bonne route طریق مستقیمدن ایتدیکی یوقدر طوغری یولدن شاشمق ـ عدول وانحراف ایتمک

DEVIN. Celui qui se donne pour prédire les choses à venir, et découvrir les choses cachées *A.* عرّاف pl. عرّافین ـ کاهن pl. کهنة .P غیب خوان ـ فالگیر .T باقیجی ـ غیبدن خبر ـ عرّافلره مراجعت ایتمک || Consulter les devins ویریجی زمرهٔ عرّافین Les devins sont des imposteurs عرّافلره طانشمق کذّاب ودروغگو در

DEVINER. Prédire les choses à venir *A.* کهانت ـ عرافت ـ استخراج المغیبات ـ اخبار المغیبات .P غیب خواندن ـ فالگیری کردن .T باقیجیلک ایتمک ـ غیبدن خبر ـ علم عرافت || L'art de deviner est une chimère ویرمک خیالات باطله قبیلندندر On ne saurait deviner l'avenir مستقبلات اموری استخراج ایتمک ممکن ومتصوّر دکلدر استخراج مغیّبات ایتمک امر محالدر ـ

Et juger par voie de conjecture *A.* تفرّس ـ عقلاً استخراج ـ تزکن ـ توسّم .P بقرینه در یافتن .T عقل ایله بولمق ـ بولمق || Devinez ce que j'ai fait aujourd hui, devinez d'où je viens بو کونکی کون ایتدیکمی وقنغی طرفدن کلدیکمی فکرمی عقلاً استخراج Il a deviné ma pensée تفرّس ایله ایلدی Son écriture est si peu lisible, qu'il faut qu'un mot fasse deviner l'autre خطی شول مرتبهده عسیر القرائد در که هر بر لفظ دیگرندن تفرّس وتوسّم اولنمغه محتاجدر

Deviner une énigme, un logogriphe, c'est en trouver le mot *A.* حل ـ استخراج .P یافتن .T بولمق || Il a deviné cette énigme معمّایی حل ایلدی ـ معمّایی استخراج ایلدی ـ On dit figur. d'une chose obscure, C'est une énigme à deviner قرینه ایله تفرسه محتاج بر معمّا در ـ Et d'une personne qui s'exprime, qui écrit avec obscurité, qu'il faut toujours la deviner قرینه ایله تفرّس اولنمغه محتاجدر

DEVINERESSE. Femme qui se mêle de prédire les choses à venir *A.* عرّافة .P زن فالگیر .T باقیجی قاری

DEVINEUR. V. Devin.

DEVIS. État détaillé que donne un ouvrier en bâtiment, des ouvrages qu'il doit faire, et de tous les frais qu'il faut faire pour les mettre en état *T.* بنا مصرفنک دفتر مفرداتی || Donner le devis d'une maison à bâtir بنا اولنهجق بر باب منزل مصرفنک مفردات دفترینی اعطا ایتمک Le devis de l'architecte معمارک دفتر مفرداتی

DÉVISAGER. Défigurer, déchirer le visage *A.* تخمیش ـ خمش

تخدیش الوجه ـ P. رو خراشیدن T. یوزی طرملامق || Ce chat-là vous dévisagera بو کدی یوزیکی طرملایجقدر Quand cette femme-là est en furie, elle dévisagerait un homme بو عورتک تهوّر مجنونانه سی طوتدیجق اولور ایسه آدمک تخمیش وجهنه قادره در

Dévisagé. A. متخدّش الوجه ـ مخموش P. رو خراشیده T. یوزی طرملانمش

DEVISE. Figure accompagnée de paroles, exprimant d'une manière allégorique et courte, quelque pensée A. شکل مرموز P. حسبحالی ـ رموزلی صورت T. نقش رموز آمیز حسبحال مصنّع ومخیّل بر شکل مرموز || Devise ingénieuse مشعر نقش Graver une devise بر نقش رموز آمیز حکّ وتراش ایتمک حسبحالی مشعر بر نقش حکّ ایتمک ـ La devise de Louis XIV était un soleil qui éclaire un monde فرانسه پادشاهرندن فلان نام پادشاهک حسبحالنی مشعر نقش رموز آمیزی عالمی تنویر ایدن بر شمسک صورتی ایدی ـ On appelle la figure représentée dans une devise, Le corps de la devise T. شکل مرموزک هیئتی Et les paroles qui l'accompagnent, L'âme de la devise T. حسبحالی مشعر شکل مرموزک کتابهسی ـ Il se dit aussi, de quelques paroles sans figure que l'on adopte, pour indiquer ses goûts, sa profession, ou la résolution qu'on a prise T. حسبحال || Paix et peu آز اولسون آشم غوغاسز باشم فلانک تمام حسبحالیدر Plutôt mourir que changer اولمک وار دونمک یوق کلامی تمام حسبحالیدر Chacun à son tour هر کس نوبتنجه کلامی تمام حسبحالیدر

DÉVOIEMENT. Flux de ventre A. استطلاق البطن P. شکمرانی T. یورک سورمهسی || Les raisins lui ont donné le dévoiement اکل ایلدیکی اوزم استطلاق بطننه سبب اولمشدر

DÉVOILEMENT. Action par laquelle on découvre ce qui était caché A. گشایش ـ گشاد پردهٔ خفا P. انکشاف ـ کشف T. اسرار خفیّه نک بللورمه ـ آچلمه || Le dévoilement des mystères کشفی Le devoilement des figures du Vieux Testament ne s'est fait qu'à la venue du Messie عهد قدیمده مندرج اولان کنایات بللو ـ انجیق حضرت مسیحک ورودنده کشف اولنمشدر اولمشدر

DÉVOILER. Hausser le voile d'une religieuse A. رفع النقاب الرهبانیّة P. رو پوش رهبانیّت بر داشتن T. رهبانلق یوز اورتوسنی قالدرمق ـ Figur. Découvrir une chose qui était secrète A. کشف ـ تکشیف P. آشکار کردن ـ فاش کردن ـ خارجه اخراج ایتمک ـ آشکاره‌یه چیقارمق T. عیان کردن ـ سرّ پنهانی کشف ایتمشلر در || On a dévoilé le secret سرّی آشکاره‌یه چیقاردیلر

Dévoilé. A. منکشف ـ عیان P. آشکار شده ـ فاش کرده ـ آشکاره‌یه جیقمش ـ آشکار اولمش T.

DEVOIR. Être obligé à payer A. دین علی ـ دین علی ـ الذمّة P. وام داشتن ـ وامدار بودن T. بر کمسنه‌نک ویره‌جکی ـ بر کمسنه‌نک ذمّتنده بورج اولمق ـ بورجلو اولمق ـ اولمق || Devoir une somme d'argent بر کمسنه‌نک ذمّتنده مبلغ معلوم المقداردین اولمق Devoir par obligation بر کمسنه‌نک با تمسّک دینی اولمق بر Devoir tant de setiers de blé کمسنه‌نک ذمّتنده شو قدر کیل حنطه دینی اولمق

On dit proverb. d'un homme qui doit beaucoup, qu'il doit plus d'argent qu'il n'est gros, qu'il doit à Dieu et au monde, qu'il doit au tiers et au quart T. اوچان قوشلره بورجی وار در

Il signifie aussi, être obligé à quelque chose par la loi, par la coutume, par la bienséance A. الزام علی النفس ـ تحتّم P. واجبهٔ ذمّت ـ واجبهٔ حال داشتن ـ بخود واجب داشتن بر کمسنه‌نک T. مقتضی بودن ـ لازمهٔ ذمّت داشتن ـ داشتن اقتضا ـ اوزرنده بورج اولمق ـ اوزرنده واجب اولمق تابع متبوعی || Le vassal doit hommage à son seigneur ایتمک حقّنده ایفای رسم عبودیّت ایتمک واجبهٔ ذمّتیدر Un fils doit respect à son père ولد والدی طرفنه ایفای شرط توقیر وحرمت ایتمک لازمهٔ ذمّتیدر Un bon citoyen doit obéissance aux lois صحیح وصالح اولان بر ابن بلد قوانین مرعیّه‌یه امتثال ایتمک ذمّتنده واجب ومتحتّمدر Devoir une visite à quelqu'un بر کمسنه‌نک فلانه ادای رسم زیارت ایلمسی عهده‌سنده بورج اولمق Vous devriez vous conduire autrement آخر وجهله ـ آخر کونه حرکت ایلمک لازم ایدی حرکت ایلمک اقتضا ایدر ایدی Il ne devrait pas abandonner ses parens ابوینی ترک ایتمک اقتضا ایتمز ایدی Un homme d'honneur doit tenir sa parole اهل عرض اولان کشی وعدینه وفا ایتمک اقتضا ایدر

Il se dit aussi, pour marquer qu'il y a une espèce de justice qu'une chose soit, ou qu'il y a une espèce d'apparence qu'une chose est ou qu'elle sera A. اقتضا P. بایستن T. اولمق کرک

ـ لازم كلمك || Uu bon ouvrier doit être plus employé qu'un autre, et doit être payé plus grassement عمله بيننده حذاقتى فايق اولان كشى سائريندن زياده قوللانامق واجرتى اخرلردن زياده غنيجه ويرلمك اقتضا ايدر À la vie que mène cet homme-là, il doit être bien riche شو آدمك كچنديكى حاله كوره خيلى مرتبه ثروت ويسارى اولمق اقتضا ايدر On doit avoir bien froid en hiver quand on est mal vêtu موسم شتاده لباس وپوشىده اهتمام ايتميان كشى‌يه برودتك زياده اولمق لازم كلور ـ تأثيرى زياده اولمق كركدر

DEVOIR. Ce à quoi on est obligé par la loi, par la coutume, par la bienséance *A.* شرط ـ واجبات .pl واجبة ـ وجيبة لازمة الذمّة ـ ما وجب الحال ـ واجبة الحال ـ واجب الايفا .pl لازمات الذمّة ـ فريضة الذمّة .pl فرايض *P.* انچد واجبهٔ *T.* بورج || S'acquitter de son devoir واجب است واجبات حالنى ذمّتنى ادا ايتمك Remplir ses devoirs وجيبهٔ ذمّتك بتمامها ايفا ايتمك Satisfaire à son devoir فلان مقتضاسنى ايفا ايتمك Cet officier fait bien son devoir ضابط واجبهٔ مأموريّتنى كما هو حقها ايفا ايدر Il ne manque jamais à son devoir ما وجب مأموريّتنى اجراده اصلا تجويز قصور ايتمز C'est votre devoir سنك واجبهٔ ذمّتكدر Les devoirs de l'amitié, les devoirs de la bienséance واجبات ودّ ومحبّت وشرايط حسن ادب C'est un devoir indispensable وجيبهٔ ما لا بدّ قبيلندندر Les devoirs d'un père de famille صاحب اولاد وعيال اولان كمسنه‌نك واجبات حالى Le devoir conjugal شرط زوجيّت ـ لازمهٔ ذمّت زوجيّت Les devoirs réciproques طرفيندن رعايتى واجب اولان فرايض احدهما اخرى حقنه رعايتى اقتضا ايدن شروط ـ ذمّت لازمه Les devoirs des sujets envers le prince, et du prince envers ses sujets پادشاهك رعيّت حقنه ورعايا وزيردستانك پادشاه طرفنه واجب الايفا اولان شروط لازمه On est heureux lorsqu'on se fait un plaisir de son devoir بر كمسنه واجبهٔ ذمّتى اولان اخوالك ايفاسنى وسيلهٔ حظ درون عدّ ايدنجه مسعود وبختيار در واجبهٔ ذمّتنى محظوظيّت قلب ايله ايفا ايدنجه مسعود الحال عدّ اولنور Faire le devoir de capitaine et celui de soldat هم سركرده‌يه وهم ساده‌جه بر عسكرى نفرينه اقتضا ايدن وجيبه‌يى اجرا ايتمك Faire son devoir de bon chrétien عيسوئ صحيح اوزرينه واجب اولان فرايضى اجرا ايتمك ـ On dit, Être dans son devoir, se mettre dans son devoir, pour dire, se tenir dans l'état où l'on doit être devant les personnes à qui on doit du respect *T.* ادبنى طاقنمق ـ شرط ادبه رعايت ايتمك ـ On dit aussi, Être à son devoir, pour dire, être à son poste *T.* بر كمسنه بر كمسنه ـ خدمتنه مخصوص اولان مقامده بولنمق خدمتى يرنده دوام ايتمك Et rentrer dans son devoir, pour dire, se mettre dans l'obéissance *T.* طريقهٔ اطاعت وانقياده رجعت ايتمك Ranger quelqu'un à son devoir *T.* بر كمسنه‌يى بر كمسنه‌يه ما ـ ما وجب حالى اولان مسلكه تسليك ايتمك وجب حالنى اجرا ايتدرمك Et se mette en devoir de faire une chose, pour dire, se mettre en état de la faire, commencer à la faire *T.* بر شيئك اجراسنه تشبّث ايتمك

DÉVOLU. Acquis, échu par certains droits *A.* عائد ـ مصاب *P.* عائد شده ـ اصابت كرده *T.* دوشمش ـ اصابت ايتمش || Terre dévolue à la Couronne جانب ميرى‌يه عائد اولمش ـ بر ارض اصابت ايتمش

DÉVOLUTION. Acquisition d'un droit dévolu *A.* حقّ عائد ـ حقّ مصاب || Cette terre appartient au Roi par dévolution فلان ارض پادشاهك حقّ عائدى اولمق اوزره ملكيدر Droit de dévolution اصابت ايتمش حقّ

DÉVORANT. Qui dévore *A.* مفترس *P.* درنده *T.* يرتيجى || Lion dévorant شير درنده Bête dévorante سبع مفترس ـ يرتيجى حيوان ـ Figur. || Estomac dévorant *A.* معدهٔ نهّامة *P.* معدهٔ پر خوار *T.* هر شيئ يودان قورصق Flamme dévorante نائرهٔ شديد النهم Appétit dévorant اشتهاى سبعى Flammes dévorantes اژدهاى آتش پر خوار Il a un feu dévorant dans les entrailles بغرسقلرنده بر لهيب پر سوز ونهيب وار در

DÉVORER. Il ne se dit au propre qu'en parlant des bêtes féroces qui déchirent leur proie avec les dents *A.* افتراس *P.* بدندان دريدن *T.* يرتوب يمك || Les bêtes l'ont dévoré طعمهٔ وحوش وسباع ـ افتراس كردهٔ وحوش وسباع اولمشدر Les crocodiles dévorent quelquefois les hommes تمساح بعضاً انسانى افتراس ايدر

Il se dit aussi d'un homme qui mange goulument, avidement *A.* ترهيط ـ التقام *P.* علف خوارى كردن *T.* قاپوب يوتمق || Il ne mange pas, il dévore فلان كمسنه اكل طعام ايتمز ترهيط طعام ايدر ـ On dit d'un homme pressé d'une violente

faim, que la faim le dévore شدّت جوع جكرگدازه مبتلا در — Figur. || Le temps dévore tout دهان بی امان دهر وزمان اژدهای کافهٔ اشیایی بلع والتقام ایدر le feu dévore tout آتش کافهٔ اشیایی التقام ایدر — Les poètes en parlant d'une violente passion d'amour disent, Le feu qui le dévore دل آشفته‌سنی پر سوز وگداز ایدن نائرهٔ ذات اللهیب عشق ومحبّت

On dit figur. d'un homme qui se laisse consumer d'ennui, de chagrin, que l'ennui, le chagrin le dévore آتش جگر سوز ملال وسآمت ولهیب جانگداز حزن وکربت عمرینی کوتاه ایدر — Et d'un homme qui lit beaucoup et avec une grande ardeur, qu'il ne lit pas les livres, mais qu'il les dévore کتابلری حوصلهٔ صدرنده — مطالعه ایتمیوب دخیلهٔ صدرینه ابتلاع ایدر هضم ایتدرر — Et d'un homme qui vient à bout courageusement des difficultés qui se rencontrent dans les études, qu'il dévore les difficultés مشکلاته غلبه ایدر — Et de celui qui retient ses larmes quand elles sont près de s'échapper, ou qui cache le ressentiment d'un affront, qu'il dévore ses larmes سیل اشکی حبس وتوقیف ایدر qu'il dévore un affront رذالتی بلع وهضم ایدر رذالتی بودار — ایدر

Dévoré. *A.* مفترس *P.* دریده *T.* پرتیلوب ینمش

DÉVOT. Pieux, attaché au service de Dieu *A.* متعبّد pl. متعبّدین — متدیّن — مرتاض — مرتاضین *P.* پارسا — دیندار — *T.* صوفی خدا ترس — || Les commencemens de la vie dévote sont pleins d'épine, mais les suites en sont douces ریاضتک اوائل حالی پر خار دلازار ایسه‌ده صکره‌لری لطافت وشیرینئ جانفزادن عبارتدر Être dévot à la Vierge حضرت بتول مریده تعبّد مخصوص ایله متعبّد اولمق Avoir l'extérieur dévot تعبّد ظاهری صاحبی اولمق — Faire le dévot *A.* تعابد *T.* صوفیلق کوسترمک *P.* روی ترسایی نمودن — تزاهد —

DÉVOTEMENT. D'une manière dévote *A.* بالتعبّد *P.* متعبّدانه — بپارسایی *T.* صوفیجه || Prier Dieu dévotement متعبّدانه اداء فریضهٔ صلات ایتمک Entendre dévotement la messe دعای قدّاس شریفی متعبّدانه استماع ایتمک

DÉVOTION. Piété, attachement au service de Dieu *A.* تعبّد — تنسّک — ریاضت *P.* پارسایی — دینداری *T.* صوفیلق || Vraie dévotion تعبّد حقیقی S'adonner à la dévotion تنسّک وریاضته وقف نفس ایتمک Inspirer de la dévotion اشراب هوس تعبّد ایتمک Faire quelque chose par dévotion بر شیئی تنسّک وعبادت نیّتیله ایشلمک Avoir dévotion à un Saint اولیاء اللهدن بریسنه بر وجه اختصاص تعبّد ایتمک N'avoir point de dévotion مایهٔ دینداری وتعبّددن بی بهره اولمق Sa dévotion est bien refroidie مألوف اولدیغی تعبّدک گرمیّتنده تعبّدینه فتور عارض اولدی — خیلی برودت عارض اولمشدر — Il se prend aussi pour les exercices de la dévotion *A.* منسک pl. مناسک || Il est en dévotion مناسک دینی ادا ایتمکده در — On appelle, Livres de dévotion, des livres qui contiennent des prières *A.* کتب الصلاة

DÉVOUEMENT. Abandonnement entier aux volontés d'un autre *A.* وقف النفس — تسلیمیّت || Il s'est donné à ce ministre avec un entier dévouement وکلای دولتدن فلان ذاته تسلیمیّت کامله ایله ربط قلب ایلدی Il sert ses amis avec un dévouement sans exemple احبّا واصدقاسنک خدمتنی مثلی احبابی خدمتنده — نا مسبوق بر کونه تسلیمیّت ایله کورر مثلی نا مسبوق وجهله وقف نفس ایدر

DÉVOUER. Dédier, consacrer, donner sans réserve *A.* وقف — تسلیم *P.* وقف کردن *T.* وقف ایتمک — ویرمک || Il a dévoué ses enfans au service de la patrie, au service du prince اولادینی وطنک وپادشاهک خدمتنه وقف ایلدی Il s'est entièrement dévoué à un tel زمام اختیارینی فلانک یدینه تسلیم نفسنی فلانه وقف ایلدی — ایلدی Ces personnes se dévouèrent à la mort pour leur patrie فلان کمسنه‌لر وطن غیرتیله نفس وجانلرینی هلاکه وقف ایتمشلر در — On dit, qu'un homme est entièrement dévoué à un autre, pour dire, qu'il est prêt à suivre ses volontés en toutes choses فلانک مسلّم یدی فلانه گردندادهٔ رضا واختیار در — اختیاریدر

DÉVOYER. Détourner de la voie, du chemin. V. Détourner. — On dit, Dévoyer une ligne, un tenon, un tuyau de cheminée, pour dire, les détourner de la ligne droite *A.* امالة *P.* گردیدن *T.* اکمک — صاپتمق — Il se dit aussi pour marquer l'effet ordinaire des indijestions. V. Dévoiement.

Dévoyé. V. Détourné. — Il se dit aussi au substantif, de ceux qui ne sont pas dans la voie du salut *A.* مضلّ pl. مضلّون — *P.* گمراه جورة pl. جایر — ارباب الضلال pl. اهل الضلال *T.* ازغون || Ramener les dévoyés اهل ضلالتی طریق حقّه جوره ومضلّینی صراط مستقیم حقّه — ارشاد ایتمک

ارجاع ایتمك

DEXTÉRITÉ. Adresse de la main *A.* فراحت - مهنت - لباقت *P.* چیره دستی *T.* چیره دستلك - اوزلق || Avoir de la dextérité à enchâsser des diamans الماس ییخلمغده صاحب الماس میخلیجیلغه الی اوز اولمق - لباقت اولمق || Il joue des gobelets avec une grande dextérité عظیم چیره دستلك ایله شعبده‌بازلق ایدر

Il se dit figur. de l'adresse de l'esprit *A.* مهارت - حذاقت *P.* استادی *T.* استادلق || Avoir de la dextérité à manier les affaires ادارهٔ اموره صاحب حذاقت اولمق || Il a conduit cette intrigue avec beaucoup de dextérité بو دسیسه‌یی کمال مهارت ایله اداره ایلدی

DEXTRE. Main droite *A.* ید یمنا *P.* دست راست *T.* صاغ ال

DEXTREMENT. Avec dextérité *A.* باللباقة *P.* با چیره دستی *T.* چیره دستلك ایله - اوزلق ایله

DEY. Le chef du Gouvernement de Tunis *T.* تونس دایبیسی

DIABÈTÈS. Fréquence d'urine *A.* داء البوال *P.* درد شاشه دولاب علتی *T.* ریز دائمی

DIABÉTIQUE. Qui a une fréquence d'urine *A.* مبتلاء بداء البوال *P.* گرفتار شاشه ریز دائمی *T.* دولاب علتنه اوغرامش

DIABLE. Démon, esprit malin *A.* شیطان pl. شیاطین - ابلیس pl. ابالیس - جنّ pl. اجنّة - وسواس - خنّاس *P.* اهرمن - اغوای شیطانی || Une tentation du diable *T.* شیطان دیو جنّی دعوت ایتمك Inviter le diable تسویل شیطانی || Possédé du diable جنّ چارپمش - ممسوس - مخبوط

On dit d'un méchant homme, qu'il ne craint ni Dieu ni diable نه اللهدن باکی ونه شیطاندن پرواسی وار در — On dit aussi, Au diable le profit que j'en ai tiré, pour dire, qu'on n'a tiré aucun profit de l'affaire dont on parle ایده‌جکم فائده جهنّم اولدی کتدی — Diable, se dit figur. d'un méchant homme *A.* ابو الاباليس - عفریت pl. عفاریت - خابل *P.* اهرمن مزاج - دیو منش *T.* شیطان - شیطان خویلو — Et d'un homme extraordinaire dans ses moeurs, soit en bonne, soit en mauvaise part *A.* داهی *P.* دیو عقل *T.* جنّ فکرلو

DIABLERIE. Sortilège, maléfice *A.* سحر *P.* جادویی - سحربازی *T.* سحربازلق || Il se mêle de diablerie سحربازلغه سحربازلق ایدر - قاریشور

Il se dit aussi, des mauvais effets dont on ne connaît point la cause *A.* شیطنت *P.* دیوکاری *T.* شیطانلق || Il y quelque diablerie là-dedans بو مصلحتك ایچنده بر شیطانلق وار در

DIABLESSE. Il se dit d'une méchante femme *A.* جبیثة *P.* شیطان کبی قاری - یرامز قاری *T.* زن دیو منش

DIABOLIQUE. Qui est du diable *A.* شیطانی - وسواسی *P.* دیوی *T.* شیطانك || Tentation, suggestion diabolique اغوای شیطانی - اغوای وسواسی — Il se dit figur., de tout ce qui est extrêmement méchant dans son genre || Esprit diabolique شیطان عقلی - عقل شیطانی Méchanceté diabolique خباثت خبث طبع شیطنت آلود - شیطانیّه Artifice diabolique حیلهٔ شیطانیّه La poudre à canon est une invention diabolique باروت سیاه مخترعات شیطانیّه‌دندر

DIABOLIQUEMENT. Par une méchanceté diabolique *A.* بالشیطنة *P.* دیوکارانه *T.* شیطانجه

DIACARTHAME. Électuaire qui tire son nom de la moelle du carthame *A.* معجون العصفر *P.* ربید کازیره *T.* اصپور معجونی

DIACHILON. Emplâtre composé de mucilages de plusieurs plantes *A.* لازیقیّ معمول بمغاثیر النباتات *T.* نباتاتك یلشمك شیره‌سندن دوزلمش یاقی

DIACODE. Sirop composé de têtes de pavots blancs *A.* ربّ الخشخاش الابیض *P.* ربّ خشخاش سپید *T.* آق آفیون چیچکی سیروبی

DIACONAT. Le second des ordres sacrés *A.* طریقة الشمّاسیّة

DIACRE. Celui qui est promu au diaconat *A.* شمّاس pl. شمامسة || C'est au diacre à lire l'Évangile انجیل شریفك قرائتی شمّاسه مخصوص اموردندر

DIADÈME. Sorte de bandeau qui était la marque de la Royauté parmi les anciens *A.* اکلیل pl. اکالیل *P.* پیشانی - میانسر - بند *T.* پادشاهك آلن باغلمه‌سی گرزن || Ceindre le diadème تقلید اکلیل ایتمك Porter le diadème حامل اکلیل اولمق Orné d'un diadème اکلیل ایله آراسته

DIAGNOSTIQUE. Il se dit des signes et des symptômes qui indiquent la nature et les causes d'une maladie *A.* کاشف *P.* نماینده *T.* کوستریجی || Les signes diagnostiques de la fièvre حمّایه دلالت ایدن امارهلر - امارات کاشفهٔ حمّا Cet en-

fant a tous les diagnostiques de la petite vérole بو جوجوقده جیچك علتنك بالجمله امارات كاشفدسی وار در

DIAGONAL. Terme de Mathématique. Qui va d'un angle d'une figure rectiligne à l'angle opposé *A.* قاطع الزاویتین المتقابلتین || Ligne diagonale خط قاطع الزاویتین المتقابلتین

DIAGONALEMENT. D'une manière diagonale *A.* بتقطیع الزاویتین المتقابلتین || Une ligne qui coupe un plan diagonalement بر رسمی بتقطیع الزاویتین المتقابلتین تفریق ایدن خط

DIAGRÈDE. Préparation de scammonée avec du coin et du soufre *A.* اسقمونیا *T.* ربید سقمونیا *P.* معجون المحمودیة معجونی

DIALECTE. Langage particulier d'une province, dérivé de la langue générale de la nation *A.* لغت pl. لغات *P.* لهجه *T.* دیل || La langue Grecque a différents dialectes لسان یونانیده اختلاف لغات وار در

DIALECTICIEN. Qui sait la dialectique *A.* اهل الفنّ المناظرة اهل فنّ الادب البحث ـ

DIALECTIQUE. Art de raisonner *A.* فنّ الادب ـ فنّ المناظرة البحث || La dialectique est la première partie de la Philosophie فنّ ادب البحث حكمتك باب اوّلیدر Cela ne peut pas se soutenir en bonne dialectique قواعد فنّ مناظره اوزره تأییدی ممكن اولدمیجق قضایادندر Il n'y a pas de dialectique dans ce raisonnement بو دلیل قاعدهٔ فنّ مناظره‌یه منافیدر

DIALECTIQUEMENT. En dialecticien *A.* حسب القانون المناظرة *T.* قانون مناظره اوزره || Il raisonne dialectiquement حسب القانون مناظره مباحثه ایدر

DIALOGIQUE. Qui a la forme du dialogue *A.* مرتّب علی سئواللو *T.* پرسش وجواب گونه پرداخته *P.* وتیرة المحاورة جوابلو صورت ایله دوزلمش || Platon a donné à ses écrits la forme dialogique حكیم افلاطون تألیفات وتصنیفاتنی علی وتیرة المحاوره ترتیب ایتمشدر

DIALOGISME. L'art du dialogue, l'emploi des formes du dialogue *A.* فنّ المحاورة ـ فنّ المجاوبة *P.* فنّ سخنپردازی سوز دوندرمنك صنعتی *T.* باپرسش وجواب

DIALOGISTE. Celui qui fait un dialogue *A.* مؤلّف المحاورات *T.* سئواللو جوابلو تألیفساز سخن پرسش وجواب *P.* سوز بازان

DIALOGUE. Entretien de deux ou de plusieurs personnes *A.* محاورة ـ محادثة pl. محادثات ـ مجاوبة pl. مجاوبات pl. محاورات *P.* گفتار پرسش وجواب گونه *T.* سئواللو جوابلو سویلشمه ـ سویلشمه || Ils ont eu un long dialogue ensemble بینلرنده طول ودراز بر مجاوبه وار ایدی Je n'aime pas tous ces dialogues بو مقوله محاوراتدن حظ ایتمم — Il se dit aussi d'un ouvrage de littérature en forme de dialogue || Les dialogues de Platon حكیم افلاطونك مجاوبه سیاقنده كشیدهٔ سلك املا ایلدیكی مقالات Les dialogues des morts محاورات اموات ـ مجاوبات اموات

DIALOGUER. Faire parler entre elles plusieurs personnes *A.* انطاق بالتجاوب *P.* بصورت پرسش وجواب سخن سئوال وجواب طریقیله سوز سویلتمك *T.* گفتاریدن

DIALTHÉE. Onguent composé de divers ingrédiens, et principalement du mucilage de guimauve *A.* دهن الخطمی *P.* روغن خاتم جیچكی یاغی *T.* غسل

DIAMANT. Pierre précieuse, la plus brillante de toutes *A.* الماس *T.* الماس *P.* ماس ـ شمّور || Diamant brut خام الماس taillé *A.* الماس منحوت *P.* الماس تراشیده *T.* یونلمش الماس Diamant brillant پرلانته الماس ـ پرلانته Diamant d'une belle eau صوییی كوزل الماس طاشی Diamant rose روزه طاشی ـ روزه الماس Diamant à facettes فاچتدلو الماس Diamant en table دوز تختهٔ الماس ـ طبله الماس Ce diamant jette beaucoup de feu, a beaucoup d'éclat بر غایت برّاق بغایت متلالی ورخشان بر الماسدر ـ الماسدر Diamant jaune صاری الماس Diamant incarnat پنبه الماس Chaîne de diamans الماس زنجیر Poudre de diamant الماس توزی Épée de diamans الماس ایله ـ الماس ایله مجوهر بر قطعه قلیج مرصّع قلیج

DIAMANTAIRE. V. Lapidaire.

DIAMARGARITON. Médicament dont les perles font le principal ingrédient *T.* جواهر معجونی

DIAMÉTRAL. Appartenant au diamètre *A.* قطری || Ligne diamétrale خط قطری

DIAMÉTRALEMENT. D'un bout du diamètre à l'autre *A.* من القطر الی القطر || Les deux pôles sont diamétralement opposés l'un à l'autre قطبین بری بریله من القطر الی القطر متقابلدر ـ Il se dit figur., tant des personnes qui ont des sen-

timens, des humeurs, des intérêts directement contraires, que des choses morales et des propositions qui sont contraires l'une à l'autre *A.* ضدّ بضدّية - متقابلاً ضدّ - ضدّ بتضادّ التقابلى الكاملة || L'avarice et la prodigalité sont diamétralement opposées بخل واسراف بيننده تضادّ تقابلى وار در Ces deux propositions sont diamétralement opposées بو ايكى مسئلەنك بيننده ضدّيت كامله وار در Ces deux hommes sont diamétralement opposés بو ايكى كشى تضادّ تقابلى ايله برى برلرينه مخالفدرلر Leurs intérêts sont diamétralement opposés ضدّيت - غرض ومصلحتلرى تضادّ تقابلى ايله متناقضدر كامله ايله

DIAMÈTRE. Ligne droite qui va d'un point de la circonférence d'un cercle à un autre point, en passant par le centre *A.* قطر pl. اقطار || Ce cercle a tant de pieds de diamètre بو دائره قطراً بو دائره‌نك قطرى شوقدر ذراعدر - شوقدر ذراعدن عبارتدر

DIAMORUM. Sirop de mûres propre pour les gargarismes *A.* ربّ التوت *P.* ربّ فرساد *T.* توت سيروبى

DIANE. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Battre la diane, qui se dit, lorsqu'on bat le tambour à la pointe du jour pour éveiller les soldats *A.* تطبيل الطبل السحر *P.* تبير بامداد *T.* صباح طاولنى چالمق زدن

DIANUCUM. Rob fait avec des noix *A.* ربّ الجوز *P.* ربّ جوز *T.* گوز روبى

DIAPÉDÈSE. Terme de Médecine. Éruption du sang par les pores des vaisseaux *A.* ترشّح الدم *P.* زوشش خون *T.* قانك صيزمەسى

DIAPHANE. Transparent. *A.* شفّاف *P.* روشنا *T.* اوتەسى كوريننور || Corps diaphane جسم شفّاف L'eau est diaphane صو شفّافدر

DIAPHANÉITÉ. Qualité de ce qui est diaphane *A.* شفف - شفافيت *P.* روشنايى *T.* اوتەسى كورنمه || La diaphanéité du verre شفف زجاج

DIAPHÉNIX. Électuaire dont les dattes font le principal ingrédient *A.* معجون التمر *P.* ربيد خرما *T.* خرما معجونى

DIAPHORÉTIQUE. Il se dit des remèdes qui agissent par la transpiration *A.* مفتّح - نافع *P.* نم انگيز *T.* تر صيزدريجى

DIAPHRAGME. Terme d'Anatomie. C'est un muscle très-large et fort mince, situé à la base de la poitrine qu'il sépare d'avec le bas-ventre *A.* حجاب الجوف

DIARRHÉE. Terme de Médecine. Flux de ventre *A.* اسهال *P.* درد شكمرانى *T.* يورك سورمەسى

DIARTHROSE. Terme d'Anatomie. C'est une articulation mobile, faite par des têtes reçues dans des cavités plus ou moins profondes, qui permettent aux os un mouvement en plusieurs sens *A.* فصّ pl. فصوص - فصّ العظم - فصّ العظمين - ملتقاء العظمين *T.* ايكى كميكلرك اك يرى

DIASEBESTE. Électuaire dont le sebeste est la base *A.* معجون الاطباء الكلب *P.* ربيد سپستان *T.* كوپك ممەسى معجونى

DIASÈNE. Électuaire dont le séné fait la base *A.* معجون السنا *P.* ربيد سنا *T.* سنامكى معجونى

DIASOSTIQUE. Nom qu'on donne à la Médecine préservative *A.* فنّ الحفظ الصحّة *P.* فنّ نگاه دارئ تندرستى *T.* صاغلغى قورومنك فنّى

DIASTASE. Terme d'Anatomie. Luxation *A.* انفكاك العظم *P.* جدايئ استخوان از بند گاه خود *T.* كميكك وثاثّه - يرندن اوينامەسى

DIASTOLE. Terme d'Anatomie. Mouvement naturel et ordinaire du coeur lorsqu'il se dilate *A.* حركة انبساطيّة || C'est dans le mouvement de la diastole que le sang des veines entre dans le coeur دمك عروق وشرايندن جوف قلبه انجذابى قلبك حركت انبساطيّەسى حالنده اولور La systole et la diastole du coeur قلبك حركت انقباضيّه وانبساطيّەسى

DIATESSARON. Remède composé de quatre ingrédiens *A.* ترياق مربّع الاجزا

DIATRAGACANTE. Électuaire dont le principal ingrédient est la gomme adragant *A.* معجون الكثيرا *P.* ربيد كثيرا *T.* كتره معجونى

DIATRIBE. Dissertation critique sur un ouvrage d'esprit, ou sur une matière quelconque *A.* مقالة منقّدة *T.* تنقيدى محتوى بر مقاله

DICHOTOME. Terme d'Astronomie. Il se dit de la lune quand on n'en voit que la moitié *A.* نصف القمر *P.* نيم ماه *T.* آيك ياريسى - يارى آى

DICHOTOMIE. État de la lune quand on n'en voit que la moitié *A.* نصفيّة القمر *P.* نيمهٔ ماه *T.* آى يارملغى

DICTAME. Sorte d'herbe *A.* بقلة الغزال

DICTAMEN. On dit, Le dictamen de la conscience, pour dire, le sentiment intérieur de la conscience *A.* شهادة القلب — شهادة النفس المخطرة *P.* گواهئ دل *T.* كوكل شاهدلكى

DICTATEUR. Magistrat unique et souverain qu'on nommait extraordinairement à Rome en certaines occasions importantes *A.* آمر مطلق *P.* حكمران على الاطلاق *T.* حكم مطلق ايله بيوربجى — On dit figur. d'un homme qui a un ton tranchant, qu'il prend un ton de dictateur آمر مطلق طوريني اتخاذ ايدر

DICTATURE. Dignité du dictateur *A.* حكومة الآمر مطلق *P.* حكمرانئ على الاطلاق *T.* حكم مطلق ايله بيورمه

DICTÉE. Ce qu'on dicte pour être écrit en même temps par un seul ou par plusieurs autres *A.* كلام منطوق لاجل الاملا *P.* سخن گفته براى نوشتن *T.* آغزدن يازدرلمق ايچون || Voici la dictée d'aujourd'hui بو كونكى كون اولان تقرير آغزدن تقرير اولنوب املا اولنان بو در La dictée a été longue املا اولنمق ايچون آغزدن افاده اولنان تقرير بغايت مفصل ايدى Ce commis écrit bien sous la dictée بو كاتب آخرك آغزدن ايتديكى تقريرى كوزل املا ايدر — كوزل قلمه آلور

DICTER. Prononcer mot à mot ce qu'un autre écrit en même temps *A.* تقرير الكلام لاجل الاملا — املال — املا — اكتاب *P.* براى املا تقرير سخن كردن *T.* آغزدن تقرير ايدوب قلمه آلدرمق — يازدرمق || Dicter une lettre à son secrétaire كندو سرّ كاتبنه تقرير ايدرك بر مكتوب اكتاب ايتدرمك — سرّ كاتبنه املال ايتدرمك — يازدرمق

Et suggérer à quelqu'un ce qu'il doit dire *A.* تلقين — تعليم *P.* آموزيدن *T.* اوكرتمك — آغزه ديل ويرمك || On a dicté à cet accusé toutes les réponses qu'il a faites فلان مجرمه ويرديكى جوابلرك مجموعى كندويه مقدم تعليم وتلقين اولنمشدر — Figur. Inspirer, soit en bien, soit en mal *A.* القاء في القلب *P.* بدرون القا كردن *T.* يوركه قويدرمق || La raison, le sens commun nous dicte cela بو كيفيتى عقل سديد ورأى عادى درونمزه القا ايدر La nature nous dicte que nous devons aimer nos parens والدينه محبت فريضه‌سنى درونمزه القا ايدن طبيعتدر

DICTION. Manière d'exprimer quelque chose par le discours écrit *A.* عبارة || Diction pure عباره نقى ومنقح Diction vicieuse عبارة سقيمة

DICTIONNAIRE. Recueil de tous les mots d'une langue, mis par ordre *A.* كتاب اللغة *P.* فرهنگ *T.* لغت || Dictionnaire Persan لغت فارسى Dictionnaire Géographique لغت جغرافيا Dictionnaire de Marine لغت الفاظ بحريه Dictionnaire de rimes لغت قوافى — On dit figur. d'un homme qui a des connaissances très-étendues, que c'est un dictionnaire vivant جانلو بر لغت ذى روحدر — بر لغت معارفدر

DICTON. Mot ou sentence qui a passé en proverbe *A.* قول pl. اقوال *P.* سخن — حرف *T.* سوز || Un vieux dicton قول عتيق

DICTUM. Le dispositif d'une sentence, d'un arrêt, cette partie d'une sentence qui contient ce que le juge prononce *A.* حكم *P.* فرموده *T.* حكم || Le dictum d'une sentence اعلامك حكمى

DIDACTIQUE. Qui est propre à l'instruction *A.* علمى *P.* دانش آميز *T.* علمه متعلق || Termes didactiques الفاظ علميه Dans le genre didactique فنون علميه نوعندن Poème didactique منظومهٔ علميه

DIÈTE. Régime de vivre qui règle le boire et le manger *A.* حمية *P.* پرهيز *T.* يمكدن صاقنمه || On lui a ordonné une diète exacte فلانه اهتماملو بر نوع حميه سپارش اولندى

Faire diète, signifie, s'abstenir de manger *A.* احتما *P.* پرهيز كردن *T.* يمكدن صاقنمق — حميه ايتمك

Diète, se dit aussi d'une assemblée des États *A.* جمعيت مجلس الوكلاء الملّة — الوكلاء الملّة

DIÉTÉTIQUE. Terme de Médecine. Il se dit des choses relatives à la diète *A.* متعلق بالحمية — حميوى *P.* متعلق پرهيز *T.* يمكدن صاقنمغه دائر

DIEU. Le premier et le souverain être *A.* اله — الصمد — الله — حق سبحانه وتعالى — واجب الوجود — رب العالمين — مالك الملك لم يزل *P.* ايزد — يزدان *T.* تكرى — الله || Dieu est le créateur du ciel et de la terre الله تعالى حضرتلرى جهان آفريندر — خالق الكونيندر — خالق السموات والارضدر Dieu est tout puissant, tout bon, tout miséricordieux جناب رب العالمين قادر على الاطلاق حليم وكريم وارحم الرحيميندر Dieu est la souveraine sagesse حق جل وعلا حضرتلرى اعلم العالميندر Dieu est appelé dans l'Écriture-Sainte, le Dieu des armées, le Dieu des vengeances حق تعالى حضرتلرى كتاب اللهده رب الجيوش والجنود ومنتقم وقهار

صفتلريله موصوف ومذكوردر Le Dieu des miséricordes جناب
جناب ربّ غفور ـ ربّ رؤف ورحيم Le Dieu jaloux جناب
ربّ غيور Les attributs de Dieu صفات الهيّه La toute-puis-
sance de Dieu قدرت ما لا نهايت صمدانيّه La majesté in-
finie de Dieu عظمت بيحدّ وغايت لم يزليّه Le culte d'a-
doration n'est dû qu'à Dieu seul فريضهٔ عبادت ونساكت
انجق جناب مالك الملك لم يزل طرفنده ادا اولنمق
اقتضا ايدر Il n'y a qu'un seul Dieu en trois personnes لا اله
الّا وحده موجود فى اقانيم ثلثه Le fils de Dieu ابن الله
Jésus-Christ est Dieu-homme حضرت عيسى جامع الوهيّت
وبشريّتدر La Vierge est appelée la Mère de Dieu حضرت بتول
مريم والدة الله اسمياه موصوفه در C'est une grâce de Dieu
لطف الهيدر ـ نعمت ربّانيّه در Une bénédiction de Dieu
تأييد ربّانى ـ توفيق بارى Un don de Dieu ـ موهبهٔ الهيّه
الله ويركوسى ـ داد حق Une protection visible de Dieu بادئ
بر اعانت واضحهٔ ـ نظرده مشهود بر حمايت ربّانيه در
الهيّه در Faire quelque chose pour la gloire de Dieu بر شيئى
حرمةً لجلال ربّ المتعال ايتمك Faire quelque chose pour
l'amour de Dieu فى سبيل ـ بر شيئى لوجه الله تعالى ايتمك
الله عشقنه ايتمك ـ حسبةً لله ايتمك ـ الله ايتمك Croire
en Dieu حضرت حقه ايمان ايتمك Aimer Dieu عاشق بالله
اولمق Honorer Dieu جناب بارى‌يه فريضهٔ تمجيد وتعظيمى
ادا ايتمك Prier Dieu ـ درگاه الهى‌يه مناجات ايتمك
درگاه حقّه ايفاى فريضهٔ صلات ايتمك Louer Dieu الله
تعالى‌يه حمد وثنا ايتمك Demander pardon à Dieu مرحمت
بى نهايت صمدانيّه‌دن استغفار ذنوب ايتمك Invoquer
le nom de Dieu اللهك اسم ـ لفظهٔ جلالى ذكر ايتمك
شريفنى ياد ايتمك Se recommander à Dieu لطف وكرم
الهى‌يه حوالهٔ نفس ايتمك Avoir recours à Dieu مرحمت
بى‌نهايت جناب ارحم الرحيمنه التجا ايتمك Mettre sa
confiance en Dieu عنايت ـ كرم ربّ مجيده استناد ايتمك
بارى‌يه وثاقت قلب ايله استناد ايتمك Mettre son espé-
rance en Dieu مرحمت ربّ ذو الجلاله ربط اميد ايتمك
Prendre, recevoir toutes choses de la main de Dieu هر شيئى
اللهدن بيلمك Avoir la crainte de Dieu devant les yeux
مخافة اللهى بصر ـ مخافة اللهى دائما در پيش ايتمك
بصيرتدن دور ايلمامك Élever ses enfans dans la crainte
de Dieu بركمسنه اولادينى مخافة اللهه آلشدررق تربيه ايتمك

Se conformer à la volonté de Dieu بركمسنه حركات وسكناتنى
مشيّت بى علّت رحمنيّه‌يه ـ رضاى بارى‌يه تطبيق ايتمك
متابعت ايتمك Se résigner à la volonté de Dieu ارادهٔ
ارادهٔ الهيّه‌يه اظهار توكّل وتسليميّت ـ صمدانيّه‌يه متوكّل اولمق
ايتمك Vivre selon Dieu رضا اللهه موافق طور ايله كچنمك
C'est un homme de Dieu الله آدمسيدر ـ اهل اللهدر Jurer Dieu
اللهك اسم شريفنه قسم ايتمك Blasphémer le nom de
Dieu اسم ـ اللهك اسم شريفنى كفر ايله ياد ايتمك
شريفنى كنود ايله ياد ايتمك Prendre le nom de Dieu en
vain اسم الهى ـ اللهك اسم شريفنى عبثه ذكر ايتمك
عبث يره لسانه آلمق C'est une chose terrible que de tom-
ber entre les mains du Dieu vivant جناب حىّ قيّومك يد
قهرينه گرفتار اولمق بر حالت هول انگيز دهشت‌فرما در
Dieu rendra à chacun selon ses oeuvres جناب خداى متعال
هر كسه كندو عملنه كوره مجازات ايده‌جكدر Le bras de
Dieu n'est pas raccourci الله تعالينك يد قدرتى قاصر دكلدر
On reconnait en cela le doigt de Dieu بو خصوصده اللهك
پرمغى اولديغى بديدار وعياندر

On dit d'un homme mort, qu'il est devant Dieu ارجع الى
ربّك امرينه امتثال ايله عازم دار بقا اولمشدر

On dit proverb., La voix du peuple est la voix de Dieu لسان
الخلق لسان الحقدر – Et d'un homme à qui il est arrivé
quelque bonheur, sans qu'il y ait contribué par ses soins, que
cela lui est venu de la grâce de Dieu بو شئ فلان كشى‌يه
فلانه خدا ويردى اولهرق ـ ارسال الهى اولهرق كلدى
فلانه اللهدن كلمش بر شيدر ـ كلدى

DIEU LE VEUILLE, PLÛT À DIEU. *A.* لعلّ الله *P.* بادا *T.* الله
ويرسون ـ كاشكى اوليدى – Dieu m'en garde *A.* حفظ الله *T.*
الله صاقلسون – À Dieu ne plaise *A.* معاذ الله *P.* مبادا ـ مبيناد
ـ مرساد *T.* الله ايتميه ـ الله كوسترميه – Dieu vous veuille bien
ouïr الله قبول ايليه – S'il plaît à Dieu انشاء الله – Avec l'aide de
Dieu, Dieu aidant *A.* بعون الله تعالى *P.* با ياورئ لطف
بارى *T.* اللهك ياردميله – Dieu vous bénisse الله توفيق ويره
– Dieu vous contente الله مرادكى ويره – Dieu vous assiste الله مراد
فؤادكى ميسّر ايليه – Dieu vous conserve الله ـ الله سنى ممنون ايليه
حفظ بارى‌ده مستدام اول ـ سنى اسركسون – Dieu vous conduise
ـ الله اوغوركى آچق ايليه ـ الله ايشكى راست كتوره
توفيق بارى بدرقهٔ طريقك اوله – Dieu vous le rende الله

الحمد لله *T.* مكافات ايليه — Grâce à Dieu, Dieu merci *A.* شكر الله — اللهه حمد وشكر اولسون

Au nom de dieu. *A.* حرمة لاسم الله *T.* الله ايچون اولسون — اللهك اسم شريفى حرمتنه اولسون — Pour l'amour de Dieu *A.* لله تعالى *T.* الله عشقنه اولسون — Bon Dieu! grand Dieu! vrai Dieu! Termes d'admiration, d'étonnement *A.* سبحان الله — لا حول ولا قوة الا بالله — حسبنا الله ونعم الوكيل *P.* خدايا *T.* الله الله — Dieu! Bon Dieu! mon Dieu! Sorte d'exclamation *A.* يا ربّ *P.* خدايا *T.* الله — ربّم || Bon Dieu, ayez pitié de moi! يا ربّ بكا مرحمت ايله

Sur mon Dieu, Devant Dieu, Dieu m'en est témoin *A.* اشهد الله عظيم الشان شاهد عدلدر كه *T.* بالله تعالى

Pour affirmer qu'on n'a point fait une chose, on dit, Dieu sait si je l'ai fait بو فعلى ايتمش ايسه‌م جناب عارف الخفايانك رعنا معلوميدر Dieu sait si j'en ai eu la pensée بو مقوله شئ فكرمه كلمش ايسه جناب عارف القلوب والضماير عندنده معلومدر

Par la grâce de dieu. Formule dont les princes souverains se servent dans leurs titres *A.* بلطف الله تعالى

On dit proverb., d'un prince souverain qui n'en reconnait aucun autre au-dessus de lui, qu'il ne relève que de Dieu et de son épée سلطنتنى مقارنت توفيق جناب ربّ قديـر وقوّت قاهرهٔ شمشير عدو تدمير ايله مؤيّد عدّ ايدر

On dit de toute personne qui a un grand attachement à quelque chose que ce soit, qu'elle en fait son Dieu فلان شيئه عبادت ايدر || Il n'aime que les richesses, il en fait son Dieu مالدن غيرى‌يه محبّتى يوقدر انجق آكا عبادت ايدر

DIFFAMANT. Qui diffame. *A.* موجب التفضيح — مفضح *P.* رسوا ساز — زشتارى آور *T.* رسواى ايديجى — ديللندريجى || Cela est bien diffamant بو كيفيّت خيليجه موجب التفضيحدر

Discours diffamans, Paroles diffamantes *A.* pl. مذيات — مخزيات *P.* زشتار *T.* ديللندريجى سوز

DIFFAMATEUR. Celui qui diffame *A.* مجرّس — طعّان — طاعن — ذمّام *P.* زشتار كننده *T* ديللندريجى — فضّال || Diffamateur public ذمّام عالم — فضّال عامّه Diffamateur insigne مشهور بر فضّال

DIFFAMATION. Action par laquelle on diffame quelqu'un. V. Diffamer || La diffamation du prochain est un grand péché تجريس قرين تشهير قرين آثام كبيره‌دندر — قرين كبايردندر || Il n'a pu souffrir une si cruelle diffamation بو مقوله تشهير شديدى هضم ايده‌مدى

DIFFAMATOIRE. Qui est fait, qui est dit pour diffamer *A.* موجب التشهير — متضمّن الطعن — مستلزم الافضاح *P.* زشتار آميز *T.* ديللندريجى — رسوايلق كتوريجى || Écrit diffamatoire رسالهٔ موجبهٔ التشهير Libelle diffamatoire تأليف زشتار آميز Discours diffamatoire كلام مستلزم الافضاح Les faiseurs de libelles diffamatoires sont punissables par la loi طعن وتشهيرى متضمّن رسالات تأليفنه جسارت ايدنلر حسب القانون مستحق تأديبدرلر

DIFFAMER. Décrier, perdre de réputation *A.* تجريس — تسميع — تفضيح — تشهير — طعن — ذمّ *P.* بد نام — زشتار كردن — رسوا كردن *T.* جاريس — ديللندرمك — فصل ايتمك — كردن || Il l'a diffamé dans toutes les compagnies فلانى مجالس بمجلس تشهير ايلدى || Il l'a diffamé par ses écrits فلانى تأليفاتيله عالمه تشهير ايلدى C'est se diffamer soi-même que d'écrire pour diffamer les autres اخرى تشهير سياقنده تحرير اوراق ايدن كشى نفسنى تشهير ايتمش اولور

Diffamé. *A.* مذموم — مذمّم — مفتضح *P.* بد نام — رسوا شده *T.* جاريس اولمش — ديللنمش

DIFFÉREMMENT. Diversement, d'une manière différente *A.* غير — مختلفاً — على الاختلاف *P.* ديگر گونه *T.* بشقه درلو — كونه || Il a rapporté l'affaire différemment de ce qu'elle s'est passée مصلحتك صورت حالنى مختلفاً نقل ايلدى Les princes agissent différemment des particuliers ملوك وحمدارانك عمل وحركتلرى افراد ناسك حركتيله مختلفدر

DIFFÉRENCE. Diversité, dissemblance *A.* فرق — تفاوت — اختلاق *P.* نا همواري — ديگر گونى — نا يكسانى *T.* اويغونسزلق — بشقدلق || Grande différence فرق فاحش essentielle فرق واجب الاعتنا légère تفاوت خفيف — فرق جزئى Il y a grande différence entre l'un et l'autre بينلرنده فرق عظيم وار در Différence de personnes, de sexe, d'âge اشخاصك وجنس وسنّك فرق واختلافى

On dit aussi, Faire la différence, pour dire, faire la distinction d'une chose, d'une personne *A.* تمييز — تشخيص *P.* از هم ديگر فرق كردن *T.* آيرمق — برى برندن || Je connais

ces tableaux, ces personnes, j'en sais faire la différence بو تصويرات وبو اشخاص معلومم اولمغله بينلريني تشخيص وتمييز ايده بيلورم

En Logique, Différence, signifie la qualité essentielle qui distingue entre elles les espèces d'un même genre *A.* فصل || Une définition est composée de genre et de différence هر تعريف جنس وفصلدن مركبدر

En termes de Mathématique, c'est l'excès d'une quantité sur une autre *A.* فضل العدد *P.* زيادگی شمار *T.* صايينك آلتينك درت آرتقلغی || La différence de 6 et de 4 est 2 اوزرينه فضل عددی ايكيدر

DIFFÉRENCIER. Distinguer *A.* تمييز ـ تفريق ـ فرق *P.* از هم ديگر فرق كردن *T.* ايرمق ـ بشقه‌لتمق || Cela sert à les différencier فلان شئ فلان شيلرك فرق وتمييزينه مدار اولور Une bonne définition doit différencier le genre de l'espèce بر تعريف صحيحده جنس ايله نوعك تفريق وتمييزی لازمدر

DIFFÉREND. Débat, contestation *A.* منازعة pl. منازعات *P.* ستيز *T.* نزاع ـ جكشمه || Faire naître un différend بر منازعه بر منازعه پيدا ايتدرمك ـ احداث ايتدرمك Apaiser, assoupir un différend نزاعی ـ منازعه‌يی تسكين ايلمك بصدرمق

Il signifie aussi, la chose contestée *A.* مادّة منازع فيها *P.* كار ستيز آميز *T.* نزاعلو مادّه || Il faut partager le différend par la moitié مادّهٔ منازع فيهايی نصفيّت اوزره فصل ايتملو در

DIFFÉRENT. Divers, qui n'est point le même *A.* مختلف ـ متشاخص ـ متنوّع ـ متغاير ـ متخالف ـ برى *P.* گوناگون ـ برى برينه اويغونسز ـ بشقه *T.* نا برابر ـ ديگر گون ـ بشقه برندن || Ils sont différents d'humeur, de langage مزاج مختلف المزاج ـ ولسان جهتيله بينلرنده اختلاف وار در Ils sont différens d'opinion, de sentiment والساندرلر رأی آرای متخالفه Opinions différentes وفكرده اختلافلری دركار در Moeurs différentes آداب واخلاق متنوّعه Ce sont choses bien différentes خيلی مرتبه مختلف وگوناگون شيلردر Ce mot a plusieurs sens différents بو لفظك متعدّد ومختلف معنالری گوناگون معنالری وار در ـ وار در ـ On dit proverb. de deux choses qui sont extrêmement différentes, qu'elles sont différentes comme le jour et la nuit ما بين السماء والسمك كبی بينلرنده بينلرنده اولان فرق بين السماء والسمكدر ـ فرق كلّی وار در

DIFFÉRER. Retarder, remettre à un autre temps *A.* عوق ـ تعليق بوقت الآخر ـ تأخير ـ تعويق *P.* پس انداختن ـ پسمانده كردن ـ ديرنگيدن ـ *T.* كيجكدرمك ـ صكره‌يه براقمق ـ وقت آخره قويمق || Différer une affaire بر مصلحتی تأخير ايتمك مصلحتی la différer de jour en jour ليت ولعل ايله تأخير ايتمك ـ كوندن كونه عوق وتأخير ايتمك Ne différez point d'y aller اول طرفه وارماكی تعويق ايلمه Ne différez point de donner ordre à vos affaires اموركده نظام ويرمكده تجويز عوق وتأخير ايلمه Partez sans différer بلا تأخير عزيمت ايله

Différer un paiement *A.* تسويف ـ مطاولة ـ مماطلة ـ امتطال *P.* وقتنی اوزادوب ـ پسمانده كردن ـ ديرنگانيدن *T.* كيجكدرمك

On dit proverb., Ce qui est différé n'est pas perdu *A.* دير آيد درست آيد *T.* كلمز كلور كوج هيچ

Différé. *A.* رهين بالعوق والتأخير ـ متأخّر *P.* ديرنگيده ـ تأخير كرده ـ باز مانده ـ پسمانده شده *T.* كيجكدرلمش ـ صكره‌يه قالمش

DIFFÉRER. Être divers, n'être pas de même *A.* تفاوت ـ تباين ـ فرق ـ اختلاف *P.* نا هموار ـ ديگر گون بودن ـ نا يكسان بودن ـ بودن *T.* بشقه درلو اولمق ـ اويمامق || Ils diffèrent en un point بينلرنده بر مادّه‌ده اختلاف وار در Ils conviennent en plusieurs choses, mais ils diffèrent en cela بينلرنده وافر اموروده موافقت ايلديلر انجق فلان مادّه‌ده اختلاف وار در Un homme ivre ne diffère en rien de la bête سكران اولان آدمك بهيمه‌دن هيچ فرقی يوقدر

DIFFICILE. Qui est malaisé, qui donne de la peine *A.* عسير ـ صعب pl. صعاب ـ مشكل *P.* دشوار *T.* كوچ ـ صعوبتلو || Une entreprise difficile عزيمت صعب الحصول Cela est difficile à faire بر شيدر دشوار يابلمسی Ce texte de l'Écriture-Sainte est difficile à expliquer كتاب الهيك فلان محلنده‌كی نصّی عسير التفسير در Un homme de difficile accès صعب الوصلت بر آدم Métal difficile à travailler عسير الاعمال بر معدن Un homme difficile à gouverner اداره‌سی كوچ بر آدم Un mot difficile à prononcer, à retenir تلفظی وحفظی دشوار بر لفظ Il est d'une humeur difficile مزاجی

Cette affaire est مشكل بر آده در – چېره‌شك خويلو آدمدر de difficile discussion صعب المباحثه بر مصلحتدر Homme difficile à contenter ارضاسى مشكل بر آدم

En parlant d'un endroit de difficile accès, on emploie les mots *A.* منيع – صعب الوصول *P.* دشوار رس *T.* چپارز || Une montagne de difficile accès بر جبل منيع – بر جبل صعب الوصول

Et en parlant des ouvrages d'esprit *A.* معقّد – غامض – عويص *T.* آكلاشلمدسى – دشوار *P.* دشوار فهم – عسير الفهم – مغلق – غامض ومغلق بر تاليف || Un auteur difficile à entendre كوج

Affaires difficiles. *A.* pl. امور عويصة – معمّسات الامور *P.* كار دشوار *T.* چېره‌شك ايشلر – امور مشكلة – امور معقّدة – چتين ايشلر – Temps difficiles, les temps de guerre, de désordres, de troubles, de disette *A.* اوقات الشدّة – ايّام عميسة *P.* هنگام سختى ودشوارى *T.* كوج ايّام مظلمة – والصعوبة – وقتلر – On dit, qu'un homme est difficile, pour dire, qu'il est malaisé à contenter. V. Difficultueux.

DIFFICILEMENT. Avec difficulté *A.* بالعسرة – عسيرًا – بالصعوبة *P.* با دشوارى *T.* كوجلكله || Vous ne sauriez passer par-là que difficilement اول طرفدن عسرت ايله مرور ايده‌بيلورسكز Il compose difficilement بالصعوبه انشا ايدر On change difficilement de caractère تبديل خصلت ايتمك عسير ودشوار در

DIFFICULTÉ. Ce qui rend une chose difficile *A.* عسرت – صعوبت pl. صعوبات – عسر – اشكال *P.* دشوارى *T.* كوجلك – مشكلك || Légère difficulté صعوبت خفيفه Petite difficulté صعوبت جزئيه Cette affaire est pleine de difficultés بو ماده‌ده بو ماده مالامال انواع اشكالاتدر – صعوبات كثيره وار در Vous trouverez de la difficulté à obtenir cela بو ماده‌نك تحصيلنده دوچار عسرت اوله‌جقسكز Difficulté de parler عسر لسان – عسر نطق وكلام Difficulté de respirer عسر نفس d'avaler عسر بلع Difficulté d'urine عسر بول La difficulté des chemins, des passages يوللرك – صعوبت مسالك ومعابر Surmonter toutes sortes de difficultés وكچيدلرك چارزانى هر نوع صعوبتك دفعنده – كافّهٔ صعوباته غالب كلمك Former une difficulté برنوع عسرت خلق ظفرياب اولمق Apporter une difficulté اتيان عسرت ايتمك وايجاد ايتمك Examiner une difficulté بر صعوبتك كنهنى تفتيش واستقصا Lever une difficulté عسرتى – عسرتى دفع ايتمك ايتمك

حلّ مشكل ايتمك Résoudre une difficulté بر طرف ايتمك حلّ عقدهٔ اشكال ايتمك Faire naître des difficultés توليد – صعوبتلر پيدا وايجاد ايتدرمك – صعوبات واشكالات ايتمك Passer par-dessus une difficulté بر مشكلدن صرف انظار بر مشكل در ميان Proposer une difficulté التفات ايتمك – بر صعوبت بسط وايراد ايتمك – ايتمك Le noeud de la difficulté عقدهٔ اشكال Le point de la difficulté نكتهٔ اشكال – دقيقهٔ عسرت واشكال Il y a bien des difficultés dans cet auteur بو تاليفده وافر مشكلات وار در Cela ne souffre, ne reçoit point de difficulté بو خصوص هر نوع صعوبتدن بريدر Cette proposition ne souffre point de difficulté بو تكليف بر درلو صعوبته متحمّل دكلدر – محلّ صعوبت دكلدر

On dit, Faire difficulté de quelque chose, pour dire, y avoir de la répugnance, en faire scrupule *A.* استصعاب *P.* دشوارى *T.* كوجلك كوسترمك – كوجسنمك نمودن || Il y a des gens qui ne font difficulté de rien بعض كسان هيچ بر شيئى استصعاب ايتمزلر Il fait difficulté de se charger de l'affaire مصلحتى در عهده ايلمكى استصعاب ايدر – Et faire difficulté, faire des difficultés sur quelque chose, former des difficultés, pour dire, alléguer des raisons contre *A.* تصعيب *P.* المصلحة – كارا دشوار ساختن *T.* ايشى كوجلشدرمك

Difficulté. Obscurité, endroit difficile à entendre *A.* مشكل pl. مشكلات – غامض pl. غوامض – غامضات *P.* دشوارى *T.* كوجلك – كوج ير – جاى دشوارى – || Les commentateurs passent rapidement sur les difficultés مفسّرين راست كلدكرى غوامض ومشكلاتدن چابك شيويشورلر

Sans difficulté. Indubitablement, sans doute *A.* بلا صعوبة – بلا اظهار الصعوبة – من غير عسرة *P.* بى دشوارى *T.* كوجلك كوسترميدرك – كوجلك ايتميدرك

DIFFICULTUEUX. Qui se rend difficile sur tout *A.* صعب الخلق – معياص *P.* مشكل پسند – دشوار خو *T.* چتين خويلو – چېره‌شك خويلو –

DIFFORME. Laid, défiguré *A.* سميج pl. سماج – قبيح الهيئة – زشت – بد اندام – زشت *P.* قبيح الخلقة – قبيح المنظر – پيكر – كست – بد منظر *T.* چركين – باقشقسز || Visage difforme چهرهٔ زشت پيكر – وجه قبيح المنظر Cela le rend tout difforme فلان شئ فلانى كليًا بد منظر ايدر Ce bâtiment est difforme بو بنا قبيح الهيئتدر – قبيح المنظر در –

Il se dit figur. des choses morales *A.* اشنع ـ اقبح ـ قبيح *P.* زشت ـ بد *T.* جركين || Rien n'est plus difforme que le vice گناهدن اقبح واشنع بر شئ يوقدر

DIFFORMER. Terme de Palais. Ôter la forme *A.* تغيير ـ تغيير الهيئة ـ الصورة *P.* نا ساز كردن *T.* بوزمق ـ قيللغى ـ بوزمق || Il est défendu aux orfèvres de difformer les monnaies قويومجيلرك هيئت سكه‌يى تغيير ايلملرى خصوصى ممنوعدر

DIFFORMÉ. *A.* متغير الهيئة *P.* نا ساز كرده *T.* قيللغى بوزلمش

DIFFORMITÉ. Défaut dans les proportions *A.* قبح الهيئة ـ نا در برابرئ صورت *P.* عيب الاسلوب ـ زشت پيكرى *T.* قيللق ياقشقسزلغى || Cela fait une grande difformité فلان اولوبك عيب وقبحنه ـ شئ عظيم قبح هيئته باعث اولور بدى ـ زشتى ـ Figur. *A.* قبح *P.* شناعت ـ باعث اولور *T.* گناهلك ـ بدلك ـ چركينلك || La difformité du vice قبح وشناعتى

DIFFUS. Qui est long, qui est très-étendu dans ses discours *A.* طويل المقال ـ مسهب ـ الكلام مطنب *P.* دراز گفتار ـ بسيار سخن *T.* اوزون سوزلو ـ تطويل كلامه مايل || Cet homme plaide bien, mais il est diffus فلان كشى تقريرى دعوايه ماهر ايسه‌ده بغايت تطويل كلامه مايلدر

DIFFUSÉMENT. D'une manière diffuse *A.* على وجه التطويل ـ على طريق الاسهاب *P.* با بسيار گويى ـ بدراز گويى *T.* اوزون اوزادى‌يه ـ سوزى اوزادارق || Il parle diffusément على وجه التطويل تكلم ايدر

DIFFUSION. Terme de Physique. Il se dit des fluides en parlant de l'action de se répandre, et de l'état de ce qui est répandu *A.* انتشار *P.* پاشش *T.* طاغلمه ـ يايلمه || Diffusion de lumière طاغلمه‌سى ـ آيدينلغك يايلمه‌سى ـ انتشار ضيا

Il se dit figur. du discours, du style, lorsqu'il est trop abondant en paroles *A.* كثرت الكلام ـ طغيان الكلام *P.* بسيارئ سخن ـ پر گويى *T.* سوز طاشقنلغى || Son style est clair, mais il y a un peu trop de diffusion سبكك وعبارهسنده نقاهت وار در اما طغيان كلام زياده‌جه در

DIGASTRIQUE. Il se dit de certains muscles qui ont comme deux ventres *A.* ذو الجوفين || Le muscle digastrique de la mâchoire inférieure فقم اسفلك عضلهٔ ذات الجوفينى

DIGÉRER. Faire la coction des alimens qu'on a pris *A.* هضم ـ استمراء ـ تجوع *P.* گواريدن ـ الزيدن *T.* سيندرمك || Digérer les viandes, les alimens لحوم واطعمه‌يى هضم ايتمك Son estomac est faible, il ne digère pas bien ضعف معده‌سى تقريبيله لايقى اوزره هضم ايده‌مز

On dit, que des humeurs, des urines ne sont pas digérées, pour dire, qu'elles ne sont pas dans l'état où elles doivent être *A.* غير ناضج *P.* نا پخته *T.* پشمامش ـ دكل پشكين

Figur. Examiner, discuter une affaire, la réduire par la méditation dans l'ordre, dans l'état où elle doit être *T.* فكر ناضج مصلحتى فكر ناضج ايله نصاب كماله ـ ايله مطالعه ايتمك ابلاغ ايتدرمك ـ Et souffrir quelque chose de fâcheux *T.* هضم ايتمك ـ حوصله‌يه صغدرمق || Il ne peut digérer le mauvais traitement qu'on lui a fait حقنه ايتدكلرى سوء معامله‌يى هضم ايده‌مز Digérer un affront تحقيرى هضم ايتمك Cela est bien dur à digérer حوصلهٔ تحمله صغدرلمسى ـ هضمى كوجدر خيلى مشكلدر

DIGÉRÉ. *A.* مهضوم *P.* گواريده *T.* سينمش

DIGESTIF. Qui aide à la digestion *A.* مسهل ـ هضام ـ هاضم الهضم *P.* گوارنده *T.* سيندريجى || Poudre digestive سفوف هضام Remède digestif ـ هضمى تسهيل ايدن دوا ـ دواى هاضم Et ce qui mûrit les plaies, et les amène à suppuration *A.* منضج *P.* پخته ساز *T.* پشوريجى || La fiente de chèvre est un bon digestif pour les plaies كچى كوبره‌سى جراحاتده بر منضج فوق التأثير در

DIGESTION. Coction des viandes dans l'estomac *A.* هضم *P.* گوارش *T.* سينمه || Cela aide à la digestion فلان شئ معين هضمدر ـ مسهل هضمدر trouble la digestion مخل هضمدر empêche la digestion مانع هضمدر

Et disposition des apostèmes, des abcès à mûrir, à entrer à suppuration *A.* نضج ـ انضاج *P.* پختگى *T.* پشمه || Les tumeurs des enfans sont de facile digestion اورام اطفال سهل الانضاجدر

DIGNE. Qui mérite quelque chose *A.* لايق ـ مستحق *P.* سزاوار ـ شايان ـ سزا ـ شايسته *T.* كركلو || Digne de louange مستحق مدح وثنا شايان de récompense مكافات de mépris مستحق تحقير سزاوار de punition تأديب شايستهٔ de mort مستحق قتل ـ قتله سزا ـ كشتنى شايسته de la corde صلبه ـ آويختنى

آصیلەجق - Digne de grâce, de pardon سزاوار عفو Il était digne d'un meilleur traitement بوندن احسن واعلا معاملەیە لایق ایدی Il n'est pas digne de cette charge بو منصبە لایق دکلدر Digne d'être aimé مستحق محبّت Il n'est pas digne qu'on le regarde طرفنە امالۀ نکاه التفاتە شایان دکلدر Il n'est pas digne de vivre سزاوار حیات دکلدر Cet homme est digne de croyance شایان امنیّت واعتماد بر آدمدر Témoin digne de foi شایان وثوق وامنیّت اولان شاهد

On dit d'un fort honnête homme, que c'est un digne homme *A.* كامل الاهليّة *P.* آزرمند *T.* اهليّتلو — Et d'un homme très-capable de remplir un emploi, que c'est un digne sujet *A.* اهل *P.* درخور *T.* کرکلو - ارباب — Il s'emploie aussi presque dans le même sens en différentes phrases *A.* جدير - اليق - لايق *P.* سزا - درخور *T.* کرکلو || Un fils digne d'un tel père بو مقولە والدە لایق بر ولد C'est une digne récompense de ses travaux ایتدیکی زحمتلرە جدیر والیق بر مکافاتدر

DIGNEMENT. Selon ce qu'on mérite *A.* على ما - كما هو اللايق *P.* کما هو حقه - هو اللايق *T.* سزاوارانە - بر وجه اليق *P.* لایقی *T.* کرکی کبی - اوزرە || Je ne vous en saurais remercier dignement طرفنە مراسم تشکری کما هو اللايق ادا ایدەمم Il a été dignement récompensé بر وجه اليق مظهر مکافات اولمشدر — On dit, qu'un homme s'acquitte dignement de sa charge مقتضای مأموریتنی کما هو اللايق اجرا ایدر qu'il se comporte dignement کما هو اللايق عمل وحرکت ایدر Cet homme fait dignement les choses فلان کمسنە هر ایشی بر وجه کافۀ اموری کما هی حقها ادارە ایدر - اليق ایدر

DIGNITAIRE. Qui est revêtu d'une dignité *A.* صاحب المسند pl. اصحاب المساند *P.* بلند جاه - جاهدار *T.* پوست صاحبی || Les grands dignitaires de l'État مساند سامیە صاحبلری - بلند جاهان سلطنت - عظمای رجال دولت

DIGNITÉ. Mérite, importance *A.* رفعت القدر - علوّ القدر *P.* برتری قدر - بلندی آزر *T.* اولولق || La dignité de la matière requiert... مادّەنک علوّ قدری بونی ایجاب ایدر Selon la dignité du sujet صددک رفعت قدرینە کورە کە

Il signifie aussi, élévation, distinction éminente *A.* علوّ الشان - عظمت الشان *P.* برتری - بزرکی *T.* بیوکلک Soutenir la dignité de son rang عهدەسندە اولان رتبەنک علوّ شاننی وقاید ایتمک Cela ne répond pas à la dignité de son caractère رتبەسنک عظمت شاننە چسپان دکلدر — On dit, qu'un homme parle avec dignité, pour dire, qu'il parle d'une manière digne du caractère qu'il soutient شاننە لایق اولدیغی وجه اوزرە تکلّم ایدر Agir avec dignité شاننە لایق اولەجق درشیتی وجهلە حرکت ایتمک Faire les choses avec dignité شاننە لایق اولەجق وجهلە ایتمک Il y a beaucoup de dignité dans ses manières اوضاع واطوارندە آثار علوّ ورفعت بدیدار وعیاندر

DIGNITÉ. Charge, office considérable *A.* منصب pl. مناصب — مسند pl. مساند *P.* جاه *T.* مقام - پوست || Grande dignité منصب جلیل Souveraine dignité مسند اعلا Suprême dignité مسند سامی Nouvelle dignité منصب جدید - منصب نو پیدا Parvenir aux dignités مناصب سامیەیە واصل اولمق

DIGRESSION. Ce qui est dans un discours hors du principal sujet *A.* استطراد pl استطرادات || Longue digression استطراد طویل Digression ennuyeuse استطراد ملال انکیز Courte digression قصیر ومختصر بر استطراد Digression agréable استطراد لطیف Cet auteur est plein de digressions inutiles بو تألیف استطرادات بیهودە ایلە مالامالدر

DIGUE. Amas de terre, de pierres, de bois, etc. pour servir de rempart contre l'eau *A.* سدود pl. سدّ الماء - بنود pl. بند *P.* عرم pl. عرمة - الماء *T.* صو دلنکی - ورغ - برغ - بند صو بندی - انشای بند ایتمک || Faire une digue بندی صو بندی فتح وکشاد ایتمک Ouvrir une digue بنا ایتمک Rompre la digue صو بندینی کسر ونقض ایتمک Les digues de Hollande فلمنکدە واقع صو بندلری

Il se dit figur. pour Obstacle *A.* سدّ الممانعة || Quelle digue opposer à une licence si effrénée? بو رتبەدە تسیّب مطلق صورتنی کسب ایتمش خلاعت اخلاقک ضبطنە مدار اولەجق عجبا نە کونە سدّ ممانعت حوالە اولنەبق اقتضا ایدر

DILACÉRATION. Action de dilacérer. V. Dilacérer.

DILACÉRER. Déchirer quelque chose, mettre en pièces avec violence *A.* تمزیق - شق *P.* پارە پارە کردن - دریدن *T.* یرتمق - پارچە پارچە ایتمک

DILACÉRÉ. *A.* ممزوق - منشق *P.* دریدە - پارە پارە شدە *T.* پارچە پارچە اولمش

DILAPIDATION. Dépense folle et désordonnée *A.* سرف -

P. اتلافات .pl اتلاف ـ تلف ـ اسرافات .pl اسراف
عبث يره مال خرجى .*T* پراكندگئ مال ـ اسرافسازى ـ تلفكارى

DILAPIDER. Dépenser follement *A.* اسراف الاموال ـ اسراف
اسراف مال ـ پراكنديدن مال .*P* اتلاف الاموال ـ اتلاف ـ
عبث يره مال خرج ايتمك .*T* كردن

DILAPIDÉ. *A.* رهين بالاسراف ـ مسروف .*P* اسراف كرده
T. عبث يره خرج اولنمش

DILATABILITÉ. Terme de Physique. Propriété de ce qui est dilatable *A.* خاصّهٔ الانبساطيّة .*P* خاصّهٔ ـ خاصّهٔ پهنا پذيرى
گستريدگى .*T* بايلمه خاصّه‌سى || La dilatabilité de l'air
هوانك خاصّهٔ انبساطيّه‌سى

DILATABLE. Ce qui est susceptible de dilatation *A.* قابل
بايلمغه قابليتلو .*T* گستردنى ـ امكان پذيرپهنايى .*P* الانبساط
|| L'air est dilatable هوا قابل انبساطدر

DILATATION. Extension, relâchement *A.* انبساط ـ تبسّط .*P*
گستريدگى ـ پهن سازى .*T* بايلمه || La dilatation d'une plaie
يارەنك بايلمه‌سى

DILATER. Élargir, étendre *A.* تبسيط .*P* پهن ساختن ـ
گستردن .*T* آچوب بايمق ـ بايمق || La chaleur dilate les pores شدّت حرارت باعث تبسّط مسامات اولور La tristesse resserre le coeur, mais la joie le dilate حزن واندوه
قلبى قبض ايلديكى كبى فرح وسرور انبساطنى مستلزمدر
L'air se dilate هوا منبسط اولور

DILATÉ. *A.* منبسط .*P* گسترانيده ـ پهن شده .*T* بايلمش

DILATOIRE. Terme de Palais. Qui fait différer *A.* موجب
الامهال ـ التسويف .*P* موجب دير كننده .*T* كيجكدريجى

DILEMME. Argument composé de deux propositions arrangées de façon que, soit que l'adversaire accorde l'une ou l'autre, la conclusion est toujours contre lui *A.* برهان مبكت على كلا
على كلا التقديرين || Dilemme sans réplique التقديرين
جواب قبول ايده‌ميه‌جك بر برهان مبكت

DILIGEMMENT. Promptement, avec diligence *A.* على ـ عجالةً
ـ مسارعةً ـ سريعاً ـ مستعجلاً ـ على وجه الاستعجال ـ العجلة
ـ بالسرعة .*P* چابك ـ تيز ـ بشتابى ـ بزودى ـ بچابكى .*T*
سريعاً ومستعجلاً || Travailler diligemment ايش ايله عجله
ايشلمك || Il est venu fort diligemment غايت عجله ايله كلدى

DILIGENCE. Prompte exécution *A.* سرعت ـ مسارعت ـ عجلة
P. عجله ـ چابكلك ـ ايوجيلك .*T* شتابى ـ چابكى ||

Travailler avec diligence سرعت ايله ايش ايشلمك Aller en diligence چابك كتمك ـ سرعت ايله كتمك ـ On dit, Faire diligence, pour dire, faire une chose promptement *A.*
استعجال .*P* زودى نمودن .*T* چابكلك ايتمك || Ce courrier a fait diligence بو اولاق استعجال ايلدى

Il se dit aussi en termes d'affaires, et signifie poursuite *A.*
تعقيب .*P* درپى شتافتن .*T* پسنه دوشمك || Faute de diligence, l'instance périt au bout de trois ans مصلحتك تعقيبنه
اقدام اولنمديغى حالده صلاحيت دعوا اوچ سنه‌ختامنده
ساقط اولور Faire ses diligences مادّه‌نك پسنه دوشمك

Il signifie aussi, soin, recherche exacte *A.* اقدام ـ سعى .*P*
ورزش .*T* جالشمه || J'ai fait toutes mes diligences pour venir à bout d'un tel dessein فلان مرامك تحصيلى ايچون صرف
ما حصل اقدام ايلدم

DILIGENCE. Espèce de voiture de voyage qui va plus vite que les autres voitures *A.* تجلة شديد الجرى .*P* گردونهٔ تيز
رو .*T* منزل عربه‌سى

DILIGENT. Prompt à faire les choses, expéditif *A.* سريع ـ
عجيل .*P* چابك وچالاك .*T* ايوەكن ـ چابك || Valet diligent عجيل خدمتكار Courrier diligent چابك وچالاك
بر اولاق

Et soigneux, laborieux *A.* مقدام .*P* ورزشكار .*T* جالشقان
|| Écolier diligent مقدام بر طالب Diligent en ses affaires
اموركنده مقدام وورزشكار

DILIGENTER, au neutre et se DILIGENTER. Agir diligemment *A.*
استعجال .*P* زودى نمودن .*T* چابكلك ايتمك ـ ايوەمك ـ Il est aussi actif *A.* تعجيل .*P* زود روانيدن .*T* ايوەدرمك || Il faut diligenter cette affaire بو مادّەيى تعجيل ايتملو در

DILUVIEN. Qui a rapport au déluge *A.* طوفانى || En parcourant les montagnes, on trouve encore les traces des eaux diluviennes جبالدن اثناى مرورده سيول طوفانك آثارى
الى الآن بولنور

DIMANCHE. Premier jour de la semaine *A.* يوم احد .*P* يكشنبه
T. بازار كونى

DÎME. C'est ordinairement la dixième partie des grains, des fruits et d'autres choses qui se payent aux seigneurs *A.* عشر
pl. اعشار .*P* دهيك ـ دهيوده .*T* اونده‌لق || Lever les dîmes
اعشارى تحصيل ايتمك Affermer les dîmes اعشارى ملتزمه

الزام ایتمك

DIMENSION. Étendue des corps *A.* بعد pl. ابعاد || Les trois dimensions *A.* ابعاد ثلثة *P.* سه دوری — سه داه Le corps solide a trois dimensions, la longueur, la largeur et la profondeur جرم ثابتده ابعاد ثلثه وار در كه طول وعرض وعمقدر Il a pris toutes les dimensions de ce bâtiment بو بنانك كافه ابعادینی مساحه ایلدی

Figur., Prendre des dimensions dans une affaire, c'est prendre les mesures nécessaires pour y réussir *T.* بر ماده‌یی مقیاس مقیاس عقل ایله تقدیر ایتمك — عقل ایله مساحه ایتمك || Il a échoué dans son projet, parcequ'il n'avait pas bien pris ses dimensions ایتدیكی تدبیر مقارن یسر وظفر اولمدی زیرا مقدّما اقتضاسنه كوره مقیاس عقل ایله تقدیر اولنمامشیدی

DÎMER. Avoir droit de lever la dîme *A.* تعشیر *P.* دهیوده انداختن — گرفتن *T.* اونده‌لق صالمق

DÎMÉ. *A.* معشر *P.* دهیوده ناكت *T.* اونده‌لقلو

DÎMEUR. Celui qui recueille les dîmes *A.* عشار *P.* دهیوده دار *T.* اونده‌لقجی

DIMINUER. Amoindrir quelque chose, en retrancher une partie *A.* ابراث النقصان — تقصیر — ابراث الكسر — تنقیص — تقلیل *P.* كاست ساختن — كاهیدن — كم كردن *T.* اكسلتمك — آزالتمق || Diminuer la portion سهمی تنقیص ایتمك Diminuer sa dépense مصرفنی تقلیل ایتمك Son malheur a diminué son crédit دوچار اولدیغی فلاكتزده‌لك تقلیل اعتبارینه سبب اولمشدر Sa mauvaise conduite a diminué son autorité سوء حركتی قوت حكومتنك نفوذ وحكومتنه باعث كسر — تنقیصنه سبب اولمشدر Sa grande dépense a diminué son bien كثرت ایتدیكی مصارف — مصارف تقلیل مالنه سبب اولمشدر جسیمه تقریبیله مالنه كسر ونقصان عارض اولمشدر

Et devenir moindre *A.* تنقّص — انتقاص — تنزّل — كاستن — كم گشتن *P.* كسب النقص والقصور — اقتصار *T.* نقصان بولمق — اكسلمك || La fièvre diminue حرارت تنقص اوزره در Sa vue diminue قوت باصره‌سی مشرف اقتصار در Ses forces diminuent قوای طبیعیه‌سی تنزلده در Les jours diminuent dès la Saint-Jean فلان كوندنصكره وقت نهار تنزل وانتقاص ایدر Diminuer de prix فلان شیئك بهاسی كسب نقصان ایتمك Diminuer à vue d'oeil طرفة العینده كسب نقص وقصور ایتمك

DIMINUTIF. Terme qui adoucit ou diminue la force du mot dont il est formé *A.* اسم التصغیر

DIMINUTION. Amoindrissement, retranchement d'une partie de quelque chose *A.* نقصان — نقص — كسر *P.* كمی — كاست *T.* اكسلمه || Grande diminution نقصان عظیم Diminution considérable نقصان كلی — نقص كلی — كلیتلو نقصان Son autorité a souffert quelque diminution قوت حكومتنه نوعما كسر ونقصان عارض اولدی

Et rabais *A.* تنزیل — تنزّل — انحطاط — هبوط *P.* فرونهاد *T.* اینمه — ایندرمه || Diminution de taxe ویركونك تنزلی Diminution de prix بهانك تنزّل — ثمنك هبوط وانحطاطی — بهانك اینمه‌سی — وانحطاطی Faire diminution تنزیل ایتمك Ce fermier demande de la diminution بو ملتزم مقطوعنك تنزیلنی طلب ایدر Cette paroisse prétend diminution de taille فلان محله‌نك اهالیسی تنزیل تكالیف ادعاسنده درلر

DINDE. Poule d'Inde *A.* دجاجة هند *P.* ماكیان هندی *T.* هند طاوغی

DINDON. Coq-d'Inde *A.* دیك هند *P.* خروس هندی *T.* هند اركك طاوغی

DINDONNEAU. Petit dindon *A.* فرخ الدجاجة هند *P.* جوزۀ ماكیان هندی *T.* هند طاوغی پیلازی

DÎNÉE. Le repas que les voyageurs font à dîner *A.* هجوری الابنا السبیل *P.* چاشت رهروان — چاشت مسافران *T.* یمكلك — یولجیلرك اویله یمكی — Et le lieu où l'on va dîner en voyageant *T.* یمكلك یری

DÎNER. Prendre un repas vers le milieu du jour *A.* تضحی — اكل الطعام الهجوری *P.* چاشت خوردن *T.* اویله یمكنی یمك — || Inviter à dîner اویله یمكنه دعوت ایتمك

DÎNER ou DÎNÉ. Repas qu'on fait vers le milieu du jour *A.* طعام نصف النهار — طعام هجوری *P.* چاشت *T.* اویله یمكی — قوشلق یمكی — یمكی || L'heure du dîner اویله یمكی وقتی Après dîner بعد الطعام الهجوری — اویله طعامندنصكره — قوشلق یمكندنصكره

DIOCÈSE. Certaine étendue de pays sous la juridiction d'un évêque *A.* حوزة الحكومة المولی *P.* قلمرو ملا *T.* بر ملانك تحت حكومتنده اولان قضا || Il y a tant de paroisses dans ce diocèse بو ملانك تحت حكومتنده اولان قضا شو قدر

شو قدر ناحیه‌دن عباربدر - محلّه‌دن عبارتدر

DIPLOMATE. Homme qui s'occupe de la diplomatie, qui est versé dans la diplomatie *T.* علم - علم معاملات دوله واقف معاملات دوله آشنا

DIPLOMATIE. Science des rapports, des intérêts de puissance à puissance *T.* علم المعاملات الدول

DIPLOMATIQUE. La partie de la politique qui traite du droit des gens *A.* بحث عن حقوق الملل

On appelle, Corps diplomatique, la réunion des ambassadeurs étrangers qui sont dans un État *A.* زمرة السفرا *P.* طائفهٔ دول ایلچیلری طائفه‌سی *T.* ایلچیان دول

DIPLÔME. Charte, acte public ou lettres patentes d'un souverain *A.* منشور pl. مناشیر - برات pl. بروات *P.* - یرلیغ برات *T.* گشاد نامه

DIRE. Exprimer, faire entendre par la parole *A.* قول *P.* کفتن *T.* سویلمک - دیمک || Dire du bien de quelqu'un بر کمسنه‌نک فلانی خیر ایله - حقنده ذکر بالخیر ایتمک - حقنده خیر سویلمک حقنده سوق کلمهٔ طیّبه ایتمک - ذکر ایتمک Dire du mal d'un homme بر - بر کمسنه‌نک حقنده ذکر بالسّوء ایتمک علیهنه - کمسنه‌نک حقنده زباندراز طعن وتشنیع اولمق سویلمک Il dit son avis رأیینی سویلر Il ne dit pas tout ce qu'il pense فکرنده اولانک جملەسنی سویلمز Il dit tout ce qu'il sait بیلدیکنی نه ایسه سویلر Il ne sait ce qu'il dit نه سویلدیکنی بیلمز - خلط کلام ایدر Laissez-le dire قو نه دیرسه دیسون C'est bien dit بو کلام تمام محلّنده سویلنمشدر

Dire des duretés, des injures, des saletés, des impiétés کلمات شدیده وشتوم غلیظه وفحشیّات وکفر سویلمک

On dit proverb., Cela va sans dire, cela s'en va sans dire, pour dire, que la chose est incontestable *A.* ما لا کلام *P.* بی سخن *T.* سوز یوق - سوز کوتورمز

Dire la messe. *T.* قدّاس شریفی تلاوت ایتمک

On se sert de cette façon de parler: On dit, pour signifier, c'est la commune opinion, ou le bruit qui court *A.* یقولون *P.* میگویند *T.* السنهٔ ناسده - افواه ناسده متواتر در - منقولدر متداولدر

Dire, se dit figur. des actions, des regards, etc. *A.* شهادت *P.* بیان بلسان الحال - گواهی نمودن *T.* شاهدلک لسان حال ایله سویلمک - ایتمک || Mes yeux, mes regards vous disent que je vous aime طرفکه اولان علاقهٔ درونمی طرفکه - چشم ونگاهم لسان حال ایله کشف وبیان ایدر - اولان محبتمی چشم ونگاهم لسان حال ایله گویا در سنی سودیکمه کوزلرم وباقشم شهادت ایدر Sa contenance, son trouble, sa confusion disent assez qu'il est coupable وضع - واسلوبی وتلاش واضطرابی مجرم اولدیغنه شهادت ایدر مجرم اولدیغنی لسان حال ایله بیان ایدر Mon silence vous en dit assez سکوتم لسان حال ایله خیلیجه گویا در - On dit aussi, Le coeur me le dit, pour dire, j'en ai quelque pressentiment قلبم شهادت ایدر || Le coeur me dit que cela vous arrivera بو بلا اولدجغنه قلبم شهادت ایدر - Et si le coeur vous en dit, pour dire, si vous en avez envie *T.* اکر دلخواهک جانک استر ایسه - ایسه || Nous irons là, si le coeur vous en dit جانک استر ایسه فلان طرفه کیده‌رز

Trouver à dire, signifie, trouver qu'il manque, ou trouver à reprendre *T.* دیمه‌جک سوز بولمق - معنا بولمق || On a trouvé à dire à cette somme بو مقداره معنا بولدیلر On vous a trouvé à dire dans cette compagnie بو مجلسده سنک علیهکه دیه‌جک سوز بولمشلردر

On dit, quand on fait quelque leger reproche en peu de mots, Cela soit dit en passant *T.* صورمق غایب اولمسون

On dit aussi, C'est tout dire, Pour tout dire, Pour dire en un mot, et cela signifie, qu'il n'y a rien qui ne soit renfermé dans la phrase qu'on vient de dire ou qu'on va dire هب بو سوزک ایچنده در

Soi-disant. Terme de Palais, qu'on emploie quand on ne veut pas reconnaître les qualités que prend quelqu'un *A.* علی قوله *P.* بقول خود *T.* قول خودنجه || Un tel soi-disant héritier قول خودنجه وارث اولان فلان

Dit. *A.* مقول *P.* گفته *T.* سویلنمش

Il signifie aussi, surnommé *A.* ملقب *P.* لقب دارنده *T.* عاقل لقبیله ملقب - دینمکله معروف || Charles V dit le Sage عاقل دینمکله معروف فلان قرال - اولان قارولوس نام قرال

Il se joint aussi avec les articles et les pronoms et avec les adverbes Sus, Dessus, Dessous, Après, etc. et a la force du relatif pour les choses ou pour les personnes dont on a parlé *A.* مذکور - مرقوم *T.* ذکر اولنان || La dite maison منزل بالاده - بالاده مذکور Susdit مارّ الذکر Ci-dessus dit مذکور سابقا - بالاده ذکری سبقت ایدن - ذکر اولنان Ci-devant dit مقدّما

Ci-après dit بوندن اقدم ذكرى مرور ايدن ـ ذكر اولنان زيرده مذكور ـ زيرده ذكر اولنان ـ آتى الذكر

DIRE, substantif. Il signifie, en termes de Palais, ce qu'une des parties a avancé *T.* تقرير || On a inséré dans le procès verbal le dire du défendeur مدعى عليهك تقريرى درون شاهدلرك تقريرى مضبطهده درج اولنمشدر Le dire des témoins اهل خبره‌نك تقريرينه كوره Au dire des experts

DIRECT. Droit *A.* مستقيم *P.* راست *T.* طوغرى || Mouvement direct حركت مستقيمه Rayon direct شعاع مستقيم

On appelle en termes de Généalogie, Ligne directe, la ligne des assendans et descendans, pour la distinguer de la ligne collatérale *A.* نسب بالطول || Il descend d'un tel en ligne directe نسب بالطول ايله فلانك احفادندندر Succession en ligne directe نسب بالطول ايله اصابت ايدن ميراث

DIRECTEMENT. Tout droit, en ligne directe *A.* بخط المستقيم *P.* از ره راست *T.* طوغريدن طوغريه || Les deux pôles sont directement opposés ايكى قطب بخط المستقيم بري برينه متقابل ومتناظر در

On dit figur., S'adresser directement à quelqu'un, c'est-à dire, sans chercher d'entremise pour parler *A.* بالذات *P.* راست *T.* طوغرى || Il s'est adressé directement au Roi بالذات پادشاهه مراجعت ايلدى

On dit, Directement opposé *A.* ضد كامل *T.* طبانى طبانه ضد || Ces deux hommes sont directement opposés dans leurs sentimens بو ايكى كيشينك افكار وآرالرنده ضديت كامله وار در

DIRECTEUR. Qui conduit, qui règle *A.* مدبّر *P.* كار ساز *T.* بر مصلحتك كوروب دوزليجى || Le directeur d'une affaire مدبّرى Directeur général مدبّر مطلق Directeur des créanciers d'une succession ـ اموال تركه‌دن آلهجقلو اولنلرك مدبّرى

Il se dit aussi d'une personne qui préside à de certaines compagnies *A.* مدير ـ نقيب *P.* كار پرداز *T.* ضابط || Directeur de l'Académie دار العلوم مديرى

Directeur de conscience, ou simplement Directeur. Celui qui conduit une personne, qui a soin de la conscience de quelqu'un *A.* مرشد *P.* رهنما *T.* يول اوكرديجى

DIRECTION. Conduite *A.* اداره || Sous la direction d'un tel فلانك زير اداره‌سنده Prendre la direction de quelque affaire بر مصلحتك اداره‌سنى در عهده ايتمك — Il se dit aussi d'un jeune homme relativement à sa conduite *A.* مسلك *P.* راه *T.* يول || Il a pris une bonne direction مسلك سداده مسلك سداده متوجهدر ـ ايو يول طوتدى ـ سالكدر

On dit figur., La direction de l'intention, pour dire, l'action par laquelle on dirige son intention توجّه فكر ونيت

On appelle, Direction de l'aimant, la propriété qu'a l'aimant de tourner, dès qu'il est suspendu, un de ses pôles vers le pôle arctique *A.* سمت التوجّه ـ توجّه *P.* روتابى *T.* طوغريلديغى بر || Les aiguilles aimantées ont la même direction que la pierre d'aimant مقناطيسلو ابكه‌نك سمت توجّهى مقناطيس طاشينك سمت توجّهيله مساويدر

DIRIGER. Conduire, régler *A.* ادارة ـ تنظيم الامور *P.* كار پرداختن *T.* ايشى دوزمك ـ ايشى يولنه قويمق || Diriger une compagnie بر طائفه‌يى اداره ايتمك Diriger une maison بر خانه‌نك امورينى اداره ايتمك

On dit, Diriger son intention, pour dire, rapporter ses actions, ses vues à une fin déterminée *A.* توجيه الفكر *P.* تافتن فكر *T.* فكرى طوغريلتمق Et diriger ses pas, ses regards, pour dire, les tourner d'un certain côté *A.* عطف ـ توجيه الخطوات ـ عطف اللحاظة ـ توجيه اللحاظات ـ الخطوات *P.* پا تافتن ـ نگاه تافتن ـ نگاه كردن *T.* عطف يوروبشى فلان طرفه دوندرمك ـ طرفه طوغريلتمق ـ باقشى ـ يوروبشى فلان طرفه طوغريلتمق

DIRIMANT. Terme de droit canonique. On appelle, Empêchement dirimant, un défaut qui emporte la nullité d'un mariage *A.* مانع مبطل النكاح ـ محظور مبطل النكاح *P.* مانع نكاحى بوزان مانع *T.* بطالساز نكاح

DISCALE. Terme de commerce. Déchet du poids d'une marchandise *A.* نقص ـ محسوت *P.* كاست *T.* اكسكلمه || La discale d'une botte de soie qui est séchée قوريمش بر باغ ايپكك اكسلمه‌سى

DISCERNEMENT. Distinction qu'on fait d'une chose d'avec une autre. V. Discerner. — Il se prend figur. pour la faculté de bien distinguer les choses, et d'en juger sainement *A.* قوّهٔ مميزه || Il a beaucoup de discernement بر كسكين قوت مميزه‌سى Juste discernement تمييز صاحب تمييز بر آدمدر ـ آدمدر مصيب

DISCERNER. Distinguer une chose d'une autre, ou en juger par comparaison *A.* تمييز ـ تشخيص ـ فرق *P.* تمييز كردن ـ مشخص كردن *T.* سچمك ـ سزمك || Discerner le flatteur d'avec l'ami دوست ايله مداهن بينني فرق وتمييز ايتمك le bon du mauvais نيك وبدى ـ خير وشرى فرق ايتمك le vrai du faux صدق وكذبى فرق ايتمك le bien d'avec le mal حسن وقبحك آرەسنى سچمك L'obscurité de la nuit empêche de discerner les objets ظلمت ليل صورك تشخيصنه مانع اولور Le microscope aide à discerner les plus petits objets خرده بين اك اوفاق شيلرك تمييز وتشخيصنه مدار اولور

DISCERNÉ. *A.* مميز ـ متميز ـ مشخص *P.* مشخص گشته *T.* سزلمش

DISCIPLE. Qui apprend d'un maître quelque science, quelque art *A.* تلميذ pl. تلامذة *P.* شاكرد ـ پيشكار ـ شاكرد *T.* شاكرد || Exercer, instruire ses disciples شاكردلرى مشق وتعليم ايتمك — On appelle, Disciples de Jésus-Christ, les apôtres et ceux qui suivent sa doctrine تلامذهٔ حضرت عيسى — Et disciples de Platon, d'Aristote, les philosophes qui suivent leur doctrine تابعين تابعين حكيم ارسطو ـ فلاطون

DISCIPLINABLE. Capable d'être discipliné *A.* قابل التعلم *P.* آموختنى *T.* تعليمه كلور || Cet homme n'est pas disciplinable قابل تعلم اولدجق آدم دكلدر L'éléphant est de tous les animaux le plus disciplinable فيلك جميع حيواناتدن زياده تعلمه قابليتى وار در

DISCIPLINE. Instruction, éducation *A.* تربيت *P.* تعليم ـ تأديب ـ تربيت ـ آموزش *T.* تربيه ـ اوكرنمه || Vous êtes sous la discipline d'un bon maître بر ماهر معلمك زير دست تربيەسندەسك Élevé sous une bonne discipline حسن تعليم ايله پرورشيافته Il y a des animaux capables de discipline تعليمه قابل حيوانات وار در

Il se prend aussi pour Réglement, ordre *A.* ضابطة pl. ضوابط ـ نظام pl. نظامات *P.* رسم وراه *T.* يول اركان || La discipline militaire ضوابط ونظامات عسكريه Discipline Académique دار العلومه مخصوص ضوابط مرعيه Rigoureuse discipline بلا تخلف ضابطهٔ اكيدهٔ واجبة الرعاية Exacte discipline رعايتى لازم اولان نظام وضابطه Rétablir la vigueur de l'ancienne discipline ضوابط قديمەنك حكمنى كماكان تجديد واحيا ايلمك Cette compagnie observe scrupuleusement sa discipline بو طائفه يول اركانه كمال اهتمام ايله رعايت ايدر

Discipline ecclésiastique, c'est sa police extérieure quant au gouvernement *A.* سنن وآداب الدين || Après avoir expliqué la foi, on réglait la discipline ecclésiastique فرايضك مقتضاسنى شرح وبيان ايلدكدنصكره سنن وآداب دينك تنظيمنه مبادرت ايدرلر ايدى

On appelle aussi Discipline, un fouet dont les religieux se servent pour se mortifier, ou pour châtier ceux qui sont sous leur conduite *A.* مجلد *P.* چنده *T.* قامچى

DISCIPLINER. Instruire *A.* تعليم *P.* آموزيدن *T.* مشق ـ تعليم ايتدرمك ـ ايتدرمك || Discipliner les gens de guerre عسكرى نفراتنى تعليم ايتدرمك

Et régler *A.* ادخال ـ ادخال تحت الرابطة ـ تنظيم ـ نظام ويرمك *P.* زير ضابطه نهادن *T.* تحت الضابطة ـ || Discipliner une maison بر خانەيى تحت رابطەيه قويمق تحت رابطەيه قويمق ـ ضابطەيه وضع ايتمك

DISCIPLINÉ. *A.* معلم *P.* تعليم كرده ـ آموخته *T.* اوكرنمش *A.* منتظم ـ منضبط ـ *P.* نظام بذيرفته *T.* ضابطه دار ـ رابطەيه قونمش || Soldats disciplinés *A.* عسكر معلم *P.* لشكر تعليم كرده *T.* تعليملو عسكر

DISCONTINUATION. Interruption, cessation pour un temps de quelque action *A.* انقطاع *P.* نا پيوستگى *T.* فاصله ـ كسلمه || Travailler à quelque chose sans discontinuation بر شيئه بلا فاصله ويرمكسزين سعى ايلمك ـ انقطاع مشغول اولمق Il ne continua pas cet ouvrage, et cette discontinuation fut cause... بو تأليفه مداومت ايتميوب انقطاعى بوكا سبب اولديكه La discontinuation de la guerre, du commerce سفرك انقطاعى وامر تجارتك انقطاعى

DISCONTINUER. Ne poursuivre pas ce qu'on avait commencé, l'interrompre pour quelque temps *A.* عدم المداومة ـ ايراث ـ الانقطاع ـ ايقاع الفاصلة *P.* فاصله دادن *T.* آرەسنى ـ فاصله ويرمك ـ كسمك || Discontinuer un bâtiment بنايه مداومت ايتمامك Discontinuer ses études تدرس ومطالعەيه فاصله ويرمك Discontinuer de faire ايشك آرەسنى كسمك de parler كلامه انقطاع ويرمك — Il se prend aussi neutralement *A.* انقطاع *P.* فاصله پذيرفتن *T.* آرەسى كسلمك ـ فاصله ويرلمك || La pluie a discontinué باران منقطع

يغموره فاصله - باران ردينن انقطاع اولمشدر - اولدی يغمورك آره‌سی كسلدی - ويرلدی La guerre n'a pas discontinué pendant vingt ans سفر يكرمی سنه تمامنده قدر منقطع اولمامشدر

DISCONTINUÉ. *A.* منقطع *P.* فاصله يافته *T.* آره‌سی كسلمش - فاصله ويرلمش -

DISCONVENANCE. Manque de convenance, différence, inégalité *A.* عدم الموافقة *P.* نا همواری - نا در برابری *T.* اويغونسزلق || Il y a une grande disconvenance entre eux بينلرنده كلی مرتبه عدم موافقت وار در Disconvenance d'âge سنّك عدم موافقتی de qualité رتبه‌نك عدم موافقتی d'humeur مزاجك عدم موافقتی

DISCONVENIR. Ne pas demeurer d'accord *A.* اجتناب عن الموافقة *P.* همدمی نمودن *T.* اويوشمقدن قاچنمق || Vous ne saurez pas disconvenir de m'avoir dit... فلان كلامی شو كلامی - ديديككه موافقتدن اجتناب ايده‌مزسك Disconvenez-vous du fait? سويلديككی انكار ايده‌مزسك ماده‌نك واقع اولديغنه موافقتدن اجتناب ايدرميسك ماده‌نك وقوعنی انكار ايدرميسك - Peut-on disconvenir d'une chose si évidente? بو رتبده واضح وآشكار ماده‌يه موافقتدن بو مقوله ظاهر وبديدار اولان ماده‌يی - اجتناب ممكنميدر انكاره مجال وارميدر

DISCORD. V. Discordant.

DISCORDANCE. Qualité de ce qui est discordant *A.* عدم التناسب *P.* نا همدمی - نا در برابری *T.* بری برينه اصوات والوانك || Discordance des sons, des couleurs ياقشماماسی Discordance des parties d'un édifice اجزای بنانك بری برليله عدم تناسبی - نا در برابری عدم تناسبی

Figur. *A.* اختلاف - عدم الامتزاج *P.* نا يكرنگی *T.* اويغونسزلق || Discordance des esprits, des caractères عقولك وخصايل وطبايعك اختلافی Que de discordance dans les opinions des hommes! بنی آدمك افكار وآرالرنده نه قدر اويغونسزلق وار در

DISCORDANT. Qui n'est point d'accord. Il se dit des instrumens, de la voix et de toute partie qui ne s'accorde pas avec les autres *A.* غير متوافق *P.* نا همدم - نادر برابر - پريشان *T.* آهنگ - اويغونسز - پرده‌لری اويغونسز || Un clavecin discordant پرده‌لری اويغونسز طنبور - Figur., Des humeurs discordantes *A.* ممتنع الامتزاج - غير ممتزج *P.* نا قابل آميزش *T.* اويغونسز بی امتزاج -

DISCORDE. Dissension, division entre deux ou plusieurs personnes *A.* شقاق - اختلاف - مباينت *P.* ستيز *T.* بوزوشقلق || Une cruelle discorde شقاق شديد perpétuelle شقاق ابدی La discorde se mit parmi eux بينلرنده شقاق كيردی - شقاق واختلاف حلول ايلدی Semer la discorde القای شقاق واختلاف ومباينت ايتمك Nourrir, entretenir la discorde شقاقی Fomenter la discorde مايهٔ اختلاف وشقاقی تنميه بسلمك - مايهٔ شقاقك تنميه‌سنه سعی ايتمك - ايتمك On appelle figur., Pomme de discorde, ce qui est un sujet, une cause de division *A.* مادّة الشقاق - وسيلة الشقاق || Cette prétention de préséance sera toujours pour eux une pomme de discorde بو تقدّم وتصدّر دعواسی علی الدوام بينلرنده بر وسيلهٔ شقاق اولدجغی دركار در

DISCORDER. Terme de Musique. Être discordant *A.* عدم التوافق الاصوات - اختلال اللحن *P.* نا همدم شدن - كج آهنگ شدن *T.* پرده‌سی اويغونسز اولمق

DISCOUREUR. Grand parleur. Il ne se dit guère qu'en mauvaise part *A.* مهذار - مكثار *P.* ياوه گو *T.* فارفره

Il se dit aussi d'un homme qui parle facilement et agréablement, mais sans solidité *A.* مقوال طليق اللسان *P.* ناطقه پرداز *T.* سوز ابدسی

DISCOURIR. Parler sur une matière avec quelque étendue *A.* نطق - تقرير الكلام - بسط الكلام - بحث *P.* سخن راندن *T.* بحث ايتمك || Discourir d'une affaire بر ماده‌دن بحث ايتمك sur une affaire بر مصلحتك اوزرينه بسط كلام ايتمك Socrate passa le dernier jour de sa vie à discourir sur l'immortalité de l'âme حكيم سقراط عمرينك يوم اخيرنده نفس ناطقه‌نك هلاكدن وفنادن منزّه اولديغندن بحث ايلدی

DISCOURS. Propos, assemblage de paroles pour expliquer ce que l'on pense *A.* كلام - مقاله - مقال pl. مقالات *P.* گفتار *T.* صحبت || Discours familier بی تكلّفانه صحبت éloquent كلام بليغ soutenu مقالهٔ فصيحه fleuri كلام مصطلح concis مقال بی كلام مجمل véhément گرينتلو صحبت impertinent مقالهٔ طويله extravagant كلام مجنونانه Long discours ادبانه Il faut retrancher les discours superflus مقالات زايده‌نك طيّی

غريب صحبتلر سويلر اقتضا ايدر Il tient d'etranges discours روزكارى صحبتلر سويلرسك Vous faites des discours en l'air صحبته فاصله ويرمك Interrompre le discours رشتهٔ كلامى تكرار ـ كلامه استيناف ايتمك Reprendre le fil du discours صدد الله آلمق Il a fait rouler le discours sur cette matière كلامى فلان مادّه‌نك اوزرينه دوشوردى Il a prononcé un discours très-énergique بر كلام قوىّ التأثير نطق وبيان ايلدى — On dit, C'est un autre discours, pour dire, il ne s'agit pas de cela بو بشقه صحبتدر ـ بو صدد آخر در

Il se prend aussi, pour une pièce, pour une composition que l'on fait sur quelque sujet *A.* مقالة *P.* گفته *T.* حكايه || Il a fait un beau discours sur cette matière بو مادّه‌نك اوزرنده بر مقالهٔ لطيفه انشا ايلدى مقالهٔ منظومه Discours en vers

DISCRÉDIT. Diminution, perte de crédit *A.* سقوط من الاعتبار انحطاط القدر والاعتبار ـ *P.* بى اعتبارى ـ بى حرمتى ـ *T.* اعتبارسزلق || Les billets d'un tel tombent dans le discrédit فلانك تحويللرى اعتباردن سقوط ايتمكده در Ses lettres de change sont dans le discrédit فلانك پوليچه تمسكلرى اعتباردن دوشدى ـ مسقوط من الاعتبار در

DISCRÉDITÉ. Qui est tombé en discrédit *A.* مسقوط من الاعتبار ـ منحط الاعتبار *P.* بى اعتبار ـ بى حرمت *T.* اعتبارسز ـ دوشمش || Actions de banque discréditées مسقوط من الاعتبار اولان اسهام قائمه‌لرى

DISCRET. Avisé, prudent, retenu dans ses paroles et dans ses actions *A.* اهل الحزم والاحتياط ـ حزما pl. حزيم ـ حازم *P.* پرهيزكار *T.* ملاحظه‌لو || Il est extrêmement discret غاية الغايه حازم بر آدمدر

Il se dit aussi d'un homme fidèle, et qui sait garder le secret *A.* عفيف اللسان ـ محفوظ اللسان *P.* راز دار *T.* ديلنى طوتار ديلى پرهيزلو ـ سرّ صاقلر ـ

DISCRÉTION. Judicieuse retenue, circonspection dans les actions et dans les paroles *A.* احتياط ـ حزم *P.* پرهيزكارى *T.* ملاحظه‌لولق || Agir avec discrétion حزم واحتياط ايله حركت ايتمك Il a beaucoup de discrétion فلانك غاية الغايه حزم واحتياطى وار در Il n'a point de discrétion مايهٔ حزم واحتياطدن بى بهره در Son zèle est sans prudence et sans discrétion غيرتى اثر عقلدن عارى وحزم واحتياطدن بريدر

On dit, que les soldats vivent à discrétion, pour dire, qu'ils vivent chez leurs hôtes sans discipline et sans autre règle que leur volonté *A.* كيف ما يريد *P.* خودكامانه *T.* كندو كيفنجه || Les soldats vivent à discrétion chez leurs hôtes عسكرى طائفه‌سى مسافر اولديغى قوناقلرده كيف ما يريد تعيش ايدر — On dit aussi, Se rendre à discrétion, lorsqu'on se soumet à la volonté et qu'on se rend à la merci du vainqueur *T.* غالبك اراده‌سنه تسليم نفس ايله استيمان ايتمك ـ بلا شرط وقيد همان ـ تسليميت مطلقه ايله استيمان ايتمك ـ تسليميت تامّه ايله استيمان ايتمك — On dit aussi, qu'on se remet à la discrétion de quelqu'un, pour dire, qu'on se livre au jugement de quelqu'un pour une affaire *T.* بر كمسنه‌نك رأى واراده‌سنه تسليم زمام اختيار ايتمك

DISCULPATION. V. Disculper.

DISCULPER. Justifier d'une faute imputée *A.* تبرية من التهمة ـ تبرية من الذمّة *P.* از گناه آزاده كردن *T.* تهمتدن صيرمق ـ صوچدن پاكه چيقارمق || Ses amis l'ont disculpé de ce qu'on lui imputait حقنه اسناد اولنان تهمتدن احبابى ودوستانى تبريه ايتمشلر در Cette dernière action l'a pleinement disculpé dans le public موخراً ظهور ايدن فعل وحركتى بين الناس كليّاً تبريهٔ ذمّتنه وسيله اولمشدر

SE DISCULPER. *A.* تنصّل ـ تبرّى من الذمّة ـ تبرّى من التهمة ـ من القباحة *P.* از گناه آزاده گشتن *T.* تهمتدن صيرلمق اول بابده تهمتدن پاكه چيقمق || Il s'en est disculpé ـ اول بابده تبريهٔ ذمّت ايلدى ـ تبرّى ايلدى Je veux me disculper envers lui فلانك يانندة تهمتدن تبرّى ايتمك فلانك يانندة تبريهٔ ذمّت ايتمك استرم ـ استرم

DISCULPÉ. *A.* برىٌ من التهمة ـ برىٌ من الذمّة *P.* از گناه آزاده گشته *T.* كندويى قباحتدن پاك ايلمش ـ پاكه چيقمش

DISCUSSIF. Terme de Médecine. Il se dit des remèdes qui résolvent, qui dissipent les humeurs *A.* متشتّت الاخلاط *P.* پراكنده ساز كش *T.* خلطى طاغدیجى

DISCUSSION. Examen, recherche exacte *A.* مفاحصة pl. مفاحصات ـ مباحثة pl. مباحثات *P.* جستجوى حال *T.* آراشدرمه || Une affaire de discussion مباحثه‌يه سزا بر مصلحت de longue discussion مباحثهٔ مديده‌يه محتاج بر مصلحت V. aussi Discuter.

On dit, Faire une discussion de biens, pour dire, une recherche et vente en Justice des biens d'un débiteur *A.* تفتيش

مال آراشدرمه *T.* جستجوی مال ـ پژوهش مال *P.* المال
V. Discuter.

Il se prend aussi pour Dispute, contestation *A.* مجادلة pl. مجادلات ـ مناقشة pl. مناقشات *P.* گفتگو *T.* دیدی قودی
|| Ils ont eu une discussion ensemble بینلرنده مجادله ـ خرلشمه وار ایدی

DISCUTER. Examiner une question, une affaire avec soin, et en bien considérer le pour et le contre *A.* تنقیر ـ استبحاث ـ تتبع ـ تفحص *P.* پژوهیدن *T.* آراشدرمق || Discuter un point de Droit فقهه متعلق بر دقیقه‌یی تتبع ایتمک Il a bien discuté la vérité de ce fait بو واقعه‌نک حقیقتنی کما ینبغی تنقیر واستبحاث ایلدی Votre affaire a été bien discutée سنک مصلحتک کرکی کبی تتبع وتفحص اولندی

Discuter les biens d'un débiteur. C'est les rechercher et les faire vendre en Justice *T.* مدیونک مالنی تفتیش ومعرفت شرعله بیع ایتدرمک ـ On dit aussi, Discuter un homme, pour dire, discuter les biens d'un homme *T.* بر کمسنه‌نک مالی اوزرینه دعوا ایتمک || Il faut discuter le principal obligé avant que d'attaquer la caution کفیلک مالنی آراشدروب بیع ایتدرمزدن مقدم اصل متکفل دین اولانک مالی اوزرینه دعوا اولنمق اقتضا ایدر

DISERT. Celui qui parle aisément et avec élégance *A.* منطیق ـ حسن الناطقة *P.* ترزبان ـ خوش گفتار *T.* خوش صحبت
|| Il est plutôt disert qu'il n'est éloquent حسن تقریر وبیانه موفق ـ حسن ناطقه‌سی فصاحت وبلاغتنه غالبدر Il est fort disert غایت مرتبه‌ده حسن تقریره موفقدر

DISERTEMENT. D'une manière diserte *A.* بحسن الناطقة *P.* با ترزبانی *T.* صحبت خوشلغیله || Il a parlé disertement حسن ناطقه ایله تقریر کلام ایلدی

DISETTE. Manque de quelque chose nécessaire *A.* قحط ـ قلت *P.* نا بودی *T.* قیتلق ـ یوقلق || Disette de vivres قحط ذخایر وارزاق Grande disette قحط عظیم ـ قحط وغلای عظیم Disette de toutes choses کافهٔ اشیانک قحط وقلتی Dans une telle langue, il y a une grande disette de mots فلان لسانده فلان لسانده الفاظک کلی قحط ـ عظیم قحط الفاظ وار در وقلتی وار در

DISEUR. Celui qui dit *A.* قایل ـ ناقل *P.* گوینده ـ گویا *T.* سویلیجی || Diseur de bons mots مضمونگوی Diseur de nouvelles ناقل اخبار ـ حوادثگوی Diseur de riens قایل ترهات ـ هرزه گو Diseur de bonne aventure فالگوی

On dit proverb., L'entente est au diseur, pour dire, que celui qui parle entend bien ce qu'il veut dire, et qu'il y a quelque chose de caché que lui seul entend *A.* المعنی فی بطن القایل

DISGRÂCE. Perte des bonnes grâces d'une personne puissante *A.* سقوط من نظر الالتفات ـ مغضوبیت ـ سقوط من النظر *P.* از نظر افتادگی *T.* نظردن دوشمه || On ne sait d'où vient sa disgrâce نظردن سقوطی قنغی طرفدن اولدیغی معلوم دکلدر On ne connaît pas la cause, le sujet de sa disgrâce نظردن سقوطنه سبب نه اولدیغی بللو دکلدر Tomber en disgrâce نظر التفاتدن ساقط اولمق Durant sa disgrâce نظردن مسقوط اولدیغی ایامده ـ مغضوبیتی وقتنده

Et infortune, malheur *A.* نکبت pl. نکبات ـ مصیبت ـ نائبة pl. نوائب ـ مصایب *P.* فلکزدگی ـ کمزدگی *T.* قضا ـ فنگ ـ بر مصیبته باشنه بر قضا کلدی ـ گرفتار اولدی Voilà une étrange, une cruelle disgrâce اشته غریب وشدید بر نکبت

Il signifie aussi, mauvaise grâce dans le maintien, la démarche, la manière de parler *A.* ردائت الطور *P.* نا زیبایی *T.* جرکینلک ـ بدلک ـ حسنسزلق || Cette femme est jolie, mais elle a de la disgrâce dans la taille فلان خاتون کرچه لکن بو یبی ـ دلبر در لکن نا زیبایی قد وقامتی درکار در ـ جرکیندر ـ Figur. || Cet homme met de la disgrâce dans le bien même qu'il fait فلان کمسنه ایتدیکی لطفی بیله ردائت طور ایله ایدر

DISGRACIER. Cesser de favoriser quelqu'un, le priver de ses bonnes grâces *A.* اسقاط من النظر ـ القاء فی المغضوبیة *P.* از نظر انداختن *T.* نظردن دوشورمک ـ استثقال ایتمک || Le Roi l'a disgracié پادشاه فلانی نظردن اسقاط ایلدی Son imprudence le fit disgracier عدم درایتی استثقال ایلدی ـ نظردن اسقاط اولنمسنه سبب اولمشدر

Disgracié. *A.* ساقط من النظر ـ مغضوب *P.* از نظر انداخته *T.* نظردن دوشمش ـ مستثقل

On dit, qu'un homme est disgracié de la nature, ou simplement, Disgracié, pour dire, qu'il a quelque chose de difforme en sa personne خلقتی جهتیله مغدور در

Il s'emploie aussi substantivement || Les disgraciés occupent souvent les autres du récit de leurs disgrâces منكوبين اكثريا سرگذشتلريني نقل ايله خلقي تعجيز ايده كلمشلر در

DISGRACIEUSEMENT. D'une manière disgracieuse *A.* بطور *P.* الردئ *T.* بنازيبايي ايله چركينلك ايله - حسنسزلق ايله - بدلك ايله -

DISGRACIEUX. Qui est désagréable *A.* ردئ - قبيح *P.* نا زيبا - نا مطبوع - بد *T.* حسنسز || Cela est bien disgracieux فلان شئ خيليجه ردئ ونا زيبا در

DISJOINDRE. Séparer des choses qui étaient jointes *A.* تفريق - ابانة *P.* از هم جدا كردن *T.* آيرمق - بشقه قلمق

DISJONCTIVE. Terme de Grammaire. Il se dit de certaines conjonctions qui d'abord rassemblent les parties d'un discours, pour les considérer ensuite séparément *A.* ادات الشك

DISLOCATION. Séparation, déboîtement d'un os. V. Déboîtement.

On dit aussi, Dislocation d'un membre *A.* انفصاح العضو *P.* عضو از جايش جدايئ *T.* عضوك اك يرندن آيرلمسى

DISLOCATION d'une armée, signifie, séparation des différens corps d'une armée, lorsqu'on les distribue dans différens cantonnemens ou garnisons *T.* عسكرك طرف طرف كوندرلمسيچون يرلو يرندن آيرلمسى - يرندن تفريقى

DISLOQUER. V. Déboîter. — On dit aussi, Disloquer un membre *A.* فصخ العضو *P.* عضورا از جايش جدا كردن *T.* عضوى اك يرندن آيرمق

DISPARAÎTRE. Cesser de paraître *A.* غيبوبت - امتحا - انطماس *P.* نا پيدا شدن - نا بديد گشتن *T.* بلورسز اولمق - غايب اولمق || L'ange disparut après lui avoir parlé ملك فلانه تبليغ كلام ايلدكدنصره غايب ونا بديد اولدى Le fantôme a disparu à nos yeux صورت خياليه نظرمزدن غايب اولمشدر Cette comète, ce météore a disparu بو اختر دنباله دار وعلايم سمادن ظهور ايتمش علامت محو ونا پيدا اولمشدر Le jour commence à disparaître كونش مشرف امتحا وانطماسدر

Et se retirer promptement, se cacher || On le pressait de payer, il disparut اقچهنك اداسى ايچون تضييق اولنديغندن فلان غيب ايلدى Un tel a fait banqueroute, et a disparu كمسنه افلاسده جيقوب غايب ونا پيدا اولدى À l'approche de nos troupes, les ennemis disparurent عسكرمز تقرب ايلدكده دشمن غايب ونا بديد اولمشدر

Il se dit figur. d'une chose qu'on avait, et qui tout d'un coup ne se trouve plus || J'avais des gants, ils ont disparu الدوانلرم وار ايدى نا بديد اولدى

DISPARU. *A.* منطمس - ممحا - غايب *P.* نا پيدا - نا بديد *T.* بلورسز اولمش - غايب اولمش

DISPARATE. C'est le vice contraire à la qualité qu'on désigne par le mot d'Unité *A.* عدم الوحدة *P.* نا يكانكى *T.* برلكسزلك || Il est impossible qu'il y ait des disparates sans inégalités, mais il peut y avoir des inégalités sans disparates بلا عدم المساوات عدم وحدتك وجودى محالدر انجق عدم مساواتك وجودى بلا انعدام الوحدت ممكندر

Il se dit aussi des choses qui ne vont point ensemble, qui n'ont aucun rapport *A.* مختلف - متغاير - غير موافق *P.* نا هموار - ديگر گون *T.* بري برينه اويغونسز || Voilà des choses bien disparates اشته بري برينه متغايرونا موافق شيئلر در

DISPARITÉ. Inégalité, différence qui se rencontre entre des choses qui se peuvent comparer *A.* مغايرت - فرق - اختلاف *P.* نا همواري - ديگر گوني *T.* اويغونسزلق || Il y a bien de la disparité فرق عظيم واردر La disparité est grande entre ces personnes بو آدملر بيننده كلى فرق وار در

DISPARITION. Action de disparaître *A.* غيبت - غياب *P.* نا بودي - نا پيدايي *T.* غايب اولمقلق || Sa disparition subite alarma sa famille فلانك ناگهان غيبتي اهل بيتنه قويروقلو موجب اضطراب اولمشدر La disparition d'une comète يلدزك غيبتي

DISPENDIEUX. Qui cause une grande depense *A.* كثير المصارف - محتاج الى مصارف الكثيرة *P.* بسيار مصرف *T.* چوق مصرفلو || Une entreprise dispendieuse كثرت مصارفه محتاج برعزيمت

DISPENSAIRE. Nom qu'on donne aux livres qui traitent de la manière de préparer les remèdes *A.* كتاب التركيب الادوية *P.* تركيبنامهٔ علاجها *T.* علاج تركيبي كتابي

DISPENSATEUR. Qui distribue *A.* مقسّم *P.* بخش كننده *T.* پاى ايديجى || Sage, juste dispensateur des bienfaits du prince نعم وعطاياى سلطانيةنك عاقل وعادل مقسّمى

DISPENSATION. Distribution *A.* توزيع - تقسيم *P.* بخش سازي *T.* پاى ايتمه || Sage dispensation حكيمانه توزيع - محقانه تقسيم Juste dispensation قانون عقله موافق تقسيم

Dispensation des grâces قانون عدل وحقانيته مقارن تقسيم ـ توزيع نعم وعطايا

DISPENSE. Exemption de la règle ordinaire *A.* معافيت pl. معافيات *P.* مسلمی *T.* معافلق || Dispense de la loi, de la coutume قانوندن وعرف وعادتدن معافيت Dispense d'âge حدود سنه دائر اولان قانون ونظامدن معافيت Demander dispense استدعای معافيت ايتمك Accorder une dispense احسان معافيت ايتمك

En termes de religion, il signifie aussi, permission *A.* تحليل || حلال ايتمه *T.* حلالسازی *P.* رخصت شرعيّة ـ اباحة ـ Dispense de manger de la viande پرهيز كونلرنده اكل لحمی Dispense d'épouser une parente اقربادن اولانه تحليل ايتمك تزوّج ايچون رخصت شرعيّه ـ تزوّجی تحليل ايتمك ويرمك

DISPENSER. Exempter de la règle ordinaire, faire une exception en faveur de quelqu'un *A.* عفو *P.* عفو كردن *T.* عفو ايتمك || Dispenser d'aller à la guerre سفره كتمكدن عفو ايتمك Dispenser de la loi commune, de la règle قانون وقاعدهٔ فريضهٔ صيامدن Dispenser du jeûne مرعيّدن عفو ايتمك عفو ايتمك ـ On dit pour s'excuser poliment de faire une chose, Dispensez-moi de faire cela بونی ايتمكدن بنی عفو بيورك

Se dispenser, se dit des permissions qu'un se donne soi-même *A.* دست كش فراغ شدن ـ دست كشيدن *P.* فراغت ـ استعفا ـ كتمكدن استعفا ايتمك Se dispenser d'aller à.... واز كچمك || *T.* Se dispenser de faire une chose بر شيئی ايشلمكدن استعفا فراغت ايتمك ـ ايتمك

Dispenser. Départir, distribuer *A.* توزيع ـ تقسيم *P.* بخش كردن *T.* پای ايتمك || Dispenser les grâces du prince عطايای ملوكانه‌يی توزيع ايتمك

Dispensé. *A* معفوّ *P.* عفو كرده *T.* عفو اولنمش

DISPERSER. Répandre çà et là *A.* تنشير ـ نشر *P.* افشاندن ـ پريشان كردن ـ كلانيدن *T.* صاچمق || Disperser de l'argent نشر سيم وزر ايتمك des présens نشر هدايا ايتمك

Et envoyer, placer en divers lieux *A.* تفريق *P.* جدا كردن *T.* آيرمق || Disperser des troupes عسكری تفريق ايتمك

Il signifie aussi, mettre en désordre, dissiper *A.* تشتيت ـ تبديد ـ انداد ـ ايرات التفرقة *P.* پراكنده ـ پراكنديدن ـ تار ومار كردن ـ كشوفتن ـ شكوليدن ـ وپريشان كردن *T.* پريشان ايتمك ـ طاغتمق || Disperser un troupeau بر سوری حيواناتی پريشان ايتمك Les Juifs furent dispersés après la destruction du temple طايفهٔ يهود انهدام هيكلدنصكره پراكنده وپريشان اولمشدر

Se disperser. *A.* تفرّق ـ تشتّت ـ تشعّب *P.* پراكنده ـ پريشان كشتن ـ شدن *T.* طاغلمق

Dispersé. *A.* متفرّق ـ متشتّت ـ متشعّب *P.* پراكنده ـ پريشان *T.* شكوليده ـ طاغلمش

DISPERSION. Action de disperser, ou par laquelle on est dispersé *A.* تفرقة ـ شتات *P.* پراكندگی ـ پريشانی ـ كشوف *T.* طاغلمه ـ طاغلنقلق || La dispersion des Juifs a été prédite par les prophètes et par Notre-Seigneur dans l'Évangile طايفهٔ يهودك تفرّق وانشتاتی مادّه‌سی انبيای عظام طرفندن وانجيل شريفده حضرت عيسی آغزندن انبا اولنمشدر

DISPONIBLE. Il se dit des biens dont on peut disposer *A.* ممكن الاستعمال ـ للاعمال ـ متهيّی *P.* بكار آوردنی ـ آمادهٔ استعمال *T.* قوللانيله بيلهجك || Un revenu disponible ممكن قوللانيله بيلهجك بر ايراد Une somme disponible اعماله متهيّی اقچه ـ الاستعمال اولان اقچه

DISPOS. Léger, agile *A.* جلجل pl. جلاجل ـ خفيف الحركة *P.* جست وچالاك *T.* جيوه‌لك || On ne peut pas être plus dispos à son âge اول سن وسالده بوندن زياده جست وچالاك اولمق ممكن دكلدر

DISPOSER. Arranger, Mettre les choses dans un certain ordre *A.* ترتيب ـ تنظيم *P.* پرداختن *T.* دوزمك ـ نظامه قويمق ـ ترتيب ايتمك || L'architecte a bien disposé les appartemens de cette maison معمار بو خانه‌نك بيوت وحجراتنی بو خانه‌نك اوطه‌لربنی ـ وجه احسن اوزره ترتيب ايلدی Il a bien disposé les parties حسن ترتيب ايله تنظيم ايلدی de son discours مقاله‌سنك اجزا وابحاثنی نسق احسن اوزره ترتيب ايلدی Dieu a disposé dans un ordre merveilleux toutes les parties de l'univers خدای متعال حضرتلری كافهٔ اقطار عالمی ترتيب بديع اوزره تنظيم ايلدی

Et préparer à quelque chose, engager quelqu'un à faire ce qu'on souhaite de lui *A.* امالة ـ ايقاع الاستعداد ـ *P.* آماده كردن ـ مستعدّ كردن *T.* خاطرلمق ـ كوكلی ياپمق || Je l'ai disposé à vous demander pardon فلانی طلب عفو

ایتمك خصوصنه مایل ومستعد ایلدر La grâce dispose les coeurs فیض باری قلوب عباده ایقاع استعداد ایدر Disposer un homme à la mort بر کمسنه‌یی توطئهٔ مقدمات لازمه ایدرك حال مماته مستعد وآماده ایتمك Il est disposé à faire tout ce qu'il vous plaira هر نه مطلوب ودلخواهك وار ایسه اجراسنه استعدادی درکار در Se disposer à un voyage سفره کسب میل واستعداد ایتمك Je les ai laissés qui se disposaient à vous venir voir فلان کمسنه‌لر زیارتکه کلمکه مایل ومستعد اولدقلری حالده یانلرندن مفارقت ایلدم - فلان کمسنه‌لرك یانندن حین مفارقتمده سنك زیارتکه کلمکه مستعد ایدیلر Disposer quelqu'un pour le bain, pour la purgation فلانی استحمام وتنقیه خصوصنه امالە ایتمك - فلانك درونده استعداد استحمام وتنقیه‌یی ایقاع ایتمك

Il se dit aussi des choses que l'on prépare pour quelque occasion *A.* ترتیب - تهیئه - اعداد *P.* آماده ساختن *T.* ترتیب ایتمك - حاضرلمق || On a disposé ce lieu-là pour le bal فلان یری ضیافت ایچون ترتیب وتهیئه ایلدیلر On a disposé toutes choses کافهٔ اشیا تهیئه واعداد اولندی

Il signifie aussi, faire de quelque chose ou de quelqu'un ce que l'on veut *A.* اجراء المرام - تنظیم کیف ما یشاء *P.* بر مرام *T.* اجرای دلخواه کردن - وفق دلخواه بکار بردن دیلدیکی کبی قوللانمق - اوزره نظاملمق || Disposer de son bien par testament مالنی وصیتنامه ایله کیف ما یشاء تنظیم Disposer de ses enfans اولادی حقنده اجرای مرام ایتمك ایتمك Je ne dispose pas de moi comme je voudrais نفسم حقنده استدیکم کبی اجرای مرام ایتمم Vous croyez qu'on dispose de lui comme on veut, et vous vous trompez فلانی دیلدکلری کبی قوللندقلرینی ظن ایدرسك بو بابده یاکلیشك وار Il dispose de tout dans cette maison بو قوناقده کیف ما یشاء اجرای مرام ایدر Je ne puis disposer que de ce qui m'appartient کندو مالمدن غیری بر نسنه حقنده اجرای امرام ایدەمم

On dit, que Dieu a disposé d'une personne, pour dire, qu'elle est morte *T.* فلانك حقنده انا لله وانا الیه الراجعون حکمی جریان ایلدی

On dit proverb., L'homme propose, et Dieu dispose, pour dire, que nos projets tournent souvent tout autrement que nous n'avions pensé *A.* العبد یدبر والله یقدر

Il signifie aussi, aliéner, soit par vente, soit par donation, ou autrement *A.* فراغ *P.* فراغت کردن *T.* فراغت ایتمك || Il a disposé de cette terre, de sa maison, de tout son bien فلان ارضی وکندو خانه‌سنی وبالجمله مالنی فراغ ایلدی Les mineurs ne peuvent disposer de leur bien صغار کندو مااللرینی فراغه قادر دکللر در

Disposé. *A.* مرتب - منتظم *P.* پرداخته *T.* دوزلمش *A.* مستعد - متهیئ - مهیا *P.* آماده کرده *T.* حاضرلنمش

On dit, Un homme bien disposé pour quelqu'un, pour dire, bien intentionné فلانه حسن توجهی - فلانك خیر خواهیدر Et mal disposé pour quelqu'un فلانك فلانه توجهی وار - وار فلانه توجهی یوقدر - خیرخواهی دکل

DISPOSITIF. Préparatoire, qui dispose à quelque chose. Il n'est d'usage qu'en cette phrase, Remède dispositif *A.* دواء متهیئ للطبیعة

Il signifie aussi, le prononcé d'une sentence, d'un édit *A.* حکم *P.* فرموده *T.* حکم

DISPOSITION. Arrangement *A.* ترتیب - نظام *P.* سازوسامان *T.* دوزولش || La disposition des parties du corps اجزای بدنك ترتیبی La disposition d'un jardin باغچه‌نك ترتیبی La disposition de l'architecture d'un bâtiment رسم بنانك نظام وترتیبی La disposition des troupes, de la bataille عسکرك وجنکك نظام وترتیبی La disposition de son discours فلانك نطق ایلدیکی مقاله‌نك ترتیبی Ce général avait fait une belle disposition عسکرك - فلان جنرال برکوزل ترتیب ایلدی - ترتیبنده بر کوزل تدبیر ایلدی - Il signifie aussi, l'action par laquelle on dispose de quelque chose, et l'effet qui en résulte || Par la disposition qu'il fit de son bien مالنه دائر حکیمانه ایتدیکی ترتیب موجبنجه Il a fait une sage disposition بر ترتیب ایلدی Selon la disposition qu'il en a faite en mourant حین وفاتنده وصیت ایلدیکی نظام موجبنجه Il a laissé la disposition de ses affaires à un tel نظام امورینی فلانه حواله ایلدی Suivant la disposition de la loi نظام قانونه اتباعاً Disposition testamentaire با وصیتنامه وضع اولنان نظام Les dispositions d'un traité عهدنامه‌نك شامل اولدیغی نظامات وترتیب Cela rendit la disposition du traité illusoire بو کیفیت عهدنامه‌ده مندرج اولان صورت نظامی خیال حکمنه تنزیل ایلدی Les dispositions vagues furent précisées صورت مطلقه ایله بیان اولنان نظامات تعبیرات صریحه

ایله تنصیص اولندی

En Rhétorique, on appelle Disposition, L'arrangement des parties dont un discours est composé *A.* تلافق الکلام || La Rhétorique a trois parties, l'invention, la disposition et l'élocution علم بیان اجزای ثلثهدن عبارتدر که بری ایجاد کلام ودیگری تلافق کلام واوچنجیسی احتباک کلامدر

Il signifie aussi, le pouvoir, l'autorité de disposer d'une chose *A.* اقتدار ـ وسع *P.* توان *T.* الدن کلمه ـ الده اولمق || Il n'est pas en ma disposition de vous confier ... سکا فلانی امانت ایتمک الده دکل Cela n'est pas en ma disposition بو خصوص وسعمدن خارجدر Je vous offre tout ce qui est en ma disposition ید اقتدارمده اولانی جمله سکا عرض وتبلیغ ایدرم Tout est en la disposition de Dieu هرشی الله تعالینک ید اقتدارنده در

On dit, À la disposition, pour dire, dans la dépendance, avec pouvoir d'en disposer *A.* فی ید الحکم ـ تحت الحکم *P.* زیر حکم *T.* حکم آلتنده || Il est entièrement à la disposition d'un tel فلاننک کلیًا ید حکمنده در Cela est à ma disposition فلان شی زیر حکممده در Il a des gens à sa disposition زیر حکمنده برقاچ کسان وار در Mettre une somme d'argent à la disposition de quelqu'un مبلغ معلوم المقداری بر کمسنهنک ید حکمنه تفویض ایتمک

Disposition, signifie aussi, inclination, aptitude *A.* استعداد *P.* میل درون *T.* استک ـ کش || C'est un ـ میلان ـ میل enfant qui a beaucoup de disposition au bien خیره استعدادی زیاده بر طفلدر Il a de grandes dispositions à l'étude, à la danse, à la musique تحصیله ورقصه وموسیقییه کلی استعدادی وار در Naturellement on n'a que trop de disposition au mal حسب الطبیعه شر وفساده استعداد غالبدر Cet enfant a beaucoup de disposition بو طفل بغایت مستعد در ـ کلشی جوقدر

Il se dit aussi, des sentimens où l'on est à l'égard de quelqu'un *A.* توجه القلب ـ توجه pl. توجهات ـ استعداد || C'est un homme qui a de très-bonnes dispositions pour vous سنک حقکه توجهات حسنهسی کمالده در Je l'ai laissé dans une disposition très-favorable pour ce qui vous regarde فلاننک یانندن حین مفارقتمده سکا متعلق کافهٔ اموره حسن استعدادی کمالده ایدی

Et du dessein, de la résolution que l'on a de faire quelque chose *A.* نیت || Je l'ai laissé dans la disposition de sortir فلانی براقدیغم وقتده خانهسندن جیقمق نیتنده ایدی Il se mettait en disposition de travailler ایش ایشلمکه مباشرت ایشه مباشرت نیتنده ایدی ـ نیتنده ایدی

Et de ce qui dénote quelque préparation à quelque chose de prochain || Voilà un pouls qui marque de la disposition à la fièvre اشته بو نبض استعداد حرارته دلالت ایدر Il paraît dans l'air de la disposition à la pluie هواده باران استعداد اماراتی وار در

On dit, Être en bonne disposition, pour dire, se porter bien *T.* حال صحتده اولمق Être en mauvaise disposition *T.* منحرف مزاج نا ـ کیفسز اولمق ـ سو مزاجده اولمق ـ المزاج اولمق خوش اولمق

DISPROPORTION. Inégalité, manque de proportion *A.* مغایرة عدم المقایسة ـ عدم الاقتیاس ـ اختلاف القیاس ـ القیاس *P.* نا یکسانی ـ نا در برابری ـ بی قیاسی *T.* اویغونسزلق ـ قیاسسزلق || Il y a une grande disproportion entre ces deux choses-là بو ایکی شیلر بیننده کلی اختلاف قیاس وار در Quelle disproportion y trouvez-vous? بو بابده نه جهتله اختلاف قیاس اولدیغن دیرسک Il y a entre eux une grande disproportion d'âge, de qualité, de rang, de mérite آنلرک بیننده سن وذات ورتبه واهلیت جهتیله اولان عدم مقایسه قتی کلیدر

DISPROPORTIONNÉ. Qui manque de proportion *A.* عدیم نا در برابر ـ دور از قیاس *P.* بعید عن القیاس ـ الاقتیاس *T.* اویغونسز ـ قیاسسز || Leurs âges sont fort disproportionnés مرتبهٔ سنلری بغایت بعید عن القیاسدر Un mariage disproportionné قاعدهٔ مقایسهدن خارج بر نکاح نا متناسب Ces partages-là sont bien disproportionnés بو تقسیماتده قاعدهٔ مقایسهیه رعایت اولنمامشدر

DISPUTABLE. Qui peut être disputé *A.* قابل المماراة ـ سزاوار سخال ـ جای ستیز ـ سرنگیدنی *P.* محل المجادلة *T.* سوز آلتشمهنک یری || Cette question est disputable بو مسئله محل مجادله در Cela n'est pas disputable بو ماده قابل مجادله ومماراة دکلدر

DISPUTE. Débat, contestation *A.* مشاجرة ـ مجادلة pl. مجادلات معارضات pl. معارضة ـ مماراة ـ مناقشات pl. مناقشة ـ

سوز آتشمه - چکشمه *T.* سخال - ستیز *P.* || Grande dispute مجادلهٔ عظیمه Ils sont toujours en dispute دائما مجادله ومناقشهدن خالی دکللر در Avoir dispute ensemble بینهماده معارضه اولمق Avoir dispute avec quelqu'un بر کمسنه ایله معارضه اوزره اولمق Opiniâtre dans la dispute مجادلهده مصرّ ومعنّد La chaleur de la dispute گرمیّت معارضه - حمیّای جدل ومناقشه - مجادلهنک قیزغنلغی -

Il se dit aussi, des actions publiques qui se font dans les écoles pour agiter des questions *A.* مجلس المطارحة || Disputes publiques مجالس مطارحهیه دائر عموم مجلسلری Ouvrir la dispute مجلس مطارحهیه استفتاح ایتمک Assister aux disputes مجالس مطارحهده بولنمق

DISPUTER. Avoir contestation *A.* تنازع - تشاجر - تجادل - ممارات *P.* سوز سخال کردن - جدل زدن - سرنگیدن *T.* چکشمک - آتشمق || Disputer ensemble بری بریله منازعه Ils disputent perpétuellement علی لدوام مشاجرهدن ایتمک خالی دکللر در

On se sert aussi de ce mot pour dire, que des choses ou des personnes paraissent avoir des qualités si égales, qu'on ne sait laquelle l'emporte *A.* تفاضل - مبارات فی الرجحان - تمازی *P.* دعوای برتری نمودن *T.* اوستونلک دعواسنده - اولمق - دعوای فضل ومزیّت ایتمک || Ces deux femmes disputent de beauté, d'esprit بو ایکی خاتون حسن وملاحت وذکا وفراست بابنده تمازی وتفاضل اوزره درلر Ces deux maisons disputent de noblesse بو ایکی نسب خصوصنده رجحان - خاندان بیننده دعوای فضل ومزیّت وار در نسبه دائر مبارات وار در

Il signifie aussi, agiter des questions de part et d'autre *A.* مباحثة - مطارحة *P.* با یکدیگر طرح مسئله کردن *T.* بری بریله مسئله سورشدرمق || Disputer sur une telle proposition فلان مطلب اوزرنده مطارحه ومباحثه ایتمک

Et contester pour emporter quelque chose *A.* ادّعا *P.* دعوا - ادّعا کردن - نمودن *T.* ادّعا ایتمک - دعوا ایتمک || Disputer un prix اوکدلک اخذ واحرازینی ادّعا ایتمک Disputer une charge de professeur مدرّسلک مقامنی ادّعا ایتمک Disputer un rang بر رتبه ادّعا ایتمک Il lui dispute le pas ادّعای تقدّم ایدر

Et contester pour conserver quelque chose *A.* استلجاج - لجاج - با ستیزکاری ادّعا کردن *P.* تلجج - اظهار اللجج نمودن *T.* بر نسنهیی قوربهمق ایچون چکشمک || Disputer sa vie, son bien, son honneur جاننی ومالنی وعرضنی وقایه خصوصنده اظهار لجّ واصرار ایتمک Disputer la victoire. *T.* احراز قصب السبق غالبیتده اظهار لجاج واصرار ایتمک

Disputer le terrain, signifie figur., se défendre pied à pied میدان مدافعهده خطوه بخطوه اظهار ثبات ومتانت ایتمک

DISPUTEUR. Qui aime à disputer *A.* مجادل - میّال الی المعارضة *P.* جدلزن - سخالزن *T.* سوز آتشمغه مبتلا || Disputeur opiniâtre مصرّ ومعنّد بر مجادل

DISQUE. En parlant des astres, il signifie, le corps apparent d'un astre *A.* قرص *P.* گلیچه *T.* طوب || Le disque du soleil قرص شمس گلیچهٔ ماه - قرص قمر Le disque de la lune گلیچهٔ آفتاب -

DISSECTION. Action de celui qui dissèque un corps *A.* بزل البدن - شق البدن *P.* شکافت تن *T.* کودهیی یاروب آچمه - || Dissection anatomique لاجل التشریح واقع اولان بزل بدن تشریح ضمننده کودهنک یاریلوب آچلمهسی

DISSEMBLABLE. Qui n'est point semblable *A.* متشاخص - متفاوت - غیر مماثل - غیر مشابه *P.* نا همتا - نا مانند - بی *T.* بکزمز || Ces deux caractères sont fort dissemblables بو ایکی نا مشابهدر - کشینک مزاجلری بری بریله بغایت متفاوتدر Les hommes sont souvent bien dissemblables d'eux-mêmes بنی آدم غالب حالده بنفسهم متشاخص ومتفاوتدرلر Il est bien dissemblable de ce qu'il était اوّلکی حالندن خیلی مرتبه تفاوتی وار در

DISSEMBLANCE. Manque de ressemblance *A.* تفاوت - تشاخص - عدم المماثلة - عدم المشابهة *P.* نا همتایی - بی ماندی - *T.* بکزمازلک || Il y a une grande dissemblance entre ces deux frères, quoique jumeaux بو ایکی قرنداش توأم ایکن بینلرنده کلّی عدم مشابهت وار در

DISSÉMINER. Répandre çà et là *A.* نشر - تنشیر - نشر *P.* افشاندن - پاشیدن *T.* طاغتمق - صاچمق || L'auteur de la nature a disséminé la lumière dans l'espace, et le feu, dans les corps جناب خالق الکونین خلای فطرتده نوری ودرون اجرامده ناری نشر ایلدی - Figur. || Disséminer les erreurs par des écrits تألیفات واسطهسیله میانهٔ ناسده نشر اباطیل تألیفات واسطهسیله بین الناس اعتقادات زایغه - ایتمک

نشر ایلمك

DISSENSION. Discorde, querelle causée par l'opposition des sentimens ou des intérêts *A.* منافسة pl. منافسات ـ منازعة pl. منازعات *P.* کشمکش ـ شورش ـ خرخشه *T.* خرلشمه || Cela causera de grandes dissentions بو کیفیت منافسات عظیمه یه تسکین باعث اوله جق حالاتدندر Apaiser les dissentions منافسه منافسات ومنازعات ایتمك Dissention domestique اهل بیت بیننده اولان منافسه ومنازعه ـ بیتیه Dissensions civiles منازعات داخلیه ـ منافسات داخلیه

DISSÉQUER. Ouvrir le corps d'un animal pour en faire l'anatomie *A.* تشقیق البدن ـ تبزیل البدن *P.* تن شکافتن *T.* کوده یی یاروب آچمق

DISSÉQUEUR. Celui qui dissèque *A.* بزّال الابدان *P.* شکافنده تن *T.* کوده یی یاروب آچیجی || Bon et habile disséqueur ماهر واستاد بر بزّال ابدان

DISSERTATEUR. Celui qui disserte *A.* مباحث *P.* سخنران *T.* سویلیجی ـ سخنگوی || C'est un ennuyeux dissertateur بر مباحث گرانجاندر

DISSERTATION. Discours où l'on examine soigneusement quelque matière, quelque question *A.* مباحثة pl. مباحثات *P.* سخنرانی *T.* صحبت || Savante dissertation بر عالمانه ومعارفپرورانه مباحثه Faire une dissertation sur quelque point d'érudition مباحثهٔ علمیه ایتمك

DISSERTER. Faire une dissertation *A.* بسط الکلام ـ بحث *P.* سخن راندن *T.* صحبت ایتمك ـ بحث ایتمك || Il a savamment disserté sur un tel point de chronologie ضبط تواریخه متعلق بر ماده نك اوزرنده معلومات ومعارفدن عالمانه بسط کلام ایلدی ـ عبارت بر کونه بحث ایلدی

DISSIDENT. Il se dit, des sectaires qui ne sont pas de la religion dominante *A.* شیعی || Les presbytériens sont dissidens en Angleterre انکلترده فلان مذهبده اولنلر شیعیدرلر

DISSIMILAIRE. Qui n'est pas de même genre, de même espèce *A.* مختلف الجنس ـ خلاف الجنس *P.* جنس دیگر *T.* بشقه صوی || Parties dissimilaires, comme les os, les artères, les muscles عظام وشرایین وعضلات کبی اجزای مختلفة الاجناس

DISSIMULATEUR. V. Dissimulé.

DISSIMULATION. Déguisement, art de cacher ses sentimens, ses desseins *A.* اضمار الفکر ـ ابطان ما فی الضمیر *P.* پوشیده دلی *T.* ایچ یوزی کیزلمه ـ ایچلولك || Sage dissimulation عقل ودرایته مقارن اولان اضمار فکر ـ حکیمانه اضمار فکر Dissimulation artificieuse حیله یه مبنی اولان اضمار فکر La feinte est encore pire que la dissimulation زرق وریا ابطان فکردن بر قات زیاده اشنعدر

DISSIMULER. Cacher ses sentimens, ses desseins *A.* اضمار ـ اضمار ما فی البال ـ ابطان الفکر *P.* نهفتن ـ پنهان داشتن *T.* کیزلمك || Dissimuler sa haine اضمار غیظ son amour اضمار عشق sa douleur اضمار غصه والم Savoir dissimuler فن اضمار L'art de dissimuler فکرك طریقنی بیلمك La prudence veut qu'on dissimule quelquefois اضمار افکار بعضا ما فی البال ایتمك مقتضای عقل وروییتدر

Et faire semblant de ne pas remarquer quelque-chose *A.* تغافل ـ تعامس ـ تعامی *P.* تغافل کردن ـ صورت نا شناسی نمودن *T.* بیلمامزلك کوسترمك || Dissimuler un affront بر کمسنه مظهر اولدیغی تحقیردن تغافل ایتمك

DISSIMULÉ. *A.* مبطن *P.* نهفته ضمیر ـ پوشیده دل *T.* ایچلو ـ ایچ یوزینی کیزلر

DISSIPATEUR. Prodigue, qui dissipe beaucoup de bien *A.* مسرف ـ متلف ـ متلاف ـ مخروق الکف ـ مضیاع *P.* باد دست *T.* سفیه ـ آوجی دلیك

DISSIPATION. Déperdition insensible qui se fait des petites parties d'un corps, ou plutôt écoulement invisible par lequel elles se détachent et se perdent *A.* انتشار علی الهوا *P.* بر هوا رفتن *T.* هوایه طاغلمه ـ هوایه اوچمه || La dissipation des esprits روحلرك هوایه اوچمه سی

Et action du dissipateur *A.* اضاعت ـ تلف ـ سرف *P.* تلفسازی ـ باد دستی *T.* مال طاغتمه ـ سفیهلك || Il s'est ruiné par ses dissipations تلف وسرفی تقریبیله حالی خراب اولمشدر La dissipation des biens تلف اموال La dissipation des Finances اموال میریه نك تلف واضاعتی ـ طاغتمه سی

Et état de celui qui mène une vie dissipée *A.* تبعیة هوای نفسه *P.* دلشیفتگی بهوای نفس *T.* الهواء النفس اویمه || La dissipation est contraire au recueillement que demande la vie dévote هوای نفسه تبعیت مسلك مرتاضینه لا بد اولان ترك ما سوا قاعده سنه منافیدر

DISSIPER. Disperser, écarter *A.* اذهاب ـ دفع *P.* برطرف

کیدرمك ـ طاغتمق *T.* کردن || Le soleil dissipe les nuages, les brouillards, les ténèbres شمس سحب وابخرهیی وظلماتی اذهاب ایدر

Et défaire, détruire *A.* تشتیت ـ تفریق *P.* پراکنده کردن ـ وپریشان کردن *T.* تار ومار کردن ـ طاغتمق || Dissiper une armée عسکری رهین ـ عسکری تشتیت وتفریق ایتمك L'exercice dissipe les mauvaises humeurs حرکت اخلاط ردیه‌نك تشتتنه باعث اولور Les esprits animaux se dissipent par trop de travail سعیی مفرط ارواح حیوانیه‌نك تشتتنه موجب اولور — Figur. || Dissiper les factions, les cabales, pour dire, les faire cesser *A.* دفع ارباب فسادك جمعیتنی پریشان ـ فتنه وفساد ایتمك جمعیتلرینی طاغتمق ـ وتار ومار ایتمك Dissiper de faux bruits اراجیفی دفع ایتمك — Il signifie aussi, distraire *A.* تشتیت الذهن *P.* پریشان خاطر کردن *T.* ذهنی طاغتمق

Se dissiper. *A.* تشتت ـ تفرق *P.* پراکنده شدن *T.* طاغلمق

Et dépenser en folles dépenses *A.* اضاعت ـ اسراف ـ اتلاف *P.* هرزه‌کارانه تلف کردن ـ درزه‌کارانه صرف کردن *T.* عبث یره طاغتمق ـ عبثه صرف ایتمك || Dissiper son bien اموال موروثه‌سنی son patrimoine مالنی اتلاف ایتمك رهین تلف واضاعت ایتمك

Dissipé. *A.* متشتت *A.* کیدرلمش *T.* برطرف شده *P.* مندفع تلف *P.* رهین بالتلف *A.* طاغلمش *T.* پراکنده *P.* متفرق ـ تلف اولمش *T.* کرده

On dit, qu'un homme a l'esprit dissipé, c'est-à-dire, distrait *A.* متشتت الذهن *P.* پریشان خاطر ـ پریشان ذهن *T.* ذهنی طاغنق

On appelle aussi, Un homme dissipé, un homme très-répandu dans le monde, et plus occupé de ses plaisirs que de ses devoirs *A.* تابع الهواء النفس *P.* بلهوس *T.* هوا وهوسنه تابع

DISSOLU. Impudique, débauché *A.* خلیع ـ فحاش ـ طامل پرده‌سی *T.* تبهکار ـ پرده بر افکن ـ بی پرده *P.* الاخلاق طامل وفحاش بر آدم || Homme dissolu خراباتی ـ صیریق Femme dissolue پرده‌سی صیریق برفاری ـ زن پرده برافکن Dissolu dans ses moeurs فاحش الاخلاق ـ خلیع الاخلاق Dissolu dans ses paroles فاحش الاقوال — Il se dit aussi des choses || Mots dissolus *A.* pl. فحشیات *P.* اقوال فحش آلود Vie dissolue عیش فحش آلود

DISSOLVANT. Terme de Chimie. Qui a la vertu de dissoudre *A.* محلل pl. محللات ـ مذوب pl. مذوبات *P.* گدازنده *T.* اریدیجی || De ces acides, il faut prendre le plus dissolvant اشبو حامضات ایچندن زیاده محلل اولانی اخذ واستعمال ایتمك اقتضا ایدر L'eau est le dissolvant des sels صو مذوب ملوحدر

DISSOLUBLE. Qui peut être dissous *A.* ممکن ـ قابل التحل ممکن الاذابة ـ التحلیل *P.* گداختنی *T.* اریدیلور || Ce métal est dissoluble فلان معدن ممکن التحلیلدر

DISSOLUMENT. D'une manière dissolue *A.* بالفحش ـ بالطمولة *P.* عارسزجه ـ خراباتیلك ایله *T.* فاحشانه ـ بی پرده

DISSOLUTIF. V. Dissolvant.

DISSOLUTION. Séparation des parties d'un corps naturel qui se dissout *A.* انفساخ ـ انحلال *P.* از هم جدایی *T.* آیرلشوب بوزلمه || La dissolution d'un composé بر ترکیبك انفساخی La dissolution des corps اجسامك انفساخ وانحلالی La dissolution des simples, des métaux مفرداتك ومعادنك انحلالی La corruption du corps se fait par la dissolution des parties بدنك فسادی اجزانك انفساخ وانحلالیله اولور Il y a des dissolutions qui se font par la Chimie فسخ وحله دائر بعض حالات وار در که فن کیمیا طریقیله اولور

On dit aussi, La dissolution du corps et de l'âme, pour dire, la séparation du corps et de l'âme *A.* انفصال الروح من البدن *P.* جدایی جان از تن *T.* جانك بدندن آیرلمه‌سی

Et la dissolution d'un mariage, pour dire, la rupture du lien conjugal *A.* انفساخ النکاح ـ خلع النکاح *P.* شکست پیوند *T.* نکاحك بوزلمه‌سی ـ نکاح

On dit figur. La corruption des moeurs amène la dissolution de l'ordre social فساد اخلاق نظام حسن معاشرت ناسك انفساخنی موجبدر L'esprit d'innovation tend à la dissolution des Empires هوس بدع واختراعات انفساخ شیرازهٔ دولی منتج حالاتدندر

Il signifie aussi, déréglement de moeurs, et se dit plus particulièrement de ce qui regarde l'incontinence *A.* خلاعة الاخلاق *P.* تبهکاری *T.* خراباتیلك || Il s'est plongé dans toutes sortes de dissolution من جمیع الوجوه خلاعت اخلاقه القای

نفس ایلدی

DISSONANCE. Terme de Musique. Faux accord *A.* اختلاط سسک اویغونسزلغی *T.* بی آهنگی *P.* الالحان

On dit figur., Dissonance de ton dans le style, pour exprimer, le mélange disparate du ton sérieux et du badin *A.* اختلاط سبک *T.* نا در برابری سبک وادا *P.* السبک الکلام کلامک اویغونسزلغی

DISSONANT. Qui n'est point d'accord. Il ne se dit qu'en Musique *A.* مختلط الصوت *P.* بی آهنگ *T.* اویغونسز سسی

DISSOUDRE. Pénétrer un corps solide, et en séparer toutes les parties *A.* حل - ذوب - اذابة - تحلیل *P.* گداختن - التون بحسانیدن *T.* ارتمک || L'eau régale dissout l'or تیزاب ایچنده حل اولنور Dissoudre un minéral معدنی صو شکری وطوزی حل ایتمک L'eau dissout le sucre, le sel اذابه ایدر - تحلیل ایدر

On dit, Dissoudre un mariage *A.* فسخ النکاح *P.* پیوند نکاحی بوزمق *T.* نکاحرا شکستن

Se Dissoudre. *A.* انحلال *P.* گداخته شدن - بخسیدن *T.* شکر صو ایچنده اریمک || Le sucre se dissout dans l'eau منحل اولور

On dit, qu'une société se dissout, pour dire, qu'elle se rompt, se sépare *T.* اورتاقلق بوزیلور - شرکت فسخ اولنور

Dissous. *A.* منحل - مذاب *P.* گداخته *T.* اریمش *A.* منفسخ *P.* شکسته *T.* بوزلمش

DISSUADER. Détourner quelqu'un de l'exécution d'un dessein *A.* تحویل الفکر - تحویل النیّة *P.* فکر فلانرا ور تافتن *T.* فلانک عقلنی چویرمک || Il avait quelque envie d'entreprendre ce voyage, mais ses amis l'en ont dissuadé فلان طرفه سفر ایلمکه مشتاق وخواهشکار ایکن احبّا ودوستانی فکرینی تحویل ایلدیلر Il allait s'engager dans de mauvais procès, si ses parens ne l'en avaient dissuadé خویشان واقرباسی عقلنی چویرمامش اولسهلر بعض مکروه دعوالره بیلاشمش اولور ایدی

DISTANCE. L'espace d'un lieu à un autre *A.* مسافة pl. مسافات - بون *P.* میانه *T.* آره یر || La distance d'une ville à l'autre بر بلده نک آخر بلده یه قدر مسافه سی La distance des lieux امکنه بیننده اولان مسافه - مسافهٔ امکنه

Il se dit aussi du temps *A.* بینونة الوقت - بعد الزمان || La distance des temps بعد ازمنه Il y a une grande distance depuis l'Empire des Assyriens jusqu'à l'Empire des Romains سریانیون دولتی وقتندن رومانیون دولتنه قدر بعد بعید بینونت مدیده وار در - وار در

Il se prend aussi pour Différence *A.* فرق - بون *P.* دوری *T.* اوزاقلق || Il y a grande distance entre le souverain et son sujet تابع ایله متبوع بیننده فرق کلّی وار در Il y a une grande distance de son esprit à celui d'un autre فلانک عقلیله فلانک عقلی بیننده بون بعید وار در du créateur à la créature, la distance est infinie خالق ایله مخلوق بیننده اولان فرقک حدّ ونهایتی یوقدر

On dit, Tenir à distance, pour dire, empêcher d'approcher *A.* توقیف متناحیا *P.* بدوری توقیف کردانیدن *T.* آلارغه یاقلشدرمامق - طوردرمق || Le général tenait toujours l'ennemi à distance عسکرک ادارهسنه مأمور اولان جنرال دشمن عسکرینی یاقلشدرمز ایدی

DISTANT. Éloigné *A.* بعید *P.* دور *T.* ایراق || Ces deux villes ne sont distantes l'une de l'autre que de tant... بو ایکی شهر بری برندن شو قدر بعید در

Il se dit aussi du temps *A.* بعید - مباین || Ces deux époques ne sont pas fort distantes l'une de l'autre بو ایکی وقت بری برندن چندان بعید ومباین دکلدر

DISTENDRE. Causer une tension trop grande *A.* ایراث التوتر *P.* تنجیدن *T.* کرکیلک کتورمک || Cette humeur distend les parties voisines بو خلط جوارده اولان اجزایه کلّی ایراث توتر ایدر

Distendu. *A.* متوتر *P.* تنجیده *T.* کرکی

DISTENSION. Terme de Chirurgie. Il ne se dit qu'en parlant des nerfs qui sont trop tendus *A.* توتر الاعصاب *P.* تنجیدگی سکیر کرکیلکی *T.* پیها

DISTILLATEUR. Celui qui fait profession de distiller *A.* اهل التصعید pl. ارباب الفنّ التصعید - مصعّد *P.* از دیگ انبیقدن چیقاریجی *T.* بر دیگ چکاننده

DISTILLATION. Opération chimique par laquelle on sépare, au moyen de la chaleur, les principes fluides des corps qui sont volatiles *A.* استقطار - تصعید || Mettre une plante en distillation بر نوع نباتی لاجل التصعید انبیقه وضع ایتمک

Il signifie aussi, la chose distillée *A.* مقطر - مصعّد || Distillation précieuse مقطر ذیقیمت Voilà de belles distillations اشته

بونلر مقطّرات لطیفه در

DISTILLER. Tirer par l'alambic le suc de quelque chose *A.* تصعید ـ تقطیر ـ استقطار *P.* از دیگ بر دیگ چکانیدن *T.* انبیقدن چکمك || Distiller des herbes, des fleurs نباتات نباتات وازهارك مقطّرینی ـ وازهاری انبیقده تصعید ایتمك

— Il est aussi neutre, et signifie, dégoutter, couler *A.* تقطّر *P.* قطره بقطره ریزان شدن *T.* طمله طمله آقمق ـ آلمق

Figur., Distiller quelque chose, signifie, le répandre, le verser *A.* افراغ *P.* ریختن *T.* دوكمك || Distiller sa rage افراغ زهرابهٔ غیظ وغضب ایتمك Distiller du venin sur quelqu'un بر كمسنه نك اوزرینه سمّ حقد وكینه یی افراغ ایتمك

DISTILLERIE. Lieu où l'on fait des distillations *A.* دار التصعید ـ دار التقطیر *P.* كارگاه مقطّرات *T.* مقطّرات كارخانه سی

DISTINCT. Séparé d'un autre. *A.* متمایز ـ منفصل *P.* جدا *T.* آیری ـ بشقه || Il faut que les articles d'un compte soient bien distincts حسابك اسامیلری بری برندن متمایز ومنفصل بری برلریله ایری اولمق اقتضا ایدر ـ اولملو در

Il signifie aussi, différent *A.* متفاوت ـ متباین ـ متشاخص *P.* دیگر *T.* بشقه || Ce sont deux choses bien distinctes بری برینه متشاخص ومتباین شیلر در

Et clair, net *A.* نقی ـ منقّح *P.* پاکیزه *T.* تمیز ـ پاك || Une voix distincte صوت منقّح ـ صدای نقی Vue distincte باصرهٔ نقیّه En termes clairs et distincts كلمات صریحه ومنقّحه ایله Idée distincte معنای منقّح

DISTINCTEMENT. Nettement, clairement *A.* نقیّاً ـ منقّحاً ـ بالنقاء ـ بالنقاحة *P.* به پاکیزگی *T.* پاکچه ـ تمیزجه || Il prononce, il parle distinctement بالنقاء والنقاحة تلفّظ وتكلّم ایدر Il vous a déclaré son intention distinctement مرادینی علی وجه النقاحة بیان ایلدی ـ پاکچه سویلدی

DISTINCTIF. Qui distingue *A.* ممیّز ـ كاشف *P.* تمییزساز *T.* آیریجی || Caractère distinctif صفت كاشفه Marque distinctive علامت ممیّزه

DISTINCTION. Division, séparation *A.* فصل ـ تفریق *P.* جدایی *T.* آیرمه || Écrire tout de suite sans distinction de chapitres ابوابی فصل وتفریق ایتمكسزین یكپاره یازمق ـ بلا تفریق الابواب مسطر واحد اوزره یازمق

Et différence *A.* فرق ـ تمییز ـ استثناء *P.* تمییزسازی *T.* آیرمه || Faire distinction de l'ami et de l'ennemi دوست ودشمنی فرق ایتمك Offenser tout le monde sans distinction كافهٔ ناسی بلا استثناء تكدیر ایتمك Faire distinction des personnes استثنای ذوات ایتمك Faire la distinction des droits de quelqu'un d'avec ceux d'un autre بر كمسنه نك ادّعایه صالح اولدیغی حقوقی آخرك حقوقندن تمییز ایلمك On a tout passé au fil de l'épée, sans distinction d'âge ni de sexe سنّ وجنس حقنده تجویز استثنا ایتمیه رك همان جمله سنی ـ سنّ وجنسه اعتبار اولنمیه رق قنطرهٔ تیغ آبداردن امرار ایلدیلر ـ همان جمله سنی بلا استثناء قلیجدن كچوردی Il faut faire distinction de gentilhomme à gentilhomme كشی زاده ایله كشی زاده نك بینی فرق وتمییز اولنملو در

Il signifie aussi, préférence, prérogative *A.* امتیاز pl. امتیازات *P.* سر افرازی *T.* امتیاز || Il aime les distinctions امتیازاتدن حظ ایدر Traiter quelqu'un avec distinction بر كمسنه نك حقنده امتیاز صوریله معامله ایتمك Les distinctions plaisent à celui qui les reçoit, et offensent les autres امتیازات كیمك حقنده صرف اولنسه آكا بادئ محظوظیت ایسه ده سائرینه موجب انفعالدر

On dit d'un homme qui s'est distingué dans son état par son mérite, que c'est un homme d'une grande distinction *A.* ممتاز ـ صاحب ـ فایق الاقران ـ ممتاز الاقران ـ صاحب الامتیاز ـ الامتیاز والتفوّق *P.* سر افراز *T.* اولو

On appelle, Personnes de distinction, les personnes distinguées par la naissance, ou par les dignités *A.* متعیّن pl. متعیّنان ـ متشخّص *P.* كلانتران ـ مهتران *T.* بیوكلر ـ

DISTINGUER. Discerner par la vue, ou par les autres sens *A.* تمییز ـ تشخیص ـ فرق *P.* تمییز كردن ـ گزاردن *T.* سزمك || Il était déjà si tard, qu'on ne pouvait plus distinguer les objets وقت پك كیج اولدیغندن صورك فرق وتشخیصی ممكن دكل ایدی Nous étions si éloignés, que nous ne pouvions distinguer la cavalerie d'avec l'infanterie مسافهٔ بعیده ده بولندیغمز تقریبیله پیاده وسواری یی فرق وتمییز ایده مز ایدك Distinguer la fausse monnaie d'avec la bonne خالص اقچه ایله زیوفك بینینی فرق ایتمك Distinguer les sons, les voix, les odeurs الحان واصواتی ورایحه لری فرق ایتمك

Et discerner par l'opération de l'esprit *A.* فرق ـ تمییز *P.* شناختن *T.* سچمك || Distinguer le bien et le mal خیر وشرّی

نیك وبدی فرق وتمییز ایتمك - فرق ایتمك Distinguer l'ami d'avec le flatteur دوست ایله مداهنی فرق ایتمك صدیق العین ایله صحب خالصی فرق وتمییز ایتمك - Et diviser, séparer *A.* تفریق *P.* جدا کردن *T.* آیرمق - بشقه آیرمق || Il faut distinguer les divers chefs de son accusation حقنده اسناد اولنان جنحه‌لرك ماده‌لرینی بشقه بشقه تفریق ایتمك اقتضا ایدر Distinguer les temps, les qualités, les âges, les lieux اوقاتی وحیثیتلری وسنلری ومحللری تفریق ایتمك

On dit, Distinguer quelqu'un, pour dire, le traiter avec distinction *T.* مظهر امتیاز ایتمك - Et que la vertu, le mérite, la naissance, les charges distinguent un homme, pour dire, qu'elles le tirent du commun صلاح وفضیلت ولیاقت واهلیت ونسب واصالت ورفعت جاه ورتبت وسیلهٔ امتیاز در - Et qu'un homme s'est distingué par sa valeur, pour dire, qu'il s'est signalé شجاعتی جهتیله کسب تفوق وامتیاز ایلدی - مفطور اولدیغی مایهٔ بسالت وشجاعت تقریبیله ممتاز الامثال اولمشدر

Distingué. *A.* متمیّز *P.* تمییز کرده *T.* سچلمش

Il est aussi adjectif *A.* جلیل - ممتاز - فایق *P.* بلند *T.* اولو || Mérite distingué اهلیت فایقه Qualité distinguée رتبهٔ جلیله Emploi destingué منصب جلیل Naissance distinguée نسب جلیل

DISTIQUE. On appelle ainsi deux vers Latins ou Grecs qui renferment un sens *A.* بیت pl. ابیات

DISTORSION. État d'une partie du corps qui se tourne d'un seul côté par la relaxation des muscles *A.* التواء العضو *P.* پیچش عضو *T.* عضوك بوروقلغی - عضوك بوکریلکی

DISTRACTION. Séparation d'une partie d'avec son tout *A.* افراز pl. افرازات *P.* از هم جدایی *T.* آیرلمه || On a demandé distraction de cette terre فلان ارضك افرازی استدعا اولندی

Il signifie aussi, inapplication d'une personne aux choses qui la doivent occuper *A.* استغراق الذهن - الهاء الذهن *T.* طالغنلق || Il est sujet à des distractions dans ses prières اثنای مناجاتده الهای ذهنه مبتلا در Il a de fréquentes distractions طالغنلغی وار در - ایکیده برده استغراق ذهنی وار در

DISTRAIRE. Tirer, séparer une partie d'un tout *A.* افراز *P.* از هم جدا کردن *T.* آیرمق || Sur cette somme il faut distraire tant شو مبلغدن شو مقدار افراز اولنملو در De ces papiers, il en faut distraire ceux qui regardent une telle succession بو اوراق ایچندن فلان میراثه متعلق اولنلری افراز ایتمك اقتضا ایدر

Et détourner de quelque application *A.* اشغال - اشغال عن الذهن عن *P.* پراکندیدن ذهن *T.* ذهنی طاغتمق || Il m'est venu distraire de mes études بنی مطالعه‌دن اشغال ایچون کلدی Il cherche la solitude, afin qu'on ne puisse le distraire de son travail ایشندن اشغال اولنمامق فکریله عزلت ووحدتی اختیار ایدر La moindre chose le distrait ادنا بر شیء اشغال ذهننه بادی اولور - Et détourner d'un dessein, d'une résolution. V. Détourner.

Distrait. *A.* مفرز *P.* جدا کرده *T.* آیرلمش - Il est aussi adjectif, et se dit d'un homme qui n'a point d'attention à ce qu'on lui dit *A.* مستغرق الذهن *P.* پراکنده ذهن *T.* طالغین || C'est un homme distrait استغراق ذهنه مبتلا بر آدمدر - استغراق ذهن ایله مألوف Il est éternellement distrait علی الدوام استغراق ذهنی وار در

DISTRIBUER. Départir, partager entre plusieurs personnes *A.* توزیع - تقسیم *P.* تقسیم کردن - بخش کردن *T.* پای ایتمك Distribuer une somme d'argent بر مقدار اقچه توزیع ایتمك Distribuer des aumônes توزیع صدقات ایتمك Distribuer le butin aux soldats غنایمی عسکر بیننده توزیع وتقسیم ایلمك Distribuer les grâces, les charges, les honneurs الطاف وعطایا ومناصب ومراتب توزیع ایتمك

Se distribuer. *A.* انقسام *P.* بخش شدن *T.* پای اولمق - پایلنمق || Le sang se distribue du coeur dans les artères دم قلبدن شرایینه منقسم اولور Cette source se distribue dans tous les quartiers de la ville بو منبع ما شهرك بالجمله محلاتنه منقسم اولور

Distribuer. Diviser, disposer, ranger *A.* ترتیب *P.* مرتب ساختن - در سلك ترتیب پیوستن *T.* ترتیبه قویمق || Cet auteur a fait un beau traité, il en a bien distribué la matière فلان مؤلف قلمه آلدیغی ماده‌یی حسن ترتیبه وضع ایدرك بر مقالهٔ لطیفه انشا ایلدی Distribuer par ordre نظام اوزره ترتیب ایتمك - On dit en termes de Peinture, Distribuer les jours et les ombres dans un tableau بر تصویرك آیدنلق وکولکه‌لك یرلرینی ترتیب ایله نقش ایتمك

Distribué. *A.* مقسوم - منقسم *P.* بخش کرده - توزیع

پای اولمش *T.* کرده

DISTRIBUTEUR. Qui distribue *A.* مقسّم ـ مقاسم *P.* بخش مقسّم *T.* پای ایدیجی کننده || Distributeur des grâces مقسّم نعم وعطایا

DISTRIBUTIF. Qui partage. Il ne se dit qu'en cette phrase, Justice distributive, pour dire, la justice qui rend à chacun ce qui lui appartient *A.* قضاء مقسّم الحصص الاصحاب الحقوق

DISTRIBUTION. Action de distribuer *A.* قسمت ـ مقاسمة pl. مقاسمات ـ تقسیم pl. تقسیمات *P.* بخش سازی *T.* پایلشمه ـ پای ایتمه || Distribution du butin مقاسمهٔ غنایم Distribution de deniers تقسیم درهم ودینار Faire un état de distribution بر قطعه تقسیم دفتری ایتمک

En termes de Pratique, Ordre de distribution, c'est le rôle qui se fait des créanciess sur un bien adjugé par décret *T.* تقسیم دیونک ترتیبی دفتری

DISTRICT. Étendue de juridiction *A.* کورة pl. کور ـ رستاق pl. رساتیق *P.* قضا ـ خره *T.* قضا || Un juge ne peut juger hors de son district برحاکم قضاسی خارجنده اولان محلده اجرای حکومت ایدەمز

On dit figur., Cela n'est pas de mon district, pour dire, cela n'est pas de ma compétence وظیفهٔ حالمدن خارجدر

DIT. Bon mot, apophthegme *A.* قول pl. اقوال *P.* گفتار *T.* سوز || Les dits et gestes des anciens قدمانک اقوال ورموزی

On dit proverb., Il a son dit et son dédit, pour dire, il change d'avis quand il lui plait, il est sujet à se dédire گاه بر طرز وگاه بشقه طرز لاقردی سویلر

Il est aussi adjectif, et signifie, prononcé *A.* مذکور *P.* گفته *T.* سویلنمش

Il signifie aussi, surnommé *A.* ملقب *P.* لقب دارنده *T.* صاری لقبیله دینمکله معروف || Guillaume, dit le Roux ملقب اولان فلان نام کمسنه

DIURÉTIQUE. Qui fait uriner *A.* مدر pl. مدرات *P.* شاشه آور *T.* سدک آقدیجی

DIURNE. Terme d'Astronomie D'un jour *A.* یومی *P.* روزمرّه *T.* بر کونلک ـ روزی || Le mouvement diurne de la terre ارضک حرکت یومیهسی

DIVAGUER. S'écarter de l'objet d'une question dans la discussion *A.* خروج عن الصدد *P.* از صدد بیرون شدن *T.* صدددن چیقمق || Cet homme-là ne suit rien, et ne fait que divaguer فلانک کلامنده رابطه اولمیوب دائما صدددن چیقار

DIVAN. Le conseil du Grand Seigneur *A.* دیوان pl. دواوین || Cela fut proposé au divan فلان مادّه دیوان سلطانیده دیوان همایونده ـ ایراد اولندی

DIVERGENCE. Situation de deux lignes, de deux rayons qui vont en s'écartant *A.* تباین ـ انفراق ـ مفروقیّت *P.* جدایی *T.* بری برندن آیرلمه ـ از یکدیگر

DIVERGENT. On donne ce nom à des lignes qui vont en s'écartant l'une de l'autre *A.* متباین ـ مفروق || Lignes divergentes خطوط مفروقه ـ متباینه

DIVERS. Différent, dissemblable *A.* مختلف ـ متنوّع *P.* دیگر گون *T.* بشقه درلو || Ils sont de diverses opinions مختلف الآرا درلر Divers tempéramens امزجهٔ مختلفه Diverses propositions تکلیفات متنوّعه

Il signifie aussi, plusieurs *A.* متعدّد *P.* چند *T.* برقاچ || Il a parlé à diverses personnes اشخاص متعدّدەیه سویلدی A diverses fois چند دفعه ـ دفعات عدیدەده ـ دفعات متعدّدەده ـ بر قاچ کرّه

DIVERSEMENT. En diverses manières *A.* مختلفاً ـ متنوّعاً ـ علی وجه الاختلاف ـ علی الاختلاف *P.* گوناگون *T.* درلو درلو || Les historiens en parlent diversement تاریخ نویسان اول مادّهیی علی وجه الاختلاف ذکر ایدرلر On peut expliquer cela diversement فلان شیئه علی وجه الاختلاف معنا ویرلمک بوکا مختلفاً ومتنوّعاً معنا ویرلمک ممکندر ـ ممکندر Cette nouvelle a été reçue diversement dans le monde بو خبر بین الناس گوناگون اولدرق استماع اولندی

DIVERSIFIER. Varier, changer de plusieurs façons *A.* تنویع ـ تفنین *P.* گوناگون ساختن *T.* درلو درلو ایتمک || Diversifier des viandes تنویع لحوم ایتمک Diversifier les attitudes des figures dans un tableau فلان تصویرده اوضاع اشکالی متنوّع وگوناگون قلمق Diversifier l'entretien, la conversation تفنین کلام ایتمک Les pièces de ce parterre sont agréablement diversifiées بو جیچک باغچەسنک اولکری وجه احسن اوزره تنویع وتفنین اولندی Cet auteur a fort diversifié son poëme فلان شاعر انشاد ایلدیکی منظومهیی مبالغه ایله تنویع ایتمشدر

DIVERSIFIÉ. *A.* متنوّع *P.* گوناگون گشته *T.* درلو درلو بایلمش

DIVERSION. Action par laquelle on détourne *A.* صرف الى سمت الآخر *P.* بسوى ديگر تافتن *T.* بشقه طرفه صاپتمق || Ces deux amis commençaient à disputer aigrement, un tiers a parlé de nouvelles pour faire diversion بو ایکی دوست بری برلریله طوقنقلو سوزلر ایله مجادله‌یه مباشرت ایلدکلرنده اخر بر کمسنه صحبتی بشقه طرفه صرف ایچون حوادثه متعلق کلامه شروع ایلدی — En termes de Médecine. Changement que l'on produit dans le cours d'une humeur qui se porte abondamment vers une partie principale || Il avait une grande fluxion sur les yeux, et on l'a saigné pour faire diversion de l'humeur فلانك كوزنده بر نزلهٔ شديده ظهور ايتمكدن ناشى ماده‌يى آخر طرفه صاپتمق ايچون فصد تدبيرينه احتياج مسّ ايلدى

DIVERSION. Terme d'art militaire. Action de porter la guerre dans un endroit où l'ennemi ne croit pas pouvoir être attaqué, pour l'obliger de retirer ses forces d'un endroit où il est difficile de lui résister *A.* اشغال في سمت الآخر — اشغال *P.* بسوى ديگر شغل دادن *T.* بشقه طرفه غائله ويرمك || Il est entré dans le pays des ennemis pour faire diversion مجرّد اشغال ضمننده اعدانك ملكى ايچنده پايگذار تعرّض اولمشدر — Figur. *A.* اشغال الذهن || On vient plus aisément à bout des passions par la diversion que par l'opiniâtreté qu'on a à les combattre directement امراض نفسانيه‌نك دفعنه ظفرياب اولمق ايچون اعمال شدّت اولنمقدن ايسه اشغال ذهن تدبيرينه تشبّث اولنمق اسهل واوليدر Ce jeune homme a été guéri de son amour par la diversion que fait dans son coeur l'amour de la gloire بو نو جوان مبتلا اولديغى دردِ عشقدن اشغال ذهننه وسيله اولمش هوس نام وشانك استيلاسيله رها يافته اولمشدر Voyez vos amis, cela fera diversion à votre douleur دوستلركله مصاحبت ايله كه بو تقريب ذهنكى اشغال ايدرك اندوه وكدركى دفع ايتمش اولورسك

DIVERSITÉ. Variété, différence *A.* تنوّع — اختلاف *P.* ديگر گونى — گونا گونى *T.* بشقه‌لق || Diversité de religion اختلاف مذهب de vie اختلاف عيش de fortune گونا گونى بخت d'objets, d'occupations, d'esprits, d'humeurs, d'opinions صورتك واشغالك وعقولك ومزاجلرك ورأيلرك اختلاف وتنوّعى

DIVERTIR. Tourner diversement, diriger vers un autre but. Il ne se dit qu'en cette phrase, Divertir des deniers, des papiers, des effets, pour dire, les détourner à son profit *A.* احتياز *T.* كندو پايلنمق || Il a diverti les deniers du Roi اموال ملوكانه‌يى احتياز ايلدى On a diverti le fond sur lequel j'étais assigné حواله ايتدكلرى مالى احتياز ايلديلر

Il se prend aussi pour Voler, dérober *A.* استراق — اختلاس *P.* دزديدن *T.* چالمق || Ce commis a diverti les deniers de sa recette فلان كاتب مقبوضه‌سى اولان اموالى استراق ايلدى

Il signifie aussi, amuser *A.* تفريج القلب — تنزيه الخاطر *P.* خوشدلى آوردن — دلشادكردن *T.* اكلندرمك || Il faut le divertir فلانى اكلندرمك لازمدر — قلبنى تفريج ايتملو در — Se divertir, s'amuser, prendre plaisir *A.* تفرّج — تنزّه *P.* دلشادى پذيرفتن *T.* اكلنمك

DIVERTISSANT. Qui divertit, qui amuse *A.* موجب التفرّج — موجب التنزّه *P.* دلشاد ساز *T.* اكلندريجى || Les spectacles sont divertissans ملعبه‌لر موجب تفرّج وتنزّه‌در

Il se dit aussi des hommes *A.* نشيط *P.* شوخ *T.* شن || C'est un homme divertissant شوخ ونشيط بر آدمدر Humeur divertissante مزاج نشاط آلود

DIVERTISSEMENT. Récréation, plaisir *A.* تفرّج — تنزّه البال pl. تفرّجات *P.* خرّمىٔ دل *T.* اكلنجه — كوكل اكلنجه‌سى || La chasse est un grand divertissement صيد وشكار بغايت موجب تنزّه بالدر

DIVIDENDE. Terme d'Arithmétique. Nombre à diviser selon la règle de la division *A.* عدد مقسوم عليه

C'est aussi un terme affecté aux compagnies de commerce, et qui signifie, la portion de bénéfice réglée pour chaque action *A.* حصّة الربح — سهم الربح *P.* بهرهٔ سود *T.* كارپايى

DIVIN. Qui appartient à Dieu *A.* صمدانى — ربّانى — الهى *P.* يزدانى *T.* اللهك || La puissance divine قدرت الهيّه La Providence divine تقدير ربّانى La grâce divine فيض ربّانى Les Romains rendaient des honneurs divins à leurs Empereurs روماليون كندو ايمپراطورلرى حقلرينه جناب ربّ متعاله مخصوص اولان رسوم تعظيماتى ادا ايدرلر ايدى

On appelle les trois personnes de la Trinité, Les Personnes Divines *A.* اقانيم ثلثهٔ الهيّه — Et on appelle le Fils de Dieu, Le Verbe

Divin *A.* كلمة الله

Il se dit figur., de ce qui est très-excellent dans son genre *A.* ملك مانند *P.* ملكى الصفات ـ مخصوص بالملائكه *T.* ملك وارى || Beauté divine حسن وجمال ملكى الصفات C'est un homme divin ملك صفت بر آدمدر Invention divine ملائكه مخصوص بر ايجاد

DIVINATION. L'art prétendue de prédire l'avenir *A.* فنّ العرافة ـ الكهانة *P.* فنّ فال شناسى *T.* فالجيلق || La divination a été toujours condamnée par l'Église فنّ عرافت شريعت عيسويّده دائما مردود ومستهجن عدّ اولنمشدر

Divination par le vol des oiseaux *A.* فنّ العيافة

DIVINATOIRE. Il se dit de la science prétendue des devins et des moyens qu'ils emploient pour deviner *A.* كاهنى *T.* فالجيلغه متعلق

DIVINEMENT. Par la vertu divine *A.* من ـ من طرف الله ـ من طرف الحق ـ قبل الرحمن *P.* از جانب يزدان *T.* اللهدن ـ الله طرفندن || Les prophètes divinement inspirés من طرف الله ملهم اولان انبياى عظام

DIVINISER. Reconnaître pour divin *A.* اعلاء برتبة الالوهيّة *P.* شان يزدانى دادن *T.* اللهلق شاننى ويرمك

Divinisé. *A.* مستعلى برتبة الالوهية *P.* شان يزدانى يافته ـ پذيرفته *T.* اللهلق شاننى كسب ايتمش

DIVINITÉ. Nature divine *A.* لاهوت ـ الوهيّت *P.* ايزدى *T.* اللهلق

Il se prend aussi pour Dieu-même. V. Dieu — Et pour les faux dieux des païens *A.* معبود زور pl. معبودين زور || Les divinités des forêts اهل جاهليتك اورمانلره مخصوص اولمق اوزره پرستش ايتدكلرى معبودين زور

DIVISER. Partager, séparer une chose en deux ou plusieurs parties *A.* تقسيم ـ تجزى *P.* بخش كردن *T.* بولمك || Diviser un nombre, une quantité عددى وكميتى تقسيم ايتمك Ce royaume est divisé en tant de provinces فلان ملك شو قدر ايالاته منقسمدر Diviser un discours, une harangue مقالهيى وخطبهيى اجزاى عديده يه تقسيم ايتمك Diviser une somme entre plusieurs personnes, en plusieurs parties برمقدار اقچه يى بر قاچ كسان بيننده واجزاى عديده يه تقسيم ايتمك

Figur. Mettre en discorde, désunir *A.* القاء ـ القاء الشقاق بشقاق ـ تفريق ـ ايقاع الاختلاف والمباينة ـ التفرقة *P.* مانده شقاق *T.* پيوند يكانگى را شكستن ـ انداختن || آره‌سنى آيرمق ـ آره‌ده بوزوشقلق كتورمك ـ برافقمق L'intérêt a divisé cette famille اغراض مخصوصه بو خاندان اپچنه القاى شقاق ايتمشدر Ils sont divisés en sectes, en factions بينلرنده حلول شقاق ايله فرق ومذاهب عديده يه آيرلشمشلر در Diviser les esprits اذهان ناسى برى برلرندن تفريق ايتمك اذهان ناسه القاى تفرقه ومباينت ايتمك

Divisé. *A.* منقسم *P.* بخش كرده *T.* بولنمش

DIVISEUR. Terme d'Arithmétique. Nombre par lequel on en divise un plus grand. *A.* عدد مقسوم به ـ عدد قاسم

DIVISIBILITÉ. Qualité de ce qui peut être divisé *A.* قابليّة التجزى ـ قابليّة الانقسام *P.* بخش پذيرايى *T.* بولنمكلك || La divisibilité de la matière مادّه‌نك قابليّت تجزى وانقسامى

DIVISIBLE. Qui se peut diviser *A.* قابل التجزى *P.* بخش پذيرا *T.* بولنمكه كلور || Plusieurs philosophes disent que la matière est divisible à l'infini وافر حكمانك قولنجه مادّه الى غير النهايه قابل تجزيدر

DIVISION. Séparation, partage *A.* انقسام ـ قسمت *P.* بخش *T.* بولنمه ـ سارى || La division d'un héritage بر ملك موروثك انقسامى d'un discours, d'un sermon مقاله‌نك وموعظه‌نك ابحاث عديده يه انقسامى

Figur. Désunion, discorde *A.* شقاق ـ مباينت *P.* شكست پيوند يكانگى *T.* بوزوشقلق || Il y a division entre eux بينلرنده شقاق ومباينت واردر Mettre de la division dans une famille بر خاندان اپچنه القاى شقاق ايتمك Il y a grande division dans cette ville فلان بلده‌ده بين الاهالى شقاق عظيم واردر Semer la division القاى تخم شقاق ايتمك Fomenter la division تهييج آتش شقاق ايتمك

Il se prend aussi, pour une des quatre règles d'Arithmétique, selon laquelle on divise une somme *A.* فنّ التقسيم

Il se dit, en termes de guerre, des parties d'une armée entière qui est campée en ordre de bataille *A.* فريق pl. افرقة pl. فروق *P.* گروه لشكر *T.* طابور ـ قول || La division de la droite, de la gauche, du centre صاغ قول صول قول اورته قول

Il se dit encore, des parties distinctes d'un bataillon qui défile, soit par demi rang, soit par quart de rang *A.* فوج pl.

بلوك *T.* بلوك *P.* افواج

En termes de Marine, il se dit d'un certain nombre de vaisseaux d'une armée navale *T.* بر بلوك دونما

DIVORCE. Séparation de deux époux par la rupture légale du mariage *A.* طلاق *P.* از نكاح رها كردن *T.* بوشامه || Le divorce n'est point permis dans le Christianisme شريعت عيسويّده طلاق مادّه‌سنه جواز يوقدر

Figur. Séparation volontaire d'avec les choses auxquelles on était fort attaché *A.* قطع العلاقة || Il a fait divorce avec les plaisirs, avec le monde حظوظات نفسانيّه‌دن ودنيادن قطع علاقه ايلدى

DIVORCER. Faire divorce *A.* تطليق *P.* از نكاح رها كردن - از قيد نكاح آزاد كردن *T.* بوشامق - بوش ايتمك

Divorcé. *A.* طالق *P.* از قيد نكاح آزاد شده *T.* بوش - بوشانمش - اولمش

DIVULGATION. Action de divulguer *A.* شيوع *P.* فاش *T.* تواتر

DIVULGUER. Rendre public ce qui n'était pas su *A.* نشر - ابثاث - اذاعة - اشاعة *P.* فاش كردن - بر عالمى فروختن - در دهان ناس انداختن *T.* تواتر ايتمك || Divulguer un secret سرّى اشاعه ايتمك Une heure après que la nouvelle fut arrivée, elle fut divulguée partout فلان خبر ورودندن بر ساعت صكره هر طرفه نشر واشاعه اولندى

Divulgué. *A.* منتشر - مشاع *P.* فاش كرده - شهرتيافته - در دهان ناس افتاده *T.* تواتر اولمش

DIX. Deux fois cinq *A.* عشرة fém. عشر *P.* ده *T.* اون || Dix-sept *A.* سبعة عشر *P.* هفده *T.* اون يدى Dix-huit *A.* ثمانية عشر *P.* هشده *T.* اون سكز Dix-neuf *A.* تسعة عشر *P.* نوزده *T.* اون طقوز Soixante et dix *A.* سبعون *P.* هفتاد *T.* يتمش Quatre-vingt-dix *A.* تسعون *P.* نود *T.* طقسان

DIXIÈME. Nombre d'ordre *A.* عاشر *P.* دهم *T.* اونجى || La dixième fois اونجى دفعه — Il est aussi substantif, et signifie, la dixième partie d'un tout *A.* عشير pl. اعشار *P.* ده يك *T.* اونده بر

DIXIÈMEMENT. En dixième lieu *A.* عاشراً *P.* بدهم *T.* اونجى اولەرق

DIZAIN. Il se dit des ouvrages de Poésie composés de dix vers *A.* شعر معشر

DIZAINE. Total composé de dix *A.* عشرة pl. عشرات *P.* ده يك *T.* اونلق

DIZENIER. Chef d'une dizaine de personnes *T.* اون باشى

DOCILE. Qui est propre à recevoir instruction, ou qui a de la disposition à se laisser conduire et gouverner *A.* دامث - سهل - سهل العطف - موطّاء الاكناف - دهّاس - الخلق *P.* رام - نرمخو - ذلول - السياسة *T.* يواش - يواش خويلو || Naturel docile سهل السياسه اولان طبيعت Humeur docile مزاج دهاست آلود Enfant docile طفل نرمخو Un homme fort docile aux leçons de son maître معلّمى طرفندن ويريلان درسلره بغايت ذلول بر آدم L'orateur doit rendre son auditeur docile et attentif واعظ سامعى اولان كمسنه‌يى ذلول ورام واهل دقّت واهتمام ايتدرمكه سعى ايتملو در

DOCILEMENT. Avec docilité *A.* بوطانة الطبع - بالدهاسة - بدماثة الخلق *P.* بانرمخويى - رامكارانه *T.* يواش خويلولق دهاست طبع ايله || Écouter docilement استماع ايتمك ايله

DOCILITÉ. Qualité par laquelle on est docile *A.* دهاست - دماثة الخلق - وطائة الطبع *P.* نرمخويى *T.* يواش - خويلولق || Il a une grande docilité وطائت طبعى مرتبۀ كمالده در

DOCTE. Savant *A.* فاضل pl. فضلا - عالم pl. علما *P.* دانشمند - دانشور - هنرور *T.* اوقومش || Les doctes ne sont pas d'un tel avis علما ودانشمندانك رأيى بويله دكلدر

Il est aussi adjectif *A.* جامع المعارف - متضمّن العلوم *P.* پر دانش وهنر *T.* معارفدن عبارت || Un livre docte برقطعه كتاب جامع المعارف Une dissertation docte نيچه علوم ومعارفى متضمّن بر مقاله

DOCTEMENT. Savamment *A.* فاضلاً - بالفضل - بالعلم *P.* عالمانه - دانشمندانه *T.* هنر ومعرفت ايله || Il parle doctement فلان كشى دانشمندانه نطق وتكلّم ايدر

DOCTEUR. Qui est promu dans une université au plus haut degré de quelque faculté *A.* مدرّس pl. مدرّسين *P.* خواجه *T.* استاد || Docteur en théologie علم الهى مدرّسى Docteur en droit علم شريعت مدرّسى Docteur en médecine علم طبابت مدرّسى Prendre le bonnet de docteur قلنسوۀ تدريسى - مدرّسى نطيس احراز ايتمك

Il se dit aussi d'un habile homme en quelque espèce de chose que ce soit *A.* علّامة *P.* دانا - استاد *T.* استاد Docteur aux

échecs شطرنج اویوننده استاد ـ شطرنج اویوننده علّامه

DOCTORAL. Appartenant au docteur *A.* مدرّسی *P.* خواجگی *T.* مدرّسلکه مخصوص || Robe doctorale لباس مدرّسی ـ مدرّسلک کسوه‌سی Bonnet doctoral مدرّس قلنسوه‌سی ـ مدرّسلک تاقیه‌سی

DOCTORAT. Degré, qualité de docteur *A.* رتبهٔ التدریس *P.* پایهٔ خواجگی *T.* مدرّسلک پایه‌سی || Il est parvenu au doctorat رتبهٔ تدریسه واصل اولدی

DOCTORERIE. Acte que l'on fait pour être reçu docteur مدرّسلک رتبه‌سنه قبول اولنمق ایچون عرض اولنان مسئله

DOCTRINAL. Il se dit des avis que les docteurs en théologie donnent en matière de doctrine, de moeurs *A.* وصیّهٔ علمیّه || Avis doctrinal وصیّت علمیّه Jugement doctrinal وصایای علمیّه‌یه متعلق اولان رأی

DOCTRINE. Savoir, érudition *A.* علم pl. علوم ـ معرفت pl. معارف *P.* دانش ـ دانشمندی *T.* بیلش ـ معلومات || Profonde doctrine علم عمیق Doctrine consommée علم ودانش با کمال Cet homme a beaucoup de doctrine کثیر العلوم بر آدمدر Ce livre est plein de doctrine فلان کتاب انواع علوم ومعارفی مشتملدر

Il se prend aussi pour Maximes, sentimens, enseignemens *A.* مذهب ـ تعلیم || Saine doctrine تعلیم صحّت ـ تعلیم صحیح وسیم orthodoxe ایمان صحیحی متضمّن اولان تعلیم fausse تعلیم پر خطا ـ تعلیم باطل dangereuse تعلیم خطرناک Il enseigne une bonne doctrine بر نوع تعلیم احسن افاده ایدر Cela est conforme à la doctrine de l'Évangile انجیل شریفک محتوی اولدیغی تعلیمه موافقدر La doctrine de Platon مذهب افلاطون La doctrine d'Aristote مذهب حکیم ارسطو

DOCUMENT. Titres, preuves par écrit *A.* حجّت pl. حجج ـ وثیقه pl. وثایق ـ سند pl. سندات || Vieux documens حجج قدیمه Anciens documens حجج ووثایق عتیقه Titres et documens حجج وسندات

DODÉCAGONE. qui a douze angles et douze côtés égaux *A.* ذو اثنتی عشرة زاویة *P.* دوازده کوشه *T.* اون ایکی کوشه‌لو || Dodécagone régulier اون ایکی کوشه‌لو شکل کامل ـ اون ایکی کوشه‌لو شکل منتظم

se DODINER. Se dorloter *A.* تنعیم النفس *P.* تن پروری نمودن *T.* ناز ونعیم ایله کچینمک

DODINER. Terme d'Horlogerie. Avoir du mouvement *A.* نوسان *P.* جنبیدن *T.* صاللنمق ـ ایشلمک || Ce balancier dodine bien بو ساعتک رقّاصی کوزل ایشلر

DOGMATIQUE. Qui regarde les dogmes de la religion *A.* متعلق بالعقاید ـ متعلق باحکام الدینیّة || Terme dogmatique عقایده متعلق بر کلمه Style dogmatique احکام دینیّه‌یه مخصوص سبک وعباره

Ton dogmatique. Le ton d'un homme qui affecte de dogmatiser. V. Dogmatiser || Il parle d'un ton dogmatique حکم ایدر صورتیله ایله تکلّم ایدر

DOGMATIQUEMENT. D'une manière dogmatique *A.* حسب القاعدة العقاید ـ حسب الاحکام الدین || Traiter une matière dogmatiquement بر ماده‌یی حسب الاحکام الدین رؤیت ایتمک

On dit d'un homme qui parle d'un ton dogmatique et sentencieux, qu'il parle dogmatiquement انفاذ احکام صورتنده تکلّم ایدر

DOGMATISER. Enseigner une doctrine de religion, fausse ou dangereuse *A.* تعلیم المذهب الباطل ـ اقامة العقاید الباطلة || Il se mêle de dogmatiser تعلیم عقاید باطله‌یه مداخله ایدر Il est défendu de dogmatiser تعلیم عقاید باطله ماده‌سی ممنوعدر

Et débiter ses opinions d'un air trop décisif *A.* حکماً اداء المرام ـ حکماً تقریر الکلام *P.* فرمانگونه حرف زدن *T.* حکم ایدر کبی سویلمک || Il dogmatise éternellement دائماً ومستمراً حکم ایدر صورتیله ادای مرام ایدر Il dogmatise sur tout هر شیده حکماً تقریر کلام ایدر

DOGMATISTE. Qui établit des dogmes *A.* موجد العقاید *P.* پیدا کنندهٔ عقاید *T.* اقامت عقاید ایدن

DOGME. Point de doctrine servant de règle. Il se dit en matière de religion *A.* عقیده pl. عقاید ـ حکم الدین pl. احکام ـ فرض الهی pl. فرایض الهیّة *P.* آیین دین *T.* الدین ـ مذهبک حکمی || Les dogmes de la religion عقاید دینیّه ـ احکام دین ـ فرایض الهیّه Les dogmes de la Foi sont immuables, mais la discipline peut recevoir des changemens فرایض الهیّه‌نک تبدّل وتغیّری محالدر انجق سنن وآداب دینک تحویلی جائز در ـ On dit aussi, Les dogmes de la Philosophie احکام علم حکمت

DOGUE. Espèce de gros chien *A.* درواس *P.* سگ دژمان *T.* ماندره کوپکی

DOIGT. Partie de la main ou du pied de l'homme *A.* اصبع pl. اصابع *P.* انگشت *T.* پرمق || Doigts longs اصابع طویله اوزون پرمقلر — Les cinq doigts de la main الک بش پرمقلری — Les doigts du pied اباغک پرمقلری — اصابع قدم || Le gros doigt *A.* ابهام pl. اباهیم *P.* انگشت سترگ *T.* باش پرمق — Le petit doigt *A.* اصبع صغرا — خنصر *P.* کالوج — کلیک *T.* صرجه پرمق — Le doigt du milieu *A.* اصبع وسطا *P.* انگشت میانه *T.* اورته پرمق — La doigt qui est auprès du grand *A.* سبّابة *P.* انگشت دشنام *T.* شهادت پرمغی — Le doigt annulaire *A.* بنصر *P.* انگشت بی نام *T.* آدسز پرمق — Les ongles des doigts *A.* اظفار الاصابع *P.* ناخنهای انگشت *T.* پرمغک طرنقلری — Les jointures des doigts *A.* عقود الاصابع *P.* پیوندهای انگشت *T.* پرمق بوغملری — Remuer les doigts *A.* تحریک الاصابع *P.* جنبانیدن انگشتها *T.* پرمقلری اویناتمق — Faire craquer les doigts *A.* تفقیع الاصابع *P.* آوازیدن انگشتها *T.* پرمق قجرداتمق — Compter par ses doigts *A.* حساب بالمخارجة *P.* بانگشت شمار کردن *T.* پرمق ایله صایمق — Je voudrais qu'il m'en eût coûté un doigt de la main et que cela fût arrivé المده کی پرمقلرک بری اکسک اولمق لازم کلسه راضی ایدم تک شو ایش وجوده کلسون — Il ne s'en fallait qu'un travers de doigt que le coup ne fût au coeur ضربدنک یورکه طوقنمسنه بر پرمق یر قالمشیدی — Ce plat est excellent, on s'en lèche les doigts بو طعامک غایت لذتندن پرمقلری یلامق لازم کلور

Il se dit aussi de quelques animaux *A.* برثن *P.* پنجه *T.* چیناق || La main, les doigts du singe میمونک چیناغی

Il se prend aussi pour marquer une petite mesure qui contient à peu près l'épaisseur d'un pouce || Il ne s'en faut que deux doigts qu'il n'y en ait une aune برذراعدن ایکی پرمق اکسکدر — L'épée lui entra de deux doigts dans le corps ضربۀ سیف ایکی پرمق قدر بدنی ایچنه نفوذ ایلدی

On dit proverb. d'un homme dont on se moque publiquement, qu'on le montre au doigt فلانی پرمق ایله کوسترورلر — On dit aussi, Toucher à quelque chose du bout du doigt, pour dire, en être bien proche *T.* پرمق اوجنه طوقندرمق — Et être à deux doigts de sa ruine, pour dire, être proche de sa ruine خرابیّت حالنه بر رمق قالدی — برسرمو قالدی — Il s'en mordra les doigts, pour dire, il s'en repentira انکشتگزای ندامت اولهجقدر

DOIGTER. En Musique, hausser et baisser les doigts sur un instrument, pour apprendre à en jouer *A.* تعلیم الاصابع بضرب المعازف *P.* تعلیم انگشتها بشکافدزنی *T.* ساز چالمغه پرمقلرک اویناتمدسنی مشق ایتمک || Pour jouer de la musette, il faut commencer par bien doigter فلان سازی چالمق اوّل امرده پرمقلرک اویناتمسنی مشق ایتمکه منوطدر

DOIGTIER. Ce qui sert à couvrir un doigt *A.* غلاف الاصبع *P.* انگشتپوش *T.* پرمق قلیفی || Un doigtier de cuir دریدن پرمق قلیفی

DOLÉANCE. Plainte *A.* شکوا — تظلّم *P.* دادخواهی *T.* شکایت || Faire ses doléances شکوا ایتمک — بث شکوا ایتمک Conter ses doléances شکایتلرینی نقل وحکایه ایتمک

DOLENT. Triste, plaintif *A.* ملهوف — مظلوم *P.* ستمزده *T.* مغدور — دردمند || Il fait le dolent صورت مظلومیّت اظهار ایدر Un visage dolent مغدور چهره‌سی

DOLER. Égaler, aplanir la superficie d'un morceau de bois *A.* سحل *P.* رندیدن *T.* رنده‌لمک || Ces planches n'ont pas été bien dolées بو تختدلر بر ایوجه رنده‌لنماشدر

DOLÉ. *A.* مسحول *P.* رندیده *T.* رنده‌لنمش

DOLIC. Plante *A.* قلقل

DOLIMAN. Habit Turc *T.* طولمه

DOLOIRE. Instrument qui sert à unir le bois *A.* مسحل *P.* رنده — مشت رنده *T.* کشتره

DOM, ou DON. Titre d'honneur qui se donne en Espagne et en Portugal *A.* سیّد *P.* vul. آقا *T.* آغا

DOMAINE. Bien, fonds. *A.* ملک pl. املاک || Cela est du domaine d'un tel بو ارض فلان کمسنه‌نک ملکیدر Voilà où finit son domaine فلانک ملکی اشته شو محلّده منتهیدر — Domaine du Roi املاک همایوندن بر ملک اولور — On dit absolument, Le domaine, pour dire, le domaine de la Couronne *A.* املاک میریّة *P.* املاک میری *T.* میری ملکلری — بکلک ملکلر

DOMANIAL. Qui est du domaine *A.* مربوط الی املاک میریّة || Biens domaniaux املاک میریّه‌یه مربوط اراضی Droit domanial املاک میریّه‌یه مربوط عوائد

DÔME. Ouvrage d'Architecture élèvé en rond, en forme de coupe renversée, au-dessus d'un édifice *A.* قبّة pl. قباب *P.*

قبّة *T.* خوده - کنبد

DOMESTICITÉ. État de domestique *A.* وصافت *P.* نوکری - خدمتکاری - پرستاری *T.* خدمتکارلق || Ce témoin n'a pas été reçu à déposer en faveur de son maître, à cause de la domesticité فلاننک مخدومی حقنده حسن شهادتی خدمتکارلغی تقریبیله مسموع ومقبول اولمامشدر

DOMESTIQUE. Qui est de la maison *A.* بیتی *P.* خانگی *T.* اوده کی - اوک || Les affaires domestiques امور بیتیّه

Il se prend substantivement, pour les serviteurs de la maison *A.* وصیف pl. وصفا - خادم pl. خدمة *P.* نوکر - پرستار - پیشکار *T.* خدمتکار — Il s'emploie aussi au féminin, pour désigner une servante *A.* وصیفة pl. وصیفات - خادمة pl. خادمات *P.* کنیزک *T.* یناشمه

Il se dit aussi de tous les serviteurs d'une maison *A.* خَدَم وحَشَم pl. اتباع pl. خَدَمة *P.* پرستاران ونوکران *T.* قپو خلقی مکمّل اتباعی وار در || Il a un nombreux domestique - اتباع - Mon domestique se réduit à un valet et une servante اتباعم بر نفر خدمتکار وبر یناشمهدن عبارتدر

Il se prend aussi, pour l'intérieur de la maison *A.* ما فی الدار - ما فی البیت - داخل البیت *P.* درون خانه *T.* اوک ایچی || Je ne veux point qu'on se mêle de mon domestique امور داخلیّهٔ بیتیّمه هیچ بر کمسنه نک مداخله سندن حظ ایتمم Je ne veux pas qu'on sache ce qui se fait dans mon domestique داخل بیتمده جریان ایدن احوالک بیلنمسنی استمم

Domestique, est quelquefois opposé à étranger *A.* داخلی *P.* درونی *T.* ایچ || Guerres domestiques محاربات داخلیّه Chagrin domestique الم داخلی - ماتم داخلی

Il se dit aussi des animaux privés qui vivent dans la maison *A.* اهلی - انسی *P.* خانگی - پرواری *T.* اوده بسلنان || Le chien est un animal domestique کلب حیوان اهلیدر

DOMESTIQUEMENT. À la manière d'un domestique *A.* علی طریق الوصافة - کالوصیف *P.* نوکرانه *T.* خدمتکارجه || Il est attaché domestiquement à un tel seigneur فلان آغایه خدمتکارجه تعلقی وار در

DOMICILE. Il se dit du lieu qu'une personne a choisi pour son habitation ordinaire *A.* مسکن pl. مساکن - مأوا - مکان pl. اماکن pl. امکنة *P.* اقامتگاه - جای اقامت - بر وبوم - جای *T.* یورد || Élection de domicile اختیار مأوا Il a établi son domicile à Paris پارس شهرنده اتخاذ مسکن ایلدی C'est un homme sans domicile بلا مکان بر آدمدر - یری یوردی یوق بر آدمدر

DOMICILIÉ. Il se dit d'un homme qui a un établissement fixe *A.* متمکّن - متأوّی - ساکن - متوطّن *P.* جا گرفته - جایبیده *T.* خانه گیر - یورد ایدنمش

se DOMICILIER. Terme de Pratique. Avoir une demeure fixe *A.* تمکّن - توطّن - تسکّن - ایتوا *P.* جا گرفتن - جایبیدن - خانه کردن *T.* یورد ایدنمک || Il s'est domicilié en cette ville فلان بلده ده توطّن ایتمشدر

DOMINANT. Qui domine *A.* غالب *P.* افزونترین - برترین *T.* جمله دن اوست || Passion dominante سودای غالب - مزاج غالب Humeur dominante امراض نفسانیّه دن بر مرض غالب Goût dominant هوس غالب

On dit figur., qu'il y a dans un ouvrage une idée dominante, à laquelle tout est subordonné بو تألیفک ایچنده فلان معنا غالب اولوب معانئ سائره نک مجموعی آکا تابعدر Cet homme est obsédé d'une idée dominante qu'il ramène à tout بو آدمک ضمیرینه ملازمت ایدر بر کونه فکر غالب وار در که هر شیئه صرف واماله ایدر

DOMINATEUR. Qui domine, qui a autorité *A.* حاکم - صاحب الحکومة *P.* حکمران - فرمانفرما *T.* حکومت ایدیجی || Insolent dominateur حاکم متعظّم Dominateur de l'univers حاکم کافّة العالم - حکمران جار اقطار جهان

DOMINATION. Puissance, autorité souveraine *A.* حکومت *P.* حکمرانی - فرمانرانی - فرمانفرمایی - بیوردیه *T.* حکومتلک || Domination tyrannique حکومت جبّارانه injuste حکومت ظلمکارانه Vivre sous la domination du Turc دولت عثمانیّه نک تحت حکومتنده کچنمک Usurper la domination حکومتی غصب ایتمک Étendre sa domination حکومتنی مدّ وبسط - حکومتنی توسیع ایتمک - ایتمک

DOMINER. Commander, avoir autorité et puissance absolue sur quelque chose *A.* حکم - اجراء الحکومة - امر - ایمار *P.* فرمودن - فرمانفرمایی کردن - حکمرانی کردن - اجرای حکومت کردن *T.* بیورمق || Il domine sur toute l'Égypte اقلیم مصرک - سر تا پا اقلیم مصره امر وحکومت ایدر Dominer sur les mers دریالر جملهسنه اجرای حکومت ایدر

اجرای Il aime à dominer اوزرینه اجرای حکومت ایتمك
Il veut toujours dominer حکومته خواهش واشتیاقی وار در
اجرای حکمه راغبدر ـ هر حالده امر وحکمه راغبدر

Il se dit figur., de ce qui paraît le plus parmi plusieurs choses, de ce qui se fait le plus remarquer, de ce qui est le plus fort *A.* غلبة *P.* برتر بودن ـ افزونتر بودن *T.* غالب اولمق ـ آرتوق اولمق || Cette figure domine dans ce tableau بو تصویرك ایچنده فلان شکل اشکال سائره‌یه غالبدر L'incarnat domine dans cette étoffe بو قماشده آچق کووزی رنکی سائر رنکلره غالبدر La bile domine dans son tempérament فلانك مزاجنده صفرا غالبدر Il faut que la raison domine sur les passions, domine dans toutes nos actions عقل امراض نفسانیه‌یه وجمیع افعال واعمالمزه غالب اولملو در

Il se dit aussi, des lieux élevés d'où l'on découvre une grande étendue de pays *A.* اشراف ـ استعلا ـ اطلال *P.* از بالا ناظر شدن *T.* باقمق ـ فلان طرفه حواله اولمق || Ce château, cette tour domine toute la plaine بو حصار وبو قله صحرایه ـ سر تا پا مشرف ومستعلیدر ـ Et des lieux qui en tiennent d'autres en sujétion || La citadelle domine sur la ville ایچ شهرك اوزرینه حواله در ـ قلعه شهرك اوزرینه مشرفدر

Dominé. *A.* محکوم *P.* زیر حکم ـ فرمانبر *T.* حکومت آلتنده اولان

DOMMAGE. Perte, préjudice *A.* ضرّ ـ مضرّة pl. مضارّ ـ خسار *T.* ضرر ـ زیان *P.* گزند ـ خسارات pl. خسارة ـ || Grand dommage خسار جسیم Causer du dommage ایراث ضرّ وزیان ایقاع ضرر ایتمك ـ ایتمك Cela me porte dommage بو کیفیت بکا بادئ ضرر در Cela lui fait dommage de cent mille francs بو مادّه فلانه یوز بیك غروشلق خساری مؤدّی اولور Recevoir du dommage مظهر ضرّ وزیان اولمق Éprouver un grand dommage ضرر جسیمه گرفتار اولمق Réparer un dommage چکیلان ضرر ایچون تلافئ ما فات ایتمك

On dit en termes de Pratique, Dépens, dommages et intérêts واقع اولان مصروفات وترتّب ایتمش مضارّ وخسارات ولازم کلان اقچه مرابحاتی

On dit, C'est dommage, c'est bien dommage, pour dire, c'est une chose fâcheuse, c'est un grand malheur *A.* حیف *P.* افسوس ـ حیفا ـ دریغا *T.* یازیق

DOMMAGEABLE. Qui apporte du dommage *A.* موجب ـ مضرّ ـ مضرّتلو ـ ضرر کتورر *T.* زیان آور *P.* موجب الضرر ـ الخسار عباد ـ عامّه‌یه موجب ضرّ وزیان || Dommageable au public متصدّی اللهه مضرّ || Cette entreprise lui a été fort dommageable اولدیغی مادّه کندویه بغایت مضرّ اولدی

DOMPTABLE. Qu'on peut dompter, qu'on peut adoucir *A.* ممکن التذلیل ـ قابل التذلیل ـ قابل الضرع *P.* رام کردنی *T.* یواشتمغه کلور || L'adresse rend domptables les animaux les plus féroces اعمال چیره دستی ومهارت ایله زیاده وحشی اولان بهایم وسباعك تذلیلی ممکندر Ce cheval est domptable présentement بو آت شمدی ـ بو اسب شمدی قابل تذلیلدر یواشتمغه کلور

DOMPTER. Subjuguer, réduire sous son obéissance, vaincre *A.* قهر ـ غلبة ـ ادخال تحت الاطاعة *P.* رام ومنقاد کردن ـ دستبردی نمودن بر زیر فرمانروایی آوردن *T.* یکمك ـ اطاعته کتورمك ـ مطیع ومنقاد ایلمك || Dompter une nation برقومی تحت اطاعته ادخال ایلمك ـ برقومه غلبه ایتمك بر قومك گردننه بند ربقهٔ انقیاد وطاوعت ایلمك ـ Dompter les peuples امم واقوامی دائرهٔ انقیاد واطاعته ادخال ایلمك ـ بازوی قهر وغلبه ایله رام ایتمك Hercule dompta les monstres فلان بهادر وحوش وسباعی قهر ایلدی ـ وحوش وسباعی مقهور ومغلوب ایلدی ـ Figur. || Dompter ses passions, sa colère هوای نفسه وشدّت غضبه غلبه ایتمك

Il se dit aussi des animaux, et signifie, les assujettir, leur faire perdre leur férocité *A.* تذلیل ـ ضرع ـ ترنیخ *P.* رام کردن *T.* یواشتمق || Dompter un cheval اسبی تذلیل ایتمك آتی رام وذلول قلمق ـ

Dompté. *A.* مقهور ـ مغلوب ـ داخل تحت الاطاعة *P.* آوردهٔ قبضهٔ فرمانفرواییی واطاعت *T.* یکلمش ـ اطاعته کتورلمش *A.* ذلول ـ منقاد *P.* رام *T.* یواشلنمش

DOMPTEUR. Qui dompte *A.* قهّار ـ غالب *P.* رام کننده *T.* یکیجی || On appelle Hercule, Le dompteur des monstres فلان بهادر قهّار وحوش وسباع صفتیله موصوفدر Dompteur des nations قهّار ملل واقوام

DON. Présent, gratification qu'on fait à quelqu'un *A.* عطیّة pl. عطایا ـ منحة ـ انعام pl. انعامات ـ موهبة pl. مواهب *P.* بخشش *T.* ویرکی ـ بغشلمه || Faire un don à quelqu'un بر کمسنه‌یه عطیّه ویرمك Lui faire don de quelque chose بر کمسنه‌یه فلان شیئی انعام ایتمك Je n'ai pas acheté ce livre,

c'est un don de l'auteur بو کتابی اشترا ایتمامشم مؤلفک استرداد قبول ایتمز بر عطیّه عطیّه‌سیدر Don irrévocable — On appelle Don du Roi, certaines grâces utiles que le prince accorde *A.* احسان ـ انعامات سلطانیّة pl. انعام سلطانی *P.* بخشش شاهانه *T.* سلطانی pl. احسانات سلطانیّه انعام همایونه || Il a obtenu le don du Roi پادشاه ویرکیسی مظهر اولدی

Et dont gratuit, le don que les États des provinces font au Roi *A.* تقدمة *P.* پیشکش *T.* پشکش

On dit aussi Don du Ciel *A.* نعمت سماویّة ـ موهبة سماویّة *P.* داد آسمانی *T.* فلکک بخششی Don de la nature موهبۀ ـ موهبۀ الهیّه ـ نعمت ربّانیّه Don de Dieu خلقت وقدرت داد حق || Le Ciel, la nature l'a doné, l'a enrichi de ses dons نعم بالغۀ سماویّه وعطایای سابغۀ خلقیّه‌یه مظهر اولمش صدق ایمان موهبۀ La Foi est un don de Dieu بر ذاتدر موهبۀ جلیلۀ نبوّت Le don de prophétie جناب رب منّاندر ویپغمبری C'est un beau don de la nature qu'une heureuse mémoire قوّت حافظه‌نک کمالی مواهب خلقت وطبیعتدک اشرفیدر — On appelle aussi Don, une certaine aptitude qu'on a à quelque chose *T.* موهبۀ خداداد || Il a le don de bien parler موهبۀ خداداد حسن ناطقه‌یه مالکدر Le don de l'éloquence موهبۀ خداداد طلاقت لسان Il a le don de plaire à tout le monde مقبول کافّۀ انام اولمق موهبۀ خداداده‌سنه مالکدر Je n'ai pas le don de deviner کشف مغیّبات امور موهبه‌سنه مالک دکلم

DONATAIRE. Celui à qui on a fait une donation *A.* متّهب *P.* هبه گیر *T.* هبه‌یی آلیجی موهوب له ـ

DONATEUR. Celui qui a fait une donation *A.* واهب *P.* هبه کننده ـ بخشنده *T.* هبه ایدیجی

DONATION. Don qui se fait par quelque acte public *A.* هبة *P.* بخشش *T.* بغشلمه || Donation entre vifs حال حیاتده اولنلر بیننده اولان هبه Donation pure et simple هبۀ صحیحه هبۀ قطعیّۀ irrévocable هبۀ مشروطه conditionnelle وصدقه هبه ایتمک Faire une donation هبۀ بتله ـ ممتنع الرجوع Révoquer une donation هبه‌یی استرداد ایتمک Casser une donation هبه‌یی فسخ ایتمک Accepter une donation هبه‌یی قبول ایتمک

DONC. Conjonction qui sert à marquer la conclusion d'un raisonnement *A.* فاذن *P.* پس *T.* ایمدی || Il respire, donc il vit تنفّس ایدر پس حیاتده اولدیغی ظاهر در

DONDON. On appelle ainsi une femme qui a beaucoup d'embonpoint, et de la fraîcheur *A.* ضخمة *P.* دلبر تنومند *T.* بدنی دوشکلی کوزل قاری

DONJON. La partie la plus élevée d'un château, et qui est ordinairement en forme de tour *A.* قمّة السطح *P.* تارک بام *T.* طام تپه‌سی

DONNANT. Qui aime à donner *A.* کثیر العطا ـ وهّاب *P.* بخشایشگر *T.* ویرمکه هوسلو ـ ویریجی

DONNER. Faire don, faire présent à quelqu'un, le gratifier de quelque chose *A.* احسان ـ انعام *P.* بخشیدن *T.* بغشلمق || Donner libéralement بروجه سخاوت انعام واحسان ایتمک C'est un homme qui donne tout ce qu'il a ماملکنی احسان ایدر اربابدندر Il donne son bien aux pauvres مالنی محتاجین وفقرایه انعام ایدر Donner quelque chose pour étrennes بر شیئی بیل باشی هدیّه‌سی اولدرق انعام ایتمک Donner une bague بر عدد یوزک بغشلمق

DONNER l'aumône *A.* اعطاء الصدقة *P.* صدقه دادن *T.* صدقه ویرمک

DONNER un festin, une fête, un bal *T.* ضیافت ایتمک

On dit, qu'un homme donnerait sa vie, son sang pour ses amis, pour dire, qu'il sacrifierait sa vie, qu'il répandrait son sang pour l'amour d'eux دوست اوغرینه جان فدا ایدر

On dit proverb., À donner donner, à vendre vendre, pour dire, que quand on vend, il n'est pas question d'user de libéralité; et que quand on donne, il ne faut point faire acheter ce qu'on donne دوستلق قنطار ایله آلیش ویرش مثقال ایله — On dit aussi, Qui donne tôt, donne deux fois, pour dire, que le mérite d'une grâce redouble, quand on la fait promptement کرم وقتنده اولنجه ایکی قات صاییلور

On dit, Se donner à quelqu'un, pour dire, s'attacher au service de quelqu'un *A.* انتما ـ انتساب *T.* بر کمسنه‌نک خدمتنه کیرمک ou pour dire, se mettre sous sa domination *A.* تبعیّت *P.* سر فرو بردۀ اطاعت شدن ـ سرفروبی نمودن *T.* اطاعت ایتمک || Ces peuples se donnèrent aux Romains اقوام مذکوره رومانیونه تبعیّت ایتمشلر در رومانیونه ـ گردندادۀ اطاعت اولدیلر

Donner, signifie aussi simplement, livrer, mettre entre les mains *A.* اعطا *P.* دادن *T.* ويرمك || Donner des lettres اعطاى مكاتيب ايتمك Donner des papiers à un homme d'affaires مأمورلرك بريسنه اعطاى اوراق وتحريرات على طريق الرهن اعطا ايتمك Donner en dépôt ايتمك امانة - امانت طريقيله ويرمك - ترهين ايتمك - حفظ - لاجل الحفظ اعطا ايتمك Donner en garde ويرمك مالى ايچون ويرمك Donner des marchandises à crédit ويره‌سى يه طريقيله ويرمك

On dit, Donner sa fille en mariage à quelqu'un *T.* قزينى قزينى نكاحه ويرمك - قوجه‌يه ويرمك Donner des assurances *T.* امنيت ويرمك Donner des gages, des otages اعطاى رهن اولدرق ويرمك - امانت ويرمك - رهن ايتمك Donner des sûretés وثوق وامنيتى موجب اولدجق شيلر كفيل ويرمك Donner caution ويرمك

Il signifie aussi, causer, procurer, faire avoir *A.* ايراث بادى - كتورمك *T.* دادن - آوردن *P.* استيجاب - ايجاب - وسيله - ويرمك - باعث اولمق - سبب اولمق - اولمق || Cela lui a donné la fièvre بو شى ايراث حمّا ايتمشدر اولمق lui a donné de grandes douleurs باعث اوجاع شديده‌يه Donner du chagrin ايراث اندوه والم ايتمك اولمشدر du dépit باعث حظ درون مستوجب غيظ وكينه اولمق du plaisir بادئ محظوظيت باله بادى اولمق - اولمق de la joie انبساط وسرور اولمق C'est moi qui lui en ai donné la connaissance خبريني ويرن بنم Cela lui donna envie d'étudier بو كيفيت فلانه بادئ اشتياق تدرس ومطالعه اولمشدر Ce vent nous donnera de la pluie بو روزكار بارانه سبب سبب اشتها يغمور كتوره‌جكدر - اوله‌جقدر Donner de l'appétit اشتهاكتورمك - اشتها ويرمك - اولمق Donner des espérances اميد ويرمك Donner occasion, donner lieu سبب وسيله اولمق - اولمق Donner sujet سبب ويرمك Donner matière à discourir محاوره‌يه سبب - محاوره‌يه وسيله اولمق Donner bonne opinion de soi نفسى حقنده استيجاب ويرمك Donner de bonnes impressions اذهان ناسده حسن ظن ايتمك انطباعات حسنه ايقاعنى مستوجب اولمق Cela lui a donné de l'esprit فلانه روح ويرمشدر - بو شى فلانه جان ويردى Cela donna du cœur, du courage aux troupes بو كيفيت عسكره سبب قوت قلب اولمشدر Donner une mauvaise idée ايراث

باعث نام وشهرت سوء اعتقاد ايتمك Donner de la réputation اعتبار ويرمك du crédit شهرت ويرمك - اولمق Cela lui donnera de fâcheuses affaires بو حالت فلان كمسنه‌يه غوائل نا مرضيه حدوثنه بادى اوله‌جقدر Donner une bonne forme au gouvernement نظام ملكه حسن صورت ويرمك Donner part à quelqu'un dans une affaire d'intérêt انتفاعه متعلق بر ماده‌ده بر كمسنه‌يه حصه ويرمك Donner de l'occupation à quelqu'un بر كمسنه‌يه مشغله ويرمك Donner la vie حيات احيا ايتمك - ويرمك

On dit, Donner cours à quelque chose, à une opinion, à une nouvelle, pour dire, la divulguer, la faire courir *A.* رواج ويرمك *T.* رايگان كردن - رايگانى دادن *P.* ترويج || Il a donné cours à cette opinion, à cette nouvelle بو مذهبه وبو خبره رواج ويردى

On dit, Donner un bon tour à quelque chose, pour dire, exposer, exprimer cette chose de manière qu'elle soit reçue favorablement فلان شيئى حسن - فلان شيئه حسن صورت ويرمك - صورت ايله ادا ايتمك – Et donner le branle à une affaire, pour dire, mettre une affaire en mouvement, la faire commencer *T.* مصلحتى يورتمك

Donner jour à une affaire, pour dire, faire naître l'idée ou l'occasion d'une affaire *A.* ايجاد - احداث *P.* پيدا كردن *T.* ميدانه چيقارمق – Et Donner du jour à une affaire, pour dire, éclaircir ce qu'il y a d'obscur, la débrouiller *T.* مصلحتى تنقيح ايتمك

On dit figur., Donner la vie, pour dire, causer une sensible joie qu'on n'attendait point *A.* ايراث الحياة الجديدة *P.* حيات تازه دادن *T.* حيات بغشلمق - حيات تازه ويرمك - جان ويرمك - || Cette bonne nouvelle lui donnera la vie بو خبر مسرت اثر كندويه باعث حيات تازه اوله‌جغى دركار در – Et Donner la mort, pour dire, causer un extrême déplaisir *T.* جانى ياقمق || Ne lui parlez pas de cela, vous lui donnerez la mort بوكا دائر كندويه صحبت سويلمه زيرا جاننى ياقرسك

Donner, signifie aussi, accorder, octroyer || Donner permission اذن ويرمك - اعطاى اذن Il ne saurait nous payer, si vous ne lui donnez du temps بر مقدار وقت ويرمديكك حالده اقچه‌يى ادا ايده‌ميه‌جكدر Donner du délai اعطاى

وعده ويرمك Donner terme مهلت ويرمك - مهل ايتمك Donner la vie à son ennemi كندو دشمننك جاننه امان ويرمك - دشمننك جاننى بغشلمق Le Roi a donné grâce à ce criminel پادشاه فلان مجرمه اعطاى عفو ايلدى - فلان مجرمى عفو ايلدى - فلانك جرمنى احسان ايلدى Je vous donne la liberté de faire ce que vous voudrez ديلديككى اجرايه سكا رخصت ويررم Je vous donne la liberté du choix, ou je vous en donne le choix رخصت اختيارى سكا ويررم - اختيارى سكا ترك ايدرم Je vous donne à choisir des deux سكا حواله - احد شقّينك اختيارينى سكا ترك ايدرم C'est un juge incorruptible, il ne donne rien aux sollicitations, à la faveur شائبهٔ افساد واطماعدن منزّه بر حاكم محقق اولمغله هيچ بر كمسنه نك استدعاسنه ورعايت خاطرينه مساعده ايتمز - قولاق ويرمز

Il signifie aussi, attribuer *A.* عزو - اسناد - حمل - تحميل *P.* حمل كردن *T.* يوكلتمك - ويرمك || À qui en donne-t-on la faute? قباحتى كيمك اوزرينه حمل ايدرلر Tout le monde lui donne le tort عامّهٔ ناس اول بابده قباحتى فلانه حمل ايدر À qui donne-t-on cet ouvrage? شو تأليفى كيمه اسناد ايدرلر On lui en donne tout le blâme بو بابده مترتّب اولان لوم ومذمّت جملهٔ فلانه عزو وتحميل اولندى On lui en donne tout l'honneur, toute la gloire فلان حمل اولندى - شرفك مجموعى فلانه عزو واسناد اولندى

On dit, Donner un démenti, pour dire, démentir quelqu'un *T.* يلانجى جيقارمق - تكذيب ايتمك Donner l'exclusion استثنا ايتمك - اخراج ايتمك Donner l'absolution عفو ايتمك Donner la bénédiction دعاسنى ويرمك - دعا ايتمك

Donner avis, donner part de quelque chose *A.* انها - اخبار *P.* انبا - خبر دادن - آگاه كردن *T.* خبر ويرمك || Il m'en a donné la nouvelle بكا فلان مادّه نك خبرينى ويردى - بوكا دائر اولان خبرى طرفمه ويردى

Donner des louanges *A.* ثنا - مدح *P.* ستايش كردن *T.* اوكمك

Donner des preuves, des marques *A.* اثبات || Il a donné des preuves de son courage, des marques de sa fidélité فلان كمسنه اثبات دلاورى وشجاعت واثبات صداقت ايلدى

Donner assurance *A.* تأمين *P.* امنيّت دادن *T.* امنيّت ويرمك

Donner croyance *A.* اعتماد *P.* باورى آوردن *T.* ايناندق

Donner un livre au public, c'est le rendre public *T.* كتابى بين الناس نشر ايتمك - نشر ايتمك

Donner parole. Promettre, engager sa foi *A.* وعد *P.* وعده كردن *T.* سوز ويرمك || Il ne faut pas donner des paroles, si on ne les veut tenir اجرا ايتمكه نيّت يوغيسه سوز ويرمك جائز دكلدر

Donner des conseils, des avis *A.* نصيحت - نصح *P.* پند دادن *T.* اوكوت ويرمك - Donner la loi. Imposer la loi, commander *T.* اجراى حكومت ايتمك - انفاذ حكم ايتمك - Donner l'exemple. Être le premier à faire quelque chose que d'autres font ensuite *T.* امثال اولمق - عبرت اولمق - Donner un arrêt, une sentence. Rendre un arrêt, une sentence *T.* اصدار اعطاى حكم ايتمك - حكم ايتمك - Donner des bornes à ses désirs, à son ambition هواى نفسه وضع حدود ايتمك - بر كمسنه مبتلا اولديغى حرص نام وشانه وضع حدود ايتمك

Donner la chasse, signifie, poursuivre *A.* تعقيب *P.* درپس رفتن *T.* آردينه دوشمك - پسنه دوشمك || Donner la chasse à un vaisseau بر سفينه يى تعقيب ايتمك Donner la chasse aux ennemis اعدانك پسنه دوشمك

Donner la main, signifie, tendre la main *A.* مدّ - مدّ اليد *P.* دست دادن - دسترا دراز كشيدن *T.* ال اوزاتمق || Donnez un peu votre main الايادى الكى وير - النى ويرمك

Donner la main, signifie aussi, épouser *A.* تأهّل - تزوّج *P.* نكاح بستن *T.* اولنمك || Il est prêt à lui donner la main آمادهٔ تزوّجدر

Donner les mains à quelque chose, signifie, y acquiescer, y consentir *A.* رضا *P.* رضا - تن دادن *T.* رضا ويرمك - راضى اولمق

Donner jour, donner heure, c'est assigner, marquer un certain jour, une certaine heure *T.* كون - كون تعيين ايتمك وساعت تعيين ايتمك - Donner assignation, c'est marquer un certain lieu où l'on se doit trouver موعد ملاقاتى تعيين ايتمك - لاجل الملاقاة بر محلّ موعود تعيين ايتمك

Donner son temps. C'est employer son temps *A.* صرف الوقت *P.* وقت گذرانيدن *T.* وقتى كچورمك || Il donne tout son temps à l'étude وقتنى مطالعهٔ كتبه صرف ايدر Il donne toute la matinée aux affaires صباح وقتنى جملهٔ رؤيت اموره

صرف ایدر

Donner audience, donner attention, c'est écouter *T.* حوالهٔ اماله گوش اعتنا ودقت ایتمک - سمع اصغا ایتمک قولاق ویرمک

On dit, Se donner garde, se donner de garde de quelqu'un, pour dire, se défier de quelqu'un *A.* سلب الامنیّة عن *T.* بر کمسنددن امین اولمامق - امنیّت ویرمامک

Se donner de garde de faire quelque chose, pour dire, s'abstenir de faire cette chose *A.* حذر *P.* زنهاربدن *T.* صاقنمق

Donner à penser, à songer *T.* اندیشدیه دوشورمک

Donner à entendre, signifie, faire comprendre *A.* القاء الی الذهن *T.* بر کمسنه نک ذهننه قویمق - آکلاتمق

Se donner le soin, c'est prendre le soin *T.* التزام سعی - بذل اهتمام ایتمک - واهتمام ایتمک || Se donner la peine, c'est prendre la peine *T.* ارتکاب تعب وزحمت ایتمک - زحمته کیرمک - Se donner la patience, c'est prendre la patience *T.* اختیار صبر وشکیب ایتمک

Se donner l'honneur, c'est s'attribuer l'honneur; et il s'emploie en plusieurs manières de parler qui sont toutes de civilité et de compliment *A.* افتخار - المفاخرة *P.* کسب شرفیاب *T.* کسب شرف ایتمک گشتن || Je me donnerai l'honneur de vous voir کسب - دیدار شرفکز ایله شرفیاب اولهجغم افتخار ایدهجکم

Donner l'alarme, c'est alarmer *A.* ایراث الفزع - توهیل *P.* آلیزدادن *T.* اورکندیلک ویرمک || Il leur donna l'alarme bien chaude چوق اورکندیلک - ایراث فزع شدید ایلدی ویردی

Donner, signifie aussi, heurter, frapper, toucher *A.* صدم *P.* زدن *T.* چارپمق - اورمق || Donner contre un écueil بر قیا اوزرینه اورمق Donner contre un banc de sable بر قوملق اوزرینه چارپمق Se donner de la tête contre une muraille en tombant دوشر ایکن باشی دیواره چارپمق - On dit figur., Ne savoir où donner de la tête, pour dire, ne savoir que faire, que devenir *T.* بر کمسنه قنغی طرفه باش اورهجغنی بیلدمامک

On dit, Donner des éperons à un cheval, pour dire, appuyer les deux éperons dans le flanc d'un cheval *A.* رکل *P.* مهمیز زدن *T.* مهماز ایله دورتمک

Donner, signifie aussi, aller à la charge contre l'ennemi *A.* هجوم - اقتحام - صولت *P.* سردمه بردن *T.* دشمن اوزرینه دشمن اوزرینه - دشمن اوزرینه صالمق - یورویش ایتمک وارمق || Dès qu'on eut entendu le signal, on donna de toutes parts طبلک صداسی استماع اولندیغی عقیبنده هر طرفدن دشمن اوزرینه صولت وهجوم اولنمشدر

Donner dans le libertinage, dans la crapule, dans le jeu, etc. c'est s'y livrer هوا وهوسه وعیش وعشرته وقمار بازلغه دوشمک - مبتلا اولمق

Donner au but, signifie, frapper le but, toucher le but *A.* اصابت الی الغرض *P.* راست بآماج زدن *T.* نشانه اورمق - نشانه اصابت ایتمک - Et figur. Rencontrer juste, trouver la difficulté d'une affaire, deviner l'intention de quelqu'un *T.* تمام محلّنه اصابت ایتمک

Donner dans une embuscade, c'est tomber dans une embuscade *A.* وقوع فی المکمن *P.* بکمینگاه گرفتار شدن *T.* پوصویه راست کلمک - پوصویه دوشمک - On dit dans le même sens, Donner dans les ennemis || Il battait la campagne avec cent chevaux, et il donna, sans y penser, dans un parti de cinq cents chevaux qui l'enveloppèrent یانندده یوز نفر سواری ایله صحراده گشت وگذار ایدر ایکن من غیر مأمول بشیوز نفر سواریدن عبارت بر بلوکه راست کلوب اطرافی احاطه اولنمشدر

Donner dans le piége, dans le panneau, se dit des animaux qui tombent dans un piége *A.* وقوع فی الحبالة *P.* بدام افتادن *T.* دوزاغه دوشمک - Et figur., de ceux qui se laissent tromper *T.* افتادهٔ دام مکر - گرفتار دام حیله اولمق وخدیعت اولمق

Donné. *A.* موهوب *P.* بخشیده *T.* بغشلنمش *A.* معطا *P.* داده *T.* ویرلمش

On dit proverb., À cheval donné on ne regarde point à la bouche, pour dire, qu'il faut recevoir les présens tels qu'on les fait *T.* بخشش آتک دیشنه باقلمز

En Mathématique, on appelle, Quantités données, ou simplement Données, les quantités connues dont on se sert dans la solution d'un problème, pour trouver les quantités inconnues *A.* اعداد معلومة

DONT. Particule *A.* الّذی au féminin الّتی *P.* آنکه - که

قدرت || La nature dont nous ignorons les secrets اول كه ـ كه T. وطبيعت كه اسرارى عندمزده مجهول ونا معلومدر

DORADILLA. V. Cétérac.

DORÉNAVANT. Désormais, à l'avenir A. من بعد ـ فيما بعد P. بعد ازين ـ زين سپس ـ پس ازين T. بوندن بويله ـ بوندن صكره || Il veut que dorénavant il y ait plus d'ordre dans sa maison شمدنكيرو ـ خانه سى بوندن بويله زياده منتظم اولمسنى استر

DORER. Enduire d'or moulu A. طلاء ـ تذجيل ـ تذهيب P. بزر طلا كردن ـ زر اندودن T. بالذهب ـ يالدز ـ يالدزلمق ـ التون سورمك ـ سورمك || Dorer un plafond سقفى تذهيب Dorer une pilule حبّى يالدزلمق ـ ايتمك تاوانى يالدزلمق

On dit figur., que le soleil dore la cime des montagnes, pour dire, qu'il les éclaire de ses rayons اشعهٔ خورشيد جهانتاب شواهق جبالى قباى زربفت ايله پرتوريز وپر فروغ ايدر

Doré. A. مطلاء بالذهب ـ مذجّل ـ مذهّب P. زر اندود ـ بزر طلا كرده T. يالدزلو

Il se dit aussi, des choses qui sont d'un jaune brillant A. ذهبىّ اللون P. زرين رنك T. آلتون صاريسى || Les cheveux d'un blond doré ذهبىّ اللون اولان صارى صاچ

DOREUR. Celui dont le métier est de dorer A. مذهّب P. طلاگر T. يالدزجى ـ يالدزليجى

DORLOTER. Délicater, traiter délicatement A. تنعيم ـ تغنيق ـ مناعمة P. در ناز ونعيم پروردن T. نازلو بسلمك || Cette mère dorlote son enfant بو والده چوجوغنى ناز ومناعمه ايله ناز ونعيم ايله بسلر ـ پرورش ايدر

Se Dorloter. V. Se Dodiner.

DORMANT. Qui dort A. نايم pl. نوّام ـ راقد pl. راقدين P. خفته ـ خوابيده ـ غنوده T. اويومش

On appelle, Eau dormante, de l'eau qui ne coule point A. ماء راكد ـ نايم P. آب خوابيده T. صو ـ طورغون صو ـ ياتقين صو

DORMEUR. Celui qui aime à dormir A. نوّام ـ نومان P. خواب پرست T. اويقوجى ـ اويقويه مبتلا

DORMIR Être dans le sommeil A. نوم ـ رقود P. خفتن ـ خوابيدن T. اويومق ـ غنودن || Il dort jour et nuit ليل ونهار خوابنده در Il dort profondément نومهٔ ثقيله ايله نائمدر Dormir d'un bon somme نومهٔ لينه خواب گران اوزره در ـ طاتلو ـ خواب نوشين ايله غنوده اولمق ـ ايله نائم اولمق

اويقوده اولمق

On dit proverb., Qui dort dîne, pour dire, que le sommeil tient lieu de nourriture A. النوم غذاء الانسان T. اويقو جان بسلار

Il signifie figur., agir négligemment غنودهٔ بستر ذهول واهمال اولمق ـ On dit aussi figur., qu'un homme ne dort pas, pour dire, que non seulement il ne néglige pas ses intérêts, mais aussi qu'il cherche à se prévaloir de toutes les occasions dont il peut profiter دائما متيقظ ـ على الدوام تيقظ وانتباه اوزره در ـ آچق كوز آدمدر ـ اويومز بر آدمدر ـ وبيدار در ـ On dit aussi, Laisser dormir une affaire, pour dire, ne la poursuivre pas, ne la réveiller pas T. مصلحتى طاش ياتور ايتمك ـ مصلحتى اويا ندرمامق ـ مصلحتى يام يصّى براقمق

On dit proverb., qu'il ne faut pas réveiller le chat qui dort, pour dire, qu'il ne faut pas renouveler une méchante affaire qui paraît assoupie A. الفتنة نائمة لعن الله من ايقظها T. فتنهٔ نائمه يى ـ فتنهٔ نائمه يى بيدار ايتمك روا دكلدر ايقاظ ايتمك جائز دكلدر

Dormir, se dit aussi des eaux qui n'ont point de mouvement A. ركود الماء P. آب خوابيده بودن T. صو طورغون اولمق || Il fait bon pêcher aux endroits où l'eau dort طورغون صولرده بالق آولمق يكدر

On dit proverb. d'un homme à qui quelque bonne fortune arrive quand il y pense le moins, que les biens lui viennent en dormant اقبال آياغنه كلور

Dormir, s'emploie quelquefois substantivement A. نوم P. خواب T. اويقو || Cela l'occupe à tel point qu'il en perd le dormir بو مصلحت فلانى شول رتبه ده اشغال ايدر كه خواب اشغال ايدر كه اويقوسنى قاچرر ـ وراحتى منسلب اولور

DORMITIF. Qui provoque à dormir A. داعى الى النوم ـ منوّم P. خواب آور T. اويقو كتوريجى || Potion dormitive شربت منوّم On lui a donné dans sa maladie des remèdes confortatifs et dormitifs خستدلكى اثناسنده ادويهٔ مقوّيه ومنوّمه ويرلمشدر

DORONIC. Plante A. درونج P. درونگ

DORSAL. Qui appartient au dos A. ظهرى P. پشتى T. آرقده كى || Muscles dorsaux عضلات ظهر ـ عضلات ظهريّه

DORTOIR. On appelle ainsi une salle où couchent les étudians d'un établissement public A. ازج المضاجع T. ياتاق قوغوشى

DORURE. Or fort mince appliqué sur la superficie de quelque ouvrage *T.* آلتون ورق قاپلمه‌سی || Il entre bien de l'or en toutes ces dorures بو آلتون ورق قاپلمه‌سنده خیلی آلتون کیدر

Il se prend aussi, pour l'art d'appliquer les feuilles d'or *A.* فنّ الالماء بورقة الذهب *P.* فنّ برگ زر زدن *T.* آلتون ورق قاپلمه‌نک صنعتی

DOS. La partie de derrière de l'animal, depuis le cou jusqu'aux reins *A.* ظهر pl. ظهور *P.* پشت ـ فراک *T.* آرقه ـ صرت || Il est couché sur le dos آرقه اوزرنده یاتمشدر Dos courbé آرقه اکلمش آرقه ـ ظهر منحنی L'épine du dos آرقه کموکی

On dit, qu'un homme n'a pas une chemise à mettre sur son dos, pour dire, qu'il est extrêmement pauvre آرقه‌سنده کیه‌جک کوملکی یوق

On dit figur., Mettre tout sur le dos de quelqu'un, pour dire, se décharger sur lui de tout le faix *T.* بار مصلحتی بار مصلحتی بستون ـ جملهٔ فلانک اوزرینه تحمیل ایتمک || Cela est sur son dos فلانک دوش اهتمامنه یوکلتمک دوش اهتمامنه تحمیل ـ بو ماده فلانک اوزرینه یوکلنمشدر اولنمشدر

On dit, Tourner le dos dans une bataille, tourner le dos aux ennemis, pour dire, s'enfuir du combat *T.* دشمندن روتاب جنکدن ـ دشمندن یوز چویرمک ـ گریز وفرار اولمق جنکدن آرقه چویرمک ـ یوز چویرمک

Et figur., Tourner le dos à quelqu'un, pour dire, l'abandonner *T.* بر کمسنه‌دن روگردان اولمق

On dit aussi figur., Porter quelqu'un sur son dos, pour dire, en être importuné *T.* فلانک بار ثقلتیله متحمّل اولمق

On dit, qu'un homme a bon dos, pour dire, qu'il est assez riche, assez fort pour porter tout ce qu'on voudra lui imposer آرقه‌سی قالین بر آدمدر ـ ظهر اقتداری قوی وتوانادر

Dos, se dit aussi figur. Le dos d'un couteau, c'est la partie opposée au tranchant *A.* قفاء السکّین ـ کلّ *P.* پشت کارد *T.* بچاق صرتی Le dos d'un livre, c'est le derrière d'un livre *A.* ظهر الکتاب *P.* پشت کتاب *T.* کتابک آرقه‌سی Écrire au dos d'un papier, c'est à-dire, sur le revers ظهر ورقده قید ایتمک ـ تحریر ایتمک ظهر ورقده

DOS D'ÂNE. On dit, qu'une chose est en dos d'âne, quand elle est en talus de deux côtés *A.* مسنّم الشکل *P.* خر پشت *T.* بالق صرتی || Toit en dos d'âne بالق صرتی شکلنده بام خانه

DOSE. Certaine quantité de chacune des drogues qui entrent dans la composition d'un remède *A.* مقدار الاجزاء ـ کمیّت الاجزاء || On ne saurait bien composer un remède, si on n'en sait la dose اجزانک لازم اولان کمیّتلری بیلنمدکچه دوانک لایقی اجزانک مقدار لازمی بیلنمدکچه ـ اوزره ترکیبی ممکن دکلدر

Il se dit aussi de chaque prise *A.* حصّة من الدوا *P.* بهره بر پای *T.* علاجک بر پایی || Une dose de rhubarbe از دارو بر پای راوند Il faut partager ce remède en plusieurs doses بو دوا قاچ حصّه‌یه تقسیم اولنمق اقتضا ایدر

DOSER. Régler les quantités et les proportions des ingrédiens qui entrent dans une composition médicinale *A.* ترتیب الکمیّات ترتیب المقادیر الاجزاء ـ الاجزا || Cette médecine est bien dosée بو دواده اجزانک کمیّتلری بر وجه الیق ترتیب اولنمشدر

DOSSIER. Partie d'une chaise ou d'un banc qui sert à appuyer le dos *A.* ظهر *P.* پشت *T.* آرقه || Le dossier d'une chaise, d'un banc صندلیه‌نک ومصطبه‌نک آرقه‌سی

DOT. Le bien qu'une femme apporte en mariage *A.* مال الجهاز || Assigner la dot مال جهازی تعیین ایتمک Donner en dot مال جهاز اولدرق اعطا ایتمک Constituer une dot مال جهازی تنظیم ایتمک

Les Mahométans sont tenus par la loi de donner à la femme qu'ils épousent une somme en forme de dot, qu'ils appellent *A.* صداق ـ مهر *P.* کابین *T.* کابین ـ آغرلق

DOTAL. Ce qui appartient à la dot *A.* جهازی || Deniers dotaux جهازه مخصوص مال ـ مال جهازی نقود جهازیه Fonds dotal

DOTATION. Action de doter. V. Doter.

DOTER. Donner à une fille de quoi se marier *A.* اعطاء المال الجهاز || Ce père a doté sa fille de dix mille écus فلان کمسنه کریمه‌سنه مال جهاز اولدرق اون بیک غروش اعطا تأهّل ایده‌جک فقرا قزلرینه ایلدی Doter de pauvres filles مال جهاز ویرمک

Il signifie aussi, assigner, assurer un certain revenu à quelque bénéfice ou communauté *A.* ربط الاوقاف *P.* وقف بستن *T.* وقف باغلمق

DOUAIRE. Ce que le mari donne à sa femme en faveur du mariage qu'il contracte avec elle, et pour en jouir en cas qu'elle lui survive *A.* مهر مشروط على حال الارمال *P.* كابين طوللق حالنده مخصوص اولدرق *T.* مخصوص در حال گالمی ويريلان كابين

DOUAIRIÈRE. Veuve qui jouit du douaire *A.* ارملة مهبورة || آغرلق مالنده متصرفه طول خاتون *T.* گالم كابيندار *P.* Duchesse douairière فلان بككك ارملهٔ مهبورهسی

DOUANE. Lieu où l'on est obligé de porter les marchandises pour acquitter certains droits *A.* دار التعشير الاموال *P.* كمركخانه *T.* كمرك || Aller à la douane كمركه وارمق

Il se dit aussi, des droits qui se payent aux bureaux de la douane *A.* عشر الاموال التجار *P.* حق كمرك *T.* كمرك رسم كمركی || Payer la douane كمرك رسمی ادا ايتمك Les douanes sont excessives en quelques pays بعض مملكتلرده كمرك رسمی افراط ايله آغر در Les bagages des ambassadeurs sont exempts de douane دول ايلچيلرينك احمال واثقالی كمركدن معافدر

DOUANIER. Celui qui est préposé pour visiter les marchandises que l'on porte à la douane, et pour recevoir les droits qu'il faut qu'elles payent *A.* عشار الاموال التجار ـ مصدق *P.* كمرك امينی ـ كمركجی *T.* امين كمرك || Les douaniers de Constantinople استامبول كمركجيلری

DOUBLE. Qui vaut, qui pèse, qui contient une fois autant *A.* ضعف pl. اضعاف ـ مضاعف *P.* دو تو ـ دو تا *T.* ايكی مضاعف بجاقلو التون || Double ducat بر اول قدر ـ قات Double portion ايكی قات حصه ـ مضاعف حصه Corps-de-logis double ايكی قاتلو بنا

Il se dit aussi des choses plus fortes, de plus grande vertu que les autres de même nature *A.* مكرر *P.* دو تاه *T.* قاتمر || Encre double مكرر مركب Double bière مكرر آرپه صويی — Et de deux choses semblables qui sont en même endroit *A.* مكرر *P.* دوگانه *T.* جفته ـ ايكی قات || Double porte مكرر جام چارچوبهسی Double châssis جفته قپو ـ قپو Soulier à double couture ايكی قات ـ مكرر ديكلمش پاپوش ديكلمش پاپوچ ـ On dit, Nouer à double noeud, pour dire, à deux noeuds ايكی قات ـ عقود مكرره ايله ربط ايتمك دوكلمك

On appelle Acte double, celui dont on fait deux originaux semblables, pour en laisser un entre les mains de chacune des parties intéressées *A.* نسخة مكررة || Bail double بر قطعه التزام تمسكنك مكرر نسخهسی ـ On met à la fin de pareils actes, Fait double entre nous هر بريمز يانندە حفظ اولنمق ايچون مكرر اولدرق ايكی نسخه تحرير اولنمشدر

DOUBLE, signifie figur. dissimulé, traître *A.* منافق ـ مماذق قلب نفاق آلود *P.* دو روی *T.* ايكی يوزلو || Coeur double نفاق آلود Esprit double مزاج مماذقت آلود

On appelle, Mot à double entente, un mot qui a deux sens différens *A.* كلام ذو الوجهين *P.* سخن دو معنا *T.* چتال معنالو سوز

DOUBLE, est aussi substantif, et signifie, une fois autant *A.* ضعف ـ ثنی pl. اثناء *P.* دو چندان *T.* بر اول قدر || Payer le double بر اول قدرينی ادا ايتمك Compter au double بر اول قدر تعداد ايتمك

On l'emploie aussi, pour exprimer la copie d'un acte d'un traité *A.* نسخة ثانية *T.* صورت || Le double du traité بر قطعه نسخهٔ ثانيهسی ـ عهدنامهنك بر قطعه صورتی

On dit, Au double, pour dire, beaucoup plus *A.* مضاعفة *P.* دو بالا *T.* ايكی قات اولدرق ـ اضعاف مضاعف اولدرق || Il lui a fait un déplaisir, il le paiera au double فلاننك ايتديكی خاطر شكنلكك مقابلهسنی اضعاف مضاعف اولدرق اجرا ايدهجكدر

On dit, Mettre une chose en double, pour dire, la replier sur elle-même *A.* ثنی ـ تثنية *P.* دو تا پيچيدن *T.* ايكی يه بوكوب ديويشورمك ـ بوكمك — Et mettre les morceaux en double, pour dire, manger à la hâte *T.* لقمهلری ايكيشر يوتمق

On dit proverb., Jouer à quitte ou à double, à quitte ou double, pour dire, hasarder tout pour se tirer d'une affaire *T.* يا صلد يا ـ يا سر دهم يا ستانم كلاه ديديرك صالمق پرمق قپو ديديرك صالمق

Et parier double contre simple, pour dire, parier deux contre un *T.* بره ايكی ويرمك شرطيله بحث ايتمك

DOUBLEMENT. Pour deux raisons, en deux manières *A.* من جهتين ـ بنوعين *P.* از دو سر ـ بدو گونه *T.* ايكی جهتدن ايكی وجهله ـ ايكی درلو ـ ايكی يوزدن || Doublement blâ-

mable ایکی جهتدن مستحق لوم وتعییب il en est doublement puni ایکی وجهله تأدیب اولندی Doublement obligé من جهتین متعهد

DOUBLER. Mettre le double, mettre une fois autant A. تضعیف P. دو چندان کردن T. بر اول قدر ـ ایکی قات ایتمک || Doubler le nombre مقداری ـ عددی تضعیف ایتمک ـ ایکی قات ایتمک Doubler la dépense مصرفی ایکی قات ایتمک ـ تضعیف ایتمک Doubler la somme مبلغی بر اول قدره ابلاغ ایتمک ـ ایتمک

On dit, Doubler le pas, pour dire, aller vite T. خطوات خطوات تعجیل ایله قطع منازل ـ تعجیل ایله یوریمک ـ ایکی قوناغی بر ایدەرک یوریمک ـ وطی مراحل ایتمک ـ تضعیف خطوات ایله سرعت وشتاب ایتمک ـ

On dit en termes de Marine, Doubler le cap, pour dire, passer au-delà du cap A. قطع الشناخ P. روغرا قطع کردن T. بورونی بورونی آشورمق ـ بورونک اوتەسنه صاوشمق ـ صاوشدرمق

Il signifie aussi, joindre une étoffe contre l'envers d'une autre A. تبطین ـ ابطان ـ خدع ـ اثنا P. آستر زدن T. قاپلمق ـ قاب کچورمک || Doubler de velours قطیفه قاپلمق Doubler un manteau قپودی قاپلمق ـ قپودە قاب کچورمک ـ

On dit aussi, Doubler un vaisseau, pour dire, lui faire un doublage de cuivre ou de planches T. سفینەیه ـ سفینەیی قاپلمق باقر یا تخته قاپلمق

On dit en termes de guerre, Doubler les rangs, doubler les files, pour dire, y mettre le double de ce qui a coutume d'y être A. تضعیف الصفوف العسکر P. رستهای لشکر دو چندان کردن T. عسکرک صرەلرینی بر قات دخی زیادە ایتمک ـ صرەلرینی ایکی قات ایتمک ـ

DOUBLURE. L'étoffe dont une autre est doublée A. بطانة pl. بطاین P. آستر T. قاب ـ قاپلمه || La doublure d'un manteau قپودک قاپلمەسی ـ قابی

DOUCÊATRE. Qui est d'une douceur fade A. بشیع الحلاوة P. شیرین گلو گیر T. دیل بوران طاتلمسی || Cela a quelque chose de douceâtre فلان شیئدە بر کونه بشاعتلو حلاوت وار در C'est une eau douceâtre ماء بشیع الحلاوة

DOUCEMENT. D'une manière douce A. علی وجه ـ بالسهولة ـ بالملایمة ـ اللین P. بانرمی T. یواش یواش ـ یواشجه || Il faut marcher doucement dans la chambre d'un malade بر مریضک اوطەسندە رفتارنرم ایله یوریمک اقتضا ایدر Il faut traiter doucement les vaincus مغلوبین حقنده معاملهٔ بالملایمه اولنمق ـ مغلوبین حقنده اظهار لطف وملایمت اولنمق اقتضا ایدر Reprendre quelqu'un doucement de ses fautes بر کمسنەیی ارتکاب ایلدیکی قباحتلر ایچون ملایمجه مؤاخذه ایتمک Cette affaire veut être traitée, veut être maniée doucement, c'est-à-dire, délicatement بو مصلحت نازکانه وملایمانه رؤیت اولنمغه محتاجدر Il faut s'y prendre doucement بو بابده ملایمت ایله عمل وحرکت اولنملو در On craignait qu'il n'arrivât quelque désordre dans l'assemblée; mais toutes choses s'y passèrent fort doucement مجلسده برنوع شورش واشوب حدوثی خوفی درکار ایکن هر شی سهولت اوزره کچدی C'est une chose qu'il faut faire doucement, c'est-à-dire, sourdement بو خصوص سهولت ایله رؤیت اولنملو در ـ بو خصوص بی صیت وصدا کورلمکه محتاجدر

Il signifie aussi, commodément, agréablement A. بطیب الحال P. با شیرینئ حال ـ با خوشدلی T. طاتلولق ایله || Passer le temps doucement dans son cabinet avec ses amis کندو خلوت اوطەسندە احباسیله بالمعیة شیرینئ حال اوزره امرار اوقات ایلمک Vivre doucement طیب حال ایله کچنمک

Et lentement A. بالبطائة ـ بطئا P. آهسته آهسته T. آغر آغر ـ یاپ یاپ || Le cocher allait doucement dans les mauvais chemins عربەجی صرب یوللردە عربەیی آغر آغر یوریدوب کیدر ایدی

Et médiocrement bien A. بین بین P. میانه T. ایکیسی ـ اورتەسی ـ هب ایوجه || Comment se porte ce malade? Tout doucement فلان مریضک مزاجی نصلدر اشته بین بین Avancez-vous cette affaire? Tout doucement بو مصلحتی یورتدرمیسک اشته هب ایوجه

Et mûrement, sagement, sans rien précipiter A. بالاستثبات ـ بالترسّل ـ بالتأنی P. برفتار آهسته T. یواشلق ایله

DOUCEREUX. Qui est doux sans être agréable A. حلو عدیم اللذة P. شیرین نا خوش مزه T. لذتسز طاتلو

DOUCEUR. Qualité de ce qui est doux. Il s'emploie au propre et au figuré A. ملایمت ـ لطافت ـ عذوبت ـ حلاوت ـ لذت P. شیرینی T. طاتلولق || Douceur fade حلاوت بیمزه La douceur d'un parfum حلاوت بخور La douceur de la voix حلاوت صدا ـ شیرینئ صدا La douceur des yeux حلاوت چشم ـ شیرینئ عیون La douceur de la peau لطافت بشره ـ

لطافت Douceur de visage شیرینیٔ پوست - نعومت بشره La douceur du شیرینیٔ چهره وسیما - حلاوت جمال - وجه temps - حلاوت نسیم ملایمت هوا La douceur du sommeil لذت راحت La douceur du repos شیرینیٔ خواب - لذت نوم لذت عمر اباد متنعم Goûter la douceur de la vie وآسایش اولمق Les douceurs de la société لذایذ معاشرت La douceur de la liberté لذت خود سری وآزادگی La douceur de commander لذت حکومت C'est une grande douceur de vivre avec ses amis دوستان واحبا اياه بر محادده تعيش ايلمنك لذت حال انزوا وحلاوتی عظیمدر La solitude a ses douceurs ملایمت ووحدت انواع لذایذی جامعدر Douceur de moeurs اخلاق Les douceurs de la vie لذایذ عمر Les douceurs trompeuses du siècle زماننك لذايذ خدعه كارانهسی

On dit, La douceur du style, en parlant d'un style qui plaît, qui attache *A.* عذوبة السبك - عذوبة الكلام *P.* شیرینیٔ سخن *T.* سبككٔ طاتلولغی

Il se prend aussi pour Façon d'agir douce, et éloignée de toute sorte de violence *A.* مساهلة - هينة الطبع - حلاوة الطبيعة - حلم - المزاج - رفق - ملایمت *P.* شیرینیٔ طبع - شیرینکاری *T.* طاتلو خویلولق || Naturel enclin à la douceur نرمیٔ طبع - حلم ومساهلت ایله مجبول طبیعت - رفق وملایمته مایل مزاج Tout par douceur, et rien par force هر شیٔ مساهلت طریقیله وجود پذیر اولور فالاعنف وجبر ایله بر شیٔ حاصل اولمز Gouverner les peuples avec un esprit de douceur عباد اللهه صورت ملایمت ایله حکومت ایتمك

DOUCHE. Épanchement de certaines eaux chaudes et minérales qu'on fait tomber de haut sur une partie malade pour la guérir *A.* صبّة الماء الدوائی علی عضو المألوم *P.* ریزش آب دوایی از بالا بر عضو دردناك *T.* صیزیلو عضوك اوزرینه یوکسکدن علاجلو صو دوکه

DOUCHER. Donner la douche *A.* صب الماء الدوائی علی عضو المألوم *P.* آب دوایی از بالا بر عضو دردناك ریختن *T.* صیزیلو عضوك اوزرینه یوکسکدن علاجلو صو دوکمك || On m'a douché le genou دیزم اوزرینه یوکسکدن علاجلو صو دوکمشلر در

DOUER. Terme de Pratique. Donner, assigner un douaire *A.* تعيين المهر V. Douaire.

Il signifie aussi, avantager, favoriser, pourvoir, orner *A.* تحلية - تمتيع - ارهاص *P.* پیراستن - آراستن - متمتع کردن *T.* بزمك - آراسته قلمق - نعمتاندرمك Il ne se dit que des avantages, que des grâces qu'on reçoit du Ciel, de la nature || Dieu l'a doué d'une grande vertu, d'une grande sagesse, d'une grande patience جناب رب متعال فلانی فضیلت کامله ایله آراسته وحلیهٔ بهیهٔ عقل تام ونعمت جلیلهٔ صبر مالاکلام ایله محلی وپیراسته ایلدی La nature l'a doué d'un grand esprit, de divers talens ید قدرت فلانی حلیهٔ رشد وفطانت وصنوف معارف باهرهٔ المزیت ایله ارهاص ایلدی La nature a doué cette fille d'une grande beauté ید قدرت فلان قزی حلیهٔ حسن وبهای بیهمتا ایله آراسته ایتمشدر

Doué. *A.* متمتع - مرهص - محلی *P.* آراسته - پیراسته *T.* بزنمش

DOUILLAGE. Mauvaise fabrication d'étoffe, qui provient de ce que toutes les trames ne sont pas de la même qualité *A.* هلهلة - سقامة النسج *P.* بافت نا هموار *T.* طوقويش فنالغی

DOUILLET. Tendre et délicat *A.* لین - ناعم - رخص *P.* نرم *T.* یومشق || Un oreiller bien douillet ناعم ولین یوز یصدیغی Il a la peau douillette بشرهسی نرم وناعمدر - Il signifie aussi, délicat avec affectation, et ne se dit que des personnes *A.* متناعم *P.* نازندگی نما *T.* نازندهلك صاتان || Il est si douillet اول قدر نازندهلك صاتر كه

DOUILLETTEMENT. D'une manière douillette *A.* بالمناعمة *P.* بنازندگی *T.* نازندهلك ایله || Il est douillettement couché sur un bon lit بر فراش لطیف ایچنده نازندهلك ایله یاتمشدر - صاجعدر

DOULEUR. Mal que souffre le corps *A.* وجع pl. اوجاع - الم pl. آلام *P.* رنج - آزار - تیرك - کنشك *T.* صیزی - سانجق - اغری || Douleur de tête وجع رأس d'estomac وجع معده - Les douleurs de la goutte اوجاع نقریس de l'enfantement *A.* مخاض - اوجاع الولادة *P.* درد زه *T.* طوغرمه بوریاری Douleur vive, aiguë *A.* وجع حاد *P.* رنج تند وتیز *T.* کسکین صیزی

Il signifie aussi, mal que souffre l'esprit *A.* الم pl. آلام - غم pl. غموم - حزن pl. احزان - غصة pl. غصص *P.* درد - اندوه *T.* کدر - قساوت || Douleur violente - عذاب درون - الم شدید Accablé de douleur بار طاقتشکن الم واندوه

هدف تیر آلام آلتنده در مانده اولمش Atteint de douleur مظهر اندوه وکدر اولمش ـ وغموم اولمش Pénétré de douleur استیلای الم واندوه ایله متأثر البال Apaiser, modérer, soulager la douleur شدت غصه والمی تسکین وتعدیل وتخفیف شدت غم واندوهی داخل قلبده Sentir la douleur حس ایتمک La perte de son fils lui a causé bien de la douleur اوغلنک وفاتی کندوبه خیلی کدری موجب اولمشدر ایتمک

On dit proverb., Pour un plaisir, mille douleurs, pour dire, que si on a quelque plaisir dans la vie, il est suivi de mille amertumes *T.* یکدم صفا مستتبع هزاران جفا در

On dit aussi proverb. Douleur aux vaincus *T.* مغلوب اولنلره آغلمق دوشر

DOULOUREUSEMENT. Avec douleur *A.* مغموماً ـ محزوناً ـ صیزلیرق ـ آغلشدرق *T.* اندوهکارانه ـ بزاری *P.* بالحزن والالم || Il se plaignait douloureusement محزوناً ومغموماً تظلم حال محزونیت بال ایله ـ ایدر ایدی

DOULOUREUX. Qui cause de la douleur au corps *A.* وجیع ـ مولم *P.* رنج آور *T.* آغریجی ـ آجدیجی || Plaie douloureuse مرض موجب الوجع Un mal douloureux جراحت وجیعه

Il se dit aussi au figuré *A.* الیم ـ مولم ـ محزن ـ مورث ـ الم فرما ـ الم آلود ـ اندوهناک ـ دردناک *P.* المغمومیة اجدیجی ـ صیزدریجی ـ کدرلو *T.* زاری آمیز ـ درد انگیز اصوات محزنه || Cris douloureux قساوت کتوریجی ـ Perte douloureuse شکایت پر زاری Plainte douloureuse فوت الیم L'histoire douloureuse de ses malheurs باشنه کلان اکدار واندوه ومصایبک حکایهٔ مولمهٔ درد انگیزی Le spectacle douloureux des souffrances d'autrui آخرک چکدیکی اذیتلرک تماشای Séparation douloureuse de deux amis ایکی دوستلرک بری برلرندن مفارقت موجبهٔ الالم الم فرماسی

DOUTE. Incertitude *A.* شک pl. شکوک ـ شبهه *P.* گمان *T.* شبهه || Être en doute شبهه ده اولمق Laisser en doute شبهه ده براقمق Il n'y a point de doute اصلا شک وشبهه یوقدر Doute bien fondé یقینه مقارن شک وشبهه mal fondé اصل واساسی یوق بر شبهه ـ شبههٔ بی اساس Il lui reste encore quelque doute هنوز بر مقدار شبهه سی قالدی Lever un doute سلب شک واشتباه ایتمک ـ رفع شک ایتمک Résoudre un doute حل شبهه ایتمک ـ حل شک ایتمک Cela est hors de doute بو شئ شک واشتباهدن بریدر Mettre en doute شبهه ایتمک ـ Nul doute, Point de doute que... Sans doute *T.* بی گمان *P.* بلا شبهة ـ من غیر شک ـ بلاشک *A.* شبهه سز || Viendrez vous demain? Sans doute یارنکی کون کلهجکمیسک بلی بلا شک ـ Sans doute, signifie aussi, selon toutes les apparences *A.* غالبا || Il arrivera sans doute aujourd'hui غالبا بو کون کلهجکدر

Doute, signifie aussi crainte, appréhension *A.* خوف *P.* بیم *T.* قورقو || Dans le doute d'un événement fâcheux, il faut prendre ses précautions بر کوند حادثهٔ موحشه ظهوری احتمالندن خوف ایله اسباب حزم واحتیاطک استحصالی لازمهٔ اموردندر

DOUTER. Être dans l'incertitude *A.* تشکک ـ تماری ـ اشتباه ـ شبهه ایتمک ـ شبهه لنمک *T.* گمان داشتن ـ گمانیدن *P.* برشیئده ـ برشیئدن شبهه ایتمک || Douter de quelque chose فلان شیئک شک وشبهه ایتمک Je doute fort que cela soit یارنکی اولدجغنه شبهه ایدرم Je doute si je partirai demain کون عزیمت ایده جکمه شبهه ایدرم

Se douter, signifie, croire sur quelque apparence, conjecturer, soupçonner *A.* ظن ـ تظنی ـ توهم *P.* انگاریدن ـ وسوسه ایتمک ـ صانمق *T.* انگاشتن ـ پنداشتن || Il se douta bien qu'on en viendrait là اول مرتبه یه وارهجقلرینی Je m'en suis toujours bien douté بونی دائما توهم ایتمشیدی وسوسه ایدر ایدم Il a été pris dans le temps qu'il ne se doutait de rien اصلا ظن ایده مدیکی وقتده اخذ اولنمشدر Il ne se doutait pas qu'on eût des preuves contre lui علیهنده دلیل واثباتلر اولدیغنی ظن ایتمز ایدی

DOUTEUSEMENT. Avec doute *A.* بالاشتباه ـ مشکوکا *P.* با گمان *T.* شبهه ایله || Il parle douteusement مشکوکا سویلر

DOUTEUX. Incertain *A.* مشتبه ـ مشکوک *P.* گمان آلود *T.* شبهه لو || Un succès douteux مشکوک بر نتیجه Une affaire douteuse مشکوک ومشتبه بر مصلحت Son droit est fort douteux حقی غایت ایله مشکوکدر Réputation douteuse صیت شبهه کوتورر بر شهرت ـ وشهرت مشکوکه Il se prend aussi pour Ambigu || Réponse douteuse *A.* جواب ـ جواب مبهم مشکوک

Il se dit aussi, des personnes dont on ne peut pas trop s'assurer, sur qui l'on ne peut pas trop compter *A.* مظنون *P.* شایان گمان *T.* شبهه لو || Dans cette Chambre il y a trois

juges qui sont pour moi, trois contre, et les quatre autres douteux بومجلسده بولنان قضاتك اوچى بنم طرفدارم واوچى عليهمده اولوب قالان درت نفرى ايسه مظنوندر

On dit aussi, qu'une monnaie est douteuse, lorsqu'il y a lieu de soupçonner qu'elle est fausse *A.* مظنون *P.* شايان گمان *T.* شبهه‌لو

DOUVAIN. Bois propre à faire des douves *A.* خشبة الفنطاس *P. vul.* چوب جلك *T.* فوچى كراسته‌سى || Un millier de douvains بيك قطعه فوچى كراسته‌لرى

DOUVE. Planche qui sert à la construction d'un tonneau *A.* لوح الفنطاس pl. الواح الفنطاس *P. vul.* تختهٔ جلك *T.* فوچى تخته‌سى

DOUX. Qui est d'une saveur agréable au goût, qui n'a rien d'aigre, d'amer, de piquant, d'âpre ou de salé *A.* حلو ـ حلو ـ المذاق ـ عذب *P.* شيرين *T.* طاتلو || Amande douce طاتلو بادام La plupart des vins d'Italie sont doux اتاليا باده‌لرينك اكثريسى حلو المذاقدر

On appelle Eaux douces, toutes les eaux des rivières, des fontaines et des lacs *A.* مياه عذبة *P.* آبهاى نوشين *T.* طاتلو صولر || Poisson d'eau douce طاتلو صو بالغى — On dit proverb., Ce qui est amer à la bouche, est doux au coeur *A.* المرّ فى اللسان عذب فى الجنان

Doux, se dit aussi de tout ce qui fait une impression agréable sur les autres sens, et qui n'a rien d'aigre, de piquant, ni de rude *A.* عذب ـ حلو ـ لطيف ـ طيّب *P.* شيرين ـ شكرين ـ خوش *T.* طاتلو ـ خوش || Senteur douce رايحهٔ عطر طيّب ـ عطر لطيف Doux parfum رايحهٔ لطيفه ـ طيّبه Voix douce صوت لطيف ـ آواز خوش ـ طاتلو صدا Un parler doux كلام عذب البيان ـ گفتار شيرين ـ طاتلو سويليش Un doux regard لحظهٔ حلاوت آلود ـ نگاه شكر ريز ـ نظرهٔ شيرين Un doux souris تبسّم حلاوتنما ـ شكر خند Avoir les yeux doux عذب العين اولمق ـ چشم شيرين صاحبى اولمق Avoir la peau douce لطيف البشره اولمق Cela est doux au toucher لطيف اللمسدر Un jour doux يوم لطيف Une lumière douce ضياى لطيف

On appelle Taille-douce, une gravure faite sur des planches de cuivre *A.* نقش فى صفيح النحاس *P.* نگار بر تختهٔ باقر *T.* مس تخته‌سى اوزرنده‌كى نقش

On dit, qu'un cheval est fort doux, pour dire, qu'il ne fatique point le cavalier *A.* هيّن المشى ـ معناق ـ وديع *P.* سبك رفتار ـ سبك عنان *T.* راحتلو ـ اشكينى — Et dans le même sens, qu'une voiture est douce *A.* ليّن الحركة *P.* سبكرو *T.* يوروييشى راحتلو

On dit, qu'un escalier est doux, pour dire, qu'il n'est pas rude *A.* سلّم سهل *P.* نردبان آسان گذار *T.* يصتم نردبان — Et qu'une montagne a une pente douce *A.* جبل سهل العطف ـ جبل ليّن العطف ـ جبل اضجع الهبوط *P.* كوه خوش نشيب *T.* انيشى ياتق طاغ

En parlant de la constitution de l'air, Doux signifie, qui est d'une température agréable *A.* لطيف ـ ملايم *P.* خوش *T.* كوزل || Air doux هواى لطيف Une douce température de l'air هوانك لطيف وملايم اعتدالى

On dit, Un doux zéphyr, pour dire, un petit vent frais et agréable *A.* ريح لطيف ـ ريح هفّافة *P.* باد شيرين *T.* يواش روزكار ـ طاتلو روزكار — Et une pluie douce, pour dire, une pluie menue *A.* مطر لطيف ـ طلّ pl. طلال *P.* باران خفيف *T.* كوزل بر يغمور ـ اينجه بر يغمور

Il se prend aussi pour Tranquille || Doux sommeil نوم عذب ـ خواب شيرين ـ طاتلو اويقو Le doux silence des bois بيشه زاركك سكوت لطيفى Un doux repos استراحت لطيفه Mener une vie douce عمر لطيف وشيرين ايله كچينمك Il n'a plus ni fièvre ni douleur, il est maintenant dans un état plus doux حمّاسى ووجعى بر طرف اولمغله الحالة هذه مزاجى ملايمت كسب ايلدى

Il se dit figur. de l'humeur et de l'esprit, et signifie, humain, affable *A.* ليّن العريكة ـ طيّب النفس ـ حليم النفس ـ ملايم ـ ليّن ـ سلس الخلق ـ حلو الخلق ـ حلو الالفة *P.* شيرينكار ـ شيرينخو *T.* طاتلو ـ طاتلو خويلو || Esprit doux طبع حليم Humeur douce مزاج حلم امتزاج Naturel doux طبع حليم Homme doux et affable حليم النفس وشيرينكار بر آدم Il a les inclinations douces حلمه مايل ومستعدّ در Il est doux comme un agneau قوزى كبى حليم ويواشدر Doux et complaisant ليّن العريكه وخاطر پرور ـ حلو الالفة ومزاجگير Les esprits doux se font aimer de tout le monde حلو خلق ايله مجبول اولنلر عامّه عندنده مرغوب القلوبدرلر Un châtiment doux بر تأديب ملايم De doux reproches مؤاخذات ليّنه Une

raillerie douce استهزای لین Une gaieté douce بشاشت حکومت ملایمه — On dit, Un gouvernement doux حلاوتبخشا Des peines douces عقوبات ملایمه Religion douce مذهب ملایم — On dit aussi, Une vue douce, c'est-à-dire, qui a d'agréables repos منظرۀ لطیفه — Et paroles douces, des paroles obligeantes, flatteuses *A.* کلمات طیبه *P.* سخنهای شیرین *T.* طاتلو سوزلر

On dit d'un homme qui a l'extérieur honnête et agréable, et l'esprit dangereux et méchant, qu'il est doux et traître *A.* طیب الظاهر وفاسد الباطن *P.* خوش بیرون بد درون *T.* دیشی صاغ ایچی بوزوق

On dit, Un style doux, pour dire, un style qui n'a rien de rude, et qui est coulant *A.* سبک سلیس *P.* سبک شیرین *T.* طاتلو بر انشا || Ses vers ne sont pas si doux que sa prose فلانک نظمی نثری قدر سلیس دکلدر

Doux, se dit aussi de tout ce qui fait une impression agréable sur l'esprit *A.* الذ — احلا *P.* فرحفزا — شیرین *T.* فرحبخشا — طاتلو — خوش — صفالو || Il n'y a rien de si doux que de vivre avec ses amis موالفت احبابدن الذ واحلا بر شی یوقدر C'est une chose bien douce que l'indépendance خود سرلکدن الذ واحلا بر شی یوقدر Il m'est bien doux d'être en état de faire plaisir à tout le monde هر کسک تطییب قلبنه قادر اولمق بکا کوره یک صفالو شیدر Rien ne rend la vie si douce que la société et le commerce de nos amis عمر انسانده الذ احوال معاشرت احبا وآمیزش واختلاط اصدقا در

Il se dit aussi des métaux dont les parties sont bien liées, et qui se plient aisément sans se casser *A.* ذو المرانة — مارن *P.* نرم — لین *T.* یومشقرق || Le cuivre fin est doux, mais l'alliage le rend aigre نحاس خالص ذاتنده مارندر انجق قاتق انضمامنده کسب خشونت ایدر

DOUZAINE. Assemblage de choses de même nature au nombre de douze *A.* دست pl. دسوت — اثنتی عشرة طاقة *P.* دوازده پاره دست *T.* اون ایکی پارچه — دسته || Une douzaine de chemises اون ایکی عدد کوملک Une douzaine d'assiettes اون ایکی پاره طباق

DOUZE. Nombre qui contient dix et deux *A.* اثنی عشر *P.* دوازده *T.* اون ایکی || Les douze apôtres حواریون اثنی عشر Les douze signes du Zodiaque بروج اثنی عشر — Il se prend aussi pour douzième. V. ce mot.

DOUZIÈME. Qui est immédiatement après l'onzième *A.* ثانی عشر *P.* دواز دهم *T.* اون ایکنجی || Le douzième du mois اون ایکنجی کونی La douzième année اون ایکنجی سنه ایکث اون ایکنجی کونی

DOYEN. Le plus ancien en réception dans un corps, dans une compagnie *A.* شیخ pl. شیوخ *P.* اتابک *T.* باش اسکی || Le doyen des docteurs en théologie علم الهی مدرسلرینک شیخی

Il se prend aussi, pour le plus ancien selon l'âge, le plus ancien dans une société *A.* اسن *P.* دیرینتر بسال *T.* یاش جهتیله اسکی || On donne la plus belle chambre au doyen de la pension مکتبده اوطه‌لرک اشرف واعلاسی بین الطلبه اسکی اولانه تخصیص اولنور Si vous n'avez que l'âge que vous dites, je suis votre doyen یاشک دیدیککک قدر ایسه بن سندن اسکی یم

DRACHME. Le poids de la huitième partie d'une once *A.* درهم pl. دراهم *P.* درم *T.* درم || Deux drachmes de séné ایکی درهم سنامکی

DRAGÉE. Le menu plomb dont on se sert pour tirer aux oiseaux *A.* جلاهق *P.* بندق خرد *T.* صاچمه || Menue dragée اوفاق صاچمه

DRAGEON. Bouture, bourgeon qui pousse au pied des arbres et des plantes *A.* فرخ pl. افراخ *P.* رستاک *T.* آغاج دیبندن سورن فدان || Drageon de vigne اصمه تکاکی دیبندن سورمش فدان

DRAGEONNER. Pousser des drageons *A.* تفریخ *P.* رستاک دادن *T.* آغاج دیبندن فدان سورمک

DRAGOMAN. V. Drogman.

DRAGON. Monstre fabuleux *A.* ثعبان — تنین *P.* اژدر *T.* آژدر

On appelle figur. Dragon, les personnes d'humeur fâcheuse et acariâtre *A.* افعی المزاج *P.* مار نهاد — مار طینت *T.* انکرک بیلانی خویلو

Il signifie aussi, une tache qui vient dans la prunelle des yeux des hommes et des chevaux *A.* نکتة فی انسان العین *P.* نقطهٔ در مردمک چشم *T.* کوز ببکنده چیقان بنک

Dragon. Nom d'une constellation *A.* تنین الفلک *P.* هشتنبر — On appelle La tête et la queue du dragon, les deux points

opposés où l'Écliptique est coupée par l'orbite de la lune مدار الرأس وذنب التنين

DRAGUE. Instrument fait en pelle recourbée, qui sert à tirer des sables des rivières, à curer des puits *A.* مجرفة *P.* پارو *T.* كورك

DRAP. Espèce d'étoffe de laine *A.* جوخ pl. اجواخ *P.* چوخا - سقلاط *P.* vul. ماهوت *T.* چوقه || Faire du drap چوقه اعمال - چوقه طوقومق - چوقه یاپمق - چوقه نسج ایتمك - ایتمك

On appelle Drap de pied, une pièce de drap, de velours, etc. qu'on étend sur le prie-Dieu des personnes du premier rang, et qui leur sert de marchepied *A.* فرش القدم *P.* پای انداز *T.* آیاق بصدجق دوشمه

Et drap mortuaire, une pièce de drap ou de velours noir, etc. dont on couvre la bière ou le cénotaphe au service des morts *A.* غطاء التابوت *P.* جنازه پوش *T.* جنازه اورتوسی

Il signifie aussi, une grande pièce de toile qu'on met dans le lit pour y coucher *A.* قرامة - جبس *P.* چادرشب - پستر آهنگ - چارشب *T.* چارشف -

DRAPEAU. Vieux morceau de linge ou d'étoffe *A.* خرقة pl. خرق - قزاع *P.* چاپوب *T.* چاپوت - اسکی بز پارچه‌سی || Le papier se fait avec de vieux drapeaux de linge کاغد خرق وقزاعاتدن ایشلنور - اسکی بز پارچه‌لرندن یاپیلور

Il signifie aussi, l'enseigne d'un régiment, d'une compagnie *A.* رایت pl. رایات *P.* بیرق *T.* بیراق || Se ranger sous le drapeau بیراق آلتنده صف بسته اولمق On a porté à la capitale des drapeaux qu'on avait pris aux ennemis دشمندن آلنان بیراقلری دار الملکه کتورمشلر در - On dit figur., Se ranger sous les drapeaux de quelqu'un, pour signifier, prendre son parti *T.* بیراغی - بر کمسنه‌نك بیراغی آلتنه کیرمك آلتنه دیزلمك

DRAPER. Couvrir de drap *A.* اغطاء بالجوخ *P.* بچوخا پوشانیدن *T.* چوقه ایله قاپلمق

DRAPERIE. Manufacture de drap *A.* دار الاعمال - طراز الجوخ *P.* کارگاه جوخا *T.* چوقه کارخانه‌سی

Il signifie aussi, le métier de faire des draps *A.* فن الاعمال الجوخ *P.* جوخاگری *T.* چوقه‌جیلق — Et diverses sortes de draps *A.* اجناس الجوخ *P.* گوناگون جوخا *T.* درلو درلو چوقه‌لر

DRAPIER. Marchand ou fabricant de drap *A.* بايع الجوخ *P.* جوخی - جوخا گر - جوخا فروش *T.* چوقه‌جی || Les règlemens faits pour les drapiers چوقه‌جی اصنافیچون وضع اولنان نظامات

DRASTIQUE. Il se dit des remèdes qui agissent avec violence *A.* شدید *P.* تند وتیز *T.* کسکین - سرت -

DRÈCHE. Marc de l'orge qui s'emploie pour faire de la bière *A.* کسب الشعیر *P.* کسبۀ جو *T.* آرپه پوصه‌سی

DRESSER. Lever, tenir droit, faire tenir droit *A.* نصب *P.* نشاندن *T.* دیکمك - دیکمك طوردرمق || Dresser la tête باشی یوقاری دیکمك Ce cheval dresse les oreilles بو آت قولاقارینی دیك طوتار - نصب آذان ایدر Vous vous courbez, dressez-vous اکلمش طوروسك دیك طور Dresser un mât بر قطعه ستون نصب ایتمك

Il signifie aussi ériger, élever *A.* اقامة - رفع - نصب - تنصیب *P.* بر پا کردن *T.* دیکمك || Dresser des statues اصنام نصب ایتمك Dresser des trophées یادکار غزا ونصرت اولدجق آثار جلیله نصب واقامت ایلمك Dresser des autels مساجد وهیاکل اقامت ایتمك

On dit, Dresser un lit, pour dire, monter, tendre un lit *A.* نصب السریر المنام *P.* تختگاه خواب نشاندن *T.* یتاق صغدسنی قورمق — Et dresser une tente, pour dire, tendre une tente *A.* تمتین الخیمة - نصب الخیمة - تطنیب الخیمة - اخیام الخیمة *P.* سایبان نشاندن *T.* چادر قورمق

Il signifie aussi, aplanir, rendre uni *A.* تملیس - تسطیح *P.* هموار کردن *T.* دوزلتمك || Dresser une allée, une terrasse یولی وباغچه سدینی تسطیح وتملیس ایتمك - On dit en termes de menuiserie, Dresser une planche, un poteau, une règle, pour dire, les aplanir, les mettre en ligne droite *A.* تسویة *P.* یکسان کردن *T.* دوزلتمك - Il se dit aussi du linge, pour dire, repasser. V. ce mot.

On dit, Dresser une batterie de canon, pour dire, la mettre en état *T.* طوب صره‌سی - طوب صره‌سی نصب ایتمك دیزمك - Et figur. Dresser une batterie, pour dire, prendre des mesures pour réussir dans un projet *T.* آلات لازمه‌یی تهیئه ایتمك || Il a dressé une grande batterie pour obtenir cette charge فلان منصبی تحصیل ایچون آلات قویه تهیئه ایتمشدر Dresser ses batteries contre quelqu'un فلانك علیهنه

آلات لازمهٔ خصوصیتی تهیئه ایتمك

on dit, Dresser un piége, pour dire, tendre un piége *A.* نصب المصیدة ـ نصب المصید ـ نصب الحبالة ـ احتبال *P.* دام نهادن *T.* طوزاق قورمق || On a dressé un piége pour prendre des loups قورد صیدیچون نصب حبالہ اولندی — Et figur. Dresser un piége à quelqu'un ترتیب دام مكر وفریب ـ ترتیب حبالۂ مكر وخدیعت ایتمك ـ ایتمك — On dit dans le même sens, Dresser une embuscade ترتیب كمینگاه تزویر وخدیعت ایتمك.

On dit, Dresser un plan, dresser la minute d'un acte, dresser le plan d'un ouvrage بر رسمی وبر سندی وبر تألیفك لایحۂ خاطر اولمش صورتنی ترتیب ایتمك Dresser un projet بر مطالعه‌نك صورتنی ترتیب ایتمك Dresser des articles مواد وشروط ترتیب ایتمك Dresser un contrat, une obligation برقطعه مقاوله حجتی وبر قطعه دین تمسّكی ترتیب برقطعه عرضحال ترتیب ایتمك Dresser une requête ایتمك Dresser un mémoire ترتیب ـ بر قطعه تقریر قلمه آلمق Dresser une instruction pour un ambassadeur ایلچی‌یه ایتمك قلمه آلمق ـ ویریله‌جك تعلیماتی ترتیب ایتمك Dresser la carte d'un pays حریطه‌سنی ـ بر مملكتك رسمنی چیزمك چیزمك

Il signifie aussi, tourner droit vers quelque endroit *A.* عطف *P.* تسمیت ـ اماله ـ توجیه ـ طوغریلتمق ـ چویرمك *T.* تافتن ـ كمینك ـ دوندرمك || Dresser la proue d'un vaisseau vers ... باشنی فلان طرفه عطف وتوجیه ایتمك Il dressa sa marche du côté ... پای عزیمتنی فلان طرفه توجیه وتسمیت سمت شماله عطف ایلدی Dresser sa route vers le Nord سوی شماله عنانتاب عزیمت ـ زمام عزم وحركت ایتمك شمال طرفنه ـ یولنی شمال طرفنه دوندرمك ـ اولمق توجّه ایتمك ـ طوغریلتمق — Et figur. Dresser son intention, c'est-à-dire, diriger son intention *T.* اماله‌ٔ فكر ایتمك ـ فكری طوغریلتمق ـ توجیه فكر ونیّت ایتمك

Dresser. Instruire, former *A.* تأدیب ـ تعلیم *P.* فرهنگی آموختن *T.* تربیه ایتمك ـ اوكرتمك || Dresser un écolier طالبی تعلیم وتأدیب ایتمك le dresser à la vertu, à la piété طالبه قواعد صلاح وتقوایی تعلیم ایله تربیه‌سنه همّت ایتمك Dresser un valet à sa mode بر كمسنه خدمتكارینی مزاجنجه تربیه ایتمك Dresser un soldat برعسكری نفرینی

رياضت ـ درست *P.* تعليم ايتمك ـ Dresser un cheval *A.* اسب آموزيدن *T.* باش اوكرتمك Dresser un chien *A.* اضراء سگ شكاريرا *P.* اضراء الكلب الصيّاد ـ تضربة الكلب ـ الكلب *T.* كوپكی اوكرتمك آموزيدن

Dresser, au neutre, signifie figur. se hérisser *A.* اقشعرار ـ شوع *P.* فراشا شدن *T.* تویی قالقمق ـ قیل اورپورمك || Les cheveux lui dressèrent à la tête شعر رأسنه حالت شوع عارض باشنده‌كی قیللر اورپوردی ـ اولمشدر Ce récit fait dresser les cheveux à la tête بو حكایه‌نك استماعی شعر رأسك اقشعرارینی موجب بر كیفیت دهشتفرما در

DRILLE. Chiffon. V. ce mot.

DROGMAN. C'est le nom qu'on donne aux interprètes dans les Échelles du Levant *A.* ترجمان *P.* پچواك ـ تاجران ـ ترجمان *T.* ترجمان

DROGUE. Il se dit des épices et autres marchandises qui servent à la médecine, à la teinture et aux arts *A.* عشب pl. اعشاب ـ عقّار pl. عقاقير *T.* علاج مقوله‌سی اوت وكوك || Le séné est une drogue qui entre dans plusieurs remèdes سنامكی اكثر ادویه‌ده جزء اولور عقاقیردندر La plupart des bonnes drogues viennent du Levant اكثر اعشاب وعقاقیرك گزیده‌لری ممالك شرقیه طرفندن ورود ایدر

DROGUER. Donner trop de remèdes *A.* تكثیر المداواة *P.* داروهای بسیار دادن *T.* چوق علاج ویرمك

Se Droguer. *A.* استعمال الادویة الكثیرة *P.* بسیار دارو استعمال كردن *T.* چوق علاج آلمق || Il se drogue trop, c'est ce qui ruine sa santé ادویهٔ كثیره استعمالیله وجودینی خراب ایدر

DROGUIER. Cabinet, armoire où l'on met différentes sortes de drogues *A.* خزانة الاعشاب والعقاقير

DROGUISTE. Vendeur de drogues *A.* بایع العقاقیر *P.* عقاقیر فروش *T.* كوكچی ـ اجزا صاتیجی

DROIT. Qui ne se fléchit ou ne s'incline d'aucun coté *A.* مستقیم ـ سدید *P.* راست *T.* طوغری || Ligne droite خط مستقیم Cette rue est fort droite بو زوقاق غایت ایله دوس طوغریجه ـ خط مستقیم اوزره طوغریدر En droite ligne La rivière est droite depuis un tel village jusqu'à une telle ville نهر فلان قریه‌دن فلان شهرك پیشگاهنه وارنجه راست اشته راه راست بو در Voilà le droit chemin ومستقیمدر

Il signifie aussi, perpendiculaire, qui ne penche ni de côté ni d'autre *A.* مستقیم القد ـ مستوی *P.* راست قامت *T.* طوغری ـ بویی طوغری || Ce mur n'est pas droit, il penche d'un côté بو دیوار تامّ الاستقامه اولمیوب بر طرفه مایلدر

On dit proverb., qu'un homme est droit comme un cierge موم کبی دیم دیک طورر qu'il est droit comme une statue بت کبی دیم دیک طورر

Il signifie aussi, qui n'est pas couché, qui est debout *A.* قائم *P.* استاده *T.* آیاقده طورر || Se tenir droit sur ses pieds آیاق اوزرنده اولمق Cette figure serait beaucoup mieux droite que couchée بو شکل ضاجع اولمقدن ایسه قائم اولمق اولی واحسندر

Et ce qui est opposé à gauche *A.* ایمن ـ یمین *P.* راست *T.* صاغ || La main droite *A.* ید یمنی *P.* دست راست *T.* صاغ ال Le bras droit *A.* عضد ایمن *P.* بازوی راست *T.* صاغ قول Le pied droit صاغ ایاق Le côté droit طرف یمین L'aile droite d'une armée عسکرک صاغ ـ میمنهٔ عسکر L'Évangile dit, Quand on fait l'aumône, il ne faut pas que la main gauche sache ce que fait la droite قولی لدی الاعطاء الصدقه ید یسرا ید یمنانک عملندن خبیر واگاه اولملو دکلدر دیو انجیل شریفده مصرّحدر ـ On dit figur. d'un homme, qu'il est le bras droit d'un tel, pour dire, que c'est celui dont on se sert le plus souvent dans les grandes occasions فلانک صاغ الیدر ـ فلانک ید یمناسیدر

À droite. À main droite *A.* فی جهة الیمنا ـ یمینا *P.* بسوی راست *T.* صاغ طرفه || Tourner à droite صاغ طرفه توجّه ـ À droite طرف یمینده قعود ایتمک Se placer à droite ایتمک et à gauche, signifie, de tous côtés *A* یمیناً ویساراً *P.* چپ وراست *T.* صاغدن صولدن || Frapper à droite et à gauche یمیناً ویساراً ضرب ایتمک

Droit, signifie figur., juste, équitable, sincère *A.* مقارن بالعدل والحقانیّة ـ خالص *P.* راست *T.* طوغری || Avoir l'intention droite فلانک نیّتی عدل وحقانیّته مقارن اولمق ـ نیّت خالصه‌سی اولمق Avoir l'ame droite, le coeur droit نفس خالصه وقلب ـ عدل وحقانیّت ایله مجبول اولمق ـ خالص صاحبی اولمق ـ Il se dit aussi des hommes *A.* عادل ـ مستقیم الاطوار ـ محقّ *P.* دادگر ـ دادکار ـ راست کردار ـ شابنهٔ *T.* طوغری || Un homme droit et incorruptible عدالتکار اطماعدن منزّه مستقیم الاطوار بر آدمدر C'est un homme droit, incapable de biaiser طریق سداددن انحرافی محال بر راستکار آدمدر

On dit, qu'un homme a l'esprit droit, le sens droit, pour dire, qu'il pense bien sur chaque chose *A.* مستقیم ـ سدید العقل الرأی *P.* راست اندیش *T.* عقلی طوغری

Droit, signifie aussi, justice *A.* حق ـ عدل ـ عدالت *P.* دادگری *T.* عدللک || Cela est contre tout droit et raison بو کیفیّت حق وصوابه کلّیاً مغایر در Faire droit à chacun هر بری حقنده اجرای ـ هر برینک حقنی احقاق ایتمک ـ طرفین مخاصمین عدالت ایتمک Conserver le droit des parties حقنده اصول عدل وحقه رعایت ایتمک

Il se prend aussi, pour la loi écrite ou non écrite *A.* حکم pl. احکام ـ شریعت ـ قانون pl. قوانین || Droit divin شریعة الله Droit humain شریعت بشریّه Droit positif احکام موضوعه Droit commun قانون عمومی naturel قانون طبیعی Le droit des gens حقوق ملل ـ احکام مرعیّهٔ ملل ـ قانون ملل Le droit civil قانون ملکی Le droit canon احکام فقهیّه ـ شریعت Le droit coutumier احکام عرفیّه ـ عرف وعادته مبنی اولان Le droit écrit احکام مکتوبه Le droit Romain احکام رومانیّه Le droit Français احکام وقوانین فرانساویّه Maxime de droit قاعدهٔ قانون Point de droit دقیقهٔ قانون Question de droit قانونه متعلق مسئله

Et pour Jurisprudence *A.* علم الشریعة ـ علم الفقه || Étudier le droit علم شریعتی مطالعه ایتمک Savoir le droit علم شریعتی افاده علم فقهه واقف اولمق Enseigner le droit مدرّس علم فقه ـ فقیه Docteur en droit وتعلیم ایتمک

On dit, qu'une chose est de droit étroit, pour dire, qu'il faut l'observer à la rigueur *A.* فرض متحتّم الادا ـ واجب

Droit, se prend aussi pour Autorité, pouvoir *A.* استحقاق ـ رخصت || De droit بالاستحقاق De plein droit باستحقاق کلّی ـ استحقاق مطلق حسبیله Les Romains avaient droit de vie et de mort sur leurs esclaves رومالونک کولدلری حقنده حکم عفو وقتله رخصت واستحقاقلری وار ایدی Il a droit رخصت واستحقاقی وار در Il est en droit de dire ce qu'il lui plaira دیلدیکنی افاده وتقریره رخصت واستحقاقی وار در

Il signifie aussi, prétention fondée sur quelque titre légitime

A. حق pl. حقوق || J'ai droit là-dessus بو بابده حقم وار
در J'ai droit sur cette terre بو ارضك اوزرينه حقم وار در
Droit litigieux متنازع فيه اولان حق Renoncer à son droit
حقندن فارغ اولمق Se faire droit sur une chose بر خصوصده
خود بخود حقنی احقاق ایتمك Céder, transporter ses
droits بر كمسنه يد تصرفنده اولان حقوقنی شخص آخره
نقل وفراغت ایتمك Poursuivre son droit حقنی تحصیله
سعی واقدام ایتمك Exercer ses droits بر كمسنه حقوقنی
اجرا ایتمك Faire valoir ses droits بر كمسنه ادّعا ایلدیکی
ادّعا ایلدیکی حقوقنی مسموع ومعتبر ـ حقوقنه رواج ویرمك
قلمق Négliger ses droits كندو حقوقنی انفاذده اختیار مسامحه
واهمال ایتمك Se relâcher de ses droits حقوقنی بوشلامق
Avoir droit à une place, à une succession بر كمسنه نك بر منصبه
وبر میراثه حقی اولمق Accumulation de droits تراكم حقوق
حقوقك تراكم واجتماعی ـ User de son droit حقنی اعمال
اجرا ایتمك ـ ایتمك Cela lui appartient de droit بو شیئه
بو شیٔ بحق كندویه عائد در ـ بحق متصرفدر Droits seigneu-
riaux صاحب ارض حقوقی Droit de péage مروریه حقی
كچید حقی ـ Droit de représaille مقابلهٔ بالمثل حقی Droit
de réversion صاحب اوله رجعت حقی Droit d'ancrage لنگر
حقی de pêche صید ماهی حقی de chasse صید وشكار حقی
– On dit proverb. Surabondance de droit ne nuit pas حقك
آرتوقلغی ضرر ایتمز – On dit en termes de Pratique, qu'une
fille est usante et joussante de ses droits, pour dire, qu'elle est
à l'âge de disposer de son bien مستحقه اموریني تصرّف وادارهیه
در بر بالغه – Il signifie aussi, prérogative, privilége || Droit
d'ainesse حق كبر سن Droit de bourgeoisie حق بلدیّت

Droit, se dit aussi de toutes les impositions établies pour le
besoin de l'État *A.* رسم pl. رسوم pl. رسومات *P.* گزیت *T.*
ویركو || Droit sur le vin رسم خمر sur le bois رسم حطب
Payer les droits رسومی ادا ایتمك Frauder les droits رسوم
معتاده نك نادیه سنده ارتكاب حیله ایتمك

Il veut dire aussi, salaire qu'on taxe, qui est ordonné pour
certaines vacations *A.* عایدة pl. عایدات pl. عواید *P.* مزد
معیّن *T.* خرج ـ عواید || Le droit du contrôle قیدیّه عوایدی
ـ قیدیّه خرجی Droit de signature امضا خرجی ـ امضا عوایدی

On appelle Droit d'avis, ce qu'on donne à un homme qui a
donné l'avis d'une affaire avantageuse *A.* اخباریّة *P.* مزد اخبار
T. اخبار بخششی

A bon droit. Aver raison, avec justice *A.* بحق *P.* بجا *T.*
حق اوزره || C'est à bon droit qu'il se plaint d'un tel ولاندن
بحق شكایت ایدر ـ A tort ou à droit *A.* بحق او من غیر
حق *P.* ناحق وبا حق *T.* یوللو یولسز

Droit, adverbe. Directement, par le plus court chemin *A.*
مستقیمًا ـ بلا تخلّف ـ من غیر انحراف *P.* از ره ـ راست
راست *T.* طوغری ـ دوس طوغری ـ طوغری یولدن ـ طوغری
شاشمیدرق یولدن || Aller droit au but سمت بلا تخلّف
كتمك مقصوده طوغری Aller tout droit من غیر انحراف
اولمق روانه راستدن ره ـ كتمك طوغری دوس Ce chemin
mène tout droit à Paris بو طریق طوغری پارسه موصلدر
Tirer, viser droit انمق طوغری نشانه ـ اولمق انداز راست
ـ اولمق مصیب نشانه – On dit figur, Aller droit à ses fins
اولمق متوجّه طوغری مقصوده سمت Cet homme ne va pas
droit ایتمز حركت اوزره استقامت كشی فلان

DROITEMENT. Équitablement *A.* بالاستقامة ـ بالصدق
والاستقامة *P.* راستكارانه ـ مستقیمانه *T.* ایله طوغریلق ||
Agir droitement بالصدق والاستقامه عمل وحركت ایتمك
Marcher droitement en toutes choses هر شیئده رهرو سمت
اولمق استقامت ـ شاشمیدرق یولدن طوغری ماده ده هر
یوریمك

Il signifie aussi, judicieusement *A.* بفكر الصائب *P.* راست
اندیشانه *T.* ایله طوغریلغی عقل || Il pensé droitement فكر
ایدر ملاحظه ایله صائب || Il juge droitement de tout جمیع
ایدر رأی ایله صائب فكر احوالده

DROITIER. Qui se sert de la main droite *A.* ایمن *P.* راسته
T. صاغ الیله ایشلیان

DROITURE. Équité, justice, réctitude *A.* استقامت ـ حقانیّت
ـ صدق *P.* راستی *T.* طوغریلق || Grande droiture استقامت
كامله Agir avec droiture مستقیمانه عمل وحركت ایتمك
Droiture de coeur صدق بال ـ صدق طویّت Droiture d'in-
tention صدق نیّت Cela est contre toute sorte de droiture et
d'équité من جمیع الوجوه منافیٔ صدق وحقانیّت بر كیفیّتدر

En droiture. Directement, par la voie ordinaire *A.* بطریق
المستقیم *P.* از راه راست *T.* طوغری || Il faut lui envoyer
cela en droiture بو شیٔ طوغری فلانك طرفنه ارسال اولنملو
در Je lui ai fait tenir toutes vos lettres en droiture جمیع

Cet avis مكتوبلركى طوغرى فلانك يدينه ايصال ايلدم ne nous est pas parvenu en droiture بو خبر طوغرى طرفمزه واصل اولمدى

DRÔLE. Gaillard, plaisant *A.* هزّال - مضحك *P.* خنده آور *T.* كولدريجى

On dit d'un homme fin, délié, dont il faut se défier, que c'est un drôle bien rusé *A.* ختّال *P.* حيله باز *T.* دوباره‌جى

DROMADAIRE. Espèce de chameau qui va fort vite *A.* ناقة هجين *T.* شترباد *P.* جمّازة

DRU. Qui est planté près à près, qui est épais *A.* كثيف *P.* تنكاتنك *T.* صيق ‖ L'herbe est bien drue dans cette prairie بو جايرده نبات خيليجه صيقدر

On dit aussi, Une pluie drue et menue *A.* هتّالن *P.* باران متّصل يغان يواشجه يغمور *T.* خرد پياپى ريزان

Dru, pris adverbialement, signifie, en grande quantité et fort près à près *A.* متكاثفاً ومتكاثراً *P.* گوراگور وتنكاتنك *T.* جوقلق وصيق اولدرق ‖ Ces blés sont semés bien dru بو اكينلر خيليجه چوقلق وصيق اكلمشدر

DÛ. Ce qui est dû *A.* مطلوب pl. مطلوبات *P.* قرض - سنده اولان *T.* آلەجق خواسته ‖ Je vous demande mon dû الەجغمى استرم J'ai fait saisir sa terre pour la sûreté de mon dû مطلوبمه مدار امنيّت اولمق اوزره ملكنى ضبط ايتدردم - ويرديكم قرضه مدار امنيّت اولمق اوزره

DUBITATIF. Qui sert à exprimer les doute *A.* مفيد الشكّ *P.* شبهد كوستريجى *T.* گمانما

DUCTILE. Qui se peut étendre avec le marteau *A.* لدن pl. لدان - ممكن التلدين *P.* نرمى پذيرا *T.* يومشانور ‖ L'or est le plus ductile de tous les métaux آلتونك لدونتى جميع معادندن ازيد در

DUCTILITÉ. Propriété qu'ont les métaux de s'étendre en tous sens *A.* لدونت - قابليّت التلدين *P.* نرمى پذيرايى *T.* يومشانمغه قابليّت

DUÈGNE. Femme qui ménage des rendez-vous entre deux amans *A.* دلّالة *P.* زن پازنك *T.* قارى پزونك

DUEL. Combat assigné d'homme à homme *A.* مبارزة بداداً - ايكى كشى باش *T.* تن بتن جنك *P.* مبارزة بالبداد - بداداً مبارزه‌يه قيام ايتمك ‖ Se battre en duel باشد جنكلشمه Appeller quelqu'un en duel مبارزة بالبداده دعوت ايتمك - انا حديثك ابرزلى وحدك نداسيله مبارزه‌يه دعوت بداداً مبارزه صورتنى عرض وتكليف ايلمك Offrir le duel مبارزة بالبداد دعوتنه اجابت ايلمك Accepter le duel تن بتن جنكلشمكدن امتناع ايتمك Refuser le duel Le Roi a aboli entièrement les duels مبارزات بالبداد با امر همايون كليّاً منع اولنمشدر

DUEL. Terme de Grammaire. Nombre dont on se sert dans quelques langues, pour marquer deux personnes, deux choses *A.* تثنية

DÛMENT. D'une manière convenable à ce qui se doit, selon les formes *A.* كما ينبغى - كما يقتضى - على ما هو اللايق - بر نهج مرعى *P.* على نهج المرعى - حسب الرسوم المرعيّة لايقى اوزره - موجب ومقتضاسى اوزره *T.* بر وجه چسپان - حسب الرسوم ‖ Il a été dûment averti رسوم معتاده‌سنجه - المرعيّه طرفنه اخبار اولنمشدر Il a été dûment atteint et convaincu برنهج مرعى بعد الاتهام اوزرينه اثبات جرم اولندى

DUNES. On appelle ainsi des collines sablonneuses qui s'étendent le long des bords de la mer *A.* pl. اكثبة السواحل pl. معانيق *P.* الرمال فى الساحل *T.* ريكستان لب دريا يالى قوملرى ‖ Les dunes de Dunkerque دونكرق ياليده‌كى قوم بييغنلرى - ياليسنك قوملرى

DUODENUM. C'est le nom donné à la première portion des intestins grêles, à cause de sa longueur qui est de douze travers de doigt *A.* معاء اثنى عشرى

DUPE. Celui qui est trompé, ou facile à tromper *A.* خدعة *T.* سغبه - فريفته *P.* مغبون - غرير - غرّ - سهل الانخداع - دوباره‌يه كلور ادم - الدانمش ‖ C'est une dupe, une vraie dupe خدعةٌ ناس بر ادمدر C'est la dupe d'un tel فلانك بو بابده معرض غرّ Il en a été la dupe غرير وخدعه‌سيدر سهل الانخداع بر ادم Être pris pour dupe وخدعه اولمشدر طن ايلديككن عدّ اولنمق Il n'est pas si dupe que vous pensez قدر سهل الانخداع دكلدر Les personnes de bonne foi sont souvent la dupe des gens intéressés صدق نيّت ايله مجبول اولنلر اكثريا اصحاب اغراضك خدعه‌سى اولە كلمشدر

Il a été la dupe de cette affaire, de ce marché فلان كشى بو ماده‌ده وبو بازارلقده فريفته ومغبون اولمشدر

DUPER. Tromper, en faire accroire *A.* تغرير - غرّ - تخديع - ختل *P.* فريفتن - فريب دادن - كنبوريدن *T* دوباره‌يه - الداتمق

بر کمسنه‌یی رهین غره وخدیعت اوغراتمق || Duper quelqu'un آلدانمق Se laisser duper ایلمک

Dupé. *A.* مخدوع *P.* کنبوریده ـ فریفته *T.* آلدانمش

DUPERIE. Tromperie, fourberie *A.* مکر ـ مخادعة ـ مخاتله ـ غرة *P.* کنبوره ـ فریب *T.* آلداتمه ـ دوباره ـ اویون || C'est une franche duperie مخاتلهٔ محضدر

DUPEUR. Trompeur *A.* مکار ـ ختال ـ خاتل ـ خدوع *P.* دوباره‌جی *T.* کنبوره کار ـ فریبنده

DUPLICATA. Le double d'une dépêche *A.* نسخهٔ مکررة || On envoya à l'ambassadeur une dépêche par l'ordinaire, le duplicata par une autre voie طریق معتاد ایله ایلچی‌یه ارسال قلنان تحریراتک بر قطعه نسخهٔ مکررهسی طریق آخر ایله کوندرلمشدر

DUPLICATURE. Terme d'Anatomie, qui se dit de certaines parties qui se replient sur elles-mêmes, ou de l'endroit où elles sont doubles *A.* مطوی pl, مطاوی *P.* شکن *T.* بوکوم یری ـ بوکوم

DUPLICITÉ. Il se dit des choses qui sont doubles, et qui devraient être uniques *A.* مفروقیت *P.* دوبارگی *T.* جتاللق || Ce verre est taillé de façon qu'il cause une duplicité d'objets اشبو زجاجه شول وجهله تراش اولنمشدر که صوری چتال کوسترر مفروقاً کوسترر ـ

Figur. Mauvaise foi *A.* منافقة ـ تلون *P.* دو رویی *T.* ایکی یوزلولک || Il y a de la duplicité dans son coeur, dans ses actions, dans ses paroles درونده وافعال واقوالنده تلون واردر

DUPLIQUE. Terme de Pratique. Réponse à des répliques *A.* رد الجواب علی الجواب *T.* جوابه جواب دوندرمه

DUPLIQUER. Fournir des dupliques *A.* اعادة الجواب علی الجواب *T.* جوابه جواب ویرمک || Quand on a répliqué, dupliqué, il faut plaider la cause بعد رد الجواب واعادة الجواب مرافعه‌یه مبادرت اولنمق لازم کلور طرفین ـ مخاصمین طرفندن قرشولقلو جواب ویریلوب جوابه جواب دخی ویرلدکدنصکره مرافعه‌یه ابتدار اولنمق کرکدر

DUR. Ferme, solide *A.* صلب ـ صلد *P.* سخت *T.* برک ـ پک ـ سرد || Dur comme marbre مرمر طاشی کبی صلب Dur comme fer دمورکبی پک ـ دمورکبی سرد وسخت

Il est aussi opposé à Tendre, mou *A.* خشین ـ احرش *P.* درشت *T.* قاتی || Pain dur خبز خشین Viande dure لحم خشین ودرشت Un lit dur بر فراش احرش Pouls dur نبض خشین

On dit, Coucher sur la dure, pour dire, coucher sur la terre, sur le plancher *T.* قوری یرده یصدنمق ـ On dit aussi, qu'un homme a l'oreille dure, pour dire, qu'il n'entend pas bien clair *A.* مبتلاء العسر السمع *P.* درشتکوش *T.* قولاغی آغر

Dur. Fâcheux, rude, inhumain *A.* شدید النفس ـ خشن ـ خشن المزاج ـ الطبع *P.* سختدل ـ درشتخو ـ سنکدل *T.* سرد ـ پک ـ یورکلو || Cet homme est dur, il a un caractère dur, le coeur dur شدید النفس وخشونت طبع وسنکدلی ایله مجبول بر آدمدر

Il se dit aussi des choses *A.* عنیف ـ شدید *P.* درشت ـ تند ـ گران *T.* سرد || Paroles dures کلمات شدیده Termes durs تعبیرات عنیفه ـ تعبیرات شدت آمیز Réponse dure et sèche جواب خشک ودرشت Cela est bien dur فلان شی قلبه خیلی گران کلور Il est bien dur de se voir calomnier معرض افانک ومفتریات اولمق قدر بر حالت عنیفه قلبه گران کلدجک بر Il a reçu un traitement bien dur یوقدر بر کونه معامله‌یه مظهر اولمشدر C'est une dure nécessité ضرورت عنیفه در

Dur, signifie aussi, rude, austère *A.* شدید ـ ذو التشدد ـ ذو المشادة *P.* تند وسخت *T.* سرد ـ قاتی || Les Chartreux mènent une vie dure فلان طریقده اولان طایفهٔ رهبان حال مشادت اوزره کچیبور Les soldats mènent une vie fort dure عسکری طایفه‌سی غایت تشدد وسخت ایله کچینور

Il se prend aussi pour Difficile *A.* عسیر ـ صعب *P.* دشوار ـ *T.* کوچ || Cela est dur à digérer فلان شی عسیر الهضمدر کوچ هضم اولنور ـ دشوار گوار در

On dit, que du vin est dur, pour dire, qu'il est âpre بو شرابک دادنده ـ باده‌نک طعمنده خشونت وار در qu'une voix est dure, pour dire, qu'elle est rude, désagréable سرد صدا ـ صوت خشین que des vers sont durs, pour dire, qu'ils sont peu coulants, désagréables aux oreilles بو اشعارده بر نوع ثقلت وار در que le temps est dur, pour dire, que tout le monde a de la peine à vivre زمانده غلبهٔ وقتلر کوجدر ـ وقتلر تنک ودرشتدر ـ شدت ومضایقه واردر qu'une marchandise est dure à la vente, pour dire, qu'elle n'a pas de débit صاتلمه‌سی آغر بر مالدر ـ عسیر الرواج بر مالدر

— On dit aussi, Une tête dure, pour dire, qui ne comprend rien que difficilement *A.* بليد *P.* كند ذهن *T.* باشى پك

DURABLE. Qui doit durer long-temps *A.* مستمر ـ مديد البقا ـ مقارن بالدوام ـ مستديم ـ متمادى البقا ـ قوى الاستقرار ـ مستمر وپايدار *P.* پايدار ـ پاينده *T.* طيانقلو || Paix durable مصالحهٔ قوى الاستقرار ـ اولدجق مصالحه Ce n'est pas là une chose durable مقارن دوام وبقا اولدجق شيلردن دكلدر Bonheur, félicité durable اقبال وسعادت متمادى البقا ـ بختيارئ مستديم

DURANT. Préposition servant à marquer la durée du temps *A.* فى ـ فى مدة *P.* در هنگام *T.* ايچنده ـ وقتده || Durant l'hiver, il survint . . . قيش ـ مدت شتاده واقع اولديكه مدت عمرنده Durant toute sa vie ايچنده بو ظهور ايلديكه Sa vie durant ما دام العمر ـ مدت عمرى ايچنده Six ans durant التى سنه مدت ايچنده

DURCIR. Rendre dur *A.* تصليب ـ تصليد ـ ايراث الصلابة *P.* سخت كردن *T.* پكشدرمك ـ قاتيلتمق || La grande chaleur durcit la terre شدت حرارت ارضه ايراث صلابت ايدر L'air durcit le corail هوا مرجانى تصليب ايدر

Durcir, au neutre, et Se durcir, signifient, devenir dur *A.* كسب الصلابة ـ تصلب *P.* سختى پذيرفتن ـ سختى ـ سخت گشتن ـ بستن *T.* پكشمك ـ قاتيلنمق || Le chêne durcit dans l'eau پليد آغاجى صوايچنده كسب صلابت ايدر La pierre se durcit à l'air حجر هواده تصلب ايدر

Durci. *A.* متصلب *P.* سختى پذيرفته ـ سخت گشته *T.* قاتيلشمش ـ پكشمش

DURÉE. L'espace de temps qu'une chose dure *A.* بقا ـ دوام ـ استمرار *P.* پايدارى *T.* طيانقلق || La durée du monde بقاى عالم La vie des hommes est de courte durée عمر بشر قليل الدوامدر ـ قليل البقا در Son règne fut de longue durée بقاى سلطنتى مديد البقا ايدى مدت Éternelle durée بقاى جاودانى ـ ابدى Les choses violentes ne sont pas de durée جبر وشدت ايله اولان شيلرده دوام وبقا يوقدر

DUREMENT. D'une manière dure *A.* بالخشونة ـ بالشدة ـ شديدا ـ بالمخاشنة *P.* با سختى ـ با درشتى *T.* سردلك ايله || On l'a traité durement فلانه شدت ايله معامله اولندى Écrire durement بالشدة تحرير واملا ايتمك Il lui parla durement سردلك ايله سويلدى Être couché durement سخت وخشين يرده ياتمق

DURE-MÈRE. La membrane extérieure qui enveloppe le cerveau *A.* غشاء الدماغ ـ ام الدماغ ـ ام الرأس

DURER. Continuer d'être *A.* بقا ـ دوام ـ قوام ـ تمادى ـ استقرار ـ ثبات ـ استمرار *P.* پايدار بودن ـ پايدارى يافتن ـ پاينده بودن *T.* سورمك ـ قالمق ـ طوروب ـ طيانمق || Toutes les choses durent peu كافهٔ اشيا قليل البقا در ـ بى Il n'y a rien ici-bas qui dure éternellement بو دنياى دنيده مؤبدا مستمر البقا اولدجق هيچ بر شى يوقدر Il y a un an que sa fièvre dure حماسى بر سنه دنبرو متماديدر Leur amitié n'a guère duré بينلرنده اولان دوستلق چوقلق مستمر وپايدار اولمدى Leur querelle dure encore بينلرنده اولان منازعه الى الآن مستمر وباقيدر Quelques fleurs ne durent qu'un jour بعض شكوفهلر بر كوندن زياده باقى وبر دوام دكلدر Voilà une étoffe à durer اشته طيانهجق بر قماش Cela ne durera pas بو شيئده قوام وثبات يوقدر

On dit proverb. Ne pouvoir durer dans sa peau, pour dire, ne pouvoir se contenir par excès de joie *T.* بر كمسنه كمال سرورندن قابنه صيغمامق

DURETÉ. Solidité qui fait qu'une chose est difficile à pénétrer *A.* صلابت ـ صلادت *P.* سختى *T.* بركلك ـ سردلك ـ پكلك || La dureté du fer حديدك صلابتى du marbre مرمر طاشنك پكلكى

Il se dit aussi par opposition à ce qui est tendre *A.* خشونت ـ حرشت *P.* درشتى *T.* قاتيلق ـ سردلك || La dureté d'un lit فراشك خشونتى

Dureté d'oreille. *A.* ثقل السمع ـ عسر السمع *P.* درشتى گوش *T.* قولاق آغرلغى — On dit figur. Dureté de style ثقلت سبك وعباره

Dureté, signifie aussi figur. rudesse, inhumanité *A.* شدت ـ خشونت الطبع ـ قسوت القلب *P.* سنگدلى ـ سختدلى ـ درشتخويى *T.* سردلك ـ يورك پكلكى || C'est un homme qui a une grande dureté de coeur قسوت قلبى غالب بر مرد سنگدلدر Il a beaucoup de dureté pour les pauvres فقرا حقنده قسوت طبعى مرتبهٔ افراطده در

On appelle Duretés, des discours durs et offensants *A.* كلمات عنيفة ـ كلمات شديدة *P.* سخنهاى سخت ودرشت *T.* سرد سوزلر

DURILLON. Espèce de petit calus, qui se forme aux pieds et aux mains *A.* ثؤلول pl. ثآليل *P.* گندمه ـ آژخ *T.* سكل

DUVET. La menue plume des oiseaux *A.* سخام ـ دخل pl. دخاخيل ـ زغب *P.* موى مرغ *T.* قوش تويى ـ پويلده || Un oreiller de duvet قوش تويندن ـ پوپلدلو يوز يصديغى يوز يصديغى

Et le premier poil qui vient au menton et aux joues des jeunes gens *A.* زغب *P.* موى مادر زاد ـ خط رخسار *T.* بكاق تويى

Il se dit aussi, d'une espèce de coton qui vient sur certains fruits *A.* زئبر *P.* پرز *T.* حاو || Les coins sont couverts d'un petit duvet آيوانك بر خرده حاوى وار در

DUVETEUX. Il se dit des oiseaux qui ont beaucoup de plumes molles et délicates proche la chair *A.* كثير السخام *P.* مويدار ـ بسيار مو *T.* تويلو ـ تويى چوق

DYNAMIQUE. Science des forces qui meuvent les corps *A.* علم القوة المحركة الاجرام

DYNASTIE. Suite des rois d'une même famille *A.* آل الملوك *P.* دودمان شاهان *T.* پادشاهلرك صوى صويى || La révolution d'Angleterre en 1688 a amené un changement de dynastie فلان تاريخده انكلتره‌ده وقوعه كلان اختلال ووفترت آل ملوكك تبدلنى مستلزم اولمشدر

DYSPEPSIE. Terme de Médecine. Digestion laborieuse *A.* سوء هضم *P.* نا گوارى *T.* بطائة الهضم ـ عسر الهضم ـ الهضم كوج سينمه ـ كوجلكى

DYSPNÉE. V. Asthme.

DYSSENTERIE. Dévoiement avec douleur d'entrailles, espèce de flux de sang *A.* اسهال الدم *P.* خون ـ هنك *T.* اسهال اسهال دم || قانلو يورك سورمه‌سى Causer la dyssenterie ايراث ايتمك Le cours de ventre dégénère souvent en dyssenterie استطلاق بطن غالب حالده اسهال دمه محول اسهال دم علتيله وفات ايلدى اولور Il est mort d'une dyssenterie

DYSSENTÉRIQUE. Qui appartient à la dyssenterie *A.* متعلق باسهال الدم

DYSSURIE. Terme de Médecine. Difficulté d'uriner *A.* عسر البول *P.* سدك طوتلمه‌سى *T.* پنافتن شاشه

EAU

EAU. Un des quatre élémens des anciens *A.* ماء pl. مياه *P.* آب *T.* صو || L'élément de l'eau عنصر ما Eau élémentaire ماء اصلى *T.* آب خدايى Eau naturelle *A.* ماء طبيعى *P.* خدايى صو Eau de source *A.* ماء الينبوع *P.* آب چشمه‌سار *T.* اشمه صويى Eau de fontaine *A.* ماء العين *P.* آب چشمه *T.* پيكار صويى de puits *A.* ماء البئر *P.* آب چاه *T.* قيو صويى de citerne *A.* ماء المصنعة *P.* آب شهارو *T.* صهرنيج صويى de rivière *A.* ماء النهر *P.* آب جوى *T.* ايرمق صويى de mare *A.* ماء المنقع *P.* آب تالاب *T.* ايركلمش طورغون صو de roche *A.* ماء الصخرة *P.* آب سنگ خارا *T.* قيا صويى du ciel *A.* ماء السماء *P.* آب آسمانى *T.* رحمت صويى de neige *A.* ماء الثلج *P.* آب برف *T.* قار صويى de mer *A.* ماء البحر *P.* آب دريا *T.* دكز صويى Eau claire *A.* ماء قراح طورى *T.* آب ناب *P.* ماء صاف ـ ماء نصيع ـ ماء نمير ـ آب *P.* ماء جيد ـ ماء طيب *A.* Bonne eau صو ـ خالص صو ـ ماء سليل *A.* Eau bonne à boire ايو صو *T.* آب خوشمزه ـ خوش ايچمى *T.* آب خوش آشام *P.* ماء سلسال ـ زلال ـ ماء زليل ـ fade *A.* ماء تفه *P.* آب بيمزه *T.* دادسز صو fraîche كوزل صو *A.* ماء بارد ـ ماء قرور *P.* آب سرد *T.* صوغوق صو chaude *A.* ماء حار *P.* آب گرم *T.* اسى صو ـ ايسيجق صو courante *A.* ماء جارى ـ ماء راسم *P.* آب روان *T.* آقر صو saillissante *A.* ماء مندفق ـ ماء مسدم *P.* آب فواره زن ـ آب ژوشان *T.* فشقرديجى صو dormante *A.* ماء راكد ـ ماء نايم *P.* آب خوابيده ـ ارميده *T.* ياتقين صو croupie *A.* ماء متغن *P.* آب خرسيده *T.* جورك صو bourbeuse *A.* ماء مرزغ *P.* آب وحلناك ـ آب گلناك *T.* جامورلو صو légère *A.* ماء ناجع *P.* آب خوشگوار *T.* خفيف صو ـ خفيف pesante *A.* ماء ثقيل الهضم ـ ماء ضخم *P.* آب نا خوشگوار *T.* آغر صو puante *A.* ماء منتن *P.* آب بد بو *T.* قوقمش صو Goutte d'eau *A.* قطرة الماء *P.* چكالهٔ آب *T.* صو طملەسى Porteur d'eau *A.* سقا *P.* آبكش ـ آبكار *T.* سقه — On dit proverb., Il est si avare, qu'il ne donnerait seulement pas un verre d'eau

بر جمریدر کمسدیه بر قدح صو ایچورمز – Et d'un homme qui ne vaut rien, qu'il ne vaut pas l'eau qu'il boit *T.* ایچدیکی صویه دکمز بر حریفدر

Eau, s'emploie aussi par rapport aux fontaines. Ainsi on dit: Filet d'eau *A.* عرق الماء *P.* رک آب *T.* صو طمری Jet d'eau *A.* صخبة الماء – سدم الماء – فوارة *P.* ژوشش آب *T.* آبدان – آبکیر Réservoir d'eau *A.* حوض pl. حیاض *P.* آبکیر – آبدان *T.* جاغلغان حوض Eau plate *A.* ماء مطمئن *P.* آب آهسته رو *T.* بتاقلنمش صو

On dit, Eau douce, à la différence d'eau de mer *A.* ماء عذب – ماء لذیذ *P.* آب شیرین – آب نوشین *T.* طاتلو صو ‖ Poisson d'eau douce طاتلو صو بالغی

À l'égard de ses différents usages, on dit, Eau bouillante *A.* ماء سخن – ماء محمّا *P.* آب جوشان *T.* قینار صو – Eau ferrée *A.* ماء حدیدی *P.* دوس *T.* چلیکلو صو قیزغین صو Eau panée *A.* نقاعة الثرید *T.* ایچنده ترید باترلمش صو Eau blanche, où l'on met du son pour la faire boire aux chevaux *T.* کپکلو صو Eau baptismale ماء المعمودیة Eau bénite ماء مقدّس – On dit figur., C'est porter de l'eau à la mer que de donner à une personne très-riche مالداران واغنیایه احسان بر زنکین – وعطا کقطرة الماء بنسبة الی الدأما بر معنا در آدمه اقچه باغشلمق دکزه بر طمله صو دوکمکدن هیچ فرقی یوقدر

On dit, Suer sang et eau, pour dire, faire des efforts extraordinaires pour venir à bout de quelque chose صفحهٔ جبیندن ادرار رشحات عرق خونین ایدرک بذل اقدام ایتمک – قان یره باتررق چالشمق –

Eau, se prend aussi pour La pluie *A.* مطر pl. امطار *P.* باران *T.* یغمور ‖ Le vent, le temps est à l'eau هوا یغمورده در – هوا یغموره دلالت ایدر Les blés ont grand besoin d'eau مزروعات غایت ایله مستمطر در – مزروعات تشنهٔ باراندر اکینلر بغایت یغموره محتاجدر –

On dit, qu'un homme est obligé de recevoir les eaux de son voisin, pour dire, les eaux pluviales qui tombent de dessus le toit de la maison de son voisin همجوارک طملهلغنی خانهسی طرفنه آقتمغه مجبور در

Eau, signifie quelquefois, mer, rivière, lac ‖ Au bord de l'eau صوکنارنده Passer l'eau صویی عبور ایتمک Se jeter à l'eau صویه دوشمک Flotter sur l'eau صویک یوزینه چیقمق Aller par eau صو ایله کتمک – نهراً کتمک – بحراً کتمک Aller au fond de l'eau صویک دیبنه کتمک – قعر مایه کتمک Lancer un navire à l'eau سفینهیی صویه القا ایلمک Le navire fend les eaux کمی – سفینه شقّ میاه ایدرک روانه در تابکلو صولری یاررق کیدر Il avait de l'eau jusqu'au cou صو بوغازینه قدر چیقار ایدی – صو ایچنده ایدی Battre l'eau pour prendre du poisson بالق آولمق ایچون صویی صویک یوزنده – سطح ما برابرلکنده دوکمک À fleur d'eau

– On dit, que les eaux sont grandes, grosses, pour dire, que les eaux des rivières sont débordées میاهک طغیانی وار در – صولر قبارمشدر – صولر طاشقیندر Et que les eaux sont basses, pour exprimer le contraire میاه تنزّل وسقلده در – میاه – صو آلچقدر – حال تنزّلده در

On dit figur. de ceux qui ont rétabli leurs affaires, qu'ils sont revenus sur l'eau اوّلکی صولرینی بولمشلر در – On dit aussi figur., Battre l'eau, pour dire, travailler inutilement, perdre sa peine *T.* انکینه پاله چالمق – Et Il faut laisser couler l'eau, pour dire, qu'il faut laisser aller les choses comme elles vont, sans s'en mettre en peine مصلحتی مجرای طبیعیسنه براقملو در کندو آقندیسنه قویویرملو در

On dit proverb., Il a bien passé de l'eau sous les ponts depuis ce temps-là, pour dire, qu'il y a eu bien des changemens et des révolutions اول وقتدنبرو نیچه نیچه آقندیلر کچدی کتدی – On dit aussi, Faire venir l'eau au moulin, pour dire, faire venir du profit à la maison *T.* برکمسنه صویی کندو دکرمننه آقتمق – Et pêcher en eau trouble, pour dire, faire bien ses affaires, son profit pendant les troubles, les malheurs publics برکمسنه قورد طومانلو هواییی سور قولنجه قرنشدلق وقتنی نعم الفرصة عدّ ایله ابورینی کورمک

On dit aussi de deux personnes qui ont de l'aversion l'une pour l'autre, ou qui sont de caractères, et d'opinions très-opposés, que c'est le feu et l'eau بری برلریله آب وآتش کبی ضدّ درلر

On dit, qu'un navire fait eau, pour dire, qu'il y entre de l'eau par quelque ouverture *A.* تموّه السفینة *P.* در کشتی آب میرود *T.* کمی صو ایدر – Et qu'un vaisseau, une flotte sont allés faire de l'eau en quelque lieu, pour dire, qu'ils y sont

allés remplacer celle qui a été consommée كمى ياخود دونما جلب ما ايچون فلان - صو ايچون فلان طرفه كتدى طرفه كتدى

On dit, Les eaux d'un navire, pour dire, la partie de la mer qu'un navire laisse après lui à mesure qu'il avance *A.* مخر السفينة *T.* كمينك يورر ايكن چكديكى صولر - Et qu'un vaisseau est, se met dans les eaux d'un autre, pour dire, qu'il file ou qu'il entre dans le même sillage فلان كمى فلان مخرينه پيرولك ايدر - كمينك مخرينه تبعيت ايدر

Eau, se dit aussi de certaines eaux qui, en circulant dans le sein de la terre, s'y chargent de substances hétérogènes, et contractent quelque vertu médicinale *A.* ماء دوائى pl. مياه دوائية *P.* آب خاصيتدار *T.* خاصيتلو صو || Eau minérale *A.* ماء معدنى pl. مياه معدنية *P.* آب معدنى *T.* معدنلو صو Eau thermale *A.* حمّة *P.* آب گرم خدايى - حمام خدايى *T.* ايليجه - قابلوجه Eau de Spa فلان شهرده كائن خدايى ايليجه فلان شهرك ايليجهلرى - حماملر Eaux vitrioliques *A.* مياه زاجية alumineuses *A.* مياه شبّية *P.* شابلو صولر Prendre les eaux *A.* احتياض فى ماء الدوائى *P.* باب خاصيتدار اندر آمدن *T.* صويه كيرمك

Il se dit aussi de certaines sérosités, de certaines humeurs qui se trouvent dans le corps de l'animal *A.* صديد - مادّة مائيّة *P.* آبى *T.* صو مادّة || Quand il fut mort, on lui trouva la poitrine toute pleine d'eau verdâtre وفاتنده بدنى كشف صدرى صارى - اولنوب صدرى صديد ايله مالامال بولندى Les eaux qui tombent du cerveau دماغدن صوايله طولو بولندى Les vésicatoires font des ampoules pleines d'eau دماغدن اينن صولر - منصب اولان مواد مائيّه پهلوان ياقيسى صو ايله مملو قبارجقلر پيدا ايتدرر Cette médecine lui a fait bien vider des eaux بو دوا خيليجه ادرار مايى مستلزم اولمشدر

Eaux, se dit d'une maladie qui attaque les pieds des chevaux *P.* ستوراب - آب آورده *T.* صو اينندى || Ce cheval a des eaux aux jambes بو داتهنك اياغنده صواينندى علّتى واردر

Il se dit aussi des eaux qui viennent aux femmes avant leurs couches *A.* صيانة *P.* جركاب زن زاينده *T.* طوغره جق قاريدن ظهور ايدن صولر || Cette femme accouchera bientôt, ses eaux ont percé خاتوندن ظهور ايدن جركاب تقرّب ايلاده وضع حملك تقرّبنه دلالت ايدر - دلالت ايدر

On dit figur., faire venir l'eau à la bouche de quelqu'un, quand on fait ou l'on dit devant lui quelque chose qui le met en goût, qui lui donne envie *A.* ايجاب التلحّز - ايراث التلحّز *P.* آب آغز صولتمق *T.* در دهان آوردن

On dit, Fondre en eau, pour dire, verser des larmes en abondance *A.* تساتل الدموع *P.* جويبار اشك ريختن *T.* صاپر صاپر كوز ياشى آقتمق

Eau, se prend aussi pour Sueur *A.* عرق *P.* خوى *T.* تر || Il s'est échauffé à courir, il en est tout en eau سرعت مشى وحركت بادئ ازدياد حرارتى اولمغله غرق درياى عرق اولمشدر L'eau lui dégouttait du visage صفحهٔ جبيننددن قطرات متتابع الظهور عرق مثال باران هطّال متقاطر تر آقندن صاپر صاپر دوكيلور ايدى - وسيّال ايدى

Il signifie aussi, urine *A.* بول pl. ابوال *P.* شاشه - كميز *T.* سدك || Faire de l'eau *A.* تبوّل *P.* شاشيدن *T.* توقيف - حبس البول Retenir son eau *A.* صوينى دوكمك *P.* حبس البول شاشه درنگانيدن *T.* سدكى آليقويمق Il faut garder de son eau dans un verre, pour la faire voir au médecin بولى طبيبه كوسترمك ايچون قاروره ايچنده حفظ ايتملو بولى تفسره اولمق اوزره حفظ ايتملو در - در

Il se dit aussi, d'une liqueur artificielle, exprimée de quelque plante, ou tirée par l'alambic *A.* ماء - مقطّر *P.* آب *T.* صو || Eau de rose *A.* ماء الورد - جلّاب *P.* گلاب *T.* گل صويى Eau de plantain سكيرلو يپراق صويى - لسان الحمل مقطّرى Eau de veau بوزاغى اتى صويى Eau-de-vie *A.* عرق *P.* راقى Eau de la reine d'Hongrie قرال صويى Eau-forte *P.* تيزاب *T.* كزاب صويى

Eau, signifie aussi, suc en parlant de quelques fruits || Cette pêche a une bonne eau بو شفتالونك لطيف صويى واردر

Il se dit aussi du lustre, du brillant de quelques pierreries *A.* زهرت - خضلت *P.* آب وتاب *T.* صو || Ces perles ont une belle eau بو انجولرك آب وتابى الطف واحسندر -

On dit aussi, Donner eau à un drap, pour dire, lui donner du lustre *A.* جلا *P.* رونق دادن *T.* جلاويرمك

On appelle, Couleur d'eau, une couleur qu'on donne au fer poli *A.* وشى - فرند *P.* جوهر - فِرند - آب *T.* آلا - صو

Eaux et forêts. Juridiction qui connait de la chasse, de la pêche, des bois et des rivières *A.* نظارة الآجام والانهار *P.*

قوری وچای آغالغی *T.* نظارت بیشه‌زار ورودها

ÉBARBER. Ôter les parties excédantes et superflues de quelque chose *A.* تحیف *P.* کنار تراشیدن *T.* کنار قرقمق || Ébarber du papier کاغد قرقمق des pièces de monnaie سکه‌لرک کناریتی قرقمق

ÉBARBOIR. Outil qui sert à ébarber quelque chose *T.* قرقه‌جق آلت

ÉBAROUI. Desséché *A.* مجفف *P.* خشکیده *T.* قوریمش

ÉBAUCHE. Ouvrage de Peinture et de Sculpture qui n'est que commencé *A.* رسم *P.* هیولا ـ نیرنگ ـ کارنامه *T.* کرنامه ـ تصرلمه || Ce n'est qu'une légère ébauche, que la première ébauche هنوز تیز الدن چیزلمش اوّلکی کرنامه در ـ Il se dit figur. des ouvrages d'esprit *A.* مسودّة pl. مسودّات *P.* هیولا *T.* قره‌لمه

ÉBAUCHER. Terme de Peinture et de Sculpture. Commencer un ouvrage, lui donner les premiers traits, en indiquant les parties principales *A.* ترسیم *P.* نیرنگ زدن *T.* تصارلمق ـ کرنامه دوزمک ـ رسم چیزمک || Ébaucher une statue, un tableau صنمک وتصویرک رسمنی چیزمک ـ Il se dit figur. des ouvrages d'esprit *A.* تسوید *P.* هیولا کردن *T.* قره‌لمق || Cet auteur n'a pas mis la dernière main à son ouvrage, il ne l'a qu'ébauché فلان مصنّف تألیفنی هنوز ختم وتکمیل ایتمیوب یالکز تسوید ایلدی

ÉBAUCHÉ. *A.* مرتسم *P.* رسم کرده ـ نیرنگزده *T.* تصارلنمش *A.* مسوّد *P.* هیولا کرده *T.* قره‌لنمش

ÉBAUCHOIR. Outil dont les sculpteurs se servent pour ébaucher *A.* منقار *P.* قلم تراشگر *T.* اویمه‌جی قلمی

ÉBÈNE. Le bois d'ébénier *A.* ساسم *P.* آبنوس *T.* آبانوس || Cabinet d'ébène خشب ساسمیدن مصنوع طولاب ـ چوب ابنوسدن مصنوع طولاب

ÉBÉNER. Donner à du bois la couleur d'ébène *A.* ضرب اللون الساسمی *P.* رنگ آبنوسی زدن *T.* آبانوس رنکی اورمق

ÉBÉNIER. Espèce d'arbre qui vient dans les Indes et en Afrique *A.* شجر الساسم *P.* درخت آبنوس *T.* آبانوس آغاجی

ÉBLOUIR. Troubler la vue par une trop grande lumière *A.* حسر العین ـ تبقیر البصر ـ تحییر البصر ـ ایراث الحسور ـ خطف البصر ـ تجهیر العین ـ *P.* چشمرا خیره ساختن

ـ کوزی طونوقلتمق *T.* چشم آزرده کردن ـ نظاره گداختن ضیای شمس کوز قماشدرمق || Le soleil éblouit les yeux بیاض ثلج عیون نظّاره تجهیر La neige éblouit عیون ایدر قارک بیاضلغی کوز قماشدرر ـ ایراث بقر وحسور ایدر C'est une beauté qui éblouit پرتو حسن وجمالی خیره ساز چهره‌سنده رخشان اولان پرتوتابناک ـ دیدهٔ تماشاییاندر حسن وآن نظاره گداز تماشاییاندر ـ Il s'emploie aussi figur. et signifie, surprendre l'esprit par quelque chose de vif, de brillant. || Il m'a allégué tant de raisons, qu'il m'a ébloui اول قدر دلیللرسرد وبیان ایلدیکه بصر بصیرتمه کلّیاً ایراث حسور بسط ایلدکی دلایل گوناگون خیره ساز ـ وحیرت ایتمشدر عقل وشعور اولمشدر Son éloquence éblouit plus qu'elle n'éclaire بلاغت لسانی ایضاح کلامه وسیله اولدیغندن اذهان سامعینه ایراث حیرت ایدر

Il signifie aussi, tenter, séduire *A.* تحییر العقل ـ ابطار ـ سرمست ـ هوشرا خیره ساختن *P.* ایراث الاشر والبطر کردن *T.* عقلی شاشورمق ـ بوطورلق کتورمک || Les grandeurs l'ont ébloui اسباب علوّ واقبال کندوینه مورث اشر سرمست می بختیاری واقبال اولمشدر ـ وبطر اولمشدر Il s'est laissé ébloui à l'or دیدار سیم وزر تحییر عقل وشعورینه کثرت باعث اولدی Il a été ébloui de l'éclat des richesses پرتو مال ـ مال ومنال کندوینه بادئ اشر وبطر اولمشدر سرمست ـ وثروت بصر بصیرتنه بادئ حیرت اولمشدر می مال وثروتدر

ÉBLOUI. *A.* مبقور العین *P.* خیره چشم *T.* کوزی قماشمش *A.* محیّر العقل ـ مبطور *P.* سرمست *T.* عقلی شاشورمش

ÉBLOUISSANT. Qui éblouit *A.* حاسر العین ـ خاطف البصر *P.* خیره ساز دیده ـ خیره ساز چشم ـ نظاره گداز *T.* کوز قماشدریجی || Éclat éblouissant شعشعهٔ حاسرة العیون ـ خیره ساز دیده اولدجق پرتو ـ ضیای خاطف البصر Couleur éblouissante خیره ساز دیدهٔ نظار اولدجق زنگ پرتوناک

ÉBLOUISSEMENT. Difficulté de voir, causée par trop de lumière *A.* اختطاف البصر ـ جهر ـ بقر ـ حسور ـ حیران *P.* خیرگی چشم *T.* کوز قماشمهسی ـ کوز طونوقلنمهسی || Il est impossible de regarder le soleil sans éblouissement بلا حسور العین شمسه اطماح نظر محالدر

Il signifie aussi, une difficulté de voir, occasionée par quel-

que vapeur, ou par quelque cause intérieure *A.* كلالة - غسقان آزردگی - تیرگئ چشم *P.* کدورت البصر - تغيّق - البصر کوز بولانقلغی - کوز قرسزلکی - کوز طومانلمەسی *T.* جشم || Les vapeurs sont souvent accompagnées de vertiges et d'éblouissemens غلبۀ ابخره اکثریا دوار عارضەلری وتغیّق عیون حالتلرینه مقارن اوله کلمشدر

ÉBORGNER. Rendre borgne *A.* ابخـاق - تعویـر - اعوار *P.* بر کوزدن *T.* یکچشمرا بر کندن - از یکچشم کور ساختن بر کـوزی کـور ایتمـک - کورلتمـک || Il s'est éborgné en tombant سقوطی تقریبیله بر کوزندن کورلدی

On dit figur., qu'un mur, qu'un arbre éborgne une chambre, pour dire, qu'il lui ôte une partie de la vue *A.* قطع النظارة *P.* کورلتمـک *T.* پرده پوش چشم تماشا شدن || Ce mur éborgne la chambre بو دیوار اوطەیی کورلدر

Éborgné. *A.* یکچشمش - از یکچشم کور کرده *P.* بخیق - معوّر بر کوزندن کورلنمش *T.* بر کنده

ÉBOUILLIR. Diminuer à force de bouillir *A.* تجاوز النصاب برتر از نصاب جوشیدن *P.* غلیان فوق النصاب - الغلیان *T.* قینامەنـک نصابی قاچرلمق || Ne laissez pas tant ébouillir le pot بو تنجرەیی نصابندن زیادە قینامغە براقمە

ÉBOULEMENT. Chute de la chose qui s'éboule *A.* - هیلان مساقطت *P.* ریزیدگی *T.* دوکلمە - دوکـلش || L'éboulement de la muraille دیوارک هیلانی

ÉBOULER et S'ÉBOULER. Tomber en roulant comme une boule *A.* دوکلمک *T.* ریزان شدن *P.* تساقط - انهیار - تهیّل - انهیال || Cela fera ébouler le bastion بو کیفیت پلانقەنـک تساقط وانهیالنه سبب اولەجغی درکار در

Éboulé. *A.* متساقط - منهار - متهیّل - منهال *P.* ریزان *T.* دوکلمش

ÉBOURGEONNER. Ôter des bourgeons ou nouveaux jets des arbres *A.* سلب القماعیل والشطو *T.* آغاجک طومورجقلرینی وفازلرینی بودامـق || Le temps qu'il faut ébourgeonner les vignes کرومک طومورجقلری وفلزلری بودانمەسنک موسمی

ÉBRANCHER. Dépouiller un arbre de ses branches, en les coupant *A.* سلب الاغصان الشجر - توضیع الشجر *P.* شاخهای درخترا آزادۀ شاخ کردن - درخـت بریدن *T.* آغاجـی دالدن چپلاتمق || Il faut ébrancher cet arbre بو آغاج اغصاندن سلب اولنمق اقتضا ایدر V. aussi Élaguer.

Ébranché. *A.* مسلوب الاغصان - موضع *P.* بریده شاخ - آزادۀ شاخ *T.* دالدن چپلاق

ÉBRANLEMENT. Secousse *A.* زعزعة - رجفان - تزلزل - زلزال *P.* لرزش *T.* یرندن اوینامە - صارصلش || Après un si grand ébranlement, il est à craindre que cette muraille ne tombe بویله برزعزعۀ شدیدەدنصکره بو دیوارک سقوط وانهدامی احتمالی درکار در L'ébranlement du cerveau دماغک - رجفان دماغ - یرندن اوینامسی - Figur. || L'ébranlement de sa fortune lui fit perdre la plupart de ses amis بنیۀ بی ثبات اقبالنه عارض اولان حالت تزلزل اکثر احبابنـک کندودن رو گردان اولمسنه سبب اولمشدر Les guerres civiles causent de grands ébranlemens dans les fortunes حروب داخلیه افراد ناسک اساس قوّت مالیەلرینه موجب تزلزل عظیم اوله کلدیکی ظاهر در

ÉBRANLER. Donner des secousses à une chose *A.* - ارجاف صارصمق *T.* جنبانیدن - لرزانیدن *P.* ایراث الزعزعة والتزلزل - یرندن اویناتمق || Cette mine a fait ébranler le bastion اشبو آتیلان لغم پلنقەنـک تزلزلنه بادی اولمشدر Les éruptions de l'Etna ébranlent toute la Sicile اتنا اسمیله معروف اولان کوه آتش افشاننک جوفندن منتشر اولان اجزای ناریەنـک شدّت فورانی تقریبیله سچیلیا جزیرەسنـک مجموعی متزلزل اولور - Figur. || Les raisons qu'on lui a dites l'ont fort ébranlé سرد اولنان علل واسباب ثبات ذهننه بادی تزلزل اولمشدر Les malheurs, les disgrâces n'ont point ébranlé son courage, sa constance دوچار اولدیغی مصایب روزکار ودواهئ دهر نا سازکار بنیۀ قوّیۀ ثبات وغیرتنه بوجه من الوجوه ایراث تزلزل واضطراب ایتمش دکلدر

En termes de guerre, il signifie, se mettre en mouvement *A.* حرکت - اهتزاز *P.* جنبیدن *T.* یرندن اوینامق || La première ligne s'ébranla pour charger les ennemis دشمن اوزرینه قصد هجوم وصولت برله عسکرک صفّ اوّلی بولندیغی محلدن حرکته مبادرت ایلدی Le régiment était exposé à un si grand feu, qu'il commençait à s'ébranler; la présence du général le rassura عسکرک فلان آلایی جانب اعدادن متوارد اولان آتش اژدر مثالک آتزندە بولنمغین پای ثبات وقرارینه آثار حرکت هویدا اولمشیکن مأمور ادارەسی اولان جنرالک حضور ومواجهەسی تقویۀ قلبنه وسیله اولمشدر - عسکرک فلان آلایی آتش آغزندە بولنرب یرندن اوینامغه

یوزطوتمشیکن بالذات جنرالک ورودی تقریبیله کسب قوّت قلب ایتمشدر

ÉBRANLÉ. *A.* متزلزل - متزعزع - مرتجف *P.* لرزشیافته - یرندن اوینامش - صارصلمش *T.* جنبیده

ÉBRÉCHER. Faire une brèche *A.* تثلیم - تفلیل *P.* رخنه دار کردن - آوردن رخنه *T.* کدمک - صندرمق Il ne se dit qu'en ces phrases: Ébrécher un couteau بچاغی تثلیم وتفلیل Ébrécher un rasoir اوسترهیی کدمک ایتمک

S'ÉBRÉCHER une dent *A.* انقصام - اندقام *P.* دندان شکستگی پذیرفتن *T.* دیش قیرلمق - دیش صنمق

ÉBRÉCHÉ. *A.* منثلم - مفلول - فلیل *P.* رخنه دار *T.* صنق - کدک - Dent ébréchée *A.* سنّ اقصم - سنّ ادقم *P.* دندان شکسته *T.* قیرق دیش - صنق دیش

ÉBRILLADE. Secousse qu'on donne au cheval avec la bride, pour le retenir *A.* کفّ العنان - اکفاح اللجام - کفح - اعنان *P.* عنان کشیدن *T.* دیزکینی چکمک

ÉBRUITER. Divulguer, rendre public *A.* تبثیث - اشاعة *P.* فاش کردن - تواتر کردن *T.* یایمق - تواتر ایتمک || Il ne faut pas ébruiter cette affaire بو مصلحتی تواتر ایتمک روا دکلدر || Il faut prendre garde que cette nouvelle ne s'ébruite بو خبرک شیوع بولمامسنه دقّت اولنملو در

ÉBRUITÉ. *A.* شایع - مبثوث *P.* فاش کرده - جاو شده - تواتر *T.* یایلمش - تواتر اولمش - تواتریاب - شیوعیافته بولمش

ÉBULLITION. Terme de Médecine. Pustules inflammatoires qui viennent sur la peau *A.* نفطة *T.* قبارجق

Il signifie aussi, le mouvement que prend un liquide qui bout sur le feu *A.* فوران - نفیط - نزوان - غلیان *P.* خروش - جوش وخروش *T.* قیناموب قبارمه - قینامه

Il se dit en Chimie, de deux matières qui en se mêlant font paraître des bulles d'air *A.* تنافط *T.* فشقرمه || L'ébullition est différente de l'effervescence et de la fermentation حال تنافط ایله حالت جیشان وحالت اختمار بیننده فرق وار در

ÉCACHEMENT. Froissure, brisure d'un corps dur *A.* هشم - رضرضة *P.* خرد پذیری *T.* قیریلوب اوفانمه - قیرنتیلق - ازنتیلک

ÉCACHER. Écraser, froisser *A.* ترضیض - رضّ - تهشیم *P.* خرد کردن *T.* ازمک

ÉCACHÉ. *A.* هشیم - مهشوم - رضیض - مرضوض *P.* خرد گشته *T.* ازلمش

ÉCAILLE. Petite partie dure qui couvre la peau de certains poissons *A.* فلس السمک pl. فلوس السمک - سفط pl. اسفاط - حرشف pl. حراشف *P.* پشیزه *T.* بالق پولی || Écailles dures, transparentes فلوس صلبه وشفّافه

Il se dit aussi, d'une espèce de coque dure qui couvre la plupart des poissons qu'on appelle testacés *A.* صدف pl. اصداف *P.* پوست ماهی - گوش ماهی *T.* دکز بوجکی قابی

On appelle absolument Écaille, de l'écaille de tortue *A.* عاج - ذبل *P.* پوست سنگ پشت *T.* باغه

ÉCAILLER. Ôter, enlever l'écaille d'un poisson *A.* انتشاط - حکّ الفلوس السمک *P.* پشیزهرا تراشیدن *T.* بالغک پولنی صویمق

S'ÉCAILLER. Se détacher par petites parties, comme des écailles *A.* تقرّف *P.* فتله فتله ریزان شدن *T.* پول پول قاولیوب دوکلمک || Ce tableau s'écaille بو تصویرک بویهسی پول پول قاولیوب دوکیلور - بو تصویرک نقشی تقرّف ایدر

ÉCAILLÉ. *A.* متنشّط - محکوک الفلوس *P.* برکنده پوست - پشیزه تراشیده *T.* پوللری صویلمش *A.* متقرّف *P.* فتله فتله ریزان *T.* پول پول قاولنوب دوکلمش - Il signifie aussi, couvert d'écailles *A.* مفلوس - ذو الفلوس *P.* فلوسدار *T.* پوللو

ÉCAILLEUX. Qui se lève par écailles *A.* متقرّف *P.* فتله فتله ریزان *T.* قبوغی قاولیان

Il signifie, en termes de Botanique, composé de plusieurs écailles *A.* متصّل - کثیر القشور *P.* بسیار پوست *T.* قابلری بری بربنه کیرشمش

ÉCALE. Couverture extérieure qui renferme la coque dure de certains fruits *A.* قشارة - قلافة *P.* سفال *T.* دیش قبوق || Écale de noix جوزک دیش قبوغی

Il se dit aussi des coquilles d'oeufs *A.* قیض - قوبة البیض *P.* پوست مرغانه البیض *T.* یمورطه قبوغی

ÉCALER. Ôter l'écale *A.* سحل - جلف *P.* از پوست برهنه کردن *T.* قبوغی صویمق

S'ÉCALER. *A.* انسحال *P.* از پوست برهنه شدن *T.* قبوق صویلمق || Les pois s'écalent quand ils ont bouillis بوکرجله قینابنجه قبوغی صویلور

ÉCALÉ. *A.* مسحول - منسحل - مجلوف *P.* از پوست برهنه

قبوغی صویلمش *T.*

ÉCARLATE. Couleur rouge et fort vive *A.* احمر قانی ـ اقرف ـ احمر ازهر ـ *P.* آل *T.* آل ـ Et étoffe teinte de cette couleur *A.* آل بویه‌لو قماش *T.* جامهٔ آل *P.* ثوب اقرف اللون

ÉCARLATINE. Fièvre qui rend la peau très-rouge *A.* شوکة *T.* قزل طونلی ـ قزللق خستدلکی

ÉCARQUILLER. Écarter, ouvrir. Il ne se dit que dans ces phrases : Écarquiller les jambes *A.* تفشیج ـ تفلیج الرجلین *P.* الرجلین پایهارا از هم جدا کردن *T.* آپشی آیرمق Écarquiller les yeux *A.* افراج الحدقتین

ÉCART. Action de s'écarter *A.* تجنب ـ زیغان ـ تنحی ـ *P.* تزاور بر طرف شدن *T.* یانلیوب قاچقلنمه ـ صاپش || On porta un coup à cet homme, et pour l'éviter il fit un écart فلانک اوزرینه حوالهٔ ضربه اولنمق مراد اولندقده بولندیغی محلدن تنحی برله شیوشدی Le cheval eut peur, fit un écart, et le renversa dans le fossé آت اورکوب تجنب ایتمکله راکبنی خندق ایچنه تنکیب ایلدی ـ آت اورکوب صاپدیغندن ـ On dit figur., Faire un écart dans un discours, pour dire, s'écarter mal à propos de son sujet *T.* بلا مناسبة صددن خروج ایتمک ـ Être sujet à faire des écarts, pour dire, ne tenir pas d'ordinaire une conduite bien réglée سلوک وحرکتنده زیغ وخطاسی چوق بر آدمدر

À L'ÉCART. En un lieu écarté *A.* فی محل متناحی *P.* بدوری *T.* صاپه یرده ـ کنار یرده || Les voleurs le trouvèrent à l'écart, et le dépouillèrent حرامیلر فلانی بر صاپه یره راست کتوروب صویدیلر Mener quelqu'un à l'écart بر کمسنه‌یی بر کنار یره چکمک

Il signifie aussi, à part *A.* منفرداً *P.* تنهاده *T.* بتنهایی || Tirer quelqu'un à l'écart بر کمسنه‌یی تنهایه ـ بشقه‌جه چکمک

On dit figur., Mettre à l'écart, pour dire, faire abstraction *A.* صرف الانظار ـ قطع النظر *P.* بر طرف کردن *T.* بر طرفه براقمق ـ طرفه قویمق || Mettons cette considération à l'écart بو ملاحظه‌یی ـ بو ملاحظه‌دن صرف انظار ایده‌لم Mettons nos intérêts à l'écart اغراض مخصوصه‌مزی ـ مخصوصه‌مزدن قطع نظر ایده‌لم ـ بر طرفه قویه‌لم ـ بر طرفه براقه‌لم

ÉCARTELER. Mettre en quatre. C'est une sorte de supplice *A.* رباعاً تقطیع *P.* چار لخت کردن *T.* درت پارچه ایتمک || Il fut condamné à être écartelé رباعاً تقطیع اولندرق ـ ظهر درت پارچه‌یه کسیاوب ـ نکال اولمسنه حکم جریان ایلدی مظهر قهر وسیاست اولمسی حکم اولندی

ÉCARTER. Éloigner *A.* ازاحة ـ تبعید ـ ابعاد ـ تنحیة ـ انحا ـ اماطة ـ *P.* دور راندن ـ بر طرف کردن *T.* ایراقلشدرمق ـ Écarter les ennemis عسکر اعدایی تبعید ـ ایراغه سورمک ـ وانحا ایتمک

Il signifie aussi, séparer, disperser *A.* تبدید ـ تفریق ـ *P.* تشتیت پریشان ساختن ـ پراکنده کردن ـ جدا کردانیدن *T.* طاغتمق ـ آیرمق || La tempête a écarté les vaisseaux ظهور ایدن فورتنه سفینه‌لری تفریق وتبدید ایتدردی Le vent a écarté les nuages شدت ریح تشتیت سحبه بادی اولمشدر ـ بلوطلری طاغتدی

Et détourner. *A.* اعساف ـ اصافة ـ اجناف ـ صرف ـ *P.* تنکیب از راه دور کردانیدن *T.* طولاشدرمق ـ صاپتمق || Écarter quelqu'un du droit chemin بر کمسنه‌یی ره راستدن صرف واجناف ایلمک Vous vous écarteriez trop, si vous preniez ce chemin بو یوله روانه اولەجق اولور ایسه‌ک صاپش ـ مقصدکدن خیلی مسافه صارف اولمش اولورسک اولورسک

Il se dit figur. dans l'un et dans l'autre sens || Écarter les malheurs ازاحهٔ مصایب وآلام ایتمک Écarter les mauvaises pensées افکار فاسده‌یی خاطردن تنحیه وتبعید ایلمک Il a écarté tous ceux qui lui nuisaient کندویه مضر اولنلرک جمله سنی یاننده‌ن تبعید ایلدی S'écarter de son devoir وظیفهٔ حالندن تجنب ومباعدت ایتمک S'écarter de son sujet dans un discours اثنای کلامده صدددن خروج ایتمک S'écarter du bon sens اصول عقل سداددن مباعدت ایتمک

ÉCARTER. Éparpiller. V. ce mot.

ÉCARTÉ. *A.* متنحی ـ مبعود *P.* دور کرده ـ دور رانده *T.* ایراغه سورلمش ـ ایراقلشمش

ECCHYMOSE. Terme de Chirurgie. C'est une contusion légère qui n'offense que la peau *A.* جالفة ـ کدمة *P.* بترهٔ پوست *T.* خراش ـ دری‌یی صیرمش بره

ECCLÉSIASTIQUE. Qui appartient à l'Église, ou qui est d'Église *A.* رهبانی || L'ordre ecclésiastique طریقت رهبانیه Biens ecclésiastiques املاک رهبانیه Personne ecclésiastique طائفهٔ

بر نفر راهب ـ رهباندن بر نفر

ECCOPROTIQUE. Purgatif doux *A.* مسهل لين *P.* شكمران *T.* ايچى يومشدوب سوردرن نرم

ECCORTHATIQUE. Terme de Pharmacie. Il se dit des remèdes contre les obstructions *A.* مفتح السدة *P.* سده گشا *T.* سده‌لرى طاغديجى

ECCRINOLOGIE. Partie de la Médecine qui traite des excrétions *A.* بحث عن الفضلات

ÉCERVELÉ. Qui a l'esprit évaporé *A.* منزوف العقل *P.* بلكن عقللى ـ عقلى يللى *T.* كشيده عقل ـ باد سر

ÉCHAFAUD. Assemblage de pièces de bois, qui forme une espèce de plancher, sur lequel les ouvriers montent pour travailler *A.* محالة *P.* خو ـ خره چوب ـ چوببند *T.* قره‌چاو ـ اسكله || On ne peut plus travailler à cette muraille sans échafaud اسكله نصب اولنمدقچه بو ديوارك ياپوسنه ايشلمك ممكن دكلدر Ce bâtiment est achevé, il faut ôter les échafauds بو بنا رهين ختام اولديغى تقريبيله اسكله‌لرك رفعى اقتضا ايدر

Il se prend aussi, pour des ouvrages de charpenterie, élevés en forme d'ampithéâtre, pour voir quelque spectacle *A.* مصطبة ذات الدرجات *P.* نشيمنگاه نردبانگونه *T.* طبقه طبقه نردبانكونه صفّه || On avait dressé des échafauds pour la Cour, pour les ambassadeurs, pour la musique اهل بيت سلطانى ودول ايلچيلرى وسازنده‌لر ايچون بشقه بشقه نردبانكونه مصطبه‌لر نصب اولندى

Et pour une espèce de théâtre de charpente, dressé pour l'exécution des criminels *A.* مقتلة *P.* سياستگاه *T.* سياست يرى

ÉCHAFAUDAGE. L'action de dresser un échafaud. V. Échafauder.

ÉCHAFAUDER. Dresser des échafauds *A.* نصب المحالة *P.* خره‌چوب نشاندن *T.* اسكله چاتدرمق ـ قره‌چاو قورمق || Pour travailler à ce toit, il en coûtera beaucoup pour échafauder بو طامك اوزرنده ايشلمك ايچون اقتضا ايده‌جك اسكله‌لرك قورلمسى مصارف كثيره‌يه محتاجدر

ÉCHALAS. Bâton que l'on fiche en terre pour soutenir un cep de vigne *A.* مشحط pl. مشاحط ـ مرزح pl. مرازح *P.* بزغه *T.* هرك || Échalas de vigne آمه‌دسى هركى اوزم Planter des échalas هركلر ديكمك ـ ركز مرازح ايتمك

On dit proverb. d'un homme qui affecte de se tenir droit, qu'il se tient comme un échalas قازق كبى ديم ديك طورر

ÉCHALASSER. Garnir une vigne d'échalas *A.* ركز ـ شحط المرازح *P.* بزغه نشاندن *T.* هرك ـ هركلندرمك ديكمك

ÉCHALASSÉ. *A.* مشحوط *P.* با بزغه پيراسته *T.* هركلنمش

ÉCHALIER. V. Haie.

ÉCHALOTE. Espèce d'ail *A.* كرّاث المائدة ـ قرط

ÉCHAMPIR. Contourner une figure, un ornement, en séparant les contours d'avec le fond *A.* تخطيط الحواشى الاشكال *P.* زه كشيدن *T.* زه‌چكمك

ÉCHAMPI. *A.* مخطّط الحواشى ـ مخطط *P.* زه كشيده *T.* زه چكلمش

ÉCHANCRER. Couper en dedans en forme de croissant. Il se dit des étoffes, de la toile, du cuir, du bois etc. *A.* تقوير *P.* بركاريدن *T.* دكرميلو اويوب كسمك || Échancrer le collet d'un manteau قفتانك يقه‌سنى تقوير ايتمك ـ يقه‌سنى دكرميلو اويوب كسمك

ÉCHANCRÉ. *A.* مقوّر *P.* بركاريده *T.* دكرمى اويلوب كسلمش

ÉCHANCRURE. Coupure faite en dedans en forme de demi-cercle *A.* قوارت *P.* بركارش *T.* دكرمى اويونتيلق || Il faut un peu plus d'échancrure à cette manche بو يكده زياده‌جه قوارت لازمدر

ÉCHANGE. Troc d'une chose contre une autre *A.* مبادلة ـ معاوضة ـ مقايضه *P.* نوش *T.* دكش || Échange avantageux استبدال نافع ـ مبادلهٔ رابحه Échange des ratifications تصديقنامه‌لرك مبادله‌سى des prisonniers اسرانك مبادله‌سى Je lui avais donné un cheval, il m'a donné un tableau en échange فلانه بر رأس اسب اعطا ايلدم اول دخى بالمعاوضه بكا فلانه ويرديكم اسبه بدل برقطعه ـ بر قطعه تصوير ويرمشدر Faire un échange بيع مقايضه عقد ايتمك تصوير الدم Le commerce se fait en échange d'argent ou de marchandises معاملهٔ تجارت نقود وياخود امتعه واشيا مقوله‌سى اموالك معاوضه ومبادله‌سى صورتيله اولور

ÉCHANGEABLE. Qui peut être échangé *A.* ممكن المبادلة ـ ممكن الاستبدال *P.* دكشد كلور *T.* كوهريدنى || Cette denrée, ces effets sont échangeables بوقسم ذخيره وبونوع اشيا ممكن الاستبدالدر Cet officier prisonnier est échangeable contre un autre اسير اولان فلان سركرده آخر بر سركرده ايله مبادله‌يه

كلور مقولددندر Les productions des différents climats sont échangeables اقاليم مختلفدنك محصولاتى استبدال اولنور بالمبادله آلنوب ويريله بيلور۔ مقولددندر

ÉCHANGER. Faire un échange *A.* استبدال ۔ تبديل *P.* || دكش ايتمك ۔ دكشدرمك *T.* نوش كردن ۔ كوهريدن

Échanger une pièce de terre contre une autre بر قطعه ارضى آخر بر قطعهٔ ارض ايله تبديل ايتمك On a échangé les prisonniers, les ratifications اسرا وتصديقنامه‌لر مبادله اولندى

ÉCHANGÉ. *A.* مبدّل *P.* كوهريده *T.* دكشلمش

ÉCHANSON. Officier qui sert à boire au Roi *A.* ساقى سلطانى *P.* شهرياری *T.* ركابدارحضرت قدحكار خاصّه

ÉCHANTILLON. Petit morceau d'une chose quelconque, qui sert de monstre pour la faire connaître *A.* انموزج *P.* نمونه *T.* اورنك || La pièce ne se rapporte pas à l'échantillon ثوب نمونه‌يه موافق دكلدر – Il se dit figur. des ouvrages d'esprit || C'est un échantillon de la pièce تأليفك برنمونه‌سيدر Par l'échantillon, vous jugerez de la pièce اصل تأليفك كيفيّتى اشبو عرض اولنان نموندن معلومك اولور

ÉCHANTILLONNER. Confronter un poids ou une mesure avec sa matrice originale *A.* تطبيق ۔ تعيير *P.* عيار كردن *T.* عيار ايتمك ۔ عيارلمق || Les poids de ce trébuchet ont été marqués et échantillonnés à la Monnaie بو وزنه‌نك درهملرى ضربخانه‌ده بعد التعيير تمغالنمشدر

ÉCHANTILLONNÉ. *A.* معيّر *P.* عيار كرده *T.* عيارلنمش

ÉCHAPPATOIRE. Subterfuge, moyen adroit et subtil pour se tirer d'embarras *A.* وسيلة الحيصان ۔ محيص ۔ محيد *P.* جاى كريز *T.* قچماق || Trouver une échappatoire وسيلهٔ حيصان اولەجق بر تدبير تدارك ايتمك

ÉCHAPPÉE. Action imprudente d'un jeune homme qui sort de son devoir *A.* فلتة pl. فلتات *P.* شيوهٔ نا هنجار *T.* چالقلق || C'est une échappée de jeune homme برنو جوانك شيوهٔ نا هنجاريدر

On dit, Faire quelque chose par échappées, pour dire, la faire comme à la dérobée et par intervalles *T.* بر ايشى چالوب چارپمه‌جه ايشلمك

ÉCHAPPER. Se sauver des mains de quelqu'un, de quelque péril *A.* تفصّى ۔ استخلاص *P.* رها يافتن *T.* قورتلمق ۔ خلاص بولمق ۔ صاوشوب قورتلمق || Échapper d'un danger مرضدن تهلكه‌دن تفصّى واستخلاص ايتمك d'une maladie خلاص بولمق

Il signifie aussi, n'être pas saisi, se soustraire aux effets d'une cause qui tend à nuire *A.* انسلات ۔ انملاص ۔ تملّص ۔ تفلّت *P.* كناره گير گريز شدن ۔ از دست رفتن *T.* شيوشمك ۔ شيوشوب قورتلمق || Échapper à la fureur, à la poursuite des ennemis اعدانك يد قهر وكيندلرندن وتعقيبلرندن فرجه تعقيبنه شتابان اولان ۔ ياب تفلّت وانسلات اولمق دشمنك پنچهٔ قهر وتسلّطندن شيوشوب قورتلمق

Et n'être pas aperçu *A.* انسراق ۔ انسراق عن العين *P.* اختفاء عن النظر ۔ عن النظر *T.* از ديده پنهان شدن كورنمامك ۔ كوز ايله سچلمامك || Il y a des étoiles si éloignées, des vaisseaux si déliés, qu'ils échappent à la vue بعض كواكب كرهٔ زميندن اول قدر دور وبعيد وبدن انسانده اولان بعض ظروف شول رتبده باريك ودقيقدر كه ديدهٔ خرده بين ارباب تدقيقدن منسرق ومختفيدر Il y a des insectes si petits, qu'ils échappent à la vue بعض حشرات ارض اول قدر صغير الجسمدر كه نظردن مختفيدر L'un des coupables a échappé au prévôt, et l'autre s'est échappé de prison مجرملرك برى ضابط نظرندن منسرق اولوب ديگرى قيد محبسدن شيوشوب غايب اولمشدر

On dit, Échapper de la mémoire, pour dire, qu'on ne s'en souvient pas *A.* خروج عن الخاطر ۔ ذهول *P.* ازخاطربيرون از ياد رفتن ۔ شدن *T.* خاطردن چيقمق ۔ Et échapper de la main, pour dire, qu'on a laissé tomber une chose par mégarde *A.* زلج عن اليد *P.* از دست رفتن *T.* الدن قايمق ۔ On dit aussi, que rien n'échappe à la prévoyance, aux lumières de quelqu'un فلانك ديدهٔ دقايقبين حقايق شناسندن بر شئ نظر دقايقبيننددن هيچ بر ذهول ايتمك احتمالى يوقدر شئ مختفى دكلدر

On dit, Laisser échapper l'occasion *A.* افاتة ۔ فوت الفرصة *P.* فرصترا از دست دادن *T.* فرصتى قاچرمق ۔ On dit, qu'un homme s'échappe, pour dire, qu'il s'emporte inconsidérément à dire ou à faire quelque chose contre la raison et la bienséance *A.* حادّ البوادر *P.* تيز مشرب *T.* مشربى تتيز || Il est très-sujet à s'échapper بغايت حادّ البوادر بر آدمدر Il s'est échappé jusqu'à injurier son père حدّت بادره‌سى كندو پدرينى شتم ايتمك مرتبه‌سنه وارمشدر

On dit, qu'un mot est échappé à quelqu'un, qu'il a laissé échapper un mot, pour dire, qu'il lui est arrivé de dire un tel mot par mégarde *A.* سبق اللسان ـ زيغ اللسان ـ تفوّه ـ دلدن قاچرمق *T.* از زبان برجستن *P.* الكلام فراطاً سورج لسان ايله سويلمك || Pendant la conversation, il lui est échappé tel mot اثناى صحبتده سبق لسان ايله فلان زيغ لسان ايله كلامى قاچردى Il m'est échappé de dire سويلمش بولندم Il lui échappe de dire souvent des choses mal à propos ايكيده برده مناسبتدن خارج سوزلر زيغ لسان اكثريا سورج لسان ايله مناسبتسز صحبتلر ـ ايله تفوّه ايدر بو سويلر Ce passage, cette citation a échappé à cet auteur كتابك مؤلفى فلان فقره‌يى وفلان اشهادى زيغ قلم ايله ترك ايتمشدر Le mot que vous venez de dire vous est échappé تفوّه ايلديكك كلام سبق لسان ايله آغزكدن جيقدى سوز فراطاً اغزكدن جيقدى ـ اغزكدن قاچرلدى ـ ويردى Laisser échapper un secret بر سرّى سبق لسان ايله آغزدن برراز پنهانى برتقريب لساندن قاچرمق ـ جيقارمق On dit aussi, La patience m'échappe بضاعهٔ صبر وتحمّلم اوقات بى فايت ونا پيدا اولديور La vie nous échappe ثبات عمرمز آناً فآناً رهين فوت وزوال اولمقده در Le temps nous échappe sans y penser زمان نا پايدار طويولمقسزين طويولمقسزين فوت اولديور ـ جرى وگذار ايتمكده در On dit aussi, Échapper le danger *T.* تنگناى خطردن تهلكه‌دن برتقريب صيريلوب قورتلمق ـ انسلات ايلمك Échapper la potence دارآغاجندن برتقريب تفلت وتفصّى ايتمك ـ Et proverb., L'échapper belle, pour dire, éviter heureusement un péril imminent *T.* تخليص گريبان جان ايتمك برتقريب شيوشوب ـ اصول ايله يقه‌يى قورتارمق ـ قورتلمق

On dit aussi, qu'un mot m'a échappé, pour dire, que je ne l'ai pas entendu بو لفظ قولاغمه دكمامشدر

ÉCHAPPÉ. *A.* منسلت ـ متفصّى ـ متملص ـ منفلت *P.* رها گريزان ـ خلاص يافته ـ از دست رفته ـ يافته *T.* قورتلمش شيوشمش ـ

On dit d'un fou, C'est un échappé des Petites-Maisons زنجيردن بوشانمش بر ديوانه در ـ يتمارخانه قاچقونيدر ـ On appelle figur. Échappé de Juif, un homme qu'on soupçonne être de race juive *T.* يهودى بوزمه‌سى

ÉCHARDE. Piquant de chardon, ou petit éclat de bois qui entre dans la chair *A.* شوكت ـ مشظ ـ مشظة pl. مشوظ *P.* جوب پاره ـ خسك *T.* قيمق ـ قيقين || On lui a tiré une écharde du pied آياغنه باتمش بر قيمق انتقاش اولندى

ÉCHARDONNER. Ôter, arracher les chardons d'un champ, d'un jardin *A.* سلب الشايكات ـ قلع الشايكات *P.* خاروخسكرا بركندن *T.* تيكنلركلرى قوپارمق || Échardonner un champ تارلانك تيكنلكلرينى قوپارمق

ÉCHARDONNÉ. *A.* مسلوب الشايكات *P.* خاروخسك بركنده *T.* تيكنلكلرى قوپارلمش

ÉCHARNER. Ôter d'une peau de bête, d'un cuir, la chair qui y est restée *A.* اسحات اللحم ـ سحف اللحم عن الجلد *P.* گوشت از روى پوست بركندن *T.* اتى دريدن صيرمق

ÉCHARNÉ. *A.* مسحوت اللحم *P.* پوست بركنده گوشت *T.* اتى صيرلمش درى

ÉCHARNOIR. Instrument avec lequel on écharne *A.* مسحفة *P.* گوشت بركن *T.* اتى دريدن صيره‌جق بچاق

ÉCHARPE. Une bande de taffetas qu'on porte passée au cou, pour soutenir un bras malade *A.* مناط العضد *P.* بند بازو *T.* قولى باغى || Avoir le bras en écharpe قولى باغنه آصمق

On dit, Un coup qui va en écharpe, pour dire, qui va en ligne traversale, de biais *A.* رمية متزايغة *P.* انداخت كجرواند *T.* آرقورى آتمه || Ce canon tire en écharpe بوطوب متزايغاً آرقورى كلّه آتار ـ آرقورى كلّه آتار ـ Et figur., Avoir l'esprit en écharpe, c'est-à-dire, de travers, embrouillé *A.* زايغ العقل *P.* كج عقل *T.* عقلى اكرى

Il se dit aussi, d'une sorte de vêtement que les femmes mettaient autrefois sur les épaules *A.* ردا ـ طرحة *P.* دوش آويز *T.* اوموز مقرمه‌سى || Elle était en écharpe فلان خاتونك اوموزنده دوش اويز وار ايدى

ÉCHARPER. Faire une grande blessure avec un coutelas, un cimeterre *A.* تكليم ـ ايقاع المشنة *P.* زخم زدن *T.* يارەلمق || Il lui a écharpé le visage, le bras يوزينه ياخود قولنه مشنه پيدا ايتدردى

ÉCHARPÉ. *A.* مكلوم ـ ممشون *P.* زخم‌خورده *T.* يارەلنمس ـ ايرى صيرقلو ـ On dit, Tel régiment a été écharpé, pour dire, a été presque entièrement détruit كشتهٔ تيغ بيدريغ ـ طعمهٔ صمصام قهر ودمار اولمشدر ـ قهر ودمار اولمشدر

فليجدن كچورلمشدر

ÉCHARS. Terme de Marine. Il se dit des vents faibles et qui passent subitement d'un rumb à l'autre *A.* رياح متخرّقه *P.* بادهاى پراكنده *T.* قاريشق اسن يللر

ÉCHARSETÉ. Défaut d'une pièce de monnaie qui n'est pas du titre ordonné *A.* نقصان العيار *P.* كمعيارى - عيار ناراستى *T.* عيار اكسكلكى

ÉCHASSES. Il se dit de deux longs bâtons, à chacun desquels il y a une espèce d'étrier attaché, ou un fourchon du bois même dans lequel on met les pieds, pour marcher dans des marais, ou pour paraître plus grand et divertir le peuple *A.* نعلين *P.* دهتاس *T.* قبقاب

On dit figur. d'un homme qui a l'esprit guindé, et qui veut toujours parler d'une manière élevée, qu'il est toujours monté sur des échasses *A.* شامخ الانف *P.* بالا پرواز *T.* بورونني يوقارى طوتار

ÉCHAUBOULURE. Espèce de petites élevures rouges qui viennent sur la peau *A.* حطاطة pl. حطاط *T.* قبارجق

ÉCHAUDER. Laver d'eau chaude et bouillante *A.* ارحاض بماء السخين - غسل بماء السخين *P.* بآب گرم شوييدن *T.* قيزغين صو ايچنده ييقامق - قينار صوده ييقامق

Et tremper dans l'eau chaude *A.* شصب - سمط *P.* در آب گرم زدن *T.* خشلمق || Échauder de la volaille pour la plumer طيورى تويلرينى يولمق ايچون خشلمق

S'ÉCHAUDER, signifie figur., être attrapé, recevoir quelque perte, quelque mal dans une affaire *T.* يانمق || Il ne s'engagera jamais dans de pareilles affaires, il s'y est échaudé بو مقوله اموردن مقدّما يانمش اولديغندن فيما بعد تشبّث ايتمز || Il s'y est échaudé بو خصوصده ياندى

Échaudé. *A.* مسموط *P.* در آب گرم زده *T.* خشلنمش

ÉCHAUDOIR. Lieu où l'on échaude. Il se dit ordinairement des vaisseaux qui servent à cet usage *A.* اناء الشصب *T.* نسنه خشليهجق قاب

ÉCHAUFFAISON. Mal léger causé par une chaleur excessive, et qui paraît par une ébullition *A.* هرض *T.* اسيلك قبارجقلرى || Ce n'est pas un grand mal, ce n'est qu'une échauffaison بر آغر علّت دكل اسيلك قبارجقلريدر

ÉCHAUFFANT. Il se dit des alimens et de tout ce qui augmente la chaleur animale *A.* مسخّن pl. مسخّنات *P.* تف آور *T.* قيزدريجى || Les épiceries sont échauffantes بهارات مقولهسى مسخّن دهدر

ÉCHAUFFEMENT. L'action d'échauffer, ou l'effet de cette action *A.* سخانت - حموّ *P.* تف *P.* گرمى *T.* گرميّت - قيزغنلق

ÉCHAUFFER. Donner de la chaleur *A.* احماء - تسخين - تحميم - احمام *P.* تفيدن - تابيدن - گرميدن *T.* قيزدرمق || Échauffer la chambre حجرهيى تحميم ايتمك - ايستمق || اوطهيى قيزدرمق - اوطهيى ايستمق || Il avait un si grand frisson, qu'on ne le pouvait échauffer فلان كشيده عارض اولان حالت قشعريرهنك كمال شدّتنه مبنى تسخينى ممكن اولمدى - On dit figur., qu'une chose échauffe le sang, la bile à un homme, pour dire, qu'elle le met en colère, ou qu'elle l'impatiente فلان شئ لهبان دم غيظ وغضبه بادى فلانك صبرينى ياقر - فلانى علولندرر - اولور

S'ÉCHAUFFER *A.* تسخّن - كسب الحرارة *P.* تفيدن *T.* قزمق - ايستمق || Il s'est échauffé à marcher شدّت حركتدن ايستندى

Figur., Se mettre en colère, s'emporter *A.* اشتكال - تضرّم - توقّد - احتدام - استشاطة - تنغّظ *P.* پر آتش شدن *T.* علولنمك - آتشلنمك - قزمق - حرارتلنمك || Vous ne lui sauriez parler de cela, qu'il ne s'échauffe incontinent فلانه دائر علوناك - كلامه تصدّى اولنسه درحال متنغّظ ومستشيط اولور - قزار - حرارتلنور - وپر آتش اولور - On dit aussi, Une imagination qui s'échauffe قوّت متخيّلهسى علوگير اشتعال اولور ذهن وخيالى سريع التوقّد La valeur s'échauffe au sein des combats درخلال حرب وجدالده غيرت وشجاعت علوگير رهين استيقاد والتهاب - متوقّد ومشتعل اولور - اشتعال اولور قزيشور - اولور

On dit en parlant d'une querelle, d'une dispute, d'une conversation, d'une guerre, qu'elle s'échauffe, pour dire, qu'elle s'anime de plus en plus *A.* حموّ - استحرار *P.* گرمى پذيرفتن *T.* قزشمق - گرمى يافتن || La dispute s'est échauffée معارضه ومنازعه كسب حموّ وگرميّت ايلدى La conversation s'est échauffée مذاكره ومباحثه كسب گرميّت ايلدى La guerre vient de s'échauffer آتش پر لهيب دار وگير وقتال جنگ وجدال كسب - كسب توقّد واشتعال ايتمكده در حموّ واستحرار ايتمكده در

Échauffé. *A.* سخين - متسخّن *P.* تابيده - تفيده - حرارت

علولنمش ـ قزمش .T گرم شده ـ يافته

ÉCHAUFFOURÉE. Entreprise mal concertée et téméraire *A.* قحمة pl. قحمات *P.* حركت بيباكانه *T.* صالدرش || Il a fait une étrange échauffourée غريب وعجيب بر كونه صالدرش ايتدى Ce ne fut pas un combat, ce ne fut qu'une échauffourée محاربه دكل سادهجه بر صالدرش ايدى

ÉCHAUFFURE. Petite élevure qui vient sur la peau dans une échauffaison *A.* ذميم *P.* آبله ـ آوله *T.* خرده قبارجق

ÉCHAUGUETTE. Guérite, petite loge en lieu haut et éminent dans une place forte, pour découvrir ce qui se passe aux environs *A.* فنزر pl. فنازر ـ مرقبة ـ مربأ ـ مرتبا *P.* ديدهبانگاه *T.* بكجى كوشكى ـ قراغول يرى || Il y a toujours un homme à l'échauguette, pour découvrir s'il paraît quelqu'un dans la campagne صحراده بر كمسنهنك اولوب اولمديغنى كوزتمك ايچون قراغول يرنده دائما بر نفر بكلمكده در

ÉCHÉANCE. Jour où l'on doit payer une dette, ou faire une chose *A.* وعدة ـ ميعاد *P.* دم وعده *T.* وعدهنك وقتى || À l'échéance du premier paiement تقسيط اولك وعدهسى حلولنده À l'échéance du terme وعدهسى انقضاسنده ـ حلولنده L'échéance d'une lettre de change پوليچه تمسكنك وعدهسى

ÉCHEC. Terme du jeu des échecs *T.* كيش || Donner échec شاهه كيش ايتمك Mettre le roi en échec كيش ايتمك Échec et mat *T.* كيش ومات

On dit figur., Tenir des troupes, une armée en échec, pour dire, empêcher des troupes, une armée d'agir, de rien entreprendre دشمن عسكرى واردوينى صورت محبوسيتده قويمق ـ عسكرينى ما له قبلة ولا دبرة فحواسنجه قيام وحركتدن عاجز اولدجق صورتده قويمق — Tenir une place en échec, pour dire, la tenir en crainte d'être assiégée *T.* خوف محاصرهيه القا ايتمك || L'armée se posta de manière qu'elle tenait toutes les places des ennemis en échec اردو شول صورتده اتخاذ قرار ايلديكه دشمنك جميع قلع وحصوننى خوف محاصرهيه القا ايتدردى

Il se dit aussi figur., d'une perte considérable que font les troupes *A.* نكايت ـ هزيمت *P.* شكست *T.* بوزغونلق || Les ennemis reçurent un grand échec dans cette occasion بو دفعه دشمن عسكرى شكست عظيمه دوچار اولمشدر

On dit aussi, C'est un grand échec à sa faveur, à sa fortune, à son honneur *A.* كسر ـ نقيصة *P.* رخنه *T.* سكته || Il a reçu un terrible échec à son honneur عرض وناموسنه سكتهٔ عظيمه كليتلو رخنه پيدا اولدى ـ عارض اولمشدر

ÉCHECS. Jeu qu'on joue sur un tablier ou damier *A.* شطرنج *P.* شترنگ *T.* شطرانج || Un grand joueur d'échecs بر استاد شطرنجباز — Il se dit aussi des pièces avec lesquelles on joue aux échecs *A.* آلات الشطرنج *P.* مهرهاى شترنگ *T.* شطرنج طاشلرى

ÉCHELETTE. Sorte de petite échelle que l'on attache à côté du bât d'un cheval, pour porter, pour y accrocher des gerbes, des bottes de foin *A.* كلاب ـ كلب *P.* جنگال زين *T.* اكر چنكالى

ÉCHELLE. Machine de bois servant à monter et à descendre *A.* مصعاد pl. مصاعيد ـ معرج pl. معاريج *P.* نردبان *T.* نردبان || Monter avec une échelle نردبان ايله چيقمق Échelle double جفته مردوان

ÉCHELLE DE CORDE. *A.* حابول *P.* كمند گونه نردبان *T.* ايپ مردوانى

Il signifie aussi, une place de commerce dans les mers du Levant *A.* بندر pl. بنادر ـ مينا *P.* كشتيگاه *T.* اسكله || Dans toutes les échelles du Levant بالجمله آقدكز اسكلهلرنده C'est la plus fameuse échelle du Levant آق دكزده كائن اسكلهلرك اشهر واعلاسيدر Trafiquer dans les échelles du Levant آق دكز اسكلهلرنده تجارت ايتمك

ÉCHELON. V. Degré. — Figur., Ce qui sert à mener d'un rang à un autre plus haut *A.* مخرج || Cette petite charge est un échelon pour monter à une plus grande بو كوچك منصب رتبهٔ اعلا مخرجيدر

ÉCHENILLER. Ôter les chenilles *A.* ازالة السرفة *P.* دفع صدپايه كردن *T.* طرطلى كيدرمك || Si vous n'échenillez pas vos arbres, il n'y restera pas une feuille باغچهكزده موجود اولان آغاجلردن طرطل دفع وازاله اولنمدقچه اوزرنده بر يپراق قالميهجقدر

ÉCHENILLÉ. *A.* زايل السرفة *P.* صدپايه بر طرف گشته *T.* طرطلى كيدرلمش

ÉCHEVEAU. Fils de chanvre, de soie, de laine, repliés en plusieurs tours *A.* مريرة *P.* سف *T.* قنقال ـ طوره || Écheveau de soie ايپك طورهسى

ÉCHEVELÉ. Qui a les cheveux en désordre *A.* مجفول الشعر

صاجی .T پریشان کاکل - ژولیده موی .P مشعون الشعر - طاغنق

ÉCHEVIN. Officier élu par les bourgeois, pour avoir soin de la police et des affaires communes d'une ville *A.* شیخ البلد *P.* شحنه *T.* قوجه باشی

ÉCHEVINAGE. Charge d'échevin *A.* مشیخت البلد *P.* شحنگی *T.* قوجه باشیلق

ÉCHIFFRE. Mur rampant sur lequel portent les marches et la rampe d'un escalier *A.* دفة المرقات *P.* دیوارهٔ نردبان *T.* مردون دیوارهسی

ÉCHINE. L'épine du dos. V. Épine. || Il s'est rompu l'échine مهرهٔ پشتی منقصم وشکسته اولمشدر

ÉCHINER. Rompre l'échine *A.* قصم الصلب *P.* مهرهٔ پشت شکستن *T.* آرقه کمیکنی قیرمق || Il lui a donné un coup de bâton qui l'a échiné ضرب عصا ایله آرقه کمیکنی قیردی

On dit, Échiner de coups, pour dire, battre courageusement *A.* ضرب بالشدّة *P.* سخت زدن *T.* شدّتلو دوکمک

ÉCHIQUIER. Tablier sur lequel on joue aux échecs *A.* نطع شطرنج - شطرانج بزی *T.* تختهٔ شترنگ *P.* لوح الشطرنج - تختهسی

Il se dit aussi, d'un filet carré, auquel est attachée une perche, et dont les pêcheurs se servent pour pêcher de petits poissons *A.* مغرفة السمك *P.* کپچهٔ ماهی *T.* بالق کپچهسی

ÉCHO. Son réfléchi par un corps solide, et qui par-là se répète et se renouvelle à l'oreille *A.* عکس الصدا - صدا *P.* آواز بازگشت - نوف *T.* یـنقو || Les échos des forêts, des montagnes, des vallons, des bois اورمانلردن وجبالدن ودرهلردن وقوریلردن منعکس اولان صدا Les échos redoublés عکس صدانک رداد وانعکاس مکرّری - مکرّر صدا Les échos répondent à sa voix فلانک صوتنه عکس صدا ایله مقابله کراراً ومراراً عکس ایدن Écho qui répète plusieurs fois اولنور صدا - On dit figur., qu'un homme est l'écho d'un autre, lorsqu'il répète ce qu'un autre a dit فلان آدم فلانک عکس صداسی مقامنده در

ÉCHOIR. Il se dit des choses qui arrivent par sort ou par cas fortuit *A.* اصابت *P.* افتادن *T.* نصیب اولمق - دوشمک - قسمت اولمق || J'espère que le bon lot lui écherra سهم رابح کندویه اصابت ایدهجکن مأمول ایدرم - کندویه

فلان شیئ قسمت اولدجغن Cela lui est échu en partage نصیب اولدی - حصّهسنه اصابت ایلدی Si le cas y échait اول حالک وقوعی تقدیرنده - فرصت دوشر ایسه

Il se dit aussi, du temps préfix auquel on doit faire certaines choses, et de celles qui se doivent faire dans des termes préfix *A.* انقضاء المدة المعیّنة - انقضاء الوعدة - حلول الوعدة || وعدهسی کلمک - وقتی کلمک *T.* وعده تمام شدن *P.* Le premier terme échoit à tel jour تقسیط اولک وعدهسی فلان کونده حلول ایدر Cette lettre de change est échue اشبو پولیچه - وعدهسی حلول ایتمشدر - تمسّکنک وعدهسی منقضیدر وعدهسی تمام اولمشدر

Il se dit encore impersonnellement, des peines imposées à ceux qui contreviennent aux lois *A.* اقتضا *P.* افتادن *T.* لازم بو خصوصده جریمه À cela il y échoit amende || لازم کلمک بر درلو عقوبت Il n'y échoit aucune peine afflictive لازم کلور الیمه لازم کلمز

ÉCHU. *A.* مصاب *P.* افتاده *T.* دوشمش *A.* منقضی *P.* بتمامی رسیده *T.* کلمش

ÉCHOPPE. Petite boutique qui ordinairement est en appentis, et adossée contre une muraille *T.* قولتوق دکانی

ÉCHOUER. Donner sur un écueil, sur un bas-fond. Il se dit des vaisseaux *A.* ابسار السفینة - ابسار المرکب *P.* کشتی نشستن *T.* کمی اوتورمق || Le vaisseau échoua sur un banc de sable قومه لرده اوتوردی - سفینه رمال اوزرنده نشست ایلدی

Il signifie aussi, se briser *A.* انحطام - تکسّر *P.* شکسته شدن *T.* پارهلنمک || La frégate échoua contre un rocher فرقتین سفینهسی قیا اوزرنده دوچار تکسّر وانحطام اولمشدر - پارهلنمشدر - دوچار شکست اولمشدر Nous échouâmes sur un tel banc کمیمز فلان قومسالک اوزرنده پارهلندی - Il est aussi actif *T.* قره یه اوتورتمق || قره یه دوشورمک - کمی یی قره یه Ce pilote échoua son vaisseau قولاوز سفینه یی قره یه دوشردی Il a mieux voulu s'échouer que de se laisser prendre ید اعدایه گرفتار اولمقدن ایسه سفینهنک قره یه دوشرمسنی اولی دوشرمسنی ترجیح ایلدی - عدّ ایلدی Il nous échoua par malice کمی یی خیانةً قره یه دوشردی

Il signifie figur., ne pas réussir à ce qu'on a entrepris *A.* عدم النجاح والظفر - عدم الحصول المرام - تخسّر - خیبت *T.* بناکامی ماندن - نا مراد شدن - نا کام شدن *P.*

شاپه اوتورمق - بجرمامك || N'entreprenez pas cette affaire, vous y échouerez بو ماده‌یه تصدی ایتمه دوچار خیبت انجاح مرامده موفق اولمیه‌جغڭ - وخسران اوله‌جغڭ ظاهر در درکار در Ce genre d'écrire est fort difficile, il y a peu de gens qui n'y échouent بو مقوله تحریر وکتابت بغایت دشوار اولمغله تصدی ایدنلردن وافر کمسنه حصول مرامده ظفریاب ناکام ونا مراد - وافر کمسنه‌لر شاپه اوتوررلر - اولدمزلر قالورلر Cette affaire a échoué بو مصلحت نتیجه پذیر حصول بجریلمدی - حصول پذیر اولمدی - اولمدی Ses desseins échouèrent کشتیٔ آمالی نشستهٔ ریگسار خسران وخیبت کشتیٔ آمالی صدمه زدهٔ خسران وخیبت اولمشدر - اولمشدر

Échoué. *A.* متکسّر *P.* شکسته - شکست یافته *T.* اوتورمش - بناکامی - ناکام *P.* خائب - خاسر *A.* قره‌یه دوشمش - شاپه اوتورمش - بجرلمامش *T.* مانده || Un vaisseau échoué مقارن نجاح وظفر قره‌یه اوتورمش کمی Un projet échoué بجریلمامش تدبیر - اولمامش بر تدبیر

ÉCIMER. V. Étêter.

ÉCLABOUSSER. Faire rejaillir de la boue sur quelqu'un *A.* رمی الرشاش الردغة *P.* گل افشاندن بر *T.* زیفوس - جامور صچراتمق - اتمق || Un laquais qui galopait à cheval m'a tout éclaboussé آت ایله سکردن بر خدمتکار اوزرمه زیفوس آتدی

Éclaboussé. *A.* مرتدغ برشاش الردغة *T.* زیفوسلنمش

ÉCLABOUSSURE. Boue que l'on fait rejaillir sur quelqu'un *A.* رشاش الردغة *P.* گلپاره *T.* زیفوس - جامور سرپندیسی || Votre manteau est plein d'éclaboussures قپودڭ بسبتون بسبتون مرتدغ وگل آلود در - زیفوسلندی

ÉCLAIR. Éclat de lumière subit. Il se dit particulièrement d'une flamme qui s'élance tout-à-coup dans l'air *A.* برق pl. بروق *P.* درخش - بخنوند *T.* شمشك || Il a fait toute la nuit de grands éclairs بو کیجه برقان بروق تا بصباح متمادی صباحه - وبضان بروق تا بسحر متمادی اولدی - اولدی قدر شمشك چاقدی Je ne voyais qu'à la lueur des éclairs - انجق لمعان برق ایله تمیز اشباح ایده بیلور ایدم شمشك آیدنلغی ایله - تابش برق ایله کوره بیلور ایدم کورر ایدم

. On dit figur., Passer comme un éclair, pour dire, passer vite || Il ne s'est point arrété ici, il a passé comme un éclair بو محلده توقف ایتمیوب کبرق الخاطف غایب ونا بدید برق خاطف کبی کلوب کچدی - اولدی La gloire du monde passe comme un éclair اقبال دنیا مثال برق خاطف شمشك آیدنلغی کبی کلوب کچر - زایل ومنعدم اولور

ÉCLAIRAGE. Action d'éclairer une ville, une maison *A.* اضائة البیت - البلدة *P.* روشنسازئ شهر روشنسازئ خانه - *T.* بلده‌نڭ وقونانڭ ایدنلمه‌سی || Il en coûte tant par an pour l'éclairage de Paris پارسده اضائهٔ بلده ماده‌سنڭ مصرفی سنه‌ده شو قدره بالغ اولور

ÉCLAIRCIR. Rendre clair ce qui est sombre *A.* تجلیة - تصفیة *P.* روشن کردن - روشنایی دادن *T.* آچمق - جلا ویرمك || Le vent a éclairci le temps هبوب ریح تصفیهٔ هوایی موجب روزکار هوایی آچدی - اولدی Cela sert à éclaircir la vue فلان شئ بصرڭ صفوت وانجلاسنه مدار اولور à éclaircir la voix صدایه باعث نقا وصفوت اولور Éclaircir des armes سلاحڭ پاسنی آچمق - سلاحه جلا ویرمك Il y a de certaines choses qui servent à éclaircir le teint بعض شیلر وار در که رنگ رویه بادئ روشنایی وصفوت اولور

Et rendre moins épais *A.* ترقیق - امها *P.* آبی کردن *T.* ربی ترقیق صولو ایتمك - یوفقه‌لتمق || Éclaircir un sirop ایتمك

Et rendre moins serré *A* ایراث التخلخل *P.* متخلخل کردن *T.* سیرکلك پیدا ایتدرمك - آره‌سنی سیرکلندرمك || Éclaircir un bataillon بر بلوك عسکرڭ آره‌سنی سیرکلندرمك Le canon a fort éclairci les rangs ضرب طوب ایله صفوف - سیرکلندی - عسکریه‌نڭ آره‌سی متخلخل اولدی - En termes de Teinturier, c'est diminuer le foncé de la couleur d'une étoffe *T.* رنکی آچمق - On dit figur., Il a bien éclairci son bien, pour dire, qu'il en a mangé une bonne partie مالنی هب ایوجه یوفقه‌لتدی

Il signifie aussi, rendre évident *A.* توضیح - ایضاح - کشف - تفصیح - بیان *P.* عیان کردن *T.* خارجه چیقارمق - بللو ایتمك - بلورتمك - آچیغه چیقارمق || Cet auteur éclaircit bien des vérités بو مؤلف نیچه حقایق احوالی کشف وایضاح ایدر Éclaircir un fait واقعه‌یی کشف وایضاح ایتمك Le temps éclaircit la vérité وقت وزمان واقع حالی خارجه اخراج ایدر Éclaircir une question, une matière مسئله‌یی وماده‌یی کشف وبیان ایتمك - On dit, Éclaircir un doute,

une difficulté, pour dire, les résoudre *A.* دفع - حلّ الشبهة مشكلى *T.* دفع الاشكال - حلّ المشكل - الشكّ والاشتباه - سوكمك - Et éclaircir quelqu'un, pour dire, l'instruire d'une vérité, d'une chose dont il doutait *A.* تبيين الحقيقة - *T.* از حقيقت حال آگاه كردن *P.* كشف الحقيقة الحال حقيقتنى آكلاتمق || Je doute de cette nouvelle, je veux m'en éclaircir بو خبرده شبهدم اولمغله حقيقتك استكشافى حقيقتنه تحصيل اطلاع ويقين - تحقيقنى استرم - مطلوبمدر بو مادّه‌نك ايتمك Il faut s'éclaircir sur cette affaire استرم بو مادّه‌ده حقيقت حالك استكشافى - تحقيقى اقتضا ايدر لازمدر

Éclairci. *A.* واضح - منكشف - عيان *P.* آشكار *T.* بللو *A.* آگاهى *P.* متبيّن - متحقق *A.* سوكلمش *T.* وا شده *P.* منحل بللو اولمش - بيلنمش *T.* پذيرفته

ÉCLAIRCISSEMENT. Explication d'une chose obscure *A.* حلّ - كشف *P.* گشايش *T.* آچلش - سوكلش || Éclaircissement d'un doute برشبهه‌نك حلّ وكشفى d'une difficulté عقدهٔ مشكلك حلّى - اشكالك حلّى Je n'entendais pas ce passage, mais vous m'en avez donné l'éclaircissement بو فقره‌نك معناسنى فهمندن عجزم ظاهر ايكن سن كشف وحلّ ايلدك

Et une explication que l'on demande à un homme, pour savoir s'il a dit ou fait telle chose *A.* شرح الحال *P.* بيان *T.* كيفيّت حالك بيانى *T.* جگونگىٔ حال || Tirer un éclaircissement شرح حالى تحصيل ايتمك Demander un éclaircissement شرح حالى استعلام واستفسار ايتمك Donner un éclaircissement چگونگى - كيفيّت حالك شرحنى ايتمك شرح حال حالى بيان ايتمك En venir à un éclaircissement شرح صددينه كلمك Avoir un éclaircissement avec quelqu'un ايضاح حاله دائر - حاله دائر مذاكره ومباحثه‌يه قيام ايتمك مذاكره‌يه مبادرت ايتمك

ÉCLAIRE. Plante qu'on appelle autrement Chélidoine. Il y en a de deux espèces, La grande *A.* حشيشة - بقلة الخطاطيف *P.* زرده‌چاو - زرجوبه *T.* قرلنغج اوتى La petite *P.* الخطّاف *T.* رهبان جاده‌سى

ÉCLAIRER. Faire des éclairs *A.* تساطع البرق - وضان - رخشيدن *P.* التماع - الاحة البرق - لمعان البرق - برقان *T.* شمشك بلدرامق - شمشك چاقمق || Il n'a fait qu'éclairer toute la nuit بروقك التماعى تا بسحر منقطع تساطع والتماع بروق ختام ليله قدر متمادى - اولمش دكلدر اولدى

Éclairer. Illuminer, répandre de la clarté *A.* اضائه - تنوير ضياپاشيدن - درخشيدن - تابيدن *P.* تضيئة - نشر الضيا - روشن ساختن *T.* آيدنلق ويرمك || Le soleil éclaire la terre شمس تابان روى زمينه نشر نور وضيا ايدر Ce flambeau éclaire toute la chambre بو مشعله حجره‌يى جملهٔ اضائه تاب قمر رهين زوال La lune n'éclairait plus وتنوير ايدر قمرك تابش وضياسى زايل وناپيدا ايدى - اولمشيدى Le soleil éclaire كونش آيدنلق ويرر - پارلر - Et figur. Donner de la clarté à l'esprit || Cette lecture lui a bien éclairé l'esprit بو كتابك مطالعه‌سى روشنايى بخش ديدهٔ جاندر - سبب روشنايىٔ بصر بصيرتدر Seigneur, éclairez mon entendement يا ربّ بصر بصيرتمه احسان نور وضيا ايله قوّهٔ مدركه‌مى مستنير وضيادار ايله

Il signifie aussi, épier, observer *A.* تجسّس الحال *P.* پژوهيدن حال *T.* حالى آراشدرمق || vous allez dans un monde où vous serez éclairé de près وارديغك محلّده كافّهٔ حركات وسكناتيكى تجسّسدن خالى اوليه‌جقلر در - وارديغك محلّ تجسّس حالكه دقت اولنه‌جق ير در Les Grands doivent bien prendre garde à tout ce qu'ils disent, à tout ce qu'ils font, car tout le monde les éclaire شرفاى قوم مطمح انظار عالم اولدقلرينه مبنى كافّهٔ اقوال وافعاللرنده احتراز اوزره اولملو درلر Quand un homme est suspect, on lui donne quelqu'un pour l'éclairer, pour éclairer ses actions بر آدم مظنون اولنجه احوال واقوالنى تجسّس ايچون يانند جاسوس تعيين اولنور

Il signifie, au neutre, apporter de la lumière *T.* موم كوسترمك || Éclairez à monsieur فلانه موم كوستر

Et étinceler, pétiller *A.* تلألؤ - تشعشع - الاحة *P.* درخشيدن - تابيدن - پرتو ريختن - پرتو افشاندن *T.* پارلدامق || Les yeux des chats éclairent pendant la nuit كدينك كوزى ظلمت ليلده تلألؤ وتشعشع ايدر

Éclairé. *A.* منوّر - منير - مستنير - مضئ *P.* درخشان - روشن - تابناك - پر فروغ - ضيادار *T.* آيدنلقلو || Escalier bien éclairé ضيادار بر نردبان - كثير الضيا بر نردبان

Il se dit figur. d'une personne qui a beaucoup de connaissances *A.* ذو عقل المنير - متجد *P.* نظرباز - حقايق آشنا -

روشنضمیر T. ذهنی پارلاق - معلوماتی چوق || C'est un homme fort éclairé مهبط انوار معارف ومعلومات اولمش ذهنی پارلاق - ذهن تابناک صاحبی بر ذات پر کمالاتدر مطرح انوار دانش ومعلومات اولمش - بر مرد حقایقداندر ذهن دراک صاحبی بر ذات متجد کثیر التجاربدر Esprit fort éclairé عقل آگاه پر انتباه - ضمیر منیر معارف سمیر

On dit, qu'une maison, qu'un jardin sont fort éclairés, pour dire, qu'on y est exposé à la vue de tout le monde معرض آچیقده در - نظرگاه ناسدر - عامهٔ انظار در

ÉCLAIREUR. Terme de guerre. Celui qui va à la découverte A. نفیضة - شیفة T. انجه چرقجی

ÉCLANCHE. V. Gigot.

ÉCLAT. La pièce d'un morceau de bois qui est brisé, rompu en long A. مطیّر pl. مطیّرات - دقاق العود - کسارة العود pl. کسارات العود P. هیزمپاره - چوبپاره - هیزم - پنیوش T. آغاج پارجه‌سی - آغاج قیرنتیسی || On a fendu cette bûche par éclats بو کتوکی مطیّراً یارلمشدر Les lances des deux chevaliers volèrent en éclats بو ایکی یکیتلرک مزراقلری پاره پاره اولدرق هوایه پران اولمشدر Il fut blessé d'un éclat de lance مزراق کساره‌سی ضربندن مجروح اولدی

Il se dit aussi des pierres, de la brique, des bombes, des grenades A. کسارة pl. کسارات P. پاره - ریزه T. اوفانتی - پارچه - قیرنتی || Le canon donnant dans la muraille, fit voler des éclats گلّه‌نک دیوار اوزرینه ضربندن نیجه سنگریزه‌لر پران اولدی Un éclat de pierre le blessa au visage برسنگپاره ضربندن چهره‌سی زخمدار اولدی Il fut blessé d'un éclat de bombe, d'un éclat de grenade منشق اولمش خمپره کساره‌سی ضربندن - چاتلامش خمپره قیرنتیسی ضربندن مجروح وداغدار اولدی

ÉCLAT. Lueur brillante A. لمعان - تلألؤ - نور - شعشعة P. تابش - تاب - پرتو - فروغ - رونق - رخشندگی T. پارلدی - پارلایش || On ne saurait soutenir l'éclat du soleil شمسک شعشعه‌سنه کوز تحمل ایده‌مز Ces pierres ont bien de l'éclat اشبو جواهر متشعشع وپرتوناکدر - متلألی ودرخشاندر L'éclat des yeux کوزک فری - فروغ چشم - نور عین L'éclat du teint آب وتاب روی - فروغ رنگ روی - نور لون وجه des fleurs ازهارک تلألوئی - فر وفروغی - پارلدیسی

Figur. A. نضارت - زهرت - زهورت P. فر - آب وتاب T. پارلقلق || Cette femme a beaucoup d'éclat بو خاتونک لهجه وسیماسنده - چهره‌سنده زهرت ونضارت چوقدر Le coloris de ce tableau a beaucoup d'éclat بو تصویرک الوانینده رونق ونضارت چوقدر Le style de ce discours a de l'éclat, de la magnificence بو نطقک سبک وعباره‌سنده هم عظمت - بو مقالدنک وهم لطافت ونضارت واردر

Il signifie aussi, gloire, splendeur, magnificence A. کوکبة P. دبدبه - فر وشکوه T. پارلقلق - اولولق || Action d'éclat نشر پرتو ریز - مآثر فر وشکوهی موجب اولدجق عمل جلیل - شهرت اولدجق اعمال جلیله‌دن بر عمل Cela a répandu un grand éclat sur sa famille بو کیفیت کندو خاندانی حقنده مستلزم فر وشکوه عظیم اولمشدر - وسیلهٔ دبدبه وشهرت اولمشدر L'éclat de ses belles actions موفق اولدیغی مآثر جلیله‌نک فروغ وشکوهی Il n'aime pas l'éclat ni la pompe بادئ فروغ اولدجق حالاتدن واسباب دبدبه واحتشامدن حظ ایتمز Il parut avec éclat à la Cour کوکبهٔ عظیمه ایله سرای همایونه کلدی - مصحوباً بالکوکبه سرای همایونده چهره نمای ظهور ایلدی Être ébloui par l'éclat des grandeurs et des richesses بر کمسنه‌نک بصر بصیرتی پرتو مال واقبالدن خیره‌ناک اولمق

Il se dit aussi des sons, et signifie, grand bruit A. زمزمة - طراق - طرّاقة - سطع - هزیز - ارتجاس P. تراک - کفاند T. کورلمه - چاتردی || Un éclat de tonnerre زمزمهٔ رعد - ارتجاس سما - کوک کورلمه‌سی

On dit aussi, Un éclat de voix A. صرخة P. ولوله T. پاتردی - کورلدی - شماطه || Un grand éclat de voix سس کورلدیسی - صرخهٔ عظیمه - ولولهٔ عظیم - Et figur. || Cette action a fait éclat, grand éclat, pour dire, qu'elle a fait du bruit ولوله انداز چار اقطار جهان اولمش بر اثر جلیلدر - صیت وشهرتی ولوله انداز مسامع جهانیان اولمش بر آفاقگیر عالم اولمش برامر جلیل الاشتهار در - کیفیتدر کورلدیسی - شماطه‌سی عیوقه چیقمش بر ماده در

Il signifie aussi, rumeur, scandale A. قیل وقال P. گفتگو T. صیزلدی || Cette affaire fait beaucoup d'éclat بو مصلحت قیل وقال عظیمه بادی اولمشدر C'est un emporté, il est à craindre qu'il ne fasse un éclat mal à propos غضوب بر آدمدر بر کونه - نا بجا بر کونه صیزلدی قوپاره‌جغی خوف اولنور Craindre l'éclat گفتگودن - صیزلدی‌یه باعث اولدجغی - صیزلدیدن احتراز ایتمک Il faut assoupir cette affaire

pour éviter l'éclat, pour prévenir l'éclat صیزلدیسی ظهورندن احترازاً بو مادّه‌یی تسکین ایتمک اولیدر Il devait s'épargner l'éclat صیزلدیدن حذر واجتناب ایتملو ایدی

On dit aussi, un éclat de rire *A.* قرقرة ـ قهقهة *P.* قاه قاه قرقره *T.* قهقهه ایله کولمه || Il lui prit un éclat de rire قهقهۀ عظیمه ـ شدیده ایله مستغرق ضحک وخنده اولمشدر ایله‌خنده ناکت اولمشدر

ÉCLATANT. Qui a de l'éclat *A.* لامع ـ مشعشع ـ متلالی ـ زاهر ـ لمّاح *P.* پرتو ناک ـ رونقدار ـ تابناک ـ تابان *T.* شعشعه پاش ـ پارلاق ـ پارلدایجی || Pierres éclatantes جواهر رونقدار وتابناک ـ جواهر متلالئه Couleurs éclatantes پارلاق رنکلر ـ الوان زاهره Lumière éclatante ضیای مشعشع پارلدایجی ایشق ـ

On dit figur., Services éclatants خدمات جلیله ـ خدمات متواتر السنۀ انام Malheurs éclatants جسیمۀ عمیم الاشتهار اولمجق مصایب وآفات ساطعه Vertu éclatante صلاح حال جلیل الاشتهار

ÉCLATER. Se briser par éclats *A.* انخراع ـ تطایر ـ انطیار ـ تفتّت *P.* تراکیدن ـ کفانیدن *T.* پاره‌لنمک || La bombe éclata en tombant خمپره حین هبوطنده متفتّت ومتطایر اولدی ـ پاره‌اندی ـ دوشدکده پاره پاره اولدی

Et faire un grand bruit *A.* تهزّم ـ اهتزام ـ ارتجاس *P.* غریویدن ـ تندیدن *T.* کورلمک || Le tonnerre vient d'éclater کوک کورلدی ـ سحاب اهتزام ایلدی

On dit figur., Éclater, S'éclater de rire *A.* استغراق ـ انزاق ـ فی الضحک *P.* قاه قاه زدن *T.* بایلدرق کولمک ـ قهقهه ایله کولمک

On dit aussi, Éclater en injures, en invectives, en reproches فوران متهوّرانه ـ دیکك غضب ایله شتم ودشنامه ابتدار ایتمک بردن بره پارلایی ویرمک ـ لعن ونفرینه ابتدار ایتمک Éclater contre une injustice بردن بره پارلیوب ویرشدرمک ـ مظهر ظلم وستم اولدیغندن اجهار صوت تظلّم واشتکا شدّت جور وظلمدن ولوله انداز تظلّم وشکایت اولمق ـ ایتمک

Il se dit aussi, de ce qui vient tout d'un coup à la connaissance de tout le monde *A.* علانیةً ـ ظهور ـ تبیّن ـ تبرّز ـ بروز ظهور *P.* آشکار شدن *T.* خارجه اخراج اولنمق ـ آشکاره‌ید میدانه چیقمق ـ آچیغه چیقمق ـ چیقمق || Ils se haïssaient il y a long-temps, mais leur inimitié n'avait pas éclaté مدّت مدیده‌دنبرو بینلرنده منافرت مکنونه درکار ایسه ده بعض هنوز ـ وعداوتلری جلیاً وعلانیةً هنوز ظهور ایتمش دکلدر آشکاره چیقمش دکلدر Il faut empêcher que la division qui est dans cette famille n'éclate بو خاندانک ایچنده اولان شقاق ومباینتک علانیةً ظهورینی منع ایتمک لازمدر ـ خارجه اخراجنی تجویز ایتماملو در Sa colère a éclaté تبیّن ایلدی ـ غضب وانفعالی ظاهره چیقدی Cette trame, ourdie depuis si long-temps, vient enfin d'éclater زمان مدیده‌دنبرو زیر پردۀ خفاده مستور اولان فتنه وفساد بو دفعه جهره زیر خاکستر خفاده مستور ـ نمای ظهور وبروز اولمشدر اولان آتش تیز خیز فساد عاقبتکار فضای بروزده علو کیر اشتعال واستیقاد اولمشدر L'orage est près d'éclater بوره‌لی بوره‌نک ظهور ـ آمادۀ اهتزامدر ـ روزکار آمادۀ بروز در قریب الظهور در ـ ووقوعی قریبدر ـ Cette dernière phrase se dit aussi au figuré تندباد فلاکت آمادۀ ظهور در

On dit, qu'une personne éclate, pour dire, qu'elle montre son ressentiment à découvert et avec force *A.* تنغّط *P.* غرمیدن *T.* فیرلمق || Ce fut pour lors qu'il éclata اول وقتده تنغّط اول وقتده فیرلدی ـ مبادرت ایلدی

Il signifie aussi, briller, frapper les yeux *A.* التماع ـ توقّج ـ لمعه افشاندن ـ پرتو انداختن ـ تابیدن *P.* تشعشع ـ شعشعه پاشیدن ـ درخشیدن *T.* پارلدامق || L'or et les pierreries éclatent ذهب ـ ذهب وجواهرده التماع وتوقّج وار در پارلدایجیدر ـ وجواهر شعشعه پاش ودرخشاندر Il n'y a point de pierreries qui éclatent plus que le diamant الماس جمیع جواهردن زیاده متوقّج ولمعه فشاندر ـ En ce sens, il se dit figur. de l'esprit, de la gloire etc. || Son nom, sa gloire éclatent par tout le monde پرتو نام وشانی شعشعه پاش جار فروغ شان واقبالی منتشر آفاقدر ـ اقطار جهاندر

ÉCLATÉ. *A.* متطایر ـ متفتّت *P.* کفانیده ـ تراکیده *T.* پاره‌لنمش *A.* متهزّم ـ مرتجس *P.* تندیده ـ غریویده *T.* کورلمش *A.* متبیّن ـ ظاهر *P.* آشکار شده *T.* خارجه اخراج اولنمش *A.* متشعشع ـ متوقّج ـ ملتمع *A.* میدانه چیقمش ـ آچیغه چیقمش ـ *P.* تابیده ـ شعشعه پاش *T.* پارلدامش

ÉCLECTIQUE. Il se dit des philosophes qui choisissent les opinions les plus vraisemblables *A.* فیلسوف متنقّد ـ حکیم متنقّد

ÉCLECTISME. Philosophie éclectique *A.* حکمت الاهل الانتقاد

ÉCLEGME. Médicament pectoral qu'on fait sucer aux malades

A. لعوق pl. لعوقات

ÉCLIPSE. Privation passagère de lumière dans quelqu'un des corps célestes. Éclipse du Soleil *A.* كسوف الشمس *P.* آفتاب گرفتگی *T.* کون طوتلمسی Éclipse de la lune *A.* خسوف القمر *P.* ماه گرفتگی *T.* آی طوتلمسی Éclipse partielle كسوف نا تمام ـ كسوف جزئی ـ كسوف ناقص Éclipse totale كسوف كامل ـ كسوف تام Prédire les éclipses كسوفات وخسوفاتك وقتنی مقدم خبر ويرمك Rectifier la chronologie par les éclipses تواريخ وقوعاتی ظهوره كلمش كسوفات وخسوفاتك وقتلری حسابيله تصحيح ايتمك

On dit, figur. qu'un homme a fait une éclipse, pour dire, qu'il a disparu tout d'un coup *A.* صار غايبا بغتة *P.* ناگهان انسزين غيبوبت ايلدی *T.* نابديد وناپيدا شد

On dit, qu'il n'y a point de gloire éclatante qui ne soit sujette à souffrir de temps en temps quelqu'éclipse جهانده پرتو شعشعه پاش دولت واقبال گاه وبيگاه دوچار كسوف وزوال اولمامق احتمالی محال اندر محالدر

ÉCLIPSER. Intercepter la lumière d'un astre *A.* ستر *P.* پوشيدن *P.* اورتمك || La lune éclipse le soleil قمر شمسی ستر ايدر

Il se dit figur. du mérite, des talens *A.* تطميس ـ امحا ـ محو *P.* نا بديد كردن *T.* بلورسز ايتمك || Corneille éclipsa tous les poètes qui l'avaient précédé فلان شاعر بالجمله شعرای محو وغيب ـ اسلافك نامنی تطميس وامحا ايتدردی ايتدردی

S'ÉCLIPSER. Il se dit d'un astre qui souffre éclipse. En parlant du soleil, on emploie les mots *A.* انكساف *P.* خورشيد گرفته شدن *T.* كون طوتلمق Et en parlant de la lune *A.* انخساف *P.* ماه گرفته شدن *T.* آی طوتلمق || Le soleil s'éclipsa شمس منكسف اولدی commença à s'éclipser à telle heure طوتلمغه يوز ـ شمس فلان ساعتده مايل انكساف اولدی طوتدی La lune s'éclipse par l'interposition du corps de la terre جرم ارضك تخللی تقريبيله قمر منخسف اولور ـ جرم ارض آره يه معترض اولمغله آی طوتيلور

Il signifie figur., s'absenter, disparaître *A.* بيدودت ـ غايب *T.* نا پيدا شدن ـ نا بديد گشتن *P.* غيبوبت بر شيئك اثرونشانی قالمامق ـ اولمق || Il s'éclipsa tout d'un coup نا بود ونا پيدا ـ دفعةً غايب ونا بديد اولدی غيبوبت ايلدی ـ اولدی Les biens de ce prodigue se sont éclipsés en peu de temps بو مسرف آدمك مالی زمان يسير بو مسرفك مال ومنالی ـ ايچنده نا بود ونا پيدا اولدی مدت قليله ايچنده هباء منثور اولمشدر J'avais mis là des papiers, je ne les retrouve plus, ils se sont éclipsés بو محلده بعض اوراق وضع ايتمشيدم بردن بره نا بود ونا پيدا بردن بره غايب اولوب اثر ونشانلری قالمدی ـ اولدی

ÉCLIPSÉ. *A.* منخسف ـ منكسف *P.* گرفته *T.* طوتلمش *A.* غايب *P.* نا بديد گشته ـ نا پيدا شده *T.* غايب اولمش ـ اثرونشانی قالمامش

ÉCLIPTIQUE. Il se dit de ce qui appartient aux éclipses *A.* خسوفی ـ كسوفی

Il est aussi substantif, et signifie, une ligne que le centre du soleil paraît décrire dans sa période annuelle *A.* مدار الشمس *P.* راه آفتاب || Le soleil ne peut être éclipsé que par l'interposition d'un astre qui le rencontre dans l'écliptique, on fort près de l'écliptique شمسك كسوفی آخر بر كوكبك مدار شمس اوزرنده تصادفی ياخود قرب اتصالنده مقارنتيله ميانده تخلل واعتراضندن تحدث ايدر

ÉCLISSE. Petit bâton que l'on couche le long de la fracture d'un bras, d'une jambe, pour les tenir en état, et faire que les os puissent se reprendre *A.* جبيرة pl. جباير ـ سقيفة *P.* استخوانبند ـ تخته بند *T.* تخته باغ || Mettre une éclisse بر جبيره وضع وتعبيه ايتمك On n'ôte les éclisses qu'après tant de jours دوچار كسر وشكستگی اولمش استخوانك سقيفه سی بر قاچ كوندنصكره رفع اولنور

ÉCLISSER. Mettre des éclisses *A.* وضع الجبيرة ـ تجبير ـ وضع السقيفة *P.* استخوانبند نهادن *T.* تخته باغلمق ـ تخته باغليوب صارمق

ÉCLISSÉ. *A.* مجبر *P.* استخوان بسته *T.* تخته باغلنمش

ÉCLOPPÉ. Qui a quelque incommodité qui rend la marche pénible *A.* مرتبك الاقدام *P.* سستپا *T.* فرسز يورويشلو

ÉCLORE. Il se dit des animaux qui naissent d'un oeuf *A.* تفقوب ـ افراخ *P.* بچه از تخم بيرون آمدن *T.* ياوری يمورطه دن چيقمق || Voilà des poussins qui viennent d'éclore اشته يمورطه دن چيقمش ـ اشته تفقوب ايدن فراريج La chaleur fait éclore les vers à soie حرارت ياوريلر ـ پليچلر

باورى - هوا ايپكك قوردلرينك افراخنى مستلزمدر جيقارمسنى موجبدر Mettre des oeufs de vers à soie au soleil, afin qu'ils éclosent ايپك قوردلرينى باورى جيقارمق لاجل الافراخ كونشلك يرده - ايچون كونشه عرض ايتمك وضع ايتمك

Il se dit aussi des fleurs *A.* انكشاف الازهار - تنوير - تحنين *P.* شكفتن *T.* جيچك آجمق || Le soleil fait éclore les fleurs حرارت شمس تنوير اشجارى موجبدر Ces fleurs éclôront bientôt - اشبو ازهار وشكوفدلر تيز الدن منكشف اولهجقدر آچلهجقدر

Il se dit figur. en parlant du jour *A.* انفلاق الفجر - *T.* سپيده دم پيدا شدن *P.* طلوع الصبح - انفجار الصبح صباح يرى آغارمق - شفق سوكلمك || Le jour vient, commence d'éclore آثار انفلاق فجر سر نماى ظهور اولمقده بياض صبح كنارهٔ افقدن جهره نماى ظهور اولمقده - در صباح يرى - سپيده دم هنور ظهور وطلوعه باشلادى - در آغاردى

Il se dit aussi des pensées, des desseins qui commencent à paraître après avoir été cachés quelque temps *A.* ظهور - بروز || ظاهره جيقمق *T.* بديد آمدن - نمايان شدن *P.* تبيّن - Ses desseins éclôront quelque jour مقاصد واغراضى بر كون اولور كه مكمن خفادن جلوه نماى ميدان بروز اولهجقدر مقاصد مكنونهسى آشكارهيه جيقهجغى دركار در- Son projet était près d'éclore تصوّرنده اولان ترتيب ونيّت حيز بروزده رهين تبيّن اولمغه - منكشف وعيان اولمغه قريب ايدى قريب ايدى

ÉCLUSE. Tous les ouvrages de maçonnerie ou de charpenterie que l'on fait pour soutenir les eaux *A.* مسنّات pl. مسنّوات - برغ *P.* نجاف pl. نجفة - سكور pl. سكر - اشذاب pl. شذب صو بندى *T.* خوراب - بندروغ || Les écluses sont ruinées منهدم وخرابدر - سكور ومسنّاتلر مشرف خراب اولمشدر Raccommoder l'écluse صو - مسنّاتنى تعمير وترميم ايتمك بندينى تعمير ايلمك

Il se prend aussi pour la porte qui se hausse et se baisse *T.* آصمه قپو

ÉCLUSIER. Celui qui gouverne une écluse *A.* مدير السكر *P.* صو بندى ناظرى *T.* كتخداى بندروغ

ÉCOFRAI ou ÉCOFROI. Grosse table de plusieurs artisans, pour tailler et préparer les ouvrages *A.* لوحة الصناعة *P.* دستگاه *T.* تزگاه

ÉCOINÇON. Nom d'une pierre qui fait l'encoignure de l'embrasure d'une porte, d'une fenêtre *A.* حجر الزاوية *P.* سنگ كوشه *T.* كوشه طاشى

ÉCOLE. Lieu public où l'on enseigne les Langues, les Sciences, etc. *A.* مدرسة pl. مدارس - دار التدريس *P.* دبستان - درسخانه *T.* مكتب - درس يرى - On dit figur., On devient souvent sage à l'école du malheur غالب حالده دبستان فلكزدگى ومصيبتده تحصيل عقل وروّيت اولنو كلمشدر Le monde, pour un bon esprit, est la meilleure école de sagesse et de vertu دهر وزمان عقول سديدهيه كوره اعلاى مدارس دهر وزمان - معرفت وكمال واقواى وسائل صلاح حالدر اهل عقل سديد اولنلره كوره استفادهٔ قانون صلاح ودرايت اولهجق بر دار التدريس مثابهسنده در

On dit, qu'un cheval a de l'école, pour dire, qu'il est dressé au manége *A.* فرس معلّم - فرس مدرّس *T.* تعليملو آت - باش اوكرنمش آت

ÉCOLE, signifie aussi, les lieux où l'on enseigne la philosophie *A.* دار الحكمة - مدرسة الحكمة *P.* تعليمخانهٔ حكمت *T.* حكمت مدرسهسى - Il se dit aussi, de la doctrine de quelques particuliers *A.* مذهب || L'école de Platon افلاطون مذهبى

ÉCOLIER. Enfant qui va à l'école *A.* طالب pl. طلبة *P.* شاكرد *T.* سبقخوان - دبستانى - درسخوان

Il se dit aussi, d'un homme peu habile, peu avancé dans une profession *A.* مبتدى *P.* نو آموز *T.* شاكرد - عجمى || Il est encore écolier هنوز عجميدر - On dit, qu'un tel a fait une faute d'écolier بر طفل نوآموزك ايتميدجكى خطايى ارتكاب ايتدى

ÉCONDUIRE. Éloigner quelqu'un avec ménagement d'une maison ou d'une société *A.* طرد بدفع اللين - دفع بالحسن *P.* حسن صورت - اصول ايله قوغمق *T.* نازكانه بدر كردن ايله استثقال ايتمك || Il s'était introduit dans cette société, il en a été éconduit بو مجلسه رهياب حلول اولمشيكن حسن حسن صورت ايله استثقال - صورت ايله طرد اولندى اولنوب مندفع اولدى

Il se prend aussi pour Refuser avec ménagement à quelqu'un

ce qu'il demande *A.* ایجاء بالحسن *P.* نازکانه دفع کردن ـ || بر تقریب باشدن صاویق *T.* نازکانه دریغ کردن || Je lui avais fait une prière, mais j'ai été éconduit کندویه رجا ایلدم بنی برتقریب باشدن صاودی ـ انجق نازکانه دریغ ایلدی

ÉCONOMAT. Administration des revenus d'un bénéfice ecclésiastique pendant la vacance *A.* نظارة الزعامات المحلولة || Il jouit des revenus de ce bénéfice par économat فلان زعامتک وارداتندن محلولاته نظارتی تقریبیله تمتع ایدر En vertu de ses lettres d'économat یدنده موجود نظارت محلولات براتی موجبنجه تمتع ایدر — Et le bureau établi pour l'administration des bénéfices vacans *T.* محلولات نظارتی ـ محلولات قلمی قلمی

ÉCONOME. Qui sait épargner la dépense *A.* اهل ـ متصرّف خرج ومصرفی یولیله کورن *T.* خانه دار *P.* الادارة والتصرّف Et celui qui a soin de la conduite d'un ménage *A.* امین المصرف *P.* خانه مصرفدار *T.* وکیلخرج — Et celui qui est nommé par le Roi pour administrer les revenus d'un évêché *A.* امین pl. امنا *P.* کارساز *T.* کهیه

ÉCONOMIE. La règle qu'on apporte dans la conduite d'un ménage *A.* تدبیر المنزل *T.* خانه ادارهسی || Entendre l'économie علم تدبیر منزله واقف اولمق

Il se dit aussi, de l'ordre par lequel un corps politique subsiste principalement *A.* علم التدبیر ـ علم التدبیر الملک المدینة || Économie politique تدبیر مدنی C'est renverser toute l'économie d'un État بو کیفیت ملک ودولتک تدبیر مدنیدسی شیرازهسنی اخلال ایدر مقولهدندر

On appelle Économie rurale, l'administration des biens de la campagne *A.* تدبیر القراء والضیاع

Économie, se dit aussi de l'harmonie qui est entre les différentes parties du corps physique *A.* انتظام الحال *P.* شیرازهٔ نظام *T.* نظام ـ دوزن || Le déréglement des humeurs trouble toute l'économie du corps humain اخلاطک سیاق طبیعیلرندن خروجی بدن انسانک شیرازهٔ نظامنی کلیّاً اخلال ایدر

Il se dit aussi, de la disposition d'un dessin, d'un discours *A.* ترتیب ـ نسق *T.* دیزی

Il se dit aussi, du prudent et bon emploi d'un revenu, d'un bien *A.* تدبیر الدخل والخرج ـ اداره ـ تصرّف *P.* خانداری *T.* خرج ومصرفی یولیله ایتمه || Avoir de l'économie قاعدهٔ اداره وتصرّفه رعایت ایتمک Vivre avec économie تصرّف واداره ایله کچینمک Il a de l'économie dans sa dépense مدیرانه مصرف ایدر

On dit aussi, qu'un homme vit avec trop d'économie, pour dire, qu'il vit avec trop d'épargne غایت تقتیر وضنّت ایله کچینور — Et que c'est une économie mal entendue قواعد اداره بو ـ وتصرّفه بو رتبهده رعایت ایتمک تقتیر مصددر ربعده ضنّت سزا دکلدر V. Epargne.

ÉCONOMIQUE. Qui concerne le gouvernement d'une famille *A.* بتدبیر المنزل *T.* خانهنک ادارهسنه متعلق متعلق || Prudence économique تدبیر منزله متعلق اموردہ حزم واحتیاط Science économique علم تدبیر منزل — Il est aussi substantif. V. Economie || C'est une règle d'économique aussi bien que de politique بو وجهله حرکت ایتمکلک هم قواعد تدبیر مدینه وهم ضوابط ادارهٔ ملکک مقتضاسندندر

ÉCONOMIQUEMENT. Avec économie *A.* بالتصرّف ـ بالاداره *P.* ادارهلو ـ اداره ایله *T.* متصرّفانه ـ بخانه داری ـ مدیرانه

ÉCONOMISER. Administrer avec économie *A.* اعمال بالادارة مدیرانه بکار بردن *P.* تنظیم بالتصرّف ـ تنظیم بالادارة ـ ادارهلو کورمک || Il a bien économisé les revenus de cette terre بو ضیعهنک وارداتنی لایقی اوزره اداره ایلدی

Économisé. *A.* منتظم بالادارة *P.* مدیرانه بکار برده *T.* ادارهلو کورلمش || Des revenus bien économisés قاعدهٔ حسن ادارهیه موافق صورت ایله اعمال اولنمش واردات ومحصولات تصرّف واداره ـ متصرّفانه اداره اولنمش واردات وحاصلات ـ ایله نظام بولمش واردات

ÉCOPE. Espèce de pelle creuse à rebords, dont on se sert pour vider l'eau des bateaux *A.* مغرفة *P.* چمچه *T.* جامچاق

ÉCOPERCHE. Machine qui sert à élever des pierres, des fardeaux *A.* مربعة *P.* بار خیز *T.* یوک قالدرهجق آلت

ÉCORCE. Partie qui enveloppe l'arbre extérieurement *A.* قشر pl. قشور ـ قشارة ـ لحاء ـ قرافة *P.* پوست *T.* قبوق || La première, la grosse écorce دیش قبوغی ـ قشر خارج La seconde, la petite écorce ایچ قبوغی ـ لحاء داخل Cet arbre a l'écorce tendre, déliée بو آغاجک قرافدسی ملایم ورقیقدر La filasse est l'écorce du chanvre کتان قشارهسندن دوزیلور ـ تل — On dit, L'écorce de certains fruits, pour dire, leur enveloppe *A.*

ذوات ليمون || Écorce de citron قبوق T. پوست P. ذوات ليمون قشارهسى - ليمون قبوغى -

ÉCORCER. Ôter l'écorce A. التحا - لحو - تقشير P. پوست بر كندن T. قبوغى صويمق || On écorce le bois en Mai, parce que la sève qui est alors fort abondante, facilite la séparation de l'écorce مايس آينده آغاجلره بولاق ايله صو يورر موسمى اولوب اول حالت قشرك آغاجدن التحاسنه وسيلهٔ سهولت اولمغله موسم مذكورده تقشير اشجار امرينه مبادرت اولنو كلمشدر

Écorcé. A. ملحو - مقشور P. پوست بركنده T. قبوغى صويلمش

ÉCORCHER. Dépouiller un animal de sa peau A. تسليخ - سلخ P. اسحات الجلد - || Écorcher un boeuf دريسنى يوزمك - صغرك دريسنى تسليخ ايتمك جلدينى اسحات وتسليخ ايتمك -

Il signifie aussi, emporter, ôter une partie de la peau d'un animal ou de l'écorce d'un arbre A. سحج - تسحيج P. خريش زدن T. قبوغى ودريى صيرمق || Les charrettes en passant ont écorché cet arbre مرور ايدن عربدلر آغاج اوزرينه قبوغنى صيرديلر - طوقنوب قبوغنى تسحيج ايلديلر

On dit d'une viande, d'une boisson qui est rude au palais, à la gorge, qu'elle les écorche طعامى يا خود بوغازى تخديش ايدر - طرمالر - Et d'une voix aigre, d'une méchante musique, que cela écorche les oreilles تخديش سمع ايدر

Il signifie figur., exiger beaucoup plus qu'il ne faut pour des droits, salaires ou marchandises T. دريى سوكمك || Ce greffier écorche les plaideurs بو محكمه كاتبى خلقك دريسنى سوكر Ce marchand est raisonnable, il n'écorche pas le monde بو بازركان اهل انصافدندر خلقك دريسنى سوكمك قيدنده دكلدر

On dit, Il faut tondre les brebis, et non pas les écorcher, pour dire, que les princes ne doivent pas trop charger les peuples قيونك تويلنى قيرقمق كركدر يوخسه دريسنى سوكملو دكلدر

Écorché. A. مسلوخ P. هنجيده T. دريسى يوزلمش A. مسحوج P. خريش زده T. دريسى صيرلمش

ÉCORCHERIE. Lieu où l'on écorche les bêtes A. مسلخة P. ساخخانه T. سالخانه

ÉCORCHEUR. Celui qui écorche les bêtes A. سلاخ P. پوست بركن T. درى يوزيجى

ÉCORCHURE. Enlèvement superficiel de la peau en quelque partie du corps d'un animal A. سحج P. خراش T. درى صيرنديسى || Je me suis fait une petite écorchure à la jambe بجاغمده جزئيجه بر - بجاغمده سحج جزئى پيدا اولدى درى صيرنديسى واقع اولدى

ÉCORE. Escarpement d'une côte A. صوح الساحل P. شيب لب دريا T. قييك ديك شيولكى

ÉCORNER. Rompre une corne A. كسر القرن P. سروشكستن T. بوصغرك بوينوزى || Ce boeuf fut écorné بوينوز قيرمق قيرلمشدر

Il se dit aussi des choses qui ont des angles A. كسر الزاوية - قطع الزاوية P. كوشه بريدن T. كوشديى كسمك || Écorner un bastion, une table بر طابيه‌نك وبر سفره‌نك كوشه‌لرينى كسمك - Et figur. Écorner une chose, pour dire, la diminuer A. قصر - تنقيص P. كم كردن T. قصدلتمق - فلانك ملكنى اكسلتمك || On a écorné sa terre, son autorité ونفوذ وحكومتنى قصر ايلديلر

ÉCORNIFLER. Chercher à manger aux dépens d'autrui A. تطفل - رشن P. كاسه ليسى كردن T. طعام طال قاوقلغى ايتمك

ÉCORNIFLERIE. Action d'écornifler A. طفيليت - رشون P. مفت خوارى - كاسه ليسى T. طعام طال قاوقلعى

ÉCORNIFLEUR. Qui écornifle A. طفيلى - راشن P. كاسه ليس مفت خوار - T. طعام طال قاوغى

ÉCOSSER. Tirer de la cosse A. سلب القلافة - سلب السنف P. از پوست برهنه ساختن T. قپچوغى - قپچوغى صويمق صيرمق

ÉCOT. La quote-part que doit chaque personne pour un repas commun A. حصة الموازفة - نهد - بداد P. بهرهٔ مصرف همكاسگان T. رفنده - عارفانه پايى || J'ai payé mon écot, payez le vôtre بكا عائد اولان حصهٔ موازفديى ادا ايلدم سن دخى ادا ايله

Il signifie aussi, la compagnie des personnes qui mangent ensemble A. جمعيت الاهل الموازفة T. رفنه‌جى جمعيتى || Il y a trois écots dans le jardin باغچه‌ده اوج عدد اهل موازفه جمعيتلرى واردر

Et un tronc d'arbre où il reste encore des bouts de branches coupées *A.* كربة pl. كرب *T.* اوچه كتوكى

ÉCOUFLE. Nom vulgaire du Milan. V. Milan.

ÉCOULEMENT. Mouvement d'un fluide qui passe ou qui s'échappe d'un lieu où il était ramassé *A.* انصباب - فيضان *P.* فيضان - ريزش - ريزيدگى *T.* دوكلش || L'écoulement des eaux انصباب مياه || des humeurs انصباب اخلاط || Écoulement des corpuscules qui s'exhalent des corps اجسامدن ساطع اولان ذراتك فيضانى - Figur. || Écoulement de lumière فيضان نور وضيا || Écoulemens de la grâce فيضان توفيق ربانى

ÉCOULER. Couler hors de quelque endroit *A.* انسفاح - سفحان *T.* روان شدن - ريزيدن - زوشيدن *P.* سيلان - جريان - اقمق - دوكلمك - بوشانوب دوكلمك || Le torrent s'est écoulé سيل منسفح اولدى || Faire écouler l'eau اجراى ما ايتمك - اسالهٔ ما ايتمك - صويى آقتمق || Quand l'eau sera écoulée ما منسفح اولدقده || L'eau s'écoule مانك حين سفحان وسيلاننده || Le vin s'écoule du tonneau خمر فوچى ايچندن انسفاح اولور || شراب فوچيدن آقر - ايدر

On dit figur., Le temps s'écoule, pour dire, qu'il passe وقتلر وقتلر مرور وگذار ايدر - مانند آب روان سريع الجريان در || L'argent s'écoule, c'est-à-dire, se dissipe درهم ودينار مثال سيل سيال آقوب كيدر || La presse s'écoule, c'est-à-dire, diminue زحام ناس آقوب شيويشور - On dit aussi, Le temps est écoulé, pour dire, que le temps préfix est écoulé وعده وقت معين كچدى - مرور ايلدى

ÉCOURTER. Couper trop court *A.* تنقيص القد - حذف *P.* ديبدن قيرقمق *T.* ازته بريدن - كوته كردن - كوتهيدن حذف شعر || Écourter des cheveux بويينى كسمك - قصدلتمق || Écourter un manteau قپودك صاچى ديبدن قيرقمق - ايتمك بويينى كسمك - قدينى تنقيص ايتمك

On dit, Écourter un chien, un cheval, pour dire, leur couper la queue et les oreilles *A.* ابتار الاذناب والآذان - ابتار *P.* دم وگوش بريدن *T.* قولاق وقويرق كسمك

ÉCOUTE. Lieu où l'on écoute sans être vu *A.* مكمن التسمع *P.* نيوشگاه *T.* قولاق طوتوب دكليدجك ير - On dit figur., Être aux écoutes, pour dire, être attentif à remarquer ce qui se passera dans une affaire, afin d'en tirer ses avantages *A.* حوالة السمع الدقة - حوالة السمع التجسس *P.* چشم وگوش كوز قولاق اولمق *T.* داشتن

ÉCOUTER. Prêter l'oreille pour entendre *A.* تسمع - استماع *P.* گوش كردن - شنويدن - نيوشيدن - شنيدن *T.* ديكلمك - ايشتمك - قولاق اورمق - قولاق طوتمق || Ne parlez pas si haut, on nous écoute صوت بلند ايله تكلم ايلمه صحبتمز استراق || Il était à la porte pour écouter ce qu'on disait ايشيديلور كلام ايچون قپوديبنده طوروب قولاق اورر ايدى - Lorsqu'on veut appeler quelqu'un, on lui dit, Écoutez بنى ديكله

Il signifie aussi, donner audience à quelqu'un *A.* اعطاء الرخصة في الكلام *P.* دستور گفتار دادن *T.* سويلتمك || On le renvoya sans l'écouter رخصت كلام ويرلمكسزين كيرويه فلانى سويلتميدرك اعاده ايتدرديلر - اعاده ايتدرلدى

Et donner quelque croyance ou quelque consentement à ce qu'un homme propose, ou prendre plaisir à l'entendre *A.* اصغا امالة السمع - توجيه السمع القبول - حوالة السمع الالتفات - القبول *P.* گوش التفات دادن *T.* قولاق ويرمك || Il parla d'accommodement, mais il ne fut pas écouté صلحا نظام ويرلمسنى مصالحه - سويلدى لكن كلامى رهين اصغا وقبول اولنمدى - ايله رابطه ويرلمسنى تكليف ايلدى لكن مسموع اولمدى لكن كلامنه حوالهٔ سمع التفات اولنمدى || Écouter la voix, les inspirations de Dieu نداى جانب باريدن صدور ايدن والهامات الهيهيه امالهٔ گوش اذعان ايتمك

On dit figur., Écouter la raison, pour dire, se rendre à la raison *T.* حكم حقه رضا داده - حكم حقه تبعيت ايتمك حكم حقه حوالهٔ سمع رضا وتسليميت ايتمك - اولمق || Écouter la voix de la nature حكم طبيعته گردن‌دادهٔ رضا وتسليميت اولمق || N'écouter que sa colère, que sa passion بركمسنه قلبنه مستولى اولان غيظ وغضبك ومرض نفسانينك حكمندن ماعدا بر درلو كلامه حوالهٔ سمع التفات ايتمامك

On dit, qu'un homme s'écoute trop, pour dire, qu'il a trop d'attention à ce qui se passe en lui par rapport à sa santé نفسنى كندويى كوزدر - كوزدر

ÉCOUTÉ. *A.* مسموع *P.* شنيده *T.* ايشدلمش

ÉCOUTEUX. Il se dit d'un cheval distrait par les objets qui le frappent *A.* نفور *P.* رمان *T.* اوركك

ÉCOUTILLE. Sorte d'ouverture dans le tillac d'un vaisseau pour y descendre ou en tirer les gros fardeaux *T.* انبار آغزى - انبار قپوسى -

ÉCOUVILLON. Vieux linge attaché à un long bâton, avec quoi on nettoye le four lorsqu'on veut enfourner le pain, ou avec quoi l'on nettoye le canon *A.* مطردة *P.* رفته ران *T.* سلکی

ÉCOUVILLONNER. Se servir de l'écouvillon *A.* کسح بالمطردة *P.* رفته ران زدن *T.* سلکی ایله سلکمک

ÉCOUVILLONNÉ. *A.* مکسوح بالمطردة *P.* رفته ران زده *T.* سلکیلنمش

ECPHRACTIQUE. Il se dit des remèdes qui débouchent les vaisseaux, les conduits *A.* مفتح السدة *P.* سده گشا *T.* سده‌یی طاغدیجی

ÉCRAN. Meuble dont on se sert pour se garantir de l'ardeur du feu *A.* سترة الكانون *P.* پردهٔ تنور *T.* اوجاق پرده‌سی

ÉCRASER. Aplatir et briser par le poids de quelque chose *A.* رض – ترضیض – دك – دهك *P.* سایيدن – خرد مرد کردن – خرد وخش کردن *T.* ازمك || La poutre tomba, et lui écrasa la tête دیرك هدم اولنوب فلانك باشنی رض ودهك ایلدی – خرد وخش ایلدی Il fut écrasé sous la ruine d'un bâtiment بنا هدم اولنور ایکن آلتنده مرضوض ومندهك اولدی – خرد وخش اولدی – ازلدی Écraser des groseilles, du verjus فرنك اوزمی واوزوم قوروغنی دهك وترضیض ایتمك – ازمك

Figur., Écraser quelqu'un, c'est le ruiner برآدمی مضمحل وخراب ایتمك

ÉCRASÉ. مرضوض – مدکوك – مندهك *P.* خرد – خرد مرد وخش *T.* ازلمش

Il signifie figur., trop aplati, trop bas, trop court *A.* افطح – مصفح *P.* پهن *T.* یایوان – باصق – یصتم || Il a le nez écrasé افطح الانف در Le comble de cette maison n'a point de grâce, il est trop écrasé بو منزلك جاتیسی بغایت مصفح – پك یایوان اولمغله – اولمغله حسنی یوقدر اورتوسی – پك یصتم اولدیغندن – On dit aussi, Taille écrasée, pour dire, une taille trop courte et enfoncée *A.* قد دمیم *P.* بالای خرده *T.* یصتم جلیم

ÉCRÉMER. Enlever la crème de dessus le lait *A.* اخذ الرغوة *P.* سرشیر بردن *T.* سودك قیمغنی آلمق تزبد –

On dit figur. Écrémer une affaire, pour dire, en tirer tout ce qu'il y a de meilleur *A.* احتیاز – اخذ الرغاوة – اخذ النقاوة – اخذ الزبدة – اخذ الخلاصة *P.* برگزیده را گرفتن *T.* قیمغی آلمق || Il a écrémé cette affaire بو مصلحتك ایچندن نقاوه وخلاصه‌یی آلدی – بو مصلحتك قیمغنی آلدی Il a écrémé cette bibliothèque بو کتابخانه‌نك زبده‌سنی آلدی – قیمغنی آلدی – Il a écrémé la cargaison de ce vaisseau بو سفینه حموله‌سنك نقاوه‌سنی اخذ ایتدی رغاوه‌سنی اخذ ایلدی

ÉCRÉMÉ || Du lait écrémé *A.* لبن مسلوب الرغوة *P.* سرشیرش برده *T.* قیمغی آلنمش سود Une affaire écrémée نقاوه‌سی آلنمش مصلحت

ÉCRÊTER. Enlever la crête, le sommet d'un ouvrage, tel qu'une muraille, une palissade *A.* سلب العما *P.* بامرا بر گرفتن *T.* طامی قوپارمق – طامی اوجورمق

ÉCREVISSE. Animal du genre des crustacés *A.* سرطان *P.* خرچنك *T.* ینکچ || Écrevisse de mer سرطان بحری

On appelle, Yeux d'écrevisse, certaines petites pierres qui se trouvent dans les écrevisses *A.* عین السرطان *P.* سنگ سبویه – Et le signe de l'écrevisse ou Le cancer, un des signes du Zodiaque *A.* برج السرطان

s'ÉCRIER. Faire un grand cri *A.* اعلاء الصوت – تصرخ – تصیح – رفع الصوت *P.* نعره کشیدن – بانگ زدن – صرخه زدن – فریاد کردن – فریاد انگیختن *T.* حیقرمق – باغرمق || Quand il vit cet homme venir à lui l'épée nue, il s'écria فلانی یدنده سیف مسلول ایله اوزرینه کلدیکنی لدی المشاهده رفع صوته ابتدار ایلدی – صیحه وفریاده مباشرت ایلدی Il s'écria de douleur شدت وجعدن صیحه وفریاده مباشرت ایلدی L'orateur au milieu de sa narration s'écria... خاطب اثنای خطبه‌ده اعلای صوت ایلدی

ÉCRILLE. Clôture de clayonnage, pratiquée dans un étang, pour empêcher le poisson d'en sortir *A.* حایط مسقط فی برکة السماك *P.* لادزر ماهیدان *T.* بالق کولنده سپددن اورلمش دیوار

ÉCRIN. Petit coffre où l'on met des bagues, etc. *A.* درج المجوهرات – صندوقة الحلیات *P.* جواهر سندوقچهٔ *T.* مجوهرات صندیغی

ÉCRIRE. Tracer, figurer des lettres *A.* کتب – اکتتاب – تحریر – ترقیم – تنمیق – تسطیر – خط – تزبیر *P.* نوشتن *T.* یازمق – بیلور – کتابته مقتدر در || Il sait écrire یازمق || Il passe sa vie à écrire مدت عمرینی کتابت ایله مرور ایدر Maître à écrire خطاط – یازو خواجه‌سی Enseigner à écrire

یازو اوکرتمك ـ تعلیم خط ایتمك ـ تعلیم کتابت ایتمك
Écrivez cela sur une feuille de papier dans votre journal بو ماده‌یی
احوال روزمره‌یی اشارت ایلدیکك جریده‌نك بر
صحیفه‌سنده قید ایله Écrire son nom امضا ـ امضاسنی یازمق
ایتمك Les anciens écrivaient sur des tablettes enduites de cire
اسم سالفه مشمع صحیفه‌لر اوزرنده یازو یازرلر ایدی
Écrire avec un crayon, avec du charbon قورشون قلم وکمور
یازمق ایله Écrire sur la muraille دیوار اوزرنده نقش
وتحریر ایتمك

Il se dit aussi de la manière d'orthographier *T.* املا ایتمك
|| Comment écrivez-vous un tel mot? فلان کلمه‌یی نه وجهله
املا ایدرسکز

Il signifie aussi, écrire des lettres missives *A.* تحریر المکتوب
تحریر النمیقة ـ *P.* نامه نوشتن *T.* کاغد یازمق || Je lui
ai écrit deux ou trois fois, il ne me fait point de réponse
ایکی اوچ دفعه طرفنه مکتوب تحریر اولنمشیکن بر درلو
جوابی ظهور ایتمدی Je lui ai écrit toutes les nouvelles
حوادثك جمله‌سنی با مکتوب طرفنه تحریر وانها ایلدم
Écrire des lettres de recommandation توصیه‌یی حاوی مکتوبلر
توصیه نامه‌لر تحریر ایتمك ـ توصیه مکتوبلری یازمق ـ یازمق

Il signifie en termes de Pratique, mettre par écrit ses raisons, pour défendre sa cause *T.* دعوایی ثبت ـ دعوایی قلمه آلمق
صحیفهٔ بیان ایتمك

Et s'engager par écrit *T.* تحریرا تعهد ایتمك || Il ne suffit pas de donner des paroles, il faut écrire قولا وعد ایتمك
کافی دکل تحریرا تعهد لازمدر

Figur. Composer un ouvrage d'esprit *A.* تالیف ـ انشا *P.*
در سلك تالیف کشیدن ـ تالیف کردن *T.* یازمق ||
Écrire en prose نثرا انشا وتالیف ایتمك Écrire en vers
نظما تالیف ایتمك Tous les auteurs qui ont écrit sur cette
matière بو ماده‌یه دائر تحریك قلم املا ایتمش مؤلفینك
جمله‌سی Écrire en Latin عبارهٔ لاتین اوزره تالیف ایتمك
Il est savant, mais il ne sait pas écrire فلان کمسنه ارباب
علم ومعرفتندر انجق تالیفه مقتدر دکلدر

Il se dit aussi du style || Écrire poliment, nettement, doctement,
élégamment لطف ونزاکت وصراحت ونقاحت وعلم
وفضیلت وحسن ولطافت ایله تحریر واملا ایتمك Cet
homme parle bien, mais il écrit mal فلان کشی حسن ناطقه
خوش صحبت وقبیح الکتابه برآدمدر ـ وسوء نمیقه اربابندندر
Tous ceux qui écrivent bien حسن کتابته موفق اولمش جمیع
محررین ـ On dit figur., que la destinée des hommes est écrite
au Ciel ـ ارزاق ـ قسمت عالمیان لوح تقدیرده مسطور در
ـ مقسومهٔ افراد بنی آدم لوح تقدیرده محرر ومرتسمدر ـ Et
qu'une chose est écrite au Ciel فلان شیٔ لوح ازلده مسطوردر

On dit, qu'une chose a été écrite au courant de la plume, pour dire, qu'on n'y a pas mis beaucoup de temps, de réflexion
قلمدن بوشانجه ـ سبق قلم ایله تحریر اولنمش بر ماده در
سرعت قلم ایله نقش صحیفه ـ چیقی ویرمش ماده در
اولمش ماده در

On dit aussi, Il est écrit, pour dire, il est décidé || Il est
écrit que je ne gagnerai jamais ابدی فائده ایده‌میه‌جکم
بنم ایچون ابدی فائدهٔ قسمت اولمیه‌جغی ـ یازیلو در
یازیلو در ـ Et ce qui est écrit est écrit, pour dire, qu'on ne
veut rien changer à ce qu'on a résolu یازیلان یازلدی

Il signifie aussi, marquer || Son malheur est écrit sur son
visage, sur son front معکوسیت بختی ناصیهٔ حالنده مرتسمدر ـ
آثار نکبت وبد بختی چهره‌سنده نمایان وبدیدار در
Il porte sa condamnation écrite sur son front مستحق عقوبت
اولدیغی لوحهٔ جبیننده یازیلو در Les rides ont écrit son
âge sur son front عدد سنی صحیفهٔ جبیننده ارقام چین
وشکن ایله مرتسم ومحرر در

ÉCRIT. *A.* محرر ـ مسطور ـ مکتوب *P.* نوشته ـ کشیده
یازیلو ـ یازلمش *T.* سلك املا

ÉCRIT. Ce qui est écrit sur le papier *A.* زبیرة ـ رقیمة ـ
نمیقة pl. نمیقات ـ محررة ورقة *P.* نوشته *T.* کاغد || Quel
écrit est-ce là? بو نه کونه نمیقه در ـ بو نصل کاغد در || Il
tira un écrit de sa poche جیبندن بر ورقه چیقاردی ـ بر
کاغد چیقاردی

Il se dit aussi d'un acte portant promesse, convention *A.*
وثیقة pl. وثایق ـ سند pl. سندات *P.* پیمونامه *T.* سند ||
Il est homme de mauvaise foi, il plaide contre son écrit بد
عهد بر آدمدر کندو سندینه مخالف دعوایه سلوك ایدر
Vous ne pouvez me le nier, j'en ai votre écrit انکاره مجالك
یوقدر زیرا سندك حالا یدمده موجود در

On dit, Remontrances par écrit, pour dire, remontrances raisonnées *A.* اعتراضات معقولة ـ Et procès par écrit, un procès

qui se juge par rapport, et qui ne se plaide point *A.* تحریراً مرافعة

Et mettre par écrit, rédiger par écrit, pour dire, écrire ce qu'on a lu, ce qu'on a pensé ثبت صحیفۀ تحریر ایتمك — قلمه آلمق || Mettez-moi cela par écrit بونی قلمه آل — On dit aussi, Coucher par écrit *T.* بر كاغدده ضبط ایتمك — بر ورقده ثبت وتحریر ایتمك

Écrits, au pluriel, se dit des ouvrages que l'on compose sur quelque matière *A.* pl. تألیفات — تصنیفات *P.* نامها — نوشتها *T.* کتابلر

ÉCRITEAU. Certaines inscriptions qu'on met sur un papier, pour faire connaître quelque chose au public *A.* رقعة الاخبار *P.* خبر نامه — یافته *T.* خبر یافته‌سی || Écriteau de maison à louer خانه‌نك كرایه ویریله‌جكنی خبرینی حاوی یافته || Il a mis un écriteau pour faire savoir qu'il montre à écrire یازو خواجه‌سی اولدیغنی اخبار ایچون بر رقعه یاپشدردی — قپوسنه یافته یاپشدردی

ÉCRITOIRE. Ce qui contient les choses nécessaires à écrire *A.* دوات *P.* خوالسته *T.* دویت || Écritoire d'argent سیم دویت de verre بللور دویت

ÉCRITURE. Caractères écrits *A.* خط pl. خطوط *P.* خط *T.* خطی — یازو || Effacer l'écriture خطی محو وتطلیس ایتمك — یازویی سلمك — حك ایتمك Belle écriture حسن خط — كوزل یازو Mauvaise écriture خط قبیح — كوتی یازو

Il se dit aussi de la manière de former les caractères *A.* رسم الخط || Il a une belle écriture رسم خطی كوزلدر

En termes de Pratique, Écritures sont les écrits qu'on produit pour défendre sa cause *A.* pl. تقاریر *T.* تقریرلر || Qui a fait vos écritures? تقریرلرینی كیم قلمه آلدی

L'Écriture-sainte, ou simplement L'Écriture, c'est le Vieux et le Nouveau Testament *A.* كتاب الله pl. كتب الهیّة || Il a cité plusieurs passages de l'Écriture كتب الهیّه سوره‌لرندن بر قاچ سوره‌یی ذكر وایراد ایلدی C'est au pasteur à nous expliquer les Écritures كتب الهیّه‌نك كشف وتفسیری ماده‌سی ائمه‌نك شانندندر

ÉCRIVAIN. Qui montre à écrire *A.* معلّم الكتابة — خطّاط *P.* خواجۀ خط *T.* یازو خواجه‌سی

Il se dit aussi de ceux qui écrivent bien ou mal *A.* كاتب pl. كتّاب pl. كتبة — محرّر pl. محرّرین *P.* نویسنده — پناغ — دبیر *T.* یازیجی || C'est un bon écrivain ایو — اعلا كاتبدر Méchant écrivain بد نویس بر كاتب — اقبح بر كاتبدر

Il se dit aussi d'un auteur qui compose quelque livre *A.* منشی pl. منشیون — مصنّف pl. مصنّفین — مؤلّف pl. مؤلّفین *P.* كتاب نویس *T.* كتاب یازان || C'est un excellent écrivain فائق الاقران بر مؤلّفدر Un fameux écrivain مشاهیر مؤلّفیندن بر مؤلّف Tous les écrivains du dernier siècle عصر اخیرك كافۀ مؤلّفینی — Et de celui qui écrit pour le public des lettres, des mémoires, des demandes *A.* محرّر المعروضات *P.* عریضه نویس

ÉCROU. Le trou dans lequel entre la vis en tournant *T.* بورمه دلیكی

Il signifie aussi, L'article du registre des emprisonnemens, contenant le jour et la cause pour laquelle on a mis quelqu'un en prison *T.* قید محبوسیّت || Il faut lever votre écrou et le joindre à votre requête محبوسیّتك قیدینی اخراج ایله عرضحالكه ربط ایتملوسك L'arrêt porte que son écrou sera rayé et biffé محبوسیّتی قیدی حك وترقین اولنه‌جغی بیورلدیده مندرجدر

ÉCROUELLES. pl. Tumeurs malignes, causées par des humeurs froides *A.* داء الخنازیر *P.* خوگ — ریش خوگ *T.* سراجه — طوكز باشی — علتی

ÉCROUER. Écrire sur le registre des emprisonnemens la cause pour laquelle un homme a été mis en prison *A.* تسجیل فی سجلّ المحبس *P.* در دفتر زندان قید كردن *T.* حبسخانه دفترنده قید ایتمك

Écroué. *A.* مقیّد فی سجلّ المحبس *P.* در دفتر زندان قید شده *T.* حبسخانه دفترنده قید اولنمش

ÉCROUES. pl. États ou rôles de la dépense de bouche de la Maison du Roi *A.* دفاتر المطبخ السلطانی *P.* اوارهای آشخانۀ شهریاری *T.* مطبخ همایون دفترلری || Les écroues ne sont pas encore signées et arrêtées مطبخ همایون دفترلری هنوز امضا وتصدیق اولنمش دكلدر

ÉCROUIR. Terme d'art. Battre un métal à froid, pour le rendre plus dense *A.* دقّ *P.* كوپیدن *T.* دوكمك

Écroui. *A.* مدقوق *P.* كوپیده *T.* دوكلمش

ÉCROULEMENT. Éboulement, en tout ou en partie, de ter-

rès, de murailles, d'édifices mal soutenus *A.* هیلان *P.* فروهلش *T.* چوكمه ـ چوكش || L'écroulement d'une partie de la muraille بر طرفی چوكمه‌سی ـ دیوارك بر طرفی هیلانه میلی

s'ÉCROULER. Tomber en s'affaissant *A.* انقیاص ـ انهیال *P.* فروهلیدن *T.* بیقلمق ـ چوكمك || Cette maison vint tout d'un coup à s'écrouler بو خانه بردن بره چوكمشدر

ÉCROÛTER. Ôter la croûte *A.* سلب الجلف *P.* خشكك نادرا بر آوردن *T.* قوریسنی صویمق || اتمكك قوریسنی صویمق Il faut écroûter le pain pour ceux qui n'ont pas de dents معدوم الاسنان اولان كسان ایچون اتمكك قوریسنی صویمق لازمدر

ÉCROÛTÉ. *A.* مسلوب الجلف *P.* خشكش بر آورده *T.* قوریسی صویلمش اتمك

ÉCRU. On appelle Soie écrue, celle qui n'a point été mise à l'eau bouillante *A.* قز *P.* كز خام ـ ابریشم خام *T.* خام ایپك

ECSARCOME. Terme de Chirurgie. Excroissance charnue. V. Excroissance.

ECTROPION. Terme de Médecine. Renversement de la paupière inférieure *A.* شتر ـ انقلاب الجفن الاسفل *P.* واژگونی پلك *T.* آلت كوز قپاغنك دوركلكی زیر

ECTYLOTIQUE. Remède propre à consumer les callosités et les durillons *A.* اكال الثولول *P.* آژخ خور *T.* سكل آشندریجی

ECTYPE. Copie, empreinte d'une médaille, d'un cachet. V. Empreinte.

ÉCU. Espèce de bouclier que les cavaliers portaient autrefois *A.* حجفة ـ Il se prend aussi pour la figure de ce bouclier, sur lequel se peignent les armoiries *T.* نشان لوحه‌سی

ÉCUBIER. Trou de l'avant du vaisseau, par lequel on fait passer le câble pour mouiller *A.* فرجة الحبل *P.* گذرگاه ریسمان *T.* قومنه مازغالی

ÉCUEIL. Rocher dans la mer *A.* حشفة pl. حشاف ـ آب *P.* دبور pl. دبر ـ اتان الضحل ـ جباجب pl. جبجبة *T.* دكز ایچنده‌كی قیا ـ شاب اندراب ـ رفت || Dangereux écueil مخاطره‌لو شاب ـ حشفهٔ خطرناك Naviguer sur une mer pleine d'écueils حشاف وجباجب كثیره ایله مملو بر دریاده سفر ایتمك ـ شابلری وقیالری چوق بر دكزده كزمك Ce vaisseau s'est brisé contre un écueil بو كمی بر حشفه اوزرینه مصادمه برله شكست اولدی Ce port est fermé par des écueils بو لیمانك آغزی وافرشابلر وقیالر ایله مسدود در ـ Il se dit figur. des choses dangereuses pour l'honneur, la fortune, la réputation etc. || Tout le monde est plein d'écueils عالم حشاف كثیره‌یی مشتمل بر دریای پر خطر در Il faut éviter cela comme un écueil où les plus avisés font naufrage بو بر حشفهٔ خطرناكدركه اوزرینه تجارب احوالده ید طولا صاحبی اولان حذاق دقایقشناسانك كشتی آماللری تصادمدن بری اولمیوب شكست ومنكسر اوله كلدیكنه بناء اندن حذر ومجانبت لازمدر

ÉCUELLE. Pièce de vaisselle qui sert à mettre du potage, du bouillon *A.* جفنة pl. جفنات ـ قصعة pl. قصاع ـ كاس pl. كئوس *P.* كاسه *T.* چوربا طاسی ـ چوربا جناغی ـ قواطه || Écuelle couverte جفنهٔ مطبقة ـ قپاقلو چوربا طاسی Écuelle à oreilles جفنهٔ ذات العروتین ـ قولبلو چوربا جناغی ـ Au pluriel, il se prend pour toute sorte de vaisselles *A.* اجناس الاوانی *T.* قاب قچاق

On dit proverb., Celui qui s'attend à l'écuelle d'autrui dine mal, pour dire, qu'on ne doit guères compter sur les autres *T.* ایلك چورباسنی بكلیان قارننی طویورمز

ÉCUELLÉE. Plein une écuelle *A.* ملء الجفنة *P.* یك كاسه *T.* بر طاس طلوسی

ÉCUISSER. Faire éclater un arbre en l'abattant *A.* تشقیق *P.* تراكانیدن *T.* چاتلتمق

Écuissé. *A.* منشق *P.* تراكیده *T.* چاتلامش

ÉCUME. Espèce de mousse qui se forme et qui surnage sur l'eau *A.* زبد *P.* كف *T.* كپوك || L'écume de la mer زبد بحر ـ كف دریا ـ دریانك كپوكی L'écume des flots زبد امواج ـ امواج دریا ـ طالغه‌لرك كپوكی

Il se dit aussi d'une chose qui bout sur le feu *A.* طفاوة ـ طفاحة ـ جفالة *P.* سرجوش *T.* كپوك || L'écume d'un pot qui bout سرجوش دیگ ـ قدرده غلیان ایدن شیئك طفاوه‌سی ـ تنجره‌ده قینایان شیئك كپوكی ـ

Et de la bave de quelques animaux *A.* روال *P.* كف دهن روال *T.* حیوانك آغزی كپوكی || L'écume du cheval چارپا اسب ـ En ce sens, il se dit aussi des hommes qui sont en colère *A.* زبیبة *P.* كف دهان *T.* آغز كپوكی || Quand cet homme est en colère, l'écume lui sort de la bouche فلان آدم

ـ حال غضبنده آغزندن نشر زبيبهٔ عنف وشدّت ايدر فلان آدمك ديگ غضبى فوراننده آغزى تزتبّ ايدر آغزى تزبدايدر ـ آغزى كپوكلنور ـ

Il se dit aussi de la sueur qui s'amasse sur le corps du cheval *A.* صحار *P.* خوى اسب *T.* آتك ترى

ÉCUMER. Jeter de l'écume *A.* ازباد ـ تزبّد *P.* كف زدن *T.* كپورمك || La mer écume دكز كپورر ـ دريا تزبّد ايدر Ce vin écume بو شراب تزبّد ايدر

Il se dit aussi du cheval *A.* القاء الروال *P.* از دهن كف آت كپورمك *T.* افشاندن

Et de l'homme *A.* تزبّد ـ تزبّب *P.* از دهن كف افشاندن *T.* آغز كپورمك || Cet homme écume de colère بو آدم حدّت فرط غضبندن كف افشان غيظ وكينه ـ غضبدن تزبّب ايدر شدّت غضبندن آغزى كپورر ـ اولور

Il signifie aussi, ôter l'écume de ce qui bout sur le feu *A.* اخذ الطفاوة ـ اطّفاح *P.* سرجوش بر گرفتن *T.* كوكپى آلمق || Écumer le pot تنجره‌نك كپوكنى آلمق Écumer du sucre طفاوه‌سنى آلمق ـ شكرى اطّفاح ايتمك

On dit figur. d'un écornifleur, qu'il va écumer les marmites *A.* لحس القصعات *P.* كاسه ليسى كردن *T.* قاب يلامق

Écumer, signifie figur., prendre çà et là *A.* تلقّط *P.* اينجا وآنجا بر گرفتن *T.* اوته‌دن بروده‌ن ديويشورمك

On dit aussi, Écumer un héritage, un livre, pour dire, y prendre ce quil y a de meilleur *A.* اخذ الزبدة ـ اخذ الرغاوة *P.* سرشير بر گرفتن *T.* قيمغنى آلمق

Écumer les mers, les côtes. C'est exercer la piraterie *A.* قطع الطريق فى البحر *P.* بدريا رهزنى كردن *T.* ازباندى‌دلك دكزده حراميلك ايتمك ـ ايتمك

Écumé. *A.* مزبّد *P.* كفناك *T.* كپوكلنمش *A.* مطفّح ـ *P.* مسلوب الطفاوة سرجوش بر گرفته *T.* كپوكى آلنمش

ÉCUMEUR DE MARMITE. Écornifleur *A.* لحّاس القصعات *P.* كاسه ليس *T.* قاپلرى يلايبجى V. Écornifleur.

Écumeur de mer. V. Pirate.

ÉCUMEUX. Qui jette de l'écume *A.* طافى ـ مزبّد *P.* كف افشان *T.* كپوريجى ـ كپوك آتيجى || Flots écumeux امواج كف افشان دهان كپوريجى طالغه‌لر ـ كف افشان Bouche écumeuse

ÉCUMOIRE. Ustensile de cuisine qui sert à écumer *A.* مطفحة ـ *P.* كفگير *T.* كپچه || Écumoire d'argent ـ كفگير سيمين كمش كپچه

ÉCURER. Nettoyer de la vaisselle, ou autres ustensiles de même nature *A.* تطهير الاوانى ـ تمسيح الاوانى *P.* ظرفرا پاك كردن *T.* قاپلرى سيلمك || Écurer des chaudrons قزغانلرى سيلمك ـ On dit aussi, Écurer un puits *A.* ثلّ البئر ـ تطهير البئر *P.* چاهرا پاكيزه كردن *T.* قويى تميزلمك

Écuré. *A.* مطهّر ـ ممسوح *P.* پاك كرده *T.* سيلنمش

ÉCUREUIL. Espèce d'animal *P.* وروره ـ موش پرنده *T.* تيين

ÉCURIE. Lieu destiné à loger les chevaux *A.* اصطبل *P.* آخور ـ ستوردان *T.* آخور || Les écuries du Roi اصطبل همايون ـ بو آتلرى آخوره Mettez ces chevaux à l'écurie خاص آخور وضع ايله

Et train, équipage qui comprend écuyers, pages, carrosses, chevaux, etc. d'un grand seigneur *T.* آخور طاقمى || L'écurie du prince est partie بككك آخورى طاقمى عزيمت ايلدى Ce seigneur a toujours une magnifique écurie بو آغانك آخورى طاقمى دائما عنوانلو ودبدبه‌لودر

ÉCUSSON. Écu d'armoiries. V. Écu.—Il se dit, en termes de Jardinage, d'une manière de greffer *A.* حروق *T.* قلم آشى

ÉCUSSONNER. V. Greffer.

ÉCUYER. Celui qui a l'intendance de l'écurie d'un seigneur *A.* امين الاصطبل *P.* كتخداى آخور *T.* آخور كهيه‌سى ـ Le grand écuyer du Roi *A.* امين الاصطبل السلطانى *P.* مير آخور اوّل ـ آخور شهريارى *T.* بيوك امرخور ـ مير

Écuyer, signifie aussi, celui qui enseigne à monter à cheval, qui dresse les chevaux au manége *A.* رايض *P.* سلحشور *T.* سلاخور || Les écuyers du Roi سلحشوران خاصّه

Écuyer de main. Celui qui donne la main au Roi, pour monter en voiture *P.* ركابدار شهريارى *T.* ركابدار آغا

ÉDEN. Nom donné au Paradis terreste *A.* عدن

ÉDENTER. User, rompre les dents d'une scie, d'un peigne *A.* كسر الاسنان *P.* دندان شكستن *T.* ديش قيرمق

Édenté. *A.* منكسر الاسنان *P.* شكسته دندان *T.* ديشى قيرق

On dit, Une vieille édentée, pour dire, une vieille qui n'a plus de dents *A.* لطا ـ مدرودة الاسنان ـ مثلولة الفم *P.* ريخته دندان *T.* ديشى دوكلمش || C'est une vieille édentée بر عجوزهٔ مثلولة

دیشی دوکلمش بر قوجه قاریدر ـ الفمدر

ÉDIFIANT. Qui porte à la vertu par l'exemple ou par le discours *A.* مصلح الاخلاق ـ مصلح النفس ـ مرشد الی الصلاح ـ مسوّق ـ موجب العبرة للخیر ـ موجب الاصلاح النفس ـ الی الخیر *P.* فرهنگی بخشا *T.* اوصلیلق اوکردیجی || Cela est édifiant بو کیفیت خیر وصلاحه مسوّقدر Il mène une vie édifiante مرشد خیر وصلاح اولهجق مسلک عوامّ پسند ایله خیروصلاحه وسیلهٔ عبرت اولهجق سلوک وحرکت ـ کچینور ایدر C'est un livre très-édifiant غایت الغایه خیره سوق وارشاده وسیله اولور بر کتاب کثیر الفوائد در Il a fait un sermon fort édifiant زیادهسیله مرشد صلاح اولهجق بر موعظه آوردهٔ زبان نطق وبیان ایلدی Cela n'est guères édifiant بو کیفیت اولقدر مرشد صلاح اولهجق شئ دکلدر Rien n'est plus édifiant que cela اصلاح اخلاق اولهجق بوندن اقوا بر حالت یوقدر

ÉDIFICATEUR. Celui qui élève un édifice *A.* بانی *P.* کرداد گر *T.* یاپو یاپیجی ـ کرداد پرداز ـ

ÉDIFICATION. Action de bâtir *A.* عمارت ـ بنا *P.* کرداد *T.* یاپو || L'édification du temple de Jérusalem fut réservée à Salomon هیکل قدس شریفک بنا وعمارتی حضرت سلیمانک وقتنه مرهون ایدی

Il se dit figur. des sentimens de vertu que l'on inspire par l'exemple ou par le discours *A.* سوق الی الصلاح ـ عبرة للخیر ـ عبرة للصلاح ـ *P.* فرهنگ بخشایی *T.* اوصلیلغه داداندرمه ـ خیره داداندرمه ـ || Cela est de peu d'édification بو کیفیتده خیر وصلاحه وسیلهٔ عبرت اولهجق ماده بغایت آز در de grande édification بو کیفیت کلّی مرتبه موجب عبرت صلاح اولهجق احوالدندر Faire des choses pour la groire de Dieu, et pour l'édification du prochain تمجید عظمت جناب ربّ العالمین وبالعبره اصلاح نفس قرینی مستلزم اولهجق افعال واعمالده بولنمق Prêcher avec édification خیره وسیلهٔ عبرت اولهجق وجهله وعظ ایتمک

ÉDIFICE. Bâtiment *A.* بنا pl. ابنیة ـ عمارت pl. عمارات *P.* کرداد ـ کدواره ـ بر آورده *T.* یاپو || Grand édifice بنای جسیم Les édifices publics عمارات میریّه ـ عمارتلر ـ بکلک بنالر ـ بکلک Élever un édifice بر بنا رفع واعلا ایتمک Construire un édifice بر عمارت بنیاد وانشا ایتمک La structure d'un édifice بر عمارتک صورت ترکیبی

ÉDIFIER. Bâtir *A.* بنا ـ ابنا ـ انشا *P.* بنا ـ بنیاد کردن کردن *T.* یاپمق || Édifier un temple بر عبادتخانه انشا ایتدرمک un palais بر سرای بنا ایتمک

On s'en sert figur., pour l'opposer à Détruire *A.* اعمار *P.* آباد کردن *T.* یاپمق || Il détruit, au lieu d'édifier اعمار ایدهجکنه هدم وتخریب ایدر Vous êtes envoyé pour édifier, et non pas pour détruire سنک اول طرفه مأموریتک اعمار واصلاحدر یوخسه هدم وتخریب دکلدر

Il signifie aussi, porter à la vertu par l'exemple ou par le discours *A.* ارشاد ـ اشراب الصلاح ـ تدریب فی الخیر ـ سوق الی الخیر بالعبرة ـ الی الخیر *P.* فرهنگی بخشیدن *T.* خیره داداندرمق || Édifier le prochain نفس قرینه اشراب صلاح ایتمک Édifier ses domestiques قلوب اتباع وخدمتکارانه بالعبره اشراب صلاح ایتمک Édifier tout le monde par son exemple کندو اعمالنی مأخذ عبرت ایدرک قلوب کافهٔ عباده اشراب عفت وصلاح ایتمک Cet homme prêche d'une manière qui édifie فلان کشی قلوب سامعینه اشراب خیر وصلاح ایدهجک صورت ایله وعظ ایدر Sa vie, ses actions, ses paroles, son air même et sa démarche, tout prêche, tout édifie en lui صورت عیش وزندگانیسی وافعال واقوالی بلکه سیما وچهرهسی وحرکات وسکناتی قلوب ناسه اشراب خیر وصلاحی موجب اولور احوالدندر

Et satisfaire par son procédé, donner bonne opinion de soi *A.* تأیید الحسن الظنّ *P.* نیک اندیشی افزاییدن *T.* فکرلری یاپمق || La conduite qu'il a tenue dans cette affaire m'édifie extrêmement بو خصوصده اتخاذ ایلدیکی سلوک ورفتار حقمده حسن ظنّمی تأیید ایدر

ÉDIFIÉ. Touché *A.* متدرّب فی الخیر *P.* فرهنگی پذیرفته *T.* خیره دادانمش

On dit, Mal édifié, pour dire, scandalisé *A.* مرتاب الخاطر *T.* خاطرینه القای ریب وخدشه اولمش

ÉDIT. Loi, ordonnance du souverain *A.* حکم pl. احکام ـ امر pl. اوامر *P.* فرمان *T.* بیورق || Édit du prince حکم پادشاهی Publier un édit اعلان امر ایتمک ـ نشر امر ایتمک Renouveler un édit تجدید امر ایتمک

ÉDITEUR. On donne ce nom à un homme qui veut bien prendre le soin de publier les ouvrages d'un autre *T.* برکمسنه‌نک تألیفنی طبع ونشر ایلمکی درعهده ایدن || Les Bénédictins

ont été les éditeurs des ouvrages de tous les Pères de l'Église اَئمّهٔ کرام تألیفاتنڭ طبع ونشرینی درعهده ایدنلر فلان طریقتڭ رهبانیدر

ÉDITION. Ce mot est relatif au nombre de fois que l'on a imprimé un ouvrage *T.* بر دفعده بصلمش تألیفڭ نسخه‌لری عددی

Il se dit aussi, de la manière dont un ouvrage est imprimé *T.* بصمه‌نڭ رسم وصورتی || Une belle édition بصمه‌نڭ لطیف واحسن صورتی une édition fautive بصمه‌نڭ سقیم صورت سقیمه ایله بصلمش کتاب ـ ومخطی رسم وصورتی

ÉDUCATION. Il se dit des soins que l'on prend pour élever les enfans et les jeunes gens *A.* ادب ـ تأدیب *P.* فرهنگی *T.* تربیه ـ اوکرتمه ـ تربیه آموزی || Bonne éducation حسن تربیه Mauvaise éducation تربیهٔ ردیه Prendre soin de l'éducation des enfans تأدیب اولاد بابنده بذل نقدینهٔ اقدام ایتمک ـ تربیهٔ اطفال خصوصنده اهتمام ایتمک La bonne éducation rectifie le mauvais naturel حسن تربیه سؤخلقی اصلاح ایدر ـ On dit, Il n'a nulle éducation, pour dire, il est incivil حلیهٔ مایهٔ حسن ـ حسن تربیه وتأدیبدن عاری بر آدمدر تربیه‌دن کلیّاً بی بهره بر آدمدر

ÉFAUFILER. Tirer la soie d'un ruban ou d'un bout d'étoffe *A.* زابرة *P.* رشته کشیدن *T.* تل چیقارمق

ÉFFAÇABLE. Qui peut être effacé *A.* قابل ـ ممکن المحو ـ ممکن الطموس ـ التطلیس *P.* نا بود کردنی *T.* یوق اوله بیلور ـ بلورسز اوله بیلور ـ

EFFACER. Ôter l'image, les couleurs, l'empreinte de quelque chose *A.* نسخ ـ تطلیس ـ اطماس ـ ازالة ـ امحا ـ محو *P.* بی اثر ونشان ـ نا بود کردن ـ نا پیدا کردن ـ فرسودن *T.* بوزمق ـ بلورسز ایتمک ـ سلمک ـ کردن || Il faut effacer deux lignes d'écriture خطڭ ایکی سطرینی ایکی سطرینی نسخ ایتملو در ـ محو وتطلیس ایتملو در Effacez ces mots-là بو الفاظی امحا وتطلیس ایله Le temps a effacé les couleurs de ce tableau مرور زمان ایله بو تصویرڭ بلورسز اولدی ـ الوانی محو اولدی

On dit aussi, Effacer la mémoire ذکرینی محو وازاله ایتمک Effacer de la mémoire فلان شیئڭ ذکرینی صحیفهٔ خاطردن امحا ایتمک Les bienfaits sont bientôt effacés de la mémoire des ingrats خیر واحسان نمکی بحرام اولان کسنه‌نڭ خاطرندن آز زمان ایچنده کالنقش فی الما منطمس وممحا محو ونا بدید اولور ـ اولور

Il se dit aussi de la beauté des femmes || Cette femme était belle, mais le temps a effacé sa beauté فلان خاتون مقدّم حسنا ایکن وقت وزمان آب وتاب جمالنی جملةً محو وافنا ایلدی Elle avait de belles couleurs, mais la maladie les a effacées رنگ رویڭ آب وتابی چکدیکی علّت مزاج تقریبیله بی اثر ونشان قالدی

Il se dit figur. des choses morales || Effacer ses péchés par ses larmes لوث معاصی وآثامی آب سرشڭ پشیمانی ونداممت ایله امحا وتطلیس ایتمک Ses dernières actions ont effacé la tache de sa vie آخر عمرنده ظهوره کلان اعمال صالحه حین حیاتنده باعث شینی اولمش وصمات عیوبڭ آخر عمرنده فعلد ـ انمحا وانطماسنه علّت مستقلّه اولمشدر کتوردیکی اعمال صالحه جامهٔ حیاتندن وصمات عیوب گذشته‌نڭ محو وازاله‌سنه وسیله اولمشدر

On dit, qu'un homme a effacé tous ceux qui l'on précédé, pour dire, qu'il a acquis plus de célébrité par sa vertu, par ses talens, par ses belles actions موفّق اولدیغی مآثر جلیله ایله اسلاف نام وشان ـ واجدادینڭ نام وشاننی ازاله وامحا ایلدی اسلافی جریدهٔ ایّامدن محو ونا پیدا ایلدی Ce général a effacé tous les grands capitanes de son temps بو جنرال معاصری اولان مجموع جنکاوران جلادت عنوانڭ نام وشاننی امحا ایلدی ـ Il se dit aussi de plusieurs autres choses || Cette dame effaça toutes celles qui étaient dans l'assemblée بو خاتونڭ فروغ حسن وجمالی مجلسده بولنان خواتین سائره‌نڭ پرتو ورونقلرینی امحا ایلدی ـ Ce seigneur effaça par sa bonne mine et par sa magnificence tous ceux qui parurent à ce carroussel فلانڭ جهارت وجه وسیما واسباب احتشام اکمل واوفاسی میدان مسابقتده موجود اولنلرڭ فروغنی جملةً محو ونا بدید ایلدی Ce poëte a effacé tous ses contemporains فلان شاعر شعرای معاصرینڭ نام وشانلرینی کلیّاً محو وابطال ایلدی

EFFACÉ. *A.* ممحا ـ منطمس ـ منسوخ *P.* نا پیدا شده ـ *T.* بی اثر ونشان مانده ـ فرسوده سیلنمش ـ بلورسز اولمش ـ بوزلمش ـ

EFFAÇURE. Ce qui est effacé *A.* طلس ـ منسوخ pl. منسوخات

P. فرسودگی T. سیلنتی ـ بوزقلق || L'effaçure n'empêche pas qu'on ne lise encore quelque chose de ce qui était écrit بو ورقده اولان منسوخ بر بر مقدارینک قرائتنه مانع اولمز Cette lettre est pleine d'effaçures بو مکتوب منسوخ یرلر ایله مالامالدر

EFFANER. C'est la même chose qu'effeuiller A. خرط P. برگ ریزانیدن T. یپراق صیرمق V. Effeuiller.

EFFARER. Troubler quelqu'un de manière à ce qu'il paraisse quelque chose de hagard dans sa mine, dans ses yeux A. تمعیر الوجه P. خشم آلود کردانیدن T. چهره بوزدرمق || Qu'a-t-on pu vous dire qui vous ait si fort effaré? چهره‌کی بو درجده بوزدره‌جق قدر نه کلام سویلندیکی وار در

S'EFFARER. A. تمعّر الوجه P. خشم آلود شدن T. چهره بوزلمق

EFFARÉ. A. متمعّر الوجه P. خشم آلود T. چهره‌سی بوزق

EFFAROUCHER. Épouvanter, effrayer A. توحیش P. رمانیدن T. وحشتلندرمک ـ اورکتمک || Effaroucher le gibier صیدی توحیش ایتمک

Et rendre moins traitable, dégoûter || Si vous lui faites cette proposition, vous l'effaroucherez بو ماده‌یی فلانه تکلیف ایده‌جک اولور ایسه‌ک توحیش ایتمش اولورسک C'est un homme qui s'effarouche aisément فلان کشی آز شیدن اورکر ـ جزئی سبب ایله استیحاش ایدر ـ توحّش ایدر

EFFAROUCHÉ. A. متوحّش P. رمانیده T. اورکمش

EFFECTIF. Qui est réellement et de fait A. حقیقی ـ موجود ـ حقیقةً موجود T. کرچکدن وار || Une armée de trente mille hommes effectifs حقیقةً موجود اوتوز بیک نفردن عبارت بر اردو Il a dix mille écus effectifs dans son coffre صندیغنده اون بیک غروش موجود اقچه‌سی وار در

On dit, qu'un homme est effectif, pour dire, qu'il fait ce qu'il dit قولنی فعله کتورر بر آدمدر

EFFECTIVEMENT. Réellement A. حقیقةً ـ فی الحقیقة ـ علی التحقیق ـ بحقیقة الحال P. راست T. کرچکدن ـ حقیقت حالده || Il ne vous conte point de fables, cela est effectivement vrai روایتی افسانه قبیلندن اولمیوب فی الحقیقه واقع اولمش حالاتدندر Cela est arrivé effectivement حقیقت حالده وقوعه کلمشدر Il prétend avoir droit sur cette terre, et effectivement il a de bons titres بو ارض اوزرینه حقی اولدیغن ادّعا ایدر فی الحقیقه بو بابده معتبر سنداتی وار در Il paraît moins touché qu'il ne l'est effectivement حقیقت حالده متأثر اولدیغی مرتبه‌دن اقلّ اظهار تأثر بال ایدر

EFFECTUER. Mettre en exécution A. اجرا ـ فعلاً اجرا ـ انجاز P. بجا آوردن ـ بحیّز فعل رسانیدن T. فعله کتورمک || Il a effectué ses promesses مواعیدینی انجاز ایلدی Ce n'est pas tout que de promettre, il faut effectuer قولاً وعد ایتمک کافی کافی دکل فعلاً دخی ـ دکل موعودی حیّز فعله کتورملو در اجرا لازمدر

EFFECTUÉ. A. منجز ـ رهین بالانجاز P. بجا آورده ـ بحیّز فعل رسیده ـ اجرا شده T. فعله کتورلمش

EFFÉMINER. Rendre faible comme une femme A. تحویل الی سیرة النسا P. زنمنش کردن T. زنه خویلو ایتمک || Il n'y a rien qui soit si capable d'efféminer le courage que l'oisiveté et les délices مشتهیات نفسه ادمان ایتمک وبیکاری وبطالت ایله گذرانندهٔ ازمان اولمق قدر آدمی سیرت نسایه انسانی زنه مزاجنه قویه‌جق ـ تحویل ایدیر برشیٔ یوقدر Les voluptés efféminent l'ame et le corps مشتهیات نفس روح وجسمی زنه مزاج ایدر Le luxe effémine une nation امر سفاهت بر ملتی نسوان طبیعتنه تحویل ایتدرر ـ بر ملتی زن سیرت ایدر ـ زنه خلویلو ایدر

EFFÉMINÉ. A. نسوی الخصلة P. زنمنش ـ زن سیرت T. زنه خویلو ـ On dit, Mine efféminée زن مثال صورت Visage efféminé زن صفت ـ چهرهٔ زنه چهره‌سی Naturel efféminé زن طبع ـ زن صفت ـ Il est aussi substantif || Il n'y a que les efféminés qui puissent avoir de ces sentimens-là بومقوله خواطر زن صفت اولان ـ وافکار زن خصلت اولنلره مخصوصدر زنه خلویلو اولنلره ـ کساننه مخصوصدر

EFFENDI. Titre de civilité chez les Turcs T. افندی

EFFERVESCENCE. Légère ébullition causée par le dégagement d'un gaz, de l'intérieur d'un liquide A. فوران ـ جیشان P. جوشش T. قینایش || Les alcalis font effervescence avec les acides موادّ مالحه موادّ حامضه ایله لدی الاختلاط جیشان ایدر La bière est en fermentation, l'eau qui bout est en ébullition, et le fer dans l'eau-forte fait effervescence آرپه صوییی اختمار قینایان صو نزوان ودمور تیزاب ایچنده جیشان ایدر

Il se dit figur. d'une émotion vive et passagère dans les esprits A. هیجان الاذهان P. جوش وخروش اندیشها T.

عقول وافکارك قینامه‌سی

EFFET. Ce qui est produit par quelque cause *A.* اثر pl. آثار || Bon effet اثرخیر Mauvais effet اثردئی ـ اثر سیئی Ôter la cause, vous ôterez l'effet انسلاب سبب اندفاع اثری علت دفع اولندقده معلول مندفع اولور ـ مؤدیدر Remonter des effets jusqu'aux causes آثاردن بداء ایله علل واسبابه قدر فروعدن اصوله صعود ایتمك ـ وارمق Il n'y a point d'effet sans cause لاعن السبب وجود اثر اولدمز Un bon effet d'une mauvaise cause سبب ردیدن متکون بر اثر خیر Ces couleurs bien mêlées font un bel effet اشبو الوانك كركی کبی مزج واختلاطی بر نوع اثر حسنك حصولنی مؤدی اولور On dit, L'effet d'une machine بر آلتك عملی L'effet d'une médecine دوانك عملی d'une mine برلغمك عملی ـ اثری

Il se prend aussi, pour l'exécution d'une chose *A.* فعل *P.* كار *T.* ایش || Des paroles, ils en vinrent aux effets اقوالی اقوالدن افعاله كلدیلر ـ افعاله تبدیل ایلدیلر Voilà de belles propositions, mais il faut les mettre à effet بو تكلیفاته اشته سوز اولمز همان فعله کتورلمك اقتضا ایدر Il faut que l'effet s'ensuive فعلك دخی تعاقبی لازمدر Il en faut voir l'effet فعلك دخی ظهورینه باقملو در La chose a eu son effet, son plein et entier effet تماماً وكاملاً حیز فعله كلدی مصلحت حصولپذیر اولدی ـ La chose est demeurée sans effet حصوله كلمدی ـ فعله كتورلمدی

Pour cet effet. À cet effet. Façons de parler qui signifient, pour l'exécution de . . . *A.* لهذا ـ بناءٌ علیه ـ بناءٌ علی ذلك ـ بنا برین ـ از آنجا ـ ازین سبب *P.* لذلك *T.* آنك ایچون بو كامبنی ـ

À l'effet de . . . Pour l'accomplissement de . . ., pour l'exécution de . . . *A.* لاجل *P.* برای ـ از بهر ـ تا كه ـ *T.* آنك ضمننده

Effet. Une partie du bien d'un particulier, d'un négociant *T.* مال || Une lettre de change sur un tel n'est pas un très-bon effet فلان كمسنه‌نك اوزرینه چكیلان پولیچه تمسكی صحیح مال دكلدر Les effets d'une succession تركه‌نك اموالی Effets mobiliers نقلی ممكن اولان صامت وناطق مال Ses dettes surpassent ses effets de plus de la moitié دیونی مال موجودینه نصف مرتبه‌دن زیاده غالبدر Il a abandonné ses effets à ses créanciers مالنی آلهجقلوسنه ترك وفراغ ایلدی

En effet. Réellement *A.* فی ـ فی نفس الامر ـ واقعا الحقیقة *P.* راست *T.* كرچكدن || Cela n'est pas en imagination, mais en effet بو كیفیت خیالی دكل حقیقیدر Il a raison en effet واقعا حقی وار در

En effet, sert aussi de liaison au discours || Il maintient que cette chose est; en effet, peut-on en douter après tant d'expériences? فلان شئ حقیقته مقارن اولدیغنی ادّعا ایدر واقعا بو قدر تجارب عدیده‌دنصكره جای شك وگمان وارمیدر

EFFEUILLER. Ôter les feuilles *A.* حت الاوراق ـ سلب ـ *T.* برك ریزانیدن *P.* تخریط ـ خرط الاوراق ـ الاوراق یپراق صیرمق ـ یپراق قوپارمق || Effeuiller une branche d'arbre اغصان اشجارك برندن تخریط اوراق ایتمك Effeuiller des roses اوراق وردی حت وتخریط ایتمك ـ كل یپراقلرینی صیرمق

S'effeuiller. *A.* انحتات الاوراق *P.* اوراق ریزان شدن *T.* یپراق دوكلمك || Les roses épanouies s'effleurent du matin au soir صباحده مكشوف اولان كللرك اوراقی اخشامه دوكیلور ـ قدر رهین انحتات اولور

Effeuillé. *A.* مسلوب الاوراق ـ منحت ـ منخرط *P.* برگش ریزبده *T.* یپراغی صیرلمش ـ یپراغی دوكلمش

EFFICACE. Qui produit son effet *A.* عامل ـ مؤثر ـ قوی التأثیر ـ قوی الاثر ـ قوی العمل *P.* كاركر *T.* ایشلیجی || Ce remède est fort efficace contre les venins بودوا سمومات دفعنده قوی التأثیر در Discours efficace كلام مؤثر La parole de Dieu est efficace كلام اللهك تأثیری ظاهر در

Grâce efficace, en termes de Théologie, c'est la grâce qui a toujours son effet فیض قوی العمل ـ فیض قوی التأثیر الهی لم یزلی

Efficace, au substantif. La force, la vertu de quelque chose, pour faire son effet *A.* قوت ـ قوة العمل ـ قوت التأثیر موثرة *P.* كاركری *T.* ایشلمه قوتی || L'efficace d'un remède دوانك قوت تأثیری L'éloquence, quand on sait bien s'en servir, est d'une grande efficace صنعت فصاحت محالنده صرف اولنسه قوت تأثیری ظاهر در

EFFICACEMENT. D'une manière efficace *A.* جداً وفعلاً *P.* كاركرانه *T.* كرچكدن || Travailler efficacement à quelque chose بر ایشده جداً وفعلاً بذل مقدور ایتمك Vouloir efficacement quelque chose جداً طالب وراغب اولمق

EFFICIENT. Qui produit certain effet. Il n'est d'usage qu'en cette seule phrase : Cause efficiente *A.* علّت فاعليّة || Le soleil est la cause efficiente de la chaleur شمس حرارتك علّت فاعليّهسيدر

EFFIGIE. Figure, représentation d'une personne *A.* صورت مشخّصة - تمثال pl. تماثيل *P.* پيكر *T.* تصوير || Après la mort des Rois et des grands princes, on expose leur effigie en public ملوكك وامرا وحكمدارانك وفاتندنصكره تمثاللرى جمهور ناسه عرض اولنور كلمشدر

On dit, Exécuter un criminel en effigie بر مجرم غايبك حقنده جريان ايدن حكم عقوبت رسم ايتدريلوب اول صورت مشخّصه عبرة وتنكيلا محلّ سياستده عرض اولنمق

EFFIGIER. Exécuter en effigie. V. Effigie.

EFFILER. Défaire un tissu fil à fil *A.* تنكيث *P.* فتلهء ديدك ديدك جوزمك - اوزمك *T.* فتله كردن || Bougier le bord d'une toile, pour qu'elle ne s'effile pas بر بزى انتكاثدن صيانةً كنارينى تشميع ايتمك

Effilé. *A.* منتكث *P.* فتله فتله كرده *T.* اوزلمش - ديدك ديدك جوزلمش

On dit, Avoir la taille effilée, c'est-à-dire, trop menue, et trop déliée *A.* ممشوق القامة *P.* نارين بالا - سهى قامت *T.* سولكون بوبلو — Et avoir le visage effilé, c'est-à-dire, étroit et long *A.* مسيل الوجه *P.* نارين چهره *T.* سوبو يوزلو

Cheval effilé, c'est-à-dire, qui a l'encolure fine et déliée *A.* رقيق القذال *P.* اسب نارين قفا *T.* اكسدسى نارين آت

EFFILOQUER. Effiler une étoffe. V. Effiler.

EFFIOLER. Ôter la fiole ou la feuille des blés, lorsque, avant l'hiver, elle pousse trop fort *A.* قطع الشرياف - شرّيفة *T.* اكينك اوزايان بيپراقلرينى كيدومك

EFFLANQUER. Il se dit des chevaux que l'excès du travail ou le défaut de nourriture a maigris, jusqu'à leur rendre les flancs creux *A.* تهضيم - تضمير *P.* اسبرا لاغر كردن *T.* طوارى سوآرقلتمق || La mauvaise nourriture a efflanqué ce cheval غدا داتيىي تهضيم ايلدى

Efflanqué. *A.* ضامر - اهضم *P.* لاغر شده *T.* آرقلنمش - فرس بيلكى اوكلى - يانلرى كچيك || Un cheval efflanqué بيلكى اوكلى آت - يانلرى كچيك آت - اهضم

EFFLEURER. Ne faire qu'enlever la superficie *A.* تخديش *P.* رو بر گرفتن *T.* يوزى صيرمق || Ce coup n'a fait que lui effleurer la peau اصابت ايدن ضربه يالكز تخريش جلدينه مؤدّى اولدى Il s'est effleuré la jambe en tombant يره دوشمكله آياغى دريسى مخترش اولدى Ce laboureur ne fait qu'effleurer la terre بو اكينجى يرك يوزينى صيرمقدن غيرى بر شئ ايتمز

Figur. Toucher légèrement une matière sans l'approfondir *A.* جزئيجه - سطحيجه آججق *T.* نيم ياد كردن *P.* توطيش الكلام || Il n'a fait qu'effleurer la matière مادّه‌يى يالكز طوقندرمق سطحيجه آججدى Il ne fait qu'effleurer les choses, il ne va pas au fond مصلحتلرك كنه وغورينه وارميوب همان جزئيجه طوقندروب كچر

Il signifie aussi, ôter les fleurs *A.* سلب الازهار *P.* شكوفه‌هارا بر گرفتن *T.* چيچكلرى كيدرمك - چيچكلرى قوپارمق

Effleurir. Tomber en efflorescence. V. Efflorescence.

EFFLORESCENCE. Moisissure, changement qui arrive à une substance minérale, lorsqu'elle est chargée de parties salines qui se montrent à sa surface *A.* تكرّج - اكتراج - تسنّه *P.* گره بستگى *T.* كوفلنوب چيچكلنمه || Il y a des pyrites qui tombent en efflorescence احجار نورك بعضيسى متكرّج اولور

Il se dit aussi, de toute sorte d'éruption de petites tumeurs humorales, qui se fait sur la peau *A.* انتشار البثور *T.* قبارجقلرك چيقوب يايلمه‌سى

EFFLUENCE. Terme de Physique. Émanation de corpuscules dans les corps électriques *A.* انبعاث *P.* بيرون روى *T.* طشره دوكلش || Les corpuscules sortent des corps par l'effluence, ils y reviennent par l'affluence ذرّات داخل اجسامدن على طريق الانبعاث خروج ايلد بروجه انصباب حلول ايدر

EFFLUENT. Il ne se dit qu'en cette phrase, Matière effluente, pour signifier, les émanations qui sortent d'un corps *A.* مادّة منبعثة

EFFONDRER. Remuer, fouiller des terres en y mêlant de l'engrais *A.* تقليب الارض وتدميلها - اثارة الارض وتدميلها *P.* خاكرا گردانيدن وبسرگين پروردن *T.* يرى اقدروب كوبره‌لتمك

Il signifie aussi, rompre, briser *A.* كسر *P.* شكستن *T.* قيرمق || Effondrer un coffre بر صنديغى كسر وشكست ايتمك

Et vider. Il ne se dit que des volailles *A.* اخراج الاحشا
T. ایچنی صیروب تمیزلمک

EFFONDRILLES. Les parties grossières qui restent au fond d'un vase, dans lequel on a fait cuire ou infuser quelque chose *A.* قُرارة ـ حثرب *P.* جرکاب بن دیگ *T.* تنجره
چوملک دیبی ـ چوملک یانغی ـ بیلاشغی

s'EFFORCER. Employer toutes ses forces à faire quelque chose *A.* اجبار النفس ـ جبر النفس *P.* زور آوردن خود *T.* کندویی
صیقمق || Ne vous efforcez point à parler تکلم ایچون اجبار
کندوکی صیقمه ـ نفس ایلمه

Et employer son industrie pour parvenir à une fin *A.* جهد
ـ بذل السعی والاقدام ـ افراغ المقدور ـ سعی ـ اقدام ـ
ـ بذل ما حصل السعی والمکنة ـ صرف الجهد والطاقة
صرف ما ملک الوسع والاقتدار *P.* بذل تاب وتوان کردن
ورزیدن ـ کوشش کردن ـ کوشیدن ـ *T.* چالشمق || S'efforcer de gagner les bonnes grâces de quelqu'un بر ذاتک
ـ حسن توجهنی تحصیل ایچون سعی وکوشش ایتمک
صرف تاب وتوان ـ بذل ما ملک جهد واقدام ایتمک
بذل مقدور ایتمک ـ درکارساز بازوی همّت اولمق ـ ایتمک

EFFORT. Mouvement extraordinaire du corps ou de l'esprit, tendant à opérer quelque chose *A.* سعی pl. مساعی ـ جهد ـ
اجتهاد ـ اقدام ـ مقدرت ـ مقدور ـ مجهود *P.* زور ـ ورزش
کوشش ـ *T.* چالشمه || Grand effort جهد ـ جهد وسعی عظیم
جهید وسعی مزید Faire le dernier effort ما حصل جهد
واقدامی افراغ ایتمک Vain effort سعی بیهوده ـ سعی باطل
عبثه سعی ـ جهد بلا طائل ـ کوشش بیفائده ـ Employer tous ses efforts اشتفراغ ـ افراغ حوصلهٔ سعی ومکنت ایتمک
بذل مقدور ـ صرف کلّ مجهود ایتمک ـ کلّ مقدور ایتمک
بذل ما ملک کوشش واقدام ایتمک ـ ایتمک Faire beaucoup d'efforts, des efforts redoublés کرّة بعد اخری بذل سعی
کلی مرتبه سعی ایتمک ـ وطاقت ایتمک Il est venu à bout sans beaucoup d'efforts چندان ارتکاب جهد واقدام
ایتمکسزین ظفریاب اولمش اولدی Faire des efforts impuissants مساعیٔ واهیه صرف ایتمک Les ennemis ont fait un grand effort pour emporter cette place بو قلعه‌نک فتحی
خصوصنده دشمن طرفندن صرف ما ملک جهد ومقدرت
اولندی Faites un effort pour trouver de l'argent اقچه تدارکی
ایچون بر حملهٔ سعی وکوشش ایله Effort d'esprit اجتهاد
عقل ـ زور عقل Effort d'imagination اجتهاد خیال ـ زور خیال
Effort de mémoire اجتهاد حافظه ـ On dit d'une excellente pièce d'éloquence, de la solution d'un problème très-difficile, C'est un effort d'esprit اجتهاد ذهنک خلاصه‌سیدر C'est le dernier effort de l'esprit اقصی ـ اجتهاد ذهنک غایة الغایتیدر
قوت صنع وعملک اجتهاد C'est un effort de l'art الغایتیدر
غایتیدر

Il se dit aussi des choses qu'on ne fait qu' avec beaucoup de peine *A.* تعب ـ مشقت *P.* رنج *T.* زحمت ـ یورلمه || Il a fait un effort pour marier sa fille کریمه‌سنی تزویج ایچون
زحمت چکدی ـ ارتکاب تعب ومشقت ایلدی

Figur. || Tout l'effort de cette voûte porte sur les contre-murs بو کمرک بار وثقلتی جملةً جفته دیوار طرفنه محمولدر Tout l'effort de la guerre va se porter sur l'Allemagne سفرک بار
وثقلتی جملةً آلامان اوزرینه صرف وتحمیل اولنمقده در

EFFRACTION. Fracture, rupture que fait le voleur pour dérober *A.* کسر *P.* شکست ـ شکستگی *T.* قیرقلق || Il y a eu vol avec effraction فلان محلده کسر وشکست ایقاعیله سرقت
واقع اولدی

EFFRAYANT. Qui donne de la frayeur *A.* هائل ـ فازع ـ
راعب ـ مدهش *P.* دهشتفرما ـ نهیب افکن ـ سهم انگیز
ـ سهمناک *T.* قورقنج ـ قورقودیجی ـ بلکلدیجی || Un songe effrayant رؤیای هائل Figure effrayante هول انگیز قلوب
اوله‌جق صورت

EFFRAYER. Causer de la frayeur *A.* افزاع ـ تفزیع ـ تهویل
ـ ترعیب ـ اذعار ـ اشأز *P.* نهیبیدن ـ سهم آوردن *T.*
قورقتمق ـ بلکلندرمک || Vous m'avez effrayé par cette nouvelle بو خبر ایله بکا ایراث هول وفزع ایلدک ـ قلبمه
القای رعب ودهشت ایلدک Cela a effrayé tout le monde
بو کیفیّت عالمی غرق دریای رعب ودهشت ایلدی

S'EFFRAYER. *A.* ارتعاب ـ اهتیال ـ تفزّع ـ تذعّر *P.* سهمناک
گرفتار نهیب شدن ـ هیالیدن ـ چغریدن ـ شدن *T.* قورقمق
جزئی شیدن || Il s'effraye de peu de chose بلکلنمک ـ
گرفتار هول ونهیب اولور ـ متفزّع ومتذرّع اولور

EFFRAYÉ. *A.* مذعور ـ مشوز ـ متذعّر ـ مرعوب ـ متفزّع ـ
فزعان ـ رهین بالهول والدهشة *P.* هیالیده ـ چغریده ـ سهمناک
دوچار نهیب ودهشت ـ *T.* قورقمش ـ بلکلنمش

EFFRÉNÉ. Qui est sans retenue, sans frein *A.* مطلق العنان

بیحد - بی پرهیز *P.* غیر مضبوط - لا قید - خلیع العذار - تسیّب مطلق *T.* پرداخسز || Licence effrénée بیقید - وقید لسان بیقید و پرهیز Langue effrénée تسیّب بیحد وقید - العذار

EFFRITER. User, épuiser une terre, la rendre stérile *A.* ایراث العقارة *P.* بینما ساختن *T.* قسیرلتمق

S'EFFRITER. *A.* کسب العقارة *P.* بینمایی پذیرفتن *T.* قسیرلنمق || La terre s'effrite, si l'on n'y met pas d'engrais ارض تذبیل اولنمینجه کسب عقارت ایدر

EFFROI. Peur extrême *A.* رعب - ذعر - دهشت - هول *P.* بلک - قورقو *T.* سهم - نهیب || Porter l'effroi partout هر طرفه استیلای ایصال هول ودهشت ایتمك Trembler d'effroi رعب ودهشت ایله لرزه ناك ورعشه دار اولمق Il pâlit d'effroi کمال ذعر ونهیبدن لون روییی کسب شحوبت قورقوسندن بکزی آتدی - ایلدی

EFFRONTÉ. Impudent, qui n'a honte de rien *A.* ماجن - ممرّن - طامل - خریم - اهل الوقاحة - مجّاعة - ماجع - بی شرم - بی باك - لور - لیل - بی پرده *P.* مستهتك یوزی - عارسز - پك یوزلو - قاتی یوزلو *T.* بیعار وحیا ماجعه بر || Une femme effrontée پرده سی صیرق - صیرق عارسز قاری - عورت

EFFRONTÉMENT. D'une manière effrontée *A.* بالمجاعة - بالوقاحة - بالمرانة - بالطمولة - بالاستهتاك *P.* بی باکانه بیعارانه *T.* عارسزجه - ادبسزجه || Parler effrontément بیعارانه - نظرهٔ مستهتکانه ایله نظر Regarder effrontément سویلمك - نگاه بیعاری وبیحیایی ایله نظر ایتمك - ایتمك عارسزلق باقشیله باقمق Soutenir effrontément un mensonge سویلدیکی کذب ودروغی کمال بیعاری ومجاعت ایله تأیید قیدنده اولمق

EFFRONTERIE. Impudence *A.* طمولت - مجاعت - مرانت - بیحیایی - بیعاری *P.* تهتك - وقاحت - خرامت *T.* یوز پکلکی - عارسزلق - ادبسزلك

EFFROYABLE. Qui cause de l'effroi *A.* موجب - هائل - فازع - قورقنج *T.* پر نهیب - سهمناك - دهشتفرما *P.* الدهشة نظارتی || Un spectacle effroyable دهشت کتورر - بلکدیجی اول بابده بادیٔ دهشت اولدجق بر سیران Il faisait des sermens موجب دهشت اولدجق ایمان غلیظ effroyables تفوّه ایدر ایدی

Il signifie aussi, très-laid || Cette femme-là est effroyable ردّت سیماسی هایل بر خاتوندر

Et excessif, prodigieux, étonnant || Elle est d'une laideur effroyable موجب دهشت اولدجق شوهت وجهی وار در Il fait une dépense effroyable ایتدیکی مصارف جسیمه دهشتفرمای عقول اولدجق احوالدندر C'est une chose effroyable combien il m'en coûte فلان شیئك تحصیلی ایچون مصرفم نه مقداره بالغ اولدیغی دهشتفرمای عقل اولدجق بر C'est effroyable combien il a perdu au jeu قماره کیفیتدر صایعاتی مقداری هول انگیز قلوب سامعین اولدجق بر کیفیتدر

EFFROYABLEMENT. Excessivement *A.* فوق - غایة الغایة الحد *P.* بغایت *T.* پك چوق - قتی کلّی

EFFUSION. Action de verser un liquide *A.* تصبّب - انصباب دوکلمه *T.* ریزش - ریزیدگی *P.* هراقت - سفك - فراغ - ذبیحه اوزرینه || L'effusion du vin dans les sacrifices دوکلش - خمرك فراغ وانصبابی - On dit, Il y eut une grande effusion de sang dans ce combat بو معرکدده قتی کلّی سفك جوق - اهراق دما اولدی - اراقهٔ دما اولدی - دما اولدی قانلر دوکلدی

On dit figur. Effusion de coeur, pour dire, vive démonstration d'amitié *A.* انتشار القلب *P.* ریزش اشتیاق درون *T.* کوکل یایلمه سی

ÉGAL. Pareil, semblable *A.* لافرق - سوی - متساوی - مساوی *P.* خطین || Deux lignes égales بر - برابر *T.* همبرابر - یکسان متساوییین Poids égaux اوزان متساویه Deux personnes d'une fortune égale, d'une condition égale ثروت ویسار ورتبه رتبه لری بر ایکی کشی - وطریقتلری مساوی ایکی شخص

On dit, que tout est égal à quelqu'un, pour dire, que tout lui est indifférent عندنده هر شیٔ مساویدر

On dit proverb., L'honneur est égal entre nous, pour dire, nous n'avons pas de supériorité l'un sur l'autre شرف وشان ایکیمز حقنده یکسان ومتساویدر - Et l'honneur est égal entre vous, pour dire, vous partagez l'honneur de cette action شرف وشان متساویاً سکا دخی راجعدر

On dit, Faire tout égal, lorsque entre deux ou plusieurs personnes on tient la même conduite *T.* علی طریق التساوی علی السویه - معامله ایتمك Et tenir la balance égale *T.* میزانی معادله - میزان اعتدال ومساوات اوزره وزن ایتمك

ومساوات اوزره طوتمق

Égal. Qui est toujours le même *A.* متحد ـ متحد النسق
ـ يكرنگ *P.* متساوی الصورة ـ متوافق النسق ـ السياق
يكنسق *T.* بر درلو ـ بر دوزه‌يه ـ بر بچم || Un esprit égal
عقل ـ يكنسق اولان عقل ـ سياق واحد اوزره اولان عقل
متساوی النسق Un caractère égal طبع متساوی النسق Style
égal نسق متوافق اوزره اولان ـ سبك متساوی الصورة
سبك وانشا Il a toujours tenu une conduite égale dans toutes
les affaires هر حالده نسق متوافق اوزره عمل وحركت
وضع وحركتی دائماً ومستمراً يكنسق ايدی ـ ايلدی
Il signifie aussi, uni, qui est de niveau *A.* مستوی ـ املس
P. هموار *T.* دوز || Une aire bien égale مستوی وهموار خرمن
Un chemin bien égal طريق مستوی وهموار يری
Il est aussi substantif *A.* كفو pl. اكفا ـ قرن pl. اقران ـ
همتا ـ همسر *P.* نظير ـ معادل ـ مماثل ـ مكافی ـ امثال pl. مثل
اقران ـ اش *T.* مانند ـ || Il n'est son égal ni en force ni en
mérite مكافی ـ نه قوت ونه اهليت خصوصنده مثل وكفويدر
كفو ومانندیدر ـ همسر وهمتاسيدر ـ ومماثليدر Se battre contre
son égal مثل وقرينيله دوكشمك Vivre avec ses égaux امثال
واقرانيله تعيش ايتمك D'égal à égal عن كفو الی الكفو
À l'égal de. Aussi-bien que *A.* كبی *T.* مانند ـ آسا *P.* كك
|| Il est craint à l'égal du tonnerre فلان كشی يلدرم كبی قورقونجدر

Égalément. Distribution préalable qui se fait avant partage entre des enfans héritiers de leur père ou mère, qui avait donné en avancement d'hoirie aux uns plus qu'aux autres *A.* برلشدرمه *T.* سهم برابری *P.* حصة التسوية والتعديل *A.* حصه‌سی || On donne à ceux qui ont reçu moins un égalément tel, qu'ils aient autant que celui qui a reçu le plus مال ميراثدن مقدما ورثه سائره‌دن اقل اخذ ايتمش اولنلره زياده آلنلرك مقدارينه ابلاغ اولنمق ايچون اقتضا ايدن تسويه وتعديل حصه‌سی اعطا اولنور

Égalément. D'une manière égale *A.* علی ـ علی التساوی
متساوياً ـ علی السوية ـ علی وجه المساواة ـ طريق السوی
يكك ـ بر وجه يكسان *P.* بلا فرق ـ علی نسق الواحد ـ
جملديه علی || Il les traite tous également *T.* بر دوزه‌ده گونه
حقارينه وجه المساوات معامله ايدر Il les estime également
علی وجه المساوات حرمت واعتبار ايدر Il en a toujours
usé également bien envers tout le monde جميع ناس حقنه
نسق واحد اوزره ـ علی السويه حسن معامله ايدر
معامله ايدر

Il signifie aussi, autant, pareillement || Il est chéri et respecté également هم مقبول ومرغوب وهم محترم ومعتبر در
Cet établissement est également glorieux et utile بو عمارت هم موجب شان وهم بادئ نفع فراواندر

Égaler. Rendre égal *A.* تسويه ـ تعديل *P.* همسنگ
كردن ـ يكسان ساختن *T.* برابرلشدرمك || Égaler les parts
et les portions حصص واسهامی تسويه وتعديل ايتمك
Égaler les biens et les conditions des personnes افراد ناسك
مرتبهٔ حال وشان وقدر مال ومناللرينی مساوات طريقيله
حالت تعديل ايتمك La mort égale tous les hommes
مساوی ويكسان ـ موت جميع ناسی تسويه وتعديل ايدر
مرتبهٔ مكافئت ومعادله‌يه ايصال ايدر ـ برابرلشدرر ـ ايدر
Et rendre uni *A.* تمليس ـ تسطيح *P.* هموار كردن *T.*
بو طريق دوزلتمك || Cette allée est raboteuse, il faut l'égaler
كلّياً نا هموار اولمغله تمليس وتسطيحی اقتضا ايدر
Et être égal, se rendre égal à quelqu'un *A.* تساوی ـ تعادل
ـ توازن *P.* همسر شدن ـ همسنگ شدن ـ همسری نمودن
ـ برابر گشتن *T.* برابرلشمك || Ce prince égale Alexandre
بو پادشاه اسكندر ذو القرنينه معادل ومساويدر Cet auteur
a égalé les anciens بو مؤلف قدما واسلافه تساوی ايتدی
Les exploits de Gengis-Han ont égalé ceux d'Alexandre جنكيز
خانك فتوحات جليله‌سی اسكندر ذو القرنينك غزوات
مشهوره‌سنه موازندر Égaler quelqu'un en mérite, en beauté, en
talens لياقت واهليت وحسن وجبارت وعلم ومعرفتده فلانه
فلان ايله تعادل ايتمك ـ معادل اولمق

On dit aussi, Égaler quelqu'un à un autre, pour dire, prétendre qu'il lui est égal *T.* بر كمسنه‌يی آخر كشی‌يه عديل وموازن
|| Il se veut égaler همسنگ وبرابر عدّ ايتمك ـ عدّ ايتمك
à un tel نفسنی فلان كشی ايله موازنه ومعادله قيدنده در
Il prétend s'égaler à tout ce qu'il y a de plus grand كبار قومه
معادله وموازنه ادّعاسنده در

Égalé. *A.* معادل ـ مساوی ـ موازن *P.* همسنگ ـ همسر
برابر ـ *T.* برابرلشمش *A.* مسطح ـ مملس *P.* هموار *T.* دوز
ـ دوزلنمش

Égalisation. Action par laquelle on égale le partage des lots *A.* معادلة ـ تساوی ـ مساوات ـ تسوية وتعديل *P.*

همسنگی ـ برابرسازی ـ برابرلشمه *T.* || Égalisation des lots اسهامک تسویه ـ اسهامک معادلەسی ـ تساوئ اسهام وتعدیلی

ÉGALISER. Rendre égal. V. Égaler.

ÉGALITÉ. Conformité, parité entre des choses égales *A.* کفائت ـ مساوات *P.* یکسانی ـ برابری *T.* برابرلک || L'égalité des personnes et des conditions ذوات ومراتبک کفائت ومساواتی — On dit, Distribuer avec égalité, pour dire, en portions égales *T.* علی طریق المساوات توزیع ایتمک

Il signifie aussi, uniformité *A.* مماثلت ـ مطابقت ـ موافقت ـ وحدة الاسلوب ـ وحدة النسق *P.* همرنگی *T.* برلک || Égalité d'esprit et d'humeur عقل ومزاجک وحدت نسق Grande égalité de conduite وضع وحرکتک کمال واسلوبی کمال مطابقت ومماثلتی ـ وحدت نسق واسلوبی

ÉGARD. Attention particulière *A.* رعایت ـ حرمت ـ التفات ـ اعتبار *T.* کرامی ـ روئ دل *P.* || Il aura quelque égard à ma prière رجا ونیازمه نوعما حوالهٔ سمع التفات ایدهجکی درکار در Vous n'avez eu nul égard à ce que je vous ai représenté طرفمدن واقع اولان معروضات وافاداته اصلا وقطعا اظهار روئ دل والتفات ایتمدک ـ اعتبار ایتمدک Avoir de grands égards pour quelqu'un فلان حقنده بر کمسنەنک من کل الوجوه حرمت ورعایتی اولمق Un homme fort circonspect, tout rempli d'égards بغایت محترز بر ادم اولوب در حالده شرایط حرمت ورعایته اهتمام ایدر C'est un homme sans égards آداب حرمتدن بیخبر بر آدمدر La science des égards est une partie essentielle de la bonne éducation آداب ورسوم حرمت حسن تربیهٔ اطفال خصوصنده اهم مهامدن معدود بر درس واجب التعلیمدر Les hommes se donnent des égards réciproques بنی آدم یکدیگری حقنده ایفای شرط حرمت ایده کلمشلر در

On dit, Avoir égard, pour dire, avoir considération *A.* احترام ـ التفات ایتمک ـ حرمت ایتمک *T.* حرمت نمودن *P.* || Il faut avoir égard au mérite des personnes ذواتک لیاقت واهلیتلرینه حرمت ایتمک لازمهٔ حالدندر ـ ارباب استحقاقک لیاقتنه امالهٔ انظار التفات ایتمک لازمدر Sans avoir aucun égard aux prières, aux sollicitations عرض اولنان استدعا والتماسلره بر درلو حوالهٔ سمع التفات ایتمکسزین Il n'a eu nul égard à mes raisons درمیان ایلدیکم

التفات ـ دلایل وبراهینه اصلا اعتبار ورغبت ایتمدی ـ حرمت ایتمدی ـ ایتمدی

En égard, signifie, ayant égard *A.* اعتبارا ـ حرمةً ـ نظرا *P.* نظر به *T.* اعتبار ایدرک || Eu égard à la qualité de l'affaire کیفیت حاله اعتبارا ـ کیفیتنه حرمةً ـ مصلحتک کیفیتنه نظرا

À l'égard. Pour ce qui regarde *A.* علی ما یتعلق ب *P.* در حق ـ در شان *T.* حقنده ـ باره || À mon égard, à son égard بنم حقمه ـ سنک حقکه À l'egard de ce que vous disiez سویلدیکک کلام حقنده À l'égard des propositions que vous faites عرض ایلدیکک تکلیفات حقنده

Il signifie aussi, par comparaison, par proportion *A.* قیاسا ـ نسبةً *P.* بقیاس *T.* کوره ـ قیاس ایله || La terre est petite à l'égard du soleil کرهٔ ارض کرهٔ شمسه نسبةً صغیر در

À cet égard-là. Par rapport à cet objet *T.* بو جهتدن ـ بو جهت ایله ـ À différents égards, sous divers égards, signifie, sous différentes vues *T.* جهات مختلفەیه ـ جهات متعددّه ایله ـ À certains égards. Sous certains points de vue *T.* بعض نظرا ـ بعض جهتلره نظرا ـ جهتلره کوره

ÉGAREMENT. Méprise du voyageur qui s'écarte de son chemin *A.* ضلت ـ ضلال ـ ضلالت ـ تیهان *P.* گمراهی *T.* یول آزغونلغی ـ یول غایبلکی ـ یول یتورمه || Après un long égarement, ils revinrent dans leur chemin مدیدهدنصکره ضلالت ینه طریق مقصوده داخل اولمشلر در

Figur. *A.* ضلال ـ غوایت ـ جنوف *P.* بیراهی *T.* یولسزلق ـ آزغونلق || Les égaremens des philosophes فلاسفەنک ضلالی ـ راه حقدن ضلال وغوایتلری Le coeur a ses égaremens comme l'esprit ذهنک ضلالی اولدیغی کبی قلبک دخی ضلال وغوایتی وار در — Il se dit aussi du dérèglement des moeurs || Il est revenu des égaremens de sa jeunesse وقت شبابده مرتکب اولدیغی ضلال وغوایتی دفع ایله طریق سداده رجعت ایلدی

Égarement d'esprit, signifie, aliénation d'esprit *A.* اختلال ـ گمشدگئ عقل ـ شوریدگئ عقل *P.* سهوه العقل ـ العقل سهدلک ـ عقل سرسملکی ـ سرسملک *T.* آشفتگی

ÉGARER. Fourvoyer, mettre hors du droit chemin *A.* اضلال ـ تضلیل *P.* گمراه کردانیدن ـ ازراه بردن *T.* یولی آزدرمق || Notre guide nous égara دلیل ورهبریز طریق مقصودن ولانوزی یولمزی آزدردی ـ بزی اضلال ایلدی

Figur. Jeter dans l'erreur *A.* اضلال ـ اغوا ـ تغوية *P.* بیراه آزدرمق *T.* کردن || Défiez-vous de cet homme, il pourrait bien vous égarer بو آدمدن امین اولمه سنی اضلال ایده بیلور La prospérité nous égare دولت واقبال موجب ضلالت وغوایتمز اولور

On dit, qu'un effroi soudain a égaré l'esprit à quelqu'un, pour dire, qu'il en a l'esprit troublé رعب ودهشت ناگهانی رعب دهشت اخلال ـ تقریبیله عقلنه خلل طاری اولدی شعورینه بادی اولدی

Il se dit aussi, d'une chose qu'on ne trouve pas, et qui néanmoins n'est pas perdue *A.* اضلال ـ اساءة *P.* یاوه کردن *T.* یاوی قلمق ـ غیب ایتمک || J'ai égaré ces papiers, ils ne sont pas perdus بو اوراق ضایع اولمیوب غیبده در Égarer ses lunettes کوزلکی یاوی قلمق

S'égarer. S'écarter de son chemin *A.* اعتساف ـ تعسّف ـ تنکّب *P.* گمراه شدن ـ از راه بیرون شدن *T.* یولی صاپمق ـ یولدن چیقمق ـ شاشورمق || Il s'est égaré de son chemin طریق مقصوددن تعسّف ایلدی Je m'égarai dans la forêt اورمان ایچنده یولی شاشوردم Je me suis égaré d'une lieue بر ساعت مسافه مقداری یولدن صاپوب طولاشدم

Figur. Se tromper dans ce qui regarde la Morale et la foi || Les philosophes païens se sont égarés dans la recherche de la vérité عبدهٔ اصنامک حکما وفیلسوفانی دین حقک تحرّی وتتبّعی خصوصنده دوچار ضلالت اولمشلر در La présomption, l'orgueil font que les hérétiques s'égarent اهل رفض والحادک کبر ونخوتی موجب ضلالتلری اوله کلمشدر S'égarer dans ses pensées اوهام وخیالات ایچنده کجرو سمت سالک طریقهٔ گمراهی وضلالت اولمق ـ ضلال اولمق

Il signifie aussi, s'éloigner du sujet qu'on traite *A.* تنحّی عن الصدد *P.* از صدد دور شدن *T.* صدددن چیقمق || Il s'égare dans son discours اثنای مذاکرده صدددن چیقار صاپر ـ دور اولور

Égaré. *A.* ضالّ *P.* گمراه ـ گمکرده راه *T.* یولی آزمش ـ غایب *A.* ازغون *T.* بیراه *P.* غاوی *A.* یولنی شاشورمش متنکّب ـ معتسف *A.* یاوی اولمش *T.* گمشده ـ یاوه شده *P.* یولدن چیقمش ـ یولدن صاپمش *T.* از راه بیرون شده *P.*

On dit, Il a la vue égarée زایغ البصر در l'esprit égaré مسمّه ـ عقلنی شاشورمشدر ـ شوریده عقلدر ـ مختلّ العقلدر Air égaré پریشان بر چهره

On appelle figur., Brebis égarées, ceux qui sont sortis du sein de l'Église, pour embrasser l'hérésie *A.* اغنام ضالّة || Ramener les brebis égarées اغنام ضالّه‌یی صراط مستقیم هدایته ارجاع ایتمک

Égarroté. Il se dit d'un cheval blessé au garrot *A.* مجروح الحارک *T.* چکینی یاره‌لو

Égayer. Rendre gai *A.* تفریح ـ اطراب ـ تطریب ـ تنشیط ـ ابهاج *P.* خرّمی بخشیدن *T.* شنلندرمک || Il faut faire ce qu'on pourra pour égayer ce malade بو مریضک تنشیط وتفریحنه سعی اولنملو در Tâchez de vous égayer l'esprit یورککی شنلندر ـ قلبکی تنشیط وتفریحه سعی ایله Il faut l'égayer فلانی ابهاج وتفریح ایتملو در

On dit, S'égayer sur quelqu'un, pour dire, se permettre des plaisanteries sur son compte *T.* فلانک حقنده مطایبه ایتمک

Et égayer un ouvrage, égayer son sujet, son style, pour dire, les rendre plus agréables, les traiter d'une manière plus riante بعض تألیفنی وسبکک وانشاسنی وقلمه آلدیغی ماده‌یی لطایف ومطایبات ایله تحسین ایتمک — Et dans le même sens, Égayer un bâtiment *T.* بنایی تحسین ایتمک ـ بنایی شن وروشن ایتمک ـ بنایه حسن وبهجت ویرمک

Égayer son deuil, signifie, commencer à porter un deuil moins grand لباس ماتمی تخفیف وتعدیل ایتمک

Égayer, signifie aussi, ôter les branches qui étouffent trop un arbre *T.* بعض داللرک قطعی ایله تخفیف شجر ایتمک

Égayé. *A.* نشیط ـ مبتهج *P.* شاد ـ خرّم *T.* شن ـ سوینمش

Égide. Le bouclier de Pallas, et figur., ce qui met à couvert *A.* مدار التترس ـ مجنّة الحمایة *P.* سپر محافظه *T.* قورینه‌جق قلقان || Sa protection a été mon égide contre mes ennemis فلانک سایهٔ حمایتی اعدا وبدخواهلرم قارشوسنده مدار تترّس اولمشدر فلانک سایه‌سی دشمنلرم قارشوسنده مجنّة الحمایه ووقایتم Il me sert d'égide, il est mon égide فلان کمسنه اولمشدر حقمده سپر محافظه وحمایت مثابه‌سنده در

Égilops. Ulcère au grand angle de l'oeil *A.* داء السلاق

Églantier. Sorte de rosier sauvage *A.* شجر الورد الجبلی *P.* درخت گل دشتی *T.* یبان کلی آغاجی

Églantine. La fleur de l'églantier *A.* ورد جبلی *P.* گل دشتی *T.* یبان کلی

ÉGLISE. L'assemblée des fidèles *A.* بیعة الدين - دين *T.* روماٸیونه آیین || L'église Catholique, Apostolique et Romaine دين جهانشمول مخصوص دين حوارى قريبن L'église universelle Les commandemens de l'église احکام دين La primitive église دين قديم Les Pères de l'église ائمة دين Le Pape est le chef visible de l'église ريم پاپاسى دينك مشهود عيون Dans la naissance de l'église دينك ابتداى عباد اولان رئيسيدر Hors de l'église il n'y a point de salut خارج نشأت وظهورنده بيضاى دينده جاى نجات يوقدر Ramener un hérétique au giron de l'église سالك گريوهٔ رفض وبدعت اولمش اهل ضلالتى حوزهٔ دين حقه ارجاع ايتدرمك Il fut retranché de la communion de l'église - بيضهٔ ديندن اخراج اولندى هيئت اجتماعيهٔ ديندن طرد واخراج اولندى Il faut croire ce que l'église croit, prescrit, enseigne دينك عقايد دينيه احكام وتعليماتنه ايمان كتورملو در La croyance de l'église دينمزده اعتقاد دين L'église célèbre la fête de فلانك عيد رسوم وتشريفات رسمى اجرا اولنور Les cérémonies de l'église Les canons de l'église قوانين دين Le Roi est le fils aîné de l'église پادشاه دينك ولد كبيريدر Cet homme a vécu quelque temps dans l'erreur, mais il est mort enfant de l'église فلان كمسنه ظلمت ضلال ايچنده بر مدت امرار وقت ايتمش ايسه ده بالآخره اولاد صحيحهٔ ديندن اولدرق تسليم جان ايلدى L'église militante عالم ناسوتده اولان امت L'église triomphante عالم ملكوتده اولان امت مفلحين مؤمنين L'église souffrante عالم برزخده اولان ارواح مؤمنين

On donne aussi le nom d'Église aux parties de l'Église universelle, en les distinguant par les noms des lieux *A.* مذهب *T.* آيين || L'église d'Orient آيين اهل مشرق L'église d'Occident آيين اهل غرب L'église Latine آيين لاتين L'église Grecque آيين روم Selon l'usage de l'église de Paris اهل پارسك آيينلرنجه – On dit aussi, par extension, des assemblées hérétiques et schismatiques, L'église Anglicane مذهب انكليز Les églises Protestantes مذاهب پروتستانيه

Il signifie aussi, un temple consacré à Dieu *A.* بيعة pl. بيع - كنيسة pl. كنايس - معبد pl. معابد *P.* عبادتگاه - دير *T.* كليسا || Bâtir une église بر كليسا بنا ايتمك Consacrer une église بر كليساى جديدى تقديس ايتمك

Il se prend aussi pour l'état du clergé *A.* طريقة الرهبانية || C'est un homme d'église طريق رهباندندر Les gens d'église طايفهٔ رهبان Posséder un bien de l'église طايفهٔ رهبانه كليسا اوقافندن - مربوط اوقافدن بريسنه متصرف اولمق بربنه مالك اولمق Dans les cérémonies, l'église a le pas رسوم وتشريفاتده رهبان طايفهسى مظهر امتياز وتقدمدر

ÉGLOGUE. Sorte de Poésie pastorale *A.* غناء الرعاة *P.* رامش چوبان *T.* تركيسى گله بان

ÉGOÏSME. Amour propre qui consiste à parler trop de soi, ou qui rapporte tout à soi *A.* دعواء الانانية - دعواء النفس *P.* دعواى منى - منى *T.* بنلك دعواسى

ÉGOÏSTE. Celui qui a de l'égoïsme *A.* مدعى لنفسه *P.* دعواى منم ديگر نيست كننده - منى كننده *T.* بنلك دعواسنده اولان

ÉGORGER. Couper la gorge *A.* نحر - ذبح - تذبيح *P.* برراس كشتن *T.* بوغازلمق || Égorger un boeuf, un mouton بقر ياخود غنم ذبح ايتمك

Et tuer, massacrer || Ces deux hommes se sont égorgés pour un mot بو ايكى كشى بر لفظ ايچون برى برلريله تناحر بچاق بچاغه كلديلر - بوغاز بوغازه كلديلر - وتذابح ايلديلر

Il signifie figur., ruiner les affaires de quelqu'un || Dans l'embarras où je suis, me demander de l'argent, c'est m'égorger بولنديغم حال اضطرابده بندن اقچه مطالبهسى بوغازمه بر بچاق صوقمقدر Ces joueurs ne se quitteront pas, sans que l'un ait égorgé l'autre بو قمار بازلر برى برلرينى بوغازلمدقچه آيرلهجقلرى يوقدر La mauvaise administration de ce tuteur a égorgé son pupille وصينك سوء تدبيرى تقريبيله زيرِ ادارهسنده اولان صغير كشتهٔ شمشير غدر وحيف اولمشدر

ÉGORGÉ. *A.* ذبيح - مذبوح - نحير - منحور *P.* كشته *T.* بوغازلنمش

ÉGOUT. La chute, l'écoulement des eaux qui viennent de quelques endroits *A.* وشل pl. اوشال - نضيض pl. نضاض *P.* ژوهش *T.* صيزنتى || Il a recueilli l'égout de plusieurs sources, et en a fait de belles fontaines ينابع عديدهدن متوارد اولان نضاض واوشالى جمع ايله بينظير چشمهلر احداث ايلدى Il a l'égout des eaux de cette terre, et il les a conduites dans son jardin فلان چفتلكك صو صيزنتيلرينى كندو باغچهسنه اجرا ايتدردى

Il se dit aussi de la chute et de l'écoulement des eaux de

pluie *A.* قطارة *T.* طاملانتى || Il n'est pas permis de laisser tomber l'égout de ses eaux sur son voisin خانه‌سنك قطاره‌سنى همجوار خانه‌سنه آقتمغه رخصت يوقدر On fait des canaux de plomb pour recevoir l'égout des eaux طاملانتى جمع ايچون قورشوندن مصنوع ناودانلر احداث ايدرلر

Il signifie aussi, cloaque *A.* مقذرة *P.* اوغون *T.* كاريز || L'égout est bouché, les eaux regorgent كاريز طيقانمش اولديغندن صولر طشره‌يه دوكيلور — On dit figur., qu'une ville, qu'un lieu est l'égout d'un pays, pour dire, le lieu où se rendent les gens de mauvaise vie فلان شهر وفلان محل مملكتك مقذره‌سيدر

ÉGOUTTER. Il se dit de certaines choses dont on fait peu à peu écouler l'eau *A.* تمصيل *P.* زوهيدن *T.* سوزمك || Il faut laisser égoutter, faire égoutter ce lait caillé بوغوردى تمصيل يوغوردى سوزمك لازمدر — ايتمك اقتضا ايدر Mettre égoutter des cardes, des asperges قينامش ترهبى وقوش قونمز اوتنى تمصيل ايچون بر سوزكى ايچنه وضع ايتمك

S'ÉGOUTTER. *A.* مصول *T.* سوزلمك || Ce fromage s'égouttera peu à peu سوزله‌جكدر — بو پنير رفته رفته مصول ايده‌جكدر

Égoutter des terres, c'est y faire des saignées pour les dessécher *A.* شق الارض لنشف الرواشح *P.* كافتن زمين براى فرو بردن آب *T.* صولرى چكوب ايچمك ايچون يرى يارمق

ÉGOUTTOIR. Morceau de bois long, placé dans les cuisines, sur lequel on met égoutter la vaisselle *A.* لوحة المصول *T.* سوزكى تخته‌سى

ÉGRAINER. V. Égrener.

ÉGRAPPER. Détacher le raisin de la grappe *A.* نزع العوز *P.* دانه انگوررا از خوشه بر كندن *T.* اوزم دانه‌لرينى صالقمدن صيرمق

ÉGRATIGNER. Détacher légèrement la peau avec quelque chose *A.* خدش — خرش — تخريش — كدح — تكديح — تخديش *P.* قطف — خدشه زدن — بشخودن — خراشيدن — خشاييدن *T.* طرملمق || Le chat l'a égratigné فلانى كدى تخديش ايلدى Ces deux enfans ne sauraient jouer ensemble, qu'ils ne s'égratignent بو ايكى چوجوق اثناى تلاعبده بهمه حال برى برلرينى خرش وتخديش ايدرلر

On dit proverb., S'il ne peut mordre, il égratigne *T.* اصره‌مديغى حالده طرملر

ÉGRATIGNÉ. *A.* مخدش — مخرش *P.* خدشه زده — خراشيده *T.* طرملانمش

ÉGRATIGNURE. Légère blessure qui se fait en égratignant *A.* خدش — خدشة — قطف — قطوف — خراشة pl. اخداش pl. خدشة — طرنق *P.* خراش *T.* طرمانتى — طرمق يرى — خراشات || Une légère égratignure sur le visage چهره‌ده بر برهسى خدشهٔ خفيفه

ÉGRENER. Faire sortir le grain de l'épi, la graine des plantes *A.* فرك السنبلة — تنفيض السنبلة *P.* از خوشه دانه ريزانيدن *T.* اكين دانه‌سنى سلكمك || Égrener des épis سنبلديى فرك وتنفيض ايتمك

S'ÉGRENER. *A.* انتفاض السنبلة *P.* دانه ريزيده شدن *T.* دانه سلكنمك

ÉGRENÉ. منفوض السنبلة *P.* ريخته دانه *T.* دانه‌سى سلكنمش

ÉGRILLARD. Vif, éveillé, gaillard *A.* داعب *P.* شوخ مشرب — گشاده طبع *T.* شطارتلو — شن

ÉGRUGEOIR. Sorte de petit vaisseau, dans lequel on égruge, on brise le sel avec le pilon *A.* هاوون — مسحاز pl. هواوين *P.* هاون *T.* هاوان

ÉGRUGER. Mettre en poudre dans l'égrugeoir *A.* دق — نحز — سحق *P.* كوفتن *T.* دوكمك

ÉGRUGÉ. *A.* منحوز — مدقوق — مسحوق *P.* كوفته *T.* دوكلمش

ÉGUEULEMENT. Altération à la bouche des pièces d'artillerie, qui provient le plus souvent des battemens du boulet lorsqu'il sort du canon *A.* انتكال الفوهة المدفع *P.* فرسودگى دهانهٔ توب *T.* طوب آغزينك آشنمه‌سى

ÉGUEULER. Casser le haut d'un goulot d'un vaisseau de terre ou de verre *A.* كسر العنق *P.* گلو شكستن *T.* بوغازى قيرمق

S'ÉGUEULER, signifie. figur., se faire mal à la gorge à force de crier *T.* بوغاز باغرمقدن طيقانمق || Cet homme s'égueule de crier بوآدمك بوغازى باغرمقدن طيقاندى

Il se dit aussi en termes d'artillerie *A.* انتكال الفوهة المدفع *P.* دهان توب فرسوده شدن *T.* طوبك آغزى آشنمق

ÉHONTÉ. V. Effronté.

ÉHOUPER. Couper la cime d'un arbre *A.* قطع القمّة الشجر *P.* تارك درخت بريدن *T.* آغاجك دپه‌سنى كسمك

ÉJACULATION. Émission de la semence avec une certaine force *A.* انزال النطفة ـ انزال المنی ـ امنا *P.* ریزش آب پشت *T.* منی بوشانمه‌سی

ÉLABORATION. Opération par laquelle la nature prépare graduellement les sucs, les humeurs *A.* استعداد للنضج *P.* اندك اندك پزشپذیری *T.* یواش یواش پشمه || L'élaboration du chyle کیموسك نضجه استعدادی

ÉLABORER. Il se dit des opérations secrètes de la nature, par lesquelles elle prépare graduellement les sucs, les humeurs *A.* اعداد للنضج *P.* اندك اندك بپزش رسانیدن *T.* یواش یواش پشورمك

ÉLABORÉ. *A.* مستعد للنضج *P.* اندك اندك پزش پذیرفته *T.* یواش یواش پشمش

ÉLAGAGE. Action d'élaguer *A.* شذب الاغصان ـ عضد الاشجار *P.* فرخو شاخهای درخت *T.* داللرك بودانه‌سی ـ Il signifie aussi, les branches qu'on a élaguées *A.* شذب pl. اشذاب *P.* کردو *T.* بودانتی

ÉLAGUER. Ébrancher, dépouiller un arbre de ses branches *A.* عضد ـ تشذیب الاغصان *P.* فرخویدن *T.* آغاج داللرینی بودامق ـ آغاج داللرینی کسمك V. aussi Ébrancher — Il se dit figur. des ouvrages d'esprit *A.* تنقیح *P.* پاکیزه کردن *T.* پاکلمك || Ce livre a besoin d'être élagué بوکتاب تنقیحه محتاجدر

ÉLAGUÉ. *A.* معضود الاغصان *P.* فرخویده *T.* داللری بودانمش ـ داللری کسلمش ـ

ÉLAGUEUR. Celui qui élague les arbres *A.* مشذب *P.* فرخو کن *T.* بودایجی

ÉLAN. Mouvement subit avec effort *A.* نزوة pl. نزوات *P.* پرتاو *T.* صچرایش || Il fit un grand élan et se sauva d'entre les mains de ceux qui le tenaient بر نزوهٔ عظیمه ایله آتیلوب کندوسنی اخذ ایدن کمسنه‌لرك اللرندن استخلاص ایلدی تنزی وانسلات ایلدی ـ Un cheval qui ne va que par élans آتلدرق یوریین آت ـ صچرایدرق یوریین آت Les élans du cerf آهونك صچرایشلری ـ نزوات ظبی ـ Il se dit aussi, des mouvemens affectueux et douloureux de l'âme || Des élans de dévotion نزوات تعبد وریاضت d'amour de Dieu نزوات عشق الهی On ne lui saurait parler de la mort de son fils, qu'il ne lui prenne des élans de douleur اوغلنك وفاتی صددی در میان اولندقچه قلبنده نزوات اندوه وضجرت ظهور ایتمامك احتمالی محالدر

ÉLANCEMENT. Impression que fait en quelque partie du corps une douleur subite, pareille à celle que fait sentir une aiguille *A.* وجع كأن من الغرز pl. اوجاع كأن من الغرز *P.* درد تیز گویا از خلیدن سوزن *T.* ایکنه صوقیلور کبی آجیمه || Cela me cause de très-grands élancemens, des élancemens redoublés بوکیفیت ایکنه صوقیلورکبی اوجاع شدیده ومکرره حدوثنی مؤدیدر

Il se dit aussi en termes de dévotion. V. Élan.

s'ÉLANCER. Se lancer en avant avec impétuosité *A.* تنزی *P.* پرتاو کردن ـ جهیدن ـ بر جستن ـ بزوان ـ تنتی *T.* صچرایوب آتلمق || Il s'élança au travers des ennemis کمال جرأتت ایله میان اعدایه تنزی وتنتی ایلدی Les serpens s'élancent حیه قسمی تنزی ـ صچرایوب آتلدی Le chien s'élança sur lui کلب فلانك اوزرینه تنزی ایدر صچرایوب آتلدی ـ ایلدی

Il se dit au neutre, de la douleur aiguë que l'on souffre, pareille à celle que fait sentir la pointe d'une aiguille *A.* توجع كأن من الغرز *T.* ایکنه صوقیلور کبی آجیمق

ÉLANCÉ. *A.* متنزی *P.* جهیده ـ جهان *T.* آتلمش ـ صچرامش *A.* متغرز *P.* خلیده *T.* آجیمش

Il se dit aussi, d'un cheval devenu efflanqué par le travail *A.* منعجف الاضلاع *P.* کم پهلو *T.* یانلری یانق V. aussi Efflanqué — Et d'une personne qui a la taille trop effilée *A.* سطیع القامة *P.* بر جسته قد ـ آزاده قد *T.* بویی سرپلمش ـ On dit aussi, Arbre élancé, pour dire, un arbre qui a beaucoup de hauteur et peu de grosseur *A.* شجرة سطیعة القامة *P.* درخت آزاد *T.* بوی سرپمش آغاج

ÉLARGIR. Rendre large *A.* توسیع ـ ترحیب ـ ارحاب ـ تفسیح ـ تعریض *P.* پهن کردن *T.* اینلولتمك || Élargir des souliers پاپوشلری تعریض وتوسیع ایتمك Élargir une chambre اوطه‌یه وسعت ـ اوطه‌یی ترحیب وتفسیح ایتمك اوطه‌یی اینلولتمك ـ ویرمك

On dit de quelqu'un, qu'il s'élargit, pour dire, qu'il prend plus de terrain, d'espace, qu'il agrandit sa terre, son parc par acquisition ou autrement *A.* کسب الامتداد ـ کسب الوسعة *P.* وسعت پذیرفتن *T.* کنیشلنمك ـ اوزانمق ـ بوللانمق ||

Il s'est élargi du côté de ... فلان طرفدن كسب وسعت ايلدى || Le grand chemin l'empêche de s'élargir طريق عامّ اول طرفدن كسب وسعت ايلمسنه مانعدر

Il signifie aussi, mettre hors de prison *A.* تخلية السبيل - اطلاق عن المحبس *P.* از زندان - از زندان گسيل كردن - ازاد كردن *T.* حبسدن صاليويرمك - حبسدن چيقارمق

S'ÉLARGIR. Devenir plus large *A.* كسب الفسحة - انفساح - كسب الوسعة - استيساع - اتّساع - *P.* پهنايى پذيرفتن - پهن شدن *T.* آچلمق - كڭيشلنمك - بوللانمق || Le chemin s'élargit en cet endroit, va en s'élargissant طريق فلان طرفده استيساع ايدر - كسب فسحت ايدر

ÉLARGI. *A.* مرحّب - مستوسع *P.* پهن - پهنايى پذيرفته شده *T.* آچلمش - كڭيشلنمش - ايناولنمش *A.* خلّى السبيل *P.* آزادۀ زندان شده - از زندان گسيل كرده *T.* حبسدن صاليويرلمش

ÉLARGISSEMENT. Augmentation de largeur *A.* ترحّب - توسّع *T.* كڭيشلنمه پهنايى || Élargissement d'une rivière, d'une forêt, d'un chemin, d'une rue نهرك واورمانك وطريقك وزوقاغك توسّعى

Et délivrance de prison. V. Élargir || Il a obtenu son élargissement اطلاقنى - تخلية سبيلنى تحصيل ايلدى

ELASTICITÉ. Propriété qu'ont certains corps de revenir d'eux-mêmes à leur figure naturelle *A.* قوّة الرجوع - قوّة الثووب || L'élasticité de l'air هوانك حالت الى حالة الاولى اوليسنه قوّت ثووبى

ÉLASTIQUE. Qui a de l'élasticité *A.* قابل - ذو قوّة الثووب الرجوع الى حالة الاولى - Et qui produit le ressort, l'élasticité *A.* محوّل الى حالة الاولى - موجب القوّة الثووب

ÉLATÈRE. Concombre sauvage *A.* قثّاء الحمار *P.* خر خيار *T.* اشك خيارى

ELCAJA. Grand arbre d'Arabie *A.* رقع يمانى

ÉLECTEUR. Qui a le droit de concourir à une élection *A.* منتخِب pl. منتخبين *P.* انتخاب كننده *T.* سچيجى || Les électeurs s'assembleront demain يارنكى كون زمرۀ منتخبين مامور انتخاب اولنلر - بر يره جمع اولهجقلر در

Les Électeurs de l'Empire d'Allemagne *T.* آلامان هرسكلرى || L'Électeur de Bavière باويره هرسكى

ÉLECTIF. Qui se fait par élection *A.* منصوب بالانتخاب - منصوب بطريق الانتخاب *P.* بروجه انتخاب نصبكرده - با انتخاب نصبكرده *T.* انتخاب ايله اولان || Le Pape est électif ريم پاپاسى بالانتخاب نصب اولنور L'évêque de Strasbourg est un évêque électif فلان پسقپوس انتخاب طريقيله نصب اولنور پسقپوسلردندر Roi électif منصوب بروجه انتخاب Royaume électif بالانتخاب اولان پادشاه محلوليت وقوعنده انتخاب - نصب ملوك ايدن دولت طريقيله تعيين پادشاه ايدر دولت

ÉLECTION. L'action d'élire *A.* اختيار - انتخاب *P.* گزيدگى *T.* سچمه || Approuver, confirmer une élection انتخابى تحسين رجحين استحسان وقبول ايتمك - وتصديق ايتمك L'élection de l'Empereur se fit un tel jour ايمپراطورك انتخابى فلان كونده واقع اولدى Il donna sa voix pour l'élection de... فلان كمسنه نك انتخابى خصوصنده رأى ايتدى Assister à une élection رسم انتخابده حاضر وموجود بولنمق

ÉLECTION, signifie aussi, un tribunal composé de plusieurs officiers, élus pour juger les différends qui concernent les tailles *A.* محكمة الامور الخراجيّة

ÉLECTORAL. Qui appartient aux Électeurs *T.* هرسكه متعلّق

ÉLECTORAT. La dignité d'Électeur dans l'ancienne constitution Germanique *T.* هرسكك عنوانى - Et l'étendue de pays d'un Électeur *T.* هرسكك حكومتى

ÉLECTRICITÉ. Propriété que certains corps acquièrent, par le frottement, d'attirer ou de repousser d'autres corps *A.* خاصّة كهربائيّة

Il se dit aussi, d'un fluide répandu généralement dans tous les corps, dont l'accumulation se manifeste par des étincelles *A.* مادّة ناريّة

ÉLECTRIQUE. Qui a rapport à l'électricité *A.* متعلّق بخاصّة كهربائيّة - متعلّق بمادّة الناريّة || Vertu électrique خاصّة كهربائيّه متعلّق فضيلت

ÉLECTRISER. Communiquer la vertu électrique *A.* تعدية تعدية المادّة الناريّة - الخاصّة كهربائيّة

ÉLECTRISÉ. *A.* مستجلب المادّة الناريّة

ÉLECTROMÈTRE. Instrument qui sert à mesurer la force de l'électricité *A.* ميزان المادّة الناريّة - ميزان الخاصّة كهربائيّة

ÉLECTUAIRE. Préparation molle, dans laquelle on fait entrer des poudres et d'autres ingrédiens, qu'on incorpore avec du

sirop, du miel, etc. *A.* معجون *P.* ربيد *T.* معجون

ÉLÉGAMMENT. Avec élégance *A.* بالسلاسة ـ بالفصاحة ـ بالظرافة *A.* حسن ايله *T.* با ترزبانى ـ سخن پردازانه *P.* بالاناقة *T.* كوزللك ايله *P.* بزيبايى || Parler élégamment فصاحت ـ سلاست كلام ايله سويلمك ـ Écrire élégamment كلام ايله تأليف وانشا ايتمك

ÉLÉGANCE. Choix de mots et de tours, d'où résultent la grâce et la facilité du langage *A.* سلاسة ـ فصاحة ـ سلاسة *T.* ترزبانى ـ سخن پردازى *P.* حسن البيان ـ الكلام بلا سلاسة تكلم || Parler sans élégance حسن ايله سويليش تصنعدن عارى سلاست كلام Élégance sans affectation ايتمك L'élégance du style ـ سبك وانشاده اولان سلاست كلام فصاحت كلام

Il se dit aussi, d'un certain goût fin et délicat qui se fait sentir dans quelques arts *A.* لطافت ـ اناقت ـ ظرافت *P.* زيبايى *T.* كوزللك || L'élégance du pinceau d'un tel peintre فلان مصوّرك ظرافت قلمى L'élégance du dessin plaît plus que la régularité رسم وتصويرك ظرافتى حسن انتظامندن زياده بادئ محظوظيت اولور

On dit, L'élégance de la taille *A.* رشاقة القدّ *P.* زيبايئ بويك كوزللكى *T.* قامت

Il signifie, en Mathématique, simplicité et facilité *A.* سهولت مسئلهنك *P.* آسانى *T.* قولايلق || L'élégance d'une solution سهولت اوزره كشف وانحلالى

ÉLÉGANT. Qui a de l'élégance *A.* فصيح ـ سليس *P.* سخن پرداز *T.* كسنلو || Un discours élégant بر مقالهٔ سليسه Façon de parler élégante طور بديع سلاست آميز ايله اولان نطق لفظ وتكلم Tour élégant شيوهٔ سلاست پردازى Mot élégant سليس Termes élégans الفاظ سليسه Auteur élégant مؤلف فصيح

Il se dit, par extension, des ouvrages d'arts *A.* ظريف ـ لطيف ـ انيق *P.* زيبا *T.* كوزل || Une parure élégante بر حليهٔ ظرافت آلود

On dit aussi, Taille élégante *A.* قدّ رشيق *P.* بالاى زيبا ـ كوزل بوى *T.* قامت زيبا ـ

On dit en Mathématique, Solution, démonstration élégante, c'est-à-dire, simple et facile برهان سهل البيان وحل سهل البيان

Il se dit aussi au substantif, d'un homme recherché dans son ton, ses manières et sa parure *A.* ظريف ـ اهل الظرافة pl. ظرفا *P.* زيبنده اطوار ـ ظرافتپرور *T.* يراشق طورلو || C'est un élégant ظرفادندر ـ اهل ظرافتدندر

ÉLÉGIAQUE. Qui appartient à l'élégie *A.* رثوى *P.* ماتم آميز *T.* آغتجى

ÉLÉGIE. Espèce de poésie dont le sujet est triste et tendre *A.* مرثية ـ قصيدهٔ مشكلة *P.* منظومهٔ ماتم نما *T.* آغتجى تركى || Élégie amoureuse مرثيهٔ عاشقانه Composer une élégie بر قطعه مرثيه نظم وانشا ايتمك Élégie plaintive مرثيهٔ حزينه

ÉLÉMENT. Corps simple qui entre dans la composition des corps mixtes *A.* عنصر pl. عناصر ـ اسطقس pl. اسطقسات *P.* ـ عناصر اربعه || Les quatre élémens آخشيجان ـ كارگيا ـ چهار ـ جار ميخ حيات *P.* امهات سفلى ـ اسطقسات اربعه تابش اركان L'élément du feu, de l'eau, de l'air, de la terre عنصر نار وما وهوا وارض Élément chaud et sec عنصر حار ويابس Élément froid et humide عنصر بارد ورطب Le mélange des élémens اختلاط عناصر Le combat des élémens كشمكش عناصر La contrariété des élémens ـ تضادّ عناصر مخالفت عناصر

Il se dit encore des choses à quoi une personne se plaît le plus *T.* مدار القوام الحياة ـ مادّه الحياة || La chasse est son élément صيد وشكار مادّهٔ حياتيدر L'étude est son élément مدار قوام حياتى مطالعهٔ كتبدر

On dit figur., qu'un homme est dans son élément, ou hors de son élément, pour dire, dans un lieu où il se plaît, ou il ne se plaît pas || Quand il est à Paris, il est dans son élément پارسده اولدقچه كويا مدار حياتى اولان بر مكان ايچنده در ياخود كويا مدار حياتى اولان مكاندن خارجدر

ÉLÉMENS, se dit des principes d'un art ou d'une science *A.* مبادى ـ اصول || Les élémens de la Géométrie علم مساحهنك اصولى Les élémens de la Grammaire علم صرفك مبادى واصولى Apprendre les élémens d'une science بر علمك مبادى واصولنه تحصيل وقوف ايتمك Il en est encore aux élémens هنوز مبادى واصولنى استفاده ايتمكده در Cet homme n'a pas les premiers élémens de cette science بو علمك هنوز مبادى واصولندن بيخبر در ـ En Chimie, Élémens, est un mot synonyme de Principes *A.* اجزاء اصلية

ÉLÉMENTAIRE. Qui appartient à l'élément *A.* عنصرى ـ اصلى

|| Les corps élémentaires اجرام عنصريه Parties élémentaires اجزای اصليه Les qualités élémentaires كيفيات اصليه

On appelle, Géométrie élémentaire, les élémens de la Géométrie *A.* اصول العلم المساحة — Et un ouvrage élémentaire, un ouvrage qui contient les élémens d'une science فلان علمك مبادی واصولنه دائر بر قطعه تأليف

ÉLÉPHANT. Animal quadrupède *A.* فيل pl. افيال *P.* پيل *T.* فيل

On dit proverb., Faire d'une mouche un éléphant, pour dire, attribuer à une chose plus d'importance qu'elle ne mérite *T.* حبّه يی قبّه ايتمك

ÉLÉPHANTIASIS. Espèce de lèpre qui rend la peau ridée *A.* داء الفيل *P.* پيلپا — پاغر *T.* فيل مرضی

ÉLÉVATION. Exhaussement *A.* ارتفاع — رفعت — سموّ — سموك *P.* بلندی *T.* يوكسكلك || Il faut donner plus d'élévation à ce plancher, à cette muraille بو دوشمه يه وبو ديواره زياده رفعت ويرملو در — بو ديوارك قدّينی ترفيع ايتملو در

Il signifie aussi, un terrain élevé *A.* مشرف pl. مشارف — زبية pl. زبا *P.* فراز *T.* يوكسك ير || Il monta sur une élévation محلّ مرتفع — بر محلّ مرتفعه چيقدی — مشارف ارضدن بر محلّه صعود ايلدی Une élévation bornait la vue de ce côté-là اول طرفده اولان مشارف ارض مدای نظره حائل ايدی

Élévation du pôle ou Élévation. C'est la hauteur du pôle sur l'horizon *A.* ارتفاع القطب || À tant de degrés d'élévation ارتفاع قطبدن شو قدر درجه مقداری

Il signifie figur., constitution en dignité *A.* علوّ المنزلة — اعتلاء القدر — شرف الشان — شرف — رفعت *P.* سر افرازی — سر بلندی *T.* اولولق || Depuis qu'il est dans ce degré d'élévation بلندئ جاه — اشبو مرتبهٔ علوّ منزلته وصولی وقتدنبرو Il lui doit son élévation مظهر اولديغی علوّ شان ومنزلت خصوصنده فلان ذاتك ممنون همّتيدر Dans cette prodigieuse élévation بو مقوله حدّ قياسدن بيرون علوّ منزلت وبلندئ قدر ورفعت حالنده — Et l'action de s'élever || Il a vaincu tous les obstacles qui s'opposaient à son élévation رفعت منزلتنه حائل اولمش كافّهٔ موانعك رفعنه ظفرياب اولدی — حائل اولمش كافّهٔ عوايق وموانعه غلبه ايلدی

Il se dit aussi, des mouvemens vifs et affectueux de l'âme vers Dieu *A.* توجّه القلب الى الله — نزوّ القلب الى الله *P.* برافراشتگئ قلب بدرگاه كبريا *T.* كوكلك الله طرفنه سوی چكياوب طوغريلمسی || L'élévation du coeur à Dieu عشق الهی ايله قلبك جانب سمايه — باری‌يه نزوّ قلب نزوّ وتوجّهی

Il signifie aussi, grandeur d'âme, noblesse de sentimens *A.* علوّ الهمّة — علوّ الجناب — ابّهت *P.* عالی همّت *T.* بلندئ جنابلك || Il a beaucoup d'élévation dans l'âme عظيم مرتبه‌ده علوّ جنابی وار در On remarque une grande élévation dans ses sentimens, dans ses pensées كافّهٔ آرا وافكارنده آثار ابّهت بديدار در Cela vient d'une grande élévation d'âme بو كيفيت مجبول اولديغی علوّ جناب ابّهت نصابدن اقتضا ايتمش بر حالتدر

On dit, qu'un homme a beaucoup d'élévation d'esprit, pour dire, qu'il a un esprit sublime *A.* فخامة الذهن — شهامة العقل || Il a une grande élévation d'esprit غايت شهامت كمال فخامت ذهنی وار در — عقلی وار در

Il se dit aussi, de la noblesse et de la sublimité du style *A.* فخامت — جلالت *P.* شكوه *T.* اولولق || Il y a beaucoup d'élévation dans son style سبك وانشاسنده آثار جلالت فخامت بالغه ايله آراسته بر عبارهٔ برگزيده در — وفخامت وار در Un discours simple et sans aucune élévation آثار فخامتدن ساده‌جه بر مقاله — عاری ساده‌جه بر كلام

Élévation de voix. C'est le passage d'un ton à un ton plus haut *A.* اعتلاء الصوت *P.* بلندئ آواز *T.* سسك يوكسك — چيقمسی

ÉLÈVE. Disciple *A.* تلميذ pl. تلامذة *P.* شاكرد *T.* شاكرد

On dit par extension, C'est mon élève, pour dire, c'est un homme que j'ai instruit *A.* ربيب *P.* پرورده — تربيتكرده *T.* تربيه

ÉLEVER. Hausser *A.* رفع — ترفيع — اعلا — اصعاد *P.* بلنديدن — بر آوردن — بر داريدن — بر افراشتن *T.* يوقارو قالدرمق || Ce mur n'a que sept pieds, il faut l'élever encore de trois pieds بو ديوارك يدی ذراعدن زياده قدّی اولمديغندن اوچ ذراع مقداری دخی ترفيع اولنملو در Élever des eaux pour faire des jets d'eau فسقيه احداثی ايچون صولری يوقارويه ترفيع ايتمك اقتضا ايدر

S'élever en l'air *A.* ثوران الى الهوا *P.* بر هوا شدن *T.* هوايه آتلق — S'élever en haut *A.* صعود — هوايه اوچمق

یوکسکد چیقمق - یوقارو قالقمق .T برخاستن .P ترفع - اصطعاد

ÉLEVER sa voix A. رفع الصوت - اعلاء الصوت P. آواز
بلندیدن T. سسی چیقارمق - سسی یوکسلتمک

ÉLEVER une perpendiculaire T. برخط عمودی اقامت ایتمک

On dit, que le soleil élève les vapeurs, pour dire, qu'il les attire en haut یوقاری - شمس ابخره‌یی رفع واصعاد ایدر
جذب ایدر

On dit figur., Élever son coeur, son âme à Dieu قلبی
قلباً جانب حقه متوجه - جانب حقه اعلا واصعاد ایتمک
اولمق - On dit aussi, Élever quelqu'un aux charges, aux dignités فلان کشی‌یی مناصب ومراتب جلیلده‌یه ترفیع ایتمک
La faveur l'a élevé de bien bas حقنده مصروف اولان مساعده‌یه
حقنده مصروف اولان حسن - مبنی خاکدن رفع اولندی
Élever همت حضیض مذلتدن ارتفاعنی مودی اولدی
quelqu'un au-dessus des autres برکمسنده‌یی سائرلرک اوزرینه
سائرلرک اوزرینه من جهة الاعتبار - ترفیع واعلا ایتمک
Il lui a donné des بلند واعلا ایتمک - ترفیع واعلا ایتمک
louanges excessives, il l'a élevé jusqu'au ciel, jusqu'aux nues
مدح وستایشده مبالغه واطرا ایدرک فلان کشی‌یی ما
عیوقه قدر چیقاردی - فوق السمایه قدر رفع واعلا ایلدی
Il l'a élevé au-dessus de tous les autres جمله‌نک اوزرینه
ترفیع واعلا ایلدی

On dit, Élever le coeur, l'âme قلب افکنده‌یه ایراث علو
le courage فلان کشینک دوچار کسر ورفعت ایتمک
وافتادگی اولمش قوت قلب وجسارتنه وسیلهٔ علو وارتفاع
l'esprit, les sentimens مظهر عجز وسفالت اولمش اولمق
ذهنه وسیلهٔ رفعت واعتلا اولمق

ÉLEVER. Construire, ériger A. اقامة - نصب - بنا P. نشاندن
- بنیاد کردن T. قورمق - دیکمک ‖ Élever un bâtiment, un mur, un pavillon برعمارت وبر دیوار وبر قصر بنا ایتمک
Élever des autels معابد ومساجد شریفه بنا ایتمک une
statue برقطعه صنم نصب ایتمک des trophées علایم غزا
اولدرق آثار جلیله نصب واقامت ایتدرمک

On dit figur., Élever autel contre autel, pour dire, faire un schisme dans l'Église شریعت اوزرینه شریعت تسلیط
- ایتمک - مسلط قلمق - On le d aussi pour dire, Opposer une nouvelle puissance à une autre déjà établie حکومت اوزرینه
حکومت تسلیط ایتمک

ÉLEVER. Nourrir un enfant, un animal A. تربیة - تربیب
P. پروردن T. بسلمک ‖ Cet enfant est faible, il sera mal aisé à élever بوطفل ضعیف المزاج اولمغله امر تربیه‌سی
بسلنمه‌سی کوچدر - مشکلدر On ne saurait élever de ces animaux, de ces oiseaux-là en ce pays-ci فلان مملکتده بو مقوله
طیور وحیوانات تربیه اولنمز - Il se dit ausssi des arbres et des plantes ‖ J'ai pris de la peine à élever ces plantes, ces fleurs, ces arbres اشبو نباتات وازهار واشجارک تربیه‌سی
بسلمه‌سی خصوصنه - خصوصنه زحمت چکدم

Figur. Instruire, donner de l'éducation A. تربیة - تأدیب
P. تربیه ایتمک - اوکرتمک T. فرهیختن - آموختن - پروردن
‖ Élever la Jeunesse dans la crainte de Dieu اطفالی مخافه
الهیه اعتیاد ایله تأدیب وتربیه ایتمک C'est un tel qui a élevé ce prince فلان شهزاده فلانک پرورده‌سیدر
Il a été élevé dans la bonne religion دین تأدیب کرده‌سیدر
Il a eu پرورشیافته اولمشدر - حق ایچنده تربیه اولندی
le malheur d'être élevé dans l'hérésie بخت سیاهندن رفض
وبدعت ایچنده پرورده اولمشدر

S'ÉLEVER. Survenir A. بغتةً مبادرت P. برخاستن T. قوپمق
ناگهان ظهور ایتمک - قالقمق ‖ Une tempête, un orage
s'est élevé برعظیم فورتنه وبر تندباد شدید تشور واقتحام
ناگهان قالقدی - بغتةً سر نمای ظهور اولدی - ایلدی
قوپدی -

On dit, que les vapeurs s'élèvent de terre ابخره روی
یوقارویه انوب چیقار - ارضدن جانب بالایه ثوران ایدر
que les fumées s'élèvent au cerveau ابخره دماغه ثوران ایدر
صعود ایدر - چیقار -

On dit figur., Il s'éleva un bruit, une dispute dans l'assemblée بر زمزمه - مجلسده بر کورلدی وبر معارضه قوپدی
Une sédition s'est élevée رفع لوای بغی وعصیان قوپدی
بر حالت بغی وعصیان - بر زوربالق قوپدی - اولندی
En ce temps-là, il s'éleva des سر زدهٔ میدان ظهور ایلدی
sectes nouvelles, des hérésies اول دمکامده نیچه نیچه اهل
بدعت وگوناگون عقاید جدیدهٔ رفض وشیعت سر نمای
معرض ظهور اولمشدر

On dit, S'élever contre quelqu'un, pour dire, se déclarer contre lui T. علیهنه قالقمق - برکمسنه‌نک علیهنه قیام ایتمک

Dans la langage de l'Écriture, S'élever, signifie, porter témoi-

guage, accuser *T.* علیهنه یوریمك || Les Ninivites s'élèveront au Jugement contre les Juifs یوم دیننده اهل نینیا طایفهٔ یهود علیهنه یوریبیجکلر در Le fils s'élèvera contre le père ولد والد علیهنه یوریبیجکر

S'ÉLEVER, signifie aussi, s'enorgueillir *A.* استعلا – استکبار – *T.* اولولنمك || *P.* بالا پروازی نمودن کسب النفخ والکبر Vous avez beau le louer, il ne s'en élèvera pas davantage هر نقدر مدح وثناسنده مبالغه ایتسه‌ك دخی عبثدر زیرا مدح وثناسنده – زیاده استعلا واستکباره میل ایلمسی محالدر استبحار کلام ایتسه‌ك دخی بوندن زیاده کسب نفخ وکبر ایلمسی محالدر

Il se dit aussi en parlant de la peau, pour dire, qu'il y survient des bubes *A.* تبثر – احطاط *P.* بر آمدن دژنام *T.* قبارقلر طوملمق || La moindre chose lui fait élever toute la peau, fait que toute sa peau s'élève جزئی سببدن جلد کوده‌سی در بسنده قبارقلر طوملور – بدنی بسبتون تبثر ایدر

ÉLEVÉ. *A.* عالی – مرتفع *P.* بلند کرده – بر افراخته *T.* یوکسلمش *A.* مبنی *P.* بنا کرده *T.* قورلمش *A.* مرتب *P.* تربیت‌یافته – پرورشیاب – پرورده *T.* بسلنمش *A.* متثور *P.* بر خاسته – بر خیزیده – خیزان *T.* قالمش *A.* متصاعد *P.* بر آمده *T.* یوقارویه چیقمش

ÉLEVURE. Petite bube qui vient sur la peau *A.* حطاطة pl. حطاط *P.* دژنام *T.* قبارجق || Il a le visage plein d'élevures چهره‌سی قبارجق ایله مملو در Les personnes sanguines sont sujettes à avoir des élevures sur la peau دموی المزاج اولنلرك جلدلرنده قبارجقلر ظهور ایده کلمشدر

ÉLIDER. Faire une élision, retrancher une voyelle finale *A.* حذف – اسقاط *P.* انداختن *T.* کیدرمك – S'élider *A* انحذاف *P.* انداخته شدن *T.* کیدرلمك

ÉLIGIBILITÉ. Capacité d'être élu *A.* استحقاق للمختاریة – صلاحیة الی المنتخبیة – لیاقة للمختاریة *P.* شایستگی *T.* اورنده‌لنمکه کرکلك – سچلمکه کرکلك *T.* مختاریت

ÉLIGIBLE. Qui peut être élu *A.* لایق – مستحق للانتخاب شایستهٔ – گزیدنی *P.* صالح الی الانتخاب – بالانتخاب سچلمکه کرکلو *T.* مختاریت

s'ÉLIMER. S'user à force d'être porté *A.* تبلی *P.* فرسوده شدن *T.* اورسلنمك

ÉLIMÉ. *A.* متبلی *P.* فرسوده *T.* اورسلنمش

ÉLIRE. Faire une élection *A.* انتخاب – اختیار *P.* گزیدن *T.* سچمك – اورنده‌امك || Élire au sort بالمقارعه انتخاب قرعه ضربیله – قرعه انداختیله اختیار ایتمك – ایتمك Élire à la pluralité des voix انتخاب اعتبار ایله کثرت آرایه من جهة العدد اکثر کلم وآرا ایله انتخاب – ایتمك اهلیت ولیاقت حسبیله شایان Élire le plus digne ایتمك تفضل وامتیاز اولان کشی‌یی انتخاب ایتمك Élire un tuteur بر وصی مختار نصب – بر وصی اختیار ایتمك ایتمك

ÉLU. *A.* منتخب – مختار *P.* گزیده – انتخاب کرده *T.* اورنده‌لنمش – سچلمش

ÉLISION. Suppression d'une lettre finale dans certaines occasions *A.* اسقاط – محذوفیت *P.* انداخت *T.* کیدرمه

ÉLITE. Ce qu il y a de meilleur dans chaque chose *A.* نخبة – زبدة – نقاوة *P.* گزیده – آبروی *T.* سچمه || Troupe d'élite گزیدهٔ عسکر – زبدهٔ عسکر عسکرك L'élite de l'armée آبروی عسکر – گزیده‌سی – زبده ونقاوه‌سی

ÉLIXIR. Liqueur spiritueuse extraite des parties d'une substance *A.* اکسر || Précieux élixir اکسیر ذیقیمت Élixir de propriété اکسیر دو الخاصة

ELLE. Pronom féminin *A.* هی pl. هن *P.* آن *T.* او – اول

ELLÉBORE. Herbe médicinale *A.* خربق *T.* چوپلمه – Ellébore blanc, ou Vératrum *A.* خربق ابیض *P.* شیرنج سپید *T.* قار چیچکی – آق چوپلمه – ماروتحق – Ellébore noir *A.* خربق اسود *P.* شیرنج – شیرنجشیر *T.* قره – قرهجه اوت چوپلمه

ELLIPSE. Terme de Grammaire. Retranchement des mots qui seraient nécessaires pour rendre la construction pleine *A.* تقدیر – کلمهٔ مقدرة || Quand on dit, La St. Démétri, pour dire, La fête de St. Démétri, c'est une ellipse قاسمده دینلدیکی حالده تقدیرنده روز لفظی مستتر اولمغله روز قاسمده دیمکدر Il a pris sur lui d'attaquer, c'est une ellipse, pour dire, Le risque d'attaquer حمله وصولت خصوصنی در عهده ایلدی تعبیرنده تهلکه لفظی تقدیرده مستتر اولمغله تهلکهٔ حمله وصولتی در عهده ایلدی دیمك اولور

ELLIPTIQUE. Qui tient de l'ellipse *A.* متضمن – تقدیری کلمات مقدره‌یی || Façon de parler elliptique الکلمات المقدرة متضمن بر کونه سویلیش

ÉLOCUTION. La partie de la Rhétorique qui a pour objet le choix et l'arrangement des mots *A.* صنعة الاحتباك الكلام — Il se prend communément pour la manière dont on s'exprime *A.* نطق — كلام — تقرير الكلام *P.* سخنرانى *T.* سوز ديزمه — تقرير — سويليش || Elocution nette تقرير كلام منقح belle فصيح élégante پر حسن ولطافت — حسن — دلپذير — لطيف noble تقرير شرافت سمير simple تصنعدن عارى تقرير figurée تقرير بديع مجازات وكناياتى مشتمل كلام pure, claire تقرير نقى وصريح Cet auteur a beaucoup de noblesse dans son élocution بو مؤلفك تقرير كلامده لطافت وشرافتى مرتبهٔ كمالده در Élocution faible, languissante تعبيرات مطرده‌دن عبارت تقرير كلام triviale تقرير فاتر confuse تقرير مشتبه ومختلط Traité d'élocution فن احتباك كلامه دائر رساله

ÉLOGE. Témoignage avantageux que l'on rend à quelque personne ou à quelque chose *A.* نعت pl. نعوت — مدح — مديحة pl. مدايح — ثنا pl. ثنايا — وصف المحاسن *P.* ستايش — ثنا خوانى *T.* اوكمه — ياد محامد — وصف — نعت || Éloge pompeux طمطراق الفاظ ايله اولان نعت بليغ Éloge funèbre نعت ميت — محاسن ميت En prétendant le blâmer, vous faites son éloge ذم وقدح ايده‌يم — مرامك ذم ايكن مدح وثنا ايدرسك دير ايكن مدح وثناسنى ايدرسك Éloge historique d'une ville بر بلده‌نك حكايهٔ نعتيه‌سى Un tel auteur a fait l'éloge de la pauvreté, un autre, de la laideur, un autre de la folie منشيلردن برى فقر واحتياجك وديگرى شوهت وجهك وآخرى جنونك مدح وثناسنى حاوى بشقه بشقه مقالات تحرير ايتمشلر در

ÉLOIGNEMENT. L'action d'éloigner *A.* ابعاد — تبعيد — مباعدت *P.* دور سازى *T.* ايراقلق — ايراقلمه || Ce prince a rétabli ses affaires par l'éloignement du ministre qui le trompait بو پادشاه تغليط واغفاله جسارت ايدن نديمى يانندن تبعيد ايله امورينك حسن رابطه‌سنى تجديد واحيا ايلدى L'éloignement des occasions du péché موجب ذنب ومعصيت اوله‌جق وسايلك ابعادى Durant son éloignement مدت دورى ومباعدتنده — On dit d'un homme qui vit dans une grande inattention pour les choses de son salut, qu'il est dans un grand éloignement de Dieu رضاء اللهدن مباعدت كامله ايله عيش وزندگانى ايدر L'éloignement de Dieu est une chose terrible رضاى باريدن مباعدت صورتى بر حالت دهشت‌فرما در

Il signifie aussi, antipathie, aversion *A.* امتناع النفس — ابانة الطبع *P.* رميدگئ دل *T.* دتسينمه || Il a de l'éloignement pour cet homme-là فلان كمسنه‌نك حقنه ابانت طبعى وار در Il a de l'éloignement pour ce mariage اشبو نكاح ماده‌سنده ابانت نفسى وار در

Et absence *A.* مفارقت — فراق — مهاجرت — هجران *P.* مهجورى — جدايى *T.* ايرلمه || Depuis son éloignement de Paris پارسدن مهاجرت ومفارقتندنبرو Triste et fâcheux éloignement فراق مستلزم الآلام Son éloignement n'a pas duré مدت مفارقتى متمادى اولمدى Je ne me console point de votre éloignement سنك فراق وهجرانكدن متسلى اولميورم Vivre dans la retraite, dans l'éloignement du monde علايق دنيويه‌دن مباعدت ومهجوريت حالنده امرار وقت ايتمك

Et distance, soit de lieu, soit de temps *A.* بعد — بون — مباينت *P.* دورى *T.* ايراقلق || L'éloignement de nos maisons, de nos terres, nous empêche de nous voir souvent خاندلرمزك بعد خاندلرمزك — ومباينتى صيق صيق ديدار وملاقاتمزه مانعدر خاندلرمز بيننده اولان بون بعيد — بعد مسافه‌سى Il faut regarder cette statue dans l'éloignement اشبو صنمى دوردن تماشا ايتمك اقتضا ايدر L'éloignement des temps est cause de l'obscurité qu'il y a dans cette histoire بعد ازمان فلان واقعه‌نك دوچار ظلمت واشتباه اولمسنى مستلزم اولمشدر

Il se dit aussi, des objets qui terminent la vue dans une distance fort éloignée *A.* منتهاء المداء النظر *P.* انجام مداى نظر *T.* كوز ايريمى غايتى || La vue est admirable dans ce lieu-là, on y voit des coteaux, des prairies, la rivière qui serpente, et Paris dans l'éloignement محل مذكورك نظارتى پك لطيفدر زيرا مسافهٔ بعيده‌ده تلال دلارا ومرغزارلر وجا بجا متحوياً جريان ايدن جدول ومنتهاى مداى بصرده شهر پارس كور ينور

On dit d'un homme qui n'est pas riche, mais qui a une grande succession à espérer, qu'il voit de grands biens en éloignement بعد بعد مالك — طول امل ايله مترقب مال ومنالدر مال اولمق مأمولنده در

ÉLOIGNER. Écarter une personne ou une chose d'une autre *A.* ابعاد — تبعيد — اجناب — تنحية — انحا *P.* دور كردن —

ایراق ایتمك T. دور انداختن || Éloignez-les l'un de l'autre بری برلرندن تنحید وتبعید ایله Éloigner quelqu'un de ses parents, de son pays برکمسنه‌یی والدینی یانندن ووطنندن فلانی دور وبعید ایتمك Éloigner quelqu'un de la Cour سرای همایوندن دور ایتمك Le Roi l'a éloigné d'auprès de lui, l'a éloigné des affaires پادشاه فلان کشی‌یی یانندن وامور ایچندن تبعید ایلدی On vous veut jouer un mauvais tour, éloignez-vous pour quelque temps بو محلدن بر مدّت مباعدت ایله زیرا سکا بر کونه دك ورنك ایتمك قیدنده درلر S'éloigner du rivage ساحلدن ـ ساحلدن دور اولمق Il faut s'éloigner des occasions du péché آچیلوب ایراقلشمق وسیلهٔ گناه ومعصیت اوله‌جق حالاتدن مباعدت اولنملو در S'éloigner de son but مقصوددن ـ مقصوددن مباعدت ایتمك ایراق دوشمك

On dit figur., Éloignez de vous ces mauvaises pensées بو مقوله افکار فاسده‌یی خاطردن دفع وتبعید ایله Prions Dieu d'éloigner ce malheur de dessus nos têtes بو بلانك اوزرمزدن بزدن ایراق ـ دفع وابعادینی اللهدن تمنّی ونیاز ایده‌لم ایامسنی نیاز ایده‌لم

On dit, qu'une personne ne s'éloigne pas de quelque chose, pour dire, qu'elle y a de la disposition || Il ne s'éloigne pas beaucoup de consentir à ce qu'on lui demande التماس اولنان ماده‌یی قبولدن چندان اعتراض ایتمز ـ روتاب امتناع اعراض چهرهٔ رضا وقبول ایتمز ـ یوز چویرمز ـ اولمز Il ne paraît pas qu'il s'éloigne fort de la proposition qu'on lui fait عرض اولنان تکلیفی قبولدن پك امتناع ایلدیکی آکلاشلمز ـ قبولدن اظهار امتناع ایلدیکی صورتی آکلاشلمز ـ چندان مباعدت ایلدیکی آکلاشلمز

On dit, S'éloigner de son devoir, du respect qu'on doit à quelqu'un A. تباعد ـ مباعدت ـ تنائی P. دور افتادن ـ دور شدن T. ایراقلشمق || Ce domestique s'éloigne de son devoir بو خدمتکار ما وجب حالنی ایفاده اختیار تنائی ایدر du respect qu'il doit à son maître آغاسی حقنده اجراسی واجب اولان تعظیم واحترامك ایفاسنده تجویز تنائی وقصور ایدر

Il signifie aussi, retarder, différer A. تعویق ـ ابطاء ـ تأخیر P. پسمانده کردن T. کیجدرمك || Toutes ces difficultés éloignent la paix اشبو صعوبتلرك مجموعی امر مصالحه‌نك تعویق وتأخیرینه باعث اولور Il a éloigné cet accommodement, ce mariage بالمصالحه ویریله‌جك نظامی وامر نکاحی تأخیر وابطاء ایلدی Les chicanes ont éloigné le jugement de ce procès تزویرات گوناگون مرافعه‌نك تعویق وتأخیرینه بادی اولدی Éloigner un paiement اقچه‌نك اداسنی تأخیر ـ اداسنده اختیار تأخیر ومماطله ایتمك ـ وتأجیل ایتمك اداسنی پسمانده عوق وتأخیر ایتمك

ÉLOIGNER. Donner de l'aliénation A. تنفیر القلوب ـ تغییر القلوب P. دلهای ناسرا دور ساختن T. خلقك کوکلنی ایرکتمك || Il n'y a rien qui éloigne plus les coeurs que le mépris, les mauvais traitemens سوء معامله‌دن وکسر عرضی موجب حالاتدن زیاده تنفیر قلوب ایده‌جك بر شئ یوقدر ـ تنفیر قلوبی مؤدّی اوله‌جق بر شئ یوقدر

ÉLOIGNÉ. A. بعید ـ منتحی ـ قاصی P. دور ـ گارین ـ T. ایراق ـ اوزاق ـ دورادور || Pays éloignés ممالك بعیده ـ ممالك قاصیه Temps éloigné وقت بعید ـ وقت دورادور Causes éloignées علل بعیده

On dit, qu'un homme est bien éloigné de faire quelque chose || Il est bien éloigné de faire ce que vous dites بو آدم سنك کلامکی ایفا ایلمکدن بغایت دور وبعید در ـ Et que cela est bien éloigné de ma pensée بو حال خاطرمدن ابعد بعید در Et qu'un homme est éloigné de son compte, pour dire, qu'il se trompe dans quelque pensée ظنّ وتخمیننده ایتدیکی حساب یاکلشدر ـ Et que deux personnes sont bien éloignées de compte, pour dire, que leurs calculs ne s'accordent pas حسابلرنده مباینت عظیمه واردر

ÉLONGATION. Terme d'Astronomie. Angle compris entre le soleil vu de la terre, et le lieu d'une planète A. بینونة السیّارتین T. ایکی سیاره بیننده‌کی آچقلق ـ دوری دوهرباسب ـ

ÉLOQUEMMENT. Avec éloquence A. بالبلاغة P. بروجه بلیغ T. سوز ابدلکیله ـ ناطقه پردازانه ـ شیواکارانه || Parler, écrire éloquemment بلاغت کلام ایله تکلّم وکتابت ایتمك

ÉLOQUENCE. L'art de faire passer avec force dans l'âme des autres, le sentiment dont on est pénétré A. فنّ البلاغة ـ طلاقة اللسان P. ناطقه پردازی ـ شیوایی ـ سخنرانی T. سوز ابدلکی || Haute éloquence بلاغت جلیله douce بلاغت لطیفه naturelle بلاغت ذاتیه ـ بلاغت فطریه La vraie éloquence بلاغت صحیحه وحقیقیه La fausse éloquence بلاغت

اهل خطبه‌نك طلاقتى L'éloquence de la chaire كاذبه بليغ اللسان Cet homme a beaucoup d'éloquence لسانلريدر كلام بليغ وناطقه پرداز برآدمدر Un discours plein d'éloquence La force de l'éloquence قوت بلاغت La véritable éloquence consiste encore plus dans les choses que dans les paroles بلاغت صحيحه اقوالدن زياده افعال ايله ثابت ومتحقق اولاندر

ÉLOQUENT. Qui a de l'éloquence *A.* طليق ـ بليغ اللسان ـ شيوا ـ ناطقه پرداز *P.* بسيط اللسان ـ منطيق ـ اللسان سوز *T.* سخن آفرين ـ سخنران ـ زبان آور ـ شيوا زبان ابدسى || Démosthène et Ciceron sont les plus éloquens orateurs de l'antiquité بين القدما فن خطابتده بلاغت كامله ايله ممتاز الاقران اولمش خطبانك اشهر واعلى فلان وفلان نامان خاطبلر در

Il se dit aussi des discours et des ouvrages d'esprit || Cette harangue est fort éloquente بو موعظه بغايت بليغ وفصيحدر Il a prononcé un panégyrique fort éloquent بغايت بليغ وفصيح بر نعت مصنع تقرير وبيان ايلدى — Et des termes dont on se sert pour s'exprimer || S'exprimer en termes éloquens الفاظ الفاظ بلاغت آميز ايله ـ بليغه ايله افادهٔ مرام ايتمك

On dit figur., Les larmes sont éloquentes, pour dire, qu'elles persuadent mieux que tout ce qu'on pourrait dire اشك چشمك قوت ناطقه‌سى غالبدر La colère est éloquente, pour dire, qu'elle rend éloquent ـ حال غضب مهيج بساطت لساندر Silence, regard éloquent سكوت وباخود نگاه پرگو وناطقه پرداز

ÉLU. Prédestiné à la vie éternelle *A.* مختار pl. مختارين ـ صافى pl. اصفيا *T.* سچلمش || Il y a beaucoup d'appelés, mais peu d'élus مدعوينك كثرتى وار ايسه ده مختارين عددى قليلدر Être du nombre des élus عدد وبرگزيدگانك عددى قليلدر اصفيا ومختاريندن معدود اولمق

Il se dit aussi d'un officier d'une élection, dont la principale fonction est de juger des contestations sur le fait de quelques impositions *A.* مختار الولاية ـ مختار القضا || Les élus d'une telle ville مختاران ولايت

ÉLUDER. Éviter avec adresse *A.* تجنب ـ تزايغ ـ تجافى *P.* كناره كردن ـ پهلو تهى كردن ـ گريزانيدن *T.* صاپتمق ـ بر تقريب صاوشدرمق || Éluder les artifices de quelqu'un ـ بر كمسنه‌نك حيل ودسايسندن تجنب ايتمك حيله‌لرينى صاپتمق

ÉLYSÉE ou CHAMPS ÉLYSÉS. En termes de théologie païenne, c'est un lieu dans les enfers, plein de prairies charmantes *T.* فضاى پهناى دار البقا

ÉMAIL. Préparation particulière du verre, auquel on donne différentes couleurs *A.* مينا *P.* مينا *T.* مينه || Faire appliquer de l'émail ضرب مينا ايتمك ـ الصاق مينا ايتمك ـ مينه ميناكارى Émail noir سياه مينا Portrait en émail تصوير ميناكارى قاقمق

Figur. La variété des fleurs *A.* وشى الازهار *P.* گوناگونى *T.* چيچكلرك آلاجه‌لغى شكوفها — On dit aussi, L'émail des dents, pour dire, l'éclat des dents *A.* ماء الاسنان ـ ظلم الاسنان ـ جلاء الاسنان *P.* آب وتاب دندان ـ رونق دندان *T.* ديش پارلاقلغى

ÉMAILLER. Appliquer de l'émail *A.* ضرب ـ الصاق المينا *P.* مينا زدن بر المينا *T.* مينه ياپشدرمق

Figur. Orner, embellir *A.* ايشا ـ اخضاب *P.* نقوش رنگارنگ زدن *T.* آلاجه‌لمق || La nature a émaillé ces prairies d'une variété admirable de fleurs اوديه وصحارى حيرتبخش عيون تماشابيان اولدجق نقوش رنگارنگ ازهار ايله ايشا دست قدرت ايله روى زمينده فرش ـ واخضاب اولندى اولنان قاليچهٔ رنگارنگ ازهارك آب وتاب ونضارتى حيرترسان عيون نظار در

ÉMAILLÉ. *A.* ملصوق بالمينا *P.* مينا زده *T.* مينه ياپشدرلمش *A.* موشا *P.* رنگارنگ *T.* آلاجه || Des prés emaillés de fleurs الوان ازهار ايله موشا بر صحرا

ÉMAILLEUR. Ouvrier qui travaille en émail *A.* صانع المينا *P.* ميناگر *T.* مينه‌جى

ÉMAILLURE. Application de l'émail sur quelque matière *A.* فن الالصاق المينا *P.* ميناگرى *T.* مينه‌جيلك — Et l'ouvrage de l'émailleur *A.* عمل مينائى *P.* ميناكارى *T.* مينه ايشى

ÉMANATION. L'action d'émaner. V. Émaner || L'émanation du Verbe كلمة اللهك انبعاثى Par voie d'émanation على طريق الصدور والانبعاث

Il se dit aussi de la chose qui émane *A.* سطيعة pl. سطيعات ـ صادرة pl. صادرات *T.* جيقمه || Les odeurs sont des émanations des corps odorants روايح اجسام معطره‌نك سطيعاتيدر L'autorité du Parlement est une émanation de la puissance royale پارلامنتو ديواننك رخصتى حكومت سلطانيه‌دن صدور ايدر

ÉMANCIPATION. Acte juridique par lequel on émancipe les mineurs *A.* رخصة لبهل الصغير *P.* خود سرئ فرزند نا رسيده *T.* يتشمامش جوجوغك كندو باشنه بوشلانمسى اذنى || Lettres d'émancipation ابهال صغيرى حاوى ويريلان حجّت

ÉMANCIPER. Mettre un enfant hors de la puissance paternelle, et un mineur, en état de jouir de ses revenus *A.* ابهال الصغير *P.* فرزند نا رسيده را خود سر كردن *T.* يتشمامش جوجوغى كندو باشنه بوشلامق || Ce père a émancipé son fils والد ولدينى ابهال ايلدى Un fils de famille ne peut, dans le pays de Droit écrit, ni contracter, ni acquérir pour lui, jusqu'à ce que son père l'ait émancipé احكام مكتوبه اوزره اداره اولنان مملكتده بر ولد مادامكه والدى طرفندن ابهال اولنميه عقد سند وتملّك ماله قادر دكلدر

S'ÉMANCIPER. Se donner trop de licence, sortir des bornes du devoir *A.* تجاوز الحدّ *P.* پرده بيرونى نمودن *T.* آشورى زياده تجاوز حدّ ايدرسك || Vous vous émancipez trop وارمق Il s'est extrêmement émancipé en cette rencontre بو بابده مبالغه اوزره حدّينى تجاوز ايلدى Vous vous émancipez trop pour un homme qui ne fait que de relever de maladie هنوز خستدلكدن قالقمش برآدمه كوره پك آشورى واررسك Il s'est émancipé à lui parler peu respectueusement صحبتده رسوم لايقهٔ احترامه عدم مراعات برله تجاوز حدّ ادب ايلدى

ÉMANCIPÉ. *A.* صغير باهل *P.* فرزند نا رسيدهٔ خود سر شده *T.* يتشمزدن اوّل بللو باشلو اولمش جوجوق

ÉMANER. Sortir, découler de quelque chose *A.* انبعاث ـ صدور *P.* صادر شدن *T.* جيقمق || Le Verbe émane du Père éternel كلمة الله اب ازليدن صدور ايدر Le Saint-Esprit émane du Père روح قدس ابدن صدور ايدر Les influences qui émanent des planètes سيّاراتدن صدور ايدن تاثيرات Un édit qui émane de la puissance royale جانب سلطانيدن صدور ايدن حكم وفرمان — Il se dit aussi, des corpuscules subtiles qui s'exhalent des corps par une espèce de transpiration *A.* انفصاح *P.* ژوشيدن *T.* صيزوب جيقمق — En parlant des corpuscules qui s'exhalent des corps odorans, on emploie les mots *A.* فيحان ـ انتشار ـ سطوع *P.* پاشيده شدن ـ افشانده شدن *T.* بايلمق || Il y a des corpuscules qui émanent des corps odorants, et qui causent les odeurs اجسام عطرناكدن فايح وحدوث رايحديه باعث بعض ذرّات وار در

ÉMANÉ. *A.* صادر ـ منبعث *T.* جيقمش

ÉMARGEMENT. V. Émarger.

ÉMARGER. Porter quelque chose en marge d'un compte, d'un inventaire *A.* ثبت فى الهامش ـ اخراج الى الهامش *P.* در كنار نوشتن *T.* كناره جيقارمق || Émarger les différentes sommes d'une imposition طرح اولنان تكليفك متعدّد يكونلرينى هامش صحيفده ـ هامش صحيفهٔ دفترده اخراج ايتمك هامش ورقده ثبت واشارت ـ اخراج ايله جمع ايتمك ايتمك

EMBALLAGE. V. Emballer.

EMBALLER. Envelopper d'une toile une caisse de marchandises, pour la garantir du mauvais temps *A.* اعكام ـ ترزيم *P.* تكوير ـ دنك باغلمق *T.* پرونديدن ـ تنگ بستن || Emballer des hardes اثوابى تكوير وترزيم ـ بوك باغلمق des livres كتاب دنكلرينى باغلمق ايتمك

EMBALLÉ. *A.* معكوم ـ مرزّم *P.* پرونديده ـ تنگ بسته *T.* دنك باغلنمش

EMBALLEUR. Qui emballe des marchandises, des hardes *A.* مرزّم *P.* پرونده بند ـ تنگ بند *T.* دنك باغليجى

EMBARGO. Défense faite aux vaisseaux marchands de sortir des ports *A.* حبس السفينة ـ توقيف السفينة ـ سلب السكّان *T.* السفينة لتوقيفها || كميبى دومنى آلوب اليقومق Mettre un embargo كميلرك دومنلرينى آلوب حبس وتوقيفلرينه دومنلرك اخذيله كميلرى توقيف ايتدرمكه ـ مبادرت اولنمق

EMBARQUEMENT. Action de s'embarquer, ou d'embarquer une chose *A.* ركوب على السفينة ـ وضع فى السفينة *P.* كشتى سوارى ـ در كشتى سازى *T.* كمى‌يه بنمه ـ كمى‌يه يوكلتمه Il se prend aussi pour les frais qu'il en coûte pour embarquer des marchandises *A.* مصارف التحميل السفينة *P.* مصارف در كشتى سازى *T.* كمى‌يه يوكلمه خرجى

EMBARQUER. Mettre dans une barque, dans un vaisseau *A.* تحميل فى السفينة ـ اركاب على السفينة ـ وضع فى السفينة *P.* در كشتى كردن ـ در كشتى نهادن *T.* كمى‌يه بندرمك ـ كمى‌يه يوكلتمك || Embarquer l'armée عسكرى سفينديه Embarquer des marchandises امتعه واشيايى سفينديه وضع وتحميل ايتمك وضع واركاب ايتمك

EMBARQUER en grenier, signifie, embarquer sans emballer *T.* دوكمه اولدرق يوكلتمك || On embarque en grenier le sel,

le blé, le biscuit طوزی وذخیره‌یی وپکسمادی دوکمه اولدرق سفینه‌یه یوکلدرلر

S'EMBARQUER. *A.* رکوب علی السفینة *P.* کشتی سوار شدن *T.* کمی‌یه بنمک || Nous nous embarquâmes à Toulon تولون اسکله‌سنده سفینه‌یه رکوب ایلدک ـ سفینه‌یه راکب اولدق

EMBARQUER, signifie figur., engager à quelque chose *A.* سوق *P.* راندن *T.* سورمک || On l'a embarqué dans une méchante affaire فلان کشی بر امر ردیّ‌یه سوق اولندی ـ فلان کشی‌یی برفنا ایشه سوردیلر ـ سوق ایتدرلدی ـ

On dit, S'embarquer, dans le même sens *A.* تسویق النفس *P.* خودرا راندن *T.* کندو‌یی سورمک || S'embarquer au jeu قماره تسویق نفس ایتمک Ne vous y embarquez pas, si vous me croyez بنی دیکلر ایسه‌ک بو خصوصک ایچنه کندوکی سورمه S'embarquer trop avant dans une fausse démarche برحرکت نا سزایه مبالغه ایله تسویق نفس ایتمک

EMBARRAS. Obstacle qu'on rencontre dans un chemin, dans un passage *A.* مزاحمة pl. مزاحمات ـ معترض pl. معترضات ـ حایل pl. حوایل ـ عائقة pl. عوائق *P.* سدّ راه *T.* چپارزلق || Il y a toujours de l'embarras dans une telle rue فلان زوقاقده مزاحمات ومعترضات دائما اکسک دکلدر L'embarras des carrosses et des charrettes هنطولرک وعربه‌لرک مزاحمتی Grand embarras حائل قوی Faire de l'embarras حائل ومزاحم اولمق ـ سدّ راه اولمق Se tirer d'un embarras دفع حائل ایتمک ـ حائل ومعترض اولان شیدن تفصّی ایتمک Faire causer un embarras ایراث مزاحمه واعتراض ایتمک Éviter les embarras حوائل وعوائقدن تجنب ایتمک ـ حوائل ـ عوائق ومزاحماتدن بر ـ وعوائقی بر تقریب صاوشدرمق تقریب شیوشمک

Figur. Confusion de plusieurs choses difficiles à débrouiller *A.* اشتباک ـ تشوّش *P.* پیچاپیچی *T.* قارشقلق ـ چپرشکلک || Il y a bien de l'embarras dans ce procès-là بو دعوا بغایت مشتبک ومشوّشدر

Il signifie aussi, la peine que donne une multitude d'affaires *A.* غائلة pl. غوائل || Je me trouve dans un embarras d'affaires le plus grand du monde جهانده مثلی نا مشهود بر غائلهٔ عظیمده یم

Et l'irrésolution dans laquelle on se trouve, lorsqu'on ne sait quel parti prendre *A.* تشوّش الذهن *P.* دُغدغهٔ درون *T.* دُغدغهٔ خاطر || Je me suis vu dans un étrange embarras کلّی ذهنم تشوّش عظیمه ـ مرتبه دغدغهٔ خاطره دوچار اولدم اوغرادی Embarras d'esprit دغدغهٔ خاطر

En parlant de maladie, il signifie, un commencement d'obstruction *A.* مزاحمة ـ ثقلة ـ زحمة *P.* رنج *T.* صیقشمه ـ زحمت || Il y a de l'embarras مزاحمه وار در Ce n'est qu'un embarras dans le foie جکرده بر نوع مزاحمه‌دن غیری شیٔ دکلدر

EMBARRASSANT. Qui embarrasse *A.* باعث الزحمة ـ مورث الثقلة *P.* رنج آور *T.* صیقندی ویریجی || Les bagages sont embarrassants dans une marche احمال واثقال وقت سیر وحرکتده بادئ ثقلتدر Ces choses-là sont embarrassantes بو شیئلر ایراث زحمت وثقلت ایدر مقوله‌دندر Cela est embarrassant à porter بو شیئک نقلنده ثقلت وار در

On dit aussi, Homme embarrassant, femme embarrassante *A.* ثقیل الروح *P.* گرانجان *T.* صیقندی ویرر

EMBARRASSER. Causer de l'embarras *A.* تصدّد ـ تعرّض ـ ایراث المزاحمة ـ ایراث الاعتراض ـ *P.* ثقلت آوردن *T.* چپارزلق ویرمک || Embarrasser le chemin طریقه ایراث تصدّد وتعرّض ایتمک Cette charrette embarrasse le chemin بو عربه یولده بادئ تصدّد واعتراض اولور ـ معترض اولور Voila un lit qui embarrasse trop cette chambre اشته بو یتاق اوطه ایچنده بادئ تصدّد ومزاحمه اولور Ces moulins embarrassent le cours de la rivière بو دکرمانلر جریان نهره معترضدر

Et empêcher la liberté du mouvement *A.* تصعیب الحرکة *P.* جنبشرا دشوار ساختن *T.* حرکتدن آلیقویمق ـ حرکتی کوجلشدرمک || Ôtez votre manteau, il ne fait que vous embarrasser بو قپودی جیقار سیر وحرکتکی تصعیب ایدر Les bottes embarrassent à marcher چزمه کزمکی تصعیب ایدر

On dit figur., Embarrasser une affaire, une question, pour dire, la rendre obscure et pleine de difficultés *A.* تصعیب ـ تعکیل ـ ایراث الارتباک ـ ایراث الاشکال ـ ایراث الاشتباه *P.* پیچیدن *T.* چپرشکلک کتورمک ـ کوجلشدرمک || Vous embarrassez trop cette affaire, cette question مصلحتی ومسئله‌یی پک تصعیب ایدرسک ـ مصلحته ایراث اشکال واشتباه ایدرسک

Il signifie aussi, mettre en peine, donner de l'irrésolution *A.* تشویش الخاطر *P.* دُغدغهٔ درون آوردن ـ ذهنرا بتلاشی

دغدغهٔ خاطر *T.* كتورمك انداختن || Ce que vous dites m'embarrasse fort سويلديككز كلام غاية الغايه دغدغهٔ خاطره تشويش خاطرى موجبدر - سبب اولور On l'a fort embarrassé, il ne sait quel parti prendre فلان كشى يه زياده ايراث دغدغهٔ خاطر اولنديغندن نه كونه تدبيره تشبث ايده جكنى بيلميور

S'EMBARRASSER || Il s'embarasse de tout ادنا شيدن تلاشى ايدر Il s'embarrasse dans ses discours صحبتنى شاشورر Ne vous embarrassez point dans cette affaire-là بو خصوصده ارتكاب زحمت وتلاش ايتمه - On dit, Ne vous embarrassez point de cette affaire-là, pour dire, ne vous en inquiétez pas بو خصوصده تلاش ايتمه C'est un homme qui ne s'embarrasse de rien, pour dire, que rien ne lui fait de la peine هيچ بر شيدن جانى صيقلمز - Et en parlant d'un malade, que sa tête s'embarrasse راسنده آثار زحمت واردر que sa poitrine s'embarrasse صدرنده صدرده زحمتى - آثار رنجش وزحمت ظهوره باشلادى ثقلتى وار در - وار در

EMBARRASSÉ. || Il a la tête, la langue embarrassée باشنده ولساننده ثقلت وار در Air embarrassé سيماى زحمت آلود اسلوب ثقلتنما - هيئت زحمتنما Contenance embarrassée

EMBATAGE. Application de bandes de fer sur une roue *A.* لصوق الحديد على المحالة *P.* بچرخ آهن زدن *T.* تكرلكه دمور قاپلمه

EMBÂTER. Mettre le bât à une bête de somme *A.* توكيف *P.* پالان زدن *T.* سمر اورمق

EMBAUMEMENT. Action d'embaumer *A.* حناطت *P.* طيب سايى *T.* قوقولو ياغلر سورمه

EMBAUMER. Ouvrir un corps mort, et y mettre des drogues odorantes, pour empêcher qu'il ne se corrompe *A.* تحنيط - احناط *P.* طيب سايبدن *T.* قوقولو ياغلر ايله ياغلتمق || Embaumer un corps mort تحنيط ميت ايتمك

Et parfumer, remplir de bonne odeur *A.* تطييب - تعطير - تمسك *P.* عطرناك ساختن - خوشبو كردن *T.* قوقولتمق || Il vient une odeur de ces oranges qui embaume toute la maison اشبو پورتقاللردن فيحان ايدن رايحهٔ طيبه خانه يى جملهٔ تعطير ايدر Ce vin embaume la bouche بو باده معطر دماغدر - ذايقه معطر در

EMBAUMÉ. *A.* معطر - ممسك *P.* عطرناك *T.* قوقولو

EMBÉGUINER. Envelopper la tête de linge ou d'autre chose *A.* اعتجار *P.* سر بند نهادن *T.* باش باغلمق

EMBELLIR. Ajouter à des objets des formes qui les rendent agréables *A.* تحسين - تجميل - تزيين *P.* پيراستن - آراستن - زيب وزيور دادن *T.* بزهمك || Embellir une maison خانه يى تزيين ايتمك Une fontaine embellit fort un jardin باغچه ده عين ما بادئ زيب وزينتدر Les ajustemens embellissent une femme پيرايش كسوت ولباس نسوانك تجميل وتحسيننه مدار كيدر

Il signifie aussi, devenir beau *A.* كسب الجمال *P.* زيبايى پذيرفتن *T.* كوزللك پيدا ايتمك - كوزللنمك || Elle ne fait qu'accroître et embellir كسب نمو وريعان وتزييد حسن وآن ايتمكده در

On dit, Embellir un conte, une histoire, pour dire, les orner aux dépens de la vérité *A.* تمويه - نمنمة - زخرفة - ترقيش *P.* سخنرا بزيور دلفريب آراسته كردن *T.* سوز دوزمك - حكايه يى تمويه || Il a embelli cette histoire كلامى يالدزلمق وترقيش ايلدى

EMBELLI. *A.* مزين *P.* آراسته - پيرايش يافته *T.* بزنمش *A.* مرقش - مموه - مزخرف *P.* بزيور دلفريب آراسته *T.* يالدزلنمش

EMBELLISSEMENT. Action d'embellir *A.* تزيين pl. تزيينات *P.* زيب وزيور - آرايش - پيرايش *A.* تجميل pl. تجميلات - *T.* بزهمه - زيب وزينت - || Cet homme travaille beaucoup à l'embellissement de sa maison بو آدم خانه سنك زيب خانه سنى تزيين وتحسينه - وزينتنه چوق سعى ايدر غايت سعى ايدر

Et la chose même qui fait l'embellissement *A.* زين *P.* ازيان *P.* زينة - پيرايه *T.* بزك || Ce canal est un grand embellissement à cette maison بو محلده جريان ايدن جدول فلان خانه يه زينت عظيمه در Les figures sont les embellissemens du discours مجاز وكنايه وسيلهٔ تزيين كلامدر

EMBESOGNÉ. Occupé à quelque besogne *A.* مشغول *P.* مشغله دار *T.* ايشى اولان

EMBLAVER. Semer une terre en blé *A.* زرع الحنطة *P.* بغداى كندم كشتن *T.* اكمك

EMBLAVÉ. *A.* مزروع بالحنطة *P.* كندم كشته *T.* بغداى اكلمش || Terre emblavée بر ش بغداى اكا

EMBLAVURE. Terre ensemencée de blé *A.* مزرعة الحنطة *P.* كشتزار گندم *T.* بغدای تارلاسی

EMBLÉE. Ce mot s'emploie toujours avec la préposition De, et signifie, du premier effort, de plein saut *A.* حملةً واحدةً — دفعةً *P.* بر حمله *T.* بیک حمله — بر یورویشده — بر حملهده || Prendre une ville d'emblée بو بلدهیی همان بر حملهده فتح وتسخیر ایتمک — On dit figur., Emporter une affaire d'emblée بر دفعهٔ تسخیر ایتمک — مصلحتی بیک حملهده تسخیر ایتمک

EMBLÉMATIQUE. Qui tient de l'emblème *A.* متعلق بصورة المثالية

EMBLÈME. Espèce de figure symbolique *A.* صورة مثالية || Emblème ingénieux بر صورت مثالیهٔ مخیّل ومصنّع Expliquer un emblème بر صورت مثالیهنک معناسنی ویرمک Composer un emblème بر صورت مثالیه ترتیب وانشا ایتمک

s'EMBOIRE. S'imbiber *A.* تشرّب — نشف *P.* نوشیدن *T.* ایچمک

Embu. *A.* متشرّب *P.* نوشیده *T.* ایچلمش

EMBOISER. Engager quelqu'un par de petites flatteries à faire ce qu'on souhaite de lui *A.* ارضاء بالتبصبص *P.* بچابلوسکاری همساز کردانیدن *T.* یلتاقلندرق قوغه کتورمک

EMBOÎTEMEMT. La position d'un os dans autre *A.* اندماج — انغلال *P.* در یکدیگر همبستگی *T.* کیروب برلشمه — صوقشمه || L'emboîtement d'un os عظم اندماج — بر کمیکک صوقشمهسی

EMBOÎTER. Enchâsser une chose dans une autre *A.* ادماج — إحدهما في الآخر *P.* در یکدیگر بهم بستن *T.* صوقشدرمق — بری برینک ایچنه برلشدرمک || C'est une merveille de voir comme la nature emboîte les os les uns dans les autres ید قدرت عظامک بری برلرینه ادماجنی نوجهله ترتیب ایلدیکنی کورمک بر امر حیرتبخشادر

Il se dit aussi des assemblages de menuiserie ou de métal *A.* تداخل — تراکب *P.* بهم پیوستن *T.* بری برینه کچورمک — کیرشدرمک ||Ces ais sont bien emboîtés l'un dans l'autre بو تختهلر بری برلرینه کرکی کبی متقاخل ومتراکبدر — Emboîter des tuyaux *T.* بوریلری بری برلرینه کچورمک

EMBOÎTURE. L'endroit où les choses s'emboîtent *A.* موصل — محل الاندماج *P.* بندگاه *T.* کیرش یری

EMBOLISME. Terme d'Astronomie. Intercalation *A.* کبس V. Intercalation.

EMBOLISMIQUE. Intercalaire *A.* کبیسا || Année embolismique سنهٔ کبیسا

EMBONPOINT. La constitution d'un corps gras et replet *A.* ارتوا *P.* تنومندی *T.* ات طولغونلغی || Avoir trop d'embonpoint وجود بغایت مرتوی اولمق — کسب تنومندی Reprendre, recouvrer son embonpoint مقدمکی ارتوای وجودی تحصیل ایتمک Il a beaucoup perdu de son embonpoint ارتوای بدنی کسب نقصان ایتدی — تنومندلکی نقصان پذیر اولمشدر

EMBORDURER. Mettre une bordure à un tableau *A.* تطریز *P.* کنارکشیدن *T.* کناز جویرمک — پرواز جکمک — پروازلتمک || Il a fait embordurer richement ce tableau بو تصویره مرصّع بر پروازجکدی — برکنار جکدی

Embordubé. *A.* مطرّز *P.* کنار بسته *T.* کنارجوبرلمش — پروازلنمش

EMBOUCHER. Ce verbe a diverses significations selon les substantifs avec lesquels il se joint. Ainsi on dit, Emboucher une trompette, un cor, pour dire, les mettre à sa bouche, afin d'en tirer des sons *A.* اخذ في الفم *P.* در دهان گرفتن *T.* آغزه آلمق — Emboucher un cheval, pour dire, lui faire un mors convenable à sa bouche *A.* تطبیق اللجام في فم الفرس *P.* باسب لگام برازیدن *T.* آتک آغزینه کم اویدرمق — Emboucher quelqu'un, pour dire, le bien instruire de ce qu'il a à dire *A.* تلقین الکلام — نشع الکلام — تعلیم الکلام *P.* سخن آموختن *T.* سوز اوکرتمک

On dit, qu'un homme est mal embouché, pour dire, qu'il parle impertinemment, qu'il dit des paroles indécentes *A.* فحّاش *P.* بد زبان *T.* آغزی پیس

S'emboucher. Il se dit d'une rivière qui se jette dans une autre, ou qui se décharge dans la mer *A.* انصباب *P.* در ریزان شدن — افتادن *T.* دوکلمک || Cette rivière, après avoir passé le long des murailles d'une ville, va s'emboucher dans la mer فلان نهر فلان شهرک سورندن بویدن بویه مرور ایلدکدنصکره دریایه منصبّ اولور La Marne s'embouche dans la Seine مارنه نهری سنا نهری ایچنه منصبّ اولور

EMBOUCHOIR. Le bout d'une trompette ou d'un cor, qui se sépare, et qu'on applique lorsqu'on veut en sonner *A.* قصب البوق *P.* ماسورهٔ کرّهنای *T.* زورنا ماسورهسی

EMBOUCHURE. L'entrée d'une rivière dans une autre, ou dans la mer *A.* فوهة pl. فوایه *P.* دهانه *T.* آغز — بوغاز || L'embou-

chure de la rivière de Seine سنا نهرینك بوغازی Cette rivière a tant de lieues de large à son embouchure dans la mer شو نهرك دریایه دوكلدیكی بوغازی عرضی شو مقدار در

Il se dit aussi de la partie du mors qui entre dans la bouche du cheval *A.* مسحل *P.* دهانهٔ اسب *T.* كم طماغی || Embouchure rude, aisée اغر یاخود خفیف كم طماغی

Embouchure de trompette. C'est la partie de cet instrument que l'on met dans la bouche pour en tirer des sons *A.* فم الزمارة *P.* دهانهٔ نای *T.* دودك آغزی

EMBOUQUER. Terme de Marine. Entrer dans un détroit, dans un canal *A.* دخول فی الفوهة ـ تفوه *P.* بدهانه در آمدن *T.* بوغازه كیرمك

EMBOURBER. Mettre dans un bourbier *A.* تسویخ ـ رطم ـ ابحال *P.* جاموره باتورمق ـ بتاقلغه دوشرمك *T.* بوحلازار در انداختن || Ce cocher nous a embourbés بو عربهجی بزی وحلازاره دوشردی

S'embourber. *A.* ارتطام ـ تسوخ *P.* در ـ در وحلزار افتادن *T.* بتاقلغه دوشمك پا در گل شدن ـ گل افتادن

Il se dit aussi en Médecine, pour dire, se charger d'humeurs corrompues *A.* تراكم المواد الفاسدة || Le cerveau s'embourbe dans les épilepsies علت صرعه مبتلا اولنلرك دماغنده مواد فاسده تراكم ایدر

On dit figur. Embourber quelqu'un dans une mauvaise affaire *T.* فلان كشی‌یی برملوث مصلحت ایچنه ارطام ایتمك ـ بر مردار ایشه بیلاشدرمق ـ بر مردار ایشه دوشورمك ـ فلانی آلودهٔ لوث ایتمك || Il l'a embourbé dans cette affaire بو مصلحتده ارطام ایتدردی ـ بیلاشدردی S'embourber dans une méchante affaire بر ملوث مصلحتك ایچنده ارتطام دوشمك ـ بیلاشمق ـ آلوده اولمق ـ واستیحال ایتمك

Embourbé. *A.* مرطم ـ موحول *P.* پا در گل ـ در گل افتاده جاموره دوشمش ـ جاموره باتمش *T.* شده

EMBOURRER. Garnir de bourre *A.* حشو ـ املاء بالبقامة *P.* بالحشو املاء *T.* باپشمریزه آگندن قتیق طولدرمق

Embourré. *A.* محشو *P.* اگنده *T.* قتیق طولمش

EMBOURSER. Mettre en bourse *A.* اكتیاس *P.* در كیسه كردن *T.* كیسه‌یه قویمق || J'ai dépensé l'argent que j'ai reçu, je n'en ai rien embourse كسب ایلدیكم اقچه‌یی صرف ایدوب بر حبه در كیسه ایده‌مدم

Embourse. *A.* موضوع فی الكیس *P.* در كیسه كرده *T.* كیسه‌یه وضع اولنمش

EMBRASEMENT. Grand incendie *A.* ضریم عظیم ـ حریق عظیم *P.* آتش بزرك *T.* بیوك یانقین || L'embrasement de Troie فلان شهرك حریق عظیمی Une légère étincelle peut causer un grand embrasement بر شرارهٔ صغیره حریق عظیمه سبب اوله بیلور

Figur. Combustion, grand trouble dans un État *A.* لهیب نائرة ذات الضرام الاختلال ـ ساعورة الفتنة ـ الفتنة *P.* آتش شورش وآشوب *T.* قارغشقلق آتشی || Cet embrasement allait gagner les provinces, on l'arrêta heureusement سر زدهٔ ظهور اولان نائرهٔ ذات الضرام فتنه واختلال ممالك اطرافه تجاوز وسرایت ایده‌جكی صورتی رو نما اولمشیكن حمداً لهیب پر نهیب ـ لله تعالی تسكین وانطفاسی میسر اولمشدر فتنه واختلال حمداً لله تعالی محل نشأتنده توقیف آتش تیز خیز شورش وآشوبك تسكینی میسر ـ اولنمشدر اولمشدر

EMBRASER. Mettre en feu *A.* احراق بالنار ـ تنشیط ـ ایقاد *P.* سوزانیدن ـ سوختن *T.* یاقمق ـ یرمك ـ آتشه طوتشدرمق || Embraser une maison, une ville بلده‌یی وخانه‌یی احراق بالنار ایتمك ـ Il se dit figur. de la guerre, de l'amour || L'amour divin embrase son coeur آتش عشق الهیله درونی پر La لوعهٔ عشق الهی ایله ملتهب الفؤاد در ـ سوز وگدازدر guerre a embrasé toute l'Europe نائرهٔ حرب وقتال مجموع اوروپایی علولندردی

S'embraser. *A.* تنشیط ـ استضرام ـ احتراق ـ تضرم ـ توقد *P.* استعار ـ آتشناك شدن *T.* آتشلنمك ـ طوتشمق ـ علولنمك || Cette matière s'embrase facilement سهل التوقد اولان ماده‌لردندر سهل الاستضرام ـ

Embrasé. *A.* محترق ـ متوقد ـ متضرم *P.* سوخته ـ سوزان ـ آتشناك *T.* یانمش ـ طوتشمش ـ علولنمش

EMBRASSADE. Action de s'embrasser *A.* معانقة pl. معانقات *P.* در آغوشی *T.* قوجاقلمه

EMBRASSEMENT. Action d'embrasser. V. ce mot.

Il signifie aussi, la conjonction de l'homme et de la femme *A.* قربان || Embrassemens légitimes قربان حلال Embrassemens illégitimes قربان حرام

EMBRASSER. Serrer avec les bras *A.* معانقة ـ تعانق *P.*

در آغوش - خجالیدن - آغوشیدن - آغوشتن - در بر گرفتن - قوجاقلمق *T.* اندر کنار کردن - در بر کشیدن - کردن قوجاغه صارمق || Ils ont fait leur accommodement, et ils se sont embrassés بینلرنده بعد المصالحه برى برلریله معانقه ایلدیلر Se jeter aux pieds d'un prince, lui embrasser les genoux پادشاهك آیاغنه صارلمق Cet arbre est si gros, que deux personnes ne sauraient l'embrasser بو آغاج اول قدر اضخمدر که ایکی کشی قوجاقلیه‌مز

Figur. Environner, ceindre *A.* احاطة *P.* وا - سرنگیدن - بگرد آوردن *T.* قوشاتمق || La mer embrasse la terre بحر ارضى احاطه ایدر Cette rivière se sépare en deux, et embrasse une grande étendue de pays فلان نهر ایکی شقه انقسام ایله مسافات بعیدهٔ ارضى احاطه ایدر

Il signifie aussi, contenir, renfermer *A.* احاطة - استیعاب - اشتمال *P.* در گرفتن *T.* ایچنه آلمق || Cette question embrasse bien des matières بو مسئله مواد عدیده‌یی مشتملدر C'est un esprit capable d'embrasser toutes sortes de sciences علوم وسعت عقلى جمیع - گوناگون احاطه‌سنه صالح بر عقلدر کافهٔ علومك اشتمالنه صالحدر - علومك استیعابنه صالحدر

Et entreprendre une affaire, s'en charger *A.* التزام *P.* در عهده کردن *T.* یوکلنمك || Il embrasse toutes les affaires qu'on lui propose کافهٔ - کندویه عرض اولنان کافهٔ امورى التزام ایدر - امورك تنظیمنى در عهده ایدر - On dit aussi figur., Embrasser un parti بر طرفى التزام ایتمك Embrasser un état, une profession اتخاذ ایتمك - بر کونه حرفتى التزام ایتمك Embrasser la défense de quelqu'un بر کشینك امر حمایتنى التزام ایتمك sa cause, sa querelle دعواسنى ومعارضه‌سنى التزام ایتمك Embrasser la vie religieuse طریقت رهبانیتى التزام ایتمك la profession des armes طریقت عسکریه‌یى التزام ایتمك

EMBRASURE. Ouverture qu'on pratique dans les batteries, dans les bastions, ou dans les murailles des places fortes, pour tirer le canon *A.* ثقب السور pl. ثقوب السور *P.* کلوخ - انداز *T.* فدرونك - مازغال دلیکى

EMBROCATION. Terme de Chirurgie. Espèce d'arrosement et de fomentation que l'on fait sur quelque partie malade avec une éponge ou des étoupes *A.* نطول *P.* بر زدگى آب دوایى *T.* علاجلو صو ایله صولمه

EMBROCHER. Mettre à la broche *A.* تسفید *P.* بگردناى زدن *T.* شیشه صاپتمق - شیشه کچورمك || Bien embrocher la viande لحم ایتمك لایقى اوزره تسفید

EMBROCHER quelqu'un. Lui donner un coup d'épée au travers du corps *A.* اجافة السیف *P.* شمشیر سپوختن *T.* فلانه قلیچ صاپلتمق

EMBROUILLEMENT. Action d'embrouiller *A.* استواط - اشتباك - تشوّش - التباك - تلبك - اختلاط *P.* پیچش - شوریدگى - *T.* قارشقلق || Embrouillement d'affaires استواط امور - اشتباك - اختلاط ذهن - اختلاط عقل - تشوّش العقل d'esprit امور - شوریدگى عقل

EMBROUILLER. Mettre en confusion *A.* تسویط - تشبیك - تلبیك - تخلیط - تشویش *P.* شوریدن - پیچیدن - پیچاپیچ کردن *T.* قارشدرمق - قارش مورش ایتمك || Il a embrouillé l'affaire مصلحتى تشبیك ایلدى - مصلحته ایقاع - مصلحتى مشتبك وپیچاپیچ - اختلاط واشتباك ایلدى - ذهنمى تشویش ایلدى Il m'a embrouillé l'esprit ایلدى تخلیط ذهنمى موجب اولدى - مختلط وشوریده ایلدى

S'EMBROUILLER. Perdre le fil de sa pensée, de son discours *A.* فوت السلك الکلام - تعتعة - تتعتع - ارتباك الکلام *A.* *P.* زبان پیچیدن *T.* لاقردى‌یى شاشورمق || Il s'embrouille aisément ارتباك - جزئى سببدن سلك کلامنى فوت ایدر کلامه گرفتار اولور

ÉMBROUILLÉ. *A.* مختلط - مشتبك - مشوّش *P.* شوریده - پیچیده *T.* قارشمش - قارش مورش اولمش || Esprit embrouillé ذهن مختلط - عقل شوریده Style embrouillé انشاى - امر مشتبك Affaire embrouillée سبك مختلط - مشتبك - معانى Idées embrouillées مصلحت پیچاپیچ - معانىٔ مختلطه قارش مورش معنالر - معانىٔ پیچاپیچ - شوریده

EMBRUMÉ. Qui est chargé de brouillard *A.* ذو الضباب - متضبب *P.* میغ آلود *T.* طومانلو

EMBRYOLOGIE. Terme de Médecine. Traité sur le foetus *A.* بحث عن الجنین

EMBRYON. Foetus *A.* جنین V. Foetus.

EMBRYOTOMIE. Terme de Chirurgie. Dissection anatomique d'un embryon *A.* تشریح الجنین

EMBRYULKIE. Terme de Chirurgie. Opération par laquelle on tire l'enfant du ventre de la mère *A.* جذب الجنین عن

بطن المرئة

EMBÛCHE. Entreprise secrète pour surprendre quelqu'un *A.* حبالة الدسيسة *P.* دام مكر وآل *T.* حيله دوزاغى ‖ Dresser des embûches ترتيب حبايل مكرواحتيال ايتمك Il lui avait dressé une embûche qui a été découverte ترتيب ايلديكى دام حيله ـ حبالهٔ دسيسه وتزوير خارجه اخراج اولندى Il s'est sauvé des embûches qu'on lui avait dressées ميدانه چيقدى قصد اساءت ايله ترتيب اولنان حبايل مكر ايصال ضرّ واساءت نيّت ـ ودسيسه‌دن رها يافته اولمشدر فاسده‌سياه زير پردهٔ خفاده ترتيب اولنان دام فساد وتزويردن تفحّص واستخلاصه ظفرياب اولمشدر

EMBUSCADE. Embûche dressée dans un bois ou quelqu'autre lieu, pour surprendre les ennemis *A.* كمين ـ مكمن pl. مكامن *P.* كمينگاه ـ نخچيز ـ نخچيز گاه ـ گوشان *T.* پوصو ‖ Dresser une embuscade ترتيب كمينگاه ـ نصب كمين ايتمك Donner dans une embuscade مكمن پوصو قورمق ـ ايتمك Éviter une embuscade پوصويه اوغرامق ـ اعدايه گرفتار اولمق ترتيب ـ ترتيب اولنان كمينگاهدن تجنّب ايتمك Se mettre, se tenir en embuscade اولنان كمينگاهى صاوشدرمق كمين ـ كمينگاهده قرار گير ترصّد وانتظار اولمق Découvrir une embuscade مكمن اعدايى خارجه خفاده اخراج ايتمك

s'EMBUSQUER. Se tenir en embuscade *A.* اتّخاذ ـ تكمّن *P.* در كمينگاه جا گرفتن *T.* پوصولنمق ‖ Ils s'étaient embusqués dans un bois براورمان ايچنده اتّخاذ مكمن ايتمشلر بيشه زارده كمينگير اولمشلر در ـ ايدى

EMBUSQUÉ. *A.* مكمّن *P.* كمينگير *T.* پوصولنمش

ÉMENDER. Terme de Palais. Corriger, réformer *A.* اصلاح *P.* درست كردن *T.* اصلاح ايتمك ‖ La Cour émendant ordonne que... جانب شرعدن بعد الاصلاح بويله حكم اولنور كه

ÉMERAUDE. Pierre précieuse de couleur verte *A.* زمرّد *P.* زمرد *T.* زمرد ‖ Émeraude qui a des taches, des nuages بنكلو وطومانلو زمرد Émeraude bien taillée تراشى كوزل زمرد Emeraude brute خام زمرد

ÉMERGENT. Terme de Physique. Il ne se dit qu'en cette phrase, Les rayons émergens, pour dire, les rayons de lumière qui sortent d'un milieu, après l'avoir traversé *A.* اشعّهٔ نافذهٔ من كبد فلان

ÉMERI. Pierre ferrugineuse *A.* سنباذج *P.* سنباده *T.* ضونپاره

ÉMERILLON. Espèce d'oiseau de fauconnerie *A.* زرّق pl. زراريق *P.* سپيد رو *T.* اسپرى طوغان

ÉMÉRITE. Celui qui quitte un emploi, pour jouir des honneurs et de la récompense de ses services *A.* متقاعد *T.* اوتوراق

ÉMERSION. Il se dit des planètes, quand elles commencent à reparaître, après avoir été cachées par une autre *A.* انكشاط انكشاف القرن السيّارة ـ الحاجب السيّارة *P.* چهره نمايئ سيّاره‌نك اوجى آچيلوب كورنمسى *T.* كنارهٔ سيّاره

ÉMERVEILLER. Il ne se dit qu'au passif, en parlant d'une surprise qui nous attache avec une espèce de charme, à un objet qui nous paraît merveilleux. V. S'émerveiller ‖ J'en suis tout émerveillé بو خصوص بكا بسبتون بادئ تعجّب واستغراب جملهٔ عالم دوچار Tout le monde en a été émerveillé اولمشدر انگشت بدندان تعجّب ـ تعجّب واستغراب اولمشدر پشت بر ديوار حيرت اولمشدر ـ واستغراب اولمشدر

S'ÉMERVEILLER. *A.* استغراب ـ استعجاب ـ تعجّب *P.* شگفتن *T.* عجبلنمك ـ طكلمق ‖ Il n'y a pas de quoi s'émerveiller بادئ استغراب اولەجق حالت يوقدر

ÉMERVEILLÉ. *A.* متعجّب *P.* شگفته ـ شگفتيافته ـ دوچار ـ عجبلنمش ـ طكلمش *T.* تعجّب واستغراب

ÉMÉTIQUE. Vomitif *A.* مقيّئ *P.* هراش آور ـ هراشاننده ـ قوصدريجى علاج *T.* شكوفه انگيز ‖ On lui a donné un émétique فلانه دواى مقيّئ ايچورديلر Il ne veut point prendre d'émétique استعمال ـ دواى مقيّئ تناولندن استنكاف ايدر قوصدريجى علاج آلمق استمز ـ مقيّئدن امتناع ايدر

Il est aussi adjectif. ‖ Poudre émétique سفوف مقيّئ Vin émétique خمر مقيّئ

ÉMÉTISER. Mêler de l'émétique dans quelque boisson *A.* مزج بالمقيّئ *P.* با هراشاننده آميختن *T.* قوصدريجى علاج قاتمق

ÉMETTRE. Produire au dehors *A.* عرض *P.* درميان نهادن ـ در ميان آوردن ـ در پيش كردن *T.* ميدانه قويمق ‖ Émettre un voeu عرض نذر ايتمك Émettre une opinion عرض رأى ايتمك ـ Il signifie aussi, mettre en circulation *A.* رواج ويرمك *P.* رايگان كردن *T.* ترويج ‖ Emettre du papier-monnaie نقده بدل اوراق مسكوكه ترويج ايتمك

ÉMIS. *A.* معروض *P.* تقديمكرده ـ در ميان نهاده *T.* ميدانه قونمش

ÉMEUTE. Mouvement du peuple *A.* اختلال الناس *P.* شورش *T.* قرقشلق || Grande émeute اختلال عظیم Dangereuse émeute مظنهٔ خطر اولهجق شورش واختلال ناس D'où vient cette émeute? ناسك بوكونه شورش واختلالی ندن اقتضا ایتدی Qui a causé cette émeute? آتش شورش واختلالك اشتعالنه باعث كیم اولمشدر Apaiser une émeute شورش واختلالی اخماد وتسكین ایتمك

ÉMIER. Froisser un corps entre les doigts, pour le mettre en petites parties *A.* افراك *P.* با سر انگشت فرسودن *T.* پرمق ایله اوغوشدرمق

ÉMIETTER. Réduire du pain en miettes *A.* تفتیت الخبز *P.* نان را ریزه ریزه ساختن *T.* اتمكی اوفاق اوفاق طوغرامق

ÉMIETTÉ. *A.* خبز مفتت *P.* نان ریزه ریزه ساخته *T.* اوفانمش اتمك

ÉMIGRANT. Celui qui émigre *A.* مهاجر pl. مهاجرین *P.* تارك الوطن *T.* كوچ ـ كوچكنان ـ یورد دكشمش || La multitude des émigrans annonce le malheur d'un pays كثرت مهاجرین مسكنت حال مملكته دلالت ایدر ـ كوچلرك كثرتی بر مملكتك دوچار ادبار ومنكوبیت اولدیغنه دلیلدر ـ Il est aussi adjectif || Troupe émigrante *A.* جماعة المهاجرین pl. نواقل *P.* گروه كوچها *T.* كوچلر خلقی

ÉMIGRATION. L'action d'émigrer *A.* جلاء الوطن ـ مهاجرت ـ نقلت *P.* كوچسازی *T.* كوچمه ـ یورد دكشمه

ÉMIGRER. Sortir de son pays pour aller s'établir ailleurs *A.* هجرت ـ انتقال ـ ترك الوطن *P.* كوچ كردن *T.* یورد دكشدرمك || Une foule de cultivateurs a émigré d'Europe en Amérique طایفهٔ زراعتیندن جماعت كثیره اوروپادن آمریقیه هجرت ایتمشلر در Cette loi est trop dure, elle fera émigrer bien du monde بو قانون بغایت گران اولمغله وافر خلقك ترك وطن برله دیار آخره نقل وهجرتلرینه سبب اولهجغی دركار در ـ وافر خلقك ترك وطن ایلملرینه سبب اولهجغی دركار در

ÉMIGRÉ. V. Émigrant.

ÉMINCER. Couper de la viande en tranches fort minces *A.* توذیر اللحم شرحةً بعد شرحة *P.* گوشترا شكله شكله بریدن *T.* اتی تكه ـ دیلم دیلم طوغرامق ـ اتی یوفقهجه طوغرامق تكه طوغرامق

ÉMINCÉ. *A.* لحم موذر *P.* گوشت شكله شكله بریده *T.* دیلم دیلم طوغرانمش ات

ÉMINEMMENT. Excellemment *A.* فی ـ علی وجه التفضل علی اعلاء الدرجات ـ علی اسناء المراتب ـ رتبة الكمال *P.* ببالاترین مراتب ـ بالا بر بالا *T.* زیادهسیله || Il possède éminemment cette qualité بو خصلت فلانك ذاتنده اعلای درجات كمالده موجود در Il possède éminemment cette vertu, cette science بو علمه وبو منقبهٔ جلیلدیه مرتبهٔ اسنای مراتب كمالده مالكدر ـ كمالده مالكدر

ÉMINENCE. Hauteur, lieu élevé *A.* مشارف ـ مشرف الارض محل مرتفع ـ نجوات pl. نجوة ـ نجود pl. نجد ـ الارض *P.* جای برز *T.* یوكسك یر ـ بایر ـ توسك یر || Les ennemis se sont logés sur une éminence دشمن بر محل مرتفعده بر بایرده ـ اتخاذ قرار ایتمشدر Il s'est saisi de toutes les éminences اطرافده كائن مشارف ارضك مجموعنی ضبط ایتمشدر

C'est aussi le titre d'honneur qu'on donne aux Cardinaux *A.* ذو الفضل *P.* فضیلتپناه *T.* فضیلتلو

ÉMINENT. Haut, élevé *A.* محل ناجد ـ مرتفع ـ عالی *P.* جای برز *T.* یوكسك ـ توسك || Lieu éminent محل بالا ـ جای برز *T.* یوكسك یر ـ زمین برز ـ مرتفع

Figur. Excellent et surpassant tous les autres *A.* فایق ـ آرتق *P.* برتر ـ بلند *T.* سامی ـ عالی ـ منیف || Un homme éminent en piété, d'un savoir éminent تعبد ودیانت فایقه ـ وعلم ومعرفت سامیه صاحبی بر ذات معالی صفات qui برتری هنر ومعرفت ایله موصوف بر ذات با كمال a des qualités éminentes خصائل فایقه اربابندن بر ذات سنی المناقب Dans un degré éminent درجهٔ علیاده

Il s'emploie aussi pour Imminent, et signifie, qui est tout proche et comme présent *A.* قریب الظهور ـ مشرف *P.* آمادهٔ وقوعی یقین *T.* ظهور

ÉMINENTISSIME. Titre donné aux Cardinaux *A.* ذو الفضل الاعلا *P.* فضیلتپناه معالی دستگاه *T.* اولو فضیلتلو

ÉMIR. Celui qui est de la race de Mahomet *A.* شریف pl. شرفا ـ سید pl. سادات *T.* امیر

ÉMISSAIRE. Celui qui est envoyé secrètement pour semer des bruits, donner des avis, etc. *A.* مبعوث للفساد pl. مبعوثین للفساد *P.* فرستادهٔ فساد پیشه *T.* فساد ایچون كوندرلمش || Il a fait semer ce bruit par ses émissaires طرفندن

مبعوث للفساد اولان بعض کسان معرفتیله بو اراجیفی طرفندن مبعوث نشر ایتدردی On a découvert ses émissaires للفساد اولان کسان خارجه اخراج اولندی

Il se dit aussi de ceux qui sont en correspondance secrète avec des étrangers *A.* جاسوس pl. جواسیس *P.* خبر - ایشه *T.* جاسوت پژوه

ÉMISSION. Action par laquelle une chose est poussée au dehors *A.* صدور - تبادر *P.* بر جستگی *T.* جیقمه - قویش ‖ L'émission des rayons du soleil شمسدن اشعه‌نک تبادری L'odeur est l'impression que fait sur nous l'émission des corpuscules émanés des corps odorants رایحه اجسام عطرناکدن متصادر ومتبادر اولان ذراتک طرفمزه تأثیرندن حاصل اولور

On dit, Émission du papier-monnaie. V. Émettre. — On dit aussi, l'émission de l'urine *A.* درور البول *P.* ریزش شاشه *T.* سدک ریزش آب *P.* نزول المنی *A.* l'émission du sperme دوکلمه‌سی نطفه‌نک دوکلمه‌سی *T.* پشت

On dit, Émission des voeux, pour dire, prononciation solennelle des voeux *A.* اداء الکلمة النذر *P.* آشکاره نذرکردن *T.* نذرک علنا سویلنمه‌سی

EMMAGASINER. Mettre en un magasin *A.* وضع - تخزین در انبار *T.* در غوله کردن - در مخزن کردن *P.* فی الانبار تجار مالنی در انبار Emmagasiner des marchandises ‖ ایتمک تجار متاعنی - ایتمک

EMMAIGRIR. Rendre maigre *A.* ایراث الهزال - تهزیل آرقلتمق *T.* نزار کردن - لاغر کردن *P.* تضمیر - والنخافة ‖ Le jeûne, le vinaigre emmaigrit طول صیام واستعمال سرکه - تضمر *A.* ایراث هزال ونحافت ایدر — Il est aussi neutre آرقلنمق *T.* نزار ولاغر شدن *P.* کسب الهزال والنحافة ‖ Il emmaigrit tous les jours کل یوم کسب نحافت ایدر - آرقلنور

EMMAILLOTTER. Mettre un enfant dans son maillot *A.* تقمیط باغرداغه باغلمق *T.* بباغربند بستن *P.* تلفیف فی القماط - ‖ Les sauvages n'emmaillottent pas les enfans امم وحشیه‌ده صبیانی باغرداغه باغلمنک عادتی یوقدر

EMMAILLOTTÉ. *A.* مقمط - ملفوف فی القماط *P.* بباغربند بسته *T.* باغرداقده باغلنمش

EMMANCHER. Mettre un manche à quelque instrument *A.* قبضه - صاب کچورمک *T.* دسته بستن *P.* اجزاء - اقباض بچاقلره صاب کچورمک ‖ Emmancher des couteaux کچورمک Emmancher d'ivoire فیل دیشی قبضه‌سی کچورمک

EMMANCHEUR. Qui emmanche un instrument *A.* مقبض *P.* دسته بند *T.* صاب کچوریجی

EMMANNEQUINER. Mettre de petits arbres dans des mannequins *A.* وضع الفسائل فی القفاع *P.* نهالها در گندوله فدانلری کوفدلرده قویمق *T.* نهادن

EMMARINER. Garnir un vaisseau de l'équipage nécessaire pour le monter *A.* تجهیز السفینة بطایفة الملاحین *P.* سفینه کمی‌ یه طایفه دوزمک *T.* بکشتیبان آراستن

EMMÉNAGEMENT. Action de s'emménager *A.* نظام الاثاث او طاقمنی دوزمه *T.* آراستگی متاع خانه *P.* البیت

s'EMMÉNAGER. Mettre ses meubles en place *A.* تنظیم الاثاث او *T.* متاع خانه پیراستن *P.* تنجید البیت - البیت طاقمنی دوزمک — Et se pourvoir de meubles de ménage *A.* متاع خانه *P.* تهیئه الاثاث - تدارک الاثاث البیت او طاقمنی تدارک ایتمک *T.* آماده کردن

EMMÉNAGÉ. *A.* منجد بالاثاث *P.* پیراسته بمتاع خانه *T.* متاع خانه *P.* مهیا باثاث البیت *A.* او طاقمی دوزلمش او طاقمی ایله تدارکلنمش *T.* تدارک کرده

EMMÉNAGOGUES. Médicamens qui provoquent les règles *A.* مدر الحیض *P.* حیض ران *T.* حیض قانی کتوریجی

EMMENER. Mener quelqu'un avec soi du lieu où il est dans un autre *A.* استصحاب بالمعیة *P.* با هم آوردن *T.* برابر کرم ایدوب بو Emmenez cet homme, je vous prie ‖ کتورمک آدمی معیتکه استصحاب ایله Il l'a emmené dans son carrosse فلانی هنطوی ایچنه ارکاب ایله معیتنه استصحاب ایلدی Il quitta l'armée, et emmena deux régimens avec lui اردودن مفارقت برله معیتنه ایکی عدد آلای استصحاب ایلدی Voilà les sergens qui emmènent vos bestiaux اشته مباشرلر حیواناتکی معیتلرینه استصحاب ایله کتوررلر Il a emmené ses marchandises امتعه واموالنی معیتنه استصحاب ایلدی

EMMENÉ. *A.* مستصحب - مصحوب بالمعیة *P.* با هم آورده *T.* برابر کتورلمش

EMMENOTTER. Mettre des fers, des menottes aux mains d'un prisonnier *A.* تغلیل الایادی - تقیید الایادی *P.* بدست اللری قید وبند - اللره دمور طوقه اورمق *T.* کنده زدن

ایله باغلمق || On emmenotte les criminels مجرملرك اللرینی دمورطوقه طاقمغله بند ایدرلر ـ تقیید وتغلیل ایدرلر اللرینی قید وبند ایله باغلرلر ـ

EMMENOTTÉ. A. مقیّد ومغلول ـ مغلول الایادی P. کنده زده T. اللری قید وبند ایله باغلو

EMMIELLER. Enduire de miel A. طلاء بالعسل P. بانگبین اندودن T. بال سورمك || Emmieller les bords d'un vase ظرفك کنارلرینه بال سورمك

Et mettre du miel dans une liqueur A. تعسیل P. بانگبین آمیختن T. بال قاتمق || Emmieller du vin d'Espagne اسپانیا بادەسنی تعسیل ایتمك

EMMIELLÉ. A. معسّل P. انگبین آلود ـ انگبین آمیز T. بال قاتلمش ـ باللنمش — On dit figur. Paroles emmiellées A. کلمات حلیة ـ تعبیرات عاسلة P. سخن شیرین ـ سخن شکرین ـ سخن عسلین T. طاتلو سوز

EMMORTAISER. Faire entrer dans une mortaise le bout d'une pièce de bois ou de fer A. ادراج فی الحزّة P. اندر کفتد سپوختن T. کرتکه صوقشدرمق

EMMORTAISÉ. A. مندرج فی الحزّة P. اندر کفته سپوخته T. کرتکه صوقشدرلمش

EMMUSELER. Mettre une muselière A. تکعیم ـ تشبیم P. دهنبند زدن T. اسنك کچورمك

Emmuselé. A. مکعوم ـ مشبّم P. دهنبند زده T. آغزی اسنکلو

ÉMOLLIENT. Il se dit des remèdes qui ont la vertu de ramollir les parties trop tendues A. ملیّن ـ ملطّف pl. ملیّنات P. نرمساز T. یومشادیجی || Remède émollient دوای ملیّن ـ دوای ملطّف Faire usage des émolliens ملیّنات استعمال ایتمك

ÉMOLUMENT. Profit, avantage A. عائدة ـ عوائد pl. عائد pl. عائدات ـ منفعت pl. منافع P. سود T. کار || Tirer un grand émolument منفعت عظیمه تحصیل ایتمك de grands émolumens عوائد ومنافع جسیمه استجلاب ایتمك — Il se dit aussi des profits casuels provenant d'une charge A. طیّرات ـ واردات غیر مقننة ـ ظهورات P. واردات خداداد T. باد هوا || Il s'est réservé les gages de cette charge, et il en a laissé les émolumens aux subalternes qui travaillent sous lui بو منصبك راتبهٔ معیّنهسنی آلیقویوب واردات غیر مقننهسنی زیر ادارهسنده مستخدم اولنلره ترك وتخصیص ایلدی

ÉMOLUMENTER. Gagner A. جرّ المنفعة ـ استرباح P. سودمند کشتن T. کار ایتمك

ÉMONCTOIRES. V. Glandes — Il se dit aussi des ouvertures du corps, destinées à laisser sortir les excrémens A. نوافذ البدن P. سوراخهای تن T. کوده دلیکلری

ÉMONDER. Retrancher d'un arbre certaines branches A. تشذیب ـ تخصیل P. پیراستن T. بودامق || Le jardinier a bien émondé ces arbres fruitiers باغچوان اشبو اشجار مثمرهیی بر وجه الیق تشذیب ایلدی

Émondé. A. مشذّب P. پیراسته T. بودانمش

ÉMONDES. Branches superflues A. شذب pl. اشذاب ـ قضابة P. کردو T. بودانتی

ÉMOTION. Altération, trouble excité dans les humeurs, dans l'âme A. اضطراب ـ هیجان البال ـ هیجان P. شورش درون T. کوکل راحتسزلکی || J'ai peur d'avoir la fièvre, j'ai senti quelque émotion طبعمده بر کونه اضطراب حسّ اولندیغندن حمّانك ظهورندن خوف ایدرم Il n'a pas la fièvre, mais je lui trouve encore quelque émotion حمّاسی برطرف اولمش ایسه ده طبعنده بر اضطراب اثری هنوز باقیدر Il a trop marché, cela lui a donné de l'émotion شدّت سیر وحرکت طبعنده بادئ هیجان بال اولمشدر Ce discours le fâcha, on voit de l'émotion dans son visage بو صحبت بغایت انفعال قلبی موجب اولمغله سیماسنده آثار اضطراب بال مشهود ونمایاندر Il n'en eut pas la moindre émotion ذرّهجه مقداری اظهار اضطراب ایتمش دکلدر Il attendit le coup sans émotion بلا اضطراب قلب ظهور قضایه منتظر اولدی Les émotions du coeur قلبك حالات اختلال واضطرابی Les émotions de la haine et de la colère حالات هیجان کین وغضب Cet orateur excite de grandes émotions dans l'esprit de ses auditeurs فلان واعظ قلوب مستمعینه عظیم مرتبه ایقاع هیجان بال ایدر — On dit, Il y a de l'émotion dans le peuple, pour dire, à la disposition à se soulever بین الناس آثار اهتماش وهیجان وار در

ÉMOTTER. Briser les mottes d'un champ A. رضّ المدرة P. کلوخ شکستن T. کسك قیرمق || On émotte les terres, quand il n'a pas plu depuis long-temps بارانك طول مدّت انقطاعنده کسکلری قیرمق اقتضا ایدر

ÉMOUCHER. Chasser les mouches A. دفع ـ اذهاب الذباب

سینکی قوغمق T. مکس راندن P. الذباب || Les chevaux s'émouchent avec leur queue دواب قسمی تحریک دنباله ایله اذهاب ذباب ایدرلر

ÉMOUCHET. Oiseau de proie. Les oiseliers de Paris appellent ainsi la crécerelle. V. ce mot.

ÉMOUDRE. Aiguiser sur une meule A. تحدید علی الدوّارة P. بر چرخ تیز کردن T. چرخده بیلەمک || Émoudre des couteaux بچاقی چرخده بیلەمک

ÉMOULEUR. Celui qui fait le métier d'émoudre les instrumens tranchants A. محدّد P. تیز کننده T. بیلەیجی

ÉMOUSSER. Rendre moins tranchant A. تکلیل ـ تکهیم P. کند کردن T. کند ایتمک ـ کورلتمک || Émousser la pointe d'une épée قلیجک اوجنی ـ انف سیفی تکلیل ایتمک ـ کورلتمک — On dit figur. Les afflictions émoussent l'esprit, pour dire, abattent l'esprit آلام واکدار تکلیل ذهنی مؤدّیدر L'oisiveté émousse le courage حال بیکاری وبطالت جرائت قلبه ایراث کلال ورخاوت ایدر

S'ÉMOUSSER. A. انکلال ـ انکهام P. کند گشتن T. کورلنمک ـ کند اولمق ـ

ÉMOUSSER, se dit aussi en parlant des arbres, et signifie, en ôter la mousse A. سلب الاشنة P. اشنه را دفع کردن T. آغاجک یوصوننی آلمق

ÉMOUSSÉ. A. کلیل ـ کهام ـ کهیم P. کند T. کور

ÉMOUVOIR. Mettre en mouvement les humeurs, les vapeurs, les esprits A. تحریک ـ تهزیز ـ تهییج P. بر خیزانیدن ـ بر انگیختن T. دپرتمک ـ قشقرتمق || Cette drogue émeut les humeurs, la bile, et ne purge pas بو نوع عشب تنقیه ایتمیوب انجق تحریک اخلاطی وتهییج صفراوی‌یی مؤدّی اولور — Il se dit aussi de l'homme || Cette médecine n'a fait que l'émouvoir بو دوا طبیعتی تحریکدن غیری عمل ایتمدی Il est facile à émouvoir سهل التحریکدر

Il signifie aussi, exciter, agiter || Il ne faut que le moindre vent pour émouvoir les flots جزئی ریح تهییج امواجی مستلزمدر La mer commençait à s'émouvoir امواج دریا هیجانه باشلادی Il s'émut une grande tempête عظیم بر فورتنه هیجانه باشلادی ـ قالقدی ـ قوپدی ـ باشلادی — Et exciter quelque passion dans le coeur || Émouvoir la colère تهییج عرق غضب ایتمک Émouvoir le coeur de compassion تحریک عرق رقّت ومرحمت ایتمک Être ému de crainte et de pitié استیلای خوف وخشیت وغلبهٔ رقّت ومرحمت بادئ هیجان درونی اولمشدر Il sait l'art d'émouvoir les passions امراض نفسانیه‌یی تهییج ایتمنک علمنی بیلور C'est un homme qui ne se trouble de rien, que rien n'émeut هیچ بر شیٔ ایله تحریک اولنور اربابدن دکلدر

S'ÉMOUVOIR. A. اضطراب ـ اهتیاج البال P. شورش دل پیدا کردن T. یورک دپرنمک || Il s'émut à la vue du péril کیفیت مخاطره‌یی لدی المشاهده درونده اضطراب عظیم مستولی اولمشدر Il ne saurait voir cet homme sans s'émouvoir فلانک دیداری هیجان بالنه سبب اولمامق احتمالی یوقدر — On dit, Le peuple commençait à s'émouvoir, pour dire, à se mettre en mouvement pour former une sédition خلق بین الناس آثار هیجان واهتماش ـ اهتیاجه باشلادی پیدا اولدی

On dit d'un homme prompt, que sa bile est aisée à émouvoir, pour dire, qu'il se met en colère pour peu de chose جزئی سببدن صفراسی حرکت ایدر

On dit, Émouvoir une sédition T. ایقاظ فتنه ایتمک ـ تحریک سلسلهٔ بغی وفساد ایتمک une querelle, une noise احداث آشوب وغوغا ـ تهییج آتش منازعه وجدال ایتمک ـ غوغایی قوپارمق ـ ایتمک — Émouvoir une dispute, pour dire, la commencer تحریک سلسلهٔ مجادله‌یه قیام ایتمک Émouvoir à compassion, à sédition رحم وشفقته ویاخود سمت مرحمتی وفسادی تحریک ـ بغی وفساده سوق ایتمک ایتمک

On dit proverb. Il ne faut pas émouvoir les frelons, pour dire, Il ne faut pas se faire d'ennemis, quelque petits qu'ils soient T. سینکک بر شیٔ دکل امّا معده بولاندیرر

ÉMU. A. متهزز ـ متهیّج P. بر انگیخته T. قشقرلمش A. مضطرب P. شوریده دل گشته T. یورکی دپرنمش

On dit, Il a été ému de compassion à la vue de... فلانک شیئک رؤیت ومشاهده‌سی تحریک عرق شفقتی موجب اولمشدر Il a été ému par ses larmes فلانک چشم گریانندن متقاطر اولان باران دموع تحریک شفقتی مستلزم اولمشدر

EMPAILLER. Garnir de paille A. حشو بالتبن P. بکاه انباشتن ـ کاه آکین کردن T. صمان طولدرمق — Et envelopper de

paille *A.* تلفيف فى التبن *P.* در كاه پيچانيدن *T.* صمان ايچنه صارمق

EMPAILLÉ. *A.* محشوّ بالتبن *P.* كاه آگين *T.* صمان طولمش صمان ايچنه *T.* دركاه پچيده *P.* ملفّف فى التبن *A.* صارلمش

EMPAILLEUR. Celui qui empaille les chaises, ou les animaux morts *A.* حاشى بالتبن *P.* بكاه آگنده *T.* صمان طولدريجى

EMPALEMENT. V. Empaler.

EMPALER. Ficher un pal aigu dans le fondement d'un homme *A.* ضرب على الوتد *P.* برمينج چوبين زدن *T.* قازيغه اورمق

EMPAN. Sorte de mesure qui est depuis l'extrémité du pouce jusqu'à celle du petit doigt *A.* شبر pl. اشبار *P.* گدست — رش — بدست *T.* قارش

EMPANACHER. Garnir d'un panache *A.* تطريز بالريش *P.* تل كچورمك *T.* جغه پيوستن

EMPANNER. Mettre un vaisseau en panne, en disposer les voiles pour qu'il n'avance pas *A.* توقيف السفينة بين الاقبال والادبار *T.* كمى يى اورچه لاباندە طوردرمق

EMPAQUETER. Mettre une chose dans un paquet *A.* ترزيم — درج فى الرزمة *P.* در پرونده نهادن — تنگ بستن *T.* بوخچه ايچنه قويوب باغلمق

S'EMPAQUETER. S'envelopper *A.* التحاف — تغطّى *P.* پيچيده شدن *T.* بورنمك

Il se dit figur. des personnes qui sont pressées dans un carrosse *T.* استف اولمق || Nous étions empaquetés dans ce carrosse هنطو ايچنده استف اولمشيدق

EMPAQUETÉ. *A.* مرزم *P.* در پرونده نهاده — تنگ بسته پيچيده *P.* مغطا — ملتحف *A.* بوخچه ايچنده باغلنمش *T.* بورنمش *T.*

s'EMPARER. Se rendre maître d'une chose *A.* ضبط *P.* بدست بدست تصرّف آوردن — آوردهٔ قبضهٔ تصرّف كردن — آوردن — بچنگ آوردن *T.* آلمق || Les ennemis se sont emparés d'une place par surprise دشمن بر قلعه يى على حين غفلةٍ اوردهٔ قبضهٔ ضبط وتصرّف ايتمشدر S'emparer d'un héritage فلان ملكى ضبط ايتمك Il s'est emparé de tous mes papiers, de tous mes titres بالجمله اوراق وسنداتمى اخذ وضبط ايلدى S'emparer d'une maison بر خانه يى ضبط ايتمك

Il se dit figur. des passions *A.* استيلا — غلبه — تغلّب *P.* ظفر بولمق — غلبه ايتمك — يكين اولمق *T.* دستبرد نمودن || Quand l'amour s'est emparé d'un coeur عشق وهوا قلبه مستولى اولنجه quand l'ambition s'est une fois emparé de l'âme حرص شان بر كرّه نفسه غلبه واستيلا ايدنجه

EMPATEMENT. Terme d'Architecture. Épaisseur de maçonnerie qui sert de pied à un mur *A.* ركن الجدار *P.* پاشيب لاد *T.* ديوارك آياغى

EMPÂTEMENT. État de ce qui est pâteux *A.* تلجّن *P.* دوسكنى *T.* يلمشككك || L'empâtement de la langue *A.* تلجّن اللسان *T.* ديلك يلمشككى

EMPÂTER. Remplir de pâte *A.* لطخ بالعجين *P.* خمير آلود كردن *T.* خموره بيلاشدرمق — Et rendre pâteux *A.* تلجين — ايراث التلجّن *P.* دوسكن كردن *T.* يلمشككك كتورمك || Cela empâte la langue, la bouche تلجين فم ولسان ايدر

EMPAUMER. Recevoir une balle dans le milieu de la raquette *A.* اخذ فى المحجن *P.* در چوكان گرفتن *T.* چوكانك طوپى چوكانك ايچنه آلمق || Empaumer la balle ايچنه آلمق

Et recevoir une balle dans la paume de la main *A.* اخذ فى الكف *P.* در كف آوردن *T.* آوجه آلمق

Figur. Se rendre maître de l'esprit de quelqu'un *T.* قبضهٔ تصرّفه كتورمك — تسخيره آلمق || C'est un homme dangereux; s'il empaume une fois ce jeune homme, il le ruinera هنوز حداثت سنّى اولان فلان كشى يى قبضهٔ تسخيرينه آلدجق اولور ايسه خرابيّت حالنه سبب اولەجغى دركار در Ils l'ont empaumé, ils lui feront croire et faire tout ce qu'ils veulent فلانى قبضهٔ تملّك وتصرّفه آلدقلرينه مبنى ديلدكلرينى اينادروب ايتدرەجكلر در Il s'est laissé empaumé comme un sot بياغى برسرسم كبى زمام اختيارينى اخرلرك قبضهٔ تصرّفنه ترك ايلدى — On dit aussi, Empaumer une affaire, pour dire, la bien prendre, la bien manier *T.* بر مصلحتى آوجه آلمق

EMPÊCHEMENT. Ce qui empêche de faire quelque chose *A.* مانع pl. موانع — محظور pl. محاظير — حايل pl. حوايل — معترض pl. معترضات *P.* باز داشت — خشكاب *T.* مانع — ايراث كيرو طوردرەجق شئ || Apporter de l'empêchement اول بابده مانع ايتمك Je n'y mets point d'empêchement امر بر درلو مانع اولمام Mettre empêchement à un mariage

مانع شرعی Empêchement légitime نکاحه مانع اولمق Empêchement dirimant محظور فاسخ النکاح

EMPÊCHER. Apporter de l'opposition, faire obstacle *A.* منع - حظر - تحظیر - زجر *P.* باز داشتن - وا داشتن - خشکاب *T.* کیرو طوردرمق - حائل اولمق - آوردن || Empêcher le jugement d'un procès مرافعه‌دن منع - مرافعه‌یی منع ایتمک Empêcher un mariage نکاحی منع وتحظیر ایتمک Empêcher la délivrance d'une somme اقچه‌نک دفع وتسلیمنی منع ایتمک Cette muraille empêche la vue بو دیوار نظارته مانع وحائلدر - معترض نظارت اولور Cette digue empêche les inondations بو بند طغیان میاهه حائل اولور - مانع اولور Je n'empêche pas qu'il ne fasse ce qu'il voudra دیلدیکنی ایشلمکه مانع اولمم

S'EMPÊCHER DE..., signifie, se défendre de..., s'abstenir de... *A.* امتناع - کفّ النفس - انزجار *P.* باز استادن *T.* کیرو طورمق || Je ne puis m'empêcher de vous donner cet avis سکا بو رأی ونصیحتی ویرمکدن امتناع ایده‌مم Il ne saurait s'empêcher de jouer, de médire قماردن وخلقی قصل ومذمّتدن کفّ نفس ایده‌مز

EMPÊCHÉ *A.* ممنوع - محظور - منزجر *P.* باز داشته *T.* کیرو طورمش

Il signifie aussi, embarrassé *A.* مضطرب *P.* گرفتار پیچ وتاب *T.* صیقلمش || Voilà un homme bien empêché à rendre ses comptes محاسبه‌سنی ویرمکده مضطربدر - صیقیلور On dit, Un homme empêché de sa personne, de sa contenance, pour dire, un homme qui est dans un grand embarras d'esprit *A.* مضطرب الحال - مضطرب الذهن *P.* پریشان ذهن *T.* عقلی صیقلمش

EMPENNELLE. Petite ancre qu'on mouille au-devant d'une grande *A.* انجر صغیر *P.* لنگرچه *T.* کوچک دمور

EMPENNER. Garnir une flèche de plumes *A.* تریبیش *P.* بتیر پر زدن *T.* اوقه یلک کچورمک || Empenner une flèche اوقه یلک کچورمک - تریبیش سهم ایتمک

EMPEREUR. Monarque, souverain d'un empire *A.* سلطان اعظم pl. سلاطین عظام *P.* داور *T.* ایمپراطور - اولو پادشاه

EMPESER. Accommoder le linge avec de l'empois *A.* طلاء بالنشاء *P.* آهار زدن *T.* آهارلمک || Cela est empesé trop ferme بو شی بغایت قوی آهارلنمشدر

EMPESER une voile, c'est la mouiller, parcequ'elle est trop claire *A.* تودین البزّ *P.* کرباسرا در آب زدن *T.* بزی صویه بصمق || On empèse la voile pour que son tissu se resserre یلکن بزینی نسجنک صیقشدرلمسنه مدار اولمق ایچون تودین ایدرلر

EMPESÉ. *A.* موذّن *P.* در آب زده *T.* صویه بصلمش

EMPESEUR. Celui qui empèse *A.* مطلّی النشاء *P.* آهارگر - طلا گر *T.* آهارجی

EMPESTER. Répandre la peste *A.* ایراث الوباءة - توبئة *P.* وبا آلود کردن *T.* طاعونلتمق - طاعونلی ایتمک || On ouvrit des ballots qui venaient d'un lieu pestiféré, et qui empestèrent toute la ville امتعه وبا آلود اولان محلدن کلمش دنکلری فک وگشاد اولنمغین مجموع بلده‌ده ایراث نشر علت وبا اولندی - وبائت اولنمشدر Les corps morts qui étaient demeurés sur le champ de bataille, ont empesté l'air اجسام میتهٔ مقتولین معرکه‌ده ترک اولنمغین عفونتلرندن هوایه وبائت ووخامت عارض اولدی

Et infecter de mauvaise odeur *A.* تعفین - تنتین *P.* بد بوی کردن *T.* فنا قوقو ویرمک || Il empeste tout le monde de son haleine بخر نفسیله اورتلغی بسبتون تنتین ایدر

EMPESTÉ. *A.* مستوبا *P.* وبا آلود *T.* طاعونلنمش *A.* منتن *P.* بوی بد گرفته *T.* فنا قوقو پیدا ایتمش

s'EMPÊTRER. Il se dit d'un cheval dont les pieds sont embarrassés dans les traits *A.* ارتباق القدم الفرس *P.* پای اسب دررسن پیچیده شدن *T.* طوراک ایاغی عربه ایپنه ایلشمک

On dit figur. S'empêtrer dans une méchante affaire *A.* ارتباق - تودّر *P.* در امر نا خوش گرفتار شدن *T.* فنا بر ایشه اوغرامق

EMPHASE. Énergie outrée dans l'expression, dans le ton de la voix *A.* طمطراق الفاظ *P.* تلبیع الکلام - تشدق - صلصلة الکلام *T.* ناطقه پردازی - سوز ابدلکی - آورد چتلاتمه || Cet homme parle avec emphase بو آدم صلصلهٔ کلام ایله صحبت ایدر - طمطراق الفاظ ایله تکلّم ایدر

EMPHATIQUE. Qui a de l'emphase *A.* ذو الصلصلة *P.* طمطراق آمیز *T.* طمطراقلی || Discours emphatique کلام طمطراق امیز Ton emphatique صدای طمطراق آمیز Il a parlé d'un air emphatique طرز ناطقه پردازانه ایله افادهٔ مرام ایلدی

EMPHATIQUEMENT. D'une manière emphatique *A.* بتلبيع طمطراق *T.* ناطقه پردازانه *P.* بصليلة الكلام ـ بالتشدق ـ الكلام اورد چاتلدارق ـ الفاظ ايله

EMPHRACTIQUE. Il se dit des médicamens visqueux par opposition aux ecphractiques *A.* مسدّد *P.* سدّه آور *T.* طيقاديجى

EMPHYSÈME. Maladie qui fait enfler le corps *A.* نُفّاخ *P.* كوده قبارمسى *T.* آماس تن

EMPHYTÉOSE. Bail à longues années *A.* التزام بالمزامنة ـ تقبّل بالمزامنة

EMPHYTHÉOTIQUE. Qui appartient à l'emphytéose *A.* متعلّق بالالتزام مزامنةً

EMPIÉTEMENT. Usurpation dans l'héritage d'autrui *A.* تعدّى pl. تعدّيات *P.* پايدرازى *T.* پايدرازلق ـ تجاوزلق

EMPIÉTER. Usurper dans l'héritage d'autrui *A.* تعدّى *P.* پايدرازى كردن *T.* فضولى ـ پايدرازلق ايتمك ـ تجاوزلق ايتمك صارقنديلق ايتمك ـ ال اوزاتمق || Il a empiété sur moi plus d'un arpent متصرّف اولديغم اراضى اوزرينه بردونمدن زياده پايدرازلق ايتدى ـ زياده پايدراز تعدّى اولمشدر Ce laboureur empiète tous les ans quelques sillons sur l'héritage de son voisin فلان چفتجى همجوارى ارضندن بهر سنه بر مقدار پايدراز ـ تارلا اوزرينه اطالهٔ اقدام تعدّيدن خالى دكلدر تطاول وتعدّى اولمقدن خالى دكلدر ـ On dit aussi, que la mer empiète sur les côtes, qu'une rivière empiète, pour dire, qu'elle prend sur le terrain voisin دريا ومياه نهر سواحل اطرافه تجاوز ايدر

Fgur. Entreprendre sur quelqu'un au-delà du droit qu'on a *A.* تعرّض *P.* دستدرازى كردن *T.* فضولى وضع ـ صاتشمق ـ ال يد ايتمك || Vous avez empiété sur ma charge, sur mon emploi, sur mes droits بنم منصبمه ومأموريتمه وحقوقمه تعرّض الندن كلديكى قدر تعرّض ايلدك Il empiète autant qu'il peut وتعدّيدن خالى دكلدر

- EMPIÉTÉ. *A.* دوچار پايدرازى *P.* مظهر التعرّض ـ رهين بالتعدّى *T.* تجاوزلغه اوغرامش

EMPILEMENT. V. Empiler.

EMPILER. Mettre en pile *A.* تنضيد ـ تسديك *P.* برتهيدن *T.* حطبى تنضيد || Empiler du bois استف ايتمك ـ ييقمق استف ايتمك ـ ايتمك

EMPILÉ. *A.* منضود ـ نضيد ـ مسدّك *P.* بر تهيده *T.* ييغلمش ـ استفلنمش

EMPIRE. Commandement *A.* تحكّم ـ حكومت *P.* داورى ـ فرنفرمايى *T.* آغالق || Il a un empire absolu sur moi اوزريمه حكومت مستقلّهسى وار در Il exerce un empire tyrannique sur ses amis احبّا واصدقاسى حقنه حكومت جبّارانه ايله معامله ايدر Il a pris beaucoup d'empire sur un tel فلان اوزرينه غايت مرتبهده كسب غلبه وتحكّم ايلدى

On dit aussi, Exercer un empire despotique dans sa maison sur ses valets, sur sa femme, sur ses enfans خانهسنده اتباع وخدمتكاران واولاد وعيالى حقنه مستبدّانه حكومت ايتمك

On dit, L'empire de la raison قوّت غالبهٔ عقل L'empire des passions قوّت غالبهٔ امراض نفسانيّه L'empire de l'amour قوّت غالبهٔ عشق

On dit, Avoir de l'empire sur soi-même, pour dire, savoir commander à ses passions *T.* نفسه حكومت ايتمك ـ Et traiter quelqu'un avec empire, pour dire, le traiter avec hauteur *T.* بر كمسنهنك حقنه متحكّمانه معامله ايتمك ـ متغلّبانه

Il signifie aussi, domination, monarchie *A.* دولت ـ سلطنت pl. دول ـ حكومت *P.* پادشاهى *T.* پادشاهلق || L'empire des Perses فرس قديم دولتى Alexandre aspirait à l'empire de toute la terre اسكندر ذو القرنين ربع مسكونك حكومتنه اسكندرك مطمح نظرى ـ اطماح نظرهوس ورغبت ايدرايدى كافّهٔ عالم اوزرينه سلطنت ايتمك ايدى Tenir les rênes de l'empire زمام حكومتى قبضهٔ تصرّفده طوتمق Le siége de de l'empire تختگاه سلطنت ـ دار الملك دولت Transporter le siége de l'empire تختگاه سلطنتى آخر محلّه نقل ايتمك

Et le temps que dure le règne d'un empereur *A.* عصر پادشاهلق *T.* هنگام پادشاهى *P.* وقت السلطنة ـ السلطنة || Cet auteur vivait sous l'empire d'Auguste فلان مؤلّف ايامى عصرنده ايدى ـ فلان ايمپراطورك زمان سلطنتنده ايدى Cela se passa sous l'empire de Charlemagne بو ماده فلان وقت سلطنتنده ـ ايمپراطورك عصرنده واقع اولمشدر

Et l'étendue des pays qui sont sous la domination d'un empereur ou d'un grand roi *A.* ملك *P.* قلمرو حكومت *T.* دولت || L'Empire Romain s'étendait depuis l'Océan occidental jusqu'à l'Euphrate دولت روماييونك ملكى بحر محيطدن

Étendre les bornes d'un empire نهر فراتده قدر ممتد ايدى تمديد حدود ملك ـ توسيع حدود ملك ودولت ايتمك
L'Empire Français فرانسه دولتى ـ فرانسه نك دولت ايتمك
L'Empire d'Allemagne آلامان دولتى ـ قلمرو حكومتى — On dit proverb., Je ne céderais pas pour un empire پادشاهلغه دكشدرمم

Il se prend aussi pour les peuples *A.* ملت || L'Empire se souleva ملت آياغه قالقدى

EMPIRER. Rendre pire *A.* اسائة ـ ايجاب الردائة ـ ارداء *T.* كمتر كردن ـ بدتر كردن *P.* تغيير الى سوء الحال ـ سوء حاله تغيير ايتمك ـ كوتولتمك || Les remèdes n'on fait qu'empirer son mal استعمال ايلديكى ادويه ومعالجات علتنه بر ـ علتنك سوء حاله تغييرينه سبب اولمشدر قات دخى موجب ردائت اولمشدر Au lieu de rendre votre condition meilleure, vous ne faites que l'empirer حالكى ـ دخى اعلا ايده جككه سوء حاله تغيير ايتمش اولورسك بر قات ـ بر قات دخى اسائه وارداء ايتمش اولورسك دخى كوتولتمش اولورسك

Et devenir pire *A.* كسب ـ تغير الى سوء الحال ـ تنكر كسب سوء ـ كوتولنمك *T.* بدتر گشتن ـ تباهيدن *P.* الاسائة || Ses affaires empirent tous les jours امور واحوالى حال ايتمك كسب سوء حال ايدر ـ يوماً فيوماً كسب اسائت ايدر

EMPIRIQUE. Qui ne s'attache qu'à l'expérience dans la médecine *A.* ارباب الطب العملى pl. اهل الطب العملى || Médecin empirique طب عملى اربابندن بر طبيب C'est un empirique qui le traite ارباب طب عمليدن بر طبيب فلانه تدبير ايدر

EMPIRISME. Médecine pratique *A.* طب عملى

EMPLACEMENT. Place considérée comme propre à y faire un bâtiment, un jardin *A.* عرصة pl. عرصات ـ موقع pl. مواقع *T.* عرصه ـ يير جايگاه || Voilà un bel emplacement pour une maison اشته خانه بناسنه لايق بر موقع لطيف L'emplacement de son jardin est très-beau باغچه سنك موقعى بغايت لطيف Il a un grand emplacement بر عرصهٔ جسيمه يه مالكدر

Et l'action de placer une chose dans le lieu qui lui est destiné *A.* وضع ـ تعبية *P.* نهادن *T.* قويمه ـ يرلشدرمه || L'emplacement du sel dans les greniers ملحك انباره وضع يرلشدرلمسى ـ وتعبيه سى

EMPLÂTRE. Remède topique qui peut s'étendre aisément sur une toile, et s'appliquer exactement à la peau *A.* لازوق ـ لاصقى ـ يقى ـ ملهم *T.* مرهم *P.* مرهم ـ لزوق || Appliquer un emplâtre ـ الزام لزوق ايتمك ـ الزاق لزوق ايتمك Ôter un emplâtre فك لازوق ايتمك يقى ياپشدرمق Un emplâtre qui résout, qui attire, qui amollit محلل وجاذب وملين بر نوع لازوق

On dit proverb. Où il n'y a point de mal, il ne faut point d'emplâtre *T.* صزى اولميجه يقى يه حاجت يوقدر — Et figur., Mettre un emplâtre sur une affaire, pour dire, réparer ce qu'il y a de mauvais dans une affaire *T.* مصلحته وضع مرهم اصلاح ايتمك — On dit aussi d'une personne qui n'a pas de vigueur d'esprit, que c'est un emplâtre لاپه بر آدمدر

EMPLETTE. Achat de marchandises *A.* مبايعة pl. مبايعات ـ مبيع pl. مبيعات *P.* خريده *T.* صاتون آلنمش || Grande emplette كليتلو مبايعه ـ مبايعهٔ جسيمه

EMPLIR. Rendre plein *A.* تملئة ـ املاء ـ تشحين *P.* انباشتن ـ پر كردن *T.* طولدرمق || Emplir un coffre, une armoire de hardes صنديغى وطولابى اثواب والبسه ايله تشحين ايتمك Emplir un vase, un verre de quelque liqueur ظرفى وقدحى مشروب ايله املا ايتمك — S'emplir. Devenir plein *A.* امتلاء *P.* پر شدن *T.* طولمق

On dit d'un homme gros et gras, qu'il emplit bien son pourpoint اتنه طولغون بر آدمدر

Empli. *A.* ملآن ـ مملو ـ مشحون *P.* پر ـ انباشته *T.* طولى

EMPLOI. L'usage qu'on fait de quelque chose *A.* استعمال ـ بذل *P.* بكار سازى *T.* قوللنلش || Faire un bon emploi de ses biens, de son temps بر آدم مالنى وياخود وقتنى خيره حسن ـ محلنه استعمال ايتمك ـ بذل واستعمال ايتمك شره استعمال ايله بذل ايتمك en faire un mauvais emploi ـ سوء استعمال ايله بذل ايتمك ـ بذل واستعمال ايتمك عبثه قوللنمق ـ نا بمحل بذل ايتمك Il n'a pu faire voir l'emploi de l'argent qu'il a touché مقبوضى اولان اقچه نك اقچه يى نه محله قوللانديغنى ـ محل استعمالنى كوسترهمدى بيان ايده مدى Il faut faire apparaître de l'emploi des deniers اقچه نك محل بذلنى اظهار ايتمك اقتضا ايدر

On appelle, Emploi d'une somme, l'action d'en faire mention dans un compte *A.* قيد الاسامى الحساب || L'emploi d'une

partie couchée dans un compte دفتر محاسبده بعض اسامیلرك نا بمحل اسامیلر - اسامئ كاذبه قید ایتمك Faux emploi قیدی Double emploi مكرر اسامیلر قید ایتمك

Il se dit aussi de la fonction d'une personne qu'on emploie *A.* خدمت pl. خدمات *P.* كارسازی *T.* ایش - مأموریت || Grand emploi خدمت جلیله - خدمت معظمه Emploi honorable خدمت فخیمه ruineux خدمت مورثهٔ الخرابیت pénible متعب وزحمتلو - تعب ومشقتی موجب بر خدمت Donner de l'emploi بر مأموریت ویرمك Demeurer sans emploi خدمتسز قالمق C'est un homme qui cherche de l'emploi طالب خدمتدر Se bien acquitter de son emploi لایقی اوزره ادای خدمت ایتمك Il a eu de grands emplois خدمات جلیلده مستخدم اولمشدر Il a eu les plus beaux emplois dans l'épée خدمات عسكریه‌نك اعلاسنده خدمات عسكریه‌نك اك اعلاسنی - استخدام اولدی ضبط ایلدی V. aussi Charge.

EMPLOYER. Mettre en usage *A.* استعمال - اعمال - بذل *P.* بكار بردن *T.* قوللنمق || Employer de l'argent اقچه صرف ایتمك Employer son bien en folles dépenses مالنی مصارف بیهوده‌یه بذل واتلاف ایتمك Employer la plus grande partie de son revenu en charités, en aumônes اكثر وارداتنی خیرات وتصدقاته بذل واعمال ایتمك Employer du bois, de la pierre à bâtir امر بناده كراسته واحجار اعمال ایتمك Cet argent a été employé aux nécessités de l'État بو اقچه ملكك بذل - ودولتك امور ضروریه‌سنه بذل واعمال اولندی استعمال اولندی - اولندی

On dit, Employer le temps à quelque chose نقد وقتنی فلان ماده‌یه صرف ایتمك Employer tout son esprit, toute son industrie, tous ses soins, toute son éloquence بر كمسنه ما حصل عقل وفكرینی وبضاعهٔ هنر ومعرفتنی وما ملك سعی وهمتنی ومایهٔ ناطقه پردازی وفصاحتنی جملهٔ صرف ایتمك Employer ses amis دوستلرینك همتنی اعمال ایتمك le crédit de ses amis خیرخواهان واحبابنك قوت ونفوذلرینی اعمال ایتمك Il emploie tout le monde pour obtenir cette charge بو منصبی تحصیل ایچون عالمك همتنی اعمال ایدر Employer ses bons offices مساعئ جمیله‌سنی عمله كتورر - ایدر Il emploie toutes sortes de moyens كافهٔ وسائل واسبابی اعمال ایدر

On dit, Employer un mot, une phrase بر لفظی وبر تعبیری استعمال ایتمك - Employer une raison, une pièce, pour dire, s'en servir pour en tirer quelque preuve بردلیلی وبرسندی محل اثباتده صرف واستعمال - مدار اثبات اتخاذ ایتمك ایتمك

Et employer une partie dans un compte, pour dire, la mettre en ligne de compte محاسبه‌یه درج وقید ایتمك - Employer quelqu'un sur l'état, pour dire, le mettre sur l'état de ceux qui doivent être payés *T.* آلاجقلو - دفتره ادخال ایتمك دفترینه قید وادخال ایتمك

S'EMPLOYER. S'occuper, agir *A.* اعمال - بذل الهمة - اشتغال الهمة *P.* وررش نمودن *T.* چالشمق || Il ne s'emploie qu'à cela یالكز بو خصوصده اشتغال ایدر Je m'y emploierai avec joie فرح جان ایله بذل همت ایده‌جكم

Il signifie aussi, donner de l'occupation de l'emploi à un homme *A.* استخدام *P.* نامزد كردن - گماشتن - كار سپردن *T.* خدمته قوللنمق || On a employé cet homme dans les pays étrangers فلان كشی ممالك اجنبیه‌ده استخدام اولندی On l'a employé dans de grandes affaires, à de grandes négociations امور معظمه‌ده ومذاكرات جسیمه‌ده استخدام اولندی - مهمه خدمتلرینه قوللندی Il est employé dans les finances, dans les fermes امور میریه‌ده وامور التزاماتده مستخدمدر C'est un homme qui mérite d'être employé استخدامه مستحق بر آدمدر Il est employé sur la frontière, sur les côtes حدودده وسواحل خدمتلرنده مستخدمدر

EMPLOYÉ. *A.* مستعمل *P.* بكار برده *T.* قوللنلمش - Il est aussi substantif *A.* مستخدم pl. مستخدمین - خادم pl. خدمة ایش باشنده اولان *T.* كار دار - گماشته *P.* عمال pl. عامل - || Il y a beaucoup d'employés dans les fermes du Roi خواص همایون التزاملرنده عمالك كثرتی وار در

On dit proverb. C'est bien employé, pour dire, que celui dont on parle, mérite bien le mal qui lui est arrivé تمام جزای بو بلایه - لایقی اوزره بلاسنی بولدی - ما یلیقنی بولدی اوغرامغه اهل ومستحقدر

EMPLUMER. Garnir de plumes *A.* تزیین بالاریاش *P.* با پر آراستن *T.* یلك ایله دوناتمق

On dit figur. Il s'est bien emplumé dans cette affaire, pour dire, Il s'est enrichi, il a réparé ses pertes *T.* یال وبال

تویینی دوزدی ـ توی توس پیدا ایلدی ـ پیدا ایلدی

Emplumé. *A.* مزیّن بالاریاش *P.* با پر آراسته *T.* یلک ایله دونانمش

EMPOCHER. Mettre en poche *A.* وضع فی الجیب *P.* در جیب کردن *T.* قوینونه قویمق || À mesure qu'il gagne quelque argent au jeu, il l'empoche قمارده کسب ایلدیکی اقچه‌یی بر طرفدن در جیب ایدر Il empoche tout ce qu'il gagne هر نه کسب ایتسه در جیب ایدر

EMPOIGNER. Prendre avec le poing *A.* قبض *P.* در پنچه کردن *T.* آوجلمق || Il l'empoigna par le bras فلانک قولنی آوجلدی Cela est trop gros, on ne saurait l'empoigner عظیم الحجم اولدیغندن آوجلنمق ممکن دکلدر

Empoigné. *A.* مقبوض *P.* در پنچه کرده *T.* آوجلنمش

EMPOIS. Espèce de colle faite avec de l'amidon *A.* غراء النشاء *P.* اهار ـ بت ـ آهار *T.* آهار || Eau d'empois آهار صویی Mettre de l'empois آهار اورمق ـ آهارلمك

EMPOISONNEMENT. V. Empoisonner.

EMPOISONNER. Donner du poison *A.* تسمیم *P.* زهر دادن ـ شرنگ نوشانیدن *T.* زهرلمك ـ اغو ایچورمك || Empoisonner une personne بر کمسنه‌یی تسمیم ایتمك ـ زهرلمك

Et infecter de poison *A.* القاء السمّ ـ اشراب السمّ *P.* زهر آلود کردن ـ شرنگ آمیختن *T.* اغو قاتمق ـ آغو بیلاشدرمق || Empoisonner des viandes, des fruits اشراب لحوم وفواکه لحوم وفواکهی زهر آلود ایتمك ـ سمّ ایتمك Empoisonner une fontaine, un puits چشمه‌ده وقویوده اشراب سمّ ایتمك des armes, un poignard, des flèches اسلحه‌یه وقلیچه واسهامه اسلحه‌یی وقلیچی واسهامی تقشیب ـ اشراب سمّ ایتمك زهرلتمك ـ آلودهٔ زهر ایتمك ـ ایتمك Empoisonner des terres ترابه اشراب سمّ ایتمك ـ ترابی زهر آلود ایتمك

Il se dit aussi des choses qui font mourir par une qualité vénéneuse || Il y a des champignons qui empoisonnent مانتارک بعضیسی سمّیتلو در ـ زهرناکدر ـ Et des vapeurs qui sont extrêmement infectés || En remuant la terre, il en sortit une vapeur qui empoisonna tous les travailleurs ترابی حفر وتحریك ایتدکچه دروننده خروج ایدن سمّیتلو بر بخار رنجبرلرك جمله‌سنی تسمیم ایلدی Cet homme a une haleine qui empoisonne فلانك نفسی متعفن اولمغله مسمّمدر ـ سمّ قاتل کبیدر

Et figur. de tout ce qui corrompt l'esprit et les moeurs || Cette doctrine a empoisonné beaucoup d'esprits بو مذهب اذهان ناسك وافرینه القای سمّ فساد ایلدی اسالهٔ زهرابهٔ شرّ ـ وفساد ایلدی Ces maximes sont capables d'empoisonner la Jeunesse بو کونه اصول واحکام اخلاق جواناننه القای سمّ فساد ایده‌جك مقوله‌دندر Il lui empoisonna l'esprit par ses flatteries تملقات ریا آمیزی ایله فلانك عقلنه القای سمّ فساد ایلدی ـ Il signifie aussi, rapporter une chose en y donnant un tour malin, contre l'intention de celui qui l'a dite || C'est un mauvais esprit qui empoisonne les choses les plus innocentes, tout ce qu'on dit خبیث الطبع بر آدم اولمغله بر شیٔ هر نقدر وصمهٔ قباحتدن بری اولسه بیله وهر نه که دیرلرایسه انچنه بر درلو سمّ فساد القا ایتمانك وجهی یوقدر Les médisans empoisonnent tout بد زبانلر هر شیئه القای سمّ فساد ایدرلر

Empoisonné. *A.* مسموم *P.* زهرناك *T.* زهرلو ـ On appelle, Louanges empoisonnées, des louanges données à dessein de nuire نعوت زهر آلود

EMPOISONNEUR. Qui empoisonne *A.* مسمّم *P.* زهر دهنده *T.* زهرلدیجی

EMPOISSONNEMENT. V. Empoissonner.

EMPOISSONNER. Peupler de poissons *A.* اعمار بالسمك *P.* بماهی آباد کردن ـ ماهیدار ساختن *T.* بالق ایله معمور ایتمك

EMPORTÉ. Qui se laisse entraîner par sa passion, qui se fâche aisément *A.* فائر المزاج ـ متغضب ـ طیّور ـ حادّ البوادر ـ حدید المزاج ـ دفعیّ الانفعال *P.* تیز مشرب ـ زود خشم ـ تیز مزاج *T.* تند وتیز ـ تنك مشرب ـ فرلایجی || تیز مشربلو C'est un homme emporté avec qui on ne saurait vivre en paix تنك مشرب بر آدم اولوب کندوسیله خوش کچینمك وجهی یوقدر C'est une femme emportée au dernier point بغایت ـ غایة الغایه زود خشم بر خاتوندر متغضبه در

Il se prend aussi substantivement *A.* فیّور ـ نُفَطة *P.* زود خشم *T.* اویکدلو || C'est un emporté اویکدلو بر آدمدر

EMPORTEMENT. Mouvement violent causé par quelque passion *A.* بادرة pl. بوادر ـ حدّت ـ فورت *P.* تیز ـ تیز مزاجی *T.* فرلایش ـ تندی وتیزی ـ مشربی || Violent emportement

Emportement de colère حدّت تهوّر وغضب بادرهٔ عنيفه de débauche حدّت سكر وعشرت d'amour فورت عشق ومحبّت de joie فورت نشاط وطرب Horribles emportemens بوادر هائله – Mis absolument, il signifie, emportement de colère *A.* تغضّب *T.* غراش – غرش – تندى *P.* فورة الغضب – تهوّر – اوبكه – طارغنلق

EMPORTER. Enlever, ôter d'un lieu *A.* رفع *P.* بر گرفتن *T.* قالدروب كوتورمك – قالدرمق || Il a fait emporter tous les meubles de sa maison اثاث بيتنك مجموعنى رفع بر قالدردى – ايلدى Emporter un malade, un homme blessé – مريضى وبر مجروحى بولنديغى محلّدن رفع ايتدرمك قالدروب كوتورمك

Il signifie aussi, prendre une chose, et la porter avec soi dehors *A.* مصحوباً اخذ *P.* با هم بردن – با هم بر گرفتن *T.* آلوب كوتورمك || Emportez ce livre, vous le lirez à loisir بو كتابى اوقات خاليده مطالعه ايچون آلوب كوتورك – On dit, qu'un aîné emporte les deux tiers du bien, pour dire, que le droit d'aînesse lui donne cet avantage sur ses cadets ولد كبير تركه نك ثلثاننى اخذ واحتياز ايدر – آلوب كوتورر – On dit d'un homme mort d'une maladie, Cette maladie l'a emporté بو علّت فلانى آخرته كوتوردى La peste emporte les gens en peu de jours وبا وقت قليلده آدمى آلوب كوتورر آخرته – علّت كوتورر

On dit, qu'un remède emporte la fièvre, pour dire, qu'il la chasse *A.* اذهاب الحمّا – دفع الحمّا *P.* ازتب رها كردن *T.* حمّايى كيدرمك et dans le même sens, que le jus de citron emporte les taches d'encre ليمون صويى مركّبك لكه لرينى كيدرر

Il signifie aussi, entraîner, emmener avec violence *A.* ازعاج – ازعاج – تزجية *P.* بردن *T.* سوروب كوتورمك – كوتورمك || Ce carrosse entra si vite, qu'il pensa emporter la borne هنطو غايت عجله ايله دخول ايلديكندن كرسى طاشنى ازعاج وازعاج ايلمكه بر رمق قالمشيدى Ce coup de canon lui a emporté une jambe ضربهٔ طوب آياغنى كوتوردى Le vent a emporté mon chapeau شدّت ريح تقيه يى باشمدن ازعاج ايلدى Les courans emportèrent le vaisseau آقنديلر كمى يى سوروب كوتوردى Son cheval prit le mors aux dents, et l'emporta à travers les champs بندكى آت كمنى ديشنه آلدرق راكبنى تارلالر ايچندن سوروب كوتوردى

Emporter, se dit figur. des passions, et signifie, jeter dans quelque excès blâmable *A.* سوق *P.* راندن *T.* سورمك – شدّت غضب فلانى ايلتمك || La colère l'emporta bien loin خيلى بعيد مرتبه يه سوق ايتدردى Se laisser emporter par sa vengeance بر كمسنه نفسنك سمت كينه وانتقامه انسياقنه رخصت ويرمك La douleur l'a emporté jusqu'à dire que... شدّت الم فلان كلامى سويلمكه قدر فلانى سوق ايتدردى La jeunesse se laisse emporter aux plaisirs حال شباب ذوقيات نفسه سايقدر

S'emporter. Se fâcher violemment *A.* تغضّب – تنغّظ – اغتياظ *P.* بهم آمدن – خشمناك شدن – غرشيدن *T.* غضبه كلمك – اوبكه لنمك || S'emporter contre quelqu'un فلانك حقنه غضبه كلمك Il s'emporte pour rien لا شئ مقوله سى ماده لرده متغضّب وخشمناك اولور Il s'emporte pour peu qu'on le contredise كلامنه ادنا مخالفت اولنسه دفعةً عرق غضبى هيجان ايدر

Emporter, signifie aussi, gagner, obtenir *A.* تحصيل – ظفر *P.* دسترس – ظفر يافتن – دست رسانيدن *T.* بجرمك – اولمق || Cet homme a tant de crédit, qu'il emporte tout ce qu'il veut اول درجه ده صاحب نفوذ دركه كافهٔ مطلوباتنه كافهٔ مطلوباتنى تحصيل ايدر – ظفرياب اولور Il emporta cette affaire à force de sollicitations بو ماده نك حصولنه شدّت الحاح ايله دسترس اولمشدر Cet orateur emporte, entraîne les esprits بو واعظ اذهان سامعينك سوقنه ظفرياب اولور

Emporter, étant joint au pronom Le, signifie, avoir le dessus, exceller *A.* غلبة – تفوّق *P.* سر – بالاتر بودن – جربيدن *T.* اوست كلمك افراز بودن || Le vin de Champagne l'emporte sur tous les autres vins شامپانيا باده سى اجناس باده نك جمله سى اوزرينه فائق وسر افراز در Le diamant l'emporte sur toutes les autres pierreries جوهر الماس جواهر سائره نك مجموعنده متفوّق وسر افراز در L'amour l'emporte quelquefois sur la raison درد عشق وهوا بعضاً عقله غلبه ايدر

Joint avec le même pronom, signifie aussi, peser davantage *A.* ارتجاح الوزن *P.* سنگينتر بودن *T.* آغرلغه – آغر كلمك اغمق || L'or l'emporte de beaucoup sur l'argent, mis en pareil

آلتون .کمش ایله مستوی الحجم volume dans une balance اولدرق وضع میزان اولندقده کمشدن خیلی مرتبه ارجح کمشدن آغر کلور- کمشدن گرانتز در- واوزندر

On dit, Emporter une place, pour dire, s'en rendre maître *A.* ضبط - تسخیر- فتح *P.* گشادن *T.* آلمق || Emporter une ville d'emblée بلده‌یی یک حمله‌ده آورده قبضهٔ ضبط وتسخیر قلعه‌یی عنوهٔ ضبط ایتمک Emporter une place d'assaut حربًا ضبط ایتمک - ایتمک

Emporter, signifie aussi, entraîner par une suite nécessaire *A.* استجرار- جرّ *P.* در پی کشیدن *T.* چکمک || La proposition générale emporte la proposition particulière مسئلهٔ مطلقه مسئلهٔ خاصّه‌یی جرّ ایدر La condamnation à mort emportait autrefois la confiscation des biens ترتیب جزا حکمی ازمان مصادره‌یه منجرّ اولور- سالفده مصادره‌یی جرّ ایدر ایدی ایدی - On dit, que la forme emporte le fond, ou que le fond emporte la forme, pour dire, que dans le jugement d'un procès l'un prévaut sur l'autre صورت مرافعه اصل دعوایی یاخود اصل دعوا صورت مرافعه‌یی استجرار ایدر

Emporté. *A.* مرفوع *P.* بر گرفته *T.* قالدرلمش - کوتورلمش *A.* مصحوبًا *P.* مأخوذ *P.* با هم برده *T.* آلنوب کوتورلمش

EMPOURPRER. Colorer de rouge, de pourpre *A.* ضرب اللون *P.* تقنی-الاحمر رنگ گلگون زدن - رنگ سرخ زدن *T.* قرمزی بویامق - قزل بویامق

Empourpré. *A.* مقنّا *P.* گلگون *T.* قزل بویالو - قرمزی بویانمش

EMPREINDRE. Imprimer une figure sur quelque chose *A.* ترسیم - طبع - تمثیل - نقش *P.* نقش زدن *T.* بصدرمق - نقشنی بر شکلک صورتنی طبع || Empreindre une figure چیقارمق des caractères حروفی طبع ایتدرمک وتمثیل ایتمک

On dit figur., C'est une loi que la nature a empreinte dans nos cœurs ید قدرتله صحیفهٔ درونمزده منطبع اولمش بر فریضهٔ متحتّم الادا در Ce sont des sentimens que la nature a empreints dans tous les hommes ید قدرتله لوح ضمایر کافهٔ عباده‌ده مرتسم اولمش خواطردندر

Empreint. *A.* منطبع - منقوش *P.* نقشزده *T.* بصلمش - نقشی چیقارلمش

EMPREINTE. Impression, figure de ce qui est empreint *A.* *A.* نقش مطبوع pl. نقوش مطبوعة *T.* بصیلوب چیقارلمش رسم || L'empreinte d'un cachet خاتمک نقش مطبوعی d'une pierre gravée حجر محکوکک بصیلوب چیقارلمش رسمی

Il se dit aussi figur. || L'empreinte du doigt de Dieu se reconnaît dans tous les ouvrages de la nature نقش ید خالق بیچون کافهٔ مصنوعات اوزرنده منقوش ومرتسمدر

Empreintes, dans l'Histoire Naturelle, sont des pierres sur lesquelles on trouve des figures de plantes *A.* احجار شجریّة ou d'autres figures *A.* احجار ذوی الاشکال

EMPRESSÉ. Qui se donne beaucoup de mouvement pour le succès de ce qu'il a entrepris *A.* مقدام - متهالک - عجیل *P.* تکاپو کنان *T.* ایوه‌کن || C'est un homme fort empressé بغایت متهالک بر آدمدر Il fait l'empressé auprès d'une telle personne فلانک یاننده دائما اظهار تهالک واقدامدن خالی دکلدر Rechercher quelque chose avec une ardeur empressée متهالکانه غیرت واقدام ایدرک بر شیئک تفتیشنه سعی ایتمک Il a l'air empressé, les manières empressées شکل وسیما وطور واداسنده آثار تکاپو وتهالک بدیدار در

EMPRESSEMENT. V. s'Empresser.

s'EMPRESSER. Agir avec ardeur pour faire réussir quelque chose *A.* استعجال - تهالک *P.* تکیدن - جستی کردن - زودی - عجله - ایوه‌جیلک ایتمک *T.* تکاپو نمودن - شتافتن - نمودن تهالک طبع ایتمک || C'est un homme qui s'empresse fort ایله مجبول بر آدمدر Il n'aime pas à s'empresser mal à propos نا بجا تعجّل وتهالکدن حظ ایتمز S'empresser à faire sa cour فلان کمسنه‌یه ادای مراسم رضاجوییده اظهار تهالک ایتمک S'empresser de parler, de prendre la parole مسارعت ایتمک - تکلّمه وآغاز کلامه اظهار عجله ایتمک

Empressé. *A.* مستعجل - متعجّل *P.* زودینما - تکان وپویان *T.* عجله‌لو - شتابان

EMPRISONNEMENT. L'action de mettre en prison *A.* محبوسیت *P.* گرفتاری - در زندانی *T.* محبوسلق

EMPRISONNER. Mettre en prison *A.* حبس - تسجین *P.* در زندان کردن - گرفتاریدن *T.* حبس ایتمک

Emprisonné. *A.* محبوس *P.* زندانی - گرفتارشده *T.* حبس اولنمش

EMPRUNT. L'action d'emprunter, ou la chose que l'on emprunte *A.* قرض - عاریت *P.* وامگیری - کریزی *T.* اودنج || Faire un emprunt قرضا اقچه آلمق - استقراض مال ایتمک

C'est un homme qui est toujours aux emprunts اودنج آلمق ـ قرض ـ دائما قرض وعاريت اخذينه مألوف بر آدمدر Argent d'emprunt قرض اقچه وعاريت ايله كچينور بر آدمدر Cheval d'emprunt عاريت آلنمش آت Aller aux emprunts قرض وعاريت آرەمق

On dit figur. Une beauté d'emprunt حسن ـ حسن مستعار Des vertus d'emprunt فضائل مستعاره حسن عاريت ـ عارضى

EMPRUNTER. Recevoir en prêt *A.* استقراض ـ استدانة ـ بر وجه كريزى ـ عاريت گرفتن ـ وام گرفتن *P.* استعارة ـ اودنج آلمق *T.* ستادن || Emprunter de l'argent اقچه استقراض Emprunter à gros intérêt ربح گران ايله استقراض ايتمك Emprunter un cheval, des livres استعارهٔ اسب مال ايتمك وكتب ايتمك J'emprunterai cette somme à quelqu'un de mes amis ـ بو مقدار مبلغى بر دوستدن استقراض ايده‌جكم استدانه ايده‌جكم ـ قرضًا اخذ ايده‌جكم

On dit, que la lune emprunte sa lumière du soleil قمر نور وضيابى شمسدن اخذ واستعاره ايدر

On dit figur. Les magistrats empruntent toute leur autorité de la justice, de la force publique قضات وحكّام يدلرنده اولان مجموع رخصتى قبل شرعدن واولى الامر طرفندن اخذ ايدرلر Emprunter le masque de la vertu صورت صلاحى عاريةً استيخاذ ايتمك Emprunter les apparences de la vérité حقيقتك ظواهر حالنى على وجه العاريه اتّخاذ ايتمك ـ Emprunter le nom, le bras, la plume, le crédit de quelqu'un, pour dire, Se servir du bras, du nom, de la plume, du crédit de quelqu'un بركمسنه فلانك اسمنى ويد اعانتنى وقلمنى وعند الناس مرعى اولان وثاقت واعتبارينى ايشنه قوللنمق Emprunter la pensée d'un auteur بر صاحب تاليفك زادهٔ طبعى اولان معنايى اخذ واستعاره ايتمك

EMPRUNTÉ. *A.* مستقرض ـ مستعار *P.* عاريت گرفته *T.* اودنج آلنمش ـ On dit, Une beauté empruntée حسن عارضى Lumière empruntée نور مستعار Éclat emprunté ضياى مستعار ـ ضياى عارضى حسن عاريت ـ

On dit aussi, qu'un livre a paru sous un nom emprunté ـ مؤلفى اسمى مواضعه اولەرق بر كتاب ظهور ايلدى Conter une histoire sous des noms empruntés مستعار اولەرق بر حكايەيى اسامئ اشخاصى مواضعهٔ بيان ايدەرك نقل ايتمك

EMPRUNTEUR. Celui qui emprunte *A.* مستقرض *P.* قرضدار ـ اودنج آليجى *T.* وامگير ـ

EMPUANTIR. Infecter, répandre une mauvaise odeur *A.* تنتين ـ تدفير *P.* گنديده كردن ـ بوى بد افشاندن *T.* فنا قوقوتمق || Cela empuantit toute la maison جميع خانەيى تنتين ايلدى Il a empuanti tout le monde de son haleine بخر نفسيله عالمى تنتين ايلدى

EMPUANTI. *A.* منتن ـ ادفر *P.* گنديده *T.* فنا قوقمش

EMPUANTISSEMENT. État d'une chose qui s'empuantit *A.* حال النتانة *P.* حال بد بويى *T.* فنا قوقوليلق

EMPYÈME. Amas de pus dans quelque cavité du corps *A.* خزينهٔ || Faire l'opération de l'empyème خزينة الغذيذة غذيذەيى دشمك

EMPYRÉE. Le ciel le plus élevé où l'on établit le séjour des bienheureux *A.* عرش اعلا ـ فلك الافلاك ـ كرة النار *P.* كرهٔ آتش

EMPYREUMATIQUE. Tenant de l'empyreume *A.* شياطى *P.* بوى سوخته *T.* آلودهٔ يانق قوقولى

EMPYREUME. Qualité désagréable au goût et à l'odorat, que contractent certaines substances soumises à l'action du feu *A.* شياط *P.* بوى سوخته *T.* يانق قوقوسى

ÉMULATEUR. Qui a de l'émulation *A.* متفاضل ـ متمازى ـ متبارى *P.* مربخواه *T.* اوست كلمكه يارشيجى || Émulateur de la gloire d'autrui آخرك اقبالنه سوداى تمازى ايله مجبول بر آدمدر Il y a plus d'envieux de sa fortune que d'émulateurs de sa vertu فلانك مال ومنالنه غبطه كار اولنلر صلاح حالنه تمازى ومبارات ايدنلردن اكثر در

ÉMULATION. Sentiment noble qui excite à égaler ou à surpasser quelqu'un en quelque chose de louable *A.* تفاضل ـ تمازى ـ دعواء المزيّة ـ مبارات *P.* مرى *T.* اوست كلمكه يارش || Noble, belle émulation رغبت كريمهٔ تمازى ومبارات Louable émulation رغبت ممدوحهٔ تفاضل وتمازى Ils étudieront mieux par émulation ادّعاى مزيّت ايله تدرّس وتعلّمده زياده سعى ايده‌جكلر در Exciter, donner de l'émulation سوداى تفاضلى تحريك ايتمك L'émulation tâche d'imiter les grandes actions ادّعاى تمازى وتفاضل اعمال جليلەنك تقليدينه سايق بر كيفيتدر

ÉMULE. Concurrent, antagoniste *A.* رقيب pl. رقبا ـ معارض

pl. معارضين P. هماورد T. رقيب || Il est émule d'un tel فلانك رقيبيدر

Il se dit aussi de deux hommes d'un mérite égal en quelque art A. كفو pl. اكفاء - متكافى P. همانند T. بكتاش || Ces deux peintres étaient émules بو ايكى مصوّر استادلرى برى برلريله كفو وهمانند در- برى برلربند متكافيدر

ÉMULSION. Sorte de potion rafraichissante, formée par l'union de l'eau et d'une substance végétale, contenue dans les semences appelées émulsives A. مستخلب البزورات P. شير بزورات T. بزورات سوزنديسى

ÉMULSIONNER. Mêler une potion dans une émulsion A. مزج فى مستخلب البزورات P. در شير بزورات آميختن T. بزورات سوزنديسى ايچنه قاتمق

EN. Préposition qui signifie, dans A. فى - الى P. در - ب T. ده - ه En Turc le ه et le ده ne s'emploient pas indifférement. On se sert du premier, lorsqu'il s'agit d'exprimer une action, ou un mouvement d'un lieu à un autre, par exemple: Il tâche d'obtenir cet emploi بو منصبك تحصيلنه سعى ايدر Aller de ville en ville شهردن شهره كتمك Le ده ne se met que dans les phrases où il ne s'agit ni d'action ni de mouvement, par exemple: Se trouver en voyage سياحتده بولنمق Être en crédit auprès de quelqu'un بر كمسنه نك يانـنده اعتبارده اولمق - En, se prend dans une acception moins déterminée que Dans || Il est en place منصبده در Être en France فرانسده اولمق Passer en Espagne اسپانيا جانبنه مرور ايتمك Aller de province en province من ايالة الى الايالة كتمك - ايالتدن ايالته كتمك

Il signifie aussi, pendant A. فى وقت - فى خلال P. در وقت - در هنگام - ميان T. آره سنده - اثناسنده || En hiver وقت شتاده - اثناى شتاده En pleine paix وقت كمال صلحده En plein jour وقت كمال نهارده وآسايشده

Il se met aussi, pour marquer le temps qu'on emploie à faire quelque chose || Il arrivera en trois jours اوچ كون ظرفنده اوچ كونده - كلهجكدر

Et pour marquer l'état, la manière d'être d'une personne || Être en vie حال حياتده اولمق

En, se résout quelquefois par Avec A. ب P. با T. ايله || Être en deuil لباس ماتم ايله اولمق Un livre relié en veau پوست بزغاله ايله مجلّد بر كتاب Prendre un malheur en patience ظهور ايدن مصيبتى صبر ايله قبول ايتمك Prendre une peine en gré زحمتى طيب خاطر ايله ارتكاب ايتمك

Ou par Comme, à la façon de... en forme de... A. على - جد P. بسان T. كبى - على شكل - كث - وجه || Vivre en homme de bien اهل خير بر آدمه لايق وجه اوزره كچنمك Vivre en libertin سفيهانه كچنمك Agir en roi ملوكانه عمل ايتمك Parler en étourdi آسيمه كارانه وحركت پادشاهجه - نكلم ايتمك Des arbres taillés en buisson جاليلق شكلنده قطع اولنمش اشجار Des perles en poire ارموديده شكل اولان انجو

Quelquefois il ne se résout par aucune particule || Prendre le nom de Dieu en vain لفظهٔ جلالى عبث يره ياد ايتمك Une femme travestie en homme اركك قيافتنده كيرمش قارى

Il sert aussi à marquer le motif qui fait agir A. لاجل P. از بهر T. اوترى On emploie aussi, pour exprimer ce motif, des adverbes formés de noms, comme on le verra dans les exemples || Il fit cela en haine d'un tel بو شيئى فلانه بغضاً ايتدى En considération de ses services خدمتلرينه حرمةً En reconnaissance de... تشكراً En dépit de lui فلانه رغماً Donner une chose en garde لاجل الحفظ ويرمك Mettre en dépôt امانةً وضع ايتمك en séquestre حبس مال - توقيفاً وضع ايتمك - Et à marquer, à quoi on est occupé A. على P. ب T. اوزره || Être en affaire مصلحت اوزرنده اولمق en prières صلات اوزره اولمق

Et le progrès d'une chose || De mieux en mieux A. من احسن الى الاحسن P. خوش بر بالاى خوش T. ايودن ايو De mal en pis A. من سوء الحال الى الاسواء P. بدتر بر بدتر T. فنادن فنايه De plus en plus A. زايداً على الزايد P. زياده بر زياده T. قات قات زياده

On s'en sert aussi dans la signification de Selon. V. ce mot.

On dit aussi, En tant que, pour dire, autant que A. حسب P. بقدر - چندانكه T. قدرنجه || En tant que je puis حسب الطاقه - Il signifie aussi, comme A. من جهة P. بجهت T. جهتدن || Jésus-Christ en tant qu' homme est moins grand que son Père حضرت عيسى من جهة البشريّة ابندن دونددر

En, s'emploie aussi dans la signification de Pour A. ل P. براى T. ايچون || Armer en guerre سفرايچون حاضرلق

Et de Par || Mettre en pièces پاره بپاره ایتمك Voir en songe رؤیاده كورمك ـ عالم مثالده كورمك

Il se joint aussi avec les gérondifs, pour marquer le temps || اوزرنده ایكن *T.* هنگامى *P.* حين ـ عند ـ لدى *A.* ـ حين غريمتنده تنبيه ايلدى Il donna ordre en partant ـ عزيمتى اثناسنده ـ Ou pour marquer la manière || Parler en tremblant لرزه ناك ـ مرتعشاً افادۀ مرام ايتمك دتريدرك سويلمك ـ اولدرق

ENARTHROSE. Cavité d'un os dans laquelle est reçue la tête d'un autre os *A.* وقبة العظم pl. اوقاب العظام *P.* خانۀ سر كميك باشنك چقور يرى *T.* استخوان

ENCADRER. Mettre dans un cadre *A.* وضع فى الاطار ـ ربط بالحاشية *P.* در چارچوبه بستن *T.* چرچوه ايچنده قويمق

Encadré. *A.* مربوط بالحاشية *P.* در چار چوبه بسته *T.* چرچوه‌لنمش

ENCAGER. Mettre en cage *A.* تقفيص *P.* در قفس كردن *T.* قفسده حبس ايتمك ـ قفسه قويمق || Il faut encager cet oiseau بو قوشى در قفس ايتملو در

Et mettre en prison *A.* حبس *P.* درزندان كردن *T.* حبس ايتمك || On l'a encagé فلانى حبس ودر زندان ايلديلر

Encagé. *A.* مقفص *P.* در قفس كرده *T.* قفسلنمش ـ قفسده حبس اولنمش

ENCAISSEMENT. V. Encaisser || Il lui en coûtera beaucoup pour l'encaissement de ses marchandises متاعنى صندقلمق ايچون قتى چوق مصرفه محتاجدر

On dit, Faire un chemin par encaissement, pour dire, y faire des tranchées qu'on remplit de cailloux *T.* ايكى طرفى ريختملو يول ياپمق

ENCAISSER. Mettre dans une caisse *A.* تقفيع فى السندوق ـ وضع فى السندوق *P.* درتبنگوكردن *T.* صنديغه قويمق ـ صندقلمق || Encaisser des raisins اوزومى صندقلر ايچنده وضع ايتمك

Encaissé. *P.* موضوع فى السندوق *P.* در تبنگو كرده *T.* صنديغه قونمش ـ صندقلنمش

On dit, qu'une rivière est encaissée, lorsque les bords en sont escarpés *A.* نهر ذو الصوح *T.* نهر قييلرى ديك اولان ـ قييلرى صرب اولان چاى

ENCAN. Cri public qui se fait pour vendre les meubles à l'enchère *A.* مزاد ـ بيع من يزيد *P.* گور *T.* مزاد || Mettre à l'encan مزاد ايتمك ـ مزاده ويرمك Vendre à l'encan مزادده صاتمق ـ بيع من يزيد ايله فروخت ايتمك

s'ENCANAILLER. Avoir commerce avec de la canaille *A.* معاشرة بالخسّال ـ معاشرة بالارذال *P.* با نا كسان آميزش *T.* كردن آلچقلر ايله قونشمق ـ خذله ايله قونشمق || Gardez-vous de vous encanailler معاشرت خسّالدن حذر ايله ـ

Il se prend quelquefois activement || La compagnie était mal choisie, vous nous avez encanaillés خذلددن عبارت اولان مجلسه كتوروب بزى اخسال ايلدك

Encanaillé. *A.* معاشر بالخسّال *P.* با نا كسان آلفته *T.* آلچقلر ايله قونشان

ENCAQUER. Mettre dans une caque *A.* تدكين فى الفنطاس *P.* vul. در چلك كردن *T.* واروله بصدرمق

ENCASTRER. V. Enchâsser.

ENCAVER. Mettre en cave *A.* وضع ـ وضع فى السرداب فى المطمورة *P.* در سرداب كردن *T.* ير آلتى مخزنده ير آلتى مخزنده قويمق ـ صاقلمق

ENCAVEUR. Celui qui encave *A.* واضع فى المطمورة *P.* در ير آلتى ـ ير آلتى مخزنده صاقليان *T.* سرداب كننده مخزنده قويان

ENCAUSTIQUE. Il se dit d'une peinture dont les couleurs sont préparées avec de la cire *A.* ملوّن بصباغ المشمّع *P.* با رنگ شمع آميز نقشزده *T.* بال موملو بويا ايله بويانمش || Peinture encaustique بال مومـلو بويا ايله بويانمش بـر قطعه تصوير

ENCEINDRE. Environner, entourer *A.* تكنيف ـ تسوير ـ احاطة *P.* گرده پيچ كردن ـ گرداگرد بستن *T.* اطرافى ـ قوشاتمق جوره‌يى طولاشدرمق ـ چويرمك || Enceindre une ville de murailles بر بلده‌يى ـ بر بلده‌نك اطرافنه ديوار چويرمك l'enceindre de fossés, de palissades اطرافنه تسوير ايتمك جوره‌سنى خندق وشرانپو ايله ـ خندق وشرانپو چويرمك تكنيف واحاطه ايتمك

Enceint. *A.* مكنّف ـ محاط *P.* گرده پيچ *T.* قوشادلمش ـ اطرافى چويرلمش

On dit, Une femme enceinte, pour dire, une femme grosse *A.* حاملة ـ حابلة ـ حبلى pl. حبالى *P.* آبستن ـ پر بار

کبه قاری - کبه T.

ENCEINTE. Circuit, clôture A. دائرة - حایط - حظار - سور P. چپر T. چوورنتی || L'enceinte d'une ville بر بلده‌نک حظار بلده - سور بلده - دائره‌سی Faire l'enceinte d'une ville حایط - حایط ایله احاطه ایتمک - بلده‌یی تسویر ایتمک بلده‌نک اطرافنه سور چویرمک - ایچنه آلمق

ENCENS. Espèce de gomme aromatique A. لبان - کندر P. کونلک T. لبان || Grain d'encens حب اللبان کونلک L'encens croît dans l'Arabie لبان عربستانده حاصل اولور La fumée de l'encens montait au Ciel دخان لبان بالای افلاکه قدر صعود ایدر ایدی Brûler de l'encens کندر یاقمق Il refusa de donner de l'encens aux idoles اصنامی کونلک ایله تبخیردن امتناع ایلدی

Figur. Louange, flatterie A. مداهنة P. سخن خوش آینده T. شتاف

ENCENSEMENT. V. Encenser || Les encensemens faits تبخیرات تمام اولندقده

ENCENSER. Donner de l'encens A. تبخیر - اجمار P. دود دادن T. بخورلمق - توتسو ویرمک - توتسولتمک

On dit figur., Encenser quelqu'un, pour dire, le flatter par des louanges A. مداهنة - ادهان P. سخن خوش آینده گفتن T. شتاف ویرمک

ENCENSEUR. Celui qui encense. Il ne se dit qu'au figuré A. مداهن P. سخن خوش آینده گو T. شتافجی

ENCENSOIR. Vase dans lequel on brûle de l'encens A. مجمرة - مبخرة P. بوی افزار T. بخوردان

On dit proverb. et figur. Donner de l'encensoir par le nez, Casser le nez à coups d'encensoir, pour dire, donner en face des louanges outrées, qui font voir qu'on se moque de celui que l'on loue T. قبا مداهنه ایتمک

Encensoir, c'est aussi le nom d'une constellation qu'on appelle aussi Autel A. مجمرة

ENCÉPHALE. Il se dit des vers qui s'engendrent dans la tête A. دیدان الدماغ P. کرم کامزاد T. باش صوغلجانی

ENCHAÎNEMENT. Il n'est d'usage qu'au figuré. Liaison ou suite de plusieurs choses A. تسلسل - توالی P. بهم پیوستگی T. بری برینه اولاشقلق || Enchaînement de malheurs تسلسل مصایب وآفات d'idées تسلسل معانی de preuves تسلسل

زنجیر مثالی یکدیگره معقود ومرتبط اولان - براهین ودلایل براهین ودلایل

ENCHAÎNER. Lier et attacher avec une chaîne A. قید بالسلسلة P. زنجیر بسته کردن - زنجیر کردن T. در زنجیر ایله باغلمق || Enchaîner un chien کلبی در زنجیر ایتمک Enchaîner un furieux مجنونی بند زنجیر ایتمک - زنجیر ایله قید ایتمک - زنجیر ایله باغلمق

Figur. Captiver || Sa beauté enchaîne tous les coeurs حسن پری زادی قلوب ناسی جملهٔ بند زنجیر عشق ومحبت ایدر Enchaîner la victoire à son char بر جملهٔ تسخیر ایدر - ایدر کمسنه امرعزا ونصرتی پنچهٔ اقتداربند مضبوط ومسخر قلمق

Il se dit aussi des choses, des propositions, des raisonnemens qu'on lie les uns aux autres A. ربط علی صورة السلسلة - ربط بری - زنجیر کبی دیزمک T. بهم پیوستن P. تنسیق - کافهٔ بری برینه اولاشدرمق || Il a enchaîné toutes ces propositions مسائلی زنجیر مثالی یکدیگره ربط وتنسیق ایلدی Ces propositions sont enchaînées اشبو مسائل بری برینه مرتبطدر Les causes naturelles sont enchaînées les unes avec les autres علل طبیعیه مانندهٔ زنجیر بری برینه مربوط ومسلسلدر

S'enchaîner. A. ارتباط - تسلسل - ولی P. بهم پیوسته شدن T. زنجیر آسا || زنجیر کبی بری برلریله باغلو اولمق Les vérités s'enchaînent les unes aux autres حقایق اشیا بری برینی ولی ایدر - براربله متسلسل ومرتبطدر

Enchaîné. A. مقید بالسلسلة P. بستهٔ زنجیر شده T. زنجیر ایله باغلنمش A. مربوط - متسلسل P. بهم پیوسته T. زنجیر کبی باغلنمش

ENCHAÎNURE. Enchaînement. Il ne se dit que des ouvrages de l'art A. سلسلة P. بهم پیوستگی T. زنجیرلمه

ENCHANTELER. Mettre sur des chantiers A. وضع علی المصطبة T. کروید اوزرنده یصدمق

ENCHANTEMENT. L'effet de paroles magiques A. اثر الرقیة - تأثیر الرقیة pl. تأثیرات الرقیة P. اثر افسون - اثر السحر T. اثر رقیدیی || Défaire, rompre un enchantement بوکی اثری حل ونسخ ایتمک - Il se dit aussi de l'action même de l'enchanteur A. عمل الرقیة - عمل سحری pl. اعمال سحریة P. سحربازلق T. سحرکاری - جادوگری - افسونگری - On dit figur. Les enchantemens de l'amour حالات سحرکاری عشق

Il se dit aussi, de tout ce qui est merveilleux et surprenant

کوکل قاپیجیلق .T آشفتگی ـ دلربایی .P مفتونیّت .A || Cette fête était fort galante, tout y surprenait, c'était un enchantement بو ضیافتده کمال ظرافت موجود اولوب هر شیٔ موجب استغراب وحیرت ومستلزم دلربایی ومفتونیّت ایدی

ENCHANTER. Faire certaines cérémonies dans le dessein de produire des maléfices .A تسحیر ـ عزم ـ رقی .P افسون کردن ـ فرهست کردن ـ جادویی کردن .T سحرلمك ـ سحر ایتمك ـ بوکی ایتمك || Le peuple croit qu'il y a des magiciens qui enchantent les hommes, les animaux عوامّ ناسك اعتقادینه کوره انسانی وحیواناتی سحر ایدر راقیلر وار در

Figur. Surprendre, engager par de belles paroles, par de belles promesses .A تفتین .P آشفتن ـ شیفته ساختن .T کوکلی قاپمق || Cette femme est belle et artificieuse, elle l'enchantera بو بر حسنای حیله کار در فلان کمسنه‌یی بهر حال کندویه مفتون وآشفته ایده‌جکدر Ne vous laissez pas enchanter par cet homme-là زنهار بو آدمك مفتونی اولمه ـ شیفتهٔ مکر وحیله‌سی اولمه Se laisser enchanter par l'éclat des grandeurs, par les plaisirs du monde دنیای قرین الزوالك پرتو اقبالنه ولذایذ وذوقیاتنه شیفته ومفتون اولمق ـ Il signifie aussi, ravir en admiration || Cette musique, cette pièce m'a enchanté بو مقام دلربا بنی مفتون ایلدی

Enchanté. .A مسحور .P افسونکرده .T سحرلنمش .A مفتون .P آشفته ـ شیفته .T کوکلی قاپلمش ـ Il signifie figur., merveilleux, surprenant .A موجب المفتونیّة .P دلرب ـ هوشربا .T کوکل قاپیجی آشفته ساز

ENCHANTEUR. Celui qui enchante par des paroles ou par des opérations magiques .A ساحر pl. ساحرین ـ معزّم ـ راقی .P افسونگز ـ جادو ـ استا ـ دست ـ سحر باز .T سحر ایدن || Fameux enchanteur سحر باز نامدار Circé l'enchanteresse فلان نام جادو ـ فلان نام ساحره ـ Il se dit figur d'un homme qui trompe par son beau langage || Défiez-vous en, c'est un grand enchanteur بو آدمدن امین اولمه عظیم برسحر باز در ـ Il se dit aussi en bonne part || Ce poète est un grand enchanteur سحر سویلر بر شاعر در ـ بو شاعر بر سحر خوان کاملدر On dit, Style enchanteur بادئ مفتونیّت ـ سبك وانشای دلربا ـ Regard enchanteur تفتین قلوب اولدحق سبك وانشا قلوب ایدر لحظهٔ هوشربا

ENCHAPERONNER. Couvrir la tête d'un chaperon .A اغطاء الرأس بالقلنسوة ـ الرأس بالمعجر .P با سرانداز باشه معجر کیدرمك .T پوشانیدن

Enchaperonné. .A مقلنس .P کلاه پوش .T باش کسوتی کیمیش

ENCHÂSSER. Entailler, mettre quelque chose dans du bois, dans de la pierre, etc. .A ایقاب .P درنهادن ـ در زدن .T ایچنه یرلشدرمك ـ ایچنه قاقمق ـ صوقشدرمق || Enchâsser un morceau de la vraie croix dans de l'or عود صلیب مبارکك بر قطعه‌سنی آلتون ایچنه ایقاب ایتمك Enchâsser un tableau dans une bordure تصویری پرواز ایچنه صوقشدروب قاقمق ـ ایقاب ایتمك Enchâsser un diamant, un rubis dans une bague بر قطعه الماس ویاخود یاقوت یرلشدرمك ـ وقبهٔ خاتم ایچنه ایقاب ایتمك

On dit figur. Enchâsser un passage, un trait d'histoire dans un discours, pour dire, l'y faire entrer .A درج .P در نهادن .T ایچنه قویمق || Il a bien enchâssé ce passage de Platon افلاطونك بو عباره‌سنی تألیفی ایچنه کوزل درج ایلدی Ce trait d'histoire a été mal enchâssé dans ce discours اول واقعه‌نك صورتنی بو مقالد ایچنه وجه ردئ ایله درج اولندی ـ مقالدنك ایچنه بدلك ایله قوندی

Enchâssé. .A مندرج ـ موقوب .P در نهاده ـ در زده .T ایچنه قونمش ـ ایچنه قاقلمش ـ یرلشدرلمش ـ صوقشدرلمش

ENCHÂSSURE. Action d'enchâsser. V. Enchâsser.

ENCHAUSSER. Il se dit des légumes que l'on couvre de fumier ou de paille .A ستر بالزبیل .P با سرگین پوشانیدن .T بکاه بوشیدن .P ستربالتبن .A فشقی ایله اورتمك .T صمان ایله اورتمك

ENCHÈRE. Offre que l'on fait au-dessus de quelqu'un, pour une chose qui se vend en Justice .A مزایدة .P افزونئ بها .T آرتورمه ـ مزاد || Vendre à l'enchère مزایده‌یه ـ مزادده صاتمق Cela a été délivré à la première enchère فلان شیٔ ابتداکی مزایده‌ده ویرلدی On a reçu son enchère رهینی قبول اولدی ـ مزایده‌سی قبول اولندی Retirer une enchère مزایده‌ده عرض اولنان بهایی استرجاع ایتمك Publier les enchères آرتورمه بهالرینی اعلان ایتمك ـ On dit figur. Mettre aux enchères les emplois, les honneurs, les suffrages, pour dire, ne les accorder qu'à prix d'argent مراتب ومناصبی ومطلوب اولان رأیلری مزاده چیقارمق

Folle enchère, se dit de la peine que doit porter celui qui a fait une enchère, sans pouvoir y satisfaire بر كمسنديه بلا اقتدار الايفا بهاى فاحش ايله ايتديكى مزايده ايچون ترتب ايدن جزاء مايليق

ENCHÉRIR. Faire une offre au-dessus de quelqu'un *A.* تزييد القيمة *P.* بها افزونيدن *T.* بها آرتورمق || Enchérir une terre, une maison بر قطعه چفتلك وبر باب منزل ايچون آخرك ويرديكى بها اوزرينه آرتورمق Il a fait venir des gens pour enchérir بيعه عرض اولنه جق اموالك تزييد قيمتلرى ضمننده بعض كسان جلب واحضار ايلدى اموالك بهالرينى آرتورمق ايچون

Figur. Ajouter à ce qu'un autre a fait, le surpasser en quelque chose *A.* تزييد بالمغالبة ـ تحصيل التفوق *P.* بر قات دخى زياده *T.* بالاتر كردن ـ افزونتر كردن ايتمك || Un tel nous traita magnifiquement, mais un autre a bien enchéri sur lui فلان كشى بزه كمال حشمت وعظمت ايله ضيافت ايتمش ايسه ده ديگرى بر قات دخى زياده ايلدى Enchérir sur l'éloquence des anciens, sur leurs ouvrages متقدمينك صنعت بلاغتلرى وتصنيفاتلرى اوزرينه بالمغالبه تحصيل تفوق وتزايد ايتمك Néron a bien enchéri sur la cruauté de Tibère فلان جبار فلاندن اغلب وازيد اولهرق اظهار شدت ايلدى

On dit, qu'un mot enchérit sur un autre, pour dire, qu'il ajoute à l'idée que l'autre exprime فلان لفظ فلاندن اغلب واقوا در

Il signifie aussi, rendre plus cher *A.* تزييد ـ اغلاء السعر *P.* بها افزايدن ـ گرانيدن *T.* بهالولتمك ـ بهايه الثمن چيقارمق

Et devenir cher *A.* ترقى السعر ـ تزايد القيمة ـ اعتلاء السعر *P.* بها افزودن *T.* بهايه چيقمق ـ بهالولنمك ـ بها آرتمق || Les blés ont fort enchéri حنطه نك سعرى كسب ترقى حنطه بهايه چيقدى ـ كسب زيادگى وغلا ايتدى ـ ايلدى Toutes les marchandises enchérissent كافه اموالك بهاسى كسب ترقى وغلا ايتمكده در ـ متزايد ومترقى اولمقده در

Enchéri. *A.* متزايد القيمة *P.* افزوده بها *T.* بهاسى بهايه *T.* گرانقدر شده ـ گران بها *P.* غالى *A.* آرتورلمش چيقمش

ENCHÉRISSEMET. Haussement de prix *A.* ترقى ـ غلاء الاسعار بها آرتوقلغى ـ بهالولق *T.* فزونىٔ بها *P.* الاسعار

ENCHÉRISSEUR. Celui qui enchérit *A.* مزيد pl. مزيدين *P.* افزاينده بها *T.* آرتوران ـ بها آرتوريجى || On adjugera cette terre un tel jour, faites-y trouver des enchérisseurs بو چفتلكى مزاده چيقارمق ايچون فلان كون تخصيص اولندى همان بها آرتوره جق آدملر تداركنه سعى ايله On a délivré cette marchandise au plus offrant et dernier enchérisseur فلان مال انقطاع رغبات ايله اك صكره آرتوران كمسنديه ويرلدى

ENCHEVAUSSURE. Jonction par feuillure ou recouvrement *T.* كچورمه

ENCHEVÊTRER. Mettre un chevêtre, un licou *A.* ارسان *P.* افسار زدن *T.* يولار طاقمق ـ يولارلمق

S'enchevêtrer. Il se dit d'un cheval qui engage un pied dans la longe de son licou *A.* اعتقال القدم فى الرسن *P.* پا در افسار پيچيدن *T.* يولار ايپنه اياق طولاشدرمق

Figur. Prendre un engagement dont on a de la peine à se tirer *A.* تورّط *P.* توذّر ـ پيچيدن *T.* بكار دشوار پا برمشكل ايشه طولانمق || Il s'est enchevêtré mal à propos dans cette affaire-là بو مصلحته عبث يره طولاندى

Enchevêtré. *A.* مرسن *P.* افسار زده *T.* يولارلنمش

ENCHIFRENEMENT. Terme de Médecine. Embarras dans le nez, causé par un rhume de cerveau *A.* استكاك الخيشوم ـ انسداد الخيشوم *P.* گرفتگىٔ بينى *T.* ككز طيقانقلغى

ENCHIFRENER. Causer un rhume de cerveau qui embarrasse le nez *A.* سدّ الخيشوم *P.* ببينى گرفتگى آوردن *T.* كگزى طيقامق

ENCLAVE. Les limites d'une terre ou d'une juridiction *A.* داخل التخوم ـ داخل الحدود ـ حوزة الملك *P.* درون مرز *T.* سنور ايچى || Cette terre est dans l'enclave de la vôtre فلان ارض متصرف اولديغڭك اراضينڭك حدودى داخلنده در Cela est dans l'enclave de votre juridiction سنڭك قلمرو حكومتڭك حدودى داخلنده در hors de votre juridiction سنڭك حوزهٔ ملكڭك خارجنده در

Il se dit aussi d'une étendue de terre qui avance et qui est enclavée dans une autre *A.* قطعة الارض المتداخلة ـ On dit aussi, qu'une paroisse est une enclave d'un tel évêché, pour signifier, une paroisse d'un diocèse qui est enclavée dans un autre *A.* مشتمل pl. مشتملات *P.* اندر قلمرو *T.* طوپراغى

داخلنده - ایچنده

ENCLAVEMENT. L'effet de l'action d'enclaver A. اشتمال - احتوا P. در برفت T. ایچنه آلنمه

ENCLAVER. Enclore une chose dans une autre A. احتیاز - حوایت - تشمیل P. در گرفتن - اندر آوردن T. ایچنه آلمق || Il veut enclaver cette pièce de terre dans son parc ارضک حوزه - بو قطعه سنی حظیره‌سی ایچنه آلمق مراد ایدر اخذ ایلمکی استر - ملکنه احتیاز ایلمکی استر

ENCLAVÉ. A. محتوی - مشتمل P. درگرفته T. ایچنه آلنمش

ENCLIN. Porté de son naturel à quelque chose A. مایل - میّال P. گراییده - هوسکار T. کوکلی جکر || Il est enclin au bien, au mal خیره یاخود شرّه مائلدر à l'ivrognerie سکره مائلدر Enclin à mal faire, à mal dire شقاوت وخباثته وفصل وغیبته میّالدر La nature de l'homme est encline au mal طبع بشر شرّه مائلدر

ENCLORE. Clore de murailles, de haies, de fossés A. تحویط - احاطة P. چپر بستن T. دیوار چویرمک || Enclore un jardin de murailles باغچه‌یی جدار ایله احاطه ایتمک - باغچه‌نک اطرافنه دیوار چویرمک

On dit, Enclore les faubourgs dans la ville. V. Enclaver. T. واروشی بلده‌نک سوری ایچنه آلمق || Il a enclos ce pré, ce bois dans son parc بو چایری وبو اورمانی متصرّف حوزه - اولدیغی حظیره‌نک ایچنه اخذ وتشمیل ایلدی حظیره‌سی ایچنه اخذ واحتیاز ایلدی

ENCLOS. A. محاط P. چپر بسته T. دیوار چویرلمش

ENCLOS. Espace contenu dans une enceinte de maisons, de haies, de murailles, etc. A. ساحة pl. ساحات P. شه T. اطرافی حولی - چویرلمش میدان || L'enclos d'un palais سرایک ساحه‌سی - سرای میدانی Grand enclos ساحهٔ واسعة الانحا Bel enclos ساحهٔ دلارا Enfermer dans l'enclos ساحه ایچنه تشمیل واحاطه ایتدرمک

Il se prend aussi pour l'enceinte même A. حایط - حظار pl. حیطان P. چپر T. دیوار || Faire un enclos احداث حظار ایتمک - دیوار بنا ایتمک Réparer son enclos دیواری تعمیر وترمیم ایتمک

ENCLOUER. Piquer un cheval jusqu'au vif avec un clou quand on le ferre A. طعن اللحم الظلف الفرس عند الانعال P. گوشت پای اسبرا بمیخ نعل خلیدن T. دابه‌نک بقناغی اتنه نعل چویسنی طوقندرمق || Ce cheval est aisé à enclouer بو آت حین انعالده طعن مسماره مألوفدر – On dit, qu'un cheval s'est encloué, pour dire, qu'en marchant il a rencontré un clou qui lui est entré dans le pied A. جرح القدم بالمسمار P. در پای میخ خوردن T. آیاغنه چیوی ایلشدرمک

Il signifie aussi, enfoncer de force un clou dans la lumière du canon, pour empêcher que les ennemis ne s'en servent A. تسمیر P. میخ جقیدن - میخ زدن - میخ سپوختن T. چیویلمک - میخلمق || Nous fîmes une sortie, et nous enclouâmes les canons des ennemis قلعه‌دن خروج ایله دشمن میخلدوب ابطال - میخلدق - طوپلرینی چیویلدک ایتدردک

ENCLOUÉ. A. مسمّر P. میخ زده T. چیویلنمش

ENCLOUURE. L'incommodité d'un cheval encloué A. جرح المسمار P. زخم میخ T. چیوی یاره‌سی

ENCLUME. Masse de fer sur laquelle on bat le fer et autres métaux A. مسطبة pl. مساطب - علاة pl. علوات P. سندان T. اورس || Enclume d'orfèvre قیومجی مسطبه‌سی Battre, frapper sur l'enclume اورس اوزرنده ضرب ودق ایتمک

On dit proverb., Être entre le marteau et l'enclume, pour dire, être entre deux maux également fâcheux T. اورس ایله چکیج آره‌سنده اولمق – On dit aussi, qu'il vaut mieux être marteau qu'enclume, pour dire, qu'il vaut mieux battre que d'être battu T. اورس اولمقدن ایسه چکیج اولمق اولیدر

ENCOCHER. Mettre la corde d'un arc dans la coche d'une flèche A. افاقة P. زه تیر بسوفار پیوستن T. اوق کریشنی کزینه بندرمک

ENCOCHÉ. A. مفاق P. زه تیر بسوفار پیوسته T. کریشی کزینه بندرلمش اوق

ENCOFFRER. V. Encaisser.

ENCOIGNURE. Endroit où aboutissent deux murailles qui font un coin A. زاویة pl. زوایا P. پیغوله - کوشه T. بوجاق

ENCOLURE. Toute cette partie du cheval qui s'étend depuis la tête jusqu'aux épaules A. قذال pl. اقذلة P. قفاء اسب T. آتک اکسه‌سی

ENCOMBRE. V. Empêchement et Embarras.

ENCOMBREMENT. L'action d'encombrer A. تصدّد بالجلبة T.

مولوز وطاش يېغنلريله طيقامه

ENCOMBRER. Embarrasser une rue, un passage de gravois, de pierres, etc. *A.* صدّ بالجلبة *P.* بسنگ ريزها سدّ كردن *T.* مولوز ييغنلريله طيقامق

ENCONTRE. Il ne se dit qu'en cette phrase, Aller à l'encontre de, pour dire, s'y opposer, y être contraire *A.* مضادّة ـ مخالفة *P.* خلافگيرى نمودن *T.* خلافنه يوريمك

ENCORE. Adverbe de temps, qui s'emploie pour le passé *A.* قبلاً ـ مقدّما *P.* پيش از ين *T.* اوّل pour le présent *A.* الحال ـ الآن *P.* هنوز *T.* شمديكى حالده et pour l'avenir *A.* حالا ـ فيما بعد *P.* پس از ين *T.* بوندن صكره || Il régnait encore il y a vingt ans يكرمى سنه مقدّم جالس تخت سلطنت ايدى || Il vit encore حالا حياتده در || Il vivra encore dans vingt ans يكرمى سنه دنصكره دخى حياتده اولهجقدر || Il n'est pas encore jour هنوز كون طوغمامشدر || Il est encore au lit حالا صاحب فراشدر || Il n'est pas mort. il respire encore مرده دكل حالا تنفس ايدر || On ne l'a pas vu encore s'impatienter فلانك صبرسزلق حالنده اولمسى الى الآن مشهود اولمش شئ دكلدر

Il signifie aussi, de nouveau *A.* على التكرار ـ مجدّداً *P.* بر دفعه دخى ـ ينه ـ باز ـ نيز ـ بار ديگر *T.* || Donnez-moi encore à boire بكا ينه ايچه جك وير

Et de plus *A.* فضلاً على ذلك *P.* هم *T.* دخى || Outre l'ordre qu'on lui avait donné, on lui commanda encore de... فلان كشى يه ويريلان امردن ماعدا شويله ايتمسى دخى امر اولندى

Et du moins *A.* لا اقلّ *P.* بارى *T.* هيچ ـ هيچ دكل ايسه || Encore s'il vouloit se relâcher sur cela, on lui pourroit accorder le reste هيچ اولمزايسه آندن فارغ اولمش اولسه ماعداسيچون مساعده ممكن ايدى

Il se met aussi avec la particule Mais, par opposition à Non seulement *A.* بل *P.* نيز *T.* بلكه || Non seulement il est libéral, mais encore il est prodigue اصحاب سخادن اولميوب بلكه مسرف ومبذر در

ENCORE QUE, conjonction. Bien que *A.* ولو ان *P.* گرچه ـ با آنكه *T.* هر نقدر ايسه ده || Encore qu'il soit fort jeune, il ne laisse pas d'être fort sage هرنقدر حديث السنّ ايسه ده عقل ودرايتدن خالى دكلدر

ENCORNÉ. Qui a des cornes *A.* ذو القرن ـ مقرن *P.* سرو دار *T.* بوينوزلى

ENCOURAGEMENT. Ce qui encourage *A.* وسيلة الغيرة ـ مدار الغيرة ـ مدار الشوق *P.* غيرتبخشايى *T.* غيرتلندرمه || Les arts et les manufactures ont besoin d'encouragement فنون وصنايع فنون ـ وكارخانه لر وسيلهٔ غيرت اولهجق اسبابه محتاجدر وصنايعك رواجى وكارخانه لرك حسن حالى مدار غيرت اولهجق اسبابك استعمالنه منوطدر || Les louanges sagement placées sont des encouragemens à la vertu مدايح وثنايا محلّنه صرف اولندقچه امر صلاحك بقاسنه مدار شوق وغيرت اولديغى بى اشتباهدر

ENCOURAGER. Donner courage, exciter *A.* تقوية ـ تجرئة ـ تجسير ـ تشويق ـ تشجيع ـ ايناف ـ القلب *P.* دلير كردن ـ غيرت ويرمك ـ غيرتلندرمك *T.* غيرت بخشيدن ـ قوّت قلب ويرمك ـ يوركلندرمك ـ جرائتلندرمك || Encourager à bien faire خيره تشويق وتشجيع ايتمك || Il m'encouragea à cela بو بابده بكا قوّت قلب ويردى || Ce bon succès l'a fort encouragé بوكا ظفربولمسى تزايد جرائت وجسارتنه وسيله اولمشدر || Ils s'encourageaient l'un l'autre برى برلرينى تجرئه وتشجيع ايدرلر ايدى || Encourager les chiens كلبلرى ـ كلبلرى قشقرتمق ـ كلابى تجرئه وتشجيع ايتمك يوركلندرمك

ENCOURAGÉ. *A.* مشجّع ـ متشوّق *P.* دلير شده ـ غيرت يافته *T.* يوركلنمش ـ غيرتلنمش

ENCOURIR. Attirer sur soi, tomber en... *A.* استجلاب الى نفسه ـ استجرار *P.* بر خود كشيدن ـ خودرا دوچار كردن *T.* نفسنى اوغراتمق ـ مظهر اولمق || Encourir les peines portées par la loi حدود شرعيه يى نفسنه استجلاب ايتمك ـ حدود شرعيه يه مظهر اولمق || Il a encouru excommunication مظهر لعنت ونفرين اولدى || Vous encourrez l'indignation, la haine de Dieu, du Roi مظهر سخط وغضب جناب ربّ بارى ـ مظهر غضب شهريارى ـ اولهجقسك || Sous peine d'encourir... فلان وجهله مظهر تأديب اولمق شرطيله تحذير اولندرق || Encourir l'infamie مظهر رسوايى وافتضاح اولمق || Encourir la haine publique, le mépris public, la honte, l'opprobre عامّه نك نفرتنه وتحقيرينه وشين وعاره مظهر اولمق

ENCOURU. *A.* مجلوب الى نفسه ـ مظهر *P.* دوچار *T.* اوغرامش

ENCRASSER. Rendre crasseux *A.* ايساخ ـ تلويث ـ تلطيخ مرداره ـ مردارلمق ـ كيرلتمك *T.* چرك آلود كردن بو شئ بيلاشدرمق ـ بيلاشدرمق || Cela encrasse les habits كيرلدر ـ ايساخ ايدر ـ اثوابي تلويث ايدر

S'ENCRASSER. جرك آلود *P.* تلوث ـ اتساخ ـ استيساخ ـ تلطخ مرداره بيلاشمق ـ مردارلنمق ـ كيرلنمك *T.* شدن || La peau s'encrasse quand on n'a pas soin de se laver اغتساله اهتمام ـ وسخ آلود اولور ـ اولنمدقچه بشرهٔ بدن استيساخ ايدر كسب لوث ووسخ ايدر

Il se dit figur. de ceux qui s'avilissent en se mésalliant, ou en fréquentant mauvaise compagnie *A.* تلويث ـ تدنيس النفس كندوبي كيرلتمك *T.* خودرا آلودهٔ چرك كردن *P.* النفس || Il s'est bien encrassé par ce mariage بو نكاح ايله تلويث نفس ايلدى Il s'encrasse furieusement par tous ses mauvais commerces بو مقوله معاملات رديئه يه ارتكابي تقريبيله چوق كيرلنور ـ غايت مرتبه تدنيس نفس ايدر

Encrassé. *A.* ملطخ ـ ملوث *P.* جرك آلود ـ وسخناك *T.* مردارلنمش ـ كيرلنمش

ENCRE. Liqueur noire dont on se sert pour écrire *A.* حبر ـ مداد ـ نقس ـ *P.* زگاب *T.* مركب

Encre rouge, encre verte. Ce sont des liqueurs ou compositions dont on se sert pour écrire قرمزي مركب ويشل مركب

Encre de la Chine. Composition noire dont on se sert pour dessiner *A.* حبر صيني *P.* زگاب چيني *T.* چين مركبي

ENCRIER. Petit vase où l'on met de l'encre *A.* محبره *P.* مركب حقه‌سى *T.* زگابدان || Encrier d'argent سيم محبره Encrier de verre بللور مركب حقه‌سى

ENCUIRASSER. Mettre une cuirasse à quelqu'un *A.* الباس الدرع *P.* زره بوشانيدن *T.* زره كيدرمك

Encuirassé. *A.* متدرع *P.* زره پوش *T.* زرهلو

ENCUVER. Mettre dans une cuve *A.* وضع في المعصرة *P.* در فشردگاه نهادن *T.* اوزم بصدجق قاب ايچنه قويمق وضع في الابزن *A.* درآبزن نهادن *P.* آغاجدن دوزلمش *T.* حوضك ايچنه قويمق

ENCYCLIQUE. V. Circulaire.

ENCYCLOPÉDIE. Enchaînement de toutes les sciences. Il se dit particulièrement des ouvrages qui traitent de toutes les sciences en système général *A.* كليات العلوم ـ On dit figur. Cet ouvrage est une véritable encyclopédie بو تأليف مجموعهٔ العلوم والفنوندر

ENCYCLOPÉDIQUE. Qui appartient à l'encyclopédie *A.* متعلق بكليات العلوم ـ On dit figur. d'un homme qui réunit des connaissances de tous les genres, qu'il a un esprit, une érudition encyclopédique عقلى مجمع المعارف والعلومدر

ENDÉMIQUE. Qui est particulier à un pays, à une nation. Il se dit des maladies *A.* مرض متوطن *T.* يرلو خسته‌لك

ENDENTÉ. Garni de dents *A.* مرتب بالاسنان *P.* آراستهٔ دندان *P.* ديش ايله دونانمش

ENDETTER. Charger de dettes *A.* تحميل الديون *P.* وامدار كردن ـ گرفتار دين كردن *T.* بورجلو ايتمك ـ بورج || L'achat de cette terre l'a fort endetté بو ضيعه‌نك اوزرينه ـ مبايعه‌سى گرفتار ديون اولمسنه سبب اولمشدر ـ بار ديون تحميلنه بادى اولمشدر ـ S'endetter *A.* استحمال الديون *P.* مبتلاى ديون گشتن ـ گرفتار ديون شدن *T.* بورجلو اولمق

Endetté. *A.* مديون *P.* متحمل بارديون ـ وامدار *T.* بورجلو

ENDIVE. Plante potagère *A.* بقلة مباركة *P.* گرو *T.* آجى مارول

ENDOCTRINER. Instruire quelqu'un, lui enseigner une doctrine *A.* تعليم ـ تلقين *P.* آموزيدن *T.* اوقوتمق ـ اوكرتمك || Nous n'avons rien oublié pour le faire endoctriner فلانك تعليمنده بر درلو قصور اولنديغى يوقدر ـ Figur. Donner les lumières nécessaires sur quelque affaire || Il s'acquittera bien de sa commission, on l'a bien endoctriné كركى كبى تلقين اولنمغين مأموريتنى لايقى اوزره اجرا ايده‌جكدر

Endoctriné. *A.* معلم ـ ملقن *P.* آموخته *T.* اوكرنمش ـ اوقونمش

ENDOMMAGER. Apporter du dommage *A.* اضرار ـ ايراث خسارت ـ زيان آوردن ـ گزاييدن *P.* ايراث الخسارة ـ الضرر اوردن *T.* ضرره اوغراتمق ـ انجتمك || Cela a endommagé les grains, les fruits فلان شئ حبوبات وفواكه‌يه ايراث ضرر وخسارت ايتمشدر Ce mur est fort endommagé des coups de canon بو ديوار ضرب طوبدن خسارت زده اولمشدر

Endommagé. *A.* متضرر ـ مضرور *P.* ضرر كشيده ـ آفت‌زده ـ ضرره ـ ضرر كورمش ـ انجنمش *T.* زيانديده ـ خسارت‌زده اوغرامش

ENDORMEUR. Il n'est d'usage qu'au figuré. Flatteur, enjôleur *A.* مغفل *P.* خواب خرگوش دهنده *T.* اويودوب آلداديجى

اویالندریجی ـ

ENDORMIR. Faire dormir *A.* تنویـم ـ انامـة ـ ارقاد *P.* تنویم طفل || Endormez cet enfant اویوتمق *T.* خوابانیدن جوجوغی اویوت ـ ایلد

Figur. Amuser quelqu'un, afin de le tromper *A.* اغفال *P.* در خواب خرگوش آوردن ـ خواب خرگوش دادن *T.* || || اویالندرمق Il l'a endormi de belles paroles, avec de vaines espérances, par de vaines promesses کلام خوش آینده ومأمولات فلانه ـ باطلـه ومواعیـد عرقوبیّه ایله فلانی اغفال ایلدی فلانی اویالندردی ـ خواب خرگوش ویردی

Il signifie aussi, engourdir *A.* تخدیر ـ اخدار *P.* انبوسانیدن *T.* اویوشدرمق || Cela m'a endormi la jambe فلان شئ آیاغمی اویوشدردی Il y a des remèdes qui endorment le mal de dents بعض ادویه بالخاصّه وجع اسنانـك تخدیرینه وسیله اولور ادویه‌نـك بعضیسی مخدّر اوجاع اسناندر ـ

S'ENDORMIR. Commencer à dormir *A.* استنعاس ـ استیسان *P.* در خواب رفتن *T.* اویوقلنمق ـ اویقویه وارمق || Il s'endort اویقوبـه وارر ـ استنعاس ایدر Je me suis endormi sur les trois heures ساعت اوچه واردقده اویوقلندم

On dit figur. S'endormir, pour dire, Négliger une affaire, manquer à la vigilance nécessaire *A.* اختیار ـ ارتکاب الغفلة *P.* الغفلة غنوده خواب غفلت شدن *T.* اویالنمق || C'est un homme qui ne s'endort pas ـ خواب غفلتدن آزاده بر آدمدر متیقّظ ومتبصّـر بر آدمدر Ce n'est pas un homme à s'endormir sur ses intérêts اغراض مخصوصه‌سنده ارتکاب غفلت ایده‌جـك متولددن دکلدر Il s'est endormi sur cette affaire بو خصوصده غنوده پستر غفلت اولمشدر

On dit aussi, S'endormir dans le vice, dans les voluptés معاصی وقبایح ایچنده ومشتهیات نفس ایچنده سر دادهٔ خواب غفلت اولمق

On dit par exagération, qu'une chose, une personne endort فلان کشی ـ فلان شئ ایراث نعاس ملال ایدر Cette pièce est si ennuyeuse, qu'elle endort بو قطعه ایراث نعاس ایده‌جك شول رتبه‌ده ملال انگیـز در که ـ مرتبه‌ده ملال انگیز در آدمی اویوقلندرر Ce livre endort, la conversation de cet homme m'endort بو کتابك مطالعه‌سی وبو آدمك صحبتی بکا نعاس اویقوکتورر ـ اور فتور وملالدر

ENDORMI. *A.* نایم *P.* خوابنده ـ غنوده *T.* اویقویـه وارمش

اویالنمس *T.* غنودهٔ خواب غفلت *P.* مغفّل *A.* اویومش ـ

Figur. Un homme endormi, signifie, un homme lent, peu animé *A.* نویم المزاج ـ نویم الذهن *P.* خوابنده دل *T.* اویانقلغی یوق

ـ Il se prend aussi pour Engourdi *A.* متخدر *P.* انبوسیده *T.* اویوشمش

ENDOSSE. Le faix et toute la peine de quelque chose *A.* ثقلت *P.* بار *T.* یوك || Vous en aurez l'endosse ثقلتنی ثقلت ویرمك چکه‌جکسك Donner l'endosse

ENDOSSEMENT. Ce que l'on écrit au dos d'un acte نمیقهٔ ظهریّه *T.* پس نوشت ورقه *P.* فی ظهر الورقة

ENDOSSER. Charger quelqu'un de quelque chose de fâcheux, de désagréable *A.* تحمیل *P.* بر دوش فلان سپردن *T.* بر کمسنه‌نـك اوزرینه یوکلتمـك || On l'a endossé de cela اوزرینه فلان مصلحت تحمیل اولندی

ENDOSSER une lettre de change, signifie, mettre le reçu au dos de la lettre, ou simplement la signature, ou l'ordre de payer à un autre *A.* تحریر فی ظهر السفتجة *P.* در پس سفتجه وراسنده قید ـ پولیچه تمسّکنده ظهریّه یازمق *T.* قید کردن ایتمـك

ENDOSSÉ. *A.* محمول علی الظهر *P.* بر دوش کرده *T.* ظهریّه‌لنمش *T.* محرّر فی الظهر *A.* یوکلنمش ـ آرقه‌یه آلنمش

ENDOSSEUR. Celui qui met son nom sur le dos d'une lettre de change, pour la transporter à quelqu'un *T.* آخره نقل وحواله ظهریّه‌سنی امضا ایدن || Il y a plusieurs endosseurs solvables à cette lettre de change اشبو پولیچه تمسّکی ظهرنده آقچه‌نـك آخره حواله‌سنی امضا ایتمش کمسنه‌لر بیننده وافر ذیقدرت آدملر وار در

ENDROIT. Lieu, place *A.* محلّ pl. محالّ ـ مکان pl. امکنة ـ موضع pl. مواضع *P.* جا *T.* یر || Voici l'endroit où l'on veut bâtir احداث بنا ایچون تصمیم اولنان مکان بو در Cette nouvelle me vient de plusieurs endroits بو خبر محالّ عدیده‌دن طرفمه ورود ایلدی ـ Il se dit aussi du corps || Voilà l'endroit où il est blessé مجروح اولدیغی محلّ بو در ـ Et d'une partie d'un discours, d'un poème, d'un traité || Il y a un bel endroit dans ce discours بو مقالده مطبوع ومستحسن بر محلّ وار در Il sait les plus beaux endroits d'Homère فلان شاعرك اك اعلا محلّلرینی بیلور

Il se dit aussi des choses qu'on mange, et qu'on coupe *A.*

بکا بو یر T. سو P. طرف || Donnez-moi de cet endroit-là طرفدن ویر

On dit figur., qu'un homme se fait voir, qu'il se montre par son bel endroit, pour dire, qu'il se montre sous les rapports qui lui sont les plus avantageux فلان کشی دائما جهت راجحنی دائما جهت قبیحنی اظهار ایدر par son vilain endroit کوستررر

On dit encore, Prendre quelqu'un par son endroit sensible, par son endroit faible, pour dire, le prendre par ce qui l'intéresse le plus جاننه طوقنهجق طرفنی بولوب آندن طوتمق زبون طرفنی بولوب آکا طوقنمق

On dit aussi, C'est le plus bel endroit de sa vie مدت عمرینک احسن واعلا وقتیدر C'est le vilain endroit de sa vie عمرینک اقبح واشنع وقتیدر

On dit en termes de Pratique, Chacun endroit soi, pour dire, chacun pour soi هر کس کندو نفسیچون

Il se prend aussi, pour le beau côté d'une étoffe A. وجه P. ابرو - روی T. یوز || L'endroit de ce drap بو جوقهنک یوزی

ENDUIRE. Couvrir d'une couche, soit de chaux, soit d'autre matière A. تغریة - ادمام - دم - تطلیة - طلا P. اندودن - طلا کردن - دوسیدن T. سورمک - صوامق || Enduire une muraille de plâtre دیواری آلچی ایله طلا وادمام ایتمک Enduire un vaisseau de goudron کمی یه قطران سورمک

Enduit. A. مطلا - مدموم P. اندوده - دوسیده - طلا کرده T. سورلمش - صوانمش

ENDUIT. Couche de chaux, de plâtre, etc. A. طلا - دمام P. اندای - دوس T. صوا

ENDURANT. Qui souffre aisément les injures, la contrariété, les mauvais procédés A. مألوف بالمقاساة - حمول P. جفا کش - حوصله دار T. طیانقلو || Ce n'est pas un homme endurant بالطبع تحمل مشاق ومحنه مألوف - حمول آدم دکلدر مقاسات مشاق ومحنه مقتدر دکلدر - دکلدر Cet homme a été bien endurant خیلی مرتبه جفا کش بر آدم ایدی

On dit, C'est un homme mal endurant, pour dire, c'est une personne colère, et qui a le ressentiment vif حوصلهسی طار بر تنک حوصله آدمدر - آدمدر

ENDURCIR. Rendre dur A. تشدید - تصلیب P. درشت ساختن T. پکلشدرمک - قاتیلتمق - پکشدرمک || Le grand air endurcit la pierre هوا طاشی تصلیب ایدر

Il signifie aussi, rendre fort, rendre robuste A. تقویت - تن درستی - درشت کردن P. ایراث الشدة - ایراث القوة قویلشدرمک - قوت ویرمک T. توانایی بخشیدن - بخشیدن || Le travail endurcit le corps تعب وزحمت بدنه ایراث عنا وزحمت تقویهٔ بدنی مستلزمدر - شدت وقوت ایدر

Et accoutumer à ce qui est dur, fâcheux A. تألیف - تدریب بالشدة - بالشدة P. بدرشتی آلفتیدن T. قاتیلغه آلشدرمق || Il est bon d'endurcir de bonne heure les jeunes gens au travail, aux intempéries de l'air, aux privations, à la douleur حدیث السن اولنلری اوائل حاللرندنبرو تعب ومشقته ومقاسات شداید هوایه وحوایج ضروریهدنک فقدانته وآلام واوجاعک تحملنه آلشدرمق انفع وانسبدر

On dit aussi, Endurcir aux injures, aux affronts, aux coups شتوم وتحقیرات وشداید ضرباتک تحملنه آلشدرمق

Il signifie aussi, rendre impitoyable, insensible A. تخشین سختدل P. اقساء القلب - ایراث القسوة القلب - القلب یورکی - یورکی سردلشدرمک T. سختدلی آوردن - کردن پکلشدرمک

L'écriture-Sainte dit, que Dieu endurcit le coeur des pécheurs, pour dire, qu'il les abandonne à leur propre aveuglement A. ختم القلب || Dieu avait endurci le coeur de Pharaon حضرت خدای متعال فرعونک قلبنی ختم ایلدی

S'endurcir. A. کسب الشدة - انشداد - تشدد - تصلب - درشتی پذیرفتن - درشت شدن P. کسب الصلابة - سختی پذیرفتن T. قاتیلنمق - پکشمک || Le corail s'endurcit à l'air مرجان هوادہ کسب صلابت ایدر

On dit, S'endurcir au travail, à la peine, pour dire, s'y accoutumer A. تدرب بالشدة - ائتلاف بالمشادة P. بسختی آلفتن T. قاتیلغه آلشمق

Figur. || S'endurcir dans le vice, dans le crime مساوی وقبایح ایچنده کسب قسوت قلب ایتمک S'endurcir au crime, à la douleur, aux misères d'autrui معاصی وجنایاتده وآلام واوجاعده وسائرلرک احوال مسکنت اشتمالرنده تقسی وتشدد ایتمک

Endurci. A. متصلب - متشدد P. سخت - درشت T. سردلشمش - قاتیلشمش - پکشمش

ENDURCISSEMENT. Il n'est d'usage qu'au figuré. L'état d'une

âme qui n'a plus de sentiment pour la vertu et les choses de Dieu *A.* مختومیّة القلب || Cela marque un grand endurcissement بو کیفیّت مختومیّت تامّهٔ قلبه دلالت ایدر Tomber dans l'endurcissement de coeur مختومیّت قلب آفتنه گرفتار اولمق

ENDURER. Souffrir *A.* تحامل ـ تعنّی ـ معانات ـ مقاسات *P.* دَرد چیزی کشیدن *T.* چکمک || Endurer le froid, la faim, la soif برودت هوایه وجوع وعطشه تحامل ومقاسات ایتمک

Et supporter avec patience, avec fermeté *A.* اختیار ـ تصبّر ـ تحمّل ـ صبر ایتمک *T.* شکیبایی نمودن *P.* الصبر والثباة || ایتمک || Il y a des gens qui endurent les injures, les opprobres, les adversités mieux que les autres بعض کسان شتوم وتحقیراتده وباعث شین وعار اولەجق حالاتده ومصایب وآفاتده مصایب ـ سائرلرندن زیاده اختیار صبر وثبات ایدرلر وآفاتی سائرلردن زیاده تحمّل ایدرلر

Il signifie aussi, permettre *A.* تجویز *P.* روا داشتن *T.* جائز کورمك || N'endurez pas qu'on fasse tort à personne تحمّل ایمله ـ هیچ برکمسنەیه غدر اولدیغنی تجویز ایلمه

ÉNÉORÊME. Terme de Médecine. Espèce de nuage, ou substance légère qui nage au milieu de l'urine *A.* مادّهٔ معلّقة ـ معلّق

ÉNERGIE. Force, vertu efficiente *A.* قوّة فاعلیّة ـ عمل *P.* کارگری *T.* ایشلیەجیلك || L'énergie musculaire عمل عضلات ـ نفس ناطقەنك عملی ـ On dit figur. Énergie de l'âme امراض نفسانیّەنك قوّت فاعلیّەسی L'énergie des passions قوّت فاعلیّەسی Toutes les âmes ont acquis de l'énergie, et l'ont communiquée aux moeurs نفوس ناطقه کسب قوّت فاعلیّه ایدوب اول قوّتی اخلاق وآدابه سرایت ایتدردیلر Les passions fortes, telles que l'ambition et la vengeance, déployaient toute leur énergie حرص نام وشان وسودای انتقام مثللو امراض شدیدە قوّت فاعلیّەلرینی جملهٔ بسط ایتمشلر ایدی

Il se dit particulièrement du discours, de la parole *A.* تأثیر ـ شدّة النفاذ ـ قوّة التأثیر || Parler, s'exprimer avec énergie کلمات شدیده ـ کلام قویّ التأثیر ایله افادهٔ مرام ایتمک النفاذ ایله تعبیر عن المرام ایتمک Discours plein d'énergie مقالهٔ قویّ التأثیر Nulle nation n'a traité la morale en vers avec plus d'énergie que la nation anglaise انکلیزلوکبی هیچ بر ملّت علم اخلاق بحثنی اولقدر قوّت تأثیرایله نظماً ادا ایدەمامشدر

ÉNERGIQUE. Qui a de l'énergie *A.* قویّ التأثیر ـ مؤثّر ـ تأثیرلو *T.* کارگر *P.* موجب النفاذ ـ قویّ العمل ـ اکید التأثیر ـ سبک وعبارهٔ قویّ العمل || Style énergique ایشلیەجی ـ کلام مؤثّر Discours énergique مؤثّر Ce mot est fort énergique تعبیرات بغایت شدید التأثیر بر لفظدر Termes énergiques قویّ العمل اولەجق برحرکت Conduite énergique قویّ التأثیر

ÉNERGIQUEMENT. Avec énergie *A.* موکداً ـ علی وجه التأکید ـ کار *T.* مؤثّرانه ـ کارگرانه *P.* بقوّة الموثرة ـ علی وجه التأثیر ـ تأثیر ایدەجك وجهله ـ ایدەجك وجهله || Parler énergiquement قوّت مؤثّره ایله تقریر کلام ایتمک S'exprimer énergiquement مؤثّرانه افادهٔ مرام ایتمک

ÉNERGUMÈNE. Possédé du diable *A.* مخبوط ـ ممسوس *P* جنّ چارپمش *T.* دیو زده ـ دیو بخوریده

ÉNERVER. Affaiblir par la débauche ou par quelque autre cause *A.* ایراث ـ ایراث الوهن والرخوة ـ تفتیر ـ توهین *T.* سستی آوردن ـ سست کردن *P.* الفتور والرخاوة کوشتمك || Le trop grand usage du vin est capable d'énerver un homme ادمان خمرك افراطی بدن انسانه باعث وهن ورخاوت اولـو کلمشدر Les débauches l'ont énervé عیش وعشرتـه مداومتی قوای بدنیّەسنه ایراث فتور ورخاوت ایتمشدر

On dit figur., que les voluptés énervent مشتهیات نفسه ادمان بادئ وهن ورخوت ابداندر Le trop de soin, le trop d'ornement énerve le style تزیین کلامده مبالغهٔ تکلّف سبک وعبارەنك رخاوتنه بادی اولور

ÉNERVÉ. *A.* موهون ـ فاتر ـ رخو *P.* دوچار فتور ـ سست *T.* کوشمش ـ کوشك || Un corps énervé par les excès کثرت عیش وعشرت تقریبیله مبتلای فتور ورخاوت اولمش دوچار رخو وفتور اولمش وجود ـ وجود

ENFAÎTEAU. Tuile creuse qui se met sur le faîte d'une maison *A.* قرمید pl. قرامید *P.* آگور *T.* کرمید

ENFAÎTEMENT. Table de plomb qui se met sur les faîtes des maisons *A.* صفیحة الاسرب لاغماء البنا *P.* تختهٔ اسرب طام اورتجك قورشون تختەسی *T.* برای پوشش بام

ENFAÎTER. Couvrir le faîte d'une maison avec de la tuile ou du plomb *A.* اغما *P.* بام پوشیدن *T.* طامی اورتمك

ENFANCE. L'âge de l'homme jusqu'à douze ans *A.* سنّ الطفوليّة سال كودكى ـ سال نو جوانى *P.* صغر السنّ ـ سنّ الصباوة ـ جوجوقلق حالى ـ جوجوقلق ياشى *T.* ‖ Dès sa plus tendre enfance عنفوان صباوتندنبرو ـ صغر سنّندنبزو

Il signifie aussi, une puérilité *A.* فعل الصبيان pl. افعال الصبيان *P.* كار كودكان *T.* جوجوقلق ـ جوجوق ايشى

Être en enfance, tomber en enfance, se dit d'une vieille personne qui n'a plus l'usage de la raison *A.* عته ـ اعتار *P.* در بونامق *T.* حال فرتوتى گرفتار شدن

Il se dit figur. pour Commencement *A.* اوائل الحال ـ عهد الشباب ـ العنفوان *P.* تازگى ـ جوانى *T.* كنجلك ‖ L'enfance du monde ديانك اوائل ـ عالمك عهد شبابى معاشرت بنى آدمك عهد حالى L'enfance de la société فلان جمهوركك عنفوان شبابى L'enfance de la République رومية كبرا دولتنك حال شبابى حالى L'enfance de Rome

ENFANT. Fils ou fille *A.* ولد pl. اولاد ـ صنو *P.* پور ـ فرزند *T.* اوغل ـ اولاد ‖ Être chargé d'enfans كثير الاولاد اولمق Une mère qui aime fort ses enfans اولادى حقنده تحنن ومحبّتى جوق بر والدۂ مشفقه Enfant mineur ولد صغير Enfant adopté اوغلق ـ بالتبنّى اتخاذ اولمش ولد ـ دعى

Il se dit par extension des petits-fils et arrière-petits-fils *A.* pl. ابنا وانسال ـ اولاد واحفاد ـ Et de tous les descendants d'une même souche *A.* ابنا *P.* زادگان *T.* اولاد ‖ Nous sommes tous enfans d'Adam جملمز ابناى آدمز Les Juifs sont appelés les enfans d'Israël ملّت يهود ابناى اسرائيل اسميله مسمّا در

On appelle Enfans de France, les enfans des Rois, et ceux qui descendent des ainés سلالۀ خاندان پادشاهيدن اولان فرانسه ـ ابناى دودمان پادشاه فرانسه ـ فرانسه شهزادگانى شهزادهلرى

On dit, Enfant de Paris, de Lyon, etc., pour dire, natif de Paris, etc. *A.* ابن البلد pl. ابناء البلد پارس

On dit en style de l'Écriture, que tous les hommes naissent enfans de colère كافۀ بنى آدم ابناى سخط وغضب بارى اولدرق دنيايه وضع قدم ايدرلر Enfans de lumière *A.* ابناء النور Enfans de ténèbres ابناء الظلمات

Enfant, se dit aussi d'un garçon ou d'une fille en bas âge *A.* طفل pl. اطفال ـ صبىّ pl. صبيان *P.* كودك *T.* جوجوق ‖ Bel enfant طفل خوشلقا Petit enfant *A.* طفل صغير *P.* طفل نو رسته Joli enfant طفل خوب سيما Enfant qui tête *A.* طفل راضع *P.* طفل شير خواره *T.* سودامن جوجوق *T.* ممدهكى افتصال صبىّ ـ فطم صبى *A.* Sevrer un enfant *T.* جوجوق ممهدن كسمك Des jouets, des babioles d'enfans جوجوق اويونجقلرى ـ ملاعب صبيان

On dit proverb. Faire l'enfant, pour dire, badiner comme un enfant, s'amuser à des choses puériles *A.* صباء *P.* كار كودك كردن *T.* جوجوقجه اوينامق ـ جوجوقلق ايتمك Et qu'on en est aussi innocent que l'enfant qui vient de naître هنوز بطن ـ مادردن چيقمش بر صبىّ نو زاد كبى گناهدن بريدر آزادۂ گناهدر

Enfant trouvé, se dit d'un enfant qu'on trouve exposé *A.* لقيط ـ منبوذ pl. منابيذ pl. ابناء الدهاليز *P.* كوى يافت *T.* براقلمش جوجوق

Quand il s'agit d'une chose sérieuse, on dit, Ce n'est pas un jeu d'enfant جوجوق اويونجغى دكلدر ـ ملعبۀ صبيان دكلدر Et quand on voit un enfant qui a de la raison et de l'esprit de bonne heure, qu'il n'y a plus d'enfans اثر طفوليّتدن معرّا در ـ On dit aussi, C'est l'enfant de sa mère, pour dire, qu'il a toutes ses manières والدهسنك بورنندن دوشمش بر جوجوقدر

Enfans perdus. On appelait autrefois ainsi, les soldats détachés qui commençaient l'attaque *A.* فتيان مستقتلة *P.* فداييان *T.* فدايى يكتلر

ENFANTEMENT. Action d'enfanter *A.* وضع الحمل ـ ولادت ـ وضع *P.* زه *T.* طوغورمه ‖ Faciliter l'enfantement وضع حملى ولادتى تعجيل ايتمك تسهيل ايتمك Hâter l'enfantement ـ Les douleurs de l'enfantement *A.* مخاض ـ زحمة *P.* درد زه *T.* وضع بوريسى ـ طوغورمه بوريسى

On dit figur. d'un auteur qui compose avec beaucoup de difficulté, que lorqu'il travaille, il est dans les douleurs de l'enfantement حين تأليفده زحمته اوغرامش زن حامل كبى مضطربدر

ENFANTER. Accoucher d'un enfant *A.* ايلاد ـ توليد *P.* زاييدن ـ زاستن *T.* طوغورمق ‖ Il est dit dans l'Écriture-Sainte, Une vierge concevra et enfantera un fils بر بتول بعد اللقح ايلاد ولد ايدهجكى تورات شريفده مسطور در Heureuse la mère qui l'a enfanté! آنى ايلاد ايدن والده نه موتلو Enfanter avec douleur وجع ايله وضع حمل ايتمك

On dit figur. Cet auteur tous les ans, enfante de gros volumes بو مؤلف بهرسنه زاده طبعی اولدرق نیچه تصنیفات جسیمه ایلاد ایدر Les guerres civiles enfantent mille maux dans un État حروب داخلیه درون ملکده هزاران هزار مصایب وآفات تولید ایدر

Enfanté. *A.* مولود ـ مولد *P.* زاییده ـ زاده *T.* طوغمش

ENFANTILLAGE. Discours, manières qui ne conviennent qu'à un enfant *A.* وضع الصبی pl. اوضاع الصبیان *P.* کودکی ـ کار کودکی *T.* چوجوقلق ایشی ‖ Pour un homme de votre âge, de votre caractère, voilà bien de l'enfantillage سنکک سنکه ورتبه‌که کوره بو مقوله حرکت اوضاع صبیان قبیلندندر

ENFANTIN. Qui est d'enfant *A.* طفلی *P.* کودک واری *T.* چوجوق واری ‖ Visage enfantin چوجوق واری چهره

ENFARINER. Poudrer de farine *A.* تلطیخ بالطحن *P.* ارد آلود کردن *T.* اونه بیلاشدرمق ‖ Un bateleur qui s'enfarine le visage چهره‌سنی اونه بیلاشدران حقدباز

On dit familièrement, qu'un homme est enfariné d'une chose, pour dire, qu'il n'en a qu'une légère teinture *A.* نتفه *T.* سطحیجه بیلور ـ اوستنکوی بیلور ‖ Il est enfariné de musique علم موسیقی‌یه سطحیجه وقوفی وار در

ENFER. Lieu destiné pour le supplice des damnés *A.* جهنم عذاب *T.* طامو *T.* دوزخ ـ سقر ‖ Les tourmens de l'enfer عذاب جهنم Au fond des enfers قعر جهنمده

On dit figur. d'un lieu où l'on se déplaît, où l'on est très-gêné, que c'est un enfer جهنمدن نمونه ـ محض جهنمدر ـ منقش دوزخ بر مکاندر ـ بر یر در

ENFERMER. Mettre dans un lieu d'où l'on ne puisse pas sortir *A.* حبس *P.* اندر بندیدن ـ حبس کردن *T.* قپاتمق ‖ Enfermer un homme dans une maison بر کمسنه‌یی خانه ایچنده حبس ایتمک Enfermer des chevaux dans une écurie آتلری آخور ایچنده حبس ایتمک — Mis absolument, il signifie, mettre dans un hôpital de fous ‖ C'est un homme à enfermer تیمارخانه‌ده حبس اولنه‌جق کسانندندر

Et serrer une chose dans un lieu que l'on ferme *A.* وضع فی مکان المسدود ـ فی محل المغلوق *P.* حفظ در جای بسته نهادن *P.* قپالو یرده صاقلمق ـ قپاتمق ‖ Enfermer des habits dans une armoire اثوابی طولاب ایچنده حفظ ایتمک Enfermer des papiers dans un secrétaire اوراقی پیشتخته ایچنده حفظ ایتمک Enfermer entre quatre murailles درت دیوار ایچنده قپاتمق Enfermer à la clef, sous la clef *A.* اقفال ـ اغلاق *P.* قفل زدن *T.* کلیدلمک

On dit proverb. d'un chirurgien qui a laissé fermer une plaie trop tôt, qu'il a enfermé le loup dans la bergerie *T.* قوردی قیون آغیلی ایچنده قپاتدی

ENFERMER. Environner, clore de toutes parts *A.* احاطة ـ حصر *P.* جب جوره ـ گردا گرد بستن *T.* اطرافنی چویرمک ـ اطرافنی قپاتمق ـ چویرمک ‖ Enfermer un parc de murailles حظیره‌نک اطرافنی دیوار ایله حصر واحاطه ایتمک Les ennemis se sont laissé enfermer entre deux rivières دشمن قپانمش اولدی ـ ایکی نهر آره‌سنده حصر اولنمش اولدی S'enfermer dans une place قلعه ایچنده قپانمق S'enfermer avec un malade مریضک یاننده اختیار محبوسیت ایتمک — On dit aussi, S'enfermer, pour dire, Se retirer dans son cabinet بر کمسنه اوطه‌سنده قپانمق

Enfermer, signifie figur., contenir, comprendre *A.* اشتمال ـ احتوا ـ تضمن *P.* اندر داشتن *T.* ایچنه آلمق ‖ Ce passage enferme beaucoup de vérités بو فقره حقایق کثیره‌یی مشتملدر ـ متضمندر Cet article, cette proposition en enferme beaucoup d'autres بو ماده وبو مسئله نیچه نیچه مواد ومسائلی متضمندر

Enfermé. *A.* محبوس *P.* حبس کرده *T.* قپانمش *A.* محفوظ فی مکان المسدود *P.* در جای بسته نهاده *T.* قپانمش ـ قپالو یرده صاقلنمش *A.* محاط ـ محصور *P.* بسته گرداگرد *A.* مشتمل ـ محتوی ـ متضمن *P.* اندر داشته *T.* اطرافی چویرلمش ـ ایچنه آلنمش

Sentir l'enfermé, se dit d'une chose qui sent mauvais, à cause qu'il y a long-temps qu'elle n'a été à l'air *T.* فلان شی فلان شیده باتقنلق قوقوسی اولمق ـ باتقنلق قوقمق

ENFERRER. Percer avec une épée, une pique, etc. *A.* طعن ـ اطعان ـ وخز *P.* خلیدن ـ طعنه زدن ـ خستیدن ـ تولیدن *T.* سانجمق ‖ Enferrer son ennemi دشمنی فلان آلت ایله سانجمق Il s'est enferré lui-même خود بخود طعن الطعان ایتمک اولندی

On dit figur., S'enferrer, pour dire, se nuire par ses paroles, sa conduite *A.* قدح النفس ـ طعن النفس *P.* خود بخود طعنه زن اسائت شدن *T.* کندو کندوینی طوقنمق ‖ Il

nous a conté son affaire, et en nous parlant il s'est enferré lui-même مصلحتمزی نقل ایدرایکن کندو کندوینی طعن ایلدی Son argument prouve le contraire de ce qu'il veut établir, il s'est enferré lui-même سرد ایلدیکی دلیل اثباتنی قیدزده اولدیغی حالک خلافنده اولمغله نفسی حقنده طعنه زن اسائت اولمشدر

Enferré. *A.* مطعون *P.* طعنه زده ـ خلیده *T.* سانجلمش ـ طوقنلمش ـ

ENFILADE. Il se dit d'une longue suite de chambres sur une même ligne *A.* صف الحجرات ـ صف البیوت ـ سطر البیوت *P.* رستهٔ گریچها *T.* اوطه‌لر ـ صره‌لنمش اوطه‌لر ـ صره اوطه‌لری || Une longue enfilade طول ودراز بر سطر حجرات || صره‌سی

On dit figur., Une longue enfilade de phrases *A.* سمط طویل الاذیال التعبیرات *P.* رستهٔ طول ودراز تعبیرها *T.* اوزون اوزادی تعبیرلر دیزیسی

ENFILER. Passer un fil par le trou d'une aiguille *A.* اسلاک الخیط فی الابرة *P.* تار درسوزن ـ رشته درسوزن گذرانیدن *T.* ایکندیه ایپلک تلی کچورمک || Enfiler une aiguille رشته‌یه گذرانیدن ابره‌یه اسلاک خیط ایتمک Enfiler des perles انجویی ـ سمط اللآلی تنظیم ایتمک ـ اسلاک لآلی ایتمک Enfiler un chapelet تسبیح دانه‌لرینی سلکه رشته‌یه دیزمک رشته‌یه کچورمک ـ اسلاک ایتمک

Enfiler un chemin, une allée. Prendre un chemin et le suivre *A.* اتباع فی المسلک ـ انسلاک فی الطریق *P.* در فلان راه روانه شدن *T.* فلان یوله دیزیلوب کتمک

Enfiler le degré. S'échapper vite par un degré *T.* بصماقی آتلایوب قاچمق

Enfiler une tranchée. La battre en ligne droite *T.* صچانی یولنی بویدن بویه صیبروب دوکمک || Le feu de la place enfile cette tranchée قلعه‌نک آتشی صچان یولنی بویدن بویه صیبروب دوکر Il faut qu'un ingénieur ait soin que la tranchée qu'il trace ne soit pas enfilée برمهندس رسم ایلدیکی صچان یولنی بویدن بویه صیبریلوب دوکلمکدن مصون اوله‌جق وجهله ترتیب ایلمکه دقت ایتملو در ـ On dit aussi en ce sens, que le vent enfile une rue, pour dire, qu'il la bat en ligne droite یل فلان زوقاغی بویدن بویه صیبروب بویدن بویه صیبرر ـ دوکر

On dit figur. Enfiler un discours, pour dire, s'engager dans un long discours *A.* افاضة فی الکلام *T.* صحبته طالمق

ENFIN. En finissant, en un mot *A.* نهایة الامر ـ بالآخرة ـ عاقبة الامر *P.* بانجام کار *T.* صوک صوکنده ـ آخر کارده || بالآخره Enfin cette affaire est terminée بو مصلحت ختام نهایة الامر بکا شویله . . . بولمشدر Enfin il m'a dit que دیدیکه Puisqu'enfin vous le voulez بویله نهایة الامر مرادک عاقبت کار اولدیغی حالده Enfin que pouvait-il faire? الندن نه کلور ایدی

ENFLAMMER. Allumer, mettre en feu *A.* اضرام ـ اشعال ـ الهاب *P.* پر لهیب کردن ـ آتش افروز کردن ـ آتش انگیختن *T.* علولندرمک ـ طوتشدرمق || Une seule étincelle enflamme de la poudre à canon بر شرارهٔ آتش باروتی علولندرر

S'enflammer. *A.* اضطرام ـ استضرام ـ اشتعال ـ التهاب *P.* آتش افروزگشتن ـ فروزنده شدن *T.* علولنمک ـ طوتشمق ـ یالینلمق || On vit tout le vaisseau s'enflammer en un instant اول سفینه آن واحدده جملةً ملتهب ومشتعل اولمشدر ـ طعمهٔ اژدرهای آتش اولمشدر Les roues d'un chariot s'enflamment par la rapidité du mouvement سرعت حرکتدن عربه‌نک تکرلکاری طوتشور

Enflammer. Échauffer, donner de la chaleur *A.* احرار ـ ایجاب الالتهاب ـ ایراث الحرارة *P.* گرم ساختن ـ سوزش پر تفیدن ـ پر آتش کردن ـ تف وتاب آوردن ـ اوردن *T.* سوز کردن || قیزدرمق ـ آتشلندرمک ـ حرارتلاندرمک Le vin enflamme le sang, les esprits, la bile خمر دمک دمی وارواحی ـ وارواحک وصفرانک التهابنه بادیدر Cet onguent a enflammé votre plaie بو باقی وصفراینی قیزدرر یاره‌کک التهابنه سبب اولمشدر La colère enflamme les yeux شدت غضب عیونه ایجاب التهاب ایدر

Figur. Exciter, irriter || Ce sont nos péchés qui ont enflammé la colère de Dieu نائرهٔ غضب باری‌نک التهابنه سبب جناب منتقم قهارک آتش ـ اولان بزم ذنوب وآثامزدر پر لهیب سخط وغضبی اشتعالنه بادی اولان بزم معاصی وذنوبمز در ـ Il se dit aussi de l'amour || Ses yeux enflamment tous les coeurs نظرهٔ دلسوزی کافهٔ قلوبده اشعال آتش عشق نظرهٔ دلرباسی کافهٔ قلوبی پر سوز وگداز ایدر ـ وغرام ایدر D'abord qu'il vit cette fille, il s'enflamma d'amour اول محبوبه‌یی اول دیدارنده آتش عشق درونده مشتعل وفروزان اولمشدر درونینی پر تف وتاب ایلدی ـ

Enflammé. *A.* علو *P.* مشتعل - ملتهب - متضرم - ملتهب *T.* آتشناك - پر تف وتاب - فروزان - سوزان - گیر علولنمش - طوتشمش

ENFLER. Remplir de vent ou d'autre chose, de manière à augmenter le volume ordinaire d'un corps *A.* تنفیخ - نفخ - *P.* توریم - بر جسته ساختن - آماسانیدن - آماداانیدن *T.* یلکنلری قبارتمق - شیشورمك - قبارتمق || Enfler les voiles نقریس علتی توریم - شیشورمك L'hydropisie enfle le corps بدنی مستلزمدر

Il se dit aussi des rivières, lorsque les eaux augmentent et s'élèvent plus haut qu'à l'ordinaire *A.* طمو - قلوص *P.* آب رود بر خاستن *T.* صو یوکسلیوب قبارمق - صوقبارمق || Les pluies ont enflé la rivière کثرت امطار نهرك طمویننه باعث اولمشدر

On dit figur. Enfler le coeur, le courage, pour dire, augmenter le courage *A.* تأكيد الجرائة والجلادة *P.* غیرت وجسارترا دو بالا کردن *T.* - غیرت وجسارتی بر قات دخی آرتورمق || Cela lui a enflé le courage بو کیفیّت فلانك بر قات دخی تأكيد غیرت وجسارتنه وسیله اولمشدر Ce bon succès a enflé le coeur aux troupes بو فتح وغزا عسكرك تأكيد جلادت وجراتنه سبب اولمشدر

Enfler. Enorgueillir, donner de la vanité *A.* ایراث الكبر - نفخ *P.* باد سری آوردن والنفخ *T.* قبارتمق - فضوللق کتورمك || La prospérité l'a extrêmement enflé نائل اولدیغی اقبال ودولت نفسنه غايةالغايه ایراث كبر ونفخ ایتمشدر Cela l'a tellement enflé, que l'on ne peut vivre avec lui بو کیفیّت کندویه شول رتبهده ایراث نفخ وکبر ایتمشدر که فیما بعد آنكله الفت ومعاشرتك امکانی یوقدر La science enfle علم ومعرفت باعث نفخ ونخوتدر - On dit figur. d'un glorieux, qu'il est enflé comme un ballon طلوم کبی قبارمشدر

On dit, Enfler le cahier, les rôles, pour dire, y mettre des choses inutiles afin de les grossir *A.* تكثير السواد *P.* سیاهی کاغد فزونیدن *T.* طولدرمق

Enfler son style, pour dire, écrire d'un style ampoulé بر تحریراتی - کمسنه سبك وعبارهسنی اصطلاحه بوغمق اصطلاحه بوغمق

Enfler la dépense, pour dire, la grossir *A.* اضخام المصرف *P.* مصرفرا بسیار نمودن *T.* مصرفی قبارتمق

Enfler un mémoire, un compte *T.* حسابی ودفتری قبارتمق

Enfler, au neutre et S'enfler *A.* انتفاخ - تورّم *P.* برجستن - آماسیدن - آماهیدن *T.* شیشمك - قبارمق || Les jambes lui enflent à vue d'oeil آیاقلری طرفة العینده تورّم ایدر - شیشر

Il se dit aussi des rivières *A.* الطمو - كسب القلوص *P.* آب رود بر خاسته شدن *T.* صو قباروب یوکسلمك

Il se dit aussi au figuré || Il ne faut pas s'enfler des bons succès ظفر مرامده كسب نفخ وکبر ایتمك جائز دکلدر

Enflé. *A.* منتفخ - منفوخ - متورّم *P.* بر جسته - آماسیده - آماهیده *T.* شیشکن - شیشمش - قبارمش

ENFLURE. Tumeur, grosseur qui survient en quelque endroit du corps *A.* نفخة pl. نفخات - ورم pl. اورام *P.* آماس *T.* شیش - قبارق || L'enflure de l'hydropisie استسقا علتنده ظهور ایدن نفخه Une enflure qui vient d'une fluxion, d'un coup reçu ou de la morsure d'une bête نزلهدن وقورشون ضربندن وحیوان لسعندن عارض اولان شیش

On dit figur. L'enflure du coeur, pour dire, l'orgueil *A.* كبر - نفخ *P.* باد سری *T.* قبارمه

ENFONCEMENT. Ce qui paraît de plus éloigné, de plus reculé dans un lieu enfoncé *A.* معیق pl. اعماق - غور pl. اغوار - عمق pl. اعماق *P.* مغاك *T.* درینلك || Dans l'enfoncement de la vallée, il y avait un ruisseau بر وادیده معیق ایرمق وار ایدی - Il signifie aussi, l'action d'enfoncer, de rompre *A.* كسر *P.* شکست *T.* قیرمه

ENFONCER. Pousser vers le fond, faire pénétrer bien avant *A.* تدكيم - ركز - ازقاب - زقب - ادخال فی الغور *P.* سپوختن *T.* باتورمق - صوقمق || Enfoncer un vase dans de l'eau قابی صو ایچنه باتورمق - ظرفی صو ایچنه صوقمق Enfoncer des pieux زقب اوتاد ایتمك - ركز اوتاد ایتمك Enfoncer un clou dans la muraille دیوارده قازیق صوقمق - ازقاب مسمار ایتمك Enfoncer un poignard dans le sein کوکسنه قلیج صوقمق - صدره ازقاب سیف ایتمك Enfoncer son chapeau dans la tête تاقیهسنی باشنه صوقمق

Et rompre, briser *A.* كسر - نقض *P.* شکستن *T.* قیرمق || Enfoncer une porte قپویی قیرمق

Il se dit aussi des troupes, pour dire, les percer, les rompre *A.* استهزا - هزم - تهزیم - خرق *P.* لشکر شکستن *T.*

عسكری قیروب بوزمق || Enfoncer un bataillon بر باوك عسكری خرق وهزم ایتمك Enfoncer les rangs صفوف عسكری خرق وشكست ایتمك

ENFONCER. Aller au fond *A.* غرق *P.* فرو ریبستن *T.* باتمق || La nacelle enfonça dans l'eau قایق صو ایچنده غرق اولندی Un cheval qui enfonce dans la boue jusqu'au poitrail چامور ایچنده بوغازه قدر باتمش بر آت

S'ENFONCER. Pénétrer bien avant vers le fond *A.* اندكام - غوور - انزقاب *P.* اندر رفتن *T.* ایچرو صوقلمق || S'enfoncer dans le bois اورمان ایچنه صوقلمق dans une caverne مغاره ایچنه صوقلمق dans le lit فراش ایچنه صوقلمق غوور واندكام ایتمك

Figur. Se donner tout entier à quelque chose *A.* غوص النفس - غرق النفس *P.* فرو رفتن *T.* طالمق || Cet homme s'enfonça dans l'étude طالدی - مطالعهٔ كتبه غوص نفس ایلدی Il s'enfonça dans la débauche, dans le jeu عیش وعشرته وقماره نفسنی دریای عیش وعشرته غرق ایلدی - طالدی

ENFONCÉ. *A.* مندكم - مركوز *P.* سپوخته *T.* صوقلمش - باتورلمش *A.* منهزم - منكسر *P.* شكسته *T.* قیرلمش *A.* مستغرق *P.* فرو رفته *T.* باتمش

On dit, qu'un homme a les yeux enfoncés, pour dire, qu'il a les yeux creux *A.* غائر العین - اخوص العین *P.* ژرف چشم *T.* باتقین كوزلو

ENFONÇURE. Toutes les pièces qui font le fond d'un tonneau *A.* الواح القعر الفنطاس *P. vul.* تختهای بن چلك *T.* فوچینك دیب تختهلری

ENFORCIR. Rendre plus fort *A.* تشدید القوة - تقویة - تزیید القوة - تأكید القوة *P.* توانایی افزونیدن - برتری بخشیدن *T.* قوت آرتورمق || La bonne nourriture a enforci ce cheval غدای جید بو آتك تأكید قوتنه باعث اولمشدر - بو آتك قوتنی آرتوردی

Et devenir plus fort *A.* كسب القوة - تقوی *P.* توانایی پذیرفتن *T.* قوتلنمك

Enforci. *A.* متقوی *P.* قوتیافته *T.* قوتلنمش

ENFOUIR. Cacher en terre *A.* دفن - تدفین - تدمیس - طمر *P.* زیر خاك پنهان كردن - در خاك سپردن *T.* یره كومك - بر آلتنده صاقلمق || Enfouir de l'argent تدفین مال ایتمك - On dit, Enfouir du fumier, des plantes, des arbres, pour dire, les mettre en terre تراب ایچنده طمر زبیل ونباتات واشجار ایتمك - یر ایچنده فشقی ونباتلر وآغاجلر كومك

On dit figur., qu'il ne faut pas enfouir le talent que Dieu nous a donné موهبهٔ حضرت پروردگار اولان هنر ومعرفتمزی دفین خفا وكتمان ایتمك روا دكلدر

Enfoui. *A.* دفین - مدفون - مدمّس - مطمور *P.* زیر خاك پنهان شده - سپرده *T.* یره كوملمش - یر آلتنده صاقلنمش

ENFOURNER. Mettre dans le four *A.* وضع فی الفرن *P.* در تنور كردن *T.* فرونه قویمق

ENFREINDRE. Transgresser, violer *A.* نقض - اخفار - تنكیث *P.* شكستن *T.* بوزمق || Enfreindre les lois قوانین واحكامی بوزمق قوانین واحكامك خلافنه حركت ایتمك - نقض ایتمك les coutumes عادات - عادات مرعیّهیی نقض ایتمك les ordonnances نظامات مرعیّهنك خلافنه حركت ایتمك un traité عهدنامهیی نقض ملكیّهیی نقض وشكست ایتمك تنكیث عهد وپیمان ایتمك - واخفار ایتمك C'est lui qui a enfreint le traité, les conditions du traité ناقض عهدنامه اولان یاخود شروط وعهودی نقض ایدن او در

S'ENFUIR. Fuir d'un lieu *A.* فرار - هرب *P.* گریختن - پای پیچیدن *T.* قاچمق || S'enfuir de la prison محبسدن فرار ایتمك Il محبس ایچندن فرجه یاب فرار اولمق - voulait s'enfuir, on l'a arrêté فرارصددنده ایكن اخذ وتوقیف اولندی

Il se dit figur. d'une liqueur qui s'écoule d'un vase *A.* نتوع عن الوعا *P.* از آوند ریزان شدن *T.* قاب ایچندن آقمق Prenez garde, votre vin s'enfuit بادهٔك قابی ایچندن آقر بر ایوجه دقت ایله - Et du vase même d'où la liqueur s'écoule || Cette cruche est fêlée, elle s'enfuit بو دستی چاتلاقدر آقر

On dit proverb., Ce n'est pas par-là que le pot s'enfuit, pour dire, que ce n'est pas là qu'est le mal *T.* قابك سقطی یری اوره‌سی دكل

Enfui. *A.* هارب *P.* گریخته *T.* فراری - قاچمش - قاچقین

ENFUMER. Noircir par la fumée *A.* اعثان - اسناج - تلطیخ بالسناج *P.* دوده آلود كردن *T.* ایسه بیلاشدرمق || Enfumer des tableaux pour les faire paraître anciens تصویرلری قدیم كورنمك ایچون آلودهٔ عثان ایتمك La grande quantité de bougies enfume les meubles مومـلرك كثرتی اثاث بیتی

اثاث بيتی ايسه بيلاشدرر - اعثان واسناج ايدر

Et incommoder par la fumée *A.* تلطيخ بالدخان *P.* دود آلود كردن - پر دود كردن *T.* توتونده اوغراتمق || Vous allez vous enfumer, si vous mettez du bois vert au feu آتشه حطب رطب تازه اوطون قويه‌جق اولور ايسدك پر دخان اولدجقسك قويه‌جق اولور ايسدك توتونه اوغرايه‌جقسك

ENFUMÉ. *A.* معثون - ملطخ بالسناج *P.* دوده آلود *T.* ايسه بيلاشمش *A.* ملطخ بالدخان *P.* دود آلود *T.* توتونده اوغرامش

ENGAGEANT. Insinuant, attirant *A.* جاذب - مطيّب القلوب القلوب *P.* دلكش - دلاويز *T.* كوكل آولايجی || Cet homme a l'esprit doux et engageant حليم المزاج ومطيّب القلوب بر آدمدر Toutes ses manières sont engageantes كافهٔ اوضاع واطواری تطييب قلوبی مستلزمدر C'est une personne d'une douceur, d'une bonté engageante شيرينئ خلق ومزاج وجودت طبيعتی تقريبيله جذب قلوبه موفق بر آدمدر

ENGAGEMENT. L'action de mettre en gage. V. Engager.

En parlant de biens-fonds, on emploie les mots *A.* استغلال - بيع بالوفا *T.* استغلال || Tenir une terre par engagement استغلال - بر چفتلكده بيع بالوفا ايله متصرّف اولمق طريقيله Ce n'est qu'un engagement, il n'en a pas la propriété حق - ملكيّت اوزره دكل بيع بالوفا ايله متصرّفدر - ملكيتی يوق انجق على طريق الاستغلال متصرّفدر || Il se dit aussi du domaine engagé || Cette terre est un engagement فلان چفتلك استغلالدر

Il signifie aussi, une promesse, une obligation qui ne laisse plus la liberté de faire ce que l'on veut *A.* شرط - عهد *P.* پيمان *T.* شرطلشمه || Engagement de sa foi, de sa parole وفای عهد وصدق وعد اوزرينه شرط C'est un engagement sacré شايان حرمت اولدجق بر عهد وشرطدر Il voit souvent cette femme, j'ai peur qu'il n'y ait quelque engagement de coeur فلان محبوبه‌يه ترددی زياده اولمغله قورقارمكه قلبًا قورقارم بركونه علاقهٔ قلب عقد ايلدی - عقد عهد ايلدی Prendre un engagement التزام عهد ايتمك Entrer dans un engagement بر كونه عهد وشرطه داخل اولمق Rompre un engagement نقض عهد ايتمك Manquer à un engagement بر كمسنه ايتديكی عهد وشرطك ايفاسنده تجويز قصور ايتديكی عهدی ايفا ايتمامك - ايتمك

Il signifie aussi, combat *A.* محاربة *P.* گير ودار *T.* طوقشمه || Il s'est détourné de l'ennemi pour éviter un engagement محاربه‌دن احترازًا جانب اعدادن يوز چويردی

Et enrôlement d'un soldat *T.* عسكر يازلمه || L'engagement de ce soldat n'est que pour six ans يالكز التی سنه خدمت بو نفرك عسكر يازلمه‌سی - ايتمك شرطيله عسكر يازلدی يالكز التی سنه خدمت ايتمك شرطيله در

ENGAGER. Mettre en gage *A.* ارهان - ترهين *P.* گرويدن - بنوا دادن - گرو بستن - گرو دادن *T.* امانت قومق || Engager ses meubles اثاث بيتی ترهين ايتمك Engager sa vaisselle d'argent اوانئ سيمی امانت قويمق

En parlant de biens-fonds, on emploie les mots *A.* ايداع ايداع على طريق الاستغلال - على طريق البيع بالوفا *T.* استغلال ايتمك || Engager une maison بر خانه استغلال ايتمك

On dit figur. Engager sa foi, sa parole, son honneur بر كمسنه وفای عهدی وصدق وعدی وعرض وناموسی اوزرينه شرط ربط ايتمك – Engager son coeur *A.* ربط القلب - تعليق القلب *P.* دلبسته شدن - دل پيوستن - دلداده شدن *T.* علاقه ايتمك - كوكل ويرمك || Les jeunes gens engagent leur coeur facilement حديث السن اولنلر سهولت ايله تعليق قلب دلداده اولورلر - ايدرلر

ENGAGER. Déterminer par la persuasion *A.* الجا - اضطرار - احواج *P.* مجبور كردن - نا چار كردن *T.* محتاج قلمق || Il m'a engagé à cela par ses honnêtetés طرفمه اظهار ايلديكی معاملات دلنوازانه بنی شو فعله مجبور ايلدی On l'a engagé à entrer dans ce parti فلانی اول فرقه‌يه دخولی خصوصنده محتاج ايتمشلر در Il m'a engagé à solliciter pour lui كندوسی انچون شفاعت ايلمكه بنی مجبور ايتمشدر Cette charge engage à beaucoup de dépense بو منصب مصارف كثيره‌يه محتاج ايتدرر

ENGAGER le combat, c'est provoquer le combat *A.* ايجاب المحاربة - ابتدار الى المحاربة *P.* آغاز نبرد - انگيختن جنك كردن *T.* دويوشه مبادرت - دويوشی قوپارمق - ايتدرمك || Ce général ne voulut pas engager le combat بو جنرال ايجاب محاربه‌دن اجتناب ايلدی Cette escarmouche a engagé le combat بو چرخه‌لشمه حرب وقتالك ابتدارينه باعث اولمشدر Escarmoucher sans en-

gager le combat بلا ایجاب الحرب جرخه‌جنکی ایتمک L'aile droite de l'armée a engagé le combat میمنهٔ عسکر ایجاب حرب ایتدردی — On dit aussi, Engager le combat, un combat, pour dire, mettre l'ennemi dans la nécessité de combattre *A.* استجرار الی الحرب ـ اجبار علی الحرب *P.* جنکه مجبور ایتمک *T.* بجنکت نا چار کردن

On dit, qu'une chose engage la poitrine, pour dire, qu'elle y cause de l'oppression *A.* ایراث العسر ـ ایراث العسر والزحمة والثقلة *P.* کرانی آوردن *T.* بصقلق کتورمک || Cela engage la poitrine فلان شئ صدره ایراث عسر وثقلت ایدر ـ کوکسه بصقلق کتورر — Et d'un malade, que sa poitrine s'engage صدری دوچار عسر وزحمت اولور

S'ENGAGER. S'obliger, promettre *A.* عقد العهد ـ تعهد *P.* سوز ـ اوزرینه آلمق *T.* در عهده کردن ـ پذیرفتاریدن وعد ایتمک ـ ویرمک || Il s'engage à vous servir dans cette affaire اول خصوصده سکا خدمت ایلمکی تعهد ایدر || Il s'est engagé à nous venir voir en tel jour فلان کون کلوب بزی کورمکه کلمجکنه ـ بزی کوره‌جکنی تعهد ایلدی سوز ویردی

S'ENGAGER. S'obliger à servir quelqu'un pour un certain temps *A.* التزام الخدمة ـ تعهد علی الخدمة *P.* خدمترا در ذمت گرفتن *T.* خدمتکارلغه متعهد ـ خدمتکارلغی تعهد ایتمک اولمق || Il s'est engagé pour trois ans, moyennant une telle somme شو قدر اجرت بدلیله اوچ سنه ایچون التزام خدمت ایلمکی تعهد ایلدی ـ خدمت ایلدی

ENGAGER UN SOLDAT. C'est l'enrôler *T.* عسکر یازمق — Dans ce sens on dit aussi, S'engager *T.* عسکر یازلمق

S'ENGAGER, signifie aussi, accumuler ses dettes *A.* رکم الدیون ـ ضم الدیون علی الدیون *P.* وام بر بالای وام کردن ـ نو بنو وام گرفتن *T.* بورج بینغدرمق || Il est déjà endetté, et il s'engage tous les jours de plus en plus هنوز مدیون ایکن کل یوم ذمتنه بورج بینغدرمقدن خالی دکلدر Je me suis engagé pour lui فلان ایچون اوزریمه ضم دین ـ فلان ایچون التزام دین ایلدم ـ ایلدم

Et s'empêtrer, s'embarrasser *A.* انتشاب ـ نشوب ـ ارتباق *P.* پیچیده شدن *T.* ایلشمک || Cette perdrix s'est engagée dans les filets بوککلک آغ ایچنده ایلشدی Il s'engagea le pied dans un étrier en tombant de cheval آت اوزریدن دوشر ایکن آیاغنی اوزنکی‌یه ایلشدردی

Figur. S'embarrasser, entrer dans une affaire plus avant qu'il ne faudrait *A.* توغل *P.* درکار پیچیده شدن *T.* پک کیرشمک پک صوقلمق || Vous vous engagez dans une étrange affaire بر مصلحت غریبه‌یه پک صوقیلورسک dans de grandes difficultés عوایق جسیمه‌یه صوقیلورسک Ne vous engagez point dans la lecture de ce gros livre اشبو کتاب کبیرک مطالعه‌سنه توغل ایلمه ـ پک کیرشمه ـ — On dit, S'engager dans un bois, dans un défilé *T.* اورمان ویاخود بوغاز ایچنه پک صوقلمق

ENGAGÉ. *A.* مرهون *P.* گرویده ـ بنوا داده *T.* امانت استغلال *T.* مودوع علی طریق البیع بالوفا *A.* قونمش مجبور شده ـ نا چار *P.* محتاج ـ مضطر ـ مجبور *A.* اولمش *T.* مجبور اولمش

On dit, C'est une affaire engagée, pour dire, commencée روّیتنه ابتدار اولنمش مصلحتدر ـ مباشرت اولنمش مصلحتدر

ENGAGISTE. Qui jouit d'un bien par engagement *A.* متصرف متصرف بطریق ـ متصرف بالبیع بالوفا ـ بالاستغلال الارتهان

ENGAÎNER. Mettre dans une gaîne *A.* تغلیف *P.* در نیام کردن *T.* قلیف ایچنه قویمق

ENGEANCE. Race. Il se dit de quelques animaux domestiques *A.* عرق ـ نسل *P.* نژاد *T.* صوی — Il ne se dit des hommes qu'en mauvaise part || Mauvaise engeance عرق خبیث ـ نسل خبیث Engeance de vipères عرق الافاعی

ENGELURE. Enflure aux pieds ou aux mains, causée par un froid excessif *A.* نفاخ محدث من اصابة القر *P.* سرما زدگی *T.* صووق چارپمسندن اولان شیش

ENGENDRER. Produire son semblable *A.* انسال ـ ایلاد ـ تولید *P.* زاییدن *T.* طوغرمق ـ پیدا ایلمک ـ دول || Engendrer des enfans تولید اولاد ایتمک — En parlant des personnes divines, on dit, que le Père engendre le Fils de toute éternité اب من الازل تولید ابن ایدر

En parlant des animaux, on emploie plus particulièrement le mot *A.* انتاج || Chaque animal engendre son semblable حیوان ایلاد ایدر ـ کندو مثلنی انتاج ایدر

Il signifie aussi, produire quelque chose que ce soit || Le mauvais air engendre des maladies هوای فاسد تولید امراض

ايدر Cela engendre des vers فلان شئ صوغلجان توليد ايدر

S'ENGENDRER. A. تكوّن - تولّد P. پيدا شدن - زادن T. طوغمق || L'or s'engendre dans les entrailles de la terre ذهب تكوّن ايدر - بطن ارضده تولّد ايدر Les vers s'engendrent dans les cadavres قوردلر - ديدان اجياف ايچنده تولّد ايدر لاشه ايچنده طوغر

ENGENDRER, signifie aussi, être cause A. ايراث - احداث - توليد P. پيدا كردن - زاييدن - باعث شدن T. كتورمك - پيدا ايتدرمك || La diversité des intérêts engendre les inimitiés, les querelles اختلاف اغراض احداث مخاصمات توليد منازعات ايدر - ومنازعات ايدر Ce testament a engendré bien des procès بو وصيتنامه نيچه دعوالر احداث ايلدى L'oisiveté engendre le vice حال بطالت مورث مثلبه توليد قبايح ومساوى يه - مولّد مساوى وقبايحدر - وقباحتدر سبب اولور

On dit aussi, La familiarité engendre le mépris طرح تكلّف توليد حقارت ايدر Les procès s'engendrent aisément dans les familles اهل بيت ايچنده ادنا سبب ايله دعوالر تولّد تحدّث ايدر - ايدر

ENGENDRÉ. A. متولّد P. زاييده T. طوغمش

ENGEOLER. V. Enjôler.

ENGERBER. Mettre en gerbes. V. Gerber.

Il signifie aussi, entasser des choses les unes sur les autres A. تنضيد P. بر تهيدن T. برى برى - استف ايتمك اوزربند ييغمق

ENGIN. Instrument dans les Mécaniques A. آلت الجرّ الاثقال - منجنيق T. سماك - آلت قالدرهجق اغرشئ || Il faut élever du canon à force d'engins pour battre la place قلعه‌يى ضرب ايچون طوبلرك آلت جرّ اثقال ايله قالدرلمسنه محتاجدر

ENGINS de guerre. Les machines dont on se servait à la guerre avant l'usage des canons A. منجنيق pl. مناجيق P. پلكن - منجنيك T. مانجنيق

ENGLOBER. Réunir plusieurs choses pour en former un tout A. الحاق - احتياز - تكفيت - ضمّ P. درگرفتن - درآوردن T. ايچنه آلمق || Il a englobé plusieurs terres dans les siennes كندو ملكى ايچنه املاك عديده احتياز ايلدى Il a englobé plusieurs fiefs pour se former une grande seigneurie عظيم بر بلكك پيدا ايتدرمك ايچون ملكنه متعدد مالكانه ضمّ والحاق ايلدى

ENGLOUTIR. Avaler gloutonnement A. ترهيط - ازدرام P. تيزتيز يوتمق - بردن يوتمق T. جاپك جاپك اوباريدن - هارل هارل يوتمق || Il engloutit les morceaux sans les mâcher جينمكسزين - لقمدلرى جينمكسزين ترهيط ايدر بردن يوتار

Figur. Absorber, faire disparaître tout d'un coup A. بلع - ابتلاع P. فرو آوردن - فرو بردن T. يوتمق || La mer a englouti bien des vaisseaux, bien des richesses اژدرهاى دريا جوف دريا - اموال وفيره وسفاين كثيره ابتلاع ايتمشدر سفاين واموال كثيره فرود آوردهٔ گرداب فنا ايتمشدر

En parlant de la terre, on emploie ces mots A. خسف - سوخان P. در زمين ريستن T. يره باتمق - يره كچمك || Cette ville fut engloutie par un tremblement de terre فلان بلده وقوعه كلان زلزلدده جوف ارضه خسف اولندى - يره باتدى - منخسف اولدى

Il signifie aussi, dissiper des biens, des richesses A. اكل وبلع P. خوردن T. يمك || Il a englouti en peu de temps toute cette grande succession بو بيله بر كليتلو ميرانى وقت يسير ايچنده اكل وبلع ايتمشدر

Et infecter d'une mauvaise odeur qui saisit le coeur A. تسنيخ الدماغ P. كامفرسايى آوردن T. كگزى تتسندرمك || Cette puanteur nous a tous engloutis بو رايحهٔ منتند دماغمزى تسنيخ ايتمشدر

ENGLOUTI. A. مرهّط P. اوباريده T. جاپك جاپك بردن در زمين - يودلمش A. منخسف P. هارل هارل يودلمش - فرود اورده - فرو برده P. مبلوع A. يره باتمش T. ريسته T. يودلمش

ENGLUER. Enduire de glu A. طلا بالدبق P. دبن اندودن T. يالم قره سورمك - اوكسه سورمك

ENGLUÉ. A. مطلّا بالدبق P. دبن اندود T. اوكسه سورلمش - يالم قره سورلمش

ENGORGEMENT. Embarras formé dans un tuyau, dans un canal A. سدّ - سدّة pl. سدد P. بستگى T. طيقانقلق - طيقانمد || L'engorgement a fait crever ces tuyaux بو بوريلر طيقاندبغندن پطلدى La saignée remédie à l'engorgement des vaisseaux اوعيهٔ باطنيّدده عارض اولان سدّه فصد ايله

جكرنده مندفع اولور Il est malade d'un engorgement au foie عارض اولمش سده‌دن خسته در

ENGORGER. Boucher le passsage par où les eaux se doivent écouler *A.* سد ـ سكّ *P.* بستن *T.* طيقامق || Les immondices ont engorgé cet égout تراكم كناسات تقريبيله اشبو اشبو بندك مجراسى طيقاندى ـ بندك آغزى سدّ اولندى Ce tuyau est engorgé بورى طيقانمشدر

S'ENGORGER. *A.* انسداد *P.* بسته شدن *T.* طيقانمق || Ce tuyau s'engorge بورى منسدّ اولور ـ طيقانور Quand il y a plénitude de sang, les vaisseaux s'engorgent دمك غلبه وطغيانندده اوعيه ومجارى منسدّ اولور — On dit aussi, Ce havre s'engorge, pour dire, se comble de sable بو ليمان قومك تراكمندن طيقانور

ENGORGÉ. *A.* منسدّ *P.* بسته *T.* طيقانمش

ENGOUEMENT. Empêchement causé par quelque chose qui engoue *A.* غصص ـ انسداد الحلق *P.* گلو بستگى *T.* بوغاز بوغاز طيقانقلغى ـ طيقانمه‌سى

Figur. Préoccupation en faveur de quelque chose, entêtement *A.* التزاق الذهن *P.* عقل پيوستگى *T.* عقل صاپلنمه‌سى ـ عقل صارمه‌سى || On ne le saurait faire revenir de son engouement عقلنى صاپلنديغى يردن چويرمك ممكن ومتصور ذهننى ملتزق اولديغى طرفدن صرف ايتمك ـ دكلدر امر محالدر

ENGOUER. Empêcher le passage du gosier *A.* انتصاص ـ سدّ الحلق ـ ايراث الغصص *P.* گلو بستن *T.* بوغازى طيقامق || À force de crier, il s'engoua شدّت صيحه‌دن باغرمقدن سسى طيقاندى ـ بوغازى طيقاندى

Figur. Se passionner pour une personne, pour un ouvrage *A.* تعليق القلب *P.* دلشيفته شدن ـ دل دادن *T.* كوكل ويرمك ـ علاقه ايتمك ـ فلانك افتاده‌سى اولمق || Cette femme s'est engouée d'un tel بو خاتون فلان كشى يه تعليق قلب فلانك افتاده‌سى اولدى ـ ايلدى

s'ENGOUFFRER. Il se dit des tourbillons de vent, lorsqu'ils entrent avec violence en quelque endroit *A.* نزول النوجة *P.* گردباد در يكجا افتادن *T.* قاصرغه يلى بر يره اينمك

Il se dit aussi des rivières et des ravines d'eau, lorsqu'elles tombent et se perdent en quelque ouverture de la terre *A.* غوور *P.* اندرزمين فرو رفتن *T.* يربيچنه باتوب ـ صوغشمق غايب اولمق || Le Rhône s'engouffre dans un endroit, et ressort par un autre فلان نهر فلان محلده بعد الغوور مجدداً فلان محلده يره باتوب غايب ـ محلده ظهور ايدر فلان اولدقدنصكره فلان طرفده ينه چيقوب پيدا اولور Ce fleuve s'engouffre et se perd l'espace d'environ trois lieues بو نهر تقريباً اوچ ساعتلك مسافده يرابيچنه باتوب غايب ونا بديد اولور

ENGOURDIR. Endormir une partie du corps, en sorte qu'elle soit presque sans mouvement *A.* اخدار ـ ايراث الخدر ـ ايراث المذال *P.* خير كردن ـ كرخ آوردن ـ انبوسانيدن *T.* اويوشدرمق || Le froid engourdit les mains شدّت برودت اللرى اويوشدرر ـ اخدار ايادى ايدر Il y a des venins, des plantes qui engourdissent سمومات ونباتاتك بعضيسى مخدّر بعضيسى ايراث خدر ومذال ايدر ـ در

Il se dit figur. de l'esprit *A.* ايراث الكسل ـ ايراث الروبة والفتور *P.* سستى آوردن ـ سست كردن *T.* اوشنكلك ـ اويوشقلق كتورمك ـ كتورمك || Un long repos avait engourdi le courage des soldats طول آرام وراحت عسكرى نفراتنك جراتنه ايراث روبت وفتور ايتمشيدى

S'ENGOURDIR. *A.* انخدار ـ امذال ـ كسب المذال *P.* انبوسيدن ـ خير گشتن *T.* اويوشمق || Les mains s'engourdissent par le froid صوغوقدن اللر منخدر اولور

Figur. *A.* كسب الروبة ـ كسب الكسل والفتور *P.* سستى پذيرفتن *T.* اويوشقلق پيدا ـ اوشنكلك پيدا ايتمك ـ ايتمك || L'esprit s'engourdit par l'oisiveté ذهن انسان حال بطالتدن كسب فتور وروبت ايدر

ENGOURDI. *A.* منخدر *P.* انبوسيده ـ كرخ زده ـ خير گشته *T.* اويوشمش

On dit figur., Esprit engourdi, pour dire, pesant *A.* عقل متثاقل *P.* عقل كند وگران *T.* عقل آغرلشمش Une âme engourdie, pour dire, froide, insensible *A.* فؤاد مثلوج *P.* دل بخبسته *T.* بوز كبى يورك

ENGOURDISSEMENT. État de quelque partie du corps qui est engourdie *A.* خدر ـ مذال *P.* كرخ ـ خير *T.* اويوشقلق || Cet engourdissement est un commencement de paralysie اشبو عارضهٔ خدر علّت فالجك مقدمه‌سيدر

Figur. *A.* روبت ـ كسل ـ فتور *P.* سستى *T.* اوشنكلك ـ اويوشقلق || Il est dans un étrange engourdissement d'esprit

ذهنی عجیب وغریب فتوره مبتلا در Tous les esprits étaient dans un grand engourdissement اذهان ناس روبت رفتور عظیمه گرفتار اولمشیدی

ENGRAIS. Il se dit d'un lieu couvert d'herbages, où l'on met engraisser les bestiaux *T.* حیوان سموردجک اوتلاق یری

Et de la pâture qu'on donne à des volailles pour les engraisser *A.* مُسمنة *P.* فربه ساز خوراک *T.* سموردجک یم

Il se dit aussi des fumiers et autres matières avec lesquelles on amende les terres *A.* دمال ـ زبیل ـ دبال ـ سرقین *P.* کود سرگین *T.* کوبره ـ فشقی ‖ Un fermier est obligé de laisser les engrais à la fin de son bail مالکانه‌نک ملتزمی ختام مدت التزامده دمالک مجموعنی مالکانه‌ده ترک ایتمکه مجبور در

ENGRAISSEMENT. Action d'engraisser *A.* تسمین *P.* فربه‌سازی *T.* سمورتمه ـ تاولندرمه ‖ S'occuper de l'engraissement des bestiaux حیواناتک امر تسمیننده سعی واهتمام ایتمک L'engraissement est un des premiers signes de vieillesse حال تسمّن اقدم امارات شیخوختدندر

ENGRAISSER. Faire devenir gras *A.* تسمین *P.* فربه ساختن ـ توسه کردن ـ جرب کردانیدن *T.* سمورتمک ـ تاولندرمق ‖ Engraisser des moutons تسمین اغنام ایتمک

Il se dit aussi en parlant des terres, et signifie, amender, fertiliser *A.* تزبیل ـ تدمیل ـ اصلاح بالدمال *P.* بسرگین پروردن *T.* کوبره ایله اصلاح ایتمک ـ کوبره‌لتمک ‖ Engraisser des terres avec du fumier طپراغی کوبره ایله اصلاح ایتمک

Il signifie aussi, souiller de graisse, rendre sale *A.* تدسیم ـ تلطیخ بالدسم *P.* روغن آلود ساختن *T.* یاغه بیلاشدرمق ـ یاغ ایله زفیرلتمک

ENGRAISSER et S'ENGRAISSER. Devenir gras *A.* تسمّن ـ کسب بال ـ کسب اللحم والشحم ـ السمن *P.* فربهی پذیرفتن ـ توسه شدن ـ وبال پیدا کردن *T.* سمورمک ـ تاولنمق ‖ On a beau prendre soin de bien nourrir ce cheval, il n'engraisse point بو آتک بمنه اهتمام اولنمق عبثدر کسب سمن ایتمک احتمالی یوقدر

On dit d'un homme qui se porte bien dans l'adversité, qu'il engraisse de mal avoir *T.* کدره اوغرادقچه یاغنی آرتورر

Figur. S'engraisser dans une affaire. Y faire un grand gain *T.* بر مصلحتده بال وبال پیدا ایتمک

S'ENGRAISSER des misères publiques, du sang de la veuve et de l'orphelin آفات انام وخون جگر ارامل وایتامدن کسب سمن وشحامت ایتمک

S'ENGRAISSER. Devenir sale et crasseux *A.* تدسّم ـ تلطّخ *T.* وسخناک شدن ـ چرک آلود شدن *P.* استیساخ ـ مردارلغه بیلاشمق ـ کیرلنمک

ENGRAISSÉ. *A.* شحیم ـ مسمّن ـ سمین *P.* فربه ـ توسه *T.* سمورتلمش ـ تاولو ـ سموز *A.* مزبّل ـ مدمّل *P.* سرگین آلود ـ بسرگین پرورده *T.* کوبره‌لنمش ـ فشقی ایله اصلاح اولنمش *A.* مدسّم ـ ملطّخ *P.* چرک آلود *T.* کیرلنمش ـ بیلاشمش ـ مرداره

ENGRANGER. Serrer des grains dans la grange *A.* تخزین ـ فی الانبار *P.* در غوله کردن *T.* انبارده ییغمق ـ در انبار ـ ایتمک ‖ Il aura bientôt achevé d'engranger toute sa moisson بچیلان ذخیره‌سنک در انبار اولنمسی خصوصی قریباً ختام بولمقده در Il ne craint plus le mauvais temps, tous ses blés sont engrangés جمیع حبوباتی در انبار اولمش اولمغله بوندنصکره هوانک بوزلمسندن پرواسی یوقدر

ENGRANGÉ. *A.* مخزون فی الانبار *P.* در غوله شده *T.* انبارده در انبار اولمش ـ قونمش

ENGRAVEMENT. État d'un bateau engravé *A.* قعود علی الرمل ـ توقّف علی الرمل *P.* نشست بر ریگ *T.* قوم اوزرنده کمینک قوم اوزرنده اوتورمه ‖ L'engravement dura deux heures قعود وتوقّفی ایکی ساعت متمادی اولمشدر

ENGRAVER. Engager un bateau dans le sable *A.* اقعاد علی الرمل ـ توقیف علی الرمل *P.* بر ریگ نشستانیدن *T.* قوم اوزرنده اوتورتمق ‖ Ce batelier maladroit engrava son bateau بو قایقچی عدم حذاقتی تقریبیله قایغنی قوم اوزرنده اوتورتدی ‖ Il est aussi neutre *A.* ابسار علی الرمل ـ قعود علی الرمل *P.* بر ریگ نشستن *T.* قوم اوزرنده اوتورمق ‖ Nous engravâmes à l'entrée du port لیمان آغزنده قوم اوزرنده اوتوردق

ENGRAVÉ. *A.* مبسر علی الرمل ـ قاعد علی الرمل *P.* بر ریگ نشسته *T.* قوم اوزرنده اوتورمش

ENGRÊLURE. Sorte de point très-étroit que l'on met à une dentelle *T.* دیش دیش انجه اورکو

ENGRENAGE. Disposition de plusieurs roues qui engrènent les unes dans les autres. V. Engrener.

ENGRENER. Commencer à mettre son blé dans la trémie du moulin pour moudre *A.* القاء القمح فى قمع الطاحونة *P.* دانه بپيمند ريختن *T.* چاقلداقه بغداى دوكمك

Et mettre en bon point les chevaux en les nourrissant de bon grain *A.* اعلاف بعلوفة الجيدة *P.* بتوشهٔ خوش پروردن || خوش يم ايله بماندرمك ـ ايويم ايله بسلمك *T.* || Il faut engrener les chevaux, si vous voulez en tirer du service دابه‌دن خدمت مراد ايدر ايسه‌ك ايو يم ايله بسلملوسك يم ويبدجكنه اهتمام ايتملوسك ـ

Il se dit aussi, d'une roue dont les dents entrent dans celles d'une autre roue *A.* تشابك الاسنان المحاول احدهما الى الآخر ـ تشاجب الاسنان المحاول *P.* دندانهاى چرخ با همديگر پيوسته شدن *T.* تكرلكك ديشلرى بشقه تكرلكك ديشلريله برى برينه كيريشوب صوقشمق || Cette petite roue engrène bien dans cette grande بواوفاق تكرلك اول ابرى تكرلكك ديشلريله كوزل كيريشوب صوقشور

ENGRENER LA POMPE. Terme de Marine. Faire jouer la pompe pour vider l'eau *A.* اعمال الدالية *P.* داليدرا بكار بردن *T.* طولمبه‌يى ايشلتمك

ENGRENURE. V. Engrener || L'engrenure de ces roues est bien faite بوتكرلكلرك ديشلرى برى برينه كيريشوب صوقشمه‌سى استادانه ياپلمشدر

ENHARDIR. Encourager *A.* تقوية القلب ـ تجرئه ـ تشجيع *P.* جسارت افزاييدن ـ دليرى بخشيدن *T.* يوركلندرمك ـ جسارتلاندرمك ـ جرأتلاندرمك ـ || Enhardir quelqu'un à faire une chose بركمسنه‌يى فلان خصوصه تشجيع ايتمك Ce bon succès l'avait enhardi مرامنه ظفرياب اولمسى تقويت قلبنى مؤدى اولمشدر

S'ENHARDIR. *A.* كسب ـ كسب الجسارة ـ اجتسار ـ اجترا القوة القلب *P.* دليرى پذيرفتن *T.* يوركلنمك ـ جسارتلنمك || Je me suis enhardi à faire une telle demande اول مقوله استدعايى عرض ايلمكه كسب جسارت ايتمش اولدم

ENHARDI. *A.* متجاسر *P.* جسارت يافته *T.* يوركلنمش ـ جسارتلنمش

ENHARNACHER. Mettre les harnais à un cheval *A.* الباس العدة الفرس *P.* بر اسب رخت زدن *T.* آته طاقم اورمق

ÉNIGMATIQUE. Qui tient de l'énigme *A.* متضمن ـ ملغوز ـ المعما *P.* تعميه آميز ـ معما گونه *T.* ـ بيلمجه‌لو ـ چيستانى ـ معمالو || Paroles énigmatiques كلمات ملغوزه Discours énigmatique كلام تعميه آميز Peinture énigmatique معمايى متضمن بر تصوير Sens énigmatique معناى تعميه نما

ÉNIGMATIQUEMENT. D'une manière énigmatique *A.* على طريق التعمية ـ على طريق الالغاز ـ بالتعمية *P.* بر معما گونه ـ چيستان گونه ـ وجه لغز *T.* بيلمجه كونه ـ بيلمجه وارى ـ || Il parle toujours énigmatiquement دائما معما گونه سويلر

ÉNIGME. Exposition d'une chose naturelle en termes qui la rendent difficile à deviner *A.* لغز ـ معما pl. الغاز *P.* چيستان *T.* بيلمجه || Deviner une énigme معمايى كشف وحل ايتمك

Figur. Il se dit de toutes les choses dont on ne peut découvrir les motifs || Ce que vous me dites est une énigme pour moi ديدككك كلام بكا كوره معما در Le caractère de cet homme est une énigme pour moi بو آدمك خصلت ومزاجى بكا كوره محض معما در

ENIVRANT. Qui enivre *A.* مسكر pl. مسكرات ـ موجب النشوة ـ مكيف pl. مكيفات *P.* مستساز *T.* سرخوشلق كتورر ـ ايراث سكر ونشوه ايدر ـ مشروب مسكر || Boisson enivrante مشروب

Figur. || Louanges enivrantes نعوت وتحسينات مبطره ـ مست مى غرور ايده‌جك ستايش وتحسينلر

ENIVREMENT. État d'une personne ivre. Il ne se dit qu'au figuré *A.* حال البطر *P.* خمار ـ سرمستى *T.* سرخوشلق || L'enivrement de l'amour et des passions بطر عشق وهوا وبطر امراض نفسانيه L'enivrement où ils se trouvent, ne leur permet pas de discerner.... دوچار اولدقلرى حال بطره نظرا بونى فرق دماغلرى آلودهٔ خمار شاد مركى ـ وتمييزه لياقتلرى يوقدر اولمغله بو شيئك تمييزينه لياقتلرى يوقدر C'est perdre le temps que de lui parler pendant qu'il est encore dans l'enivrement de ses passions فلان كمسنه‌نك استيلاى امراض نفسانيه‌سى تقريبيله دماغى هنوز آلودهٔ خمار ايكن آكا تفهيم كلام قيدينه دوشمك اضاعهٔ اوقاتدن غيرى بر شيئى مفيد دكلدر

ENIVRER. Rendre ivre *A.* اسكار *P.* مستى ـ مست كردن *T.* سرخوشلق كتورمك ـ سرخوش ايتمك ـ آوردن

Il se dit par extension d'autres choses *A.* ايراث النشوة *P.* نشئه بخشيدن *T.* كيف ويرمك || Le tabac enivre كيف ويرر ـ توتون مكيفدر ـ توتون ايراث نشئه ايدر Cer-

taines odeurs enivrent بعض روائح ايراث نشوه ايدر

On dit figur., que les louanges, les flatteries enivrent نعوت ومدايح وكلمات مداهنه آميز آدمى سر مست عجب وغرور ايدر La prospérité enivre دولت واقبال آدمى مست مى ايدر - ايراث بطر ايدر - عجب وپندار ايدر

S'enivrer. A. استسكار - تنشى P. مست شدن T. سرخوش اولمق

On dit figur., qu'un homme s'enivre d'espérance فلان كشينك دماغى نشوهٔ مأمولات ايله خمار آلود اولور de la bonne opinion de lui-même نشوهٔ خود پسندى ايله دماغى خمار آلود در

Enivré. A. سكران P. مست T. سرخوش

Figur. || Enivré de sa fortune A. صاحب البطر P. مست اقبال - سر مست اقبال - مى اقبال T. اقبال سرخوشى

ENJAMBÉE. L'espace qu'on enjambe, le pas qu'on fait pour enjamber A. خطوهٔ طويلة P. گام فراخ T. اوزون آديم - آچق آديم

ENJAMBER. Étendre la jambe plus qu'à l'ordinaire, pour passer au-delà de quelque chose A. تطويل الخطوة - تفجيج - تفسيح الخطوات - الخطوة P. گام فراخ زدن T. اوزون آديم آتمق - اياقلرى آچرق آديم آتمق

Dans ce sens, il est aussi actif A. تخطى P. گام پيماى - گذار شدن T. آتلامق - آتلايوب كچمك || Enjamber un ruisseau چايى آتلامق

Il signifie aussi, marcher à grands pas A. مشى - تفجيج - عدو بسير السريع - بخطوات التعجيل P. بچاپكپايى رفتن - بشتاب رفتن T. عجله ايله يوريمك

Et avancer, passer sur quelque chose plus qu'il ne faut A. تجاوز - استطالة P. بدرازى كشيدن T. اوزانمق || Cette poutre enjambe sur le mur du voisin بو ديرك قومشونك ديوارى اوزرينه اوزانور

Et usurper, empiéter A. تعدّى - اطالة القدم التعدّى P. دست درازى نمودن - پايدرازى كردن T. تجاوزلق ايتمك || Ce cultivateur a enjambé sur la terre de son voisin فلان اكنجى همجوارى اراضيسنه اطالهٔ اقدام تعدّى ايلدى - تجاوزلق ايلدى - اطالهٔ پاى تعدّى ايلدى

ENJAVELER. Mettre en javelle des blés, ou d'autres grains A. تشرير الحصيدة P. خوشهٔ درويده را بتاب خورشيد گسترانيدن T. اكين بشافلرينى كونشده سرمك

ENJEU. Ce que l'on met au jeu, en commençant à jouer, pour être pris par celui qui gagnera A. خطر pl. خطار P. جناب T. اوكدل

ENJOINDRE. Ordonner A. امر P. فرمودن T. بيورمق

Enjoint. A. مأمور P. فرموده T. بيورلمش

ENJÔLER. attirer, tromper par des paroles flatteuses A. اختتال - اختال بالمماسحة P. بسخن خوش آمدى فريبيدن - دمدمه نمودن T. طاتلو سوز ايله آلداتمق - قوفه كتورمك

ENJÔLEUR. Celui qui trompe par des paroles flatteuses A. خاتل - ختول - مختل بالمماسحة P. دمدمه ساز - بسخن خوش آمدى فريبنده T. قوفه كتوريجى

ENJOLIVEMENT. Ornement A. تجمّل pl. تجمّلات - زينت - تزيّن pl. تزيّنات P. آرايش - زيور - زيب وزيور T. بزك

ENJOLIVER. Rendre joli. Il ne se dit que des choses A. تجميل - تزيين P. آراستن - زيبا ساختن T. بزهمك - كوزللتمك

ENJOLIVURE. V. Enjolivement.

ENJOUÉ. Qui a de l'enjouement A. ذو البشر - بشير - بشوش - والبشاشة - نشيط - فاكه P. شوخ - گشاده طبع - نشاطمند T. شطارتلو - شن - شقراق || Sa conversation est fort enjouée صحبتى بغايت نشيطدر Il a l'humeur enjouée بالطبع بشوش ونشيطدر - مشربنده بشر وبشاشت وار در Il a l'air enjoué طور واداسنده بشر وبشاشت وار در

Il se dit aussi des productions d'esprit qui sont fort gaies A. مفرّح - موجب النشاط P. فرحفزا - نشاطبخشا T. يوركى سوندرر || Cette pièce est fort enjouée بو فصل بغايت مفرّحدر

ENJOUEMENT. Gaieté douce, badinage A. فكاهة المزاج - بشاشة الطبع P. بشر وبشاشت - شوخى - گشادگى طبع T. شطارت - شقراقلق || Il est aujourd'hui d'un enjouement qui ne lui est pas ordinaire بو كونكى كون معتادى اولميان بر كونه فكاهت مزاجى وار در L'enjouement ne sied pas à tous les âges شقراقلق هر سنده ياقشمز

ENKIRIDION. Petit livre portatif contenant des remarques A. رسالة - مجلّة P. كتابچه T. كتابجق

ENKISTÉ. Terme de Médecine. Il se dit d'un corps enfermé dans une pellicule A. مكيّس - مودوع فى الكيس P. دركيسه T. كيسه ايچنده قپانمش - كيسدلنمش

ENLACEMENT. Action d'enlacer *A.* تشبیك *P.* پیچش با همدیگر *T.* بری برینه کچورمه

ENLACER. Passer des lacets, des cordons l'un dans l'autre *A.* تشبیك *P.* با هم پیچانیدن *T.* بری برینه کچورمك || Enlacer des rubans l'un dans l'autre قوردلدلری بری برینه کچورمك

On dit, Enlacer des branches d'arbres les unes dans les autres *A.* تشبیك الاغصان ـ تلفیف الاغصان *P.* شاخهای درخت با همدیگر پیچانیدن *T.* آغاج داللرینی بری برینه صارمشدروب کیرشدرمك

Enlacé. *A.* مشبك *P.* با همدیگر پیچیده *T.* بری برینه کچورلمش *A.* ملفف الاغصان *P.* شاخهای با هم پیچیده *T.* داللار بری برینه صارمشمش

ENLAIDIR. Rendre laid *A.* ایراث الردّة ـ تشویه ـ تسمیج *P.* زشتی آوردن ـ زشت کردن *T.* جرکینلتمك || La petite vérole l'a extrêmement enlaidi علت جدری سیماسنی بغایت تشویه ایلدی ـ Et devenir laid *A.* کسب الشوهة ـ کسب الردّة ـ السماجة *P.* زشتی پذیرفتن *T.* جرکینلنمك

ENLÈVEMENT. Rapt, ravissement. V. Enlever dans le sens de ravir || L'enlèvement de Proserpine فلان نام محبوبه‌نك اختلاسی L'enlèvement de sa personne نفسنك استلابی de ses meubles اثاث بیتنك اختلاسی

ENLEVER. Lever en haut *A.* رفع ـ اشالة *P.* بر داشتن ـ برآوردن *T.* یوقارو آغدرمق ـ یوقارو قالدرمق ـ قالدرمق || On enlève les plus grosses pierres avec une grue اضخم احجاری بوجورغاد ایله قالدرمق ممکندر Les historiens disent, que les machines d'Archimède enlevaient les vaisseaux des Romains فلان نام حکیمك اختراع کرده‌سی اولان آلات ایله روماللونك سفینه‌لری یوقارو رفع واشاله اولندیغی وقایع نویسانك تالیفاتنده محرر ومسطور در

Et lever en haut avec rapidité, avec violence *A.* اطارة *P.* پرانیدن *T.* اوچورمق ـ اوچوروب قوپارمق || Il vint un tourbillon qui l'enleva بر شدید قاصرغه ظهور ایدوب فلانی اوچوردی Un coup de vent a enlevé le toit de cette maison روزگارك شدت ضربی سقف خانه‌یی قوپاروب اوچوردی

Il signifie aussi, ravir, emporter, emmener par force *A.* اختلاس ـ استلاب *P.* ربودن *T.* قاپمق ـ قاپوب کوتورمك || Il aimait cette fille, il l'a enlevée شو قزی سودیکندن اختلاس ایلدی On lui enleva sa femme فلانك زوجه‌سنی قاپوب کوتوردیلر Faire enlever un homme en vertu d'un décret de prise de corps فلان کمسنه‌یی اخذینه دائر صادر اولان امر عالی موجبنجه قاپوب کوتوردیلر On le menait en prison, ses amis l'enlevèrent des mains des archers حبسه کوتوریلور ایکن دوستلری مباشرلر الندن قاپوب کوتورمشلر در || Il a enlevé par force les fruits de cette terre بو ضیعه‌نك حاصلاتنی جبراً قاپوب کوتوردیلر

En termes de guerre, il signifie, se rendre maître *A.* اخذ وضبط *P.* بدست تصرف آوردن *T.* آلمق ـ ضبط ایتمك || Enlever un poste دشمنك اتخاذ ایلدیکی موقف وقرارگاهی اخذ وضبط اولندی Enlever une ville بلده‌یی اخذ وضبط ایتمك ـ On dit aussi, Enlever une place, une province, pour dire, l'ôter à l'ennemi, et s'en rendre maître *A.* نزع عن ید التصرف ـ فتح ـ تسخیر *P.* از دست تصرف ربودن *T.* الندن قوپارمق ـ آلمق || En une seule campagne, il enleva les meilleurs places des ennemis بر یاز ایچنده اعدانك اشرف حصون وقلاعنی ید تصرفلرندن نزع ایلدی ـ دشمنك اعلا وگزیده قلعه‌لرینی آوردهٔ قبضهٔ فتح وتسخیر ایلدی ـ اللرندن قوپاردی ـ Et enlever un quartier, un régiment, pour dire, surprendre et forcer des troupes dans leur quartier *A.* هجوم علی حین ـ استغارة ـ اغارة ـ مفاجأة هجوم غفلة *P.* ناگهان حمله کردن ـ حملهٔ ناگهانی کردن *T.* بغتةً بصقن ایتمك ـ بصمق

On dit, Enlever un corps mort, pour dire, le prendre pour le porter en terre *T.* میتی آلوب کوتورمك ـ میتی قالدرمق ـ On dit aussi, que la mort a enlevé un jeune homme à la fleur de son âge فلان نوجوان ربعان سن حداثتنده حال عنفوان شبابنده ربوده ـ ربودهٔ پنجهٔ مرگ اولمشدر پنجهٔ سختگیر هادم اللذات اولمشدر que la peste l'a enlevé en peu de jours علت وبا فلانی چند روز ظرفنده آلوب کوتوردی qu'un prince a été enlevé à ses sujets, un père, à ses enfans فلان پادشاه پنجهٔ سختگیر اجل ایله رعایاسی یانندن وفلان والد اولادی ایچندن نزع اولندی

On dit, Enlever la peau d'une partie du corps, pour dire, l'ôter de dessus *A.* تقشیر الجلد ـ اسحات الجلد *P.* پوسترا بر گرفتن *T.* دریسی صیروب کیدرمك ـ Et enlever l'écorce d'un arbre *A.* تقشیر ـ تقشیة *P.* پوست درخترا بر

آغاجك قبوغنی صویمق .T كندن — On dit aussi, que la peau s'enlève .A تقشّر الجلد .P پوست بر گرفته شدن .T

Et que l'écorce d'un arbre s'enlève .A تقشّی دری صیرلمق قبوق صویلمق .T پوست بر كنده شدن .P

Enlever. Charmer, ravir .A ايراث المفتونيّة — افتتان .P كوكلی چكمك .T دل ربودن — دلربوده كردن — دلشیفته كردن || Ce prédicateur enlève ses auditeurs فلان واعظ سامعینه ايراث مفتونيّت ايدر Ces vers enlèvent tout le monde بو ابيات عالمی مفتون ايدر

Il signifie aussi, faire disparaître .A امحا — محو — ازالة — اذهاب .P نا بديد كردانيدن .T كيدرمك || Enlever une tache لكه‌يی محو وازاله ايتمك — On dit aussi, Enlever de l'écriture .A تطليس .P نا پيدا كردن .T سيلمك — سيلوب كيدرمك

ENLEVURE. Petite vessie ou bube qui vient sur la peau .A مجلة pl. مجال .P آبله .T قبارجق

ENLIER. Joindre des pierres ensemble en élevant des murs .A توشيج الجدار .P ديوار بستن .T ديوار اورمك

Enlié. .A جدار موشّج .P ديوار بسته .T ديوار اورلمش

ENLIGNER. Placer plusieurs corps contigus sur une même ligne .A تصفيف — تنسيق فی الصّف .P دربك رسته نهادن .T صره‌لمق — ديزمك

Enligné. .A مصفّف — مصفوف .P صف بسته — رسته بسته .T صره‌لنمش — ديزلمش

ENLUMINER. Colorier une estampe .A وشی — تلوين بالوان المختلفة .P رنگاميز نگاريدن — رنگارنگ نگاشتن .T رنگاميز بويامق — آلاجه بويامق || Enluminer des images تصويرلری وشی وتلوين ايتمك Des cartes enluminées الوان مختلفه ايله تلوين اولنمش خريطه‌لر

Et rendre rouge et enflammé le teint .A ايراث الحمرة — قزل ايتمك — قزارتمق .T سرخی آوردن .P اغار

Enluminé .A منقّش بالالوان — موشّا .P رنگاميز — رنگارنگ — سرخی — سرخ .P احمر — امغر .A آلاجه بويالو .T نگاشته قبقزل — قزارمش .T پذيرفته

ENLUMINEUR. Celui qui fait le métier d'enluminer les estampes et les cartes de Géographie .A نقّاش بالالوان .P نقشزن دراو دراو رنكلر ايله بويادیجی .T رنگارنگ

ENLUMINURE. L'art d'enluminer .A فنّ النقش بالوشی — فنّ الترتيب الالوان .P فنّ نقش رنگاميز .T درلو درلو آلاجه بويامنك فنّی — رنكلر سورمنك فنّی.

Il se dit figur. en mauvaise part, des ornemens du discours peu naturels .A زخرفة الكلام — وشی الكلام .P آب وتاب سوز يالدزلمسی — يالدزلمه سوز .T عاريتی

ENNÉAGONE. Figure de neuf côtés .A شكل متسع الاضلاع .P شكل نه پهلو .T طقوز يانلو بر شكل

ENNEMI. Celui qui hait quelqu'un .A عدو pl. اعدا — خصم pl. خصوم .P دشمن .T دشمن || Ennemi déclaré .A خصم جلی .P دشمن آشكار .T علنا اظهار خصومت ايدن — آچيقدن دشمن Ennemi couvert .A خصم مستور — عدوّ خفی .P دشمن دوستنما .T كيزلو دشمن — باشی اورتيلو دشمن capital خصم الدّ .P خصم .A juré, irréconciliable دشمن جان — جان دشمن — دشمن آشتی نداند .T دشمن آشتی نا پذير التيام قبول بر كمسنه‌نك جاننه — خصم جان mortel ايتمز بر دشمن خصم .A cruel دشمن قوی puissant قصد ايتمش دشمن دشمن — دشمن درشت خوی .P خصم قسی القلب — شديد عدوّ عديم implacable .A يك مزاجلو بر دشمن .T سنگدل المرحمة .P دشمن بی امان Ennemi de Dieu et des hommes دشمن ملك ودولت عدوّ الحق والخلق Ennemi de l'État de la religion, de la patrie دشمن دين — دشمن وطن Se déclarer ennemi de quelqu'un بر كمسنه‌نك حقنه اعلان عدوان وخصومت ايتمك Se faire des ennemis بر كمسنه كندويه دشمن — نفسی حقنه جلب خصوم واعدا ايتمك Surmonter, vaincre ses ennemis بر كمسنه اعداسنه قزاندرمق غلبه ايتمك Dieu commande d'aimer ses ennemis, de pardonner à ses ennemis اعدايه محبّت ايتمك وحقلرينه عفو ومجاوزت ايله معامله اولنمق الله تعالينك امريدر Il faut être ennemi de soi-même pour vouloir... بونی مراد ايتمك كندو نفسنه عداوت ايتمكدر Le chat est ennemi de la souris كدی صچانك خصميدر — On dit aussi, Ennemi des procès عدوّ دعاوی ومخاصمات Ennemi des cérémonies تكلّفات رسميّه دشمنی

Il se dit particulièrement de ceux avec qui on est en guerre || En présence de l'ennemi دشمن قارشوسنده — مواجهۀ اعداده Battre les ennemis صولت — دشمن اوزرينه كرّ وحمله ايتمك Chasser les ennemis اعدايی اطراد — دشمنی اورمق — ايتمك Repousser les ennemis دشمنی دشمنی قوغمق — واشراد ايتمك

دفع ایتمك De nouvelles troupes qui n'ont pas encore vu l'ennemi هنوز دشمنك یوزینی كورمامش یكی عسكر En terre d'ennemis طوپراغنده - دشمن ملكنده - دشمن اراضیسنده

Il se dit aussi de toutes les autres choses qui ont de l'antipathie, de la contrariété entre elles *A.* مضادّ - مخالف *P.* با یكدیگر مخالف *T.* بری برینه ضدّ || L'eau et le feu sont ennemis آب وآتش بری برینه ضدّ در — On dit, La fortune ennemie *A.* بخت مخالف - بخت معكوس *P.* بخت ترس *T.* بخت طالع نا هموار - نا سازكار Les vents ennemis مخالف روزكارلر - ریاح مخالفه Couleurs ennemies الوان الوان متضادّه - متخالفه

On dit proverb. C'est autant de pris sur l'ennemi, pour dire, c'est beaucoup d'avoir tiré quelque chose d'une personne avare *T.* طوكوزدن قیل قوپارمق هنر در

ENNOBLIR. Donner de l'éclat, de la considération à une chose *A.* ایجاب الشرف - اعلاء الشان - ترفیع القدر - شان وشرف - *P.* بلند قدر ساختن - تزیید الشرافة - افزانیدن *T.* شرف آرتورمق - اولولتمك || Les sciences, les beaux arts ennoblissent une langue صنایع شریفه وعلوم وفنون لسانك اعلای قدر وشاننه وسیله اولور

ENNOIE. C'est le serpent amphisbène, ou à deux têtes, parcequ'il a la queue presque aussi grosse que la tête *A.* نكّاز pl. نكاكیز *P.* مار دو سر *T.* ایكی باشلو ییلان

ENNUI. Langueur d'esprit, causée par une chose qui déplaît *A.* سآمت - ملال *P.* بیزاری *T.* اوصانقلق - اوشنكلك - بزكینلك - بزمه || L'ennui est plus difficile à supporter que la douleur ملال وسآمتك تحمّلی استطاعهٔ اندوهدن اشدّ در L'ennui de la vie جاندن بزمه - جاندن اوشنمه

Et chagrin, déplaisir *A.* حال مستلزم الملال pl. احوال مستلزمة الملال *P.* حال پر ملال - حال ملال انگیز *T.* بزكینلك غلبهٔ احوال مستلزمة || Un homme accablé d'ennuis غلبهٔ احوال ملال انگیز ایله - الملال ایله فرو مانده بر آدم سن دوچار فتور اولمش آدم Les ennuis de la vieillesse شیخوختك احوال پر ملالی

ENNUYANT. Qui ennuie *A.* مسئم - موجب السآمة - ملّ *P.* ملال افزا - ملال انگیز - بیزار ساز - ثقلت آور *T.* اوصاندریجی - بزدریجی - بزدرر - اوصاندرر || C'est une chose bien ennuyant que d'attendre انتظار - ترقّب وانتظار موجب سآمت وملالدر وترقّب آدمی اوصاندرر Un temps ennuyant اوصاندرر بر وقت

ENNUYER. Lasser l'esprit par quelque chose de désagréable *A.* اسآم - املال - ایراث الملال والسآمة *P.* بیزاری آوردن - بیزار كردن *T.* اوصاندرمق - بزدرمك || Cet homme ennuie tous ses auditeurs شو آدمك صحبتی كافهٔ سامعینی اسآم - كافهٔ سامعینه ایراث ملال وسآمت ایدر - واملال ایدر Ce spectacle est assez beau, mais il ennuie par sa longueur بو ماعبدنك سیر وتماشاسی خیلی لطیف ایسه ده تفصیلی تقریبیله مستلزم ملال وسآمتدر

S'ENNUYER. *A.* استملال - سآم *P.* جانبیدن - بیزار شدن *T.* اوشنمك - جان صیقلمق - اوصانمق || On s'ennuie d'être ici بو محلده بولنمقدن - بو محلده اقامتدن استملال اولنور جان صیقلور C'est un homme inquiet qui s'ennuie partout قاینه صیغمز بر آدم اولدیغندن هرنه طرفده اولسه اوصانور

ENNUYEUSEMENT. Avec ennui *A.* بالسآمة - بالاستملال *P.* ببیزاری *T.* جان صیقیسی ایله - اوصانقلق ایله || Il passa sa journée ennuyeusement كوننی حال ملال وسآمت اوزره امرار - جان صیقیسیله كچوردی - ایلدی Il m'a raconté de point en point fort ennuyeusement son histoire ماجراسنی بادئ استملال مو بمو نقل - اولدجق وجهله نقیر وقطمیر نقل ایتمشدر وحكایت ایلدی

ENNUYEUX. V. Ennuyant. — Il se dit aussi des hommes *A.* ثقیل الروح *P.* گرانجان *T.* جان صیقیجی - ثقیل

ÉNONCER. Exprimer ce qu'on a dans la pensée *A.* افادة - شرح ما فی - تقریر الكلام - تعبیر عن المرام - اداء المرام - افادهٔ الحال - البال *P.* اداى مرام كردن *T.* افادهٔ مرام ایتمك || Ce n'est pas tout que de bien penser, il faut savoir bien énoncer ce que l'on pense یالكز صواب فكر كافی اولمیوب تقریر كلامك فننی بیلمك دخی لازمهٔ حالدندر La manière dont il énonce ses pensées leur donne de la force آرا وافكارینك صورت تقریر وافادهسی بر قات دخی درون تقویتلرینه باعث اولور On avait énoncé dans le contrat سندده افاده اولنمشیدی Les choses y étaient clairement énoncées كیفیت احوال درون نمیقهده علی وجه الایضاح افاده اولنمشیدی Un des articles de ce traité était énoncé de telle sorte, que les deux parties le pouvaient interpréter à leur avantage عهدنامهنك بر مادهسی شول وجهله ادا وتعبیر اولنمشیدیكه طرفین معاهدینك هر بری كندو یه ال ویرهجك

معنا ویره ـ صورت ایله شرح وتفسیر ایده بیلور ایدی Il s'énonce en bons termes, il s'énonce bien mal بیلور ایدی تعبیرات ردیٔه ـ کلمات با صواب ایله افادهٔ مرام ایدر ایله ادای مرام ایدر Il pense assez bien, mais il ne saurait s'énoncer فکر ومطالعه‌سنده مصیب ایسه ده تعبیر عن المرامده تقریر مرامه لیاقتی یوقدر ـ موفق دکلدر

Énoncer faux, c'est avancer quelque chose contre la vérité A. خلاف انها T. انهای دروغی کردن P. انهاء بالخلاف ایتمک

Énoncé. A. انها اولنمش T. انها کرده P. منها ـ مؤدّا ـ مفاد ـ افاده اولنمش ـ Il se prend aussi substantivement || Un simple énoncé ساده‌جه بر انها ـ خبر واحد ـ بر انهای مجرّد Un faux énoncé بر خبر ـ بر افادهٔ کاذبه ـ بر خلاف انها بی اصل

Énonciatif. Terme de Palais. Qui énonce A. مفید الحال لفظ مفید الحال || Terme énonciatif کاشف الحال

Énonciation. Expression A. تعبیر P. حرف ـ تعبیر T. سوز || Une simple énonciation dans les titres anciens est une espèce de preuve سندات عتیقه‌ده ساده‌جه بر تعبیر دلیل بر نوع حجت منزله‌سنده در ـ مثابه‌سنده در En matière de Théologie, il faut prendre garde aux moindres énonciations علم الهی‌یه متعلق ماده‌ده تعبیرات جزئیه‌ده بیله رسم توقی واحتیاطه رعایت اولنمق واجبات اموردندر

Il se dit aussi de la manière de s'énoncer A. نطق ـ کلام P. سخندانی T. سویلیش || Avoir l'énonciation facile سهولت نطق وکلامه موفق اولمق

Enorgueillir. Rendre orgueilleux A. ایراث الکبر والغرور ـ عجب ـ باد سر ساختن P. ایراث الزهو والنخوة ـ ازها ـ فضوللق کتورمک ـ کبرلتمک T. وپندار آوردن || La faveur l'a enorgueilli مظهر اولدیغی حسن نظر بادئ کبر وغروری اولمشدر

S'enorgueillir. A. کسب الزهوة ـ تکبر ـ استکبار ـ استغرار فضوللق پیدا ـ کبرلنمک T. باد سری نمودن P. والنخوة || S'enorgueillir de son savoir علم ومعرفتیله استغرار ایتمک de sa bonne fortune بر کمسنه‌نک مظهر اولدیغی بختیاری واقبال بادئ استکباری اولمق

Enorgueilli. A. متکبر ـ مغرور P. باد سر گشته ـ باد سری ـ فضوللنمش ـ کبرلنمش T. بادفته

Énorme. Démesuré, excessif en grandeur et en grosseur A. جسیم فوق القیاس ـ اجسم ـ اضخم P. کوه پیکر ـ دژمان ـ بی اندازه ـ بیحدّ T. یک ایری ـ دیزمان ـ یوغون || Un colosse d'une grandeur énorme بر هیکل اجسم واضخم فوق القیاس جسیم برهیکل کوه پیکر ـ Figur. || Crime énorme جنحهٔ جسیمه ـ جرم اجسم ـ بر جنایت Cas فوق القیاس جسیم énorme حالت جسیمه Faute énorme خطای جسیم Malice énorme خباثت جسیمه Ingratitude énorme عظیم وجسیم کفران نعمت Laideur énorme بیحدّ واندازه چرکینلک

Énormément. D'une manière énorme A. فوق الحدّ والقیاس غایة الغایة ـ P. بیرون از اندازه ـ خارج از قیاس ـ T. پک زیاده اولدرق ـ اولچیدن آشوری

Énormité. Excès de la grandeur de la taille A. جسامت ـ ضخامت مفرطه ـ ضخامت P. بی اندازگی ـ دژمانی T. دیزمانلق ـ پک ایریلک ـ یوغونلق || On est surpris de l'énormité de la taille de ce géant بوکندوالدّ عظیم الهیکلک جسامت قامتی حیرتبخش عیون تماشاییاندر ـ Figur. || L'énormité d'un crime جنحه‌نک جسامتی L'énormité du fait فلان حالتک فوق الحدّ والقیاس جسامتی

Enquérant. Qui s'enquiert avec trop de curiosité A. متجسس آراشدریجی T. پژوهان P. متحسّس ـ متفحص

s'Enquérir. Faire des enquêtes, des recherches A. تفتیش جستجو کردن ـ پژوهیدن P. استفسار ـ استقصا ـ تفحص T. صورشدرمق ـ آراشدرمق || Enquérez-vous - en soigneusement اهتمامولوجه تفحص واستقصا ایله Je me suis enquis de cet homme-là partout, et je n'ai pu en avoir des nouvelles فلان کمسنه ایچون تفتیش وتفحص ایلدم انجق بر درلو خبر الەمدم

Enquis. Il n'est d'usage qu'en pratique || Ce témoin enquis s'il avait vu telle chose, a répondu que... فلان شئ رأی العین مشهودک اولمشیدر دیو شاهده استفسار اولندقده شو وجهله جواب ایلدیکه Cette femme enquise de son âge, de ses qualités, a répondu que فلان خاتونک سنی وکیفیت حالی کندوسندن لدی الاستفسار جوابنده دیدیکه

Enquête. Recherche qui se fait par ordre de Justice en matière civile A. تفتیش الحال pl. تفتیشات الاحوال P. جستجو ـ پژوهش T. آراشدرمه || Soigneuse enquête تفتیش دقیق ـ دقتلو تفتیش L'enquête faite, on a trouvé que...

Enquête par témoins لدى التفتيش شو كيفيت تحقق ايلديكه استنطاق شهود ايله تفتيش Les enquêtes par tourbes sont abrogées تواتر شاهدلريله اولوكلمش تفتيشات نسخ والغا اولندى Procès verbal d'enquête تفتيش اعلامى

ENQUÊTEUR. Officier commis pour faire des enquêtes *A.* مفتش *P.* احوال پژوه *T.* آراشدريجى ـ مفتش

ENRACINER, au neutre, et S'ENRACINER. Prendre racine *A.* تأصل ـ اعراق *P.* ريشه گرفتن *T.* كوكلشمك || Cet arbre est enraciné بو آغاج تأصل ايلدى ـ كوكلشدى ـ Il se dit aussi figur. || Il ne faut pas laisser enraciner les abus, les mauvaises opinions, les mauvaises habitudes فساداتك وعقايد باطلەنك وعادات رديەنك تأصلنه رخصت وجواز ويرلمك روا دكادر Si cette opinion vient une fois à s'enraciner dans les esprits بو اعتقاد اذهان ناسده بر كره ريشه بر كره كوكلشوب ـ گير استحكام اولەجق اولورايسه قويلشدجك اولور ايسه

Enraciné. *A.* متأصل *P.* ريشه گير *T.* كوكلنمش

ENRAGER. Être saisi de la rage *A.* كلب ـ اكلاب ـ تجنن *P.* ديوانه شدن *T.* قودرمق || Cet homme a été mordu d'un chien enragé فلانى بر كلب عقور اصردى Si l'on ne donne à boire à ce chien, il enragera بو كلبه صو ويرلمز ايسه قودرەجقدر ـ تجنن ايدەجدر ـ اكلاب ايدەجكدر

On dit figur. Enrager de douleur فرط وجعدن قودرمش Il enrage de faim فرط جوعدن قودرر كبى اولمق Il enrage de dépit قودرەجق فرط غيظ وكيندن قودرر Dût-il enrager فلانك عليهنه قودرمشدر Il est enragé contre lui اولسه بيله

Enragé. *A.* مكلوب *P.* ديوانه *T.* قودرمش En parlant des chiens et d'autres animaux, on dit *A.* كلب mais on emploie ordinairement les mots *A.* عقور *P.* گندوالد ـ ديوانه *T.* قودوز || Un chien enragé كلب عقور ـ سگ ديوانه ـ قودوز كوپك ـ Figur. || Un mal enragé قودرمش بر علت Une douleur enragée قودرمش بر وجع Il est enragé de faire ce qu'il fait شونى فعله كتورمك انچون قودرمش كبى ايدر Il faut que vous soyez enragé, si vous prenez ce parti اول طريقه سلوكى اختيار ايدەسك قودرمش اولملوسك كه حتى Cest un enragé بياغى قودرمش كبيدر

ENRAYER. Garnir une roue de rais ربط الاسنان فى المحالة *P.* بچرخ دندانه پرداختن *T.* تكرلكه ديش دوزمك ـ Et arrêter une roue par les rais, en sorte qu'elle ne tourne point, mais qu'elle ne fasse que glisser *A.* توقيف الدوران المحالة *P.* گردش چرخرا آرمانيدن *T.* تكرلكى دونمكدن آليقويمق ـ Figur. S'arrêter, cesser de faire une chose *A.* توقف *P.* باز استادن *T.* آليقونمق

En Agriculture, c'est tracer le premier sillon d'une terre que l'on veut labourer *A.* فلج الاثلام المزرعة *T.* تارلانك ايلك اريغنى ياروب آچمق

ENRAYURE. Ce qui sert à enrayer *A.* ناشبة المحالة *P.* چرخبند *T.* تكرلك ايلشكى || L'enrayure cassa au milieu de la descente اينشك يارى يولنده تكرلكك ايلشكى شكست اولمشدر

ENRÉGIMENTER. Incorporer dans un régiment *T.* آلاى ايچنه ادخال ايتمك

ENREGISTREMENT. V. Enregistrer || Enregistrement des lettres, des actes publics اوراق وسنداتك قيده كچورلمسى ـ قيديه ـ قيد عوائدى Droit d'enregistrement قيدى

ENREGISTRER. Mettre une chose sur les registres, pour la rendre plus authentique *A.* قيد ـ تسجيل ـ قيد فى الدفتر ـ ثبت فى الدفتر *P.* در دفتر نوشتن ـ قيد كردن *T.* قيده كچورمك ـ دفترده قيد وثبت ايتمك || On ne trouve point cet arrêt, cet acte, il n'a pas été enregistré بو حكم وبو سند قيد اولنمديغندن دفاتر وسجلاتده بولنميور ـ مقيد اولمديغندن بولنمز

Enregistré. *A.* مسجل ـ مقيد *P.* در دفتر نوشته ـ قيد شده *T.* قيده كچورلمش ـ قيد اولنمش

ENRHUMER. Causer du rhume *A.* توليد الزكام ـ ازكام *P.* خشام انگيختن ـ خشام آوردن *T.* زكام كتورمك ـ زكامه اوغراتمق || Le moindre changement de l'air l'enrhume هوانك جزئيجه تبدلى فلانى ازكام ايدر ـ فلانه ايراث زكام ايدر ـ S'enrhumer *A.* تزكم *P.* دوچار خشام شدن *T.* زكامه اوغرامق

Enrhumé. *A.* مزكوم *P.* خشام زده *T.* زكامه اوغرامش

ENRICHIR. Rendre riche *A.* اغنا ـ تمويل ـ اثرا ـ ايراث الثروة واليسار *P.* توانگرى آوردن *T.* زنگينلتمك || Le trafic des vins, des draps l'a enrichi خمر وچوقه تجارتى باعث ثروت ويسارى اولمشدر Le commerce enrichit fort un pays بر ملكده امر تجارت موجب كمال ثروت ويسار در À quoi s'est-il enrichi? نه خصوصده كسب مال وثروت

آخرك مالنى سلب ايلدى S'enrichir des dépouilles d'autrui ايدرك كسب غنا ايتمك

On dit proverb. Qui s'acquitte, s'enrichit بورجنى ويرن مالنى آرتورر

Il signifie aussi, orner par quelque chose de riche *A.* ترصيع ـ بچيز قيمتدار ـ فاخر ساختن *P.* ايراث الفخارة ـ افخار ـ آراستن *T.* قيمتلو شيئلر ايله زينتلندرمك || La broderie enrichit fort les habits سوزنى ايشى البسه وثيابى بغايت البسه وثيابه غاية الغايه ايراث فخارت ايدر ـ ترصيع ايدر Enrichir de pierreries une montre, une tabatière ساعتى وقوطىيى جواهر ايله ترصيع ايتمك ـ Il se dit figur. des ouvrages d'esprit *A.* تشبيب ـ تزيين *P.* آراستن ـ زيب ـ *T.* زينت ويرمك ـ بزهمك ـ وزيور دادن || Enrichir un ouvrage بر تاليفى تزيين ايتمك Il a enrichi son discours de figures tranchantes, d'expressions nobles مقالدسنى استعارات دلاويز وتعبيرات ظرافت آميز ايله تزيين ايلدى

S'enrichir. Devenir riche *A.* كسب الغنا والثروة ـ تموّل ـ توانگرى يافتن ـ مالدار گشتن *P.* كسب السعة الحال *T.* مالدارلق پيدا ايتمك ـ زنكينلنمك || Il crut aller à la gloire par le chemin de l'opprobre, et commença par s'appauvrir en voulant s'enrichir par ses victoires فلان كمسنه موجب عار اولهجق طريق ايله واصل سر منزل شان واقبال زعمنده اولوب مظهر اولديغى فتوح وغزواتدن كسب مال وثروت ايدهيم دير ايكن دوچار فقر واحتياج اولمغه باشلادى Le moyen ordre s'est enrichi par l'industrie طبقهٔ وسطا خلقى هنر ومعرفتيله كسب غنا وثروت ايلدى ـ Il se dit aussi en d'autres phrases *A.* كسب الوسعة ـ استيساع ـ معمورلنمق ـ بوللنمق *T.* آباداني پذيرفتن *P.* كسب المعمورية || Le cabinet de ce curieux s'enrichit tous les jours بو نادره جوى آدمك خزينهسى كلّ يوم تدارك ايلديكى نوادر اشيانك علاوهسيله كسب معموريّت ايتمكده در La mémoire s'enrichit par la lecture قوّت حافظه كثرت مطالعه ايله كسب وسعت ايدر

Enrichi. *A.* متموّل ـ مظهر الغناء والثروة *P.* توانگرى يافته *T.* زنكينلنمش *A.* مرصّع *P.* بچيزهاى قيمتدار آراسته *T.* قيمتلو شيئلر ايله زينتلنمش ـ قيمتلو شيئلر ايله دونانمش *A.* معموريّت ـ آباداني يافته *P.* مظهر المعمورية ـ مستوسع *T.* معمورلنمش ـ بوللنمش *T.* پذيرفته

ENRICHISSEMENT. V. Enrichir || Ces descriptions contribuent beaucoup à l'enrichissement de son poème بو وصفلر انشاد ايلديكى منظومهنك تشبيبنه مدار كلّى اولمشدر Il a travaillé à l'enrichissement de la langue لسانك معموريّت وتوسيعنه سعى ايتمشدر Un sage emploi de mots étrangers contribue à l'enrichissement d'une langue بعض الفاظ بيگانهنك لسانك ـ محلنده استعمالى لسانك زينتنه مدار اولور توسيعنه مدار اولور

ENRÔLEMENT. V. Enrôler || Les enrôlemens forcés sont défendus جبراً وكرهاً تحرير عسكر مادّهسى ممنوعدر Son enrôlement a été volontaire عسكر يازلمسى كندو حسن رضا واختياريله اولمشدر ـ Il se dit aussi de l'acte par lequel un soldat s'est enrôlé || il a signé son enrôlement خدمت عسكريهيه قيد اولنديغنى حاوى سندى امضا ايتمشدر

ENRÔLER. Mettre, écrire sur le rôle. Il se dit des gens de guerre *A.* تحرير العسكر *P.* لشكر نوشتن *T.* عسكر يازمق || Enrôler des soldats عسكر يازمق Enrôler des matelots ملاح نفراتى يازمق On l'a enrôlé dans une compagnie d'infanterie بر پياده عسكرى جماعتنه تحرير اولنمشدر ـ يازلمشدر

Enrôlé. *A.* محرّر فى زمرة العسكرية *P.* در گروه لشكريان نوشته *T.* عسكر يازلمش

ENROUEMENT. État de celui qui est enroué *A.* بحّة ـ صحل ـ اجشار ـ جشرت ـ انحراق الصوت *P.* خپهٔ صدا *T.* بوغوزقلغى ـ سس

ENROUER. Rendre la voix rauque *A.* ابحاح ـ صحل ـ اجشار *P.* فشردگى گلو آوردن ـ خفنديده كردن *T.* سسى بوغوقلتمق

Enroué. *A.* ابحّ ـ اصحل ـ اجشر ـ غريق الصوت *P.* فشرده گلو ـ خفنديده *T.* بوغوزق سسلى

ENROUILLER. Rendre rouillé *A.* ايراث الصدائة ـ اصدار *P.* موريانه آوردن ـ ژنگدار كردن *T.* پاسلتمق || L'humidité enrouille le fer رطوبت دموره بادئ صدائت اولور ـ دمورى پاسلدر

S'enrouiller. *A.* اتّخاذ الصدائة ـ كسب الصدائة ـ انصداء *P.* موريانه ـ ژنگدار شدن ـ ژنگ پذيرفتن ـ ژنگ بستن *T.* پاسلنمق || Le fer s'enrouille دمور كسب صدائت ايدر

Enrouillé. *A.* صدئ *P.* ژنگدار ـ ژنگ بسته *T.* پاسلنمش ـ پاسلو

ENROULEMENT. Terme d'Architecture. Ce qui est tourné en

ligne spirale *A.* دورحلزونی الشکل *T.* پیلان قاویلوطولانقلق

ENRUE. Terme d'Agriculture. Sillon fort large composé de plusieurs raies de terre relevées par la charrue *A.* خرق المزرعة pl. خروق المزرعة *P.* خندق کشتزار *T.* تارلا یاریغی

ENSABLEMENT. Amas de sable formé par un courant d'eau ou par le vent *A.* کومة الرمال ـ کثیب ـ کثبة الرمال *P.* تودهٔ ریگ *T.* قوم ییغندیسی

ENSABLER. Faire échouer sur le sable *A.* اقعاد علی الرمل *P.* بر ریگ نشستانیدن *T.* قوم اوزرنده اوتورتمق

S'ENSABLER. *A.* قعود علی الرمل ـ ابسار علی الرمل *P.* بر ریگ نشستن *T.* قومده اوتورمق

ENSABLÉ. *A.* قعید علی الرمل *P.* بر ریگ نشسته *T.* قومده اوتورمش

ENSACHER. Mettre dans un grand sac *A.* وضع فی الجوالق *P.* در جوال کردن ـ در جوال نهادن *T.* جوالده قویمق

ENSACHÉ. *A.* موضوع فی الجوالق *P.* در جوال کرده ـ در جوال نهاده *T.* جوالده قونمش

ENSANGLANTER. Tacher de sang *A.* تلطیخ ـ تدمیة ـ ادما بالدم ـ رمل *P.* بخون آغشتن ـ خون آلود کردن *T.* قانه بیلادشدرمق ـ قانه بیلدمک || La blessure qu'il reçut ensanglanta tout son habit یارەسندن ثوبی مدمّا وخون آلود اولمشدر La terre était toute ensanglantée روی زمین اغشتهٔ خون آلود ایدی ـ خون اولمشیدی ـ Figur. || Ce prince a ensanglanté son règne بو پادشاه مدّت سلطنتنی لکه دار زمان سلطنتنی سفک دماء عباد ـ خون عباد ایتمشدر ایله لکه دار ایتمشدر

ENSANGLANTÉ. *A.* مدمّا *P.* خون آلود ـ خون آغشته *T.* قانه قنانمش ـ قانه بیلنمش ـ بیلاشمش

ENSEIGNE. Marque, indice *A.* علامت pl. علایم ـ امارة pl. امارات *P.* نشان ـ نشانه *T.* نشان ـ صاغیلق || Je le reconnus à l'enseigne qu'on m'en avait donnée فلانی شخص وهیئتنه دائر تعریف ایتدکلری علامتدن بیلدم ـ On dit, A bonnes enseignes, pour dire, à juste titre *A.* بحق

Il signifiait autrefois, les drapeaux que porte l'infanterie *A.* علم pl. اعلام *P.* بیرق *T.* بیراق C'est dans ce sens qu'on dit encore: Tambour battant et enseignes déployées طبلزنان طبلزنان ومنشور الاعلام اولدرق ـ وعلمکشان اولدرق Combattre sous les enseignes de quelqu'un فلانک بیراغی آلتنده اولدرق جنک ایتمک marcher sous ses enseignes فلانک بیراغی آلتنده یوریمک ـ بیراغی آلتند تبعیت ایتمک Les enseignes Romaines étaient des aigles روماولنک بیراقلری نشانی قرتال قوشی ایدی ـ On dit figur. Marcher sous les enseignes de quelqu'un, pour dire, suivre son parti فلانک بیراغی آلتنه سلوک ایتمک

Il signifie aussi, celui qui porte le drapeau *A.* حامل العلم *P.* علمدار ـ بیرقدار *T.* بیراقدار

ENSEIGNE, signifie aussi, le tableau, la figure que l'on pend à la maison d'un artisan, pour la désigner *T.* نشان || N'y avait-il point d'enseigne à votre logis? سنک مسکنکده بر درلو نشان یوقمی ایدی Une maison où pend pour enseigne le cheval blanc نشانی بیاض آت اولان بر خانه

On appelle, Enseigne de diamans, Enseigne de pierreries, plusieurs pierreries montées en forme de quelque figure *T.* مجوهر نشان

ENSEIGNEMENT. Instruction, précepte. Il se dit plus ordinairement en parlant des choses morales *A.* وصایت pl. وصایا *P.* سپارش *T.* درس ـ اصمریج || Donner de bons enseignemens وصایای نافعه ـ بر کمسنهیه وصایای خیریّه ویرمک ویرمک Les malheurs d'autrui nous doivent servir d'enseignement آخرک دوچار اولدیغی مصایب وآفات نفسمزه درس اولملو در

Il se dit aussi de l'art d'enseigner *A.* فنّ التعلیم ـ فنّ التدریس *P.* فنّ سبق آموزی *T.* درس ـ اوکرتمه فنی ویرمک فنی || L'enseignement demande des méthodes appropriées à l'intelligence et à la capacité de ceux qu'on veut instruire فنّ تعلیم وتدریس تعلّم ایدەجک ذاتک درجهٔ اذعان وادراک وقدر لیاقت واستعدادینه موافق صنایع لایقه استعماله محتاجدر

ENSEIGNEMENS, en termes de Pratique, ce sont les pièces qui servent à prouver, à établir un droit, une qualité *A.* pl. اوراق اثبات مدّعایی حاوی اوراق *T.* مبیّنة الاثبات || Fournir des titres et enseignemens سندات واثبات مدّعایی حاوی اوراق تقدیم ایتمک

ENSEIGNER. Instruire *A.* تعلیم *P.* آموختن ـ اموزیدن *T.* تعلیم صبیان ایتمک || Enseigner la Jeunesse اوکرتمک

Il signifie aussi, montrer quelque science, en donner des leçons

درس دادن - آموختن - آموزیدن *P.* افادة - تدریس *A.* *T.* اوکرتمک - درس ویرمک || Enseigner la philosophie حکمت - حکمت درسنی ویرمک - حکمتی تعلیم ایتمک Méthode d'enseigner les sciences صنعت تدریس علوم اوکرتمک Enseigner la vertu علومک افادہ وتعلیمی صنعتی - افادہ درس صلاح ایتمک

Il signifie aussi, indiquer, faire connaître quelque chose *A.* تعریف - تلقین *P.* آموختن *T.* بیلدرمک - اوکرتمک - || Enseignez-moi une recette بکا بر ترکیب تعریف ایتمک Enseignez-moi le chemin بکا یولی تعریف ایله La nature nous enseigne que tous les excès sont pernicieux کافۂ احوالده افراط ومبالغه مستلزم وخامت اولدیغنی طبیعت تلقین ایدر

Enseigné. *A.* معلّم *P.* آموخته *T.* اوکرنمش

ENSELLE. V. Ensuple.

ENSELLÉ. Il se dit d'un cheval qui a le dos enfoncé comme le siége d'une selle *A.* فرس مدکوک الظهر *P.* فرس پست *T.* آرقه‌سی بصتم آت پشت

ENSEMBLE, adverbe. L'un avec l'autre, les uns avec les autres *A.* معًا - بالمعیّة - بینهما *P.* با هم *T.* برابر - آره‌لرنده || Vivre ensemble برابر کچنمک - بالمعیّه تعیّش ایتمک Ils sont mal ensemble بینلری بوزوقدر - بر یرده کچنمک آره‌لرنده برودت وار در - بینلری فنا در

ENSEMBLE. Ce qui résulte de l'union des parties d'un tout *A.* هیئة مجموعة - هیئة اجتماعیّة *P.* همگی هیئت *T.* طوبدن - طوب - قیللق || Il y a de belles figures dans ce tableau, de beaux morceaux dans ce bâtiment, mais il n'y a pas d'ensemble, l'ensemble n'en vaut rien بو تصویرده نیچه اشکال مطبوعه مشهود وبو بناده بعض قطعات دلنشین موجود ایسه ده هیئت مجموعه‌لری ایشه یرامز - On dit en termes de Dessin, Cette figure, cette tête n'a pas d'ensemble, pour dire, que les différentes parties n'y sont pas dans leurs justes proportions بو شکلک وبو باش صورتنک هیئت اجتماعیّه‌سنده قاعدهٔ مقایسهٔ تامّه یوقدر Il y a quelques défauts dans ce tableau, mais le tout ensemble ne laisse pas de plaire بو تصویرده بعض عیوب کرچه وار در انجق هیئت مجموعه‌سی لطافتدن خالی دکلدر

Ensemble, se dit, en termes de Musique, de l'exécution, lorsque les concertants sont si parfaitement d'accord, qu'ils semblent être tous animés d'un même esprit *A.* اتحاد الالحان والنغمات *P.* همرنگیٔ نغمها *T.* سسلرک وازکیلرک برلشمه‌سی

ENSEMENCER. Jeter la semence dans une terre *A.* زرع - تبذیر *P.* تخم کاشتن *T.* اکمک - اکمک || Les champs ont été bien ensemencés تارلالر لایقی اوزره اکلمشدر

Ensemencé. *A.* مزروع *P.* کاشته *T.* اکلمش

ENSERRER. Enfermer, enclore *A.* اشتمال - استیعاب *P.* در گرفتن *T.* ایچنده آلمق || Tout ce que le monde enserre دنیانک مشتمل اولدیغی کافۂ اشیا - Il signifie aussi, mettre dans la serre *A.* وضع فی مکان المحفوظ *P.* درجای بسته نهادن *T.* قپالویرده قپاتمق - محفوظ یرده قپاتمق || Enserrer des orangers پورتقال آغاجلرینی مکان محفوظده قپاتمق

ENSEVELIR et ENSEVELISSEMENT. Envelopper un corps mort dans un drap *A.* تکفین *P.* بجامهٔ عدم پوشیدن *T.* کفن ایچنده بوریمک || C'est une oeuvre de charité d'ensevelir les morts تکفین اموات موجب ثواب اوله‌جق اعمال مندوبه‌دندر

Et mettre dans le tombeau, mettre en terre *A.* تدفین *P.* در گور نهادن - زیر خاک سپردن *T.* کومک || Les Romains brûlaient leurs morts, les Chrétiens les ensevelissent روماتیون میتلرینی احراق بالنار ایدرلر ایمش انجق عیسویون تدفین ایدرلر

Figur. Il s'emploie en diverses phrases *A.* انطوا - تواری *P.* پیچیده شدن *T.* اورتلمک - بورنمک || Peut-être qu'il est maintenant enseveli dans les profonds abîmes de la mer شمدیکی حالده شاید غمر عمیق الغور دریاده متواریدر Ce vaisseau, après avoir été long-temps le jouet des vents, fut enseveli dans les ondes بو سفینه وافر زمان دستخوش عواصف ریاح اولدقدنصکره امواج دریا ایچنده منطوی اولمشدر Le profond mystère sous lequel on ensevelissait le secret des opérations, donnait beaucoup de force à ces conjectures حرکات حربیّه‌یه دائر اولان سرّک کیسهٔ سر بمهر کتمان وخفاده کمال دقت ایله انطواسی اذهان ناسده تبادر ایتمش بو مقوله ظنون وتخمیناته بادئ تقویت اولور ایدی Son nom est enseveli dans l'oubli نام ونشانی زیر متواری اولمشدر - غشاوهٔ فراموشی ونسیانده منطوی قالمشدر

– On dit, Ce commandant s'est enseveli sous les ruines de sa place مأمور محافظه‌سی اولدیغی قلعه‌نك خرابه اولمش متواریٔ – ابنیه‌سی آلتنده منطویٔ خاك عدم اولمشدر – خاك فنا اولمشدر – Et être enseveli dans une profonde rêverie بحر عمیق الغور رؤیاده مستغرق اولمق Un homme enseveli dens les livres كتب ایچنده مستغرق بر آدم Enseveli dans la débauche عیش وعشرته مستغرق Enseveli dans le chagrin مستغرق غم واندوه

ENSEVELI. A. مكفن P. كفن پوش T. كفنلنمش A. منطوی – متواری P. پیچیده T: بورنمش – اورتنمش

ENSEVELLISSEMENT. V. Ensevelir.

ENSORCELER. Donner, par prétendu sortilége, des maladies extraordinaires de corps ou d'esprit A. سحر – تسحیر – رعب P. افسون كردن – جادویی كردن T. سحر – بوكی ایتمك ایتمك || Il y a quelque chose de si étonnant dans sa maladie, qu'on dirait qu'il est ensorcelé علتنده اغرب غرایبدن بعض حالات مشهود اولمغله سحره اوغرادیغی دینسه جائز در Elle est si passionnée de cet homme, quoiqu'il n'ait ni mérite, ni bien, ni agrément, qu'il semble qu'il l'ait ensorcelée بو آدم مایهٔ اهلیّت وبضاعهٔ مال وثروت واثر حسن ولطافتدن كلیّا بی نصیب ایكن فلان محبوبه شول رتبه مفتونه ودلداده‌سی در كه مسحوره وافسونكرده‌سی اولمق كركدر – On dit qu'une femme a ensorcelé un homme, pour dire, qu'il lui est attaché comme par un charme invincible A. تدلیه – دیوانهٔ عشق – شپلیده كردن – شیفتن P. اشراب الهیام ساختن T. عقلی قاپمق || Je ne sais comment il a pu aimer une femme si méchante, il faut qu'elle l'ait ensorcelé بوبله بر خبیثه‌یه نوجهله علاقه ایلدی آكلاشله‌جق شیٔ دكلدر غالبا مرسومه طرفندن تدلیه اولنمشدر

Ensorcelé. A. مسحور P. افسونكرده T. سحره اوغرامش عقلی قاپلمش T. شیفته P. مستهام – مدلّه A.

ENCORCELEUR. Celui qui ensorecèle A. ساحر pl. ساحرون – رقّاب P. افسونگر – سحرباز T. بوكی ایدن

ENSOUFRER. Enduire de soufre A. طلاء بالكبريت P. بگندش اندودن T. كبریت ایله صوامق – كبر یتلمك || Ensoufrer des tonneaux فوچیلر كبریتلمك

ENSUITE, adverbe. Après A. بعد – ثمّ P. پس P. صكره – On dit aussi, Ensuite de cela, de quoi A. بعد ذلك P. پس ازین T. آندنصكره – بوندصكره

ENSUIVANT. Terme de pratique, qui marque posteriorité de temps A. آتی الحلول – آتی P. آینده T. كلدجك || Le mois ensuivant كلدجك آی – ماه آتی الحلول

s'ENSUIVRE. Suivre, être après A. تتابع – تلاحق – در پی آمدن T. آردی صره كلمك || Le premier chapitre et tout ce qui s'ensuit فصل اوّل وآندن تتابع ایدنلرك مجموعی – فصل اوّل ومواد متلاحقه‌نك جمله‌سی

Il signifie aussi, dériver, venir de... A. انبعاث – ترتّب – تفرّع T. ترتّب ایتمك – چیقمق || Un grand bien s'ensuivit de tant de maux بو قدر مصایب وآفاتدن بر خیر عظیم منبعث اولمشدر Le Parlement cassa la procédure et tout ce qui s'était ensuivi پارلامنتو دیوانی ویربلان حكمی وآندن وآندن – ترتّب ایتمش كافهٔ احكامی نقض والغا ایلدی منبعث اولان جمله احكامی

Il signifie encore, dériver d'une conséquence qu'on tire de quelque principe A. استتباع – استلزام P. لازم آمدن T. لازم كلمك || Voyez les erreurs qui s'ensuivraient de cette proposition بو مسئله‌دن نقدر خطالر لازم كله‌جكنه نظر ایله – بو مسئله نقدر خطالری مستلزم اوله‌جغنه باق Il s'ensuit de là que... بونك مستتبعی بودر كه – بوندن شو لازم كلور كه

Ensuivi. A. متتابع – متلاحق P. در پی آمده T. آردی صره كلان A. منبعث – مترتّب – متفرّع T. ترتّب – چیقمش ایتمش A. مستتبع – مستلزم P. لازم آمده T. لازم كلمش

ENSUPLE, ENSOUPLE, ENSELLE. Terme d'ourdissage. Il se dit de deux rouleaux de bois dont l'un est placé au devant du métier, et l'autre au derrière. La chaine portée sur ces rouleaux se déroule de dessus l'ensuple de derrière, à mesure que l'étoffe fabriquée se roule sur l'ensuple de devant A. منوال T. سلمن آغاجی

ENTABLEMENT. La saillie qui est au haut des murs d'un bâtiment, et qui le garantit des eaux du toit A. افریز P. طره – صچاق T. پروز سر دیوار – قاپول

ENTACHER. Tacher, salir. Il ne se dit qu'au figuré A. تدنیس – تشیین – ایراث الشین P. آلود كردن – چرك لكه دار كردن T. لكدلتمك || Cet arrêt l'a entaché en son bonneur صادر اولان حكم فلانك عرض وناموسنه ایراث شین ایلدی Être entaché d'avarice بخل وخسّت ایله لكدلنمك دنس

ENTAILLE. Coupure avec enlèvement des parties, faite dans une pièce de bois, dans une pierre, pour y emboîter une autre *A.* حزّة pl. حزّات — فرض pl. فراض *P.* كاف *T.* كرتك || Faire des entailles dans une poutre بر ديركه كرتك ياپمق

Il se dit encore des coupures faites dans les chairs *A.* شقّ pl. شقوق *P.* فتال *T.* ياريق

ENTAILLER. Tailler, creuser une pièce de bois, en sorte qu'une autre puisse s'y emboîter *A.* حزّ — فرض — تفريض *P.* كافتن *T.* كرتمك — كرتكلمك || Entailler une poutre pour y emboîter des solives كريشلرى كچورمك ايچون ديركى كرتمك

Entaillé. *A.* محزّز — مفرض *P.* كافته *T.* كرتكلو — كرتكلنمش

ENTAILLURE. V. Entaille.

ENTAMER. Faire une petite incision *A.* تبزيل *P.* شكافتن *T.* يارمق || Entamer la peau بشره‌يى تبزيل ايتمك — جلدى يارمق On entame l'écorce de certains arbres pour en tirer la gomme جلب صمغ ايچون بعض اشجارك قبوغنى تبزيل ايدرلر

Il signifie aussi, commencer *A.* مباشرت — شروع — بداء *P.* آغازيدن — آغاز كردن — آغاز شدن — آغاز نهاد دست *T.* باشلمق || Entamer une matière, un discours, une négociation مباشرت ايتمك — بر ماده‌يه وبر كلامه وبر مذاكره‌يه بدا وشروع ايتمك

Et ôter une petite partie d'une chose entière *A.* افراز — استقلال *P.* يك شكله بريدن *T.* بر پارچه كسمك — بر ديلم كسمك || Entamer du pain, du melon اتمكدن وقاوندن بر ديلم كسمك Entamer une pièce de drap چوقه‌نك بر قطعه — بر پارچه آيرمق — طوبندن بر پارچه افراز ايتمك

Entamer un corps de troupes. C'est commencer à l'ouvrir, à le rompre *A.* فلّ — تفليل — كسر *P.* شكستن — رخنه داركردن *T.* صندرمق || Dès que la première ligne fut entamée, tout le reste s'enfuit عسكرك صفّ اوّلى رخنه دار اولنجه باقيسى صفّ اوّلى دوچار — فى الحال متوجّه سمت فرار اولمشدر كسر ورخنه اولدقده باقيسى قرارى فراره تبديل ايتمشدر

On dit figur. Entamer un homme, pour dire, parvenir à le pénétrer *A.* استبطان — استكشاف البطانة — استكناه الضمير *P.* درون كسرا كشف كردن *T.* بر كمسنه‌نك ايچ يوزينى آڭلامق || Cet homme est très-discret, il est difficile de l'entamer فلان كشى غاية الغايه محفوظ اللسان اولمغله استكناه استكشاف بطائنه احوالى امر آسان دكلدر — ضميرى مشكلدر — On dit aussi, qu'un homme s'est laissé entamer, lorsqu'il a cédé quelque chose de ce qu'il défendait d'abord avec fermeté *A.* استنكاف عن المطلوب *T.* بر كمسنه مطلوبندن واز كلمك || C'est un homme qui ne se laisse pas entamer مطلوبندن استنكاف ايده‌جك آدم دكلدر

ENTAMURE. Petite incision, petite déchirure *A.* فلّ pl. فلول *P.* رخنه *T.* صينقلق || Ce coup ne lui a fait qu'une meurtrissure, il n'y a point d'entamure اصابت ايدن ضربه‌دن كندويه اصلا صينقلق واقع اولميوب بر برهٔ‌لنمه عارض اولدى

Il se dit en termes de Chirurgie, d'une incision qui se fait avec un instrument tranchant *A.* بضع *P.* شكاف *T.* ياريق — ياريقلق

EN TANT QUE. V. En.

ENTASSEMENT. Amas de plusieurs choses entassées *A.* كودة pl. اكواد — نضد pl. نضاد *P.* تودة *T.* كومه — استف — ييغين || Il y a un si grand entassement de papiers, de livres, de meubles dans cette chambre, qu'on n'y peut entrer بو اوطه‌ده اولقدر اوراق وكتب واثاث بيت ييغنلرى وار دركه ايچنه كيرمنك امكانى يوقدر — Il se dit aussi au figuré *A.* تراكم — تزاحم *P.* فزونى *T.* بركمه || Un entassement d'idées, de figures تراكم معانى ومجازات de mots تراكم الفاظ d'affaires تزاحم — تراكم امور ومصالح

ENTASSER. Mettre en tas *A.* تكديس — تنضيد — تكويد *P.* برتهيدن *T.* استف ايتمك — ييغمق || Il entasse papiers sur papiers اوراقى اوراق اوزرينه ييغار Entasser des gerbes اكين دمتلرينى استف ايتمك — تكويد ايتمك — Figur. Accumuler *A.* تركيم — ركم *P.* آغاشدن *T.* برى برى اوزرينه ييغمق || Il a entassé trop de citations dans ce livre تأليفنده قتى چوق اشهادات ييغدردى Entasser procès sur procès دعوا اوزرينه دعوا ييغدرمق Ces hommes étaient entassés les uns sur les autres en ce lieu فلان محلده مزاحمهٔ ناس وار خلق بغايت متزاحم ومتراكم ايدى — ايدى

ENTE. Greffe *A.* غرز pl. غروز *T.* آشى قلمى — Il se dit aussi de l'arbre même où l'on fait une ente *A.* شجر مطعّم *T.* آشيلنمش آغاج

ENTENDEMENT. Faculté de l'âme par laquelle elle conçoit

A. قوّت فاهمه *P.* قوّت شناسایی *T.* آكلایش قوّتی || L'entendement, la mémoire et la volonté sont les trois facultés de l'âme قوّت فاهمه وقوّت حافظه وقوّت شهویّه نفسڭ قوای ثلثه‌سیدر Première opération de l'entendement قوّت فاهمه‌نڭ اوّلكی عملی L'entendement humain فهم بشر Entendement subtil فهم دقیق

Il signifie aussi, sens, jugement *A.* شعور ـ عرفان ـ زكانت ـ فراست ـ درایت *P.* دانایی *T.* بیلش ـ آكلایش || C'est un homme d'entendement صاحب زكانت وعرفان بر آدمدر Il n'a point d'entendement سوز آكلر آدمدر ـ سخندان آدمدر ـ بضاعهٔ فراست وعرفاندن كلیّاً بی بهره در Il est d'un petit entendement ضعیف الشعور ـ قصیر الفراسه بر آدمدر آدمدر Il faut avoir perdu l'entendement pour en user comme il a fait بو مقوله حركته ارتكابی شعورینڭ كلیّاً ضایع اولمسندن نشئت ایتمش بر حالت اولملو در

ENTENDEUR. Qui conçoit bien *A.* عارف ـ فهیم *P.* سخنشناس ـ *T.* سوز آكلر شناسا ـ On dit proverb. À bon entendeur salut, À bon entendeur peu de paroles *A.* العارف یكفیه الاشارة *P.* بمرد شناسا یك نكته همین باشد *T.* سوز آكلر كشی‌یه نیم اشارت یتر

ENTENDRE. Recevoir l'impression des sens par l'organe de l'ouïe *A.* استماع *P.* گوش كردن ـ شنیدن *T.* ایشتمك || J'étais si loin, que je ne pouvais entendre بر كه ایشیده‌مز ـ محلده بولندیغمه استماعدن عجزم وار ایدی اولقدر بعید Il n'entend pas bien clair نقاحت سمعی یوقدر En-tendre le sermon وعظی استماع ایتمك J'ai entendu dire ایشتدم ـ گوشگذارم اولمشدر ـ مسموعم اولمشدر Je ne l'ai jamais entendu ابدی مسموعم اولمش دكلدر

Il signifie aussi, prêter volontiers l'oreille *A.* استماع ـ اصغا حوالهٔ گوش اصغا كردن ـ نیوشیدن *P.* احالة السمع الاصغا ـ *T.* دیكلمك || Entendre les parties طرفین گوش داشتن ـ طرفین مخاصمینی ـ مخاصمینڭ كلامنی اصغا ایتمك ایكی طرفی دیكلمك ـ استماع ایتمك Entendre des témoins شاهدلری دیكلمك ـ بینه‌لری استماع ایتمك ـ On dit d'un homme à qui plusieurs parlent à la fois, qu'il ne sait auquel entendre كیمه قولاق ویره‌جكنی بیله‌میور

On dit proverb. On fait tant de bruit, qu'on n'entendrait pas Dieu tonner شماطه‌لرندن كوك كورلمسی ایشیدلمز ایدی

Et qu'il n'y a point de pire sourd que celui qui ne veut pas entendre *A.* التصامم اشدّ من الصمم *T.* سوز دیكلمامك صاغرلقدن فنا در

Il signifie aussi, comprendre *A.* فهم ـ تفهّم ـ تذكّر *P.* دریافتن ـ فهمیدن *T.* آكلامق || Entendre le sens d'un auteur بر تألیفك معناسنی فهم ایتمك Entendre les passages les plus difficiles زیاده غامض ومعقّد فقره‌لرك معناسنی فهم واستخراج ایتمك ـ فهم ایتمك Entendre un mot بر لفظك معناسنی فهم ایتمك Entendre le Grec یونانی آكلامق ـ لسانینی فهم ایتمك

On dit, Je m'entends bien, pour dire, je sais bien ce que je veux dire سوزمی بیلمز دكلم Entendons-nous, pour dire, comprenons bien les intentions les uns des autres بری برمزی آكلیه‌لم ou pour dire, soyons bien d'intelligence et de concert entre nous متّحد الكلام اولدلم ـ برلكده اولدلم Entendre à demi mot نیم اشارتدن آكلامق

On dit aussi, Entendre finesse ou malice à quelque chose, pour dire, y donner un sens fin et malin *A.* استنباط المعنا استنباط المعناء الحیلة ـ الخباثة *P.* معنای مكر وفریب *T.* برامزلق آكلامق ـ حیله آكلامق معنای بدی دادن ـ دادن || Je ne sais pas quelle finesse vous entendez à cela بوندن نه بوندن نه كونه ـ كونه معنای حیله استنباط ایلدكڭ بیلدمم حیله آكلادك

On dit, Donner à entendre, Laisser entendre, pour dire, insinuer quelque chose pour faire croire *A.* ایهام ـ ایما *P.* بر وجه پوشیده آگاهیدن *T.* بر تقریب آكلاتمق || Il m'avait laissé entendre que vous vouliez... فلان شیٔ سنڭ مطلوبڭ ـ بر تقریب آكلاتدی ـ اولدیغنی بڭا ایما ایلدی ـ On dit, Sous un faux donné à entendre, pour dire, sous une fausse supposition بر ظنّ باطله مبنی ـ بر ظنّ واهی ایله ـ Et chacun fait comme il entend, pour dire, comme il juge à propos هر كس بیلدیكنی ایشلر ـ هر كس رأی خودنجه عمل ایدر

Il signifie aussi, avoir connaissance et pratique d'une chose *A.* وقوف *P.* آگاهی داشتن ـ آشنا بودن ـ دانستن *T.* بیلمك صنعتنده وقوف تامّی ـ طانیمق || Il entend bien son métier ـ Il entend bien le négoce, la guerre امور تجارتده وامور تجارت اموریني وجنگ ـ حربیّه‌ده وقوف تامّی وار در احوالنی ایو بیلور وار در

On dit absolument, Il entend, pour dire, il comprend ce qu'on lui dit, il est au fait de la chose dont on parle *A.* درك سخنندان ـ سخن شناختن *P.* تفطن ـ اذعان ـ ادراك ـ سخنشناسدر ـ مدرك آدمدر || Il entend bien *T.* آكلامق بودن نا شناسدر ـ بو بابده اصلاً وقطعاً ادراكى يوقدر ـ سوز آكلار آدمدر ـ Et on dit dans le sens contraire, Il n'y entend rien هيچ سوز آكلمز ـ

Il veut dire aussi, consentir, approuver *A.* تلقى بالقبول ـ قبول *P.* توجيه السمع القبول *T.* گوشداده رضا وقبول شدن قولاق سمع قبول ايله ديكلمك ـ ويرمك || Je le lui proposerai pour savoir s'il y veut entendre توجيه سمع قبول ايدوب ايتميه جكنى آكلامق ايچون فلان ماده يى كنديه تكليف اصلا توجيه سمع قبول ايده جكم Il n'y veut point entendre ايتمك استمز S'il veut entendre au mariage qu'on lui a proposé, on offre... كنديه تكليف اولنان امر نكاح عنده تلقى بالقبول اولنديغى حالده شو مقدار شئ عرض اولنور

Entendre, veut dire aussi, vouloir, avoir intention *A.* مرام *P.* خواستن *T.* استمك || Je vous le promets, mais aussi j'entends que vous fassiez ... فلان شيئى سكا وعد ايدرم انجق مرامم سنك طرفكدن دخى شو وجهله حركت اولنمقدر Quand je dis qu'il écrit bien, j'entends parler de sa prose, et non de ses vers انشاسى كوزلدر ديمكدن مرامم نظمنى دكل كلام منثورينى وصف ايتمكدر

On dit, S'entendre à quelque chose, pour dire, la savoir bien faire *A.* علم ـ معرفت *P.* دانستن *T.* بر ـ بيلمك فلان شيئه علم || Il s'entend à cela شيئك علمنى بيلمك فلان شيئك علمنى بيلور ـ ومعرفتى وار در Il ne s'entend pas mal à cette chose بو خصوصده علمى كم دكلدر Il s'entend en musique, en tableaux, pour dire, qu'il s'y connaît fort bien علم موسيقيده وفن تصويرده علم تامى وار در

Et pour dire, agir de concert *A.* عمل ـ حركت بالاتفاق *P.* بكلمة الواحدة *T.* با يكديگرهمدم وهمزبان شدن سوز برلكيله متفقاً حركت ايتمك ـ عامل اولمق ـ On dit, Cela s'entend, pour dire, il faut bien que cela soit ainsi بويله اولمق بللودر ـ دركاردر ـ معلومدر ـ اقتضا ايلديكى منفهمدر

Entendu. *A.* مسموع *P.* گوشزد ـ شنيده *T.* ايشيدلمش *A.* منفهم *P.* فهميده ـ در يافته *T.* آكلاشلمش

Il veut dire aussi, intelligent *A.* واقف ـ صاحب الوقوف بيلغج *T.* آگاه ـ دانده ـ شناسنده ـ شناسا ـ آشنا *P.* عارف ـ واقف || Un homme bien entendu aux affaires امور بيلور ـ فن حربده واقف وآشنا au métier de la guerre امور آشنا ـ

Il se prend aussi en mauvaise part *A.* متعارف ـ متغافل ـ *P.* دانش فروش ـ عرفان فروش *T.* بيلغجلق صاتر || Il fait l'entendu دانشفروشلق ايدر ـ تعارف ايدر

On dit, Faire l'entendu, pour dire, faire le capable, le suffisant *A.* اظهار الدعواء اللياقة *P.* دعواى كارگذارى نمودن *T.* يرارلق تصلف ـ Il se dit encore de certaines choses dans le sens de bien assorti, fait avec art, avec goût *A.* مصنّع *P.* استادانه پرداخته *T.* استادلى ياپلمش ـ Il se dit particulièrement en peinture *A.* مطبوعاً مصنوع *P.* استادانه چسپيده *T.* استادلى ياقشدرلمش || Une draperie bien entendue استادلى ياقشدرلمش بر لباس صورتى

Mal-entendu, s'emploie substantivement, pour désigner un sujet de division, de contestation qui n'existe que parcequ'on s'est mal entendu *A.* ذهاب ـ زيغ الفهم ـ خطاء الفهم ـ وهل ذهاب بى اصل ـ ذهاب نا درست *P.* عديم الاساس *T.* ياكلمش آكلمه ـ ياكلش وارمه ـ واساس || Leur contestation ne vient que d'un mal-entendu بينلرنده واقع اولان منافسه ـ مجرّد بر كونه ياكلش آكلمدن ظهور ونشأت ايلدى بر كونه ـ مجرّد بى اصل واساس بر كونه ذهابدن زيغ فهمدن

Bien entendu que. À condition que, avec cette restriction pourtant que *A.* بشرط ان *P.* بشرط آنكه *T.* بو شرط ايله كه || Je vous permets de partir, mais bien entendu que vous reviendrez demain مزيمتكه رخصت ويررم بو شرط ايله كه يارنكى كونى عودت ايده سك ـ Dit absolument, il signifie, sans doute, assurément *A.* لاشك *P.* بى گمان *T.* ظاهر || Viendrez-vous comme vous l'avez promis? Bien entendu وعدك اوزره كله جكميسك ديو سؤال اولندقده جوابنده ظاهر ديو سويلدى

Entente. Il se dit de l'interprétation qu'on donne à un mot équivoque *A.* توجيه || Mots à double entente جهتين ايله ايكى درلو معنا ويريلمه ـ توجيهى ممكن اولدجق الفاظ بيلدجك الفاظ ـ On dit proverb. L'entente est au diseur, pour dire, que celui qui parle sait le véritable sens qu'il a voulu donner à ses paroles *A.* المعنا ـ المعنا فى بطن القايل

كندو سويلر كندو آكلر .T في بطن الشاعر

Il se dit aussi dans les arts du Dessin, pour signifier, intelligence dans la disposition *A.* حسن الطبيعة || L'entente du coloris, des oppositions اجناس الوانك توافقى وبرى برينه تقابلى بابنده حسن طبيعت Il n'y a pas d'entente à ce tableau بو تصويرده حسن طبيعت يوقدر

ENTER. Greffer, faire une ente *A.* تلقيح ـ تطعيم *P.* وصل *T.* آشيلمق ـ آشى اورمق || Enter en écusson لقاح زدن شجرى تأبير ايتمك en oeillet حروق ايله تلقيح ايتمك

Il s'emploie aussi au figuré *A.* اختلاط ـ تداخل *P.* با هم آميخته شدن ـ در آمدن *T.* برى برينه كيرشمك ـ برى برينه قاتلمق ـ برى برينه قارشمق || Cette maison est entée sur une autre, c'est-à-dire, qu'elle en a pris le nom et les armes بو ايكى خاندان برى برلريله متداخل ومختلط اولمشلر Il a beaucoup de vices entés sur de bonnes qualités در خصال حميده‌سى ايچنده مختلط اولمش نيچه معايب ومساويسى وار

ENTÉ. *A.* ملقح ـ مطعم *P.* لقاح زده *T.* آشيلنمش

On dit qu'une canne est entée, c'est-à-dire, composée de plusieurs pièces emboîtées les unes dans les autres *T.* برى برينه كچورمه بر قامش چيبوغى

ENTÉRINEMENT. V. Entériner.

ENTÉRINER. Terme de Jurisprudence. Ordonner l'exécution de certaines lettres du Prince *A.* حكم لانفاذ الامر || Entériner une grâce عفوى حاوى صادر اولان امر عاليڭك انفاذينى حكم ايتمك

ENTÉROCÈLE. Descente des intestins dans le pli de l'aine *A.* قيلة *T.* بغرسق اينمه‌سى

ENTÉROLOGIE. Traité sur les intestins *A.* بحث عن احوال الامعا

ENTERREMENT. Action de mettre un corps mort en terre *A.* دفن *P.* در گور سازى *T.* كومه || Assister au convoi, service et enterrement ميتك جنازه‌سنده ونمازنده ودفننده حاضر بولنمق

Dans un sens plus étendu, il signifie, obsèques, funérailles *A.* مركب الجنازة *P.* موكب مرده *T.* جنازه آلايى || Enterrement magnifique محتشم ومعنون جنازه آلايى Voir passer un enterrement بر جنازه آلايى سير ايتمك

ENTERRER. Enfouir, mettre dans la terre *A.* دفن ـ طمر ـ دفن فى التراب ـ تدميس *P.* زير خاك نهادن *T.* طوپراغه كومك || Enterrer des ognons de tulipe لاله صوغانلرينى طوپراغه دفن ايتمك Enterrer une pierre, une pièce de bois بر طاشى وبر قطعه آغاجى زير ترابه دفن ايتمك ـ Figur. || Enterrer son secret *A.* اخفاء السر ـ كتم السر ـ اخباء *P.* رازرا دفين مطمورهٔ درون كردن ـ رازرا پنهان داشتن ـ در درون مدفون داشتن *T.* سرى كيزلمك || Il enterre son secret سربنى درونده دفن واخفا ايدر Enterrer ses talens هنرومعرفتنى زير زمين خفاده دفن واخفا ايتمك ـ زاويهٔ خفاده دفن ايتمك

Il signifie aussi, mettre en terre un corps mort *A.* تدفين *P.* زير خاك سپردن ـ در گور نهادن *T.* كومك || On l'a enterré la nuit sans cérémonie فلانى ليلاً وبلا تكلف تدفين ايلديلر On l'a enterré avec beaucoup de pompe فلانك رسم تدفينى دبدبهٔ ميتى طنطنهٔ عظيمه ايله تدفين اولندى ـ عظيمه ايله اجرا اولندى ـ On dit, S'enterrer dans une province, pour dire, se retirer dans une province éloignée de la capitale بر مملكت بعيده‌يه چكيلوب مكين مطمورهٔ خمول وعزلت اولمق ـ Et s'enterrer tout vif, pour dire, se retirer entièrement de tout commerce du monde علاقهٔ دنيويه‌دن كلياً انقطاع برله دفين خاك انزوا وخمول اولمق

On dit d'un homme fort sain qui promet une longue vie, Cet homme-là nous enterrera tous, pour dire, qu'il vivra plus long-temps que nous شو آدم جمله‌مزى مزاره كوندره‌جكدر ـ Et d'un homme qui a été accablé par la chute d'un bâtiment, qu'il a été enterré sous les ruines منهدم اولمش ابنيه‌نك انقاضى انقاضى آلتنده آغشته آلتنده دفين مطمورهٔ فنا اولمشدر ـ خاك فنا اولمشدر ـ Et figur., d'un gouverneur de place, qu'il se veut faire enterrer sous les ruines de sa place, pour dire, qu'il veut plutôt mourir que de la rendre مأمور محافظه‌سى اولديغى قلعه‌يى دشمنه تسليم ايتمكدن ايسه ييقنديلرى آلتنده هلاكنى اختيار ايدر

On dit proverb. Enterrer la synagogue avec honneur, pour dire, sortir d'une affaire d'une manière irréprochable, avec bienséance بر كسنه ايشتك ايچندن عرضيله چيقمق ـ بر مصلحت ايچندن عرض وناموسنه خلل كتورمكسزين چيقمق

Enterré. *A.* زیر. *P.* مدفون فی التراب ـ مدموس ـ مطمور ـ مدفون ـ دفین *A.* طوپراغه کوملمش *T.* خاک نهاده *P.* کوملمش *T.* در گور نهاده ـ زیر خاک سپرده

ENTÊTEMENT. Attachement obstiné dans ses opinions ou dans ses goûts *A.* لتوب الذهن ـ مرادة العقل *P.* ـ سختسری ـ سختبستگی ذهن *T.* عقل صاپلنمهسی || Il a un grand entêtement pour cette femme بو خاتونک حقنده لتوب ذهنی عقلی بو خاتونه زیادهسیله صاپلندی ـ مرتبهٔ کمالده در C'est un étrange entêtement عجیب وغریب بر کونه مرادت بر کونه عقل صاپلنمسیدر ـ تقلدر L'entêtement est un grand obstacle à la découverte de la vérité مرادت عقل استکشاف حقایق احواله مانع قویدر

ENTÊTER. Envoyer à la tête des vapeurs incommodes, la faire tourner *A.* ایراث الدوار ـ ایراث السوؤر *P.* سرگردانی باشه *T.* سراسیمگی آوردن ـ در سر بخار انگیختن ـ آوردن سرسمک کتورمک *T.* اورمق || Le charbon entête کمور باشه اورر ـ دماغه سوؤر بخاره باعث اولور Il y a des gens que l'odeur des roses entête بعض کسان وار در که رایحهٔ گل باشلرینه ایراث دوار ایدر Le tabac entête ceux qui n'ont pas coutume d'en prendre استعمال دخان مألوف اولمیانلره ایراث دوار ایدر سرسملک کتورر ـ

Figur. *A.* ایراث الخمار *P.* خمار آلود کردن *T.* سرخوشلق مدایح وثنایا آدمک || Les louanges entêtent کتورمک دماغنی آلودهٔ خمار عجب وغرور ایدر

Il signifie aussi, préoccuper, prévenir en faveur d'une personne, d'une chose *A.* التاب الذهن *P.* ذهنرا ـ سختسری آوردن *T.* سخت پیوستن عقلی صاپلتمق || Qui est-ce qui vous a entêté de cet homme-là, de cette opinion? شو آدمک حقنده سنک ـ وشو رایه سنک ذهنکی التاب ایتدرن کیمدر ذهنکی صاپلتدران کیمدر V. Préoccuper. — Dans ce sens, on dit aussi, S'entêter *A.* کسب المرادة العقل *P.* سختسری *T.* عقل صاپلنمق نمودن || Les ignorans s'entêtent facilement جهلانک عقلی قولایلق ایله بر شیئده صاپلنور

Entêté. Opiniâtre, fortement préoccupé *A.* ملتوب الذهن *P.* سخت پیوسته *T.* عقلی صاپلنمش ـ Il signifie aussi, un homme qui s'attache opiniâtrement aux choses dont il est préoccupé *A.* مارد العقل ـ متمرّد *P.* سختسر *T.* باشی پکشمش

ENTHOUSIASME. Mouvement extraordinaire d'esprit, causé par une inspiration divine *A.* انجذاب الی الله ـ استغراق بالله کندوبی الله طرفنه آلدرمه *T.* دلکشیدگی بسوی یزدان *P.* || Saül se trouvant parmi les prophètes, fut saisi du même enthousiasme qu'eux صاول بین الانبیا بولندیغی تقریبیله آنلره مستولی اولمش استغراق بالله حالتی کندویه دخی عارض اولدی

Et un mouvement extraordinaire de l'âme, qu'un homme qui travaille de génie, éprouve dans le moment de la composition, et qui le transporte *A.* حالة الوجد || Enthousiasme poétique شعرانک حالت وجدی Quand l'enthousiasme le prend حالت وجد کندویه مستولی اولیجق Il ne parle que par enthousiasme دائما حالت وجد ایله نطق وتکلّم ایدر

Et admiration outrée *A.* مفتونیّت *P.* دلشیفتگی ـ دنگی ـ حیرانی *T.* کوکل قاپلمه || Son enthousiasme pour cet ouvrage l'aveugle بو تألیفک حقنده مفتونیتی بصر بصیرتنه بادئ غفلت اولور Ses enthousiasmes sont ridicules, mais ils ne durent pas کندویه عارض اولان حالات حیرانی ومفتونیت تهییج ضحک وخندهیی موجب اولهجق احوالدندر انجق چوق سورهزلر

ENTHOUSIASMER. Charmer, ravir en admiration *A.* تفتین *P.* دنگ وحیران ـ دنگی بخشیدن ـ ایراث المفتونیّة ـ دنگ وحیران ایتمک ـ کوکل قاپمق *T.* دل شیفتن ـ کردن || La lecture de cet ouvrage l'avait enthousiasmé بو تألیفک مطالعهسی باعث مفتونیتی اولمشدر Il s'est laissé enthousiasmer de cette musique بو موسیقینک لطافتی فلانی دنگ وحیران ایلدی

S'enthousiasmer. *A.* افتتان *P.* ـ دنگ وحیران شدن کوکل قاپلمق *T.* دلشیفته شدن

ENTHOUSIASTE. Visionnaire *A.* مجذوب pl. مجذوبین || C'est un enthousiaste مجذوبدر — Et admirateur outré *A.* مفتون ـ حیران *P.* دلشیفته ـ دنگ *T.* کوکلی قاپلمش

ENTHYMÈME. Il se dit d'un argument qui ne comprend que deux propositions, l'antécédent et le conséquent *A.* متضمّن اللازم والملزوم

ENTICHÉ. Participe du vieux mot Enticher, qui signifie, salir. Il ne se dit qu'au figuré *A.* مدنّس *P.* چرک آلود *T.* ذهنی متنجّس || Entiché d'opinions dangereuses بیلاشمش خطر اولهجق آرای فاسده دنسیله مدنّس Entiché d'er-

reurs عقاید زایغه ایله مدنس Entiché d'avarice دنس بخل واساك ایله مدنس

ENTIER. Complet *A.* تامّ - كامل *P.* یكپاره - تمام *T.* بتون || Un pain entier بتون بر اتمك - بر خبز كامل Un jour entier یك روز تمام - بر یوم كامل Année entière سنهٔ كامله - بتون بر ییل Province entière مملكت كامله Le monde entier بتون دنیا - جملهٔ عالم Attendre une heure toute entière بر ساعت كامله منتظر اولمق

Il s'applique aussi aux choses morales *A.* كلّی - تامّ *T.* بسبتون || Vivre dans un entier détachement des choses du monde علایق دنیویه‌دن انقطاع كلّی ایله امرار اوقات انقطاع تامّ ایله - ایتمك Avoir une entière confiance en Dieu - كرم باری‌یه اعتماد تامّ ایله ربط قلب ایتمك اعتماد كلّی ایله Conserver sa raison toute entière عقلنی تماماً عقل وشعورینی تامّ وكامل اولدرق - وكاملاً وقایه ایتمك وقایه ایتمك Laisser une entière liberté à ses amis دوستلرینه رخصت كامله ویرمك Conserver sa réputation en entier صیت وشهرتنی كمالی اوزره وقایه ایتمك - On dit, Cette pièce est rapportée en son entier dans un tel livre, pour dire, sans qu'il y soit rien de changé بو فصل فلان كتابك ایچنده هیئت كاملهسی اوزره درج اولنمشدر Cette affaire est encore en son entier بو ماده الی الآن هیئت كاملهسی اوزره باقیدر Remettre les choses en leur entier كیفیت احوالی هیئت كاملهٔ سابقه‌سنه ارجاع ایتمك - On dit figur., qu'une affaire demande un homme tout entier, pour dire, qu'il est nécessaire qu'il emploie tous ses soins, tout son temps فلان مصلحت مستقلاً بر آدمه محتاجدر - On dit dans le même sens, Cette occupation m'intéresse, je m'y suis livré tout entier بو مصلحت مستقلاً بوكا - ملتزم اولمغله وقتمی كلیّاً بوكا حصر ایلدم بسبتون - حصر ایلدم

Entier, en termes d'Arithmétique, signifie, un nombre composé de toutes ses parties *A.* عدد كامل || Quatre quarts font un entier درت ربعدن بر عدد كامل حاصل اولور

Il signifie aussi, opiniâtre, attaché à ses sentimens *A.* مصرّ علی رأیه *P.* خود رأی *T.* اونكو || Cet homme est bien entier en ses opinions رأینده بغایت مصرّ بر آدمدر Cette femme est fort opiniâtre, fort entière شو قاری بغایت عنیده ورأینده مصرّه در

Cheval entier, se dit d'un cheval qui n'est pas hongre *A.* حصان pl. حصن *P.* اسب *T.* آت

En entier. Expression adverbiale qui signifie, totalement *A.* بالتمام - تماماً - بالكمال - كاملاً *P.* بتمامی - همه - بیكپارگی *T.* تمامیله || Je vais vous citer le passage en entier فقره‌یی تماماً وكاملاً ذكر ایده‌جكم

ENTIÈREMENT. Tout-à-fait *A.* كلیّاً - بالكلیّة *P.* بروجه كلّی *T.* بسبتون || Quoique la mémoire et le raisonnement soient d'une faculté entièrement différente, cependant l'une ne se développe qu'avec l'autre قوّت حافظه ایله قوّت متفكّره كلیّاً بشقه ایسه دخی هر بری دیگریله برابر منتشر ومنبسط اولور - Il signifie aussi, en son entier, sans exception || La contrebande n'a pas été entièrement extirpée قاچقون مالی آلیش ویرشی بالكلیّه دفع اولنمدی

ENTITÉ. Terme didactique. Ce qui constitue l'essence d'une chose *A.* ما به قوام الجوهر

ENTONNER. Verser une liqueur dans un tonneau *A.* افراغ فی الفنطاس *P.* vul. در چلك ریختن *T.* فوچی ایچنه دوكمك

ENTONNER. Terme de musique, qui signifie, former juste avec la voix les sons et les intervalles *A.* تصویغ الالحان *P.* نوا پرداختن *T.* ازكیلمك

Il signifie aussi, commencer le chant d'une hymne, d'un psaume, pour en donner le ton au chœur *A.* افتتاح الغناء الصلاة *P.* آغاز یدن سرود صلات *T.* صلات ازكیسنه فاتحه ایتمك

Entonné. *A.* مصوّغ الالحان *P.* نوایش پرداخته *T.* ازكیلنمش

ENTONNOIR. Instrument avec lequel on entonne une liqueur *A.* قمع pl. قموع - محقن pl. محاقن *P.* تكاب - بتو *T.* خونی

ENTORSE. Terme de Chirurgie. Distention subite et violente des tendons d'une articulation *A.* مدص - لیّة العصب *P.* پیچش *T.* پی سكیر بوروقلغی || Il s'est donné une furieuse entorse au pied آیاغنی اشدّ شدید بر سكیر بوروقلغنه اوغراتدی

On dit figur. d'un homme en place, en faveur, dont on a diminué par quelque moyen l'autorité ou le crédit, qu'on lui a donné une entorse نفوذ واعتبارینه ایراث سكته ایتمشلر در - نفوذ واعتبارینی دوچار كسر ونقصان ایتمشلر در que sa fortune, son crédit a souffert une rude entorse قوّت مالیه‌سنده

قوّت مالیه‌سی ـ ونفوذ واعتباریند کسر کلّی عارض اولمشدر عظیم سکته‌یه ـ ونفوذ واعتباری کسر شدیده دوچار اولمشدر اوغرامشدر

On dit aussi, Donner une entorse à un texte, pour dire, le détourner de son vrai sens *A.* تأویل

ENTORTILLEMENT. L'action de ce qui s'entortille ou l'état d'une chose entortillée *A.* حویه *P.* پیچش *T.* چورکلمه ـ بورلمه ـ قیوریلوب چورکلنمه ـ قیوروب چورکلمه ـ V. S'entortiller || L'entortillement d'un serpent حیه‌نک حویتی ـ ییلانک قیوریلوب چورکلنمه‌سی ـ تحوّیسی L'entortillement du lierre, de la vigne صارمشغک واصمه‌نک التواسی التفافی ـ

Il se dit figur., de l'embarras et de l'obscurité du style *A.* اغلاق ـ تعقید ـ غماضت *P.* عباره پیچیدگی دم *T.* عباره‌نک چپره‌شکلکی

ENTORTILLER. Envelopper tout autour en tortillant *A.* طیّ ـ لفّ *P.* پیچیدن *T.* صارمق ـ بورمك || Entortillez cela dans du papier شونی بر کاغد ایچنه لفّ وطیّ ایله

Figur. Construire une période, ou exprimer ses idées d'une manière embarrassée, obscure *A.* اغلاق الکلام ـ تغمیض الکلام *T.* عباره‌را پیچ اندر پیچ ساختن *P.* تعقید العباره ـ عباره‌یی چپره‌شکلتمك || Il entortille ses phrases de façon qu'on n'y entend rien یازدیغی عباراتی شول رتبه‌ده اغلاق وتغمیض ایدر که هیچ بر شیٔ فهم اولنمز

S'ENTORTILLER. *A.* تحوّی ـ تلوّی ـ التوا *P.* پیچیده شدن *T.* قیوریلوب چورکلنمك ـ چورکلنمك || Ce serpent s'entortille autour de ma jambe بو ییلان آیاغم چوره‌سنه قیوریلوب چورکلنور ـ Il se dit aussi des choses qui s'attachent à d'autres *A.* تلفف ـ التفاف ـ انطوا *P.* پیچیده شدن *T.* صارمشمق || La vigne s'entortille autour des arbres آصمه اشجار اوزرینه صارمشور S'entortiller dans son manteau بر کمسنه قپودی ایچنده تلفف قپودی ایچنده صارلمق ـ وانطوا ایتمك

ENTORTILLÉ. *A.* متحوّی ـ ملتوی *P.* پیچیده *T.* چورکلنمش صارلمش *T.* منطوی ـ ملفوف *A.* قیوریلوب چورکلنمش ـ صارمشمش ـ Figur. Période entortillée معقد برفقره Style entortillé غامض ومغلق عباره Pensée entortillée معنای مغلق چپره‌شك بر معنا ـ

À L'ENTOUR. Aux environs *A.* فی الاطراف والحوالی ـ اطراف ـ چوره‌سنده *T.* بپیرامن *P.* فی الاطراف والنواحی ونواحیسنده

ENTOURER. Environner, ceindre *A.* احاطه ـ تکنیف *P.* بگرد آوردن ـ پیرامنرا بستن *T.* اطرافی چویرمك || Entourer une ville de murailles بلده‌نك اطرافنه دیوار چویرمك

Le prince étant entouré de ses gardes, des seigneurs de sa Cour پادشاه مستحفظین خاصه‌سی وسرای همایون رجالیله محاط اولدیغی حالده

ENTOURÉ. *A.* محاط ـ مکنف *P.* بگرد آورده *T.* اطرافی چویرلمش

ENTOURNURE. Enchancrure d'une manche dans la partie qui touche à l'aisselle *A.* بنیقه ـ لبنه *P.* خشتك *T.* اکندرك قولتوق آلتی

ENTOURS. Environs *A.* pl. اطراف ـ نواحی ـ حوالی ـ اکناف *P.* پیرامون ـ پیرامن *T.* چوره || Les entours d'une place قلعه‌نك اطراف واکنافی S'emparer des entours d'une place قلعه‌نك اطراف وحوالیسنی ضبط ایتمك ـ On dit, Les entours d'une personne, pour dire, les personnes qui vivent dans sa familiarité, qui ont quelque crédit sur elle *T.* بر کمسنه‌نك ـ بر کمسنه‌نك موانسین ومصاحبینی یقینلری || Pour obtenir quelque chose de lui, il faut gagner ses entours فلاندن بر شیٔ تحصیل ایتمك یقینلرینی اطرافنده اولان کسانك جلبنه ـ جلب ایتمکه منوطدر اطراف توقیف ایدر ـ On dit aussi, Il sait prendre les entours اطراف قوللمنك طریقنی بیلور ـ پیدا ایتمنك یولنی بیلور

s'ENTR'ACCUSER. S'accuser l'un l'autre *A.* القاء التهمة احد هما اسناد ـ اسناد التهمة احد هما الی الآخر ـ الی الآخر بر یکدیگر بزه *P.* الجرم والقباحة احد هما الی الآخر بری برلریله صوچ ـ بری برلرینه صوچ آتمق *T.* افکندن بری برلری آتشمق || Ils s'entr'accusaient de crimes énormes ـ اوزرینه القای قبایح غلیظه‌یه مبادرت ایتمشلر ایدی احد هما آخری حقنده جسیم تهمتلر اسناد ایدرلر ایدی

ENTR'ACTE. Intervalle qui est entre deux actes d'un drame *A.* فاصلة المقامات pl. فواصل المقامات *P.* میان دوفصل *T.* فصللرك آره‌سی وقتی

s'ENTR'AIDER. S'aider mutuellement *A.* تعاون ـ تعاضد ـ با یکدیگر ـ با یکدیگر یاوری کردن *P.* تناصر ـ تظاهر

بری بریله یاردم ایتمك ـ یاردملشمق *T.* دستگیری نمودن || Les hommes doivent s'entr'aider بنی آدم تعاون وتظاهر بری برلریله یاردملشمق لازمدرلر ـ ایتمك لازمهٔ حالدندر

ENTRAILLES. On entend par ce mot les intestins, les boyaux, les viscères et en général toutes les parties enfermées dans le corps des animaux, comme le coeur, le foie, etc. *A.* pl. احشا pl. مذاخر pl. اعضاء جوفیّة *P.* اعضای درونی *T.* ایچ عضولر || Avoir les entrailles échauffées حرارت احشایه مبتلا اولمق Avoir les entrailles brûlées التهاب احشایه مبتلا اولمق Humecter, rafraîchir les entrailles احشایی ترطیب وتبرید ایتمك Les païens consultaient les entrailles des animaux اهل جاهلیت مذاخر حیواناته نظر ایله استخراج احکام ایدرلر ایمش

Il signifie figur., tendre affection *A.* حنین ـ حنان ـ حنوّ ـ رقّة القلب ـ رقت *P.* مهربانی *T.* یورك ازلمسیله سوکی || Entrailles paternelles حنوّ پدرانه Cette femme a des entrailles de mère pour cet enfant بو قارینك فلان چوجوق حقنده فلان چوجوغه والده کبی یورك ـ حنوّ مادرانه‌سی وار در ـ ارلمسیله محبتی وار در — On dit figur., qu'un homme a des entrailles, pour dire, qu'il a un coeur très-sensible pour ceux qui souffrent *A.* حنان ـ رقیق القلب ـ مشفق *P.* مهربان *T.* یورکی رقتلو — On dit, Les entrailles de la miséricorde de Dieu جناب رب حنانك شفقت بیغایتی

On dit, qu'un acteur a des entrailles, pour dire, qu'il rend avec chaleur les rôles pathétiques, les choses de sensibilité فلان ملاعب حنان ورقت صورتیله ادای مرام ایدر

On dit aussi figur., Entrailles, pour dire, sa famille, son enfant *T.* جگرکوشه || C'est un homme armé contre ses propres entrailles کندو ـ کندو جگر کوشلری حقنده خصومت ایدر جگر کوشلری علیهنده در

ENTRAILLES, se dit aussi des lieux les plus profonds de la terre *A.* جوف الارض ـ بطن الارض pl. اجواف الارض pl. بطون الارض *P.* درون زمین ـ شکم زمین *T.* یرك ایچی || On fouille dans les entrailles de la terre pour en tirer les métaux استخراج معادن ایچون اجواف ارضده استحفار ایدرلر

ENTRAILLES, dans un sens plus restreint, se prend pour Intestins, boyaux. V. Boyaux.

s'ENTR'AIMER. S'aimer l'un l'autre *A.* تحابب ـ توادّ *P.* با یکدیگر دوستی نمودن *T.* سوشمك ـ بری برینی سومك

|| Ils s'entr'aiment depuis long-temps مدّت مدیده دنبرو بیلرنده چوق زماندنبرو بیلرنده رابطهٔ تحابب ـ تحابب وتوادّ وار در وتوادّ درکار در

ENTRAÎNEMENT. Force entraînante. Il ne se dit qu'au figuré *A.* قوّة الاستجرار *P.* زور کشیدن *T.* چکمه قوتی || L'entraînement de l'exemple امثالك قوّت استجراری des passions امراض نفسانیه‌نك قوّت استجراری de l'habitude دربت واعتیادك قوّت استجراری

ENTRAÎNER. Traîner avec soi malgré la résistance de la chose *A.* سوق *P.* راندن *T.* سورمك ـ کوتورمك || سوروب کوتورمك Les torrens entraînent tout سیلابلر هر شیئی سوق ایدر ـ هر شیئی سوروب کوتورر

Il se dit figur., de tout ce qui nous porte à quelque chose avec force, et comme malgré nous *A.* جرّ ـ تجریر ـ استجرار ـ جلب ـ سوق ـ تسویق *P.* کشیدن ـ در پی کشیدن *T.* چکمك || Cet orateur entraîne tous les esprits فلان واعظ اذهان ناسك مجموعنی طرفنه جلب وجرّ ایدر Il a dit de si fortes raisons, qu'il a entraîné tout le monde سرد ایلدیکی دلایل وبراهین شول رتبده قوی وملزم ایدیکه جملهٔ ناسك رأینی کندو طرفنه جلب وتجریر ایلدی La passion l'a entraîné فلان کشی‌یی مرض نفسانی اول طرفه جرّ ایلدی امثال سوق وتجریر ایلدی — L'exemple entraîne souvent غالب حالده تسویقی مؤدّیدر Le penchant nous entraîne میل درونی بزی سوق ایدر Le temps nous entraîne وقت وزمان بزی چکر L'occasion nous entraîne malgré nous وقت فرصت بزی وقت وحال بزی علی خلاف ـ خواه ونا خواه تسویق ایدر الاراده تجریر وتسویق ایدر Entraîner les suffrages, les coeurs آرایی ویاخود قلوب ناسی جلب ایتمك — On dit, qu'une chose entraîne avec elle des suites très-fâcheuses, pour dire, qu'elle cause beaucoup de malheurs فلان مادّه نتایج نیچه نتایج موحشه‌نك استجرارینه ـ موحشه‌یه منجرّ اوله‌جقدر سبب اوله‌جقدر La guerre entraîne avec elle bien des maux آفات ـ سفر مادّه‌سی آلام وآفات کثیره‌یه منجرّ اولور کثیره‌نك استجرارینه بادی اولور

ENTRAÎNÉ. *A.* مسوق *P.* رانده *T.* سوریلوب ـ سورلمش چکلمش *A* منجرّ ـ مجلوب *P.* کشیده *T.* کوتورلمش

s'ENTR'APPELER. S'appeler l'un l'autre *A.* تنادی *P.* با یکدیگر آوازیدن ـ یکدیگر خواندن *T.* چاغرشمق ـ بری برینی

جاغرمق || Dans ce désordre et dans l'obscurité, ils s'entr'appelaient اول شورش وآشوب ایچنده واثنای ظلام لیالده بری برلرینی چاغرمقدن خالی دکللر ایدی

ENTRAVER. Mettre des entraves *A.* ربط الرساغ ـ شکل *P.* کوستکمک ـ کوستکلمک *T.* پا بند زدن ـ کیشن زدن پابوند اورمق ـ اورمق

Figur. Arrêter la marche de quelque chose, mettre des obstacles *A.* تصعیب ـ ایقاع العوایق ـ تعویق ـ اشکال *P.* در کیجکدرمک *T.* باز کشیدن ـ گره اشکال پیچیدن ـ کوجلشدرمک || Des formes trop minutieuses entravent les affaires جزئیات مقولهسی رسومده صرف دقت تمشیت اموره بادئ تصعیب واشکال اوله کلدیکی درکار در || Il cherchait à entraver par des chicanes le progrès de la procédure بعض کوند تزویرات ایله امر مرافعهیه ایقاع عوایق قیدنده امر مرافعهیی رهین تصعیب واشکال ایتمک ـ ایدی قیدنده ایدی

ENTRAVÉ. *A.* مشکول *P.* کیشن زده *T.* کوستکلنمش *A.* دوچار اشکال *P.* قرین التصعیب ـ رهین بالاشکال ـ معوّق *T.* گره پیچ عوق واشکال ـ عقده گیر تعویق واشکال ـ کوجلنمش

s'ENTR'AVERTIR. S'avertir mutuellement *A.* اخبار احد ـ منابهٔ با یکدیگر خبر دادن ـ با یکدیگر آگاه کردن *P.* هما آلاخر بری برینه خبر ویرمک *T.*

ENTRAVES. Ce qui sert à lier les jambes d'un cheval *A.* شکال ـ رساغ *P.* کیشن ـ پا بند *T.* کوستک ـ پابوند || Mettre des entraves à un cheval آتک آیاغنه کوستک اورمق

Il signifie figur., obstacle *A.* عایق pl. عوایق ـ مانع pl. موانع *P.* پا بند عوق واشکال ـ عقال پا ـ سنگ راه *T.* انکل || Cet homme s'est donné des entraves à lui-même بو آدم کندو کندویه ایقاع عوایق ایتمشدر || La jeunesse est naturellement emportée, elle a besoin de quelque entrave qui la retienne حدیث السّن اولنلر حسب الخلقه حدید المزاج اولدقلری ملابسهسیله اسب گردنکش طبیعتلری پا بند اسب حرون شباب عقال پای تعویقه ـ تعویقه محتاجدر محتاج اولدیغی امر ظاهر در

ENTRE. Préposition de lieu. Dans l'espace qui sépare deux choses l'une de l'autre *A.* بین *P.* در میان *T.* آرهده || Il était assis entre nous deux ایکیمزک بیننده قاعد ایدی ـ

بحرین ایکیمز آرهسنده اوتورمشیدی Entre les deux mers ساحلین ایکی دکز آرهسنده ـ بیننده Entre les deux rives فلان عسکر بیننده Le bataillon se trouvait entre deux feux بلوکی ایکی آتش آرهسنده ایدی ـ On s'en sert aussi dans les choses morales || Il se trouvait entre deux extrémités fâcheuses ضیف والیم ایکی حالات افراط بیننده مضطرب الحال بین الخوف Flotter entre la crainte et l'espérance قالمشیدی بین الحیات والرجا اولمق Il est entre la vie et la mort والمماتدر

On dit, Soit dit entre nous, ou simplement, Entre nous *T.* صحبت بیننا وبین الله قالسون .. Ou dit aussi, Entre vous et moi, je ne crois pas que ce mariage se fasse بو نکاح مادهسی رابطه بولهجغنی عقلم کسمز صحبت بینمزده قالسون

On dit, Mettre un homme entre quatre murailles, pour dire, le mettre en prison ـ جدران اربعه بیننده حبس ایتمک درت دیوار ایچنده قپاتمق

Il signifie aussi, parmi || Il se trouva parmi les morts اموات اولولر آرهسنده بولندی ـ بیننده بولندی Entre toutes les merveilles de la nature, il n'y en a point de plus admirable que... قدرتک احوال اعجاز مآلی بیننده اغرب اولان ـ فلان شیدر ـ Il sert aussi à indiquer cumme distinctes, des personnes ou des choses dont on exprime les rapports || Il y a bien de la différence entre ces deux hommes بو ایکی کشی بیننده فرق کلّی وار در Il y a entre eux procès, querelle, inimitié بینلرنده دعوا وجدال وغوغا وخصومت وبغضا وار در Il y a entre ces deux choses la même différence qu'entre le jour et la nuit بو ایکی شیئک بیننده اولان فرق بین النور والظلام اولان اختلافک عینیدر ـ On s'en sert aussi, pour exprimer ce qui tient de deux choses || Le gris est entre le blanc et le noir قیر رنکی بیاض ایله سیاه بیننده بر بیاض ایله سیاه بینی بر رنکدر ـ رنکدر

On dit proverb., Entre doux et hagard, pour dire, qui tient de l'un et de l'autre ملایم وخشین بیننده برزخ بر مزاج ملایمت وخشونت بینی بر مزاج ـ

ENTRE. Préposition de temps. Dans l'espace de temps qui sépare deux époques || Entre onze heures et demi اون برساعت اون بر ساعت ایله اویله ـ ایله نصف نهار بیننده

Entre le règne d'Auguste et celui de Néron فلان قیصر ایله فلان قیصرک عهد سلطنتلری بیننده وقتی آره‌سنده

Il veut dire encore Dans, en *A.* فی *P.* در *T.* ده || Il est demeuré entre mes mains یدمده قالمشدر

Entre autres. Expression adverbiale qui marque désignation particulière d'une personne ou d'une chose, parmi d'autres personnes ou choses *A.* با خصوص - از جمله *P.* خصوصا - لا سیما *T.* بتخصیص - جمله‌دن بشقه اولدرق || J'y ai vu plusieurs personnes, et entre autres le major de mon régiment اول طرفده وافر کسانی کوردم لا سیما آلایمک بیکباشیسنی با خصوص -

ENTRE-BAILLER. Entr'ouvrir légèrement *A.* مخلّلا فتح *P.* نیم گشادن *T.* یاری آچمق - جزئیجه آچمق || Entre-bailler une porte قپویی جزئیجه فتح ایتمک

s'ENTRE-BAISER. Se baiser l'un l'autre *A.* تلاثم - ملاثمة - تقبیل احد هما الآخر *P.* با هم - با یکدیگر بوسه دادن *T.* بوسیدن - بری برینی اوپمک - اوپوشمک || Ils s'entre-baisent avec beaucoup d'affection کمال اشتیاق درون ایله ملاثمه ایدرلر

s'ENTRE-CHOQUER. Se choquer l'un l'autre *A.* مصادمة - تصادم - تقارع *P.* بر همدیگر زدن *T.* قاقشمق - چاتشمق || En courant ils se sont entre-choqués - بری برینه چاتشمق - شدّت شتابده بری برلریله مصادمه ایتمشلر در چاتشمشلر در

Et se contredire avec aigreur, s'opposer l'un à l'autre *A.* القاء احد هما الی الآخر - القوارص - تلادغ *P.* یکدیگررا بزبان آزرده دل کردن *T.* - بری برلرینه دیل ایله طوقشمق - خرلشمق || Ils ne songent qu'à se détruire, ils ne font que s'entre-choquer مراملری - دائما خرلشمقدن خالی دکلار در مطلقا بری برینی خراب ایتمکدر

ENTRE-COLONNE. L'espace qui est entre deux colonnes *A.* ما بین العمودین - خلال العمودین - تفرجة العمودین *P.* میان دو ستون *T.* ایکی دیرک آره‌سی

ENTRECOUPER. Couper par divers endroits *A.* تفارز - تقاطع - تقطیع محلا بعد محل *P.* جا بجا از هم جدا کردن *T.* طرف طرف - محل بمحل بولشدرمک - آره‌سنی کسمک - آیریلشدرمق || Les canaux qui entrecoupent les jardins, les rendent plus agréables باغچه‌لری تقاطع وتفارز ایدن جدوللر تزاید حسن ولطافتی موجبدر Ce pays est tout entrecoupé de ruisseaux - فلان مملکت یکپاره ایرمقلر ایله متقاطعدر محل بمحل ایرمقلر ایله یکپاره آیریلشمشدر

On dit figur., qu'un discours est entrecoupé de digressions, de citations بو مقاله استطرادات واستشهادات ایله متقاطعدر - بو مقاله‌نک آره‌سی استطرادات ایله کسکدر - que les soupirs entrecoupaient à quelqu'un la voix, la parole اینیدیکی آه وواهلر صوتنک ونطقنک تقاطعنه باعث اولور ایدی - صوت ونطقنک آره‌سی کسلمه‌سنه سبب اولور ایدی -

S'entrecouper, se dit des chevaux et autres animaux qui se blessent en se frottant un pied contre l'autre *T.* آیاقلرینی بری برینه چاتشدروب - برینه قاقشدروب یاره‌لنمق یاره‌لنمق

Entrecoupé. *A.* متقاطع - متغارز - متقاطع محلا بعد محل *P.* جا بجا از هم جدا کرده *T.* طرف طرف آیریلشمش - آره‌سی کسک - محل بمحل کسشمش -

ENTRE-DEUX. Partie qui est au milieu de deux choses avec lesquelles elle a contiguïté *A.* فاصلة بین اثنین - ما بین *P.* میانهٔ دو *T.* ایکیسی آره‌سی || On a ôté l'entre-deux qui séparait ces deux chambres شو ایکی اوطه بیننده اولان فاصله رفع اولندی L'entre-deux des épaules ما بین المنکبین - ایکی اوموز آره‌سی -

Il s'emploie aussi comme adverbe *A.* متقارب - بین بین *P.* میانه *T.* ایکیسی اورته‌سی || Ce mouton est il tendre ou dur? Entre-deux بو قیون اتی سردمیدر یومشقمیدر دیو سؤال اولندقده بین بین دیو جواب ویرلدی Fait-il froid? Entre-deux صوغوق وارمیدر دیولدی السؤال متقارب دیو جواب ویرلدی

s'ENTRE-DONNER. Se donner l'un à l'autre *A.* تعاطی - اعطاء احد هما الی الآخر *P.* با یکدیگر دادن *T.* بری برینه ویرمک

ENTRÉE. Le lieu par où l'on entre *A.* مدخل pl. مداخل *P.* در گذر *T.* کیره‌جک یر - کیرش یری || L'entrée de la ville, de la maison مدخل بلده ومدخل خانه

On dit aussi, L'entrée d'un chapeau, d'une botte, d'un soulier *A.* فوهة *P.* دهانه *T.* آغز

Il signifie aussi, l'action d'entrer *A.* دخول *P.* در آمدن *T.* کیرش - کیرمه || Dès son entrée, on a reconnu qu'il avait du

همان دخولی عقیبنده مكدر واندوهناك اولدیغی chagrin آكلاشلدی

Il se dit plus ordinairement, de l'action d'entrer solennellement dans une ville *A.* موكب الدخول *T.* دخول آلایی || L'entrée du Roi پادشاهك موكب دخولی L'entrée d'un ambassadeur بیوك ایلچینك دخولی آلایی — Et de la réception solennelle qu'on fait à un Roi, lorsqu'il entre en cérémonie *A.* رسم التكريم القدوم الملك *P.* رسم خوش آمدی *T.* پادشاهك قدومی ایچون اجرا اولنان خوش كلدی رسمی

Entrée. Droit qui est attaché à certaines charges, de pouvoir entrer dans les chambres du Roi à des heures où d'autres personnes n'entrent point *A.* رخصة الدخول فی بیت الملك *P.* دستور در آمدن بدائرهٔ همایون *T.* دائرهٔ همایونه كیرمه رخصتی

Entrée, se prend aussi pour Séance dans un tribunal, dans une assemblée || Le Gouverneur de Paris a entrée au Parlement پارس محافظنك پارلامنتو دیوانند رخصت دخولی وار در پارلامنتو مجلسنه داخل اولور

Figur., Occasion, ouverture *A.* وسیلة الحلول || L'hérésie de Luther a donné entrée à une infinité d'autres erreurs لوتر نام صاحب مذهبك بدعتی سائر كونه نیچه عقاید زایغهنك حلولنه وسیله اولمشدر Cela lui a donné entrée dans les bonnes grâces du Prince بو كیفیت حسن نظر پادشاهی یه حلولنه وسیله اولمشدر

Il signifie aussi, commencement *A.* فاتحة — بدایة *P.* آغاز *T.* باشلنغج || A l'entrée de l'hiver بدایت موسم شتاده A l'entrée du livre فاتحهٔ كتابده L'entrée de son Pontificat فاتحهٔ مشیختی

Entrée. Le droit qu'on paye pour les marchandises qui entrent dans une ville *T.* طوپراق بصدی عوایدی || Droits d'entrée et de sortie طوپراق بصدی ورفتیه عوایدی

ENTREFAITES. Il ne se dit que dans ses phrases: Dans ces entrefaites, Sur ces entrefaites, qui signifient, pendant que les choses étaient dans cet état *A.* فی خلال هذه الاحوال — همدرآن *P.* مقارناً بهذه الاحوال — عند هذه الاحوال — اول *T.* در میان این احوال — در اثنای این حال — حال — كیفیت احوال اول صورتده اولدیغی حالده — اثنالرده

بو — صورت احوال بو منوال اوزره ایكن — اول خلالده وقوعات اثناسنده

s'ENTRE-FRAPPER. Se frapper l'un l'autre *A.* تضارب *P.* یكدیگر زدن *T.* بری برینی اورمق — اوروشمق

s'ENTR'ÉGORGER. S'égorger l'un l'autre *A.* تذابح — تناحر *P.* با همدیگر گلو بریدن *T.* بری برینی بوغازلمق

ENTRELACEMENT. V. Entrelacer.

ENTRELACER. Enclaver l'un dans l'autre *A.* تشبیك متخللاً *P.* پیچ اندر پیچ كردن — با هم پیچانیدن *T.* آره‌یه كیرشدرمك — صوقشدرمق || Entrelacer les cheveux de diamans آره‌یه متخللاً — صاچ آره‌سنده مجوهرات صوقشدرمق مجوهرات تشبیك ایتمك

On dit figur. Entrelacer un discours de citations, de moralités مقالدنك آره‌سنده بعض اشهادات واخلاقه متعلق آراسنه صوقشدرمق — بعض عبارات متخللاً سرد ایتمك

ENTRELACS. Terme d'Architecture. Ornement composé de liteaux et de fleurons liés et croisés les uns avec les autres *A.* شبكة الاشكال *P.* پیچ در پیچ *T.* رسم اشكال صوقشمه اشكال رسمی

ENTRE-LIGNE. Espace qui est entre deux lignes d'écriture *A.* ما بین السطور *P.* میانهٔ سطرها *T.* سطر آره‌سی — Et ce qui est écrit dans cet espace *A.* خط بین السطور *P.* نوشته در میانهٔ سطرها *T.* سطر آره‌سنده‌كی یازی || Il est défendu aux notaires d'écrire en entre-ligne محكمه سطرآره‌سنده یازمق كاتبلرینه ممنوعدر

ENTRE-LUIRE. Luire à demi *A.* ایماض الضوء — ومضان الضیا *P.* جالوب چارپه‌جه — نیم روشنی نمودن *T.* یاری پارلدامق پارلدامق

s'ENTRE-MANGER. Se manger l'un l'autre *A.* اكل احد هما الآخر *P.* یكدیگررا خوردن *T.* بری برینی یمك

ENTREMÊLER. Mêler plusieurs choses parmi d'autres choses *A.* تخلیط بینهما — مخلوطاً وضع *P.* در میانه — در آمیختن *T.* آمیختن — آره‌یه قاتمق — آره‌یه قویمق — آره‌یه قارشدرمق || Il faut entremêler les orangers et les citronniers پورتقول ایله لیمون آغاجلرینی مخلوطاً وضع ایتملو در Entremêler des fleurs rouges parmi les blanches قرمزی ایله بیاض چیچكلرینی — بری بربری آره‌سنه قاتمق — Figur. || Il ne faut point entremêler des questions si différentes مختلف بورتبه‌ده بری برلرینه

مطلبلرك تخايطى جائز دكلدر

On dit, S'entremêler dans une affaire, pour dire, se mêler avec ceux qu'elle regarde, pour y travailler avec eux *A.* مداخلة *P.* مداخله كردن *T.* قارشمق V. S'entremettre.

ENTREMETTEUR. Celui qui s'emploie dans une affaire entre deux ou plusieurs personnes *A.* واسطة ـ متوسّط *P.* ميانجى *T.* ميانجى ـ آره‌يه كيرن

ENTREMETTEUSE. Il se dit des femmes qui facilitent des intrigues de galanterie *A.* دلّالة ـ قوّادة *P.* دلاله ـ پازن *T.* پزه‌ونك قارى

s'ENTREMETTRE. S'employer pour des affaires qui regardent d'autres personnes *A.* توسّط *P.* ميانجى شدن *T.* آره‌يه كيرمك ـ ميانجيلك ايتمك || Il s'est entremis pour les accorder اصلاح ذات البين ايچون توسّط ايلدى || Il s'est entremis pour arranger cette affaire بو ماده‌نك تنظيمى ايچون توسّط ايلدى

On dit, S'entremettre d'une affaire, pour dire, s'en mêler *A.* مداخلة *P.* مداخله شدن ـ دستزن *T.* قارسمق || S'entremettre des affaires publiques عباد الله امورينه مداخله اول بابده رسماً مداخله ايتمك Il s'en est entremis d'office ايلدى C'est un homme qui s'entremet de beaucoup de choses هر مصلحته مداخله ايدر بر آدمدر ـ دخال امور بر آدمدر ـ هر مصلحته قارشور آدمدر

ENTREMISE. Action d'une personne qui interpose ses offices, son crédit *A.* وساطت *P.* ميانجيكارى *T.* آره‌يه كيرمه ـ ميانجيلك ـ معرفت || Cela se fit par son entremise بو ماده فلانك معرفتيله ـ فلانك وساطتيله نظامپذير اولدى ـ تنظيم اولندى — Et médiation par laquelle une chose se fait || Dieu a souvent déclaré sa volonté aux hommes par l'entremise des anges جناب رب العزه مشيتْ رحمنيه‌سنى كرّه بعداخرى وساطت ملائكه ايله بنى آدمه ايصال ايلدى ـ ملائكه معرفتيله عبادينه ايصال ايلدى

s'ENTRE-NUIRE. Se nuire l'un à l'autre *A.* تضارّ *P.* يكديگر با يكديگر گزند رسانيدن ـ گزاييدن *T.* برى برينى ضرره برى برينه ايصال ـ برى برينه غدر ايتمك ـ اوغراتمق ضرر ايتمك

ENTREPAS. Allure d'un cheval, laquelle approche de l'amble *A.* خبب ـ خبيب ـ رملان *T.* قورد يلمه‌سى ـ لينك يلمه‌سى

s'ENTRE-PERCER. Se percer les uns les autres *A.* تطاعن ـ مطاعنة *P.* تواخز ـ يكديگر شنجودن *T.* برى ـ صانجيلشمق ـ دورتشمك ـ برينى صانجيمق

ENTREPOSER. Mettre des marchandises dans un entrepôt *A.* حطّ الاموال فى خلال الطريق المقصود *P.* فرونهادن مال در سمت مقصوده كوندرله‌جك مالى آره *T.* ميان راه مقصود يره ايندرمك || Il a entreposé beaucoup de marchandises dans cette ville سمت آخره كوندرله‌جك قتى كلى اموالى فلان بلده‌يه ايندردى

ENTREPOSÉ. *A.* منحطّ فى خلال الطريق المقصود *P.* درميان آره يره ايندرلمش مال *T.* طريق مقصود فرو نهاده

ENTREPOSEUR. Commis chargé de la garde d'un entrepôt *T.* سمت مقصوده كوندرلمك اوزره آره يره ايندرلمش مالك حفظنه مأمور ـ حافظى

ENTREPÔT. C'est un lieu où l'on met en dépôt des marchandises que l'on veut porter ailleurs *A.* محطّ الاموال فى خلال الطريق المقصود *P.* جاى فرونهادن مال درميان راه مقصود *T.* تجار مالى ايچون آره يتاغى اولان محل

Il se dit aussi, des magasins où sont déposées les marchandises qui se vendent pour le compte du Gouvernement *T.* ميرى انبارى

ENTREPRENANT. Hardi, qui se porte aisément à quelque entreprise *A.* مقدام ـ متعزّم ـ سريع العزم *P.* چالشگر *T.* ايشه صارلدريجى ـ صالدريجى

Il se prend aussi en mauvaise part, et signifie, qui entreprend sur le droit d'autrui *A.* عسوف ـ غدّار *P.* دستدراز جور *T.* تجاوزلق ايدن وتعدّى

ENTREPRENDRE. Prendre la résolution de faire quelque chose *A.* عزم ـ تشبّث ـ تصدّى ـ مباشرت *P.* آهنگ كار كردن *T.* ايشه مباشرت ايتمك ـ ايشه ياپشمق || Entreprendre un voyage سفر عزم ايتمك un bâtiment بنايه عزم ومباشرت ايتمك Entreprendre de traduire un auteur بر تأليفك ترجمه‌سنه عزم ومباشرت ايتمك Ce prince est venu à bout de tout ce qu'il a entrepris فلان حكمدار هر قنغى مصلحته متصدّى اولديغى ـ تشبّث ايتمش ايسه موفق اولدى عزم ايلديكى اموركْ جمله‌سنى ـ كافّهٔ اموره ظفرياب اولمشدر بجردى

Et s'engager à quelque chose à certaines conditions *A.* مقطوعاً

كوترى بازار .T بروجه مقطوعيّت در عهده كردن .P التزام ايله اوزرينه آلمق || Il a entrepris de fournir des vivres pour un tel prix شوفيّات ايله ارزاق وذخاير اعطاسنى بروجه مقطوع التزام ايلدى

On dit, Entreprendre quelqu'un, pour dire, le poursuivre, le persécuter .A تقفّى ـ تسلّط على .P در پس فلان كس فلانك عليهنده ـ بركمسنه‌نك پسند دوشمك .T بودن || Vous courez grand risque d'être malmené, s'il vous entreprend يوريمك فلان كشى عليكه يوربيه‌جك اولور ايسه مصلحتك فنايه وارمق مخاطره‌سى دركار در

Il signifie aussi, rendre perclus .A كسح ـ تخبيل .P عملمانده كردن .T سقطلمق || Il a un rhumatisme qui lui entreprend toute la jambe مبتلا اولديغى وجع مفاصل علتى آياغنى سقطلدى

ENTREPRENDRE SUR, signifie, usurper sur le droit, sur l'autorité, sur la propriété de quelqu'un .A دخل ـ تعرّض ـ تعدّى .P دستدرازى كردن .T طوقنمق ـ تجاوزلق ايتمك || Ce juge entreprend sur la juridiction, sur l'autorité des supérieurs فلان قاضى ما فوقى اولان قضاتك ناحيه‌لرينه وامر حكومتلرينه دخل وتعرّض ايدر ـ دستدرازلق ايدر Il entreprend sur son voisin تجاوزلق ايدر ـ همجوارينه دخل وتعرّض ايدر

ENTREPRIS. .A متصدّى ـ متشبّث .P تصدّى كرده .T تشبّث يا پشلمش ـ مباشرت اولنمش ـ اولنمش

Il est aussi adjectif, et signifie, perclus .A اكسح ـ مخبول .P عملمانده .T سقط

ENTREPRENEUR. Celui qui entreprend à forfait quelque ouvrage .A ملتزم على طريق المقطوعيّة .P بروجه مقطوعيّت در عهده كننده .T كوترى بازار ايله آليجى || Un habile entrepreneur d'édifices بروجه مقطوعيّت التزام بنا ايدر ماهر واستاد بر نجّار قلفه‌سى

ENTREPRISE. Dessein formé, ce que l'on a entrepris .A عزيمت pl. عزايم ـ قصد ـ مقصد pl. مقاصد .P آهنگ .T عزيمت ـ يا پشيلان مادّه V. Enterprendre || Une belle entreprise عزيمت جميله ـ بهيّه hardie عزيمت جسورانه grande عزيمت عظما ـ عزيمت عظيمه ـ glorieuse عزيمت جليله موجب شان وشهرت اولدجق عزيمت جزيله vaste عزيمت وسيعة الغايات ـ عزيمت واسعه chimérique خليا مقصد موهوم وبى ـ مقوله‌سى بر كونه عزيمت موهومه

vaine مقصد لا طايل ـ مقصد باطل اساس Faire une entreprise بر ايشه عزم وقصد ايتمك Former une entreprise بر كونه عزيمتى صحيفهٔ خاطرده نقش وتصوير ايتمك Exécuter une entreprise بر كونه قصد وعزيمتى حيّز فعله اجرا ايتمك ـ كتورمك Venir à bout d'une entreprise حصولنه ـ عزيمت اولنان مصلحتك حصولنه ظفر بولمق عزم وتصدّى اولنان ظفرياب اولمق Manquer son entreprise اجراسنه تشبّث ـ مادّه‌ده دوچار خيبت وخسران اولمق اولنان مقصدك حصولنه ظفرياب اولمامق Mesurer une entreprise à ses forces بركمسنه متصدّى اولدجغى مصلحتى مرتبهٔ قوّتنه تقدير وقياس ايتمك Faire une entreprise de commerce تجارته متعلق بر كونه امره تصدّى ايتمك Placer son argent dans une entreprise de commerce, de finances تجارته وياخود ميرى‌يه متعلق بر كونه امره سرمايه وضع ايتمك

Il signifie aussi, usurpation .A تعرّض pl. تعرّضات ـ تعدّى pl. تعدّيات .P دستدرازى .T صارقنتيلق ـ تجاوزلق || C'est une entreprise contre le droit des gens حقوق ملله ناقض بر نوع تعرّضدر

s'ENTRE-QUERELLER. Se quereller l'un l'autre .A تنازع ـ با يكديگر .P مشاجرة ـ تشاجر ـ مخاصمة ـ تخاصم ـ منازعة ستيزيدن .T بربربله غوغا ايتمك ـ چكشمك || Ils ne font que s'entre-quereller تنازع وتشاجردن خالى دكللر در

ENTRER. Passer du dehors au dedans .A دخول .P درامدن .T ايچرو كيرمك ـ كيرمك || Entrer au port ليمانه كيرمك Entrer en lice مجادله‌يه كيرمك ـ On dit, qu'un chapeau ne peut entrer dans la tête, pour dire, que la tête ne peut entrer dans le chapeau قلپاق باشه كيره‌ميور

On dit figur., qu'il ne faut pas entrer dans le sanctuaire, pour dire, qu'il ne faut pas vouloir pénétrer dans les secrets que les princes veulent cacher حريم اسراره دخول ايتمك ـ مكان محرم ايچنه كيرمك روا دكلدر ـ جائز دكلدر Et qu'il entre de l'ambition, de l'intérêt dans quelque dessein بو مرامده حبّ شان وغرض ومصلحت مخصوصه كيرر

On dit, Entrer en danse, pour dire, s'engager dans une affaire dont on n'a été que spectateur, ou pour dire, Être à son tour d'agir, de parler, d'être mis en jeu .T اويونه كيرمك || C'est à vous à entrer en danse اويونه كيرمكه نوبت سنكدر

Et entrer en religion, pour dire, prendre l'habit de religieux .A

- جامهٔ رهبانی پوشیدن *P.* اخذ الكسوة الرهبانيّة - ترهّب رهبانلق طریقنه کیرمک *T.* بطریقت رهبانی داخل شدن رهبانلق قیافتنی کیمک -

On dit, Entrer en condition, pour dire, entrer au service de quelqu'un *T.* برکمسنه‌نک خدمتنه کیرمک - Entrer en charge, pour dire, prendre une charge *T.* منصبه کیرمک - Entrer en exercice, pour dire, commencer son année d'exercice, quand on est revêtu d'une charge dont l'exercice est alternatif *T.* خدمت نوبتنه کیرمک - نوبته کیرمک - Enter à table, pour dire, se mettre à table *T.* سفره‌ده اوتورمق - Entrer dans le monde, pour dire, commencer à paraître dans le monde *T.* بين الناس اثبات وجود ایتمک - Entrer dans le détail des choses, pour dire, les examiner en détail تفصیله کیرمک - تفصیل حال ایتمک - Entrer en comparaison, en parallèle, pour dire, être mis en comparaison قیاسه کلمک - Entrer en concurrence avec quelqu'un. Devenir son concurrent برکمسنه برکمسنه ایله همخواهلق - ایله رقابت ادّعاسنه کیرمک دعواسنی ایتمک - Entrer dans sa vingtième année. Commencer sa vingtième année سنک یکرمنجی سنه‌سنه داخل اولمق - Entrer en preuve. Entamer une preuve اتیان دلیل صدده کیرمک - وبرهان صددینه کیرمک - Entrer en matière صدده کیرمک - ماده‌یه بداء وشروع ایتمک - Entrer en procès, en guerre, en débats, en dispute, etc. دعوایه وسفره ومنازعه ومجادله‌یه مبادرت ایتمک - Entrer en colère غضبه کلمک - Entrer en négociation مکالمه‌یه مباشرت - مذاکره‌یه مبادرت ایتمک - بازارلغه کیرمک - ایتمک - Entrer en composition, c'est-à-dire, en accommodement صلحه رغبت - مصالحه صددینه کیرمک - سوء ظنه ووسوسه‌یه ایتمک - Entrer en défiance, en soupçon - وسوسه‌یه کیرمک - ذاهب اولمق - Entrer en goût. Commencer à prendre goût à quelque chose برشیئه دادنمق

Entrer, signifie aussi, pénétrer dans quelque chose *A.* نفوذ *P.* در گذشتن *T.* کچمک - ایچنه ایشلمک || Le coup entra bien avant dans les chairs قورشون لحم ایچنه خیلیجه نفوذ ایلدی Ce bois est si dur, que la cognée n'y saurait entrer بو ایچنه - اوطون اول قدر سرد درکه ایچنه بالطه نفوذ ایتمز بالطه ایشلمز

On dit, qu'un bruit entre dans la tête, pour dire, qu'il étourdit *A.* تصديع الراس *P.* درد سر آوردن *T.* باش آغرتمق

Et, dans le même sens, qu'un bruit entre dans les oreilles *A.* تعجيز السامعة *P.* گوشرا بیزار ساختن *T.* قولاغی بیقدرمق

On dit, qu'on ne saurait rien faire entrer dans la tête d'un homme, pour dire, qu'on ne saurait lui rien faire comprendre - فلانک عقلنه هیچ برشیٔ صغدرمنک یولی یوقدر Et qu'on ne peut lui faire entrer une chose dans la tête, pour dire, qu'on ne peut la lui persuader فلان آدمه کلام تأثیر کلام تأثیر ایتدرمک ممکن - ایتدرمک امر محالدر ومتصوّر دکلدر

Entrer dans le sens, dans la pensée d'un auteur, c'est y pénétrer فکرینه وارمق - مؤلفک فکرینه واصل اولمق - Entrer dans les sentimens de quelqu'un, c'est, se conformer à ses sentimens اصولنه - برکمسنه‌نک اصولنه تبعیّت ایتمک - موافقت ایتمک - On dit dans le même sens, Entrer dans les expédiens qu'on propose سرد اولنان تدابیروآرایه موافقت ایتمک - On dit aussi, Vous n'entrez pas dans ma pensée, pour dire, vous ne concevez pas ce que je vous dis ضمیرمی درک - ضمیرمه وارەمیورسک - ایدەمیورسک - Et qu'une chose n'est jamais entrée dans l'esprit, dans la tête, pour dire, qu'on n'y a jamais songé بومثللو حال فکر وخیاله کلمش شیٔ دکلدر - بو فکر خاطر گذارم اولمش شیٔ دکلدر - Il ne m'est jamais entré en pensée qu'il pût manquer à son devoir واجبهٔ حالنی ایفاده تجویز تراخی وقصور ایده‌جکنی ابداً فکر وخیالمه کلمش شیٔ دکل ایدی - Et que cela n'est jamais entré dans la tête de personne, pour dire, qu'il est si absurde, que personne n'en a eu l'idée - عقله کله‌جک معنا دکل ایدی خیال وخاطره کله‌جک معنا دکل ایدی

On dit, Faire entrer quelque chose dans un livre, etc., pour dire, l'y insérer. V. Insérer.

Et qu'une drogue entre dans la composition d'un remède, pour dire, qu'elle y fait partie بو عشب فلان علاجک فلان ترکیبه جزء اولور - ترکیبنه داخل اولور - Et qu'il entre tant de drap, tant d'étoffe dans cet habit بو لباسه شو قدر چوقه ویاخود شو قدر قماش صرف اولنور - Et qu'un auteur, un prédicateur entre bien dans les passions, pour dire, qu'il les exprime bien بو مؤلف وبوواعظ اعراض نفسانیه‌نک تعریفنه مصیبدر

Entrer dans une affaire, c'est, y prendre part مصلحته مداخله

قارشمق - ایتمك

On dit, en parlant d'une affaire d'intérêt, qu'un homme y entre pour tant فلان کشی شو مادّه‌ده شو قدر سهم اعتباریله داخلدر

Entrer dans les secrets, dans les intérêts de quelqu'un بر کمسنه‌نك اسرارینه و امور ومصالح مخصوصه‌سنه محرم اولمق

Entrer dans la douleur de quelqu'un, pour dire, y prendre part اندوه - بر کمسنه‌نك اندوه وکدرینه حصّه‌مند اولمق وکدرینه مشترك اولمق

Entré. *A.* داخل *A.* در آمده *T.* کیرمش

s'ENTRE-RÉPONDRE. Se répondre l'un à l'autre *A.* تجاوب - جوابلشمق *T.* با یکدیگر جواب رسانیدن *P.* مجاوبة - بری برینه جواب دوندرمك

s'ENTRE-SECOURIR. Se secourir mutuellement *A.* تعاون - با یکدیگر - با همدیگر دستگیری کردن *P.* تظاهر - تناصر بری برینه یاردم ایتمك - یاردملشمق *T.* یاوری نمودن || Les troupes sont bien postées pour s'entre-secourir عسکر لدی الحاجه تعاون وتظاهره آماده اولمق صورتیله تعبیه وترتیب اولنمشدر

ENTRE-SOL. Logement pris sur la hauteur d'un étage *A.* غرفة pl. غرف pl. غرفات - علویّة *P.* فرواره *T.* شروان || Un entre-sol obscur غرفهٔ مظلمه - قرانلقلو شروان - bien éclairé روشن وضیا دار بر غرفه

s'ENTRE-SUIVRE. Aller de suite l'un après l'autre *A.* تلاحق - تتابع - توالی - تتالی *P.* در پی یکدیگر آمدن *T.* بری بری آردنجه اولمق - بری آردنجه یوریمك || Les jours et les nuits s'entre-suivent لیل ونهار تتابع وتلاحق ایدر

ENTRE-TEMPS. Intervalle de temps qui s'écoule entre deux actions *A.* خلال - خلال المدّة *P.* میانهٔ هنگام *T.* آره - وقت آره‌سی - آره‌لق - اثنا || Je n'ai fait qu'aller et venir, dans cet entre-temps vous êtes arrivé بن همان واروب اول - کلمشیدم اول خلالده سن دخی واصل اولدك || Il profita de l'entre-temps خلال مدّتی وسیلهٔ فرصت اول وقتك آره‌سنی نعم الفرصة اتّخاذ - اتّخاذ ایلدی ایلدی

ENTRETENIR. Arrêter et tenir ensemble *A.* ضبط *P.* گرفتن - داشتن *T.* طوتمق || Cette pièce de bois entretient toute la charpente آغاج پاره‌سی تخته‌لرك جمله‌سنی ضبط ایدر - Dans ce sens on dit aussi, S'entretenir. *A.* ضبط احد - طوتار بری برینی طوتمق *T.* با یکدیگر گرفتن *P.* هما الآخر || Ces deux pièces de bois s'entretiennent بو ایکی آغاج بری برینی ضبط ایدر

Entretenir, signifie aussi, tenir en bon état *A.* وقایة - در خوشحالی داشتن *P.* وقایة فی حسن الحال - محافظة - ایو حالده طوتمق - قورتمق *T.* || Entretenir un bâtiment, un jardin, les ponts, les chaussées, les chemins بنایی وباغچه‌یی وکوپریلری وقالدرملری ویوللری حسن حال اوزره محافظه ووقایه ایتمك

Et faire subsister, faire continuer dans un certain état *A.* وقایة علی - وقایة علی حال الدوام - وقایة علی حال البقا - باقی وبر قرار داشتن *P.* ابقا - وقایة - حال الاستمرار خللدن - باقی وبر قرار طوتمق *T.* مستمرّ وبر دوام داشتن || Entretenir le commerce معاملات تجارتی صاقندرمق || Entretenir la paix, l'amitié رابطهٔ صلح ومصافات وشیرازهٔ حبّ وموالاتی حال بقا ودوام اوزره وقایه ایتمك || Entretenir la correspondance dans les pays étrangers ممالك اجنبیه‌ده مکاتبه‌یی مستمرّ وبر دوام طوتمق || Entretenir bonne correspondance avec ses alliés دول متفقین ایله رابطهٔ موالفتی خللدن وقایه ایتمك رابطهٔ محبّتك - ابقاسنه سعی ایتمك || Entretenir des peuples dans l'erreur خلقی حال ضلالده ابقا ایتمك || Entretenir le feu آتشی حال بقا ودوام اوزره وقایه ایتمك

On dit, Entretenir un homme d'espérance, de belles paroles, pour dire, l'amuser en lui promettant beaucoup de choses بر آدمی آمال بیهوده وکلمات خوش آینده ایله تعلیل ایتمك وکلمات خوش آینده ایله آویدوب اکلندرمك -

On dit aussi, Entretenir ses pensées, ses rêveries, pour dire, méditer, rêver افکار وخیالات مخصوصه‌سنه وتخیّلات منامیّه‌سنه استغراق ذهن ایتمك

Il signifie aussi, fournir les choses nécessaires à la subsistance *A.* ادارة النفقة والمؤنة - رؤیة المؤنه - برزیق - انفاق *P.* اسباب لازمهٔ پرورش دادن - روزیٔ در روزه دادن *T.* ازقلندرمق - بسلمك - کچندرمك || Entretenir ses enfans بر کمسنه کندو اولادینك مؤنت لازمه‌لرینی رؤیت || Entretenir une armée اردویی ترزیق وانفاق ایتمك

Entretenir un enfant au collége اردوبك مؤنت لازمەسنی كورمك ـ ايمك مكتبده اولان برطفلك مؤنت لازمەسنی اداره ايتمك ـ On dit aussi, S'entretenir, dans le même sens ـ روزئ هر روزه *P.* تعيّش ـ تدارك المؤنة ـ ارتزاق *A.* كچنمك *T.* اسباب لازمهٔ پرورش داشتن ـ تدارك كردن عرض ـ بسلنمك || Il a de quoi s'entretenir honnêtement ووفاربله تعيّشه مقتدر در Je donne tant à mon valet, pour s'entretenir خدمتكارمه مؤنت لازمەسنی تدارك ايچون شو قدر اقچه ويررم

S'entretenir. Se conserver *T.* كندوبی ـ وقايه اولنمق بو وقايه ايتمك || Cette femme s'entretient toujours fraîche خاتون طراوت ونضارتنی على حالها وقايه ايدر Des chevaux qui s'entretiennent gras كندولربنی حال سمن اوزره وقايد ايدن آتلر L'union ne s'entretient pas long-temps entre des personnes qui ont des intérêts contraires برلربله بری اغراضلری ضدّ اولان كسان بيننده رابطهٔ اتّحاد ووفاق وقايد اولنمز

On dit, Entretenir un grand train, un grand équipage, pour dire, avoir beaucoup de valets, de chevaux, etc. كليتلو خيل كليتلو قپو خلقی صاحبی اولمق ـ وحشم صاحبی اولمق ـ كليتلو دارات قوللنمق ـ

On dit, Entretenir une femme, pour dire, faire subsister une femme avec laquelle on est en commerce *A.* اتّخاذ المرئة بالمتعة اجرت ايله اوطدلق طوتمق *T.* بر وجه متعد زن داشتن *P.*

Entretenir. Parler à quelqu'un *A.* سوق الكلام ـ تكلّم *P.* حرف زدن ـ گفتاربدن ـ گفتن *T.* لاقردی ـ سويلمك صحبت ايتمك ـ ايتمك || Je l'ai entretenu familièrement dans son cabinet خلوتخانەسنده طرح تكلّف ايله لاقردی ايتدم Il faut chercher l'occasion pour s'entretenir de cette affaire بو مصلحتی سويلشمك ايچون فرصتنی بولمق ـ بر وقت مناسب آرەمق كركدر ـ اقتضا ايدر ـ On dit, S'entretenir, dans le même sens *A.* مخاطبة ـ محادثة ـ مكالمة ـ سويلشمك *T.* با يكديگر سخن زدن *P.* محاورة ـ مباحثة ـ بحث ايتمك ـ صحبت ايتمك ـ || Les amis s'entretiennent par lettres بين الاحبا بالمكاتبه مخاطبه ومحادثه اولنور S'entretenir de propos frivoles كلمات باطله ايله سويلشمك كلمات بيهوده ايله محادثه ايتمك ـ S'entretenir de quelqu'un فلاندن بحث ايتمك S'entretenir de ses propres pensées افكار وملاحظات مخصوصەسندن بحث ايتمك S'entretenir de Dieu اوصاف جليلهٔ جناب ربّ الاربابدن بحث ايتمك

ENTRETENUE. Femme qu'on entretient, et avec laquelle on est en commerce *A.* مستأجرة بطريق المتعة *T.* اجرتلو اوطدلق

ENTRETIEN. Subsistance *A.* نفقة pl. نفقات ـ مؤنة ـ معاش ـ كفاف النفس *P.* روزئ هر روزه ـ روزی *T.* خاندسنك اولوش || Il dépense tant pour l'entretien de sa maison نفقات لازمەسيچون شو مقدار اقچه صرف ايدر Fournir à l'entretien d'une armée بر اردونك مالزمهٔ مؤنتنی اعطا ايتمك

Il signifie aussi, ce que l'on dépense pour entretenir une chose en bon état *A.* مصارف التعميرات ـ Et ce qu'on donne à son domestique pour subsister *A.* اجرة المعاش *T.* كچنمه اقچەسی

Entretien. Conversation *A.* محاورة pl. محاورات ـ مذاكرة pl. مذاكرات ـ مباحثة pl. مباحثات *P.* سروا *T.* صحبت || Entretien familier محاورهٔ بی تكلّفانه sérieux مذاكرهٔ مهمّه Il eut un grand entretien avec lui فلان ايله مفصّل ومشروح صحبتمزك بر مذاكرەسی وار ايدی Il interrompit notre entretien محاورەمزی انقطاعنه سبب اولمشدر Il trouble notre entretien اخلال ايدر

On dit d'une personne, d'une chose dont tout le monde parle, qu'elle fait l'entretien de toutes les sociétés مبحث كافّهٔ مجالس ومحافلدر

Entretiens spirituels. Il se dit des discours de piété que les ecclésiastiques font dans des assemblées *A.* مباحث دينيّة ـ مذاكرات دينيّة

ENTREVOIR. Voir en passant et imparfaitement, faute d'attention *A.* الماح النظر *P.* نيم نگاهيدن *T.* چالوب آلمه كورمك || Le témoin n'a pu reconnaître le meurtrier, parcequ'il n'avait fait que l'entrevoir شهادت ايدن كمسنه قاتلی الماح نظر ايله رؤيت ايتمش اولديغندن تشخيصنه قادر اولەمدی

Et voir imparfaitement à cause de l'éloignement de l'objet, des ténèbres, etc. *A.* نظر فاتراً *P.* كم ديدن *T.* خيال ميال سزر مزر كورمك ـ كورمك || Il ne voit pas distinctement, il ne fait qu'entrevoir نقای بصری اولميوب فاتراً نظر ايدر

Il se dit aussi des vues de l'esprit *A.* فرق وتميز بالقرينة

خیال میال - قرینه ایله سزمک T. بقرینه شناختن P. سزمک || J'ai entrevu les desseins, les intentions d'un tel فلانک مقاصد ومنویاتنی قرینه ایله سزدم Nos lumières sont si faibles, que nous ne faisons qu'entrevoir la vérité عقل بشر بغایت قاصر اولدیغندن حقایق احوالی فرق وتمییزدن عاجز در - حقایق احوالی خیال میال سزر

S'entrevoir. Avoir une entrevue A. تلاقی - ترایی P. بهم آمدن T. بولوشمق - کوروشمک || Pour accommoder leurs affaires, il faudrait qu'ils s'entrevissent مصلحتلرینه رابطه ویرمک ایچون بری برلریله کوروشمکه محتاجدرلر Ils s'entrevirent dans une telle maison ملاقی - فلان خانده تلاقی ایتمشلر در اولمشلر در

ENTREVUE. Rencontre concertée entre deux ou plusieurs personnes pour se voir A. مواصلة - ملاقات بالمواعدة - ملاقات سوزی بر - بولشمه T. بهم رسی P. مواصلة بالمواعدة - بر کوروشمه - ایدرک بولشمه || Ils ont eu plusieurs entrevues بر قاچ دفعه - قاچ دفعه بالمواعده ملاقاتلری واقع اولمشدر کوروشدیلر La première entrevue se passa en complimens اوّلکی اوّلکی مجلس - ملاقات مراسم عادیهٔ اکرامدن عبارت ایدی ملاقاتلری طرفیندن تأدیهٔ رسوم خاطرنوازی واکرام ایله گذران ایلدی Demander une entrevue استدعای ملاقات - تواعد ملاقات ایتمک Convenir d'une entrevue ایتمک وقت ملاقاتی بالمواعده تعیین ایتمک

ENTR'OUÏR. Ouïr imparfaitement A. قرع بالسمع P. گوش گذار شدن T. قولاغه چالنمق || J'ai entr'ouï sa voix صداسی سسی - صداسی گوشگذارم اولمشدر - سمعمه قرع ایلدی قولاغمه چالندی

ENTR'OUVRIR. Ouvrir à demi. V. Entre-bailler.

S'entr'ouvrir A. انشقاق P. شکاف پذیرفتن - شکافته شدن T. یارلمق || La terre s'entr'ouvre ارض منشق اولور Une voûte qui s'entr'ouvre مایل انشقاق اولان قبّه

Il se dit aussi des fleurs A. تفقّح P. نیم شکفتن T. یاری آچلمق || Les roses commencent à s'entr'ouvrir کللر یاری آچلمغه باشلادی

Entr'ouvert. A. منشق P. شکافته T. یارلمش A. متفقّح P. نیم شکفته T. یاری آچلمش

ENTURE. L'endroit où l'on passe une ente A. موضع الغرز P. جای غرز T. آشی یری

ÉNULA-CAMPANA. Plante. V. Aunée.

ÉNUMÉRATIF. Qui énumère A. عددی P. شماری T. صاییجی مخصوص

ÉNUMÉRATION. Dénombrement A. تعداد P. شمار T. صاییلش - صایمه || La simple énumération de ses conquêtes fait son éloge فتوحات جلیلهنک یالکز تعداد وشماری مظهر اولدیغی نعت ومدحنه کافیدر

ÉNUMÉRER. Dénombrer A. عدّ - تعداد - احصا P. شمردن T. صایمق || Il a bien énuméré toutes ces circonstances وقوعه کلان کافّهٔ احوالی یکان یکان تعداد واحصا ایلدی

ENVAHIR. Usurper, prendre par force, par fraude A. غصب - اغتصاب - اختلاس P. ربودن T. قاپمق - فضولی آلمق || Envahir un État ملکی اوردهٔ قبضهٔ - ملکی غصب ایتمک اغتصاب واختلاس ایتمک Il a envahi mon bien, ma terre ربودهٔ دست تغلّب - مالمی وچفتلکمی غصب ایلدی فضولی آلدی - ایلدی Envahir la puissance, l'autorité قوّت فضولی - سلطانیدیی وحکومتی غصب واختلاس ایتمک آلمق

ENVAHISSEMENT. Action d'envahir A. غصب - اغتصاب P. ربودگی T. قاپمه - قاپش || L'envahissement d'une province بر مملکتک اغتصابی

ENVELOPPE. Ce qui sert à envelopper A. ظرف pl. ظروف P. پوشیده T. قاب || L'enveloppe d'un paquet تحریرات بوغچهسنک ظرفی Ôter, défaire l'enveloppe ظرفی فکّ وفسخ ایتمک Papier d'enveloppe ظرفلق کاغد Sur l'enveloppe était écrit, à Monsieur... ظرفک اوزرنده فلانه واصل اوله دیو... محرّر ایدی - Écrire sous l'enveloppe de quelqu'un, veut dire, mettre sous l'adresse de quelqu'un des lettres qui sont pour un autre اوزری آخرک اسمنه یازلمش بر ظرف ایچنه مظروفاً ارسال مکاتیب ایتمک

Il signifie, en termes de fortifications, un ouvrage qui en couvre, qui en défend un autre A. مترسة P. سپر T. سپر || Première, seconde enveloppe اوّلکی وایکنجی سپر

ENVELOPPEMENT. Action d'envelopper. V. ce mot.

ENVELOPPER. Couvrir une chose d'une autre chose qui s'applique exactement sur la première A. لفّ - طیّ - اغشا P. در پیچانیدن - پوشیدن T. بر شیئک ایچنده - صارمق || Envelopper des marchandises تجّار مالنی لفّ بوریمک

وطی ایتمك Envelopper des confitures sèches dans du papier سکربات یابسه کاغد ایچنده صارمق

Il s'emploie par analogie en d'autres phrases *A.* تغطیة ـ اغطا *P.* پوشانیدن *T.* قپلایوب بوریمك ‖ Tout-à-coup une noire tempête enveloppa le ciel بغتةً ظهور ایتمش بر تندباد عظیم روی سمایی اغطا ایلدی Un tourbillon de poussière forme un épais nuage qui couvre le ciel, et qui enveloppe tout le camp گردباد غبار روی سمانك ستربنی موجب واردونك دائراً ما دار اغطاسنی مستوجب اولەجق بر سحاب کثیف احداث ایتدرر Cette mer est souvent enveloppée de vapeurs sombres فلان دریا غالب حالده ابخرهٔ مظلمه ایله پوشیده در

Il signifie aussi, cacher, déguiser *A.* توریة ـ ستر *P.* پوشیدن *T.* اورتمك ‖ Les poètes ont enveloppé la vérité sous des fables شعرا حقیقت احوالی زیر پردهٔ افسانده ستر وتوریه ایتمشلر در Il enveloppe à dessein sa pensée فکرینی قصداً وعمداً توریه ایدر ـ On dit, Envelopper quelque chose, quand on raconte en paroles couvertes et honnêtes quelque chose de trop libre بر مادّه‌یی علی طریق التوریه افاده ایتمك باشی اورتیلی اولەرق نقل ایتمك ـ

Il signifie, en termes de guerre, environner, entourer *A.* احاطة *P.* گردا گرد بستن ـ تکنیف ـ احاطة دائراً ما دار ـ *T.* اطرافنی جب جوره قوشاتمق ـ اطرافنی چویرمك ـ قوشاتمق ‖ Envelopper l'ennemi de toutes parts دشمنی دائراً ما دار احاطه دشمنی هر طرفدن قوشاتمق ـ ایتمك Il faut envelopper cette hauteur بو دپه‌یی احاطه وتکنیف ایتمك اقتضا ایدر

Envelopper. Comprendre avec d'autres. Il ne se dit que des choses fâcheuses *A.* تخلیط ـ تشمیل *P.* با هم در گرفتن *T.* ایچنه طولاندرمق ـ ایچنه قاتمق ‖ On l'a enveloppé mal à propos dans cette affaire, dans ce crime فلانی بو مصلحت ایچنه وبو جرم وتهمت ایچنه بیوجه تشمیل وتخلیط بیوجه طولاندردیلر ـ ایتمشلر در

S'envelopper. *A.* انطوا ـ التفاف ـ التیاث *P.* پیچیدن *T.* بورنمك ـ صارلمق ‖ S'envelopper le doigt avec du linge پرمغه بز صارمق S'envelopper la tête avec une serviette باشه مقرمه صارمق S'envelopper dans son manteau قپود ایچنده بورنمك منطوی اولمق ـ

Enveloppé. *A.* مظروف ـ ملفوف ـ مطویّ *P.* پیچیده *T.* صارلمش *A.* مغطا *P.* پوسیده *T.* قپلانمش *A.* متواری *P.* پوشیده *T.* اورتلمش ـ اورتولی *A.* محاط *P.* گردا گرد بسته *T.* اطرافی قوشادلمش *A.* مختلط ـ مشتمل *P.* با هم در گرفته *T.* ایچنه طولانمش

On dit, Discours enveloppé, un discours où l'on donne plus à entendre qu'on ne dit *A.* کلام ذو التوریة *P.* سخن سر *T.* پوشیده قپانق سوز ـ باشی اورتولی لاقردی

On dit d'un homme dont les idées sont confuses, que c'est un esprit enveloppé *A.* ملتبس الذهن *P.* پوشیده ذهن *T.* ذهنی قپانق

ENVENIMER. Infecter de venin *A.* القاء ـ ایداع السمیّة *P.* زهرناك کردن ـ شرنگ آلود کردن *T.* آغو قاتمق ‖ On prétend que les crapauds enveniment les herbes en y répandant de la bave آغوبه بیلاشدرمق ـ قره قوربغه آغزی کپوکیله نباتاته ایداع سمیّت ایلدیکی منقولدر

On dit figur. Envenimer une plaie, pour dire, la rendre plus douloureuse *A.* افساد الجراحة *P.* زخمرا تباهیدن *T.* یاره‌یی آزدرمق Envenimer un récit, pour dire, lui donner un sens odieux حکایه‌یه القای سمّ ردائت ایتمك Envenimer l'esprit de quelqu'un, pour dire, l'aigrir, l'irriter فلانك درونده القای درونی زهر آلود خشم ـ سمّ خشم وحدّت ایتمك وحدّت ایتمك

Envenimé. *A.* مسموم *P.* زهر آلود ـ شرنگ آمیز *T.* سمّیتلو ـ زهرلو ـ

Figur. ‖ Langue envenimée *A.* لسان لدیغ *P.* زبان زهرناك *T.* زفیرلو دیل Discours envenimé کلام دلدوز زهرلو سوز ـ سمّیت آلود

ENVERGUER. Attacher les voiles aux vergues *T.* یلکن آندنیه یلکنلری آندنه جیبوقلرینه باغلمق ـ باغلمق

ENVERGURE. Arrangement des voiles avec les vergues et les mâts *T.* کمی یلکنلرینك آندنه جیبوقلری اوزرینه دوزلشی

Et l'étendue qu'il y a entre les deux extrémités des ailes déployées d'un volatile *A.* بعد الجناحین المرفرفین *P.* درازئ دو بال گسترانیده *T.* یایلمش ایکی قناد اوزونلغی ‖ Il y a des volatiles qui ont jusqu'à vingt-cinq pieds d'envergure بعض طیور وار در که یایلمش ایکی قنادلری اوزونلغی شو قدر ذراعدر

ENVERS, préposition. À l'égard de... *A.* الى ـ ل *P.* در ـ باره *T.* حقنده ـ طرفنده || Charitable envers les pauvres فقرا حقنده مشفق ومرحمتكار Pieux envers Dieu متعبّد الى الله Ingrat envers son bienfaiteur ولي نعمتي حقنده ارتكاب كفران ايتمش بركمسنه Traître envers sa patrie وطني حقنده خائن

On dit, Je vous servirai, je vous défendrai envers et contre tous هر كيم اولور ايسه اولسون آنك حقنده وآنك خلافنده بوربيدرك سكا ايفاى لازمهٔ خدمت واداى وجيبهٔ مددكارى واعانت ايلمكدن فارغ اولدجق دكلم

ENVERS. Le côté le moins beau d'une étoffe *A.* جهت معكوسة *P.* روى باژگون *T.* ترس يوز || Voilà l'endroit de cette étoffe, voilà l'envers اشته بوقماشك يوزى بو وجهت معكوسدسى — On appelle, Étoffe à deux envers, celle dont les deux côtés sont également beaux *A.* متساوى الوجهين *P.* دو رويش ـ بو در *T.* ايكى يوزى بر يكسان

À l'envers. Cette expression a différentes significations: Mettre à l'envers, c'est mettre du mauvais côté de l'étoffe *A.* مقلوباً ـ معكوساً ـ من جهة المعكوس *P.* جاعباً ـ واژ گونه *T.* ترسنه || Il mit son manteau à l'envers قپودينى معكوساً تلبّس ايلدى قپودينى ترسنه كيمشدر ـ

Tomber à l'envers. C'est tomber sur le dos *A.* سقوط مستلقياً *P.* بر پشت افتادن *T.* آرقه اوزرينه دوشمك

On dit, Les affaires de tel homme vont à l'envers, pour dire, qu'elles vont mal فلانك امور واحوالى معكوس وسرنگون ترسنه واريبور ـ امور واحوالى عكسنه واريبور ـ اولمقده در — On dit; qu'un homme a l'esprit à l'envers, pour dire, qu'il l'a faux *A.* معكوس العقل *P.* كج عقل ـ كج انديش *T.* عقلى ترس بر آدم — On dit aussi, Cet accident lui a mis la tête à l'envers, pour dire, lui a troublé l'esprit بو كيفيت پريشانئ ذهننه ـ فلانك عقلنى مختل وپريشان ايلدى سبب اولمشدر

ENVI. Il ne se dit qu'en cette façon de parler, À l'envi, et signifie, avec émulation, avec désir de se surpasser l'un l'autre *A.* على وجه التفاضل ـ بفكر التمازى *P.* باهمديگردعواى ـ برى برلرندن اوست كلمك سوداسيله *T.* برترى كنان برى برلريله غيرته دوشدرك || Ils travaillent à l'envi برى برلريله تفاضل وتمازى سوداسيله كوشش واقدام ايدرلر ـ برى برلريله غيرته دوشدرك چالشورلر

ENVIE. Chagrin qu'on ressent du bonheur d'autrui *A.* حسد *P.* رشك *T.* قسقانمه || Envie maligne حسد خباثت آلود Envie secrète حسد مكنون Être rongé d'envie خارخار رشك وحسد ايله محكوك الفؤاد اولمق Sa bonne fortune lui attire l'envie de tout le monde مظهر اولديغى دولت واقبال نفسى حقنده كمال بختيارى واقبالى ـ مستجلب حسد كافهٔ انام اولديور Exciter l'envie تقريبيله هدف تير حسد كافة الانامدر تحريك حسد ايتمك Son mérite est au-dessus de l'envie ذاتنده مركوز اولان مايهٔ لياقت واهليت اصابت نظر حسوددن دورادور در Il ne peut voir personne dans la prospérité sans lui porter envie در كسك اقبالنى عين حسد ايله مشاهده ايدر

On dit, Faire envie, pour dire, donner de l'envie, exciter l'envie *A.* ايجاب الحسد *P.* رشك آوردن *T.* قسقانمه كتورمك محل حسد اولمق || Il vaut mieux faire envie que pitié محل مرحمت اولمقدن ايسه محل حسد اولمق يكدر — Et figur. || Le serpent de l'envie a sifflé dans son coeur شيطان لعين فلانك قلبنه نفخ رشك وحسد ايتمشدر

Et proverb. Les envieux mourront, mais non jamais l'envie ارباب حسد هلاك اولور لكن رشك وحسد ابدى دائم وباقيدر

Porter envie à quelqu'un. C'est souhaiter un bonheur pareil au sien. V. Envier.

ENVIE. Désir, volonté *A.* رغبت ـ اشتياق pl. اشتياقات pl. رغبات *P.* خواهش ـ آرزو ـ هوس *T.* استك ـ اوزلمه || Avoir une extrême envie de savoir, d'apprendre علم ودانشه وتحقيق احواله مبالغه اوزره مشتاق وهوسكار اولمق Avoir envie de dormir, de manger, de parler اكل طعامه ونومه وتكلمه راغب وهوسكار اولمق Je n'ai nulle envie de vous nuire سنى اضراره بر درلو آرزوم يوقدر Je brûle d'envie de vous revoir بركره دخى مظهر ديدارك اولمق امنيه‌سيله درونمده آتش آرزو واشتياق مشتعل وفروزان اولديور L'envie de voyager lui a passé سفر وسياحته دائر هوسى بر طرف اولدى صاودى ـ

On dit, Passer son envie de quelque chose, pour dire, satisfaire le désir qu'on a d'une chose *A.* استيفاء الحظ *P.* دلسير بركمسنه فلان شيئده هوسنى آلدق *T.* هوس وآرزو گشتن

– Et l'envie lui en est passée اول خصوصده استیفای حظّ ایتمش هوسنی آلدی ـ اولدی

Envie de femme grosse. Le désir subit et désordonné que quelques femmes grosses ont de certaines choses A. وحام P. آرزوی آش برده T. زن آبستن

ENVIEILLIR. Faire paraître vieux A. وضع فی صورة المسنّ احتیار T. درصورت کهنسالی نمودن ـ همحال پیرساختن P. کوسترمک || Cet ajustement l'envieillit بو قیافت فلانی احتیار کوسترر

ENVIER. Être attristé des avantages d'autrui A. حسد ـ حسد ـ قسقانمق T. حسد بردن ـ رشک آوردن P. تحسید ایتمک || Tout le monde l'envie فلانه جمیع ناس حسد ایدر Envier le bonheur d'autrui آخرک بخت واقبالنه حسد ایتمک Les grands, les favoris sont ordinairement enviés کبار قوم وقرنای مطمح انظار حسّاد درلر ـ سلطنت عادتا محسود الاقراندرلر آماج سهام رشک حسد اولو کلمشلر در ـ

Envier. Souhaiter pour soi-même un bonheur pareil à celui d'un autre A. تغبط ـ غبطة P. بژمان خوردن T. کونی جکمک || Je voudrais bien être aussi indépendant que vous, j'envie votre bonheur سنک کبی خود سر اولمغه آرزوم وار ایدی بو بابده بژمانکش ـ بو بابده بختکه غبطه ایدرم وغبطه خورم

Il signifie aussi, désirer A. اشتیاق P. آرزو ـ خیشیدن کشیدن T. اوزلمک ـ امرنمک || Voilà le poste du monde que j'envierais le plus جهانده جملهدن زیاده مشتاق وارزومند اولدیغم مسند اشته بو در V. aussi, Désirer.

Envié. A. محسود P. رشکناک T. قسقانلمش A. مغبوط P. آرزو کرده A. مشتاق P. بژمان کشیده T. کونی چکیلان T. اوزلنمش ـ امرنلمش || Une charge bien enviée محسود حسرت الاقران والامثال برمنصب ـ الاقران اولان برمنصب

ENVIEUX. Qui a de l'envie A. حاسد pl. حسّاد ـ حسود P. رشکین T. قسقانج || Un esprit envieux مزاج حسد آلود Un envieux n'a jamais de repos حسودده ابدی راحت قلب اولمز Les envieux sont toujours tourmentés ارباب حسد دائما عذاب دائما معذبدرلر ـ قلبه مبتلا درلر

ENVIRON. À peu près A. تقریبا P. همان ـ تقریبی T. قدر ـ نزدیک ـ مقداری || Il y a environ dix ans تقریبا اون سنه در Son armée était d'environ mille hommes عسکری تقریبا بیک نفردن عبارت ایدی ـ بیک نفر قدر ایدی

ENVIRONNER. Entourer, enfermer A. احاطة ـ تکنیف P. گرداگرد بستن T. قوشاتمق ـ اطرافنی چویرمک || Environner une ville de murailles بر بلده‌نک چوره‌سنی سور بلده‌نک اطرافنه دیوار چویرمک ـ ایله احاطه ایتمک Les ennemis environnaient la place دشمن عسکری قلعه‌یی احاطه ایدر ایدی – Et figur. || Les dangers l'environnaient de toutes parts مهالک ومخاطرات اطراف اربعه‌سنی احاطه اطرافنی المشیدی ـ ایدر ایدی Les malheurs qui l'environnent اطرافنه مستولی ـ اطرافنی احاطه ایتمش مصایب وآلام اطرافنی اولمش آفات واکدار Il est environné de flatteurs اطرافنی ارباب تملق ومداهنه ایله ـ مداهنلر ایله محاطدر اطرافنی احاطه ایتمش پرتو L'éclat qui l'environne قوشادلمشدر جوانب اربعه‌سی رخشان اجلال Il est environné de gloire انوار پر فروغ ابهت واجلال ایله محاطدر Cette affaire est environnée d'épines بو ماده هر طرفدن خار آزار ایله محاطدر بو ماده‌نک هر طرفی پر خار عسر وصعوبتدر ـ

Environné. A. محاط P. گرداگرد بسته T. اطرافی ـ قوشادلمش اطرافی چویرلمش ـ قوشادلمش

ENVIRONS. Lieux d'alentour A. pl. اکناف ـ حوالی ـ اطراف ـ نواحی P. پیرامن T. چوره || L'armée se logea aux environs de la place عسکر قلعه‌نک اطرافنده نصب خیام قرار ایتمشدر On a publié cette ordonnance dans tous les environs بو فرمان بالجمله اطراف ونواحی‌یه نشر اولنمشدر

ENVISAGER. Regarder une personne au visage A. مشاهدة ـ وجاها رؤیت P. روبرو نگرستن ـ نگریدن T. یوزه باقمق || Dès que je l'eus envisagé, je le reconnus فلانی مشاهده ایلدیکم فلانی وجاها رؤیت ـ عقیبنده کیم اولدیغنی تشخیص ایلدم ایلدیکمده در حال کیم اولدیغنی بیلدم Je n'oserais seulement l'envisager یوزینه باقمغه بیله جسارت ایده‌مم

Il signifie figur., considérer, et se dit des choses que l'on considère sous un certain aspect A. نظر P. دیدن ـ نگریدن T. باقمق || Cette action est belle, si vous l'envisagez de ce côté ـ بو ایش اول جهتدن نظر اولنسه حسندن خالی دکل اول جهتدن باقلدیغی حالده مستحسندر Le sage n'envisage pas les richesses comme un bien عاقل اولان کشی مال مال وثروت نظر عاقلده ـ وثروتی نظر اعتبار ایله کورمز مال وثروتی دیدهٔ رغبت ایله ـ بر شیٔ مرغوب عدّ اولنمز

Envisager l'avenir, la mort, les tourmens, le péril, la pauvreté, sans en être ému کورمز احوال مستقبلهیه وحال مماتنه وعقوبات وتنکیلاتنه ومهالکك ومخاطراتنه وفقر وفاقه‌یه طمانینت قلب ایله نظر ایتمك Envisager les suites d'une affaire مستتبعاتنه ـ مصلحتك نتایج ومستتبعاتنه نظر ایتمك عواقب مصلحته نظر ایتمك ـ بصر بصیرت ایله نظر ایتمك

ENVISAGÉ. *A.* مشهود ـ مرئی وجاهاً *P.* رو برو نگریده *T.* باقلمش *A.* منظور *P.* دیده *T.* یوزه باقلمش

ENVOI. Action par laquelle on fait transporter une chose d'un lieu à un autre. Il se dit particulièrement des marchandises *A.* ارسال pl. ارسالات *P.* فرستادگی *T.* ارسالیّه ـ کوندرمه || Cette marchandise est de bon débit, on en a déjà fait deux envois à... فلان متاع سهل الرواج اولدیغی ملابسه‌سیله بو آنه قدر اول مالدن فلان طرفه ایکی ارسالیّه ابتدیلر

s'ENVOILER. Il est synonyme de se déjeter. V. ce mot.

s'ENVOLER. S'enfuir en volant *A.* طیران ـ طیرورت *P.* پریدن *T.* اوچمق || Le moindre bruit fait envoler les canards جزئی بر طاقردی اوردکلرك طیرانه باعث اولور

Figur. || Le temps s'envole, c'est-à-dire, passe rapidement وقتلر کبرق الخاطف سریع ـ وقت وزمان سریع الطیراندر وقتلر سریع الطیران ودفعی الذهاب اولدیغی ـ المرور در L'âge, les plaisirs s'envolent سنّ انسانك وتلذذات ظاهر در سرعت ـ نفسانیّه‌نك سرعت جری ومروری درکار در طیرانی درکار در

ENVOLÉ. *A.* طایر *P.* پریده *T.* اوچمش

ENVOYER. Faire en sorte qu'une personne aille, ou qu'une chose soit portée en un certain lieu *A.* ارسال ـ بعث ـ ابعاث تسییر ـ تسبیل *P.* فرستادن ـ روانیدن *T.* کوندرمك || Envoyer du secours dans une place قلعه‌یه امداد کوندرمك Les ennemis envoyèrent reconnaître la place دشمن قلعه‌نك کیفیّت حالنی کشف ومعاینه ضمننده آدملر ارسال ایلدی Envoyer faire compliment اداى رسم تبریك ضمننده آدم تبریکه کوندرمك ـ کوندرمك ـ On dit, Envoyer en l'autre monde, pour dire, faire mourir *T.* آخرته کوندرمك ـ Il se dit aussi dans les choses morales || Les biens et les maux que Dieu nous envoie ارسال الهی اولان نعم وآفات Dieu nous a envoyé de la pluie الله تعالی بزه باران ارسال ایلدی ـ On dit aussi, Le vin envoie des fumées à la tête خمر دماغه اصعاد بخار ایدر ـ ارسال بخار ایدر

ENVOYÉ. *A.* مرسل ـ مرسول ـ مبعوث *P.* فرستاده ـ روانیده *T.* کوندرلمش

Il se dit aussi, d'un ministre envoyé d'un prince auprès d'un autre prince; et c'est un grade inférieur à celui d'ambassadeur *A.* سفیر متوسّط الرتبة *P.* فرستاده ـ رتبه میان *T.* فرستادهٔ اورته ایلچیسی || Envoyé extraordinaire فوق العاده اورته ایلچیسی Il n'y a point d'ambassadeur de tel Prince en cette Cour, il n'y a qu'un envoyé فلان دولتك فلان دولتده بیوك ایلچیسی اولمیوب انجق بر اورته ایلچیسی وار در

ÉPACTE. Nombre de jours qu'on ajoute à l'année lunaire, pour l'égaler à l'année solaire *A.* خمسة مسترقة *P.* پنجهٔ دزدیده

EPAGNEUL. Espèce de chien dont la race vient d'Espagne *A.* کلب اندلسیّ *P.* سگ اندلسی *T.* اندلس کوپکی

ÉPAIS, se dit d'un corps solide considéré par rapport à sa profondeur *A.* ضخم ـ ذو الجسم ـ جسیم *P.* سفت *T.* ضخامتی شو قدر ذراع || Mur épais de tant de toises قالین جسماً شو قدر ذراع دیوار ـ اولان دیوار Planche épaisse de deux pouces ایکی پرمق ـ جسماً ایکی پرمق بر تخته قالینلغنده بر تخته Le verre trop épais n'est pas bon pour cet usage حجمی پك قالین اولان شیشه بو ایشه یرامز ـ On dit figur. Avoir la langue épaisse *A.* غلیظ اللسان ـ الکن *P.* سخت زبان *T.* دیلی قاتی || Cet homme-là a une grande difficulté à parler, il a la langue épaisse شو آدمك تکلمده جوق عسرتی وار در لفف لسانه مبتلا در

En parlant d'étoffes, on emploie ces mots *A.* صفیق ـ وثیج ـ شبیع الغزل ـ صفیق *P.* ستبر *T.* تغدلو ـ قوند || Ce drap est trop épais بو چوقه بغایت صفیقدر ـ پك قوند در

On dit d'un homme, qu'il a la taille épaisse, pour dire, une taille qui n'est pas déliée *A.* ضخم البدن *P.* تنومند ـ ژفت *T.* یوغون کوده‌لو

Il se dit aussi de certaines choses relativement à leur consistance *A.* کثیف *P.* جگال *T.* قویو || Un brouillard épais ضباب کثیف ـ قویو طمان Ténèbres épaisses ظلمات لیل ـ لیلهٔ مظلمه ـ لیلهٔ کثیفة الظلام Nuit épaisse *A.* کثیفه قره‌کولق کیجه *P.* شب تاریك *T.* لیل دیجور ـ الیل Air épais هوای کثیف ـ Et d'une chose liquide qui prend une consistance plus ferme *A.* غلیظ ـ اثخن ـ ثخین *P.* سخت *T.*

قويو || De l'encre trop épaisse حبر ثخن ـ پك قويو مركب

Il s'emploie aussi au figuré || Ignorance épaisse *A.* عقل كثيف ـ عقل غليظ ـ ذهن بطئ *P.* عقل كند ـ كند انديشى *T.* قالين عقل

Epais, se dit aussi d'un amas de certaines choses qui sont fort près les unes des autres *A.* ملتف ـ متكاثف ـ متلاصق *P.* ملتف همديگر *T.* نزديك صيق || Un bois bien épais بر صيق اورمان ـ ومتكاثف بر بيشه زار Ces blés sont trop épais اكينلر بغايت متكاثفدر Des bataillons épais صنوف متلاصقة الصفوف ـ عسكرية متلاصق عسكر ـ برى برلرينه بلوكلرى ـ Il est quelquefois substantif. V. Épaisseur.

ÉPAISSEUR. La profondeur d'un corps solide *A.* ضخامت ـ جسم ـ حجم *P.* سفتى *T.* قالينلق || Cette pierre a tant de pieds de longueur et tant d'épaisseur بو طاش طولا شو قدر وجسما شو قدر قدمدر Dans l'épaisseur du mur ديوارك جسمى حجمى ايچنده ـ ايچنده

Il se dit aussi de l'endroit où les arbres sont les plus près les uns des autres *A.* لفافت ـ التفاف ـ كثافت *T.* صيقيلق || L'épaisseur d'un bois اورمانك لفافت وكثافتى ـ On dit aussi, L'épaisseur des brouillards طمانك ـ كثافت ضباب قويولغى de l'air كثافت هوا des ténèbres كثافت ظلمات

ÉPAISSIR. Rendre épais *A.* اغلاظ ـ تكثيف ـ تثخين ـ ايراث الثخانة *P.* سختى دادن *T.* قويولتمق || Mettre du sucre dans du sirop pour l'épaissir سيروبى تثخين ايچون ايچنه شكر قاتمق ـ ايچنه اضافهٔ سكر ايتمك Les vapeurs épaississent l'air ابخره هوايى تكثيف ايدر ـ هوايه ايراث كثافت ايدر

S'épaissir. *A.* كسب ـ استغلاظ ـ كسب الثخانة ـ تثخن قويولنمق *T.* سختى پذيرفتن *P.* كسب الكثافة ـ الغلظة ـ لسان استغلاظ ايدر || La langue s'épaissit قاتيلنمق ـ ديل قاتيلنور ـ لسان كسب غلظت ايدر ـ Et figur. || L'esprit s'épaissit كسب كثافت ايدر ـ عقل كسب غلظت ايدر

ÉPAISSISSEMENT. Condensation *A.* تكاثف ـ تثاخن ـ استغلاظ *P.* سفتى پذيرى *T.* قويولنمه || L'épaississement des liqueurs اشربه ومايعاتك تثاخنى

Il signifie aussi, l'état de ce qui est épaissi *A.* كثافت ـ ثخانت ـ غلاظت *P.* سختى ـ جگالى *T.* قويولق ـ قاتيلق

ÉPAMPRER. Ôter de la vigne les pampres, les feuilles inutiles *A.* تشذيب الكرم *P.* پيراستن درخت ـ پيراستن سارونه *T.* انگور آصمه‌يى بودامق || Il faudrait épamprer cette vigne بو باغى بودامق اقتضا ايدر

ÉPANCHEMENT. Écoulement d'un fluide. Il se dit en termes de Médecine, de l'écoulement considérable d'un fluide dans quelque espace du corps humain qui n'est pas destiné à le contenir *A.* انصباب *P.* ريزش *T.* دوكلمه || Épanchement de bile انصباب صفرا Épanchement de sang انصباب دم

Il signifie figur., effusion de cœur *A.* انتشار القلب *P.* ريزش اشتياق درون *T.* كوكل بايلمسى || Souvent dans l'épanchement de son coeur, je la voyais jeter sur ce jeune homme un coup d'oeil à la dérobée انتشار قلبى حالنده شو نو جوانك اوزرينه امالهٔ نگاه دزديده ايلديكنى بر قاچ دفعه كوردم ـ On dit aussi, Épanchement de joie انتشار سرور سرور بايلمسى حالى ـ وشادمانى

ÉPANCHER. Verser doucement *A.* اراقة ـ تفريغ ـ صب *P.* ريختن *T.* دوكمك || Épancher du vin تفريغ خمر ايتمك de l'huile زيتون ياغى دوكمك ـ On dit figur. Épancher son coeur, pour dire, l'ouvrir avec sincérité, avec confiance *A.* تنشير اشتياق ـ كشف القلب ـ القلب *P.* كشف درون كردن *T.* كوكل بايمق درون ريزانيدن || Épancher son coeur dans le sein de l'amitié صدر مخلص وفاكاره تنشير اشتياق قلب ايتمك

ÉPANDRE. Jeter çà et là, éparpiller, répandre *A.* نشر ـ تنشير *P.* افشاندن ـ پاشيدن *T.* صاچمق || Ce fleuve épand ses eaux dans la campagne فلان نهر صولرينى صحرايه تنشير ايدر Épandre du fumier نشر زبيل ايتمك ـ فشقى صاچمق Épandre du grain dans une terre تارلايه تنشير تخم ايتمك V. Éparpiller.

Et figur. || Les Vandales s'épandirent dans l'Afrique امم وحشيّه‌دن فلان قوم ارض افريقيّه‌ده منتشر اولدى ـ يايلدى

s'Épandre. *A.* انتشار *P.* افشانده شدن ـ پاشيده شدن *T.* صاچلمق

s'ÉPANOUIR. Il se dit des fleurs qui commencent à sortir des boutons *A.* تفقح ـ انكشاف *P.* شكفتن ـ گشودن *T.* آچلمق || Un bouton de rose qui s'épanouit انكشاف اوزره اولان بر كل غنچه‌سى ـ On dit figur. Son visage, son front s'épanouit, pour dire, qu'il devient serein *A.* ابشار الوجه ـ كسب البشاشة

کوکلر .T کشاده رویی یافتن .P کسب البشر والبشارة ـ کوکلر یوزلیلق پیدا ایتمک ـ یوزلو اولمق

Il est actif dans cette phrase, Épanouir la rate, pour dire, réjouir *A.* تفریح الفؤاد ـ تبسیط الفؤاد ـ تنشیط الفؤاد دلشاد ـ دل کشادن ـ فرح دل بخشیدن .P تفریج البال ـ کوکل سوندرمک .T کردن

ÉPANOUISSEMENT. Action de s'épanouir *A.* انکشاف .P آچلمه .T کشایش ـ شکفتگی

Et figur. || Épanouissement de coeur *A.* انبساط القلب ـ انشراح القلب .P کشایش دل .T کوکل سونجی

s'ÉPARER. Il se dit d'un cheval lorsqu'il détache des ruades *A.* ضراح .P لکد زدن .T تیمه اورمق || Ce cheval s'épare بو آت تپه‌کندر ـ بو آت تیمه اورر ـ بو آت ضروحدر

ÉPARGNANT. Qui est trop ménager *A.* اهل الضنة ـ ضنین .P تنک دست .T مصرفی اسرکیجی || Il ne faut pas être si épargnant dans une occasion semblable بو مقوله مصرف اسرکمک جایز دکل ـ حالتده ممسک اولمق روا دکل

ÉPARGNE. Parcimonie, ménage dans la dépense *A.* قتور ـ ضنانت ـ ضنت ـ تقنی .P تنک دستی .T مصرفی اسرکمه || Épargne honteuse موجب عار وخجالت اولدجق ضنت sordide مرتبه‌سنده ضنت مکروهه وتقنی شح ورذالت mesquine II a amassé de grands biens par son épargne مصرفده تقنی ایده‌رک اموال کثیره جمعنه ظفریاب وارمش ضنت دنیه C'est un homme de grande épargne ارباب غایة الغاید اولمشدر Il faut aller à l'épargne تقنی مسلکنه ضنتدن بر آدمدر Il a fait un grand bâtiment سلوک ایتمک لازمهٔ حالدندر avec ses épargnes مصرفنده اختیار تقنی وضنت ایده‌رک بر بنای عظیم انشاسنده دسترس اولدی

Il se dit aussi du temps et de toute autre chose qu'on ménage *A.* اعمال بالادارة ـ اعمال بالتصرف .P بیهوده صرف نکردن .T تصرف واداره ایله قوللنمق ـ اسرکیدرک قوللنمق || Il n'y a point de plus belle épargne que celle du temps وقتی اداره وتصرف ایله قوللنمقدن اعلا بر شئ یوقدر Il affecte une grande concision dans son style, il va à l'épargne des mots سبک وانشاسنده الفاظی اداره وتصرف ایله قوللندرق اختصار کلام ایدر

ÉPARGNER. Ménager la dépense *A.* تقتیر ـ اختیار الضنة ـ اختیار الامساک .P دریغ کردن ـ تنک دستی نمودن ـ

مالنی واقچه‌سنی .T اسرکمک || Épargner son bien, son argent اسرکمک Nous n'avons guère de provisions, il les faut épargner ذخیره‌مز قلیل المقدار اولمغله صرفنده اختیار ضنت وامساک اولنمق لازمدر Le vin ne fut pas épargné à cette noce فلان دوکون ضیافتنده خمر خصوصنده اختیار امساک اختیار ضنت وامساک اولنمیوب ـ وضنت اولنمامشدر غنیاً ومبذولاً صرف اولندی Il est si avare, qu'il s'épargne jusqu'à la nourriture بخلی شول مرتبه‌ده غالبدر که اقوات روزمره‌سنده بیله اختیار ضنت ایدر On n'épargne rien pour vous satisfaire سنک تطییبک خصوصنده هیچ بر شئ دریغ اولنمز Vous cherchez en vain à me persuader, épargnez-vous ce soin بنی الزام ایتمک قیدینه دوشمک عبثدر بو بو خلیادن امساک ـ سعیی نفسک حقنده دریغ ایله صیانت ـ نفس ایله Il se dit aussi dans les choses morales *A.* صیانت .T اسرکمک || Épargnez-moi le chagrin, la douleur, la honte, la confusion بو کدر والمدن وشرم وخجالتدن وخلجاندن بنی اسرکه ـ دروندن بنی صیانت ایله ـ On dit aussi, Ne m'épargnez pas, pour dire, employez-moi librement بنی صیانت بنی اسرکمه ـ ایلمه

On dit aussi, Épargner quelqu'un, pour dire, ne lui faire pas tout le mauvais traitement qu'on pourrait *A.* حمایت .T اسرکمک || On ne l'a pas taxé si haut que les autres, on l'a voulu épargner فلان کمسنه‌یی اسرکمک مراد ایلدکلرینه بناءً اوزرینه سائرلر قدر آغر سالیانه طرح ایلمدیلر فلان ـ کمسنه‌یی حمایت ایتمک مراد ایلدکلرینه بناءً La mort n'épargne personne اولوم هیچ کمسنه‌یی اسرکمز ـ On dit, Cet homme n'épargne personne, pour dire, qu'il médit de tout le monde بو ـ بو عیاب وبد زبان آدم هیچ کمسنه‌یی اسرکمز قتال ادمک لسانی هیچ کمسنه‌یی اسرکمز

S'ÉPARGNER. Ménager ses soins, son crédit *A.* تجویز القصور دریغ داشتن .P تجویز التقصیر ـ تجویز الامتناع ـ تمنع ـ .T اسرکمک دریغ کردن ـ || Quand il peut obliger, il ne s'épargne pas بر آدمی ممنون وخوشدل ایتمک الندن کلدیکی حالده تجویز امتناع وتقصیر ایتمک احتمالی یوقدر ـ دریغ ایتمز S'il peut vous nuire, il ne s'y épargnera pas طرفکده ایصال ضرر ایلمکه اقتداری وار ایسه تجویز قصور ایتمیه‌جکی درکار در

ÉPARGNER, se dit aussi pour dire, ménager quelque chose

dans la matière que l'on travaille *T.* اداره || Cette table a été épargnée dans l'épaisseur du roc بو سفره قیانک حجمی ایچنده اداره اولندی

Il se dit aussi d'un tailleur qui épargne de l'étoffe *A.* استفضال *P.* فضله چیقارمق - آرتورمق *T.* افزونیدن || Ce tailleur a épargné une culotte dans le drap de ce manteau فلان خیاط بر قپودلق چوقه ایچندن بر شلوار دخی استفضال ایلدی

ÉPARPILLEMENT. Action d'éparpiller, ou état de celui qui est éparpillé *A.* انبثاث - انتشار - نثار *P.* پاشش - پاشیدگی *T.* طاغلمه - طاغتمه - صاچلمه - صاچمه

ÉPARPILLER. Disperser çà et là *A.* تبذیر - نثر - نثار - بث *P.* افشاندن - پاشیدن *T.* طاغتمق - صاچمق || Éparpiller de la paille, du foin, de la cendre صمان وگیاه ورماد نثر ایتمک V. aussi Épandre. — Figur. *A.* نثر *P.* پراکندیدن - پریشان کردن *T.* طاغتمق || Il a bien éparpillé de l'argent کلیتلو اقچه - نشر سیم وزر ایلدی - وافر اقچه نشر ایلدی طاغتدی

ÉPARPILLÉ. *A.* منتثر - منثور *P.* پاشیده - افشانده *T.* طاغلمش *T.* پریشان کرده - پراکندیده *P.* منتشر *A.* صاچلمش

ÉPARS. Épandu, dispersé *A.* متفرق - متشتت - منتشر *P.* پراکنده - پریشان *T.* طاغلمش - طاغنق || Les loups avaient épouvanté le troupeau, il était épars dans les blés, dans les vignes قویون سوریسی قوردلردن اورکوب اکینلر وباغلر باغلر ایچنده طاغلمشدر - ایچنده متشتت ومتفرق اولمشدر Les Juifs n'ont point de pays certain, ils sont épars dans tous les pays du monde قوم یهودک معین مملکتی اولمیوب چار طرف اقطار عالمه متفرق ومنتشر در Bataillons épars پراکنده وپریشان اولمش صنوف عسکریه Il a ramassé toutes les particularités de notre histoire qui étaient éparses dans les livres, dans les chartes تاریخمزه دائر اولان وقایعک بعض کتابلرده وقانوننامەلرده پراکنده بولنمش تفصیلاتنی بر یره جمع ایلدی

ÉPATÉ. Il se dit d'un verre qui a le pied cassé *A.* قدح آیاغی قیریق بر قدح *T.* پیالهٔ شکسته پا *P.* کسیر القدم

On dit, Nez épaté, pour dire, un nez large et court *A.* انف مسطح *P.* بینئ پهنا *T.* یایوان برون

ÉPAULE. Membre du corps qui se joint au bras *A.* منکب pl. مناکب *P.* سفت - دوش *T.* اوموز || Porter le mousquet sur son épaule تفنکی - تفنکی منکب اوزرینه طاشیمق اوموز اوزرینده طاشیمق - متنکباً استحمال ایتمک — On dit figur. Je porte cet homme sur mes épaules, pour dire, cet homme me pèse, m'est à charge فلان کشی اوموزم اوزرنده بر دوش تحمله بر بار گراندر - حمل ثقیلدر — Et qu'un homme n'a pas les épaules assez fortes pour un tel emploi, pour dire, qu'il n'a pas assez de capacité فلان منصبک بارینی تحملده دوش اقتداری قاصر در

On dit, Hausser les épaules, lever les épaules, pour dire, témoigner qu'une chose déplait, qu'elle choque *T.* اوموز یوکسلدوب اظهار صورت اباٌت ایتمک || Il n'y a rien à répondre à cela, il n'y a qu'à hausser les épaules بو کلامده اوموز یوکسلدوب اظهار صورت اباٌت ایتمکدن غیری جواب یوقدر

Et prêter l'épaule à quelqu'un, pour dire, lui aider, le soutenir *T.* بر - ایفای لازمهٔ دستگیری ومعاضدت ایتمک کمسنەیه اعارهٔ دوش اعانت ایتمک — Et Donner un coup d'épaule, pour dire, aider à quelque chose, venir au secours de quelqu'un *A.* اعطاء القوة الظهر *P.* پشتبانی نمودن *T.* آرقه ویرمک

On appelle L'épaule d'un bastion, le flanc d'un bastion *A.* ضلع البرج *P.* پهلوی بارو *T.* پلنقەنک یانی

ÉPAULÉE. Effort qu'on fait de l'épaule pour pousser quelque chose *A.* وکزة بالمنکب *T.* اوموز ایله قاقش

ÉPAULEMENT. Espèce de rempart qui sert à couvrir une batterie de canon, ou des troupes, et qui est fait de fascines et de terre *A.* عضد pl. اعضاد *T.* قول کبی دیوار

ÉPAULER. Rompre ou démettre l'épaule. Il ne se dit que des bêtes *A.* خلع لمنکب - کسر المنکب *P.* دوش شکستن - دوش از جایش جدا کردن *T.* اوموزی قیرمق - اوموزی یرندن آیرمق Il n'est d'usage qu'en parlant des bêtes — Figur. Assister, aider *A.* معاضدت - مظاهرت *P.* دستگیری کردن *T.* آرقه ویرمک - یاردم ایتمک || Cet homme réussira dans cette entreprise, il est bien épaulé بو آدم عزم ایلدیکی مادەده مظاهر ودستگیرلری قوی اولمغله واصل مرام اولەجغی بی اشتباهدر

S'ÉPAULER. *A.* انخلاع المنکب - تکسر المنکب *P.* دوش از جایش جدا شدن - شکسته شدن *T.* اوموز قیرلمق - اوموزی یرندن آیرلمق || Ce cheval s'est épaulé بو آتک اوموزی

یرندن آیرلدی

Épauler, se dit aussi des troupes qui sont exposées au canon et signifie, les mettre à couvert *A.* ستر *P.* پس پرده نهادن *T.* پرده ایله اورتمک ـ مترسلمک

Épaulé. *A.* مخلوع المنکب ـ منکسر المنکب *P.* شکسته ـ اوموزی قیریق *T.* دوشش از جا بیرون شده ـ دوش اوموزی یرندن آیرلمش

ÉPAULETTE. Un tissu d'or ou d'argent que les officiers militaires portent sur les épaules *A.* شیار *P.* طراز دوش *T.* اوموز چپرازی

ÉPAVE. Il se dit des choses égarées et restées sans propriétaire, et particulièrement des bêtes *A.* ضالّة pl. ضالّات *P.* یافه ـ گم سده *T.* یتیک || Cheval épave یتیک آت Les épaves appartiennent au seigneur sur la terre duquel elles se trouvent حیوانات ضالّه بولندقلری ارضک صاحبنه عائد در ـ یتکلر صاحب ارضه اصابت ایدر ـ Droit d'épave, est le droit qu'a le seigneur de se saisir, de s'approprier les choses épaves *A.* حق الضبط الضالّة *P.* حق گرفتن یافه ـ حق ضبط یتیک ضبط ایتمک حقی *T.* کردن یافه

ÉPÉE. Arme que l'on porte à son côté *A.* سیف pl. سیوف pl. اسیاف *P.* شمشیر ـ تیغ *T.* قلیج || Épée à poignée d'argent سیم قبضه‌لو بر قطعه شمشیر Épée enrichie de diamans الماس ـ مجوهر قلیج ـ جواهر ایله مرصّع بر قطعه سیف Se battre à l'épée محاربه بالمسایفه قلیج ایله دوکشمک ـ ایتمک Ceux qui portent l'épée حامل ایله آراسته بر شمشیر بله تقلید حملهٔ سیوف ـ سیف اولنلر Mettre une épée à son côté بله قلیج طاقمق ـ شمشیر در میان ایتمک ـ سیف ایتمک کمره قلیج آصمق ـ Le connétable porte l'épée haute et nue devant le Roi عظمای رجالدن فلان منصب صاحبی قلیجی مرتفعاً ومسلولاً الندە طوتارق پادشاهه پیشرو اولور Il le poursuivit l'épée dans les reins قلیجک اوجنی فلانک آرقه‌سنه طیادەرق تعقیبنه سرعت وشتاب ایلدی Nos soldats attaquèrent le retranchement des ennemis l'épée à la main بزم عسکری نفراتمز مسلول الاسیاف اولدرق دشمن مترسلری قلیج اوزرینه هجوم ایتمشلر در Charger l'épée à la main در دست اولدرق حمله ایتمک La ville fut prise d'assaut, on passa tout au fil de l'épée فلان قلعه حرباً وعنوةً ضبط وتسخیر ودروننده بولنانلرک جملەسی عرض علی السیف ایله جملەسی قنطرهٔ تیغ آبداردن امرار ـ قهر وتدمیر اولندی جملەسنی دیل ـ جمله سی قلیجدن کچورلدی ـ اولندی کسه قیردیلر

Tirer l'épée. *A.* سلّ السیف *P.* تیغ ـ شمشیر آهیختن قلیجی صیرمق *T.* از نیام بر کشیدن

Remettre l'épée dans le fourreau *A.* اغماد السیف *P.* شمشیر در نیام کردن *T.* قلیجی قینه قویمق

On dit figur., Emporter une chose à la pointe de l'épée, pour dire, l'emporter après de grands efforts برشیٔی وارقوتی بازوبه کتوررک تحصیل ایتمک

On dit proverb. À vaillant homme courte épée, pour dire, que la valeur supplée aux armes یکیتک قلیجی قصه ده اولسه ضربی یوق ـ On dit d'une tentative qui n'a point de suite, C'est un coup d'épée dans l'eau دکزه قلیج جالمقدر ـ دکزه قلیج جالمقدن فرقی یوقدر ـ Et d'un homme qui est toujours prêt à mettre l'épée à la main, que son épée ne tient pas au fourreau قلیجی قینده براقمز ـ قلیجنی قینده آلیقویمز

Quand un homme ne peut parvenir à quelque chose qu'il voudrait avoir, on dit, que son épée est trop courte قلیجی یک قصه ـ الی بوکا دکمز ـ در بوکا دکدمز ـ On dit, que l'épée de quelqu'un est vierge, pour dire, qu'il n'a jamais tiré l'épée فلانک قلیجی بکر در

On dit des gens qui se querellent pour la moindre chose, qu'ils en sont toujours aux épées et aux couteaux لا ینقطع بری برلریله بچاق بچاغه کلورلر ـ On dit, qu'un homme se fait tout blanc de son épée, pour dire, qu'il se vante d'avoir beaucoup de crédit pour la réussite d'une affaire قلیجی ایله سیف صارم نفوذ واعتباریله افتخار ایدر ـ افتخار ایدر

On dit d'un homme en qui la vivacité d'esprit use la santé, que l'épée use le fourreau کسکین قلیج قیننی اورسەلر

On appelle L'épée, l'état des gens d'épée *A.* طریقة الاهل السیف pl. ارباب السیف ـ اهل السیف *P.* طریقت سپاهیان *T.* عسکری طریقتی || Il a quitté la robe pour l'épée طریقت اهل سیفی اختیار ایله اهل قلم طریقتنی ترک ایلدی Les gens d'épée ارباب سیف

ÉPELER. Nommer les lettres qui composent un mot, et en former des syllabes *A.* تقطیع الحروف الالفاظ ـ تهجّی

ÉPELLATION. Action d'épeler. *A.* هجا

ÉPERDU. Qui a l'esprit troublé par la crainte ou par quelqu'autre passion *A.* مسلوب الشعور ـ متدلّه ـ داله *P.* سرگشته *T.* عقلنی شاشورمش || Elle sut qu'on attaquait son mari, elle courut aussitôt tout éperdue pour le secourir زوجی اوزرینه مسلّط اولدقاری مسموعی اولیجق كلیّا مسلوبة الشعور اولدرق اعانتنه سرعت وشتاب كلیّا سرگشته ودالهه اولدرق اعانتنه شتاب ایلدی ـ ایلدی

En parlant d'amour, on emploie particulièrement les mots *A.* مستهام ـ هایم *P.* هوشربوده ـ آشفته *T.* عقلی قاپلمش

ÉPERDUMENT. Violemment et d'une manière éperdue. Il ne se dit guère que de l'amour ou de quelque désir ardent *A.* متدلّها ـ هایما *P.* بآشفتگیٔ دل *T.* عقلی قاپلمش اولدرق || Être amoureuse éperdument هایما ومتدلّها عاشق اولمق

ÉPERON. Petite branche de métal qui se met autour des talons, et dont les pointes servent à piquer le cheval *A.* كلّوب pl. كلالیب ـ مهماز pl. مهامیز *P.* مهمیز ـ مهماز *T.* ماهمیز || Éperon doré آلتون مهمیز ـ مهمیز زرین

On dit figur. Donner un coup d'éperon jusqu'à un tel endroit, pour dire, y aller en diligence فلان محله قدر مهمیز زن سرعت واستعجال اولمق

On dit, qu'un cheval n'a ni bouche, ni éperon, pour dire, qu'il a la bouche forte, qu'il n'est point sensible à l'éperon فلان آت نه كم آلور ونه مهمیز دن قوجنور — Et figur., qu'un homme a besoin d'éperon, qu'il lui faut donner un coup d'éperon, pour dire, qu'il faut le pousser, l'exciter مهمیز حث وترغیب ایله تحریكك اولنمغه محتاجدر Et qu'il a plus besoin de bride que d'éperon, pour dire, qu'il a plus besoin d'être retenu, que d'être excité مهمیز حث وترغیب ایله تحریكه محتاج اولمیوب بلكه اقدامنه كفّ عنان سعی اولنمق لازمدر

Il se dit aussi, de l'ergot des coqs et de quelques autres animaux V. Ergot — Il se dit aussi de cette pointe qui fait la proue des galères *A.* انف الزبزب *T.* جكدیرینك بورنی — Et d'une sorte de fortification en angle saillant, qui se fait au milieu des courtines *T.* سیوری كوشهلو جیقمه — Et de certains ouvrages de maçonnerie terminés en pointe, faits en dehors d'un bâtiment ou d'une muraille *T.* اوجی سیوری جیقمه پاینده

ÉPERONNÉ. Qui a des éperons aux talons *A.* ذو المهماز *P.* مهمیزدار *T.* ماهمیزلو

ÉPERONNIER. Artisan qui fait ou vend des éperons *A.* صنّاع المهامیز ـ بیّاع المهماز *P.* مهمیزگر ـ مهمیزفروش *T.* ماهمیزجی

ÉPERVIER. Genre d'oiseaux de fauconnerie. L'épervier proprement dit s'appelle *A.* باشق *P.* باشه *T.* آتمجه

Une autre espèce qui se compose des autours, s'appelle *A.* بازی *P.* باز *T.* طغان

ÉPHÈBE. Jeune homme arrivé à l'âge de puberté *A.* مراهق pl. مراهقین ـ شاب امرد *P.* جوان نو رسیده ـ چار ابرو *T.* هنوز بتشمش اوغلان ـ بیغی ترلمش اوغلان

ÉPHÉLIDES. Taches larges et noirâtres qui viennent au visage par l'ardeur du soleil, ou quelqu'autre inflammation *A.* نمش *P.* جغیت ـ سیس *T.*

ÉPHÉMÈRE. Qui ne dure qu'un jour *A.* یومی *P.* روزینه ـ یكروزه ـ روزی *T.* كوندهلك ـ بر كونلك

ÉPHÉMÉRIDES. Tables astronomiques, par lesquelles on détermine pour chaque jour le lieu de chaque planète *A.* الواح الزیج الیومی *P.* زیجنامهای هر روزه *T.* كوندهلك زایچهلر

ÉPHIALTES. V. Cauchemar.

ÉPI. La tête du tuyau de blé où est le grain *A.* سنبله *P.* خوشه ـ سوگك *T.* اكین باشی ـ بشاق || Quand les blés sont en épi مزروعاتك اسبالی موسمنده اكینلر بشاقلندیغی وقتده

ÉPICARPE. Topique qu'on applique au poignet sur le pouls. On dit aussi, Péricarpe, dans le même sens *A.* لاصقى الزند *P.* مردم بندهگاه مشت *T.* بلكجه یاقیسی

ÉPICE. V. Épices.

ÉPICÈNE. Nom qu'on donne aux mots communs aux deux sexes *A.* متساوی التأنیث والتذكیر || Les mots Enfans, Parens sont épicènes اولاد وابوین كلمهلری متساوی التأنیث والتذكیردر

ÉPICER. Assaisonner avec des épices *A.* تفحیه ـ تتبیل ـ افزار ـ بافزار تربیه كردن *P.* تركیب بالابزار والتوابل || بهارات ایله تربیه ایتمك ـ بهارات قاتمق *T.* آمیختن N'épicez pas tant ce pâté بو خمیر یمكنه چوق بهارات قاتمه

Épicé. *A.* متبّل *P.* افزار آلود *T.* بهارلو

ÉPICÉRASTIQUE. On appelle ainsi les médicamens qui, par leur humidité tempérée, ont la vertu d'adoucir les humeurs *A.* ملطّف الاخلاط *P.* نرمساز كش *T.* اخلاطی یومشادیجی

ÉPICERIE. Nom collectif qui comprend toutes les épices *A.* اجناس الافاويه والابزار - اجناس التوابل - اجناس الافحاء *P.* جنس افزار *T.* بهارات قسمی || Les Hollandais font un grand commerce d'épiceries فلمنكلو اجناس بهارات ايله كليتلو تجارت ايدرلر

ÉPICES. On donne ce nom en général à toutes les drogues orientales et aromatiques dont les épiciers font le commerce *A.* pl. ابزار - توابل *P.* افزار *T.* بهارات || Le commerce des épices بهارات آليش ويريشى - ابزار وتوابل تجارتى

ÉPICIER. Celui qui vend des épices *A.* بايع الابزار - تبّال *P.* افزار فروش *T.* بهارات صاتيجى || Riche épicier ذيقدرت بر تبّال

ÉPICRÂNE. Ce qui environne le crâne *A.* لبس - سمحاق القحف *P.* پوشش كاسهٔ سر *T.* باش چناغى زارى

ÉPIDÉMIE. Maladie générale ou populaire *A.* مرض جارف *T.* رنج همه گير *P.* مرض العامّة - دونه - مرض شامل - عامّديه يايلمش خستهلك || Cette maladie ayant commencé par peu de personnes, dégénéra en épidémie بو مرض اوّل امرده انجق بر قاچ نفوسه عارض اولوب كيدهرك مرض جارف صورتنى كسب ايلدى

On dit figur. Il y a des épidémies morales اخلاقده دخى امراض جارفه عارض اولو كلمشدر

ÉPIDÉMIQUE. Qui tient de l'épidémie *A.* متعلّق بامراض الجارفة - متعلّق بامراض الشاملة - شامل *P.* متعلّق رنج همه گير *T.* عامّديه يايياور خستهلغه متعلّق || Maladie épidémique امراض جارفهيه متعلّق بر مرض - Figur. || Des maladies épidémiques du corps et d'esprit امراض شاملهٔ جسمانيّه ونفسانيّه

ÉPIDERME. La première peau de l'animal *A.* بشرة *P.* روى پوست *T.* دريلك يوزى || Cela n'a fait que lui effleurer l'épiderme فلان شئ دريلك يوزينى صييرهقدن غيرى بر ضرر ايتمدى

ÉPIDIDYME. Éminence qui s'élève autour de chaque testicule *A.* انثى pl. انثيان *P.* خايه *T.* خايه

ÉPIER. Monter en épi *A.* اسبال *P.* خوشه گرفتن - سوكث بشاقلنمق *T.* زدن

ÉPIÉ. *A.* مسبل *P.* خوشه گير - خوشه گرفته *T.* بشاقلنمش

ÉPIER. Observer secrètement les actions de quelqu'un *A.* امالهٔ ديدهٔ تجسّس كردن - پژوهيدن *P.* اعتيان - تجسّس *T.* كوزلمك - جاسوسلمق || On l'a mis près de ce jeune homme pour épier ce qu'il fait حركات وسكناتنى تجسّس ضمننده يانينه آدم تعيين اولندى Prenez garde à ce que vous direz, vous êtes épié سويليهجككز كلامه كركى كبى دقت ايله - زيرا سنك حالكى تجسّس واعتيان ايدر آدم وار در On dit, Épier le mouvement des ennemis اعدانك حركات وسكناتلرينه امالهٔ نظر تجسّس ايتمك

On dit aussi, Épier l'occasion *A.* انتهاز الفرصة - ترصّد الفرصة *P.* فرصتبين شدن *T.* وقتنى كوزتمك - فرصت كوزتمك || Épier l'occasion d'agir انتهاز ايتمك - عمل وحركت فرصتنى عمل وحركت ايچون مترصّد فرصت اولمق Épier le moment مناسب - وقت مناسبه مترصّد ونگران اولمق وقتنى كوزتمك

ÉPIEU. Sorte d'arme d'hast à fer plat et pointu *A.* حربة pl. حراب *P.* نيزك *T.* قصّه كوندر || Il attendit le sanglier avec son épieu حربهسى الندهاولدرق خنزيرك ظهورينه مترقب اولدى

ÉPIGASTRE. Partie supérieure du bas ventre *A.* مانة *P.* بالاى شكم *T.* قارن اوستى

ÉPIGASTRIQUE. Qui appartient à l'épigastre *A.* مانىّ - متعلّق بالمانة *P.* متعلّق بالاى شكم *T.* قارن اوستندهكى || Région épigastrique طبقهٔ مانيّه - طبقه قارن اوستندهكى طبقه

ÉPIGLOTTE. C'est le nom qu'on donne à la luette. V. ce mot.

ÉPIGRAMMATIQUE. Qui appartient à l'épigramme *A.* هجوى - متضمّن القوارص *T.* طوقنقلو || Style épigrammatique طوقنقلو سبك وعباره

ÉPIGRAMMATISTE. Auteur d'épigrammes *A.* منشد الاهاجى

ÉPIGRAMME. Espèce de petite poésie, qui se termine ordinairement par quelque pensée vive et saillante *A.* احجيّة pl. احاجى

Il se dit aussi d'un mot, d'un trait qui présente une critique vive, une raillerie mordante *A.* قارصة pl. قوارص *P.* سخن جگر دوز *T.* طوقنقلو سوز

ÉPIGRAPHE. Inscription qu'on met sur un bâtiment, pour en marquer l'usage *A.* عنوان *P.* بر نوشت *T.* كتابه

ÉPILATOIRE. Qui sert à faire tomber le poil *A.* ناسل - موجب التصوّح - مذهب الشعر *P.* موريز *T.* قيلى دوكدريجى - قيلى كيدريجى

ÉPILEPSIE. Mal caduc, haut mal *A.* صرعة *P.* درد ديوگلوج

T. طوتارق || Il est sujet à l'épilepsie علت صرعیه مبتلا در Il a eu des attaques d'épilepsie برقاچ حملات صرعیه دوچار اولدی – Pour l'épilepsie des enfans, on emploie les mots A. ام الصبیان P. باد کودکان T. حواله

ÉPILEPTIQUE. Qui appartient à l'épilepsie A. صرعی || Symptôme épileptique صرعیه عارضهٔ صرعیه – عارضه‌سی Convulsions épileptiques اختلاجات صرعیه

Il est aussi substantif, et alors il ne se dit que des personnes, et signifie, sujet à l'épilepsie, attaqué d'épilepsie A. مصروع pl. مصروعین P. زنجیر درد دیو گلوج T. طوتارقلو

ÉPILER. Faire tomber le poil A. اذهاب الشعر – انسال P. مو ریزانیدن T. تویی کیدرمک – قیلی دوکدرمک

ÉPILÉ. A. ذاهب الشعر – منسول P. ریخته مو T. قیلی تویی دوکلمش – دوکلمش

ÉPILOGUE. La conclusion d'un discours oratoire A. نتیجه نتیجهٔ سخن – انجام سخن P. فذلکة الکلام – الکلام T. سوزک نتیجه‌سی – سوزک قیدسی

ÉPILOGUER. Censurer, trouver à redire, A. تعریض – عیبجویی – حرفگیری کردن P. تعییب – تعذیل – اعتراض کردن T. قصور بولمق – قندمق

ÉPILOGUEUR. Qui aime à épiloguer A. معترض – عذال – قصور بولمغه مبتلا – قنابیجی T. عیبجو – حرفگیر P. عیاب قصور اراشدریجی

ÉPINARDS. Sorte d'herbage, A. رجا – اسفاناج – اسفناج P. تخم اسفناج شومین – اسبانج T. اسپناق || Graine d'épinards اسپناق تخمی –

ÉPINÇOIR. Gros marteau qui sert particulièrement aux tailleurs de pavé A. مسحنة – ملطاس P. کننده T. طاشجی واریوز – کلنکی

ÉPINE. Espèce d'arbrisseau dont les branches ont des piquans A. ام غیلان – طلحة – طلاح P. مغیلان T. مغیلان آغاجی || Sa terre est en friche, il n'y croît que des épines اراضیسی پور اولمغله مغیلاندن غیری بر شیء انبات ایتمز

Il se dit aussi des piquans qui viennent à quelques arbres, comme les roses, etc. A. شوک pl. اشواک P. خار T. تیکن || Il lui est entré une épine dans le pied ایاغنه بر تیکن باتدی – On dit figur. d'un embarras, d'un obstacle qu'une personne ou une chose fait à quelqu'un, que c'est une épine au pied پای اقدامده بر خار آزار در On dit dans le même sens, qu'on s'est tiré une fâcheuse épine du pied, pour dire, qu'on a surmonté un obstacle پای اقدامدن رفع خار آزار اولندی Et d'un homme qui est dans de grandes inquiétudes, dans de grandes impatiences, qu'il est sur des épines خار زار تلاش واضطراب ایچنده در

Il signifie figur. difficultés, choses qui donnent bien de la peine A. مشوکة الصعوبة – مشوکة العسرة P. خارزار دشواری واشکال T. خار عسرت – کوجلک تیکنلری – کوجلک تیکنلکی || Les épines de la Logique خارزار عسرت علم منطقده اولان بو عالم بی بقا بر Le monde est plein d'épines مشوکهٔ محنت وبلا در Il n'y a point de science dont l'étude ne soit pleine d'épines et de difficultés خار عسرت علوم ایچنده پرخار اشکال وصعوبت – واشکالدن بری هیچ بر علم یوقدر اولمیان هیچ بر علم یوقدر

On dit d'un homme qui rencontre des difficultés à tout moment dans une entreprise, qu'il marche sur les épines A. وقع فی حظر الرطب P. برخارزار بلا روان است T. تیکنلک اوزرنده کزر – Et proverb., qu'il n'est point de roses sans épines, pour dire, qu'il n'y a point de plaisir sans quelque mélange de chagrin تیکنسز کل اولمز – جهانده کل بیخار یوقدر

ÉPINE-DE-CHRIST. Arbrisseau A. عوسجة T. سنجان تیکنی

ÉPINE DU DOS. Cette suite de vertèbres qui règne le long du dos de l'homme et des animaux A. صلب pl. اصلاب P. مهرهٔ پشت – مازن – مازه – پشتمازه T. آرقه کمیکی – اوکورغه

ÉPINE-ARABIQUE. Espèce de plante A. شکاعی P. خارزد T. قلقان تیکنی – قورلغان تیکنی

ÉPINE-VINETTE. Arbrisseau qui porte un fruit rouge et aigre A. انبرباریس – امیرباریس – اثرارة P. زرشک – هروک T. زریک – قراموق – خاتون طوزلغی – قادین طوزلغی

ÉPINETTE. Instrument de musique à clavier, plus petit qu'un clavecin P. زنتو T. سنطور

ÉPINEUX. Qui a des épines A. شایک P. خاردار – خارآور T. تیکنلو || Arbres épineux اشجار شایکة

Il signifie figur. plein de difficultés, d'embarras. Ainsi on dit, Une affaire épineuse A. امر معمس pl. امور معمسة pl. معمسات امر معضل – الامور pl. امور معضلة pl. معضلات الامور P. کار دشوار – کار پر خار عسرت T. چیره‌شک ایش La Lo-

gique, la Grammaire est fort épineuse علم منطق وعلم نحو بر خار عسرتدر Cette matière est fort difficile à traiter بو مادّه‌نك رؤيت ومذاكره‌سى بغايت دشوار وهر طرفى بغايت چپره‌شكدر ـ پر خار دلازار در

Il se dit aussi des personnes, et signifie, qui fait des difficultés sur tout *A.* مشارس *P.* بد خو *T.* چپره‌شك خويلو

ÉPINGLE. Petit brin de cuivre, pointu par un bout, qui a une tête à l'autre, et dont on se sert pour attacher quelque chose *A.* مدرى pl. مدارى *P.* سرخاره *T.* طوپلو || Épingle de diamant الماس طوپلو ـ مجوهر طوپلو

ÉPINGLIER. Marchand d'épingles *A.* بايع المدارى *P.* سرخاره فروش *T.* طوپلو صاتيجى

ÉPINIÈRE. Ce qui appartient à l'épine du dos *A.* صلبى *P.* مازنى *T.* آرقه كميكنه متعلق || Les artères épinières شرايين صلبيّه ـ Moelle épinière. V. Moelle.

ÉPINIERS. Bois d'épines où les bêtes noires se retirent *A.* مشوكة *P.* خارزار *T.* چاليلق ـ تيكنلك

ÉPIPHANIE. Fête de la manifestation de Jésus-Christ aux Gentils *A.* عيد الالقاء الصليب فى ـ عيد التجلّى ـ عيد الدنح *P.* روز هوشان *T.* حاج صويه آتلديغى كون *.* الما

ÉPIPHONÈME. C'est une exlamation sentencieuse par laquelle on termine quelque récit intéressant *A.* خاتمة الكلام *P.* قرار سخن *T.* سوزك قرارى

ÉPIPHYSE. Éminence cartilagineuse unie au corps d'un os *A.* حجرة الغضروفيّة على العظم *P.* بر جستهٔ كرجنى بر استخوان *T.* كميك اوزرنده كمرتلكلو طومالج

ÉPIPLOÏQUE. qui appartient à l'épiploon *A.* ثربى *T.* جوزه متعلّق || Artères épiploïques شرايين ثربيّه Veines épiploïques عروق ثربيّه

ÉPIPLOMPHALE. Terme de Médecine. Hernie de l'ombilic, causée par la sortie de l'épiploon *A.* نزول الثرب ـ قيلة الامعا *T.* كوبكه جوز اينمسى فى السرّة

ÉPIPLOON. Membrane très-mince, plus ou moins garnie de graisse, qui couvre les intestins en devant *A.* ثرب pl. ثروب pl. اثارب *T.* جوز

ÉPIQUE. Il ne se dit qu'en parlant du Poème épique, qui est un grand ouvrage de poésie, où le poète raconte quelque action héroïque *A.* نشيدهٔ نعتيّه ـ قصيدهٔ نعتيّه ـ مثنوى *P.* وصف احواله دائر قصيده *T.* چغانهٔ داستانداك

ÉPISCOPAL. Qui appartient à l'évêque *A.* اسقفى *P.* اسقفى *T.* رتبهٔ اسقفيّه || Dignité épiscopale پسقپوسك ـ پسقپوسه متعلّق پسقپوس قوناغى ـ دسيعهٔ اسقفيّه Palais épiscopal

ÉPISCOPAT. Dignité d'évêque *A.* رتبة الاسقفيّة ـ اسقفيّت *P.* اسقفى *T.* پسقپوسلق ـ Il se dit aussi, du temps pendant lequel une personne est revêtue de cette dignité *A.* مدّة الاسقفيّة *P.* هنگام اسقفى *T.* پسقپوسلق وقتى || Pendant son épiscopat پسقپوسلغى وقتنده ـ Et du corps des évêques *A.* زمرة الاساقفة *P.* گروه اسقفان *T.* پسقپوس طايفه‌سى طايفهٔ پسقپوسان ـ

ÉPISODE. Action subordonnée à l'action principale dans un poème, dans un roman *A.* لاحقة pl. لاحقات || Le fond de son histoire est très-vrai; les épisodes sont fabuleux فلان كمسنه‌نك تأليف ايلديكى تاريخك نصّى واقع حالك عينيدر انجق لاحقانى خرافات مقولوسيدر

ÉPISPASTIQUE. Médicament topique qui attire fortement les humeurs en déhors *T.* پهلوان ياقيسى

ÉPISSER. Entrelacer une corde avec une autre *A.* تشبيك ريسمانها با *P.* تضفير الحبول بعضها على البعض ـ الحبول ايپلرى برى برلريله اورمك *T.* همديگر تافتن

ÉPISSÉ. *A.* حبول مضفورة بعضها على البعض ـ حبول مشبّكة *P.* ريسمانهاى با همديگر تافته *T.* برى برلريله اورلمش ايپلر

ÉPISTÉMONARQUE. Ancien titre d'office dans l'Église Grecque. L'épistémonarque avait l'inspection de tout ce qui appartient à la Foi *A.* ناظر الامور الدينيّة

ÉPISTOLAIRE. Qui appartient à l'épître. Il ne se dit que dans ces phrases, Style épistolaire *A.* سبك المكاتيب Le genre épistolaire *A.* فنّ التحرير المراسلات ـ فنّ الانشاء المكاتيب

ÉPISTYLE. V. Architrave.

ÉPITAPHE. Inscription que l'on met sur un tombeau *A.* كتابة الحجرة القبر ـ الرجمة *P.* بر نوشت سنگ مزار *T.* مزار طاشى كتابه‌سى || Épitaphe en vers منظوم قبرنامه Épitaphe satirique هجوى حاوى بر مزار طاشى كتابه‌سى مزار طاشى كتابه‌سى

ÉPITHALAME. Poème fait pour féliciter des nouveaux mariés *A.* نشيدة الترفئة *P.* در تهنيت نو عروسان *T.* يكى چغانه

اولنمشلرك تبريكنى حاوى منظومه || Composer un epithalame ترفهيى حاوى بر نشيده نظم وانشاد ايتمك

ÉPITHÈTE. Terme qui, étant joint à un substantif, y désigne quelque qualité *A.* صفت pl. صفات || Cette épithète n'est pas bien placée بو صفت نا بموقعدر - بو صفت دكلدر - موقعنده موقعنده صرف اولنماشدر

ÉPITHYM. On a donné ce nom à la cuscute. V. ce mot.

ÉPITOME. Abrégé d'un livre *A.* مختصر - موجز - مجمل *P.* تاريخ *T.* اجمال اجمالى || Épitome de l'histoire Romaine تاريخ روماييونك مجملى - اجماليسى V. Abrégé.

ÉPÎTRE. Lettre missive *A.* رسالة - مكتوب pl. مكاتيب pl. رسايل - مراسلة pl. مراسلات *P.* نامه *T.* مكتوب - كاغد Il se dit des lettres écrites par les anciens dont les langues sont mortes || Les épitres de Cicéron فلانك مكاتيب ومراسلاتى Les épîtres des Saints Apôtres رسايل حواريون

ÉPÎTRE dédicatoire. La lettre qui se met à la tête d'un livre qu'on dédie à quelqu'un. V. Dédicatoire.

ÉPITROPE. Figure de Rhétorique par laquelle l'orateur accorde quelque chose qu'il pourrait nier *A.* صورة - صورة التسليم التسليم والقبول *T.* قبوللمه صورتى

ÉPITROPE. Nom que les Grecs modernes donnent à une espèce d'arbitre. *T.* وكيل

ÉPIZOOTIE. Maladie contagieuse des bestiaux *A.* سوّاف - حيوان *T.* مرك عامّ حيوانات *P.* آفت جايحه - جايحة || Il règne une épizootie dans ce canton بو قضانك قيرغينى قيرغين - دواب ومواشيسنه بر آفت جايحه مستولى اولدى دوشدى

ÉPIZOOTIQUE. Qui tient de l'épizootie *A.* متعلق سوّافى *P.* مرك عامّ حيوانات *T.* قيرغينه متعلق

ÉPLORÉ. Qui est tout en pleurs *A.* مستغرق - معوّل - نايح اشكريزان - غريوان - گريان *P.* فى البكاء والنوحة كوزندن صاپرصاپر ياش دوكيلان - كوز ياشى ايچنده اولان *T.* || Elle entra tout éplorée نايحه ومعوّله اولدرق دخول ايلدى بالنوحة والعويل - گريان وغريوان اولدرق ايچرو كلدى - فلانك دخول ايلدى Je trouvai ses parens tout éplorés والدينى عويل ونوحه اوزره بولدم

ÉPLUCHER. Nettoyer en séparant avec la main les ordures et ce qu'il y a de gâté *A.* تنقيش - نقش *P.* فاخيدن *T.* آيرتلمق Il se dit particulièrement des herbes et des grains || Éplucher des herbes, de la salade نباتاتى وصالتديبى تنقيش آيرتمق - ايتمك

On dit figur. Éplucher un ouvrage, la généalogie, la vie, les actions de quelqu'un, pour dire, rechercher ce qu'il peut y avoir de mauvais, de reprochable *A.* تسقّط - تنقير العيب *P.* جستجويى عيب كردن *T.* آراشدرمق

En parlant des oiseaux, il signifie, nettoyer ses plumes avec son bec *A.* تنشش - نشنشة *P.* مرغ ريش خودرا بمنقار بر كندن *T.* قوش برونيله تويينى يولوب اوجورمق || Cet oiseau s'épluche قوش برونيله تويينى - قوش نشنشه ايدر يولوب اوجورر

Il se dit aussi en parlant des étoffes, et signifie, en enlever les pailles, les bourres, les ordures *A.* تكسيح *P.* رفتن *T.* سپورمك - سلمك || Éplucher du drap چوقه‌يى سلمك

ÉPLUCHEUR. Celui qui épluche *A.* ممتش *P.* فاخيده ساز *T.* آيرتلايجى

Il se dit au figuré *A.* متسقّط - منقّر العيوب *P.* عيبجوى *T.* قصور آراشدريجى

ÉPLUCHURE. L'ordure que l'on ôte de quelque chose qu'on épluche *A.* سقط pl. اسقاط - سقاطة pl. سقاطات - خسالة pl. خسالات *P.* خس وخاش *T.* دوكنتى

ÉPOINTER. Ôter la pointe à quelque instrument *A.* اذهاب الانف - ازالة الانف *P.* نوك فرسودن *T.* اوجى بوزمق || Épointer un couteau, une aiguille بچاغك - اوجى كيدرمك وايكنه‌نك اوجنى بوزمق

ÉPONGE. Espèce de plante maritime attachée aux rochers dans la mer *A.* اسفنج *P.* ابرك - نشكرد - شوخگير *T.* سونكر || Ce drap ne vaut rien, il boit l'eau comme une éponge بو چوقه سونكر كبى صويى نشف ايدر مقولددن اولمغله هيچ ايشه يرامز - On dit, Passer l'éponge sur quelque chose de peint ou d'écrit, pour dire, l'effacer اوزرينه تصويرك وخطك خطى سونكر ايله - امرار شوخگير تطليس وامحا ايتمك - سيلوب نا بديد ايتمك - Et figur. Passer l'éponge sur quelque action, pour dire, en effacer le souvenir صحيفهٔ خاطر اوزرينه امرار اسفنج فراموشى ونسيان ايله فلان ماده‌يى ازاله وامحا ايتمك

ÉPONGER Nettoyer avec une éponge *A.* مسح بالاسفنج *P.*

بشوخگیر سایبیدن *T.* سونکر ایله سلمك || Éponger un carrosse هنطوی سونکر ایله سلمك

Épongé. *A.* ممسوح بالاسفنج *P.* بشوخگیر سایبیده *T.* سونکر ایله سلنمش

ÉPOQUE. Point fixe dans l'histoire *A.* رأس الوقت *P.* سر سال *T.* وقت باشی || L'époque du déluge اعتبار رأس الوقت اولنان طوفان نوح Les principales époques de l'histoire sacrée sont la création du monde, le déluge, la vocation d'Abraham تاریخ وقایع مبارکه‌نك رأس الاوقات اصلیه‌سی خلقت عالم وطوفان نوح واصطفای حضرت ابراهیمدر La naissance de Jésus-Christ est l'époque d'où la plupart des chrétiens commencent à compter les années میلاد حضرت عیسی اکثر ملل عیسویه عندنده ابتدای حساب سنین اولمق اوزره رأس الوقت اعتبار اولنور

Il se dit par extension, de quelque circonstance remarquable dans la vie d'un homme, dans le règne d'un prince *A.* موقت — وقت *P.* هنگام — چاغ *T.* چاغ || Ce prince n'est connu que pour avoir servi d'époque au malheur de son pays فلان پادشاه ملکنك شامتی وقتنه وسیله اولمق اوزره مشهور ومتعارف اولمشدر Sous le règne le plus brillant, et sous l'époque la plus heureuse de ce règne پر فر اول سلطنت وشوکت اثناسنده واسعد وایمن وقتنده Depuis cette époque fatale اول وقت مشئومدنبرو

ÉPOUDRER. Ôter la poudre de dessus les hardes *A.* رفع الغبار — اذهاب الغبار — سلب الغبار *P.* از غبار پاکیزه کردن *T.* توزی سلمك — توزی کیدرمك || Époudrer un tapis قالیچه‌نك توزینی کیدرمك Époudrer des livres کتابلرك توزینی سلمك

Époudré. *A.* مسلوب الغبار *P.* از غبار پاکیزه کرده *T.* توزی سلنمش

ÉPOUILLER. Ôter des poux *A.* تفلیة *P.* شپش برکندن *T.* بتلمك || Une mère qui épouille son enfant جوجوغنی بتلیان بر والده

Épouillé. *A.* متفلی *T.* بتلنمش

ÉPOUSAILLES. La célébration du mariage *A.* رسم النکاح — رسم التزوج *P.* آیین نکاح *T.* اولنمه رسمی || Le jour de leurs épousailles رسم نکاحلرینك اجراسی کونی

ÉPOUSE. Il se dit d'une femme unie à un homme par les liens du mariage *A.* زوجة — حلیلة — منکوحة — عرس — بعلة *P.* همسر *T.* قاری

ÉPOUSÉE. Celle qu'un homme vient d'épouser, ou qu'il va épouser *A.* عروس pl. عرایس *P.* پیوگ *T.* کلین || Mener l'épousée à l'église عروسی کلیسایه کوتورمك

On dit proverb. d'une personne ridiculement ajustée, qu'elle est parée comme une épousée de village کویلو کلینی کبی بزنمش دونانمشدر

ÉPOUSER. Prendre en mariage *A.* عقد النکاح — تزوج *P.* نکاح بستن — عروسی کردن *T.* اولنمك || Ils ont fait longtemps l'amour, à la fin ils se sont épousés مدت مدیده بینلرنده معاملات عشق ومحبت جریان ایتدکدنصکره بالآخره تزوج ایلدیلر

Il se dit figur. d'un parti, d'une opinion, auxquels on s'attache et que l'on défend *A.* عقد القلب *P.* دلبستگی نمودن *T.* التزام ایتمك — کوکل باغلمق || Épouser un parti بر طرفه عقد قلب ایتمك Épouser une opinion بر رأیه عقد قلب ایتمك — بر رأیی التزام ایتمك Épouser les intérêts de quelqu'un بر کمسنه‌نك اغراض ومصالحنی التزام ایتمك

Épousé. *A.* متزوج — منکوح *P.* عروسی کرده — نکاح کرده *T.* اولنمش

ÉPOUSSETER. Vergeter, nettoyer avec des époussettes *A.* نفض بالمکنسة *P.* جامه روب زدن *T.* روبه سپورکه‌سیله سلکمك

ÉPOUSSETTE. Plusieurs brins de jonc ou de crin joints ensemble, dont on se sert pour nettoyer les habits *A.* مکنسة الثیاب *P.* جامه روب *T.* روبه سلکیجك سپورکه

ÉPOUVANTABLE. Qui cause de l'épouvante *A.* هایل — فازع — پر نهیب — موجب الفزع *P.* سهمناك — هراس انگیز — هول انگیز — نهیب افزا *T.* قورقونج — بلکمه کتورر || Menaces épouvantables تهدیدات هول انگیز — Il se dit par exagération de tout ce qui est étonnant, incroyable, étrange *A.* محیر العقل *P.* حیرتفزا — دهشت انگیز — دهشتفزا — مدهش *T.* عقلی شاشوره‌جق شئ — حیرتفرمای عقول || Cet homme a mangé tout son bien en un an, cela est épouvantable فلان کشی بر سنه ایچنده مال وما ملکنی جملة اکل وبلع ایلدی بو بر حالت دهشتفزا در

ÉPOUVANTABLEMENT. D'une manière épouvantable *A.* هایلاً —

قورقونج صورت *T.* هول انگیزانه ـ هراس انگیزانه *P.* فزیعاً عقلی شاشوره جق *T.* دهشت انگیزانه *P.* مدهشاً *A.* ابله شو ادم موجب وجهله || Cet homme est épouvantablement laid دهشت اولجق وجهله کریه المنظر در

ÉPOUVANTAIL. Haillons que l'on met au bout d'un bâton pour épouvanter les oiseaux *A.* خیال ـ مجدار *P.* تندیسه ـ خوسه *T.* بوستان قورقوسی ـ اویوق || Il faut mettre là un épouvantail بر اویوق ـ اول محلده نصب خیال اولنمق لازمدر دیکلملو در

On dit proverbialement d'une personne fort laide, C'est un épouvantail de chenevière بوستان قورقوسنه بکزر ـ بوستان قورقوسیدر

ÉPOUVANTE. Grande et soudaine peur, causée par quelque chose d'imprévu *A.* هراس ـ دهشت ـ هول ـ فزع *P.* نهیب ـ هول هایل ـ سهم *T.* بلکمه ـ اوجونمه || Terrible épouvante هول هایل Causer, donner de l'épouvante ایقاع هول ودهشت ـ فزع شدید القای هراس ودهشت ایتمک ـ ایتمک L'épouvante se mit dans le camp اردو ایچنده حالت فزع ودهشت مستولی L'épouvante l'a pris, l'a saisi درونه هول ودهشت اولدی قلبی ربوده پنچهٔ فزع وهراس اولمشدر ـ مستولی اولدی Ils ont pris l'épouvante دوچار هول ودهشت اولمشلر در

ÉPOUVANTER. Causer de l'épouvante *A.* تفزیع ـ تهویل ـ ایقاع الدهشة ـ ایراث الهول والفزع ـ تدهیش ـ افزاع *P.* بلکندروب ـ بلکندرمک *T.* هراسایدن ـ نهیبیدن اوجوندرمق ـ قورقتمق || La marche de cette armée a fort épouvanté tout ce pays عسکرک اول مقوله حرکتی مجموع جمیع مملکتی ـ مملکتده القای هول ودهشت ایتمشدر تهدیدات تهویل وافزاع ایلدی Ses menaces l'ont épouvanté وانذاراتی فلانک درونه ایقاع هول ودهشته بادی اولمشدر La moindre chose l'épouvante ادنا شیدن دوچار هول ودهشت جزئی سببدن بلکنوب قورقار ـ اولور

Épouvanté. *A.* متفزع ـ مهول *P.* هراسیده ـ نهیبیده *T.* بلکنمش ـ اوجونمش

ÉPOUX. Qui est conjoint par mariage *A.* عرس pl. اعراس زوج pl. ازواج ـ بعل pl. بعول *P.* شوهر ـ شوی *T.* قوجه ـ Époux au pluriel, se prend pour le mari et la femme *A.* ار ایله عورت ـ قاری قوجه *T.* زناشوی *P.* اعراس ـ زوجین

En parlant de Jésus-Christ on dit, qu'il est l'époux de son Église عرس امتیدر حضرت عیسی عرس l'époux des vierges عرس الابکار le céleste époux عرس سماوی ـ On appelle aussi les religieuses, Les épouses de Jésus-Christ عرایس حضرت عیسی

ÉPREINDRE. Presser quelque chose pour en faire sortir le jus *A.* تعصیر *P.* افشردن ـ شپلیدن *T.* صقمق || Épreindre des herbes تعصیر نباتات ایتمک

Épreint. *A.* معصر *P.* افشرده ـ شپلیده *T.* صقلمش

ÉPREINTES. Douleur causée par une matière âcre, qui donne de fausses envies d'aller à la selle *A.* تقضیع pl. تقضیعات *T.* کسنتیلی ابچ آغریسی

ÉPRENDRE. Il n'est d'usage qu'au participe, Épris, qui signifie, celui qui s'est laissé surprendre par une passion *A.* مولع ـ مشغوف ـ معتلق الفؤاد *P.* دلشیفته ـ افتاده دل ـ آشفته *T.* کوکلی قاپلمش ـ دوشکون || Il est épris d'amour pour cette femme شو محبوبه نک مشعوف وافتاده سیدر Épris des beautés célestes احوال بدیعهٔ سماویه یه معتلق الفؤاد

ÉPREUVE. Essai qu'on fait de quelque chose *A.* تجربة pl. تجارب ـ بلا pl. بلایا ـ محنة pl. محن *P.* آزمایش ـ آزمون *T.* صنمه ـ دنندمه || L'épreuve en est aisée بونک تجربه سی آساندر ـ اسهلدر Faire l'épreuve d'un canon طوپی فلان شیئی تجربه ایتمک Je vous donne cela à l'épreuve تجربه سنی ایتمک ایچون سکا ویررم Mettre la fidélité, la patience de quelqu'un à l'épreuve برکمسنه نک صداقتنی صداقتنی وصبرینی محک ـ ومایهٔ صبرینی تجربه ایتمک تجربه یه ضرب ایتمک Vous l'avez mis à de rudes épreuves محن وبلایای ـ فلانی محن وبلایای شدیده یه القا ایلدک شدیده ایله امتحان ایلدک

Être à l'épreuve. Manière de parler dont on se sert en plusieurs phrases. Ainsi on dit, Cette cuirasse est à l'épreuve du mousquet, pour dire, que le mousquet ne la perce point نفوذ ـ تلبس ایلدیکی پیراهن آهنین بلای کلّه دن مصوندر مأموندر کلّه دن Ce chapeau, ce manteau est à l'épreuve de la pluie بلای باراندن امین اولان سرپوش وبالاپوش ـ نفوذ باراندن مأمون اولان بر شابقه وبر قپود Cet homme n'est point à l'épreuve de l'argent ابتلای درهم ودیناره مقاومتدن کندویه اقچه عرض اولندقچه امتناع ومقاومت ـ عاجز در ایدمز Il est à l'épreuve de la tentation, pour dire, qu'il résiste à la tentation تسویلات نفسه مقاومت ایدر ار بابدندر

تسویلات نفس بلاسندن امیندر — Il n'est pas à l'épreuve de la tentation تسویلات نفسه مقاومتدن عاجز در Il n'est pas à l'épreuve de la raillerie, pour dire, qu'il ne peut souffrir la moindre raillerie حرف اندازی هزل واستهزایه تا متحمل بر آدمدر Sa patience n'est point à l'épreuve des injures صبری محض تحقیر وتکدیره بر وجهله متحمل دکلدر — محض تحقیری تحملده صبری یوقدر — On dit aussi, qu'un homme est à l'épreuve de tout, qu'il est à toute épreuve, pour dire, qu'il est d'une probité, et d'une fidélité incorruptible صلاح حالی تکلف تجربه وامتحاندن بالکلیه مستغنیدر صدق واستقامتی — صدق واستقامتی غنی عن الامتحاندر — شائبهٔ فساددن مأموندر La vertu de cet homme est à l'épreuve de la médisance فلانک صلاح وفضیلتی لوم لایمدن لوم لایمدن آزاده در — امیندر

On dit d'un homme, qu'il est ami, qu'il est serviteur d'un autre à toute épreuve, pour dire, qu'on peut compter sur lui dans toutes les occasions من کلّ الوجوه غنیّ عن الامتحاندر من جمیع الوجوه سزاوار وثوق واعتماد در —

Épreuve, se dit aussi de la feuille d'impression qu'on envoie à l'auteur pour en corriger les fautes تصحیح اولنمق اوزره بصلمش صحیفه اورنکی

ÉPROUVER. Essayer A. اختبار — امتحان — تجربه P. وند — دندمک — صنامق T. آزمایش کردن — آزمودن — کردن || Éprouver une arme à feu, un canon آلات ناریه‌دن بریسنی وطوبی تجربه وامتحان ایتمک C'est un remède que j'ai éprouvé تجربه‌سی اولنمش بر دوا در

Et connaître par expérience || Il a éprouvé l'une et l'autre fortune نیک وبد روزگاری تجربه ایتمشدر Éprouver la fidélité de quelqu'un بر آدمک صداقتنی تجربه ایتمک — محک اختبار وامتحانه ضرب ایتمک

Éprouvé. A. مجرّب P. آزموده T. صنانمش || C'est un homme d'une valeur, d'une vertu, d'une fidélité éprouvée مردانکی وشجاعتده وامر فضل وصلاحده وصداقت واستقامتده مجرّب — تجربه‌سی سبقت ایتمش بر آدمدر — مجرّب الاحوال بر آدمدر

ÉPROUVETTE. Terme de Chirurgie, qui se dit de certaines Sondes. V. Sonde.

Il se dit aussi d'un instrument dont on se sert pour éprouver la force de la poudre A. معیار بارود P. محک آزمایش بارود T. بارود سهنکی

EPTAGONE. Une figure à sept côtés et à sept angles A. مسبّع الزوایا P. هفت کوشه T. یدی کوشه‌لو

ÉPUCER. Chasser les puces A. دفع البراغیث P. کیک بر آوردن T. پیره چیقارمق

ÉPUISABLE. Qui peut être épuisé A. ممکن الانزاف — ممکن الانتکاش — قابل النفق — ممکن النفاد P. کاهش پذیر T. اکسیلوب دوکنور

ÉPUISEMENT. Dissipation de forces et d'esprit A. انتزاف — زوال القوا — تناهئ قوّت P. درماندگی T. درمانسزلق || On l'a tant saigné, qu'il est tombé dans un épuisement dont il a peine à revenir افراط اوزره فصد اولندیغندن شول رتبه‌ده انتزاف قوایه دوچار اولمشکه فیما بعد تجدید قوّت ایلمسی امر دشوار در Les jeûnes, les veilles l'ont jeté dans l'épuisement کثرت صوم ودوام یقظه تقریبیله قواسند زوال قوای بدنیه‌سنه درماندگی وانتزاف — کلّی عارض اولمشدر طاری اولمشدر L'épuisement où il est tombé ne vient que de ses débauches مبتلا اولدیغی انتزاف قوا دوام عیش وعشرتدن نشأت ایتمشدر

Il se dit aussi des Finances A. فنا — نفاد — نفق P. تناهی T. دوکنمه || L'épuisement des Finances fut cause qu'il fallut recourir à des voies extraordinaires اموال میریه‌نک فنا ونفادی خارق عاده طرق غیر مسلوکه‌یه سلوکی ایجاب تدابیر غیر مألوفه‌نک اعمالنه سبب اولدی — ایتمشدر

ÉPUISER. Mettre à sec A. نزح — انزاح — نکش — انتکاش — نزف — تنزیف P. خشک ساختن T. صوبی هب دوکتمک || Épuiser une fontaine à force d'en tirer de l'eau افراط اوزره صو چکلدیکندن ینبوعک انتزاح وانتکاشی لازم کلدی

Il se dit aussi du sang et des esprits vitaux A. انزاف P. کم کردانیدن T. دوکتمک || On l'a tant saigné, qu'on l'a épuisé de sang افراط اوزره فصد اولندیغندن منزوف الدم اولمشدر Dans l'âge où il est, et sec comme il est, une trop grande application épuise les esprits کبر سننه ونحافت وجودینه کوره شغل مفرط ارواح حیوانیه‌سنک انزافنی مستلزمدر Il s'est épuisé par ses débauches عیش وعشرتده ادمانی قوای بدنیه‌سنک زوال وانتزافنی مؤدّی اولمشدر

On dit aussi, Épuiser le trésor public, les finances A. انفاد

افنا – انفاق – P. تباه كردن T. دوكتمك || Cette guerre épuisa les finances بو سفر اموال ميريه‌نك انفادينى مستلزم اولمشدر – بو سفر اموال ميريه‌يى دوكتمشدر – Et qu'on a épuisé une province d'hommes et d'argent, pour dire, qu'on en a tant tiré, qu'elle en est demeurée affaiblie مملكتك نفوس ونقودينه نفاد كلى عارض اولمشدر Et épuiser un homme d'argent بضاعة – بر كمسنه‌نك مالنى انفاد وافنا ايتمك ماليه‌سنى دوكتمك

On dit, qu'un auteur a épuisé la matière, pour dire, qu'il a dit tout ce qu'il se pouvait dire sur le sujet qu'il a traité فلان مولف تحرير ايلديكى ماده‌ده انفاد بضاعة معلومات ايلدى – On dit d'un homme qui a un grand fonds de savoir, que c'est un homme qu'on ne saurait épuiser فلان آدم بحر بحر لا ينزف فنون ومعارفدر – لا ينكش فنون ومعارفدر بردرياى معارفدر نه دوكنور ونه – بحر لا يغيض معارفدر – اكسيلور

ÉPUISÉ. A. منفود – قريب النفاد P. نفاد يافته T. دوكنمش – On dit, Un esprit épuisé, c'est-à-dire, qui ne peut plus rien produire de nouveau A. ذهن منزوف – عقل عديم النتاج P. عقل عملمانده – عقل بيحاصل T. قوت انتاجى قالمامش عقل – هيچ بر شئ طوغورمز عقل – بر محقل

ÉPULOTIQUE. Terme de Pharmacie. Il se dit des remèdes propres à cicatriser les plaies A. ملحم – مدمل pl. مدملات P. التئام آور T. يارە بتشدريجى – يارە اوكوديجى

ÉPURER. Rendre pur A. تصفية – ترويق – اخلاص P. پالودن – ناب كردن T. طوريلتمق || Épurer de l'eau bourbeuse, en la filtrant avec du sable بولانمش صويى قوم ايچندن استقطار ايدرك ترويق ايتمك

Figur. || Épurer une Langue A. تنقيح – تهذيب P. پاكيزه كردن T. پاكلتمك || Épurer la Langue Française فرانسز لساننى تنقيح ايتمك Épurer un auteur بر تأليفى تهذيب ايتمك

Et épurer son coeur, pour dire, chasser de son coeur, de son esprit les pensées contraires à la religion, aux bonnes moeurs, à la droiture A. تنزيه البال – تنقية البال – تصفية البال P. درونرا پاكيزه كردن T. يوركى تميزلتمك || L'infortune a épuré son coeur de tout sentiment d'orgueil et de vanité دوچار اولديغى مصايب واكدار قلبنى شوائب غرور ونخوت والايش خيلاى مستلزم الملامتدن تنقيديه وسيله اولمشدر Épurer son coeur de toute affection terrestre قلبنى كافة علايق دنيويه‌دن تنزيه ايتمك – Et épurer le goût, pour dire, le rendre plus sûr, et plus délicat T. تهذيب طبيعت ايتمك

s'ÉPURER. A. استصفا – تصفى – تنقى – كسب الخلوص – كسب النقا – كسب النقاحة – كسب النزاهة – والصفوة P. ناب شدن T. قال اولمق – طورلمق || Il faut laisser reposer cette liqueur, elle s'épurera avec le temps بو مشروبى حال سكون وآرام اوزره ترك ايتملو دركه وقتيله كسب صفوت ايلسون L'or s'épure dans le creuset آلتون بوته‌ده قال اولور – ايچنده كسب نقا وصفوت ايدر

On dit figur., que l'esprit, les moeurs, le style s'épurent, pour dire, qu'ils se perfectionnent ذهن واخلاق وسبك كلام كسب منقح ومهذب اولور – نقا ايدر La vertu s'épure dans les souffrances du corps صلاح حال شدايد جسمانيه ايله برقات دخى كسب نقا وصفوت ايدر Le goût s'épure par de bonnes lectures طبيعت كتب نافعه مطالعه‌سيله كسب نقاحت مطالعه‌سيله قال اولور – ونزاهت ايدر

ÉPURÉ. A. مصفا – مروق – خالص P. پالوده – ناب كرده پاكيزه P. مهذب – منقح A. قال اولمش – طوريلمش T. تميزلنمش T. پاكيزه كرده P. منزه – مصفا A. پاكلنمش T. كرده – On dit, Des sentimens épurés, des intentions épurées, c'est-à-dire, nobles et détachés de tout intérêt افكار نازهه ومنويات خالصه

ÉPURGE ou PETITE CATAPUCE. Herbe qui purge violemment A. حب الملوك P. ماهودانه

ÉQUARRIR. Tailler à angles droits A. نحت بزواياء المتساوية P. بكوشه‌هاى هموار تراشيدن T. كوشه‌لرى طوغريه‌دارق طوغرامق

ÉQUARRI. A. منحوت بزواياء المتساوية P. بكوشه‌هاى هموار تراشيده T. كوشه‌لرى طوغرى طوغرانمش

ÉQUARRISSAGE. État de ce qui est équarri T. كوشه‌لرى طوغرى طوغرامه ايشى

ÉQUARRISSEMENT. V Équarrir.

ÉQUATEUR. Un des grands cercles de la sphère également distant des deux pôles A. مدار الاستوا

ÉQUATION. Différence marquée jour par jour entre l'heure moyenne que donne la pendule, et l'heure vraie indiquée par le cadran solaire A. تفاوت بين ساعة الزمانية وساعة

انجومية — Il signifie en Algèbre, une expression qui indique une égalité de valeur entre des quantités différemment exprimées A. تساوى المقادير المختلفة - تساوى المقادير

ÉQUERRE. Instrument servant à tracer un angle droit A. كوس P. كونيا T. زيوه - كونيه

ÉQUESTRE. Il ne se dit qu'en cette phrase, Statue équestre, qui signifie, une statue représentant une personne à cheval A. دمية المرء الراكب P. بت مردم سوارى T. آتلو آدم صنمى

ÉQUIANGLE. Une figure qui a ses angles égaux à ceux d'un autre A. متساوى الزوايا P. هم كوشه T. كوشه‌لرى بيرى برلرينه اويغون

ÉQUIDISTANT. Il se dit de deux choses, en tant qu'elles sont à une égale distance l'une de l'autre A. متساوى الفواصل

ÉQUILATÉRAL. Ce qui a les côtés égaux A. متساوى الاضلاع P. همپهلو T. يانلرى اويغون

ÉQUILIBRE. État des choses qui, étant pesées, sont d'un poids si égal, qu'elles n'emportent la balance d'aucun côté A. معادلة - موازنة P. همسنگى T. طارتينك برابرلشمه‌سى || Cela est en parfait équilibre بو شيئده معادلهٔ تامّه وار در Mettre dans l'équilibre حال معادله وموازنه‌يه وضع ايتمك Cela fait l'équilibre بو شئ مدار موازنه در — On dit figur. Tenir les puissances voisines dans l'équilibre همجوار اولان دولتلرك دول متجاوره‌يى - حال موازنه‌سنى خللدن وقايه ايتمك L'équilibre de l'Europe اوروپا حال موازنت اوزره طوتمق Le système de l'équilibre دولتلرينك معادله وموازنه‌سى اصول موازنه

Et faire l'équilibre, pour dire, rendre les choses égales A. تسوية وتعديل P. همبرابر كردن T. برابرلشدرمك

ÉQUIMULTIPLE. Il se dit en Arithmétique, des nombres qui contiennent leurs sous-multiples autant de fois l'un que l'autre A. متساوى الاضعاف

ÉQUINOXE. Le temps de l'année auquel le soleil passant par l'équateur, fait les jours et les nuits égaux A. اعتدال الليل والنهار - استواء الليل والنهار P. برابرئ روز وشب T. كيجه وكوندزك برابرلكى || L'équinoxe du printemps A. اعتدال ربيعى - اعتدال صيفى P. نوروز L'équinoxe d'automne A. اعتدال خريفى - اعتدال شتوى P. مهرجان

ÉQUINOXIAL. Qui appartient à l'équinoxe. On l'emploie dans ces phrases: Cercle équinoxial ou équateur A. دائره - مدار الاستوا Ligne équinoxiale A. خط الاستوا معدّلة

ÉQUIPAGE. Il se dit du train, de la suite, comme chevaux, mulets, carrosses, valets, hardes, etc. خيل وحشم P. پهل وسپه T. دائره خلقى - طاقم || Grand équipage مكمّل خيل وحشم Équipage de guerre, de chasse سفره وصيد وشكاره مخصوص خيل وحشم - طاقم Faire son équipage بر كمسنه دائره‌سى خلقنى تنظيم - خيل وحشمنى تنظيم ايتمك - طاقمنى دوزمك Les équipages de l'armée اوردونك طاقمى — Il signifie aussi, carrosse. V. ce mot.

On dit, Être en bon ou mauvais équipage, pour exprimer la manière dont une personne est vêtue A. زىّ وكسوت مطبوعه وغير مطبوعه P. پوشش وجامهٔ زيبا يا نازيبا T. كوزل وياخود فنا قيللق

Et qu'un homme est en mauvais, en pauvre équipage, pour dire, que sa santé, ses affaires sont en mauvais état A. مختلّ الحال P. نا خوشحال T. حالى يمان

On dit aussi, L'équipage d'un vaisseau, pour dire, les soldats et les matelots A. pl. ملّاحون - نواتى P. گروه كشتيبانان T. كمى طايفه‌سى - لوندات سفينه || Le vaisseau a péri, mais on en a sauvé l'équipage سفينه قضازده اولدى انجق طايفه‌سى خلاص بولدى Transporter l'équipage d'un vaisseau à un autre بر كمينك طايفه‌سنى آخر كمى‌يه نقل ايتمك

ÉQUIPÉE. Entreprise indiscrète, téméraire et qui réussit mal A. قحمة pl. قحمات P. كار بى پروا T. صالدرش

ÉQUIPEMENT. Action d'équiper A. تجهيز P. آراستگى T. دوناتمه || Is faut un mois pour l'équipement de la flotte دونانمانك تجهيزى بر آيه محتاجدر L'équipement de ce vaisseau a coûté beaucoup بو سفينه‌نك تجهيزى بهالو اولدى - دوناتمه‌سى

ÉQUIPER. Pourvoir des choses nécessaires A. تجهيز - تأهيب - تهيئة العدّة والعتاد P. برگ وساز آماده ساختن T. دوناتمق - يارقلندرمق || Il a envoyé son fils au collège, et l'a équipé de toutes choses كافّهٔ مهمّاتنى تجهيز ايله اوغلنى مكتبه ارسال ايلدى - مكتبه ارسال ايلديكى اوغلنك برگ وسازينى تنظيم ايلدى — Il se dit aussi des navires A. تجهيز السفينة P. كشتى آراستن T. كمى دوناتمق

S'Équiper. A. تدارك العدّة والعتاد P. برگ وساز خود آراستن T. طاقم دوزمك ـ يات ويراق دوزمك

Équipé. A. مجهّز P. آراسته T. دونانمش

ÉQUIPOLLENCE. Il ne se dit qu'en cette phrase, L'équipollence des propositions, pour dire, des propositions qui signifient une seule et même chose A. مساوات المعنا ـ اتّحاد المعنا P. يكسانئ معنا T. معنا بركى || L'équipollence de ces deux propositions بو ايكى مطلبلرك اتّحاد معنالرى

ÉQUIPOLLENT. Qui vaut autant que... A. عوض ـ معادل ـ بدل P. همقدر T. بر قدرى || L'un est équipollent à l'autre هر برى ديگربنه بدل اولور Le profit est équipollent à la perte فائدەسى ضررە معادل اولور Cette raison est équipollente à l'autre بو دليل ديگر دليلك معادليدر ـ ديگر دليله عوض اولور – Il est aussi substantif, et signifie, égal en valeur A. بدل المثل || Je lui ai rendu l'équipollent بدل مثلنى ادا ايلدم Je lui a rendu l'équipollent de ce qu'il m'a prêté بكا اعاره ايلديكى شيئك بدل مثلنى اعطا ايلدم

À l'équipollent. Selon la mesure et le rapport qu'une chose peut avoir avec une autre A. على هذ القياس ـ قياساً P. بهمين قدر T. كوره || Il a perdu mille écus dans cette affaire, et les autres, à l'équipollent de ce qu'ils ont mis فلان كمسنه بو خصوصده بيك غروش ضرر ايدوب سائرلرى دخى ويردكلرى سرمايەيه قياساً دوچار ضرر اولمشلردر Il fait une dépense de prince; il a chevaux, pages, et tout le reste à l'équipollent كلّيتلو خيل وحشم وآنلره قياساً بالجمله داراتى وآنلره كوره ـ مكمّل اولدرق برمير عاليقدر كبى مصرف ايدر

ÉQUIPOLLER. Valoir autant que... A. قيام فى مقام البدل ـ قيام فى مقام العوض ـ معادلة ـ معاوضة P. بدل شدن ـ همقدر بودن T. يرينى طوتمق || Le gain équipolle la perte ضرره ـ حاصل اولان فائده ضررك مقامنه قايم اولور ضرره معادل اولور ـ بدل اولور L'un équipolle l'autre هر برى بدل اولور ـ آخرينه عوض اولور Il faut que le gain soit grand pour équipoller la perte ترتّب ايتمش ضرره بدل اولمق ايچون كلّى فائده حاصل اولمق اقتضا ايدر

Il est aussi neutre || Une clause qui équipolle à l'autre بو شرط ديگر شرطه بدل اولور

Équipollé. Compensé A. قائم فى مقام البدل ـ معوّض P. بدل شده T. بدل اولمش ـ يرينى طوتمش || La perte équipollée au gain فائدەيه بدل اولمش ضرر

ÉQUITABLE. Qui a de l'équité A. ذو الحقّانيّة ـ محقّ ـ عادل P. دادگر ـ راستكار T. حقّانيّتلو ـ عدالتلو ـ طوغرى || Un homme équitable ارباب حقّانيّتدن ـ محقّ وعادل بر آدم Juge équitable حاكم عادل بر آدم – Il se dit aussi des choses qui sont conformes aux règles de l'équité || Sentiment équitable حكم حقّانيّت قرين فكر حقّانيّت قرين Jugement équitable عدل وحقّ ـ تقسيم حقّانيّت وسيم Distribution équitable ـ حقّ دكلدر Cela n'est pas équitable اوزره اولان مقاسمه قانون حقّانيّته موافق دكلدر

ÉQUITABLEMENT. Avec équité A. على ـ بالعدل والحقّانيّة P. وجه الحقّانيّة دادكارانه ـ محقّانه ـ عادلانه T. طوغريلق ايله || Il faut juger équitablement de toutes choses هر شيئده قاعدهٔ عدالت وحقّانيّت اوزره حكم اولنملودر

ÉQUITATION. L'art de monter à cheval A. فنّ الفروسيّة P. فنّ اسب سوارى T. بنيجيلك ـ جنديلك

ÉQUITÉ. Justice, droiture A. عدل ـ عدالت ـ معدلت ـ حقّانيّت ـ استقامت P. داد ـ دادگرى ـ راستى ـ عدالتكارى T. طوغريلق ـ حقّانيّتلق || Selon l'équité مقتضاى حقّانيّت Homme plein d'équité عدل وحقّانيّت ايله مجبول اوزره بر ذات ـ بر آدم پر درستى واستقامت C'est un homme sans équité مايهٔ حقّانيّتدن بى بهره بر آدمدر Manquer à toutes les règles de l'équité قواعد عدالتكارى وحقّانيّته رعايت تجويز قصور ايتمك ـ ايتامك

Il signifie aussi, la justice exercée avec un adoucissement raisonnable A. انصاف ـ نصافت || On l'a absous, parcequ'on a eu plus d'égard à l'équité que à la justice rigoureuse احكام شرعيّەنك موجب ومقتضاسندن اغماض عين مساهلت ومجرّد قاعدهٔ انصافه تبعيّت اولنديغندن عفوينه جواز ويرلمشدر Les arbitres jugent ordinairement plutôt selon les règles de l'équité, que selon la rigueur des lois مختار طرفين اولان حكملر عادتا احكام شرعيّەنك وجوبيّتندن اغماض عين مساهلت واصول انصافه تبعيّت ايدرك رؤيت مصلحت ايده كلمشلردر Les juges subalternes sont des juges de rigueur, et les supérieurs peuvent juger selon l'équité پس پايەده اولان حكّام وقضات احكام شرعيّەنك موجب ومقتضاسندن سر مو انحرافه قادر اولميوب انجق رتبهٔ اعلاده اولنلر قواعد انصافه رعايت ايله عمل وحركته

مأذونلر در

ÉQUIVALENT. Qui est de même prix *A.* متساوی القیمة *P.* همبها *T.* دکری مقداری || Je lui donnerai une chose équivalente فلان کمسندیه متساوی القیمه برشیٔ اعطا ایده جکم — ویردیکی شیٔ اینچون متساوی القیمه اولدرق برشیٔ ویره جکم

Il est aussi substantif *A.* بدل المثل — بدل معادل *P.* همقدر *T.* دکری || On n'a pu remettre ce prince en possession des villes qu'on lui a prises, mais on lui en a donné l'équivalent فلان صاحب ملککک ید تصرفندن نزع اولنان بلده لرک ردّی ممکن اولمدیغندن بدل معادلی اعطا اولندی Dédommager par un équivalent بدل مثل اعطاسیله تضمین ضرر ایتدرمک

ÉQUIVALOIR. Être de même prix que quelque chose *A.* تسوی *T.* دکری همبها بودن — همقدر بودن *P.* تساوی القیمة — القیمة بر اولمق || Une once d'or équivaut à quinze onces d'argent اون بش درهم کمشک بر درهم آلتون ایله قیمتی همقدر دکری بردر — مساوی وبرابر در — در

ÉQUIVOQUE. Qui a un double sens *A.* کلام ذو الوجهین *P.* گفتار دو رنگ *T.* ایکی طرفلو سوز || Ce discours est équivoque بو بر کلام ذو الوجهین در Expression équivoque تعبیر ذو الوجهین

Il signifie aussi, douteux, suspect *A.* مبهم — مشکوک — مشتبه *P.* با گمان *T.* شبهه لو || Action équivoque حرکت مبهمه Réputation équivoque شهرت مبهمه Mérite équivoque استحقاق مشتبه Signe équivoque علامت مشکوکه — En Médecine, Signe équivoque, est un signe qui peut convenir à plusieurs maladies *A.* امارهٔ مشکوکه — قرینهٔ مشکوکه *T.* شبهه لو اماره

ÉQUIVOQUER. User d'équivoque *A.* تکلّم بکلام ذو الوجهین — استعمال کلام ذو الوجهین *P.* سخن دو رنگ بزبان آوردن *T.* ایکی طرفلو سوز قوللنمق || Il équivoque continuellement دائما کلمات ذات الوجهین ایله ادای مرام ایدر — کلمات ذات الوجهین ایله تکلم ایدر

ÉRADICATIF. Il se dit de certains remèdes violents qui emportent la maladie et toutes ses causes *A.* دواء قالع المرض

ÉRADICATION. L'action d'arracher quelque chose, par la racine *A.* قلع — استیصال *P.* از بیخ بر کندن *T.* کوکدن قوپارمه

ÉRAFLER. Écorcher légèrement la peau *A.* اختراش — خرش — تخدیش *P.* خراشیدن *T.* طرمالمق || Cette épine m'a éraflé le visage بو تیکن چهره می — چهره می تخدیش ایلدی — طرمالدی

ÉRAFLÉ. *A.* متخرّش *P.* خراشیده *T.* طرمالنمش

ÉRAFLURE. Écorchure légère *A.* خدش pl. خدوش — خراشه pl. خراشات *P.* خراش *T.* طرمانتی — طرمق یری

ÉRAILLEMENT. V. Ectropion.

ÉRAILLER. Il se dit des toiles et des étoffes dont le tissu est relâché ou effilé *A.* اساف *P.* رشته لنجیدن *T.* دیدکلمک V. aussi Effiler.

S'ÉRAILLER. *A.* تسرسر — انساف *T.* دیدکلنمک

ÉRAILLÉ. *A.* متسرسر *T.* دیدکلنمش

On dit, qu'un homme a l'oeil éraillé, lorsqu'il a naturellement des filets rouges dans l'oeil *A.* عین ذو خطوط الحمرا *T.* قزل چزکیلو کوز

ÉRAILLURE. La marque qui reste à une étoffe éraillée *A.* اثر الساف *T.* دیدک یری

ÉRATER. Ôter la rate *A.* نزع الطحال *P.* سپرز بر کندن *T.* طلاغی قوپارمق

ÉRATÉ. *A.* منزوع الطحال *P.* سپرز بر کنده *T.* طلاغی قوپمش — قوپارلمش

ÈRE. Point fixe d'où l'on commence à compter les années *A.* تاریخ *P.* سال *T.* تاریخ || Fixer l'ère تعیین تاریخ ایتمک La naissance de Jésus-Christ est l'ère des Chrétiens, et celle des Mahométans ou l'hégire est la fuite de Mahomed تاریخ نصارا میلاد حضرت عیسیدن وتاریخ اهل اسلام هجرت محمدیدن اعتبار اولنور

ÉRECTEUR. Il se dit des muscles qui servent à élever certaines parties *A.* ناعظ *P.* بر خیزنده *T.* قالدریجی || Les muscles érecteurs عضلات ناعظه Les érecteurs de la verge ناعظات قضیب Les érecteurs du clitoris ناعظات بظر

ÉRECTION. Action d'ériger. V. Ériger || L'érection d'un tribunal بر محکمه نک مجدداً نصب واقامتی L'érection d'une terre en Duché بر ارضک دوقلق رتبه سنه وضعی — ترفیعی Nouvelle érection, ancienne érection نصب جدید نصب قدیم L'érection d'une statue بر صنمک انتصابی — دیکلمه سی

En Médecine, c'est l'état du membre viril, dans lequel il

se soutient de lui-même *A.* قوام الذکر ـ انتشار ـ عتور ـ نعوظ *P.* بر خیزی *T.* توقان ـ قالقش

ÉREINTER. Fouler ou rompre les reins *A.* قصم الحقاء *P.* بل قیرمق *T.* کمر گاه شدستن ـ میان شکستن

ÉREINTÉ. *A.* منقصم الحقاء *P.* شکسته میان *T.* بلی قیرلمش

ÉRÉMITIQUE. Il n'est d'usage que dans cette phrase, Vie érémitique, qui est la vie que mènent les solitaires dans le désert *A.* عیش الاهل الوحدة ـ عیش المفرد *P.* عزلتگزینی ـ کوشه‌نشینی *T.* دنیادن چکیلوب بیابانده کچنمه

ÉRÉTHISME. Affection des parties nerveuses, dans laquelle il s'excite une plus grande tension ou une crispation de leur tissu qui souffre quelque irritation, d'où s'ensuit plus de sensibilité *A.* احتداد الاعصاب *P.* تیزئ پیبها *T.* سکیرلرک تیزلنمه‌سی

ERGOT. Sorte de petit ongle pointu, qui vient au derrière du pied de quelques animaux, comme le coq, le chien, etc. *A.* صیصة pl. صیاص ـ عجازة *P.* ناخن پسین *T.* حیوانک آرد طرناغی ـ حیوانک ماهمیزی

ERGOTÉ. Qui a des ergots *A.* ذو الصیصة ـ مصیّص *T.* ماهمیزلو حیوان

ÉRIGER. Élever, fonder, établir *A.* اقامت ـ وضع ـ نصب *P.* رفع ـ بر پا کردن ـ نشاندن *T.* افراشتن ـ قالدرمق ـ نصب ایتمک ـ دیکمک || Ériger un autel هیکل نصب ایتمک Ériger un trophée بر یادکار غزا اولەجق اقامت معبد Ériger une statue à quelqu'un فلان ذاتنک ابقای ذکرینه وسیله اولمق اوزره مجسّم ومشخّص بر قطعه وثن نصب واقامت ایتمک Ériger un monument à la gloire de quelqu'un فلانه حرمةً وتعظیماً بر مآثرۀ جلیله نصب ایتمک Ériger une terre en Compté فلان ارضی ترفیع ایتمک ـ قونتلک رتبه‌سنه وضع ایتمک

S'ÉRIGER. S'attribuer une autorité, un droit qu'on n'a pas *A.* اتخاذ براسه *P.* خود بخود گرفتن *T.* کندو کندویه یاپشمق || S'ériger en censeur public عیبجوی عامّه اولمق صورتنی براسه اتخاذ ایتمک S'ériger en réformateur مجدّد نظام براسه اتخاذ ایتمک en bel esprit رشد اولمق صورتنی براسه اتخاذ ایتمک en auteur وکیاست صورتنی خود بخود اتخاذ ایتمک en diseur de bons mots, en censeur, en critique مضمون گویلق وعیبجویلق ونقّاد احوال انام اولمق صورتنی خود بخود اتخاذ ایتمک

ÉRIGONE. La constellation de la Vierge. V. Vierge.

ERMITAGE. L'habitation d'un ermite *A.* دار الوحدة ـ دار العزلة *P.* عزلتکده ـ وحدتخانه *T.* دنیادن چکیلوب بیابانده کچینانک یوردی

ERMITE. Solitaire qui s'est retiré dans le désert, pour y servir Dieu *A.* اهل الوحدة ـ مفرد ـ تارک الدنیا *P.* زاهد کوشه‌نشین ـ زاهد بیابان نشین ـ گبید عزلتگزین *T.* دنیادن چکیلوب بیابانده کچینان — On dit, qu'un homme vit comme un ermite تارک دنیا کبی ـ اهل وحدت کبی کچینور

ÉROSION. Action de toute liqueur qui ronge quelque substance *A.* اکل ـ ایتکال *P.* خورش *T.* آشنمه || Les humeurs âcres mangent les chairs par érosion اخلاط ذوسورت وحرافت اولان اتلرک آشنمه‌سنه سبب اولور ـ انتکال لحمی مؤدّیدر

ÉROTIQUE. Qui appartient à l'amour *A.* عشقی *P.* عشق آمیز *T.* عشقک

ÉROTOMANIE. Délire amoureux *A.* جنون العشق *P.* بیهوشی عشق *T.* عشق دلولکی

ERRANT. Vagabond *A.* متطوّح ـ متکمّه ـ کامه *P.* هرزه گرد ـ آواره گرد ـ سرسری *T.* بوشده کزن ـ یل قوان

On appelle les planètes, Étoiles errantes *A.* کواکب سیّارة — On dit d'un homme qui change souvent de demeure, que c'est un chevalier errant بر آدمدر ـ هرجایی بر آدمدر یاوه‌تاز

Il se dit aussi de celui qui est dans l'erreur en matière de Foi *A.* مضلّ ـ غاوی ـ اهل الغوایة ـ اهل الضلال *P.* گمراه *T.* آزغون || Nos frères errants سالک طریقۀ ضلال وغوایت اولان اخوانمز — En ce sens, il est aussi substantif || Redresser les errans اهل غوایتی طریق هدایته ارشاد ایتمک

ERRATA. Liste des fautes survenues dans l'impression d'un ouvrage *A.* فهرست السقاطات

ERRATIQUE. Terme de Médecine. Irrégulier, déréglé. Il se dit de la fièvre. *A.* عدیم الانتظام ـ مختلّ *P.* ناهموار *T.* نظامسز ـ بر دوزه‌ده اولمیان

ERRE. Train, allure *A.* مشی ـ مسیر *P.* خرام ـ رفتار *T.* یورویش — En termes de Marine, c'est l'allure d'un vaisseau *A.* جری السفینة *P.* رهپیمایی کشتی *T.* کمینک یولی ـ کمینک یورویشی

ERRES. Il se dit des traces du cerf, et on l'emploie au figuré

A. راثر pl. آثار *P.* پی *T.* ایز || Suivre les erres, marcher sur les erres de quelqu'un بر کمسنه‌نک اثرینه اقتفا ایتمک

On dit en parlant d'affaires, Reprendre les premières erres, les dernières erres, pour dire, Reprendre une affaire où on l'avait laissée *A.* استیناف ـ اقتبال *P.* از سر نو آغاز کردن *T.* یکیدن باشلمق

ERREMENS. Il n'est d'usage qu'au figuré. V. Erres.

ERRER. Aller çà et là à l'aventure *A.* تکده ـ تطوّح *P.* گمراه یول آزدروب ـ بوشده کزمک *T.* هرزه تازی کردن ـ شدن اوته‌یه برویه متطوّح اولمق || Errer de côté et d'autre کزمک اورمان ایچنده وبرّ Errer dans une forêt, dans un désert وبیابانده تکده وتطوّح ایتمک Errer sur mer au gré des vents روی دریاده ریاحک حکمنه تبعیت ایله هرزه تاز اولمق

On dit, Laisser errer ses pensées, pour dire, rêver en méditant sans liaison dans ses idées *T.* سمت ضلاله ارخای عنان خیالات نا در برابره اغراق ذهن ایتمک ـ فکر ایتمک

Il signifie aussi, être dans l'erreur, se tromper *A.* غلط ـ خطا ـ یاکلمق *T.* بغلط افتادن ـ خطا کردن *P.* تخطّی ـ اخطا خطا وزلّدن || Il n'y a personne qui ne puisse errer ایتمک بری هیچ برکمسنه یوقدر Vous errez dans votre calcul حسابکده امر دینده حسابکده یاکلدک ـ خطا وار در Errer dans la Foi امر دینده سبیل خطایه سلوک ایتمک ـ خطا ایتمک Errer dans les principes ارتکاب خطا ایتمک ـ اصولده اصولده یاکلش وارمق ـ اصولده یاکلمق Il faut redresser ceux qui errent خطاکار اولنلری ارشاد ایتمک اقتضا ایدر Errer dans le fait سبیل خطایه سالک اولنلری ـ نفس فعلاً ـ اصل فعلده خطا ایتمک ـ مادّده خطا ایتمک یاکلمق

ERREUR. Fausse opinion, écart de la raison, *A.* خطا pl. خطایا ـ زیغ ـ ضلال ـ اعتقاد زایغ ـ *P.* خطا *T.* یاکلشلق || Douce erreur خطای لطیف Agréable erreur خطای دلپسند Erreur capitale خطای کبیر ـ باشلو خطا Erreur grossière خطای غلیظ ـ خطای فاحش Tomber dans l'erreur مبتلای گرفتار ورطهٔ زیغ وخطا اولمق ـ خطا اولمق Sortir d'erreur خطادن سالم اولمق ـ ورطهٔ ضلال وخطادن رهایاب اولمق Il est revenu de son erreur سبیل ضلال سالک اولدیغی وخطادن سمت رشاد وصوابه رجعت ایلدی Tirer quelqu'un d'erreur بر کمسنه‌یی مبتلا اولدیغی ورطهٔ ضلالدن اخراج ایتمک C'est une erreur que de s'imaginer que... فلان خیاله امرایمانده Erreur dans la Foi ذاهب اولمق عین خطا در ظلام خطا Vivre dans l'erreur عقاید دینیده خطا ـ خطا ایچنده امرار وقت زندگانی ایتمک Persister dans l'erreur باطلده اصرار ایتمک ـ ضلال وخطاده ثابت‌قدم اولمق La doctrine de cet homme est pleine d'erreur فلان کمسنه‌نک تعلیم ایلدیکی اصول جملهٔ خطا وضلاله مقروندر ـ پر خطا عقاید زایغه‌سی ردّ اولندی On a condamné ses erreurs وضلالدر اصول شایان مردودیت عدّ اولندی ـ Combattre l'erreur مردودهٔ ضلال وخطایه مخالفت ایتمک Vaincre l'erreur اعتقاد زایغه غلبه برله دفعنه ظفریاب اولمق

Au pluriel, il signifie déréglement dans les moeurs *A.* pl. هفوات ـ زلّات ـ خطایا *P.* لخشش‌ها *T.* تقصیرات || Les folles erreurs de la jeunesse سنّ حداثتک هفوات نا معقوله‌سی Il est bien revenu de ses erreurs ذاهب اولدیغی زلّات وخطایادن سمت صوابه رجعت ایلدی Il est honteux de ses erreurs passées خطایای سابقه‌سنه مبنی مستغرق عرق شرمساری وخجالتدر خطایای سابقه‌سنی درخاطر ایتدکچه خجیل وشرمسار اولور ـ

Il signifie aussi, faute, méprise *A.* سقطه pl. سقطات ـ سهو pl. سهوات ـ غلط pl. غلطات *P.* نا راستی *T.* یاکلشلق || ایقاع غلط ایتمک ـ ارتکاب غلط ایتمک Commettre une erreur Il y a une erreur dans cette citation بو روایتده بر غلط وار ـ غلط اسم Erreur de nom بو تقریرده بر سهو وار در ـ در نفس مادّهده غلط Erreur de fait اسمده غلط Erreur de calcul حسابده سقط وغلط Les erreurs de calcul ne se couvrent point سقطات حسابک ستری محالدر Erreur dans la chronologie زمانه دائر سهو ـ سهو تاریخ

ERRHIN. Terme de Médecine. Il se dit des remèdes qu'on introduit dans le nez *A.* سَعوط pl. سَعوطات ـ نَشوق pl. نشوقات *T.* برونه چکیلان علاج On en emploie de deux sortes, ou pour faire éternuer سعوط معطس ou pour arrêter le sang سعوط موجب الرقؤ

ERRONÉ. Qui contient de l'erreur *A.* خاطئ ـ زایغ *P.* خطا نا درست ـ نا راست ـ نما *T.* یاکلش || Sentiment erroné رأی خاطی ـ رأی خطا انتما Opinion erronée عقیدهٔ زایغه Propositions erronées مسائل زایغه ـ مسائل خطا آمیز

ERS, ou VESCE NOIRE. Plante légumineuse *A* کرسنه ـ کشنی

بورجق .T ميشو ـ كشنى .P جلبان ـ

ÉRUCTATION. Éruption des ventuosités de l'estomac par la bouche .A جشأة .P اروغ ـ اجل .T ككرمه

ÉRUDIT. Qui a beaucoup d'érudition .A فاضل ـ عالم ـ علّامة pl. فضلا ـ نحرير ـ pl. نحارير ـ عميم الفضايل .P همه دان ـ فرزانه ـ دانشمند ـ هزار دان ـ .T بيلكيج

ÉRUDITION. Grande étendue de savoir .A فضل pl. فضايل فرزانگى ـ دانش با كمال ـ دانشمندى .P علم ـ نحريريت ـ عالم ـ علم ـ .T بيلكيجلك || Grande érudition علم عالم محيط فضل نادر rare علم عميق الغور profonde وسيع الاطراف فضل عديم singulière فضل كمياب ـ فضل نا ياب ـ الوجود علم بيهمتا ـ Il est homme d'érudition علم لا نظير ـ النظير ـ علم وفضيلتده وحيد العصر در ـ بر مرد عالم وفاضلدر وسعت علم بر نحرير عميم الفضايلدر Il a de l'érudition ومعرفته مالك بر دانشمند بسيار داندر Il n'a qu'une médiocre érudition علم ودانشده متوسط الحال بر آدمدر

Il signifie aussi, recherche savante .A اجتهاد علمى || Voilà une érudition très-recherchée, mais mal placée غايت ايله تكلفلى بر كونه اجتهاد علميدر انجق نا بموقعدر Ouvrages d'érudition اجتهادات علميه يى محتوى تاليفات وتصنيفات Recherche d'érudition اجتهاد علمى يه دائر تدقيقات وتحريات

ÉRUGINEUX. Qui tient de la rouille de cuivre .A كعداء النحاس .P زنگارى .T جنكارى

ÉRUPTION. Évacuation subite et abondante de sang, de pus, de sérosités, etc., ou sortie de boutons, de taches, etc. .A فوران انبثار ـ بثور ـ .T چيقمه ـ فشقروب چيقوب يايلمه || L'éruption de la petite vérole a fait cesser la fièvre جدرينك انبثارى دفع حمايى ـ انقطاع حمايى مؤدى اولدى ـ Il se dit aussi de toute sortie prompte et avec effort || L'éruption du Vésuve a fait cesser le tremblement de terre فلان نام جبل آتشفشاندن مواد ناريه نك فورانى زلزله نك دفع وتسكيننى مستلزم اولمشدر

ÉRYNGE, ou PANICAUT. Plante. .A قرصعنة .T دوه الماسى

ÉRYSIME, ou VÉLAR. Espèce de plante .A قصيص .P خنفج قوش اتمكى .T تودرى ـ

ÉRYSIPÉLATEUX. Qui tient de l'érysipèle .A حمروى || Bouton érysipélateux دمّل حمروى

ÉRYSIPÈLE. Maladie inflammatoire qui attaque la peau, et y produit une rougeur tirant sur le jaune .A حمرة .P رخباد ـ .T شيرپنچه || Érysipèle flegmoneux حمرۀ دمويّه

ESCABEAU. Siége de bois sans bras ni dossier .A قعيدة .T اسكمله

ESCADRE. Nombre de vaisseaux de guerre sous un même chef .A شونة .P گروه كشتيها .T دونانما || Cette escadre était composée de dix vaisseaux et de tant de galères اون قطعه سفينه وشوقدر چكديريدن ـ وشو قدر چكديريدن عبارت دونانما Chef d'escadre دونانما باشبوغى مركب بر دونانما

ESCADRON. Troupe de cavalerie .A مقنب pl. مقانب ـ جماعة الخيل .P گروه سواريان .T آتلو عسكرى آلايى || Un escadron de chevau-légers معلوم العدد سبكبار سواريدن عبارت عسكر آلايى

ESCADRONNER. Se mettre en escadron .A تقنّب .P به آتلو عسكرى آلايى ترتيبنده .T ترتيب سواريان صف بستن بزم سوارى عسكرمز || Notre cavalerie escadronne bien قورلمق آتلو عسكرى آلايى ترتيبنى لايقى اوزره اجرا ايدر

ESCALADE. Attaque d'une place avec des échelles .A هجوم بالمصاعيد .P سردمۀ با نردبان .T نردبان ايله يورويش دلاوران || Aller, monter à l'escalade نردبان ايله صالدرش ـ لشكر قلعه نك اوزرينه ربط مصاعيد ايله هجوم واقتحامه شتاب ايتمك Ils emportèrent la place par escalade قلعه ديوارينه نردبان ايله يورويش ايدرك ضبط وتسخيرينه ظفرياب اولمشلر در

ESCALADER. Monter sur les murs d'une place avec des échelles .A تسوّر بالمصعاد ـ تسلّق بالمصعاد .P با نردبان سردمه نردبان ايله چيقمق ـ نردبان ايله هجوم ايتمك .T كردن ـ On dit aussi, Escalader une maison, une muraille || Les voleurs ont escaladé la maison, le mur حراميلر وضع مصاعيد ايله خانه نك وياخود ديوارك اوزرينه چيقمشلر در

ESCALE. Terme de Marine. Il ne se dit que dans cette phrase, Faire escale dans un port, pour dire, y mouiller .A رسوّ .P لنگر انداز قرار شدن .T ليمانلامق ـ ياتمق || Ils ont fait escale dans ce port ليمانلديلر ـ فلان ليمانده رسوّ وقرار ايلديلر

ESCALIER. La partie d'un bâtiment qui sert à monter et à descendre .A معرج pl. معارج ـ مرقاة pl. مراقى ـ مصعاد pl. مصاعيد ـ سلّم .P سندنه .T نردبان || Escalier de pierres de taille احجار تراشيده دن مصنوع نردبان Escalier à deux

rampes ایکی‌یه بولنمش نردبان - بولمه نردبان || Le palier, le repos d'un escalier نردبان صحانلغی || Escalier dérobé کیزلو نردبان || Le haut, le bas de l'escalier نردبانک اعلا واسفل || Monter l'escalier نردبانه صعود ایتمک - نردباندن چیقمق - طرفی || Descendre l'escalier نردباندن نزول ایتمک - نردبانی اینمک

ESCAMOTER. Faire disparaître quelque chose par un tour de main sans qu'on s'en aperçoive *A.* محو بالاعتیاد *P.* بچاپکدستی نا بدید کردن *T.* چاپکلک ایله قاپوب بلورسز ایتمک || Escamoter des boules, des dés یوالقلری وزارلری چاپکلک ایله قاپوب بلورسز ایتمک

Et dérober sans qu'on s'en aperçoive *A.* اختلاس - امتلاط - طرّ *P.* طاقید دوزی کردن *T.* بر تقریب قاپمق - اوغریلیـن || On lui a escamoté sa bourse کیسه‌سنی بر تقریب قاپدیلر

ESCAMOTEUR. Qui escamote *A.* طرّار *P.* طاقید دوز *T.* چارپوب طاقید قاپیجی - قاپیجی

ESCAPE. La partie inférieure du fût d'une colonne, et la plus proche de la base *A.* سافلة القدم العمود *P.* پاییین ستون *T.* دیرکک آشاغی طرفی

ESCARBOT. Sorte d'insectes, dont quelques-uns ont des ailes, et des cornes *A.* خنفساء - فاسیاء *T.* اوصورغان بوجکی

ESCARBOUCLE. Espèce de rubis qui, exposé au soleil, a l'éclat d'un charbon ardent *A.* یاقوت جمری *P.* بهرمان *T.* آتشی یاقوت

ESCARCELLE. Grande bourse *A.* جراب *P.* همیان *T.* طوبره

ESCARGOT. Espèce de limaçon à coquille *A.* حازون الارض *P.* گروتن زمین *T.* یر سموکلی بوجکی

ESCARMOUCHE. Combat qui se fait par des gens détachés en petit nombre d'un corps d'armée *A.* مطرّفاً مقارعة *T.* جرقه جنکی - جرقدلشمه || Rude escarmouche اشدّ شدید جرقه جنکی - بر محاربهٔ شدیده علی طریق التطریف || Escarmouche bien chaude خیلی مرتبه گرمیتلو جرقه جنکی || Légère escarmouche خفیفجه بر جرقدلشمه || Commencer l'escarmouche جرقه جنکنه بداء وشروع ایتمک || Engager l'escarmouche جرقه جنکنی انجاب ایتدرمک

ESCARMOUCHER. Combattre par escarmouches *A.* تطریف *T.* جرقدلشمق || Les deux armées escarmouchèrent tout le jour طرفین اردولری از صبح تا بشام علی طریق التطریف جرقدلشمه ایله طوقشدیلر - حرب وجدال قیام ایلدیلر || On ne combattit point, on ne fit qu'escarmoucher عموماً محاربه ومقاتلیه ابتدار اولنمیوب همان جرقدلشمغه قیام همان جرقدلشمغله طوقشدیلر - اولندی

Il se dit figur. des disputes, des contestations || On n'a pas approfondi la question, on n'a fait qu'escarmoucher مطلبک کنه وغورینه وارلمیوب همان قیینددن کناردن طوقندیلر || Ces deux docteurs s'escarmouchèrent بوایکی علما جرقدلشمه صورتیله مباحثه ومجادلیه قیام ایلدیلر

ESCARMOUCHEUR. Qui va à l'escarmouche || C'est un bon escarmoucheur جرقه جنکنده ماهر ومتفننّ بر آدمدر || Les escarmoucheurs engagèrent le combat جرقه‌جی عسکری محاربه‌یی ایجاب ایتدردی

ESCAROTIQUES. Remèdes caustiques qui brûlent la chair et la peau *A.* دواء محرق *P.* علاج سوزنده *T.* یاقیجی علاج

ESCARPE. Le mur intérieur du fossé, celui qui est du côté de la place *A.* جدار داخلی الخندق *P.* دیوار درونی خندق *T.* خندقک قلعه طرفنده‌کی ایچ دیواری

ESCARPEMENT. Pente raide *A.* صوح *P.* شیب *T.* دیکک - شیو - انیش || Faire l'escarpement d'un fossé خندقک شیوینی یاپمق

ESCARPER. Couper droit de haut en bas. Il ne se dit que d'un rocher, d'une montagne, d'un fossé, etc. *A.* صوحاً قطع *P.* شیبگونه تراشیدن *T.* دیکنه کسمک || Escarper un rocher, une montagne قیایی - صخره‌یی وجبلی دیکنه کسمک وطاغی صوحاً قطع ایتمک || On a escarpé cette montagne, pour la rendre inaccessible جبلی توعیر ایچون یوزینی طاغی صرباشدرمق ایچون - دیککنه طوغری کسدیلر

Escarpé. *A.* صوحاً مقطوع *P.* شیبگونه تراشیده *T.* دیکنه کسلمش

Il est aussi adjectif, et signifie, fort rude, de très-difficile accès *A.* وعر - واعر - وعیر pl. اوعار *P.* کندوش *T.* صرب || Rocher escarpé صخر وعیر - یالچین صرب قیالق || Montagne escarpée - جبل واعر - صرب طاغ || Chemin escarpé - طریق واعر صرب یول

ESCARPINS. Une espèce de torture où l'on serrait les pieds *A.* فلق - مقطرة *P.* کنده *T.* طومرق || Donner les escarpins آیاغه طومرق اورمق

ESCARPOLETTE. V. Balançoire.

ESCARRE. Croûte noire qui se forme sur la peau, les plaies et les ulcères, par l'application d'un caustique *A.* جلبة pl. جلب قشرة الجرح — *P.* خشکریشه — مهرهٔ زخم *T.* یاره قبوغی

Il signifie figur., ouverture faite avec violence et fracas. V. Brèche.

ESCLANDRE. Accident qui fait de l'éclat, et qui cause de la honte *A.* فضیحة *P.* رسوایی *T.* رسوایلق

ESCLAVAGE. Condition d'un esclave *A.* مملوکیت — رقیت — عبودیت *P.* بندگی — چاکری *T.* کولهلک || Rude, dur esclavage مملوکیت شدیدهٔ طاقتفرسا Perpétuel esclavage مملوکیت موبده — ابدیه Il était en esclavage en Turquie ممالک عثمانیهده حال مملوکیتده گرفتار اولمشیدی Il aima mieux mourir que de tomber en esclavage حال مملوکیته گرفتار اولمقدن ایسه مظهر هلاک اولمسنی اولی عد ایلدی — تلف وهلاکی حال مملوکیته ترجیح ایلدی

Il se dit figur. de toute espèce de gêne qui met des entraves sur l'esprit *A.* اسار *P.* گرفتگی *T.* اسیرلک || Cet emploi est lucratif, mais c'est un véritable esclavage بو منصب کرچه کثیر النفع دراما محض اسار ومملوکیتدر L'amour est un esclavage مبتلای عشق اولمق — درد عشق بر نوع اسار ومملوکیتدر Vivre sous un despote, c'est être en esclavage مستبد الرای اولان بر سلطان سربلندک زیر حکمنده اولمق حال اسار ورقیتده امرار ایام ایتمکدن فرقی یوقدر

ESCLAVE. Celui qui est en servitude *A.* عبید pl. عباد — رق pl. ممالیک — مملوک *P.* بنده — چاکر — بندهٔ زرخریده *T.* کوله || Vendre, acheter des esclaves بیع وشرای ممالیک Affranchir un esclave اعتاق کوله صاتوب آلمق — ایتمک — On — بر کولهیی قید رقیتدن آزاد ایتمک — عبد ایتمک dit, Avoir une âme d'esclave, c'est-à-dire, vile et basse شیمهٔ رقیت کرداری ایله مجبول بر شخص دنائت آلود اولمق

On appelle figur. Esclave, celui qui, par flatterie, se rend dépendant de quelqu'un *A.* اسیر *P.* گرفته — برده *T.* طوتساق || Il est esclave de tous ceux qui peuvent contribuer à sa fortune امر اقبالنه همت ایده بیلهجک ذواتک اسیر آزاد ندانیدر — On dit aussi, Être esclave de ses intérêts, de ses passions — اغراض مخصوصهسنک وهوای نفسک اسیری اولمق — امراض نفسانیهسنک اسیر آزاد ندانی اولمق — Et d'un homme tellement attaché au service de quelqu'un, qu'il ne peut faire autre chose, qu'il est esclave *T.* اسیر بیاغی حلقه بگوشدر || On est esclave auprès de ce maitre-là بو جاکر حلقه — آغانک یاننده اولنلر اسیر حلقه بگوشدرلر بگوشدرلر — Et qu'un homme est esclave de sa parole, pour dire, qu'il est religieux à tenir ce qu'il promet اسیر وعدینک سوزینک — ثابتقدمیدر

En Poésie, il signifie, amant *A.* اسیر العشق *P.* افکنده — گرفتار بند عشق *T.* داشقلغه قاپلمش

ESCOGRIFFE. Qui prend hardiment sans demander *A.* خلاس عدیم الحیا *P.* ربایندهٔ بیحیا *T.* عارسز قاپیجی

ESCOMPTE. Remise que fait au payeur celui qui veut être payé avant l'échéance *A.* کسر — وضیعه *P.* شکست مبلغ تمسک *T.* قیرمه || Il a pris tant pour l'escompte مبلغ تمسکدن قیرمه نامیله — وضیعه اولمق اوزره شو قدر اقچه آلیقویدی شو قدر اقچه تنزیل ایلدی

ESCOMPTER. Faire l'escompte *A.* تنزیل — استیضاع المبلغ *P.* المبلغ مبلغ تمسک بشکست دادن *T.* تمسکی قیرمق || Quand un banquier paye une lettre de change avant l'échéance, il escompte l'intérêt du temps بر صراف پولیچه تمسکنی وعدهسی حلولندن مقدم ادا ایدهجک اولور ایسه تقدیم وعده حسابندن اقتضا ایدهجک فائضی تنزیل ایله ادا وعدهسی انقضاسندن مقدم ادا ایدهجک اولور ایسه — ایدر ایام وعدهنک فائض حسابی دیبیدرک بر مقداریںی بر تمسکی کسر وتنزیل ایله ادا ایدر Escompter un billet بر تمسکی قیرمق

ESCORTE. Compagnie pour la sûreté de ceux qui marchent *A.* مبذرقین pl. مبذرق — خفار pl. خفیر — محافظین pl. محافظ *P.* نگهبان راه *T.* یساقچی || Ne vous hasardez pas à passer par ce pays-là sans bonne escorte معیتکده مکمل خفار ومحافظین اولمدقچه بو مملکت ایچندن مرور مخاطرهسنی ارتکاب بو مملکت ایچندن مرور ایدهجک — ایتمک روا دکلدر اولور ایسهک نفسکی معرض خطره القا ایتمش اولورسک L'escorte qui avait conduit le convoi, ramena un tel جلبک معیتنه لاجل المحافظه ترفیق اولنانلر لدی العوده فلانی جلبک معیتنه خفارت ایدنلر عودت ایدوب — کتورمشلر در احمال واثقال یاننه فلانی کتورمشلر در Escorte du bagage یاننه یساقچیلک — خفارت ومحافظهیه مامور اولان نفرات

خدمت Vaisseau d'escorte مأموريتيله ترفيق اولنان نفرات خفارت ومحافظايه مأمور بر قطعه سفينه

Faire escorte, signifie, servir d'escorte || Si vous voulez, je vous ferai escorte ديلر ايسه‌ڭ يانڭه خفاوت ايدرم - يساقچيلك ايدرم V. Escorter.

ESCORTER. Accompagner pour mette en sûreté *A.* تخفير *P.* يساقچيلك *T.* نگهبانى كردن - پاسبانى كردن - پاسيدن ايتمك || Il a des ennemis, il se fait toujours bien escorter اعدا وبد خواهانى اولمغله دائما يانڭه خفارت ومحافظه يساقچيلك ايده‌جك - ايده‌جك آدملر استصحاب ايدر آدملر يانڭه قاتر

Escorté. مخفر *P.* پاسيده *T.* يانڭه يساقچى قاتلمش - يساقچى ايله بكلنمش

ESCOUADE. Certain nombre de gens de pied détachés d'une compagnie. Il ne se dit qu'en parlant du guet à pied *A.* فرقه التاريز *P.* فرقهٔ پاسداران *T.* قول - قول بلوكى

ESCOURGÉE. Fouet qui est fait de plusieurs courroies de cuir *A.* سوط كثير الجلائز *T.* سكيرى چوق قامچى

ESCOURGEON. Espèce d'orge hâtive *A.* قصيل *P.* خويد *T.* كوك تازه آرپه

ESCRIME. Exercice par lequel on apprend à se battre à l'épée seule *A.* فنّ المسايفة *P.* فنّ تيغزنى *T.* قليج اويناتمه

ESCRIMER. S'exercer, se battre à l'épée *A.* مسايفة *P.* تيغزنى كردن *T.* قليج اويناتمق

Figur. Disputer l'un contre l'autre sur quelque matière d'érudition *A.* مجادلهٔ علميّه - مناقشه *P.* برعلم ودانش سرنگيدن *T.* علم اوزرينه آتشمق

ESCRIMEUR. Qui entend l'art d'escrimer *A.* مسايف *P.* تيغزن *T.* قليج اويناتيجى || Il y a plaisir à voir faire des armes à deux bons escrimeurs ايكى ماهر تيغزنلرڭ اعمال سلاح ايلدكلرينى تماشا ايتمكده چوق صفا وار در

ESCROC. Voleur qui emploie l'artifice, la fourberie *A.* طرّار *P.* نشّال - عيّار - خرده دست *T.* كسيجى - يان اوغرى -

ESCROQUER. Voler en employant la ruse, la fourberie *A.* طرّ - ازدلاع *P.* عيّارى نمودن - خرده دستى كردن *T.* يان كسيجيلك ايتمك - اوغريلمق - اوغريلين قاپمق || Il m'a escroqué dix pistoles, une montre, un cheval اون غروشمى - وبر قطعه ساعت وبر رأس باركير طرّ وازدلاع ايلدى اوغريلين قاپدى

ESCROQUERIE. Action d'escroquer *A.* طرّ *P.* عيّارى - خرده دستى *T.* يان كسيجيلك - اوغريلق

ESCROQUEUR. V. Escroc || C'est un escroqueur de livres كتاب اوغريسيدر

ESPACE. Étendue de lieu depuis un certain endroit jusqu'à un autre *A.* مسافة pl. مسافات - بون *P.* ميانه *T.* آره ير || Grand espace مسافهٔ مديده - بون بعيد Long espace مسافهٔ بعيده Espace vide مسافهٔ خاليه rempli مسافهٔ ماليه Cela est contenu dans l'espace d'une lieue بر ساعتلك مسافه ايچنده مشتمل ومحاطدر D'espace en espace مسافدن مسافديه -

Et étendue de temps *A.* مدّت *P.* ميانهٔ هنگام *T.* وقت آره‌سى || Il y a un grand espace de temps مدّت مديده وار در Dans l'espace de six mois آلتى آى آراسنده - آلتى آى مدّت ايچنده - آلتى آى ظرفنده -

Espaces imaginaires. Des espaces qui n'existent point, et qu'on a cru être hors de l'enceinte du monde *A.* خلاء موهوم — On dit figur. d'un homme, qu'il se promène dans les espaces imaginaires, pour dire, qu'il se forme des visions خيالات باطلده خيالات باطله تصوّر ايدر - تسبيب افكار ايدر

On appelle, Espace dans l'imprimerie, ce qui sert à espacer les mots *A.* فاصلة pl. فواصل *P.* ميانه *T.* آره‌لق

ESPACEMENT. Distance entre un corps et un autre. C'est un terme d'Architecture *A.* فاصلة pl. فواصل *P.* ميانه *T.* آره - آره آچقلغى

ESPACER. Ranger les choses de telle manière qu'on laisse les espaces nécessaires entre deux *A.* فصل - تفريق الفواصل *P.* ميانه‌را جدا كردن *T.* آره‌لرى آيرمق || Ces deux arbres-là ne sont pas bien espacés بو ايكى آغاجڭ فاصلەلرى برخوشجه آره‌لرى آيرلمامشدر - تفريق اولنمامشدر — On le dit aussi des lettres, des mots et des lignes dans l'imprimerie || Ses lignes ne sont pas bien espacées سطرلرى لايقى اوزره فصل اولنمامشدر

ESPADON. Grande et large épée qu'on tient à deux mains *A.* صمصام *P.* يك آويز *T.* وارسق

Et une sorte de poisson qui est comme un espadon *A.* سيف *T.* قليج بالغى

ESPALE. L'espace qui est entre le premier rang des rameurs

et la poupe dans une galère *T.* هامله ایله قیچ کورکجیلری آره‌سی

ESPALIER. Rameur qui est le premier d'un banc dans une galère *T.* هاملهجی

Espalier. Suite d'arbres fruitiers dont les branches sont étendues contre un mur *A.* سطر الاشجار مبسوطة الاغصان *P.* رستهٔ دالّلری آچیلوب یایلمش آغاج *T.* درختان افراشته شاخ صره‌سی

ESPALMER. Enduire de suif fondu le dessous d'un vaisseau *A.* تدهين السفينة *P.* بکشتی روغن زدن *T.* کمی‌یی یاغلمق کمی‌یه یاغ سورمک ـ یاغ

Espalmé. *A.* سفینهٔ مدهونة *P.* کشتیٔ روغن زده *T.* سورلمش کمی || Un navire espalmé de frais est meilleur voilier qu'un autre à proportion یکی یاغلنمش سفینه آکا مقیس اولان دیگر بر سفینه‌دن زیاده سریع السیر در

ESPÈCE. Ce qui est sous le genre, et contient sous soi plusieurs individus *A.* نوع pl. انواع || Les diverses espèces d'oiseaux, de poissons انواع طیور وسماک L'espèce la plus parfaite des animaux, c'est l'homme نوع حیواناتک اشرف واکملی انساندر La nature veille à la conservation de l'espèce طبیعت بقای نوع خصوصنده دائما اعانت ایدر Il est unique en son espèce نوعی ایچنده فرید ویگانه در

Il signifie aussi, sorte, et il se dit des choses et des personnes singulières *A.* جنس *P.* گونه *T.* درلو ـ شکل ـ صوی || Quelle espèce de drap est-ce là? بو نه جنس چوقه در Quelle espèce d'homme avez-vous amené? کتوردیککک ادم نه جنس آدمدر C'est une plaisante espèce d'homme طرفه بر جنس آدمدر طرفه بر صوی آدمدر ـ

On dit ironiquement, C'est un homme d'espèce singulière عجیب الجنس بر نکره آدمدر C'est un sage de nouvelle espèce, un philosophe d'espèce singulière طرفه بر کونه عاقل ـ نکره بر کونه عاقلدر ـ یاخود بر کونه فیلوسوفدر On dit aussi, Dans cette assemblée il y avait des gens de toute espèce, pour dire, de toute condition بو مجلسده اجناس مختلفه وار هر جنس ونوع آدم وار ـ هر جنس آدم وار ایدی ـ ایدی ایدی

On dit, Il vint une espèce de valet de chambre, pour dire, un homme qui avait la mine d'un valet de chambre ایچ آغاسی ایچ آغاسی ـ ایچ آغاسی شکلنده ـ اسلوبنده بر آدم کلدی هیئتنده

En Jurisprudence, il signifie, un cas particulier sur lequel il faut opiner *A.* نفس المادّة ـ ذات المادّة || Ne nous proposez point la question en termes généraux, posez-nous l'espèce مطلبی کلمات مطلقه ایله در میان ایتمیوب نفس ماده‌یی اشته ذات ماده بو در Voici l'espèce تعیین وتصریح ایله Les circonstances changent l'espèce تلاحق ایدن وقایع وحالات ذات ماده‌یی تغییر وتبدیل ایدر

Espèces, signifie les différentes espèces de monnaie *A.* اجناس اجناس سکه *T.* درم گوناگون *P.* اجناس النقود ـ الدراهم || Faire un payement en belles espèces, en espèces bonnes et valables اجناس دراهم ـ سکهٔ حسنه ومعتبره ایله ادا ایتمک حسنه ایله On lui a compté tant en pistoles et autres espèces ayant cours شوقدر غروش وماعداسی بین الناس متعامل رایج وشهروا اولان ـ اولان اجناس نقود ایله ادا اولندی رایج وروان اولان اجناس نقود ایله ـ اجناس ایله On lui a rendu son argent en mêmes espèces مطلوبی ویردیکی اقچه‌نک جنسندن اولدرق کندویه ردّ واعطا اولندی Espèces rognées قیرقلمش سکه ـ دراهم مستیفه Il est défendu de fondre les espèces دراهم مسکوکه‌نک اذابه‌سی ممنوعدر Il y a des espèces d'or et d'argent سیم وزر اجناس سکه وار در

Il signifie aussi, argent comptant dans cette phrase, Payer en espèces sonnantes *A.* نقداً ـ عن نقد *P.* نقد *T.* بر وجه نقد اولدرق ـ Il se met aussi par opposition à Argent *A.* عیناً || Je ne le paye pas en argent, je le payerai en espèces, comme blés, vins, etc. نقداً ادا ایتمیوب حنطه وخمر وبونلرک امثالی شیلر ایله عیناً ادا ایده‌جکم

On dit figur. L'espèce manque, pour dire, qu'elle devient rare; et il se dit des hommes, des denrées, de l'argent, etc. فلان فلان جنسک قحطی واردر ـ جنس مایل فقدان ومعدومیتدر

En Philosophie, il signifie, les images des objets sensibles *A.* pl. صور || Les espèces visuelles صور مرئیه Espèces distinctes صور متشخصه claires صور صریحه confuses صور متخالطه La difficulté est de savoir comment les espèces sont reçues, se reçoivent dans les sens محل اشکال صور مرئیه‌نک نوجهله حواسدن اخذ وتلقف اولندیغنی تحقیق ایتمکدر

ESPÉRANCE. Sentiment qui consiste dans le désir d'une chose,

joint à l'idée de pouvoir l'obtenir *A.* امل pl. آمال ـ مأمول pl. مأمولات ـ امنیّه pl. امانی ـ توقع pl. توقعات *P.* امید *T.* اومو || Grande espérance امل جسیم Espérance prochaine امید قریب الحصول éloignée طول امل ـ امل دورادور trompeuse امنیّهٔ دلفریب ـ امنیّهٔ خدیعت مقرون Vaine espérance امید بیهوده ـ امنیّهٔ باطله ـ امل باطل bien fondée امید واثق ـ مأمول واثق mal fondée امید بی اساس Fausse امید کاذب Avoir espérance مأمول ایتمك Concevoir des espérances عقد امید ایتمك ـ عقد امل ایتمك Ce prince est bien né, il donne de grandes espérances بو میرزیشان کریم الشیم اولوب ناصیهٔ حالندن مأمولات خیریّه استشعار اولنور Il a surpassé nos espérances حقنده درکار اولان مأمولمزی کندودن مأمول ومنتظر اولان ـ هزار مرتبه گذار ایلدی درجه‌یی فرسخ فرسخ سبق وگذران ایلدی Il a rempli nos espérances کندودن مأمول اولان احوالی تماماً تصدیق ایلدی Il a trompé nos espérances مأمولاتمزی تکذیب ایلدی Il a répondu à nos espérances مأمولاتمزی تصدیق ایلدی Il a été au-delà de nos espérances مأمولمزی چوق زیاده کچدی Il se flatte de cette espérance بو مأمول ایله مطیّب البال اولور On l'amuse de cette espérance بو مأمول ایله آغزینه بال چالوب ـ تعلیل واغفال ایدرلر مأمولات جانفزا اکلندررلر Se repaître, se nourrir d'espérance مأمولات فرحبخشا ایله شیرینبخش ـ ایله صفایاب اولمق امید وامل ایله ذایقهٔ دل وجان اولمق Vivre d'espérance امیدینی عنایت مالا کچنمك Mettre son espérance en Dieu نهایت جناب قاضی الحاجاته حصر ایتمك Il est déchu de ses espérances امانی وآمالی رهین خسران وخیبت مأمولنه دسترس اولدمیوب خائب وخاسر اولمشدر ـ اولمشدر ـ دست طلبی دامن املدن کوتاه اولوب دوچار حرمان تحصیل املدن کلیّاً Perdre l'espérance ومأیوسیّت اولمشدر امید باعز الحرمان نومید ومأیوس اولمق Espérance perdue انتظار مأمولات بقای حیاتی موجبدر L'espérance fait vivre

Il se prend aussi, pour l'objet même de l'espérance || Ce fils est l'espérance de toute sa famille اهل بیتنك امیدی بسبتون بسبتون امیدم Vous êtes toute mon espérance بو ولد در اوّل واخر امیدم سنسك C'est là mon unique espérance سرمایهٔ امیدمز جناب Dieu est notre espérance فلان شیئدر واهب الآمالك عنایت صمدانیه‌سیدر

Espérance, est aussi une des trois vertus théologales, par laquelle nous espérons posséder Dieu *A.* رجا || Foi, espérance et charité رجا وایمان وعشق الله

ESPÉRER. Attendre un bien qu'on désire *A.* ترجّی ـ تمنّی ـ مأمول ـ اومـق *T.* پیوسیدن ـ امید داشتن *P.* توقع ـ امید مکافات ایتمك || Espérer récompense ایتمك Espérer une succession امیددار وراثت اولمق Il espère une meilleure fortune بوندن اعلا مال واقبال مأمولنده در Espérer la vie éternelle امیدوار عمر جاودانی اولمق Il espérait avoir une telle charge فلان منصبك تحصیلی مأمولنده ایدی J'espère qu'il viendra bientôt قریباً کلدجکنی مأمول ایدرم Espérer en Dieu جناب منعم لا ـ اللهدن تمنّی ایتمك یزاله ربط امید ایتمك J'espère en vous, en votre justice امیدم سنده وباخود سنك عدالتکده در

Espéré. *A.* مرجو ـ متوقع ـ متمنّا ـ مأمول *P.* امید داشته ـ امیدوار *T.* اومولی

ESPION. Qui se mêle parmi les ennemis pour épier *A.* جاسوس pl. جواسیس ـ دسیس ـ عین *P.* خبرـ خبرجو ـ ایشد ـ انیشه *T.* جاسوت || Espion double qui sert les deux parties ایکی طرفه جاسوسلق ـ جاسوس ذو الوجهین ایدن کشی ـ آبستد ـ پژوه

ESPIONNAGE. Métier d'espion *A.* جاسوسیّت ـ عیانت *P.* جاسوساق ـ جاسوتلق *T.* انیشدکاری ـ خبرجویی ـ خبرپژوهی || L'espionnage est un métier infâme عیانت برکار مذمومدر

ESPIONNER. Épier *A.* تجسّس ـ اعتیان ـ تنشّد الاخبار *P.* انیشدکاری کردن ـ خبرجویی کردن *T.* جاسوتلمق ـ جاسوساق ایتمك || Prenez garde à vous, on vous espionne de tous côtés کندوکی کوزت زیرا سنی هر طرفدن تجسّس ایدرلر

ESPLANADE. Espace découvert au-devant d'un lieu bâti, ou d'une place fortifiée *A.* فضا ـ ساحه pl. ساحات ـ میدان pl. میادین *T.* میدان *T.* آچق میدان

ESPOIR. V. Espérance.

ESPRINGALE. Espèce de fronde dont on se servait autrefois dans les armées *A.* قذّافه *P.* فلاسنگ *T.* صپان

ESPRIT. Substance incorporelle. Il se dit de Dieu *A.* روح pl. ارواح || Dieu est un pur esprit الله تعالی روح محضدر Esprit incréé روح غیر مخلوق ـ روح مجرّد ـ روح On appelle la troisième personne de la Trinité, Le Saint-Esprit, l'Es-

prit consolateur, l'Esprit vivifiant *A.* روح القدس ـ روح مقدّس

Esprits célestes. Les anges ـ ارواح فلكيّة ـ نفوس قدسيّة

Esprits bienheureux. Les âmes qui sont au Paradis *A.* ارواح السعدا *P.* ارواح سعادتمندان *T.* مونلولرك روحلرى ـ Esprit de ténèbres, Malin esprit, les diables *A.* روح خبيث pl. ارواح خبيثة

Esprit-follet. Un démon familier qu'on suppose faire du bruit dans les maisons *A.* غول pl. اغوال *P.* آرداد *T.* قونجولوز

Esprit familier. Un bon ou mauvais génie, qu'on dit qu'il s'attache à demeurer auprès d'un homme *A.* جنّ موكّل pl. اجنّى موكّلين *P.* فرشتهٔ موكّل ‖ On a dit que Socrate avait un esprit familier حكيم سقراطك ياننده مداوم بر جنّ موكّل وار ايدى ديو روايت ايدرلر

Esprit. Puissance surnaturelle qui opère dans l'âme *A* فيض *P.* خره ‖ Ce n'est point l'esprit de Dieu qui agit en lui, c'est l'esprit du démon نفسنده عامل اولان فيض رحمانى دكل فيض نبوّت صاحبيدر نفخ شيطانيدر Il a l'esprit de prophétie Quand l'esprit du Seigneur remplissait les prophètes قلوب انبيا فيض ربّانى ـ فيض ربّانى ايله ملهم اولدقلرى حالده ايله مملو

Il se dit aussi de l'intelligence de la sagesse Divine *A.* حكمت الهيّة

Il signifie aussi, inspiration *A.* وحى ربّانى ـ الهام الهى ‖ L'esprit de Dieu descendit sur eux فلانلره وحى ربّانى نازل اولدى

Dans l'Écriture-Sainte, il se dit par opposition à la Chair *A.* روحانيّت ـ نفس روحانى ‖ Marchez selon l'esprit, et non selon la chair روحانيّت مسلكنده سلوك ايله جسمانيّت طريقنده ميل وانصراف ايتمه L'esprit est prompt, et la chair est faible نفس روحانيده اشتياق دركار امّا قوّت جسمانيه‌نك نفس روحانيك ـ استك وارقوّت يوق ـ عجزى بديداردر اشتياقى آماده وحاضر امّا قوّت جسمانيّه عاجز وقاصر در Les fruits de la chair sont l'adultère, l'impureté, etc., et les fruits de l'esprit sont la charité, la tempérance, la joie, la paix هواى جسمانينك ثمراتى زنا وقذرات نفس وبونلر امثالى افعال كريهدن عبارتدر وثمرات روحانيّت عشق الهى واقتصاد طبع وانبساط قلب وسلوت وطمانينت بال مثللو حالات مندوبه در

Il se dit aussi de l'âme de l'homme *A.* نفس pl. نفوس ـ *T.* جان *T.* روان *P.* روح حيوانى ‖ L'esprit est plus noble que le corps نفس جسمدن اشرفدر

Rendre l'esprit, signifie, mourir *T.* تسليم روح ايتمك ـ تسليم جان ايتمك

Il se prend aussi pour les facultés de l'âme raisonnable *A.* عقل pl. عقول *P.* هوش *T.* اوص ‖ Grand esprit عقل كامل ـ عقل محيط الانحا Esprit agissant عقل فعّال Esprit présent عقل سريع الاستحضار Esprit ferme عقل رزين Esprit solide رأى ـ عقل منير éclairé عقل قوىّ الاستحكام ـ عقل متين رأى جهان آرا ـ عقل تابناك ـ عقل حقايق آشنا ـ منير عقل ـ عقل دقيق subtil عقل صافى نقاوت اتصاف net عقل ـ عقل باريك ـ عقل دقايقبين ـ دقايق آشنا عقل سست ـ رأى واهى ـ عقل فاتر faible باريكبين عقل embrouillé عقل پريشان ـ عقل مشوّش confus وضعيف عقل ـ عقل غليظ grossier عقل نا در برابر ـ بى انسجام Esprit عقل پريشانكار ـ عقل متشتت dissipé كند ودرشت طالغن *T.* عقل پراكنده *P.* عقل كثير الاستغراق *A.* distrait عقل superficiel عقل كوتاه ـ عقل قاصر Petit esprit عقل استونكوى عقل ـ عقل سطحى ـ عديم العاقت crédule Esprit de عقل پر تعصب superstitieux عقل خفيف الاعتقاد travers رأى نا درست ـ عقل كج ـ عقل كثير الاعوجاج Appliquer son esprit اعمال عقل ايتمك Mettre son esprit à... وقف عقل ايتمك ـ فلان شيئه تمكين عقل ايتمك Exercer son esprit آلشدرمق ـ عقلنى تعليم ايتمك Occuper employer son esprit à... اشغال عقل ايتمك Cultiver son esprit تربيهٔ عقل ايتمك Ne mettez point cela dans votre esprit خاطره كتورمه ـ بو شيئى اصلا عقلكه قومه Ôter cela de votre esprit دفع ايله عقلكدن ـ بونى خاطركدن بو خاطركدن چيقار ـ اخراج ايله Cela me fatigue l'esprit تخديش كيفيّت اتعاب عقلى مؤدّى اولور Cela choque l'esprit اتعاب ذهن ايتمك S'alambiquer l'esprit عقل ايدر Les mauvaises compagnies et les mauvais livres lui ont gâté l'esprit مجاورت اشرار ومطالعهٔ كتب شناعت آثار افساد عقلنه سداد Netteté d'esprit نقاى عقل بادى اولدى Justesse d'esprit اصابت ـ صواب رأى ـ درستئ عقل ـ ثقافت عقل ـ عقل عقل سليم ـ رأى

Il signifie aussi, la facilité de la conception *A.* سرعة

|| چاپكك آكلايش T. تيز فهمى P. كياست ـ ذكا ـ الفهم
Il a beaucoup d'esprit, mais il n'a point de jugement سرعت
تيز Il a l'esprit vif فهمى چوق اما تمييزى اصلا يوقدر
On dit aussi, Avoir ـ صاحب ذكا وكياستدر ـ ذكيدر ـ فهمدر
l'esprit pesant ثقيل الفهمدر l'esprit lourd بطئ الفهمدر
l'esprit paresseux بر ذهن كسل آميز در

Il signifie aussi, imagination A. قوت متخيله ـ خيال || Esprit
brillant خيال روشن وتابناك ـ خيال منير Il a l'esprit in-
ventif خيالنده قوت ايجاد وار در l'esprit stérile قوت
قوت متخيله‌سى s'esprit sec متخيله‌سى عقيم وبيحاصلدر
قوت متخيله‌سى l'esprit fécond خشك ويابسدر ـ جامد در
مطبوع ودلپسند Il a un tour d'esprit agréable كثير النما در
بر شيوۀ خياله مالكدر

Et conception A. ذهن P. خرد T. آكلايش || Esprit ouvert
ذهن منسد bouché ذهن گشاده وصاف ـ فتاحت ذهن
ومغلوق dur ذهن سخط وغليظ Il n'a pas eu l'esprit de m'en-
tendre كلامى فهم ايده‌جك ذهنى يوغيدى

Et jugement A. قوة التمييز || On lui a proposé plusieurs
expédiens, mais il n'a pas eu l'esprit de choisir le bon طرفنه
تدابير عديده عرض وتقديم اولنمش ايسه ده اصلحنى
انتخابده قوت تمييزى يوغيدى Il a mille bonnes qualités,
mais il n'a pas l'esprit de se conduire قتى چوق خصايل
حميده‌سى واردر انجق سلوك وحركتنده قصور تمييزى
Il n'a pas l'esprit de régler ses affaires امور مخصوصه‌سنى دركار در
اداره‌ده بضاعۀ تمييزى ناقصدر

On dit, qu'il y a de l'esprit dans un discours, dans un ouvrage, quand il y a des pensées ingénieuses || Il n'y a point d'esprit dans ce livre, dans cette réponse, dans cette harangue
بو تأليفده وبو جوابده وبو موعظه‌ده اصلا وقطعاً اثر
فراست يوقدر

Et faire de l'esprit, courir après l'esprit, pour dire, mettre de l'importance à montrer de l'esprit T. عرض كالاى كياست
ذكا فروشلق قيدنده اولمق ـ ايتمك

Il se prend aussi pour Humeur, caractère A. طبع ـ طبيعت
ـ مزاج P. خو T. خوى ـ مشرب || Esprit doux طبع حليم ـ
مزاج لين العطف ـ مزاج سهل السياسة souple طبع ملايم
طبع fâcheux طبع نصافت آلود modéré قوللانيلور بر مزاج ـ
ـ معارضه‌يه مايل مزاج pointilleux چتين بر مشرب ـ عنيف

خوى فتنه جو ـ طبع مايل الى الفساد mutin طبع خرده جو
تنك طورمز بر ـ طبع بى آرام ـ طبع عديم السكون remuant
آشوب ـ مهيج الفتنة ـ طبع مهيج الهوشة turbulent مزاج
طبع شقاق انكيز اختلال قشقردبجى مزاج factieux ـ خيز
On ne peut vivre avec cet homme-là, je ne sais quel esprit
c'est بو آدمك مزاجى آكلاشلور معنا دكلدر كنديسيله امتزاج
تهلكه‌لو ـ مزاج خطرناك Esprit dangereux اولنمق محالدر
طبع مشاغب inquiet تنك طورمز بر مزاج brouillon مزاج
طبع insinuant غوغا ـ قشقردبجى بر مزاج ـ طبع ستيز جو ـ
ـ مشرب خفيف volage صوقلغان بر طبيعت ـ مزاجگير
خوى سبك ـ Il se dit aussi, de la personne par rapport au
caractère de son esprit || C'est un bon esprit سداد عقل ايله
جودت طبع ايله مجبول ـ مألوف بر آدمدر C'est un des
meilleurs esprits du Royaume عقلاى دولتك اصلح واعلاسيدر

Il se prend aussi, pour la disposition, l'aptitude qu'on a à quelque chose A. استعداد طبيعى || Il a l'esprit des affaires,
du commerce اداره امورده وامر تجارتده استعداد طبيعيسى
Il a l'esprit de chicane مصلحت پردازلقده ـ وار در تزويراتده
تلبيس وشرتده ـ استعداد طبيعيسى وار در Il a l'esprit de
Cour مزاج سراى همايونى قوللانمقده استعداد طبيعيسى
وار در

Beaux esprits. Ceux qui se distinguent du commun par l'agrément de leurs discours A. pl. ظرفا || Il croit que cela lui est dû à titre de bel esprit ظرافت طبعى جهتيله بوكا
مستحق اولديغن ظن ايدر Il y a de beaux esprits qui n'ont
pas le sens commun بين الظرفا بعض كسان وار در كه صواب
رأيدن بى بهره درلر

Esprits forts. Ceux qui, par une folle présomption, veulent se mettre au-dessus des opinions reçues, surtout en matière de religion A. ارباب الجربزة pl. اهل الجربزة فى امور الدين
فى امور الدين

Esprit, se prend aussi figur. pour Motif, principe, manière d'agir A. فكر P. سر T. سودا ـ هوس || Esprit de paix فكر
صلح de vengeance فكر انتقام de discorde فكر شقاق de
procès فكر دعوا ومخاصمت de colère فكر خشم وكينه Cela
n'a pas été fait dans cet esprit-là بو كيفيت اول فكره
مبنى اولمدى

Et pour le sens d'un auteur || Vous n'avez pas pris l'esprit

de cet auteur بو مؤلفك فكرينه وارەمدك Ce n'est pas là l'esprit d'Aristote حكيم ارسطونك فكرى بو دكلدر

Il se dit aussi du caractère d'un auteur طبيعت || Il a voulu imiter cet auteur, mais il n'en a pas saisi l'esprit بو مؤلفى تقليد ايدەيم ديدى انجق طبيعتنى اخذ ايدەمدى طبيعتنى ايدنەمدى ـ

On dit aussi, L'esprit du traité *T.* عهدنامەنك فكرى ـ فكر ـ Et esprit national فكر ملت Esprit public فكر عامه L'esprit du temps طبيعت زمانه ناس

Esprits, au pluriel, se dit des dispositions, des passions communes à un grand nombre de personnes *A.* افكار الناس

Esprit, en Chimie, est un fluide très-subtil *A.* روح || Esprit de vin شراب روحى Esprit de soufre كوكرد روحى Selon quelques philosophes, il y a un esprit universel répandu dans toutes les parties de la matière بعض حكمانك قولنەكورە مادەنك كافۀ اجزاسنه سارى بر روح عمومى وار در

Esprits, sont de petits corps subtiles et invisibles, qui portent la vie et le sentiment dans les parties de l'animal *A.* ارواح حيوانيه || Les esprits vitaux se portent aux extrémités par les artères ارواح حيوانيه شرايين واسطەسيلە غايات بدنه واصل اولور ـ متوجه‌در Les esprits se perdent avec le sang ارواح حيوانيه دم ايله برابر غائب ونابود اولور Les nerfs sont le véhicule des esprits animaux اعصاب مجراى ارواح حيوانيه در La peur glace les esprits خوف ودهشت ارواح حيوانيەنك انجمادينى مستلزمدر La trop grande étude fait une grande dissipation d'esprits مطالعۀ مفرطه ارواح حيوانيەيه كلى مرتبه ايراث تفرق وپراكندكى ايدە كلمشدر Il est évanoui, jetez-lui de l'eau, afin de lui faire revenir les esprits بيخود اولديغندن اوزرينه رش ما ايلەكه ارواح حيوانيەسنى كما كان تحصيل ايدە بيلسون Il fut long-temps après sa chute, après sa blessure, avant que de reprendre ses esprits سقوطى ومجروحيتى آندنبرو ارواح حيوانيەسنى كما فى السابق تحصيل ايدنجيه قدر وافر زمان حالنده كچدى Laissez-lui reprendre ses esprits ترك ايلەكه ارواح حيوانيەسنى كما فى السابق تحصيل ايلسون

ESQUIF. Petit canot dont on se sert à divers usages *A.* قارب *P.* سندل *T.* صندل

ESQUILLE. Petit éclat d'un os où il s'est fait une fracture *A.* شظية العظم ـ حطامة العظم *P.* استخوانپارە *T.* قيريق بر عدد شظيه || Il est sorti une esquille كميكك پارجەسى بر قريق كميك پارجەسى ـ عظم چيقدى

ESQUINANCIE. Sorte de maladie qui fait enfler la gorge *A.* خناق pl. خوانيق *P.* بادزهرە ـ خناك *T.* بوغاز قصلمسى ـ خناق شديد || Une violente esquinancie بوغاز طوتلمسى ـ Esquinancie suffocante *A.* علت ذباح ـ خناق كلبى

ESQUISSE. Ébauche, premier crayon de quelque ouvrage qu'un peintre médite de faire *A.* رسم *P.* هيولا ـ ريس ـ نيرنك *T.* قرەلمه || Ce peintre doit peindre cette galerie, il en a déjà fait les esquisses اشبو نقاش فلان قصرى نقش ايدەجك رسملرينى چيقاردى ـ اولمغله رسملرينى چيزدى Esquisse au crayon قورشون قلم ايله چيزلمش رسم Esquisse au coloris رنكاميز رسم V. Ebauche.

Il se dit aussi, du premier modèle de terre ou de cire que font les sculpteurs *A.* غرار *T.* قالب نموندلك

ESQUISSER. Faire une esquisse *A.* ترسيم *P.* نيرنك زدن رسم چيزمك *T.* هيولا نكاشتن ـ || J'ai esquissé l'idée de mon tableau هيولاسنى قرەلدم ـ تصويرك هيولاسنى يازدم J'ai tout mon tableau dans la tête, mais je ne l'ai pas encore esquissé هيئت تصوير ذهنمده موجود در انجق رسمنى هنوز چيزمدم

Il se dit aussi des ouvrages d'esprit *A.* تسويد *P.* مسودە كردن *T.* قرەلمق || Cet ouvrage n'est qu'esquissé بو تأليف هنوز مسودە در

ESQUIVER. Éviter adroitement quelque chose *A.* تجافى ـ كنار كسمك *T.* كنارە كرفتن *P.* تجانب ـ اجتناب ـ بر تقريب صاوشمق ـ || Il fit un mouvement, et esquiva le coup ضربه‌يى ـ بر كونه جنبش ايله ضربەدن تجافى ايلدى بر تقريب صاوشدردى Il poussa son cheval contre moi, j'esquivai adroitement آتنى اوزريمه سوردكده بر تقريب صاوشدم ـ Il se dit aussi des personnes, des rencontres, des affaires || C'est un importun que j'esquive autant que je puis بر معجز آدم اولديغندن ممكن مرتبه كندودن صاوشورم ـ كندودن اجتناب ايدرم Ce sont de fâcheuses occasions, il les faut esquiver بو حالات مشؤمەدن تجانب ايتمك لازمدر Ce n'est pas résoudre la difficulté, ce n'est que l'esquiver بو حل ايتمك ـ كيفيت مشكلى حل ايتمك دكل صاوشدرمقدر

دكل آندن تجافی ایتمكدر

S'ESQUIVER. Se retirer secrètement d'un endroit sans rien dire *A.* انسلات ـ انسلال ـ تسلّل *P.* پهلوتهی كردن *T.* شیویشی ‖ Il s'esquiva subtilement بر تقریب دلفریب ایله ویرمك بر تقریب شیویشی ویردی ـ تسلّل ایلدی On voulait le retenir dans cette compagnie, il s'esquiva adroitement مجلسده الیقونمسی مراد اولنمشیكن بر تقریب شیویشی ویردی

ESSAI. Épreuve qu'on fait de quelque chose *A.* تجربة pl. تجارب *P.* آزمایش ـ وند *T.* صندمه ‖ Faire essai تجربه ایتمك Faire l'essai d'une machine, d'une drogue, d'un canon, d'une arme برآلتك وبر دوایی نباتك وبر پاره طوبك وبر عدد سلاحك تجربه‌سنی ایتمك Donner à l'essai تجربه ایچون آلمق Prendre à l'essai تجربه‌یه ویرمك

Il signifie aussi, opération par laquelle on s'assure de la pureté d'un métal, ou de la nature d'un minéral *A.* امتحان المعادن *P.* نمونه گیری معادن *T.* معدنلرك چاشنیسنی چاشنی ـ امتحان معادن فنّی ‖ L'art des essais طوتمه Faire l'essai d'une mine برمعدنك چاشنیسنی طوتمه‌نك فنّی طوتمق Le poids d'essai چاشنینك وزنی

Et une petite portion d'une chose qui sert à juger du reste *A.* انموذج *P.* نمونه *T.* اورنك ‖ Envoyer des essais de vin باده‌نك نمونه‌لرینی ارسال ایتمك Prendre des essais de poudre à tirer باروت سیاه نمونه‌لرینی آلمق

Il se dit aussi, des petits verres où l'on ne met du vin qu'autant qu'il en faut pour l'essayer *T.* نمونه‌لك شراب قدحی ـ On dit, Faire l'essai des viandes et du vin devant le Roi, pour dire, en manger, pour l'assurer qu'il peut en user sans danger سفرهٔ پادشاهیده چاشنیگیرلك ایتمك

Il se dit aussi, des premières productions d'esprit qui se font sur quelque matière, pour voir si l'on y réussira *A.* انموذج الصناعة *P.* نمونهٔ كار *T.* ایش اورنكی ‖ Il a voulu faire voir par cet essai, qu'il était capable de réussir en quelque chose de plus important انموذج الصناعه اولمق اوزره یاپدیغی ایش ایله اعمّ واعلا شیئلر ایجادینه اقتدارینی اثبات ایتمك استدی ـ Et de certains ouvrages qu'on intitule ainsi ‖ Essai de Géométrie انموذج الفنّ المساحه Essai de Morale انموذج العلم الاخلاق

ESSAIM. Volée de jeunes mouches à miel *A.* خشرمه ـ رثول *P.* بال *T.* رمهٔ منج ـ رمهٔ زنبور *P.* جماعة النحل ـ دبور pl. دبر ـ آریسی سوریسی

Figur. *A.* فوج pl. افواج *P.* گروه *T.* آلای ‖ Il sortit du Nord plusieurs essaims de barbares جانب شمالدن نیچه نیچه آلای آلای اقوام جهلا ـ افواج اقوام جهلا ظهور ایلدی

ESSAYER. Éprouver quelque chose *A.* تجربة ـ اختبار ـ امتحان *P.* آزمودن ـ وند كردن *T.* صندمق ‖ Essayer de l'or, de l'argent سیم وزری محكّ تجربه‌یه ضرب ایتمك Essayer un habit لباسی تجربه ایتمك Essayer une arme سلاحی تجربه ایتمك

Figur. ‖ Essayer ses forces قوای بدنیه‌سنی تجربه ایتمك Essayer le goût du public طبیعت ناسی امتحان ایتمك ـ صندمق ـ اختبار ایتمك ـ

Il se dit aussi au neutre, et signifie, faire une épreuve pour voir si une chose est bonne, propre ‖ Je ne veux point prendre de ses remèdes, j'en ai essayé بو معالجاتی استعمال ایتمم زیرا تجربه‌سنی ایتمشم ـ Il signifie aussi, tâcher ‖ Je ne sais si j'en viendrai à bout, je n'y ai point essayé ظفریاب اولوب اولمیه‌جغمی بیلمم هنوز تجربه‌سنی ایتمدم Essayez-y فلانی الزام ایلمكی تجربه‌سنی ایله J'ai essayé de le persuader تجربه ایلدم Essayer à marcher مشی وحركتی تجربه ایتمك

S'ESSAYER. S'éprouver *A.* امتحان النفس ـ اختبار النفس *P.* خودرا آزمودن *T.* كندویی دندمك ‖ Il est sûr de faire une telle chose, il s'y est essayé باشه چیقاره‌جغنه اصلا شبهه‌سی زیرا اول بابده اختبار ـ یوقدر زیرا امتحان نفس ایلدی S'essayer à nager مباحثده امتحان نفس ایلدی قوشو ـ مسابقه‌ده امتحان نفس ایتمك S'essayer à la course خصوصنده كندویی دندمك

ESSAYÉ. *A.* مجرّب *P.* آزموده *T.* صنانمش

ESSAYEUR. Officier préposé pour faire l'essai de la monnaie et des matières d'or et d'argent *A.* صاحب العیار *P.* عیار گیر *T.* عیارجی باشی

ESSENCE. Ce qui constitue la nature d'une chose *A.* جوهر *P.* گوهر ‖ L'essence Divine جوهر لاهوت L'essence des choses جوهر اشیا L'essence est composée du genre et de la différence جوهر جنس وفصلدن عبارتدر L'essence de l'homme est d'être animal raisonnable جوهر بشر حیوان ذو عقل اولمقدر

En Chimie, c'est l'huile aromatique qu'on obtient par la distillation des plantes *A.* خلاصة ‖ Essence de cannelle طارجین خلاصه‌سی V. dans ce sens, Essentiel.

ESSENTIEL. Qui appartient à l'essence *A.* لازم من - جوهری جهة الجوهر || La raison est essentielle à l'homme عقل وجود بشرده من جهة الجوهر لازمدر Ces paroles sont essentielles au sacrement de baptême بو الفاظ تقديس بالمعموديه رسمنده من جهة الجوهر لازمدر

Il signifie aussi, absolument nécessaire *A.* واجب - الزم - اهم - لازم الوجود - مهم *T.* لازملو || C'est une chose essentielle بو امر اهمدر Il ne faut pas oublier ce mot, il est essentiel لفظ اهم والزم اولديغندن ترکی جائز دکلدر Les choses les plus essentielles لازم الوجود اولان اشيا Clause essentielle شرط - واجب - لازملو شرط - On dit, qu'on a des obligations essentielles à quelqu'un, quand on en a reçu des services très-importants مهام اموره بر کمسنه‌دنك منن واجبة الشكرى التنده اولمق - On dit, Un homme essentiel, un ami essentiel, pour dire, solide, sur qui l'on peut compter لازملو آدم ولازملو دوست - لازم الوجود آدم - Il se met aussi substantivement || Voilà l'essentiel de l'affaire اشته مصلحتك مهم يرى بو در - مهم اولان دقيقهسى بو در

Huile essentielle, c'est l'huile tirée des plantes par la Chimie *A.* ذهن مخلص - Sels essentiels. Les parties salines que la Chimie tire des végétaux *A.* ملوح مخلصة *T.* خلاصه اولنمش طوزلر

ESSENTIELLEMEMT. Par essence *A.* حسب الجوهر - جوهرا - من جهة الجوهر || Dieu est essentiellement bon جناب رب العالمين حسب الجوهر خير مطلقدر L'homme est essentiellement raisonnable بشر من جهة الجوهر ذو عقلدر

Il signifie aussi, en matières importantes *A.* فى مهام الامور - فى امور معتنا بها *P.* دركارهاى با لزوم *T.* لازملو شيلرده || Il m'a obligé essentiellement مهام اموره بنى ممنون ايلدى Il aime essentiellement ses amis دوستلرى بنى منتدار ايلدى - حقنه امور مهمه‌ده اظهار محبت ايدر

ESSERA, ou SORA, éruption subite sur tout le corps de petites pustules, accompagnée d'une démangeaison incommode *A.* شرى *P.* پشترم *T.* قورداشنى

ESSETTE. V. Hache.

ESSIEU. Pièce de bois ou de fer, qui passe dans le moyeu des roues d'une charrette, d'un carrosse, etc. *A.* محور - قطب - مدار العجالة *P.* تير چرخ *T.* تکرلکك اوقى - تکرلکك || L'essieu de devant cassa اوك تکرلکك ايكى

شكست اولمشدر

ESSIMER. Terme de fauconnerie. Amaigrir un oiseau, pour le mettre en état de mieux voler *A.* تضمير الصقر *P.* مرغ شكاريرا نزار ولاغر كردن *T.* آوجى قوشنى براندرمق

Essimé. *A.* صقر مضمر *P.* مرغ شكارئ لاغر كرده *T.* براندرلمش آوجى قوشى

ESSOR. Vol qu'un oiseau de proie prend en montant fort haut en l'air *A.* تعقية الطائر - استقلال الطائر *P.* بالا پروازئ مرغ *T.* قوشك هوايه يوكسلمهسى - قوشك دوالنمهسى || Son faucon prit l'essor شاهينى هوايه يوكسلدى

Il se dit figur. d'une personne qui commence une chose avec hardiesse et une sorte d'élévation *A.* استعلا - ترفع *P.* برافرازى - بالا پروازى *T.* يوكسلمه || Un esprit médiocre ne doit pas prendre un trop grand essor متوسط الحال اولان عقل حددن بيرون بالا پرواز اولمق روا دكلدر - متوسط الحال اولان مرغ عقله خارج ازاندازه رخصت پرواز واستقلال ويرلمك جائز دكلدر

Et d'une personne qui, après avoir été dans la sujétion et dans la contrainte, s'en tire tout d'un coup, et se remet en liberté *A.* استقلال - اطلاقيت *P.* آزادى *T.* سربستلك || On tenait ce jeune homme dans une trop grande contrainte, il a pris l'essor بوطفل نوجوان زيادهسيله تنكناى سرفروبى ومحكوميتده مقيد الحال ايكن بردن بره كسب استقلال ايلدى - On dit aussi figur. Donner l'essor à son esprit, à sa plume, pour dire, parler ou écrire avec quelque sorte d'élévation, de liberté طائر تيزرو ذهن وخياله رخصت پرواز ويرمك - كميت تيز رفتار خامه‌يه رخصت جولان ويرمك -

s'ESSORER. Prendre l'essor. V. Essor au propre.

Essorer, est aussi actif, et signifie, exposer à l'air, au soleil pour sécher *A.* تشرية - تشرير - اشرار *P.* بهوا گستريدن *T.* هوايه سرمك || On a mis ce linge sur des perches pour l'essorer بزى تشريه ضمننده صريقلر اوزرينه تعليق ايلديلر

ESSORILLER. Couper les oreilles *A.* قطع الاذن - تصليم - صلم *P.* گوش بريدن *T.* قولاق كسمك || Essoriller un chien كلبك قولاغنى كسمك - تصليم اذن ايتمك

Essorillé. *A.* اصلم - مقطوع الاذان *P.* گوش بريده *T.* قولاغى كسك

ESSOUFFLER. Mettre presque hors d'haleine *A.* ايراث الربو

T. رخیدگی آوردن P. ایراث الانبهار ـ ایراث البهر ـ صولوق کسدرمک || Vous montez trop vite, cela vous essoufflera عجله ایله یوقارو چیقدیغکدن بو کیفیت ربو وانبهارکه سبب اولهجقدر Si vous ne retenez votre cheval, vous l'essoufflerez آتکی توقیف ایتمیدجک اولور ایسدک دوچار ربو صولوغی کسلهجکی ـ وانبهار اولهجغی درکار در

Essoufflé. A. بهیر ـ مبهور P. رخیده T. صولوغی کسلمش

ESSUIE-MAIN. Linge qui sert à essuyer les mains A. منديل pl. مناديل ـ نشافة P. دستمال ـ دستار ـ سپردک T. مقرمه ـ ال مقرمهسی ـ

ESSUYER. Ôter l'eau, la sueur en frottant A. تمندل ـ تمدّل ـ مسح P. سابیدن T. سلمک || Essuyer ses mains à une serviette بر مقرمه ایله اللرینی سلمک

Et sécher. A. تجفیف P. خشک ساختن T. قورتمق || Le vent, le soleil essuie les chemins روزکار وکونش یوللری قوریدر

Il se dit figur. des périls où l'on se trouve exposé A. وقوع في المعرض P. دوچار شدن T. اوغرامق || Essuyer le canon, la mousqueterie d'une place قلعه طرفندن آتیلان طوب وتفنکک ـ کللرینک معرض صدمات متوالی الورودی اولمق ظهور صدمهسنه اوغرامق Essuyer un orage, une rude tempête ایدن فورتنهید ویاخود تندباد شدیده اوغرامق Essuyer des dangers مظهر تهلکه ـ عرضهٔ مهالک ومخاطرات اولمق مظهر اولمق T. Figur ـ معرض خطرده بولنمق ـ وخطر اولمق ـ مظهر تحقیرات اولمق || Essuyer des affronts چکمک ـ Essuyer la honte مظهر خجالت اولمق des reproches مظهر مؤاخذه وتعزیر اولمق Essuyer l'humeur de quelqu'un, l'ennui des visites, des injustices, des refus, les hauteurs d'un ministre فلانک خرجینلکنی وزوارک ثقلتنی وغدر وظلملری وتقاصیر وتمنیعاتنی وفلان وکیل دولتک اطوار متعظمهسنی چکمک

EST La partie du monde qui est à notre soleil levant A. شرق ـ مشرق P. باختر T. کون طوغیسی ـ Et le vent qui vient de ce côté A. ريح شرقي P. باد صبا T. کون طوغیسی یلی

ESTAFETTE. Courrier A. فيج P. پیک T. اولاق

ESTAFILADE. Coupure faite avec une épée, un rasoir sur le visage, etc. A. مشنة الوجه P. زخم چهره T. یوز چالقلغی ـ یوز صیریغی ـ یری || Il lui a fait une vilaine estafilade sur le visage چهرهسنده بر مشنهٔ قبیحه پیدا ایتدردی

ESTAFILADER. Faire une estafilade A. ایراث المشنة ـ مشن الوجه P. بچهره زخم زدن T. یوزی چالمق ـ یوزی صیرمق

Estafiladé. A. ممشون الوجه P. بچهره زخم خورده T. یوزی یوزی چالق ـ صیرلمش

ESTAMPE. Image que l'on imprime sur du papier A. تصویر مطبوع P. نگار طبعکرده T. بصمه صورت || Il est très-curieux en estampes بصمه صورتلره بغایت هوسکار در Livre d'estampes تصویرات مطبوعهیی مشتمل بر قطعه کتاب

Estampes. Outils qui servent à estamper A. میسم pl. میاسم P. داغینه T. داغلغی

ESTAMPER. Faire une empreinte de quelque matière dure, sur une autre plus molle A. طبع P. نقش زدن T. بصمق || On estampe la monnaie avec le balancier طوقماق ایله طبع سکه اولنور Voilà une image bien estampée اشته نقشی کوزل طبع اولنمش بر صورت ـ نقشی کوزل بصلمش ـ Estamper le cuir, c'est y former des figures, pour faire des ornemens T. دری‌یه بصمه نقشلر اورمق

ESTAMPILLE. Marque qui se met au lieu de signature, sur des brevets, des lettres, etc. A. وسام P. داغ ـ تمغا T. دامغه || Il y a une estampille pour chaque manufacture de papier هر برکاغد کارخانهسنه مخصوص اولدرق بر نوع تمغا وار در ـ Et l'instrument qui sert à faire cette marque. V. Estampes.

ESTAMPILLER. Marquer avec une estampille A. ضرب ـ وسم الوسام P. تمغا زدن T. داغلمق ـ دامغه اورمق ـ دامغهلمق || Tous mes livres sont estampillés کتابلرمک جملهسی وسام جملهسنه تمغا اورلمشدر ـ معلوم ایله موسومدر

Estampillé. A. موسوم P. تمغا زده T. دامغهلو

ESTER. Terme de Palais A. مرافعهٔ بنفسه Il n'est d'usage qu'en cette phrase, Ester en jugement, pour dire, plaider en son nom, ce que ne peuvent faire les mineurs بنفسه مرافعهیه قیام ایتمک

ESTÈRE. Natte de jonc qui vient d'Italie et du Levant. V. Natte.

ESTIMABLE. Qui mérite d'être estimé A. واجب الاحترام ـ واجب التوقیر ـ مستحق للاعزاز والحرمة P. شایان آزرم ـ سزاوار بزرکواری ـ شایان ارجمندی T. اعتباره کرکلو || Il est estimable pour sa vertu صلاح حالنه مبنی واجب الاحترام

بر ذات كريم الصفاتدر

ESTIMATEUR. Qui prise une chose, qui en détermine la valeur *A.* مقوّم الثمن ـ مخمّن *P.* تخمينساز بها *T.* تخمينجى || Si nous ne pouvons convenir du prix, nous prendrons des estimateurs ثمن خصوصنده بينمزده موافقت اولنميه‌جق اولور قيمتده اوزلاشمه‌مز ممكن ـ ايسه مقوّملره مراجعت ايده‌رز اولميه‌جق اولور ايسه

On dit figur. Juste estimateur de la vertu, du mérite, des ouvrages d'esprit فضيلت وصلاحك واهليّت واستحقاقك قدردان ـ وتاليفات وتصنيفاتك قدر دان درست آيينى قدر شناس عادل حقيقتپرورى ـ صوابنشانى

ESTIMATION. Prisée, évaluation *A.* تقويم ـ تقدير الثمن القيمة *P.* بها نهادن *T.* بها قويمه ـ بها اورانلمه || On a fait la prisée et estimation des meubles اثاث بيته تقويم قيمت وتقدير بها اولندى Suivant l'estimation qui en sera faite تقدير اولنه‌جق بها موجبنجه Je m'en rapporte à l'estimation des experts اهل خبره طرفندن تقدير اولنه‌جق قيمته اهل خبره‌نك تقدير وتخميننه راضى يم ـ راضى يم

ESTIME. Le cas, l'état qu'on fait d'une personne, de son mérite, de sa vertu *A.* قدر ـ احترام ـ حرمت *P.* ارج ـ آزرم بزركوارى ـ *T.* اعتبار || Avoir, sentir, prendre de l'estime pour quelqu'un حقّنه توجيه ـ بر كمسنديى لايق اعتبار عدّ ايتمك بر كمسنديى صاحب قدر واعتبار ـ نظر حرمت ايتمك عدّ ايتمك Il a l'estime de sa compagnie زمره‌سى ايچنده طايفه‌سى ايچنده معتبر ومحترم ـ كسب قدر واعتبار ايلدى Il a l'estime générale اعتبار عامّه‌يى كسب ايلدى بر آدمدر عند العامّه حائز نصاب اعتبار واحترام اولمشدر ـ J'ai pour lui une estime particulière, la plus haute, la plus parfaite estime حقّنه بر وجه اختصاص حسن اعتبارم ياخود اعتبار تامّم دركار در فلان كمسنه عندمده جليل الاعتبار بر ذات واجب الاحترامدر Acquérir de l'estime احراز حرمت واعتبار ايتمك ـ كسب اعتبار ايتمك ـ تحصيل قدر واعتبار ايتمك ـ Il a l'estime et l'affection de tous les gens de bien اهل خير عندنده مظهر حرمت واعتبار اولمشدر ـ مقبول ومعتبر در J'ai beaucoup d'estime pour sa vertu, pour son mérite صلاح وفضيلت ولياقت واهليّتنه كماليله حرمت واعتبارم وار در Il est perdu d'estime et de réputation مظهر اولديغى قدر واعتباردن وتحصيل ايتمش اولديغى حسن صيت وشهرتدن ساقط اولدى

Il se dit, en termes de Marine, du calcul que fait le pilote de la route du vaisseau, et du chemin qu'il a fait *A.* حساب تخمينى || Le pilote s'est trompé dans son estime كمى قولاغوزى ايتديكى تخمينى حسابنده خطا ايتمشدر L'estime qu'il avait faite ne s'est pas trouvée juste كمى قولاغوزينك تخمينى حسابى صحيح ودرست چيقمدى

ESTIMER. Priser quelque chose, en déterminer la valeur *A.* تقويم القيمة ـ تقدير القيمة *P.* بها نهادن *T.* بها قويمق ـ بها كسمك ـ بها اورانلمق || Les héritiers ont fait estimer les meubles, les terres, la maison فلانك ورثه‌سى متاع بيتك وضيعات وچفتلكلرك وخانه‌نك قيمتنى يكان يكان تقدير ايتدرديلر

Et faire cas de... *A.* اعتبار ـ توقير ـ تعظيم ـ اعزاز ـ آزرم *P.* حرمت داشتن ـ ارج نمودن ـ شايان اعتداد داشتن *T.* اعتبار ايتمك || Il se fait estimer partout هر محلّده وهر طرفده نفسنى شايان اعتداد ايدر On estime fort cet homme-là فلان كمسنديى بغايت توقير واعزاز ايدرلر On estime les coursiers de Naples par-dessus tous les autres chevaux نابولى مملكتنده چيقان يورغه آتلره سائر يورغه آتلرينى شايان ـ بالجمله آتلردن زياده اعتبار ايدرلر اعتداد ايدرلر J'estime son mérite, sa vertu مجبول اولديغى استحقاق واهليّت وصلاح حال وفضيلتنه حرمت ايدرم ـ فضيلتنى سزاوار توقير واحترام ايدرم Les draps d'Espagne sont plus estimés que ceux de Hollande اسپانيا چوقه‌سى فلمنك چوقه‌سندن زياده مقبول ومعتبر در ـ عزيز ومعتبر در

S'estimer. *A.* اعتزاز النفس ـ تعزّز *P.* خودرا بزرك داشتن *T.* اولولنمك || Aussi ne sommes-nous pas toujours autant estimés que nous nous estimons nous-mêmes خود بخود اعتزاز نفس ايلديكمز مرتبه‌ده دائما سزاوار اعزاز وحرمت دكلز

Il signifie aussi, Croire, penser qu'une chose est, ou n'est pas ainsi *A.* ظنّ ـ زعم ـ تخمين *P.* پنداشتن ـ انگاريدن ـ انگاشتن *T.* صانمق || J'estime que cela est بويله اولديغنى ظنّ ايدرم On n'estime pas qu'il y puisse réussir ظفر بوله‌جغى ظنّ اولنمز

Estimé. *A.* محترم ـ معزّز *P.* ارجمند ـ آزرم يافته *T.* اعتبارلو ـ قدرلو

ESTIOMÈNE. Qui mange, qui ronge. Il se dit en Médecine des ulcères corrosifs *A.* اكّال *P.* خورنده *T.* ييجى

ESTIVE. Contre-poids qu'on donne à chaque côté d'un vaisseau, pour balancer sa charge *A.* ميزان ـ سنجة السفينة || *T.* كمينك دنكك طاشى *P.* بارسنگ كشتى السفينة

Mettre une galère en estive جكديرى يى دنكك طاشياه موازنديه جكديريه ـ جكديرى يى دنكك ايتمك ـ وضع ايتمك سنجة السفينه ـ سنجة السفينه وضعيله آغرلغنى اويدرمق علاوه سيله آغرلغنى برابرلشدرمك

ESTOC. C'était une épée longue et étroite qui ne servait qu'à percer *P.* سيخ *T.* شيش

Il se prend aussi, pour le pointe d'une épée *A.* انف السيف *T.* قليج اوجى *P.* زبانهٔ تيغ ـ نوك شمشير

En termes de Forêts, il signifie, tronc d'arbre *A.* جذل الشجر *P.* پوزه *T.* آغاج كتوكى || Couper un arbre à blanc-estoc, c'est-à-dire, à fleur de terre شجره يى اسفل جذلندن ديبندن كسمك ـ قطع ايتمك

Et figur. en parlant d'un homme entièrement ruiné, on dit, Être réduit à blanc-estoc *T.* خاك ايله يكسان اولمق

Il signifie aussi, ligne d'extraction *A.* نسب ـ عرق *P.* نژاد *T.* صوى || Il est de bon estoc نيك نژاد ـ اصيل النسب ـ صوى آدمدر ـ پاكيزه نژاد ـ Les biens qui viennent de son estoc عرق ونسبندن منتقل اولان اموال

On dit, Dites-vous cela de votre estoc? pour dire, dites-vous cela de vous-même? كندو قريحه كزدنمى بونى سويلرسك Cela ne vient pas de son estoc, c'est-à-dire, de lui كندو قريحه سندن صدور ايتمش دكلدر

BRIN D'ESTOC. Long bâton ferré par un bout *A.* عصاء مُزَجّ *T.* اوجى حربدلو دكنك *T.* عصاى آهنين نوك *P.*

ESTOCADE. Coup de pointe quelconque qu'on alonge à l'ennemi *A.* كلم متقدّد ـ جرايح مستطيلة pl. جريحة مستطيلة pl. كلوم متقددة *P.* ريش دراز *T.* اوزونلغنه ياره

ESTOCADER. Porter des estocades *A.* متقدّداً ـ مستطيلاً جرح تكليم *P.* بدرازى زخم زدن *T.* اوزونلغنه يارهلمق

ESTOMAC. La partie intérieure du corps de l'animal, destinée à recevoir et à digérer les alimens *A.* معدة *P.* حوصلة *T.* قورساق || Bon estomac معدهٔ قويه Estomac débile معدهٔ ضعيفه L'orifice supérieur et inférieur de l'estomac معدهنك فم اعلاسى وفم اسفلى Le fond de l'estomac قعر معده Estomac plein معدهٔ ممتلئه vide معدهٔ خاليه Se remplir l'estomac امتلاى معده ايتمك Ces viandes sont pesantes sur l'estomac بو نوع لحوم ثقيل الهضم اولمغله تحميل معده يى مؤدّيدر Il a mal à l'estomac وجع معده سى وار ـ تخمديه مبتلا در Son estomac ne digère point معده سى هضم طعام ايدهمز در

Il se dit aussi, de la partie extérieure du corps qui répond à la poitrine et à l'estomac *A.* صدر pl. صدور *P.* بر *T.* كوكس

ESTRAC. Cheval qui a peu de corps et de ventre *A.* فرس اهضم *P.* اسب خرده تن *T.* بيلكى قارنلى آت

ESTRADE. Chemin. En ce sens, il n'est d'usage qu'en cette phrase, Battre l'estrade, pour dire, battre la campagne avec de la cavalerie, pour avoir des nouvelles de l'ennemi *A.* عدو انجه قره غوله چيقمق *T.* بدالابه پوييدن *P.* للاستنفاض

Il signifie aussi, une petite élévation sur le plancher d'une chambre *A.* صفه *P.* صفه *T.* صفه

ESTRAGON. Herbe odoriférante *A.* رطلول *P.* انگريزى *T.* ترخون

ESTRAPADE. Espèce de potence, au haut de laquelle on élève les criminels *A.* عمود الصلب *P.* دار ـ خاده *T.* دار آغاجى ـ Et le supplice même fait par cette espèce de potence *A.* صلب *P.* بردارى *T.* آصمه

On dit figur. Donner l'estrapade à son esprit, pour dire, se fatiguer l'esprit à quelque chose de fort difficile *A.* تعذيب الذهن *P.* بذهن رنج آوردن *T.* ذهنى يورمق

ESTRAPASSER. Excéder un cheval, en lui faisant faire un trop long manége *A.* احسار ـ انضال *P.* اسپرا بى تاب كردن *T.* دابه يى يورمق

ESTROPIER. Ôter l'usage d'un membre *A.* اسقام ـ اخبال العضو *P.* كلته كردن *T.* سقطلمق || Il en sera estropié toute sa vie سقيم العضو قالهجقدر ـ آخر عمرينه قدر مخبول قالهجقدر

Il se dit aussi des maladies qui ôtent l'usage de quelque partie du corps *A.* ايراث الكسح *P.* عملمانده كردن *T.* سقطلمق || Il lui est tombé un rhumatisme sur le bras, il en est estropié قولنده نوازل عارض اولمغله كسيح اولدى

En Peinture, Estropier une figure, c'est n'y pas observer les proportions تصويرك ـ تصويرى معلول وسقيم رسم ايتمك رسمنده سقامت ايتمك ـ Estropier un passage, une pensée, c'est en retrancher une partie essentielle عبارهيه ومعنايه ايراث نقصان وسقامت ايتمك ـ Estropier un nom, c'est la déf-

gurer en le prononçant ou en écrivant *T.* اسمی تحریف ایتمک

Estropié. *A.* سقیم العضو ـ مخبول *P.* کاسته کرده *T.* سقطلنمش *A.* کسیح *P.* عملمانده *T.* سقط || Un soldat estropié عليل ومخبول بر عسکری نفری Passage estropié عبارهٔ سقیمه Nom estropié اسم محرف

On dit, Il est estropié de la cervelle, pour dire, il est extravagant *A.* معلول الدماغ *T.* دماغی سقط

ESTURGEON. Sorte de gros poisson de mer, qui remonte dans les rivières *A.* خنزير البحر *P.* خار ماهی *T.* مرسین بالغی

ÉSULE. Plante *A.* لاعية *T.* بالق سودلکنی ـ صاری سودلکن

ET. Conjonction qui lie les parties d'oraison *A.* و

Et caetera. Mot Latin, qui signifie, et autres personnes et autres choses semblables *A.* وماعدا ـ والباقی ـ وغيرهم *T.* وساٸری || Le reste n'est exprimé que par un et caetera قصوری وغیرهم لفظیله افاده اولنمشدر

ÉTABLAGE. Ce qu'on paye pour la place d'un cheval, d'un boeuf dans une écurie, dans une étable *A.* حق الاصطبل *P.* مزد آخور *T.* آخور عوائدی

ÉTABLE. Lieu destiné à renfermer les boeufs, les vaches, etc. *A.* حظیرة ـ زروب pl. زريبة *P.* آغل ـ خباک *T.* آغیل

ÉTABLER. Mettre dans une étable *A.* وضع فی الحظیرة *P.* در خباک کردن *T.* آغیلده قویمق

ÉTABLI. Espèce de grosse table dont les ouvriers se servent pour poser les ouvrages auxquels ils travaillent *A.* لوحة العملة *P.* تختهٔ کارگاه *T.* تزکاه تختهسی

ÉTABLIR. Rendre stable, fixer *A.* تقریر ـ تمکین *P.* قرار بر جا کردن ـ گرفتاریدن *T.* یرلشدرمک || Établir sa demeure en quelque lieu فلان محلده تقرير اقامتگاه ایتمک ـ اتخاذ قرار ایتمک Cette colonie est allée s'établir en tel endroit بو کوچلر فلان محلده تمکن ایتمشلر در Constantin établit le siége de l'Empire à Constantinople قسطنطين نام قیصر مقر سلطنتنی بلدهٔ قسطنطينيهده نصب وتمکین ایلدی ـ تختگاه سلطنتنی ـ

Établir les fondemens d'un édifice, pour dire, les poser solidement *A.* تحکیم ـ احکام *P.* پایدار کردن ـ استوار کردن ـ محکم کردن ـ مستقر کردن ـ *T.* قوینجه یرلشدرمک || Il établit les fondemens de sa maison اساس بنایی تحکیم ایلدی Ce mur est bien établi sur le roc بو دیوار قیا اوزرنده قویاً تحکیم اولنمشدر Cette table est bien établie sur ses pieds بو سفره آیاقلری اوزرنده مستقر واستوار در

On dit, qu'un homme est bien établi à la Cour, dans une maison, pour dire, qu'il y a beaucoup de crédit *A.* کسب المکانة *P.* قرار گیر جایگاه اعتبار گشتن *T.* اعتبارلو اولمق

On dit aussi, S'établir une espèce de juridiction, une espèce d'empire, pour dire, se faire une espèce de juridiction, d'empire ایدنمک ـ برنوع حکومت وبرنوع سلطنت اتخاذ ایتمک

Il signifie aussi, mettre dans un état avantageux, dans une condition stable *A.* نصب ـ تمکین *P.* جاییده کردن *T.* یرلشدرمک || Ce père a établi tous ses enfans, les uns dans la Robe, les autres dans l'Épée اولادینک جملهسنی بعضاً خدمت شریعته وبعضاً خدمت عسکریهیه نصب وتمکین بعضیسنی ارباب قلم وبعضیسنی ارباب سیف ـ ایتدردی طریقتنه یرلشدردی Ce ministre a établi avantageusement ses amis فلان وکیل دولت بالجمله احبا ومتعلقاتنی مناصب بر وجه انفع منتفع بهایه یرلشدردی Il s'est bien établi یرلشدی ـ نصب اولندی Établir un homme dans une charge فلانی بر منصبه نصب ایتمک Un tel fut commis pour l'établir dans l'exercice de son office فلان کمسنه فلانی مسندینه نصب ایتدرمک ایچون مباشر تعیین اولندی

Il se dit aussi des choses qui ne doivent par durer long-temps *A.* ترتیب *P.* پرداختن *T.* دوزمک || Établir une garnison chez un financier امور میریه مأمورلرندن برینک یاننه مستحفظلر ترتیب ایتمک Établir مداومت ایتمک اوزره une Chambre de Justice بر محکمه ترتیب ایتمک Établir des étapes dans une route خلال طریقده ذخیره مخزنلری ترتیب ایتمک

Il se dit aussi des lois, des opinions et autres choses, pour dire, donner commencement à quelque chose, être l'auteur de quelque chose *A.* ایجاد ـ وضع *P.* پیدا کردن *T.* قویمق || On ne doit pas établir de nouvelles opinions, de nouvelles maximes مذاهب جدیده واصول نو پیدانک وضعی روا دکلدر Ce sont des lois qu'on a justement établies محقانه وضع اولنمش احکامدندر Établir un mot, une façon de parler بر لفظ وبر تعبیر وضع وایجاد ایتمک une religion دین جدید بر دولت جسیمه وضع وایجاد ایتمک un grand Empire ایجاد ایتمک Établir une bonne morale à l'aide de bonnes

lois احکام معقوله اعانتیله اخلاق محمودهنک وضعنده ظفریاب اولمق

On dit, C'est une opinion, c'est une coutume établie, pour dire, c'est une opinion, une coutume reçue ثبوت یافته اولمش رهین ثبوت واستقرار اولمش بر ـ بر مذهب وعادتدر عادتدر ـ On dit aussi de certains mots nouveaux, qu'ils auront de la peine à s'établir, c'est-à-dire, à être reçus dans la langue بو الفاظ لسانمزده کسب ثبوت واستقرار ایتمک امر کسب ثبوت وپایداری ایتمک دشوار در ـ آسان دکلدر لسانمزده تمل طوتمق دشوار در ـ

S'ÉTABLIR. Se placer en quelque lieu, y fixer sa demeure *A.* توطن ـ اتخاذ المأوی والقرار ـ تمکن *P.* جا ـ جاییدن زاد وبوم پرداختن ـ گرفتن *T.* یورد ایدنمک || Il est venu s'établir en France فرانسهده توطن ایتمک نیتیله کلمشدر Il s'est établi dans notre ville بزم بلدهمزده اتخاذ مسکن تمکن ایتمشدر ـ ومأوی ایلمشدر

Il signifie aussi, instituer *A.* وضع ـ نصب ـ اقامت *P.* پیدا کردن *T.* پیدا ایتدرمک || Établir une communauté, un parlement dans une ville بر بلدهده برکونه جماعت وبر مجلس حکام وقضات نصب واقامتنه مبادرت ایتمک Établir des commis pour recevoir certains droits بعض عوائد تحصیلی خصوصنده نصب مأمورین ومباشرین ایتمک Établir un gardien نگهبان نصب ایتمک Établir un péage, une imposition بر کچید عوائدی وبر تکلیف مجدداً وضع واقامت ایتدرمک ـ On dit, qu'un homme a été établi juge de telle affaire فلان کمسنه فلان خصوصده حاکم نصب اولندی

ÉTABLIR UN FAIT. C'est l'exposer avec ses preuves *A.* توطئه ـ تمهید *P.* در میان نهادن *T.* میدانه قویمق ـ Et établir l'état de la question مسئلهنک کیفیتنی توطئه وتمهید ایتمک

Il signifie aussi, prouver *A.* تأیید ـ اثبات || Il a établi sa proposition par des raisonnemens convaincans مدعاسنی دلایل ملزمه وبراهین قطعیه ایله اثبات ایلدی Il a établi son droit sur des pièces authentiques حقنی سندات معتبرهٔ معمول بها ایله اثبات وتأیید ایلدی

ÉTABLISSEMENT. Action d'établir *A.* استحکام ـ تأیید ـ استقرار *P.* برقراری *T.* برلشدرمه || Il a réussi dans l'établissement de sa fortune استحکام حال معاشنه ظفریاب اولمشدر Il a eu beaucoup de traverses dans l'établissement de sa fortune حسن حالنک تأیید واستقراری خصوصنده موانع کثیرهیه دوچار اولمشدر ـ On dit, Il doit à cet ouvrage l'établissement de sa réputation صیت وشهرتنک وسیلهٔ استحکامی فلان تألیفدر

Il se dit aussi de ce qui est établi pour l'utilité publique *A.* حسنة pl. حسنات ـ عمارت pl. عمارات *P.* بر آورده *T.* خیرات || Les hôpitaux sont des établissemens très-utiles بیمارخانهلر عمارات کثیرة المنافعدن معدود در Ce prince a fait de grands établissemens بو پادشاهک احیا کردهسی بو پادشاه نیجه خیرات ـ اولان عمارات بغایت جسیمدر جسیمه صاحبیدر

Il signifie aussi, état, condition avantageuse *A.* مدار المعاش ـ معیشت *P.* نانپاره *T.* دیرلک || Procurer un établissement à quelqu'un بر کمسنهیه بر مدار معاش آلیویرمک Il a un bel établissement کوزل معیشته مالکدر Il a donné un établissement considérable à son fils اوغلنه کلیتلو بر مدار معاش اعطا ایلدی

Et institution *A.* وضع *P.* پیدا سازی *T.* قورلش || L'établissement d'une communauté بر جماعتک وضعی d'un Empire بر دولتک وضعی d'une loi بر قانونک قورلشی Depuis l'établissement de cette monarchie فلان سلطنتک قورلدیغی وقتدنبرو ـ وضعندنبرو

En termes de guerre, L'établissement des quartiers, c'est la distribution des troupes dans les lieux qu'elles doivent occuper quelque temps *T.* عسکرک امکنه وقرارگاهلری ترتیبی

L'ÉTABLISSEMENT d'un fait, d'un droit. C'est l'exposition qu'on en fait, accompagnée de preuves واقعهنک ومادهنک تمهیدی L'établissement d'une question بر مسئلهنک تمهیدی

ÉTAGE. Toutes les pièces d'un appartement qui sont d'un même plain-pied *A.* طبقة pl. طبقات *P.* تو *T.* قات || Premier étage اورته ـ طبقهٔ سفلی آلت قات Second étage وسطا ـ طبقهٔ Dernier étage اوست قات ـ طبقهٔ علیا

ETAGE-BAS. C'est un étage peu exhaussé *A.* طبقهٔ قصیر القد *P.* طبقهٔ کوته‌قامه *T.* بوییی آلچق طبقه ـ Étage du rez de chaussée. Celui qui est presque au niveau de la cour *A.* طبقهٔ علی وجه الارض *P.* طبقه در برابر زمین *T.* یره برابر اولان قات ـ طبقه یره برابر اولان

On dit figur., C'est un sot à triple étage قاتمر احمقدر ـ Et d'un homme qui a beaucoup d'embonpoint, qu'il y a un menton

à double, à triple étage قاتمر کردانی وار در

Il signifie aussi, degré d'élévation || Il y a des esprits de divers étages عقول ناس طبقات مختلفه در Des gens de tout étage هر جنس وطبقه‌دن نیچه کسان

ÉTAGER. Il ne se dit qu'en parlant de la coupe des cheveux A. قصّ الشعر طبقةً على الطبقة P. تو بر تو قصّ مو کردن T. صاچی قات قات قرقوب دوزمک

ÉTAI. Pièce de bois dont on se sert pour appuyer une muraille dans un bâtiment qui menace ruine A. دعامة pl. دعایم P. نبارش T. پاینده ـ دستک || Mettre des étais à une muraille دیواره دستک اورمق ـ دیواره وضع دعایم ایتمک

ÉTAIM. La partie la plus fine de la laine cardée A. ندیف الصوف P. پشم پرداخته T. تفتیک

ÉTAIN. Métal blanc très-léger A. رصاص ـ قصدیر ـ قلعی ابیض P. ارزیز ـ سپید روی T. قلای

ÉTAL. Sorte de table sur laquelle on vend de la viande A. مسطح الجزار ـ مسطح القصاب P. تختهٔ گوشتفروش T. قصاب تختهسی

Il se dit aussi, du lieu même où l'on vend de la viande A. دکان الجزار ـ دکان القصاب P. کربهٔ گوشتفروش ـ کربهٔ قصاب T. قصاب دکانی

ÉTALAGE. Exposition de marchandises qu'on veut vendre A. بسط المتاع ـ عرض المتاع P. عرضه کردن کالا T. سرکی || Mettre à l'étalage مال سرمک ـ متاعی بسط وعرض ایتمک Cela ne vent pas l'étalage بسط وعرض اولنمغه لایق دکلدر ـ سرکی‌یه دکمز

Il se dit aussi des marchandises qu'on étale pour servir de montre || Cela n'est bon qu'à servir d'étalage بومتاع انجق کوسترش ایچون ال ویرر مقوله‌دندر ـ Et du droit qu'on prend sur les marchands, pour leur permettre d'étaler en quelque place T. مال سرمه عوائدی || Payer l'étalage مال سرمه عوائدینی ادا ایتمک On dit figur. Faire étalage de son esprit, pour dire, en faire montre, en faire parade avec affectation عرض کالای بضاعهٔ کیاست ایتمک ـ عقل وکیاست ایتمک ـ عرض کالای کیاست فروشلق ایتمک de son éloquence عرض کالای سخنوری وبلاغت ـ فصاحت وبلاغت ایتمک de sa qualité عرض کالای قدرومنزلت ایتمک ـ قدر وحیثیت de ses richesses عرض کالای یسار وثروت ایتمک

ÉTALER. Exposer des marchandises en vente A. عرض المتاع الى البیع P. عرضه کردن کالا برای فروختن T. مالی صاتمق ایچون سرمک

Et étendre, déployer A. نشر ـ بسط ـ فرش P. گستردن T. یایمق || Ces plantes entassées ne sécheront pas, il faut les étaler sur cette table اشبو نباتات بری بری اوزرینه متراکم اولدقچه قابل تجفیف اولمیوب بر تخته اوزرنده فرش اولنمغه محتاجدر Il faut étaler ces bijoux, afin qu'on en juge mieux اشبو مجوهرات قیمتلری کما هو اللایق تمییز وتخمین اولنمق ایچون بسط اولنمغه محتاجدر

Il signifie figur., montrer avec ostentation. V. Étalage au figuré || Cette femme étale tous ses charmes بو خاتون متاع حسن وآنی کوسترشنی ایتمکه ـ حسن وآنی عرض ایدر مایلدر

ÉTALÉ. A. معروض P. عرض کرده T. سرلمش A. مفروش ـ مبسوط P. گسترانیده T. یایلمش

ÉTALIER. Celui qui vend la viande dans un étal T. قصاب تزکاهداری || Il n'est pas maître, il n'est qu'étalier صاحب دکانی قصاب دکانی صاحب دکل ـ دکان اولمیوب تزکاهدار در

ÉTALON. Cheval entier, qui sert à couvrir des cavales A. حصان pl. حصن P. اسب نر T. آت ـ آیغرآت || Ce cheval est bon à servir d'étalon آیغره کلور بر ایو آتدر Il avait tant d'étalons dans son haras هرکلهسنده شو قدر آیغر آتلر وار ایدی Étalon du Roi پادشاهک آتی

Il signifie aussi, modèle de poids, de mesures, sur lequel les poids et les mesures des marchands doivent être rectifiés A. معیار الاوزان P. عیار اندازها T. اولچی عیاری

ÉTALONNAGE, ou ÉTALONNEMENT. Action d'étalonner A. تعییر P. عیار سازی T. عیارلمه

ÉTALONNER. Imprimer certaine marque sur un poids, sur une mesure, pour certifier qu'ils sont justes A. طبع الوسام العیار P. تمغای عیار زدن T. عیار تمغاسنی اورمق || Ce marchand fut mis à l'amende, parceque ses mesures ne furent pas étalonnées بو بازرکانک اوزانننده وسام عیار اولمدیغندن مظهر جریمه اولمشدر ـ اوزاننده تمغا اولمدیغندن جریمه‌یه اوغرادی

ÉTALONNEUR. Officier commis pour étalonner les poids et les mesures A. صاحب العیار الاوزان P. عیار گیر اندازها T. اولچی عیارجیسی

ÉTAMAGE. Action d'étamer *A.* طلاء الرصاص *P.* ارزیز سایی *T.* قلایلمه

ÉTAMER. Enduire d'étain fondu le dedans des vaisseaux de cuivre ou de fer *A.* ترصیص - تطلیة بالقلعی *P.* قلعی زدن - بارزیز اندودن *T.* قلایلمق - قلای سورمك || Il faut étamer cette marmite اشبو تنجره‌یی قلایلمق لازمدر

ÉTAMÉ. *A.* مرصص *P.* ارزیز اندود *T.* قلایلنمش

ÉTAMEUR. Celui qui étame *A.* رصاص *P.* ارزیز - قلعی زن *T.* قلایلجی زن

ÉTAMINE. Tissu peu serré, fait de crin ou d'autre chose, pour passer quelque poudre ou liqueur *A.* منخل *P.* پرویزن *T.* الك || Passer une médecine par l'étamine دوایی منخلدن الكدن كچورمك - امرار ایتمك

On dit figur., qu'un homme a passé par l'étamine, pour dire, qu'on l'a examiné sur sa conduite, sur ses moeurs انتخالكرده پرویزن تجربه اولمشدر - Il se dit aussi des choses qui sont examinées en détail || Cet ouvrage a passé par l'étamine بو تألیفك چگونگی احوالی انتخالكرده پرویزن تحری ودقت اولمشدر

ÉTAMINIER. Celui qui fait de l'étamine *A.* صانع المنخل *P.* پرویزنگر *T.* الكجی

ÉTAMURE. La matière qu'on emploie pour l'étamage *A.* طلاء القلعی *P.* ارزیز اندای *T.* قلای صواسی

ÉTANCHEMENT. Action d'étancher. V. Étancher.

ÉTANCHER. Arrêter l'écoulement d'un liquide qui s'enfuit *A.* توقیف الجریان - قطع الجریان *P.* ریزشرا باز داشتن *T.* اقشی کسدرمك || Ce muid s'enfuit, il le faut étancher بو فوچی آقدیغندن سیلانی قطع وتوقیف ایتدرمك لازمدر En faisant les fondemens, ils trouvèrent un courant d'eau qu'ils ne purent étancher حفر اساس اولنور ایكن ظهور ایدن صو اقندیسنی قطع ایده‌مدیلر - کسدره‌مدیلر - On dit, Étancher le sang *A.* رقو - ارقا *P.* قطع ریزش خون کردن *T.* قانك آقشنی آلیقویمق - اقشنی کسمك || Cette poudre étanche le sang بو سفوف ارقای دمی موجبدر - قانك آقشنی کسر

On dit, Étancher la soif, pour dire, apaiser la soif *A.* تسکین العطش *P.* تشنگیرا آرمایندن *T.* صوسزلغی بصدرمق - تسكین السهاف - Et figur. Étancher la soif des honneurs, des richesses تسكین سهاف مال - سهاف شان ومنزلت ایتمك ایتمك

ÉTANÇON. Pièce de bois qu'on met sous un mur ou sous des terres minées, pour les soutenir *A.* دعامة عاریة *P.* نبارش *T.* عاریتی دیرك عاریت || Quand on reprend une muraille sous oeuvre, on y met des étançons دیوار تعمیر اولندجق اولدقده عاریتی دیرکره آلنور Ils sapèrent les murailles de la ville, et y mirent des étançons بلده‌نك دیوارلرینی اساسندن حفر ایتدکدنصکره عاریتی دیرکلر وضع ایلدیلر

ÉTANÇONNER. Soutenir par des étançons *A.* ارداء بدعامة *P.* العاریة *T.* نبارش عاریت زدن عاریتی دیرك اورمق - عاریتی دیرك ایله طیاندرمق -

ÉTANG. Grand amas d'eau soutenu par une chaussée, dans lequel on pêche du poisson *A.* برکة السماك - جابیة *P.* ماهیدان - استل - مرداب *T.* بالق کولی

ÉTAPE. Lieu dans une ville, dans un port, où l'on décharge les marchandises apportées de dehors *A.* خان pl. خانات *P.* خان *T.* خان || Il y a une bonne étape en telle ville بو بلده‌ده اعلا بر خان وار در

Et amas de vivres et de fourrages, que l'on distribue aux troupes qui sont en route *A.* نزل - ارزاق مرتبة فی الطریق - مرتبة فی خلال الطریق *P.* توشهٔ آماده کرده در خلال راه *T.* یولده ترتیب اولنمش زاد وذخیره || Établir des étapes اثنای طریقده نزل وذخایر ترتیب ایتمك On fait vivre des soldats par étape عسکری اثنای طریقده مرتب نزل نزل مرتبه فلان وذخایردن بسلرلر L'étape est en tel lieu عسکره ارزاق ونزل محلده در Fournir l'étape aux soldats نزل وذخایر اعطا ایتمك Cet endroit est un lieu d'étape جمعنده مناسب بر محلدر - Il se dit aussi du lieu où l'on distribue l'étape خلال طریقده اولان نزل انباری - Et ce qu'on distribue aux troupes pour leur subsistance *T.* تعیینات || Il a pris son étape en argent تعییناتنی بدلا اخذ ایلدی

ÉTAT. Disposition dans laquelle se trouve une personne, une chose *A.* حال pl. احوال - حالت pl. حالات *P.* حال *T.* حال || Mauvais état حال ردائت اشتمال - حال ردی حال heureux حال مسعود pitoyable شایان ترحم وشفقت اولدجق حال Je laissai l'armée en bon état اردویی حسن حال پر ملال خوشحال براقدم - حال اوزره براقدم Il a envoyé s'informer

de l'état de votre santé کیفیت حال مزاجکدن استخبار ایچون ‖ En چگونگی حال مزاجکی سؤال ضمننده ـ آدم کوندردی ‖ En quel état avez-vous trouvé cette affaire? بو خصوصی نه حالده بولدک ‖ Je vois ses affaires en très-mauvais état امورینی سؤ احوالنی مختل ومشوش اولدیغن ـ حالده اولدیغن کوررم ـ نا خوش اولدیغن ‖ Il a mis la place en état de défense قویدی ـ قلعه‌یی حال مدافعه‌یه وضع ایلدی ‖ Il n'est pas en état de se marier تأهل ایده‌جک حالده دکلدر ‖ Il est hors d'état de rien entreprendre هیچ بر درلو ایشه تصدی بر درلو ایشه تصدی ایده‌جک ـ ایتمک حالنده دکلدر ـ قدرتی یوقدر ‖ Je voudrais être en état de vous servir سنک خدمتکده بولنمق حالنده اولمغی استر ایدم ‖ Être dans un état de consistance حال ثبات وقرار اوزره اولمق ‖ Se mettre en bon état امور واحوالنی ـ حسن حال کسب ایتمک ـ حسن صورتده قویمق ‖ Être en mauvais état حالت ردیئه‌ده اولمق ـ سؤ حالده اولمق ‖ État du ciel. La disposition où se trouvent tous les astres les uns à l'égard des autres dans un certain moment T. نجوم وکواکبک کیفیت حالی صورتی ‖ Trouver l'état du ciel pour tous les jours du mois ایام شهرک هر بریسنده نجوم وکواکبک کیفیت حالی نه صورتده اولدیغنی بولمق

On dit, en termes de Pratique, Être en état d'ajournement personnel, pour dire, avoir contre soi un ajournement personnel بالنفس حضور حاکمده بولنمق اوزره احضار فرمانی آلتنده اولمق

On dit, Mettre quelqu'un en état ou hors d'état de faire quelque chose فلان شیئی ایشلمکه کسب لیاقت ایتدرمک ـ یاخود لیاقت واقتداردن دور ومهجور ایتدرمک ‖ Et mettre les choses, les lieux en état, pour dire, dans la disposition convenable à leur destination اموری ومواضع ومحللری حال لایق اوزره وضع وترتیب ایتمک ‖ Et mettre une affaire, un procès en état, pour dire, faire les procédures nécessaires pour le faire juger بر دعوانک وبر مصلحتک رؤیتنه مبادرت اولنمق ایچون اقتضا ایدن اسباب لازمه‌یی توطئه ایتمک

On dit, Tenir une chose en état, pour dire, la tenir ferme T. بر شیئی حال متانت واستحکامده وقایه ایتمک ‖ ou la tenir prête A. متهیئاً ترتیب P. آماده داشتن T. حاضر طوتمق ‖ Tenir un compte en état بر حسابی آماده ومهیا طوتمق ‖ Et tenir les choses en état, pour dire, les tenir en suspens T. علی حالها ابقا ایتمک ـ ایشلری معلق براقمق ‖ Et qu'un accusé, un criminel se met en état, pour dire, qu'il se rend prisonnier, afin de se justifier بر صاحب تهمت تبریهٔ ذمت ایدنجیه قدر اختیار محبوسیت ایتمک

Faire état, signifie, estimer, faire cas T. اعتبار ایتمک ـ قید ایتمک ـ التفات ایتمک ‖ Je fais beaucoup d'état de cet homme بو آدمک حقنده اعتبار تامم وار در ‖ Je fais peu d'état de lui حقنده چندان اعتبارم یوقدر ‖ Je fais peu d'état de ses menaces بو مقوله تهدیداتنه چندان التفات ایتمم ـ چندان قید ایتمم V. aussi Estimer.

Faire état, signifie aussi, présumer A. ظن ـ تخمین P. گمان داشتن T. صانمق ‖ Je fais état qu'il y a là vingt mille hommes اولطرفده یکرمی بیک نفر آدم اولدیغن ظن وتخمین ایدرم ‖ On dit, Vous pouvez faire état, pour dire, Vous pouvez être assuré, vous pouvez compter là-dessus فلان شیئی مقرر ـ فلان شی بویله اولدیغنه اعتماد ایله ـ وتحقیق بیل ‖ Et faire état de . . . ., pour dire, se proposer de . . . T. نیت ایتمک ‖ Faire état de venir en tel temps فلان وقتده کلمکی نیت ایتمک ‖ Je fais état de partir un tel jour فلان کونده عزیمت نیتنده‌یم ـ فلان کونده عزیمت ایلمکی نیت ایدرم

État. Liste, registre A. دفتر pl. دفاتر P. اواره T. دفتر ‖ État des officiers de la Maison du Roi خدمهٔ خاصهٔ شهریاری دفتری ‖ État des pensions وظایف ورواتب دفتری ‖ Coucher, mettre quelqu'un sur l'état فلان کمسنه‌یی دفتره ثبت وقید ایتمک ‖ Il est sur l'état دفترده مقید در ‖ le rayer de dessus l'état دفتردن حک ایتمک ـ سلمک ‖ État de distribution توزیع دفتری

État. Mémoire, inventaire T. مفردات دفتری ‖ État de mise سرمایه‌نک مفردات دفتری ‖ de dépense خرج ومصرفک مفردات دفتری ‖ Compter par état مفردات دفتری ایله تعداد وشمار ایتمک ‖ État de la marine, de l'artillerie, de l'extraordinaire des guerres دونانما وجبه خانه وسفرک مصارف غیر معتاده‌سنی حاوی مفردات دفتری ‖ Arrêter, signer un état مفردات دفترینی ختم وامضا ایتمک

État-Major. C'est un certain nombre d'officiers chargés de différens services relatifs à la totalité de l'armée A. اعیان الجیش

رؤساء العسکر – P. لشکر سرکردگان T. عسکر باشلری – Dans une place de guerre, ce sont les officiers attachés au commandement, au service et à l'entretien de la place T. قلعه‌نڭ اداره‌سنه مأمور اولان سرکردگان

État, signifie encore, train, dépense. Ainsi on dit, Tenir un grand état, pour dire, vivre splendidement et avec représentation دارات واحتشام ایله کچنمك – فاخراً ومحتشماً کچنمك Avoir un grand état de maison, pour dire, avoir une maison considérable, un grand nombre de domestiques, etc. بیوك دائره صاحبی اولمق – مکمّل خیل وخشم صاحبی اولمق Tenir un état, pour dire, vivre d'une manière honorable et distinguée de la classe commune برکمسنه شان وشهرتیله کچنمك – On dit, Porter un grand état, pour dire, se vêtir d'une manière somptueuse البسهٔ فاخره ایله تلبّس ایتمك

Il signifie aussi, profession, condition A. طریقت T. طریق || État ecclésiastique طریقت رهبانیّت État de mariage حال زوجیّت – طریقت زوجیّت Vivre selon son état طریقتنه لایق اولدجق وجه ایله کچنمك Remplir les devoirs de son état برکمسنه طریقتی حسبیله مکلّف اولدیغی واجبات احوالی کما ینبغی ایفا ایتمك Ne point sortir de son état دائرهٔ طریقتندن اصلا خروج ایتمامك – مباعدت ایتمامك

Et la condition de la personne, en tant qu'elle est noble ou roturière, légitime ou bâtarde A. نسب – اصل P. نژاد T. صوی || On lui dispute son état, on dit qu'il n'est pas légitime, qu'il n'est pas noble نسبنه حرف انداز اعتراض اولندرق حلالزاده وکریم الاصل اولمدیغنی دیرلر Déchoir de son état حق نسبندن ساقط اولمق Il s'agit de son état صدد نسبنه دائر در Assurer son état اصل ونسبنی اثبات ایتمك

Et gouvernement d'un peuple A. دولت pl. دول – ملك || État monarchique حکومت منفرده ایله اداره اولنان دولت démocratique حکومت جمهوریّت عامّه ایله اداره اولنان دولت aristocratique حکومت جمهوریّت خاصّه ایله اداره اولنان دولت Réformer l'État تجدید – تصحیح نظام دولت Renverser l'État ملك ودولتی مضمحل وبرگشته قلمق Troubler l'État ملك ودولته ایقاع شورش واختلال ایتمك Ruiner l'État تخریب ملك ودولت ایتمك – دولتی ویران وخراب ایتمك Le bien, la félicité de l'État حسن حال دولت Saper les fondemens de l'État اساس دولتی تنسیف ایتمك Ministre d'État وکیل دولت Secrétaire d'État کاتب الاسرار دولت Conseil d'État مجلس شورای دولت Conseiller d'État مستشار دولت Maximes d'État اصول دولت Lois fondamentales de l'État قوانین اصلیهٔ دولت C'est un grand homme d'État منبوه الاسم برمدبّر امور دولت Criminel d'État ذات دولته ارتکاب جرم وقباحت ایتمش آدم Raison d'État دولتجه بر کونه عذر وعلت – عذر ملکی Crime d'État ذات دولته راجع اولان جرم وجنحه

Coup d'État. Un parti vigoureux qu'un Gouvernement est obligé de prendre contre ceux qui troublent l'État شدّت قاهرهٔ دولت – V. aussi Coup. – Et une action qui décide de quelque chose d'important pour le bien de l'État A. امر منتج المرام || Le gain de cette bataille fut un coup d'État بو جنکڭ قزانلمسی دولت حقنده بر امر منتج المرام اولمشدر

Et tout ce qui est décisif dans une affaire A. امر جازم || Ce mariage fut un coup d'État dans cette famille بو نکاح فلان خانداننده امور جازمه‌دن معدود بر کیفیّتدر

État. Les pays qui sont sous une même dénomination A. ملك pl. املاك – حوزة الحکومة P. قلمرو سلطنت T. ولایت || Les États du Turc ممالك عثمانیّه – ملك عثمانی La France est le plus riche État de l'Europe فرانسه ملکی ثروت ویسار جهتیله اوروپانڭ املاك سائره‌سندن بالاتردر Le Roi lui a fait défense d'entrer dans ses États حوزهٔ ملکه وضع قدم ایلمامسنه دائر حکم سلطانی صدور – داخل ملکه آیاق بصمامسنه دائر ایتمشدر Étendre les bornes de l'État توسیع حوزهٔ ملك – توسیع ملك ایتمك – تمدید حدود ملك État grand ملك عظیم – دولت معظمه puissant ملك قوی – دولت قوی‌الاقتدار – On appelle État Ecclésiastique, les États du Pape ریم پاپانڭ ملکی

On appelait en France États ou États Généraux, l'assemblée du Clergé, de la Noblesse et du Tiers-État T. جماعت وکلای ملّت – مختار ملّت اولان وکلا دیوانی – États provinciaux. Les États d'une province ایالت وکیللری جمعیّتی – مختار ایالت اولان وکلا دیوانی || Convoquer, tenir les États de Languedoc فلان ایالتڭ مختاری اولان وکلا دیوانی دعوت ایتمك – عقد ایتمك L'ouverture, la clôture des États مختار ایالت اولان وکلا مجلسنڭ افتتاحی وختمی

État de la France, de l'Angleterre. Des livres qui contiennent le dénombrement des charges, des dignités, des forces et autres choses qui regardent ces pays *A.* دساتير الدولة

ÉTAU. Petite machine dont quelques ouvriers se servent pour tenir fermes les pièces qu'ils travaillent *A.* كلبتين *P.* انبور - كلبتان *T.* قصاج -

ÉTAYER. Appuyer avec des étais *A.* ارداء - تسنيد - اعماد - *P.* استوار كردن *T.* طيانديرمق ‖ Étayer une maison, une muraille خانديى وديوارى وضع عماد ايله تسنيد واعماد ايتمك - Figur. ‖ Sa fortune chancelle, elle a besoin d'être étayée بنيهٔ اقبالى مشرف خرابيت اولمغله اعماد وتقويته محتاجدر

Étayé. *A.* معمد *P.* استوار گشته - پايدارى پذيرفته *T.* طيانلمش

ÉTÉ. La saison de l'année qui commence au solstile de Juin, et finit à l'équinoxe de Septembre *A.* فصل الصيف *P.* تابستان - گرما - وقت *T.* ياز ‖ Logement d'été *A.* مصيف *P.* خانهٔ تابستانى *T.* صيفيه - ياز اوى Appartement d'été انقلاب سرطانى - راس السرطان Solstice d'été ياز دائرهسى صيف ماضى - صيف سابق *A.* L'été passé تحويل صيفى - صيف *P.* تابستان گذشته *T.* كيچن ياز L'été prochain *A.* صيف آتى الحلول - آتى *P.* صيف آينده *T.* كلهجك ياز

ÉTEINDRE. Faire cesser l'action du feu *A.* اخبا - اطفا *P.* خاموش كردن - تفيدن *T.* سويندرمك ‖ Éteindre un flambeau un cierge *A.* اطفاء الشمع *P.* پفيدن اطفاى سراج ايتمك - موم *T.* پف كردن موم - خاموش كردن چراغ - مومى يانقيني - حريقى اطفا ايتمك un incendie سوندرمك سوندرمك

Éteindre les couleurs d'un tableau, c'est les affaiblir *A.* تفتير الالوان *P.* بيتاب وفر كردانيدن - رنگهارا بيفر كردانيدن *T.* صونوقلندرمق - رنكلرى صولدرمق

S'éteindre. *A.* انطفا - خبو *P.* خاموش شدن *T.* سوينمك سوينمشدر - بوآتش رهين انطفا اولمشدر ‖ Ce feu s'est éteint بعلمشدر -

On dit d'une personne, qu'elle s'éteint, pour dire, qu'elle s'affaiblit très-sensiblement فلانك حرارت غريزيهسى روز شمع وجودى آنا فآنا - بروز مايل خبو وزوال اولمقده در بو آدم موم - مفقود الضيا ومايل خبو وانطفا اولمقده در كبى اربر - Et qu'une personne est éteinte, pour dire, qu'elle est dans un tel abattement, qu'elle paraît n'avoir plus de ressort شمع فروزان آمالى منطفى اولمشدر

Il signifie aussi, amortir, tempérer la chaleur sensible ou cachée *A.* اخماد - تسكين *P.* خاموش كردن *T.* بصدرمق ‖ Éteindre de la chaux كرجى سويندرمك Éteindre l'ardeur de la fièvre حمانك اسيلكنى - اخماد حرارت حما ايتمك حرارت غريزيهيى بصدرمق Cela éteint la chaleur naturelle حرارت غريزيهنك اخمادينى موديدر - اخماد ايدر صوسزلغى بصدرمق - تسكين عطش ايتمك Éteindre la soif آتش عطشى اخماد ايتمك -

Figur. Faire cesser ‖ La guerre était si allumée, qu'on ne croyait pas qu'il fût possible de l'éteindre sitôt نائرهٔ حرب وقتال شول رتبهده شديد الاشتعال ايديكه اخماد وتسكينى بعيد عن الاحتمال ظن اولنمشيدى Éteindre la rebellion فتنهيى - فتنهيى تبس ايتمك - تسكين فتنه ايتمك آتش - تسكين نائرهٔ بغى وطغيان ايتمك - بصدرمق فتنهيى اطفا ايتمك Les jeûnes éteignent le feu de la concupiscence شدايد صيام آتش شهوات نفسانيهنك تسكينينى آتش درونى اطفا موجبدر Éteindre sa fureur, sa flamme حال La vieillesse éteint le feu de l'imagination شيخوخت حرارت خيالك انطفاسنى موجب اولور كبر سن آتش تيز خيز هوا L'âge éteint le feu des passions وهوسك انطفاسنى موديدر La jouissance éteint les désirs نعمت وصلت باعث تسكين خواهش ورغبتدر

Et abolir, faire que le souvenir d'une chose se perde entièrement *A.* انسا - امحاء الذكر *P.* يادرا نا پيدا كردن - فراموش كردانيدن *T.* اونوتدرمق ‖ Éteindre et abolir un crime لوح جرم اوزرينه قلم محو ونسيان كشيده قلمق - وصمهٔ جنحه وقباحتى شستهٔ صابون نسيان ايتدرمك - ذكرينى قباحتى اونوتدرمق On en veut éteindre la mémoire ذكرينى - لوح وجوددن ازاله وامحا ايتدرمك استرلر ذكرينى اونوتدرمق - رهين فراموشى ونسيان ايتدرمك Son ressentiment ne s'éteindra qu'avec sa vie لهيب غيظ مادامكه - وكينهسى چراغ عمريله برابر منطفى اولهجقدر فتيلهٔ حياتى منطفى اوليمه درونده مضمر اولان آتش غيظ وكينه خمود يافته اولمق احتمالى محالدر

On dit aussi, Éteindre une race *A.* قطع - استيصال العرق

T. عرقرا نا بود كردن ـ عرقرا از بن بر كندن *P.* الدابر صويـى كوكندن قيرمق ‖ Il faut éteindre cette malheureuse race ـ اشبو عرق منحوسـك قطع دابرى اقتضـا ايدر استيصالى لازلدر

Il se dit aussi des Maisons et des dignités qui finissent *A.* انقراض ـ اندراج *P.* بانجام آمدن *T.* دوكنمـك ‖ Cette maison est près de s'éteindre بو خاندانـك انقراضى قريبدر

ÉTEINDRE une rente. La faire cesser par le remboursement du capital *T.* رأس المالى ادا ايدەرك غلّه وربانـك ايشلمەسنى قطع ايتدرمك

ÉTEINT. *A.* منطفى *P.* خمود يافتـه ـ خامـوش شده *T.* نشست ـ سكونت يافته *P.* مسكن *A.* بصلمش ـ سونمش نا ـ از بن بر كنده *P.* مستأصـل *A.* بصدرلمش شده *T.* بانجـام *P.* منقـرض *A.* كوكـدن قيرلـمش *T.* بود گشتـه دوكنمش *T.* رسيده

On dit, qu'un homme a les yeux éteints, c'est-à-dire, sans feu, sans vivacité *A.* كليـل البصر *P.* چشمش بيفروغ *T.* كوزى فرسز ـ فرسز كوزلو

ÉTENDARD. Enseigne de guerre *A.* راية pl. رايات ـ بند pl. بنود ـ لوا pl. الوية *P.* سنجق ـ اختر ـ موخ ـ درفش *T.* بيراق سنجاق ـ ‖ Se ranger sous l'étendard زيرلوايه تبعيت ايتمك ـ سنجقدار ـ حامل لوا Porte-étendard بيراق آلتنه كيرمك ـ Déployer un étendard نشر لوا ايتمك Arborer un étendard رفع لوا Planter un étendard ركز لوا

En parlant de galères, il signifie, pavillon *A.* علم pl. اعلام *P.* بيرق *T.* بيراق ‖ Garde de l'étendard چكديرى بيراقدارى

Figur. Suivre les étendards de quelqu'un, se ranger, combattre sous les étendards des quelqu'un, signifie, embrasser son parti *T.* طرفنى طوتمق ـ بر كمسنەنـك بيراغى آلتنه كيرمك ـ On dit, Lever l'étendard, pour dire, se déclarer chef d'un parti *T.* رفع لواى رياست ايتمك

ÉTENDRE. Faire qu'une chose occupe un plus grand espace *A.* مدّ ـ تمديد ـ بسط *P.* گستردن *T.* اوزاتمق ‖ On étend l'or sous le marteau آلتون چكيچ آلتنده تمديد اولنور Étendre du beurre sur du pain اتمـك اوزرينه روغـن ساده بسط La raréfaction étend le volume de l'air جرم هوا حالت ايتمك حالت تخلخـل جرم هوانـك ـ تخلخـل ايله بسط اولنور ـ Étendre ses troupes, son armée تمديد انبساطنى موذيدر

صفّ عسكرى اوزاتمق ـ صفّ عسكر ايتمك

Il signifie aussi, déployer en long et en large *A.* نشر ـ تنشير ـ فرش ـ تفريش ـ تبسيط *P.* گسترانيدن *T.* آچوب يايمق ـ سرمك ‖ Étendre un linge pour le sécher بزى قورتمق سرمك ـ ايچون تبسيط ايتمك Étendre de la toile sur l'herbe pour la blanchir بزى آغرتمق ايچون اوت اوزرينه سرمك اشبو قاليچه يى فرش Étendez ce tapis فرش وبسط ايتمك ـ اشبو قاليچەيى باييوير ـ ايلد

Il se dit aussi, d'un oiseau qui déploye ses aîles pour voler *A.* بسط الجناح ـ رق الجناح *P.* پر گشادن *T.* قنادى قناديني آچوب يايمق ‖ Il étendit ses ailes, et s'envola آچيويروب اوچدى

ÉTENDRE LE BRAS. Le déployer de son long *A.* مدّ اليد ـ افتراش الذراع *P.* بازو گسترانيدن *T.* قول اوزاتمق ‖ Étendre les bras *A.* افتراش الذراعين ـ بسط الذراعين *P.* دو بازو گسترانيدن *T.* قوللرى آچمق

On dit d'un homme couché, qu'il est étendu sur son long. V. Coucher ― On dit aussi, que Jésus-Christ a été étendu sur l'arbre de la croix pour nos péchés حضرت عيسى ذنوب عبادى امحا ضمننده عود صليب اوزرينه افتراش ايلدى

Et étendre un homme sur le carreau, pour dire, le renverser mort par terre *A.* تفريش ـ تسطيح على الارض *P.* برزمين گسترانيدن ـ خاك برابر كردن ـ نقش زمين كردن *T.* يره بصدامق

Il signifie aussi, agrandir, augmenter *A.* توسيع ـ مدّ *P.* دراز كردن ـ افزون كردن *T.* اوزاتمق ـ ارتورمق ‖ Étendre les limites de son royaume توسيع حدود ملك ودولت ايتمك Il a étendu sa terre jusqu'à un tel endroit اراضيسنى فلان محلّه قدر توسيع ايلدى ― On dit aussi, Étendre la clause d'un contrat, d'une loi, la signification d'un mot, pour dire, en porter le sens au-delà de ce que les termes signifient *T.* شرطـك وقانونـك وبر لفظـك معناسنى توسيع ايتمك

S'ÉTENDRE. *A.* امتداد *P.* درازى پذيرفتن *T.* اوزانمق ‖ Sa terre, ses États, sa juridiction s'étendent jusqu'à un tel endroit اراضيسى وملكى وقلمرو حكومتى فلان محلّه قدر ممتدّ ومنتهى اولور

On le dit figur. des personnes et des choses ‖ Ce seigneur s'est fort étendu de ce côté-là بو صاحب ارض فلان محلّدن

چوق اوزاندی ـ خلیجه کسب وسعت ایلدی Il ne peut s'etendre de ce côté-là, parce qu'il est borné par d'autres seigneurs فلان طرفدن اوزانه‌مز زیرا بشقه اراضی متصرفلرینك فلان طرفدن کسب وسعت ایده‌مز ـ حدودینه ملاصقدر Son pouvoir ne s'étend pas jusque-là حامل اولدیغی رخصتك بوندن اوته‌یه وسعتی یوقدر ـ بوندن زیاده وسعتی یوقدر Sa réputation, son nom, sa gloire s'étendent par toute l'Europe حسن صیتی ونام وشهرتی وآوازهٔ شان واقبالی جمیع اوروپا جمیع اوروپا اقلیمنی احاطه ایتمشدر ـ اقلیمنه ممتد ومنتشر در ـ جمیع اوروپا اقلیمنده طنین انداز مسامع خواص وعوام رحایب التخوم ـ ولوله انداز مسامع انام اولمشدر ـ اولمشدر اقلیم اوروپایه انتشار یافته وشهرتگیر اولمشدر

On dit, que la vue d'un homme s'étend plus ou moins loin بو آدمك قوت بصری فرق متقارب ایله مسافهٔ بعیده‌یه ممتد اولور De cette terrasse, on voit aussi loin que la vue peut s'étendre بو سدّك اوزرندن الی ما مدی النظر مسافهٔ بعیده تماشا اولنور

Il se dit aussi de la voix || Il a une forte voix qui s'étend bien loin واصل اولور ـ صداسی مسافهٔ بعیده‌یه قدر اوزانور Tant que la voix se peut étendre صدانك مدّ اولنه وارر ـ وسعتی اولدیغی مرتبه‌ده ـ بیلدیکی قدر ـ On dit, Tant qu'une somme pourra s'étendre, pour dire, qu'on ne veut dépenser que cette somme-là اشبو مبلغك وسعتی اولدیغی بو مقداره دکین ـ مرتبه‌ده

On dit figur. S'étendre sur quelque sujet, pour dire, en parler au long A. تطویل الکلام ـ اطناب الکلام ـ تفصیل اسهام الکلام P. سخنرا دراز کردن T. سوزی اوزاتمق || S'il m'était permis de m'étendre sur cette matière بو ماده‌نك تفصیل کلامه ـ اوزرینه تطویل کلامه رخصت وار ایسه S'étendre sur les bonnes ou les mauvaises qualités de quelqu'un بر کمسنه‌نك مناقب حسنه‌سنی ویاخود مناقب حسنه ـ قبایح وذمایمنی بسط وتفصیل ایتمك ویاخود قبایح وذمایمنه دائر تفصیل کلام ایتمك

Il signifie aussi, durer A. تمادی ـ امتداد ـ استمرار P. دراز ماندن ـ شدن T. اوزانمق ـ قالمق ـ طوروب || La vie de l'homme ne s'étend guères au-delà de cent ans انسانك عمری عمر انسانك یوز ـ عادتا یوز سنه‌دن زیاده متمادی اوله‌مز دوامی یوقدر ـ سنه‌دن زیاده بقا واستمراری یوقدر Il travaille tant que la journée peut s'étendre ما مدی النهار خدمته کون طورقجه خدمت ایدر ـ مداومدر

ÉTENDU. A. منتشر ـ مفروش P. گسترانیده T. یایلمش A. دراز کرده P. واسع A. اوزانمش T. درازی پذیرفته ـ ممتد ـ افزون کرده T. آرتق || Pouvoir fort étendu رخصت واسعه Connaissances fort étendues معلومات واسعه La vue est ici fort étendue بو طرفده نظارتك زیاده وسعتی وار در ـ نظارتك امتدادی وار در

ÉTENDUE. Dimension d'une chose en longueur, largeur, et profondeur A. بعد P. درازی T. اوزونلق || Selon quelques philosophes, l'étendue est l'essence de la matière بعض حکمانك قولنه کوره بعد ماده‌نك جوهریدر L'étendue appartient au corps, et la pensée, à l'esprit بعد جسمه ومعنا عقله مخصوصدر

Il se dit aussi de la longueur seule d'une chose A. طول ـ امتداد P. درازی T. اوزونلق || L'étendue d'une ligne, d'une surface طولی ـ خطك وسطحك امتدادی

Il se dit aussi par rapport à la superficie d'une chose || Dans toute l'étendue du Royaume سر تا سر بسیط ملك ودولتده Une plaine d'une grande étendue صحرای بسیط الانحا ـ وسیع الانحا L'étendue de ses terres اراضیسنك وسعتی Pays d'une grande étendue ممالك وسیعة الاطراف

Il se dit aussi du temps || Dans l'étendue de tous les âges, de tous les siècles A. ما طال الازمان ـ ما بقا الایام والازمان ـ ما دام الدهور والاعوام ـ مدی الدهور والاعوام ـ La vie de l'homme n'est pas d'une longue étendue عمر انسانك طول طول امتدادی ـ بقاسی یوقدر

Il se dit figur. de plusieurs choses || L'étendue du pouvoir وسعت رخصت L'étendue de ses devoirs مکلف اولدیغی واجبات متحتم الاداسنك وسعتی Il voudrait donner plus d'étendue à cette loi qu'elle n'en doit avoir اشبو قانونی موجب ومقتضاسندن زیاده توسیع ایتمك استر ایدی Cette proposition, prise dans toute son étendue, serait fausse اشبو مسئله بطولها لدی حقه مقارن ـ الملاحظه محض خلاف اولدیغی معلوم اولور اولمدیغی منفهم اولور Un esprit d'une grande étendue عقل وسیع الاحاطه ـ کثیر الاحاطه Il a une grande étendue de connaissances وسعت معلوماتی بیحد وپایان بر مرد کثیر العرفاندر

ÉTERNEL. Qui n'a point eu de commencement, et n'aura ja-

mais de fin A. منزه عن - منزه عن المبداء والانتها - ازلی
الزمان P. بی آغاز وانجام T. باشلانغجی وصوکی یوق
|| Il n'y a que Dieu qui soit éternel یالکز الله ذو الجلال
منزه عن المبداء والانتها در Le Père éternel اب ازلی Le
Verbe éternel کلمة الله ازلیة La sagesse éternelle حکمت ازلیه
Dieu est un être éternel جناب رب صمد قدیم ولم یزلدر
Quelques philosophes païens ont cru que le monde était éternel
جاهلیت حکمالرندن بعضیسی عالمی ازلی ظن ایتمشلر در
_ Il est aussi substantif, et se dit de Dieu A. حی - لم یزل
قدیم || L'Éternel soit béni A. فتبارک الله رب الحی
والقیوم La loi de l'Éternel حکم صمدانی - حکم لم یزلی
On dit, qu'une proposition est d'éternelle vérité, c'est-à-dire, immuable A. متحقق من الازل || Le tout est plus grand que sa partie; est une proposition d'éternelle vérité الکل اعظم
من الجزء کلامی من الازل متحقق اولمش قضایادندر
Il signifie aussi, qui n'aura jamais de fin A. مؤبد - ابدی -
- سرمدی الاستقرار - ابدی البقا - مستدام - دائم - دائمی
سرمدی P. جاودانی T. دوکنمز - صوکی یوق || La vie éternelle حیات ابدی البقا - حیات ابدیه La gloire éternelle
سعادت ابدیه La damnation éternelle نقمت ابدیه La mort
éternelle موت مؤبد Les peines éternelles تنکیلات ابدیه
بقای - بقای ابدی Une durée éternelle عقوبات ابدیه -
دوام سرمدی - بقای دائمی - بی انتها
Et qui doit durer très-long-temps A. عدیم النهایة - دائمی
P. بی انتها T. صوکی یوق || C'est une guerre éternelle
دائمی بر سفر در Un procès éternel دعوای دائمی Des haines éternelles خصومت ابدیه - عداوت دائمیه Des amours
éternelles دائمی عشق ومحبت Une reconnaissance éternelle
الی انتهاء شکر بی انتها - شکر دائمی D'éternelle mémoire
الی الابد ابقای ذکر - الزمان بقای ذکره شایان اولمش
ذکر بالخیر ابدی ایله ابقای نام ایتمش - ایتمش

ÉTERNELLEMENT. Sans commencement et sans fin A. من
بی آغاز وانجام P. بلا مبداء وبلا انتهاء - من القدیم - الازل
T. اول وآخری اولمیدرق || Dieu engendra son Verbe éternellement جناب رب قیوم کلمه‌یی من الازل تولید ایلمشدر
Il signifie aussi, sans fin A. ابد الآباد - الی الابد - مؤبدا
P. دائما - همیشه - در آیینه || Le bonheur des élus, les peines des damnés dureront éternellement سعادت ارباب نعیم وعقوبت
ابد الآباد مستمر ومستدیمدر - اهل نار جحیم مؤبد ومستدیمدر
مؤبدا باقیدر -
Et continuellement A. ابد الدهر - دائما - علی الدوام
- بر دوزه‌یه T. پیوسته P. دائم الایام - مستمرا - لا ینقطع -
دائما ومستمرا بکا || Il est éternellement à ma suite هر دائم
مرامک Voulez-vous demeurer là éternellement پیرولک ایدر
دائما اول محلده - علی الدوام اول محلده اقامت ایتمکمیدر

ÉTERNISER. Rendre éternel A. ادامة - ابقا - تأبید P. پاینده
کردن - جاودان ساختن T. ابدی قلمق || Éterniser son
nom الی انتهای الزمان والاعوام ابقای نام ایتمک Éterniser sa mémoire ابقای ذکر ایتمک - ادامهٔ ذکر ایتمک
La chicane éternise les procès تزویرات دعوالرک تأبید
وادامه‌سنی مستلزمدر

ÉTERNISÉ. A. مؤبد - مستدام P. پاینده T. ابدی قالمش

ÉTERNITÉ. Durée sans commencement ni fin A. ازلیت - قدم
P. بی آغازی وبی نهایتی T. باشلانغج ودوکنمه یوقلغی
ازلیت جناب رب L'éternité de Dieu || اول واخر یوقلغی -
جناب رب قدیر قدیم Dieu est de toute éternité العزت
ولم یزلدر
Il se dit aussi d'une durée sans fin A. ابد - خلود - دوام -
جاودانی P. استمرار الزمان - سرمدیت - ابدیت - دیمومت
خلود سعود || Éternité bienheureuse T. دوکنمازلک پیوستگی -
malheureuse ابدیت با نکبت Éternité de bonheur ابدیت
دوام ابدیت سعادت - نعیم Éternité de peines, de supplices
حال جاودانی‌یه عقوبات وتنکیلات Il ne pense pas à l'éternité
Et par - فکر عقبا وآخرت خاطرینه کلمز - صرف ذهن ایتمز
exagération, d'un temps fort long A. ابد الدهر - دائم الاوقات
P. جاودان T. دائما || Ces bâtimens dureront une éternité اشبو
ابنیه ابد الدهر باقی وبر قرار اولدجغی درکاردر En voilà pour
une éternité اشته دائم الاوقات مستمر اولدق ایچون

DE TOUTE ÉTERNITÉ. A. من الازل والآزال - من القدیم P.
قدیم - ما تقدمدنبرو T. از پیشترین زمان - ازما تقدم
اسکی زماندنبرو - الآبادنبرو

ÉTERNUER. Éprouver un mouvement subit et convulsif de muscles, qui chasse tout-à-coup et avec effort, l'air contenu dans les narines A. عطس P. خفیدن - شنوشه زدن - عطسه
زدن T. آقسرمق || Le rhume fait éternuer زکام موجب
زکام آقسرمه کتورر - تعطیسدر Cette poudre fait éternuer اشبو

آقسرديجيدر ـ سفوف معطسدر

ÉTERNUEMENT. L'action d'éternuer *A.* عطسة ـ عطاس *P.* آقسرمه *T.* شنوشه

ÉTÉSIES, ou VENTS ÉTÉSIENS. Vents réguliers pendant un certain nombre de jours *A.* رياح الموسم *P.* باد موسم *T.* موسم روزكارلرى

ÉTÊTER. Couper la tête d'un arbre *A.* تقليم الرؤس الاشجار ـ قصب الرؤس الاشجار *P.* بريدن سر شاخ درخت *T.* آغاجك دپه‌سى اوجلرينى ـ آغاجك دپه‌سنى كسمك كسمك

On dit aussi, Étêter un clou *A.* ازالة الرأس المسمار *P.* دپه‌سنى ازمك ـ اكسرك دپه‌سنى كيدرمك *T.* فرسودن سرميخ

ÉTEUF. Petite balle dont on joue à la longue paume *A.* كرة *P.* گوى *T.* طوب

ÉTEULE, ou ESTEUBLE. Ce qui reste sur la terre du tuyau des grains, après la moisson *A.* حفافة *P.* كاهبن *T.* صمان ديبى V. Chaume.

ÉTHER. L'étendue immense d'une substance subtile, dans laquelle on suppose que sont les corps célestes *A.* اثير

ÉTHÉRÉ. Qui appartient à l'éther *A.* اثيرى || Substance éthérée جوهر اثيرى Corps éthéré جرم اثيرى Région éthérée طبقهٔ اثيريه ـ فلك الافلاك

ÉTHIQUE. Morale *A.* علم الاخلاق || La Logique, l'Éthique, la Physique علم منطق وعلم اخلاق وحكمت طبيعيه ـ Les éthiques d'Aristote, c'est-à-dire, ses ouvrages moraux حكيم ارسطونك اخلاقه دائر تأليفاتى

ETHMOÏDAL. Qui appartient à l'os éthmoïde *A.* متعلق بقاعدة الدماغ

ETHMOÏDE. L'un des huit os du crâne, qui en forme la base. *A.* قاعدة الدماغ ـ سطح *P.* استخوان زيرين آهيانه *T.* دماغك آلت كموكى

ETHNARQUE. Nom de dignité chez les anciens *A.* رئيس الملة ـ الامة ـ رأس الملة *P.* سر ملت *T.* ملت باشى

ETHNIQUE. Païen, idolâtre *A.* اهل الجاهلية pl. ارباب الجاهلية

ÉTHOLOGIE. Traité sur les moeurs *A.* بحث عن علم الاخلاق

ÉTHOPÉE. Peinture des moeurs et des passions de quelqu'un *A.* وصف الاخلاق ـ تصوير الاخلاق

ÉTINCELANT. Qui étincelle *A.* متلالى ـ متوهج ـ ازهر ـ لامع شعشعه ـ درخشنده ـ رخشان *P.* ناشر الضيا ـ متشعشع ـ نير ـ شعله زن ـ ريز *T.* يلدرايجى ـ پارلدايجى || Les étoiles les plus étincelantes كواكب نيره Ce rubis est étincelant بو ياقوت غايت متلالى وضيا دار در Des yeux étincelants de colère شراره پاش خشم ـ خشم وغضبدن متوهج اولمش كوزلر وغضب اولان ديدهٔ پر كينه

ÉTINCELER. Briller, jeter des éclats de lumière *A.* تشعشع ـ ازدهار ـ تلالؤ ـ التماع ـ توهج ـ الاحة *P.* شعله ـ درخشيدن زدن *T.* پارل پارل پارلمق ـ يلدرامق ـ پارلدامق || Il y a des étoiles qui étincellent les unes plus que les autres بعض كواكب سائرلردن زياده متوهج ودرخشاندر

On dit figur. Cet ouvrage étincelle d'esprit بو تأليفدن ضياى شعشعهٔ عقل وذكا ـ روح وكياست منتشر ومتلالى اولور منتشر اولور

ÉTINCELLE. Petite parcelle de feu *A.* شرارة pl. شرار ـ شلم ـ شنم *P.* ابيز ـ خدره ـ ستارچه *T.* قغلجم || Une petite étincelle peut causer un grand embrasement *A.* ادنى الشرار يوقد النار *T.* ادنا بر شرارهٔ آتش حريق عظيمى مؤدى اولور

Il se dit figur. des lumières de l'esprit || Il n'a pas une étincelle de bon sens, de raison, de courage فلان كمسنده بضاعهٔ عقلدن ياخود مايهٔ سداد رايدن ياخود بضاعهٔ شجاعت وغيرتدن جزئيجه بر نبذه بيله يوقدر

ÉTINCELLEMENT. Éclat de ce qui étincelle *A.* شعشعة ـ لمعان *P.* شعشعه ريزى ـ رخشندگى ـ تابش *T.* يلدرامه ـ پارلايش || L'étincellement d'un charbon ardent بر اختر سوزانك تابش بر آتش قورينك ـ ولمعانى

ÉTIOLOGIE. Recherche des causes physiques des maladies *A.* بحث عن مبادى الامراض *T.* امراضك علل اصليه‌لرى بحثى

ÉTIQUE. Attaqué d'étisie *A.* مدقوق *P.* بيمار باريك زده *T.* انجه آغريبه اوغرامش || Mourir étique مدقوقا وفات ـ Fièvre étique *A.* حماى الدق *P.* تب بيمار باريك ـ ايتمك *T.* انجه آغرى حماسى

Il signifie aussi, maigre, atténué *A.* متقحل ـ اعجف ـ ناحل *P.* نزار ـ لاغر *T.* آرقليوب قوريمش نزار وزبون ـ

ÉTIQUETER. Mettre une étiquette *A.* وضع الرقعة *P.* ورقپاره بستن *T.* يافته ياپشدرمق ـ يافته اورمق || Les Procureurs

ont soin d'étiqueter leurs sacs امنای شرع طوبره‌لری اوزرینه یافته اورمغه ـ وضع رقعه ایلمکه اهتمام ایدرلر Pourquoi ce sac de mille francs n'est-il pas étiqueté بیک غروش مشتمل اولان اشبو کیسه‌ده نیچون یافته اورلمدی Les apothicaires étiquètent leurs fioles اجزاجی قسمی شیشه‌لره یافته یاپشدررلر

Étiqueté. *A.* مصحوب بالرقعة *P.* ورقپاره زده *T.* یافته‌لنمش ـ یافته‌لو ـ

ÉTIQUETTE. Petit écriteau que l'on attache sur un sac de procès *A.* رقعة *P.* ورقپاره *T.* یافته ـ Et étiquettes au pluriel, ces petits écriteaux que l'on met à des sacs d'argent, à des liasses de papiers, à des paquets de hardes, pour marquer ce qu'il y a dedans *A.* شقة *P.* ورقپاره *T.* یافته ـ قولاق ‖ Mettez des étiquettes à chacun de ces paquets اشبو بوغچه‌لرک هر برینه برر شقه ربط ایله

Étiquette. Le cérémonial de chaque Cour *A.* رسم معتاد *P.* رسم وراه *T.* رسم وتشریفات ـ یول ارکان ‖ L'étiquette de la Cour سرای همایونک رسم وتشریفاتی

ÉTISIE. Phtisie *A.* داء الدق *P.* بیمار باریک *T.* انجه علت دقه گرفتار اولدی ‖ Il est tombé en étisie آقری

ÉTOFFE. Ouvrage de soie, de laine, d'or, etc., pour faire des habits *A.* متاع pl. امتعة ـ ثوب pl. ثیاب pl. اثواب ـ قماش pl. اقمشة *P.* کالا ـ اروس ـ خواسته *T.* قماش ‖ Riches étoffes اقمشهٔ گرانبها ـ اقمشهٔ فاخره ـ اقمشهٔ ذیقیمت

ÉTOFFER. Mettre de la matière en quantité suffisante à quelque ouvrage de manufacture *A.* تشبیع النسیج *P.* تار بسا در طوقنه‌جق قماشی تل ایله طویورمق *T.* بافتن کالا انداختن

Et garnir de tout ce qui est nécessaire pour ornement *A.* تزیین *P.* آراستن *T.* بزه‌مک ـ یاپوب یاقشدرمق ـ دوناتمق

ÉTOILE. Astre *A.* نجم pl. نجوم ـ انجم ـ کوکب pl. کواکب *P.* ستاره ـ اختر *T.* یلدز ‖ Le lever, le coucher d'une étoile بو کوکبک طلوع وغروبی Étoile polaire قطب Étoile du matin *A.* کوکب الفجر ـ طارق *P.* ستارهٔ بام ـ ستارهٔ صبح *T.* صباح یلدزی ـ Étoiles fixes *A.* ثوابت ـ نجوم ثابتة

On dit, Coucher, loger à la belle étoile, pour dire, coucher dehors *T.* یلدز آیدینلغنده یاتمق ـ Il se dit aussi de ces météores que l'on voit courir dans l'air la nuit *A.* شهاب pl. شهب *T.* یلدز آقمه

Étoile, se prend aussi pour Destin, fatalité *A.* طالع *P.* اختر ـ طالع معکوس ـ طالع منحوس ‖ Étoile maligne *A.* یلدز *T.* طالع مشئوم *P.* اختربد *T.* اوغورسز یلدز heureux *A.* طالع مسعود ـ میمون *P.* اختر نیک *T.* اوغورلی یلدز Ce n'est pas son mérite qui fait cela, c'est son étoile بو کیفیت هنر ومعرفتندن ناشی اولمیوب قوت طالعی مقتضا سندندر Il y a de l'étoile, c'était un malheur inévitable گرفتار اولدیغی مصیبت مقتضای طالعدر آندن گریز وفرارک چاره‌سی یوغیدی Son étoile est d'être aimé des grands عظما یاننده مظهر حسن نظر اولمق طالعی مقتضاسندندر On ne peut aller contre son étoile مقتضای طالعه مخالفت اولنمز

Étoile, se dit aussi du centre où se réunissent plusieurs allées d'un parc, ou plusieurs routes d'une forêt *A.* مفرق الطریق ـ ملتقاء الطرق *P.* ملتقای راهها *T.* یوللرک قاوشدقلری یر

Et d'une marque blanche sur le front d'un cheval *A.* اشی ـ غرة ـ صباح الخیر *P.* سپیدئ جبین *T.* غره

ÉTOILÉ. Semé d'étoiles *A.* ذو النجوم *P.* پر ستاره *T.* یلدزلو

Il se dit au substantif d'une espèce de bandage; c'est un terme de Chirurgie *A.* لفافة ـ صرار pl. اصرة *P.* بند *T.* باغ ـ صارقی

ÉTONNAMMENT. D'une manière étonnante *A.* علی وجه التحییر *P.* شگفت انگیزانه *T.* عقلی ـ حیرته کتوره‌جک وجهله شاشوره‌جق وجهله

ÉTONNANT. Qui étonne *A.* موجب الاستعجاب ـ محیر ـ مستغرب ـ العقل *P.* موجب الاستغراب ـ حیرتفرما ـ حیرتبخشا موجب سرگشتگی ـ حیرت انگیز ـ حیرت افزا ـ آور ـ وحیرت *T.* شگفت ـ عقلی شاشوریجی ‖ Voilà une nouvelle étonnante اشته بر خبر مستغرب Mémoire étonnante محیر عقول اولەجق قوت حافظه ـ On dit, c'est un homme étonnant عجیب الاحوال بر آدمدر

ÉTONNEMENT. Surprise causée par quelque chose d'inopiné *A.* وله ـ حیرت *P.* سرگشتگی ـ دنگی ـ شگفت *T.* شاشمه ‖ Causer de l'étonnement ایجاب حیرت ایتمک Jeter dans l'étonnement حال وله وحیرته القا ایتمک Cela m'a frappé d'étonnement بو حالت حیرتفرمای عقل وشعورم اولمش بوحالک مشاهده‌سنده حالاتدندر J'ai été saisi d'étonnement زمام عقل وشعورم ربودهٔ دست وله وحیرت اولمشدر Mon étonnement a cessé quand... دورنمی استیعاب ایتمش وله ودهشت رهین اندفاع وسکونت اولمشدر C'est un de mes étonnemens, qu'il ait pu réussir par cette voie-là ما به حیرتم اولمش حالاتک

بری فلان کمسنه‌نک بو کونه طریق ایله حصول مصلحته ظفریاب اولمسیدر Au grand étonnement de tout le monde محیّر عقول عالم اولمش صورت ایله Cette action fera l'étonnement des siècles futurs بو فعل غریب ادوار لاحقه‌ده مدی الدهور - حیرتفرمای عقول انام اولەجق حالاتدندر والایام حیربخشای عقول انام اولەجق احوال غریبه‌دندر La grandeur et la magnificence de ce palais me frappèrent d'étonnement بو سرایک عظمت واحتشامی حیرت انگیز بصر استیلای حیرت ایله بصیرتم اولمشدر Être ravi d'étonnement سرگشته ودنگ اولمق

Figur. || Ébranlement, secousse *A.* رجفة - زلزال *P.* لرزش *T.* صرصلش || Les charrois ont causé un grand étonnement à ces maisons عربەلرک مروری ابنیهٔ مزبوره‌یه بادئ تزلزل وارتجاف عظیم اولمشدر Depuis sa chute, il lui est resté un étonnement de cerveau سقوطی وقتدنبرو دماغنده بر کونه اثر تزلزل قالمشدر

ÉTONNER. Surprendre *A.* تحییر - ایلاه *P.* دنگ کردن - سرگشته کردن - تیب وشیب کردن *T.* شاشورمق || Cet accident imprévu, cette nouvelle, cette marche des ennemis l'a fort étonné بو حادثهٔ ناگهظهور وبو خبر واعدانک بو حرکتی من - کندویه فوق الغایه موجب وله وحیرت اولمشدر غیر مأمول وقوعه کلان بو حالت حیرت انداز عقل طنمه کوره بو Je crois que cela l'étonnera وشعور اولمشدر کیفیت کندویه موجب حیرت اوله‌جقدر Cela ne m'a pas beaucoup étonné بو کیفیت باکا چندان بادئ حیرت اولمش شی دکلدر Les exploits de ce héros étonneront l'univers بو قهرمان جهانگیرک فتوحات جلیله‌سی معمورهٔ عالمی مالامال وله ربع مسکونی مالامال - ودهشت ایده‌جکی بی اشتباهدر وله وحیرت ایده‌جکدر

Figur. Faire troubler par quelque grande commotion *A.* ارجاف - ایراث التزلزل *P.* لرزانیدن *T.* صارصمق || Le bruit du canon a si fortement étonné ces maisons, qu'il est à craindre qu'elles ne tombent صدای طوب رعدآشوب بو ابنیه‌یه شول رتبه‌ده ایراث تزلزل وارتجاف ایتمشدر که انهدام‌لری خوفی امر مستبعد دکلدر Ce coup ne lui a point fait de plaie, mais il lui a étonné le cerveau بو ضربه موجب جرح اولمیوب انجق ارجاف دماغنی مستلزم اولمشدر

S'ÉTONNER. *A.* تحیّر - تولّه *P.* اهوار ماندن - دنگ گشتن

T. شاشمق || Il ne s'étonne de rien هیچ بر شیدن گرفتار هیچ بر شیٔ درونه - وله وحیرت اولمق احتمالی یوقدر شدّت القای وله وحیرت ایده‌مز Il ne s'étonne pas du bruit - ولوله ایله مبتلای حیرت اولەجق مقوله‌دن دکلدر Il signifie aussi, être surpris, trouver étrange *A.* تعجّب - استعجاب - استغراب - *P.* تحیّر - شکفته شدن - عجب داشتن *T.* تعجبلنمک || Je m'étonne qu'il ne voie pas le danger où il est نه کونه موقع خطرده اولدیغن کوره‌مامسی بادئ استغراب اولەجق بر معنا در

On dit proverb., qu'un homme est bon cheval de trompette, il ne s'étonne pas pour le bruit *T.* کوس دیکلمش آدم طاولدن قورقوسی یوقدر

ÉTONNÉ. *A.* متحیّر - واله - حیران *P.* سرگشته - دنگ - اهوار *T.* شاشمش

ÉTOUFFANT. Qui fait qu'on étouffe *A.* قاطع النفس - حاصر - النفس - مسکر النفس *P.* دمگیر *T.* نفس بوکالدیجی || Chaleur étouffante گرمای دمگیر - حرارت حاصرة النفس J'ai trouvé cet homme étouffant بو آدمی حصر نفسه مبتلا حصر نفس حالنده بولدم - بولدم

ÉTOUFFEMENT. Difficulté de respirer *A.* حصر النفس - نفس - نفس طوتلمسی *T.* دم گرفتگی *P.* انقطاع النفس بوکالمدسی || Elle a des vapeurs qui lui causent des étouffemens حصر نفسی مودّی اولور ابخره یه مبتلا در V. Suffocation.

ÉTOUFFER. Faire perdre la respiration *A.* قطع النفس - تسکیر النفس *P.* دم گرفته ساختن *T.* نفسی بوکالتمق - علت خناق نفسی کسدرمک || L'esquinancie l'a étouffé - تسکیر نفسی مودّی اولمشدر V. Souffoquer. — Et avoir la respiration empêchée *A.* انقطاع النفس *P.* دم گرفته شدن *T.* نفس طوتلمق - نفس بوکالمق || Il n'y a pas d'air dans cette chambre, on y étouffe بو اوطه‌نک ایچنه اصلا هوا نافذ اولمدیغنه مبنی بولنانلرک نفسی بوکالور Nous pensâmes étouffer de chaud شدّت حرّ وگرمادن انقطاع نفسمزه بر رمق قالمشدر

On dit, Étouffer de rire *T.* کولمه‌دن بوغلمق

Figur. Faire cesser, empêcher qu'une chose n'éclate *A.* تسکین - دفع *P.* خاموش کردن *T.* بصدرمق || Je ne saurais étouffer ma douleur وجعمی تسکین ایده‌مم Tâchez d'étouffer vos soupirs, vos plaintes, vos ressentimens آه واهکی وشکایتلرکی

بصدرمغه چالش ـ وشدّت غیظ وانفعالکی تسکینه سعی ایله نفس لوّامه‌نـك شدّت Étouffer les remords de sa conscience عذابنی تسکین ایتمك Étouffer ses chagrins, ses inquiétudes, ses soupçons اکـدار وآلام وخلجـان جـان ووسـاوس واوهامی دفع وتسکین ایتمك

On dit encore, Étouffer une affaire, une querelle برمادّه‌یی تسکین بصدرمق ـ وبر نزاعی تسکین ایتمك une révolte تبس ـ فتنه‌یی بصدرمق ـ نائرهٔ بغی وطغیان ایتمك une hérésie اخماد نائرهٔ رفض وبدعت ایتمك une guerre civile ـ فترت واختلال داخلی‌یی دفع ایتمك اخماد نائرهٔ فتنه ایتمك

Étouffé. *A.* منقطع النفس *P.* دم گرفته *T.* نفسی بوکالمش ـ خاموش گشته *P.* مندفع ـ ساکن *A.* نفسی کسلمش ـ بصلمش *T.*

ÉTOUPE. Le rebut de la filasse, soit de chanvre, soit de lin *A.* اسطبّة ـ مشاقه *T.* استبو ـ کتان طرانتیسی ـ کندر وباخود || Étoupe de chanvre کتان استبوسی

ÉTOUPER. Boucher avec de l'étoupe, ou avec quelque autre chose *A.* اصمام *P.* شکاف بستن *T.* طیقامق || Les conduits sont étoupés مجاری طیقانمشدر Le vin s'enfuit, il faut étouper les fentes du tonneau باده سیلان اوزره اولدیغندن طیقانمق ـ فوچینـك چاتاقاری اصمام اولنمق اقتضا ایدر اقتضا ایدر

ÉTOURDERIE. Action d'étourdi *A.* سموه *P.* پریشانیٔ ذهن سرسملك ـ شاشقونلق ـ سمه‌لك *T.* سرآسیمگی ـ آسیمگی ـ

ÉTOURDI. Qui agit sans considérer ce qu'il fait *A.* مسمّه ـ ـ آسیمه کار ـ پریشان عقل *P.* مشوّش العقل ـ ساه العقل سرسم ـ شاشقون ـ سمه *T.* سرآسیمه

À l'étourdie. Inconsidérément, à la manière d'un étourdi *A.* ـ با پریشانیٔ عقل *P.* من غیر تفکّر ولا تأمّل ـ مستهاً سرسمجه‌سنه ـ شاشقونجه *T.* آسیمه کارانه ـ باآسیمگی

ÉTOURDIR. Causer dans le cerveau quelque ébranlement qui trouble la fonction des sens *A.* ایراث الدّوام ـ ایراث الهدام باش چکرتمك *T.* سر گردانی آوردن *P.* ایجاب الدوار ـ || Le branle du bateau, du carrosse étourdit سفینه‌نـك وعربه‌نـك تزلزل واضطرابی بادئ سرگردانی وهدامدر مودّیٔ دوامدر ـ

Étourdir les oreilles. Les fatiguer par trop de paroles *A.* تعجیز سامعه‌یی بیقدرمق *T.* گوشرا بیزار کردن *P.* المسامع

Il signifie aussi, causer de l'étonnement, de l'embarras *A.* مرآسیمه ـ بیهوش کردن *P.* سلب الشعور ـ ایراث السموه کردن *T.* سرسماتمك || Cette nouvelle, cette défaite les a fort étourdis بوخبر وبوکسر وهزیمت عقللرینه ایراث سموه بوضربهٔ ناگهظهور بادئ ایتمشدر Ce coup imprévu l'a étourdi جملسی مسلوب انسلاب شعوری اولمشدر Ils en sont étourdis الشعور اولمسلر در ـ Figur. Étourdir la douleur, c'est l'endormir *A.* ـ دیکلتدرمك *T.* آرمانیدن ـ خوابانیدن *P.* تسکین ـ انامة اویوتمق Ce remède ne guérit pas, il ne fait qu'étourdir la douleur تسکین ـ بودوا دافعٔ علّت اولمیوب یالکز انامهٔ وجع ایدر وجع ایدر

Il signifie aussi, dissiper l'affliction, se distraire *A.* دفع ـ ازالة ـ اذهاب *P.* بر طرف کردانیدن *T.* کیدرمك || Il va à la promenade, il voit le monde pour étourdir sa douleur دفع غم ـ ثقلت غمّ وتصدیعی ازاله ایچون تفرّجه کیدر ایچون مسیره‌یه واروب کسب تنزّه ایدر وخلق ایله کوریشور

On dit, qu'une viande n'est qu'étourdie, pour dire, à demi-cuite *A.* ناقص النضج *P.* نیم پخته *T.* ناتاریجه پشمش

S'étourdir sur quelque chose. Se distraire de quelque chose, s'empêcher d'y penser *A.* اختیار الذهول *P.* اندیشه نکردن *T.* صرف ذهن ایتمامك ـ قید ایتمامك || Il s'est étourdi sur sa perte دوچار اولدیغی تلفی فکر وملاحظه‌ده اختیار ذهول ایلدی Il s'est étourdi sur le temps à venir احوال آتیه‌یی فکر ودر اندیش ایتمکده اختیار ذهول ایلدی زمان مستقبلده ـ مستقبلات اموره صرف ذهن ایتمز ـ قید ایتمز

Et se préoccuper, s'entêter *A.* تثبیت ـ الزاق الذهن عقلی ـ عقلی صاپلتمق *T.* کند اندیشی نمودن *P.* الذهن بوخیالات باطله‌یه || Il s'étourdit de ces chimères صاردرمق تثبیت ذهن ایدر

Étourdi. *A.* مسلوب الشعور *P.* بیهوش ـ سرآسیمه *T.* اصابت || Il tomba tout étourdi du coup qu'il reçut سرسملنمش ایتمش ضربه‌نـك شدّتندن یره دوشوب بیهوش قالمشدر

Après qu'une grande douleur est passée, et qu'il n'en reste qu'un léger ressentiment, on dit, que la partie est encore tout étourdie Sa المزده اولان عضوده حالا اثر وجع باقیدر

goutte est passée, mais il a encore le pied tout étourdi علت – نقریس دفع اولنمش ایسه ده آیاغی حالا متأثر در آیاغی الی الآن ازرده در – ایاغنده الی الآن اثری باقیدر

ÉTOURDISSANT. Qui étourdit *A.* مولد – موجب الدوار الهدام *P.* سر گردانی آور *T.* باش – باش چکردیجی دوندریجی || un bruit étourdissant باش چکردیجی برشماطه

ÉTOURDISSEMENT. Impression, ébranlement causé par quelque chose qui étourdit *A.* دوار – هدام – دوام *P.* سر گردانی *T.* باش دونمه – باش چکرنمه || Il lui a pris un grand étourdissement دوام عظیمه دوچار اولمشدر

Il se dit figur. du trouble que cause un malheur *A.* اضطراب – البال *P.* خلجان القلب – ذهن – شورش جان پریشانئ ذهن *T.* ذهن پرشانلغی

ÉTOURNEAU. Sorte d'oiseau noirâtre marqué de petites taches grises *A.* زرزور pl. زرازیر *P.* ستربادک *T.* صغرجق قوشی || Bande d'étourneaux صغرجق قوشی سوریسی – قطیع الزرازیر

ÉTRANGE. Qui n'est pas dans l'ordre et dans l'usage communs *A.* غیر معتاد – غرایب pl. غریب – عجایب pl. عجیب *P.* بیگانه *T.* عجایب || Il y a des coutumes bien étranges en ce pays-là بو ملکتده عجیب وغریب رسوم وعادتلر وار در Cela est étrange que vous ne croyez jamais vos amis دوستلرکه اصلا اعتمادک اولمامق امر غریبدر Voilà un étrange homme اشته غریب الاطوار بر آدم Étrange humeur مزاج غریب Étrange affaire امر عجیب – امر غیر معتاد Je trouve bien étrange que vous ayez fait cela بو کونه حرکتکه بو کونه حرکتکی غریب – بغایت استغراب ایدرم وعجیب عد ایدرم.

ÉTRANGEMENT. D'une manière étrange, extrêmement *A.* فوق القیاس – فوق المعتاد – مفرطا – علی وجه الافراط *P.* خارج از اندازه *T.* اشوری – قتی چوق

ÉTRANGER. Qui est d'une autre nation *A.* اجنبی *P.* بیگانه *T.* یبانجی || Coutumes, lois étrangères عادات واحکام اجنبیه Langue étrangère لسان اجنبی Climats, pays étrangers اقالیم واقطار اجنبیه Princes étrangers ملوک اجنبیه Ministres étrangers دول سائره ایلچیلری – سفرای دول اجنبیه Secrétaire d'État pour les affaires étrangères امور اجنبیه مدبری – امور خارجیه ناظری Département des affaires étrangères امور اجنبیه قپوسی

Il est aussi substantif *A.* غریب pl. غربا – اجنبی pl. اجانب *P.* بیگانه *T.* یبانجی || Les étrangers sont bien reçus en France غربا – اجانب وغربا فرانسده مقبول وملتفتدرلر – وبیگانگان – Il se dit aussi de ceux qui ne sont pas d'une famille, d'une communauté *A.* pl. اجانب واغیار || Il a donné son bien à des étrangers pour l'ôter à ses parens مالنی اجانب واغیاره اعطا برله خویشان واقرباسنی بی نصیب ومحروم براقدی Il ne faut pas communiquer les secrets de la compagnie à des étrangers اسرار شرکتی اغیاره کشف وافشا ایتمک روا دکلدر

En Commerce on dit, L'étranger, pour dire, les étrangers || Il faut faire passer cela à l'étranger بو مال ممالک اجنبیه یه ارسال اولنملو در

On dit, qu'un fait est étranger à la cause فلان ماده صدددن خارجدر – Et qu'un homme est étranger à une chose, pour dire, qu'il n'y prend aucune part فلان خصوصده بر درلو علاقدسی یوقدر – Et d'un homme qui se pare de qualités qui ne lui sont pas naturelles, qu'il se revêt de qualités étrangères à son caractère فلان کمسنه مجبول اولمدیغی خصائل عاریت اتخاذ ایدر – Et d'une femme chargée de parures, qu'elle emprunte des beautés étrangères حسن عاریت ایله آراسته در – Et d'un sage qui vit dans la retraite, qu'il a des habitudes étrangères à toute espèce d'intrigue هر کونه افساد وتزویردن بری اخلاق وآداب ایله متخلق بر آدمدر

En Médecine, Corps étranger, c'est tout ce qui se trouve contre nature dans le corps de l'animal *A.* جسم – جسم اجنبی خارجی || Il est demeuré une balle dans sa plaie, il ne saurait guérir tant que ce corps étranger y sera جراحت ایچنده بر قورشون قالوب مادامکه بو جسم اجنبی انده باقی اوله شفاسی ممکن دکلدر Les vers qui s'engendrent dans les abcès, le poil dans l'estomac, le sable dans les reins, les esquilles d'os sont des corps étrangers اورامده تکون ایدن قوردلر ومعدده تحدث ایدن قیللر وکلاده متولد اجسام – اولان قوم وشظایای عظام اجسام اجنبیه عد اولنور خارجیه دن معدود در

ÉTRANGLEMENT. Terme de Médecine. Resserrement excessif *A.* تضیق *P.* تنگ بستگی *T.* قصلمه – قصقلق || L'étranglement d'un vaisseau وعادن بریسنک تضیقی

ÉTRANGLER. Faire perdre la vie en pressant la gosier *A.* تنگ کردن - خفه کردن - خپه کردن *P.* تخنیق - خنق - تسبانیدن *T.* بوغمق || Il le tenait à la gorge, et le voulait étrangler فلانی بوغازدن طوتوب تخنیق ایتمک نیتنده ایدی - Il est aussi neutre *A.* انخناق *P.* تسبیدن *T.* بوغلمق || Secourez-moi, j'étrangle بوغولرم امدادمه یتشن Étrangler de soif صوسزلقدن بوغلمق

Et resserrer trop, ne donner pas l'étendue nécessaire *A.* تضییق *P.* تنگ ساختن *T.* بوغوق - بوغمق - صیقشدرمق || Vous étranglez trop cette chambre اوطه‌یی بغایت بوغوق ایدرسک - On dit figur. Étrangler une affaire, pour dire, la juger à la hâte بر مصلحتی همان بوغمه‌جه رؤیت ایتمک

ÉTRANGLÉ. *A.* مخنوق *P.* تسبیده - خپه شده *T.* بوغلمش On dit, Un habit étranglé, c'est-à-dire, trop étroit *A.* ضیق *P.* تنگ *T.* طار Une croisée fort étranglée ضیق وتنگ بر پنچره

ETRANGUILLON. Esquinancie des chevaux *A.* خناقیة

ÉTRAPE. Petite faucille qui sert à couper le chaume *A.* مشول *P.* داسغاله - دهره *T.* دهره - کوچک اوراق

ÉTRAVE, ou ÉTABLURE, ou ÉTABLE. Nom d'une pièce de bois courbe, qui forme la proue d'un vaisseau *A.* اعقف الصدر *P.* السفینة *T.* جنگالهٔ پیش کشتی کمی باشنک قانجه‌سی

ÊTRE. Exister *A.* کون - وجود *P.* هستن - بودن *T.* اولمق || Dieu dans l'Écriture-Sainte s'appelle Celui qui est جناب رب العالمین کتاب اللهده موجود حقیقی وموجود واجب الوجود اسمیله مذکور در Tous les hommes qui ont été, qui sont et qui seront سابقا وجوده کلمش وحالا موجود وکائن اولان وفیما بعد ظهور ایده‌جک افراد بنی آدمک مجموعی

On dit, Cela est, cela n'est pas, pour dire, cela est vrai, cela n'est pas vrai بو یله - فلان شئ واقعدر یاخود واقع دکلدر یاخود بو یله دکل در

On appelle, Bien-être, les aises, et les commodités de la vie *A.* رفاه الحال - حسن الحال *P.* خوشحالی *T.* خوشحاللق

On dit, Sentir du mal-être, pour dire, se sentir indisposé *A.* سوء المزاج - انحراف المزاج *P.* نا خوشی *T.* مزاجسزلق - کیفسزلق || J'ai senti du mal-être کیفسزلق حس ایلدم

On dit, Il sera long-temps à cet ouvrage, pour dire, il y sera occupé long-temps بو ایشده طول مدت مداومت - بو ایش ایله وافر زمان مشغول اوله‌جقدر - ایده‌جکدر Et qu'il est du devoir d'un honnête homme de faire cela بو کونه حرکت اولنمق اهل عرض اولان کشینک لازمهٔ حالیدر - Et que cela est de justice, de droit, d'usage بو کیفیت عدالتک لازمه‌سیدر - وحقک وقاعده وعادتک موجب ومقتضاسیدر

On dit, N'était que, N'eût été que je suis de vos amis, pour dire, si je n'étais pas de vos amis دوستلرک عدادندن معدود اولمامش اولسدم بیله

Il se met aussi impersonnellement. || Il est onze heures ساعت اون برده در Il est à croire, à présumer خاطره کلور - ظن غالب بو در که - ملاحظه‌دن بعید دکلدر - On dit, Il n'est pas en moi de faire cela, pour dire, il n'est pas en mon pouvoir بو فعلی ایشلمک ید اقتدارمده دکلدر - خارج - Et il est des hommes assez méchants, pour dire, il y a بو ایش المدن کلمز - وسع وطاقتمدر - خیلی خبیث آدملر وار در

Il se dit aussi de ce qui peut s'ensuivre de quelque chose, et alors il est précédé de En *T.* اولمق - لازم کلمک || On l'a traité outrageusement, et il n'en a rien été حقنده تحقیرانه معامله اولنمشیکن هیچ بر شئ لازم کلمدی Quand il l'aurait maltraité, qu'en serait-il? تحقیر وتکدیر اولنه‌جق اولور اول بابده نه لازم کلور ایسه نه Il en sera ce qu'il plaira à Dieu مشیت - ارادهٔ صمدانیه هر نه کونه ایسه بو یله اوله‌جقدر الهیه نوجهله تعلق ایده‌جک اولور ایسه اویله‌جه اولور

Suivi de la préposition À, il signifie, appartenir *A.* اصابت *T.* دوشمک || C'est à vous à parler سوز سکا دوشر C'est au juge à prononcer حکم ایتمک قاضی‌یه دوشر

ÊTRE bien avec quelqu'un *T.* فلان کمسنه ایله ایو اولمق - فلان ایله حسن الفت ومحبت اوزره اولمق Être mal avec quelqu'un برودت ومنافرت - فلان ایله بوزوق اولمق اوزره اولمق

On dit, Cela est bien de son caractère, cela est bien de lui, pour dire, que cela est conforme à son caractère, à son génie فلانک حالنه لایقدر - جدیر واحرا در - چسپاندر

Il signifie aussi, Faire partie d'une chose *T.* داخل اولمق || Cet effet est de la succession بو متاع ترکه‌یه داخلدر Cela est de mon partage بنم حصه‌مه داخلدر Cela n'est pas du

compte مشارك حسابه داخل دكلدر Il n'est pas des complices بزم تهمت اولان گروهه داخل دكلدر Il est de notre parti بزم فرقه‌مزه داخلدر ـ بزم طرفدارلرمزدندر ـ فرقه‌مزدندر

Et entrer en part, en société ‖ Il y a un grand marché à faire, en voulez-vous être? عظيم بر بازارلق اوله‌جقدر سن داخل اولمق استرميسك ـ دخی داخل اولورميسك Je serai de moitié بالمناصفه ـ بالمناصفه داخل شركت اولورم ـ شركت ايدرم ـ On dit, qu'on est pour une dixième dans une affaire ـ بر خصوصده اونده بر حسابيله مشترك اولمق داخل اولمق

Il se dit aussi avec la préposition En, de l'état où est une affaire ‖ Où en sommes-nous à cette heure? شمديكى حالده الآن نرده يز ـ قنغى كرتده يز Où en êtes-vous de votre procès? نه ـ در دست اولان دعواك قنغى كرتده در ـ حالده در ـ On dit aussi, En êtes-vous là, pour dire, êtes-vous dans cette résolution, dans cette erreur? بونك اوزرنده طورورميسك ـ Et l'on dit par forme de plainte, Hé! où en sommes-nous? ـ واه واه نه پرده‌يه كلدك ـ واه واه نرده يز واه واه نه حالده يز

On dit à une personne qui ne devine pas le point d'une affaire, Vous n'y êtes pas تمام اوزرينه وارمدك Vous y êtes ـ واردك ـ Et d'un homme embarrassé qui ne sait par où sortir d'affaire, qu'il ne sait où il en est يوصله‌سنى شاشوروب نرده اولديغنى بيلمز اولدى

On dit par manière de souhait, Ainsi soit-il! *A.* لعلّ *P.* بادا *T.* كاشكى اوله

Soit, est aussi conjonction *A.* او *P.* خواه *T.* استر ـ كرك ‖ Soit qu'il veille, soit qu'il dorme *A.* يا قظاً او نائماً *P.* خواه بيدار خواه خوابنده باشد *T.* اويانق اولسون اويومش اولسون استر اويانق اولسون استر اويومش ـ اولسون

ÉTRE. Ce qui est *A.* موجود *P.* هستى *T.* وار ‖ Dieu est un être infini بارى تعالى حضرتلرى مبداء ومنتهادن منزّه موجوددر Le premier être موجود اوّل Être réel موجود حقيقى Les anges sont des êtres purs et incorporels ملائكه جسمدن منزه موجودات مطهّره درلر ـ موجودات مجرّدهٔ نورانيه درلر L'être en général est l'objet de la Métaphysique علم الهينك مقصد اصليسى موجود على الاطلاقك كيفيتيدر

Être de raison. Ce qui n'existe que dans l'imagination *A.* صورت وهميّة

On dit, Le non-être, pour dire, le néant *A.* عدم *P.* نا بودى *T.* يوقلق

Être. Existence *A.* وجود *P.* هستى ـ بودى *T.* وارلق ‖ C'est Dieu qui nous a donné l'être بشرك هستى ووجودى من عطيّهٔ جناب ربّ الصمد در ـ طرف اللهدر

ÉTRÉCIR. Rendre étroit *A.* تضييق ـ اضاقه *P.* تنگ ساختن *T.* طارلتمق ‖ Étrécir une rue زوقاغى تضييق ايتمك

S'étrécir. *A.* تضايق *P.* تنگ گشتن *T.* طارلنمق ‖ Le canal de la rivière, le chemin va en s'étrécissant نهرك آقنديسى ويول كتدكجه متضايق اولور

Étréci. *A.* متضايق ـ ضايق *P.* تنگ ساخته *T.* طارلنمش

ÉTRÉCISSEMENT. Action par laquelle on étrécit, et l'état de ce qui est étrécit *A.* ضيق ـ ضيقيت *P.* تنگ سازى ـ تنگى *T.* طارلتمه ـ طارلق

ÉTREINDRE. Serrer fortement en liant *A.* تشديد ـ شدّ ـ عقد اكيداً *P.* سخت بستن ـ محكم بند كردن *T.* صيقى باغلمق ‖ Étreignez cette herbe, ce fagot اكين دمتنى محكم عقده‌يى تشديد ايله Étreignez ce lien محكم باغله ـ بند ايله

On dit Figur. ‖ Étreindre les noeuds, les liens d'une amitié, d'une alliance احكام اواصر ـ شدّ روابط مهر ووداد ايتمك احكام ـ تأكيد روابط موالات ايتمك ـ عهد وميثاق ايتمك شيرازهٔ همدمى واتّفاق ايتمك

ÉTREINTE. Serrement *A.* انشداد *P.* سخت بستگى *T.* صيقى باغلنمه ‖ Ce noeud-là s'est défait, parceque l'étreinte n'en était pas assez forte بو عقده صيقى باغلنمديغندن حلّ اولندى

ÉTRENNE. Présent qu'on fait le premier jour de l'année. En ce sens, on s'en sert au pluriel *A.* عطيّة الرأس السنة *P.* بخشش نوساله *T.* ييل باشى هديّه‌سى

Et le premier argent que les marchands reçoivent dans la journée *A.* استفتاح *P.* دستلاغ ـ دستمال *T.* سفته ـ سفتاح ‖ Je n'ai rien vendu aujourd'hui, voilà mon étrenne بوكون بر شئ فروخت ايده‌مدم هنوز استفتاح ايلدم Dieu vous donne bonne étrenne الله تعالى خيرلو استفتاحه ميسّر ايليه ـ Et le premier usage qu'on fait d'une chose ‖ Ce linge, cette vaisselle n'a point encore servi, vous en aurez l'étrenne بو مقرمه وبو طباقلر هنوز قوللانلمش اولميوب سندن استفتاح

اولنەجقدر

ÉTRENNER. Donner les étrennes *A.* اعطاء العطيّة الرأس *T.* ييل باشی هدیەسنی *P.* بخشش نوساله دادن السنة ويرمك

Et être le premier qui achète à un marchand *T.* ايلك اشته سفتاحی ايتدرمك || C'est moi qui vous ai étrenné سكا ايلك سفتاحی ايتدرن بنم — Il se dit au neutre, du premier argent que reçoit un marchand de sa marchandise dans la journée *A.* استفتاح *P.* دستلاف كردن *T.* سفته بو كون هنوز ايتمك || Je n'ai pas encore étrenné aujourd'hui هنوز سفته ايدەمدم — استفتاح ايدەمدم

ÉTRÉSILLON. Pièce de bois qui sert d'arc-boutant pour soutenir des murs qui déversent *A.* اسطوانة pl. اساطين — عماد *P.* پشتوان — نبارش *T.* دستك — طياق — خطل

ÉTRÉSILLONNER. Mettre des étrillons *A.* اعماد *P.* نبارش زدن *T.* دستك اورمق — طياندرمق

ÉTRIER. Espèce d'anneau qui pend à droite et à gauche à une selle de cheval, et qui sert à appuyer les pieds du cavalier *A.* ركاب pl. ركب *P.* ركاب — ركيب *T.* اوزنكی || Mettre le pied à l'étrier pour monter à cheval اسبه سوار اولمق ايچون ركابه وضع قدم ايتمك Il est ferme sur ses étriers ركاب اوزرنده ثابتقدم وپايدار در Tenir l'étrier à quelqu'un lorsqu'il monte à cheval بر كمسنديه ركابدار اولمق — اسبه سوار ايدەجك كشينك ركابنی طوتمق — On dit figur. qu'un homme a le pied à l'étrier, pour dire, qu'il est près de partir پا در ركاب عزيمتدر — فلان كمسنه پا درركابدر — Et qu'un homme est ferme sur ses étriers, pour, dire qu'il n'est pas aisé à ébranler dans ses opinions عزايم وافكارنده ثابتقدم بر آدمدر — Et tenir l'étrier à quelqu'un, pour dire, l'aider dans quelque entreprise بر كمسنديه معين ودستگير اولمق

ÉTRILLE. Instrument de fer avec lequel on ôte la crasse des chevaux *A.* محسّة — فرجون pl. فراجين *P.* قشاو — اخكلنده *T.* قشاغو

ÉTRILLER. Frotter avec l'étrille *A.* ضرب الفرجون — حسّ *P.* بنخشودن — قشاو زدن *T.* قشاغولمق — قشاغو اورمق

ÉTRIPER. Ôter les tripes d'un animal *A.* نزع الكرش *P.* شكمبه بر كندن *T.* اشكنبه‌يی چيقارمق || Étriper un boeuf صغردن اشكنبه‌يی چيقارمق — بقردن نزع كرش ايتمك

ÉTRIVIÈRE. Courroie qui sert à porter les étriers *A.* سير الركاب *P.* دوال *T.* اوزنكی تصمەسی

ÉTROIT. Qui a peu de largeur *A.* ضيّق *P.* تنگ *T.* طار || Chemin étroit طريق ضيّق — La voie étroite, le chemin étroit, signifie dans l'Écriture-Sainte, la voie du Ciel سبيل فلاح ونجات — ضيّق فوز وفلاح — راه تنگناتنگ — On dit aussi, Génie étroit, esprit étroit *A.* عقل قاصر *P.* فكر كوته — *T.* طار عقل — قصّه عقل — عقل كوته — Figur. *A.* اكيد — موكّد *P.* تنگناتنگ *T.* صيقی || Étroite alliance اتّفاق قوی — Étroite amitié صحبت اكيده Étroite union اتّحاد قوی Étroite correspondance ميانده باز بسته اولان شيرازهٔ قويّه رابطهٔ قويّه مجاوبه ومكاتبه Liaison fort étroite

Il signifie aussi, rigoureux, sévère *A.* اكيد — شديد *P.* سخت *T.* سرد — قاتی || Cela est de droit étroit بو كيفيّت اكيداً مقتضای قانوندر Étroite défense منع اكيد — منع شديد — On dit, Prendre quelque chose dans le sens étroit, pour dire, dans toute la rigueur de la lettre برمادّه‌يه تحت اللفظ معنا ويرمك

À l'étroit. *A.* ضيّقاً *P.* بتنگی *T.* طار — طارلقده || Vous êtes logé fort à l'étroit محلّ ضيّقده اقامت ايدرسك — طارلقده —

Vivre à l'étroit. N'avoir pas toutes les commodités de la vie, faute de moyens *A.* تعيّش على حال المضايقة *P.* در حال مضايقهٔ حال اوزره كچنمك *T.* تنگدستی زندگانی كردن

Et dans le même sens, Être à l'étroit, Être réduit à l'étroit *T.* بر كمسنه‌نك ضيق — حال تنگدستی ومضايقه‌ده اولمق معاشی اولمق

ÉTROITEMENT. V. À l'étroit || Vous êtes logé bien étroitement طارلقده ساكنسك — On dit, Étroitement uni, ou joint, pour dire, extrêmement *T.* اكيداً وقوياً متحد اولمق

Il signifie aussi, À la rigueur *A.* على وجه — موكّداً — اكيداً — التأكيد — محكماً — شديداً *P.* سخت — استوارانه *T.* پكچه || Observer étroitement le carême صيامه قوياً رعايت ايتمك S'attacher étroitement à une règle بر قاعده‌يه اكيداً وشديداً ربط قلب ايتمك On lui a étroitement défendu de... فلان شئ على وجه التأكيد منع اولندی Il lui a été enjoint étroitement قوياً وشديداً فلان كشی‌يه امر اولندی

ÉTRON. Matière fécale qui a quelque consistance *A.* غائط غليظ

ÉTRONÇONNER. Couper entièrement la tête à un arbre *A.*

آغاجك *T.* سر درخت بريدن *P.* قطع الرأس الشجر دپه‌سنى كسمك ــ دپه‌سنى كيدرمك

ÉTRUFFÉ. Il se dit d'un chien devenu boiteux *A.* كلب آتسق كوپك *T.* سگ لنگ *P.* ظالع

ÉTUDE. Application d'esprit pour apprendre les sciences, les Lettres, les beaux-arts *A.* مطالعة ــ مدارسة *P.* دانش آموزى *T.* اوقومه || Longue étude مدارسهٔ مديده Étude continuelle غير منقطعه ــ مدارسهٔ متماديه S'adonner, s'appliquer à l'étude des sciences, des arts libéraux علوم حكميّه وصنايع شريفه‌نك مطالعه‌سنه توغّل ومواظبت ايتمك Il a fait une étude particulière de la Géométrie, de l'Architecture علم مساحه وفنّ معمارى‌يه مطالعهٔ مخصوصه ايله توغّل ايلدى Étude réglée حسب الاصول والقواعد مطالعه‌يه مداومت Étude sérieuse, approfondie جدّاً واقداماً وتعمّقاً وتأمّلاً مطالعه superficielle سطحيجه مطالعه Cours d'étude دور كامل مدارسه Étude pieuse كتب دينيّه مطالعه‌سى Cet homme a fait de bonnes études كما هو اللايق تدرّس ايلدى ــ ينبغى تكميل تدرّس ايلدى

Et les connaissances acquises avec application d'esprit *A.* معرفت pl. معارف ــ علم *P.* هنر ــ دانش *T.* بيلش || Il a de l'étude هنرمند در ــ صاحب علم ومعرفتدر Il n'a nulle étude مايهٔ دانش ــ بضاعهٔ معرفتدن بسبتون بى بهره در وهنردن بى نصيبدر

Et soin particulier qu'on apporte pour parvenir à quelque chose que ce soit *A.* ذكر ــ ايش كوچ *T.* كار و پيشه *P.* شغل وعمل وفكر || Il ne songe qu'à faire bonne chère, qu'à trouver des chicanes, c'est là toute son étude شغل وكارى انجق طعام نفيس پيدا وحيل وتزويرات كوناكون ابدا ايتمكدن كاروپيشه‌سى ذكر وفكرى ــ عبارتدر Il y met toute son étude ذكر وفكرى انجق بوكا منحصر در Il en fait toute son étude بوكا منحصر در

Il se prend aussi pour Artifice, dissimulation *A.* ريا ــ تصنّع *P.* ساختكارى *T.* يابنمه ــ تكلّف || Qui n'a rien à cacher, se montre à son ami sans étude كتم واخفا ايده‌جك بر كونه حالى اوليان كشى دوستيله بلا تصنّع كوريشور On ne doit rien dire avec étude تصنّع وتكلّف ايله كلام سويلمك روا دكلدر

Il se dit aussi, du lieu où un procureur ou un notaire travaille ordinairement *T.* مصلحت يرى

Il se dit aussi, du dépôt des papiers et des minutes que les notaires conservent chez eux *T.* بطّال اوراقى صنديغى

ÉTUDIANT. Écolier qui étudie *A.* متدرّس pl. متدرّسين ــ طالب العلم pl. طلبة العلم *P.* دانش پژوه *T.* دانش آموز ــ دانش علم ــ طالب علم طبابت || Étudiant en Médecine شاكرد طبابت شاكردى

ÉTUDIER. Appliquer son esprit pour apprendre les sciences, les Lettres *A.* اشتغال ــ توغّل فى المطالعة ــ تعلّم ــ تدرّس اوكرنمك *T.* بدانش آموزى ورزش سودن *P.* بالاستفادة ليل ونهار || Il étudie nuit et jour تحصيله چالشق ــ چالشمق شغل شبانروزى تعلّم وتدرّسدر ــ تدرّس وتعلّمه مشغولدر On ne devient point savant sans étudier بلا تدرّس واستفاده درجهٔ رفيعهٔ فضل وعلمه وصول امر غير مأمولدر Étudier à l'Université دار العلومده تدرّس واستفاده ايتمك Il étudie en Rhétorique, en Philosophie معانى وحكمت درسلريله مشغولدر Il ne savait rien, les examinateurs l'ont renvoyé étudier علمدن بى بهره اولمغله امتحانه مأمور اولنلر محتاج تعلّمدر ديبيدرك كيرويه ردّ ايلديلر

Et tâcher de comprendre une science, un auteur, une affaire *A.* اعمال الفكر ــ سعى الى الاطّلاع ــ سعى الى الاستطلاع *P.* ديدهٔ مطالعه دوختن *T.* مطالعه ــ آكلامغه چالشمق تأليفات افلاطونى كركى كبى مطالعه ايلدى || Il a fort étudié son Platon ايتمك دقايق احوال قدرتى Étudier la nature چشم دوز مطالعه وتأمّل اولمق Il a fort étudié l'Architecture, la navigation فنّ معمارى وفنّ سفر درياينك استطلاعنه كماليله سعى ايلدى Il sait bien cette affaire, il l'a fort étudiée بو مصلحته كركى كبى وقوفى وار در زيرا مطالعه‌سنه چوق دقّت ايلدى ــ Et tâcher d'apprendre par coeur *T.* استحضاره ازبرلمكه سعى ايتمك ــ سعى ايتمك

ÉTUDIER un discours, un compliment, etc. c'est le méditer, le préparer *A.* مقدّماً مطالعة *T.* ذهنده قورمق ــ اوّلدن دوشنمك || Il a étudié son discours, son compliment مقالدسنى وتبريكك نطقنى اوّلدن مطالعه ايلدى Il fait des contes plaisants, mais il les étudie ايجاد ايلديكى حكايات لطايف آميزى اوّلدن مطالعه ايدر

Il signifie aussi, observer avec soin le génie, les inclinations d'une personne || J'ai fort étudié cet homme-là, et je n'y comprends rien بو آدمك حالنى تقليب فكر ايدرك خيليجه

مطالعه ابتمشكن برشیٔ فهم ایده‌مدم Un bon courtisan doit étudier les inclinations du Prince بر ندیم ماهر مداوم خدمتی اولدیغی پادشاهك طبیعتنی عین دقّت ایله تأمّل ومطالعدیه محتاجدر

S'étudier. S'appliquer à faire quelque chose *A.* صرف الذهن عقل وفکر بنی ـ دوشونمك *T.* اندیشیدن *P.* اعمال الفکر ـ ویرمك || Il ne s'étudie qu'à faire bonne chère, qu'à faire du mal عقل وفکری دائما طعام نفیس تناول واجرای شرّ طعام نفیسدن ویرامزلقدن غیری شیئه ـ وخباثت ایتمکدر صرف ذهن ایتمز

S'étudier soi-même, tâcher d'apprendre à se connaître *T.* اختبار بر کمسنه نفسنی ـ امتحان نفس ایتمك ـ نفس ایتمك مطالعه ایتمك

Étudié. *A.* معلّم *P.* آموخته *T.* اوکرنلمش

Et feint, affecté *A.* متصنّع ـ مصنوع *P.* ساخته ـ ریا آمیز *T.* ذاتی دکل مصنوعدر || Il n'est point naturel, il est étudié یاپمه Une joie, une douleur étudiée سرور والم مصنوع Des larmes étudiées دموع مصنوعه ـ ریا آمیز اشك Un langage étudié لسان تصنّع آمیز ـ On dit aussi, Un tableau fort étudié, pour dire, fait avec beaucoup de soin تکلّف عظیم ایله اعمال اولنمش بر قطعه تصویر

ÉTUI. Sorte de boite qui sert à mettre quelque chose *A.* قلف ـ قاب *T.* نیام *P.* ظروف pl. ظرف ـ غلاف ـ محفظه || Étui de cuir میشین ظرف d'or زرین محفظهٔ ـ آلتون ظرف Étui à peigne شانه دان Étui de ciseaux مقصدان

ÉTUVE. Lieu pavé qu'on échauffe par le feu, pour faire suer *A.* حمّام pl. حمّامات *P.* گرمابه *T.* اسیجق || Cela est chaud comme une étuve حمّام کبی شدید الحرارتدر Un tel tient bains et étuves فلان کمسنه مغسللر وحمّاملر طوتار

On appelle Étuve, dans les offices, un petit four où les officiers mettent sécher les biscuits et autres pâtés *A.* فرن *P.* تنوره *T.* فورون ـ اوجاق

ÉTUVÉE. Certaine manière de cuire, d'assaisonner les viandes, le poisson *A.* قلیة *P.* تفریده *T.* قاورمه

ÉTUVER. Laver en appuyant doucement *A.* غسل لیّنا *P.* بواشجه ییقامق ـ سیلوب ییقامق *T.* آهسته شستن

ÉTUVISTE. Qui tient bains et étuves *A.* حمّامی *P.* گرمابدار *T.* حمّامجی

ÉTYMOLOGIE. Origine d'un mot *A.* اشتقاق

ÉTYMOLOGIQUE. Qui a rapport aux étymologies *A.* اشتقاقی

ÉTYMOLOGISTE. Qui sait les étymologies *A.* ماهر فی فنّ الاشتقاق

EUCRASIE. Un bon tempérament, tel qu'il convient à la nature et à l'âge d'une personne. C'est un terme de Médecine *A.* عافیة المزاج *P.* خوشمزاجی *T.* مزاج خوشلغی

EUNUQUE. Celui à qui on a coupé les parties propres à la génération *A.* مخصّی *P.* آخته ـ خایه کشیده *T.* حادم ـ طواشی || Eunuque noir سیاه حادم Eunuque blanc اق حادم Les eunuques du Sérail سرای سلطانی حادم اغالری

EUPHÉMISME. Adoucissement d'expression, par lequel on voile des idées désagréables, par d'autres plus agréables *A.* تعبیر لیّن حسن التعبیر ـ *P.* سخن دلپسند *T.* جان سوه‌جك سوز

EUPHONIE. Son agréable d'une seule voix, ou d'un seul instrument *A.* لطافة الصوت *P.* خوشصدایی ـ زیبایئ صدا *T.* سسك کوزللکی ـ En termes de Grammaire, ce qui rend la prononciation plus douce et plus coulante *A.* لطافة التلفظ *P.* شیرینئ تلفظ *T.* تلفظك طاتلولغی

EUPHONIQUE. Qui produit l'euphonie *A.* محسّن الصوت *P.* خوشساز صدا *T.* سسی کوزللدیجی

EUPHORBE. Genre de plante *A.* لبان مغربی *P.* فربیون نباوت اوتی *T.* فرفیون ـ

EUROPÉEN. Qui appartient à l'Europe *A.* اوروپائی *T.* اوروپاده‌کی || Les nations Européennes, les moeurs Européennes اوروپا ملّتلری ـ ملل اوروپائیه وآداب واخلاق اوروپائیه واوروپا اخلاقی

EURYTHMIE. Bel ordre, belle proportion d'un ouvrage d'Architecture *A.* حسن التناسب ـ حسن الانتظام *P.* جسپیدگی *T.* باقشقلق ـ یراشقلق

EUX. Pluriel masculin du pronom Lui *A.* هم *P.* ایشان ـ آنلر *T.* آنان

ÉVACUANT, ou ÉVACUATIF. Terme de Médecine. Qui évacue *A.* منقّی pl. منقّیات ـ مشّی ـ دواء ممشّی pl. ممشّیات *P.* شکمران *T.* یورك سوریجی || Remède évacuant دوای منقّی Les évacuans l'ont soulagé منقّیات ایله تخفیف اولندی کسب خفّت ایلدی ـ

ÉVACUATION. Décharge d'humeurs, d'excrémens. V. Évacuer.

|| Faire une grande évacuation کلّیتلو استمشا ایتمك || A la suite d'une legère évacuation, il se trouva un peu mieux تنقیهٔ خفیفه‌دنصکره جزئیجه افاقته میل ایلدی Les trop grandes évacuations sont dangereuses منقیاتك مبالغه اوزره استعمالی منقیات شدیده تهلکه‌لو در ـ بادئ تهلکه وخطر در Évacuation par haut et par bas اعلا واسفلدن دفع وتنقیه

Il se dit aussi en parlant d'une place évacuée, en conséquence d'un traité, d'une capitulation *A.* تخلیة *P.* خالی ـ تهی سازی *T.* بوشالتمه سازی || Il est dit dans le traité qu'après l'évacuation de la place... درون عهدنامه‌ده قلعه‌نك تخلیه‌سندنصکره شویله اوله دیو مسطور در

ÉVACUER. Faire sortir. Il se dit de l'effet des remèdes *A.* تنقیة ـ تفریغ الاخلاط ـ استمشا ـ دفع *P.* راندن *T.* سورمك || Cela évacue les mauvaises humeurs فلان دوا اخلاط ردیئه‌یی دفع وتفریغ ایدر Il y a des humeurs qui s'évacuent difficilement بعض اخلاطك دفع وتفریغی مشکلدر Ce remède est bon pour évacuer la bile بو دوا دافع صفرا در Ce malade a-t-il bien évacué? بو مریض کرکی کبی تنقیه ایده بیلدیمی

Il se dit aussi d'une garnison que l'on fait sortir d'une place par un traité, par une capitulation *A.* تخلیة *P.* تهی ساختن *T.* بوشالتمق || La garnison fut obligée d'évacuer la place un tel jour مأمور محافظه اولان عسکر فلان کونده قلعه‌نك تخلیه‌سنه مجبور اولمشدر

On dit aussi, Évacuer une province, une place مملکتی تخلیه ایتمك

s'ÉVADER. S'échapper furtivement *A.* فرار ـ هرب ـ غیبت *P.* گریختن ـ پای پیچیدن *T.* قاچمق || Les prisonniers se sont évadés اسرا فرار وغیبت ایلدیلر

Évadé. *A.* هارب ـ فراری *P.* گریخته ـ پای پیچیده *T.* قاچقون ـ قاچمش

ÉVAGATION. Disposition de l'esprit qui l'empêche de se fixer à un objet *A.* تشتت الذهن *P.* بیقراری ذهن *T.* ذهن طاغنقلغی

ÉVALUATION. Appréciation, estimation. V. Évaluer || Faire l'évaluation de quelque marchandise اموالك تقدیر قیمت ایتمك On a payé ces ouvrages suivant l'évaluation qui en a été faite ایشلمه شیلرك دکری تقدیر اولنان ثمن موجبنجه ادا اولندی L'évaluation des dépenses et améliorations d'une maison خانه‌نك تعمیراتی وکافهٔ مصارفی ایچون تقدیر اولنان قیمت L'évaluation des pertes et dommages ضایعات وخساراتك تقدیر قیمتی L'évaluation du dédommagement تضمین ضرر ایچون اقتضا ایدن مبلغك تقدیری

ÉVALUER. Apprécier *A.* تقدیر القیمة ـ تقویم الثمن *P.* بها اورانلمق ـ بها کسمك *T.* بها نهادن || On évaluera la terre, avant que d'en faire l'échange ارضك مبادله‌سندن مقدّم قیمتنی تقدیر ایده‌جکلر در Le marc d'argent de Paris a été évalué à tant پارسده کمشك عیاری قیمتی شو مقداره تقویم اولندی

ÉVANGÉLIQUE. Qui est selon l'Évangile *A.* انجیلی

ÉVANGÉLIQUEMENT. D'une manière évangélique *A.* حسب الانجیل *P.* بر موجب احکام انجیل *T.* انجیلجه

ÉVANGÉLISER. Annoncer, prêcher l'Évangile *A.* تبشیر الاحکام الانجیل

ÉVANGÉLISTE. Nom qu'on donne à chacun des quatre écrivains sacrés qui ont rédigé par écrit l'Évangile *A.* مؤلّف الانجیل *P.* انجیل نویس

ÉVANGILE. La loi de Jésus-Christ, et la doctrine qu'il a enseignée *A.* احکام الانجیل الشریف || Lorsque Notre-Seigneur Jésus-Christ commença à prêcher son évangile حضرت عیسی افندیمز انجیل شریف احکامنی عباد اللهه وعظ وتعلیمه مباشرت ایلدکده Ses Apôtres et ses disciples annoncèrent l'évangile par toute la terre حضرت عیسینك تلامید وحواریونی احکام انجیل شریفی ربع مسکونده تبشیر وابلاغ ایلدیلر

Il signifie aussi, les livres qui contiennent la doctrine et la vie de Jésus-Christ *A.* انجیل شریف — Il se dit encore de cette partie de l'Évangile que le prêtre dit à la messe *A.* فصل الانجیل الشریف *T.* انجیل شریفدن بر فصل فصول

On dit figur. Tout ce qu'il dit n'est pas mot d'évangile کلامی نصّ انجیل شریف دکلدر — Il croit cela comme l'évangile بونی نصّ انجیل شریف کبی اعتقاد ایدر

s'ÉVANOUIR. Tomber en défaillance et sans connaissance *A.* تغشی ـ غشیان *P.* غیسیدن ـ غلیدن ـ بیخود شدن ـ بیهوش گشتن *T.* بایلمق ـ بیخود اولمق || Cette femme s'évanouit en apprenant la mort de son mari بو خاتون زوجنك موتی خبرینی لدی الاستماع غشیان ایلدی ـ بایلدی

Faire évanouir. *A.* اغشا *P.* غیسانیدن ـ بیهوش کردانیدن

بايغنلق كتورمك .T

Il signifie aussi, disparaître .A لغو ـ محو .P نا بديد شدن ـ غائب ـ يوق اولمق ـ هبا اولمق .T نا پيدا گشتن ـ اولمق || La gloire du monde s'évanouit dans un moment دولت نعمت دنيا بر ـ دنيا بر دقيقه ايچنده محو ونا پيدا اولور دقيقده يوق اولور Tous les grands biens qui étaient dans cette maison se sont évanouis بو خانداندہ موجود اولان بو قدر اموال كليّاً محو ونا بديد اولمشدر ـ Et faire disparaître .A الغا ـ امحا .P نا بود كردن ـ نا پيدا كردن .T يوق ايتمك || Cette nouvelle a fait évanouir toutes ses espérances بو خبر كليّاً تخييب آمالنه سبب ـ الغاى آمالنى مؤدّى اولمشدر اولمشدر

Évanoui. .A مغشّا .P غيسيده ـ غيسه ـ بيخود .T ـ بايلمش رهين الغا اولمش امانى ـ On dit, Espérances évanouies ـ بايغين رهين خيبت اولمش امانى ـ ومأمولات

ÉVANOUISSEMENT. Défaillance .A غشية .P بيخودى ـ غيسيدگى ـ .T بايغنلق ـ بيخودلق || Un long évanouissement غشيهٔ مديده حال غشيدن خلاص بولمق Revenir d'un évanouissement Tomber dans de grands évanouissemens غشيات عظيمديه گرفتار اولمق

ÉVAPORATION. Dissipation lente de l'humidité d'une matière, par le moyen du feu, du soleil, de l'air. V. S'évaporer. || L'évaporation des liqueurs spiritueuses se fait aisément par le moyen du feu ارواح مقولەسى اولان اجناس مايعاتك بخاره استحالەسى آتش قوتيله اولور L'évaporation de l'eau et de toutes sortes de liqueurs se fait naturellement, soit par la seule action de l'air, soit par la chaleur du soleil مانك ومشروبات سائرەنك هوايه اوچوب طاغلمەسى تأثير هوا وحرارت شمسدن اولور En Chimie, toute distillation se fait par évaporation فنّ كيمياده هر نوع تصعيد بخاره استحاله طريقيله اولور ـ Figur. Légèreté d'esprit .A خفّة العقل .P سبكمغزى .T عقل يينكلكى || Il y a un peu d'évaporation dans son fait فعلنده خفّت عقل اثرى وار در

s'ÉVAPORER. Se résoudre en vapeur .A استحالة الى البخار .P حال بخار پذيرفتن .T هوايه ـ دوايه اوچوب طاغلمق ـ اوچمق ـ Figur. || Son esprit s'évapore en vaines idées, en chimères عقلى بخار خيالات باطله ودخان افكار بيهودەيه مستحيل اولور Sa colère s'évapore en menaces غيظ وغضبى ـ تهديداتده متحوّل اولەرق كسب خفت وسكونت ايدر Et activement, Évaporer son chagrin, sa bile, pour dire, les soulager تخفيف الم وغضب ايتمك ـ تسكين الم وغضب ايتمك

Évaporé. .A مستحيل الى البخار .P حال بخار پذيرفته هوايه اوچمش بر صو Liqueur évaporée || هوايه اوچمش .T On dit, C'est un évaporé, pour dire, c'est un étourdi .A مأفون .P باد سر .T عقلى يللنمش

ÉVASEMENT. État de ce qui est évasé .A رحابت ـ فسحت .P فراخى ـ انبونى .T بوللق ـ كنيشلك

ÉVASER. Élargir .A تفسيح ـ ترحيب ـ ارحاب .P فراخ كردن ـ فراخى دادن .T بوللاتمق ـ كنيشلتمك ـ آچمق Il faut évaser davantage ce tuyau, cet arbre || اولوغى وآغاجى آچمق ـ بوللاتمق ـ زياده تفسيح ايتمك لازمدر

S'évaser. Prendre de la circonférence .A انفساح ـ تفسح ـ .T انبونى پذيرفتن ـ فراخى پذيرفتن .P كسب الفسحة ـ اچلمق ـ كنيشلمك ـ بوللامق || Certains poiriers s'évasent trop, il faut les resserrer بعض آرمود آغاجلرى بغايت كسب فسحت ايدر مقولدن اولمغله صيقشدرلمق لازمدر

Évasé. .A فسيح ـ رحيب .P فراخ ـ انبون .T كنيش ـ بول

Nez évasé. Un nez dont les narines sont trop ouvertes .A انف فسيح النخرتين .P بينئ بزرك سوراخ .T كنيش دليكلو برون

ÉVASIF. Qui sert à éluder .A هارب عن الغرض ـ حايص .P متجنّب ـ گريزان .T قچماقلو ـ صاومه ـ باشدن || Une réponse évasive بر جواب متجنّب ـ بر جواب قچماقلو

ÉVASION. Action de s'évader .A فرار ـ هرب .P گريز .T قاچمه || Après son évasion, il se retira en lieu de sûreté فرارندنصكره محل مأمنه اتخاذ قرار ايلدى Favoriser l'évasion d'un prisonnier بر اسيرك فرارينى تسهيل ايتمك

ÉVEIL. Avis qu'on donne à quelqu'un d'une chose à laquelle il ne pensait pas .A اخطار موجب الايقاظ ـ اخطار موقظ ـ اخطار منبّه || C'est lui qui m'en a donné l'éveil بكا بو موجب بنى ايقاظ ايدن فلاندر ـ الايقاظ اخطارى ايدن فلان كشيدر

ÉVEILLER. Rompre le sommeil .A ايقاظ ـ انباه .P از خواب بيدار كردن ـ بيدار ساختن .T اويقودن ـ اويباندرمق ـ قالدرمق || On m'est venu éveiller ce matin pour me dire que... بو صباح فلان مادەيى اخبار ضمننده بنى خوابدن ايقاظ ايلديلر

Figur. Stimuler, exciter .A تسهيد .P زنده كردانيدن

T. اویاندرمق || Il est mélancolique, il lui faudrait quelque chose qui l'éveillât un peu سوداوی المزاج اولدیغندن برمقدار تسهیده محتاجدر Il était naturellement pesant, mais l'ambition l'a éveillé بالطبع سنگین مزاج ایکن سودای نام وشان کندویی اویاندردی - کندویه موجب سهدت اولمشدر On dit aussi figur. Éveiller les talens, l'envie احیای معارف واحیای رغبت ایتمک

On dit proverb. Il ne faut pas éveiller le chat qui dort, pour dire, qu'il ne faut pas rappeler des souvenirs fâcheux افکار نائمه‌نک ایقاظی جائز دکلدر

S'ÉVEILLER. Cesser de dormir *A.* تنبّه - تیقّظ *P.* از خواب بیدار شدن *T.* اویانمق || Il s'éveille tous les jours à une certaine heure کلّ یوم وقت معیّنده اویانور On emporterait la maison, qu'il ne s'éveillerait pas خانه‌یی بستون قالدرسه‌لر خوابدن بیدار اولدیغی یوقدر

ÉVEILLÉ. *A.* یقظان *P.* از خواب بیدار شده - زنده‌دار *T.* اویانمش - Figur. Gai, vif *A.* جلجل - خفیف الروح *P.* سبکروح - شوخ وشنگ *T.* شطارتلو - شن - Et ardent, soigneux *A.* صاحب التیقّظ - صاحب الانتباه - نبیه - متبصّر - متیقّظ - اسهد الرأی || C'est un homme fort éveillé sur ses intérêts امور مخصوصه‌سنک اداره وتصرّفنده تیقّظ وبصیرتی درکار در - امور لازمه‌سنده اسهد الرأی وصاحب تیقّظ وانتباه بر ایشنی بیلور بر آدمدر - آدمدر

ÉVÉNEMENT. Le succès bon ou mauvais de quelque chose *A.* نتیجة الحال - عواقب الامور pl. نتایج pl. عاقبة الامر الاحوال *P.* انجام کار - عاقبت کار - آخر کار *T.* ایشک صوکی || L'événement n'en a pas été favorable عاقبت کار بر علی ما هو - بر طبق مرام اولمدی - وفق مراد دکل ایدی المطلوب دکل ایدی L'événement de ce procès est douteux بو دعوانک انجام وعاقبتی ندیه منجرّ اولدیغی مشکوک ومشتبه در L'événement n'en a pas été si fâcheux qu'on l'appréhendait عاقبت امر ظنّ اولندیغی مرتبه موحش دکل ایمش مطالعه‌سنده L'événement fit bien voir qu'il ne s'était pas trompé مخطی اولمدیغی انجام کاردن معلوم اولدی Je ne réponds pas, je ne suis pas garant de l'événement نتیجهٔ کار نه کونه ظهور ایده‌جکنه کفیل اولدیم J'en prends l'événement sur moi آخر کار هر - انجام کار هر نه کونه ظهور ایتسه بن متکفلم نه کونه اولور ایسه بن جواب ویررم Se charger de l'événement مصلحتک صورت نتیجه‌سی بو وجهله اولدیغنی نتیجه‌سی بو وجهله ظهور ایده‌جکنی - تعهّد ایتمک Il ne faut pas juger des choses, des conseils par l'événement امورک وتدابیر وآرانک حسن وقبحنی نتیجهٔ حاله کوره نتیجه حالدنصکره - حکم ایتمک جائز دکلدر Se préparer à tout événement نتیجهٔ کارک هر درلو احتماله حاضر وآماده بولنمق Sage après l'événement ایش ایشدن کچکدنصکره پس از وقوع مصلحت عاقل وآگاه - عقلی باشنه کلمش اولمش

Il signifie aussi, fait, incident remaquable *A.* حادثة pl. وقایع pl. واقعة - احوال pl. حال - شؤن pl. شأن - حادثات pl. ظهورات *T.* سرگذشت *P.* ما جرا - وقوعات || Cette histoire est pleine d'événemens grands et extraordinaires بو حکایه وقایع عظیمه وحادثات غیر معتاده‌یی مشتملدر

À TOUT ÉVÉNEMENT. À tout hasard, quoi qu'il arrive *A.* علی کلّ حال - فی جمیع المحتملات *P.* هر چه بادا باد - هرچه تواند - حال نه کونه اولور ایسه اولسون *T.* بود

ÉVENT. Altération dans les alimens et dans les liqueurs *A.* تهمّة *P.* بوی پوسیدگی *T.* بوزوقلق قوقوسی - نسم - سناخت || Du vin qui sent l'évent, qui a de l'évent بو باده‌نک طعمنده نسم وار در

Il signifie aussi, air agité. *A.* ریح *P.* باد *T.* روزکار En ce sens, on dit des hardes et des marchandises qui viennent d'un lieu suspect de contagion, Mettre à l'évent *A.* عرض الی الریح *P.* بباد گسترانیدن *T.* روزکاره چیقارمق

Donner de l'évent à un muid de vin, c'est y donner de l'air, en faisant une petite ouverture *A.* انفاذ الهوا *P.* هوا دادن *T.* نفسلندرمک - هوالندرمک || Il donna de l'évent à ce muid de vin بو شراب فوچیسنی نفسلندردی - هوالندردی - On dit figur. Avoir la tête à l'évent, pour dire, avoir l'esprit évaporé *T.* بر کمسنه‌نک عقلی یللنمش اولمق - سر بر هوا اولمق

En termes d'Artillerie, c'est la différence du diamètre d'un boulet à celui du calibre de la pièce *T.* کلّه ایله طوب چاپی فرقی || Ce boulet a trop d'évent شو کلّه‌نک بیننده اولان فرق چاپی طوب چاپندن فرقلو در

ÉVENTS. Conduits que l'on forme dans la fondation des fourneaux des fonderies, pour que l'air y circule *A.* مجرا الریح *P.* بادخن - رهگذر باد *T.* هوا آلدجق یوری

ÉVENTAIL. Instrument dont on se sert pour s'éventer *A.* مروحة *P.* بادزن ـ باد بيزن ـ بادبار *T.* يلپزه ـ Tailler un arbre en éventail, c'est lui donner la forme d'un éventail ouvert *T.* آغاجی شکل مروحه اوزره قيرقمق

ÉVENTAILLISTE. Ouvrier qui fait les éventails *A.* صانع المروحة *P.* بادزنگر *T.* يلپزه‌جی

ÉVENTAIRE. Plateau que portent devant elles les marchandes de fruits, de poisson, etc. *A.* جونة *P.* طبله *T.* طبله

ÉVENTER. Faire du vent en agitant l'air avec un éventail *A.* تحريك بالمروحة *P.* بادزنی کردن *T.* يلپزه‌لمک || Les princes d'Asie ont toujours des gens qui les éventent quand ils dinent آسيا اقليمی پادشاهلرينک وقت طعامده مروحه ايله تحريک ريح ايدر مخصوص آدملری وار در Et exposer au vent *A.* عرض الی الريح *P.* بباد گسترانيدن *T.* روزکاره چيقارمق

ÉVENTER le grain. C'est le remuer avec la pelle, pour lui donner de l'air *A.* تذرية ـ فقل *P.* بر هوا زدن *T.* صاورمق

ÉVENTER une mine. C'est l'ouvrir, la déboucher, et la rendre inutile *T.* لغمی ثقب ـ لغمی هوالندروب عملمانده ايتمک ايله عملدن معطل قلمق

Figur. Éventer un secret. C'est le découvrir *A.* کشف ـ افشاء السرّ *P.* کشف راز کردن ـ راز فاش کردن ـ سرّ گشادن *T.* سرّ آچمق ـ On dit aussi, Éventer la mine, éventer la mèche, pour dire, découvrir une affaire secrète *T.* خارجه اخراج ايتمک ـ خارجه چيقارمق ـ

ÉVENTER les voiles. C'est mettre le vent dans les voiles pour faire route *T.* يلکنی طولدرمق

S'ÉVENTER. Se gâter, se corrompre par le moyen de l'air *A.* تغيّر ـ فنا ـ فساد پذيرفتن *P.* کسب النسم ـ کسب السناخة ـ پذيرفتن ـ تباه شدن *T.* بوزلمق ـ فنا بولمق || Ce vin s'éventera si on ne bouche la bouteille بو خمر شيشه‌دنک آغزی محکم سدّ اولنمز ايسه فنا پذير اولور Les liqueurs, les parfums s'éventent aisément کافۀ مايعات وعطريات جزئی سببدن کسب نسم ايدر Les racines sont sujettes à s'éventer, quand elles ne sont pas couvertes de terre عروق اشجار تراب ايله مستور اولمديغی حالده فنا پذير اولور

ÉVENTÉ || Vin éventé, laine éventée فنا پذير اولمش خمر ـ کسب نسم ايتمش ـ ويپاپی ـ Il se dit aussi d'un homme qui a l'esprit évaporé. V. Évaporé.

ÉVENTOIR. V. Éventail.

ÉVENTRER. Fendre le ventre d'un animal, et en tirer les intestins *A.* ثدق *P.* شکم جانور کشته شکافتن *T.* بوغازلنمش حيوانک قارننی يارمق || Éventrer un boeuf ثدق بقر بوغازلنمش صغرک قارننی يارمق ـ ايتمک

ÉVENTRÉ. *A.* مثدوق *P.* جانور شکافته شکم *T.* قارنی يارلمش حيوان

ÉVENTUEL. Il se dit des traités faits entre souverains, et fondés sur quelque événement incertain *A.* موجّل الحکم ـ ممهّل العمل ـ منوط بوقت المرهون *P.* وابستۀ فلان حال *T.* وقتنده ايشلنه‌جک ـ حکمی وقتنده جاری اوله‌جق || Il a été fait un traité éventuel entre ces Couronnes, pour régler la succession, en cas qu'un tel événement arrive فلان حادثه‌نک ظهوری تقديرنده امر وراثت ملک نوجهله تنظيم اولنمق اقتضا ايده‌جکنی شامل بين الدول حکمی موجّل وممهّل حکمی وقت مرهونده ـ اولدرق برقطعه عهدنامه عقد اولندی Investiture éventuelle موجّلا دستور العمل منوط اولمق اوزره وقت مرهونده ـ اولمق اوزره اعطا اولنان توجيه تشريفاتی منوط اولمق شرطيله ويريلان توجيه تشريفاتی

ÉVENTUELLEMENT. Par événement *A.* من جهة الظهور *P.* از وابستگیٔ حال الحادثة *T.* ظهورات قبيلندن اولدرق || Il a eu cette succession éventuellement بو ترکه من جهة الظهور الحادثه کندويه اصابت ايتمشدر

ÉVÊQUE. Prélat du premier ordre de l'Église *A.* اسقف pl. اساقفة *T.* پسقپوس

ÉVERSION. Ruine, renversement d'une ville, d'un État *A.* خرابيّت ـ اندراس *P.* خرابی ـ ويرانگی *T.* ييقلق

S'ÉVERTUER. Faire effort pour se porter à quelque chose de bon *A.* التزام الهمّة *P.* دامن در ميان غيرت شدن *T.* غيرت ايتمک || Il s'est évertué pour se tirer de la misère où il était بولنديغی حال فقر واحتياجدن رهاياب اولمق ايچون التزام همّت ايلدی ـ غيرت ايلدی

ÉVICTION. Action d'évincer. V. Évincer || Le vendeur est garant de l'éviction que l'acquéreur peut souffrir فروخت اولنان مالک ابطال حق ملکيتی احتمالندن بری اولديغنده بايعی متکفلدر

ÉVIDEMMENT. D'une manière évidente *A.* صراحةً ـ واضحاً ـ

– آشكاره *T.* آشكارا *P.* بالصراحة – بيّناً – على وجه الايضاح بالصراحه اظهار Faire voir évidemment || كوز كوره – آچقدن على وجه الايضاح اثبات ايتمك Prouver évidemment ايتمك

ÉVIDENCE. Caractère des propositions dont la vérité se présente d'abord à l'esprit *A.* وضوح – صراحت *P.* آشكارايى *T.* بو كيفيت آچقلق – آشكاره‌لك || Cela paraît avec évidence وضوح وصراحت ايله مشهود در L'évidence d'une proposition حقيقت d'une vérité, d'une fausseté قضيه‌نك وضوح وصراحتى حالك ويا خود كذب وبطلانك صراحتى – Mettre en évidence *A.* ايضاح – تصريح *P.* آشكار كردن *T.* آشكاره‌يه چيقارمق

ÉVIDENT. Clair, manifeste *A.* بيّن – ظاهر – صريح – واضح آشكاره *T.* نمايان – نمودار – بديدار – آشكار *P.* عيان – متبيّن – بللو – اچق || Vérité évidente حقيقت واضحه Preuve évidente دليل واضح Proposition évidente قضيهٔ واضحه Fausseté évidente دروغ بيّن وآشكار – كذب صريح

ÉVIDER. Faire sortir l'empois qu'on a mis dans le linge *A.* ازالة النشا – اذهاب النشا *P.* آهار بر گرفتن *T.* آهارى كيدرمك

En termes de tailleur, il signifie Échancrer *A.* تقوير *P.* بركاريدن *T.* اويمق || Le collet de cette robe n'est pas assez évidé ثوبك يقدسى بوندن زياده‌جه اويولمغه محتاجدر

En termes de serrurier, de tourneur, etc. c'est faire une espèce de cannelure à un ouvrage, pour le rendre plus léger *A.* تجويف *P.* سندين كردن *T.* قووقلتمق – قووق ياپمق || Évider un canon de pistolet پشتوكك قونداغنى قووقلتمق

Évidé. *A.* مقوّر *P.* بركاريده *T.* اويولمش *A.* مجوّف *P.* سنديين *T.* قووقلنمش

ÉVIER. Conduit par où s'écoulent les lavures d'une cuisine *A.* منهر *P.* ناودان جركاب *T.* بيلاشيق صولر اولوغى

ÉVINCER. Déposséder juridiquement quelqu'un d'une chose dont il est en possession *A.* اسقاط من – ابطال الحق الملكيّة حقّ التصرّف

Évincé. *A.* ساقط من حقّ التصرّف

ÉVITABLE. Qui peut être évité *A.* ممكن – ممكن الفرار الاجتناب *P.* گريز پذير *T.* قاچينيله بيلنور

ÉVITER. Fuir quelque chose de désagréable *A.* اجتناب – گريختن *P.* فرار – حذر – تحرّز – احتراز – مجانبت – تجنّب صاوشدرمق – قاچنمق – دفع ايتمك – شيو بشمك – قاچمق *T.* || Éviter les perils مخاوف ومخاطراتدن فرار ومجانبت ايتمك Le pilote a heureusement évité les écueils كمى قولاغوزى قيالردن فرار – اثناى طريقده اولان قيالرى صاوشدردى Éviter le combat جنكدن مجانبت واجتنابه موفق اولدى Eviter les occasions ممكن الظهور اولان حالاتدن ايتمك ظهوره كلان حالاتدن اجتناب ايتمك – مجانبت ايتمك Éviter les mauvaises compagnies احتراز مصاحبت اشراردن مجاورت اشراردن – ومجانبت ايتمك Éviter la rencontre de quelqu'un – بركمسنه‌نك ملاقاتندن تحرّز واجتناب ايتمك بركمسنه ايله ملاقات ايتمكدن مجتنب وگريزان اولمق Éviter un malheur بلا – دفع بلا ايتمك بليه‌يى صاوشدرمق Éviter une querelle منازعه‌دن احتراز ومجانبت ايتمك On ne peut éviter son malheur, sa destinée اذا نزل القدر بطل الحذر مصداقنجه آفت نازلدن فرار محال اذر محالدر – هر كس كندو قسمتى نه ايسه آندن اجتناب ايده‌مز Ce n'est pas résoudre la difficulté, ce n'est que l'éviter بو صورت مشكلى – حل مشكلى موجب اولميوب صاوشدرمسنه وسيله در حل ايتمك دكل بر تقريب صاوشدرمقدر En écrivant il faut éviter les mauvaises constructions, les équivoques فن كتابتده تعبيرات قبيحة التركيب وكلمات مشكوك المعنادن احتراز ومجانبت شروطدندر Éviter les yeux, les regards de quelqu'un احتراز ايتمك – فلانك كوزندن حذر ايتمك

ÉVOCABLE. Qui se peut évoquer. C'est un terme de Droit *A.* ممكن النقل الى محكمة الآخر *T.* بشقه محكمه‌يه قالدريله آخر محكمه‌يه نقلى || C'est une affaire très-évocable بيلور آخر محكمه‌يه قالدريلور دعوالردندر – ممكن اولان دعوالردندر

ÉVOCATION. Action de faire venir, de faire reparaître. Il ne se dit que des âmes et des esprits *A.* دعوت *P.* خواندن چاغرمه *T.* || L'évocation des âmes, des démons ارواح امواتى واجنى‌يى دعوت ايتمك

Et l'action de tirer une cause d'un tribunal pour la porter à un autre *A.* نقل الدعوى – رفع الدعوى *T.* دعوانك قالدرلمسى – دعوايى قالدرمه

ÉVOCATOIRE. Qui a la vertu d'évoquer. Il ne se dit que dans cette phrase, Cédule évocatoire *T.* نقل دعوايى ناطق رفع دعوايى متضمن – ورقه

ÉVOLUTION. Mouvement que font les troupes, pour prendre

une nouvelle disposition *A.* مجاولة pl. مجاولات *P.* خرام مجاولات *T.* عسكری طولاشدرمه || Évolutions militaires لشكر عسكريه

ÉVOQUER. Faire apparaître. Il ne se dit que des âmes et des esprits *A.* دعوت *P.* خواندن *T.* چاغرمق

En termes de Droit. Tirer une cause d'un tribunal pour la porter à un autre *A.* نقل الدعوی *P.* دعوارا بمحكمهٔ دیگر بردن *T.* دعوایی قالدرمق

EXACT. Régulier, ponctuel *A.* مدقق - اهل الدقة pl. ارباب دقتكار - بی تخلف *P.* عديم التخلف - تام الدقة - الدقة بغایت اهل دقت *T.* دقت صاحبی || Il est fort exact قواعد دقته كما هی - مدقق بر مؤلف Auteur exact آدمدر حقیا رعایت ایتمش بر مؤلف صحیح الكلام Vous n'êtes pas assez exact اولقدر ارباب دقتدن دكلسك Il faut être exact à tenir sa parole انجاز وعد خصوصنده تام الدقت ارتكاب تخلف ایتمامك لازمددر - اولمق لازمدر Être exact à payer au terme préfix وقت موعودده اقچه نك اداسنده ارتكاب تخلف ایتمامك

Il se dit aussi des choses qui se font avec ponctualité *A.* صحیح *P.* درست *T.* طوغری || Exacte recherche استقصای روایت صحیحه استقصای دقیق - صحیح Relation exacte حساب صحیح تقریر صحیح Compte exact Récit fort exact Style exact انشای صحیح

EXACTEMENT. D'une manière exacte *A.* علی وجه - بالدقة *P.* بلا تخلف - الدقة *T.* موبمو - مدققانه دقتلوجه || Il a suivi exactement les ordres qu'on lui avait donnés ویریلان اوامره بلا تخلف رعایت ایلدی Il a observé exactement la règle, le régime qu'on lui a prescrit قاعدهیه وسپارش اولنان اصول حمیدیه بلا تخلف مراعات ایلدی Cet auteur travaille fort exactement فلان مؤلف علی وجه الدقه سعی واهتمام ایدر

EXACTEUR. Celui qui, étant commis pour exiger des droits, les exige durement et au-delà de qui est dû *A.* ظالم - جایر pl. ظلمة *P.* بیدادكار - ستمگر - ستمكار *T.* غدار

EXACTION. Action par laquelle on exige plus qu'il n'est dû *A.* ظلم pl. مظالم - تعدی pl. تعدیات - تعسف pl. تعسفات *P.* جور - ستم - بیدادی - دستدرازی *T.* غدارلق || Ce fermier a fait de grandes, d'horribles exactions بو ملتزم دهشتفرمای عقول اولهجق قتی جوق مظالم وتعدیات ایلدی Il y a des plaintes de ses exactions au Conseil ارتكاب ایلدیكی مظالم وتعدیاتنه مبنی دیوان عالیده حقنه بث شكوا اولندی Il ne faut appeler cela un droit, c'est une pure exaction بو حق دكل ظلم محضدر

EXACTITUDE. Attention ponctuelle à faire ce qu'on doit *A.* دقت *P.* دقتكاری *T.* دقت || Il faut avoir de l'exactitude dans les affaires رؤیت اموره صرف انظار دقت اولنمق لازمددر Je loue votre exactitude دقت نظركی تحسین دقتكی پسند ایدهرم - وپسند ایدهرم Il y apporte toute l'exactitude possible بو بابده امكانی مرتبه صرف دقت ایدر - Et précision, justesse *A.* صحت *P.* درستی *T.* طوغریلق || L'exactitude d'une mesure, d'un calcul اولچینك وحسابك صحتی

EXAÈDRE. V. Hexaèdre.

EXAGÉRATEUR. Celui qui exagère *A.* قایل المبالغات - مفرط *P.* مبالغه گوی *T.* مبالغهجی - باللاندریجی

EXAGÉRATIF. Qui exagère *A.* متضمن - متضمن المبالغة *P.* مبالغه آمیز الافراط *T.* مبالغهلو || Ordinairement les rapports des nouvellistes sont exagératifs حوادثگویلرك تقریر وافادهلری عادتا متضمن مبالغه وافراطدر

EXAGÉRATION. Discours qui exagère *A.* مبالغة - افراط || Cela est comme je vous le dis, il n'y a point d'exagération بو حال دیدیكم كبیدر افراط ومبالغه هیچ یوقدر C'est sans exagération مبالغهدن عاریدر - بلا مبالغه در

EXAGÉRER. Agrandir, louer à l'excès les choses *A.* اعظام *P.* بزرگ نمودن *T.* بیوتمك || Exagérer une victoire, l'importance d'une action, l'énormité d'un crime فتح وغالبیتی وبر فعلك اعتداده صلاحیتی درجهسنی وبر جرمك مرتبهٔ ضخامتنی اعظام ایتمك C'est un homme qui exagère toutes les choses, soit en bien, soit en mal هر شیئی خیراً وشراً اعظامه مألوف بر آدمدر Vous exagérez trop les défauts de cet homme بو آدمك مساوی وقبایحنی زیاده اعظام ایدرسك Il exagère extrêmement les vertus de son ami دوستنك فضایل مناقب جمیلهسنی - ومحاسننی مبالغه اوزره اعظام ایدر - Il est aussi neutre || C'est exagérer que de dire de ce jardin, qu'il a une demi-lieue de tour بو باغچهنك شو قدر دوری اولدیغنی دیمك مبالغه در

EXAGONE. V. Hexagone.

EXALTATION. Élévation *A.* ارتفاع ـ صعود *P.* برآمدی *T.* چیقمه || Il ne se dit que dans ces phrases: Le jour de l'exaltation du Pape au pontificat پاپانک مسند جاثلیقی‌یه صعود L'exaltation de la Sainte-Croix عید ارتفاع صلیب وارتفاعی مبارک ـ On dit, qu'une planète est dans son exaltation, quand elle est dans le signe où les astrologues prétendent, qu'elle a le plus d'influence رفعتده در ـ فلان کوکب ارتفاعده در

En Chimie, L'exaltation des sels, des soufres, des métaux, c'est l'opération par laquelle on les purifie au plus haut degré *A.* استصفا *P.* پاکسازی *T.* قال

EXALTER. Louer, élever par le discours *A.* اطراء فی المدح *T.* سپاسیدن ـ ستایش کردن *P.* تحمید ـ حمد ـ ثنا ـ اوکمک || On ne peut trop exalter son mérite اهلیت واستحقاقنک ثناسنی ـ مدحنده کما هو الواجب اطرا اولنمق محالدر Exalter quelqu'un فلانک کما هو اللایق ادا ایتمک محالدر Exalter les bienfaits reçus مناقب جمیله‌سنی توصیفده اطرا ایلمک تحمید ـ نعمت مقابلنده شکر وحمد ایتمک Exalter le saint nom de Dieu اسم مبارکی نعم ومکارم ایتمک ـ حضرت ذو الجلالی تحمید ایتمک ـ Figur. Échauffer jusqu'à l'enthousiasme *A.* ایقاد الذهن ـ احماء الذهن *P.* گرم سری *T.* باشی قیزدرمق || La lecture des grands poètes exalte l'imagination شعرای نامدارک مطالعه‌سی احمای ذهنی بادی حمو ذهن اولور ـ مستلزمدر C'est une tête fort sujette à s'exalter باشی چابک قزار بر آدمدر

En termes de Chimie. Redoubler la vertu d'un minéral par la purification *A.* تصفیه *P.* صاف کردن ـ پاک کردن *T.* خالص قلمق ـ قال ایتمک ـ En Alchimie. Rendre un métal plus parfait qu'il n'était *T.* معدنی نصاب کماله ابلاغ ایتمک

EXAMEN. Recherche, discussion soigneuse *A.* تقصّی ـ تتبع ـ تفحص ـ تفتیش ـ استقصا ـ *P.* پژوهش *T.* اراشدرمه || Faire l'examen d'un livre برکتابک کیفیتنی تتبع واستقصا ایتمک Embrasser une opinion sans examen بلا تفحص بر مذهبی اتخاذ ایتمک Soumettre un préjugé à l'examen de la raison بر اعتقاد باطلی محکمهٔ عقله عرض ایله تفحص وتدقیقنه ابتدار ایتمک ـ On dit aussi, Examen de conscience قلبک یوقلنمه‌سی ـ نفس مخطره‌نک یوقلنمه‌سی

Il se dit aussi, des questions qu'on fait à quelqu'un, pour savoir s'il est capable du grade où il veut être admis *A.* امتحان *P.* آزمایش *T.* امتحان || Rigoureux examen بر اکید وشدید امتحان Subir l'examen امتحان اولنمق درلو امتحان Mettre à l'examen امتحانه عرض ایتمک

EXAMINER. Faire l'examen de quelque chose *A.* استقصا ـ تفتیش ـ استخاص ـ تفحص ـ تتبع ـ استکناه ـ استفحاص *P.* پژوهیدن *T.* اراشدرمق || Examiner à fond un compte, une affaire حسابی ومصلحتی کنهیله تتبع واستقصا ایتمک Examiner un livre, un écrit برکتابک وبرتالیفک کیفیتنی تفحص واستقصا ایتمک Après avoir mûrement et soigneusement examiné cette affaire بو مصلحتی فکر ناضج واهتمام تام ایله لدی الاستقصا ـ Examiner sa conscience نفس مخطره‌سنی یوقلمق ـ نفس مخطره‌سند دانشمق ـ Il signifie aussi, faire l'examen d'une personne *A.* امتحان *P.* آزمودن *T.* امتحان ایتمک || Examiner un écolier شاکردی امتحان ایتمک S'examiner soi-même امتحان نفس ایتمک

Et regarder attentivement *A.* معاینة ـ امعان النظر ـ تنظر *P.* چشم دوختن ـ دقتلوجه باقمق || Plus j'examine cette personne, plus je crois l'avoir vue quelque part شو آدمه امعان نظر ایتدکجه مقدما بر محلده کوردیکم برآدم اولدیغی خاطرمه کلور

EXANTHÈME. Toute sorte d'éruption à la peau *A.* نفطة V. Ébullition.

EXASPÉRATION. Action d'exaspérer *A.* نفاطة ـ فوران الغیظ *P.* خشم انگیزی ـ غرش انگیزی *T.* اویکدلنمه الطبع

EXASPÉRER. Aigrir, irriter à l'excès *A.* تنغیظ ـ افارة الغیظ *P.* غرش انگیختن الطبع *T.* اویکدلندرمک || Ce nouvel outrage l'a fort exaspéré بو تحقیر جدید بغایت افارهٔ ـ تنغیظ طبعنی موجب اولمشدر ـ غیظنی مستلزم اولمشدر فلانی اویکدلندرمشدر Ses ennemis ont exaspéré son humeur اعدا وخصماسی تنغیظ طبعنه بادی اولمشلر در

Exaspéré *A.* متنغظ *P.* غرشپذیر *T.* اویکدلنمش

EXAUCER. Écouter favorablement une prière *A.* اجابت ـ استماع بالقبول *P.* بیوازیدن ـ بیواز کردن *T.* قبول ایتمک || Dieu exauce les prières des humbles مساکین وعجزه دعاسی عند الله المتعال مقبول ومستجابدر Le Ciel a exaucé nos voeux باری تعالی حضرتلری دعامزی قرین حسن اجابت ایلدی ـ Il se dit aussi des personnes || Priez avec

ferveur et persévérance, vous serez exaucé حرارت بال ومداومت دائمئ الاتصال ايله تضرّع وابتهالدن خالى اولمه بهر حال مسموع اولهجغك دركار در Enfin Dieu nous a exaucés عاقبت الامر دعامز عند الله مسموع ومستجاب اولمشدر

Exaucé. *A.* مستجاب ـ رهين بالقبول والاجابة *P.* بيوازشده *T.* قبول اولنمش ـ قبوللنمش

EXCAVATION. L'action de creuser *A.* حفر ـ تقويب *P.* زمينكاوى *T.* قازمه ‖ L'excavation des fondemens de ce bâtiment a coûté tant بو بنا تمللرينك حفروتقويبى شو قدره اولدى — Il se dit aussi du creux qui résulte de l'excavation *A.* حفرة ـ جرفة pl. جروف ـ خرق pl. خروق *P.* مغاك ـ خندك *T.* چقور ـ يار ـ خندق ‖ On a fait de profondes excavations dans les mines de Hongrie pour en tirer le métal مجارستان معدنلرنده استخراج معدن ايچون عميق الغور حفره‌لر گشاد اولندى Le débordement de la rivière a fait là une excavation نهرك طمو وطغيانى تقريبيله فلان محلده بر بر خندق ـ بر جرفه ـ خرق پيدا اولدى

EXCÉDANT. Qui excède *A.* زايد ـ فضلة *P.* زياده مانده ـ *T.* آرتق ـ افزون ‖ Les sommes excédantes مبالغ فضله قالان زياده قالان مبلغ

EXCÉDER. Outre-passer, aller au-delà de certaines bornes *A.* تجاوز ـ خروج عن الحد *P.* بيرون از حد گذشتن *T.* آشورمق ـ اوته كچمك ‖ Il a excédé son pouvoir حاصل اولديغى رخصتى تجاوز ايلدى Il a excédé les ordres qu'il avait حاصل اولديغى اوامر وتنبيهاتك حدودينى تجاوز حدود وصايا واوامردن خروج ايلدى ـ ايلدى Vous pouvez employer jusqu'à mille francs, mais n'excédez pas cette somme بيك غروشه قدر اعماله رخصتك وار در بو مقداردن زياده‌يه تجاوز ايلمه Une dette qui excède cent francs يوز غروشدن متجاوز اولان دين Cela excède le nombre de... شو قدردن متجاوز در

Il se dit aussi en parlant de certaines choses qu'on porte jusqu'à l'excès, et au-delà des bornes ordinaires *A.* خروج عن حد الاعتدال ـ تجاوز الحد الاعتدال ـ ابتدار الى الافراط *P.* بيرون از اندازه رفتن *T.* اندازه‌دن چيقمق ـ افراطه وارمق ‖ On nous a excédés de bonne chère طعام نفيس حد اعتدالى ـ اطعامى خصوصنده اندازه‌دن چيقمشلر در Vous m'excédez بنى اندازه‌دن چيقارسك تجاوز ايتمشلر در

En termes de Pratique. Battre outrageusement *A.* وقذ *P.* در ماندهٔ لت وكوب كردن *T.* دپلمك ‖ Il a battu et excédé ce pauvre homme بو بيچاره‌يى طياق اوروق دپلدى

S'excéder. ‖ Cet homme s'est excédé de débauches عيش وعشرت خصوصنده افراطه وارمشدر Il s'est excédé de travail سعى وعملده تجاوز حد اعتدال ايلدى Il s'est excédé à la chasse ـ صيد وشكاره اندازه‌دن زياده مبتلا اولمشدر افراطه وارمشدر

Excédé. Battu outrageusement *A.* موقوذ *P.* در ماندهٔ لت وكوب *T.* دپلنمش

EXCELLEMMENT. D'une manière excellente *A.* بالتفوق ـ بالامتياز ـ فايقا ـ على وجه الاعلا ـ فى درجة الاعلا *P.* بر بالاترين وجوه ـ با خوبترين وجه ـ وجه برترى *T.* بو درجهٔ اعلاده ـ اوست كرتده ‖ Cela est excellement bien شئ فى درجة الاعلا مطبوعدر Cet auteur a écrit excellemment sur cette matière بومؤلف فلان ماده‌يى اعلا الاعلا صورت صنعت رسم Il peint, il écrit excellemment ايله قلمه آلمشدر وتصوير وفن كتابت وتحريرده على درجة الاعلا صاحب صاحب امتياز ولا نظير وبى انباز در ـ يد طولا در

EXCELLENCE. Degré éminent de perfection *A.* براعت ـ فضيلت ـ رجاحت ـ علو القدر ـ تميز ـ امتياز *P.* برترى ـ سر آمدى ـ سر افرازى ـ بهترى *T.* اوستونلك ‖ En quoi consiste l'excellence de cette musique, de ce livre? بو مقامك براعت وفضيلتى ـ وبو رسالدنك علو قدرى نه جهتندر جهت برترى وامتيازى C'est ce qui en fait l'excellence اشته بو در — On dit d'une personne toujours contente d'elle-même, qu'elle a une grande idée de sa propre excellence اعتناى نفسى وار در ـ فضيلت نفسيله مفتخر در de l'excellence de son esprit رجاحت عقليله افتخار ايدر

Par excellence. Excellement *A.* بالامتياز ـ فايقا على الامثال *P.* بر وجه سر آمدى وامتياز *T.* سائرلره اوست اولدرق ‖ Cela est beau par excellence فلان شئ فايقا على الامثال اولدرق احسن واعلا در

Il se dit aussi de ceux qui ont tellement excellé dans un certain genre, que le nom appellatif, qui est commun à toutes les personnes célèbres dans le même genre, est devenu pour eux comme une espèce de nom propre *A.* على وجه ـ تغليبا لفظ التغليب Ainsi en parlant de Salomon, on dit, Le sage

Et en parlant de St. Paul, on dit, L'apôtre حکیم حضرت سلیمانک تغلیباً اسمی اولدی حواریوندن حضرت پاولوس — On dit en parlant de Dieu, que c'est l'Être par excellence علی وجه التغلیب حواری اسمیله معروفدر باری تعالی حضرتلری علی الاعلا در

EXCELLENCE, est aussi un titre d'honneur qu'on donne à quelques personnes titrées A. رفیع الرتبة ـ علی القدر P. عالی T. اولو منزلتلو ـ رفعتلو بلند قدر ـ منزلت

EXCELLENT. Qui excelle A. افضل ـ باهر الامتیاز ـ اعلا P. برترین ـ بهترین ـ بر گزیده ـ سر افراز ـ سر آمد T. پک آشوری ایـو ـ ایـو || Excellent vin اعلا خمر Goût excellent اعلا وافضل بر دوا لذت باهر الامتیاز Remède excellent ذات برگزیده صفات Excellent homme

EXCELLENTISSIME. Très-excellent A. فوق الاعلا ـ اعلا الاعلا P. اعلاترین T. پک اعلا ـ ایوسی ـ ایولر

EXCELLER. Avoir un haut degré de perfection au-dessus des autres A. امتیاز ـ تمیز ـ تفضل ـ تفوق P. سر افراختن ـ برتر شدن ـ بالاتر شدن ـ سر آمد بودن T. اوست اولمق || Un ouvrier qui excelle en son métier صنعتنده کسب تفوق وامتیاز ایتمش بر نفر ایشجی Ceux qui excellent aujourd'hui dans les beaux-arts فی یومنا هذا صنایع شریفهده کسب سرمایهٔ تفوق وامتیاز ایتمش هنرمندان ومعرفتپردازان Exceller en Poésie, en Peinture, en Musique فن شعرده وصنعت رسم وتصویرده وعلم موسیقیده ممتاز الاقران اولمق Exceller par-dessus tous les autres سائرینه تفوق ومسابقت ایتمک Entre les vins, ceux qui excellent, sont... سائرلری کچمک ـ سائرلره اوست اولمق ـ اجناس خمر ایچنده جملهدن ممتاز افضل واعلا اولان ـ واعلا اولان فلان وفلان خمر در

EXCENTRICITÉ. La distance qu'il y a entre le centre et le foyer de l'ellipse que décrit une planète A. تباعد عن المرکز P. گریز از مرکز T. مرکزدن آیرلمه

EXCENTRIQUE. Il se dit de deux cercles qui ont des centres différents, et qui s'entre-coupent en s'engageant l'un dans l'autre A. متخالف المرکز ـ دائرتین متداخلتین || Ces deux cercles sont excentriques بو ایکی دائره متداخل ومتخالف المرکزدر

EXCEPTÉ. Hors, à la réserve de... A. غیر ـ ماعدا ـ سوا P. جز T. اوزکه || Excepté telle et telle personne فلان وفلان کیشیدن ماعدا Il travaille toute la semaine, excepté le dimanche یوم بازاردن ماعدا هفتهنک جمیع کونلرنده ایشلر Ils se ressemblent parfaitement, excepté que l'un est un peu plus grand que l'autre بری دیگرندن جزئیجه اکبر اولدیغندن ماعدا سائر جمیع احوالده یکدیگره مشابهت تامهلری واردر

EXCEPTER. Ne pas comprendre dans un nombre, dans une règle A. استثنا ـ تشذیذ ـ تحشی P. بیرون داشتن ـ T. ایری جیقارمق ـ آیری ایتمک استثنا کردن || On a mis un tel impôt, mais on en a excepté les nobles فلان تکلیف ـ طرح اولنوب اصحاب اصالت اولنلدر استثنا اولندی اصحاب اصالت معاف ومستثنا اولمق شرطیله فلان تکلیف طرح اولندی On accorda l'amnistie à cette ville, mais on en excepta tels et tels فلان بلدهنک اهالیسی جرایم گذشتهلری ایچون مظهر عفو اولنوب انجق ایچلرندن فلان وفلان کشی استثنا اولندی Quoique le réglement soit général, néanmoins il y a un article qui excepte telles personnes صادر اولان قانوننامه مطلق وعمومی ایسه ده مشتمل اولدیغی موادک بریسنده فلان کمسنهلر شاذ ومستثنا اولدقلری مسطور در

EXCEPTÉ. A. شاذ ـ مستثنا P. بیرون مانده T. آیری چیقارلمش || Ils ont tous péri, cinq ou six personnes exceptées استثنا اولنمش بش التی نفرک ماعداسی رهین تلف اولمشدر

EXCEPTION. Action par laquelle on excepte A. استثنا ـ شذوذ P. بیرون داشتن T. ایری جیقارمه ـ آیری ایتمه || Sans exception بلا استثناء Être dans l'exception de la loi مقتضای قانوندن معاف ومستثنا اولمق Il n'y a règle si générale qui n'ait son exception بر درلو قاعدهٔ مطلقه یوقدر که متضمن استثنا اولمیه Cela ne souffre point d'exception استثنا قبول ایدر حالاتدن دکلدر — À l'exception de... V. Excepté.

Il se dit, en termes de Palais, des moyens qu'on apporte pour se défendre d'une demande A. عذر pl. اعذار P. بهانه T. عذر || J'ai une exception toute prête contre cette demande بو مطلبه عذرینی مقابل حاضر عذرم وار در Il a fourni son exception تسویف ومماطلهیی حاوی درمیان ایلدی Exception dilatoire صرف وتحویل دعوایی عذر وبهانه Exception déclinatoire عذر قطعی المفاد موجب عذر وعلت Exception péremptoire

EXCÈS. Ce qui excède les bornes de la raison, de la bien-

séance *A.* فرط - افراط - مبالغة *P.* بی اندازگی *T.* آشوریلق || Louer avec excès افراط اوزره مدح وثنا ایتمك L'excès est blâmable en toutes choses افراط طرفی هر شیده مذمومدر Excès de bonne chère اکل وشرب مفرط Excès de folie جنون مفرط Excès d'austérité فرط تشدد نفس Excès d'amour عشق مفرط L'un pèche par défaut, l'autre par excès بریسی تفریط ودیگری افراط جهتیله مخطیدر

Il signifie aussi, débauche. V. ce mot — Et outrage, violence *A.* تعدی pl. تعدیات - معاملهٔ عنیفه *P.* ستمکاری تند وسخت *T.* خرپلمه || Les excès commis en sa personne نفسی حقنده اجرا اولنان تعدیات شدیده

À l'excès, Jusqu'à l'excès, signifient, outre mesure *A.* مفرطاً - علی وجه الافراط - بالمبالغة - *P.* بیحد - بیرون از اندازه *T.* آشوری || Être libéral jusqu'à l'excès برکمسنده‌نك سخاوتی درجهٔ افراطده Avare jusqu'à l'excès درجهٔ افراطه واصل اولمق ممسك

EXCESSIF. Qui excède la mesure, qui sort des bornes *A.* مفرط - فوق الحد *P.* بی اندازه - بیرون از حد اعتدال *T.* آشوری || Un froid excessif برد مفرط - برودت مفرطه Une chaleur excessive حر مفرط - حرارت مفرطه Le prix excessif des denrées ذخایرك اسعار مفرطه‌سی Une austérité excessive تشدد نفس مفرط Une abstinence excessive امساك مفرط Dépense excessive مصرف مفرط Avarice excessive بخل مفرط Ambition excessive حرص شان مفرط Prodigalité excessive اسراف مفرط - اسراف بیحد واندازه Débauches excessives عیش وعشرت مفرطه Tout ce qui est excessif est vicieux افراط ومبالغه هر حالده خطادر — Il se dit aussi des personnes || Il est excessif en tout ce qu'il fait جمیع افعال واعمالنده افراطه مایلدر - افراط ومبالغه‌یه هوسکاردر - مفرطدر

EXCESSIVEMENT. V. À l'excès.

EXCIPER. Terme de Palais. Alléguer une exception en Justice *A.* بیان العذر - بسط العذر

EXCITATIF. Qui est propre à exciter *A.* محرك *P.* انگیزنده *T.* قشقردیجی || Remède excitatif دوای محرك Potion excitative مشروب محرك

EXCITATION. V. Exciter.

EXCITER. Provoquer, émouvoir *A.* تحریك - تهییج *P.* بر انگیختن *T.* قشقرمق - قندرمق || Cela excite la soif, l'appétit فلان شی محرك عطش واشتها در - داعی عطش واشتها در Exciter à pitié, à compassion تحریك مرحمت - تحریك عرق مرحمت ایتمك - وتهییج شفقت ایتمك

Et animer, encourager *A.* حث - احثاث - تشویق - ترغیب - اغرا - تحریص - ایلاع - ایزاع *P.* فزولیدن *T.* حرصاندرمق - استکك کتورمك || L'exemple de ses ancêtres l'excite à les suivre آبا واجدادینك نمونه‌سی آنلرك اثرینه اقتفا ایلمکه کندوینی تشویق وترغیب ایدر Ce capitaine excita ses soldats par sa harangue بو سرکرده نطق ایلدیکی موعظه ایله عسکری تشویق واغرا ایلدی Exciter les peuples à la révolte ناسی بغی وطغیانه حث واغرا ایلمك Exciter au travail خدمت وعمله تحریص وایزاع ایتمك à l'étude مطالعه‌یه ترغیب وایلاع ایتمك

Et causer, faire naître *A.* ایقاع - احداث *P.* پیدا کردن *T.* قوپارمق || Son discours excita un grand murmure dans l'assemblée بسط ایلدیکی مقاله ارباب مجلس ایچنده عظیم عظیم بر گفت وگو - قیل وقال حدوثنی مؤدی اولمشدر - قوپاردی — Il se dit aussi des choses morales *A.* تهییج *P.* بر انگیختن *T.* قشقرتمق || Exciter l'envie تهییج غبطه وحسد - رشك انگیز اولمق - ایتمك

EXCLAMATION. Le cri qu'on fait par admiration, par joie, par indignation *A.* واویلا *P.* هیاهوی *T.* باغرمه - جاغروب || Faire des exclamations بر واویلای عظیم قوپارمغله اظهار تعجب - واستغراب واعلان سرور وطرب ایتمك — Point d'exclamation. C'est un point figuré ainsi (!) qui se met après une exclamation *A.* اشارة التعجب

EXCLURE. Empêcher quelqu'un d'être admis dans une société *A.* اخراج - نفی *P.* بیرون کردن - بدر کردن *T.* چیقارمق - آیرمق || On voulait l'exclure de cette compagnie بو زمره‌دن اخراجی مراد اولندی La bigamie exclut du sacerdoce نکاح مکرر نافی رهبانیتدر - رهبانیتدن نفی واخراجی موجب حالاتدندر

Et priver, écarter *A.* دفع - رد || Il croyait être en degré pour succéder à son parent, mais la loi l'en exclut وراثته صلاحیت ادعاسنده ایکن شرع وقانون رد ودفعنی حکم ایدر

Exclu. *A.* خارج - مخرج *P.* بیرون کرده - بدر کرده *T.* چیقارلمش || Les femmes sont exclues de... طایفهٔ نسوان فلان استحقاقدن خارجدر

EXCLUSIF. Qui a force d'exclure *A.* موجب النفى ـ نافى *P.* بيرونساز *T.* جيقاريجى ‖ C'est une raison exclusive بو بر سائره علت موجب النفيدر Un droit exclusif de tout autre سرايتى نافى بر استحقاق مخصوص Il y a des Couronnes qui ont voix exclusive dans l'élection des Papes امر پاپانك انتخابنده بعض ملوكك رأى نفيه مختاردرلر ـ Goût exclusif. C'est le goût qu'on a pour une chose à l'exclusion d'une autre هوس مخصوص

EXCLUSION. Action d'exclure *A.* اخراج ـ ردّ *P.* بيرونسازى *T.* جيقارمق ‖ Il opina pour l'exclusion d'un tel فلانك ردّ واخراجى خصوصنده رأى ايلدى Quand on proposa un tel, toutes les voix allèrent à l'exclusion فلانك اسمى ايراد اولندقده اصحاب مجلسك جملهسى ردّ واخراجنى رأى ايلديلر

EXCLUSIVEMENT. En excluant *A.* خارجاً عن *T.* خارج مشتمل اولميدرق ـ خارج قالدرق ـ قالمق اوزره ‖ Depuis le mois de Mai jusqu'au mois d'Octobre exclusivement شهر مايسدن تشرين اوّله قدر شويله كه شهر تشرين اوّل خارج قاله Cette paroisse s'étend depuis un tel lieu jusqu'à un tel exclusivement محلّه ناحيهٔ مذكورهنك حدودى فلان محلّه قدر ممتدّ اولور شويله كه بو صكره‌كى محلّ خارج قاله مشتمل اوليه ـ

On dit aussi, Jusqu'à sentence définitive exclusivement, lorsqu'un juge renvoie un procès à un autre juge, pour l'instruire jusqu'à la sentence, sans la donner اعلام قطعى اعطا اولنمامق شرطيله آخر محكمهيه حواله اولنان دعوا

EXCOMMUNICATION. V. Excommunier et Anathème.

EXCOMMUNIER. Retrancher de la communion de l'Église *A.* اخراج عن بيضة الدين *P.* از دين بيرون راندن *T.* ديندن ايروب جيقارمق V. Anathématiser.

EXCORCATION. V. Écorchure.

EXCORIER. V. Écorcher, dans le sens d'emporter une partie de la peau.

EXCRÉMENT. Il se dit en général, de toute matière qui est évacuée du corps des animaux *A.* رجيع pl. فضلات pl. فضول *P.* جامين ـ جمين *T.* مردارلقلر

On appelle, Gros excrémens, les déjections du-bas ventre *A.* براز ـ غايط *P.* گوه *T.* نجاست ـ ترس ـ Il se dit aussi de l'urine, de la sueur, de la salive, et de ce qui sort du nez quand on se mouche *A.* فضلات سيّالة ـ فضول سيّالة

On dit figur. Excrément de la terre, de la nature, du genre humain, pour dire, une personne vile et méprisable *A.* انجس اللقيطات العالم *P.* چپلترين عالميان *T.* مردارلرك مردارى

EXCRÉMENTEUX ou EXCRÉMENTIEL. Qui tient de l'excrément *A.* فضولى ‖ Tous les élémens ont deux parties, l'une nutritive, et l'autre excrémenteuse كافهٔ مأكولاتده جزء غذائى وجزء فضولى موجود در

EXCRÉTION. Action par laquelle la nature pousse au dehors les humeurs nuisibles *A.* دفع *P.* راندن *T.* طشره سورمه ‖ La sueur, la transpiration, etc. se font par excrétion تعرّق وانفضاج وآنلر مثللو شيلر دفع طريقيله اولور

EXCRÉTOIRE. Il se dit des vaisseaux qui servent à filtrer et à pousser au dehors les sécrétions *A.* وعاء دافع pl. اوعية دافعة

EXCROISSANCE. Espèce de tumeur qui s'engendre en quelque partie du corps de l'animal ـ جدرة pl. اجدار ـ لحم زايد *P.* باغره *T.* اور ـ قبارق ‖ Il lui est venu à la gorge une excroissance, dont on a eu bien de la peine à le guérir بوغازنده خيلى زحمت ايله مندفع اوله بيلمش بر اور پيدا اولمشدر La loupe est une excroissance سلعد اجدار نوعندندر ـ On le dit aussi des arbres et des plantes *A.* عجرة *P.* اخكوژنهٔ درخت *T.* آغاج دوكمى

EXCURSION. Course, irruption sur le pays ennemi *A.* غارت *P.* تركت وتاز ـ تاراج ـ تاخت *T.* آقن ـ چاپول

EXCUSABLE. Qui peut être excusé *A.* معذور *P.* شايان عذر قبول ايدر *T.* شايستهٔ پوزش ـ معذرت ‖ Il est excusable d'avoir fait cela بويله حركت ايلديكنده معذور در Cette faute n'est pas excusable بو جنحه شايان معذرت دكلدر

EXCUSATION Terme de Jurisprudence. V. Excuse.

EXCUSE. Raison que l'on apporte pour se disculper *A.* عذر pl. اعذار ـ علّت pl. علل *P.* پوزش ـ بهانه *T.* عذر ‖ Excuse légitime عذر شرعى valable عذر معتبر impertinente عذر بى ادبانه ـ عذر گستاخانه recevable عذر مقبول légère عذر خفيف mauvaise عذر واهى Donner, alléguer une excuse ايراد عذر بسط عذر وعلّت ايتمك ـ ايتمك Chercher une excuse جويای عذر آرامق ـ عذر وعلّت اولمق Forger une excuse ايجاد علل واعذار ايتمك Il a bientôt trouvé une excuse در حال

تدارك عذر وبهانه ایلدی Il a pris pour excuse le mauvais temps نا خوش هوایی مدار عذر وعلّت اتّخاذ ایلدی Recevoir une excuse عذری حیّز قبوله ـ عذری قبول ایتمك ـ رسانیدهٔ موقع قبول ایتمك ـ موصول ایتمك

Il se dit aussi des termes de civilité, dont on se sert envers quelqu'un *A.* رجاء العفو ـ رجاء المعذرة *T.* عفو دیلمه || Je vous en fais mes excuses بو بابده عفوكزی رجا ایدرم

EXCUSER. Donner des raisons pour se disculper, ou pour disculper quelqu'un d'une faute *A.* اعتذار ـ اعذار ـ بسط العذر *P.* پوزش نمودن *T.* عذر بیان ایتمك || Il l'a excusé auprès du Roi نزد پادشاهیده فلانی اعذار ایلدی ـ فلان حقنه بسط عذر ایلدی Comment se pourrait-il excuser de cette faute? بو مقوله قباحتده نوجهله اعتذار ایده بیلور Il s'en excuse sur ce qu'il n'avait pas d'ordre مأمور دكل ایدی دیو اعتذار ایدر Il s'en excuse sur sa maladie انحراف مزاجنی بیان ایدر Il s'est excusé sur un tel سببی فلان اوزرینه ایله اعتذار ایدر ـ تحمیل ایله اعتذار ایلدی — Et recevoir, admettre les raisons qu'on allègue pour se disculper *A.* قبول العذر *P.* پوزش پذیرفتن *T.* عذری قبول ایتمك || Après l'avoir entendu, on ne peut s'empêcher de l'excuser عذری لدی الاستماع قبول اولنماق محالدر ـ عذرینه اعتبار اولنماق ممكن دكلدر

Excusez-moi. Terme de civilité dont on se sert quand on contredit quelqu'un || Vous dites que j'ai fait telle chose, excusez-moi, je ne l'ai pas faite معذور بیورك بو مثللو شیٔ ایتمدم

Il signifie aussi, pardonner *A.* عفو ـ مسامحة *P.* بخشیدن ـ شایان معذرت داشتن *T.* عفو ایتمك ـ معذور طوتمق || On doit excuser les fautes de la jeunesse عهد شبابده اولان خطایا وقبایح معذور طوتملو در ـ رهین عفو ومسامحه اولنمق ـ عفو اولنملو در ـ كركدر — Excuser de faire une chose, signifie, dispenser de la faire *T.* عفو ایتمك || Je l'ai prié de m'en excuser اولبابده بنی عفو ایلمسنی رجا ایلدم

S'Excuser de faire une chose. Donner des raisons pour s'en dispenser *A.* اعتذار ـ تمهید العذر *P.* پوزش خواستن ـ باز آوردی كردن *T.* عذر دیلمك || On m'a prié de solliciter contre lui, je m'en suis excusé علیهنه اولمامی رجا ایتمشلر در لكن بن اعتذار ایلدم

Excusé. *A.* معذور *P.* پوزشپذیر ـ معذرت یافته *T.* عذرلو

EXÉCRABLE. Détestable *A.* مستكره ـ واجب الاستكراه ـ واجب الاستنفار ـ واجب المردودیة *P.* غرش انگیز ـ مكروه *T.* كوكل ایركدیجی ـ شایان نفرت ـ مكروه ومردود || Crime exécrable جنحهٔ واجبة الاستكراه C'est un homme exécrable بر آدمدر Il a des moeurs et des opinions exécrables سیرواخلاقی ومذاهب واعتقاداتی شایستهٔ نفرت واستكراهدر Cela a un goût exécrable طعمی مستكرهدر

EXÉCRABLEMENT. D'une manière exécrable *A.* مكروهاً *P.* غرش انگیزانه *T.* كوكل ایركندجك وجهله || Il versifie exécrablement بادئ اكراه اولهجق وجهله انشاد شعر ایدر

EXÉCRATION. Sentiment d'horreur extrême *A.* نفرت ـ تنفّر *P.* استكراه ـ غرش *T.* كوكل ایركنمسی ـ كراهت || Avoir en exécration اكراه ایتمك Cet homme m'est en exécration بو آدمدن تنفّر واستكراه ایدەرم Digne de l'exécration de tous les gens de bien اهل خیرعندنده مستحق تنفّر واستكراهدر Il est en exécration à tout le monde منفور عالمدر ـ منفور خاصّ وعامّدر

Il signifie aussi, imprécation *A.* لعن *P.* نفرین ـ دشنام *T.* لعنتلمه || Il fit mille sermens, mille exécrations بیك قدر یمین ونیچه نیچه لعنتلمه‌لر ایتدی

EXÉCUTER. Effectuer *A.* انفاذ ـ اجرا *P.* بكار آوردن ـ بجا آوردن *T.* یرینه كتورمك ـ فعله كتورمك ـ حیّز فعله كتورمك || Exécuter un dessein منویّ ضمیری اجرا ایتمك — un projet, une entreprise لایحهٔ نیّتی حیّز فعله كتورمك ـ عزم وشروعی تصمیم ـ خاطر اولمش ترتیبك اجراسنی ایتمك ـ اولنان مادّه‌یی فعله كتورمك Cela est difficile à exécuter بر امر عسیر الاجرا در ـ اجراسی دشوار بر مادّه در Il imagine bien, mais il exécute mal رأینده مصیب لكن اجراده مخطیدر ـ تدبیرده موفّق لكن اجراده قاصر در Exécuter une sentence شروط اعلامی انفاذ واجرا ایتمك Exécuter un traité قضای عهد وپیمان ایتمك ـ عهدنامه‌یی اجرا ایتمك

On dit, que des musiciens ont bien exécuté une musique, pour dire, qu'ils ont bien joué سازنده‌لر مقامی كوزلجه اجرا ایتمشلر در ـ مقامی حسن ایله ادا ایتمشلر در

Il signifie aussi, saisir les meubles de quelqu'un par Justice, pour les faire vendre *A.* الضبط بواسطة الشرع *T.* معرفت شرع ایله ضبط ایتمك || Faire exécuter les meubles de son débiteur مدیون اولانك اثاث بیتینی معرفت شرع ایله ضبط ایتدرمك

Exécuter. Faire mourir par autorité de Justice *A.* ترتيب اولدرمك *T.* كشتن *P.* قتل ـ اعدام ـ الجزا

En termes de Guerre, on dit Exécuter militairement, soit en parlant des soldats qu'on punit de mort, pour avoir contrevenu à un ban publié حسب القواعد الحربية ترتيب جزا ايتمك soit en parlant des rigueurs que des troupes exercent contre de villages, qui ne se soumettent pas aux contributions exigées حسب القواعد الحربية ايقاع جبر وزور ايتمك

On dit, qu'un homme s'exécute lui-même, pour dire, qu'il se détermine volontairement à faire contre ses propres intérêts, ce que l'équité, l'honneur et la prudence demandent *T* اغراض مخصوصەسنى فدا ايدر

Exécuté. *A.* قرين الاجرا *P.* اجرا كرده ـ بجا آورده *T.* مقتول *A.* فعله كتورلمش ـ اجرا اولنمش ـ يرينه كتورلمش *P.* كشته *T.* جزاسى ترتيب اولنمش

EXÉCUTEUR. Qui exécute *A.* منفذ *P.* بجا ـ بكار آورنده *T.* آورنده فعله كتوريجى ـ ايشلنديريجى ـ يرينه كتوريجى || Je serai l'exécuteur de vos ordres اوامر اجرا ايديجى ـ وتنبيهاتكزى تنفيذه قيام ايدەجكم L'exécuteur de l'entreprise عزم اولنان مصلحتك اجراسنه قيام ايدن

On appelle Exécuteur testamentaire, celui qu'un testateur charge de l'exécution de son testament *A.* وكيل لتنفيذ الوصية ـ منفذ الوصية || Sa soeur l'a nommé son exécuteur testamentaire همشيرەسى وصيتنامەسنك تنفيذ واجراسنه وكيل نصب ايلدى Elle est son exécutrice testamentaire بو خاتون فلانك وصيتنى تنفيذ واجرا ايچون وكيله نصب اولنمشدر

On appelle le bourreau, L'exécuteur de la haute Justice *A.* جلاد *P.* سياستگر *T.* جلاد

EXÉCUTIF. Il se dit du pouvoir de faire exécuter les lois *A.* قوة الانفاذ القانون || Dans quelques États, la puissance exécutive est séparée de la puissance législative بعض دولتلرده قوت انفاذ قانون بشقه وقوت وضع قانون بشقه كسانك يد ادارەلرينه مفوض ومسلمدر

EXÉCUTION. Action d'exécuter *A.* اجرا *P.* بكار آورى *T.* فعله كتورمه ـ ايشلتمه || L'exécution d'une entreprise, d'un dessein مباشرت اولنان مادەنك وياخود ترتيبك فعله كتورلمسى ـ On dit, Mettre une chose, un projet en exécution يورتدرمك ـ ايشلتمك *T.* بكار آوردن *T.* تنفيذ ـ انفاذ *A.* اعلامى فعله كتورمك ـ || Mettre un arrêt en exécution تنفيذ واجرا ايتمك

Exécution militaire. V. Exécuter militairement.

On dit d'un peintre, d'un graveur, que son exécution est agréable, soignée, légère, lourde فلان رسامك عملى مطبوع ودلپسند فلان رسامك ايشى ـ واهتماملو وخفيف وياخود ثقيلدر

On dit d'un homme capable d'exécuter hardiment quelque chose, qu'il est homme d'exécution *A.* قوى العمل ـ ماضى *P.* كار گذار ـ كار پرداز *T.* بجركلو

EXÉCUTOIRE. Qui donne pouvoir de procéder à une exécution judiciaire *A.* ملزم الصلاحية الى النفاذ ـ موجب الانفاذ *P.* سزاوار ساز نفاذ *T.* يورتدرمكه كركلو ايدن || C'est le sceau qui rend un acte exécutoire بر سندك انفاذه صلاحيتى مهر بر سندك انفاذينى ـ ايله مختوم اولمسنه توقف ايدر ايجاب ايدن مهر در

Il signifie aussi, l'acte qui donne pouvoir de contraindre au paiement selon les formes judiciaires || Obtenir un exécutoire اجرا وانفاذى محتوى بر امر تحصيل ايتمك Délivrer un exécutoire اجرايى امر حكم اصدار ايتمك

EXEMPLAIRE. Qui peut servir d'exemple *A.* واجب العبرة *P.* عبرتفرما ـ عبرتنما ـ عبرت شايان *T.* عبرت اولەجق || Vertu, piété exemplaire شايان عبرت اولەجق صلاح حال شايان عبرت اولەجق مسلك تعبد وتنسك Vie exemplaire — Châtiment, punition exemplaire *A.* مثلة pl. مثلات *P.* پسنديده ـ سائرلره موجب عبرت *T.* تنكيل عبرةً للسائرين ـ اولەجق تأديب

Il se dit aussi de chaque livre imprimé en un ou plusieurs volumes *A.* نسخة pl. نسخ || Il n'y a que deux exemplaires de ce livre dans tout Paris پارسده بو كتابدن يالكز ايكى نسخه موجود قالمشدر Faire saisir les exemplaires d'un livre بولنان نسخەلرك مجموعنى ضبط ايتدرمك

EXEMPLAIREMENT. D'une manière exemplaire *A.* عبرةً للسائرين *P.* على وجه العبرة ـ عبرتسازانه *T.* عبرت اولەجق وجهله || Il a été puni exemplairement سائرلره موجب عبرت اولەجق وجهله تأديبى اجرا اولندى

EXEMPLE. Ce qui peut servir de modèle *A.* عبرت pl. عبر *P.* نمونه *T.* امثال ـ اورنك || امثال pl. مثال ـ Bon exemple

خیره عبرت اولەجق ـ وسیلهٔ خیر اولەجق امثال Mauvais exemple شرّ وکریهه امثال اولەجق وضع مذموم ـ سوء مثال Dangereux exemple مثال مورث الآفت ـ مثال منتج الخطر والملال Exemple de vertu صلاح حاله امثال Donner l'exemple نمونه اولمق ـ مثاله وسیله اولمق ـ عبرت اولمق Proposer un exemple مثال در میان ایتمک ـ مثال سرد ایتمک Montrer l'exemple مثالی عرض ایتمک Prêcher d'exemple موجب مثال اولەجق اعمال ایله خلقه نصیحت ایتمک ـ موجب عبرت اولەجق Les exemples conduisent plus efficacement à la vertu que les préceptes عبر وامثال قواعد موضوعه‌دن زیاده مرشد طریق صلاح اوله کلدیکی درکار در Ne vous réglez pas sur son exemple انک امثالنی کندویه اندن اخذ عبرت ایله سالک اولمه ـ بدرقهٔ طریق ایلمه افعال واعمالی آنک امثالنه تطبیق ایلمه ـ Vous en avez un bel exemple devant les yeux کوزک اوکنده بر مثال خیر طورر Il a laissé l'exemple de sa vie à ses enfans مدّت حیاتنده مألوف اولدیغی صورت تعیشک امثالنی اولادینه ترک ایتمشدر Prendre exemple sur quelqu'un فلانک طور ومسلکنی امثال اتخاذ ایتمک Profiter d'un bon exemple بر مثال خیر اشتمالدن منتفع ومتنعم اولمق Un écolier qui est l'exemple de toute sa classe درسداشلری ایچنده امثال اولەجق بر طالبدر C'est un homme d'exemple وسیلهٔ امثال اولەجق بر مرد کریم الخصالدر ـ On dit, Faire un exemple de quelqu'un, ou le faire servir d'exemple T. برکمسنه‌یی سائرلره عبرت ایتمک ـ Il se dit aussi d'une chose qui est pareille à celle dont il s'agit, et qui sert pour l'autoriser || Ce que vous dites est sans exemple دیدیککز شیئک امثالی هیچ امثالی یوقدر ـ نا مسبوقدر Cela est sans exemple بو کیفیّت بلا امثالدر Donnez-m'en un exemple بو بابده بر امثال عرض ایله Je vous en trouverai cent exemples dans l'histoire کتب تواریخده بوکا دائر یوز امثال وار در Alléguer un exemple, citer un exemple ـ اتیان مثال ایتمک ذکر امثال ایتمک Cela ne fait point exemple بو شیٔ امثال اولمز Cet exemple tire à conséquence بو امثال آخره ساری اوله بیلور

Par exemple. Expression dont on se sert pour expliquer ce qu'on a dit A. مثلاً P. بمثل T. فرضا

Exemple, au féminin, signifie, le modèle sur lequel l'écolier qui apprend à écrire, forme ses caractères A. ـ مثال المشق Il se dit aussi des caractères que l'écolier forme sur ce modèle d'écriture A. حروف المشق

EXEMPT. Qui n'est point sujet à... A. معاف P. مسلّم ـ آزاده T. سربست || Les gentilshommes sont exempts de taille زمرهٔ زمرهٔ ارباب حسب ـ کشیزادکان تکالیفدن معاف ومسلّمدر تکالیفدن معافدر Les ecclésiastiques sont exempts de logement de gens de guerre طایفهٔ رهبان عسکری قوناغی تکلیفندن معافدر Il est exempt de tutelle et de curatelle وصی وولیدن معافدر On oblige tout le monde à cela, exempts ou non exempts بو شیئه معاف وغیر معاف جملەسنی مجبور ایدرلر Il signifie aussi, garanti, préservé A. مأمون ـ بریٔ ـ سالم P. آزاده T. صیغنمش || Cette seule ville a été exempte de la maladie, de la contagion یالکز بو بلده خستەلکدن وسرایت مرضدن مأمون وسالم قالمشدر ـ On dit aussi, Exempt de douleur کدردن مأمون Nul n'est exempt de la mort دنیاده بریٔ من آزادهٔ مرک بر کمسنه یوقدر ـ الممات بر کمسنه یوقدر

EXEMPTER. Rendre exempt, affranchir A. عفو P. مسلمی بخشیدن ـ آزاده کردن T. معاف قلمق || On l'exempta du service خدمتدن معاف ایلدیلر Exempter de taille تکالیفدن معاف ایتمک

Exempté. A. معاف P. آزاده T. معاف

EXEMPTION. Exception à une obligation commune A. معافیت P. مسلمی ـ آزادکی T. معافلق || Exemption de toutes charges publiques جمیع تکالیفدن معافیت Obtenir des lettres d'exemption معافنامەلر ـ معافیتی حاوی اوامر تحصیل ایتمک Le Roi leur a accordé une exemption جانب پادشاهیدن حقلرینه معافیت احسان اولندی

EXERCER. Dresser, former, instruire à quelque chose A. تعلیم ـ تدریب P. آموختن T. اوکرتمک || Exercer des soldats عسکری نفراتنی تعلیم ایتمک Exercer des chiens à la chasse ـ صیده اضرا ایتمک ـ کلابی صیده تعلیم ایتمک ـ صیده الشدرمق ـ صیده یاولیمق S'exercer à faire des armes اعمال اسلحه‌یی تعلّم ایتمک S'exercer à la patience, à toutes les vertus صبر وتحمله وحال اقتصاده وبالجمله اعمال صالحه‌یه تدریب نفس ایتمک Dieu laisse vivre les méchants pour exercer les bons جناب حکیم مطلق اخیاره مدار تعلیم اولمق ایچون اشرارک بقالرینی تجویز ایدر

Et faire mouvoir pour mettre en état de mieux faire certaines fonctions *A.* تعويد للحركة والعمل ـ اعمال *P.* حركته ـ ايشلتمك *T.* بحركت آلفتيدن ـ جنبانيدن وجودى آلشدرمق || Il faut exercer modérément son corps اعتدال اوزره عمل وحركته آلشدرمق اقتضا ايدر Exercer ses jambes اقدامى حركت وعمله آلشدرمق Il est allé dans la plaine exercer ses chevaux آتلرينى حركته آلشدرمق ايچون صحرايه چيقدى — Figur. || Exercer son éloquence, son esprit, son industrie, sa plume فصاحت وبلاغتنى وفكر وذهننى وعلم ومعرفتنى وقلمنى ايشلتمك Exercer sa mémoire اعمال ايتمك ـ قوت حافظه‌يى ايشلتمك

Exercer la patience de quelqu'un. C'est mettre sa patience en épreuve *A.* ابتلا ـ تجربة ـ امتحان *P.* آزمودن *T.* دنه‌مك || Je ne fais qu'exercer sa patience فلانك بضاعهٔ صبرينى صبرينى محكّك تجربه وامتحانده ـ امتحان ايتمكده يم ضرب ايلمكدن خالى دكلم

Il signifie aussi, pratiquer *A.* استعمال ـ اعتمال *P.* بكار بردن *T.* قوللنمق ـ ايشلمك || Exercer un art, une profession بر حرفتى وبر صنعتى استعمال ايتمك Il est habile dans la profession qu'il exerce اعتمال ايلديكى حرفتده صاحب مهارت وحذاقتدر Exercer le commerce اعتمال تجارت ايتمك la médecine اجراى ـ طبابتى اعتمال ايتمك فنّ طبابتى استعمال ايتمك ـ طبابت ايله اشتغال ايتمك ـ طبابتى ايشلمك ـ

Exercer une charge, signifie, en faire les fonctions *T.* اجرا ايتمك || Il y a tant de temps qu'il exerce la charge de président شو قدر وقتدنبرو فلان مقامك رياستنى اجرا ايتمكده در ـ رياست مقامنى اداره ايدر ـ Exercer son droit, son action, c'est en user *T.* استحقاقنك ـ حقنى اجرا ايتمك ـ مقتضاسنى اجرا ايتمك — Exercer l'hospitalité, c'est la pratiquer ـ مهماندوستى وغريبنوازلق حقنى اجرا ايتمك Exercer sa libéralité, sa clémence, sa charité, c'est en faire des actes سخاوت طبعنى ورأفت ومرحمت لازمه‌سنى اجرا ايتمك

On dit, Dieu se plaît à exercer les bons, les gens de bien جناب حق اهل برّ وخيرى ابتلا ايتمك عادت اليه‌سيدر

Exercé. *A.* معلم *P.* آموخته *T.* اوكرنمش

EXERCICE. Action par laquelle on exerce *A.* عمل *P.* كار *T.* ايش ـ ايشلمه || Long, pénible exercice عمل مديد ومتعب Cela ne s'apprend que par un long exercice بونك تحصيلى عمل مديده محتاجدر Il faut que je me remette en exercice تكرار ايشه مباشرتم اقتضا ايدر Se tenir en exercice كار وعمله مداومت ايتمك

En termes de guerre, Faire l'exercice, c'est s'exercer au maniement des armes *A.* اعمال الاسلحة *T.* سلاح تعليمنى ايتمك || Ces soldats font fort bien l'exercice اشبو نفرات تعليملرينى اسلوب احسن اوزره ايدرلر Le major a fait faire l'exercice au régiment بيك باشى آلايك نفراتنه تعليم ايتدردى ـ سلاح تعليمنى ايتدردى ـ

Exercices, au pluriel, se dit des diverses choses que les jeunes gens apprennent dans les Académies, comme monter à cheval, faire les armes, etc. *A.* pl. انواع التعلّمات الشاقّة *T.* درلو درلو زوربازلق تعليملرى — Et de l'occupation d'une compagnie, d'une Académie *A.* شغل pl. اشغال *P.* كار *T.* ايش || Les exercices Académiques اشغال دار العلوم Les exercices ordinaires de l'Académie des sciences دار العلومك اشغال معيّنهٔ روزمرّه‌سى — Et de certaines conférences où les écoliers repondent sur quelque partie des humanités *A.* مباحثات علميّة

Exercices spirituels. Certaines pratiques de dévotion, qui se font dans les communautés religieuses *A.* pl. رياضات ومجاهدات

On dit, Exercice de piété *A.* عمل العبادة pl. اعمال العبادة Et exercice de toutes les vertus كافّهٔ فضايل ومبرّاتك عملى

Il signifie aussi, travail pour exercer le corps *A.* حركت *P.* جنبش *T.* حركت || Il se promène, il joue à la paume, pour faire de l'exercice حركت ايچون كزر وطوب اوينار Il aime mieux les exercices du corps que ceux de l'esprit حركات جسمى حركات ذهنه ترجيح ايدر L'exercice est bon pour la santé جنبش وحركت حفظ صحتى موجبدر

Il se dit aussi de la fonction d'une charge *A.* خدمت || C'est son année d'exercice خدمتى سنه‌سيدر On lui a ôté l'exercice خدمتى اوزرندن رفع ايتمشلردر

Il signifie aussi, peine, fatigue *A.* تعب ـ زحمت *P.* زور *T.* يورمه || S'il m'attaque, je lui donnerai bien de l'exercice بنى رنجيده ايده‌جك اولور ايسه كندوسنه چوق زحمت كندوسنى چوق يوره‌جغم ـ ويره‌جكم Il veut que l'on fasse

tout cela en deux jours, voilà bien de l'exercice ایکی کون ایچنده بونلرک تکمیلنی استر اشته خیلی زحمتدر Il aura bien de l'exercice وافر زحمت ایده‌جکدر Il donne bien de l'exercice à ses gens خدمتکارلرینه چوق زحمت ویرر ـ خدمتکارلرینی چوق یورار

EXÉRÈSE. Opération par laquelle on retranche du corps humain ce qui est superflu *A.* قلع الزاید

EXFOLIATIF. Il se dit des remèdes qui sont propres à faire exfolier les os cariés *A.* مسقّف العظم *T.* کمیکی قبوق قبوق صویدیجی

EXFOLIATION. Ce qui arrive à l'os quand il vient à s'exfolier *A.* انسقاف العظم *T.* کمیککک قبوق قبوق صویلمه‌سی || Sa plaie va bien, l'exfoliation se fait heureusement جراحتی مایل التئامدر کمیکک قبوق قبوق صویلمه‌سی دخی سهولت ایله اولور

EXFOLIER. Il ne se dit qu'en parlant des os, lorsqu'il s'en enlève de petites parcelles par feuilles *A.* انسقاف العظم *T.* کمیک قبوق قبوق صویلمق || L'os commence à s'exfolier کمیک انسقافه یوز طوتدی

EXFOLIÉ. *A.* مسقوف *T.* قبوق قبوق صویلمش

EXHALAISON. Vapeur qui s'exhale de quelque corps *A.* بخار pl. ابخرة *P.* تف ـ دور *T.* طومان || Exhalaison agréable بخار لطیف maligne بخار ردیٔ péstilentielle بخار وبائی sulfureuse, nitreuse بخار کبریتی وبخار شورجی sèche, humide بخار یابس ورطب sensible, insensible بخار محسوس وغیر محسوس Le soleil attire les exhalaisons حرارت شمس بخاری جاذبدر La terre pousse des exhalaisons ارضدن ابخره تسطع ایدر ـ ارض دفع ابخره ایدر Les météores qui se forment des exhalaisons ابخره‌دن ـ ابخره‌دن صورتیاب اولان علایم سما تکوّن ایدن

EXHALATION. Terme de Chimie. Action d'exhaler *A.* فوران البخار ـ البخار *P.* ثوران *T.* برخاست تف طومانک دم فوران بخارده || Au moment de l'exhalation چیقمه‌سی

EXHALER. Pousser hors de soi des vapeurs, des esprits, etc. *A.* اثارة ـ سطوع *P.* بر آوردن *T.* چیقارمق || Les marais exhalent une vapeur grossière صولاق یرلر بر بخار کثیف چیقارر ـ اثاره ایدر ـ Et pousser hors de soi des odeurs *A.* نشر الرایحة ـ افاحة ـ افاغة *P.* بر افشاندن *T.* قوقو یایمق || Ces fleurs exhalent une douce odeur بو ازهاردن بر رایحهٔ لطیفه منتشر اولور Au printemps, la terre exhale des parfums agréables فصل اوّل بهار زمیندن روایح طیّبه‌دنک فیحانی وقتیدر

S'EXHALER. *A.* تسطّع ـ تثوّر *P.* بر خاستن *T.* چیقمق *A.* تضوّع ـ فوحان *T.* قوقو یایلمق ـ Il signifie aussi, se dissiper par l'évaporation *A.* طیران فی الهوا *P.* بر هوا پراکنده شدن *T.* هوایه اوجوب طاغلمق || L'esprit de vin s'exhale شراب روحی هوایه طیران ایدر L'eau de ce marais s'exhale en vapeurs funestes بو صولاق یرک صویی هوایه اوجوب طاغلمغله بخارات وخیمه پیدا ایتدرر

Il signifie figur., faire dissiper *A.* دفع *P.* برطرف ساختن *T.* کیدرمک || Exhaler sa colère, sa douleur دفع غضب وحدّت ودفع کدر ایتمک Exhaler sa colère en menaces خشم وغضبنی کلمات تهدید آمیز تفوّهیله دفع ایتمک Exhaler sa douleur en plaintes قلبنه مستولی اولان غم واندوهی تظلّم حالدن بحث ایدرک دفع وتسکین ایلمک ـ On dit aussi, Sa douleur s'est exhalée en plaintes کدری آغلشمه ایله مندفع اولدی

EXHALÉ. *A.* منتشر *P.* بر خاسته *T.* چیقارلمش *A.* طایر فی الهوا *P.* بر هوا پراکنده شده *T.* هوایه اوجوب طاغلمش

EXHAUSSEMENT. Élévation *A.* رفعت ـ سموک *P.* بلندی *T.* یوکسکلک || Donner de l'exhaussement à un mur بنایی بنانک قدّینی ترفیع واعلا ایتمک ـ ترفیع ایتمک

EXHAUSSER. Élever plus haut *A.* اعلا ـ ترفیع ـ اسماک القدّ *P.* بلندیدن *T.* یوکسلتمک || Exhausser un bâtiment بنایی بنانک قدّینی اعلا وترفیع ایتمک ـ ترفیع ایتمک

EXHAUSSÉ. *A.* مرتفع *P.* بلند گشته *T.* یوکسلمش

EXHÉRÉDATION. Action par laquelle on exclut de l'hérédité *A.* نفی الوراثة ـ اسقاط من الوراثة *P.* از وراثت بیرون *T.* سازی || Cause d'exhérédation علت وارثلکدن جیقارمه ـ Et l'état de celui qui est exhérédé *A.* سقوط نافیة الاستورات *T.* من الوراثة وارثلکدن جیقمه ـ وارثلکدن دوشمه

EXHÉRÉDER. Déshériter *A.* اسقاط من الوراثة *P.* از وراثت بیرون کردن *T.* وارثلکدن جیقارمق

EXHÉRÉDÉ. *A.* ساقط من الوراثة *P.* از وراثت بیرون کرده *T.* وارثلکدن جیقارلمش

EXHIBER. Représenter en Justice. Il ne se dit que des papiers qui concernent quelque affaire *A.* ابراز *P.* نمودن *T.* کوسترمک

|| Exhiber ses titres ابراز سندات ایتمک On a contraint ce marchand d'exhiber ses registres فلان بازرکان ابراز دفاتره مجبور فلان بازرکانی دفترلرینی کوسترمکه مجبور ایلدیلر ـ اولدی کوسترلمش

Exhibé. *A.* مبروز *P.* ابراز کرده ـ نموده *T.* کوسترلمش

EXHIBITION. Représentation juridique de papiers *A.* بروز *P.* نمودن *T.* کوسترمه

EXHORTATION. V. Exhorter || Forte exhortation ابرام قوی Votre exhortation ne servira de rien سنک الحاح وابرامک بر وجهله مفید اوله‌جغی یوقدر Il n'a pas besoin d'exhortation pour bien faire حسنات ومبرّاته الحاح وترغیبدن مستغنیدر غنیّ عن الابرامدر ـ

Et un discours chrétien et pieux qu'on fait, pour exciter à la dévotion *A.* نصح هادی الی الحق *P.* پند هدایت آمیز *T.* هدایت اوکوتی || Cette exhortation vaut bien un sermon حق یولنه هدایت ایدن نصح وپند موعظه‌یه بدل اولور

EXHORTER. Exciter quelqu'un par le discours, tâcher de le porter à faire quelque chose *A.* ابرام ـ ترغیب ـ الحاح *P.* غوریدن *T.* قندرمق || Exhorter à la paix, à l'union صلح ووفاقه الحاح ایتمک Il est endurci dans son péché, vous perdez le temps à l'exhorter ذنوب ومعاصیده تشدید قلب ایتمش اولدیغندن توبه‌یه الحاحنی التزام ایتمک اضاعهٔ اوقات قبیلندندر

EXHUMATION. Action par laquelle on exhume un corps *A.* استخراج عن القبر *P.* از گور بیرونسازی *T.* مزاردن چیقارمه

EXHUMER. Déterrer un corps *A.* اخراج عن القبر *P.* از گور بیرون کردن *T.* مزاردن چیقارمق

EXIGEANT. Qui est dans l'habitude d'exiger trop d'attention *A.* متطلّب الدقّة ـ متقاضی ـ متقاضی الدقّة *P.* دقتجو *T.* دقت آراشدریجی

EXIGENCE. Ce que les circonstances demandent que l'on fasse *A.* اقتضا || Selon l'exigence du cas اقتضای حاله کوره Selon l'exigence du temps وقت وحالک اقتضاسنه کوره Selon l'exigence des affaires صورت امورک موجب ومقتضاسنه امور ومصالحک اقتضاسنه کوره ـ کوره

En parlant de quelqu'un qui est trop exigeant, on dit, Il est d'une exigence insupportable متقاضیٔ تحمّلگداز در Il pousse trop loin l'exigence طلب وتقاضایی حدّ افراطه ابلاغ ایدر تقاضاده حدّ افراطی تجاوز ایدر ـ

EXIGER. Demander quelque chose par droit *A.* تقاضا ـ ابتغا ـ مطالبة *P.* خواستن *T.* استمک || N'exiger rien au-delà de ce qu'il faut لزومندن زیاده مطلوب ایلمامک Cet impôt est révoqué, on ne l'exige plus بو تکلیف لغو اولنمش اولمغله فیما بعد مطالبه اولنه‌جق دکلدر ـ Et faire fournir une chose par une espèce de droit soutenu de la force || Exiger d'une province des contributions مملکتدن سالیانه مطلوب ایتمک ـ تقاضای سالیانه ایتمک ـ Et obliger à quelque chose au-delà de ce qui est dû || C'est un usurier qui exige de gros intérêts ربوای فاحش ـ ربح گران مطالبه ایدن معامله‌جیلردندر استر معامله‌جیلردندر C'est un homme qui exige des devoirs et des respects qui ne lui sont pas dus حدّندن زیاده تقاضای تعظیمات ایدر بر آدمدر

Il signifie aussi, obliger à de certaines choses *A.* ایجاب ـ حتم *P.* واجب کردن *T.* واجب قلمق || Votre naissance, votre honneur, votre gloire exigent cela de vous عرض وناموسک وشان وشرفک وحسب ونسبک بو کیفیتی حتم وایجاب بو کیفیته سنی مضطرّ ومحتاج ایدر ـ ایتدرر Cette charge exige une grande assiduité بو مأموریت مداومت عظیمه‌یی موجبدر Les devoirs de la société exigent qu'on ménage l'amour-propre des hommes شروط معاشرت خلقک خود پرورلکنه مدارایی ایجاب ایدر

EXIGIBLE. Qui peut être exigé *A.* لایق ـ ممکن التقاضا للمطالبة *P.* خواستنی *T.* استنور ـ استنه بیله‌جک || Ces droits ne sont plus exigiles اشبو حقوق فیما بعد لایق مطالبه دکلدر Une dette exigible قرض ممکن التقاضا

EXIGU. Fort petit, modique *A.* نزیر *P.* اندک *T.* آز

EXIGUITÉ. Petitesse, modicité *A.* نزارت *P.* اندکی *T.* آزلق

EXIL. Bannissement *A.* جلا ـ نفی *P.* از دیار بیرون رانی ـ از دیار جدایی *T.* سورکون || Long, fâcheux exil نفی مدید ومعذب Envoyer en exil نفی واجلا ایتمک Aller en exil منفایه کتمک Être en exil منفی اولمق Il est revenu d'exil نفیدن عودت ایلدی Il a été rappelé d'exil قیدن نفیدن اطلاق اولندی Son ambassade est un honnête exil فلانک سفارتده مأموریتی شرفلو بر نفی صورتیدر ـ Figur. || La terre est pour l'homme un lieu d'exil بو دار فنا انسان حقنده محض منفا در L'éloignement de la Cour est un exil pour un courtisan بر قرب پادشاهیدن هجران ومباعدت

Le lieu où il est, est un lieu d'exil pour lui ندیمه كوره نفی منزلسنده در اقامت ایلدیكی محلّ كندویه منفا كبیدر

EXILER. Envoyer en exil *A.* نفی ـ تغریب ـ اجلا *P.* از دیار دور كردن ـ از دیار جدا كردن ـ دیار راندن *T.* سوركوند كوندرمك ـ سورمك || On l'a exilé du royaume درون ملكدن نفی اولندی

S'EXILER, signifie, s'éloigner, se retirer *A.* انزوا ـ اعتزال ـ بر یره چكلمك *T.* عزلتكزین شدن *P.* اختیار العزلة

EXILÉ. *A.* منفی *P.* از دیار رانده *T.* سوركون اولمش ـ منفیلر اطلاق Il est aussi substantif || On a rappellé les exilés سوركونلر ـ اولندی

EXISTANT. Qui existe *A.* موجود *P.* هستند *T.* وار اولان ـ موجود اولان || On a saisi tous ses biens existants بولنان مالنك مجموعی ضبط اولندی

EXISTENCE. L'état de ce qui existe *A.* وجود ـ موجودیّت *P.* بودی ـ هستی *T.* وارلق || L'existence de Dieu حضرت واجب الوجودك موجودیّتی L'existence des choses créées خلایق وكائناتك موجودیّتی ـ وجودی Tout ce qui est au monde tient son existence de Dieu كافّهٔ كائنات جناب خالق الكویندن وجود پذیر در Les effets qu'il demande ne sont plus en existence ـ مطلوبی اولان اشیانك وجودی یوقدر مطلوب اولان اشیا موجود دكلدر

EXISTER. Être actuellement *A.* وجود *P.* هستن *T.* وار اولمق || Toutes les créatures qui existent موجود ـ كافّهٔ موجودات اولان كافّهٔ خلایق Il s'est saisi de tous les effets de la succession qui existaient موجود اولان اموال تركهٔنك مجموعنی ضبط ایلدی

EXODE. Le second livre du Pentateuque, dans lequel Moïse a écrit l'histoire de la sortie des Israélites hors de l'Égypte *A.* سفر كتاب الهجرة ـ الخروج

EXOINE. Terme de Jurisprudence. Certificat qui prouve que celui qui devrait comparaître en personne, est dans l'impossibilité de le faire, au moyen de quoi il est excusé *T.* تحقّق عذر شرعی‌یی مصدّق سند

EXOPHTALMIE. Sortie de l'oeil hors de son orbite *A.* جحوظ بیرون آمدن چشم از خانه اش *P.* ندوص العین ـ العین كوزك طومالمسی ـ كوزك اویوغندن اویناسی *T.*

EXORABLE. Qui se laisse fléchir par les prières *A.* مساهل ـ مهربان *T.* رؤف ـ سهل الانعطاف ـ سهل العطف اسركیبجی *T.* مهربانكار || Montrez-vous exorable à mes voeux اظهار رأفت ایلد ـ رجا ونیازمه اظهار مساهلت ایلد

EXORBITAMMENT. Excessivement *A.* مفرطاً ـ علی وجد الافراط ـ اشوری وجهله *T.* بیرون از دائرهٔ اعتدال ـ بیرون از اندازه *P.*

EXORBITANT. Excessif, qui passe de beaucoup la mesure *A.* بیحدّ وقیاس ـ بی اندازه *P.* فوق الحدّ والقیاس ـ مفرط اشوری *T.* خارج از اعتدال ـ نا محدود ـ || Il est d'une taille, d'une grosseur exorbitante فلان كمسننك قدّ وقامتی ضخامت مصرف وجودی مفرط وبی اندازه در Dépense exorbitante مصرف بی قیاس وبی اندازه ـ مفرط Pouvoir exorbitant دائرهٔ ـ حكومت مفرطه رخصت مفرطه Autorité exorbitante بیحدّ وبی اندازه ـ اعتدالدن خارج حكومت مفرطه حكومت

EXORCISER. Se servir des paroles de l'Église pour chasser les démons *A.* دعای استعاذه خواندن *P.* قرائة الدعاء الاستعاذة استعاذه دعاسنی اوقومق *T.* || Exorciser les démons استعاذه دعاسی قرائتیله اجنّی‌یی دفع ایتمك ـ On dit aussi, Exorciser un possédé ممسوس اولان كمسنده دعای استعاذه جنّ چارپمش كمسنده دعای استعاذه ـ قرائت ایتمك صویه وطوزه دعای استعاذه اوقومق ـ Et exorciser l'eau, le sel اوقومق

EXORCISME. Paroles dont on se sert pour chasser les démons *A.* دعاء الاستعاذة || Pendant que le prêtre faisait les exorcismes فلان راهب دعای استعاذه‌یه مشغول ایكن On chassa les démons, on délivra ce possédé à force d'exorcismes اجنّی‌یی وفلان ممسوسك علّتنی دعای استعاذه قرائتیله دفع ایتدردیلر

EXORCISTE. Celui qui exorcise *A.* مستعیذ *P.* دعا خوان استعاذه *T.* استعاذه دعاسنی اوقویان

EXORDE. Première partie d'un discours oratoire, qui sert à concilier l'attention de l'auditeur *A.* مقدّمه pl. مقدّمات *P.* سر كفتار ـ سر سخن *T.* سوز باشلانغجی || Exorde long مقدّمهٔ طویله ـ مقدّمهٔ مفصّله court مقدّمهٔ مختصره Exorde tiré du sujet, des circonstances ماده ایچندن ومادّه‌ده جریان ایتمش حالاتدن اخذ اولندرق تمهید اولنان مقدمه Il entre d'abord en matière sans exorde بلا مقدّمه صدده آغاز ایدر Sans faire d'exorde بسط مقدّمه ـ تمهید مقدّمه ایتمكسزین

ایتمیدرک

EXOSTOSE. Tumeur osseuse contre nature, qui s'élève sur la surface de l'os *A.* شجرة العظم *P.* آماس استخوان *T.* کمیککک طوملمه‌سی

EXOTÉRIQUE. Extérieur, public *A.* خارجی *P.* بیرونی *T.* دیش ـ طشره‌ده‌کی

EXOTIQUE. Étranger, qui n'est pas naturel au pays *A.* اجنبی *P.* بیگانه *T.* یبانجی

EXPANSIBILITÉ. Qualité par laquelle les corps fluides tendent à occuper un plus grand espace *A.* قوة الانبساطیة *P.* یارای گستردکی *T.* یایلمه قوتی

EXPANSIBLE. Qui est capable d'expansion *A.* ممکن الانبساط *P.* گستردنی *T.* یایله بیلور

EXPANSIF. Qui a la force de s'étendre *A.* موجب الانبساط *P.* گسترانندە *T.* یایدریجی || Il y a dans l'air un principe expansif هواده مایهٔ موجب الانبساط وار در

EXPANSION. Action ou état d'un corps fluide qui se dilate *A.* انبساط ـ باسطیت *P.* گستردگی *T.* یایلمه || L'expansion de l'air par la chaleur شدت حرارت تقریبیله هوانک انبساطی

Il se dit en Anatomie, du prolongement de quelque partie *A.* امتداد ـ استطالة *P.* درازی *T.* اوزانمه || Expansion membraneuse du genou غواشیٔ رکبه‌نک امتدادی

EXPATRIATION. Action de s'expatrier, ou état de celui qui est expatrié *A.* تغرب ـ جلاء عن الوطن ـ مهاجرت عن الوطن ـ اغتراب *P.* از بوم وزاد جدایی *T.* یورددن آیرلمه

S'EXPATRIER. *A.* ترک الدار والدیار ـ ترک الوطن *P.* ترک زاد وبوم کردن *T.* یورددن ایرلمق

Expatrié. *A.* تارک الوطن ـ مهجور عن الوطن *P.* از زاد وبوم جدا شده *T.* یوردندن ایرلمش

EXPECTANT. Qui a droit d'attendre, d'espérer *A.* مستحق مترقب بالاستحقاق ـ المتوقع *P.* شایستهٔ امیدواری *T.* اومغه کرکلو || Médecin expectant à l'Hôtel-Dieu فلان مسند ایچون توقعه مستحق اولان طبیب || Il y a deux expectants sur la nomination de ce chapitre بو منصب ایچون ایکی نفر مترقبین بالاستحقاق وار در

EXPECTATIF. Qui donne droit d'attendre, d'espérer *A.* موقوف على انتظار الوقت المرهون *P.* وابستهٔ چشمداشت وقت مرهون *T.* وقتنی بکلمکه باغلو || Grâce expectative وقت مرهونه موقوفاً ارزانی قلنان انعام واحسان Les grâces expectatives que la Cour de Rome donnait autrefois, sont supprimées ریم پاپاسی طرفندن وقت مرهونه موقوف اولدرق مقدما ویریله کلمش انعامات لغو اولنمشدر

EXPECTATIVE. Il se dit d'une espérance fondée sur une promesse, sur de belles apparences *A.* امل ـ مأمول *P.* امید داری *T.* اومو || Il n'a encore rien obtenu à la Cour, mais il est toujours dans l'expectative بو آنه قدر سرای همایونده بر درلو خدمت تحصیل ایده‌مامش ایسه ده الی الآن مأمولده در Il vit toujours dans l'expectative دائم الاوقات مأمول ایله کچینور

Il se dit aussi, d'une espèce de droit de survivance qu'on donne en certains pays || Le Roi d'Espagne lui a donné l'expectative de cette charge فلان منصب صاحبنک وفاتی تقریبیله محلولیتی تقدیرنده توجیه اولنمق اوزره اسپانیا قرالی طرفندن بر وجه تأجیل کندویه تخصیص اولنمشدر محلولیتنده مرهوناً اسپانیا قرالی طرفندن فلانه تخصیص اولندی

EXPECTORANT. Il se dit des médicamens qui font expectorer *A.* مقشع ـ دافع البلغم ـ نازع النخاعة ـ ناخم *P.* بلغم ران *T.* بلغم سوکیجی || Remèdes expectorants ادویهٔ مقشعه ـ بلغم سوکیجی علاجلر ـ ادویهٔ نازعة النخاعة

EXPECTORATION. Action d'expectorer *A.* اندفاع ـ قشع البلغم *P.* بلغمرانی *T.* بلغم سوکلمه‌سی

EXPECTORER. Chasser par les crachats les humeurs visqueuses, attachées aux parois des bronches pulmonaires *A.* تقشع ـ تنخم ـ دفع البلغم *P.* بلغم راندن *T.* بلغم چیقارتمق || Expectorer un abcès بر وجه تقشع ورمک ماده‌سنی چیقارتمق

EXPÉDIENT. Moyen de terminer une affaire *A.* تدبیر pl. تدابیر ـ بدو ـ pl. بدوات ـ بدیهة pl. بداید *P.* چاره *T.* بولش || Trouvez-moi quelque expédient بکا بر تدبیر بول C'est un homme d'expédient صاحب بدوات ـ صاحب بدیهه برآدمدر ـ اهل رأی وتدبیر در ـ بر آدمدر بولشلیدر Proposer des expédiens ایراد تدابیر ایتمک Donner des expédiens تقدیم تدابیر ایتمک Prendre des expédiens تدارک تدابیر ایتمک

— On dit, il est expédient, pour dire, il est à propos *A.* تدبیر صایب ـ تدبیر حسن *P.* تدبیر نیک *T.* حسن تدبیر || Il est expédient de faire cela بونی ایتمک حسن تدبیر در ـ تدابیر صایبه‌دندر ـ محض تدبیر صوابدر

On dit en termes de Palais, que cet arrêt a été rendu par

expédient, pour dire, que les avocats n'ont point plaidé, mais qu'ils se sont conciliés مصالحهٔ جانبین ایله قطع اولنان بطریق المصالحه قطع ـ دعوا ایچون ویرلمش بر قطعه اعلام نزاعی مشتمل بر قطعه اعلام

EXPÉDIER. Hâter la conclusion d'une affaire *A.* خرق المصلحة تنظیم الحال سریعًا ـ تمشیة الامر ـ سوق المصلحة ـ *P.* کار راندن *T.* ایشی چاپکجه ـ ایشی یورتدرمک ـ ایش سورمک ایشی یرتوب کسمک ـ بتورمک || Expédier une affaire بر مصلحتی سرعت ایله یورتدرمک Expédiez-moi cela au plus tôt بو ایشی بر قدم اقدم یورتدریویر ـ Il se dit aussi des personnes, pour dire, terminer les affaires qui les regardent || Ce juge expédie promptement les parties بو حاکم طرفین ـ مخاصمینک مصلحتلرینه سریعًا ومستعجلًا تمشیت ویرر تیزجه کسوب بتورر ـ مصلحتلرینی چاپکجه بتورر Expédiez cet homme, qu'il s'en aille بو آدمک ایشنی بتور کتسون Il l'expédia en un moment بر دقیقه ایچنده مصلحتنه تمشیت ویردی

Expédier des marchandises, signifie, les envoyer *A.* اسارة ـ تسییر ـ تسبیل ـ بعث ـ ارسال *P.* براهیدن ـ روانیدن *T.* کوندرمک ـ یوللمق || Il a expédié ses marchandises مالنی تسییر وارسال ایلدی ـ Expédier un vaisseau, c'est le faire partir سفینه‌یی تسییر وتسبیل ایتمک ـ Expédier un courrier, c'est l'envoyer منزل چیقارمق ـ اولاق تسییر وارسال ایتمک

Expédier un homme, signifie, finir promptement quelque chose de fâcheux pour lui *T.* برآدمک چاپجاق ایشنی تمام ایتمک ـ Et faire mourir vite *T.* چاپکجاق آخرته کوندرمک || Il a eu une maladie qui l'a bientôt expédié اوغرادیغی خسته‌لکدن چاپجاق آخرته کوندرلدی

Il signifie aussi, dépenser, consommer *A.* استهلاک ـ صرف *P.* تباهیدن *T.* دوکتمک ـ بتورمک || On leur avait donné tant d'argent, tant de vin, de viande; ils eurent bientôt expédié tout cela ویریلان اقچه وبو قدر خمر ولحم مدّت قلیله ایچنده بسبتون صرف واستهلاک اولندی

Il se dit aussi des lettres, brevets, etc., pour dire, les revêtir de toutes les formes nécessaires pour les rendre valables *A.* اصدار || Expédier un arrêt بر قطعه اعلام اصدار ایتمک

EXPÉDITIF. Qui expédie promptement les affaires *A.* مخراق سریع العمل ـ مسراع ـ الادور *P.* جست وچالاک ـ چیره کار *T.* یرتوب سوکیجی ـ چاپک || C'est un homme expéditif مخراق الامور بر آدمدر ـ روٴیت اموردە سریع العملدر

EXPÉDITION. Action d'expédier. V. ce mot || Prompte expédition تمشیت سریعه ـ تمشیت مستعجله

On appelle Homme d'expédition, un homme actif qui vient promptement et habilement à bout de ce qu'il entreprend *A.* متصرف الامور *P.* مصلحتپرداز *T.* ایش بجریجی ـ ایشگذار بجرکلو آدم ـ

Expéditions, au pluriel, se dit des dépêches, mémoires, actes de Justice *A.* تحریرات ـ اوراق || Ce courrier attend ses expéditions بو اولاق اوراق وتحریراتنه منتظردر ـ Il se dit aussi de la copie d'un acte, signé par un officier public *A.* نسخة مطابقة باصلها *T.* اصلیله تطبیق اولنمش صورت

Expédition militaire, se dit d'une entreprise de guerre *A.* سفر *P.* لشکر کشی *T.* عسکر چیقارمه || Il dressa de grands préparatifs pour une expédition militaire سفر ایچون تدارکات جسیمه ترتیب ایلدی Saint-Louis, au retour de sa première expédition d'outre-mer ولان فرانسه قرالی دفعهٔ اولی اولەرق دکز اشوری ـ ما وراء البحره ایتدیکی سفردن عودتنده ایتدیکی سفردن عودت ایلدکده

Il signifie aussi, diligence *A.* استعجال ـ عجلة ـ سرعت *P.* زودی *T.* چاپکلک ـ تیزلک || Je ne vous demande point de faveur, mais seulement l'expédition مطلوبم بر کونه مساعده دکل انجق مصلحتمه عجله وسرعت اولنمسنی استرم

EXPÉRIENCE. Épreuve *A.* تجربة pl. تجارب ـ خبرت *P.* آزمودگی ـ آزمایش *T.* صنه‌مه || Curieuse expérience تجربهٔ موجبة الاستغراب Nouvelle expérience تجربهٔ جدیده Une triste expérience تجربهٔ ملال انگیز L'expérience est la maîtresse des arts تجربه واختبار امّ الصنایعدر Je sais cela par expérience بو مادّه بالتجربه معلوم اولان حالاتدندر J'en ai fait l'expérience تجربه‌سنی ایتدم Les philosophes font tous les jours des expériences de Physique حکما کلّ یوم حکمت طبیعیّه‌یه دائر تجارب عدیده ایدرلر L'expérience nous a appris que... بوکا دلیل ـ تجربهٔ احوال بزه درس اولدیکه بونی اوکرتدیکه ـ اولدیکه

Il signifie aussi, connaissance des choses acquises par un long usage || Il a vieilli dans le métier, il a une longue expérience بو صنعتده صقال آغرتمش وتجارب مدیده ایله کسب

بالتجربه وقوف ایتمشدر Il connaît le monde par expérience احوال عالمه واقف وآشنا در C'est un jeune homme sans expérience بضاعهٔ تجربه‌دن بی بهره بر نو جواندر Les affaires demandent une grande expérience تصرّف امور تجارب عدیده‌یه محتاجدر

EXPÉRIMENTAL. Qui est fondé sur l'expérience *A.* مبنیّ مبنیّ علی التجارب || Philosophie expérimentale علی التجارب اولان حکمت

EXPÉRIMENTER. Faire expérience de... *A.* اختبار ـ تجربة *P.* آزمایش کردن ـ آزمودن *T.* صنامق || Si vous doutez de la vertu de cette plante, vous la pouvez expérimenter بو نباتک خاصیتنه شبهه‌کز وار ایسه تجربه‌سنی ایده بیلورسک

EXPÉRIMENTÉ. *A.* مجرّب *P.* آزموده *T.* صنانمش — Il est aussi adjectif *A.* متدرّب ـ صاحب التجربة ـ مجرّب الاحوال *P.* منجّد ـ تلخ وشیرین ـ تجربه کار ـ جهاندیده ـ کار آزموده ـ *T.* روزگار چشیده هر حالی صنایوب آکلامش ـ دنیا کورمش

EXPERT. Fort versé en quelque art *A.* ماهر pl. مهرة ـ ارباب pl. اهل المهارة والحذاقة ـ حذاق pl. حاذق *P.* استاد *T.* اوز استاد || Il est expert en Chirurgie فنّ جراحتده صاحب حذاقتدر

Il signifie au substantif, des gens nommés par autorité de Justice, ou par les parties intéressées, pour examiner, pour estimer quelque chose *A.* ارباب pl. اهل الوقوف ـ اهل الخبرة *P.* الخبرة والوقوف شناسا *T.* بیلغج || Le juge a nommé des experts pour visiter l'ouvrage des maçons دیوارجی ایشنی تقدیر ایچون اهل خبره‌دن بعض کسان قبل شرعدن ارباب وقوفدن بعض کسان ـ تعیین اولندی Les parties sont convenues d'experts طرفین مخاصمین اهل خبره‌یه مراجعت اولنمق خصوصنه راضی اولمشلر در S'en rapporter au dire d'experts ماده‌یی اهل خبره‌نک اخبارینه حواله ایتمک

EXPERTISE. Visite et opération des experts *T.* کشف || Faire une expertise بر کشف ایتمک On a nommé des architectes pour faire l'expertise des réparations de ce bâtiment بو بنانک تعمیراتنی کشف ایچون معماران تعیین اولندی — Il se dit aussi du procès verbal, du rapport des experts اهل خبره‌نک کشف اعلامی ـ اعلامی

EXPIATION. Action par laquelle on expie *A.* کفّارة ـ کفّارت الذنوب *P.* گناه شویی *T.* گناهی سلمه || Ce châtiment ne suffit pas pour l'expiation de ce crime بو قدر تأدیب فلانک جنحه‌سی ایچون مدار کفّارت اولدجق مرتبه‌ده دکلدر ـ تکفیر جرم وجنایتنه کافی دکلدر Il souffre tout avec patience pour l'expiation de ses péchés کفّارت ذنوب ایچون هر شیئده اختیار صبر وتحمّل ایدر

EXPIATOIRE. Qui expie *A.* مکفّر الذنوب *P.* گناه شوی *T.* گناه سلدریجی

EXPIER. Réparer un crime envers Dieu, une faute envers les hommes *A.* تکفیر الجرم والجنایة *P.* گناه شستن *T.* قباحتی سلدرمک || Expier ses péchés par ses prières, par ses larmes, par une longue pénitence تضرّع وابتهال واسالهٔ اشک زاری ونیاز وتوبهٔ مدیده ایله تکفیر ذنوب ایتمک On lui a fait expier ses fautes par un long exil مظهر اولدیغی نفی مدید کفّارت جرایمنه وسیله اولمشدر

EXPIÉ. *A.* مظهر الکفّارة *P.* گناهش شسته *T.* قباحتی سلنمش

EXPIRATION. L'échéance d'un terme *A.* انقضا ـ ختام *P.* انجام ـ تمامی *T.* بتمه ـ دوکنمه || Il ne reste que six mois jusqu'à l'expiration de son bail التزامی مدّتی انقضاسنه قدر ـ ختام اولنجیه قدر ـ تمامنه قدر ـ یالکز التی آی قالدی Il se dit aussi de la fin d'un temps marqué || à l'expiration du carême صیامک مدّتی ختامنده ـ صیامک ختامنده

Il signifie aussi, l'action par laquelle on rend l'air qu'on a attiré en dedans *A.* ردّ النفس ـ دفع النفس *P.* بیرون زدن دم *T.* صولوق ویرمه ـ صولوق چیقارمه || La vie ne peut se soutenir sans l'inspiration et l'expiration بقای حیات نفسک جذب وردّی ـ ردّ وجذبنه موقوفدر حیات انسان نفسک صولوق آلوب ویرمکله ـ اولمدقچه مستمرّ وباقی اولمز باقیدر

EXPIRER. Rendre le dernier soupir *A.* تسلیم ـ فیض النفس جان تسلیم ـ دم واپسین زدن *P.* تسلیم الآخر النفس ـ الروح کردن *T.* جان تسلیم ایتمک ـ جان چیقمق || Le voilà qui expire اشته تسلیم روح ایدر Il expira entre les bras de ses amis احبابنک قوجاغنده ایکن تسلیم جان ایلدی ـ فیض نفس جانی چیقدی Du moment qu'il eut expiré قوجاغمده اولدیغی آندنبرو ایلدیکی Il a expiré dans mes bras قوجاغمده ـ حالده طائر روحی آشیانهٔ عقبایه پرواز ایلدی ایکن تسلیم جان ایلدی

Il se dit figur. de certaines choses morales || Expirer d'amour et de jalousie غلبۀ عشق واستیلای مرض رشك وحسد تقریبیله انفاس حیات منقطع اولمق La liberté de la république Romaine expira sous Tibère روما جمهوری سربستیتنك آخر نفسی فلان قیصرك وقتیدر La puissance d'un tel État est près d'expirer فلان دولتك آخر نفس دم واپسینی قریبدر ـ قوتی قریب الظهور در

Il signifie aussi, prendre fin *A.* انقضا ـ اختتام *P.* بانجام ـ ختام بولمق ـ دوكنمك ـ بتمك *T.* تمام شدن ـ رسیدن التزامی وقتی فلان || Son bail expire à tel jour تمام اولمق مهلتلرك Les délais sont expirés كوننده رهین ختام اولور دوكندی ـ وقتی تمام اولمشدر L'année de son exercice est expirée خدمتی سنه‌سی منقضی اولمشدر

Il signifie encore, rendre l'air qu'on avait aspiré *A.* ردّ النفس ـ صولوق چیقارمق *T.* دم بیرون زدن *P.* دفع النفس ـ ـ دفع نفس ایتمك || Expirer l'air صولوق ویرمك صولوق چیقارمق

Expiré. Il ne se dit que d'une chose qui est finie *A.* منقضی ـ بتمش *T.* ختام یافته ـ بانجام رسیده *P.* رهین بالختام ـ تمام اولمش ـ ختام بولمش ـ دوكنمش || Le temps est expiré منقضی اولمشدر ـ مدّت ختامه رسیده اولمشدر La trêve est expirée رهین ـ مدّت متاركه منقضی اولمشدر ختام اولمشدر

EXPLÉTIF. Il se dit de certains mots qui entrent dans une phrase sans être nécessaires, mais qui servent à exprimer avec plus de force le sentiment dont on est affecté *A.* لفظ منضم لتأكید المعنا

EXPLICABLE. Qui peut être expliqué *A.* ممكن التفسیر ـ ممكن الحلّ *P.* گزارشپذیر *T.* آچله بیلهجك || Ce passage n'est pas explicable بو فقره ممكن التفسیر دكلدر

EXPLICATIF. Ce qui sert à expliquer *A.* مفسّر *P.* گزارشساز *T.* معنا آچیجی || Commentaire explicatif شرح مفسّر Convention explicative مدار تفسیر وایضاح اولهجق ـ معاهدۀ مفسّره بر قطعه معاهده

EXPLICATION. Discours par lequel on explique un sens obscur *A.* حلّ ـ شرح ـ كشف *P.* گزارش *T.* آچمه ـ معنا ویرمه || L'explication d'une énigme بر معمانك كشف وحلّی L'explication qu'un professeur fait des écrits qu'il a dictés معلمك تقریر ایلدیكی درسه ویردیكی معنا Cet article n'est pas clair, il peut souffrir, recevoir deux explications بو مادّه مصرّح اولمدیغندن بری برینه مختلف ایكی كونه شرحه متحملدر L'explication des songes *A.* تعبیر الرؤیا *P.* گزارش خواب *T.* دوشك معناسنی ویرمه

Avoir une explication avec quelqu'un. C'est le faire expliquer sur quelque chose *A.* استكشاف الحال || J'ai eu une explication avec lui فلان كشی ایله استكشاف حالی حاوی بر مذاكره ایلدم ـ Il signifie aussi, s'expliquer soi-même avec quelqu'un *A.* كشف الحال ـ كشف ما فی البال ـ Demander à quelqu'un l'explication d'une injure, signifie, lui en demander raison ایقاع اولنان ستمك سبب وعلتنی استكشاف ایتمك

EXPLICITE. Clair, formel, distinct *A.* صریح ـ بیّن ـ واضح *P.* آشكار *T.* آچق || Tous les Juifs n'avaient pas une connaissance explicite de Jésus-Christ حضرت عیسینك حالنه دائر طایفۀ یهودك مجموعنده وقوف صریح یوغیدی Volonté explicite صریحه ـ ارادۀ واضحه

EXPLICITEMENT. En termes formels et clairs *A.* صراحةً ـ علی وجه الایضاح ـ ایضاحاً ـ علی وجه التصریح ـ مصرّحاً *P.* آشكاره ـ آشكارا *T.* آچیقدن ـ بر وجه آشكار || Cela n'est pas explicitement dans l'acte, mais cela y est implicitement درون سندده صراحةً مذكور اولمیوب ضمناً مندرجدر

EXPLIQUER. Éclaircir un sens *A.* تفسیر ـ شرح ـ توجیه ـ حلّ *P.* گزارش كردن *T.* معنا ویرمك || Comment expliquez-vous ce passage de l'Écriture-Sainte? بو كتاب الهیك بو بحثنه نه كونه معنا ـ بحثنی نوجهله تفسیر ایدرسك Cela est malaisé à expliquer بونك حلّ وتفسیری دشوار در Cela se peut expliquer en deux façons بو كلام ایكی جهت ایله تفسیر اولنه بیلور Expliquer une énigme معمّایی حلّ ایتمك

Il signifie aussi simplement, intepréter un auteur || Cet écolier commence déjà à expliquer les poètes Grecs بو طالب شعرای یونانك تألیفاتنه معنا ویرمكه باشلادی تألیفلرینی حلّ ـ وتفسیره باشلادی Expliquez-moi ce passage Latin en Français لاتین لساننده اولان اشبو بحثی فرانسز لسانی اوزره شرح ایله

Il signifie aussi, déclarer, donner à entendre quelque chose

T. وا نمودن *P.* اشعار - اعلان - تبيين - بيان - افادة *A.* بلورتمك - بللو ايتمك - بيلدرمك - كوسترمك || On ne sait pas sa pensée, car il ne l'explique point ما فى الضميرى بيلدرمز - معلوم دكلدر زيرا اصلا بيان ايتمز Les rois expliquent leur volontés par la bouche de leurs chanceliers, de leurs ambassadeurs ملوك وسلاطين ارادهلرينى وكلا وباخود سفرالرى معرفتيله افاده - سفرالرى واسطهسيله اشعار ايدرلر ايدرلر Cette proposition vous semble hardie, attendez que je l'explique بو تكليف عندكده بى پروا عد اولنور ايسه صبر ايله كيفيتنى بيان ايدەرم Je vais vous expliquer ma pensée فكرمى شمدى سكا افاده ايدەرم

Et enseigner *A.* افادة - تعليم *P.* آموزيدن *T.* اوكرتمك || Ce professeur explique la sphère, la Géographie, les cartes géographiques, les élemens d'Euclide بو معلم كرەيى وعلم جغرافيايى وخريطەلرك كيفيتنى وحكيم اقليديس اصولنى تعليم وافاده ايدر

S'expliquer, signifie, expliquer ce que l'on pense *A.* كشف شمدى افادۀ مرام || افادة المرام - المرام Je vais m'expliquer ايدەجكم Je ne sais si je m'explique, si vous me comprenez افادۀ مرام ايدە بيلورمىيم كلامى آكلرميسك بيلميورم Il faut faire expliquer cet homme-là شو آدمه افادۀ مرام افادۀ حال ايتدرمك - ايتدرمك اقتضا ايدر S'expliquer avec quelqu'un بركمسنه ايله استكشاف مرامه مدار اولەجق مذاكرەيه مبادرت ايتمك

Expliqué. *A.* منحل - مشروح - مفسر *P.* گزارش كرده *T.* معناسى ويرلمش

EXPLOIT. Action de guerre signalée *A.* غزا pl. غزوات pl. فتوحات pl. فتوح pl. فتح - مآثر جليلة pl. مآثر جليل - مغازى *P.* فيروزى *T.* يكيلك || Exploit militaire مآثر حربيەدن Bel exploit غزاى غرّا Grand exploit غزاى كبير Il s'est signalé par ses exploits مظهر اولديغى فتوح جليله تقريبيله كسب نام وشان ايلدى Glorieux exploit غزاى جليل الشان Il s'est rendu fameux par ses exploits فتوحات جليلەسى تقريبيله صيت وشهرتى منتشر آفاق اولمشدر

Et un acte que fait un sergent pour assigner, saisir, etc. *A.* احضار *P.* دستوك *T.* مراسله || Exploit d'assignation مراسلة Exploit de saisie اخذ مراسلەسى مراسلەسى

EXPLOITABLE. Qui peut être exploité. On appelle Bois exploitables, ceux qui sont en état d'être exploités, c'est-à dire, coupés *A.* غيل لايق للقطع *P.* بيشهٔ بريدنى *T.* كسلمكه كركلو قوريلق Et biens exploitables, ceux qui peuvent être saisis par voie de Justice *A.* اموال ممكن الضبط من جانب الشرع *P.* مال گرفتنى از جانب شرع *T.* جانب شرعدن ضبط اولنه بيلور مال

Exploitable. En parlant des terres, il signifie, celles qui peuvent être cultivées entièrement *A.* ارض ممكنة الاثارة *T.* بر سوكيلوب سوربله بيلەجك بر - Il se dit aussi des mines dont on peut tirer le minéral *A.* معدن لايق للاستخراج *T.* سوكيلوب آراشدريلەجق معدن

EXPLOITANT. Qui exploite. Il ne se dit que des huissiers *A.* حامل المراسلة *P.* دستوكدار *T.* مراسله كوتورن || Officier exploitant حامل مراسله اولان مباشر

EXPLOITATION. Action d'exploiter des terres, des mines, des bois. V. Exploiter.

EXPLOITER. Il se dit des terres, des bois, des mines. Exploiter des terres, c'est les faire valoir, les tenir en valeur *A.* اثارة الارض *T.* يرى سوكوب سورمك Exploiter des bois, une forêt, c'est les couper *A.* قطع الاشجار الغيل *P.* درختهاى بيشه را بريدن *T.* اورمانى كسمك - قورينك آغاجلرينى كسمك Exploiter une mine, c'est en tirer le minéral *A.* استخراج المعدن *P.* كان از زمين بر كشيدن *T.* زمينى سوكوب معدن چيقارمق

Exploiter. Donner des exploits, des assignations *A.* اعطاء المراسلة *P.* دستوك دادن *T.* مراسله ويرمك

EXPLOITEUR. Celui qui fait exploiter des terres *A.* مثور الارض *T.* يرى سوكوب سورن - et celui qui exploite des mines بحّاث المعدن *P.* كان از زمين بر كشان *T.* زمينى سوكوب معدن چيقاران

EXPLORATEUR. Celui qu'on envoie à la découverte d'un pays, pour en connaître l'étendue, et celui qu'on envoie dans les Cours étrangères, pour en découvrir les sentimens *A.* مأمور بكشف الاحوال - مستكشف الحال - متجسس الاحوال *P.* گماشته *T.* آرامغه مأمور بكشف احوال || Ce ministre est un grand explorateur بو وكيل دولتدر استكشاف احواله حاذق وكامل Il a employé d'habiles explorateurs dans cette Cour فلان دولتده تجسس احواله ماهر ومتفنن آدملر استخدام ايلدى

EXPLOSION. Éclat, mouvement que produisent la poudre à canon et d'autres matières combustibles, lorsqu'elles s'enflamment *A.* فوران اللهيب *P.* آتش انگيزى *T.* علو - علولنمه || Explosion d'un volcan جبل آتشفشاندن مواد فشقرمدسى || d'un canon فوران لهيب طوب رعد آشوب ناريه نك فورانى

EXPORTATION. Action d'exporter. V. Exporter || Faire des lois contre l'exportation de l'argent نقودك درون ملكدن اخراجى نقودك ديار آخره - ممنوعيتنى حاوى قانون وضع ايتمك نقلى منعنى حاوى || Marchandises d'exportation et d'importation ديار آخردن كتوريلوب ادخال اولنان ودرون ملكدن چيقاريلوب ديار آخره نقل ايتدريلان اموال

EXPORTER. Transporter hors d'un État des marchandises *A.* اجراج عن الملك *P.* از ملك بيرون آوردن *T.* ملكدن ملكدن - ديار آخره نقل ايتدرمك - طشره كوندرمك چيقارمق

EXPOSANT. Celui qui expose ses prétentions dans une requête *A.* صاحب العرضحال *P.* داد خواه *T.* عرضحال ايدن || Les raisons de l'exposant صاحب عرضحالك بسط ايلديكى اسباب وعلل || Les preuves et les titres de l'exposant صاحب عرضحالك بسط ايلديكى براهين ودلايل وتقديمكردهسى اولان حجج وسندات

EXPOSÉ. Ce qui est déduit dans une requête *A.* مضمون - مفاد - منها *P.* عرضه داشت - *T.* نموده - انها || On l'aurait condamné sur l'exposé de sa requête عرضحالنك انهاسنه مبنى عرضحالنك - عليهنه حكم جريان ايتمك اقتضا ايدر ايدى || Une rémission obtenue sous un faux exposé, n'a point lieu خلاف انهايه مبنى تحصيل اولنان عفو باطلدر مضموننه كوره

EXPOSER. Mettre en vue *A.* عرض *P.* پيش نظر نهادن - پيش نظر آوردن - نمودن *T.* كوسترمك || Exposer un corps mort ميتى نظر ناسه عرض ايتمك || Exposer en spectacle à tout le monde نظرگاه عالمه عرض ايتمك || Exposer sur la roue le corps d'un voleur de grands chemins مظهر سياست اولمش رهزنك لاشهسنى شكنجه واذيت چرخنه ربط ايدهرك انظار ناسه عرض ايتمك || A cette cérémonie, on exposa les plus belles tapisseries de la Couronne فلان رسمك وقت اجراسنده موجود خزينهٔ همايون اولان تزيين حجراته مخصوص اقمشهٔ رنگارنگك ذيقمتك انفس واعلاسى معروض نظرگاه ناس اولمشدر - Exposer en vente *A.* عرض الى البيع *P.* بفروخت عرض كردن *T.* صاتيلق || Exposer des meubles en vente اثاث بيتى بيعه عرض ايتمك || Exposer une maison en vente منزلى صاتيلق ايتمك

Exposer de la fausse monnaie. C'est en répandre dans le commerce *A.* نشر الزيوف - ترويج الزيوف *P.* نقد ناسره *T.* قلب اقچه طاغتمق پاشيدن

Il se dit aussi en parlant des charges, des dignités *A.* عرض في الانظار - في معرض الانظار *T.* عرض كوز اوكنه قويمق || Cette charge expose aux yeux de tout le monde فلان منصب صاحبنى نظرگاه كافهٔ عالمه عرض ايدر || Songez que le poste où vous êtes, vous expose aux yeux de toute la terre مقولهدندر بولنديغك مقام سنى كافهٔ جهانك نظرينه عرض ايدر مقولهدن ايدوكنى خوشجه ملاحظه ايله - Et de ceux qui les occupe || Ceux qui occupent des places, sont exposés à la vue du public ارباب مناصب معرض انظار انامدرلر - والقا نظرگاه خواص وعوامدرلر

Il signifie aussi, placer, tourner de certain côté *A.* توجيه الوجهة - *P.* روى جيزرا - بفلان طرف گردانيدن - عرض *T.* بفلان طرف نمودن || يوزينى قارشولتمق || Exposer au Nord فلان شيئك وجهسنى شمال جانبنه عرض وتوجيه ايتمك || Il faut prendre garde à bien exposer ce bâtiment, cet escalier بو بنانك وبو نردبانك يوزينى لايقى يوزينى مناسب طرفه - اوزره توجيه ايلمكه دقت ايتملو در || Exposer au soleil levant مشرق قارشولتمغه دقت ايتملو در طرفنه عرض وتوجيه ايتدرمك || Exposer des meubles à l'air متاع بيتى روزكاره قارشو عرض ايتمك || Exposer du linge au soleil pour le faire sécher بزى لاجل التجفيف تشرير ايتمك - كونشه عرض ايتمك - كونشد سرمك

Et déduire, expliquer, faire connaître *A.* بيان - بسط - انها - *P.* سرد - عرضه داشتن - در ميان كردن *T.* كوسترمك - بركمسنه افكارينى سرد || Exposer ses pensées بيان ايتمك || Exposer un fait بر واقعهيى بسط وبيان ايتمك وبيان ايتمك || Exposer une difficulté pour la faire résoudre بر مشكل لاجل الحل در ميان ايتمك || Exposer dans une requête les motifs et les raisons qu'on a de demander une chose بر شيئك استدعاسنى ايجاب ايتمش علل واسبابى درون عرضحالده بسط وبيان ايتمك || Je vous ai exposé l'état de l'affaire

کیفیت حالی طرفکه بیان ایلدم Exposer vrai واقعه مطابق انهای صحیح ایتمک ـ اولدرق سرد وبیان ایتمک Ex-poser faux انهای کاذب ایتمک ـ خلاف انها ایتمک Ex-poser sa commission بر کمسنه مأموریتنی عرض وانها ایتمک Et mettre en péril *A.* القاء الی ـ عرض الی الخطر ـ اخطار القاء الی التهلکة ـ الخطر *P.* بخطر ـ در خطر انداختن بمعرض خطر انداختن ـ عرض کردن *T.* تهلکه‌یه قویمق مخاطره‌یه ـ معرض خطره القا ایتمک ـ عرضهٔ خطر ایتمک ـ تهلکه‌یه اوغراتمق ـ دوشورمک || Exposer sa personne, sa vie pour le service du prince بر کمسنه نفسنی خدمت پادشاهیده خدمت شاهانه‌ده جان فدا ایتمک ـ مخاطره‌یه القا ایتمک Vous vous exposez un peu trop نفسکی معرض خطره چوقجه القا ایدرسک Vous vous êtes exposé légèrement ارتکاب تهلکه‌ده خفیف مشربلک ایلدک S'exposer à la mort معرض هلاکه القای نفس ایتمک Exposer son honneur, sa réputation, sa gloire عرضنی ونام وشهرتنی وشان وناموسنی معرض خطره القا ایتمک ـ عرضهٔ مخاطره ایتمک S'exposer au hasard بختک کلیشنه تبعیةً اختیار مخاطره ایتمک Être exposé à la raillerie مظهر هزل واستهزا اولمق مخاطره‌سنه القای نفس ایتمک S'exposer à être tué قتل اولنمق القای نفس ایتمک S'exposer à recevoir un مخاطره‌سنه affront مظهر ترذیل اولمق مخاطره‌سنه القای نفس ایتمک Être exposé à la risée, à la médisance عرضهٔ تمسخر وهدف تیر لوم وتعییب اولمق Cela vous expose à de grands périls مخاطرات ـ بو کیفیت سنی مهالک عظیمه‌یه القا ایدر جسیمه‌یه Les grands postes sont exposés aux traits de l'envie مناصب عالیه دائما عرضهٔ غبطه وحسد در Il ne veut pas s'exposer à des refus, à des rebuffades التماسنک ردّیله مظهر شین وعار ومحلّ عنف وآزار اولمق مخاطره‌سنه اوغرامق استمز Être exposé à la colère de quelqu'un فلانک شدّت هدف تیر تهوّر وتغضّبی اولمق ـ وتهوّری معرضنده اولمق

S'exposer, Être exposé aux coups, au feu des ennemis, signifie, se mettre en lieu où les coups peuvent aisément porter *A.* ارتکاب الخطر ـ اختیار الخطر ـ انداب النفس *P.* خودرا بخطر انداختن *T.* کندویی ـ کندویی مخاطره‌یه قویمق عرضهٔ مخاطره قلمق || Les troupes furent long-temps exposées au feu de la place عسکر قلعه طرفندن آتیلان طوب قلعه‌نک ـ وکلّه قارشوسنده وافر زمان انداب نفس ایلدی

مستمیتاً عرض سینهٔ ـ آتشی قارشوسنده اختیار تهلکه ایلدی ثبات ومتانت ایتمکدن مبالات ایلمدی

On dit dans le même sens, Les païens exposaient les martyrs aux bêtes féroces اهل جاهلیت دین عیسی اوغورینه حائز رتبهٔ شهادت ایدنلری سباع ووحوشه عرض ایدرلر ایمش

Exposer un enfant. C'est le mettre dans une rue, pour se décharger du soin de le nourrir *A.* القاء المنبوذ ـ طرح الملقوط *P.* بسر کوچه کودک انداختن *T.* چوجوق براقمق || La loi punit les pères et les mères qui exposent leurs enfans طرح ملقوط ایدن پدر ومادر شرعاً مستحق تأدیب اولورلر ـ القای منبوذ ایدن پدر ومادر حقنده حدّ شرعی وار در

Exposé. *A.* معروض *P.* پیش نظر نهاده ـ نموده *T.* کوسترلمش *A.* معروض الی البیع *P.* بفروخت عرض کرده *T.* صاتیلق اولمش *A.* متوجّه *P.* بفلان طرف گردانیده *T.* یوزی فلان طرفه قارشولمش *A.* معروض الی الخطر *P.* در خطر انداخته *T.* خطره القا اولنمش ـ تهلکه‌یه قونمش

EXPOSITION. Action par laquelle une chose est exposée en vue *A.* عرض *P.* پیش نظر گستردگی *T.* کوسترده سروب || L'exposition de plusieurs marchandises متعدّد امتعه واموالک عرضی Il en fit l'exposition aux yeux de tout le monde فلان انظار عامهٔ عالمه عرض ـ شیئی علی ملأ الناس عرض ایلدی ایلدی

Il signifie aussi, situation par rapport aux vues et aux divers aspects du soleil *A.* سمت التوجّه *P.* سمت روتابی بفلان *T.* یوزک قارشولدیغی طرف || Ce palais est dans une agréable exposition بو سرایک سمت توجّهی لطیف ودلکشا در L'exposition de cette maison n'est pas saine بو خانه‌نک سمت توجّهی مخالف صحّت مزاجدر Exposition au Nord سمت شماله توجّه

Et narration, récit *A.* تقریر ـ حکایت ـ بسط *P.* داستان *T.* نقل || Il a fait l'exposition de cette affaire fort nettement مادّه‌یی بر وجه نقاحت تقریر وحکایت ایلدی Faire une fidèle exposition de toutes ses raisons کافّهٔ علل واسبابنی روایت صادقه ایله بسط وتقریر ایلمک Sur sa propre exposition, on jugea que.... کندو تقریری اوزره حکم اولندیکه Sur la simple exposition du fait, on le condamna مادّه‌نک سادجه نقل وحکایتیله علیهنه حکم جریان اولنمق لازم کلدی

Et interprétation, explication *A.* تفسير pl. تفسيرات - شرح *P.* گزارش - گزاره *T.* معنا ويرمه || L'exposition du texte de l'Écriture نص كتاب اللهك تفسيرى L'exposition littérale تحت اللفظ اولان - لفظا بالفظ اولان شرح وتفسير Les différentes expositions تفسيرات مختلفه L'exposition de la Foi عقايدك شرح وتفسيرى - Il se dit aussi des enfans abandonnés par leurs parens. V. Exposer.

EXPRÈS. Qui est énoncé d'une manière formelle *A.* صريح - مصرّح *P.* آشكار *T.* آچيق || Cela est en termes exprès dans le contrat بو مادّه درون سندده تعبيرات صريحه ايله اول بابده قانونك مندرج ومشروحدر La loi y est expresse بر قطعه امر مصرّح Un ordre exprès تعبيراتى مصرّحدر

Il se dit aussi d'un homme envoyé à dessein pour porter des lettres *A.* قاصد مخصوص *P.* نامه رس - پيك مخصوص *T.* مخصوص اولاق مخصوص

EXPRÈS, adverbe. À dessein, à cette seule fin مخصوصاً - خاصّة *T.* مخصوص || Il a fait bâtir cet appartement exprès pour recevoir ses amis بو كلان زوّار ومسافرينه مخصوصاً دائرهيى بنا ايتدردى Il est venu tout exprès pour briguer cet emploi بو منصبك طلبيچون مخصوص كلمشدر Il a dit cela exprès بو كلامى مخصوصاً سويلدى On dit d'un homme qui a beaucoup de disposition pour certaines choses, qu'il semble fait exprès pour cela گويا بوكا مخصوص اولمق اوزره صانكه مخصوص اولدرق خلق اولنمشدر - ياپلمشدر

EXPRESSÉMENT. En termes exprès *A.* تصريحاً - مصرّحاً - على وجه التصريح *P.* آشكارا *T.* آچيقدن آچيغه

EXPRESSIF. Énergique, qui exprime bien ce qu'on veut dire *A.* مبيّن المرام - مصرّح الحال - موضح المعنا - مفيد الحال *P.* معنا گشا *T.* معنا بللورديجى || Ce terme ne me semble pas bien expressif بو لفظ مفيد الحال دكلدر Cette façon de parler est expressive بو صورت تكلّم مصرّح حالدر Un signe expressif مفيد حال اولدجق اشارت - اشارة مفيدة الحال

EXPRESSION. Action par laquelle on exprime le suc, le jus de quelque chose *A.* اعتصار *P.* فشردگى *T.* صيقمه || Le suc des herbes se tire en trois manières, par expression, par infusion, par décoction ماى نباتات اوچ طريق ايله استخراج اولنور اعتصاراً وياخود تنقيعاً وياخود انطباخاً Huiles tirées par expression بالاعتصار استخراج اولنمش ادهان - Il se dit aussi du jus même qu'on exprime *A.* عصارة *P.* فشرده *T.* صيقندى || Une expression de citron ليمون عصارهسى - صقنديسى

Il signifie aussi, les termes dont on se sert pour exprimer ce qu'on veut *A.* تعبير pl. تعبيرات *P.* اداى سخن - گفتار *T.* سويليش || Belle expression تعبير دلپذير - تعبير حسن Noble expression تعبير نازك élégante تعبير بليغ forte تعبيرات شدّتنما - شديد تعبير Avoir l'expression noble نازكانه ايله اداى مرام ايتمك User d'une expression basse et populaire خسيس ودنى بر تعبير قوللنمق La pensée est belle, mais il y a quelque chose à dire à l'expression معنا احسندر امّا صورت تعبيرى بر آز سوز كوتورر Je trouve cette expression mauvaise بو تعبيرى ردئ عدّ ايدرم trop faible بو تعبير غايت ايله واهيدر Je ne condamnerai pas cette expression بو تعبيرى قدح وتشنيع ايدهمم

En Peinture et en Sculture, c'est la représentation vive et naturelle des passions *A.* تصوير الامراض النفسانيّة - ارائة الامراض النفسانيّة || Ce peintre excelle particulièrement dans les passions بو رسّام تصوير امراض نفسانيّهده بر وجه امتياز موفقدر Les expressions de ce tableau sont énergiques et nobles بو تصويرده امراض نفسانيّه مؤثرانه ونازكانه ارائه اولنمشدر - كوسترلمشدر

EXPRIMABLE. Qui peut être exprimé *A.* ممكن التعبير - ممكن الوصف *P.* امكان پذير وصف *T.* تعبيره كلور || Il n'est pas exprimable combien il a souffert نلر چكديكى نا قابل وصف وتعبيره كلمز - وصف وتعبير در

EXPRIMER. Tirer le suc, le jus d'une chose en la pressant *A.* تعصير *P.* فشردن *T.* صيقوب چيقارمق || Exprimer le suc d'une herbe, d'une orange, d'un citron نباتى وپورتقالى وليمونى صيقوب صوينى چيقارمق

Et représenter par le discours ce qu'on a dans l'esprit *A.* تعبير - افادة - وصف *P.* اداى سخن كردن *T.* سويلمك || Cette pensée est belle, mais elle n'est pas bien exprimée بو معنا كوزلدر امّا لايقى وجه اوزره افاده اولنمدى Je ne saurais trouver des termes assez forts pour exprimer ma reconnaissance درجهٔ تشكرمى افاده ايدهجك تعبيرات قويّه تداركنده عجزم دركار در Ce mot exprime bien la chose بو لفظ كركى كبى مفيد مرامدر Cet auteur, ce poète exprime bien les passions بو شاعر وبو مؤلّف امراض نفسانيّهيى بر

وجه احسن وصف وتعبير ايدر Exprimer sa douleur par ses larmes غم واندوهنى وساطت دموع ايله افاده ايتمك || Il faut exprimer cela dans le contrat بو كيفيتى درون سندده افاده وبيان اولنملودر — On dit, qu'une passion est bien exprimée dans un tableau, dans un discours, dans un poème فلان مرض نفسانى بو تصويرده وبو مقالەدە وبو منظومەدە بر وجه اليق ارائه اولنمشدر — On dit aussi, S'exprimer en bons termes افادهٔ مرام ايتمك — كلمات لايقه ايله تعبير مرام ايتمك S'exprimer clairement على وجه الصراحه افادهٔ مرام ايتمك

EX-PROFESSO. Avec toute l'attention qu'on doit à ce qu'on entreprend de faire A. كما هو حقه — على ما هو اللايق P. بر وجه سزا T. كركى كبى || Il a traité cette matière ex-professo بو مادّەدن كما هى حقها بحث ايلدى

EXPULSER. Pousser dehors A. دفع P. راندن T. سورمك || Un remède propre pour expulser les mauvaises humeurs du corps اخلاط رديئه‌يى دفع ايده‌جك بر دوا

En termes de Pratique. Déposséder d'un lieu dont on était en possession A. اخراج — طرد P. بدر كردن — بيرون راندن T. قوغمق — چيقارمق || On l'a expulsé de sa terre ضيعه‌سندن طرد واخراج اولندى

Expulsé. A. مندفع P. رانده T. سورلمش A. مطرود P. بيرون رانده T. قوغلمش

EXPULSIF. Qui pousse dehors A. دافع P. راننده T. سوريجى || Remède expulsif دواى دافع

EXPULSION. Action par laquelle on est chassé d'un lieu A. اخراج — طرد P. بدر سازى T. قوغمه || Depuis l'expulsion des Juifs قوم يهودك طرد واخراجندنبرو — On dit qu'un remède a une grande force d'expulsion A. دواء شديد الدفع T. كسكين سورر بر علاج

EXQUIS. Excellent en son espèce A. النفيس — انفس — الذ — P. خوشمذاق — لوشابه — چرب شيرين — نفيس — اشها — شهى T. پك ايو || Viandes exquises لحوم شهيّه Des viandes d'un goût exquis الذ واشها لحوم وگوشتها Des mets exquis اطعمهٔ نفيسه Cela est fait d'une manière exquise بو شى انفس نفيس صورت ايله ياپلدى — Dans les exemples suivants, il faut employer ces mots A. احسن — انيق — لطيف — الطف — اجود — اعلا الاعلا P. بهترين — خوبترين T. پك كوزل || Un travail exquis اعلا الاعلا بر ايش Avoir le discernement exquis اعلا والطف قوت مميزه صاحبى اولمق Avoir des sentimens exquis بركمسنه‌نك لطافت طبعى درجهٔ اعلاده اولمق Des pensées exquises احسن والطف افكار جودت آثار

EXSUCCION. Terme de Médecine et de Physique. Action de suer A. مص — امتصاص — انجذاب الرطوبة P. مكيدگى T. امه || Il y a dans la racine des plantes une sorte d'exsuccion عروق اشجارده بر حالت امتصاص وار در La digestion se fait par exsuccion هضم طعام انجذاب رطوبت طريقيله اولور

EXSUDATION. Action de suer A. نتوح P. ژوشش T. صزلش || Certaines pierres et certains bois ont leurs exsudations بعض احجار واخشابده حال نتوح وار در

EXSUDER. Sortir en manière de sueur A. ترشح — انتتاح P. ژوشيدن T. صزمق || Le sang exsude quelquefois par les pores دم بعضاً مساماتدن ترشح ايدر

EXTANT. Terme de Pratique. Qui est en nature A. عيناً موجود T. عينيله بولنان

EXTASE, Ravissement d'esprit, suspension des sens causée par une forte contemplation d'un objet extraordinaire A. بهت — حال المبهوتيّة || Plusieurs Saints ont été ravi en extase pendant des journées entières قتى جوق اولياى عظام بر قاچ كون متماديا حال مبهوتيّتده اولمشلر در Être en extase حال مبهوتيّتده اولمق Tomber en extase حال مبهوتيّته گرفتار اولمق

Et vive admiration qui semble absorber toutes les autres fonctions de l'âme A. خرق — حيرت — مدهوشيّت P. دنگى T. دنك قالمه — شاشوب قالمه || Quand il vit de si belles choses, il fut en extase بو قدر اشياى دلاويزك تماشا ونظارتى تقريبيله عنان نفسى ربودهٔ دست مدهوشيّت اولمشدر — تقريبيله دنك ومدهوش اولمشدر La vue de tant de merveilles ravit en extase بو قدر غرايب ومعجزاتك نظارتى استيلاى خرق ومدهوشيّتى موجب اولور Être ravi en extase استيلاى خرق ايله منجذب الفؤاد اولمق

S'EXTASIER. Être ravi en extase A. وقوع فى البهت — تحيّر — دهش — والخرق P. گرفتار دنگى شدن T. شاشوب — دنك اولمق — قالمق

Extasié. A. متحيّر — مدهوش — مبهوت P. دنگ T. شاشوب — دنك اولمش — قالمش

EXTATIQUE. Qui est causé par l'extase A. واقع من البهت

شاشمقدن T. از دنگی پیدا شده P. واقع من الخرق - خرق وحیرتدن اقتضا || Ravissement extatique اقتضا ایتمش ایتمش انجذاب نفس

EXTENSEUR. Il se dit en Anatomie des différents muscles qui servent à étendre les parties A. ممدّ - موجب التمدید - موجب - المطو P. دراز ساز T. کریجی || Les muscles extenseurs du bras, des doigts ساعدک واصابعک عضلات ممدّه‌سی - قولده وپرمقلرده اولان کریجی بالق اتلری

EXTENSIBILITÉ. Qualité de ce qui est extensible A. قابلیّة اوزانمغه T. درازی پذیرایی P. قابلیّة الامتداد - المطو کرنمکه قابللک - کرکلک || L'extensibilité de l'or est très-grande ذهبک قابلیّت امتدادی پک چوقدر Chaque espèce de métal a son degré différent d'extensibilité اجناس معادنک علی الاختلاف قابلیّت امتدادی درجه‌سی بشقه در

EXTENSIBLE. Qui peut s'étendre A. ممکن - ممکن التمطی اوزانه بیلور - اوزانور T. امکان پذیر درازی P. الامتداد

EXTENSION. Étendue A. امتداد - مطو P. درازی T. کرنمه - اوزانمه || Extension en longueur, largeur et profondeur طولاً وعرضاً وعمقاً امتداد - Et l'action de ce qui s'étend A. مدّ P. دراز سازی T. کرمه - اوزاتمه || N'avoir pas l'extension du bras libre قولایلمق ایله قولی - سهولت ایله مدّ ید ایده‌مامک اوزاتمقدن عاجز اولمق - On dit, Extension d'autorité, de privilége, c'est-à-dire, augmentation امتیازک وحکومتک امتدادی

On dit aussi, L'extension d'une loi, d'une clause, pour dire, l'explication d'une loi d'une clause dans un sens plus étendu قانونک وشرطک توسّعاً شرحی - On dit, qu'un mot signifie telle et telle chose par extension, pour dire, que sa signification primitive a été étendue, transportée à cette chose فلان لفظ توسّعاً شو معناده در

En Chirurgie, c'est l'action par laquelle on étend une partie fracturée, pour remettre les os dans leur situation A. امطا T. کرمه - Extension de nerf, c'est le relâchement d'un nerf, qui, par accident, s'étend plus qu'il ne faut A. تمطّی العصب T. سکیر کرلمه‌سی

EXTÉNUATION. Affaiblissement, diminution de forces A. وهن - انحطاط القوا - زوال القوّة - نقصان القوّة - ضعف - حروض P. شکست توانایی - بیتابی T. درمانسزلق || Il est dans une grande exténuation ضعف عظیمه گرفتار اولمشدر - On dit aussi, L'exténuation d'un fait, d'un crime, pour dire, adoucissement dans l'exposition d'un fait, d'un crime A. استخفاف P. کمسازی - سبک سازی T. خفیفلتمه

EXTÉNUER. Affaiblir peu à peu A. احراض - اضعاف - درمانسز T. زبون ونا توان ساختن P. توهین - ازالة القوّة خسته‌لکی اضعافنه || Sa maladie l'a fort exténué ایتمک سبب اولدی - Il signifie en termes de Pratique, diminuer A. تخفیف - ایراث الکسر P. کم نمودن - سبک نمودن T. خفیفلتمک || On a fort exténué le crime جرمی پک تخفیف ایلدیلر L'action était atroce, mais on l'a fait exténuer par les informations قباحت بغایت گران ایکن کشفده مبادرت اولندقده تخفیف اولندی En répétant ce que j'avance, vous exténuez la force de mes raisons, de mes preuves بسط ایلدیکم کلامی سن دخی تکرار ایده‌رک دلیللرمه ایراث کسر ایتمش اولورسک

EXTÉRIEUR. Qui est au dehors A. خارجی P. بیرونی T. بدنک - دیش - طشره‌ده‌کی || Les parties extérieures du corps اعضای خارجیه‌سی - دیش عضولری - Et ce qui paraît de quelque chose au dehors A. خارج - ظاهر P. بیرون T. دیش یوزی || L'extérieur de ce bâtiment est beau بو بنانک خارجی احسندر On dirait, à n'en voir que l'extérieur, que c'est quelque chose, mais les dedans ne sont rien خارجنه باقنجه ال ویرر ظنّ اولنور لکن داخلی هیچ ایشه یرامز - Il se dit aussi des personnes || Il a un bel extérieur ظاهر حالی احسن در - واعلا در ظاهری اعلا Un extérieur modeste, honnête ظاهر حالده وضع - ظاهریسی عرض وادب صورتنده در L'intérieur ne répond pas à l'extérieur داخلی ادیبانه‌سی وار باطنی ظاهرینه نا موافقدر - ظاهرینه مطابق دکلدر

EXTÉRIEUREMENT. À l'extérieur, au dehors A. ظاهراً - صورتا P. در بیرون T. کورنشده || Il veut qu'on le croie honnête homme, mais il ne l'est qu'extérieurement خلق عندنده اهل عرض عدّ اولنمق استر انجق بو صفت کندوسنده ظاهریدر

EXTERMINATEUR. Qui extermine A. قاطع الدابر - معدم - مزیل P. نا بود کننده T. یوق ایدیجی || L'ange exterminateur tua les premiers nés d'Egypte قطع دابره موکّل اولان ملک اقلیم مصرده موجود اولان اولاد کبیره‌نک مجموعنی قتل واعدام ایلدی Hercule a été l'exterminateur des mons-

tres de son temps هركل نام بهادر عصرنده موجود اولان سباعك مجموعنى ازاله واعدام ايلدى Ce prince fut l'exterminateur des vices, de l'impiété فلان پادشاه معدم اصول رفض والحاد وزيل مثالب وقبايح ايدى

EXTERMINATION. Destruction entière *A.* انقطاع الدابر ـ *T.* يوق ايتمكلك *T.* نا بود سازى *P.* زوال ـ انعدام || Travailler à l'extermination du paganisme عبادت اصنامك كلّياً زوال وانعدامنه سعى وكوشش ايتمك à l'extermination des hérésies, des vices انعدام رفض وبدعت وزوال مساوئ عباده صرف مقدور ايلمك

EXTERMINER. Faire périr entièrement *A.* اعدام ـ قطع الدابر *P.* ازالة ـ *T.* نا بود كردانيدن *T.* يوق ايتمك || Il menace de l'exterminer lui et toute sa race كندوسنه وبالجمله عرق ونسلنه حوالهٔ سيف سياست برله قطع دابرلرينه قيام ايده‌جكدر ديو تهديد وانذار ايدر Exterminer les malfaiteurs, les assassins اشقيا وقاتلينك قطع دابرلرينه مبادرت ايتمك ـ اشقيا وقاتلينى ازاله واعدام ايتمك ـ Figur. || Exterminer les vices عروق معايب ومساوى‌يى قطع ايتمك ـ ازاله ايتمك

EXTERMINÉ. *A.* منقطع الدابر ـ منعدم ـ زايل *P.* نا بود ـ *T.* يوق اولمش زوال يافته ـ گشته

EXTERNE. Qui paraît au dehors, qui vient du dehors *A.* ظاهرى ـ خارجى *P.* بيرونى *T.* كوزه كورينن || Les causes externes des maladies امراضك اسباب ظاهريه‌سى Le mal n'est pas externe, on n'en voit rien au dehors علت خارجى ظاهرده هيچ بر ـ دكل ظاهرده هيچ بر شئ مشهود دكلدر شئ بللو دكلدر

EXTINCTION. Action d'éteindre *A.* انطفا ـ خبوّ *P.* خاموشى *T.* سوينمه || Extinction d'un embrasement مشتعل اولان نائره‌نك خبوّ وانطفاسى

On dit par extension, L'extinction de la chaleur naturelle انقطاعى ـ حرارت غريزيه‌نك انطفاسى Disputer jusqu'à extinction de chaleur naturelle نفس منقطع اولنجيه قدر ـ نفس دوكننجيه قدر ـ معارضه ايتمك ـ On dit aussi, Avoir une extinction de voix انقطاع صدايه مبتلا اولمق

On dit figur. L'extinction d'une race, d'une maison, d'une ligne, d'une branche, pour dire, leur fin *A.* اندراج ـ انقراض *P.* تمام شدن *T.* دوكنمه || بر سلسله‌نك وبر خاندانك ـ وبر عرقك وبر شعبه‌نك انقراض وياخود اندراجى

Et l'extinction d'un crime, pour dire, la rémission d'un crime *A.* عفو ـ صفح ـ محو الجرم *P.* گناه شويى *T.* كناهك سيلنمه‌سى

EXTIRPATEUR. Qui extirpe *A.* مستأصل ـ قالع *P.* بر كنده *T.* سازبيخ || ديبندن قوپاريجى ـ كوكدن قوپاريجى L'extirpateur des hérésies قالع اساس رفض وبدعت des vices قالع اساس مساوى وقبايح

EXTIRPATION. Action d'extirper *A.* انقلاع ـ انجعاف ـ *P.* استيصال *T.* از بيخ بر كندگى *T.* كوكدن قوپارمه

Il signifie figurément, destruction totale *A.* اندراس ـ انطماس *P.* محو الاثر ـ گم گشتگى *T.* يوق ايتمكلك || L'extirpation des hérésies محو آثار رفض وبدعت

EXTIRPER. Déraciner *A.* قلع ـ تقليع ـ استيصال ـ اجتعاف *P.* از بيخ بر كندن ـ از بيخ قارندبدن *T.* كوكدن قوپارمق || Il y a de méchantes herbes qu'on a bien de la peine à extirper بعض نباتات فاسده وار در قلعى مشكل ـ En Chirurgie, Extirper un cancer, c'est l'arracher entièrement سرطانى قلع واستيصال ايتمك

Il se dit figurément de l'entière destruction de certaines choses pernicieuses *A.* ازالة ـ طمس ـ امحا ـ قلع *P.* گم كردن *T.* يوق ايتمك || Extirper les vices قلع اصول مساوى ربواى نا مشروعك اثرينى محو وازاله ايتمك l'usure C'est un mal qu'on ne saurait extirper قلع واستيصالى نا قابل بر مرض شديد در ـ On dit aussi, Extirper une race. V. Exterminer.

EXTORQUER. Obtenir par force, par violence *A.* جبراً تحصيل ـ جبراً اخذ ـ *P.* بزور گرفتن ـ بزور ستادن ـ *T.* جبراً زور ايله قوپارمق ـ آلمق || Extorquer de l'argent à quelqu'un بر كمسنه‌دن جبراً اقچه آلمق Extirper l'aveu d'un crime par la violence des tourmens جرمنك اقرارينى شكنجه واذيت زوربله قوپارمق

EXTORSION. Exaction, concussion *A.* مظلمة pl. مظالم ـ اعتساف *P.* ستمكارى *T.* ظلم ـ قذارلق

EXTRACTION. Opération par laquelle on tire les principes des corps mixtes *A.* استخراج *P.* بر آوردگى *T.* چيقارمه || L'extraction des sels ملوحك استخراجى C'est dans les mines du Pérou que se fait l'extraction de l'or et de l'argent سيم

– وزر پرو مملکتنده کانن معدنلردن استخراج اولنور On dit en Chirurgie, L'extraction de la pierre *A.* استخراج الحصاة L'extraction du foetus استخراج الجنين

En Arithmétique, c'est l'opération par laquelle on tire les racines des nombres *A.* استحصال الجذر – حساب البرجان

Il signifie aussi, l'origine d'où quelqu'un tire sa naissance *A.* || صوی *T.* زاد – نژاد *P.* عرق – اصل – نسب – عصارة Il est d'une grande extraction شريف النسبدر – والا نژاد برآدمدر d'illustre extraction مجيد الاصلدر de noble extraction كريم – اصيل النسب – كريم العصارة – كريم العرق – الاصلدر de basse extraction وضيع النسبدر de vile extraction بهزاد بد نژاد – لئيم العرق – لئيم الاصل – لئيم العصاره Je connais son extraction اصل وعرقنى بيلورم

EXTRADITION. Action de livrer un prisonnier, un criminel à son prince naturel *A.* ردّ *P.* باز دادن *T.* کیرو ویرمه || Il a été convenu qu'on se remettrait réciproquement les prisonniers; et l'extradition doit s'en faire tel jour طرفيندن تسليم اسرا مادّه‌سى بالمقاوله تنظيم اولنمغين فلان كونده ردّ واعاده‌لرينه مبادرت اولنه‌جقدر

EXTRADOS. C'est le côté extérieur d'une voûte *A.* محدّب القبّة *P.* پشت كنبد *T.* قبه‌نك آرقه‌سى

EXTRAIRE. Tirer quelque chose d'un corps mixte par le moyen de la Chimie *A.* استخراج *P.* بر آوردن *T.* ايچندن چيقارمق

Il signifie aussi, tirer d'un livre, d'un acte les passages dont on a besoin *A.* اخذ – اخراج || Cela est extrait des registres du Conseil – مأخوذ در – مشورت مضبطه‌سندن مخرجدر – Il se dit aussi des racines, des nombres *A.* چيقارلمشدر اخراج الجذر

Extraire un livre, un procès. C'est en faire un abrégé *A.* خلاصه ايتمك *T.* تلخيص – اجمال

EXTRAIT. Partie qui a été tirée d'une substance par un dissolvant *A.* مخلّص *T.* خلاصه || Extrait de rhubarbe راونده خلاصه‌سى . Extrait de rose كل خلاصه‌سى

Et ce qu'on tire de quelque livre, de quelque registre *A.* مخرج – مستخرج – مأخوذ *P.* بر آورده *T.* چيقارلمش || Extrait des registres du Parlement پارلامنتو ديوانى دفترلرندن مخرج – Extrait mortuaire. L'extrait qu'on tire du registre des morts *T.* دفتر اموات قيدندن مخرج بر قطعه صورت

EXTRAJUDICIAIRE. Il se dit des actes qui ne sons point relatifs à un procès pendant en Justice *A.* لا عن مبحث الدعوى دعوادن خارج *T.* بيرون از دعوا *P.* خارج عن الدعوى – مادّه‌دن خارج –

EXTRAJUDICIAIREMENT. Hors de la forme ordinaire des jugemens *A.* خارج از *P.* عرفاً – على خلاف القياس المحاكمة عرفى اولدرق *T.* قاعدهٔ محاكمه

EXTRAORDINAIRE. Qui n'est pas selon l'ordre commun *A.* غير مألوف – غير معتاد – فوق العادة – خارق العادة *P.* خارق *T.* نا معتاد || عادتدن طشره Une chose extraordinaire خارق عاده بر شئ Un accident, un langage extraordinaire خارق عاده بر عارضه وبر كونه سوبليش Un habit extraordinaire لباس غير معتاد Dépenses extraordinaires مصارف غير مألوفه فوق – غير مقننه – غير معتاده – Ambassadeur extraordinaire فوق العاده اورته بيوك ايلچى Envoyé extraordinaire فوق العاده اولاق ايلچيسى Courrier extraordinaire Un mérite extraordinaire اهليت غير معتاده – خارق عاده بر اهليت Un génie extraordinaire خارق عاده بر عقل Un homme extraordinaire en sa profession حرفتنده خارق عاده بر آدم Laideur extraordinaire خارق عاده بر – ردّت غير مألوفه چركينلك

Il est aussi substantif, et signifie, ce qui ne se fait pas ordinairement *A.* غير عادى *P.* نا معتاد *T.* || عادتسز Il donne tant par repas, et quand il y a de l'extraordinaire, il le paye طعام روزمرّه ايچون بر وجه مقطوع شو قدر ويرر انجق غير عادى بر طعام اولور ايسه مصرفنى بشقه ويرر Dans les grandes affaires, il faut destinguer l'extraordinaire de l'impossible امور جسيمه‌ده غير عادى ايله غير ممكنى فرق ايتمك اقتضا ايدر

On appelle Extraordinaire, dans les comptes des dépenses, ce qui est outre la dépense ordinaire *A.* مصارف غير معيّنة – ظهورات *T.* مصرف خارج از معتاد *P.* مصارف غير عادية – عادتدن خارج اولان مصرف – مصارفى – Extraordinaire des guerres, ou de la guerre. C'est un fonds que l'on fait pour payer les dépenses extraordinaires de la guerre *A.* مصارف مصارف سفريّهٔ غير معتاده‌يه مخصوص *T.* سفريّهٔ غير مقننة مال || Trésorier de l'extraordinaire des guerres مصارف سفريّهٔ غير معتاده‌يه مخصوص اموالك دفتردارى

Il se prend aussi pour Ridicule, bizarre *A.* اعجب العجایب *T.* عجایب *P.* طرفه ـ اغرب || Voilà un homme bien extraordinaire اعجب العجایب بر آدمدر ـ طرفه ادا بر آدمدر ـ اغرب واعجب بر آدمدر Visage extraordinaire غریب الاطوار ـ برشکل وچهره اعجب العجایب Propositions extraordinaires تکالیف غریبه

Procédure extraordinaire. C'est la procédure criminelle *T.* جرم وجنایت دعواسی ـ Question extraordinaire. C'est la torture la plus rude qu'on donne à un accusé, pour lui faire dire la vérité *A.* اذیّهٔ غیر مألوفه ـ نکال غیر معتاد *P.* شکنجهٔ نا معتاد *T.* عادتدن خارج بر کونه اشکنجه || Il a eu la question ordinaire et extraordinaire کرک اذیّت عادیه وکرک اذیّت غیر معتادهیه دوچار اولدی

EXTRAORDINAIREMENT. D'une façon extraordinaire *A.* من لا عن رسم ـ فوق المعتاد ـ خارجاً عن المعتاد ـ غیرمعتاد *P.* خارج از رسم وراه *T.* طشره اولەرق || یولدن المعتاد Il n'était pas sur l'état, mais il a été payé extraordinairement اسمی دفترده مقیّد دکل ایکن من غیر معتاد اقچەسی ویرلمشدر

Il se dit aussi pour Bizarrement, ridiculement *A.* علی اعجب الوجوه *P.* با طور طرفه *T.* عجایب صورت ایله ـ Et extrêmement. V. ce mot.

EXTRAVAGAMMENT. D'une manière extravagante *A.* بطور المنکر *P.* نا در برابرانه *T.* صاورقلق ایله

EXTRAVAGANCE, État de l'âme qui extravague *A.* طور منکر *P.* طور نا در برابرانه ـ نا در برابری *T.* صاورقلق

EXTRAVAGANT. Qui extravague, qui a l'habitude d'extravaguer *A.* مألوف المنکرات ـ منکر الاطوار *P.* نا در برابر *T.* صاورق خویلو

EXTRAVAGUER. Penser et dire des choses sans rime et sans raison *A.* ارتکاب المنکرات *P.* نا در برابری نمودن *T.* صاورقلقلر ایتمک || Il a le cerveau blessé, voyez comme il extravague مختلّ الدماغدر باق نقدر اقوال منکره سویلر

EXTRAVASATION. Mouvement par lequel le sang sort de ses vaisseaux *A.* طفحان ـ طفوح *P.* بیرون ریزیدگی *T.* طاشوب قابندن طشره اقمه

s'EXTRAVASER. Il ne se dit que du sang et des humeurs, ou des sucs des plantes, qui sortent de leurs vaisseaux ordinaires *A.* انطفاح *P.* بیرون ریزان شدن *T.* طاشوب قابندن طشره اقمق || Quand le sang vient à s'extravaser دم طاشوب مجاریٔ معتادهسندن آقدیغی وقتده Un effort violent est capable de faire extravaser le sang تعب عنیف دمک مجاریٔ معتادهسندن انطفاحنه سبب اوله بیلور La jaunisse vient de ce que la bile s'extravase علّت یرقان صفرانک مجاریٔ طبیعیّەسندن انطفاحی سببیله عارض اولور

Extravasé. *A.* طافح *P.* بیرون ریخته *T.* طاشوب قابندن طشره آقمش

EXTRÊME. Qui est au plus haut degré *A.* واقع علی اقصی الغایات *P.* بیغایت *T.* غایت ـ اوتەسی یوق || Extrême désir اقصی الغایات اشتیاق Amour extrême اقصی الغایات غایت ـ عشق بیغایت ـ عشق وولوع Péril extrême غایت خطر Extrême misère اقصی الغایات فقروفاقه Besoin extrême اقصی الغایات ضرورت واحتیاج Extrême froid غایت برودت Rigueur extrême غایت شدّت ـ شدّت بیغایت

On dit proverbialement, Aux maux extrêmes, les extrêmes remèdes امراض مهلکەده علاج کیمیاوی کرکدر

Il signifie aussi, excessif *A.* مفرط ـ مایل الی الافراط *P.* بی اندازه *T.* اولچیسی ترازوسی یوق || Cet homme est extrême en tout کافّهٔ احوالده افراطه مایل بر آدمدر ـ Et opposé, contraire. En ce sens, il est substantif *A.* غایت متقابلة || Le froid et le chaud sont les deux extrêmes برد وحرّ غایتین متقابلتیندر ـ Et au figuré || La prodigalité et l'avarice sont les deux extrêmes اسراف وامساک غایتین متقابلة الاحوالدر Entre ces deux extrêmes, il est malaisé de prendre un juste milieu اشبو غایتین متقابلتین بینندهده حدّ وسطی بولمق امر دشوار در

EXTRÊMEMENT. Au dernier point *A.* غاية الغاية *P.* بغایت بسیار ـ *T.* پک چوق

EXTRÉMITÉ. Le bout d'une chose *A.* نهایت ـ غایت ـ رأس مقطع pl. مقاطع ـ منقطع ـ منتها ـ *P.* سر ـ پایان *T.* اوج منتهاسی ـ بر جرمک غایتی || L'extrémité d'un corps ـ Couper l'extrémité des cheveux رأس شعری قطع ایتمک L'extrémité des doigts *A.* رأس الانامل ـ رأس الاصابع *P.* سر انکشتها *T.* پرمقلرک اوجی Il est logé à l'extrémité de la ville پایان شهرده ـ منتهای شهرده ـ منقطع شهرده مقیمدر Cette ville est à l'extrémité du royaume فلان شهر پایان ملکده

راس حدود ملکده - نهایت ملکده - کائندر

Et le dernier moment *A.* آخر الوقت *P.* آن واپسین *T.* صوك ساعت || N'attendez pas à l'extrémité pour solliciter vos juges - حکامدن استدعایی مصلحتك آخری وقتنه براقمه حکام طرفنه عرض استدعا ایچون آخرکاره قدر توقف ایتمه

Et les derniers moments de la vie *A.* نفس اخیر *P.* دم واپسین *T.* صوك نفس || Il est à l'extrémité, il se meurt صوك نفسنده در - دم واپسینده در - نفس اخیرده در

Il se prend aussi pour Excès *A.* افراط || Vous portez les choses aux dernières extrémités کافّهٔ اموری حدّ افراطه قدر سوق وایصال ایدرسك Vous allez toujours à l'extrémité دائما افراط طرفنه مایلسك Passer d'une extrémité à l'autre افراطدن تفریطه کچمك Toutes les extrémités sont vicieuses افراط طرفلری دائما معیوبدر - Et pour un excès de violence, d'emportement *A.* اقصی الغایات الشدّة - اقصی الغایات التهوّر || Il s'est porté contre lui à la dernière extrémité فلانك علیهنه اقصی الغایات تهوّره کلدی - Et pour le plus triste état où l'on puisse arriver *A.* اقصی الغایات الضرورة - اقصی الغایات الاحتیاج || Il n'a pas de quoi vivre, il est réduit à la dernière extrémité کچنجکی اولمیوب اقصی الغایات ضرورت واحتیاجه واصل اولمشدر Se voir dans un pays étranger sans argent, sans connaissances, ce sont d'étranges extrémités دار غربتده معدم وبینوا ومحروم دوست وآشنا اولمق ضرورت حالك اقصی الغایاتیدر - Pousser quelqu'un à l'extrémité. C'est le pousser à bout فلان کمسنه‌یی مرتبهٔ غایته سوق وتحریك ایتمك

EXTRINSÈQUE. Qui vient de dehors *A.* خارجی *P.* از بیرون آینده *T.* خارجدن کلان || Maladie qui vient de causes extrinsèques اسباب خارجیّه‌یه مبنی ظهور ایدن مرض

En parlant de monnaie, on appelle Valeur extrinsèque, celle que le souverain donne à la monnaie, indépendamment du poids *A.* قیمة اعتباریّة - سعر اعتباری *T.* اعتباری فیأت

EXUBÉRANCE. Surabondance inutile *A.* طغیان *P.* فزونی *T.* طاشقنلق - آرتوقلق || Exubérance de style طغیان قلم

EXULCÉRER. Causer des ulcères *A.* تولید القرحة *P.* داغ یاره پیدا کردانیدن *T.* پیدا ایتدرمك

EX-VOTO. Il se dit des tableaux, des figures qu'on place dans une église, en mémoire d'un voeu fait en maladie, en péril *A.* هدیّة منذورة فی سبیل الله - وذیمة pl. وذایم *T.* نذر اولدرق ویریلان هدیّه || Ce tableau est un ex-voto بو صورت منذور فی سبیل الله اولان هدایادندر De riches ex-voto ذیقیمت وذیمه‌لر

FIN DU PREMIER VOLUME.

ERRATA DU Ier VOLUME.

غلطات Errata	تصحيحات Lisez	سطر ستون صحيفه Page. Colon. Ligne
	A	
la	sa	1 — 1 — 16
ضبظی	ضبطی	2 — 1 — 6
مفتونیت	مفتونیّت	2 — 2 — 14
الالتقات	الالتفات	3 — 1 — 1
التفاث	التفات	3 — 1 — 27
يبقمق	ييقمق	4 — 2 — 13
خرون	حرون	4 — 2 — 24
بصديرر	بصدرر	5 — 1 — 5
P. سيپاره	T. سيپاره	5 — 1 — 17
عضلاث	عضلات	5 — 1 — 37
لنخل	النحل	5 — 2 — 13
rapport	de rapport	7 — 1 — 27
فزوني	فزوني	8 — 1 — 31
وهلمةٌ	وهلةٌ	9 — 2 — 1
جهيص	جهيض	10 — 1 — 15
متتج	منتج	10 — 2 — 16
Abracadarra	Abracadabra	11 — 1 — 7
T. خورده	خورده	12 — 1 — 34
دتت	ذتت	13 — 2 — 3
P. علاج	T. علاج	14 — 2 — 19
برفتار	گرفتار	15 — 2 — 3
الظور	الظهور	18 — 2 — 30
سعبده	سعيده	19 — 1 — 37
ينلرنده	بينلرنده	23 — 2 — 15
كسانزا	كسانرا	24 — 1 — 9
كفيّت	كيفيّت	24 — 1 — 38
زاغلری	زاغرلری	25 — 2 — 9
criminales	criminels	28 — 1 — 22
نيتمني	نيتمنه	29 — 1 — 33
صالحدنك	مصالحه‌نك	30 — 2 — 11
يوربمكه	يوربمكه	30 — 2 — 25
en	au	30 — 2 — 37
قعلاً ـ عظيم	فعلاً ـ عظيم	35 — 1 — 34
هوادری	هواداری	37 — 2 — 15
سيال	سيل	38 — 1 — 18
دييدجك	دكدجك	38 — 1 — 33
ايمان	ايمان	41 — 2 — 34
پرستسگار	پرستشكار	42 — 1 - 6 - 9
toutes	tous	43 — 2 — 22
استادگی	استادی	43 — 2 — 25
دائيم	دائم	44 — 2 — 20
محبتلو	محبتلو	50 — 2 — 33
la	du	52 — 2 — 6
كلم.	وانكاری محتوی شو قدر كلم	53 — 1 — 29
T. رنگ	P. رنگ	56 — 1 — 33
يوشش	پوشش	56 — 2 — 1
عرصجه	عرضجه	60 — 1 — 7
طاكت	طاقت	60 — 2 — 2
واشجاری	اشجاری	60 — 2 — 21
agile	s'agile	60 — 2 — 26
تفسيج	تفسيح	61 — 2 — 16
عهره	عهده	63 — 2 — 12
الت	آلت	68 — 2 — 7
imprudence	impudence	73 — 2 — 6
طرفده	طرفد	74 — 2 — 1
de côte	de la côte	76 — 2 — 20
اوركنتيينك	اوركنتيلك	76 — 2 — 35
سونج	سونج	81 — 2 — 27
بهحت	بهجت	81-2-27 — 28
احدی	احد	89 — 1 — 14
حجج	حجج	90 — 2 — 32

غلطات Errata	تصحيحات Lisez	صحيفه Page.	ستون Colon.	سطر Ligne
sur la	sur les bords de la	92	1	38
رجوح	رحوع	94	1	33
يجرّ	تجرّ	95	1	23
lieue	lieu	95	1	25
اوغوربنه	اوغوربنه	96	2	2
فلبه	قلبه	98	1	23
قلبی	الهای قلبی	101	2	7
نود	بود	106	1	6
ânerie	âneries	106	1	32
اواح	ارواح	106	2	14
الحناق	الخناق	106	2	34
حنینك	جنینك	107	2	27
قلق	قلمق	116	1	22
مردد	مرتد	117	2	3
بوعما	نوعما	119	2	24
appelle	appela	123	2	27
سنحتگیر	سختگیر	124	2	17
متهیج	مهیج	125	1	13
اولمشار	اولمشدر	130	2	18
pas guère	pas	135	1	20
الحیاه	الحیاة	137	1	35
الکان	الکمان	138	1	32
afflueé	afflué	140	2	35
اسخراج	استخراج	142	1	30
un	chaque	147	2	18
الحریف	الخریف	151	2	9
قذوم	قدوم	152	1	4
جهتیه	جهتیله	157	1	17
خونریز	خونریز	159	2	35
mort	roue	160	1	1
dans	à	166	1	22
qu'à	qu'en	170	2	14

غلطات Errata	تصحيحات Lisez	صحيفه Page.	ستون Colon.	سطر Ligne
à Dieu	en Dieu	170	2	15
A. کردن	P. کردن	176	1	7
saurais y	saurais	176	2	10
العجلی	العجلة	177	1	31
یاقته	یافته	178	2	12
نعب	تعب	180	1	12
یر	بر	182	2	19
القب	القلب	183	1	19
وحة	وجه	185	1	4
لقرب	القرب	188	2	11
معقول	مقبول	197	1	14
آزیع	آزیغ	204	2	17

B

غلطات Errata	تصحيحات Lisez	صحيفه Page.	ستون Colon.	سطر Ligne
الالتزام	التزام	213	2	18
اورنو	اورتو	218	1	15
محتصر	مختصر	226	1	25
جانة	جانة	227	1	14
نکافل	تکافل	227	1	25
آرقه	آرقه	231	1	14
اجّانة	اجانة	231	2	25
بدرو- پالان	پالان	232	2	17
بلولی	بلوکی	233	1	15
طوقماغی	T. طوقماغی	234	2	38
محراش	سخراش	236	1	2
habilité	habileté	249	2	8
P. جادو	دوجا	254	2	34
au	en	260	1	25
à	de	260	2	20
سهلا	شهلا	262	2	1
بخشش	P. بخشش	264	1	30
احدی	احد	274	1	31

غلطات Errata	تصحیحات Lisez	سطر ستون صحیفه Page. Colon. Ligne
گراش	گراس	277 — 1 — 7
خردهٔ	خوردهٔ	281 — 1 — 27
حصیتین	خصیتین	286 — 1 — 7
استحکامدن	استحکامندن	299 — 1 — 28
سیوخ	سپوخ	302 — 1 — 24
تقریبله	تقریبیلد	312 — 1 — 4
	C	
دعفر	دعصفر	342 — 1 — 27
انتفخ - اندفق	- اندفقت . . انتفخت	347 — 1 — 27
مساده	مشادّه	352 — 1 — 11
موحّر	موخّر	362 — 1 — 3
laquelle	lequel	365 — 2 — 11
الغرا	العرا	368 — 1 — 13
پهلوار	پهلوان	369 — 1 — 6
جرشفت	جرشفت	371 — 2 — 32
شپیل	شخل	372-1-2-15 — 10
bal	balle.	378 — 1 — 17
جیاف	اجیاف	381 — 1 — 15
غمليج	غلمليج	385 — 1 — 20
اسد	اسبال	386 — 1 — 3
مرصرف	مرصوف	390 — 1 — 3
دربهٔ	بنهٔ	399 — 1 — 19
A. خمس	*A.* خمسة fém. خمس	408 — 2 — 32
les	des	417 — 2 — 19
پالافتن	بالافتن	417 — 2 — 36
مخصرص	مخصوص	418 — 2 — 33
il a	il y a	421 — 1 — 11
طق	طق	424 — 2 — 8
مغارف et dans les exemples	معازف	467 — 1 — 31
محنی	منحنی	476 — 2 — 27
سنبه	سنب	536 — 2 — 34

غلطات Errata	تصحیحات Lisez	سطر ستون صحیفه Page. Colon. Ligne
پوسپیرا	پوستپیرا	543 — 2 — 23
abontissent	aboutissent	546 — 1 — 6
متشارزاً	متشازراً	547 — 2 — 34
زنبل	زعبل	549 — 1 — 6
پالانه	پالونه	554 — 1 — 4
مزح	مزج	554 — 2 — 26
پالان	پالاون	555 — 2 — 26
کاز	کار	557 — 2 — 27
کندن	برکندن	560 — 2 — 32
حلیّاتنک	حلیّاتنک	567 — 2 — 14
پمه	پکنه	572 — 1 — 19
احشادده	احشاده	576 — 1 — 12
ظهرر	ظهور	580 — 2 — 30
دشت	دست	582 — 1 — 21
نعفة	نعفة	586 — 1 — 9
اتّخاد	اتّخاذ	592 — 2 — 2
شحیح	شحیج	593 — 1 — 25
شرند	سرند	593 — 2 — 8
	D	
آزه	آره	623 — 2 — 33
سق	شق	625 — 2 — 14
T. دعوای	*P.* دعوای	643 — 1 — 38
الحدر	الخدر	648 — 2 — 25
مقومدسیدر	مقسومدسیدر	664 — 2 — 34
تغربب	تغریب	677 — 2 — 5
عزیمتندنبروُ	عزیمتنکدنبرو	688 — 1 — 38
نقاهت	نقاحت	741 — 1 — 34
محل	مخل	741 — 2 — 28
امرام	مرام	753 — 1 — 31
یعدّر	یقدّر	753 — 1 — 38
لدوام	الدوام	755 — 1 — 16
فرمانفروایبی	فرمانروایبی	768 — 2 — 28

غلطات Errata	تصحيحات Lisez	صحيفه Page.	ستون Colon.	سطر Ligne
بخوز	بخور	776	2	36

E

غلطات Errata	تصحيحات Lisez	صحيفه Page.	ستون Colon.	سطر Ligne
مودر	مؤذر	843	1	38
النخافة	النحافة et dans les exemples	844	1	25
اخاطه	احاطه	857	2	34
درفت	گرفت	861	1	3
ابرو	آبرو	865	1	17
P. قپاتمق	T. قپاتمق	868	1	37
منتفخ	منتفخ	870	2	10
حسد	وحسد	907	1	16
s'esprit	l'esprit	934	1	10

غلطات Errata	تصحيحات Lisez	صحيفه Page.	ستون Colon.	سطر Ligne.
démangaison	démangeaison	937	1	32
la	le	940	2	38
جاعت	جماعت	942	1	19
y a	a	942	2	38
حيثيث	حيثيت	943	1	37
خشم	حشم	946	1	10
dénomination	domination	946	2	19
solstile	solstice	947	1	15
étincille	étincelle	951	2	2
la	le	956	1	1
جهتندر	جهتدندر	968	2	24
élémens	alimens	971	2	7